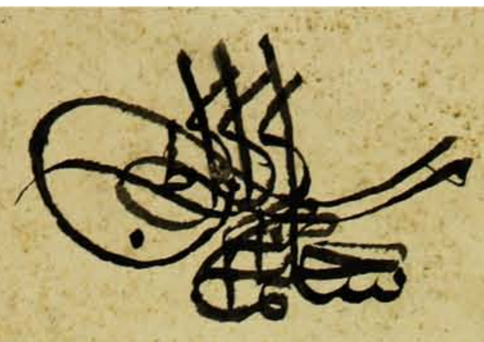

RESER

ISBN of reproduction: 978-1-77096-074-9

استصحبه الفقير جبار احمد سيد احمد اللطيف

١٢٠٣

ضرب في
قسطنطنية
١٠١٥

سلطان محمد
خان اولى

بنا پاک زاده مبند اید امید
که زنگی بشستن نگردد سفید

دولت تو فیل بر دارد بهند استان برد
نکبت تو پشه بر دارد بکوهستان برد

افندم سلطانم

طبعت هذه النسخة الشريفه في عهد همايون

پادشاه سليمان منقبت
ديهيم افروز مسند خلافت
سرير آراى ملك ودولت خاقان البرين
والبحرين خادم الحرمين الشريفين شهنشاه
جهان الا وهو السلطان الغازى سلطان
محمود خان ابن السلطان الغازى مصطفى خان
ابن السلطان الغازى محمد خان خلدت
خلافته وابد سلطانه
الى انتهاء الزمان

وفى ايام صدارت وفى اوان حضرت

صدر عالى جناب
دستور معالى انتساب ناظم
امور جمهور حافظ بلاد وثغور
تشريفساز مقام صدارت عظمى
رونق افزاى مسند وكالت كبرى
صدر اعظم وزير افخم غازى على
پاشا دام بالبر ذكره وفشا

اعلم العلماء المتبحرين
افضل الفضلاء المتورعين
بحر زخار علوم شتى مسند نشين والاى
فتوى كاشف مشكلات انام شيخ
مشايخ الاسلام مولانا السيد
الشيخ مصطفى افندى دامت له
وقاية الربانى

فى قسطنطنية المحمية
سنة
١١٥٥

مفتاح

معلوم اوله که بو کتاب مستطاب بر مقدمه وایکی دفتر و بر خاتمه اوزرینه مبنی اولوب
مقدمه ده حروف تهجیدن دواخل ولواحق کلمه اولان حروفك عملاری و مستقلا ومن حیث
الدخول واللحوق افاده ایلدیکی معانیسی مستشهداتیله ذکر و بیان ودفتر اوّل
ضروب امثال واصطلاحات وکنایاته مبنی اولمغین معنای لغویسی غیر مراد اولوب سماعه
موقوف معنای آخر مقصودی کذلك شواهد یله تصریح وعیان ودفتر ثانیده مفردات
اسمادن مشتق وجامد ومنقول ومرتجل ومفرد ومرکب اولان لغاتی همچنان استشهاد
ابیات بلغای عجم ایله تفصیل وتبیان وخاتمه ده نسخهٔ مطبوعهٔ مرقومه نك سبب تألیف
وکیفیت تصنیف وتاریخ بدایه ونهایه سن ومجتمعه اولان لغات فارسیهٔ صرفه ومعجمه
ولغات عربیه دن نزد فارسیانده غایت شیوعله مستعمل اولان الفاظ لطیفه وابیات
مستشهده نك عدادی وکتاب کمیاب مذکورده مسطوره اولان الفاظ مجموعه نك من غیر
ترك شیٔ بجملتها تحریر وترقیمن تمنی ورجا مألنده تسطیر حروف اولنمشدر * اما طریق ترتیب
مقدمه ده وقوع بولان حروف مفرده بولندیغی مقدار ترتیبی ایله تنسیق ودفتر اوّلده مسطور
ضروب امثال واصطلاحات وکنایاتك انجق اوائلی رعایت حروف تهجی اوزره تنسیق
ودفتر ثانیده موفوره مفردات اسمانك حرکات ثلثه ده برنسق حروف هجا
اوائلی باب واواخری مع ایله ترقیم اولنوب اوائل کلمه ده واقعه الف
ممدوده لر ایکیشر الف ایله ترسیم اولنمشدر مثلا اوّلی الف
ممدوده اولنلر باب الالف الممدودة مع الالف مع الباء مع التاء
الی آخره باب الالف المقصورة مع الالف مع الباء الی آخره
باب الباء المفتوحة مع الالف باب الباء المکسورة
مع الالف مع الباء الی آخره * حرّر لیعلم
مافیها وترتیبها فی بادی النظر اجمالا

فهرست اجمالی

المجلد الاول من لسان العجم

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله الذی علم الانسان ما لم یعلم وكرمه بما فی خصوصیته وعلم بالقلم * وخلقه باحسن تقویم * وجعله مستعد اللتعلم والتعلیم وصلی الله علی من اوتی جوامع الكلم * وفرائد الحكم * النبی المكرم * والرسول المعظم * محمد المصطفی صلی الله تعالی علیه وسلم * وعلی آله وعترته صلوة قائمة بقیام العالم * وعلی اصحابه المهدیین وخلفائه الراشدین خیر الامم * من قبائل العرب والعجم ع اما بعد ع بو فقیر كثیر التقصیر قلیل البضاعه عدیم الاستطاعه ع بجامعه ع كمال عقل وفهمك پرقصوری * خطاوادیسنك صاحب شعوری * نثر * زمان كسب كمال وتحصیل معرفتكه * اوان استطاعت ووقت قدر تدر عهود ایام عمر سریع السیری ضایع شده ٔ هوا وهوس ونقود سرمایه ٔ اقتدار تیز كذری صرف كرده ٔ خواهش نفس آرزو ملتمس ایدوب ع بجامعه ع هوسمنی بهوس ماندونی عقل بعقل * غالبا خلقت من نیست چو آدم اول * نثر * مصداقنجه برحالت معقوله ایله اوقات كذار * وبرحركت مقبوله دن بهره دار * اولمیوب ایام عبث مرور وبیهوده كذرانده نه خاكروب آستان اصحاب جاه وجلال اولمغله تنعمات مرادات دنیویه یه واصل * ونه خدمات كفش كردانی ٔ ارباب فضل وكمال ایتمكله سعادات ابدیه ٔ اخرویه حاصل اولوب یعنی ع بجامعه ع نه ذوق دنیه دن بهره نه نفع اخروی روزی تأسف خورده ونادم تهی كف قالدی دل حیران نثر تاكه تاریخ هجرة علیه ٔ من له العز والشرف حدودسنه خمس وسبعین والفه ایردكده ع بجامعه ع سر بزانوی تحیردی خردبی تدبیر * دیده بربسته تحسردی كه كل پادركل * نثر * برروز فیروز بهجت بروزده خاطر فاتر حیرت اندوزه

آمدوزه الهام مسرت انجام حضرت باری لایجی * ویزید بخسته نوید سعادت فرجام کردکاری سانح اولوب دیدۀ غمدیده یی نومة البطالین رقدۀ غفلتدن متیقظ وکشاده * ودل دمبستۀ عجز وقصوری وسادۀ نوم * الکسل احلی من العسل * تکاسلندن متخلص وآزاده ایدوب که جامعه نظر صالدقده اطرافه کورندی روی شادانی * خلاص اولدی کوکل غمدن ایرشدی لطف ربانی * نثر * اول حالت سرورافزاده منصۀ خاطر غم فرسادن عروس اندیشۀ اصابت پیشه جلوه نما * وسجنجل عقل زنکزدادن صور خیال بدایع جمال نجابت چهره پیرا اولوب فارس بکسسته عنان حلبۀ بطالت اولان وهم کاهل فیفای بیکران تأملده تك وپو * وحارس کوشه نشینان حجرۀ کسالت اولان فکر ذاهل غبرای بی پایان تعقلده طریق چاره یی جستجو ایلدکده که جامعه ده شاهد لطف خدا ناکاه اولوب جلوه نما * ایلدی تاب رخی دیدۀ بختی بیدار * مضطرب کوردی دل زاری غم ومحنتله * دیدی ای دردوغم دهریله اوقات کذار * تابکی اوله انیسك المدرد وفراق * تابکی چشم حزینك ایله صد کریه وزار * یا نیچون قلمه سن حالکه تدبیر علاج * سعی ایدوب ایتمیه سن درددرونه تیمار * اولمیه خامۀ مشکین رقمك غالیه ریز * ایتمیه روی بیاض ورقی نقش ونکار * یعنی که ایتمیه سن براثر پاکه شروع * نامکی تاکه ایده فعل حسن زنده شعار * بی شعور اولمه صاقن ایله شعوری ثابت * ایله توفیقی رجا درکه حقدن هربار * نثر * قائف تدبیر الهام ربانی وسایق تقدیر احکام یزدانی دلالتیله سر دامن همتی میان جانه بند * وقلادۀ خلوص طوقی کردن دله پیوند ایلیوب که جامعه ده متصل کتمه ده نقد رواج فرصت * عدم قدرت ایله وصلت مطلب هیهات * هرزه کرد اولمه یاخود کنج نشین حیرت * ممکنی وارایکن ایت سعی قضای مافات * مضمون نصایح مشحونی آویزۀ بنا کوش جان ووشاح الصدر اذعان اولوب هرمرد عاقبت اندیش وصاحب طبع خردکیشه معلوم وروشندرکه بو روزکار کج رفتار وجهان ناپایدارده مضمون سعادت مقرون وصحت مرهون کلام معجز نظام سید انام * علیه افضل الصلوة والسلام که که خیر الناس من ینفع الناس ده مصداقیله عامل یعنی براثر فوائد شامل صورت کیر ووجودپذیر ایلمك لازم وتقلید اللسلاف خیر الخلف امر مهم اولمغین سمند تند پای تفکره ارخای عنان وتك وپوی دشت ملسای امکان ایتدکده زمجۀ سرمنزل مراده جمله دن اقرب وقدرت وجود ضعف نهاده عقل قاصر مجه اهون وانسب اولان برقاج ورق تحریرشی تیسیر وجودپذیر اولمغه نیت صادقه وعزیمت واثقه اولندی لکن بو امر خطیر برکار عسیر اولوب خدنك دلدوز جکرسوز * من صنف فقد استهدف * سینه کذار اولمق احتمالی خرخشه سازدل صداقت پرداز درلکن دامن باهر الامن توکله تشبث ایله تشمیر ساعد اقدام وتشیید عضد اهتمام ایدوب ابنای زمانه نك دلپسند ومطلوب وطالبان معارفك مقبول ومرغوبی زبان نزاکت بیان فارسی ولسان لطافت عنوان دریدر لکن معانئ فصاحت اسلوبن تعبیر وتعلیمه ومضامین نطیف بلاغت مصحوبن تقریر وتفهیمه آلات لازمه واسباب مهمه علم لغتدر وکه اقنوم جملۀ معارف وفنون ترجمان اسرار شروح ومتون لاسیما سوداکران کالای کرانبهای انشایه سرمایه وبالاخانۀ رفیع القدر اشعاره مرقات بلند پایه درنته کیم شعر حقنده دینلمشدر که جامعه ده شعر در آینۀ قوت طبع موزون * شعر در زیور هرشاهد نطق عرفان * شعر وانشا ایله دو رغبتی اوبابك

دلك * پست در ذاتی کبی رتبهٔ قدرنا دان * نثر * لاجرم بو فن جليل الاعتبار و بو علم
عظيم المقدار قبل الآن ارصاف مخادم براعه وارعاف مخاطم براعه ايدن استادان كامل الصنايع
کارگاه سخندانی و عارفان نادر البدايع بندرگاه معانی نك جامعه سی کلك سحر ایله ایدوب نقش
ونگار مطبوع * سالك تحریره چکوب در کلام مقبول * نثر * یعنی حدیقهٔ انیقهٔ علم و معرفتك
ازهار نودمیده واثمار تازه رسیده سن اقتطاف و چیده وسزاوار عرضه گاه تحسین و پسندیده
ایلمکه بذل مقدور وسعی نامحصور ایلشلر یعنی بو عصابهٔ با اصابه دن برقع انداز چهرهٔ تحقیق
ونکته پرداز معنیٔ تدقیق اولنلرك هر بری علم لغتده بدیع الاسلوب بر کتاب مقبول و مرغوب
وجوده کتورمشلر شکر الله مساعیهم وجوزی بالخیرات ساعیهم لکن کیمی لغات مشهوره یی
اختیار وتفسیرنده اقتصار وکیمی غیر مشهوره یی ده اعتبار وتحقیق وتصحیحنده اختصار
مسالك اولمشلر وبعضیلر بیله سمت تطویله ذاهب وتفصیل کلامه راغب اولوب لکن تبویب
وترتیبنه مراعی وفوائد کثیره سنه مساعی اولمامغله معنای کلیه ومبنای اصلیه یی جامع وهر بر
لغتك اصل وفرعی کشمس الضحی ساطع اولمدوغندن ماعدا بعض محلده مطلوب طالب
ومقصود راغب سراپردهٔ صحایفدن بدیدار ومیان صف سطوردن ظاهر وآشکار وهرکسك
مرادی مراداوزره ناموجود بلکه عن اصل نابود ومحتمل که خطهٔ خطدن مفقود اولوب وموجود
اولدوغی حالده دخی معنای لازمی علی ما هو المقصود مذکور اولمیوب وحاوی اولدوغی
معانی سنك شرح وبیانی متروك وتوضیح وتعریفی مشکوك وروی دلارای مشکلاتی مانند
شاهد آمال پوشیده ومستور ویاخود شرح تفصیل واطناب وتطویل کلامدن سررشتهٔ
مرام دست ارباب معارفدن مثل سیم وزر گمگشته وعدیم اولور نك جامعه سی شاهد امید بیگانه
دل ناشاددن * وصلت مقصود ده بردم فرصت اولمز آشنا * نثر * معناسی اوزره افاده سندن
دل طالبان مستفید ومطالعه سندن سرور خاطر راغبان حاصل وبدیدار اولمدوغی اجلدن
بو فقیر بی مکنت وکم مایه وعدیم القدرة خواب نوشین راحتی چشم جاندن دور وبنجه سحر
سهری اختیار وترك آرام وحضور ایدوب قوت عاجزانه وقدرت ضعیفانه احاطه ایتدوکی
مرتبه بذل مقدور وسعی نامحصور ایله اقلام بدیعة الارقامه تلقین دقایق وصدور قراطیسه
ابداع فرائد حقایق ایلیم نك جامعه سی مکرر چند باشد شهد وشکر * شود بسیار نفع وخوب
وخوشتر * نثر * شویله که هر فرده مطالعه سی اسهل وهر طالبك مشکلی حل وفارسیده صاحب
ید طولی اولمینلره استنباط واستخراج لغتی آسان وعوام اناسه فوائدی رایگان اولمق امیدیله
بو حقیرك رسیدهٔ نظر کوتهبینی وخرمن معانی سندن خوشه چینی اولدوغی کتب لغات
صحیحة الروایاتدن سنه سبع عشر والفده مؤلف جدید اولان فرهنگ جهانگیری تألیف
حسن بن محمد انجوی وسنه خمس والفده مؤلف اولان مجمع الفرس تألیف سروریٔ کاشی
بو ایکی فرهنك عظیم القدر اول مرتبه جامع لغتدرکه مثللری سبقت ایتمامشدر ومأخذلری
تحفة الاحباب تألیف حافظ اوبهی وفرهنك مولانا حسین وفائی وفرهنك میرزا ابراهیم بن میرزا
شاه حسین اصفهانی وفرهنك ادات الفضلا تألیف قاضیخان بدر محمد دهلوی وفرهنك
مؤید الفضلا تألیف محمد لاوی وفرهنك جامع اللغات منظومه نیازیٔ حجازی وفرهنك زفانگویا

ز فانكوياو فرهنك لسان الشعراء وترجمهٔ صيدنهٔ ابى ريحان وفرهنك ابراهيم قواس و فرهنك
حكيم قطران ارموى بومذكور الاسامى اولان كتب لغت مقدم الذكر ايكى فرهنكك مأخذى
اولمغين معنى ده جمله سنك لغتلرى بومجموعه ده موجود در بو محلده ايراد اساميدن مراد بو نسخه يى
فقيرانلرك مطالعه سندن مستغنى ايتدوكى ايچوندر اما بو حقيرنا توانك مأخذى فرهنك
جهانكيرى ومجمع الفرس و شرفنامهٔ منيرى تأليف ابراهيم قوام فاروقى و فرهنك محمودى كه
عزيز الوجود كتاب معتبردر و فرهنك محمد هندوشاه نخجوانى وصحاح عجم كبير و صغير و شرح
كتاب السامى فى الاسامى للميدانى ومقدمة الادب للعلامة الزمخشرى وفرهنك جامع اللغات
وفرهنك كشف اللغة ومعيار جمالى تأليف شمس فخرى اصفهانى وكرشاسب نامهٔ منصور
على بن احمد الاسدى الطوسى واقنوم عجم ولغت نعمة الله وبحر الغرائب حليمى و وسيلة
المقاصد ومقدمة الفرس وكتاب المشكلات ودقايق الحقايق تأليف كمال پاشازاده و مشكلات
المثنوى تأليف شيخ اسمعيل انقروى و مشكلات شهنامه ورسالهٔ دستور العمل لمولانا
رياضى و رسالهٔ محمد ميرك بدخشى والحاصل بومذكور الاسامى اولان كتب و رسائلدن
مقبول وغير مردود اولان لغات صحيحة الورودى معانئ متعدده سيله على قدر الامكان جمع
وبيان وتحرير وترتيب ونسق مخصوص و منهج منصوص ايله تفصيل وتبويب ايتمكه نطاق
بند همت وحزم حزام سمند عزيمت اولنوب لكن بعض ارباب لغت واصحاب مكنت وقدرت
كشيدهٔ سلك تأليف ايتدكلرى لغت كتابلرنده مؤلفين متقدمين كلام مقصدلرينك عدم
وقوف سببى ايله ردو باب انصافى سد ايدوب زعملرنجه بعض لغته اصل و بيان و سبب تسميه
عيان ايتمك قصديله عندى معنى ويروب استادان اسلافه دخل وتعرضدن خالى اولميوب
ادنى مناسبت ايله كندو قول ساخته و پرداخته لرين ترجيح ايتمكله كلام غرض آميز و سخن طعن
انكيزلرى مقبول اهالى و پسنديدهٔ اعالى اولمدوغى اجلدن بو فقير پر تقصير ادنى من النقير من كل
الوجوه كمسنه نك سوزين رد وكمر اعتراضى شد ايتميوب انجق هر لغتده كلام مرجحى اختيار
ومحتمل الغرض اولان محلده قيل وقال ايله اقتصار ومعناى اصول وفروعن ممكن اولدوغى مرتبه
طريق جاده وعبارت ساده و اداى تركى ايله تعبير وافاده وانتفاعى طالب اولان اخوانه آماده
ايدوب استخراج مطلوبك تسهيل وتيسيرى ايچون هر لغتك اول وآخر حرفلرين ضبط
وحركات ثلاثه يعنى فتحه وكسره وضمه اعتبارى ايله قيد وربط وهر بريتك اولندن ممكن اولديغى
مرتبه ترتيب حروفه رعايت قصد وهر حرفك اولنده ابواب وآخرى كلمه بحه مع فلان اداسنى شرط
ايدوب مثلا مفردات بياننده باب الالف المفتوحة مع الالف ديوب بو مقوله آ ا لغتلرى
يازيلوب بعده ق آبا ع بعده ق آبجرا ع بعده آبستا ع يازيلور وباب الالف المكسورة والمضمومة
منوال مشروح اوزره بعده باب الالف مع الباده ق آب ع بعده ق آب شب ع بعده
آتشتاب ع وباب البا مع الالفده اول ق با ع بعده ق با با ع يازيلوب سائر ابواب دخى الى آخر التهجى
بومنوال اوزره ضبط وتحرير اولندى وهر لغتك قاچ معناسى وار ايسه ايراد اولنوب حل اشكال
اولندقدن صكره اثبات مدعايه شاهد بى خلل وكواه بى علل اساطين فضلاى متقدمين
ومشاهير شعراى متعمدين نظم واشعارلرندن ممكن مرتبه يعنى احاطهٔ قدرت مقدارى

بر بیت سلاست شعار ونظم آبدارایراد ومعنای منقوله استشهاد اولنوب بر مقدمه وایکی
دفتر و بر خاتمهٔ لطائف کستر اوزره ترقیم اولندی فی مقدمه فی طریق نحو عربی اوزره قواعد
اصول فارسیه یعنی حروف تهجیه‌دن داخل کلمه اولان حروف واعمالی یعنی هر بر حرف داخل
ویاخود لاحق کلمه اولدقده قاج معنایه استعمال اولنور وقواعد اصولیه وصنایع بدیعیه سنی
تحریر و بیان اولندی فی دفتر اول فی ضروب امثال واصطلاحات که واقع اولدیغی محللرده
معنای تحت اللفظی مراد اولنمیوب معنای آخر ایله استعمال اولنان تراکیب که هر بری سماعه
موقوف اولمغین ابیات مستشهدات ایله تقریر وعیان قلندی فی دفتر ثانی فی مفردات اسماکه
هر بری مشتق وغیر مشتق واسم جامد و منقول و مرتجل ومفرد ومرکب اولدقلرینک تفصیل
احوالی بیان وکیفیت استعمالی قرین اذعان اولندی ودیار عجمده کتاب لغتی فرهنك تعبیر
ومؤلفی اسمنه مضاف ایلدکاری شایع وبلاد رومده بو تعبیر غیر واقع اولمغله امتیازا عن غیره
فرهنك شعوری لقبیله ملقب وجمله لغاتی شامل وجامع اولدوغیچون لسان العجم اسمیله
مسمی قلندی ومن الله الاعانة والتوفیق وهو یهدی الی سواء الطریق فی الجامعه فی شعوری
ایلدك دعوایی تطویل * دعا قیل کیم اوله مقصود تحصیل * ایررسه فیض لطف لایزالی *
اولور بو نسخهٔ بیمثل تکمیل فی الجامعه فی ایتدیکی دعوایه قادر اولمه در شرط هنر * آدمی
رسوای ایدر اثباته عجز قدرتی * دم اورمه علم ومعارفدن ایله عکسی ظهور * موتدن اولدر اشد
وار ایسه عار وغیرتی * عجزین اقرار ایلك خیلی هنردر عارفه * بلدوکین بیلمامك جهلیله اولور
شهرتی * نثر * فروزنده شمع بارکاه معرفت فرخنده جمع کارکاه فضیلت اولان سر دفتر فرقهٔ
دانش وبینش ومعانی پرور زمرهٔ عارفان سخن کیشلك ضمیر منیر آیینه نظیره خاطر خطیر الهام
پذیرلرینه معلوم ورروشن واوضح ومفهوم ومبرهندرکه عادت معروفهٔ مصنفین وقاعدهٔ
مألوفهٔ مؤلفین بویله درکه بر کتاب بلاغت مضمون جلیلة المقدار و بر نسخهٔ فصاحت مرهون
عظیمة الاعتبار یکه کشیدهٔ سلك تحریر عنبرین قام ورسیدهٔ سمط تقریر مسکی الختام ایدهلر
حیز یافتهٔ نظرکاه قبول ومعتبر داشتهٔ پیشکاه فحول اولوب مدی الدهر مطمح انظار اولو الابصار
ومطلع الانوار سپهر آثار اولمق امنیه سیله لابد بر دولتمند صاحب دانش بلند و بر سعادت پیوند
معارف پسندك اسم سامیسی ایله مشرف ومعزز ونام کرامی ایله معنون ومطرز ایدرلر بناء علی
ذلك بو نسخهٔ حقیر عاجزانه ووسیلهٔ فقیر نیازمندانه دخی مدی الشهور والاعوام بین الخاص
والعام رغبت یاب وشرف اکتساب اولوب مقبول وبنام اوله فی الجامعه فی اوله عز وشرفله
قدری عالی * بوله تاکه بلند عند الاهالی * طوته مقبول انی ارباب عرفان * او قندقجه اوله
تحسینه ارزان * جهان ایچره اوله مشهور آفاق * ایده نفعینی ظاهر حکم خلاق * ال اوزره
طوته ارباب معارف * قومایه طاق نسیان اوزره عارف * دکلدر کرچه عنوانه سزاوار * مکر
لطف خدا اوله پدیدار * اولوب صدر شرمله زیبنده عنوان * مشرف فرمای نام صدر دیوان *
نه صدر ز صدر والای یکانه * که لطفی رایکان اهل جهانه * اولورسه کر نکاه لطفه مظهر *
شرفیاب جهان اولمق مقرر * اکر تحسینه خود اولورسه ارزان * اولور تا حشره دك نفعی
فراوان * اولور خاص وعوامه نفعی حاصل * هم اولور رتبهٔ علیایه واصل * خداوندا

خداوند ابجق آل احمد * انی احسانك ایله قیل ممجد * یعنی شرف بخشای ملكت فضل
وعرفان * زینت فرمای مسند صدر دیوان * طلیعه آرای عرصهٔ سپهر اقبال * ذریعه
پیرای فلك جاه واجلال * بالانشین سریر صدارت عظمی * خورشید تمكین وكالت كبری
رافع الویهٔ ناموس سلطنت * حامئ اودیهٔ دین ودولت * فارس خطهٔ عز وسعادت *
حارس كشور ملك وملت * سوار ساعد علم وكمال * سوار سمند فضل وافضال * دلیر معركه آرای
مضمار صولت * مشیر مملكت پیرای آصف منزلت * مرجع اصحاب استحقاق * مجمع مكارم
اخلاق * مهجهٔ رایات وقار وحشمت * مضمون آیات تمكین وهیبت * سپهر مكرمتك
آفتاب ضیا كستری * ریاض معدلتك ماهتاب مهراثری * رافع اعلام فتح ونصرت * قامع
اساس اعدای ملك ودولت * حامئ بیضهٔ دین مبین * ماحئ بدع فرقهٔ ضلالت آیین *
قائمة السیف متانت وشجاعت * قادمة الجیش عزیمت وهمت * نقش نكین خاتم وكالت *
مالك الیمین خلافت وصدارت * دستور اكرم برجیس تدبیر * وزیر اعظم آصف نظیر ع الجامعه
وزراء عدل واكرم مشیر اعظم وافخم * سمی مفخر عالم جناب مصطفی پاشا * ابد الله ایام
عمره ودولته * وشید اركان عزه وسعادته ع بالجامعه ع كاتب حكم قضا روز ازلده نامنه *
یازدی منشور ابد عنوانی طغرای كمال ع ایلیوب پرورده ذاتن صنع استاد قدیم * ایلش انواع
لطفه مظهر فیض نوال ع كیم كف دربا شی اوله مقسم ارزاق خلق ع هركسك امیدی حاصل
اوله اندن بی سؤال ع اوله آسوده زماننده جهان خلقی انك ع ایرمیه چرخ فلكدن كیسیه
جور وملال ع هر خطادن ذاتنی حفظ ایلیه عین اله ع عز ودولت حد متنده اوله ایام ولیال ع
نثر ع نیر ضیا بخشای جهات جهان وشعشعه فرمای اقطار آسمان اولان آستان فلك
آشیان وغاكیپا لكا كسیر نشانلرینه ره آورد فقیرانه ودست آویز حقیرانه قلمق داعیه سی
خاطر حزینمده جایگیر ودل غمكینمده قرارپذیر اولمغله زعم فاسد وفهم قاصر وكاسد بو اندیشه یی
تدبیر حسن ورأی مستحسن ملاحظه ایدوب ع عربیه ع والنمل یعذر فی القدر الذی حملا
مصداقی اوزره ع نظم ع نمله جاءت برجل من جراد ع توسلیمانی كن ای عالی نژاد ع این نمی
باشدم آورد نفیس ع بلكه مانند مراشئ نسیس ع نثر ع اگرچه هرچند منظور نظر
عنایت پیوند ومقبول طبع لطیف مشكل پسندلری اولمغه لایق وسزاوار اولمیوب لكن
دستخوش خدام عالی مقام اولوب بو بندهٔ ناچیز معذرتخواه وافكندهٔ جای خجلت اشتباهك
نهال كلبن امیدینی آب زلال كرم قبول ایله سرسبز وبرومند ووحدهٔ حدیقهٔ آمالنی حصول
مرامیله سربلند یعنی حسن قبول احسانیله شادكام بیورلمق نیاز والتیام بندهٔ ناكامدر كه
بو نسخهٔ قلیل المقدار وعدیم الاعتبار صحیفهٔ روزكارده الی یوم القرار شهرت شعار وپسندیده
وناملدار اوله وما توفیقی الا بالله وعلیه توكلت ع مقدمه ع طریق نحویه اوزره قواعد فارسیه
بیانندە اولنور معلوم اوله كه حروف تهجیدن داخل ولاحق كلمه اولان اصحاب اعمال بونلردر
ا ب ت ج د ز ش ك م ن و ه ی بو حرفلردن بعض اوائل كلمه یه داخل وبعض آخرینه
لاحق اولدقلرندن هر برینك عمللری بیاننه شروع اولندی ومن الله الاعانة والتوفیق ع حرف
الالف ع همزهٔ مفتوحه كه لسان عربیده ادات استفهامدر فارسیده داخل ولاحق اولدقده

هر محلده بر کونه معنایه استعمال اولنور ندا تنبیه استفهام استغاثه تمنی استمرار
تعجب نسبت زائد تعریه توسل ملازمه مقابله مبالغه اتصاف بمعنی واو عطف
امر وصف ترکیبی اولا حرف ندادر که آخر کلمهٔ منادی یه لاحق اولور مثالی خواجه حافظ
بیت خسروا داد کرا بحر کفا شیر دلا * ای جمال تو بانواع هنر ارزانی * نثر بعض محلده اداته
دخی الحاق اولنوب منادی محذوف اولور مثالی خواجه حافظ بیت ایا پر لعل کرده جام زرین
ببخشا برکسی کش زر نباشد * ودخی تنبیه معناسنه اولور کلمه یه لاحق اولدقده مثالی ببخشا
کبی وادوات اولنه داخل اولور مثالی حکیم فردوسی بیت ایا شاه محمود کشور کشای * کر از من
نترسی بترس از خدای نثر بو بیتده ندا معناسیده فهم اولنور مثال دیکر حکیم فردوسی بیت
ابر داه دو هفته شد کدخدای * کرفتند هریك سزاوار جای * داه پرستار معناسنه درودخی
استفهامیه اولور مثالی شیخ سعدی بیت که سلطان از ین روزه آیا چه خواست * که از طاق
او عید طفلان ماست * نثر * والف مقصوره ایله ده استعمال اولنور مثالی استاد عنصری
بیت اکر خیر زود سوی او باده درون * ایا چکونه شود حال عاشق مغبون * ودخی استغاثه
وندبه ایچون ایراد ایدرلر مثالی شیخ سعدی بیت دردا و حسرتا که عنانم ز دست رفت *
دستم نمیرسد که بکیرم عنان دوست * ودخی تمنی معناسنه استعمال اولنور مثالی خواجه
حافظ بیت آنان که خاك را بنظر کیمیا کنند * آیا بود که کوشهٔ چشمی بما کنند * ودخی استمرار
ودوام معناسنه کاه وکاهی دعا اولان کلمه نك میاننده واقع اولور مثالهما شیخ سعدی بیت
خدایا دشمنش جایی بمیراد * که هیچش دوست بربالین نباشد * مثال دیکر خواجه حافظ بیت
بمانا ددستی که انکور چید * مریزاد پایی که درهم فشرد * بو معنایه محمد عصار بیت که ما در پیش
بالای تو میراد * بجز دست تو تا بو تش مکیراد * وله ایضا بیت بچشمان درد اندام تو چیناد *
برایت خویشتن را مرده بیناد * ودخی حرف تعجب اولور که ضمه ایله ا دیرلر یعنی بونه دیمك
اولور مثالی استاد منجیك بیت اکر خلقی ترا باشند جویان * چو یا بند ت فرو کویند اکویان
ودخی نسبت معناسنی افاده ایدر فارسیده ادات نسبت یالکز حرف یا ایله دکل الف ایله دخی اولدیغنی
متأخرین تحقیق ایلمشلردر مثالی حکیم اسدی بیت بسا زور مندا که افتاده شد * پس
افتاده را یاوری کرد بخت * بو دقیقه دن آکاه اولمینلر زورمندا لفظنی جمع ظن ایدوب زور
مند اندن مخفف صانورلر ودخی بعض کلمه آخرنده زائد واقع اولور واسقاط اولنسه معنای کلمه یه
خلل کلمز مثالی شیخ سعدی بیت بکفتامن کلی ناچیز بودم * ولیکن مدتی با کل نشستم * نثر
بکفتا ده کی الف زائده قوافی اشعارده چوق واقع اولور انجق رعایت قافیه قصد اولنور مثالی
شاکر بخاری بیت با تش در ون بر مثال سمندر * همیدون باب اندرون چون نهنکا * مثال
دیکر استاد دقیقی بیت پیاده شود دشمن از اسب دولت * چو کردی بر اسب سعادت سوارا
بر اسب سعادت سواری وداری * بدست اندرون از سعادت سوارا * نثر * سوارا ول ضمله
فارسیده آتلو معناسنه سوار ثانی کسر له عربیدر دست برنجن معناسنه ومرقوم الف زائد کاهی
تحسین لفظ ایچون ده ایراد اولنور مثالی حکیم خاقانی بیت بدا سلطانیا کور ابو دریغ دلا شوبی * خوشا
درویشیا کورا بو د کنج تن آسانی نثر سلطانیا و درویشیاده اولان الف مقحم یعنی زائده در اما

اما لفظلك محسناتندندر مثال دیگر حکیم فردوسی بیت پری چهرهٔ باسبا وحشیا * که دلها بمهرت همی مخشیا * ودخی تعریه ایچون اولورکه شعرای عجم مصادر وافعال اواٸلنه ادخال ایدرلر کاهی ممدوده کاهی مقصوره واقع اولور مدخولی اولان لفظ اندن عاری اولسه معنایه خلل کلمز مثال ممدوده استاد رودکی بیت چون بکردد پای اوازپایدان * آشکوخیده نماند همچنان * اصلی شکوخیدن درکه سورچمك معناسنه مصدر در مثال مقصوره استاد لطیفی بیت ابی جرم واکرکنی ظلم وجور * کند مرترابی کنه جوردور * دخی توسل در یعنی بعض کلمات مرکبه بیننه ایراد ایدرلر الف ساکنه در سراین وسراپا وسراسرکبی که ایکی معنالی کلمه یی برکلمه ایتمکه وسیله اولور مثالی شیخ سعدی بیت بخدای وبسراپای توکردوستیست * خبراز دشمن واندیشهٔ دشنام نیست * ودخی ملازمه معناسنه کلور واقع اولدوغی محللرده بر نوع معنا افاده ایدر مثلا ایکی کلمه نك که بری فاعل اوله انکله ترکیب اولنان کلمه یی کندوکبی ایدن اول الفه ملازمه تعبیر اولنور مثالی شیخ نظامی بیت تارسیدند هردو دوشادوش * به بیابانی ازبحار بجوش * وملازمه نك برمعناسی دخی هم فاعل وهم مفعول اولور مثالی شیخ نظامی بیت درهم آمیختیم خنداخند * من وچون من فسانه کوبی چند * یعنی بربریمز ایله قارشدق کوله رك وکولدوررك وبر معناسی دخی باء الصاق معناسیدر مثالی شیخ نظامی بیت شه زکرمی سیاستم فرمود * درهلاکم مکوش زودا زود * که معناسی بزودآینده یمکدر ودخی نیوشا وکوشا وجویا وپویا بوقبیلدندر که اسم فاعلدر معناسی نیوشنده وکوشنده وجوینده وپوینده در ودخی مقابله ومساوات معناسنی افاده ایدر ایکی کلمه که برجنس اوله ار الرینه الف ساکنه کتوروب برکلمه ایدرلر سراسرکبی مثالی شیخ سعدی بیت جهان کرچه سراسر لاله زارست * برهنه پامرو انجا که خارست * ولبالب کبی مثالی میر نظمی هروی بیت اشك حسرت دمبدم از دیده ریزان میشود * چون لبالب باشد اب ازکاسه میریزد برون * ورنکادنك ورنکارنك وکردا کرد وپیچاپیچ وکوناکون جمله مقابله ومساواة معناسنه در ودخی مبالغهٔ اتصاف ایچون صیغهٔ امرك اخرینه الف ساکنه ایراد ایدرلر داناو بیناو شنوا کبی که موصوفك صفتنی زیاده ایدر ودخی ذکر اولنان الف ملازمه ایله اسم فاعل اولان کلمه لرك آخرینه برنون ساکنه الحاق ایدوب اتصافلرین مبالغه ایله زیاده ایدرلر خندان وکریان وتابان کبی ودخی صیغهٔ امرك آخرینه که الف ساکنه ایراد اولنور مبالغهٔ اتصاف ایچون اول الفی بعض کلمه یه دخی الحاق ایدرلرده معنای آخر حاصل اولور مثلا آمدن صیغه سنك امری که الف ممدوده در برون لفظنه الحاق ایدنجه بروناولور بازا دخی بویله در مثالی شیخ سعدی بیت بازاکه در فراق تو چشم امید وار * چون کوش روزه دار بر الله اکبرست * ودخی هر صیغهٔ امر مجردکه بعض ترکیبلرده صفت استعمال اولنور اکا وصف ترکیبی دیرلر مثلا خوش آینده وپنهان وآشکار لفظلرنده که خوشا وپنهانا وآشکارا دینلمك جائز اوله ودخی واو عطف معناسنه استعمال اولنور الف مفتوحه که ادات استفهامیه اوله مضموم ایدوب بعض ادوات اولنه ادخال ایدرلر مثالی حکیم فردوسی بیت ایا خلعت خوب باخرمی برفتی همی برنوشتی دمی * بو الف مضمومه ایله الف تعریه شهنامه ده چوق واقع اولمشدر فارسیده رسوخ تامی اولنلره معلومدر بعض نسخه لرده الف استفهامیه دن صکره واو معدوله یازلمشدر وبعضی

رسیده نظر در اول واو خود و خورشید واولری کبی معدوله اولمغله ساقطة التلفظ اولوب الف
مضمومه ایله اکتفا اولنور معلوم اوله که ذکری مرور ایدن ندا و تنبیه واستغاثه و تمنی واستفهام
اداتی اولان الفلرک معنالری بر برلرینه غایت قریبدر انجق فرقلری واقع اولدقلری محللرده هر الف
مدخولنک معناسن افاده ایدر دقایق فارسیه ده ممارستی اولنلره ظاهردر والف زائده و تحسین
وتعریه معنالریده بو برلرینه قریبدر وکذلک توسل وملازمه ومقابله الفلرینک دخی معنالری
بو برلرینه قریبدر فرقی غایت دقیقدر والحاصل الف حرفنک دخول ولحوقی حالنده شعبه لریله
یکرمی معنایه ده استعمال اولنور والله سبحانه العالم ﴿ حرف الباء ﴾ باء مفرده که اوائل
کلماته داخله اوله برقاج معنایه استعمال اولنور جمله دن * الصاق * مصاحبه * قسم * ظرفیه
تشبیه * زائده * التباس * توسل * تأکید * علت * دخول بمضارع * باء
مفتوحه که بعض ادوات اوایلنه داخله اولور عربیده اولان حروف جاره دن باء مکسور کبی در
از جمله بسم الله ده واقعدر فارسیده بنام ایزد دینلور مثالی شیخ سعدی بیت بنام خداوند
جان آفرین * حکیمی سخن در زبان آفرین * حکیم فردوسی دخی بیت بنام خداوند جان
و خرد * کزین برتر اندیشه برنگذرد * ودخی الصاق ایچون اولور که عربیده کی لام جار کبی در
مثالی خواجه حافظ بیت عاشق که شد که یار بحالش نظر نکرد * ای خواجه درد نیست
وکرنه طبیب هست * ودخی مصاحبه که عربیده اولان مع معناسن افاده ایدر خواجه حافظ
بیت ببال و پر مرو از ره که تیر پرتابی * هوا کرفت زمانی ولی بخاک نشست * ودخی قسم ایچون
ایراد اولنور خواجه حافظ بیت بجان یار وبحق قدیم وعهد درست * که مونس دل وجانم
دعای دولت تست * ودخی ظرفیت معناسن افاده ایدر مثالی خواجه سلمان بیت ای
کریمی که بدوران بهار عدلت * درهمه روی زمین باد خلافی نه وزید * ودخی تشبیه ایچون
استعمال اولنور استاد عسجدی بیت روبت بکل و یاسمن باغ نکوید * هرانکه بود راست
نظر راست ببیند ودخی زائد اولور انجق تحسین لفظ وکاهی ضرورت وزن ایچون
استعمال ایدرلر مثالی خواجه کمال بیت بطلب یافت نشان از لب شیرین فرهاد * ره سوی
لعل نبردند بجز کوه کنان * ودخی التباس یعنی اختلاط معناسنه کلور اصلی ظرفیتک
بر نوعیدر زیرا فی معناسنه اولان درلفظیله معنا لرنده قربیت اولمغله التباس ظاهر اولور انجق
فرق بودر که مذکور بانک افاده ایتدوکی ظرفیتی ترکیده فلانده ایله تعبیر ایدرلر شیخ سعدی
بیت بدریا در منافع بیشمارست * وکرخواهی سلامت درکنارست * ویر یوزنده دیجک
یرده بروی زمین دیرلر مثالی میر محمد نظمی بیت نکویم من این نظم از بهر مال * نیاشد
یه پیش کسی پایمال * مرادم شود یادکار بهین * پس از من بماند بروی زمین * وکوکده دیجک
یرده باسمان دیرلر مثالی خواجه آصفی بیت مجنون باسمان قمری دید وحال کرد * کویا کمانچ خیمهٔ
لیلی خیال کرد * ودخی در معناسنه استعمال اولنور عربیده کی فی معناسن افاده ایدر
مثالی استاد رودکی بیت شاهی که بروز رزم از زادی * زرین نهد او بتیر در پیکان * تا کشتهٔ
او از آن کفن سازد * تا خستهٔ او از آن کند درمان * یعنی روز رزمده وتیرده دیمک اولور مثالی
دیکر حکیم فردوسی بیت می لعلکون در بجام بلور * بخوردند تا در سر افتاد شور * یعنی

یعنی جام بلورده ومثال دیکر شیخ سعدی بیت بشب کفتی از جرم کیتی فروز * دری بود از روشنایی
بروز * یعنی کیجه ده دیدك دیملك اولور وکاهی عربیه‌کی علی معناسن افاده ایدن بر معناسنه‌ده
استعمال اولنور مثالی ظهیر فاریابی بیت توشمع عصمتی بشب ظلم در تباب * تو ابر رحمتی
بسر خلق بر ببار * یعنی بر سر خلق بر ببار مثال دیکر تاج مآثر بیت کر صاعقه بر سنك همی
کار کراید * تیرش به از آن کار کراید بسپر بر * آن تیرنه تیر است عقابیست که بسته است
خط اجل وفتح بمنقار بپر بر * یعنی بر سپر وبر پر دیمکدر معلوم اوله که باء مذکوره که ادوات مرقومه
معنالرینه استعمال اولنور بونلردن ماعدا حرف زا ورا معنالرینه دخی کلور بو مذکورلرك
جمله‌سی بر برلرینه قائم مقام اولور هر بری محلنه کوره استعمال اولنمق جائزدر ودخی ادات
توسلدر که مشتقاتنه الکله توسل اولنور لکن کلمه‌یه داخل اولدقده مکسور تلفظ اولنور مثلا
بداند وبدانست کبی مثالی استاد لطیفی بیت بدانست کان روح پیغامبر است * که بهر پیمبر
بدان اندر است * ودخی تأکید ایچون اولور افعال مستقبلدن غیریه که داخل اوله
معنای تأکید مراد اولنور بشد وبکرد وبدید دیرلر مثالی شمس فخری بیت بشد اندر آن
شاهد میفروش * بکرد ند مستان زشوقش خروش * ودخی ادات علتدر اوائل اسمایه
داخل اوله معنای علت ظاهر اولور مثالی خواجه حافظ بیت آسایش دوکیتی تفسیر این
دو حرفست * با دوستان مروت با دشمنان مدارا * وحرف الف که حروف علتدندر لسان
فارسیده حذفی شایعدر اصلی با اولان حرف بنك معناسی بودر اما اصلی بادن مخفف اولمیان
باء مفرده‌نك معنالری که مقدم ذکر اولندی عربیه حروف جاره‌دن اولان حرف با که
الصاق ومصاحبه وقسم وبمعنی مع وبمعنی فی که مدلولنك ظرفیتن بیان ایدر
وبمعنی علی وبمعنی الی ولام تخصیص معناسنه‌ده اولور مثالی استاد بیت سنبلستان خطم
خشك نکشتست هنوز * بمن آیید که آهوی خطا بید همه * ودخی اوائل مضارعه داخل
اولان باء مفرده که مستقبله اختصاصی اولور بداند وبشناسد وبخواند کبی اول بانك حرکتی
مابعدنه تابع اولور مابعدنده اولان حرف مفتوح اولسه ویا خود مکسور اولسه اول با ایکیسنده
دخی مکسور اولور بیاید وبرود وبشناسد وبنشیند کبی زیرا بو کلمه‌لرده مفتوح اولمق فصیح
اولمز واما مابعدی مضموم اولورسه اول با دخی مضموم تلفظ اولنور بکوید وبجوید ونماید کبی
اما تعدیه والصاق ایچون اولان بانك فرقی ایلکه مفتوح اولسه جایزدر معلوم اولا که باء مذکوره
شعبه‌لریله اون بش معنایه استعمال اولنور بعضیلرینك فرقی غایت دقیقدر لکن اهل
اولانلره واضحدر والله سبحانه اعلم الخبیر فی حرف التاء حرف تاکه اصحاب اعما لدندر ایکی نوعدر
یا اوائلن کلمه‌یه داخل اولور یا خود آخر کلمه‌یه لاحق اولور لکن اول کلمه‌ده الفله اولمغه محتاجدر
آخرنده مفرده اولور بر قاچ معنایه کلور بونلردر * ابتداء غایه * انتهاء غایه * غایت غرض *
تحذیر * بمعنی مادام * تعلیل * ادات توقیت * ادات شرط * تعجب * مضاعفه * خطابیه *
ابدال * اولا ابتداء غایت ایچوندر که عربیه‌ده اولان من معناسن افاده ایدر مثالی خواجه
حافظ بیت تا شدم حلقه بکوش در میخانهٔ عشق * هردم آید غمی از تو بمبارك بادم *
ودخی انتهاء غایت ایچون عربیه‌که الی معناسنه استعمال اولنور مثالی خواجه حافظ بیت

آنم که بکدم از تك وتا زم شکیب نیست * تامکه ومدینه نکیرم حبیب نیست * ودخی غایه
غرض اولور مثالی حکیم فردوسی بیت بفرمود تا رخش راز ین کنند * دم اندردم نای ز رین
کنند * ودخی مقام تحذیرده صاقن دیجك یرده ایراد ایدرلر مثالی شیخ سعدی بیت تانکنی
خدمت سلطان دلیر * تیغ وسنان رو ید از اندام شیر * ودخی مادام معناسنه کلور مثالی
مولانا جامی بیت تا درآید بشتر کشته سوار * بود کردون اشتران کرده قطار * ودخی ادات
تعلیلدر عربیه‌ده کی معناسنه اولور مثالی استاد لطیفی بیت از مهد تا بلحد بیاموز وپاك زی
تا نزد حق وخلق جهان معتبر شوی * مصراع ثانیه‌ده اولان تا تاء تعلیلدر ودخی توقیت ایچون استعمال
اولنور مثالی کمال اسمعیل بیت تا جهاندست صدر عادل باد * فیض جودش چو عدل شامل
باد * ودخی ادات شرطدر مثالی اهلی شیرازی بیت تا پریشان نشود کار بسامان نشود *
شرط عقلست که تا این نشود آن نشود * ودخی عجب معناسنی افاده ایدر مثالی شاهی بیت
نخل قدت که آب کل ویاسمن بریخت * تا در کدام آب وهوا حاصل ایدست * مثال دیکر مولانا
جامی بیت من پس زانوی غم تا یار همزانوی کیست * خاطر من سوی او تا خاطر او سوی
کیست * ودخی مضاعفه اولور مثلا یکتا ودوتا دیرلر کاهی اخرینه بر یاده زیاده ایدرلر مثالی شیخ
سعدی بیت پشت دوتای فلك راست شد از خرمی * تا چوتو فرزند زاد مادر ایام را *
وتاء مفرده که اواخر کلماته لاحقه اولور علامت خطابدر عربیه‌ده حروف جاره‌دن کاف خطاب
معناسنی افاده ایدر مثالی شیخ سعدی بیت خدایا بران تربت نامدار * بفضلت که باران
رحمت ببار * مکردان غریب از درت بی نصیب * مبادا که کردی بدرها غریب * مثال دیکر حکیم
انوری بیت نه منتقم زان که امکان ندارد * چو خلق عدم عدوت انتقامت * تاء مذکورک
انواع شعبه‌لری واردر ماقبلی متحرك ویا ساکن اولمق واواخر اسماده مضاف الیه اولمق ومفعولیت
معنالرینه کلمك واواخر روابطه ملحق اولمق ومفتوح ویا مکسور اولدوغی حالده وزیاده
حرف علت وهاء علامت واقع اولدقده نه حال اوزره اولمق اولا علامت افصح بودر که ماقبلی متحرك
تلفظ اولنه مثالی مولانا جامی بیت هرچه فتد سری از ان دردلت * معنی تو کرد از ان حاصلت
کاهی ضرورت وزن ایچون ماقبلی ساکن اولور مثالی حکیم سنائی بیت علت روز وشب
خوارست یقین * چون کذشتی نه انت ماند نه این * کاهی اسم اخرینه لاحق اولوب مضاف
الیه معناسنی افاده ایدر مثالی شیخ سعدی بیت جهانت بکام وفلك یار باد * جهان افرینت
نکهدار باد * وکاهی افعال آخرینه لاحق اولوب مفعولیت معناسنی افاده ایدر مثلا دیدت
فعل ماضی وبیندت فعل مضارع ودیدمت حال معناسنه اولور مثال اول میر محمد نظمی بیت
دوش دیدت با رقیب از دوستان * کج کله ساغر بکف در بوستان * مثال ثانی وله بیت
میشود افتاده هر که بیندت * هان که باشد کریه عاشق بدت * مثال ثالث وله بیت میروم
هر صبح رویت بینمت * روی تو با دیکران رادیدمت * وکاهی روابط اخرینه لاحق اولور مثالی
کمال خجندی بیت تا یار رسی کمال روزی * در عمر اکرت نصیب باشد * افصح بودر که ماقبلی
مفتوح تلفظ اولنور مثالی مولانا جامی بیت کرد سرت ابطحی ویثربی * خاکدرت مشرقی
ومغربی * وکاهی ماقبلی مکسور اولسه ساکن اولور مثالی وله ایضا بیت متحد اولی

اولی واخریت * متفق باطنی وظاهریت * واخرنده حرف الف اولان لفظه لاحق اولدقده
لابد ساکن تلفظ اولنور مثالی حکیم فردوسی بیت بدین نام چون باز کردی بجای *
بکوتات خوانند بل رهنمای * والفدن غیری هربر حرف ساکن واقع اولسه مذکور تادخی ساکن
تلفظ اولنور مثالی مولانا جامی بیت که در زیر پرت بپرورده ام * ایا بچه کانت براورده ام *
وکاهی الف ساکنه دن صکره بریا دخی زیاده ایدرلر مثالی استاد لطیفی بیت چون باده شدی
عصای پیران * عاصی مشو ومنه عصایت * وکاهی مذکور تانك ماقبلنده واو واقع اولنسه
برقاچ وجهله تلفظ اولنور مرقوم واو کاهی ساکن اولور مثالی شمس فخری بیت بود بروز وغا
همچو پیکر بهرام * زتیغ وتیر بماند عدوت در تب وتاب * مثال دیکر شیخ سعدی بیت
کیسوت عنبرینهٔ کردن تمام بود * معشوق خوبروی چه محتاج زیورست * واو مذکور کاهی
مفتوح واقع اولور مثالی لطیفی بیت کمان ابروت پیوسته مازا * بتیر غمزه که که میمواز د * کاهی
واودن صکره بریا زیاده اولنور مثالی وله بیت اکر از کشتن چشمت عزیزان عفوها جوید *
چو مقصود منست ازدل نجویم کشت معفویت * ویای مصدریه واقع اولدقده بریا دخی زیاده
ایدرلر مثالی کمال اسمعیل بیت نکر که دوستیت رابها چه باشد خود * چو دشمنی ترا دشمنت
بجان بخرید * ویای مصدریه دن اول نون واقع اولسه وصل واتباع ایله تلفظ اولنور مثالی
مولانا جامی بیت کوش جهانکاه خدا خوانیت * درج کهر شد زسخن رانیت * وتاء
مذکورنك ماقبلنده هاء علامت واقع اولدقده افصح بودرکه اول هادن صکره همزهٔ مفتوحه
مجتلبه زیاده اولنه مثالی خواجوی کرمانی بیت بی خدمت نامه ام میل کل وبرك سمنم * تا شده م
بنده ات ازادهٔ سرو چمنم * وکاهی محل اقتضاسیله هاء علامتی حذف ایدوب ماقبلنده اولان
حرف ساکنه وصل ایدرلر مثالی شمس فخری بیت زر ویاقوت ولعل اندر خزینت * نه بیند
روی کیسه تا تنکو * وکاهی تاء مذکوره یی ادات جمع اولان الف ونونله ده استعمال
ایدرلر مثالی کمال اسمعیل بیت طناب عمرتان باداسلامت * بهم پیوسته باداتا قیامت *
مثال دیکر خواجه حافظ بیت عمرتان باد افزون ای ساقیان بزم جم * کرچه جام ما نشد
پرمی بدوران شما * بوتاء خطابه اصطلاح شعراده اضافت تعبیر ایدرلر وشین ضمیر غائبه
ومیم نفس متکلمه دخی اضافت اعتبار ایدرلر ودخی بعض محلده تاء مذکوره یی داله ابدال ایدوب
کردیت ورفتیت دیجك یرده کردید ورفتید دیرلر خوارزم لغتیدر حضرت مولانا قدس
سره الاعلی کندرکاهت یرینه بر شعرنده کندرکاهد یازمشلر کند ومجموعه لرنده خط شریفلری ایله
مسوده طریقیله یازدقلرین بو فقیر کوروب نقل ایلدم ﴿ شعر ﴾ دل کرچه کندرکاهد شد *
وراست نخواهد شد * کر راستی خواهد شد * ان سرو چمن دارد * معلوم اوله که
حرف تانك شعبه لریله اون التی معناسی واردر شعبه لرینك فرقی دقیقدر فارسیده رسوخی اولنلر
بیلورلر والله سبحانه الهادی ﴿ حرف الجیم ﴾ جیم فارسی آخرنده هاء ساکنه ایله ایکی
معنایه کلور ادات تصغیر وغیر ذوی العقولدن سؤالدر وهاء علامتسز دخی ایکی معنایه
استعمال اولنور هاء علامتله تصغیر قصد اولندقده باغچه وهندوچه کبی مثال اول شیخ سعدی
بیت هرکه را باغچهٔ هست ببستان نرود * زانکه مجموع نشسته است پریشان نرود *

مثال ثانی عماد فقیه بیت خیال خال تو هندوچه حدیقهٔ چشم * سواد خط تو دیباچهٔ سفینهٔ دل * ومعنای ثانی غیر ذوی العقولدن سؤال درنه دیمک معناسنه معنای اول مطلق جیمک فتحه سیله وثانی فتحه ایله ده کسره ایله ده تلفظ جائزدر هاء علامتله کتابت اولنور اما تلفظ اولنمز وکاهی هاء علامتی حذف ایدوب مابعدنده اولان حرفی ساکن وجیمی آکا وصل ایله استعمال ایدرلر چیست کبی که اصلی چه است در وکذلك چون کبی واوی حذف ایدوب آن واین حرفلرینکه الفلرین حذف وجیمی ادخال ایدوب چنان وچنین دیرلر اصلی چون آن وچون این ایدی وهاء علامتسز اواخر کلمه ده علامت تعریبدر مثلا بنفشه وشاهتره لفظلرنده هاء علامتی حذف ویرینه جیم عربی کتوروب بنفسج وشاهترج دیدیلر لکام وبنك کلمه لرنده اولان کاف عجمی یرینه جیم عربی کتوروب تعریب ایلیوب لجام وبنج دیدیلر وعلی هذا القیاس

فی حرف الدال فی لسان فارسیده دال مهمله ایله ذال معجمه نك فرقی دقیقه قاعده بودرکه هر کلمه آخرنده مضارع علامتی اولان دال مهملهدن غیری دال واقع اولسه ماقبلی حرف صحیح وساکن ایسه دال مهمله‌در کرد ومرد وسمند ونوند وپسند کبی ودخی اکر ماقبلنده حرف علت واقع اولسه یعنی الف وواو ویا حرفلرندن بری اولسه ذال معجمه‌در نته کم افصح المتکلمین خواجه محمود ابن یمین بو قاعده‌یی بر قطعه ایله بیان ایلمشدر فی قطعه فی در زبان فارسی فرق میان دال وذال * یادکیر از من که این نزد افاضل مبهم است * پیش ازو در لفظ مفرد کر صحیح وساکنست * دال خوان آنرا وباقی جمله ذال معجمه است * وشعرای عجمك استاد عالیجنابی مولانا ظهیر فاریابی بو قطعهٔ عربیه ایله بیان ایلمشدر فی قطعه فی احفظوا الفرق بین دال وذال فهو رکن بالفارسیة معظم * کل ماقبله سکون بلا وای * فهو دال وغیره ذال معجم * لفظ وای حروف علتدر وشهاب الدین احمد حکیم کرمانی مثاللریله واضح نظم ایلمشدر فی قطعه فی هرکجا ماقبل وی جز حرف علت ساکنست * همچو مرد وکرد وسرد وبرد ازا دال خوان * هرکجا ماقبل وی ساکن بحرف علت است * همچو یاذ وبیذ وبوذ وباذه آنرا ذال خوان * مذکور قطعه‌لرده ماقبلی ساکن وصحیح اولان کلمه‌لری دال مهمله وحروف علت اولانلری ذال معجمه‌یه مخصوص ایلمشلر اما حروف متحرکی ذکر ایتمامشلر بو تقدیرجه حروف علت واقع اولنلر ذال معجمه اولور ماباقی اکر ساکن واکر متحرك دال مهمله اولمق اقتضا ایدر اما اصح بودرکه ذال معجمه بو زبان نزاکت بیانده اولمیه زیرا استادان مدققین وکاملان محققین شعرلرنده دال وذال فرقنی رعایت ایتمامشلردر ودخی دال ساکنه که افعال آخرینه لاحقه اوله علامت فعل مضارع اولور داند وشناسد * وکوید * وخواند * کبی واکر کلمه ده فعل مضارع اولنه حرف می ویاخود همی داخل اوله صیغهٔ حال اولور میداند ومیشناسد وهمیداند وهمی شناسد کبی واکر مجرد صیغه اولسه یاخود با مضارع داخل اولسه صیغهٔ مستقبل اولور بداند وبشناسد کبی بو فنك اصحاب وقوفلرندن بعضیلری می لفظنی حال ده وهمی لفظنی مستقبلده استعمال ایلمشلردر لکن قاعدهٔ کلیه دکلدر وفعل مضارع جمعنده دالك ماقبلنه نون کتوروب جمع اوقورلر مثلا دانند وشناسند کبی ودالك مابعدنه هاء علامت کتورولر اسم فاعل صیغه سی اولور دانده وشناسنده کبی والله سبحانه الوهاب

فی حرف الزاء فی حرف زاء معجمهٔ مفرده که اوائل کلماته داخل اوله لسان.

لسان عربده اولان من وعن معنالرین افاده ایدرکاهی الف دخولیله از دیرلر وکاهی در معناسنه که
ظرفیت معناسن افاده ایدر واقع اولدیغی کلمه نك حرف اولی ساکن اولور اکثر حروف علت ایله
مناسبتی واردر زان و زین وز وکبی ومابعدی حرف صحیح اولدقده مثالی شیخ سعدی بیت
اکر روزی بدانش برفزودی * زنادان تنك روزی ترنبودی * نون حرف صحیحدر
مزبور حرف زالابد مابعدنه تابع اولور حرکات ثلاثده مثال فتحه شیخ سعدی بیت
ز آنکه که ترا بر من مسکین نظر است * آثارم از آفتاب مشهورتر است * مثال کسره مولانا
جامی بیت زان نسزد تهمت این درج را * زین نرسد ظلمت این برج را * مثال ضمه ایضا له
بیت اربعین است که درهای فتوح * زوکشاد ست بخلوتکه روح * وکاهی کاف رابطه یه
الحاق اولنور که حرف که در هاء علامتن حذف ایدوب زایی الحاق وکافه فتحه ویروب کز دیرلر
والله اعلم ﴿ حرف الشین ﴾ حرف شین معجمه که کلمات آخرینه لاحقه اولور ایکی قسمدر
برقسمی ضمیر غائب وبرقسمی علامت اسم مصدردر وقسم اول دخی ایکی نوعدر شوندن
خالی دکلدر که یا اسمه لاحق اوله ویا فعله لاحق اوله اسمه لاحق اولدقده ضمیر غائب اولوب
مضاف الیه معناسن افاده ایدر مثالی میر نظمی بیت ز روی ان ملك بچه منور شده بستانش
بهشت عدن باشد وقت رفتن باغ و بستانش * واکر فعله لاحق اولورسه مفعولیت
معناسن افاده ایدر دیدش و شنیدش وغیرهما کبی مثالی شاعر بیت باز آمد آن مهی که ندیدش
فلك بخواب * آورد آتشی که نمیرد بهیچ آب * بو ایکی معنا دخی ظهیرك بو بیتنده واقع در
بیت دادیم دل بدست تو درپا میفکنش * غافل مشو ز ناله وزاری وشیونش *
بو شینك اتصالی احوالی تاء خطابیه نك اتصالی حالی کبیدر وقسم ثانی که علامت اسم
مصدردر امر مجرد صیغه سنه ملحق اولور دانش و بخشایش وستایش وخورش وپوشش
کبی که اصللری دان وبخشا وستای وخور وپوش ایدی مذکور ایکی قسم شینك علامتلری
وجمله خصایصلری اولدر که ضمیر غایب ومفعولیت معناسنه اولان شینك لابد ما قبلی مفتوح
اولور وعلامت اسم مصدر اولان شینك لابد ما قبلی مکسور اولور نته کیم مثاللرندن ظاهر
اولور وکاهی قسم اول اولان شینك ما قبلی مفتوح ایکن ضرورت حالنده ساکن ایدرلر نته کیم
بو بیتده واقعدر شیخ سعدی بیت هر که مزروع خود بخورد بخوید * وقت خرمنش خوشه
باید چید * ودخی ضمیر غایب شینی اسمه لاحق اولوب جمعله استعمال اولنمق لازم کلدکده
ایکی نوع جمعه الحاق اولنور بری ها والف جمع صورتی اوله ایکی وجهله اولور بری اسم جمعك
حالی اوزره الحاق اولنور دلهاش وجهانهاش کبی و بر وجهی دخی شینك ما قبلنه بریا کتوروب
دلهایش وجهانهایش دیرلر و بر جمع دخی الف ونونله اولور ماقبلنه فتحه ویروب اسبانش وکاوانش
دیرلر اکر مزبور شینك ما قبلنده واو واقع اولسه اوچ وجه جائز اولور ساکن تلفظ ایتمك
اولور کیسوش کبی ومتحرك تلفظ ایتمك اولور کیسوش کبی و یای مفتوحه ایله کیسویش
کبی واکر حرف یا واقع اوله انده دخی اوچ وجه جایز اولور مثلا دوستیش کبی یا حرفنی ساکن ایتمك
دوستیش کبی یایی مفتوح ایتمك دوستیش کبی وبر یا دخی زیاده ایتمك دوستییش کبی
واکر کلمه نك آخرنده هاء علامت اولان لفظه لاحق اولسه میانلرینه الف مجتلبه زیاده ایدوب

بنده اش وجامه اش دیرلر وکاهی اولور که هاء علامتی ساقط اللفظ ایدوب متصل ایدرلر
خزینه اش لفظنده خزینش دیرلر ومزبور شین بر نوع جمعه دخی داخل اولور ادات جمعدن
اولدیغی کتورلیوب سرشان ودلشان وجانشان دیرلر والله اعلم بحقیقة الامور ❊ حرف الکاف ❊
کاف عربیه اواخر اسما یه لاحقه اولدقده ادات تصغیردر اول اسمك آخری ساکن ایسه
مفتوح ایدوب مابعدنه کاف عربیه ساکنه الحاق ایدرلر مردك وزنك وطفلك کبی مثالی شیخ
سعدی بیت برو تا زخوانت نصیبی دهند * که فرزندکانت بسختی درند * بیندیش ازان
طفلك بی پدر * وزاه دل دردمندش حذر * وکاهی تاء خطابك اولنه کاف تصغیر کتورلر
مثالی شیخ سعدی بیت قربانکت سوم پدرت را بزن بکش * عیسی مریمی تو پدر راچه
میکنی * وشول اسمك آخرنده که هاء علامت اوله اول هایی یایه قلب وحرکه سن مفتوحه ایدوب
کاف تصغیر الحاق ایدرلر مثلا خواجه نك تصغیرنده خواجیك وبنده نك تصغیرنده
بندیك دیرلر وکاه اولور که کاف تصغیر آخرینه یای خطابیه ویای وصفیه الحاق ایدرلر
ویای وحدتله دخی استعمال ایدرلر مثاللری ملا غریبی ❊ نظم ❊ کشتم خراب وشیفته
خردسالکی * قدش نهالکی چه نازك نهالکی * جون آفتاب کشته جهانسوز زنکدش
هرسو برافتاب زابرو هلالکی * شیرینکی شکرلبکی شوخ چشمکی * مهرویکی برو بکش
ازمشك خالکی * ودخی حرف که کاف عربیه نك کسره سیله وهاء علامت ایله ادات رابطه در
ماقبلنی مابعدنه ارتباط ایچون ایراد ایدرلر اکرچه مثاله حاجت یوق لکن چونکه هر سوزه
برمثال التزام اولندی بر بیت تحریرندن استنکاف اولنمدی استاد لطیفی بیت جوهرم که نه
خویشتن پایم * عرضم نه بدیکری پایی * وکاف مزبوره کاهی ادات اسم استعمال اولنوب
ذوی العقول ذاتنه دلالت ایدر عربیده فتح میمله من هو معناسنه ترکیده کیم دیرلر مثالی لطیفی
بیت هرکه در پیش آیدش برمیچهد دندان زند * هرکه در پس میرودمی پایدو دندان
کند * ومذکور که کاهی ادات تعلیل اولور عربیده کی معناسن افاده ایدر ❊ حرف المیم ❊
حرف میم ایکی نوع استعمال اولنور برنوعی اوائل افعاله داخل اولنوب مفتوح تلفظ اولنور
عربیده کی لا معناسنه علامت نهی درمکو ومخوان ومخورومرو کبی وبرنوعی اواخر کلماته لاحق
اولوب ساکن تلفظ اولنور ضمیر متکلم دردانستم واموختم وکفتم کبی وکاهی بو ضمیر متکلم متحرك واقع
اولور من ومرا معنالرینه مثالی شیخ سعدی از بوستان بیت تومولای مردان ازین خاك وبوم *
برانکیختم خاطر ازشام وروم * چومولام خوانند صدر کبیر * نماید مردم بچشم حقیر * وله از
کلستان بیت کفتم که کلی بچینم ازباغ * کل دیدم ومست شد ببویی * یعنی مست شدم حکیم
انوری بیت جستم زجای وپیش دویدم سلام کرد * واوردمش چوتنك شکر تنك درکنار *
القصه بازکشتم وامد بخانه زود * در بازکرد وبازببست در پس استوار * یعنی آمدم ودر بازکردم
وباز بستم ظهیر فاریابی بیت سفر کزیدم وبشکست عهد وقربی را * مکر بحیله ببینم جمال
سلمی را * حله نام قبیله در خواجه حافظ بیت کل در بر ومی در کف ومعشوقه بکامست *
سلطان جهانم بچنین روز غلامست * یعنی کل در برم ومی در کفم وجمع مراد اولند قده نفس متکلم
مع الغیر معناسنه مذکور میم ساکن اولنه بریازیاده ایدوب میدانیم ومیشناسیم ومیکوییم دیرلر

دیرلر ﴿ حرف النون ﴾ نون مفتوحه که اوائل کلماته داخل اوله عربیه‌ده کی حرف ما کبی
معنای نفی افاده ایدر کلمه یه متصل کتابت اولنور افعال ومصادر واسم فاعل واسم مفعول
صیغه لرنده مثلا نداند ونداند ونداسنت ونداستن وندانسته وندانند کبی و نفی ذوات وسلب
صفات متعلقه قصد اولندقده هاء علامتله منفصل کتابت اولنور واسماء جامده واسماء
مصادر واسم زمان واسم مکان ومبالغه صیغه لرنده واسم فاعل که مفعولنه متعلق اوله انك نفی
وسلبی قصد اولندقده وقس علی هذا الباقی استاد لطیفی بیت جبری نه حیدری ونه دانا وکاملی
دانشده کلی ونه دانشده دلی * ودخی نا حرفی نون والفله درعربیه‌ده لیس معناسنه در ترکیده
دکل دیدکلری در بودخی ادات نفی اولوب بونکله توصیف قصد ایدرلر مثلا نابینا کبی کورمجی
دکل دیمك اولور وادات افعاله ده داخل اولور نادان ونا شناس کبی واسمایه ده داخل اولور
نامرد وناکس کبی ودخی نون ساکنه که فعل ماضی آخرینه لاحق اوله علامت مصدردر
تفصیل احوالی مصادر بیاننده ذکر اولنور انشاء الله تعالی ﴿ حرف الواو ﴾ واو مفتوحه که
عربیه‌ده حرف عطفدر فارسیده دخی حرف عطف اولور بین الکلمتین واقع اولوب کلمهٔ اخرایی
کلمهٔ اولی یه عطف ایتدکده لابد مضموم تلفظ اولنور بعض محلده معطوف علیهك ضمه سیله
اکتفا اولنوب بلاواو تلفظ اولنماز والفدن یاخود یادن صکره واقع اولدقده واوك اشباعی
ظاهر اولور مثالی واحد من الشعرا بیت پارسا ورند وصوفی وظریف * وصفهای
من شده در وقتها * وکاهی ضرورت وزن ایله همان آخر معطوف علیهك ضمه سنه اشباع
ویروب واوی ساکن ایدرلر مثالی همام تبریزی بیت بر سرو وچشم من کذر کن تا * جویباری
بکل بیارایی * وکاهی ضرورت محل ایچون واو مفتوح تلفظ اولنور مثالی مولانا شاهی
بیت مابکدل ویکروی چنین وان کل رعنا * افسوس که از هر طرفی روی دکر داشت * وکاهی
واو ساکنه آخر کلمه ده اشباع ایله تلفظ اولنور بو حالت اکثر قوافی ده واقع اولور مثالی حکیم
فردوسی بیت نیاموخته کرزی وجادویی * ندانسته چینی وهم پهلویی * واکر واو ساکنه کلمه‌نك
آخرینه لاحق اولوب ماقبلنك حرکتی واوجنسدن اولورسه خراسانیلر قتنده ادات تصغیر اولور
﴿ ودخی معلوم اوله که فارسیده واو معروفه وواو مجهوله واردر بو تعبیر حرف یای تحتانیه ده دخی
استعمال اولنور واو معروفه اولدر که ماقبلنده اولان حرف مضمومه اولوب ضمه یه اشباع ایله
حرکت ویریله وواو مجهوله ماقبلنده اولان حرف ینه مضمومه اولوب ضمه سنه زیاده اشباع
ویرلیوب تخفیفا تلفظ اولنه کذلك حرف یانك ماقبلنده اولان حرف مکسوره اولوب کسره یه
اشباعی ظاهر اوله یای معروفه دیرلر تخفیفا تلفظ اولنان یایه یای مجهوله دیرلر والله العلیم
﴿ حرف الهاء ﴾ حرف ها که آخر کلمه یه لاحق اولور برقاج معنایه کلور لیاقت * مقدار زمان *
یعنی راتبه * هاء اصلی * هاء علامت * اولا لیاقت ونسبت معناسن افاده ایدر شمس فخری
بیت شاه فرزانه شیخ ابواسحق * که همه کار او ست مردانه * ودخی مقدار زمان معناسنه
وقدر ومرتبه ده دخی استعمال اولنور خواجه حافظ بیت می دو ساله ومحبوب چارده ساله *
همین بسست مرا صحبت صغیر وکبیر * ودخی راتبهٔ هر روزه یعنی وظیفه وحساب همه عمره معناسنه
خواجه سلمان بیت کرچه کوی تو کند کعبه همه عمره طواف * پیش روی تو بر وقبله همه روزه

نماز * مثال دیگر وله بیت ای باز کشته از سفر کعبه مرحبا * از حج تست کعبه همه عمره
باصفا * ودخی های اصلی در که جمیع حالاتده ها تلفظ اولنور کره وهمره کبی و برنوعی ده هاء
علامتدر که کتابت اولنور تلفظ اولنماز انجق ماقبلنك فتحه سن محافظه ایدر کرنه وبنده کبی
بنده ها صورتنده یازیلور مثالی محمد صوفی * رباعیه * در هر مجلس چو کلزار آکنده شدی *
با هر خس وخار در شکر خنده شدی * با مشرب هر که هست سازنده شدی * حاصل که
چو آفتاب تابنده شدی * ودخی حالت توصیفده وحالت اضافتده بنده ها صورتنده یازیلور
اما یا کبی اوقنور نهایت اوزرینه بر همزه یازیلور مثلا شهزاده جوانبخت ونوباوه باغ مکرمت کبی
والف ونون جمع اولندقده و یای مصدریه الحاق اولندقده کاف فارسیله توسل اولنور شهزادکان
و بندکان کبی لسان عربده آخرنده هاء تأنیث اولان اسملر فارسیه نقل اولنه قده بو قبیلدندر
اولور رغمزه وهمزه کبی ویاخود تای اصلی کبی تلفظ اولنور اوزون تا یازیلور دولت وسعادت کبی وکاه
اولور که هاء علامت مخافاتنده ضرورت وزن ایچون حرف ساکنه احتیاج واقع اولور
اول وقت صریح ها تلفظ اولنمق قبیحدر افصح بودر که فتحه بی سلکه رك تلفظ اولنه شویله که
نه صریح ها اوله ونه صحیح الف اوله مثالی استاد لطیفی بیت ای شاه ستمکر وی دلبر زهمه رعنا *
تاکی دل بیچاره باشد بفراقت خون * حرف الیاء * حرف یا که آخر کلمه یه الحاق اولنور
ایکی جنسدر بر جنسی حروف معانیدندر و برجنسی حروف مبانیدندر حروف معانی
اول حرفلردر که بسائط کلماتك ترکیبندن دکلدر وضعده ودلالتده غیره تبعیتلری یوقدر بلکه
مستقل وضعلری ودلالتلری واردر آخر کلمه یه لاحق اولدقده متعدد معنالری اولور ایکی
نوعدر بری اسم مصطلح درکه مستقل وضعی ودلالتی ومستقل مدلولی واردر یای خطابیه کبی
و بر نوعی دخی حرف مصطلح درکه مستقل وضعی ودلالتی وارامامستقل مدلولی یوقدر بلکه
مدلولی غیرك مدلولی ضمننده ملحوظ اولور یای وصفیه کبی اصول یای معانی بونلردر
یای خطابیه نك درت شعبه سی وار در یای استفهامیه ویای وصفیه ویای نسبت بوایکی
نوعدر ویای تخصیص ویای مصدریه ایکی نوعدر یای تنکیر ویای فعل ماضی ویای وحدتك
بر شعبه سی وار در یای زائده بو اصحاب اعمال اولان یالر ایله یای مبانی اصول وفروعلریله
اون یدی نوع اولور اولا یای خطابیه که لسان عربده اولان ضمیر متصل مرفوع معناسنه در
مثلا عرب طوردك واوردك دیمکده قمت وضربت دیر عجم ایستادی وزدی دیر بو یای عجمی
اول تای عربینك فایده سن اظهار ایدرلر نته کیم تأکید ایچون ضمیر منفصل ایله ضمیر متصلی جمع
ایدوب انت ضربت دیر عجم توزدی دیر وانت فعلت دیدکلرینه عجم توکردی دیر نته کیم
بو بیتده واقعدر حکیم فردوسی بیت توکردی ورارستم داستان * وکرنه خری بود در
سیستان * ویای مذکورك شعبه لری که جمله خصایصندندر اواخر کلماته لاحق اولور کرك
اسم وکرك فعل وکرك مضارع اولسون مثلا چونی وکردی ومیکنی دیرلر یعنی نجه سن
وایتدکمی وایدرمیسن دیمك اولور مثال اول محمد صوفی * رباعیه * ای دوست که کفته
محمد چونی * عیشت بادا همیشه در افزونی * ایستاده بزیر آسمان چون آنم * کایستاده
بزیر دار باشد خونی * مثال ثانی وله * رباعیه * ای انکه مرا بمدح افزون کردی * وز

وبه ایره شهر بیرون کردی * همکاری ما از دیچون کردی * کر نیست مرا تو هست
اکنون کردی * ودخی بیان خطاب ایدوب سن سن دیه جك یرده تو یی دیرلر مثالی حکیم سنائی
بیت چه کنم رحمت تویی و دویی * چو یقین شد که من منم تو تویی * ومذکور حرف یا فعل
مضارعه داخل اولدقده کلمه تزخیم اولنور یعنی علامت فعل مضارع اولان دال کلمه دن
اسقاط اولنوب یرینه حرف یا لاحق اولور فارسیده رسوخی وتمام وقوفی اولمیانلر مذکور
حرف یایی صیغهٔ امرك مدخولی قیاس ایدرلر ومی لفظی که مضارعه داخل اولور
مشترکدر حال ایله مستقبل میاننده اما اصح بودر که صیغهٔ حاله مخصوصدر زیرا کتب
فقهیه ده مسطوردر که اکر شاهد شهادتنده کواهی میدهم دیرسه شهادتی مقبوله در
اکر کواهی دهم دیرسه مقبوله اولمز زیرا شهادت ایتمکه وعده ایتمش اولور بوندن ظاهردر که
حاله مخصوص اوله وکاهی مذکور یانك کلمه یه لحوقی رابطه واسطه سیله اولور مثلا کردستی
وداده ستی دیرلر یعنی سن ایتمشسن وسن ویرمشسن دیمکدر واست که ادات رابطه در کلمهٔ
مذکوره یه ملحق اولمغله معناسن تغییر ایتمشدر اول حالت مراد اولندقده همزه اسقاط
اولنور وکاه اصلی اوزره ساکن قومق جائزدر مثال اول استاد لطیفی بیت اختیار عشق
بر کل مهتریست * سر نهادن اندرین ره سروریست * مثال ثانی حضرت مولانا بیت
اهل عرفان زاد و دیدن دوری است * این دویی اندر تو از مستوری است * ودخی یای
استفهامی درکه ادات استفهام عربیده در اما ترکیده اولان آخر کلمه ده کی می که کوردکمی
بیلدکمی ترکینك استفهامی در لکن فارسیده استفهام ایچون مستقل موضوع ادات یوقدر
انجق کلمه اولنه داخل اولان الفك محلنده معناسی استفهام مراد اولنور وبردخی کلمه آخرینه
ملحق اولان یای خطابیه بعینها محلنده مقام استفهامده استعمال اولنور اول معنی ایسه قرینهٔ
حالیه ایله فهم اولنور مثلا شنیدی و دیدی دیرلر سؤال رنکنده اشتدکمی وکوردکمی دیمکده
مثالی استاد لطیفی بیت دیدی که چه کرد اشرف خر * اومظلمه بردو جانی یك زر * ودخی
یای وصفیه درمعنای توصیف افاده ایدر وصف ایله توصیف ارا سنده بر نسبت غیر مستقله دن
عبارتدر یعنی ملحق اولدوغی کلمه نك مدلول وصفیسی اولان موصوفك حالتی انکله قائم
اولور واکا دلالت ایدر اول کلمه کرك مرکب اولسون زرکرکبی کرکسه بسیط جامد اولسون سرد
کبی کرکسه بسیط مشتق اولسون شکیبا کبی افادهٔ توصیف قصد اولندقده اول کلمه لرك آخرلرینه
حرف یا زیاده اولنوب زرکری وسردی وشکیبایی دینلور مثالی وقوعی تبریزی بیت بوده
ام از تاب عشقت همچو زر کامل عیار * اوبدانقدر زر راهر که باشد زرکری * میر محمد حسن
نظمی بیت چنان زسردیٔ دی کشته آه دردل تنك * چو سنیج از دهنم لعلکون برون آید *
میرزا قلی بیك بیت فراق میکشد واین زمان میکوید * سزای انکه کند تکیه
بر شکیبایی * بو وصفیت ایچون اولان یا کاه اولورکه حذف اولنوب مدخولی اولان کلمه
کسره ایله تلفظ اولنور مثلا نیکی دیه جك یرده نیك ایله اکتفا اولنور مولانا کاتبی بیت دشمن
چه غم که نیك کدایان او نکفت * کوینددر عقب بدیٔ میر پادشاه * وبدی دیه جك یرده بد
ایله ادا ایدرلر مولانا کاتبی بیت بدمن دائما اندیشه داری * نه نیکست اینچنین نیکو بیندیش

وخونریزی دیه جك یرده خونریز دیمك ایله معنی تمام اولور مولانا کاتبی بیت تیغت نکرد
میل بخونریز کاتبی * آخر چه کرده ام که چنین زار میکشی * بو یانك بر نوعنه یای مصدریه
دیرلر مصدره مخصوص اولان یادن غیریدر که حالت توصیفده وصف کلمه اینده وکی کبی حالت
اضافتده دخی اول عملی ایدر مثلا سروری کرد وجوهری بود دیرلر که معناسی سرورلك ایتدی
وجواهرجی ایدی دیمك اولور مثالی طالب آملی بیت ان کور باطنان نشناسند ازسفال *
یا آنکه خویش راهمه کیرند جوهری * و دخی یای نسبت در که لاحق اولدوغی کلمه نك
مدلولنه نسبت معناسن افاده ایدر ومدلولنك مجموعندن وصف نسبی حاصل اولور
مثلا عربی کبی که عرب طائفه سنه منسوب وعجمی که ولایت عجمه منسوب دیمك اولور
مثالی نعت شریفده مولانا جامی بیت فهم رازش نکنم اوعربی من عجمی * لاف مهرش
چه زنم اوقرشی من حبشی * ونسبت دخی ایکی نوعدر بری نسبت لازمه در که متغیر ومتبدل اولماز
وبریده غیرلازمه در که متغیر ومتبدل اولور مثلا زبان تازی دیرلر انده اولان یا نسبت
لازمهٔ غیرمطلقه در و بعض کسنه ایچون کتابی دیرلر انده اولان یا غیرلازمه در که کتب سماویه دن
غیری یه ده انتقال جائزدر که اول کتابی نك کتابه نسبتی غیرلازمه در وفارسی ودری وپهلوی
دیرلر فارسه ودره وپهلوه منسوب دیمکدر مصری وشامی وررومی کبی وکاه اولور که
مذکور یای نسبینك تأکیدی نسبت ایچون آخرینه بر نون زیاده ایدوب مشکین وسنکین کبی
اومقوله نسبتك ایکی حالی وار دربری بوکه نسبت ایچون اولان یا منسوب الیهك مادهٔ
وجودینی بیان ایچون اولور مثلا توجدن دوزلمش نسنه یه روین وطاشدن دوزلمشه
سنکین ودمودن یاپلمشه آهنین دیرلربری دخی بوکه منسوب الیهك بعض اوصافنی بیان
ایچون اولور مثلا رنکنی بیان مراد اولنسه مشك رنکنده اولانه مشکین دیرلر خواجه سلمان
مصرع * مه تابان ماداردشب مشکین بردوشش * قرمزی کله کل آتشین دیرلر مولانا هاتفی بیت
ازآتش تب چوعارضش سوخت * همچون کل آتشین برا فروخت * کاه اولور که تأکید
نسبت ایچون اولان نوندن مقدم برالف زیاده ایدرلر مثلا دیار پهلوه نسبت اولندقده پهلوانی
دیرلر اول دیاره منسوب اولان لسان مراد اولنور شاعرد یمشدر بیت کشاده زبان وجوانیست
هست * سخن کفتن پهلوانیست هست * کاه اولور که الف ونونك نصکره یادن بدل برهاء نسبت
زیاده ایدرلر مثلا ملوکانه وعاقلانه وعارفانه دیرلر کاه اولور برکاف فارسی زیاده ایدرلر که اوده نسبتده
زیاده اولنه کلمشدر مثلا جدا کانه دیرلر جدایه نسبتده شیخ نظامی * مصرع * جدا کانه در
هرفنی یکفنی * کاه اولور که بوکافی یا ایله ده جمع ایدوب زندکانی وبندکانی دیرلر کاه اولور که بوکافی
یادن صکره کتوروب نزدیك وتاریك ویاریك دخی اویله در کاه اولور که انجق کافی کتوررلر کردکان
کبی کودکانده اویله در کرده نسبتی واردر الف ونون تأکید نسبت ایچون اولدوغی کبی کاه اولور که
معنای ظرفیت افاده ایدر مثلا بامداده دیه جك یرده بامدادان دیرلر مولانا جامی بیت بدیکر
رر زیوسف بامدادان * که شد دلها ازفیض صبح شادان * ونوبهارده دیه جك یرده نوبهاران دیرلر
مولانا جامی بیت نوبهاران خلیفهٔ بغداد * بزم عشرت بطرف دجله نهاد * صبحگاهان دخی
بویله در وله ایضا بیت چوشد تاریخ مشرق صبحگاهان * چوسیب سیم چون سیب صفاهان

صفاهان * ودخی مذکور یا کاه اولور که تخصیص ایچون استعمال اولنور وخصوصیتی احد ضدینی
آخره تخصیص ایچون استعمال طریقیله استعمال ایدرلر مثلا انکشتری دیرلر آخرنده اولان
یا خصوصیه در پرمقکه انکشت دریوزك اکا مخصوص اولمغله انکشتری دیرلر واول خصوصیتی
تأکید ایچون یاد نصکره نون زیاده ایدوب انکشترین دیرلر ودخی مذکور یا آخر مصدرده لاحق
اولوب تهیئه واستعداد معناسن افاده ایدر مثلا کفتنی وخوردنی دیرلر سویلیه جك ویبه جك
دیمك اولور مراد سوز یلکه لایق سوز ویمکه حاضرلنمش طعامدر واولمقله مستحق آدمه
کشتنی دیرلر نته کم بو بیتده واقعدر سیفی بخاری بیت شمع در مجلس اکر با تو دم از نور زند * کشتنی
سوختنی باشد وآویختنی * وکیده جك نسنه یه رفتنی دیرلر مثالی بیت چونشوان رفتنی راداشت
دوبند * کره بستن بموران درشکم چند * وکاه اولور که لیاقت معناسنده استعمال ایدرلر
مثلا آوردنی دیرلر پیشکش مراد اولنور کتورمکه لایق نسنه دیمك اولور نته کم
مولانا هاتفی بیت ز آوردنیهای شاهانه نیز * دران عرضکه برد بسیار چیز * تهیئه معناسنه
اولان یا ایله بو یانك فرقی غایت دقیقدر ﴿تنبیه﴾ مذکور یاد نخی کاهی مجرد تنکیر ایچون استعمال
اولنور تنکیر قصد اولندقده مصادره الحاق ایدرلر شمس فخری * نظم * من سرکشته کشتم
هردیاری * ندیدم مثل خسرو شهریاری * جمال الدین ابواسحق که اورا * نباشد روز بزم ورزم
یاری * بو یانك یای وحدتله معنالری غایت قریبدر وفرقی دقیقدر رسوخ تامی اولان بیلور
ودخی فعل ماضی آخرینه ملحق اولور که حکایت حال ماضی معناسن افاده ایدر ویا خود
متعلقلرینك حالتیله اتصاف قصد ایدوب استعمال ایدرلر شاه ناصر خسرو * نظم * من زدست
این خزان آخر بیغان برشدم * ورنه هرکز آدمی دیدی که او عنقاستی * پشت این مشت
مقلد خم که کردی در سجود * ورنه در جنت امید قلیه وحلواستی * نثر * وکاهی حکایت
حال ماضی قصد اولندقده فعل آخرینه دخی لاحق اولور مثالی استاد فرخی بیت کر پذیرفتی
نکار اخویش قربان کردمی * کر قبولت آمدی ترك سر وجان کردمی * ودخی یای مذکور
اسما وافعال آخرلرینه لاحق اولوب معنای وحدت افاده ایدر یعنی مدخولنك مدلولندن
معنای وحدت ظاهر اولور بو حالت اکثر اسماده استعمال اولنور مثالی شیخ سعدی بیت
ظالمی راخفته دیدم نیمروز * کفتم این فتنه است خوابش برده به * دیکر لطیفی بیت
پادشاهی راشدم بنده کنون * کاهل عالم تابع فرمان اوست * ودخی کاهی اشباع حروف
ایچون بریا زیاده یازرلر اما کلمه ده معناسنك اشتراکی یوقدر یعنی معنای کلمه یه افاده سی
اولمیوب انجق ماقبلنده اولان کلمه نك آخر حرفنی اشباع ایدر اکا یای زائده دیرلر مثالی بیت
اکر بشمه لطفش شروع شرح افتد * هزار خامه وکاغذ وفای آن نکنند * بودخی معلوم اولا که
کیانی وخسروانیده اولان یالر مثللی یا حرفی دخی بر نوع نسبتدر اما الف ونون جمع ایچون دکلدر
بلکه اول حرفلرك زیاده سی قاعده لسان عربدرکه اول قاعده اوزره تعبیرات نسبتدر مثلا
اسکندرانی دیرلر اسکندره منسوب دیمکدر ودخی برحالت واردر قرینه سابقه ایله صکره کلان
حرف یا کلمه دن ساقط اولور مثالی حکیم انوری بیت تاروی بخطه خراسان * آوردی وماندم
خطارا * یعنی ماندمی وجنس یانك بری دخی مبانی اولدوغی حرف یای بیانینك اولندهذکر

اولنمشیدی حروف مبانی شول حرفلردرکه بسائط کلماتکه وسائط حروف معانیدندر انلردن مرکب اولور مثلا بنای وسرای وبای کبی که ترکیبی اول ادات ایله صورت ترکیب بولوب اول یالرده مستقل وضع ودلالت اولمزبالکه موضوع اولان لفظک ولفظ دالک جزؤلری واقع اولوریای نی وکی وبی دخی اول قبیلدندر حروف عواملکه اول مبحثده ذکر اولنمشیدی اون ایکی حرف علی قدر الامکان تفصیل وبیان اولندی بعد ذلک قواعد آخر بیاننه شروع اولندی والله المستعان ﴿قاعدهٔ اشتقاق﴾ معلوم اوله‌که ارباب لغت قتنده زبان فارسیده اصل مشتق منه فعل ماضیدر ماضینک آخرحرفی ایکی حالدن خالی دکلدر یاتاء ساکنه اولور دانست وشناخت واموخت وکفت وکذشت ورفت کبی ویاخود دال ساکنه اولور آمد ورسید وخواند وکرد وخورد کبی کلمه‌نک آخرحرفنه فتحه ویروب آخرینه نون ساکنه کتوررلر مصدر اولور دانستن وشناختن وآموختن کبی وقس علیه الباقی ودخی آمدن وکردن والباقی مثلهما واکر بونون ساکنه‌دن صکره بریای ساکنه زیاده ایدرلر ایسه صیغهٔ اسم زمان وصیغهٔ اسم مکان ومناط فعل اولور مثلا خواندنی وقت ونمودنی جای کبی ومثلهما الباقی واکر صیغهٔ ماضینک آخرینه هاء علامت الحاق اولنسه صیغهٔ مفعول اولور مثلا دانسته وشناخته کبی وهرصیغهٔ ماضینک مجهولی اولصیغه‌نک مفعولی صیغه‌سیدر شد لفظی ضم اولنسه مثلا دانسته شد وشناخته شد وخوانده شد ورسیده شد کبی زیرا فارسیده مفعول اسم صیغه‌سنه شاملدر ولیستقاقده بوصیغه‌لردن وامثالندن غیریده تبدیل وتغییر واقع اولمق قاعدهٔ لازمه‌در حذفله وزیاده ایله وابدال ایله وتحریک ساکنه وعکسی ایله محللرک اقتضاسنی حسبیله مثاللری اقلاب تعریفنده معلوم اولور وهرصیغهٔ امرک اولی که الف واقع اوله واکا یای ایجابیه لاحق ویاخود میم ناهیه داخل اوله لابد الف یایه ومیمه تبدیل اولنور مثلا آرامیدن وآسودن وافکندن کلمه‌لرینک امرنده ونهینده بیارام وبیارآمند ومیارام ومیارآمند وبیاسای وبیاسایند ومیاسای ومیاسایند وبیفکن وبیفکنند ومیفکن ومیفکنند دیرلر وقس علیه الباقی ﴿قاعدهٔ اقلاب وابدال﴾ بویله‌درکه کلمهٔ ماضینک امر ومضارع اولمه‌سنده اتفاق لغویین اوزره قاعده بویله‌درکه کلمهٔ ماضینک آخرحرفی امرنده ترخیم ومضارعنده داله ابدال اولنور مثلا ماضینک آخرحرفنک ماقبلی خا اولسه امرنده ومضارعنده زا حرفنه ابدال اولنور آموخت کبی امری آموز ومضارعی آموزد اولور وساخت کلمه‌سنک امری ساز ومضارعی سازد اولور وماضی سنده خا اولان کلمه‌لر بر قاچدرکه ابدال اولنورلر مثلا شناخت کلمه‌سنک امری زا اولمق ممکن دکل انک تواخیسی اولان سینه ابدال اولنورکه امری شناس ومضارعی شناسد اولور اما افراخت وافروخت ودوخت وپخت وسوخت بونلرجمله زایه ابدال اولنورلر واکر کلمهٔ ماضینک آخرحرفنک ماقبلی سین ساکنه والف معتمدها اولسه حرف مکسور ایله اول سینی حذف ومکسوری مفتوح ایدرلر مثلا دانست کلمه‌سنک امری دان ومضارعی داند اولور کذلک شایست کلمه‌سنک امری شای مضارعی شاید وکذلک داشت کلمه‌سنک شینی راء مهمله‌یه ابدال اولنوب امری دار مضارعی دارد اولور واکر برکلمهٔ ماضینک آخرحرفنک ماقبلی فاء ساکنه والف معتمدها اولسه یا

یاخرفنه ابدال اولنور ویایله فا ازاسنده تواخی اولدوغی جهتله مثلا تافت کلمه سنك امری تاب ومضارعی تابد اولور شتافت دخی بویله در امری شتاب ومضارعی شتابد اولور یافت دخی بویله در امری یاب ومضارعی یابد اولور واکر کلمهٔ ماضینك آخر حرفی دال اولان صیغه لردن بر کلمه نك آخر حرفنك ماقبلی یاء ساکنه اولسه اول یایی حذف وماقبلنی مفتوح ایدرلر مثلا رسید کلمه سنك امری رس ومضارعی رسد اولور وشنید کلمه سنك یاسی واوه قلب ایدوب امرنده شنو ومضارعنده شنود دیرلر ودرخشید کلمه سی رسید کبیدر امری درخش ومضارعی درخشد اولور واکر آخری دال اولان کلمه لردن بر کلمه نك آخری دال وماقبلی الف معتمد اولسه افتاد ونهاد کبی امرلری افت ونه ومضارعلری افتد ونهد اولور واکر دالك ماقبلی واو اولسه نمود وفرمود کبی واو الفه قلب وبریا زیاده اولنوب امرلری نمای وفرمای ومضارعلری فرماید ونماید اولور واکر دال مذکورهنك ماقبلی راء ساکنه اولسه خورد وبرد کبی امرلری حذف دال ایله خور وبر ومضارعلرنده راء ساکنه یی مفتوح ایدوب خورد وبرد دیرلر سائرلری جمله بونلره قیاس اولنور في احوال جمع ومضارع في ومضارعك جمله استعمالنده قاعده بودر که لفظ مفردینك آخرنده دال ساکنه وار ایسه ماقبلنه بر نون زیاده اولنور مثلا خورد جمعنده خورند وآشامد جمعنده آشامند دیرلر واکر اصل کلمه ده نون وار ایسه بر نون دخی زیاده ایدرلر مثلا داند وماند لفظلرنده دانند ومانند دیرلر واکر مضارع کلمه سنك اول حرفی همزهٔ مفتوحه اولورسه یایه قلب وباء استقبال داخل ایدرلر مثلا آمد وآورد لفظلرنده بیامد وبیاورد دیرلر وآمد لفظنك امری که الف ممدوده در آکاوز یالکز استعمالی اولنمدوغندن حرف یا زیاده ایلدیلر آی اولدی قاعدهٔ مذکوره اوزره باء استقبال ادخال ایلدیلر بای اولدی استعمالنده نوع ثقلت بولنمغله الفی یا ایله قلب مکان ایلدیلر بیا اولدی جمله استعمالنده بیامند وبیایند دیدیلر وبیاورند دخی بویله در واکر مضارع کلمه سنك اولنده حرف می وهمی واقع اولسه اول کلمه حاله مخصوص اولور میداند وهمیداند کبی مرقوم حرفلرینه باء استقبال که باء مضارع دخی دیرلر ادخال اولنسه اول صیغه مضارع اولوب مستقبله مخصوص اولور بداند وبکوید کبی باء مستقبلك احوالی بو مقدار ایله اکتفا اولندی وقس علیه الباقی

قاعدهٔ غیر مشتقه في اسماء غیر مشتقه که صیغهٔ امریله مرکب اوله اسم فاعل معناسنی افاده ایدر آکا اصطلاح لغویینده وصف ترکیبی دیرلر مثلا سخندان وشعرشناس وکشورکشا وکیتی ستان کبی ترکیبده براسمی لفظ جی ایله تعبیر ایندکلری معنایه سوز بلیجی وشعر اکلیجی واقلیم آچیجی وجهان آلیجی دیمك اولور سخندان اصلنده دانندهٔ سخن وشعرشناس شناسندهٔ شعر ایدی تلفظلرنده نوع ثقلت اولدیغی اجلدن داننده وشناسنده که مبتدادر دال مضارعله هاء علامتی حذف ایدوب خبرلری که سخن وشعردر تقدیم ایدوب سخندان وشعرشناس دیدیلر سائر وصف ترکیبیلرده دخی حال بویله در في قاعدهٔ اسم فاعل في بودر که کلمهٔ مضارع دالنك ماقبلنه نون ومابعدنه هاء غیر ملفوظه کتورورلر واکر کلمه نك اصلنده دالدن مقدم نون وار ایسه بر نون دخی زیاده ایدرلر مثلا داند که صیغهٔ مضارعدر اسم فاعل ایتمك مراد اولندقده وجه مشروح اوزره آخر حرفی که دالدر ماقبلنده اولان نون اصلیسنك ماقبلنه بر نون ومابعدنه

هاء علامت کتورر وب دانسته دیرلر سائر صیغه لر دخی بو منوال اوزره در وبر قاعده دخی صیغهٔ امرك آخرینه الف ایله نون زیاده ایدرلر اسم فاعل اولور بوی وکوی وخوان لفظلرینه الف ایله نون زیاده ایتدکده پویان وکویان وخوانان اولور وسویلیجی واوقویجی وبایجی دیمك اولور مثال اول میر ابو المعانی بیت شکم پویان چو صبا وقت سحر درکویش * پاسبانی بکند دل بهوا بیش همه شب * مثال ثانی ابراهیم فاروقی بیت دشمنان سك نهاد دوزخی مأوات را * اخسئوا کویان زبانی میکند بئس العذاب * مثال ثالث حکیم انوری بیت رزم ایشان چو سعیر است که در حفرهٔ او * اخسئوا خوانان بشمشیر کند نیرانی * اخسئوا جمع اخسأ در اخسأ الکلب دیرلر یعنی کوپکی سوردی دیمکدر واسم فاعلده برقاعده دخی آخر کلمهٔ امره بر الف الحاقیله اولور مثلا پویا وکویا وخوانا وقس علیه الباقی ﴿ قاعدهٔ اسم مفعول ﴾ قاعدهٔ کلیه بویله در که کلمهٔ ماضینك آخر حرفی مکسور ویا مضموم ویاخود ساکن اولسه مفتوح ومحرك ایدرلر وهاء غیر ملفوظی کتوررلر مثلا دانست وخفت صیغه لرینك تالرینی مفتوح وهاء غیر ملفوظی الحاق ایدوب دانسته وخفته دیرلر وکذلك خورد وآشامید صیغه لرینك داللرینی مفتوح وهاء غیر ملفوظی الحاق ایدوب خورده وآشامیده دیرلر سائر صغیه لر دخی بو قیاس اوزره در اجمال کلام اسم فاعل مضارعدن واسم مفعول ماضیدن اولور ﴿ قاعدهٔ نفی ﴾ لسان فارسیده نفیك قاعده سی بودر که صیغهٔ ماضی وصیغهٔ مضارعك اوائل کلمه لرینه نون مفتوحهٔ موصوله ادخال ایدرلر مثلا دانست وکفت کلمه لری که فعل ماضی ایدی اوللرینه نون مفتوحه متصل اولدقده ندانست ونکفت اولدی معنالری که بلدی وسویلدی در ودانند وکویند کلمه لری که فعل مضارعدر اوللرینه نون مفتوحه متصل اولدقده ندانند ونکویند اولدی که معنالری بلمز وسویلمز دیمکدر بو نون مفرده یه عربیده نون نافیه دیرلر معنای کلمه یی نفی ایتدوکیچون ﴿ قاعدهٔ نهی ﴾ لسان فارسیده قاعدهٔ نهی صیغهٔ امره میم مفتوحهٔ مفرده ادخال ایدرلر علامت نهی در مثلا دان وخوان وخور کلمه لری که صیغهٔ امردر میم مفتوحه ایله مدان ومخوان ومخور اولور معنالری که بلمه واوقومه ویمه دیمك اولور نون نافیه که لسان عربیده حرف ما معناسن افاده ایدر ما زید قائما دیرلر فارسیده زید نخاست دیمك اولور ومیم ناهیه که عربیده حرف لا معناسن افاده ایدر که لا رجل حاضر ادیرلر وبردخی لا تقل کلاما دیمك معناسنده فارسیده سخن مکو دیرلر بو ایکی حرف که نون نافیه ومیم ناهیه عربینك ما ولا حرفلری کبی درکه معارفه ونکراته ومبتدا وخبره داخل اولورلر ولکن فارسیده مبتدا وخبر عبارتی شایع ذکلدر اول ادالرك معناسی محلنده مضاف ومضاف الیه تعبیر یله مستعملدر ﴿ قاعدهٔ نعت ﴾ صیغهٔ ماضینك آخرینه الف ورا ضم ایدرلر نعت معناسن افاده ایدر خریدار کبی که خرید فعل ماضی در صاتون آلدی معناسنه آخر حرفلری که الف ورادر ضم اولندقده خریدار اولدی که معناسی صاتون آلیجی دیمکدر ﴿ مناظ ﴾ دخی بویله در لکن اسم مصدره الف ورا لاحق اولیجق مناظ اولور نمودار کبی معناسی کوستریجی دیمك اولور استاد روم کمال پاشا زاده مرحوم بو محلده بیورر که دیدار لفظی کفتار کبی در ورفتار دخی اویله در ترکیبی خفی اولان الفاظ مرکبه دندر که دیدارك برجزوی دید وبرجزوی آردر که معناسی کورمك کتوریجی دیمك اولور آر

آراسم فاعلدر آوردندن اصلی آرتنده درکه ترخیم اولنمشدر ترخیم کلمه آخرندن بعض حروفك سقوطی درکه لسان فارسیده شایعدر وکفتارك معنای ترکیبی سوزکتور مجیددر بومقوله یه باعث فعله فاعل اسمن استعمال ایدرلر ترتیب وترکیب مقتضاسنجه عبارت آرکدمضافدر کفت اوزرینه که مضاف الیه درمعنای عام ترکیبی دن معنای خاص علمیته نقل اولیجق قاعده ترکیب تغییر اولنوب مضاف الیه تقدیم اولندی بوتعبیر نقل مذکورك جمله علامتندندر مولانای رومی الیهك کتابندن عبارتی بعینها نقل اولندی که قاعده جمع که معلوم اوله که لسان فارسیده تثنیه ایچون ادات یوقدر واحددن یوقاروسنی ادات جمله ادا ایدرلر اسمانك جمعنده قاعده مقرره لری بودرکه اکر اسم ذوی الارواحدن اولوب آخری ساکن اولورسه الف ونونله جمع ایدرلر مثلا آدمی وپری وجنی کبی جمعلرنده آدمیان وپریان وجنیان دیرلر ومرد وزن جمعنده مردان وزنان دیرلر واکر اسمك آخرنده هاء علامت وار ایسه مذکور الف ونوندن مقدم بعض یرده هاء علامتی کاف عجمی یه ابدال ایدوب جمع ایدرلر مثلا فرشته وخواجه وبنده کبیلرده فرشتکان وخواجکان وبندکان دیرلر و بر نوع جمع دخی اکر اسما جماداتدن ایسه اکثریا آخر اسمه ها والف کتوروب جمع ایدرلر اسمك آخری متحرك وکرکسه ساکن اولسون مثلا آسمانها وزمینها ونامها وجانها وسنکها وآبها وبادها وخاکها کبی بوجمله برقبیلدندرکه مذکور اسملرك آخرلری بعض متحرك وبعض ساکندر بو محلده اعتبار اولنمز برمثال دخی کل ولاله جمعنده کلها ولالهها دیرلر مثالی استاد بیت من همچو آب وخاکم وتو آفتاب وابر * کل ها ولاله ها دهم ار تو بیت کنی * اما اکر جماداتك بعض جهتله حیوانه مشابهتی وار ایسه نموی اولدوغی تقریبله او مقوله ده ایکی وجهله جمع جائز اولور از جمله درختك بر وجهله جماداتدن جمعنده درختها دینلور و بر وجهی دخی نموی اولمغله درختان دینلور نته کیم شیخ سعدی بیت برك درختان سبز درنظر هوشیار * هر ورقی دفتریست معرفت کردکار * واعضای وجود انسانده دخی ها والف ایله جمع واقع اولور مثلا تنها وجانها وسرها وچشمها ودستها وپایها دینلور کمال خجندینك بو بیتی مناسب دوشدی بیت خوش میشدی خرامان چون سرو عقل میکفت خوش میروی به تنها تنها فدای جانت * اولکی تنها یالکز صکره کی تنها جسدلر دیمکدر مثال دیکر بیت زبان تیغهای چاکر وسیر * شده در جان جانها چاشنیکیر * اکرچه ها والف جمعی ذوی الارواحده جائز اولمیوب کسها ومردها وزنها دینلمز بلکه الف ونون ایله کسان ومردان وزنان دینلور وحیوانات جمعنده دخی جائز اولوب کاوان وستوران وخران وشتران دینلور شیخ سعدی بیت ندیدستی که کاوان در علف زار * بیالاید همه کاوان ده زا مثال دیکر وله بیت سران خیل پیراهن دریدند * دم ویال ستوران را بریدند * وله ایضا بیت کاوان وخران باربردار * به زاد میان مردم آزار * اما اشتر ذوی الارواحدن ایکن ها والف ایله جمعنی جائز کورمشلر نته کیم کاتبینك بو بیتنده واقعدر بیت کریزم از شتران سپهر وبجره خاك * که بجره راست شترهای مست پیرامن * وآفتاب وماه ذوی الارواحدن دکل ایکن حرکت وسیرلری اولمغله خلاف قیاس الف ونونله جمع اولنمشلر شیخ سعدی * نظم کدایان بینی اندر روز محشر * بتخت وملك برچون پادشاهان * چنان نورانی از فر عبادت

بوکوبی آفتا باسند و ماهان * بوکه مثال اشجارده الف ونون جمعی خلاف قیاس ایکن ینه شیخ
سعدینك بیت پیراهن سبز بر درختان * چون جامهٔ عید نیکبختان * بردخی بیت برك درختان
سبز در نظر هوشیار * هر ورقی دفتریست معرفت کردکار * دیدوکی ظاهرا نموی اعتباریله درزیرا
درخت تعبیری اغاجه حالت خضریتی ونموی وار ایکندر بعد القطع درخت اطلاقی صحیح اولمز بلکه
بدننه ستون وشاخلرینه چوب ویا نمغه صالح اولاننه هیزم دینلور واولمحل بوادات ایله جمع اولنیوب
بلکه ها والفله جمع اولنور چوبها وستونها دینلور و قبل القطع انسانك اعضاسی ها
والف ایله جمع اولندیغی کبی اشجارك دخی ها والفله جمع اولنوب شاخها وبرکها ومیوهها دیرلر
وبعض کلمه آخرنده که هاء علامت اوله جمعنده حذف ایدرلر مثلا یادها وجامها دیرلر انجق
فتحه ایله اکتفا اولنور نته کیم ابراهیم فاروقی بیت بدورت جامهای خوب وفاخر * همه دم شاعران
پوشند ونوشند * بو بیتده سکون میله ده تجویز اولنمشدر ﴿ قاعدهٔ ستان ﴾ لفظ ستان
اکثر مکان مراد اولنان یرلرده استعمال اولنور مثلا شهر اولان یره شهرستان وبزاز لر بیع
وشرا ایتدکاری یره بزازستان وطاشلو یره سنکستان وطاغ اولان یره کوهستان وکللکه
کلستان وچمنلو یره چمنستان دیرلر بونلر جمله اسم مرکبدر ورایحهلو یره بوستان دیرلر اصلی
بوی ستاندر تلفظی غلیظ اولمغله یاسینی حذف ایتمشلر وکیمهرك واوین دخی قالدیروب
بستان ایله اکتفا ایلمشلر مثالی مولانا جامی بیت درین بستان سرای پر نظاره * نمانده باز
چون چشم ستاره * حقیقتده ستان لفظی مکان معناسنه مخصوص دکلدر زمان ایله
مکان اراسنده مشترك بر لفظدر که زمان مراد اولندوغی محلده دخی استعمال ایدرلر مثلا یاز فصلنه
تابستان دیرلر معنای ترکیبی حرارت زمانی دیمك اولور زیرا تاب لفظنك کرچه بر قاچ معناسی
واردر ازجمله بر معناسیده اسی در بونده اول معنا مراددر کذلك قیش فصلنه زمستان دیرلر
معنای ترکیبی برودت زمانی دیمك اولور زیرا فارسیده صوقلغه کسر زا ایله زم دیرلر مراد صوق
زمانی دیمك اولور بوتفصیل مرحوم کمال پاشازادهنك تعبیریدر بیوررکه طپراغك طبیعتی بارد
اولدوغندن کسر زاء معجمه ایله صوق معناسینه اولان زمك آخرنه یای نسبت کتوروب
ونسبتی تأکید ایچون بر نون زیاده ایدوب یره زمین دیرلر اما جمیع فرهنکلرده زمین زاء مفتوحه
یاینده مسطوردر و بهارستان دخی بو قبیلدندر اما خارستان وکلستان معنای اول قبیلندندر که
مراد مکاندر اما دلستان ایکی قبیلدن دکلدر معنای ترکیبی کوکل آلیجی دیمکدر اصح بودر که
دلستان یازلدقده لام ستانه وصل اولنیوب منفصل یازله ترکیب آخر اولدوغی ظاهر اوله اما
کلستانده وصل جائزدر نته کیم بو بیتده واقعدر بیت ایمن آبادست دل ای دوستان * چشمها
درکلستان درکل ستان * دلستانك ستانی مشتقدر ستاندن لفظندن اسم فاعلدر آلیجی
معناسنه اصلی ستاننده ایدی ترخیم اولندی ﴿ قاعدهٔ دان ﴾ بعض یرده که لفظ دان واقع
اولور ایکی حالدن خالی دکلدر * یا مرکبدر سخندان کبی ویاخود اصلدر جزدان کبی سخندانده
اولان دان مشتقدر دانستندن اسم فاعلدر معنای ترکیبی سوز بیلیجی دیمك اولور اما جزدانده کی
دان اسم جامددر ظرف مکان معناسنه مخصوصدر نته کیم سابقا ذکری مرور ایلین ستان ایله
بونك اراسنده ایکی جهتله فرق واردر بری بودر که [illegible]نك عمومی واردر ظرف مکان وظرف زمان

زمان معناسنه ده استعمال اولنورلرکا مرذکره وداانك انجق خصوصی واردر ظرف مکان معناسنه ایکیجی فرق بودرکه ستان لفظ نحویدر یعنی نحوبلر اصطلاحی اوزره ظرفدر مظروفی احاطه ایتمکه واکا نوع اختصاصی اولمق بو معنایه اولان ظرفه لازمدکلدر و دان لفظ لغویدر مظروفی احاطه ایتمکه واکا نوع اختصاصی اولمق اهل لغت یاننده که ظرفده معتبردر مثلا خامه دان اول ظرفدرکه ایچنده خامه طورر و جامه دان دخی اویله در وشمعدان و نمکدان بو مقوله لرکه ظرفدر مظروفه اختصاصی واردر شمول اعتبار ایله که اول مصلحت ایچون وضع اولنمشدر اما خاندان اول معنایه دکلدر زیرا خاندان لسان عربیه کی حرم دیدکلری مکاندن عبارتدرکه عرب خاتونلره حرمله کنایه ایتدکلری کبی عجم خوانین اولدوغی یره خاندان ایله کنایه ایدرلر مثالی شیخ سعدی بیت با بدان یار کشت همسر لوط * خاندان نبوتش کم شد * عجمله منکوحه یه همسر دیرلر و خانه داندن مراد حرمدر واصل کلام همسر لوط با بدان یار کشت وحرم نبوتش کم شد دیمکدر بو معنادن ایکی عبارتله تعبیردن مراد اطناب طریقیله سلوك تفننددر ﴿ قاعده ﴾ کاه ﴿ فی ﴾ کاه لفظی کاف فارسیله اسم زمان ایله اسم مکان آراسنده مشترك اولان معنانك اسمیدرکه کاهی اسم مکان معناسنه استعمال اولنور چراکاه وخیمه کاه وکریزکاه وکارکاه وکاهی اسم زمان معناسنه استعمال اولنور سحرکاه وچاشتکاه وچاپکاه کبی بونلر جمله لفظ مرکبدر وترکیبلری اضافتسزدر اما جاپکاه اضافت ایله ترکیب اولنمشدر مجلس معناسنه که موضع ایله کاهدن مرکبدر و معنالرینك فرقی واردر نته کیم بو بیتده واقعدر بیت کل رویش نمودار رشك ماهم * شده چون صحن کلشن جاپکاهم * وجایکاهك بو معناسی دخی اوتوراجق یردرکه اصلی جای کاه ایدی یانك کسریله که علامت اضافتدر علیته نقل اولنیجق حرکتی سکونه تبدیل اولندی ومذکور کاهدن زمان قصد اولنان یرده که استعمال اولنور بیده صبحکاهدر نته کیم خواجه حافظ بیت مرو بخواب که حافظ ببارکاه قبول * ز ورد نیمشب ودرس صبحکاه منست * ورددن مراد مداومت ودرسدن مراد تکراردر و مذکور لفظی کاهی جمعله ده ادا ایدرلر مثالی بیت چو شد تاریخ مشرق صبحکاهان * سفید وسرخ چون سیب صفاهان * الف ونون که ادات جمعدر صبح کاذب ایله صبح صادقدن مراد ایتدکلری محلده صبحکاهان دیرلر لسان عربیه اولان تثنیه کبی فارسیده ادات تثنیه اولمدوغندن ما فوق الواحدی ادات جمعله ادا ایدرلر ودخی درکاه دیرلر معناسی قپو یریدر خواجه حافظ بیت هرکه خواهد کو بیا و هرکه خواهد کو بکو * کبر وناز حاجب ودربان این درکاه نیست * وانکا ایله جلك یره تکیه کاه دیرلر مثالی خواجه حافظ بیت ازان زمان که برین آستان نهادم روی * فراز مسند خورشید تکیه کاه منست * قبله کاه وسجده کاه وحواله کاه جمله بو قبیلدندر مثالی وله ایضا بیت جز آستان توام درجهان پناهی نیست * سر مرا بجز این درحواله کاهی نیست * اکرچه لفظ کاه ستان کبی زمان ایله مکان آراسنده مشترکدر لکن آرالرنده فرق بودرکه ستانده وسعت و مظروفنده وفرت معتبردر اول اجلدن مضاف الیهه محتاجدر اما کاهده اول اعتبار اولمامغله بعض محلده بالکز استعمال اولنور مثلا کاه وبیکاه وبکاه وناکاه دیرلر معناسی کند ونفسنده دلالت ایدر مثال بکاه مولانا جامی بیت ببستند پیمان که فردا بکاه * بنزدیك یعقوب کیرم راه * کاه

لغت مشترکه در محلنده ذکر اولنور انشاء الله تعالی وتخفیفا الفی حذف اولنوبکه دخی دیرلر
کاملک جمیع معنالریله مترادف وعملریله عامل اولور ﴿قاعدهٔ زار﴾ لفظ زار دخی ستان کبیدر
بلکه معنالرینه قریبدر مثلا چمنستان دیرلر چمنزار دخی دیرلر نهایت الامر زار اسم جامددر یعنی لفظ
آخردن اشتقاقی یوقدر شول معنادن عبارتدرکه ترکیبده آخر کلمه یه للك الحاق ایتمکله
تعبیر ایدرلر مثلا کشت زارا کنلك در وسبزه زار وکلزار وسنبلزار ولاله زار بونلر
وامثاللری جمله بر جنس در لکن کلزار ایله کلستان ده فرق بوار اده ظاهردرکه
کلستان کل یری وکلزار کل للك دیمك اولور وترکیبده بعض یرلرده یعنی بعض کلمه ده لق تعبیر
اولنور اما برنوعدر مثلا نمکزار طوزلق وشوره زاده شوراقلق دیرلر ﴿قاعدهٔ بان﴾ بان اسم
جامددرکوزه دیجی معناسنه ادات نسبت اولور مثلا حمایت ایدیجی یه پشتیبان وکمی حیه
کشتیبان دیرلر نته کیم شیخ سعدی دیباجهٔ کلستانده بیورر بیت چه غم دیوار امت راکه
دارد چون تو پشتیبان * چه باك از موج بحر انراکه باشد نوح کشتیبان * باغبان باغی
محافظه ایتدوکیچون ودشتیبان مزروعاتی کوزتدوکیچون دینلمشدر بان بونلرکبی اولملوایدی
اما انده نوع توسع واردر بوتعبیرکوزی کوزه دردیمك اولمز بلکه کوزاول خدمتك آلتی اولمغله در
نکاهبان دخی بویله در وشهر وبازار بکجیسنه پاسبان دیرلر حمایت ایدوب بکلمکه پاس دیرلر
نته کیم بوندن معلوم درکه شیخ سعدی بیت برتست پاس خاطر بیچارکان وشکر * برما
وبر خدای جهان آفرین جزا * اما بادبان بادبکله مز بطریق الاستعاره درجهانبان مذکوردکبیدر
یعنی جهان بکجیسی دیمك اولور جهان خلقنی حمایه ایدوب دشمندن وظلمدن بکلدوکیچون
پادشاهلره علم اولمشدر مثالی استاد لطیفی بیت کر پدرم رفت جهانبان منم * وارث اکلیل
سلیمان منم ﴿قاعدهٔ دار﴾ فارسیده حرف یادن غیری ادات نسبت چوقدر ازجمله بریده دار
کلمه سیدر مثلا حصه دار وغصه دار وتیره دار وساحدار وجهاندار وامثاللری جمله حافظ
معناسنه در اکرچه داشتن لفظندن اسم فاعلدر طوتیجی معناسنه لکن مذکور
اسملر ایله ترکیب اولندقده حفظ معناسی مراد اولنور جهاندار جهان صقلایجی یعنی جهان
خلقنی حمایت وصیانت وحفظ وحراست ایتمکله دربو اعتبار ایله پادشاهلره علم اولمشدر مثالی
استاد بیت جهاندار جم قدر کیتی پنا * که خورشید ملکست وظل اله * ومالداراولان
دولتلولره اقچه صاقلمغله مالدار ودرمدار دیرلر بو مشهور بیت محله مناسب اولمغله تحریر اولندی
بیت کرمداران عالم را درم نیست * درمداران عالم را کرم نیست ﴿قاعدهٔ در﴾ حرف در
لسان عربده اولان فی معناسنی افاده ایدر ادات ظرفیه در اکرچه مثال ایرادنه حاجت یوقدر
اما معلوم اولان معناسندن غیری تحسین لفظ ایچون کلدوکی بیان فائده دن خالی دکلدر
وبعض افعال ومصادرا وللرینه ادخال اولنور مثالی لطیفی بیت شدم خوار وبیچاره ای چاره کر *
رهی را بچشم کرم درنکر * بو معناسندن خبردار اولمین مذکور بیتده در نکرك معناسنی فهمده
حسرت چکر ومذکور حرف که دائما کلمات اولنه ادخال اولنور وداخل اولدوغی کلمه نك اولنده
الف واقع اولسه اول الف لابد حذف اولنور مثلا این واولفظلرینه داخل اولسه درین ودرو
دنیلور مثالی مولانا جامی بیت تاکه درین بادیهٔ هولناك * ازسر افلاك نیفتی بخاك * مثال

مثال دیكر اهلی شیرازی بیت نو یدی ده از لطف بخشا یشم * كه باشد در و خواب آسایشم * ودرك بونلردن غیری معنالری واردر بو محلده مناسبتی اولمامغله باب الدال المفتوحه ده ذكر اولنمسه كركدر انشاءالله تعالی ﴿ قاعده ﴾ حرف را كه كلمه آخرینه لاحق اولان حرف را لسان عربده اولان لام جار معناسن افاده ایدر ودخی برقاچ معنایه كلور بونلردر بمعنی لام جار وعلامت مفعول و بمعنی تخصیص وزائد و بمعنی قسم اولا لام جار معناسنه مثالی خواجه حافظ بیت خدارا دامن بستان از وای شحنه مجلس * كه می بادیكری خورد دست ما ماسر كران دارد * ودخی علامت مفعولدر تركیبده اكا وانی دیمكله تعبیر ایدر مثلا زیدرا بكوزیده سویله و عمرورا بیار عمروی كتور بو ایكی لفظك را ایله اداسی حالنده فرق غایت دقیقدر بولسانده ممارستی اولمیان فهمندن غافل در مثال اول مولا ناجامی بیت علم جاه ببطحا افراخت * مكه راسكه دولت نوساخت * علم جاهی بطحا ده قالدردی ومكه ده یكی دولت سكه سی دوزدی دیمكدر مثال ثانی وله ایضا بیت بادرا خاك سیه ریز بفرق * خاك را كن زنم طوفان غرق * یعنی خاكی طوفان نمندن غرق ایله دیمكدر مثال دیكر وله ایضا بیت كاو را ذبح كن از خنجر بیم * پشت ماهی ببر ازان دو نیم * ودخی تخصیص ایچون استعمال ایدرلر مثالی ابوطالب كلیم بیت دو مصراع از سبكروحی كلیم ان طورمی باید * كه در پرواز شهرت بال باشد مرغ معنی را * خواجه حافظ بیت زرقیب دیوسیرت بخدای خود پناهم * مكران شهاب ثاقب مددی كند سها را * ودخی بمعنی قسم خواجه حافظ بیت دل میرود ز دستم صاحب دلان خدارا * دردا كه راز پنهان خواهد شد آشكارا * ودخی مذكور حرف كاه اولور كه زائد اولور انجق تحسین لفظ ایچون ایراد ایدرلر مثالی بیت وانكه خلق آفتاب كویندش * راستی را بچشم من نه نكوست * یالكز راستی ایله معنی تمام اولور ﴿ قاعده ﴾ حرف ور وار كه فارسیده حرف ور لسان عربده اولان ذو معناسن افاده ایدر مثلا هنرور و بهره ور دیرلر هنرلو و نصیبلو دیمك اولور مثالی میرنظمی * رباعیه * در نزد هنرو ران هنرور نیستم * از طعنه زنان ولی چو كمتر نیستم * از روز ازل غنی و جاهل نشدم * حاجت نبرم جز بخدا توانكر نیستم * وكاه اولور كه آور دن لفظندن اسم فاعل اولان آورك الفی حذف و سخن لفظیله تركیب ایدوب سخنور دیرلر ودلاور كه دلدن مراد قوت قلبدر واوردن مراد اظهار در بو اعتبار ایله بهادره دلاور دیدیلر نته كیم بو بیتده اكا تلمیح وار در بیت ولیكن نیندیشم از خشم شاه * دلاور بود در سخن بیكناه * اما سرورده كی مجازدر سردن مراد ریاست ومتبوعیت در غلبه استعمالله سر مقدم ومتبوعیت معناسنه حقیقت منزله سنه وارمشدر صاحب ریاست دیمك اولور * ولفظ وار مناسبت ولیاقت معناسن افاده ایدر بزركوار كبی كه معنای تركیبی اولوغه لایق دیمك اولور واصلی بزركی وار ایدی تخفیفا یا حرفی حذف اولندی وشاهوار شاهه لایق دیمكدر وراهوار آت اوصافندندر كه یوله لایق دیمكدر وسوكوار دخی بویله در كه سوك مصیبت معناسنه در نته كیم بو بیتده واقعدر بیت كرستن بهنكام با سوك و درد * به از خنده نابهنكام سرد * ومقام تشبیه ده دخی وار لفظی استعمال اولنور مثالی بیت قصاب وار مردم چشمت بناز كی * مژكان قنان كرده ودلها بروزده * ﴿ قاعده ﴾ آن واو كه آن اسم اشارتدر بعید ایچون لسانده

عربده اولان ذاك كبی واین اسم اشارتدر قریب ایچون عربیه‌كی هذا وهكذا كبی كاه اولور كه
آنك اولنه واو كتورب وان دیرلر مثالی استاد بیت آن نیز كذشت ازین كذر كاه * وان
كیست كه نكذرد ازین راه * آن لفظنك بر معناسی دخی كیمك نسنی دردیه جك یرده آن كیست
دیرلر اضافت ایله مثالی حضرت مولانا مثنویده بیورر نظم كفت زاهد در سبوها
چیست این * كفت باده كفت آن كیست این * كفت آن آن فلان میراجل * كفت طالب
را چنین باید عمل * نثر * او ضمیر منفصل غائب در لسان عربده اولان هو معناسنه‌در ولفظ آنك
مدلولی مجرد اشارتدر كه مشار الیهه دلالت ایدر اسمله جمعی جائزدر اول اسم كر كسه معلوم
اولسون زید كبی كر كسه مجهول اولسون كس كبی ومدلولی شیء مبهمدر لاجرم بر اسمله دخی
شیء مبهمه دلالت ایلیه یا شیء معینه دلالت ایلیه جمعی جائز اولمز واونك اصلی اوی درتته كیم
بو بیتده اصلی اوزره وارد اولمشدر حكیم سنایی بیت از من كنه آید ومن اوی * وز تو كرم
آید وتو اوی * كثرت استعمالله یاسنی حذف ایدوب استخفافا او دیدیلر قاعده حرف
وز و وی وزده كی واو عطفدر اصلی واز درتته كیم سابقا از شرحنده مرور ایلدی ووان
مرقومك دخی واوی عطفدر كه اصلی وآندر همزه‌نك مدیله كاه اولور كه اوی حرفنك الفنی حذف
ایدوب واواوزرنده ضمه ثقیل اولدوغندن فتحه‌یه تبدیل ایدوب آخرنده‌كی یای اصلیه ایله
وی دیدیلر مثالی بیت من اوراچه كویم چه رنك آورم * كه تادست وی زیرسنك آورم *
كاه اولور كه اویك اولنی وآخرنی حذف ایدوب یالكز واو ساكن قالور استعمالنده حرف
ساكنله ابتدا متعذر اولمغین حركت ویرمك لازم كلنجه فتحه اخف حركاتدن اولمغله مفتوح
ایلدیلر مثلا وراد یرلرتته كیم بیت تو كردی وراز ستم داستان * وكر خرنه‌ی بود در سیستان *
اما ماقبلنده بر كلمه‌نك آخری واقع اولسه اكا مخصوص حركته حاجت قالمز حالی اوزره قالوب
سكونی ایله استعمال ایدرلر وواو مذكورك ماقبلنده بر حرف متحرك واقع اولسه اول كلمه‌نك
حركتنه تابع ایدرلر مثلا ضم كافله كو دیرلر كه اصلی كه او در مثالی بیت كو دشمن شوخ چشم
وبی باك * كو عیب مرا بمن نماید * اولكی كو قنی صكره كی كو كه او دیمكدر قاعده مند
منداداة توصیفدر مثلا حاجتمند دیرلر معناسی حاجتلو دیمكدر ولفظ مندك حالتی
عارضیدر لفظ حاجته لاحق اولمغله وصف ایلدی ونیازمند وزورمند ودردمند كبی نیازده
وزورده ودردده حاجت كبی امور عارضیه دندر اول حالت كه خلقی اوله انك اداتی آخر كلمه‌ده
واقع اولان الفدر كه بینا ده وتوانا ده وامثالهماده واقعدر اولمقوله الف كبی كه زورادیمدوكی كبی
توانمند دخی دینلمز زیرا قاعده مذكوره‌نك اقتضاسی اولدر وهوشمند تركیبی زورمند
ودردمند كبی درهوش تركیبه اوص دیدكلری حالتدر كه عقلدن غیری درعقالك وراسنده
بو حال در بعض محلده عقلله توصیف ایدرلر مثالی مولانا جامی بیت بود نقش دل هر هوشمندی *
كه باشد نقشها را نقشبندی * وعاقله خردمند دینلور عقلمند دینلمز شیخ سعدی بیت
كرمیل تو با بیخردونادانست * من نیز چنان اهل وخردمند نیم قاعده تر ادات تفضیلدر
فارسیده افعل تفضیل معناسی مراد اولندقده ترلفظنی تركیب ایله ادا ایدرلر قنغی معناده
تفضیل قصد اولنسه اول معنایه دال اولان اسمك آخرینه مذكور اداتی الحاق ایدرلر مثلا

مثلا زیاده کثرت مراد اولنسه فزونتروزیاده قلته کمتر دیرلر مثالی بیت چوکردد ابردولت
بر تو پربار * فزونتر باش همچون شاخ پربار * وبیشترده دخی ادات تفضیل مقصوددر مثالی
بیت زکوة مال بدرکن که فضلهٔ رزرا * چو باغبان ببرد بیشتر دهد انکور ﴿ قاعدهٔ ﴾ است ﴿
لفظ است ادات خبردر لاحق اولدوغی کلمه نك آخری مفتوح ایسه الفی خطده وتلفظده
ثابت اولور مولانا جامی بیت قامت طوبی زقدش سایه است * سدره زکاخ شرفش پایه
است * واکر آخر کلمه ساکن اولور ایسه خطده وتلفظده حذف وساقط اولور مثالی وله
ایضا بیت آمدی وآمدنت بس خوشست * دیدن روی تو عجب دلکشست * مثال
دیکر وله بیت کرچه کهروار چو تیغ آمدست * بلکه کهر یار چو میغ آمدست * بو آمدستك
اصلی آمده است در وزن ایچون هاء علامت محذوفدر لکن بویله الف ثابت اولور ایسه جائزدر
اما افصح بودر که بونك کبیلر ساکن صورتنده حرکت اختلاسیه ایله تلفظ اولنه وآخرنده
هاء علامت اولان اسمه متصل اولدقده الفی ساقط اولنمیه مثالی کمال خجندی بیت زسرتا پا
کلی ای شاخ نازك * که برکت شیوه است ومیوه ات ناز * اماحاصل بوکه اکثر فارسی خوانلر
بوقاعده یه رعایت ایتمیوب بلکه رابطه اولدوغین دخی بلمیوب لفظ زائد صنورلر وبعضیلر
همان یا لکن ترکیده قرار کاه کلمه ده استعمال ایلدکاری درمعناسنه قیاس ایدرلر اول سببدن
حالت کتابتده الفی کاه ثابت وکاه ساقط ایدرلر رئیس الحکما شیخ ابن سینا استك رابطه اولدوغین
تصریح ایلمشدر عبارتی بودرکه فی الفارسیة الاصلیة وهو است فی قولنا ازید بیراست وهذه اللفظ
تسمی رابطة انتهی ﴿ قاعدهٔ ﴾ حرف اند ﴿ است لفظی نك جمعی اندکلور مثلا مفرد قصد
اولنسه فلان این سخن کفته است یا فلان چیزی کرده است دیرلر واما جمع مراد اولندقده
این سخن کفته اند یاخود چیزی کرده اند دیرلر ایمدی اند لفظی علامت جمع اولوب بومحله
مخصوص اولدی بونکده الفنك حالی است الفی حالی کبیدر وکاه اولورکه لفظ استه لاحق اولور
اول محلده الفنك سقوطی لازم کلور مثالی حکیم سنائی بیت این کروهی که نورسیده ستند *
شیوهٔ جان وزر خریده ستند * شمس فخری لفظ اند ایچه معناسنه اسم کلور دیو عدد مجهولدن
عبارتدر دیو بویتی نظم ایلمش بیت فیض جودش زسنك خاره ویین * کل امید بشکفانده اند *
﴿ مصدر ﴾ مصادر احوالی مقدما اشتقاق تفصیلی سیاقنده ذکر اولندی احوالی اویله در
ودخی مصدر البته یا لازم اولور رسیدن وخوابیدن کبی که ایرشمك واویومق کبی یاخود متعدی
اولور رسانیدن وخوابانیدن کبی معناسی ایرشدرمك واویوتمق کبی وبعض مصدر واردر هم لازم
وهم متعدی اولور آسودن کبی وبعض مصدره بکزر لکن مصدر دکلدر اولمقوله هر بابده نون
فصلنده سباق وسیاقیله یازلمشدر مصادر ایله آلوده در والله اعلم واحکم ﴿ دفتر اول ضروب
امثال واصطلاحات ﴿ استعارات واصطلاحات وضروب ونادرات که مقصود منه
اولان معانی وکنایات عبارت لفظندن مفهوم وترکیب کلمه دن معلوم اولمیوب معنای آخر
قصد اولنوب بلکه معناسی سماعه موقوف اولدوغی اجلدن کتب لغتده مسطور اولدوغی
محالرده میان اسمادن اخراج وباشقه بر دفتر قیدیله علی قدر الامکان جمع وحروف تهجی اوزره
ترتیب ومعانیلری شرح وبیان اولنور خفی اولمیه که لسان نزاکت عنوان دری زبان زد بلاغت

پروری اولمق شرفنی احرازایله ماعدای عربدن ممتاز وافسر تارك اعتبار وزیور تاج افتخار اولمغله
بونوای تازه طرز وروح افزادرکه مطرب شیرین ادا مقام عجمده باغلمش وبرکارنقش بهجت آرای
خاطر اراد بادرکه ترانه پرداز وزمزمه ساز اولوب صحایف زرین چنبر اوراقده خامهٔ طرفه صریر
آهنك اوفر ایله اصول کیرا ولدقده اهل عراق وحجازی شوق انداز ایلمشدر فی الجامعه فی
طبعی میل ایلر ایسه نوله زبان عجمه * زمرهٔ اهل سخندن کیم اوله پاك نهاد * لطف طبع ایله بولوب
راست مقام عالی * فیض بخش اولمق ایچون باغلمش انی استاد * بناء علی ذلك استاد شیرین
کار اندیشه وکلك خیال نزاکت پیشه کاشانهٔ ضمیرده نقش وتصویر ایلدوکی معلومات
بدایع وسخن شناسان عجمدن تشنیف کوش هوش ایتدوکی نادرات صنایع وسطور صحایف
معتبراتده تعبیر اولنان فرائد ودایع ومیان فضلا وبلغای فرسده زبانزد وشایع اولان
امثال ونکات واصطلاح واستعارات قدرت عاجزانه وقوت ضعیفانه حاوی اولدوغی
مرتبه بو مجموعهٔ مطبوعه وبو جریدهٔ مصنوعه ده قلم طرفه رقم یکان یکان نکاشته وتحریر
ومعانی مسموعهٔ غیر موضوعه سن بر بیت استشهادی ایله برداشته وبیان وتقریر قالمغه شروع
وعزیمت اولندی ومن الله الاعانة والتوفیق فی الجامعه فی جهانده بردعا ایسه مرادك *
شعوری اولیکور تحریره ساعی * مثال مشکلاتی ایله حل کیم * اوله عالمده ظاهر انتفاعی *
فی باب الالف المفتوحه فی آب آتش مزاج * بادهٔ سرخ میر ابو المعانی بیت بده ساقیا آب
آتش مزاج * که در بزم دل عشق یابد رواج * آب آتشین * اشك غمزده استاد دقیقی بیت
شود خون جکر از دل چکیده * که آب آتشین آید ز دیده * آب از سر کذشت * ایش ایشدن
کچدی خواجه سلمان بیت غمش دریای بی پایان ومارا دستکیری نی * کذشت آب از
سرت سلمان چه پایی دست وپایی زن * آب با بیغمبر سد * کیمسه دن کیمسه یه فائده یوق حکیم
سوزنی فی رباعیه فی بیداد جهان بسر نخواهد آمد * اندوه توکار کر نخواهد آمد * صد
همچو توکر بخاك خواهد شد * هم آب با بز نخواهد آمد * آب بروی کار آورد * ایشه صورت
ویردی مولانا جامی بیت تا چند خون دل خورم کو ساقی جان پرورم * زین آتشین می آورد
آبی بروی کار خود * آب بروی کار ارد * دخی دیرلر کمال خجندی بیت خاك خجند را که ز شیراز
کم نهند * آرد بروزکار تو آبی بروی کار * آب بروی کار آمد * ایش صورت بولدی خواجه
سلمان بیت آبی بروی کار من آمد ز دیده باز * آن آب اکرچه باز نیاید بکار من * آب بر
جکر دارد * قوت وقدرتی وار در کمال خجندی بیت نام دریا دلی بر اوردی * نیست این طرفه
آب بر جکر ست * اب بی لجام * اقبال ودولت دنیادن کنایه در مولانا صائب بیت میکند کار
شراب تلخ آب بی لجام * این سخن از مستیٔ ارباب دولت روشن ست * آبت زیر کاهست * لایق
اولاین نسنه عارض اولدقده ضرب ایدرلر حکیم انوری بیت بساخرمن که آتش در زنی زود
هنوزت آب خوبی زیر کاهست * آب حسرت * اشك نومیدی مولانا هلالی بیت دردها ن
غنچه از لعل تو آب حسرتست * لیك پندارند مردم قطرهٔ شبنم درو * آب خشك * یعنی
شیشه قنبر نیشابوری بیت از برای دفع یاجوج هوا از آب خشك * خاك بیزان بین که سد
بر آتش ترکرده اند * آب خضر * علم لدن کذا فی موید الفضلا وبمعنی آب حیات خواجه سلمان

سلمان بيت باد صبا از بوی تو دم زد همه جان شد * آب خضر از لعل تو جان یافت روان شد * آب در جکر نیست * قوت وقدرتی یوقدر کرك جهت مالیه کرکسه وجه آخر اولسون خواجه سلمان بیت با آنکه اب در جکرم نیست هر شبی * باشد خیال روی توام میهمان چشم آب در جوی تست * دولت واقبالك وارد ركذا فی المجمع وامور عالم تصرفكده در كذا فی شرفنامه آب در دهان آمد * اغزی صو لندی رشکدن کنایه در کمال اسمعیل بیت چو دید طلعت خصم ترش لقا يترا * نیام تیغ ترا آب در دهان آمد * آب در زیر کاه دارد * ایشی کزلو ایدر استاد عنصری بیت زاهل دنیا مجو وفا داری * مردیت اندرون نیاید کار * چو شود زیر کاه آب درو * وقت حاجت امید ازو بردار * آب دندان * ضعف ومغلو بیت حکیم انوری بیت دشمنت با تو اکر زد عداوت بازد * آب دندان ترا زو کس نتوان دیده باز * و دله دوشمك معناسنه ده استعمال اولنور استاد لطیفی بیت کرچه کشتم آب دندان در دهان حاسدان * لیك همچون هلال رومی بوی خوش آید زمن * آب رو وآب جو نیست * یوز صوین دوکه دیمکدر کمال بخندی بیت چند ریزد دیده ما آب رو * نیست آب روی مردم آب جو * آب در جو باز آید * ترکیده صو اقدوغی یره ینه اقر دیدکاری مثلدر کمال بخندی بیت با خیال لب وآن عارض نازك در چشم * آب دولت همه را باز بجو امده بود * ابرو بالا کرد * جور وستم ایلدی عبد الرزاق کاشی بیت با زابرو کرد بالا ترك تیر انداز من * عالمی را کشت دارد انیز مان انداز من * آب روشن * شراب ممزوج حکیم انوری بیت ساغر پر باده رنکین چنان دارد بچشم * کرمیان آب روشن برفروزی آذری * وآب صافی معناسنه مثالی خواجه حافظ بیت باب روشن می عارفی طهارت کرد * علی الصباح که میخانه را زیارت کرد * ابروزند * رضا ویرر مولانا عارفی بیت طبع تو بخشیدن صد کنج کهر * ابروزند وکره برابروزند * ابروفراخ * یعنی خوش طبع وخوش دل شیخ نظامی بیت دل شده دران مجلس تنکبار * درابرو فراخی در آمد بکار * آب زد * صوله دی دیمکدر خواجه حافظ بیت در سرای مغان رفته بود وآب زده * نشسته پیر وصلایی بشیخ وشاب زده * آب زن * آرام وقرار ویریجی كذا فی شرفنامه ﴿ آبستن فریاد خوان ﴾ یعنی بربط كذا فی شرفنامه ﴿ آب شد ﴾ اریدی هرنه اولور سه میرخسرو بیت تا کل از شرم رویت آب شده * یکزمان دور کن از چهره نقاب ﴿ آب شناس ﴾ رسم وقانون بلیجی شرف الدین یزدی بیت سخن زیر پرده باید کفت این سخن کفته اند آب شناس ﴿ آب صفت باش ﴾ کثیر النفع اول یعنی هرکسه صندن سودمند اولسون كذا فی شرفنامه ﴿ آب کشت ﴾ آب شد مرقوم معناسنه در عبد الله هاتفی بیت یکی مرکز رایت فتح باب * کزان زهره اژدها کشت آب ﴿ آبله در سخن پیداست آدم سوزندن بلاود ر لواحد من الشعرا بیت حسب مرد مجو مشهور است * آبله در سخن توان شناخت ﴿ آب مرا بروی کار آمد ﴾ مرادم حاصل اولدی مولانا جامی ﴿ رباعیه ﴾ آبم ز کرم بروی کار آوردی * وز موج فراقم بکنار آوردی * صبرم بدل از غم فکار آوردی * خوابم بدو چشم اشکبار آوردی ﴿ آب مریم ﴾ یعنی صلاح وعفت ابو المعانی بیت معجز حسنت کند تکمیل ایمانم هنوز * زاب مریم کرد کویا عیسی عشقت ظهور * ویعنی شیره

انکوز کذا فی مؤید الفضلا ى آب من از هیچ کس نکشاد ع مرادم کسنه دن حاصل اولمدی ظهیر
فاریابی بیت هزار دامن کوهر نثار شان کردم * که هیچکس شبه بر کنار من ننهاد * هزار بیت
بکفتم که آب از و بچکید * بجز ز دیده دکر آبم از کسی نکشاد ى آب نشاط ع یعنی منی که
وقت خروجده حاصل اولان سروردن کنایه در کذا فی المجمع ى آتش از چنار آید ع غیر
معهود نسنه دن ظهور ایدر حکیم انوری بیت آبی از روی کار اکر ببرم * آتشی دانکه از چنار
آید * ى آتش بهار ع رونق و طراوت فصل بهار کذا فی اداب الفضلاء ابو المعانی بیت
داده پیام عیش و طرب نالهٔ هزار * افزود زوق حسن چمن آتش بهار * آتش تر * یعنی شراب
قنبر نیشابوری بیت آب خشک این آسمان و آتش تر انجم است * برخلاف از آب خشک
این آتش تر کرده اند ى آتش سیال ع دخی شرابدر خواجه سلمان بیت چون شراب
لعل ساقی ریخت بر جام بلور * آتش سیال در آب زلال آید برون * آتش شجر * بودخی
شرابدر کذا فی شرفنامه ى آتش عنان ع یوکرک آت خواجه سلمان بیت اسب سیه
نخواهم و خواهم بدولتت * برخنک باد سرعت آتش عنان نشست ى آتشین آب ع یعنی
شراب مولانا هاتفی بیت بده ساقی آن آتشین آب را * کر انمایه بیچارهٔ تاب را ى احمد پارینه
را با زهمان حال شد ع اسکی عادتی اوزره اولدی میر خسرو بیت تو به زمی کرده دل
چون توکه ساقی شدی * با زهمان حال شد احمد پارینه را * اختر کذشت ع تقدیره موافق
دوشدی خواجه حافظ بیت روز هجران و شب فرقت یار آخر شد * زدم این فال کذشت
اختر و کار آخر شد * شیخ نظامی بیت بسا فالی که از بازیچه بر خواست * چو اختر
میکذشت آن فال شد راست ى اخم روی مفروش ع اکشی صورت کوسترمه ماوراء النهرده
استعمال اولنور زادادر کذا فی شرفنامه ى آخور سنکین ع فائده سز اولان نسنه حکیم
خاقانی بیت رخش ترا بر آخور سنکین روزکار * برك کیانه و خر تو عنبرین چرا ى آدمی
سرودوست ع آدملکی و انسانیتلی دیمکدر خواجه آصفی * مصرع * زعکس روی تو آیینه
آدمی سرودوست * آدمی سرودست دخی بو معنایه در وله * مصرع * بغمزه کرد اشارت شد
آدمی سرودست ى آرزو دردل شکست ع مراد حاصل اولمدی مولانا کاتبی بیت بغیر
تیر تو هیچ آرزو نداشت دلم * شکست دردل من چرخ آرزوی چند * خواجه سلمان بیت
دردل من بود نیست آرزوی زلف تو * هجر تو آن آرزو دردل سلمان شکست * آرزو
دلده شکست اولمق معرض وجوده کلمامکدر سیفی بخاری بیت دل شکستهٔ من آرزوی
زلف تو داشت * چه آرزو که من خسته را بدل بشکست ى آرزوی من بشکن ع مرادمی
حاصل ایله مولانا رفیقی بیت شکستن سر زلف تو آرزوی منست * که در جهان تویکی
آرزوی من بشکن ى آرزو شکن ع دخی دیرلر میر ابو المعانی بیت عمریست دل که تشنهٔ
لعل لبت شده * ای یار بیوفا تویکی آرزو شکن ى از آتش هادو دی ندیده ع روزکارك کرم
و سردینی چکمامش خواجه آصفی بیت تویی که هست عذار تو مشکسو دهنوز * منم
کز آتش عشقت ندیده دود هنوز ى آزادی اوکوید ع انك مدح و ثناسن ایدر ى آزاده دار ع
کندوکی آکا مدح ایتدر استاد عنصری * مصرع * سیرت آزاده دار ناظر آزادکی ى از آن بازع

ق اول زماندن بروخواجه سلمان بیت ولب رود علی تا آب دجلوی فرات * بسته شد زان زور باز افتاده آب از چشمهاست ق از باران کریخته وزیرناودان آمده ع المدن قاچدی بلایه اوغرادی شیخ نظامی بیت کنون درخطرگاه جان آمدیم * زباران سوی ناودان آمدیم ق ازپای افتاده ع محنت و مشقته اولمقدن کنایه ایدرلر رباضی سمرقندی بیت با زخون جکر از دیده کشادم بی تو * دست من کیر که از پای فتادم بی تو * کاهی الفلرین اسقاط ایله استعمال ایدرلر خواجه سلمان بیت زپا فتاده ام ای دوست دست کیرمرا * که کار دست کرفتن فتاده رادرپای ق ازپای درآمد ع دخی اول معنایه در کمال اسمعیل بیت هنرز خدمت فرمان درآمدی ازپای * اکر بدست نکردی زخامه توعصا * ازپرده برون شد * حددن تجاوز ایلدی خواجه حافظ بیت اکر ازپرده برون شد دل من عیب مکن * شکر ایزد که نه درپرده انکار بماند * ازبزرندبپای بزدربند * قیمت متاعدن کنایه در خرجی انجندن چقار دیکدر ابوالمعانی بیت خواجه ابرجا اکر فکر زیان درافتد * ازبزبردبپای بزدربند * ازبن دندان یعنی * جان وکوکلدن خواجه سلمان بیت فتح بابی زفلك یا فت کسی کو میکرد * خدمتی بردرشه ازبن دندان چوکلید * اوحد الدین اصفهانی بیت درجهان نوش لبی رابشناسیم امروز * که غلام دهن اواز بن دندان چوکلید * ازبن سی ودو * بودخی اول معنایه در کذا فی شرفنامه * ازبن کوش * بودخی اول معنایه در خواجه حافظ بیت ازبهر قبولت ازبن کوش * لولوی خوشاب کتشه لالا * خواجه سلمان بیت خوش میخرامد و زبن کوش میکند * مردم بدوش غاشیه زلف او شمال * ق ازپوست برون شد ع حددن تجاوز ایلدی کمال اسمعیل بیت بدان زپوست برون آمدم که همچون رك * چو دراست نشستم و صد زخم نیشتر دیدم ق ازخانه جغد بازنیاید ع اصلی فرومایه دن اصل زاده کلمز حکیم فردوسی بیت بهومان چنین کفت دهقان سغد * که برنایداز خانه باز جغد ق از خاك بركرفته او ع انك چراغی واحیاسی درعشقی کاشی بیت این منظری که طاق چوابروی دلبرست * از خاك بركرفته دارای کشورست ق از ذکر کردع اندن اعراض ایلدی خیالی سمرقندی بیت کر سرو مرا یار هوای دکری نیست * بی جرم چرا از من دیوانه ذکر کرد * بومعنایه شهیدی قمی بیت شنیدی در حق من عاقبت قول بداندیشان * ترا کفتم مکن کوش از طرف دیکر ذکر کردی ق از دل آمد ع کوکلدن قوپدی مولانا طوسی بیت تیر توکه در سینه من ساخته منزل * خواهم که برون میکند منامده از دل * والدن کلدی معناسنه تمامی مشهدی بیت ماند پیکان خدنکت در دل بیحاصلم * خواستم از دل برون آرم نیامد از دلم ق از سرانکشت ع یعنی تغافلانه وکوکلسز ابوالمعانی بیت انتظار آن هلال ابرو کشیدم در وزعید * مرحبا کرده ولیکن از سرانکشت کرد ق از سر خواستن ع باشدن کچمکدن کنایه در کمال اسمعیل بیت نه زیرکان همه برخواستند از سرخویش * چو لاف میزنی از زیرکی توهم خیزد ق از سرمادر کذرد ع کندو حالنه قودیمکدر میرنوایی بیت پیش چشم دم مزن ای ابرنیسانی دکر * پایه خود دانکه کن از سرمادر کذر ق از سرنهاد ع آشاغی قودی کمال خجندی بیت مه که نهادی کلاه حسن کج * روی تو دید آن مه

ازسر نهاد ع ازسر واکرد ع باشدن صاوذی مولانا طوسی بیت عقد دستار بلا پیست
ترا ای طوسی * این بلا را ازسر خود توچرا وانکنی * بومعنایه مولانا هلالی بیت بسکه مخمورم
کرانی میکند دستار من * میفرو شان این بلارا ازسرمن واکنید ع ازطاق دل افتاد ع
کوزدن کوکلدن دوشدی استاد بیت مدار چشم اجابت که در زمانهٔ ما * دعا زطاق
دل افتاده است آمین را * مولانا عرفی بیت افتاده ام زطاق دل دوستان ولی * خورشید را
زبان نرسد زان زوالها ع از طبق حالی برافتاد ع یعنی صباح اولدی محمد عصار بیت
بدان دلها که او نمود ازیاد * طبق پوش ازطبق خالی برافتاد ع ازفلان چیز دندان برکندم ع
فلان شیدن امیدی کسدم حکیم انوری بیت مرا ازسرهوای آن لب میکون نخواهد شد *
نخواهم کند دندان ازلبش تا خون نخواهد شد ع ازکاو کنج میخواهد واز ماهی درم ع غایت طمع
خامدن کنایه در شیخ نظامی بیت کسی کو برد بر تروخشك رنج * زماهی درم خواهد ازکاو کنج
ع ازکاوی غدودی ندهد ع بودخی مذکور معنایه در شیخ عبد الله انصاری بیت کی بود صوفی
چنان خرطبع کو ازحرص خویش * می نخواهد با کسی را باشد ازکاوی غدود ع ازکعبه چو
بکذری ع برنسنه نك نهایتندن کنایه در کذا فی شرفنامه ع ازکلها چه کل ع اصلندن ترکیبه
سنك قوشلك آدی ندر دیدکاری مضموندر مولانا مجد الدین امامی بیت کفتمش کل کل برامد
عارضت ازتاب مل * غنچه اش خندان شد وکفتا که ازکلها چه کل ع ازمار مار بچه زاید ع
بد اصلدن ینه بد اصل اولور ابو المعانی بیت زبد اصل هرکز حقیقت مخواه * بجز مار بچه
چه زاید زمار ع ازما ست برماست ع ترکیبه قرتاله براوق دکش کمدو یا کندن دیدکاری
مثلدر وله ایضا بیت چونیکو نظر کرد دید اشناست * بکفت ازکه نالم پر ما زماست *
ع ازمن درکذر ع یعنی خطامدن کیج مولانا کاتبی بیت تیری زد و چشمت طلبید این دل
کستاخ * فرمانکه نرنجند ازو درکذرانند ع ازو آزادی کرد ع انك اصلی حرایدوکین سویلدی
کمال اسمعیل بیت زخلق خوی تو میکرد سوسن آزادی * برای بند کیش سرو بوستان
برخاست ع ازو باز خورد ع اندن اینجندی خواجه سلمان بیت لعل روان زجام زرنوش غم
جهان مخور * زین قالب زمردین بهرچه باز میخوری * بومعنایه میرخسرو بیت خواهم بحذسب
بدعا کاسه دهم * لیك ازرقیب بیهده کو باز میخورم ع ازو بازی خورد * بودخی بومعنایه در
مولانا کاتبی بیت مرغ دلم بابروی پرچین نسبت خوش * کر بازیٔ زطاق مقرنس نمیخورم *
ازو بر بست ع اندن فائده ایندی خواجه سلمان بیت با آنکه درمیان تو دل بست عالمی *
کس زان میان بغیر کمر هیچ بر نبست ع ازو پهلو تهی کرد ع اندن ایراق اولدی ظهیر فاریابی بیت
همچون نیام تیغت دارد اجل زهیبت * پهلو تهی همیشه از تیغ جان شکارت ع ازو پهلو کرد
دخی دیرلر محمد عصار بیت خلایق را چو با رؤیت بود رو * چرا باید ازیشان کرد پهلو *
ازو دست برد ع آکا غالب اولدی کذا فی بعض اللغه ازو دکر کرد ع اندن یوزدوندردی ع ازو دل
پرداشت ع آکا بیحضور اولدی مولانا جامی بیت کند چون کل رخ خود را تصور * وزان
دارد زکل غنچهٔ دل پر * وله ایضا بیت صراحی باوجود لعلش ازمی * دل پرداشت بر ساغر
تهی کرد ع ازو دندان برکن ع اندن امیدی قطع ایله خواجه سلمان بیت درد آمد وکفت

کفت ازین دندان بامن * راحت طلبی زکام دندان برکن ﴿ ازوزاغ کرفت ﴾ انی آلدادی یعنی
حیله ایتدی شاه طاهر دکنی بیت طاوس عقل ارچه بسی زاغ کیر کشت * بکرفت طوطی
خطت ازوی کلاغها ﴿ از وطرف بربست ﴾ اندن فائده منداولدی خواجه سلمان بیت
پیداست که ازمیان چه بربست کمر * تامن زکمر چه طرف برخواهم بست ﴿ از وطرفی نبست
یعنی اندن فائده کورمدی خواجه حافظ بیت کس بدور نرکست طرفی نبست ازعافیت *
بهٔ که نفروشند مستوری بمستان شما * وله ایضا بیت من ازنسیم سخن چین چه طرف بر
بستم * چو سرو راست درین باغ نیست محرم راز ﴿ از وطوق برد ﴾ اکا غالب اولدی شیخ
نظامی بیت بدان طوق کوی آن بت ناجوی * زمه طوق برد وزخورشید کوی * از وفقاع
کشاید ﴾ اکا ناز وشیوه ایدر ودخی لاف اورر معناسنه ده مرویدر حکیم خاقانی بیت
انجاکه من فقاع کشایم زدست خویش * آلام دیده کان چو یخ افسرده دل نیند * از وکرانه کرد
اندن ایراق اولدی حکیم انوری مصرع بوهرکه عرضه داشتم ازمن کرانه کرد * ترکیله کنار جزدی
دیدکلری معنایه درکناره کرد دخی دیرلر ﴿ ازوکلاغ کرفت ﴾ انی آلدادی شاه طاهر دکنی بیت
زاغ کیرد همه از بلبل شوریده کلاغ * برك پژمرده کند با کل صد برك خنك ﴿ ازوکناره کرد ﴾
اندن ایراق اولدی مولانا هلالی بیت مکوکناره کن ازمن که جان زکف ندهی * تو درمیانهٔ جانی
چسان کناره کنم ﴿ ازوکوی برد ﴾ اکا سبقت ایلدی واکا غلبه ایلدی معناسنه مولانا هاتفی
بیت شب ازروز روشن همی برد کوی * شب روز آیینهٔ شد دوروی ﴿ زوی دامن افشاند ﴾
انی ترك ایلدی خواجه سلمان بیت تانه پنداوی که سلمان دامن ازدلبر فشاند * دامن ازدل
برفشاند ودامن دلبر کرفت ﴿ ازوی در کذر ﴾ یعنی صوچن عفوایله ابوالمعانی بیت این دل
کستاخ ازتو کرامید وصل کرد * کوخطا کردست ودانه لطف کن ازوی کذر ﴿ ازوی کوتهی کرد ﴾
کوکلدن قوپدی وله ایضا بیت بوده شد درعشق اورامنتهی * بدل جانرا کرد ازوی کوتهی
﴿ ازهم فروریخت ﴾ پریشان خاطر اولدی والم چکدی معناسنه شرف الدین یزدی
بیت بیکباره ازهم فروریخته * هرآنکو نشد کشته بکریخته ﴿ ازهیچ ویرانه دودنمی آید
برسفله دعوای بزرکی ایتدکده ایرادایدرلر شیخ نظامی بیت مثل زددرین انکه فرزانه بود *
که برناید ازهیچ ویرانه دود ﴿ ازین دست ﴾ یعنی بواسلوب اوزره خواجه حافظ بیت ساقی
ارباده ازین دست بجام اندازد * عارفانرا همه شب شرب مدام اندازد ﴿ ازین سپس ﴾
بوندن صکره معناسنه بدخشیلر ادا سیدر مخلصیٔ بدخشانی بیت ندانم چه شاید بدن
زین سپس * که راز سپهری ندانست کس ﴿ اسب وفر زین نهد ﴾ کندویه لازم اولانی
غیری یه ویرر کمال سخادن کنایه در شیخ سعدی بیت کدایی که برشیر زین نهد * ابوزیدرا
اسب وفرزین نهد ﴿ آستین افشاند ﴾ یعنی تهی کرد مولانا وحشی بیت تیغ قضا دمی که
کشد برکسان قدر * افشانی آستین که بروترك آن کند ﴿ آستین برزد * حاضر وآماده
اولدی مولانا هاتفی بیت بکار آوران آستین برزدند * کزان کز زیاده بزین برزدند *
ودخی ایشه مستعد اولدی ظهیر فاریابی بیت چو سنبل توسر ازبرك یاسمین برزد * غمت
بریختن خونم آستین برزد ﴿ آستین بروافشاند * ترك ایتمکدن کنایه در مولانا جامی بیت

نام جانان شنید جان افشاند * آستین برهمه جهان افشاند * آستین پوستین * یعنی
عیب کذا فی شرفنامه ۞ آستین تیز کرد ۞ دست درازلقدن الچکدی حکیم انوری بیت
تیز کرد حوادث ز آستین * چون دامن تودید کریبان روزکار ۞ آش فلان را پختم * فلانك
مصلحتنی کوردم آفتی حلوا کردر حق جوان طباخ بیت کفت آن شوخ که من اش ترا خواهم
پخت * پخت آشی که چنان آش نخوزدم هرکز * آفتاب بکل اندود * آشکارا ولانی کزلدی
کذا فی المحمودی * آفتاب بیوه که از * آفتاب بنیم کش * کلاها بضم الکاف حمایه سنه الدانوب
ضرری کوریلن کبار کمسنه لر حقنده ایراد ایدرلر نته کیم منصور قره باغی قاضی عبد الوهاب طوسی
حقنده دیشدر بیت قاضیا برسر یتیمانی * خونشان میخوری مکر سبشی * کفته آفتاب
شرع منم * آفتابی ولی بنیم کشی * آفتاب روان * یعنی شراب خواجه حافظ بیت روان
درده آن آب عین روان * نه آب روان که آفتاب روان * آفتاب روی * کونش اصابت
ایدن محله دیرلر و اصابت ایتمین یره سایه روی دیرلر اما ایکی عبارت دخی محبوب تعریفنده
استعمال اولنور خواجه سلمان بیت بر سایه سواد سر زلف خویش کیر * ماراکه
سوختیم درین آفتاب روی ۞ افیون در شراب انداختیم * یعنی کشف رازایلدك شیخ
سعدی بیت عارفان درچرخ و صوفی در سماع آورده ایم * شاهد اندر رقص و افیون
در شراب افکنده ایم * مولانا عرفی بیت با هوسناکان همی کفتند در میخانه
دوش * هان قناعت کن که افیون در شراب انداختیم ۞ اکر براید * قولای کلورسه
خواجه حافظ بیت کفتم غم تو دارم کفتا غمت سراید * کفتم که ماه من شو کفتا اکر
براید ۞ اکر روی سازد کو بساز ۞ آلنورسه قوآلنسون مولانا ظهوری بیت نشین ماهرا
در مقابل نیاز * اکر روی سازد چه شد کو بساز ۞ الف کوفیان ۞ برنسنه نك
اکریلکندن کنایه ایدرلر خلاق المعانی بیت از کان بجل زیبق و شنجرف رد مرا * کردون که
کرد چون الف کوفیان مرا ۞ آلوده دامن ۞ یعنی کنهکار و ملوث کذا فی المجمع ۞ آنجا که
زراست کوش باید داشت ۞ دولتلونك هر پرده سوزی دیکلنور کمال اسمعیل * رباعیه * آمد بر من
چو در کفم زر پند اشت * چون دید زرا نداشتم زود بکذاشت * از حلقه کوش او مرا شد معلوم
آنجا که زراست کوش باید داشت ۞ انداز من دارد ۞ بنم قصدمده اولور خواجه حافظ بیت
باز ابرو کردبا لا ترك تیر انداز من * عالمی را کشت دارد اینز مان انداز من ۞ انکبین بموم ۞
یعنی متلاشی مولانا هاتفی بیت بنا سازکاری دارای روم * که آلوده بود انکبینش بموم
۞ انکشت بدندان کزید ۞ یعنی پشیمان و نادم اولدی کمال خجندی بیت امروز کران لب
نکزد زاهد خودکام * بسیار بدندان کزد انکشت ندامت ۞ انکشت بر حرف نهاد ۞
دخل و تعرض ایلدی وله ایضا بیت چون قلم انکشت بر حرفم منه صوفی که من * خرقه کردم
رهن و مستان و سخن در دفترست * دیکر بیت کر بنا لم چونی انکشت منه بر حرفم * هر که
زخمی خورد البته فغانی دارد ۞ انکشت برلبش زد ۞ آغزین ارادی طالب آملی بیت
آن غنچه ام که کر زنی انکشت برلبم * خون سلامت از لب پرخون کشایدم * مولانا عرفی بیت
زخمه هرچند که انکشت زند برلب تار * ناله از بیم نیارد که برارد آواز * حکیم شفائی بیت غنچه

غنچهٔ باغ محبت هم زرفتار دلست * بر لب گل نیز انگشتی زدیم آزادیست انگشت نیل یعنی
غایت فقردن کنایه در شیخ سعدی بیت یا مرو با یار ازرق پیرهن * یا بکش در خانمان انگشت
نیلی انگور خور و باغ مپرس ترکیبه اوز منیه باغنی صورمه دیدکاریدر کمال خجندی
بیت ببوسه سیب ذقن گفتمش زگلشن کیست * کمال گفت تو انگور خور و باغ مپرس انگورك
چشم یعنی مردمك چشم شمس الدین سرایی بیت انگورك چشم ماست خالش یارب *
درعین سواد مردم دیده فتاد آواز دهل شنیدن از دور خوش است معناسی شهرت
کاذبه در ترکیبه طبل سسی ایراقدن قبا کلور دیرلر میر خسرو بیت سنجر اگر خورد
ز نوبت غرور * نوبت او بانگ دهل به زدور * عجم شهزاده‌لرندن بری شرف الدین یزدی یی
دعوت ایدروار مغه تعلل ایلدکده یازوب کوندرمش شرف الدین صاحب شکم اولمغله بو
مثل آکا مناسب اولمشدر شهزاده نك یازدوغی بیت زنهار شرف ز نزد بیرون نشوی *
کآواز دهل شنیدن از دور خوشست آواز داد دعوت ایلدی خواجه سلمان بیت
تا نیست فرو رفته دم آواز دهیدش * کوکوش بره‌داز دو چشمش نگرانیست آواز کرد
دخی بو معنایه در شاه محمود بیت تا شد از خیل سگان سر کویت مخلص * بکر دش سوی
خود آواز نکردی هرگز آهن پایه یعنی خمیازه کذا فی مجمع الفرس آهن دل یعنی
شجیع خواجه سلمان بیت بر سر خصم تو امد تیغ گریان شد برو * باهمه آهن دلی ایام گفتش
خون گری آهنین جگر یعنی مبارز و سخت دل کذا فی شرفنامه آهو دل یعنی
قورقق اوحد الدین اصفهانی بیت گر صید عشق خواهی تو آهو دلی مکن * همراه عشق
باش که شیر یست در شکار آهو گذشت یعنی فرصت کچدی شاپور بیت غافل آن
وحشی غزالم تند از پهلو گذشت * پیش میرفتم تبسم کرد و گفت آهو گذشت * آهوی
سفید غزال رومی دیمه‌کیم آهوی خطایی درلر و محبوب رومی و محبوب خطایی مراد ایدرلر
خواجه آصفی بیت چشمت آهو مست دلی آهوی خطا * چشم خوبان دگر در غمت آهوی
سفید آهوی دنباله کشیده چشم محبوب عبد الواسع جبلی بیت دنبال خود می
کشد ان نرگس جادو * من بنده آن آهوی دنباله کشیده * آیین بست * یعنی قانون واسلوب
استاد بیت مکو ساقی که می خوردن تبا هست * که آیین همایون پادشا هست * آیین
بند * شهر دونماسی طالب آملی * بیت باپین بندی بازار خلوت میروم طالب * که دارم
با وجود کامل خود میل سودایی آیینهٔ چین چین ولایتنده معروف پولاد آیینه در
بیت بضاعت سخن خویش بینم از خواری * بسان آینه چین میان رشته زنگ باب الالف
المکسور این از فلکست از حسن نیست * بو ایشده اختیارم یوق ضرورید دیمك
معناسنه نها وندی شاه محمد حقنده دیمشدر قطعه بزن خویش گفت شاه محمد *
کین بچه زکیست کار من نیست * این از حسن کلاه‌دوز ست * حقا که درین سخن نیست
زن نیز جواب پخته گفت * این از فلکست از حسن نیست * این بشب جمعه تعلق ندارد
بونك انکله علاقه‌سی یوقدر ابو تراب بیك بیت گویند محور می که شب جمعه غم آرد * این
هیچ تعلق بشب جمعه ندارد * این دو زنگی و رومی * یعنی شب و روز و پیری و جوانی

وفقر وغنا وغم وشادیدن کنایه در کذا فی شرفنامه * این ره بترکستانست * بو یول سنی
سر منزل مقصوده ایلتمز شیخ سعدی بیت ترسم نرسی بکعبه ای اعرابی * کین ره که تو میروی
بترکستانست * این سخن ته دارد * بو سوزک اصلی ونتیجه سی وار در شیخ ابو اسحق کازرونی
در توحید بیت دریا خود وکوهر خود وغواص خود ست * هان غوری کن که این سخن ته دارد
بو معنایه بیت مزبور منلا سحابینك رباعیسندن اولمق اوزره مروید ر * رباعیه * انکس که بچشم
خویشتن ره دارد * در چشم کدا و شه نظر که دارد * دریا خود وکوهر خود وغواص خود ست
هان غوری کن که این سخن ته دارد * اینك تراز و * ترکیده اشته ارشون اشته میدان
دیدکلری مثلدر کمال خجندی بیت سخن از ماه مجویی وپروین * اکرمنکر شوی اینك
ترازو * اینك کز واینك میدان * مثله وله ایضا بیت لاف اکر زد ز قدت سرو چمن * کویش
اینك کز واینك میدان * این مرده بشیون نیرزد * یعنی غمی چکمکه دکمز لواحد من الشعرا
بیت غم مخور جان من ار رفته شد این مال ومنال * شادمی باش که این مرده نیرزد شیون
این همه آورده تست * بو هب سنك قباحتکدر خواجه سلمان بیت از شمیم کل ومل این دل
من رفته بباد * اخرای باد صبا این همه آورده تست * این همه نیست * هیچ نسنه دکلدر
روزمره سوزلریدر کذا فی المحمودی خواجه حافظ بیت حاصل کار که کون ومکان این همه
نیست * باده پیش آر که اسباب جهان این همه نیست * این هم اسیری شد * بو ایشده
بتدی دیمکدر کذا فی شرفنامه * این یکی دیکر * بودخی بویله اولسون انصاری قمی بیت کفتی
بداغ هجر بسوزانمت جکر * صد داغ هست بر جکرم این یکی دیکر فی باب الالف المضمومة مع
استخوان او بست * آنك اصلی بیان ایلدی خواجه آصفی بیت استخوان من که از سنك
جنون صد جا شکست * استخوان قصهٔ فرهاد ومجنون بسته اند * استخوان اول کوك
ثانی اصل معناسنه در * استخوان قصه خوانان * قصه اوقینلرك سر اغاز قصه ده ایتدکلری
اجمال حکایه در * اشتربین * دور اندیشه صاحبی اولانه دیرلر لواحد من الشعرا بیت
غافل شدی ز حالم با آنکه شتر بینی * عاجز شدم ز دستت با انکه ذوفنونم * اشترخو * کین
طونیجی اثیر الدین اخسیکتی بیت در مرتبه ها کذت کمال تو نبا شد * کردون شترخو که
ز کوهان قرار د * اشتر دل * قورقق ترکیده دوه یورکلی دیرلر مولانا کاتبی بیت مرا غمیست
شتر وار ها بحجرهٔ تن * شتر دلی نکنم غم بکجا بحجرهٔ من * اشتلم کرد * مجادله وغوغا ایلدی
مولانا هاتفی بیت طریق مدارا شدش اشتلم * خم بادهٔ صلح رو بینه خم * افتاده مرد
خدا * تواضع ایلدی شیخ سعدی بیت اکر زیر دستی بیفتد چه خواست * زبردست افتاده
مرد خدا است * اوچه مه کرد که او ته کند * او نه باشر دیکه بونه باشره خواجه آصفی بیت نامهٔ
من خط مرا ته کند * هاله چه مه کرد که او ته کند * او وارسد * اکا لایقدر خواجه سلمان
بیت مرا رسد که توام توبه دادهٔ کفتن * شنیدم آیت توبوا الی الله از لب حور * او مرغ این
انجیر نیست * اول بو ایشك آدمی دکلدر حکیم انوری بیت برو که فکرت تو نیست مرد این
دعوی * مکن که خاطر تو نیست مرغ این انجیر * او نقش شما ندارد * اوسزه لایق دکلدر
سیفی بخاری بیت زاهدان کوشهٔ محراب غنیمت دانند * که ندارد خم ابروی بتان نقش شما

شہا ۞ باب الباء المفتوحة ۞ با او پا کرفت * اکا مقاومت ایلدی خواجه سلمان بیت محیط
با تو بروز سخا نکیرد پای * سپهر با تو بهنکام کین ندارد پای ۞ با او پای داشت ۞ بودخی او معنایه در
کمال خجندی بیت با حلم اوندارد کوه بلند سنکی * با عزم او ندارد باد بهار پایی * با او پای نکیرد
انکله مقابله ایده مز خواجه سلمان * مصرع * محیط با تو بروز سخا نکیرد پای ۞ با او بسر برد ۞
آنکله اختلاط ایدر کمال خجندی بیت رند شراب خوار بسر میبرد سبو * ماهم بان سریم که
با او بسر بریم ۞ با او بسر کند ۞ بودخی اول معنایه در مولانا عرفی بیت چنان بانیك و بد
عرفی بسر کن تا پس از مردن * مسلمانت بزمزم شوید و هندو بسوزاند ۞ با او پهلو زند ۞
اکابر ابراولور خواجه سلمان بیت با دولت چه کار کند چرخ سفله بخت * با قلهٔ جبال چه پهلو زند
سفال ۞ با او سر براورد ۞ آنکله مقابل طوردی خواجه کمال بیت تا همچو خط بچهرهٔ
تو سر براورم * از فرق سر کنم چو قلم آشکار پای * وانکله معارضه ایتدی معناسنه ده
کلور کمال اسمعیل بیت کر سر براورد چو کدو با تو بدسکال * تیغ قضا همیکندش چون
چنار پای ۞ با او سری داشت ۞ اکا میل ایلدی وانکله معاملهٔ نهانی سی وار مثلا حیرتی بیت
ز ولیه به صحرای جنون رفت چو مجنون * هرکس که بدیوانکیٔ عشق سری داشت ۞ با پادشه
دست زد ۞ عدالت و عمارت مملکته شروع ایلدی محمود دیده پادشاهه ملاقی اولدی دیمکدر
با باد و دم * یعنی مغرور و متکبر حکیم فردوسی بیت بیاراست ان جنك را پیل سم * همی اند
چون شیر با باد و دم ۞ باب اندر شکر دارد ۞ یعنی اندن کدا واندن ضعیف در کذا فی مؤید الفضلا
مذکور معنایه ابو المعانی بیت باه سرد و افسرده دلم از روی خورشیدش * نیارد تاب او هرکز
باب اندر شکر دارد ۞ بابت او ۞ یعنی سزای او حکیم شفایی * مصرع * دشمن تو چو بابت تیغ است
پا بردار * صاحب مرتبهٔ عالی کذا نقل صاحب کتاب المحمودی ۞ بادام دو مغز است ۞
یعنی پیرمخی کذا فی شرفنامه اما خاطره کلور که اتحاد صحبت و دوستی معناسنه اولسه مناسب
ایدی ۞ باد بدستش ۞ النده نسنه یوق خواجه حافظ بیت عنقا شکار کس نشود دام باز
چین * کاینجا همیشه باد بدست است دام را ۞ باد پیما ۞ بی فائده ایشه یاپجی مولانا امیدی
بیت دشمن آتش نژاد و باد پیما کو بیا * بر سریر کامرانی چون سلیمانش ببین * باد پیمودن
کار بیهوده ایلمك کذا فی شرفنامه ۞ باددست ۞ یعنی سخی ترکیده الی اچق دیرلر ظهیر فاریابی
بیت بدان جواد که چون ابر باددستی را * وجوه چرخ دهد سالها بیك ادرار * پادر رکاب
یعنی سوار و سواری کذا فی شرفنامه و هر شیئه عزیمته حاضر و آماده اولیجی ۞ بادسران ۞ یعنی
مغروران و متکبران کذا فی شرفنامه ۞ باد سرسرد ۞ یعنی نومید و مأیوس کذا فی ادات
الفضلا ۞ باد عنان ۞ یوکرك آتدن کنایه در مولانا جامی بیت خاك توام دست من نه بر کابت
رسد * کرد تو نا یافته باد عنانان هنوز * باد عیسی * یعنی معجزات عیسی علی نبینا و علیه الصلوة
والسلام کذا فی شرفنامه ۞ بادو بید ۞ بیهوده و بی حاصل حکیم فردوسی بیت که بهرام دادش
بایران نوید * سخن کفتن او بود بادو بید ۞ باده پیمودن ۞ یعنی شراب خوردن کذا فی مجمع
الفرس ۞ باد هرزه ۞ وعدهٔ خلاف کذا فی المحمودی ۞ بادهٔ مست ۞ کسکین شراب خواجه حافظ
بیت آنچه او ریخت به پیمانهٔ ما نوشیدیم * اکر از خمر بهشت است وکر بادهٔ مست * باده

مستانه * دخی اولمعنایه در وله ایضا بیت سناکنان حرم سر عفاف وملکوت * بامن راه نشین
باده مستانه زدند * باده نوشین * یعنی شراب خوش کوار خواجه سلمان بیت دیدم از باده
نوشین ولب نوش لبان * بزم رندان خرابات پر از نوشا نوش * بار داد * یعنی دیوان ایتدی میر
ابو المعانی بیت نشست و بر سرش افسر نهاده * ز بهر کار مردم بار داده * بار فاقه کردن
کاف عجمیله وسیله کاری یعنی واسطه حصول مصالح وله ایضا بیت مانع وصلت مرا بخت سیاهم
بوده است * بار فاقه کردن از آه سحر کاهم شود * بار کاب تو خاکست * مراد ایتدیکی سکا
مطیع در کذا فی شرفنامه * با رنك وبوی * دارات وکر وفر معناسنه در کذا فی شرفنامه
* پاره کار * یعنی شوخ وشنکل شیخ نظامی بیت چو شاپور اندر آمد چاره کار * دلم را پاره
کرد آن پاره کار * باریك بین * مدقق وراست نظر خواجه سلمان بیت مردم باریك بین اندر
خط تاریك شب * راستی باریك وروشن معنی واده اند * باریك میرسد * یعنی ضعیف وناتوان
حضرت مولانا بیت چون نباشم اشك چون باریك ریس * من منی دست فضولی کاسه لیس
بازار خاك * یعنی عظمت وسروری وامور دنیوی کذا فی شرفنامه * بازاری * دلبر عاشق پرست
وقابل تحصیل منلا بزمی اصفهانی بیت امید بلبل بی دل ز کل وفادار یست * ولی وفا نکند
مشهدی که بازاریست * باز آورد * ارمغان که اکابره کتورر لر مولانا کاتبی بیت طریقی داشت
این درویش با خال سیه پوشت * خطت آورد برك سبزه واز خاطر ببردانش * باز آوردی
کرد * اعتذار ایلدی وله ایضا بیت کفتم از کویش روم باز آمدم با صد نیاز * هرکه کوید ناسزایی
باز آوردی کند * باز خواست کرد * رجا وتمنا ایلدی مولانا هاتفی بیت مقرر چنین شد که
دستور راست * اساس سپاهی کند باز خواست * ودخی سؤال معناسنه خواجه سلمان
مصرع * صدر از در که تو مراهست باز خواست * روز قیامت یوم السؤال اولمغله روز باز
خواست دیرلر خواجه حافظ بیت ترسم که صرفه نبرد روز باز خواست * نان حلال
شیخ ز آب حرام ما * باز خورد * مغلوب اولدی خواجه سلمان بیت لعل روان ز جام
ز ر نوش وغم جهان مخور * زین فلك زمردین هرچه باز میخوری * وقوجوندی معناسنه ده
استعمال اولنور میر خسرو بیت خواهم بمحتسب بدعا کاسه دهم * لیك از رقیب بیم
کو باز میخورم * وراست کلدی معناسنه ده اولور کمال اسمعیل بیت هرکه باز خورد تف
کینه جو تو شمع * وجود خویشتن از دیدکان بپالاید * واوغرادی معناسنه شیخ عطار
بیت خورد عطاری بدان دلخسته باز * باوثاقش بردو دستش بسته باز * مذکور
معنایه یا لکز خورد دخی دیرلر مولانا جامی بیت سینه شکافم هر سحر کاسه صباز ان مبزلم *
باشد خوردزین رهکذر یکلحظه بادی بر دلم * بازی بخایه کند * بیهوده عبث ایش ایدر
کاتبی خواجکان نام بر طبیب حقنه دیشدر * قطعه * خواجکان شد ملازم فرتاش * تا کند
دفع ریش خایه او * میرود بهر بستن مرهم * بازی میکند بخایه او * بازیچه روم و زنکی * یعنی
مسخره عالم کذا فی شرفنامه * بازیدن * بذل ایتمك معناسنه بازی معناسندن مصدر ذکلدر
اصطلاحی بر کلمه در مولانا کاتبی بیت جان بیازم وز میان اوندارم دست باز * کین محبت به ز صد
جانست یکموی حبیب * کاهی درایله در بازم دخی دیرلر فدا وبذل معناسنه اولدیغندن جانباز

جانب‌ازده یرلرجانی بذل وفدا ایدر دیمك اولور * باسك بجوال نشاید رفتن * همجنسی اولمیانلر
ایله صحبت اولنمقده ضرب ایدرلر کمال خجندی‌نك رباعیه‌سی ﴿ خصم که بکفت وکود رآمد
با من * ریشی چوجوال دیده‌مش تا دامن * کفتم که دران ریش دوم عقلم کفت * باسك بجوال در
نشاید رفتن * پاسبان فلك * یعنی کوکب زحل کذا فی شرفنامه * پاکان خطه‌ٔ اول * یعنی
کروبیان وحمله‌ٔ عرش ایضامنها * بافسون کس درچاه مرو * کسه‌نك ایپی ایله قیویه اینمه
بابا فغانی بیت چه سود از دیده‌ٔ کریان فغانی چون شد آن یوسف * چرا اول بافسون
کسان درچاه میرفتی * بالاتر از سیاهی رنك دکرنباشد * بوندن ایلرو ایش اولمز خواجه
کرمانی بیت کفتم که روز عیشم شد تیره کفت خواجو * بالاتر از سیاهی رنك دکر نباشد *
بو معنایه محتشم کاشی بیت صدرنك بوالعجب هست درحسن لیك ازآنها * بالاتر از سیاهی
بالای چشم وابرو * بالادوی * شاطرلك اول مخصوص او یونلریدرکه لنك چالار خلاق المعانی
رباعیه * شاطربچه‌ٔ که نکته بربادکرفت * صدملك دل ازحسن خداداد کرفت * بالادوی
ازدود دل من اموخت * درچشم ترم قطره زدن یادکرفت * قطره زدن دخی لنك اورمقدر
* بام چشم * کوز قپاغی کذا فی شرفنامه * بام مسیح * یعنی فلك چهارم ایضامنها * بام نهم
یعنی عرش مجید ایضامنها * پاداشت * مقابل اولمه‌دی ترکیه قچی طوتمه‌دی دیدکلریدر
کمال خجندی بیت دروفای توپاداشت رقیب باجوانمرد در اقدم ننمود * باوبازداشت * وضع
ایدرسك محلنه ایله کمال اسمعیل بیت کهرز دیده‌ٔ من حیف هرزه روشده بود * توبازداشتی ازلا
بتنکنای دهان * باهم زبان دارند * اغزبرایتدیلر امیرحاج بیت من ازنوش لبان اونخواهم کام
دل جستن * که بهرکشتنم باهم زبان دارند آن لبها * پای بدامن کردن * یعنی صبرایدوب فارغ
اولمق کذا فی المحمودی * پای بزا کندن * سفرایتمکدن کنایه درشیخ نظامی بیت مرادر
کوینت ای شمع نکویی * فلك پای بزا کند ست کویی * پای تابه کشاد * یعنی سفردن کلدی
کذا فی شرفنامه * بابچه بالاکرد * اتك درمیان ایتدی میرخسرو بیت ساخته طاوس
ملائك شعار * بابچه بالازده طاوس وار * پای پیچیدن * یعنی فرارکردن کذا فی المحمودی
پای خاکی کرد * یعنی سفرایلدی کذا فی شرفنامه * پای دامن * برمحل که زمینه یقین اوله کذا
فی المحمودی * پای دراز کشید * آشوری آتدی دیدکاری سوزدر وایاق اوزاتدی تسلط دن
کنایه درخواجه سلمان بیت سروبردامن جوپای کشیدست دراز * راستی خرم وآراسته
جایی دارد * پای درکل ماند * عاجز ومتحیر اولدی حکیم شفایی بیت چوزکزن ساعد
سیمین اودید * بخودچون طسمه زین اندیشه پیچید * زحیرت پای درکل ماند فصاد * که آزاد
کل ازدستش نمیداد * پای درمیان آورد * یعنی مصلحت ایچنده بولندی کمال اسمعیل بیت
درازدستی احداث پرفسون‌را بین * که رای روشن اوپای درمیان آورد * پای رنج کشنده *
یعنی حاضروآماده اولهلرشیخ نظامی بیت بفرمودشه تارقیبان کنج * کشند از پی میهمان
پای رنج * پای زاغ کرد * بوصورته کیردی ودخی کزلندی مولانا دهکی بیت طاوس وارچون
تو بجولان درآمدی * درباغ بس پری صفتان پای زاغ کرد * پای درسنك آمد * خوف
ایتمکدن کنایه درمولانا هاتفی بیت مرانی حد صلح ونی زورجنك * وزین هرده دوپایم درآمد

بسنك * پایش در خواب شد * آیا غی اویشدی خواجه آصفی بیت درین بادیه
شب ناقهٔ لیلی کم شد * بود در خواب مگر پای طلب مجنون را * پای فشرد * ثابت قدم اولدی
کمال اسمعیل بیت پای بفشارم ودر عشق تو نمایم پشت * شمع وار ار بود دم آتش سوزان
برسر * پی فشرد * دخی دیرلر شیخ نظامی بیت چنان کام وناکام خواهی سپرد * بخود کام کی
پی چه باید فشرد * پای کرد کرد * ایاغن التنه الدی مولانا دهکی * مصرع * پا کرد کن
ومنتظر دست کرم باش * اياق دوشر مکدن کنایه در * بایکدیگر زبان دارند * آغز برانده بلو
اتفاق اتمکدن کنایه در مولانا دعائی بیت دو لعل یار که بایکدیگر زبان دارند * حدیث
کشتن من هردو درمیان دارند * پای کرفت * یعنی جماع اتدی ابو المعانی بیت روز تا شام مرا
سنك ستم اندازند * یعنی شب تا بسحر پای کرفتن نکنم * پای کشانیده * کریخته ودخی آزاد
اولمش کذا فی المحمودی * پای کم آورد * خصمندن قاچدی نظام استرآبادی بیت بی پا شود
زتیغ تو عنتر بروز رزم * پیش تو هر زیاده سر آورده پای کم * زیاده سر شجیع و بها در
معناسنه در کذا فی المحمودی * پای ماچان رفت * اعتذار ایلدی حضرت مولانا بیت
آدم از فردوس واز بالای هفت * پای ماچان از برای عذر رفت * پای ماچان کرد * بودخی
اول معنایه در حکیم خاقانی بیت هوامی خواست تا بر صف بالا تری جوید * کرفتم دست
وافکندم بصف پای ماچانش * پای مرد * معین ودستکیر وله ایضا بیت ای زهر تو دستکیر
تریاق * وی درد تو پای مرد درمان * پای مردی کرد * امداد ومعاونت ایلدی کمال خجندی
بیت کرم بخاشد وانعام راچه پیش آمد * چرا ازین دو یکی پای مرد ما نبود * مولانا
امیدی * قطعه * بحمد الله که اید برسرما * جوانمردی درین دیر زیانی * که پامردی نماید
وارهاند * مرا از دست مشت پشت پایی * پای وپر * یعنی طاقت وقدرت حکیم فردوسی بیت
ستوران همی سازدش زال وزر * ندارد همی جنك را پای وپر * بپای انداز د * یعنی سور چوب
دوشدی کذا فی المحمودی * بپای دار * محافظه ایله شیخ سعدی بیت مرا کله پایی بعقلست
ورای * دهم کلهٔ خویش داری بپای * بپای داشتن * وجوده کتورمکدن عبارتدر خواجه
حافظ بیت بپای دار طریق قیام لیل چو شمع * که نور طلعت شمس از کرامت سحراست *
بتراز و فروشد * نازلی صاتر ودخی تدریجله ایدر کمال خجندی بیت صد حسن یان رخ تو بیك
دفعه فروشی * مه رفت بمیزان که فروشد بتراز و * بتنك آمد * طارلدی میر خسرو بیت
ناله را هرچند میخواهم که پنهان میکشم * سینه میکوید که من تنك آمدم فریاد کن * بتنك
میار * طارلتمه دیمکدر مولانا طوسی بیت چو کفتمش که دهان تو هست تنك بسی * بخنده
کفت دهان مرا بتنك میار * بشیر نمی یا فت * چراغله آرایوب بولمدی مولانا شاهی بیت
عالمی بی دل شدند از تیر مژکانت چنان * در همه شهر اینزمان یکدل نمی یابد بتیر * بتیغ
خاست * دیك طوردی هر نه اولورسه ابو المعانی چو خفته بود کشا دست بند شلوارش
بتیغ خاست ذکر خفته در میان پایم * بجام عدل بده * برابر ویرکذا فی شرفنامه * بجان
آمد * بیزار اولدی مولانا شاهی بیت ناله ام راه کلو بسته بحدی که نفس * تا برون میرود
از سینه بجان می آید * یا لکز * بجان * دخی دیرلر مولانا بیانی بیت بجان از نالهٔ من خلق

خلق ومن ازنا له كردن هم * بجاي اى اجل تاوارها ند ايشان زمن من هم * بجاى او * انك حقنده
خواجه حافظ بيت ده روزه مهر كردون افسانه است وافسون * نيكى بجاى ياران فرصت
شماريارا * بجاى خود بست في ايشى محلنده ايتدى كذا فى شرفنامه * بجه خورشيد * يعنى
لعل وياقوت وامثالهما ايضا منها * بجه نو برآورد * نتيجه پيدا ايلدى ايضا منها * بحال
درآمد * وجد وشوقه كلدى لواحد من الشعرا بيت مكوكه از حركت سرو از شمال درآمد
چو ديد قامت تو در چمن بحال درآمد * بخاك نشست * اعتبار سزا اولدى خواجه حافظ بيت
ازان بخاك نشستم كه آن كمان ابرو * مرا چو تير بخود ميكشيد ودور انداخت * بخاك نشاند *
اعتبار دن قودى * بخاك راه نشاند * مثله وله بيت مرا وسرو چمن را بخاك راه نشاند *
زمانه تا قصب نركس قباى تو بست * بخت بدندان خاى * بخت بد وطالع ناسازدن كنايه در
كذا فى شرفنامه * بخت بد وهمت عالى بلاست * روزكارى نامساعد اولان كمسنه
حقنده ايراد ايدرلر نته كيم شاعر ديمشدر بيت بخت بد وهمت عالى بلاست * واى برآنكس
كه بدين مبتلاست * بخط بلا درسر آوردم * يعنى بلا ومحنته راضى اولدم كذا فى المحمودى
بخت نو ماده * دولت اقبال برقرار اولمز كذا فى شرفنامه * بخم درشد * يعنى مراقبه ده
اولدى كذا فى المحمودى * بخود فرو رفت * جابدن وياخود غم والمدن باشى اشاغى ايده نه
ديرلر خواجه سلمان بيت وقت برآمدن بصبح از نظر غضب كند * صبح بخود فرو رود چون
نفس ازمكدرى * بخود فروشد * بودخى بومعنايه در مولانا خاقانى در صفت معراج كفته بيت
برآمد بكردون چو مه بى نقاب * فروشد زشرمش بخود آفتاب * بخيه برروى كار افتاد *
اسرارى كشف وشايع اولدى ميرزا عجيبى بيت ماه خياطى كه چون ابرشيم دارد نزار *
ترسم افتد بخيه ام دور از رخش برروى كار * بومعنايه محمد عصار بيت زغمز دشمن غماز وجادو
فتاده پيش مردم بخيه بدرو * بد ادائى كند * ايكى كمسه ميانه فتنه وشور براغور لواحد
من الشعرا بيت فلك تا چند بى مهرى نمايد * زمانه تا بكى اين بد ادائى * بد آغار * يعنى
بدسرشت وبد نهاد ابوشكور بيت يكى زشت روى وبد آغار بود * تو كوئى بمردم كزى
مار بود * بد پرتو * يرامز حاللو خواجه سلمان بيت بخت بد پرتو مرا در بى نوائى پير ساخت
با جوانمردان عالم را جوانمردى نماند * بد برد * يعنى انجنور مولانا طوسى بيت ميروى وميبرى
باخود رقيب * ورهميكويم مبر بد ميبرى * بومعنايه بابا فغانى بيت كرچه طور رندى وبد
نامى ازحد ميبرم * كافرم كرشمه از حال خود بد ميبرم * بد دل * اكل وشربه مقيد اولوب
هيچ ايش طوتمز شيخ نظامى بيت چو شيران با ندك خورى خو بكير * كه بد دل بود كاو بسيار سير
بدر برد * رد ايتدى يعنى سوردى خواجه حافظ بيت سيل سرشك ما زدلش كين بدر نبرد
كين سنك خاره قطره باران اثر نكرد * بد رفت * رد اولنمه نك لازميدر كه طشره كتدى
معناسنه در وله ايضا بيت تو از مكارم اخلاق عالم دكرى * وفا وعهد من از خاطرت بدر نرود
ندر كرد * يعنى بدر برد وله ايضا بيت مباش بى مى ومطرب بزير طاق سپهر * بدين
ترانه غم ازدل بدر توانى كرد في بدرود كرد * يعنى وداع ايلدى وله ايضا بيت ماه كنعانى
من مسند مصر آن تو شد * وقت آنست كه بدرود كنى زندانرا * بدست باش * يعنى آكاه

اول شیخ سعدی بیت چو بر ولایت دل دست یافت لشکر عشق * بدست باش که هر
بامداد یغمابیست * ودخی تقصیرا یتمه معناسنه خواجه حافظ بیت کرت زدست براید
مراد خاطر ما * بدست باش که خیری بجای خویشتن است * بدست دیکران مار کیر *
ایشی واسطه ایله وجوده کتورمه شیخ نظامی بیت چوازدست تو ناید هیچ کاری * بدست
دیکران میکیر ماری * بوعبارت اضداد استعمال اولنور نته کیم باب المیمده کلور انشاء الله
تعالی * بدعلف * هرنه بولسه ییان آدم اوکوزینه دیرلر خواجه حافظ بیت صوفی زسر
بدعلفی دخترز زرا * در صومعه هرکز نکشندش که حرامست * بدقمار * یعنی بد امتزاج
مولانا وحشی در مرثیهٔ قسمی بیك کفته بیت بدقماریهای شطرنج مجازی خوش
نکرد * رفت تا جایی که می بازند خاصان نردعشق * مقابلی خوش قمازدر * محتشم کاشی
بیت بقصد جان بخواندی نقدازدادوفا برمن * که درنرد محبت خوش قماریهای من بینی *
بدکوهر * یعنی بدخلقت وبدطینت کذا فی المشکلات * بدمست * کوه زه سرخوش لغتلرینه
اوضاع خاتم کاشی بیت یار رنجید زبدمستی دوشت خاتم * باده بایست باندازه
خوری زورنبود * بدهمسایه همسایه داند * یرامزی قونیشان بیلور شیخ نظامی بیت
سرشت طفل بدر ادایه داند * بدهمسایه راهمسایه داند * بذقن برد * چکه ایله الدادی
کمال بخندی بیت ازمه زنبتان کوی لطافت بذقن برد * لبهاش دل خستهٔ مارا بدهن برد
* برآب کوید * یعنی حاضرجواب کذا فی مجمع الفرس * برآب نوشت * یعنی ضایع ایتدی
وضایع ایدر مولانا هاتفی بیت نیادان بود پندیش ناصواب * نشاید نصیحت نوشتن
برآب * براقتاد * یعنی منقطع اولسون بددعا محلنده استعمال ایدرلر کمال بخندی بیت
درمیان دیده ودیدار جان افزای دوست * چند مانع میشوی یارب براقتی این نقاب *
بومعناده لازمی ایله واقع اولمشدر خواجه حافظ بیت بس تجربه کردیم درین دیر مکافات *
بادردکشان هرکه درافتاد برافتاده * برامد بهم * یعنی غضبه کلدی کاهی تقدیم وتأخیر ایله ده
استعمال ایدرلر کذا فی شرفنامه * برانکشت بپیچیده * یعنی مذمت ایلدی حکیم انوری بیت
جزنکوبی نکنم باهمه تادست رسد * که برانکشت نه پیچید بدان بیخبران * برآورد * سد
ایلدی اهلی شیرازی بیت زدیده بردلم آمد زدل بدرنرود * که شد بجون دل رهکذر برآورده
برآید * نصیب اولورسه خواجه حافظ بیت کفتم غم تو دارم کفتا غمت سرآید * کفتم که
ماه من شوکفتا اکر برآید * برپامیداشت * احیا ایلدی یعنی دوشمش ایکن ایاقلندردی
خواجه آصفی بیت پای مجنون نه همین سلسلهٔ سوداداشت * هرکه دیوانه شد این
سلسله برپا میداشت * بربست * یعنی فائده لندی خواجه سلمان بیت باآنکه درمیان تو
دل بست عالمی * کس زان میان بغیر کمر هیچ برنبست * برچین کاه * یعنی کرسی کذا فی المحمودی
برخط میدار * یعنی مطیع اول ایضا منه * برخود پیچید * مضطرب اولدی کمال اسمعیل
بیت مپیچ برخود وچون غنچه تنکدل منشین * چوکل زپوست برون آی حرم وخندان
بومعنایه بتاب رفت دخی دیرلر بابافغانی بیت زکاکل تودل تیره بخت میجویم * فرومتاب
وسر از بهره این بهانه مکش * بومعنایه می تابد دخی دیرلر محتشم کاشی بیت

بیت می تابم ازینکه میکند زلف * بازی بازی ازان دهی خط * بر خود کرفتم * احتمال ایدر
بن ایتمش اولم کذا فی المحمودی ﴿ پرداخت ﴾ یعنی مشغول اولدی کمال اسمعیل بیت چو
پنبه زار بنا کوش بشکفید ترا * زکوش پنبه برون کن بکار حق پرداز * بو بیتده مضارعی
واقع اولمشدر ودخی خالی قالدی معناسنه مولانا جامی بیت دیر نشین باش چو عیسی زمان
خانه بپرداز زنا محرمان * یعنی زنا محرمان خانه خالی کن ودخی فارغ اولدی معناسنه اصلی
اوزره واقعدر مولانا جامی بیت وه که افسانهٔ جامی نشنیدی هرکز * تا نپرداختی ازلابه
لاغ دکران * ودخی تمام ایلدی معناسنه موضوع لهی اوزره شیخ نظامی بیت چو خوانندهٔ
نامهٔ شهریار * بپرداخت آن نامه را چون نکار * پرده براو درید * انی رسوای ایلدی کمال
اسمعیل بیت زمانه بسکه دریدست پرده بر عشاق * تو نیز چیره مدر برمن از جفا پرده *
پرده برافکند * یعنی بی حیالق ایلدی کذا فی المحمودی * پرده بر کرفت * آشکار ایلدی
ایضا منه * پرده شناس * یعنی مطرب شیخ نظامی بیت پرده شناسان بنوا در شکرف
پرده نشینان بنوا در شکرف * پرده نشین * محرمان خلوتسرای یعنی اهل بزم ودخی ملائکه
کذا فی شرفنامه * بر رسید * فهم ایلدی کمال اسمعیل بیت بیمارئ من بچشم خود می بینی
اشکفتکیم نیز ز زلفت بر رس * برروی روز افتاد * آشکار اولدی مولانا لسانی بیت غم جکر
خوز ست منع چشم کریان چون کنم * راز من برروی روز افتاد پنهان چون کنم * برروی
افتاد * دخی دیرلر ریاضی سمرقندی بیت نکفتم قصهٔ خون خوردن دل باکسی هرکز * برروی
افتاد پیش مردمان از اشك غمازم * برروی دوید * یوزه یا پشدی وله ایضا بیت دید اشك
من که چشم خوابکاه من نشد * میدود برروی ومیکبود کریبان مرا * برروی جهید * مثله
خواجه سلمان بیت سالها ای اشك جا دادم ترا در چشم خویش * وقت فرقت کی روا دارد که
برروی جهید * برزده دامان * یعنی منتظر فرمان ابو المعانی در توحید باری جل شانه بیت
برزده دامان خدمت تشنی وروح القدس * هرچه فرماید اطاعت میبرد کون ومکان * پرستندهٔ
خیال * یعنی شاعر کذا فی شرفنامه * برسر بیضه شکست * یعنی مسخره ورسوای ایلدی
مولانا جامی بیت های بیضهٔ کیتی زفتن * برسر فتنه کران بیضه شکن * بیضه در کلاه
شکست * دخی بو معنایه در کمال اسمعیل بیت صبا بشعبده اش بیضه در کلاه شکست * که
باسپیده وزردست بیضه سان نرکس * برشکست * سیکرك صاولدی شیخ سعدی
بیت یکی فتنه دید از طرف برشکست * یکی درمیان آمد ودر شکست * برشاخ آهو *
یعنی وعدهٔ دروغ کذا فی مؤید الفضلا * برطاق نهاد * کوزدن براقدی یعنی اعتبار ایتمز
اولدی محمد عصار بیت زشرم جام طاقش چرخ زراق * نهاده جام ماه ومهر برطاق *
برطبق کند * ظاهر ایدر خواجه آصفی بیت میخواست ماه چارده را برطبق کند *
رخسار او درآینه عرض جمال کرد * برطبقست * ظاهر وآشکار ادر مولانا طوسی بیت
باده از شرم لب لعل تو غرق عرقست * وه چه کل پیش رخت هرچه بود برطبقست
برعالمی فروخت * یعنی افشا ایلدی همایون شاه بیت بکویش دوش پنهان بودم ایدل
ناکه از بویش * بفریاد آمدی برعالمی بفروختی بازم * برکاوجل بست * طبان قالدیروب

قاچدی مولانا طوسی بیت بطوسی جامهٔ ده کوازین شهر * همی خواهد که جل برکاو بندد برکرفت وبرکیرد * یعنی قبول ایلدی خواجه حافظ بیت من این دلق ملمع را بخواهم سوختن روزی * که پیر میفروشانش بجامی برنمکیرد * برکشید * ایلروکتوردی خواجه سلمان بیت دربعزت مصطفی را درفا نذر برکشید * کشت منزل بهر اعزاز تو نص انما * برکشیدهٔ اوست * انك ایلرو چکمسی ذروله ایضا بیت تیغ تو برکشیدهٔ دوات اوست راستی * کرچه بنفس خویشتن هست باصل کوهری * برلب کلوخ مالید * اعتذار ایلدی دیمکدن عبارتدر مولانا جامی * مثنوی * چو شب بکذشت دفع هرکمانرا * بشست ازکریه چشم خونفشانرا * لبش ترنبود از خون خوردن شب * کلوخ خشك راما لید برلب * برمن مشکن * بکا انجمه حکیم انوری بیت برمن مشکن پیش که من توبه شکستم * زان دست که صد قلزم از ویك شمر آید * پرندور * یعنی شمشیرنیك شاعر بیت همه زهرزخم پرندآوران * برآمیخت باخون کند آوران ﴿ بروزماشنیند ﴾ اودخی بزمکی لی طالعدر مولانا شاهی بیت هرکس که شبی نشست باتو * بسیار بروزماشنیند ﴿ بروزاونشست ﴾ مثله خواجه سلمان * رباعیه * آتش ز زبان شمع می جست * ناکاه سپیده دم ز بانش بشکست * سررشته تباه باشد تا پیش نماند * روشن بشب آمد و بروزم بنشست ﴿ برنشستن ﴾ یعنی قصد کردن پروای سروریش خودم نیست * بنم کندو باشمه درمانم یوق دیمکدر خواجه سلمان بیت من که پروای سروریش خودم نیست مکر * سرسودای سخن پای چوموبم زکجاست * پرورش آموز * یعنی علم وحکمت ومجاهده و پیر مرشد وبعضیلر جناب خدای تعالی وتقدس دیمشلر کذا فی شرفنامه * پرویز فلك * یعنی خورشید ایضا منها * پره زند سورکون آوی حکیم انوری بیت کر بره زند لشکر عزمت نبود راه * جز داخل او نیست ردیف سرطانرا * بریخ زندان او * یعنی انی ذکرایتمزلر کذا فی شرفنامه * بریخ بنشست یعنی معدوم ایتدی کذا فی المجمع * بریخ نویس وآفتاب نه * ادا اولنمزدین ایچون ودخی وبره سی ایچون ایرادایدرلر کمال خجندی ﴿ قطعه ﴾ بافقاعی کفتم از روی مزاح * بدمعامل فیستم من ای خسیس * وجه شربتها که داری نسیه ام * کر فراموشت شود بریخ نویس * بر پسمان کس در چاه مرو * کسنه نك القاسیله تهلکه یه دوشمه مولانا امیدی بیت بر پسمان دغل دوستان مرو در چاه * که یوسفی تو وداری برادران غیور * بر پسمان او در چاه رفت بودخی اومعنایه در مولانا کاتبی بیت دلا بعشوهٔ زلفش مرو بچاه زقن * بر پسمان کسان چند میروی در چاه ﴿ بزازانه شد ﴾ تازه لك یحورمش دلبره وکاهی وقتی یحوب رایکان اولمش میوه یه دیرلر مولانا عصمت بخاری بیت عصمت از محبوب هرجایی مجو رسم وفا * زانکه بی لذت بود میوه چو بزازانه شد ﴿ پس اندازمیکند ﴾ جمع مال وادخار ایدن کمسنه حقنده ایراد ایدرلر خواجه آصفی بیت اسباب حسن ماه مرا خال وخط بسست * کیسوی تاب داده پس اندازمیکند ﴿ پس سرکند ﴾ دخی بومعنایه در وله ایضا بیت منه کاکل پریشانی ومیل فتنه کمترکن * جهانی را بس است آن زلف کاکل را پس سرکن ﴿ پس افتاد وپس افکند ﴾ برکسنه نك وفاتندن صکره قلانه دیرلر کمال اسمعیل بیت زرودرم نه بماند نظر

نظر معنی را * که بس فکند بزرکان به از شنا نبود ؏ بس چرخه نفرین کند ؏ برکمسنه نك غیبتنه
ذم و شتم ایده نه دیرلر شیخ سعدی بیت چه سود آفرین بر سر انجمن * پس چرخه نفرین
کند مردوزن ؏ بسته رحم ؏ عطا و کرمدن حظی اولمیان آدمه دیرلر کذا فی شرفنامه ؏ بسخن
رسیده ؏ صاحب طبع اولان آدمه دیرلر ضمیری اصفهانی بیت چه خوشست همزبانی بحریف
نکته دانی * که سخن نکرده باشی بسخن رسیده باشد ؏ بس خم زد ؏ خلاف وعد ایتدی
ظهوری ترشیزی * مثنوی * بده ساقی آن شمع ساغر لکن * که روئیت سحر بر تو از نام من * بغیر
از غم تو نماند غمی * شب نیره بختی زند بس خمی ؏ بسر دست در آمد ؏ اله کیردی دیمکدن
کنایه در فخر الدین علی صفی بیت کو بخت که بی که من مست در آید * زلفش کشم و شب
بسر دست در آید ؏ بسر خود شد ؏ کمسه نك حکمی التنده اولمامق لواحد من الشعرا
بیت شد سر اهل وفا خاك که ملك غم او * کشوری نیست که هرکس بسر خود باشد ؏ بسر
در آمد ؏ یعنی دپه سی اوستنه دوشدی حکیم انوری ؏ مصرع ؏ آخر الامر در آمد بسر اسب
جنیبش ؏ بسر بردن ؏ ثابت قدم اولمق کذا فی المحمودی ؏ بسر تا زیانه ستم ؏ آلت
حرب سز آلورم بی رحمت المقدن کنایه در ایضا منه ؏ بسر زلف سخن کوید ؏ سوزی
کنایه ایله سویلر شکر الله بیت چون زخط پر سمت از مشك ختن میکویی * چند ما را بسر
زلف سخن میکویی ؏ بسر زلف سخن کند ؏ ناز و شیوه ایله سویلر امیرحاج بیت بسر زلف
میکنی سخنی * فتنه ز انروی میکنی انکیز ؏ بسر وقت او افتاد ؏ انك ازنه واقع اولدی
استاد بیت رقیب امروز منع کرد از آمد شد کویش * بسر وقت غم پنهانم افتادی به
بیداری ؏ بس زانو نشست ؏ یعنی منزوی اولدی مولانا جامی بیت این دم از کشمکش این ستم
بس زانوی وفا بنشستم ؏ بس کوش انداخت ؏ ایشتمزلندی مائلی تبریزی بیت کفتمش
زلف توصد رخنه بدین دوش انداخت * بشنید آن بت بدکیش پس کوش انداخت ؏ پشم
شد ؏ پراکنده اولدی کذا فی شرفنامه ؏ بعدم پازده ؏ یعنی نابود ایله ایضا منها ؏ بغداد
خرابست ؏ اچلقدن کنایه در بسحاق اطعمه بیت بغداد خراب است از خراسان * معمور کنم
بنام بغرا ؏ دیکرو له بیت سرتاسر آفاق همه بوی کبابست * این باکه توان کفت که بغداد
خرابست ؏ بغل زد ؏ مسخره لقدن کنایه در حضرت مولانا قدس سره الاعلی بیت
تو نخواهم جفت کمترزن بغل * جفت انصافم نیم جفت دغل ؏ بفلان سر بی آبی دارم ؏ فلان
ایله باشم خوش دکلدر شیخ اوحد الدین ؏ رباعیه ؏ در سینه ز دست دل جگر تا بیهاست * در
دیده ز تاب سینه بی خا بیهاست * ای دیده بریز خون این دل که مرا * دیدیست که با او سر بی
آبیهاست ؏ بقلم پازده ؏ یعنی محو ایله کذا فی شرفنامه ؏ بکار نیاید ؏ ایشه یرامز خواجه سلمان
بیت زین بخت خفته هرکز کاریم بر نیامد * کاری از و نیامد بسیارش آزمودم ؏ بکاغذ برند ؏
تمام عزت ایده لر کذا فی شرفنامه ؏ بکرد در رفت ؏ محو اولدی مولانا کاتبی بیت
دود سماع او نکر قصهٔ مهر و مه مکوی * ز آنکه سماع او همان چرخ بکرد میرود *
بو معنایه بصیری بغدادی بیت تا خاکپایت از نظر اهل در درفت * چندان کریست دیده که
دریا بکرد رفت ؏ بکردن در آمد ؏ ایشدروبشه دوشدی استاد بیت کفتم هوس ساعد

ودستش نکنم * لیکن چو بکردنم درآمد چه کنم ع بلا کردان ع یعنی صدقه واحسان مولانا
محتشم کاشی بیت هرکه که بخرآمد بنازان قامت فتان تو * مرهم برقص آیم کنم جانم بلا کردان
تو ع بم زد ع سله اوردی مولانا عبدالله هاتفی بیت ازان هریکی با نك برخم زدی * اکر
دم زدی برسرش بم زدی ع پنبه شد ع قاچدی وهرزه کارلق ایلدی معناسنه ع پنبه کرد ع
مثله کذا فی ادات الفضلا ع پنبه کن ع منکر اول ودخی محو ایله حکیم خاقانی بیت پنبه کن
ای جان دشمن ازتنی * کوز ترکش دوکدان خواهد نمود ع پنبه کرد ع برمعناسی دخی عاجز
ایلدی دیمکدر میرخسرو بیت پنبه کنم لشکر شانرا چنان * کزتن شان پنبه کنم استخوان *
پنجم رواق ع یعنی فلك مریخ کذا فی شرفنامه ع بند زبان ندارد ع سوزی صاقلمز ایشتند وکین
سویلر مولانا کاتبی بیت میکفت دوش سوسن در کلستان به بلبل * عاشق نباشد آنکو
بند زبان ندارد ع بهم برامد ع مضطرب اولدی خواجه سلمان بیت بهم برامده ام زان
دو سنبلت که چرا * فرو کنند ونهندش بدوش دلبر پای ع بهم زد ع بری برینه قاتدی
خواجه حافظ بیت ار باد فتنه هردو جهانرا بهم زند * ماو چراغ چشم وره انتظار دوست
پهلو بندی ع غیرك کیسه سندن احسان ایتمك کذا فی مجمع الفرس ع پهلو تهی کرد ع
فرار ایلدی طالب آملی بیت پهلو تهی زنکهت کل میکند مشام * امشب که در بران بت مشکین
کلاله نیست * واجتناب ایلدی معناسنه ظهیر فاریابی بیت همچون نیام تیغت دارد
اجل زهیبت ع پهلو تهی همیشه از تیغ جان شکارت ع پهلو کرد ع دخی دیرلر کذا فی مؤید الفضلا
ع پهلو تهی کند ع برطرفه کیدر معناسنه طالب آملی بیت هان ای صف ملائکه پهلو تهی
کنید * این دم که پهلوی تفسم راکمان پرست ع پهلو کند ع دخی دیرلر شیخ نظامی بیت
شه از رزم او به که یکسو کند * کزان پهلوان پیل پهلو کند * دیکر بیت پهلو کند ز کرز کران
سنك تو فلك * یکسو رود ز اسب سبکسیر تو زمین ع پهلو داد ع ترکیه یان ویردی دیرلر دونوب
کتمکدن کنایه در کذا فی شرفنامه ع پهلو زد ع برابرلك ایلدی ایضا منها ع بهم نرسید ع حاصل
اولمدی مولانا هلالی بیت بدان امید که امشب بهم رسد بلبش * کباب ونقل ومی آورده
ام بهم نرسید ع بیاضی ع منتخب وکزیدهٔ اشعار وغیره که خلافنه دیوانی دیرلر یعنی کزیده
اولمینه مولانا عرفی بیت زمانه خواند وفلك بر بیاض دیده نوشت که * این قصیده
بیاضی بود نه دیوانی ع پی باز نهاد ع کیرو چکلدی حکیم انوری بیت وراز مراد تو پی باز
می نهد کردون * باضطرار چو کردون با رکش دون باد ع بیت اللطف ع فتح لام وطا ایله
بوزن کاف قحبه خانه که باب اللوق دخی دیرلر حکیم شفایی در هجو مؤمن خان بیت
یا بابی توچاروب کش بیت لطف شد * اجداد تو کشتند بتدریج بزرکان ع بیضه در آب ع
یعنی پخته اولدی کذا فی مؤید الفضلا ع بیضه در کلاه شکست ع حیله سی ظاهر اولدی
خواجه حافظ بیت با زی چرخ بشکندش بیضه در کلاه * زیرا که عرض شعبده با اهل
راز کرد ع بیضهٔ صبح ع یعنی آفتاب کذا فی شرفنامه ع بیضهٔ کافور ع برقدن کنایه در ایضا
منها ع بیك نیم نهاد ع برطرف ایتدی مولانا شاهی بیت هرچند دو نیم ست زهجران دل
شاهی * باز آی که ما جمله بیك نیم نهادیم * بو معنایه خواجه آصفی بیت ما پستر راحت

راحت ز تو یك نیم نهادیم * بالین اجل را سر تسلیم نهادیم ﴿ پی کم کرد ﴾ ایز آزدردی حکیم خاقانی
بیت نیمشب پی کم کنان در کوی جانان آمدیم * همچو جان بی سایه وچون سایه بیجان آمدیم
﴿ بیمانه پرشد ﴾ عمر آخره ایرشدی مولانا کاتبی بیت باز آن مشرب مستان سر پیمان دارد *
ساقیا چیست مکر پرشده پیمانهٔ ما ﴿ باب الباء المکسوره ﴾ بزادو برامد * قوجه یاشلو
عورت دیمکدن کنایه در ابو المعانی بیت مخور فریب حسنش مپندار عروسی * این پیره
زال دهر بزاد وبرآمده ﴿ بزادو بشد ﴾ کلوب کتدی خواجه حافظ بیت مکر که لاله
بدانست بیوفایی عمر * که تا بزادو بشد جام می زکف ننهاد ﴿ بسیار کس بیکس بود ﴾
خدمتکاری چوق اولانك خدمتی مراداوزره اولمز شیخ نظامی * مثنوی * ازان مختلف رای
شد روزکار * که دارد پدر هفت ومادر چهار * یکی جفت همت ترا بس بود * که بسیار کس
مرد بیکس بود ﴿ بنازم چشم مستت را ﴾ نازك کوزکله تفاخر ایدرم کذا فی شرفنامه اصلنده
بنازم فخرلنورم دیمکدر مثلا کشوری بیت بنازم پادشاهی را که از تأیید سبحانی *
نهاده دیو ساری را بکف مهر سلیمانی ﴿ به از به بسی باشد ﴾ یعنی ال الدن اوستوندر مولانا
هاتفی بیت مناز از بهی ای زخیل بهان * که باشد به از به بسی در جهان * بهترین خلف
یعنی حضرت رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم ﴿ بی آب شد ﴾ یعنی شرمنده وخجیل
اولدی کذا فی شرفنامه ﴿ بیراستن ﴾ یعنی کسمك خواجه سلمان بیت کلك بی رای
توحرفی نتواند بنکاشت * تیغ بی حکم تو یکموی نیارد بیراست ﴿ بیراموزست ﴾ حصولی
ممکن اولان ایش مولانا طوسی بیت زندی آموز طوسی از زندان * کرچه این هست
که بیراموزست * بو معنایه اوحد الدین بیت همچو فرهاد از غمش روزی بصحرا میدوم
تا نه بینند این جوانان عشق بیراموز را ﴿ پیر چهل ساله ﴾ یعنی حضرت آدم علیه السلام
کذا فی شرفنامه ﴿ پیر دهقان ﴾ یعنی می انکور ایضا منها ﴿ پیر سرندیب ﴾ یعنی حضرت
آدم علیه السلام ایضا منها ﴿ بی روستایی عید ﴾ کدرسز صحبت واذکلسز عشرت کمال خجندی
بیت رقیب ای کاش ارناکه چوماه روزه میشد کم * که تا بی روستایی عید میکردم بدلجویان
﴿ بیست ویك وشاق ﴾ یعنی یکرمی بر صورت شمالیهٔ فلك البروج حکیم خاقانی بیت
با بیست ویك وشاق زسقلاب ترك وار * بر راه وی کمین بمفاجا بر افکند ﴿ بیست ویك پیکر ﴾
دخی دیرلر کذا فی المشکلات ﴿ بی سر وپا ﴾ یعنی پریشان احوال خواجه سلمان بیت
کرنباشد مددی لطف تو پیدا باشد * کرچه از دست من بی سروپا برخیزد * بی سر وسامان
بودخی اول معنایه در مولانا نظمی بیت دلم از بادهٔ هجرت چوشده مست وخراب * کرده
خوشدل چوترا بیسر وسامانیٔ ما ﴿ پیش افتاد ﴾ یعنی سرکذشت میر خسرو بیت هر ساعت
از مژکان خود خون دلم پیش اوفتد * زین زارما نده بخت بد کاید ست پیش افتادمن ﴿ پیشانی
دار ﴾ یعنی یك یوزلو خواجه سلمان بیت ابروی توآن سیاه پیشانی دار * پیوسته بقصد
من میان بسته بود ﴿ سخت پیشانی ﴾ دخی دیرلر اوحد الدین در جام جم بیت جکرم
خون شد از پریشانی * آه ازین جان سخت پیشانی * بو معنایه یا لکز ﴿ پیشانی ﴾ ده دیرلر
خواجه سلمان بیت غمزه وچشم تو شوخند ولی آمده اند * ابروان توبه پیشانی ازیشان

وسر * پیش خود برپا * خود بین ومتکبر وحشی زمانه اولان شعرا خفنلنه دیمشدر بیت
سراسرد دوناشاعر تمامی پیش خود برپا * برابر مونس خاطر پس سردشمن جانی * پیش
خورد * یعنی سلم ایله بعض اشیا فروخت ایتمشه دیرلر حکیم انوری بیت دست وادش کرده
در اطلاق رزق * مهلتی مرا زرا از پیش خورد * کذا فی المحمودی والمشکلات اما شرفنامه ده
چاشنگیرلر چاشنی ایچون یدکلری نسنه یه دیرلر ﴿ پیش رس ﴾ یعنی تورفنله ایرشمش
میوه یه دیرلر مولانا هاتفی بیت بمیدان رسید از هزارش یکی * بود باغ را پیش رس اندکی *
وله ایضا بیت بمنزل رسید از همه پیشتر * بود عزت پیش رس بیشتر * پیش دستی کردن *
ایلرو طوتمق هرنه اولورسه مولانا جامی بیت قتل من خواهد زیکسو غم زدیگر سو اجل * پیش
دستی کن که بنود دست پیشین رابدل * دست پیشین وابدل دخی ضرب مثلدر ایش
اوّلکی ایشدر معناسنه در ﴿ پیشانی کرد ﴾ کستاخلق وترک ادب ایلدی اوحد الدین
* رباعیه * درباغ شدسر وسرافشانی کرد * سنبل زنسیم توپریشانی کرد * گل روی تو ابدید
چون سجده نکرد * مردم همه کفتند که پیشانی کرد ﴿ پیش رس ﴾ عاقبت اندیش
کذا فی شرفنامه ﴿ پیش کن کرد ﴾ یعنی سبقت ایلدی کذا فی المحمودی ﴿ پیش نشین ﴾
یعنی دایه زن حامل که عربیده قابله ترکیده ابه دیرلر کذا فی شرفنامه ﴿ پیش نهاد ﴾
هر نسنه نک مقدمه سی کذا فی المحمودی ﴿ پیش داد ﴾ یعنی تقدمه اجرت کذا منهما
﴿ بی صرفه کفت ﴾ حدندن زیاده سویلدی وفکرسز جواب ایلدی مولانا هاتفی بیت
غیورانه بکشاد لب درجواب * زکفتار بی صرفه ناصواب ﴿ بی ظرف ﴾ حوصله سز
مولانا وحشی بیت می زرطل عشق خوردن کار هر بی ظرف نیست * وحشی میباید که
برلب کیرد این پیمانه را ﴿ بی ته ﴾ دخی دیرلر بو معنایه محتشم کاشی بیت چاه زنخدانش
ببین ای دیده وکاری مکن * کاندرته دوزخ فتد جان من بی ته دکر ﴿ پیل آبکش ﴾ یعنی
سحاب کذا فی شرفنامه ﴿ پیل افکندن ﴾ شطرنج اوینونده مات ایتمک کذا فی المحمودی
﴿ بی بکی کرد ﴾ یعنی نامعقول ایلدی ودخی بیوفالق ایلدی کذا فی شرفنامه ﴿ بید برک ﴾
یعنی نیزه شیخ نظامی بیت درامد زبحران سر بید برک * کشاده در وزوزن درع وترک
﴿ بی قدم ﴾ یمنسز یعنی اوغوری یوق دیمکدر اوحد الدین بیت چنین معشوقه درشهر
وانکه دید نش ممکن * کسی کز پای ننشیند بغایت بی قدم باشد ﴿ بیکانه خو ﴾ وحشی
طبیعت یعنی آدم ایله کنج آلیشر ضدی زود آشنادر ولی دشت بیاغی بیت از کف غیر
بامن و بر رغم من بغیر * بیکانه خو چو شادی وزود آشنا چو غم ﴿ بیکانه رو ﴾ مقابلی
آشنار ودر حکیم رکنا بیت بیکانه روشدیم بهر آشنا ویار * باشد مکر بروی تو چشم
آشنا کنم ﴿ باب الباء المضمومة ﴾ پخته خوار * کذا ودخی داماده دیرلر کذا فی مجمع الفرس
﴿ براق جم ﴾ یعنی باده کذا فی شرفنامه ﴿ پربار ﴾ زن حامل مولانا هلالی بیت چو درکم
خوردن زن پربار باشد مرد * پرخوار کز وصد ناخوشی زاید بکنار ﴿ پر آمد قفیز ﴾ اجل
ایرشدی ترکیده پیمانه طولدی دیمکدر حکیم فردوسی بیت که کاریست این خوار ودشوار
نیز * که برتخم ساسان پر آمد قفیز ﴿ پرپهلو ﴾ سخن ناخوش مولانا هاتفی بیت سخنهای

سینهای پرپهلویش بیشتر * چو خار و خسك هر طرف نیشتر ؏ برج ثریا ؏ یعنی دهان دلبران دیشلر منا سبتیله در حکیم خاقانی بیت آخر تو آسمان شکنی یا گهرشکن * از درج در و برج ثریا چه خواهمی ؏ برج ذراندازع بی تکلفا نه گلور کذا فی ادات الفضلا ؏ پردل یعنی بهادر وشجیع کذا فی شرفنامه مولانا هاتفی بیت جهان دیده وزیرك و پردلم * نه کم سال و نادان و بیحاصلم ؏ پرکار ؏ صنعتنده ماهر اولان استاد بیت طبیب محتشم در عشق پرکاریست کز قدرت * المهای جفا خوش میکند داغ نمکسودش * مولانا وحشی بیت نخستین کار دان استاد پرکار * نمی جنباند از جا پای پرکار * صفت شیوه وناز ده ماهر اولان خوبلره ده دیرلر وله درفرهاد وشیرین بیت بتان کاردان خوبان پرکار * در آغاز وفاها رند وخوش یار وغمزهٔ پرکار ده دیرلر محتشم کاشی بیت ساغر زده می آیی و کیفیت مستی * از غمزهٔ صید افکنی پرکار تو پیداست ؏ پرکرده پی ؏ اشمش یورتمش وصاحب تجربه مولانا ظهوری بیت بیا ای نوا ساز پرکرده پی * زخویشم تهی ساز و بردار نی ؏ برون شو کردن ؏ آچماز دن ایش ایتمك حضرت مولانا مثنوی یه طعن ایدنلر حقنده بیورز بیت ای سك طاعن تو عوعو میکنی * طعن قرآنرا برون شو میکنی * وله قدس سره بیت او مجال راز دل گفتن ندید * زو برون شو کرد و در لاغش کشید ؏ بزقدم ؏ یعنی دون وسفله طبع لواحد من الشعرا بیت من ندیدم ز بزقدم کرمی * کر تو دیدی سلام من برسان ؏ پشت پا زدن ؏ ترك ایتمکدن کنایه در کمال اسمعیل بیت آنکو زند ز روی جفا پشت پای من * بوسم چو دامنش باب اعتذاز پای * وفارغ اولمق معناسنه خواجه سلمان بیت سرکویش هوس داری هوش را پشت پایی زن * درین اندیشه بکر وشو دو عالم را قفایی زن * کتاب محمودی ده یوز دوندرمك معناسنه منقولدر ؏ پشت اشقر ؏ روز بهترین کذا فی المحمودی * پشت دادن * فرار ایتمك شیخ سعدی بیت مده تا توانی درین جنك پشت * * کدز نده است سعدی که عشقش بکشت ؏ پشت نمودن ؏ مثله وله ایضا بیت سواری که در جنك بنمود پشت * نه خود را که نام آور ان را بکشت ؏ پشت گرمی ؏ ارقه ویروب حمایت ایلمك کمال خجندی بیت اجل که شیوهٔ او بی کنه کشیست مدام * به پشت گرمی آن غمزه میکند کاری * یا لکز ؏ پشتی ؏ دخی دیرلر کمال اسمعیل بیت چو مطرح ار چه که افکنده ایم بی سپریم * به پشتی تو چو مسند شویم سینه فرز * واستظهار معناسنه ده گلور بیت دو توأمند حسام و قلم که خسرو عهد * به پشت گرمی این هر دو گردن افراز ند * وادانی واسا فلدن بری دولته نائل اولوب خلقه جوز واذیت ایلسه ویاخود بر یره انتساب ایله ناهموار وضع ایلسه فلان پشت گرمی کرد دیرلر ودخی بو معنایه سرگرانی کرد دخی دیرلر مولانا وحشی یزدی * قطعه * شهادا این ناکسان زمانی * فغان زین خسیسان آخر زمانی * بصوف سقرلاطشان پشت گرمی * بمردم ز دستارشان سرگرانی ؏ پشت یافت ؏ قوت وقدرت بولدی کذا فی المحمودی ؏ بنیاد عمر پیچ ؏ عمرده وفایوق نیز آخر اولور کذا فی شرفنامه بن دامان شبستان کن * یعنی مراقبه ایله دیمك اولور کذا فی المحمودی ؏ بند بستن ؏ کوچ ایلمك ایضا منه ؏ بوالکاسم ؏ یعنی بو الفضول لواحد من الشعرا بیت گفتم که

رومم بكوشهٔ بنشینم * هر كوشه زبوا لكاشمی نیست خالی لغ بودنی بود مع اولاجق
اولور خواجه سلمان بیت تدبیر چاره چیست درین دردغیرصبر * چون بودبودنی چه توان
كردغیرصبر لغ بوریا بوبی كنیم مع خانهٔ جدیدن تهنیه وتبریك ایلمدیه جك یرده استعمال
ایدرلر كذا فی المحمودی وغیر المعتبرات لغ پوستین اودرید مع یعنی انی غیبت ایلدی شیخ سعدی
بیت روا باشد ار پوستینم درند * كه طاقت ندارم كه مغزم درند * پوستین كرد * یعنی
غیبت ایلدی كذا فی المجمع لغ پوستین كرفت مع بودخی اول معنایه در ایضا منه لغ پوستین
كندن مع مثله كذا فی كشف اللغه لغ پوست باز كرده مع یعنی ظاهر ایلدی كذا فی المحمودی
پوست سلك در روی مع یعنی بی ادب و بی حیا ایضا منه لغ پوشیده راز مع یعنی اسراری كزلو
شیخ نظامی بیت خطی كش بزركان ند انند باز * چه دانند طفلان پوشیده راز لغ پوشیده
زنج مع حرامی و قطاع طریقدن كنایه در یول كسیجیلر باشما ملك ایچون یوزلرینی اورتلوطوتارلر
لواحد من الشعرا * رباعیه * قاضی كه بتر ویر دزد پوشیده زنج * وز مكر و حیل نشسته برمنبر شیخ
این كرمی و سردی كه دروی بینی * یك نیمه زآتش است ویك نیمه زیخ لغ بوقلون شد بهار مع بهار
مزین اولدی كذا فی شرفنامه لغ پوكرفت مع غایت سرعتدن كنایه ایدرلر شیخ نظامی بیت
شتیر ممكی داشت كه چون پو كرفت * سایهٔ خورشید بر آهو كرفت لغ پولاد سنجان مع یعنی
مبارزان و دلیران و شجیعان و بهادران كذا فی مجمع الفرس فی باب التاء المفتوحه لغ تاچه سر دارد
نه خیال و نه فكر ایدر ابو المعانی بیت هركز نبست نقش وفا از تو كس بدل * دارد عجب كه
عاشق بیچاره تاچه سر لغ تاخط ازرق مع پیاله وغیری زیاده طولو اولمقدن كنایه در اكثر
باده ده استعمال اولنور كذا فی شرفنامه لغ تاخط بغداد مع مثله ایضا منها لغ تاخط جوز
مثلهما كذا فی المحمودی مذكور اوج لفظدن مراد اولنان معنی طلو اولمقدر لغ تب دارد مع یعنی
غلط كلام ایدر مولانا لسانی بیت كفتم ای شوخ مرا آتش هجران توسوخت * كفت ای
عاشق مسكین تو مكر تب داری لغ تب طلب كنی تب ندهد مع غایت خسیس بیاندر تركیده
كنسه یه استمه سن ویرمزدیدكلری در حكیم انوری بیت ای دل مطلب شربت صحت زنهار * زین
قوم كه تب میطلبی تب ندهد لغ تختهٔ اول مع یعنی لوح محفوظ كذا فی المحمودی لغ تختهٔ
خاك یعنی روی زمین كذا فی شرفنامه لغ ترازوی پولاد سنجان مع نیزهٔ مبارزان شیخ نظامی
بیت ترازوی پولاد سنجان بمیل * زكفه بكفه همیرا ند سیل لغ ترجمان مع یعنی پیشكش
مولانا هاتفی بیت پی سفره زانكه كه نانش كشید * كه در پیش خان ترجمانش كشید لغ تر دامن
آلودهٔ معصیت ودخی معیوب معناسنه كذا فی شرفنامه لغ تر زبان مع حاضر جواب مولانا
عرفی بیت چون در اید همت مطلب شكافت در سؤال * تر زبانی چون تمناخشك ماند
در جواب لغ تر شد مع یعنی آلندی كمال خجندی * رباعیه * دیوان كمال یكی همی خواند * دیدم
كه دها نش پر شكر شد * از غایت لطف آبداری * حاسد سخنش شنید و تر شد *
و بعضو را ولدی معناسنه خواجه سلمان بیت رویم از دیده بخون تر شد و میدانستم * كه
بروی من ازین دیده بلایی برسد لغ ترشود مع آلینور مضارعیدر شاه طاهر دكنی بیت
ترشود لاله چو بر داغ دل پرخونش * بر زلب خنده كند غنچه و نركس چشمك لغ تركشت مع یعنی

یعنی ترشد شیخ اوحد الدین کرمانی بیت چو اوحدی سخن از آب دیده خواهد گفت * که پی
نیست حدیث مرا ز ترکشتن ﯖ ترکش ریخت ﯗ یعنی مغلوب اولدی شیخ سعدی بیت چو دانست
کز خصم نتوان گریخت * بنا کامی او نیز ترکش بریخت ﯖ تکلیف سمرقندی ﯗ ترکیله قوزغون تکلیفی
دیدکلری مضمونی را بو المعانی بیت یار با اغیار تنها سیر گلشن میکند * چون مرا بینند تکلیف
سمرقندی کنند ﯖ تن آسا ییدن ﯗ خاموش اولمق کذا فی کشف اللغه ﯖ تن دادن ﯗ یعنی وجود
ویردی خواجه سلمان بیت من جان نازنینم در داده تن بقالب * اینجا بیار کشتم و انجام دام
بودم ﯖ تن در آن دهد ﯗ یعنی در تن بپوشد کذا فی جان بغداد ﯖ تن در دهد ﯗ رضا ویرر
حکیم انوری بیت پایهٔ قدر ترا از مه نشان میخواستم * گفت اوکی در دهد تن را بدین خلقان
خیام * بو معنایه خواجه سلمان بیت بردم گمان که هست میان ترا کنار * اما بجامیان تو تن
در کمان دهد * بو بیتده اصلی او زرینه واقع اولمشدر وله ایضا بیت تن ده برضا کانچه قضا
بر تو نوشته ست * از تو نشود دفع بتعویذ و حمائل ﯖ تند و خند ﯗ یعنی رخت و بخت کذا فی جامع
الفرس ﯖ تن زدن ﯗ خاموش اولمق مولانا جامی * رباعیه * جامی تن زن سخن طرازی تا چند
افسونگری و سخن سازی تا چند * اظهار حقایق بسخن هست محال * ای ساده دل این خیال
بازی تا چند ﯖ تن زد ﯗ سوسدی و غائب اولدی معناسنه حکیم انوری بیت امروز روز عید
و تو در شهر تن زدی * فردا ترا چه گوید دستور شهریاری ﯖ تن زند ﯗ خاموش اولور شیخ
عطار بیت عشق آتش در همه خرمن زند * ار بر فرقش نهند و تن زند ﯖ تن فرو داد ﯗ
مطیع اولدی اوحد الدین کرمانی بیت سر زنا چاری بر آورده به بی سامانی * تن زنا کامی
فرو داده بدشمنکامی ﯖ تنک چشم ﯗ آج کوزلی غزالی مشهدی بیت الهی کور کردی
از کمال تنک چشمیها * که در چشمت بود خاک سیه کحل صفاهانی * بو معنایه خواجه حافظ
بیت عاشقا نرا گر در آتش می بسوزد لطف یار * تنک چشمم گر نظر در چشمهٔ کوثر کنم *
کاهی چشم محبوب وصفنده استعمال ایدرلر شیخ نظامی بیت می و مرغ و ریحان و آواز چنک
تن تنک چشمان در آغوش تنک ﯖ تنک روی ﯗ یوزی یمشق کمال اسمعیل بیت حق بگویم
همه کس را در روی * گرچه از آب تنک روی ترم ﯖ تنک در برگیر ﯗ قوجاغکله طوت کذا
فی شرفنامه ﯖ تنک شراب ﯗ یعنی بد مست شرابه تحملی اولمیان بابا نصیبی بیت آخر
حسن این صنم راه زد این خراب را * بوی بس از می کهن بر تنک شراب را ﯖ تنک ظرف
دخی بو معنایه در ابو طالب کلیم بیت بر تنک ظرف ست میناهر زه خند افتاد جام * بد حریفانند
دیگر می کشی تنها خوش ست ﯖ تن کمان دهد ﯗ ظن تحصیل ایلدی کذا فی شرفنامه ﯖ تن
نهاد مطیع اولدی خواجه سلمان بیت قاضی چرخ میزندبی کنهم زحل برون * من چه کنم
نهاده ام تن بقضای آسمان ﯖ تهی پای ﯗ یوریمه ده یوکرک آت و کرک غیری شیخ نظامی
بیت و هم تهی پای بسی ره نوشت * هم ز درش دست تهی وای کشت ﯖ تهی چشم ﯗ آج
کوزلو دیمکدر میر خسرو بیت وقتی غباری ز آستان بفرست روی چاکرت * تا کی تهی
چشم کند بادیه ام خاک درت ﯖ تهی دو ﯗ بوش یلان مولانا جامی بیت دوم براه غمت از غبار
غیر تهی * بجستجوی تو چون من کسی تهی دو نیست * حکیم خاقانی بیت دل پرورد تهی

دو بروانی نرسید * خود روا برمرا این درد بکرمی نرسید ؎ تهی رای ؏ تدبیرده قصوری اولان
کذا فی المجمع ؎ تهی روی ؏ یولسز کیدن و بمعنی سفر کذا فی الحمودی ؎ باب التاء
المکسورة ؏ تیراودارد * آنك حما بنده در زمان قدیمده پادشاهلر برکسنه یه امان ویرسه‌لر
کندونك مخصوص اوقلرندن بر اوق ویررلر ایمش من بعد اول آدمه تعرض اولنماز ایمش
حکیم خاقانی بیت یك خدنك از ترکش آن شحنهٔ بزار عشق * نزد عقل از بیم چرخ جانستان
آورده ام ؎ تیرباز وی چرخ ؏ یعنی عطارد ودخی برنوع اوقدر کمان چرخله آتیلور
کذا فی شرفنامه ؎ تیر پرتابی ؏ منزل اوقی اوحدالدین کرمانی بیت کشیدهٔ چو کمان
دشمنی مراد بر * مراز پیش میفکن چو تیر پرتابی * بو معنایه خواجه حافظ بیت بیال
و پر مرو انجا چو تیر پرتابی * هوا کرفت زمانی ولی بخاك نشست ؎ تیر چرخ ؏ برنوع اوقدر
ابوالمعانی بیت نکاه دوراملی کرده ام ببرج مراد * فلك مرا بستم همچو تیر چرخ انداخت
؎ تیرخاکی ؏ نشان اوقی کمال خجندی بیت تیرخاکی نبود زسهم که دور اندازند * خاکیم من
زخود مدور مپسند ازچنین ؎ تیرخورده کراز ؏ ترکیده اوقلنمش طوکوز دیرلر عبدالله هاتفی
بیت کند حمله چون تیرخورده کراز * شود فرض فرزانه را احتراز ؎ تیر زوی ترکش ؏
یعنی حاضر و آماده اولمش هر نه اولورسه حکیم رکنا بیت ماچو می آییم درمیدان عشق *
ناله تیر روی ترکش میکنیم * طالب آملی بیت ما راغلوی زمزمه با معجز دمست * کان تیر
روی ترکش عیسیٔ مریمست ؎ تیرك زدن ؏ صو فسقیه‌دن یا خود یاردن قان آتیلوب
چقدغنه دیرلر مولانا هاتفی بیت چو خونی که تیرك زد از فرق کاه * بلا نرا برافراخت پر کلاه
؎ تیره کشت ؏ یعنی الم چکوب قسنا و تلندی مولانا جامی بیت تیره تا کشته دست او کبود *
عذر او را بلطف بپذیرد ؎ تیغ بند ؏ یعنی خدمتکار با فغانی بیت مصاحب نیست بکندر
فغانی زمی و مجلس * برون در طفیل تیغ بندان میتوان بودن ؎ تنین فلك ؏ یعنی رأس
و ذنب کذا فی شرفنامه ؎ باب التاء المضمومة ؏ ترکتاز کرد * یعنی چاپدی ابوالمعانی بیت
دلیران زهر سو شده جنك ساز * در آنجا که میکرده اند ترکتاز ؎ ترکی میکنند ؏ نا سازلك
واد بسزلك ایدر شیخ نظامی بیت دیکر چشم زنکی ترکیٔ کرد * بعذر آمد چو هندوی
جوانمرد ؎ تندرود ؏ یعنی شتابله کیده نه دیرلر لواحد من الشعرا بیت آنچنان تندرود
در پی هیچ * کو بیا کار ضروری دارد ؎ تند عنان ؏ اشکون آتلی مولانا کاتبی بیت
خلقی ستاده بر سر راهند منتظر * آن شهسوار تندعنان را خبر کنید ؎ تنك بزم ؏
ضمیمنده مجلسده یاوه‌لك ایده نه دیرلر نظام استرآبادی بیت چون تنکان بزم من ازمی لعلیٔ
شفق * کوهر خویش را عیان ساخت سپهر کوهری ؎ تو بکردن خرد ؏ ضم خاء و سکون
زا و دال موقوفه شو حالکله کنه وکی آدم صانورسن دیمکدر لواحد من الشعرا بیت پدرت
کرد بد و مادر کرد * چون تو شاعر شدی بکردن خرد ؎ باب الثاء المفتوحة ؏ ثلاثهٔ
غساله * باده مجلسنده محبة ایچلان طلو اوج اولسون بش اولسون خواجه حافظ بیت
ساقی حدیث سرو و کل و لاله میرود * وین بحث با ثلاثهٔ غساله میرود * استانبولی قنالی
زاده علی افندی ترکی نظمه کتورمش مناسب محل اولمغین ایراد اولندی بیت قجز ثلاثهٔ

ثلاثهٔ غساله‌یی ایدرسهم نوش * اولورا اوچرلمه‌دن مضطرب سفینهٔ هوش ل باب الجیم
المفتوحه ع چادر ترسا ل یعنی خورشید وشعاع خورشید کذا فی شرفنامه ل چادر لاجورد
یعنی آسمان ودخی سبزه‌زار ایضا منها ل چادر اژدها ع یعنی عناصر اربعه ایضا منها ل چار
تکبیر بر و زد ع برنسنه‌دن فارغ اولمقدن کنایه‌در خواجه حافظ بیت من همانندم که وضو
ساختم از چشمهٔ عشق * چار تکبیر زدم یکسره بر هرچه که هست ل چار تکبیر بر و کفت ع
دخی اول معنایه‌در محمد عصار بیت بنه بر هفت دوزخ هفت تکبیر * بکو بر هشت جنت چار
تکبیر ل چار خایه ع هر پردهٔ عورت آلانه و متعد دعورتی اولانه دیرلر مولانا امیدی بیت
پیرانه‌سر که قد امیدی دوتا شده * از چار خایکی دوسه جا کتخدا شده ل چارم اسباب ع
یعنی چار قوت که جاذبه وماسکه وهاضمه ودافعه کذا فی شرفنامه ل چار میخ حیات ع
یعنی عناصر اربعه کذا فی المحمودی ل چاشنیٔ دل ع یعنی سخن کذا فی شرفنامه ل جام بر سنك زد
توبهٔ نصوح ایله تائب اولدی ایضا منها ل جام فرعونی ع مجلسده بحث ایله ایچلن بیوك قدح که
بردن ایچلسی ممکن دکل اصلنده بر بیوك قدح ایمش شویله که طلوسن درت آدم انجق قالدررر
ایمش حکیم خاقانی بیت جام فرعونی اندر آرکه صبح * دست موسی بر آرد از کهسار ل جامه بر
قدش تنك آمد ع برینك طبیعتی طاریلوب مضطرب اولدقده دیرلر خواجه آصفی بیت
هرکه آن یوسف که پیرهن انداخت قبا * جامه بر قد عزیزان دکر تنك آمد ل جامهٔ خورشید
یعنی زمین کذا فی شرفنامه ل جامه در انجانها د ع آنده وفات ایلدی معین الدین شیرازی
بیت شد دلق مرصع کرو باده وشادیم * آخر بسر کوی مغان جامه نهادیم ل جامهٔ دال
وکل ع برنوع قماشدر که زمینی دال وزمانی کل نقشی اولور مولانا هزاری بیت نباشد جامهٔ
دال وکل شاهی هوس مارا * که بر تن نعل وداغ حسرت وذردتو بس مارا ل جامه در نیل
زد ع یاس وماتمدن کنایه‌در مولانا جامی بیت زمصر ار چه اوکوس تحویل زد * که مصر
از غمش جامه در نیل زد ل جامهٔ فتحی ع برنوع اینجه قماشدر طالب آملی بیت جامهٔ فتحست
بر تن کسوت داغ والم * وار کون بختم شکون دارد سیه پوشی مرا ل جامه قبا کرد ع رازین
آچدی خواجه حافظ بیت چون کل از نکهت او جامه قبا کن حافظ * وان قبا در ره آن
قامت چالاك انداز ل جام هلالی ع هلال ماهه مشابه بر قدحدر خواجه حافظ بیت
عشق من با خط مشکین تو امروزی نیست * دیرکاهست کزین جام هلالی مستم ل جان
برمیان ع حاضر و مستعد دیمکدر کذا فی شرفنامه ل جان درازی ع طول عمردن کنایه‌در
خواجه سلمان بیت از بهر جان درازیٔ او ساکنان خاك * بکشاده دستها همه چون سرو
چون چنار ل جان در آستین داشت ع باشن اورتایه قودی خواجه حافظ بیت حریم عشق
را درکه بسی بالاتر از عقلست * کسی آن آستان بوسد که جان در آستین دارد ل جان کرو
وجامه کرو ع جان وباش یولکه فدا مولانا طوسی بیت جان وتن رهن می ناب کن از من
بشنو * مثل اینست دلا جان کرو وجامه کرو ل جان من وجان شما ع سزکله بزصاغ اوله‌لم
خواجه حافظ بیت دل خرابی میکند دلدار را آکه کنید * زینهار ای دوستان جان من وجان
شما * شرفنامه‌ده اتحاد محبتدن عبارتدر وبعض نسخه‌ده قسم اولوب سزك وبزم جانمز حقی

ایچون دیمکدر ۝ چوب دادن ۝ یاره یه چالدی و صاوردی * مصرع * چوب دادبتار او ترا خواست
دل من ۝ جدا کردن ۝ طوار باغلقدن عبارتدر محتشم کاشی بیت دکز بزمکه عیش
طول شب خواهی * فلك جدا کند دست و پای توسن خود * مولانا ظهوری بیت رخش
کلکم ملك معنی را به پیمودی تمام * رشتهٔ شغل کتابت کرنمی بودی جدار ۝ چراغ چرخ
چهارم ۝ حضرت عیسی علیه السلام ابو المعانی در نعت رسول اکرم صلی الله علیه وسلم بیت
چراغ چرخ چهارم کر نکیرد شعله از نورش * نیا ویزد چراغ معجزهٔ طاق رسالت را ۝ چراغ
در زیر دامان ۝ شاهدی یا نمده حاضر کمال خجندی بیت نشان شبروان دارد سر زلف
پریشانش * دلیل روشنست اینکه چراغی زیر دامانش ۝ چراغ مغان ۝ یعنی شراب کذا
فی شرفنامه ۝ چرب آخور ۝ یعنی فراخی عیش کذا فی المحمودی ۝ چرب پهلو ۝ یعنی سمور
حکیم خاقانی بیت از سفری آیم و در راه صید افکنده ایم * هست صید چرب پهلو کارمغان
آورده ایم ۝ چرب و خشك ۝ یعنی نیك و بد و زیاده و نقصان کذا فی شرفنامه ۝ چرخ اکر
لگام خاید ۝ فلك اکر مراد اوزره اولمزسه ابو المعانی بیت زیرا حکام آوری با چوب شرع * راه
امرت چرخ اکر خاید لگام ۝ چرخ ترساجامه ۝ یعنی آسمان دنیا کذا فی شرفنامه ۝ چرخ زرین
لگام و چرخ زرین کاسه ۝ یعنی آسمان چهارم ایضا منها ۝ چرخ صوفی جامه ۝ یعنی آسمان
ایضا منها ۝ چشما رو ۝ زبان عجم عروسدن زخم چشم دفعی ایچون بر بیوك دستی لی مزین
و منقش ایدوب اکا بری ایچنه اقچه و اصاغری نقل طولدروب بر یوکسك یردن اشاغی
اتارلر قیریلوب ایچنده کی طاغلدقده یغما ایدرلر شیخ سعدی بیت چو چشمار و انکه خورند
از تو سیر * که از بام پنجه کرفی بزیر ۝ چشم آسمان کورست ۝ نا اهل دولت و نعمتده و اهل
فقر و مذلتده اولمقده ضرب ایدرلر بیت ترا می بیند و با مهر و ماه خویش می نازد * کنون
روشن شد اینمعنی که چشم آسمان کورست ۝ چشم بنام ۝ یعنی تعویذ شمس فخری بیت
هرکه با حرز مدح او باشد * نبود حاجتش بچشم بنام ۝ چشم پناه ۝ مثله ابو المعانی بیت
فلك از بهر حفظ جاه و ذاتش * ز پروین ساخته چشم پناهش ۝ چشم دارد ۝ یعنی امید
ایدر خواجه حافظ بیت چشم انعام مدارید ز انعامی چند * چشم دارم که بجاه از همه افزون
باشی ۝ چشم دریده ۝ یوزی کوزی آچلمش ایضا له بیت شوخی نرکس ببین چشم تو بشکفت
چشم دریده ادب نکاه ندارد ۝ چشم راسیه کرد ۝ ترکیله کوز قرارتدی دیدکلریدر مولانا
هاتفی بیت کره در جبین ان آلوده خشم * بتاراج هندی سیه کرده چشم ۝ چشم زدن ۝
فراغت ایتمك حسن بیك نازکی بیت ای دل از چشم میزنی ز بلا * چشم بردوز از آن بلا انکیز
۝ چشم شب پرید ۝ مطلوبندن خبر آلدی خواجه آصفی بیت در کلستان چو نسیم تو وزیدن
کیرد چشم نرکس بسر سبز بریدن کیرد ۝ چشمش جهید ۝ مثله کمال خجندی بیت جان من میر قصد
از شادی مکر یار آمده است * میجهد چشم همانا وقت دیدار آمده است ۝ چشم شب پیمای ۝
چشم بیدار یعنی اویخوسز قالمش کذا فی شرفنامه ۝ چشمش را آب داد ۝ برکسنه استدیکی
کسنه یی کور دکده ایرادایدرلر حکیم انوری بیت بیا کز کار رخت چشم جهان بین را دهم آبی
بکلزار جهان بهر چه آوردند بین ما را ۝ چشمش مرساد ۝ کوز دکمسون کذا فی شرفنامه ۝

چشم غزال شراب ایله طلو قدح مولا نا صائب بیت خمار من نشکست از اباغ چشم
غزال * فزود داغ جنونم ز داغ چشم غزال چشم فرنکی یعنی کوزلك لواحد من الشعرا
بیت زبهر دیدن روی تو روز وشب حمام * هزار چشم فرنکی نها ده بر در و بام چشم کاوانه
یعنی چشم فراخ بر نوع ایری بیاضی چوق کوز کذا فی شرفنامه چشمك زن کیز لو نظر
مولانا جامی بیت چشم از ایهام کند چشمك زن * فتنه در انجمن و وهم فکن چشمك زد
کوز قپیدی مولانا صائب بیت میزند هر قطره با ران چشمکی بر ساقیان * کا ینچنین روزی
چر اپیمانها سرشار نیست چشم کس بیهوده نکرنیست هر کسك بردودی وار شیخ نظامی
بیت بپرسیدند از و کین کریه از چیست * بکفتا چشم کس بیهده نکرنیست چشم چشمها
دیده یعنی کوزدم کوردم عصمت بخاری بیت دلم چندین فسون از چشم ترکان بلا دیده *
فریبم چون دهد نرکس که چشم چشمها دیده چشمهٔ تدبیر یعنی مغز سر قوت مفکره دن
کنایه در کذا فی شرفنامه چشمه در ماهی روان یعنی آفتاب در برج حوت ایضا منها
چشمهٔ سیماب روزدن و آفتابدن کنایه در ایضا منها چشمهٔ هفت اختر منازل
قمردن بر منزلهدر یلدز دیدکاری ایضا منها چشمهٔ هفت سر مثله جلال هریسه پز
استاد طباخ دیمکدر کذا فی المحمودی چشیده ماهی کیر یعنی حضرت سلیمان علی نبینا
وعلیه السلام و آفتاب در برج حوت کشتن که اول وقت ایام شتا اولور کذا فی شرفنامه چناری
وکدوی ایکی نسنه نك میانه نده مناسبت اولمدقده ضرب اید و لر کمال خجندی * نظم *
دریاب کمال این سخن نازك و باریك * آزرده مکن خاطرت از کس سر موی * کر با تو برابر
زند آن صوفی اقرع * یادست مراد رحق او بیت نکوی * بدخواه تو خود را بیزرکی چو تواند
لیکن مثلست اینکه چناری وکدوی * میر خسرو بیت کدو در صحن بستان چیست یاری *
که جوید سربلندی با چناری * خواجه سلمان دخی دیمشدر بیت کر سرو بیش قد تو زد لاف
همسری * آنرا چمن حدیث چنار و کدو کرفت جنك زرکری ترکیده قصاب جنکی دیدکاری
معنایه در محتشم کاشی بیت کرده ای بت تا بکی این جنکهای زرکری * از تو ضایع ناوك
بیداد وازمن تیر آه جوهر علوی یعنی آسمان کذا فی شرفنامه جو نمانده ست یعنی
اولکی حال یوق شیخ نظامی بیت شعیری زان شعار نو نمانده ست * وکر تا زی ندانی
جو نمانده ست چهار تا بش ارکانه یعنی عناصر اربعه کذا فی شرفنامه چهار دریچه
یعنی حواس اربعه که چشم و کوش و بینی و دهاندر کذا فی شرفنامه چهار کرکس بودخی
عناصر اربعه دن کنایه در ایضا منها چهار کهر بودخی معنای مذکوره در خواجه سلمان
بیت هفت اختر و چهار کهر در مصیبتند * واحسر تا خلاصهٔ هفت و چهار کو چهار
کوشه یعنی تابوت کذا فی شرفنامه چهار میخ کند یعنی لواطه میکند کذا فی مجمع
الفرس چهار نظم یعنی عناصر اربعه کذا فی شرفنامه چهار هفته یعنی ناچیز و نابود
کذا فی مؤید الفضلا چهره دل آغوش کرد یعنی یوزینی النه آلدی طالب آملی
بیت بستوری مشوای زن نومید از وصال او * که این شاهد لقا بین چهره در آغوش
می آید * بو بیتدن بوزه چقار معناسی دخی استنباط اولنور چهره کشا یعنی نقاش

ومصور خواجه سلمان بيت ورق دفتر نقاش فر وشوكه كنون * باد بر هر طرفی چهره
كشايی دارد ع چهره نشد ع صورت ويرمدی مولانا هاشمی بيت ای غنچه دهن چهره
نشد پيش تو يوسف * با آنكه ز كل چهره واز غنچه دهن داشت ع باب الجيم المكسورة ع
جكركربه خورده است * برقيمتلو نسنه ضايع اولدقده ايراد ايدرلر شيخ نظامی بيت كشت
كه آن شير سك از كربه مرد * مرددران غم كه جكركربه خورد ع جهان ديده بسيار كويد
دروغ ع چوق كزن چوق بيلور شيخ سعدی * قطعه * غريبی كرت ماست پيش آورد *
دو پيمانه آبست ويك چمچه دوغ * خطايی كر ازمن شنيدی ببخش * جهان ديده بسيار كويد
دروغ ع چه سكست ع نه وجودی ونه حدی واز در مولانا جامی بيت زين پوست شدم
چو نافهٔ مشكين * اينجا چه سكست آهوی چين ع چه طرف بست ع نه فائده كوردی
خواجه سلمان * مصرع * تا من ز كمر چه طرف خواهم بست ع چيره دست ع الی اوز
ودخی پهلوان وچابكدست مير خسرو بيت مسلمان چيره دست وهندوان رام * ندانستی
كس از جنس مغل نام * ضدی خيره دست در وچيره نك اصل معناى موضوعی هندستانده
برنوع دستار در نتكم مشفقی بخاری * قطعه * عرصهٔ هند شكرستان نيست * طوطيانش
شكر فروش همه * مكسانش چو هندوان سياه * چيره بندونكو چه پوش همه ع چيره
شدن ع حاضر وآماده اولمق حكيم فردوسی بيت پذيره شدن را چو چيره شدند * سپاه
وسپهبد پذيره شدند ع چينی انداز بجهر ع يعنی مخالف اولور كذا فی شرفنامه ع چين قبا ع
اضافتله قفتان يكنده اولان بكلم ظهير فاريابی بيت تند باد اجل پريشان كرد * زلف مشكين
وچين دستارش ع چينی نواز ع فنجان چابجی ظهوری بيت ز غلغل صراحيست چينی نواز *
دهان قدح مانده از خنده باز ع باب الجيم المضمومة ع جبهٔ خورشيد وماه * يعنی روز
وشب كذا فی شرفنامه ع جنبش اول ع يعنی ابتداء حركت قلم قدرت واول حركت افلاك
وحركت سيارات از برج حمل كذا فی شرفنامه ع چوب بر درخت خوشست ع هر شی محلنده
اولور وهر نسنه يرنده ايو در مولانا جامی بيت دل نهادم بر جفا چون ديدم آن قد بلند *
بر درخت آن به كه بيند مرد عاقل چوب را ع چوب در آبست ع ادبسزی تأديب ايدرلر ديه خلق
يرده ضرب ايدرلر مولانا كاتبی بيت بدورقد توسروی كشيده برلب جو قد * زعكس خويشتن
اوراهزار چوب در آبست ع چوب قيلغه ع عسس دكنكی وچاوش چوكانی كه آنكله هجوم خلقی
منع ايدرلر شريف تبريزی بيت بچوب قيلغه كوقاف شوكه تا كويند * بلند مرتبه مستوفی
باستحقاق ع چوبك زن ع يعنی پاسبان بود يا ردهغايت متعارفدر حكيم خاقانی بيت
چوبك زن بام تست كردون * با اين همه ديدهای بيدار ع چو مهره در ششدر ع يعنی عاجز
وفرومانده كذا فی المحمودی ع چون آخر حرفست در ابجد ع يعنی بابتل اول مناسبتله كه
آخر ابجد كه غين حرفيدر عددی هزار در هزار ايسه بابلدر كذا فی شرفنامه ع چون چشم
سوزن ع بر نسنه نك زياده تنكلكندن كنايه در كذا فی المحمودی ع چون ماه چهار هفته ع
يعنی ناچيز ومعدوم اول مناسبتله كه درت هفته ده آی تمام اولوب هلالدن بركيجه مقدم
محاق اولور كوزمز كذا فی شرفنامه ع جو ينده يابنده است ع يعنی تركيده آراين

آن وا ین مولاسن بولوردید کاریند مولاناده کی بیت چنین زد مثل شاه کوینده کان * که جوینده کانند یابنده کان * حضرت مولانا قدس سره الاعلی بیت کرکران وکرشتابنده بود * عاقبت جوینده یابنده بود ﴿ باب الحاء المهملة المفتوحة ﴾ حاضر قندیل باش ﴿ غافل اولمه بصیرت اوزره اول نته کیم سید نسیمی شیخی فضل الله ولیدن اذن سیاحت طلب ایلدکده کشف طریقیله بیورمشلر بیت کر بسفر میروی از حلب اندیشه کن * ور بحلب میروسی حاضر قندیل باش * ومولانا کاتبی دیمشدر بیت در زیارتها شبان تاروز میسوزم چو شمع * دود آه من ببین وحاضر قندیل باش ﴿ حاضردم باش ﴾ دخی بو معنایه در ومتنبه ومتیقظ اول دیمك اولور مولانا کاتبی بیت ایدل همه دم همدم ارباب ندم باش * خون میرود ازدیده من حاضردم باش * وغافل اولمه معناسنه کمال خجندی بیت غمزه اش آنکه کمال حاضردم باش * شیشه نکهدار از آن شخص که مستست ﴿ حال کرد ﴾ یعنی وجد وشوقه کلدی مولانا تحیفی بیت مجنون سنك کعبه سیه دید وحال کرد * کویا که خال عارض لیلی خیال کرد * خواجه آصفی بیت مجنون براوج قرص قمر دید وحال کرد * کویا کلاج خیمهٔ لیلی خیال کرد * بو معنایی مؤید صائب دخی دیمشدر بیت مجنون نظر بشوخئ چشم غزال کرد * یاد آمدش ز وحشت لیلی وحال کرد ﴿ حرف کیر ﴾ اکسك طوتیجی وسوزك سقط وغلطن آرایجی شیخ سعدی بیت بکویند ازین حرفکیران هزار * که سعدی نه اهلست وآموزکار * شرفنامه ده عیب کیر معناسنه در ﴿ حبائل شیطان ﴾ یعنی زنان کذا فی شرفنامه ﴿ حریف آب دندان ﴾ حلوا کبی لطیف دیمك اولور محمد عصار بیت انارش چون لب دلدار خندان * ظریفانرا حریف اب دندان ﴿ بعض نسخه ده حریف آب دندان طبعه موافق نسنه معناسنه مرویدر ومحمد عصارك بیت مرقومی ایراد ایلمشلر ودخی عاشقه رام ووفادار اولان محبوبه دیرلر حکیم خاقانی بیت شاهدان آب دندان آمده در کار آب * فتنه را از خواب خوش دندان کنان انکیخته ﴿ حریف کاوبر ﴾ یعنی روزکار غدار کذا فی شرفنامه ﴿ حلقه بر در زد ﴾ یعنی مضطرب اولدی خواجه سلمان بیت چشم اوهر لحظه مستانرا بهم برمیزند * شور عشقش عاشقانرا حلقه بر در میزند ﴿ حلقه بکوش ﴾ یعنی بندهٔ مطیع کمال خجندی بیت زاثر کعبه رابکو حلقه بکوش این درم * کوش که میکند دکرد کر بحاز میکنی ﴿ حلقه سودا ﴾ بازرکانلرك بیع وشرا ایچون عقد ایتدکاری مجلس خواجه سلمان بیت هر سحر در حلقهٔ سودای شام طره ات * یار چین بکشاده باد صبح ومشك از زان شده ﴿ حلوا ازدیك چو پین خورد ﴾ برکسنه یه زحمتسز دولت ومشقتسز نعمت حاصل اولدقده ایراد ایدرلر کمال خجندی * رباعیه * درباغ ببین تو کونه کون برك ونوا * زان برك ونوا آرزوی طبع روا * برخیز وبیا ومیوهٔ از شاخ مخور * کرخورده نهٔ زدیك چو پین حلوا ﴿ حلوای بی دود ﴾ زحمتسز حصوله کلن نسنه وقازنلمش ماله مالك اولدقده ایراد ایدرلر کمال خجندی بیت بخشی از خوان ملاحت بجکر سوخته را * بده امروز که حلوای لبت بیدودست ﴿ حلوا مخور ﴾ خلط کلام ایتمه حضرت مولانا بیت کر سخن خواهی که کویی چون شکر * صبر کن از حرص واین حلوا مخور ﴿ حلوا میخورد ﴾ یعنی خلط کلام ایدر ویاوه

صنو پلردیمکدر ل حوادث افیون خورد ع یعنی فتنه باصلدی کذا فی شرفنامه ل حوض
توسا ع اوزم صقیلان تکنه که ایچنده اوزم عصرایدرلر ل باب الحاء المضمومة ع حسن کاوسوز
یعنی بی بدل و بی نظیر ممتاز حسن که کورن مفتون اولور طالب آملی بیت تا نکو بیم که درعرصه
نشان نیست زحسن * حسن بسیار ولی حسن کاوسوزم است ل حقه های مینافام ع
یعنی افلاك کذا فی شرفنامه ل حلهٔ ادم ع یعنی سبزه وسبزه زار ایضا منها ل حلی بند آب ع
سبزه یی آب ایله بزه یجی وصدفده آبی ایچوایدیجی کذا فی شرفنامه ل حور از وست ع یعنی
روح از وست ع ایضا منها ل باب الخاء المفتوحه ع خاتم وحی ع کسر تاء مثنات ایله یعنی
سرورکائنات ومفخر موجودات صلی الله علیه وسلم ل خاتم کویا ع فتح تاء مثناة ایله دهن
دلبران کذا فی شرفنامه ل خارای عبائی ع برنوعه قیمتلی لطیف موجه دار قماشدر ایضا منها
خارای صاحبی ع بودخی برلطیف قماشدر مثل اول ایضا منها ل خاتون عرب ع کعبهٔ معظمه
ایضا منها ل خاتون کائنات ع مثله ایضا منها ل خار زمانه با خرماست ع هر محنتك یعنی
هر عسرك یسری اولور دیمکدر ابو المعانی بیت اکر درخت امل بار ورنمی باشد * مشو ملول
که خار زمانه با خرماست ل خارکن ع فتح کافله عاشق بلا دیده ومرد محنت کشیده اوحد الدین
کرمانی * رباعیه * دل بندهٔ بوی عنبر آمیز کاست * جان چاکر عارض دلاویز کاست * بلبل که
هزار خارکن بندهٔ اوست * اونیز غلام خار سر تیز کاست ل خاطر کشا ع یعنی خاطر شکن
مولانا ظهیری * مثنوی * همه کرك طبعان وضرغام کین * همه زیر دستان و بالانشین *
بخاطر کشایی سراسر کره * چو دنبال عقرب کره بر کره ل خاك برلب مالید ع اول دکلدن
کلدی کمال اسمعیل * رباعیه * خاك سر کوی آن بت مشکین خالی * می بوسیدم دوش
با امید وصال * پنهان زرقیب آمد وکوشم کفت * می خور غم او وخاك برلب میمال
ل خاکدان غرور ع یعنی دنیا کذا فی شرفنامه ل خاك رنکین ع یعنی التون ایضا منها ل خاك
شد ع یعنی خور وذلیل اولدی ایضا منها ابو المعانی بیت هر که با امید شان دل چاك شد *
بر در این سفلکان را خاك شد ل خاك و باد دست ع سنك بنده ك وسنك قاصدکدر کذا فی
شرفنامه ل خاك دست ع بودخی بویله در ل خاك وآب تست ع دخی بو معنایه در ل خانه
بدوش ع درویش بی نوا ولاابالی مشرب خوش نشین دخی دیرلر مولانا وحشی یزدی
بیت ما مردمان خانه بدوشیم وخوش نشین * نی زان کروه خانه نکهدار عالمیم ل خاك
بر دهان انداخت ع بجا بندن سکوت ایلدی مثالی خواجه حافظ بیت زشرم آنکه
بروی تو نسبتش کردند * سمن بدست صبا خاك بر دهان انداخت ل خاك
بدهن ع دخی دیرلر مثالی مولانا جامی * رباعیه * ای کز غمش افتاده چاکت بدهن
آلوده مکن ضمیر پاکت بسخن * چون لاله توان بوده بکوش پس ازین * کز لب بسخن کشایی
خاکت بدهن ل خانه برانداز ع یعنی خانه خراب ایدیجی ودخی امرا اولور کذا فی شرفنامه
ل خانه پرداز ع یعنی خانه برانداز ودخی امرا اولور ایضا کذا فی المحمودی ل خانه فروش ع
تارك دنیا ومجرد پاك کذا فی شرفنامه ل خانه بهندو که سپردست ع اوغری یه کیم امانت
ویرر شیخ نظامی بیت غارت ازین ترك نبر دست کس * خانه بهندو نه سپردست کس ل

خانه سیاه شده اسیت ماتمده اولمقدن کنایه در خواجه سلمان بیت بدان دو چشم مکحل
نظر در آینه کن * ببین که خانهٔ مردم چرا شده است سیاه خانه پرور نازایله بسلنمش
خواجه حافظ بیت کفتمش مکذر زمانی کفت معذورم بدار * خانه پروردی چه تاب آرد غم
چندین غریب خبر کرم شد خبر شایع اولدی شیخ نظامی بیت خبر کرم شد در همه
مرز بوم * که آمد برون اژدهایی بروم خردل کسر دال ایله نامردونا کس معناسنه
خرطبع دخی دیرلر کذا فی شرفنامه خرزفت ورسن برد ازالهسی لازم اولان ایله
بر لازم شی بیله کتدکده ضرب ایدرلر کمال خجندی بیت بستاند رقیبم سر زلفت بکف و رفت*
نوشد مثل کهنه که خر رفت و رسن برد خر را بعروسی خواندند مکر آب وهیزم لازم آمده
ترکیبده اشکی دوکونه اوقشلریاصو اکسلک یااودون شیخ نظامی بیت خرا نرا کسی در عروسی
نخواند * مکر آن زمان آب وهیزم نماند خرظریف نزاکتدن بی خبر اولان کمسنه
نزاکت خرج و صرف ایتدکده ضرب ایدرلر وحشی یزدی بیت وحشی بدست چند توان
بست خردرا * ازخرظریف شهرمیندیش زینهار خرکدا ابرام ایله دلنجیلك ایدوب
تسنه استینه دیرلر شیخ نظامی بیت یاوه طبعان خرکدایی را * چه عجب بخل میکنند
مردم * نتهکیم یوز قرار دوب شی استینه بز کدا دیرلر مولانا آصفی بیت میشود هردم بحسن
روی او کل بز کدا * عندلیب خوش نوا باشد طفیلی ازهزار خرکه سنجاب یعنی آسمان
کذا فی شرفنامه خسپوش نفاق وزیادن کنایه در کذا فی مجمع الفرس خسپوش
کردن ظاهر ومعلوم اولان نسنه یی ستر ایتمکه دیرلر کذا فی المحمودی خس در دهن
کرفته یعنی عاجز اولمش کذا فی مؤید الفضلا خط بجهان کش تارك دنیا اول کذا
فی المشکلات خط بر کردن کشید اطاعت امر ایلدی ابوالمعانی بیت سرا آنکه که اندازد
بشمشیر جفای خود * بکش بر کردنم اول خطی از خاکپای خود * دیار عجمده قاعدهٔ
قدیمه بودر که مقتولك ابتدا کردنه جلاد بر خط چکوب وکوزلرین باغلیوب نطع ریك
اوزره اوتوردوب ایکی اوج دفعه اذن طلب ایدوب بعده قتل ایدر مقتولك کوزی باغلندیغنه
خواجه آصفی بیت قاتل من چشم می بندد دم بسمل مرا * تا نبیند آرزوی روی او در دل مرا*
ونطع ریك دوشندیکنه شیخ نظامی بیت نطع بیفکند بروزیك ریخت * دیو ز دیوانکیش
میکریخت خط بطلان خط سقیم اوزره چکیلان خط کمال اسمعیل بیت هرکه چون
نقطهٔ نه دایرهٔ حکمت اوست * زود باشد که کشندش خط بطلان برسر * بو معنایی مؤید
طالب کلیم بیت بجنب دست کهرپاش فیض کستر او * ز موجها خط بطلان کشیده بردریا
خط خطا دخی بو معنایه در مولانا کاتبی بیت آنکه او خط خطا بر اهل سودا میکشد*
روسیه کرد دلکر بیند بچشم این خال را خط بیزاری مثله کمال اسمعیل بیت لاجرم میکشم
بنومندی * برسر فضل خط بیزاری خط نسخ مثله ریاضی سمرقندی بیت بی تو خط نسخ
برحرف بقا خواهم کشید * رخت تمکینم ازین دار فنا خواهم کشید خط بغداد کنار جام
جمده اولان خطوط سبعه نك انتهاسنده اولان خط درکه طلا و اولمقدن کنایه در خواجه سلمان
بیت وقت صبحست و لب دجله وانفاس بهار * ای پسر کشتئ می تا خط بغداد بیار*

و سنور معناسنه خط یالکز ایراد اولنور وله ایضا بیت در امان تیغ حکمت خطه ایران زمین باد تا خط خطا والله اعلم بالصواب * یعنی ایران سنوری خطا سنورینه دك ى خط ساغر ع یعنی خط بغداد میر حسن دهلوی بیت خط ساغر بخاکه بکر فتست * دل من از کتابت اشعار خم باش ع مطیع ومنقاد اول مولانا دهکی بیت صوفی که سر از جرعه بکشد کر تو دهی می * چون چنك کشد هر رکش از سینه که خم باش ى خم زد ع سیکه رك قاچدی مولانا بزمی بیت کشت بردامن افلاك نمایان مه عید * خم ابروی تو را دید و زوان پس خم زد * فارغ اولمق معناسنه ده استعمال ایدرلر مولانا جامی بیت بیا تا زهر خیره کی خم زنیم * زمانی بهم از صفا دم زنیم ى خم ندهد ع دفع ورده قادر دکلدر حکیم انوری بیت شاهی که چو کردند قران پیالۀ دستش * البته کمان خم ندهد حکم قرانرا ى خمیرمایه ع اصل ومنشأ وطینت کمال اسمعیل بیت پیری خمیرمایۀ مرکست وین عجب * از موی کس شنیدم که آید برون خمیر محتشم کاشی بیت دلم که بی تو لکد کوب محنت والمست * خمیر مایۀ چندین هزار درد وغمست ى خنجر امام ع اول کمسنه حقنده ضرب ایدرلرکه بر مجلسدن طرد ورد ایتمکله کثیر هر یرده عار سزلق ایله ثقلت ایدرا بو المعانی بیت چندان که شود ثقلت او مجلس عرفان * کویا که شده فی المثل او خنجر امام ى خنجر امام اکادیرلرکه شمر ذی الجوشن دیدکلری شخص قاتله الله حضرت سعید شهید امیر المؤمنین امام حسین بن امام علی رضی الله عنهمایی شهید ایتدوکی خنجر بر وجهله یاننده آیرلمق واقع اولمامغله ضرب مثل ایلمشلردر ى خنده در دل شکن ع مرادم حاصل ایله دیمکدن کنایه در کمال اسمعیل بیت تاکی ورق عمر بغم در شکنم * وین خندۀ می در دل ساغر شکنم ى خنده خریش ع اول خنده درکه سخره واستهزا ایله اوله کذا فی شرفنامه خنك کردن ع فتح نون ایله لطیفه و مزاح ایتمك شاه طاهر دکنی بیت زاغ کیرد همه از بلبل شوریده کلاغ * برك پژمرده کند با کل صد برك خنك ى خواب خرکوش ع غفلت ویرمك وآلدامق ترکیده دخی بو معنایه طوشان اویقوسی ویردی دیرلر مراد آلدادی دیمکدر کذا فی شرفنامه ى خوابکاه غول ع یعنی دنیا ایضا منها ى خوارکار ع واو معدوله ایله بمعنی ستمکار منوچهری بیت تو خوارکار ترکی ومن بردبار عشق * زشتست خوارکاری وخوبست بردبار ى خیر الحرکات ع یعنی صوم وصلاة وعبادات وطاعات کذا فی شرفنامه ى خیر العمل یعنی فکر در صفات الله تعالی وقدرته وجلال وعظمت کبریائه جل شانه وعم نواله ایضا منها ى خیمه برون زد ع یعنی طشره چیقدی مولانا جامی بیت خیمه برون زد ز حد ودصفات * پردۀ او شد تتق نور ذات * بو بیتده لازمی ایله تعبیر اولنمشدر وله ایضا بیت لیم از شعلۀ شوق آبلۀ پرخون زد * مهر پابوس تو جان خیمه زتن بیرون زد ى خیمه بروزد ع اندن یرایتدی وحشی یزدی بیت پاك ساز از غیر دل وز خود تهی شو چون حباب * کز سپهر کروجی توانی خیمه زد بر روی آب ى باب الخاء المعجمة المکسورة ى خرد در خطست ع عقل زائل اولوب بیهوش اولمغه دیرلر ابو المعانی بیت نماند طاقت کفتار و در هوش * خرد در خبط شده از جور بیهوش ى خرقه در انداختن ع کناهه اعتراف ایتمك وعاجزانه تسلیم ایتمك کذا فی شرفنامه ى خرقه در انداز ع یعنی مجرد اول ایضا منها ى خرقه کردن ع یعنی چاك و پاره پاره

پاره پاره ایتمك كذا فی المحمودی ل خرقه سوخت م خصومت وعداوتی برطرف ایلدی خواجه
حافظ بیت ماجرا كم كن وباز آكه مرا مردم چشم * خرقه از سر بدر آورد وبشكرانه بسوخت
خشم بیهودانه م جاهلانه محاوره وبی اصل وبیهوده غوغا ایلمك حضرت مولانا بیت از بغل
اونیز طوماری نمود * تا بر آمد هردورا خشم یهود ل خط اول وخط كل م یعنی عرش مجید
كذا فی شرفنامه ل خیره دست م ذكری مرور ایدن چیره دستك ضدیدر كمال اسمعیل
بیت دست سخن زدامن مدح توكوته است * خیره چرا درازكنم قیل وقال را ل خیره سر م
ابله واحمق وسرسم مولانا هاتفی بیت شب تیره بخشش ازان تیره تر * سراسیمه كردید ازان
خیره سر ل خیره شیر م غضبناك وخشم آلود وله ایضا منها بیت باین خیره شایدكه این
خیره شیر * رود جانب صید ذیكر دلیر ل خیره كش م ضم كافله مثل خیره سر وله بیت
چو صاحبقران دید كان خیره كش * نه آزرم ونی وهم دارد نه هش ل باب الخاء المعجمة
المضمومة م خدا دوران م ضم دال وواو معرو فله ظالمان وفاسقان كذا فی شرفنامه
خدائی فروشان م اهل لعنت كه دعوای خدائی ایدرلر ایضا منها ل خرده دان م غایت دقیق
فكرلی مولانا عرفی بیت كین را بمهر مفروش ای عشق دوست دشمن * زین بهترك فرا كیر
یاران خرده دان را ل خرده كیر م سوزده وغیریده اكسك طوتیجی شیخ سعدی بیت توان
كفت با این حقایق شناس * ولی خرده كیرند اهل قیاس * وطعن ودخل ایدیجی معناسنه
خواجه حافظ بیت بر وای زاهد وبر دردكشان خورده مكیر * كه ندادند جز این تحفه بما
روز الست ل خشك باختن م رهنسز قمار ونرد اوینامق كمال اسمعیل بیت چشم من با رخ
تو هردو جهان * خشك می بازد وتر می ماند ل خشك باخشك نكیرد م قوریدن قوری یه
نسنه بولاشمز دیدكاری مثلدر شوقی یزدی بیت چوب وتسبیح زهد سنی زاهد دورست *
خشك باخشك نكیرد مثل مشهورست ل خشك ریش م یعنی عذر وبهانه حكیم انوری
بیت خشك ریشت كند فلك مپذیر * تا برد خشك وتر زحوت وحمل * حسن بیك انسی
بیت آن شوخ میبرد بكلستان رقیب را * ما را بخشك ریش دهد صد فریب را *
خشك سر م یعنی دیوانه سركذا فی شرفنامه ل خشك مغز م مثله ایضا منها ل خشك
وتر م یعنی روز وشب میرزا فصیح بیت آهوی آتشین را چون پیش در بر آید * كافور خشك
كردد با مشك تر برابر * ودخی نیك وبد معناسنه استعمال اولنور ل خفت وخیز م یعنی آهسته
وتدریج لواحد من الشعرا بیت دولت آنست كه خفت وخیز بود * دولت تیز رستخیز بود
ل خلقت آزادكرد م مدح وثناكی ایتدردی خواجه سلمان بیت سوسن آزادی خلقت كرد
با سرو سهی * لطف طبعت را خوش آمد هردو را آزادكرد ل خم هفتجوش م یعنی كوس
یدی معدندن تركیب اولندوغیچون هفتجوش دیدیلر مولانا عبد الله هاتفی بیت درنكادرنك
خم هفتجوش * ربود از سر ومغز نه چرخ هوش * وپهلوانلرك كرزنده دیرلر وله ایضا بیت
یكی كرزشش پهلوی هفتجوش * كه میر یخت مغز سرا نراز كوش ل خواجه مساح م یعنی
حضرت رسول اكرم صلی الله علیه وسلم مساحك معناسی كثیر الخیردر ل خوبه
نمودی جانم م محل تحسینده استعمال اولنور برادر سیفی بخاری بیت كفتیم جان

ابوا یسست ونمودی لب خویش * آفرین بر تو عجب خوب نمودی جانم ف خودپرست ت خودبین ومتکبر کذا فی شرفنامه ف خودرا ببالا رود وخودرا ببالا برد ت کندوبی یوقاری طوتدی لواحد من الشعرا بیت زانچه کفتی برد بالابت مراد دل منست * منکرم زیرا که بس خود را ببالا میبری ف خودرو ت تربیت اولنمامش خواجه حافظ بیت مکن درین چمنم سرزنش بخودروبی * چنانکه پرورشم میدهند ومیرویم ف خودسر ت بی پاك وبی پروا محتشم کاشی بیت به بی قید آهوانت کوکه بسیار اینچنین خودسر * مناسب نیست در دشت دل مردم چریدنها ف خوردوستان ت تازه فدانکه هنوز بتمش اوله ف خورشید سواران ت یعنی شب بیداران کذا فی شرفنامه ف خوش ادا ت یعنی بد ادا ضدیله بیان اولنور بد ادا دینلدکده خوش ادا مرادا ولنور نتکم بو بیتدن فهم اولنور بیت بزش ادانکنم مدعای خود هرکز * که مدعی ز حسد بد ادای خو دنکند ف خوش برا ت یعنی صفاده اول مولانا کاتبی بیت دلبر کشید خنجر ودل نیم بسمل است * ای جان تو خوش برا که مراد تو حاصلست ف خوش صحبت * ندیم ومصاحب وله ایضا بیت هرکه با هر مردمی خوش صحبتست * میتوان کفتن که او خوش صحبتست ف خوش علف ت ایوکو وحلال وحرام دیمیوب اکل ایدنه دیرلر خواجه حافظ بیت صوفی شهر بین که چون لقمهٔ شبهه میخورد * پار دمش دراز باد آن حیوان خوش علف * واکول یعنی بسیار خوار مولانا جامی بیت بخوری خواه کیسه خواه صفی * کاو وخر نیست باین خوش علفی ف خوش قلم ت خوش نویس کاتب حیله کار شیخ سعدی * مثنوی * دوهم جنس دیرینهٔ خوش قلم * نبایند فرستاد یکجا بهم * چه دانی که همدست کردند یار * یکی دزد باشد یکی پرده دار ف خوش کردن ت قبول واستحسان خواجه سلمان بیت دامنت دو ددل عود کرفت وخوش کرد * تا بدانی که دم سوخته کانرا اثراست ف خوش نشین ت بو یرده متمکن اولمیان وحشی یزدی بیت مامردمان خانه بدوشیم خوش نشین * هرجا که میرویم شود خانمان ما ف خوشه درکلو آورد ت یعنی ینشدی واکا یقین واردی کذا فی شرفنامه ف خولی بکفم بهزکانکی بهوا ت ترکیده بوکونکی یمورطه یا رنکی طاوقدن یکدر استاد دیمشدر بیت نقد پشیز به از بدرهٔ نسیه ما را * خولیٔ رابکفم بهزکانکی بهوا ف خون در چشمش نیست ت برنسنه یه اقتداری یوقدر خواجه سلمان بیت بحر وکانرا نیست خون در چشم وآب اندر جکر * بسکه جودش دخل بحر وحاصل کان میبرد ف خون کرفته ت اجلی یتشمش خواجه حافظ بیت اجل کجاست که این جان خون کرفته چو کل * فدای نکهت کیسوی یار خواهم کرد ت بو معنایه محتشم بیت دل باراده میدهد دست ببند زلف او * ماهی خون کرفته بین جانب شست میرود ف خونی که باشیر درشود با جان برآید ت کشی خوبی اولنجیه دك ترك ایتمز شاعر بیت عشق تو دردرونم ومهر تو در دلم * باشیر اندرون شد وبا جان بدر شود ف باب الدال المفتوحة ت دادی ما راسر برآب ت بنی پاره یه آتدی بافغانی بیت وعده کردی شب که می آیم بکشت ماهتاب * رفتی ودادی من بیخانمانرا سر برآب ف دارد جای دیکر کل در آب ت انك برغیری یرده دخی علاقه سی وار در مولانا بنایی بیت خانهٔ درکوی

کوی تقوی داشتم کردم خراب * از برای آنکه دارم جای دیکر کل ذراب ﴿ دارند عزیز بهر چشمی صد چشم ﴾ برآدم ایچون نیچه آدملره دخی رعایت ایدرلر بو مثله عوجه لاجل عین تکرم الف عین دیرلر کمال اسمعیل بیت بردیده نهم ز بهر چشمت نرکس * دارند عزیز بهر چشمی صد چشم ﴿ داغ شدم ﴾ یعنی هلاك اولدم ملا فی بیت شدم بباغ که تسکین دل دهم دیدم میان بلبل و کل کرمی که داغ شدم ﴿ داغ غلامی ﴾ عجمده قاچقون قوللك آلننه قورلر بر نوع معلوم داغدر مولانا جامی بیت کشیدش برجبین داغ غلامی * برامد آنکهی نام تمامی * ابوطالب کلیم بیت بنده کی راذره خدمت بسی شایسته ام * میشود داغ غلامی خط پیشانی مرا ﴿ داغ کنندم خون ﴾ هرکسك دردی درونده در اما کمال خجندی سؤاله جواب اولمق اوزره نظمه کتورمش بیت بکفتمش که دلم برده بمکر و فسون * بخنده کفت بتا زیکه داغ کنندم خون * داغك عربیسی کی در وکنندمه بدیرلر ضم بایله و خون که دم درترکیب اولیجق کی بردم دیمك اولور ﴿ دامن ازو افشاند ﴾ انی ترك ایلدی خواجه سلمان بیت تا نه پنداریکه سلمان دامن از دلبر فشاند * دامن از دل برفشاند و دامن دلبر کرفت ﴿ دامن باغی کرفت ﴾ عزلت اختیار ایتدی کذا فی شرفنامه ﴿ دامن بدندان کرفت ﴾ سرعتله قاچدی شیخ سعدی بیت بجا یکتر از خود میند از تیر * چو افتاده دامن بدندان بکیر ﴿ دامن دراز ﴾ احمق و بیهوده کار مولانا جامی بیت نوشته بدان نکته جا فکند از * که ای کوته اندیش و دامن دراز ﴿ دامن درکش ﴾ ترك صحبت و فراغت اختلاط ایله کذا فی شرفنامه ﴿ دامن کشان ﴾ صفا و عزونازیله یوریمك * مصرع * عید ست وخلقی هرطرف دامن کشان با یار خود ﴿ دامن افشانی ﴾ مثله و بمعنی ترك و فراغت ﴿ دامن کشیدن ﴾ اعراض ایلمك دامن افشاندن ﴾ مثله کذا فی اللغة المعتبرة ﴿ دانای ایران ﴾ یعنی جاماسب ﴿ دانای یونان ﴾ یعنی افلاطون کذا فی بعض اللغه ﴿ داو بهفت ﴾ نردده دوششی آتقدن کنایه در حکیم خاقانی بیت هفت طواف کعبه را هفت بتان پسندهاند * ماوسه پنج کعبتین داو بهفته آوری حکیم انوری * مصرع * همه در ششدر عجزند و تراد و بهفت ﴿ در آب میراند ﴾ پارهیه اتار خواجه آصفی بیت نمودی چهره در آیینه تا سوزی دل زاهد * بدلسوزی چرا در آب میرانی مسلمانرا ﴿ در آستین ایست ﴾ حاضرده بو وار دربابا فغانی بیت کشود چاك کریبانته یاسمین اینست * نمود ساعد و کفتا در آستین اینست ﴿ در آستین باید ﴾ حاضر و آماده کرك کمال اسمعیل بیت باید چو ساعد تو زسیمش بر آستین * هرکس که دست در تو چو آن آستین زند ﴿ درافتاد ﴾ خصومت ایلدی خواجه حافظ بیت بسی تجربه کردیم درین دیر مکافات * با دردکشان هرکه در افتاد برافتاد * و برافتادك بد دعا اولدوغی ذکر اولنمشیدی بر معناسی دخی بی سروپا اولدی دیمکدر حضرت مولانا بیت بسودای سر زلفت درافتادم برافتادم * درین دریای بی پایان درافتادم برافتادم * کاهی الفسز ﴿ درافتد ﴾ دخی دیرلر مولانا هاتفی بیت کرش سرفتد با تو چون برفتد * کلاه توهم شاید از سر فتد ﴿ در آن دست و پای داشت ﴾ انده مدخلی وعلاقه سی واردر حکیم انوری بیت نیاید بسنکی در انکشت و پایی * که با اودران دست و پای ندارد * بو بیتده عکسی واقع اولمشدر امایته

معناسی اولدر ق درپا افتد م بیجال وبیجان اولدی خواجه سلمان . بیت دلی چوزلف
توسرتا بپای جمله شکست * زسر برامده درپافتاده رفته زدست ق درپا برون م متاعی
ایاغه اورمقدن کنایه دروله بیت تاری ازموت بجانی میخرم مویت بدین * سرفرو
آورد لیکن توچو درپامیبری ق دربازم م بذل ایده رم خواجه حافظ . بیت در خرابات
مغان کرکذر افتد بازم * حاصل خرقه وسجاده روان درباز م ق درباقی شد م برنسخه باقی
قالمادی ودخی آخراولدی شیخ نظامی . بیت مطرب آمد روانه شوساقی * شد طرب
را بهانه درباقی ق درپای درآمد م محنته اولمقدن کنایه در خواجوی کرمانی بیت مستم
بدوچشم نیم مستش * درپای درآمدم زدستش ق درپای عدالت حنا م یعنی عدلك ثبوت
وقیامی واردر کذافی شرفنامه ق درپرده دارد م انکار ایدر کمال خجندی . بیت دل ریش
ارچه رازخود زجان درپرده میدارد * نباشد برتو پوشیده جراحتهای پنهانش ق درپس
زانوافتاد م منزوی اولدی کمال اسمعیل * قطعه * چون دل زجهان عیش بیکسو افتاد *
دردام بلازان خم کیسو افتاد * تا باسر کیسوی توهمزانوشد * چون کیسوی تودرپس
زانوافتاد ق درپوستین اورفت م انی غیبت ایلدی مولانا جامی * قطعه * مردك خشك
مغز رادیدم * رفت درپوستین صاحب جاه * کفتم ای خواجه کرتوبدبختی * مردم نیك
بخت راچه کناه ق درپوست نمی کنجد م کثرت سرور وفرحدن کنایه در ترکیده دخی
بومعنایه دریسنه صغمز اولدی دیرلر کذافی المحمودی ق درپیش اوکلاه نهاد م اکا تعظیم
ایلدی بومعنا دیاراسلامیه ده اجرا اولنمز لکن طائفهٔ فرنك میانلرنده جاریدر انجق
مقصود تعظیم در حکیم انوری . بیت ای فلك باکلاه داریٔ خویش * پیش قدرت کلاه بنهاده
ق درتیره کشت م قساوتلندی ق درتیره ام م قساوتده یم خواجه سلمان . بیت درتیره ام
زباد که آمد سویت * وزشانه که دست میزند مویت ق درچه تیری م نه پایه ده سن
مولانا طوسی بیت ایدل چوتیرش آمدز ودازهوابکیری * تادرصف دلبران بینم که درچه
تیری ق درحساب میکیرد م یعنی مواخذه ایدر کذافی شرفنامه ق درخاك نشست م اعتبارسز
اولدی کمال اسمعیل بیت نشست آب زرشك لطافتت درخاك * چنانکه باد برآتش زنعل
آن بکران ق درخط رفت م مضطرب اولدی محمد عصار بیت پرخطش که جانرا بود ازو قوت *
زحسنش رفته درخط جان یاقوت ق درخط شد م مثله خواجه حافظ بیت مپوش روی
مشودرخط ازتفرج من * که خواندخط تو برروی واین بکاد ودمید * ودخی آزرده اولدی
شیخ نظامی بیت زدی باوغلام واشتروکنج * دبیرانرا قلم درخط شد ازرنج * ودخی متغیر
اولدی حکیم خاقانی بیت اکر زظلم کله کرده ام مشو درخط * تومنصفی قسم نوشتو بفصل
خطاب * شرفنامه ده بیخود وبیهوش ودر اندیشه شدن معنالرینه مرویدر ق درخم
اندازی م کسرخا ایله دوریلوب بوکیلوب آنلغه طور رمولا ناعرفی . بیت عرفی آن زلف
سبکدست کمنداندازش * مانده چین برسر چین درخم اندازی هست ق درخواست
کردن م رجا وتمنا ایتمك خواجه حافظ بیت کسی که درازلش جام بی نصیب بود * چرابحشر
کنداین کناه رادرخواست * وبمعنی دریوزه کردن کمال اسمعیل بیت دل ازین به نظری ازتو

از تو همی دارد چشم * کرچه خود میکنی آنچه از تو سزد می درخواست ك دردخورده ع بلایه
اوغرامش کمال خجندی بیت این جهان دردخورده دنه انست * وارهیدی از وچو برکندی
ك دردهن عام افتاد ع شایع اولدی وشهرت بولدی ولی دشت بیاضی درهزل بیت خواستم
کوزکی آهسته زنم با نکی کرد * جست از کون من ودردهن عام افتاد * خواجه سلمان بیت
جام از نقل لب لعل تو نقلی میکرد * راز سربسته خم دردهن عام افتاد ك در زبان کرفت ع
فصل ایلدی غیبتك برنوعیدر بو معنایه اندر زبان کرفت دخی دیرلر خواجه سلمان
بیت در زمان دولت اوکرد آتش سرکشی * لاجرم در انجمن شمعش کرفت اندر زبان ك در زر
کرفت ع کثرت احساندن کنایه ایدرلر خواجه حافظ بیت بدین شعر تر شیرین ز شاهنشه
عجب دارم * که سر تا پای حافظ را چرا در زر نمیکیرد * التونه غرق ایلدی دیمك اولور ز تکم
ك در کوهر کرفت ع جواهره غرق ایلدی دیمکدر ایکسی دخی بوبینده واقع در مولانا
جامی بیت چه از اسبان زین در زر کرفته * زدم تا کوش در کوهر کرفته ك درسر آمد ع
یقلوب دوشدی مولانا هاتفی بیت کور انه عصا زد وبرامد * لغزید ز پا ودرسر آمد *
وله ایضا بیت درسر آمد سمند شهزاده * درشکسته کمند شهزاده ك درسر زبان رفت ع
دلی بلاسنه اوغرادی مولانا طوسی بیت بار وت چو شمع لاف میزد * آن سوخته درسر
زبان رفت ك در سفید کرد ع عزیز مهمانی کلدی دیار عجمده قاعده بودرکه بر دولتمند بر فقیرك
مهمانی اولسه قاپوسن کرج ایله اغاردر میر حسن دهلوی درنعت شریف بیت عنکبوت
غار را کفتم که این پرده چرا * کفت مهمان عزیز آمد که کردم درسفید ك درشو ع ایچرو کیر
کمال خجندی بیت بر درش خلقه زدم کفت کمال * خاك این در نشوی درنشوی ك درفراز
کرد ع نومید ایلدی وله ایضا بیت رفتم بر طبیبی که پرسم علاج درد * چون ناله ام شنید
روان درفراز کرد ك درقدم باشیم ع خدمتده اولالم مولانا هلالی * قطعه * زهی سعادت اکر
خاك آن قدم باشیم * بهر کجا که نهی پای درقدم باشیم * چو عاشقان بوفا جان کشید در
پا یت * امید هست که ما نیز درقدم باشیم ك در کجا میخورد ع یعنی قانده یراشور حکیم انوری
بیت بدین پیری ور وشنایی کهر * ترا در کجا میخورد زندکانی ك در کرفت ع شعله لندی
خواجه سلمان بیت باز دل سودای آن زنجیر موازسر کرفت * آتشم بنشسته بود از شمع رویش در
کرفت * ورونق بولدی خواجه حافظ بیت ساقی بیا که یار زرخ پرده بر کرفت * کار چراغ
خلوتیان باز در کرفت * وتأثیر ایلدی وله ایضا بیت نکرفت در تو کریه حافظ بهیچ روی * حیران
آن دلم که کم از سنك خاره نیست ك درلباس ع یعنی مخفی ومستور بابا فغانی بیت کند قتل
محبان درلباس آن ترك میترسم * کزین خونهای پنهان دامنش پرخون میشود روزی *
وسوزی پرده لو ایتمك معناسنه وحشی یزدی بیت دلا وحشی صفت یکحرف بشنو در
لباس از من * بکش سرد رکریبان غم اندر وقت عریانی ك درلباس بودن ع نفاق
اوزره اولمق مولانا عرفی بیت کسی که با تو بود درلباس همچو پیاز * بزیر تیغ کشندش برهنه
همچو سیر ك درلوزینه سیر دارد ع شادیلقده غم کتورر دیمکدر بعض فرهنکلرده سر وری
وغمی ده ایلر وکتورر حکیم انوری بیت که بود با تو همه دوست در وفا چو پیاز * که روز کار

بلوزینه دزندادش سیر درمیان باشد یعنی رهن اوله منلا زمی بیت میوم در
آستان پیر آن روشندلی * درمیان باشد بمی هر روز تسبیح وعصا * کمال خجندی
بیت کرمیان باشدش بزیر قبا * خرقهٔ بنده درمیان باشد درنمی آید حاصل اولمدی
خواجه سلمان بیت بران بودم که چون دولت درآید از درم روزی * بهر پایی که کوشیدم
ازین در درنمی آید درنمیکیرد کارکر اولمز کذا فی شرفنامه در وصلهٔ او نشست
انك مرادنجه حرکت ایلدی مولانا طوسی بیت راست درجان و دل طوسی نشنید تیر او *
شکر باری عاقبت در وصلهٔ یاران نشست درون پروران یعنی انبیا علیهم الصلوة
والسلام واصحاب قلوب یعنی اولیا وارباب مجاهدات کذا فی شرفنامه درون دار
یعنی کینه دار مسعود دقی بیت درونش کره بر کره پرشکنج * درون دار چون مردم کینه
سنج دریاب برقاج معنایه کلور اول اسرکه معناسنه مولانا شاهی بیت دریاب دمی
شاهی دلخستهٔ خود را * ترسم که بجویی و دیکر باز نیابی * ودخی معاونت وامداد ایله معناسنه
خواجه حافظ بیت بعشق روی تو عاشق غریق بحر بلاست * که فوت میشود اینك
بیا یکی دریاب * ودخی تدارك ایله معناسنه حافظ * مصرع * راح چون لعل آتشین
دریاب * ودخی فهم ایله واکله معناسنه وله * مصرع * بیا وحاصل عمر عزیز را دریاب *
دریافت فهم ایتدی واکلدی خواجه سلمان بیت موی تو در قفا چو بدیدم نیافتم *
کفتم مکر که دو دلی از قفای تست * وسرعت ایلدی دیمك اولور شیخ نظامی بیت چنان
تیز روشد که دریافتش * بزخمی سر از فلك برتافتش دریای بصره یعنی پیالهٔ بزرك
کذا فی شرفنامه ودخی شراب بسیار معناسنه مرویدر دریك تیرست بر پایه ده در مولانا
طوسی بیت در روز وغا تیر تو و نیزهٔ مهر * روشن شده پیش تو که دریك تیر ست *
بومعناده در چه تیری دخی دیرلر نه پایه ده سن دیمك اولور وله بیت ایدل چو تیرش آمد زود
از هوا بکیری * تا در صفت دلبران بینم که درچه تیری دستار بند یعنی دانشمند کذا
فی المحمودی دستارچه ساز یعنی هدیه ویر حکیم خاقانی بیت از سیم صراحی و ز زر می *
دستارچه ساز دلبران را * مؤید الفضلاده بمعنی استمالت ساز و مجمع الفرسده بمعنی
دست بدار مسطوردر دست از پا خطا کرد الن وایاغن شاشردی مولانا طوسی
بیت مردم چین را خطایی مشك از بند می نهد * میکند کر با سر زلف تو دست از پا خطا
دستادست یعنی نقد که بسادست ویره سید رابونشکور بیت ستد و داد مکن هرکز جز
دستا دست * که بسا دست خلاف آرد و الفت ببرد دست افراز آلات ارباب
صنایع مولانا کاتبی بیت هنر صناعت ذکر جمله دست افرازند * اکر ترا بهر انکشت
خویش صد هنر ست * بعض نسخه ده الدوات معناسنه ده مرویدر الدوان اولماسی پای
افراز آیاق دولاغی اولدوغی مناسبتله در مولانا جامی بیت کر باو منت بنود دست رس *
جلد قدم پای فراز تو بس دست افشار هر نه که لاذن کبی اله اوینا زلر عموما و التوندن
مصنع وملایم طوب ایدوب آکا بزوملوك اله طوتارلر خصوصا ابتدا خسرو پرویز ایچون
دوزلمشدر شیخ نظامی * مثنوی * صر یش را اکر افشردیش مشت * برون آرد خمیر آسا

آساز انکشت * زدست افشار ز را کنون خمش شو * بیا وسیم دست افشار بشنو ۞ دست
افشان شدن ۞ رقص وسماع ایلك خواجه سلمان بیت دستها کویند بهم سرو وهر ساعت
چنار * در هوای مهرجان رقصان ودست افشان شده * و وجد وحال ایله شوقه کلمك
معناسنه خواجه حافظ * مثنوی * چو در دست رودی خوش بزن مطرب سرودی
خوش * که دست افشان غزل خوانیم وپا کوبان سر اندازیم ۞ دست افشانی ۞ ز وق وصفاده
اولمق شیخ فیضی * مصرع * باد دست افشان در آمد آب پا کوبان رسید ۞ دست انداز ۞
ظلم وستم خواجه سلمان بیت چنان زمانه براند اخت رسم دست انداز * که بار کش نتوانست
بر کبوتر زد * وحددن متجا وز جور وتعدی معناسنه محبوبدن اولسون غیریدن اولسون
محتشم کاشی بیت ترك من مستست ودست انداخت بر دوش رقیب * وه که شد ملك دلم
ویران ز دست اندازاو ۞ دست بر دل نهاد ۞ جا نبه جبر ایلدی مولانا شاهی بیت چند
بینم رخ خوبان و دل از دست دهم * وقت آنست که دستی بنهم بر دل خویش ۞ دست برد ۞
غالب اولمق جنکده وغیریده خواجه حافظ بیت مرامی دکر باره از دستبرد * بمن باز بنمودی
از دستبرد ۞ دستبرد شد ۞ مغلوب اولدی حکیم انوری بیت باری ازان پای شوم پایمال *
باری ازان دست شوم دستبرد ۞ دست برون کن ۞ یعنی دست را قطع کن کذا فی شرفنامه غیری
فرهنکارده هر نسنه دن قطع علاقه ایلمك معناسنه در حکیم انوزی بیت با چنین دست مرا
دست برون کن پس ازین * کر قناعت نکند دست کشد پیش نیاز ۞ دست بر ترکش زد ۞
یعنی عجب ایش ایتدی خواجه آصفی بیت زان کمان ابرو ز چاك دل کشیدم تیر آه * در صف
عشاق دستی باز بر ترکش زدم ۞ دست بر وافشاند ۞ انی ترك ایلدی خواجه سلمان بیت دنیا
چو کرد کرد تشبث بدامنت * افشاند همت تو بران خاکسار دست ۞ دست پیشین را بدل نیست
ایش اولکی ایشدر مولانا جامی بیت ز بان دهر ازین به مثل نیست * که کویند دست پیشین
را بدل نیست ۞ دست بکاسه یافت ۞ مباشرت جماع اوزره بولدی مولانا عطایی بیت
دوش بوقت صبحدم طرف چمن شتافتم * نرکس می پرست را دست بکاسه یافتم ۞ دست خر ۞
عورتن واوغلانن فلان ایتدیکم دیو سوکمك شیخ سعدی . بیت کسی پای مرغی نیاورد پیش
ولی دست خر رفت زانداز دیبش * حکیم انوری بیت دست خر تا میبرم اما * می نکویم
که در کجاست هنوز ۞ دستخوش ۞ دست افشار مرقوم معناسنه در مولا جامی بیت با دل
دستخوش خوف ورجا * کفت ای کرم روان تا بکجا * ترکیب اضافی صورتنده دخی استعمال
اولنور استاد . بیت عصمت وعقلست بر سر آمده از کائنات * او بهم پامال شهوت بود
ودستخوش هوا ۞ دستخون ۞ قمار اوینده رهن کند وجانبنه بغلمغه دیرلر حکیم خاقانی بیت
در قمره زمانه فتادی بدستخون * داما ل کعبتین که خر نقست پس وغا ۞ دست داد ۞
یعنی میسر اولدی ودخی رام اولدی معناسنه استعمال اولنور خواجه حافظ . بیت در آب
و کل ز خسارت چو جان دادم ببوی او * چو نقشی دست داد اول رقم بر جان سیاران زد
دیکر . بیت تشریف دستبوس توازا که دست داد * می افتدش بسان زمین چرخ در قدم
۞ دست در آستین کرد ۞ یعنی هر نسنه دن الچکدی کذا فی المحمودی ۞ دست شست ۞

نومید اولدی بو عبارت ترکیبله دخی مستعملدر میر ابو المعانی بیت دیکران او فا چو کرد
نهان * دست شستند عاشقان از جان ۞ دست شکسته ۞ یعنی بی مایه و بی قدرت
کذا فی شرفنامه ۞ دست صلیبی مکن ۞ یعنی تعظیم ایچون ال یا غمه کذا فی مؤید الفضلا
۞ دست کشاد ۞ یعنی سخاوجوانمردی کرد کذا فی المحمودی ۞ دست کشیده ۞ تصرف
اولنمش شی مولانا امیدی * مثنوی * بیا ساقی آن طفل نوسا لهرا * کرانمایه یا قوت
صیالهرا * بده کرچه درکیش هشیار و مست * نشاید کشیدن بیکسا له دست ۞ دست
مردی ۞ شفاعت وامانت ومعین معناسنه ده اولور کذا فی ادات الفضلا ۞ دست موزه ۞
آلات صنایع مولانا جامی بیت اول از شرع دست موزه کند * پس سؤال نمازور وزه
کند ۞ دست موسی ۞ یعنی آفتاب حکیم خاقانی بیت جام فرعونی اندر آر که صبح *
دست موسی برارداز کهسار ۞ دست پازد ۞ چالشدی و چبالدی مولانا کاتبی بیت برای
کشتن خود دست و پازدم بسیار * ولی بکوششن خود سرخ روی نتوان شد * مثال ثانی
میرزا قلی بیك بیت دست و پا چند زنی غرض شهیدان بردی * یکزمان صبر کن ای کشته که
قاتل برود ۞ دست و پا کم کرد ۞ کندو یی یتوردی شیخ سعدی بیت خواهم انه رپا یت
افتم دامنت کیرم بدست * چون ترا بینم زشادی دست پا کم میکنم ۞ دست و کریبان شد
یاقه یاقه یه اولدی خواجه سلمان بیت غنچه رایاد چو آید بتقاضا اکرش * درمیان
زر نبود دست و کریبان باشد ۞ دست کردن شد ۞ قول قوله اولدی دست و کریبانك
خلافیدر بابا فغانی بیت عفا الله مستی آن شوخ مردم کش که با خوبان * بغم عاشق
خوددر سرمی دست و کردن شد ۞ دست ساخت ۞ منفعل اولدی خواجه حافظ بیت
در باغ ز اشتیاق وصلت * کل ساخت دسته خویشتن را ۞ دسته شد ۞ مضطرب اولدی
خواجه سلمان بیت بنفشه دسته از ان میشود بمجلس باغ * که در بهار بخود میرود فروغم دین
۞ دستیار ۞ یعنی معین ظهوری بیت وفا یا بمرد و سخا دستیار * ظرافت ندیم و ادب پیشکار
۞ دست یافت ۞ ظفر معناسنه در مولانا هاتفی بیت وز انجا عنان سوی البرز تافت * بران کوه
و دشت از کران کر زیافت ۞ دغل درای ۞ عیب بولمه حالشورسن وعیب ارارسن
کذا فی مجمع الفرس ۞ دفتر شکست ۞ کاغد کنارین بوکمك حکیم انوزی بیت نیر مستوفی
بدیوان درخوشا کردان او * می بریدی کاغدی یا میشکستی دفتری ۞ دف زدن ۞ نسنه
استملك و دخی کریه ایلمك کذا فی مؤید الفضلا ۞ دفکش ۞ یعنی پا زنك که عورت پا زنکنه دیلور
اوغلان پازنکنه کوه دلال دیرلر ایکیسیده بو بیتده واقعدر مولانا امیدی بیت کوه دلال
و دفکشی بترا * بهتر ازشاعری و منلاتی ۞ دماغ دارد ۞ یعنی متکبر و خودبین کذا فی
شرفنامه ۞ دم بکام فرورفت ۞ محنتده اولمقدن کنایه در خواجوی کرمانی بیت دمی
ز وصل تو خواهم مکر بکام رسم * دمم بکام فرو رفت و برنیاید کام ۞ دم فرو رفت ۞ دخی دیرلر
خواجه سلمان بیت نا پیوست فرو رفته دم آواز دهیدش * کوکوش بره دارد و چشمش
نکرانست ۞ دم درکشید ۞ خاموش اولدی لازمیله تعبیر اولنمشدر خواجه حافظ بیت
حافظ چو نافه سر زلفش بدست تست * دم درکش ارنه باد صبا را خبر شود * کاهی

كاهى ملزو ميله ده تعبير اولنور زوله ايضا بيت مرا بكوى كه خاموش باش ودم درکش * كه در چمن نتوان كفت مرغ را خاموش دم زد انك مقابليدر سويلدى معناسنه ايضا بيت جايى كه يا رمن بشكر خنده دم زند * اى پسته كيستى تو خدا را بخود مخند دندان باو فرو برد اكا مشغول اولدى دندان طمع فرو برد دخى ديرلر بابا فغانى بيت درين مجلس بچيزى هركسى دندان فرو برد * اميد ما بران لبهاى شكرخند خواهد بود دندان بخون برد يعنى اصردى شيخ سعدى بيت كه بندى چو دندان بخون در برد * زحلقوم بيداد كرخون خورد دندان برجكر نهاد صبر وتحمل ايلدى امير سهيلى بيت چند خون دل خورم عشقت زسر خواهم نهاد * هرچه باداباد دندان برجكر خواهم نهاد دندان فشرد دخى ديرلر مولانا جامى بيت بسختى چند روز انجا بسر برد * بدان محنت بسى دندان بيفشرد دندان بركن يعنى طمع ايله خواجه سلمان بيت در آمد وكفت ازين دندان بامن * راحت طلبى زكام دندان بركن دندان طمع بركن اصلى اوزره در مولانا كاتبى بيت همه دندان طمع ازلب لعلت كند ند * من اكر پيرشوم بر نكنم دندانرا دندان بكار فرو برد جان ودلدن سعى ايلدى اوحد الدين اصفهانى * رباعيه * دشمن كرووصل زمن برد آخر * اوكشت بزرك ومن شدم خرد آخر * آورد بجان لب ترا ازبوسه * دندان برخت نيز فرو برد آخر دندان دارد يعنى خشم وكين ايلر كذا فى المحمودى دندان سپيد يعنى مسرور وخندان شيخ نظامى بيت سياهان ازان كارد يدان سپيد * زخندان لب روميان نااميد دندان شكند عاجز وفرومانده ايدر كمال خجندى بيت كر بسنك ستم عشق تو دندان شكند * دل زلبهاى تو دندان طمع بر نكند دندان فرو برد حرصندن اوز زينه دوشدى خواجه سلمان بيت دندان فرو مبر با ميداى دل ازتوا * روزى لب نكار بكام زمان دهد دندان كنان رسواى ايدبجيلر بر معناسى دخى زارى ايدبجيلردر ايكى معناسنه بو بيتدن فهم اولنور حكيم خاقانى بيت شاهدان آب دندان آمده در كار آب فتنه را ازخواب خوش دندان كنان انكيخته * وعاجز اولمق معناسنه ده وله بيت او سركران كرده بان من پيش او زارى كنان * دلها دران دندان كنان دامن بدندان ديده ام دندان نمايد خشم وغضب ايلر كذا فى شرفنامه ومجمع الفرس ده خندان معناسنه در بو معنايه حكيم خاقانى بيت نقاب شكر فام بند دهوارا * چو صبح از شكر خند دندان نمايد * ودخى عاجز اولمق معناسنه مرويدر دندان نماى ظاهر ايدبجى مذكور معنالرده كذا فى المجمع دنكاسه وكاسهٔ جلبان كلاهما بمعنى كرانجان ومفت خوار ايكيسيله بر معنايه بو بيتله واقعدر غزالىٔ مشهدى بيت كد وكشكول دركف بهر شور با دربدر كردى * نكردى سير ازين دنكاسكى وكاسه جلبانى دور كوشمال يعنى روزكار بد وايام فتنه وظلم وحالت فقر وفاقه كذا فى شرفنامه دور كيران يعنى پادشاهان ودخى باده نوشان مثال اول ابو المعانى بيت اينقدر دادى نكرده بوده پيش * دور كيران جهان درعهد خويش * مثال ثانى وله بيت جوهر جورت نكهدارد بچشم * دور كيران بادهٔ عشقت بسر ده پانزده دارى زيب وزينت وآرايش وفر وشوكت كذا فى شرفنامه دهدهى نالص ورايج

التون ۞ ده بجی ۞ بخمز النون واقچه ایکیسیله بو بیتلهو اقعدر شیخ نظامی بیت برمنست
اینکه درسخن سنجی * دده هی ز ر دهم نه ده بجی ۞ دهن دریله ۞ سوز صاقلمز خواجه
سلمان بیت آه دهن دریله مرا فاش کرد راز * اورا کناه نیست منش برکشیله ام *
۞ باب الدال المکسورة ۞ درا دوزا ۞ بو برادادرکه برعاقل وکامل اولان کمسنه دن خطا
ایله بر زله صادر اولوب فی الحال اصلاح ایتدکده ایراد ایدرلر لواحد من الشعرا بیت خه خه
ای دلبردرا دوزا * نیك میدری وخوش میدوزی ۞ درازآهنك ۞ اوزون اوزاق
دیمکدر مولانا جامی بیت درازآهنك شد این کار باتو * ندانم چون کنم ای یار باتو ۞ دریله
دهان ۞ هرایشتدوکن سویلین آدمه دیرلر اغزی یرتق دیمکدر شاعر بیت تنك دهان
شکرلبان مرهم آن جراحتند * کر زدهان دریلهٔ زخم زبان خوردکنی ۞ دژبرو ۞ خشمناك
اولان آدمه دیرلر کذا فی شرفنامه سروری مجمع الفرسده فتح دال ایله نقل ایتمشدر ۞ دل
بردل کواهی میدهد ۞ کوکلدن کوکله یول وار میر ابو المعانی بیت زنجم کرکنند دلدار جو دم
کدل بردل کواهی میدهد راست ۞ دلداد ۞ رضا ویردی ظهیر فاریابی بیت اکر ضرورت
ازین سان نکیردم دامن * چکونه دل دهدم کزدر تو در کذرم * بو معنایه خواجه سلمان بیت
خود دل کرا دهد بدهد دل به بیوفا * باری چو دل دهد به مهربان دهد ۞ دل دل کنان ۞
اضطراب ویریجیلر دیمکدر مؤید الفضلاده یعنی آه زنان ومجمع الفرسده امورنده متردد
اولانلر معناسنه بو معنایه حکیم خاقانی * مصرع * بغداد جانهار وی او طرار دلها موی او * دل دل
کنان درکوی او چون خود فراوان دیده ام ۞ دل شب ۞ کسر لام ایله نصف اللیل معناسنه در
خواجه حافظ بیت دوش در حلقهٔ می قصهٔ کیسوی تو بود * تا دل شب سخن از سلسلهٔ
موی تو بود ۞ دل کران کرد ۞ خاطر مانده اولدی مولانا صفی بیت نهاده بر دل ما کوه غم
زسنکدلی * سبب چه بود دل خود بما کران کردد ۞ دل کرفت ۞ طارلدی خواجه حافظ
بیت دلم کرفت ز سالوس وطبل زد چو کلیم * خوش آن زمانکه بمیخانه در کشم علمی ۞ دلکیر شد ۞
مثله خواجه سلمان بیت نیست سودای سر زلف تو کار همه کس * کان طریقیست خم اندر خم
دلکیر و دراز ۞ دلنشین ۞ مقبول ومطبوع اولمقدن کنایه در مولانا عرفی بیت زنهار کوش
باش درین بزم دلنشین * تا نغمه حلقه را بدر کوش میزند * واقف ضمیر اولمق معناسنه ده
استعمال اولنور شیخ فیضی از دل ودمن بیت مرد یده وری بدلنشینی * میخواند خطی زنیش
بینی ۞ دل نمود ۞ التفات ایلدی کمال اسمعیل بیت چو بسته با همه کس دل نمودکیست ترا * ازان
بو دهمه سالت زخنده ابهاباز * بو بیتك مضمونی کولر یوز کوستردی تعبیرینه مناسبدر خواجه
سلمان بیت تو دل نمودکی غنچه باصبا بنکر * که هر دمش چو به بیند کنار بکشاید * بو معنایه روی
دل نمود دخی دیرلر وله ایضا بیت آمد صبا و غنچه دل راز هم کشود * روی دلی به بلبل خونین
جکر نمود ۞ دل نهاد ۞ اطمینان قلب کوستردی یاخود اطمینان نفس ایلدی کمال خجندی بیت
دل نهادم من بیچاره بدرد دل ریش * چکنم با غم او نیست جز این چارهٔ من * بو معنایه حسن
بیك نازکی بیت دل نهادیم بر غمت آری * کار باید نهاد بر بنیاد ۞ دهقان خلد ۞ یعنی حضرت
رضوان علیه السلام که خازن جنت دخی دیرلر کذا فی شرفنامه ۞ ده بجا و درختان بجا ۞ اوقنده

اوقنده بوقندیدیمکدر مولانا شوقی یزدی بیت زطوبی زند صوفی خشك لاف * ببین ده کجا ودرختان کجا ڲ دیبای تخته در تخته ﭺ برنوع دیبادرکه تاروپودی سیم وزردرکذا فی المجمع ڲ دیدار کرد ﭺ یعنی ظاهر اولدی حکیم فردوسی از یوسف وزلیخا بیت دو چشم از زمین سوی دیوار کرد * زلیخا زدیوار دیدار کرد * ظاهر اولدی معناسنه ده اولور کمال اسمعیل بیت بخدایی که او زعطسهٔ خوك * موش را کرد در جهان دیدار ڲ دیده سرخ کرد ﭺ کوز قرارتدی دیه جك یرده ایرادایدرلر مولانا جامی بیت بهر کارخ که کردم سرخ دیده * کنون از هرمژه خونم چکیده * بو معنایه مولانا هلالی بیت ازمی شوق مست شد بلبل * چشم خود سرخ کرد بر رخ کل ڲ دیدهٔ کافوری ﭺ یعنی نابینا کذا فی شرفنامه ابوالمعانی بیت چو قانم کشته میبودم نطارن * زکریه دیده ام کافوری بوده ڲ دیر آید درست آید ﭺ کیج کلور ایو کلور مولانا کاتبی در نعت شریف * مثنوی * محمل جان چون بمطاف آمده * قبلهٔ جانها بطواف آمده * دیر ودرست آمده عکس ملل * زوشده دیر آی ودرست این مثل * شیخ نظامی بیت چه خوش کفت این مثل مرد جهان کرد * که دیر آید درست آید جوانمرد ڲ دیر آشتی ﭺ دوه کینلی نته کیم ضدنه زود خشم دیرلر مولانا هاتفی بیت همه زود خشمان دیر آشتی * سرشته زخشمند پنداشتی ڲ دیرپای ﭺ یعنی قائم وثابت شیخ نظامی بیت کیست درین دستکه دیرپای * کولمن الملك زند جز خدای ڲ دیبا هرچند کهنه شود پاتیانه نکردد ﭺ اصل زاده هرنقدر فقیر اولسه رزالت قبول ایتمز ابوالمعانی بیت بدی ناید ز مردم زاده هرکز * نکردد پاتیانه کهنه دیبا ڲ دیکر کمر نبست ﭺ ضایع وتلف اولمش نسنه دن کنایه در مولانا طوسی بیت تا نمودی بنیشکر لب خود * آن شکسته دکر نبسته کمر ڲ دیکر نمی بندد کمر ﭺ مثله شیخ عبدالله انصاری بیت هرکه جز موی میان او خیالی بسته است * در میان عاشقان دیکر نمی بندد کمر ڲ دیك طوسی بجوش آمد ﭺ صوفیٔ مقلد وشیخ مزورحقنده ایرادایدرلر شیخ کمال بخندی کندونك علاءالدین نام برصوفیسی حقنده دیمشدر * قطعه * چون علاءالدین ما وقت سماع * درفغان وخروش می آید * کوییا از حرارت انکشت * دیك طوسی بجوش می آید * ڲ دین فروشان ﭺ یعنی اصحاب ریا کذا فی شرفنامه ڲ دیوارپست ﭺ ترکیده یالیمی ایچلو دیدکلریدر مولانا هاتفی بیت چه صفهای چرکه بهم داددست * شد آن پیکران دشت دیوار پست ڲ دیوارکج برآرد ﭺ نامعقول ایش ایشلمکدن عبارتدر خیالیٔ عجم بیت از طاق ابروانش دوکردهٔ محراب * در پیش خویش تاکی دیوار کج برآری ڲ دیوار کوش دارد ﭺ طوبلنر ایش اولمز ترکیده دیوارك قولاغی واردیدکلری در اقتشا پوز بیت از حال خود نه راحت ما را خموش دارد * کفتن نمیتوانم دیوار کوش دارد ڲ دیوانهٔ ماه نو دیده ﭺ جنونی بی سببدر وآی باشنده جنون زیاده اولمقدن عبارتدر مولانا هاتفی بیت کان شیفتهٔ رسن بریده * دیوانهٔ ماه نو بدیده ڲ دیوکیر ﭺ هندوستانده ایشلنور برنوع لطیف حریرقماشدر میرخسرو * مثنوی * نکو دانند خوبان پری کیش * که لطف دیوکیرش از کتان بیش * زلطف این جامه براندام آییست * ویاخود سایهٔ بر ماهتابیست ڲ دیو دولت ﭺ تیز زائل اولان دولت ومدبرد شمن دولتنه دیرلر کذا فی شرفنامه

دیوجان یعنی سخت جان و شریر ومثل دیومردم کذا فی شرفنامه دیومردم یعنی
مردم بداخلاق وشورانکیز وفتنه جوی کذا منها دیومردم فریب مرد حیله کار ابوالمعانی
بیت حیله پرور پلید وبدمشرب * دیومردم فریب وبدمذهب دیوهفت سر یعنی زمانه
اول اعتبارایله که هفت اقلیم اوله یاخود یدی قات اوله کذا فی شرفنامه باب الدال المضمومه
درملك راء موقوف ایله یعنی خاتون حکیم شفایی درهجو مؤمن خان بیت کر درملك کل منی سك
باز سقط شد * با پای کله زنکله جنبان بکجا رفت دزدافشار خرسز بتاغی میرخسرو
بیت چو جوید متقی ادرار دزدافشار خوان اورا * که لا بد می بباید ساخت بادزدان ایوانش
دزدی از هندوان عجب نبود بربد اصلدن فعل قبیح صادر اولدقده ضرب ایدرلر
شیخ نظامی بیت زاغ جز هندوی نسب نبود * دزدی ازهندوان عجب نبود دشمن
خانکی دوست بخنور دشمن مولانا ظهوری بیت همه آشنا یان بیکانکی * محل جوی
چون دشمن خانکی دشمنکام یعنی بداحوال ترکیده ارقسی حاللودیر لر مولانا بیانی بیت
بعاقبت شدم از دور چرخ دشمنکام * من بلازده از دوستکامی بسیار * مقابلی دوستکام مدر
دشوار پسند دکه کسنه یی بکنمز آدم اهلی شیرازی بیت کردهم جان بوفایش نه پسندی هرکز
آه ازان شوخ جفا پیشه دشوار پسند دعا کفت یعنی روانه اولدی خواجه حافظ بیت
صلاح ازماچه میجویی که مستانرا صلا کفتم * بدور نرکس مستش سلامت را دعا کفتم *
بو بیتدن وداع معناسی استنباط اولنور دمبه نهاد یعنی فریب داد آلدادی دیمکدر
حکیم خاقانی بیت اجلت دمبه نهاد از بره چرخ هنوز * همچو آهو بره مشغول چرایند همه
دم لابه سك یا لتقلمق معناسنه خواجه غیاث الدین بیت زدم لابه سك چه شادی
رسد * که از عف عفش موجب غم بود دمل برآورده زر زیاده شود زحمت چکن راحت
بولور مولانا امیدی بیت غنچه بنمود ز رشاه کل افزودبلی * زر زیاده شود آنرا که برارد دمل
دم کرك ضم کافله صبح کاذب کذا فی شرفنامه دم مخور یعنی الدائمه ایضا منها
دمبه پرور یعنی تن پرور ایش اشلیوب خورد وخوابه مشغول اولانه دیرلر ایضا منها
دمبه میدهد یعنی فریب میدهد کذا فی المحمودی دوازده جوسق یعنی اون ایکی
بورج فلکی کذا فی شرفنامه دواسبه چتال آتلو اولوب کیدن آدم آتك برینه بنروبرین یدك
ایدر کاهی ایکسینی یدك ایدوب برینه دخی بنر اکا سه اسبه دیرلر مولانا جامی بیت دل کو دواسبه
ازغم جانان همیکریخت * عشقت عنان کرفته بسوی تو میکشد * مثال سه اسبه کمال اسمعیل
بیت بکوش جود تو تا که حدیث کان برسید * سه اسبه خامه تو تاختن بران آورد
دو چار زد راست کلدی کذا فی بعض النسخة المعتبره دوچار شد مصادف اولدی
شاه طاهر دکنی بیت بهر طرف که روی زیر نه سپهر دورنك * ز شش جهت شودت کار وآن
غصه دوچار دوچار کردید مثله محتشم کاشی بیت چو با جمی دوچارم کرد د
از من صد سخن کوید * چو تنها بینمدم مهر سکوتش در دهن باشد دو چشم چار شد
مثله ایکی کوز درت اولمق راست کلوب مقابل اولمقدن کنایه در کذا فی المحمودی دود بسوی
نکویان باشد عالم دولتلویه توجه ایدر شیخ نظامی بیت بهر جا که شود آتش روان زود *

* بسوی نیکویان خوشتر ود دود کی دودکدامین چراغ که کیمک حماینده در وکیه طیانور دیمك اولور مولانا هاتفی بیت که آیا زد ودکد امین چراغ * شده خان بد بیسان پریشان دماغ کی دود آمد که بد بخت وشوم معناسنه میر حسن دهلوی . بیت آن پری ر وچونهان کشت مرا تاب نماند * رفت جان از بدنم بخت من از دود آمد کی دوردست که اوزون اوزاق بیت بفکر سیم کردن ازسر زلف * مروایدل که باشد دوردستی * مولانا جامی بیت ز دست اجل تا شوم پای پست * کشم پا ازین جنبش دوردست کی دوست دشمن که دوستلقده نفاق اوزره اولانه دیرلر مولانا عرفی . بیت دوست دشمن رابخون غلطان کنم عرفی ولی * دوست دارم دشمنی کورا زبان ودل یکیست کی دوستکام که نیك احوال خواجه سلمان . بیت دشمنان کفتند کام دوست ناکامی بود * عاقبت سلمان برغم دشمنان شد دوستکام کی دوستکانی که یاران مجلسده بر برلرینه محبة ایچدکلری طلو ساغره دیرلر حکیم خاقانی . بیت بدستم دوستکانی داد خاص از جام خرسندی * که خاك جرعهٔ اوکشت حضر وآب حیوانی * خواجه سلمان . بیت نرکسش درعین مستی دمبدم چشم مرا * ساغر از خون لبالب دوستکانی میدهد کی دوشاخ شد که یعنی فرار ایلدی کذا فی بعض اللغة المعتبرة کی دوش بادوش که تمام نظیر وهمتا مولانا عرفی در منقبت امام علی رضی الله عنه مصرع * دوش بادوش نبی در شرف کوهر ذات کی دومرجان که یعنی ذواب محبوبان کذا فی شرفنامه کی باب الراء المفتوحه که رازآب که صوده کورینن عکس هرنه اولورسه ابو المعانی بیت حال عاشق چون شود دردیدن آن ماهتاب * میشود عاشق بحسنش کر ببیند راز آب کی راز زمین که یعنی سبزه وشکوفه کذا فی شرفنامه کی ران کشادن که آتدن اینمك وسایر مرکوبدن اینمك وآت اوزرنده اکر بوشالتمق کذا فی مؤید الفضلا اما مجمع الفرسده بمعنی ظاهر کردن عیب مسطوردر و بعض فرهنکده یعنی برهنه شدن واقعدر مثال معنیٔ اول حکیم خاقانی . بیت سرنعل بهای سم اسبت دهم امروز * کاهی بکمینی دل ماران بکشایی کی راه انجام که اسباب سفر مرکوب وغیره کبی کذا فی نسخة میرزا ابراهیم اما مؤید الفضلاده انجق مرکوب معناسنه نقل اولنمشدر بو معنایی مؤید شیخ نظامی . بیت شوری چنین کرم دربندنان * ره انجام را کرمترکن عنان کی راه آورد که ارمغان مولانا کاتبی بیت زراه یار من آور غبار رای باد * مرا ازان نبود خوبتر ره آوردی کی راه دیکر زد که غیری سمت طوتدی خواجه سلمان . بیت دل همی نالد چو چنك عشق برآهنك تو * دردل عشاق هردم راه دیکر میزند کی راه روان سحر که یعنی اولیا وسالکان وشب بیداران کذا فی شرفنامه کی راه فنا که یعنی امراض وعلل مهلکه ایضا منها کی راهیست که کاسه میتوان داد بدست که ایشلك وهموار وصعوبتسز یولدر دیمکدر استاد * رباعیه * راهیست زکعبه تا بمقصد پیوست * وزجانب میخانه ره دیکر هست * لیکن ره میخانه زآبادانی * راهیست که کاسه میتوان داد بدست کی رخت ببربست که یعنی مسافر اولدی کی رخت افکند که یعنی مقیم اولدی بو ایکی عبارت بو بیتده واقع اولمشدر ابو المعانی بیت درهوای عشقت افتم آن زمان درد وغمت رخت خود افکند در دل عقل ودین بربست رخت کی رسید که یعنی رواشد بومعنی

اصطلاحیدر اصل معناسی ایوشدی دیمکدر خواجه سلمان بیت مرار سدکه تراتو به
داده وکفتن * شنیدم آیت توبوا الی الله از لب حور ﴿ رصد کهخاکی ﴾ فتح کاف عجمی
واظهار ها یله بمعنی قالب انسان کذافی شرفنامه ﴿ رفت ﴾ یعنی ظاهر شد بودخی
اصطلاحیدر خواجه حافظ بیت دور از رخ او دمبدم از کوشهٔ چشم * سیلاب سرشك
آمد و طوفان بلا رفت * و بر معناسی دخی ایلدی در کرد معنا سنه بودخی اصطلاحیدر
ترکیده بوکا بکنور تعبیر وار درایوا ایتدم دیه جك یرده ایوواردم دیرلر سیفی اسفرنکی بیت
دلا وصف میان نازك جانان من کفتی * نکو رفتی حدیثی از میان جان من کفتی * بر معنای
مصطلحی دخی جاری اولمقدر مولانا شاهی بیت چو کالك صنع چنین رفت بر صحیفهٔ ما * مکیر
خرده بر ارباب عشق و عیب مکن ﴿ رقم زد ﴾ یعنی فرمان کرد مولانا هاتفی بیت
رقم زد دکربار سیصد هزار * که باشند فرمان بر ان یسار ﴿ رقیبان راز ﴾ یعنی عارفان
وارباب مشاهدات غیبیه کذافی شرفنامه ﴿ رنك آزادان ﴾ یعنی سیرت و روش مردمان
احرار و جوانمردان ایضا منها ﴿ رنك آور ﴾ یعنی شیوه و ناز ایله فریب و یریجی کذافی مجمع الفرس
﴿ رنك آورد ﴾ یعنی تخییل اولدی ابو المعانی بیت بحسن یکدمیش کل چولاف خوبی زد *
بدید رنك و رخ و عارض تو رنك آورد ﴿ رنك شبه زنکبار ﴾ یعنی تاریکی وسیاهی شب کذافی
شرفنامه ﴿ رواق بیستون ﴾ یعنی آسمان و افلاك ایضا منها ﴿ روان آورد ﴾ یعنی عاقل
ودانا کذافی مجمع الفرس ﴿ روضهٔ ترکیب ﴾ یعنی قالب انسان کذافی شرفنامه ﴿ ره بره
بیشه به نیشه ﴾ ایولکه ایلك کملکه کمالك بو معنی ترکیده یولی یول ایله اورمانی بالته ایله دیرلر
ابو المعانی بیت دوستان را لطف باید دشمنان را تیغ تیز * این مثل شد ره بره بیشه به نیشه
کفته اند ﴿ ره خوابیده ﴾ اشلك یول دیمکدر ﴿ ره سپر شد ﴾ ضم سین ایله یولی طوتوب
کیتدی ابو المعانی بیت شنید قیس که رفتست محمل لیلی * شده است زه سپر و رو نهاده در
صحرا ﴿ ره نورد ﴾ غایت اشکون آت حکیم فردوسی بیت چرا نشدهٔ کرکس اندر نبرد *
چها نندهٔ چرمهٔ ره نورد ﴿ ره هوان نتوان رفت ﴾ رذالت و خواری ایتمك اولمز کذافی
شرفنامه ﴿ باب الراء المکسورة ﴾ رشته بانکشت بست * یعنی سپارشی اوتمدی مولانا
صائب بیت غافل مشو ز مرك که در چشم اهل هوش * موی سفید رشته بانکشت
بستن است ﴿ رشته بر آورد ﴾ برکسنه سفرده خسته اولدقده ایرادایدرلر ولایت بخارایه
مخصوص بر علتدر ساق انسانده ظاهر اولور اپلك کبی بر نسنه در قطع اولنمسه صاحبی
هلاك اولور حالی اوزره قالسه کتد بجه اوزار لواحد من الشعرا بیت خور ذآب بخارا
کر فرشته * بر آرد پای خود درازی رشته * شیخ سعدی بیت یکی را حکایت کنند از ملوك
که بیماری رشته کردش چو دوك ﴿ رکاب کران کشت ﴾ یعنی سوار شد و حمله کرد کذافی
شرفنامه ﴿ رندان خاکبیز ﴾ یعنی اصحاب دقایق شناس ایضا منها ﴿ رند عالمسوز ﴾
مرد لاابالی و بی قید خواجه حافظ بیت ما مست و خراب و رند عالمسوزیم * با ما منشین
وکرنه بدنام شوی ﴿ ریزی بریز ﴾ یعنی مرحمت ایله حکیم خاقانی بیت ای فیض رحمت تو روان
عاصیان را * ریزی بریز بر دل خاقانی از صفا ﴿ ریش کاو ﴾ یعنی ابله و احمق مولانا جامی

جامی بیت در طلب نا کشیده محنت ورنج * ریش کاوی بود توقع کنج ف ریش کاو ریشخند ارزد
ع هرکس ایله مرتبهٔ عقابجه سویلشر شیخ نظامی بیت بباید ساخت با هر نا پسندی *
که ارزد ریش کاوی ریشخندی ف ریش ناطوری ع هرکسه سزا و نا سزا دیو عیوب تملق و تواضع
اینده دیرلر بو معنایه ناطور کنجه تعبیری دخی مشهور در ابو المعانی بیت مشد آنکس
از مروت در جهان دور * که ریش خود کند چون ریش ناطور ف ریك فلان پوشیده است ع
فلانك احوالی نامعلوم در دیه جك یرده ضرب ایدرلر شیخ اوحد الدین بیت ماریك قصهٔ
خود پوشیده ایم ز خلق * وانکه ز قصهٔ ما عالم خبر کرفت ف باب الراء المضمومة ع رستم
عنان * یعنی بهادر و شجیع پهلوان عبد الله هاتفی بیت برستم عنانان سپردش عنان * که آتش
فروزان شود از سنان ف رقعهٔ غبرا ع یعنی روی زمین کذا فی شرفنامه ف روپوش ع یعنی
مخفی و پوشیده مولانا جامی بیت نیست حد چو منی بردن نام چو تویی * بهر روپوش بنام
دکرانت خوانم ف روز استفتاح ع روز مبارك شاعر بیت عزیز دان زمان وصال را کانم *
مقابل شب قدرست و روز استفتاح * شب قدر مناسبتیله روز عید اولمق فهم اولنور
ودخی شهر رجبك اون بشی اولمق دخی فهم اولنور حضرت مولانا بیت مثنوی که صیقل
ارواح بود * باز کشتش روز استفتاح بود ف روز بازار ع ایام رواج خواجه سلمان بیت
بلسر زلفت شب و شین سر و کارم بود * در جمالت شب همه شب روز بازارم بود * حکیم
انوری بیت دور عیش و طرب بستانست * روز بازار کل و ریحانست ف روز بازخواست ع
روز قیامت خواجه حافظ بیت ترسم که صرفهٔ نبرد روز بازخواست * نان حلال شیخ ز آب
حرام ما ف روز بیم وامید ع بو دخی روز قیامتدر کذا فی شرفنامه ف روز خود بازار خود
دید ع یعنی کندو حالنه مشغول اولوب آخره دخل و تعرضی ترك ایلدی محمد عصار بیت
دکان بند ز افی الحال بر چید * روان روز خود بازار خود دید ف روز شمار ع روز قیامت
حکیم شفائی بیت از هجر تو بر هجو ستم کردم و داغم * کین مایهٔ تعظیم تو تا روز شمارست
ف روز عزلت ع یعنی روز صوم کذا فی شرفنامه ف روز نو روزی نو ع رزق مقدر هر کونه
جدید در عربیده یوم جدید رزق جدید دیرلر شیخ نظامی بیت اکرچه از عمر بیشی رفت
کور و * کنون روز نوست و روزیٔ نو ف رو کش فلان کرد ع برکسیه آخر آدم ایله ستم
ایرشمکدن کنایه در محتشم کاشی بیت سر و کارم بغزالیست کز اغیار مدام * میکند
رو کش مردم سك مردم رویی ف رونما ع هدیهٔ مرد با عروس ترکیده یوز کورملکی دیو یکی
کلنه کوبکونك و یردیکی هدیه خواجه سلمان بیت آن ماه رو اکر نماید شبی مرا * در وجه
او نهیم دل و جان برونما ف کاهی رونما دهد ع دیرلر خواجه آصفی بیت مانع ز روی خوب
تو آیینه میشود * تا اهل دید جان و جهان رونما دهد ف روی او بیند ع انك طرفن
طوتار شاعر دیمشدر بیت ریش داری اکرش با پسری بحث افتد * هر که آید بمیان
روی پسر می بیند ف روی آورد ع توجه و عزیمت ایلدی کذا فی شرفنامه ف روی بدیوار
کرد ع خلوت نشین اولدی خواجه آصفی بیت آصفی روی بر آورد بمحراب دعا * روز
از ابروی بتان روی بدیوار آورد ف روی در دیوار آورد ع مختفی اولدی ظهیر فاریابی

بيت فلك بجاى تو افراشت پشت بر مسند * ستم بعهد تو آورد روى در ديوار ل روى پسر بيند م آنك جانبين طوتار بيت هركه آيد بميان روى پسر مى بيند * شاهد كام دلم راه ديگرمى بيند ل روى بقا م يعنى پاينده وصحت كذا فى شرفنامه ل روى تركش م سوبانكه حاضرلنمش سوزايضا منها ل روى داد م ظاهر اولدى كمال خجندى بيت روى تو ديدم سخنى روى داد * زاينه طوطى بسخن درفتاد ل روى درديوار م فراغتدن كنايه در شيخ عطار بيت چون وصالت هيچ كس را روى نيست * روى درديوار وهجرت خوشترست ل روى دهد م ظاهر اولور كمال اسمعيل بيت هركه ازخط شريعت ننهد پاى برون * هردمش فتح دكر روى دهد چون پركار * روى دل نمود م تسليت خاطر والتفات ايلدى طالب آملى بيت تاچاك سينه ازدم تيغت كشوده ايم * صد روى دل بمردم عالم نموده ايم * حكيم شفايى بيت شفايى درقيامت نيز روى دل نمى بينم * كه دركوى بلا هركس كه كم شد جاودان كم شد ل روى زرد كرد م يعنى يوز قرارتدى اكثرها وساطتيله استعمال ايدرلر خواجه آصفى بيت بيمار عشق راچو دوا نيست از چه رو * پيش طبيب اين همه روزرد ميكند * ل روى سپيد م كريده ومنتخب بومعناده سرسپيد دخى ديرلر طالب آملى بيت ماكلخنيان سنبل ونسرين نشناسيم * آتش بود آتش كل روى سپيد ما ل روى شناسان م آشنايان ومعارف ومشاهير كذا فى شرفنامه ل روى نمود م ظاهر اولدى حكيم فردوسى بيت بفرمان يزدان خجسته سروش * مرا روى بنمود درخواب دوش ل باب الزاء المفتوحه م زاد خوست م قلت اكلدن ضعيف اولان حقنه ايراد ايدرلر كذا فى كتاب السامى فى الاسامى زادمنش م يعنى كريم وجوانمرد اصلى آزادمنشدر كه حر الاصل ديمك اولور * مصرع * زادمردى چاشتكاهى در رسيد ل زاده خاطر م يعنى فكر ومنشآت وشعر وغزل وامثالهم كذا فى شرفنامه ل زاده مريخ م يعنى آهن كذا فى مجمع الفرس ل زاغ كمان م يعنى كوشه كمان كذا فى شرفنامه ل زال مداين م نوشروان ايوانندن اوينك قاپوسى اولان عجوزه ايضا منها ل زانوزد م تعظيم ايتدى مولانا كاتبى بيت سكان يار بما كرشوند همزانو * زساق عرش ملائك زنند زانو نيم ل زانوزند م تعظيم ايدرظهورى بيت صراحى بخورشيد پهلو زند حريفان بناهيد زانو زند ل زانوزنان م تعظيم ايديجيلر مولانا هاتفى بيت پى تهنيت يك بيك همكنان * زبان بركشادند زانو زنان ل زاهد كوه م يعنى آفتاب كذا فى المجمع زبان آور م يعنى بدزبان خواجه سلمان بيت دلست غنچه بيكار وسوسنست زبان * بسيست ره ز زبان آورى بدلدارى * كاهى وصف شعرا قصد اولنور كمال اسمعيل بيت بهر كجا كه زبان آور يست شمع صفت * زكنه وصف تو باشد بهلكن وعجز قرين * وكاهى افشاى رازايدنه ديرلر شيخ نظامى بيت زبان آورانرا بتو ياد نيست * كه باشعله كنج راكار نيست زبانرا بشكست م يعنى رشوت ويردى مولانا اقدسى * رباعيه * ساقى بده آن قدح زبانم بشكن وز باده بى خمار جانم بشكن * پيشانى توبه را شكستم زلبت * كرتوبه كنم دكر دهانم بشكن زبانرا كبود كرد م اغزنده توى بتدى ديدكارى معنادر خواجه سلمان بيت تيغ كهرفروش زبانرا كبود كرد * از بس كه برسحاب امان الامان نهاد ل زبانزد م روزمره سوز يعنى برلفظى

برلفظی سوزارسنده تکرار ایتمکی معتاد ایلمك ودخی جمله نك معلومی اولان اداخواجه
آصفی بیت مراحل بث زبا نزد شکست کوه غمت * که من به تیشهٔ فرهاد همزبان شده ام
ڨ زبان زرکری ع ایکی کمسنه میاننده معهود انه سوزکه معناسن انجق کندولر بیله لر
وآخری ایشتدکده فهم ایلمیه کذافی فرهنك جهانکیری ڨ زبان کشاد ع یعنی سوزه
باشلدی کذافی شرفنامه ڨ زبردست ع اوست اولان کمسنه قوتده وهیأتده ترکیده توانا
وزورلو آدمه دیرلر مولاناهاتفی بیت چواز چهره کرد خجالت فشاند * زبردست شهزادکانت
نشاند * بو بیتدن اوست طرف اولمق فهم اولنور زیرا شهزاده لرینی اوست طرفنه
اوتورتدی دیمك اولور شیخ سعدی بیت زبردست هردست دست آفرید * خدایی که
بالا وپست آفرید * بو معنایه بالادست دخی دیرلر وحشی یزدی بیت کسی راکین هما
برسر نشیند * ببالادست اسکندر نشیند ڨ زخم بریان ع یاره اوزرنده قانکه پختی لنمش
اوله کذافی شرفنامه ڨ زربزرداد ع باشه باش ویردی برنسنه بازارنده برجانبده زیاده للك
اولمیه خواجه حافظ بیت آمد وکرم ببرد آب رخم اشك چوسیم * زربزرداد کسی آمد وکین
بالا برد ڨ زرده دهی ع خالص العیار التونکه زر هفت هفت ده دخی دیرلر مولانا جامی
بیت چون مس اوبه زر زرده دهیست * ذکر زری در زر اوبی رهیست * کمال خجندی بیت کفتهای
توکه بروی زدهٔ سکه کمال * هفت هفتست ولی چون زر خالص ده ده ڨ زرکانی ع مثله
معدنی زر خالص اولمق اعتباریله در شرف یزدی بیت زر کانی ونقرهٔ زیبقی * که مهتاب
راداده بی رونقی * کاهی زر مشدد اولمق اقتضا ایدر مولانا هاتفی بیت شدان زرکانیٔ
ناکاسته * بنام جهانکیر آراسته ڨ زرده کوش ع زراق وسالوس ومرایی کفته خواجو
خواجواز کمال نامه بیت بروای زرده کوش وازرق پوش * شیخ زراق وشوخ وزرق
فروش * کاهی دنبك وقلتبان معناسنه ده اولور منلا حیرتی بیت حسود تیره دل زرده
کوش ونا انصاف * که بود خیری وپهلو بورد احمر زد ڨ زر زرکشد بی زری دردسر ع اقچه
اقچه یی چکر اقچه سزلق دردسر شیخ نظامی بیت شنیدم زپیران دینار سنج * که زر زر
کشد کنج زرین کنج * ابو المعانی بیت شنیدم مثل زد یکی پرهنر * که زر زر کشد بی زری
دردسر ڨ زر سفید از پی روز سیاهست ع آق اقچه قره کون ایچوندر نظام استرآبادی
بیت بود همیشه از پی روز سیه زر سفید * اخترو شب بصدق آن واقعه دادیاوری
ڨ زر روی بست ع نقد ناروا یعنی یکمز اقچه نظام دست غیب بیت پای قبول باطنیت
همچو ظاهرست * کان زرکه روی بست همه نقد نارواست ڨ زرق فروش ع مرایی
وسالوس مولانا جامی بیت چرخ کحلی صفت وازرق پوش * همه ابنای زمان زرق فروش
ڨ زرمشت افشار ع خسرولك مصنوع آلتون طوپیدرکه لادن کبی الده اوینادرایدی
دستخوش دخی دیرلر حکیم سوزنی بیت زرمشت افشار بودی بوسهٔ اورا بها * سبلت
آورد وسزای تیرمشت افشار بود ڨ زرمصری ع یعنی زر خالص کذافی شرفنامه
ڨ زرمغربی ع مثله ایضا منها ڨ زرمزم آتش فشان ع یعنی آفتاب کذا ایضا منها ڨ زمین
کوب ع یعنی ستوران آت وقاطر وغیرهما ایضا منها ڨ زمین کیر ع کوترم طالب آملی

بیت عجب دارم بدین بخت زمین کیر * که چون آهم قرین سرفراست ﮒ زن؛زد ﻊ
روسپی عورت وروسپی عورتلو مولانا جامی بیت بران کار اکر مزد دارد طمع * همین
بسکه نا مش بود زن بمزد ﮒ زنبیل در آب افکن ﻊ فارغ اول وترك ایله مولانا نوعی بیت
شیرازه اکر تازه کنم جلد سخن را * زنبیل در آب افکنم انجیل کهن را ﮒ زن جلب ﻊ فاحشه
عورتلو دیمکدر شاعر بیت زن جلبی رفته چو در هجو وذم * کرده بسی حرف برایشان رقم
ﮒ زنخ آورد ﻊ مزه لندی کمال اسمعیل بیت فلك برابری همت توا ندیشد * برو خرد زنخی
مغز دلستان آورد ﮒ زنخ برد ﻊ مزه لنور وآلدادر معناسنه اوحد الدین اصفهانی * رباعیه *
ای ماه رخت جامهٔ دل درخون زد * تادید ترا رخت دل ما چون برد * آن خال که بر کوشهٔ
چشم است ترا * خال لب خوبان بزنخ بیرون برد ﮒ زنخ زد ﻊ لاف اوردی شیخ عطا ز
بیت بریش آمد زعشقت جمله حالات * کنون کشتی زنخ زن در کرامات * مذکور اوج
ترکیب بر برلرینك معناسنه قائم اولورلر محلنه کوره استعمال اولنور زنخ لفظی مطلق چکه در
حقیقة کرکسه مجازا محمد عصار بیت خطی کان مشتری را از زنخ زاد * نشاید کرد ازان
برمهر بیداد * لاف اوران آدمه زنخ زن دیرلر میر خسرو بیت کرد ز نخشان ز محاسن کنار
اهل زنخ راز محاسن چه کار ﮒ زن دو دافکن ﻊ یعنی شب کذا فی مؤید الفضلا ﮒ زن کوچه
باستان ﻊ یعنی دنیا کذا فی ادات الفضلا ﮒ زنکله روز ﻊ یعنی آفتاب کذا فی المحمودی
ﮒ زورق زرین وزورق سیمین ﻊ یعنی ماه نو کذا فی شرفنامه ﮒ زهرخند ﻊ ستر خجالت
ایچون اولان خنده ایضا منها والم وغصه دن حاصل اولان خنده ﮒ باب الزاء المکسورة ﻊ
ﮒ ز باغ توام ﻊ یعنی سنك پروردهٔ وسنك احیا کرده کم دیمکدر کذا فی شرفنامه ﮒ ز دست بر کیرد ﻊ
یعنی هلاك ایدر ظهیر فاریابی بیت بچشم که کفتی ز وذت ز دست بر کیرم * چه کو یمت که ز دستت
درست بنوایی ﮒ زریش او فراغتی داریم ﻊ بزم آندن پروامز یوقدر شاعر دیمشدر بیت
هرکه با ما بروت می تابد * ما ز ریشش فراغتی داریم * پروای ریش اوندارم دخی دیرلر
مولانا جامی بیت می ده بیانك نی که ندارم بفر عشق * پروای ریش محتسب وسبلت فقیه
ﮒ زسین سخن فراختر ستت ﻊ کثرت کلامدن کنایه در کذا فی شرفنامه ﮒ زعرض دور کن ﻊ
یعنی هلاك ایله ایضا منها ﮒ زکوش پنبه برون کن ﻊ غافل اولمه وهر مصلحت مرادك
اوزره اولمز ترکیده دخی بو تعبیر واردر استاد بیت برشخندیٔ دنیا مشو فریب ایدل *
زکوش پنبه برون کن خبیرسنی از حق ﮒ زندانی بود ﻊ یعنی مکدر الاحوال مولانا هلالی
بیت شکر صد شکر که امروز کسی یافته ام * که ستاند ز فلك دادمن زندانی ﮒ زندکانی
میدهد ﻊ یعنی هلاك ایدر ضدیله بیاندر کذا فی شرفنامه ﮒ زینهار خوار ﻊ پیمان شکن
شیخ نظامی بیت ولیکن بود صحبت زینهاری * نکردند از وفا زینها رخواری ﮒ زه مریج ﻊ
یعنی آهن کذا فی المجمع ﮒ زهندوستان یاد فیل داد ﻊ کچمش احوالی خاطره کتوردی
مولانا هاتفی بیت که آن بیخرد جرکس بدنژاد * زهندوستان فیل را یاد داد ﮒ زیاده سر ﻊ
چوق سوزلو شیخ آزری بیت هرکز بمنزلی نرسد کمرهی که او * دنبال هر زیاده سر و بو الفضول
بشد * ودخی شجیع وبهادر معناسنده کاور نظام استرابادی بیت بی پا شود زتیغ تو

توعنتر بو وزر زم * پیش تو هر زاده سر آورده پای کم ل زیر ران نهاد م جنکده یاخود
دعوا و مباحثه‌ده عاجز و مغلوب اولمقدن کنایه‌در کذا فی مجمع الفرس ل زیر و بالا کوید م
خلط کلام ایدر اوحد الدین اصفهانی بیت کر زیر فلك براستی چون بالات * کویند که
هست ولی زیر و بالا شد ل زیر و بالا نیست م شك وشبهه یوقدر مولانا فخر الدین
فتح الله بیت بلاست آنکه تونامش نهادهٔ بالا * حدیث راست همینست که زیر و بالا نیست
ل زیره بکرمان مبر م ترکیده طرخونی یه طرخون صاتمه دیدکاری مثلدر مولانا امیدی
بیت من این قصیده که آورده‌ام بدان ماند * چنانکه زیره بکرمان و در بدریا بار * مولانا
جامی بیت خیال زیرکی باخود مبر پیش خدادانان * نه بند بار زیره آنکه باشد عزم
کرمانش ل زیره بوعده پرورد م وعدبی انجاز یعنی قوری وعده ایله اکلندرمك شیخ نظامی
بیت امید خودش بهتراست از خورش * بوعده بود زیره را پرورش * بو مضمونی رومده
عزمی افندی ترکی نظم ایلمش بیت قوری وعده ایله بولوب نشو و نما دونمشدر * کشت
زار املم مزرعهٔ کمونه ل زین دست م بو اسلوب و بو طرز اوزره خواجه حافظ بیت کر
توزین دست مرا بیسر و سامان داری * من باه سحرت زلف مشوش دارم * کاهی یالکز زین
لفظیله‌ده بو معنایی قصد ایدرلر خواجه سلمان بیت قضاتا مهد اطفال فلك را میدهد
جنبش * نخوابانید زین ماهی درین کهوارهٔ مینا ل باب الزاء المضمومة ل زلف اورابسته
دلبر عشاقنه شیوهٔ حسن کوسترمکدن کنایه‌در میر ابو المعانی بیت زبان در وصف جوش
شد شکسته * که دل را باکمند زلف بسته ل زلف بستن م عرض دیدار خوبان‌دن کنایه‌در
کذا فی مؤید الفضلا ل زلف بقر م یعنی اختیار ویبر کمال خجندی بیت زلف بقر نمیشوند
یافتکان شصت * کر عمر رسد بهفتاد نیابند ل زلف خطا م یعنی کناه و معصیت کذا فی
شرفنامه ل زلف زمین م یعنی شب ایضا منها ل زنار المسلمین م چرب‌ر وده یعنی مومبار
طوله‌سی ل زود آشنا م هرکوردوکی آدمله یاران اولان دلبر ابو المعانی بیت آن زود
آشنا همه کس آشنا شود * بیکانه وضع کند بنظر کر بما کند ل زوداز ود م تیز تیز دیمکدر
مولانا کاتبی بیت دیدیرت التماس کشتن خود میکنم * تا نرنجی از کدا بیهای زوداز ودمن *
ل زور آوری کرد م ایشی باشه چیقاردی ابو المعانی بیت بحمد الله که بختم یاوری کرد *
دلم در عشق اوزور آوری کرد ل زاهدان نهاد م اوج معنایه استعمال اولنور اول خصمه
جوابده عاجز اولمق ثانی بر نسنه‌یه راغب اولمق ثالث تملق وتواضع کوسترمك کذا فی مجمع
الفرس ل باب السین المفتوحة ل ساده لوح م یعنی صاف درون لواحد من الشعرا بیت
ای دوستان فغان که من ساده لوح را * کشتند بیکناه بتان بهانه جو * ونادان وابله
معناسنه‌ده استعمال اولنور شاعر * مصرع * در مکتب کمالش چرخست ساده لوحی
بو معنایه یالکز ساده دخی دیرلر مولانا جامی بیت عقل شد مفتون مشکین طره‌ات * ساده
کو در دام دلداری فتاد * معنای اوله سلیم دخی دیرلر وله ایضا بیت صد کرامت بنام اوسازند
تا سلیمی بدامش اندازند ل سازسه تا م یعنی موالید ثلثه حکیم خاقانی بیت در میکده زن
طنب که در طاق فلك صبح * بر سازسه تا جنك زد این سازسه تایی ل ساقی شب م یعنی ماه

ابو المعانی بیت ساقی شب عاشق حسن وجمالش بوده است * زان سبب کردد بکرد بزم خاصش تا سحر ﴿ سالی نیکو ز بهارش پیداست ﴾ ترکیده قوتلو کون طوغشندن بللودر مثلیدر خواجه آصفی بیت بردامن کل بنفشه زارش پیداست * چون سال نیکو ز بهارش پیداست * بیت مزبور بو وجه اوزره بولنمشدر * رباعیه * بردامن کل بنفشه زارش پیداست * آن حور که خط مشکبارش پیداست * امثال طراوت عذارش پیداست * سالی که نکوست ز بهارش پیداست ﴿ ساقی عروسان ﴾ بر نوعه لطیف حلوادر صابونیه نجم در واقع ﴿ مریخ کذا فی شرفنامه ﴿ سایه پرست ﴾ یعنی فاسق و فاجر ابو المعانی بیت نباشد در میان عشق دستان * سزای عشق تو سایه پرستان ﴿ سایه برکارش ﴾ بیندا خت ﴾ اسراری ظاهر اولدی خواجه سلمان بیت دران تاریکیش فی الحال نشناخت ولیکن سایه برکارش بیندا خت ﴿ سایه پرور ﴾ ناز ونعیم ایله پرورده اولمش مولا ناوحشی بیت پیش روی تو آفتابی زلف * زیر زلف تو سایه پرور کل ﴿ سایه دار ﴾ جن طوتمش میر خسرو بیت سایه دارم هر شب از سودای زلفش چون کنم * چند کردخود کهی سحر وکهی افسون کنم ﴿ سایه داشت ﴾ مثله سایه رکاب یعنی حمایه واتباع کذا فی شرفنامه ﴿ سایه رو ﴾ یعنی شب بیدار ایضا منها ﴿ سایه شکن ﴾ ایکی معنایه اول ناسخ مذهب باطل ثانی جلا کر یعنی پاس آچیجی ایضا منها ﴿ سایه یزدان ﴾ نائب الله وخلیفة الله و پادشاه ذی شکوه ایضا منها ﴿ سبز پای ﴾ نامبارک قدم میر خسرو بیت چو سر سبزی خواجه باشد بجای * چه اندیشد از دشمن سبز پای * مقابلی سپید پای در ﴿ سبزته کالکون ﴾ محبوب سیه چرده قاسم میرزا بیت زدلکش غنچه های ناکشوده * هزاران سبزته کلکون نموده * بو معنایه یا لکز سبز دخی اطلاق ایدرلر مولانا هاتفی بیت درختان سبزش همه دلپسند * چو سبزان رعنای بالا بلند ﴿ سبز خانه ﴾ یعنی ماتم خانه حکیم شفایی بیت بوالعجب روح روح انسانیست * که درین سبز خانه زندانیست ﴿ سبکدستی کرد ﴾ چابکلک ایلدی وجست دپردی میر خسرو بیت کفتم بتوبه که سبکدستی ولی * دست صلاح درته رطل کران بماند ﴿ سبکسر ﴾ خفیف العقل وسفیه کال اسمعیل بیت خصمت سبکسر آمده زان دست روزکار * برپای او زحادثه بند کران نهاد ﴿ سبکسار ﴾ مثله وله ایضا بیت بکوبد آهن سرداز سبکساری درین دوران * اکرچه کرز را این سرزنش ازمن کران آید ﴿ سبک عنان ﴾ سرعتله یوریجی و دخی خصمه پیاپی حمله ایدیجی کذا فی المحمودی ﴿ سبو شکست ﴾ یعنی نومید اولدی کذا فی شرفنامه ﴿ سپید پای ﴾ یعنی مبارک قدم ایضا منها ﴿ سپید کار ﴾ صالح ونیکوکار حکیم خاقانی بیت اندر شفاعت عارضهٔ هر سفید کار * واندر نجات مهلکهٔ هر سیه کلیم * مقابلی سیه کلیم در ﴿ سپید وسیاه ﴾ یعنی نیک وبد وصالح وطالح وروز وشب وعرب وعجم وامثالهم کذا فی نسخ المعتبرة ﴿ سپیده بالایی ﴾ یعنی صبح کاذب کذا فی شرفنامه ﴿ سپیده پهنایی ﴾ یعنی صبح صادق ایضا منها ﴿ سپیده دم ﴾ مثله ظهیر فاریابی بیت سپیده دم که زدم آستین بشمع شعور * شنیدم آیت توبوا الی الله از لب حور ﴿ ستاره بست ستاره ﴾ سین اول مفتوح ثانی مکسور زهره مثابریلدزلری ربابی

رباب ایلدی یعنی ضیاسنی صا یره غالب اولدی برکسنه امثالنه تفوق ایلدکده ضرب اولنور
کذا فی شرفنامه ژ سجاده ٔ نان چ یعنی سفره شاه سنرد خی جا ٔزدر ایضا منها ژ سخت کوشی فائده
نده چ یعنی جد وجهد ایله اولمز کذا فی فرهنك شرف یزدی ژ سخت لکام چ یعنی شرکس
وبدرام عربیده بو مثله شدید الشکیمه دیرلر وصعب الشکیمه دخی دیرلر ژ سخن از پرده کوید چ
سوزی کنایه لی سویلر حسین میرزا قلی بیت تار طنبورکه راز دل من میکوید * کوش کن
کوش که از پرده سخن میکوید * لفظ سخن مفتوح ومضموم اوقنور ژ سخن از نقاب کوید چ
مثله مولانا لسانی بیت دریکدو نکته صد غرض اظهار کرد و رفت * رخسار بسته بود
سخن از نقاب کفت ژ سخن پرپهلو میکوید چ یعنی سوزی طعن ونکته ایله سویلر مولانا ها تفی
* مثنوی * چه قاصدکه از غصه فرسوده ٔ * بزهر هلاهل لب آلوده ٔ * سخنهای
پرپهلویش پیشتر * چوخاری خسك هرطرف نیشتر ژ سخن بهم برزند چ سوزده خلط
وخبط ایدر اوحد الدین اصفهانی بیت کر بهم برزده بینی سخنم عیب مکن * کاوحدی ازمی
دوشینه بهم برزده است ژ سخن پروران چ یعنی شاعران ومنشیان ژ سخن در آفتاب ست چ
سوزی متین وعالی دیمکدر شیخ نظامی بیت چنین مهدی که ماهش در نقابش * زمه بکذر
سخن در آفتابش ژ سخن در ره کفت چ کتمه ده عجله وشتابدن کنایه در خواجه حافظ
بیت نیست مشتاق کعبه صوفی شهر * سخن کعبه کرنه در ره کفت * وله ایضا بیت بکوی
فقر قدم کر نهی روان برخیز * طواف کعبه اکر بایدت سخن در راه ژ سخن میان تهی چ
اصلی یوق سوز کمال اسمعیل بیت درکوش تو هر سخن که بی زر باشد * از حلقه ٔ تو میان تهی
تر باشد * بو معنایه ژ سخن بی مغز چ دخی دیرلر ژ سخون آفرین چ یعنی شاعر ومنتظم
الکلام اولانه دیرلر اکرچه واو سز سخن دینلمك کرك ایدی لکن شرفنامه ده واو ایله کورلمکین
اعتراض اولنمدی ژ سر چ جهت علو واستعلادن عبارتدر که ترکیده اوست ایله تعبیر ایدرلر
اصل معناسی باش درکه اندن مجاز اولور مثلا بر سر آب دیرلر صو اوستنده دیمك اولور
کمال خجندی بیت جز سر کویش اقامت را نمی شاید کمال * زانکه عالم بر سر آبست وبنا
محکم پلی * واوج معناسنه ده استعمال اولنور ژ سر کار چ ترکیده ایش باشنده دیدکلریدر
اما اصل معنا ایش اوستنده دیمك اولور ژ سر کوی چ دخی بویله در وبر سر آتش دیرلر
آتش اوزرنده دیمك اولور مجازا استعاره در میر خسرو بیت خونابه میچکاندم از کریه سوز
دل * خوش کریه ایست بر سر آتش کباب را * اما بو معنایه استعمال اولنان سرلرده بر لفظی
اکثریا ادخال ایدرلر ودخی سرك بر معناسی دخی آرزودر اکثر خبره مبتدا اولمق اوزره استعمال
اولنور مثلا سر سودا دیرلر اکثر سودا سرك عطف تفسیری اوقع اوله کلمشدر خواجه سلمان
* مصرع * لا ابالی را سر سودای این بازار نیست * ژ سر زلف چ دیرلر زلفك اوجی مراد دکلدر
بلکه زلفك آرزوسی مراددر وله بو بیت چرخ از سیدن پای تو دارد خم به پشت * قد او همچونه
هوا دار سرز لفت دو تاست * ولفظ برك کاهی بونك کبی عطف تفسیر واقع اولور قاضی میرك
بیت بکسی دکرند ادم سر وبرك آشنایی * که نیرزد آشنایی بمشقت جدایی ژ سر وبرك چ
طلب وآرز و معناسنه استعمال اولندوغی بو بیتدن مفهومدر طالب آملی بیت آشفته

دماغم سر و برك سخنم نيست * دامن چه كشايم كه كلى در چمنم نيست ق سراپردهٔ كحلى ع
يعنى ابر سياه وآسمان كذا فى المشكلات ق سراچه آفتاب ع يعنى سركردان ومتحير ابو المعانى
بيت آنقدر كوى حوادث برسرم زد چرخ دون * كين دل مسكين شد از حيرت سراچه آفتاب
ق سر افكند ع يعنى عاجز اولدى كذا فى شرفنامه ق سر آمد ع يعنى تمام اولدى خواجه
حافظ بيت عاشق شو ارنه روزى كار جهان سر آمد * ناخوانده نقش مقصود از كار
كاه مستى * وبى بهانه يعنى قصورى وعلتى اولميانه ديرلر ايكى معناسى ده بو بيتده واقع
اولمش بتغير ترتيب ابو المعانى بيت هر انكه كشته سر امد بدولت دنيا * يقين بدانكه بدولت
بر و سر امد شد ق سر انداخت وسر انداز ع بعض حالتده كندودن بيخبر اولانه ديرلر
خواجه حافظ بيت چو در دست است رودخوش بزن مطرب سرود خوش * كه دست
افشان غزل خوانيم وپاكوبان سر اندازيم * بو بيتده كلكين سرخوش معناسى استنباط
اولنور بو معنايه مولانا هاتفى بيت چو سلطان سر انداز باشد زمى * فتد بيخبر از سرش
تاج كى ق سراى سپنج ع سراى عاريت دنيادن كنايه در ابو المعانى بيت هيچكس را نكشت جاى
حضور * اين سراى سپنج دار غرور * وله ايضا بيت اين سراى سپنج ده روزه * عاريت
بوده بر سليمانرا ق سر با وفرو برد ع اكا مشغول اولدى حكيم انورى بيت تو سر بپاى ونوش
فروبردهٔ ومن * خاموش وسر فكنده كه هان بوك وهين مكن ق سر بر آورد وسر بركرد ع كلاهما
بمعنى عاصى وباغى كذا فى المحمودى ق سر برخط ع يعنى مطيع ومنقاد كذا فى شرفنامه ق سر
برزد ع ظاهر اولدى مولانا جامى بيت چو ديك از آتش دل كشت جوشان چشمهٔ چشمم *
مكر طوفان نوحست اينكه سر بر زد ز آتشدان ق سر ز بر زانو نهاد ع مراقبه يه وديخى فكره
واردى كذا فى المجمع ق سر زد ع مثل سر بر زد خواجه سلمان بيت سخن بوصف
رخش چون ز خاطرم سر زد * ز مطلع سخنم آفتاب سر بر زد ق سر بركرد ع مثله محمد
عصار بيت نديده حاصلى جز حرقت ودمع * بهر جمعى كه سر بركرد چون شمع ق سر كند ع
ظهور ايده كمال اسمعيل بيت چون بر زبان من كذرد ياد دست تو * همچون شكوفه از دهنم
سخنم سر كند ق سر بر كرمى زند ع مالخوليايه دوشدى وديوانه اولدى كذا فى المحمودى
ق سر بسته ع مخفى ومستور خواجه حافظ بيت راز سر بستهٔ ما بين كه بدستان كفتند *
هر زمان باد ف ونى بر سر بازار دكر ق سر بمهر ع مثله وله ايضا بيت ترسم كه اشك از غم ما
پرده در شود * وين راز سر بمهر بعالم سمر شود * سمر عربيدر حكايه معناسنه ق سر
پنجه كرد ع زور آزمالق ايلدى كذا فى المحمودى بوكا قرين شيخ سعدى بيت هر كه با فولاد
باز و پنجه كرد * ساعد سيمين خود را رنجه كرد ق سر پوش ع معناى مصطلحى سر بمهر كبيدر
معناى لغويسى كله پوشدر مير خسرو بيت به نيمى فرق سر پوش شفق دام * شفق را
نيمروزى كرده دشنام ق سر پيش كرد ع معناى مصطلحى انديشناك اولدى كذا فى المحمودى
وديخى شرمنده وخجيل اولدى ق سرتافت ع يعنى عاصى وباغى اولدى كذا فى شرفنامه
ق سرت سبز باد ع نعمت ودولتده اوله دیو دعا ايتمكدن كنايه در خواجه حافظ بيت
سرت سبز ودلت خوش باد دائم * كه خوش نقشى نمودى از خط يار ق سر سبزى ع

ل دولتلی للك شیخ عطار بیت هر کجا سرسبزی ازپر او * باشد باشد پشه از فر او ل سبزی دولت ونعمت مولانا هلالی بیت نرکس از بهرچه با این همه سبزی در باغ * چشم خود دوخت بهرکی که در آید ز بصل * بسرسبز تو دیر لرمراد دولتلی باشك ایچون دیمك اولور بونده حرف باقسمیه اولور خواجه حافظ بیت بسرسبز تو ای سرو که خاك توشوم * ناز ازسرینه وسایه برین خاك انداز ل سرت کردم ع کاف عجمیله قربانك اولیم دیمك رشانی تکلو بیت سرت کردم ز دستت هرچه می آید بجا نم کن * بقربان سرت کردم جوان خونخوار می آید ل سرتو دارد ع سنك محبتکده در کمال بخندی بیت سری که پیش تو دادم براستان حق کیست * منم که از همه عالم سرتو دارم و بس ل سرجفت کرد ع یعنی وساطت ایدوب ایکی باشی بریره کتوردی کذا فی المحمودی ل سرجوشم خورده است ع حاصل عمرمی وسرمایهٔ کاریمی اکا صرف ایلدم شیخ نظامی بیت کراشفته شدم هوشم تو بردی * بهر جوشم که سرجوشم توخوردی ل سرخاریدن ع نومید وعاجز اولمقدن کنایه در کذا فی المجمع اما محمودیده شرمنده اولمق معناسنه مرویدر ل سرخود کرفت ع باشنی آلوب کتدی مولانا جامی بیت مرغ چمن کرفت سرخود فغان کنان * کش طاقت شنیدن افغان من نبود ل سرخود کرد ع مثله خواجه کمال بیت هرشه که بمیدان بهاشد پی کویی * چوکان سرزلف تو دیدو سرخود کرد ل سرخویش برکف نهاد ع باشنی اورتایه قودی استاد بیت هرکه شد شیفتهٔ چشم توچون نرکس مست * باید اول که سرخویش نهد برکف دست ل سرخیل شیاطین ع یعنی ابلیس لعین کذا فی سرفنامه ل سرداد ع صالی ویردی خواجه حافظ بیت صبا بلطف بکوان غزال رعنارا * که سربکوه وبیابان توداده مارا ل سردر پیش نهاد ع اردنه دوشدی منلاحیرتی بیت من سایه وش زهرسوسردر پیش نهادم * او هر طرف کریزان چون آفتاب از ما ل سردر پیش داشت ع مثله مولانا جامی بیت مراتا دیده دارد در پیم سر * که کرد د کام او از من میسر ل سردرد کرد ع یعنی عتاب ایلدی کذا فی مؤید الفضلا ل سردرکرد ع مثله کذا فی مجمع الفرس ل سردست افشاند ع ترك ایتمکدن کنایه در شیخ سعدی * مصرع * فشاند سردست برکائنات * وال ایله اشارت ایدوب منع ایلمك معناسنه ده کلور وله ایضا بیت ملك درسخن کفتنش خیره ماند * سردست فرماندهی برفشاند * بوبیتی کرچه بو معنایه شاهد ایتمشلردر اما ترك ایتمك معناسی دخی اقربدر مکر ترك معناسنه ال ایله اشارت ایتمك اوله منع معناسی فهم اولنمز ل سردستی ع یعنی فی الحال کذا فی المحمودی ل ضردست ع اصلنده ال اوجیله طوتمقدن کنایه در کمال اسمعیل بیت سردستیست شعر من انرا که می نداد * ابکار فکر برحسب اختیار دست ل سردرسر ع یعنی فضولی کرد کذا فی شرفنامه ل سردرشکم نهاد ع شرمنده وخجیل اولدی شیخ نظامی بیت زودش بسان استره سردرشکم نهاد * درعهد تو هرانکه بموی کژند کرد ل سردمه میبرد ع حمله وهجوم ایدر مولانا هاتفی بیت دیار عجم ملك من شد همه * بملك عرب میبرم سردمه ل سردندان سپید کرد ع یعنی تبسم ایلدی حکیم انوری بیت چونکه خانم سیاه خواهی کرد * سردندان سپید کن باری ل سرده ع یعنی صالیویرمیرزا حسابی

بيت چشم راسرده بدل تا طعمهٔ نازش كند * كرچه عار ازصيد كنجشكى بود شهباز را ل سرراه دارم م يعنى خيال مسافرت ايده رم كذا فى شرفنامه ل سررشته م يعنى مقصود ايضا منها ل سرزده م يعنى ظاهر اولدى معناسنه خواجه سلمان بيت من سرچو قلم برخط سوداى تو دارم * با آنكه من سرزده راسرزدهٔ باز * بومعناسى دخى متفكر اولمش ديمكدر كمال اسمعيل بيت نه بيند باهزاران ديده درعالم نظيراو * سپهر سرزده هرچند بركرد جهان اكردد * بوبيتده متحير اولمق معناسى دخى انسب در معناى اولده بو بيتدن مفهوم در مولانا جامى بيت كبك درى پا بچها برزده * زد بسر سبز قدم سرزده ل سرسبد م كزيده ومنتخب ابو المعانى بيت عجب نباشد اكر ترك كلستان دارم * كل سرسبد اعتبار من داغست ل سرشار م يعنى طلو مالى الشعرا صائب اصفهانى بيت يارب ازعرفان مرا پيمانهٔ سرشارده * چشم بينا جان آكاه ودل بيدارده * بدرالدين محمد ظهورى در قسميه بيت بابيك حجاج ودير مغان * بخمهاى سرشار وحبر مغان ل سركران م برقاج معنايه استعمال اولنور اول مغرور وغضبناك كذا فى المحمودى ثانى مخمور خواجه حافظ بيت چشمت ار باز بحافظ نكند ميل آرى * سركرانى صفت نركس رعنا باشد * ثالث خست معناسنه شيخ سعدى بيت خداوند خرمن زيان ميكند * كه برخوشهٔ سركران ميكند ل سركرفته م يفعلمنمش حيرتى عجمه حالت جوانى ده بو حال واقع اولدقده ظرفا حقنده ديمشدر * مصرع * شمعرا هرچند سركيرند روشنتر شود * بالاخره ترك وطن ايدوب كيدركن كند وسركذشتنه اوغرامش برجوانه راست كلوب بوبينك حالنه مطلع اولوب بو بيتى نظم ايدوب همراه اولورلر بيت ازدست چرخ بادل افكار ميرويم * ما هردو سركرفته بيكبار ميرويم ل سركرم م عاشق ودلداده وابدال اصفهانى بيت اى شمع بزم دوش چراميكريستى * پروانه عاشق تو توسركرم كيستى ل سركوش كرد م فسلدى ايلدى مير حضورى بيت نشستم چون برت باغير كردى طرح سركوشى * اكر صحبت باين تقريب خواهى كرد برخيزم ل سرمخار م يعنى توقف ايله حكيم فردوسى بيت بدستان بكو آنچه ديدى زكار * وكر آنكه دز آمدن سرمخار ل سرمن دارى م نم محتمله سن كذا فى شرفنامه ل سروپا م خلعت وتشريف * مصرع * فى الحال ز رضوان سروپا بيرون كرد م سرزوكرد م يعنى عتاب ايلدى كذا فى المحمودى ل سروقت م يعنى خوب ونيك وقت خواجه سلمان بيت باينچنين سروقتى ندانم آب چرا مكدر ست درابرو فكندن اينهمه چين * بومعناسى دخى خلوت در ل سره مرد م يعنى مرد نيك شيخ سعدى بيت بخوراى نيك سيرت وسره مرد * آن نكون بخت كرد كرد ونخورد * اويو يوريشلو آته اسب سره رفتار ديرلر وايواقچه يه نقد سره وكنه نا سره ديرلر ل سرى كه از تو بپيچد بريده به م سكا مخالفت ايدن ومطيع اولميان دنياده صاغ اولمسون ابو المعانى بيت دهن كه ذم تو كويد دريده بودن به * سرى كه ازتو بپيچد بريده بودن به ل سعتر باز م زبقچى عورت كذا فى المؤيد ل سعترى م مثله كذا فى المجمع ل سقف نيم خانه م يعنى آسمان وكنبد خانه كذا فى شرفنامه ل سفيد شدن م حاضر اولمق مولانا كاتبى بيت قطعه قطعه استخوان نسر طائر شد سفيد * همتت ليكن برانها قط نزد قطعا قلم * ودخى داخل

داخل مكان اولمق معناسنه اولور مولانا اهلی بیت چه خوش بزمیست رنکین مجلس جانان
چه سود اما * كه نتوان شد سفید از شومی بخت سیاه انجا ﮕ سفید آهو ﭻ وآهوی سفید
ده دیرلر دلبر مراد اولنور مخلصی بدخشانی بیت صید چشمان توای جان شده آهوی سفید *
داده صد جان بهوایت کل خوشبوی سفید ﮕ وکریه دن یا خود بر علتدن آغارمش
کوزه ده آهوی سفید دیرلر بو بیتدن فهم اولنور خواجه آصفی بیت چشمت
آهوست ولی آهوی مشکین خطاست * چشم خوبان دکر در غمت آهوی سفید
ﮕ سفید کار ﭻ یعنی نیکوکار اوحد الدین اصفهانی بیت تو در لباس شهیشان نظر مکن بخطا
که درمیان سیاهی سفیدکارانند ﮕ سکالش کرده ﭻ ایشی فکر وتدبیر ایله ایدر ابوالفرج
رونی بیت رزم وبزم وعزم وجشن فرخش * که سکالش کرده ناکه یادباد ﮕ سك جان ﭻ
توکیمه ایت جانلو دیدکاری معنایه در شیخ نظامی بیت چه سك جانم كه با این دردناکی *
چو سکبانان دوم خونی وخاکی ﮕ سك نشیند بجای کیبانی ﭻ برایو کیدوب یرینه بر کم
کلدکده ضرب ایدرلر ابو المعانی * قطعه * دوش جانان ببزم ما بوده * دید اغیا رو داده
است جایی * چون بجایش نشست میکفتم * سك نشیند بجای کیبانی ﮕ سك نشیند
بجای کلب عقور ﭻ برظالم کیدوب یرینه اندن اهون برظالم دخی کلدکده ضرب ایدرلر وله
* قطعه * جان بدوزخ سپرد آن معزور * جایش آمد کر بحکم ضرور * این هم آدم نبود میکفتم
سك نشیند بجای کلب عقور ﮕ سك هرسوار ﭻ کوردیکی آدمك یاننه اویوب کیده نه دیرلر
وله بیت مشو طالب وصلش زینهار * هر آن یار كه باشد سك هرسوار ﮕ سك هرزه
مرس ﭻ بی فائده ویمعنی یلوب کزن آدمه دیرلر ﮕ سلام روستایی بی طمع نیست ﭻ نسنه
امیدی ایله تواضع والتیام ایدنلر حقنده ایراد ایدرلر ابو المعانی بیت چو دستش بوس خواهم
کرد کفتا * سلام روستایی بی طمع نیست ﮕ سنك انداز ﭻ یعنی مست مدام سید حسین
غزنوی * رباعیه * هر سنکی را آفتاب از تك وتاز * فیروزه ولعل کرد از ایام دراز * در بزم
بخشید شه بنده نواز * یعنی که زمن چنین سزد سنك انداز ﮕ سنك در آستین ﭻ ظالم
وستمکار کمال خجندی بیت نیست مسموع آنكه کفتی با تو مارا جنك نیست * در برت دل
هست اکر در آستینها سنك نیست ﮕ سنك در قندیل ﭻ یعنی تاریك ومکدر کذا فی المؤید
بو معنایه حکیم انوری بیت نیست ستکم بنزد کس که مرا * سنکها زد زمانه در قندیل
ﮕ سنك در موزه ﭻ ترك سفرا یتمکدن کنایه در کذا فی فرهنك میرزا ابراهیم اما بعض نسخه ده
بطیء الحرکه معناسنه واقعدر بو معنایی مؤید حکیم سنایی * قطعه * چون روی با کلاه برمنبر *
چه روی بازکام درکلزار * کله انكه کنی که در قند است * سنك در موزه کیك درشلوار *
ﮕ سنك وداغ شد ﭻ باشی کوزی یارلدی شهید قمی بیت نشان سنك جفای تو داغ
بیداد ست * کجاست آنكه زکوی تو سنك وداغ نشد ﮕ سنك وسبو ﭻ خدمت واطاعت
معناسنه خواجه حافظ بیت نه من سبوکش این دیر رندسوزم وبس * بسا سرا كه درین
کارخانه سنك وسبوست ﮕ سه خوان ﭻ یعنی ثالث ثلاثه دین کفره علیهم اللعنه کذا فی
شرفنامه ﮕ سه غرفه دماغ ﭻ یعنی سر آدمی اول تقریبله که سر محل فکرت ومحل

خیال ومحل حفظه در کذا فی شرفنامه ل باب السین المکسورة سپر افکند م یعنی عاجز
ومغلوب اولدی کمال اسمعیل بیت اینك جبین کل زلفایش عرق چکان * اینك درست زر
زسخایش سپر فکند ل سپر انداخت م مثله شیخ سعدی بیت نه هرجای مرکب توان تاختن
که جاها سپر باید انداختن . ل سپر برآب فکند م دخی بو معنایه در خواجه سلمان بیت
چشم سپر برآب فکندست تا ترا * کیسو کمند وعارض وابرو کمان چشم ل سپید دست م یعنی
سخی وجوانمرد حکیم خاقانی بیت دهر سپید دست سیه کاسه ایست صعب * منکر بخوش
وبانئ این ترش میزبان * مقابلی سیه دستدر ل سپید کاری کرد م کار نامعقول ایلدی
ترکیبی بر کمسنه نامعقول وضع ایتدکده یوغرتلدی دیدکلری مضمونه در خواجه سلمان بیت خصم
سپید کار وسیه دوده ترا * بادا سیاه کشته بدود عذاب روی ل سپید کار م کاهی
نیکوکار معناسنه ده استعمال اولنور ابو المعانی بیت کذشت عمر کرامی به پی سیه کاری *
نکشته حیف دلم درجهان سپید کاری ل سپید مهره م صدف قابوغندن برمدور نسنه در
بوری کبی چالارلر لواحد من الشعرا بیت سپید مهرۀ صبیتش چنان دمید جهان * که رخنه
خواست شد این سبز حقه آوازش ل ستاره سوخته م یعنی طالع بد وحال بد کذا فی المحمودی
ل ستاره شناس م یعنی منجم حکیم فردوسی بیت شد انجمن بر سرش بخردان * ستاره
شناسان وهم موبدان * بخردان عاقلان دیمکدر ل ستارۀ قلندران م یعنی آفتاب
کذا فی شرفنامه ل سحر خوان وسحر سخون م یعنی فصاحت اهلی ایضا منها ل سرکه ابرو م
اکشی یوزلو ایضا منها ل سرکه پیشانی م مثله صائب اصفهانی بیت بنان خشك قناعت
نمیتوان کردن * چه نعمتیست که افلاك سرکه پیشانی ل سرکۀ ده ساله م یعنی عداوت قدیمه
ابو المعانی بیت اهل دل از بخت بد هردم جکر پرکاله است * ترش رویئ فلك از سرکۀ ده
ساله است ل سرکه فروخت م اغلامش چهره لو کذا فی شرفنامه ل سرکه فروش م مثله
طالب آملی بیت خصمت زچهره سرکه فروشست لاجرم * جوشید بر سرش صف ادبار پشه وار
ل سرکه فشان م بدکوی وطعنه زن کذا فی المحمودی ل سکندر خورد م آتك سکر درکن
تکرلنمه سنه دیرلر محمد عصار بیت درین میدان ناهموار وغبرا * سکندر خورد اسب عمر دارا
ل سکه بر زر زد م ترکیبی سکه بی مرمرده قازدی دیدکلری معنایه در عبید زاکانی بیت هر کجا
صیت تو رفته خطبها آراسته * هر کجا عدلت رسیده سکۀ بر زر زده * مولانا جامی بیت
برخ نقش خیال او کشیدی * زدی ای اشك آخر سکه بر زر ل سکه زد م غالب اولدی
مولانا جامی بیت چو زد سکه بر نقد قبچاقیان * می فتح خورد از کف ساقیان ل سیاه باد
زبانش م دلی قوریسون دیدکلری محتشم کاشی بیت سیاه باد زبانش که بی محابا راند * زبان
بمرثیه ات کلك سر بریدۀ من ل سیاه زبان م خیرسوز یلزخواجوی کرمانی بیت غم دل بخامه
کفتم که بیان کنم ولیکن * نبود مبارك آنکس که سیه بود زبانش ل سیاه مست م کوك سرخوش
دیدکلری که زیاده چکین اولان سرخوشه دیرلر بیت چشم سیاه مستش سرمایۀ جنونم *
زلف دراز دستش درکردنم سلاسل ل سیاهی ده م یعنی بخیل ایله کذا فی المؤید شرفنامه ده
یعنی خلافشی کن واقعدر ل سیبی وسجودی م ترکیبی دلده نیازالله پیاز دیدکلریدر لواحد من

من الشعرا بيت شيب دقنت ديدم ودر سجده فتادم * در فقر طريقست كه شيبى وسجودى
ڧ شير آمدن ع يعنى ملول شدن كذا فى المحمودى ڧ سير در لوزينه داد ع غم وشاديلغى
بر يردن كتوردى كذا فى شرفنامه ومجمع الفرس ڧ سيم بسيار سوخت ع اتلاف مال ايلدى
ديمكدر وساعد وساق دلبره سيم سوخته ديرلر مولانا وصفى ايكى معنايه بيت سوختن سيم
وزر عاشق رواست * ساعد خود را چرا ميسوختى ڧ سيم شب درميان ع آن سنه كه كى
وفناسى اولان اقچه يه ديرلر كمال اسمعيل بيت سيم او نقدست ليكن سيم او شب درميان *
حليتش نورست وليكن حشواو نور وظلام * بو بيت دوات حقنده واقع اولمشدر ڧ سيم در زر
بافد ع يعنى صنعت كوسترا بوا لمعانى بيت چون چشم خوش تو نما شد نركس * وز خود
بكرشمه سيم درزر بافد ڧ سينه باز ع يعنى دورنك اولان نسنه از اقبالنامه بيت تذروان
رومى وزاغان زنك * شاه سينه باز يعنى دو رنك ڧ سينه برطاق ع عاشق بيقرار
مولانا سيمى نيشابورى بيت دل مجروح حاجتمند ومشتاق * بياد ابرويت شد سينه
برطاق ڧ سينه كرد ع يانباشى كلدى محمد عصار بيت زلعلش غنچه خون دل همى خورد
برش بر برك نسرين سينه ميكرد ڧ سين دوخت ع يعنى بخيل وشوم كذا فى شرفنامه
ڧ سيماب شد ع يعنى قاچدى ونابديد اولدى ايضا منها ڧ سينه بادام هرسو ميفند از ع
قره خبر ويرمه وغم كتور رسوز سويلمه مولانا جامى بيت سينه بادام را هرسو ميفكن از نظر
بازى * نكهدارش كدر وزمرك درتا بوتم اندازى * اعجام برعزيز كسنه لرى اولدكده مغز بادامى
چويد ايله بويا يوب اول ميتك اوز رينه صاچمق عادتلرى ايمش ڧ سيه پستان ع اولادى
يشامز عورت كذا فى المحمودى ڧ سيه دست ع بخيل وخسيس مقابلى سپيد دستدر وشوم
ومنحوس معناسنه ده مرويدر ڧ سيه كار ع يعنى فاسق وبدكار شيخ سعدى بيت
سيه كارى ازنرد بانى فتاد * شنيدم كه هم درنفس جان بداد ڧ سيه كاسه ع بخيل
وخسيس تركيده قره چناقلى ديدكلريدر خواجه حافظ بيت برو از خانه كردون بدر ونان
مطلب * كين سيه كاسه در آخر بكشد مهمانرا ڧ سيه كليم ع بدبخت وبد احوال خواجه سلمان
بيت چون زلف زاهدان تو هركس كه سر بتافت * خودرا سيه كليم وپراكنده حال يافت

ڧ باب السين المضمومة ع ستون زنخ ع چادر قپوسى ديركى كذا فى بعض اللغه ڧ سرخ روى
يوز آقلغى مولانا جامى بيت اى حيات دل هر زنده دلى * سرخ روىى ده هرجا نجلى ڧ سرمة
كيتى ع يعنى شب كذا فى شرفنامه ڧ سروش اعظم ع يعنى حضرت جبرئيل امين عليه السلام
ڧ سست اندام ع آلت رجليتى عمل مانده اولمش آدم نقل من خط عزمى زاده ڧ سست كوش ع
يعنى زبون ومغلوب مولانا عبد الله هاتفى بيت بود تحفه باج ده نزد هوش * به از شاه رشوت
ده سست كوش ڧ سفته كوش ع يعنى بنده عجمده قوللرك قولاغنه حلقه چكورمك قاعده
اولوغى مناسبتيله ابو المعانى بيت از مهد سفته كوش تو بودم بيمن عشق * اكنون بفر
در دوعمت نامور شدم * مولانا هاتفى بيت هزبران همه سرزمين تا بسند * شدندش
همه سفته كوشان هند ڧ سفره در ديوار آويخت ع يعنى بخل وخست ايلمه كذا فى بعض
اللغه ڧ سفره در طاق نهاد ع مثله ايضا ڧ سوق الثلاثا ع شهر بغدادده بر بازار آدى در كه

ترسایانك نحول علماسی خانه‌لری انلر واقعدر ق سوی خود تیشه زند ع کندو طرفنه یونار مولانا آصفی بیت بهرخود ساخته کاری همه کس جز فرهاد * سوی خود هیچ نزد تیشه عجب کاری کرد ق باب الشین المفتوحة ع شاخ درشاخ ع یعنی کونا کون ابو المعانی بیت دید باغی خرم آن آشفته حال * شاخ در شاخست بارش برنهال ق شادزی ع ایوحال ایله یکین کمال بجندی بیت بر ورق دارد کل رنکین بچون آن خط کمال * شادزی چون عمر بادست ای برادر عمر باد ق شادیٔ اوخورد ع انك عشقنه ایچدی کمال اسمعیل بیت مکر شادیٔ قدرت خوردنرکس * که مست افتاده اندر پای سر دست ق شادمرك ع افراط سروردن هلاك اولمق میرزاقلی بیك میلی بیت از شادیٔ مرك عید وجسم کند چون ترك جان * در مدت عمری شدم شادی و آنهم شادمرك ق شادی همه صلوات ع ایکی آدم برنسنه اوزرینه متفق اولدقلرنده ضرب ایدرلر خواجه حافظ * رباعیه * کفتم که لبست کفت لبم آب حیات * کفتم دهنت کفت زهی حب نبات * کفتم سخن تو کفت حافظ کفتا * شادی همه لطیفه کویان صلوات ق شافعی برامد کشتند ع برنسنه برمحذوره چون ترك اولندقده ضرب ایدرلر شاه اسمعیل ثانی یی سنی دردیو قزلباش قتل ایتدکلرنده بورباعی یی دیمشلر ق رباعی ع اویماق قزلباش که چون بیخ مشتند * پیوسته بهم چون سریك انکشتند شاه اسمعیل نشاندند بتخت * دیدند شافعی برآمد کشتند ق شاه سال ع ایو کلان ییل که اولندن ظاهر اولور مولانا دهکی بیت نخل قدت سال عشاقست ای شاه بتان * شادشد چون شاه سال اینچنین درویش دید ق شاه مثلثی ع یعنی آفتاب کذافی شرفنامه ق شاهنشاه زند اوستا ع یعنی آفتاب بو ترکیب بو عبارت اوزره کتاب زنددن منقولدر آتش پرست طائفه‌سی جمیع اشیا حرارت آفتابدن متولد اولدوغی اجلدن آفتابه شاهنشاه لقب ایلمشلر بو معنی کتابلرنده مذکوردر ق شب آذین ع موم دونماسی کذافی بعض اللغه ق شب آبستن ع عربیده اللیلة حبلی وترکیده کون طوغدیغی نه‌لر طوغر دیدکلری مثلدر خواجه حافظ بیت فریب جهان قصهٔ روشن است * ببین تاچه زاید شب آبستن است ق شبان وادیٔ ایمن ع یعنی حضرت موسی علی نبینا و علیه السلام کذافی شرفنامه ق شب خوش کرد ع وداع ایتدی ومجازا فراغت معنا سنه ده استعمال اولنور محمد عصار بیت ندیده دل ازین خط روز بازار * بخواهد شب خوش جان کردن اچار خصوصیتی یکجه وداعیدر غلبهٔ استعمالدن معنای عموم اولمشدر کمال اسمعیل بیت روز خوش را دل من شب خوش کرد * تاکه اوراست شب خوش زلفت * بو معنایه خیربا د کرد دخی دیرلر مولانا کاتبی بیت کرچه هرآزاده میسوز دز تو در خیرباد * بنده‌را در عکس آنها سوختی درمرحبا * مولانا جامی بیت تاکه آن کیسه فرامش کردهٔ * خیربا دخرددهش کردهٔ ق شب درمیان دهد ع وعده ایله معامله ایدر ظهیر فاریابی بیت دانی که خال درچه سیمین اوچراست * کان سیم کرده‌هد بتو شب درمیان دهد ق شب شد ع یعنی یکتالك کیتدی بو معنایه ق شب درکذشت ع دخی دیرلر کذافی شرفنامه ق شتل پول شتل ع قماربازلر میاننده معروف اداردر خارجدن یعنی قمارده رهنی اولمینه قماعه‌لری اوزره ویردکلری

ویردکاری حصه یه شتل دیرلر شاه طاهر دکنی بیت کروا زشاخ شکوفه بوداز ابر بهار *
درمی چند نهد درکف نرکس چو شتل ﴿ شحنهٔ چارم کتاب ﴾ یعنی حضرت رسالت جناب
صلی الله علیه وسلم کذا فی شرفنامه ﴿ شحنهٔ دریای عشق ﴾ یعنی حضرت رسالت پناه
صلی علیه الاله ایضا منها ﴿ شحنهٔ کشور صدق ﴾ یعنی امیر المؤمنین ابو بکر الصدیق
رضی الله عنه ﴿ شحنهٔ اقالیم عدل وداد ﴾ یعنی امیر المؤمنین عمر الفاروق رضی الله عنه
﴿ شحنهٔ ملک حیا ﴾ یعنی امیر المؤمنین عثمان ذی النورین رضی الله عنه ﴿ شحنهٔ نجف ﴾
یعنی امیر المؤمنین علی رضی الله عنه مولانا جامی بیت اصبحت زائرا لك یا شحنة النجف
بهر نثار مقدم تو نقد جان بکف ﴿ شحنهٔ غوغا ﴾ یعنی سرو آعطان کذا فی شرفنامه
﴿ ششدر فنا ﴾ یعنی دنیا کذا منها ایضا ﴿ شش روز کون ﴾ عالمك خلق اولندوغی
آلتی کون ایضا منها ﴿ ششم بهفت آب ﴾ یعنی با احتیاط تمام ایضا منها ﴿ شش مسکن ﴾
یعنی صدف ودرخت میوه دار کذا فی شرفنامه اما فرهنك میرزا ابراهیمده رحم امهات معناسنه
مرویدر ﴿ شش نتیجهٔ خوب ﴾ یعنی کوهر وزر ومشك وشکر وانکبین ومیوه های شیرین
ایضا منها ﴿ شکر ریزی ﴾ یعنی غم وشادی ایضا منها ﴿ شلاپین کند ﴾ ترك ادب ایدر
وبی محل سوز سویلر محتشم کاشی بیت که این شرم وادب بکذار وبرخیز * شلاپین وار
درد امانش آویز * ﴿ شمامهٔ کافور ﴾ یعنی آفتاب کذا فی شرفنامه ﴿ شمع الهی ﴾ یعنی قرآن
مجید ایضا منها ﴿ شمع را بکش ﴾ یعنی مومی سوندر دیمکدر شیخ سعدی * قطعه * جانکرا نی
به پیش شمع آید * خیزش اندر میان جمع بکش * در شکر خنده است وشیرین لب *
آستینش بکیر وشمع بکش ﴿ شمعی پیرهن ﴾ صاری پرنوع بورنجکدر خواجه سلمان در
صفت شمع بیت ماه رخسار ومعنبر زلف را مانند که او * سر برارد هر شبی از جیب شمعی
پیرهن ﴿ شهر روان ﴾ رایج اولان نسخه خواجه حافظ بیت آنرا که خواند استاد کر بنکری
بتحقیق * صنعت کریست اما شهر روان ندارد ﴿ شهر شهره ﴾ مشهور ومقبول نسخه یه
دیرلر امیدی بیت این وضع نا قبول که از شهوت فضول * مقبول وشهر شهرهٔ هر روستا شده
﴿ شهر یزدان ﴾ عالم مثالده بر شهردر بلدة الاولیاء دیرلر اولیاء الله اول شهره وارد قده دروازه سنده
لباسلرین چقاروب نوردن حله لر کیوب شهری کزرلر عالم اشباحده اولیا متعلقلرندن بری
فوت اولدقده اول شهرك خلقی عزا سن ایدرلر بو بیتده بو معنایه اشارت واردر میرخسرو
بیت زهر سو خواسته غلغل بدان سان * که کشته شهر سلطان شهر یزدان ﴿ شهری وکلی ﴾
قوادردن بر عدیم المثل نسخه تعریفنده بر شهرو براو دیمکدر مولانا جامی درنعت شریف بیت
کل وشهر دو جهانست ولی * هست شهری وکلی ز ومثلی * کمال خجندی بیت ای کل
روی ترا چون من بهر سو بلبلی * از تو دارد این مثل شهرت که شهری وکلی ﴿ شیخ نجدی ﴾
یعنی ابلیس لعین علیه اللعنة کذا فی شرفنامه ﴿ باب الشین المکسورة ﴾ شکسته بسته
ایو کم هر نه اولور سه خواجه سلمان بیت زاهل نظر جواب سخن کردهٔ سؤال * چشم
شکسته بسته بیان کرد این جواب ﴿ شکسته کمان ﴾ یعنی مخالف مولانا هاتفی بیت
من اول کنم عزم خوارزم جست * کنم آن شکسته کمانرا درست ﴿ شکمهای چار پهلو ﴾

حدن زیاده طوقلقدن کنایه در ظهیر فاریابی بیت نه فلك بر خوان انعامت به پنج انکشت
باد * قرب ده نوبت شکمها چار پهلو کرده اند ﴿ شمشیر فرنکی زمین پلنکی ﴾ اثبات مدعا
قصد اولندقده ایراد ایدرلر زمین پلنکی اصلنده میدان واسع دیمکدر نتکم مخلصی بدخشانی
نعت شریفده بیت در پیش قاف قدرت وکوه شکوه او * رنکیست کوه قاف فتاده زمین
پلنك ﴿ شیب بلا ﴾ دنیادن کنایه در کذا فی شرفنامه ﴿ شیرازی نیستم ﴾ برادر که
آشنایه بیکانه معامله سی اولندقده ایراد ایدرلر همام تبریزی * قطعه * بیك کرشمه توانی که کار
ماسازی * ولی بچارهٔ بیچارکان نپردازی * همام را سخن دلپذیر بسیارست * ولی چه
سود که بیچاره نیست شیرازی ﴿ شیرسکی ﴾ یعنی تازی شیخ نظامی بیت شیرسکی داشت که
چون بو کرفت * سایهٔ خورشید بر آهو کرفت ﴿ شیرسوار ﴾ یعنی آفتاب کذا فی شرفنامه
﴿ شیرسیستان ﴾ یعنی رستم زال ایضا منها ﴿ شیرشادروان ﴾ اول ارسلان صورتیدر که
قالیچه و نهالینلرده وغیری یرلرده ایدرلر ایضا منها ﴿ شیرکیر ﴾ نیم مست یعنی یکن اولمدق
سرخوش خواجه حافظ بیت بده تا روم بر فلك شیرکیر * بهم برزنم دام این کرك پیر *
مولانا محمد ظهوری بیت بیك ساغرم کرکنی شیرکیر * کشم پوست بر فرق این کرك پیر *
﴿ شیرمرد ﴾ بهادر و شجیع معناسنه کمال خجندی بیت با غمزهٔ شکارکش و چشم شیرکیر
بس شیرمرد را که تو کردی شکار چشم ﴿ شیرمرغ ﴾ محال اولان نسنه شیخ نظامی بیت
علفکاه مرغان این کشور اوست * اکر شیر مرغان بخواهی در اوست ﴿ شیرین دهنان ﴾
یعنی محبوبان حافظ بیت کرچه شیرین دهنان پادشهانند ولی * او سلیمان زمانست که
خاتم با اوست ﴿ شیرین کار ﴾ مجلس آرا و شعبده باز کمال اسمعیل بیت بچشم بندی خواب
و خیال لعبت باز * بوهم شعبده باز و بوصل شیرینکار * و دخی حلواجیه دیرلر افتی حلواکر
بیت بسکه وصف لب تو کرده بشیرینکاری * شهرهٔ شهر شده افتی حلواکاری ﴿ شیوازبان ﴾ یعنی
فصیح اللسان کذا فی شرفنامه ﴿ باب الشین المضمومة ﴾ ﴿ شترحجره ﴾ سرعتله یورویجیدن
کنایه در اثیر الدین اخسیکتی بیت همچون شترحجره ودابر سبکپای * تا باز زفتح تو بعالم
خبر آرد ﴿ شتردل ﴾ ترکیده دوه کینلی دیدکلریدر وله ایضا بیت از شغل خلافت چه برد
خصم شتردل * احسن که پلاسی و مهاری بسر آرد ﴿ شترزهره ﴾ فتح زا ایله قورقق و کاهل
کذا فی المحمودی ﴿ شترکربه ﴾ ایولو کملو دیه جك یرده ضرب ایدرلر مولانا امیدی * قطعه *
درخور لایق تو پیشکشی نیست مرا * تحفهٔ نیست که پیشت بودش قدر و محل * پنج بیت است
شترکربه روان از پی هم * نه سه چاری زسمور نه قطاری زجمل * بونك موردی مشهوردر که
بر عرب بر دوه ضایع ایدر یمین ایدر که بولورسم بر درهمه صاتهیم حکمت دوه یی بولوز یمیننده
حانث اولمامق ایچون بوغازینه بر کدی تعلیق ایدوب دوه بر درهمه کدی بیك درهمه صفقهٔ
واحده ایله صاترم دیو کزدر رکوز نلرما ارخص الناقة لولا الملعونة فی عنقها دیرلر ﴿ شملی شد ﴾
اولان اولدی ابو المعانی بیت یار رنجید مرا که غم دل می کفتم * شد نی شد که نماند زدلم پنهانی
شده سینهٔ باز ﴾ یعنی دورنك اولمش کذا فی شرفنامه ﴿ شرب الیهود ﴾ یساق ایامنده مخفی
شراب ایچمکدن کنایه در مثالی خواجه حافظ بیت احوال شیخ و قاضی و شرب الیهود

الیهودستان * کردم سؤال صبحدم از پیر میفروش * کفتا نه کفتنیست سخن کرچه محرمی
درکش زبان وپرده نکهدار ومی بنوش * ومولانا بدر الدین محمد ظهوری بیت بمن ده بکلبانك
رود سرود * که نتوان ازین پیش شرب الیهود ق شکوفه کرد ع یعنی قی ایتدی مولانا
جامی بیت زشیر مادر دهرم ضرر رسید نه نفع * کنون شکوفه کنان بهر دفع آن ضررم
کمال اسمعیل بیت دهان باز کرده است وخم داده کردون * بسی مکر عهد عبهر شکوفه
ق سشش پستان ع اول عورته دیرلر که نرم پستان اوله کذا فی شرفنامه ق شوخ چشم ع
یوزی کوزی آچلمش بی شرم و حیا وکستاخ معنا سنه خواجه حافظ بیت کرچه کرد
آلود فقرم شرم باد از همتم * شوخ چشم کر نظر در چشمهٔ حیوان کنم ق شوخ نهال ع
بودخی اول معنایه درمولانا طالب آملی بیت آن شوخ نهالم که اکر برکنی از جا * در سطح
هوا سبز کنم ریشهٔ خودرا ق شوریده سر ع یعنی دیوانه و بعض قلندران صاج و صقاللرینی
قارشمورش ایدوب دولیده مو اولدقلرندن انلره ده شوریده سر دیرلر دیوانه یه مشابهتی
اولدیغی حسبیله ق شوم پی ع نا مبارك خواجه سلمان بیت کو صفدری که روز وغا خصم شوم پی
می جست همچو تیر زشست کمان او ق باب الصاد المفتوحه ع صاحب التاج * یعنی خورشید
که غضبان فلك دخی دیرلر ق صاحب جوزا ع یعنی عطارد برج جوزا آنك خانه سی اولدیغی
مناسبتله کذا فی شرفنامه ق صاحب فصل الخطاب ع حضرت داود علی نبینا وعلیه افضل
الصلاة والسلام قرآن عظیم الشانده آنك حقنده وآتیناه الحکمة و فصل الخطاب وارد
اولمشدر ق صاحب ید بیضا ع یعنی حضرت موسی علیه السلام قرآن جلیل البرهانده
واضمم یدك الی جناحك تخرج بیضاء من غیر سوء آیة اخری وارد اولمشدر اول مناسبتله
صاحب ید بیضا دیدیلر ق صد بیمار از لب کور واکشت ع ترکیله چقمادق جانده امید
وار دیدکلریدر شیخ نظامی بیت نشاید کرد بر آزار خود زور * که صد بیمار واکشت از لب کور
ق صراف خزان * یعنی آفتاب بعضیلر باد خزان دیدیلر کذا فی شرفنامه ق صرفهٔ خزان ع
بودخی آنك کبیدر ایضا منها ق باب الصاد المکسورة ع صفرکن * یعنی خالی کن کذا فی المؤید
ق باب الصاد المضمومة ع صبح ملمع نقاب * یعنی صبح اول که صبح کاذب دخی دیرلر کذا فی شرفنامه
ق صورت شیشه برآورد ع یعنی قالدی مولانا عرفی بیت از حجاب سخنم بسکه عرق
داد برون * صورت شیشه براورد زلال تسنیم ق صورت نه بست ع وجوده کلمدی استاد
دیمشدر بیت خواست تا مثلت سر شکم صورتی ریزد بسیم * هر زمان بر آب زد نقشی ولی
صورت نبست * دیکر بیت داشت تصویر رخش صورتکر چین آرزو * بست چندین
صورت وصورت نبست این آرزو ق صورت نه بندد ع وجوده کلمز خواجه سلمان بیت
شبی نوشین لبت دیدن بخواب خوش هوس دارم * ولی صورت نمی بندد خیال خواب
نوشینم ق باب الضاد المفتوحه ع ضحاك رابز حمت ماران کذاشتیم * کار مکروهی اهلنه
ترك ایلمکدن کنایه در حلوایی سمرقندی بیت زلف ترا رقیب بکردن کرفته بود * ضحاك
رابزحمت ماران کذاشتیم ق باب الطاء المفتوحه ع طاق ترم * یعنی دارات وطمطراق معناسنه
کذا فی شرفنامه ق طبل پنهان زد ع کزلو ایش اشلدی خواجه سلمان بیت عشقم از روی

طبق پردهٔ تقوی بر داشت * طبل پنهان چه زنم طشت من از بام افتاد * مصرع ثانی ده ایکی
مثل واقع اولمشدر ؏ طبل درکلیم زد ؏ کار مخفی وجه معقول ایله واقع اولمسندن کنایه در
کمال اسمعیل در نعت شریف . بیت صیت وصدات مشرق ومغرب کرفته اند * دست نبوت
تو زده طبل درکلیم ؏ طبل میخورد ؏ یعنی اورکرآوجیلر طبلباز اید وب شکاری قالدردیغی
مناسبتله مولانا صائب . بیت هما زسایهٔ من طبل میخورد صائب * چنان صدای
شکستم زاستخوان برخاست ؏ طبع کافوری ؏ کند طبیعت وخشك مشرب کذا فی شرفنامه
؏ طبق زن ؏ یعنی سحاقه عورت حکیم خاقانی . بیت اهل بغداد یان زنان بینم * طبقات
طبق زنان بینم ؏ طبیب خایه ؏ حکیم جاهل وناا هل نتکم خواجکان نام بر طبیب حقنده ریاضی
عجم دیمشدر * قطعه * نوجوانی رابنر دیك بخند * دملی آمد برون از مایها * خواجکان
پایان پای اونشست * تا نهد مرهم بچندین مایها * کرچه خود را بوعلی ثانی کرفت * کفتمش
خیزای طبیب خایها ؏ طرفدار پنجم ؏ یعنی مریخ ودخی اقلیم خامس واکثر بلاد روم
اقلیم خامس جانبی اولمغله اهل رومه دخی طرفدار پنجم دیرلر کذا فی شرفنامه ؏ طرف کرفت ؏
اعانت ایلدی مولانا کاتبی . بیت کاتبی از طرف خیل خط خوبانست * زانکه ایشان
طرف روی نکو میکیرد ؏ طشت از بام افتاد ؏ اسرار خفیه ظاهر اولدی دیمکدر اوحد الدین
اصفهانی . بیت وقتی زخلق راز دل خود نهفتمی * اکنون نمیتوان که ز بام اوفتاد طشت *
وخبر شایع اولدی معناسنه مولانا هلالی . بیت طشت شهزاده چون زبام افتاد * آن
صدا در میان عام افتاد ؏ طشت وخایه ؏ یعنی آسمان وآفتاب کذا فی شرفنامه ؏ طفرهٔ
نظام ؏ ملزم اولمز کسنه حقنده ضرب ایدرلر طفره لغتده صچرامق واصطلاحده متکلم وحکیم
معناسنه در نظام ظاء مشدده ایله معتزله دن بر متعین ومتعصب کسنه در ابراهیم نظام دیرلر
کند وزعمجه الزام قبول ایلمز ایدی مولانا جامی در سلسلة الذهب . بیت متقارب نهاده درون کام
متجانب ز طفرهٔ نظام ؏ طوق بهار ؏ یعنی قوس قزح کذا فی شرفنامه ؏ طوق عنبر ؏
خط تمام رسیدهٔ محبوب ایضا منها ؏ باب الطاء المکسوره ؏ طفل چهل روزه * اشارت
بحضرت آدم علیه السلام کذا فی شرفنامه ؏ طفل خاموش شیر نخورده ؏ ترکیده اغلمیان
اوغلانه مه ویرمزلر دیدکلرید رابو المعانی . بیت طلب رزق خویش رادرکوش * نخورد
شیر طفل شد خاموش ؏ طفل غازیان ؏ یعنی امرد وقلندر روش کدای غازیان دیرلر
بر قلندری طائفه درز.ور ایله دلنجیلك ایدرلر کذا فی شرفنامه ؏ طفل مشیمهٔ رزان ؏
یعنی شراب انکوری ایضا منها ؏ باب الطاء المضمومه ؏ طرفهٔ بغداد * محبوب بی نظیر
کمال خجندی . بیت هرکزم روزی نکرد آن طرفهٔ بغداد داد * خرمن امید از آن رو کرده
ام بر باد باد * مولانا جامی . بیت پوست کنی معنیٔ استاد را * طورکنی طرفهٔ بغداد را *
؏ باب العین المفتوحه ؏ عاشق بیجان * صرمشق چیچکی ریاضیٔ عجم . بیت بران قد
سنبل مشکین اوازیادمی پیچد * مثال عاشق بیجان که بر شمشادمی پیچد ؏ عاشق خشك ؏
عاشق غیر صادق کذا فی شرفنامه ؏ عالم آب ؏ مجلس باده وحالت مستی سیفیٔ بخاری
بیت چه کویم از سر مستی لبت می نابست * مریخ از سخن ماکه عالم آبست * بومعنایه کار

كار آب دخی دیرلر کمال خجندی بیت دکر زسا ده دلی غنچه کار آب کند * ببین که عاقبت کار آتشست جزا ﴿ عرق فتنه ﴾ عطر یا تدندر کلاب کبی استعمال اولنور محمد قلی سلیم بیت ما رانه سر کل نه تمنای کلابست * در مجلس مستان عرق فتنه کلابست ﴿ عروس چمن * کل اغاجی ودخی درخت میوه دار کذا فی شرفنامه ﴿ عروس عرب ﴾ یعنی کعبهٔ شریفه شرفها الله تعالی * عروسان درخت * یعنی اغاجك تازه شاخلری ایضا منها ﴿ عقد دستار ﴾ صارق قولانی وچین قبا وبربرلرینه ابدال ایله ده استعمال اولنور مولانا عرفی بیت بعقد کوشهٔ دستار شاعران حریص * که بی برات صله سنبه ایست پرآزار * سنبه اکه دمور یدر عقد دستارك بورمه لغن سنبه یه تشبیه ایلمشدر ﴿ علم جهل صبح ﴾ یعنی حضرت آدم علی نبینا وعلیه افضل الصلوة والتسلیم قرق کون تخمیر اولند وغی مناسبتله در ﴿ عمود الصبح ﴾ یعنی صبح کاذب ایضا منها ﴿ عین الکمال ﴾ اصابت زخم چشم خواجه سلمان بیت عین عیدست آنکه بر کردون عیان شد یا مکر * حسن ماه روزه را عین الکمال آید بدید ﴿ باب العین المکسوره ﴾ عنان از دست شد ﴾ اختیار الدن کتدی مولانا کاتبی بیت نشستم بر سر ره تا عنان مرکبش کیرم * ولی خواهد شد از دستم عنان چون آن سوار آمد ﴿ عنان از دست رفت ﴾ دخی دیرلر ﴿ عنان تافت ﴾ یعنی فرار ایلدی کذا فی شرفنامه ﴿ عنان سست کرد ﴾ یعنی سکرتدی مولانا هاتفی بیت بیغمای دهلی میان کرده جست * میان کرده جست وعنان کرده سست ﴿ عنان کش ﴾ یعنی عسکر اوکنجه کیدن کذا فی کشف اللغة ﴿ عیسیٔ خرد ﴾ کسر خا وفتح را ایله خوشهٔ انکور کذا فی شرفنامه ﴿ عیسی دهقان ﴾ یعنی شراب انکوری حکیم خاقانی بیت چنك ششن پستان زنی روی دلی زنکی تنی * عیسیٔ دهقان بتن مریم صفت آبستنی ﴿ عیسی شش ماهه ﴾ یعنی انکور ومیوه وایام بهار کذا فی شرفنامه ﴿ عیسیٔ هر درد ﴾ یعنی شراب ناب ایضا منها ﴿ عیش ده روزه ﴾ یعنی زندکانی اندك ایضا منها ﴿ باب العین المضمومة ﴾ عذر خواست ﴾ حسن تعبیر ایله دفع ایلدی مولانا جامی بیت تو حور جنتی اما زچشم فتانت * زبسکه خواست بلا عذر خواست رضوانت * ﴿ عذر زکناهش بدتر ﴾ عذری کناهندن ارتق محتشم کاشی بیت عذر خواهی کندم بعد قتل * عذر بدتر زکناهش نکرید ﴿ عذر لنك میکند ﴾ بمعنی بهانه ایدر مولانا صائب بیت چون پذیرد از تو عذر لنك از بهر سفر * بادپایی همچو حال بیقرارت داده اند * بو مضمونی باقی افندی لطیف نظم ایلمشدر بیت هزاران عذر لنك ایلر قچر کلزدی میدانه * اکر خونریز چشمك دعوت ایتسه جنکه یموری ﴿ باب الغین المفتوحة ﴾ غرق پران ﴾ تمام یدرمك میان پاچه سورشدرمکدر امیر بیك طرقی * ورباعیه * هر کاه که میل غرق پران کردم * دیدمکه خاطرش پریشان کردم * آخر بمیان پاچه قراری دادم * بر خود دشوار وبروی آسان کردم ﴿ غم خود خورکه لاغر نشوی ﴾ کندی دردیکی کور آخرك غمنی چکمه کمال خجندی بیت مخور ای زاهد غمخوار غم * غم خود خور توکه لاغر نشوی ﴿ غمیانه نکاه میکنند ﴾ دوسته دشمن کبی بقر محتشم کاشی بیت عاشق از حسرت رخسلرتو آهی نکنند * که در وغیر غمیانه نکاهی نکنند ﴿ غیوران شب ﴾ یعنی عاشقان وشب بیداران کذا فی

شرفنامه ﯖ باب الفاء المفتوحة ﯗ فاتحه خواند ﯗ بدعا ایلدی کمال خجندی بیت
در زیر لب از بیم رقیب تو بران در * ما فاتحه خوانديم دميدن كه تواند ﯖ فتيله موی ﯗ
یعنی مجنون خواجه آصفی بیت تویی که شمع شب وصلت آرزو کرده * جنون عشق تو او را
فتیله مو کرده ﯖ فراخ آستین ﯗ یعنی جوانمرد و سخی دیمکدر کذا فی شرفنامه ﯖ فراخ دست
زیاده سخی ایضا منها ﯖ فراخ کام ﯗ دولتمند و منعم طالب آملی بیت کوشه کیران ستوده
نام بوند * کوچه کردان فراخ کام بوند * سرعتله یوریجی معنا سنه ده اولسه جائزدر
ﯖ فراغت از ریش و بروت داشتن ﯗ بنم آندن باکم والمم یوقدر شاعر بیت هرکه بر من
بروت نماید * من فراغت ز ریش او دارم ﯖ فرامکیر ﯗ مزه لنوب مسخره یه الما ابو المعانی
بیت از نشوهٔ می ناب بهره نداری خاموش * فرامکیر رندان ای واعظ ریاپوش ﯖ فردا نیز
دور نیست ﯖ خلاف وعده مقابلنه جوابدر شاعر بیت عمرم کذشت وعدهٔ فرداهمی کند
کفتم ای شوخ نیست فردا دور ﯖ فرد باطل ﯗ اول عدده دیرلر که نصف مجموع حاشیتین
واقع اولمیه مثلا اوج عددکه بین الحاشیتین در عدد تحتانیسی ایکیدر منطق یعنی تنصیف
اولنمق قابل نصفی صحیح اولور یعنی نصفلرنده نصف بولنمز آنك ایچون حاشیه دیرلر و عدد
فوقانیسی دوردر که نصفی منطق صحیحدر حاشیتین جمع اولنمق قابل ایکی ایله درت التی اولور
تنصیف اولنسه اوج اولور بش عدد دخی بویله در ایمدی شول عددکه منطق اولمیه یعنی
تنصیف اولنمق قابل کسرقاله اول فرد باطلدر ایمدی ایکی عدد فرد باطلدر زیرا حاشیتی منطق
اولمز مافوقی اوچدر نصفی بر بچق اولور کذلك ما تحتی بردر بو تقریر اوزره فرد حقیقی جناب
حضرت باری جل شانه در ما سوی فرد باطلدر صائب بو مضمونی لطیف بسله مشعر
تا درین وحدت سرا داری نظر بر خویشتن * در حساب دفتر ایجاد فرد باطلی ﯖ فرزین بند
آور ﯗ یعنی حیله ایله مصلحت بتور دیمکدن کنایه در شکم عصمت بخاری اوغلی شاه ایله
شطرنج اوینار کن باباسی اوغلنه نزاکت ایله تعلیم لعب ایدوب دیمشدر بیت زعشقت فیل
ماند در تو فرزین بند پیش آری * شود شه مات در یکدم رخت کر باختن کیرد ﯖ فرس نهادهٔ
تست ﯗ سنك مغلوبکدر بیت کرددوران فرس نهادهٔ تست * ماه هفت آسمان پیادهٔ
تست ﯖ فرمان یافتن ﯗ وفات ایلمکدر خواجه کمال بیت هرکز که کمان برد کز ینسان ناکاه
فرماندهٔ روزکار فرمان یابد ﯖ فلان و بهمان ﯗ الفاظ اتباعیدندر کج مج کبی کمال اسمعیل
بیت دل خود طلب چو کردم ز تو نو کست مرا کفت * بر وای فلان و بهمان بر من چه کار داری
کاهی تابعی تقدیم ایدوب بهمان و فلان دیرلر حکیم انوری بیت در نسبت شاهی تو همچون
شه شطرنج * نامست و دکر هیچ نه بهمان و فلان را ﯖ فلان و بهمان بی نقش کوید ﯗ یعنی بی
تکلفانه سویلر مولانا جامی بیت چو دیبا است کر نقش تکلف ساده نقش من * چه غم کر
ساده میکوید فلان از نقش بهمانش ﯖ باب الفاء المکسورة ﯗ فراز کردن ﯗ جمع ایتمك
مثلا در فراز کرد دیرلر قپویی قپادی دیمك اولور شاعر * مصرع * چون ناله ام شنید ور وان
در فراز کرد ﯖ فقع از و کشاد ﯗ اندن مرادی حاصل اولدی حکیم انوری بیت من از وصلت
فقع تا کی کشایم * چو تو نامم که بر یخ می نکارم * وله ایضا بیت مرا کویی کزین آخر چه میجویی

چه مجوئی چه مجویم * کرز از تو بر بندم قفع تا از تو بکشایم * ﯓ قفع کشادن ﯖ لاف آرزو زدن حکیم خاقانی بیت چرخ شد آبی ز لیش دوش قفع کشاد و کفت * ایمت نسیم مشکپاش اینت فقاع سکری ﯓ فیل افکند ﯖ مغلوب و زبون ایلدی شیخ نظامی بیت چو بشنید این حکم یاجوج را * که فیل افکند هر یکی عوج را ﯓ باب الفاء المضمومة ﯓ فروتنی کرد ﯖ یعنی تواضع ایلدی شیخ نظامی بیت فروتن بود هوشمند کزین * نهد شاخ پر میوه سر بر زمین * ﯓ فرود آورد ﯖ سرکش و توانایی زبون ایلمکدن کنایه در شیخ نظامی بیت فرود ای از سر این کبر و این ناز * فرود آورده خود را مینداز ﯓ فرودست ﯖ یعنی زبردست خواجه سلمان بیت در جهان رسم قدیمست از بزرکان مرحمت * در فرودستان خطا والله اعلم بالصواب ﯓ فرو رفته دم ﯖ محنتلو و المه دیمک معناسنه وله ایضا بیت نا بیست فرو رفته دم آواز دهیدش * کو کوش بره دار دو چشم نکرانست ﯓ فرو شدن ﯖ مرد شدن اولمک معناسنه کمال اسمعیل * رباعیه * چون با داجل همنفس مرد شود * چون صبح زدم زنده نفس سرد شود خورشید که کس نیست از و پرده دل * از بیم فرو شدن همی زرد شود ﯓ فرو کرد ﯖ جمع ایلدی شاعر بیت در روز عید ساقی از غیر در فرو کن * دستی بعذرخواهی در کردن سبو کن ﯓ فرو کش کن ﯖ یعنی مقام طوت خواجه حافظ بیت دل کفت فرو کش کنم این شهر ببویش بیچاره ندانست که یار ش سفری بود ﯓ فرو کشید ﯖ مکان طوتدی خواجه سلمان بیت دولت وطن کرفته در کوشه سریرت * نصرت فرو کشیده در خانه کمانست ﯓ فولاد جنک ﯖ یعنی متین و محکم مولانا هاتفی بیت چو دیدند دیوان فولاد جنک * که آهن نخواهد شکستن بسنک ﯓ باب القاف المفتوحة ﯖ قادر انداز ﯖ اوق آتمقده ماهر اولانه دیرلر مشفقی همدانی بیت کمانداری که بر قتلم بپایی میرسد اکنون * عجایب قادر اندازیست رحمت باد بر تیرش ﯓ قدر انداز ﯖ استاد تیر انداز که آتدوغی اوق خطا ایتمامکدن کنایه در مولانا کاتبی بیت زان همه تیر که ترک قدر اندازمنست * بخت کو تا بسوی من قدری انداز د * حکم انداز دخی بو معنایه در کمال اسمعیل بیت در مصاف کینه ادراک تو حکم انداز عقل * در هزیمت تیر بشکسته کمان انداخته ﯓ قاضی کیرنک ﯖ لطیفه کوی اولان آدمه دیرلر ظهیر فاریابی بیت برات بخشش تو بر وجود عامل مرو * معاش دشمنت از نقد قاضی کیرنک * اصلنده قاضی کیرنک نصر الدین خواجه کبی بر ینده کوی اوغوز آدم ایمش لسانندن بعض لطیفه واوغوزانه سوزلر نقل ایدرلر کذا فی شرفنامه ﯓ قائم آورد ﯖ یعنی روز شود ابو المعانی بیت طی شد زمان حسرتم آمد پیام از دلستان * برداشت سمورم فلک آورد قائم پیک بخت ﯓ قالب تهی کرد ﯖ یعنی وفات ایلدی امیر حاج بیت نه صورت بر در دیوار صورتخانه چین است * ترا دیدند و خوبان و تهی کردند قالبها ﯓ قالب از جان تهی کرد ﯖ اصلی بویله در بو بیتده اصلی اوزره واقع اولمشدر میر خسرو بیت بیا ای جان هر قالب که تا زنده شوند از سر * بکویت عاشقان کز جان تهی کردند قالبها ﯓ قائم انداز ﯖ استاد شطرنج باز شیخ نظامی بیت ملک دار قائم الهی بود * قائم انداز پادشاهی بود ﯓ قائم بر یخت ﯖ عاجز اولوب جنک و خصومت ایلدی حکیم خاقانی بیت بس بقائم ریخت با عدلش جهان * کو چو قائم در جهان ملک باد *

بو ایکی ترکیب مؤید الفضلاده عا جز شد معنا سنه مسطوردر ؎ قبا کرد پیرهن ؎ یعنی
پاره و چاك ایلدی کذا فی المحمودی ؎ قبای کاغذین پوشید ؎ یعنی شکایت ایلدی
و داد و فریاد ایلدی رومده شکواسی اولان حصیر پاره سن دلوب بوغازینه کچوروب یاقدوغی
کبی دیار عجمده دخی شکواسی اولان کاغذدن جامه ایدوب وکیوب پادشاه اوکنده یقرلرایمش
محمد عصار بیت زدست ظلم کالکم کرددفتر * قبای کاغذین همواره در بر ؎ قرار زداد ؎
مقرر و تحقیق ایلدی ولی دشت بیاضی بیت نمیکنی شیم از ناله منع تا ندهم * بخود قرار که
کوش برفغان منست * وعهد یتعلق معناسنه خواجه حافظ بیت قراری داده ام باهمی
فروشان * که روز غم بجز ساغر نکیرم ؎ قزوینی ؎ احمق وسخن نافهم وباطل و بیهوده
سوزه سخن قزوینی دیرلر خواجه سلمان در حق عبید زاکانی * قطعه * جهنمی وهجا کو عبید
زاکانی * مقرر است به بیدولتی و بی دینی * اکرچه نیست ز قزوین روستاز ادست *
ولیك میشود اندر حدیث قزوینی ؎ قصاب آشنا جوید ؎ آلدامغه دوست آرار ودوستی
آلدار دیمکدر اولور کمال خجندی بیت کمال آن غمزه خونت ریخت چون هردم باو بازی * نبودت
یاد پنداری که قصاب آشنا جوید ؎ قصب سه دامنی ؎ مراد دنیا در اول اعتبار یله که موالید
ثلثه انده قائمدر کذا فی المحمودی ؎ قصر دوازده دری ؎ یعنی فلك ثامن که کواکب ثوابت وبروج
اثنی عشر اولمق مناسبتیله کذا فی شرفنامه ؎ قطرهٔ دزد ؎ یعنی آفتاب کذا فی ادات الفضلا
؎ قطره زدن ؎ لنك چالمق مولانا جامی درصفت اسب بیت براه ارچه شد بر قطرهٔ خوی *
ندیدی هیچکس یکقطره ازوی ؎ قطره زنان ؎ یایجی ولنك اوریجی وله ایضا بیت بر سر
دستار زنی صبحگاه * قطره زنان تا در اصحاب جاه * اصلنده شاطرلرك لنکنه دیرلر ایدی محتشم
بیت قطره زدن از چشم ترمن آموخت * بالا دوی ازدود دلم یاد کرفت * بو مقوله شتابله
کیمه یه کرم قطره دخی دیرلر وله ایضا بیت که شتاب که چون برق کرم قطره شود * بود میان
عرق آتش چهنده شرر ؎ قفا خورد ؎ سله یدی خواجه سلمان بیت ساز ونوای ابجهان
همچونی اسیت بکدمه * بهر نوای بکدمه چند چو دف قفا خوری ؎ قفازن ؎ مثله خواجه
سلمان بیت سر کویش هوس داری هوس را پشت و پایی زن * وزین اندیشه بکرو شود عالمرا
قفایی زن ؎ قلم درکشید ؎ یعنی محو ایلدی کذا فی شرفنامه بو معنایه مولانا هاتفی بیت بکشور
کشایی علم درکشید * تن آسوده کی را قلم درکشید ؎ قلندر از دیده کوید ؎ کشی کورن
کلدیکن ایدر حسین قلندر بیت تو نیچو دیده مرا بلکه بهتر از دیده * منم قلندر وکوید
قلندر از دیده ؎ قلیه خوار ؎ عاشق ومعشوق آراسنده واسطه اولانه دیرلر ابو المعانی
بیت اکرچه قلیه خواری کرد بسیار * نشسته بر در کاشانهٔ یار * ودعوتسز مجالسه
واران سازنکه ده دیرلر وله بیت صحبت تنها کنند ار عارفان * بر سر خوان قلیه خوار
آمد همان ؎ باب القاف المکسورة ؎ قبلهٔ زرتشتیان * یعنی آتش زرتشت طائفه سی
آتش پرست اولدقلری مناسبتیله در کذا فی شرفنامه ؎ قطعهٔ وزیری ؎ کمی اولان قطعه که
طولی ایکی عرضی قدر اولور قطع وزیری ده دیرلر مولانا نیشابوری بیت وزیر کفت که فتاحی
لربیوان جست * عجب مدار وزیر دست قطع دیوانم ؎ باب القاف المضمومة ؎ قرآن خوان * یعنی

یعنی منصبدن معزول کذا فی مؤید الفضلا مولانا عمید الدین بیت نمیدانست در وقت
عمل الحمد وشد ناکه * بحکم شاه قرآن خوان بحمد الله بحمد الله ﴿ قلماش ﴾ بیهوده
کو و هرزه درای حضرت مولانا بیت خمش کو تا که قلماشیت کویم * ولکن له نطالبن بمعناه
﴿ قند زارد ﴾ یعنی شب شود ابو المعانی بیت زلف چون بر عارض آن ماهرو کیرد دنقاب *
قند زآرد در نکاه صبح رویش شد حجاب ﴿ قربان سرش کن ﴾ باشنه فدا ایله حکیم شفائی
بیت در دیده نکاهی که رقیبت نه پسندد * قربان سر نازکن و سوی من انداز * حکیم
شفائی به شاه عجم بر بدره التون انعام ایتدکده یکنما ملك ایله سلك لوندنام بر ندیم مجلس
بو بیتی تحریف ایدوب بالبداهه سویلر بیت آن بدرهٔ زری که شفائی نه پسندد * قربان سرکربه
کن و پیش سلك انداز ﴿ باب الکاف المفتوحه ﴾ کاتب جان * یعنی خداوند تعالی جل
ذکره کذا فی شرفنامه ﴿ کاخ خورده ﴾ یعنی سله یدی حکیم انوری بیت نه چرخ چرخ
از وکاخ خورده در جنبش * نه کوه کوه از وکوش خورده در بالا * کوش خورده کوشمال
یدی دیمکدر ﴿ کار از سر کذشت ﴾ ایش ایشدن کچدی میرا بو المعانی بیت غم حسرت
علاج صبر میکرد همچوم ایدل * چو کار از سر کذشت آیا چه باشد بعد ازین تدبیر * بو معنایه
عربیده بلغ السیل الربا دیرلر نتکم بو بیتده واقعدر اوحد الدین اصفها بیت بنزدیك آن
دلربا کفته نیست * که مارا کذر کرد سیل از زبا ﴿ کار او کل کرد ﴾ کیزلو ایشی آچلدی
مولانا عرفی شیرازی بیت مشو باهر خسی ای غنچهٔ باغ حیا همدم * تبسم کردنت با این
و آن کل میکند آخر * بو معنایه طالب آملی بیت غنچه های کل که قصد خون بلبل میکند *
عاشقی پنهان نماند عاقبت کل میکند ﴿ کارد باستخوان رسید ﴾ تحمله جان قالمدی بو تعبیر
ترکیده دخی وار در عبد الخالق بیت نماند طاقت جور زمانهٔ غدار * رسید کارد آخر
باستخوان مرا ﴿ کارد زد ﴾ ایشی کوکلسز طوتانه دیرلر مولانا هاتفی بیت باندازهٔ کار
کس داد مزد * زمزدش نشد بهره در کارد زد ﴿ کارش بالا کرفت ﴾ ایشی ایلرو کلدی
خیالی عجم بیت تا دل از شوق کل رویت ره صحرا کرفت * کار او از بندهٔ کی قامتت بالا
کرفت ﴿ کارش بالا میرود ﴾ مثله خواجه حافظ بیت حافظ زبزم مجلس سلطان غیاث دین *
غافل مشو که کار تو بالا همی رود ﴿ کارش روشن شد ﴾ ایشی صورت بولدی محمد عصار
بیت چو کارمن نشد روشن بکفتار * لکن را کار فرمودم درین کار ﴿ کارش روشن نکشته ﴾
ایشی صورت بولمدی و له ایضا بیت زتاب فکرشان بکداخته تن * نکشته از زبانشان کار
روشن ﴿ کارمدار ﴾ کمسنه یی رنجیده خاطر ایلمه محتشم بیت ای باغبان چو باغ زمرغان
تهی کنی * کاری به بلبلان کهن آشیان بکن ﴿ کارهند وان واژ کونه است ﴾ بر نسنه ایچون
معکوس و مقلوب دیمکدن کنایه در رکن الدین بکرانی بیت خاك پا پت راز حل از دیده
برسر می نهد * آری آری هست دائم کارهند و واژکون * مولانا هاتفی در تعریف فیل بیت
دمی دارد از پیش خرطوم تام * بود واژ کون کارهند و تمام ﴿ کار پست دست بسته ﴾
بو ایشی هیچ کمسنه ایتمدی محتشم کاشی بیت تا دست را حنا بست دل برد ازین شکسته *
دل بردنی باین رنك کار پست دست بسته ﴿ کاسه کردنی ﴾ یعنی کدایی کذا فی شرفنامه

اما فرهنك جهانكيريده تكرار معناسنده روايت ايدوب بو بيته متمسك اولمش حكيم خاقانى
بيت درطريق كعبه جان چرخ زرين كاسه را * ازپى دريوزه جانى كاسه كردان ديده اند
؏ كاسهٔ همسايه پايها دازد ؏ تركيده ار لقمه سى ار قرنده تا لمزديدكلرى مثلدر
ابو المعانى بيت نان مردان ميشود بر مرد وام * كاسهٔ همسايه دارد پايها ؏ كاغذ زر ؏
پادشاهلر فقرا و صلحايه احسان ايتديكى وظيفه براتى كمال اسمعيل بيت چوندهى
كاغذ زر شاعرانرا * بده بارى بهاى شعر كاغذ ؏ كا فرما جرا ؏ بدمعامله وخصومت
ايديجى مولانا اميدى بيت سپاه فتنه چون كم فرصتى كرد * سپهر سفله كا فرماجرايى
؏ كاله برخرش بته ؏ كندويه حديثى بلدرمولانا جامى بيت كالهٔ دجال بته برخرش *
روبه بيابان عدم ده سرش ؏ كان يسار ؏ يعنى دولتمند ومالدار كذا فى شرفنامه ؏ كاودل ؏
زبون وضعيفه جور ايديجى شيخ نظامى بيت مشو با زبون افكنان كاودل * كه مانى
دراندوه چون خر بكل ؏ كاوريش ؏ ابله واحمق حكيم خاقانى بيت كى عجب كر كاوريش
ز زكر كوساله ساز * طبع صاحب كف بيضا برنتابد پيش ازين ؏ كاوزاد ؏ ميراث
حاصل اولدى ودخى اميد اولنميان يردن زياده نفع حاصل اولدقده ضرب ايدرلر از اقبالنامه
بيت بهندوستان بيرى ازخر فتاد * بدرمردهٔ را بچين كاوزاد ؏ كاوزرين ؏ اولا لتون
قدح كه كاو شكلنده دوزلمش اوله ؏ كاوسيمين ؏ كمشدن اولان ؏ كاوسفالين ؏ خاكدن
اولان اما طپراق قدحدن شراب ايچمنك حسنى ندر فغفوريدن اولملق وار ؏ كاوكردون ؏
برج ثور ؏ كاوكون ؏ يعنى احمق وابله كذا فى المحمودى ؏ كاهل پاى مردود ؏ ايش سز
كوچسز اولان آدم كمال خجندى بيت كونكيرى جست شرين دست سميتش كمال * پيش
اهل عقل باشى كاهل مرد ودپاى ؏ كباب خامسوز ؏ قرصنبه ديدكلرى بدرعصمت بخارى
بيت بر آتش سوختم دلرا ازان حسرت كه تا روزى * كباب خامسوز خودرسانم بر نمكدانش
يالكز خامسوز دخى ديرلر ولى دشت بياضى بيت جكر كباب شود ليك خامسوز
شود * در وكهى كه نشود زور تاثر آتش * بو معنايه نيم سوز دخى ديرلر مير خسرو بيت
مست خراب مراحاجت نقلى دكر * هست ولى نيمسوز سوى نمكدان بريد ؏ كب زدن ؏
آورداوتدرمك ودخى لاف اورمق معناسنه در حكيم انورى بيت نفس من برتر ازانست كه
مجروح شود * خاصه ازكب زدن بيهدهٔ بى هنران ؏ كبود كيسه ؏ صكره دن دولته
ايرمش كمال اسمعيل بيت بين كبودىٔ اين كيسهٔ سپهر كه او * بيك درست چنين نيز
نميكند بازار ؏ كج دار ومريز ؏ تركيده قارده يورى ايزك بلوز تمه ديدكلريدر ابو المعانى بيت
در ازل داد كفم جام غمت ساقىٔ عشق * كفت كج دار ومريز خون جكر سرشار ست * كمال
خجندى بيت كرد خون همه بكردن زلف * كفت كج دار وطره را ومريز ؏ كدو افتاد
وبادنجان آمد ؏ بر شخص بيهده كيدوب يرينه كندوكبى بر باطل دخى كلدكده ضرب ايدرلر
كمال خجندينك كل احمد نام بر درويشى كيدوب يرينه حاجى اسود نام اول طبيعت واول
خلقده بر درويش كلدكده شيخ بو قطعه يى بيورمش * قطعه * چو حاجى احمد كل از در
شيخ * جدا افتاد وافغان برآمد * روان بر منظر او حاجى اسود * طربناك وخوش

وخوش وخندان بر آمد * چوتا بستان رسید وشد هوا کرم * کدو افتاد وبادنجان بر آمد

ل کرد آلود سازد م یعنی اثواب دنیا ویرر کذا فی ادات الفضلا ل کرد رفت م کاف عجمیله محو اولدی دیمکدر شاعر بیت از حسرت نکاه توای شوخ وشیوه کار * چندان کریست دیده که دریا بکرد رفت ل کردون سرشت م یعنی متکبر ومتعظم کذا فی موید الفضلا ل کردون غط پلنک کرد م یعنی جهاندن امن قالمادی کذا فی شرفنامه ل کردی کرد م مردلك وپهلواناق ایلدی مولانا کاتبی بیت کرد در چشم غبار خاك راه او صبا * کس چه دانستی که ناکه او چنین کردی کند ل کردی ومردی م نقدر حقیر ایسه ده حریفلدن قالماز کمال خجندی بیت بروی مرد باشد کرد این راه * نخواندی این مثل کردی ومردی * دیکر بیت هست مردان نهان بهر کردی * نه شنیدی که کردی و مردی ل کرکس ته کش م ونیر کرهٔ آتش کیجه لرده یلدز دوشدی دیدکلریدر عربیده شهاب دوشدی دیرلر کذا فی شرفنامه ل کرم خون م روحه یقین اولان آدم اکثر دلبر وصفنده استعمال اولنور کاهی باده یه ده صفت ایدرلر مولانا هلالی بیت دختر رز که شیشه منزل کرد * کرم خون بود جای در دل کرد ل کرم دلان م یعنی عاشقان وسوخته دلان کذا فی شرفنامه ل کرمران م آتی پك سورب شتابله کیدنه دیرلر شاعر * مصرع * آن اسب تازتاختن وکرم راندنت * بو معنایه ل کرم تازی م دخی دیرلر ل کرمروان م یعنی عاشقان وسالکان وبشتاب روندکان کذا فی شرفنامه ل کرم سیر م کسر سین ایله سواحل یعنی زیاده اسی مواضع شیخ نظامی * مثنوی * مهین با تو زمین بوسید وبرجست * بخسرو کفت ما را حاجتی هست * که دار الملك بردع را نوازی * زمستانی درانجا عیش سازی * هوای کرمسیرست آن طرفرا * فراخیها بود آب وعلف را ل کرم شد م انجندی ودخی تهورایلدی شیخ نظامی بیت چو آکاه شد آن نصیحت کذار * که از پند اوکرم شد شهریار ل کرم عنان م مثل کرمران مرقوم مولانا کاتبی بیت فغان ز تندی آن شهسوار کرم عنان * کزو حوالهٔ درویش تازیانه کند ل کس از بهر کس خود رانه کشته است م ترکیده اولمش ار دنجه اولمش یوق دیدکلریدر شیخ نظامی بیت بجز شیرین که در خاك در شدنست * کسی از بهر کس خود رانه کشتست ل کسی داند که اشتر میچراند م روزکارك حالنی ستمن چکن بیلور استاد دیمشدر بیت میان عاشق ومعشوق رمزیست * کسی داند که اشتر میچراند * بو مثلده حضرت اویس القرنی رضی الله عنهه تلمیح واردر ل کس نکوید که دوغ من ترشست م ترکیده بعینها مستعملدر کمسه یوغردم اکشیدر دیمزدیو لر شیخ نظامی بیت هرکسی در زمانه بی رهشست * کس نکوید که دوغ من ترشست ل کشتیٔ زر م یعنی ماه نو وشراب طلو ساغردن کنایه در کذا فی شرفنامه م کشش خاطر م شوق ومیل خاطر کذا فی المحمودی ل کعب الغزال م پنیر شکری حافظ بیت کالقند شعر من ز بنفشه شکر پراست * زان غیرت طبرزد وکعب الغزال شد ل کعبهٔ جها نکرد م یعنی آفتاب کذا فی المجمع ل کفن بر دوش افکند م یعنی عذر دیلدی خواجه سلمان بیت غلام خواجهٔ بودم بر وعاصی شدم عمری * پس افکندم کفن بر دوش وپیشش با کفن رفتم ل کلوخ خشك بر لب مالید م تجاهل ایتدی یعنی اول دکلدن کلدی شیخ نظامی بیت لبش تر بود از خون

خور دن شب * كلوخ خشك را ماليد برلب ڲ كلاغش بر كلوخ نشيند ڿ هركسه رام
اولاندلبر حقنده ايراد ايدرلر شيخ نظامى . بيت چه بايد مالك جان دادن بشوخى *
كه نشيند كلاغش بر كلوخى ڲ كلوخ امرود ڿ اسلوب وقيافتى آدم كبى معقول اما طبيعتى
وحوش و بهايم كبى نامعقول اولان آدم وغيرى مولانا جامى بيت كه بر آن سيب نه دستش
بودى * كرده از سنك كلوخ امرودى ڲ كليد ايمان ڿ يعنى كلمهٔ شهادت كذا فى شرفنامه
ڲ كمان از نهال فرود ار ڿ تهور وغضبى اشاغى قو يعنى تسكين ايله بو تركيب بو تعبير ايله
راقم الحروفه اثناى جمع وتأليف كتابده عالم رؤياده بو ضرب مثلى دخى كتابكده يازدكى
ديو اشارت و بيان اولندى خاطرده فى الحال نقش اولوب بو محله تسويد وترقيم اولندى
حال بوكه بو واقعه دن اقدم مسموع وياخود منظور فقير دكل ايدى اول اجلدن نقل وشاهدى
يازلمامشدر ڲ كم آب ڿ يعنى بى حجاب وبى حيا خواجه سلمان . بيت از غايت كم آبى روى
شمر * كو نام خويش قلزم زخار ميكند ڲ كمان افكند ڿ عاجز اولدى كمال اسمعيل
در توحيد بارى . بيت كلامى كه بر قصر ادراك او * سفكند فكرت كمان كمان ڲ كمان دستكش ڿ
قوله قولاى آدم معنى جهتيله كپازه يه دخى ديرلر خواجه سلمان . بيت طفل بخت تست
برنا نى كه چرخ كوز پشت * چون كمان دستكش در قبضهٔ فرمان اوست * بو معناده
يالكز دستكش دخى ديرلر وله ايضا بيت پيش زور بازويت قوس فلك شد دستكش *
زير پاى همتت مال جهان شد پايمال * مجاز امغلوب معناسنه ده استعمال اولنور وله ايضا
بيت دستكش جفا مكن آب رخم كه فيض او * بى مدد سرشك من در عدن نميكند *
ڲ كمر بسته ڿ يعنى خدمتكار نثارى بيت فلك ز خيل كمر بسته هاى اوست كه بندد *
ز شكل قوس قزح بر ميان خويش مناطق ڲ كم زد ڿ يعنى ترك ايلدى حكيم سنايى * مثنوى *
دين و ملت كه در عدم زدنست * كم شدن از براى كم زدنست * آنكه كم زد وجود عالم را *
كو ببين مصطفى وآدم را * وتواضع ايلدى معناسنه حضرت مولانا بيت كم زدهٔ آن
مه نو بدر شد * تا نزنى كم نرهى از كمى * ودخى نقش زار قمارهنه دن اكسلك كلدوكنه
ديرلر زيرا ايله اولبجق رهنه يى آليمز مغلوب اولور شيخ نظامى در نعت بيت سكه تو زن تا امرا
كم زنند * خطبه تو كن تا خطبا دم زنند ڲ كم زده چند ڿ يعنى كفار و منافقين كذا فى
شرفنامه ڲ كم زده ڿ مدبر وبى دولت شيخ نظامى بيت طالع بد بود وبد اختر شدم *
كم زدهٔ كوى قلندر شدم ڲ كم ظرف ڿ حوصله سز وچوق شرابه تحملى اولميان طالب آملى
بيت ازان پيمانه آمد اولين دور * زكم ظرفى شدم از بوى آن مست * و مجلسده ياوه لغ
ايدنه ده ديرلر شانى تكلو . بيت شراب عشق پر زور ست كم در كار شانى كن * كه او بسيار
كم ظرفست ترسم تار و دتابش * بو معنايه بى ته دخى ديرلر محتشم كاشى . بيت چاه
زنخدانش ببين اى ديده و كارى مكن * كاندر ته دوزخ فتد جان من بى ته دكر ڲ كم كرفت ڿ
ترك ايلدى مولانا هاتفى * مثنوى * كسى كو تواند كه كم سر كرفت * تواند كريبان قيصر كرفت *
اكر بايدت سر كم تاج كير * اكر تاج ده باش ته باج كير ڲ كمكاسه ڿ خسيس وبخيل شريف
تبريزى بيت كان و دريا پيش او كمكاسه ونو كيسه اند * پيشهٔ آن ممسكى و شيوهٔ اين مدخلى

مدخلی ل کنج بادآورد م زحمتسز قازه‌نلمش مال ومشقتسز رزق شیخ نظامی بیت زخانش
راه‌را کنج زوان بود * مکرخود کنج باد آورد آن بود ل کنج حکیم م یعنی سونۀ فاتحه کذا فی
شرفنامه ل کنج نامه م یعنی طبیعته موافق نسنه ودخی سخن اصلنمامغر بیلرك فتح کنوز
ودفائن ایچون مخصوص کتابنه ده دیرلر مولانا کاتبی بیت غلامی خط ساقی سعادت ازلست
کدای میکده‌را کنج نامه در بغلست * وله ایضا بیت کنج مرادرا خط خوبان بود سجل * این کنج
نامه ایست که هیچ اژدها نیافت ل کندم نما م بوزه‌کو ایجی کمال خجندی بیت روی کندم کون نمود
وجان ما یکجو فروخت * ازچه شد یارا بچنین کندم نما وجوفروش ل کندهٔ جهار بند
یعنی دنیا کذا فی موید الفضلا ل کهر خطا نکند م اصل خطا ایلمز کمال اسمعیل بیت همه
صواب رود بر زبان اوزیرا * که لفظ او کهراست وکهر نکرد خطا ل کوهرزای م یعنی
نیکوکار وهنرمند کذا فی شرفنامه ل کوهر مطهره م یعنی اصل پاك ونفس پاك ایضا منها
ل باب الکاف المکسورة م کران پای م آغیر یورییشلو هرنه‌اولورسه نصیر همدانی
بیت نکاهم هرکجا کردد کران پای * بماند از دلم صد پاره ازجای ل کرانجان م یعنی ثقیل
وکاهل کذا فی المؤید اما شرفنامه‌ده پالوده معناسنه مسطوردر ل کران رکاب م کرانپای مرقوم
معناسنه‌در مولانا وحشی بیت چو منش رکاب بوسم چه سبك عنان سواری * چو بغیر
همعنانی چه بلا کران رکابی ل کران سایه م آغرجانلو ووجودی ثقیل اولانه دیرلر حکیم
انوری بیت چون کرانمایه شد ازمن که ستانم تشریف * چون کران سایه تر ازمن که نماید ابرام
ل کران سر م یعنی متکبر وسپاه انبوه کذا فی شرفنامه ترکیده آغرباشلو دیمك صفت
ممدوحه‌در ل کران سرشت م یعنی متکبر وحمال بارکش ودخی کاهل کذا فی المحمودی
ل کرانمایه م قیمتلو وزیاده سرمایه‌لو کذا فی مجمع الفرس ل کردار م ایش وکوج معناسنه مولانا
صائب اصفهانی بیت مدتی کفتار بی کردار کردی مرحمت * روزکاری هم بمن کردار بی کفتار دم
ل کرد پای حوض میکشت م محل تهمته اوغره‌دی ودخی ایشی آشکارا تمام‌لك استدی شیخ
نظامی بیت بشب زان حوض پایه پایه نکذشت * همه شب کرد پای حوض میکشت *
ل کرد سرش کردم م جانمی یولینه فدا ایلدم موقوعی تبریزی بیت چه کرده‌ام سبب رنجش
توچیست بکو * بیا که کرد سر بدکمانیت کردم * یالکز سرش کردم دخی دیرلر قاضی نور
اصفهانی بیت سر آن تند خو کردم که بتواند باسانی * جهانی را بیلك چین جبین بی دست
وپاکردان ل کرد سر خود دوید م کندی کندوبی سرکشته وآواره ایلدی ودخی کندو
بلد یکنه کندی دیمك اولور ل کرد سر خود کردید م دخی بو معنایه‌در کمال اسمعیل بیت پرکار وش
ازآن خود بر کرد سر بکردید * کومی نهد بیکسو از بهر یار پایی ل کردش نمیتوان کردید م یانته
اوغره‌مق اولمز شاعر بیت بران سرم که بکردش بکرده‌ام لیکن * چنان نشسته بکردش
نمیتوان کردید ل کردنامه م سکه‌لی دینار رضی الدین نیشابوری بیت کردنامه است کذشته
اهل هنر را کرده است * شکل تدویر که بر دائرۀ دینارست ل کرفته زد م لاف اوردی شیخ
نظامی بیت کرفته مزن در حریف افکنی * کرفته شوی کر کرفته زنی ل کرفته سر م واله
ومتحیر کمال خجندی بیت حدیث سرما وپای حبیب * چو از سر کرفتی بپایان رسان *

ل كره بباد مزن ع دنيا تحصيلنه چالشمه خواجه حافظ بيت كره بباد مزن كرچه برمراد وزد
كه اين مثل بسخن باد با سليمان كفت ل كره بر باد بستن ع مشكل مصلحتى وجوده كتوردى
مولانا هاتفى بيت كره بست بر باد بيمار كر * دم باد پا بر كره خوبتر ل كريز پاى ع يعنى
قاچغان قول وغيره بيت هستم زجان غلامت اما كريز پايم * صد ره اكر فروشى بكريزم
و بيايم ل كرى كندع ايكا دكرديك معنا سنه خواجه حافظ بيت مكدر است دل آتش
بخرقه خواهم كرد * بيا بيا كه كرى ميكنند تماشايى * مولانا جامى بيت جامى بمير داز غم يارى كه
بهر او * كر صد هزار يار بميرى كرى كنند * كاهى آخرينه ادات توصيف كتوروب كرى مند
ديرلر وله ايضا بيت بكرى مند تحفه ياد كنند * بكرامى هديه شاد كنند ل كريه دركلو كره شد ع
شدت المدن كنايه در كمال خجندى بيت كهتم باه ونا له غم از دل برون كنم * شد كريه در كلو كرهم آه
چون كنم ل كله تو ترا آن من مرا ع ايكى دوست چكشوب بارشد قلرنده ماجرا اكلامق ايچون
ايراد ايدرلر شاعر بيت آزردن دل بديد و بخنده كفت * كله تو تراو آن من مرا ل كيرخانه
قاضيست ع كاوب كيدنى و كيروب چقانى چوق اولان اوه ديرلر قاضى بخارا حقنده غلام
زيركى ديمشدر * قطعه * پسرك معطى خرابا تيست * قاضى كوچك از وبسى راضيست
كيرش از كون بدر نمى آيد * كون او كيرخانه قاضيست ل كيرتاشى ع زبق كه عورات
استعمال ايدرلر حكيم شفائى در هجو ملا ذوقى * رباعيه * ذوقى ريشت به پشم ماشى ماند
شعرت نمد زخوش قماشى ماند * بينت بسنك سرتراشى ماند * عينك چونهى بكير
كاشى ماند ل كيركاوى خورد كه خر نخورد ع دو كلمه اصلاح اولميان حقنده ضرب ايدرلر
مولانا طوسى * قطعه * سروا كر با قدت كند دعوى * يارب از عمر خويش بر نخورد * كز
رقيبت كند بطوسى جنك * كيركاوى خورد كه خر نخورد ل كير و دار ع اكرچه جنك معناسنه در
اما شرفنامه ده بمعنى فرمانده يعنى حاكم ل كيسه ببرك كند تا بند ع يعنى سخاوت كند شيخ
نظامى بيت بزركى بايدت دل در سخا بند * سر كيسه ببرك كند تا بند ل كيك در شلوار ع
مضطرب و بيقرار اولمقدن كنايه در حكيم انورى بيت چرخ را با شرفش سنك فتد در موزه
كوه را با سخطش كيك فتد در شلوار ل با ب الكاف المضمومة ع كدام سكست ع يعنى نه
وجودى و نه حدى وار در قاضى يحيى نور بخشى بيت نهاده بوفادارى ارچه نام سكم * سك
تو اهل وفايند من كدام سكم ل كربه بيد ع سكوت چچكى مولانا اميدى بيت اكر با نبات
از نهيب آوردر و * كند كربه بيد قصد كبوتر ل كربه در انبان ع مكر و حيله دن كنايه در
حكيم انورى بيت طمع كو كربه در انبان فروشد * كه بخل امروز با سك در چوالست *
ل كربه در زندان سرا ع غايت بخلدن كنايه در كربه يى حفظ ممكن دكل ايكن زندانده حبس
ايدرديمكدر كذا فى مؤيد الفضلا ل كربه عابد نماز كرد ع ورع و تقوى اظهار ايلمديننه
حيله سى وار در خواجه حافظ بيت اى كبك خوشخرام كجا ميروى بايست * غره مشو كه كربه
عابد نماز كرد ل كربه همه شب بخواب بيند دنبه ع تركيده آج طاوق كندو يى آرپه انبارنده
صانور ديكارى مثلدر بير صادق بيت عاشق بخودش كر بكند وصلتش اميد * كربه همه
شب بخواب بيند دنبه ل كرك آشتى كردن ع ظاهرده محبت و باطنده عداوت طوتمغه ديرلر مولانا

مولانا آصفی بیت ای صبا دردل یوسف بکو یعقوب را * آشتی کردند اخوانش ولی کرك
آشتی * شیخ نظامی بیت بادکه با خاك بکرك آشتیست * ایمن ازین راه بنا داشتیست لغ کرك
آشنایی مع غدر ونفاق ومکر وحیله ایله دوستلق ایتمکه دیرلر کذا فی المحمودی لغ کرك باران
دیده مع اشمش یورتمش وکورمش پخورمش بصیری بغدادی بیت روز باران بسکه
درکوی بتان کردیده ام * در طریق عشقبازی کرك باران دیده ام لغ کرك زاده عاقبت کرك شود
بد اصل تربیت ایله اصل زاده اولمز شیخ سعدی بیت عاقبت کرك زاده کرك شود * کرچه با
آدمی بزرك شود لغ کرك یوسف مع افترا ایله متهم اولان آدم حقنده ایرادایدرلر ابو المعانی بیت
بیخبر از جرمم وکردند اعدا متهم * دامن پاکم دروغ آلوده کرك یوسفم لغ کره از خر نزاید مع
بد اصلدن ایولك کلمز حضرت مولانا بیت هیچ کندم کاری وجو بردهد * دیده اسبی که
کره خردهد لغ کشاده ابرو مع یعنی کولر یوزلو عربیده صبیح الوجه دیدکلریدر ابو المعانی
بیت روی عبوس واعظ نبود کشاده ابرو * رندان باده آشام دائم شوند خوش رو
لغ کشاده پیشانی مع یوزی آق آلنی آچق عربیده وضاح الجبین دیدکلری تعبیردر لغ کشادن
قفاع مع یعنی تفاخر کردن کذا فی شرفنامه لغ کشادنامه مع منشور احکام سلاطین حکیم
سنائی بیت نشود بسته جز به بی طمعی * نقشهای کشادنامه دعا لغ کلاه انداز مع
اشتیاق تام ایله طالب مغناسته ملا عرفی بیت بشوخی مثل آن هرکز ندیدم * کلاه انداز
میکشتم بعمری لغ کلاه برسر نهاد مع آزنسنه یی زیاده وعظیم کوسترمك حکیم انوری بیت
قطره باران ازو بر روی ابری کی چکد * کو کلاهی برسرش ننهاد خالی از حباب لغ کلاهش
زد وبر دنیاید مع علو همتدن عبارتدر حکیم انوری بیت کفت او را کاله چکونه کنم * که کلاهی
نیایدش زد وبرد لغ کل اوست مع انك نشانی وعلامتی واردر میر خسرو بیت رخش کل کل
بر آمد ازمی وکفتم چه تابست این * کشاد آن غنچه لب لب راکه کلهای شرابست این * مولانا
هلالی بیت مستانه زکلهاست که بر سر زده باز * اینها کل آنست که ساغر زده باز لغ کل
ابری مع یعنی ابر بهاری مولانا صائب بیت هر فرقه را دل از سخنی تازه میشود * بر هر کل
زمین کل ابری کاشته اند * وله بیت کار ما از ساغر پر می بسامان میشود * مجلس ما از کل ابری
کلستان میشود لغ کل بچشم افتاد مع یعنی کوزه آق دوشدی صائب بیت روزکارم تیره
و بختم سیاه افتاده است * کل بچشم روزنم از مهر وماه افتاده است لغ کلدسته مع منارده
کنایه در مولانا هاتفی بیت موذن زکلدسته شد نغمه ساز * چو بلبل که برشاخ کل شد
طراز لغ کل زمین مع عیش وعشرت اوله جق مکان مولانا آصفی بیت در هر کل زمینی دارند
شکل نرکس * پیران باده پیما پر کرده جام باده * ودخی محلات اراسنده جای جمعیت
اولان مکانه دیرلر بابا فغانی بیت تو در غرور حسن که در هر کل زمین * خلقی در آرزوی
سلام تو میکشند لغ کل صباح مع یعنی چین سحر صباح وقتی ظاهر اولد یغی محل مولانا آصفی
بیت عرق زمی بدرخت کل صباح بهار * نشسته بر سمن ولاله شبنم سحراست لغ کاشتن
شکوفه کرد مع کزلو احوالی آچلدی شیخ نظامی بیت آن شب از رخنه که داشت ملش *
از آن دیده شکوفه کرد کلش لغ کل شکفتن مع دلفا چلمقدر سیفی بخاری بیت هست از دهنت

دردل هرغنچه سخنها * کلها شکفد کر بکشایند دهنها ﮊ کل کردن ﭺ رازآچمق معناسنه
طالب کیلانی بیت غنچهٔ کل بازقصد خون بلبل میکند * عاشقی پنهان نماند عاقبت کل
میکند * برحادثه ظهورینه دهدیرلر خواجه کمال بیت مشو باهرکسی ای غنچهٔ باغ حیاهمدم *
تبسم کردنت با این وآن کل میکند آخر ﮊ کل وا کردن ﭺ دخی بو معنایه در غیاث الدین
بیت ای صبا آن باغ عارض را تماشا کردهٔ * مضطرب می بینمت کویا که کل وا کردهٔ * مولانا
عبد الرحمن جامی حادثه ظهورینه ﮊ کل شکفت ﭺ دخی دیمشدر بیت کلها شکفت وکلرخ من زیر
خاک خفت * ماراد رین دیار عجایب کلی شکفت ﮊ کل نافرمان ﭺ بنفشه مجنون چپ
نویس بیت روی برتافت زحکم توکل نافرمان * هست برکشتن رویش کل نافرمانی ﮊ کلوخ
انداز ﭺ بیهوده کفتار و پریشان کوی شیخ نظامی بیت کلوخ انداخته چون خشم نمناک
کلوخ اندازی ناکرده برخاک * ودخی کندینی بلنز اوضاع ناهموار صاحبنه دیرلر شیخ سعدی
بیت مکن باهرکلوخ انداز بیکار * سرخود را بنادانی شکستی ﮊ کله رنکله جنبان ﭺ دیار
عجمده زنپاره اشخاصک کلاهلری اولوراو زرنده خایه شکلنده سرخ رنک نشانلری اولوراول
مقوله لره بو وجه تسمیه اولنمش حکیم شفایی درهجو وزیر مؤمن خان بیت کرد رملک کل منی
سمیک بازسقط شد * بابای کله رنکله جنبان یکجا رفت ﮊ کله شکست ﭺ صاری یعنی باعرقچینی
بجر و کیمکدن عبارتدر خواجه سلمان * مصرع * خاصه که طرف کله برمه تابان شکست
وکاغد بوککه ده کاغد شکست دیرلر مصرع ثانی * مصرع * تیر مجرر ترا کاغد دیوان شکست
ﮊ کم شدنی نخودسیاه ﭺ برکسنه مراد مقصودینه وصولده عاجز اولدقده ایراد ایدرلر بیت
ربود حال توکفتم دل مرا ای ماه * بناز کفت که کم شد پی نخودسیاه ﮊ کنبد اعظم ﭺ یعنی عرش
مجید کذا فی شرفنامه ﮊ کنبدزد ﭺ آتی نقله قودی ودخی آت صحرا تدی مولانا جامی در
صفت براق بیت کنبد خاک پس پشت افکن * راند از آفاق برون کنبدزن * کنبد اصلنده
نقل او رمغک موضوع اسمیدر میرخسرو بیت زهمت ساختم رخش فلک کام * بیک
کنبد رسیدم برتهم بام ﮊ کنبد کرد ﭺ مثله حضرت مولانا بیت تازیانه برزدی اسپم بکشت
کنبدی کردوز کردون برکذشت ﮊ کنبد کل ﭺ یعنی غنچهٔ کل حکیم خاقانی بیت قریب کنبد
نیلوفری نخورکه کنون * اجل چو کنبد کل برفشاندت عمدا * بو معنایه خواجه سلمان
بیت وکرزباد نکردد خراب کنبد کل * نسیم لطف اکر باد را شود معمار ﮊ کنبد چهار بند ﭺ
یعنی دنیا کذا فی مجمع الفرس ﮊ کنبد صوفی لباس ﭺ یعنی فلک کذا فی شرفنامه ﮊ کنبد طاقدیس
یعنی فلک ایضا منها ﮊ کنبد مقرنس ﭺ مثله ایضا منها ﮊ کنده برپای خویش زد ﭺ
ترکیده کندی ایاغنه بالته اوردی دیدکلری مثلدر شیخ نظامی بیت چو طالع جهانکردی
آرد به پیش * نشاید زدن کنده برپای خویش ﮊ کندهٔ تیر خورده ﭺ مرد پخته ومحنت
کشیده وکارجهان آزموده کمال خجندی بیت دلم ز زخم زبانها نکردد آزرده * که عاشق
توبود کندهٔ تیر خورده ﮊ کواه آوردر آستین ﭺ حاضرجواب وسوزی اثباتله سویلر مولانا
کشوری درنعت شریف بیت اطلس زربفت سلطانیست فرش آسمان * مثال فقرش را
کواه رحمت اندر آستین * عشقی تبریزی بیت زساعد توز بس داغ آتشین باشد * کواه

کواه عاشق مسکین در آستین باشد کواه او مغربیست سوزنده صدق وحقیقت
واد عاسنه دلالت وثبات یوق دیمکدر مولانا کاتبی بیت کر کویدت فقیه که زیست
پاک این* مشنو که آن کواهی او مغربی بود کوته آستین صورت صلاحده اولان اهل
فساد زیرا سارق فراخ آستین اولور مسرو قی ستر واخفا ایچون عزیمله اخذ ید القمیص
دیرلر خواجه حافظ* مصرع* در ازدستی این کوته آستینا ن بین کوته اندیش
صوکن صایمز مولانا جامی بیت نوشته بدان نکته جا نکداز* که ای کوته اندیش ودامن
دراز کوته بام دون همت وبی غیرت ودخی اسرار واحوالن افشا ایدیجی اوحد الدین
اصفهانی بیت حال می خوردنم از روزن وسوراخ نشست* همه همسایه بدیدند زکوته
بامی کوته بین غلط اندیش وبی تدبیر کمال بخندی بیت بعهد قامتت برکنده باد اچشم
کوته بین* که چون نرکس نظر بر سرو وبر شمشاد میدارد کوته دیوار ترکیبله یا لیمی
الحق دیدکاری مثلدر کمال اصفهانی بیت کنبد چرخ که بالا ودراز آهنکست* هست با همت
عالی توکوته دیوار* بو معنا یه پست دیوار دخی دیرلر مولانا هاتفی بیت چه صفهای چرکه
بهم داد دست* شد آن بیکران دشت دیوار پست* چرکه سور کون آویدر کودران
یعنی رفاهیت ابو المعانی بیت کشته ام در شهر عشقت از ستم بی خانمان* در زمان حسن
دلسوزت ندیدم کودران کورجدا خانه جدا برکسنه نک صحبتندن اعراض اولندقده
ایرادایدرلر مولانا جامی بیت مرده وزنده ملولم ز ملاقات رقیب* هست دیرین مثلی
کورجدا خانه جدا کوساله ازپشت میخ پرد ترکیبله ال قنادیله اوچار دیدکاری مثلدر
ابو المعانی بیت برندان چرا میکند صوفی توبیخ* که پرید کوساله از پشت میخ کوش
بدرشد یعنی منتظر اولدی کذا فی شرفنامه کوش پهن کرد قولق قبارتدی
خواجه حافظ بیت دوشم ز بلبلی چه خوش آمد که می سرود* کل پهن کرده کوش زشاخ
درخت خویش کوش بیفشرد یعنی کوشمال ویردی کذا فی شرفنامه کوش خورد
مثله حکیم انوری بیت نه ز آسیب قضا کوش خوری* نه باشکال فلک درمانی کوش دار
شرفنامه ده محافظه ایله معناسنه درامامشهوری غافل اولمه معناسنه در حکیم فردوسی بیت
درآندم که اسب افکنی هوش دار* سابح وهم آورد را کوش دار* فرهنک میرزا شاه حسین
وفایی ده بمعنی بدل کردن وعوض دادن مسطوردر ومجمع الفرس سروری ده بمعنی نژاد
واصل ونهاد مرقومدر کوش داشت کوش دار مرقومک ماضیسی اولور محافظه ایلدی
معناسنه نتکم خواجه سلمان بیت آسمان درحلقهٔ خود کوهری میداشت کوش*
ساخت امروزش برای آفرینش کوشوار* شرفنامه صاحبنک قولنی مؤید خواجه حافظ
بیت ای ملک العرش مرادش بده* وز خطر چشم بدش کوش دار کوش سرای
ایشتدوکنی فهم ایدوب حفظ ایلیه نه دیرلر استاد* قطعه* دشمن درکهت که نشناسد* لحن
داود راز بانک درای* رشک عیسی شود اکر کرد د* مدحتت را بصدق کوش سرای
کوش را نوازش دادن یعنی قولق چکمک حکیم شفایی بیت نوازش داد عرش دوستداری*
به پیغام قبولم کوش داری کوش کذاری کرد سوزی ایهاملی سویلدی خواجه حافظ

بیت کس نیارد که بر ودم زند از قصهٔ ما * مکرش باد صبا کوش کذاری بکند ﮊ کوش کرد ﭺ نکاه ایلدی وفهم ایدوب اکلدی کذا فی المحمودی بو معنایه شیخ نظامی بیت کلاغی تك کبك را کوش کرد * تك خویشتن را فراموش کرد * بو معنایه درکوش کرددخی دیرلر مولانا جامی بیت کلاغی نه کبك درکوش کرد * نه خویش راهم فراموش کرد ﮊ کول اوخور آنك حیله وآلتنه آلدانمه دیه جك یرده استعمال اولنور کذا فی فرهنك جهانکیری ﮊ کوله بار ﭺ ارقه یوکی کال * رباعیه * آسوده کسی که عشق یاری دارد * از محنت وغم کوله باری دارد * از قسم جماد باشد آدم نبود * آنکس که بغیر عشق کاری دارد ﮊ کون خر ﭺ غایت احمق معناسنه در کذا فی شرفنامه بعض نسخه ده کوتی دیمکدر ﮊ کون خری ﭺ کوتی للك شمس فخری بیت روان وخورد وسرکشته چشم بسته مدام * بود زکون خری بر مثال کاو خراس ﮊ کون خر راکیر خرمی یابد ﭺ یرامزه یرامزلق کرکدر ابو المعانی * نظم * هرکه ازمقدار خود افزون شود * پند ونادیدش حوادث میکند * این مثل درحق او راشایدش * کون خر راکیر خری بایدش * بومعنایه ﮊ کس زن ﭺ دخی دیرلر کمال اسمعیل بیت طمع چومنقطع آمد زکس بود کس زن * که خویشتن همه کمتر ازین وآن داند ﮊ کون فراخی میکند ﭺ حدندن زیاده خرج وصرف وسفاهت ایدن حقنده ایراد ایدرلر بوتعبیر ترکیده دخی مستعملدر کوت ککلیکی ایدر دیرلر ﮊ کوه بکوه نمیرسد آدم بآدم میرسد ﭺ ترکیده طاغ طاغه قاووشمز آدم آدمه قاووشور دیرلر شیخ نظامی * قطعه * باورنکردمی که رسد کوه سوی کوه * مردم رسد بمردمی باور بکردمی * کوهی بود غمم که باوکوه غم رسید * من مردمم چرا نرسیدم بمردمی ﮊ کوه دلال ﭺ کاف عجمی ایله اوغلان پازنکی تکم عورت پازنکنه دقمشر دیرلر مولانا امیدی * قطعه * کفت حافظ فلان ماهیچه * همه درویش رسم بغرایی * کوه دلال ودفنش صد بار * بهتراز شاعری وملاییٔ ﮊ کوه را فرهاد کند ولعل را پرویز یافت ﭺ بری زحمت چکوب چالشدی نصیب غیره اولدی ابو المعانی بیت برده ام صد رنج وصلت شد نصیب دیکران * کوه را فرهاد کند ولعل را پرویز یافت ﮊ کوه میخوردون میرود ﭺ یاوه کوی وبیهوده کفتار حقنده ایراد ایدرلر مشفقی در حق امینی * قطعه * یتیمی وملا امینی ۴۲۰
که شهر از جفاهای مه میرود * ندارند جز شعر خود توشهٔ * که کوه میخورد اوره میرود ﮊ کهن کیسه ﭺ خسیس وبخیل شیخ نظامی بیت کهن کیسه شد خاك پنهان شکنج * که هرکز برون نارد آواز کنج ﮊ کویا که رفت وسنك بست ﭺ اکلندی کلدی دیمکدر وصالی مشهدی بیت دل بمن میکفت کز کوه غمش آرم خبر * بینکرید آن سنکدل کویا که رفت وسنك بست ﮊ کوی بست وچوکان هم ﭺ ایشته میدان دیمکدر اهلی شیرازی بیت زانجم کوی خوبی بردی وازماه تابان هم * اکر خورشید دعوی میکند کوی بست وچوکان هم ﮊ کوینده رادم کرفت ﭺ سویلیجیدن سوز صادر اولمدی کذا فی شرفنامه ﮊ کوی هفت راه ﭺ یعنی دنیا ایضا منها ﮊ کهنه سوار ﭺ اشمش ویورتمش بارشاه بیت اندر زمانه کهنه سواران یکی می است * انکو دم قبول نفس میرتنی است ﮊ باب اللام المفتوحه ﭺ لب شیرین * میخوش اولان نسنه درهرنه اولورسه شاعر بیت لب شیرین بباده دیرین * چورساند بکشت لب

لب شیرین ؛ لب و سنك ؛ خاموش اولدیمکدر مولانا جامی در نعت شریف بیت بسکه از کوش خسان در تو تنك * دارد ای خواجه ازین پس لب و سنك * بو معنایه همایون شاه * رباعیه * هندو پسری دیدم اندر صف جنك * رخسارهٔ آواز آتش می شد کلرنك * کفتم صنما ز لعل لبت کام بخش * در خنده شد و کفت همایون لب و سنك ؛ لشکر شکوف ؛ یعنی شجیع و بهادر دلاور کذا فی المجمع ؛ لعل سفته ؛ یعنی می سرخ ؛ لعل ناسفته ؛ یعنی سرود شیخ نظامی بیت کهی لعل سفته به پیمانه خورد * کهی کوش بر لعل ناسفته کرد ؛ باب اللام المکسورة ؛ لباس راهبان ؛ یعنی سیاه رنك و سیاهی کذا فی شرفنامه ؛ باب اللام المضمومة ؛ لعاب کاو ؛ یعنی کاغذ کذا فی شرفنامه ؛ لعاب کوزن ؛ صباح آیدنلغی ابو المعانی بیت دهانش خشك بوده از تب و تاب * لعاب کوزنش می دادوی تاب * مجمع الفرسده بمعنی برق و تابش آفتاب مسطوردر ؛ لقمهٔ خلیفه ؛ یعنی حلوای سکری کذا فی شرفنامه ؛ باب المیم المفتوحة ؛ مادر بخطا ؛ یعنی ولد الزنا مولانا نامی سبزواری بیت ای قدر خطت نامزدی بی سر و پایی * غماز و سیه باطن و مادر بخطایی ؛ مادر جلب ؛ روسبی انا لودیمکدر عبید ازکانی بیت حیز یست بسی پدر ندیده * مادر جلب است و کون دریده ؛ ماده کاوزین کرد ؛ یعنی فرار ایدوب قاچدی کذا فی لغة المعتبرة ؛ مارا بما رها کن ؛ بزی کندو حالمزه قو کمال خجندی بیت چند کویی شد بدریا اشك مژکانت کمال * ای ملامتکر رها کن یکدمی ما را بما ؛ مارا فرو مکیر ؛ بزی مزه لنوب مسخره یه آلمه حسن بیك عجزی بیت مدعی مارا فرو کیرد بدوری از وصال * او نمیداندکه زوق هجر بهتر دارم ؛ مار خوردن یعنی رنج و محنت چکمك کذا فی المحمودی ؛ ماردر آستین ؛ یرامز اولانی و یا خود عدوی صقله مقدن کنایه در مولانا هاتفی بیت مکن فتنه انکیز را همنشین * بساعدمنه ماردر آستین ؛ مار را بدست دیکران کیر ؛ بو عبارت ایکی وجهله استعمال اولنور بری مصلحتك غیریلر الیله وجوده کتور بری دخی مصلحتکی کندك کورالیله بلان طوت یعنی ایشیکی غیره اناعه دیرلر اضدادقبیلمندندر ؛ مار شکم سوراخ ؛ یعنی نای کذا فی المحمودی ؛ مار کزیده از ریسمان میترسد ؛ برکسنه برنسنه دن متضرر اولسه هرکوردیکن اویله صانور شیخ نظامی بیت ترسم ز رسن که مار دیدم * چه مار که اژدها کزیدم ؛ مار میخوری ؛ یعنی غم میخوری کذا فی مؤید الفضلا بو معنایه خواجه سلمان بیت لعل روان ز جام زر نوش و غم جهان مخور زین فلك زمردین بهر چه مار میخوری ؛ ماکیان بردرکنند ؛ غایت بخلدن کنایه در کذا فی شرفنامه ؛ ما نیز ازین نمد کلاهی داریم ؛ بزمده اول ایشده الیمز وار یعنی آنی بزده بیلورز * رباعیه * کویند جماعتی که راهی داریم * در کسوت عارفان کلاهی داریم * کر تاج و نمد کمال ایشان باشد * ما نیز ازین نمد کلاهی داریم * ؛ ماه دو هفته ؛ یعنی آیك اون دردی کذا فی شرفنامه ؛ ماه سی روزه ؛ یعنی غایت اینجه ایضا منها ؛ ماه سی شبه ؛ یعنی ناچیز و محو اولمش ایضا منها ؛ ماه نو بروی او دیدم ؛ برکسنه سببیله نفع کوزدکده ایرادایدرلر خواجه حافظ بیت عید است و موسم کل و یاران در انتظار * ساقی بروی شاه ببین ماه و می بیار ؛ ماه نو بروی دوست دیدن ؛ ایش راست کلمکدن عبارتدر حالتی عجم

بيت در شب عيد ابروی دلدار ديدن خوش بود * ماه نو آری بروی يار ديدن خوش بود *
﴾ ماه نو كردن بروی دوست ﴿ مثله سيفی بخاری بيت رسم باشد ماه نو ديدن بروی دوستان
ما از ان ابرو بروی دوست نو كرديم ماه ﴾ مبيناد مزد ﴿ خير كورمسون ديمكدن كنايه در
مولانا هاتفی بيت بكركان جنكيزی كار د زد * مرا كرد نسبت مبينادمزد ﴾ متاع روی
دست ﴿ متاعك كيمسه ركه اول صاتلق ايچون دكان يوزينه قوزلار مولانا عرفی بيت تا فريبد
ابلهانرا ازمتاع روی دست * آسمان پيش از تو يوسف بهر بازار آورد * يالكز روی دست ده
ديرلر طالب آملی بيت روی دست شوق من مشاطهٔ حسرت شمار * آنكه بی كلكونه روی
ايشك را كلكون كند ﴾ مثل ماليدن ﴿ ذوق دلبره واصل اولمق خواجه سلمان بيت چو
شهد خويش خواهی ازمثالش * ولی تاموم نستانی نمالش * ﴾ محك زرايمان ﴿ يعنی
حجر الاسود كذا فی شرفنامه ﴾ مرا از زير لب پرسيد ﴿ كوكلمو كوكسز خاطرم اله آلدی
از سر پا پرسيد دخی بو معنايه در ايكی مثل ده بو بيتده واقعدر اوحد الدين اصفهانی بيت
كی سخنی كفتهٔ يا دم از زير لب * يا بمثل پرسشی از سر پا كردهٔ ﴾ مرد اين انجير نيست ﴿ اول
بو ايشك صاحبی دكلدر عدم قدرتدن عبارتدر وله ايضا بيت درين باغ اكرلاله چينی وكل * نخواهی
شدن مرد انجير عشق ﴾ مردی راست كوييست ﴿ ارلك طوغری سويلكدر شيخ نظامی
بيت ترا بسيار خصلت جز نكوييست * بكويم راست مردی راست كوييست ﴾ مركب جمام ﴿
چابك يم يعنی آت كذا فی المحمودی ﴾ مركب جم ﴿ يعنی هوا بوجمدن مراد حضرت سليماندر
علی نبينا و عليه السلام خواجه سلمان * مصرع * بهمن به پشت مركب جم برنهاد زين *
مولانا جامی بيت كر كشيده رته آن مركب جم * كه برون آورد از هند حشم ﴾ مرك خر عروسی
سكست ﴿ برخسيسك مالی وارثلره ويا خود غيريلره نصيب اولدقده ضرب ايدرلر كمال خجندی
بيت چه خوش كفت آن نهاوندی بطوسی * كه مرك خر بود سك را عروسی ﴾ مزن مبارك
مخوان تبارك ﴿ بر ظالم خلقه ظلم ايدوب اوراد و اذكاره مشغول اولدقده ضرب ايدرلر
﴾ مستكار ﴿ كسكين شراب مير خسرو بيت زلبهای تنك جام لبالب داد خسرو را * اكرچه
می تنك بود دست امامستكار آمد ﴾ مسند جم ﴿ مركب جم كبی هوا ديمكدر كذا فی شرفنامه
مشيمهٔ عالم ﴿ يعنی آفتاب ايضا منها مغز پوسيده ﴿ يعنی بی عقل شيخ نظامی بيت توای مغز
پوسيدهٔ سال خرد * ز كستاخیٔ خسروان باز كرد ﴾ بيدار مغز بونك عكسيدر ايضا له بيت
نشستند بيدار مغزان روم * بمهر فلك نرم كردند موم * بيدار هوش دخی بو معنايه در وله
ايضا بيت جهان ديده پيران بيدار هوش * چو كفتار كوينده كردند كوش ﴾ مغز تر كرد ﴿
يعنی سوز سويلدی ﴾ مغز در سر كرد ﴿ يعنی خاموش اولدی بو ايكی مثل دخی بو بيتده واقعدر
ايضا له بيت بكفت كسان مغز در سر كنيم * بكفتار شه مغز را تر كنيم ﴾ مغز قلم ﴿ يعنی استخوان
بدن بابا فغانی بيت تا مغز قلم سوخته در تجربهٔ عشق * بر سوختكان مرهم داغست دل ما *
﴾ مغزما برد ﴿ بزه صداع ويردی كذا فی شرفنامه ﴾ مقصود كن فكان ﴿ يعنی حضرت خاتم
انبيا صلی الله عليه وسلم ﴿ مقصورهٔ عمروليث ﴿ ولايت شيراز ﴾ معمورهٔ عمروليث ﴿ دخی ديرلر
﴾ ملائك پی اند ﴿ يعنی مبارك قدم ايضا منها ﴾ من آسمان ميكويم او ريسمان ميكويد ﴿

ع يعنى ايشيدن سويلين آدمك جوابن فهم ايتمدكده ضرب ايدرلر مولانا حسين هروى بيت
دل از آسمان كرد با او خطاب * نبودش جزا ز ريسمان يك جواب * وله ايضا بيت رخت
كفتم به ماند ميانم كفت چون مو بيست * سؤال از آسمان كردم جواب از ريسمان آمد
ك من سنك فلانرا پاى سنك بستم ع بن فلان ايله خصومته قادر دكلم مولانا كاتبى بيت نيست
كردون بركوب چرخ چندين خاك وسنك * ليك درميزان قدرت كم نمود از پاى سنك * پاى
سنك اصلنده ترازونك ناقص طرفنه باغلدقلرى طاشدر عربيده ركوب ديرلر پاى سنك
بودن عاشق اولمق معناسنده ده استعمال اولنور بو معنايه مولانا آصفى بيت مهربان بود
ميان همه خوبان شيرين * پاى فرهاد ازين واسطه بر سنك آمد ك مه پيشانى ع آلنى
صقرآت وصغروساير حيوانات يمن وسعادتله مشهور در طالب آملى بيت تبارك الله
ازين اشهب ستاره خرام * كه در حقيقت صبحست وماه پيشانى ك مهتاب نمودن ع
بيهوده كوى وهرزه كردلكدن كنايه در كذا فى المحمودى ك مهد مينا ع يعنى افلاك كذا فى
شرفنامه ك مى خط از رق كشيم ع يعنى شرابى طلوايچه لم ديمكدر كذا فى المحمودى ك باب الميم
المكسورة ع ملك خدا بنده خدا ع حكم وقدرت خدا انكدر فاعل مطلق اولدر شاعر بيت
كوعاقلى مباش مقيد بهيچ جا * نشنيده كه ملك خدا بنده خدا ك ميز آلوده كان ع يعنى فاسقان
وامر معروفله مقيد اولمينلر كذا فى مجمع الفرس ك منقار كل ع يعنى زبان ايضا منها ك مهر كياه
خورده ع خلق اراسنده ممدوح ومقبول اولقدن كنايه در ايضا منها شاعر بيت رخ تو چشمه
مهر است وكرد چشمه مهر * دميده سبزه خطت مكركه مهر كياست ك ميان پاچه ع شوروشلوار معنى
معناسنه سيفى بخارى بيت نكار كله برچك كه دل سراچه اوست * تمام لذت عالم ميان
پاچه اوست * ميان پاچه موضع معهود زنانه ده ديرلر ميرم سياه بيت ميلم بميان پاچه وى
پيش كند * زيرا كه ميان پاچه زكس تنكتراست ك ميان پازدن ع يعنى جماع ايتمك
ميان پاى آلت رجله ده ديرلر حكيم سنايى بيت هركه پستان ميان پاى نداد او راشير
نيست امروز ميان عقلا خرز سران ك ميانجى چنان كن كه نه سيخ سوزد نه كباب ع تركيبده
شويله ايله كه نه شيشى يانسون نه كباب ديدكارى مثلدر مراد طرفينك مصلحتن مساوى ايله
ديمكدر بو مناسبتله ايلچى يه ده ميانجى ديرلر اصلاح ذات البين ايتدوكيچون مثال اول شيخ
نظامى بيت ميانجى چنان كن ز راه صواب * كه هم سيخ بر جا بود هم كباب * مثال معناى ثانى وله
ايضا بيت ميانجى نه شاهزاده * فرستنده نه بل فرستاده ك ميان جست كرد ع يعنى عزيمت
ايلدى مولانا هاتفى بيت بيغماى دهلى ميان كرده جست * ميان كرده جست وعنان
كرده سست ك ميانكير ع كوشه باشلرين بكليوب خلقدن جر وسؤال ايدنه ديرلر كيم
اولور سنه كثرت استعمالدن مطلق جرار وسائل على اولمشدر مولانا كاتبى بيت ميانكير
كيرمت عيم مكن پيش * ميانكيرى عجب نبود ز درويش ك هيچ قدم ع علايقدن منقطع
اولوب منزوى وكوشه نشين اولمقدن كنايه در كذا فى مؤيد الفضلا ك ميوه دل ع يعنى سخن
كذا فى شرفنامه اما مؤيد الفضلاده بمعنى فرزندان واقعدر بو معنايه عربيده ثمرة الفؤاد
ديرلر ك باب الميم المضمومة ع مخالفان ترا هست طبل زير كليم ع يعنى دشمنلرك عداوتلرين

اظهار ايلمزلر كذا في المحمودي استاده پيشه ر بيت درين زمان نكردد كسي زامرت سر * مخالفان تراهست طبل زير كليم ﴿ مخالف مال ﴾ يعني سنجي كذا في شرفنامه ﴿ مردار بسكان اوليتر ﴾ مكروه نسنه اهلنه ترك اولنمقدن كنايه در ميرمحمد مؤمن بيت مخواه دولت دنيا زچرخ بدپرور * مردار بسكان فراغت اوليتر ﴿ مرده ريك ﴾ يعني آلت رجل يهشتي بيت دامن چوبركشيد عيان كشت تخت عاج * بنشست مرده ريك من انجا باحتشام ﴿ مرغ اين انجبر نيست ﴾ بو ايشك رجلي و بو مصلحتك اهلي دكلدر حكيم انوري بيت بر و كه فكرت تو نيست مرد اين دعوي * مكن كه خاطر تو نيست مرغ اين انجير ﴿ مرغ دل ﴾ يعني عقل كذا في شرح المخزن ﴿ مرغ چمن ﴾ يعني بلبل كذا في شرفنامه ﴿ مرغ سليمان ﴾ يعني هدهد ﴿ مرغ شبخوان ﴾ يعني بلبل منها ﴿ مرغ شب و روز ﴾ يعني آفتاب و ماهتاب ايضا منها ﴿ مرغ آذر فروز ﴾ يعني پروانه ايضا منها ﴿ مرقع دار ابليسي ﴾ يعني مباشر فسق و فجور ايضا منها ﴿ مزدور ديو ﴾ يعني وبي فائده ايش اشلينه ديرلر كذا في المحمودي عربيده اجير الشيطان ديرلر ﴿ مشت افشار ﴾ دست افشار معناسنه در حكيم سوزني مصرع زر مشت افشار بودي بوسه اورا بها ﴿ مشت بر درفش راست نمي آيد ﴾ بر فقيرك بر دولتمند ايله مخاصمه سي اولدقده ضرب ايدرلر مولانا هاتفي بيت اكر بر درفش آوري مشت خويش * كني هم خود آزرده انكشت خويش ﴿ مشت در فشست ﴾ جنك و خصومت اوزره ديمكدر سيفي بخاري بيت اي شوخ كفش دوزكه بردي قرار دل * با غمزه تو مشت و در فشست كار دل ﴿ مشتي زياد ﴾ يعني مخالفان كذا في شرفنامه مشتي بر آوج معناسنه در مسعود فقي بيت در دشت غم آه درون كردست سركردان مرا * چون كردبادي آورد درچرخ مشتي خاك را * و بر بلوك معناسنه ده كلور مولانا اميدي بيت اعادي كه امند مشتي اراذل * اقارب چه بي چشم و رو چون عقارب * يكمشت دخي ديرلر مولانا جامي بيت قرص مه را پي يكمشت لئيم * بسر انكشت كرم كرده دو نيم * و بر مقدار معناسنه ده مشتي ديرلر شيخ نظامي * مصرع * باتش بدل كشت مشتي شرار * صفت صبح در ﴿ مشك را كافور كرده ﴾ يعني صقالي آغردي كذا في شرفنامه ﴿ مشك فروشان ﴾ يعني خوشخوا ولنلر كذا في المجمع ﴿ مشكل پسند ﴾ دكمه نسنه يي بكنمز مولانا لساني بيت طور من راز آرز و بيحد بتان مشكل پسند * من كجا سوداي اين مشكل پسند ام كجا ﴿ مضايقه كرد ﴾ تكليف ما لا يطاق ايلدي كمال خجندي بيت نميدهد دهنت كام ما ازان لب شيرين * چرا دلنك دلان ميكنند مضايقه چندين ﴿ مطوق ميم ﴾ آلت رجلدن كنايه در شيخ نظامي بيت آنچه درين ازين صوفي است ميم مطوق الف كوفي است ﴿ مفرد سوار ﴾ يالكز آتلو يعني جنكه و يوله يالكز كيدن آدم مولانا هاتفي بيت ز مفرد سواران داننده كار * ز لشكر رقم كرد پنجه هزار ﴿ موزه و كل ﴾ يعني كار دشوار و در مانده لك حكيم انوري بيت تا دي مثل او مثل موزه و كل بود * اكنون مثل بود او مثل موي و خمير است ﴿ موي و خمير ﴾ انك عكسي در موي و روغن دخي انك كبيدر كذا في شرفنامه ﴿ موشك دواني كرد ﴾ تركيده صمان آلتنه صو يوريدر ديد كاري مثلدر مولانا وحشي يزدي بيت بتا راج برك درختان زهر سو * كند موزي يادموشك دواني ﴿ موم نرم كرد ﴾ يعني

يعني مشاوره ايلديلر شيخ نظامي بيت نشستند بيدار مغزان روم * بمهر فلك نرم كردند موم
ل مهر دهان روزه داران ع يعني آفتاب كذا في المحمودي ل مهره از ششدر نيامد ع
مراد حاصل اولمدي مولانا جامي بيت بششش جانب نشد كارش ميسر * نيامد مهره اش
بيرون ز ششدر ل مهره در ششدر انداخت ع برحادثه پيدا ايدوب اورته يه براقدي
مولانا عرفي بيت نقش كج بين مباز باعرفي * مهره نا كه بششدر انداز د ل مهره در ششدر
شرفنامه ده عاجز و فرومانده معناسنه مرويدر ل مهره گل ع كسر كافله يعني زمين و قالب
كذا في المؤيد والاداة ل باب النون المفتوحة ع ناتوان بين ع يعني حسود و بدخواه مولانا
هاتفي بيت ز من ناتوان بين بود در حجاب * چو شب پركه كوري كشد آفتاب ل ناخن
زني ع ايكي آدم اراسن افسادا يتمك در قاضي نور اصفهاني بيت چو او سوار شود ماه نوزند
ناخن * كه در ميان دو خورشيد كرده غوغايي * ودخي پرمق چتلتمق معناسنه فيضي هندي
* مصرع * ميكرد ناخن زني بر پشمين تار ل ناخني تر نكردد ع يعني اندن نسنه اكسلمز شيخ نظامي
بيت بخشد دست او صد بحر گوهر * كه در بخشش نكردد ناخني تر ل نا داشت ع بي شرم
وحيا وله ايضا بيت چنين آمدست از بزرگان پير * كه با هيچ نا داشت كشتي مگير ل نادان
ده مرده گوي ع دائما يعني و بيهوده سوز سويليجي وله ايضا بيت حذر كن ز نادان ده مرده
گوي * چو دانا يكي گوي و پرورده گوي ل ناصيه داران پاك ع يعني اوليا و صلحا و اتقيا
كذا في شرفنامه ل ناطور گنجه ع هركسه يعني و بلا استحقاق تواضع و التيام ايلايه نه ديرلر
ميرابو المعاني * مثنوي * نباشد كار مردان خود پسندي * كه باشد از تواضع سربلندي
نبوده از تواضع گرچه رنجه * ولي نه همچنان ناطور گنجه ل ناف او بر غم زدند ع نحس وقتده
وجوده گلدي كذا في شرفنامه ل ناف من زد ع يعني بنمله كوچكدن بيله در كذا في بعض اللغة
ل نافه بوي ع اضدادن قبيلندن هم خوشبو اولان نسنه وهم آغزدن چيقان بد رايحه شيخ
نظامي بيت جهانجوي چون ديد كان نافه گوي * چو نافه كند خويش را نافه بوي ل نافه
مشك يافت ع مشهور عالم اولدي كذا في مؤيد الفضلا ل ناله در لب شكست ع مرادم حاصل
اولمدي شيخ فيضي هندي * مصرع * بيم تو بر لب شكند بانك رعد ل نامش بر آب نويس ع
آديني اكمه خواجه كمال * مصرع * نوشته گفت نام دريا بر آب ل نامش بر يخ زند ع آديني اكمز شيخ
نظامي بيت به از شاه بر يخ زند نام او * نيارد درين كشور آرام او ل نامش بر يخ كاريد ع مثله
حكيم انوري بيت من از وصلت فقع تا كي كشايم * كه تو نامم به يخ برميگماري ل نامش بر يخ نويس
مثله كمال خجندي * مصرع * نويسيد از تغافل نام بر يخ ل نامه را ترساز ع تهي مكتوب
گوندرمه كمال خجندي بيت كمال از خون دل ترساز نامه * سلام خشك چون نتوان فرستاد
ل نامه سياه ع گنهكار با بافغاني بيت بهر تو در متاع خود آتش زديم ليك * رحمي بحال نامه
سياهي نميكند ل نان در روغن افتاد ع زحمت و مشقتسز نعمته واصل اولدي بيت چو
عشق كله پربر كردن افتاد * دلا خوش باش نان در روغن افتاد ل نان كور ع خسيس
وكفران نعمت كذا في بعض اللغة ل نان و نمكدان شكست ع يعني حرام ايمكه چالشدي كذا
في شرفنامه اما معناي تركيب طوز اتمكه باقدي يعني حقوقه رعايت ايتمدي ديمكدر ل ناوك

اندازادب اعجام قتنده مجازا مربی و معلم معناسنه در حکیم خاقانی بیت من که طفل آن
دبستان معانی پرورم * عقل کل آنجانباشد ناوك اندازادب * مولانا عرفی بیت من که باشم
عقل کل را ناوك اندازادب * مرغ اوصاف توازاوج بیان انداخته * عرفی شناس اولنلو
بو بیته معنای استفهامی ویررلر اما ترجمهٔ عبارت اولق او زره استفهامی اولماق اقتضا ایدر
ناوك سحری یعنی بددعا کذا فی شرفنامه نبیرهٔ رز یعنی شراب خواجه سلمان در
نعت شریف بیت مردود توشد نبیرهٔ رز * زانست سرشك دیدهٔ تاك نرکدا یوز
قزار دوب شی استین خواجه آصفی * مصرع * میشود هردم بحسن روی اوکل نرکدا *
نرکیسهٔ سقف چرخ یعنی انجم کذا فی المحمودی نسل ادهم سیاه اوزم شرابی کذا فی
شرفنامه نظر بارز صاحب بصیرت خواجه حافظ بیت کمال دلبری وحسن در نظر
بازیست * بشیوهٔ نظر از نادران دوران باش نظر را آب داد کوزی آیدین اولدی
عربیده قرة العین دیرلر سونمکدن کوزیاشردوغنه اشارتدر مولانا صائب بیت زسیر
باغ نظر آب میدهد شبنم * بعندلیب کلوی دربده می ماند * طالب آملی بیت چه نظر آب
دهم از کل رخسار وجود * ما که دردامن زلف عدم آویخته ایم نعل در آتش نهاد یعنی
صحرا یلدی مولانا محمد ظهوری بیت بالعل لبت نعل در آتشم * بکشتی میم ده قلندر وشم
میرخسرو بیت خسرو براه کرم ز آتش نهاد نعل * در هر زمین که از سم اسبش نشان نماند *
نعل را در آتش داشت مثله خواجه حافظ بیت در نهانخانهٔ عشرت صنمی خوش
دارم * کز زلف ورخ او نعل در آتش دارم نعل در آتش کرد مثله خواجه سلمان
بیت بیقرار از دست اسبان سمنك کوبی سمنك را * بادپایان نعل را کردند در آتش مکر *
نعل در آتش انداخت مثله مولانا جامی بیت ابروش پی هزار سرکش * انداخت نعلها
در آتش نفس آباد بیاض جکرو بوش بوکر شیخ نظامی بیت در نفس آباد دم نیمسوز
صدرنشین کشت شه نیمروز نفس کل یعنی عرش مجید کذا فی شرفنامه نقد شب
درمیان مغشوش اولان نسنه کمال اسمعیل درصفت دوات بیت سیم او نقد است لیکن
نقد او شب درمیان * خلقتش نوراست واما حشو او نور ظلام نقد شش روزه کائنات
یعنی جهان وما فیها کذا فی شرفنامه نقد نا روا چمزاقچه والتون نظام استرآبادی
بیت پای قبول باطنیت همچو ظاهر ست * کان زرکه روی بست چو از نقد ناروا ست نقش
او بخوان انك عجب حالنی کور خواجه سلمان بیت ز آب دیده هر ساعت نویسم نامهٔ لیکن
تو حال ما نمی پرسی و نقش ما نمیخوانی نقش بر آب زد عجب ایش ایتدی خواجه
حافظ بیت نقشی بر آب میزنم از کریه حالیا * تاکی شود قرین حقیقت مجاز من * وحیله
وخدعه معناسنه ده استعمال اولنور مولانا امیدی بیت فلك بر آب نقشی زد ولی بود *
چو نقش روی آبش بی بقا بود * ومراد او زره اولمق خواجه حافظ بیت خط ساقی کرازین
کونه زند نقش بر آب * ای بسا رخ که بخونابه منقش باشد نقش بر در حمام بی فائده
وبی اصل و فصل کمال خجندی * قطعه * نشسته بر در حمام دیدم آن مه را * بمه رخان دکر
کفتش ز بعد سلام * اکر تو آدمیٔ اعتقاد من اینست * که دیکران همه نقشند بر در حمام

حمام ده نقش بست ده صورت ویردی مولانا هاتفی بیت پس آنکه نقاش بهزاد دست * زنام نکویش درم نقش بست * شرفنامه ده تخیل معناسنه در ده نقش زباد ده شرفنامه ده اسم بلا مسمی و مجمع الفرس ده کورلمك قابل اولمیان نسنه یه معنانی مؤیده مولانا محمود بن یمین بیت الحق لسان نقش زیادان دهان تست * موهوم نقطه ایست نه پنهان نه آشکار * آخر نسخه لرده نرد اوینارکن زارده کلن نقشکه آتان غالب اولور معناسنه نقشش بحرام ده یعنی قیافتنه دکمز کذا فی شرفنامه ده نقش فلان ندارد ده یعنی فلانك خصمی ویاخود حریفی دکلدر سمرقندیلر اداسیدر ریاضی سمرقندی بیت زاهدان کوشهٔ محراب غنیمت کیرند * که ندارد خم ابروی بتان نقش شما ده نماز اوبرد ده اکا تعظیم ایتدی مولانا کاتبی بیت ابروی چون هلال تو کر قبله ام نبود * کی برفلك برند ملائیك نماز من * زیاده تواضع ایچون اکلمکدن کنایه در خواجه سلمان بیت در خاکبوس ماه وسپهرش نماز برد * زانروی ماه خاکی و پشت فلك خمست ده نمازی کردند ده یعنی پاك ایتدیلر وله بیت تا نمازی تکنی خرقه بدزدی قدح * چون صراحی نتوان پیش صنم برد نماز ده نمکچش ده یعنی نمونه و تورفنده مولانا عرفی بیت چکویمت که بجانم چه مایه لذت داد * کزیده تو بر نکش نمکچش تسلیم ده نمك حرامی کرد ده طوز اتمك حقن بلمدی مولانا هاتفی بیت بخم باده نمك محتسب ز خامی کرد * باهل میکده آخر نمك حرامی کرد ده نواله برشاخ آویخت ده برکسنه مقدما سخاوت ایدوب بعده بخل کوسترسه تعریفنده ایراد ایدرلر اوحد الدین اصفهانی * رباعی * کل شرم ستمن هیچ رویی نبرد * از لاله خجالت سر مویی نبرد * شب غنچه ازان نواله برشاخ آویخت * تا کربهٔ بید باز بویی نبرد ده نوبر اوکرد ده آنك لذتن آلدی طالب آملی بیت خراب بادهٔ بیرنك و بوی عشق شوم * که مست نشوهٔ اونوبر خمار نکرد ده نوبرلغتده تورفنده میوه در حکیم شفایی بیت ته ماندهٔ دکان کسادی که دل ماست * هرکز نکند نوبر بازار روایی ده نوکیسه ده یعنی یکی دولت بولمش امیریادکار بیت برتنت پیراهن کتان ز تحریك نسیم * هست چون نوکیسهٔ لرزنده بر بالای سیم ده نه مارست ونه ماهی ده محبت وعداوتی معلوم اولمیان آدم حقنده ایراد ایدرلر حکیم انوری بیت بمار ماهی بمانی نه این تمام ونه آن * منافقی چه کنی مار باش یا ماهی ده باب النون المکسورة ده نشیمن دیو * یعنی دنیا کذا فی شرفنامه ده نکران باش ده حاضر اول خواجه حافظ بیت مرغ دل باز هوادار کمان ابرویست * ای کبوتر نکران باش که شاهین آمد * بو بیتده لازمی ایله تعبیر اولنمشدر وله بیت آن یار که کفتا بتو ام دل نکرانست * کو میرسم اینك بسلامت نکرانم ده نعمت توجذ راصم ده یعنی نعمتکی کمسه کورمز ده نعمت تو از هشت بهشت ده مثله کذا فی شرفنامه ده نکویی کن در آب افکن ده ترکیده ایولکی ایت صویه براق بالق بلمزسه خالق بیلور دیدکاری مثلدر کمال خجندی بیت چشم تر خاك درت جوید فکن درد امنش * مردمان کویند نکویی کن ودر آب فکن ده نهی در نورد ده یعنی بی نام ونشان ایله کذا فی اصطلاح الشعرا ده نیت من کردم روزی دیکر بود ده بن سعی ایله وجوده کتوردم غیره نصیب اولدی شیخ نظامی بیت مثل زد کرك چون روبه وغا بود * نیت من کردم وروزی ترا بود ده نیم ته کردن ده ته کسر تاء مثناة ایله ایکی پاره اتمك مولانا هاتفی بیت یکی نیم ته کرد قصاب وار *

یعنی قوجنکی در آن کار زار ﯿ باب النون المضمومة ﯿ نزل پرستنده * یعنی نعمت خوار ودخی طالب نعمت ودوستدار بهشت کذا فی شرفنامه ﯿ نقل نور وزی ﯿ یعنی مستان کذا فی المحمودی ﯿ نکته بر وکرفت ﯿ اکا طعن ایلدی خواجه حافظ بیت حافظ جواب لطف ز نظم تو میچکد * حاسد چه کونه نکته تواند بر وکرفت ﯿ نوشدارو که پس از مرك بسهراب دهند ﯿ مجلسنز لطف وقتسز کرم اولندقده ضرب ایدرلر ﯿ باب الواو المفتوحة ﯿ واخوردن واست کلمهٔ مخلصی بدخشانی بیت ابروی او که آمده چون مه آه کج * تا واء مردمان نخورد کرد راه کج * وقوجنق معناسنده استعمال اولنور خواجوی کرمانی بیت کر خلق جهان بکشتنم برخیزند * من میخورم وزهیچکس وانخورم * بو معنایه عربیده انفعال دیرلر محمد بدر الدین ظهوری بیت بده تا درین دامکاه مجاز * زکنجشك من واخورد شاهباز ﯿ واژکونه است کار هند وآن ﯿ نامعقول وضع اولندقده ضرب اولنور بو مثل باب الکافده تقدیم کا رایله ذکر اونمشدی راقم الحروفك تصرفی اولمیوب نسخه لرده کورلدیکی اوزره در مولانا هاتفی * مثنوی * نترسی ز خرطوم پیلان مست * که او آستین است خالی ز دست دمی دار داز پیش خرطوم نام * بو دواژ کون کار هند وتمام ﯿ واسوخت ﯿ عشق وهوسدن فراغت ایلدی استاد بیت از سر کوبت کذشتم چشم خود را دوختم * تا بدانی از تو توکل عاقبت واسوختم * دیکر * مصرع * نام واسوختکی بردم وورامش کردم ﯿ وارستکی ﯿ مثله شیخ نظامی بیت کهی وارستکی بر خویش بندد * میان کریه بی دردانه خندد ﯿ وا یافته ﯿ هر جهتدن کمال بولمش مولانا کاتبی بیت آنکه اوراه تر او وا یافته * در طریقت با شد اووا یافته ﯿ وجه در خور زد ﯿ صفتنه لایق سویلدی خواجه کمال بیت هرکه خورشید خواند روی ترا * مثلی بس بوجه در خور زد ﯿ ورق بکردان ﯿ فارغ اول میر حسن دهلوی بیت سخنوران چو حدیث سمنبران خوانند * حدیث تو چو در افتد ورق بکردانند ﯿ ورق را باز افکن ﯿ مثله خواجه سلمان بیت از حسن کل بکلی باز افکنده ورق را * کر بر شمال خوانی یکدره آن شمائل ﯿ ورق دیکر ﯿ مثله شاعر بیت نرود کوش کل فغان ترا * ورق دیکر ای هزار چمن ﯿ ورق را باز کردان ﯿ مثله خواجه سلمان بیت صفحهٔ روی ترا دید بیکبارکی باد ورق باز کرد از کل واز یاسمن ﯿ وعده میان تهی ﯿ اصلی چیقماین وعده * مصرع * میان تهیست همه وعده های تو چو کمر ﯿ ولد الزنا ﯿ یلدز بوجکی حکیم خاقانی بیت ولد الزناست حاسد منم آنکه طالع من * ولد الزنا کش آمد چو ستارهٔ یمانی ﯿ ولد الزنا کش ﯿ سهیل یمانی دیدکاری کوکب در که طلوعنده یلدز بوجکی قیریلوب بردانه قالماز کذا فی المشکلات بو معنایه بیت کوید که سهیل راد هم تاب * کذب ولد الزنا به بیند ﯿ باب الواو المکسورة ﯿ ویرانتر ز تبریز است * بر نسنه نك زیاده خرابلغندن کنایه در مثلا وقوعی تبریزی بیت وقوعی کر بلا تسکین دردم مید هد ورنه * دلم از حسرت تبریز ویرانتر ز تبریز ست * ﯿ باب الواو المضمومة ﯿ وشاق * غلام ساده رو حکیم خاقانی بیت وشقی ده که در برم کیرم یا وشاقی که در برش کیرد ﯿ باب الهاء المفتوحة ﯿ هادیٔ مهدی غلام ﯿ یعنی حضرت سید الانام علیه افضل الصلوة واکمل السلام کذا فی شرفنامه ﯿ هر بز بپای خویش آویزند ﯿ هر

هرکشی علمندن مسؤلدر ابوالمعانی * قطعه * جزای کار خود یابد در آخر * کسی با خیر وشر آمیخته باشد * ندیدی در جهان دکان قصاب * که هر بز پای خود آویخته باشد ﴿ هرچه کاری بدروی ﴾ ترکیبی هرکس اکدوکین بیچر دیدکارید ر حضرت مولانا بیت هرچه کاری بدروی آن آن تست * ورنه این بیداد بر توشد درست * کمال خجندی بیت زمین بجرعه بده آب تخم عشق بکار * که خواجه آن درود درجهان که میکارد ﴿ هرچه نخوری یخنی بود ﴾ طعام فضله سی بعض نسخه ده ذخیره یه یخنی دیر لر مراد بعلین نسخه یخنی اولور دیمکدر شیخ نظامی بیت مخور غم زصیدی که تا کرده * که یخنی بود هرچه ناخورده ﴿ هرزه درای ﴾ بولیلیغی سوزی سویلینه دیرلر و بی فائده ایشی اشلینه دخی دیرلر شاه اسمعیل محاربه سنده امیدی دیمشدر بیت درای چرخ زد بانک مخالف * پشیمانست ازین هرزه درایی ﴿ هرزه خند دائما یعنی کولن آدم ابوطالب کلیم * مصرع * بر تنک ظرفست میناهرزه خند افتاد جام * هرکس مصلحت خویش نکو میداند ﴾ معناسی ظاهردر کمال خجندی بیت ناصحا مصلحت من هوس روی نکوست * هرکسی مصلحت خویش نکو میداند ﴿ هرکاررسمی دارد ﴾ هرنسنه نک براشلغی واردر محمد عصار بیت زمهرت کرچه شد مجنون وشیداست * ولی هرکار را رسمی هویداست ﴿ هرکه سنک رامیکشد اومیکشد ﴾ ترکیبی اتی اولدرنه سوریدر لر دیدکاری مثلدر ابوالمعانی * قطعه * دوش دیدم درسرکویش رقیب * برسرش سنکی زدم آرزده کرد * کشته دوشم بار وکفتند این مثل * هرکه سنک رامیکشد اومیکشد ﴿ هرهفت ﴾ آرایش وزینت کذا فی فرهنک میرزا ابراهیم ﴿ هرهفت کرد ﴾ زینت کرد مولانا جامی بیت کنیزانی همه هرهفت کرده * بهودج در بسی زربفت کرده ﴿ هزارمیخی ﴾ فقراودرویشانک سراپا نکنه لو خرقه سی ودخی بنک بنک منقش برنوع قماشدر خواجه سلمان بیت دوتویی فقرا جامه ایست کز عظمت * هزارمیخی افلاکش آستر یابی * وله یعنی اول بیت این دلق هزارمیخ نه تو * پوشیده بجانفشاهت افلاک ﴿ هزارنقش برارد ﴾ یعنی بیلک درلو صنعت کوستررکذا فی شرفنامه ﴿ هفتاددوشاخ ﴾ فرق ضاله که یتمش ایکی فرقه در کذا فی المحمودی ﴿ هفت اصل ﴾ یعنی اطباق سبعهٔ زمین کذا فی شرفنامه ﴿ هفت پیکر درسفر ﴾ یعنی سبعهٔ سیاره ایضا منها ﴿ هفت تنان ﴾ یعنی اصحاب کهف ایضا منها ﴿ هفت جوش ﴾ معادن سبعه دن دوزلمش کرز وکوس ونقاره حکیم فردوسی . بیت یکی کرز ششش پهلوی هفتجوش * که میر مخت مغز سرانرا بکوش ﴿ هفت خراس ﴾ یعنی هفت آسمان کذا فی شرفنامه ﴿ هفت خط ﴾ هفت اقالیم ایضا منها ﴿ هفتخوان ﴾ رستمک برمخصوص ومشهور جنکیدر دیرلرکه اول کون یدی نوع سرسباع صورتنده دوزلمش کرز وآلات حربله جنک ایدوب تورانیلردن بحساب پهلوان هلاک ایلمشدر خواجه سلمان بیت رمحت میان بسته نهد بهردام وددد * یکخوان که شرح رزمکهٔ هفتخوان دهد ﴿ هفت رخشان ﴾ سبعهٔ سیاره کذا فی شرفنامه ﴿ هفت طارم ﴾ هفت فلک منها ﴿ هفت فرش ﴾ هفت زمین منها ﴿ هفت محیط ﴾ هفت فلک ﴿ هفت قطع ﴾ هفت زمین منها ﴿ هفت نه کرد ﴾ یعنی کندوبی دوزوب قوشدی استاد بیت آن حسن روی جهان زیب دلفریب * چون ماه مهرلمعه خودش کرد

کردهفت نه ق همان بودهمین بود ع لازم اولان نه ایسه اولدی کمال خجندی بیت حاجت بمی
ونقل نشد مجلسیانرا * کان لب بشکرخند همان بودهمین بود ق همان خرسیاه بردر است ع
دید یکیمز اولمزسه اسکی حال حاضردر ترکیده قره اشك قبوده دیدکلریدر ابوالمعانی بیت
کرباسخن نرود رقیب بزور رود * ظاهرشود این مثل خرسیه بردر ق هم پیاله ع یعنی یاران
طالب آملی بیت می درکفست طره معشوق کو مباش * مارا پیاله هست اکرهم پیاله
نیست ق هم دزدمی نالدهم کاروانی ع ترکیده اولوبی اولدر هم بله اغلر دیدکلری مثلدر
خواجه آصفی بیت دلم بردی بصد زاری ومی نالد ز افغانم * که دید ست الله الله دزد نالد
کاروانی هم ق همداستان وهمدستان ع یعنی مطابق حال وموافق احوال اولنلره دیرلر کمال اسمعیل
بیت بهرچه کرد از خاطر قضا همدست شد با او * بهرچه کرد اندیشه قدر همداستان
آمد ق همدوش ع برابر معناسنه لغت عامدر طالب آملی بیت ناله رعد که همدوش فغان
دل ماست * تار زیراست که درساخته باتاریم است ق همسر طاوس طاوس است ع
هرجنس جنسیله وهر کشی اقرانیله شیخ نظامی بیت مراچون من کسی ناید بناموس * که باشد
همسر طاوس طاوس ق همکنان ع ندماو راز داران مولانا هاتفی بیت چو مجلس تهی شد
زنامحرمان * کهر ریخت در دامن همکنان * بو بیتك معناسی اوزنمیك سکونیله در اما
بعض برده حمله معناسنه کلور اول محل میم مفتوح اوقنور ق همین سنکست وپشت بام
قرشی ع بر مصلحتك حصولندن مأیوس اولوب عجز ایله تکرار عزیمت ومباشرت اولنمد قده
ضرب اولنور مولانا بنایی مقول طائفه سی شهر نسفه هجوم ایلدکلرنده بر طام اوزرندن
طاش آتوب بو بیتی اوقورمش بیت مدد میخواهم از سلطان عرشی * همین سنکست
وپشت بام قرشی * قرشی شهر نسفك نام قدیمیدر ق هواجوی ع یعنی عاشق وطالب دلخواه
کمال اسمعیل بیت چاوش ناله در همه آفاق بانك زد * وای آندلی که هست هواجوی خوشدلی
ق هوا کرد ع یعنی پرواز اوردی مولانا جامی بیت مجوی حالت مستان که بانك هی هی او *
که مرغ وانس هوا میکنند از ان هی هی ق هوای خفتان پوش ع یعنی بولوتلی هوا کذا فی
شرفنامه ق هوای سنجاب کون ع مثله ایضا منها فی باب الهاء المکسورة * هندوی جان برمیان
بندهٔ فرمانبر ع کمال اسمعیل بیت پیش زبان تو تیغ هندوی جان برمیان * ای قلمت بر
دوات طوطی هندوستان * هندو قول معناسنه اولدیغی بو بیتده تصریح اولنمشدر خواجه
سلمان بیت فرخ آنست که لالای شهنشاه شود * مقبل آنست که او هندوی سلطان
باشد ق هندوزاده ع یعنی بداصل وناجنس وله بیت از بد اندیشت که هندوزاده است
ایمن مباش * چون توان بوده خلاف سنت پیغمبری ق هندو ع خصوصیله اهل هندك
کفره سنه اطلاق اولنور بو سببدن اساری سنه اسم جنس اولمشدر میرخسرو بیت
خود کام دلی دارم دیوانهٔ مهرویان * یارب که مبادا این هندو مسلمانرا ق هندوستان فیل نه
بندند ع سنك دید یکك اولمز دیمکدر کمال خجندی بیت کمال زلف بتان کر خیال می بندی *
مرو بخواب که هندوستان نه بند فیل ق هیچ کاره ع بوش یلر وله بیت چوکار او بمیان
ودهان او ستزنجم * کرم فرشتهٔ اعمال هیچ کاره نویسد ق هیچ کاره همه کاره ع ترکیده یلر

بلور اوکنز دیدکاری مثللو شهیدی قمی بیت کشتم زهجر بلاها بوصل کارندارم * ز کوی
عشق منم هیچ کان همه کار ﴿ هینا هین ﴾ شتاب وعجله مثالی حکیم انوری بیت رخنه کرد
حال نظم مرا * درچنین دار و کیر هیناهین ﴿ باب الهاء المضمومة * هور او کشته است ﴾ طالعی
نحوستلودر ﴿ هور ﴾ بو زن نور طالع معناسنه در حکیم فردوسی بیت زبیژن فزون
بود هو مانبزور * هنر عیب باشد چو برکشت هور ﴿ هوش ربای ﴾ حیرت معناسنه
مولانا جامی بیت ای درین کارکاه هوش ربای * روز وشب چشم نه وکوش کشای ﴿ باب
الیاء المفتوحه * یاد هندوستان فیل کرد ﴾ اونودلمش نسنه نك شوقله مذاکره سنه
ایراد اولنور مثللو باب الزاده دخی ذکری مرور ایلدی امیرسهیلی بیت زسودای مجانه
رفتم زجای * دکریاد هندوستان کرد فیل ﴿ یارفروش ﴾ معنای اضداد ایله استعمال
اولنور بری وعامیه خلاف ایدوب ودوستنی سهل شینه صاتر بری دخی دوستنی مدح وتعریف
وحسن حالنی توصیف ایدر دیمکدر سیفی بخاری بیت سك تو برهمه عالم فروخت سیفی را *
چراکه یارفروشی طریق یارانست ﴿ یار نوبهار ست ﴾ ایو کون دوستی دیمکدن کنایه در شیخ
نظامی بیت زنی نوکن ای یار هر نو بهار * که تقویم پارینه ناید بکار ﴿ یمانه ﴾ لوندانه دیمکدر
سیفی بخاری بیت روان راه تو درهای اشك ماهمه روز * توهمنشین به یمانه کوی خود هر شب
﴿ یك انداز ﴾ درست اوق آتیجی که قادر انداز معناسنه کمال اسمعیل بیت بایك اندازی
کلکت تیرچرخ کردم زند * همچو سوفارش زبان بیرون کند کردون زکام ﴿ یکبارکی ﴾ یدعا
قصد اولنوب بردخی کلمیه وبردخی اولمیه معناسنه خواجه آصفی بیت بارها ازآستانت رفت آصفی
آصفی * میرود این بار دیکر هم ولی یکبارکی ﴿ یکانه کوی ﴾ یعنی مؤمن وموحد میرخسرو بیت
یکانه کوکسی باشد که او ترك کسی کیرد * نه آن بیچاره ناکس که ازکیس وکسا کوید ﴿ یك برویك
روکن ﴾ ایشی عوق وتأخیرا یمه برطرف ایله مولانا هاتفی بیت یکی بسته تیغ دو برمیان *
که یك ره وکند قصه رومیان ﴿ یك تنه ﴾ عسکردن جنکه یالکز چیقان آتاو کمال اسمعیل
بیت ستاره کرچه فراوان بود زپشت دهند * چو یك تنه روی آورد روسوی پیکار
﴿ یکه تاز ﴾ مثله مولانا هاتفی بیت زهر دو طرف یکه تازان تیز * کشادند برهم کمان ستیز
﴿ یك دینار ﴾ برمنقوره مولانا جامی بیت زد رقم سکه تو بر کارم * که بصیرند زیك دینارم
﴿ یك رویه ﴾ برکره معناسنه محمد عصار بیت همه یکرویه برکردند از آن پشت * ازیشان
هر کرا امید بد و میکشت ﴿ یکدست جامه ﴾ یعنی سرتا پا کذا فی المشکلات بو معنایه شیخ
نظامی بیت شهنشاه چون دید از اندیشه کنج * بفرمود تا جامه دستی زکنج ﴿ یك عنایت
قاضی به از هزار کواه ﴾ بر حمایت ونظر عنایت بیك سعیدن یکدر ابوالمعانی در توحید حضرت
باری جل شانه بیت هدایت تو مرا بهتراست زعلم وعمل * که یك عنایت قاضی به از هزار کواه
﴿ یك قلمه ﴾ یعنی باشدن باشه مولانا هلالی بیت ملك معنی از آن تست همه * این قلمرو
تراست یك قلمه ﴿ یك نکته همین باشد ﴾ آکلینه براشارت یتر کمال خجندی بیت کفتار
کمال ارز د هر بیت بدیوانی * یك نکته ازین معنی کفتیم همین باشد ﴿ یك نشست ﴾ یار
مولفق ودوست مناسب کذا فی شرفنامه ﴿ یك نیم نهاد ﴾ فارغ اولدی وبرطرف ایتدی

خواجه آصفی بیت ما پستر راحت که بیك نیم نهادیم * بالین اجل راسر تسلیم نهادیم * کاهی مرتب واحضار معناسنه اولور وله ایضا بیت بوی دل بریان وکباب جکر آید * ما بهر سکت هردو بیك نیم نهادیم ﭺ یکی خورد ﭺ منفعل اولدی وآلندی سیفی بخاری بیت میخواست خورد دو سه بوسه * چون رقیب وایکی خوردازمن ﭺ باب الیاء المکسورة ﭺ یله کردن ﭺ صالی ویرمك شیخ نظامی بیت تماشا کنان رفت ازان مرحله * عنان کرده سوی صحرا یله * وطواری اوته صالمق مولانا هاتفی بیت دائم کله بان بعیش میکشت * کرده کله را یله در آن دشت ﭺ یله آمد ﭺ آشاغی کلدی ابو المعانی بیت دیده ازدور آمد از جایی یله آمد زکاخ بالایی ﭺ یله کند ﭺ یعنی فدا ایدر حکیم فردوسی * مصرع * کنم هرچه دارم بر ایشان یله ﭺ باب الیاء المضمومة * یوغ آرد برسرمن ﭺ بنی بلایه اوغرادرا بوشکور بیت کر آید به پیش تو کویم دروغ * دروغ اندر آرد سر من به یوغ * ابو المعانی * مصرع * به یوغ آرد سر عاشق هوس را ﭺ دفتر ثانی من لسان العجم مفردات اسما بیاننده در ﭺ وای معنی آرای ارباب فطنت و دها وضمیر آفتاب تنویر اصحاب خبرت وذکایه مخفی ومستور دکلدرکه لسان نزاکت عنوان فارسیده حروف تهجی نظر وقدن سکز حرف مستعمل دکلدر نتکم اهل معارفك بری بو قطعهٔ لطیفی چکیدهٔ قلم مشکین رقمی قلمشدر * قطعه * هشت حرفست آنکه اندر فارسی نایدهمی * تا نیاموزی نباشی اندرین معنی معاف * بشنو ازمن تا کدامست این حروف ویادکیر ﭺ ثا وحا وصاد وضاد وطا وظا وعین وقاف ﭺ * نثر * لکن اکرچه اوائل کلمه ده واقع اولمز قصد اولنمش ایسه حرف ذال معجمه دخی اوائل کلمه ده یا یکیراولمز اویله اولسنه طقوز حرف ساقط عن الاستعمال اولور وذال معجمه اواخر کلمه ده واقع اولمشدر زیرا مدخولی اولدیغی حالده علامتی ماقبلنده حرف علت ساکنه واقع اولمقدر محلنده تفصیل اولنور انشاء الله تعالی اما حرف صاد بعض محلده سینه وحرف طا تاء مثناته ابدال ایله استعمال اولنور وحروف مرقومه اوائل کلماتده واقع اولسه عربیدن منقول ویاخود غلطات عوام اولور درت حرف که بونلردر ﭺ ث ذ ض ظ ﭺ اوائل کلماتده واقع اولمق بعیددر بونلردن بدل بو درت حرف ﭺ پ چ ژ گ ﭺ لغت فارسینك رکنی در علامتلری اوچر نقطه در آنکله بیان وتلفظده مخارجی عیاندر وفرس قدیمده ایکی حرفی دخی عجمی استعمال ایلمشلردر بری ﭺ ف ﭺ وبری ﭺ ق ﭺ درفایه شدهٔ ثقیله وقافه غین معجمه مخرجنه قریب حرکت ویرمشلردر لکن چندان مستعمل ومتداول واستادان متأخرین لسانلرنده مستعمل اولمدیغندن عندار باب اللغة مطروح دفاتر ومتروك مأثر قلنمشدر بودخی معلوم اوله که ابدال حروف بو زبان لطافت بیانده جائز وشایعدر مثلا فایی بایه وزایی سینه وطایی تایه وواوی بای موحده یه تبدیل واستعمال ایدرلر هر برینك محلی کلدکده بیان اولنور انشاء الله تعالی بودخی معلوم اوله که اسم درت نوع اولور اول مصادردن مشتق اسم فاعل واسم مفعول وصیغهٔ امر وبوکا مثال ثانی اسم مرکبدر ایکی کلمه دن یاخود بر کلمه وبرحرف ویا ایکی حرفدن بونوع اسم زمان واسم مکان واسم آلتلرده اکثر واقع اولور ثالث منقوللدرکه معنای عام ترکیبدن معنای خاص علمیته نقل اولنمش اولور رابع اسم جامددرکه

جامدر که اصلنده نه برصیغه دن اشتقاقی وار درونه خود ترکیب اولنمشدر انجق واضع اول
اسمی موضوعی اولدیغی معنایه دلالت ایتمك ایچون وضع ایتمشدر بودخی ایکی جنسدر
برجنسی موضوع له اولان نسنه نك اصلنه دلالت ایدر وبرجنسی دلالت ایتمیوب انجق موضوع له
اولدیغی معنانی افاده ایدر وانواع اربعه نك مشهور ومتعارف اولمیانلرینه ولغهٔ مشترکه ومعانیٔ
متعدده یه استعمال اولنانلره اطلاع فقیره حاصل اولدیغی مرتبه مشاهیر شعرا واساطین
قصحانك بر بیتلرئ استشهاد اولنوب اثبات مدعایه بذل قوت عاجزانه وصرف قدرت
قاصرانه اولنمشدر بودخی ارباب اولوا الالبابه خفی اولمیه که تحریر اولنان لغات میاننده آب ونان
مقوله سی نیچه لغات معروفه ترقیم اولنمشدر اگرچه اول مقوله نك ایرادنده چندان فائده
ملحوظ دکلدر لکن اول قسم لغتك معنای معلومندن غیری معنای مشهوری وار در که معنای
آخرله بعض محللرده استادان ذکر ایلمشلر در آندن ماعدا مقصود فقیر بوکتابك مألی جمله یه
جامع اولمقدر که خارج از تحریر لغت قالمیه حتی بعض عربی لغتلر دخی ضم وتحریر اولنمشدر اندن
مراد فارسیده استعمالی شایع وبعض تراکیب فارسیه یه جزؤ اولنمشدر ایله اولسه اعجام
لغتی کبی اولمغین ایرادنده انسداد باب اعتراض رجا اولنور والتزام اولنوب هرلغتك حروفی
حرکتی اعراب وفتح وکسر وضمله اولدقلری بیان اولنمشدر بو التزامك سببی خاتمه ده بیان
اولنور انشاءالله تعالی وترتیب اسامی ایچون هرلغتك اوائل حرفلری حرکات ثلثه یعنی
مفتوح ومکسور ومضموم اعتبار ایله واواخری حروف تهجی اوزره ضبط وترتیب اولنمشدر
مثلا باب الالف مع الالف بعده مع الباء بعده مع التاء الی آخره وکذلك باب الباء مع الالف
بعده مع الباء الی آخره بو منوال اوزره ضبط وتحریر وثبت تسطیر اولندی ودخی هر حرفك بابلری
حرکاتندن لغتلرك مفتوح ومضمومی سرخ ومکسوری لعلی ایله یازلمشدر تا کیم لغت بولمق
آسان اوله ومن الله الاعانة والتوفیق ﴿ باب الالف الممدودة مع الالف ﴾ آآ ﴿ بمعنی
آی حرف ندادر آمدن لفظندن صیغهٔ امر اولور بیرون آ و درون آ دیرلر مولانا جامی بیت
خیز وبکذار درون آیکی * نرکس بینا بکشا دانه درآ ﴿ آبا ﴾ فتح باء موحده ایله اوج معنایه
کلور اول جنس طعامدن چوربادر که اصلی شورآبا ایدی ابو المعانی بیت مخور آبا زخوان
سفله دون * شود زهر در ونت را کند خون * ثانی مجمع الفرس ده یعنی آشامیدن ثالثه
حرف تعجب در آی عجب معناسنه ﴿ آبچرا ﴾ بای موقوف وفتح جیم فارسی وراء مهمله ایله
فرهنك جهانکیریده غدای مختصر در که قبل الطعام تناول اولنور طبیعت صویه اقبال ایدرسه
آج قارننه صو ایچملك مخالف حکمت اولمغله در فرهنك منلا داود سرمندی وبعض فرهنکلرده
انس وجن و وحوش و طیور رغدا الرینه دیرلر ﴿ آبستا ﴾ فتح باء موحده وتا وسکون سین
مهمله ایله حضرت ابراهیم علی نبینا وعلیه السلامك صحفی اسمیدر میر خسرو بیت چو اینجا
معنی قرآن ندانم * روم آنجا و آبستا بخوانم ﴿ آبشتنکا ﴾ کسر باء موحده وسکون شین
معجمه ونون وفتح تاء مثناة وکاف فارسیله جای نهفته یعنی طهارتخانه کذا فی فرهنك جهانکیری
﴿ آتشکا ﴾ فتح تاء مثناة وکاف فارسیله آتشکده معناسنه در میر نظمی هروی بیت
دلم از دوری حسرت را بسوزم * با تشکار وم آتش فروزم ﴿ آذرخشا ﴾ فتح ذال معجمه

وشین وسکون را وخاء معجمه ایله شدت شتا نك اولمرتبه سنه دیرلرکه آدم وحیوان هلاك ایده
ودخی بمعنی صاعقه استاد رودکی بیت نباشد زین زمانه بس شکفتی * اکر برما بیارد
آذرخشا في اذرفزا في خدمه آتشکده معنای ترکیب آتش آرتریجی یعنی یاقیجی آذر
افزادخی دیرلر استاد رودکی بیت نفس را بعذرم چو انکیز کرد * چو آذرفزا آتشم تیز کرد
في ارا في آرایش وآرا ییدن لفظلرندن صیغهٔ امر و وصف ترکیبی درسخن آرا وبزم آرا کبی
میر نظمی بیت روی نما وبزم را آرا * چون تویی ماه روی بزم آرا * کاهی اسم فاعل ده
اولور مولانا عرفی بیت انجمن آرای حریم سماع * نوحه طراز لب کرم وداع في آرستها في
فتح راوسکون سین مهملتین وتاء موقوفله بمعنی آراسته یعنی بزنمش استاد فرخی بیت
یا ببزمکه آرستها زصد حاتم * ویا بمعرکه مردانه ترزصد سهراب في آسا في اون معنایه
استعمال اولنور اول ادات تشبیه در شمس فخری بیت شفیق کشت زمانه مرا غلام
صفت * رفیق کشت سعادت مرا مرید آسا * ثانی بمعنی مثل ومانند بو ایکی معنانك فرقلری
دقیقدر شهیدی قمی بیت عدوی او شود روباه بددل * چو شیر آسا او خرامد بمیدان،
واستعاره طریقیله ذی روح اولمیانه ده تشبیه ایدرلر استاد ابو الفرج رونی بیت عزم وجزمش
بجنبش وبسکون * آسمان باشد وزمین آسا * ثالث بمعنی روشن وقاعده مولانا محمود ابن یمین
بیت ببین که صنعت استاد رشتهٔ کرمش * چکونه دوخت باسما قبای تربیتم * رابع بمعنی
زیب وزینت استاد عسجدی * قطعه * با مید قبولت بکر فکرم * چو بهر یوسف مصری
زلیخا * بانواع نفایس خویشتن را * بسان نوعروسان کرده آسا * خامس بمعنی هیبت
وصلابت مختاری بیت زود پستاند تدبیر تواز پنجهٔ شیر * کیر بیرون کند آسای تواز
طبع پلنك * سادس ماوراء النهرده وقار وتمکین معناسنه استعمال اولنور ابن یمین
بیت سروا کر باقد رعنای توهم بالاستی * نی چنان مطبوع وخوش اندام وبا آساستی *
بومعنایه لقا بادی * قطعه * پیوسته همی شتاب وتمکین * ای شاه که طاعتت بود فرض *
ازعزم تو چرخ میکند وام * زآسای تو میکند زمین فرض * سابع بمعنی خمیازه که باسیك
ودهان درن وفاژ وفازه دخی دیرلر اسنه مك که خمار دن ویاخود اویخوسز لقدن واقع اولور
بهرامی بیت چنان نمود بمن دوش ماه نو دیدار * چو ماه من که کند کاه خواب خوش آسا *
کاهی غم واندوه وملالتدن ده عارض اولور شمس فخری بیت ازین سپهر که کشیدم
بسی غم واندوه * ز فرط خواب ملالت بسی زدم آسا * ثامن بمعنی آسودن حکیم اسدی
درصفت اسب بیت کم آسا ودمساز وهنجار جوی * سبکپای وآسان رو وتیز بوی * تاسع
آسودن لفظندن صیغهٔ امر و وصف ترکیبی اولور مولانا کاتبی بیت درکه کین معرکه
آرای رزم * دردم عیش انجمن آسای بزم * عاشر آسایش لفظندن صیغهٔ امر استعمال
اولنور رکن الدین بکرانی بیت بکش از راه جست وجویش پا * ازتك وپوی یکزمان آسا
في آسما في آسمان معناسنه نونی ترخیم اولنمشدر بعض فرهنکلرده مکان عالی معناسنه
مسطوردر ودخی برموضعك اسمیدر في آسیا في دکرمان معناسنه آسیاب لفظندن
مخففدر حکیم سنایی بیت با کرانجان مکوی هرکز راز * کاسیا چون دو شد شود غماز *

عماز * بو بيتدن فهم اولنور که دکرمان طاشی اوله زیرا کلام معنای موضوع له ده مجازمرسل
طریقنجه خود دقنغیسی کرکسه مراد اول اولور آشا شین معجمه ایله آسا کبی مثل ومانند
معناسنه در کذا فی شرفنامه آشکارا معناسی ظاهردر خواجه حافظ . بیت دل میرود
زدستم صاحب دلان خدارا * دردا که راز پنهان خواهد شد آشکارا آشنا اوج معنایه
کلور اول اسم مصدر درصوده اوزمك سباحت معناسنه خلاق المعانی . بیت باعلم آشنا
شو داز آب بر سرای * کز آب برسر آمدن از علم آشناست * ثانی اسم فاعل اولور صوده
اوزیجی سابح معناسنه لواحد من الشعرا . بیت کسی کاندر آبست آب آشناست * از آب
از چو آتش بترسد رواست * ثالث ضد بیکانه عربیده کی صاحب معناسنه شمس فخری
بیت هر آشنا که کرد دبیکانه بر درت * دائم در آب دیده ورا آشنا بود * بو بیتده ایکی
معناده مذکور در مثله ابراهیم فاروقی . بیت بدریای جود ت کند آشنا * چه بیکانه مردم
چه شهر آشنا آشیا کسر شین وفتح یای تحتانیله یوه معناسنه آشیان لفظندن مخففدر
ودخی آشای مرقوم معناسنه در ابوالمعانی . بیت سعادت که دربان شد بر درت * کند مرغ
دولت دران آشیا آغارا فتح غین معجمه وراء مهمله ایله کفشکرلر پابوج اوکچه سنه
قودقلری اغاجدر آفتفیا سکون فاء اول وفتح تاء مثناة وفای ثانیله بیاتاتدن قوزی
قولاغی که عربیده لسان الحمل دیرلر بر اکشی یپراقدر عصاره سنه آفتا فیا دیرلر آلا
بوزن والا ایکی معنایه کلور اول آلودن لفظندن صیغهٔ امر ووصف ترکیبی دربولاشق
معناسنه ابوالمعانی * مصرع * مفکن زدوشت ای دل این خرقهٔ می الا * ثانی سرخ نعرنك که
آل دیرلر منصور شیرازی . بیت چو چشم ایشان آلاوروی کلناری * در ابکون قدح افکن
شراب کلناری * عربیده جمع آلی در کذنعمت معناسنه در شیخ سعدی . بیت بس پرده بیند
عملهای بد * همان پرده پوشد بالای خود آلتمغا سکون لام ومیم وفتح تاء مثناة وغین
معجمه ایله احکام سلاطین خواجه سلمان . بیت خون بدخواهان او آلیست بر حکم اجل *
آنچنان حکم آل تمغا بر نتابد پیش ازین آلوا صبر دیدکلری اجی داروودر وهو عصارة
شجرة مر اعلاسی سقطری نام جزیره ده اولور ابوالمعانی بیت عشقت بدلم آمد اول چو شکری *
شد صبر فراقت بندانم همه آلوا آنرا اکا وآنی دیمك معناسنه در آن اول وحرف را
علامت مفعولدر شیخ سعدی . بیت این مدعیان در طلبش بیخبرانند * آنرا که خبر شد
خبری باز نیامد آوا آواز لفظندن تخفیف اولنمشدر حکیم خاقانی . بیت هر صبح سر
ز کلشن سودا بر آورم * وز صور آه بر فلك آوا بر آورم * شمس فخری معیار جمالیده آوا
آوازباشد و هزار دستان انیز کویند دیوب بو بیتی نظم ایلمش . بیت سزد که اهل هنر چون
هزار آوا نیز * بر آورند بتحسین او هزار آوا آوها آبهاد یمکدر که جمع آبدر واو ایله باده
تبادل جائزاولدیغی ایچون ودخی جمع آبادر شوربالر معناسنه آهن ربا ضم راء مهمله ایله
مقناطیس طاشی دررباربودن لفظندن اسم فاعلدر دمور قاپیجی دیمك اولور ابوالمعانی
بیت دلم باد ردوغم کشته چو آهن * دل آن سنکدل آهن ربایست آهن قبا اضافتیله
دمور قفتان که مراد زره در بخیه دخی اولور که جبه دیرلر مولانا هاتفی بیت کشیده ند زیر

آهن قبا * ببالای آن تیرز رکش عبا ﴿ آهوپا ﴾ فتح باء فارسیله ایکی معنایه کلور اول خانهٔ مشش پهلوکه عربیده مسدس الاضلاع دیرلر یعنی التی طرفی اولان او وبعض نسخه‌ده مقرنس نقش اولنمش خانه وسقف خانه ابوالفرج رونی درصفت خانه بیت ای مبارك بنای آهوپای * آهوی در نهاده در تو خدای * ثانی ناله وفریاد صدا اسندن سکردوب قاچمقدن کنایه در میرخسرو بیت زان بساط دوان آهن خای * کرده باهم دوانش آهوپای ﴿ آیا ﴾ کلمهٔ تعجبدر محل استفهام واستخبارده استعمال اولنور خواجه حافظ بیت آنانکه خاك را بنظر کیمیا کنند * آیا بود که کوشهٔ چشمی بما کنند * مجمع الفرسده بمعنی خورش یعنی اکل وشربه صالح اولان نسنه ﴿ آیینهٔ کیتی نما ﴾ ایکی معنایه در اول اصل موضوعی اسکندرك لب دریاده میل او زرینه وضع ایتدیکی آیینه درکه نه مقوله کشتی اولورسه دوستیدر دشمنیدر اول آیینه‌ده کورینوراید ی ثانی بحسب الاصطلاح باده طلو قدحه دیرلر ﴿ مع الباء آب ﴾ سکز معنایه کلور اول صویك مخصوص اسمیدر سراج الدین بلخی بیت آب دارد طبع آتش راست کویی در تموز * فعل آتش خاصیت پیدا کند درطبع آب * ثانی لطافت معناسنه شیخ نظامی بیت پیش رخسار عرقناك تو مه را اب نیست * چشمهٔ خورشید را کرتاب هست این آب نیست * بو معناده اکثر تاب ایله مرادف ایدوب آب وتاب دیرلر ثالث رونق ورواج معناسنه حکیم انوری بیت کر براهی او نباشد تو نخواهی جاه وآب * وز برای تو نباشد او نخواهد صدر وقدر * رابع فرهنك جهانکیرده اعتبار وقدر معناسنه حضرت مولانا درصفت بلقیس بیت بر سر زرتا چهل فرسنك راند * تاکه زر را در نظر آبی نماند * خامس طرز وروش معناسنه میرخسرو بیت با زاب ثیره از هرسوی سر برمیکند * سبزه را در هرچمن بر آب دیکر میکند * سادس مراد معناسنه مولانا ظهوری بیت هزار بیت بکفتم که آب از و بچکید * بجز دیدهٔ دل آبم ازکسی نکشاد * سابع شهور رومیه‌دن آخر با ز آیی که آغستوس دخی دیرلر حکیم انوری بیت ساخت آفاق را اکنون که فراش سپهر * از حزیران صدر کستروز تموز وآب یخ * بو معنایه سیف اسفرنکی بیت بسوزد بشب خرمن ماه را * سموم نهیب تو از ماه آب * ثامن مؤید الفضلاده طریق معناسنه مسطور درمثلا بر آب فلان دیرلر بطریق فلان دیمك مراد اولنور میرخسرو بیت نیکوان راند ند سوی کلشن وآب روان * هر بتی در هرچمن بر آب دیکر میرود ﴿ آب شیب ﴾ یوکسك یردن اشاغی اقان صویه وآقندیسنه دیرلر کذا فی مجمع الفرس ﴿ آتشتاب ﴾ کلخن وکلخانجی معناسنه آتش ایله تابدن مرکبدرکه تاب تابیدندن اسم فاعل اولور میرنظمی بیت شده از تاب رویش دل خوی افشان * فتد کویا باتشتاب هجران ﴿ آذرشب ﴾ ضم ذال وشین معجمتین ایله ﴿ آذرشب ﴾ ضم ذال وفتح شین معجمتین ایله ﴿ آذرکشت ﴾ فتح ذال معجمه وضم کاف فارسیله ﴿ آذرکشسب ﴾ فتح ذال معجمه وشین وضم کاف فارسی وسکون سین مهمله ایله بو درت لغت مترادف اوج معنایه در اول فرهنك جهانکیرده مذکور درکه آتش پرستلرك زعم فاسدلرنجه برفرشته اسمی اولدکه آتشکده‌یه موکل اولدملائکه بیننده اولقدر تند وجلد برملك اولمیه دیرلر منوچهری درصفت اسب بیت در شود بی زخم وزجر و دز شود بی ترس وبیم

و بيم * همچو آذرشب باتش همچو مرغابى مجوى * حكيم سنايى بيت آب وآتش نخوانده
اورا اسب * آن صرف خواند وايش آذركشسب * حكيم فردوسى بيت چو برساخت
كاندر آمد باسب * بيامد بكردار آذركشسب * ثانى بلخده بر آتشكده ناميدركه كشتاسب
بنا ايدوب جميع خزينه سنى انده پنهان ايلمشيدى مرويدركه اسكندر ذوالقرنين اول بنايى
منهدم ايدوب مذكور خزائنى مدفونه يى دست تصرفه كتوردى شيخ نظامى دراسكندرنامه
* مثنوى * ببلخ آمد وآذر زردهشت * بطوفان شمشير چون آب كشت * بهار دل افروز
در بلخ بود * كزو وتازه كل راذهن تلخ بود * زده موبدش نعل زرين اسب * شده نام آن
خانه آذركشسب * مجمع الفرسده منقولدركه آذر برزين كبى مجوس آتشكده لرندن
بر آتشكده نك اسميدركه بانيسى اسمى اضافتيله مشهور اولوب حكيم فردوسينك بو بيتلرندن
فهم اولنور * مثنوى * چنان ديد خود را در آتش پرست * سه آتش بپروى فروزان بدست
چو آذركشسب چو خرداد ومهر * فروزان بكردار كردان سپهر * بوتقديرجه لفظ مركب
اولور بر جزوى آذر در آتش معنا سنه بر جزويده كشسب در بو دخى ايكى كلمه دن مركبدر
بر كلمه كش در فتح كافله خوب معنا سنه وبر كلمه دخى اسب در تركيب اولندقده الفى حذف اولنوب
كشسب ايلديلر حكيم فردوسينك بو بيتنده بو معنايه دلالت واردر بيت نيايد همى كردنت
سركشى * كه از سركشى كس نبند دكشى بعض روايتده مطلق آتشكده يه ديرلر حكيم فردوسى
سياوشك كرشيوزه خطابى محلنده ديمشدر بيت همان اسب تو شاه اسب منست *
كلاه تو آذركشسب منست * ثالث برق معناسنه دركه معناى تركيب آتش چهنده ديمك
اولوركه آذر آتش وشب وشسب وكشب وكشسب چهنده معناسنه در حكيم فردوسى
سام نريمان طرفنه قاصد كوندرديكى محلده دير بيت سوارى بكردار آذركشسب * زكابل
سوى شام شد سه اسب * ودخى فردوسى بر پهلوان اسمى اولمق اوزره ديمشدر * مصرع *
سپهبد چنين كفت آذركشسب ﴿ آسياب ﴾ دكرمان معناسنه اصلى آس آب دركه
اضافتله صو دكرمنى ديمك اولور نتكم آت دكرمننه خراس ديرلر كسره ايله الف ممدوده نك
جمعنده نوع ثقلت اولمغين تلفظده سهولت ايچون ما بينلرينه برياكتوروب آسياب ايلديلر
ابو المعانى بيت دانهٔ ايام عمرم محو شد * جوى اشكم كرده جسم آسياب ﴿ آسيب ﴾ كسر
سين مهمله وسكون ياى تحتانيله وجودا نسانه وياخود بر هيئات مشخصه يه برقاتى نسنه
زور ايله طوقنمق كه عربيده صدمه وزبان هندى ده دكه ديرلر كثرت استعمالله هر ايكى
قاتى نسنه بر برينه زور ايله طوقنمق معناسنه اولمشدر حكيم فردوسى بيت سر باد با نها بر آمد
بر اوج * بجنبيد كشتى ز آسيب موج * شمس فخرى معيار جماليده چون دو كس بهم رسند
دوش بدوش وياخود پهلويه پهلو زنند اورا اسيب كويند ديمشدر بيت زدند پهلو بهم
چون سپهر وقدرت شاه * كبود كشت تن آسمان ازان آسيب * بو معنايى مؤيد حكيم على
فرقدى بيت شعلهٔ قهر تو كر با كوثر آسيبى زند * زو بر آيد همچنان كز قعر دوزخ التهاب
فرهنك جهانكيريده كاهى آفت وكلفت معنا سنه اولديغى مسطور در حكيم خاقانى بيت
چو آزاد ند درويشان ز آسيب كرانبارى * چه محتاجند سلطانان باسباب جهانبانى *

ﭬ اشکوب ﭺ سکون شین معجمه وضم کاف ایله اوج معنایه کلور اول سقف خانهٔ ثانی خانهٔ بالا که عربیده طبقهٔ علیا دیرلر کمال اسمعیل درصفت عمارت بیت بر آشکوب نخستینش دست فکرت من * بزیر پای فلك را چونرد بان افکند * ثالث آسمانه دخی دیرلر استعاره طریقیله اولمق اولور حکیم ازرقی بیت باد اندر ووزیده زپهنای آشکوب * ابرا ندر وکذشته زبالای قیروان ﭬ اشناب ﭺ ذکری مرور ایدن آشنانك معنای اولنه شیخ عطار بیت زمین را خون چنان غرقاب میکرد * که ماهی زمین آشناب میکرد ﭬ اشوب ﭺ ضم شین معجمه ایله فتنه وغوغا وهر نسنه نك قارشمه سنه دیرلر وآشفتن لفظندن وصف ترکیبی اولور دل آشوب وسنك آشوب کبی حافظ بیت فغان کین لولیان شوخ شیرینکار وشهر آشوب * چنان بردند صبر ازدل که ترکان خوان یغمارا ﭬ اشیب ﭺ کسر شین معجمه وسکون یای تحتانیله آسیب مرقوم معناسنه کذا فی مجمع الفرس فرهنك جهانکیریده زحمت ولرزش اندام معناسنه در ﭬ افتاب ﭺ معروف مرحوم کمال پاشا زاده نك تصرفات خاصندندر که آفتاب لفظ مرکبدر اماخورشید کبی ظاهرا ترکیبی معلوم دکلدر برجزؤی آف در که اصلی آب در بافایه ابدال اولنمشدر برجزؤیده تاب درکه تابیدن صیغه سندن اسم فاعلدر قزدریجی معناسنه معنای ترکیب صو قزدریجی اولور صو بالطبع بارد در قزماسی عارضیدر اول سببدن قزمه یی کنشه نسبت ایلمشلردر نتکم شیخ سعدی بیت عمر برفست وآفتاب تموز * اندکی ماند خواجه غره هنوز * فاضل مرحوم بو بحثده برزتك وپودخی ایلمشدر ایرادنده سواد قرطاسدن غیری نفع اولمامغله بومقدار ایله اکتفا اولندی ﭬ اکب ﭺ ضم کاف ایله آغزایچی معناسنه در زبان هندیده کاله دیرلر فرهنك جهانکیریده باء فارسیله مرویدر خسروانی بیت کند ازخست او همی پنهان * همچو میمون نخود در اکب خویش ﭬ الب ﭺ سکون لام ایله پهلوان معنا سنه لغت ترکاندر اما انلر الف مقصوره ایله استعمال ایدوب الب ارسلان کبی بعض مبارزه اسم ایدرلر ﭬ مع التاء * ا یافت ﭺ سکون فا ایله غلیظ وخشین یرتلمش ویارلنمش اثواب مقوله سی ابو المعانی بیت مکش ازچرخ دون پرورد لا منت بد نیارا * نداری جامهٔ اطلس بدوشت میشبود آیافت ﭬ اب پشت ﭺ نطفه یعنی منی وله ایضا بیت آن قدر دارد فضائل ازنیا وازپدر * آرد ازسر چشمهٔ عرفان کویا آب پشت ﭬ اب حیات ﭺ ظلماتده واقع بر چشمه اولدیغی مشهور در اسکندر ذو القرنین انك طلبی سوداسیله ظلماته واردی بامر الله تعالی اکا نصیب اولمیوب خضر نبی علیه السلام نصیب اولدی دیرلر واستعاره طریقیله لب دلبرده دیرلر وله ایضا بیت لبش آب حیات وروی خورشید * میان تیره زلفش زندکی بخش ﭬ ابخست ﭺ سکون باء موحده وسین وفتح خاء معجمه ایله جزیره معناسنه در شمس فخری بیت ز دریای تعظیم شاه دلیر * بود هفت کردون کمین آبخست * فرهنك جهانکیریده ایچی چوریمش قاوون وقارپوز وخیار امثالی نسنه لرا برزفت دخی دیرلر حکیم علی فرقدی بیت روی ترکان تازرا یاد کست * زردو برچین چون ترنج آبخست * تحفة الاحبابده بیوك صولر ایچنده واقع کوچك جزیره لرکه انده صو متعفن اولوب سازواوت اوله دیمشدر ﭬ ابخوست ﭺ سکون با وفتح خا وواو معدوله ایله

ایله بوزن آبدست آبخست مرقوم معناسنه در استاد عنصری بیت برسر تند باد موج بانک *
تا بیك آبخوستشان افکند ﴿ اابدست ﴾ معروف عبادتدر حضرت مولانا بیت جمال
یا رسد قبله نمازم * زاشك انك نوشد آبدستم * حکیم خاقانی بیت نعیم پاك بستاند چوکرد
آلود بسپارد * زشرم از آبدست آیدنه نك از آبدستانش * نسخهٔ میرزا ابراهیم پاك ومجتنب
ازمعاصی معناسنه در فرهنك جهانکیریده اول استاد پاك کارده دیرلر که ایشی ونقلی وطراوت
پذیر وخوب اوله شیخ نظامی * مثنوی * بنقاشی زمانی مژده داده * برسامی زاقلیدیس
زیاده * چنان در لطف بودش آبدستی * که برآب از لطافت نقش بستی ﴿ ااب رفت ﴾
ضم راء مهمله وسکون فا ثله صوولیوب صوپرمك معناسنه فرهنك حسین وفا بیله سنك آب
خورده باشد یعنی صودوکش طاش که دائما صوایچنده ویا صوالتنده اوله ﴿ اابزرفت ﴾
سکون باء موحده وزاء معجمه وضم فا ایله بمعنی ابخست مرقوم حکیم طرطری بیت چون آبزرفت
روی زشتیش * چندین عفن وترش چراشد ﴿ اابست ﴾ فتح باء موحده وسکون سین
ایله زن حامل آبستندن مخففدر حضرت مولانا بیت آنچه آبست است شب جز آن مباد
حیلها ومکرها یادست باد * فرهنك جهانکیریده فتح با ثله بمعنی کوشت ترنج وکسر با ایله بمعنی
آبستن دیوب مولانانك بو بیتنه متمسك اولمش * مثنوی * جز وجزو آبست از شاه بهار
چشمشان چون درج پردرشمار * مریمان بی شوی آبست ازمسیح * خامشان بی لاف وگفتار
فصیح ﴿ اابفت ﴾ آیافت مرقوم معناسنه حکیم ناصرخسرو بیت تن همان خاك کزان سیه
است ارچند * شاره وآبفت کنی قرطه شلوارش ﴿ ااخت ﴾ سکون خا ثله آختن لفظندن
فعل ماضی در چکمك معناسنه عموما قلج چکمك خصوصا شاعر بیت تیغ زبان آخت
برای جدل * کای شده درشهرت کاذب مثل ﴿ ااخردست ﴾ ایکی معنایه در اول صف
نعال یعنی آخر مجلس نشینان ابوالمعانی بیت ندهد درصف عشاق مرا جای نشست *
بروم کوی غمش جای کنم آخردست * ثانی قوماراویونی قمار بازلر میاننده معروف سوزدر وله
بیت تاکی بستم شیشهٔ دل کردشکست * خواهم که کنم عشق ترا آخردست ﴿ ااذرپرست ﴾
یعنی آتش پرست که کبردخی دیرلر ﴿ ااذرذردهشت ﴾ آتشکده های فارسدن یدنجی
آتشکده نك نامیدر حکیم فردوسی * مثنوی * پرستندهٔ آذرذردهشت * همی رفت باثار
رسم بهشت * چو از دور جای پرستش بدید * شد از آب دیده رخش ناپدید ﴿ ااارت ﴾
فتح راء مهمله ایله درسك که آرنج دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿ اارست ﴾ کسر را
وسکون سین مهملتین ایله حیوانات یان باشی کذا فی نعمة الله ﴿ اازاددرخت ﴾ قاین
اغاجی تسبیح اغاجیه دیرلر طبرستانده تاجك دیرلر لیلاك کبی شکوفه سی اولور دانه بغلر
تنااولاولنمز خوشبو چیچکی اولور ودانه سن تسبیح ایدرلر ﴿ اازرمیدخت ﴾ فتح زاوسکون
راء مهمله وخا وکسر میم وضم دال ایله خسرو پرویزك قزی اسمیدر باباسندن صکره عسکرا کا
بیعت ایدوب التی آی پادشاه اولمشیدی اصل اسمی آزرمیدردخت قزد یمکدر حوالی
قزنینه برشهر بنا ایدوب کندو اسمیله تسمیه ایلدی کذا فی مجمع الفرس ﴿ اازفت ﴾ ضم
زاء معجمه وسکون فا ثله محمد هندوشاه صحاحنده سنك آب خورده یعنی صودوکش طاش

دی بو نقل ایدر ل اافتاب پرست ح اکثر ارباب لغت کون چیچکی دیدیلر اما سروری کاشی مجمع الفرسده بمعنی نیلوفر تصحیح ایلمش ودخی بر جانور درعربیده حربا و هندی لسانده کرکت دیرلر سوسمار نوعندندر کونشه قارشو اوتورور وبر کونش کندیکچه اول دخی او طرفه دونرمش کور کون چیچکی دخی کونش دوندیکچه دونر فرهنك جهانکیرده بر چیچکدر کونشله بیله دونر و یپراقلری دخی او طرفه میل ایدر اهل هند بطریق العموم هر کل کبوده دیرلر شیخ نظامی * مثنوی * هرسوی کافتاب سردارد * کل ازرق درو نظردارد * لاجرم هرکلی که ازرق هست * خواندش هندو آفتاب پرست ل اآفت ح فتح فا ایله ضرر و هلاك ایدیجی معناسنه در مولانا عرفی * رباعی * تازنده جهان از تو بارایش آفت * ای آفت آسایش وآسایش آفت * چندانکه دلت آفت نازت طلبد هست * در حوصلهٔ عشق توکنجایش آفت ل اآکفت ح کسر کاف فارسی وسکون فا ایله رنج وزحمت معناسنه در سلطان سنجر کوی بازلق ایدرکن آتدن دوشدکده امیر معزی بالبداهه بو رباعیی نظم ایلمش * رباعی * شاها ادبی کن فلك بدخورا * کاکفت رسانید رخ نیکورا * کر کوی غلط رفت بچوکانش زن * ور اسب خطا کرد بمن بخش ورا * سلطان سنجر دخی محظوظ اولوب فی الحال آتی رختیله امیر معزی یه عطا ایدرمز بور ایله بداهة بو رباعیی نظم ایدر * رباعی * رفتم براسب تا بجرمش بکشم * کفتا که زمن بشنو این عذرخوشم * من کاوزمینم که جهان بردارم * یا چرخ چهارم که خورشید کشم * سلطان تکرار بیحساب احسان ایدر ل االجخت ح سکون لام وفتح جیم فارسی بعده خاء ساکنه ایله حرص وطمع معناسنه بعض نسخه ده همزهٔ مفتوحه ایله در وکتاب محبیده الف ولامسزمرویدر ل اآلست ح بوزن ومعنیٔ آرست مرقوم ودخی اویاق باشی که جانب مقعده اولور استاد عسجدی بیت همچون رطب اندام وچو روغن کف دست * همچون شبه زلفین وجودنبه آلست * بو بیت بر استادد یوانده بویله کورلدی بیت همچون رطب اندام وچو روغنش سراپای * همچون شبه زلفین چو پیلسته الست * بو همزهٔ مفتوحه ایله اولور ل اآلفت ح ضم فا ایله محنت وسرکردانی شمس فخری بیت همیشه دشمن درکاه جاهت * زاحداث فلك آلفت باشد ل اآلفخت ح سکون لام وخا وفتح فا ایله عوداغاجی ابوالمعانی بیت هر صبحدم زکوی جانان بوی نسیم آید * اشجار کوه ودشتش کویا که آلفختست * ل اآموت ح ضم میم وواو معروفله لانهٔ مرغ شکاری یعنی شاهین وطوغان یوه سی منجیك بیت برقلهٔ قاف بخت واقبال * آموت عقاب دولت تست ل اآموخت ح اموختن لفظندن فعل ماضی در اوکرندی دیمك واسم فاعل دخی اولور شیخ سعدی ایکی معنایه * قطعه * معلمت همه شوخی ودلبری آموخت * جفا وناز وعتاب وستمکری آموخت * من آدمی بچنین شکل وقد وروی حسن * ندیده ام مکر این شیوه از پری آموخت ل اآهخت ح کسرها وسکون خا ایله آهختن لفظندن فعل ماضی در خنجر وقلیج چکمك معناسنه فی الجمله جسمانی وروحانی حرکتی متضمن دره ادنه مکره یا ایله آهیخت دخی جائزدر شیخ سعدی بیت چو غرمش بر آهخت شمشیر بیم * بمعجز میان قمر زد دو نیم * شمس فخری فتح ها ایله برهخت لفظنه قافیه ایلمش * قطعه * ابواسحاق سلطانی که در رزم * چو کینش تیغ بی باکی براهخت * بسانی

بسا آن هندوان ترك فلك را * بچوب كين بمالد وبپرهخت * برهخت يعنى ادب كرد ﯙ ا آهن
جفت ﭺ چفت دمورى كه آنكله تارلايى سوروب تخم اكرلر آكا ايلد وايمروكا و آهن دخى
ديرلر كذا فى مجمع الفرس ﯙ ا آهيخت ﭺ بمعنى آهخت مرقوم كمال اسمعيل بيت همچون كشف
بسينه سرا ندركشد اجل * انجاكه نيزهٔ تو بر آهيخت بالرا ﯙ ا ايفت ﭺ ضم ياى تحتانى
وسكون فا ايله حاجت وتمنا معناسنه آيفت دخى ديرلر زراتشت بهرام بيت زيزدان
خواستن آنجمله آيفت * كه تا نرسد مر ورا هيچ آكفت ﯙ ا آينت ﭺ ضم ياى تحتانى وسكون
نونله بمعنى آيفت مرقوم ميرنظمىٔ هروى بيت چو ما نده نيم بسمل مرغ دلرا * بجز كشتن
زيار آينت من نيست ﯙ مع الجيم * ا ابلوج ﭺ سكون باء موحده ايله نبات شكرى ابو المعانى
بيت زشهد غير جانم درد هن بهرخروج آيد * جواب تلخ جانان درمذاقم آبلوج آيد *
پور بهاى جامى * قطعه * تا آبلوج همچو طبرزد نشد بطع * تاچون نبات نيست بپيش
نظر شكر * بادا نهاده در دهن دولتت مقيم * دست نشاط وعيش بفتح ظفر شكر ﯙ ا اج ﭺ
ايلغون اغاجى ابو المعانى بيت رقيب درد دلش را علاج مى خواهد * براى پشت وشكم
چوب آج مى بايد * حيوانانى صانجوطوتدقده ايلغون اغاجيله قارنه اورلر دفع اولور
ديرلر ﯙ ا آخشيج ﭺ سكون خا وكسر شين معجمتين ايله معناى موضوعى ضد در عناصر
اربعه ده ضديت اولديغى مناسبتيله عناصرك هر برينه آخشيج ومجموعنه آخشيجان ديرلر
شمس فخرى بيت عالم از عدل ابو اسحق كشتست آنچنان * كز جهان برخاست رسم
كفتكوى آخشيج * حكيم خاقانى بيت بردم از نرادكيتى يكدو داو اندر سه رجم * كرچه
از چار آخشيج وپنج دردر ششدرم ﯙ ا آرج ﭺ فتح راء مهمله ايله فرهنك جهانكيريده ايكى
معنايه در اول بمعنى آرنج كه اندن مخففدر ثانى نام پرنده در ﯙ ا آرنج ﭺ فتح راء مهمله وسكون
نونله درسك معناسنه كه عربيده مرفق ديرلر كسر ميم وسكون را و فتح فا ايله حكيم اسدى
بيت آستين از براى رنج دلم * تا بارنج ميزنى هردم * شمس فخرى قصر الفله ميان
ساعد وبازو ديو نقل ايلمش ﯙ ا آزنج ﭺ ضم زاء معجمه وسكون نونله كوزده حاصل اولان چيق
استادلطيفى بيت كوياكه آشيانه بود پوست چشم او * هموار باپليدى وآزنج كنده است
بعض فرهنكلرده كسر زا ايله وبعضنده جيم عجميله منقولدر وبعض نسخه ده تمركوعلتى مرويدر
ﯙ ا آزنچ ﭺ جيم فارسيله آزنج مرقوم معناسنه طيان مرغزى بيت [illegible] شده كه بخار از دماغ
ودهان * رخش زير آزنچ وچشمش نهان ﯙ ا آكج ﭺ فتح كافله قانجه ديدكلرى اوجى اكرى
دمور در محمد هند وشاه صحاحده آكج قلابى بود آهنين برسر چوبى ديدوكى قولى مؤيد
شمس فخرى بيت كشتىٔ مه از ساحل مغرب بكشد باز * حكمش ز سر قدرت بى زحمت آكج
استاد عنصرى بيت بجستند تاراج و زشتتنش را * باكج كرفتند كشتنش را ﯙ ا آكخج ﭺ
فتح كاف وسكون خاء معجمه ايله جلاب معناسنه در بعض نسخه ده خا يرينه حاء مهمله واقع
اولمش اما فقير صانورم غلط كاتب اوله زيرا زبان فارسيده حاء مهمله اولمديغندن ماعدا
تلفظنده عسرت واردر تحفة الاحبابده همزهٔ مقصوره ايله مرويدر ﯙ ا آكنج ﭺ كسر كاف
وسكون نونله قيمه ات وپرنج طولمش بغرسق كه مومبار دخى ديرلر شمس فخرى بيت خورى

بخوان كيتى هرچه خواهى * اباوقليه وحلوا وآكنج * بعض يرلرده قيمه جكرله طولدرد قلرى
اجلدن جكرآكنج وجكرآكند وچرغنده ورونج دخى ديرلر عربيده عصيب ديرلر كذا فى الصحاح
بومعنايه مؤيد مولاناى كسائى بيت عصيب كرده برون كن وزو برنج نرود * جكر بيازن
وآكنج ازو بسامان كن * آزندن اكنه صانجوب دپكمكه ديرلر فرهنك جهانكيريده فتح كاف
فارسيله مطلق طولدرلمش هرنه اولورسه سيف اسفرنكى بيت چون لنك خرمرده آن
جغد پرآفت * چون روده ناشسته با روى كه آكنج ا آكوج ضم كاف فارسيله قانجه
دمورى آكنج مرقوم معناسنه ابو المعانى بيت هرتيركه بر سينه دشمن زده پيكان * از بهر
بروكرده جكر ميشود آكوج ا آكيج كسر كاف فارسيله آكنج مرقوم معناسنه يعنى مومبار
طولمه سى ا آلفنج فتح فا وسكون نونله عود اغاجى معناسنه ابو المعانى بيت دروقت
وصف هجران حاجت نبود آتش * در مجمر آلفنجى از آه دل بسوزد ا آلنج ضم لام
وسكون نونله بمعنى آلوچه كذا فى فرهنك جهانكيرى ا آلنجوج فتح لام وسكون نون
وضم جيمله عودكبى رايحه سى چقار برنوع اغاجدر ايضا منه ا آماج الى معنايه كلور
اول اوق نشانه سى هدف دخى ديرلر استاد لطيفى بيت هرتيركه از شصت قضا وقدر آيد
پيشش تن بدخواه شهنشه شده آماج * ثانى چولدن برطوربه دركه ايچنه پنبه دانه سى قويوب
اوق آتمغه مشق ايدرلر ثالث باغ چبوغى رابع حراث وزراعتن آلتلرندن برآلتدر بو ايكى
معنايه حكيم سوزنى بيت بركند تيرتو هركه خاك درآماج كاه * بزركر بركنده پندارى
باماج وكلند * كلنك معناسنه در خامس فرهنك جهانكيريده تخت پادشاهى حكيم فردوسى
بيت چنان هم كرازان وكويان زشاه * زفرمان وازفرآماجكاه * سادس برفرسنك
اعتبار اولنان يرك يكرمى دورت حصه سندن برحصه يه ديرلر معلوم اوله كه فرسنك اوچ
ميلدر وميل ايكى ندامسافه دركه فرسنك التى ند اولور وند ادورت آماج مقدارى مسافه در
فرسنك يكرمى درت آماج اولور فهمى دخى آسان اوله فرسنك كه اوچ ميلدر وميل درت بيك
خطوه آديمه ديرلر اون ايكى بيك آديم اولور يكرمى درده تقسيم اولندقده آماج بشيوز آديم
اولور هر آديم بر بچق آرشدر هر آرش التى قبضه در هر قبضه درت اصبعدر هر اصبع بر بچق
شعيردر ا آهنج كسر ها وسكون نونله بوزن نارنج بمعنى كشنده يعنى چكيجى شيخ نظامى بيت
شه عالم آهنج كيتى نورد * دران خاك يكماه كردآ بخورد * كذا فى الدستور والمجمع امافرهنك
جهانكيريده فتح ها ايله بمعنى كشيده مسطوردر كمال اسمعيل بيت بدست داد تواند حسام جان
آهنج * بدان صفت كه بوددرميان بحر نهنك * مجمع هند وشاه صحاحده بمعنى آميختن روايت ايلمشدر
وآخر فرهنكلرده فتيل وچنبر وخلال معنالرينه وشمس فخرى مطلق نسنه چكمك معناسنه نظم
ايلمشدر بيت شها كرمس قوى باشد حسودت * بشفتاهنج تدبيرش درآهنج * شفتاهنج
صرمه كش حليده سعيدزادات الفضلاده بمعنى انداختن مع الخاء ا آخ افرين معناسنه
كذا فى فرهنك جهانكيرى ا ادخ فتح دال ايله ايكى معنايه دراول خوش كلدى معناسنه
حكيم ناصر خسرو * قطعه * روز توهر كز بايمان سعد وميمون كى شود * چون تو بر ابليس
ملعون خويشتن مفتون كنى * كر بشارستان علم اندر بكيرى خانه * روز خويش امروز

امروز فردا آدخ و میمون کنی * ثانی بمعنی بلندی ورتبهٔ عالی کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿ازخ﴾
فتح زاء معجمه ایله باغ چبوغنك بوداننچو پلری ابو المعانی بیت در باغ عشق نکهدار دل زار *
از تاك لطف میند از چو آزخ * وضم زا ایله ایکی معنایه کلور اول ایچی چورك و بوش جوز وله
بیت ناقص چه شود از بر باغ کرم خود * کریاد کنی این دل مهجور با زخ * ثانی یدك آت که
عربیده جنیب دیرلر میر نظمی بیت نشسته بر سمند ناز جانان * کشیده در برش کلکون آزخ
﴿آزخ﴾ ضم زاء فارسیله ایکی معنایه در اول کوزده اولان چپق که آژخ دخی دیرلر شمس
فخری بیت هر آن بصرکه زخاك درش نشد روشن * بجای مقله نهد اندرو فلك آژخ *
ثانی اعضاده ظاهر اولان سکل که فارس وعراق وعجمده کوك وترکستانده کوی نك وزبان
تبریزیده سیکل ولسان هندیده مساو عربیده ثؤلول دیرلر حکیم سوزنی * قطعه * بکرد
عارض انماه روی چاه زنخ * سیاه رنك در آمد بسان مور وملخ * کل رخا نش زمشك سیاه خالی
داشت * چه جرم کرد که کل خار کشت وخال آژخ * بو معنایه مولانا مرادی بیت آن زشت
عمامه بر سر او * چون آژخ زشت بر سر کیر * چوز لمش نسخه معناسینه ده مرویدر
﴿آازیخ﴾ بمعنای اول آژخ مرقوم کبی که کیخ دخی دیرلر عربیده رمص دیرلر ﴿آاواخ﴾ ایکی
معنایه در اول بمعنی آه تحسر حضرت مولانا * رباعی * از کنج قدم شدیم ویرانهٔ او * افسانهٔ
او شدیم ز افسانهٔ او * آواخ زپیمان وزپیمانهٔ او * کس خانهٔ او ندا ند ز خانهٔ او * ثانی بمعنی
نصیب مرویدر ﴿آاوخ﴾ فتح واو ایله آواخ مرقوم کبی ایکی معنایه در اول بمعنی آه وای وای
دیمکدر استاد لطیفی بیت عمر دنیا بدین بدی آوخ * کارم آخر کشید سوی دوزخ * بمعنی آه
شیخ سعدی بیت ما کشتهٔ نفسیم بس آوخ که بر آید * از ما بقیامت که چرا نفس بکشتیم
حضرت مولانا بیت دل یافت دیدهٔ که مقیم هوای اوست * آوخ که آن هوا چه دل ودیده
پرورست * ثانی بمعنی نصیب شهیدی قمی بیت از تو پیش که وکجا نالم * کاوخم از تو جز غم
دل نیست ﴿مع الدال﴾ ﴿آاباد﴾ دال حرفنك ما قبلنده الف ساکنه واقع اولدقده
عند المتقدمین ذال معجمه اوقنور بناء علی هذا بو فقیر ذال معجمه یی تفریق ایلیوب دال
مهمله اعتبار ایلدم آباد سکز معنایه کلور اول بمعنی معمور ثانی بمعنی همیشه بو ایکی معنایه
شمس فخری بیت زکردکار برین پادشاه یاد آباد * که کرد ملك جهان را بعدل وداد آباد *
ثالث بمعنی آفرین شیخ نظامی بیت در جلوهٔ آن عروس دلشاد * آباد برانکه کفت
آباد * رابع فرهنك جهانکیریده نام خانهٔ کعبهٔ معظمه در حکیم اسدی * مثنوی *
فرستاد پس کردکار از بهشت * بدست سروش خجسته سرشت * زیاقوت یکپارهٔ لعل فام
درختان بدان خانه آباد نام * مر از ان میان جهان جای کرد * پرستشکه خاطر آرای کرد *
خامس بمعنی خوب ونیك حکیم فردوسی بیت بپایان دولت ز غم یاد باد * همیشه تن وبخت
آباد باد * سادس خوش آمد حضرت مولانا بیت اکنون بیا شاد آمدی خندان وآباد آمدی
چون سرو آزاد آمدی میکو زیرلب صلا * سابع بمعنی صحرا مجمع الفرسده مسطوردر که
بو معنایه اسد آباد وخرم آباد دیرلر مراد صحرادر که صحرای اسد وصحرای خرم دیمك اولور
عوام غلط فهم ایلیوب بو مقوله آبادی بانیٔ عمارت معناسنه اتخاذ ایدرلر روم دیارنده دخی

بیله درلر اما مشهوری معنای اصلی اوزره مثلا طاش اوه وقاز اوه وارتق اوه دیرلر بعض
کتاب ناشناس صحیح یازارم قیاس ایدوب طاش آباد وقاضی آباد وارتق آباد یازرلر اصلنی
سؤال ایتسهك طاش ایله بنا اولنمش وقاضی بنا ایلمش وارتق یاپلمشدر دیو جواب ایدرلر حال
بوکه اولحالرده نسبت ایده جك بنا یوقدر ثامن استعاره طریقیله مجازا غم آباد ومحنت آباد
دیرلر بویله محالرده مراد بنا اولسه جائزدر ﴿ آبخورد ﴾ باء موقوف و فتح خاء معجمه
و واو معدوله ایله ایکی معنایه کلور اول صو کنارنده حیوانات صواریله جق یرکه آبخورد
دخی دیرلر حکیم خاقانی بیت جان شد اینجا چو خاک بیزد تن * کاب خوردش از پنجهان
برخواست * ثانی توقف ایلمك و مقام طوتمق معناسنه شیخ نظامی بیت شه عالم آهنگ
کینه نورد * دران خاك یکماه کرد آبخورد ﴿ آب سرد ﴾ اضافتله یعنی کسر با و فتح سین
ایله و باء موقوف و کسر سین ایله ده جائز یخنی که اتی قینادوب صوین منجمد ایدرلر اصلی
سرد آب در علم اولدقده مضاف الیه تقدیم اولنور رفا رسیده حالت علمیتده مضاف الیه تقدیم
اولنمق قاعده سی شایعدر ﴿ آبشخورد ﴾ لفظ مرکبدر آب وشین مصدریه ولفظ خوردن دن
معنای ترکیب صوایچه جك یردیمك اولور ابو المعانی بیت هر کجا که باشد آبشخورد *
انس و حیوان شوندر وزی منه ﴿ آبکند ﴾ لفظ مرکبدر آب ایله کندن که کندیدن دن
مشتق اسم فاعل اولور قازیجی معناسنه که مجرای سیل در یعنی سیل یرتدوغی محل شمس فخری
بیت از سیل خیز حادثه اعدی شاه را * شد خانمان خراب بکردار آبکند * و نهر جاری
اولدوغی محل معناسنه شاعر بیت آبکند دوران تاریك جای * لغزلغزان چون دران بنهند
پای ﴿ آب کبود ﴾ ایکی معنایه در اول ولایت چین ده حدود مشرقده واقع اولان
دریانك اسمیدر بحر اخضر و بحر اعظم دخی دیرلر منقولدر که تا هله و پری صفت دکز قزلری
اول دریادن ماهتابده چیقوب اوینا شرلر کونش چقدوغی کبی ینه دریایه کیدرلر کذا فی
شرفنامه ثانی اصطلاحده قلیج و خنجر دموری که جوهردار اوله ابو المعانی بیت آب کبود
تیغ نماید چو آینه * روز مصاف در نظر خصم روی مرك ﴿ آب منجمد ﴾ لفظ مرکب
اولدیغی ظاهردر استعاره طریقیله قلیج و خنجر و نیزه دموری و دخی بلور و شیشه و امثالی
نسنه لره عموما و بلوره بیاله خصوصا کذا فی مجمع الفرس بو معنایه میر نظمی درصفت تیغ بیت
باشعاع نور کشته منعقد * میتوان کفتنش آب منجمد * وله درصفت پیاله بیت شود دربزم
آن کل روی پرتاب * باب منجمد از آتشین آب ﴿ آذرآباد ﴾ ضم ذال معجمه و سکون را
ایله شهر تبریزده بر آتشکده نك نامیدر معنای ترکیب معموره آتشدر و دخی شهر تبریزك
نام قدیمیدر معربی آذربیجاندر کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿ آذرخرداد ﴾ ایکی معنایه در اول
شیرازده بر آتشکده در غایت مکلف عالی بنادر آتشکده فارسك بشنجی آتشکده نك نامیدر آذر
خرزین دخی دیرلر استاد فرخی * قطعه * پدر و مادرش سخاوت و جود * هردو خوانند شاه
راد اماد * پیش دو دست او سجود کنند * چون مغان پیش آذرخرداد * شرف شفروه
بیت بارحمت تو دو دستقر مروحه نور * باهیبت تو نکهت صبح آذرخرداد * ثانی برموبد
اسمیدرکه مذکور آتشکده نك بانیسیدر اهل فارسك بعضیلرینك اعتقادلری برملك اسمی اولدکه

اولەکە آتشکدەلری محافظە ایدراستاد فرخی بیت همە بیابان زان روشنایی آکه شد *
چوبان آذرخرداد زاذرخرداد ﮊ اراد ﻉ راء مهملە ایلە ایکی معنایەدر اول نام فرشتەدرکه
روز آرادە مؤکلدرکه اول کونک تدابیر اموری ومصالحی اکا متعلقدر ثانی شهور شمسیەنک
یکرمی بشنجی کونی اسمیدر آرود دخی دیرلر جدید اثواب بچمك وکیمك جائز ومباركدر اما نقل
وتحویل وسفر مناسب دکلدر ﮊ اراید ﻉ فتح راء مهملە ایلە بوزن اشامد ارایيدن لفظندن
فعل مضارعدر زینت ایدر معناسنه شیخ عطار بیت اهل دنیارا چو دیوآرایدش * لقمهای
جرب شیرین بایدش ﮊ ارامید ﻉ آرامیدن لفظندن فعل ماضیدر قرار ایتدی وراحت
ایتدی معناسنه حکیم اسدی بیت سپاه آرامید نه برجای خویش * همان شب مهانرا بەو
خواند پیش * بعض نسخەدە شاکر معناسنەدە مرویدر ﮊ ارایش خورشید ﻉ
مجمع الفرسده مصنفات باربد خسرودن برنوا اسمیدر شیخ نظامی درصفت باربد بیت چو
زد ز آرایش خورشید راهی * درآرایش بدی خورشید ماهی ﮊ آرداد ﻉ سکون راء
مهملە وفتح دال ایلە مردم فریب وغول بیابانی معناسنه غول بیابانی اکا دیرلرکه شکل انسانده
وآدم کبی اولور هرجوارح واعضاسی انجق ایاقلری اوزون اولور وسراپا قیللو وبعض
یولجیە وکاربانە آیرلش کسنەلرک کیجەلردە اوکنەدوشوب یولدن آزدرر اول کسنە
ایسە آنی یولداشی صانوب آرد نە دوشرسه بیابانه کتوروب هلاك ایدوب قانن ایچر
ﮊ آرد ﻉ سکون راء مهملە ایلە مطلق اوندر دقیق معناسنه بعده ایلك اولسون غیرك
اولسون عربیده دقیق وطحین دخی دیرلر وفتح را ایلە بوزن داردا یکی معنایە کلور اول آرداد
مرقومدن مخففدر ثانی فعل مضارعدر کتورر معناسنه فرهنك جهانکیریدە سکون را ایلە
تقصیر معناسنەدە مرویدر ﮊ آرزومند ﻉ استکلو عربیده مشتاق معناسنه آرز واستکدر
طلب معناسنه مند ادات نسبتدر فارسیده ادات نسبت همان حرف یاء دکلدر نیجه حرف
وکلمه واردر هربرینك محلی کلدکجه بیان اولنور ان شاء الله تعالی میرنظمی بیت عاشق
آنست فارغ از جانش * آرزومند دردهجرانش ﮊ آزاد ﻉ فتح زاء معجمه ایلە التی معنایە
کلور اول بی قید بودخی برقاج معنایە استعمال اولنور متعلقات امور دینیه وضرورات
بشریەدن فارغ کبی دخی فلان بنده آزاد دیرلر یعنی قیدعبودیتدن خلاص اولمش دیمك اولور
وسرو وسوسنده آزاد معناسی قید وعلت وبرشاخه بچیده اولمقدن فراغتی معناسن افاده
ایدر نتکم حضرت مولانا بیورر بیت کیست مولی آنکه او شادت کند * همچو سرو وسوسن
آزادت کند * صاحب اختیارات بدیعی سوسنی درت نوع یازمش مائی وصاری وقرمزی
وبیاضدر بیاضنه آزاد دیرلر رنکدن آزاده وخالی اولدوغیچون آزاد تسمیه اولنمشدر وذخیره
خوارزمشاهیده مسطوردرکه آزاد درخت دیدکلری اغاجك میوه سی اولمیوب سرو وسوسن
کبی اولمغین اکا دە آزاد تسمیه اولنمشدر کتب طبیه دە مرقومدرکه هراغاجك که میوه سی اولمیوب
بدنی بالا وهموار وشاخلری سراپا مساوی اوله اکا آزاد دیلور شرف شفروه بیت من بنده آن
قدچو آزاد درختم * من هندوی آن صورت چون لعبت چینم * وسروه آزاد تسمیه سنده برقاج
سبب یازمشلردر ازانجمله برکون مجنون عامری آشفته وسرکردان کزرکن کوردکه برباغبانه

برموزون وبالاقد سرو اغاجنه بالنه اوروب کسمك استرقد موزون لیلی یه بکزردیو باغبانه یلواروب وسروی صاتون آلوب کسمکدن آزاد ایدر اول سروه آزاد تسمیه ایدرلر مرورایام وکثرت استعمال ایله هر سروه اسم اولمشدر بو معنایی مولانا هاتفی لیلی ومجنون کتابنده یازمش * مثنوی * مجنون شد ازان سخن بیکبا * کفت این سخن تو بود زیبا * بستان زمنش بهای این سرو * یا خود ببرش بجای این سرو * لعلی که خراج عالمی بود * فی الحال زدست خویش بکشود * آورد وبدست باغبان داد * آن سرو ز اره کشت آزاد * آن سرو چمن چو شد غلامش * آزاد ازان زمان نامش * وبر سبب دخی شیخ سعدی کلستانده یازمشدر * نثر * از حکیمی پرسیدند که چندین درخت نامور که خدای عزوجل آفریده است وبرومند کرد انید هیچ یکرا آزاد نخوانده مکر سرو را که هیچ ثمر ندارد کفت دیکر درختان کاهی ثمردارد وکاهی بی برك وپژمرده وسرو را همه وقت خوبست وتازه وتر ازین علتها فارغست پس صفت آزاد کان اینست بیت دکرت زدست براید چو نخل باش وکریم * وکرز دست نیاید چو سرو باش آزاد * مشار الیه بر پرده دخی بیورمشدر بیت بسرو کفت یکی میوه نمی آری * جواب داد که آزاد کان تهی دستند * معنای ثانی ولایت کیلانده اولور بالاقدو خوش اندام بر درخت بویی التمش وتمش ذراع وصنوبر اغاجی کبی شاخلری اولور تا باشنه دك هموار برمنوال اوزره لطیف وجوهردار اولور ثالث توامان بجوانده بر مختصر شهرنامیدر خلقی سپیدکون وخوبروی اولور انده شرابك غایت کثرت وشهرتی واردر حمدالله مستوفی نزهة القلوب نام کتابنده ذکر ایلمشدر رابع بر نوع ماهینك اسمیدر دریای کیلانده چوق اولور خامس ینه بر درخت اسمیدر که حیوانات انك یپراغندن یا خود تازه شاخلرندن یسه فی الحال هلاك اولور بو معنی اختیارات بدیعیده مذکوردر سادس کامل التعبیر نام کتابده مسطوردر که درخت ازرنه دخی آزاد دیرلر فرهنك جهانکیریده مرقوم درخت بادام کوهی اولدیغی تحقیق اولنمشدر سائر دیاردن ولایت فارس کوهستاننده چوق اولور ﴿ ازمند ﴾ زاء موقوف ایله حریص وطمعکار معناسنه که آز حرص معناسنه مند لفظیله مرکبدر حکیم سوزنی بیت حاسد وبدخواه جاه اوبمرك است آزمند * کردرین حسرت بمیرد باك نبود کو بمیر ﴿ ازند ﴾ فتح زاء فارسی وسکون نونله ایکی معنایه در اول اشکسته وخلل پذیر اولانی صاروب محکم ایلمك ابو المعانی بیت دلم صد پاره شد از سنك جور یار واکر یکدم * چه باشد این شکسته دل بیازند به پهلویش * ثانی دیوار بناسنده طاشی اراسنه قونلان باچق معناسنه فرهنك جهانکیریده صولرد بنه چوکن باچق معناسنه مسطوردر ﴿ ازود ﴾ ضم زاء معجمه ایله عاقل وزیرك معناسنه نعمة الله نقل ایلمشدر ﴿ اسمند ﴾ سکون سین مهمله وفتح میمله ایکی معنایه در اول آلدامق وجه اوزره کذب سویلمك ثانی سرکشته وحیران کذا فی فرهنك جهانکیری همزه مفتوحه ایله ده جائزدر ﴿ اسیاباد ﴾ یل دکرمانی ترکیبی ظاهردر آسیای بادتعبیر ایدرلر ابو المعانی بیت نوبت دولت مخواه از آسیا باد فلك * عزوجاهش بکذرد چون باد از وغافل مباش ﴿ اشمید ﴾ سکون شین معجمه ویای تحتانی وکسر میمله آشامیدن لفظندن اختصار اولنمشدر شیخ نظامی بیت

بيت خوشدل شد وآرميد بااو * هم خورد وهم آشميد با او ﴿ ا اشنود ﴾ سكون شين
معجمه وضم نون وواو معروفله ايام خمسهٔ مسترقه نك ايكنجى كونى اسميدر ﴿ ا اغاريد ﴾
فتح غين معجمه وكسر را ايله ﴿ ا اغارد ﴾ فتح عين وراء مهمله ايله يوغورمعنا سنه
اغاريدن لفظندن اسم فاعلدر مجمع الفرسده شكروعسل وامثالى نسنه لر ازمك معناسنه در
بومعنايه ابن يمين محمود بيت بسكه كردونرا خوش آمد شربت كفتار من * دركلاب ديده
هردم چون شكر اغاردم ﴿ ا اغازيد ﴾ فتح غين وكسر زاء معجمتين ايله باشلدى وابتدا
ايلدى معناسنه حضرت مولانا بيت چون سماع آيد زاول تاكران * مطرب آغازيد يك
ضرب كران ﴿ ا اغالد ﴾ فتح لامله اغاليدن لفظندن اسم فاعلدر جنكه محد اولور
وشورش وغوغا تحريك ايدر مسعود سعد سلمان بيت مطر بانرا بهم برآغالد * وزميانه
سبك برون كالد ﴿ ا افريد ﴾ آفريدن لفظندن فعل ماضيدر حكيم فردوسى بيت جهان
آفرين تاجهان آفريد * سوارى چو رستم نيامد بديد * دخى مضارع واسم فاعل اولور ﴿ ا افند ﴾
فتح فا وسكون نونله جنك وخصومت معناسنه كذا فى المجمع بومعنايه حكيم فردوسى بيت
دليروجهانسوز وپرخاشخر * ندارد جز آفند كاردكر * حكيم سوزنى بيت آورد پيامى كه
مبادا كه خورى مى * مستك شوى وعربده آغارى وآفند ﴿ ا اكند ﴾ فتح كاف عربيله
كول كبى صو جمع اولوب طوردوغى يره ديرلر ميرنظمى بيت مجال زاريم بين جو رتاچند *
ز سيل اشك شد عالم پرآكند ﴿ ا اكند ﴾ فتح كاف فارسيله طولدردى معناسنه عزالدين
شيروانى بيت سائل بسوءالى زدرتو * صدكنج زروسيم آكند * وبمعنى پركرده يعنى چوق
ايتدى استادرودكى بيت نشان دشت مننت آن دوزلف مشك آكين * نشان جان مننت
آن دوچشم سحرآكند * بومعنايه آغند دخى ديرلر ﴿ ا اليد ﴾ كسر لامله آدم وحيوانات
برنسنه يى بديهى كوردكده اوركمكه ديرلر ابوالمعانى بيت دوش ارفته سيركاشن بارقيب آن
سيم تن * چون شنيدم اين سخن آليد جانم دربدن ﴿ ا امدشد ﴾ كلوب كتمك وكلور
كيدر وكلدى كتدى هربرى محلنده استعمال اولنور كمال اسمعيل بيت كشيده دار بدست
ادب عنان نظر * كه فتنهٔ دل ازآمدشد نظر يابد * فضلاى روم دن وقضاة شيرين سخندن
منطقى افندى نام شاعر ساحرك بو بيت نادرى محله مناسب اولمغله ثبت اولندى بيت يادست
آويز محنتله كاور ياتحفهٔ غمله * اوصاندم حاصلى آمدشد ليل ونهارمدن ﴿ ا امود ﴾ ضم
ميم وواو معروفله ايكى معنايه در اول آميختن لفظندن اسم فاعلدر قارشدردى معناسنه
شيخ نظامى بيت فسون چند باخواهش برامود * فسون كردن بجابلكى كند سود * ثانى بمعنى
آميخته اسم مفعول اولور اميرخسرو بيت مكرسيل آمد ازدرياى مقصود * كه شد پاى
حريفان كوهرآمود * ثالث بمعنى آراسته فخرالدين ابوالمعانى بيت كرانمايه سپاهى داشت
فرسود * باستقبال شهزاده برآمود * بومعنايه ميرخسرو بيت نشاندش برسريركوهر
آمود * زمين راكرد ازلب شكرآلود ﴿ ا اوازداد ﴾ دعوت ايتدى معناسنه خواجه سلمان
بيت ماهست فرورفته دم آواز دهيدش * كوكوش بره دار دوچشمش نكرانست * ودخى
چاغردى معناسنه درميرنظمى بيت بسوى اوز دورآوازداده * كه اى سركشته وازهوش

ساده آواز کرد دخی اول معنایه در کذا فی المجمع چغتای لسانند اوتدادی دیرلر یعنی
چغردی اوندامق اسم مصدر در چغرمق معناسنه آورد فتح واو وسکون را ایله اوج
معنایه در اول جنك و پیکار معناسنه حکیم فردوسی بیت هم آورد او در زمین پیل نیست
چو کردی اسب او نیل نیست * ثانی شجاعت ومبارزت ابو الفرج رونی بیت زنعل خنکش
روی زمین که آورد * پراز پشیزه شود همچو پشت ماهی شیم * ثالث آوردن لفظندن
صیغهٔ ماضیدر معنای اول ایله بو معنایه شاعر دیمشدر بیت هر آن مردی که حاضر شد
باورد * کند ظاهر که از پا هرچه آورد آوند فتح واو وسکون نونله اتی معنایه کلور
اول حجت وبرهان معناسنه حکیم فردوسی بیت چنین کفت با پهلوان زال زر * چو آوند
خواهی به تیغ نکر * ثانی اوزم خوشه لرین اوزرینه اصمقلری ایپه دیرلر ودخی اثواب سردکلری
ایپ حکیم سوزنی * قطعه * بر پسترم خفت حسود توچنان زار * کش تن شود از تار
فرا کند شکسته * وز دار عنا کشت حسود تو نکونسار * چون خوشهٔ انکور بر آوند شکسته
ثالث مؤید الفضلاده ظرف واناء معناسنه در بو معنایه خواجه عمید لوبکی بیت مباد اساغرش
یکلحظه از خون رزان خالی * فلك را تار و دخون رزان زین نیلی آوندش * شاعر دیمشدر
بیت شود هر سفالی که آوندمی * برما بود بهتر از تاج کی * رابع فرهنك جهانکیریده
بمعنی تخت ومسند خامس بمعنی شطرنج سادس بمعنی نخست یعنی اول ودخی صولجان
معناسنه ده کلور وکی رسیدهٔ نظر در آویزه بند کوپه منکوش معنا سنه مولانا هاتفی
بیت چو کوش خدیو از لآلی پند * شد از روی اخلاص آویزه بند آهمند سکون
ها ونون وفتح میمله دروغ کوی یلانجی معناسنه حکیم اسدی بیت کفش سوختی کر بدی آهمند
وکر راست بودی نکردی کزند * وصاحب فرهنك منظومه بیت آذرخش صاعقه بدی
آسیب * آهمندان دروغکو بفریب آهنجد فتح ها وجیم وسکون نونله بمعنی کشند
وچکه جك آلت حکیم ناصر خسرو بیت خوب کفتن پیشه کن با هر کسی * کین برون آهنجد
از دل بیخ کین آهنود سکون ها وضم نون و واو معروفله خمسهٔ مسترقه نك اول
کونی اسمیدر آید فعل مضارعدر کلور وکله معناسنه مولانا عرفی بیت آن سوخته
جانی که بکشمیر درآید * کر مرغ کبابست که با بال و پر آید * شیخ سعدی بیت از دست
وزبان که برآید * کز عهدهٔ شکرش بدر آید آیین جمشید نوا والحاندن برنوا اسمیدر که
اختراعی جمشیده نسبت اولنور جمشیدك باربدی ایجاد ایتمك جائزدر کذا فی مجمع الفرس
آیینه داد سر تراش وحجام یعنی بربر وفصاد کذا فی فرهنك جهانکیری مع الراء المهملة
آبام کبوتر کوکرجنلك یعنی کوکرجینی کلوب اندیا وری چقارمق ایچون قلعه برجی
کبی یاپدقلری نظامی بیت جهان مانند آبام کبوتر * رود هر کوشهٔ مهمان بتکر ابار
فتح باء موحده ایله آرتمش قورشون ابخور سکون باء موحده وفتح خاء معجمه وواو
معدوله ایله صو کنارلرنده آدم وحیوان صوایچه جك یر ترکیده صوات وعربیده عطن وشرعه
وزبان هندیده کهات دیرلر حکیم خاقانی بیت درغمت ای زود سیر خون جکر میخورم *
تشنه بخورم که دید آبخورش آتشین * وضم خا و واو مجهول ایله نصیب ورزق دیه جك معناسنه

معناسنه خواجه حافظ بیت درمیش نقد کوش که چون آبخور نماند * آدم بهشت
روضهٔ دار السلام را * حکیم قطران ارموی بیت ترسم که براید زجهان آبخور من * کر
شهر براورد جهان آبخور تو * مذکورا ایکی معنایه استاد لطیفی بیت درین آبخور کس
نشد آبخور * که آخر بجا کش نشد نیره تر ﴿ آبدار ﴾ درت معنایه کلور اول طری وتازه
ولطیف میوه وغیره ثانی فرهنك جهانکیریده مرد مصاحب ومجلس آرا وجمعیت وسامان
معناسنه حکیم سوزنی بیت ثقة الملك ظاهر انکه چو آب * ایزدش آبدار خواهد کرد *
ثالث تیغ وخنجر جوهردار وامثاللری حکیم فردوسی * مثنوی چو با او ندید ایچ جای درنك *
همان آبدار یکه بردش بجنك * بزد بر سر ترك آن نامدار * توکفتی تنش سر نیاورد بار *
رابع بمعنی کیاه یعنی براوت دلیف خرمایه مشابه ﴿ آب سر ﴾ ات یخنی سی عموما وکله
وپاچه یخنی سی خصوصا ﴿ آبشخور ﴾ کسر با وسکون شین وفتح خا و واو معدوله ایله
آبخور مرقوم معناسنه کمال اسمعیل بیت کی بآبشخور حکمت دل تو راه برد * کز کدای همه
خود دردل تونا ن کردد * وضم خا و واو معروفله دخی جائزدر نصیب وخوردنی معناسنه در
خواجه حافظ بیت ما بر فتیم وتو دانی ودل غمخور ما * بخت بد تا بکجا میبرد آبشخور ما
فرهنك جهانکیریده مسطوردر که استخر وتالاب ورودخانه کنارنده مخصوص بر محل
اسمیدر که انسان وحیوان انده صو ایچرلر کمال اسمعیل بیت هر بجا باز سر رایت تو
سایه فکند * کبك وشاهین بهم آمیز سوی آبشخور * ثالث توقف وآرام ومکان طوقمق
معناسنه حکیم اسدی بیت بتوران زمین زادی ازمادرت * هما نجا بد ارام وآبشخورت
﴿ آبکار ﴾ سکون با وفتح کاف ایله ایکی معنایه اول سقا معناسنه میرخسرو درنعت
بیت در تنق بارکهش کاه کار * مائده کش عیسی وخضر آبکار * ثانی باده خور
وباده فروش معنالرینه کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿ آپکرار ﴾ فتح باء فارسیله اولاق
معناسنه ابو المعانی بیت دوا سبه میرود کویش دل وجانم چو آپکرار * چو بازاید
ازان دهر نفس صد جا کند منزل ﴿ آبکیر ﴾ آب ایله کیردن مرکبدر معناسی بعض
چقور یرلرده یغموردن وسیلدن صو جمع اولوب طوردوغی یرکه ازیو و زی وآبدان
واستخر وتالاب وکولاب دخی دیرلر حکیم اسدی درصفت باغ بیت دروآبکیری به پهنای باغ
شناور دراب شکن کیر باغ * بهرامی بیت هرکه باشد تشنه وچشمه نیابد هیچ جا * بیکمان
راضی نباشد کر بیابد آبکیر * بر معناسی دخی اوتدن سپور که ایدوب صویه باتروب جلاهلو
طوقدقلری بز اورزینه سپرلر حکیم خاقانی درقسمیه بیت برفتهٔ جد وماشوره وکلاوه
وچرخ * بآبکیر وبمشتوت ومیخکوب وطناب ﴿ آبیار ﴾ ایکی معنایه در اول اسم مصدر درصوارمق
معناسنه کمال اسمعیل بیت تا کشت تخم مهر تو بکندم جدا نشد * از چشمسار خون
جکر آبیار چشم * ثانی اسم فاعل اولور صوارجی بوستان وکشت زار وغیره ابو المعانی بیت
خامه ام میزاب کلزار سخن بودست تا * آبیار نخل معنی ریشه شد هر قطره اش ﴿ آتشبار ﴾
اسم فاعل اولور آتش یاغدیرجی معناسنه وله بیت نالهٔ جانسوز خیزد از دل افکار ما *
میرساند تا بکردون آه آتشبار ما ﴿ آتش بهار ﴾ یعنی رونق وطراوت ولطافت بهار

ابو المعانی بیت داده بیام عیش وطرب ناله هزار * افزود حسن کل بچمن آتش بهار
﴿ آتش تر ﴾ یعنی شراب استعاره طریقیله شرابك تأثیر حرارتندن آتش ایله تعبیر اولنمشدر
قنبر نیشابوری بیت آب خشك این آسمان وآتش تر انجم است * برخلاف از آب خشك
این آتش ترکرده اند ﴿ آتشخوار ﴾ فتح خاو واو معدوله ایله سمندر دیدکلری قوشکه دائما
آتش یوب آتش ایله تعیش ایلدیکیچون آتشخوار تسمیه اولندی مولانا عرفی بیت
یاری دل میخورم عرفی زقرب نکاه عشق * مرغ آتشخوارم جز اخکر نخواهد دانه را * فرهنك
جهانکیریده ظالم آدمدن کنایه در دیو یازمش بو معنایی مؤید حکیم سنائی بیت ببرد
آب عالم ابرار * مدحت پادشاه آتشخوار ﴿ آجار ﴾ فتح جیمله طراوت ولطافت وتازه
معناسنه ابو المعانی بیت باده خور غمکین مشو باعشق جانان عیش کن * داده حسن روی
عالم موسم آجار کل * فرهنك جهانکیریده جیم فارسیله اوچ معنایه در اول معروفدر میرخسرو
بیت راست نکرددر وغ مکر بچاره * معصیت رابدین دروغ میاچار * ثانی امیخته وضم شله
معناسنه حکیم ناصر خسرو بیت درویش بعشق خود در خلق نواز ناز * لقمه نرود زهرچه
آچار نیابی * ثالث انش یوقش وشکسته موضع فخر کورکانی مثنوی زمینی نیست در عالم
سراسر * ازین پر مرده تر زین بس عجبتر * چکونه جای باشد صعب ود شوار * یکی دریا
دکر آجار کهسار * وزبان عالمانه اهل هندده احکام شرعیه ایله عمل ایتمکه دیرلر ﴿ آخر ﴾
فتح خاء معجمه ایله حوض وحمام قورنه سی وامثالی کذا فی جهانکیری عربیده دیکر معناسنه وکسر
خا ایله تعجب وتعرض معناسنه استعمال اولنور مثال معنی اول استاد لطیفی بیت راهم زدی
ولطف نمودی بدلبری * آخرچه شد که ازسر من باز کشته * مثال معنی ثانی شیخ سعدی
* مصرع * عشقبازی نه من آخر بجهان آوردم * وعربیده نهایت معناسنه در وضم خا ایله
ایکی معنایه در اول طواریتاجق یرکه معلف ومتبن اولان محل معناسنه در واو مجهول ایله آخور
دخی دیرلر ثانی فرهنك جهانکیریده سینه نك جانب بالاسنه کوردن التنه اولان کوکه دیرلر
کاهی آخرك دخی دیرلر عربیده ترقوه دیدکلریدر میرخسرو در صفت شمشیر بیت بهر آن
خنك توسن دشمن * جای ساز د باخرکردن * حکیم زازی قهستانی بیت بزد برآخرکردن
چنانش * که بکذشت از بغل آب روانش ﴿ آخیز کر ﴾ کرپیج اشایجی کرکار لفظندن
مخففدر فاعل معناسنه آخیز کر بحذر بعض نسخه ده کرپیج قالبی معناسنه در ﴿ آذار ﴾ سنه
شمسیه دن اول بهار آیی درخواجه سلمان بیت آذار ببرد آب رخ آذر وکانون * وزدزد سر
هردو امان داد جهانرا * عربیده دال مهمله ایله معنای مرقومه استعمال ایدرلر واشعارلرنده
دخی ایراد ایدرلر شمس الدین احمد الطیبی بیت اسقنیها فی فصل اذا رحتی * یصل المسکر بی
الی تموز ﴿ آذر ﴾ فتح ذال معجمه ایله جناب باری تعالی عز اسمه اسماء شریفه سندندر ودخی
صاعقه وبرق معناسنه مرویدر اما ضم ذال ایله اولدیغی ارباب رصد وتنجیم تحقیق ایلشلردر
فرهنك جهانکیریده درت معنایه منقولدر اول اسم فرشته درکه نیراعظمه موکلدر انك
تدبیر امور ومصالحن ایدر وهرنه که روز آذر وماه آذرده واقع اوله آکا متعلقدر ثانی آتش
محسوسه دیرلر حکیم انوری فتح ذال ایله استعمال ایلمشدر ومشهوری دخی فتحه ایله در بیت

بيت ساغرش پر بادهٔ رنكين چنان آيد بچشم * كز ميان آب روشن برفروزى آذرى * روايت اولنور كه اعجامك يدى معظم آتشكده لرى وار در اسملرى بونلر در اول آذر مهر ثانى آذر نوش ثالث آذر بهرام رابع آذر بين خامس آذر خرداد سادس آذر برزين سابع آذر زردهشت بو آتشكده لرك هر برينى كواكب سبعهٔ سياره لرك برينه منسوب طوتمشلر در و اول كوكبه متعلق اولان بخورى اول منسوب طوتدقلرى آتشكده ده يقارلر معناى ثالث سنهٔ شمسيه نك طقوزنجى آيك اسميدر كه اول آيده نير اعظم برج قوسده اولور مختارى بيت كر نيست آب نقش پذيرنده پس چرا * هر بامداد نقش كند باد آذرش * معناى مذكور ايله معناى ثانى يه مسعود سعد سلمان بيت اى ماه رسيد ماه آذر * برخيز وبده مى چو آذر * معناى رابع هر ماه شمسيه نك طقوزنجى كونى اسميدر اهل فارسك قاعدهٔ مقرره لريدر كه هر آيك اسمى كه اول آينك كونى نك اسمنه مطابق كله اول كون عيد جشن ايدرلر مسعود سعد سلمان بيت اى خردمند سرو وتابان ماه * روز آذر مى چو آذر خواه * روز مرقومى اعجام نوروز اعتباريله اول سنه اعتبار ايدرلر حكيم خاقانى * قطعه * اكرنى كلك اوشد ناف آهو * دكرنى طبع اوشد ابر آذر * چرا بارد بنطق اين دردريا * چرا بيزد بنوك از مشك اذفر * وآخر قصيده ده بيت هميشه تا بوددى پيش امروز * هميشه تا بوددى پيش آذر ع آذر ع ضم دال مهمله ايله ذال معجمه ايله اولان آذر معناسنه در وكسر دال ايله بيشتر فصاد معناسنه در كذا فى فرهنك جهانكيرى ع آذرفزار ع آتش ياقيجى معناسنه آذرافزا وآذرفزا كبى مير نظمى بيت چنان تابش هجر آن كلعذار * شده در دلم حسرت آذرفزار ع آرامكار ع كاف عربيه ايله هرايشى ثانى وآهسته ايدنه ديرلر وله بيت دلم كشته است از غمش بيقرار * ندارم تحمل بارامكار ع آر ع آوردن لفظندن صيغهٔ امر و وصف تركيبى اولور كفتار ونمودار وپديدار كبى بونلر وامثاللرنده اولان آر وصف تركيب استعمال اولنور وامر استعمالنده باء مضارع ادخال اولنور لكن تلفظنده عسرت اولمغله مابيننه بر ياى تحتانى زياده ايدوب بيار ديرلر حاصل كلام آر كتور معناسنه در اكرچه استشهاده حاجت يوقدر اما استاد شعرى اولمغله صائبك بر بيتى ايراد اولندى بيت دل رازسينه در نظر دلستان برار * آيينه پيش يوسف از آيينه دان برآر ع آرير ع كسر راء مهمله وسكون ياى تحتانيه ايله ايكى معنايه در اول تيز فهم وزيرك ثانى صاحب ورع وتقوى يعنى مكروهاتدن پرهيزكار معناسنه در كذا فى الصحاح ع آزادوار ع دال موقوف ايله ايكى معنايه در اول موسيقيده بر صوت اسميدر منوچهرى * قطعه * صلصل باغى بباغ اندرهمى ناله بدرد * بلبل زاغى بزاغ اندرهمى ناله بزار * اين زند برچنكهاى سغديان پاليزبان * وان زند بنايهاى لوريان آزادوار * ثانى اسفراين اعمالندن بر قريه اسميدر بى نظير ميوه لرى اولور باخصوص اوزومى بغايت لطيف اولور ع آزار ع آرزدن معناسنه اسم مصدر در اينجتمك وشتم خفيف ايلمك معناسنه خواجه حافظ بيت مباش در پى آزار هرچه خواهى كن * كه در شريعت ما غير ازين كناهى نيست * وبعض تراكيبده صيغت استعمال ايدرلر دل آزار ومردم آزار كبى ع آزر ع اوج معنايه كلور اول قدر وقيمت معناسنه ابو المعانى بيت كرده آمادهٔ دلم بهر نثار مقدمش * در اشك ديده راچندانكه بى

آزرشدر * ثانی آزردن لفظندن صیغهٔ امر در ثالث نام پدر حضرت ابراهیم علیه السلامدر بو ایکی معنایه حکیم سوزنی * قطعه * نکار وصورت آن بت بهندو چین درهم * شکست خامهٔ مانی ورندهٔ آرز * نکار آزرومانی غلام صورت اوست * زمن بدین که بکفتم کرا بدی آرز ﴿ آزور ﴾ سکون زاء معجمه وفتح واو ایله بوزن تاجور حریص وطمعکار صاحبی معناسنه لفظ مرکبدر آز ایله که حرص در ور لفظیله که عربیده کی ذو معناسنه حکیم اسدی بیت بچیزی فریبد دل آزور * که باشد نیازش بدان بیشتر * وضم زا وسکون واو ایله بوزن ساجور مجمع الفرس صاحبی حریص وطمعکار معناسنه تصحیح ایلمش خلاق المعانی بیت دهان تیر چنان با زماند از پی جست * اکر نشد بجکر کوشهٔ عدوت آزور ﴿ آژور ﴾ ضم زاء فارسیله ازور مرقوم معناسنه مجد هند وشاه صحاحده نقل ایلمش بو قولی مؤید حکیم انوری * قطعه * جرعهٔ جام کس اکر محرومم * بکند درد محنتم مجبور * مرد باش ای حمیت قانع خاک خواری طبیعت آژور ﴿ آزیر ﴾ کسر زاء معجمه ایله تیز فهم وزیرک معناسنه معیار جمالیده شمس فخری نقل ایلمش بیت کجاست درهمه ایوان کنون چو تو شاهی * کریم وپردل ودانا وعاقل وآزیر * اما فرهنک جهانکیریده بمعنی آزار روایت اولنمش بو قولی مؤید حکیم انوری * قطعه * درجهان چندانکه خواهی بیشمار * نیستی ومحنت آزیر هست * وز فلاع چندانکه خواهی بیقیاس * نفرت آهو وچشم شیر هست ﴿ آژیر ﴾ کسر زاء فارسیله بش معنایه کلور اول زیرکی وتیز فهم معناسنه حکیم فردوسی بیت سپه را نکهدار وآژیر باش شب وروز با ترکش وتیر باش * ثانی پرهیزکار حکیم اسدی در صفت برهمن خلوت نشین در بادیه بیت سراسر همه دشت نخجیر بود * کیا خوردن وپوش آژیر بود * ثالث بمعنی حاضر وآماده حکیم فردوسی بیت زبان درسخن کفتن آژیر کن * خرد را کمان وزبان تیر کن * رابع بمعنی آبکیر مرقوم منوچهری در صفت بهار بیت شیر دهد شاخ بنیای مادر آژیر * کودک دیدی بجای پای خورد شیر * خامس بمعنی بانک وفریاد کذا فی فرهنک جهانکیری ﴿ آستر ﴾ سکون سین مهمله وفتح تاء مثناة ایله معروف جامه استری عربیده بطانه دیرلر مولانا ترشیزی بیت فراوان درین کارکه کارکر * یکی ابره بافد یکی آستر ﴿ آسر ﴾ ضم سین مهمله ایله بمعنی کشت زار منجیک بیت چو ابر کفشه تقاطر نماید * ز راز آسر طمع سائل بروید ﴿ آسمار ﴾ سکون سین ایله موز دیدکاری اغاج پیراغی که عربیده آس ومرسین دیرلر ﴿ آسیمه سار ﴾ سراسیمه معناسنه که آسیمه سرک صفتی در آسیب معناسنه که آفت سرد یمک اولور وسار یعنی تیره کله در ترکیده سرسم دیدکلری معنایه در حکیم فردوسی بیت من از بهر آن چه آسیم سار * همیکردم اندر جهان سوکوار ﴿ آشکار ﴾ معروف ضد نهاندر ﴿ آغار ﴾ فتح غین معجمه ایله ایکی معنایه در اول آغاریدن لفظندن صیغهٔ امردر واسم مصدر دخی استعمال اولنور اصلاتمق واصلانمق معناسنه کمال اسمعیل بیت زباد سرد بجا آب منعقد کردد * بلطف طبعش اکر آب را بیا غاری نسخهٔ حسین وفایده بر نسنه یی اصلدوب یوغرمق معناسنه ومعیار جمالیده شمس فخری آغا زچیزی در جای سرشتن دیوب بو بیتی نظمه کتورمش بیت دران زمان که

زمانکه ز تیزی تیغ وتندی کرز * خمیر خاك بخون بلان شود آغار * فرهنك جهانکیریده
چه دن اصلنمغه دیرلر که فرغار وفرغرد دخی دیلور حکیم ناصرخسرو بیت ارهرچه ستبور کنی
ازسرو ز پهلویش * ز آنچیز برون آید برون دهد آغار * حکیم نزاری قهستانی بیت
بمنزلیکه فرود ایم ازفراق رخت * زخون دیده جهان سربسر بیاغارم * ثانی بمعنی انکیختن
وتحریك کردن که برغلانمق دخی دیرلر عربیده اعرادیدکاریدر منوجهری بیت با چنین کم
دشمنی خواجه بیاغار دبچنك * اژدها را حرب نیك آیدکه باحربا کند * استاد عنصری
بمعنی اول بیت عقیق وار بود آن زمین ز بس کزخون * بروی دشت و بیابان فروش
دست آغار ۋ آاغر ﭺ اول قوری جایکه صویی چکیلوب جابجا صولرقالمش اوله عمق
بخاری درصفت راه صعب بیت فرازش پراز خون چوکوه بترخون * نشیبش زاشکم چو
ارغاب و آغر ۋ آافریدکار ﭺ جناب باری تعالی عز اسمه وجلت عظمته یرادیجی دیمکدر
ۋ آاکور ﭺ ضم کاف فارسیله آتشده پشمش کرپیچ که کرمید دیرلر وتوغله دخی دیرلر مسعود سعد
سلمان بیت بر دروبام برف پنداری * پخته کج وکشته آکورست * حکیم سنائی * مثنوی *
خانه جغد ز ابکوشیدی * بکج آکور ونقش پوشیدی * آن کج اکور کرده خانه دین *
وین بیا راسته بنور یقین * عربیده آجر دیرلر بونك معربیدر ۋ آاکر ﭺ کاف فارسیله بمعنی
سمرون یعنی اوتراق کذا فی فرهنك جهانکیری ۋ آالر ﭺ فتح لامله بمعنی سمرون یعنی بودك جانب
بالاسی انسانده اوجه وحیوانده صغری دیرلر طیان مرغزی بیت بینی آن خربن اندام تو
وآلر تو * جان من بادفدای پدر ومادر تو * بو معنایه ابوالمثل بیت بیکی کرم طبانچه که بر ان
آلر تو * برزدم چنك چه سازی چه کنی بانك ز غار ۋ آالسر ﭺ ضم سین مهمله ایله بو دخی
سمرون یعنی نشسته گاه عبید زاکانی بیت ندیدیده دنیا که دلبری دارد * سفید ونازك وفربه که
آلسرت باشد ۋ آامار ﭺ فتح میمله اوج معنایه در اول حساب معناسنه که آماره واوار
وآواره دخی دیرلر ثانی تحفة الاحبابده ورساله حسین وفاییده استقصا وتتبع معناسنه
اما شرفنامه ده آمار حساب وآمارکیر حساب کیر باشد مسطور در ثالث شمس فخری
بمعنی استسقا یعنی یغمور طلب ایتمك روایت ایدوب بو بیتی نظمه کتورمش بیت حسود جاه
تو بی آب در تموز فتن * مباد جز به بیابان فتاده آمار ۋ آامرزکار ﭺ یرلغایجی معناسنه
آمرزیدن یارلغمق وعفو ایتمك معناسنه در ۋ آاموزکار ﭺ تعلیم ایدیجی آموزنده عربیده کی معلم
معناسنه شیخ سعدی بیت دولت جان پرورت صحبت آموزکار * خلوت بی مدعی
سفره بی انتظار ۋ آامیر ﭺ کسر میمله بسیار خوار عربیده اکول دیرلر ابوالمعانی بیت
ازلطف بی دریغت خلق جهان شده سیر * در سفره سخاوت چندان شوند آمیر ۋ آاناب ﭺ
یعنی اول دفعه وله بیت آن بار کفته بودم زنها ر از رقیبان * این بار پندم اجرا کردی
خلاف واقع ۋ آاوار ﭺ ایکی معنایه کلور اول بمعنی حساب که آواره وآبار وآماره دخی
دیرلر حکیم ناصر خسرو بیت من بچه کارم خدایرا که بیا نست * کردن چندین کارها که بی
آوار * ثانی فرهنك جهانکیریده بمعنی کم ونابود حکیم خاقانی بیت توبادی ومن خاك تو تو آب
ومن خاشاك تو * باخوی آتشناك تو صبر من آوار آمده * ثالث پراکنده وپریشان معناسنه

حکیم فردوسی بیت نه بیچه دلت چنین کارها * برین درد وبیمار و آوارها * رابع خرابه معناسنه شاه ناصر خسرو بیت خشم کیری جنك جویی چون بمانی از جواب * خشم یکسو نه سخن کمتر که شهر آوار نیست * خامس بمعنی ظلم وستم شمس فخری بیت شکوه تاج کیان شاه دهر ابو اسحق * که از ممالك آوار کرده است آوار * سادس یقین معناسنه که آوردخی دیرلر سابع ریزهٔ آهن نعل دلوکندن چقان خرده دمور وامثالی نسنه‌لر ﴿ آاور ﴾ ایکی معنایه کلور اول یقین که ظن وشبهه دن خالی اولمق ثانی آوردن لفظندن صیغهٔ امر ووصف ترکیبی اولور سخن آور وزور آور کبی شمس فخری بیت بنده اوبود فلك لاشك * چاکر او بود جهان آور * مجمع الفرسده اورك برمعناسی دخی نام آسمان هفتم در ابوشعیب بیت اکر دیده بکردون بر کارد * زبیمش پاره پاره کرد آور * بو بیتدن نام آسمان هفتم اولمق استنباط اولنمز مطلق نام آسمان اولمق جائز اما فلك سابع اولدوغنه دلالت یوقدر مجمع الفرس صاحبنه محل اعتراضدر بعض نسخه‌ده سخن زشت معناسنه مسطوردر بوقولی مؤید استاد عنصری بیت نزدیك عقل جمله درین عهد یاورست * کامروز همچو جهل هنر زشت آورست * بو بیتدن آور یقین معناسنه اولمق مفهوم در فرهنك جهانکیریده اعتقاد صحیح معناسنه مولانا کسایی بیت هرچه کردی نیك وبد فردا به پیشت آورند * بی شك ای مسکین اکر دردل نداری آوری * بو بیتدن اسم مصدر اولمق فهم اولنور بو معنایه حکیم ناصر خسرو بیت لجاج ومشغله باغاز تا سخن کویم * که ما زمشغلهٔ تو زخانه آواریم * ودخی سوز راست وصحیح اولمق استاد فرخی بیت کروهی دیکر کفتند کین کزین بت را * بر آسمان بزمین بود جایکاه آور * بو معنایه استاد رودکی بیت مردمان هموار داند آوری * کر نهان من توخود آکه تری ﴿ آاوزار ﴾ طعامه قونیلان بهارات همزهٔ مفتوحه ایله اوزار وایزار دخی دیرلر ﴿ آاهار ﴾ اوج معنایه‌در اول کاغد وبزه پرداخت وصیقل طوتمق ایچون سوردکلری نسنه نشاسته یاخود کثیرا یاخود کل خطمی دن قینادوب سورر لر هر نوعی برجنس نسنه‌یه مخصوصدر حکیم فردوسی بیت زمین سربسر زیر پای اندرون * چو کرپاس آهار دار دبخون * لامعیٔ جرجانی بیت الماس کرده چنك را خوش کرده دل تیزنك را * آهار کرده سنك را از کشتن شیرد ژم * ثانی فرهنك جهانکیریده بمعنی فولاد جوهردار بوقولی مؤید حکیم اسدی بیت نهاد از کمین هرکه سالار بود * عمودش زپولاد آهار بود * ثالث بمعنی خورش یعنی طعام که وجود انسانه تقویت ویرر نتکم کاغد وبزه صوردکاری نسنه تقویت ویرر اول مناسبتله آهار تسمیه اولنمشدر ﴿ آاهنتر ﴾ جوهردار دمور صو ارامش اولمله بو مقوله دموره سبز دخی دیرلر تفصیل احوالی محلنده ذکر اولنور انشاء الله تعالی ﴿ آاهنکر ﴾ لفظ مرکبدر آهنله کردن که اصلی کاردر که تا لفظ آسان اولمق ایچون تخفیف اولنمشدر مولانا هاتفی بیت شده کرم بازار آهنکران * همه جنس پولاد وآهن کران ﴿ آاهونبر ﴾ ضم ها وواو مجهول وسکون نون وفتح باء موحده ایله نقب زن که ترکیده لغمجی دیرلر شاعر بیت بدل در فکندی چنان چاك را * که مینین آهونبران خاك را * ﴿ آایروایین ﴾ کسر یای تحتانیه ایله قورداشنی دیدکاری علتدر ﴿ آایینه دار ﴾ اول آیینه

آيينه دوزيجى ثانى كبارواربا ب جاهك آيينه خدمتنه مخصوص اولان غلامه ديرلر ابو المعانى بيت عكس حسن روى تست اين آفتاب و ماه نيست * چرخ كردد خدمت آيينه دارى روز وشب * مع الزاء المعجمه * ا ابخيز باء موقوف وكسر خاء معجمه وسكون ياى تحتانيله موجه آب يعنى صواوزرنده تحريك هوا ايله ظاهر اولان موج كه خيزاب وكوهر اب دخى ديرلر شيخ اوحدى بيت اندرين آبخيز نوح تويى * واندرين دامكه فتوح تويى فرهنك جهانكيريده اول زمينه ديرلر كه برمقدار قازمغله صو چيقار ودخى بمعنى ناودان مرقومدر ا ابريز باء موقوف وكسر راء مهمله وسكون يا ايله اوج معنايه كلور اول قوغه كه عربيده دلو ديرلر حكيم سنايى بيت دوستى ز آبريز چرخ ببر * زانكه آن كه تهى وكاهى پر ثانى متوضأ كه عربيده مستراح ديرلر حكيم سوزنى بيت شعر تو بايد با آبريز انداخت * كر بود مشك و رشته با بريز * ابريز كسرا لفله التون معناسنه در ثالث غسل ايچون استعمال اولنان صو ظرفى كه صودوكيجى ديمك اولور ا اتش افروز * واتش فروز اوج معنايه كلور اول ايچى بوش بر باقر ظرفدر آدم كله سى قدر غايت ينك سوراخلوى واردر قيزدروب صويه قورلر صوبى كندوچكر آتش يا قيق استدكده اول ظرفى آتشه اوزرنده قيوزدروب ايچنده اولان صويك بخارى آتشى ياقر جاليموس حكيمك اختراعيدر براسمى دخى دمه در عربيده جرة مثقبه ديرلر ثانى تاريخ يزد جرد سنه سنك اون برنجى آيى ناميدر ثالث برقوشدر ققنوس دخى ديرلر ا آتش انكيز ايكى معنايه در اول قاودرهرندن اولور ايسه ثانى استعاره طريقيله حرارت كليه ويرر نسنه يه ديرلر مولانا هاتفى بيت آن دل شده زان فسانه شد تيز * بكشاد دهان آتش انكيز ا آتشباز آتش اويناجى معناسنه فشنكجى وقلعه محاصره لرنده خمبره وسائر آتش آلتلريله جنك ايدن كمسنه يه ده ديرلر ابو المعانى بيت شرار دود دل هرشب رسد بركنبد افلاك * شد آتشباز كويا مى نمايد صنعت نارى ا اجاز فتح جيمله صوغان ترشيسى در بعض نسخه ده راء مهمله ايله واقعدر ا اخاز فتح خاء معجمه ايله عمل مانده وبرايشه يراميوب آتيلان نسنه هرنه اولور سه شمس فخرى بيت حسود دشمن مخدوم شاه دشمن مال * بود هر آينه درخانه وجود آخاز ا اخيز كسر خاء معجمه ايله كرپيچ وكرپيچ قالبى وديوار مهره سى ا اذرافروز * وا اذرفروز كلاهما يعنى آتش افروز كه آذر آتش معناسنه اولدوغى ذكر اولنمشيدى ا آردبيز سكون راء مهمله ودال موقوف وكسر باء موحده وياى ساكنه ايله الك معناسنه كه آرد اوندر بيز بيزيدندن اسم فاعل ووصف تركيبيدر اون الهيجى ديمك اولور ميرنظمى درصفت شتا بيت شده آن چنان برق وباران تيز * فلك كرد كويا سحاب آردبيز ا از اسم جامددر حرص وطمع معناسنه كمال اسمعيل بيت از تست اينكه همه چيز چنين نايابست * آز كم كن توكه نرخ همه از زان كردد * حكيم خاقانى بيت افسر عقل بايدت برسر * از سر آز خون دل چه كنى ا اش پز آش بشوريجى طباخ معناسنه ميرنظمى * مثنوى * بدكان آشپزيكى نوجوان * همى رفت آشى خوردنا كهان * بديد آمد انجا كداى فضول * كرفتست كشكول وكرده دخول ا اشوب انكيز فتنه قوپاريجى وغوغا ايديجى وله بيت سخنها از لب آن شكر

آمیز * نکاهش ملك دل را آشوب انکیز ﴿ اغاز ﴾ فتح عین معجمه ایله اوج معنایه در اول ابتدا و شروع معناسنه مولانا صائب بیتی در تلاش جست و جوی بت سر بهم آورده اند * مقطع انجامها و مطلع آغازها * ثانی صدا و ندا معناسنه استادرودکی بیت بد شمن پر از خشم و آواز کرد * تو کفتی مکر تندر آغاز کرد * ثالث بمعنی قصد حکیم سنائی * قطعه * رو بکرد انجا کها زی کرد این راه تنست * کاندرین ره با براق خلد خر تازی کنی * باز کی خود مرد آن باشی که خود را چون خلی * در کف محنت چو کوی باز آغازی کنی ﴿ آلیز ﴾ کسر لام و سکون یای تحتانیله انسان یا خود حیوان بر حال صدور ندن و یا خود بر نسنه کوروب اورکمك معناسنه در مصدری آلیزیدن کلور ﴿ آموز ﴾ آموزیدن لفظندن صیغهٔ امر و وصف ترکیبیدر استادان متقدمین آموختن لفظندن صیغهٔ امر و وصف ترکیبیدر دیرلر اما مولانا سودی بوبابده قلب حروفی تجویز ایلیوب آموزیدن لفظندن مشتقدر دیمشدر شیخ سعدی بیت ای مرغ سحر عشق ز پروانه بیاموز * کان سوخته را جان شد و آواز نیامد ﴿ آمیز ﴾ آمیزیدن لفظندن صیغهٔ امر و وصف ترکیبیدر شکر آمیز و زهر آمیز کبی و اسم مصدر دخی استعمال اولنور قاریشق معناسنه ﴿ آواز ﴾ ایکی معنایه در اول معروف شیخ سعدی بیت عاشقان کشتکان معشوقند * بر نیاید ز کشتکان آواز * ثانی فرهنك جهانکیریده مشهور اولمق و بر کسنه دن حکایه اولنمق معناسنه فخر کورکانی بیت اکر نومید ازین در باز کردم * بزشتی در جهان آواز کردم ﴿ آویز ﴾ آبریز مرقوم معناسنه در فارسیده حرف با واوه قلب اولنمق قاعده سی شایعدر ﴿ آیاز ﴾ سلطان ابراهیم بن سلطان مسعود بن سلطان محمود غزنوینك وزراسندن بر ندیم خاصنك اسمیدر ابو الفرج رونی بیت نکته کارنیر آیازی * مثل هندی و نیزهٔ تازی ﴿ آویز ﴾ آویزیدن لفظندن صیغهٔ امر و وصف ترکیبیدر بو کلمه آویختن دن مشتق اولماز مرحوم سودینك سوزی محلنده معتبردر شیخ سعدی بیت بدو کفتم که مشکی یا عبیری * که از بوی دلاویز تو مستم ﴿ آیینه افروز آیینه فروز ﴾ کلاهما بمعنی صیقل و جلا که اکثر د مورده استعمال اولنور خصوصا و سائرنده دخی ﴿ و مما مع الزاء الفارسی ﴿ آژ ﴾ بمعنی آسودن و بیاساکذا فی فرهنك جهانکیری بو معنای مؤید حکیم ناصر خسرو بیت از کرد سفاهت باب جوی بخندان * جانرا بکف عقل و همی شوی همی آژ ﴿ آیژ ﴾ بوزن جایز شرارهٔ آتش معناسنه میر نظمی بیت تا سحر هر شب ز هجر یار جور انکیز من * میجهد آیژ ز دود آه حسرت خیز من ﴿ اییژ ﴾ بیای تحتانی زیاده سیله ده آیژ مرقوم معناسنه سراج الدین بلخی بیت ز آتش بخلت و آییژ حسرت چند کرت * سوختی سینهٔ بحر و دل کان آرزوی * و دخی بزدار و اسمیدر بوی ماد زان دخی دیرلر ﴿ مع السین المهمله * آب شناس ﴾ دریاده کمی کیدرکن مخاطره یرلردن کمی یی محافظه ایچون صاغه کیت صوله کیت دیو دومن طوتانه سویلینه دیرلر یا خود جراده و طاغده طپراق التنده صو اولدیغی محلی بلن آدمه دیرلر بعض عربی عبارت ایله مشروح اولان فارسی لغت کتابلرنده آب شناس تفسیرنده البصیر بالماء فی صفر الفناء عبارتی ایله تعبیر اولنمشدر ﴿ ابس ﴾ باء موحده ایله شرفنامه ده بر شهر اسمیدر دیو مسطوردر ﴿

ﰌ ا آبنوس ﰋ معروف بر سیاه اغاجدر چوق ایشه قوللنورلر مولانا هاتفی بیت هوا کشت
از ابر چون آبنوس * دران نعرهٔ رعد کلبانك کوس ﰌ ا آذرطوس ﰋ بر حکیمك اسمیدر که
عذرا نك والده سن تأهل ایلمشیدی استاد عنصری وامق وعذراده دیمشدر بیت پدر
داده بوده اش کودکی * باذرطوس آن حکیم مکی ﰌ ا آرس ﰋ فتح راء مهمله ایله آردج
اغاجی بعض نسخه‌ده چنار در دیمشلر وبعض فرهنکلرده الف مقصوره ایله روایت اولنمشدر
ﰌ ا آس ﰋ اوج معنایه کلور اول دکرمان معناسنه حکیم انوری بیت دامن بخت تو پاك
از کرد آس آسمان * وز جفای آسمان خصم تو سرکردان چو آس * فرهنك جهانکیریده
بمعنی سنك آسیاب مرویدر حکیم سنایی بیت عزت از آس آسمان سوده * تو دمی زو
بجان نیاسوده * دکرمان اولمق ظاهردر زیرا ال دکرمانه دستاس وطواردونکه دیکی
دکرمانه خراس وییل دکرمانه آسیاباد وصودکرمانه آسیاب دینلمش ایکن آخر وجهله
معنا نجه صحیح اولور وآسیابه آسیا دخی دیرلر حکیم خاقانی بیت هست به پیرامنش
طوف کنا آسمان * آری به کرد قطب چرخ راند آسیا * ثانی دکرمانده خرد اولمش
غله‌یه دیرلر استاد لبیبی بیت دوستان جای بیش ومرد شناس * نه خواهم با سیای
تو آس * سید حسن غزنوی بیت موافقانرا باست بما اله وچه عجب * در آسیای فلك
سنبله نکردد آس * مختاری بیت من بپای خود این خطا کردم * تا بدستاس رنج کشتم
آس * وآسیابان که دکرمانجیدر آسیان دخی دیرلر حکیم نزاری قهستانی بیت هنوز
این آس خون کردان از انست * که آن بی آب دیده آسیا نست * ثالث فارس مضافاتندن
بر قریه اسمیدر وبو لفظ لغت مشترکدر عربیده دخی درت معنایه کلور اول مورد اغاجنك
آدیدر که یمشنه حب الاس دیرلر فارسیده آسمار دیرلر ولایت رومده یالا باند اغاجلری
اولور غایت موزون وهمیشه بهار در یپراغی خزان اولمز اغاجی لطیف خوش اندام اولور
اشعار عربیده ذکر اولنور شیخ بهاء الدین زهیری بیت لا اشتهی احد سوای یراك یا * بدر السماء
ویا قضیب الاس * وقاضی سعد بن سنا بیت ان غاب قدك خضراء یا نعة * غالطت
قلبی باغصان من الاس * عجایب البلدان نام کتابده مذکوردر که حضرت موسی علی نبینا
وعلیه السلامك عصاسی اول اغاجدن ایدی خوشبو برك وشکوفه‌سی اولور منقولدر که
برکسنه قوقلایوب خوابه وارسه لابد اهتلام اولور معنای ثانی بقیهٔ عسله دیرلر که موم ایچنده
قالمش اوله ثالث آتش یرنده قلان خاکستره دیرلر رابع عمارت نشانلرینه وترکستانده ایکی
معنایه در اول دشت قبچاقده برشهر آدیدر ثانی طوشاندن کوچك بر بیاض جانوردر باشی
وقویروغی سیاه اولور رومده قاقم دیرلر معروف کورکدر وزبان هندیده ایکی معنایه در
اول امید معناسنه ثانی تیر انداز ماهر ﰌ ا آسریس ﰋ کسر سین وراء مهملتین وسکون
یای تحتانیله میدان معناسنه آسیریس دخی دیرلر حکیم فردوسی بیت نشانه نهادند بر
آسریس * سیاوش نکرد ایچ با کس مکیس ﰌ ا آکارس ﰋ کاف عربیله منظر معناسنه
بعض نسخه‌ده طوملانکه عربیده کما دیرلر ﰌ ا آکاریس ﰋ یای تحتانیله آکارس مرقوم
یعنی کما ﰌ ا آکس ﰋ ضم کاف ایله طاش یوندقلری دمور آلت کذا فی مؤید الفضلا

ومجمع الفرس ﴿ آلاش ﴾ فتح لام ايله كومر كه زغال وزكال وانكشت دخی ديرلر كذا فی المجمع
﴿ اماس ﴾ اسم مصدردر شيشكه انسان وحيوان وجودنده ظاهر اولور عربيده ورم
ديرلر شمس فخری بيت مباد خرمی خصم تو بجز جنون * مباد فربهی دشمنت مكر ز اماس
﴿ آمس ﴾ ضم ميم ايله بيوك قدح كه آنكله شراب ايچرلر اصلی عربيده امص ديرلردی تعجيم اولنوب
آمس ديديلر ابو المعانی بيت نباشد باده خوردن با پياله رند مخموران * بده ای ساقی مستانرا
می لعلين با آمس ﴿ اورس ﴾ آردج اغاجی بعض نسخه ده صاری چنار و بعضنده سرو
معناسنه منقولدر بيت دست امل بقامت وصلت نمی رسد * قد تراست در چمن حسن چو
آورس ﴿ مع الشين المعجمه * ابكش ﴾ سقا معناسنه در كش كشيدن لفظندن صيغهٔ امر
ووصف تركيبيدر واسم فاعل دخی اولور ابو المعانی بيت نبودش پای خيال آلوده از خال ونم *
زانسبب شد در سر راهش دو چشم آبكش ﴿ آتش ﴾ معروف وعناصر اربعه نك
عنصر اعلاسی وله بيت آتش وباد وآب وخاك همه * بهر تو روز شب چو دركارند * عربيده
نار وچغتای لساننده اوت ديرلر او د ديمك اولور طا تفهٔ مزبوره لسانلرنده دال وطا حرفلرين
تاء مثناة وصادی سين ايله ادا ايدرلر مير عليشير بيت اوتغا سالغل سر وني اول قد موزون
بولمسا * بيلكا بير كيل كلنی رخسار كالكون بولمسا * اوتك بر معنا سيده كيچمكدر كه اوتماك
لفظندن امردر ﴿ آخش ﴾ فتح خاء معجمه ايله قيمت يعنی بها شمس فخری بيت در سلك
مدحت تو بشكر كه چون كشيدم * دری كه هست آنرا صد ملك نيم آخش ﴿ آذرتش ﴾
ضم تاء مثناة ايله سمندر ديدكلری قوشدر آتش ايله تعيش ايتدوكی ايچون آذرتش ديديلر
تخفيفا واوی حذف اولنمشدر استاد منوچهری بيت در رود بی زخم وزجر ودر شود بی ترس
وبيم * همچو آذرتش با تش همچو مرغابی بجوی ﴿ آذرخش ﴾ سكون ذال وخاء معجمتين
وفتح راء مهمله ايله يلدرم كه عربيده صاعقه ديرلر شمس فخری * قطعه * ز ابر از بفرمان
اقبال او * بوقت بهاران بخندد ذرخش * شود روز آسايش بوستان * بيابان نيره شب آذرخش
* فرهنك جهانكيريده ايكی معنايه دخی روايت اولنمش اول بمعنی
برق بو معنايی مؤيد حكيم اسدی بيت خصمت بود بچنك خدنك نيرت آذرخش * تو
همچو كوه ونير بد انديش تو صدا * ثانی ماه آذرك طقوزنجی كونی اسميدر اهل فارس
بو كونه تعظيم ايدوب عيد وجشن ايدرلر وهر ايشلرينه بو كونده ابتدا ايدوب شروع ايدرلر
﴿ آذركيش ﴾ كسر كافله كيش دين ومذهب معناسنه در معنای تركيب آتش پرست
ديمك اولور ﴿ آذرنوش ﴾ فارسده مشهور اولان يدی معظم آتشكده دن ايكنجی
آتشكده نك اسميدر ﴿ آذيش ﴾ كسر ذال معجمه وسكون يای تحتانيله قپو آردنه قونلان
اغاج كه عربيده نجف ديرلر حكيم انوری بيت كر كند چوب آستان تو حكم * شحنهٔ
جو بها شود آذيش * شرفنامه ده ومؤيد الفضلاده آتش معناسنه منقولدر فرهنك
جهانكيريده كسر دال مهمله وحذف يای تحتانيله ادش آتش معناسنه نقل اولنمشدر ودخی
مزبور كتابده ديركه علمای فرس حروف هجايی بربريله ابدال اولنمغی جائزكورمشلردر اول
اجلدن دال تاء مثناته ابدال اولنمشدر فرسی قديمده آتش كسر تا ثله در ﴿ آرايش ﴾ راء

راء مهمله ایله اوج معنایه کلور اول اسم مصدردر زیب و زینت معناسنه در مولانا عرفی بیت
تا بزم این تحفه بتکمیل عرش * زوکنم آرایش قندیل عشق * ثانی بمعنی رسم و آیین حکیم
فردوسی بیت سوی او یکی نامه بنوشته * ز آرایش بندکی کشته * ثالث موسیقی ده بر نوا
اسمیدر ﴿ آرش ﴾ فتح راء مهمله ایله مجمع الفرس ده شاه ایران طهماسب شاهک ساحداری
نامی در شاه توران افراسیاب ایله مصالحه ایتدکلرنده ایران ایله توران اراسنده قطع سنور
ایچون شهر آمل دن مزبور آرش براوق آتمشیدی مروشهر بنه دوشدکده اول محلده سنور وضع
ایدرلر شیخ نظامی بیت ازان شد نام آرش را جهانکیر * که از آمل بمرو انداخت او تیر * فرهنک
جهانکیرده لشکر منوچهرده ایرانی بر پهلوان آدیدر که اوق آتمقده بیمثل و بی نظیر ایدی مذکور
اوقی آملدن آتان اولدر خسروی * رباعی * چون کار بقفل و بند تقدیر فتد * از جیب خرد کلید
تدبیر فتد * آرش که هرم ولی چو برکرد دبخت * در معرکه پیکان و پراز تیر فتد ﴿ ارمش ﴾ سکون
راء مهمله و کسر میمله آرامش لفظندن مخففدر شیخ آذری * قطعه * راه راهر کسی نمی
شاید * پیر جوهر شناس می باید * تا رخورشید پرورش باید * دردل خلق آرمش باید
﴿ ازمایش ﴾ آزمودن لفظندن اسم مصدر درصنه مق معناسنه عربده امتحان دیرلر
میرنظمی بیت آزمایش کرده شمشیرش کشید * روز روشن راهماندم تیره دید ﴿ آسایش ﴾
آسودن لفظندن اسم مصدر در راحتلک معناسنه خواجه حافظ بیت آسایش دوکیتی
تفسیر این دو حرفست * با دوستان تلطف با دشمنان مدارا ﴿ آسریش ﴾ کسر سین و راء
مهملتین ایله آسریش مرقوم معناسنه ابو المعانی بیت معلوم شود مرد هنر وز صف مردان *
در روز نبرد پیش عدو راد ر آسریش ﴿ آش ﴾ طعام پخته اسم جنسدر هر مطبوخ
طعامه دیرلر ﴿ آغالش و آغانش ﴾ کلاها بفتح الغین المعجمه اول کسر لام ثانی نونله
تحریک فساد یعنی بر مکروه ایشه ترغیب و تحریص ایلمک شمس فخری بیت مخالفان تراشد
ز بهر خونخواری * اکر کند دو سه روزی زمانه آغانش ﴿ آغوش ﴾ اوج معنایه کلور
اول اسم مصدر در قوچمق و قوجاغه آلمق معناسنه شیخ بیت دراغوش آنچنان کیرم
تنت را * که بنود آکهی پیراهنت را * ثانی قوجاغه صیغه جق شی حقیقة و مجازا اولسون
ثالث فرهنک جهانکیرده بنده معناسنه در ایکی معنایه شیخ سعدی بیت مکر با سبانت
فراموش شد * که دستت در آغوش آغوش شد * وینه شیخ مشار الیه * مثنوی * بر بنده
مکیر خشم بسیار * جور ش مکن دلش میازار * او را تو بصد درم خریدی * آخر نه
بقدرت آفریدی * این چشم غرور و حکم تا چند * هست از تو بزرکتر خداوند * ای خواجه
ارسلان آغوش * فرمانده خود مکن فراموش ﴿ آفرینش ﴾ یراتمق معناسنه اسم
مصدر در مولانا عرفی در نعت رسول علیه السلام * مصرع * ای مهر تو جان آفرینش *
﴿ آقوش ﴾ ضم قاف و واو معروفله ببردیدکلری جانوردر بعض نسخه ده ارسلان ذرسباعه
اسم جنس اولمق جمله دن اصحدر ﴿ آکنش ﴾ فتح کاف فارسی و کسر نونله آکندن لفظندن
اسم مصدر در طولدرمق معناسنه کذا فی مؤید الفضلا بو معنایی مؤید حکیم سنایی بیت
جز چشم زخم امت و تعویذ نخل نیست * جز رد چرخ و آکنش روزکار نیست ﴿ آکوش ﴾

ضم کاف عجمی وواو مجهول ایله بمعنی آغوش مرقوم مسعود سعد سلمان در تعریف فیل بیت گاه بادش گرفته برکردن * گاه کردش کشیده در آکوش * فضل الله غازی * رباعی * در مجلس ما کلی و خاری باشد * آکوش آکوش مرغزاری باشد * سرتاسرا گر پلاس وکرپاس بود * این اکسو نسبت کلاه واری باشد ل اآکیش ع کسر کاف عجمی و سکون یای تحتانیه ایله ایکی معنایه در اول آصلمش آویخته معناسنه ثانی اوزانمش معناسنه در استاد رودکی بیت توشهٔ جان خویش ازو بربای * پیش کاید مرگ پای آکیش ل اآلایش ع آلودن وآلاییدن لفظلرندن اسم مصدر در بولاشمش معناسنه میرنظمی بیت برای لقمهٔ مکشاد هانرا * مساز آلایش منت زبانرا ل اآلش ع کسر لام ایله عجله وشتاب معناسنه که یوزیمکدر اوله یعنی سرعتله یوزیمك کذا فی فرهنك جهانکیری ل اآمرزش ع آمرزیدندن اسم مصدر در یرلغامق معناسنه وله در مناجات * مثنوی * مکن رد از درت صاحب خطارا * که کیرد عاصیان ذیل رجارا * بخواهد از تو آمرزش کنهکار * چو عفو ورحمت تو بهر بدکار ل اآمیزش ع آمیختن لفظندن اسم مصدر در بقول متقدمین اما مرحوم سودی افندی قولنجه بو مقوله لری بنه کنند وجنسندن مشتق ایدر مثلا آمیز لفظنی آمیزیدن دن مشتق صیغهٔ امر ایدر اول تقدیرجه آمیزیدن لفظندن اسم مصدر اولور ل اآورکوش ع ایکی معنایه در کوش آور تقدیرنده برمعناسی کوپه و برمعناسی دیکله دیمك اولور ل اآهنکش ع فتح ها وکاف وسکون نونله مقناطیس طاشی در آهن ربا دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ل مع الغین المعجمه اآروغ ع ضم راء مهمله وواو معروفله ککرمك که طعام معده ده غلیان ایدوب هضمه قریب اولدقده ریح عارضی حرکت ایدوب فم معده دن ظاهر اولان صدادر آچل وآرغ دخی دیرلر حکیم انوری بیت زامتلا هضم نیابد وصد کوزه فقاع * کرکسی نان خورد وبرد رش آروغ زند ل اآرغ ع واوسز رانك ضمه سیله ده استعمال اولنور شمس فخری بیت فقع ناخورده چند از معدهٔ تنك * برشم برهلد ایام ازآرغ ل اآریغ ع کسر راء مهمله وسکون یای تحتانیه سوزدن یاخود برشیٔ صدورندن دلتنك اولوب متغیر اولمق شمس فخری بیت ازجفای زمانه چند رسد * بدل خسته نفرت وآریغ * فرهنك جهانکیریده بمعنی کینه خسروانی بیت آه ازدل آن نکاه بدمهر * کاریغ زمن بدل گرفته * ل اآزغ ع فتح زاء معجمه ایله باغ بودا ندیسی احمد ابن اسمعیل بو لغت تفسیرنده * وهو ما یقطع من اغصان الکرم * یعنی اوزم تکاکی داللرندن کسیلان زیاده لر ل اآژغ ع ضم زاء فارسیله ایکی معنایه در اول لیف خورما ثانی هراغاجك خرده چیقان داللری ابو المعانی بیت پرشد جهان زدبدبهٔ صیت معدلت * مرغان ثنای مدح توخوانند بر آژغ ل اآژوغ ع ضم زاء فارسی و واو معروفله کوف وپاس دمورده وغیریده وله بیت خصمت نتواند که کشد تیغ از نیام * از وهم تو آژوغ گرفتست در بغل ل اآزیغ ع کسر زاء معجمه ایله طبیعت نفرت ایلمك وله بیت زشعر بیمزه ومهملت شود حاصل * بطبع اهل هنر از شنیدنش آزیغ ل ااسموغ سکون سین مهمله وضم میم ایله فرهنك جهانکیریده بردیو یعنی شیطان علیه اللعنه نك آدیدر آهرمن توابعندن سخن چینی وکذب سویلمك ایله معروفدر کاری متصل

متصل ایکی آدم میاننه فتنه وآشوب وغوغا براقمقدر طیان مرغزی بیت
کفته اش جملکی دروغ بود * اوسخن چین اسموغ بود ﴿ آشوغ ﴾ ضم شین معجمه
و واو معروف ایله مجهول نسنه آدم وغیری حکیم طرطری بیت چکنم ازجفای دهرکه من
هستم آشوغ درمیان شما ﴿ آمرغ ﴾ ضم میمله اوج معنایه کلور اول مقدار جزوی
معناسنه کسایی بیت از عمر نمانده ست برمن مکر آمرغ * وزکیسه نمانده ست بر من
مکر آخال * بو معنایه مؤید شمس فخری بیت سیل ستم وحادثه ازسرچوکذر کرد *
وزمایهٔ امید نمانده ست چو آمرغ * تحفة الاحباب صاحبی دخی اندکی از چیزی باشد
دیمشدر ثانی نفع وفایده معناسنه حکیم سنایی بیت بیکی دلو سیرکرددمرغ *
صد درم مرمرا شود آمرغ * ثالث میرزا ابراهیم رساله سنده بمعنی قدر وقیمت وبو قولی
مؤید ابوشکور بیت جوان تا ش پیری نیاید بروی * جوانی بامرغ نزدیک اوی *
فرهنگ جهانکیریده بمعنی قدر ومرتبه واقعدر وله ایضا بیت نداند دل آمرغ پیوند
دوست * نداندکه بی دوست کارش نکوست ﴿ آموغ ﴾ ضم میم و واو معروفله قد وقامت
ووقار وهیبت معناسنه میر نظمی * مثنوی * بکیردلرزه در اندام شیران * ز آموغ ووقار شاه
ایران * نکیرد جای هرکز کوه از بیم * که بود آموغ شاه از تاج ودیهیم ﴿ آمیغ ﴾ کسر میمله ایکی
معنایه در اول بمعنی آمیخته استاد رودکی بیت آه ازجور این زمانه شوم * همه شادی ومن
عنا آمیغ * تحفة الاحبابده اسم مصدردر حکیم خاقانی بیت بحر یست کفش که ماهیش
تیغ * بر ماهی بحر کوهر آمیغ * بو معنایی مؤید استاد عنصری بیت چو آمیغ برنا شید
آراسته * دو خفته سه باشند برخاسته * رساله میرزا ابراهیم ده دخی بو معنایه منقولدر
ثانی فرهنگ جهانکیریده بمعنی مجامعت ومباشرت مسطوردر بو قولی مؤید حکیم اسدی بیت
بسی کرد آمیغ خوبان مکرد * که تن سست وجان کم کند روی زرد ﴿ آهنجلوغ ﴾ فتح ها
وجیم وسکون نون وضم لامله بمعنی فشردن یعنی صقمق ﴿ آیاغ ﴾ فتح یای تحتانیله داغ
معناسنه در کذا فی فرهنگ جهانکیری ﴿ مع الفاء آصف ﴾ حضرت سلیمان علی نبینا وعلیه
السلامک وزیری آصف بن برخیا در خصوصا وسائر وزیره دیرلر وماشرفنامه ده بنی اسرائیلدن
برعالم وفاضل کمسنه نک نامی در ایکی معنایه ابو المعانی درمدح وزیر بیت کر سلیمان نیست
اینجا مملکت خالی نبود * آصفی مانند آصف هست پیش شهریار ﴿ مع القاف آبوق ﴾
ضم باء موحده و واو مجهول ایله کل نیلوفر خواجه عمید لویکی بیت صنعش زسر کوه بر ویانده
شقایق * در باغ دماند لطفش سوری وآبوق ﴿ آروق ﴾ بمعنی اروغ مرقوم شیخ اوحدی
در جام جم بیت اچنین خوردن وچنان آروق * کی بری رخت خویش بر عیوق ﴿ آنجاق ﴾
آنده دیمکدر چغتای لسانی درخواجوی کرمانی بیت درجا بجا نان خطا کافر نمیکرد این جفا
این بسکه در عهد تو ما یاد آوریم انجاقدا ﴿ مع الکاف آبک ﴾ ضم باء موحده ایله اوج
معنایه کلور اول کیمیاکرلر اصطلاحنده زیبقه دیرلر تعریب ایدوب آبق دیدیلر میر نجسته بیت
بس وجود من شود ازمی بسان زر * کو یا که می چو آبک ز اجزای کیمیاست * ثانی آبله یعنی
قبرجق که اطفالده کثیر واقع اولور ثالث صولو نسنه وصو ایله طلو ظرف مثللو نسنه یه

ادیرلر ؏ اتشك ؏ فتحتین ایله اوج معنایه دراول برعلتدرکه فرنك زحمتی دیرلر ماده سی دم محترقدر ثانی مجمع الفرسده یلدزقوردی که شبتاب وشبچراغك وولد الزنادخی دیرلر ثالث فرهنك جهانکیریده بمعنی برق که ترکیده شمشك دیرلر ؏ اخرك ؏ ضم خاء معجمه وفتح راء مهمله ایله بالای سینه ده وزیر کردنده اولان استخوان میرخسرو بیت تیغ تو تیز بست که شد خنك توسنی * در خورد او بکر دن خصم آخرك بود ؏ ادك ؏ فتح دال مهمله ایله جزیره معناسنه در ابو المعانی بیت ز آتش غضبت همچو خاری وخاشاك * میان بحر بسوزد عدوت بر آدك ؏ ارده بخرك ؏ ضم باء موحده وسکون خا وفتح راء مهمله ایله مؤید الفضلاده بر میوه در ایری چنکال کبی دیکنلری اولور اکا تشبیها ایری چنکاله دخی دیرلر کذا فی شرفنامه ؏ ازرنك ؏ فتح زاء معجمه وراء مهمله وسکون نونله مؤید الفضلاده خیار سبز وفرهنك جهانکیریده بمعنی فلاکت ومحنت وغم ومحنت حکیم سوزنی بیت انصاف وعدل شاه بنده پروری تو * برداشت از جهان ستم وجور وآزرنك ؏ ازفنداك ؏ سکون زاء معجمه ونون وفتح فا ودال ایله قوس وقزح آرضدن صعود ایدر لطیف بخاردر اول وقت که شمسك اطرافی بخاردن خالی اوله مرشعاع اول لطیف بخار اوزرینه دوشه شمسك عکسی اول بخاری الوان ایدر کیفیت وکمیت حسبیله قوس وقزح ظاهر اولور بو قولك دلیلی قوس قزح تحت الشمس واقع اولمیوب شمسك مقابلنده یا جانب شرقده یا طرف غربده اولدیغیدر حکیم اسدی بیت کمان آزفنداك شد ژاله تیر * کل غنچه پیکان زره آبکیر * استاد لطیفی بیت میغ چون پنبه باد چون نداف * آزفنداك چون دروته برف * فرهنك جهانکیریده زاء فارسی وکسر فا ایله در ؏ اژیراك ؏ کسر زاء فارسی وسکون یای تحتانی وفتح راء مهمله ایله ادات الفضلاده بانك ستور یعنی دواب ومواشی صداسی ؏ اسنك ؏ فتح سین مهمله ایله ارجان قربنده بر موضع اسمیدر وارجان شیرازدن التمش فرسخ بعیدیرده واقع بر شهردر عوام غلط ایدوب ارغان دیرلر ؏ افتاب کردك ؏ آفتاب پرست دخی دیرلر بر جانوردر عربیده حربا دیرلر کذا فی مجمع الفرس ؏ افنداك ؏ کسر فا ایله بمعنی آزفنداك مرقوم کذا فی فرهنك جهانکیری ؏ اك ؏ بوزن خاك بمعنی آفت منصور شیرازی بیت عدوی تو که چو هیزم شکسته باد مدام * تنور حادثه میسوزدش در آتش آك * فرهنك جهانکیریده عیب معناسنه ده مسطوردر حکیم سوزنی بیت آکی نرسید بر تواز من * صد بار مرا زتو رسد اك * آك ثانی آفت اولسه ده مناسبدر زیرا شاعرك خطابی معشوقه ایسه عاشقه معشوقدن عیب ایرشمز آفت ایرشور ؏ الك ؏ فتح لام ایله سنبل الطیب دیمکدر هندی لسانندن چهردیرلر ؏ اموزناك ؏ زاء موقوف وفتح نونله ای خدای تعالی ودخی معلم معناسنه در کذا فی شرفنامه ؏ انك ؏ فتح نونله اوج معنایه در اول اشارت بعیددر نتکم اینك اشارت قریبدر ثانی مشکلاتده ضم نونله بمعنی استرب یعنی قورشون وبمعنی چون آن ثالث شرفنامه ده وجود انسانده ظاهر اولان چبان نوعنه دیرلر ؏ اورك ؏ فتح واو وراء مهمله ایله شرفنامه ده بازیچ یعنی صالنجق ؏ اهك ؏ فتح ها ایله آکچیدر عربیده جبصین دیرلر از تاج المآثر بیت زمین زملاقات طوفان تیغش * همان خاصیت یافت کز آب وآهك * حکیم خاقانی بیت

بیت سنك البرز اكند آهك * آتش آب پرورتیغش ﴿ آهن دیك ﴾ معنای تركیب دمور
چولك مراد قازغان مثللو نسنه لر اولمقدروا لادمور چولمك استعمالی بعیددر ابوالمعانی
بیت ز آه دود درون ز وزچون شب تاریك * كه قرص مهر شد ست بر مثال آهن دیك ﴿ آیزك ﴾
كسریای تحتانی وفتح زاء معجمه ایله اغاج قوردی اما بعض فرهنكلرده كرم شبتاب در
﴿ آیژك ﴾ فتح زاء فارسیله بمعنی آیژ مرقوم یعنی شراره آتش ابوالمعانی بیت ببین بچشم
بصیرت كه درشب هجران * شده ز آه درون آیژك نجوم سما ﴿ آپین برك ﴾ سكون راء
مهمله ایله معنای آپین ده توسع اولمغله بونده برك یات یراق معناسنه اولور كه معنای تركیب
آلات ایله مزین ومرتب دیمك اولور حكیم فردوسی بیت سوار و پیاده با پین برك * همه
زیر جوشن همه زیر ترك ﴿ مع الكاف الفارسی * آب ورنك ﴾ لطافت ورونق اكثر
چهره ده استعمال اولنور مولانا شاهی بیت زقد وروی تو شرمنده باغبان میكفت *
كه آب ورنك ندارند سرو ولاله ما ﴿ آتش برك ﴾ سكون راء مهمله ایله چاقمق مولانا
خواجه حسین ثنایی بیت شد انچنان بر طوبت هواكه آتش برك * ز سنك قطره برون
آورد بجای شرار ﴿ آدرنك ﴾ سكون دال وفتح راء مهملتین ایله غم مشكل ومصیبت
عظیمه شمس فخری بیت * ز تركیب دست شه وتیغ او * فلك كرد دفع غم وآدرنك * ابوشكور
بیت ز فرزند برجان وتن ست آدرنك * تواز بهر اوروز شب چون نهنك * حكیم سنایی
بیت از چشم بدای مرا چودیده * یكروز مباد آدرنكت * الف ممدوده نك حذفیله ده
جائز در نسخه میرزا ابراهیم ده بمعنی دمار وهلاك مسطوردر ﴿ آذرنك ﴾ فتح ذال معجمه ایله
بمعنی ضیا ورو شنی حكیم فردوسی * مثنوی * بسنك كران آمد از سنك خرد * مران سنك
این سنك بشكست خرد * فروغی بدید آید از هردو سنك * دل سنك كشت از فروغ
آذرنك * ایكی پهلوانك عمود ایله جنكلری وصفیدر كلام اكا برده آتش معناسنه ده وارد
اولمشدر مسعود سعد سلمان بیت چوكوكرد زد محنتم آذرنك * كه در خاكم افكند چون
بادرنك ﴿ آرنك ﴾ فتح راء مهمله ایله یدی معنایه كلور اول لون معناسنه اولان رنككه كونه
كونه دیمكله آرنك آرنك دیرلر حكیم انوری بیت از من خوش كیر زانكه كیرد * انكور انكور آرنك
آرنك ظهیر فاریابی بیت آرنك زرد باد چو نارنك روی خصم * با داش سر بریده چو سر كفته
بادرنك * ثانی رنك كرفته یعنی بر نسنه بر نسنه دن رنك آلمق شمس فخری بیت اكر قلم
ز جود او كفت كهر پاشد * سزد كه كیرد از همنشینش آرنك * بو معنایه كمال اسمعیل بیت ای عجب
شمشیر خسرو ازچه سبز ارنك شد * چون همه ساله ز خون خصم می باید خورش *
ثالث بمعنی آرنج یعنی درسك منصور شیرازی بیت كر بعهد تو ظلم باز د جنك * باد دستش
بریده از آرنك * رابع بمعنا همانا استادرودكی بیت هركز نكند سوی من خسته نكاهی *
آرنك نخواهد كه شود شاد دل من * خامس بمعنی رنج ومحنت كمال اسمعیل بیت نه هركز
از تو رسیده بموری ازنكی * نه هركز از تو رسیده بمردی آزاری * سادس بمعنی مكر وحیله
شرف شفروه بیت بر طبل قمر همی زند رایت * كای شاهد پیشه این چه آرنكست *
سابع بمعنی حاكم كه كنارنك دخی دیرلر ﴿ آزنك ﴾ فتح زاء معجمه وسكون نون ایله روی

وجبینی انسانده واقع اولان چین یعنی بوریشق که پیر لکده وحالت غضبده ظاهر اولور
عربیده مکاسر الجلد دیرلر حکیم اسدی بیت بر آژنك رخ داشت آن شیخ ترك * که کرکوچکم
هست کارم بزرك * بو معنایه شمس فخری زاء فارسیله آژنك نقل ایلمش بیت زنوك غمزهٔ
کالکت که تیر فتنهٔ اوست * برابروان مقوس فکنده ماه آژنك * شاه ناصر خسرو بیت
تراچشم دردست ومن آفتابم * ازیرا زمن رخ پر آژنك وچینی * حکیم ازرقی * رباعی * آندم که
بدم جوان ومویم سیه رنك * صد جور بدی بدامنم در زده چنك * اکنون که شدم
پیر ورخ پر آژنك * ازمن زن وفرزند همیدارد رنك ڨ اونك ﭻ فتح واو ایله ایکی
معنایه در اول بمعنی آویخته شاعر بیت جانم چو بدار هجرت آونك شود * صحرای جهان
بردل من تنك شود * حضرت مولانا بیت وظیفهٔ تو رسیده نیافت از ره دور * زهی کرم که
ز روزن بکردنش آونك * ثانی اول ایپه دیرلر که آکا اوزم صلقملرین بغلارلر دورر
کاهی اثواب سردکاری ایپه ده دیرلر حکیم انوری بیت دختر رزکه چو برطارم تاکش دیدی
مدتی شد که بر آونك سرش درکتب است ڨ آهنك ﭻ فتح ها وسکون نون ایله اون معنایه
کلور اول بمعنی قصد وعزم شیخ سعدی بیت چو آهنك رفتن کند جان پاك * چه برتخت
مردن چه برروی خاك * ثانی اهتمام ایله برنسنه یه اولاشمغه دیرلر مولانا جامی بیت دراز
آهنك شد این کار باتو * ندانم چون کنم این یار باتو * ثالث موزون آواز وساز
معناسنه سیف اسفرنکی بیت هرشبی زاویهٔ مدح کهربا رتو بود * روشن از شمع رخ
مطرب ناهید آهنك * رابع بعض تراکیبه صفت اولور تنکم بو بیتده واقعدر شاعر بیت
زن بط با زنیر آهنك میزد * برقص کبك شاهین چنك میزد * خامس طاق ایوانك
جای محدبی یعنی اکری یری اصطلاح معمارانده آکا لنکه دیرلر رفیع الدین لبنانی بیت
جلالت اربفلك بزبصدر بنشیند * شکسته کردد طاق سپهر را آهنك * سادس کنار
صفه وحوض وامثالی مواضعه دیرلر کمال اسمعیل بیت زبی نوایی جایی رسیده ام که مرا *
مسافتیست که زاهنك صفه تا پرده * سابع طرز وروش وصفت حکاك بیت چو بدکردم بتوای
شوخ بدمهر * که محزونم بدین آهنك داری * ثامن صفت مردم وجانوران حکیم ازرقی
بیت زمین پیکر از یکد یکر بکسلاند * بروز نبرد تو آهنك لشکر * تاسع بمعنی کشیدن که
مصدری آهنکیدن کلور عاشر بمعنی طویله وآخته خانه ڨ مع اللام * آبسال ﭻ
سکون باء موحده ایله باغ معناسنه فخر کورکانی بیت همان شیپور برصد راه تالان *
بستان بابلان در آبسالان ڨ آتل ﭻ کسر تاء مثناة ایله بر نهر عظیم اسمیدر که اس وبلغار
طاغلرندن کلور روایت اولنور که دنیاده اول قدر بیوك ایرمق بوقدر حتی مزبور ایرمقدن
تیمشدن زیاده ایرمق منشعب اولمشدر که هیچ بریسندن آسان کچلمز یعنی کچد ویرمز حکیم
خاقانی بیت کرسوی قندز زمرکان نرسد آتل اشك * ره قندز زسوی آتل بجز زنکشاید
ڨ آجال ﭻ فتح جیمله خاك معناسنه در کذا فی فرهنك جهانکیری ڨ آجل ﭻ ضم جیمله
بمعنی آروغ مرقوم یعنی ککرمك شیخ روزبهان بیت باخوشیهای دهر راباجل * باید
خورد وناز دن آروغ * عربیده کسر جیمله اوج معنایه کلور اول آخر نسنه یعنی تأخیر اولنمش

اولمش ثانی قوپمش وقوپارمق ثالث مهیب معناسنه ﴿ آخال ﴾ فتح خاء معجمه ایله
بمعنی افکنده‌نی پوست میوه یعنی براغلمش میوه قابوغی و تراشهٔ چوب وخس وخاشاك مثالو
نسنه‌لر حکیم سنایی بیت دامن تردامنان عقل درآخال کش * ساعد هودج کشان عشق
برخلخال کن * استاد فرخی بیت از بس کل مجهول که در باغ بخندید * نزدیك همه کس
کل معروف شد آخال ﴿ آذرکل ﴾ صاری رنك بر لطیف چیچکدر خواجه سلمان بیت
بوقت قهر در میدان ز آب آذر برانکیزی * بکاه لطف در کانون آذر کل برویانی ﴿ آسال ﴾
فتح سین مهمله ایله بمعنی بنیاد ابوشکور بیت زدانا شنیدم که پیمان شکن * زن جاف جافست
آسال کن ﴿ اشبغول ﴾ سکون شین معجمه ایله حبوبات دن بوی دیدکلری درکه عربیده حلبه
دیرلر ضم حاء مهمله ایله ﴿ آشپول ﴾ سکون شین معجمه وضم باء فارسیله خاویاردرکه بالق
قرنندن چقار وبالق یمرطه سنه ده دیرلر ﴿ آغال ﴾ غین معجمه ایله یدی معنایه کلور
اول جنك وخصومته تحریص ایتمك معناسنه کذا فی الصحاح ثانی تحریك فتنه شاعر دیمشدر
بیت ترك آغال فتنه سازی کن * جامهٔ خلق خود نمازی کن * مولانا حسن کاشی بیت
بکرد عارض آن زلف را بیا غالد * بروم قافلهٔ زنکبار بکشاید * ثالث صیغهٔ امر اولور
بو معنایه حکیم فردوسی بیت تو لشکر برآغال برلشکرش * بیکبار تاخیره کرد سرش *
رابع فرهنك جهانکیریده لقمه یی چینیوب یوتمق معناسنه حکیم ازرقی بیت ز روی تیغ
تواند ردو چشم دشمن تو * دهان کشان ده نماید نهنك مرك آغال * خامس طاغده و صحراده
قیون یاتمق ایچون ایتدکلری آغل سادس خانهٔ زنبور سابع بمعنی آغاز یعنی ابتدا
﴿ آغل ﴾ کسر غین معجمه ایله جای کوسفندان فرهنك جهانکیریده بمعنی آغال مرقوم
مسطور در حضرت مولانا بمعنیٔ اول بیت برو بر وکه خران آمدند باغلها * خرجوان
وخر پیر وخر یکساله ﴿ آغول ﴾ ضم غین ایله بمعنی آغل مرقوم ﴿ آغیل ﴾ کسر غین
معجمه وسکون یا ایله کوز اوجیله باقمق که چشماغیل دخی دیرلر شمس فخری بیت کرکند
شهریار خصم شکار * سوی کردون بچشم چشماغیل * حکاك در وصف دلبر بیت
زملك او ز اسلام کردم وی * کرد سوی م نکه بچشماغیل ﴿ آل ﴾ سکز معنایه کلور اول
مکر و حیله معناسنه ثانی بر معلوم رنکدر نیرنك سرخدر میرزا قاسم کوتابادی در وصف
ابراهیم میرزا بیت دراطلس آل وکرم سرکش * ابراهیمی میان آتش * ثالث بر نوع
پوللی بالقدر غایت ایری اولور بال ووال دخی دیرلر رابع بر مرض مهلکدر هنوز طوغرمش
عورته واقع وعارض اولوریدی کونه دك عربیده اکا عقیله دیرلر خامس بوکسك پیر سادس
نیزه ایله اورمق شاعر بیت هر طعنه بال تیز کرده * کویی که فلك ستیز کرده * سابع
سرعت وشتاب ایله کتمك ثامن بر نسنه نك لونی ظاهر اولمق طالب بیت نه باده یابی
روشن نه رنك ساقی لعل * نه چشمه بینی صافی نه چهره بینی آل * لغت مشترکه در عربیده
درت معنایه کلور اول بمعنی سراب که بادیه‌لرده صو کبی کورینور مولانا حسین واعظ کاشفی
بیت نسبت دست تو میکردم بدریا عقل کفت * رسم دانش نیست کردن نسبت دریا بال *
ثانی هر نسنه نك شخصنه دیرلر میر نظمی بیت شخصی که بود طرفه تمثال * مخصوص

باوست هیات آل * ثالث نسل واعقاب که اولادا ولادا ولاددر رابع مشرابك اسماسندن
براسمدرکه شام وصحرا یجیلور وترکستانده پادشاه مهرینه دیرلر احکام اوزرنده اولور آکا
آل تمغا دیرلر حکیم نزاری قهستانی بیت زنیم خاتم القاب تونهادوستند * بحکم یرلیغ ازآل
ایلخان یاقوت * ولغت خوارزمده خندان معناسنه کلدوکی مسطوردر ۇ اآمل ع
ضم میم ایله ولایت مازندرانده برشهرك اسمیدر طالب شهرمز بوزدن اولدیغنه دیمشدر
بیت زمکث ملتان نزدیك شد بدانکه مرا * بدل شود بلقب آملی بملتانی * وله بیت
بلی چو بلبل آمل شود ترانه سرای * چه جای زمزمهٔ عندلیب شیرازست ۇ ا اهول ع ضم
ها وواو معروفله زیرزمین یولی معناسنه میرنظمی در وصف حصار بیت ز بیرون قلعه را
کرد ند آهول * ولی نتوان که یابند واه موصول * زبان هندیده براغاج اسمیدر که کوکنی
قینادوب صوییله سرخ رنك جامه بویازلر ۇ مع المیم * ا اب آجام ع فتح جیمله قامشلق
وساز لقده اولان صو حکیم شیرازی بیت آب آجام وبطایح بد ترست * کان به پیشه
وین بسنك اخضرست ۇ اابام ع باء موحده ایله برج معناسنه در عموما هرنه برجی
اولورسه وکوکرجین برجی خصوصا وبحسب الاعتبار بروج کواکبه ده دیرلر میرنظمی بیت
چو آید مهر در ابام میزان * شود با عنبر وکافور یکسان * یعنی کیجه کوندز برابر اولور
ۇ اابشیم ع سکون باو یاو کسر شین معجمه ایله ابرشیم معناسنه در اما بعض فرهنکلرده
خام ابریشیم اولق اوزره تخصیص وتصحیح ایلمشلردر ۇ اآب کرم ع ایلیجه دیدکاری حمام
خدایی درشاعر طبیب بیت جرب را یکن آب کرمش دوا * دوباری بدن کر یشوئی روا
ۇ اابلهٔ چشم ع کوزه مخصوص بر علتدر ترکیده ایت درسکی دیرلر شاعر بیت دیدم
رقیب بزانوی دلبر غنوده بود * دردیده دل آبلهٔ چشم شد همان ۇ ااتش سم ع ضم سین
مهمله ایله آت سرعتله طاش اوزرنده یوریدکده نعلندن چقان آتش شرارسیدر ۇ اادم ع
حضرت ابوالبشر علی نبینا وعلیه السلام طپراقدن خلق اولندوغی ایچون آدم تسمیه
اولنمشدر زیرا آدیم ارض معناسنه در اندن صکره اولادنه اسم مطلق اولمشدر خواجه حافظ
بیت درنقد عیش کوش که چون آبخور نماند * آدم بهشت روضهٔ دار السلام را * شیخ
سعدی * مصرع * بنی آدم اعضای یکدیکرند ۇ ااذر بهرام ع ضم ذال معجمه ایله
آتشکدهٔ فارسك اوچنجی معظم آتشکده سی اسمیدر ۇ ااذرم ع سکون ذال معجمه وفتح
راء مهمله ایله ذکلتی که نمدزین دخی دیرلر حکیم اسدی بیت چنان باشنه جمله کردادهمش
که در حمله خوی خون شد آذرمش * شنه شبهه معناسنه در اما شمس فخری ایرك ایکی
یا رچه یکه سنه دیرلر ترکیده اکریم دیدکاریدر بیت زین اسب کتابی شه را * ازمه ومهر
بسته آذرم است * کتابی پادشهلره مخصوص خدمتکار در فرهنك جهانکیریده ۇ ااذرم ع
دال مهمله ایله ایکی معنایه در اول بمعنی نمدزین شرف شفروه بیت دو پهلوی من از خشکی
بسود ده * جوان اسبی که اورا آذرم نی * ثانی بمعنی اسلحه شمشیر وخنجر وامثالی نسنه لر
صاحب فرهنك منظومه بیت چیست آن جام آخرکارست * آدرم اسلحه که خونخوارست *
ۇ اارام ع راء مهمله ایله آرمیدندن اسم مصدردر ایکی معنایه در اول دینلمك سکون معناسنه

معناسنه سیف الدین زهری بیت ای برده زمن قرار و آرام * نزد من بیقرار آرام * آرام اول قرار و سکون ثانی امردر دیکلن دیمکدر وثانی موضع و مکان معناسنه در حکیم فردوسی بیت بمردی نشیند بارام تو * ز تاج و کمر بستر د نام تو ﴿ اآردم ﴾ سکون را وفتح دال مهملتین ایله کل آذر کون معناسنه درکذا فی فرهنك جهانکیری ﴿ اآزرم ﴾ فتح زاء معجمه وسکون راء مهمله ایله اون بش معنایه کلور اول بمعنی شرم وحیا امیر خسرو بیت چو با زار تمنا کرم تر کشت * دلم ز اندیشه بی آزرم تر کشت * استاد لطیفی بیت هر که ایمان ودین وشرم دارد * ز مردان و زنان آزرم دارد * ثانی بمعنی ادب احمد کرمانی بیت فارغ همه از حیا و آزرم * بد سیرت و کینه جوی و بی شرم * ثالث رحم و شفقت معناسنه میر خسرو بیت بو سید برش برفق و آزرم * خار بد سرش بشاخن شرم * رابع بزرکی و عزت واعتبار حکیم انوری بیت ای بزرکی کراز بلندی قدر * آسما نرا نداشتی آزرم * خامس عدل وانصاف شیخ نظامی * مثنوی * پیرزنی را ستمی بر کرفت * دست زد و دامن سنجر کرفت * کای ملک آزرم تو کم دیده ام * از تو همه ساله ستم دیده ام * سادس راحت و سلامت وله ایضا دو کس را روز کار آزرم دادست * یکی کو مرد و دیکر کو نزادست * سابع محافظه معناسنه ایضا له بیت دباغت چنان دادم این چرم را * که بر تا آید سبب آزرم را * ثامن توان و تاب وطاقت معناسنه حکیم فردوسی بیت سر پهلوانان بدو کرم کشت * دل طوس تواز پیش آزرم کشت * تاسع خسرو پرویزك قزی آدیدر که باباسی وفاتنده اون دورت آی پادشاهلق ایلدی آزرمی دخت دخی دیرلر حکیم فردوسی بیت یکی دختری بود آزرم نام * ز تاج بزرکان شد او شاد کام * عاشر ظاهر و آشکارا امیر خسرو بیت باز دو کنجینه کره کرد باز * که سخن آزرم شد وکاه راز * حادی عشر غم واندوه حکیم فردوسی بیت که اندر زمانه مرا کو دکیست * که آزرم او بردلم خواب نیست * ثانی عشر طرز نیکی واسلوب خوشی ثالث عشر مسلمان شدن بو ایکی معنایه ابو المعانی بیت هران در جهان کاز آزرم زیست * بلا شبهه در راه آزرم زیست * رابع عشر خورلقدن قومق خامس عشر کناه وخطا معناسنه بو ایکی معنایه ایضا له بیت کسی که کریزد ز آزرم زشت * که او بی شك وشبهه آزرم یافت ﴿ اآستیم ﴾ سکون سین مهمله وکسر تاء مثناة ایله مجد هند وشاه صحاحده بمعنی استر وبعض فرهنکده بمعنی آستین منقولدر ﴿ اآشام ﴾ دورت وجهله استعمال اولنور اول اسم فاعل اولور آشامنده معناسنه ثانی آشامیدندن صیغهٔ امر اولور بو ایکی معنایه سراج الدین راجی بیت درادر بزم رندان غم آشام * ز شادی صاف شود در غم آشام * ثالث اسم مصدر اولور آشامیدن معناسنه سید حسین اخلاطی بیت آشام خود بزخم زبان میخورد عوان * آری درندکان همه از زبان خورند * بو معنایه میر خسرو * رباعیه * چون نتوانم که نفس رام کنم * خودرا بهوزه شهرهٔ عام کنم * زائل نشود تیرکی خاطر من * کر چشمهٔ خور فی المثل آشام کنم * عربیده بو معنایه تجرع دیرلر شربت وشراب وصو امثالی نسنه لری ایچمك معناسنه حکیم خاقانی بیت حسرت فرو خورم چو به سینه کره شود * آشام خون دل کنم از افر و برم * رابع فرهنك جهانکیریده

یعنی خوردنی که عربیده قوت دیرلر بو معناده بو عبارتله ادا ایدرلرکه * وهو ما یقوم به بدن
الانسان من الطعام * استاد دیمشدر بیت بملك شام بدهم تارموبت * ندارم کرچه کاه شام
آشام ‌ اشتوم ‌ سکون شین وضم تاء مثناة ایله بورچق صاپندن ایلدکاری سپورکه
‌ اشتیم ‌ سکون شین وکسر تاء مثناة ویای ساکنه ایله صحاحده بمعنی ریم یعنی جراحتدن
ظاهر اولان چرککه ترکیده ایرینك دیرلر ‌ آکام ‌ بوزن ناکام سماروغ یعنی منطر کذا فی
الصحاح ‌ آوام ‌ بمعنی وام که عربیده دین ترکیده بورج دیرلر ابو المعانی بیت ناچارا کرشوی
بناکام * از چهربدان مخواه آوام ‌ آیام ‌ یای تحتانیله بمعنی آوام مرقوم ‌ مع النون
آبادان ‌ آباد معمور معناسنه در الف ونون ایله زیاده معمور دیمك اولور ‌ آبادایدن ‌
بو آباد تحسین معناسنه ومدح معناسنه اولاندرکه مصدر اولور مجمع الفرسده ستودن
وستوده معنالرینه هم مصدر وهم اسم مفعولدر یعنی هم مدح وهم ممدوح معناسن افاده
ایدر ‌ آبان ‌ باء موحده ایله اوج معنایه کلور اول آفتاب برج عقربده اولدیغی
آیك اسمیدرکه حساب رومیده تشرین اول دیرلر اورته کوز آییدر شاعر دیمشدر بیت
کرم خونم چو آب درخرداد * سرد آهم چو باد در آبان * ثانی شهور شمسیه نك اونبجی کونی
اسمیدر بو ایکی معنایه مسعود سعد سلمان بیت آبان ماهست وروز آبان * خرم کردن
باب زرجان * ثالث فرهنك جهانکیریده بر فرشته اسمیدرکه موکل معدن آهن در وماه آبان
وروز آبانده واقع اولان تدبیر امور ومصالح اکا متعلقدر معنای اول ایله بو معنایه حکیم خاقانی
بیت کرچه درغربت زپی آبان شکسته خاطرم * زآتش خاطر با بان ضمیران آورده ام
فرهنك ابی نصر فارابیده همزهٔ مفتوحهٔ مقصوره ایله مرویدر ‌ آبایان ‌ فتح باء موحده
ویای تحتانیله بر جبل عظیم اسمیدر منقولدرکه قرق فرسخ یوکسکلیکی واردر ‌ آب باران ‌
شهر کابل مضافاتندن خواجه سه باران ناحیه سنده واقع بر تفرجکاه موضعك اسمیدر
شاعر دیمشدر بیت اکرچه جای خوش کابل آب بارانست * بهشت روی زمین خواجهٔ سه
بارانست ‌ آب برین ‌ سکون باء موحدهٔ اول وفتح ثانی وکسر راء مهمله ایله بمعنی لب
جوی شکافته یعنی ارمق کنارلرنده جابجا یاریلن یر ابو المعانی بیت از خدنك غمزه شد سوراخ
سرتا پاتنم * خون روان چون آب برین هر طرف اعضای من ‌ آب تاختن ‌ ایلرو
سکرتمك معناسنه استاد رودکی بیت زقلب آنچنان سوی دشمن بتاخت * کر از هیبتش شیر
نر آب تاخت ‌ آبتین ‌ سکون باء موحده وکسر تاء مثناة بعده یای ساکنه ایله نام پدر
فریدونك شاهدر حکیم خاقانی بیت حاصل سیمرغ چیست جز پدر رستم * قاتل ضحاك
کیست جز پسر آبتین ‌ آب چین ‌ سکون باء موحده ویای تحتانی وکسر جیم عجمیله میتی
غسل ایتدکدن صکره تنشیف ایلدکاری کرپاس در حکیم فردوسی بیت به پیمان که چیزی
نخواهی زمن * ندارم بمرك آب چین وکفن * حکیم اسدی بیت بپوشم با پین بجامه عجم *
کفن آب چین ده زکافور نم ‌ آبدان ‌ سکون باء موحده وفتح دال ایله آب ایله اسم ظرف
اولان داندن مرکبدر اوج معنایه کلور اول صو جمع اولوب طور دوغی محل طالب آملی
بیت وزمی نا خورده از دست نسیم * موج بدمستی کند در آبدان * ثانی یغمور صوینی

صوینی ایرکاك وکی یوکه آبکیرد دخی دیرلر حکیم ازرقی * قطعه * چو ابر فندق سیمین در آبدان ریزد
برار د ازدل فیروزه شکل سیمین رنك * مشعبدیست که بر خرده ریزهای رخام * بحقه‌های
بلورین همی کشد نیرنك * ثالث محلی بول که ترکیده قاوق دیرلر فرهنك جهانکیریده قاون
وقاپوز وامثالی نسنه‌لره مرویدر ﴿ آبدستان و آبدستدان آبدسدان ﴾ کلهم بمعنی
آفتابه یعنی ابریق اسم مرکبدر آبدست ایله دان‌دن معنای ترکیب آبدست ظرفی اولور بویله
اولنجه آبدسته مخصوص اولان ابریق اولمق لازم کلور حضرت مولانا بیت من خمش کردم که
آمد خوان غیب * یك بنان با آبدستان میرسند * حکیم خاقانی بیت نعیم پاك بستاند
چو کرد آلوده بسپارد * زشرم از آبدست آیدنه ننك از آبدستانش * بعض فرهنكلرده
مطهره معناسنه منقولدر ﴿ آب دندان ﴾ اکرچه معنای مصطلحی دفتر اولده ذکر اولندی
مقدم ذکر اولنان معنالردن غیری فرهنك جهانکیریده زبون وضعیف معناسنه در حکیم
انوری بیت حادثه در نرد دردفتنه در شطرنج غم * بدسکالت را حریف آب دندان
یافته * بو بیتده مغلوب معناسی دخی انسب در بوندن غیری اوچ معنادخی روایت اولنمش
اول برنوع امرود درغایت لطیف وآبدار اولور ثانی برنوع قبوغی یوفقه دانه‌دار انار در
ثالث برکونه حلوای ترلطیفدر بونلر آبدار ولطیف و نازك اولدقلری مناسبتیله در ﴿ آب رزان ﴾
شراب انکوری رزان لوزم اغاجیدر اسم مرکب اولور خواجه سلمان بیت بر آز رست مراجان
بیاد آب رزانم * زشوق آب رزانم بسوخت جان برآزر ﴿ آب روغن ﴾ ترید یعنی ات صوینی
آلوب اتمکی طغرایوب اوزرینه دوکوب برنوع طعام ایدرلر عربیده هشم دیرلر حضرت
سید الکونین و مفخر عالم صلی الله علیه وسلم جنابنك جدی هاشم سبب تلقیب ایام
قحط وغلاده خلقه هشم ترید ایله ضیافت ایتدوکیچون هاشم لقبیله ملقب ایلدیلر
﴿ آب ریزکان ﴾ برجشن عظیم اسمیدر که اعجام یعنی اهل فارس تیرماهك اون اوچنجی
کونی عید جشن ایدوب بربرلری اوزرلرینه آب وکلاب صاچرلر آبریزکان وبزکان دخی
دیرلر کذافی فرهنك جهانکیری ﴿ آبزن ﴾ سکون باء موحده وفتح زاء معجمه ایله آدم
بونجه طولانی برظرفدر تابوت کبی یا قردن ویاخود دموردن ایدوب طبق سرپوشی کبی
سرپوش ایدوب تا اورته سنه‌دن بردلك ایدوب بعض خسته‌یی ایچنه یاتروب معالجه
ایدرلر اول دلك تنفس ایچوندر کذافی فرهنك جهانکیری ﴿ آبستان ﴾ کسر
باء موحده وسکون سین وفتح تاء مثناة ایله بمعنی آبستن یعنی یوکلو عورت حضرت
مولانا بیت دردزه کورنج آبستان بود * برجنین اشکستن زندان بود ﴿ آبستن ﴾
یوکلی عورت وحیواناته دخی دیرلر مطلق حامل معناسنه ابو المعانی بیت حوادث رافلك
آبستن است هرپشام حکمت زای * که صدکونه حوادث زاید از وی پیش خورشیدش *
فارسیلر شب آبستن است دیدکلرینه عربیده اللیلة حبلی دیرلر ﴿ آبستن فریادخوان ﴾
یعنی بربط قارنلی برساز در ترکیده قوپوز دیرلر کذافی شرفنامه ﴿ آبسکون ﴾ کسر
باء موحده وسکون سین وضم کاف ایله مجمع الفرسده استرآباددن اوچ فرسخ یرده واقع
بربیوك قریه‌نك اسمیدر جرجانه اوچ کونلك مسافه‌ده ولایت خوارزمدن جاری اولان

نهر عظیم مذکور قریه قربندن مرور ایتمکله اول نهره دخی آبسکون دیرلر رضی الدین
نیشابوری بیت چو بحر آبسکون کشت دیدها باشد * شریف قالب شهزاده را در آب سکون
فرهنك جهانکیریده مسطور درکه خوارزمدن بر نهر کلوب دریای خزره واصل اولور آدی
اسکوندر عوام غلط ایدوب قلزم دیرلر دریایه واصل اولدیغی محلله آبکون وآبسکون تسمیه
ایدلمشدر محمد خوارزمشاه لشکر تاتاردن فرار ایدوب آنده اولان جزیره یه وارد قده ایام
عمریده آخره ایرمشدی استاد رودکی بیت کرفته روی دریا جمله کشتیهای برنو * ز بهر
مدح خوانانت زشروان تا با بسکون * مذکور جزیره یه ده آبسکون دیرلر استاد فرخی
بیت تو داری از کنار کنك تا دریای آبسکون * تو داری از درکا کنج تا قصدار تا مکران
ل اب سواران ع یعنی حبابها صو اوزرنده اولان قبرجقلر سواران آب دخی دیرلر
میرخسرو بیت آب که او خیمه زبا ران کند * دایرهٔ آب سواران کند ل آبسیان ع کسر
باء موحده وسکون سین وفتح یای تحتانی ایله کوز یاشی که اشك وسرشك دخی دیرلر ل ابشتن ع
کسر باء موحده و سکون شین معجمه وفتح تاء مثناة ایله کزلمك وکزلنمك معناسنه اسم
مصدردر کذا فی مجمع الفرس ل اب طبرستان ع بر کوه مشهورك شاهقه سنده بر بیکار در
ولایت طبرستانده واقع مرویدر که اول بیکارك باشنه واروب طور دیسه لر طورر آق
دیسه لر اقار الی غیر النهایة بو حالتله در کذا فی مجمع الفرس ابو المعانی بیت همچو آب
طبرستان شده اشك دیده * جریانی وسکون باسخن یار شود ل اب کشادن ع بر علتدر
اکثر آتلرك ایاغنده اولور آب آوردن دخی دیرلر وله بیت پای اغیار اکر انك شده نیست
عجب * چون ستوران بود ش آب کشادن ظاهر ل ابکون ع سکون با وضم کاف
فارسیله اوج معنایه کلور اول آسمانی رنك یعنی سودمائیسی عموما وآسمانه وقایجه دیرلر
خصوصا نظام استرآبادی بیت شفق ظاهر نشد بر آبکون کردون که افتاده * فروغ
مشعل تابنده بر قارورهٔ مینا * ثانی بر نهر عظیم آدیدر که آبسکون دخی دیرلر ثالث فرهنك
جهانکیریده نشاسته معناسنه در ل اب مرغان ع قهستانده واقع بر بیکاردر روایت
اولنور که بر دیار ملخ مستولی اولدقده وار وب اول بیکاردن بر شیشه یه بر مقدار قویوب
کتورر لر اول صویه ملازم قوشلر وار در صغرجق قدر عربیده سمرد یرلر اول الاقلری صوقنده
کیدرسه اول قوشلر دخی اول دیاره واروب چکرکه یی بالتمام هلاك ایدرلر فرهنك جهانکیریده
شیرازنواحی سنده بر تفرجکاه اسمیدر ماه رجبده هر روز سه شنبه ده اول محله واروب سیر وصحبت
ایدرلر شاعر بیت دیکر نروم باب مرغان * دیکر نخورم کباب مرغان ل ابیش ع
کسر باء موحده وسکون یای تحتانی وفتح شین معجمه ایله پیراهن مخصوصدر که هر کیم کوینکو
اولورسه زفاف کیجه سی کیدررلر بعض نسخه ده حذف نونله مرویدر میر نظمی بیت
عروس جاه را مشاطهٔ دهر * زدولت کرده آبیشی چو در بر ل ابین ع کسر باء موحده
ویای معروفله شیراز مضافاتندن بر بیوك قریه اسمیدر که قربنده بر مغاره واقعدر انده مومیای
معدنی حاصل اولور اول قریه خلقی آنك محافظه سنه مأمورلردر ل آتش آسمان ع
اضافتله برق معناسنه ابو المعانی درصفت اسب بیت آن باد پای ورعد صهیل وسحاب تن

وسحاب تن * مانند صاعقه بشتاب آتش آسمان ﴿ آتشدان ﴾ دان ظرف آتش معروف اوجاق دیمکدر عربیده کانون دیرلر بعض یرلرده دمور دن اوجاق اولور اکا منا صبدر ﴿ آتش دهقان ﴾ ذراعین تارلادن غله یی قالدردقده یرنده قلان خاشاکه اوردقلری آتشکه ارض قوتلنمك ایچوندر خواجه حافظ بیت فلك چون آتش دهقان زبان کین کشد برمن * بوین ملکت بهیچم نیست مساحی ودهقانی ﴿ آتش فشان ﴾ آتش صاچیجی هرکیم اولورسه مولانا عرفی بیت صبا از کوی لیلی کرو زد بر تربت مجنون * شود آتش فشان چون شمع مغز استخوانش را * آتشبار معناسنه ده کلور ﴿ آتشین ﴾ شدت حرارتدن عبارتدر آتشله متصف نسنه که حرف یا نسبت معناسنه و نون تأکید نسبت ایچوندر آتشه منسوب دیمك اولور میرزا صبحی بیت آهوی آتشین چون زبره برآید کافور خشك کردد بامشك تر برابر * معنای بیت آفتاب حمل برجنه کلدکده کوندزله کیجه برابر اولور و چغتای لسانندن بو معنایه اوتلوغ دیرلر میر علیشیر بیت یا نماس ایدی هجر دین رخسار دین اوتلوغ بولماسا * اول سبب دین دیلك ابار دور عشقدین تاغ فراق ﴿ آتشکان ﴾ کان آتش تقدیرنده مضاف الیه تقدیم اولنمشدر آتشکده معناسنه کثرت اشتعال آتشدن کنایه‌در ﴿ آتوربان ﴾ ضم تاء مثناة و واو مجهول و سکون را و فتح باء موحده ایله عابد و زاهد و صاحب تقوی و ورع معناسنه اسمدر کما نقله احمد بن اسمعیل ﴿ آتون ﴾ ضم تاء مثناة و واو مجهول ایله ایکی معنایه‌در اول بوزن و معنیٔ خاتون که کدبانو دیرلر قزلره تعلیم قرأت و سایر صنایع مخصوص زمان ایدر ثانی رحم مادرده اولان مشیمه معناسنه کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿ آجستن ﴾ فتح جیمله اغاج و طاش دیکمك و فیدان اشجار غرس ایتمك که هنوز دیکلمش فدانه نوآجسته دیرلر ﴿ آجنکان ﴾ فتح جیم و کاف عجمی و سکون نونله سرخس مضافاتندن بر قریه اسمیدر تعریب ایدوب آجنقان دیدیلر ﴿ آختن ﴾ سکون خاء معجمه ایله اسم مصدر در قایچ و خنجر چکمك معناسنه حکیم اسدی بیت دکر یاره هردو سپه ساختند * کشیدند صف تیغ و خشت آختند * شیخ سعدی بیت کرش بر فریدون بدی تاختن * اما نش ندادی بتیغ آختن * بعض فرهنکده بر پادشاه اسمی اولمقده مرویدر ﴿ آخریان ﴾ سکون خاء معجمه و کسر راء مهمله و فتح یای تحتانیه ایله متاع و قماش و ثواب تجارت عربیده سلعه دیرلر استاد عسجدی بیت آخریان خرد سفته فرستم بدو سحت * هیچ ندارم دکرچون دل و جان نزد اوست بعض فرهنکده اثواب خانه که عربیده آثاث البیت دیرلر ﴿ آخشیجان ﴾ سکون خا و یا و کسر شین و فتح جیمله اضداد معناسنه که آخشیج دخی دیرلر ضد واحد معناسنه که الف و نون ادات جمعدر یاخود معنای مفرد استعمالنده وصفیتی تأکید ایچون مبالغه قصد اولنه حکیم سنایی بیت آخشیجان کنبد دوار * مرد کانند زنده کانی وار * وعناصر اربعه و موالید ثلثه بر برلرینه ضد اولدقلرینه بناء انلره دخی آخشیج دیرلر حکیم انوری * قطعه * تاسه فرزند آخشیجان * چار مادر چنانکه نه پدر ست * تاکیز برزمانه بادبقات بازجا رونه و سه نا کزرست * و عداوت معناسنه احمد کرمانی بیت تا شکرده کبوتر

جان * شاهین فضارا آخشیجان * آخریان ایله بولغت الف مقصوره ایله ده روایت
اولنمشدر ى اخیدن ع کسرخا و یای معروف ایله بمعنی رسیدن ایرشمك متعدیسی
آخایدن اولور الف و نون زیاده سیله ى اخیریدن ع کسرخاء معجمه وراء مهمله و سکون
یائین تحتانیین ایله بمعنی آختن مرقوم میر نظمی بیت مقابل بکه بکر تیغ آخیریده *
هماندم سینهٔ خصمش دریده ى اذراباذکان واذربادکان واذربایکان ع کلهم
بعد الاذر بفتح الباء الموحده آتشکده معناسنه دربادکان ویایکان بمعنی خازن وحافظ خسرو
کیکاوس آتشکده ده مکث و آرام لری محلنده حکیم فردوسی . بیت بیکماه در آذرآبادکان *
ببودند شاهان و آزادکان * ولایت آذربیجانده سائر ممالکدن زیاده آتشکده اولمغله
اکادخی آذربادکان و آذربایکان دیرلر آذربایجان انك معربیدر شیخ نظامی بیت وزانجا
بتد ببرآزادکان ى بیابد سوی آذراباذکان ى اذربایجان ع مشهور مملکتدر دار الملکی
تبریزدر خواجه سلمان بیت والی تبریز را کر خط اشرف میرسد * باج بر کردن ز آذربایجان
می آورد * عجایب البلدانده مسطور در که آذربایجان معرب آذربایکاندر معنای ترکیب
حافظ آتشدر ى اذربرزین ع ضم باء موحده و سکون را و کسر زا ایله یدی آتشکدهٔ
فارسدن التنجی آتشکده نك اسمیدر شرف شفروه بیت ستمکارا بیاسوز دل ما * ببین کر آذر
برزین ندیدی * سبب تسمیه سنده وجوه ذکر اولنمشدر بر روایتده انی زردشت برزین نام
برموبد بنا ایلمشدر قاعدهٔ مجوس اوزره بانیسی اسمی اضافیله تسمیه ایلدیلر حکیم فردوسینك
بو بیتندن بو معنایه دلالت وار در بیت سزادا این جستن کین منم * برزم آذر نیر برزین منم
اما بو برزین مشهور پهلوان آدیدر آتشکده نك بانیسی نامی ده اولمق محتملدر نسخهٔ حسینی
وفائیده فتح باء موحده ایله مسطور در و روایت آخر بویله در که بر کون کیخسرو سوار اولمش
کیدرکن اوزرینه صاعقه دوشوب کندویی سراسیمه آتدن آتدقده صاعقه آتی و اول
محلی بر وجهله یاقمش که آتشنی سوندرمك ممکن اولمیوب آنده بر آتشکده بنا ایلمشلر
آتش ایو اوزرینه معناسن ترکیب ایلیوب آذر برزین دیدیلر حکیم انوری بیت ای نمودار
رحمت و سخطت * آب حیوان و آذر برزین * و بو سبب دخی ائمهٔ دین ابراهیم علی نبینا
وعلیه السلام حضرتلرندن برزین نام برزردشتك بنا سیدر حکیم فردوسی بیت
یکی آذری ساخت برزین بنام * که با فرخی بود و یارای کام ى اذرخرین ع آتشکدهٔ
فارسدن بشنجی آتشکده اسمی در که آذرخرداد دخی دیرلر ى اذرشین ع کسر شین
معجمه ایله سمندر قوشی که آتشده تعیش ایتدوکی مشهور در ابو المعانی بیت مانده
ام در تار حسرت کشته ام غرقاب اشك * همچو آذرشین در آتش بوده چون
ماهی در آب ى اذرکون ع فتح ذال معجمه وضم کاف فارسیله بر نوع صاری چیچکدر
ابو المعانی بیت بفیض عشق چه باشد چو کل شوم خندان * که کرد در دغمت چهره
ام چو آذرکون * فرهنك جهانکیریده ضم ذال معجمه ایله شقایقدن بر نوعدر کناری
غایت سرخ و اورتاسنده سیاه نقطه سی اولور حکیم سنائی بیت که پنهان کرد جز ایزد
بسنك خاره در آذر * که رویاند همی جزوی ز خاك تیره آذرکون ى اذرهمایون ع نسل

نسل سامدن بر دختر محبوبه ساحره نك اشميد ركه خادمهٔ آتشكدهٔ صفاهان ايدى اسكندر
آنى حبالهٔ ازدواج بلينايس حكيمه كتورمش ايدى اول سببدن حكيم مرقومه لقب سحر نسبت
اولندى شيخ نظامى * مثنوى * بهاركهن بودو چينى نكار * بسى خوشتر از باغ درنو بهار *
باپين زردشت و رسم مجوس * بخدمت درا تخانه چندين عروس * هم آشوب ديده هم
آشوب دل * فرورفته دل را بسى پا بكل * درو دختر جادو از نسل سام * پدر كرده آذر
همايونش نام ﴿ آذرين ﴾ كسر ذال معجمه و راء مهمله ايله بمعنى آذين كه عنقريب ذكر
اولنور انشاء الله تعالى ﴿ آذريون ﴾ ذال معجمه نك فتحيله ده ضميله ده مرويدر تحفة
الاحبابده كل خيرى بعض نسخه ده كل خطمى و نسخهٔ حسينى و فا بيده آذركون و آذريون صارى
رنكلو بركل در خراساندە هميشه بهارديرلر و شيرازده كاوچشم ديرلر ظهير فاريابى بيت هواى
طاعت تست آن نسيم جان پرور * كه از ميانهٔ آذر برويد آذريون ﴿ آذون ﴾ ضم ذال
معجمه و واو معرو فله بمعنى چنان آنجلين ديمك حكيم سنايى بيت تفكر كن يكى در خلقت شاهين
ومرغابى * نكوبين كرچه معنى راست اين ايذون و آن آذون ﴿ آذين ﴾ كسر ذال معجمه
ايله ديار عجمده قاعدهٔ مشهوره و معروفه دركه ولايت حاكمى ياخود پادشاه برشهره كلدكده دروازهٔ
شهرى و دكاكين بازارى زيب و زينت ايله آراسته ايدرلر و نوروز و ايام عيد و جشن اولدقده
كذلك اكا آذين بند دخى ديرلر شمس فخرى بيت زفر دولت كيخسرو ملك آيين * زمانه را بنوى
بازبسته اند آذين * واستعاره طريقيله باغك زينت ازهارينه ده ديرلر حكيم سوزنى بيت بركل
نسرين زعنبر بندد آذين اى عجب * وانكهى نظاره كرداند بران آذين مرا * وزينت جمال دلبرانه ده
ديرلر امير معزى بيت يار مشك خم كرفته دركلش آذين بود * خم كرفتن قامت عشاق را آذين
بود * ومطلق زينت و آرايش معناسنه حكيم سنايى بيت از پى قدر خويش صدرش را * بسته
روح القدس زخلد آذين * بعض فرهنكلرده رسم و عادت معناسنه ده منقولدر ﴿ آراخيدن ﴾
فتح راء مهمله و دال و كسر خا و سكون يا ايله بمعنى آراميدن راحت اولمق و ديكلنمك معناسنه
متعديسى آراخانيدن كلور ابو المعانى بيت دوش دركلشن به بلبل كفتم اى بيهوده كو * باز
آراخيد تاچند ناله و فرياد كن * ﴿ آرستن و آراستن ﴾ كلاهما بفتح الراء و سكون السين
المهملتين بمعنى زيب و زينت كردن استاد عنصرى بيت بنام كنيتت آرسته بادا * ستايشكاه
شهر و خطبه تاحشر ﴿ آرام بن ﴾ فتح راء مهمله و ميم موقوف و باء موحدهٔ مفتوحه ايله
ميان شهر و قصبات و قراده واقع مختصر باغ و باغچه معناسنه در كذا فى فرهنك جهانكيرى
﴿ آرامدن و آرمدن ﴾ كلاهما بفتح الراء و سكون الميم راحت اولمق و ديكلنمك معناسنه
حكيم فردوسى بيت چو بيدار باشى تو خواب آيدم * چو آرمده باشى شتاب آيدم ﴿ آراميدن
و آرميدن ﴾ كلاهما مثلهما كمال خجندى بيت بى تو از دردم آرميدن نيست * وز توام
طاقت بريدن نيست ﴿ آران ﴾ فتح راء مهمله ايله كاشان مضافاتندن برقريه اسميدر غايت ايرى
انكورى اولور قاتره مشابه حكيم شفايى در هجو وزير بيت خوانى دو سه آراست كه آرايش
آن بود * يك كله كاو دو سه دست خر آران ﴿ آراييدن ﴾ كسر ياى تحتانىٔ اول و سكون
ثانى ايله بمعنى آراستن مرقوم ﴿ آردى روغن ﴾ يعنى حلواى تر و لطيف و نازك آرد روغن دخى

دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿ آروزودن ﴾ سکون راء مهمله وضم زاء معجمه ایله اشتیاق وطلب کوسترمك آرزومند معناسنه ﴿ آرمان ﴾ سکون زاء مهمله ایله بمعنی آرزو وحسرت حضرت مولانا بیت هرحوایج راکه بودش آرمان * راست کردی میر شهری رایکان ﴿ آروغ کردن ﴾ ککرمك معناسنه در ﴿ آرن ﴾ فتح راء مهمله ایله بمعنی آرنج آنك مرخمیدر که جیمی ترخیم اولنمشدر دیرسك که عربیده مرفق دیرلر اغاجی بیت زمانی دست کرده جفت رخسار * زمانی جفت زانو کرده آرن * بعض نسخه‌ده کسر را ایله منقولدر استاد لطیفی بیت مشو با مفلس و رندان مقارن * که خون آلوده یابی تا بارن * بعض فرهنکلرده ساعد معناسنه استعمال اولنمش ابوشکور بیت کهی بیازوی بادوش خود فراشته داشت * کهی برنج جهان اندرون سپرآرن * ﴿ آرون ﴾ ضم راو واو معروفله بمعنی صفه خوب استاد عنصری بیت بارون او نیست در بوم و رست * جهانرا بارون و آذین بست ﴿ آروین ﴾ سکون راء مهمله وکسر واو ایله تجربه یعنی صنه‌مق کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿ آرین ﴾ کسر راء مهمله ایله بمعنی آرن مرقوم ﴿ آزاریدن ﴾ فتح زاء معجمه وکسر راء مهمله ایله بمعنی آزرده کردن یعنی انجتمك ﴿ آزردن ﴾ ضم زاء معجمه وسکون راء مهمله ایله رنجیده اولمق وفتح زاء معجمه ایله شتوم ایلمکدر ﴿ آزدن ﴾ سکون زاو فتح دال ایله خنجر و بچاق وایکنه و بونلر امثالی نسنه‌یی صانجمق شاکر بخاری بیت اندام دشمنان توازتیر ناوکی * مانند سوك خوشه چو باد آزدن ﴿ آژدن ﴾ سکون زاء فارسیله ایکنه ایله نسنه کوزه‌مك حکیم اسدی بیت بنزدیك آن کرك باید شدن * که هرجرم اورا بتیر آژدن ﴿ آزرم داشتن ﴾ شرم وحیا ایلمك کذا فی فرهنك احمد ابن اسمعیل ﴿ ازرمیدن ﴾ فتح زاء معجمه وسکون راء مهمله ایله حرمت وتعظیم ایلمك میرنظمی بیت کرا ترس خدا وشرم دارد * بنزدیك جهان آزرم دارد * و میل ایلمك معناسنه‌ده کلور ﴿ آژکان ﴾ سکون زا وفتح کاف فارسیله غم وغصه معناسنه وله بیت یار با غیر عیش و نوش کند * دردلم آژکان خروش کند ﴿ آزمودن ﴾ صنه‌مق وتجربه ایلمك معناسنه خواجه حافظ بیت هرچند کازمودم از وی نبود سودم * من جرب المجرب حلت به الندامه ﴿ آزمون ﴾ آزمودن لفظندن اسم مصدر در امتحان معناسنه حکیم اسدی بیت یکی تیغ تودارم الماس کون * بزخم نوی خواهمش آزمون * امیرخسرو بیت آزمون زربخش رادر بذل کاه تنکیست * امتحان نقاش رادر نقش اسب لاغراست * حکیم ازرقی در تعریف اسب بیت از نکین بیرون جهد چون باد در وزمعرکه * کرکسی کوید زبهر آزمون اوراکه هان * ﴿ آزندن ﴾ فتح زاء معجمه وسکون نونله ایکنه ایله دیکمك وکوزه‌مك کسائی بیت عصیب وکرده برون کن وز وزونج نورد * جکر بیا زن وآکنج از و بسامان کن ﴿ آزن ﴾ فتح زاء معجمه ایله بمعنی آرن مرقوم وصحاح بندکاه زیربازو عبارتیله تفسیر اولنمشدر دیرسك معناسنه بعض نسخه‌ده ساعد معناسنه مرویدر ﴿ آژن ﴾ فتح زاء فارسیله دکرمان طاشی کسکین ایلمك عربیده نقر طاحون دیرلر آژده دخی دیرلر سید ذوالفقار شیروانی بیت کشف کردار هرکو درکشید از طوق امرت سر * بسان آسمان خار پشتش کرد

کردشست چرخ نیرآژن * ویره ایکنه صانجمق معناسنه ۞ ا ازیدن واژیدن ﻉ اول زاء معجمه ثانی زاء فارسیله کلاهما بمعنی آزدن مرقوم ابو المعانی بیت نتوانم که روی او بینم * مژه آژیدن نکاهم کرد ۞ ا اژندیدن ﻉ کسر زاء فارسی ودال اول وسکون یانین ایله بمعنی هشیار کردن کذا فی مجمع الفرس ۞ ا اسی افژون ﻉ سکون سین وفا وضم زاء فارسیله ومعجمه ایله ده جائز دکرمان طاشنی کسکین ایتدکاری دمور آلت که آژینه دخی دیرلر کذا فی مجمع الفرس ۞ ا اسا کشیدن ﻉ اسنمك که فاژ وفاژه ودهان دره دخی دیرلر ۞ ا اسانیدن کسر نونله قولایلق معناسنه مصدردر میر نظمی بیت که آسانیدن عاشق را محالست * که آسان بودن او را قیل وقالست ۞ ا اسایدن ﻉ کسر یای اول وسکون ثانیله راحتلندرمك معناسنه مصدردر ۞ ا اسان ﻉ قولای که مقابل دشواردر عربیده اسهل واهون دیدکاری معنایه بر مصلحت زحمتسز وجوده کلمکله راحت بولند وغندن آسانی دیرلر جمالای شیرازی بیت باسان بر نمیکیرم دل از لعل لبت آری * مکس آسان بشهد افتد ولی دشوار برخیزد * ۞ ا استان ﻉ کسر سین وفتح تاء مثناة ایله درت معنایه کلور اول قپو اشیکی عربیده عتبه دیرلر طالب آملی در منقبت حضرت امام علی رضی الله عنه بیت هما نکه فخر کنان ز آستان او روبند * مقدسان فلك با جباه کرد جباه * ثانی درکاه پادشاهان ومراقد انبیا واولیایه دیرلر نعمتا وله بیت باستان جلالش ز شوق کردونرا * نخست دیده رسد وانکهی جباه رسد * ثالث آرقه اوستنه یاتمغه دیرلر قصر همزه ایله ده جائزدر خواجه سلمان بیت در تنکنای بیضه ز تأثیر عدل او * نقاش صنع پیکر مرغ آستان نهاد * رابع استخراج سالهای مخوف مولوده دیرلر عربیده عتبه وعوام قران دیرلر ۞ ا استین ﻉ یك که قفتان وکوکلك وسائر ملبوساتك اوله اسم جنسدر لسان عربده کم دیرلر ضم کافله محمد جان قدسی بیت دارم ولی اماچه دل صد کونه حرمان در بغل * چشمی وخون در آستین اشکی وطوفان در بغل ۞ ا استن ﻉ حذف یا ایله آستین معناسنه در کذا فی شرفنامه ۞ ا اسکون ﻉ سکون سین وضم کافله فرهنك جهانکیریده دریای خزرك اسمیدر که دریای کیلاندر عوام دریای قلزم دیرلر حکیم خاقانی در ستایش نیر اعظم بیت میغ از تو اسب بر آسکون تاخت * میدان فلك پلنك وشی ساخت * ۞ ا اسمان ﻉ اوج معنایه در اول معروف کال پاشا زاده مرحومك تصرفات خاصندندر که آسمان لفظ مرکبدر بر جزؤی آس در که دکرماندر وبر جزؤی مان در که بکزه یجی معناسنه مانستن دن اسم فاعلدر کوکه آسمان اطلاقی معنای ترکیبینك آنده تحقیقی اعتباریله در غلبهٔ استعمال الله علم منزله سنه وارمشدر انتهی کلامه ثانی مشهور فارسیه نك یکرمی یدنجی کونی اسمیدر بو ایکی معنایه مسعود سعد سلمان بیت آسمان روزای چوماه آسمان * باده نوش ودار دل را شادمان * ثالث فرهنك جهانکیریده بر فرشته اسمیدر که مهمات امور روز مزبوره موکلدر اول کونده واقع اولان تدبیر امور ومصالح اکا متعلقدر حکیم فردوسی بیت همه ساله ز اشناد واز آسمان * تن وجانت باشادی وکامتان ۞ ا اسنستان ﻉ کسر سین اول ونون وسکون ثانی ایله نام پدر زن وامق در که آخر کار وامق انی عرضهٔ هلاك ایتوردی استاد عنصری بیت بفرمود تا آسنستان بکاه * بیامد بنزدیك رخشنده ماه *

تحفة الاحبا بده همزهٔ مفضوزه وتاء مشدده ایله مرویدر ۆ آسودن ع ضم سین وواو معروفله راحت اولمق معناسنه مصدر درابوالمعانی بیت همین بودست تار وزازل رسم سیه بختان * نباشدروزیٔ عاشق زغم آسودن دل را ۆ آسیابان ع ذکرما یجی لفظ مرکب اولدیغی ظاهردرکه اصلی آسیاب بان در تخفیفا بانك بری محذوفدر سامیم نهراسی * قطعه * رفته بودم بکسب استعداد * کاشکی رفتمی بدهقانی * کاش کردی بدهر بخت سیاه * روسفیدی باسیابانی ۆ آسیازن ع ذکرمان طاشی اوزرینه باغلواولان تخته پارهکه دانهیی تدریج ایله دوکمك ایچون ایدرلر کرمانی متصل دوکد وکندن بو اسمله موسوم ایلدیلر ابوالمعانی بیت شده دندان آسیاب وزبان * آسیا زن بدانهٔ سخن است ۆ آسیون ع کسر سین وسکون یای تحتانی وفتح واوایله سرکشته وسرکردان معناسنه مجنیك بیت کرنه عشقت کرده آسیون مرا * ازچه روسرکشته وآسیونم ۆ آشامیدن ع شین معجمه ایله صو وشراب وغیری نسنهلر ایچمك ۆ آش بچکان ع سکون شین معجمه وجیم عجمی وفتح با وکاف تازی ایله بمعنی چندبادستر که چند بیدستر دخی دیرلر طبیب یوسفی بیت چند بیدستر آتش بچکانست * که کند دفع علت صبیان ۆ آشردن ع ضم شین معجمه وسکون راء مهمله ایله ۆ آشزدن ع ضم شین وسکون زاء معجمه ایله کلاهما نسنه یوغرمق سرشتن معناسنه اصفهانیلر لغتی در ۆ آشفتن ع ضم شین وسکون فایله متغیر الفهم وعقله خلل ایرشمك ومشوش الاحوال اولمق مولانا طالب آملی بیت آشفته دماغم سرو برك سخنم نیست ۆ دامن چه کشایم که کلی در چمنم نیست ۆ آشوردن ع ضم شین وواو مجهول وسکون راء مهمله ایله یوغرمق خمیر اولسون وغیری اولسون ابوالمعانی بیت خاکپاك عاشقان آشوردهٔ خون دلست * اختلاطی زین سبب بادرد ومحنت داشته اند ۆ آشوفتن ع ضم شین وواو مجهول وسکون فایله بمعنی آشفتن مرقوم حکیم فردوسی بیت سپاهی همه خسته وکوفته * کریزان وبخت اندر آشوفته ۆ آشیان ع یوه معناسنه در عموما مولانا عرفی بیت ای نه فلك زخوشهٔ صنع تو دانهٔ * در جنب کبریای تو عرش آشیانهٔ * وقوش یوه سنهده دیرلر خصوصا طالب آملی بیت ما مرغ آتشیم اکر نیست باورت * درشاخسار شعله ببین آشیان ما * کاهی وطن معناسنه ده استعمال اولنور محمد جان قدسی بیت آسوده کی ندیده لبم ازفغان هنوز * یاد م دهد زحلقه دم آشیان هنوز ۆ آغاردن وآغاریدن ع کلاهما بفتح الغین المعجمه وسکون راء اول وکسر ثانیله اصلامق صو ییله وغیریله شاعر دیمشدر بیت زآغاریدن آن زشت باخون * شده یکسر درختانش طبرخون * طبرخون قزل سکوتدر ۆ آغازیدن ع فتح غین وکسر زاء معجمتین ایله ابتدا ایتمك وبرنسنهیه باشلمق شروع معناسنه آغاز کردن دخی دیرلر ۆ آغاشدن ع فتح غین وسکون شین معجمتین ایله بربری اوستنه نسنه یغمق معناسنه میرنظمی بیت برآورد آنجا بر آغاشدند * متاع وقماش آفراشدند * ۆ آغالشتن ع کسر لام وسکون شین وفتح تاء مثناة ایله مثل آغاشدن مرقوم ۆ آغالیدن ع کسر لام وسکون یای تحتانیله جنك وغوغایه تحریص ایلمك وفتنه قوپارمق ابو شکور بیت براغالیدنش استیز کردند * بکینه چون پلنکش تیز کردند ۆ آغستن ع فتح غین معجمه وسکون

وسكون سين مهمله وتاء مفتوحه ايله فرهنك جهانكيريده بر نسنه يي زور ايله طولدرمق
معناسنه در آغشتن ع كسر غين وسكون شين معجمتين ايله اصلاتمق و بوغرمق حكيم فردوسى
بيت زايرانيان من بسى كشته ام * زمين را بخون كل آغشته ام * مشهورى كسر غين ايله در اما
فردوسى ضم غين ايله كشته يه قافيه ايلمش آغندن ع فتح غين وسكون نون ايله فرهنك
جهانكيريده بمعنى آكندن طولدرمق معناسنه در آغوشتن ع ضم غين و واو معروف ايله
قوچمق و قوجاغه آلمق آغوش كردن دخى ديرلر آغوشيدن ع بمعنى آغيشتن آغيشتن
كسر غين معجمه وسكون يا و شين ايله بمعنى آغشتن مرقوم اسدى طوسى نقلى اوزره اصلاتمق
و بوغرمق معناسنه آفريدن ع فتح فا وكسر راء مهمله ايله يراتمق خلق معناسنه شيخ سعدى
بنام خداوند جان آفرين * حكيمى سخن در زبان آفرين * بو بيتده اصلى اوزره واقعدر
ميرنظمى بيت اطاعت بامرش كه منصوص اوست * جهان آفريدن كه مخصوص اوست *
آفريدون ع قاتل ضحاك اولان مشهور پادشاهدر كه قصر الف ايله افريدون و فريدون
دخى ديرلر حكيم فردوسى بيت زدهقان بر مايه كس را نديد * كه شايسته آفريدون سزيد
آفرين ع آفريدندن اسم فاعلدر جان آفرين وجهان آفرين كبى و تحسين معناسنه دخى
استعمال اولنور شيخ عطار ابتداء منطق الطيرده بيت آفرين جان آفرين پاك را * آنكه
جان بخشيد و ايمان خاك را * ودعاى خير دخى اولور حكيم انورى بيت تا كس از آفرين
سخن كويد * سخن خلق آفرين تو باد * معناى رابع خمسه مسترقه نك اول كونى اسميدر كذا
فى فرهنك جهانكيرى آفنديدن ع فتح فا وسكون نون و با وكسر دال اول ايله جنك
و خصومت ايلمك استاد لبيبى بيت در دل آوان نصيحت كار كرد * ترك آفنديدن و پيكار كرد
و قصر همزه ايله بو زن پسنديدن مرويدر آفيلن ع كسر فا وسكون ياى تحتانى و فتح
لام ايله لبه ده ديرلر بر نوع ياهى بپراقدر بعض چبان وشيشى اوزرينه قورلر نافعدر آكاهيدن ع
كاف عجميله خبردار اولمق وخبردار ايتمك معناسنه هم لازم وهم متعدى استعمال اولنور
آكليون ع كاف عجميله منقش اطلس تفسيرنده جامه باشدكه از هفت رنك بافته باشد
وهفت رنك را دران بتوان ديد * ديو يازمشلر شمس فخرى بيت كشند بساطه چمن
از براى مجلس شاه * بهر بهار پى فرش نشه ز آكليون * انكليون دخى ديرلر آكن ع
فتح كاف عجميله آكندن لفظندن صيغۀ امردر شاه ناصر خسرو بيت خرى آموختت آنكس
كه فرمودت * كه هميشه شكم و معده همى آكن * ودخى قفتان و ياصدق و امثالى نسنه لره
قونيلان پنبه كه عربيده حشو ديرلر ولهذا يضا بيت چون راست بود خوب نمايد سخن * كه در
خوب جامه بود كر آكن آكندن ع كاف فارسيله بمعنى انباشتن طولدرمق معناسنه شاعر
بيت بهميان تابكى آكندن زر * ز نقد علم دل را كن توانكر آكنيدن ع فتح كاف وكسر
نون وسكون ياى تحتانيله بمعنى آكندن مرقوم شيخ اوحدى بيت آنكه اندر جهان ندارد
كنج * چون توان آكنيد نش او كنج آكوشيدن ع ضم كاف عجمى ايله بمعنى آغوشيدن
مرقوم وبمعنى زادن وسپاريدن شهنامه لغتى در آكين ع كسر كاف فارسيله دوشك
وياصدق وجامه وامثالى نسنه لرك ايچى عربيده حشو ديرلر وبعض تراكيبه صفت اولور

غم آكين و مشك آكين كبى كمال اسمعيل بيت ز بسكه عنبر و مشك است توده بر توده *
دماغ ودانش از انديشه عنبر اكين است ﴿ ا اكين بالين ﴾ ياصدق ايجى وسائر نسنه لرده
دخى بويله صفت ايدرلر حكيم خاقانى بيت خود بر كبوتر آن مينوست * كاكين جهار بالش
اوست ﴿ ا آكيلون ﴾ بمعنى ا اكايون مرقوم يعنى هفت منقش قماش ﴿ ا الان ﴾ ولايت
تركستانده بر شهرك آديدر حكيم خاقانى بيت تف تيغ هنديش هندوستانى * على روس در
روس آلان نمايد * ومجمع الفرسده برطاغ اسميدر ﴿ ا الايدن ﴾ كسر ياى اول وسكون
ثانيله بمعنى آلادن هم لازم وهم متعدى اولور مصدر در ﴿ ا التمغان ﴾ زبان خوارزمده نشان
همايوندر يعنى پادشاهلرك حكمى كاغدى چغتاى لغتيدر لكن عجم ده استعمالى شايعدر ابو المعانى
بيت چو حكم عشق باشد عاشقانرا دادن جانى * ز شاه حسن زلف آورده خط آلتمغانى *
ديكر شاعر * قطعه * چو خط از شاه حسنست آلتمغان * كه معنيش همين بد دجانستانى *
كه فرمان همايون اينچنين بود * شهيد عشق را بايد نشانى ﴿ ا الفتن ﴾ ضم لام وسكون فا
ايله بى تكلف اولمق و آلشمق وخيران اولمق معنالرينه مصدر در ابو المعانى بيت بدرد هجر
آلفتن عجبتر حال دشوارست * كر افلاطون وكر رستم كشيدن چارنا چارست ﴿ ا الفتيدن ﴾
آلفتن مرقوم معنالرينه مصدر ومتعديدر ﴿ ا الودن ﴾ ضم لام وواو معروف ايله بولاشمق
وبولاشدرمق معناسنه در معناى مصطلحى كنهكار در تتكم شاعر بيت دعا يى ميكنم يا رب
باين آلوده دامانى * مكن شرمنده پيش قدسيانم از دعاى خود ﴿ ا الوسن ﴾ ضم لام وواو
معروف وفتح سين مهمله ايله بر نوع لطيف اركدر تليين طبع ايدر حكيم شيرازى بيت بس بخود
مطبوخ آلوسن بزود * تا كند تسكين بردو هم خود ﴿ ا الوشيدن ﴾ ضم لام وكسر شين
معجمه ايله بعض فرهنكده آغوشيدن معناسنه در ﴿ ا اليزدن ﴾ و ﴿ ا اليزيدن ﴾ كلاهما
بكسر اللام وسكون الياء التحتانى آت وقاطر وسائر حيوانات اوركمك وبوكلمك وآزه جق
سوزدن آلنوب چبالمق ﴿ ا امادن ﴾ حاضر ومهيا اولمق ابو المعانى بيت خيال دوست چو آيد
بخانهٔ دل را * نثار مقدمشان نقد جان آمادن ﴿ ا اماسيدن ﴾ كسر سين مهمله وسكون
ياى تحتانيله شيشمك ﴿ ا اماهيدن ﴾ كسر ها وسكون يا ايله بمعنى آماسيدن مرقوم *
﴿ ا امايبدن ﴾ كسر ياى تحتانى اول وسكون ثانيله بمعنى آماسيدن وآماهيدن ﴿ ا امختن ﴾ ضم ميم
وسكون خاء معجمه ايله بمعنى آموختن ﴿ ا امدن ﴾ فتحتينله كلمك معناسنه مصدر در مستقبلنده
ميم يايه قلب اولنوب آيد وآيند ديلور ﴿ ا امدشدن ﴾ اسم مصدر در كلوب كتمك معناسنه
﴿ ا امرزيدن ﴾ ضم ميم وسكون را وكسر زا ايله يرلغمق وعفو كناه ايتمك بعض فرهنكده ايرشمك
معناسنه مرويدر بو معنايه مير نظمى بيت مخور غم بهر رزقت همچو نادان * بيامرزد نصيب
از لطف يزدان ﴿ ا اموختن ﴾ تعلم وتعليم معناسنه لازم ومتعدى استعمال اولنور اوكرنمك
واوكرتمك شيخ سعدى * قطعه * معلمت همه شوخى ودلبرى آموخت * جفا وناز وعتاب
وستمكرى آموخت * من آدمى بچنين شكل وقد وخوى وروش * نديده ام مكر اين شيوه
از پرى آموخت * كمال خجندى بيت كمال اين كفته كر مرغى بر دبر بهندستان * بيايد طوطى
واز تو سخن آموختن كيرد * چغتاى لسانده اوركانمك ديرلر تركى دلده استعمال اولندوغى

اولنديغي اوزره انجق بو حرفي تقدم وتأخير اپاشلر تنكم مير عليشيرك بو بيتنده واقعدر بيت اول بلاغه اوركاتيب مين ابلاكم جانيم چيقار * كورمسام باشمك ابير ساعت مين شيدا بلا * بو بيتده مضارعي واقعدر وله بيت اوتوب عشق ايچرا عمروم زاهدا قوی زهد وارشادی * كشي موتداق اولوق ايشي ضعيف اولغاندا اوركاتماس آمودن ضم ميم وواو معروف ايله آراستن وآرسته شدن يعني بزه مك وبزنمش اولمق معناسنه استاد دقيقي بيت در آمودن آن همايون بنا * نماند ايچ باقي بكنجينه ها * مؤيد الفضلاده بمعني آميختن وآميخته شدن مسطوردر آموزيدن اوكرنمك واوكرتمك آموختن كبي هم لازم وهم متعدی اولور شيخ سعدی بيت ای مرغ سحر عشق زپروانه بياموز * كان سوخته را جان شد وآواز نيامد آمن بوزن دامن پيرامن لفظندن اختصار اولنمشدر چوره معناسنه مير نظمي بيت كهي برپاستاده كه نشينند * چو هاله آمن آئينه كرفتند آمون ضم ميم وواو معروف ايله ايكي معنايه در اول مجمع الفرسده پيرامن معناسنه در مختصر پيرامون در ثاني فرهنك جهانكيريده بمعني آموی بر مشهور ايرمقدر آب آمودخي درلر شاعر ديمشدر بيت آن رود كه خوشتر ست ز آمون * بي شبهه كه هست رود سيحون * مولانا هاتفي در تيمورنامه بيت جواز آب آمون كذشت ان سپاه * برآمد هيا هو زماهي بماه آميختن كسر ميم وسكون ياي تحتاني وخاء معجمه ايله قارشمق وقارشدرمق لازم متعدی كمال خجندی بيت تلخكامي ميبرد از ما بدور آن دوليب * ساقيان در باده ها كوياشكر آميختند آميزيدن كسر ميم وزاء معجمه وسكون يائين تحتانيتين ايله بمعني آميختن مرقوم هم لازم هم متعدی اولور قارشمق وقارشدرمق معناسنه چغتای لساننده بو معنايه قوزغاماق ديرلر هم لازم هم متعدی استعمال اولنور مير عليشير بيت ملايك قوشلاری غم شامي قوزغالماق تانك ايرماس كم * بنيب توركوكا زيو آهيم خدنكي بيلكه آشيب تور آندون سكون نون وضم دال مهمله ايله اوچ معنايه كلور اول بمعني آنجا كه مقابلي ايدون در آينجا معناسنه حكيم ناصر خسرو بيت راه تو زين خير و شر دو كشاده ست * خواهي ايدون كه ای و خواهي آندون * ثاني بمعني آنچنان صاحب فرهنك منظومه بيت مثل آندون چنان چنين ايدون * آكه آثير بودن از چه وچون * ثالث فرهنك جهانكيريده آنكاه وآنزمان معناسنه مسطوردر آنكندن سكون نونين وفتح كاف فارسيله بمعني آكندن مرقوم آن بش معنايه كلور اول اشارت بعيد ايچون اسمدر عربيده ذاك معناسنه ثاني محمد هندوشاه نقل حسن ايله تعبير ايلمش عربيده جاذبه ديدكاری در محبوبلرده بر حالتدر كه لسان ايله تعبير اولنماز وعبارته كلز انجق مشاهده ذوقيله معلوم اولور خواجه حافظ بيت شاهد آن نيست كه مويي وميانی دارد * بنده طلعت آن باش كه آني دارد * ثالث ادات جمعدر كه اسم آخرينه لاحق اولورسه معنای جمعيت افاده ايدر آدميان ومردان وزنان كبي رابع ادات توصيفدر بونده دخي كلمه آخرينه لاحق اولور افتان وخيزان كبي خامس بعض تراكيبه وصفيت ايچون مزج ايدرلر آيخنان كبي آنين كسر نون وسكون ياي تحتانيله

اپایق که انکله شود دن یاغ چیقارلر دستو دخی دیرلر طیان مرغزی بیت سمو[illegible]و ساغر
آئین وغواین * حصیر و جای روب وخم و پالان * ویایق طاشنه دیرلر که اول ظرفك ایچنه
قورلر وله بیت دو غم ای دوست در آئین تو خواهم ریخت * تا کنم روغن ازین دوغ همی جنبانم
﴿ اوادان ﴾ بمعنی آبادان با واوه قلب اولمق قاعدهٔ فارسیه در ﴿ اوریدن ﴾ کسر راء
مهمله ایله یومق اوباریدن معناسنه ودخی مصاحبت آراسنه سوز قاتمق وکتورمك معناسنه
استادلطیفی بیت مراد کسان آوریدی شها * مراد از غریب آوریدی چرا ﴿ اواز کن ﴾
دعوت ایله دیمکدر مولانا محمد ظهوری بیت بیا مطربا پردهٔ ساز کن * طرب میرود اکنون
آواز کن ﴿ اوازیدن ﴾ کسر زاء معجمه ایله چغرمق آواز کردن معناسنه ﴿ اوان ﴾
دیوان معناسنه بعض نسخه ده دیوان حکمی معناسنه مرویدر ابو المعانی بمعنیٔ اول بیت
حال دل خود عرض کندای شه خوبان * عشاق درآیند در آوان تو هرروز
﴿ اوردن ﴾ کتورمك معناسنه مصدردر ﴿ اوزیدن ﴾ بمعنی آوردن حکیم اسدی
بیت تو آنچه از پیمبر رسیدت بکوش * ببین وبجای آوریدن بکوش ﴿ اوزارادان ﴾
آوزار مرقومك ظرفی معناسنه که ایچنه مذکور نسنه لری قورلر محلنه استعمال ایتمك
ایچون ﴿ اوزین ﴾ سکون واو وکسر زاء معجمه ایله آردج اغاجی کذا فی الحلیمی
﴿ اوشین ﴾ سکون واو وکسر شین معجمه ایله عربیده سعتر ترکیده کویکواوتی دیرلر
﴿ اوغون ﴾ سکون واو وضم غین معجمه ایله کاریز معناسنه ابو المعانی بیت رودابه
ازدها نش وقت کفتن * کشوده کوییا آوغون حمام ﴿ اونکان ﴾ فتح واو وکاف
فارسی وسکون نونله شرفنامه ده بمعنی آویزان وآویخته شدن ﴿ اون ﴾ فتح واو ایله آونك
لفظندن مرخم درآویخته معناسنه استاد منوچهری * قطعه * شبی چون چاه بیژن
تنك وتاریك * چو بیژن درمیان چاه آون * ثریا چون منیژه بر سر چاه * دو چشم من بدو
چون چشم بیژن ﴿ اویختن ﴾ کسر واو وسکون یا وخاء معجمه ایله آصمق هرنه اولورسه
کمال خجندی بیت نازکی ولطف دزدید از بنا کوش تو در * غوطها در آب دادند انکهش
آویختند ﴿ اویدن ﴾ کسر واو وسکون یای تحتانیه ایله یورمق معناسنه ﴿ اویزکن ﴾
سکون زاء معجمه وکسر کافله اولاشیجی ویاپشیجی اولان نسنه بعض نسخه ده حیزومابون
معناسنه منقولدر ﴿ اویزیدن ﴾ آویختن مرقوم معناسنه در ﴿ اویشن ﴾ شین
موقوف وفتح تا ایله شرفنامه ده براوتدر زلف شاهدان دخی دیرلر عربیده صعتر دیدکاریدر
﴿ اویشن ﴾ کسر واو وسکون یای تحتانی وفتح شین ایله براوتدر آجیرق قوریدوب
بعض ادویه یه جزو ایدرلر رود رویشان وعزلت کرینان کمون ونمك ایله آمیخته ایدوب
تناول ایدرلر عربیده صعتر عراقده ککیك اوتی وکیلانده کتسکه وهندده سابل مروا
دیرلر شاه ناصر خسرو بیت چه کنی دنیای دنی وخرد ریزرا * خوش نباشد بی نان
ریزه وآویشن ﴿ اویندن ﴾ کسر واو وسکون یای تحتانی ونونله امید ورجا ایتمك بعض
نسخه ده امزغنمق معناسنه مرویدر ﴿ اهختن واهیختن ﴾ کلاهما بکسر الهاء و
سکون خاء المعجمه قالچ چکمك خصوصا وغیری نسنه چکمك عموما حکیم فردوسی بیت

بيت ز آهختن تيغها از غلاف * كه قاف را دردل آفتاد كاف * شمس فخرى فتح ها ايله نقل ايدوب بو قطعه يى نظم ايلمش * قطعه * ابو اسحق سلطانى كه در رزم * چو كنيش تيغ بى باكى بر آهيخت * بسان هندوان ترك فلك را * بچوب كين بما ليد و ببر هيخت
اهرامن اهرمن آهرن اهريمن كلهم بسكون الهاء وفتح الراء المهملة رهنماى بدى يعنى سوء افعاله دلالت ايده نه ديرلر علامهٔ طوسى نقل ايدركه طائفهٔ مجوس آهرمن شيطانه ديرلر وملكه يزدان ديرلر عبارتى بودر * المجوس من الوثنية يقولون ان فاعل الخير يزدان وفاعل الشر اهرمن ويزعمون بهما ملكا وشيطانا والله تعالى منزه عن الخير والشر انتهى حكيم سنايى بيت كرد بادى كرنكردى كرد خاكى هم مكرد * مرد يزدان كر نباشى جفت اهرامن مباش * يعنى الله ارى اوله مزسك بارى قرين شيطان اولمه ديمكدر عبد الواسع جبلى بيت باغ برجسته زنج كوى كه ازبيم درخش * از شهاب اندر هوا آتش كرفته آهرمن بعض نسخه لرده ولسان ناسده اكثر الف مقصوره ايله مستعملدر شمس فخرى بويله نقل ايتمش كمال پاشا زاده مرحوم الف ممدوده وهاء متحركه ايله درو الفك قصرى وهانك سكونيله ده جائزدر ديمش وبعض فرهنكده الف ممدوده وفتح ها وسكون را ايله مرويدر حكيم اسدى بيت ستيزآورى كار آهرمنست * ستيزى پرخاشت آبستنست اصح قول اولدر * قطعه * كران دو عارض رخشان ز فعل يزدانست * ز فعل آهرمن آن دو زلف چوكانست * بدين دليل همى تا بوى درست كشد * كه خير كشت زيزدان وشر ز اهرمنست اهرمنك معناى لغويسى ديو ديمكدر
آهزن سكون ها وفتح زاء معجمه ايله نفت ياغى ابو المعانى بيت شرار آتش غم آبجنان جكر سوزست * سرشك ديده شده آهزن برونه آيد
آهسته سخن ايكى معنايه در اول فسلديكه ججغج دخى ديرلر ثانى زيرلبدن سويلمك كه عربيده همس ديرلر ابو المعانى بيت آهسته صبا پا زده در بزم بهاران * آهسته سخن كرد بكل غنچهٔ خندان *
آهن مطلق دمور در خام اولسون معمول اولسون بو اسم مدلولى اوزره موضوعدر فرهنك جهانكيريده شمشيره دخى آهن ديلدوكى مسطوردر بو معنايى مؤيد شيخ نظامى بيت كسى راكه جانش باهن كرم * بسى جامهاى درسكاهن رزم
آهيجيدن كسر جيمله بمعنى آهيختن يعنى كشيدن تيغ وخنجر وغيرى ويوزملك سلح معناسنه اما مجمع الفرسده جيم عجميله بمعنى كشيدن ومؤيد الفضلاده بمعنى انداختن مسطوردر
آهنكيدن سكون نون ويا وكسر كاف فارسيله بمعنى قصد آهنك كردن كبى
آهنين دموردن دوزلمش نسنه هرنه اولورسه آهن آخرنده ياى نسبى درو نون نسبتن تأكيد ايچوندر
آهنين خفتان جبه وجوشن وزره كه عربيده درع ديرلر خواجه سلمان بيت ميدرخشيد ازميان آهنين خفتان وخود * همچو آن صورت كه در پولاد چين تابان كهر
آهوان نقب ذن يعنى زير زمين قازيجى استاد دقيقى بيت حور بهشتى كرش ببيند بى شك * خواهد اندر زمين ببازد آهوان
آهون ضم ها وواو مجهول ايله رخنهٔ ديوار ونقب زمين حكيم اسدى در صفت نقب زن مثنوى * باهون زدن در زمين باشتاب * سبكتر روندى زماهى در آب * بن باره سرتا سر آهون زدند * نكون باره بر روى هامون زدند * شمس فخرى آهون نقب زن ونقب باشد ديوب بو بيتى

نظم ایلمش بیت سپاس یزدان ابواسحق ازان بلند تراست * که دستبرد حوادث دران کند آهون
فرهنك جهانكیریده نقب معناسنه مرویدر حكیم ناصر خسرو بیت منكر بسوی حرام جز حق
مشنوا * تا بنزد دزد سوی نقد تو آهون ﴿ اایبان ﴾ كسر یای اول وفتح ثانیله بمعنی آیا
اایبدن ﴿ كسر یای اول وسكون ثانیله بمعنی آمدن ﴿ اایینه دان ﴾ آیینه ظرفی صائب اصفهانی
بیت دل راز سینه درنظر دلستان بر آر * آیینه پیش یوسف از آیینه دان برار ﴿ اایین ﴾
كسر یای اول وسكون ثانیله یدی معنایه كلور اول عادت وقانون معناسنه شیخ سعدی در
بوستان بیت كس این رسم وترتیب وآیین ندید * فریدون با آن شكوه این ندید * كاه
اولور امر لزومندن عادتده معنای لزوم افاده سیچون ایراد ایدرلر نتكم بو بیتدن مفهومدر
بیت كه تا زنده بر تو نفرین بود * پس زنده كی دوزخ آیین بود * ثانی رسم وروش وطرز اسلوب
معناسنه حكیم سنائی بیت همه هم صورتند وهم سیرت * همه هم سنتند وهم آیین * ثالث
فرهنك جهانكیریده بمعنی آفرین مرقومدر سیف اسفرنكی بیت كشاد ابروی طاق فتح رادین
ظفر بر طاق كرون بست آیین * رابع دونمای مشهور وبازار معناسنه طالب آملی بیت باییندی
بازار خلوت میروم طالب * كه دارم در وجود كامل خود میل سودائی * حكیم فردوسی
بیت بر آیین جهانی شد آراسته * در و بام ودیوار برخاسته * خامس تحفة الاحبابده بهره
معناسنه كه روغنی آیراندن جدا ایدن نسنه در اما فرهنك حسین وفاییده نونله آنین وارد
اولمشدر سادس ابن مؤلفدن منقولدركه مومیای معدنی حاصل اولان مغاره نك قربنده بركوی
اسمیدركه ده آیین دیرلر بو سببله مومیایه موم آیین دیدیلر مرور ایام وتغییر السنه عوام ایله كثرت
استعمالدنصوم میا دیدیلر سابع عبارت آیینده عجم توسع ایدوب یراق یساق دیجك یرده برك
لفظی كه یراق معناسنه در آیین لفظنه مضاف الیه ایدوب آیین برك دیدیلر ﴿ مع الواو ﴾
﴿ اابخو ﴾ سكون باء موحده وضم خاء معجمه ایله جزیره معناسنه كه آبخوست
لفظندن ترخیم اولنمشدر عمعق بخاری بیت كویی كه هست مردمك دیده آبخو * یا خود
چو ماهی است كه دارد در آب خو ﴿ اابرو ﴾ كسر باء موحده وضم راء مهمله ایله یوز
صویی دیمكدر مجازا ایكی معنایه دخی كلور اول كزیده معناسنه كه صنف وجنسنك
اشبه واعلاسی اوله مثلا فلان آبروی عسكر وآبروی شهردر دیرلر افراد نوعنك اشبهی
دیمك اولور ثانی عار وغیرتدن كنایه ایدوب آبروی فلان ریخت دیرلر یعنی فلان یوزی صوین
دوكدی ترك عار وناموس ایلدی دیمك اولور مولانا عرفی بیت آبروی شمع را بیهوده
نتوان ریختن * صد شب یلداست در هر كوشهٔ زندان ما ﴿ اابو ﴾ ضم باء موحده ایله
نام چیزی شیخ آذری بیت ای كرد درت آب رخ خواجهٔ كاریز * وی خاك كف پای تو تاج
سر آبو ﴿ اآتشتاو ﴾ آتشتاب مرقوم معناسنه دركه باء موحده واوه ابدال اولنمشدر
كلخن معناسن افاده ایدر ﴿ اآتشتو ﴾ فتح تائین مثناة ایله آتشتاو مرقومدن مخففدر
﴿ اآتشكاو ﴾ فتح تاء مثناة وكاف وسكون شین ایله آتش قارشدرهجق دمور آلت كاو
كاویدن لفظندن صیغهٔ امر ووصف تركیبی در ابو المعانی بیت سینه پر تاب راچند انكه
كاویدم بدست * كشته آتشكاو دستم ر آتش تاب درون ﴿ اآذربو ﴾ فتح ذال معجمه

معجمه وسكون راء مهمله وضم باء موحده ايله يعنى آذربويه ومجمع الفرسده صارى چيچكى اولور بر دكنلو اوت كوكيدر شيراز ده چوپك شنان ديرلر ﴿ آرزو ﴾ حالات قلبيه دن نسنه طلب ايتمكدر نتكيم ديمشلردر بيت يارب اين آرزوى من چه خوشست * تو بدين آرزو مرا برسان ﴿ آزو ﴾ ضم زاء معجمه ايله انتهاى اسنان اولان ايرى ديشلر كه عربيده طاحونه ديرلر طعامى چينيوب خرد ايتدوكيچون ﴿ آسو ﴾ ضم سين مهمله ايله قاقم ديدكلرى جانوردر ودخى ايج ادك كه عربيده خف ديرلر ﴿ آشناو ﴾ فرهنك جهانكيريده يعنى آب بازمسطوردر يعنى صوده اوزيجى عربيده سباح ديرلر سيد حسن اشرفى * رباعى * دلبستهٔ روزكار بروزق شدن * باشيفته بقاى چون برق شدن * چون مردم آشناوزاندر كرداب * دستى زد نست وبعد ازين غرق شدن ﴿ آشو ﴾ ضم شين معجمه ايله مخفف آشوب در حكيم خاقانى بيت بساز م مجلسى ازسايهٔ خويش * كه اينجا مجلس آشوبى ندارم ﴿ آفت ديو ﴾ اضافتله اوچق طوتمق ابو المعانى بيت ديدم كه شد آفت ديو بر لب جانان * پرسيدم از وكفت بخوابم كرفته ديو ﴿ آلاو ﴾ زبانهٔ آتش يعنى آتش شعله زن قصرا لغله دخى جائز درشيخ آذرى بيت براوج كنبد كردون ازان بتابد مهر * كه يافت ازتف قنديل مرتضى آلاو ﴿ آلو بالو ﴾ كراس ديدكلرى ميوه در عربيده مفردات طبده قراصيا حلو ديرلر مير نظمى درصفت باغ بيت چنا دست آبدار وتازه وتر * شد آلو بالو همچون لعل دلبر ﴿ آلو ﴾ ضم لامله اوج معنايه كلور اول خصوص ايله ارك اسميدر كه آلوى سياه وآلوى بخارا ديرلر ونوعنه دخى ديرلرز رد آلو وشفتالو كبى ثانى آلود لفظندن ترخيم اولنمشدر حضرت مولانا بيت جمله اهل بيت خشم آلو شدند * كه همه در شير نرطامع بدند * ثالث خشت پز يعنى كرپيچ پشورن اوجاغيدر معناى اوله عربيده خوخ ديرلر وچغتاى لساننده اورك ديرلر ضم همزه وراء وسكون واوين ايله ﴿ آمو ﴾ ماوراء النهرده براير مقدر آب آمو ديرلر معيار جماليده شمس فخرى آمور ودجيحون كنارنده برشهرك اسميدر اول جلدن نهر جيحونه آب آمو ديرلر ديوب بوبيتى نظم ايلمش بيت بخارا خيز وآتش كن سرخصم زغم كن چشمشان چون رود آمو * فرهنك جهانكيريده آمو ايران ايله توران اراسنده فاصل اولان نهرك آديدر كه باشنده واقع برقريه نك اسميدر كه اول ايرماغى آكا نسبت ايدوب آب آمو ديرلر سيد حسن غزنوى بيت شخصم چو موى كشت عجبترمكر كه كرد * اشكم چو چشمهٔ آموى موى او ﴿ آميزه مو ﴾ بياض قاريشق صقال وباش قيلى كه دوموى معناسنه استاد دقيقى بيت اكرشاه هر هفت كشور بود * چو آميزه موشد مكدر بود ﴿ آو ﴾ يعنى آب تبادل حروف جائز اولمغله آو دخى ديرلر استاد لطيفى بيت كى تواند كه همچو ماغ چكاو بكند غوطه درميانهٔ آو * شرف شفروه بيت دستى كه جود با كف او آشنا وشست * دستى كه آودريم او آشناو رست * زبان هنديده بيا معناسنه در ﴿ آوو ﴾ فتح واو ايله مجمع الفرسده برشهر اسميدر ﴿ آهنكاو ﴾ فتح ها وكاف فارسيله يعنى آهنجفت كه كاوآهن دخى ديرلر صبان دموريدر ﴿ آهنو ﴾ سكون ها وفتح نونله خوشهٔ پيشه كاران يعنى مزروعات وباغده وبوستانده وضع ايتدكلرى كالبد كه آدم اسلوبنده ايدرلر حيوانات

زبانن کارلق ایتمامك ایچون ﴿ آهو ﴾ ضم ها ایله بش معنایه کلور اول جیرانکه ترکیده
کیك دیرلر وقره جه نك نوعیدر ثانی عیب معناسنه‌دو بو ایکی معنایه شاعر بیت
بنیه حرص چون آهوچه تازی نفس همچون سك * بصحرای قناعت روکه بی آهوست
آن صحرا * معنای ثانی یه نظیری نیشابوری بیت پیش چشم سیهت یاد غزالت آهو *
نزد آن سنبل مودم زدن از مشك خطاست * حکیم خاقانی بیت دیدی آن جانور که زاید
مشك * نامش آهو واو همه هنرست * ثالث فریاد وآواز بلند معناسنه حکیم فردوسی
بیت باهوز بار فتاد وبمرد * پدیدان زاده آن دستبرد * رابع استعاره طریقیله چشم
دلبره‌ده دیرلر مولانا عبد الرحمن جامی * مثنوی * چو بستی نرکسش را پردهٔ خواب * شدی
باشم همدم در تب وتاب * دو مست آهوی خودرا سحرکاه * پرا نیدی بباغ حسن آنماه
خامس بر مرض اسمیدر که آدمده وحیوانده ظاهر اولور نفسی تنك ایدر عربیده ضیق النفس
دیرلر شیخ نظامی بیت سك تازی که آهوگیر گردد * بگیرد آهوش چون پیر گردد *
﴿ ا آیینهٔ زانو ﴾ یعنی دیز کوزی مولانا جامی بیت بسته ام من روی با آیینهٔ زانوی خویش
تاکنون آن ماه رو چون آیینه روبارو کیست ﴿ مع الهاء * ا اب افسرده ﴾ طوکمش
صو مرادات یخی سیدر افسرده اسم مفعولدر که آخرنده‌کی ها مفعولیتی اظهار ایچوندر
﴿ ا اب آورده ﴾ بر علتدر حیوانانده خصوصا آتلرده واقع اولور ابو المعانی بیت درپی
جانان رودیك روسیه با پای لنك * کفتم آب آورده این خر بر نمی شاید روا ﴿ ا ابتابه ﴾
سکون باء موحدهٔ اول وفتح ثانی وتاء مثناة ایله ایکی معنایه‌در اول صو قیزدره جق ظرف
معناسنه اولور که لفظ مرکبدر آب ایله تابدن که حرارت معناسنه اولان تابدر وآخرنده‌کی ها معنای
خاص علمیته نقل ایچوندر ثانی آفتابه معناسنه که ابریق دیمکدر بو معنی بایله افاده تبادل وتواخی
اولندوغندندر ﴿ ا ابجامه ﴾ سکون باء موحده وفتح جیمله ایکی معنایه کلور لفظ مرکبدر
آب ایله جامه‌دن اول اثواب بویه‌جق ظرف ثانی فرهنك جهانکیریده بر مخصوص جامدر
آنکله صو ایچرلر بو معناده اصلی جام آب ایدی جام شرابدن تمییز ایچون علمیته نقل اولندقده
مضاف الیه تقدیم اولندی که قاعدهٔ مقررهٔ عجمدر حکیم سنایی بیت زمردم لطف آبجامهٔ
اوست * کعبهٔ اهل فضل خانهٔ اوست ﴿ ا ابخانه ﴾ سکون باء موحده وفتح خاء معجمه ایله ایکی
معنایه کلور اول لفظ مرکبدر آب ایله خانه‌دن صو طوره جق مکان حوض وامثالی صو
مخزنی وغیری ثانی طهارتخانه‌در ﴿ ا ابخره ﴾ و﴿ ابخور ﴾ کلاهما بسکون الباء الموحدة
وفتح الخا والراء ثانی وواو معدوله ایله آبخور مرقوم معناسنه آخرلرنده اولان ها علامت
معنای اختصاصدر ﴿ ا ابله ﴾ سکون باء موحده وفتح دال مهمله ایله هرزه وهذیان یاوه
سوز معناسنه ابو المعانی بیت بهر وصلت دم زدن در پیش اهل دل خطاست * غیر درد عشق
گفتن نزد عشاق آبله * ودروغ حکایه وبی اصل کلمات معناسنه وله بیت گفتم بیاموخت
تو یك حرف از وفا * کفت این سخن آبله است در زبان ما ﴿ ا اب راهه * وا اب راه ﴾ یعنی
کندوکاه آب سیف اسفرنکی بیت خاك کوبس کن از ین روح طبیعی تا من * زآب راهش ره
زکندرکاه جکر بر بندم ﴿ ا ابره ﴾ سکون باء موحده وفتح راء مهمله واخفای ها ایله قفتان بوزی قاپلمق

قاش اولسون غیری اولسون مولانا ظهوری بیت فراوان درین کارگه کارگر * یکی ابزه باقی یکی آسته * الف مقصوره ایله ده جائزدر ﴿ ا ابریزه ﴾ آبریز مرقوم معناسنه آخرنده کی هاء علامت مفعولدر ﴿ ا ابزه ﴾ کسر با و فتح زاء معجمه واظهار ها ایله صو صزندیسی زه زهیدن لفظندن اسم فاعل واسم مصدر ده اولور ابو المعانی بیت همچو کرما به دماغم از بخار تاب دل * دبله ام چون کوزهٔ اشکسته دارد آب زه ﴿ ا ابستانه ﴾ کسر باء موحده وسکون سین مهمله و فتح تاء مثناة ایله وسکون با وکسر سین ایله ده جائزدر صو الاجق ظرف طاس وبقراج وامثالهما آب ایله ستاندن مرکب لفظدر ﴿ ا ابستنکاه ﴾ کسر باء موحده وسکون سین وسکون نون و فتح تاء مثناة ایله طهارتخانه معناسنه شین معجمه ایله دخی روایت اولنمشدر شمس فخری بیت کیست کیتی که شود همت تو ملتفتش * نشود روح قدس مائل آبستنکاه ﴿ ا ابسته ﴾ فتح باء موحده وتاء مثناه وسکون سین مهمله ایله جاشوس معناسنه وجاباوس معناسنده ده مرویدر شرفنامه ده عایشه وزنی اوزره آیشه وشیشه وزنی اوزره ایشه دخی دیرلر اما موئد الفضلاده آبسته زمین راست وهموار کرده بجهت زراعت مسطوردر یعنی زراعت ایچون اصلاح اولنمش یر و بعض فرهنکده آبستن معناسنه که اندن اسم مفعولدر و بعض نسخه ده زهدان معناسنه مرویدر ﴿ ا ابشتنکاه ﴾ و آبشتنکه کلاهما بکسر الباء وسکون الشین المعجمه بمعنی جای نهفته یعنی طهارتخانه فرید الدهر بیت نه همین بازشناسند زعنبر سرکین * نه کلستان بشناسند زآبشتنکاه ﴿ ا ابشخوان ﴾ کسر باء موحده وسکون شین و فتح خاء معجمتین و واو معدوله ایله آبشخوار مرقوم معناسنه آخرنده کی ها مفعولیتن اظهار ایچوندر ﴿ ا ابکامه ﴾ سکون باء موحده و فتح کاف عجمی و میم ایله اریه اوندن ویاخود قوری اتمکدن اصلدوب اکشیدرلر بر نوع صودر بوزه کبی عربیده مری دیرلر ودخی ترخانه وترشی صوینه ده دیرلر اعجام بیننده متعارف در وهاضمدر دیو استعمال ایدرلر شاعر بیت در خوان دکرآن قدر ترشی مخورد آشی * آبکامه اکر بخورد شود هضم نباشد ﴿ ا ابکاه ﴾ صویری یعنی صو طوردوغی مکان و محل زیرا کاه اسم مکاندر ﴿ ا ابکنده ﴾ آبکند مرقوم معناسنه شاعر بیت رخسارم زکنده ام بناخن * کز کریه شده است آبکنده ﴿ ا ابکینه ﴾ سکون باء موحده وکسر کاف عجمیله اوج معنایه در اول صراحه معناسنه حکیم سوزنی قطعه * زان شرابی خورد باید خرم ویاقوت فام * کز فروغش سیمکون ساغر شود یاقوت سان * زابکینه عکس او چون نور بر دست افکند * دست بیرون کرد پنداری کلیم از بادبان * ثانی بمعنی شراب شیخ نظامی بیت چو آن جام کیخسروانی نماند * نه جام آبکینه چو باید فشاند * ثالث فرهنک جهانکیریده الماس معناسنه منقولدر اما کمال پاشازاده مرحوم بوکا دخی تصرف خاصی اوزره معنی تحریر ایلمشدر بیوررکه آبکینه لفظ مرکبدر آب ایله آکیندن که ایچ معناسنه در الفی تخفیفاً حذف اولنوب آبکین اولور وآخرنده کی ها معنای عام ترکیبیدن معنای خاص علمیته نقل ایچوندر تا ایچنده صو ویا شراب اولمق شرطدر که ایچی صودیمک تحقیق اوله وآبکینه اطلاقی وضع معنای لغوی سنه موافق اوله بو بیتده معنای مذکور ظاهردر بیت

مى خور تو در ابكينه با ناله چنك ز آن * پيش كه آبكينه آيد بسنك * انتهى كلامه بو تقريره
اوزره بوش شيشه يه آبكينه دينلميه مكر كثرت استعمال ايله مجازا بوش واكر طلو شيشه يه
نام اولمش اوله ﮋ آبله ﮊ كسر باء موحده ايله قبرجق كه وجود آدميده ظاهر اولور ودخى
چيچك كه اطفال و صبيانده چيقار عربيده جدرى ديرلر ودخى پيادهلر ولكدن آياقده پيدا
اولان قبرجق شمس فخرى بيت مانده در سنكلاخ محنت وغم * آبله كرده با شكافته پل * وكاهى
نفاله معناسنه يعنى طوداقده اولان قبرجق خواجه سلمان بيت با زبانى پر بخار و با لبى
پر آبله * از چه سوزد كر تب محرق ندارد در بدن ﮋ آبليته ﮊ كسر باء موحده ولام و سكون
ياى تحتانى و فتح تاء مثناة ايله مجمع الفرسده زراعت ايدمجى معناسنه در ﮋ آبليسه ﮊ
تايزينه سين مهمله ايله آبليته مرقوم معناسنه در استاد لطيفى بيت چو ابن الوقت نبود
آبليسه * پنيرك چنيد او وقت هريسه * پنيرك فتله سز براوتدر ﮋ آب ماه ﮊ صوك
ياز آيى در سنه شمسيه دن لسان رومده آغستوس ديرلر اصلى ماه آب در ابو المعانى
بيت شد بتابستان چنان سردى زباران برف و يخ * نامده فصل بهاران در تموز و آب
ماه ﮋ آبه ﮊ بوزن تابه ايكى معنايه در اول شهر ساوه قربنده بر قريه اسميدر حالا بين
الناس آوه ديرلر ثانى صونك لطافتندن بيان قصديله صاف معناسنه استعمال ايدرلر
مير نظمى در عشق و حسن بيت ضميراز عجب و كبر و كين ساده * دلش بى غل و غش چون
آب آبه ﮋ آتش افروزنه ﮊ اسم آلتدر آتش ياقه جق نسنه خار و خاشاك و قاو وغيرى
نسنه لركه آنكله آتش ياقرلر ﮋ آتشپاره ﮊ ايكى معنايه در اول يلدز قوردى كه شبتاب
دخى ديرلر ثانى شرار آتش مولانا صائب بيت ميكنم از سينه بيرون اين دل غمخوار را *
چند بتوان در كريبان داشت آتشپاره را * استعاره طريقيله متحرك و براق و لماع و آتشنه بكزر
نسنه لره ديرلر مير نظمى بيت نشسته بر سمندان شوخ سرمست * كرفته تيغ آتشپاره
در دست ﮋ آتشتابه ﮊ آتشتاب مرقوم معناسنه آخرنده كى ها مفعوليتن اظهار
ايچون در مير نظمى بيت لبش تفسيده كشت و ديده پرنم * در ونش بوده آتشتابه از غم
ﮋ آتشخوار ﮊ فتح تا و خا و سكون شين و واو معدوله ايله بر قوشدر اكثر و اغلب آتش يو
سمندر و سمندور و سمندول و سمندون دخى ديرلر مير خسرو بيت خسروا ست و سوز
دل و زذوق عالم بيخبر * مرغ آتشخوار كى لذت شناست دانه را ﮋ آتش زنه ﮊ فتح تاء
و زاء معجمه و نون ايله چقماق كه طاشدن اوروب آتش چقار دوغندن تسميه اولنمش خواجه
افضل كاشى * رباعى * آتش زنه و سوخته و سنك بهم * كى در كيرد چه سوخته دازه نم *
نزديكى دوريت بلا ييست عظيم * دورى ز تو كافرى و نزديكى هم ﮋ آتشكاه ﮊ كاف
عجميله كانون معناسنه اولمغين مراد اوجاق اولور طالب آملى بيت شده زآب و ضوى
او بيكمشت * بكردون دود آتشكاه زردشت * بو بيتدن آتشكده اولق فهم اولنور دائما
آتش يانديغندن اوجاغه ده تسميه اولنور ﮋ آتشكده ﮊ كاف عجميله در اما عربيله ده
تجويز اولنمشدر مجوس طائفه سنك خذلهم الله عبادتكاهلرى در طالب آملى بيت خود
مقيم حرم كعبه اسلام ليك * هوسم زائر آتشكده كفارست ﮋ آتشكيره ﮊ كسر كاف

کاف عجمیله آتش یاقه جق وآتش طوته جق دمور آلتدر مولانا جامی بیت شد آتشدان
وآتشگیره این مشت عوان خس * که بهر خانمانها سوختن باشند اعوانش ﴿آتشیزه﴾ فی
فتح تا وزاء معجمه وکسر شین وسکون یای تحتانیله فرهنگ جهانگیریده آتشلک مرقوم
معناسنه‌در ﴿آجیده﴾ کسر جیم وسکون یای تحتانیله تکنده معناسنه مولانا عجیبی بیت تاقدم
چون سوزن از سر ساختم در راه تو * بر جبین افکنده چین آن تندخو آجیده‌را ﴿آخته﴾
سکون خاء معجمه وفتح تاء مثناة ایله اوچ معنایه کلور اول آختن لفظندن اسم مفعولدر
چکلمش معناسنه ظرفندن چقمغه صالح اولان نسنه‌که تیغ آخته دیرلر حکیم انوری بیت
تا بتاج هدهد وطاوس درکین عدوت * تیرهای پر زدست وتیغهای آخته * بو معنانک
مؤیدی شیخ سعدی بیت آنکه شمشیر جفا بر سر من آخته بود * صلح کردیم که ما راسر پیکار
تو نیست * ثانی خادم اولمش آدم وحیوان بودخی چکلمکدن کنایه‌در ثالث دردی چکلمش
شراب که می آخته دیرلر مولانا محمد ظهوری بیت بده ساقیا آن می آخته * که جام جم از وی
بپرداخته ﴿آخسته﴾ فی فتح خاء معجمه وتاء مثناة وسکون سین مهمله ایله قپواشکی که
عربیده عتبه دیرلر میر نظمی درحق زنان بیت فرق دارد درقدمهای زنان * یمن در آخسته
هم درآستان ﴿آخسمه﴾ فی سکون خاء معجمه وفتح سین ومیمله بر نوع شرابدر طاریدن
واریه‌دن دخی ایدرلر کذا فی مجمع الفرس وقصر همزه ایله‌ده مرویدر فرهنگ جهانگیریده
ضم سین ایله تصحیح اولنمش وبعض نسخه‌ده میمک سینه تقدیمیله آخمسه واقع اولمشدر
﴿آخمسه﴾ فی سکون خاء معجمه وفتح میم وسین ایله آخسمه مرقوم معناسنه امافرهنگ زفانکویاده
شین معجمه ایله مرویدر ﴿آخیسه﴾ و﴿آخیه﴾ فی اول سکون خا وکسر یای تحتانی وفتح سین
ایله ثانی سکون خا وفتح یای تحتانیله حیوانات سوریسی اوکنده کیدن حیوانه دیرلر که سائری
آکا تابع اولور جامی ونعمة الله نقلیدر ﴿آده﴾ فی فتح دال مهمله واخفای هایله اول نسنه درکه
ایکی اغاجی دیکوب آرقوری بر اغاج باغلرلر کوکرجین وطاوق اوزرنده اوتورر میر شنجری
بیت فلک چو برج کبوتر کبوتران چو نجوم * میان برج خط استواست چون آده ﴿آدینه﴾ فی
سکون دال ونون وفتح یای تحتانی ایله بوزن آبکنده فرهنگ جهانگیریده قوس قزح
معناسنه استادرودکی بیت علم ابروتندر بودکوس او * کمان آدینه شود ژاله تیر *
﴿آذربویه﴾ فی فتح ذال معجمه وسکون را وضم باء موحده ویای مفتوحه ایله کل آشنان
دیرلر صاری چیچکدر آذربو دخی دیرلر عربیده فلاردیدکلریدر ﴿آذرماه﴾ فی شهور فارسیه‌دن
آخر کوز آییدر که رومیلر وغیری لساننده تشرین ثانی دیرلر تفصیل احوالی آذر شرحنده مرور
ایلدی ﴿آذینه﴾ فی یوم جمعه‌در نوروز کونلرینه ورور چشمتلره اعتبار ایتدکلرینه بناء روز
جمعه‌ده دخی اشغالدن فارغ اولوب عیش وعشرت ایدرلر ذکری مرور ایدن آذیندن مأخوذدر
علم خاص اولمق ایچون آخرینه هاء علامت کتورمشلردر طالب آملی بیت کنونکه کز مغزوی
جوش بهار آنسبت مستانه * صباح شنبه از جیب شب آذینه میجوشد * خاتم کاشی
بیت خامش نشود طفل دبستان محبت * این مدرسه را شنبه وآذینه نیاشد *
﴿آرامگاه﴾ و﴿آرمکه﴾ فی کلاهما بفتح الراء وسکون المیم آرام وقرار یری کاه مکان معناسنه

معنای ترکیب قرار ایده‌جك محل دیمکدر عربیده مقام وچغتای لساننده اورون دیرلرهم

همزه ایله اسکندرنامه‌ده نوش الروان وصفنده بیت اورون کرچه کافرغه دوزخ دورر

اینلك عدلیدن اوروفی برزخ دورور * بونلر اکثریا اضافتله استعمال ایدرلر سبعهٔ سیاره‌ده

فرخ‌شاه قدسه کتدیکی حکایه‌ده بیت اول زمان کیم قیلسا عزم طواف * کعبه اورنیغه

قدس ایردی مطاف * یعنی کعبه یرینه قدس مطاف ایدی ﴿ اردابه ﴾ سکون راودال

موقوف وفتح باء موحده ایله اون چوربا سی واونی صویله قارشدیرو ب برنوع طعام ایدرلر

کذا فی المحمودی ﴿ اردآله ﴾ سکون را وفتح دال مهملتین ولامله ایکی معنایه‌در اول عربیده

طحینه دیدکلری ثانی دوه وقاطر قطارینك اك کیروسنه آصدقلری قپاصدالی چاك ﴿ اردتوله ﴾

سکون را ودال وضم تاء مثناة ایله کاجی کبی برنوع طعامدر عربیده تخینه دیرلر بسحاق

اطعمه بیت آن آردتوله خورکه بمن لوت خوار کفت * چون ماسته‌با بخت زمن عذرها

بخواست ﴿ آردروه ﴾ سکون راء اول وفتح ثانی وواو ودال موقوف ایله اسم مرکبدر

آرد ایله روه‌دن اللك که انکله اون الرلر ﴿ اردزده ﴾ سکون را ودال وفتح زاء معجمه ودال

ثانی ایله بودخی اللك معناسنه اسم مرکبدر آرد ایله زده‌دن ﴿ آرده ﴾ سکون را وفتح دال

ایله ال دکرمانی که دستاس دخی دیرلر ابو المعانی بیت استخوانم آنقدر اشکست جورش

آرد شد * بوده‌ام دو دست جوریا رکویا آرده ﴿ اردوله ﴾ سکون را وضم دال وواو معروفله

بمعنی آردتوله مرقوم ﴿ اردهاله ﴾ سکون را ودال وفتح ها ایله بودخی آرد توله مرقوم

معناسنه‌در ﴿ اردینه ﴾ سکون را وکسر دال ویای تحتانی مکسوره ایله اون ایله اولان طعام

حاصلی اون آشیدر ﴿ آرزه ﴾ سکون را وفتح زاء معجمه ایله صمانلی پالچق یا بچیسنه آرزه کر

دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿ آرسته ﴾ فتح را وسکون سین مهملتین وتاء مثناة ایله

بزه‌نمش که آراسته دخی دیرلر آرستندن اسم مفعولدر خواجه سلمان ساوجی بیت بسیار مشو

غره بدین حسن دلاویز * کاین حسن دلاویز تو از عشق من آرست * استاد عنصری

بیت بنام وکنیت آرسته بادا * ستایشگاه شهر خطبه تا حشر ﴿ آرغده ﴾ فتح را ودال

مهملتین وسکون غین معجمه ایله مجمع الفرسده خشم وغضب معناسنه اما اکثریا سباعده

استعمال اولنور حکیم فردوسی بیت سراپردهٔ سبز دیدم بزرك * سپاهی بکردار آرغده

کرك * وشرفنامه‌ده حرکت معناسنه منقولدر بو معنایی مؤید استاد رودکی بیت کهی آرامده

وکه آرغده * کهی آشفته وکه آهسته * وحریص معناسنه ده مرویدر بو معنایه استاد منوجهری

بیت آرغده بر ثنای تو جان منست از آنك * پروردهٔ مکارم اخلاق تو منم * تحفة الاحباب

صاحبی بمعنی خشم دیمش اما فرهنك حسین وفاییده بمعنی خشم آلود نقل اولنمشدر ادات

الفضلاده وقصر الفله‌ده زن سر زده غضبناك معناسنه روایت اولنمش مؤید الفضلاده

کذلك وفرهنك جهانکیریده ضم را ایله خشمکین وقهر آلود معناسنه بو معنایه استاد فرخی

* قطعه * شیر آرغده اکر پیش تو آید به نبرد * پیل آشفته اکر کرد تو کردد بجدال *

پیل پیوستهٔ صمصام تو بیند اندام * شیر پیرایهٔ میدان تو آید چنکال * ونونله آرغنده

دخی منقولدر ﴿ آرغنده ﴾ سکون را ونون وفتح غین ودال ایله طالب شراب اولان مست یعنی

یعنی پکنکین سرخوش اداة الفضلاده قصر الفله بوزن برکنله مسطوردر شاعر دیمشدر بیت
ازمیت دل نمیشود هشیار * مست عشق تو بود آرغنده ق آرمده ع فتح را ودال مهملتین
وسکون میمله یعنی آرمیده قرار ایتمش دیمکدر استاد کسائی بیت بود مرد آرمده دربند
سخت * چوجنبیده کردد شود نیکبخت * حکیم اسدی در توحید باری بیت کران ساخت
سنك سبك باد پاك * روان کرد کردون وآرمده خاك ق آره ع بوزن خاره یعنی بن
دندانها یعنی دیشلرك دیبی خسروی بیت بادام چشمکانت رخنه شود ببوسه * وان سی
ودوکهرها همه بکسلد زآره ق آزادمیوه ع فتح زاء معجمه ایله برنوع حلوادرکه بادام وفندق
وفستق وبونلر امثالی نسنه‌لر ایله ایدرلر بسحاق اطعمه بیت کعب الغزال دارد ازبوی
مشك سهمی * آزاد میوه را هست ازقند خرده کردی * وبعض نسخه‌ده برنوع
حلوادرکه بندورات وعسل ایله ایدرلر ق آزاده ع فارغ وتارك وقورتلمش معنالرینه آزاد
معروف وآخرنده‌کی ها علامت مفعولیتدر بعض اسمه صفت ایچون مضاف ایدرلر سرآزاده
کبی که تفصیلی آزاد ذیلنده مرور ایلدی ق آزده ع سکون زاء معجمه وفتح دال ایله کوز
خیره لنمك معناسنه در ابو المعانی بیت از رخت شد نکاه من کوتاه * دیده از آفتاب شود
آزده * وفتح زا ایله بوزن آمده درت معنایه کلور اول رنك ویرمك معناسنه حکیم فردوسی
بیت سوی خانه شد دختر دل زده * رخان معصفر بخون آزده * ثانی ابکنه وامثالی
نسنه‌لر ایله صانجمق معناسنه حکیم انوری بیت بادام وار چشم حسود تو آزده * وزناله
باز مانده دهان همچو پسته باد * بومعنایه شمس فخری بیت درمعدلتش ظالم بی باك نمانده
همچون خرلنکی که بود آزده در کل * ثالث نکنه‌که آجده وآجیده وآژده وآژیده دخی
دیرلر حکیم اسدی بیت پی افرازه سیمین وزرین زده * درون مشك وبیرون بلنر آزده * رابع
تشبیهادورپی دیشیلرینه‌ده دیرلر حکیم انوری بیت از ملاقات صبار وی غدیر * راست
چون آزده سوهانست ق آژده ع فتح زاء عجمی ودال مهمله ایله فرهنك جهانکیریده
ابکنه وامثالی نسنه‌لر صانجمق واستره ایله یارمق ودکرمان طاشنه کسکین ایتمك ایچون
دمور آلت اورمق معناسنه ظهیر فاریابی بیت رخ عدوت چونار نك رز دو آژده باد *
بسوزنی که زآتش کذاردونه زرنك * وبعض نسخه‌ده جانوز صورتنده دوزلمش شراب
قدحنه‌ده دیرلر ق آزرده ع فتح زاء معجمه وسکون راء مهمله ایله بوزن آکنده ایچی طولمش
نسنه هرنه اولورسه میر نظمی هروی بیت طالع آنچنان سر آورده * سینه از غم شدست
آزرده * وضم زاء معجمه ایله آزردن لفظندن اسم مفعول صیغه‌سیدر انجنمش وزنجیده اولمش
معناسنه اولور مستقبلنده برالف زیاده اولوب آزارد ومصدری آزاریدن واسم مصدری
آزار کلور ق آزغده وآزغنده ع بو ایکی لغت زاء معجمه ایله صحاح عجمیده یعنی آرغده
مرقوم مسطوردر ق آزمرده ع سکون زاء معجمه وراء مهمله وفتح میمله آز ایله مرده‌دن
مرکبدرکه آز حرص وطمع معناسنه ومرده که آدم معناسنه ها مخفی خصوصیت ایچوندر مرد
طمعکار دیمك اولور میر نظمی بیت ستمکاری بسبر نیاورده * آنکسی که شدست آزمرده
ق آزموده ع سکون زاء معجمه وضم میم وواو معروفله آزمودن لفظندن اسم مفعولدر

لازم ومتعدی اولور صنامش وصنانمش معناسنه که کار آزموده دیرلر وصف ترکیبی دخی
اولور ایکی معناسنه ده شاعرد یمشدر بیت درجهان اوآزموده میشود * باشد اوکار
آزموده درجهان ع آازنه ع فتح زاء معجمه وسکون نونله برنسنه یی صاروب محکم
ایلمك اسما د لطیفی بیت نیست دندان سست آزنه * همچودندان رشته خانیه
ع آآزنه ع فتحتین ایله بوزن تازنه هرنسنه یی یرینه وضع ایلمك میرنظمی درتعریف وزیر بیت
ازان شد دلش همچو آتش زنه * که کار بزرکی نشد آزنه ع آآژه ع فتح زاء عجمی ایله
آچلی که عربیده جصین دیرلر وبوغرلمش کرج دیدکلریده مرویدر ع آآژیانه ع کسر زاء
فارسی وفتح نون ویای تحتانیله بوزن تازیانه مرمرطاش وکرج ایله دوشنمش فرش زمین
وکرج ایله یاپلمش طاش کذا فی فرهنك جهانکیری خواجه عمید لویکی بیت برای زینت درکاه
عالیت * زمهر وماه کردند آژیانه ع آآژیده ع کسر زاء فارسی وسکون یای تحتانی وفتح
دال ایله بمعنی آژده مرقوم ع آآژینه ع کسر زاء فارسی وسکون یای تحتانیله طوقمق معناسنه که
چتك دخی دیرلر زاء معجمه ایله ده منقولدر میرنظمی بیت مراطالع بد که پرکینه شد * غم
پرسر دل چو آژینه شد * فرهنك جهانکیریده اول ذمور آلت کذا آنکله دکرمان طاشی
اصلاح ایدرلر آسیازنه دخی دیرلر وآخر فرهنکلرده مطلق دمورطوقاقدر ع آآسار ع
فتح سین وراء مهملتین ایله بوزن آوار فرهنك جهانکیریده حساب معناسنه که آمار دخی
دیرلر ع آآستانه ع حقیقتا ومجازا قپواشکی در آستان دخی دینلور آخرنده کی هاء مخفی
معنای خصوصیت ایچوندر مولانا طالب آملی بیت رخ سوده کعبه بر درودیوارخانه
ات * کلهای بوسه ریخت برآستانه ات ع آآسته ع سکون سین مهمله وفتح تاء مثناة
ایله چکردك معناسنه هرنه نك اولورسه اسم عامدر ع آآستینه ع سکون سین وکسر تاء
مثناة ایله تخم مرغ هرنه قوشك یمرطه سی اولورسه اسم جنسدر وموید الفضلاده شین
معجمه ایله ونسخهٔ منظومهٔ نیازی بخاریده قصر الفله مرویدر ع آآسغده ع ضم سین
مهمله وسکون غین معجمه ایله اوجی یانمش اودون که کوسکی دیرلر معروفی بیت ایستاده
میان کرمابه * همچو آسغده درمیان تنور ع آآسفده ع ضم سین وسکون فا ایله بمعنی
حاضر وآماده مسعود سعد سلمان بیت خاطرعالی تو غارت کرد * کنج آسفدهٔ نهان قلم
ع آآسمانه ع سینك سکونیده وکسریده جائز سقف خانه معناسنه حکیم انوری بیت
ازآسمانهٔ ایوان کسری اندرملك * ترازقیصراست آستانهٔ درکاه * معیار جمالیده شمس
فخری طاق خانه باشد دیوب بو بیتی نظم ایلمش بیت توان شاهی که از قدر معالی * بود از آسمانت
آسمانه ع آآسمان درن ع سکون نون وکسر دال وفتح راء مشدده ایله کهکشان که عربیده مجره
وترکیده صمان اوغریسی دیرلر منلا ثنایی بیت سمند از آسمان داده نشانش * مثال آسمان
درکانش * ومنجیك بومعنایه تخفیف را ایله دیمشدر بیت بکوچهٔ که روی با کف کهر
افشان * چو آسمان درن سازی زبس کهر باری ع آآسمه ع کسر سین وفتح میمله سراسیمه دن
مخففدر عقل خیره اولمق بعض نسخه ده دیوانه معناسنه در آسیمه دخی دیرلر کذا فی مجمع
الفرس ع آآسوده ع ضم سین و واو معروفله راحت اولمش آسودن لفظندن اسم

اسم مفعولدر مولانا صائب بیت در تمام عمر اکر یکرو ز عاشق بوده* در حساب زندکانی روز
حشر آسوده فی آسه فی فتح سین مهمله ایله بوزن کاسه اوچ معنایه کلور اول بالق قلچغی
ابو المعانی بیت کرچه باشد درمذاق ظالمان را چون شکر * لیك باشد همچو آسه در کلو
مال کسان * ثانی فرهنك جهانکیریده زراعت ایچون حاضر اولنمش زمین ثالث آس
معناسنه که دکرمان اولور فی آسیازنه فی کسر سین وفتح یای تحتانی وزاء معجمه و نونله
اولدمور آلت که آنکله دکرمان طاشنی کسکین ایدرلر فی آسیانه فی سینك کسره سیله ده
سکونیله ده جائزدر کوسره دیدکلری بلکو طاشی که انکله استره بیلرلر فی آسیمه فی کسر سین
وسکون یای تحتانی وفتح میمله عقل خیره اولمق معناسنه حکیم فردوسی بیت سراپرده
بردند از ایوان بدشت * سپه از خروشیدن آسیمه کشت * بعض نسخه‌ده دیوانه مزاج
مسطوردر وشوریده حال ومتحیر معناسنه حکیم خاقانی * رباعی * تا ماه بکشتی دردمن
در خطرم * چون کشتی از آب دیده آسیمه سرم * زان باد کز و بشادی آردخبرم * چون آب
نشیم وچون کشتی ببرم * وله بیت ای مه دوران چوتو آسیمه سرم * نسبت جورم
نه بدوران چه کنم فی آشتنگاه فی سکون شین معجمه ونون وفتح تاء مثناة وکاف عجمیله
آبشتنگاه مرقوم معناسنه ابو المعانی بیت مشو غره اکرچه خوردنت شیر و شکر با شد
وجود خویش بیند در آشتنگاه مغروران فی آشتوه فی سکون شین وضم تا و واو معروفله
بر آجی اغاج اسمیدر کذا فی اختیارات بدیعی فی آشتیخوان فی سکون شین معجمه وکسر تا بعده
یای ساکنه وفتح خا و واو معدوله ایله صلح نزاع وبا ریشق ایچون پشوردکاری طعام
معناسنه در معنای ترکیبی صلح یمکی دیمکدر کذا فی فرهنك جهانکیری فی آشتینه فی سکون
شین معجمه وکسر تاء مثناة ایله شرفنامه‌ده آستینه مرقوم معناسنه مرویدر
فی آش خلیل الله فی مرجمك آشی که روضه خلیل الله علی نبینا وعلیه السلام‌ده
پشوررلر کذا فی شرفنامه فی آشفته فی ضم شین وسکون فا ایله سراسیمه و متغیر الحال
ومختل الدماغ معناسنه طالب آملی بیت آشفته دماغم سرو برك سخنم نیست * دامن
چه کشایم که کلی در چمنم نیست * چغتای لسانده آلوغ وآلوق دخی دیرلر میرعلیشیر بیت
بنفشه نینك نیجا بولمش دماغی مونجه آلوق * که خطینکا سینك اول هندوبی دوروو
مایووق فی آشکار فی ایکی معنایه‌در اول آشکارای مرقوم ثانی سکون شین ایله آشچی
یعنی طباخ بو معنایه لفظ مرکب اولور آش ایله کاردن فی آشکره فی سکون شین وفتح
کاف عجمیله مطلق آوجی قوش هر نه جنس اولورسه ابو المعانی بیت درمانده مرغ بی پر و بال
این دل بزه * درصید اوشده غم عشق تو آشکره فی آشکونه فی سکون شین ایله بوزن ومعنی
باژکونه یعنی معکوس ومقلوب وله بیت جاهل بدولت اهل سخن درغم و الم * کازجهان
درهمه حال آشکونه است فی آشکه فی سکون شین و فتح کاف عجمیله انجقرق که امتلاء
معده‌دن حاصل اولور عربیده فواق دیرلر وله ایضا بیت آمد رقیب همچو قضا ناکهانه
بیزم * شد آشکه مراز سخن ناکوار او فی آشناه فی سکون شین وفتح نون واظهار ها ایله
صوده یوزمك که آشنا و شناه دخی دیرلر عربیده سباحت معناسنه حکیم فردوسی بیت بزرکانه

بدانش نیابند راه * زدریا کذر نیست بی آشناه ق آشوفته ع ضم شین و واو مجهول
ایله آشفته مرقوم معناسنه حکیم فردوسی بیت سپاهی همه خسته وکوفته * کریزان
وسخت اندر آشوفته ق آشیانه ع کسر شین ایله طیوره مخصوص اولان یووه که آشیان
دخی دیرلر انجق آشیان اسم عامدر و آشیانه اسم خاصدر میرزا فصیحی بیت بر آشیانه بلبل
نسیم پا زد و کفت * که خانمان اسیران خراب می باید * کاهی اسم عام استعمال اولنور
مولانا عرفی در توحید باری بیت ای نه فلک زخوشه صنع تو دانه * در جنب کبریای تو
عرش آشیانه * و خاص استعمال اولندقده وله ایضا بیت پرواز کاه طایر صنعت کجا بود
جایی که دارد از دو جهان آشیانه * فرهنک جهانکیریده بمعنی سقف مسطور در عبد الواسع
جبلی بمعنی اول و ثانی * قطعه * بر ایوانش مه و سال از بلندی * نهاده نسر طایر آشیانه
ز فخر و مرتبت زیبد که باشد * سپهرش کاخ و مهرش آشیانه ق آشیکاه ع کسر شین
وسکون یای تحتانی و فتح کاف عجمیله بمعنی آشنکاه مرقوم ق آشیهه ع کسر شین
وسکون یای تحتانی و فتح ها ایله آت آوازی که شیهه و شنه و غرشت دخی دیرلر عربیده
صهیل دیدکلریدر مولانا عرفی در تعریف اسب * قطعه * شاهنشها حقیقت اسبی که داده
بشنو زمن که تا برسانم بعز عرض * پیراست و علتی بجوش زان فزوده ام * آری بود رعایت
پیر علیل فرض * کر شیهه زند بجوانی ستایمش * در نقطه رود کنمش نام طی ارض *
میر نظمی بیت زنند آشیهه همچون رعد اسبان * چو برق تیز تاب تیغ مردان *
ق آصیه ع کسر صاد مهمله و فتح یای تحتانیله عربیده حریره دیدکاری طعامدر بعض
فرهنکلرده خرمایی یاغده پشوردکاری طعامه دیرلر شاعرد یمشدر بیت همچو قرص مه دو
نانی بمرض شافی بود * یک طبق آصیه در سفره شود کافی بود ق آغار ع فتح غین معجمه
وراء مهمله ایله نعلین طمغه سی بعض فرهنکده مشیندن اولان آستر که بعض نسخه لره
ایدرلر استاد دقیقی در نعت شریف بمعنی اول بیت از هلال تو شده آغاره نعلین او *
روی میسودند ملایک در رکاب عرش سای ق آغازه ع فتح غین و زاء معجمتین ایله ابتدا
وایشه شروع ایلمک عموما و ترنمات و نغمات خصوصا میر نظمی بیت چو مطرب از کسل خمیازه
دارد * چه ساز و نغمه و آغازه دارد * فرهنک جهانکیریده کفش دوزلرک بر آلتیدر و بعض
فرهنکده اول قایش پاره سنه دیرلر که کفشکر و موزه دوزلر دیکش اراسنه قورلر صو
و طپراق کیرمکه مانع اوله ق آغال پشه ع براغاج اسمیدر که سبده دخی دیرلر تفسیری
سبده ذکری محلنده تفصیل اولنور انشاء الله تعالی عربیده شجرة النبق دیرلر ق آغالیده ع
فتح غین معجمه و کسر لام ایله جنک و غوغایه حریص معناسنه و مجمع الفرسده آشفته ایلمک
معناسنه مرویدر اکثر فرهنکلرده حریص خصومت و آشوب معناسنه در ق آغرده ع فتح
غین معجمه و سکون راء مهمله ایله جامه تنک و چسبان یعنی اعجامک بالا پوش اولان
طاراثوابی حکیم سوزنی بیت بدزد خواست کمر کاهت از بسی نرمی * که پوشش زبرین
تو بوده آغرده * مؤید الفضلاده و فرهنک ابراهیم قواسده بمعنی فربهی که در پوشش جامه
تنک پان کرده باشد یعنی سمو زلکندن طاراثواب او زرنده پارلنمش لوله ق آغره ع سکون غین

غین معجمه وفتح راء مهمله ایله بمعنی پر یون یعنی تمرکوعلنی که وجود انسانده ظاهر اولور میر
نظمی بیت خلق بدو زشت ر وطبع خسیسی شده * چون بهق و آغره لکه مسی شده
ودخی دائرهٔ پرکاله دیرلر ﴿ آاغشته ﴾ آغشتن لفظندن اسم مفعولدر درت معنایه کلور
اول معروف واوچی دخی بربرلرینه قریبدر هربرینك آخرینه ابدال ومحلنده کورمه استعمال
جائزدر اول قارشمش ویوغرلمش معناسنه شمس فخری بیت شیخ ابواسحق کاندر روز
رزم * خاك را با خون خصم آغشته است * ثانی نمناك ویاش نسنه ایله نرم اولمشه
دیرلر حکیم فردوسی بیت از ایرانیان من بسی کشته ام * زمین را بخون کل آغشته ام *
ثالث اصلانمش معناسنه هرله ایله اولورسه استاد عنصری بیت لاله از خون دل آغشته
متحیرمانده سرکشته * رابع اصلانمقدن طلو اولمش یعنی بولا شوب طولمش شیخ نظامی
بیت زمینش باب زر آغشته اند * تو کویی در آن زعفران کشته اند ﴿ آاغنده ﴾
فتح غین معجمه وسکون نون ایله بمعنی آکنده یعنی طولمش هرنه اولورسه یاصدق ودوشك
وسائر امثالی ومأکولاتدن مویبار وسائر طولمه لر ودخی جمله طلو اولان محسوسها
ومعنا میر نظمی بیت عداوت راد رون دارنده بودی * درونش کبر وکین آغنده بودی
وضم غین ایله ایکی معنایه کلور اول اکیرلك ایچون یوماق اولمش پنبه ثانی برنوع بیوك
عنکبوتدر زهرناك اولور ﴿ آافتاب کاه ﴾ کونش اصابت ایدن محله دیرلر کاه بوندہ اسم مکاندر
﴿ آافتابه ﴾ ابریقدر عموما یاصی ابریقدر خصوصا مولانا جامی در یوسف زلیخا * مثنوی
بدستش داد زرین آفتابه * کنیزی از پیش زرکش عصابه * یکی طشتش بکف از نقرهٔ
خام * بسان سایه اوراکام برکام ﴿ آافتاوه ﴾ بنه اولمعنایه در با واوه قلب اولمشدر
فارسیده اقلاب حروف قاعدهٔ مقرره در ﴿ آافرازه ﴾ سکون فا وفتح راء مهمله وزاء
معجمه ایله شعلهٔ آتش معناسنه در حکیم سوزنی بیت کنم ز آتش طبع تو آفرازه
بلند * ز آفرین تو باشد کز آفرازهٔ من ﴿ آافروشه ﴾ سکون فا وضم را وفتح شین معجمه
ایله برنوع لطیف حلوادر که صنعتی روغن ساده یی قینادوب اوزرینه اینجه الینمش اونی
دوکوب نرم آتش او زرنده ال ایله اوارلرتا که دانه دانه اوله بعده اوزرینه شکر یاخود
عسل مصفایی دوکوب آهسته قارشدررلر بی نظیر سریع الهضم لطیف حلوا
اولور استاد رودکی بیت رفیقا چند کویی کونشا طت * نه بکریزد کسی کرم آفروشه
شاه ناصر خسرو بیت این آفروشه ایست که زاغشت * خوالکرستش هردوقرین یکدیکر
خوالکر مطبخی سو خوانسالار معناسنه در ه کلور فرهنك جهانکیریده مسطوردر که اهل
کیلاندن مسموعدر که آفروشه کیلانه مخصوص برنوع خورش یعنی یمکدر مشهور
ومعروفدر که طریق طبخی بویله در که قاج بمرطه صار وسن سودا بچنده چالقیوب نرم آتش
اوزرنده برمقدار قوییلند قدن صکره اوزرینه شکر یاخود عسل دوکوب قاشق ایله
آمیخته ایدوب خشکه پلاو اوزرینه دوکوب تناول ایدرلر قصرا الفله افروشه وحذف
الفله فروشه دخی دیرلر ورضی الدین نیشابوری یه نسبت اولنان قولده افروشه اوزینه
اولمق اوزرینه منقولدر نتکم مزبور دیمشدر بیت همه جهان شکر لفظ تو کرفت وهنوز *

آفروشه درون میدهی عدو را سپر ل آفریده ع پرادلش عربیده‌کی مخلوق معناسنه طالب آملی درنعت شریف بیت همه از آفرینش برکزیده * همه از نوریك ذات آفریده * ل آفریننده ع پرادیجی عربیده خالق معناسنه آفریدندن اسم فاعلدر منظومه شاهدیدم بیت بیل آفریننده یاره دیجی * رزق ویریجید ر روزی دهنده ل افسانه ع سکون فاو فتح سین ونونله فرهنك جهانکیریده افسانه معناسنه در میر عمادی * قطعه * آن موی که در دستار پیش آمد * زلفست وکاله نه موی وشانه * مردم جستم نه ریش ودستار * حکمت کفتم نه از فسانه ل افکانه ع سکون فا وفتح کاف فارسی ونون ایله ناتمام مطروح اولان ولد عربیده سقط دیرلر کسر سین وسکون قافله انسانده وحیوانده اولور مسعود سعد سلمان بیت شکم حادثات آبستن * از نهیب تو آفکانه کند * فرهنك جهانکیریده قصر الفله وحذف الفله فکانه دخی جائزدر ل آقشته ع کسر قاف وسکون شین معجمه وفتح تاء مثناة ایله کیلار ومخزن معناسنه‌ده کلور میر نظمی بیت زهر چیزی که باشد خوب وزیبا * از ان آقشته پر کرده زکالا ل آگاه وآگه ع فتح کاف فارسی واظهار ها ایله خبردار ومتیقظ ومتنبه معناسنه مصدری آگاهیدن کلور وله بیت پیامی دررسید زانسوی ناکاه * ز احوال ولایت کشته آگاه ل آکسه ع فتح کاف وسین مهمله ایله فرهنك جهانکیریده طرنق برنسنه‌یه ایلشمك ودخی ال ایله طوتوب آصلمغه دیرلر حکیم سوزنی بیت هیچ اهل هوا وبدعت را * چنك دردامن تو آکسه نیست ل آکسته ع فتح کاف وتاء مثناة وسکون سین مهمله ایله محکم باغلنمش معناسنه شین معجمه ایله‌ده مرویدر کمال اسمعیل بیت خود مکن قصه دراز آخر نباشد کم زیان * چون طمع آکسته است از جبه ودستار او ل آکشته ع سکون شین معجمه ایله آکسته مرقوم معناسنه شمس فخری بیت کردن دشمن بزنجیر بلا * انتقام تو بکین آکشته است * ودخی بمعنی آکنده وله ایضا بیت خوری از خوان عالم هرچه داری * ابا وقلیه وآکشته آکنج ل آکنده ع فتح کاف عربی وسکون نونله بوزن تابنده آخور معناسنه که عربیده اصطبل دیرلر وله شمس فخری بیت زانکه از جود خسروی دارم * سبز خنك فلك درآکنده * وضم کافله بوزن آشفته مرویدر ابو العباس بیت روز باکنده شدم یافتم * آخرچون پاتله سفلکان * پاتله بیوك قازغاندر ل آکنده ع فتح کاف عجمیله طولمش مملو معناسنه هرنه اولورسه یاصدق ودوشك وامثالی وکبه وسائر هرنه که طولمق قابل اوله ومأکولاتده مومبا روشیردان وسائرلری جمله‌سنه دیرلر حکیم سوزنی بیت سائل وزائر زکف زاد تو در روز بزم * بدرها کیرند آکنده زمز رجعفری * فرهنك جهانکیریده طویله آخور معناسنه‌ده مرویدر بوایکی معنایه حکیم سوزنی * قطعه لؤلؤ افشان کند دو جزع مرا * عشق آن لعل لؤلؤ آکنده * وان دکر کند کان دران حجره بر سکیزان چوحردرا کنده ل آکنیده ع فتح کاف عجمی وکسر نون وسکون یای تحتانیه ایله آکنده مرقوم معناسنه شاکر بخاری بیت منم درکشور عشقت خنیده * دلی از مهر رویت آکنیده ل آکنه ع کسر کاف وفتح نونله بوزن عاقله قفتان وزبون ویورغان وامثالهم ایچنه قونیلان پنبه‌یه دیرلر حکیم سوزنی بیت شد زمستان وزجودت پنبه میخواهم * ابره

ابره واستروآکنه٘ میخواهم **آلاله** فتح لامین واخفاء ها ایله لاله که معروف شکوفه در
آلانه فتح لام ونون ایله بمعنی لانه که آشیانه دخی دیرلر میرنظمی بیت چه کوهی درجهان همتا نبودی * که در بالای او آلانه بودی * بر معناسی دخی قپو خلقه سیدر وبعض فرهنکلرده سایه معناسنه ده مرویدر **آلغار** ضم لام وسکون غین معجمه ایله تحفة الاحبابده آرغار مرقوم ایکی معناسیله ده متراد قدر استاد رودکی بمعنی اول بیت شیر آلغارکه بیرون جهد از خانه بصید * تا بچنك آرد آهو را وآهو بره را **آلغونه** سکون لام وضم غین وفتح نون ایله قزلجه که زنان یوزینه سورر لر کلکونه وفکرد خی دیرلر استاد منجیك بیت سرخ رویش بالغونه کنیف * رو کرا در نبردکرد د زرد * بو معنایه شمس فخری بیت رخسار روز کارت با خاهیشه کلکون * زانسانکه روی خوبان از رنك آلغونه **آلفته** بوزن ومعنی آشفته ووالہ وحیران معناسنه ده مرویدر استاد لطیفی بیت چو دل در آل غم آلفته باشد * همه حال بدن آشفته باشد * فرهنك جهانکیریده بمعنی درویش بی نوا مسطوردر اما بین الناس لا ابالی وبی قید وتکلف معناسنه مستعملدر **آلفنه** فتح فا وسکون نون ایله بمعنی اندوخته یعنی قزانلمش عربیده مکتسب معناسنه **آلکونه** سکون لام وضم کاف عجمیله بمعنی آلغونه مرقوم **آلنده** فتح لام وسکون نون ایله قپو سورمه سی شاعر دیمشدر بیت کسی کفتار زان خواهنده بودی * پس درخویش را آلنده بودی **آلواه** سکون لام وفتح واو واظهار ها ایله اکیر دیدکاری کوك که عربیده وج دیرلر **آلوچه** مصغر آلودرکه خرده ارکدر بعض نسخه ده چالی یمشیدرکه عربیده انبر بارس دیرلر وبعض فرهنکده کوك دیدکاری که بین الناس قراصیا دیرلر **آلوده** آلودن لفظندن اسم مفعولدر بولاشیق وقاریشق وکاهی ملوث معناسنه وکاهی مرتکب معاصی ومناهی معناسنه ده استعمال اولنور نتکم مولانا عرفی بیت مالب آلوده بهر توبه بکشاییم لیك * بانك عصیان میزند ناقوس استغفار ما معنای اوله یعنی بولاشق معناسنه چغتای لساننده بولقاش ویوقش دخی دیرلر نتکم میر علیشیر بیت ناوکی نینك نیرو پیکانیدن ارتکن توز ایماس * تا که کونکلوم دین که پران اوتی بولقاش قان انکا **آلونه** ضم لام وواو معروف وفتح نون ایله آلغونه مرقوم معناسنه بلکه اندن اختصار اولنمشدر ابو طالب کلیم بیت کلزار شد آلونه کنام زکل اشك کردیم دواداغ فراق همدانرا **آلوه** ضم لام وواو معروف واظهار ها ایله طوشنجل قوشی که عربیده عقاب دیرلر بعض نسخه ده قره قوش مرویدر صیادلر قره قوش عقابدن غیریدر دیرلر **آلہ** بوزن ناله طوشنجل قوشیدر میرنظمی هروی بیت عقل پیران بجا ونوساله * کار شاهین نمیکند آله **آله** ضم لام واظهار ها ایله مجمع الفرسده طوشنجیل قوشیدر آلوه دن مختصردر وله بیت وصلتش خواهد آنکه وآله بود * چون کلنکی که صید آله بود * **آلیزنده** کسر لام وسکون یای تحتانی ونون وفتح زاء معجمه ایله اورکك وبدخوی اولان حیوان که اکثر قاطرده وبعض آتده استعمال اولنور ابو شکور بیت چو آلیزنده شد در مرغزاری * نباشد بر دلش از یار باری **آماده** اسم

مفعولدر حاضر ومهیا معناسنه میرخسرو بیت تودادی بدل کنج آماده را * توکردی بلند آدمی زاده را * اولمش تمش ودوزلمش معناسنه دخی استعمال اولنور شمس فخری بیت سرور بهجت ارباب فضل درکیفر * بفر دولت شاهیست دائم آماده ﴿ آمار ﴾ فتح راء مهمله ایله حساب ودفتر معناسنه که آوار دخی دیرلر آمارکیر محاسب معناسنه اولور ﴿ آماه ﴾ اظهار ها ایله یعنی آماس شیش که عربیده ورم دیرلر شرف شفروه * قطعه * شیرکر مالش عدلت تود باغت یابد * کردنش نرمتر از نیفهٔ روباه بود * خصمت ارفربهی یافت زمعجون غرور * چه شود فربهی طبل زآماه بود ﴿ آمخته ﴾ ضم میم وسکون خا وفتح تاء مثناة ایله آموخته لفظندن اختصار اولنمشدر اوکرنمش معناسنه کذا فی مجمع الفرس ﴿ آمد ﴾ ایکی معنایه در اول اسم مفعولدر ماضیده وحالده استعمال اولنور کلمش وکلدی دیمکدر ثانی بدیهه ولطیفه معناسنه امیرخسرو بیت بارها در شدی بمجلس خاص * که نوازن بدی وکدر قاص * کاه کفتی بشوخی آمدهٔ * که نمودی بعشوه شعبدهٔ ﴿ آمله ﴾ کسر میم وفتح لام ایله املج دیدکاری دارودر کابلی نوعندندر اما اندن کوچکدر قبوغی استعمال اولنوب چکردکی آتیلور طب کتابلرنده قشر املج یا زیلور نوشدارو ترکیبنک جزو اعظمی در ﴿ آمنه ﴾ فتح میم ونونله بوزن امده یغلمش اودون بعض نسخه ده یارپاوب یاقفه حاضرلنمش اودون یعنی میرزا ابراهیم الف ممدوده ومقصوره ایله ده روایت ایلمش حکیم سوزنی بیت هزار آمده هیزم همه زکوه خشک * نهاده اندچوانبار ومن درانبارم * خشک فتحتین ایله مجمع الفرسده نام کوه مسطوردر ﴿ آموده ﴾ درت معنایه در اول نسخهٔ میرزا ابراهیم ده بمعنی آراسته شیخ نظامی بیت دو خرکه داشتی خسرو مهیا * برآموده بکوهر تاثریا * بو معنایه امیرخسرو بیت دکر باره در جنبش آمد نشاط * برآموده شد خسروانی بساط * ثانی بمعنی آمیخته یعنی قارشمش شیخ نظامی بیت بخوی خوش آموده به کوهرم * برین ز بستم هم برین بکذرم * ثالث فرهنک جهانکیریده اینجو ولعل وامثالی جواهرکه اپلکه دیزلمش اوله شیخ نظامی بیت برآموده جوهر بمشکین کمند * فروهشته برکوهر آکین کند * رابع بمعنی پرکرده وله بیت کذارندهٔ طرف کوهر فروش * سخن رابکوهر برآموده کوش * ودخی آمودن لفظندن اسم مفعولدر اوکرنمش معناسنه ﴿ آمه ﴾ بوزن نامه دوات معناسنه که دواستان وخواسته دخی دیرلر عربیده محبره معناسنه حکیم طرطری بیت ای ترائینک آمه نی خامه * لوح تعلیم تخته نردست * فرهنک جهانکیریده بمعنی آمتهٔ مرقوم مرویدر ﴿ آمیزه ﴾ کسر میم وسکون یای تحتانی وفتح زاء معجمه ایله ایکی معنایه کلور فرهنک جهانکیریده اول بمعنی آمیخته حکیم سنایی بیت کردکرده بسی سخن ویزه * نیک وبد خیره درهم آمیزه * مصدری آمیزیدن اولور ثانی بمعنی مباشرت جماع ﴿ آمیژه ﴾ زاء عجمیله مجمع الفرسده مرد دوموی یعنی قرغل عربیده کهل دیرلر شمس فخری بیت هرکه با بنده کان شاه جهان * دارد اخلاص نسبت ویژه * پیرکردد ولی یقین نبود * درجهان رنک مویش آمیژه ﴿ آمیغه ﴾ کسر میم وسکون یای تحتانی وفتح غین معجمه ایله بمعنی آمیخته کذا

كذا فى فرهنك جهانكيرى ﯖ اانچه ﭼ آنله چه‌دن مركبدر آن اشارت بعيدوچه نه ديمكدر
معناى تركيب اولنه ديمك اولور وآنى ديمك معناسنه ده كلور شيخ سعدى . بيت آتش
سوزان نكند با سپند * آنچه كند دود دل مستمند ﯖ اانسته ﭼ فرهنك ميرزا ابراهيم‌ده
كسر نون وسكون سين وفتح تاء مثناة ايله براوت كوكيدر خوشبومشكك دخى ديرلر وفرهنك
جهانكيريده فتح نونله بوزن وارسته براوتك كوكيدر عربيده سعد ديرلر ضم سين ايله ولسان
هنديده موثه ديرلر ﯖ اانكاه واانكه ﭼ كلاهما بسكون النون وفتح كاف عجميله اول وقت
ديمكدر نظام استرآبادى * قطعه * زيمن ويسر وارستم زفوق وتحت بكذشتم * برين
خالى مكان آنكه كشتم لامكان پيما * هزاران ساله راه لامكان آنكه برون كشتم * زقصر رفعت
سلطان دين شد آسمان پيدا * بو بيتلرده اندن صكره معناسى ده استنباط اولنور
ﯖ اانكه ﭼ سكون نون وكسر كاف عربى واخفاء ها ايله آن ايله كه‌دن مركبدر اول كمسنه
معناسنه وكه ادات حرفيدركه مابعدينى ما قبلنه ارتباط ايچون ايراد اولنور وكاهى اسم
استعمال اولنديغى برذمنه نك ذاتنه استدلال ايدركاهى عربيده اولان مع هذا معناسنه
ايراد ايدرلر نتكم مولانا عرفى . بيت با آنكه يقين است كه در كلشن فردوس * صد كل بتهى
دستىء هرخار فروشند ﯖ ااوارچه ﭼ آوار لفظنك تصغيريدر وقت حساب معناسنه
ابوالمعانى . بيت بيك ثواب نيابند غير معصيتم * اكر نظر بكنند آوارچه ام بروز حساب
ﯖ ااوار ﭼ فتح واو وراء مهمله ايله آمارء مرقوم معناسنه در استاد معزى . بيت پيش ديد
بماندست كه ملك ملكانرا * ازند يوان تو آوار ودفتر * رساله حسين وفائى ده آوار اول دمور
خرده لريدركه نعل دلوكندن چقار . برمعناسى دخى وطن ومسكنندن دور اولمش ديمكدر شمس
فخرى . بيت شكوه تاج كيان وارث ممالك جم * كه از ممالك آوار كرده است اورا ﯖ ااوازه ﭼ
فتح زاء معجمه ايله صدا ومقام ايله اوقق ودخى غيرت معناسنه ابوالمعانى . بيت چنان شد
است برون شهر تش زاندازه * كه رفته است همه آفاق صيت وآوازه ﯖ ااواه ﭼ اظهار
ها ايله آواز معناسنه دركه آواد دخى ديرلر حكيم اسدى . بيت زمنزل بمنزل همى شد جهان *
سبك همچو آواه بكوش از جهان ﯖ ااورچه ﭼ آوارچه مرقومدن مخففدر حساب معناسنه
استاد لطيفى . بيت هر آنكو خرمزاج وغرچه باشد * وراچه قول وچه آورچه باشد
ﯖ ااوردكاه واوردكه ﭼ كلاهما بكاف الفارسى جنك يرى محل معركه آورد جنكدر كاه وكه
اسم مكاندر حكيم فردوسى * مثنوى * نهادند آوردكاهى بزرك * دو جنكى بكردار غنده كرك
صف آراى اين لشكر كينه خواه * چنين بست صفهاى آوردكاه * مثال ثانى ميرنظمى . بيت
كهان مهمان خواست در صحكه * نها دندر وسوى آوردكه ﯖ ااورده ﭼ برعلتدر انسانده
وحيوانده طرنق دبنده واقع اولور وله . بيت عدو بت چو نتوان بخارد سرش * شد آورده دو
ناخن كارخوش ﯖ ااورﻡ ﭼ سكون واو وفتح راء مهمله ايله بوزن ومعنىء آبره قفتان ويصدق
ودوشك يوزى وهرنه كه آسترلى اوله لابد يوزى اولور اول يوزه آبره وآورم ديرلر حرف
با ايله واو ميانه تبادل اولديغى شايعدر ﯖ ااوله ﭼ سكون واو وفتح لامله بمعنى آبله كسنه
واوايله صحيحى درقبرجق كه وجود انسانده ظاهر اولور ابوالمعانى بيت زآتش هجرت

چنان جان ودل من سوخته * صد هزاران اوله پیدا شدلك درسینه ام ی آوه ع فتح واو
واظهار ها ایله بوزن اکه آه دیمکدر حضرت مولا * مثنوی * همچو مجنونی که بشنید از یکی
که مرض آمد بلیلی انده کی * گفت آوه بی بهانه چون روم * وربمانم از عبادت
چون شوم * واخفاء ها ایله بوزن کاوه اوج معنایه کلور اول شهر ساوه قربنده بر شهر مختصر
اسمیدر ثانی کربچ وکرمید پشوردکاری اوجاق ثالث صدا وندا ایچی معناسنه ی آویخته
آویختن لفظندن اسم مفعولدر آصلمش معناسنه ابو المعانی بیت هرکس از اعمال خود کرنیك
وبد یابد جزا * تو نه بینی هر بزی از پای خویش آویخته * ودخی قصابلرك ات
اصدقلری چنکال وهرچنکال که نسنه آصیلور ودخی اطراف وجوانب معناسنه ده رسیده
نظردر ی آویزه ع کسر واو وسکون یا وفتح زاء معجمه ایله آویخته مرقوم معنالریله مترادفدر
وبمعنی کوشوار یعنی کوپه که قولاغه تخور لر مولانا هاتفی بیت در نظم من دز تمام جهان
شد آویزه کوش شاهنشهان ی آویژه ع زاء فارسیله بمعنی کوشوار کوپه که آیاقلی اوله
لواحد من الشعراء * رباعی * ای از تو مرا کوش بر ودیده تهی * خوش آنکه زکوش پای در دیده
نهی * تو مردم دیده نه آویژه کوش * از کوش بدیدا که در دیده بهی * ودخی اوزم
وخرما صالقملری وقواق وسکوت اغاجلرنده صالنان نسنه لر وامثالنه دیرلر ی آویشه ع
کسر واو وسکون یای تحتانی وفتح شین معجمه ایله براوتدر قوریدوب بعض ترکیبه جزو
ایدرلر آویشن مرقوم کبی ترکیبده ککیك اوتی دیرلر طبیب یوسفی * قطعه * آویشه خوری
چو نیم مثقال * بیرون برد از تن تو بلغم * نیکو بود از برای معده * قوت یابد زو جکر هم فارغ
کند ت زد دسینه تشویش سپرز راکند کم ی آه ع کلمه عذا بدر شدت وغضب وغم ومحنت
اصابتنده استعمال اولنور یعنی مشغوف ومعلول ومریض ومجروح اولانلرك درونندن
خروج ایدن صوتدر واهل دردك الم وغم وغصه دن دردناك نفسیدر ی آهازیده ع
فتح ها وکسر زاء معجمه وسکون یای تحتانیله ی آهته ع سکون ها وفتح تاء مثناة
واخفای ها ایله ی آهخته ع فتح ها وسکون خاء معجمه ایله کلهم بمعنی کشیده یعنی مذکور
اوج لغت قد کشیده وشمشیر کشیده وآته قولان چکمك وعمارت طولانی وهرنه یرده که
چکلمك تعبیری صحیح اوله آنلرده استعمال اولنور حکیم اسدی * مثنوی * براهخت
خرطوم فیل از زره * به پیچید وچون رشته بر زد کره * بکرزش چنان کوفت زخم درشت
کش اندر شکم ریخت مهره ز پشت ی آهانه ع فتح ها ونونله مطلق دپه کرك انسان وحیوانات
کرکسه طاغ دپه سی اولسون مثالی شمس فخری بیت بر سر دشمن کند قهر تراز وزوغا
مغفرش چون مهر بر تابیده بر آهانه را ی آهسته ع فتح ها وتا وسکون سین ایله
تأنی وتدریجله حرکت وعجله سز ایش ایتمك مولانا صائب بیت بساغر نقل کرد از خم
شراب آهسته آهسته * بر آمد از پس کوه آفتاب آهسته آهسته * ونرم وملایم طوتمق
معناسنه حکیم سنفایی بیت آهسته صبا دست دران پیرهن انداز * یك کل ز کریبانش
بدزد وبمن انداز ی آهن پایه ع لفظ مرکب اولدوغی ظاهردر کباب شیشی نك آیاقلری که
او زرنده کباب چویرولر اما مجمع الفرس ده باء موحده ایله خمیازه معناسنه درکه اسنودهان درج

اساودهان درن دخی دیرلر ل اآهنجه ع فتح ها وجیم وسکون نونله دموزچنبرکه بعض نسنه لره
ایدرلر ودخی جلا هلرك متوت دیدکلری کنارکیردموری اثیرالدین اخسیکثی * قطعه *
زتشریف صاحب بگویم که من * بفریادم ازصاحب مخزنش * توخود حله کیر برقد دور
ببغداد خلد برین معدنش * زآغاز جبریل آهنجه کار * بفرجام ادریس پاکوزنش *
امامشکلاتده آهنجه هو الرسن الذی یجربه الغزل حالة المسح فی الصخر وغیرها مسطوردر
ل اآهنه ع فتحتینله آهنجهٔ مرقوم معناسنه در معنای اولنده شاعر دیمشدر بیت
بند عشقش رفتم ازخودا کرمانع شده * دردآه حسرتم برکردن دل آهنه * بو بیتدن
فهم اولنور که مجرملرك کردننه اوردقلری دمور اوله اسم عام اولمقده جائزدر ل اآهوبره *
واآهوون ع ایکیسیده جیران یاوریسی که آهو کیك وبره قوزیدر ورن دخی بره معناسنه
ابوالمعانی بیت آهوبره صیاد فریبست دوچشمش * آهوی خطا زان همه افتاد بصحرا *
ل اآهیانه ع کسرها وفتح یای تحتانی و نونله دماغك بالا سنده اولان کموکه عربیده قحف
دیرلر ل اآهیخته ع کسرها وسکون یای تحتانی وخاء معجمه وفتح تاء مثناة ایله آهختهٔ
مرقوم معناسنه شمس فخری بیت خسرواصاحبقرانا صفدرا * یعنی تیغ انتقام آهیخته
ل اآهینابه ع فتح ها وسکون نون وفتح یای تحتانی بعده باء موحدهٔ مفتوحه ایله
خمیازه معناسنه که دهان درن واسا وفارژه دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ل اآید ع
سکون یای تحتانی وفتح دال ایله صیزندی صو اولسون غیری اولسون عربیده ترشح
معناسنه ل اآیشته ع کسر یای تحتانی وسکون شین معجمه وفتح تاء مثناة ایله ل اآیشنه ع
تاء مثناة یرینه نونله ل اآیشه ع کسر یای تحتانی وفتح شین واخفای ها ایله اوچیده فرهنك
جهانکیریده ایکی معنایه در اول جاموس معناسنه ثانی جاپلوس ایتمك معناسنه در مثال معنیٔ
اول میرنظمی بیت بعیب مردمان دیدن مکوشی * مسازی آیشه با چشم کوشی ل اآینده ع
فتح یای تحتانی وسکون نونله اسم فاعلدر کلیجی معناسنه ل اآینده ع ضم یای تحتانی
وسکون نون ایله بیهوده کو و پریشان کفتار وسبکسر معنالرینه میرنظمی بیت نشین
باعاقلان وکاردانا * که آینده سخن نشنیدن اولی ل اآییژه ع کسر یای اول
وسکون ثانی وفتح زاء فارسیله شرارهٔ آتش معناسنه ابوالمعانی بیت زاتش غم رفته
آییژه باوج آسمان * سرزده طوفان آتش از تنور سینه ام ل اآییشه ع کسر یای
اول وسکون ثانی وفتح شین معجمه ایله آیشهٔ مرقوم معناسنه میرنظمی بیت درافعال نکو باشی
همه کار * بمردان آییشه کردن بود عار ل اآیینه واآینه ع کلاهما معروف که عربیده
مرآت معناسنه شیخ سعدی بیت تامل درآیینهٔ دل کنی * صفایی بتدریج حاصل
کنی * حکیم اسدی بیت تنت آیینه سا زهردو جهان * ببین اندر وآشکار ونهان *
انجق فرقلری نظمده وزن اقتضا سنجه اولور ل مع الیا * اای ع آمدن لفظندن صیغهٔ
امر ووصف ترکیبدر مولانا جامی در نعت شریف بیت کرده نعلین جلالت درپای *
ازدر خانه خرامان بدرآی ل اابادانی ع معمور مکان معناسنه آخرنده که یای نسبتدر
عمارته منسوب اولان مکان ویای وصفیه دخی اولور ل اآب آشامی ع ایچه جك صو

دیمکدر اضافتله یعنی آب آشامه مضاف اولور آخرنده کی حرف یا صفت ایچوندر میر نظمی
بیت اکر ساقی می نابش نیارد * بجایش آب آشامی بیارد ق آباء علوی چ یعنی
کواکب سبعهٔ سیاره کذا فی شرفنامه ق آب زندکانی چ یعنی آب حیات لفظ مرکبدر
برجزوی آب اولدیغی ظاهر و برجزو بیله زندکی در و برجزو بیله الف ونوندر که زندکنیک
یا سی حرف نسبتدر والف ونون نسبتی تأکید ایچوندر میر نظمی بیت حیات افزای نطق
جاودانی * لطافت بخش آب زندکانی ق آب سردی چ روز کاردن صوغمش صو
صو قلغه منسوب صو دیمک اولور ق آبی چ کسر با ویای معروف ایله اوج معنایه در اول
ایوا دیدکاری معروف میوه در عربیده سفرجل دیرلر حکیم سنائی بیت چرا بر یک زمین
چندین نبات مختلفدر وید * ز نخل ونار وسیب و بید چون آبی وچون زیتون * ایوانک
اوزرنده اولان غباری نوخط محبوب عذارینه تشبیه ایتمشلردر نتکم مولانا امیدی
* مثنوی * آب که بود بر وغباری * نوخط ذقنی بود زیاری * کردر برقان فتاده باشد *
بس رو به بهی نهاده باشد * بر آدی دخی به در کسر باء موحده واظهار ها ایله معنای
ثانی اوردککه مرغ آبی دخی دیرلر صوده تعیش ایتدیکیچون ثالث برنوع ایری وآبدار
اوزمدر ق آتش فارسی چ وجود انسانده ظاهر اولور برعلتدر عربیده نار فارسی دیرلر
کتب طبیده مسطوردر کدنار فارسیله جمره برعلت اوله اما بعض اطبا خصوصا متأخرین
ایکی مرضدر ماده لری بر اولمغله بربرلرینه قریبدر سببی هیجان صفرادر علت مزبوره آتشلک
دیدکاری علتدن غیریدر صفرا متعفن اولوب خرده قبرجقلر ظهور ایدر صاری رنک اولور
صاحبی اکثر زمانده حرارتده اولوب سوزناک وشدید چرکی ووجعی وصاری صوری
قیناتوب دوکیلور دکدیکی یرده غیری قبرجقلر ظاهر اولور علت شدیده اولدیغنه استاد
دیمشدر * قطعه * دل بین که مراغم که مهمان آمد * وز عشق که برسرم طوفان آمد *
از آتش پارسی روانسوز تراست * این عشق که از خاک خراسان آورد * بعض فرهنکلرده
نخاله یعنی اوچق معناسنه مذکوردر حکیم خاقانی حضرت حضره خطا بادیمشدر بیت
دیده مرا کرفته لب آتش فارسی زتب * نطق من آب تازبان برده بنکتهٔ دری ق آتشی چ
آتشه منسوب نسنه لره وکاه یای وصفیه ایله آتش صفت معناسنه حدت طبع وتند
وتیز مشرب اولان آدمه دیرلر میر نظمی بیت جهان سوختی تا کی این شعله پوی *
مشو آتشی ای شهی تند خوی ق آدمی چ بو یادخی کاه نسبت وکاه صفت استعمال
اولنور میر نظمی بیت ندیده کسی اینچنین مشربت * پری صورت وآدمی
طینتت ق آرای چ فتح راء مهمله ایله آرایدن لفظندن صیغهٔ امر ووصف ترکیبی
اولور انجمن آرای وجهان آرای کبی طالب آملی بیت زدم خوش درجوانی برطریق
معصیت پائی * کنون در بزم طاعت نیست چون من مجلس آرائی * بو بیتدن اسم فاعل
اولمق استنباط اولنور ق آری چ کسر راء مهمله ویای معروفله جوابده بلی واوت دیمکدر
عربیده نعم معناسنه مولانا عرفی بیت اقبال کرم میکزد ارباب همم را * همت نخورد
نشتر آری ونعم را * وله در تعریف اسب بیت پیراست وعلی بجوش زان فزوده ام * آری

آری بو درعایت پیر علیل فرض ﴿ اآری ﴾ فتح راء مهمله ویای مجهول ایله دیش دیمی
آره مرقوم معناسنه ودخی آچلمی معناسنه ده مرویدر ﴿ اآزادی ﴾ فتح زاء معجمه وکسر
دال مهمله ایله ایکی معنایه دراول بی قید اولمق ثانی حمد و شکر معناسنه بو ایکی معنایه
حکیم فردوسی بیت هم آزادی تو بیزدان کنیم * همی پیش آزاد مردان کنیم ﴿ اآزمای ﴾
آزمودن لفظندن اسم مصدر در آزمایش کبی کاهی صیغهٔ امر ووصف ترکیبی استعمال اولنور
﴿ اآسانی ﴾ فتح سین مهمله ایله اوچ معنایه دراول راحتلق معناسنه مولانا عرفی بیت
ز دیده رفتی ومردم همان نفس فریاد * که بی تو مردم وآنکه چنین باسانی * وله بیت
لب توجرعه ده بادهٔ دل آشوبی * غم تو شانه کش طرهٔ تن آسانی * ثانی ضد دشوار در
آخرنده کی یا یای مصدریه طالب آملی بیت قفس بزین دل چون صعوه نشکنی هرچند *
همای قدس بدام آوری باسانی * ثالث خواب وآسایشه دیرلر معنای اول ایله بو معنا
بربرینه قریبدر حکیم سنایی بیت روز بیکاری وشب آسانی * یدوسی برسریر سلطانی
﴿ اآسای ﴾ ایکی معنایه در اول آسایدن لفظندن صیغهٔ امر ووصف ترکیبدر ثانی
ادات تشبیه در فلان آسای فلان کبی حکیم خاقانی بیت صبحدم چون کله بند دآه
دود آسای من * چون شفق در خون نشیند چشم شب پیمای من ﴿ اآستانی ﴾ آستان
قپواشکی در آخرنده کی یا حرف کاه نسبت وکاه صفت اولور وکاهی وحدت استعمال
اولنور طالب آملی بیت سری چون نقش پای دوست یا افتاد کان دارم * ازان بر آسمانی
برکزیدم آستانی را ﴿ اآسمانی ﴾ بویا وصفیه در آسمان کبی اولان معروف رنکدر هرنده
اولورسه تشبیها استعمال ایدرلر بو محلده خاطر پرفتوره ترکی بیت لایح اولمغین ثبت اولندی
بیت هوای سنبلیده سیرسنبلزارا علادر * زمینی آسمانی کوستراو زکه تماشادر ﴿ اآستی ﴾
سکون سین وکسر تاء مثناة ایله آستین لفظندن ترخیم اولنمشدر حکیم خاقانی بیت روح الله
ارز آستیٔ مریم آمدست * صد مریمست روح ترا اندر آستین * ابو المعانی بیت دستبوس
او نباشد تا نصیب بندکان * ساعد سیمین خود دارد نهان در آستی ﴿ اآسنی ﴾ سکون سین
وکسر نونله قومه عورت که وسنی وآسی دخی دیرلر کذا فی لغة المعتبره ﴿ اآسی ﴾ کسر
سین مهمله ایله قومه عورت یعنی بر آدمک ایکی یا اوچ عورتی اولور بربرینه قومه دیرلر
ابو المعانی بیت درجهان راحتی نمی یابد * هرکسی شوی آسی می باشد ﴿ اآشتی ﴾
سکون شین معجمه وکسر تاء مثناة ایله بارشمق که عربیده صلح دیرلر مولانا هاتفی بیت کرکارشود
باشتی دیر * زان پس منم وسنان وشمشیر * مولانا عرفی مقابلی ایله ذکر ایتمشدر بیت
جنک آتش آشتی آتش مدارا آتشست * خوش سروکاری از آن بدخو مرا
تا آتشست ﴿ اآشکوی ﴾ سکون شین معجمه وضم کاف عجمی وواو معروف واظهار
یا ایله قصر وچار طاق وعالی مکان معناسنه استاد دیمشدر بیت تویی که از غرف
آشکوی طارم چرخ * نزول یافت بایوان حد تو تنزیل ﴿ اآشنای ﴾ اظهار یا ایله
آشنا معناسنه در ﴿ اآشنایی ﴾ یای مصدریه ایله بلشلک معناسنه اولور خواجه
سلمان بیت دلت را با غم عشقت بمعنی آشنایی ده * که تن را آشنا کردن نمی شاید درین

دوبا * آشنای ثانی سیاحتدر ﴿اافتابی﴾ سایبان یعنی کولکه للك مولانا وحشی
پیش روی تو آفتابی زلف * زیر زلف تو سایه پرور گل ﴿االای﴾ بوزن طلای یعنی آلوده
شدن طالب آملی بیت لبش کاهی بخواهش لقمه آلای * ولی در زیر لب لخت جگرخای
﴿االی﴾ سکون لام وکسر نون ایله قپو سوزمه سی میرنظمی بیت وصف عدل حکومتش
این بس * نیست حاجت بالنی درکس ﴿االوی دشتی﴾ کوکم دیدکاری طاغ یمشی بعض
یرلرده الچ که عربیده زعرور دیرلر بر نوع طاغ یمشیدر ﴿االی بالی﴾ کراس که آلوبالو
دخی دیرلر نعمة الله فشنه دردیمش ﴿ااماتی﴾ صغنق معناسنه ودخی دارالحربدن
استیمان ایله اسلام دیارینه کلان کفره که عربیده مستأمن دیرلر بعض نسخه ده خراجکذاره
دخی دیرلر ابو المعانی بیت بدور دولت تو هیچکس زنجید ند * حسود جاه تو هم میشد نه
آمانی ﴿اامای﴾ سروری کاشی مجمع الفرسده یعنی آراینده وساخته کننده یعنی
دوزوب قوشیجی دیمك اولور دیمش شیخ نظامی بیت کواکب راز قدرت کارفرمای * طبایع را
بصنعت کوهرآمای * وآمودن لفظندن صیغهٔ امر اولور بیارای وساخته کن معناسنه
کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿اامو ی﴾ ضم میم وواو معروف واظهار یا ایله
ترجمه سی مرور ایدن آمو معنالریله مترادفدر شاعر دیمشدر بیت درجهان تاکه آب چشم
منست * آب آموی درنمی کنجد ﴿اانکاهی * واانکهی﴾ اولوقت واند نصکره
معناسنه ده استعمال اولنور کمال اسمعیل بیت ترك بدی مقدمهٔ فعل نیکی است *
کاول علاج واجب بیمار احتماست * خودنفی باطل اول لفظ شهادتست * کاول اعوذ
وانکهی الحمد والضحی ست ﴿ااوای﴾ آواز معناسنه اوا دخی دیرلر بویا حرفی جای
وامثالنده اولان یاکبیدر حذف اولنسه معنایه خلل کلمز ﴿ااوردنی﴾ واوك فتحیله
وضمیله جائز هدایا وارمغان وپیشکش معناسنه آوردن کتورمکدر آخرنده یا حرفی
لیاقت معناسنه در خوردنی وپوشیدنی کبی مولانا هاتفی بیت ز آوردنیهای شاهانه نیز
دران عرضه که برد بسیار چیز ﴿ااوری﴾ بوزن داوری آور مرقوم معناسنه در آخرنده کی
حرف یا نسبیدر محمد هندوشاه صحاحده وسروری مجمع الفرسده یعنی صاحب یقین
درست یعنی اعتقاد پاك صاحبی دیمشدر ابو شکور بیت کسی کو بمحشر بود آوری *
ندارد بکس کینه وداوری ﴿ااهستکی﴾ کاف تصغیر ویای مصدریه ایله نرملك وتأنی
ایتمکلك ﴿ااهن سای﴾ دمور ازیجی معنای ترکیبیدر مراد اکه دیمکدر که دمور اکه لرلر
سای سایید ندن اسم فاعل صیغه سیدر ابو المعانی * قطعه * دلت زآهن سردنی سخت
تر * چرا بند هرکز نکرد داثر * چو آهن سای در دست حداد * بتدریج باشد دروکارکر
﴿ااهوای﴾ سکون ها وفتح واو معروفله نهر جیحون کنارنده معروف برشهر اسمیدر
﴿ااهوزی﴾ ضم ها وواو مجهول وکسر راء مهمله ایله خردل معناسنه در ترکیده قچی
وهندولسانندهراسی دیرلر مولانا شهاب طلحه در صفت اسب بیت وقت برجستن چو
آهو پیست تند * کاه بررفتن چو آهو دست تیز ﴿اایینه اسکندری﴾ اسکندر ذو القرنینه
منسوب اولان آیینه در حکما علم حکمتله تصنیف ایلمشلر ولب دریاده بر میل اوزرینه وضع

وضع ایلشلرکه دریادن کلن کمیلر بو زمیلدن زیاده یردن ایچنده کوزینوردی وایچنده اولان
دوستیمیدر ویاخود دشمنمیدر معلوم اولوردی تصنیفنی حکیم ارسطویه نسبت ایدرلر
ومجازا باده طلو جامه ده دیرلر خواجه حافظ بیت آیینهٔ سکندر جام جمست وبنکر * تا بر
تو عرضه دارد احوال ملك دارا ﴿ ایینهٔ چینی ﴾ جوهردار فولاددن دوزلمش بر آیینه در
خاصه سی اولدیغنه طبیب یوسفی دیمشدر * رباعی * آنرا که رسد از مرض لقوه کزند *
باید که بیاد دارد از من این پند * آیینهٔ چینی بنظر آورده * در خانهٔ تاریك نشیند یکچند
بو رباعی نك مضمونی برکسنه لقوه مرضنه مبتلا اولسه لقوه اغزا کلمکدر آیینهٔ چینی یه برقرا
کواوده اوتوروب برازا یام نظر ایله دیمکدر ﴿ باب الالف المقصورة المفتوحة مع الالف ﴾ ابا ﴿
اصطلاح فردوسی ده بمعنی با مع معناسنه الف زیاده سیله شهنامه ده چوق محلده ایراد اولنمشدر
بو قولی مؤید شهنامه ده بیت ابا شهریاران لشکرشکن * چها باخت این روز کار کهن وله بیت
دوم خیمه برطرف جیحون زنم * ابا دشمنان دست در خون زنم * کتاب محمودیده ومجمع الفرس ده
وشرفنامه ده بو معنایه روایت اولنمشدر ﴿ ابرکابشا ﴾ فتح باء موحدهٔ اولی وکسر ثانیه
وکاف وشین معجمهٔ مفتوحتین ایله خانهٔ عنکبوت معناسنه کذا فی مجمع الفرس ﴿ ابرکاکیا ﴾
بوزن ومعنی ابرکابشا کاف اول عجمی وثانی عربیله در کذا فی المجمع بو معنایی مؤید استاد لطیفی
بیت ذلیل توا برینست پوشای حق * نه سستیست همچون ابرکاکیا ﴿ ابستا ﴾ ممدوده
ذکری مرور ایدن آبستا معناسنه در خسروانی بیت چو کلبن ازکل آتش نهاد عکس
افکند * بشاخ او بر دراج شد آبستا خوان ﴿ ابوخلسا ﴾ ضم باء موحده وفتح حا وسین وسکون
لام ایله اعشابدن براوتدر شکاردخی دیرلر ﴿ ادهجا ﴾ سکون دال مهمله وکسر ها وفتح جیم ایله چهره
معناسنه کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿ ارسطولونیا ﴾ قرغه دوکلکی دیدکلری دارو در میر
نظمی بیت با ابوخلسا ارسطولونیا * طبع بدرا برنمی باشد دوا ﴿ اردهٔ خرما ﴾ سکون
را وفتح دال مهملتین ایله چنکل خرمادر کذا فی شرفنامه ﴿ ارغا ﴾ سکون را وفتح غین معجمه
ایله ارمق معناسنه در ارغاب وارغا ودخی دیرلر شاه داعی شیرازی بیت بردور خسارش دوارغا
از دو چشم * رفته از دست خیال ش خواب چشم ﴿ ارمیا ﴾ سکون را وکسر میم وفتح یای
تحتانیه ایله بنی اسرائیل پیغمبرلرندن بر پیغمبر ادیدر الف مضمومه ایله ده مرویدر ویای مشدده
ایله ده تجویز ایتمشلر شیخ روزبهان قدس سره العزیز قسمیه لرنده بیوررلر بیت بلطف
شیث بمهر بر فعت ادریس * باب دیدهٔ نوح وبحلم ارمیا ﴿ ازا ﴾ فتح زاء معجمه ایله مصطفکی
مساقرکا نقله صاحب وسیلة المقاصد بو معنایه میر نظمی بیت به پیش بزرکان مشو ژاژخا *
مکن ذردهن هر سخن را ازا ﴿ اژدرها واژدها ﴾ کلاهما بزاء الفارسی اصلی اژدر در ها والف
الحاق ایدوب اکثریا جمع صیغه سیله استعمال ایدرلر لکن جمع دکلدر درت معنایه
کاور اول غایت بیوك یلاندر و دیرلرکه یلانك عمر طبیعیسی بیك ییلدر آفت ایرشمیوب
یلشد قجه اژدر اولور وایا قلری چقار کمال اسمعیل . بیت کنج را بر سر اکر رسم بود
اژدرها * کنج حسنی وترا زلف چو ثعبان بر سر * بو معنایه شمس فخری بیت
شیر در بیشه اژدها در کوه * بفکند از نهیب تیغ تو پشك * خواجه سلمان بیت مراد

وكام دنياوى مضرچون زن زهرمار آمد * ز بهر زهر هر ساعت مرو دركام اژدرها * ثانى
مرد شجيع ودلاور وخشمكين بو ايكى معنايه استاد ديمشدر بيت شه چو در رهكذر بلا را
ديد * اژدها شد چو اژدها را ديد * ثالث حكيم فردوسى شهنامه ده پادشاه ظالم
معناسنه عموما وضحاكه خصوصا ديمشدر بيت بدانست كان خانه اژدهاست * كه جاى
بزركى وجاى بلاست * وله ايضا بيت بران محضر اژدها ناكزير * كواهى نوشتند برنا
وپير * بو معناده اصلى اژدهاكدر تخفيفا كافى حذف ايدوب اژدها ديرلر رابع علم
سنجق يعنى سنجاغك باشنده كى اكثر اژدها پيكر اولدوغندن در خواجه سلمان بيت
اژدهاى علم عزم ورا بهر عدو * عقرب از پيش دوان نيش در دنبال است * وشاعر ديمشدر
بيت كشاده دهان اژدهاى علم * كه شير فلك را درا رد بدم * كاهى سنجاغه دخى دينلور
سيف اسفرنكى بيت درسايهٔ اژدهاى رايت * رويد بدل كيا مارتم ازدست پزا
وازدست فزا ايكيسيده مترادف المعنى در ايكى معنايه در اول ساج اوزرنده پشن يوفقه
اتمك اشكوه دخى ديرلر ثانى نشان حكم پادشاهى كه بركسنه يه خراج وتكاليفدن معافيت
ايچون ويرورلر كذا فى التحفه ازيرا كسر زاء معجمه وسكون ياى تحتانى وفتح راء
مهمله ايله از براى آن ديمك معناسنه در حضرت مولانا بيت بكودل راكه كرد غم نكردد *
ازيرا غم بخوردن كم نكردد * كاهى الف اولى يى حذف ايدوب زيرا ديرلر تركيده دخى بو
معنايه استعمال ايدرلر حكيم اسدى بيت ازيرا كه پيلان ديكر بكين * بران سوى كشتند
دوندار كين اسا فتح سين مهمله ايله الف ممدوده ده ذكرى مرور ايدن آسا معناسنه در
استاد ابو الفرج رونى بيت عزم وجزمش بجنبش وبسكون * آسمان وزمين اسا باشند
استا سكون سين مهمله وفتح تاء مثناة ايله فرهنك جهانكيريده ولايت رستمدارده
بر قلعه اسميدركه متانت وحصانتده تمام شهرتى واردر اسما نام كريمهٔ حضرت
امير المؤمنين ابو بكر الصديق رضى الله تعالى عنه وابنته والدهٔ مكرمهٔ عبد الله بن زبيردر
رضى الله عنهما ودخى نام زوجهٔ حضرت حسن المجتبى بن حضرت على المرتضى در رضى الله
تعالى عنهما ودخى شرفنامه ده بر عورت اسميدركه اسمعيل نام بركمسنه نك معشوقه سى ايدى كه
اسما بنت اسما ديرلردى حكيم خاقانى بيت سخن بهست كه مانند زمادر فكرت * كه يادكار رهم
اسمانكو تر از اسما * بو اسمانك برى جمع اسمدر وعربيده مزبوره اسما حقنده لواحد من الشعراء
بيت فقالت لى اى اسمعيل صبرا * فقلت لها اى اسماعيل صبرى اشنا سكون شين معجمه
وفتح نونله مجمع الفرسده كوهر ذى قيمت معناسنه مذكوردر افدستا سكون فا وسين وكسر دال
مهملتين وفتح تاء مثناة له لفظ مركبدر برجزؤى افد در عجب معناسنه وبرجزؤ بيده ستادر ستايش
معناسنه كه مدح عجب ديمك اولور استاد دقيقى بيت جز از ايزد توام خداوندى * زان كنم
از تو بر دل افدستا * صحاح الفرسده كلمهٔ پهلويه در بمعنى شكفت ستايش مسطوردر
وشمس فخريده بو معنايه نقل ايدوب بو بيتى نظم ايدمش بيت بدين كتاب اعانت نمود طبع مرا
كه جمله بندكى نشاه راست افدستا افندستا زيادهٔ تا ايله دخى مجمع الفرسده معناى
مذكوره مسطوردر افرا سكون فا وفتح راء مهمله ايله فرهنك جهانكيريده بمعنى آفرين كه

که افرای دخی دیرلر ﴿ افردستا ﴾ فتح فاو دال مهمله و تاء مثناة وسکون را وسین مهملتین
ایله هراوز ون نسنه نك اوجی منار دپه سی و نیزه و اوق و خنجر وچوالدوز وایکنه اوچلری
و دخی عمارت عالیه وطاغ دپه سی و بونلرمثللو نسنه لره دیرلر میرنظمی علی الاطلاق دیمشدر
بیت نباشد مرد عاقل در طمع خام * افردستا بناشد جای آرام ﴿ افسا ﴾ سکون فاو فتح
سین مهمله ایله افسونکر یعنی افسون ایدیجی شیخ نظامی بیت فسونکر مار را بکرفته
در مشت * کمان بردم که ما را فسای راکشت * حکیم نزاری قهستانی بیت آرزو میکندم
تا که شبی زلفینش * حلقه در کردن خود کرده چو مار افسایی ﴿ آقا ﴾ فتح قافله بزرك معناسنه
ترکیده اغا دیدکلریدر خوار زمیلر اداسیدر شاعر دیمشدر بیت بشنیدم شبی آقا شاپور
کشته در مجلس شهی مأمور * ملا طرزی بیت ناکهان در شبی آقا طفلی * کشته از قبض
وامتلار نجور ﴿ آکرا ﴾ سکون کاف فارسی وفتح راء مهمله ایله ارشته کبی برنوع طعامدر
لکن شوربا دکلدر حکیم شیرازی بیت بباید خورد نی هرچه خفیفست * ابا وقلیه واکرا
لطیفست ﴿ اککرا واکارا ﴾ کلاهما بکاف الفارسی اول بسکون الکاف الثانی وثانی
باللام عاقرقرحا در لسان یونانیده قوزیون دیرلر ﴿ الف استوا ﴾ یعنی خط استوا که
عربیده محور دیرلر کذا فی المحمودی حکمای رصد قتلرنده برخط موهومدر وسط السماده که
براوجی قطب شمالی و براوجی قطب جنوبی یه متصلدر اما اقالیمده خط استوا دیدکلری غیریدر
ارتفاع شمس واستواء معدل النهاری برولایتك اول خط استواده که شمس اول خطه
ایرشدکده لیل ونهار مساوی اولور اول حالتدن صکره سیر شمسه ارتفاع دینلر بلکه زوال
دیلورا کرچه حرارت شمس وضیای نهار زیاده اولور کذا فی مواقف المواید ﴿ الف باتا ﴾
تحتیه اولدن عبارتدر کذا فی شرفنامه ﴿ الاسا ندرا ﴾ نام اسکندردر والقرنین در لفظ
یونانیدرکه اسکندرانك معربیدر کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿ الوا ﴾ سکون لام وفتح واو
معروفله رستم زالك نیزه داری اسمیدر حکیم فردوسی * مثنوی * یکی کابلی بود الوا بنام
صیلك تیغ کین بر کشیده ازنیام * بجا نیزه رستم اوداشتی * پس پشت او هیچ نکذاشتی *
وهمزه مکسوره ایله صبر معناسنه در ﴿ امیا ﴾ سکون میم وفتح یای تحتانیله مجمع الفرسده
کیسه وهمیان معناسنه در میرنظمی بیت تمنای وصال خوبرویان * خیال خواب
برامیا فراغان ﴿ اناركیرا ﴾ کسر کاف فارسیله خشخاش قوزاغی که کوکنار دخی دیرلر
وله بیت ندارم باده چون کوکنار جویم * انار کیرا بجای کل بیویم ﴿ آندا ﴾ سکون نون
وفتح دال مهمله ایله اوج معنایه کلور اول صمانلی بالچق که کهکل دخی دیرلر شیخ سعدی بیت
درم بجور ستانان رزیر نسبت ده * بنای خانه کتان اندو بام قصر اندا * کمال اسمعیل
بیت بخون دیده همین بسر شد نحسود توخاك * بدان هوس که کلی سازد آفتاب
اندای * اصع بود که صوا اوله زیرا صواجیه اندایشکر دیرلر ثانی غیبت معناسنه
یعنی بر کسنه نك غیبتنده عیوبن سویلمك شیخ سعدی بیت بسمع رضا مشنو اندای کس
چو کفتند بازی بغورش برس * ثالث روئیای صالحه یه دیرلر استاد رودکی بیت
یا نما نمود نه خستورزرا * بلیدان سراپا همه نوررا * عربیده شبنم معناسنه در ندا

دخی دیرلر اندام دانا حواس خمسهٔ ظاهره که سمع و بصر و شم و لمس و ذائقه در میر نظمی
بیت چنان بروی اثر کرد دست سودا * که مختل شد همه اندام دانا آندروای سکون
نون و راو فتح دال مهملتین و واو ایله آویخته و سرنکون که اندر وای و دروای دخی دیرلر خلاق
المعانی بیت ای که از هر سر موی تو دلی اندرواست * هر سر موی ترا هر دو جهان نیم بهاست
فرهنك زفانکویا که معتبرات کتب لغت فارسیه دندر آنده حاجت معناسنه ده روایت
اولنمشدر اندربایست و بایست و دروا و نیاز و بضم التائین تاننك و تاننه دخی دیرلر کذا فی
مجمع الفرس انقردیا سکون نون و راء مهمله و فتح قاف و یای تحتانیله اعشاب
قسمندن سوسن هندی در بحر الغرائب صاحبی بلادر معناسنه نقل ایلمشدر انکروا
وانکرزوا کلاهما بسکون النون و فتح الکاف العجمی اول راء مهمله ثانی زاء فارسیله قیون
ویکی آغیلی خراسانیلر لغتیدر و فرهنك قاضی ظهیرده ضم الف و ضم کافله منقولدر
انکشت نما غایت مشهور و معروف دیمکدر عربیده مشار الیه بالبنان معناسنه
خواجه حافظ بیت ای که انکشت نمایی بکرم در همه شهر * وه که در کار غریبان عجبت
اهمالیست انکشتوا سکون نون و کسر کافله انکشت کومردر و لفظ و اطعام معناسنه در
معنای ترکیبی کومرله بشن اتمك اولور کذا فی مجمع الفرس انوپا ضم نون و واو مجهول
و فتح باء فارسیله لسان النور دیدکاری اوتدر که اختیارات بدیعیده بیان اولنمشدر اما
فرهنك جهانکیریده مذهب کبران معناسنه مذکوردر انوشا ضم نون و واو مجهول و فتح
شین معجمه ایله مذهب و ملت کبران حکیم خاقانی بیت روم خدمت کنم در دین عیسی * برآرم
بر نسی و زنار انوشا اوا ممدوده ذکری مرور ایدن آوا کبی آواز معناسنه در حضرت
مولانا قدس سره بیت ای شمس تبریزی بکو سر شهان شاه جو * کورنك و بوی
کفتکو از شمس بشنو این اوا عربیده صدا وچغتای لسانینده ایندب دیرلر نتکم خیر الابرارده
بیشنجی مقالهده حاتم طی لسانندن نقل ایدر بیت دیدی بیرکون قیلیبان چشن عام *
ایندب ایدیم بادیه اهلین تمام اورا سکون واو و فتح راء مهمله ایله حصار معناسنه در
ابن یمین بیت ز وعد و در خود بود در حصن هفت اورای چرخ * آن کشد از دست حیدر
مالك خیبر کشید اوغا سکون واو و فتح غین معجمه ایله فرهنك جهانکیریده بمعنی باد
یعنی هوا مذکوردر اوینا کسر واو و سکون یای تحتانی و فتح نونله عصارم معناسنه یعنی
صقندی استاد لطیفی بیت ترا که کرامتد اصل دنیا * خوش آید از انکور خوش اوینا
کسر واو و سکون نون و فتح یایله اونیاد نخمرویدر ایا حرف ندادر تفصیلی مقدمهده
مذکوردر ایها سکون یای تحتانی و فتح هایله فراغت معناسنه ابو المعانی بیت ایها
کند از جور بکفتند و لیکن * عشاق همین طالع مسعود ندارند مع الباء * ابرسیراب
یا غمورلی بولت که نافع اوله مولانا جامی بیت ابرسیرابی تفدیده لبان * خوان خرسندی
دوزی طلبان * اتروب سکون تاء مثناة و ضم راء مهمله ایله بر علتدر وجودانسانده
ظاهر اولوب جلد انسانی تباه و آواره ایدر لسان هندیده زد دیرلر کذا فی المحمودی
ابو العجب شعبده باز و کنیة بازیکر ایضا منه ابو تراب کنیهٔ حضرت امیر المؤمنین

امیر المؤمنین علی بن ابی طالب کرم الله وجهه ایضا منه ﴿ ادب ﴾ معروف اکرچه لفظ عربیدر لکن فارسیده استعمالی بغایت شایع اولمغله بو محله ثبت اولندی مولانا عرفی
مصرع ادب کی میکند ارد تا ببوسم آستانش را * شیخ فیضی بیت ما سجده برسایهٔ دیوار کنشتیم * از بی ادبان پرس حرمکاه صنم را ﴿ ارجاسب ﴾ پادشاهان توران زمیندن بر پادشاهک نامیدر و دخی افراسیاب شاهک بر پهلوانی نامیدر و بدرکه ارجاسب نبیرهٔ افراسیابدرکه توراننده پادشاه اولمشیدی رویین دز نام قلعه ده توطن ایدوب کشتاسب شاهک یکرمی نفردن زیاده فرزند و فرزند زاده ونبیره لرین هلاک ایلدی و پدر کشتاسب که لهراسب شاهدر شاهلقدن فارغ اولوب شهر بلخده عبادته مشغول ایکن وار وب قتل ایدوب کشتاسب شاهک قزلری به آفرین و همایی آلوب کوتروب قلعه سنده حبس ایلدی بعده اسفندیار بن کشتاسب رویین دز قلعه سن قبضهٔ تسخیره کتوروب ارجاسبی هلاک ایدوب همشیره لری به آفرین ایله همایی خلاص ایلدی ﴿ ارغاب ﴾ سکون راء مهمله وفتح غین معجمه ایله بمعنی جوی یعنی ارمق ارغاو دخی دیرلر عمعق بخاری بیت فرازش پراز خون چو کوه نیرخون * نشیبش زاشکم چو ارغاب آغر ﴿ ارغنداب ﴾ سکون راء مهمله ونون وضم غین معجمه ایله بر رودخانه در عراق ایله آذربایجان اراسنده واقعدر ودیرلرکه بر رودخانه در قندهار نواحیسندن جریان ایدر لفظ مرکبدر معنای ترکیبی خشمکین در نهر مزبور غایت شدت ایله آقدوغندن تسمیه اولنمشدر کذا فی فرهنک جهانکیری ﴿ ارونداب ﴾ سکون راء مهمله ونون وفتح واو ودال ایله نام پدر ضحاکدر ﴿ آزدب ﴾ سکون زاء معجمه وفتح دال مهمله ایله بمعنی مکیر و مکش کذا فی المحمودی ﴿ ازنب ﴾ سکون زاء معجمه وفتح نونله بمعنی رنجش یعنی اینجمك عربیده معناسی قربه در ﴿ اسب ﴾ خصوصله آتك عموم اوزره اسمیدر یعنی هر لون آتك بر آدی واردر هر برینك محلی کلدکجه ذکر اولنور اما مطلق اسب جمله سنه اطلاق اولنور ﴿ اسب شب ﴾ کسر شینین معجمتین وسکون بائین موحدتین ایله غایت اشکن آته دیرلر میر نظمی بیت رفته درسوی او بجوش وخروش * اسب شب بزیر ونیزه بدوش ﴿ اسیرم آب ﴾ کسر سین وسکون یای تحتانی وفتح راء مهمله ومیم موقوفله فرهنك جهانکیریده بعض ادویه یی صوده قینادوب مریضك بدنین یورلر عربیده انکا نطول دیرلر کذا فی کتب الطب ﴿ افراس آب ﴾ شرفنامه ده صو اوزرنده اولان قبرجقلرکه عربیده حباب دیرلر فتح حا ایله ولغت محودیده اسب دریا بیدر ترکیده دکز آیغری دیدکلری ﴿ افراسیاب ﴾ توران زمین پادشاهلرندن بر مشهور ونامدار پادشاه نامیدر کیخسرو ایله ارالرنده جنك وجدال وحرب وقتال متمادی اولوب نیجه ییللر مخاصمه ایلمشلردر احواللری شهنامه ده تفصیل اوزره مذکوردر ﴿ الب ﴾ سکون لام ایله بو وزن قلب پهلوان دلاور معناسنه در نتکم شاهدی بیت کوجلو یه توانا دیدیلر لیك بهادر * الب اولدی ونیو اولدی دلیر اولدی دلاور * وبعض اسمه مضاف ایدوب الب ارسلان دیرلر حکیم خاقانی بیت اول شب اینکین ووشاقی بدیم لیك * الب ارسلان شدیم بدیوان صبحکاه * اینکین کسر همزه ایله خداوند ووشاق کسر واو ایله خدمتکار معناسنه در ﴿ اندراب ﴾ سرحد

خراسانده هند جانبنده شهر غزنینه قریب برشهرك اسمیدر حكیم فردوسی بیت زغزنین
سوی اندراب آمدیم * زآسایش اندرشتاب آمدیم ﴿ اندروب ﴾ سكون نون وفتح دال
وضم راء مهملتین ایله برعلتدر وجود انسانده ظاهر اولدقده جلدی سیاه ودرشت ایلر
وكیجیك عارض اولور عربیده قوبا ولسان هندیده زاد دیرلر ﴿ اروب ﴾ سكون نون
وضم راء مهمله وواو معروفله اویوز علتی كه كردنجی دیرلر كاف عجمیله وپریون ده دیرلر باء عجمیله
عربیده جرب دید كاریدر كذا فی مجمع الفرس ﴿ مع التاء * ات ﴾ ادات خطابدر كلمه آخرینه
لاحق اولور ولاحق اولدوغی كلمه نك آخرنده ضمیر اولورسه الفی ثابت اولور بو بیتده
واقعدر طالب آملی بیت طالب شراب وساقی وكل هرسه حاضرند * دیكرچه ماند
بهر شكفتنی بهانه ات * واكر ماقبلنده حروف علتدن برحرف واقع اولسه
حركنده اكا تابع اولور واكر بونلردن غیری حرف واقع اولسه الفی حذف اولنور
جانت ودلت وسرت كبی تفصیلی مقدمه كتابده مرور ایتمشدر ﴿ احسنت ﴾ فارسیلر
شاباش وشاد باش معناسنه استعمال ایدرلر كذا فی المحمودی ﴿ اخسیكت ﴾ سكون
خاء معجمه ویای تحتانی وكسر سین مهمله وفتح كافله ماوراء النهرده فرغانه ناحیه سنده
برشهرك اسمیدر افصح الشعرا اثیر الدین اول شهر دندر بو كتابده وافر اشعاری ایراد
اولنمشدر ﴿ اردی بهشت ﴾ درت معنایه در اول فصل ربیعك ماه ثانیسی اسمیدر رومی
نیسان ویونانی آیریل دیرلر شمسك برج ثورده اولدوغی ایامدر شیخ سعدی بیت اول اردی
بهشت ماه جلالی * بلبل كوینده برمنابر قضبان * معنای ثانی تاریخ جلالی ده كبیسا
اعتباری اولنمامغله شهرمزبورك اوچنجی كونی دركه هرسنه بروقت معینده واقع اولور اول كونك
اسمیدر دیار عجمده قاعده مطرده بودركه هرآیده كه آیك اسمی بر كونك اسمیله مطابق وموافق
كله اول كون عید وجشن ایدرلر بو معنایه مسعود سعد سلمان بیت اردی بهشت روز بهشت
ای ماه دلستان * امروز چون بهشت برین است بوستان * ثالث فرهنك جهانكیریده
برفرشته نامیدر كه محافظ جبال وتدبیر امور روز اردی بهشت واكا متعلق امور ومصالح
تدبیرینه مأموردر حكیم فردوسی بیت همه ساله اردی بهشت هژیر * نكهبان تو بوهش
ورای وویر * رابع فرهنك جهانكیریده آتش معناسنه ده كلور دیو بو بیته متمسك
اولمش زرآتشت بهرام بیت بسوزد تنشرا باردی بهشت * روانش نیابد خوشی
در بهشت * بعض متأخرین فرهنكلرنده ضم الفله مرویدر ﴿ ارست ﴾ فتح راوسكون سین
مهملتین ایله ایكی معنایه در اول بمعنی توانست میر نظمی بیت تو داتی نباشد كزو بهتر ست *
نكویی بكن باهمه كر ارست * ثانی اراست لفظندن مخففدر كذا فی جهانكیری ﴿ ازدست ﴾
بمعنی مطیع ومحكوم وزیردست حكیم سنایی بیت من كه ازدست اینم وآنم * من كنون
دست راست سلطانم ﴿ ازهلالت ﴾ ای ابروی تو وكمان تو ویا پیر كوزپشت اولانه كذا فی
المحمودی ﴿ است ﴾ ادات رابطه در حكم وخبر معناسن افاده ایدر ماقبلنده اولان اسمه متصل
اولدوغی حالده الفی ساقط اولور آمدست ورفتست وجانست ودلست كبی ماقبلنده اولان
اسمك آخرنده هاء ملفوظی وهاء علامت اولورسه الفی ثابت اولمق ده جائز كفته است و

وكوينلو استكي شيخ كمال خجندي بيت زسرتا پا كلي اي شاخ نازك * كه بركت شيوه
است وميوه ات ناز * شيخ سعدي بيت اي لعبت خندان لب لعلت كزيده است * وزباغ
لطافت كل رويت كه چيده است * فرهنك جهانكيريده استر معناسنه دركه ادن ترجيم اولنمش
اغافت فتح غين معجمه وفايله براوتدرهندولر اكا سر بيل ديرلر افراخت افراختن
لفظنك فعل ماضي سيدر بمعني بلند كرد يعني يوقاروقالدردي خواجه عميدلويكي بيت افراخته
لواي پادشاهي * بكرفت سفيدي وسياهي الجخت سكون لام وفتح جيم بعده خاء
معجمه ساكنه ايله بعض نسخه ده جيم فارسيله منقولدر طمع وحرص معناسنه شمس فخري
بيت يكانه شيخ ابواسحق شاهي * كه انس وجن ازو دارند الجخت الفخت سكون
لام وخاء معجمه وفتح فايله بمعني اندوختن عربيده كسب معناسن افاده ايلر شمس فخري بيت
بجزوي كيست اندر پادشاهي * بعدل وداد نام نيك الفخت الفت ضم لام وسكون فايله
محنت ومشقت وبرنسنه يه مبتلا اولمق ابوالمعاني بيت الفت كزيد وباهمه دردوغمش الفت
كفتم بدل چكونه مراخوشم بكفت الموت فتح لام وضم ميم وواو معروفله كيلان ناحيه سنده
بر مشهور ومعروف قلعه اسميدر اصلنده نامي آله آموت در آله عقاب وآموت آشيانه
معناسنه در آنده عقابك كثرتندن تسميه اولنمشدر وقلعه مزبوره غايت عالي وبلند اولمغين
عقاب دخي يوكسلك يرلرده آشيانه ايدر سبب تسميه بودر مرورايام وتغيير السنه عوام ايله الموت
اولدي سلطان ملكشاه زماننده اول قلعه يي رئيس ملاحده حسن الصباح قبضه تسخيره
كتوروب مدت مديده تصرفنده اولمشدر عبد القادر نائيني بيت كراست قدرت آنكين
حصاركردانرا * بجاي خويش ندارد چو قلعه الموت امروت فرهنك جهانكيريده
امرود معناسنه اولدوغي مسطوردر انباشت بمعني پركرد انباشتن لفظندن فعل
ماضي در حكيم اسدي بيت بدين كرد شايد نهان آفتاب * بدان شايد انباشت درياي آب
انبست سكون نون وسين مهمله وفتح باء موحده ايله غليظ معناسنه كذا في مجمع
الفرس ميرنظمي بيت كرانجاني كند در بزم دلدار * نمي فهمد سخن انبست اغيار *
انبوت سكون نون وضم باء موحده وواو معروفله بمعني بيخ كياه يعني اوت كوكي
انجخت سكون نون وفتح جيم بعده خاء معجمه ساكنه ايله بمعني برجست يعني صيچرادي
ميرنظمي بيت شبي در بزم خاصش رانشسته * چو اغيار آمده انجخت ورفته انزروت
بردكنلو اوتدن حاصل اولور صمغدر سرخ وسفيد اولور اكا عنزورت وعنزو وكنجد وشيراز يلو
كوردديرلر كوه شبانكاره ده ولوردجانده چوق اولور اعلاسي بياض وصاروية مائل اولاندر
غايت ثانحدر اما مسهل بلغم لزج وصفرادر ودرد چشمه نفعي واردر كذا في البديعي انفت
فتحات ثلثه ايله زيان ونقصان وغبن وخسارت معناسنه مختاري بيت هر آينه انفت كرده
باشد ازدانش * كسي كه جزيه ثناي تو باشدش مفخر * عربيده ننك وعار معناسنه در
انفخت سكون نون وخاء معجمه وفتح فايله الفخت مرقوم معناسنه مير نظمي بيت
شهانراسيم وزر ددست باشد * بعالم نيكنام انفخت باشد انفست سكون نون وسين
مهمله وفتح فايله بمعني خانه عنكبوت يعني اورمجك آغي شمس فخري بيت شهنشاهي كه

مخیط شمس گردون * بود برطاق ایوان وی انفست ﴿ انکشت ﴾ سکون نون و شین معجمه وکسر کاف عربیله کومرکه عربیده فخم دیرلر حکیم سنایی بیت یعنی ریخج دیده ودولب زشت چشمی از آتش ورخی از انکشت * شیخ نظامی بیت بباغ شعله در دهقان انکشت * بنفشه میدرو دلاله میکشت ﴿ انکشت ﴾ سکون نون وشین معجمه وضم کاف عجمیله پرمق که عربیده اصبع وبنان دیرلر محمد قلی سلیم بیت مکن بحلقهٔ آن زلف تا بدار انکشت * که هیچکس نکند دردهان مار انکشت ﴿ اودست ﴾ سکون واو وسین وفتح دال مهملتین ایله قارش که بدست دخی دیرلر عربیده وجب وشبر دینلور ﴿ ایخشت ﴾ سکون یای تحتانی و شین وفتح خاء معجمتین ایله زر وسیم وسائر فلزات یعنی معادن کذا فی فرهنگ جهانگیری ﴿ ایفات ﴾ سکون یای تحتانی وفتح فایله غماز ومفسد معناسنه میر نظمی بیت نهفتن حال دل چند انکه میخواست بغمزه فاش کردان چشم ایفات ﴿ ایفت ﴾ سکون یای تحتانی وفتح فایله حاجت والتماس معناسنه وله بیت نیاز آورده رفته پیش جانان * نظر کرد ایفت دل کرد اذعان ﴿ مع الجیم ﴾ ﴿ اج ﴾ ایکی معنایه در اول طمع وحرص که آز دخی دیرلر ثانی ایاغون اغاجی ایکی معنایه ترتیب اوزره ابو المعانی * قطعه * درجهان سودی نه بیند آنکه هست * ذردرو نش راحسد هم بخل واج * هیچ کرد او مکرد احمق مباش * زانکه ناید بوی عود از چوب اج ﴿ اخشیج ﴾ ممدوده ده ذکری مرور ایدن آخشیج معناسنه که طبایع یعنی عناصر اربعه دن هر برینه دیرلر کذا فی شرفنامه ﴿ ارج ﴾ سکون راء مهمله ایله التی معنایه کلور اول قدر وقیمت که ارزد دخی دیرلر شیخ عطار * مثنوی * بجایی اوفتی کانجا خدایی * ترا باشد حقیقت بیریایی * زجمله فارغ ودر جملکی درج * دریغا کرندانی خویش را ارج * بومعنایه شمس الدین کوتوالی بیت دل اکر نیست پسند تو بمن باز فرست * جان ندارد بر تو ارج بمن باز فرست * ثانی یعنی برکندن یعنی قوپارمق بو ایکی معنایه ترتیب اوزره حکیم سوزنی * قطعه * بمدح وثنا ارجمندیٔ خودرا * بمدح وثنای تو ارج کردم * بظل همای همایون جاهت * ذو بازوی زاغ رخج ارج کردم * رخج فتح خاء معجمه ایله بدخو وزشت معناسنه ثالث مرتبه واعتبار معناسنه شمس فخری بیت از ویافت تخت شهی زیب وفر * وز ویافت تاج کیان جاه وارج رابع یعنی مقدار حکیم اسدی * مثنوی * چو خواهی رهی را همیکرد مه * بزرکیش بجز پایه پایه مده * که چون از کدا فش بزرکی دهی * نه ارج تو داند نه ارج مهی * خامس فرهنگ جهانکیریده ذکر کدانک اسمیدر حضرت مولانا قدس سره بیت یک جهانی نی نوا بی پیل وارج بی طلسمی کی بماند سبز ومرج * سادس برقوشدر که تویی غایت نرم ولطیفدر یوزیا صدیغی ایچنه قورلر ترکیده قوغو دیرلر فارسیده پریقو دیدکلریدر ﴿ ارغج ﴾ سکون راء مهمله ومیم وفتح غین معجمه ایله طوقومق ایچون اوزاتدقلری ایپلک که تار دخی دیرلر عربیده سدا دیرلر ﴿ اریج ﴾ ممدوده ده ذکری سبق ایدن آریج معناسنه شمس فخری بیت چه غم مملکت را که در دفع ظلم * شکستست شاه آستین تا اریج ﴿ اسفنج ﴾ سکون سین مهمله ونون وفتح فایله موید الفضلاده اوج معنایه مرقومدر اول بمعنی پژمرده ثانی دوایی صوده اصلاتمق مریضه ایچورمک ایچون ثالث بولت معناسنه ﴿ اکحج ﴾ سکون کاف وکسر حاء مهمله ایله جلاب

جلاب معناسنه که اریه یی قینادوب صوینه شکر قترلر بو لغت فرهنك جهانکیریده الف ممدوده
ایله مذکوردر اما تحفة الاحبابده الف مقصوره وحاء مهمله ایله مرویدر ﴿ الفنج ﴾
سکون لام ونون وفتح فایله بمعنی اندوختن واندوخته یعنی قزانمق وقزانلمش ابوشکور
بیت جهاندیده را دانش الفنج بود * زالفنج دانش داش کنج بود * وصیغهٔ امر دخی استعمال
اولنور استاد لطیفی بیت میالفنج دشمن که دشمن یکی * فراوان ودوست از هزاران دکی *
بو معنایه مؤید شمس فخری بیت هوای شیخ ابواسحق که می وزد * بجز مهر وی ازکینی میالفنج
﴿ امکاج ﴾ سکون میم وفتح کاف عجمیله عالی وبالا معناسنه عربیده کی اوج معناسنه که
مقابلی حضیض در بعض فرهنکلرده کواکبك منزل اوجده اولدیغی حالنه مخصوص طوتمشلر
ابوالمعانی بیت کلبه ام درنیمشب آن مهجبین پرنور کرد * کوکب بختم مکرر درمنزل امکاج بود
﴿ انج ﴾ سکون نونله بوزن رنج ایکی معنایه در اول بمعنی کرداکرد روی یعنی اطراف چهره ثانی
برون کشیده اولان نسنه معناسنه کذا فی نسخهٔ میرزا ابراهیم ﴿ انجوج ﴾ سکون نون وضم
جیمله عود اغاجیدر ﴿ انفج ﴾ سکون نون وفتح فایله الفنج مرقوم معناسنه اسم مصدردر
کذا فی وسیلة المقاصد ﴿ انقوج ﴾ سکون نون وضم قافله شکنج روی یعنی حالت غضبدن
یاخود پیرلکدن چهره ده اولان بوریشق کذا فی مجمع الفرس بو معنایه ابو المعانی بیت
سحاب نیست منزا کم درآسمان بینی * زمانه پیرشد ودر کرفته روی انقوج ﴿ انموذج ﴾
سکون نون وفتح ذال معجمه ایله بمعنی نمودار ومانند وچاشنی کذا فی المحمودی ﴿ اوج ﴾ عالی
وبلند که مقابلی حضیضدر شمس فخری بیت شهی که خاطر او پیك هر نهان باشد *
حضیض درکه او اوج فرقدان باشد * فرقدان داخل رصد اولان کواکبدندر اوج سماده
اولورا یکی یلدزدر ﴿ اوداج ﴾ ریکهای باریك یعنی اینجه طمرلر وهموار حرکتده اولان طمرلر
کذا فی المحمودی ﴿ اورنج ﴾ بمعنی انکور ﴿ اونکنج ﴾ سکون واو ونون وفتح کاف فارسیله بمعنی پشیمانی
وندامت کشیدن کذا فی مجمع الفرس ﴿ اولنج ﴾ سکون واو ونون وفتح لام ایله الفنج معنایه در
بش معناسی اورنك لغتینك بش معناسیله ده مترادف قدرعن قریب ذکر اولنور معنای
سادس اورنج مرقوم معناسنه در بعض لغتلرده شبستان یعنی حجله کاه معناسنه در ابو المعانی
بیت عاشقانرا غیر فکر یار میکردن خطاست * زانکه بیکانه نکنجد چون بود اولنج خاص
﴿ اوماج ﴾ سکون واو ایله آماج مرقوم معناسنه که نشانهٔ تیردر عربیده هدف دیرلر وله بیت
تیر مژکان راست کرده از کمان ابروان * سینه اوماج خدنك غمزهٔ دلدوز شد ﴿ مع الجیم
الفارسی * ابلوچ ﴾ سکون باء موحده وضم لام ایله قند که سکر معناسنه در حضرت مولانا
قدس سره بیت امروز رکنده های ابلوچ * پهلوی چو الها دریده ﴿ ارغنج ﴾ سکون راء
مهمله وفتح غین معجمه ایله بر نوع صرمشقدر هر اغاجه که طولاشوب صاریله البته قوریدر
اکا سرندو توپچ دخی دیرلر عربیده اسمی عشقه در شاعر دیمشدر بیت نهال قدمن از عشق
زردشد آری * درخت خشك شود کربروتند ارغنج ﴿ الچ ﴾ سکون لام ایله غرور وکبر
ونخوت صاحبی دیمکدر کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿ مع الخاء * اخ اخ ﴾ بمعنی خوش خوش که
عربیده طوبی وبخ بخ دیدکلری معنایه در کذا فی فرهنك جهانکیری ودخی مقام حیرت

وئا سفله لسانده جاری اولور برکلمه در و دخی وجع ویاخود الم شدید اصابتندن تکلم اولنور

ل اخ ع بمعنی آفرین و بمعنی بخ بخ کذا فی شرفنامه ل اپراندآخ واپرنداخ ع کلاهما بسکون الباء الفارسی والنون وفتح الرا والدال المهملتین سختیان معناسنه الفسز پرنداخ دخی دیرلر کذا فی فرهنگ جهانگیری ل آژخ ع فتح زاء فارسیله ممدوده ده ذکری مرور ایدن آژخ معناسنه درکه کوزبکارنده اولان چیبق در خواجه عمیدلویکی بیت رخ سپهر اژخ داشت ازدیت کوبی * هلال قاب مقوس نمود کرد اژخ * وله ایضا بیت زحل در هشتمش چون چشم زخ کرد * زاشك خون رخ ما پر اژخ کرد ل اسب سرخ ع طوری آت که عربیله کمیت دیرلر میرنظمی بیت بزیر اسب سرخ و باهن بجیم * زمین در نوردد بپا چون ادیم * وله بیت بزیر اسب سرخ وهمه سرخ جامه * شده چهره اش سرخ از سرخ باده ل اشکوخ ع سکون شین معجمه وضم کافله بمعنی خزیدن ولغزیدن یعنی سورنمك وسورچمك مصدری اشکوخیدن وشکوخیدندر وحذف الفله شکوخ دخی لغتدر کذا فی مجمع الفرس ل افراز رخ ع سکون فایله یکاغك جانب اعلاسی که افراز وفراز بالادر ورخ یکاقدر بعض نسخه ده یومری یکاغه دیرلر کذا فی المجمع ل النجوخ ع فتح لام وسکون نون وضم جیمله عود اغاجی که ممدوده ده دخی مذکوردر میرنظمی در تعریف صحرا بیت چمن از سبزهٔ خوشبوی تادوخ * معطر کرده عالم چون النجوخ * ل انجخ وانجوخ ع کلاهما بسکون النون وضم الجیم آدمك چهره سی و پیشانیسی پیرلکدن یاخود الم وغصه دن بوریشق اولمق بعض نسخه ده الواياق دریسی یارلمق معناسنه ده مرویدر کتاب مجتبی ده شکن پوست لاغر وکتاب محبوب العارفین ده انجق شکن روی مسطوردر معنای اوله استاد رودکی بیت شدم پیرو بدینسان وتوخودهم نه جوانی * مراسینه پر انجوخ وتوخود درجفته کانی * شمس فخری معیار جمالیده انجوخ روی وتن را کویند که چین کرفته باشد وفراهم آمده دیمشدر * قطعه * سپهر کفت چو عقل شهنشه پیروز * شنید عقل و بدو کفت هان کوای شوخ * که بخت شاه جوانست وروی اوشاداب کرفته روی تو از غایت کبر انجوخ * محمد هندوشاه صحاحده انجوخ دو معنی دارد اول آب دهان باشد بلغة بعض ولایت خراسان دوم چین وشکن باشد که در روی وپوست تن افتد دیمشدر ل مع الدال * ابرقباد ع اهواز ایله فارس میاننده واقع اولان ارجان نام مملکتك توابعندن براولکه در قباد شهر یا رانده برقلعه وشهر بنا ایلمشدر ل ابرود ع سکون باء موحده وضم راء مهمله ایله سنبل معناسنه در الف ممدوده ایله ده جائز لغتدر ابو المعانی بیت باخیال روی جانان پیچ وتاب انداخته * لاله وریحان وابرود وکل ونسرین باغ ل آبیداد ع ظلم و بیداد معناسنه حکیم سوزنی بیت ستمکاره یا رست ومن مرد عاجز * که تا با ابیدا و چون کنم چون ل اجود ع سکون جیم وضم میمله کرفس معناسنه در ل احسند ع مع التاده ذکری مرور ایدن احسنت معناسنه در کذا فی المحمودی ل ادند ع فتح دال وسکون نونله نیجه دیمك معناسنه سؤالدر میرنظمی بیت کفت ادند حال تو از جور من * کفتم از عاشق نپرسند این سخن ل ادید ع کسر دال مهمله وسکون یای تحتانیله هر امورده متبوع معناسنه یعنی هرنه ایشده اولورسه تابع اولدقلری کسه یه دیرلر ابو المعانی بیت آنقدر

آنقدر بر خلق عالم شد روان فرمان او * میتوان کفتن که فرمانش اید انس وجان ﴿ اراوند ﴾ ارِوند معناسنه که عن قریب ایراد اولنور ﴿ ارجمند ﴾ ارج ایله مند دن مرکبدر ارج قدر واعتبار ومرتبه معنالرینه ومند ادات نسبتدر هوشمند ودانشمند کبی معنای ترکیب صاحب قدر ورتبه ومعزز ومحترم دیمکدر وبر معنا سی دخی خرنوب شکوفه سنه دیرلر ﴿ ارجند ﴾ سکون راء مهمله ونون وفتح جیمله بو مشهراسمیدر میرنظمی بیت زین طرف درسوی ارجند رفته بود * سرکذشت خویش یك یك کفته بود ﴿ ارداد ﴾ سکون را وفتح دال مهملتین ایله پری ومردم فریب معناسنه کذا فی وسیلة المقاصد ﴿ ارد ﴾ سکون راء مهمله ایله بو زن نرد مجمع الفرسده دقیق معناسنه آرد لفظندن مخففدر و فرهنك جهانکیریده قهر وخشم معناسنه منقولدر ﴿ ارده کنجد ﴾ برچنکالدر یعنی برایری دکندر تازه ایکن رطب ودوشاب ایله یرلر کذا فی شرفنامه ﴿ ارزرود ﴾ سکون راء مهملهٔ اول وضم ثانی وزاء معجمهٔ موقوفله ولایت ماوراء النهر اسمیدر ارز ایله رود دن مرکبدر کذا فی مجمع الفرس ﴿ ارغند ﴾ سکون راء مهمله ونون وفتح غین معجمه ایله پهلوان دلیر ومرد خصم افکن معناسنه میرنظمی بیت سواری آمده ازسوی اروند * یلی زور آزمای ومردارغند ﴿ ارغند ﴾ سکون را وضم غین معجمه ایله حریص معناسنه در کذا فی مجمع الفرس ﴿ ارفند ﴾ سکون را ونون وفتح فایله نهر دجله یه دیرلر بغداد اوکندن جاری اولان صودر مشهوری اروند در فایله واوار اسنده تبادل وتواخی اولدیغی شایعدر میرنظمی بیت زدرد هجر آن شوخ شکرخند * سرشك هردودیده شد دوارفند ﴿ اروند ﴾ سکون را ونون وفتح واو ایله یدی معنایه کلور اول نهر دجله که شط العرب دیرلر حکیم فردوسی بیت اکر پهلوانی ندانی زبان * بتازی تواروند را دجله خوان صاحب فرهنك منظومه بیت داراروندر ودرا بریاد * که بتازی بود شط بغداد * شمس فخری بیت آنکه از بیم تیغ او دشمن * کرد بر زعفران روان اروند * ثانی همدان اولکه سنده واقع بر جبل شامخ اسمیدر که بین الناس کوه الوند دیمکله مشهوردر حکیم خاقانی بیت شراری چهد زآتش نعل اسبش * که حراقش اروند وشهلان نماید * شهلان دخی بر عظیم طاغدر اثیر الدین اخسیکی بیت صدای ناله بخضمت زکوه این آید * بس ای درشت وکرانجان وسروچون اروند * بو معناده شعرای عربدن بری نظم ایلمش * فارقت اروندلا طابت مراتعها * بعدی کالم یطب لی بعدها الجبل * انی ترکت بها الامال مثمرة * لاارتجی بعدها ان یرتجی الامل * هبنی اطلعت علی اروند ثانیة * هل للشباب الذی ضیعته بدل * ثالث آزمایش وتجربه معناسنه حکیم اسدی بیت بادمان واروند مرد هنر * فرازآورد کونه کون سیم وزر * رابع حسرت وآرزو معناسنه وله ایضا بیت باروند وحسرت چو مانده بجای شده بر سرش تنك واسع سرای * خامس فر وشکوه معناسنه حکیم فردوسی بیت سیاوش مرا خود چو فرزند بود * که بافر وبابرز واروند بود * بر ضم باءِ یله سرفرازی معناسنه در سادس آکاهی واحتیاط معناسنه ایضا له بیت همه برترابند وتنبل فروخت * باروند چشم خرد را بدوخت * سابع نام پدر لهراسب شاه در که کیقباد نسلندندر ایضا له بیت که لهراسب پور اروند شاه * که اورا بدی آنزمان تاج وکاه * کاه تخت معناسنه در محلنده ذکر

اولنور ﴿ ازاد ﴾ فتح زاء معجمه ایله ممدوده‌ده ذکری مرور ایدن آزاد معناسنه در
میر نظمی بیت شود درد و عالم ز محنت آزاد * کرار وز محشر شود اندر یاد *
﴿ ازارود ﴾ فتح زاء معجمه وضم راء مهمله ایله نام ولایت ماوراء النهر در شمس فخری بیت
یکموی مباد از سر او کم که جهانرا * آنموی به از جمله سمرقند وازارود ﴿ ازرد ﴾ فتح زاء معجمه
وسکون راء مهمله ایله رنك معناسنه در حکیم قطران ارموی بیت ای پروردین بیاران
بر چمن پرور دورد * کشت خیری بافراق نرکسش از رد زرد ﴿ ازناد ﴾ سکون زاء معجمه وفتح
نونله بر ناحیه اسمیدر کذا فی فرهنك تحفة الاحباب ودال یرینه واو ایله ده مرویدر ﴿ ازند ﴾
فتح زاء عجمی وسکون نونله دیوارده طاش ایله باچق اراسنه استحکام ایچون قونیلان
خرده طاشه دیرلر ﴿ اسپهبد ﴾ سکون سین وها وفتح بائین ایله ملوك طبرستانك لقبی درکه
ملوك رومه قیصر وعجمه کسری وترك یعنی اوزبك پادشاهلرینه خاقان وهنده رای وچینه
فغفور وحبشیه نجاشی ویمنه تبع ومصر پادشاهلرینه فراعنه دینلدیکی مخصوص اولدیغی
کبی بودخی مخصوصدر ومعجم البلدانده طبرستانده بر ولایت اسمیدر لسان اکا برده سرعسکر
دیمکدر الفسز ده جائزدر شتکم شاهدی * هم اولدی سپهدار وسپهبد چری باشی *
دیمشدر حکیم فردوسی بیت که از بیم اسپهبد نامور * چکونه کشایم پیش تو در * اسپهبد
دیدوکی زال زردر ﴿ اسفد ﴾ سکون سین مهمله وفتح فا ایله هیزم نیم سوخته کذا فی المحمودی
﴿ اسمند ﴾ سکون سین ونون وفتح میمله سمرقند مضافاتندن بر قریه اسمیدر حذف الفله
دخی مشهوردر ﴿ اشتاد ﴾ سکون شین معجمه وفتح تاء مثناة ایله اوج معنایه در اول نام
فرشته درکه روز اشتادده واقع اولان تدبیر امور ومصالح اکا متعلقدر زر آتشت بهرام
بیت روانت باد ویژه جان ودل شاد * نکهدار د سروش وروش واشتاد * ثانی هر ماه
شمسی نك یکرمی التنجی کونی اسمیدر بو کونده طلب حاجات وتصدق ولباس جدید بچمك
وکیمك مناسبدر مسعود سعد سلمان بیت اشتادروزه تازه کل بوستان * ای دوست می
ستان زکف دوستان * ثالث کتاب زندکه یکرمی برنسکدراندن برنسککك آدیدر کذا فی
فرهنك جهانکیری ﴿ اشتود ﴾ سکون شین معجمه وضم تاء مثناة ایله خمسهٔ مسترقه نك
ایکنجی کونی اسمیدر انجام چشن مغان کونلرینه پنجهٔ مسترقه وپنجهٔ دزدیده وفروجان دخی
دیرلر کذا فی مجمع الفرس ﴿ آشنود ﴾ سکون سین معجمه وضم نونله فرهنك جهانکیریده
خمسهٔ مسترقهٔ سال ملکی نك ایکنجی کونی اسمیدر مجمعده تا ایله بونده نونله مذکوردر ﴿ اشفند ﴾
سکون شین معجمه ونون وفتح فایله نواحیٔ نیشابورده بر اولکه اسمیدر سکسان اوج قریه یی
مشتملدر وقصبه سنه خرها دکرد دیرلر ﴿ افد ولفتد ﴾ کلاهما بسکون الفاء بمعنی عجب
مصدری افدیدن کلور مثلا ابدال بیت در فصل بهار ارنکنم میل چه افدست * اشکفتهٔ
کل سینه شدست پنبهٔ داغم ﴿ افراشته قد ﴾ یعنی بالا بلند اوزون بویلو کذا فی المحمودی
﴿ البان کبود ﴾ ترکیبده صوز قون سکود دید کاریدر ابوالمعانی بیت چنان در عام بوده
فیض جودش * شده باد آور البان کبودش ﴿ الرد ﴾ ضم لام وسکون راء مهمله ایله آغ کبی
سبزك طوقنمش چوال که باغبانلر آنکله سبزه چکرلر همام تبریزی بیت بساز پرستکم ازژ ردك

ازردك وچغندر خام * كه جاى شلغم و زردك بود هميشه الرد ﴿الوند﴾ شهر همدان قربنده
واقع مشهور بر جبل عالى وشامخ ناميدر معجم البلدان الوند اسم جبل در محمد هند وشاه صحاحده
الف مضمومه ايله نقل ايلمش اما اكثر فرهنكرده مفتوحه ده مذكور در ﴿امد﴾ سكون
ميمله بمعنى هنكام و زمان حكيم سوزنى بيت اى دستكاه لقمهٔ تو ديو بند اشت *
امد جدايى آمد شد دستكاه تنك ﴿امرود﴾ معروف ميوه در تركيده رانى تقديم
ايدوب ارمود ديرلر عربيده اسمى كمثرى در ضم كاف ايله ﴿امشاسپند وامشاسفند
وامهوسپند وامهوسفند﴾ كلهم بسكون الميم وسين الموقوف بمعنى سروش كه فرشته دخى
ديرلر زراتشت بهرام بيت زامشاسپند اين بكزيده تو * بنزديك يزدان پسنديده تو
وله ايضا بيت همه قد بالاى امهوسپند * بياراسته همچو سرو بلند * ديكر شاعر بيت
چو امشاسفند ست نيكو نهاد * همه خصلتش آمده پاك زاد ﴿انار فرهاد﴾ كوه بيستونده
واقع برانار اغاجى در منقولدر اول وقت كه فرهاده بر پيره زن كلوب شيرين اولدى ديو خبر
وير دكده الندهكى تيشه سن باشنه اوروب دوشوب كندودخى اولدكده تيشهٔ خون آلوده
دوشوب دسته سى يره صانجلدى بامر الله تعالى كيده رك نشو و نما بولوب برك وبار ويردى
مكر اول دسته انار اغاجندن ايدى قدرت الهى ايله ميوه سى حاصل اولوب بى نظير انار
اولدى بر دانه سن قوپاروب يارد قده ايچى دل عاشق مثال يا نمش وخا كستر اولمش كوردبلر
الى الان بويله در ديرلر كذا فى شرفنامه ومجمع الفرس ﴿اناهيد﴾ فتح نون وكسر ها ايله
زهره يلدزينك اسمى در الفسز ناهيد دخى ديرلر وزادر و بيدخت ديلدوكى مرويدر
﴿انبرود﴾ سكون نون وفتح باء موحده وضم راء مهمله ايله امروده ديرلر صاحب كامل
التعبير بيت انبرودست مايهٔ شادى * مال وازقيد محنت آزادى ﴿انبوييد﴾
سكون نون وضم باء موحده وكسر ياى تحتانيهٔ اول وسكون ثانيله بوييدن لفظندن صيغهٔ
ماضى در قريع الدهر بيت چه انبوييد زلف مشكسايش * ختن كرديد ازسر تا بپايش
كاهى صيغهٔ امر استعمال ايدرلر حكيم سنايى بيت كفت اطفال راهمى پوييد * اين نكو
ياد رامى انبوييد ﴿انداد﴾ سكون نون وفتح دال ايله ترهٔ تيزك كه كيكيز دخى ديرلر عربيده
جرجير ديد كلرى اوتدر كذا فى المجمع وسيستان اهالیسى ترهٔ تيز ديرلر بعض محلده اندود
يعنى صوا معناسنه مذكور در معناى عربيسى جمع ند در شبيه ونظير معناسنه ﴿اند﴾
سكون نونله بش معنايه كلور اول اوچدن اونه وارنجه عدد مجهولدر مثلا يكچند نفر اند
ديرلر مراد اولندن اكسك عدد در بو معنايه عربيده نيف و بضع ديرلر كمال اسمعيل بيت
ميسند كش بعهد تو بر من ظفر بود * كردون كه قصد نكبت من اند بار كرد * ثانى اميدوار
اولمق معناسنه شمس فخرى بيت فيض جودش زسنك خارهٔ يأس * كل اميد بشكفاند
اند * ثالث براغاج آديدر كه مهلك دخى ديرلر عربيده سوس ديد كلريدر رابع شك وشبهه
ايله سوز سويلمك معناسنه خامس ادات رابطه اولان استك جميدر آخرنده الف وياخود
واو اولان كلمه يه الحاق اولنسه الفك يرينه ياى تحتانى كتورررلر مثلا آشنا لفظنده آشنايند
وبهر ولفظنده مهرويند ديرلر بو آخرنده هاء علامت اولان كلمه يه الحاق اولنسه الفتى

اثبات ایدرلر مثلا رفته لفظنده رفته اند و آمده اند و کفته اند دیرلر بو ایکی نوع کلمه دن غیری کلماته الحاق اولنسه انجق الفنی حذف ایدرلر مثلا جانند و سرند دیرلر کاه اولورکه مفردی اولان است یرنده ثابت ایکن آخرینه اند الحاق ایدرلر اما الفنی حذف ایتمك قاعده کتابدر حکیم سنائی بیت این کروهی که نو رسیده ستند * عشوه را جان و زر خریده ستند اندرخورد واندرخورند کلاهما بمعنی سزاوار یعنی لایق حکیم فردوسی بیت کنون ای خردمند وصف خرد * بدان جایکه کفتن اندرخورد * حکیم قطران ارموی بیت اکر بهمنش اندرخورند بودی جای * جهانش مجلس بودی سپهر شادروان اندرود سکون نون وفتح دال وضم راء مهملتین ایله صوا و یا الدز وانلره مشابه اولانه دیرلر کذا فی مجمع الفرس اندود سکون نون وضم دال مهمله ایله اسم عام در دیواره صوا اورمق وکشه وباقره التون یالدز ایلمك و بعض نسنه یه قلای اورمق و بونلره بکزرنه اولورسه ومستقبلنده واو الفه قلب اولنوب و یای تحتانی زیاده سیله انداید دینلور اندیشه مند فکر صاحبی واهل تدبیرکه اندیشه فکر در اصابت اولسون فاسد اولسون ومند ادات توصیفدر هوشمند و دولتمند کبی بعضیلر لفظ مند حرف نسبتدر دیمشلر فرقی دقیقدر انکژد سکون نون وکسر کاف وفتح زاء فارسیین ایله بر بدبو صمغدر عربیده حلتیت دیرلر ترکیده قاصنی دیدکاری در شیرازیلر انکشك کنده وهندی لسانده هنك دیرلر شیخ نظامی در هفت پیکر بیت خواجه چینی چو نافه بار کند * مشك را انکژد حصار کند * ابی ریحان بیرونی صیدنه ترجمه سنده مزبور صمغ درخت انکدن حاصل اولمغله انکژد تسمیه اولنمشدر انکدان ژد دخی دیرلر ژد فارسیده صمغ دیمکدر درجه ثالثده طبیعتی حار و یابسدر حلتیت قاصنی دن غیری اولدوغنه قول اطبا واردر انکوژد بر واو زیاده ایله انکژد مرقوم معناسنه در انوید ضم نون وواو معروف وکسر یای تحتانی اول وسکون ثانیله ناله و زاری معناسنه میر نظمی بیت چو بشنید از واین سخنها کریست * انوید واشك از دو دیده بریخت اوبرد سکون واو وضم باء موحده وراء مهمله ساکنه ایله بکلوفر و برد معناسنه که بوغازدن اشاغی ایتدی یعنی یوتدی دیمك اولور مسعود سعد سلمان بیت بومن نها در وی و بیو برد سر بسر * تیرنك وسحر خاطر وطبع چوا ژدها * اصلنده باو برد ایدی همزه یایه قلب اولنوب بیو برد اولدی یا نداخت یینداخت اولدیغی کبی دخی امثالی چوقدر آورد ممدوده ده ذکری مرور ایدن آورد معنالرینه مجمع الفرس قصر الفله ده تجویز اولنمشدر اورند سکون واو ونون وفتح راء مهمله ایله سکز معنایه کاور اول فر وشکوه معناسنه که افرند دخی دیرلر حکیم اسدی بیت جهان خرم از فر واورند او * هم از میر محمود و فرزند او * ثانی تخت معناسنه که اورنك دخی دیرلر شمس فخری بیت خسرو بحر و بر ابو اسحق * زیب شاهی و زینت اورند * فوستك خطیب * مسمط * شاه پدر فرزند تو میر بلند اورند تو * سد سکندر پند تو خضر سخن پیوند تو * ثالث پسندیده ومعتبر معناسنه حکیم فردوسی بیت سیاوش مرا همچو فرزند بود * که با فر و با برز واورند بود * رابع عقل وعزت معناسنه وله ایضا بیت کرایدون که آید زمینو سروش * نباشند افزون او زند و هوش * خامس کی نشین

نشين او غلانك نااميد كه پدر لهراسب در ارونددخى ديرلرايدى وله ايضا بيت هم او رند اوكوهر
كى نشين * كه كردى پدر بر نشين آفرين * سادس فريب و دغا معناسنه كه مصدرى
اورنديدن كلور سابع بمعنى زندكانى كه اورنك دخى ديرلر ثامن مجمع الفرسده مانى نقاشك
ارژنك نام كتابنه ديرلر وكسر واو ايله ده خدعه وفريب معناسنه مرويدر ﻟ اوزند واورثند ﭺ
كلاهما سكون واو وفتح زاء معجمه وزاء فارسيله بمعنى افكندواوكندواندازد دخى ديرلر مولانا
جوهرى بيت شمشيرتو شيراوزند پرتاب تو پيل افكند * يك حمله تو ركند بنياد صد حصن
حصين ﻟ اوكند ﭺ سكون واو ونونه وفتح كاف عجميله بمعنى افكند ابوالمعانى بيت
چشم مرد اوكند تيغ غمزه بردل ميكشند * كو بيا جلاد تيغش قصد كشتن ميكشد ﻟ اوند ﭺ
فتح واو وسكون نونله ظرف واناء معناسنه در خواجه عميد لو يكى بيت برچنبر سپهر
منازل چو چرخ آب * هر بيست وهشت حكمت اويست چون اوند * مقتضاى نظم
اولدقده ممدوده ده اولان آوند معنالريله مترادف اولوز ﻟ اهنود ﭺ سكون ها وضم نونله
ﻟ اهواند ﭺ سكون ها ونون وفتح واو ايله كلاهما خمسهٔ مسترقه نك اول كونى آديدر
كذا فى مجمع الفرس وفرهنك جهانكيرى ﻟ ايبد ﭺ سكون ياى تحتانى وضم باء موحده ايله
شرارهٔ آتش معناسنه در كذا فى مؤيد الفضلا ﻟ ايليد ﭺ سكون ياين تحتانيين
وكسر لامله كاوجفت يعنى چفت اوكوزنه ديرلر ﻟ ايمد ﭺ سكون ياى تحتانى وكسر ميمله
صبان دمورى بعض ديارده چفته ده ديرلر ﻟ مع الراء المهملة * ار ﭺ حرف شرط
اولان اكر لفظندن تخفيف اولنمشدر ودخى دولكر آلتلرندن اره لفظندن مرخمدر بچقو
معناسنه حكيم فردوسى * مثنوى * چو خستو نيايد نه بند دكر * ببرم ميانش ببرندهار *
نه من پيش دارم نه جمشيد فر * كه ببريد ببور ميانش به ار * ببور نام ضحاك در يومعنايه
اثير الدين اخسيكتى بيت كلك مانى طبعش آن استاد چابك صورتست * كاز راندر
دستكاه صنعتش ارميكنند * فرهنك جهانكيريده ياغى آلنمش دانه نك سفلى سى كه هر وپل
وكنجاره دخى ديرلر ﻟ ابر ﭺ سكون باء موحده ايله بولت معناسنه كه ميغ دخى ديرلر اكرچه
مشاهده احتياجى يوق لكن تبركا شيخ سعدى بيت ابر و باد و مه وخورشيد فلك دركارند *
تا توناني بكف آرى و بغفلت نخورى * مؤيد الفضلاده وادات الفضلاده وشرفنامه ده
ومجمع الفرسده ابر بمعنى مرد يعنى آدم مسطور در و بو معنايه مؤيد شيخ نظامى بيت ازان
بر عامى چنان ريزم آب * كه نارد دكر دست در آفتاب * وفتح باء موحده ايله بوزنه
كربو معنا صنه الفى زائد در حكيم فردوسى شهنامه ده چوق يرده ايراد ايلمشدر بيت ابرداه
دو هفته شد كد خداى * كرفتند هريك سزاوار جاى ﻟ ابرسپر ﭺ سكون باء موحده
وكسر را وسين مهملتين وباء فارسيله اسپر ديدكلرى اولكه نك اسميدر كذا فى مجمع الفرس
ﻟ ابرسير ﭺ سكون باء موحده وكسر را وسين مهملتين بعده ياى تحتانى ساكنه ايله
يغمورلى بولت واول يرده كه مراد اوزره يغمورلى بولت اوله اول موضعه ابرسير ديرلر
وسير بر لفظدركه معناى لغويسى طوق ومعناى مصطلحى سى مرادجه دوكرمسير وسردسير
كى مرادجه اسى ومرادجه صوغوق ديمك اولور ﻟ ابرشهر ﭺ ولايت نيشابورك اسمى

قدیمی اولدوغی مجمع الفرسده مسطور در شرفنامه ده بر روز معین آدیدر دیو ذکر اولنمشدر ﴿ ابدشهر ﴾ رای بینه دال ایله بعض نسخه ده مرقومدر ﴿ ابسار ﴾ سکون باء موحده و فتح سین مهمله ایله بلکو طاشی که فسان دخی دیرلر ابو المعانی بیت برای قطع عرق دشمن دین تیغ عزمش را * سراعدا کند در دست همت سنك ابساری ﴿ ابشخور ﴾ کسر باء موحده وسکون شین وضم خاء معجمتین وفتح خا و واو معدوله ایله ده جائزمدر ودده ذکری مرور ایدن آبشخور معنا لریله مترادفدر کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿ ابکار ﴾ سکون باء موحده وفتح کاف عجمیله زراعت معنا سنه شاه ناصر خسرو بیت چو درزه با بکار بیرون شود * یکی نان بکیرد بزیر بغل * عربیده کاف عربیله جمع بکره در که صباحلو دیمك اولور ودخی قز معناسنه اولان بکرك جمعیدر ﴿ ابیر ﴾ کسر باء موحده وسکون یای تحتانیه ایله ایکی معنایه کلور اول قوغه که عربیده دلو دیرلر ثانی شرارهٔ آتش معناسنه در ﴿ اثر ﴾ عربیدر بر قاج معنایه کلور اول ایجادو تألیف معناسنه مولانا صائب بیت کر امتیاز نام بود مطلب از اثر * این امتیاز کز تو نماند اثر بسست * ثانی نتیجه معنا سنه حکیم شفائی بیت تیغ آهم بفسون اثرم ساخته اند * پای تا سر زدعای سحرم ساخته اند وعقب وایز معنا سنه طالب آملی بیت امید رفته بکوی توام چو از سفر آید * بهر قدم که رود حیرتش بر اثر آید ﴿ اثیر ﴾ کسر ثاء مثلثه وسکون یای تحتانیه ایله کرهٔ آتش که اعلای عناصر اربعه در کذا فی شرفنامه اما کتاب محو دیده * قیل فلك الدنیا وقیل فلك الافلاك وبمعنی سرشك چشم وآفتاب نیز کوینه مسطور در ﴿ اختر ﴾ سکون خا وفتح تاء مثناة ایله درت معنایه در اول ستاره وطالع نیکو شمس فخری بیت ملك دین را بقدرت کرکر * کشت مسعود عاقبت اختر * دیکر وله بیت ویحك آن بادپای مرکب شاه * که زند پشت دست بر اختر * و بخت وطالع معناسنه مولانا هاتفی بیت مسخر شدش ملك ایران تمام * زکار چنان اخترش داد کام * ثانی فال نیکو حکیم فردوسی بیت یکی اختری کفت ازان پس براه * کز ینسان بوم سر بسر ماه و شاه * ثالث بمعنی رایت درکه درفش کاویانه اختر کاویان دیرلر و کاوهٔ آهنکرك مخصوص علمی درمیر خسرو بیت هر طرفی کاختر او رو نهاد * فتح دوید ودر دولت کشاد * حکیم فردوسی بیت بتازید کاید بنزدیك شاه * چو ترکان بدیدند اختر براه * رابع مراد مبارك ومسعود اولمق وله ایضا بیت چنین کفت هومان که این اختر ست * که نیروی ایران بدو اندرست ﴿ اخکر ﴾ سکون خاء معجمه وفتح کاف ایله آتش قوری که زلك دخی دیرلر حکیم خاقانی بیت از در مشرق آتش افروزد * سوی هر روزن اخکر اندازد * دیکر بیت یك یك برو بخلق فرو اخکر نجوم * از منقل سپهر شتر مرغ وار ابر * بو معنایی مؤید شمس فخری بیت حرز مدحش بخوان و بر خود دم * پس برو در میانهٔ اخکر ﴿ اخیر ﴾ کسر خاء معجمه وسکون یای تحتانیه ایله قطع سنور و بیان حدود ایچون وضع اولنان صره لنمش طاش ودخی دیوار بناسنده بنالر قو واعتبار ایتدکاری نسنه یه دیرلر ابو المعانی بیت خطهٔ فرمانروایش آنچنان وسعت پذیر * در بیان حد ملکش کوه قاف باشد اخیر ﴿ ادبار ﴾ سکون دال

دال مهمله وفتح باء موحده ایله بوغاز دن اشاغی نسنه ایاتمك او بار معناسنه وله بیت هرشب
هجرم غم جانان مرا بیزار کرد * زهر قهر حسرتش جان حزین ادبار کرد ادغر سکون
دال مهمله وفتح غین معجمه ایله خانه لرده هوا کیرمك ایچون ایتدكلری بیوك بادکیرکه
باد غرد دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ادفر سکون دال مهمله وفتح فا ایله برادر
زاده که قارنداش اوغلیدر اشبو معنا ایله بعضی فرهنکلرده همشیره زاده یه ده دیرلر ارتیشدار سکون راء مهمله
وکسر تاء مثناة بعده یای ساکنه ایله ایکی معنایه در اول سپاه ولشکر معناسنه زراتشت
بهرام بیت هنوز زند شمار ارتیشداران * پیاده سلح پر ورد با سواران * ثانی دشت
قبچاق حدودنده بر نهر عظیم آدیدر اردشیر ایکی معنایه در اول بهمن بن اسفندیار
شاهك لقبیدر جدی کشتاسب آنی شجیع و مرد دلیر کورب لقبنی اردشیر قودیکه ارد
قهر وخشم معناسنه درکه ذکر اولندی و شیر معروف خشمناك ارسلان دیمك اولور حکیم
فردوسی بیت چو دیدش بدانکونه مرد دلیر * همیخواند ازان پس ورا اردشیر * ثانی
ساسانیانك اول پادشاهلری اسمیدرکه اردشیر بابکان دیمکله معروف ومشهوردر حکیم
فردوسی * مثنوی * همان اردشیرش پدر کرد نام * نباشد بدیدار او شادکام * مراورا
کنون مردم یادکیر * همیخواندش بابکان اردشیر * وسلسلهٔ کیانیاندن بر پادشاه اسمیدرکه
اردشیر بن پرویز بن هرمز بن انوشروان بن کیقباد شاهدر شعرای عربدن شمس الدین
احمد الطیبی نظمه کتورمش بیت قهوة فارسیة من خبایا * اردشیر انجله ابرویز ارزه کر
سکون راء مهمله وفتح زاء معجمه وکاف فارسیله صوایچی اندیشکر معناسنه در لغت محمودیده
بمعنی اندیشه کر یعنی فکر ایدیجیدر ازار فتح زاء معجمه ایله صحاحلرده بمعنی درهم مسطوردر
ازبر * وازبیر کلاهما بسکون الزاء المعجمه اول فتح باء موحده ثانی کسر ایله وسکون
یای تحتانیه ایله خاطرده طوتمق وحفظ ایتمك ترکیله دخی ازبر دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری
حکیم خاقانی بیت روزی هزار بار بخوانم کتاب صبر * چشمم نبست لاجرم ازبر نمیشود *
استاد فرخی * قطعه * باعطارد بسر خامه سخن داند کفت * هرد بیری که بدیوان کند آنرا
تقریر * ازپی رسم در آموختن نامه کنند * نامهٔ خواجه بزرکان ودبیران ازبیر ازدر
سکون زاء معجمه وفتح دال مهمله ایله لایق وسزاوار معناسنه حکیم خاقانی بیت صورت
مردان طلبکار درمیدان بود * نقش برایوان چه سود رستم و اسفندیار * وله بیت
روز از در بزم است شراب ازدر خوردن * هرچند چمن نیست کنون ازدر دیدار * حکیم
انوری درهجو بیت ریش ازپی کندن بیاپی * سر ازدر سیلی دمادم اژدر سکون
زاء فارسیله معروف اژدرهادن مخففدر استاد لطیفی بیت چون اژدر چارپاست دنیا * کوهفت
سر دمنده دارد ازیر کسر زاء معجمه وسکون یای تحتانیه ایله زاهد ومتقی و عاقل ودانا
وزیرك وکامل معناسنه ممدوده ایله ده مرویدر شمس فخری بیت کجاست درهمه ایوان کنون
چو توشاهی کریم وفاضل ودانا عالم وآزیر اژیر کسر زاء فارسیله یوکسك یردن
آقان صویك وچولمکلرده صو وامثالنك قینارکن اولان صداسیدر اسبانبر سکون
سین مهمله ونون وفتح باء موحدهٔ اول وضم ثانیله بر شهرك نامیدرکه انی کسری

بتا ایلمشدر اصلنده استفا بو رایدی ﯙ استار ﯙ سکون سین مهمله وفتح تاء مثناة ایله
اطبا اصطلاحنده التی بچق درهمه دیرلر بر روایتده ربع مثقالدرکه دورت استار بر
مثقال اولور نتکم شاعر بیت اطبا که کردند وزن اعتبار * بشش درهم ونیم خوانند
استار ﯙ استر ﯙ قاطرکه عربیده بغل دیرلر ﯙ استیر ﯙ سکون سین مهمله وکسر تاء
مثناة بعده یای ساکنه ایله عند الاطبا نصف رطل اعتبار اولنور کذا فی نسخهٔ حکیم اسدی
بیت ازان دارو هارا با وزان بکیر * بجوشید در آب با قند استیر ﯙ اسرار ﯙ کزلو اولان
نسنه جمع سردر مولانا جامی بیت خطبهٔ ملت ودین ازسر کیر * کشف اسرار یقین
ازسر کیر ﯙ اسمندر ﯙ برجانوردرکه اکا سامندر وسامندل وسامندور *
وسامندول وسمندر وسمندل وسمندور وسمندول دخی دیرلر شرح وتفصیلی سامندر
لغتی ذیلنده ذکر اولنور انشاء الله تعالی شیخ عطار بیت آتشی بردست دشمن درکرفت *
تا خلیلش طبع اسمندر کرفت ﯙ اسوار ﯙ سکون سین ایله اوچ معنایه کلور اول سفرنامهٔ حکیم
ناصرخسروده مسطوردرکه صعید ولایتنده واقع برشهر آدیدر ولایت نوبه نك یولی درت فرسخ
یر اول شهره قریب واقع اولمشدر وجانب جنوبیسنده برعظیم طاغ واردر نیل مبارك انك اتکنده
چقار دیرلر ثانی سوار یعنی آتلو ثالث اهل کیلان لساننده لشکردن جمع قلیل مرتبه سنه
دیرلرکه اللرنده اوق ویا چوماق اولوب جنك محلنده برلرینه تیر وچوماق ایرشدرن لر
اول کسنه دکه تیر ویا چوماق نشانی اولمیه اکا دلاور ومرد شجاع دیمزلر ﯙ اسیر ﯙ معروف
کرفته معناسنه ودخی برقلعه اسمیدر نظیری نیشابوری * چو رو ببرج شرف کرد آفتاب
منیر * دمیده فایحهٔ فتح بر حصار اسیر ﯙ اشغر ﯙ سکون شین وفتح غین معجمتین ایله
اشقر معناسنه آتده اکثر وآدمده احیانا استعمال اولنور شاعر در قیافت نامه بیت
شود در اسب وآدم وصف اشغر * در اسب مقبول دیکر نیست خوشتر ﯙ اشغور ﯙ
سکون شین وضم غین معجمتین ایله پورسق دیدکاری جانوردر بعض نسخه ده ضم الف ایله
واقعدر ﯙ اغار ﯙ فتح غین معجمه ایله ممدوده ده ذکری مرور ایدن آغار معناسنه تفصیلی
اندهدر ﯙ افدر ﯙ سکون فا وفتح دال مهمله ایله برادر زاده یه دیرلر بعض فرهنکلرده
همشیره زاده یه دیرلر بوشعیب بیت سلسله جعدی بنفشه عارضی * کت سیاوش افدر
وپرویز جد ﯙ افر ﯙ فتح فا ایله بو زن اثر شیرازده برناحیه اسمیدر برقریه اسمیده اولمق
مرویدر ﯙ افر ﯙ سکون فا ایله بوزن امر غمده ایکن بد یعنی سرور وشادی ایرشمکه دیرلر
ولاغر ایکن فربه اولمق وبونلر امثالی یرامز لقده ایکن حال ایولکه مبدل اولمغه دیرلر ابو المعانی
بیت یکشب ازجانان پیام وعدهٔ وصل آمده * افر حاصل شد بجانم کز غمش آزرده
بود ﯙ افزار ﯙ سکون فا وفتح زاء معجمه ایله درت معنایه کلور اول ابراز معناسنه که کمون
وفلفل وکشنیز وامثالی بهاراتله سحق ایدوب طعام اوزرینه دوکرلر زیاده لذت ویرر حکیم
خاقانی بیت افزار زبس کنند دردیك * حلواز پس آورند برخوان * ثانی آلات پیشه
کران * یعنی ارباب صنایع آلاتی ثالث کفش معناسنه که پای افزار دیرلر میرخسرو
بیت همه کلاه سری میدهد بتا جوران * که از کلاه سلاطین بپایش افزارست * رابع

رابع بادبان یعنی کمی یلکنی کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿ افسار ﴾ سکون فا وفتح سین مهمله
ایله یولار آتك اولسون غیری اولسون شیخ بهاء الدین عاملی بیت هرکه نبود سینهٔ
او عشق یار * بهر او افسار و پالانی بیار * عربی * من فی لم یعشق الوجه الحسن * قدم الرحل
الیه والرسن ﴿ افسر ﴾ سکون فا وفتح سین مهمله ایله ایکی معنایه در اول شاهلره مخصوص
اولان تاج مرصع معناسنه در شمس فخری بیت سایهٔ حق جمال دینی ودین * زینت تخت
وزیور افسر * حکیم سنایی بیت بر افسر شهان جهانم بدی فخر * کز یاردم مرکبش افسار
منی * ثانی افساردن مخففدر ﴿ افسونکر ﴾ معنای ترکیبی افسون ایدیجیدر حیله وخدعه
ایتمکده استعمال اولنور مولانا هاتفی بیت دل اژدهای سینه شد دونیم * ز تدبیر افسونکران
کرد بیم ﴿ افشار ﴾ سکون فا وفتح شین معجمه ایله دوکیجی وصاچیجی معناسنه در اکثر
ترکیب اولنمق معتاددر بدون التركيب استعمالی قلیلدر خلاق المعانی بیت بحر بو العجب
آیین وکوه وآه نشین * ببرق آتشبار وبابر آب افشار * وخلانده معناسنه ده کلور حکیم
سوزنی بیت منم کلوك خر فشار وکنك عالم سوز * حرامزاده وقلاش ورند آدمسوز *
فرهنك جهانکیریده بمعنی ممد ومعاون ورفیق وشریك معنالرینه دخی بعض مرکباتده
فاعل معناسنه کلور حضرت مولانا قدس سره بیت دلم دزد نظر او دزد آن دزد * عجب
آن دزد دو دزد افشار چونست * مجمع الفرسده بمعنی ریختن وخلانیدن مذکوردر وبعض
نسخه ده چلاه دستکاهینك چوقوری معناسنه مرویدر وافشردن لفظندن صیغهٔ امر
ووصف ترکیبی اولور ﴿ افشرکر ﴾ سکون فا وراء مهمله وضم شین معجمه ایله عصار معناسنه
یعنی صقیجی هرنه اولورسه ﴿ افکار ﴾ سکون فا وفتح کاف فارسیله جراحت وآزردکی
انسانده وحیوانده استعمال اولنور تحفة الاحبابده چارپانك حمل ثقلیدن ارقه سنده
ظاهر اولان جراحتکه یاغر دیرلر وترجمهٔ مصادرده زمین کیر یعنی کوترم وبجای مانده یعنی
یورلمش معناسنه منقولدر عربی کافله اندیشه معناسنه جمع فکردر ﴿ اکار ﴾ فتح کاف
مشدده ایله بمعنی باغبان کذا فی شرفنامه ﴿ اکر ﴾ حرف شرطدر خواجه حافظ بیت اکر آن
ترك شیرازی بدست آرد دل مارا * بخال هندویش بخشم سمرقند وبخارارا * وکاف عجمیله
فرهنك جهانکیریده عود معناسنه مذکوردر ﴿ الله اکبر ﴾ شیراز ناحیه سنده بر مشهور
طاغ آدیدر خواجه حافظ مدح ایتدوکی آب رکنا بادکه بیت بده ساقی می باقی که در جنت
نخواهی یافت * کنار آب رکنا باد وکلکشت مصلارا * دیدوکی صو اول طاغك بر بیکار دن
چیقوب رکنا باد کنارندن جاری اولور ﴿ الر ﴾ ضم لام ایله مدوده ده ذکری مرور ایدن آلر
معناسنه درکه حامی بحر الغرائبده قصر الفله ده جائزدر دیو نقل ایتمشدر ﴿ الغار ﴾
سکون لام وفتح غین معجمه ایله چاپمق معناسنه در کذا فی وسیلة المقاصد ﴿ الغنجار ﴾
سکون لام ونون وضم غین معجمه وفتح جیمله ایکی معنایه کلور اول محبوبان ناز وشیوه
ایله ایلدکاری خشم واعراض معناسنه مختاری بیت چو پیر کشتی بیك ادکشتی ای نادان *
ترش بود پس هفتاد لاشك الغنجار * ثانی بر نوع میوه در زرد آلویه بکزر لکن رنکی
یشیل ومنفشی وصاری وقرمزی اولور طعمی میخوش در آکا کرده آلو وآلوکرده

وخلوكرده دخی دیرلر كذا فی فرهنك جهانكیری ﴿ امار ﴾ فتح میمله اهار كه كاغدلری
ایدرلركثیرونشاسته وخطمی دن دخی ایدرلرو رقیق قماش آردینه دخی سوررلر ﴿ اماركیر
وامارکیر ﴾ محاسب معناسنه در ممدوده ده مذكوردر قصرهمزه ایله ده جائزاولدوغی جهانكیریده
مسطوردر ﴿ امر ﴾ فتح میمله بوزن كمر حقیقتا ومجازا عاقبت كار معناسنه در میر نظمی
بیت ببندند مردان زهمت كمر * كنند هردم اندیشه درخود امر * عربیده مبالغه ایله
تلخ معناسنه در وسكون میمله ینه عربیده حكم وفرمان وشغل وعمل معنالرینه در فارسیده
دخی اول معنالر ایله استعمال اولنور ﴿ انار ﴾ تركیده نار وعربیده رمان دیدكاری میوه
معروفه در وخبرده وارد اولمشدر * من اكل رمانة انار الله قلبه اربعین یوما * ممدوح
میوه در قرآن عظیم الشانده * فیها فاكهة ونخل ورمان * ذكراولنمشدر مفسرین
بو آیت تفسیرنده دیرلركه فاكهه ذكرندن صكره نخل ورمان ذكراولنمسنك حكمتی كیمی
سائر میوه لردن امتیاز وترجیح ایچوندر دیدیلر وكیمی دیدیلركه نخل ورمان فاكهه جنسنه
داخل دكلدر نخل كه خرمادر غدا قبیلندندر ورمان كه انار در دوا قسمندندر والله اعلم
بحقیقة الحال ﴿ انبار ﴾ سكون نون وفتح باء موحده ایله درت معنایه كلور اول بمعنی
پر یعنی طلو مملو معناسنه ظهیر الدین فاریابی بیت بیك سخن دهن آرزو فروبندی
بیك سخا شكم آز رانینبارى * ثانی خانه یقلمق ودیوار یقلوب دوشمك معناسنه حكیم
سنائی بیت نه فلك را بكام بكذاریم * پنج وچار وسه را نینباریم * شمس طبسی بیت
زمین كرداو با من كرنباشد آسمان خاكی * درانبارم بسیل اشك ازین هفت نبیانش
ثالث خار وخاشاك وسركین امثالی كه بعض كوشه لرده ییغلوب چوروبه مزروعاته
قوت بولمق ایچون دوكرلر در هجو حیدر كلوج بیت شعر رنكارنك از طبع كج حیدر
كلوج * همچنین سر میزند كز توده انبار كل * رابع حوض معناسنه كه آب انبار دخی دیرلر
حضرت مولانا قدس سره * قطعه * مشت كندم كه اندرین دامست * هست آن زلمدد
زانباری * باغ دنیا كه تازه میكردد * آخر آن بش بود زانباری ﴿ انبر وانبور ﴾ كلاهما
سكون نون وضم باء موحده ایله قصاج كه عربیده كلبتین دیرلر ابو المعانی درهجو یكی كفته بیت
دهن كون كویا طعام آهنست * دوانكشت اوهمچو انبر شده ﴿ انبیر ﴾ سكون نون وكسر باء
موحده ویای ساكنه ایله ایكی معنایه در اول مجمع الفرسده كل تر وكل خشك بو معنا جهة
اضداددن اولور ثانی بمعنی پركردن یعنی طولدرمق ﴿ انجار ﴾ سكون نون وفتح جیمله
بر ولایت اسمیدر كه خسرو پرویز شیرین ایله انك شهرنده ایام شتاده ویایلاقنده ایام
صیفده اوتوروب عیش وعشرت ایدرلرایدی ﴿ انجیر ﴾ سكون نون ویای تحتانی وكسر
جیمله اوچ معنایه در اول معروف میوه در عربیده تین دیرلر ثانی فرهنك جهانكیریده سوراخ
مقعد معناسنه در ابو العلاء شوشتری بیت ای كیرمن ای كیر تو انجیر كه دار * سركین خوری
وقی كنی وپاك ندارى * انجیردن سوراخ كردن معناسنه ده منقولدر ثالث بر ایرمق آدیدر
ولایت هراتده باغ زاغان اراسندن كچر اكا انجیل دخی دیرلر وزبان یونانیده حسك انجیر دیرلر
﴿ اندایشكر ﴾ كهكل كننده یعنی صوااجی صمانلی بالچق ایله یوا یجی مراد صوا یجی دیمكدر

دیمکدر میر نظمی در مذمت یکی بیت چو تخمیر نجس ترکیب اورا * بکر داند ایشکر ترتیب
اورا ﴿اندر﴾ سکون نونله اوج معنایه در اول بر کلمه در اوکی معناسنه یعنی اوکی بابایه پدر اندر
اندر واوکی آنایه مادر اندر وکذلك برادر وخواهر ده دخی بویله در شمس فخری بیت در مظالم
بنزد معدلتش * چه قریب وچه خویش خود چه اندر * ثانی درون معناسنه که اندرون
لفظی بوندندر مثلا اندر خانه دیرلر دردرون خانه دیمکدر مولانا جامی بیت چو ماه
نخشب اندر چاه نخشب * سه روزان ماه درچه بود تاشب * حضرت یوسف علی نبینا
وعلیه السلام حکایه سنده در ثالث عربیده اولان فی معناسنه در شیخ سعدی کلستاننده
وبشکر اندرش مزید نعمت * دیدوکی بو معنایه در بو معناده لفظ در ایله بر برینه قائم اولورلر
اما قاعده اولدر که تحسین لفظ ایچون اولان حرف بایی جمع ایتمك مراد اولنسه بر ترکیبده
با تقدیم اولنور مثلا بریخ درست کبی وبدزیا در منافع کبی وبشکر اندرش کبی متقدمین
اشعارلرنده چوق واقع اولور اما متأخرین ایکسنك جمعنده نوع ثقلت اولدوغندن عیب
عد ایدرلر وجمع ایتمزلر ﴿اندرخور﴾ اندرخورد مرقوم معناسنه در سزاوار ولایق
معناسنه حکیم سنایی بیت مرزنانست جامه اندر خور * حیدر ومرد جوشن اندر
جور ﴿اندشمار﴾ سکون نون وشین معجمه وکسر دال ایله اشکار اصداو جهرایله
نسنه اوقومق کذا فی وسیله المقاصد ﴿انکار﴾ سکون نون وفتح کاف فارسیله
پندارنده وتصور کننده یعنی صانیجی وتصور ایدیجی بو معناده صیغهٔ امرده اولور مثالی
شیخ عمر خیام بیت چون عاقبت کار فناخواهد بود * انکار که نیستی چو هستی خوش
باش * نسخهٔ میرزا ابراهیمده تصور معناسنه در وکسر همزه ایله نکارنده یعنی نقاش
معناسنه در ﴿انکدار﴾ سکون نون وکاف فارسیله قاصنی یه مشابه بر اغاج صمغی در
تعریب اولنوب انجدار دیدیلر کریه رایحه سی وار در ﴿انکشتر﴾ یوزك معناسنه مهر
اولسون غیری اولسون هر نه که کوچك پرماغه طاقیلور اکا دیرلر محمد قلی سلیم بیت
جهان بزیر نکین تو باچو انکشتر * کند بچشم حسود تو روز کار انکشت ﴿انکشترو﴾
اوته پرمق دیمکدر ترکیبده یوزك دیدکلرینك اصلی اوزوکدر نتکیم میر علیشیر دیمشدر
بیت خاتم لعلینك اکراغزیمغه یتسا تیشلا کوم * مهراتیار دامو میا پوشغان کبی یا سقاج
اوزوك ﴿انکور﴾ تازه اوزوم عربیده عنب دیرلر کسر عین وفتح نونله طالب آملی بیت
شراب کهنهٔ ما شیره کشت از وارث کون بحتی * اکر زینسان بماند هفتهٔ انکور میکردد *
صحیح شرابه شراب انکوری دیدکلری تازه اوزومدن غیریدن دخی شراب اولور لکن اوزومدن
اولان جمله دن اعلی اولور ﴿اوار﴾ اوج معنایه کلور اول دفتر حساب ثانی دیوانخانه
ثالث ریزهٔ آهن بو اوج معناده اوار دخی دینلور تفصیلی محلنده ذکر اولنور انشاء الله
تعالی ﴿اوبار﴾ سکون واو وفتح باء موحده ایله برقاج معنایه کلور اول یوتمق ابتلاع
معناسنه در شرفنامه ده مسطوردر حکیم خاقانی * مسمط * آن روح دوزخ باربین
حور زبانی ساربین * بحر نهنك اوباربین آهنك اعدا داشته * بو معنایی مؤید شمس
فخری بیت زهی ز لطف تو یك شمه خضر جان پرور * خهی ز قهر تو رمزی نهنك مرك

اوبار * مؤید الفضلاده اوبارخانهٔ باشد وچیزی که جانور زنده را فرو بردچون ماهی
و زهر مهلك وآتش غالب و دخی امردر یوت معناسنه و براتقغه ده امر اولور اما
ادات الفضلاده انجق خانه معناسنه روایت اولنمشدر وانبا شتن واوباریدن لفظلرندن
صیغهٔ امر و وصف ترکیبی اولور ﴿ اودر ﴾ سکون واو وفتح دال مهمله ایله فرهنك
جهانکیریده برادر پدرکه عربیده عم دیرلر ﴿ اوزار ﴾ سکون واو وفتح زاء معجمه ایله
درت معنایه در اول کمی یلکنی ثانی دست افزار یعنی ارباب صنایع آلاتی ثالث کفش
رابع بعض ادویهٔ حارکه دوکوب اینجه الیوب طعامه قورلر اکا ابزار وافزار دخی دیرلر
امادست افزار معناسنده عربیله مشترکدر زیرا آلات اهل صنایعه اوزار دیرلر ﴿ اوزر ﴾
سکون واو وفتح زاء معجمه ایله مشتری یلدزینك برآدیدر که برجیس دخی دیرلر میرنظمی
بیت نیکبختی تاج دولت برسرش * بوده ازبنش طارم اوزرهم سرش ﴿ اوغر ﴾ سکون
واو وفتح غین معجمه ایله ایکی معنایه در اول مجمع کبار ومحفل اشراف ثانی روزکاری وافر
اولان یره دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿ اوکار ﴾ سکون واو وفتح کاف فارسیله
مجمع الفرسده سرکذشت صاحبی که ترکیده بوکلودیرلر ودخی مست لایعقل وافکار
مرقوم معنالریله مترادفدر رشید الدین وطواط بیت هم بجان خسته هم بتن رنجور
هم بجون غرقه هم زغم اوکار ﴿ اوکر ﴾ سکون واو وکسر کاف عجمیله خرما لیفندن
بوکلش رسن که جلاه وغیریلر قوللنورلر ﴿ اونار ﴾ سکون واو وفتح نونله بمعنی خسیسدن
یعنی یاتمق ﴿ اول عنصر ﴾ یعنی خاك کذا فی المحمودی ﴿ اهوار ﴾ سکون ها وفتح واو ایله
واله وحیران معناسنه مولانا جامی * رباعی * درراه خدا مکو که رهوار بماند * بگذشت
وازو بس درشهوار بماند * حق جو حق دید خلق حیران بماندند * شطرفت بجرجو دواهوار
بماند * ﴿ اهمر ﴾ سکون ها وفتح میمله سك مانند برجانور در سلاطین ماضیه دن
بوینك زماننده ظهور ایتدی دیرلر که اندن اقدم وجودی عدیم ایدی بعده شغاله ده
اسم اولدی کذا فی مجمع الفرس ﴿ اهور ﴾ سکون ها وفتح واو ایله ایکی معنایه کاور اول
فرهنك جهانکیریده معشوق ومحبوب معناسنه در منوچهری * قطعه * بزی همچنان
سالهای دراز * دمان ورمان وچمان وچران * دوکوشت همیشه سوی کنج کاو * دوچشمت
همیشه سوی اهوران * حکیم خاقانی بیت درجنت مجلست چراکاه * آهو حرکات
اهوران * مجمع الفرسده برشهرك اسمیدر جملهٔ خواصندندر که برکسنه انده اقامت
ایلسه دنیایه حرصی زیاده وخسیس وبخیل اولور ﴿ ایار ﴾ سال رومیانده آخر بهار آیی دو
یونانی مایس دیرلر شیخ سعدی بیت این هنوز اول آذر جهان افروز ست * باش
تا خیمه زند دولت نیسان وایار ﴿ ایدر ﴾ سکون یای تحتانی وفتح دال مهمله ایله بمعنی
اینجا یعنی بونده دیمك معناسنه سید حسن غزنوی بیت نلو ردهٔ برون چومنی در هزار
سال * اینك تو ایدری فلکا ومن ایدرم * بو معنایی مؤید حکیم اسدی بیت درنك او
زایدر بری بی نیاز * بودکاید آن بخت برکشته باز ﴿ ایوار ﴾ سکون یای تحتانی وفتح واو ایله
مسا فرکبجه یوله کتمك کوندز کتمکه شبکیر دیرلر مولانا هاتفی بیت شب ورو زاز رفتن

بی ذرنك * زشبکیر وایوارش آید تبنك لغ مع الزاء المعجمه * ابخاز ع سکون باء موحده
وفتح خاء معجمه ایله بر ولایتدر اسمیدر اکثر خلقی مغان وترسا وظلم وجور ایله مشهوردر حکیم
خاقانی . بیت درابخاز یا ن اینك کشاده * حریم رومیان اینك مهیا لغ ابراز ع سکون
باء موحده وفتح زا ایله افزار واوزار مرقوم کبی بهارات دوکوب نرم ایدوب بر ظرفه ایچنده
حفظ ایدوب طعام تناولنده اوزرینه دوکرلر کذا فی مجمع الفرس لغ آبرز ع سکون باء
موحده وفتح راء مهمله ایله همدانده اولکه سنده بر طاغ نامیدر لغ اپرویز ع فتح باء فارسی
وسکون راء مهمله ویای تحتانی وکسر واو ایله پرویز ایله معناده مترادفدر باب الباء مع الزاده
ذکری تفصیل اولنور انشاء الله تعالی لغ ابیز ع کسر باء موحده وسکون یای تحتانی ایله
شرارۀ آتش معناسنه در استاد منجیك . بیت هست آهم ز آتش دوزخ ابیز * نالۀ ازمن
زشرر صد ازیز لغ آتسز ع سکون تاء مثناة وکسر سین مهمله ایله نام پادشاه خوارزمدرکه
ممدوح رشید وطواط در وعلامۀ زمخشری دخی آنك زماننده رئیس العلما ایدی کذا فی
شرفنامه لغ اختر سرسبز ه ع یعنی ستارۀ سعد وفال سعد معناسنه در کذا فی شرفنامه
لغ اخکوز ع سکون خاء معجمه وضم کاف ایله بادام چغله سی ونا پخته خرما لغ اردپوز ع
سکون راء مهمله ودال موقوف وضم باء فارسیله الواندن فستقی رنکه دیرلر امیر نظمی . بیت
بپوشند خوبان در روز نوروز * همه جامها سبز وسرخ ودرپوز لغ ارز ع سکون راء
مهمله ایله درت معنایه کلور اول جاه ومرتبه معناسنه حکیم فردوسی . بیت بسنده کنم زین
جهان مرز خویش * بداند مکر پایه وارز خویش * بو معنایه مختاری . بیت بروت توکه
مرا کو بارز من بخرد * مکر بروی زمین زر دهد بجای کیا * ثانی قدر وقیمت معناسنه
شیخ اوحدی . بیت بردباری کن قناعت ورز * تا بدلها قبول یابی وارز * حکیم زجاجی
. بیت شهنشاه برکشت از راه مرز * بهمدان بباید بیفزود ارز * ثالث معیشت معناسنه
ابو المعانی . بیت صرف کردم دوره عمر هرچه هستی داردم * بی سر وسامان بماندم ارزدو
حالم نبود * رابع برنسنه یه مالك معناسنه وله . بیت کرده آماده دلم بهر نثار مقدمش
در اشك چشم را چندانکه بی ارزی شدم لغ ارزیز ع سکون راء مهمله ویای تحتانی وکسر
زاء معجمه ایله معادندن قلای درکه جمیع فلزاتدن خفیفدر نتکم شیخ الرئیس ابن سینا
ایکی بیتده اوزان معادنی بیان ایتمشدر * قطعه * نه فلز مستوی الحجم را چون برکشی *
اختلاف وزن دارد هر یکی بی اشتباه * زر لکن زیبق الم اسرب دهن ارزیز حل * فضه ند آهن
یکی مس وشبه مه صفر ماه * بو حساب اوزره ارزیز حل دیدوکی اوتوز سکز اولور لغ ارنواز ع
جمشید شاهك همشیره سی نامیدرکه ضحاك تزویج ایتمشدر حکیم فردوسی . بیت در ایوان
شاهی شب دیرباز * بخواب اندرون بود با ارنواز لغ ارنیبز ع سکون راء مهمله وکسر نون
ویای ساکنه بعده باء مکسوره ایله ترخون دیدکلری سبزه در تخمی اولمدوغندن چوبن
دیکرلر بتر لغ ازیز ع کسر زاء معجمه وسکون یای تحتانی ایله بانك ونالـه معناسنه حضرت
مولانا قدس سره * مثنوی * کرد با اویك بهانه دلپذیر * کی شد ستم زین کنیزك من نفیر
زین سبب کر غیرت ورشك کنیز * مادر وفرزند دارد صد ازیز * مادر وفرزندها بس

جفاهاست * اونه در خور زد وچنین جور و جفاست ﴿ اسب انگیز ﴾ ایکی معنایه دراول اول مهماز که مهمیز دخی دیرلر براوجی نکرلکلی دمور در چزمه اوکجه سنه میخلنمش آتی انکله سوررلر ثانی صیغهٔ اسم فاعلدر اسب انگیزنده معناسنه وصیغهٔ امرده اولور آت قوپار معناسنه ﴿ اسب تاز ﴾ سکون سین وبا وفتح تاء مثناة ایله ایکی معنایه در اول صیغهٔ امردر آت سکرت در معناسنه ثانی شهور ملکی نك اون سکزنجی کونی اسمیدر کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿ افراز ﴾ سکون فا وفتح راء مهمله ایله اون ایکی معنایه کلور اول بمعنی بالا یعنی یوقاروکه مقابلی نشیب در فرازد خی دینلور استاد لبیبی بیت زبس رفعتش شاهباز خرد * نیارد برافراز برپر پرد * ثانی بلند معناسنه در بو معناده کاه اسم فاعل اولور وکاه صیغهٔ امر استعمال اولنور ابوعاصم بیت ای دردهمه علمها سرافراز * دائم زجهانیان سر افراز * ثالث منبر معناسنه حکیم زجاجی بیت خطیبان پس از نام پاك امام * برافراز ازین شاه بردند نام * رابع بمعنی جمع سیف اسفرنکی بیت روح اقسام شادمانی را * ازپی بزم توکند افراز * خامس فرهنك جهانکیریده بمعنی پسته سادس بمعنی نزدیك بوایکی معنایه میرنظمی بیت آمد افراز برشاه دلیر * بوده افراز میانرا شمشیر * سابع بمعنی کشاده وپهن ثامن بمعنی پیش تاسع بمعنی ازین باز عاشر بمعنی نشیب بومعناجه اضداددن اولور حادی عشر سرکش ثانی عشر خرزه بومعانی فرهنك جهانکیریدن منقولدر ﴿ افروز ﴾ افروختن لفظندن صیغهٔ امر ووصف ترکیبیدر عالم افروز مجلس افروز ودل افروز کبی ابوعاصم بیت ای روی تو ماه مجلس افروز * بنشین چوماه مجلس افروز ﴿ البرز ﴾ سکون لام وراو وضم باء موحده ایله بر مشهور طاغ آدیدر غایت عالی وعظیم اولدوغندن عظیم نسنه لره مثال ایراد ایدرلر نتکم تیمور نامه ده لشکر وصفنده مولانا هاتفی بیت زدریا کذر کرد البرز کوه * درآمد بسرحد ایران شکوه * فرهنك جهانکیریده بر پهلوان ایرانی نامیدر ﴿ الدکز ﴾ وایلدکز ﴾ کلاهما بسکون اللام وکسر الدال بو معروف ومشهور پادشاه اسمیدر ﴿ الکز ﴾ سکون لام وفتح کافله کچ زبان یعنی پلتك عربیده الکن دیرلر میرنظمی بیت مکو در سخن الکزست آن جوان * نخواهد رود هیچ حرف از دهان ﴿ انباز ﴾ اورتاق عربیده شریك معناسنه وله در توحید بیت اوست در قدرت بصنعتش بی نظیر * نیست انباز ووکیل وهم وزیر ﴿ انداز ﴾ بش معنایه کلور اول انداختن لفظندن صیغهٔ امردر حکیم شفایی بیت آهسته صبا دست دران پیرهن انداز * یك کل زکریبانش بدزد وبمن انداز * ثانی وصف ترکیبی اولور بمعنی رند میخوار ومست اوکار ثالث قصد معناسنه بوایکی معنایه ترتیب اوزره مولانا عبدالرزاق کاشی بیت باز ابرو کرد بالا ترك تیر اندازمن * عالمی را کشت ودارد این زمان اندازمن * قصد معناسنه سیفی بخاری بیت کرمرغ ساز ندازکلم بر بامش افتم ازهوا * خواهم شد آخر صید او میدانم از اندازخود * رابع تخمین ایلمك مولانا هاتفی بیت شد ند آن هزبران آهو شکار * براند از آهو برآهو سوار * خامس بمعنی قیاس استاد فرخی بیت جاودان شاد زیاد آن ملك کامروا * لشکرش بی عدد وملکتش بی انداز ﴿ اندرز ﴾ سکون نون

نون و را و فتح دال مهملتین ایله ایکی معنایه در اول وصیت معناسنه حکیم سنائی بیت همه اندرز
من بتو اینست * که تو طفلی و خانه رنکینست * ثانی نصیحت معناسنه حکیم خاقانی بیت مرا
طبیب دل اندرز کونه کردست * کزین سواد بترس از حوادث سودا * راء مهمله نك
ضمی ایله ده دخی مرویدر ﯓ اندروز ﻉ سکون نون و فتح دال و ضم راء مهملتین ایله
چارسو و بازار و بیع و شرایه مخصوص اولان موضع و مکان معناسنه میر نظمی بیت چه
سودست شد شعر من دل افروز * به نیم جو نخرد هیچ کس اندروز ﯓ اندز ﻉ سکون نون و فتح
دال مهمله ایله انداز لفظندن اختصار اولنمشدر قصد و تخمین معنالرینه کذا فی مجمع الفرس
ﯓ اندوز ﻉ اندوختن و اندوزیدن لفظلرندن صیغهٔ امر و وصف ترکیبیدر ﯓ اندوز
وزر اندوز کبی و دخی جمع ایت یعنی معناسنه اولور میرخسرو بیت نقد بقا را عمل اندوز کن
قیمت فردای خود امروز کن * و جمع ایتمك معناسنه مصدر استعمال اولنور بدر الدین کاشی
بیت کنجها کیرو سائلا نرا بخش * دوست اندوز و دشمنا نرا سوز ﯓ انکاز ﻉ سکون نون
و فتح کاف عجمیله فرهنك جهانکیریده ارباب صنایع آلاتیدر ﯓ انکر ﻉ سکون نون و فتح کاف
عجمیله دمور بیل که آنکله زمین هموار ایدرلر کذا فی المجمع اما نسخهٔ میرزا ابراهیمده ضم کافله
مرویدر و مؤید الفضلاده اول دمور درکه آنکله فیلی یوریدرلر ابو الفرج رونی بیت چو
طور رست پیل و چو موسی مهاود * بجای عصا انکر مار پیکر * استعاره طریقیله آلت
رجله ده دیرلر تنکم بو بیتدن مفهوم در شاعر بیت حبذا مهر زقلق پرداز * مرحبا انکر
بزرك ودراز * زاء فارسیله ده روایت اولنمشدر ﯓ انکیز ﻉ تحریك معناسنه صیغهٔ امر
و وصف ترکیبیدر استاد دقیقی بیت آنکه میکشت مرا غمزهٔ خونریز تو بود * کرچه او کشت
ولیکن همه انکیز تو بود * و دخی حسن و لطافت معناسنه میرخسرو بیت هرچند که آن
رخ کل انکیز نشاند * مارا بر آتش آغاز و تیز نشاند * و دخی قصد و عزیمت معناسنه رضای
سمرقندی بیت وه که باز آن سنکدل عاشق کشی انکیز کرد * چرخ تیغ غمزهٔ اورا بخونم تیز
کرد ﯓ انز ﻉ فتح نونله بو زن چرز فرهنك جهانکیریده بد و زشت معناسنه مولانا محتشم
کاشی بیت تو در کشت باچهرهٔ کل اناری * ز پی عاشقان انز کله کله * و سکون نونله بوزن
کنز مرجمك معناسنه در میر نظمی بیت هرکه شود قانع بلغو و انز * میشود او مالك بی رنج
کنز ﯓ اوراز ﻉ افراز مرقومك جمیع معنالریله مترادفدر کذا فی مجمع الفرس ﯓ اهواز ﻉ
بصره شهرینه قریب بر شهر اسمیدر روایت اولنورکه بر کمسنه اول شهرده بر سنه مقیم اولیسه
عقلی مختل اولور حالا ویران اولمشدر حکیم سوزنی بیت نه دیر مانده که تا پیش تو خراج آرند
ز مصر و کوفه و بغداد و بصره و اهواز * و منقولدرکه زهرناك عقربی اولور هر کیمی
صوقسه البته هلاك ایلر سیف اسفرنکی بیت زهر کیفیت حیات دهد * در سر نیش
کژدم اهواز ﯓ اهیز ﻉ کسر ها و سکون یای تحتانیله بمعنی آهسته ابو المعانی بیت اهیز
رفته بکویش رسیده بودم دوش * مکر بسین نفسم در رسیده بود بکوش ﯓ ایاز ﻉ شاه
محمود غزنوینك وزیری و ندیم و مصاحبی ایدی خاص ایاز لقبله مشهورت پرداز ایدی طالب
آملی بیت ای عشق مکش تیغ ستم بر دل محمود * آن شاه که صید حرم زلف ایاز ست *

مولانا صائب اصفهانی بیت دل مجود اکر همی خواهی * دست کوته مکن ز زلف ایاز *
فی مع الزاء الفارسی * ارنبیژ بفتح را و سکون نون وکسر باء موحده بعده یای ساکنه ایله
ترخون دیدکلری سبزه معربی طرخوندر فی اندرواژ فی فرهنك جهانکیریده بمعنی نکون
وآویخته که اندرواو اندروای دخی دیرلر فی انکز فی انکژ مرقوم معنالریله مترادفدر حکیم
خاقانی بیت پیل مستم مغزم از انکژ بیاسثو شد از انك * کر بیاسایم دمی هندوستان یاد آورم
فی مع السین المهمله * اخترشناس فی منجم ورمال معناسنه کمال اسمعیل بیت در کتاب
طالع ما دیده بود اخترشناس * از سر زلفت بسی تشویش در دور قمر * مولانا هاتفی بیت
ارسطو کلامان اخترشناس * بساعت فکندند طرح اساس فی ادوس فی ضم دال مهمله و واو
معروفله فرهنك جهانکیریده اول کسه یه دیرلر که بر علت سببی ایله کوزینه قره صو اینمش
اوله فی ارجس فی سکون راء مهمله وکسر جیمله بر کوه بزرك اسمیدر که مدی الایام باشنده
قار اکسك اولمز حتی زلال دیدکلری نسنه اندن بولنور وزلال اکا دیرلر که بر پرده یا زوقیش
قار طوروب من بعد زائل اولمیه ایچنده ینه قاردن پرمق قدر قوردکبی نسنه حاصل اولوب
ایچی طلو صو اولور شکردن لذیذ وقاردن بیاض وصوق بر منلا هجونده شاعر دیمشدر
بیت انقدر جرمش ثقیل وکشته دستارش بزرك * بر سرش بودست کویا در سر
ارجس بوف فی ارس فی فتح راء مهمله ایله بوزن مرس بر نهر عظیم اسمیدر که روان اولکه سندن
جاری اولوب نخجوان صحراسندن چوب ارانی ناحیه سنه وارد قده برقاج بخش اولوب
اول اطرافك مزروعات وباغچه وبوستانلرین سقی ایتدکدن صکره تکرار مجتمع اولوب
بر بیوك نهره قاریشوب دریای فارسه دوکیلور بر فائده لو صودر خواجه حافظ بیت ای
صبا کر بکذری بر ساحل جوی ارس * بوسه زن بر خاك آن وادی ومشکین کن نفس *
مولانا هاتفی بیت درآورد کشتی باب ارس * زدریای لشکر ارس ماند پس * وقپچاق
شاهلرندن بر شهزاده نامیدر وله بیت به پور ارس خان سپردش عنان * قوی دست
کردش بتیغ وسنان * وسکون رایله بوزن درس اشك چشم معناسنهدر قریع الدهر
بیت ز آهم بود یك شرار ز رخش * ارس را بود ارس من مایه بخش * بو معنایه استاد لطیفی
بیت ارس شد ارس من در جست وجویت * سبوئی پر نرفت از وی بکویت * وکسر
را ایله آردج اغاجی در بعض فرهنکده چنار اغاجی منقولدر فی ارستطالیس فی معلم
اول لقبیله مشهور بر حکیم ذو فنوندر لسان یونانیده معناسی استاد کل دیمکدر
مرویدر که اول نامی ارسطو ایدی بعده ارسطالیس دیدیلر بعده ارستطالیس ایلدیلر
بعده کیدرك ارسطاطالیس اولدی اصلی بودر که عادت حکمای قدیم بویله در که
هر بر حکیمك علمی و علم حکمتده عملی زیاده اولدقچه اسمنه بر حرف زیاده ایدرلر
علومی افلاطوندن اخذ ایتمشدر منقولدر که مزبور حکیم ارسطو نام طفل ایکن
افلاطون صاحب فنونه خدمت ایلدی افلاطون اوائل حالنده ملك روفسطالیس
نام بر ملکك حکیمی و وزیری ایدی ملك مزبور بطاقروس نام فرزندین افلاطونه
شاکرد ایلدی اولدخی ملك زاده یه تقید تام واهتمام ما لا کلام ایدوب تعلیم علم ایلدکجه فهم

فهم وذكاوتدركوكيا سماتنورى نصيب اولمغله اصلا برنسنه اخذ وتعلم ايلمدى افلاطون
هرچندكه تفهيم وتكرار ايدردى اصلا فائده ويرمزدى مكر اول اثناده ارسطو هرباز
استماع تعليم ايتمكله علومى اتقان وتقرير حكيمى ضبط واذعان ايدرايمش واول زماندة
قاعده ويله ايمش كه برحكيم برتلميذين باشقه چقارمق مراد ايلسه بر روز جمعيتده شاكردى
كرسى يه چقاروب تعلم ايتديكى علومى خلقه افاده ايدرحكيم اولمغه لياقتى ظاهر
اولورسه پادشاه طرفندن باشنه تاج مرصع واكننه خلعت فاخره ذى قيمت كيدروب نامنه
حكيم ديرلرايدى مكر يوم معهودده ملك اوغلنى حكيمه ابرام والحاح ايله كرسى يه چقاردر
ملك زاده اول محلده اصلا نطقه قادر اولمدوغندن ملك دلكير اولوب افلاطونه خطاب
وتقييد ايلميوب تعليمده اهمال وتكاسل ايلمش سز ديو عتاب ايتدكده افلاطون ارسطويه
اشارت ايدوب ارسطو دخى بى باك كرسى يه چيقوب اولقدر معلومات صرف ايدركه
جميع خلق عالم تحسين وآفرين ايدر افلاطون ملكه ايشته اوغلكه بن بوعلومى تعليم
ايلمشيدم واكا تعليم ايدركن بو اوغلان ايراقدن اشتمكله اخذ ايلمش امانه چاره جناب
حضرت واهب الامال جل عن الشبيه والمثال اكا نصيب ايتمامش بوكا احسان ايلمش
بوطفل يتيم استماع ايتمكله بو مرتبه يه واصل اولدى ديدكده ملك بالضرور ملازم اولوب
بوقاعده احسانلر ايدوب ارسطويه حكيم تسميه ايلديلر ﴿ اروس ﴾ ضم راء مهمله
وواو معروفله متاع وكالا معناسنه يور بهاى جامى بيت بكروز چارپا ببرد اسم از كله *
روز دكر اروس وقماش از نهاندم ﴿ اريس ﴾ كسر راء مهمله وسكون ياى تحتانى ايله بمعنى
زيرك وهوشيار عربيده متابع معناسنه وكسر همزه وراء مشدده ايله ينه عربيده مزارع
معناسنه در ﴿ اسپريس ﴾ سكون سين وراء مهملتين وكسر باء فارسيله آت ميدانته ديرلر
شمس فخرى بيت زهى پادشاهى كه سطح فلك * بود بندكان ترا اسپريس ﴿ اسريس ﴾
ممدوده ده ذكرى مرور ايدن آسريس مرقوم معناسنه ﴿ اشكبوس ﴾ سكون شين
وكاف وضم باء موحده ايله كاشانى برمبارز پهلوان اسميدركه افراسيابه امداده كلمش
ايدى افراسياب دخى سپهسالارى طوس ونودرز ايله ايران لشكرى جنكنه كوندردى رهام
كودرز اكا مقابل اولدى اما مقاومت ايدهمينجه همان رستم زال پياده ايريشوب بر زخم
تير ايله اشكبوسى خاك هلاكه دوشوردى حكيم فردوسى بيت پياده ازانم فرستاد طوس
كه تا اسب بستانم از اشكبوس ﴿ اطلس ﴾ معروف ساده طوقنمش حرير قماشدر وفلك
تاسع اسميدركو اكبدن خالى اولدوغى اجلدن اطلس تسميه اولنمشدر وبركتاب اسميدر
﴿ افسوس ﴾ اوج معنايه كلور اول بركلمه دركه متحير حالت حيرتده تكلم ايدر ودريغ
وحيف وحسرت معناسنه خواجه حافظ بيت افسوس ازان كسان كه ندانند اينقدر
باعمران خوشست كه بكلحظه باهمند * وبوندركه برشى ضايع اولسه ياخود فائده او
مصلحت فوت اولسه ايراد ايدرلر حكيم انورى بيت آخر افسوستان نيايد ازانك * ملك
در دست مشت افسوس است * ثانى لاغ وسخره يه ده ديرلر حكيم ناصر خسرو بيت
برخريد ارفسون سخره وافسوس كنند * وانكهى جزكه همه تنبل وافسون نخرند * ثالث

ظلم وستم وبيراهى معناسنه صاحب سرخسى * قطعه * اى صدر زمانه بولايت فرست تو * معزول
كن معينك ومنحوس دزدرا * زرهاى بيشمار بلغوش ميبرد * آخر شمارا وبكن از بهر
مزد را ﴿ اكالوش ﴾ فتح كاف وكسر راء مهمله ايله عربيده كما تركيده طوملان ديدكلريدر
بعض صحراده نمناك ومتعفن يرلرده حاصل اولور اما فرهنك جهانكيرى صاحبى نقل ايدركه
نمناك ومتعفن يرلرده ومزبلهده وشراب كوپلرى ديبنده بتر برآدم قبوغن صويوب وقوريدوب
نيم درم مقدارينى تناول ايلسه بيهوش ايدر واكر بركسه جنابت وناپاك ايكن ييسه نسلى
منقطع اولوب من بعد اولادى اولمز وايكى درم مقدارينك تناولندن خدر وسكته عارض
اولور واحتمالدر هلاك ايليه واكر هلاك ايلمزايسه عسر البول وهيضه ايراث ايدر اكاسماروغ
واهكل دخى ديرلر اكرچه فرهنك جهانكيرى صاحبى بويله نقل وروايت ايلمش اما فقيره شبهه
حاصل اولدى اول اجلدن كه فقير طب كتابلرنده كوردم كثرت تناولندن اخلاط غليظه
تولد ايدر متعفن اولدوغى مقرردر حتى برسنه يرنده قالسه ايچنده يلان حاصل اولوردى بو
يازمشلر بزم ديارمزه قريب چول يرلرده غايت ايريسى اولور شول مرتبه كه بعض سنهلرده
خصوصا ايام وباده بش وقيه واون وقيه وبعضيسى دكرمان طاشى جرمنده اولور بهر
سنه فصل بهارده خردهلرين عربان وتركمان طائفهسى چقاروب شهر حلبه كتورلر
بمرطه وقيهات ايله قابوغن صويوب بشورلر تناولى غايت شايعدر غدائيتى زيادهدر
ومقوى باهدر ودوكوب صوين كوزه چكسهلر وجعن زائل ايدوب نور چشمى زياده
ايدر حال بوكه فرهنك جهانكيرى صاحبنك نقلنه مخالفدر احتمالدر آنك ولايتنده حاصل
اولانده سميت اوله والله اعلم ﴿ الكوس ﴾ تورانيلردن بر نامدار پهلوان نامى در رستم النده
هلاك اولدى حكيم فردوسى بيت بپرسيد الكوس جنكى كجاست * كه چندين همى جنك
شيران بجاست ﴿ الماس ﴾ نوع جواهردن ذى قيمت طاشدر ودخى جوهردار دمور
ديرلر تيغ وخنجر وغيرى ظهير فاريابى بيت همين بسست كه الماس خاطرم دارد * چو خنجر
ملك العرش بو زبان كوهر * بو معناده شيخ نظامى بيت ازان آتش كه الماس فروزد
عدوكر آهنين باشد كبوزد ﴿ انبرباريس ﴾ ميمله امبرباريس واميرباريس دخى ديرلر برنوع
چالى يمشى درخوضئى وار دربنى قينادوب شكر ايله شربت ايدرلر طبيعتى بارد ويابسدر
معدهيه قوت ويررو طعامه اشتهايى قوى ايدر وصفرايى قمع وحماى صفراويى دفع ايدر
﴿ انبيس ﴾ سكون نون وكسر باء موحده بعده ياى تحتانى سكونيله پاك اولمش غله خرمنى
يعنى صماننن وكسمكدن آيرلمش دانه احمد بن اسمعيلك مشكلات نام كتابنده بويله منقولدر
ومجد هندوشاه نخجوانى صحاحنده آخرينى نونله روايت ايلمشدر ﴿ اندروس ﴾ سكون
نون وفتح دال وضم راء مهملتين ايله بركسنه نامى دركه هار نام بر جزيرهده هارونام برشخصك
هارونه نامز وجه سنه عاشق اولوب هارونه اول جزيرهده ساكن اولوب كيجهلرده آتش
ياقرلر اندروس آتش ضياسيله درياده شناورلك ايدوب هارونه ايله بولشورايدى اتفاقا
بركيجه روزكار وشدت باران آتشى سوينديردى اندروس قراكوده قالوب دريايه غرق
اولدى نتكم استاد عنصرى وامق وعذرا نام نظمنده ديمشدر بيت نه من كمتر از اندروسم

وسیم بمهر * نه‌ها رونه نیر غنچو ا .... ﮒ انیس ﺞ با غچه معناسنه در شاعر . بیت در ......
دیکر نباشد غیر از اینها خوش انیس * ...... کنار آب و باده ساقی باشد ...... *
انیس اول عربیدر ندیم و مصاحب یاران معناسنه‌در ﮒ اودس ﺞ سکون ...... واو و فتح دال
مهمله ایله قارش معناسنه‌در که بدست دخی دیرلر کسر نین ایله ...... بیله وجب وشبر دخی دیرلر
ﮒ اودس ﺞ کسر واو و سکون راء مهمله ایله سرو کوهی درکه عربیده ابهل دیرلر ﮒ ایاس ﺞ
ایاز مرقوم که سلطان محمودک ندیم وانیسی و وزیر جلیسی ایدی شیخ عطار در منطق الطیر . بیت
کر تو مرد طالبی وحق شناس * بندکی کردن بیاموز از ایاس * حضرت مولانا قدس سره
. بیت خویشتن را تو رها کن چون ایاس * تا زشه بینی تو لطف بی قیاس ﮒ مع الشین *
ابرش سکون باء موحده و فتح راء مهمله ایله کال پاشازاده چپل آتدر بو لفظك آته اطلاقی
باعتبار الوصف‌در دیمش و آته ابرش دینلدوکی حکیم فردوسی . بیت چو بر ابرش تند کشتی
سوار * بلرزید از هیبتش کوهسار * و برمعناسی دخی وجود انسان و حیوانده فضلات
بلغمدن خارج جلدده بیاض لق ظاهر اولور اکا برص دخی دیرلر لسان عربده آته
دینلدوکی شایعدر نتکم وجیه الدین ابن الدوری . بیت واقبح من یلتقی الی اللهو سابقا
فتی عادمنه ادهم الراس ابرشا * چغتای لساننده دخی چپل آته ابرش دیرلر ﮒ ابوقانیش ﺞ
اعشابدن براوت کوکیدر ضا . بون کبی کوپکلنور آنکله اثواب یورلر ﮒ اختردانش ﺞ
اضافتله مشتری و عطارد یلدزلرینه دیرلر کذا فی شرفنامه ﮒ اخروش ﺞ سکون خاء معجمه
وضم راء مهمله ایله یعنی خروش استاد منجیك . بیت شادی وخوشی امروز به ازدوش کنم *
بچهم دست زنم نعره واخروش کنم ﮒ اخش ﺞ سکون خاء معجمه ایله . بوزن رخش قیمتدار
معناسنه مثلا کالای اخش وکوهر اخش دیرلر بو لغت اکثر فرهنکلرده ممدوده ایله مرویدر
اما رسالهٔ ابوحفص سعدی‌ده قصر الفله روایت اولنمشدر استاد منصری . بیت خود نماید
همیشه مهر فروغ * خود نماید همیشه کوهر اخش * ومعیار ده شمس فخری الف ممدوده
وخاء مفتوحه ایله آتش وزنی اوزره نقل ایلمشدر کامر ﮒ اخکوش ﺞ سکون خاء معجمه
وضم کافله ناپخته میوه وغیره استاد لطیفی . بیت نشود دوست بی جفا وخدوش *
که رطب بود پیشتر اخکوش ﮒ اخکوکش ﺞ بر کاف زیاده ایله اخکوش مرقوم معناسنه
اولدوغی مجمع الفرس‌ده مسطوردر ﮒ اداتوش ﺞ برکسنه‌نك آدیدر که اندراس انی نامه
ایله عذرایه کوندروب یقین اولمغه اذن طلب ایلمشیدی عذرا دخی غضبه کلوب اوروب
برکوزین چقاردی نتکم استاد عنصری . بیت بروجست عذرا چو شیر نژند * بزد دست
وچشم اداتوش کند ﮒ ارزش ﺞ ارزیدن لفظندن اسم مصدردر قیمت ونسنه‌نك لایقی
اولان بها ومدح وثنا معناسنه ﮒ ارسمندش ﺞ سکون راء وفتح سین مهملتین ومیم ونون
ساکنه وکسر دال مهمله ایله بر حکیم اسمیدر که اسکندر ذوالقرنینك انیس وجلیسی ایدی
کذا فی شرفنامه ﮒ ارش ﺞ کسر راء ایله ایکی معنایه‌در اول ساعد انسان ثانی برمق اوجندن
مرسك باشنه وارنجه مقداره دیرلر مولانا تتی . بیت بکف مار وش نیزهٔ ده ارش * زخون
...... وافته پرورش * حکیم اسدی . بیت هما نجا ...... کین چاه بود * که ژرفیش ......

آ[illegible]راه بود * اما صاحب فرهنك منظومه بو معنایه فتح [illegible] نقل ایدوب دیمش بیت
دیو اهر[illegible]ت پرست آتش * ساعد نیند هر دولتش آرش * ثانی شروان ولایتنده بر شهر
آدیدر وعر[illegible] رای ساکنه ایله ایکی معنایه در اول دیت جراحت معناسنه ابو المعانی
بیت درکتاب حسن اینست حکم کیش عاشقان * روز محشر را نخواهند از توارش
کشتکان * ثانی برقوم و برطائفه ارا سنه فساد و براغوب جنك و فتنه قوپارمق معناسنه در
لغ ارقش بـ سکون راء مهمله وکسر قافله نسخهٔ میرزا ابراهیمده وبعض فرهنکلرده
کاروان معناسنه مذکوردر لغ اریش بـ کسر راء مهمله و سکون یای تحتانیله مؤید
الفضلاده زیرك وهوشیار معناسنه در بو معنایی مؤید میر نظمی بیت شود مال و
جاه و بزرکی به پیش * کند هرکه کاری بعقل واریش بـ آزخش بـ سکون زا و فتح خاء
معجمتین ایله مجمع الفرسده یلدرم معناسنه در لغ اژدهافش بـ سکون زاء فارسی
وکسر فایله نام ضحاکدر که اژدهاك دخی دیرلر حکیم فردوسی بیت بباید شها نراکنون
کفت راست * که آن بی بها اژدها فش بکاست لغ اسپریش بـ ذکری مرور ایدن
اسپریس معناسنه در که شین ایله ده مرویدر میر نظمی بیت چو کشته به تندی سوار
اسب خویش * دلیرانه کرده بعزم اسپریش لغ اش بـ علامت ضمیر غائبدر برکلمه نك آخرینه
متصل اولدقده الفی حذف اولنور اما کلمه آخرنده هاء علامت واقع اولسه الفی ثابت
اولور لغ اشکش بـ سکون شین معجمه و فتح کافله بر مبارز پهلوان آدیدر لغ اغالش بـ
ممدوده ده ذکری مرور ایدن آغالش معناسنه در کذا فی فرهنك جهانکیری لغ اکارش بـ
مع السین ده مذکور اولان اکارس معناسنه در که شین ایله ده مرویدر کذا فی مجمع الفرس
لغ اکنش بـ کسر کاف و سکون نونله نسخهٔ میرزا ابراهیم و ادات الفضلاده دیوار تعمیر
و بنا ایتمك بو معنایه میر نظمی بیت نباشد اکر دوستی حق شناس * بماند اکنشی که شد بی
اساس لغ اناغافش بـ فتح نون و غین معجمه وکسر فایله اعشاب قسمندن بر اوتدر آت
کوزنده کی اولدقده دوکوب سورسه لر فی الحال دفع ایدر لغ اناغالش بـ فایرینه لام ایله
بو دخی مذکور اوتدر آت کوزنه کیسنه نافع در ابو المعانی بیت دیدم دو چشم رقیب علت
رمد دادر * کفتم که این حیوان اناغالش علاج کن لغ انبارش بـ سکون نون و فتح باء موحده
وکسر راء مهمله ایله یصدق و امثالی نسنه لر ایچی عربیده حشو دیرلر وله بیت چو مخزن
پر مکن از هرچه یابی * مساز انبارش خوردن شکم را لغ انبوش بـ سکون نون و ضم
باء موحده ایله انبوت مرقوم معناسنه و تره کوکنه ده دیرلر لغ اندایش بـ سکون نون و فتح
دال مهمله وکسر یای تحتانیله صوا یا چخی تتکم اندایشکر صوایجی در لغ اندخش بـ سکون
نون و خاء معجمه و فتح دال مهمله ایله فرهنك جهانکیریده پناه و پشتی یعنی حمایه لغ اندوخش بـ
اندوختن دن اسم مصدر درکار و کسب معناسنه ابو المعانی بیت مکافاتش شود در
روز محشر * از اندوخش اکر نیکست اکر بد لغ انکارش بـ سکون نون و فتح کاف
فارسی وکسر راء مهمله ایله دفتر محاسبات و دخی افسانه و احوال کذشته معناسنه
شمس فخری بیت هرکجا مجمعی بود[illegible]ان * همه از وی کنند انکارش لغ اوباش بـ سکون

سكون واو وفتح باء موحده ايله آلفته وآلوده ولوند بی كار خواجه كمال بخندی بيت
بهیچ قبله نيامد فرو سرا وباش * زهی مراتب رندو علو همت او * مرحوم كمال پاشا زاده
لغت مشتركه در عيار وقلاش معناسنه و دخی دانا مقابلی اولان سفيه ونادان
معناسنه ديمش وبو بيتی استشهاد ايلمش بيت توهم دانی كه كردانا واوباش * ندانند نقش
واكس به زنقاش ك اوزايش ع بمعنی افزايش فا ايله واو اراسنده تبادل مقرر اولمغله
استعمالنی تجويز ايتمشلر ك اويش ع كسر واو وسكون يای تحتانيله سعتر معناسنه در
شاه ناصر خسرو بيت چه كنی دنيای ودين وخرد زيرا كه * خوش نباشد نی نان زيره
واويش ك مع العين المهمله * اقطاع ع سكون قاف وفتح طاء مهمله ايله سربست واوجاقلق
وما لكانه تصرف اولنان قرا واراضی وباغ وبوستان وغيری شيخ سعدی بيت كرفتم كه
خودخدمتی كرده * ز پيوسته اقطاع اوخورده ك انجوع ع سكون نون وضم جيمله ايكی
معنايه در اول انجقرق زغنك دخی ديرلر عربيده فواق ديدكاری ثانی اوچق كه تبخاله
وديو فرسای دخی ديرلر انجوع كرفته دينلور ك ايقاع ع سكون يای تحتانی وفتح قافله
غماز ومفسد وسخن چين معناسنه ابو المعانی بيت هرزه كويی وفتنه وايقاع * تو باخر محنت
انداز د ك مع الغين المعجمه * ارغ ع فتح راء مهمله ايله ايچی طلو وصاغ جوز يعنی چورك وچتن
اوليه ك اروغ ع ضم راء مهمله وواو معروفله نسل واعقاب وآل واحفاد معناسنه ماوراء النهر
لغتيدر ك ازغ ع فتح زاء معجمه ايله برقاج معنايه مرويدر اول باغ چبغنك بودانوب
دوشنلوی كه عربيده قصابه وجلمه ديرلر ضم جيمله وقره ابلك وكف وپاص وچوريمش نسنه
واغاج بوداغی واغاج يپراغنك ابتدا چقان كوزی وسيسی نسنه لر واوكی قوشی معنالرينه در
ك ازوغ ع ضم زاء معجمه ايله كف يعنی ژنك ممدوده ده ذكر اولنمشيدی مير نظمی ازساقی
نامه بيت دل ازكرد غم چون كرفته ازوغ * بزن صيقل ازباده پرفروغ ك ازيغ ع كسر
زاء معجمه وسكون يای تحتانيله خاطره لايح اولان نسنه خطور معناسنه ابو المعانی بيت
ازيغ خاطر عاشق نباشد * بغير فكر وصلت تاقيامت ك اطفال باغ ع شرفنامه ده سبزه
ونباتات ونهال نورسته وشاخ تازه معنالرينه مسطوردر ك افروغ ع سكون فا وضم راء
مهمله ايله پرتو آفتاب وضيای قمر وضوء شمع وقنادیل وچراغ ابو شكور بيت چوبر
رويت افتاد ازپيری انجوغ * نه بينی دكر دردل خويش افروغ ك النجوغ ع فتح لام وسكون
نون وضم جيمله النجوخ مرقوم معناسنه كه عود اغاجيدر ك امروغ ع سكون ميم وضم راء
مهمله ايله عالی رتبه ومهابت وفر وشكوه معنالرينه مير نظمی بيت بهر رودرخودش امروغ
دارد * چراغ قدر وجاه افروغ دارد ك انباغ ع سكون نون وفتح باء موحده ايله قومه
عورت معناسنه كه بر آدمك ايكی يا اوچ عورتی اولدقده بر برلرينه انباغ ديرلر وسنی ونبايج
دخی دينلور حكيم ناصر خسرو در مذمت دنيا * بيت زين قحبه كه خواهران انباغی *
هستند دروچها رهم پهلو ك انجغ * وانجوغ ع كلاهما بسكون النون وضم الجيم پيراكندن
چهره ده وساير اعضاده اولان شكن وپيچش معناسنه ابو شكور * مصرع * چوبررويت
ازپيری افتاد انجوغ ك اياغ ع بزمميده دور اولنان قدح معناسنه چغتای لغتيدر اما

فارسیده استعمالی غایت شایعدر فرهادنامه ده ساقی یه خطاب ایدر بیت میئی دین بانکایم
می پرست ایت * نولا چینی ایا غلربیر لا مست ایت * چغتای ده ساقی یه ایاغچی دیرلر
ل مع الفاء * اژدف ع سکون زاء فارسی وفتح دال مهمله ایله آلچ دیدکاری طاغ یمشیدر
واغاجنه ده اژدف دیرلر عربیده زعرور دیدکاریدر میرنظمی بیت نیابی اکر میوهٔ آبدار
شو دار دف اندردهان خوشکوار ل اسپرسف ع سکون سین مهملهٔ اولی وفتح ثانیه وباء
فارسیله شرفنامه ده اسپریس مرقوم معنا سنه در ل مع القاف * ابلق ع لفظ عربیدر
اما عجمده استعمالی شایعدر واکثر آلاجه آتده استعمال اولنور مولانا هاتفی بیت خروشیدن
ابلق خاره سم * شده نعرهٔ آفت کاودم * میرنظمی بیت میان دلیران یل نامدار * برون
آمده است ابلق سوار ل ابیق ع کسر باء موحده وسکون یای تحتانیه ایله آبی رنکه دیرلر مثلا
مائینك غایت آچقی واکا بکزرکه بین الناس نیمرنك دیرلر شیخ آزری بیت نسمای شام پس
پردهای چرخ شد ند * لوای روز چوبرزد سر از فضای ابیق ل ازادخلق ع کامل
الخلقه یعنی وجود واندامده تمام الاعضا وعقل ودانشی وآداب ومعرفتی مکمل اولان آدمه
دیرلر کذا فی شرفنامه ل ازرق ع سکون زاء معجمه وفتح راء مهمله ایله جام جهان نمای
جمشیدکه جام جم دخی دیرلر انك خطوطندن کنارینه قریب بر خطك آدیدر کذا فی شرفنامه
ل اشاق ع فتح شین معجمه ایله غلام بچه که وشاق دخی دیرلر شیخ نظامی بیت بفرمود
اشاقان درکاه را * زدن برلب جوی خرکاه را * بو بیتدن خدمتکار اولمق فهم اولنور
ل المالق ع سکون لام اول وفتح ثانیله بر ولایت اسمیدر کذا فی مؤید الفضلا ل امیرصاحب
دلق ع یعنی امیرالمؤمنین علی بن ابی طالب کرم الله وجهه ورضی الله عنه کذا فی شرفنامه
بعض فرهنکده امیرالمؤمنین عمر رضی الله عنه اولمق مذکوردر ل انباق ع سکون نون وفتح
باء موحده ایله معرد یوثانی یعنی کیدی با شی عبیدزاکانی بیت همیشه دست بخیر باشدت
بوفاق * بکارسازمجردان شوی انباق ل انوق ع ضم نونله لوری قوشی معناسنه در
کذا فی نعمة الله ل اياق پیاله وکاسه وقدح که بزم میده دور اولنور ایاغ مرقوم معناسنه
کذا فی المحمودی ل ایلاق ع سکون یای تحتانیه اداة الفضلاده بر شهر اسمیدر منوچهری
بیت اکر خانرا بترکستان فرستد مهرکیجوری * پیاده از بلاساغون دواند تا با یلاقش
بلاساغون جیحون کنارنده واقع بر شهردر وشرفنامه ده ایلاق بر اغاج اسمیدر ولغت
محمودیده پادشاهلرك ایام تابستانده نشیمنکاهلرینه دیرلر ومعه یایلاق دیدکاری یردر وکسر
الفله دخی مرویدر ل مع الکاف * ابرك ع سکون باء موحده وفتح راء مهمله ایله
سونکرکه عربیده سفنج دیرلر ومعنای عربیسی مبالغه ایله مبارك معناسنه افعل تفضیلدر
ابو المعانی بیت اشك دیده میکشد ازموج دریای دلم * دود آه ابرسیه مانند ابرك بوده
است ل اپرناك ع ضم باء فارسی وسکون راء مهمله وفتح نونله فرهنك جهانکیریده جوان
معناسنه در ل ابلك ع سکون باء موحده وفتح لامله دورنك معناسنه عموما سیاه وسفید
معناسنه خصوصا سیف اسفرنکی * قطعه * تا سوی اونکشد دولت او پیش کمان * خصم
شادست بدلجوئی تیرناوك * کهبداندکه بدورتو دورنکی عیب است * صبح صادق نکند ادهم

ادهم شب را ابلك ﴿و﴾ ابوالكنجك ﴿ع﴾ فتح كاف فارسی وجیم وسكون نونله بو زن ابوالمجك بمعنی
مضحك وطرفه ابوالمعانی بیت عبادت كردن بی علم وداننش عابد جاهل * بشیطانرا
ابوالكنجك شود بازهد بیمعنی ﴿و﴾ اتابك ﴿ع﴾ فتح تاء مثناة وباء موحده ایله مربی ومعلم معناسنه
واعتماد الدوله خصوصا حكیم خاقانی بیت یا یتیمی چو مصطفی میسا ز * چكنی جبرئیل
اتابك تست * وملوك شیرازه اتابك لقب اولمشدر شیخ سعدینك ممدوحی اولان سعد
بن زنكی اتابك سلطان سنجر ایدی كه سنجر آنی حاكم شیراز ایلمشیدی سنجرك وفاتندن
صكره شیرازده مستقل پادشاه اولدی اتابك خطابی كندوده قرار ایلدی اتابك عبارتی
جغتای لسانیدر انجق انلرك عادتلری اوزره كلمه ده بریا زیاده ایدوب اتا بیك دیرلر
فرهادنامه ده خاقان چینك وزیری ملك آرا حقنده دیمشدر بیت هم اول فرهادغه ایردی
اتا بیك * كوروب فرهاد خود آنی اتادیك * انلر اتا بیك معناسنه انكه دخی دیرلر
﴿و﴾ اخسیسك ﴿ع﴾ سكون خاء معجمه ویای تحتانی وكسر سین مهمله اول وفتح ثانیله ماوراءالنهرده
ناحیهٔ فرغانه بر شهر اسمیدر كذا فی فرهنك جهانكیری ﴿و﴾ اخشیك ﴿ع﴾ سكون خاء وكسر
شین معجمتین ایله اخشیج مرقوم معناسنه كذا فی فرهنك جهانكیری ﴿و﴾ اخكوك ﴿ع﴾ سكون
خاء معجمه وضم كاف عجمیله میوهٔ نارسیده اخكوش مرقوم كبی حكیم اسدی بیت زفیروزه
واز زمرد دكر * نماینده اخكوك نورس ببر ﴿و﴾ اداك ﴿ع﴾ فتح دال مهمله ایله جزیره معناسنه كه
دریا اورتاسنده واقع اولور آبخو وآبخوست دخی دیرلر ممدوده ایله آداك دخی دینلمشدر
﴿و﴾ ادرنك ﴿ع﴾ سكون دال وفتح راء مهملتین ایله رنج وزحمت والم ومشقت معناسنه در ابوالمعانی بیت
بر جان حزین رحم كن ای ظالم دل سنك * كز درد غم عشق تو دل كشته پر ادرنك ﴿و﴾ اراسنك ﴿ع﴾
فتح راء مهمله وتاء مثناة وسكون سین مهمله ایله قرلغوج كه پرستوك وپرستو دخی دیرلر بریده
خطاف دیدكلریدر ﴿و﴾ اراك ﴿ع﴾ فتح راء مهمله ایله مسواك معناسنه لفظ عربیدر لكن
دهان اعجامده دخی مستعملدر ﴿و﴾ ارشك ﴿ع﴾ سكون راء مهمله وفتح شین معجمه ایله اویقو
اوتی فرهنك جهانكیریده كسر را وسكون شین ایله رشك وحسد معناسنه مسطوردر
ابوالمعانی بیت ارشك وبغض وحسد از دل تو بیرون كن * اكر ترا بشود مطلب نكوكاری
﴿و﴾ ارك ﴿ع﴾ سكون راء مهمله ایله ایكی معنایه در اول بیوك قلعه ایچنده اولان كوچك قلعه یه
دیرلر ثانی ولایت سیستانده مخصوص بر قلعه آدیدر استاد فرخی بیت جنكها كرده
چو جنك دشت بلخ * قلعه ها كنده چو ارك سیستان * وله بیت شاهی كه فتحها ست مراورا
چو فتح ارك * شاهی كه جنكهاست مراورا چو جنك خان * زبان علمی اهل هندده نیر اعظم
اسماسندندر ﴿و﴾ اژدنك ﴿ع﴾ سكون زاء فارسی ونون وفتح دال مهمله ایله صحاحده اسم دیوان
مسطوردر ﴿و﴾ اژدهاك ﴿ع﴾ سكون زاء فارسی وفتح دال مهمله وها ایله ضحاك ماریك اسمیدر
ضحاك لقبیدر اصلی ده آك ایدی تعریب ایدوب ضحاك دیدیلر زمان اولده بر ذی قوت پادشاه
ایدی بامر الله تعالی ایكی اوموزی باشنده یلان مانندی ایكی پارچه ات بتمشیدی كتدكجه
اوزایوب یلان باشی كبی باشلری اولوب قولقلری داوكنه كیروب زیاده وجع وزحمت
ویررلردی بر وجهله علاج پذیر اولمیوب بر كون ابلیس لعین حكیم صورتنده كلوب هر كونده

هر بریته بر آدم بینی سنی ویرك حتی ساكن اولوب زحمت ویرمسونلر دیو تلقین وتعلیم ایتمكله
عذابی شدید اولدوغی اجلدن هركون ایكی آدم قتل ایدوب بینی لری ایله علاج ایدرلردی
بو حالتله نیچه زماندن صكره خلقك جاننه كار ایدوب كاوه آهنكر تحریكیله اوز رینه
غلو ایدوب قتل ایلدیلر و یرینه فریدون نام شهزاده یی كتوروب پادشاه ایلدیلر تفصیلی
شهنامه ده وآخر تواریخده مسطوردر عبد القادر نائینی بیت جمشید تاجدار بیك ان
سزبونك * ده آك ازدهاك اسیردوما ركرد * شمس فخری بیت با توكسی كه یكسر مو
آورد خلاف * مو بر تن از خلافش چون اژدهاك بود ك ازفنداك ع ممدوده ده ذكری مرور
ایدن آزفنداك مرقوم كبید رقصر الفلكده جائز كورمشلر ابو المعانی بیت همچو ازفنداك
بو دست با شهاب ثاقبی * قصد اعدا اراكه در دستش شود تیر وكمان ك ارژنك ع فتح زاء
فارسی و سكون نون ایله غضب یا خود طبعه ناخوش نسنه عارض اولدقده چهره
اكشیدوب یوز بورشدرمق معناسنه در كذا فی شرفنامه ك آژهراك ع سكون زاء فارسی
وكسرها وفتح راء مهمله ایله اژدهاك مرقوم كبی نام ضحاكدر استاد دقیقی بیت ایا شاهی كه
ملك توقدیمست * نه با كت برده تاك ارژهراكا ك اسب خنك ع كسر خاء معجمه و سكون نونله
دمور قیری آته دیرلر اما خنكك قوله آته دخی دیدكلری مسموعدر اما اصحی بوز رنكلو آت
اولمقدر حكیم اسدی بیت چو ز درخت زرین براسب خنك * كشیده ز ر شكش عدو
آدرنك ك اسك ع سكون سین مهمله ایله بمعنی قاصد خبر ایلدیجی ابو المعانی بیت كنج
حدیث را كرفته بوده ام شب تا سحر * اسك غم آمد بنا كه كرد جانان جان طلب ك اشك ع
سكون شین معجمه ایله ایكی معنایه در اول هر قطره یه دیرلر عموما شیخ عطار بیت چنان
شد ظلم در ایام اوكم * كه اشكی درمیان بحر قلزم * وكوز یاشی قطره سنه دیرلر خصوصا
بو معنا ایسه معروفدر سرشك ایله مترادف المعنیدر ثانی ملوك عجمدن بر طائفه در اشكانیان
دیرلر ابتدا پادشاه اولانلرینك آدی اشك اولمغله اولادی واعقابی اكا منسوب طوتوب الف
نونكه ادات جمعدر یای نسبتله اشكانی وبر الف ونون دخی نسبتی تأكید ایچون زیاده
ایدوب اشكانیان دیدیلر ملوك عجم قدیم الایامده درت طائفه اولوب بریته دادیان و بریته
كیانیان و بریته اشكانیان و بریته ساسانیان دیدكلری كتب تواریخده مسطوردر ك افشك
وافشنك ع كلاهما بسكون الفاء وفتح الشین المعجمه ثانی نون زیاده سیله مؤید الفضلاده
وفرهنك جهانكیریده شبنم معناسنه مرویدر استاد رودكی بیت باغ ملك آمد طری
از شحهٔ كلك وزیر * زانكه افشك میكند مر باغ بستانرا طری دیكر بیت شد عرق
زیزان پری روز یرز لفش از حجاب * بر كل رعنا مكر كه افشنك افتاده است ك آكاك ع سكون
كاف وفتح میمله قی واستفراغ معناسنه عربیده القلس دیرلر كذا فی شرفنامه ك آك ع
ممدوده ده مذكور اولان آك كبیدركه قصر الفلكده مرویدر حكیم سنائی * مثنوی * آن
وكنده بچاه بهراكم * وان بهاكردنم بهرده درم * قیمت مرد قلب بی كم و بیش * اوز هرده
هزار عالم پیش ك الچیك ع سكون لام ویای تحتانی وكسر جیم فارسی اول وفتح ثانیله
شرفنامه ده نام پادشاه زاده اولدوغی مسطوردر اما قنغی پادشاه زاده در یا زمانشی

یاز ما مش ﯔ الوچك ﭺ ضم لام و واو معروف وفتح جیم فا رسیله صدفه مشابه برنوع دریا
بوجکیدر آندن کروه درویشان کشکول ایدرلر حضرت مولانا قدس سره بیت درمیان
چشم من تخم الوچك کاشتم * لکلکم کردی وانکه بذر من میکاشتم ﯔ انار مشك ﭺ رمان
مصریدر الفك حذفیله نار مشك دخی دیرلر هندی لسانده تاك کبر دیرلر ﯔ انبانك ﭺ
سکون نون اول وفتح ثانیله طغرجق آخرنده‌کی کاف تصغیردر کوچك طغرجق وچانته
اولور ﯔ انبوهناك ﭺ لفظ مرکبدر انبوه که جمعیت معناسنه وناك اختلاطدن عبارتدر
اشراب طریقیله نمناك وغمناك کبی معنای ترکیب غلبه اولدیمقدر ﯔ انجرك ﭺ سکون
نون وفتح جیم وراء مهمله ایله بر روایتده کسر جیمله ایکی معنایه در اول بر صحرا آدیدر شیخ نظامی
بیت بدشت انجرك آرام کردند * بنوشانوش می در جام کردند * ثانی مرزنکوش معناسنه در
ﯔ انجکك ﭺ سکون نون وفتح جیم وکافله حبوبات قسمندن برنوع سیاه دانه در ایچی بیاض
امرود چکردکنه بکزر ﯔ انجلاك ﭺ سکون نون وضم جیمله لذت ولطافتی اولمیان میوه‌یه
دیرلر کذا فی شرفنامه ﯔ انجوك ﭺ سکون نون وضم جیمله مؤید الفضلاده بر صحرانامی
اولمق اوزره مسطوردر ﯔ اندك ﭺ سکون نونله قلیل معناسنه که مقابلی بسیاردر میر نظمی
اندك اندك نوش کردن باده را * بهتر از بسیار خور افتاده را ﯔ اندوهناك ﭺ غصه‌لو
معناسنه لفظ مرکبدر اندوه ایله ناکدن ابو المعانی بیت در کلستان عندلیب وفاخته
زار وحزین * هرکه دور افتد زجانان همچو من اندوهناك ﯔ اندیشناك ﭺ اکرچه معناسی
فکرلودر اما غمناك اولوب فکرلو اولمقدر ﯔ اندیك ﭺ سکون نون ویای تحتانی وکسر
دال مهمله ایله ایکی معنایه در اول نسخهٔ میرزا ابراهیمده بمعنی بوکه عربیده عسی ولعل
ولیت که تمنی وترجی معناسن افاده ایدر اصلی بودکه ایدی دالی حذف اولنوب بوکه دیدیلر
وادات الفضلاده اندیك باید معناسنه در کلام استاداندن دخی بو وجه اوزره استنباط
واستخراج اولنور میر عماره بیت کرخوار شدم پیش بت خویش روا بود * اندیك بر بهتر خود
خوار نباشم * خاقانی بیت کرحلهٔ حیات مطرا نکرد دت * اندیك در نمانی ازین کسوت
وبها * اما بو ابیات معنای اوله شاهدلردر رشید الدین وطواط بیت هرچند که بودیم
زهجران تو غمکین * اندیك زهجران تو شادیم دکر بار * حکیم قطران ارموی بیت کر یارند آمد
خطر وقدر تو شاید * اندیك فلك داند قدر وخطر تو * ثانی بمعنی زیرا که وچرا که دا اثیر الدین
اخسیکتی بیت با آنکه من از عشق تو رسوای جهانم * هم راضیم اندیك تو زیبای جهانی
ﯔ انك ﭺ سکون نونله بوزن رنك بال آروسی عربیده نحل دیرلر ﯔ اورك ﭺ سکون
واو وفتح راء مهمله ایله اطفال ایام عیدده واغاجه ایکی ایپ بغلیوب اوجنه بر تخته بند
ایدوب اوزرینه اوتوروب صالنورلر اکا بازیچ وکازوکازه وهلو وهلوچین دخی دیرلر مولانا
شمالی دهستانی بیت هرکه را عقل باشد وفرهنك * نزد او اورکست به از اورنك ﯔ اهك ﭺ
ممدوده ده ذکر اولندی اورایدن آهك کبی آچی معناسنه در حکیم سوزنی * قطعه * نوح
ملك وار بخواه عمر خویش * چون نکنی طاعت نوح ملك * کز چو زدنیا نبرد زر وسیم
پس چه زر وسیم وچو سنك واهك ﯔ مع الکاف الفارسی * ابلوك ﭺ سکون باء موحده

وضم لامله فضول ومنافق ودورو وی یعنی ایکی یوزلو معناسنه شاه داعی شیرازی بیت
بو دازان جوق قلندرا باهی * مردا بلوك زئیب بیرهی ﴿ ادرك ﴾ سکون دال وفتح راء مهملتین
ایله مجمع الفرسده صالنجق معناسنه که باز پیچ وکاز وکازه دخی دیرلر ﴿ ارتنك ﴾ سکون
راء مهمله وفتح تاء مثناة ونون ساکنه ایله اوج معنایه کلور اول نکارخانهٔ مانی نقاش
سیف اسفرنکی بیت اکر مانی شود زنده چو بیند نقش توقیعش * ببرد بازاز شرم
نکارستان ارتنکش * رفیع الدین لبنانی بیت صبا نکاشته آن نقشها که تری آن
باب لطف فروشسته تختهٔ ارتنك * استاد لطیفی بیت زبس جاد و بیبهای ونیرنك او
بدو بکرو بدند وارتنك او * ثانی مانی نك دستور العمل اولان کتابی معناسنه که هر نقش که
خاطرینه خطور ایلیه ویاخود بر غریب صورت و عجیب رسم و هیئات کورن اول کتابه
ابتدا مسوده ایدوب بعده نقش وتصویر ایدردی نتکم شمس فخری دیمشدر بیت چو حسن
صورت نقاش نقش نامیه دید * باب دادز مانه صحایف ارتنك * آب داد ضرب مثلدر
ایشه صورت ویردی دیمکدر ثالث مانی نك کندویه اطلاق اولنور شرف شفروه بیت
با کلك تو چون قلم زند ارتنك * چه ساده نکار کرکه ارتنکست * رسالهٔ حسین وفایی ده
ثاء مثلثه ایله ارثنك واقع اولوب تفسیرنده مانی نقاشك صورتلری واختراع ایتدوکی
رسوماتی نقش ایلدیکی کتابك اسمیدر دیمش ومحمد هندوشاه صحاحده بتخانه معناسنه روایت
ایلمشدر وحکیم اسدی طوسی شواهدنده مانی کتابنك بوندن غیری اسمی اولدوغنه
اطلاع حاصل ایلمدم دیر ولغت فرسده ثاء مثلثه واقع اولمامش الا ارثنك وثغ لغتلری در
بو سببدن ثاء مثلثی زاء فارسیه تبدیل ایدوب ارژنك دیدیلر وارچنك وارسنك دخی
دیدکلری مرویدر ﴿ ارچنك ﴾ سکون راء مهمله ونون وفتح جیم فارسیله فرهنك
جهانکیریده ایکی معنایه در اول ارتنك مرقوم ثانی نقش وتصویر معناسنه در ﴿ ارژنك ﴾
سکون راء مهمله ونون وفتح زاء فارسیله صحاحده تمامه ارتنك معناسنه مرقومدر وبتخانهٔ
چین معناسنه شیخ نظامی * مثنوی * عجب ماند ازان کارنظارکی * بغیرت فروماند یکبارکی
که چون کرده اند این دو صورت نکار * دوارژنك را بریکی سان نکار * نسخهٔ میرزا ابراهیمده
مانی نك نکارخانه سی معناسنه مذکور در بو معنایه شیخ سعدی بیت کرا التفات
خداوندیش بیاراید * نکارخانهٔ چینی ونقش ارژنکیست * بو بیتدن فهم اولنورکه نکارخانهٔ
چینی مانی نك اولمیوب اخرك اوله زیرا بو معناده شیخ نظامی بیت روان کرد کلك سیه
رنك را * ببرد آب مانی وارژنك را * بو بیتدن فهم اولنورکه مانی غیری وارژنك غیری اوله
اما کتاب اسمی اولسه معنی برنده اولور مصراع ثانیده مانی نك وکتابنك رونقی
کیدردی دیمك اولور و مانی نقاشك مخصوص اسمی اولدوغنه بو بیتده دلالت واردر
میرخسرو بیت که در چین دیدم ازارژنك پرکار * که کردی دائره بی دور پرکار *
وفرهنك جهانکیریده ارژنکك جملهٔ معانیسندن مازندران دیولرندن بر دیوك آدیدرکه
انی رستم هلاك ایلدی مختاری دیمشدر بیت از غبار سم اسبت فلکی ساز د طبع * ملکی
کردد با لطف تو دیوار ژنك * بو معنایه حکیم ازرقی بیت هزار لشکر داری که هریکی ذیشان

فریشان * فرو نترندز دیو سپید وازارژنك * شمس فخری دخی بردیو نامی اولمق اوزره
معیارده نقل ایلمشدر وسیلة المقاصد صاحبی دخی اکا متابعت ایتمش اما صحاح عجمده ارژنك
برکسنه نك نامی درکه مانی آنك وزیری ایدی دیمش و مشکلات شهنامه ده ارژنك
پسر زره در توراننلردن سرلشکر ایران طوس بن کودرز الندن هلاك اولدی دیمش حکیم
فردوسی * مثنوی * به پور زره کفت نام توچیست * زکردان چنکی ترا نام کیست *
بدو کفت ارژنك جنکی منم * سرافراز شیر درنکی منم ﴿ ارسنك ﴾ سکون را ونون وفتح
سین مهملتین ایله فرهنك جهانکیریده ارتنك وارژنك وارچنك معنالرینه در استاد فرخی
بیت همی تافت از پرنیان روی خویش * نکاریست کویی برارسنك مانی ﴿ ارغنك ﴾
سکون راء مهمله ونون وفتح غین معجمه ایله مجمع الفرسده ارتنك وارژنك مرقوم معناسنه
شاعر بیت ندارد هیچ زلف وچشم تو آهوی چینی * نباشد هیچ وجهی حسن صورت نقش
ارغنك ﴿ ارهنك ﴾ سکون راء مهمله ونون وفتح ها ایله فرهنك جهانکیریده ایکی معنایه در
اول بدخشان مضافاتندن برقصبه اسمیدر ثانی ارتنك وارچنك وارژنك وارسنك
وارغنك معنالریله مترادفدر ﴿ ازرنك ﴾ سکون زاء معجمه ونون وفتح راء مهمله ایله خیار
معناسنه درکه آزرنك وبادرنك دخی دیرلر ﴿ اژرنك ﴾ سکون زاء فارسی وفتح راء مهمله ایله
نام دیودر کذا فی مجمع الفرس ﴿ استرنك ﴾ سکون سین مهمله ونون وفتح تاء مثناة
وراء مهمله ایله یبروح الصنم دیدکاری کوکدر غایت مخدردر هرنقدر جزوی تناول اولنسه
وجوده خدر ویرر خاصه سی چوقدر از جمله بر صحیح اولوب شکست اولمیانی برآدم
یاننده کوتورسه جمیع خلق ایچنده معزز ومکرم وموقر ومحترم اولوب هرکس محبت ایدوب
دائما دولت وعزتده اولور دیرلر هیئات واسلوبی بعینه انسانه بکزر بتدیکی یرده ارککی
دیشیسیله بربرینه قوللرین صارمش بتر ارککینك صقلی وبیغی وذکری اولور ودیشیسنك
ممه لری وصاچی وفرجی اولور ایکسنك ده صاچلری کوك اولمق اوزره باشلری اشاغی وایاقلری
یوقارو بتر ویردن یوقارو صاچی اولوب بوکرتلن یپراغی کبی یپراغی اولور علامتی بتدوکی
یرده کیجه لرده التون کبی ایشیلر وار وب اطرافنه کل دوکوب صباح قوپاررلر روایت
اولنور که قوپارلدقده برموحش صدا ظاهر اولور ذی روحدن ایشیدن هلاك اولور
اکا بویله چاره بولمشلر که بر ایپی کتورووب براوجنی صاپنه محکم بغلیوب بر اوجنی بر کلبه
بغلیوب ایراقدن ات قورلر اول کلب چکنه رك یرندن قوپاررو اول کلب صدا اسندن هلاك
اولور اعلاسی چین ولا یتنده اولور آنده صحیح الاعضا چقار حکیم اسدی * مثنوی * همان
از کیاهان یابود رنك * شناسنده خواندورا استرنك * ازان هرکه کندی فتادی زپای *
چوایشان شدی بیروان هم بجای * بکاوان ازان چند کندند وبرد * هران کاو کان کند برجای
مرد * یپراغنه عربیده سراج القطرب دیرلر اکرچه روم دیارنده دخی اولور لکن صحیح الصورة
بولنمز وهم ایری اولور چین دیارنده اولانك قطعه سی کوچك وانسان کبی جوارح واعضاسی تمام
اولور استاد عسجدی بیت هند چون دریای چین شد چین چو دریا باروا * زین قبل روید
بچین برشبه مردم استرنك * بعض روایتده سترنك شجر وقواق دردیمشلر شمس فخری معیارده

جمالینك * استرنك درخت ببروح باشد که ثمرهٔ آن برصورت آدمی باشد هرکسی که آنرا ازبیخ
برکند در حال بمیرد وآنرا بیروح الصنم کویند بیت زفرط کرم خواستی تا دهند *
درختان ثمر مرد چون استرنك * واسترنك عقیم عورته دخی دیرلر ﴿ آفرنك ﴾ سکون
فا ونون وفتح راء مهمله ایله بش معنایه کاور اول کفره طائفه سندن فرنك دیدکلری
قومدرکه معربی افرنجدر حضرت مولانا قدس سره * مثنوی * ادهمی زاریدو صد قطره
روان * که در افتادم بجلاد وعوان * تا نمیرد هیچ افرنکی چنین * هیچ ملحد را مبادا
اینچنین * ثانی فروز یبایی معناسنه استاد فرخی بیت خسرو پردل ستوده سیر * پادشا
زادهٔ بزرك افرنك * استاد عنصری بیت جهان خیره ماند ز فرهنك او * ازان برز بالا
وافرنك او * ثالث زیب وزینت معناسنه منصور شیرازی بیت زخاکپای تو دارد سر
فلك افسر * زحسن رای تو دارد عروس ملك افرنك * رابع حشمت ووقار معناسنه استاد
دقیقی بیت فرو افرنك تو کیرد دین * منبر از خطبهٔ تو آراید * خامس تخت پادشاهان که
اورنك دخی دیرلر ﴿ انك ﴾ سکون نون ایله ایکی معنایه در اول صویك مجراسی ایچون
طوپراقدن یا پوب یر التنه قورلر که صو ایچندن جاری اوله آکا کنك دیرلر ضم کاف ایله وهنك
دخی دیرلر ثانی ولایت هندوستانده بر ناحیه آدیدر ﴿ انکشت سترك ﴾ بیوك پرمق یعنی
باش پرمق سترك ضم سین ایله بیوك دیمکدر ﴿ اورنك ﴾ سکون واو ونون وفتح راء
مهمله ایله سکز معنایه کاور اول پادشاهلرك تختی نجیب الدین جرد پادقانی بیت زهی بمهر
تو سرکشته در جهان افسر * خهی ز مهر تو پا بسته بر زمین اورنك * شمس فخری بیت
خدیو ملك سلیمان ملاذ سیف وقلم * عزیز خلق جهان زیب افسر واورنك * تخت شاهی
اولدوغی جهتله معنای اصلیه سنه تخته دن اولمق لازمدکل ندن اولورسه اولسون حکیم
فردوسی * مصرع * بر اورنك بنشست شید اسب شاد * دیدوکی مراد تختدر ثانی عقل
ودانش معناسنه حکیم سنایی بیت ای کرفته دو عالم اندر عدل * بکمال صیانته
اورنك * ثالث فروز یبایی کمال اسمعیل بیت زهی زفر تو مسر سبز چرخ مینا رنك *
زمقدم تو سنیاهان کرفته صد اورنك * وله بیت خدایکان صدور جهان شهاب الدین
که مملکت ز شکوه تو میبرد اورنك * رابع مکر وحیله شیخ نظامی بیت چو نوشابه دانست
اورنك شاه * بفال همایون بر آمد ز راه * خامس بمعنی شادی استعمال اولنور زراتشت
بهرام بیت جهان آباد کشت وشاد واورنك * زداد ودین وازخونهٔ هوشنك * سادس
کلچهر نام محبوبه نك عاشقی آدیدرکه بنام ومشهور کمسنه ایدی خواجه حافظ بیت
اورنك کو کلچهر کو نقش وفا ومهر کو * حال من اندر عاشقی داد تمامی میزنم * سابع
بمعنی زندکانی که آکا رنك واورند دخی دیرلر ثامن استعاره طریقیله آسمانه ده اورنك دیرلر
مولانا جامی بیت هفت رنکست زیر هفت اورنك * نیست بالاتر از سیاهی رنك * فاضل
روم کمال پاشازاده مرحوم بونده دخی تصرف خاص ایدوب اورنك ایکی نوع دربری مفرد وبری
لفظ مرکبدر اوایله رنکدن که اوك اصلی آب ایدی با واوه قلب اولنوب تخفیفا مدی دخی
فتحه یه تبدیل اولندی ورنك معلوم ترکیب اولنوب اورنك اولدی نتکم عنصرینك بو بیتندن

بو بيتندن ظاهردر بيت رخش فرو او رنك را جاى كشت * ستان زحسن وى اراى كشت
حسن سيادن اورنك ايله تعبير ايتدكلرى بيت مرقومدن مفهومدر ؞ اوژنك ؛
سكون واو ونون وفتح زاء فارسيله برمصلحت ايچون يراق كورمك معناسنه مير
نظمى بيت بدل راند ارم قرارى دكر * براوژنك شولازم آمد سفر ؞ اوشنك ؛
سكون واو ونون وفتح شين معجمه ايله اوزرينه اثواب سريلان ايپه ديرلر واول ايپه دخى
ديرلركه اولر ايچنده بغليوب اوزرينه بعض نسنه قورلر اكا اونك ورژه وورژه اونك
دخى ديرلر كذا فى مجمع الفرس ؞ اوك ؛ سكون واو ايله طرف بالاو باندى هوا كه معربى
اوجدر كذا فى فرهنك جهانكيرى ؞ مع اللام * ابجل ؛ سكون باء موحده وفتح جيمله
نام پادشاه ولايت جابلسادر كذا فى شرفنامه ؞ اجل ؛ فتح جيمله شرفنامه ده ككرمك
معناسنه كه ارغ واروغ وروغ ورچك دخى ديرلر عربيده نم معناسنه ودخى اخر حيات
عمر وزمعين وموعود معناسنه در مولانا عرفى بيت كل حيات من ازبسكه هست پژمرده
اجل نمى يزند از ننك برسر دستار ؞ اخكل ؛ سكون خاء معجمه وفتح كاف عجميله غله
سنبله سى وبعض فرهنكده داس معناسنه يعنى قاچق ؞ اردبيل ؛ مشهور شهردر
مجمع الفرسده نوشيروانك جدى شاه فيروز بنا ايلمش اما مؤيد الفضلاده اربيل بن
ارمين بن لنطى بن يونان بنا ايلدوكى مسطوردر ؞ ارمايل ؛ بر شهزاده نك نامى دركه
ضحاك انى وكرمايل نام ايكى شهزاده يى تعيين ايلمشيدى هركون ايكى اوغلان كتوررلردى
بونلره تسليم ايدرلر ايدى كه بينى لرن چقاروب ضحاكك اموزى باشنده اولان مارلره غدا
ايده لر بونلر ايسه اول اوغلانلرك برينى قتل ايدوب برينك يرينه برقيون بينى سنى آميخته
ايدوب بر اوغلانى ازاد ايدوب كوه وبيابانلره قاچورر لر ايدى مرويدركه اكراد طائفه سنك
نسللرى انلردندر ؞ ازكيل ؛ سكون زا وكسر كاف فارسين ايله موشمله ديدكلرى طاغ
يمشى در شاعر ديمشدر بيت مكير از باغبان دهر بامنت ترنج وسيب * بخور در كوه ازكيل
وبزى بى منت دونان ؞ ازمل ؛ سكون زاء معجمه وفتح ميمله اوچ معنايه در اول آواز
ثانى بسيار ثالث همه معناسنه در مثال اول مير نظمى بيت بكوشم رسيد ست از دور
ازمل * كه آن دشت بوده بشيران محل * مثال ثانى وله بيت در آنجاى ازمل سباع غرين
كه بهر شكارى شده دركمين * مثال ثالث وله بيت در آنجاى كرده چو شيرو پلنك
شده ازملى صيد رابى درنك ؞ استبيل ؛ سكون سين مهمله وكسر باء موحده بعده ياى
تحتانى ساكنه ايله آت اوغريسى دركه داغما صنعتى آت سرقه ايتمك اوله كذا فى تحفة الاحباب
؞ اسل ؛ فتح سين مهمله ايله سازلق اوتى كه انى حصير ايدرلر ؞ اسيرل ؛ كسر سين مهمله
وسكون ياى تحتانى وفتح راء مهمله ايله پاره خربزه يعنى قاون دلمى كذا فى فرهنك جهانكيرى
؞ اشپل ؛ سكون شين معجمه وفتح باء فارسيله قره حويار كه بالق قرنندن چقار
؞ اشپغول ؛ سكون شين معجمه وفتح باء فارسيله بوى تخمى كه عربيده حلبه ديرلر
ضم حا ايله اما صحاح فرسده بو لغت سكون سين مهمله وباء موحده ايله واقعدر حكيم شيرازى
بيت سينه رادرهاجره كن ترنبطول * زاب برپهن ولعاب اسپغول ؞ اغل واغول واغيل ؛

معدوده ذکری مرور ایدن آغیل معناسنه که ترکیده دخی اغیل دیرلر حضرت مولانا
قدس سره بیت غم مخور ای دهر شترده نبرد درین اغل * زانکه ببستند ما بر سر کوه برشرف
لغ افرژول مع سکون فا وضم زاء فارسیله تحریك وتقاضا که ترکیده قندرمق دیرلر اورژول
دخی دیرلر ابو المعانی بیت شود پیوسته کردون را شرار شعلهٔ آهی * غم افرژول است
دردل ناله وافغان سحرگاهی لغ افسوگل مع سکون فا وضم سین مهمله ایله پهلوبچه دیمکدر
کذا فی وسیلة المقاصد لغ اکلیل مع سکون کاف وکسر لامله لغت مشترکدر عربیده تاج
معناسنه ودخی منازل قمردن بر منزله اسمیدر واعشاب نوعندن بر اوت آدیدر اکلیل
الملك دیرلر لغ امیر النحل مع یعنی امیر المؤمنین ویعسوب المسلمین علی ابن ابی طالب کرم الله
وجهه ورضی الله عنه حضرت علی هنوز طفل ایکن شاه زنبوران عسکریله کلوب اوکنده
شهادت کلمه سنی نطق ایدوب ایمان کتوردیکین امیر النحل لقبیله ملقب اولدیلر کذا فی
المحمودی لغ اکال مع اکاك مرقوم معناسنه در لغ اندشمال مع سکون نون وشین معجمه
وفتح دال مهمله ومیمله یعنی اندشمار مرقوم که صدای ظاهر وقرائت جهری دیمکدر *
لغ اندول مع سکون نون وضم دال مهمله ایله زنکستانده بر کلیمك ویاخود بر چارشبك درت
کوشه سنه ایپ بغلیوب ودرت طرفن اغاج ایله کروب پادشاهلری ایچنه اوتوروب
خاص قوللری درت جانبندن قالدروب کوتورلرکانه بو وضعه توقیر واحترام اوله حکیم
اسدی بیت نشستن که نازدارند وکام * دران بومش اندول خوانند نام لغ انکشتال
سکون نون وشین معجمه وضم کاف وفتح تاء مثناة ایله یعنی بیمارناك یعنی دائما خسته
وعلیل ابو العباس بیت زخانمان ومراتب بغربت افتادم * بماندم اینجا بی برك وبار
انکشتال لغ انکل وانکول وانکیل مع اوچیده ایکی معنایه در اول ایلك که اکا دوکمه چوزرلر
اثیر الدین اخسیکتی بیت اجزای ذات تو چو بهم دست در زده * کوئی که بر صفای قبا کوی
انکلست * ثانی صحبتی مکروه واختلاطی ثقیل آدم ترکیده دخی انکل دیرلر مجیر بیت
دل بغم کفتا که انکل واشود * غم دلم را دوستداری میکند لغ اوژول مع سکون واو اولی
وضم زاء فارسی وواو معروفله یعنی افژول مرقوم لغ ایلاول مع سکون یای تحتانی وفتح
لامله بر طاغ اسمیدر لغ ایلول مع اولکوز آینك آدیدر که مارت مقابلیدر زیرا بونکده
اون ایکنجی کونی شمس برج میزانه تحویل ایدوب روز وشب مساوی اولور لغ مع المیم *
ابریشم مع معروف ترکیده ایپك عربیده حریر دیرلر سین مهمله ایله ده صحیح لغتدر وبر
معناسیده بر نوع سازدر شاعر دیمشدر بیت ابریشم وعود وچنك وطنبور * در بزم تو
باد زهره مزدور لغ ابیشم مع ابریشمدن مخففدر ودخی طعام ایپکه دیرلر کذا فی مجمع
الفرس لغ اجم مع فتح جیمله بیشهٔ شیر یعنی ارسلان یتاغی که مشه لکدر کذا فی المحمودی *
لغ اخکم مع سکون خاء معجمه وفتح کاف ایله الك وغربال دائره سی که قاصنق دیرلر میر
نظمی بیت بنادان بیرش قسمت شد معنی * فلك غربال بی اخکم بسی لغ ادرام مع سکون
دال وفتح راء مهملتین ایله فرهنك جهانکیریده اکزیم یایی معناسنه در لغ ادیرم مع سکون
دال وفتح راء مهملتین ایله اکریدر که ایرا ایچنه دیکلور ایکی پارچه کیچه دیر حکیم نزاری

نزاری قهستانی بیت میان ریش پالان کرده دردم * بیلك ضربت هونیه زد چوادرم *
ڴ ادیم چ کسر دال مهمله وسکون یا ایله بمعنی روی وجه معناسنه وعربیده ایکی معنایه دخی کلور
اول روی زمین ثانی سختیان آدم طپراقدن خلق اولندوغیچون آدم تسمیه اولندی
شاعر بیت باد یمانی زسهیل نسیم * ساخته کیمخت زمین را ادیم ڴ ارم چ شداد بن
عادك جنت نامیله بنیاد ایتدوکی باغ ارمدر که قرآن عظیم الشانده ذکر اولنمشدر عربیده
الف مکسوره ایله در شداد ظلمله عالمی خراب ایدوب جهان خلقنك مالن آلوب بر باغچه
یاپدردی که اغاچلری التون وکمش ویپراقلری زمرد ومیوه‌لری لعل ویاقوت وانجو
وزمینی مسك وعنبر علی هذا القیاس تمام اولدقده ایچنه کیروب اوتورمق میسر اولمدی
قپودان ایچرو برایاق قودوغی کبی حضرت عزرائیل علیه السلام جانن قبض ایلدی
نظیری نیشابوری بیت پس از حصول مرادات اهل آن فاسد * مثل چو باغ ارم کشت وحسرت
شداد ڴ ازازدم چ سکون زائین معجمتین ایله بر نوع غله درکه لوبیا دخی دیرلر کذا فی فرهنك
جهانکیری ڴ ازبرم چ سکون زاء معجمه وراء مهمله وفتح باء موحده ایله حفظ معناسنه در
شیخ سعدی بیت اکر خود هفت سبع از برم خوانی * چو آشفتی الف بی تی ندانی *
ڴ آزم چ فتح زاء معجمه ایله فرهنك جهانکیریده بمعنی فرزند مسطوردر ڴ استام چ
سکون سین مهمله وفتح تاء مثناة ایله زر وسیم ایله دوزلمش رخت ومجمع الفرسده آت
اثوابندن نه اولورسه الفستستام دخی دیرلر شاه ناصر خسرو بیت بفرش واسب
واستام وخزینه * چه افرازی چنین از فخر سینه ڴ استیم چ سکون سین مهمله وکسر
تاء مثناة بعده یای ساکنه ایله بمعنی آستین وممدوده ایله آستیم دخی دیرلر میر خسرو
بیت خیز وپیش آر ازان می خوشبوی * زود بکشای چنك را استیم * نسخهٔ ابو حفص
سغدیده دهن ظروف یعنی طلوم اغزی معناسنه دیوب بیت مزبوری تمسك ایدمش
وشمس فخری معیارده بجراحت مندمل اولوب یعنی یارپلوب اراسنده ایرك قاله دیمش
وشرفنامه‌ده جراحتی صوغوق اوروب شیخ اتمك معناسنه مسطوردر ولسان الشعراده
جراحتدن سیلان ایدن ایریك معناسنه مرقومدر ڴ آشام چ فتح شین معجمه ایله حاجت
قدری طعام که عربیده قوت دیرلر قوتك صریح معناسی بو عبارت ایله بیان اولنمشدر *
وهو ما یقوم به بدن الانسان من الطعام ڴ اشتوم چ سکون شین معجمه وضم تاء مثناة
ایله بورچاقدن اولان سبو رکه کامر فی الممدوده ڴ اشتیم چ سکون شین معجمه وکسر تاء
مثناة ایله سین مهمله ایله اولان استیم معناسنه در جراحتده اولان ایریك معناسنه شمس
فخری بیت بسکه پیوسته ریم ریزد خصم * کشت جسم عدوش چون اشتیم ڴ اثام چ
اصلی فام در الف زائده در انجق تحسین لفظ ایچون ایراد اولنور ایکی معنایه کلور اول
لون یعنی رنك که مینا فام ولعل فام دیرلر ثانی بورج معناسنه که وام واوام دخی دیرلر ڴ اقنوم چ
سکون قاف وضم نون ایله ایکی معنایه در اول اصل معناسنه که اقنوم عجم دیرلر اصل عجم دیمك
اولور بو فرهنك فارسی اسمیدر که اصول لغاتی بیان ایدر ثانی یهود کتابی آدیدر که اوج
کتابدر حکیم خاقانی معروف قصیده سنده بیت سه اقنوم وسه قرقف را ببرهان * بکویم

هاء علامت ... ضمیر نفس متکلم وحاله دربرادا تدرکه لاحق اولدوغی افعالده ... واردیسه الفی ثابت اولور رفته ام وآمده ام وخورده ام کبی هاء علامت بولنمسه الفی ساقط اولور رفتم وکفتم وخفتم کبی ابو المعانی بیت رفته ام درکوی جانان لیك تنها نیستم * بود همراهم غم عشق وخیال روی یار * انجام * سکون نون وفتح جیمله آخرکار وغیره مقابلی آغاز در شمس فخری بیت چون فلك جاه اوست بی آغاز * چون قضا حکم اوست بی انجام * وقدم معناسنه مرادفی فرجام در شیخ عطار بیت زهر چیزی که دارد کام ناکام * جدامی بایدت کشتن بانجام * کاهی اسم فاعل اولور آخره ایرشدیریجی معناسنه مسعود سعد سلمان بیت صبور وصابر وکشتم مجلس بند ارچند * زمانه دارم اندر بلای جان انجام * وکاهی امر استعمال اولنور وله بیت ره انجام ودل اندر خرمی دار * که روز خرمی این دیار رست * ترکیده صوك وچغتایده سونك دیرلر مثلا صکره کی دیمکده سونکغی دیرلر سبعهٔ سیارده بهرام شاه دلارام فراقنده بیت کوردیك تون ایرور قرانقو منکا * بولسانی ایردی سونکغی اویقو منکا * انجیر آدم بر نوع یمشدر هندوستانده اولور حنظله بکزر مدور وقرمزی اورته سنده بیاض نقطه سی واردر * اندام * بش معنایه استعمال اولنور اول حسن وجود تعریفنده خوش اندام دیرلر بو معنا معروف ومعلومدر شیخ سعدی بیت اندام توخود حریر چین است * دیکر چکنی قبای اطلس * ثانی تناسب اعضایه دیرلر شاعر دیمشدر * مصرع * کیرم که فلك جامه ذهد کو اندام * ثالث اسلوب وروش معناسنه عبد الرزاق کاشی بیت سرکونه با اندام کند بندکی تو * آرند بدان سرسه طلاق بششی اندام * رابع نظام حال معناسنه حکیم سوزنی بیت چون سخن در نظر از لفظ تو اندام کرفت * بعدم بازر ودخصم توانداندام * بو معناده فلانرا کاری با ندامست دیرلر مراد فلانك ایشی انتظام اوزره دردیمك اولور شمس فخری بیت همه اندام خصم چون بکرفت * تا چرا کار اوست با اندام خامس آلت رجل وفرج نسوانه دیرلر عبید زاکانی بیت مناسب آیدار یکبار نهادی * در اندام ترا اندام مایی * وفرهنك جهانکیریده بو جمله معانیدن غیری فضای خانه معناسنه ده مرویدر * انکام * سکون نون وفتح کاف فارسیله بمعنی هنکام یعنی وقت خلاق المعانی بیت همه ثابت قدم انکام کوششی * همه در وقت راحت لذت افزای * انکشت دشنام * شهادت پرمغی برکسنه یه خطاب وعتاب ایلدکده اول پرمغله اشارت ایلدوکی مناسبتله دیمشلر کذا فی شرفنامه * اوام * فتح واوایله ایکی معنایه در اول بورج معناسنه که وام دخی دیرلر کمال اسمعیل بیت تا درین شهر آمدم از بس اوام * من زهی بفروختم کاشانه * وله بیت کردن همت ز وام بندکان آزاد کن * زانکه در شرط کریمان نیست پذرفته اوام * بو معنایه شمس فخری بیت کیست انکو سپهر میخواهد * وقعت خاك درکهش باوام * ثانی بعنارنك فام و وام دخی دیرلر * امام * بو دخی اوام معناسنه در دیمشلر عربیدر ایلرو معناسنه در * اهرم * سکون ها وفتح راء مهمله ایله باشی مدور براغاجدر که آنکله هریسه دوکرلر مولانا لسانی در شهر آشوب * رباعی * ای یلر

یار هر یسه پندارى غم خود * اندیشه نمیکنى ز بیش و کم خود * خواهم که تو شب خواب کنى من تا روز * بردیك هر یسه ات زنم اهرم خود ك مع النون * ابان ع فتح باء موحده ایله درت معنایه در اول بمعنى همیشه وثانى غضب معناسنه بو ایكى معنایه ترتیب اوزره ابو المعانى بیت بملك حسن ابان اى شاه خوبان * مکن عشاق را هردم ابانى * ثالث وحشت رابع اورته کوز آیینه درکه رومیلر تشرین اول وعجم ابانماه دیرلر ك ابدان ع سکون باء موحده وفتح دال مهمله ایله ایکى معنایه در اول بمعنى دودمان ثانى بمعنى سزاوار کذا فى فرهنك جهانکیرى وعربیده جمع بدندر ك ابرازدان ع ابراز دوکلش بهاراتدر طعام اوزرینه دوکرلر ودان ظرف معناسنه در ك ابرپوستان ع هوا یوزى بوتون بولت اولمق معناسنه در کذا فى مجمع الفرس ك ابرکاکیان ع فتح باء موحده وکاف اول وسکون راء مهمله وکسر کاف ثانیله تارعنکبوت معناسنه یعنى اورمجك آغى استاد لطیفى بیت دلیلت چو ابریست پوشان جو * نه سستیست همچون ابرکاکیان ك ابرمادران ع برنوع لطیف حلواى خانکى درکه غایت نرم وتر اولور میر نظمى بیت نباشد ز حلوا ازان بهترى * که باشد ابرمادران سکرى ك ابرنجن ع سکون باء موحده ونون وفتح راء مهمله وجیمله بلازك وخلخال معناسنه اما باشقه باشقه مراد اولندقده دست ابرنجن وپاى ابرنجن دیرلر ك ابروکن ع سکون باء موحده وضم راء مهمله ایله بر آلتدر انکله قیل قوپاررلر ترکیده چمبستره دیرلر حکیم خاقانى بیت ابروکنىء عنتر وسمه پزىء سلك * اى چوبك پشت دردوى کوپك رهداد ك ابناخون ع سکون باء موحده وفتح نون وخاء معجمه وواو معدوله ایله حصار وقلعه معناسنه در نونك بایه تقدیمیله دخى صحیح لغتدر عنقریب ذکر اولنور انشاء الله تعالى بهرامى بیت ز سوى هند کشادى هزار شهرستان * ز سوى سند کرفتى هزار ابناخون ك ابومان ع ضم باء موحده وواو معروفه وفتح میمله پشیمانى وندامت معناسنه ابو المعانى بیت مکن بید لا نواستم عاقبت * رود رونق حسن ابومان خورى ك ابویان ع بعض نسخه ده لغت مذکورك میمى یرینه یاى تحتانى واقع اولمشدر کذا فى مجمع الفرس ك اپیون ع سکون باء فارسى وضم یاى تحتانى ایله افیوندر الفسز پیون دخى دیرلر شاه ناصر خسرو بیت که حالست این که مدهوشند یکسر * که پندارى که خورده ستند اپیون ك اچنکان ع فتح جیم وکاف فارسیین وسکون نونله سرخس اعمالندندر برقریه اسمیدرکه تعریب ایدوب اخنقان دیرلر ك اخترکاوان واخترکاویان ع کلاهما بمعنى علم کاویانیکه درفش کاویان دخى دیرلر کاوهء آهنکرك ضحاك قصه سنه قالدردوغى علمدر حکیم خاقانى بیت کورایت بو المظفرى بین * آن کاخترکاویان ملد بدست * استاد دقیقى بیت ز روى تواى سرفراز کیان * برو فرخى اخترکاویان ك اخریان ع ممدوده ده ذکرى مرور ایدن آخریان مرقوم معناسنه درکه قصر ایله ده استعمال ایدرلر خلاق المعانى بیت چون میدهى مرا تو عطاهاى به کزین * جز به کزین چه آرمد از اخریان نشکر ك اخشیجان ع ممدوده ده ذکرى مرور ایدن آخشیجان مرقوم معناسنه درکه اخشیکان دخى دیرلر شمس فخرى بیت چون طبایع بیکدکر ضدند * زان سبب کفته اند اخشیجان ك اخشیکان ع جیم یرینه کاف عجمیله اخشیجان معناسنه در

مجد همکر بیت شنیده ام بمی وآز موده کزین طبع * باسخا له ذکر میشوند اخشیکان
ق ادزفن ع فتح دال وفا وسکون راء مهملتین ونونله برعلتدر ایکی نوع اولور بری حاصل
اولان اخلاط فاسده دن تولد ایدر وبری قوت طبیعت خلط غلیظ سوداوی که دم ایله
مختلط و متغیر اولان اعضادن دفع ایدوب طاهر بدنده ظهور ایدر آکا پریون واکریون
دخی دیرلر عربیده قوباد یدکاری علتدر لسان هندیده داود دیرلر ق ادیان وادیون ع
کلاهما بسکون الدال المهمله اول فتح یای تحتانی ثانی ضم ایله سموز وفربه سباع که برنجی جانوردر
کذا فی فرهنگ جهانکیری ق اران ع فتح راء مهمله مشدده ایله بر ولایت وسیعه اسمیدر که بردع
وکنجه وشمکور و بیلقان نام شهرلری مشتملدر اول ولایتله آذربایجان اراسندن نهر ارس
جاریدر شرف شفروه مجیر الدین بیلقانی هجونده دیمشلدر * رباعی * شهری که به از هزار
اران باشد * کی لایق همچو توکرانجان باشد * سرمه چکنی که در صفاهان باشد * میل
تو بملاست که فراوان باشد * فرهنگ جهانکیرده تخفیف راایله آذربایجانده برجماعت آدیدر
حکیم خاقانی * مسمط * فتح اران نام را زیور زده ایام را * فتح عراق وشام را وقتی مهیاداشته
ق اربون ع سکون راء مهمله وضم باء موحده ایله بیع وشراده ثمن متاع بیعدن مقدم
عقد بیع ایچون ویریلان برمقدار اقچه یه دیرلر ودخی بین الناس واقع وجاری اولان معامله یه
دیرلر ق اربیان ع سکون راء مهمله وکسر باء موحده وفتح یای تحتانیله اختپوت بالغی که
دوکلکه سمرور ابو المعانی بیت چنان فربه شود از خوردن چوب سر راهی * رقیب سخت
جان کو یا که بوده اربیان ماهی * اما فرهنگ جهانکیرده بمعنی ملخ آب که میتك دخی دیرلر
عربیده جراد البحر ولسان هندیده جهینکه دیرلر ق ارجن ع سکون راء مهمله وفتح
جیمله خرمن صاوردقلری پرمقلی اغاج که یبا دیرلر ابو المعانی بیت خاصل عمرم از باد داده
روزکار * کو بیاد خرمنش دست اجل ارجن شده ق ارجوان ع سکون راء مهمله وضم
جیمله اوج معنایه در اول هر آیك اول کوننه دیرلر ثانی خرنوب ثالث معرب ارغواندر
ق اردجان ع سکون را وفتح دال مهملتین ایله اشکال فلك وعلم نجوم معناسنه در کذا فی
اداة الفضلا ق اردشیران ع بردار واسمیدر که عربیده مر و دیرلر ق اردکان ع سکون
را وفتح دال مهملتین وکاف عجمیله ایکی معنایه در اول اشکال واسرار نجومدن برنوعدر
معربی اردجاندر ثانی شیراز مضافاتندن برموضع اسمیدر ودخی نواحی یزدده برقریه اسمیدر
ق اردن ع سکون را وفتح دال مهملتین ایله ممدوده ده مذکور اولان آردن معناسنه در
وعربیده شام نواحیسندن برمشهور قدیم اسمیدر منقولدر که مسکن حضرت یعقوب وچاه
حضرت یوسف علی نبینا وعلیهما السلام انده واقعدر ق اردوان ع سکون راء مهمله ایله
طوائف ملوکدن آخرلری اولان ملکك آدیدر اردشیر بابکان آکا خدمت ایدردی آخر الامر
آنی قتل ایدوب یرینه پادشاه اولدی حکیم فردوسی بیت وراخوانده اند اردوان بزرك *
که از میش بکسست چنکال کرك * وهندوستان پادشاهلرندن برپادشاه نامی اولمقله مرویدر
بو معنایه خواجه سلمان بیت اردشیر مشیر دل اسکندر کیتی ستان * افسر دار او تخت
اردوان بدرود کرد * حکیم اسدی بیت جهان مرده ربکسست از هر دوان * اکر اردشیر است

اسنت اکر ازدوانی ارزان ایکی معنایه استعمال اولنور اول اوجوز که عربیده رخیص
دیرلر میر نظمی بیت عم جانان بجان ارزان ستانند * یعنی تن دهند و جان ستانند *
ثانی لایق معناسنه ولی دشت بیاضی بیت جان اکر میطلبی اینك جان * بتو جان وتو
بجان ارزانی ارزان شدن اوجوز اولمق ولایق اولمق ارزن سکون راء مهمله
وفتح زاء معجمه ایله طاری در عربیده دراد یرلر ضم دال ایله ارژن سکون زاء مهمله وفتح
زاء فارسیله بادام کوهی نوعندن براغاج آدیدر یمشی غایت آجی در مغربی ارجن در
بعض ادویه یه ادخال ایدرلر وقابوغن بایه صارلرکه توز وتوز دیرلر وچبوغندن عصا
ایدرلر زیاده پکدر تنکم مهستی دیمشدر بیت دی محتسبی براه بکذشت * بردست کرفته
چوب ارژن ارزنیون سکون راء مهمله ونون وفتح زاء معجمه وضم یای تحتانیله
مجمع الفرسده نام دختر پادشاه مغرب زمینکه بهرام کور آنی حباله ازدواجه کتورمشیدی
اما فرهنك جهانکیریده سکون راء مهمله وزاء معجمه وکسر تاء مثناة وضم یای تحتانیله
ارزتیون مرویدر ارزنین ارزن طاری ویا یای نسبت وآخرنده کی نون تأکید
ایچوندر معنای ترکیبی طاری اتمکی درشاه ناصر خسرو بیت بر آشفته انداز تو ترکان
چکوم * میان سکان دریکی ارزنینست ارزیدن مصدردر برنسنه برنسنه یه دکمك
ولایق اولمق ارزانیدن متعدی ارزیدن در ارستن فتح را وتاء مثناة وسکون
سین مهملتین ایله ایکی معنایه دراول مخفف آراستن ثانی فرهنك جهانکیریده بمعنی توانستن
یعنی قادر اولمق ارسن سکون را وفتح سین مهملتین ایله بمعنی انجمن ومحفل میر نظمی
بیت بعیش ونوش درکلشن بتازند * که مهر ویان دران ارسن بسازند ارشن
سکون راء مهمله وفتح شین معجمه ایله بولت یعنی اردشت قیچاق لغتی در ارطیون
سکون را وطاء مهملتین ویای تحتانیله ایکی معنایه در اول زیرك ودانا معناسنه ثانی
بر حکیم حاذق اسمیدر کذا فی اداة الفضلا ارغن سکون راء مهمله وفتح غین
معجمه ایله مخفف ارغنوندرکه برساز در افلاطونك اختراع وایجاد ایلمش حکیم خاقانی بیت
اکر ناهید دو عشر تکه چرخ * سراید شعر من برساز ارغن * وله بیت ازچنك غم خلاص
تمی کنم زدهر * کافغان بنای خلق چو ارغن برآورم * وتند وتیز معناسنه ده کاور
بو معنایه ارغون دخی دیرلر ارغنون کفره یه مخصوص برساز در کنیسه لرنده
چالرلر متعدد ایری وخرده ایچی بوش قامش کبی اغاجلری زیر وبم اصولی اوزره وضع ایدوب
آرد نده کورك کبی برنسنه ایشلر چکدکجه اندن حاصل اولان هوادن اول اغاجلر موسیقار
کبی صدا ویرر اکثر کنیسه لرنده یوم معینلرنده چالرلر شیخ ابوسعید * رباعی * ازسینه
صدای ارغنون می آید * وزدیده بجای اشك خون می آید * درشام فراق نالهام ازدل
تنك * آغشته بخون دل برون می آید ارغون سکون راء مهمله وضم غین معجمه ایله
ایکی معنایه در اول بمعنی ارغنون ثانی تند وتیز معناسنه ارغن مرقوم ایله مترادف المعنی در
حکیم قطران ارموی بیت تراچه ناله کوس وچه ناله ارغن * برو زجنك چه باشی نشسته
بر ارغون * بو معنایه حکیم اسدی بیت چنان تاخت ارغون پولاد سم * که در کنبد از کرد

شد ماه کم * و ترکستانده اتراکدن بر قومك آدیدر ارغوان بر نوع قرمزی چیچکدر اغاجنه بتر ایری اغاجی اولور مظفر شاه بیت چون غرابست اینجهان برمن از ان زلف غراب * ارغوان نارست جسم زان بسان زعفران ارغیدن سکون راء مهمله وکسر غین معجمه ایله تهور وغضب وخشم وتندی ایلمك ارمغان معروف ره آورد معناسنه سوغات دخی دیرلر حکیم خاقانی بیت از سفری آیم ودر راه صید افکنده ام * هست صید چرب پهلو کارمغان آورده ام * شیخ سعدی بیت چه ارمغانی ازین به که دوستان آمد * تو خود بیا که دگر هیچ در نمی باید ارمان سکون راء مهمله وفتح میمله پشیمان اولمق وحسرت ورنج ومشقت معنالرینه حکیم فردوسی بیت بارمان وارونده مردهنر * فراز آوردکونه کون سیم وزر ارمانیدن ارمانمر قوم معنالرینه مصدر ذر رنجانیدن وحسرت بردن وپشیمانی خوردن کبی ارمن سکون راء مهمله ایله آذربایجانده بر ولایت اسمیدر خسرو وشیرین ایله آنك طاغی یایلاقنده عشرت ومحبت ایدرلردی شیخ نظامی بیت خاص کن این ملك جهان بر عموم * هم ملك ارمن وهم شاه روم ارمنین سکون راء مهمله ایله انار کوهی کذا فی اختیارات بدیعی ارمون سکون راء مهمله ایله اجیره وقتندن مقدم ویریلان اجرت وبیع وشراده علی الحساب ویریلان ثمن که اربون دخی دیرلر استاد لطیفی بیت منم دردترا با دل خریدار * که ارمون داده ام جان بهر بازار ارمین سکون راء مهمله وکسر میمله کیقباد شاهك دردنجی اوغلنك آدیدرکه کیکاوس شاهك کوچك قرنداشیدر ارندان فتح راو دال مهملتین وسکون نونله انکار معناسنه در حضرت پیر هرات خواجه عبد الله انصاری قدس سره طبقات نام کتابنده ذکر ایدرکه * شیخ الاسلام کفت که آن پیشینه که وی کفت علم توبه بود که آن را خاص وعام قبول کنند ودیگر علم توکل ومعامله ومحبت بود که خاص قبول کنند وعام فرا آن نیارد وسه دیگر علم خصوص وحقیقت بود نه برك خلق بود نه ببرك طاقت وعلم وعقل خلق درنیافتند ویرا بجهور کردند وبرخاستند بانکار وارندان ارن فتح راء مهمله ایله درسلك که عربیده مرفق دیرلر ابو المعانی بیت بدستش کرکشد انجاز وعده کرده میباشد * چه خوش میز ببد او راتا ارن دستش حنا کرده ارونغ کردن ضم راء مهمله ایله سیپلك وسلمك معنالرینه ارونیدن ضم راء مهمله وواو مجهول وسکون نون وکسر ذال اول ایله کاهل اولمق مدایله ده جائزدر اروند سکون راء مهمله وفتح واولیله صفراوی طبیعت وصفرا غلبه سینه دیرلر اروین سکون راء مهمله ویای تحتانی وکسر واو ایله مجمع الفرسده تجربه وامتحان معناسنه در ازان فتح زاء معجمه ایله ازایله آندن مرکب کلمه در اندن معناسنه که عربیده منه دیرلر اژدن سکون زاء فارسی وفتح دال مهمله ایله آلچ دیدکلری طاغ یمشی وبعض فرهنکده طوشنجل معناسنه در ازراه بردن یولدن چقارمق یعنی طریقندن آزدرمق حقیقتا ومجازا ازسر کردن ایارتمق وباشدن چقارمق معناده لغت اوله قریبدر ازکان سکون زاء وفتح کاف فارسیدن ایله غم وغصه معناسنه مدیله ده جائزدر کامر میر نظمی بیت زهجر وحسرت

حسرت دیدار جانان * اندیس وهمنشینم بود ازکان ﴿ ازکن ﴾ سکون زا وفتح کاف
فارسیله ایله بعض پنجره ایندکاری قفس که عربیده شعریه دیرلر ودخی بر نسنه یی بیلوب
بلمزلنمك عربیده تجاهل العارف دیرلر ﴿ ازکهان وازکهن ﴾ کلاهما بسکون الزا وفتح الکاف
الفارسیین ایله کاهل وبیکار وبطال اولمق معناسنه ازکین وازکین وازهن دخی دیرلر
مثال اول شمس فخری بیت ایام با کفایت اوهست کم خرد * افلاك با جلالت او هست
ازکهان * زراتشت بهرام بیت اشوکفت انکه می بینی روانش * بدی اندر جهان کاز
ازکهانش * مثال ثانی وله بیت تن ازازکهن دردوزخ در ونست * ولی یك پایش
ازآتش برونست * شاکر بخاری بیت بدل ربودن مردی وشاطری ای مه * بوسه
دادن جان پدر بس ازکهنی * استاد منوچهری بیت رخشر با اولا غرشبدیز با اوکندرو
دردبا او ارجل ومحموم با اوازکهن ﴿ ازکین ﴾ سکون زاء وکسر کاف فارسیین ایله بمعنی
ازکهان مرقوم وزاء معجمه ایله ده مروبدر شاعر بیت جانستاندن غمزه جست وچابك وخنجر
بدست * دیده ازکین عاشقانرا لطف کردن یکنظر ﴿ ازمان ﴾ سکون زاء معجمه ایله
یعنی ارمان مرقوم یعنی تحسر و تأسف ﴿ ازمان خوردن ﴾ یعنی حسرت بردن وتأسف
خوردن ﴿ ازمانیدن ﴾ مصدردر تحسر و تأسف چکمك معناسنه ﴿ ازندیدن ﴾ فتح
زاء فارسی وسکون نون وکسر دال اول ایله یاپوده طاش وکرپیج اراسنه قونیلان بالچق
کذا فی المجمع ﴿ ازنیان ﴾ سکون زاء فارسی وفتح نون ویای تحتانی ایله وسیلة المقاصد
صاحبی ضرب من الاقحوان وهونبت دیو یازمش پپادیه دیدکاری بپراقلری بیاض اورته سی
صاری بر نوع چیچکدر ﴿ ازهن ﴾ سکون زاء فارسی وفتح ها ایله بمعنی ازکهان مرقوم
﴿ اسب افکن ﴾ اول مرد دلاوردیرلرکه دشمن آلاینه یا لکز آت قویه حکیم فردوسی بیت
برآشفت ازان پور اسفندیار * جوانی بد اسب افکن ونامدار ﴿ استان ﴾ سکون سین
مهمله وفتح تاء مثناة ایله جای خواب وآرامکه آستانه دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری
﴿ استربان ﴾ قاطرجی نتکم اشتربان دوه جیه دیدکاری کبی کشتیبان وباغبان قبیلندن
برترکیبدر ﴿ استین ﴾ ممدوده ده مذکور اولان آستین معناسنه که یکدیکدر قصر الغله
دخی چوق استعمال اولنمشدر ازجمله حضرت مولانا قدس سره بیت جبرئیل را بر استین
بسته * پروبالش را بصد جا شسته ﴿ اسکندان ﴾ سکون سین مهمله ونون وفتح کافله
کلیدك قوغه سی که پری کیردیکی یردر کلیددان وکلیدان دخی دیرلر ﴿ اسن ﴾ فتح سین مهمله
ایله ایکی معنایه در اول جامه با زکونه یعنی اثوابی ترس کیمك ثانی نورسیده قاون شین معجمه
ایله دخی مرویدر ﴿ اسخوان ﴾ سکون شین وضم خاء معجمتین وفتح واو ایله اشقون دیدکاری
اکشی اوتدر عربیده ریباس دیرلر نظیرشربتی اولور طبیعتی باردویابسدر حمیات
صفراویه یه بغایت نافعدر ﴿ اشك شیرین ﴾ سونمکدن آغلمق کریه شادی دخی دیرلر
کذا فی مجمع الفرس بر کمسنه مأیوس ایکن مرادی اولان نسنه بدیعی حاصل اولدقده
بوحالت واقع اولور ابو المعانی بیت شد میسر بعد نومیدی وصال آن صنم * اشك
شیرین شد ازان پس کریه خوناب نما ﴿ اشن ﴾ فتح شین معجمه ایله ایکی معنایه کلور اول

جامهٔ بازکونه ثانی خربزهٔ نارسیدهکه کالك دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری *
ۏ اطوارین ۼ سکون طا وفتح واو وکسر راء مهملتین ایله دریای محیط جزیرهلرندن
برجزیره آدیدرکه انده اجنه ساکن اولورا بوالمعانی بیت ندارد هیچ الفت باکسی آن بد
سرشت اما * رودباجنیان ساکن شوددر کوه اطوارین ۏ اغلن ۼ سکون غین معجمه وفتح
لامله جنك وخصومته تحریص ایتمك ودخی تیمورشاهك اقرباسندن بر متعین بکزادهنك
نامیدر مولانا هاتفی بیت یمین سپهکرد خان بزرك * زنیروی اغلن نژادان سترك *
ۏ افتیمون ۼ بردار و دربندی یعنی تخمی وزهری یعنی چیچکی وقصباتی یعنی اغاجی خرده
اولور اعلاسی اقریطی ویامقدسی اولاندر انطاقیه طاغنده اولانده مشهوردر صرع
وتشنجه نافع ومسهل سوداد رومالیخولیایه غایت نفعی واردر مطبوخی استعمال اولنور
ۏ افیدن ۼ سکون فا ویای تحتانی وکسر دال مهملهٔ اولی ایله مجمع الفرسده شکفتی
کردن وتعجب نمودن یعنی بر نسنهیه تعجب ایلمك کذا فی لغت المعتبره ۏ افراختن وافراشتن ۼ
کلاهما بمعنی بلندکردن یعنی یوکسلك قالدرمق افرازیدن واوراشتن دخی دیرلر شیخ سعدی
بیت چه میخواهی ازطارم افراشتن * همینست بس از بهر بکفاشتن ۏ افرازیدن ۼ
سکون فا وفتح راء مهمله وکسر زاء معجمه ایله بمعنی افراختن لکن فرقلری بودرکه افراختن
مصدری فعل ماضیدن کلورکه افراخت در اما افرازیدن فعل مضارعدن کلورکه افرازددر
بوایسه شاذدر زیرا اصل قاعده ماضیدن اولمقدر ۏ افروختن وافروزیدن ۼ آتش
وچراغ یاقمق معناسنه خواجه کمال خجندی بیت شبی کز آتش عشق توجانم سوختن
کیرد * چراغ دولتم آن شب زسر افروختن کیرد * بونلر دخی لغت سابقلر کبی بری ماضیدن که
افروخت در بری مضارعدن که افروزد درعربیده ایقاد واشعال معنالرینه درجغتای لسانده
اورتامك دیرلر ۏ افریدون ۼ فریدون دیدکلری مشهور پادشاهدر حکیم خاقانی بیت
دست آهنکرمراچون مار ضحاکی کشید * کنج افریدون چهسود اندردل دانای من *
نظیریٔ نیشابوری بیت کجاست کیوهٔ کیلی وتاج افریدون * بکجاست کاسهٔ اشبول وراح
ریحانی ۏ افریدن وافرنیدن ۼ کلاهما سکون فا ویای تحتانی وکسر راء مهمله ثانی
قبل الیانون زیادهسیله بمعنی آفریدن ۏ افزانیدن ۼ سکون فا وفتح زاء معجمه ایله آرتمق
وآرتورمق هم لازم وهم متعدی استعمال اولنور اکرچه افزاینیدن متعدی اولور *
ۏ افزودن ۼ سکون فا وضم زاء معجمه ایله بودخی آرتمق معناسنهدر مصدر لازمیدر
ۏ افزوییدن ۼ اکا متعدی اولور آرتورمق معناسنه ۏ افژودن ۼ سکون فا وضم
زاء فارسیله بمعنی افکندن براقمق معناسنه کذا فی مجمع الفرس ۏ افزولیدن ۼ سکون
فا وضم زاء معجمه وکسر لامله حریص ایلك معناسنه افزولانیدن ده متعدی اولور
ۏ افژولیدن ۼ سکون فا وضم زاء فارسی وکسر لامله مجمع الفرسده بر نسنه قوپارمق
وجامهدن نسنه کیدرمك معناسنه ۏ افزون ۼ سکون فا وضم زاء معجمه ایله آرتق
زیاده معناسنه حکیم انوری بیت همیشه تا بجهان درکمی وافزونیست * حسود جاه توکم
بادو عمرت افزون باد ۏ افزون نان ۼ مایهٔ خمیرکه اتمك ایچون خمیر ایچنه قورلر ۏ افسان ۼ

ۏ افسان ب سکون فا وفتح سین مهمله ایله ایکی معنایه دراول بلکو طاشدن اولسون دموردن اولسون کاهی الفی حذف ایدوب فسان دیرلر بو محلده سنکی مضاف ایدوب ایدوب سنك فسان دیرلر وکاهی فاسنی ده حذف ایدوب سان دیرلر محلنده ذکر اولنور انشاء الله تعالی حکیم خاقانی بیت رنده مریخ زند چون شود شکن کند سیر * چرخ کند ساعتی از زحل افسان او ۏ مختاری در صفت اسب بیت ازکین عدو بر زمین زند سم تا نعل چو خنجر کند برافسان * ثانی بمعنی افسانه یعنی حکایات بی فائده حکیم سنایی بیت از نفس سخن کم جود ر مجلس جانبازی * برتارك بی نفسی فرموده دل افسانها * حکیم قطران ارموی بیت هزار وده صفت از هفتخوان ر وبین دز * فروشنیدم وخواندم من از هزار افسان ۏ افسانه کفتن ب حکایه سویلمك و بی فائده سوز متعدیسی افسانیدن اولور ۏ افسردن ب سکون فا ورا وضم سین مهملتین ایله طوکمق وصوغومق معناسنه ۏ افسنتین ب راو تدر عربیده مامیثا ترکیده پلین دیرلر ولایت رومده غایت اعلاسی اولمغین طب کتابلرنده افسنتین رومی دیرلر اخراج بلغم وسودایه نافعدر ۏ افسوس داشتن ب سکون فاء وضم سین مهمله ایله مسخره یه الق معناسنه ابو المعانی بیت چون شود حالم بان سنکین دل * هرچه کفتم ازغمش افسوس داشت ۏ افسوس کردن ب اوزی کوینمك وترحما حیف دیمك معناسنه وله بیت آنچه کرده غمزه خونی بجان * هرکه دیده پر دلم افسوس کرد ۏ افسون ب سحر ومکر معناسنه حکیم انوری بیت از نهیب معدلت او هرشبی تابامداد * اهل شهرور وستا بر زبان همین افسون کند * وحیله وفریب معناسنه صاحب کلشن راز بیت همه افسانه و افسون بندست * بجان خواجه کاینها ریشخندست * ویلان وعقرب وسائر موذیلردن تعویذ ایچون اوقنان دعایه دیرلر عربیده تعویذ وچغتای لسانده ارباغ دیرلر میر علیشیر بیت زلفی سوداسیدا بلماسمین نوایی نکته سین * کیم جنون کفتاریدر یا خود ابلانینك ارباغی ۏ افشاردن ب سکون فا وراء مهمله وفتح شین معجمه ایله ۏ افشاریدن ب سکون فاء وفتح شین وکسر راء مهمله ایله ۏ افشردن ب سکون فا وراء مهمله وضم شین معجمه ایله اوچیده ایکی معنایه دراول صقمق هرنه اولورسه کرك عصر معناسنه اولسون اوزم وغیری نسنه صقمق کبی کرکسه ایکی قاتی نسنه اراسنده برنسنه صقمق ثانی یاوه وفحشیات سویلمك معناسنه بیت ۏ افشاندن ب سکون فا ونون وفتح شین معجمه ایله صاچمق وسلکمك وسیمك معنالرینه ۏ افشانیدن ب بودخی مذکور معنالره در ۏ افشان ب افشاندن لفظندن صیغه امر ووصف ترکیبی در وکاهی اسم فاعل اولور محمد قلی سلیم * قطعه * انکه دائم چو پنجه خورشید * کف جودش کند زر افشانی * نیست در روزکار رحمت او * قطره افشان سحاب نیسانی ۏ افشین ب سکون فا وکسر شین معجمه ایله آکا برمکرمانین برینك آدیدر حکیم سوزنی بیت ای مه بهتر مندی از صاحب واز صابی * وی به بجوانمردی از حاتم واز افشین ۏ افعی قربان ب سکون فاء وراء وکسر عین مهملتین وقاف وفتح باء موحده ایله بمعنی کمان کذا فی المحمودی ۏ افغان ب ایکی معنایه در اول ناله وزاری وفریاد معناسنه که فغان واوغان دخی دیرلر ١٢١

شیخ سعدی بیت براورد افغان که سلطان بمرد * جهان ماند نام پسندیده برد *
ق افکندن ق براقمق حذف واسقاط وطرح معنالرینه استعمال اولنور فکندن دخی دیرلر
ق افلاطون ق ارسطن آلهی اوغلیدر توحید وحکمیات ایله معروف وعقل وفنون ایله
موصوف ایدی اردشیر اول عصرنده دنیایه کلدی علومی سقراطدن اخذ وتلمذ ایدوب
وفاتندن صکره جانشینی اولوب اندن کوردیکی علومدن غیری چوق علوم ومعارفه مالک
اولوب هر علمده صاحب ید طولا ایدی شاکردلری ایکی طائفه ایدی بربنه مشائیون
وبرینه اشراقیون دیرلر اولقدر عقل وفراست وعلم وکیاست صاحبی اولمش که بیرلکی
خانه‌ده علم حکمتله برکوب تصنیف ایدوب ایچنده اوتورر ایمش برمریض وعلیل کلدکده
الیله اول کوبه اورر کوپک صداسندن مرضن تشخیص ایدوب علاجن سویلر ایمش
افلاطون خم‌نشین دیمکله مشهوردر افلاطون عبارتنک معناسی صادق القول دیمکدر
لغت یونانیه‌در چوق تألیفاتی وار در ارغنون واکثر سازلرانک اختراعیدر ق افلاک‌شناسان
یعنی منجمان کذا فی شرفنامه ق افلاکیان ق نجوم سیارات وثوابته پرستش ایدن مخالف
ادیاندن برطائفه‌در ایضا منها لغت محمودیده ملائکه وثوابت وسیارات وطائفهٔ
بدمذهبان منقولدر ق افندیدن ق فتح فا وسکون نون ویای تحتانی وکسر دال مهمله ایله
یعنی خصومت کردن کذا فی الجمع بومعنایی مؤید میر نظمی بیت بدسنش تیغ وپیرامن
بکردید * بعزم قتل او از جان افندید ق افیون ق معروف ابیون دخی دیرلر طالب آملی
* مصرع * مارا برات نشأهٔ افیون داده‌اند ق اکریون ق سکون کاف فارسی وکسر
راء مهمله وضم یای تحتانیله برعلتدر که ظهورینه ایکی سبب واردر بری خلط فاسد وبری
دخی قوت طبیعتدر وخلط فاسد ایکی کونه اولور بری رقیق وبری غلیظ نیچون که سودا
دم ایله آمیخته اوله قوت طبیعت اول فاسد خلطی داخل بدندن منع وظاهر بدنه دفع
ایدر اکا ادرفن وپریون دخی دیرلر عربیده قوبا ولسان هندیده داو دیرلر ق اکسون ق
سکون کاف وضم سین مهمله ایله برنوع فاخر سیاه جامه‌در که سلاطین مهابت وشوکت
ایچون کیرلر ظهیر فاریابی بیت برسم خدمت اندرپی جنیبت تو * فکنده هرز روز اطلس
وزشب اکسون * کذا فی مجمع الفرس اما صحاح * نوعی از دیبا باشد بسیاهی زند * وشمس
فخری معیارده * اکسون جامه ایست مثل زینتی دیوب بو بیتی نظم ایلمش بیت سزدکه
در قدم دولتت بپای انداز * زمانه در کشد از چرخ اطلس واکسون * وفرهنک جهانکیریده
دیبای سیاه رنکه از غایت نفیس وقیمتدار باشد واقعدر حضرت مولانا قدس سره بیت
اطلس واکسون مجنون پوستست * پوست پوشد هرکه لیلی دوستست ق اکامیون ق
سکون کاف وکسر لامله برنوع کل نقشی کخادر ق اکنان ق سکون کاف فارسی وفتح نونله
طاغ اتکلرنده ویا رالتلرنده واقع اولان اویولمش یره دیرلر میر نظمی بیت بسرما رهروانرا
وقت باران * شود جای مفرح غار واکنان ق اکنون ق سکون کافله شمدی عربیده
الحاله هذه والان معناسنه‌در مولانا عرفی * مصرع * خم بجوش آمد بکوکه توبه اکنون
بشکنم * والفسرکنون دخی دیرلر کسر کافله ق اکن ق فتح کافله ممدودده مروز ایدن

ایدن آکن معناسنه‌در ﴿ اکوان ﴾ سکون کافله ما زندران دیولرندن بر دیو آدیدرکه رستمی
دریایه آتمشدر آخرکار رستم النده هلاك اولدی ﴿ الزیدن ﴾ سکون لام و کسر زاء معجمه
ایله هضم ایتمك معناسنه‌در ﴿ الفاختن والفختن ﴾ کلاهما بسکون اللام والخاء المعجمه
وفتح الفاء کار وکسب ایتمك یعنی قزانمق میرخسرو بیت آنکه مرادش درم الفاختن
پیشهٔ اوسوختن وساختن * ابوشکور بیت اکر قارون سوی زالفختن مال * شوی درزیر
پای خاك پامال ﴿ الفخدن ﴾ تاء مثناة یرینه دال مهمله ایله بمعنی الفختن مرقوم ﴿ الفغدن ﴾
سکون لام وفتح فا بعده غین معجمهٔ ساکنه ایله بمعنی الفختن مرقوم مختاری بیت
باسایش خلق بخشنده جودی * در الفغدن نام خواهنده آزی ﴿ الفقدن ﴾ خای معجمه
یرینه قافله دخی مرویدر شاه ناصرخسرو بیت تو بی تمیز بر الفقدن ثواب مرا * اکر بدانی
مزد وررایکان شدهٔ ﴿ الفنجیدن ﴾ سکون لام ونون ویای تحتانی وفتح فا وکسر جیمله
ذکر اولنان بش لغت معناسنه‌در ابوشکور بیت درستیٔ عمل کر خواهی ای یار * زالفنجیدن
علمست ناچار * حکیم سنایی بیت باقناعت کش ارکشی غم ورنج * ورنه بکذر زعقل
وعشق الفنج ﴿ الفندن ﴾ فادن صکره نونله دخی معنای مرقومه مرویدر ﴿ الفیدن ﴾
فادن صکره یای تحتانیله دخی فرهنك جهانکیریده مسطور در بو سکز لغت جمله اندوختن معناسنه
استعمال اولنور حکیم ناصرخسرو بیت صورت علمی تراخود باید الفیدن جهد * در تو
ایزد آفریدست آنچه در کس نافرید ﴿ الغندن ﴾ فا یرینه غین معجمه ایله‌ده بعض فرهنکده
معنای مذکوره روایت اولنمشدر ﴿ الکن ﴾ سکون لام وفتح کافله جرب زبان معناسنه
حال بوکه عربیده الکن تکلمده عسرت چکنه دیرلر ﴿ الوان خوردن ﴾ بی ادبانه طعام
یمك مثلا طعامی کوردکده بیقرار اولوب هر بر ندن عجله وشتاب ایله آلوب یمك ابو المعانی
درهجو بیت طفیلی وکرسنه چشم وپرخوار * بالوان خوردنش خودراکشد زار ﴿ الیدن ﴾
کسر لام وسکون یای تحتانیله بلکلمك وسوبلرکن چاپلقلانمق معناسنه‌در ﴿ الیدیدن ﴾
بریای تحتانی وبر دال مهمله زیاده ایله الیدن مرقوم معناسنه‌در ﴿ الیزیدن ﴾ کسر لام
وزاء معجمه وسکون یائین تحتانیین ایله بمعنی الیدن مرقوم ﴿ امان ﴾ اوج معنایه در
نقاره ومهلت وزنهار معنالری یرینه عربیله مشترك لغتدر بواوج معنایه ترتیب اوزره میرنظمی
بیت چو بکدم طبل وسورنا وامان زد * دلیران بی امان تیغ امان زد ﴿ امجختن ﴾ سکون
میم وخاء معجمه وفتح جیم وتاء مثناة ایله طمع وحرص ایلمك معناسنه ﴿ امیان ﴾ سکون
میم وفتح یای تحتانیله ایکی معنایه در بری کیسه وبری همیان در شاعر بیت از تمنای
خاك آنحضرت * خاك کشته ادیم امیانها ﴿ انباخون ﴾ سکون نون وفتح باء موحده
وخاء معجمه وواو معدوله ایله قلعه وحصار معناسنه شمس فخری ضم خا وواو معروفله
افلاطون وزنی اوزره نقل ایدوب بو بیتی نظم ایلمش بیت قلاع دولت آن پادشاه جم قدرت
که هست بارهٔ چرخش کمینه انباخون ﴿ انباردن ﴾ سکون نون وراء مهمله وفتح باء موحده
ودال مهمله ایله ﴿ انباشتن ﴾ سکون نون وشین معجمه وفتح باء موحده وتاء مثناة ایله
کلاهما بمعنی پرکردن یعنی طولدرمق چقور یراولسون غیری اولسون مولانا سعید هروی

بيت زانباشتن چاه زنخدانش بمشك * معلوم شدكه دل برون نابد از وى ی انباريدن
وانبازشدن ع كلاهما بمعنى شركت يعنى اورتاقلق واورتاق اولمق معناسنه ی انبان ع سكون
نون وفتح باء موحده ايله طغرجق كه دريدن ايدرلر مولانا هاتفى بيت مسافركه نانش
درانبان بود * برو راه دشوار آسان بود ی انبودن ع سكون نون وضم باء موحده ايله
بمعنى چيدن يعنى دوشرمك مولانا محمود بن يمين * قطعه * باغبانى بنفشه مى انبود
كفتش اى چنك پشت وجامه كبود * چه رسيدست از زمانه ترا * پيرنا كشته درشكستى
زود * كفت پيران شكستهٔ دهرند * در جوانى شكسته بايد بود ی انبوذن ع سكون
نون وضم باء موحده وفتح ذال معجمه ايله اصل آفرينش يعنى اصل خلقت لواحد من الشعراء
بيت بودنت درخاك باشد عاقبت * همچنان كز خاك بود انبوذنت ی انبوسيدن ع
سكون نون وضم باء موحده وكسر سين مهمله ايله اعضا اويوشمق ونسنه چوريمك نعمة الله
دوشرمك معناسنه ديمش فرهنك جهانكيريده بمعنى بديد آمدن يعنى ظاهر اولق
مسطور در ی انبون ع سكون نون وضم باء موحده ايله بمعنى فراخ يعنى بول كه عربيده واسع
ديرلر مير نظمى بيت شمار روز عمر افزون بادا * فضاى جاه ومال انبون بادا ی انبوييدن ع
سكون نون وضم باء موحده وكسر ياى اول وسكون ثانيله قوقلق معناسنه مصدر در
عربيده استشمام ديرلر فخرى زكى بيت از دست خيال روى تو وقت سحر * كلدستهٔ
وصل توهمى انبويم * مجازا قوقلق معناسنه ده كلور حكيم سنائى بيت هركه مرعقل
را بينبويد * از حد بنش همه نكت رويد ی انجاليدن ع سكون نون وفتح جيم وكسر
لاملهٔ برايشه اقدام ايدنى كيرو طوتمق ورجا ايدن رجادن رجوع ايتمك ودخى دونمك ويورلمق
معنالرينه در متعديسى انجالانيدن كلور ی انجاميدن ع سكون نون وفتح جيم وكسر ميمله
ايشى آخر ايتمك وبرشيئك آخرى اولمق معناسنه هم لازم وهم متعدى اولور ابن شاهفور
بيت از لعبت چينان با ندام ترى * وزرو دوسرو دغم انجامترى * لغت مسعودى ده
غمى آخر ايتمك معناسنه مخصوص در ی انجامين ع بمعنى انجام آخرندهكى يا ياى وصفيه
ونون وصفيتن اظهار ايچوندر ی انجانيدن ع سكون نون اول وكسر ثانيله بمعنى انجاميدن
مرقوم ی انجاييدن ع نون يرينه ياى تحتانيله بمعنى انديشه كردن مير نظمى بيت
هركراز ذوق وصل مى بايد * از غم حسرتيش نينجايد ی انجختن ع سكون نون وفتح جيم
وخاء معجمه ايله مجمع الفرسده بمعنى برجستن وفرهنك جهانكيريده چهره بورشمق كه
انجوختن دخى ديرلر ی انجدان ع سكون نون وكسر جيم وفتح دالله معرب انكدان دركه
عنقريب ذكر اولنور انشاء الله تعالى ی انجسكيدن ع سكون نون وسين مهمله وفتح
جيم وكسر كافله كيرو دونمك وكيرو طوتمق معناسنه ی انجكيدن ع فتح جيم وكسر كافله انجسيكدن
مرقوم معناسنه ی انجمن ع مجلس ومجمع معناسنه حكيم فردوسى بيت بشادى يكى
انجمن برشكفت * شهنشاه كيتى زها زه كرفت ی انجن ع سكون نون وفتح جيمله انجنيدن
لفظندن صيغهٔ امر واسم مصدر در انجتمك معناسنه ودخى يارمق وطوغرمق معناسنه ده
كلور نتكيم مولانا كسائى بيت عصيب كرده برون كن وزوزخ نورد * جكر بينجن وآبنج

وآبیخ آز وبساماں کن * زوبخ بوزن برنج مونبارد یمکدر ڭ انجوختن وانجوفتن ع کلاهما بسکون النون وضم الجیم وفتح التاء المثناة اول سکون خاء معجمه ثانی سکون فایله بمعنی انجختن مرقوم ڭ انجیدن ع سکون نون ویای تحتانی وکسر جیمله اوچ معنایه در اول حجامت معناسنه شیخ نظامی بیت علاج الرأس او انجیدن کوش * دم الاخوین او خون سیاووش ثانی طشره چکمك معناسنه وله بیت زمین خسته از خون انجیدکان * هوا بسته از آه رنجیدکان * ثالث شرحنا مده ریزه ریزه ایتمك معناسنه مسطوردر ڭ انجین ع سکون نون وکسر جیمله ریزه ریزه معناسنه محمود ابن یمین بیت دائم آتش بود تنور آشوب * اکر انجیدنش این بود پیوست ڭ انداختن ع آتمق معناسنه مولانا عرفی بیت ای متاع درد در بازار جان انداخته * کوهر هر سود درجیب زیان انداخته ڭ انداذن ع سکون نون وفتح دالین مهملتین ایله ایکی معنایه در اول صوامق وکمشه و یا قره یالدز ایتمك ثانی طمع ایتمك معناسنه ابو المعانی بیت دلم بردی وقصد جان کردی * باندادن روا نبود بهر چیز ڭ اندایدن ع کسر یای تحتانی اول وسکون ثانیله اندادن مرقوم معناسیله مترادفدر ڭ اندخسیدن ع سکون نون وخاء معجمه وفتح دال وکسر سین مهملتین ایله بمعنی پناه کرفتن کذا فی مجمع الفرس ڭ اندران ع سکون نون وفتح دال وراء مهملتین ایله براغاج صمغیدر که صمغ طرتوث دیرلر عربیده اشق واشج دخی دیرلر مفتح سده جکر ودافع سنك مثانه وصلابت طحال ووجع مفاصل وعرق النساء وصرعه نافعدر کذا فی البدیعی ولفظ مرکب استعمال اولنور قده بر نسنه نك ایچنده معناسنه اولور معنا ومحسوسا * ڭ اندرخوردن ع لایق اولمق معناسنه که درخور ولایق دیمکدر شاهدی منظومه سنده * مصرع * درخور اندر ولایق وهم داخی سزاوار * استاد لطیفی بیت زینت از بهر زن بود که بمرد * جز فراکند نبود اندر خورد * فراکند زره آلتنه کیلن نکنده لوقفتان اندر ڭ اندرون ع ایچرو معناسنه درون دخی دیرلر محسوسا تدن اولان هر نسنه نك داخلنه اطلاق اولنور جغتای لساننده ایچکاوی دیرلر سبعه سیارده بهرام شاه ختنی جاریه یی قتل ایتدککده نصکره بدحال اولوب شیون ایتمك ایچون تنها مکان ایتدوکی محلده دیر بیت ایچکاریدن ایشیمی باغلادی تیز * یاتدی انداظاهرا بیتی رستخیز ڭ اندریمان ع سکون نون وفتح دال وکسر راء مهملتین ایله تورانیلردن بر میار زنامیدر که دوازده رخ جنکنده کرکین النده هلاك اولدی ڭ اندوختن ع قزانمق کسب معناسنه کمال خجندی بیت زشادی برچهم هردم چوکندم بر سر تابه * کران خط دانه دلها چو مور اندوختن کیرد ڭ اندودن ع اوچ معنایه کلور اول صوامق یا لحق اولسون کرج اولسون کل اندود وکچ اندود کبی کرکسه یالدز اولسون زر اندود وسیم اندود کبی ثانی اندوختن مرقوم معناسنه ثالث احمد ابن اسمعیل مشکلاتده بمعنی نور دیدن وپیچیدن روایت ایلمش ڭ اندون ع سکون نون وضم دال مهمله ایله اندودن لفظندن اختصار اولنمشدر ڭ اندوهیدن ع غصه لنمك والمناك اولمق معناسنه مصدردر ڭ اندوهکین واندوهکن ع کلاهما غصه لو والملو دیمکدر اندوه غم وغصه در کین آکیندن

مخففدر اندوه ناك بوندن مبالغه ده تعبیر اولنور غایت غصه لو دیمکدر ﴿ اندهان ﴾
سکون نون وضم داللە جمع اندەدر الف ونون ادات جمعدر شاعر بیت روزسه
چار اندە تو داشت هرکسی * آن سوز بر طرف شد وآن اندهان بماند ﴿ اندیدن ﴾
سکون نون وکسر دال مهمله ایله اوج معنایه در اول ظن وشك ایله سوزسویلمك ابو المعانی
بیت صاف دل شو دوستانرا دوستی بر صدق کن * راست کو کسر اسخن با طنز واندیدن مکو *
ثانی بمعنی اندودن خواجه سلمان بیت اکر حسن تو بکشاید نقاب از چهره دعوی را * بکل
رضوان درا نداید در فردوس اعلی را * ثالث کاهل اولمق معناسنه در ﴿ اندیشیدن ﴾
سکون نون ویا ثیین تحتانیین وکسر دال مهمله وشین معجمه ایله فکرلنمك وتشویشلنمك
معناسنه مصدردر ﴿ اندیشه کردن ﴾ فکرایتمك معناسنه در ﴿ انطلیسون ﴾ سکون
نون وفتح طا وکسر لام وضم سین مهملتین ایله مجمع الفرسده قوس وقزح معناسنه در *
﴿ انکاردن وانکاریدن ﴾ کلاهما بسکون النون وفتح الکاف الفارسی ظن وکمان ایلمك معناسنه
حضرت مولانا قدس سره بیت زشت باید دید انکارید خوب * زهر باید خورد انکارید
قند ﴿ انکاشتن ﴾ سکون نون وشین معجمه وفتح کاف عجمیله بمعنی انکاریدن مرقوم یعنی
سزملك ﴿ انکبان ﴾ سکون نون وضم کاف فارسی وفتح باء موحده ایله ککنر دیدکلری کوکدر
بردکنلو اوتدر کوکی ساقزکبی چینه نور وتازه ایکن قبوغی صویلوب ینور ﴿ انکبین ﴾ سکون
نون وضم کاف فارسیله بال که عربیده عسل وشهد دیرلر ﴿ انکدان ﴾ سکون نون وکسر
کاف وفتح دال مهمله ایله اوج معنایه در اول براغاجدرکه صمغنه حلتیت دیرلر بعض نسخه ده
قاصنی اولمق اوزره معربی انجدان در بعض نسخه ده انکدان صمغنك آدیدر ﴿ انکوان ﴾
دخی دیرلر استاد فلکی شروانی بیت تا بمذاق انس وجان ندهد نارود جهان * نکهت کل
زانکدان لذت مل ز آمله * ثانی مؤید الفضلاده بمعنی نسناس که بر نوع حیواندر آدمه بکزر
بو حیلری یواندن آزدرر دیو مردم فریب دخی دیرلر ثالث کاشان مضافاتندن برقریه اسمیدر
انجدان دیمکله مشهوردر ﴿ انکسون ﴾ سکون نون وکاف فارسی وضم سین مهمله ایله
بر نوع بوقدرکه الوان اولور هر تابشده بر رنك کورینور ابو المعانی بیت تیرت سرعدو را دارد
بکار باران * تیغت بچشم دشمن چون انکسون نماید ﴿ انکشتان ﴾ سکون نون وشین وضم
کاف فارسیله برمقلرکه انکشت برمقدر الف ونون ادات جمعدر اما هم جمع وهم مفرد استعمال
اولنور ابو المعانی بیت در انکشتان نکین عز ودولت * شده چون خاتم جم کارفرما ﴿ انکلیون ﴾
سکون نون ولام وفتح کاف فارسی وضم یای تحتانیله اوج معنایه کاور اولی انجیل معناسنه
حکیم سنائی بیت تادم عیسی چلیپا کرشد اکنون بلبلان * بهر انکلیون صفرا یمدن بترسایی
شدند * حضرت مولانا قدس سره بیت او بیان میکردیا ایشان براز * سر انکلیون وزنار
ونماز * ثانی برکتاب آدیدرکه مانی نقاش تصویرلرو اسلیمی وخطایی نقشلر وانواع صنایع بدایع که
اختراع ایتمشیدی اول کتابده نقش وتحریر اولنمشیدی امیر معزی بیت بطغرا بر کند صورت
بسان نقش چینستان * بدفتر برکشد جدول بسان صحف انکلیون * رشید الدین
وطواط بیت ز نقشهای بدیع وزشکلهای غریب * صحیفهای چمن شد چو صحف انکلیون *

* حضرت عیسی علیه السلام و زنار و چلیپا ایله ذکر اولنور قده مراد انجیلدر و نقش و نگار
ورسم و صورت ذکر اولنور یعنی محلنه مراد کتاب مرقومدر ثالث هفت رنك بر نوع منقش دیبادر
سیف ذو الفقار شروانی بیت خسروا من که بمدح تو نگار سخنم * رشك ارتنك شد و کارکه
انکلیون * محمود ابن یمن * قطعه * همیشه تا که بود کوز پشت سر کردان * ز رشك رفعت
بساحت سپهر انکلیون * کسی که باتو نه بر سمت مستقیم بود * خمیده قامت و سرکشته باد چون
کردون لغ انکیندن مع سکون نون و یای تحتانی و فتح کاف فارسی و کسر نون ثانی ایله بمعنی
آکندن لغ انکیبان مع سکون نون و یای تحتانی و کسر کاف فارسی و فتح باء موحده ایله بمعنی انکبان
مرقومدر و سزغله دیرلر براوته دخی دینلور لغ انکیبون مع سکون نون و یای تحتانی و کسر کاف
فارسی و ضم باء موحده ایله الوان حریر ایله طوقنمش بر لطیف قماشدر بوقلمون کوی رینو روطراقلی
دیدکاری الاجه طوقنمش قماشدر لغ انکیختن مع سکون نون و یا و خاء معجمه و کسر کاف
فارسیله درت معنایه کلور اول قوپارمق معناسنه ابو المعانی بیت چو باغبان فلك دید
قامت خوبت * بدست رشك برانکیخت سروها از باغ * ثانی بمعنی دور کردن شیخ سعدی
بیت تولای مردان این مرز و بوم * برانکیختم خاطر از شام و روم * ثالث پیدا کردن
معناسنه خواجه کمال خجندی بیت در سجود آمد در و دیوار پیش آن جمال * از تو در بتخانها
هر صورتی کانکیختند * رابع بمعنی برکشیدن ابو المعانی بیت هر تیر مژه کامد در سینه
واسع * انکیخته بیرون نبود فکرت خاطر لغ انکیزیدن مع کسر کاف و زاء معجمه ایله بمعنی
انکیختن لغ انکیسان مع کسر کاف فارسی و سکون یای تحتانی و فتح سین مهمله ایله بمعنی
انکبان مرقوم لغ انکیدن مع سکون نون و یای تحتانی و کسر کاف فارسی ایله بمعنی انکیختن
لغ انکییون مع سکون نون و یای اول و کسر کاف فارسی و ضم یای ثانیله بر قاج لون
کوسترر بر نوع حریر قماشدر لغ انوییدن مع ضم نون و واو معروف و کسر یای تحتانی
اولیو سکون ثانیله ناله و زاری ایتمك یعنی ایکلمك کذا فی المجمع لغ انیران مع کسر نون
و سکون یای تحتانی و فتح راء مهمله ایله ایکی معنایه در اول بر فرشته اسمیدر که جمیع امور
نکاح اکا مفوضدر و تدبیر امور و مصالح که روز انیرانده واقع اولور اکا متعلقدر ثانی هر ماه
شمسینك اوتوزنجی کونی آدیدر اول کونده ثواب بچمك و کیمك و قرض ویرمك و آلمق مناسبدر
حکیم فردوسی بیت خجسته همیشه انیران تو * بشادی جوانان و پیران تو * شرف الدین
شیرازی مؤلف تاریخ وصاف بیت سال بر هفتصد و ده از که هجرت شعر * کفته شد روز
انیران زمه فروردین * ز راتشت بهرام * مثنوی * سفندار مذ ماه رفته تمام * بروزی که
خوانی انیرانش نام * درین روز زردشت پاکیزه دین * در آمد سوی حد ایران زمین *
کذا فی فرهنك جهانکیری لغ انیسان مع کسر نون و سکون یای تحتانی و فتح سین مهمله ایله
مجمع الفرسده بمعنی مخالفت اما تحفة الاحبابده و معیار جمالیده دروغ و بیهوده معناسنه
شمس فخری دیمشدر بیت نه در جودش بود هرکز تدونق * نه در قولش بود هرکز انیسان
و سخن بیمعنی معناسنه ابو شکور بیت من انکاه سوکند انیسان خورم * کزین شهر من رخت
بیرون برم لغ انیسون مع کسر نون و سکون یای تحتانی و ضم سین مهمله ایله بمعنی انیسانه

مرقوم مولانا جامی بیت در دتوکه پیوسته انیش دل ماست * ای یار انیس از تو انیسون
نرود * زبان یونانیده رازیانه رومی یه دیرلر ۆ انین ع کسر نون وسکون یای تحتانیله
اول آواز حزیندر که مرض وعلتدن ویاخود درد والمدن عارض اولان وجع وفجع سببی ایله
ظاهر اولور ترکیده اینکلدی دیرلر ودخی یایق طاشی که آنکله یاغ چیقاررلر ممدوده ایله ده
مستعملدر ۆ اوارین ع فتح واو وکسر راء مهمله ایله فرهنك جهانگیریده بد وزشت
معناسنه نکم برارین خوب ونیکو معناسنه در ۆ اوباریدن ع سکون واو وفتح باء
موحده وکسر راء مهمله ایله یوتمق فرو بردن کبی عربیده کی بلع معناسنه حکیم سنایی
* قطعه * نیست اندر نگار خانه کن * صورت ونقش مؤمن وکافر * زانکه در قعر
بحر الاالله * لا نهنگیست کفر ودین اوبار * استاد رودکی بیت پس بیوباریدایشانرا
همه * نه شبانرا هست زنده نه رمه ۆ اوباشتن ع سکون واو وشین معجمه وفتح با
وتا ایله اوچ معنایه کلور اول بمعنی اوباریدن حکیم اسدی بیت نهنکی تو کاندر نکو
داشتن * مکافات داری جزا وباشتن * ثانی بمعنی افکندن ثالث بمعنی پر کردن صاحب
فرهنك منظومه بیت هست اوباشتن چه افکندن * معنی دیگرش چه آکندن *
ۆ اوبانیدن ع سکون واو وفتح باء موحده وکسر نون ایله امزغمق واوغمق معنالرینه
ۆ اوردیدن ع فتح واو وسکون را وکسر دال مهملتین ایله جنك کردن وحمله آوردن
معناسنه ۆ اورجن واورنجین ع کلاهما بسکون الواو وفتح الراء ابرنجن مرقوم معناسنه
با ایله واوار اسنده تبادل اولدوغی معلوم ارباب معارفدر ۆ اورندن ع سکون واو
ونون وفتح راء مهمله ایله بمعنی انداختن ۆ اوندیدن ع سکون واو ونون ویای تحتانی
وفتح را وکسر دال مهملتین ایله ایکی معنایه در اول کاهل اولمق وایشه تکاسل ایلمك ثانی
فریب دادن یعنی الدامق ابوشکور بیت ز روز وا پسین آنکس خبر نیست * جز اوروندیدنش
کار دکر نیست ۆ اوریدن ۆ سکون واو ویای تحتانی وکسر راء مهمله ایله بمعنی اورندیدن
ودخی تیملك وکتورملك معنالرینه ۆ اوزندیدن ع سکون واو ونون ویا وفتح زاء معجمه
وکسر دال ایله بمعنی افکندن وانداختن کذا فی المجمع ۆ اوژولیدن ع سکون واوین
وضم زاء فارسی وکسر لامله بمعنی افژولیدن مرقوم یعنی حریص اولمق ۆ اوزن ع سکون
واو وفتح زاء معجمه ایله بهادر وشجیع معناسنه که مرد اوزن وشیر اوزن دیرلر بهادر وشجیع
ارسلان دیمك اولور یعنی صفت استعمال اولنور قاعده فرس اوزن قیاس بودر که اوزندن
بمعنی افکندن اوله که صیغهٔ امر وصف ترکیبی اوله لکن حال بویله اولمیوب خصوصا معنای مرقومه
استعمال اولنور ۆ اوژن ع سکون واو وفتح زاء فارسیله فرهنك جهانگیریده ایکی
معنایه در اول بمعنی انداختن منوچهری * قطعه * رسیدم من بدرگاهی که دولت * از و
خیزد چو رمانی ز معدن * بدرگاه سپهسالار مشرق * سوار نیزه دار خنجر اوژن *
ثانی قتل معناسنه شاعر بیت مده رخصت بیوژن خصم بد دل * نباشد فوت فرصت
کارعاقل ۆ اوسن ع سکون واو وفتح سین مهمله ایله وسیلة المقاصدده قصه معناسنه در
ۆ اوسون ع سکون واوین وضم سین مهمله ایله افسون معناسنه در ۆ اوشاندن ع

ﻛ سكون واو ونون و فتح شين معجمه ايله بمعنى افشاندن مرقوم ﻛ اوغان ﻉ سكون واو وفتح
غين معجمه ايله ايكى معنايه در اول بمعنى افغان ابو المعانى * رباعى * اى شوخ جهان
زدست نازت اوغان * زين شورش حسن جانكداز اوغان * يكلحظه نميدارند دل
صبر وقرار * اوغان ز عشوهاى فتنه ساز اوغان * ثانى بر قوم آديدر اوغانيان
واوغانى دخى ديرلر مولانا هاتفى بيت همه خيل اوغانى وبكندرى * بفرمانبرى واطاعتگرى
ﻛ اومان ﻉ سكون واو وفتح ميمله همدان قريه لرندن بر قريه اسميدر كه اثير الدين اومانى
اول قريه دندر ﻛ اونيدن ﻉ سكون واو وكسر نون بعده ياى ساكنه ايله بمعنى اوبانيدن يعنى
امزغنمق ﻛ اوكندن ﻉ فتح كافله بمعنى افكندن ﻛ اهران ﻉ سكون ها وفتح راء مهمله ايله
بمعنى تيشه يعنى كسر وطاش قراجق كولنك حكيم نزارى قهستانى بيت بكاه اركوى
كندن دست دادى * نه اهران بايدى نه اوستادى ﻛ اهرمن ﻉ سكون ها وفتح راء مهمله
ايله ﻛ اهرمن ﻉ بكسر الراء المهمله ﻛ اهريمن ﻉ بكسر الراء المهمله وسكون الياء التحتانى
جمله سى ديو معناسنه دركه ممدوده ايله دخى مرويدر لرحكيم فروسى بيت برفت اهرمن را
بافسون ببست * چو بر تيز رو باره كى برنشست * شيخ سعدى بيت دو كس بر حديثى
كمارند كوش * ازان تا بان اهرمن تا سروش * امير معزى بيت مكر ناكدكين آورد بر عفريت
سيارم * مكر در شب شبيخون كرد بر مريخ اهريمن * ديكر مثال ثانى وثالث حكيم فردوسى
بيت چنان دان كه هر تن اهريمنست * همه خلق را اهرمن دشمنست ﻛ اهرن ﻉ سكون ها
وفتح راء مهمله ايله ايكى معنايه در اول بمعنى اهرمن مرقوم حكيم سوزنى بيت زيباتر از پريست
ببزم اندرون وليك * در رزمكاه با زندانى ز اهرنست * ثانى نام داماد قيصر رومدر كه سلف
كشتاسب ايدى حكيم فردوسى بيت باهرن سپردند پس دخترش * بدستورى مهربان
مادرش * لسان هند يده سند ان معناسنه در ﻛ اهرون ﻉ سكون ها وضم راء مهمله وواو
معروفله بر طبيب يهودى ناميدر كه هر علمده ماهر ايدى حكيم ناصر خسرو بيت ازره دانش
بكوش اهرون شو * زيرا آن كاهرون بدانش اهرون شد * وله بيت اهرون باعلم شد
سمتى بجهان در * كر تو بياموزى اى پسر توپى اهرون ﻛ اهزن ﻉ سكون ها وفتح زاء معجمه ايله نفت
ياغى كه عربيده نفط ديرلر ﻛ اهزون ﻉ سكون ها وضم زاء معجمه وواو معروفله فرهنك جهانكيريده
بمعنى اكنون مسطوردر ﻛ اهوان ﻉ سكون ها وفتح واو ايله دزد نقب زن يعنى ديوار دلجى
خرسوز ومطلق نقب زن اسميدر ﻛ ايدون ﻉ سكون ياى تحتانى وضم دال مهمله ايله
اوج معنايه در اول فرهنك جهانكيريده بمعنى اكنون شيخ نظامى بيت كر ايدون فريدون
كه آيد بمن * كرفتار كردد هم ايدون بمن * ثانى مجمع الفرسده بمعنى همچنين حكيم فردوسى
بيت كر ايدون ز مينو بر آيد سروش * نباشد بدان مرد اورند وهوش * ثالث بمعنى
اينجا بو معنايه ذاهب اولنلر اندون كلمه سنى مقابله طوتمشلردر كه آنجا ديمكدر بو معنايى مؤيد
شمس فخرى بيت هميشه در حق صاحب هنر نيكويى كن * كه حد وباب تو پيوسته كرده است
ايدون * حكيم ناصر خسرو بيت زان همى خواهى كه باشى مى خورى تا چون زمان
هم ز رعنايى كهى ايدون وكاه اندون كنى ﻛ ايوان ﻉ سكون ياى تحتانيله رواق وطاق عالى

و طره خانه وکر بالاوسا یبان معنالرینه و دخی پادشاه دیوانخانه سنه دیرلر شمس فخری
بیت زبد سکال بپرداخت قلعه و باره * بفرخیشن بیا راست طارم وایوان مع الواو
ابرو سکون باء موحده وضم راء مهمله ایله قاش که عربیده حاجب دیرلر ایکی جانبی
مراد اولدقده ابروان دیرلر شاعر بیت ابروانست طاق ایوان جمال * آب روی حسن
خوبان ابرو یت اخکلندو سکون خاء معجمه وفتح کاف ولام ایله چکشانجی که کشدن
ویا بافردن ایدوب ایچنه خرده سنکریزه قورلر اطفال اللرنده اوینادوب صداسی
چقار شمس فخری بیت طفرازراینت دلشاد باشد * بسان طفلکان از اخکلندو
اخکلندو اخکلندوی مرقوم معناسنه در اربو سکون راء مهمله وضم باء موحده
ایله ارمود درکه اغاجنه اربود دیرلر شاعر دیمشدر بیت بوسر چشمه پای اربو دار *
لیس فی الدار غیره دیار ازدشیردارو برنج دار و طبیب اسمیدرکه ضرب مثل اولمشدر
وهرنلج علاج اولان کمسنه یه ده دیرلر ارستو فتح را و سکون سین مهملتین وضم
تاء مثناة ایله پرستو یدکلری کوچك قوشدرکه قرلنغوچ دیرلر ابو المعانی بیت بلی غره
شود خواجه بیالاخانه وایوان * نمی بیند ارستولانه دارد بر سرخانه ارسطو
اسکندر ذوالقرنینك وزیری و حکیم کاردانی واستادی اسمی ایدی لغت یونانیدر معناسی
کامل الفضائل دیمکدر ارغاو سکون راء مهمله وفتح غین معجمه ایله ادات الفضلاده
دود یعنی ارمق حکیم سوزنی بیت زعشق دو رخ چون ارغوانت بردو رخم * زهر دو دیده
روان غاو خون شدست روان * سیف اسفرنکی بیت آنکه از عشوهای اوار غاو *
میدهد تشنه را فریب سراب ازو ضم زاء معجمه ایله لفظ مرکبدر از ایله اودن که
الفی محذوفدر ضمیر منفصل غائبدر عربیده منه معناسنه ترکیده اندن دینلور خواجه
حافظ بیت حضوری کرهمی خواهی ازو غائب مشو حافظ * متی ما تلق من تهوی دع الدنیا
واهملها اسو ضم سین مهمله ایله بمعنی سوی یعنی جانب حکیم سوزنی بیت خری که
کاه و جووی زبرك تاك ونکسك * مراغه کردن وغلتیدنش اسو باسو اشبو سکون
شین معجمه وضم باء موحده ایله فرهنك جهانکیریده بمعنی انکشتدان یعنی کومر قونیلان
ظرف ومحل که کومرلك دیرلر اشتو سکون شین معجمه وضم تاء مثناة ایله بمعنی انکشتوانه
یعنی زهکیر کذا فی فرهنك جهانکیری اشکو سکون شین معجمه وضم کاف فارسیله
بمعنی قصر عالی وخانهٔ بالا وقبهٔ بلند شیخ آذری بیت ای قبهٔ بیت الحرمت عالم شده دو
وی سدهٔ خاك درت ایوان نه اشکو افسو سکون فا وضم سین مهمله ایله بمعنی بیا
یعنی برو کل لغت پهلویدر افشو سکون فا وضم شین معجمه ایله معنای مرقومه در
الاو فتح لام ایله آتش لاو دخی دیرلر مولانا طوسی * قطعه * ترا ای خواجه کر هیزم
نباشد * دم سرما که هنکام الاوست * سواد شعر طوسی را طلب کن * بسوزانش که
او سرکین کاوست انبرو سکون نون وضم باء موحده و راء مهمله ایله امروده دیرلر
میرنظمی بیت فرونا کذشته بکیرد کلو * چونا پخته باشد هنوز انبرو انجو سکون
نون وضم جیمله بمعنی انجوست مرقوم یعنی جزیره ابو المعانی بیت درشب هجران سرشك دیده ام

دیده ام در یاسنده * همچو انجو جسم لاغر در میان آب ماند ﴿ اندرو ﴾ سکون نون وفتح
دال وضم راء مهملتین ایله ایکی معنایه در اول اندرون لفظندن مرخمدر اول معناده مفرد
اولور ثانی آنده معناسنه بو معناده اندر ایله اودن مرکب لفظ اولور میر نظمی
بیت سینه از داغها شده کلزار * نغمه زن اندرو دلم چو هزار ﴿ اندو ﴾ سکون
نون وضم دال مهمله ایله یعنی اندوه حکیم فردوسی بیت ازان جایکه شد باندوی
شهر * که بردارد از روزشا دیش بهر ﴿ اندرو ﴾ سکون نون وفتح ذال معجمه وضم
راء مهمله ایله باذهر معناسنه در کذا فی نسخة میرزا ابراهیم ﴿ انکشتو ﴾ سکون نون
وشین معجمه وضم کاف فارسی وتاء مثناة ایله یعنی مالیده کذا فی مؤید الفضلا وفرهنك
جهانکیریده اتمکی خرده ایدوب اوزرینه روغن ساده وعسل قویوب نرم آتش اوزرنده
ال ایله اوغوب طعام ایدرلر اکا عفیسه دیرلر ﴿ اوسو ﴾ سکون واو وضم سین مهمله ایله
یعنی ماتم کذا فی مجمع الفرس بو معنایه ابو المعانی بیت دل نمیداند چکونه چاره حالش کند
درفراق آن پری شام وسحر اوسو کند ﴿ او ﴾ بو وزن بوبوك معناسنه وعربیده برادات تدریا خود
معناسنه مثلا فلان او فلان دیرلر ﴿ مع الهاء * اه ﴾ ایکی معنایه در اول یعنی آه حکیم
سنائی بیت چون نیست قبولی بسوی درد شمارا * درماتم بی برکی یاریك اهی کو * ثانی برکلمه در
حسرت وافسوس محلنده دیرلر عضاپوری رازی بیت اه کز استیلای نفس شالهنك * همچو
شالنکیست واپس رفتنم ﴿ ابتره ﴾ سکون باء موحده وفتح تاء مثناة وراء مهمله ایله بارکشلکدن
عمل مانده اولمش دوه یه دیرلر غواصی کندی بیت بر کنار جوی بیتم رسته شد بادام وبید *
راست پنداری قطار اشتران ابتره ﴿ ابرانه ﴾ اصلی الف ممدوده ایله آبرانه درکه لفظ مرکبدر
آب ایله رانه دن معنای ترکیب صو یوللی دیمك اولور ﴿ ابرکاکیاه ﴾ مع الالف ذکری مرور
ایدن ابرکاکیا معناسنه که نارعنکبوتدر وسیلة المقاصد صاحبی ایله یاسی آخرینی ها ایله نقل
ایلمشلر سائر فرهنکلرده ابرکاکیا وابرکاکیان مسطوردر ﴿ ابرکوه ﴾ فتح باء موحده وسکون
راء مهمله وضم کافله عراق عجمده برشهر آدیدر مزبور شهرك زمینی برطاغ اتکنده واقع اولمغله
اول طاغه ده ابرکوه وورکوه وواکوه دخی دیرلر تعریب ایدوب ابرقوه دیدیلر حالیا مشهوری
ابرقوه در ﴿ ابرمرده ﴾ فتح باء موحده ایله برداروده صویه قونلسه صونکرکبی صویی کندویه
جذب ایدر کذا فی مؤید الفضلا ﴿ ابره ﴾ سکون باء موحده وفتح راء مهمله ایله قفتان وسائر
آستارلی اولان نسنه لرك یوزینه دیرلر الف ممدوده ایله ده مستعملدر طالب آملی بیت هم
بدستوری که باشد ابره فوق آستر * اطلس قدرت بود بالاپرند چرخ زیر * شیخ سعدی
بیت کند ابره پاکیزه تر زاستر * که این در بجا بست وآن در نظر * یاصدق یوزینه ده دیرلر
مولانا هاتفی بیت فکند آن کرد بالش زیر پاشه * که بودش ابره خورشید آستر مه * وبعض
فرهنکده ابا ییل قوشنه ده ابره دیرلر ﴿ ابسته ﴾ کسر باء موحده وسکون سین مهمله وفتح تاء
مثناة ایله شرفنامه ده جاسوس معناسنه در ممدوده ایله دخی مستعملدر میر نظمی بیت چو
خواهد زلف دلرا کرد بسته * ولی غمزه در انجا بود ابسته ﴿ ابکار ﴾ سکون باء موحده وفتح کاف
وراء مهمله ایله شرفنامه ده احوال کذشته یاز مق نوله انکار دخی دیرلر ﴿ ابکامه ﴾ سکون

باء موحده و فتح كاف فارسی و میمله ممدوده ده ذكری مرور ایدن آبكامه معناسنه مذكوردر
ابله سكون با و فتح لام و اظهار ها ایله ساده دل معناسنه عربیله مشتركدر میرنظمی
بیت نداند خویشتن آن ابله و كول * كه كارش نا سزایا بود معقول ابلیه سكون
باء موحده و كسر لام و فتح یای تحتانیه ایله یعنی برزكر اكنجی معناسنه عربیده زراع و حراث
دیرلر شاعر بیت هركه مالش كرد اسراف احمق است * ابلیه بر خلق الطاف حق است
ابوزنه كنیت بوزینه یعنی میمون كذا فی المحمودی اتاله فتح تاء مثناة و لامله
بولماج آشی میرنظمی بیت قناعت پیشكان راحت بیابند * اتاله خورده را دندان
نبایند اجهره سكون جیم و فتح ها و راء مهمله ایله فرهنك جهانكیریده بر دكنلو اوتدر
اثوابه یا پشور دكمه حال ایله آیرلمز هندی لساننده خنجره دیرلر اجستته سكون خاء
معجمه و سین مهمله و فتح جیم و تاء مثناة ایله قپونك آلت اشیكی كه عربیده عتبه دیرلر فتحات
ثلثه ایله استاد لطیفی بیت نخنك آن سنك بردر بسته باشد * كه با لیلش زدر اجستته
باشد * و مجمع الفرسده ارغوان چچكی اولمق اوزره مسطوردر اخسمه سكون خاء
معجمه و فتح سین مهمله و میمله اریه دن و قوری او زمدن ایتدكلری شراب كه عربیده نبیذ
دیرلر و سیندن مقدم میمله اخمسه دخی دیرلر اخشنده سكون خا و نون و فتح شین معجمه
ایله اخكلندوی مرقوم معناسنه دركذا فی مجمع الفرس اخكر تفته حقیقتا یانوب قور
اولمش آتشه دیرلر اخكر اصلنده قوردر تفته ایله قید مجاز احتمالنی دفع ایچوندر نته كیم
بو بیتده واقعدر بیت هواش آتش و اخكر تفته بوم * كیا هش همه زهر و باد سموم *
آتش سویندكدن صكره اخكر دینلسه جائز اولور مجازا اما تفته دینلدكدن صكره اول
احتمال قالمز اخكلنده سكون خاء و نون و فتح كاف و لامله آت قشاغیسی معناسنه در
اخكوچه سكون خاء معجمه و ضم كاف و فتح جیم فارسیله دوكمه كه قفتان یقاسنه دكیلور
اخكوژنه ضم كاف و فتح زاء فارسیه ایله بودخی دوكمه در یاقه ده اولسون غیریده
اولسون فرید الدین خوارزمی بیت دردری فلك كه مهرست * اخكوژنه كلاه او باد
اخكوزه و اخكوژه كلاهما بسكون الخاء المعجمه اول بفتح زاء المعجمه ثانی بالفارسی
اخكوچه مرقوم معناسنه و دخی چلاهلر طوقودقلری بزی صاردقلری اغاج كه عربیده منوال
دیرلر و دخی خرمای خامه دینلور اخكونه ضم كاف و فتح نون ایله ده اخكوچه معناسنه در
عز الدین شروانی بیت میكشاید دیكرا نرا بی تكلف سینه اش * قفل دخمه میشود مارا
چو آن اخكونه را اخیسه كسر خاء معجمه و سكون یای تحتانی و فتح سین مهمله ایله
حیوان شوریسی اوكنجه كیدن پكی و قیون قوچی ارداله سكون را و فتح دال مهملتین ایله اون كه
كه عربیده دقیق و طحین دخی دیرلر ابو المعانی بیت عاجز و درمانده ام در دست چرخ بی امان
آسیای غم كند ارداله جسم نا توان اردشیرخره ضم خاء معجمه و فتح راء مشدده ایله بر عظیم
الكه نك اسمیدر كه فارس و سیمكان و ترخان و شیراز و كازرون و كام فیروز و اران اولكه لری اراسنده
واقع رسم كرده اردشیردر بعضیلر دخی رسم كرده نمرود بن كنعاندر دیرلر ارده سكون
را و فتح دال مهملتین ایله ایكی معنایه در اول بمعنی آسیاب ثانی اون آشنه دیرلر ارژنه

ؤ ارژنه ﭺ سكون راء مهمله وفتح زاء فارسى ونونله فارس ملكنده بر صحرانك آديدركه شيرازه
اوتوز فرسخ يوردر تعريب ايدوب ارجنه ديديلر امير المؤمنين على رضى الله عنه وكرم الله وجهه
اول صحراده سلمان فارسى حضرتلريني ارسلان پنجه سندن خلاص ايلدى بو مشهور
وقعه دراستاد ديمشدر بيت سوار ارژنه رامدح كوى وازدشمن * جوى مترس اكرپنجه زن
چوشير نرست ؤ ارزه ﭺ سكون راء مهمله وفتح زاء معجمه ايله بر نوع قطرانه در صنوبر
اغاجندن حاصل اولور صنوبر اغاجنه ارز ديدكلرى سببدن قطرانه دخى ارزه ديرلر حكيم
سوزنى بيت پنبه بكوش اندرا كند ز تو ممدوح * پنبه چه باشد كه ارزه ريزد وارزيز *
مجمع الفرسده نام سرودر وبعض فرهنكده ايكيسندن غيرى براغاجدر وفرهنك جهانكيريده
كاهكل معناسنه دركه كاهكلكره ارزه كر ديرلر ودخى هفت كشوردن كشور اول نامیدر
ؤ ارغنده وارغنده ﭺ كلاهما بسكون الراء المهمله وضم الغين المعجمه تحفة الاحبابده مطلق خشمناك
اما غيريده سباع خشمناكى معناسنه در حكيم فردوسى بيت يكى نامه بنوشت نزديك
كيد * چوشيرى كه ارغنده كردد ز صيد * حكيم اسدى * مثنوى * زره دار كردى همانكه زدرد
درون آمد از كرد راه نبرد * بكشتند باهم دو كرد سترك * كه ارغنده بودند پرسان كرك
مجمع الفرسده بمعنى جنك آورديوب بو بيتى متمسك اولمش حكيم فردوسى بيت سوى رزم
آمد چو ارغنده شير * كمندى بباز و سمندى بزير * بو بيتده خشمناك معناسى ظاهردر زيرا
نشير خشم وغضب ايله معروفدر ؤ ارمنده وارميده ﭺ كلاهما بسكون الراء المهمله اولهما
بفتح الميم وسكون النون ثانيهما بكسر الميم وسكون الياء التحتانى آراميده وآرام دهنده
معناسنه در حكيم سوزنى * قطعه * تابدان كند كان رسم بكره * خر بيا راى غلام
خر بنده * كه چومن در نشاط اين سفرند * مانده از سفره نان ارمنده * مير نظمى هروى
بيت زدل بيخ هوس برچيده بايد * چومردان نفس خود ارميده بايد ؤ اروانه ﭺ سكون
راء مهمله وفتح واو ونونله ايكى معنايه در اول دوه نك ديشى سنه ديرلر مختارى بيت
من بنده كه روى سوى ره دارم * بى بختى وبيسراك واروانه * ثانى بر نوع چچكدر خيرى
صحرائى ديرلر اكر بخور اينسه لرنه مرتبه رايحه كريهه اولسه زائل ايدركذا فى فرهنك جهانكيرى
ؤ ارويه ﭺ سكون راء مهمله وكسر واو وفتح ياى تحتانيله بر عظيم طاغ اسميدركه قرق
فرسخ علوى واردر ديرلر العهدة على الراوى ؤ اره ﭺ فتح راء مشدده ايله بچقوكه عربيده
منشار ديرلر كوچك اولسون بيوك اولسون تخفيف ايله دخى جائزدر ميرنظمى در تعريف
بسمله بيت نقطهٔ بانكتهٔ سراله * سين بود ارهٔ نخل كناه * مولانا هاتفى بيت دم تيغ را
رخنها كرده خود * بان رخنها ارهٔ فرق بود ؤ اريكه ﭺ كسر راء مهمله وسكون ياى
تحتانى وفتح كافله تخت مزين وآراسته ابو المعانى بيت خلقه بكوش بندهٔ اوباشدش فلك
باعز وتخت وجاه اريكه نشين شود ؤ آزاده ﭺ فتح زاء معجمه ودال مهمله ايله ممدوده
ذكرى مرور ايدن آزاده معنالرينه وكامل وبى عيب معناسنه وله بيت ازسرا پانيست عيب
آن سرو كلزار جمال * همچو او نخل ازاده هم نرسته در جهان ؤ ازكار ﭺ سكون زاء معجمه وفتح
كاف وراء مهمله ايله پچمش احوالى يادايتمك وپچمش احوالى يازمق ايكار معناسنه كذا فى

سر فقامه لغ ارژنده ب فتح زاء فارسی وسکون نونله دیوار بناسنده طاش اراسنه قونیلان
باچلق آخرنده او لان ها مفعولیتی ایجاب ایتمکین دیواره قونلد قد نصکره تسمیه اولنمشدر
لغ ارژنه وارژینه ب اول سکون زا وثانی کسر زاء فارسیین ایله دکرمان طاشنی کسکین
ایتدکاری دمور آلت کذا فی مجمع الفرس لغ ارژه ب فتح زاء فارسیله کرچکه آهك وکچ
دخی دیرلر اما آهك کیدرك آلچی یه تخصیص اولندی عربیده کلس دیرلر کسر کافله
لغ اسا سه ب فتح سینین مهملتین ایله کوشهٔ چشمله باقق بعض فرهنکارده کبر ویه باقق
وصیکره کورمك معناسنده ده مسطور درعربیده دیوار تملی معناسنه‌در لغ اسب لاشه ب
اول آته دیرلرکه باباسی عربی وانا سی رومی ویاخود ترکی اوله اولمقوله آته عربیده مسبار الخیل
دیرلر یعنی باباسی لحیل الاصل وانا سی مجهول النسل دیمك اولور ایکی طرفدن کحیلان
او لانه هدوده دیرلر ابو المعانی بیت مرد باشد هنر ور میدان * نکند اسب لاشه کار اصیل
لغ اسبه ب سکون سین وفتح باء موحده ایله بنلمکه نا قابل آت یعنی هنوز کامل اولمین طای
وله بیت اسبه نا چارا کر شود در زیر * لیك باشد سوار اود لکیر لغ استانه ب سکون
سین مهمله وفتح تاء مثناة ایله جای خواب وآرام حضرت مولانا قدس سره بیت کوبی
از تو به بساز م خانهٔ * در زمستان باشدم استانهٔ لغ استه ب سکون سین مهمله وفتح
تاء مثناة ایله استخوان خرما یعنی خرما چکردکی ودخی زرد الو وشفتالو وآلو امثالی
میوه لرك چکردکی که خسته دخی دیرلر و عربیده کسر سین ایله سکه دیرلر ابو المثل بیت
نباشد هیچ چیزی بی بهانه * رطب را استه دارد در میانه * کمال اسمعیل * قطعه * آنکه
اندر لحاف وچادر شب * نبود شب چو استهٔ خرما * روز بینی مثال جوز برو * کشته
کمبخت خشك از سرما لغ اسغده ب فتح سین مهمله وسکون غین معجمه ایله بمعنی آماده ومهیا که
بسغده دخی دیرلر مصدری اسغدیدن کلور لغ اسفده ب ضم سین وسکون فا وفتح دال
مهملتین ایله لغ اسفره ب ضم سین وسکون فا وفتح راء مهملتین ایله کلاهما بمعنی هیزم
نیم سوخته کذا فی مجمع الفرس لغ اشتنکاه ب سکون شین معجمه وفتح تاء مثناة ونون
ساکنه ایله قدمکاه معناسنه ابو المعانی بیت کر نفهمد سخن آن خرمکنش عیب که او *
نکند فرق کلستان بحضور اشتنکاه لغ اشتوه ب سکون شین معجمه وضم تاء مثناة وواو معروف
وانلها رها ایله غایت آجی براغاجدر لغ اشنوشه ب سکون شین معجمهٔ اولی وفتح ثانیه وضم
نونله بمعنی عطسه زدن یعنی اقسرمق استاد لطیفی بیت اکر اشنوشه صحت رامدارست
مرانشمیت دوران نقطه دارست لغ اشه ب فتح شین معجمه واخفاء ها ایله براوتدرکه اکرلر
یعنی یا بجیلر بازوی بدر فته یه بغلرلر عربیده اشق دیرلر لغ اشیهه ب کسر شین معجمه وسکون
یای تحتانی وفتح هایله فرهنك جهانکیریده شیههٔ اسب یعنی آت کشنمه سی لغ اغشته ب
ممدوده ده ذکری مرور ایدن آغشته معناسنه کذا فی فرهنك جهانکیری لغ افراخته ب
افراختن لفظندن اسم مفعولدر افراشته کبی یوقارو قالقمش معناسنه آخرنده کی هاء علامت
مفعولیتدر میر نظمی بیت علمهای زرین بر افراخته * صف جنکجویان همی ساخته
لغ افراشته ب بودخی افراخته کبیدر مصدری افراشتن کلور لغ افراه ب سکون فا وفتح راء

راء مهمله واظهار ها ایله زند انده محبوسلر ایچون اولان طعام کذا فی تحفة الاحباب لغ افرنجه ع
سکون فا ونون وفتح راء مهمله وجیم ایله برشهر اسمیدرکه بنا کردهٔ نوش الروانددر مادر
عذرا آمده ساکن ایدی استاد عنصری بیت با فرنجه افراطن نامدار * یکی پادشاهی
بدی کامکار * رسالهٔ دستور ده ملك زنکبارده بر ولایت نامی در فرهنك زفانکویاده بلاد
عربده واقع بریرك آدیدر اما حلیمی بحر الغرائبده افرنجه اطفال قورتقوق ایچون ایتدکلری
نسنه درکه چپدوس وشغوت وخرتلیوز دخی دیرلر دیو یازمش لغ افروخته ع
افروختن لفظندن اسم مفعولدر یانمش معناسنه میر نظمی بیت چو شمع رخش را
برافروخته * دل عاشقان اندر وسوخته لغ افروزنده ع افروختن لفظندن اسم فاعلدر
یاقیجی معناسنه مقدمهٔ کتابده مضارع علامتی زایه قلب اولندوغی تفصیل اولنمشدر
لغ افروشه ع ممدوده ده ذکری مرور ایدن آفروشه معناسنه حلوای خانکی دیمکدر
شاعر بیت بناز ك مشربان دیکر نباشد در جهان توشه * خوشا پالودهٔ سکر خوشا
حلوای افروشه لغ افزولنده ع سکون فا وضم زاء فارسیله مجمع الفرسده بمعنی انکیزنده
وتقاضا کننده ودور کردنده معناسنه مسطور در لغ افسانه ع سکون فا وفتح سین مهمله
ونونله حکایت وبی فائده کلمات معناسنه خواجه حافظ بیت ده روزه مهر کردون افسانه است
وافسون * نیکی بجای یاران فرصت شمار یارا * چغتای لسانده چورچك دیرلر میر
علیشیر بیت حبیبم حسنی وصفین ایله مهلع انکا کیم بولغای * قاشیده اقصهٔ یوسف
براو یقو کیلتورور چورچك لغ افسرده ع سکون فا وراء وضم سین مهملتین ایله افسردن
لفظندن اسم مفعولدر طوکمش معناسنه کاهی وصف ترکیبی اولوب دل افسرده دیرلر
میر نظمی بیت هنر پروران را خوش آید سخن * دل افسرده کان را نباشد سخن لغ افشرده ع
سکون فا وراء مهمله وضم شین معجمه ایله افشردن لفظندن اسم مفعولدر آخرنده کی
ها مفعولیتی افاده ایدر صقلمش معناسنه عربیده کی عصیر کبی لغ افشره ع سکون فا وفتح
شین معجمه وراء مهمله ایله صقندی عربیده کی عصارة معناسنه ضم عین ایله ابوشعیب
بیت افشرهٔ خون دل از چشم او * ریخته پالا دل مژکان فرو لغ افشنه ع سکون
فا وفتح شین معجمه ونونله بخارا مضافاتندن بر قریه اسمیدر دیرلر که شیخ ابو علی ابن سینا
اول قریه ده تولد ایتمشدر لغ افشه ع سکون فا وفتح شین معجمه ایله دکرمانده هنوز اون
اولمامش بغدای که قرلمش اوله وبلغوره دخی دینلدوکی مرویدر رضی الدین نیشابوری
بیت کندم افشه که معهود ست * که بود بیشتر ره آوردم لغ افکانه ع سکون فا وفتح کاف
فارسی ونون ایله انساندن ویا حیواندن مدت حملی ناتمام بلکه روح کلمدین مادری شکمندن
دوشن جنینکه عربیده سقط دخی دیرلر کسر سین وقافله میر خسرو بیت فلك را سهمش
از درخانه افتد * حوادث زاشکمش افکانه افتد * حکیم سنایی بیت ما در ایام اکرچند
از فنا آبستن است * چرخ بهر عمر او افکانه کرد ست از فنا * حکیم خاقانی بیت مادر
بخل که افکانه کند هر مهرش * چون شفق خون شده زهدان بخراسان یابم * الفستق
فکانه دخی دیرلر لغ اقچه ع معروف نسنه در اکثر نامنك مطلوب ومرغوبی وقتلرنده نافذ القول

شغیل ر و محبوبی درلکن هزار آشنا بر دلبر بیوفا درشاعر بیت مرشد کانی کل ازغنچه برون
می آید * صد هزار اقچه بریزند درختان بهار * چغتای لسانندہ یارماغ دیرلر
فرهاد نامه ده خاقان امریله وزیری ملك آرا فرهادایچون درت قصر بناسنه بذل اتدوکی مال
تعبیرنده بیت چوسوز تابتی نهایت توکلدی یارماغ * تأمل سز ایچوك کیم طاغ وتوفراغ
ل اکرچه ح ادات شرطیه در ترکیبده دخی استعمال اولنور ل الغده ح فتح لام ودال مهمله وسکون
غین معجمه ایله بمعنی آمیخته یعنی قارشمش کذا فی فرهنك جهانکیری ل الغونه ح سکون لام
وضم غین معجمه وفتح نونله بمعنی فکر یعنی قزللق که الکونه دخی دیرلر ابوالمعانی بیت چو حسن
عارضی حاصل که با الغونه باشد یار * نیامد بر سر آن کاری که بی الغونه میکردد ل الفغده ح
سکون لام وفتح فا بعده غین معجمهٔ ساکنه ایله بمعنی اندوخته یعنی کسب کرده استاد لطیفی
بیت زدغل وهندکذر خوب وخوش کن الفغده * هر آنکه بیند کوید ترقیود غده ل الفقده ح
سکون لام وفتح فا بعده قاف ساکنه ایله بمعنی کسب کرده مصدری الفقدن کلور شمس
فخری بیت ابواسحق شاهی کز جنابش * سلاطین عدل وداد الفقده باشد ل الفنده ح
سکون لام ونون وفتح فا ایله بمعنی الفقدهٔ مرقوم یعنی اندوخته ل الفینه والفیه ح کلاهما
بسکون اللام وکسر الفاء آلت رجل عربیده تشدید یای تحتانیله در حکیم سوزنی بیت
حکیم نورده راعلتی بدید آمد * که راحت از سر الفینهٔ کلان بیند * وله بیت چو از و درکذری
نوبت بهزاد آید * آنکه با سر بت او الفیه ناکاد آید ل الکونه ح سکون لام وضم کاف
فارسیله بمعنی الغونهٔ مرقوم ل الواه ح سکون لام ایله اکیردیدکلری بهار کوکیدرکه
عربیده وج دیرلر ل اله ح فتح لامله عربیده مقل ارزق دیدکلری دار ودر استاد فلکیٔ
شروانی بیت هست طراز یاسمین لالهٔ لولو قرین * کرده لیش چوانکبین تعبیه در شکر اله
ممدوده ایله ولام مشدده ایله دخی عقاب معناسنه در ل امار ح فتح میم وراء مهمله ایله
حساب ودفتر محاسبه که امار واوار واوارہ دخی دیرلر امارکیر محاسبه جی دیمك اولور
استاد لبیبی بیت اکر خواهی سپاهش را شمار * برون باید شد از حد امار ل امنه ح فتح
میم ونونله بیع ایچون کومه لنمش اودون ابنه دخی دیرلر استاد لطیفی بیت دردم آلر توکردد کم
هردمی هیزم هزار امنه ل امه ح فتح میم واخفاء هایله بمعنی دوات عربیده محبره دیرلر مرکب
قونیلان ظرف میرنظمی بیت خامه شکسته شد وکاغد درشت * زنك کرفته امه
وبود شثت * ششت زشت دیمکدر ل امیله ح کسر میم وسکون یای تحتانیله املج که
ممدوده ده یاسز مسطوردر ل انبارده ح سکون نون وفتح باء موحده وسکون راء مهمله
ایله بمعنی پر عربیده مملو دیرلر ودخی وفرت مال ومنال وکثرت اولاد واتباع ایله خوشحال اولمق
معناسنه در میرنظمی بیت شود انبارده بی شبهه شاکر * ز لطف حق بود هر چیز حاضر *
ل انباشته ح سکون نون وشین معجمه وفتح باء موحده ایله بمعنی مملو طلو دیمکدر وله بیت
سیم وزر چند انکه بسیار داشته * درسر اسوراخ نماند انباشته ل انبانه ح سکون نون اول
وفتح ثانی وباء موحده ایله طغرجق که انبان دخی دیرلر خواجه حافظ بیت که ای سالك
چه در انبانه داری * بیا دامی بنه کر دانه داری ل انبروه ح سکون نون وضم باء موحده وراء

راء مهمله واظهار ها ایله ایکی معنایه در اول شتر ریخته موی که انبره دخی دیرلر ثانی بمعنی شرابکش
یعنی شراب چکیجی کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿ انبره ﴾ سکون نون وضم باء موحده وفتح
راء مهمله ایله شتر ریخته موی خصوصا وحیوان ریخته موی عموما یعنی توبی دوکلمش کذا
فی الصحاح غواصی در صفت خزان بیت برکنار آب بینی چون به وسیب وانار * راست کوبند
چون قطار اشتران انبره * عربیده اشکنبه معناسنه ﴿ انبسته ﴾ سکون نون وسین مهمله
وفتح باء موحده وتاء مثناة ایله طوکوب منعقد اولمش نسنه مرکب وصو وقان وغیری
نسنه لر شهریاری بیت چون زخوناب نماندست اثر در جکرم * خون انبسته همی ریزم
از چشم ترم ﴿ انبسه ﴾ سکون نون وفتح باء موحده وسین مهمله ایله مجمع الفرسده بمعنی
انبسته مرقوم ﴿ انبله ﴾ سکون نون وفتح باء موحده ولام ایله تمر هندی یه دیرلر زبان
هندیده انبلی دیرلر ظهیر فاریابی بیت کر عدو لاف زند تا باتو همجنسی کند * عاقلان دانند
مو راز مار وشهد از انبله * مسعود سعد سلمان بیت همچو مازور فتشان لفح وستیه چون
بیرزه * چون هلیله زرد شان روی وترش چون انبله ﴿ انبوه وانبه ﴾ کلاهما بسکون
النون وضم الباء الموحده اوج معنایه کلور اول غلبه وجمعیت وکثرت معناسنه آدملر
وغیریده خلاق المعانی بیت انبوه کران وزشت وناخوش * مانندهٔ ابر مهرجانی *
حضرت مولانا قدس سره بیت با سپاهی همچو استاره اسیر * انبه فیروز وصفدر ملك کیر
ثانی دیلمان مضافاتندن بر قصبه اسمیدر که بر طاغ اوزنده واقعدر یانندن شهرود نام
بر صو اقار باغ وباغچه لری وافر اولمغله بی نظیر شرابی اولور که مشهور آفاقدر تنکم شاعر
دیمشدر بیت کر بنك خوری بنك قزلکوه بخور * ور باده خوری بادهٔ انبوه بخور *
ثالث خانه ودیوار یقیلوب دوکلکه دیرلر انبار کبی ﴿ انبیره ﴾ سکون نون وکسر باء موحده ایله
طام اوزرینه اورتلن چالی که طپراق دوکلسون دیو دیرك اوزرینه قویوب اوستنه طپراق
قورلر ﴿ انجره ﴾ سکون نون وکسر جیمله اصرغان دیکنی دیدکلری اوتدر ﴿ انجمنکاه ﴾
جمعیت یری انجمن ایله کاهدن مرکبدر که کاه زمانله مکان اراسنده مشترك بر لغتدر جمعیت
مکانیدن غیری جمعیت وقتی دخی دینلور جای عشرت و وقت صحبت معناسنه اولور ﴿ انجوخه ﴾
سکون نون وضم جیم وفتح خاء معجمه ایله شکن پوست که انساندر یسنده اولور انجوخ دخی
دیرلر یعنی چهره ده وپیشانیده وسائر اعضاده اولان بورشقلق میر نظمی بیت چو
ضعف پیری از رویش نموده * سراپا روی وپوست انجوخه بوده ﴿ انجیده ﴾ سکون
نون ویای تحتانی وکسر جیمله ایکی معنایه در اول کندنای کوهی ثانی ریزه ریزه معناسنه
شیخ نظامی بیت زمین خسته از خون انجیدکان * هوا بسته از آه رنجیدکان ﴿ انجیره ﴾
سکون نون ویای تحتانی وکسر جیم وفتح راء مهمله ایله سوراخ کس زنان وحلقهٔ کون معناسنه
حکیم سنایی بیت هر که شد کون پرست برخیره * نیز یابد ثواب از انجیره * شمس فخری * قطعه
اکرچه بدسکالد آستانت * بغایت سخت چشم وخیره باشد * ولی چون بنکرد از انتقامش
بیامش خرزه در انجیره باشد * ودخی یزد شهرندن درت فرسخ یرده واقع خراسان یولی
اوزرنده بر چشمه نك آدیدر ﴿ آندابه وانداوه ﴾ کلاهما بسکون النون وفتح الدال المهملتین

اول بفتح الباء الموحدة ثانی بالواو صواجیلر آلتی اولان ماله درکه انکله دیوار صواسنی هموار ایدرلر حکیم سوزنی بیت با محبه اندودن کس را بدوغ * خواست زمن عاریت اندابه کیر ﴿﴾ انداچه ﴿﴾ سکون نون وفتح دال مهمله وجیم فارسیله فرهنك جهانکیریده بمعنی اندیشه مسطوردر ﴿﴾ اندازه ﴿﴾ سکون نون وفتح دال مهمله وزاء معجمه ایله التی معنایه در اول قماش وکرپاس اولچمك ایچون استعمال اولنان زراعك برنوعی ابوالمعانی بیت خواجه محنت شدم در بند اقلیم عشق * کین متاع دردنی اندازه زان آورده ام * ثانی رسم نقش وتصویر که ترکیده اورنك دیرلر شیخ نظامی بیت چو اندازه زچشم خویش کیرد * بر آهوی صد آهو پیش کیرد * ثالث مقدار وقیاس معناسنه حکیم سنایی بیت تو هستی زن ومرد من پس نخست * زمن باید اندازه فرهنك جست * رابع پیمانه واولچك معناسنه خاتم کاشی بیت یار رنجید ز بدمستی دوشت خاتم * باده بایست باندازه خوری زور نبود * خامس قوت وقدرت معناسنه شیخ نظامی بیت پرومندرا یاوه زان شد کلید * کز اندازه خویشتن در تو دید * سادس لایق وسزاوار معناسنه طالب آملی بیت طالب که مدح وثنا خاصه اوساز * کین درنه باندازه کوش دکرانست ﴿﴾ اندخسواده ﴿﴾ سکون نون وخاء معجمه وفتح دالین وسین مهملات ایله بر شخصه ویاخود بر مکانه دیرلر که اکا پناه کتوریله وحمایه اولنه یعنی طیانه جق وصغنه جق یر ﴿﴾ اندخوار ﴿﴾ سکون نون ودال مهمله موقوفه وفتح خاء معجمه وواو معدوله ایله جای پناه ومحل تحصن وحصار معناسنه استاد لبیبی بیت زخشم این کهن کرك ژ کار * ندارم جز درت هیچ اندخوار ﴿﴾ اندرخوار ﴿﴾ سکون نون وراء وفتح دال مهملتین وخاء معجمه وواو معدوله ایله بمعنی لایق وسزاوار ﴿﴾ اندرواه ﴿﴾ سکون نون وراء وفتح دال مهملتین واظهار هایله بمعنی آویخته اندروا واندروای دخی دیرلر ابوالمعانی بیت کرشته در سر زلفت دل ما اندرواه * کار عشق بود چنین در دل ما نیست کناه ﴿﴾ اندرونه ﴿﴾ سکون نون وفتح دال وضم راء مهملتین ایله ایچرو ودخی چادرشب معناسنه کلور ﴿﴾ اندمه ﴿﴾ سکون نون وفتح دال مهمله ومیمله غصه دیرینه وآلام کذشته یی یاد واحوال وماجرای ماضیه یی ذکر وحکایه ایلمکه دیرلر مولانا کسایی بیت بهترین یاران نزدیکان همه * نزدشان دارم همیشه اندمه ﴿﴾ اندوزه واندوشه ﴿﴾ کلاهما بسکون النون وضم الدال المهمله اول زاء معجمه وزاء فارسیله ده مرویدر ثانی شین معجمه ایله بنفشه در هر نه رنك اولورسه یعنی مور وبیاض وصاری والاجه بعض نسخه ده اندوز دیدکلری اوتدر ﴿﴾ اندوه ﴿﴾ سکون نون وضم دال مهمله واظهار هایله غم وغصه والمدر ﴿﴾ اندوهه ﴿﴾ فتح هاء اول ایله غم کذشته والم رفته یی خاطره کتوروب تذکرایتمك ابو المعانی بیت ماجرای کذشته یاد آمد * سخن دل شدست اندوهه ﴿﴾ آنده ﴿﴾ سکون نون وضم دال مهمله واظهار ها ایله اندوه مرقوم کبیدر حکیم اسدی بیت مده روز فرخ بروز نژند * ز بهر جهان دل در آنده مبند ﴿﴾ اندیشه ﴿﴾ مطلق فکردر ایو اولسون کم اولسون حواس باطنیه دن قوه مفکره ده حاصل اولان حالتدر کاهی وصف ترکیبی ایدوب خیراندیش وبداندیش دیرلر واندیشنه منده واندیشه ناك دخی دینلور واستاد دیشدر * قطعه * بارها باخود این قرار کنم * که روم ترك

ترك عشق يار كنم * باز انديشه ميكنم كه اكر * نكنم عاشقي چه كار كنم ﴿انزه﴾ سكون
نون وفتح زاء معجمه ايله مرجمك كه منجوونوسك دخي ديرلر عربيده اسمي دلمسمدر
فتحتين ايله ﴿انفغده﴾ سكون نون وغين معجمه وفتح فا ودال مهمله ايله ﴿انفقده﴾ سكون
نون وفتح فا وقاف ساكنه ايله ايكي لغتده قال اولنمش خالص العيار كشنه ديلور ابو المعاني
بيت معنبر زلف وخد كل چشم نركس * شد از انفقده كو ياساق وساعد * مير نظمي بيت
ز قدرت كرد او خلاق عالم * ز انفقده سراپا شكل آدم ﴿انقله﴾ سكون نون وفتح قاف
ولام ايله جدوار ديدكلري كوكدركه ماه پروين دخي ديرلر بعض نسخه ده بو اسمي مغرب زمينده
حاصل اولانه تخصيص ايتمشلر ﴿انكارده﴾ سكون نون وراء وفتح كاف عجمي ودال
مهملتين ايله بمعني افسانه يعني حكايه ومثل حكيم سنايي بيت بانك برداشتم از غايت
دلتنكئ عشق * كفتم اي عشوه فروشنده انكارده خر ﴿انكاره﴾ سكون نون وفتح كاف
فارسي وراء مهمله ايله جريده دفتر حساب معناسنه ودخي نامهٔ اعمال معناسنه استاد لطيفي
بيت زان پيش كه پيش آيدت آن روز پر از هول * بنشين وتن اندرده و انكاره به پيش آر
مشرفنامه ده بمعني انكارش يعني افسانه وسركذشت واحوال ماضيه يي سويلين آدمه انكاره كوي
ديرلر بو معنايي مؤيد شمس فخري بيت هر كجا مجمعي بود زشهان * همه از وي كننده
انكاره * زبان هنديده آتش قورينه انكاره ديرلر ﴿انكاژه﴾ سكون نون وفتح كاف وزاء
فارسيتين ايله بزطوقودقلري طراغي قودقلري اغاج كه عربيده دفه ديرلر ﴿انكامه﴾ سكون
نون وفتح كاف فارسي وميمله مجمع الفرسده بمعني هنكامه كمال اسمعيل بيت انكامه ايست
كرم زشكر عواطفت * هر كوي برزني كه من انجا فرا رسم ﴿آنكاه﴾ فتح كاف فارسي
واظهار هاايله ممدوده ده مذكور اولان آنكاه معناسنه در ﴿انكبينه﴾ سكون نون
وضم كاف فارسي وكسر باء موحده وسكون ياي تحتاني وفتح نونله طتلو پستل كه اوزوم
شيره سندن ايدرلر و دخي بال ايله بشمش حلوادر وامثالي اولنلره ديلور ﴿انكرده﴾
سكون نون وراء مهمله وفتح كاف فارسيله صيدنهٔ ابن ريحانده اوزم دانه سنه ديرلر
﴿انكرژه﴾ سكون نون وفتح كاف فارسيين ايله انكرژد مرقوم معناسنه كه قاضي در حكيم
انوري * قطعه * بنده شاكرد خوار زميست شيطان هيكلي * كانچنان هيكل نه در كوه
ونه در هامون كنند * يكدم از خالي شود خلقش كه زهرش باد و مار * راست چون ديوي بود
كش انكرژه در كون كنند ﴿انكشبه﴾ سكون نون وشين معجمه وفتح كاف وباء فارسيين
ايله جد وسعي وكوشش ايله كار كذار اولانه ديرلر استا درودكي بيت در راه نشابور دهي
ديدم بس خوب * انكشبهٔ اورانه عدد بود نه مره ﴿انكشتوانه﴾ سكون نون وضم
كاف فارسي وتاء مثناة وفتح واو وشين معجمه ايله زهكير معناسنه دركه پرماغه نسبتله
تسميه اولنمشدر ابو المعاني در هجو يكي بيت چو كونش بكذراند كردن كير * شود از لعل
سرخ انكشتوانه ﴿انكشتنه﴾ سكون نون وشين وتاء مثناة وضم كاف فارسي وفتح
نونله دوزيلر بر مقلريله قود قلري يوكسوك معناسنه ابو المعاني * قطعه * برم وزي
بيامد آن پري رو * كه جامه دوخته بودم همانا * بكفتا اين دريده جامه ام دوز * بكفتم

بدستر و بر چشم جانا * ولی انکشتنه درکف ندارم * برهنه کشته و گفتا که حالا * مکرا کنون
زکون سیمکونم * کی انکشتنه انکشتنت را ﴿ انکشته ﴾ سکون نون وشین معجمه وضم
کاف وفتح تاء مثناة ایله خرمن صاورد قلری پرمق کبی آلت که ترکیده یبا وعربیده مدره دیرلر
کسر میمله مولانا کسایی بیت از کراز ونش وانکشته بهمان وفلان * با تبرزین ودبوسی
وکاب وکری ﴿ انکله وانکوله وانکیله ﴾ کلاهم بسکون النون اول وثانی بضم الکاف الفارسی
وثالث کسر ایله اوچی دخی ایکی معنایه استعمال اولنور اول دوکمه کچه جلك ایلك معناسنه
مسعود سعد سلمان * قطعه * من دریده جیب وا ندرکردن آن سیمتن * دستها افکنده
درهم همچو کوی وانکله * چون قدح کیری درایوان اسمان خواند ترا * مشتری بر بسته
زلف و بر کشاده انکله * احیانا بعض شعرادوکمه معناسنده استعمال ایلشلر اثیر الدین
اخسیکتی بیت هر آن انکیله زرین که چرخ ازاختران سازد * لباس عمراورا بوکریبان زمان
زیبد * وکلاه وقاووق دپه سنده اولان دوکمه یه دخی دیرلر شاعر بیت افلاك چیست خاسته
کردسیاه اوست * خورشید چیست انکله بر کلاه اوست * ثانی صحبتی مکروه وجسمی ثقیل
کرانجان آدمه دیرلر خصوصا بزم دلبرده ترکیده انکل دیرلر شرف شفرده بیت ای هجر
کران انکله وقت سفر تست * وی صبر هزیمت شده وقت ظفر آمد ﴿ انکیشته ﴾ سکون
نون ویای تحتانی وشین معجمه وکسر کاف وفتح تاء مثناه ایله بزرکی و وقار وحشمت ودخی بمعنی برزکر
یعنی اکنجی حارث معناسنه ﴿ انکیشه ﴾ سکون نون ویای تحتانی وکسر کاف وفتح شین
معجمه ایله بمعنی آهسته ابو المعانی بیت ای صبا انکیشه رو در کوی جانان صبحدم * از پریشان
کرده زلف از خواب بیدار شرکنی ﴿ انوشه ﴾ ضم نون وواو معروف وفتح شین معجمه ایله
بدی معنایه کلور اول خرمی وخوشی ونیك حالی معناسنه حکیم فردوسی بیت بدو کفت
پیران که ای شهریار * انوشه بزی تا بود روزکار * ثانی نیکبخت وله بیت بدو کفت شاها
انوشه بدی * زتو دور دست همیشه بدی * ثالث طعن طریقیله آفرین دیمك معناسنه
فریدونك اوغللری ایرج وسلم وتوره دیدوکی محلده حکیم فردوسی بیت انوشه که کردید کوهر
بدید * درود از شما خورد بیفسان سزید * رابع رساله حسین وفاییده بمعنی طوبی وخنکا ترکیده
نه موطلو دیدکلریدر وله بیت فروغست جسم ورواز اخرد * انوشه کسی کو خرد پرورد
حکیم اسدی بیت انوشه کسی کو نکو نام مرد * چو زی دربشد نام نیکو ببرد * خامس
شرابه دیرلر منوچهری بیت انوشه خور طرب کن جاودان زی * درم ده دوست خوان
دشمن پراکن * سادس نام عمه شاپور در * سابع هر پادشاه نوجوانه دیرلر یعنی نورسیده
وخرده سال اوله بو معنی استعاره طریقیله اولمق خاطره لایح اولور ﴿ انوه ﴾ سکون نون
وفتح واو ایله فرهنك جهانکیریده بمعنی امید کرد مسطور در ﴿ انیسه ﴾ کسر نون وسکون
یای تحتانی وفتح سین مهمله ایله موید الفضلاده منعقد اولمش قان وغیره ادات الفضلاده
باء موحده ایله مذکور اولان انبسه وانبسته معنالریله مترادفدر ﴿ انیشه واپشه ﴾ اولهما
بکسر النون وسکون الیاء التحتانی وثانیها بسکون الیاء التحتانی وکلاهما بفتح الشین المعجمه
بمعنی جاسوس شهیدی قمی بیت در کوی تو چو ایشه همیکردم نکاه * دزدیده تامکرت به بینم

به بینم بنام بر * وپیشه وچنکل معنالرینه ده کاورکذا فی فرهنك جهانکیری ﴿ اواره ﴾ فتح
واو وزاء مهمله ایله اوچ معنایه در اول دیوان حکومت معناسنه شهیدی قمی بیت همی
فزونی جوید اوان از افلاك * که تو بطالع میمون دران نهادی پای * ثانی دفتر حساب که
دیوانك پراکنده حسابی آکا قید اولنور حکیم فردوسی بیت دوصد برج پرطوق بان همه
که بدنامشان در آوان همه * بو معنایه قریب احکام که دیواندن صادر اولور شمس فخری بیت
شهنشاهی که اندر شرق تاغرب * بنام اونهد اعیان اوان * ثالث فرهنك جهانکیریده آهن
ویزه که نعل دلکلرندن چقار وآکا بکزر خرده دمور معناسنه مرقومدر بعض نسخه ده
ممدوده ایله تصحیح اولنمشدر وضم الفله کرما معناسنه در ﴿ اواه ﴾ تخفیف واو ایله بمعنی آوا
صدای بلند وتشدید واو ایله ای وای دیمك اولور ﴿ اورن ﴾ سکون واو وفتح راء مهمله ایله
مجمع الفرسده وفرهنك جهانکیریده بمعنی ابره یعنی جامه وغیری نسنه لرك یوزی حکیم خاقانی
بیت حال مقلوب شد که برتن دهر * اورن کرپاس ودیبه آستر ست * وله بیت اورن
ما زنام ظامانرا * جز نسیج آستر بدوخته اند ﴿ اورثولنه ﴾ سکون واو بن وضم زاء فارسی
وفتح لام ایله بمعنی افرثولنه مرقومدر ﴿ اوسه ﴾ سکون واو وفتح سین مهمله ایله فرهنك جهانکیریده
بمعنی ربوده یعنی قاپلمش هونه اولور سه مجمع الفرسده ضم الفله مرویدر ﴿ اوشه ﴾ سکون
واو وفتح شین معجمه ایله شبنم معناسنه درکه افشه دخی دیرلر وضم الفله براوتدر ﴿ اویزه ﴾
کسر واو وسکون یای تحتانی وفتح زاء فارسیله ایکی معنایه در اول بمعنی خاص وخالص والف
ممدوده ایله دخی مذکوردر ثانی شراب انکوری یعنی شرابك جمله اسماسندندر ﴿ اهریمه ﴾
سکون ها ویای تحتانی وکسر راء مهمله وضم میمله فرهنك جهانکیریده بمعنی اهرمن واهریمن حکیم
ناصر خسرو بیت راهشان دیوکرفتند وندارند خبر * زانچه اهریمه درپوی وتك وپا بطرند *
﴿ اهنامه ﴾ سکون ها وفتح نون ومیمله ایکی معنایه در اول بمعنی رسوایی باباطاهر عریان بیت
زخم اهنامه مستوران چه دانند * اوج دیدار اودونان چه دانند * وله بیت شاخ اهنامه بی
ما برنکیری * زهر باران صدف کوهر نکیری * ثانی بمعنی خویش آرایی وخودآرایی وهوش
وبوش ﴿ اهیانه ﴾ سکون ها وفتح یای تحتانی ونونله ممدوده ده ذکر اولنان آهیانه مرقوم که
کاسه سر معناسنه اما فرهنك جهانکیریده شقیقه یعنی باشك قولاق جانبی مسطوردر وبعض
فرهنکده بمعنی برازده یعنی نای حلقوم مذکوردر ﴿ ایارده ﴾ فتح یای تحتانی وسکون راء
مهمله ایله تفسیر زندك تمامنه ایارده وپریشان اجزاسنه یعنی جزولرینه خرده دیرلر استاد
دقیقی بیت ببینم آخر روزی بکام دل خودرا * کهی ایارده خوانم شها کهی خرده * ودیرلر که
دین مغانده بر کتاب نامیدر خسروانی بیت چه مایه زاهد وپرهیزکار وصومعه کیر * که
نسك خوان شده در عشق وایارده کوی * نسك کسر نونله کتاب کبرانك جزویدر ﴿ ایارماه ﴾
مشهور فارسیه دن یعنی شمسیه دن اول بهار آییدر رومیلو قولنجه آخر بهار آییدر ما یمن
دیرلر ﴿ ایارن ﴾ فتح یای تحتانی وراء مهمله ایله اوچ معنایه در اول ایارج که مسهل صفرا
بر نوع ترکیبدر حبلر ایدرلر لطیف مملین طبیعتدر ثانی یارن معناسنه که برنجن دخی دیرلر
بلازك وخلخال کبی که معربی یارقدر شاعر دیمشدر بیت چو آرد زینت خود در شما ...

هلاکش زینداز بهرایارم * ثالث دفتر حسابکه امارم واوارهدخی دیرلر ﯾ ایاسه ﭺ فتح یای تحتانی وسین مهمله ایله فرهنك جهانکیریده آرزو واشتیاق ودروندن طلب ایلمك معناسنهدر ﯾ ایغده ﭺ سکون یای تحتانی وفتح غین معجمه ودال مهمله ایله بیهوده کوی وسبکسر وبیمعنی کفتار معناسنه شمس فخری بیت یاددرحکمش مدام هر بیهدهکار وسپهر * دشمنش خوار وبخل دائم بسان ایغده ﯾ ایفده ﭺ سکون یای تحتانی وفتح فا ایله ایغده مرقوم معناسنه ودخی لاف زن وپریشان سخن معناسنه استاد رودکی بیت این ایفدهسری چه بکار آید ای فتی * درباب دانش این سخن بیهده مکوی ﯾ ایمه ﭺ سکون یای تحتانی وفتح میم ایله بمعنی یاوه شده یعنی ضایع اولمش کذا فی تحفة الاحباب حکیم خاقانی بیت ایمه مکوکه آسمان اهل برون نمیدهد * اهل چونامد از عدم چیست خطای آسمان * اکرچه بو لغتی بو معنایه بو بیت منزبورهم متمسك اولمشلر اما چندان مناسبتی یوقدر چونکه تحفة الاحباب صاحبی ومجمع الفرس مؤلفی وجه محرر اوزره یازمشلر فقیر دخی انلره اتباعا نقل وایراد ایلمك اقتضا ایلدی فرهنك جهانکیریده بمعنی اکنون منقولدر بو معنایه مؤید سیف اسفرنکی بیت کی هر عمرم شکسته شد زفراقت * ایمه بعهد پارم شد کدام شکسته ﯾ مع الباء * ابی ﭺ کسر باء موحده ویای مجهول ایله بمعنی بی زیاده الف ایله حکیم فردوسی شهنامهده چوق استعمال ایلمشدر استاد عنصری بیت خیال شعبده جادوان فرعونست توکفتی آن سپهستی ابی کرانه روم ﯾ ابیاوی ﭺ سکون باء موحده وفتح یای تحتانیله شرفنامهده برنوع جامه اسمیدرکه غایت نازك ولطیف اولور فرهنك جهانکیریده کوکرجین جنسندن برنوع کوکرجین آدیدر ﯾ احدی ﭺ فتح حاء وکسر دال مهملتین ایله هندوستان پادشاهنك بر فرقه عسکرینك آدیدرکه هربر نفرینه برسرباوك ایدوب نامنه صدی دیرلر وبیك نفرینه برباش ایدوب اسمنه هزاری دیرلر عجمك یوزباشی وبیك باشی دیدکاری کبی ﯾ اخترکوی ﭺ یعنی منجم یلدز احوالندن سویلدوکی ایچون تسمیه ایلمشلر ابو المعانی بیت زحال طالع بختم زاخترکوی پرسیدم * بکفت آنچه ترا باشد کهی ظاهر کهی پنهان ﯾ ارزانی ﭺ ندرت معنایه کلور اول یای مصدریه وسکون راء مهمله وفتح زاء معجمه ایله اوجوزلق معناسنه طالب آملی بیت بعهد جود او کوهر کرانی یافت تا حدی * که دراشك عاشق هم فرامش کرد ارزانی * ثانی لیاقت معناسنهکه ارز قدر وقیمت درالف ونون تأکید ومبالغه ایچوندر وآخرندهکی یا یای نسبتدرکه صفتك موصوفه نسبتنی مبالغه ایله تأکید ایدر طالب آملی بیت مدام ازتیغ وکوهر تا بود کفتار در عالم * بشمشیر تو بادا جوهر اقبال ارزانی * وله بیت کدام ساغر پیمانه ارادت دوست * که باد برلب ارباب فیض ارزانی * ثالث بمعنی مسلم مولانا فتوحی درمدح انوری بیت انوری این سخن تو بسخن ارزانی * کر بجانت بخرند اهل سخن ارزانی * رابع بمعنی مستحق عطا ودرویش حکیم فردوسی بیت بارزانیان ده همه هرچه هست * مبادا که آید بها برشکست * وله بیت بارزانیان بخش هرچت هواست که کنج تو ارزانیان راسزاست ﯾ ارمغی ﭺ سکون راء مهمله ومیم وفتح غین معجمه وکسر جیم ایله یکرمی درت عددن زیاده اولان اینلك وکندز واورغان ﯾ ارغوانی ﭺ ارغوان رنکنده اولان

اولان اشیا لکن دون الترکیب استعمال اولنمز فلان ارغوانی دینلمکه محتاجدر انجق شرابه
یالکز استعمالی اولنمق جایزدر ابو المعانی بیت بنوش اول توسا قی پس بکیر اندر کفت
ساغر * بکن ازخد خود رنکین مجلس ارغوانی را ي ارمغانی ع هدیه اولان نسنه ره آورد
معناسنه خلاق المعانی بیت چو فکرت بمعراج معنی خرامد * همه حور عین آورد ارمغانی
ي ازدمی ع سکون زاء معجمه وفتح دال مهمله ایله موید الفضلاده بر جانور اسمیدر مجمع
الفرسده راء مهمله ایله ده جایزدر ي اسب خلعتی ع پیشکش آتی دیمکدر ملوک وسلاطین
وو زرا وکباره آت پیشکش اولندقده خلعت ویرلك معتاد اولمغله تسمیه اولنمشدر ي اسب
نوتی ع منزل بارکیری وبرقاج کسنه بیننده مشترك اولان آت که نوبتله بنرلر ابو المعانی
بیت دوش دیدم درمیان دلبرانرا خر رقیب * همچو اسب نوتی طفلان بر وکشته سوار
ي افراخت پای ع اوج معنایه دراول قاچمه دن کنایه اولوب ایاق قالدردی ترکیبه طیان
قالدردی دیرلر ثانی طپمان التی یعنی ایاغ التنه دوشمش ثالث استعاره طریقیله فقیر وبیچاره یه
دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ي افرای وافری ع کلاهما بسکون الفاء اول بفتح الراء المهمله
ثانی بالکسر بمعنی آفرین کذا فی فرهنك جهانکیری ي افسای ع سکون فا وفتح سین مهمله
ایله افسون وافسون خوان معناسنه حکیم انوری بیت دشمنش کر بسیست عاجز نیست
اژدها از جواب مارا فسای ي افسرسکزی ع سکز کسر سین مهمله وفتح کاف فارسیله ایکی
معنایه دراول بر سازآ دیدر منوچهری بیت ببانك شیشم وبا بانك افسرسکزی * بکیر
بادهٔ نوشین ونوش کن بصواب * ثانی بر صوت ولحن آدیدر ي آلنی ع سکون لام وکسر نونله
قیو یاز وسنك اغاجنه دیرلر ي انایی ع فتح نون وکسر یای تحتانیله جاهل واحمق وکندودن
بیخبر کسنه یه دیرلر مولانا امیدی بیت سخن در وصف تو بحر عمیقست * نکنجد در انای هر
انایی * انای اول کسرز الفله ظرف معناسنه در ي انبارد کی وانباشتکی ع کلاهما بسکون
النون وفتح الباء الموحده کافلری کاف تصغیردر وفرت مال وکثرت منالدن عبارتدر ي انبوی ع
سکون نون وضم باء موحده ایله قوقو الق وقوقولمق و قوقولی منجیك بیت کل انبوی
مشك لاله اندر کمر * سمنسای شد باد آتش بخار * بو معنایی موید شمس فخری بیت ترنج
آسمان کردد معنبر * اکر کردد ز خلقش دسته انبوی * تحفة الاحبابده بو وجه اوزره مسطوردر
اما قوقو المق معناسنه فخر زرکوب بیت ازدست خیال روی تو وقت سحر * کلدستهٔ وصل
تو همی انبویم ي اندای ع سکون نون وفتح دال مهمله ایله صواکه دیوار وطام اوزریشه ایدرلر
نوعیٔ خموشانی بیت درونش همچو بیرون غارت اندای * چو ایوان خیال از هیچ بر پای * طالب
آملی بیت تن اندر جوشن سیماب سیمای * سر اندر مغفر خورشید اندای ي اندربای ع سکون
نون ودا وفتح دال مهملتین وباء موحده ایله ایکی معنایه در اول بازنکون وآویخته معناسنه که
اندروای دخی دینلور ثانی لازم وضروری وحاجت معناسنه استاد فرخی بیت زهی تن
وهنر وچشم نیکنامی را * چو روح درخور وهمچون دو دیده اندربای ي اندروای ع
واوایله دخی اندربای مرقوم کبی دراوج معنایه کاور اول بمعنی بازنکون وآویخته حکیم قطران
ارموی بیت کر بمهر تو نکرداند زمانی رای رای * کوید از غم روز وشب جای وی اندروای وای

* ثانی سرکشته وسرکردان معناسنه حکیم انوری. بیت نتوان کفت که محتاج نباشد لیکن * باد حرص نکند همچو خسان اندروای * حکیم سوزنی * قطعه * تازمین را سکون نخواهد بود * جز بدو رسپهر اندروای * پای جز بر زمین لهو منه * فرق جز بر سپهر جاه مسای * ثالث حاجت ومراد معناسنه‌در که اندروایی ده زیاده یای نسبتله اندروای مرقوم معنالرینه د رودخی سرکشتکی معناسنه شاکر بخاری بیت زاندروایی کرخواهی نجاتی * ترابابد زجور آورد براتی که اندرونی ده یای نسبتله ایچرویه منسوب اولان ودخی چادر شب معناسنه که اندی ده سکون نون وکسر دال مهمله ایله خصوصا دیمکدر میر عماره. بیت کر خوار شدم سوی بت خویش روا باد * اندی که بر مهتر ما خوار نیم خوار که انطاکی ده یعنی سقمونیا غایت مسهل بر اوتدر محموده دخی دیرلر غایت اعلاسی انطاکیه ناحیه سنده اولمغله سقمونیای انطاکی دیرلر. یونانم ایله مشهور آفاقدر که انکریزی ده سکون نون وکاف فارسی وکسر راء مهمله وزاء معجمه ایله ترخون دیدکلری اوتدر تره مقوله سیدر که انکونی ده سکون نون اول وکسر ثانی وضم کاف فارسیله کار باطل کننده معناسنه میر نظمی. بیت بقول وفعل با حق شو همیشه * مکن در کار خود انکونی پیشه که اورنکی ده اختراعات بارید خسرو اولان اوتوز برلحندن برلحن ونوا اسمیدر شیخ نظامی. بیت چو ناقوسی واورنکی زدی ساز * شدی اورنک چون ناقوسش آواز که اهنوخوشی ده سکون ها وضم نون وخاء معجمه ایله اهل حرفت معناسنه درکه انلر جمشیدک خلقی تقسیم ایتدوکی درت قسمک بریدر تفصیلی لغت کانوری ذیلنده ذکر اولنور ان شاء الله تعالی که ایازی وایاسی ده قیلدن وحریردن طوقیوب عورات نقاب کبی یوزلرینه طوتارلر ترکیده پچه وعربیده شعریه دیرلر شرف شفروه * قطعه * دل من عشقبازی از که آموخت البت عاشق نوازی از که آموخت * ندیدم آنکه برقع داشت خورشید * رخت رسم ایازی ازکه آموخت * رفیع الدین لبنانی بیت شفق غلاله خورشید ارغوانی دوخت * چو زهرم بست ایاسی عنبرین بر چشم که ایدری ده سکون یای تحتانی وفتح دال وکسر راء مهملتینه ایله بمعنی اینجایی یعنی بونده سک و بوراده سک شاه ناصر خسرو. بیت مرا کفت اینجا غریبست جانت * بدو کن عنایت تنت ایدری است که ایدی ده سکون یای تحتانی وکسر دال مهمله ایله بمعنی نیز دخی دیمکدر کذا فی فرهنک جهانکیری که ایی ده سکون یای تحتانی وکسر نونله فرهنک جهانکیریده ناله واین معناسنه‌در. بومعنایه شاعر دیمشدر. بیت نه در دحسرتت چند انکه ایی * نکردم من تو کویی این چه ایی که آی ده حرف ندادر اما فارسیده کسره ایله استعمالی نزاکتدن خالی دکلدر شیخ سعدی. بیت ای کریمی که از خزانه غیب * کبر وترسا وظیفه خورداری که باب الالف المکسورة مع الالف * ابا ده فتح باء موحده ایله شوربا معناسنه‌در کذا فی سرقنامه ظهیر فاریابی بیت ابای شعرمرا نیز چاشنی مطلب * که در مذاق زمانه یکیست شهد و شرنک * کمال اسمعیل بیت روزی که از برای غذای وروان وعقل * از خوان خاطر توز هر کون ابا پزند * ثانی معناسی طعام در بزرکی کوید بیت در مطبخ تو چوب خورد تا ابا پزند * آتش که از نکبر سرمایه اباست * مؤلف شرفنامه ابراهیم

ابراهیم فاروقی کوید* قطعه * زحکم تو آنکس که آردابا * جو بش نا نش و با دا همان بی ابا *
مباد ابنان حسودت ابا * وکرهست بادان ابا یش وبا ﴿ اجرا ﴾ سکون جیم وفتح راء
مهمله ایله آقمق میر نظمی بیت زرو چشم کردم سیل اجرا * بجای اشك دیده خون
دلرا * معین ومقرر طوتلق معنا سنه عربیله مشترکدر چغتای لسا ننده آ قرما ق دیرلر
﴿ ازارپا ﴾ فتح زاء معجمه وسکون راء مهمله ایله ایاغه کیلن طون که شلوار دخی دیرلر
کمال اسمعیل بیت چون کل دزدزجو دتو پیراهن حریر * در پا چو سرو آنکه نداردازارپا
﴿ اسپید با ﴾ سکون سین مهمله وکسر باء فارسی و فتح باء موحده ایله بو زچه آشی
دیدکاری یوغرت شور باسی سپیدبا و ماستبا دخی دیرلر اصلی اباء سپید ایدی علم اولدقده
مضاف الیه تقدیم وابانك الفی حذف اولندی ﴿ استا ﴾ سکون سین مهمله وفتح تاء مثناة
ایله ایکی معنایه در اول ستایش ایدیجی یعنی مدح وثنا ایدیجی میر نظمی بیت کنم شام وسحر
ورد دعا یش * شوم استا کن جود وسخا یش * ثانی تفسیر زند معنا سنه که زند استا دخی
دیرلر شمس فخری بیت کند بیان معالی شه مطاوی او * بدان مثال که الفاظ زند را استا
مجمع الفرس ده سمرقند مضافا تندن بر قریه اسمیدر که اهالیسنه استایی دیرلر ﴿ استیا ﴾
سکون سین مهمله وکسر تاء مثناة وفتح یای تحتانیله ولایت هرات ایله غزنه میا ننده واقع
بر طاغ اسمیدر ﴿ اسفید با ﴾ ایکی معنا یه در اول اسپید باء مرقوم معنا سنه ثانی بر نوع
طعام در ات وپیاز وروغن زیت وکرفس وکشنیز ایله پشورورلر ﴿ اقلیمیا ﴾ سکون
قاف وکسر لام ومیم وسکون یای اول ایله نسخهٔ میرزا ابراهیمده التون وکمش طپراغیدرکه
اریدوب قال اولندقدن صکره یرنده قلان طپراغه دیرلر کتاب اختیاراتده خردهٔ سیم
وزر درکه بر قاچ نوع اولور ذهبی وفضی ومعدنی ونحاسی وعملی اولور بعض نسخه ده
منقولدر که اقلیمیا بر جوهردر سیم وزر معدنندن اخراج اولنوب قینادوغنده اوزرنده
حاصل اولان کفدر وبعضیلر سیم وزر جوهرینك اسفلنده دردی درکه آتشه قوندقده
آیریلور حکیم خاقانی بیت ازین سك خورده شیرینی نه بینی * زریم آهن اقلیمیا نیابی
بو بیتده حذف یای ثانیله در وحذف همزه ایله قلمیا دخی دیرلر ودخی حضرت آدم علی نبینا وعلیه
السلامك بر دختر پاکیزه اختری نامی در ﴿ الوا ﴾ سکون لامله بر صمغدر غایتده آجی اولور
دوالره ترکیب ایدرلر مشهلدر عربیده صبر دیرلر اعلاسی سقطری در سقطره نام جزیره ده
اولور صبر سقطری دیرلر هندی لسا ننده ایلیا دیرلر حکیم سنایی بیت چون زدست
دوست خوردی بایدت درخوان جان * لقمهٔ حلوا والواهر دو یکسان داشتن * شمس الدین
شرف شاه بیت زکین مهر او کردون نماید رنج وراحت را * زقهر ولطف او دوران دهن
حلوا والوارا * مولانا امینی بیت زحل باقدر او دون واجل با تیغ او بیکس * عسل با خشم
او الوا سقر با عفو او کوثر ﴿ اورسیا ﴾ کسر واو وسکون راء مهمله ایله آق سوسن کوکیدر مور
سوسن کوکنه ایرسیاه دیرلر ﴿ ای بسا ﴾ لفظ مرکب اولدوغی ظاهردر چوق کسنه لر
دیمکدر وهیچ کسنه لردیمکده اولور محلنه کوره میر نظمی بیت کس نشد لایق قبول عشق او
ای بسا افتاده راه عشق او * وله بیت ای بسا دعوای عشقت کرده بود * هیچکس برسر

دیرته دعویش ل اینبا ع سکون یای تحتانی وکسر تاء مثناة وفتح باء موحده ایله
عیش وعشرت وذوق وصحبت معناسنه ابو المعانی بیت دردعشقش خوش ضر وکاری
بود * میکند در بزم غم دل اینبا ل اینیا ع سکون یای تحتانی وکسر تاء مثناة وفتح یای
ثانیله بیا بید وشماریت دیمك در ظهیر فاریابی بیت چو آسمان وزمین را با ینیا بنواخت
یکی ازین دو نه انست کفش از دستار ل ایدرا ع سکون یای تحتانی ودال موقوف وفتح
راء مهملتین ایله بو زمانده وبو اراده دیمك اولور ابو المعانی بیت هرکسی سودی ندارد دیکر ارا
در جهان * بود مشغول ایدرا هرکس بذوق کار خویش ل ایرا ع سکون یای تحتانی
وفتح راء مهمله ایله بمعنی زیرا کمال اسمعیل بیت عقل رابنده شهوت مکن ایرا نه سزاست
که ملك همه کس مطبخ شیطان کرد * حکیم خاقانی بیت دانی زچه سرخ رویم ایرا * بسیاو
دمیدم آتش غم * ودخی از بهر آن معناسنه خواجه حافظ بیت شیراز معدن لب
لعلست وکان حسن * من جوهری مفلسم ایرا مشوشم ل ایرسا ع سکون یای
تحتانی وراء موقوف وفتح سین مهمله ایله مور سوسن کوکیدر حکیم شیرازی بیت ایرسا وخیری
وهم یاسمین * شد لطیف ومائل کرمی یقین * بو بیتدن سوسن کند واولمق مفهوم در مجمع
الفرسده مسطوردرکه اول ایرسا نام قوس وقزح ایدی بعده سوسنده الوان رنك بولندوغیچون
استعاره طریقیله تسمیه اولندی ل ایرسبا ع سیندن صکره بر یا زیاده ایله بودخی مور
سوسندر ل ایسا ع سکون یای تحتانی وفتح سین مهمله ایله اوج معنایه در اول بمعنی اینسا
ثانی بمعنی اینزمان ثالث نام صحف ابراهیم علی نبینا وعلیه السلام ل ایلیا ع سکون یای اول
وکسر لام وفتح یای ثانی ایله نام شریف حضرت امیر المؤمنین علی ابن ابی طالب رضی الله تعالی
عنه وکرم الله وجهه استاددیمشدر بیت درین معنی که کفتی بیکنا هم * به پیغمبر بحق ایلیاهم
ودخی ترخان خضر علیه السلام ونام بیت المقدس حکیم اسدی * قطعه * بدر هفت
کنك آمد از راه شام * که خوانیش بیت المقدس بنام * بداتکه که ضحاك شد پادشاهی
خواند این خانه را ایلیا * ودخی انبیای بنی اسرائیلدن بر پیغمبرك اسمیدر کذا فی مجمع
الفرس ل ایجا ع بونده دیمکدر مقابلی آنجادر این ایله جادن مرکب لفظدر معنای ترکیب
بوردر بونده وبو یکا معنالرنده استعمال اولنور ل اینسا ع سکون یای تحتانی ونون وفتح
سین مهمله ایله کلام بیهوده وخبر بی اصل معناسنه میر نظمی بیت شنیدم که کفتست
آن بیوفا * وفا میکنم این سخن اینسا ل اینها ع بونلر معناسنه جمعدرکه ها الف ادات
جمع اولدوغی معلوم درشاعر * مصرع * دوستان اینها نکویند این حدیث دشمنست
ل مع الباء * اسب ع سکون سین مهمله ایله بیلدن اشاغی دماولان قیل که اطراف
مقعدده وغیری زرده اولور ستة ل اسپرسب ع سکون سین اول وراء مهملتین وفتح سین
ثانیله میدان معناسنه که اسپرسف واسفرسف دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری
ل اسپرم آب ع برنوع اوتدر صودده قینا دوب خسته نك وجودین ویا خود علت اولدوغی
عضوین یورلر عربیده اکانطول دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ل اسپیجاب واسفیجاب ع کلاهما
بسکون السین المهملة والباء وفتح الجیم اولی کسر باء فارسی ثانی فایله مملکت ماوراء النهرده بر

بو شهری آدیدر اول ولایت خلقی لسانندن سپوم دیرلر سعید سراج الدین سکزی * قطعه * چشم
ملکت را بروی روم و قسطنطین نظر * چشم جاهت را بسوی چاج و اسپیجاب تاخت
مسند جودش فلك در روم قسطنطین نهاد * مقصد شکرش جهان در چاج و اسفیجاب
یافت ﴿ اسفرسب ﴾ سکون سین مهمله اول و فتح ثانیه و فتح فا ایله بمعنی اسپرسب مرقوم
﴿ اشتاب ﴾ سکون شین معجمه و فتح تاء مثناة ایله بمعنی شتاب یعنی عجله و سرعت کذا فی
شرفنامه ﴿ اشناب ﴾ سکون شین معجمه و فتح نون ایله بمعنی شنا وری یعنی سباحت صو ده
یوزمك شیخ عطار بیت دو استاد سپاهانی با شناب * برون بردند جان از دست
غرقاب ﴿ افرسب ﴾ سکون فا و سین و فتح راء مهملتین ایله سقف خانه قونیلان
اغاج شاعر بیت از گرانی اگر شوی بر بام * بام و افرسب افتد از اندام ﴿ اندراب ﴾
سکون نون و راء و فتح دال مهملتین ایله انجوست یعنی کوچك دپه جکلرکه صو ایچنده
واقع اولور جزیره کبی معنای ترکیب دخی انی اقتضا ایدر رضای مشهدی بیت میان
موج غم را زورق دل اضطراب افتد * اگر با دم موافق میوزد در انداراب افتد ﴿ ایراب ﴾
سکون یای تحتانی و فتح راء مهملة ایله بمعنی فیروزی یافتن یعنی ظفر بولمق و طالعی یاری
قلمق ابو المعانی بیت هر که سختی را کند صبر و تحمل در جهان * بر همه ارادت حق ایراب
دلخواهش رسد ﴿ ایزدکشسب ﴾ بهرام چوبین امراسندن بر مبارزنامی در صفت
صف بهرام ده حکیم فردوسی بیت بیکدست بر بود ایزدکشسب * که بگذاشتی آب
دریا باسب ﴿ مع التاء * است ﴾ سکون سین مهمله ایله اوج معنایه در اول ایستادن
لفظندن صیغه امر در طورمق معناسنه حضرت مولانا قدس سره بیت بر شتر سست
رخت ما این دل تنك سخت ما * است مکن چو غافله روی بدین طرف کند * ثانی بمعنی
ستایش یعنی مدح و ثنا ایتمك ثالث بمعنی حلقه کون اما عربیده مطلق مقعد معناسنه در
شمس فخری سرسرون دیوب بو بیتی نظم ایلمش بیت از پی افتخار حشمت خویش * شیر را
داغ او نهد بر است * و سوراخ مقعد معناسنه حکیم سنایی بیت کفشی بنزد خواجه که
آن غزنوی غراست * تا زان سبب مرا ببری نزد خواجه آب * چون تو دروغ کفشی داد
از طریق است * هم لفظ غزنوی بمصحف را جواب ﴿ اسپست ﴾ سکون سینین مهملتین و کسر
باء فارسیله یونجه دیدکلری اوتدر الفسفسه سپست دخی دیرلر عربیده فصفصه دیدکلری در
اگرچه چمن مقوله سیدر لکن تخم ایله زراعت اولنور بسحاق اطعمه بیت نخوردی
یك شکم اسپست هرکز * چرا کاهت بود صحرای پرخار ﴿ اسفست ﴾ سکون سینین
مهملتین و کسر فا ایله اسپست مرقوم معناسنه در ودخی صو ایچنده بتن اوته دیرلر کذا فی
مجمع الفرس ﴿ اسفید دشت ﴾ نواحی اصفهانده بر قریه اسمیدر و بر صحرا نامی اولمقله
مرویدر ﴿ اشکفت ﴾ سکون شین معجمه و فا و فتح کاف فارسیله فرهنگ جهانگیریده
غار معناسنه در شکفت دخی دیرلر و ضم کاف ایله شکفتن کل یعنی کل آچلمق معناسنه در
﴿ ایفت ﴾ سکون یای تحتانی و ضم فا ایله حاجت و تمنا معناسنه استاد دقیقی بیت
ناسزا را مکن ایفت که ارجت بشود * بسزاوار کن ایفت که ارجت دارد ﴿ اینانوشت ﴾

سکون یای تحتانی وشین معجمه وفتح نون اول وضم ثانیله ترخون دیدکلری اوتدر ﴿ اینفت ﴾ سکون یای تحتانی وفا وضم نونله حاجت طلب ایلمك معناسنه در کذا فی مجمع الفرس میرنظمی
بیت نخواهم فیض نوراز جرم خورشید * ندارم هیچکس اینفت وامید ﴿ مع الثاء المثلثة ﴾
﴿ اغریرث ﴾ سکون غین معجمه ویای تحتانی وکسر راء مهملهٔ اولی وفتح ثانیه ایله افراسیاب
شاهك قرنداشی اسمیدر تفصیل احوالی شهنامه ده مذکوردر کذا فی شرفنامه فارسیده
حرف ثاء اکرچه بوقدر امابو لغت شرفنامه یه اتباعا تحریر اولندی ﴿ مع الجیم ﴾ * اسباج ﴾
سکون سین مهمله وفتح باء موحده ونونله بمعنی اسفاناخ حضرت مولانا قدس سره بیت
اسباج خویشم راباترش پزوشیرین * باهرد وشدم پخته تا باتونه پیوستم ﴿ اسبانج ﴾
سکون سین مهمله ونون وفتح باء فارسی ولامله براوتدر طبیعتی بارد ویابسدر بورون قانی
وغیری اعضادن چیقان قانی قطع ایدر و اسکی جراحتلره وقرحه لره معاینه نفعی عظیمدر
عربیده ارناب الحیل ولحیة التیس دخی دیرلر ﴿ استرنج ﴾ سکون سین وفتح تاء مثناة وراء
مهملتین بعده نونله بمعنی استرنك مرقوم یعنی یبروح الصنم ﴿ اسرنج ﴾ سکون سین ونون
وفتح راء مهملتین ایله قزل بویادرکه سلوکن دیو لر عربیده سلیقون دیرلر میرنظمی بیت
نشسته قصر بالای عجم ورنج * نکارنده بنکار وباسرنج ﴿ اسفرنج ﴾ سکون سین وفتح
فا وراء مهملتین ایله سمرقند اعمالندن برمعظم قریه اسمیدرکه معربی اسفرنکدر کذا فی
مجمع الفرس ﴿ اسفیداج ﴾ سکون سین مهمله وکسر فایله برنوع بیاض ونرم وسست
طپراقدر سفیداج دخی دیرلر زنان کلابله از وب یوزینه سوررلر براق وبیاض ایدر
اسفیداك دخی دینلور میرنظمی بیت چوداد آرایش مشاطه رویش * باسفیداج
ووسمه رنك وبویش ﴿ اشکنج ﴾ سکون شین معجمه ونون وفتح کافله پیشانی وساعدده
وبعض یرلرده اولان بوریشق ودخی زلف بوکلمنه دیرلر ابوالمعانی بیت فکر اشکنج زلف
مشکینش * مرغ عقلم بدام انداز د ﴿ الغاج ﴾ کسر لام وفتح غین معجمه ایله بمعنی یغما وتاراج
وله بیت غمت کیرد زکالای دلم باج * فراقت ملك صبرم کرد الغاج ﴿ ایچ ﴾ سکون
یای تحتانیله بمعنی هیچ حکیم اسدی بیت نبست ایچ درایزد بنی نیاز * کزان به دری پیش
نکشوده باز * حکیم سنایی بیت علم باتونکوید ایچ سخن * زانکه داند تونه مردونه زن
﴿ ایرج ﴾ سکون یای تحتانی وفتح راء مهمله ایله فریدون شاهك فرزند مهتری یعنی بیوك
اوغلی اسمیدر ملکنی کند وحیاتنده اوچ اوغلنه بخش وتقسیم ایتدکده کند و پای تختی اولان ایران
زمینی اکا ویرمشیدی و ماوراء النهری تور آدلو اوغلنه ویرمشیدی کذا ایراز وتوران تسمیه سی
انلردن قالدی بعده سلم نام اولان اوغلی تور آدلو اوغلی ایله یکدل ویکجهت اولوب
ایرجی هلاك ایلدیلر بوسببدن اولادلری بیننده نزاع واقع اولوب میانلرنده واقع اولان جنك
وجدال وحرب وقتال مدی الایام ولیال متمادی اولدی شهنامه بونلرك احواللری حکایه سنه
مبنیدر ﴿ ایژغنج ﴾ سکون یای تحتانی وزاء فارسی موقوف وفتح غین معجمه ایله چوال
معناسنه در کذا فی تحفة الاحباب ﴿ مع الخاء المعجمه * استاخ ﴾ سکون سین مهمله وفتح
تاء مثناة ایله ایکی معنایه در اول بمعنی دلو یعنی قوغه ثانی کستاخ معناسنه استاد لطیفی

لطيفي بيت رفتم اسپتاخ بردرش ناكاه * كرد بزمن چوسك هجوم رقيب ل اسپناخ ع
معروف سبزه در بشورب تناول ايدرلر اسفاناخ دخي ديرلر ل اصطرخ ع سكون صاد وفتح
طاء مهملتين ايله ايران زميننده برشهر اسميدركه تختكاه دارا بن داراب ايدي عجائب البلدانده
مذكوردركه حضرت سليمان على نبينا وعليه السلام لشكرينه انده توردي صطرخ واصطخر
واسطخر دخي ديرلر ل مع الدال المهمله * اپيد ع سكون باء فارسي وياى تحتاني وكسر
ميمله ايكي معنايه در اول اكنجي آلتلرندن صبان دموري ثاني چفت سورن اوكوزه اتميد دخي
ديرلر كذا في مجمع الفرس ل ابيورد ع كسر باء موحده وسكون ياى تحتاني وفتح واو ايله
نسف ايله سرخس ميانننده واقع برشهر معظم ناميدر منقولدركه كيكاوس اقطاعي وبا ورد
بن كودرزه مقرر ايلدي اول اجلدن باورد اول شهري بنا ايدوب كندو اسميله مسمي ايلدي
ل اتميد ع سكون تاء مثناة وياى تحتاني وكسر ميمله اپيد مرقوم معناسنه در ل ادند
كسر دال مهمله وسكون نونله ايكي معنايه در اول عدد مجهولدر ثاني تنك يعني بوكاعه
بريانيدر ل آرد ع سكون راء مهمله ايله شهور فارسيه نك يكرمي بشنجي كوني اسميدر حكيم
فردوسي بيت هميرفت سوي سياوخش كرد * بماه سپندار در روز ارد * سياوخش
كرد بر معلوم محلدركه آني سياوش بنا ايلمشيدي ل اسپرد ع سكون سين وكسر باء
فارسي وراء مهملتين ايله طوكشلك صويي ات اولسون بالق اولسون پاچه اولسون كه
آكا پختي ديرلر كسر باء فارسيله ل اسپرود ع سكون سين وضم باء فارسي وراء مهملتين
ايله بر كوچك قوشدر سرچه دن بيوجك برقاج اوزون تويلري واردر تركيده قيل قويرق
وعربيده قطاة ديرلر خواصنده منقولدركه استخواني آتشه ياقوب كولني زيت ياغي ايله
قينادوب داء الثعلب علتنه سورلر قيل بتورر آكا اسفرود دخي ديرلر ل اسپندارمد
واسفندارمد ع كلاهما بسكون السين والنون والراء المهملات وضم الميم اول بعد السين
باء فارسي ثاني فا ايله درت معنايه كلور اول بمعنى زمين ثاني بر فرشته آديدركه درختان
ومشيستان اوزرينه موكلدر واسفندارماهده واقع اولان تدبير امور ومصالح آكا
مفوضدر ثالث سال شمسيه دن اون ايكنجي آيك اسميدركه نير اعظمك برج حوتده مدت
مكثيدر مختاري بيت بادعمر وملك اوچون ماهرويان همنشين * تاز اسفندارمذ مه را
بفروردين رود * وشرف الدين شيرازي مؤلف تاريخ وصاف بيت در اسپندارمد ماه
او فتد جمر * وما للبرد مثل الخمر والجمر * رابع هر ماه شمسي نك بشنجي كوني آديدر اهل
فارسك قاعده لري بودركه هر آيك اسمي كه كونك اسمنه مطابق كله اولكون البته عيد
جشن ايدرلر استاد عطايي بيت روز اسفندارمد بر تخت شد * تخت را نور از تنه ومش
بخت شد ل اسپهبد ع سكون سين وها وفتح باء فارسي وباء موحده ايله سردار لشكر
وسرعسكر وچري باشيلري حكيم فردوسي بيت بيستاد در پيش نيزه بدست * توكه ئي
پكر طوس اسپهبدست ل اسپيد واسفيد ع كلاهما بسكون السين المهمله وكسر الباء
الفارسي والفا بياض ديمكدر سپيد وسفيد دخي ديرلر ل استاراباد ع سكون سين وراء
مهملتين وفتح تاء مثناة وباء موحده ايله استرآباد ديدكلري شهر معظمدر استاد

منوچهری * قطعه * تا طرب مطربست مشرق ویا مغربست * تا یمن و یثرب بست آمد واستاراباد * بنشین وخورشیدوار می خور جمشید وار * فرخ امید وار چون پسر کیقباد لغ استانید بع سکون سین مهمله وفتح تاء مثناة وکسر نون بعده یای تحتانی ساکنه ایله بمعنی بازداشت یعنی کیرو طوتدی حضرت مولانا قدس سره بیت مرکب استانید وپس آواز داد * آن سلام وآن امانت بازداد لغ اسفرود بع سکون سین وفتح فا وضم راء مهملتین ایله سفرود مرقوم معناسنه که قیل قویرق دیدکلری قوشدر شاعر دیمشدر بیت پیش عمان کی نماید آب رود * پیش شاهین چون بیازد اسفرود * لغ اسفند واسفندند بع کلاهما بسکون السین المهمله والنون وفتح الفاء بمعنی اسفند ارمذ مرقوم بلکه اندن اختصار اولنمشدر ودخی فروجانکه خمسهٔ مسترقه نك بشنجی کونی اسمیدر لغ اسکندراباد بع عجمك سرحد جنوبنده برشهر اسمیدرکه اسکندر ذوالقرنین بنا ایلمشدر لغ اسکند بع سکون سین مهمله ونون وفتح کاف ایله شعبده باز وجانبازکه باشی اوزرندن دونه یعنی تقله اوره میرنظمی بیت چرخ کردون دائما اسکند بود * کار اوبر اهل عرفان بند بود لغ اسناد واسنناد بع اول سکون سین مهمله ثانی شین معجمه کلاهما بفتح النون شهورشمسیه نك یکرمی التنجی کونی اسمیدر لغ اشنود واشنوند بع کلاهما بسکون الشین المعجمه وضم النون خمسهٔ مسترقه نك ایکنجی کونی اسمیدر وفتح نون وواو ایله فعل مضارع اولور اول مفرد وثانی جمعدر ایشیدر وایشیدرلر معناسنه لغ اعتمید بع سکون عین مهمله وفتح تاء مثناة ایله بمعنی اعتماد تصرفات اعجام قبیلندندر مولانا هاتفی بیت خدنك فدائی تا اعتمید * زخون دلیران شاله سرخبید * وله ایضا بیت بروز سیاهش امیدی نماند * بتدبیر عقل اعتمیدی نماند لغ اقلید بع سکون قاف ویای تحتانی وکسر لام ایله کلیدك مخصوص آدیدر دمور اولسون اغاج اولسون اسم عامدر بوندندرکه اقلیدوس الحکمه دیو برحکیم وبرکتاب اسمیدرکه حکمت کلیدی دیمك اولور لغ الباد بع سکون لام وفتح باء موحده ایله حلاج معناسنه درحکیم سوزنی بیت بروی مشته الباد درکون کنت * بجا کفتن ازین مجلس بیرون کنت لغ ایدند بع سکون یای تحتانی ونون وفتح دال مهمله ایله ایدند واندکی عدد مجهولدن عبارتدر اوچدن اونه وارنجه استاد فرخی بیت هر کجا مردم رسید وهر کجا مردم رسید * تو رسیدستی ولشکر بزده اندایدندیار لغ ایزد بع سکون یای تحتانی وکسر زاء معجمه ایله جناب باری تعالی عز اسمه وعم نواله حضرتنك جملهٔ اسماء شریفه سندندر عربیده اسم جلال کبی فارسیده ایزد تعالی دیرلر الله تعالی دیمکدر شیخ سعدی بیت اول دفتر بنام ایزد دانا * قادر روزی رسان حی وتوانا * شاهدی منظومه سنده * مصرع * تکری تنك آدی درر ایزد ویزدان خدای جغتای لسانندهضم همزه ایله اوغان دیرلر الله دیمکدر لطفی دیوانندهنعت شریفده دیمشدر بیت اول ادمغه ودیعت قیلدی نور دنکنی اوغان * اشبو سوزنی بیلما کانلار بولدی مردود ولعین لغ ایمد بع سکون یای تحتانی وفتح میم ایله کتاب السامی فی الاسامیده ذال معجمه ایله روایت اولنمشدر اول اغاجدرکه آکا دمور چکوروب تارلا سوررلر لغ ایند بع سکون یای

یای تحتانی وفتح نون اول وسکون ثانیله عدد مجهولدن کنایه‌در استاد رودکی بیت
جهان اینست وچونینست ونابود * وکرهمچون بود اینند یارا * حکیم ناصرخسرو
بیت ازخورد وبرد رفتن بیهوده هرسوی * ایند سال بود تنت چون ستور پیر * بومعنایی
مؤید شمس فخری بیت چون توصاحبقران نه بیند چرخ * وین سخن فاش کفته‌ام ایند
ادات الفضلاده اند واینند عدد مجهولدرکه اوچدن اونه وارنجه اوله بعض نسخه‌ده زیاده
بیاندر مثلا فلان چیزرا باند بکودیرلر ﴿ مع الراء المهمله * ادرار ﴾ سکون دال وفتح راء
مهملتین ایله صوآقمق معناسنه ﴿ ازار ﴾ فتح زاء معجمه ایله ایکی معنایه‌کلور اول صوبلك
دیبی حکیم انوری بیت اندیشه درسواحل دریای جاه‌تو * بسیارغوطه خورد ولیکن ازار
نیافت * ثانی عربیدر اول دخی ایکی معنایه‌در اول زن دیمکدر ثانی ایاق طونی معناسنه‌در
﴿ ازغار ﴾ سکون زاء وفتح غین معجمتین ایله بخیل وخسیس ودنی معناسنه ابوالمعانی
بیت جوانمردان که مقبول جهانند * نباید هیچ جا ازغار رغبت ﴿ اسپر ﴾ سکون سین
مهمله وفتح باء فارسیله بمعنی سپر یعنی قلقان عربیده جُنّه وترس دیرلر ضم تاء مثناة ایله
﴿ استار ﴾ سکون سین مهمله وفتح تاء مثناة ایله وقیه معناسنه‌در بعض نسخه‌ده التی
درهمه دیرلر ﴿ استبر ﴾ سکون سین مهمله وفتح تاء مثناة بعده باء موحده ساکنه ایله
یوغون وغلیظ ستبر وسطبر دخی دیرلر استاد دقیقی بیت دوبازوش استبر وپشتش
قوی * فروزان ازو فره خسروی ﴿ استخر ﴾ سکون سین مهمله وفتح تاء مثناة ایله
فارس مملکتنده برشهر وبرقلعه اسمیدر ستخر واصطخر دخی دیرلر حکیم زجاجی بیت مقامش
در اول باستخر بود * مشهار ابدان بوم برفخر بود ﴿ استرا ﴾ سکون سین وفتح تاء
مثناة وراء مهملتین ایله نوع غله‌دن مرجمك درکه نسك وازه وبنجو دخی دیرلر
عربیده عدس وهندی لسانده سود دیرلر ﴿ استیر ﴾ سکون سین مهمله وکسر تاء
مثناة ویای ساکنه ایله استار مرقوم معناسنه‌در ﴿ اسطبر ﴾ سکون سین وفتح طاء
مهملتین ایله استبر مرقوم کبیدر ﴿ اسفندیار ﴾ سکون سین مهمله ونون وفتح فا ویای
تحتانیله ایکی معنایه‌در اول اسفندار مرقوم معناسنه ثانی کشتاسب شاه اوغلینك
آدیدرکه رویین تن لقبیله معروف ومشهوردر ﴿ اسکندر ﴾ ایکی معنایه‌در اول ذوالقرنین
لقبی ایله مشهور اولان پادشاه اسمیدرکه ربع مسکونه حکمی جاری وامری ساری
ایدی یاجوجه سد بنا ایلدی مشهوری اسکندر ایکی اولمقدر بری ذوالقرنیندرکه
قرآن عظیم الشانده وارد اولمشدر فیلقوس اوغلی درمشرق وغربی تسخیر ایدوب آب
حیاته طالب اولاندر وبری دارا اوغلی درکه آکا اسکندر رومی دیرلر بو اسکندر مشرق
وغربه پادشاه اولدی بونك اسمی اصلنده الاساندرا ایدی تعریب ایدوب اسکندر
دیدیلر ثانی بمعنی ران یعنی اویلق شاعر دیمشدر بیت دو پارچه چو آیینه سیم انموده
ایسکندرکه لبریز زین بوده است ﴿ اشخار ﴾ سکون شین وفتح خاء معجمتین ایله ایکی
معنایه‌در اول بمعنی نوشادر میرخسرو بیت خدای جوبی بکرنك باش چون مردان
که زن بسرخ وسفیده‌حنا واشخار ست * ثانی قلیه طبراغی که صابون آنکله طبخ اولنور

اصلی بر اوتدر دو شروب یاقرلریاندقدن صکره پارچه پارچه طپراق کبی اولور اصلادوب
صوین آلوب بر مقدار کرج صوبی وزیت یاغی قاتوب قینادوب تمام کالی بولدقده
بو مشق طپراق اوزرینه دوکوب قالب قالب کسوب قوریدرلر فخر زرکوب بیت اب آن
دلخراش چون زنکار * خاك آن جانکزای چون زنکار الغار سکون لام وفتح غین
معجمه ایله تاراج معناسنه امامشهوری چاپقدر چغتای لسانندهٔ یاغامق دیرلر اسکندر
نامه ده میرعلیشیر بیت آز کیشی بیرلا بیر طرف کیتتی * خصم باشیغه یا یلغا بان یتتی
انبار سکون نون وفتح باء موحده ایله بمعنی این بار یعنی بو دفعه ملا طیفور * رباعی
انبار دلم بجوش درمیماند * این کاوش غصه درجکر میماند * این درنه همچون دردهای
دکرست * این غم نه بغمهای دکر میماند انجبار بر اوتدر صوکنارلرنده بیترادویه
شریفه دندر غایت سرخ رنك اولور نفث دمه یعنی قان توکرمکه وسحج امعایه و بواصره که
دموی اوله غایت نفعی واردر انکار سکون نون وفتح کاف ایله نسخهٔ میرزا ابراهیمده بمعنی
نکارنده یعنی نقش ایدیجی میرخسرو بیت نصیحت کردن مردان بنامردان همان ماند
که بر آب روان صورت نکاری مردانکاری * عربیده کاف عربیه ضد اقراردر ایدر
سکون یای تحتانی وفتح دال مهمله ایله بمعنی همیشه حکیم اسدی بیت درنك آور ایدر بزی بی نیاز
بود کاید آن بخت برکشته باز * وبمعنی اینجا ودر ینجا حکیم سنایی بیت عقل وجان آن جهان را
وعیت شرع وشرع * زانکه دیوانه است ومرده عقل وجان ایدری ایدور سکون یای
تحتانی وضم دال مهمله ایله مجمع الفرسده بمعنی دروکر یعنی نجار ترکیده دولکر دیرلر دروکر
لفظندن غلطدر ایران شهر نیشابورك اصل آدیدر استاد فرخی بیت بایرانی
چکونه شاد شاید بود تورانی * پس از چندین بلا کامد ز ایران شهر بر توران ایر
بوزن تیر خرده دانه جکر درکه وجود انسانده ظاهر اولوب سوزش ویرر وخارش
حاصل ایدر عربیده شری دیرلر ایرمانخور سکون یای تحتانی ونون وراء موقوف
وفتح خاء وواو معدوله ایله حسرت خوار دیمك اولور کذا فی شرفنامه ای شهریار
شهر وملکی نك اوتوزنجی کونی اسمیدر کذا فی فرهنك جهانکیری ایمر سکون یای
تحتانی وفتح میم ایله شرفنامه ده جفت دموری معناسنه در اما کتاب السامی فی الاسامی ده
مولانا میدانی بونی درق که عربیده سنه دیرلر کسر سین ونون مشدده ایله در این بیر
اشارت بافلاك بو فلك دیمكدر کذا فی المحمودی این دوخواهر ایکی یلدزدر که آکا
اختا سهیل دیرلر ایضا منه این دوکلهدار اشارت بماه وآفتاب ایضا منه این سه جوهر
یعنی موالید ثلثه که حیوان ومعادن ونباتات ایضا منه این سه دختر بنات النعش
دیدکلری یلدزه متصل اوچ یلدزدر ایضا منه این سه ستار مثله این ششدر
اشارت بدنیا ایضا منه این کبود حصار اشارت بفلك دنیا این هفت وهشت کلهدار
اشارت بافلاك ایضا منه این پشت کوز اشارت بفلك ایضا منه این کروه هم سوز
اشارت بفلکنست که وهم ازان نمی تواند کذشت ایضا منه این عروس کلجك دیدکلری
جانورکه راسو دخی دیرلر لسان هندیده نیول دیرلر ایضا منه این سبز طاوس اشارت

اشارت بفلکست ایضا منه ﴿ اپی بار ﴾ بوکره دیمکدر بار لفظنك معنالری چوقدر
بوترکیبله مره معناسنه در ﴿ ایوار ﴾ سکون یای تحتانیله ایکی معنایه در اول عصردن
صکره کی وقتکه کیجه یه داخلدرنتکم صباحه شبکیر دیرلر پنداروازی بیت توکر شبکیر بوران
تهی زین * بدانان کی رسی کایوار وانند * ثانی کیجه یوله کیدن یولجی وکاروانه دیرلر نتکم
کوندزکیدنلره شبکیر دیرلر مولانا هاتفی بیت شب وروز از رفتن بید رنك * زشبکیر
وایوارش آید بتنك ﴿ مع الزاء المعجمه * ابریز ﴾ سکون باء موحده ویای تحتانی وکسر
راء مهمله ایله خالص التون عربیله مشترکدر یحیی الصرصری فی نعت النبی علیه السلام
بیت نظم القریض بمده غیرك نقده * زیف ونقد مدیحك الابریز ﴿ اسپرز واسپریز ﴾
کلاهما بسکون السین المهمله وفتح الباء الفارسی میدان معناسنه آسپریس واسپرس
وآسریس دخی دیرلر واسفرس وایبفریس دخی ذیلده کی مرویدر ﴿ اسپروز ﴾ سکون
سین وضم باء فارسی ایله بر بلند سر طاغ اسمیدر حکیم فردوسی بیت همی گفت کابوس
لشکر فروز * ببرکاه یا پیش کوه اسپروز ﴿ امروز ﴾ بوکون معناسنه این روز دیمکدر
نون میمه قلب اولنمشدر شاعر بیت که باما نیاید فرستادنش * که امروز باید بما دادنش
﴿ انیژ ﴾ کسر نون وسکون یای تحتانیله بردارودر بوی مادران دیرلر ﴿ اینتکز ﴾ سکون
یای تحتانی وتاء موقوف وفتح کاف فارسیله خوارزم پادشاهلرندن بر پادشاه اسمیدر ﴿ ایلدکز ﴾
سکون یای تحتانی وفتح لامله اینکز مرقومك صحیح عبارتیدرکه فی شرفنامه ﴿ ایواز ﴾
وایوز ﴾ کلاهما بسکون الیاء التحتانی بمعنی آراسته وزینتله ایوازه وایوزه دخی دیرلر حکیم
سوزنی بیت بهای یاسمن وچکریم فرست امروز * که دوستیم دوبانی شراب داد ایواز
﴿ مع السین المهمله * اسپراوس ﴾ سکون سین وراء مهملتین وفتح باء فارسی وضم
لامله ملوك وسلاطین سرایلرینه دیرلر عبهری بیت چه نقصان دیدی از کعبه تویی
دین * که کردی کرد اسپرلوس شاهان ﴿ اسپرس واسپریس ﴾ کلاهما بسکون السین
وفتح الباء الفارسی میدان معناسنه شمس فخری بیت زهی شهریاری که سطح فلك * بود
بندکان ترا اسپریس ﴿ اسقلینوس ﴾ سکون سین مهمله ویای تحتانی وکسر قاف ولام وضم
نونله بر استاد کامل حکیمك آدیدر جالینوس آنك حقنده نقل ایدرکه ولایت یونانده
عدیم المثل بر حکیم ایدی ایکی اوغلی وار ایدی علم طب وعلم حکمتی انلره تعلیم ایدوب وصیت
ایلشدی که اجنبی یه تعلیم ایلمیوب اولادلرینه تعلیم ایده لر ووصیت ایده لر که انلر دخی
اولادلرندن غیریه تعلیم ایلمیه لر تا که بو علم شریف مضبوط قاله بقراطه کلنجیه دك بو وصیتی
اجرا ایلدیلر بقراط اون التی بطندن صکره دنیایه کلدی اول بو علم شریفی شایع ایلدی
زیرا شاکردلری چوغیدی ﴿ اسکندروس ﴾ نام پسر اسکندردرکه رومشنك بنت
دارادن متولد اولمشدر ودیرلرکه نام مادر اسکندردر واسکندروس لسان رومیانده
سیر معناسنه در شیخ نظامی بیت همان پور اسکندر اسکندروس * همی آمد وخاك
میداد بوس ﴿ اقلیدوس واقلیدیس ﴾ کلاهما بسکون القاف والیاء وکسر اللام
اولی بعد الدال والواو ثانی یایله علم حکمت وهیئاتده بر استاددیدرکه علوم ریاضیاتده رسوخ

ثامه سى وار ايدى اصلنده اقليد كليد ديمكدر حكمت كليدى ديمك معناسنه مز بور حكيمه اقليدوس الحكمه ديرلر ايدى شاعر بيت ندانى بطالع چكونه است قدرت * كر اقليدوس باشى درعلم حكمت ﻕ اقيانوس ﻉ سكون قاف وفتح يا وضم نونله درياى محيط اسميدر بعض نسخه ده درياى سياه آديدركه اكا خليج اسكندر دخى ديرلر ﻕ انيس ﻉ سكون نون وكسر باء موحده وياى ساكنه ايله بغداى وارپه وساﺋﺮ حبوبات صماندن چقوب كومه اولدوغى حالنه ديرلر عربيده صبره ديرلر ﻕ اينكس ﻉ سكون ياى تحتانى و نون موقوف وفتح كافله لفظ مركبدر بوكسنه معناسنه كه اين ايله كسدن اشارت حاضر در جمعى اينكسان اولور ﻕ مع الشين المعجمه * اسپرش واسپريش ﻉ كلاهما بسكون السين وكسر الباء الفارسى ميدان معناسنه دركه مع السين المهمله ده ذكرى مرور ايلدى ﻕ اسپيوش ﻕ واسفيوش ﻉ كلاهما بسكون السين اول كسر باء فارسى ثانى فايله بذر قطونا ديدكلرى تخمدركه اسپغول دخى ديرلر بعض نسخه ده بغه يپراغنه ده ديرلر ﻕ استاره آتش ﻉ يعنى شراره آتش كه تركيده قغلجم ديرلر ابو المعانى بيت مكو ود آسمان انجم در خشنده بودهرشب * كه اين استاره آتش شود از دود دل پيدا ﻕ استهروش ﻉ سكون سين وها وفتح تاء مثناة وضم راء مهمله ايله لورى قوشى بعضيلر قرتال ديديلر ﻕ اسكالش ﻉ سكون سين مهمله وفتح كاف فارسى وكسر لامله بمعنى انديشه حضرت مولانا قدس سره بيت او نمى خندد زذوق مالشت * او همى خندد بران اسكالشت ﻕ اشكنش ﻉ سكون شين معجمه ونون وفتح كاف فارسيله ديوار يامق وعمارت وجوده كتورمك معناسنه منقولدر ﻕ اكدش ﻉ سكون كاف فارسى وكسر دال مهمله ايله اوچ معنايه در اول ايكى نسنه اراسنده اتصال وامتزاج اوله اكا ديرلر مجمع الفرسده ايكى نطفهٔ متغاير اجنسدن حاصل اولان ولده ديرلر مثلا برى هندى وبرى رومى اوله شيخ نظامى بيت نظامى اكدش خلوت نشين است * كه نيمى سركه نيمى انكبين است * وله بيت دلكه بر وخطبهٔ سلطانى است اكدش روحانى وجسمانى است * وهرنه كه ايكى جنسدن اوله عموم اوزره اكدش ديرلر خواجه سلمان بيت بباغ نركس جماش واسئى ببوم * بعهد اكدش چشم توكج نهاده كلاه ثانى نسخهٔ نيازى بخازيده اول آته ديرلركه برطرفى عربى وبرطرفى رومى اوله عربيده اكا مجنس ديرلر استاد ديمشدر بيت كسسته كرته اندر بر بنوك ناخج وزوبين * شكسته جوش اندرتن بنعل اكدش يكران * ثالث محبوب ومطلوب معناسنه فرهنك جهانكيرى صاحبى روايت ايتمشدر * حكيم نزارى قهستانى بيت تنها نشين نداردازعمر هيچ لذت دريا زهردوعالم ترتيب اكدشى كن * بومعنالره يكدش دخى ديرلر معناى ثانيده عربيله مشتركدر ﻕ مع الطاء المهمله * اسفنط ﻉ سكون سين ونون وفتح فايله اشربه نوعندن برجنس شرابدر امار وم لسانندن شراب انكورى يه ديرلر صحاح جوهريده * وهو فارسى معرب ضرب من الاشربة مذكوردر ﻕ مع الفاء * اژدف ﻉ سكون زاء فارسى وفتح دال ايله آلج ديدكلرى طاغ يمشى در عربيده زعرور ديرلر مير نظمى بيت باژدف باشدت وزبار موجود * بعالم كونباشد سيب وامرود ﻕ اسپرسف واسفرسف ﻉ كلاهما

كلاهما بسكون السين اول بفتح الباء الفا رسى ثانى فايله ميدان معناسنه كه اسپرس واسپريس واسفريس دخى ديرلر ﯗ اشكرف ﮋ سكون شين معجمه وراء مهمله وفتح كاف فارسيله يعنى نيكو وخوش آينده وبزرك مرتبه معناسنه حضرت مولانا قدس سره بيت قصهٔ آن آبكير ست اى عنود * كه دران سه ماهىٔ اشكرف بود * يعنى ماهئ بزرك بود مجمع الفرسده يعنى قوى ووقار وحشمت وتمكين كه شكرف دخى ديرلر ﯗ مع القاف ﮋ ﯗ ابريق ﮋ معروف كش وبا قرو طپلاق هر نه اولورسه ابو المعانى بيت ابريق زمى پركنى اى ساقئ كلرخ * پرشوق بكن بزم حريفان اسيران ﯗ اغراق ﮋ غرق ايتمك ومدحده مبالغه ايتمك كذا فى المحمودى ﯗ املاق ﮋ سكون ميم ايله تركستانده بر ولايت اسميدر كذا فى الادا عربيله مشتركدر ﯗ اناق ﮋ فتح نونله يعنى اينيم يعنى عم والدن امينو ديمك اولور تركستان لسانيدر ﯗ انبيق ﮋ اول لوله دركه انكله عرق چيقه رلر يعنى بعض اوتلرك صوين وكلك كلابن وامثالى نسنه لرى قزغانده قيناد وب اول لوله نك بر باشن قزغانه وبر باشن قرع ديدكلرى نسنه نك اغزنه قورلر اول وجهله استدكلرى نسنه نك استقطار ايله عرقن آلورلر ﯗ انق ﮋ فتح نون ايله يعنى اينك اشارت حاضره ايشته ديمكدر بو دخى تركستان لسانيدر ﯗ ايفاق ﮋ سكون ياى تحتانى وفتح فا ايله غماز وفتنه كر ومفسد معناسنه زبان خوار زميدر كذا فى جامع الفرس ﯗ اين كهن طاق ﮋ اشارت بفلك كذا فى المحمودى ﯗ اين هفت اوراق ﮋ اشارت بافلاك سبع ايضا منه ﯗ مع الكاف * ارتجك ﮋ سكون راء مهمله وفتح تاء مثناة وكسر جيمله مجمع الفرسده يعنى برق كه تركيده شمشك ديرلر بو معنايه فريد الدين احول بيت شه نشسته به پشت پيل چو ابر * اندر زر چو ارتجك دردست * اورمزدى بيت اسب بادر زين شفق در لشكر شاه بهار * ابر پيل وكوس تندر ارتجك زرين كجك ﯗ اركاك ﮋ سكون راء مهمله وفتح كاف عربيله خرده يغمور ودخى قطره لرى شهاب الدين خطاط بيت يكقطره زاركاك كفت راد تو شاها * تشويرده قلزم وعمان ومحيطست ﯗ اسپرك ﮋ سكون سين وفتح باء فارسى وراء مهملتين ايله صارى رنك براغاجدر آنى خرده طوغرايوب وقينادوب صويله صارى رنك بويارلر بعضده چوپه چكرلرى نظيرنفتى رنك اولور واسپرك نفتيسى ديرلر مقبول رنكدر ﯗ استرك ﮋ سكون سين وفتح تاء مثناة وراء مهملتين ايله ميعهٔ سائله ديرلر خوشبوبر كوكدر تركيده قره كونلك ديرلر ﯗ اسفيداك ﮋ سكون سين مهمله وياى تحتانى وكسر فا ايله يعنى اسفيداج بلكه آندن تعجيم اولنمشدر ﯗ اسكرك ﮋ سكون سين وفتح كاف وراء مهملتين ايله انجفرق كه فواق ديرلر ابو المعانى بيت چون بتو در بزم باده ميخورم اى كليدن * اسكرك كيرد رقيب بدكهرا ازحسد ﯗ اسكنك ﮋ سكون سين مهمله وفتح كاف ونونله دولكرآلتلرندن بر آلتدر اسكنه دخى ديرلر كذا فى مجمع الفرس ﯗ اشتالنك ﮋ سكون شين معجمه وفتح تاء مثناة ولام ايله طوپوق كه عربيده كعب ديرلر ساقدن اشاغى بنده قدمين درشتالنك وشتالنك دخى ديرلر شاه داعئ شيرازى بيت زچيست خوبئ ايشان زترك لهو ولعب * زچيست زشتئ ايشان زنرد واشتالنك ﯗ اشتك ﮋ سكون شين معجمه وكسر تاء مثناة ايله هنوز طوغمش طفلى

اصار دقلوی بز کذا فی فرهنگ جهانکیری ع الك ع فتح لامله بجاده معناسنه یعنی جواهر
خوده سی کذا فی شرفنامه ع ایتوك ع سکون یای تحتانی وضم تاء مثناة ایله مژده
معناسنه حکیم سوزنی بیت ازکلك تست نصرت دین محمدی * ایتوك ده بشاه که کلکم
حسام تست ع ایراك ع سکون یای تحتانی وفتح راء مهمله ایله بمعنی زیراکه ابو المعانی بیت درراه
تراخاك شدم ای شه خوبان * ایراك شدم عاشق آن نرکس فتان ع ایرك ع سکون
یای تحتانی وفتح زاء فارسیله شرارهٔ آتش که ایژدخی دیرلر شهیدی قمی بیت چو زدساوه
پیکان ایرك از ولیکن چو بنشستی * شدی زرساوه چون سیف پشیز وغیبه وجوشن *
ع ایلاك ع سکون یای تحتانی وکسر لام ایله ترکستانده برمعظم شهر آدیدر خوبلری غایت
چوق اولور هند وشاه بیت بیا ای خسرو خوبان ایلاك * که بی توجان شیرین کشت مهلك
ابو الفرج رونی بیت تا ایلاك وخان قبلهٔ یغما وتتارند * خردرکه تو قبله مباد ایلاك وخانرا
بعض نسخه ده ایلاك یغما شهرینك پادشاهی اسمی اولدوغی مسطوردر واول شهره کمال
کثرت خوباندن شهر حسن خیز دخی دیرلر ع اینك ع سکون یای تحتانی وفتح نون ایله
اشارت حاضردر ایشته معناسنه شاعر بیت خسروکه زیست با همه خوبان بتو بمی
اینك بتازیانهٔ عشق تورام شد * کاهی آخرینه میم متکلم الحاق ایدوب اینکم دیرلر ایشته بن
دیمك اولور ومتکلم مع الغیر اولور اینکیم دیرلر ایشته بز وبرتاء خطاب الحاقیله اینکت دیرلر
ایشته سن دیمك اولور جغتای لسانندن بو معنایه آنین دیرلر میر علیشیر بیت نه قاتیغ حال
که هجرنینك کیجه سی انکالی قویماس * بیرآنین اشك ایلا انه کوك انین نعرهٔ یارب *
آنین لغت مشترکه در برمعناسینه انو کیچوندر ع این پردهٔ هفت رنك ع اشارت بدنیاست
کذا فی المحمودی ع این سبك نشین نهمك ع مثله یعنی دنیا ایضا منه ع این خاك تاریك ع
اشارت بخاك وبذات تیره وبقالب تیرهٔ جاهل وکافر ایضا منه ع این دو رنك ع اشارت
بزمانه ای شب وروز وغم وشادی ونیك وبد وشاهی وفقیری وقبح وحسن وامثالهم
ایضا منه ع این کهن کرك ع اشارت بفلك وبادمی عاقل وجالاك ایضا منه ع مع اللام ع
ع اجفیل ع سکون جیم ویای تحتانی وکسر فایله بمعنی شترمرغ یعنی ارکك دوه قوشی
شاعر دیمشلر بیت نه وفا کند بو عله نه درست جور آنشوخ * نه کشد بار چو اشتر نه
همی پرد چو اجفیل * استاد لطیفی بیت پایداری کن بجا یت پیل وار * ورنه بکریزی
زمنج اجفیل وار * بو بیت شتر مرغ زنبوردن قاچمسن اشعار ایدر ع ازکیل ع سکون
زاء معجمه ویای تحتانی وکسر کافله موشمله دید کاری کوهی یمشدر غایت اولمشی مزه دن
خالی دکلدر ع اسپخول ع سکون سین مهمله وفتح باء فارسی وضم خاء معجمه ایله قوش
ترسی که بخال دخی دیرلر بهرامی بیت بچکاه نیارم بخانه کرد مقام * ازانکه خانه پر
از اسپخول جانوست * تحفة الاحبابده حافظ اوبهی اسپخولك معناسنه واقف اولمیوب
یعنی اسپغول دیوب بیت مرقومه متمسك اولمش بیته ایسه اسپغول که بذر قطونادر
اصلا مناسبت یوقدر ع اسپغول ع سکون سین مهمله وفتح باء فارسی وضم غین معجمه ایله
بذر قطونادر بعض نسخه ده بفه یپراغی مرویدر واسپغون واسپغونه واسپغله واسپیون

واسپیون واسفیون دخی دیدکلری زسیله نظردر صیدنه ابی ریحانک وجه تسمیه اولدرکه اسب ایله غولدن مرکبدر وغول کوش معناسنه اولدوغی محلنده ذکر اولنور انشاءالله تعالی معنای ترکیب آت قولاغنه مشابه اولمغله در اما بویله اولنجه همزه مفتوحه ایله کرك ایدی مفتوحه ده ذکر اولنه یدی بو اجلدندر لغ استل ع سکون سین مهمله وفتح تاء مثناة ایله برکه وآبگیر معناسنه که ستل وستخر واستخر دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری لغ اکلیل ع سکون کاف ویای تحتانی وکسر لام ایله تاج مرصع معناسنه در لغت مشترکدر لغ ال ع سکون لام ایله نام جلیل حضرت باری تعالی جل شانه در لغت سریانیدر لغ ایرال ع سکون یای تحتانی وفتح راء مهمله ایله بمعنی کردیعنی اطراف وچون هرنه نك اولور سه میو نظمی بیت کند فریاد هرروز وشبانه * بکردد دودآه ایرال خانه لغ ایقال ع سکون یای تحتانی وفتح قافله مفسد وغماز وسخن چین معناسنه لسان خوارزمیدر ابوالمعانی بیت عشق اوچند انکه پنهان داشتم دردل ولی * حال خودکفته بچشمش غمزه ایقال را لغ ایلاول ع سکون یای تحتانی وفتح لام وضم واوایله شرفنامه ده برطائر اسمیدر لغ این دومنزل ع اشارت بدنیا وعقبا کذا فی المحمودی لغ این آبکون پل ع اشارت بفلك ایضا منه لغ مع المیم لغ اپراهام ع سکون باء فارسی وفتح را وهایله فرس قدیمده براسمدر براهام دخی دیرلر معربی ابراهیمدر لغ ارم ع فتح راء مهمله ایله ایکی معنایه در اول برشخصك اسمیدر که چنك دیدکلری سازك مخترعیدر استاد دیمشدر بیت چنك ارم دربر وآهنك بست * راه حزین دراب وآواز نرم * ثانی نشانه معناسنه در میرنظمی بیت زاشك دیده دامن پردرم شد * به پیکان مژه سینه ارم شد * عربیده شدادبن عادك جنت دیو دنیانك مال ومنال وجواهرین جمع ایدوب یاپدوغی باغك اسمیدر قرآن عظیم الشانده وارد اولمشدر واستاد دیمشدر بیت چون کوی تو براهل کرم باغ ارم نیست * باغ ارم آن خلد برین جای حرم نیست بو بیت نعت شریف اولمق واردر لغ اسپرغم ع سکون سین وراء مهملتین وفتح باء فارسی وغین معجمه ایله ریحان نوعنه دیرلر که شاه اسپرم وشاه اسپرغم وشاه اسفرم وشاهپرم وشاه سپرغم دخی دیرلر شاعر بیت بررخش آن طره پرخم نکر * برریاض خلد اسپرغم نکر * شاه ناصر خسرو فتح را وسکون غین ایله ایرادوبو بیتی نظم ایلمش بیت بیکمان شو زانکه روزی ابر دهر بیوفا * برف برباردبران شاه اسپرغم مرغزی صیدنه ابی ریحانده اسپرغم مطلق ریحاندر وشاهپرم برنوع خرده یپراقلی غایت خوشبو ریحاندر لغ اسپرم واسپرهم ع کلاهما بمعنی اسپرغم زرآتشت بهرام بیت چنان پنداشتی آن مرد دلخواه * که اندر اسپرم رفتی همه راه * مختاری بیت از بدیع اسپرمهای صحرا * همچو دیبا همه منقش شد لغ استم ع سکون سین مهمله وفتح تاء مثناه ایله بمعنی ستم یعنی جور وظلم منوچهری بیت آخر دیری نماند استم استمکران * زانکه جهان آفرین دوست ندارد ستم لغ استیم ع سکون سین مهمله وکسر تاء مثناة بعده یای ساکنه ایله مجمع الفرسده بمعنی غلاف مسطوردر لغ آشتیم ع سکون شین معجمه وکسر تاء مثناة بعده یای تحتانیله بخشور وشلوار وایاق طونی معناسنه اشم دخی دیرلر لغ اشکم ع سکون شین معجمه وفتح کافله بمعنی شکم

كذا فى شرفنامه ؤ اشم ﭺ سكون شين معجمه ايله بمعنى اشتيم مرقوم ؤ ام ﭺ اين معنا سنه مثلا امروز وامشب وامسال اما اماه وامهفته ديمزلر واضع لغتك تحكمى تخصيصلرى قبيلندندر زيرا من جهة المعنى اختصاص اقتضا ايدر نسنه يوقدر بونك كبيلر لغت عربيده چوقدر ؤ اهرام ﭺ سكون ها ايله مصر ديارنده بر عظيم بنادر قلعه كبى ياپلمش قاپوسى وباجه سى يوق ايچنده نه وار ايدوكينى ونه مصلحت ايچون ياپلدوغنى كمسنه بلمز وبر كتابده دخى احوالندن شفاى صدر حاصل اولور معنى يازلمامش انجق مشهور اولان طوفان نوح على نبينا وعليه السلامدن طوفاندن امين اولمق ملاحظه سيله ياپدليلر ديرلر وبر روايت دخى حضرت آدم على نبينا وعليه السلامدن اول جان بن جان قومى بنا سيدر ديرلر هر برى عقلى يتمديكى بر سوزسويلرلر اكرچه هم لفظ عربيدر وهم عرب ديارنده واقعدر لكن برمتين ومحكم بنا اولمغله شعرا ابنيه وصفنده استعاره طريقيله نظملرنده ايراد ايدرلر مير نظمى در صفت قلعه بيت بناى قلعه راچون يافت اتمام * توكويى در متانت بود اهرام ؤ ايشيم ﭺ سكون يا ئين تحتانيين وكسر شين معجمه ايله ايكى معنايه در اول بمعنى اشتيم مرقوم ثانى كشتكيرلرك ياغلى سختيان طومانلرى بود لبر كشتكير وصفنده ابوالمعانى بيت كشتكيرما هر ورا بين چه صنعت كرده بود * كوه بللورى در ايشيم كرده از ديده نهان ؤ ايم ﭺ سكون ياى تحتانيله بر كلمه آخرينه لاحق اولدقده نفس متكلم مع الغير معناسن افاده ايدر آخرنده ضمير اولان كلمه لرده رفته ايم وكرده ايم كبى الفى ثابت اولور غيريلرده بوديم وكرديم وكفتيم كبى الفى ساقط اولور ؤ اقليم ﭺ بمعنى كشور ربع مسكون يدى حصه در اول يدى حصه يدى كوكبه متعلقدر كه هر اقليم بر كوكبه منسوبدر بلاد هند كشور زحلدر برج جدى ودلو خانه سيدر وبلاد چين كشور مشتريدر برج قوس وحوت خانه سيدر وبلاد تركستان كشور مريخ در برج حمل وعقرب خانه سيدر وبلاد خراسان كشور شمسدر برج اسد خانه سيدر وبلاد ماوراء النهر كشور زهره در برج ثور وميزان خانه سيدر وبلاد روم كشور عطارددر برج جوزا وسنبله خانه سيدر وبلاد بلخ كشور قمر در برج سرطان خانه سيدر كذا فى المحمودى

ؤ مع النون * ابان ﭺ فتح باء موحده ايله جفت معناسنه شاعر ديمشدر بيت رزق وافر در زمين از بهر ما پنهان شده * با ابان سعى وكوشش از زمين آيد برون ؤ ابرنجين ﭺ سكون باء موحده ونون وياى تحتانى وكسر جيمله الف مفتوحه ده ذكرى مرور ايدن ابرنجن معناسنه فرهنك جهانكيريده كسر همزه ايله ده نقل اولنمشدر ؤ ابشتن ﭺ كسر باء موحده وشين معجمه وفتح تاء مثناة ايله پوشيده طوتمق معناسنه ؤ ارمكان ﭺ سكون راء مهمله وفتح ميم وكافله مربى وتيب وسعد وسعادت معنالرينه حكيم خاقانى در مدح نيراعظم * مثنوى * كر توبدى ارمكان مكه * زرين كنى آستان مكه * كعبه ز توسر جاودان يافت مكه ببقات ارمكان يافت * وله در محل ديكر بيت در طالع هركه ارمكان يافت * سرمايه عمر جاودان يافت ؤ آرون ﭺ سكون راء مهمله ايله آلج معناسنه بعض نسخه ده طوشنجل در ؤ ازدن ﭺ سكون زاء معجمه وفتح دال مهمله ايله بمعنى ازدف مرقوم ؤ اسپتان ﭺ سكون سين مهمله وفتح باء فارسى وتاء مثناة ايله ؤ استبدان ﭺ سكون سين مهمله وفتح

وفتح باء فارسی ونون ساکنه ایله اوزرلك که عربیده حرمل وحب الرشاد دخی دیرلر بعض منافع
ایچون خصوصا چشم زخم دفعی ایچون آتشه یاقرلر سپند دخی دیرلر صائب تبریزی
بیت ای صبا مشت سپندی برسر آتش بریز * کر بپرسد با زحال صائب دلخسته را
ڤ اسپغون واسپیون واسفیون ج کلهم بسکون السین وفتح الباء الفارسی وفا اسپغول مرقوم
معناسنه ڤ استادن ج سکون سین وفتح تاء مثناة ودال مهملتین ایله طورمق ایاغ اوزره
کرکی یوررکن طورمق وتوقف ایلمك ستادن دخی دیرلر سلطان حسین بیقرا * مصرع * سرو
درباغ بیك پای ستاده چکند * جواب مولانا جامی * مصرع * در رکاب تو رو دکر بودش پای
دکر ڤ استدن ج سکون سین وفتح تا ودال مهملتین ایله استادن مرقوم معنالریله مترادفدر
ڤ استاندن ج سکون سین وفتح تاء مثناة ونون ساکنه ایله المق اخذ معناسنه ستاندن
دخی دیرلر ڤ استندن ج سکون سین مهمله وفتح تاء مثناة ونون ساکنه ایله بمعنی
استاندن مرقوم ڤ استانیدن ج متعدی استاندر ڤ استرون ج سکون سین وراء مهملتین
وفتح تاء مثناة وواو ایله زن عقیم یعنی اولادکتورمز عورت حیوانده دخی استعمال اولنور
شمس فخری بیت بران سبب که فحول کرام عنین اند * شدند ما در ایام نیز استرون *
حضرت مولانا قدس سره بیت نکاحی میکند بادل بهردم صورت عنین * نزاید کرچه
جمع آیند وصد عنین استرون * میرخسرو بیت خرسند دست داد وی استرونی
حرص * کازونیا ز بچه همی توامان کنند ڤ استفان ج سکون سین وکسر تا وفتح
فا ایله ایکی معنایه در اول بمعنی جوی یعنی ایرمق ثانی بر نوع مرصع ومکلل تاجدر عورات
باشلرینه باغلرلر ایکی معنایه ترتیب اوزره ابو المعانی بیت دیدم روان شده درباغ آب
استفان * داده شکوفه زینت شخ تاب استفان ڤ استفنان ج سکون سین مهمله وفا
وکسر تاء مثناة ایله اصرغان دیدکلری اوتدر ڤ استهیدن واستیهیدن ج کلاهما
بسکون السین والیا وکسرالها بمعنی لج کردن یعنی هر ایشده لج وعناد ایتمه دیرلر
حضرت مولانا قدس سره بیت هرکه باشد شیوه استیهیدنش * دیده خود را بپوش
از دیدنش ڤ استیدن ج سکون سین وکسر تا ویای ساکنه ایله بمعنی استادن مرقوم
ڤ اسفراین ج سکون سین ویای تحتانی وفتح فا ورا ایله نواحی نیشابورده بر شهر معظم
اسمیدر راه جرجانك نصفنده واقع اولمشدر واسپراین دخی دیرلر سبب تسمیه سی بویله
تسمیه عدرکه اسپر قلقان وآیین عادت در شهر مزبور خلقی دائما یانلرنده قلقان کتوررلر اول
مناسبتله تسمیه اولنمشدر اسپراین تسمیه ایدنلر بویله توجیه مناسب ایدرلر ڤ اسفنان ج
سکون سین مهمله وفتح فا ونونله زنانك موضع معهودینك ایکی جانبی ڤ اسفهان ج
مشهور شهر معظمدر کتاب معجم البلدانده تصحیح اسم اصفهانده قال حمزه بن حسن الاصفهانی
اسم مشتق من الجندیة وذلك من لفظ اصبهان اذا رد الی اسمه بالفارسیة کان اسپاهان
وهو جمع اسپاه واسپاه اسم للجند او الکلب تخفیف فیقال اسپه کما ذکر ڤ اسکنان ج
سکون سین وفتح کاف ونونله بمعنی اسفنان مرقوم ڤ آسکندران ج سکون سین وفتح
کاف ونون وراء مهملتین ایله اوبلغك ایکی طرفی ومطلق اویلق معناسنه در شاعر دیمشدر

بیت می نماید عجب سرحمدان * چون رود در میان اسکنه‌ران ﴿ اشخون واشخون﴾ کلاهما بسکون الشین وضم الخاء المعجمه براوتدر لطیف خموضی وار درصوین آلو بی شکر ایله شربت ایدرلر غایت خوشبو مزه ونافع وصفرایی قامعدر عربیده ریباس دیرلر ﴿ اشتافتن﴾ سکون شین وفا وفتح تائین ایله بمعنی شتاب کردن یعنی عجله ایتمک الفسز شتافتن دخی دیرلر ﴿ اشخوان﴾ سکون شین معجمه وکسر خا ایله فدان درخت یعنی اغاج دالی ودیبندن چقان تازه فلز وشکوفه سنه دیرلر ابو المعانی بیت باده وساقی کلرخ درلب جوی اشخوان * درچنین حالت نشستن کفر باشد رندرا ﴿ اشکستن﴾ بمعنی شکستن یعنی قرمق ﴿ اشکندن﴾ سکون شین ونون وفتح کافله صمق وصندرمق شکندن دخی مصدردر ﴿ اشکوخیدن﴾ سکون شین وضم کاف وکسر خاء معجمتین ایله بمعنی لغزیدن وبسر آمدن یعنی سورچمك وباش اوزرینه کلمك بعض فرهنکده سورچوب دوشمدین ایاغ اوزرینه طورمق الف ممدوده ایله آشکوخیدن والفسز شکوخیدن دخی دینلور ﴿ اشنیدن﴾ سکون شین وکسر نون ویای ساکنه ایله بمعنی شنیدن ایشتمك معناسنه‌در میر نظمی بیت بکفت از زیرلب کفتار چندین * کرفته کوش واشنید کرد نفرین ﴿ افتالیدن﴾ سکون فا وفتح تا وکسر لام ویای ساکنه ایله ایکی معنایه‌در اول بمعنی پاشیدن وپراکندن وبرفشاندن یعنی صاچمق وطاغتمق حکیم قطران ارموی * قطعه * دو نوبهار پدید آمدند ز اول سال * ز فصل سال وز وصل شه ستوده خصال * ازین بهار شده دست جود در افشان * وزان بهار شده چشم ابر درافتاد * ثانی شکافتن ودریدن یعنی یارمق ویرتمق فتالیدن دخی دیرلر ﴿ اینکین﴾ سکون یائین تحتانیین وتاء موقوف وکسر کاف فارسیله بمعنی خداوند خانه وخانه دار حکیم خاقانی بیت اول شب اینکینی ووشاقی بدیم لیك * الب ارسلان شدیم بدیوان صبحگاه ﴿ ایذون﴾ سکون یای تحتانی وضم ذال معجمه ایله فرهنك حسین وفایی‌ده بمعنی اکنون وتحفة الاحبابده ورساله میرزاده بمعنی چنین مسطوردر واستاد شعرلرنده دخی بو معنالره اولمق فهم اولنور حکیم فردوسی بیت درایذون که رستم نیاید پدید * سرازابی سر بخواهم برید * شیخ سعدی بو معنایه مناسب بیت درایذون که دشوارت آید سخن * دکرانچه دشوار باشد مکن ﴿ ایران﴾ سکون یای تحتانی وفتح راء مهمله ایله ایکی معنایه‌در اول نام هوشنك شاه بن سیامك شاهدر ثانی مجموع ولایت عراق وفارس وآذربایجان وخراسان مملکتلریدر که فریدون شاه بیوك اوغلی ایرجه ویرمشدی ایران اسمی آندندر ونهرامونك اوته جانبنی تور نام اوغلنه ویرمشیدی توران تسمیه‌سی اندندر ﴿ ایرسون﴾ سکون یای تحتانی وراء موقوف وضم سین مهمله ایله مجمع الفرسده بمعنی زر ورق وفرهنك جهانکیریده طبلق دیدکاری معدنی شبهه‌یه بکزر نسنه‌در شیرازیلر برقك وهندیلر ابهرك دیرلر میر نظمی بیت بیایید ودر دست کرفته کتاب * بدایرسون سراسر نوشته خطاب ﴿ ایرمان﴾ سکون یای تحتانی وراء موقوفله اوچ معنایه‌در اول مهمان معناسنه مهمانسرایه ایرمانسرای دیرلر خلاق المعانی بیت ای شرع پروزی که کذشت از جناب تو * اقبال

اقبال هر کجا که بود ایرمان تو * ثانی خانهٔ عاریت که اوزمانده سرای عاریتسرای دیمکدر سلمان ساوجی بیت همی بایدت رفتن آخر کرفتم * که بعض دیرمانی درین ایرمان * ثالث آرزو وحسرت معناسنه کمال اسمعیل بیت چنان شود پس ازین کز پی نظارهٔ عیشش * زخلد سوی وی آید بایرمان نرکس ﮒ ایزان ﻊ سکون یای تحتانی وفتح زاء معجمه ایله آیك اوتوز بجی کونی اسمیدر ﮒ ایشان ﻊ ضمیر جمع غائبدر آنلردیمك معناسنه سعدی بیت ایشان دل من دارند ایشان دارند * ایشان که سر زلف پریشان دارند * هر بیتده هر لائه عبارتیله ادا اولنور چغتای لسانده آلار دیرلر دیوان اول دیباجه سنده میر علیشیر بیت ردامود ویزنیك فرخ زمانه * آلارنی دربدر قیلماق جهانه ﮒ ایکیاون ﻊ سکون یای اول وکسر کاف وفتح یای ثانی ایله مغان مذهبنده برا وتدر ﮒ ایلکان ﻊ سکون یای تحتانی وفتح لام وکاف ایله شهر ایلکه منسوب دیمکدر خواجه سلمان بیت بکریست بخت شاه بر ایلکان تاج بخش * کاورد فخر اختر شاهی بکوهرش * بعض فرهنکده ولایت یغما پادشاهنك لقبیدر مسعود سعد سلمان بیت ببزمکاه تو شاهان وخسروان خدام * برزمکاه تو خاقان وایلکان حاجب ﮒ ایلیاین ﻊ سکون یای اول وفتح ثانی وکسر ثالثه نام بیت المقدس یعنی قدس شریف اسمی اولدیغی فرهنکلرده مسطوردر ﮒ ایلیایوهن ﻊ سکون یای اول وفتح ثانی وضم ثالثه نام شریف حضرت خضر نبی علی نبینا وعلیه السلام ﮒ ایمن ﻊ سکون یای تحتانی وفتح میمله غم واندیشه دن فارغ وخوف وهراسدن آسوده وامین دیمکدر شکم صائب دیمشدر بیت بخاموشی زمکر دشمن بدرك مشو ایمن * که توسن کوش خوابانده لکدها درقفادارد ﮒ این ﻊ اسم اشارت قریبدر بومعناسنه عربیده هذا معناسنی افاده ایدر ﮒ اینان ﻊ جمع این بونلر معناسنه که مقابلی آنان در بو بیتده واقعدر ابوالمعانی بیت آنانکه نظر بر عاشق زار وتزار کنند * اینان بسینه تیزتکه را بکار کنند ﮒ اینچنین ﻊ این ایله چنین دن مرکبدر بوکبی دیمکدر شاعر بیت تاجهان بود اینچنین بوده * این شهر کربه دائما باشد * چغتای لساننده موندای دیرلر ﮒ اینجین ﻊ سکون یای اول وثانی ونون وکسر جیمله یارملق جرح معناسنه ویارلمق شق معناسنه ویارملك معناسنده ده منقولدر ﮒ این خم آهنکون ﻊ ضم خا وکاف فارسیله اشارت بدنیا کذا فی المحمودی ﮒ این دزد وبین ﻊ کسر دال وزاء معجمه ایله اشارت بفلك ایضا منه ﮒ این ده ویران ﻊ کسر دال وها ایله اشارت بدنیاست ایضا منه ﮒ این روز رفتکان ﻊ کاف فارسیله بیت ولتان وتار یکخاطران منه ﮒ این نقره کیران ﻊ کسر کاف فارسیله دیشاداران وزاهدان زله داران ایضا منه ﮒ مع الواو * اسپرو ﻊ سکون سین وفتح باء فارسی وضم راء مهملتین ایله اسپرود لفظندن مختصردر ﮒ اشکو ﻊ سکون شین معجمه وضم کافله مرغ شکاری یعنی آوجی قوش میر نظمی بیت مرغ اشکو شود نفایس خوار * لیك کرکس بلاشه زیست هزار ﮒ ایجو ﻊ سکون یای تحتانی وضم جیمله خاصهٔ پادشاهان خوارزم لقبیدر ﮒ ایجو ﻊ سکون یای تحتانی ونون وضم جیمله ایجوی مرقوم معناسنه بودخی خوارزم لقبیدر ﮒ مع الهاء * ایاله ﻊ فتح باء موحده ولامله یعنی آبدستخانه میر نظمی

بیت درجهان آسوده کی نبود بدید * جای راحت جزبا له کس ندید ؎ ابرده ع کسر باء
موحده وسکون راو فتح دال مهملتین ایله وقت سحرده اولان برودت معناسنه کثرت استعمال الله
صباح وقتنه علم اولمشدر وله بیت درابرده آمده برمن صبا * کفت بوی زلفش آوردم ترا
؎ ارمینیه ع سکون راوفتح میم ونون ویای تحتانیله بر مشهور شهر اسمیدر ؎ اسامه ع
فتح سینین ایله کوز اوجیله نکاه ایتمك دلبرانه اول حالتده دزدیده نکاه دیرلر کذا فی ادات
الفضلا ؎ اسپهبد خوره واسفهبد خوره ع کلاهما بسکون السین المهمله والهاء اول
فتح باء فارسی ثانی فتح فاو باء موحده ایله اشراقیان فارس نفس ناطقه یه دیرلر
؎ اسبه ع سکون سین وفتح باء موحده واظهار ها ایله مخفف اسپاه در لشکر معناسنه در
حضرت مولانا قدس سره بیت چوق چوق اسپاه تصورات ما * سوی چشمه دل شتابان
ازظما ؎ استارچه ع سکون سین وراء مهملتین وفتح جیم فارسیله شراره آتش اسنان
دنی دیرلر میرنظمی بیت آتش افروز دبسر دستارچه * ناکهان افتاده است استارچه
؎ استاره ع سکون سین وفتح تاء مثناة وراء مهملتین ایله اتی معنایه کلور اول ستاره یعنی
یلدز حضرت مولانا قدس سره بیت بیمار شود عاشق لیکن به نمی میرد * ماه ارچه شود
لاغر استاره نخواهد شد * ثانی تنبوره سه تاری ثالث برچادردرکه شامیانه وسایبان
دنی دیرلر رابع جدول ومسطر خامس کیلان مضافاتندن برملك آدیدر سیادس
ولایت دکن ده برقلعه اسمیدر کذا فی فرهنك جهانکیری ؎ استفه ع سکون سین مهمله وفتح
تاء مثناة وفا ایله حامل عورت وحیوانده دخی استعمال اولنور کذا فی المجمع ؎ استنبه ع
سکون سین مهمله وفتح تاء مثناة ونون ساکنه وفتح باء موحده ایله غلیظ و بوغون و زشت
اولان نسنه حکیم سنایی بیت صحبت عام آتش پنبه است * زشت روی وتباه واستنبه است
مجمع الفرسده مرد دلیر وقوی باز ومعناسنه اما مشهوری غلیظ دیودر ؎ استوه ع
سکون سین مهمله وضم تاء مثناة وواو معروفله بمعنی ملول ودلتنك وعاجز شده معناسنه
ستوه دخی دیرلر شیخ نظامی بیت که آن خوبان چه استوه آمد ندی * بتا بستان دران
کوه آمد ندی ؎ استیزه ع سکون سین مهمله وتاء مکسوره ویای ساکنه ایله لج وعناد
ومحاوره ایتمك ستیزه دخی دیرلر شیخ عطار بیت هرکه او استیزه باسلطان کند * خانهٔ
خود سربسر ویران کند ؎ اسروشنه ع سکون سین وواو وفتح راء مهملتین وشین معجمه ونونله
ماوراء النهرده برشهر آدیدر ترکان حالا تینه دیرلر ؎ اسکنه ع سکون سین مهمله وفتح
کاف ونونله دولکر آلتلرندن بر آلتدرکه آنکله اغاج قرارلر ودلر عربیده بیرم دیرلر حضرت
مولانا قدس سره بیت جور وجفا ودوری کاکه کار میکند * بردل وجان ما بتر ز اسکنه
کار میکند * مسعود سعد سلمان بیت چو منتنه توشدم درغم تو سرکردان * بسان
چوب تواز اسکنه شدم دلریش ؎ اسکیزه ع سکون سین مهمله ویای تحتانی وکسر
کاف وفتح زاء معجمه ایله ایکی معنایه در اول جست وچالاك ثانی لکدزن یعنی چفته آتمق آت
وغیریده حضرت مولانا قدس سره بیت چونکه مستغنی شد او طاغی شود * خرچو بار
لند اخت اسکیزه زند ؎ اشپشه ع سکون شین معجمهٔ اولی وفتح ثانیه وباء فارسیله بر

برقور تجنزردر اکثریا زایا منله چوقه واثواب پشمینه وکورکه دوشوب تباه ایدر آکا شپشه دخی دخی دیرلر حضرت مولانا قدس سره بیت آنکه درانبان ماند وصرفه کرد * اشپشه وموش حوادث پاك خورد ﮒ اشپخته ع سکون شین وکسر باء فارسی بعده یای ساکنه وخاء معجمتین وفتح تاء مثناة ایله بمعنی پاشیده آب وترشح که شپخته دخی دیرلر شیخ الاسلام خواجه عبدالله انصاری بیورر * نثر * درویشی خاکیست بیخته وا بکی بر واشپخته نه کف پارا ازو دردی نه پشت پارا از وکردی * وشریف تبریزی درهجو غیاث کهره بیت عبارت تو بدین ناخوشی که درسراو * وتوش جستم واشپخته بشد دامن ﮒ اشکره سکون شین معجمه وفتح کاف وراء مهمله ایله نسخه میرزا ابراهیمده بمعنی مرغ شکاری میرخسرو بیت اشکره رادرپی جزر وکلنك * هست چو آویزش قصاب چنك ﮒ اشکنه ع سکون شین معجمه وفتح کاف ونون ایله اوچ معنایه کلور اول بمعنی چین وشکن یعنی بوکلم میرخسرو بیت فتنه رخش نرکس بیمارهم * اشکنه زلف بخ وارهم * ثانی موسیقیده بر نوا آدیدر منوچهری بیت مطربان ساعت بساعت بر بنالی زیروبم * کاه سروستان زنند امروز کاهی اشکنه * سروستان دخی بر نوا آدیدر ثالث ات صوینه اتمك طوغرمغه دخی دیرلر عربیده ثرید دیدکلریدر بسحاق اطعمه بیت بر یمینت چو بود اشکنه وبورانی * بریسارت چو بود نان وپنیر وریچار ﮒ اشکوه ع سکون شین معجمه وضم کاف وواو معروف واظهار هاء ایله وقار وعظمت وحشمت معناسنه شکوه دخی دیرلر حضرت مولانا قدس سره بیت صدق موسی برعصا وکوه زد * بلکه بر دریای پر اشکوه زد ﮒ اترارہ ع سکون نون وفتح رائین مهملتین ایله دیواردن آیریلوب دوکلن کرچ وباچق کذا فی مجمع الفرس ﮒ ایشه ع سکون یای تحتانی وفتح شین معجمه ایله ایکی معنایه در اول جاسوس معناسنه که ممدوده ده عایشه وزنی اوزن اولان آیشه کبی در ابوالحسن شهید بیت در کوی توچو ایشه همیکردمی نکاه * دزدیده تا مکرت ببینم ببام ودر * ثانی بمعنی بیشه یعنی اورمان وچنکلستان ﮒ ایغاه ع سکون یای تحتانی وفتح غین معجمه ایله بیهوده کوی وسبکسار شمس فخری * قطعه ع تا نباشد ایغاه مانند خاموش وصبور * ناهاه نبود بنزد هیچکس چون بیهده * باد درحکمش مه هر بیهاه کار وسپهر * دشمنش خوار وخجل دایم بسان ایغاه ﮒ ایمه ع سکون یای تحتانی وفتح میم ایله بمعنی اینچنین حکیم خاقانی بیت ایمه مکو که آسمان اهل برون نمیدهد * اهل که نامد از عدم چیست خطای آسمان ﮒ ایوره ع سکون یای تحتانی وفتح واو وراء مهمله ایله بمعنی آراسته کذا فی ادات الفضلا ﮒ اقبال یکهفته ع دولت اندك روزه محمودی ﮒ این سیل کاه ع اشارت بدنیا منه ﮒ این کوه هفتادراه ع اشارت بافتاب منه ﮒ این ترك سلطان شکوه ع مثله منه * ﮒ این زال مستحاضه ع اشارت بدنیاست منه ﮒ این خاك تیره ع اشارت بذات بشر منه ﮒ این دامکاه ع اشارت بدنیا منه ﮒ این نه صحیفه ع اشارت به نه فلك منه ﮒ این هفت جزیره ع اشارت بهفت اقلیم منه ﮒ این هفت صحیفه ع اشارت بهفت فلك منه ﮒ این هفت نقطه ع اشارت ستاره سیاره منه ﮒ مع الیاء * آبانی ع فتح

باء موحده ایله ایکی معنایه در اول بمعنی شور با حکیم خاقانی بیت ذات طبخها که دیك سلامت همی پزد * خوشخوارتر ز فقرا بانی نیا فتم * ثانی شور با طبخ اولنان ظرف دیك وغیره شرف شفروه بیت درمدح توصدا بانی جوش دارم * افسوس که معدهٔ قلم تنك است
اجی کسر جیمله وزیر وافندي وترکیده تعظیما سلطانم دیدکلری معنایه در بعض فرهنکلرده آتجه معنا سنه منقولدر
ادراوی سکون دال ورای ثانی و فتح اول ایله وظیفهٔ معینه ودخی بر طبق نسنه دیمکدر
اسپری سکون سین مهمله وکسر باء فارسی وراء مهمله ایله شرفنا مه ده بمعنا تمام شدن حکیم انوری بیت آنکه قوم نوح را از تند باد لاتذر * دردودم کرد از زمین آسیب قهرش اسپری * بو بیتدن معدوم اولمق معنا سی تمام اولمق معناسندن اقرب فهم اولنور
اسپنوی سکون سین مهمله وفتح باء فارسی وضم نونله نام جاریهٔ نژاد که داماد افراسیاب شاه ایدی غایت جمیله ایدی اول وقت که نژاد فرار ایلدی بیژن اول جاریه یی قبضهٔ تصرفه کتوردی
استای سکون سین مهمله وفتح تاء مثناة ایله ایستادن لفظندن صیغهٔ امردر رضی الدین نیشابوری بیت اسب چه طاقت تو داود زین برکهٔ نه * تخت چه در خود تو باشد چرخ استای
اسفستی سکون سینین مهملتین وفتح فا وتاء مثناة ایله یونجه لق یعنی یونجه اکلش یر
اسلمی سکون سین مهمله وکسر لام ومیمله خطایی کبی بر نقشدر سلطان سلیم خان شاه اسمعیل ایله چلدران نام محلده محاربه ایتدکده شاه اسمعیل مغلوبا منهزم اولدقده مولانا امیدی شاهی تسلیت ایچون بر قصیدهٔ غرا نظم ایلدیکه مطلعی بو در بیت قضادر بارکاه کبریایی فکنده نقش اسلیمی خطایی * اسلیمی سلطان سلیم وخطایی شاهك مخلصی اولمغه کنایتدر
اشکاری سکون شین معجمه وفتح کاف ایله آوجی صیاد معناسنه شمس تبریزی بیت بیا بربام ای عارف بکن هرنیمشب زاری * کبوترهای دلها را اتوین شاهین اشکاری
ایتکینی سکون یائین وتاء موقوف وکسر کافله بمعنی خداوندی وخانه داوی یعنی اوصاحبی اولمق کذا فی مجمع الفرس
ایرمانسرای یعنی مهمانسرای وخانهٔ عاریت حکیم خاقانی بیت شکرچه ناخلف پسری کز وجود تو * دار الخلافهٔ پدرت ایرمانسرای
ایزدی جناب باری تعالی جل ذکره ایچون ویریلن نسنه شیخ سعدی بیت بجا آمد آن وعدهٔ ایزدی * بزاد آن پسر خوب وپاك از بدی
ایشی سکون یای تحتانی وکسر شین معجمه ایله صفت تعظیم خواتیندر بی بی کبی عربده ستی وترکستانده بیکم وبیکه دیرلر حکیم انوری بیت بنده ایشی دعا همیکوید * نماز شبت همیجوید * حکیم سوزنی * قطعه تا بغم دردمای نشه شادی فزای * برخون بربط کند ایشی بیگانه مثای * دخت علی بامی آنکه هست عطا از خدای * آنکه بروی وبمر هست چو خورشید وماه
ایلخانی سکون یای تحتانی ولام وفتح خاء معجمه وکسر نونله فرمانده عسکر وسپهسالار وطائفهٔ مغول ملوکندن بریسنك مخصوص اسمیدر وجنکیز خان واولاد واولادی اولادنه نسبت ایله ایلخانی دیرلر اجداد جنکیزدن برینك آدی اولمق واردر بو نقل وروایت اوزره تاتار خانلرده ایلخانی دیمك صحیح اولمق اقتضا ایدر زیرا آنلر کندولرین آل جنکیز ادعا ایدرلر اول تقدیرجه ایلخانی لقبی

لقبی صحیح ودرست اولور ﴿ باب الالف المضمومة مع الالف ﴾ استا ﴿ سکون سین
مهمله وفتح تاء مثناة ایله ایکی معنایه دراول تفسیر کتاب زند در که است دخی دیرلر حکیم خاقانی
بیت اکر قیصر سکالد زار زردشت * کنم زنده رسوم زند واستا * حکیم فردوسی * مثنوی *
اکر نیستی اندر استاو زند * فرستاده وازنیهار از کزند * ازین خواب بیدار نان کردمی * همی
زند بر وازنان کردمی * شمس فخری بیت کند بیان معالیٔ شه مطاوی او * بدان مثال که الفاظ
زند واستا * ثانی استاد لفظندن ترخیم اولنشدر ﴿ استخوان ربا ﴾ هماقوشیدر دائماغدا اسی
استخوان اولدوغی مشهوردر شیخ سعدی کلستانده دیمش بیت همای برهمه مرغان
ازان شرف داره * که استخوان خورد وجانور نیازارد * ربا ضم را ایله ربودن لفظندن
اسم فاعل صیغه سیدر قاپجی معناسنه استخوان رندواستخوان زنک دخی دیرلر ﴿ استقیلا ﴾
سکون سین وتاء موقوف وکسر قاف ویای ساکنه ایله تورانیلردن افراسیاب لشکرنده
بر پهلوان نامدارک اسمیدر کذا فی المجمع ﴿ اشترپا ﴾ ترکیده ککک اوتی دیدکاری آجیرق
براوتدر نعمة الله سعتره بکزر براوتدر دیمش اما اصحی سعتردر ﴿ اشترکیا ﴾ دوه دکنی که
اشترخار دخی دیرلر دوه بی بغایت سمردر بعض فرهنکلرده سایجه دیدکاری داروددر
﴿ اشتروا ﴾ دوه یوکندن ایشلنمش جامه وکلیم وغیرهما میرنظمی بیت برش پوی
برآمد شیخ بند اشت * زاشتروا کلاه وجامه میداشت ﴿ اشتوا ﴾ سکون شین معجمه وضم تا ایله
انکشت وانکشوانه ﴿ اکرا ﴾ سکون کاف فارسی وفتح راء مهمله ایله ارشته شوربا سی پودبهای
جامی بیت کنج کاید فراق تو بتر خون خوردم * تاچشیدم بهم از بوی وصالت اکرا ﴿ البا ﴾
سکون لام وفتح باء موحده ایله قلیه بونی حکیم سوزنی بیت رویت چو یکی کاسهٔ اکراشده
زارنک * ورکاج قضا کشته برنک ستش البا ﴿ الوا ﴾ سکون لام و فتح واو ایله یعنی
ستاره یعنی کواکب وانجم مسعود سعدی سلمان در صفت عمارت بیت زبس بدایع چون
بوستان پرازانوار * زبس جواهر چون آسمان پرازالوا ﴿ امی کویا ﴾ ضم کاف فارسی وواو ایله
حضرت محمد صلی الله وسلم ﴿ اورا ﴾ ضمیر غائبدر آکا وآنی دیمک اولور چغتای لسانده
آنکا دیرلر آکا عبارتنه لفظا ومعنا موافقدر انجق کتابتده نون یازیلور چغتایده کایا بومقوله
کافلک اوکنه نون یازمق قاعده مقرره لریدر آکار وده انکارو وا کلامغی انکلامق املا ایدرلر
اول نون تعبیرده ظاهراولمز همان بودیارده استعمال اولندوغی کبیدر ﴿ اوریا ﴾ سکون
واو وکسر راء مهمله وفتح یا ایله حضرت داود علی نبینا وعلیه السلام اصحابندن برمتعین کسنه
ایدی که انک اسمیدر جالوت جنکنده شهید اولمشدر حضرت داود خاتونی حبالهٔ ازدواجه
کتوردیکی منقولدر که حضرت سلیمان علی نبینا وعلیه السلام اندن وجوده کلدی اما
صحتی معلوم دکلدر والعلم عندالله تاج مأثر بیت بکریم همی در فراقش چنان * که داود بر تربت
اوریا ﴿ اوستا ﴾ اوستاد لفظندن مخففدر حضرت مولانا قدس سره بیت بینی اندر دل
علوم انبیا * بی کتاب وبی معید واوستا ﴿ اونیا ﴾ سکون واو وکسر نون وفتح یای تحتانیه ایله
یعنی افشرده عربیده عصاره وعصیره دیرلر استاد لطیفی بیت تراکه کرامند اصل ونیا *
خوش آید از انکور خوش اونیا ﴿ اویا ﴾ واو معروف ایله بوزن کویا کاهل وابله وسمه

معناسنه شیخ سعدی بیت بکوش شام وسحر درطاعت حق * مشو اویا بخودباشی پشیمان
ك ایا ع ضم همزه وفتح یا ایله استعمال اولنور اویا معناسنه ك مع الباء * اریب ع کسرراء
مهمله وسکون یای تحتانیله محرف یعنی اکری ریب دخی دینلور ترکیده ورب دیرلر بوندن
غلطدر حضرت مولانا قدس سره بیت یکقدم چون زد زبالا تا نشیب * یکقدم چون
فیل رفته براریب ك اسرب ع سکون سین وضم راء مهملتین ایله قورشون که عربیده رصاصه
دیرلر برنوع معدندر کمش ایله برمعدنده حاصل اولور و زنده التون ایله جیوه دن ماعدا
معدنلردن آغر اولور غایت نرمدر جمیع معادندن الیندر والماس که جمیع معادندن سختدر
قورشون که نرم و سست اولمغله صونیاره یی قورشونه قویوب الماسی تراش ایدرلر شاعر
ادیمشدر بیت آنچه درسختی مجدی بوده است الماس بین * اینقدر سستی زاسرب میتراشد
چون پنیر ك اسطرلاب ع معروف نسنه در معناسی ترازوی آفتاب دیمکدر اسطر ضمتین
ایله زبان یونانیده ترازو دیمکدر ولاب زبان رومیده آفتاب دیمکدر ایکی لساندن مرکب
لغتدر میرخسرو * مثنوی * بیونانی اسطر ترازو بود * که درسکهٔ عدل سازو بود * وکر
معنیم باز پرسی زلاب * بودهم بکفتار روم آفتاب * پس انکو مراد سطرلاب جست * ترازوی
خورشید باشد درست * بعض روایتده برحکیمك اسمیدرکه انی تصنیف ایلمشدر دیرلر وبعض
روایتده لاب حضرت ادریس علی نبینا وعلیه السلام اوغلینك آدیدر اکا نسبت ایدوب
لاب ترازوسی دیمك اولور بویله اولدوغی حالده لاب کونش اسمی اولماسن منع ایتمز شیخ
نظامی بیت نظرش برفلك تنیده لعاب * ازدم عنکبوت اسطرلاب ك اسلوب ع سکون
سین وضم لام ایله ایکی معنایه در اول برحکیم آدیدر ثانی اطعمه جنسندن برنوع طعام آدیدر
وعربیده طرز وروش وقانون وقاعده معناسنه در مذکور ایکی معنایه ترتیب اوزره ابو المعانی
بیت شنیدم چنین کفت اسلوب استاد * خورش را انبا شد زاسلوب معتاد ك اشتاب ع
سکون شین معجمه وفتح تاء مثناة ایله شتاب معناسنه که اشتاو دخی دیرلر حضرت مولانا قدس
سره بیت چه باید کرد ایشانرا که ایشان * چه برق وباد سخت اشتاب رفتند ك اندوب ع
سکون نون وواو وضم دال مهمله ایله برنوع قبرجقدر وجود انسانده ظاهر اولور عربیده قوبا
دیرلر افضل الدین کرمانی بیت ترا ده کی بود درپیش محبوب * که دادی درهمه اندام
اندوب ك اوب ع بوزن خوب اوباشتن واو باریدن لفظلرندن صیغهٔ امردر بوتمق بلع
معناسنه ودخی زاری ایتمك معناسنه مثال معنیٔ اول حکیم اسدی بیت نهنکی تو کاندر نکو
داشتن * مکازا نداری جزاوباشتن * مثال معنیٔ ثانی استاد رودکی بیت پس با وباريد
ایشانرا همه * نه شبانراهست زنده نه رمه ك مع التاء * اسپست ع سکون سینین وضم
باء فارسیله تازه یونجه که سپست دخی دیرلر ك اسپوست ع سکون سینین وضم باء فارسی
وواو معروف ایله آخرکوزآیی معناسنه شاعر دیمشدر بیت شراب کهنه خوش از دست
تازه * خصوصا در بهار کهنه اسپوست ك است ع سکون سین مهمله ایله اوج معنایه در
اول نسخهٔ میرزا ابراهیمده تفسیر زند که استا ودستا دخی دیرلر حکیم فردوسی بیت که دین
مسیحی ندارد درست * همی کبرکی ورزد وزند واست * وله بیت شهنشاه ایران

ایران سروتن بشست * بعبد خرامیك بازند واشت * ثانی فرهنك جهانكیر بله معنی افكندن
واندا ختن كه ناستی دخی دیرلر ضم سین ایله شرف مشفروه بیت برنطع زمین طرح شهی
چون تو باشی * لعبیست ز توكش فلك سرزده ننهاد * ثالث معیار جمالیده شمس فخری
سربن معناسنه یعنی اوبلق باشی * قطعه * چرخ در مهر شیخ ابو اسحق * چون میانرا ببست
چابك وجیست * ازپی افتخار حشمت خوش * شیر راداغ شه نهد براست ﯓ اسطقسات ﯔ
سكون سین وقاف وضم طاء مهملتین ایله شرفنامه ده عناصر اربعه یه دیرلر كه هر برینه اسطقس
دینلور عنصر معناسنه والفسن سطقسات دخی دیرلر ﯓ اكسوت ﯔ سكون كاف فارسی
وضم سین مهمله ایله اكلیج معناسنه ﯓ اكشوت ﯔ سكون كاف وضم شین معجمه ایله ده
اول معنایه در حكیم شیرازی بیت ایرسا ازشش درم تاده درم * چل درم افشرج واكشوت هم
ﯓ اوت ﯔ لفظ مركبدر او ایله تاء خطابدن كه اول سنكدر واول سنسن دیمك اولور
ابو المعانی بیت كفت جانان كه سك كوی من آمد بدرم * شاد باش ایدل نالان كه سخن
اوت بود ﯓ مع الثاء ام الخبایث ﯔ یعنی شراب كذا فی شرفنامه خواجه حافظ شعرنده
ایرادا یلمش بیت آن تلخ وش كه صوفی ام الخبا ئثش خواند * احلی لنا واشهی من قبلة العذارا
عذارا جمع عذار در یكاق معناسنه ﯓ مع الجیم * اج ﯔ بمعنی كرو یعنی رهن كه بر نسنه یه قول
وشرط ایدوب بحثله بر نسنه رهن ایدرلر تركیبله اماله ایله استعمال اولنور ﯓ اجماج ﯔ
سكون جیمله فرهنك جهانكیریده بمعنی بهشت كه تركیبله اوجماق دیرلر غالبا اجماج لفظندن
غلطدر ﯓ اركنج ﯔ سكون راء مهمله ونون وفتح كافله خراسان سرحدنده بر شهر آدیدر
یوسف فضلونی بیت بروم ومصر وبار كنج اضطراب افتد * همه بجد عراق وبسر حد
كركان ﯓ اسفنج ﯔ سكون سین مهمله ونون وضم فایله سونكر كه سفنج دخی دینلور عربیله
مشتركدر ابو المعانی بیت پارهٔ لخت جكر باسیل اشكم رفته است * در لب دریا فتاده
جابجا اسفنج نیست ﯓ انترج ﯔ سكون نون وراء مهمله وضم تاء مثناة ایله اترج معناسنه كه
ترنج انوا عندن برنوعدر ﯓ اندوج ﯔ سكون نون وضم دال مهمله وواو مجهول ایله برنوع
قنبر جقدر وجود انسانده ظاهر اولور جلدی سیاه ودرشت ایدر ایكی نوعدر بری سیاهدر
ماده سی سوداد ربری ده بیاضدر ماده سی بلغمدر عربیده قوباد یرلر ﯓ انفوج ﯔ سكون
نون وضم فایله پورسق دیدكاری جانوردر مشهوری بودركه دو كندجه سمرور ابو المعانی
بیت چنان خوردست چوب اندرسر كوی * شله فربه رقیب سنك چو انفوج ﯓ اوركانج ﯔ
سكون واو وراء مهمله ونون وفتح كافین ایله خوارزم مملكتنك اسمیدر بعض نسخه ده نفس
شهرك اسمیدر ﯓ اونج ﯔ سكون واو ونون وكسر لامله اوزرنده اوزمی اولوب وقتی
یچمش اوزم چبوغی عربیده عشوش دیرلر كذا فی مجمع الفرس ﯓ اولج ﯔ سكون واو
وكسر لامله اونج مرقوم معناسنه در ﯓ اوماج ﯔ سكون واو وفتح میمله آماج یعنی نشانه
نیر عربیده هدف دیرلر ﯓ اونج ﯔ فتح واو وسكون نونله بمعنی الفت ومؤانست كذا فی فرهنك
جهانكیری ﯓ مع الخاء * اخ ﯔ بو كلمه دركه نهایت حظ محلنده صادر اولور ابو المعانی بیت
صدای زفتن اغیار چون شنله شایع * ز حظ مردم عالم باوج رسید اخ اخ ﯓ اخنون ﯔ

سكونى خاء معجمه وضم نون و واو مجهول ايله نام ادريس نبى على نبينا وعليه السلام حكيم
سنايى . بيت كجانا مش ماخنوخ خوانى همى * وكرنامش ادريس دانى همى ﮒ استاخ ﭺ
سكون سين مهمله وفتح تاء مثناة ايله بمعنى كستاخ استاد لطيفى . بيت رفتم استاخ بردرش
ناكاه * كرد برمن چوسك هجوم رقيب * حكيم سوزنى . بيت بدين زبان مكش استاخى
مراو بدان * مرا عطاى توكردست پيش ازين استاخ * سيف اسفرنكى . بيت تير از كشاد
چشم تو استاخ ميرود * شايد كه در حريم دل خصم محرمست ﮒ اسكوخ ﭺ سكون سين مهمله
وضم كاف فارسيله خريدن صاتون الق ودخى جداد و شملك معناسنه در كذا فى الصحاح
ﮒ اوستاخ ﭺ سكون واو وسين مهمله ايله بمعنى استاخ مرقوم حضرت مولانا قدس سره
بيت روى صحرا هست هموار و فراخ * هرقدم دامى است كم ران اوستاخ ﮒ مع الدال المهمله
ﮒ اجند ﭺ فتح جيم وسكون نون ايله بوزن خجند بمعنى مطيع ومنقاد مير نظمى . بيت بود
اينجا غايت عالم پسند * امر حق را بادل وجان بود اجند ﮒ ازد ﭺ سكون راء مهمله ايله
بمعنى شبه ومانند كذا فى فرهنك جهانكيرى ﮒ ارمزد ﭺ سكون راء مهمله وزاء معجمه وضم
ميمله ذرت معنايه كلور اول بر فرشته نك نامى در كه مصالح روزارمزد بالجمله اوله اكا متعلقدر و
ثانى هرماه شمسى نك اول كونى اسميدر حكيم فردوسى . بيت يكى كودك آمدش ارمزد روز
به نيك اختر وفال كيتى فروز * مسعود سعد سلمان . بيت امروز ارمزدست اى يار غمكسار
برخيز وناز كم كن وآن جام مى بيار * ثالث نام ستاره برجيس كه عربيده مشترى ديرلر
حكيم سنايى . بيت قوس وحوتست وطاير وارمزد * جدى ودلو از زحل بجويد مزد
استاد لطيفى . بيت هرانكه زادد زدى دز دباشد * اكرچه دايه اش آرمزد باشد * رابع نام
پسرزاده اسفنديار در ارمزد واورمزد دخى ديرلر ﮒ استاد ﭺ معروف معلم وفننده ماهر
كمسنه يه ديرلر حكيم انورى . بيت تمتعى كه من از خلق در جهان دارم * همان جفاى پدر بود
ستله استاد * كسرا لفله عربيده سيد ومولى يعنى صاحب عبد ومماليك وجوارى ديمكدر
عجم بو مقوله لرى تصرف ايدوب كند ولسانلرنده استعمال ايدرلر بعض كلمه يى افعاله
نقل ايدوب مصدرى اسم وكسر الفى ضمه يه وفتحه يى كسره يه على هذا القياس تبديل
ايدرلر استعمالى دلالت ايدر ﮒ استخوان بند ﭺ عضو اشكسته يى باغلمه قارى بند كه عربيده
جبيره ديرلر وبا غايجى معناسنه ده كلور ابو المعانى . بيت سنك جورت كرده است دل را
شكست * تار زلفت استخوان بندم بكن ﮒ استخوان رند ﭺ فتح راء مهمله وسكون نونله
هما قوشى معناسنه در بعض فرهنكده قرتال ديدكلرى سياه قوشدر شيخ عطار . بيت
فغان از حرص مشتى استخوان رند * همه سك سيرتان وموش پيوند ﮒ اشنود ﭺ سكون
شين معجمه وضم نون و واو معروفله بمعنى بشنيد يعنى ايشتدى ديمكدر امردر شيخ فخر الدين
عراقى * قطعه * پروانه چو ذوق سوختن يافت * نبود بشعاع شمع خشنود * اين حال اكر
عجب نمايد * بشنو زمن از نواى اشنود ﮒ اميد ﭺ عربيده كى توقع معناسنه در كاهى ميمى مشدد
ايدرلر مولانا جامى . بيت الهى غنچه اميد بكشاى * كلى از روضه جاويد بنماى ﮒ اورمزد ﭺ
ارمزد مرقوم كبى درت معنايه كلور اول بر فرشته اسميدر كه روز اورمزد ده واقع اولان

اولان تدبیر امور ومصالح اکا متعلقدر ثانی هر ماه شمسی نك ابتدا کونی آدیدر بو کونده سفر ایتمك وجامهٔ جدید بچوب وکیمك واچلی ومکتوب کوندرمك مناسبدر حکیم فردوسی بیت شب اورمزد آمد وماه دی * زکفتن بر آسای وبردادمی * مختاری بیت دوحاجبند جهانرا بسوی صدر جهان * از اورمزددی وغرهٔ مه رمضان * ثالث ستارهٔ مشتری که برجیس دخی دیرلر رابع پسر اسفندیار نامیدر بو ایکی معنایه حکیم فردوسی بیت سروکاه دیهیم شاه اورمزد * درخشان بدی چون بماه اورمزد ﴿ اورند ﴾ سکون واو ونون وفتح راء مهمله ایله بمعنی زیب وزیبایی وفر وبهایی کذا فی الصحاح ﴿ اوژنید ﴾ سکون واو وفتح زاء فارسی وکسر نون ایله مجمع الفرسده بمعنی افکنده وافکنیدکه اوکند واوکنیده دخی دیرلر ﴿ اوکنید ﴾ سکون واو وفتح کاف وکسر نونله بمعنی افکند حضرت مولانا قدس سره بیت حاجت آوردش بغفلت سوی من * اوکنیدش موکشان درکوی من ﴿ اولاد ﴾ سکون واو ایله بوزن فولاد مازندران دیولرندن بر دیو آدیدر حکیم فردوسی بیت کرفت اوکرکاه دیو سپید * چو ارژنك وغندی واولادو بید ﴿ مع الراء المهمله * استخوان خوار ﴾ اوری قوشی که دائما استخوان بولدقده بوغازینه اوچلوب بعده یودار بوغازندن ایری اولورسه یوتمایوب آثار ننکم شاعر دیمشدر * مثنوی * استخوان خوار را ندیدی استخوان فکر هضمش دارد اول بعد ازان * میخورد آسان رود تا از کلو * کرشود دشوار اندازد فرو ﴿ استوار ﴾ سکون سین مهمله وضم تاء مثناة وفتح واو ایله بش معنایه کلور اول محکم ومتین معناسنه مسعود سعد سلمان بیت پایدار واستوارست از تو دین و مملکت * پایدار وپایدار واستوار و استوار * ثانی معتمد وامین معناسنه حکیم سنایی * قطعه * حق همیکویدکه ده تا ده مکافات دهم * آن بحق ندهی وبس آسان بباشی درشیار * این نه شرط مؤمنی باشدکه در ایمان تو * حق همی خاین نماید خار وسرکین استوار * ثالث بمعنی یاور اینانمق معناسنه استوار داشتن دیرلر باور داشتن دیمك اولور شیخ سعدی * قطعه * ای که میکوئی خرد به یار دان * من نکویم کر تو داری استوار * آدمی را عقل باید در بدن ورنه جان در کالبد دارد حمار * رابع تمام شدن خامس برابر آمدن یعنی برابر اولمق کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿ استور ﴾ سکون سین مهمله وضم تاء مثناة وواو معروفله دواب ومواشی که ستور دخی دیرلر چارپا حیوانات در ﴿ اسغر ﴾ سکون سین مهمله وضم غین معجمه ایله فرهنك جهانکیریده برجانوردر الاجه دکلری اولور هرنه قدر دوکسه لر فربه اولور ودخی کرپیدرکه اوقلری اوزون بیاضلی وسیاهلی اولور بعضیسنك براندازه قدر اوقلری واردر سلکنوب آتدقده کوشلك پایك اوقی قدر یره وارر اکا اشغر وسغر وسغرنه وسکر وسکرنه وسیخول واسقور دخی دیرلر حضرت مولانا قدس سره بیت هست حیوانی که نامش اسغرست * اوبزخم چوب زفت وکمترست ﴿ اسقور ﴾ سکون سین مهمله وضم قافله ماء مستعمل که غسل ووضوده الدن ویوزدن وسائر عضودن دوکیلور ودخی بمعنی اسغر مرقوم ﴿ اسکدار ﴾ سکون سین مهمله وضم کافله مشول اولاقه دیرلرکه دیار عجمده زمان سابقده بر بزینه قریب منزل للروضع اولنمشدر وهرمنزلده بر ایکیشر آت ایله آدم حاضر آتی اکرلنمش طورر

بر ولايته حكم شاهى كوندرلدكده اولاغك برينه وير ورلر اولدخى طولوديزكين كيدوب منزله
قريب اولدقده برآدم دخى آت اوزرنده منتظر طورر كلان آدمك الندن حكمى آلوب
سكردوب برينه دخى وير ور بواسلوب اوزره مكان بعيده زمان قليلده حكم شاهى يى واصل
ايدرلر بو معنايه ناميخ ايدوب عنصرى ديمشدر بيت توكوئى كزاخبار ايشان همى * فرستد
بدو آفتاب اسكدار * كذا فى مجمع الفرس و فرهنك جهانكيريده بو نوع قاصده چپر ايلچى
و يام دخى ديرلر زبان هنديده داكچوكى ديرلر استاد منوچهرى * نظم * اين چشن فرخ
شده را چون طلايكان * از پيش خويشتن بفرستاد كردكار * كفتا برو بنزد ز مستان
بتاختن * صحرا همى نورد و بيابان همى كذار * چون اندرو رسى بشب تيره وسياه *
زين آتش بلند برافروز روز وار * وزعزم جنبش ونيت من كه كرده ام * نزد شهنشه
ملكان بر باسكدار * از من خدايكان همه شرق وغرب را * در ساعت اين خبر بكذارى خبر
كذار * شمس فخرى معيار جماليده * نثر * اسكدار قاصديست كه بتعجيل بجاى رود
ودر هر منزلى از براى او اسپى بسته باشد واوراتركان يام كويند بيت از براى اشتهار صيت
او * خسرو اجرام باشد اسكدار * خسرو اجرام يعنى آفتاب وكتاب السامى
فى الاسامىده * اسكدار خريطة الفتح يضع فيها الكتب * يعنى اسكدار قاصدك كوتورديكى
مكتوبلرى قودوغى كيسه در لغ اسكدار ع سكون سين مهمله وضم كاف وفتح ذال معجمه
ايله مكتوب وحكم شاهى وقاصد واولاق معناسنه اولاق آت ايله سكردوب كيدن
وقاصد يياق كيدنه ديرلر وبعض فرهنكلرده اسكدار صو كچيدى ولب دريادە اولان
اسكله و بيوك صولر كنارنده اولان محل شهر استانبول مقابلنده اولان شهره دينلديكى
بو معنايه در لغ اشتر ع سكون شين معجمه وضم تاء مثناة ايله دوه نك مخصوص اسميدر شتر
دخى ديرلر عربيده آدى چوقدر ازجمله بعير وناقه وجمل ومطيه دخى ديرلر شيخ سعدى
بيت نه با شترى سوارم نه چو اشتر زير بارم * نه خداوند رعيت نه غلام شهريارم *
لغ اشترخار ع بردكندركه دوه آنى بغايت سور دوه ديكنى در تركيده دوه دكنى ديرلر شترخار
وخار اشتر وخار شتر دخى ديرلر لغ اشغار واشغر ع كلاهما بسكون الشين وضم غين المعجمتين
پورسق ديدكلرى جانوردر اكثر طپراق ايچنده تعيش ايدر بيت ز بيم صيد قهرش خصم
بددل * شود در زير خاكش را چو اشغار لغ اصطور واصطر ع كلاهما بسكون الصاد وضم
طاء المهملتين ايكى معنايه در اول ترازو ثانى بوغه دكنى لغ افور ع ضم فا وواو معروفله ايكى
معنايه در اول بمعنى كوف يعنى اوكى قوشى ثانى بمعنى آروغ لغ اوار ع فتح واو ايله ايكى
معنايه در اول بمعنى كرا ثانى مجمع الفرسده دفتر حساب كه آمار وآماره وآوار وآواره
دخى ديرلر ابو المعانى بيت كشته عشق توام اينست فخر عاشقان * در لوارم ميكنند عنوان
دفتر كاتبان لغ اوبار ع سكون واو وفتح باء موحده ايله ناله وزارى ايتمك معناسنه اوباريدن
واوباشتن لفظلرندن صيغه امر اولور وكاهى اسم فاعل واسم مفعول اولور صاحب وقعه
وماجرا چكمش معناسنه ابو المعانى بيت رفت عمرم يكنفس راحت بمن را روند اد * با غم
عشق ترا الوباد كردم روز وشب لغ اوذر ع سكون واو وفتح ذال معجمه ايله بر طرف وبر جانب

وبر جانب معنا سنه وله بيت درسر كويت فغانوا پيشه كردم صبح وشام * كشته اودر حا فيت ازدرد هجرانت مدام ﴿ اور ﴾ بوزن شور ايكى معنايه در اول بمعنى مشت يعنى يومرق كه بركسنه نك باشنه وديشنه اورلر اكا اورز ددخى ديرلر كذا فى مجمع الفرس ثانى فرهنك جها نكيريده ايچى آسان چيقميان جوز وبادام وامثالى نسنه لركه . بيوز دخى ديرلر ﴿ اهنوبر ﴾ سكون ها وضم نون وفتح باء موحده ايله اوز م چبوغى معنا سنه در ﴿ مع الزاء المعجمه * اشترباز ﴾ دوه يوكندن طوقنش جامه وغيره ﴿ اشترغاز ﴾ فتح غين معجمه ايله انكدان اغاجنك كوكيدر وصمغيدر اولور عربيده زنجبيل العجم وشوكة الجمال دخى ديرلر ولايت مرو بيابانلرنده اكثر اولور اعلاسى روميدر ظهير فاريابى بيت زحاسدان شتردل مدار مردى چشم * كه نيشكر به نرويد ز بيخ اشترغاز * وكوكنى قيناد وب كاغد وبزه آهار ايدرلر حكيم سنايى بيت بسكه دادند مرترا اين قوم * بدل كاورو غن اشترغاز ﴿ اورمز ﴾ اور مزد مرقومك درت معنا سيله ده مترادفدر اول بمعنى ستاره برجيس حكيم فردوسى بيت كين بنده تو بود اورمز * كه توچون شبانى ومردم بز ﴿ آوز ﴾ زبان خوارزمده ايش دوزيجى ومصلح معنا سنه تركيده دخى الى اوز ديرلر وفلان فلان ايله اوزلاشدى يعنى مصالحه ايلدى ﴿ مع السين المهمله * ارس ﴾ سكون راء مهمله ايله بوزن فرس بر اغاجدر عربيده ابهل ديرلر استاد لطيفى بيت توبى شهسوار جوانان فرس * خد وقد تو ماه رسته برارس * منوچهرى بيت نريزد ازدرخت ارس كافور تخيزد ازميان لاد لادن * ابن يمين بيت ازبراى قوت دل كر تخورى مى بايدم * صندل ومندل نيايم غيرچوب ارس وتاغ ﴿ اس ﴾ سكون سين مهمله ايله سيله معنا سنه در يعنى طبانچه ميرنظمى بيت كزنيشه بود كويا برسرهم * هراس كه ميزند برروى دل غم ﴿ اسپس ﴾ سكون سين مهمله وضم باء فارسيله كهله كه تركيده بت عربيده قمله ديرلر فتح قافله ﴿ اسطوخودس ﴾ براوتدر چيچكى بعض ادويه يه جزو ايدرلر دماغه خيلى نفعى واردر وكاهى شكر ايله خمير ايدرلر تركيده قره باش وبعض يرده قره بوركلو ديرلر علل دماغيه يه دخل عظيم ونفعى عميم در اطبا قتنده ممد وح ومقبول دوا اولمغله ممد الارواح وممسك الارواح وموقف الارواح ﴿ اقليدس ﴾ سكون قاف وياى تحتانى وكسر لام ودال ايله وكسر همزه وضم دال ايله ده جائزدر علوم رياضيه دن بر كتاب اسميدر وعلم هندسه يه ده ديدكلرى مرويدر وصاحب كتاب يعنى علم حكمتده اقليدس نام كتابك موَلفى اسمى اولمق دخى مرويدر علوم رياضيه دن بر علمك نامى اولدوغى خواجه حافظك بو بيتندن فهم اولنور بيت دراقليدس وطب ونحو ونجوم * چنان شد كه داستان درعلوم * وموَلف كتاب نامى اولدوغنه مولانا جامى بيت زتشكيك مجسطى سخت آسان * زتحريروى اقليدس هراسان * حاشيهٔ تجريدده اقليدس بضم الهمزه مصنف هذا الكتاب وبالكسر اسم الكتاب ترقيم اولندوغى رسيده نظردر ﴿ اندلس ﴾ سكون نون وضم دال ولامله مغرب زمينده بر شهر عظيمدر بو لغت مجمع الفرس صاحبى سرورى كاشىيه تبعا تحرير اولندى قدوة الكاملين واسوة الواصلين وعمدة العارفين شيخ محى الدين عربى قدس سره العزيز حضرتلرينك مولدى

ومنشاسی اول شهردر مرور ایامله حالیا فرنکك تصرفنده در ولایتنه اسپانیه دیمك ایله
مشهوردر لغ اوس ع سکون واو ایله بوزن طوس یعنی ربودن صیغهٔ امردر لغ اولوس ع
سکون واوین وضم لامیله خلق معناسنه چغتای لسانیدر لغ اویس ع فتح واو وسکون یای
تحتانیه ایله کبار اولیادن اویس قرنی قدس سره العزیز حضرتلرینك اسم شریفیدر ودخی
سلمان ساوجینك ممدوحی اولان سلطان اویس نامیدر شرفنامه ده کرك یعنی قورد
آدیدر لغ مع الشین المعجمه * اباش ع فتح باء موحده ایله اجناس آدملر مجمعی یعنی هر
جنسدن بریره جمع اولان آدملره دیرلر شیخ سعدی * قطعه * اکر تو بردل مسکین من
نبخشایی * چه لازمست که جور وجفاکنی چندین * بصدر صاحب دیوان ایلخان نالم *
که در اباشه اوجور نیست برمسکین لغ اسروش ع سکون سین وضم راء مهملتین ایله
فرهنك جهانکیریده سروش یعنی فرشته مسطوردر لغ استرش ع سکون سین مهمله وضم
تاء مثناة وکسر راء مهمله ایله فرهنك جهانکیریده چفت سوردکاری دمورکه آهن جفت
دخی دیرلر لغ اغلمش ع ضم غین معجمه وسکون لام وکسر میمله پادشاهان سلفدن برینك
آدیدر نتکم شاعر دیمشدر بیت سزاوار سریر ولایق تخت * اوغلمش شهریار جوان
بخت * شیخ سعدی کلستاننك باب اولنده برحکایه ده سرهنك زادهٔ بردر سرای اغلمش دیدوکی
مذکوردر لغ الش ع ضم لامیله یعنی نصیب وحصه ترکستانده استعمال اولنور لغتدر
حکیم شیرازی بیت معدهٔ خردارد آروغ ترش * میکوارد سروها جوید الش لغ الغاش ع
سکون لام وفتح غین معجمه ایله ایکی یوزلو کمسنه وبوغادکنی دخی دیرلر مثالمعنی اول میرنظمی
بیت مشو الغاش کربودی مسلمان * که یکدل باش ویکروشو بیاران لغ اوش ع
بوزن دوش ماوراء النهر ایله ترکستان میاننده واقع برشهرك اسمیدر شاعر دیمشدر
بیت مغلوم من نشد که بجا رفت بیراوش * بالاوچنه کردکردش ایام دی ودوش لغ مع الغین
المعجمه * ارغ ع سکون راء مهمله ایله بوزن مرغ چوزك جوز وفندق وهرنه که آنلرك
امثالی اوله عربیده خترز دیرلر فتح خاء معجمه وکسر نونله کذا فی مجمع الفرس لغ اروغ ع
ضم راء مهمله وواو معروفله ایکی معنایه در اول کوندیدکاری صغرد ریسیدر ثانی اوکی
قوشی میر نظمی بیت شود خانهٔ ظالمان بی فروغ * که در بام لولانه کیرد اروغ لغ اشترمرغ
سکون شین معجمه ایله دوه قوشی عربیده نعامه دیرلر الفسز شترمرغ دخی دیرلر نوعا
دوه یه مشابهتی اولدوغیچون تسمیه اولنمشدر لغ اشتروغ ع سکون شین معجمه وضم تاء
مثناة وراء مهمله ایله دوه دکنی که اشترخار دخی دیرلر لغ الاغ ع اسب وتوشهٔ مهیا
اولاق واسب خرد ومیانکی نیز کویند کذا فی المحمودی لغ اوتاغ ع خرکاه یعنی معظم چرکه
وچادر لفظ ترکیدر ایضا منه لغ اورداغ ع سکون واو وراء مهمله ایله اوتاغ معناسنه در
میر نظمی بیت چو زرین طناب خیمه سبز وسپید * که اورداغ او سر بکردون کشید
لغ اوردغ ع سکون واو وراو وضم دال مهملتین ایله ژاله معناسنه شاعر بیت
عرق ریزشد روی از تاب مل * فتاد ست کویا که اوردغ بکل لغ مع الفاء * اسقف ع
سکون سین مهمله وضم قاف ایله قاضی ترسایان وعالمان ترسا حکیم خاقانی بیت

بیت مرا اسقف محققترشنا سند * زیعقوب و نسطور و زملکا فی مع القاف * ارتاق ع
سکون راء مهمله وفتح تاء مثناة ایله زبان خوارزم میانده بازرکان دیمکدر میرنظمی
بیت بکالای غم جانان ارتاق * بدل سباجان و دل کردست عشاق فی الباق ع سکون
لام وباء موحده ایله بمعنی قبا یعنی قفتان کذا فی المحمودی فی الاق ع اولاغ مرقوم
معناسنه در کذا فی المحمودی فی مع الکاف * اشترك ع سکون شین معجمه و ضم تاء مثناة
وفتح راء مهمله ایله موج دریا معناسنه در مولانا هاتفی بیت روان شد سپاه پر آشوب
میل * دران اشترك اشتران خیل خیل فی اشتك ع سکون شین معجمه و ضم تاء مثناة
ایله اطفالده صاردقلری جامه معناسنه کذا فی مجمع الفرس ابو المعانی بیت سینه اشتك
کرده بودم طفل فکر وصل را * خوش نمی پیچید اورا چاك چاك فرقتش فی اوچك ع
سکون واو وفتح جیم فارسیله طعام اوستی معناسنه خوارزم لغتیدر فی اوزبك ع سکون
واو وزاء معجمه وفتح باء موحده ایله تاتاردن برطائفه در بعض روایتده ترك دیدکاری قومدر
میرعلیشیر بیت اکر حسن اولسا قتل زارنی درویش ونی سلطان * وکر عشق اولسا
کامل بارنی هندو ونی اوزبك فی اوك فی سکون واو ایله فره مضافاتندن فره ایله سیستان
اراسنده واقع برقلعه اسمیدر فی مع الکاف الفارسی * استخوان رنك ع فرهنك لسان الشعراده
استخوان رند مرقوم که هما قوشی در فی استخوان بزرك ع ای اصل بزرك کذا فی المحمودی
فی استرنك ع سکون سین مهمله ونون وفتح تا وراء مهمله ایله عقیم عورت وحیوانات دن
طوغرمینه دیرلر وقواق اغاجنه ده دینلدوکی مرویدر فی اشترکا وپلنك ع ذرافه که عوام
زرنپا دیرلر بوینی دوه یه وایاقلری صغره وارقه سی قپلانه مشابه اولدوغندن اوچ اسمله
مسمادر فی اورنك ع سکون واو ونون وفتح راء مهمله ایله تخت معناسنه در مشهوری
الف مفتوحه ایله در فی اوشهنك ع سکون واو وشین معجمه ونون وفتح ها ایله بر پادشاه
آدیدر که هوشنك دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری فی انجلاك وانجك ع کلاهما
بضم الجیم بر لطیف میوه در کذا فی المحمودی فی مع اللام * ابهل ع سکون باء موحده وضم
ها ایله آردج اغاجنك قزلجه یمشی که دودك دخی دیرلر استاد لطیفی بیت بکوهستان نملك
ونالك وابهل * به اندر باغ ناکس ازبه وکل * اصلنده فتحه ایله ایدی غلط عوام ایله ضم ایله
استعمالی مشهور اولمشدر فی اختاسهیل ع ایکی کوکبدر برج سرطانه قریب برینه شعرا
عبور وشعری دیرلر وبرینه شعریمانی وایکیسنه شعریان دیرلر کذا فی المحمودی
فی اشتردل ع دوه کینلی دیمك معناسنه استعمال اولنور مراد کینه لو دیمکدر خسروانی
بیت خصم اشتردل تو کر خر نیست * از چه روافسرش شدست فسار * اما ترکیده
دوه یورکلی دیمك قورقق معناسی قصد اولنور فی ال ع بوزن مل فرهنك جهانکیریده
بمعنی با او یعنی انکله دیمك معناسنه مرویدر فی اوزول ع سکون واوین وضم زاء فارسیله
بوزن ثولول لسان الشعراده تصحیح اولنمشدر رشتاب یعنی عجله معناسنه در ولغت محمودیده
هر عجله ایله وجوده کتورمك معناسنه در اما مشکلاتده فتح الفله روایت اولنمشدر
فی مع المیم * استام ع سکون سین مهمله وفتح تاء مثناة ایله ایکی معنایه در اول بمعنی ساخته

زین یعنی اکر آلاتی که ستام دخی دیرلر حکیم ناصر خسرو بیت کوزن وکورکه استام را نمیخواهند
زقید وبند وغل وبار پشت رستند * وله بیت ایدون شب وروز می پرستم * استاده
ز بهراسب واستام * ثانی معتمد معناسنه که اوستام دخی دیرلر اسطرلاب چارم یعنی
آفتاب کذا فی المحمودی اشتلم سکون شین معجمه وضم تاء مثناة ایله غوغا وشورش
معناسنه میرخسرو بیت چو باشی بدنبال لشکرکشان * مباش اشتلم جو باسرکشان
بو معناده نوعی خموشانی بیت چنان باسجده ام سر اشتلم کرد * که افسر در میان سجده
کم کرد الام بمعنی جای موضع ومکان معناسنه خوارزم لغتیدر آلم الم لفظ مکرر
فوج فوج وکروه کروه وزود زود معناسنه مجمع الفرس ده مسطوردر الغ بیرم یعنی
عید فطر کذا فی المحمودی ام الطعام کندم وجایکاه طعام در شکم یعنی معده کذا فی
المحمودی امی صادق الکلام حضرت سید الانام علیه افضل الصلوة والسلام ایضا منه
ام ملدم یعنی حما تب معناسنه منه اوستام استام مرقوم کبی درت معنایه کلور
اول ساخته زین یعنی ایر دونامسی که استام وستام دخی دیرلر شاه ناصر خسرو بیت چون
براهختی زمن شرم ای پسر * یافتی دینار واسب اوستام * ثانی آستانه در یعنی قپواشیکی
وله بیت اندر جهان تهی تر ازان نیست خانهٔ * کز دام کرد مرد در وفرش واوستام *
شمس فخری معیار ده اوستام معتمد علیه را کویند دیوب بو بیتی نظم ایلمش بیت هر کجا
دزد بود راهزنی * از نهیب وی اوستام برد * ثالث معتمد معناسنه ابوشکور بیت به افزای
خواندند اورا بنام * هم از نام کرداد وهم اوستام * رابع فرهنگ جهانکیریده لجام فرس
معناسنه مرویدر مع النون * ابان فتح باء موحده ایله بمعنی کوه طاغ معناسنه ابوالمعانی
بیت دود آهم که رود فرق سرم را کویند * کوییا ابر سیه بر سر ابان کشته اران فتح
راء مشدده ایله یوزن بران تحته تابوت میر نظمی بیت شود یکسان در آخر شاه ودرویش
که بر ازان آبی از پس وپیش اربون سکون راء مهمله وضم باء موحده ایله امرود
معناسنه ارمود دخی دیرلر ارمان سکون راء مهمله وفتح میم ایله الم ومحنت ورنج ومشقت
معناسنه میر نظمی بیت ز عشقت تلخ وشیرین را چشیدم * درین سودا بسی ارمان
کشیدم اژدودن سکون زاء معجمه وواو وضم دال اول وفتح ثانی ایله بمعنی زدودن یعنی
پاسدن آچمق استخوان درت معنایه کلور اول معروف کمک که عربیده عظم دیرلر
ثانی اساس بنا ومتن کتاب معناسنه مولانا آصفی بیت استخوان من که ان سنک جنون
صد جا شکست * استخوان قصهٔ فرهاد ومجنون کرده اند * ثالث حیواناتده اصل
معناسنه درلواحد من الشعرا بیت همیشه خصم تو در سایهٔ همای بود * ز بسکه بر سرش
از بهر استخوان کردد * رابع میوه چکردکی نبا تاتك جمیعنده استعمال اولنور شیخ سعدی
بیت چو خرما بشیرینی اندوده پوست * چو باز ش کنی استخوانی درست استردن
سکون سین وراء مهملتین وضم تاء مثناة وفتح دال مهمله ایله بمعنی ستردن قازیمق هر نه
اولورسه حضرت مولانا قدس سره بیت از جا نبرد چیزی آنرا که تو جا داری * غم نستران
دل کو ر از غم استردن استرون سکون سین وراء مهملتین وضم تاء وفتح واو ایله طوغرمز

طوغرمزعورت وحيوان خسروي بيت كشته از زادن مخالف تو * مادر روزگار استرون 148
شمس فخري بيت بدان سبب كه فحول كرام عقيم اند * شدست مادر ايام نيز استرون
ﮊ استن ﮋ سكون سين وضم تاء مثناة ايله بمعنى ستون كه ديركدر حضرت مولانا قدس
سره * مثنوي * استن حنانه از هجر رسول * ناله ميزد همچو ارباب عقول * معجز موسى
واحمد رانكر * چون عصا شد ما رو استن باخبر ﮊ استوان ﮋ سكون سين مهمله وضم
تاء مثناة ايله بمعنى استوار محكم ومتين معناسنه زر آتشت بهرام بيت پذير فتيم و بر
دين استوانيم * بجز پيغامبر باكس نخوانيم ﮊ استون ﮋ سكون سين مهمله وضم تاء مثناة
ايله بمعنى ستون يعنى ديرك ﮊ اشتربان ﮋ دوه جى شتربان دخى ديرلر بونده كي بان باغبان
وكشتيبان وجهانبان بانلري كبيدر ﮊ اشتلم كردن ﮋ چكشمك وغوغا ايتمك معناسنه در
ﮊ اشخوان ﮋ سكون شين وضم خاء معجمتين ايله شكوفه درخت يعنى اغاجك اولان
چچك ميوه لو وميوه سزا ولسون ميرنظمى بيت درآيد بجلوه چو سرو روان * نثارش
كند در چمن اشخوان ﮊ اشنان ﮋ سكون شين معجمه وفتح نون ايله براوتدر آنكله اثواب يورلر
صابون كبى كوپوكلنور وكاهى اختصار ايدوب اشنه ديرلر اثير الدين اخسيكتي بيت اشنانش
بونكرده سراز باديان خاك * كز شعله سموم شدى در زمان شخار * اشلم دخى ديرلر
برقاج نوع اولور اعلاسي سبز ناك اولاندر بارقى ديرلر بارق كوفه قربنده بر موضعدر اسپيدر
مفتح سده ومنقى درنيم درمى عسر البوله كشاد ويرر وبردرمى نفتح حيض ايدر وبش
درمى جنين مرده ويازنده يي طرح ايتديرر واون درمى سم قاتلدر ﮊ افتادن ﮋ ايكى معنايه در
اول دوشمك سقوط معناسنه ثانى واقع اولمق وقوع معناسنه چغتاى لسانده توتوشكاج
ديرلر ﮊ افتان وخيزان ﮋ ظاهر معناسي دوشه قالقه ديمكدر محسوسا دوشوب
قالقمق ومعناسي ايدرك برمرتبه يه ايرمكه ديرلر مير نظمى بيت بكرد درش صبح وشام
آفتاب * چو افتان وخيزان بكردد شتاب ﮊ افتيدن ﮋ بمعنى افتادن ﮊ اوباريدن ﮋ
سكون واو وفتح باء موحده وكسر راء مهمله ايله ناله وزارى ايتمك وفتح همزه ايله بمعنى افكندن
ﮊ اوباشتن ﮋ سكون شين معجمه وفتح تاء مثناة ايله بمعنى اوباريدن ﮊ اوتاييدن ﮋ سكون واو
وفتح تاء مثناة ايله امزغمق واوغمق معناسنه در ﮊ اورامن ﮋ سكون واو وفتح راء مهمله وميمله
بر نوع كوينده كيدركه فارسيانه مخصوص صدر شعري زبان پهلوي در و ديرلركه بولحن اورامن نام
بر شخصك اختراعيدر پنداري رازي بيت لحن اورامن وبيت پهلوي * زخمه رود وسماع خسروي
ودخى شهر كوشكان مضافاتندن بر قريه اسميدر ﮊ اوزن ﮋ بربط نغمه در تنبوره چالوب
توركى سويلرلر واوغوزنامه اوقورلر تركيده اوزان ديدكلريدر ﮊ اوزوليدن ﮋ سكون
واوين وضم زاء فارسي وكسر لام ايله برنسنه يي بيرندن قوپارمق افزوليدن دخى ديرلر فتح همزه
ايله ﮊ اوستان ﮋ سكون واو وسين وفتح تاء مثناة ايله طولابنا اولمش ديوار وطولا ايدلمش
نسنه ودخى واسع يعنى بول اولان هرنه اولور سه ﮊ اوفتادن ﮋ واو ساكنه ايله بمعنى افتادن
مرقوم ﮊ اوفتيدن ﮋ واو ساكنه ايله بمعنى افتادن مرقوم ﮊ اهزون ﮋ سكون ها وضم زاء
معجمه وواو معروفله زن عقيم يعنى طوغرمز عورت شاعر ديمشدر بيت زن دنياكه اهزونست

مثلث * نزادست وتميز ايد پس از تو ل ام الصبيان ب بر علتدر مهلك اكثر اطفاله عارض
اولور كذا في المحمودى ل استاد سراى هفت رخشان ب يعنى اختر مشترى ايضا منه
ل مع الواو * اردو ب سكون را وضم دال مهملتين ايله معروف نسنه در سفرلرده عسكر
ايچون اهل سوق كثرت استعمالله جمعيت خيمه وخرگاه وجمعيت لشكرگاه معناسنه
اولمشدر ابو المعانى بيت مجنون در آسمان شفق ديد وحال كرد * عكس چراغ اردوى
ليلى خيال كرد ل اشتاو ب سكون شين معجمه وفتح تاء مثناة ايله بمعنى اشتاب مرقوم
ل اشتركاو ب برجانور در بوينى وباشى دوه وآياقلرى صغر اياغنه بكزردوكيچون تسميه
آيتمشلر اشتركاو پلنك دخى ديرلر عربيده زرافه ضم زا ايله تركيده زرنپا ديرلر ل اشتو ب
سكون شين معجمه وفتح تاء مثناة واخفاء واو ايله نسخهٔ ميرزا ابراهيمده بمعنى انكشت دان
يعنى كومر ظرفى وكومرلك وادات الفضلاده اظهار واو ايله بمعنى انكشت يعنى كومر ومجمع
الفرسده فتح همزه ايله در اما فرهنك جهانكيريده اشتو واشتوا ايكى معنايه در اول بمعنى
صبره وثانى بمعنى انكشت كه زكال وزغال دخى ديرلر منصور شيرازى بيت اكر ز قلزم
لطف تو قطرهٔ بچكد * درون كورهٔ دوزخ لهب شود اشتو ل اسو واوسو ب كلاهما
بسكون السين المهملتين بمعنى ربودن وربايش يعنى قاپمق وقاپش كذا فى مجمع الفرس
ل اوريو ب سكون واو وياى تحتانى وكسر راء مهمله ايله بمعنى اوريب وريب عربيده محرف
ومنحرف تركيده وروديرلر پوربهاى جامى بيت بريدن ميانش بارهٔ نكوست * زدن
كردن او باوريو به ل او ب اسماء اشارتدن ضمير منفصل غائب كه عربيده هو وتركيده
شول وچغتاى لسانندە اوشال واوشول ديرلر ل مع الهاء * اباشه ب فتح باء موحده
وشين معجمه ايله اوباش مرقوم معناسنه در ل ابره ب سكون باء موحده وفتح راء مهمله ايله
برقوشدر كه غايت لذيذدر آكاچزروجال وهوبره دخى ديرلر تركستانده توغدرى وعربيده
حبارى ديرلر ظهير فاريابى بيت روزى كه باز قهر تو پرواز ميكند * در چنك او عقاب
فلك همچو ابره شد ل اتاقه ب فتح تاء مثناة وقافله صورغچ ديمكدر طالب آملى بيت
چون كج نهم بفرق خرد افسر بيان * از مدح شه اتاقه زنم بر سر زبان * بو عبارت
چغتاى اسانيدركه اترا اتاغه دخى ديرلر زيرا قتلرنده قافله غينك تبادلى شايعدر وتاج ديه سى
معناسنه ده كلور مولانا هاتفى بيت يكى كوه آهن ازان هرهزبر * اتاغه سركوه رانحت ابر
وله بيت اتاغه فتاده بلا نرا ز فرق * چو مرغان بسمل بخون كشته غرق ل ادره ب سكون
دال وفتح زاء مهملتين ايله دپه لك تا وقده وطاقيه ده وغيريده ل استوه ب سكون سين مهمله
وضم تاء مثناة وواو معروف واظهار هايله طوكمش وقالمش نسنه حكيم فردوسى
بيت زبس كان سپه كوه پركوه بود * زابنوهشان كوه استوه بود ل اسغره ب سكون
سين مهمله وضم غين معجمه وفتح راء مهمله ايله بمعنى اسغر مرقوم ل اسكره ب سكون
سين وفتح كاف وراء مهمله ايله كاسهٔ مختصر تركيده كا فك ضميله استعمال اولنور حضرت
مولانا قدس سره بيت بحر را پيموده هيچ اسكرهٔ * شير را برداشت هر كربرهٔ ل اسوده ب
ضم سين وسكون واو معروف وفتح دال مهملتين ايله ال ايله نسنه يوقلمق ميرنظمى بيت

بیت دلم چون در شکنج زلف بوده * بدست نازکش گاهی اسوده اشتوانه سکون
شین معجمه وضم تاء مثناة وفتح واو ونونله یوزك وزهکیره ده دیمشلر اشکوفه مطلق
چیچکدر اغاجلر اولسون یرده اولسون شکوفه دخی دیرلر ابوعلی اغاجی بیت باشی
تا دوحهٔ اقبال تو اشکوفه کند * کر نسیمش همه آفاق معطر کردد اشکفه حذف
واو ایله ده اشکوفه کبیدر اثیر الدین اخسیکتی بیت ای کل بستان آنك خنده زدی
دروغا * از سر نیلوفرش اشکفهٔ ارغوان اشکونه سکون شین معجمه وضم کاف
فارسی وواو معروف وفتح نونله بمعنی بازکونه یعنی عکسنه عربیده معکوس ومقلوب
دیرلر اشکوه سکون شین وضم کاف وواو معروف واظهار هایله حشمت وعظمت
ووقار معناسینه شکوه دخی دیرلر حضرت مولانا قدس سره بیت صدق موسی
بر عصا وکوه زد * بلکه بر دریای پر اشکوه زد اشکوهه واشکهه کلاهما بسکون
الشین المعجمه وضم الکاف انجقرق معناسنه که عربیده فواق دیرلر اشنوشه سکون
شین اول وفتح ثانی وضم نونله بمعنی عطسه یعنی اغسرمق ابوالخطیر بیت دماغ خشك او
اشنوشهٔ تر * چو آرد کوش کردون را کند کر اشنوهنه سکون شین معجمه وها وضم
نون اول وفتح ثانیله مجمع الفرسده بمعنی عطسه یعنی اغسرمق اشنه سکون شین
معجمه وفتح نونله ایکی معنایه در اول بمعنی اشنان مرقوم ثانی بعض نسخه ده صو یوزنده
اولان یوصون واغاجلره اولان نه ده دیرلر اطره سکون طا وفتح راء مهملتین ایله طعام
قوییلان نسنه که ترکیده بام دیرلر اغره سکون غین معجمه وفتح راء مهمله ایله اول
جراحته دیرلر که کردنده وقاسقده اولور عربیده نکفه دیرلر نعمة الله اور معناسنه
دیمشدر که برشیشده المووجع اولمز آدمك وحیوانك بوش یرلرنده ظهور ایدر افجه
سکون فا وفتح جیم فارسیله مزروعاتده وباغلرده قوش اورکتمك ایچون نصب ایتدکاری
نسنه در کذا فی ادات الفضلا افده سکون فا وفتح دال مهمله ایله ایکی معنایه در اول
بمعنی شکفته یعنی آچلمش ثانی بمعنی شکفته یعنی عجبلنمش کذا فی مجمع الفرس اواره
فتح واو وراء مهمله ایله بمعنی کرما یعنی محل تابستان واسی کذا فی فرهنك جهانکیری *
اوبه سکون واو معروف وکسر باء موحده واظهار هایله هرات اعمالندن بر قریه
اسمیدر کذا فی تحفة الاحباب اورامه اورامن مرقوم معناسنه در کذا فی فرهنك
جهانکیری اوسته واو معروف وفتح سین مهمله ایله بمعنی ربودن یعنی قاپمق کذا فی
مجمع الفرس اوشنده واو معروف وسکون نون وفتح شین معجمه ودال مهمله ایله
دوکمه که قفتان کوکسنه ویکلرینه دیکرلر اکا اخکوچه واخکوژه دخی دیرلر ابوالمعانی بیت
بی مشقت دیکران بکشاید آن اوشنده را * بهر ما کویا طلسم کنج بکشودن محال اوشه
بسکون واو معروف وفتح شین معجمه ایله بر اوت اسمیدر اوفسانه بمعنی افسانه پوربهای
جامی بیت حیدرش کفت من ندارم زر * اوفسانه بخوان ور تیغ مبر اوله سکون واو
معروف وفتح لامله طوشنجل که آله دخی دیرلر اشترزهره قورقق وکاهل کمسنه کذا فی المحمودی
استخوان افشانده ای تخم خرما کاشته وبر زمین ریخته ایضا منه مع الیاء

ل اردی ح سکون را وکسر دال مهملتین ایله مخفف اردی بهشت یعنی اول کوز آینه دیرلر حکیم فردوسی بیت دی بهمن واردی وفروردین * همیشه پرازلاله بینی زمین ل استوی ح سکون سین مهمله وضم تاء مثناة ایله مهره پشت یعنی ارقه ده اولان خرده کوکلر کذا فی فرهنك جهانکیری ل امهات سفلی ح یعنی عناصر اربعه کذا فی شرفنامه ل اوی ح سکون واو مجهول ویای موقوفه ایله بمعنی اوکه اسماء اشارتدندر ایضا منه ل باب الباء المفتوحة مع الالف * با ح ایکی وجه ایله استعمال اولنور بر وجهی حرفدرکه تفصیلی حالی مقدمه ده ذکر اولندی بر وجهی دخی کلمه در بوده ایکی معنایه کلور اول نشور بادرکه ترکیب ایدوب ماستبا ودوغبا وغوره با دیرلر بونانك اصلی آبادر حکیم سنایی بیت کی شود صفرای تو ساکن زخوان ماکه هست * مطبخ مارا بجای زیربا تقصیربا * ثانی با دافظندن مخفف اولسون معنا سنه حضرت مولانا قدس سره بیت مهمان شاهم هرشبی برخوان اخوان الصفا * مهمان صاحب دولتی کش دولتی پاینده با ل بابا ح یعنی اتا عربیه ده کی اب معناسنه کرك حقیقة کرك مجازا ثانی متحمل اولان آدمه رعایه لشانه بابا دیرلر ظهوری درساقی نامه بیت بابای شفیق پیرخوشدم * تاریخ کهن سرای عالم ل بادا ح عربیه ده کی تمنی وترجی معناسنه شاعر بیت تا فلك بادا اینچنین بادا * این شترکربه دائما باشد * دیکر بیت بادا همیشه عاقبت کار تو محمود * در بزم شود شمع رخ کام تو افزود ل بادافرا ح سکون فا وفتح راء مهمله ایله فعل شره جزا نتکم فعل خیره جزایه پاداش دیلور امیر معزی بیت موافقان وترا مخالفان ترا * زمهر وکین تو پاداش بادو بادافرا * بو بیتده لف ونشر مرتب صنعتی واردر ل بادپا ح سکون دال مهمله وفتح باء فارسیله سرعت مشیدن کنایه در اکثر آت تعریفنده استعمال اولنور خواجه سلمان بیت بادپای آب رادردی باهن بسته بود این دمش زنجیر درکردن دوان می آورد * مولانا هاتفی بیت نشستند بر بادپایان روان کرفتند چرخان بزیر آهوان ل بادپروا ح سکون دال وراء مهملتین وفتح باء فارسی وواو ایله اولره رو زکار کیرملك ایچون ایتدکاری پنجره که باد کیر دخی دیرلر حکیم خاقانی * قطعه * زخط استوا و خط محور * فلك را تا صلیب آرد هویدا * زتثلیثی کجا سعد فلك راست * بترببع صلیب وبادپروا ل بادپیما ح سکون دال مهمله وفتح باء فارسیله بوش یلجی یعنی بیمعنی وبی فائده کزیجی معنا سنه استاد لبیبی بیت یکی باد پیمای کم زن بود * که ازکینه باخویش دشمن بود ل باد صبا ح غایت لطیف وموافق طبع هوادر ابو المعانی بیت باد صبا کر بکذرد از کوی جانان در سحر * آرد زبوی زلف یار بر جان بیمارم خبر ل باد مسیحا ح یعنی معجزه عیسی علیه السلام کذا فی شرفنامه ل باده پیما ح باء ثانی فارسی ومفتوح وسکون یای تحتانی وفتح میمله یعنی شراب خور وشراب خواه معنا سنه خواجه حافظ بیت چو با حبیب نشینی وباده پیمایی * بیاد دار محبان باد پیما را ل بارچا ح سکون راء مهمله وفتح جیم فارسیله دیوان معنا سنه بارك جمله معتنیسندن بری بارکاه درکه مراد دیواندر میرخسرو بیت دل پاکش که هست از کینه معصوم * بجا آهن ودربارچا موم * ل بارخدا ح سکون راء مهمله ایله خدای تعالی دیمکدر لفظ بارك اون طقوز معناسندن

معناسندن ؛ بری نام خدای عزوجل در وخدا انك برمعناسی دخی صاحب بار درکه اصلی
خدای بار ایدی علم اولیجق ترکیب بوزیلوب مضاف الیه تقدیم اولندی تمام انامه صاحب
دیمك اولور وبار الله تعالی درکاهندن غیریده اولمدوغندن لفظ مذکورك اطلاقی
حق تعالی حضرتلرینه مخصوصدر منوچهری بیت شاه ملکان پیشرو بارخدایان *
زایزد ملکی یافته و بارخدایی * حرف رانك سکونیله اولیجق معنی ذکر اولنانندر اما کسریله
اولدقده لفظ عربی اولورکه اصلی باری در ایاجی دیمکدر حکیم انوری بیت ای بر اطراف
ملك فرمانده * وی بر ابنای دهر بارخدای * ودخی شعرا ممدوحنه خداوند معناسی
محلنده بار خدا دخی دیرلر بو معنایه حکیم انوری بیت اجل از بارخدای اجل اندر نکذشت
کر توکویی که زمین در کذرت این صودا ؛ بارسا ؛ سکون را و فتح سین مهملتین ایله بمعنی
اول کار یعنی اول ایشلنن ایش معناسنه وایشلك اولی ؛ باغ صخا ؛ دنیا ومردسخی کذا
فی المحمودی ؛ بالا ؛ بش معنایه کلور اول ابعاد ثلثه نك اولی که بعد واوج دیرلر نتکم
بو بیتده واقعدر بیت چو آمد بدان کوه هیزم فراز * بدانست بالا وپهن ودراز *
بالا بعد وپهن عرض و دراز طولدن عبارتدر مذکور بعدده انسانلردن غیری حیواناتده
و جماداتده جانب مرکزدن جهت اوجه اعتبار اولنور اکثریا رفعت لازم اولدوغیچون
بو وجه معناسنه استعمال اولندوغندن بعدك طرف اعلاسنه بالا دیرلر مقابلی پستدر
وکاهی زیر ایله ده مقابل ایدرلر نتکم مولانا جامی بیت هرنقش عجب که زیر و بالاست *
برهان وجود حق تعالیست * عربیده اوج وچغتای لسانینده اوندور دیرلر بو وجه دیمك
اولور سبعهٔ سیاره ده مصور تعریفنده بیت ایلماك بست جرم غبرانی * اوندورا تماك
سپهر خضرانی * ثانی بمعنی قد وقامت که قد و بالا دیرلر خواجه حافظ بیت شدم عاشق
ببالای بلندش * که کار عاشقان بالا کرفتست * ثالث بمعنی فرق سر وهر نسنه نك
طرف اعلاسنه بالا دیرلر مسعود سعد سلمان بیت ای شاه به پیمود زمین را وفلك را
جاه تو وقدر تو به بالا و به پهنا * رابع بمعنی احسن یعنی بهتر که از آن بالا دیرلر اندن یکدر
دیمك اولور کمال خجندی بیت درچمن برخاستست از سرو فریاد وفغان * تا از آن بالا
حدیثی عندلیبان کفته اند * خامس یدك آت معناسنه که عربیده جنیب دیرلر حکیم
فردوسی بیت ببالای رزم اندر آورد پای * خروشان وجوشان در آمد زجای *
بو معنایه حکیم اسدی بیت هزار اسب بالای پیشش درون * بپرکستوان وزره کونه کون
؛ بالوا ؛ سکون لام وفتح واو ایله تمره کو دیدکلری علتدرکه وجود آدمیده فضلات
بلغمیدن ظاهر اولور ؛ بانوا ؛ فتح نون وضم ایله ده جایزدر منعم ومالدار معناسنه میر
نظمی بیت اکربی نوا واکربانوا * هرآیینه آخر رود زین سرا * ودخی شهرت صاحبی
معناسنه در ؛ باهها ؛ سکون هاء اول وفتح ثانیله جمع باهدر اوج معنایه در شور با
ودربا وعربیده منی معناسنه درکه مفردی عربی وجمعی فارسیدر تفصیلی باه ذیلنده ذکر
اولنور ؛ بایا ؛ فتح یای تحتانیله بمعنی بایست ومجمع الفرسده ضروری معناسنده
مرویدر مثال معنی اول حکیم سوزنی بیت بایا تری بسی زنم ابر ونبات * از بهر تازه

بودن دلهای خاص وعام * وله بیت با یاتری بمصاحت عالمرا * از بهتری بسینه بیماران *
ق ببا ع فتح باء موحده ایله نیچه معناسنه در ابوشکور بیت ببا روزکاری برآید برین
کنم پیش هرکس هزار آفرین ق بتا ع فتح تاء مثناة ایله یعنی بکندارکیچ وفارغ اول اسم امردر
لکن کندو صیغه سندن ماضی ومضارع ومصدر تصرفاتی راقم الحروفك منظوری
اولمامشدر شمس فخری بیت ریاض برکل معنیش چون بمدحت شاه * ره حدایق
سحر وبدایعش توبتا * بو معنایی مؤید شیخ سعدی بیت بکفتانه آخر دهان ترکنم *
بتا جان شیرینش درسرکنم * ودخی بر نوع طعامدر ق بدا ع فتح دال مهمله ایله لفظ
فاحش یعنی یرامز سوزه دیرلر ابوالمعانی بیت کفتم ای ماه چبین بزم میر روشن کن
ازچه آزرده شدی این سخنم نیست بدا * ویرامز نسخه یه ده دیرلر حکیم خاقانی بیت بدا
سلطانیا کورا بیدرنج دل آشوبی * خوشادر ویشیا کورا بود کنج تن آسانی * وعربیده
ابتدا معناسنه در ق برا ع فتح راء مهمله ایله اطعمه نوعندن بر نوع طعامدرات وقیمه
وبهارات ایله آیه کوفته سی کبی یاپی ایدوب یاغ ایله قاوروب تناول ایدرلر بری دخی دیرلر
بودخی برنوع طعامدر مدور کوفته ایدوب برلر اکثر برایی بری ایله مترادف ایدوب ایراد ایدرلر
نتکیم عرفی شیرازینك بو بیتنده واقعدر بیت ماه برا شوی وستان بری شوی * درخوان نعمتت
نتواند برابری ق بردا ع سکون راء وفتح دال مهملتین ایله صدای مهیب وجنکده اولان
های وهوی شمس فخری بیت ابواسحق که افلاك اخترانرا * همیکویند هان از راه بردا *
بعض فرهنکده لغز معناسنه اولدوغی رسیدهٔ نظردر ق برشیجا ع سکون راء مهمله وکسر
شین معجمه ویای ساکنه وفتح جیمله ایران ایله توران مملکتی اراسنده واقع بر مکان اسمیدر
ق برصیصا ع سکون راء مهمله ویا وکسر صاد اول وفتح ثانیله برشیخ عابدك نامیدر
بوقدر زمان عبادت ایتمشیکن بعده برقیز سببی ایله کافر اولدی دیرلر حقنده روایات مختلفه
واردر تفصیل احوالی کتب تواریخده مسطوردر ق برنا ع سکون راء مهمله وفتح نونله
ایکی معنایه در اول یعنی جوان یعنی صباوتی وتازه لکی کچمش یکت شیخ سعدی بیت برانه
حمل کردند برنا وپیر * که پروای خدمت نداردفقیر * حکیم سنایی بیت هر بجا دولتیست
برنایی * تو بدان کس مخج که برنائی * شاه کبود جامه بیت عشق وپیری شر بسر زشتی
ورسوائی بود * ره بده بروی اکر یاری دلم برناستی * ثانی حنا معناسنه در که برناك وبرناه
دخی دیرلر ق برهلیا ع سکون راء مهمله وفتح ها ویای تحتانیله تخم رازیانه کذا فی اختیارات
بدیعی ق بسا ع فتح سین مهمله ایله پك چوق ونیچه معنالرینه در مجلنه کوره استعمال
اولنور نیچه معناسنه شاعر بیت زهر بیرون بپسندی درونش همچنان باشد * بسا
حلوای صابونی که زهرش درمیان باشد * ودخی مملکت فارسده بر شهرك اسمیدر که فسا
دخی دیرلر ق بسا بسا ع بسای مرقومك معناسنه مبالغه وتأکید قصد اولندقده
ایراد ایدرلر ق بطحا ع سکون طا وفتح حاء مهملتین ایله کعبهٔ مکرمه شرفها الله
تعالی قربنده واقع اولان طاغ اراسنده کی وادینك اسمیدر خصوصا وهر طاغ اراسنده
واقع اولان وادی یه دیرلر عموما اکرچه لفظ عربیدر لکن شعرای عجم شعرلرنده

شعرلرنده استعمال ولسانلرنده جاری اولمغله تبرکا وتیمنا بو مجموعه‌ده ثبت روا کورلدی مولانا
جامی بیت علش برحرم بطحا زن * تیغ قهرش بسر اعدا زن بغا فتح غین معجمه ایله
حیز ومخنث معناسنه در خلاق المعانی بیت هرکه در کون هلد بغا باشد * کرمزکی شهرما باشد
حکیم سوزنی بیت زن کفت این مسلمان در کون همی برد * این کیر مرده ریك ندانم بغا کند
بغرا سکون غین معجمه وفتح راء مهمله ایله ارکك خنزیرکه کراز دخی دیرلر ضم با ایله
بطعامدر بکیتا کسر کاف وسکون یای تحتانی وفتح تاء مثناة ایله اکابر واعیان
ورؤسای قومه دیرلر بلا معروف لکن فارسیده کهنه وپوسیده معناسنه بعض فرهنکلرده
قره صغره دیرلر بلکا سکون لام وفتح کاف ایله بر لفظ درکه طائفهٔ مغل سوزاولنده ایراد
ایدرلر یعنی براسمی ذکر ایتدکده مقدم بلکا دیرلر مثلا بلکا نکین وبلکا خاصیك دیرلر حکیم
انوری بیت شیر چرخ از بیم شیرا ثبت افغان کند * کالامان ای فخر دین اینانجه
بلکا خاصیك بلما سکون لام وفتح میمله قبا اولان نسنه معناسنه یعنی بی فائده ایری
اولان نسنه قبا صقالله بلماریش وبلمه ریش دخی دینلور میر نظمی بیت ریش بلما دارد آن
ملحد خرك * موی تا بازاشو دسرمایه یك بنیا سکون نون وفتح یای تحتانیله بعض
نسخه‌ده نوندن صکره باء موحده ایله بر طعامدر که اکثر یاران تفرجه کتدکلرنده بشورلر
کذا فی مجمع الفرس بوا بوزن هوا یعنی یادا بودادخی دیرلر حکیم فردوسی بیت که خرم
بوامیهن ومان تو * بکیتی پراکنده فرمان تو بها قیمت وعربیده حسن وآن معناسنه
بهرا سکون ها وفتح راء مهمله ایله یعنی بجهت وبرای چیزی حکیم سنایی بیت حاجت
عقل اندر وکشت روا ای عجب * ساخت زبهرای خویش از دل وطبعش سلب بهمنا
بهمنان لفظندن مرخمدر یعنی بهمن اصفر وبهمن احمر دیرلر ایکی نوع اجزادر بیا فتح
یای تحتانیله استخبار عن الشیء یعنی بر نسنه‌دن سؤال درکه نجه دیمکدر ابو المعانی بیت
ای صبا کر بکذری از کوی جانان راست کو * در شکنج زلف او حال دل زارم بیا مع الباء
باب ایکی معنایه در اول بمعنی پدر شیخ عطار بیت کر بخوانی باب ومامت را بنام *
نعمت حق بر تو میکردد حرام * مام مادر معناسنه در حکیم خاقانی بیت عطسهٔ اوآدم ست
عطسهٔ آدم مسیح * اینت خلف کز شرف عطسهٔ او بود باب * ثانی سزاوار معناسنه که باب
فلان یعنی لایق فلان دیمك اولور طالب آملی بیت دل پرآبله داری بپالك مژکان ناز
که این متاع تو باب کهنه فروشها نست باب باء فارسیله ده پدر معناسنه استعمال
اولنور حکیم سنایی بیت هرد ورادر جناب عشق طلب * پارسی باب دان وتازی آب
بابت فتح تاء مثناة ایله بمعنی سزاوار ولایق که بابت وباب دخی دیرلر مولانا عبد الباقی
هروی بیت یار چوکل در صفا عاشق بلبل نوا * خنده باوراسزا بابت من کریه است
باراب فتح راء مهمله ایله بمعنی فاراب بر واسع وعظیم ناحیه‌نك اسمیدر که ماوراء النهر
جیحونده واقع در حکیم سوزنی بیت نیست آن سرکد وی بارابیست * نه چوآن سرکد وست
در باراب باران شتاب صغنقلی یغمور یعنی شدت ووفرت ایله یغان یغمور
بانوکشست فتح کاف وشین معجمه وسکون سین مهمله ایله رستمك قزی اسمیدر حکیم

فردوسی بیت از آتش کسی کرد یا نوکشسب * ایا خواسته همچو آذرکشسب ﮒ بت فریب ﭺ مشهور ملکی دن بکرمی درد نجی کونی اسمیدر ﮒ بتکوب ﭺ سکون تاء مثناة وضم کاف ایله ریحال نوعندن قوزایچی وسود وبال ایله ایدرلر بونوع ریحالدر شمس فخری بیت بردشمن دراوشدر وز نیره وز غم * لوزینه در مذاقش بتکوب می نماید ﮒ بتیاب ﭺ سکون تا وفتح یای تحتانی ایله رنج وتعب ودرد ومحنت معناسنه میر نظمی بیت اکر قانع نباشی روزیت هم * کشی بتیاب بسیار دردو عالم ﮒ بدرشب ﭺ سکون دال وراء مهملتین ایله آیک اون دردنجی کیجه سی که تمام ماه بدر اولور اصلنده شب بدر ایدی علم اولیجق مضاف الیه تقدیم اولندی قاعده فرس اوزره میر نظمی بیت خیال عارض ان ماه یارب * کندکی خانه دل را بدرشب ﮒ براب ﭺ سکون راء مهمله ایله ده وکسریله ده جائز در صو باصرمز روغات وبوستان شاعر بیت روان شد آنچنان سیل سرشکم * جهان بوده براب از جوی اشکم ﮒ برغاب ﭺ سکون راء مهمله وفتح غین معجمه ایله صوبندی معناسنه کذا فی شرح السامی فی الاسامی حلیمی زاء معجمه ایله روایت ایلشدر اما اصحی راء مهمله ایله در مجمع الفرسده صو جمع اولدوغی یردر ﮒ بسارو ﭺ فتح سین وضم راء مهملتین وواو معروفله بمعنی خوشه چینی یعنی تارلا و بوستانک محصولندن صکره باشق ایتمک ﮒ بط شراب ﭺ کاندر درکه باده فروشلر آنکله شراب اولچرلر دوکرلر وباده یه مخصوص اولان ظروف خواجه حافظ بیت صفیر مرغ برآمد بط شراب کجاست * فغان فتاد به بلبل نقاب کل که کشید ﮒ بناسیب ﭺ فتح نون وکسر سین وسکون یای تحتانیله ساقز اغاجنک یمشی که بمشک دخی دیرلر عربیده حبة الخضرا دیرلر وترکیسنی نعمة الله بنوش واباش مندریس وحلیمی چویته دیو یازمشلر اما بزم بیلدیکمز منه کوشدر ﮒ بنداب ﭺ سکون نون ودال مهمله ایله جزیره معناسنه کذا نجوست دخی دیرلر ومتصل معناسنه ده کلدوکی رسیله نظردر ﮒ مع التاء * بابات ﭺ فتح باء موحده ایله مسعود ومبارک ونیکبخت دیمکدر ابوالمعانی بیت دوش در بزم آمد چنبر بدست آن مست ناز * طالع بختم مکر مقرون بابات باشد ست ﮒ بابت ﭺ فتح باء موحده ایله لایق وسزاوار معناسنه که بابت اودیرلر انک لایقی دیمک اولور خواجه سلمان بیت آنچه کرد اسکندر اندر باب سد مملکت * بابت آن ثانی جم باره بغداد کرد * ابوالمعانی بیت در دلم فکر وصال ومقتضای عشق غم * هرکسی با قدر خود را بابت خود میشود ﮒ باد بدست ﭺ بیحاصل وتهی دست دیمکدن کنایه در ابن یمین * قطعه * تکیه بر چار چیز می نکنی * که شوی زان امید باد بدست * بر وفای زن وتعصب عام * خونی امرد وتواضع مست ﮒ باد بروت ﭺ بسکون دال وضم باء موحده وزاء مهملتین ایله بد اخلاق وبد طینت اولان معجب ومتکبرلر حقنده ایراد ایدرلر وسوز درکه معنای ترکیبی بیغنه قواره یعنی ضرطه دیمک اولور زیرا بروت ضم با ورا ایله بیق در باد معلوم میر نظمی بیت بمردمان نکنند زندکانی باد بروت * فلاع بکون خصیه سان دهد برو تش باد ﮒ باد دست ﭺ یعنی مسرف ومتلف النه کیرن مال دنیایی خرج وتلف ایدنه دیرلر شاعر بیت از بری نایدت بهم دست چنار باد دست * بسکه بر نقد

بر نقدی لطافت ساخت ابر دُر فشان ﴿ بادفت ﴾ سکون دال مهمله وفتح فا ایله براغاجدر
روزکاراسدیجه اندن رایحهٔ طیبه ظاهر اولور حکیم اسدی بیت پر از کوه و بیشه جزیری
فراخ * جزیری همه عود و بادفت شاخ ﴿ بازخواست ﴾ سکون زاء معجمه وخا وواو معدوله
ایله روز محشر معناسنه اعمالِ ناسدن سؤال وحساب طلب اولنمغین کیر واستمك معناسنه
خواجه حافظ بیت ترسم که صرفهٔ نبرد روز بازخواست * نان حلال شیخ زآب حرام ما
﴿ بازداشت ﴾ سکون زا وفتح دال مهمله وسکون شین معجمه ایله کیرو طوتمق ومنع ایتمك
وحمایه ایتمك وصاقلمق معنالرینه استعمال اولنور ابوالمعانی بیت فلك که نعمت دنیا
مرا کند باز داشت * زهر طرف چو مرا باز داشت معتادش ﴿ باشت ﴾ سکون شین معجمه
ایله اول اوزون دیرکلردرکه اوزرینه سقف خانه ایدرلر آکا تیر وشاه تیر وفرسب دخی
دیرلر شیخ نظامی بیت بی پایه ترا و سقف بی باشت * با عقل نمیتوان نکه داشت
﴿ بالست ﴾ فتح لام وسکون سین مهمله ایله بمعنی دوشیزه یعنی بکر قیز حضرت مولانا
قدس سره بیت کیست که از دمدمهٔ روح قدس * حامله چون مریم بالست نیست
﴿ بالشت ﴾ کسر لام وسکون شین معجمه ایله بمعنی بالش یصدق معناسنه شیخ عمادالدین
رباعیه * در چشم محققان چه زیبا وچه زشت * بسر منزل عاشقان چه دوزخ چه
بهشت * پوشیدن بیدلان چه اطلس چه پلاس * زیر سر عاشقان چه بالشت وچه
خشت ﴿ بایست ﴾ کسر یای تحتانی وسکون سین مهمله ایله حاجت یعنی کرك دیمکدر واسم
مصدردر اولور ابوالمثل بیت کفت من پاسخ تو باز دهم * آنچه بایست بست سازدهم
فعل ماضی دخی اولور کرك ایدی معناسنه حاتم کاشی بیت یار زنجید زبد مستیٔ دوشت
حاتم * باده بایست باندازه خوری زور نبود ﴿ بت ﴾ بوزن لت آهاردرکه جلاهلر بزه وقماشه
سورلر وکاغدلره سوردکلری آهاره دخی دیرلر شمس فخری بیت جمال دینی ودین انکه
در زمان مصاف * دهد بخون عدو تاروپود اورابت * ودخی هرنه که آهار کبی سوریلور اوله
میر عماره بیت ریشی چکونه ریشی چون مالهٔ بتالود * کویی که دوش تا روز بر ریش
کوه پالود * وبعض فرهنکلرده بمعنی چلاه خانه فرهنك حسینی وفایی ده برنج پخته معناسنه
مسطوردر ﴿ بتکوب ﴾ سکون تاء مثناة وضم کاف ایله بمعنی بتکوب مرقومکه بر نوع ریجالدر
﴿ بخت ﴾ درت معنایه کلور اول معروف طالع سعد معناسنه شاعر بیت طالع و بخت
مرا هیچ منجم نشناخت * یارب از مادر کیتی بچه طالع زادم * ثانی دولت وعزت معناسنه
شاعر * مصرع * بخت پاینده خدایا ر وسعادت باقی * ثالث پدر پدرکه عربیده جد
وفارسیده نیا دخی دیرلر بیت پدر چون بخت خود بد مرد عاقل * نبوده همچو من از خویش
غافل * ابوالمعانی بیت چو تاج وتخت او میراث بخت است * سرافراز شهان این بخت
وتخت است * رابع عمود که کرزده دیرلر اول زمانده انکله جنك ایدرلر ایدی شاعر
بیت کرفته بخت را باقوت دست * حواله کرده بود آن پیل سرمست ﴿ بخست ﴾ فتح
خاء معجمه وسکون سین مهمله ایله اوج معنایه در اول اویقوده بوغازدن یاخود ککزدن ظاهر
اولان صدا ترکیده خورلدی دیرلر ثانی ینه اویورکن آغز یا صمق که عربیده کابوس دیرلر

ثالث بر جانوردر جگرکه یه بکزر کذا فی فرهنك جهانکیری بدپشت سکون دال مهمله وشین معجمه وضم باء فارسیله بدخوی آت وقاطرکه ایراوردر مزوبند مزاوله میرنظمی بیت سخت بدپشت توسن کردون * زیرجاهل شود همیشه زبون بدروشت سکون دال وواووشین معجمه وضم راء مهمله ایله اسلام ایله کفار میاننده اولان سنور وسرحدکه عربیده ثغور دینلور بدکاربدرود نی امید معناسنه ده رسیده نظردر برات حکم پادشاهی معناسنه تنکم بوبیتدن فهم اولنور بیت هرکس بقدر خویش کرفتار محنتست * کس را بداده اند برات مسلمی * طالب آملی * مصرع * ما و ابرات نشأهٔ افیون داده اند برغست سکون را وسین مهملتین وغین معجمه ایله تحفة الاحبابده ومعیار جمالیده چارپا حیوان یدوکی اوت معناسنه شمس فخری بیت بر ای دشمنان کاو طبعش * زشحم حنظل آرد دهر برغست * فرهنك حسینی فانی ده تره بهاریدرکه طعمی تیزدر تازه سن بشورب یرلر قوریدقده حیواناته یدررلر وفرهنك جهانکیریده کیاه خودروی که مزروعات اراسنده وارمق کنارنده بتر بعض روستاییلر طعامه قورلر اکا پژند وجه دخی دیرلر حکیم سوزنی بیت برین قرانی کرسوزنی نه شاعر * خدای داند تاچند خاید برغست * وبر معناسی دخی اینجه ارقلردرکه زراعتی چقلوغی یردن اکنلر اراسنه آقیدررلر خسروانی بیت وکر شراب نبودی وحاجتی بودی * زنوك هرمژهٔ راندمی دوصد برغست * بعض نسخه ده صو اوزرنده بیتشل نسنه که یوصون دیرلر واختیارات بدیعیده برغست کیاهیست بتازی قثا بری وعملول کلول نیز کویند مسطوردر برکاشت سکون راء مهمله وشین معجمه وفتح کاف ایله فعل ماضیدر دوندردی معناسنه مصدری برکاشتن کلور برکشتن دخی دینلور حکیم اسدی بیت چوکویند از جنك برکاشت پشت * ازان به که کویند دشمن بکشت * بو معنایه حکیم فردوسی بیت عنانرا به پیچید وبرکاشت اسب پیامبکرد ار آذر کشسب برکست سکون را وسین مهملتین وفتح کاف عجمیله بمعنی معاذالله ومبادا حکیم فردوسی * مثنوی * فرستاد پاسخ بشیروی باز * که ای تاجور شاه کردون فراز * سخنها که کفتی تو برکست باد * دل وجان بدکیش مرکسنت باد * شمس فخری بیت کسی چون او بود درملك هیهات * شهی چون او بود برتخت برکست * برکشت سکون را وشین معجمه وضم کاف فارسیله بر نوع اوتدر صاچکبی بربرینه طولاشوب اوزانور برنجاست فتح را وجیم وسین مهملتین وسکون نونله نسخهٔ میرزا ابراهیمده ادویه نوعندن بر اوتدرکه بوی مادران وبانجاست دخی دیرلر بعض نسخه ده برنجاست وبرنجاسف دخی واقع اولمشدر برهخت سکون راء مهمله وخاء معجمه وفتح هاایله صیغهٔ ماضیدر ادب ایلدی وتعلیم ایتدی معناسنه مصدری برهختن کلور شمس فخری بیت بسان هندوان ترك فلك را * بچوب کین بمالید وبرهخت بسادست فتح سین اول ودال مهملتین وسکون سین ثانیله بیع وشراده واخذ واعطاده وعده معناسنه مثلا بسادست دادیعنی وعده داد ابوشکور بیت ستد وداد مکن هرکز جز دستادست * که بسادست خلاف آرد وصحبت ببرد * دستا دست دیمك نقد دیمکدر بست سکون سین مهمله ایله

ایله ربط معناسنه اولان بستن لفظندن صیغهٔ ماضیدر باغلدی معناسنه و دخی دستارکه باشه صاریلور عمامه معناسنه میرنظمی بیت بنکری آن لئیم بد فرجام * بر سرش بست کنبد حمام ﮒ بشت ﭺ سکون شین معجمه ایله یعنی بست مرقوم ﮒ بکسمات ﭺ سکون کاف وفتح سین مهمله ومیمله بر نوع اتمکدر مربع کسلمش وقوریمش مسافرلر را وبحرا سفر ایتدکلرده کوتوروب آزق ایدرلر بسحاق اطعمه بیت توز بکسمات وحلوا بجمازه بتد محل * که بدین بجازه بتوان سفر جاز کرده ﮒ بالفخت ﭺ سکون لام وخاء معجمه وفتح فایله ایکی معنایه در اول جمع ایلدی کارجهئ ایله وثانی کسب ایلدی معناسنه در مصدری الفختن کلور استاد رودکی بیت نخود خور وخورده بجا نبود پشیمان * هرکه بداده نخورد از انچه که بالفخت ﮒ بهشت ﭺ کسرها وسکون شین معجمه ایله ایکی معنایه در اول جنت کبی اسمدر ثانی فعل ماضیدر قودی معناسنه بو ایکی معنا سنده دخی کسر بایله ده جائزدر خواجه حافظ ایکی معنایه ترتیب اوزره بیت نه من از خانهٔ تقوی بدر افتادم بس * پدرم نیز بهشت ابد از دست بهشت ﮒ بیاغاشت ﭺ فتح یای تحتانی وغین وسکون شین معجمتین ایله یعنی بسرشت ونمناك کرد آغشتن لفظندن فعل ماضیدر یوغوردی واصلتدی دیمك اولور صو ایله اولسون وقان ایله وغیری ایله اولسون مظفر هروی بیت شهنشهی که چو برداشت روز کین خنجر * بخون خصم بیاغاشت خاك را یکسر ﮒ مع الجیم * باج ﭺ اوچ معنایه کلور اول فرهنك جهانکیریده اول مال واثواب وزروسیمه دیرلر که ذی قوت پادشاهه کندودن ادنی پادشاهلر وبکار ومملکت ضابطلری ویرلر حکیم فردوسی بیت سلیح وهیونان واثواب باج * بایران فرستاد با تخت عاج * ثانی باج معروف که باجدارلر آینده ورونده یوکلرندن آلورلر حکیم خاقانی بیت غم زاب باج نفس میکیرد * لب بفریاد نفس زان چکنم * ومجمع الفرس ده خراج معناسنه درکه بارشو سار دخی دیرلر شمس فخری بیت چو دشمن خرروستایی برد * ملك باج وده یك چرا میخورد * ثالث یعنی خاموشی اول خاموشلقدرکه مغان یعنی آتش پرستان بدنلرین یودقده ویمك یدکده اصلا تکلم ایتمزلر شیخ نظامی * مثنوی * بدان وقتی که خسرو دستکه داشت * رسوم باج برسم رانکه داشت چو آمد وقت خواند زیٔ عالم * زموبد خواست رسم باج وبرسم ﮒ بادپیچ ﭺ سکون دال مهمله وکسر باء فارسی ویاء ساکنه ایله ایام عید ونوروزلرده ایتدکاری صالنجق که صبیان وزنان اوتوروب صالنورلر شمس فخری بیت امن وعدل واستقامت درهوای ملك تو * میخرامد باد چون بازی کنان بر بادپیچ * اهل هرات کاز واهل کرمان کوچه وکواچو واهل اصفهان خنجیل وچنجولی واهل شیراز بادپیچ دیرلر بو معنایه ابو المثل بیت چو هندوانی برباد پیچ بازی کر * زتاك خوشه فروهشته وزباد توان * ادات الفضلاده بازپیچ وازپیچ واقع اولمشدر ﮒ بادروج ﭺ سکون دال وضم راء مهملتین وواو معروفله بیان بالی عربیده عرق السوس دیدکلری کوکدر قینادوب صوین ایچرلر سعال ه غایت نافعدر ﮒ بادسنج ﭺ سکون دال ونون وفتح سین مهملتین ایله ایکی معنایه در اول خام طمع وامید محال ثانی معجب ومتکبر آدمه دیرلر مثال اول میرنظمی بیت بو دیکی هرزه

كروباد شبخ * بُرده بىلى دَرطلب كنج رنج ل بادنج ع سكون دال مهمله ونون وفتح كاف
فارسيله قولنج علتى كه طب كتابلرنده هى الريح التى يكون منها الحدب عبارتيله مذكوردر ل بادنج ع
كسردال مهمله وسكون نونله نارجيل دركه محلنده ذكر اولنور انشاء الله تعالى ل بادهلج ع
سكون دال مهمله ولام وكسرهايله بادكيركه عربيده باد هنج ديرلر ابو المعانى بيت چون صبا
كرده كند بر كاكل عنبر فشان * آمده در بادهلج وداده از بويش نشان ل باراج ع فتح راء
مهمله ايله ابه ديدكلرى عورت كه اوغلان طوغردوب كوبكن كسر قابله ومامى پيشكار
وآورده دخى ديرلر ل بارج ع فتح راء مهمله ايله بمعنى سكنكوركه ايت اوزميدر عربيده
عنب الثعلب ديرلر كذا فى فرهنك جهانكيرى ل بارسنج ع سكون را ونون وفتح سين مهملتين
ايله ايكى معنايه در اول وزان يعنى يوك طارتيجى معناى تركيبى اقتضاسنجه ثانى ترازو
كفه سنك خفيف طرفنه تعليق ايتدكلرى سنك پاره كه پار سنك دخى ديرلر ابو المعانى
در صفت ثقيلى بيت شود همسنك الوند كر بسنجى * بميزان فلك را بارسنجى ل بازپيج ع
سكون زاء معجمه وكسر باء فارسيله برقاج بونجقى برابيلكه طاقوب اطفالك بشيكنه
اصارلر عربيده دوداة ديرلر شهيدى قمى بيت چى مهد اطفال حادث سزد * كه عقد
ثريا شود بازپيج * شرح السامى فى الاسامىده * بازپيج هى خشبات يضم بعضها الى بعض
ويوضع عليها شئ اما من خشب اوغيره من اللباس ليكون للصبى بمنزلة المهد * مسطوردر
يعنى اطفال ايچون بشاك كبى ايتدكلرى صالنجق كه طفلى ايچنه ياتروب صاللرلر ل بازيچ ع
كسر زاء معجمه وسكون ياى تحتانيله ايكى معنايه در اول كيچه دن برمقدار معنا سنه كه
پاريزه دخى ديرلر ثانى اطفال اوينامق ايچون بشيكنه آصدقلرى بونجق كه بازپيج دخى
ديرلر استاد لبيبى بيت آيدز باغ بى سرود بازيچ * دست بكراغه برآردوزپچ ل باسيچ ع
كسر سين مهمله وسكون ياى تحتانيله قرلغوج كه پرستو دخى ديرلر مير نظمى بيت چو
كردست خيل زمستان كذار * بباسيچ آمد پيام بهار ل باغنج وباغنج ع كلاهما بفتح
الغين المعجمه انكور نيم رسيده تمام پشمامش اوزم ابو المعانى بيت چونيك وبد همه از همنشين
بياموزد * شود برفته سيه هم چو يكدكر باغنج ل بتنج ع فتح تاء مثناة وسكون نونله
بمعنى افشردن يعنى صقمق ياء مكسوره ايله ده مرويدر ل بج ع بوزن كج اندرون دهان يعنى
آورداچى شمس فخرى بيت بى مدحت توهركه دهانرا بكشايد * دندانش كند چرخ
برون يك بيك از بج * كذا فى تحفة الاحباب اما كتاب السامى فى الاسامىده بمعنى كوشت
ووى يعنى يوزك اتى وطوداغه يقين يرده اولان ات معناسنه وفرهنك جهانكيريده پالايش
اب وشراب يعنى طرفدن صزندى اولمق كه عربيده ترشح ديرلر وزها بله دينلور ل بخجج ع
سكون خاء معجمه وفتح جيم اول ايله واقعه منام يعنى رؤيا ابو المعانى بيت نشد چو
حسن جمالش مشاهده ممكن * كند مساعده بختم مكركه در بخجج ل بدرج ع سكون دال
وضم راء مهملتين ايله بستان افروز ديدكلرى چيچكدركه عن قريب ذكر اولنور انشاء الله
تعالى ل برج ع سكون راء مهمله ايله اوقلغى كه آنكله يوفقه اچارلر ل برخاج ع سكون
راء مهمله وفتح خاء معجمه ايله اغرشق كه بادريسه دخى ديرلر ل برخج ع سكون راء مهمله

مهمله وفتح خاء معجمه ایله زشت وکریه معناسنه که فرخج دخی دیرلر ابو المعانی بیت بجشم
طالبان پر زیب وزینت * زن دنیا نماید روی برخج ﴿ برفنج ﴾ برفتح سکون راء مهمله ونون
وفتح فایله صعب ودشوار یول میر نظمی هروی بیت در راه عشق مرو بشیوه * برفنج
بلاست آن کریوه ﴿ برکنج ﴾ وبرکینج ﴿ کلاهما بسکون الراء المهمله والنون وفتح الکاف
الفارسی حلوای سفیدکه برنوع بیاض حلوادر ابو المعانی بیت شدم در خواب پهلوهم
مکیدم لعل شیرینش * زهی برکنج بی منت زهی پالوده ارزان ﴿ برنج ﴾ فتح راء مهمله
وسکون نونله اعمی ویا خودکوزلری معلول اولان کمسنه‌یه دیرلرکه الیله دیوار طوتارق
کیده ﴿ بروج ﴾ سکون راء مهمله وفتح واو ایله اعظم بلاد هنددن بر شهر عظیم اسمیدر
کذا فی مجمع الفرس ﴿ برهانج ﴾ سکون راء مهمله وفتح ها ونونله مجمع الفرسده خشتک که
قفتان وکوملک قولتوغنه دیکرلر سونج وسونجه دخی دیرلر کذا فی کتب المعتبره ﴿ برژج ﴾
ضم زاء فارسیله فرهنگ میرزا ابراهیمده بمعنی پیدا کردن چیزی بو معنایه ابو المعانی بیت
از روز ازل بود چنان عشق تو محکم * در جان ودلم غمزه کنون کشته برژج ﴿ برژوج ﴾
ضم زاء فارسی و واو معروفله برژج مرقوم معناسنه‌در کذا فی شرفنامه ﴿ بساج ﴾ فتح
سین مهمله ایله فتنه وفساد معناسنه میر نظمی بیت که یافت آنچنان شور وغوغا
رواج * در اقلیم دل کرده چشمش بساج ﴿ بسانج ﴾ فتح سین مهمله وکسر نون ایله
براوندر هزار پا هیأتنده قبوغی اوزرنده دوکملر اولور قرلدقده ایچی صارودر کذا فی
فرهنگ جهانکیری ﴿ بستیناج ﴾ سکون سین مهمله وکسر تاء مثناة بعده یای ساکنه
ونون مفتوحه ایله خلال اوتی ترکیده قلر دیرلر کسر قافله وعربیده خلطان دیرلر کسر خایله
﴿ بشکنج ﴾ سکون شین معجمه ونون وفتح کافله بمعنی ساعد دست یعنی بیلک اما بعض
فرهنکلرده بمعنی دست چپ یعنی صول ال ﴿ بشنج ﴾ فتح شین معجمه وسکون نونله ایکی
معنایه‌در اول طراوت رخسار ولطافت روی معناسنه ثانی جلاء آلتلرندن اوکردیدکلری
تسنه‌در ﴿ بفنج ﴾ سکون فا ونون وفتح تاء مثناة ایله بر نوع قزل پیلاندر چندان موذی
ومضر دکلدر شمس فخری بیت دعای مدح اورا ورد خود ساز * که افعی با تو کم باشد
زبفنج ﴿ بلفرخج ﴾ سکون لام وخاء معجمه وفتح فا وراء مهمله ایله زشت وپلیدکه پلشت دخی
دیرلر وبعض فرهنکده چپل ومردار نسنه‌دن حاصل اولمشه‌ده دیرلر استاد لبیبی بیت
ای بلفرخج ساده همیدون همه فرخج * نامت فرخج وکنیت ملعون بلفرخج ﴿ بلنج ﴾
فتح لام وسکون نونله اندازه وبر نسنه‌نک مقداری دیمک اولور کذا فی شرفنامه ﴿ بنارنج ﴾
فتح نون اول وراء مهمله وسکون نون ثانیله بمعنی شبان یعنی چوبان ﴿ بنانج ﴾ فتح نونین
ایله قومه عورت یعنی بر آدمک ایکی عورتی اوله بربرینه بنانج دیرلر عربیده ضره دیرلر
شمس فخری بیت بقا نسازد باخصم شیخ ابو اسحق * بدان صفت که نسازد بنانج
پیش بنانج * حکیم سوزنی بیت بوده پیش بده ساله بنانج زن من * که خدای جلب
خویش ومرا کدبانو ﴿ مع الجیم الفارسی * بازیچ ﴾ کسر زاء معجمه وسکون یای تحتانی
ونونله اطفال ایچون اغاجه ایپ بغلیوب ایتدکلری صالنجق که بادیچ وبازنج وبازیچ

ووازبنج دخی دیرلر زبان مجحواییله چملول وعربیده اورجوجه دیرلر ابوالمثل * مصرع * چوزنکبانی که بریا زبنج بازبکر * ودخی اورك وهلو وهلوچین دخی دیرلر ﯽ باتوچ ع ضم نون وواو معروفله بمعنی بازبنج مرقوم قرالاوی بیت طارمی ازسرای تست فلك * منطقه ریسمان بانوچ است ﯽ بخچ ع سکون خاء معجمه ایله اوج معنایه در اول اورمق ایله یاصیلنمش نسنه یه دیرلر شمس فخری بیت اکر بو سر مرد زد در نبرد * سروقامتش برزمین بخچ کرد * ثانی حصراولوب صقلش نسنه ثالث زاج سیاه ﯽ بخیج ع کسر خاء معجمه وسکون یای تحتانیله بخچ مرقوم معناسنه شمس فخری بیت روز پیکار شیخ ابواسحق * مغز دشمن بکرز بخیج شود ﯽ بلیچ ع کسر دال مهمله وسکون یای تحتانیله هلیلج دیدکلری دارویه دیرلر ﯽ برخچ ع سکون راو فتح خاء معجمه ایله بمعنی فرخج یعنی زشت وکریه ﯽ برخفج و برخفنج ع کلاهما بسکون الراء المهملتین وفتح الخاء بمعنی کرانی وثقلی خواب یعنی اویقوده اغر باصمق عربیده کابوس دیرلر سببی بودرکه عروق شریانده جریان دملك وقوفندن عارض اولور برحالتدر بعض خیالات کوریلور شمس فخری بیت چنان درخواب شد ظلم از نهیبش * که پنداری ورا بکرفت برخفج * بو معنایه اغاجی دیشه ده بیت بوصال تو من ایمن بدم از مکر جهان * تا فراق آمد وبکرفت چو برخفج مرا * ﯽ برفخج ع خاء معجمه دن مقدم فایله ده کابوس معناسنه مرویدر ﯽ بسیج ع کسر سین مهمله وسکون یای تحتانیله درت معنایه در اول تدارك مهمات معناسنه شیخ سعدی بیت بسیج سفر کردم اندر نفس * بیابان کرفتم چو مرغ ازقفس * بو معنایه شمس فخری بیت بخیل وعدهٔ لشکر چه حاجتست اورا * که ملك کیریٔ اورا خدای کرد بسیج * ثانی بمعنی ساخته وپرداخته وآماده شده حکیم فردوسی بیت نیامد درنك اندرین کار هیچ * بجا آمد آسانی اندر بسیج * ثالث ساختن لفظندن صیغهٔ امر اولور بساز معناسنه حکیم فردوسی بیت بدو کفت روز میندیش هیچ * اکر هوشیاری و رفتن بسیج * رابع معنای مزبورده اسم فاعل اولور سازکار کننده معناسنه شیخ نظامی بیت ترازوی کردون کردش بسیج * نماند ونماند بسنجیده هیچ ﯽ بفچ ع سکون فایله سوبلرکن اغزدن توکرك صاچلمق شمس فخری بیت بتك میرفت وخون از دیده میریخت * چنان آب از دهان وقت سخن بفچ ﯽ بلاچ ع فتح لامله حصیر اینتدکاری اوتکه وخ ولخ دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ﯽ بلخج ع سکون لام وفتح خاء معجمه ایله زاج سیاه که بز وجامه بویارلر ﯽ بلوچ ع ضم لام وواو معروفله برقوم حرامی اسمیدر مرور ایامه کثرت استعمالله مطلق حرامی نامیدر ﯽ بوچ ع سکون واو ایله بمعنی کروفر وخود نمایی که بوش دخی دیرلر پیر هرات خواجه عبدالله انصاری قدس سره طبقات نام کتابنده بیوررکه * جنید متمکن بود واو رابوچ وبوش نبوده ﯽ مع الخاء المعجمه * باخ ع بوزن کاخ درت معنایه کلور اول بمعنی زیبایی وحسن جمال ابوالمعانی بیت نکردی چرا عاشقان دل فراخ * خدا آفریده ترا حسن وباخ * ثانی سیم وزر نا سره یعنی قلب اقچه والتون وله بیت سرشکم مکر بوده است کیمیار * قبولش نکرد ند چون نقره باخ * ثالث ایلچی وقاصد معناسنه میو

میر نظمی بیت نشسته شه آن عز و دولت بکاخ * در آندم بخدمت رسید سه باخ * رابع بمعنی دون همتی قریع الدهر * مصرع * همه را همت باخ و همه در راه بساخ *
فی بخ فی اوج معنایه در اول کوزده اولان چرك که چپق دیرلر شمس فخری بیت ز بسکه
خون رود از چشم خصم شاه جهان * همیشه بر مژه اش خشك چون بسودن بخ *
ثانی شطرنج ثالث زهی دیمکدر تحسین معنا سنه کاهی مکرر استعمال ایدوب فی بخ بخ فی
دیرلر تحسین ایچون زهی زهی نیکا نیکا معناسنه استاد نظملرنده چوق واقع اولور مولانا
نظیری نیشابوری بیت بخ بخ ای دین محمد کز کمال رفعتش * استوار اجماع ابرار واجلا
ساخته فی برچخ فی سکون راء مهمله وفتح جیم فارسیله کوچك نیزه اکثر هندوستان خلقی
قوللنور برچه دخی دیرلر حکیم خاقانی بیت از خنجر دودویه سه کشور کرفتنش * وز برچخ
سه پایه دو سلطان شکستنش فی برخ فی سکون راء مهمله ایله بش معنایه در اول بر مقدار
یعنی بر جمعدن بر مقداری هر نه اولورسه ترکیده بر زدیدکاری معنایه شاعر بیت برخی
از عمر کرامی صرف کرد * تا ز باغ آرزو بشکفت ورد * ثانی فرهنك جهانکیریده برق
معناسنه مرویدر ثالث چقور یرکه یغمور دن وسیلدن صو ایرکلش اوله که تاراب دخی دیرلر
رابع ادات الفضلاده بمعنی ماهی مسطوردر خامس نسخهٔ نعمة الله ده بمعنی خانهٔ سفلی منقولدر
وضم بایله شبنم معناسنه در فی بساخ فی فتح سین مهمله ایله بمعنی فتنه وفساد قریع الدهر
بیت همه را همت باخ وهمه در راه بساخ * همه را کون فراخ وهمه را روزی تنك فی بلخ فی
سکون لامله ایکی معنایه در اول آوانهٔ شراب وآلات بزم یعنی صراحی وساغر وغیرهما
حکیم سوزنی بیت بهای یاسمن و جکری فرست امروز * که دوستیم دو بلخ شراب داد انواز
ثانی ماوراء النهرده واقع بر شهر معظم ومشهوردر علما وفضلا ومشایخی چوق اولدوغندن
قبة الاسلام دیرلر نهر جیحون ایکی فرسخ مقداری قریب محلدن جاری اولور برامکه اول
شهردندر فی بیدخ فی سکون یای تحتانی وفتح دال مهمله ایله اسب تند وجنك آور میر
نظمی بیت همه نیزه داران وبیدخ سوار * بجان جنکجو شیر وبه شکار فی مع الدال المهمله
فی باد فی اون بر معنایه کلور اول عناصر اربعه دن هوانك آدیدر که معلوم ومعروفدر ثانی
فرهنك جهانکیریده بر فرشته اسمیدر که ترویج اوزرینه موکل در روز بادك تدبیر امور ومصالحی
اکا متعلقدر ثالث هر ماه شمسینك یکرمی ایکنجی کونی اسمیدر اول کونده آته سوار اولمق
ویکی اثواب کیمك وبچمك واحبا ودوستان زیارت ایتمك مناسبدر زرادشت بهرام بیت
فلك داد هر آب اورا بباد * بهنکام آبانمه ور وز باد * استاد رافعی بیت همیشه تا بود
از پیش رس مهر وسروش * چنانکه از پس بهرام رام باشد و باد * رابع بمعنی نابود جوهری
دیمشدر بیت روز وصالم باد شد بیت فراق آباد شد * داد تم بیداد شد کشته خرابم کار
ازان * خامس سخن معناسندن کنایه در حکیم سنایی بیت تو داده شعاری بمن ویافته شعری
این یافته جاویدی وآن داده فنایی * من لفج پراز باد ازین کوی بدان کوی * وز خلعت تو
نزد همه شکر سرایی * سادس آه دیمکدر حکیم سنایی بیت بر رمکر بلا بیستادی * بر کشیدی
ز درد دل بادی * بادی کشیدن یعنی آهی کشیدن سابع تند ونیز معناسنه حکیم اسدی بیت

بكفت این وبس یور کین بادکرد * سه بکدست زی کرز پولاد کرد * ثامن بمعنی مدح
وثنا وتعریف حکیم قطران ارموی بیت کرکند بلبل بالحان درمر او را یاد چیست * باد اصل
او خدای عرش درقرآن کند * تاسع نام کنج کیخسروکه خزینه سبعه سندن برخزینه در باد
آورد دخی دیرلر تفصیلی کنج بادآورد ذیلنده ذکر اولنور عاشر نخوت وکبر وخودبینی
معناسنه حضرت مولانا قدس سره بیت هفت اختر بی آبرا کزخاکیان خون میخورند *
هم آب برآتش زنم هم پادشاهان بشکنم * حادی عشر باد الفظندن مختصردر اولسون
معناسنه طالب آملی بیت جبین بخت مرا خاکروب هردرکاه * زمانه ساخت که روی
زمانه باد سیاه ل باداباد ع هرنه اولورسه اولسون دیمکدر ماببینده اولان الف مقابله
ومساوات ایچوندر شاعر بیت هرچه باداباد حرفی چند میکویم بتو * غا بنش زین وصل
ناچسبان مرا مهجوردار ل بادآوردر ع درت معنایه در اول ترکیده چاقردکنی دیدکاری که
فصل حریفده اولور هوا اسدکجه یردن قوپوب روزکار اوکنه دوشوب کیدر عربیده
شوكة البیضا دیرلر ثانی خسرو پرویزك یدی خزینه سندن برخزینه نك آدیدر کنج بادآورده
دیرلر تفصیلی کنج بادآورد ذیلنده ذکر اولنور واستعاره طریقیله باد هوادن بلاسعی وتعب
حاصل اولان ماله دیرلر بوایکی معنایه استاد منجیك بیت کر بکرد کنج بادآورد کردم فی المثل
آن زبخت خار بادآورد کردد در زمان * مثال معنی ثانی عماد فقیه بیت ریزی از دردل
تو با شد درد * خاك برروی کنج بادآورد * ثالث واسط نام شهر قربنده برموضع
اسمیدر رابع موسقیده برنوانك آدیدرکه کنج بادآورد دخی دیرلر ل بادبرود ع سکون
دال وراء مهملتین وضم باء موحده ایله بادبروت مرقوم معناسنه که معجب ومتکبر دیمکدر
ل باذغد وبادغند ع کلاهما بسکون الدال المهمله وفتح الغین المعجمه بادکیر وخانه
تابستانی شاعر بیت از آتش حرص وحسد ای خاکسار ابکند * بربادادی خویش را
پیوسته همچو بادغند ل بادغرد ع سکون دال وراء مهملتین وفتح غین معجمه ایله خانه
تابستانی وبادکیر یازه مخصوص اولان او ولایت عجمده یاز اولرنده دیاررومده اولان بادکیر
کبی دکلدر بردیواری تمام کرایدوب سقفنه بادکیر قورلر کذا فی الصحاح ومجمع الفرس بومعنایه
ابوشکور بیت خوش آن جای کاشانه وبادغرد * بدو اندرون شادی ونوش خرد *
کاشانه قیش اوینه دیرلر ل بادکرد ع سکون دال وراء مهملتین وفتح کاف فارسیله
ترکیده قاصرغه وعربیده زوبعه دیرلر فتح زاء معجمه ایله میرنظمی بیت شده چشمها تیره کرد
از نبرد * که خیزد زپای سمند بادکرد ل بادکند ع سکون دال مهمله ونون وفتح کافله ترکیده
دبه دیرلر خصیه ده واقع برعلتدر ایچنه ماده اینوب شیشیرور استاد لطیفی بیت به پشتی
تودرخایه بادکند * بجا سازکارت شود زن به بند * بعض نسخه ده علت قولنج واقعدر
تعریفنده هو الذی انتفخت خصیته مسطوردر ل بادید ع کسر دال مهمله وسکون یای
تحتانیه ایله بمعنی بدید یعنی ظاهر ونمایان ل باربد ع سکون راء مهمله وضم باء موحده ایله
مطرب معناسنه در زعموما شمس فخری بیت ای شهنشاه جهان خسرو شیرین حرکات *
مجلس بزم ترا زهره کند باربدی * وخسرو پرویزك صاحب مخترع الحان برمشهور

مشهور مطربیدر خصوصا مزبور مطرب شیرازمضافاتندن چهرم نام قریه‌دندر علم موسیقیده فرید عصری ونادر دوران سرود ومسجع آنك اختراعیدر میرخسرو بیت کرش شیرین نخوانی باربد هست * وکرجان نیست یاری کالبد هست * حکیم ازرقی بیت بشاخهای مرغکان باغ پرست * بلحن باربدی برکشیده اند آهنك * خواجه حافظ بیت روان بزرکان زخود شاد کن * زپرویز وازباربد یاد کن ﴿ بارداد ﴾ سکون را وفتح دال مهملتین ایله اجازت ویرمك وحاجب معناسنه که دخول مجالس کباره یول ویردوکیچون تسمیه اولنمشدر مولانا جامی بیت توبارداده هرخسی من مردم ازغیرت بسی * یکباره میرد هرکسی بیچاره جامی بارها ﴿ بارود ﴾ ضم راء مهمله وواو معروفله کوهرچله وکوکرد وسکوت کومری ایله دوکوب آمیخته ایدوب طوب وتوفنك آتارلر ترکیده باروت دیرلر ﴿ بازخمید ﴾ سکون زا وفتح خاء معجمتین وکسر میمله برکسنه برشخصه طعن ایله یاخود توبیخ وسرزنشله اندن حکایت ایلدی معناسنه ابوالمعانی بیت باجنون عشق چون جوش وخروشم دیده اند * بازخمیدی کرده اند ازساده لوحیهای خویش ﴿ بازسفید ﴾ کسر زاء معجمه ایله بیاض چاقرطوغانکه ترکیده طوینغون دیرلر شاعر بیت بازسفید آفت طاوس وقاز چرخ کروبسته شود چشم باز * چرخ اسکفلی طوغاندر ﴿ بازوبند ﴾ معروف هیکل وحرزکه بعض ادعیه یازوب ایچنه قویوب قوله بغلارلر ﴿ باشد ﴾ فتح شین معجمه ایله تمنی وترجی معناسنه مثاله محتاج دکلدر ﴿ بالاد ﴾ فتح لامله اسب جنیب ترکیده یدك آت دیرلر شمس فخری بیت شهنشهی که کشد بخت درمواکب او * چونقره خنك سمند فلك دوصد بالاد ﴿ بالواد ﴾ سکون لام وفتح واو ایله ابابیل قوشیدر ﴿ بالود ﴾ ضم لام وواو معروفله عربیده نمو دیدکلری معنایه‌که بیومك وایری اولمق بالیدندن اسم مصدردر حضرت مولانا قدس سره بیت این نسب پیوسته اورا بوده است * کرشهنشاهان مه بالوده است ﴿ بالید ﴾ کسر لام وسکون یای تحتانی ایله نموکرد وافزود یعنی بیودی وآرتدی معناسنه رشید الدین وطواط درهزل بیت ایراندرمیان شلوارم * پیرهن پیرهن همی بالید ودخی چارقکه شم دخی دیرلر استاد رودکی بیت ازخرو بالید انجام رسیدم که همی موزهٔ چینی توخواهم واسب تازی ﴿ بامداد ﴾ سکون میم وفتح دال مهمله ایله صباح وقتی که صبح صادقدر اما مطلق صباح دیمکدر کاهی صبح کاذب صبح صادق مراد ایدینوب بامدادان دیرلر مثال اول حکیم اسدی بیت اختر سرسبز مکر بامداد * کفت زمین واکه سرت سبز باد ﴿ بامشاد ﴾ برمطرب اسمیدر که باربدکبی خنیاکرلکده بی مثل وبی نظیرایدی منوچهری بیت بلبل باغی بباغ دوش نوایی بزد * خوبتر ازباربد نیکتر ازبامشاد * ﴿ باورد ﴾ فتح واو وسکون راء مهمله ایله بیوردکبی برشهر اسمیدر وبرمبارز نامیدر ﴿ باید ﴾ بایستن لفظندن مضارعدر کرك معناسنه شیخ سعدی بیت چه‌می باید ازضعف حالم کریست * که کرمن ضعیفم پناهم قویست ﴿ بخجد ﴾ سکون خاء وفتح جیمله یعنی دیمر آهن یعنی دمور بوقی عربیده خبث الحدید دیرلر شمس فخری بیت کرآهنکران شکرجود توکوبند * بکوهر درون زره شود جمله بخجد ﴿ بخرد ﴾ کسر خاء معجمه وفتح راء مهمله ایله عاقل

ومدبر وصاحب رأی وتدبیردیمکدر استاد لطیفی بیت جو شد چارساله ورا از روز وشب
به بخرد سپردش برای ادب ﴿ بخساند ﴾ سکون خاء معجمه وفتح سین مهمله ونونله اسم
فاعلدر اریدر ودخی حرارتدن بوزیلور حضرت مولانا قدس سره بیت کفرکه کبریت
دوزخ اوست بس * بین که می بخساند او را این نفس ﴿ بخسید ﴾ سکون خاء معجمه
ویای تحتانی وکسر سین مهمله ایله فعل ماضیدر اریدی وبوزلدی ودخی بر نسنه قزمغله
بوزلدی وچین اولدی دیمکدر شمس فخری بیت مخالف ارچه که خود را چو سنك می پنداشت
ز تاب آتش تیغش چو موم شد بخسید ﴿ بد ﴾ مقابلی نیکدر یرامز معناسنه عربیده
ردی دیرلر بعض ترکیبلرده صفت ایدوب بد نژاد وبدزبان ومثل ذلك ودخی بر معناسی رکوی
نیمسوخته وزیاده کهنه وآشنمش وسورنمش نسنه لره دیرلر ﴿ بدپسند ﴾ یعنی مشکل
پسند هر نسنه یی بکنمز معناسنه استاد فرخی بیت سخنانش را بر دیده همی نقش کنند *
بدپسندان همه بصره وآن بغداد ﴿ بدرآید ﴾ فتح دال وسکون راء مهملتین ایله لفظ
مرکبدر حرف یا ودر ﴿ وآیدن که معناسی قپویه کلور وبر معناسی دخی طشره کلور وبر
معناسیله قادر اولور دیمکدر شیخ سعدی بیت ازدست وزبان که برآید * کز عهده
شکرش بدرآید ﴿ بدربلند ﴾ یعنی ماه تمام آیك تمام بدر اولماسندن عبارتدر ابو المعانی
بیت درشب تاریك هجران کلبه احزان ما * کی بود یا رب ضیا بخشا بدان بدربلند *
﴿ بدکند ﴾ سکون دال مهمله وفتح کاف ونون ساکنه ایله رشوت معناسنه شمس فخری
* قطعه * دختر ابکار من درمدح شاه * هست عذراپست بی شبهت غرید * تا به
بیند یکنظر رخسار شاه * روح قدسی جان به بدکند آورید ﴿ بدنژاد ﴾ بد اصل وبد
نهاد معناسنه حکیم فردوسی بیت بدوکفت بیژن که ای بد نژاد * که چون تو پرستارکس را
مباد ﴿ بدنهاد ﴾ یعنی بد خلقت نهاد اصل خلقت معناسنه در ﴿ بدید ﴾ کسر دال مهمله
ایله ظاهر وهویدا وآشکار حضرت مولانا قدس سره بیت چون درو آثار دوستی شد
بدید * کفت یکدم سرکذشت من شنید * چغتای لساننده بیلکورماك دیرلر میرعلیشیر
بیت انداق لطیفه ورتی کیم ایچسا جامی * بارورتی داقورسا غیغا تیکرو بیلکوروب
﴿ برآرد ﴾ سکون راء مهمله اولی وفتح ثانیه ایله بمعنی زیبد یعنی یراشور شمس فخری
بیت یقین تاج شاهی از وزین کیرد * حقیقت ورا تخت شاهی برآرد * وبر معناسی دخی
کتورر دیمکدر ﴿ برآزد ﴾ فتح راء مهمله وزاء معجمه ایله بمعنی زیبد خلاق المعانی بیت
می برآزد ترا که سیمبری * ترك شیرین زبان سیمبری ﴿ بربد ﴾ سکون راء مهمله وفتح باء موحده
ایله ایکی معنایه در اول نام ولایت نیمروزکه سیستان دیمکله مشهوردر ثانی مخفف باربددرکه
ذکری مرور ایلدی ﴿ بربلند ﴾ سکون راء مهمله وضم باء موحده ایله مکان رفیع وجای
عالی معناسنه ابو المعانی بیت بعقل وفکر نظرهم نمیرسد او را * رفیع مرتبه وبربلند جاهت را
﴿ بربند ﴾ سکون راء مهمله وفتح با ونون ساکنه ایله عورات سینه لرینه بغلدقلری اینجو
والتون ولعل وزمرد ایله دوزلمش نسنه نازرنك دخی دیرلر عربیده لبیب دیدکلری در
﴿ برد ﴾ بوزن سرد صحاحین وفرهنك جهانکیریده ومجمع الفرسده یولدن صاول دیمك

دیمك معناسنه مسطور در بو معنایه حکیم فردوسی بیت سپهبد برآشفت وکفت از نبرد
مرا چرخ کردان نکویدکه برد * حکیم انوری بیت مسرع حکم توصد بار فزون * چرخ را
کفته بود کرده برد ن بردابرد و بردبرد ع کلاهما بمعنی بردمرقوم حکیم سوزنی بیت روزدار
کیرو بردابرد میدان نبرد * هرغلام شه بمردی همنبرد زال باد * حضرت مولانا قدس سره
بیت همت سبك مدار که باهمت شکرف * چاوش پادشاه برا ندکه برد برد * مصدری
بردیدن اولور وبعض فرهنکلرده بمعنی سنك منقولدر ن بردمید ع سکون راء و فتح دال
مهملتین وکسر میمله اوچ معنایه در اول ظاهر اولدی ثانی سبزه و درخت بتدی ثالث غضبناك
اولدی معناسنه درکه بو معنایه حکیم فردوسی بیت چو رستم بیامد سپهبد شنید *
زدریای آتش زکین بردمید ن بررسید ع بمعنی پرسید یعنی سوٴال ایلدی حضرت مولانا
قدس سره بیت چون درو آثار مستی شد بدید * یك مرید اورا ازاندم بر رسید *
ن برفند ع سکون راء مهمله ونون وفتح فایله بمعنی لشکر میر نظمی بیت چو آمد سپهبد
بدامان کوه * در آنجا بدیدند برفند انبوه * ودخی سخن مقبول وجای عمیق معناسنه در
ن برك بید ع سکوت پپراغنه مشابه بر نوع دمرندر شیخ نظامی بیت بدی کرخود بدی
دیو سفیدی * به پیش برك بیدش برك بیدی * امیر خسرو بیت کشت رعنایان بود
در زیر بید و پای کل * بوستان شیرمردان برك بید خنجرست * بو معناده بید برك دخی
دیرلر شیخ نظامی بیت کر آری بخروارها درع وترك * بجا باشدت یك یك بید برك *
ن برمخید ع سکون راء مهمله و فتح میم و کسر خاء معجمه ایله بمعنی فرزند عاق یعنی والدینه
عاصی ولد ابو شکور بیت مرا ورا یکی برمخید پسر * ز مهر جهان بد پدر کینه ور ن برکند
سکون راء مهمله ونون وفتح کافله بمعنی ازبیخ بر آورد یرندن قوپاردی دیمکدر ن پرند ع
فتح راء مهمله وسکون نونله قلیچ جوهری که کسرتین ایله پرند و فرند دخی دیرلر حکیم فردوسی
بیت بینداخت تیغ پرند آورش * همیخواست از تن کسستن سرش ن برنیامد ع فعل
ماضی منفی در ایکی معنایه اول باشه چقمدی معناسنه میر نظمی بیت ایا هیست ازجهان
امیدواری * برنیامد زهیچکس یاری * ثانی حقندن کلمدی دیمکدر ن برنیاید * فعل
مضارعدر اوچ معنایه اول کلمز یعنی ظاهر اولمز دیمکدر شیخ سعدی بیت عاشقان کشتکان
معشوقند * برنیاید زکشتکان آواز * ثانی زمان مرور ایتمز ثالث باشه چقمز دیمکدر
ابو المعانی بیت چنین کردی که دلخواهد برآید * همین دانم که کارت برنیاید ن برود ع ضم
راء مهمله وواو معروفله احمد بن اسمعیل مشکلاتنده شانه که درکنند نقل ایلمش ن برو فرود ع
ضم رائین مهملتین وفا و واو معروفله بمعنی فراز ونشیب و زیر و بالا شیخ نظامی بیت چون
بود درست کار و بارت * بندیش زبر و فرود کارت ن برومند ع ضم راء مهمله وواو معروف
وفتح میم وسکون نونله اصناف ثلثه ده استعمال اولنور بر تعبیردر مثلا انسانده دولتلو
وسرمایه لو وغنی ومالدار واصحاب جاه واجلال ووسعت رزق ومرفه الحال دیمکدر
وحیواناتده قوی الاعضا وصحیح البدن وفربه وتوانا ونباتاتده فیض ولطافت ونشو ونما
وطراوت معناسنه در شیخ سعدی بیت خدیو خردمند وفرخ نژاد * که شاخ امیدش

برومند باد * وله * مثنوی * برومند باد آن کرامی درخت * که درسایهٔ او توان بردرخت
که از میوه آرایش خوان دهد * که از سایه آسایش جان دهد ﴿برهود﴾ سکون راء مهمله
وضم ها وواو معروفله ایکی معنایه در اول بیهوده سوز ثانی حرارت آتشدن اثوابك رنکی
متغیر اولوب صرارمق مثال معنیٔ اول شاه ناصر خسرو بیت چو نرم کویم با تو مراد رشت
مکو * مسوز دست جز آنرا که مرترا برهود * مثال معنیٔ ثانی ابوشکور بیت جکر نخواهم
برهود من بباده چنانك * ترازوان دل از عشق آن کین برهود ﴿برید﴾ کسر راء مهمله وسکون
یای تحتانیله قاصد معناسنه در شاعر بیت ناکهان ظاهر شد ان جانب برید * کش پیام
دوست درکوشم رسید * عربیده اون ایکی فرسخ یره دیرلر ﴿بزماورد﴾ سکون زاء معجمه وراء
مهمله ایله اتوتره وشا یکنبه که یوفقه اتمکه صاروب یوله کوتوررلر آکا عرفده نواله دیرلر
کذا فی مجمع الفرس ﴿بساوند﴾ فتح سین مهمله وواو وسکون نونله قافیهٔ شعر وغزل
استادلبیبی بیت همه یاد وهمه خام وهمه سست * معانی باز کونه نابساوند ﴿بسند﴾
فتح سین مهمله وسکون نونله بمعنی کافی وتمام امیر خسرو بیت بسندست اینکه زلفا ندر
بنا کوشت علم کیرد * مفرما غمزهٔ خونریز را کر خط حشم کیرد * استاد منجیك * قید
بکا کن از و دور شو از دهر دون * هرچه باخریه است بهر ترا آن بسند ﴿بغداد﴾ مشهور
شهر در عراق عربده واقع حضرت امام اعظم وهمام اکرم ابی حنیفه رضی الله تعالی عنه
حضرتلرینك مرقد متبرکه سی خارج شهرده نهر شطه قریب یرده واقع وقارشو یقاده
امام موسی کاظم رضی الله عنه حضرتلرینك مرقد شریفی اولدخی کنار دجله ده واقعدر
وداخل شهرده قرا کوقپویه قریب حضرت شیخ الشیوخ عبد القادر کیلانی قدس سره
العزیز حضرتلرینك مزار متبرکه سی عظیم آستانه در وآق قپو داخلنده شیخ شهاب الدین
سهروردی قدس سره العزیزك مزار شریفی وقارشوده کی قوشلر قلعه سی دیمکله معروفدر
حضرت شیخ معروف کرخی وجنید بغدادی وداود طائی وحسین بن منصور حلاج وبهلول
دانا قدس الله اسرارهم مزار شریفلری بونلردن ماعدا بحد وبی قیاس اولیا شهرایچنده
شیخ محمد الوتر وشیخ ابو الحسن قدوری وبونلر امثالی مشایخ عظام واعزهٔ کرام مدفونلردرکه
حسابلرن جناب الله جل ذکره بیلور بو سببدن برج اولیا دیو نام قومشلر ودار السلام
دخی دیرلر قدیم زمانده شهر قارشو قوشلر قلعه سی یرنده ایمش خلفاء عباسیوندن
ابو جعفر منصور الدوانقی حالیا شهر اولان مکانی قلعه وحصار وایچ قلعه بنا ایدوب
خلفاء عباسیونه تختکاه اولمش غایت واسع قلعه در قدیم زمانده اول مرتبه معمور
ایمش که بیك التیوز حمامی وارایمش سائر ابنیه سی آکا قیاس اولنه وبغداد دیو خطوط
جام جمدن که بر مصنوع جامدر بر خطك اسمیدر که خط بغداد دیرلر التی خطك دخی آدلری
واردر حکیم خاقانی بیت دجله دجله تاخط بغداد جام * می دهید واز کسان باد آورید
﴿بغند﴾ فتح غین معجمه وسکون نونله صغریدن غیری آکابکزر بر درشت دریدر غرغند
وغرغن وغرغنه دخی دیرلر حکیم سوزنی بیت درجمله از نکاور دشمن جدا کند * کیمخت را
بناخج وشش مهرماز بغند * وله بیت روز هیجا از سر چابکسواری بردری * از فرخش وران

دزان اسب خصم کیخت وبغند * برمعناسی دخی . بعض نسخه ده جست وجودرابوالمعانی
بیت دوستی رابیغرض هرکزغی یافتم اثر * درجهان چند انکه کردم دیدنش سعی وبغند *
﴿ بلاد ﴾ بوزن کساد یعنی ناستوده یعنی مذموم ونامقبول میر نظمی بیت درجهان
ماند بتحقیق نامراد * هرکه قول وفعل اوباشد بلاد ﴿ بلاشجرد ﴾ فتح لام وسکون شین
معجمه وراء مهمله وکسر جیمله مروشهرندن درت فرسخ بعید برده واقع برقریه اسمیدر زمان
جاهلیتدا بلاشر نام برکسنه بنا ایلش کذا فی مجمع الفرس ﴿ بلد ﴾ فتح لامله قولاغوز معناسنه
نابلد یولسز دیمك اولور حکیم شفائی . بیت این نابلدان کوی دانش * پرسند زمن نشان
یعنی * عربیده شهر دیمکدر ﴿ بلند ﴾ فتح لام وسکون نونله قپو وپنجره چارچوبه سنك
اوست اغاجی معناسنه عربیده اسکفه دیرلر حکیم سوزنی بیت ازهیبت ازکند بدرخارجی
نظر * بفشد براستان درخارجی بلند ﴿ بلیاد ﴾ سکون لام وفتح یای تحتانی ایله جامه
ساده معناسنه در کذا فی مجمع الفرس ﴿ بنام ایزد وبنامیزد ﴾ بوکلمه در قسم قصدنه
اولنمقده ایراد ایدرلر ودخی محل تعجبده استعمال ایدرلر ودخی طوبی له معناسنه ده مرویدر
حکیم سنائی بیت چونت آراست ای غلام ایزد * چشم بد دور وه بنام ایزد ﴿ بند ﴾
سکون نونله یکرمی درت معنایه کلور اول مفصل عضوکه بند کشه ده دیرلر مولانا هلالی
بیت عاقبت بکسلد چو بند از بند * بند بند مرا بجود پیوند * ثانی مجرم ایاغنه اوردقلری
زنجیره دیرلر ثالث صندوق وسنیت قپاقلرینه وقاپو وپنجره ودولاب قپاقلرینه مخلد قلری
دمور حضرت مولانا قدس سره بیت طبع خواهد تا کشد از طبع کین * عقل برنفس است
بند آهنین * رابع قفل معناسنه استاد فرخی بیت امان درزمانش بجدی رسید * که منسوخ
شد رسم بند وکلید * خامس مکر وحیله استاد رودکی بیت همه به تنبل وبند است باز
کشتن او * شریك نوش امیغست روی زر اندود * حکیم فردوسی بیت نهادم ترانام
دستان زند * که با تو پدر کرده دستان وبند * صاحب کلشن راز بیت همه افسانه وافسون
بندست * بجای خواجه کایشها رشخندست * سادس زرق وفریب حکیم فردوسی
بیت همه بند ونیرنکت ازرنك برد * دلارام نکرفت کامت سپرد * سابع عهد ویمین حکیم
فردوسی بیت زبعض بند وسوکند وایمان تو * همی نکذرم من زپیمان تو * ثامن غم
وغصه یه دیرلر حکیم فردوسی بیت بیامد چنین تا لب هیرمند * همه لب پراز باد ودل پرزبند
تاسع کره وعقده معناسنه سیف اسفرنکی بیت ای قلمت بند روزکار کشاده * رای ترا
دست اختیار کشاده * عاشر صوا وکنه بغلد قلری سدکه بوستان وباغچه صوارمق ایچون
ودکرمان بندی دخی آکا ندر حادی عاشر خیال وملاحظه معناسنه مثلا فلان دربند سفراست
ویاخود فلان دربند آزار فلانست دیرلر علی هذا القیاس ثانی عشر توقع وامید معناسینه
بوایکی معناده فرقلری دقیقدر شیخ سعدی بیت ملك اقلیمی بکیرد پادشاه * همچنان
دربند اقلیم دکر * ثالث عشر کربند ومیان بند قوشق وقلچ وترکش باغی وامثالی نسنه لره
دیرلر ضیاء الدین فارسی بیت زکلك ودست تو دردست ملك ودین رحمتست * جکرشکاف
چوتیغ وکهرنکار چو بند * رابع عشر قبا ویکتنه باغلری که ایلك ودوکمه یرینه ایدرلر اعجام

قفتان و بالاپوشلرینه دوکمه دیکمیوب بند ایدرلر میر خسرو بیت زنهار که آن بند قبا جست
مبند ید * کز نا زکیش بخیه بر اندام بر آید * خامس عشر ریسمان وطناب وامثالی نسنه لر
حضرت مولانا قدس سره بیت باز فرو ریخت عشق از در و دیوار من * باز ببرید رید بند
اشتر کین دار من * سادس عشر ترجیع و ترکیب بیتنه دیرلر که بر قافیه ده بر قاج بیت نصکره
آخر قافیه ده بر بیت ایراد ایدرلر اول بیت هر بندده تکرار کلورسه ترجیع بند دینلور
تکرار اولمزسه ترکیب بند دیرلر سابع عشر بستن لفظندن صیغهٔ امر اولور حضرت سلطان
ولد بیت نیست خنکی بهر آن ره همچو سوق * این سخن را بند بر کردن چو طوق * ثامن عشر
بمعنی کرو یعنی رهن ابو المعانی بیت کر تو خواهی فیض از پیر مغان * خرقه و تسبیح کن بند
شراب * تاسع عشر کورشجی اویونی شکم شیخ سعدی کلستاننده بر حکایه ده دیر * یکی
در صنعت کشتی کرفتن بر سر آمده بود و سیصد و شصت بند فاخر درین علم بدانستی و هر روز
بنوع دیکر کشتی کرفتی مکر کوشهٔ خاطرش یکی از شاکردان میلی داشت سیصد و پنجاه
ونه بندش آموخت مکر یک بند که در تعلیم آن دفع انداختی وتهاون کردی * عشرین بر چفت
اوکوزه دیرلر که چفت سورمک و عربه چکمک ایچون اوله الواحد والعشرین طومار کاغده
دیرلر الثانی والعشرین دار الحربدن اسیر طوتمق الثالث والعشرین بچاق و ورسق
وامثالینک باغی که بیله طاقلور الرابع والعشرین چیلق که اکا غلیواج وغلیواز و چوزه لواد
و چنکلاهی دخی دیرلر عربیده مذکور معنالرک بعضیلرینه قید دیرلر بغ اطلاق اولنان
معنالرده و باغلمق معناسنه چغتایده ایلماک دیرلر بند ایتمک و ایاشدرمک محلنده اما اکثر یا
حاصل بالمصدر اطلاق اولنور شکم میر علیشیر بیت ملا ئیک دام زلفیدین قوتولماس
وه قوتولغایمو * حزین کونکلوم قوشیغا ایلاسا اول حلقه دین ایلماک فی بند کشاد ج
سکون نون وکاف و فتح دال مهمله وشین معجمه ایله مفاصل اعضا و بوغون و یومری اولان
نسنه لره دیرلر فی بوآرد ج فتح واو وکسر راء مهمله ایله بر نوع طعام در که سرکه ایله پکمزی
قینادوب ایچنه اتمک قویوب تناول ایدرلر فی بهره مند ج بهره ایله منددن مرکبدر وتصدیق
وتصییب و منداداة نسبتدر که حصه لو و نصیبلو دیمک اولور شاعر بیت درجهان از تو
نکشتم بهره مند * بوده ام از لطف دنیا دیده بند فی بیاد ج فتح یای تحتانیه ایله بیداری که
عربیده یقظه دیرلر اویانقلق معناسنه حکیم فردوسی بیت که افراسیا بش بسر بر نهاد
نبودی جدا زو بخواب و بیاد * بو معنایه امیر معزی بیت خلد را بیند بخواب انکو ترا
بیند بیاد * بخت را بیند بیاد انکه ترا بیند بخواب فی بیا غارید ج فتح یای تحتانیهٔ اول
و غین معجمه وکسر راء مهمله و سکون یای ثانیه ایله صو و یاخود قان ایله اصلنوب بوغرلمش
و دخی نمناک اولمش معناسنه ابو المعانی بیت بتیغ غمزه اش هم عرصهٔ خاک * بیاغارید
از خون شهیدان فی بیکند ج سکون یای تحتانی و نون و فتح کاف ایله افراسیاب
سعاهلک تحتکاهی اولان شهرک آدیدر فی مع الراء المهمله * بتر ج کسر تاء مثناة
ایله برمبارز پهلوان نامی در وشرفنامه ده طورنه اسمی اولدوغی مسطور در *
فی باحور ج ضم حاء مهمله و سکون واو ایله تحفهٔ میرزا ابراهیمده یازایامنده زمیندن

زمینه‌دن چیقان بخاره دیرلر واداة الفضلاده غایت شدت حره دیرلر میم ایله ماحورد نخی
دینلور حکیم انوری بیت باغ دولت‌را که آن آب لعاب کلك تست * بانوای عهد نیسان
حاصل باجور باد لغ باختر ع سکون خاء معجمه وفتح تاء مثناة ایله جانب مغربه دیرلر بعضیلر
طرف مشرقدر دیمشلر شمس فخری معیار ده * باختر مشرق باشد پیش اغلب شعرا
از باختر غرض مغرب واز خاور غرض مشرقست * دیوب بو بیتی نظم ایلمش بیت خورشید
وادرایت صیت وصدای تو * بکرفت تا بخاور وازحد باختر * وهندوشاه صحاح‌ده
باختر مشرق وخاور مغربست دیمشدر بو قولی مؤید حکیم لامعی بیت خورشیدرا چون
پست شد از جانب خاور علم * پیدا شد اندر باختر بر آستین شب علم * متأخرین خاوری
مشرق وباختری مغرب اتخاذ ایلمشلردر اما متقدمین عکسی اولمق اوزره دیرلر یعنی باختر
مشرق وخاور مغرب اوله کذا فی تحفة الاحباب بو معنایی مؤید حکیم فردوسی بیت
چو مهر آورد سوی خاور گریغ * هم از باختر بر زند باز تیغ * اما حکیم خاقانی خاور مشرق
وباختر مغرب اولمق اوزره بیت ماه چون در جیب مغرب برد سر * آفتاب از جانب
خاور بزار * جمیع ارباب لغت بو اختلافی فصل اتیمیوب باختری کیمی مشرق وکیمی مغربدر
دیمشلر استادلر اشعاری مقتضاسنجه لغ باخور ع ضم خاء معجمه ایله فرهنك زفانکویاده
ایام تابستانده اون بش کونه دیرلر که غایت هوا کرم اوله لغ باد آور ع باد آور دمرقومدن
ترخیم اولنمشدر انلك معنالریله مترادفدر کذا فی فرهنك جهانکیری کنج باد آور معناسنه
حکیم فردوسی بیت دکر کنج کش نام باد آورست * فراوان در و زیور و کوهرست
لغ باد انجیر ع بر نوع انجیر اغاجیدر که جمیع انواع انجیردن اول انجیری ایریشور اکا کاواك
وپر باد دخی دیرلر حکیم خاقانی بیت که زنا پاکی ز باد انجیر پید انگیختند * که بخود داری ز بیخ
انجیر عرعر ساختند لغ باد بار ع سکون دال مهمله وفتح باء موحده ایله یلپزه که عربیده
مروحه دیرلر بونده کی بار اشکبار ومشکبارده اولان بار کبیدر وصف ترکیبی اولور لغ باد بر ع
سکون دال وفتح باء موحده ایله مجالس ومحافلده نفسنی مدح وتعریف ومال وجاهنی خلقه
عرض ایدن کمسنه‌یه دیرلر که عربیده فتح فایله فیاش دیرلر میر نظمی بیت لاف زند آنکه
زخود بیخبر * کوش مزن بر سخن باد بر لغ باد بر ع سکون دال وضم باء موحده ایله اول مدور
نسنه‌در که اطفال اغاجدن یا پوب ایپ صاروب الدن یره براقدقده فرلنوب دونر اکا کردنا
دخی دیرلر کذا فی شرفنامه کتاب السامی فی الاسامی‌ده باء ثانی یرینه فایله بادفر روایت
اولنمشدر ونسخهٔ میرزا ابراهیمده باء فارسیله ضبط اولنمشدر لغ بادخوار ع سکون دال مهمله
وفتح خاء معجمه وواو معدوله ایله بمعنی باد خایه یعنی علت فتق که خایه‌یه اینوب دبه ایدر
لغ بادخور ع سکون دال مهمله وضم خا وواو مجهول ایله پنجره معناسنه‌در اما یوقاری پنجره
اولمق مناسب‌در میر نظمی بیت نشسته خانهٔ بالا زراندود * بهر جانب که چندین
باد خور بود * ودخی هماقوشی معناسنه مرویدر هوا یو تعبیری ایله لغ باددار ع سکون
دال اول وفتح ثانیله هیچ انکار وبمعنی بر باد ودخی فوت اولمق معناسنه‌در کذا فی المشکلات
لغ بادر ع بمعنی سرخباد که اکا تب دخی دیرلر کذا فی شرفنامه لغ باد سار ع سکون دال

وفتح سین مهملتین ایله بی حرمت وبی وقار معناسنه حکیم اسدی بیت فکندی بمردی تن اندر
هلاك * نه مردست کان باد سار است باك * ودخی بمعنی کوی ولاف زن شاه ناصر
خسرو بیت نکوید تا برویش ننکرم من * نه چون هرژاژ خای وبادساری ‌ؠ بادسر ؏
سکون دال وفتح سین مهملتین ایله بمعنی معجب وخودبین ومتکبر حکیم فردوسی بیت مرا پیش
کاوس بردی توان * یکی بادسر نا مور پهلوان ؠ بادغر ؏ سکون دال مهمله وفتح غین
معجمه ایله بادغرد مرقوم کبی هوا ایشلك ایچون یا زاوزینك سقفندن دلك ایدرلر بادکیر دخی
دیرلر خسروانی بیت که هرکه که تیره بکرد دجهان * بسوزد چو دوزخ شود بادغر
ابوشکور درهزل بیت بهر مجلسی کونت ای زشت خر * چو در باغ خانه شدی بادغر
ؠ بادفر ؏ سکون دال المهمله وفتح فا ایله درت معنایه در اول بمعنی بادبر مرقوم که اطفال برمدور
اغاجه ایپ بغلیوب فرلندررلر حکیم خاقانی * قطعه * چرخ بازیچ کون چو بازیچه *
درکف هفت طفل جان شکرست * بدو خیط ملون شب وروز * درکشاکش بسان بادفرست * ثانی ایشه قادر اولمیوب لاف وکذاف ایده نه دیرلر ثالث بمعنی خشت بادیعنی
یلپزه رابع مکافات بدکه بادافراه دخی دیرلر ؠ بادکرد ؏ سکون دال المهمله وفتح کاف فارسیله
بادکرد مرقوم یعنی قصرغه ؠ بادکیر ؏ سکون دال مهمله ویای تحتانی وکسر کاف فارسیله
ترکیبده دخی بادکیر دیدکلری بدرکه روزکار کرمك ایچون یاپیلان پنجره در شاعر درهزل بیت
زندصد هزار تیز در یکنفس * شده کویا کون او بادکیر ؠ باده کسار ؏ ضم کاف فارسی
وفتح سین مهمله ایله باده نوش دیمکدر مولانا جامی بیت نه که ازجام شوی باده کسار *
دار یمش برکف دست آبله دار ؠ بادیار ؏ سکون دال مهمله وفتح یای تحتانی ایله شکاره
تعلیم اولنمش طوغان میر نظمی بیت ربود دست مرغ دلم شیوه کار * که شاهین چشمش
شده بادیار ؠ بار ؏ یکرمی یدی معنایه کلور اول نام شریف واسم لطیف خدای تعالی عز
اسمه کمال اسمعیل بیت بزبان همه دروغ ودغل * دهدت دل که نام بار بری * ثانی بمعنی
رخصت عموما اثیرالدین اخسیکتی بو ایکی معنایه دیمشدر بیت تا زبانت خمش نکشت
ازقول * ندهد بار نطقت ایزد بار * ورخصت مجلس خاص خصوصا حکیم سنائی بیت
ازحشمت جاه تو همی پیش نیاید * نور قمر وشمس بنزدیك تو بی بار * حکیم فردوسی بیت بیامد
برسائل پرده دار * بکفت وبفرمود تا داد بار * معنای مزبور طالب آملینك بو بیتنده
غایت واضحدر بیت معاشران که ببزم تو بار می یابند * طراوت کل ورنك بهار می یابند
ثالث کره ومرتبه معناسنه شیخ سعدی بیت هزار بار بکفتم هزار بار هزار * بدل که ای دل
مسکین مرو تو از پی بار * معنای ثانیله بو معناده مولانا جامی بیت تو داد بار هرخسی من مردم
ازغیرت بسی * یکبار میرد هرکسی بیچاره جامی بارها * رابع اغاجك بتن میوه کرك
استعماله قابل اولسون کرکسه اولمسون زیرا یمشی اولان اغاجه درخت بار ودیرلر
وبداغنه شاخ برباردیلور نتکم شاعر دیمشدر بیت چو باشد ابر دولت بر تو پربار * فروتر
باش همچون شاخ پربار * خصوصیتله انسان یدوکی یمش اولمسنه درکه عربیده فاکهه
دیرلر حکیم فردوسی * مثنوی * درختی که تلخست او را سرشت * کرش درنشانی بباغ

بباغ بهشت * وراز جوی خلدش بهنکام آب * به بیخ انکبین ریزی و شهد ناب * سرانجام کوهر بکار آورد * همان میوهٔ تلخ بار آورد * خامس بارکاه معناسنه درکه اختصار طریقیله در میر خسرو بیت کاه بارت شه براوج میغ * کنکر قصرت زند براوج تیغ * سادس بمعنی بیخ وبن حکیم سنایی بیت قفس تنك چرخ وطبع حواس * پروبالت بکنند ازبن وبار * سابع مترادف کار درکه کار وبار دیرلر ترکیده ایش کوج دیدکلری معنایه در حکیم سنایی بیت بردر ما تمسرای دین چندین نای ونوش * بردر رعنا سرای دیو چندین کار وبار * ثامن جای جمعیت ومحل بسیاری معناسنه که هندوبار وکنجبار ودریابار دیرلر کال اسمعیل بیت بجاتم توکه دریاش تا کمرکاهست * بخامه آب که سر میبرد بهند وبار * حکیم فردوسی بیت بیارم نشانمش بر تخت بار * وزان بس کشایم درکنج بار * تاسع بمعنی بارنده کهز لف مشکبار وابر باران بارکبی استناد بیت اکرباران خودرا اوکند بار * زمین پرسیم وزرکردد چوعبهر * عاشر حاصل نباتات معناسنه حکیم ازرقی بیت باغیست عارض توکه دارد بنفشه بار * سرویست قامت توکه دارد بر آفتاب * حادی عشر غش اولمق که زعفران ومشکبی نسنه لره غیری نسنه لر آمیخته اوله حکیم ناصرخسرو بیت زر چون بعیار آمدکم پیش نباشد * کم پیش شود زری کان باغش وبارست * حکیم خاقانی بیت هرجاکه محرمیست خسی هم حریف اوست * آری زکوشت کاو بود بار زعفران * حکیم ازرقی . بیت شنیده ام صنما من که بار مشك کنند * ازان جکرکه از آتش بود رسیده اثر * ثانی عشر دیکدان معناسنه یعنی اطعمه بیت عشق یحیی دل ما برد بیغما امروز * مطبخی خیز وبر ودیك کلان نه بربار * بو معنی ساج ایاغی اولمق مناسبدر * ثالث عشر بمعنی پرده کال اسمعیل بیت کلك تو مقنعه داریست که در پردهٔ غیب * هیچ بکری را ازوی نه حجابست ونه بار * رابع عشر دوست معناسنه که یاره دخی دیرلر زنباره وغلامباره زن دوست وغلام دوست دیمك اولور ابن یمین بیت انکوبچه بار وطفل کاییست * این بسنکه کشد زخیر رنجه * خامس عشر حمل زنان وغیره وهر حامل چارپا حیوان حملنه دیرلر شیخ نظامی بیت هرآن کره کزان تخمش بود بار * زدوران تلك بود از بار درفتار * سادس عشر فرهنك جهانکیریده انبار معناسنه که ایچنه غله قورلر انی اکثر تخته دن ایدرلر سابع عشر قلعه معناسنه حکیم فردوسی بیت دربار بکشنا ودستان سام * برفتند کردان برزین ستام * ثامن عشر یوك معناسنه کرك آدم ارقه سنده کوتور سون کرکسه حیوان یوکی اولسون حکیم انوری بیت یارانده مکش که باردکر * برهانیدن ازغم ایزد بار * تاسع عشر مجمع الفرسده برکمسنه ایله ملاقات اولمق معناسنه حکیم انوری بیت راست کویی که زبسیاری انجم هستی * درکه خواجه زبسیاری شاهان که بار * عشرین طریق یول معناسنه خواجه حافظ بیت وکرچنانکه دران حضرتت نباشد بار * برای دیده بیاور غباری ازدر دوست * الحادی والعشرین نسخهٔ نیازی جا زیده کناه معناسنه بوبیتك اولمعنایه شمولی وار در شاعر بیت دل اکر بارکشد باز نکاری باری * سراکر کشته شود بر سرکاری باری * الثانی والعشرین ترجی وتمنی معناسنه

بیت مرقومه اولان باری اول معنایه کاور الثالث والعشرین دیوان شاهان معمّا سنه شیخ
نظامی بیت بروز بارکورا یار بودی * به پیشش پنج صف در کار بودی * الرابع والعشرین
فرهنك جهانکیریده سازلره دیرلر الخامس والعشرین پریخ وطاریکه بوزه ایتمك ایچون
بشورب آماده اوله اماهنوز صاف اولمامش اوله السادس والعشرین مجمع الفرسده جمیع
شکوفه یه دیرلر السابع والعشرین نیشابور مضافاتندن برقریه اسمیدر ﮒ باربر ﭺ
سکون راء مهمله وضم باء موحده ایله حمال معناسنه که معنای ترکیبی یوك ایلدیجی دیمك اولور
شاعر بیت چنان می نهد بار غم عشق یار * که شد باربردل ز غم اضطرار ﮒ باربردار ﭺ
ایکی معنایه در اول یوك چکن حیوان وآدم ثانی طریق غیر نافذ یعنی چقمز یول ﮒ باردار ﭺ
سکون را وفتح دال مهملتین ایله زن حامل ودرخت میوه دار کذا فی المحمودی ﮒ بارکیر ﭺ
معروف اصیل اولمین آت که یوك اورلق معتاد در ﮒ بازار ﭺ فتح زاء معجمه ایله بیع وشرا یعنی
آلم صاتم اولان یرکرك اوشئ اورتلمش اولسون کرك اولماسون ومبیع یعنی صاتلمش شیخ
سعدی بیت ای تهی دست رفته در بازار * ترسمت پر نیاوری دستار ﮒ بازبار ﭺ سکون
زاء معجمه وفتح باء موحده ایله طغانجی دیمك اولور ﮒ بازدار ﭺ سکون زاء معجمه وفتح
دال مهمله ایله یعنی زراع اکنجی معناسنه در خواجه سلمان بیت باغ چون زاغش خراب
وکشت چون دشتش سراب * زاغ انرا باغبان وقازاین را بازدار * شرفنامه ده ونسخهٔ
میرزا ابراهیمده دخی معنای مزبور مرویدر اما کتاب شرح السامی ده بازدار کیرو طونجی ودخی
دارندهٔ باز یعنی طغانجی که باز طغان ودار اسم فاعل اولور داشتن دن مشتق ﮒ بازدار ﭺ
سکون زاء فارسی وفتح دال مهمله ایله یعنی باجدار ﮒ بازکذار ﭺ سکون زاء معجمه وضم
کاف فارسیله یعنی موافق ومناسب ودخی بازآید وباز آینده معناسنه در ﮒ بازکیر ﭺ
سکون زاء معجمه وکسر کاف فارسیله یعنی باجکیر وزاء فارسیله ده منقولدر ابو المعانی
بیت چشمت بفسون ساز پست کیرد دل من از دست * کویا که بر نشسته در کوشه بازکیری
ودخی صیاد باز یعنی وحشی طغان طوتیجی ﮒ بازور ﭺ ضم زاء معجمه وواو معروفله بر جادونك
آدیدر که ایران عسکرینه جادولق ایدوب طوس سرلشکر اولدوغی کون شکست واقع
اولدی آخرکار برهام بن کودرز اول جادویی برطاغده بولوب قتل ایلدی حکیم فردوسی
* مثنوی * ز ترکان یکی بود بازور نام * بافسون بهر جام کستر دکام * بیامد یکی مرد پنهان
پژوه * ببرهام بنمود زانکشت کوه * که بازور جادویی نستوه بود * بافسون وتنبل
دران کوه بود ﮒ بازیار ﭺ سکون زاء معجمه وفتح یای تحتانیله ایکی معنایه در اول یعنی برزکر
یعنی اکنجی خواجه سلمان * قطعه * ذر ضیاع او که هریك بود شهری معتبر * کوروا
هوراست مسکن شیرو روبه را قرار * باغ چون راغش خراب وکشت کشتش چون سراب
زاغ آنرا باغبان وقازاین را بازیار * ثانی میرشکار که بازدار دخی دیرلر حکیم سوزنی * قطعه
تابکرد باز یان کش خرامیدن زکبك * تانیا موزد خرامان کبك بازیدن زباز * دست
در زلف چو چنك بازیار کبك زن * وز شکار بوسه چون بازان بسوی کبك باز * کمال
پاشا زاده مرحوم تصرف نما صندن بیور رکه بازیار باغبان معناسنه در که اصلی باغ بار در باغ

باغ اوكاريجى ديمك اولور فارسيده حرف زا غين معجمه يه ابدال اولنمق جائز اولمغله دز
ﮒ باستار وبيستار ﮔ كلاهما بسكون السين المهمله وفتح التاء المثناة وثانى كسر
باء موحده ايله فرهنك جهانكيريده بمعنى بهمان وفلان وهمچنانكه فلان وبهمان ديرلر
ويازارلركاهى يالكز فلان ويالكز بهمان ده ديرلر بوكا دخى كاهى يالكز باستار ويالكز
بيستار ده ديرلر مكاتيبات عين القضاة همدانى قدس سره ده مسطوردركه * على الجمله
ازقدرت راه بشرط ومشروط يكيست بى تفاوت وپس هركه پندارد كه فلان حادثه راسبب
وجود فلان چيزست وبهمان چيز راسبب وجود بهمان چيزست وبهمان چيز راسبب
وجود باستار چيزست باطلست وبعاقبت آخر اين اسباب حقست انتهى * بو معنايه
استاد رودكى بيت آن خواجه اين همه كه تو برميدهى شمار * بادام تر وسيكى و بهمان
و باستار * ومعيار جماليده بعض كسنه بو كلمه يى زبا نزد ايدينوب هر سوزنده اول كلمه يى
ايراد ايدر اكا باستار ديرلر شمس فخرى بيت باوجود دست از شهان باستان * بر زبان
نارد فلك جز باستار ﮒ باغر ﮔ كسر غين معجمه ايله اول يومرى اتكه وجود انسانده درى
التنده ظاهر اولور ﮒ بافكار ﮔ سكون فا وفتح كافله چلاه معناسنه بافطوقو يوش
وكار اشلمك معناسنه اسم مركب اولور استاد لبيبى بيت بافكارى بود در شهر هراة * داشت
زيبا روى رعنا دلبرى ﮒ بالار ﮔ بوزن ناچار اوزرينه سقف قودقلرى اوزون ديركه تير
وفرسب وفلوزه دخى ديرلر شمس فخرى بيت زمين خانه وباغ از زبرجدست وعميق
عجب مداركه هست از زمردش بالار ﮒ بالاكر ﮔ فتح لام وكاف فارسيله بمعنى ستون خانه
كذا فى فرهنك جهانكيرى ﮒ بالاور ﮔ فتح لام وواو ايله بمعنى كوزهٔ پرآب يعنى صو
طلو برداق ايضا منه ﮒ باور ﮔ بوزن داور اينانمق معناسنه باوريدن لفظندن
اسم مصدردر خلاق المعانى بيت نيست درفن خودم چون خورشاهان همتا * بازپس
از سخنم كرتو نباشد باور * شيخ سعدى بيت ملحد كرسنه وخانهٔ خالى پرنان *
عقل باور نكند كز رمضان انديشد * مجمع الفرسده راستكوى معناسنه مرويدر *
ﮒ باهار ﮔ بوزن ناچار نسخهٔ ميرزا ابراهيمده پهلوى ديمكدر قزوينى لساننده منه‌دى ديرلر
فرهنك جهانكيريده ايكى معنايه در اول بر نوع ظرفدر كه آوند دخى ديرلر ثانى بر روش دز
پهلوى وراوندى ديمك اولور ﮒ ببر ﮔ سكون باء موحده ايله درت معنايه در اول سباعدن
ارسلانه مشابه بر يرتيجى جانوردر قويروغى ارسلاندن قصه در غايت قوتلو ومهابتلو موحش
جانوردر استاد فرخى بيت ماهى كز ماه جام دارد وساغر * شيرى كز شير ببر دارد وكشور *
ثانى روغنده پشمش اتمك معناسنه ثالث بعض فرهنكده تدبير معناسنه در رابع رستمك
كندويه مخصوص اولان بحيمنه ديرلر حكيم فردوسى يكى جامه دارد ز چرم پلنك * بپوشيد
ببر اندر آيد بجنك * وله بيت از ايران به ثيره برآمد ببر * كه آمد خداوند كوپال وببر
فرهنك جهانكيريده باء ثانينك سكونيله ايكى معنايه در برى مذكور جانوره ديرلر وبر معناسى
دخى جيب جامه يه ديرلر ﮒ بتاوار ﮔ فتح تاء مثناة ايله بمعنى عافيت منوچهرى بيت
من خوب مكافات شما باز كندارم * من حق شما باز كندارم به بتاوار * حكيم سوزنى بيت

کل شد وبرد بکون داغ ودردش کیرم * اثری ماند ازان داغ تباوارمرا ك بتر ع فتح تاء مثناة
ایله اصلی بدتردرکه یرا مزرق دیمکدر اولور ذال حذف اولنوب یرینه تایه شده ویردیلر
وکاهی تخفیفله ده استعمال اولنور حکیم اسدی بیت تواربود یاران فرونتر ش دار *
که از تند درکین بتر بود بار ك بتقور ع سکون تاء مثناة وضم قاف ایله یرتجی جانورلرك بچه سنی
سباعه وطیورده استعمال اولنور حکیم سوزنی بیت نهاده اند زن وبچه من از سرما *
بسان سك بچه بتقوربرد رسوراخ ك بتیار ع سکون تاء مثناة وفتح یای تحتانیه ایله رنج
ومشقت معناسنه ابوالفرج رونی بیت بوزن عدلش میزانهای ظلم سبك * بعون
رایش بتیارهای دهرسایم ك بخار ع فتح خاء معجمه ایله ذلت ومحنت ایله دیرلمك معناسنه
بخواری دیمك واو معدوله سی اسقاط اولنمشدر ابوالمعانی بیت دوسخا کوش وبه نیکی
وقت را خوش میکذار * هرکه می ورزد بخل ومیزید دائم بخار ك بختاور ع سکون خاء
معجمه وتاء موقوف ایله دولتمند وفیروز بخت که بخت آوردر بختیار کبی ك بختیار ع بختاور
معناسنه بختی مساعد مراد دولتمند دیمکدر مثال هردوراشاعرکوید بیت آستانت
رویها اند هرکه بختاور شود * کرنظر کردی بکس را در دوعالم بختیار ك بختور ع سکون
خاء معجمه وضم تاء مثناة ایله فرهنك جهانکیریده هرغرنده اولانه دیرلرعموما اعدایه دیرلر
خصوصا استاد رودکی بیت عاجز شود زاشك دوچشم غریو من * ابربهار کاهی وبختور
درمطر ك بخجور ع سکون خاء معجمه وضم جیم ایله بمعنی بختاور وبختیار مرقومان کذا
فی مجمع الفرس ك بخشایشکر ع بخشایش بخشیدن لفظندن مشتق اسم مصدردر
عطا واحسان وعفو ومرحمت ایمکلك ك بدار ع بوزن بکار جفت آلتلرتدن اوکندره
دیدکلریدر ك بداختر ع بمعنی بدبخت وبدطالع دیمك اولور مولانا عبدالله هاتفی بیت
زانعام واحسان صاحبقران * فراموش کردند بداختران ك بداغار ع سکون دال مهمله
وفتح غین معجمه ایله بمعنی بدسرشت وبدنهاد ابوشکور بیت یکی زشت روی وبدآغاربود
توکویی بمردم کزی ماربود ك بدپدر ع اوکی اتا شمس فخری بیت کریان شده ست بی تو
چو پیوسته بخت وملك * همچون یتیم طفل که دردست بدپدر * بومعنایه استاد لطیفی
بیت حال دلم بدست عقاب رقیب تو * چون حال طفل کشته بازار بدپدر * شاه ناصر
خسرو بیت زین بدپدر بسی رادر خورد جز حذر نیست * زیرا زبی وفایی شکرش زبی
بخر نیست ك بدسوار ع بدخوی آت که اکراورد مرو بند رمز احمد مشکلا تده نه بدسوار
اسب بدخوی باشد بترکی بنکش کویند دیو تصحیح اولنمشدر ك بدکار وبدکردار ع کلاهما بمعنی
اهل فساد وافعال قبیحه واعمال فضیحه صاحبی میرنظمی بیت خصم بدکار تورا ذرکار خود
بوده است بدکار بدکردار خود ك بدنکر ع فتح دال مهمله وسکون نونله بعض فرهنکده
سکون دال وکسر نونله بد ایله نکردن مرکب لفظدر بدنظر معناسنه ك بر ع اون طقوز
معنایه کلور اول غربیده کی علی معناسنه که برمن برتو دیرلر مولانا جامی بیت چیره کن بر
شجر سدره چمن * برسر شاخ کن زپیچ شکن * کمال اسمعیل بیت هرکه منظور توشد همچو
منارة زشرف * جایکاهش برازین طارم نه منظرشد * ثانی بمعنی نزد عربیده کی چنه

جنب وقرب معناسنی افاده ایدر ترکیده فلان یاننه کیتدم دیدکاریته عجم بر فلان رفتم دیر
نتکیم بو بیتده واقعدر بیت رفتم بر طبیب که پرسم علاج درد * چون ناله ام شنید وروان
درفراز کرد * ثالث عربیده کی فی معنا سنه فلانده دیجك یرده بر فلان دیرلر مولانا جامی
بیت قافیه آنجاکه نظامی نواست * برکذر قافیه جامی سزاست * رابع بمعنی سینه حکیم
سوزنی بیت بر ولب ورخ دلبسته نمود مرا * یکی حریر و دوم بسد وسیوم دیبا *
خامس اصلده معنای موضوعی سینه نك یانلریدر حکیم فردوسی * مثنوی * بر وسینه
آن صنم سیمبرنك * همیداشت از تخته سیم تنك * بزد بر بر وسینه اشکبوس * فلك
آن زمان دست او داد بوس * سادس بمعنی کناره آغوش که ترکیده قوجاق دیرلر میر خسرو
بیت نازکترست آن بدن از برك كل بسی * عیشیست که برهنه کشد در برش کسی *
سابع عذارك محاذیسنه یعنی یکاغك جانب بالاسنه دیرلر شاعر بیت همه نارنج غبغب
نار پستان * عذار و بر کلستان بر کلستان * ثامن فرهنك جهانکیریده مخفف برك استعمال
اولنور کمال اسمعیل بیت هرکه چون نرکس صاحب نظر ست از سر ذوق * چون کل از آرزوی
دیدن او صد بر شد * تاسع بار درخت یعنی اغاج میوه سی حکیم فردوسی * مثنوی *
درختی که شیرین بود بار او * نکردد کسی کرد آزار او * وکر زانکه شیرین نباشد برش *
زپا اندر آید زنا که سرش * شیخ سعدی بیت درخت کرم هر کجا بیخ کرد * کذشت از فلك
شاخ بالای بر * عاشر حاصل نما تا ته دیرلر که بوستان و تارلاده حاصل اوله استاد
فرخی در صعوبت راه * قطعه * دراز تر ز غم مستمند سوخته دل * کشیده تر ز غم دردمند
خسته جکر * چو چشم شوخ همه چشمهای اوبی آب * چو قول سفله همه کشتهای
اوبی بر * دیکر بیت درین باغ از كل سرخ و كل زرد * پشیمانی نخورد آنکس که بر خورد *
حادی عشر بمعنی بذر یعنی تخم مولانا جامی بیت که یوسف نه از کوهر دیکراست * که بامازیك
شاخ و ازیك برست * ثانی عشر بمعنی نصیب شمس فخری بیت زین خزان آنکس خورد
بر کو مدام * دردم ایشان بود چون بار دم * بو معنی استعارن طریقیله اولمق اوجهدر
ثالث عشر بمعنی قرارکاه و خانه وسرای معناسنه که عربیده وطن ومسکن دیدکلرینه عجم
بوم دیر دیر ترکیده یورت دیدکلری تفصیل احوالی عنقریب ذکر اولنور بو معنایه حکیم
فردوسی بیت فرستم بنزدیك افراسیاب * نه آرام جویم برین بر نه خواب * رابع عشر
بردن لفظندن صیغه امر ووصف ترکیبی اولور دلبر وهوشبر کبی خامس عشر فرهنك
جهانکیریده بمعنی پهنا سادس عشر بمعنی زن تازه سابع عشر بمعنی یاد و حفظ که
از بر دیرلر حفظدن دیمك اولور ثامن عشر بمعنی طرف که یك برشود دیرلر یکطرف شود دیمك
اولور تاسع عشر افعال ومصادر اوائلنه ادخال ایدرلر انجق تحسین لفظ ایچوندر اسقاط
اولنسه معنایه خلل اولمز نوعی خموشانی بیت بر آهنکی زنم ناخن بمضراب * که از آب
آتش وز آتش چکد آب * برابر معروف تساوی معناسنه طالب آملی بیت با من
سخنوران که درین عرصه کلام * هر لحظه میزنند نوای برابری * عربیده مساوات وچغتای
لسانیده اوترو دیرلر بو مطلعده تجنیس تام قصد اولنوب اولدن معنای ثانی وثانیدن

معنای اول مراد ایدر میرعلیشیر بیت تو شدا کوردم یارنی خندان رقیبی اوترودا
دشکدین دم دم نیشم قرجیلدا دورمین اوترودا * بواوترودا قارشو معنا سنه ایکی
معنایه ده اوترودیرلر ف برانغار وجوانغار ع کلاهما بفتح الراء المهملتین وغین معجمه ثانی
ضم جیمله جانب یمین ویسارکه جنک صفوفنده میمنه ومیسره دیمک معناسنه‌در مولانا
عبدالله هاتفی بیت جهانشاه وشهزاده سلطان حسین * زسوی برانغار چوبان وشین
یعنی جانب یمیننده ف بربار ع سکون راء مهمله وفتح باء موحده ایله اول خانه‌یه دیرلرکه
برخانه نک اوزرنده بنا اولنمش اوله بربار وورواره دخی دیرلر ترکیده چارطاق دیدکلری
خانه‌در ف بربر ع معروف سرتراش دخی دیرلر عربیده حلاق وحجام دخی دیرلر وجانب
غربده مشهور برولایت اسمیدر ودخی زیاده یوقارو دیمکدر اعلی الاعالی معناسنه ف برتر ع
فتح تاء مثناة ایله اوستون دیمک اولورکه براوست وترادات تفضیلدر مولانا جامی در توحید
باری تعالی جل شانه بیت لیک ثنایش زکمان برترست * هرچه زبان کوید ازان برترست
ف برخوار ع سکون راء مهمله وفتح خاء معجمه وواو معدوله ایله حصه ونصیب معناسنه‌در
ف برخوردار ع سکون رائین مهملتین وضم خاء معجمه وواو مجهول ایله نصیبلو وحصه‌مند
وبهره‌مند معناسنه لفظ مرکبدر ایکی جهتله بری برخور ایله دار لفظلرندن وبزیده
بروخور وداردن لفظ مرکب اولور ف برخور ع سکون راء مهمله وضم خاء معجمه وواو
معروف ایله ایکی معنایه‌در اول نصیب ثانی شریک معناسنه شمس فخری ایکی معنایه
ترتیب اوزره بیت زملک وجیش وجوانی وسلطنت برخور * که ازشهان جهان نیست
شاهرا برخور * معنای ثانیه استاد فرخی بیت زبس عطا که دهد هرکه زرعطا کیرد *
کمان بری که مرا اورا شریک وبرخور نیست * نسخهٔ حکیم اسدی ونسخهٔ حسین وفائی
ولسان الشعرا موافق معیار جمالیدر اما شرفنامه‌ده فتح خاء معجمه وواو معدوله ایله بووزن
ابترواقع اولمشدر ف بردار ع اوچ معنایه‌در اول خانهٔ تابستانی ثانی مصلوب یعنی
آصلمش ثالث داشتن لفظندن صیغهٔ امردر یوقارو طوت معناسنه ف برزکار ع
کسر راء مهمله وسکون زاء معجمه وفتح کاف ایله اکنجی زراع معناسنه که برزکر وبرزه‌کر
وبرزیکر دخی دیرلر ف برزکر ع سکون زاء معجمه ایله ف برزه‌کر ع فتح زاء معجمه وها ایله
ف برزیکر ع کسر زاء معجمه ایله کلهم یعنی زراع وحراث مثال ثانی فخر کورکانی
بیت عقل بود برزه‌کر وتخم روح * آب دهش خضر ومسیحا ونوح * مثال ثالث حکیم
انوری بیت کار خالد جز بجعفر کی شود هرکز تمام * کان یکی جلاهکی داند دکر برزیکری
ف برفندار ع سکون راء مهمله ونون وفتح فا ایله مفتی ومفسر وشارح واهل علم وماهر معناسنه
ف برکندار ع سکون راء مهمله وضم کاف فارسیله ارمغان وهدیهٔ قلیل معناسنه ابوالمعانی بیت
برده بودم پیش جانان تحفهٔ جانم بدست * برکندار مختصر بوده نکرد ازمن قبول ف برکر ع
سکون راء مهمله وفتح کاف فارسیله بخت وطالع معناسنه وله ایضا بیت چوکردم بذل جان
درراه جانان * ولی سودی ندارم برکرم نیست ف برمر ع سکون راء مهمله وفتح میمله اوچ معنایه‌در
اول انتظار معناسنه مختاری بیت جان اعدا برد بکلک چنانک * نبود پیش مرک برمر تیغ * ثانی

ثانی امید معناسنه وله ایضا بیت هنوز هست فلک را رحیم کشتن روی * هنوز هست
معین را قوی شدن برمر * ثالث بال آروسنه دیرلر با جیلر اصطلاحنده مذکور اوج معناسنده
بومور دخی دیرلر بعض فرهنکلرده باء فارسیله ده مذکور در (برمور) سکون راء مهمله
وضم میم وواو معروفله ایکی معنایه در اول علف معناسنه ثانی برمر مرقوم معناسنه باء
فارسیله دخی مرویدر کذا فی فرهنک جهانکیری (برنبور) فتح راء مهمله وسکون نون وضم
باء موحده ایله اطفال بر پارچه مدور کون اورته سن داوب ایپ چکوب ایکی اوجندن
طوتوب فرفر چوررلر (برنداور) فتح راء مهمله وسکون نونله جوهردار دمور قلیج وغیری
اصلنده برند فتحتین ایله دمورده اولان جوهر درفرند دخی دیرلر استاد لطیفی بیت کوه را
پر نیان بود چون یافت * قوت دست او برنداور (برور) سکون راء مهمله وفتح واو ایله
درخت بارور یعنی میوه دار بارور لفظندن مختصردر حکیم ناصر خسرو بیت اندیشه
مر مرا شجر خوب برورست * پرهیز وعلم ریزد ازان برک وبرمرا (برز) سکون زاء
معجمه ایله بمعنی شعله میر نظمی بیت جهان روشن شده چون ماه تابان * با نجم بوده است
برز و چراغان (برزکر) سکون زاء معجمه وراء موقوف وفتح کاف فارسیله کتان
تخمی در (برزود) سکون زاء معجمه وراء موقوف وفتح واو ایله تخم ایجون قونیلان نسنه
هرنه تخمی اولورسه بعض فرهنکلرده مشغول معناسنه مرویدر (بزه کار) فتح زاء معجمه
وکاف ایله کنهکار معناسنه که بزه کناهدر وکار ایدیجی دیمکدر خلاق المعانی بیت بار دیکر بزه
اندوز شویم * که نمی آید مارا زثواب (بشتر) سکون شین معجمه وفتح تاء مثناة ایله
ایکی معنایه در اول تحفة الاحبابده نام حضرت میکائیل علیه السلامدر استاد دقیقی
* قطعه * بشتر خوانمت به برکت او * چو توکویی بودبکاه عطا * بشتر را عطا همان آبست
مر ترا از زر و کوهر ست عطا * شمس فخری بیت میر ساند بخلق دست تو رزق * بی تقاضا
ومنت بشتر * رساله ابو حفص سغدیده بمعنی ابر دیوب دقیقی نک بیت ثانی سن ایراد
ایلمش ثانی فرهنک جهانکیریده بر فرشته نک نامیدر که باران نباتات آکا حواله اولنمشدر
(بط زر) اضافتله نیر اعظمک جمله اسماسندن بریدر نظام استرآبادی بیت بط زر
خورد غوطه در زلال بحر سیمابی * بر آب از جنبش آن شد حباب بیعدد پیدا (بکتر)
سکون کاف وفتح تاء مثناة ایله جبه زره که دمور پاره لرین قطیفه ویا آخر نسنه اوزرینه
دیکوب جنک کونلرنده کیرلر ترکیده قا بورغه زره دیرلر ابو شکور بیت ز زر برنهاده بسر
مغفری * ز فولاد کرده ببر بکتری * بو قولی مؤید محمد عصار بیت ز تیر چارپر و زکرز
ششپر * سپرها چون زره مغفر چو بکتر (بکه تر) فتح کاف فارسی واظهار ها ایله ایرکن رک
معناسنه که بکه ایرکن وترادات تفضیلدر که غایت ایرکن دیمک اولور شیخ نظامی بیت
بکه تر سپهدار چین از غرور * زمین کرد چون عرصه کاه نشور (بلاجور) فتح لام وضم
جیمله قره صغر اسمیدر نعمة الله نقلی اوزره (بلادر) فتح لام وکسر دال مهمله ایله نسخه
میرزا ابراهیمده پیرایه عروس یعنی زیب وزینت عروس که التون وجواهر وانقشه نفیسه دن
عبارتدر مؤید الفضلاده زینه عروس مرویدر میرخسرو بیت بسته بلادر همه بر سر بلا

لداده به بیهوشی عالم صلا ﯤ بلادور ﯤ ضم دال مهمله واو مجهول ایله ایکی معنایه در اول
براغاجدر که دوالرده استعمال اولنور اکا لسان یونانیده انقردیا و هند ولساننده بهلاوه
و بهیله دخی دیرلر هند دیارنده حاصل اولور ثانی زرینه و پیرایه عروس وزنان بعض فرهنکلرده
پرپیرایه در باشه بغلرلر ﯤ بلار ﯤ بوزن منار آذر بویه دیدکاری نسنه نك کوکیدر بعضیلر
اشنان دیرلر ﯤ بالقندر ﯤ سکون لام و نون و فتح قافله بر لفظدر دشنام محلنده تلفظ ایدرلر
بی دین و بی مذهب معناسنه خلاق المعانی بیت بزر و مال مردمان اندر * هست بر اعتقاد
بالقندر ﯤ بناور ﯤ فتح نون وواو ایله یعنی دمل و دنبل و دمبل دخی دیرلر چبان معناسنه
ﯤ بند امیر ﯤ بر بنددر که عضد الدوله دیلمی زماننده امیر نام بر مسافر دوزمکله اسمنه مضاف
اولمشدر کذا فی مجمع الفرس ﯤ بند شهریار ﯤ موسیقیده بر نوا اسمیدر استاد منوچهری بیت
بر مین عندلیب زند بند شهریار * بر سر وزند واف زند تخت اردشیر ﯤ بند کیر ﯤ بر نسنه در
پنبه و زیت و کرج ایله دوکوب صوکنکارین آنکله محکم ایدرلر عربیده القون و ترکیده لکون
دیرلر ضم لام ایله ﯤ بهار ﯤ اون درت معنایه کلور اول معروف فصل ربیع در که شهور شمسیه دن
آذر و نیسان و ایار آیلرینه شامل در که نیر اعظمك حمل و ثور و جوزا برجلرنده اولدوغی ایام
مکثی در اول فصل نو بهار دخی دیرلر استاد بیت خلوت از اغیار بایدنی بهار * پوستین
بهر دی آمدنی بهار * ثانی برك درخته دیرلر عموما بیت کلی بی آفت برك خزانی * بهار
تازه بر شاخ جوانی * وهنوز چقمش یپراغه نو بهار دیدکارینه بو بیتده دلالت وار در حکیم
اسدی بیت ببرجوشن جوش چون نو بهار * بزیر اباقی تند چون روزکار * ثالث نارنج
و ترنج اغاجنك یپراغنه دیرلر خصوصا سائر اشجاره مخالف نارنجك اول یمشی ایریشدکدن
صکره یپراغی چقار شیخ نظامی تصریح ایلمشدر بیت رسم ترنجست که در روزکار * پیش
دهد میوه پس آرد بهار * رابع شکوفه یه دیرلر عموما و ترنج شکوفه سنه دیرلر خصوصا
خامس بتکده یه دخی بهار دیرلر بو ایکی معنا ایله معنای اوله شیخ عثمان مختاری * قطعه *
تا کوهر از فروغ شرف کیرد و خطر * تا عالم از بهار شود چون بت بهار * رای تو باد کوهر
انصاف را فروغ * روی تو باد عالم اسلام را بهار * و بتخانه ایله معنای اوله شمس فخری
بیت رسیده موسم نوروز کز نسیم بهار * شود بسان آراسته بسان بهار * بتخانه یه
بهار دیدکلری استاد فرخینك بو بیتنده واضحدر بیت وثاق از وجو بهار است او در وچو صنم
سرای او چو بهشتست او در وچون حور * دیکر حکیم اسدی بیت هما ناکه کمتر بد از شش
هزار * بت لاله رخ چون نکار بهار * سادس بر آتشکده نك نامیدر خصوصیت ایله
شیخ نظامی از اقبال نامه بیت بهار دل افروز در بلخ بود * کزان سرخ کل را دهان تلخ بود
سابع یوکك برد نکنه یعنی بر تاینه دیرلر استاد فرخی بیت بهر ما دحی مال بخشد جهانی
بهر زائری زر بخشید بهاری * ثامن بر نوع کل در که کاوچشم دیرلر بو معنی حمد الله مستوفی نك
نزهة القلوب نام کتابنده مسطور اولوب اندن استخراج اولنمشدر تاسع ادات الفضلاده
ترکستانده بر معروف و مشهور خانه نك اسمیدر عاشر فرهنك جهانکیریده کل زرد یه ست
بهار کوینده حادی عشر فرهنك زفانکویاده بر نوع کلدر بهار دیرلر ثانی عشر تحفة الاحبابده

بمعنی خانهٔ منقش و پرنکار ثالث عشر شرفنامه ده بر جزیره اسمیدر رابع عشر لسان الشعراده
هندوستانده بر خطه نك نامی اولدوغی مسطوردر ﴿ بها کیر ﴾ یعنی قیمتدار کیرندهٔ
بها تقدیرنده در حکیم فروسی بیت دو پاره بها کیر و دو کوشوار * یکی طوق پر کوهر
شاهوار ﴿ بهاور ﴾ بودخی بها کیر کبی در بها لو معناسنه ابو الخطیر بیت بهاور دری
از دستم برون برد * به نیرنك و بافسون دهر غدار ﴿ بهر ﴾ سکون ها ایله بش معنایه در
اول تخصیص لام جاره معناسنه بهر تو بهر شما بهر من بهر ما دیرلر ثانی دخی حرف را
معناسنه اولوب ترا شما را مرا مارا معناسنه استعمال اولنور میر خسرو بیت نه از من
ریخته است این زهر بر تو * که این بود بهر از دهر بر تو * ثالث حصه معناسنه که بهره دخی
دیرلر شیخ نظامی بیت عراق از ربع مسکون هست بهری * وزان بهره مدا ین هست
شهری * رابع شرفنامه ده بر ولایت اسمی اولدوغی مسطور در خامس بعض فرهنکلرده
شعاع قمر و نجوم معناسنه مرویدر و عربیده ایکی معنایه در اول بمعنی عجب ثانی بمعنی هلاك
معناسی اولنه چغتای لسانندن اوچون دیرلر میر علیشیر بیت کوزیما کیلماس اوچون
کیلکاننداً اول یوز ایاتما * انجه بخشی انکلاماس کوزکیم قوباشقه اوترود ور ﴿ بهمار ﴾
سکون ها و فتح میمله بمعنی بسیار میر نظمی بیت شود هر چند با دیکر وفادار * دل زارم
جفا میکرد بهمار ﴿ بهمن یار ﴾ یای تحتانیله شیخ ابو علی ابن سینا شاکردلرندن بر صاحب
تصنیف فاضل کمسنه نك آدیدر ﴿ بیاوار ﴾ فتح یای تحتانیله بمعنی شغل و عمل و کار
و کسب که فیاوار دخی دیرلر شاه ناصر خسرو بیت من نقش همی بندم و تو جامه همی باف
اینست مرا با تو همه شغل و بیاور ﴿ مع الزاء المعجمه * باخرز ﴾ فتح خا و سکون راء مهمله
ایله ایکی معنایه در اول بر مشهور شهرك آدیدر ثانی شرفنامه ده موسیقی نغماتنك قرق
شعبه سندن بر شعبه اسمیدر میر خسرو بیت که بنغمات ترانه و هکاه * یافته در عرصهٔ
باخرز راه ﴿ بادان فیروز ﴾ شهر اردبیلك نام اصلیدر که اول شهری فیروز شاه
بنا ایدوب کند و نامنه اضافتله تسمیه ایلمش آبادان کردهٔ فیروز دیمك اولور تخفیفا بادان
فیروز دیدیلر ﴿ بادانکیز ﴾ برنوع کلك اسمیدر خاصه سی اولدر که اصحاب غله خرمن صاورمق
مراد ایتدکلرنده هوا ساکن اولدقده اول کلك قوری بیراقلرین اللره اووب هوایه اتارلر
باذن الله تعالی فی الحال هوا چقوب خرمن صاوررلر کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿ باد باز
و باد بیز ﴾ کلاهما سکون دال و باء موحدهٔ مفتوحه و مسکونه ایله مروحه معناسنه که
باد بیزن دخی دیرلر و بادزن ده دینلور شاعر بیت آتش هجران منکو تسکین شود با بادباز
شعلهٔ آتش فزون تر میشود لا بد ز باد ﴿ بادروز ﴾ سکون دال و ضم راء مهملتین و واو معروفله
وظیفهٔ روزمره یعنی هر کون و یریلان تعیین و دخی هر کون کیلن جامه و هر کون پشکه معتاد
اولان طعام میر نظمی بیت زهر قهر چرخ خوردن شد مکر * بادروزم بوده است شام و سحر
﴿ بادفوز ﴾ سکون دال مهمله و ضم فا ایله کند و قولیله عمل ایتمین آدم یعنی خلقه پند و نصیحت
ایلیوب کندوسی عمل ایلمیه زاء مهمله ایله مرویدر نظمیٔ هروی بیت پند خود هرکز نکیری
ای خر کرسی نشین * وعظ تا چند میکنی ای بادفوز لاف زن ﴿ بادنوروز ﴾ پاریند خسروك

اوتوزا یکی لحن دن بر لحن آدیدر کذا فی مجمع الفرس ن بادویز ج واوایله بادبیز مرقوم
معناسنه در ن باران کریز ج فتح راء مهملهٔ اول وکسر ثانی وکاف ایله دیوار اوزرنده
اولان سچق وطام کنارینك سچقی وامثالی نسنه‌لرکه یغمور دن قاچان التنه وار ز ن باروازج
سکون راء مهمله و فتح واوایله پابوجه دیرلر میرنظمی . بیت بپایش باروازی را نبوده
ز هرجانب ره محنت کشوده ن باز ج اون درت معنایه کاور اول بمعنی عودت یعنی کیرودونمك
کمال اسمعیل بیت کمی که دست چپ از دست راست داند باز * باختیار ز مقصود خود
بکرددباز * ثانی بمعنی تکرار شمس فخری . بیت پناه ملك سلیمان جمال دنیی و دین * که
اسد ملك نه بیند چو توسکندر باز * ثالث فرق وتمیز معناسنه کمال اسمعیل بیت چکونه
دامن شاهی چنین زدست دهد * کسی که دست چپ از دست راست داند باز * رابع بمعنی طرف
وجانب حکیم سوزنی بیت آن حسام بن حسامی که حسام نظرش * هرکز از خصم بالزام
نشد بازبناز * خامس بمعنی ذراع شمس فخری بیت زچاه فکردم تشنکان معنی را *
زلال جان ززبانی بقدر صد باز * سادس بمعنی واماندن ونارسیدن یعنی کیرو قالمق
وایرشمامك شیخ سعدی . بیت کرکسی وصف اوزمن پرسد * بی دل ازبی نشان چه کوید
باز * سابع بمعنی دخی استادمنوچهری بیت آمدت نوروز وآمد جشن نوروزی فراز
کامکارا کار کیتی تازه ازسر کیر باز * ثامن بازیدن دن صیغهٔ امراولور وله ایضا بیت
شاخ کل شطرنج سیمین و عقیقین کشته است * وقت شبکیران بنطع سبز برشطرنج باز *
تاسع بمعنی کشاده وروشن وله بیت ای خداوندی که تا تواز عدم پیدا شدی * بسته
شد درهای بد درهای نیکی کشت باز * عاشر قولاج که عربیده باع دیرلر وله بیت آفرین
زان مرکبی کر بشنود در نیمشب * بانك پای مورچه در زیر چاه شصت باز * حادی عشر
بمعنی فراز وله ایضا بیت همچوان سنکی که او راسیل کرداند زکوه * کاه زین سو کاه زانسو
که نشیب وکاه باز * ثانی عشر طوغان بومعناده عربیله مشترکدر وله . بیت کاه رهواری
چو کبك وکاه جولان چون عقاب * کاه بر جستن چو باشه کاه برکشتن چو باز * طوغان
جنسنه مطلقا بازدیرلر آوجی وجکردار وایری طوغانه شاهباز دیدکاری حبوباتدن ایری
اولان نسنه یه شاهدانه دیدك کبیدر اما چاقره خصوصیله باز اسمی اعلام غالبه دن
اولمشدر مطلق باز ذکر اولنسه مراد چاقردر بو بیتدن فهم اولنور بیت ره بط بازنیز
آهنك میزد * برقص کبك شاهین چنك میزد * ثالث عشر بعض ترکیبلره صفت اولور
شعبده باز ولعبت باز کبی نوعیٔ خوشانی . بیت همه غافل زلعبت باز کردون * چه بازی
آورد از پرده بیرون * رابع عشر فرهنك جهانکیریده بمعنی کندرکاه ضبط یعنی سیلی
اوغرادوغی یره دیرلر ن باز خیز ج خیزخاستن لفظندن صیغهٔ امرو وصف ترکیبی دو
کیرو قالقمق مثلا دوشوب قالقمق واوتوروب قالقمق کبی میر نظمی . بیت سکان بیکانه را
آواز خیزست * بجا باشد فتاده باز خیزست * بوندن در که روز قیامته دخی باز خیز دیرلر
ن بالاوز ج فتح واوایله صوطلو برداق وامثالی ظروف که صو طلو اوله کذا فی مؤید الفضلا
ن بانك نماز ج اذان معناسنه معنای ترکیب نماز صداسی دیمك اولور شیخ سعدی

سعدی بیت مؤذن غلط کرد بانك نماز * مکر همچو من مست ومدهوش بود * میرنظمی
بیت بدیوان ایزد بروبانیاز * بکوشت رسیده چو بانك نماز ﴿ بتفوز ﴾ سکون تاء مثناة
وضم فایله پیرامن دهان یعنی اغزچوره سی عموما سباعك خصوصا که پوز و پرپوس
وبدپوز وبدفوز دخی دیرلر حکیم ازرقی درصفت زمستان بیت بندفولاد بر دهن باید *
آهوازبرشمر نهد بتفوز * شمس فخری معیارده * بتفوز مرغانرا منقار ودیکر حیوانرابیرون
دهان باشد دیمش بیت زعدل خسرواعظم مجال ویا رائیست * که وحش وطیر دومنهلی
زنند بتفوز * وصحاحین‌ده دخی بووجه اوزره مسطوردر ﴿ بخیز ﴾ کسرخاء معجمه
وسکون یای تحتانیله بمعنی کمینکاه یعنی پوصویری ﴿ بدپوز وبدفوز ﴾ کلاهما بسکون
الدال المهمله وضم الباء الفارسی والفا بتفوز مرقوم معناسنه مثال اول حکیم سوزنی بیت
عاریت داده پدر سبلت وریش و بدپوز * بخاراشده هنکام صبی علم آموز * مثال ثانی
حضرت مولانا قدس سره * مثنوی * دایهٔ کوطفل شیر آموز را * تا بنعمت خوش
کند بدفوز را * کر ببندد راه آن پستان برد * برکشاید راه صد پستان دهد ﴿ بدواز ﴾
سکون دال مهمله وفتح واو ایله تحفة الاحبابده بمعنی جای آرام ونشیمن وقرارکاه اما شرفنامه‌ده
تاء مثناة ایله بتواز واقع اولمشدر عربیده بقعه وصفه دیرلر بو معنایه شمس فخری
بیت ملاذ سیف وقلم خسروستاره حشم * که هست خلق جهانرا جناب او بدواز *
﴿ بذله باز ﴾ سکون ذال معجمه وفتح لام وباء موحده ایله لطیفه‌کو ومزاح انکیز وندیم مجالس
آرا وحاضر جواب وخوش ادایه دیرلر بیت ساقی بیار باده ومطرب که میشود * مارابرای
دفع الم بذله باز بزم ﴿ براز ﴾ فتح راء مهمله ایله بمعنی آراسته ومزین ونیکو بوده شمس
فخری بیت خدایکان جوانبخت شیخ ابو اسحق * که تخت خسروی ازذات اوکرفت براز
استاد فرخی بیت مجلس عشرت بسبع وچهرهٔ معشوق بین * خانه رامش براز وفرش
دولت کستران * بو بیتده آراسته‌کن معناسنه امر اولور بعض محلده کارمزا بیراز دیرلر
تیم ایشی ایوایله دیمك معناسنه اولور ودخی کفشکرلر پابوج قالبی اراسنه قودقلری
چوی ودخی اودون یارانلر کندلك یاردوخی اودون آراسنه قودقلری چوی
﴿ برپوز ﴾ سکون راء مهمله وضم باء فارسیله بتفوز مرقوم معناسنه کذا فی مجمع
الفرس ﴿ برخوز ﴾ سکون راء مهمله وضم خاء معجمه ایله بمعنی انبان یعنی طغرجق ابوالمعانی
بیت دردست عصا ومسبحه بردوش شال پرفسون * زرق وریا در آستین برخوز حیله
دربغل ﴿ برز ﴾ سکون راء مهمله ایله بلندی وبالای مردم وزیبایی جمال ودخی مال که آنکله
دیوارصوارلر ولسان الشعراده فتح بایله زیبایی وضمله بالای مردم معناسنه مسطوردر
وبرمعناسی دخی تنهٔ درخت ومطلق بلندی معناسنه حکیم فردوسی بیت چوخورشید
برزد سرا زبرزکوه * میانها ببستند توران کروه ﴿ برك ریز ﴾ سکون راء مهملهٔ اولی
وکسرثانیله فصل خزان معناسنه یپراق دوکلمکدن عبارتدر عماد فقیه بیت برك ریز ست
بغاخ دانشرا * این خزانرا بهار بایستی ﴿ برفوز ﴾ سکون راء مهمله وضم فایله
﴿ برکاپوز ﴾ سکون راء مهمله وفتح کاف وضم باء فارسیله ﴿ برکافوز ﴾ سکون راء مهمله وضم فایله

کلاهم بمعنی بز پوز مرقوم حضرت مولانا قدس سره بیت چنین باشد بیان نور ناطق * نه لب
باشد نه آواز ونه برفوز برمغاز سکون راء مهمله وفتح میم وغین معجمه ایله شاکردانه
یعنی استادی شاکردنه وایش اشلدن شاکردلك ویردوکی مزد برمغازه دخی دیرلر برموز
سکون راء مهمله وضم میمله علف دواب معناسنه کذا فی نسخهٔ میرزا ابراهیم برواز
سکون راء مهمله وفتح واوایله جای قرار وآرام معناسنه شمس فخری بیت ملاذ صیف
وقلم خسرو ستان حشم * که هست خلق جهانرا جناب او برواز بروز ضم راء مهمله
وواو معروفله جنك وغوغا معناسنه بز اوج معنایه در اول رسم وآیین ثانی بزیدن
لفظندن صیغهٔ امر اولور بو ایکی معنایه حکیم سوزنی * قطعه * بجره زنیسان وتاز
زان کردار * شغل ازین طرز وحرفتی زان بز * بجرهٔ ماست بادخانهٔ بوق * سباعی یاد
بوق از نیسو بز * ثالث مخفف بزم در وعربیده زاء مشدده ایله جامهٔ ریسمانی معناسنه در
بزاز جامه فروش ترکیبی بو عبارت زاء مشدده ایله مستعملدر بز ودلبند وامثالی
نسنه لر ابو المعانی بیت کرم کردی درجهان با زار مکر وفتنه را * دردکان حیله را بزاز وبازرکانی
شدی بزبار سکون زاء معجمه وفتح باء موحده ایله بمعنی بسباس که بسباسه دخی دیرلر
بردار ودر مفردات ادویه ده معروفدر بشنیز سکون شین معجمه وکسر نون بعده یای
ساکنه ایله بوی مادران دیدکلری که برنجاسف دخی دیرلر ترکیده قوزان چیچکی دیرلر بغاز
فتح غین معجمه ایله نجار ونشار تخته بچرکن بچقو اشلدکی ایچون تخته ارا سنه قودقلری چوی
وکفشکرلر پابوج قالبی ارا سنه قودقلری نسنه در شمس فخری بیت عدو شکاری کز دست
بازوی خصمش * کند مدامی بخار حادثات بغاز بغیاز سکون غین معجمه وفتح یای تحتانی
ایله مزد شاکردانه یعنی شاکرده ویریلان اجرت وبخشش شمس فخری بیت بهر طریق که
خواهی همیشه مال دهد * به بخشش وبصله خیر وصدقه وبغیاز * فغیاز وبرمغاز دخی
دیرلر کذا فی مجمع الفرس بقلنقاز سکون قاف ول ونون وفتح لام وقاف ثانیله
برجانور در کردنی ایلق وایاقلری اوزون ومنقاری یاصی وکبود رنك اکلی جایز در کذا فی
فرهنك میرزا ابراهیم بقلن ایله قاز لفظندن مرکبدر بقیاز سکون قاف وفتح یای تحتانی
ایله کلیم سیاه ابو المعانی بیت بپوش جامهٔ نیکو خصال کر اهل دلی * بنزد عاقل وعارف
چه اطلس وبقیاز بکاز فتح کاف عربیله طاغلرده ویبان یرلرده اولان مغاره یه دیرلر که
ایام شتاده ایچنه قیون وصغر قورلر استاد فرخی بیت شهریاری که خلافش طلبد دوز
افتد * از سمنزار بخارستان واز کاخ بکاز * حکیم اسدی طوسی وهند وشاه نخجوانی
بولغتی بو باچه بایله معنای مذکوره روایت ایلشلر اما فقیرك خاطرینه کلورکه اصل لغت کاز
اولوب با الصاقیه اولور بکماز سکون کاف فارسی وفتح میمله درت معنایه استعمالی
اولنور اول بمعنی شراب حکیم فردوسی بیت نوازندهٔ چنك درچنك وچنك * زدل برده
بکماز چون رنك رنك * شمس فخری بیت زتاج وطوق مرصع چه غم خورد جودش
هرانکهی که نشیند بمجلس بکماز * ثانی بمعنی مجلس باده حکیم فردوسی بیت به بکماز
بنشست یکروز شاه * همیدون بزرکان ایران سپاه * ثالث بمعنی مجلس کردن وله ایضا

ایضا بیت یکی بزم سام انکهی ساز کرد * سه روز اندران بزم بکماز کرد * رابع بمعنی پیاله امیر معزی * رباعی * لبیک زند بخت چو آوازدهی * تکبیر کند چو رزم را ساز دهی * آنرا که بدست خویش بکماز دهی * اقبال کذشته را بدو باز دهی * حکیم فردوسی بیت تو با این سواران بسی ارجمند * بیارای دل را به بکماز چند * شرفنامه صاحبی ومیرزا ابراهیم بمعنی غم واندوه ومهمانی نیز کویند دیمشلردر ل بکیز ع کسر کاف فارسی وسکون یای تحتانیله خیارشنبه که مشهور مسهل دوادر کذا فی الاختیارات ل بلواز ع سکون لام وفتح واوایله دیواردن طشره چقن دیرك اوجنه دیرلر ل بندروز ع سکون نون وفتح دال وضم راء مهملتین وواو معروفله چوالدوز معناسنه در اما شرح السامی فی الاسامی ده ل بندوز ع راسز واقع اولمشدر اکرچه غیری نسخه ده بندوز چوالدوزه یقین ایسه‌ده ل بندرز ع سکون نون و را وفتح دال مهملتین ایله فرهنك جهانکیریده چوالدوز معناسنه در ل بنیز ع کسر نون وسکون یای تحتانیله بمعنی هرکز حکیم اسدی بیت نه بینم درین رای کردون چه چیز * دکر بینمت یا نه بینم بنیز * ودخی اثنای کلامده استعمال اولنان نیز معناسنه ابوشکور بیت نه این را بیازرد روزی بنیز * نه آنرا ازو اندهی بود نیز * کذا فی الصحاح ل بوز ع سکون واوایله بوزن جوز ایکی معنایه‌در اول یشل کوف که اتمکده وجامه‌ده اولور رطوبت هوا ونم سببی ایله آکا بوزك دخی دیرلر ثانی سیاه زنبوردر که شکوفه‌یه قونار آکا هندی لسانند‌ه بهنوره دیرلر ل مع الزاء الفارسی * باژ ع درت معنایه کلور اول مال واثواب وزر وسیم امثالی ارزاق که پادشاه قوی وذی قدرت وشوکت که زیردستندن اولان حکامدن آلور حکیم فردوسی بیت چنان بد که هر سال یك بجرم کاو * زکابل همیخواستی باژ وساو * شمس فخری بیت سوی درکه پور محمود شاه * زمصر وزچین آورد خلق باژ * ثانی راهداران وباجداران بازرکاندن ویولجیلردن آلدقلری ماله دیرلر حکیم خاقانی بیت زان این رصدان مقیم راهند * کز قافله باژ عمر خواهند * حکیم فردوسی بیت به بیچارکی باژ وساو بکران * پذیرفت باید ترا بیکران * ثالث اول سکوت وخاموشی که مغان حالت غسل بدن ووقت طعام خوردن اختیار ایدرلر بونك اصلی وشرح وتفصیلی لغت برسم ذیلنده ذکر اولنور ان شاء الله تعالی حکیم فردوسی بیت نشستند باباژ هردو براسب * دوان تا سوی جان آذر کشسب * رابع طوس مضافاتندن طبران بزرك ناحیه‌سنده واقع برقریه اسمیدر که حکیم فردوسینك مولدی اول قریه‌ده‌در ل برژ ع بمعنی پشته کذا فی شرفنامه ل برژ ع سکون راء مهمله ایله کرداب که دریاده واقع اولور کذا فی ادات الفضلا ل بوژ ع فتح واوایله بمعنی کرداب دریا کذا فی مجمع الفرس ل مع السین المهمله ل باتس ع ضم تاء مثناة ایله ترنج معناسنه در کذا فی فرهنك جهانکیری ل بادرس ع سکون دال وفتح راء مهملتین ایله بادکیر که یاز اولرنده ایدرلر باد ایله رس لفظلرندن مرکبدر هوا ایرشدریجی معناسنه بادغس دخی دیرلر ل بادریس ع سکون دال وکسر راء مهملتین وسکون یای تحتانیله اغرشق که قورشوندن ویاخود اغاجدن مدور ایدوب اورتاسن دلوب ایکه کچوروب ایپلك اکیررلر شمس طبسی بیت باآب روی عدل تو این بادریس

آسمان * ازکردهای خویشتن خودرا پشیمان ساخته ﴿ باذغس ﴾ سکون دال مهمله وفتح غین معجمه ایله بمعنی باد رس مرقوم یعنی بادکیر ﴿ بادغیس ﴾ سکون دال مهمله ویای تحتانی وکسر غین معجمه ایله مرو وهراة اعمالندن بعد قرایی مشتمل بر عظیم ناحیه اسمیدر اصلی بادخیز در روزکاری وافر اولدوغی منا سبتله تسمیه اولنمش حکیم سوزنی بیت سموم مرك چون عیشه کند خشك * اکر پیش شمال بادغیسم ﴿ باسبوس ﴾ سکون سین مهمله وضم باء موحده ایله برنوع ریحاندرکه مرزنکوش دیرلر عربیسی مرزنجوش در کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿ بالبوس ﴾ سکون لام وضم باء موحده ایله نسخهٔ میرزا ابراهیمده ولایت قندهارك اسم قدیمیدر اما فرهنك جهانکیریده باء ثانی یرینه یای تحتانی ایله مرقومدر ﴿ بالوس ﴾ ضم لام وواو معروفله کافور مغشوش معناسنه در شین معجمه ایله ده روایت اولنمشدر ﴿ بامس ﴾ ضم میمله اکا دیرلرکه برکسنه بی شغل وعمل بیهوده یره بر یرده اکلنوب قاله ومراد ایتدوکی یره کتمکه قادر اولمیه استاد دقیقی بیت خدایکانهٔ بامس بشهر بیکانه * فزون ازین نتوانم نشست دستوری * حکیم سوزنی * قطعه * ازشرف فروجاه برفلك سادسید * درچمن باغ لهو یاسمن ونرکسید * باهمه سنکیدورنك بیهده وبامسید * خودبخود ازیکدیکررا زنهان بررسید * بومعنایی مؤید شمس فخری بیت همچون خرلنکست حسودش اوجل * افتاده وپربار وبمانده شده بامس ﴿ باورس ﴾ فتح واو وضمله دخی مرویدر اول عورته دیرلر قوجه سنك اولادلی برعورتی دخی اوله میر نظمی بیت کاراودرزندکی شیون شود * چون زنش باورس استرون شود * بعض نسخه ده مضر معناسنه منقولدر ﴿ ببلس ﴾ سکون باء موحده وضم لامله اول نان خشکه دیرلرکه اوزرینه صحان کزمش وجا بجا دیشلنمش وایشه مش اوله ودخی ایچ یاغی که عربیده شحم دیرلر ﴿ بجس ﴾ سکون جیمله نرمهٔ بینی یعنی بورون یومشغی کذا فی مؤید الفضلا ﴿ بخس ﴾ سکون خاء معجمه ایله بوزن لمس ایکی معنایه در اول حرارت درونده ویاخود الم وغصه دن ویاخود رنج وعلت سببی ایله رنك روپژمرده ومتغیر اوله وبی تاب وتوان اولمق معناسنه شمس فخری بیت جان چون ندهد دشمن این شاه بیدروز * زینسان که دلش کشت زآسیب فنا بخس * تحفة الاحبابده بمعنی عشوه کذاری ورنج ودخی کشت بی آب حاصل شده معناسنه مرویدر ﴿ بخس ﴾ کسر خاء معجمه ایله لغت مشترکه در عربیده بی قیمت وفتا رسیده معناسنه فارسیده کذلك شمس فخری بیت شاهی که اکر خاك درش را بفروشند * امروز بملکی بود اورا ثمن بخس * حکیم اسدی بوایکی لغتی بخسیدن معناسنه اسم مصدر روایت ایتمش ﴿ بخسلوس ﴾ سکون خاء معجمه وکسر سین مهمله وضم لام وواو معروفله عذرایی جبرا آلان پادشاهك اسمیدر حکیم سنایی بیت حال اصحاب کهف ودقیانوس * قصهٔ بخسلوس وشهر فسوس ﴿ بدجنس ﴾ بد اصل ونسبی مجهول دیمك اولور ابوالمعانی بیت بدروی وبدلقا وبد اندام وبدزبان * بدجنس وبدنهاد وبداوضاع وبدکمان ﴿ بدنفس ﴾ ظاهر معناسی ذاتی یرامز اولانه دیرلر اما اکثر منهیاتدن اجتناب ایمیوب مرتکب محرماته دیرلر ﴿ بدوس ﴾ ضم

ضم دال وواو معروفله امید و رجا معناسنه شاعر بیت در خلق جهان انکه بود عاقل ومردی * از سفله ودونان ندارند بدوسی * وحسام اسمنه معمادر ی برپوس ع سکون راء مهمله وضم باء فارسی وواو معروفله بتفوزمرقوم معناسنه که پیرامن دهاندر حکیم سنایی درصفت جمع کوران که دست براعضای فیل مالیده وهریك انرا بچیزی تعبیر نموده اند *مثنوی* آنکه رابدر پیل ملوسش * دست وپای سطبر بر پوسش * کفت شکلی چنانکه مضبوطست *راست همچون عمود مخروطست ی برتاس ع سکون راء مهمله وفتح تاء مثناة ایله ایکی معنایه در اول برمبارز نامیدر ثانی روس حدودنده واقع برشهر آدیدر برو وایتده ترکستان ولایتنده برشهر آدیدر حکیم سوزنی بیت ای شیرفلك روبه برتاسیٔ تو* جمشید فلك غلام نخاسیٔ تو * مذکور ولایتك غایت ایو دلکوسی اولور دریسن کورك ایدرلر وکورکه برتاسی دیرلر ی برجاس ع سکون راء مهمله وفتح جیمله نشانهٔ تیر هدف وآماج معناسنه شمس فخری . بیت بوقت آنکه کند قصد قادر اندازی بغیر سینهٔ دشمن نباشدش برجاس ی برجیس ع سکون راء مهمله وکسر جیمله ایکی معنایه در اول مشتری یلدزینك آدیدر ثانی سودی وافر اولان دوه یه دیرلر ابو المعانی بیت شاهی که بعطای او شد کدایان * همچون عربی که اشترش برجیس ی بررس ع سکون راء اول وفتح ثانیله ایکی معنایه در اول بمعنی بپرس یعنی امر در سؤال ایله معناسنه حکیم سنایی بیت آز بکذار که با آز بحکمت نرسی * کر بیان بایدت از حال سنایی بررس * کمال اسمعیل * رباعی * از حال دل سوخته خرمن بررس * حال دل زار خواهی از من بررس * کرد رد دل منت ز من باور نیست * ای دوست روا بود ز دشمن بررس * ثانی رسیدن لفظندن صیغهٔ امردر ایرش معناسنه حکیم سوزنی بیت شاهی که ماه رایت منصور او بقدر ازماه برکذشت وبخورشید بر رسید ی برس ع بوزن ترس نسخهٔ میرزا ابراهیمده بمعنی افسار اما کتاب السامی فی الاسامیده یواشه که سرکش آت وقاطر ودوه نك بورننه چکورب ضبط ایدرلر حکیم انوری بیت چون کسستیٔ مهار وبیریدی * ز ودبینی به بینی اندر برس ی برفوس ع سکون راء مهمله وضم فا وواو معروف ایله ی برکاپوس ع سکون راء مهمله وفتح کاف وضم باء فارسیله ی برکافوس ع سکون را وفتح کاف وضم فایله کلهم بمعنی برفوزمرقوم که برکاپوز وبرکافوز دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ی برکس ع سکون راء مهمله وفتح کافله برنسنه یی انکار محلنده معاذالله دیمك معناسنه در استاد رودکی بیت کرچه نامرد مست آن ناکس * بشود سیراز و دلم برکس ی برلاس ع طائفهٔ تاتاردن ایکی بلوکدر برینه برلاس وبرینه ارلاس دیرلر مولانا هاتفی از تیمورنامه . بیت ز برلاس وارلاس وپیشش شمار نمودند چندین یسال از یسار * یسال جمعیت معناسنه در بولغت چغتای لسانندهدر ارلات دخی دیرلر میر علیشیر بیت ای نوایی نیلای ایل ارلاس ایل برلاسنی * کیم برور کونکلوم کا حالا مالش اول شوخ ملش ی برناس ع سکون را وفتح نونله غافل ونادان معناسنه شاه ناصرخسرو . بیت نامها پیش توهمی آید * هم زبیدار دل هم از برناس ی برنس ع سکون را وکسر نونله قیون قرقجی مقراض ثانی یورکله عارض اولان صنجوکه عربیده

مغض دیرلر میر نظمی بیت رفته بودم از پیش چون سایهٔ آن سرو قد * دید اغیار از حسد برنس کرفته در شکم ﴿ برنوس ﴾ سکون راء مهمله وضم نونله ﴿ برونوس ﴾ ضم راء مهمله ونون وسکون واوین ایله بو ایکی لغت نسخهٔ میرزا ابراهیمده نام لشکر در وموید الفضلاده شین معجمه ایله سرلشکر معناسنه وادات الفضلاده سرلشکرلردن بر سرلشکرك نامیدر ﴿ برنیس ﴾ سکون را وکسر نونله مجمع الفرسده برنوع بلوطدر ﴿ بس ﴾ اوج معنایه در اول یتر دیمکدر کافی معناسنه شیخ سعدی بیت چو یکبار کفتی مکو باز پس * که حلوا چو یکبار خوردند بس * ثانی نیجه دیمکدر کیف معناسنه وله ایضا بیت ای بسا اسب تیزرو که بماند * بس خر لنك جان بمنزل برد * ثالث بسیاردن مخففدر چوق دیمکدر کثیر معناسنه وله ایضا بیت بس نامور بزیر زمین دفن کرده اند * کز هستیش بروی زمین بر نشان نماند ﴿ بسباس ﴾ سکون سین مهمله وفتح باء موحده ایله بمعنی هرزه وهذیان وسخن بیمعنی مختاری * قطعه * بسرمن که چون بخوانی شعر * این بدل برنویسی از قرطاس * که کران خام قلتبان بس بس * زین فضولی وحکمت بسباس * عربیده ادویه دن بر دوادر بزباز وبسباسه دخی دیرلر ﴿ بسناس ﴾ سکون سین مهمله وفتح نونله نام استاد دهریان یعنی دهریلر طائفه سنك رئیسی اسمیدر ﴿ بطارس ﴾ فتح طاء وکسر راء مهملتین ایله عربیده سرخس دیدکلری اوتدر که ترکیده ایرلتی دیرلر ﴿ بطلیوس ﴾ سکون طاء وفتح لام وکسر میم وضم یای تحتانیله بر حکیمك اسمیدر که مجسطیٔ کبیر وجغرافیا وکتاب اللحون الثمانیه واسطرلاب آنك تصنیفیدر روایت اولنور که ابتدا هیأت فلکیه یی شرح ایدن اولدر وعلم هندسه یی اخراج ایدوب قواعدن فعله کتورمشدر ومنقولدر که اسکندر یونانیدن صکره اوچنجی پادشاهدر وملوك یونانه بطلیوس نامی بوندن قالمشدر اسطرلابی کرهٔ مطبوعهٔ هیأت افلاکی اوزره وضع ایلمشدر افلاك طقوز اولوب اولکی فلك قمردر که کرهٔ ارضه قریب وعناصر اربعه یی محیط ومماسدر وافلاکك اصغریدر آنك اوزرنده وانی محیط فلك عطارددر آنك اوزرنده فلك زهره آنك اوزرنده فلك شمس آنك اوزرنده فلك مریخ آنك اوزرنده فلك مشتری آنك اوزرنده فلك زحل که فلك سابعدر آنك اوزرنده فلك ثامن که فلك البروج وفلك الثوابت دخی دیرلر اول اجلدن که جمیع کواکب ثابته انده در افلاك سبعه ده مذکور اولان بر کوکبدر غیری کوکب یوقدر انلره سیاره دخی دیرلر هر برینك حرکت مخصوصه سی واردر مذکور فلك ثامنی اون ایکی قسمه منقسم ایدوب هر قسمنه برج دیوب برر آد قومشلر که حمل وثور وجوزا وسرطان واسد وسنبله ومیزان وعقرب وقوس وجدی ودلو وحوت در بونلرك التیسی شرقی والتیسی غربیدر بو التینك اوچی صعود واوچی هبوطدر وهر برجه اوتوز درجه تعیین اولنوب طقسان درجه صعود وطقسان درجه هبوطدر که شمس هر کون بر درجه دن طلوع ایدر طقسان درجه ده طلوع ایتدکجه کون اوزانور وهبوط ایتدکجه قصه لور یوز سکسان کونده بر روز وشب مساوی اولور که بر دفعه برج حمله وبر دفعه برج میزانه تحویل ایتدکده که بری بهار وبری کوز فصلنده مساوات واقع اولور والتی کوکبك دخی مذکور برجلره تحویلی فلکی نك حرکتنه کوره

کون در شمس هر برجده اوتوز کون مکث ایتمکله اوچیوز آلتمش کونده دوره سنی تمام ایدر
قمر هر برجده ایکی بچق کون مکث ایتمکله اوتوز کونده دوره سنی تمام ایدر بش کوکب دخی
هر بری حرکت مخصوصه سیله اون ایکی برجی دور ایدر فلک ثوابتك اوزرنده فلك تاسع که
فلك الافلاك وفلك اعظم و فلك اطلس دخی دیرلر اول اجلدن که انده ثوابت وسیاره دن برکوکب
واقع اولمامشدر بامر الله تعالی جل شانه جمیع افلاکه حاکم و جمیعسنی محیط در بوکه فلك الاثیر
دخی دیرلر افلاکی قسری دور ایتدرور یعنی زورایله دوندرور سرعت حرکت وحدت دوری
شول مرتبه درکه یکرمی درت ساعتده یعنی برکون و برکیجه ده دوره سنی تمام ایدر و سیری مشرقدن
غربه در وسائر افلاکك یعنی افلاك سبعه نك حرکتی و سیری کیمی رحاوی در وغربدن
مشرقه در وکیمی حمایلی درمنه کور فلك اعظمك دوری سریع وسائرینك دوری بطئ اولمغله
دور و حرکتلری مشاهد دکلدر مثلا خارجده مثالی دریاده برسفینه هواسنی بولوب
کتدکده بر پیاده آدم سفینه نك عکسنه یوریدوکی نیجه ایسه بودخی اویله در بوندن دخی
فهمه اقرب مثالی بودرکه بر آدم ال دکرمانی صاغدن صوله دوندردکده صولدن صاغه
اوزرنده بر قرنجه یوریسه قرنجه نك یوردیدوکی کوریتمزمی بوکه قیاس اولنه وسرعت سیری
اول مرتبه درکه بوقدر عظم شانله کره ارضی وافلاك ثمانیه یی محیط اولوب جمله سنی دوندرور ایکن
برکون برکیجه ده دوره سنی تمام ایدر منقولدر برکون حضرت سلطان الانبیا حبیب
خدا و خواجه هر دوسرا علیه افضل الصلوة واذکاها حضرت جبریل امین و پیك رب العالمین
علیه السلامه سؤال بیوردیلرکه وقت ظهر داخل اولدومی لا ونعم دیو جواب ویردکده
حضرت بیوردیلرکه بونه کونه جواب در جبریل امین بیوردیلرکه سؤال الکزله هنوز ظهر
اولمامشیدی لانك اصلی اول ایدی نعم دینجه دك شمس بیك سکز یوز فرسخ قطع ایلدی
دیدی الله اعلم بحقیقة الامور ﴿ بقس ﴾ سکون قافله شمشاد اغاجی که ترکیده چمشیر دیرلر
شاعر بیت درخرام آبی چه باشد جانب افتاد کان * ای شده در بوستان حسن قدت
جمز و بقس ﴿ بلبوس ﴾ سکون لام وضم باء موحده و واو معروفله ثوم بری یعنی یبان
صارمسغی بعض نسخه ده بصل بری دیدر ﴿ بلیناس ﴾ کسر لام و سکون یای تحتانی و فتح نونله
﴿ بلینوس ﴾ کسر لام و سکون یای تحتانی وضم نون و واو معروفله ایکیسی بر حکیمك
اسمیدر که هرمس حکیمك شاکردیدر علم طبایع اشیا وطلسمات وحکمیات وعلم فلکیات
وروحانیاتده شول مرتبه استاد ماهر ایدی که زماننده نبی در دیدیلر حکیم جالینوسدن
مرویدر که اول وقت که الله تعالی نبی دیله قتالدن خلاص ایلدی بلینوسك بناسی اولان
هیکل اسقلینوس دیمکله معروف اولان دیره وار دمکه مزبور هیکل رومیاده در انده کوردم
ایچنده برصورت وضع ایلمش حرکات نجومیه برله ترکیب اولنمش آدم ایله تکلم ایلر حرکات
عجیبه سی وار در حکیم مزبورك تصنیفی ایمش ﴿ مع الشین المعجمه * با اوش ﴾ ضم همزه
ایله خیار بزرك بوستانده تخم ایچون قونلمش اوله شرفنامه ده خوشه انکور مرقومدر مثال
معنی اول شاعر بیت برد دست اجل اول چونه برمردم دانا * بجا ماند چو با اوش
نجه کرندی مردم دانا ﴿ باتش ﴾ ضم تاء مثناة ایله بمعنی ترنج کذا فی فرهنك جهانکیری

بادافراش ضد پاداش یعنی جزای بد و عقوبت معناسنه که بادافراه دخی دیرلر شمس
فخری بیت عفو وا غماض اباد یش جا نرسند * که اعادی همه پاداش بود باد افراش
بادکش سکون دال مهمله وفتح کاف ایله بمعنی بادزن یعنی مروحه کذا فی مجمع الفرس
فرهنگ جهانگیریده خشت باد معناسنه مرویدر بارآغوش سکون راء مهمله وضم
غین معجمه ایله قوجاغه صغار دسنه یعنی هر نه که قوجاقله کوتورلمك ممکن اوله وبعض نسخه ده
* مقدار ما یحمله الانسان ملاصقا بجنبه عبارتیله ذکر اولنمشدر باش صیغهٔ امر
ووصف ترکیبی در اینچنین باش وعاقل مباش کبیدر ودخی صبر ایله معناسنه اولور طالب
آملی بیت تن بفراغت مده طالب آزار باش * بر گل وگلشن بجوش همنفس خار باش
ودخی منتظر اول معناسنه اولور شیخ سعدی * مثنوی * کرنداری ناخن درنده تیز * باید ان
بهتر که کم کیری ستیز * باش تا دستش ببندد روزکار * پس بکام دوستان مغزش برآر
بو بیت معنای ثانی که صبر ایله دیمکدر آکا مناسبدر ومنتظر اول معناسنه خواجه سلمان
بیت باش تا غنچهٔ این روضه دماند گل سرخ * باش تا طایر این بیضه برآرد پر و بال
ودخی باشد لفظندن ترخیم اولنمشدر اول معناده باش دیرلر طالب آملی بیت ای یافته
ذوق طرب وچاشنی عیش * دامان می از دست مده کو رمضان باش بالاپوش اوسته
کیلن اثواب که ورمه قوتوش وفراجه وغیری دیرلر بالش کسر لام ایله یاصدق که بالین
دخی دیرلر عموما وقولتوق یاصدوغی که مدور اوله خصوصا ودخی نمو وافرایش نباتات
ودرخت معناسنه میرخسرو بیت ذکر کفت از خور شها تن چو سیر ست * دران بالش
ز بالا باز زیر ست * نسخهٔ میرزا ابراهیمده باء فارسیله مرویدر بالوش ضم لام وواو
معرو فله بت که کهله دخی دیرلر وجود انساننده فضلهٔ طعامدن بعد الهضم حاصل اولان
چرکدن متولد اولور میرنظمی بیت شبش در جامهٔ اش پرجوش بوده * که اندامش
همه بالوش بوده بانقش سکون نون وکسر قافله منکوش فتح میم ونونله درطاغلرده
حاصل اولور بر نوع چالی یمشیدر باء موحده ایله بن ودال ایله دن دخی دیرلر عربیده حبة الخضرا
دیرلر بانکش سکون نون وفتح کافله اصلی بانك کش در ایکی کافك جمعنده نوع ثقلت
اولمغین بری حذف اولنوب تخفیف اولنمش بر جنس اولرده قفسده بسلیرلر خوش آواز
کوکرجین در بعضیسندن صریحا یا کریم صداسی فهم اولنور میرنظمی بیت همه وحش
وطیور در ذکر باشند * که بانکش درقفس توحید خواند بپاباش فتح باء فارسی
ویاء موحده ایله ایاق اوزره طوردیمکدر کذا فی المحمودی بتکیش سکون تاء مثناة
ویای تحتانی وکسر کاف فارسیله تیردان یعنی اوق قوبیلان ظرف کذا فی تحفة الاحباب
بجش فتح جیم فارسیله اوچ معنایه کلور اول نرمهٔ بینی یعنی بورون یومشاغی ثانی
بمعنی سستی ثالث رنج ومشقت معناسنه در بخش سکون خاء معجمه ایله ایکی معنایه
کلور اول حصه ونصیب حکیم فردوسی بیت چو پیدا شد آن چادر عاج کون * خور
از بخش دو پیکر آمد برون * ثانی بخشیدن لفظندن صیغهٔ امر ووصف ترکیبی در جان
بخش وعطا بخش کبی خواجه حافظ بیت در عهد پادشاه عطا بخش وجرم پوش * حافظ

حافظ قرابه کش شد ومفتی پیاله نوش ڤ بخشایش ع اسم مصدردر مرحمت وعطا وکرم
واحسان ڤ بخشش ڤ ایکی معنایه دراول اسم مصدردر بخشیدن لفظندن ثانی برج
ماهی یعنی حوت برجنك اسمیدر کذا فی تحفة الاحباب بو قولی موید استاد رودکی بیت
آفتاب آیدز بخشش زی بره * روی گیتی سبز گردد یکسره ڤ بداندیش ع بو امر صانجی که
بدکمان دخی دیرلر میرنظمی بیت مزن کوش هرسخنهای بداندیش * دهد بر طبع پاکت
رنج وتشویش ڤ بداهوش ع سکون دال مهمله وضم ها وواو معروفله بو امر عقل آلودیمکدر
بودخی بداندیشه یقین بوسوزدر ڤ بدخش ع فتح دال مهمله وسکون خاء معجمه وشین موقوفله
کوهر نفیس ولعل حاصل اولان طاغك آدیدر که لعلك معدنی اولمغله لعل بدخشی دیرلر
بامر الله تعالی طاغ سرخ رنك کورینور ولایت وشهرینه بدخشان دیرلر کذا فی موید الفضلا
استاد الشعرا حکیم خاقانی بیت صبح ستاره نمای خنجریست اندر آب * کاه درخش
جهان کاه بدخش مذاب * مذاب فتحتین ایله اریمش معناسنه در لعله مذاب تعبیری
آبدار اولوب ایچنده صو وار کبی کورندیکندندر ڤ بدروش ع سکون دال وضم راء مهملتین
ایله ایکی معنایه دراول بمعنی سرحد ثانی بمعنی امید وتوقع میرنظمی بیت دلمرا یأس
وحرمان کرد الفت * ندارم هیچکس بدروش ومنت ڤ بدکنش ع سکون دال مهمله
وکسر کاف ونونله بدخوی وبدافعال معناسنه شمس فخری بیت شادمان از اهتمامست
نیك کار * ممتحن از انتقامش بدکنش * حکیم فردوسی بیت چنین داد پاسخ که بر بدکنش
نیاید مکر کشتن سر زنش ڤ بدکیش ع سکون دال مهمله ویای تحتانی وکسر کاف ایله
بی دین وبد مذهب وبدملت معناسنه کیش مذهبدر میرنظمی بیت همیشه سعی کن
بر طاعت حق * مکن صحبت بیدکیش وباحمق ڤ بدوش ع ضم دال مهمله وواو ایله بدوس
مرقوم یعنی امید کذا فی مجمع الفرس ڤ براش ع فتح راء مهمله ایله بمعنی خراش که غراش
دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ڤ برخش ع فتح راء مهمله وسکون خاء معجمه ایله
پشت اسب یعنی آت ارقه سنه دیرلر کذا فی تحفة الاحباب مسعود سعد سلمان بیت بود شده
چرمه توازپس خون * که زرش برو خش وپهلو بر ڤ برش ع سکون راء مهمله ایله آرزو
معناسنه میرنظمی بیت بدل در ابرش وصلت دیده پرخون * زهجر وحسرتش حالم
دکر کون * ڤ برش ع کسر راء مهمله ایله مها رشتر یعنی دوه یولاری ڤ برنش ع سکون
راء مهمله وکسر نونله درد شکم وبعض نسخه ده وجع مفاصل مرویدر اما اکثر نسخه لرده
صنجو که عربیده مغص دیرلر ڤ برباش ع سکون راء مهمله وفتح یای تحتانیله ڤ بریش ع
کسر راء مهمله وسکون یای تحتانیله کلاهما بمعنی برافشان وبرافشانده معناسنه در
وبرانشیده معناسنه ده اولور کذا فی الصحاح ڤ بش ع ایکی معنایه کلور اول بمعنی
بندکشه که صندوقه کلید اورمق ایچون ایندکاری دمور وباقردن دخی ایدرلر حکیم فردوسی
بیت مراکفت بکر فتمش زیر کش * همی بکمر ساختم بنجه بش * شمس فخری بیت
از غایت سخاوت هرکز خزائن تو * نه منع دیدونه ردنه قفل دید ونه بش * قپویه کلید
اورمق ایچون ایندکلری دمور معناسنه ابو الموید بیت زآبنوس دری اندر وفراشته بود

بجای آهن وسیمین همه بش ومسمار * باء فارسیله ده مرویدر ثانی یغمورایله حاصل
اولان زراعت که بخس دخی دینور وعربیده تشدیدایله خرم وکشاده روی معناسنه در
﴿ پشولش ﴾ ضم شین معجمه وسکون واو وکسر لامله بمعنی برهمزدکی وپریشانی یعنی
غمناك والمناك شیخ عطار بیت صبح اکر کشتی نفس را در دهان * کی رسیدی این بشولش
درجهان * مجمع الفرسده کارکذاری وبیننك کی وداننده کی معنالرینه ده مذکوردر ﴿ بغانوش ﴾
فتح غین معجمه وضم نونله اشکون آت وقاطره ده دیرلر میر نظمی بیت بحکم آهنین بودست
بردوش * بدستش نیزه براسب بغانوش ﴿ بفش ﴾ سکون فایله بمعنی شکوه وعظمت
وکروفرکه بوش دخی دیرلر حکیم سنائی درمذمت مقلد علما * مثنوی * پخته از حسرت طلب
کاشان * سوخته زآتش وفادلشان * باد وبفشی برای حرمت فرع * باعوام بهانشان
برشرع * وله ایضا بیت بدین بادبفش وسروریش کوبی * سنائی نیم بوعلی سیجورم
﴿ بقس ﴾ سکون قافله بمعنی بقس مرقوم که درخت شمشاددر ﴿ بلمه ریش ﴾ سکون
لام وفتح میمله بلمه قبا اولان شیئه دیرلر وریش صقال معنای ترکیب قبا صقال دیمك
اولور مولانا رکن الدین بکرانی بیت کرنه ابله بود چه خواهد بود * بلمه ریش دراز
روستایی ﴿ بنات النعش ﴾ یدی پارد یدکاری یلدزدر لامع جرجانی بیت وقت سحر بقطب
فلك بر بنات نعش * چون نافهٔ شکوفه در اکاستان عطش ﴿ بنفش ﴾ فتح نون وسکون
فایله مور رنك بنفشه رنکی اولمغله اثواب وغیریده استعمال اولنور میر نظمی بیت بنفشی
جامه در برسبز در زیر * که در باغ جمالش بود دلکیر ﴿ بنوماش ﴾ ضم نون وواو معروف
وفتح میمله ماش که معروف حبوبات نوعندندر کذا فی نسخهٔ میرزا ابراهیم ﴿ بوش ﴾ کسر
واوایله بوزن روش تقدیر معناسنه حکیم فردوسی بیت هر آن چیز کو ساخت اندر بوش
بر اندست چرخ د وانرا روش * وله ایضا بیت نوشته چنین بود مان از بوش * برسم بوش
اندر آمد روش * وسکون واوایله بوزن خوش شهرت وتفاخر معناسنه امیر خسرو بیت
خسروا معذورشان میدار کز بوش ورع * خانها شان بسکه پرشد مردمی را جا نماند *
وکروفر معناسنه حضرت مولانا قدس سره بیت چه جای حال وچه نام ونکو چه حرمت
بوش * چه خانمان سلامت چه اهل وچه فرزند * وله * مثنوی * خطبهٔ شاهان
بکردد آن کیا * جز کیاه خطبه های انبیا * زانکه بوش پادشاهان از هواست * بارنامه
انبیا از کبریاست ﴿ بهش ﴾ فتح هایله تازه سا قزدر ﴿ مع الطاء المهمله * بربط ﴾ سکون
راء مهمله وضم باء موحده ایله قوپوز دیدکاری سازدر بعض نسخه ده مرباب معناسنه در
میر نظمی بیت بیا ای مطرب بربط نوازی * بکن با بلبلان آهنك سازی * شیخ سعدی
بیت چو آهنك بربط شود مستقیم * کی از دست مطرب خورد کوشمال ﴿ بط ﴾ قازدر
لکن دشتی اولانه بط دیرلر خانکی اولانه قاز دینلور بیت د رشکم باز که چندین خطست
تذکرهٔ جان تذرو وبط است * وبر نوع یعنی شراب ظرفنه ده بط دیرلر نظیری نیشابوری
بیت ما بر کنار ه تشنهٔ یك کوش ماهییم * طوفان کذشته از شط خم درکلوی بط *
﴿ بهط ﴾ فتح هایله بوزن نمط سودلی پرنج آشی شاعر بیت می با کباب تا خط بغداد

بغداد جام کش * با تشنهٔ خوشاب ملک کاسته از بهط ﴿ مع العین المهمله * بردع ﴿
سکون را و فتح دال مهملتین ایله ما زندران مملکتنه قریب بر ولایت و بر شهر عظیم آدیدر
بی نظیر بزرك و خوش اندام قاطری اولور هاتفی در تیمور نامه بیت بسی بردعی استر
برق رو * که در پویه بردی زصرصر کرو * عربیده اشك پالانه دیرلر ﴿ مع العین المعجمه *
﴿ باغ ﴿ معروف و باغچه و تفرجگاه و اشجاره مشتمل مسیره مکان کاهی ترکیب وصفیه
ایدوب باغ جنت و باغ ارم دیرلر عموما صائب تبریزی بیت چندانکه بهارست و خزانست
درین باغ * چشم دل شبنم نکرانست درین باغ * مولانا عرفی بیت در باغ طبیعت
نفشردیم قدم را * چیدیم و کنشتیم کل شادی و غم را * میرزا فصیح بیت کشته دستم
شاخ کل از بسکه دارد داغها * یادکار باغ نومیدیست بر سر میزنم * روی محبوبی باغه
تشبیه ایدوب دیرلر محمد قلی سلیم بیت زآب رنك کل باغ عارضت کلچین * کمان بری که
مکر بسته در نکار انکشت ﴿ بالغ ﴿ ضم لام ایله صحاح شاخ کاو پاك کرده که پیاله باشد
یعنی صغر بوینوزندن دوزلمش شراب قدحی و نسخهٔ حسین و فاییده بیوك شراب قدحی
هر ندن اولورسه بو قولی مؤید میرعمان بیت با چنك سغد یانه و با بالغ شراب * آمد مجنون
چاکر خود خواجه باصواب * و نسخهٔ میرزا ابراهیمده بفتح اللام بالغ نام ولایتست شمالی
و بکسر اللام پیمانه بود که از چوب یا از شاخ کاو و غیره سازند و بدان شراب خورند مسطوردر
و مؤید الفضلاده باء فارسیله واقع اولمشدر ﴿ برغ ﴿ سکون راء مهمله ایله خس و خاشاك
و باچقله صو اوکن باغلمغه دیرلر شیخ عطار * مثنوی * زمین از خون اعدا لاله زاری *
هوا از تیرباران ژاله باری * جهانرا بود برغ و آب جسته * زکشت پیش برغی باز بسته
بو معنایه کسر راء مهمله ایله ده مرویدر و صو اوزرنده کزن جانورجکلره دخی دیرلر ﴿ بزغ ﴿
فتح زاء معجمه ایله بو وزن و معنیٔ وزغ یعنی قورباغه که چغز و غوك دخی دیرلر شیخ نظامی بیت
اکر خود شود غرقه در زهرمار * نخواهد کسی از بزغ زینهار * شرف شفروه بیت ماهی
از یافه درای بزغ که سخنست * کوه از خست آواز صدا خاموشست * کتاب السامی
فی الاسامیده سکون زا ایله مسطوردر و نسخهٔ حلیمیده تازه غرس اولنمش فدانکه هنوز
سبز اولمامش اوله ﴿ بزداغ ﴿ سکون زاء معجمه و فتح دال مهمله ایله بعض نسخه‌ده ضم
با ایله در نسخهٔ میرزا ابراهیمده مصقله در که انکله پاس آچوب جلا ایدرلر ابو المعانی بیت
دل کرفته زنك از آلام دردحسرتش * با خیال عارضش بزداغ میسازم مکر ﴿ بسغ ﴿
فتح سین مهمله ایله اول خانه یه دیرلر که صرچه ایله یاخود کاشی ایله یاپلمش اوله ابو المعانی
بیت اهل دل دانند قدر عشق جانان همچنان * در درون سینه هردم خانه سازند از بسغ
﴿ بشترغ ﴿ سکون شین معجمه و ضم تاء مثناة ایله بمعنی اسپرك مرقوم یعنی صاری رنك بویا
کذا فی مؤید الفضلا ﴿ بناغ ﴿ فتح نونله اوج معنایه کلور اول بمعنی دبیر یعنی کاتب
منصور شیرازی بیت ضمیر من بود آن بلبلی که گاه بیان * به پیش او شود ابکم زبان تیر
بناغ * ثانی خام ابریشم حضرت مولانا قدس سره بیت حله بافان باغ می بافند *
حله‌ها و بدید نیست بناغ * بو بیتده صاف ابریشم اولمق اقتضا ایدر حکیم سوزنی

بيت ازكاخ خوردن آن سك بى حميت جهود * بى دوك وپنبه كردن خود را بناغ كرد * بويله‌دن خام ابريشم اولق فهم اولنور وبعض فرهنكلرده ماسوره صارلمش ايپلك واپلك معناسنه كه جغرسته وزغونه وكيسته دخى ديرلر ثالث ايكى عورتكه برارده اوله بربرينه بناغ اولوركه قومه ديمكله معروفدر انباغ وبناغ دخى ديرلر ﴿ بندروغ ﴾ سكون نون وفتح دال وضم راء مهملتين وواو معروفله بيوك ارمقدن صو آيروب باشقه يره آقتمق ايچون ايتدكلرى بنادر ديرلر لفظ مركبدر بند ايله روغدن كه برغ وورغ دخى ديرلر استاد رودكى بيت آب اكرچه كمتر ونيرو كند * بندروغ ارسست كشته بفكند ﴿ بوارغ ﴾ كسر راء مهمله ايله شرفنامه ده بمعنى تخت بنستن مرزن وا يعنى عورت ايچون وضع حمل محلنده ايتدكلرى تخت وآكا مثال نسخه‌لره ديرلر ﴿ مع الفاء * باف ﴾ بافتن لفظندن صيغهٔ امر ووصف تركيبى در بوريا باف واطلس باف كبى اسم فاعل دخى اولور حكيم شفايى بيت لب تو زهر عتابى بكام عالم ريخت * كه موج برتن آب بقا كفن با فست ﴿ برق ﴾ سكون راء مهمله ايله قاردركه عربيده ثلج ديرلر ميرنظمى بيت پارهٔ يخ بودهٔ خنجر بكف * كرد بخيزد بسر دهر برف ﴿ برجاسف ﴾ فتح راء وجيم وسين مهملتين وسكون نونله نسخهٔ ميرزا ابراهيمده براوتدر چيچكى اولور برجا سپ وبوى مادران وبانجاست ديلدوكى دخى مذكوردر تركيده قوان چيچكى ديرلر ﴿ برنداف ﴾ فتح را ودال مهملتين وسكون نونله فرهنك جهانكيريده ايكى معنايه در اول دوالك ديدكلرى قايشكه اوزنكى آنكله آصيلور مولانا عثمان مختارى * مثنوى * كشند نير تواز بر شيرپى * در تيغ تو برتن پيل خام * ازيراكه بى زين وزان بايدت * برنداف زين وعنان ولكام * ثانى بمعنى رودكانى يعنى بغرسق ﴿ بف ﴾ اول اغاج دركه چلاهلر بزى طوقودقچه آنكله اوروب صقلشدررلر دفه ودفته ودفتى دخى ديرلر حكيم سوزنى بيت زان پيرك چولاههٔ بفخوارهٔ بدباف * نى نى دو پسر مانك ذكوم كه دو بحر مانك ﴿ مع القاف * باسناق ﴾ سكون سين مهمله وفتح نونله زبان خوارزمده شحنه ومحتسب ديمكدر تركيده صوباشى ديرلر ابوالمعانى بيت ازشراب عشق تو عالم همه مستانه شد * باسناق دهر ميكيرد مكر هشيار را ﴿ بختاق ﴾ سكون خاء معجمه وفتح تاء مثناة ايله كلاه آهن كه مبارزان وبهادران جنك كونلرنده باشلرينه كيرلر لسان تركيده توغلغه وعربيده مغفر وزبان فارسيده سرپناه دخى ديرلر شمس فخرى بيت اكرنه ترك فلك پيش او كمر بندى * فلك بجاى كله برسرش نهد بختاق ﴿ برزيق ﴾ سكون راء مهمله وكسر زاء معجمه ايله بمعنى ناشناس نسخه فهم ايتمز آدمه ديرلر ميرنظمى بيت كند دعواى علم ازجهل وبرزيق * همه كارش مثاله تزوير وتزويق ﴿ برق ﴾ شمشك معناسنه لفظ عربيدر اما فارسيده استعمالى شايعدر ابوطالب كليم بيت سوخته آرزو مرآب زبرق هجراو * سايه كر افكند بروخشك كند سحاب را ﴿ برقوق ﴾ سكون راء مهمله وضم قافله نعمة الله زردالو معناسنه نقل ايلمشدر ﴿ بزق ﴾ فتح زاء معجمه ايله بمعنى بزغ مرقوم يعنى قوربغه اندن غيرى سمه معناسنه ده مرويدر ابوالمعانى بيت ذزجهان پيشكاه اهل خرد * ستم روز كار كرده بزق ﴿ بشبق ﴾ سكون شين معجمه

معجمه وفتح باء موحده ایله مرو شهری مضافاتندن بر بیوك قریه اسمیدر بشبه دخی دیرلر
كذا فی مجمع الفرس بشماق تركیده دخی بشمق دیرلر خواجوی كرمانی بیت كفتم كه
بكراه ای صنم بر چشم خواجونه قدم * كفت از سرشك دیده اش پرخون كنم بشماق را
بغتاق سكون غین معجمه وفتح تاء مثناة ایله ایكی معنایه در اول اعجامه مخصوص اولان
قفتان كه بغلبند دخی دیرلر ثانی اطفالی بشكده صاردقلری اوزون نسنه كه باغر بند دیرلر
خواجه سلمان بیت اكرنه ترك فلك بهر او كمر بنده د * بجای جامه بدوشش همی نهد بغتاق
بغلتاق بغتاق مرقومك ایكی معناسیله مرادفدر ابو المعانی بیت اطلس كردون
بوزرشك بغلتاقش همی * كاله خود را بسازد مهد آن نازك بدن بنداق سكون
نون وفتح دال مهمله ایله اوكی وآزه‌ی پریق اشق وقلندران كلاهی بیدق سكون یای
تحتانیله پیاده شطرنج مولانا كاتبی نیشابوری بیت جان وتن بستان به پیكان خصم
شطرنج ترا * بیدقی فیلی ستانیدن بیك فرزین خوشست بیرق معروف علامت
عسكر وعسكری اولمق ایچون نیزه یه بغلرلر مولانا حسن شاهی بیت سیاهی سپاه زنك
چون شد از نظر پنهان * فروغ بیرق زرین زشاه روم شد پیدا * وعلم معناسنه حكیم
خاقانی بیت تف غضب تو در كف صبح * بو بیرق شام سوخت پرچم * بو معنایه خواجوی
كرمانی بیت عقابان تركش برآورده پر * برآفاق بیرق برآورده سر * ودخی سنجاق كه
تخریردن شقه ایدوب نیزه یه بغلرلر علامت جیش كراندر مولانا هاتفی بیت ز بیرق
بلاتوا بسر خود زر * بهی بود برك خزانش بسر بیهق سكون یای تحتانی وفتح هایله
شرفنامه ده بر شهر اسمیدر مع الكاف * بابك فتح باء موحده ایله پادشاه صاحب
خیل وحشم وذی قوت دیمكدر اول اجلدن اردشیره بابكان دیرلر ایدی كذا فی شرفنامه
ودخی پدر معناسنه اما تصغیر ایله تركیده بابا جغم دیدكلریدر شیخ سعدی بیت پسر كفت
ای بابك نامجوی * یكی مشكلست از تو پرسم بكوی بابوك ضم باء موحده وواو مجهول
ایله ابله واحمق معناسنه میر نظمی بیت بكن آنچنان اختلاط وسلوك * كه مردم نكویند
بابوك ولوك باجنك فتح جیم وسكون نونله كوشك وقصر پنجره لری شمس فخری بیت
هزار كونه كل از شاخ چهره نمودند * چو لعبتان كل اندام نازك از باجنك * ومطلق
اوزرده اولان كوچك پنجره كه اكثر سقفده یقین یرلرده ایدرلر ابو عاصم بیت مال فراز
آوری نكاه نداری * تا ببرند از زره دریچه وباجنك بادروك سكون دال وضم راء
مهملتین ایله بیان بالی كه عربیده سوس دیرلر بعض نسخه ده كاف فارسیله مرویدر بارك
كسر راء مهمله ایله باریك لفظندن مخففدر استاد رودكی بیت خلخیان خواهی وچماش
بخشم * كردشرین خواهی وبارك میان باریك كسر راء مهمله وسكون یای تحتانیله
انجلش معناسنه كه بار دخی دیرلر بعض ارباب لغت بار ایله باریكی بر معنایه در دیمشلر اما
فرقی اولدوغی ظاهردر شاعر دیمشدر بیت چشمان خوش ومیان باریك * ما اطیب
كالكحل باریك * عربیده رقیق وچغتای لسانده ایجكه دیرلر اینجه دیمك اولور از دیوان
لطفی بیت قیلدین دیسام ایچكا زاك بیلینكنی * یوقتور كیشی نیك كه قیل وقالی

ل باستراك ع سكون سين وفتح تاء مثناة وراء مهمله ايله الاجه صغرجق ديدكاريدر
ميرنظمي . بيت . در دست غمت راستم ام آنچنان زبون * در پنجهٔ شاهين فتاده چو باستراك
ل باسلك ع ضم سين مهمله ايله خميازه كه اسا و تازه ودهان دره دخي ديرلر استادلبيبي
بيت جو باسلك كند ماه من از خمار * قرار ازمنه نو نماند قرار ل باشترك ع سكون شين
معجمه ايله بمعنى استراك مرقوم اما ذخيرهٔ خوارزم شاهي ده بمعنى خطاف يعني قرلغوج
مسطور در ل باشكوك ع سكون شين معجمه وضم كاف فارسيله بمعنى كاركذار يعني ايش
بيلور ومصلحت بتورر ابو المعاني . بيت . با كريهٔ دو چشم شده مطلب دلم * هركز نبود باشكوك
در دو غم مرا ل باك ع قورقو واحتراز معناسنه بيم ايله باك فرقي بودركه بيم اصلنده خوف
معناسنه در وباك احتراز معناسنه دركه برنسنه دن قورقوب صاقنمقدر شمس فخري . بيت
رحمي آخراي مه بي باك * نظري آخراي بت چالاك * باك شول حالتدن عبارتدر كه تركيده
ايانمك ايله تعبير ايدرلر خوفه مخصوص لغت دكلدر زيرا ايانمك كاه قورقودن وكاه حيادن
وكاه اجتنابدن اولور عربيده اول حالتي مبالات ايله تعبير ايدرلر شيخ سعدي . بيت . تو پاك
باش ومدار اي برادر از كس باك * زنند جامهٔ ناپاك كازران بر سنك * وقورقو معناسنه ده
اولور وله ايضا . بيت . چه غم ديوار امت را كه باشد چون تو پشتيبان * چه باك از موج بحر آنرا
كه باشد نوح كشتيبان * فرهنك جهانكيريده بمعنى انديشه مذكور در حكيم انوري * قطعه *
من واين نفس كه با تحبهٔ رعناي جهان * چو خسان عشق بنازم نه بسهو ونه بعمد * قوت را
دادن اكر نيست مرا باكي نيست * همت ناستدن هست ولله الحمد ل بالشك ع كسر لام
وسكون شين معجمه ايله ايرياصدوغي يعني اكريم ودخي مصغر بالش در ل باهك ع فتح ها ايله
اشكنجه كه بعض دزدانه وبعض مجرمه ايدرلركه ايتدوكي جرمه مقر اوله ابو شعيب . بيت . دل
آن چون آب پاي تن چون بهار بادي * از بيم چشم حاسد كش كنده باد باهك ل بايسك ع
كسر ياي تحتاني وسكون سين مهمله ايله فرهنك جهانكيريده علم شخص در ل ببك ع
فتح باء موحده ايله ايكي معنايه كلور اول مردم چشم كه تركيده دخي بويله ادا اولنور يعني انلرده
ببك ديرلر ثاني اطفال معناسنه در ايكي معنايه ترتيب اوزره ابو المعاني . بيت . بوده آن
چشم جهان چون ببك چشم مرا * زانكه آن دلبر نازك كه هنوزش بشكست ل بتك ع
سكون تاء مثناة ايله فرهنك جهانكيريده خط وكتابت ونامه معناسنه در ل بتوراك ع
ضم تاء مثناة وفتح راء مهمله ايله غله حفظ اولندوغي محله ديرلر ل بجك ع فتح جيم فارسيله
اساحه دن برسلاحدر كذا في فرهنك جهانكيري ل بچرك ع سكون جيم فارسي وفتح
راء مهمله ايله مضحك وفريب خورده كذا في شرفنامه اما ادات الفضلاده كسر با وجيم وسكون
را ايله مسطور در ل بختك ع سكون خاء معجمه وفتح تاء مثناة ايله اوچ معنايه در اول طالع بد
ثاني مصغر بخت ثالث نام وزير معتمد شاه نوشين الروان دربو اوچ معنايه ابو المعاني . بيت
بختكم بود ست بختك همچو بخت عاشقان * عشق بشاه ملك دل شد طالع بختك شده
ل بخرك ع سكون خا وفتح راء مهمله ايله نسخهٔ ميرزا ابراهيمده بادام كوهي مسطور در
ل بدبوك ع سكون دال مهمله وضم باء موحده ايله بمعنى بددل وبداند يش وقورقق كافر

كاف فارسيله ده مرويدر ابو المعانى بيت نه بيند عاقبت نيكى هر آن بدبوك وبدكارى * رساند
جاى اعلا را كسى كردار نيكى شد ﴿ برباشك ﴾ سكون راء مهمله وشين معجمه ايله براو تدر
ادويه دن برنجاسب وبرنجاسف وبانجاسب وبانجاسف دخى ديرلر كذا فى فرهنك جهانكيرى
﴿ برتك ﴾ سكون راء مهمله وفتح تاء مثناة ايله يورغه آت وباركير كذا فى فرهنك جهانكيرى
ومجمع الفرس ﴿ برتنك ﴾ سكون راء مهمله ونونله وفتح تاء مثناة ايله بغلتاق كه اطفالى
بشكه قودقلرى آنكله صاراولر دوشمسون ديو ركن الدين كاشى بيت زدود مان جلال
تو آسمان طفليست * فكنده دايه صنعش زكهكشان برتنك * فرهنك جهانكيرده
ايراكريمنك برجانبى كه زبرتنك دخى ديرلر شرف شفروه بيت يكران تراخم فلك زين
طرفش قمر ومجره برتنك * مجره لسان عربيده كهكشان معناسنه مرويدر ﴿ بردك ﴾
سكون را وفتح دال مهملتين ايله نسخهٔ ميرزا ابراهيمده بمعنى افسانه واغلوطه كه تركيده
باكاتمج ديرلر لسان الشعراده وادات الفضلاده فتح بايله افسانه وضم بايله لغزه ديرلر
﴿ برزك ﴾ سكون راء مهمله وفتح زاء معجمه ايله كندر تخمى معناسنه ﴿ برشك ﴾ سكون
راء مهمله وفتح شين معجمه ايله طبقور قولانى كه ايراوزرينه چكرلر ميرنظمى بيت هميديد
ازانسوكه لشكر رسيد * فرود آمد از اسب وبرشك كشيد ﴿ برفناك ﴾ سكون راء مهمله
وفا وفتح نونله يازوقيش قارطوران يره ديرلر برف ايله ناكدن مركبدر حكيم شيرازى
بيت برفناك وكوه را اصلاح برف * چون شمال انجانمى باشد بصرف ﴿ برفنجك ﴾
سكون راء مهمله ونون وفتح فا وجيمله آغرباصمق كه عربيده كابوس ديرلر كذا فى المجمع
﴿ برك ﴾ فتح راء مهمله ايله درت معنايه در اول دوه يوكندن طوقنمش نسنه دركه
درويشان اندن قبا وكلاه وعمامه ايدرلر شيخ سعدى * قطعه * دلقت بچه كار آيد ونسبيح
ومرقع * خود راز عملهاى نكوهيده برى دار * حاجت بكلاه بركى داشتنت نيست * درويش
صفت باش وكلاه تترى دار * لواحد من الشعرا بيت بركى بسته بود بر سر خويش * بر زمين
ميكشيد ريشهٔ آن * ثانى برطرز جامه دركوتاه بلى اشاغى آز چراكه ذارالمرز خلقى كيرلر
بعض يرده آكا عجايبى ديرلركمال غياث بيت تو سبز پوش روى سپيدى بسان خضر *
از سندسست عمامه و زاستبرق برك * ثالث برعظيم بزرك نهر اسميدر خسروى بيت
چون نمك خود تبه شود چه علاج * چاره چه غرقه را زورد برك * رابع سهيل يلدزينه
ديرلر استاد عميد الدين بيت طاسك مه شكست شد بر سرو پاى هر مهى * ره بمحيط
بسته شد كرده ستارهٔ برك * شرفنامه صاحبى بو معنايه باء فارسيله نقل ايتمشدر ﴿ برمك ﴾
سكون راء مهمله وفتح ميمله ولايت بلخده برطائفه در برامكه ديرلر خلفاى عباسيوندن
هارون الرشيدك وزيرى ايديلر مشهورلرى جعفر ويحيى وخالد برمكى ديرلر نسخهٔ ميرزا ابراهيمده
برولايت اسميدركه برامكى لقب اولمشدر وبعض نسخه ده بركمسنه نك نامى ايدى كه شعر
وانشاده وسخا وجود وكرمده ضرب المثل عالم ايديلر بعض كتب تواريخده مسطوردركه جعفرك
پدرى برمكى ديدكارى كمسنه شام شريف بنى اميه ده دار السلطنه ايكن سليمان بن
عبد الملكك خلافتنده منر بور برمكى كاوب مجلسنه داخل اولدقده فى الحال سليمان امر ايتدى

طشره چیقمار دیلرندماسی سببندن سؤال ایتدیلر ساحیان دیدی که بازوزتمده ایکی کوهر
وار در بر کمسنه نك یاننده ویاخود بر طعام ایچنده زهر اولسه اول کوهرلر حرکت ایدرلر بو آدم
مجلسه داخل اولدقده کوهرلر حرکت واضطراب ایلدیلر بو امرك ایضاحنی برمکیدن سؤال
ایلدیلر جواب ایلدی که یوزکمك طاشی التنده بر مقدار زهر موضوعدر بر شدت عظیمه
محلنده اول زهری یالارم دیه جك یرده فارسیله آن زهررا برمکم دیو جواب ویروب اصلنی
بیان ایدر بناء علی ذلك اول آدمك اسمی برمکی قالدی ایام دولتلرنده ابتدا ظهور
ایدن جعفر اوغلی خالد انك اوغلی یحیی ایدی واقربا وتعلقاتی غایت چوق ایدی جمله سی
کرم وجود وسخا ایله ممدوح آدم ومشهور عالم ایدیلر ﴿ برناك ﴾ سکون راء مهمله وفتح
نون ایله فرهنك جهانکیره جوان یکیت معناسنه که برنا و برناه دخی دیرلر ﴿ برنك ﴾ سکون
راء مهمله وفتح نون ایله هیولا واصل ترکیب وذات مشخصه معناسنه در فرهنك جهانکیرده
بمعنی درانی مسطوردر ﴿ برندك ﴾ سکون نون وفتح راء ودال مهملتین ایله مؤید الفضلاده
بمعنی پشته وکوه خرده واما مجمع الفرسده بمعنی برنج کابلی ومشکلاتده کلید ودخی کلند
معناسنه مسطوردر بعض فرهنکده زاء معجمه ایله مرویدر ﴿ بروشك ﴾ ضم راء وواو معروف
وفتح شین معجمه ایله تحفة الاحبابده بمعنی خاك مرویدر مولانا قطب الدین بیت درشب هجرم
که سر زد کریه بادود آه * دربروشك از سرشکم سبزه میرویه سیاه ﴿ بزرك ﴾ سکون
زاء معجمه وفتح راء مهمله ایله حبوباتدن بر نوع دانه آدیدر که یاغنی چقاروب چراغده یاقرلر
کذا فی مجمع الفرس ﴿ بزك ﴾ فتح زاء معجمه ایله تسبیح بوجکیدر میر نظمی بیت بخاك
منزلت حسودت همانا * بماند چو کرم بزك زیرپا ﴿ بساك ﴾ فتح سین مهمله ایام عیش
وذوقده باغ وباغچه ده پسران ونوجوانان ریاحیندن کلاه ایدوب باشلرینه کیرلر شمس
فخری بیت همچو خاك جناب شاه جهان * خاکپایت مراست تاج بساك * ابو الفرج
رونی بیت همه امیدش انکه خدمت تو * بسرش برنهند زبخت بساك * صحاحده
باء فارسیله منقولدر ﴿ بساهنك ﴾ فتح سین مهمله وهاو سکون نون ایله اوچه دموری وچوی
معناسنه بعض نسخه ده باء فارسیله مرویدر ﴿ بسك ﴾ فتح سین مهمله ایله اکلیل الملك
دیدکلری اوتدر بعض نسخه ده کاف فارسیله منقولدر وسکون سین مهمله ایله فرهنك
جهانکیرده ایکی معنایه در اول غله یی بچدکدن صکره ایلدکلری دسته در که خرمن یرینه
چکمکه حاضر اوله ثانی خمیازه که پاسك وفازه ودهان دره دخی دیرلر ﴿ بسدك ﴾ فتح
سین وسکون دال مهملتین ایله فرهنك میرزا ابراهیمده غله یی یعنی جو وکندمی حصاد
محلنده ایلدکلری دسته در ﴿ بشتك ﴾ سکون شین معجمه وفتح تاء مثناة ایله کوچك
مرطبانی طبق معناسنه ضم بایله ده مرویدر کذا فی ادات الفضلا ومؤید الفضلا ﴿ بشك ﴾
سکون شین معجمه ایله ایکی معنایه کلور اول مجمع الفرسده بمعنی شبنم یعنی چه خسروانی
بیت از نسیم ریاض دولت تو * بر رخ کل درثمین شد بشك * ثانی فرهنك جهانکیرده
بمعنی عشوه وغمزه دلبران حکیم نزاری قهستانی بیت کرشمه کن وبشکی بزن چه باشد
اکر * بکوشه لب همچون شکر فروخندی * وله ایضا بیت یارك نازکك وپرنمك وبی شرمك

* سست پیمانکی محکم دلك وبشك زنك ﴿ بغلاك ﴾ سکون غین معجمه وفتح لام ایله اول بومرجه نسنه درکه آدمك قولتوغنده ظهور ایدر مرور ایامله پشوب چرك وایرك بغلراماو جی چندان اولمز ﴿ بك ﴾ بوزن تك وجك ودك درت معنایه در اول قور بغه درکه جغز ووزغ وغوك ومكل دخی دیرلر استاد رودکی بیت ای همچو بك پلید چو اودیدها برون * ما نند آن کسی که کنی مرورا بجنك * کمال غیاث * قطعه * ازمرغ تا بماهی وازمور تا ملخ * ازمار تا بعقرب وازعکه تا ببك * روزی خوران خوان پرازنعمت تواند * هرکوشه که می نکرم صدهزار دلك * بسحاق اطعمه برنجی اکمك وآنك صوایله چامور میاننده بولنمسی وصحبت جغزولاك پشت وصفنده دیر بیت بسر باریش بد بلالی درشت * ندیمی بك وصحبت لاك پشت * ثانی لك وتك لفظلرینه تابع ایدوب مزاوجه طریقیله استعمال ایدرلر استاد عسجدی بیت عسجدی نام نیز نیز مبر * چه کنی خیر کرد اولك وبك * ثالث اثواب وآلات خانه رابع رعنالنمك ﴿ بکسلك ﴾ سکون کاف وفتح سین مهمله ولام ایله شرفنامه ده کوربز وتوانا وزورمند معناسنه مسطوردر ﴿ بك ولك ﴾ توابع الفاظ قبیلندندر که بك باشقه ولك باشقه لفظ در واو ایله جمع وترکیب اولندقده برلفظ اولور رعنالی وبی هنری معناسنه شمس فخری بیت جهان زخاك درتست وعرصه ملکت * چرانکوهد عدلش بتهمت بك ولك ﴿ بکونك ﴾ ضم کاف وواو مجهول وفتح نون ایله شمشیر چوبین یعنی اغاج قلیج بعض اهل صنایع آلتی اولور وخطیبلر بعض شهرلرده که جبرا وقهرا قلیج ایله فتح اولان ولایتلرده منبره چقدقلرنده طوتارق خطابت ایدرودخی درویشان وقلندران اظهار کرامت ایچون قولتوقلرنده کوتررلر بکونه وبلونك دخی دیرلر ﴿ بکوك ﴾ ضم کاف وواو مجهول ایله نشانه تیرکه آماج وهدف دخی دیرلر ابوالمعانی بیت چو انداز دمهر تیری زمژکان درست آید بکوك سینه امرا ﴿ بلارك ﴾ فتح لام وراء مهمله ایله یاصی اوق دمرنی حکیم فردوسی بیت هران تیرباران که آمد فرود * بلارك همیکشت جان میدرود * بومعنایی مؤید حکیم خاقانی بیت روضه آتشین بلارك تست * با وجودی شکاف ناوك تست * وخنجر ونیزه وقلیج دموری معناسنه استاد عنصری * قطعه * چه چیزست آن رونده تیر پران چه چیزست آن بلارك تیغ بران * یکی اندر دهان خلق زبانست * یکی اندر دهان مرك دندان * وجوهردار قلیجه ده دیرلر خلاق المعانی بیت تیغ بلارك ارچه زکوهر توانکرست * پیوسته هم زپهلوی کلکت کند تراش * وقلیج جوهرینه دخی دیرلر شیخ نظامی بیت بلارك چنان تافت آزروی تیغ * که درشب ستاره زتاریك میغ * وله بیت درفشان یکی تیغ چون چشم کور * بلارك برورفته چون پای مور ﴿ بلالك ﴾ فتح لامین ایله بلارك مرقوم معنالرینه شیخ نظامی بیت بدریا کرفته عکس بلالك * بماهی کاوکوید کیف حالك ﴿ بلسك ﴾ کسر لام وسین مهمله ایله بمعنی پرستو یعنی قرلغج که عربیده خطاف دیرلر کذا فی ادات الفضلا ﴿ بلونك ﴾ ضم لام وواو مجهول وفتح نونله بکونك مرقوم معنالرینه مرادفدر کذا فی مجمع الفرس ﴿ بلوك ﴾ ضم لام وواو معروف ایله بر نوع پیاله درکه آنکله شراب ایچرلر استاد عسجدی بیت میکسار اندر بلوك شاهوار * خور بشادی روزکار

نوبهار * بعض نسخه‌ده لام یرینه کاف ایله مرویدر ﴿ بندك ﴾ سکون نون وفتح دال مهمله ایله آتیلوب اکرملك ایچون یومق اولمش پنبه‌که باغند وکندش دخی دیرلر کذا فی مجمع الفرس ﴿ بنوك ﴾ ضم نون وواو مجهول ایله بمعنی کرم باسو یعنی کلر کذا فی شرفنامه ﴿ بنیك ﴾ کسر نون وسکون یای تحتانیله هندوشاه صحاحنده اول قزدرکه ابریشملك قباسیدر اندن چوب وامثالی قبه نسنه‌لر طوقورلر ﴿ بهرك ﴾ سکون ها وفتح راء مهمله ایله ایکی معنایه‌در اول چرك یعنی جراحتدن وچبانلردن اقان ایرك ثانی الو ایاق دریسی ایش ایشلمکدن درشت وخشین اولور آکا پینه دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿ بهشت کنك ﴾ کنك فتح کاف فارسی وسکون نونله دارالملك افراسیاب شاه اولان شهرك آدیدر حکیم سوزنی بیت مارا بهشت نیست بکار وبکار نیست * سر بر زدن بخاك وبهار وبهشت کنك ﴿ بهك ﴾ فتح‌ها ایله برعلتدر آدمك دریسی بیاض ایدر معربی بهق‌در ایکی نوع اولور برنوعی بیاضدر ماده‌سی بلغمدر وبرنوعی سیاهدر ماده‌سی بلغم سودا ایله ممتزج وایکیسنده فاسد اولوب ظاهر بدنه دفع ایتمکله ظهور ایدر شاعر بیت سراپاتش بوده اورا بهك نشانه بود طبع ماری بشك * کمال غیاث * قطعه * صد لعنت خدای بمروان وبریزید کوداشت علت برص وزحمت بهك * دانی نجاست مسکن ومأوای آن مکان * آنرا مقام وپلیدی مرا این رامکان درك ﴿ بیابنك ﴾ فتح یای تحتانی ونونله اول اوتلقدرکه آندن حصیر ایدرلر کذا فی مجمع الفرس ﴿ بیلك ﴾ سکون یای تحتانی وفتح لام ایله برنوع چتال دمرنلو اوقکه باء فارسیله پیلك وفیلك دخی دیرلر شمس فخری بیت ایا شهی که بدوزی بروزکین ومصاف * براسمان مه وخورشیدرا بپیلك بیلك ﴿ مع الکاف الفارسی * بادبرك ﴾ سکون دال وراء مهملتین وفتح باء موحده ایله بمعنی کاغذباد یعنی هوایه اوچوردقلری کاغد کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿ بادرنك ﴾ کسر دال وفتح راء مهملتین وسکون نونله التی معنایه‌کاور اول برنوع ایری خیاردرکه تخملق ایدرلر حکیم انوری بیت باچهل پناه کاندرین باغ * بربید همیشه بادرنکت * ثانی بمعنی اسب تندو تیز ثالث ترنج بو ایکی معنایه استاد دیمشدر بیت بیادرنك آمد نکارم باعذار بادرنك * بادرنکی زیر ران برکف کرفته بادرنك * وترنج معناسنه حکیم اسدی نقل ایدوب بو بیتی یازمش منجیك بیت یاسمن آمد مجانس با بنفشه دست سور چاله کرد ند وشکسته شد سیاه بادرنك * بو معنایی مؤید شمس فخری * قطعه * اکر بهار تسکین صفرا کسی * بامیون مرکب کند باد رنك * ز ترکیب دست شه وتیغ او * فلك کرد دفع غم وآد رنك * رابع فرهنك جهانکیریده سینه بند اطفال حکیم سوزنی بیت نام ورا بسینهٔ اطفال شیعه بر * تا بر کشیده نقش نبند ند باد رنك * خامس اول علت بیماریدرکه زیاده غمدن بغرسقده برعلتدر نفخ وقرا قرظاهر وکوبکده بوری حاصل اولور هندی لساننده بادکول دیرلر سید سراج الدین سکزی بیت دارد غم باد رنك عشقت * در بردن جان من شتابی * سادس صحاحده ترنجبویا دیدکلری اوتکه ریاحین قسمندندر بادر نجبویه دخی دیرلر ترکیده لیمون ریحان دیدکلریدر ﴿ باذارنك ﴾ فتح ذال معجمه وراء مهمله وسکون نون ایله ترنج معناسنه‌در کذا فی مجمع الفرس ﴿ باردنك وبادنك ﴾ سکون راء مهمله

مهمله ونون وفتح دال وثانى حذف رايله سينه بند اطفال معناسنه در ايضا منه ﴿ بارنك ﴾ فتح راء مهمله وسكون نونله ترنج معناسنه ميرنظمى بيت همه نازك وجود وعشوه آهنك همه سيمين تن وپستان بارنك ﴿ بازرنك ﴾ سكون زاء معجمه ونون وفتح راء مهمله ايله تحفة الاحبابده سينه بند اطفال معناسنه حكيم سوزنى * قطعه * دركام ما خلاوت شهد شهادتست * اى بى شريك شهد شهادت مكن شرنك * در عمر خويش در تونياورده ايم شك درمهد بسته اند بدنيكونه بازرنك * اما فرهنك جهانكيرده سينه بند زنان دركه ايكى پارچه اوج كوشه لو اوپرشمدن طوقنمش نسنه در زنان كوكسلرينه بغلرلركه ممه لرى ايرى اولميه حكيم وايجانى * قطعه * مطربه ناهد پستانت برقص * چون درايد دل ناهيد برد * باز رنك ازمه وخورشيد كند * باز رنك ازمه وخورشيد برد ﴿ باشنك ﴾ كسر شين معجمه وسكون نونله ايكى معنايه در اول اغاجى اوزرنده قالمش وزمانى كچمكله صولمش اوزم صالقمى شمس فخرى بيت بنام دست توكر شاخ رز نهد دهقان * عقيق ولعل درآيد زشاخ نه باشنك * ثانى تخم ايچون بوستانده اليقونيلان خيار استاده نجيك بيت آن سك ملعون برفت اين سنك را درخويشتن * تخم راماننده باشنك اندرش برجاى ماند * فرس قديمده قاون معناسنه مرويدر بدرالدين محمود بيت بوقت خربزه تذكير سفچه لذت تو * درازهمچو خيار ست وسردچون باشنك ﴿ بافنك ﴾ فتح فا ونون ايله زرداوه ديدكارى جانوردركه دزيسن كورك ايدرلر سموره بكزر بر لطيف كوركدر ﴿ بالنك ﴾ فتح لام وسكون نون ايله شرفنامه ده ايرى ترنجك بر نوعيدر اما فرهنك جهانكيرده ايكى معنايه منقولدر بر معناسى خيارك برنوعيدركه باد رنك دخى ديرلر وبر معناسيده برنوع خوش مزه لطيف ترنجدر شكر ايله مربا ايدرلر بسحاق اطعمه بيت به شيخ وسيب مفتى وريواس محتسب * بالنك شد كاو وترنجست شيركشت ﴿ بانك ﴾ سكون نونله ايكى معنايه در اول صوت وصدا هرنه نك اولورسه مولانا عرفى بيت ما لب آلودهٔ بهرتو بكشاييم ليك * بانك عصيان ميزند ناقوس استغفار ما * ثانى فرهنك جهانكيرده براغاجدر خوشبو شكوفه سى اولور وتخمى ده اولور عربيده حب البان واغاجنه قضيب البان ديرلر ﴿ بدرك ﴾ سكون دال وفتح راء مهملتين ايله بدانديش وبد اصل وبدنهاد معناسنه مولانا صائب اصفهانى بيت بخاموشى زمكر دشمن بدرك مشوايمن * چوتوسن كوش خوابانيدن لكدها درقفا دارد * مولانا هاتفى در تيمورنامه بيت مرآن بدركانرا زبانى عجب * زبانداشان نى عجم نى عرب ﴿ برك ﴾ سكون راء مهمله ايله اون بر معنايه كلور اول معروف كه يپراقدر بودخى ايكى نوعدر برى اغاج يپراغيدر نتكم شيخ سعدى بيت برك درختان سبز درنظر هوشيار * هرورقى دفتريست معرفت كردكار * بريده شكوفه ونباتات زمين يپراغيدر خواجه حافظ بيت بلبلى برك كلى خوش رنك درمنقار داشت * واندران برك ونوا خوش ناله هاى زار داشت * ثانى تدارك مهمات سفر شاعر بيت راه تو دور آمد ومنزل دراز * برك راه توشهٔ منزل بساز * ثالث اسباب ولوازم راكه برك وبار دخى ديرلر شيخ سعدى بيت بهيكل قوى چون تناور درخت ولكين فروماندهٔ بى برك سخت * رابع انتظام حال ومال ومنال وبو معناده انتظام كلامه دخى

دیرلر سخره وبرك دیمك ذكر اولنان معناره شامل اولور قاضی میر بیت بكدی دكرندارم
سر وبرك آشنایی * كه نیرزد آشنایی بمشقت جدایی * طالب آملی بیت آشفته دماغم
سر وبرك سخنم نیست * دامن چه كشایم كه كلی در چمنم نیست * بومعناده یالكز برك ایله ده
افادهٔ كلام ایدرلر كمال اسمعیل بیت همچون صفت حرب برك چنار دید شبنم * برآورد دستم
بیبن كر بود برك دیدنم * خامس ساز ونوا معناسنه اعمدر نتكم بیت مرقومده * واندر آن
برك ونوا خوش ناله هاى زار داشت دینلشیلدى * سادس بمعنی آهنك ونغمه حضرت
مولانا قدس سره بیت جمله مرغان برك كرده جیك جیك * باسلیمان كشت اصبح من اخیك
سابع بمعنی سر وسامان مجد همكر * رباعی * نی برك كه خیمه زنم پهلو یت * نی سیم كه خانه
جزم دركویت * من دیده وكوش ازان میخواهم * تا بشنوم آواز بیبیم رویت * ثامن بمعنی
سرانجام شیخ سعدی بیت خانه بركندم ویكجو نفرستاد زپیش * برك مركبت چه غم
وبرك ز مستانی نیست * تاسع عزم وقصد معناسنه كمال اسمعیل بیت دست ازطلب
مدار كرت برك آن رهست * كانرا كه توشهٔ نه زفقر ست وبی نوا * عاشر بمعنی پروا استاد
فرخی بیت توبا كل وسوسن زن ومن بالب وزلفش * در برك بود بنشین تابوسه شماری
حادی عشر رزق وذخیره معناسنه شیخ سعدی بیت برك عیشی بكور خویش فرست *
كس نیارد زپس توپیش فرست * بسنك * فتح سین مهمله وسكون نون ایله ایكی
معنایه در اول الغی ده كز دو بیابانده پرورده اولمش آت كه هنوز بنلمامش اوله میرنظمی
بیت درسرش مینند لجام امرت * توسن چرخ كر بسنك آید * ثانی انجیلدن
استنباط اولنمش بركتاب اسمیدر * بشلنك * سكون شین معجمه ونون وفتح لام ایله
هندوستانده برمتین ومستحكم قلعه آدیدر الكه سنده مشهور در * بكنك * سكون
كاف وفتح نون ایله حیوان دم بریده یعنی قویروغی كسلمش حیوان كذا فی ادات الفضلا
* بلك * سكون لام ایله بمعنی برك مرقوم یعنی یپراق وبعض معناسنده ده استعمال
اولنور نتكم شاعرد بمشد وبیت دجا كرده ام بوسه ازیار خندید * شكوفه دهد پیش
بلكش نهال * بنك * سكون نون ایله معروف حشیش دركه قوریدوب یرلر عقلی زائل
و وجودی تخدیر ایدر معربی بنجدر ورق الحشیش وغبیرا دیدكلری در شیخ عمر خیام *
* رباعی * هركه كه دلت تنك شود بنك بخور * یایكدوقدح بادهٔ كلرنك بخور * كراین
نخوری آن نخوری ای احمق * پس لایق توسنك بود سنك بخور * وفتح نون ایله ایكی معنایه در
اول برنوع قماشدر كه زمینی اطلس اولور واو زرینه صرمه وقلابدون ایله كل نقشی
زربفت ایدرلر مولانا محمد ظهوری بیت زجامه خانهٔ عشق تواطلسم كردون * بنعل
بوداغ بنك پوشی كردهٔ مارا * ثانی چنكلستانده اولور برنوع میوه در بن دیرلر تركیده
چتلا قوج دیرلر * مع اللام * بابل * كسر باء موحده ایله وسط عراق عربده واقع
برشهر وبرولایت آدیدر عجایب البلدانده یازر كه عراق اوسط دنیادر بابل مركز دایرهٔ
عالم اولمق لازم كلور ونزهة القلوب نام كتابده مسطور در كه بابل اقلیم ثالثدن عراقك مداین
صنعه سندن در اما اصحی نهر فراتك جانب شرقیسنده كنار نهرده واقع حله شهرینه تابعدر حالا

حالا اخرابدر اول شهرك قلعه سی پشته او زرنده اولوب ایچنده برچاه عمیق واردر هاروت وماروت كه ایكی ملكلر ایدیلر انده محبوسلردر قدیم زمانده بعض كمسنه لر واروب انلردن سحر اوكرنورلر ایمش خواجه حافظ بیت در باید مشدن سوی هاروت بابلی * صدكونه ساحری بكنم تا بیار مت ؟ باقل ؟ كسر قافله برا لكن وغایت احمق آدمك آدیدر اجمال حسینی نام كتابده مذكور در بركون اون بردرهمه برآهو صاتون آلوب قوجاغنه طوتوب كیدر كن یولده بر دوستی راست كلوب نیچه یه دك الدك بو آهویی دیو سؤال ایدر اولدخی ایكی النك پرمقلرین آچوب اودلین چقاروب كوستور رهمان آهو صحرایه قاچر اول زماندن اعیا من باقل دیو ضرب مثل ایدرلر ؟ بال ؟ سكز معنایه كلور اول قنادكه طیور رده اولور عربیده جناح دیرلر شمس فخری بیت همای اوج شرف شاه شیخ ابواسحق * كه مرغ فتح زند در هوای او پروبال * ثانی طیوردن غیری پرنده جكلر قنادنه ده دیرلر بو معناده مجموع قناده بال اطلاق اولندوغی ظاهردر طالب آملی بیت با ختلال نسیم صبا عجب نبود * كه شمع كابش پروانه را بسوزد بال * وله ایضا بیت زقحط بادصبا بلبلان بطرف چمن * نقاب غنچه كشایند از تحرك بال * پروانه ده وبلبلده پراولمز بال اولوركه قناد در زیرا پرقنادك یلكنه دیرلر ثالث چارپا حیوانا تك اللرینه او موز باشلرینه وارنجه دیرلركه آت وصفنده یال وبال دینلور نتكم طالب آملی نك بو بیتنده واقعدر بیت بیال وبال چو هژبر بست وخشم وكین چو پلنك * بخال وخط چو تذرو وبدست وپا چو غزال * رابع انسانك قوللرینه ده دینلوركه تركیبده بوی بوص صاحبی ویال وبال اسی دیرلر حكیم فردوسی بیت ببوسید مادرد وبال وبرش * همی آفرین خواند بر پیكرش * خامس فرهنك جهانكیریده برنوع ماهی درکه غایته ایری اولور دریاده چوق فساد ایدر اما اتی خوش ولذیذدر حكیم فردوسی بیت بیارا ست خوان خورش یكسره * سه دیكر بمرغ وبیال وبره * سادس بمعنی نمو یعنی او زانوب بویوملك استادرودكی بیت چنان ببالد از آواز سائلا تش جان * كه جان مادر از آواز كشله فرزند * بو معنیده بالیدن دن صیغه امرده اولور نا صرالدین شروانی بیت ای سرو بباغ سینه ام بال * تا دل شودت چو سبزه پامال * سابع پرچلك كه عوراتك قصه صاچی در ثامن بمعنی مال وكاله ؟ بالال ؟ بوزن پامال بمعنی تیر سقف یعنی طام دیركاری كه التنه ارقوری قونیلن اوزون دیرك كذا فی مجمع الفرس ؟ باول ؟ فتح واوایله بر موضع اسمیدر كه انده غایت لطیف قماش وجامه طوقنور حكیم خاقانی بیت هر خلعه كزوتن ولی یافت * خورشید نسیج باولی یافت ؟ بحل ؟ كسر حاء مهمله ایله حلال ایلمك یعنی استحلال میر خسرو دهلوی بیت مارا بدادی كن حلال ازلب شراب ناب خود * باری بحل كن یك نظر روزی دران جلاب خود * شیخ نظامی بیت آز ردمت ای پدر نه برجای وای ار بحلم نمیكنی وای * میراسیری * بیت قاتل خودرا بحل كردم كه دست از من نداشت داشتم تا بیم جانی دست او در كار بود ؟ بددل ؟ بد یوك مرقوم معناسنه یعنی قو رقق عربیده جبان دیرلر مولانا شیرازی بیت بددلی رفتن شجاعت آمدن * بحل وغم و فكر بد بزائل شدن * وكینه دار معناسنه ده كلور ؟ بدسكال ؟ سكون دال وفتح سین مهملتینم

وكافله بر امر صانیجی دیمك اولور سكال سكالیدن دن اسم فاعلدر حكیم فردوسی * مثنوی *
بدادو رهش یافت آن نیكوپی * چو نیكی سكالی فریدون توپی * كه یك شربت آب را
بد سكال * بود خوشتر از عمر هفتاد سال * شیخ سعدی بیت تو نیكو روش باش
تا بد سكال * بنقص تو كفتن نیابد مجال ﴿ بدیل ﴾ كسر دال مهمله و سكون یای تحتانیله
شرفنامه ده نام خاقانی مذكوردر یعنی بر خاقان آدیدر ﴿ براجیل ﴾ فتح راء مهمله و كسر
جیم و سكون یای تحتانیله كرفس دیدكلری سبزه در كذا فی الاختیارات ﴿ برطاییل ﴾
سكون را و فتح طاء مهملتین و كسر یای تحتانی اولی و سكون ثانیه ایله هندوستانده
بر جزیره اسمیدر كه جمیع جهات ایله خرم وآراسته و كتب معتبرانده مسطوردر كه اول
جزیره ده بر طاغ واردر كه كیجه لرده طبل و سرنا آوازی و كاهی دف و ساز صداسی و نغمات
و ترنمات استماع اولنور دیرلر انده بر منتهاء درخت واردر نه اغاجی ایدوكی معلوم دكلدر اول
آوازاندن ظاهر اولور حكیم اسدی بیت جزیره همه جای شادی و كام * كه خوانند برطاییل
اورا بنام ﴿ برغول ﴾ سكون راء مهمله و ضم غین معجمه ایله بغدایی قینادوب وقوریدوب
دكرمانده خرد ایتدكدن صكره پلاو و شوربا ایدرلر تركیده ضم با ایله باغور وعربیده برغل
دیرلر شمس فخری * قطعه * مطلب مال وجاه قانع شو * بدو تانان و كاسهٔ برغول *
چند باشی برای شهوت و حرص * پای بسته بطرهٔ مرغول * بو معنایه حكاك بیت آسیای
صبوریم كه درا * كه ببر غول و كه بسرمه كنم * صحاح كبیر و صغیرده و نسخهٔ میرزا ابراهیمده
بر نوع خانكی حلوادر كه اون ایله بشوررلر اكا افروشه دخی دیرلر كذا فی مؤید الفضلا
اما ادات الفضلاده و مجمع الفرسده معیار جمالی نقلی اوزره مسطوردر و باء فارسیله ده مرویدر
﴿ برك نیل ﴾ كاف فارسیله چوید یپراغی در اصلنده چوید نباتات قبیلندندر زنان
مذكور یپراغی دوكوب صوین آلوب قاشلرینه چكرلر و اغارمش صاچلرینه سوررلر براز
ایام قالور ابو المعانی بیت از سویدای دل من دود آه * همچو برك نیل كرد موم سیاه
﴿ بزكول ﴾ سكون زاء فارسی و ضم كاف ایله مرد قوی هیكل و زحمتكش و شغل و عمله
حریص و مجد معناسنه بشكول دخی دیرلر ﴿ بسل ﴾ فتح سین مهمله ایله یعنی كاورس كه
بر نوع طاریدر خرده و صاری اولور كذا فی مجمع الفرس عربیده یعنی دیوان جمعی بسیل كلور
و سكون سین ایله ینه عربیده هم حلال و هم حرام دیرلر اسماء اضداددندر ﴿ بشكول ﴾
سكون شین معجمه و ضم كاف ایله یعنی بزكول مرقوم شمس فخری * قطعه * چو درار زاق
پیش و كم نشود * فارغ البال و مردم بشكول * چه كه بر تخت نازنینی خوش * چه كه در
كلنهی دو دست پر ول ﴿ بشل ﴾ فتح شین معجمه ایله نسخهٔ حسین وفاییده یعنی دراوین
بو معنایه شمس فخری بیت كرت باید كه بكذری ز سهها * دست خوردر ركاب شاه بشل
﴿ بشول ﴾ ضم شین معجمه ایله یعنی كاركذارنده و بیننده و داننده یعنی ایش بتوریجی و مصلحت
كوریجی و ایش بایجی ابو شكور بیت كار بشولی كه خردكیش شد * از سر تدبیر و خرد بیش
شد * و مصلحت بتورمك معناسنه حكیم اسدی بیت نریمان بند شاد كفتا همول * همی
كارهای دكر بر بشول * هنول صبر و توقف ایله دیمكدر و دخی بر همزدكی و پریشان

و پریشان اولمق معناسنه کلور ابن یمین بیت بیان طرهٔ توکردمی وایلک دلم * زبس بشول که دار دبکنه او زسد * وبر همزدن معناسنه امر استعمال اولنور اثیرالدین اخسیکی بیت حشمتش آنجا که دادنامیه را کوشمال * لقمه بشولی نکر خار ببز م رطب * حکیم انوری درهجو قاضی کیرنک بیت ازدوکشت ازفراق لقمه بشول * روی سرخ من ای سیاهه دول ﴿ بغل ﴾ فتح غین معجمه ایله قولتق درکش دخی دیرلر عربیده قاطر معناسنه در محمد جان قدسی بیت دارم دلی اما چه دل صد کونه حرمان در بغل * چشمی وخون در آستین اشکی وطوفان در بغل ﴿ بلاول ﴾ بوزن ملال بلار مرقوم معناسنه یعنی اذربویه ﴿ بل ﴾ بوزن حل اوپکه بولغتی انجق نعمة الله مفتوحه ده تصحیح ایلمش سائر نسخه وفرهنکلرده مکسور ایله روایت ایلمشلر ﴿ بهرام تل ﴾ تل فتح تاء مثناة ایله بر مناره درکه بهرام چوبین سرترکاندن یاپمشدر حکیم فردوسی * مثنوی * همیکشت بردشت کردنبرد * سر سرکشان را زتن دور کرد * چو برهم نهادند وانبوه کشت * ز بالا وپهنا یکی کوه ودشت چنان جای را نامداران پل * همی هرکسی خواند بهرام تل ﴿ مع المیم * بادام ﴾ معروف یمشدر بادم دخی دیرلر عربیده اسمی لوزدر واستعاره طریقیله چشم دلبره ده دیرلر میرنظمی بیت بسویم نکه کرد آن چشم بادام * بمرغ دلم طره اش کرد دردام ﴿ بادخم ﴾ سکون دال مهمله ایله رازیانه درکه عربیده شمره دیرلر ضم شین ایله ﴿ بادرم ﴾ سکون دال وضم راء مهملتین ایله ایکی معنایه دراول صحاحده یعنی کلام عبث وسخن بیهوده معناسنه در استاذ عنصری بیت چون بایشان باز خورد آسیب شاه شهریار * جنک ایشان عجز کشت وسحر ایشان بادرم * اماشمس فخری زاء معجمه ایله نقل ایلمش بیت هرکه جز مدح ذات اوکوید قول وفعلش تباه وبادزم است * ثانی یعنی رعیت صاحب فرهنک منظومه بیت جلد بشکول دان وخوش بدارم * بادرم شد رعیتا نرا نام ﴿ بادزفام وبادزکام وبادزنام وبادزوام ﴾ کلهم بکسر الدال المهمله وسکون الزاء الفارسی فرهنک میرزا ابراهیمده شراب سرخ اما کتاب السامی فی الاسامیده ایکی دال ایله بادد نام غلبهٔ دمدن وجود انسانده ظاهر اولان قزللق در مؤید الفضلاده بادزفام وبادزوام شراب سرخ مرویدر اما مذکور درت لغت فرهنک جهانکیریده بر نوع سرخ درکه بنفشی رنک اولور کمودت وکدورت سببی ایله انسانک یوزنده ظاهر اولور علتی احتراق دمدر ﴿ بادزنام ﴾ فتح دال مهمله ایله بعض فرهنکده ذال معجمه ایله بمعنی عمود خیمهٔ سیاه یعنی عربک سیاه شال اولرینک عمودی کذا فی فرهنک جهانکیری ﴿ بادشفام وبادشکام وبادشنام وبادشوام ﴾ کلهم بکسر الدال المهمله وسکون الشین المعجمه بمعنی بادزفام مرقوم واخواته یعنی غلبهٔ دمدن بر قزللق در انسانک یوزنده ظاهر اولور که مقدمهٔ جذام در علاج اولنوب دفع اولنمزسه عاقبت اول علته منجر اولور طبیب یوسفی رئیس الاطبای بابر میرزا * رباعی * آنهاکه کرفتار ببادشنامند * کر رک نزنند بادرد شنامند * مطبوخ هلیله بعد ازین کر نخورند درطور وطریق پخته کاری خامند ﴿ بادودم ﴾ ضم دالین مهملتین وواو مجهول ایله عجب وغرور وتکبر معناسنه حکیم فردوسی بیت بیاراست آن جنک را پیاسم * همیراند چون

مشيرها بادودم بأذزم سكون ذال وفتح زاء معجمتين ايله نسخهٔ حسينى وفائيده
بمعنى كار بيهوده و عبث شغل بازام فتح زاء معجمه ايله بمعنى بادبيج يعنى صالنجق
بازبام سكون زاء معجمه وفتح باء موحده ايله طغانجى معناسنه ابو المعانى بيت چشمت
بدست كيرد شاهين غمزه اش دا * مرغ دلم چو صعلوك ازباز بام رميده باسرم
سكون سين وفتح راء مهملتين ايله زراعت ايچون حاضر اولمش زمين كذا فى فرهنك
جهانكيرى باشام فتح شين معجمه ايله مجمع الفرسده مطلقا پرده معناسنه در بافدم
سكون فا وضم دال مهمله ايله بمعنى آخر وانجام كار شمس فخرى * قطعه * زين حزان
پران خو رد كردائما * در دم ايشان فتد چون پاردم * كر كند داراى دولت تربيت * كار
دانا نيك كردد بافدم * بعد ازين معناسنه يعنى بوندن صكره ابو شكور بيت چه بايدت
كردن كنون بافدم * مكر خانه روبى چو روبه بدم * فرهنك جهانكيريده فتح دال مهمله
ايله منقولدر حكيم اسدى بيت براسب كمان از ره راست جم * قرارت بدوزخ بود بافدم
نسخهٔ حسينى وفائيده وادات الفضلاده فايرينه قافله روايت اولنمش وقوللرينه شاهد استاد
رودكى بيت كرچه هر روز اندكى بردارد ش * بافدم روزى بپايان آردش بام
بش معنايه كلور اول صباح وقتى شيخ اوحدى بيت يمشب ديدهٔ موذن شام * ديده
اين سوى شام وزانسو بام * ثانى سقف خانه نك اوستى كه طام ديرلر شيخ نظامى بيت زحل
بر بام او از پاسداران * فلك بر در كهش از روز بانان * ثالث طنبور ده بم ديدكلرى قبا
صدا لو قيل خواجوى كرمانى بيت بسوز نالهٔ زارم زعشاق * نواى زير و بامى بر نيايد
رابع بمعنى وام كه بورجدر مير نظمى بيت خواستم ذوق وصالش كام داد * بوسه از لب
داد وان هم بام داد * خامس بمعنى فام كه رنك معناسنه بو ايكى معناده بانك فايه و واوه
تبادلى جائز اولدوغندندر بام چشم يعنى كوز قپاغى كه پلك چشم دخى ديرلر عربيده
جفن واجفان ديرلر حكيم سوزنى بيت چون بود بام چشم با پرويز وز خشم * وز كينه كشته
پره به بينيش نيل وار باهم فتح ها ايله مع معناسنه اولان حرف با ايله همدن مركبدر
پرورده وانكله بيله بهم دخى ديرلر مولانا عرفى بيت خوبان چو بهم كرمئ بازار فروشند
باهم بنيشنند وخريدار فروشند باهم ضم ها ايله كشتيبانان اصطلاحنده باد مراد و باد
شرطه يعنى موافق روزكاره ديكدر سالك اصفهان بيت سالك اين شرطه بساحل
برساند مارا * كشتئ بيخرانست كه باهم دارد بجكم سكون جيم فارسى وفتح كاف ايله
ايكى معنايه در اول خانهٔ تابستان يعنى يازه مخصوص خانه كذا فى الصحاح بو معنايه
استاد رودكى بيت از تو خالى نكار خانهٔ چشم * فرش ديبا كشيده بر بجكم * ثانى
كركان ترك طائفه سنك اسميدر بجم فتح جيم ايله بمعنى انتظام حال كارم بجم ديرلر حالم
منتظمدر ديمك اولور شاكر بخارى بيت چرا شكر نكنم نعمت ترا شب و روز * كه با تو
اخترمن سعد كشت وكار بجم بحر الغمام كاشغر جانبنده بر درياچه در عجايب البلدانده
مسطوردر كه بر كمسنه مرقوم دريايه بر طاش آتسه فى الحال بر پارچه بولوت ظاهر اولوب
سهمناك رعد صداسى كلور شويله كه خوفدن كمسه يقينه وارمز بحر خوارزم بودخى

بودخی بر دریاچه درکه آب آمو آنده مجتمع اولور کذا فی مجمع الفرس ﴿ بخسم ﴾ سکون خاء
معجمه وضم سین مهمله ایله بر نوع شربتدر بغدایدن ایدرلر حکیم سوزنی بیت بکنی و بخسم
خورند و زان شوند مست و خراب * ز آب تماجی که باشد سردوبی بتکور بت و سیر ﴿ بخم ﴾
سکون خاء معجمه ایله بر ولایت اسمیدر که مسکك اعلاسی آنده حاصل اولور اثیر الدین اخسیکتی
بیت ماه تو در مشك بخم لعل تو با جزع درژم * شهدیست درآغوش سم نفعیست درکام
ضرر ﴿ بدرام ﴾ سکون دال وفتح راء مهملتین ایله ایکی معنایه در اول سرکش حیوانات
عموما وآت واسترده خصوصا حضرت مولانا قدس سره بیت تاکه نور شرق شمس الدین
بمن راحت نمون * نفس بدرامم کنون در عشق اوشد رام دام * بشرف شفروه بیت زهی
خواجهٔ صدر چارم غلامت * خهی ابلق دهر بد رام رامت * ثانی جای خرم وآراسته
معناسنه شمس فخری ایکی معنایه بیت چرخ بدرام تاکه شد رامش * از کواکب چو خارشد
بدرام ﴿ بذرام ﴾ سکون ذال معجمه ایله یعنی جای خرم وآراسته حکیم انوری بیت ای
زطبع تو طبعها خرم * وی زعیش تو عیشها بذرام * بو معناده باء فارسیله ده منقولدر
﴿ براهام ﴾ فتح راء مهمله ایله بر یهودینك آدیدر که بهرام کور مالنی آلوب لنبك نام بر کریم
النفس سقایه ویرمشیدی که مزبور سقانك کندوایله دوستلغی وزیاده محبتی وارایدی
حکیم خاقانی بیت بهرام نکرد به براهان چون که چشم * بر خوان وخان لنبك سقا برافکنده
﴿ برزم ﴾ سکون راء مهمله وفتح زاء معجمه ایله کرشمه معناسنه صاحب فرهنك منظومه
بیت هست برزم کرشمه بالا اسب * ده هزار اسب بیوراینجا اسب ﴿ برسام ﴾ سکون را
وفتح سین مهملتین ایله بر علتدر اطبا بیننده معروف وجع صدره دخی دیرلر ﴿ برسم ﴾
سکون را وفتح سین مهملتین ایله آتش پرستلرك کتابیدر آتشه پرستش ایتدکلرنده اول
کتابدن اللرنده بر رجزو طوتوب اوقورلر آیین باطللری اوزره کانه عبادت ایدرلر حکیم
فردوسی بیت سروتن بشویم برسم بدست * چنان چون بود مرد یزدان پرست *
بعض فرهنکلرده دستاویز یعنی هدیهٔ مختصر مرویدر ﴿ برشام ﴾ سکون راء مهمله وفتح
شین معجمه ایله یعنی حد البصر یعنی غایت تیز نظر وکسکین قاپچو نیز دندان معناسنه ده
مرویدر ﴿ برکم ﴾ سکون راء مهمله وفتح کاف فارسیله منع ایتمك معناسنه در شمس فخری
بیت که شود کرنه عدل او باشد * خیل یأجوج فتنه را برکم ﴿ برم ﴾ سکون راء مهمله ایله
بوزن شرم درت معنایه کلور اول یعنی حفظ که از بر دخی دیرلر حکیم انوری * قطعه * این مرکب
بیداد تو توسن چو دل تست * آنرا چو لب خویش چرا نرم نداری * از دفتر تندی ودرشتی
نه غمانا * یك سوره بر آید که توان برم نداری * ثانی چشمهٔ آب ومجمع الفرسده صوجمع
اولمش یره دیرلر که تالاب وبزغ و برخ دخی دیرلر ابو الحسن شهید بلخی در صفت چشمهٔ عشق
افزا * مثنوی * چون تن خود ببرد پاك نشست * از مشامش تمام لولو رست * نرم
نرمك زبرم بیرون شد * مهرش از آنچه بود افزون شد * ثالث انتظار معناسنه که برم
دخی دیرلر رابع برسبزه آدیدر که اکثر صو کنارلرنده اولور اکا مرغ وفرزد دخی دیرلر وفتح را ایله
بوزن حرم اول چتال اغاجه دیرلر که اوزم وخیار وقباق تکاکلرینی اوزرینه قورلر وعربیده

اوج معنایه کلور اول ملول اولمق ثانی قمار مجلسنده اوتوران آدمه دیرلر که اوتورراما قمار
اوینامز ثالث درخت غضاه میوه سی زعضاه بردکنلو اغاج دیمکدر ق بزیشم ع کسر
راء مهمله و شین معجمه وسکون یای تحتانیه ایله ایکی معنایه در ابریشم لفظندن مخففدر یعنی
الفی محذوفدر حریر معناسنه ثانی ساز قللری کمال خجندی بیت منی باواز بریشم خود کمال
مطربی کر آیدت زوزی بجنک ق بزشم ع فتح زاء وسکون شین معجمتین ایله پکچی قلینک
نرم ولطیفی که طراقله قوپاروب وایچه اکیروب شال صوف وبعض نازك اثواب و لطیف
نسنه لر طوقورلر کلفرچه دخی دیرلر شیخ سعدی بیت باژم زصفر آمد دیدم که بزشم آورد
چون نیك نظر کردم نیش آمد و پشم آورد ق بزغم ع سکون زاء وفتح غین معجمتین ایله
بردکنلو اوتدر غصارهٔ سنه عقاقیا دیرلرکذا فی شرفنامه بعض نسخه ده زاء مهمله ایله مرویدر
ق بزم ع سکون زاء معجمه ایله اوچ معنایه کلور اول مجلس شراب وعیش وصحبت ومهمانی
وخوشحالی حکیم نزاری قهستانی بیت اسباب طرب جمع کن وبزم بیارای * اطباق سموات چه
کسترده وچه طی * ثانی بواناتدن برقریه اسمیدر که امامزاده لردن بری آنده مدفوندر ثالث
خیمه معناسنه در میر نظمی بیت زده در چمنزار بزم بلند * بفرمود بزم شراب آورند *
وعربیده ایکی معنایه کلور اول دیش ایله اصرمق ثانی شبابه و وسطی پرمقلریله سود صاغمق
ق بزم ع سکون زاء فارسیله شبنم معناسنه در که بشلك دخی دیرلر ق بسته رحم ع یعنی زن
عقیم اولاد طوغرمز عورت رکن الدین یکرانی بیت ای در نظر جود تو بیقدو درم *
وز زادن شبه تو جهان بسته رحم ق بشم ع فتح شین معجمه ایله ایکی معنایه در اول بمعنی
ملول ثانی بمعنی ناکواری که امتلا حاصل ایدر یعنی هضم اولمامق بو معناده حکیم شیرازی بیت
خورده ماند خام وغیر منهضم * فضلها کرد آید اندرتن بشم * اما بو بیتده قافیه
اقتضاسیله شین مکسوره اولمق لازم کلور وسکون شین ایله اوچ معنایه کلور اول شول
بیاضلق که وقت سحرده سبزه او زرینه دوشر شبنم کبی قراووی بیت چون مور بود سنبر
کهن موی من همه * دردا که برنشست بر آن موی سنبر بشم * ثانی ماحد بی دین دیمك
اولور حکیم سوزنی بیت بشمی که بر رسول خدا افتری کند * با آل او بدم سکالی مری کند
ثالث طبرستان ایله ری میاننده واقع بر موضعك اسمیدر بغایت سرد یردر ق بشخم ع
سکون فاء وفتح خاء معجمه ایله ایکی معنایه در اول بمعنی بسیار کمال اسمعیل بیت که منا ظره
باکوه اکر سخن رانی * ز اعتراض تو بشخم شود معید صدا * میر منجیك بیت بدان ماند
بنفشه برلب جوی * که برآتش نهی کوکرد بشخم * ثانی نثار چیمنان بر چار شنبك درت
طرفنه اغاجلر بغلیوب نثار التنه طوتار لر استاد عنصری بیت بسکه از کرد کردن بشخم
نه شکر چند هیچکس نه درم ق بفم ع سکون فا ایله دلتنك معناسنه که فرم دخی دیرلر کذا فی
فرهنك جهانکیری ق بقم ع فتح قاف ایله بر قرمزی اغاجدر خرده ایدوب صوده قینادوب
ابریشم بویارلر لطیف قرمزی رنك اولور وغایتده پك اغاجدر نیچه ییللر طوپراقده اصلا
چوریوب فنا بولمز بکلکندن کنایه ایدرلر شاعر بیت عمر نازك مله بطول امل * نه نشاندی
بجهان چوب بقم ق بکم ع فتح کاف ایله بقم مرقوم معناسنه در فارسی بکم و تعریب اولنوب بقم

بقم اولسه جایزدر استاد فرزدق بیت هرکه در دنیا بشد قانع بکم * سرخ رو باشد بعقبی
چون بکم * بلخم * سکون لام وفتح خاء معجمه ایله فلاخن یعنی صپان کذا فی نسخهٔ
میرزا ابراهیم بو معنایه مولانا مؤید الدین بیت کله با نان اونهند ازقدر * مهرو مه را چو
سنك دربلخم * بم * اوج معنایه کلور اول برکسنه نك باشنه ویاخود صارغنه ال ایله
اورمغه دیرلر منلا حیدر ذهنی درهجو قاضیٔ افضل بیت عمامه زبم کرده ورم برسر قاضی *
آموخته تا رست حرم برسر قاضی * شاعرد یمشدر بیت دستارکه برسر رقیب است *
صد بم زده رنك مینماید * ثانی طنبور وسائر سازك یوغون قیلی که قبا سسلی در زیر وبم
دیرلر امیر خسرو بیت برشم هند کوناکون مزامیر * بجانها بسته اشکال از بم وزیر * حکیم
اسدی بیت زبس بلبله کونهٔ کل کرفت * بم وزیر آوای بلبل کرفت * ثالث کرمان
مضافاتندن برقلعه نك آدیدر میر عمار بیت عدو را بر دل از وی یا رغم باد * سنان او کلید
فتح بم باد * شرفنامه ده حدود مشرقده برشهر اسمیدر دیو مرقومدر * بنام * ایکی
معنایه در اول نامدار ومشهور ومعروف دیمکدر حکیم اسدی بیت سراپردهٔ شاه ایران
تمام * بکردآمده پهلوان بنام * ثانی باء معیت ایله ترکیب اولنوب فلانك اسمیله دیمك
اولور شیخ سعدی بیت بنام خداوند جان آفرین * حکیمی سخن در زبان آفرین *
* بنوك کرم * سکون کاف اول وکسر ثانیله کار دیدکلری جانور در * بهرام * درت
معنایه کلور اول شاهان سلفدن برذی قدرت پادشاهك نامیدر شمس فخری بیت دایم
تا زعدل او بر مشك بود * همچو کسری بکور در بهرام * ثانی سبعهٔ سیارهدن مریخ
یلدزینك آدیدر سراج الدین قمری بیت ای زبدهٔ وجود جهانت بکام باد * کیوان ترا
مسخر وبهرام رام باد * حکیم سنائی بیت فلك خامس آنکه بهرام است * آنکه در فعل
وراى خودکام است * ثالث برفرشته نامیدر که محافظ مسافران وامور مصالح که روز
بهرامده اوله اکا متعلقدر رابع هرماه شمسی نك یکرمنجی کونی نك اسمیدر حکیم فردوسی
بیت زبهرام کردون بهرام روز * ولی را بساز وعدو را بسوز * شمس فخری بیت همه
روزش بعزمی کند رد * همچو شاهان فرس را بهرام * روزمزبوره مجموعه اعتبار اولنمدیغندندر
بو معنایه رافعی بیت همیشه تا بود از پیش رش مهر وسروش * چنانچه از پس بهرام
رام باشد وباد * رش ١٩ روز مهر ١٧ سروش ١٨ روز ایمدی رشدن اول
مهر وسروش اولدی وبهرام ٢٠ روز رام ٢١ باد ٢٢ بهرامدن صکره رام وباد
اولدی واستعاره طریقیله شمشیره دخی بهرام دیرلر وعجم پادشاهلرینه خسرو لقبی کبی بهرام
دخی لقبدر کذا فی المجمع * بهرم * سکون ها وفتح راء مهمله ایله عصفور دیدکلری اوتدرکه
آنکله صاری وآل رنك ایدرلر * بهیم * کسر ها وسکون یای تحتانیله رایان هنددن برینك
آدیدر استاد فرخی * قطعه * چو نهروالهکه اندر دیار هند بهیم * بشهر واله همیکرد
برشهان مفخر * همیشه راه بهیم اندر ومقیم نعیم * نشسته ایمن ودل برنشاط باز وبطر
* بیرام * روز معروف عربیده عید دیدکلری معنایه در غرهٔ شوال وعاشر ذی الحجه ده واقع
اولور * بیرم * سکون یای تحتانی وفتح راء مهمله ایله فرهنك جهانکیریده پارچهٔ قماش

نوعندن برنوع لطیف مثقالی بزه مشابه نازك وابنجه بزدر استاد فرخی بیت بتیر باسپر
کرك ومغفر پولاد * همان کند که بسوزن کنند بابیرم * اما مشکلاتده * بیرم شئ من الحدید
یقوم به اشیاء الغلیظ * دیو یازمش یعنی دموردن برشی درآنکله غلیظ شیلری طوغریدرلر
ق مع النون * باپایان ع باء ثانی فارسی ویای تحتانیله ایکی معنایه کلور اول بمعنی شتران که
اصلی بادپایان ایدی تخفیفا دالی حذف اولنوب باپایان اولدی ثانی بمعنی انجام نهایت
معناسنه میر نظمی * قطعه * شه خلق جهانرا عام لطفش * ندارد حد انعام وبخشایش
چنان سرخیل تشد برنیك مردان * که باپایان نمیدارد عطایش ق بابزن ع سکون باء
موحده وفتح زاء معجمه ایله بمعنی شیخ آهن یعنی دمور شیش کباب شیشی اولسون غیری
اولسون چلوچوب دخی دیرلر شمس فخری بیت اعظم جمال دنیی ودین است آنکه هست
جان عدو چو بسمل ورمحش چو بابزن * صحاحه آهنی باشد درازمرغ وکوشت بدان
بریان کنند سیخ نیز کویند واقعدر * حکیم سنایی بیت شاد باش ای عندلیبی کز پی
وصفت همین * مرغ بریان طوطی کویا شود بر بابزن * امیر معزی * قطعه * معاقست
وکرفتار وعاجز وکردان * دل عدوت زبس کاندران فرست وفن است * کهی چو مرغ
هوا وکهی چو مرغ بدام * کهی چو مرغ قفس که چو مرغ بابزن است ق بابیزان ع کسر باء
موحده وسکون یای تحتانی وفتح زاء معجمه ایله بمعنی کفیل وضمان معناسنه ده مرویدر
ق بابیزن ع سقوط همزه ایله دخی معنای مرقومه دروجمع الفرس ده بادبیزندن مخففدرکه
دالی حذف اولنمشدر ق باتنکان ع کسر تاء مثناة وسکون نون وکاف عجمی مفتوحه
ایله بادنجاندرکه آندن تعجیم اولنمق فهم اولنور حکیم سوزنی بیت حبیب کاسی ای کاسه
سرت بنکان * که عاشق کله کون شدی چو باتنکان ق کاسن ع فتح سین مهمله ایله بوزن
دادن نام موضعدر کذا فی مجمع الفرس ق باچنك کرفتن ع فتح جیم فارسیله چند کلمك معناسنه
باچنکل کرفتن دخی دیرلر ق باختن ع سکون خاء معجمه وفتح تاء مثناة ایله اویناتمق لعب
معناسنه لکن رقص معناسنه دکلدر مثلا کوی وچوکان وشطرنج وقمار اوینامق کبی کمال اسمعیل
بیت مهرهای چشم کردانی وبازیها بری * تو حریف شوخ چشمی با تو نتوان باختن *
مستقبلنده حا زایه قلب اولنوب بازد وبازنده دیرلر اما بوقول نعمة الله وحلیمی وامثاللری
کسنه لرك قولیدر اما مولانا شارح کلستان ودیوان حافظ اولان سودی مرحوم بو تمنوزده
زائدی دکلدر باختنك مضارعی بازد کلمکه سبب تدر بازد بازیدن لفظندن اولمق فصاحت
وبلاغته انسب دردیر وحق النده در اقلاب حروفه حاجت یوقدر ق باخه زن وباخیزان ع
کلاهما بمعنی بنا یعنی دیوار وخانه یاپوجی باخسه دخی دیرلر اما باخه بنا اصطلاحنده
دیوارده قوردیغکاری درکه طاشنی صره ایله قویانه باخه زن دینلور ق باداش ع
فتح ذال مهمله وشین معجمه ایله جزای خیردر نوسنتر باداش دخی دیرلر مکافات ایتمك
معناسنه اولور شاه ناصرخسرو بیت آن کن از طاعت ونیکی که نداری شرم * چون
به بینش درآن معدن باداش * جمال الدین عبد الرزاق کاشی بیت اکر بلذت مشغولی
احتلامست آن * جنب زخواب درایی بروز باداش ق باداآن ع فتح ذال مهمله ایله فرهنك

فرهنك جهانكيريده مخفف آبادان در ۋ باد بان ڠ سكون دال مهمله وفتح باء موحده ايله
اوج معنايه كلور اولكى يلكنى حكيم انورى بيت آسمان در كشتى عمرم كند دايم دوكار *
كاه شادى باد بانى وقت اندهلنكرى * بعض فرهنكلرده يلكن بغلدقلرى ديرك كه سرن ديرلر
اما باد مناسبتيله يلكن اولمق اصحدر طالب آملى بيت از باد دامن كرمش در محيط فيض *
فارغ شود سفينه همت ز باد بان * ثانى استعاره طريقيله شاغره ديرلر حكيم ازرقى بيت
زآبكينه عكس آن چون نور بردست افكند * دست بيرون كرد پندارى كليم از باد بان
ثالث قفتان و پيراهن ياقه سنه ديرلر عبد الواسع جبلى بيت كر صبا در آستين ياسمن
عنبر نهاد * ابرهم در باد بان ارغوان كوهر نهاد * حكيم سنايى بيت خوب نبود عيسى
اندر خانه بنشسته در باد بان * از براى توتيا سنك سياهان داشتن ۋ باد وان ڠ يعنى باد بان
با واو ابدال اولنمشدر وكازبان ايله كاروان كبى ۋ باد برين ۋ لطيف هوا باد صبا معناسنه
شمس فخرى بيت بزير چرخ برين بمثال فرمانش * زسوى قبله نيارد وزيده باد برين
ۋ باد پسين ڠ يعنى ضرطه پسين كيرودن اولان نسنه در ابو المعانى در هجا بيت وقت
كفتن ازدهانش آنچنان آيد نفس * ترب ميخورده كه بويش آمد از باد پسين ۋ باد بيزن ڠ
سكون دال مهمله وكسر باء فارسيله مروحه كه تركيده يلپزه ديرلر كمال خجندى بيت باد بيزن
كه كسى برمن بيمار زند * زضعيفى چو مكس باد برد پيكر من ۋ باد ويزن ڠ باء موحده يرينه
واو ايله ده مروحه معناسنه در مسعود سعد سلمان در تعريف فيل بيت راست كويى كه باد
رفتارش * خاستى از دو باد ويزن كوش ۋ باد خون ڠ سكون دال مهمله وضم خاء معجمه
ايله هوا ايشليه جك پنجره شمس فخرى * قطعه * دشمن دركاه ابو اسحق را * ديده ودل
دايم از غم باد خون * كرد دالحق چون سموم از باد صبح * بكذرد اعداش را بر باد خون *
صحاحده فتح خاء معجمه وواو معدوله ايله بادكيرلى خانه معناسنه شمالى دهستانى در تعريف
طاوس بيت چون صوفيان بخانقه وشاهدان ببزم * خون سعترى بباغ ومعاش بباد خون
مطلق بادكير معناسنه اولدوغى برقاچ نسخه ده مسطور در كسايى بيت عمر چكونه جهد
از دست خلق * باد چكونه جهد از باد خون ۋ باد خن ڠ سكون دال مهمله وخاء معجمه ايله
دخى بادكير معناسنه لامعى جرجانى * قطعه * وقت سحر بقطب فلك بر بنات نعش *
چون نافه شكفته ورا كلستان عطن * كردان بران مثال كه از كاغد آسيا * آرند كودكان
سوى بالا ز بادخن ۋ فرهنك جهانكيريده بادكيرى اولان خانه در حكيم سنايى * قطعه *
باش تا اعضاى خود برخود كوايابى زحق * باش تا بركف نهندت نامه سر وعلن * دانى
آنكه كاين رعونت بود خواب بيهشان * دانى آنكه كاين ترفع بود وباد بادخن ۋ بادران ڠ
سكون دال وفتح راء مهملتين ايله برملك اسميدر كه هوايه موكلدر امر يزدان ايله حركت
ايدر و در لفظ مركبدر يل سورجى ديمك اولور حضرت مولانا قدس سره بيت آدمى چون
كشتى است وباد بان * تا كه آرد باد را آن بادران ۋ باد رنكين ڠ باد رنك مرقوم
معناسنه در ترنج يا وغيرى معنالرنده ۋ باد زن ڠ سكون دال وفتح زاء معجمه ايله باد
بيزن مرقوم معناسنه يعنى مروحه ابو المعانى بيت آتش سوز دلم تسكين نكرد د باد زن

شعلهٔ آتش شود افزون از باد وزان ڭ بادزین چ یعنی باد نسیم کذا فی نسخة المعتبره
ڭ بادسین چ سکون دال وکسر سین مهملتین ایله زن مرضعه یعنی امزکاو عورت کذا فی
وسیلة المقاصد ڭ بادفرور دین چ سکون رائین مهملتین وفتح وواو کسر دال ثانیله
ڭ باد فرودین چ فتح فا وضم راء مهمله ایله بادر بود معناسنه شمس فخری بیت بیاد خلق
شه در باغ وبستان * دم عیسی بود باد فرودین ڭ بادفوردین چ فتح فا وواو وسکون
راء وکسر دال مهملتین ایله بودخی بادر بود معناسنه دراستاد رودکی بیت کینیت چنان آید
وکر دند بدیسان * هم باد برین آید وهم باد فوردین * بو معنایه یوسف عروضی بیت
خلقانش کرد جامه ز رنکاری * این تند و تیز باد فوردینا ڭ بادکن چ سکون دال مهمله وفتح
کافله یعنی یاد کند یعنی ریح فتق که قاسق یارلمسی شاعر بیت بجایه ترا کرشدی بادکن *
مکن پیش ازین صحبت جمع زن ڭ بادنجان چ معروف ترکیده وعربیده بادنجان دیرلر کتب
طبیده انب ومعدو وعده وصدق ومند وحیصل دیو ذکر ایدرلر اعلاسی فارسی وتازه
وشیرین اولاندر اکر روغن ساده ایله بریان اولنه طبیعتی نرم واین ایدر واکر سماق ایله طبخ
اولنه قبض ایدر مولد سوداءدر درد معده وخاصره حاصل ایدر وسر وچشمه مضردر خون
سیاه تولد ایدر شیخ الرئیس دیرکه اسکیسی غایت مضردر تازه سی سالمترکدر ڭ بادیان چ
کسر دال مهمله وفتح یای تحتانیله رازیانه بری وانیسون بری در دیمش وار کذا فی الاختیارات
بدیعی ڭ باران چ یغمور در باریدن لفظندن اسم فاعل اولور یاغیجی معناسنه ونم که ایام
بهارده اسحارنده رطوبت هوادن حاصل اولور آکا دخی باران دیرلر شیخ نظامی بیت چو
از دامن ابرچین کم شود * بیابان زباران پر از نم شود * عربیده هرنوع یغمورک برآدی وار در
اما مطر اسم عامدر چغتای لسانندہ یاغین دیرلر ڭ بارانه کزدن چ مخاطره یه اوغرامق
وبریدن آتلامق وتفاخر ایلمک معنالرینه در ڭ باردان چ سکون را وفتح دال مهملتین ایله صراحی
معناسنه در خاقانی شعرنده ایراد ایلمشدر وفرهنک حسین وفائی وموید الفضلاده باء فارسیله
جوال معناسنه در اما نعمة الله ده اولرده اولان آوانی واشیا قویه جق ظروف اسمیدر دیمش
وفرهنک جهانکیریده خورج یعنی هیبه معناسنه شیخ آذری * مثنوی * بارد انهای بار
بزدانست * مدفن سرهای پنهانست * باردانی که بود با نصیبمن * کندم انداخت اندرون
یکمن ڭ بارسنجن چ سکون راونون وفتح سین مهملتین وجیمله قنطار جی یعنی طارتیجی
عربیده وزان دیرلر میر نظمی بیت زر وسیمش بجا نمیکنجد * بارسنجن نمیتوان سنجید
ڭ بارکین چ سکون راء مهمله ویاو کسر کافله آبکیر معناسنه که شهر وقصباتده اولور
عربیده قنا وترکیده صویولی ودخی یغمور صوبی جمع اولمش یره دیرلر حکیم خاقانی بیت
خویش را همجنس خاقانی شمارند از سخن * بارکین ابرنیسانی شمارند از سخا ڭ بارمان چ
سکون راء مهمله وفتح میمله توراینلردن بر پهلوان مبارزآدیدر حکیم فردوسی بیت برفتند
یکبارکی در زمان * چو بهرام کودرز با بارمان ڭ بارنانه کردن چ سکون راء مهمله
وفتح نونله آدم کند و نفسنی تهلکه یه براقمق معناسنه در ڭ باریدن چ کسر راء مهمله
وسکون یای تحتانیله یاغمق یغمور وغیری مصدر لازمیدر ڭ بازارکان چ فتح زاء معجمه وکاف

وكاف وسكون راء مهمله ايله بازركان معنا سنه سوداكر دخى ديرلر حكيم اسدى بيت
خبر يافت بازاركان كو برفت * بيدرود كرد نش بشتافت وتفت لـ بازافكن بـ اول اسكى
پاره لره ديرلركه درويشان وفقرا خرقه يه ديكرلر كه پنبه دوز ديرلر تركيده پاره وعربيده رقعه
ديرلر حكيم خاقانى بيت دلقش هزار ميخى چرخ وبجيب خاك * بازافكنش زنورو فرا آويزش
از ظلام لـ بازبان بـ سكون زاء معجمه وفتح باء عربيله بازبام مرقوم معناسنه لـ بازخشين بـ
سكون زا وخا وكسر شين معجمات ايله كوك رنكه مائل بياض طوغاندر غايت جكردار
اولور بوصفتده اولان طغانه اسپرديرلر زيرا بوصفته مناسب اوله رشمس فخرى بيت
زبعد اين تكشد رنك يار شيرين كوى * ازين سپس نبرد كبك بچه باز خشين * خواجه
سلمان بيت اى كه در سايه انصاف لوايت چون كبك * خنده بر باز خشين ميزند اكنون
عصفور لـ بازستان بـ سكون زاء معجمه وكسر سين مهمله ايله باجدار وعشر زمين
وخراج باغ واشجار وبوستان اليجى ديمكدر رومده امين وعمال ومحصل اموال ديرلر
لـ بازكرديدن بـ كيرو دوندرمك كه بازكيرو وكرديدن فتح كاف فارسيله دوندرمك
معناسنه مصدردر لـ بازكشتن بـ سكون زا وشين معجمتين وفتح كاف فارسى وتاء مثناة
ايله كرودونمك معناسنه مثال هردو خواجه سلمان بيت هيچ باب زكوى تو باز كشتن نيست
كه نيست كوى ترا راه باز كرديدن لـ بازكون بـ سكون زا وضم كاف فارسيله
حقيقتا ومجازا معكوس ومقلوب معناسنه در مولانا يحيى بيت كر نخيزد زحل بطاعت تو
باز كون كار ميشود هندو لـ بازن بـ فتح زاء فارسيله پيشرو كله كوسفندان يعنى قيون
وكچى سوريسنك اوكنجه كيدن قوچ وياخود كچى اوله لـ بازوشتن بـ ضم زا وواو معروف
وسكون شين معجمتين ايله بوشيشك اوجن قورمق معناسنه در لـ بازيدن بـ كسر زاء معجمه
وسكون ياى تحتانى ايله اويون اوينامق وكروا تمك واچمق وبازك اكثر معنالرينه مصدر
اولور لـ باستان بـ كسر سين مهمله ايله بوزن داستان بمعنى كذشته يعنى كچمش احوال
وكار وسائرنه اولورسه اسم عامدر مير معزى بيت عقل نپسندد كه من نوشيروان خوانم
ترا * كرچه كس نبود چو او از خسروان باستان * خواجه سلمان بيت ذكر عهد او كه
تادور آيد وپاينده باد * قصه ها در داستان باستان مى آورد * حكيم خاقانى بيت تخت
زد پاكبازان در عدم كستردهاند * كرسى دارى بر اند از اين بساط باستان لـ باستين بـ
كسر سين مهمله وتاء مثناة ايله تحفة الاحبابده اغاج دالى اراسنده اولان ميوه يه ديرلر شين
معجمه ايله ده مرويدر لـ باسرشدن بـ كسر سين وسكون راء مهملتين ايله قچن قچن كيرو
كتمك عربيده قهقرا ديرلر لـ باشتين بـ كسر شين معجمه وسكون ياى تحتانيله فرهنك
جهانكيريده ايكى معنايه در اول باستين مرقوم معناسنه ثانى سبزه وار ناحيه سنده بر كويك
آديدر لـ باشكون بـ سكون شين معجمه وضم كاف فارسيله بازكون معناسنه يعنى
معكوس ومقلوب ركن الدين يكرانى بيت خاكپايت راز حل از ديده برسر مينهد * آرى
آرى هست دايم كار هندو باشكون لـ باشيدن بـ اولمق وطورمق وتوقف وصيرورت
معناسنه لـ باغبان بـ باغچه جى باغ معلوم وبان كوزدجى معناسنه اولدوغى برقاج يرده

يازلمشدر باغ سياوشان باربد پرويزك اوتوز الحانندن برلحن آديدر كذا في مجمع الفرس
بو معنايه استاد منوچهری بيت قمريان راه كل نوش لبينان دانند * صلصلان باغ
سيا وشان باسروستان * سروستان دخی برلحن آديدر باغ شيرين بودخی
اوتوز الحان باربددن برلحن آديدر خسروك باربدی اختراع ايلمشدر شيخ نظامی بيت
چو كردی باغ شيرين راشكربار * شدی باغ از زمين بوسش شكرخوار بافتن
سكون فاو فتح تاء مثناة ايله طوقومق معناسنه بز اولسون قماش اولسون حصير اولسون
جمله سنه بافتن ديرلر مصدردر عربيده نسج وچغتايده توقوماق ديرلر بو بيتده مفعولی
واقع اولمشدر مير عليشير بيت عشق اوتيدين تندا انداق صعب اولو بدر كويا كيم * كيم
شررلارتاريدين كويا توقولمش كونكلاكيم بافرجن فتح فا وجيم وسكون راء مهمله
ايله بمعنی پارنجن يعنی خلخال بافيدن كسر فا وسكون يای تحتانيه ايله بمعنی طوقومق
مصدر در بافتن كبی بو لغت هم لازم وهم متعدی اولور باكيدن كسر كاف وسكون
يای تحتانيه ايله قورقمق يعنی خوف ايلمك معناسنه بالافتن سكون فا وفتح تاء مثناة ايله
سوزملك وصاف ايتمك معناسنه پالودن دخی ديرلر بالان درت معنايه كلور اول
دوكننده يعنی بيودیجی وبيويجی معناسنه حكيم خاقانی بيت سرو بالان كه زبالين سرش آمد
پستوه * دايه كان راتن بالانش ببر بازدهد * ثانی بمعنی جنبان ومتحرك يعنی دپرديجی
ودپرنيجی حكيم سنايی بيت بازنا صنعتی دراندازد * زيش بالان بسوی ره تازد *
ثالث بمعنی رفتاركننده يعنی صالنيجی وصالندريجی استاد عنصری بيت يكی راسيد پاچوجست
پاره * يكی راروضهٔ خلدست بالان * رابع صحاحده ومعيار جماليده بمعنی دهليز
خانه مسطوردر شمس فخری بيت مخالف ارچه كه خودراچوسنك می پنداشت * زتاب
آتش تيغش چوموم شد بالان * فرهنك جهانكيريده وحشی جانور طوزاغی مرويدر
بالزن سكون لام وفتح زاء معجمه ايله پرواز كننده معناسنه در كه عربيده طيار
ديرلر وكاهی امر معناسنه ده كلور نتكم مولانا صائب تبريزی ديوان اولده بيت چون حباب
از بيضهٔ هستی قدم بيرون كذار * در فضای بحرها موج سبكرو بالزن بالزين
كسر لام وزاء معجمه ايله ايراتكی كه بالدن مراد ايتمكدر كه ايكی جانبده قناد كبی اولمغله استعارن
طريقيله در وزين ايردر بالستن ضم لام وسكون سين مهمله وفتح تاء مثناة ايله
صووكی خير اولديمكدر شين معجمه ايله ده مرويدر بالشتن ضم لام وسكون شين معجمه
ايله بالستن مرقوم معناسنه در ابو المعانی بيت تازه عاشق كشته ام كرچه مرا آسان نمود
جور ومحنت در پس اما ليك با لشتن شود بالش چرمين سختيا ندن اولان ياصدق
بالش كسر لام ايله ياصدق در چرم فتح جيم فارسيله كوندر مراد ديدر حرف يا نسبت ونون
تأكيد ايچوندر معنای تركيب كوندن ياصدق ديمك اولور بالودن ضم لام وواو
معروف وفتح دال ايله بولامق وبولاندرمق وبولامق معناسنه هم لازم هم متعدی اولور باليدن
كسر لام وسكون يای تحتانيه ايله بمعنی نمو كردن وافزودن اوزايوب بيوملك وآرتمق معناسنه
شاه ناصر خسرو بيت زباليدن قد آن دلبرانرا * بكل سرو آزاد را مانده پا * عربيده

عربیده نمو وچغتایده ایقماق دیرلر ﴿ بالین ﴾ کسر لامله مطلق یصدقدر مولانا
صائب اصفهانی بیت با خیال یاردریك پیرهن خوابیده ام * برندارد سرز بالین هرکه
بیدرم اکند * وطیانمق معناسنه ده کلور وله ایضا بیت از برای کام دنیا خویش را غمکین
مکن پشت وپازن دردوعالم دست را بالین مکن ﴿ بامیین ﴾ کسر میم وهمزه وسکون یای
تحتانیله اعمال هراتدن بادغیس ناحیه سنده برقصبه نك اسمیدر اسقاط همزه ایله مشاه ناصر
خسرو بامین دیمشدر بیت دیکر چوتوکیست چون توکشتی * مفتی وفقیه بلخ وبامین
﴿ بامدادان ﴾ صبح صادقدر اما اصحی صباح وقتیدر صباح بامداددر الف ونون ادات
جمعدر بونده جمع قصدت اولنسه صبح کاذب وصبح صادق اولور جمع ایله تعبیرده صباح وقتی
مراد اولنور شیخ سعدی کلستان دیباجه سنده * بامدادان که خاطر باز آمدن برای نشستن
غالب آمد * دیدوکی صباح وقتی اقتضا ایدر صبحکاهان کبیدر ﴿ بام ستون ﴾ خانهٔ
عالی معناسنه در اما شرفنامه ده غرفهٔ سرنا پوشیده دیدوکی اوستی اورتلمامش کوشك
ومه قریه تعبیر ایتدکاریدر مشکلاتده بوقولی مؤید * ای الغرفة بلاسقف مرویدر
﴿ بامون ﴾ ضم میمله مخنث که عربیده مأبون دیرلر شاعر بیت نماند آب رودردادن کون
که مردی برنمی آید ز بامون ﴿ بامیان ﴾ کسر میم وفتح یای تحتانیله کوهستانده
برالکه نك آدیدر که بلخ ایله غزنه ارا سنده واقعدر بلکه بلخ شهرینه ایکی منزل بر قریه در
ومزبورك طاغلرندن برطاغده ایکی طاشدن ایکی بت تراش اولنمشدر برینه خنك بت
وبرینه سرخ بت نام قومشلردر تفصیلی سرخ بت ذیلنده ذکر اولنور انشاء الله تعالی سیف
اسفرنکی بیت مردم نادان اکرحاکم داناستی * شحنهٔ یونان بدی خنك بت بامیان *
﴿ بان ﴾ تحفة الاحبابده مختصر بانكدر یعنی آواز ومجمع الفرسده بمعنی نکاهدارنده اما
اصلنده بان اسم جامددر کوزدیجی معناسنه برنسنه یی کوزتمکدن کنایه در مراد آنك محافظه سی
امرنده قیام وخدمتنده اهتمامدر باغبان وپاسبان وکشتیبان کبی وبر معناسی دخی خانه
سقفی دربام معناسنه حضرت مولانا قدس سره بیت سرفرو کن یکدمی اربان چرخ * تا زنم
من چرخها برسان چرخ * وزبان پهلویده اسیر معناسنه ودخی تهامه ناحیه سنده بر اغاجدر
فندق قدردانه لری اولور فستق کبی لکن فستغك ایکی پهلوسی اولور بونك پهلوسی
اوچدر عربیده فستق البان دیرلر شمس فخری بیت من از محنت بسان عود سوزان *
خزان عمر را از عودبان توغ * بعض نسخه ده ایلغون اغاجیدر دیمشلر اما صحیح دکلدر صحاحده
درختیست که کل وبرك آن خوشبوی بعجم آنرا بید مشك خوانند * وعربیده قضیب البان
دیرلر شعرا قدمحبوبه تشبیها شعرلرنده ایراد ایدرلر انوری بیت آهو بسر سبزه مکر
نافه بینداخت * کزخاك چمن آب بشد عنبر وبانوا * بومعناده بانك دخی دیرلر کاف
فارسیله ﴿ بانکیدن ﴾ سکون نون وکسر کاف فارسیله چغرمق بانك کردن معناسنه
﴿ باوریدن ﴾ فتح واو وکسر راء مهمله ایله اینانمق باور کردن معناسنه ﴿ باوین ﴾ کسر واو
وسکون یای تحتانیله اول کوچك سپیددرکه ایچنه اکیرلمش ایپلك قورلر ودخی آکا بکزر نسنه لر
قورلر کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿ باهمان ﴾ سکون ها وفتح میمله بمعنی بهمان یعنی فلان

لفظنه مرادف اولان بهمانی معناسنه در استاد علی بن حسن باخرزی * قطعه * نه چشم
چرا که کند روی ساقی * نه کوشم بدرد حدیث نهانی * زمطرب سرور آرزوهم نخواهم
نکویم فلانی توما باهمانی ل باهم آوردن ع جمع ایدوب کتورمك معناسنه مصدردر
ل باهم آمدن ع غوغا وغضب ایلمك وبربره کلمك جمعیت معناسنه ل بایستن ع کسریای تحتانی
وسکون سین مهمله ایله کرك اولمق طالب آملی بیت شود بومست جهانی وزنه بعهد
مژه ام * سربسر دهر کلستان ارم بایستی ل ببر بیان ع رستم زاله مخصوص برکیمك
آدیدرکه رستم آنی جنك کونلرنده کیردی حکیم فردوسی بیت تهمتن بپوشید ببر بیان *
نشست ابر ازدهای ژیان * تهمتن ضم تاء مثناة ایله رستمك لقبیدر خفکوز قپلان
دریسندن ایدی تنکم بوبیتلرده تصریح واردر حکیم فردوسی * مثنوی * یکی جامه دارد
زچرم پلنك * بپوشد همان ببر اندر بجنك * همی نام ببر بیان خواندش * زخفتان
وجوشن فزون داندش * شمس فخری معیارده ببر بیان جست وچالاك معناسنه ده
کلور دیمش اما صحاحده ببر بیان پوششیست ازکتان که پادشاهان آنرا بفال داشتندی
ورورجنك پوشیدندی وکویند جبرئیل علیه السلام از بهشت آورده است ل بپساویدن
سکون باء فارسی وفتح سین مهمله وکسر واو ایله بمعنی سودن یعنی سورمك لمس معناسنه
ابوالفرج رونی بیت بعون عدل توصیاد عدل بپساود * سری وآهوی نخچیر بی وسیلت دام
ل بپسودان وبپسودن ع کلاهما بسکون الباء الفارسی وضم السین المهمله فرهنك
جهانکیریده بمعنی سودن یعنی برعضوه وباخود برنسنه یه ال سورملك برماس دخی دیرلر
عربیده کی لمس معناسنه حکیم سوزنی درمرثیه بیت بخاك دادی آن کاچهره که آبله کرد
باستین حریر ازچه نوم بپسودی * ابوالفرج رونی بیت کوه بپسود زخم تیرش وکفت
صاعقه است این نه تیر واغوثاه ل بتاییدن ع فتح تاء مثناة وکسر یای تحتانی اولی
وسکون ثانیله بمعنی کذاشتن اکرچه قاعده اوزره مصدردکلدر لکن مصدر صیغه سیدر
میرنظمی بیت من این بخت بدرا که نفرین کنم * بتاییدن جان شیرین کنم ل بچکان *
وبچکین ع فتح جیم فارسیله جمع بچه در اولی الف ونون ایله که ادات جمعدر ثانی یای وصفیه
ونون تأکید ایله در ل بحکان ع حاء مهمله ایله دزیاده اولانلر دیمکدر شاعر بیت برآورده
ازهرچه کانش همه * برون آمدند بحکانش همه ل بخچیدن ع سکون خاء معجمه
وکسر جیم فارسیله برنسنه یی یصی لمق ودخی طولاشمق معناسنه در ل بخچیریدن ع
سکون خاء معجمه ویائین تحتانیین وکسر جیم فارسی وراء مهمله ایله یوقارودن اشاغی
یوالمق وتکرلنمك معناسنه ل بخریدن ع سکون خاء معجمه وکسر راء مهمله وسکون یای
تحتانیله اطفالی اوچق طوتمق که عربیده ام الصبیان دیرلر ل بخسان ع سکون خاء
معجمه وفتح سین مهمله ایله بمعنی پژمرده وفراهم آمده یعنی صولمق وبوزلمك ودخی رنج دیده
معناسنه یعنی زحمت کورمش استاد رودکی بیت ازوبی اندهی بکزین وشادی باتن آسانی
به تیمار جهان دلرا چرا باید که بخسانی * ودخی کداختن وکداران معناسنه که فاعل
ومفعول اولور کذا فی نسخه حسین وفایی بمعنی کدازان شمس فخری بیت مخالف ارچه که

که خودرا چوسنك می پنداشت * زتاب آتش قهرش چوموم شد بخسان ﴿ بخسانیدن
سکون خاء معجمه و فتح سین مهمله ایله اریمك و ارتمك معناسنه هم لازم وهم متعدی اولور
میر نظمی در صفت تموز بیت زتاب آفتابش سنك خارا * بخسانید همچون سیم
ازجا ﴿ بخستن ﴾ کسر خاء معجمه وسکون سین مهمله و فتح تاء مثناة ایله اویقوده خورلدمق
معناسنه در ﴿ بخستو آمدن ﴾ فتح خاء معجمه وسکون سین مهمله وضم تاء مثناة ایله
اقرار و اعتراف ایلمك میر نظمی بیت بخستو آمد از وزر پنهان * بتوبه آمد فی الحال
ازجان ﴿ بخسودن و بخسیدن ﴾ کلاهما بسکون الخاء المعجمه بمعنی کداختن یعنی اریمك
وچمد یلمك و یورك اوینامق ومتغیر اولمق وتنکدل اولمق و بر نسنه یی بنجمك معنالرینه
مصدردر ﴿ بخشودن و بخشیدن ﴾ کلاهما بسکون الخاء المعجمه اول بضم الشین ثانی
بالکسر ایکی معنایه کلور اول باغشلمق ثانی ترحم ایلمك معناسنه حکیم انوری * قطعه *
قضا با دست او هر ساعتی کفتی نمیکفتی * که در بخشش نه دینی مطلبی دارم نه دنیایی *
ولیکن بر کرم واجب بود درویش بخشودن * چه کان درویش کشت از تو چرا بروی نبخشایی
﴿ بخکلون و بخکلیون ﴾ کلاهما بسکون الخاء المعجمه وفتح الکاف ایکی معنایه در اول کردکان
دشوار یعنی چتین قوزکه قرلدقده ایچی صحیح چقمز ثانی چنك اوتی ﴿ بخنودن ﴾ سکون
خاء معجمه وضم نون ایله یلدرم عربیده صاعقه دیرلر ﴿ بخون ﴾ ضم خاء معجمه و واو معروفه ایله
رنجور و زحمتلو معناسنه کذا فی نسخهٔ حسین وفائی بو معنایی مؤید میر نظمی بیت زعشقت
تلخ و شیرین را چشیدم * بدین سودا بخون دل کشیدم * فرهنك جهانکیریده نام ستارهٔ
مریخ در ﴿ بخیدن ﴾ کسر خاء معجمه وسکون یای تحتانیه ایله آتلش پنبه و یوك معناسنه
حکیم نزاری قهستانی بیت همه دست فرشست برهم فکنده * همه کوه پشمست برهم بخیده
﴿ بخیریدن ﴾ کسر خاء معجمه وراء مهمله وسکون یائین تحتانیین ایله طابیق معناسنه در
﴿ بخیزیدن ﴾ کسر خا و زاء معجمتین ایله برکسنه یه نطقیا اوکنده باش قومق ﴿ بدان ﴾
فتح دال مهمله ایله اشارت بعیده در آکا دیمك اولور کمال اسمعیل بیت میکفت آسمان من
ورای شاه عقل * کفتش بطنز کار تو اکنون بدان رسید * و باء مصاحبه ایله اولدقده
آنکله معناسن افاده ایدر استاد لطیفی بیت بدان وقت اندر غلامت شدم * که با جان
ولی کو بنامت شدم * کاهی باء حرف قسم اولور وله ایضا بیت بدان خدای که عقل وروان
وجان بخشید * بجز جناب رفیع تو می ندارم امید ﴿ بدخشان ﴾ فتح دال مهمله وشین
وسکون خاء معجمتین ایله خراسان ایله هند سرحدی میاننده بر مشهور ولایتدر که آنده
لعل معدنی واردر امام میر صدر الدین محمد شیرازی جواهر نامه سنده ذکر ایدر که نسبت
لعل بدخشانه معدنی آنده اولدوغی سببدن دکلدر بلکه معدننده اخراج و بدخشانه
نقل و آنده پرداخت اولندوغی واسطه ایله در ﴿ بدران ﴾ سکون دال وفتح راء مهملتین
ایله ایکی معنایه در اول راننده بد معناسنه اسم فاعل اولور ثانی برنوع سبزه در ترب کبی
تلخ و بد بودر کذا فی ادات الفضلا بو معنایه بسحاق اطعمه بیت عیب بدران مکن وهرچه
بود نیکو بین * که بصحرای جهان هیچ نر وید بی کار ﴿ بدرود کردن ﴾ سکون دال مهمله

اول وثانی وضم راء مهمله و واو معروفله و داغ ایلمك مثلا فلان كیدن كمسنه یی تودیع ایلدم
دیمكده فلانرا بدرود كردم دیرلر حكیم اسدی بیت بكفت این وز آب مژه زود كرد * بهوسید ش
ازمهر وبدرود كرد * بو لغتده حرف با اصل كلمه‌ در بدین كسر دال مهمله وسكون
یای تحتانیله اشارت قریبدر بوكا وبونی وبونكله دیمك اولور بدان لفظنك مقابلیدر میر
نظمی بیت بدین حسن ولطافت ای كل اندام * تراعاشق شود عالم بناكام بذیون
سكون ذال معجمه وضم یای تحتانی ایله اقمشه نفیسه معناسنه صاحب فرهنك منظومه
بیت برزبالا بود بلند برین * هست بذیون قماشهای كزین برآریدن سكون راء
اول وكسر ثانی مهملتین ایله كتورمك وقالدرمق معنالرینه مصدردر براز وان فتح راء
مهمله وسكون زاء معجمه ایله قلیج وبچاق وقلمتراش قبضه لرینك دمور ایله اراالرینه استوار
ایتدكاری نسنه كه زر وسیم وباقر وپرنجدن ایدرلر براز بان دخی دیرلر تركیده پرازونه دیدكاریدر
برزیدن فتح راء مهمله وكسر زاء معجمه ایله بزامك وزیبا كوسترمك خفاف بیت تابكی ازعجب
كرازیدنت * درنظر خویش را برازیدنت براغالیدن سكون راء مهمله وفتح غین معجمه
ایله تحریص ایلمك وآتمق وقوپارمق معنالرینه چغتای لساننده باشقارمق دیرلر بو بیتده
ماضیسی ذكر اولنمشدر میرعلیشیر بیت اله كیل ور بولسا مجنون شیوه وبی اختیار *
قوبا پین او زاختیا ریغه بوساری باشقارو برافژولیدن سكون راء مهمله وفا
وضم زاء فارسیله بمعنی براغالیدن مرقوم یعنی تحریص ایلمك وآتمق وقوپارمق مذكوردر
ایكی لغت بر معنایه استعمال اولنور برآمدن سكون راء مهمله ایله كلمك وبوقارو چقمق
ومجازا ایش حاصل اولمق معنالرینه برانكیختن بالاتفاق مصدردر قوپارمق هرنه اولورسه
معنا ومحسوسا میر نظمی بیت بناكه در سرمن كردفتنه * برانكیختن شاه مانند دمنه *
ودخی ایركورمك معناسنه بقول احمد بن اسمعیل درمشكلات بران فتح راء مهمله ایله
برایله آندن مركبدر آن بره مضاف الیه اولسه راء مكسوره اولور آنك اوزرینه معناسنه
اما آكا وآنكله معنالرینه كلور شیخ علی نقی بیت ای وای بران مرغ كرفتاركه روزی *
صیاد شود غافل ودردام بمیرد برآوردن كتورمك وچقارمق ویوقارو قالدرمق
وحاصل ایتمك ومجازا خلل اصلاح ایلمك وصحاحده یاپمق وبتورمك ووجوده كتورمك
معنالرینه یازلمشدر براهختن وبراهیختن كلاهما بفتح الراء المهمله اول فتح ها ثانی بالكسر
بركشیدن تیغ وخنجر وبچاق وامثالهما عبدالواسع جبلی بیت اكر آتش فشان خنجر
براهخی بكوه اندر * شود آتش چو خاكستر زهیبت دردل خارا براهنجیدن
فتح راء مهمله وها وسكون نون ویای تحتانی وكسر جیمله بمعنی بركشیدن چكمك هرنه
اولورسه ابوالمؤید بیت چون براهنجیدن تیغش بدید * درتن شیرژیان شد زهره آب
براهیدن فتح را وكسر ها وسكون یای تحتانی ایله یوللنمق یعنی یوله كوندرمك ویوله
كتمك براه كردن دخی دیرلر ابوالمعانی بیت براهید ومرا تنها نهاده * خیالش صبر دل
برباد داده بر باران سكون راء مهمله وفتح باء موحده ایله یغمور ایله حاصل اولان مزروعات
وله بیت زسیل اشك چشم سبز كشته * شده این كشت برباران كویا برپروشان

ﯛ برپروشان و بروشان ﭺ کلاهما بمعنی امت استاد دقیقی . بیت شفیع باش بروشه مرا باین ذلت * چو مصطفی برداد ار برپروشا نرا * شمس فخری . بیت اکر دعوی کند رایش نبوت * بود خورشید و مه اورا بروشان ﯛ برپالندین ﭺ سکون راء مهمله و نون ویای تحتانی وفتح باء موحده ولامله پیرامن درخانه یعنی قپو پروازی استاد درصفت عمارت بطریق تمثیل کفته . بیت در وافراشته درهای سیمین * جواهر برنشانده برپالندین * هم درین معنی شمس فخری . بیت بسعادت همچو دولت پادشه را * بود دائم ملازم برپالندین بومعنایه برسر پالندین دخی دیرلر ﯛ برپهین ﭺ سکون راء مهمله وفتح باء موحده وهایله تحتانی دیدکاری سبزه در عربیده بقلة الحمقا و ترکیده سمز اوت و پرپرم دخی دیرلر بعض فرهنکده اورته قیشن آینه ده دیرلر مشهوری بهمن در ﯛ برتافتن ﭺ سکون راء مهمله و فاوفتح تا ثین مثنا تین ایله دونمك و بوکمك و دوندرمك معنا سنه هم لازم و هم متعدی اولور مصدر در شاعر بیت مراد یدو همین برتافت رویش * سخن ناید زکس هرکز بسویش وددمك یعنی پنبه یی یا خود یوکی ال ایله آچمق بقول احمد بن اسمعیل درمشکلات ﯛ برتهیدن ﭺ سکون راء مهمله وفتح تاء مثناة وکسر هایله بو بری اوز رینه نسنه یغمق معنا سنه در ﯛ برچدن ﭺ سکون راء مهمله وکسر جیم فارسیله مخفف برچیدن در دوشرمك معنا سنه ﯛ برجستن ﭺ سکون را وسین مهملتین وفتح جیم و تاء مثناة ایله صچرامق ووجود انسان علت سببی ایله قبارمق ابو المعانی . بیت عشق انداخت آتش غم برتنم از تف دل سر بسر برجسته شد ﯛ برچیدن ﭺ سکون راء مهمله ویای تحتانی وکسر جیم فارسیله دوشرمك میوه اولسون وغیری اولسون عمعق بخاری . بیت هوای قیرکون برچه نقاب قیرکون از رخ * سپهر ساج کون بنهاد تاج عاج کون برسر ﯛ برخاستن ﭺ سکون را وسین مهملتین وفتح خاء معجمه وتاء مثناة ایله قالقمق یعنی اوتوررکن یا خود یاتورکن قالقمق میرزا قلی بیك میلی بیت از بزم تا زآمدن من برون شده * برخاست کرم وَ دادن جا را بهانه ساخت ﯛ برخان ﭺ سکون راء مهمله وفتح خاء معجمه ایله بمعنی آواز صدا معنا سنه کذا فی فرهنك جهانکیری ﯛ برخیدن ﭺ سکون راء مهمله ویای تحتانی وکسر خاء معجمه ایله برمقدار آرام ایلمك واکلنمك و برمقدار زمان چکورمك وامثالی نسنه لر مصدر در ﯛ برخین ﭺ سکون راء مهمله وباء موحده وکسر خاء معجمه ایله مقدار قلیل ترکیده بز دیدکاری معنایه دربرخی دخی دیرلر مثلا از شب برخی کذشت دیرلر میر نظمی . بیت یار چون تیر مژه انداخته * میکذشت از سینه و برخین نماند ﯛ برداریدن ﭺ سکون راء اول وکسر ثانی وفتح دالین مهملتین ایله یوقار و قالدرمق و یوقار و طوتمق وکوترمك وآصمق معنالرینه بردار کردن کبی عربیده صلب و چغتای لسانده اسمك دیرلر ترکیده صاد ایله استعمال اولنان لفظی انلر سین ایله ادا ایدرلر بو بیتده واقعدر میر علیشیر . بیت کرقو یاش رنکین فلك رفتار لیغ رخشینکغه آس * کیم تو زار اول رنك نوحنمك نغمه سین افغان آرا ﯛ برداشتن ﭺ برداریدن لفظنك آصمقدن غیری معنالریله متراد فدر ﯛ بردکان ﭺ سکون را وفتح دال مهملتین وکاف فارسیله جمع برده در بند کان معنا سنه

بردیدن سکون راو کسر دال اول وثانی مهملتین ایله از راه دور شدن یعنی یولده برنسنه دن صاولمق بردین سکون راو کسر دال مهملتین ایله چرك و وسخ یعنی کیر و پاس میر نظمی بیت معتمد بوده قول پیشین را * شله آلوده جامه بردین را برزن سکون راء مهمله وفتح زاء معجمه ایله محله معناسنه شمس فخری بیت بود ایادی او را جهان اکینه عطا * بود معالی او را فلك کهن برزن * ودخی محل یعنی مکان حکیم اسدی بیت سر اندیب شد زین شکن پرخروش * ز شیران بهر برزن خاص خوش * وسرکوی یعنی محله باشی که اهل محله جمعیت ایدر حکیم انوری بیت ای ترك می بیار که عید ست و بهمن است غایب مشو نه موسم بازی برزن است * ادات الفضلاده مسطوردر که رساله نصیرده صحرا معناسنه منقولدر برزون سکون راء مهمله وضم زاء معجمه ایله اسب ترکی معناسنه در برزیدن سکون راء مهمله وکسر زاء معجمه ایله مداومت وملازمت ایتمك ودخی زراعت وحراثت ایلمك معناسنه مرویدر برزین سکون راء مهمله وکسر زاء معجمه ویای ساکنه ایله دین حضرت ابراهیم علی نبینا وعلیه السلام علماسندن برینك اسمیدر یاخود اول ملتدن برملت آدیدر ونقل اولنور که برشخص نامیدر که برعظیم آتشکده بنا ایتمشدر اول آتشکده یه آذر برزین دیرلر شمس فخری بیت خلیل وار شکسته بتان باطل را * دل مخالف کرده بر آذر برزین * بو معنایه حکیم انوری بیت کرد لاله ز فروغ لاله کفت آتشکده برزین است * زر آتشت بهرام بیت بکفت این ونشست آنکاه برزین * روان سوی آتشکاه برزین * آتش معناسنه ده مرویدر شیخ نظامی بیت ز برزین و دهقان وافسون زند * بر آورده دودی بچرخ بلند برسان سکون راو فتح سین مهملتین ایله امت معناسنه که بروسان وبرپروستان وبروشان دخی دیرلر میر نظمی بیت میکند آن رسول فخر جهان * روز محشر شفاعت برسان * وبر معناسی دخی دوشاب خوب یعنی بکمزك اعلاسی کذا فی مجمع الفرس برسیان سکون راو کسر سین مهملتین ایله طار طغان دیدکلری اوتدر برشان سکون راء مهمله وفتح شین معجمه ایله مختصر برپروشان مرقوم یعنی امت برشجان سکون راء مهمله وکسر شین معجمه و فتح جیم میان ایران وتوران ده واقع برمقام اسمیدر برشخان سکون راو کسر شین و فتح خاء معجمتین ایله بودخی ایران ایله توران بیننده واقع برموضع اسمیدر جمله مقدم ذکر اولنان اوله ویاخود غیری اوله برشن سکون راء مهمله وفتح شین معجمه ایله صرمشق دیدکلری اوت که اغاجه صاریلوب چقار میر نظمی بیت چوتار ز لف او افتد بکردن * بسر و حسن را پیچیده برشن برغالیدن برغالیدن مرقوم معناسنه در برغلانیدن بمعنی براغالیدن مرقوم کذا فی فرهنك جهانکیری بو معنایه میر نظمی بیت مقابل شد در آنجا آن دولتشکر * بیکدیکر برغلانیدند یکسر برغمان سکون راء مهمله وفتح غین معجمه ومیمله مارپورك ویاخود اژدها اوله برغندان سکون راء مهمله ونون وفتح غین معجمه ایله فرهنك جهانکیریده بمعنی جشن ونشاط وجای سیران وتفرجگاه وموضع عیش وعشرت که اواخر ماه شعبانده ایدرلر ورومله شکبك دیرلر حکیم نزاری قهستانی بیت رمضان

رمضان میرسد اینک دهم شعبانست * می بیارید و بنوشید که برغند انست * وله بیت توچو
در آخر مه شعبان * زده یک هفته طبل برغندان * بو معنا یه برقندان دخی دیرلر ؛ برفدان ؛
سکون را و فاء موقوف و فتح دال مهملتین ایله قارقو دقلری ظرف که برف قار در و دان ظرف
معناسنه در جامدان و قلمدان کبی و دخی قار باصدقلری موضع معناسنه ابو المعانی بیت آنچنان
گرمست تاب آفتاب * جای آرام نیست غیر برفدان ؛ برقان ؛ سکون راء مهمله و فتح
قافله قوزی دریسی که خرده و قورجق تو یلر اولور کورک ایدوب کیرلر ؛ برقندان ؛
سکون راء مهمله و نون و فتح قافله مجمع الفرس و نسخهٔ میرزا ابراهیمده آخر ماه شعبان که
برغندان مرقوم معناسنه اولور شاعر دیمشدر بیت لعل او قند است و ما جویای قند *
وقت آن آمد که برقندان زنیم * دیگر بیت آخر شعبان مارا رخصت است * روز برقندان
روز عشرتست ؛ برکاریدن ؛ سکون راء مهمله اول و کسر ثانی و فتح کاف عربیله قاون
و قارپوز دن دیلم کسمک و قفتان و کوملکدن یافه اویمق ؛ برکاشتن ؛ سکون راء مهمله
و شین معجمه و فتح کاف فارسی و تاء مثناة ایله دوندرمک برکشتن دخی دیرلر حکیم اسدی
بیت چو گویند از جنگ برکاشت پشت * ازان به که گویند دشمن بکشت * و کاف عربیله
زراعت ایتمک معناسنه اولور ؛ برکاویدن ؛ فتح کاف عربیله بمعنی برکاریدن مرقوم
و دخی قازمق معناسنه اولور ؛ برکرایستن ؛ کسر کاف فارسی و یای تحتانی و فتح راء
مهمله و تاء مثناة و سکون سین مهمله ایله برنسنه نک وزنین بلمک ایچون ال ایله طارتمق
مثلا برنسنه یی ال ایله آلوب شو مقدار کلور دیرلر ؛ برکراییدن ؛ ایکی یای تحتانیله دخی
اول معنایه در ؛ برک رزان ؛ سکون راء اول و کاف فارسی و فتح راء ثانی و زاء معجمه
ایله یپرق صرارمق مراد فصل خزاندر برگ رز دخی دیرلر محمد مؤمن بیت برک رزان بود
نهال امل * طرفه بهارست که در عمر ماست ؛ برکردن ؛ سکون رائین مهملتین و فتح
کاف ایله قوپارمق برکندن دخی دیرلر ؛ برکرفتن ؛ سکون راء مهمله و فا و کسر کاف و فتح
تاء مثناة ایله طوتمق و کوترمک و کیدرمک معنالرینه مصدر در ایکی معنایه میر نظمی
بیت چو او را بدید و زجا برگرفت * شتابان ازان تا سرا برگرفت ؛ برکستان ؛ سکون را
و سین مهملتین و ضم کاف فارسیله بجیم که جنک کونلرنده آته کیدررلر بجین و برکستوان
دخی دیرلر میر خسرو بیت صف از بیشم چو سین هفت شاخه است * سواران آب برکستان
ناخداست * شرف شفروه در مرثیه بیت مریخ را ز هیبت این صعب واقعه * از دست
و دوش خنجر و برکستوان فتاد ؛ برکستوان ؛ سکون را و سین مهملتین و تاء مثناة و ضم
کاف فارسیله بجیم معناسنه در عبد الواسع جبلی بیت تا بدان گاهی که از خون برتن شبدیز او
شد به بجاده مرصع غبهٔ برکستوان * کمال اسمعیل بیت از تیغ مهر و ناوک انجم خلاص
یافت * این ابلق زمانه ز برکستوان برف ؛ برکشتن ؛ سکون راء مهمله و شین معجمه
و فتح کاف فارسیله دوندرمک که عربیده کی انقلاب معناسنه در ؛ برکندن ؛ سکون راء
مهمله و نون و فتح کاف ایله قوپارمق که عربیده کی قلع معناسنه در چغتای لسانند قونکارماق
دیرلر میر علیشیر بیت عشق نخیلنی کونکولدا اکتیم * بارچه نینک میلی نهالین قونکاریب

ﮒ برماسیدن ﭺ سکون را و یا وکسر سین مهملتین ایله یوقلمق برمسیدن دخی دیرلر
ﮒ برمایون ﭺ سکون راء مهمله وفتح میم وضم یای تحتانیله فریدون شاهی پنهان ایندکاری مغاره ده سودیله بسلدکلری کاوک آدیدر استاد دقیقی بیت مهرکان آمد چشن ملک فریدونا * آن بجا کار بکو بودش برمایونا * شمس فخری بیت تورستمی و فریدون یار کبیر ترا * زاحترام بخوانند رخش برمایون ﮒ برمجیدن ﭺ سکون راء مهمله وفتح میم وکسر جیمله سوروتمک وسورتمک معناسنه استاد لطیفی بیت تو دلفریب جهانی بشیوه خونی * به برمجیدن یوسف بیوی یعقوبی ﮒ برمخیدن ﭺ سکون راء مهمله وفتح میم وکسر خاء معجمه ایله مخالفت ایتمک وبعض نسخه ده عاق والدین اولمق معناسنه ابوشکور بیت مراو رایکی برمخیده پسر * زمهر جهان بد پدر کینه ور ﮒ برمسیدن ﭺ برماسیدن مرقوم معناسنه در ﮒ برمشیدن ﭺ سکون راء مهمله وفتح میم وکسر شین معجمه ایله بمعنی برمجیدن مرقوم ﮒ برمون ﭺ سکون راء مهمله وضم میمله اشارت متکلم بنفسه یعنی بزم اوزریمزه دیمکدر شاعر بیت به تنها باده خور باساده رویان * بدش برمون اکر بینی زبانش ﮒ برن ﭺ فتح راء مهمله ایله زراعتی تارلایه تخم صاچوب اورتمک ایچون اوزرینه چکدکلری تخته که ترکیده یاصی سنه کشان یومری سنه طبان دیرلر ودخی برشهر اسمی اولمق مرویدر مولانا هاتفی در تمورنامه بیت یکی در شکست وبرن برداسیر * دبکر یک متاع سرا تا حصیر ﮒ برنجن وبرنجین ﭺ کلاهما بفتح الرا المهمله وسکون النون بلازک که عورات قوللرینه طاقرلر التوندن وکمشدن وجواهرله مرصع ایدرلر ابرنجن واورنجن دخی دیرلر عربیده کسر سین مهمله ایله سوار دیرلر ﮒ برنشستن ﭺ آته بنمک معناسنه مصدردر حکیم فردوسی * مصرع * نشست از بر باره تند باز * مطلق اوتورمق معناسنه ده کلور ﮒ برنون ﭺ سکون راء مهمله وضم نونله نسخه میرزا ابراهیمده ابریشم معناسنه در وادات الفضلاده نون یرینه یای تحتانیله بریون واقعدر استاد رودکی بیت از پی طفلان آب وکل صبا فراش وار * بالش از بغدادی وبستر ز برنون ساخته ﮒ بروسان وبروشان ﭺ کلاهما بضم الراء المهمله بمعنی امتکه برسان وبرشان وبروسنان دخی دیرلر استاد دقیقی بیت شفیع باش بوشه مرا بدین دولت * چو مصطفی بر داد ار بر بروشان ترا ﮒ بروسنان ﭺ ضم را و واو مجهول وسکون سین مهمله وفتح نونله امت معناسنه بروشنان دخی دیرلر استاد دقیقی بیت شفیع باش کناهم بنزد یارمرا * به پیش حق چو رسولان بروسنانی را ﮒ برهختن وبرهیختن ﭺ کلاهما بسکون الرا المهمله وخاء المعجمه بمعنی ادب کردن شمس فخری بیت بسان هندوان ترک فلک را * بجوب کین بمالید وببرهخت ﮒ برهمن ﭺ ایکی معنایه در اول نام حکما ودانشمندان بت پرستان شیخ سعدی بیت بتقلید کافر شدم چند روز * برهمن شدم درمقالات زند * ثانی بمعنی بتکده امیر معزی بیت بهار چین کن ازان روی بزم خانهٔ خویش * اکرچه خانهٔ تو نوبهار برهمن است * بهار دخی بتکده معناسنه در کذا فی نسخهٔ حسین وفائی اما تحفة الاحبابده بتکده معناسنه بهرمن منقولدر که ها رادن مقدم ذکر اولنمشدر مخفی اولمیه که برهمن فتح بایله ایکی وجهله استعمال اولنور بر وجهی سکون

سكون را وفتح هايله دو مثالى نوعى خموشانى بيت زترك برهمن زنها ركويان * زكفر
رفته استغفا ركويان * وبر وجهى ده فتح را وسكون هايله در مثا لى وله بيت برهمن
ملتان بت پرستار * هدايت مرشد نا قوس وزنار * وايكى وجهنك ضم بايله روايت
واستعمال اولنمشدر ﴿ برهون ﴾ سكون راء مهمله وضم هايله بوزن مرهون هندوشاه
نخجوانى صحاحنك كركاه معناسنه روايت ايتمش اما معيارده شمس فخرى دائره معناسنه
روايت ايدوب بو بيتى نظم ايلمشدر تعريف حصار بيت فزود چرخ محل حوادث آمددان
بصدهزار جهان خارجيست ازين برهون * وبعض معتبر نسخه ده پركار اولمق اوزره نقل
اولنوب عمق بخارينك بو بيتى ايله استشهاد اولنمش بيت مردم چشم چو مركز پلك چون
برهون شود * مركز وبرهون زعشقت هرشبى پرخون شود * تحفة الاحبابده دخى پركار
معناسنه در وشرفنامه صاحبى ابراهيم فاروقى بمعنى هاله وآرايش ديمش وفرهنك حسينى
وفابيده باء موحده ايله كركاه وباء فارسيله دائره معناسنه منقولدر اما حسن بن
يوسف انجوى فرهنك جهانكيريده برهون هرنكه اورتاسى بوش اوله آكا ديرلر مثلا هاله
وطوق كردن وكمربند وخانه كه ديوار ايچنده در وحصار وهرنكه محوطه اوله وچوب بندى
وخاربست يعنى دكن وچاليدن اولان ديوار وپرچين وبونلر امثالى نسنه لره ديرلر استاد
رودكى بمعنى هالۀ ماه بيت اياقد توچون سروى زديبا كردآن آذين * ويا روى توچون
ماهى زعنبر كردآن برهون * شاه ناصرخسرو بمعنى خانه ودرخانه * قطعه * دل بيقين
اى پسر خزانۀ دينست * چشم توچون روزنست وكوش چو برهون * كوهردين چون
خزانه بنهادى * روزن وبرهونش هردو سخت كن اكنون * روزن وبرهون چو بسته
كشت چنانت * راه نيابد بسوى كوهر مخزون * وله بمعنى حصار ومحوطه بيت اى شده
غافل زعلم وبحث برهان * جهل كشيده بكرد جان تو برهون * حكيم قطران ارموى بمعنى
چوب بندى وپرچين بيت بباغ پركل ما ندرخ توسالاسال * زمانه بسته زشمشاد كرد
اوبرهون ﴿ برهيون ﴾ زيادۀ ياى تحتانيله برهون مرقوم معنالرينه منقولدر كذا فى
نعمة الله ﴿ برين ﴾ كسر راء مهمله وسكون ياى تحتانيله درت معنايه در اول بمعنى بالاين
عالى معناسنه كه عرش برين وچرخ برين وسپهر برين ديرلر مولانا جامى بيت ساختۀ
عرش برين فرش وا * فرش قدم كن چو زمين عرش را * بو معنايه ظهيرفاريابى بيت راست
كفتى مظله ايست سياه * سر برافراخته زچرخ برين * حكيم انورى بيت غوطه توان داد
روزعرض ضميرش * درعرق آفتاب چرخ برين را * ثانى باد صبايه ديرلر بو ايكى معنايه
شمس فخرى بيت بزير چرخ برين بمثال فرمانش * زسوى قبله نيارد وزيدباد برين *
ثالث پارچه كه قاون وقاربوز وخيار وامثاللرى نسنه لرك ايچه دليمى اوله حضرت مولانا
قدس سره بيت چون بزيد ودادا اورا يك برين * همچوشكر خوردش چون انكبين *
رابع لفظ مركب اولور برايله اين دن الفى محذوفدر تخفيفا بونك اوزينه عربيده كى على
هذا معناسنه مولاناجامى بيت چند در سترخفا بنشستن * دربرين خاك نشينان بستن
ورخنه معناسنه ده رسيده نظردر ﴿ بريون ﴾ كسر راء مهمله وسكون ياى تحتانى وفتح

واو ایله وجود انسانده ظاهر اولور بر علتدر سبب ظهوری ایکی نسنه‌در بری بدنده خلط
فاسد غلبه‌سیدر وبری خلط فاسدی قوت طبیعت دفعیدر وخلط فاسد دخی ایکی
کونه‌در بری خلط غلیظ سودادر که دم ایله آمیخته اولور وقوت طبیعت آنی اعضای
شریفه‌دن منع ایتمکله ظاهر بدنده ظهور ایدر عربیده بو علته قوبا دیرلر وزبان هندیده
راد دیرلر طبیب یوسفی رباعیاتنده دیمشدر * رباعی * شراب اسطو خودس کر خورد
کس * زمن بشنو حدیث پیریارا * بواسیر وبریون را دهد نفع * بردهم علت مالیخولیارا
لغ بزان ع فتح زاء معجمه ایله بمعنی جهنده یعنی صحرایجی کذا فی مجمع الفرس بو معنایه حکیم
انوری بیت باز چون باز آمد از اقبال میمون موکبش * تازه شد چون در سحرگاهان
گل از باد بزان * ودخی بمعنی وزان یعنی اسیجی مسعود سعد سلمان بیت نه ابر بهارم که
چندین بگویم * نه باد بزانم که چندین بپویم لغ بزن ع فتح زاء معجمه ایله برن مرقوم معناسنه
یعنی طپانکه زراعتی آنکله هموار ایدرلر لغ بزن ع فتح زاء فارسیله قره باحق که حوض
وچشمه دیبلرنده قالور اکالای وپلن ولژن دخی دیرلر کذا فی تحفة الاحباب لغ بزیدن ع
کسر زاء معجمه وسکون یای تحتانیه‌ایله بمعنی وزیدن یعنی یل اسمك لغ بزین ع کسر زاء معجمه
ایله بمعنی وزان حکیم سنایی * مثنوی * با ایاز آن زمان چنین فرمود * که سخن پیش
ازین ندارد سود * زین غلامان مایکی بگزین * که رود زین سرا چو باد بزین لغ بسامان
فتح سین مهمله ایله منتظم الاحوال ومرفه البال دیمکدر میر نظمی بیت خدایا کار بنده کن
بساما ن * ندارم جز زتو امید احسان لغ بسان ع فتح سین مهمله ایله بمعنی مثل
ومانند انك کبی دیمك اولور خواجه سلمان بیت دل ز افکار دقیق افکاروهمن در کار خود
روز وشب نالان وسرگردان بسان آسیا لغ بستن ع سکون سین مهمله وفتح تاء مثناة
ایله بغلمق معناسنه مصدردر خواجه سلمان بیت حدیث دوستان درست نتوانم شکستن درّ
ولیکن توبه بتوانم که بازش میتوان بستن لغ بسجین ع سکون سین مهمله ویای تحتانی
وکسر جیمله بر نوع پك اغاجدر که اندن یای ایدرلر لغ بسغدیدن ع فتح سین مهمله وسکون
غین معجمه ویای تحتانی وکسر دال ایله بمعنی ساخته شدن ومهیا کشتن یعنی دوزلمش
اولمق وحاضرلنمق ابو شکور بیت تن وجان چوهر دو قراز آمدند * بیکجای هر دو
بسغدیدند لغ بسمان ع سکون سین مهمله وفتح میمله بر نسنه‌یی بحث ایدوب رهن
قودقلری نسنه‌یه دیرلر لغ بسندیدن ع فتح سین مهمله وسکون نونله بسند قناعتدر
ویا ودالله ونونله مصدر اولور قناعت ایلمك معناسنه بسند کردن دخی دینلور میر نظمی بیت
که یك بوسه زلعلت می پسندم * اگرد شنام میدادی بسندم لغ بسوریدن ع ضم
سین مهمله وواو معروف وکسر راء مهمله ایله بمعنی نفرین کردن کذا فی ادات الفضلا
بو معنایه شاعر بیت اگر خواهی شوی ممدوح عالم * بسوریدن زبانت کیو هردم *
لغ بسچیدن ع کسر سین مهمله وجیم فارسی وسکون یا نین ایله بمعنی ساز کاری کردن
یعنی مصالحت بتورمك وایش کورمك استاد لبیبی بیت بباید بسچیدن این کار را *
پزیره شدن رزم وپیکار را لغ بشبیون ع سکون شین معجمه وکسر باء موحده وضم

وضم یای تحتانیله شرفنامه‌ده بمعنی فربه یعنی سموز اما مؤید الفضلاده بشیون واقع اولمشدر حذف بایله لغ بشخودن ع سکون شین وضم خاء معجمتین ایله صقمق عربیده کی عصر معناسنه اولسون حصر معناسنه اولسون لغ بشخیدن ع سکون شین وکسر خاء معجمتین ایله اوج معنایه کلور اول ضیا ولمعه معناسنه میر نظمی بیت بفرق سر مرصع تاج شاهان * همی بشخید چون مهر درخشان * ثانی صو صاچمق عربیده رش ما معناسنه ثالث مایه چالمق لغ بشکولیدن ع سکون شین معجمه وضم کافله جلادت کوسترمك وایش اوزرینه حریص اولمق لغ بشکون ع سکون شین معجمه وضم کاف ایله بمعنی بشکول مرقوم یعنی ایشه حریص وحصول مصالحه مقدم وسعی ایدیجی میر نظمی بیت بسعی قسمت روزی نمیشود افزون * چرا بکوشش بی فائده شوی بشکون لغ بشن ع سکون شین معجمه ایله بوزن جشن قد بالا معناسنه حکیم انوری بیت وه که برخی بپای تا سراو * بشن بالای چون صنوبراو * فتحتین ایله طوس قربنده بر موضع اسمیدر لغ بشوتن ع ضم شین معجمه وواو مجهول وفتح تاء مثناة ایله بد اخلاق وبد خصلت دیمکدر میر نظمی بیت بقول وعهد نیکان نیك داری * بشوتن را نشاید دوستداری لغ بغلان ع سکون غین معجمه ایله تابع معناسنه‌در مثلا فلان بفلان فلانست دیرلر فلان تابع فلاندر دیمك اولور کذا فی مجمع الفرس لغ بکتوسان ع سکون کاف وضم تاء مثناة وفتح سین مهمله ایله شرفنامه‌ده برعاقل ودانا وزیرك کمسنه نك اسمیدر لغ بکشان ع سکون کاف فارسی وفتح شین معجمه ایله رئیسان قوم ومهتران کروه معناسنه‌در شاعر بیت پروانه صفت بکرد شمعش * بکشان همه آمدند بجمعش لغ بکهوجتان ع سکون کاف وجیم وضم ها وفتح تاء مثناة ایله بمعنی خرپشته یعنی جمال ارقه‌سنده کی سمر کذا فی شرفنامهٔ منیری لغ بلاتکین ع فتح لام وکسر تاء مثناة وکاف فارسیله چوماق که باشی یومری دکنکدر لغ بلاساغون ع فتح لام وسین مهمله وضم غین معجمه ایله ماوراء النهرده کاشغره قریب بر شهر اسمیدر امیر معزی بیت رومیان یکسر کریزند از خطر سوی خطا * قیصر از بیم بلاسوی بلاساغون میشود * لغ بلبان ع سکون لام وفتح باء موحده ایله بمعنی بربهن که سموز اوتدر عربیده بقلة الحمقا وخرفه وفرفخ دخی دیرلر لغ بلسان ع سکون لام وفتح سین مهمله ایله بر اوتدر مرجمك کبی تخمی اولور وفتح لام وسین مهمله ایله براغاجدر یاغی ترشح ایدر وبر روایتده یمشینك یاغی چقار غایت نافعدر وبر جراحته صورسه‌لر یکرمی درت ساعته‌دك اصلاح ایدوب بتورر واستخوانده اولان اماس ووجعلره غایت نافعدر مکهٔ مکرمه‌ده ومصر قاهره‌ده چوق اولور لغ بلکن ع سکون لام وفتح کافله منجنیق معناسنه‌در شمس فخری بیت زسیل خیز فنا ایمنست قصر بقات * چنانچه حصن فلکها ز صدمت بلکن * شرفنامه‌ده سر دیوار معناسنه بو معنایه مؤید زین الدین سنجری * رباعی * نیش مژه که میکذار د زجگر * خود کوکه چه کونستی حال دل من * ای عهد تو بیدار وپیمانت سست * چون برف تموز وآفتاب بلکن لغ بلندین ع فتح لام وسکون نون ویای تحتانی وکسر دال مهمله ایله قپو پروازی که بر بلندین دخی دیرلر شاکر بخاری بیت در وافراشته‌د زهای سیمین * جواهرها نشانده

بر بلنديدن ف بمزدن ع سكون ميم وفتح زاء معجمه ودال مهمله ايله بر كمسنه نك باشنه اورمق تركيده طوم ديرلر مولانا هاتفى بيت ازانه هريكى بانك برجم زدى * دكردم زدى بر سرش بمزدى ف بمنكيدن ع فتح ميم وسكون نون وياى تحتانى وكسر كافله طورلد تمق معناسنه در ف بن ع ايكى معنايه در اول باغ وزراعت معناسنه وبعضيلر خرمن ديمشلر باغبان ودشتيبانه بنون ديرلر ثانى برنوع خرده ميوه در بنوردن دخى ديرلر ف بنديدن ع سكون نون وياى تحتانى وكسر دال مهمله ايله بغلمق معناسنه مصدردر عربيده ربط وارتباط دينلور چغتاى لسانده ايشماك ديرلر اماله ايله بو بيتده صيغه امرى واقع اولمشدر ميرعليشير بيت بيلى تارى هجريدين جسمم بولوبدر تارديك اى فلك * رحم ايت بو ايكى رشته نى بيربيركا ايش ف بنطاقلون ع سكون نون وفتح طاء مهمله وكسر قاف وضم لامله بيش برمق ديرلر براوتدر اما بيغمبر چچكى اولمق اوزره صحيح اولمشدر ف بتوان وبنون كلاهما بسكون النون وفتح الواو نسخه ميرزا ابراهيمده نكاهبان خرمن يعنى خرمن بكجيسى بو معنايه ابو المعانى بيت برد محصول عمرت كرفريبى ميدهد دنيا * دهد خرمن بباد يرا اكر غافل شود بنوان ف بنوردن ع سكون نون ورا وفتح واو ودال مهملتين ايله برخرده طاغ يمشيدر ف بهاران ع فصل ربيعدر ومقدم ذكر اولندوغى اوزره بپراغه ده بهار دينلور اما الف ونون ادات جمع قياس اولميوب بهاره نسبتده مبالغه ايچوندر نتكم بو بيتده واقعدر بيت درخت اندر بهاران برفشاند * زمستان لاجرم بى برك ماند ف بهرامن وبهرمان ع كلاهما بسكون الها وفتح الراء المهمله وميم درت معنايه كلور اول ياقوت سرخ حكيم خاقانى بيت نورمه از خاك كند سرخ كل * قرص خور سنك كند بهرمان حكيم قطران ارموى بيت از رضاى او شود چون بهرمان سرخ رنك * در خلاف او شود چون مردم از مسحور خود * شمس فخرى * قطعه * تا بود خور شيد ومه بركرزمان تا بود دركان عقيق وبهرمان * پيش تيغ خسرو آفاق بود * كوه خارا برمثال بهرمان ثانى برنوع رنكارنك لطيف اشلنمش حريره ديرلر مير خسرو بيت درويش كو برنك وريابى پسنده كرد * جاى كليم به كه بعر بهرمان كشند * حكيم ازرقى بيت آن آب نيلكون منفكن كان برى * ماليده كرنه ايست ز پيروزه بهرمان * مولانا عثمان مختارى بيت حله بافى كرد در سيماب سيما كاركاه * نقشبندى كرد در پيروزه پيكر بهرمان * ثالث كل معصفر كه كل كافيشه وخشبك وكاژيره دخى ديرلر امام هروى بيت آن نكرنكين تاب لعل وتاب ياقوت شدى * آب كردون آتش ونيلوفر او بهرمان * رابع غازه كه زنان يوزلرينه سورزلر كلكونه وفكردخى ديرلر امير خسرو بيت چنانست نكبت چرخ از ولايتش معزول * كه بهرمان عروسانست خنجر بهرام ف بهرمن ع سكون ها وفتح راء مهمله وميمله بمعنى بهرمان مرقوم كذا فى فرهنك جهانكيرى ف بهم آمدن ع غضبه كلمك ومنقبض اولوب طارلمق بهم برآمدن دخى ديرلور ودخى بريره مجتمع اولمق هرنه اولورسه بو ايكى معنايه ميرنظمى بيت بهم آمده ديد چون آن كروه * بهم آمدو رفت برموى كوه ف بهمان ع شخص مجهولدن كنايه ايدوب فلان لفظنه تابع ايدرلر حكيم سنائى بيت تو بو

تو برآور ده دست بر بهمان * که چرا دست می برآرد آن * مولانا عرفی در نعت شریف
بیت درجلب تعینت دو عالم * بهمان وفلان آفرینش ﴿ بهمن ﴾ سکون ها وفتح میله
اون اوج معنایه کلور اول لفظ حکیم ترجمه سیدر که راست کفتار و درست کردار دیمکدر
ثانی خرده سال و بسیار دان اولانه دیرلر ثالث درازدست معرفت که چابك و هنرمنددن
کنایه‌در بومناسبتله اول مشهور پادشاهه لقب ایتمشلردر رابع فرهنك جهانکیریده بر فرشته
اسمیدر که تسکین غضب مردمان اکا متعلقدر حکیم فردوسی بیت که اورمزد بادت درین
رزمکاه * چو بهمن نکهدار تخت وکلاه * و دخی چارپا حیوانلرك اکثرینه موکلدر و ماه
بهمن و روز بهمنده واقع اولان امور و مصالح اکا مفوضدر خامس عقل اوله دیرلر نتکم قاضی
میرحسن میبدی امیرالمؤمنین علی ابن ابی طالب رضی الله عنه دیوانی شرحنده یازمشدر که
* نثر * عقل نزد مشائین ده است میکویند که خدا واحد محض است واز واحد محض
غیر واحد صادر نمیتواند شد آن واحدی که از خدا صادر شد عقل اول است حکمای
فرس انرا بهمن کویند * سادس نام پسر اسفندیار بن کشتاسب درکه اردشیر دخی دیرلر
مورخین وجه تسمیه سنده وجوه ایراد ایلمشلر که راست کفتار و درست کردار ایدی وجه
آخر اوان طفولیتده غایت زیرك و بسیار دان ایدی وجه آخر دیرلر که اللری اول رتبه‌ده
دراز ایدی که ایاق اوزره طوردقده دیزلرینه یتر ایدی نتکم منوچهری دیمشدر بیت
شنیدم که برپای ایستاده * رسیدی تا بزانو دست بهمن * وبرکروه الی اوزون اولغین اویله
ایدوت دیدیلر که اکثر بلاد عالمك ضبط و تسخیرینه ال ایرشدردکندن دیمشلردر وبرکروه
دیدیلر که دوستدار لق جهتندن نام فرشته ایله تسمیه اولنمشدر تبرکا وتیمنا سابع سال
شمسیدن اون برنجی آیك اسمیدر که نیر اعظمك برج دلوده مدت ایام مکثی در بو معناده
خواجه حافظ دیمشدر بیت ذخیره بنه از رنك و بوی فصل بهار * که میرسد ز پیش رهزنان
بهمن ودی * ثامن برنوع شکوفه‌در بهمن ماهنده آچیلور کوکی ادویه مشهوره‌در که ایکی نوع
اولور سرخ و سپید اوج معنایه که سادس وسابع وثامن ترتیب اوزره حکیم خاقانی نظم
ایلمشدر * مثنوی * چون زال بسته قفسم نوحه زان کنم * تازه‌حی بخاطر بهمن درآورم
نشکفت اکرچو آهوی چین مشك بردمم * چون سر بخورد سنبل و بهمن درآورم * نی نی
که باغم است مرا انفس لاجرم * مریم صفت بهار به بهمن درآورم * معنای ثامنده میر خسرو
در وصف جنکاه بیت بیابان که شد روی صحرا سراسر * ز بهمن لعل و خون سیاوش
تاسع هرماه شمسینك ایکنجی کونی آدیدر مسعود سعد سلمان بیت بهمن روز ای صنم
دلستان * بنشین با عاشق در بوستان * استاد منوچهری * قطعه * رسم بهمن کیر
وز سر تازه کن بهمنجنه * ای درخت ملك بارت عز و بیداری سنه * اورمزد و بهمن و بهمنجنه
فرخ بود * فرخت باد اورمزد و بهمن و بهمنجنه * اهل فرس قاعده‌لری بویله درکه هر وقت که
نام روز نام ماهه موافق اوله البته اول کون عید جشن ایدرلر عاشر موسقیده بر پرده آدیدر
منوچهری بیت همه روز زده و چشمت سوی معشوق * همه وقته دو کوشت سوی بهمن
وله بیت بجوش اندر و دیك بهمنجنه * بکوش اندر و بهمن و قیصران * حادی عشر

نواحی آردبیلده بر قلعه آدیدرکه اوائلده انده جادولر چوق اولوردی ودیرلرکه کیخسرو اوائل سلطنتنده اول قلعه نك طلسمن فتح ایلدی حکیم فردوسی. بیت بمرزی بجا آن ز بهمن است همه سال پرخاش اهریمن است * وله در محل دیگر. بیت چو نزدیکی حصن بهمن رسید برا برسپه را فرود آورید * ثانی عشر عالی ومعظم بر طاغ آدیدر ابو الفرج رونی بیت ذروه از وی همت اعلاش * دانك سنك آمده بر بهمن * ثالث عشر طاغلرباشنده اولان قارك حرارت شمس سببی ایله آتیلوب دوشد وکنه دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ﮓ بهمنان ﯩ اول ایکی بهمن درکه معنای ثامن بهمنده ذکر اولنان شکوفه کوکیدر ایکی نوع اولور بری سرخ وبری سفید عربیده دخی بهمنین دیرلر تثنیه اولمق اوزره فارسیده تثنیه ایچون مخصوص ادات اولمیوب ماعدای فردی جمله ادا ایدرلرکه بهمنا نك آخرنده اولان الف ونون ادات جمعدر نسخه میرزا ابراهیمده ذکر ایدرلرکه منکورغایت نافعدر واد رجسدی فربه وریحی دفع واخراج وقوت باهی زیاده ایدر ﮓ بهیدن ﯩ کسر ها وسکون یای تحتانیله یا صمق معناسنه مصدردر ﮓ بیابان ﯩ معروف دشت وصحرا وعمارتدن خالی اراضی نصیر همدانی بیت کیم دیوانه از خود هراسان * زمین تامن بیابان در بیابان ﮓ بیابان نشین ﯩ کوچر اولی طائفه سی عربیده اهل اخبیه دیرلر مولانا هاتفی بیت بیابان نشینان گروها گروه نشیمن گرفتند سرهای کوه ﮓ بیکیدن ﯩ سکون یای تحتانیتین وکسر کاف ایله اغزه صو آلوب چقرمق معناسنه ﮓ بیون ﯩ ضم یای تحتانیله افیون معناسنه که ابیون دخی دیرلر کذا فی مجمع الفرس ﮓ مع الواو * باو ﯩ آنکه دیمکدر حذف همزه ایله با ودخی دیرلر اما باو لفظنده معنای جمعیت افاده اولنور معنای معیتده ظاهر اولور خواجه حافظ بیت دهنت گرچه زمانا تم دلها دزدید * چون بخندد همه دانند که خاتم با اوست * وله بیت آن سیه چرده که شیرینی عالم با اوست * چشم میگون لب خندان دل خرم با اوست * مصراع ثانیده کی با اوست از اوست معناسنه در ﮓ باتو ﯩ ضم تاء مثناة ایله ایکی معنایه کلور اول بمعنی باتو مرقوم که ترنج معناسنه در ثانی بمعنی حب السلاطین دیدکلری دارودر کذا فی فرهنك جهانکیری مذکور ایکی معناده لفظ مفرد اولور اما لفظ مرکب اولدقده سنکله معناسن افاده ایدر ﮓ باچو ﯩ ضم جیم فارسیله تاتار خانلرینك لقبیدر لفظ کرای کبی کذا فی وسیلة المقاصد ﮓ بادرنبو ﯩ سکون دال ونون وفتح راء مهملتین وضم باء موحده ایله چشمك معناسنه در ابو المعانی بیت از غلوی شوق نظاره بروی خوب یار * بادرنبو میزده در چشم اندیشه دلم ﮓ بادرنکبو ﯩ سکون دال ونون وکاف وفتح راء مهملتین وضم باء موحده ایله اوغل اوتی که معربی بادرنجبویه در ﮓ بادرو ﯩ سکون دال وضم راء مهملتین ایله فرهنك میرزا ابراهیمده بر نوع تره در ریحانه مشابه باد آور دخی دیرلر محبوب العارفین نام لغتده بادرو ترکی بیقلو تره کونید واو بارپوز است دیو یاز مش وبعض فرهنکده شاه اسپرغم کبی بر تره در بادرویه دخی دیرلر شمس فخری بیت کیوان برای سبزه شیلانت روزبار * از کشت زار اجرام آورده بادرو ﮓ باذرو ﯩ فتح ذال معجمه ایله معد نوس معناسنه در ﮓ باردو ﯩ سکون را وضم دال مهملتین ایله نهال میوه دار آلتنه مسند اولمق ایچون قونیلان باشی چتال اغاج که ثقل

نقل میوه دن نهال درخت قرلیه کذا فی مجمع الفرس ع بارکاو ع سکون راء مهمله وفتح کاف عجمیله دوزن معناسنه میرنظمی. بیت نکرده یکدمی آهنك موزون * نباشد بارکاو ساز کردون ع بارنکو ع بادرنکبویه دن مخففدر ع بارو ع ضم راء مهمله ایله قلعه حصاری وبرج معناسنه منصور شیرازی بیت بود نخست قدم پاسبان قدر ترا * فراز کنکرا ین هفت حصن ونه بارو ع باز و ع ضم زاء معجمه ایله قولك طرف بالاسی ترکیده قره جه دیدکلری عضو شیخ سعدی بیت هرکه باپولاد باز وپنجه کرد * ساعد سیمین خودرا رنجه کرد ع باسو ع ضم سین مهمله ایله بمعنی عصا یعنی دکنك ع باشکو ع سکون شین معجمه وضم کاف عجمیله مقام تسامیده ایراد اولنور اولدی طوت واولدی دی معنا سنه استاد لطیفی. بیت چون بدیدی جان ودل را غمزه را برهمزدی * قصد کشتن کرده باتیغ وخنجر باشکو ع باشو ع ضم شین معجمه ایله بمعنی چلپاسه کلر دیدکلری جانوردر کذا فی فرهنك جهانکیری ع باقو ع ضم قافله اوج معنایه در اول برمبار زاسمیدر ثانی برموضع آدیدر ثالث منازل مریخدن بر منزله نك نامیدر ایضا منه ع باکو ع ضم کاف ایله برموضع آدیدر مولانا هاتفی بیت زد ربند باکو کذر کردنیز * بدوران نمودان اساس ستیز ع بالنکو ع فتح لام وسکون نون وضم کاف فارسیله بادرنبویه وبادرنجبویه دیدکلریدر زیاحین نوعندندر ترنجان دخی دیرلر عربیده بقله اترجیه دیدکلریدر مجموع علل بلغمیه یه نافعدر وعلل سودایه مخصوص دواد رجرب وسعهٔ دماغ وقوت جکر وقوت قلبه دخلی عظیمدر کذا فی البدیعی ع بالو ع ضم لامله کراسدر آلو بالو دخی دیرلر ع بانو ع ضم نونله ایکی معنایه در اول خاتون خانه نشین که تعظیما بیوك قدین دیمك اولور میرخسرو. بیت مهین بانو چو آمد پیش شیرین * نصیحت کرده از کفتار پیشین * ثانی صراحی که شراب وکلاب قورلر ع باهو ع ضم هایله دکنك که ترکیده چوماق دیرلر حکیم سوزنی بیت هرکه از پشت دلش بار ولای تو فکند * زخم باهو خورد از حادثهٔ چرخ بلند * شمس فخری چوبان دکنکی دیوب بو بیتی نظم ایلمش بیت توآن شاهی که در ایام عدلت * شبان از دست بفکند ست باهو * مطلق دکنکدر هرنه اولورسه استاد فرخی بیت من چون چنان بدیدم جستم زجای خواب * باهو بدست کرده باشتر شدم فراز * فرهنك جهانکیریده باز و معنا سنه ده مرویدر ع بتبو ع سکون تاء مثناة وضم باء موحده ایله اکشی یوغرت قوروسی که ترکلر کش وعربلر قریشه دیرلر ع بتو ع فتح تاء مثناة ایله ایکی معنایه در اول مشرق بو معنی خراسانیلر لغتیدر ثانی برموضعه دیرلر که همیشه کونش اصابت ایلینه وضم تا ایله اوج معنایه در اول بر نوع پیاله درکه دیبنده لوله سی اولور شیشه نك اغزینه قویوب شراب ویاخود غیری نسنه طولدررلر ترکیده خونی عربیده قیف دیرلر ثانی کوچك طوبجغز که دکنك وقمچی وامثالی نسنه لرباشنه برکدرلر ثالث طاشدن هاون الی که نسنه سحق ایدرلر کذا فی فرهنك جهانکیری حرف بایله مرکب اولدقده سکا وسنکله دیمك اولور شاعر بیت بتو کفتم ای یار فرخنده روی * بهرجا مروباکسی پرمکوی ع بچه کو ع فتح جیم فارسی وضم کافله حرامزاده معناسنه که خشوك وسندو وسندره وفغاك دخی دیرلر ع بچتو ع سکون خاء معجمه

وضم تاء مثناة ایله هندوشاه صحاحنده بمعنی بدپدر یعنی اوکی آتا بو معنایه استاد لطیفی
بیت نیج پسر است نیکبخت او * ما هست عروس مهر بختو * سایر فرهنکلرده رعد
معناسنه در شمس فخری * قطعه * برخلقت اکر آهوی تاتار * زنافه دم زند باشد ز آهو
ز رشك كالك تو ناله كند ابر * كه خلقش نام میكردند بختو * سروری کاشی مجمع الفرسده
رعد معناسنه بختور نقل ایلمشدر ل بخستو ح فتح خاء معجمه وسكون سین مهمله وضم
تاء مثناة ایله مقر و معترف اولمق معناسنه اصلی خستو در حرف با اصل کلمه دن اولمق ده
بایزائده اولمقده جائزدر بخرد کلمه سنده اولان باکبیدر دیمشلر مشکلاتده الباء فیه
کما فی لفظ بخرد مسطور در ل بخنو ح سکون خاء معجمه وفتح نونله رعد معناسنه استاد
رودکی بیت چون ببانك آمد از هوا بخنو * می خور و بانك چنك ورود بشنو * وصاعقه
معناسنه ده مرویدر فرهنك حسین وفاییده بخنو نونله بمعنی بدپدر مرقوم در ل بدرو ح
سکون دال وفتح راء مهملتین ایله اسب پالانی یعنی سمر بارکیری ل بدو ح ضم دال مهمله
واخفاء واو ایله آکا دیمك اولور شیخ سعدی بیت بدو کفتم که مشکی یا عبیری * که از بوی
دلاویز تو مستم * وفتح دال مهمله ایله عربیدر ابتدا معناسنه در کاهی فارسیده دخی استعمال
اولنور ابو المعانی بیت چون حسن طلعت تو نبود یکی زخوبان * از بدو آفرینش تا انقراض
دوران * بو بیت نعت شریف اولمق معناسنه در ل بذله کو ح سکون ذال معجمه ایله لطیفه
کو و محل خوان دیمکدر خواجه حافظ بیت خانه بی تشویش ساقی یار و مطرب بذله کو * موسم
عیش است و دور ساغر و عهد شباب ل برزه کاو ح سکون راء مهمله وفتح زاء معجمه ایله
چفتدن قچان کاهل اوکوز مختاریدر مذمت فلاح بیت برزه کاو یست کر خور دناچار *
بر تخمی که خود کند شدیار ل برسیاندارو ح براوتدر اطبا قتنده عصی الراعی دیمکله
معروفدر ل برمو ح سکون راء مهمله وضم میمله انتظار معناسنه کذا فی فرهنك میرزا
ابراهیم بو معنایه نور الدین مقدم بیت هست آسان رفتنم برموی سر * نزد من بسیار
از برموی وصل ل برنو ح سکون راء مهمله وضم نونله دیبای تنك یعنی آغربها لو سراسر
کذا فی مؤید الفضلا ل برو ح ضم راء مهمله واخفاء واو ایله ابرو معناسنه حکیم سنایی بیت
هرکه آن روی ببیند زپی خدمت تو * هم بروی تو که پشتش چو بروی تو بود * استاد بهرامی
بیت بغمزه تیر و مژه تیر و قد و قامت تیر * بروکمان و بباز و درون فکنده کمان * زبان
هندیده بر نوع قلندر وسکون راء مهمله و واو موقوفله بوزن سر و مشتری یالدزینك آدیدر
حکیم فردوسی بیت ببالای تو در چمن سرو نیست * چو رخسار تو تابش برو نیست
ل بستو ح سکون سین مهمله وضم تاء مثناة ایله فرهنك جهانکیریده ایکی معنایه دور
اول یایق که براغاجدر آنکله یوغردی دوکوب یاغ چقارررلر ثانی کوچك مرطبانی طبق
وچناق و مجمع الفرسده میان دوش و کردنده اولان استخوان معناسنه در ل بنکو ح
سکون نون وضم کافله بذرقطونا دیدکلری تخمدر کذا فی مجمع الفرس ل بنو ح ضم نونله
خرمن معناسنه در میر نظمی بیت نبردم حاصلی از کشت عمرم * زده آتش بنوی صبر
هردم * هایله بنوه دخی دیرلر ل بو ح بوزن شو اشتر بچه دریسنی درست سلخ ایدوب

ایدوب ایچینه اوت ویا صمان طولدروب صغمل دوه نك یانینه قورلركندو یاورینی صانوب سودینی صاغمغه سزكشلك ایتمزكذا فی مجمع الفرس ل بهو ع سكون هایله كوشك معناسنه در وضم هایله رایان هنددن برینك آدیدر حكیم اسدی بیت بیكبار برقلب لشكر زدند * زبود ند شان بربهو برزدند ل مع الهاء * باافراه ع سكون فا وفتح راء مهمله ایله براوتدركه رنج خفقانه غایت سودمنددر كذا فی اختیارات البدیعی ل باانكه ع لفظ مركبدر باوآن وكه حرفلرندن كه آنكله بیله دیمك معناسنه عربیده كی مع هذا معناسی افاده اولنور مولانا عرفی بیت باآنكه یقین است كه دركلشن فردوس * صدكل بتهی دستی برخار فروشند ل بابونه ع ضم باء موحده وفتح نونله براوتدر عربیده پاپونج وتركیده پاپادیه وقیون كوزی دیدكلریدر ل بابه ع فتح باء موحده ایله بوزن لابه بمعنی پشیم آكنده یعنی یوك طولدرلمش نسنه دوشك ویصدق وغیری هرنه اولورسه ل باتره ع فتح تاء مثناة وراء مهمله ایله دفكه چالرلردا یره دخی دیرلر حكیم ناصرخسرو بیت خوابت همی ببرد من انكشت ازان زدم * پیش توبركناره خویش بانك باتره ل باتوبه ع ضم تاء مثناة وفتح نونله كوزه پرآب یعنی صوطولو برداق بالاوردخیه دیرلر تاریبنه مؤید الفضلاده باء موحده واقع اولمشدر ل باج نامه ع یعنی بارنامه كه عنقریب ذكر اولنور انشاء الله تعالی حكیم انوری بیت دل اوبرده باج نامه بحر * كف او كرده كارنامه جود ل باخته ع سكون خاء معجمه وفتح تاء مثناة ایله لعب معناسنه اولان باختن لفظندن اسم مفعولدر شیخ عطار بیت بندكان حق چو جانرا باختند * اسب همت تا ثریا تاختند ل باخسه ع سكون خاء معجمه وفتح سین مهمله ایله مهره دیوار یعنی بنالرك اصطلاحنده دیوارده قوز تعمیرایتدكاری مراد صوره ایله دیزلمش طاش وكرپچدر حكیم اسدی * مثنوی * یكی بتكده دید ساده زسنك * چهل باخسه هریك از رنك رنك * بهر باخسه برچهل لادنیز زجزع ورخام وزهركونه چیز * فرهنك جهانكیریده خانه نك قپوسندن غیری اولان یولنه دیرلركه آندن كلوب كتمك قابل اوله بو معناسی دخی زشتر حام در ل باخه ع فتح خاء معجمه ایله قپلوبغه كه سنك پشت ولاك پشت دخی دیرلر عربیده سلحفه وسلحفات دیرلر امیر خسرو بیت بنسا بردل نهنك از تیغ كینه * كه سردزدیده چون باخه بسینه * وله بیت ضربت كرز نهنكان صیاهت دروغا * خصم را چون باخه سردرسینه پنهان میكند * وله بیت جون باخه چو بهمت زادی زبیضه دین * وان خصم جان هوارا چون ماهیان هوازا ل باد آبله ع سكون دال مهمله وكسر باء موحده ایله سوزنده ودردناك برنوع قبهجقدر باداوله دخی دیرلر كذا فی مجمع الفرس ل بادافراه ع ضد پاداش یعنی جزای بدیكه جزای نیكه پاداش دیرلر بادافرا وبادفرا وبادفراه دخی دینلور حكیم انوری بیت زشیر كین بستاند بشیر شادروان * زآب كرد برآرد بباد بادافراه * اثیرالدین اخسیكتی بیت ای كرده سعی مكرمت خوان عدل تو * پاداش خوار نعمه بادافراه ل بادافره ع سكون دال وفا وفتح راء مهملتین واخفای هایله بادافراه مرقوم معناسنه كه باده فره دخی دیرلر حكیم اسدی بیت كه ازیك كناه اربكشتم زراه * فتادم زبادافره صد كناه * شمس فخری

* قطعه * خسرو ملك شيخ ابو اسحق * عظم الله في العلى قدره * آنكه باشد بزمعالی او
اطلس چرخ ژنده وتره * همه پاداش دائم واحسان * خالی از انتقام و باد افره *
بادامتره فتح دال وتاء مثناة وراء مهملتين وسكون ميمله ريحان نوعندن برنوع
خوشبو اوتدر بادامه فتح دال مهمله وميمله يدی معنايه كلور اول نسخهٔ حسينی
وفائيده ونسخهٔ ميرزا ابراهيمده مرقع جامهٔ درويشاندركه الوان پارچه لرايله مرتب دیكلمش
اولور ثانی شرفنامه ده ومجمع الفرسده حريردن ايشلنمش برنوع لطيف قماشدر شيخ
نظامی بيت ای كه ترا به زجنس جامه نيست * حكم برابر بشم بادامه نيست * وبش معناسيله
فرهنك جهانكيريده مسطوردر اول ايپك قوردی كه كرم پيله ده ديرلر حكيم خاقانی بيت
آن غنچهای نسترباد امه های ترشد * ز رقراغمه دزوی چون كرم پيله مضمر * ثانی يوزك
قاشنه ديرلر ميرخسرو بيت بخنده ی پيش هر چشمی زچشم خسروت شرمی * پسنده
نيست آخر بريكی خاتم دو بادامه * ثالث كوز كبی برطاشدر اصابت عينه ايچون اطفال
باشنه ديكرلر التون وياكمش ايله يا پرلر ميرخسرو بيت ازبسكه بركلاهش بردوختم دودیده
بادامهٔ نشانه بربستهٔ كلاهش * رابع اتدن وجود انسانده بلك كبی اولور سياهنه خال
وبياضنه بادامه ديرلر بديع سيفی بيت ميان ابرو بادامهٔ سياه چنانك * بقبضه برده
يكی تيرپله تا پيكان * خامس زنجيرك هر دانهٔ حلقه سنه ديرلر بادپره سكون دال
وفتح باء فارسی وراء مهملتين ايله تراشه يعنی اغاج يونلدقده دوكيلن پارهلره ديرلر باد خايه
فتق ديدكلری علتدركه خايه شيشر بعض نسخه ده ريح قولنج واقعدر بادرنبويه تركيده
ليمونی ريحان ديدكلری خوشبو اوتدر تعريب ايدوب بادرنجبويه ديديلر صوين استقطار
ايدرلر غايت نافعدر بادروزه سكون دال وضم راء مهملتين وفتح زاء معجمه ايله نسخهٔ
ميرزا ابراهيمده جامهٔ كهن وهركون كيلن اثواب نسخهٔ حسينی وفائيده ومجمع الفرسده نفقهٔ
روزمره كه كون بكون اوله بو معنايه حكيم سنائی بيت يكی جامه وين بادروزهٔ قوت *
دكر اينهمه پيشی وسيرنيست * تحفة الاحبابده آكاديرلركه انسانك آنی هركون ايشلمكی
معتاد واشتغال ايليه بو معنايی مويد حكيم سوزنی بيت مشرف ای شرف كوهر حميد الدين
كه شد مديح تونسبيح بادروزهٔ من بادرونه سكون دال وضم راء مهملتين وواو مجهول
وفتح نونله برنوع ريحاندر بادرنجبويه وبادرنبويه وبادرو دخی ديرلر بادره سكون دال
وفتح راء مهملتين ايله نسخهٔ حليمی ده ايچ طونك پاچه سی وفرهنك جهانكيريده بی فكر
وبی تأمل سوز سويلك وهرايشده تيزلك وعجله ايلك معناسنه مسطوردر بادريسه
سكون دال مهمله وياء تحتانی وكسر دال ايله ده جائزدر وراء مكسوره وفتح سين مهمله
ايله نسخهٔ حسينی وفائيده قورشوندن مدور اورته سی دلك نسنه دركه ايكه چكوب ايپلك
اكيرلر تركيده اغرشق ديرلر حكيم سنائی بيت نشود مرد پردل وصعلوك * پيش ماما
وبادريسه ودوك * عربيده فلكه ديرلر شرفنامه ده وفرهنك جهانكيريده چادر ديركينك
كوبكنه ده ديرلرمدور اولوب اورته سی دلك اولديغيچون حكيم خاقانی بيت سركشته كرد
چرخم چون چرخ بادريسه * فرياد ازين فسونكر زن فعل سبز چادر * نسخهٔ نيازی مخاربده بمعنی

بمعنى بادزن واقع اولمشدر غالبا مدور اولان مروحه یه دیرلر ﴿ بادریسه ﴾ بادریسه مرقوم معنا سنه در سین یرینه باء موحده واقع اولمشدر ﴿ بادزنه ﴾ سکون دال مهمله وفتح زاء معجمه ونونله بمعنی باد بیزن مرقوم امیر خسرو بیت بادزنه دست بدست همه * وز دم او بادزدست همه ﴿ بادزهره ﴾ بر مرضدر بوغازده شیش اولوب نفس المغه عسرت ویرر عربیده اطباخناق دیرلر ﴿ بادسره ﴾ سکون دال وفتح سین وراء مهملات ایله آنك مرض وزحمتلی اولان یری کذا فی مؤید الفضلا ﴿ بادشرطه ﴾ سکون دال ورا وفتح شین معجمه وطاء مهملات ایله بعضیلر ضم شین ایله اوقورلر موافق روزکار درخواجه حافظ بیت کشتی نشستکانیم ای بادشرطه برخیز * باشد که بازبینم دیدار آشنارا * امابعض فرهنکده بادشرطه شین مفتوحه ایله پویراز یدکاری روزکار معناسنه مرویدر شیخ سعدی بیت با طبع مخالف چه کند دل که بسازد * شرطه همه وقتی نبود لایق کشتی * بو بیتده اولان معنی موافق روزکار دینلرك سوزلرینه منافیدر ﴿ بادفره ﴾ سکون دال وفتح فا وراء مهملتین ایله اما صحاحده ضم فا وراء مشدده ایله * چوپکی باشد رشته درمیان کرده وکودکان انرا تاب دهند یعنی بر تخته پاره سنك اورته سن دلوب ایپ چکیروب اطفال اللرنده فرفر دوندررلر مجمع الفرسده اولکی نقل اوزره در مولانا کسایی بیت که نغمهای اوچو چرخ روان * همه خوابست و باد وبادفره ﴿ بادکانه ﴾ سکون دال مهمله وفتح کاف فارسی ونونله مشبك پنجره که بالکانه دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿ باده ﴾ معروف عربیده خمر دیرلر لکن هر شربت مسکره باده دینلمز انجق تازه اوزمدن اولانه دینلور شاعر بیت بباده دست میالای که آن همه خونست * که قطره قطره چکیده ست ازدل انکور * اما پخته یعنی کندودن قینامش اولانه باده دیرلر که زیرا کویده کندودن قینا یوب غلیان ایدنه می وشراب دیرلر بومدعایی خواجه حافظك بو بیتی اشعار ایدر بیت همچون باده دلم از توبه که کردم بشکست * همچو باده جکرم بی می وپیمانه بسوخت * فرهنك جهانکیریده حسن بن یوسف انجری باده هم معروف شرابه وهم پیاله شرابه دیرلر دیوب حکیم سنایی نك بو بیتنه متمسك اولمش چون شوخ نه بسان نرکس * یك باده دهد زباده رنکت * باده اول پیاله وثانی شرابدر مومی الیهك بو بیتی دخی ایراد ایلمش بیت بکره بدو باده دست کوته کن * این عقل دراز قد احمق را * چغتای لسانده شرابه چاغیر وچاقیر دیولر میر علیشیر بیت چاغیرغه تو وشکالی یوقتور قرار وخواب منکا * چواو تغه توشتوم ایماس عیب اضطراب منکا ﴿ باد هراه ﴾ سکون دال مهمله ایله نسخه میرزا ابراهیمده بمعنی باد شمال حکیم سوزنی بیت مررعیت را صبای عدل مهر امیز تو * خوش نسیم آید چو با مشك تبت بادهراه * بو بیتده اضافتله واقع اولمشدر ﴿ بادهرزه ﴾ اضافتله اول افسونه دیرلر که دزدان اوقیوب متاع صاحبنك اوزرینه اوفورلر آغراویقو مستولی اولوب آکاه اولمیه خاقانی درقصیده بیت بچار باره زنکی بباد هرزه دزد * ببانك زنکل نباش وکم کم نقاب ﴿ بادیانه ﴾ کسر دال مهمله وفتح یای تحتانیه ونونله بادیان مرقوم که رازیانه بری در ﴿ بادیه ﴾ ایکی معنایه در اول عربیله مشترك صحرا معناسنه در مولانا جامی بیت ازمنزل دوست بی سروپای * شد بادیه کردوراه

پیمای * ثانی اول شراب ظرفیدرکه باطیه دیرلر **بارانه** فتح راء مهمله ونون ایله اول
دیرکدر اوزرینه سقف خانه وغیری نسنه لر قورلرمشکلاتده * هی الخشبة التی تقام
وتعرض علیها الزعم لتجری علیها التوای ویقال لها بالفارسیة بارانه برمعناسی دخی اوغل
اوتی که پاردو دخی دیرلر **باربنکاه وباربنه** کلاهما بسکون الراء المهملتین وکسر الباء
الموحدة وفتح النون ترکیده یوك یاب تعبیر ایلدکلری معنایه در ابو المعانی بیت براه عشق
بدادم همه سر و سامان * بباد دادمرا هرچه هست باربنه **بارچه** سکون راء مهمله
وفتح جیم فارسیله بمعنی دیکران یعنی غیریلر چغتای لغتیدر شیخ نظامی بیت بلبل عرشند
سخن پروران * بارچه مانند همه دیکران * مشایخ کرام ماوراء النهردن اتا لقبی ایله
شهرت شعار اولان اولیادن بعضیلری * بارچه بخشی من یمان بارچه بغدای من
صمان * دیدکلری کتاب رشحاتده مسطوردر **بادخانه** سکون راء مهمله وفتح خاء معجمه
ایله تجارت اثوابینك یوکاری واثواب قونیلان مکان معناسنه **بارخیمه** کسر راء مهمله
وفتح خاء معجمه ومیمله یوللرده وکذرکاه محللرده باجدارلرك قرارکاهلری وکثرت استعمال ایله
باجدار معناسنه اولمشدر میرنظمی * قطعه * خیال غمزه ها دردل نشسته * بجان آمد
شدن را راه بسته * بخواهد بارخیمه از دل وجان * کذرکاه نفس بندید هر آن **بارکاه**
شول محله دینلورکه پادشاهلر دستور وسلاطین قدیم اوزره اول محله چیقوب ارباب حاجاته
عرض احوال ایتمکه اجازت ویرر عرف لسانده پادشاهلر اوتاغی و سرای قپولری دیمك
اولور خواجه حافظ بیت مرو بخواب توحافظ ببارکاه قبول * ز ورد نیمشب وآه صبحکاه
منست **بارنامه** سکون راء مهمله وفتح نون ومیمله اوج معنایه کلور اول اثواب وتجمل
وحشمت معناسنه حکیم سنایی * قطعه * دین فروشی همی که تا سازی * بارکی
نقره خنك وزین زرکند * کوبی از بهر حرمت علم است * اینهمه طمطراق خنك وسمند
علم از بارنامه مستغنیست * توبرو بر بروت خویش مخند * ثانی منت معناسنه حکیم
انوری * قطعه * انوری لاف مزن قاعده بسیار منه * بالغی طفل نه جای ببین رثاژ مخای
بارنامه نکشد بارخدایی که سپهر * هست از پای ورکابی پدرش کشته دوتای * ثالث
غرور وتفاخر معناسنه شیخ ابوسعید ابو الخیر * رباعی * غیرزلفی که ماه درچنبراوست *
شیرین سخنی که شهد در شکراوست * زان چند بار نامه کاندر سر اوست * فرمانده
روزکار فرمانبر اوست * بعض فرهنکرده احکام پادشاه و قانون نامه معناسنه مرویدر
بارنده فتح را ودال مهملتین وسکون نون ایله باریدن لفظندن اسم فاعلدر یاغیجی
معناسنه ویاغدریجی دخی اولور میرنظمی بیت شد ابر دو دل بارنده خون * ازان شد در
سرم دستار کلکون **بارنکبویه** فتح راء مهمله وسکون نون وکاف وضم باء موحده
ایله برنوع خوشبوی ریحاندر بادرنبو وبادرنبویه وبادرنجبویه وبادرود دخی دیرلر
عربیده بادروج دیرلر **باروزنه** ضم راء مهمله وواو معروف وفتح زاء معجمه ونون
ایله موسیقیده برنوا اسمیدر استاد منوجهری بیت ساعتی سیوارتیر وساعتی کبك دری
ساعتی سروستاه وساعتی باروزنه * بو بیتده درت نوا اسمی واقع اولمشدر **باروزه**...

ﻭ باروزه ﺑﺎ ضم راء مهمله و واو معروف و فتح زاء معجمه ایله بادروزه مرقوم معناسنه در
کذا فی مجمع الفرس ﻭ باره ﺑﺎ بوزن خاره اون ایکی معنایه کلور اول کره معناسنه که یکبارو
ودوباره دیرلر حکیم خاقانی * قطعه * ازقلهٔ قاف سنککش آرند * باره زمستاره برکنارند *
صدباره برآورند بهتر * صدباره زبارهٔ سکندر * دیکرشاعر دیمشدر بیت سکی را القمهٔ
هرکز فراموش * نکردد ورزنی ده باره اش سنك * ثانی نوبت معناسنه در جمال الدین
عبدالرزاق کاشی بیت دکرباره چه صنعت کرد باما * سپهر سرکش وفرتوت ورعنا
ثالث بمعنی اسب حکیم اسدی بیت فرستاده را بارهٔ خویش داد * پی اندازه دیبا و زر
پیش داد * بومعنایه حکیم فردوسی بیت نشستند ازبر بارهٔ تند باز * همیرفت باوی
بسی رزمساز * وله بیت پی بارهٔ کوچماند بجنك * نماید بران روی جنکی پلنك * غایت
ایو آته باره وبارهکی دیرلر اسب کبی اسم عام دکلدر ایضا وله بیت فرود آمد بکیسو بارهکی
بست * دران اندیشه نظاره کی بست * رابع سلاح معناسنه معنای مقدم ایله شمس
فخری بیت بارهٔ خصم پاره پاره کند * چون نهدشاه پای بر باره * خامس باروی شهر
وقلعه حکیم اسدی بیت بن باره سرتاسرامون زدند * نکون باره بر روی هامون زدند
شمس فخری بیت هر کجا هیبتش کشد لشکر * چه کشاید زحصن واز باره * سادس
حق وشان معناسنه که بنم حقمده وبنم شانمده دیه جك یرده درباره من دیرلر منلاه من
حسین یزدی * رباعی * یك لطف نکردی اردر بارهٔ من * کس یادنکرد از دل آوارهٔ من
شرمندهٔ ناصحم که دارد کاهی * حق نمکی برجکر پارهٔ من * استاد لطیفی بیت درباره
تو مثم هواخواه * درباره من توپی در آکاه * بومعنا ده منلا محمد کشمیری شهوری مخلص
بیت شهره هستی شد شهوری را خراب از هجر تو * وقت آن شد کر کرم لطفی کنی درباره اش
سابع فرهنك جهانکیریده دوست معناسنه که بارذخی دیرلر غلامباره وزنباره بوندندرکه
غلام دوست وزندوست دیمك اولور دوست معناسنه حضرت مولانا قدس سره بیت
نیست شهرت طلب وخسرو وشاعرباره * تابه بیت وغزل وشعر روان بفریبم * ثامن
طرز واسلوب وروش معناسنه حکیم فردوسی بیت ازین باره کفتار بسیار کشت *
دل مردم خفته بیدار کشت * تاسع برنوع مشروبدر یعنی شراب کبی مکیفدر برنجدن
ایدرلر حضرت مولانا قدس سره بیت زنور عقل کل عقلم چنان دنك آمد وخیره * کزان
معزول آمد خمرو بنك وباره وشیره * عاشر زلف معناسنه ده استعمال اولنور حکیم
سنایی بیت هر زمان مدعین راز عزور دل خویش * تازه خونی هدراند زخم هر بارهٔ
دوست * حادی عشر رمهٔ کوسفند وکاو معناسنه ثانی عشر رخت بارکیر معناسنه
شاعر بیت یکی باره پیشش ببالای او * کمندی فروهشته تاپای او * بونلردن ماعدا
مجمع الفرسده ابرو وزبانه وحریص معنالرینه روایت اولنمشدر ﻭ بازکونه ﺑﺎ سکون زاء
معجمه وضم کاف عجمی وفتح نون ایله ایکی معنایه در اول بمعنی معکوس حقیقتا اولسون
مجازا اولسون ثانی شوم ونحس معناسنه در بو ایکی معنایه استاد فرخی بیت بازکونه
دشمنانش را زبیم کلك تو * موی کردد بازکونه بر بدن دندان مار * مصرع اولدن معنای

ثانی و مصرع ثانیدن معنای اول مستفاد اولنور ﴿ بازه ﴾ فتح زاء معجمه ایله درت معنایه کلور اول قولاج که عربیده باع دیرلر حکیم اسدی بیت بهی ژرف دیدنه صد بازه راه یکی چرخ کردنده بالای چاه * ثانی دسته چوب معناسنه میر نجسته بیت نشسته بصد چشم در کازهٔ * کرفته بچنگ اندرون بازهٔ * ثالث ایکی دیوار و ایکی طاغ اراسنده واقع اولان مکان فاصله معناسنه رابع طغان جنسنه دیرلر ﴿ بازیچه ﴾ کسر زاء معجمه وسکون یای تحتانی وفتح جیم فارسیله نازکلك وخرده کاری وملعبه معنالرینه مثلا نظیریٔ تیشابوری بیت صنعت بازیچهٔ چند ست وما راهمچو طفل * بهر دفع کریه مشغول تماشا ساخته ﴿ بازیره ﴾ کسر زاء معجمه وسکون یای تحتانی وفتح راء مهمله ایله کیجه نك بومقدار وقتی اولندن اولسون آخرندن اولسون مثلا بازیرهٔ نخستین وبازیرهٔ پسین دیرلر ﴿ باستره وباسره ﴾ اول سکون سین مهمله وفتح تاء مثناة ورایله ثانی کسر سین وفتح راء مهملتین ایله بمعنی کشت زار یعنی اکنلك شمس فخری بیت پیوسته کشتزار امیدش زآب کام * سیراب باد ناکه بود نام باسره * ثانی تواریخ خوان وقصه کوی معناسنه در ﴿ باشامه ﴾ فتح شین معجمه ایله سرپوش زنان یعنی زنانك باش اورتیسی چادر ومعجر وغیرهما که حریردن طوقنمش اوله شاعر بیت دریده ماه پیکر جامه در بر فکنده لاله کون باشامه برسر * فرهنك جهانکیریده انجق معجر معناسنه مرویدر کمال کوته پای * رباعی * باشامهٔ بکرد جبین مهوش * چون هاله بکرد ماه زبینده وخوش * هرکس که بدید آن رخ چون خورشید * فریاد برآورد که آتش آتش ﴿ باشانه ﴾ فتح شین معجمه ونون ایله بمعنی پیه ایچ یاغی که عربیده شحم دیرلر مشکلاتده باشانه هو الشحم قرعشی الکرش والامعاء رقیق مسطوردر ودخی جوز یاغنه دیدکلری رسیدهٔ نظردر ﴿ باشکونه ﴾ سکون شین معجمه وضم کاف فارسی وفتح نونله بازکونهٔ مرقوم معناسنه که معکوس ومقلوب دیمکدر شیخ نظامی بیت کرا باشکونه بود پیرهن * بحاجت کند بازکشتن بتن ﴿ باشنامه ﴾ سکون شین معجمه وفتح نون ومیمله بارنامهٔ مرقوم معناسنه در کذا فی المحمودی ﴿ باشومه ﴾ ضم شین معجمه وواو معروف وفتح میمله بمعنی باشامه مرقوم کذا فی مجمع الفرس ﴿ باشه ﴾ بوزن لاشه آنکه دیدکلری طغان عربیده باشق دیرلر مولانا محمود ابن یمین بیت هرکجا میزان عدلت شامل شاهین باد * از سر کنجشك عاجز ظلم باشه بار کرد * مولانا هاتفی بیت زباشه چه اندیشه دارد عقاب * سها چیست نزد بلند آفتاب ﴿ باغچه ﴾ معروف اشجار مثمره وشکوفه یه مشتمل اولان موضع ﴿ باغره ﴾ سکون غین معجمه وفتح راء مهمله ایله ترکیده اور دیدکلری یومری اتکه وجود انسانده ظاهر اولور وجع وزحمتی اولمز بعض حیوانده دخی اولور راستا دلطیفی بیت برکلهٔ کل عمامهٔ زشت * چون باغره برسر قضیب ست ﴿ باغنده ﴾ فتح غین معجمه ودال مهمله وسکون نونله اکرملك ایچون آتلمش ویومق اولمش پنبه کذا فی مجمع الفرس ﴿ باغوچه ﴾ ضم غین معجمه وواو معروف وفتح جیم فارسی ایله کله بلك دیدکلری بوجکدر کذا فی کتاب السامی فی الاسامی بو معنایه ابو المعانی بیت مانده باحیرت درین باغ جهان بیوفا * همچو باغوچه که مانده برسر دیوار باغ ﴿ بافنده ﴾ فتح فا

فا وسكون نون ايله بافتن لفظندن اسم فاعلدر طوقوجى معناسنه ومعتبر نسخه لرده
بيهوده كوواحمق معناسنه مرويدر شاعر بيت سخنها يت كنى چون در خوشاب * مشو بافنده لفاف وكذاب ﯛ باقله ﭺ كسر قافله معروف غله در حبوبات قسمندن تركيده
بقله وعربيده باقلا وفول ديرلر ﯛ باكيده ﭺ كسر كاف وسكون ياى تحتانيله نسخهٔ حسينى
وفاييده حرير تنك باف يعنى اينجه طوقنمش حرير قماش مجمع الفرسده ياقوت سرخ مسطوردر
ﯛ بالانده ﭺ فتح لام وسكون نونله بمعنى جنبانيده ومتحرك ساخته يعنى حركت ايديجى حكيم
سنايى بيت يك قصيده دويست جاخوانده * پيش هرسفله ريش بالانده ﯛ بالانه ﭺ
فتح لام ونونله بالان مرقوم كبى درت معنايه كلور معناى اوله حكيم سنايى صدر اجل قوام الدين
خلد متلرينه تحرير ايلديكى مكتوبده بوعبارتله يازمش * تخت وتاج خواص دربالاى
عليين منتظر اوست در بالانهٔ اسفل السافلين چه كار دارد ﯛ بالش تكيه ﭺ بالش اسم
عامدر يصدوغه دينلور تكيه قيديله ديواره طيادقلرى يصدق ديمك اولور ﯛ بالشجه ﭺ
ايز يصدوغى اكريم ديدكلريدر ﯛ بالكانه ﭺ كسر لام وفتح كاف فارسيله نسخهٔ حسينى
وفاييده اول پنجره يه ديرلركه ايچرودن طشره سنى كورينه طشره دن ايچروسى كورنميه
تحفة الاحبابده پنجره نك دمورى كه مشبك اوله بومعنايى مؤيد استادرودكى * مثنوى *
بهشت آيين سرايى را بپرداخت * زهركونه درو تمثالها ساخت * زعود وعنبراو را آستانه
درش سيمين وزرين بالكانه ﯛ بالواسه ﭺ سكون لام وفتح واو وسين مهمله ايله طوقوزوق
ايچون حاضر لنمش ايلك كه تانه دخى ديرلر كذا فى فرهنك جهانكيرى ﯛ بالوانه ﭺ سكون
لام وفتح نونله سرچه يه مشابه برقوشدركه سياهلى وبياضلى اولور تركيده داروقوشى ديرلر
صحاح فرسده نون يرينه ياى تحتانيله روايت اولنمشدر ﯛ بالوايه ﭺ سكون را وفتح ياى تحتانيله
صحاح عبارتى بودر * مرغكيست كه چون كنجشك سياه وسپيد باشد وكوته پاى چون
بر زمين نشيند دشوار برخيزد بدين سبب بيشتر برديوار ودرخت نشيند * بومعنايى
مؤيد ابو المعانى بيت چه زهره پيش تو دارد عدوبت * كجا شاهين بكار آيا الوايه ﯛ بالونه
وبالاويه ﭺ كلاهما بمعنى بالوانهٔ مرقوم بعض نسخه ده قرلغوج معناسنه در ﯛ باله ﭺ بوزن
هاله چوال معناسنه اديب صابر بيت چون كير در سپوختم اندر كسش تمام * ديدم
كسى فراخ بماند باله * عربيده اول ظرفدر ديرلركه ايچنه خوشبو نسنه لر قونيله وزبان هنديده
خس خوشبويه ديرلر ﯛ باليده ﭺ بوزن ماليده بالاو باند ونمو يافته وافزوده اولان نسنه لره
ديرلر شاعر بيت رخسار وقدت بركل وسروش عارست * باليده نهاليست كه ماهش
بارست ﯛ بام ره ﭺ سكون ميم وفتح راء مهمله واظهار هاايله نردبان معناسنه لفظ مركبدر
معناى تركيب طام يولى اولور اغاج اولسون طاش اولسون ﯛ بامكاه ﭺ سكون ميم وفتح
كاف فارسيله بمعنى بامداد صباح وقتى ديمكدر ابو المعانى بيت بودمى تنها بشب آمد خيالش
در برم * از شبانكه ذوق وصلت كرده ام تا بامكاه ﯛ بامه ﭺ بوزن خامه نسخهٔ ميرزا ابراهيمده
دراز ريش كه بلمه دخى ديرلر ﯛ بانه ﭺ بوزن دانه قاسق قيلى عربيده عانه ديرلر شاعر بيت
مثال ديو ياخود غول صحرا * نبوده پاك هركز كون وبانه ﯛ بام ﭺ بوزن شاه ايكى معنايه در اول

مشوربا ثانی وعلاطريقيله اولسون ونوله دیمکدر وعربيده منی وجماع معناسنه‌در ﴿ باهه ﴾ فتح هايله ايكی معنايه‌در اول درياچه‌دركه بحدن ویرميه بيوك كولكبی ثانی ايری كوده‌لو آت
معنا سنه‌در ﴿ بايسته ﴾ كسر يای تحتانی وسكون سين مهمله وفتح تاء مثناة ايله اول
نسنه‌دركه محتاج اليه ومطلوب اوله وفرهنك جهانكيريده ضرورت وضروری معناسنه
مير خسرو بيت سائل عزيزتر شده از آب نشسته را * خواهنده هم زخواسته بايسته تربسی
﴿ بتره ﴾ سكون تاء مثناة وفتح راء مهمله ايله ايكی معنايه‌در اول لج وعناد ثانی يره لنمش
وزده لنمش معنا سنه ﴿ بته ﴾ فتح تاء مثناة ايله اول طاشه ديرلركه اوزرنده بعض نسنه
صلايه ايدرلر يعنی حل ايدرلر بتودخی ديرلر كذا فی مجمع الفرس وفرهنك جهانكيريده
خشكه پلاودركه بده‌دخی ديرلر ﴿ بتياره ﴾ سكون تاء مثناة وفتح يای تحتانی وراء مهمله
ايله نسخهٔ حسين وفائيده بلا ورنج وعنا معناسنه‌در بعض نسخه‌ده بو معنايه زاء معجمه ايله
مرويدر وتحفة الاحبابده ومجمع الفرسده بمعنی ديودركه عربيده عفريت ديرلر استشهاد كما فی
بيت بركشت چرخ از من بيچاره چون كنم * آهنك جنك دارد بتيارم چون كنم * بعض
فرهنكلرده ديو بزرك معناسنه‌در وديو فريب دهنده معناسنه‌ده مرويدر بو معنايی مؤيد
شيخ الاسلام بهائی افندی بعض منظومه‌سنده بيت پيروراى نفس امارم * سر بزنجير
ديو بتيارم * حكيم اسدی راء مهمله ايله بمعنی رنج وبلا وشمس فخری زاء معجمه ايله ديو باشنده
ديوب بو بيتی نظم ايلمش بيت دشمنش را نخواهد آنچه كسی * زانكه او مرد كيست بتيارم
﴿ بچكله ﴾ سكون جيم فارسی وفتح كاف ولامله شرفنامه‌ده بمعنی كوزهٔ سفت پخته يعنی
زياده پشمش برداق ﴿ بچه ﴾ فتح جيمله فارس ايله اصفهان ميانده واقع برشهر اسميدر
كذا فی مجمع الفرس ﴿ بچه ﴾ فتح جيم فارسيله ياوری معناسنه‌در هرنه اولورسه اسم عامدر
ترسا بچه ودهقان بچه واشتر بچه وشير بچه كبی ﴿ بخستوه ﴾ سكون خا وضم تاء مثناة واظهار
هايله بختور وبختوی معنالرينه‌در ﴿ بخته ﴾ سكون خا وفتح تاء مثناة ايله ايكی معنايه‌در
اول ايكی ويا اوچ ياشنده اولان قيون معنا سنه حكيم سوزنی بيت چوكرك كرسنه اندرفتد
ميان رمه * چه ميش وچه بره دند انش راچه بخته چه شاك * حكيم نزاری قهستانی بيت
بدين شكوانه داد آن هرزه انديش * دو پانصد بختهٔ فربه بدرويش * ثانی سلخ اولمش
يعنی يوزلمش دری معنا سنه اثير الدين اخسيكتی بيت باز تراكه شاه طيورست چون
عقاب * از كوسفند بختهٔ افلاك مسته باد * فرهنك جهانكيريده ضم بايله مرويدر ونسخهٔ
ميرزا ابراهيمده دريسنه طلو يعنی غايت سموز قيون معنا سنه منقولدر ﴿ بخشاينده
وبخشنده ﴾ كلاهما بمعنی بغشلايجی مولانا جامی بيت جرم بخشنده وبخشاينده * در بروی
همه كشاينده ﴿ بخكله ﴾ سكون خا وفتح كاف ولامله بخكلون مرقوم معناسنه‌در ﴿ بخله ﴾
سكون خا وفتح لامله سموز اوتكه برپهن وفرفخ وعربيده بقلة الحمقا ديرلر ﴿ بخنونه ﴾
سكون خاء معجمه وضم نون اول وفتح ثانيله برق كه شمشك در بخنود دخی ديرلر ابو المعانی بيت
تاب رويش رابپوشد طره‌ها * زير تار زلف چون بخنونه است ﴿ بخيده ﴾ كسر خاء معجمه
وسكون يای تحتانی وفتح دال مهمله ايله آتلمش پنبه وبرنندن آيرلمش ابريشم معنا سنه

معنا سنه كذا في شرفنامه ڨ بخیه ع سكون خاء معجمه وفتح یای تحتانیله تكنك معناسنه
طالب آملی بیت رشته ملت عمر خضر وعهد مسیح * صرف یك بخیه شود درجكر پارهٔ ما
مولانا هاتفی بیت كهی خرقه دوزی آن خضر وش * شدی سوزن عیسی اشر بخیه كش
ڨ بداكه ع فتح دال مهمله وكاف واظهار ها ایله بد اندیش وخشم آلود معناسنه در كذا في فرهنك
جهانكیری ڨ بدخواه ع سكون دال مهمله وفتح خاء معجمه وواو معدوله ایله یرامزلق استیجی
مراد دشمن وحسود دیمكدر طالب آملی بیت تیغش سر بدخواه ربایدز تن آسان *
زانسانكه ربایدز سری دزد كلاهی ڨ بدرزه ع فتح دال وسكون راء مهملتین وفتح زاء معجمه
ایله بمعنی بهره وحصه ولسان الشعراده مأكولاتدن او لمقدار نسنه دركه ازارن بغلنوب
بیره كوتریله كذا في الصحاح ونسخهٔ میرزا ابراهیمده باء فارسیله منقولدر ڨ بدرقه ع
سكون دال وفتح راء مهملتین وقافله بمعنی رهبر عربیده دلیل دیرلر ودخی امین وموقت
ومرشد راه خدا معناسنه میر نظمی بیت راه طلب بدرقه در پیش كیر * نیت صافی زهمه
خویش كیر ڨ بدره ع سكون دال وفتح راء مهملتین ایله اون بیك اقچه یه بعضیلر اون ایكی
بیك اقچه صره سنه دیرلر سك لوند بیت آن بدرهٔ زری كه شفایی نه پسند د * قربان
سركر به كن وپیش سك انداز ڨ بدزهره ع سكون دال وها وفتح زاء معجمه وراء مهملتین
ایله یرامز كوكللو بعض نسخه ده قورقق معناسنه در ڨ بدوره ع ضم دال وسكون واو وفتح
راء مهملتین ایله نسخهٔ حسین وفاییده ازاره یغلمش یمك كه بعض یاران سیره كتدكلرده كوتوررلر
ڨ بده ع فتح دال مهمله ایله خشكه پلاوكه بته دخی دیرلر حكیم فردوسی بیت پرستنده
باشم باتشكده * نسا زم خورش جز ز شیر وبده ڨ بذله ع سكون ذال معجمه وفتح لام مله
آواز ایله شعر اوقومق ولطیفه سویلمك معناسنه شیخ آذری بیت بذله كویی میان جمعی
بود * سرو كارش بته بدرویشی ڨ براكنده ع فتح راء مهمله وكاف فارسی وسكون نونله
رشوت معناسنه ڨ براكوه ع فتح راء مهمله وضم كاف واظهار هایله قصبه اوشك جانب
مشرق ایله جنوبنده واقع بر طاغ آدیدر اوش ولایت فرغانده اندجان شهرینه درت فرسخ
یرده واقعدر حكیم نزاریٔ قهستانی بیت وقت برچیدن كوزار ببراكوه رود * بكسی
اهلش دره دهوده ذركونش ڨ برانه ع فتح راء مهمله ونونله حسین وفاییده بر شهر آدیدر
استاد عنصری بیت سپه كشید چه از تازی وچه لو بلغار * چه از برانه وآنزابكند واز فاراب
ڨ برآورده ع ایكی معنایه در اول بنا معناسنه بعض فرهنكلرده قلعه حصار معناسنه
حكیم فردوسی * مثنوی * بدرگاه شاه آفریدون رسید * برآورده دیده سرنا پدید *
بایوان درآورده بالای او * زمین كوه تا كوه پهنای او * نشسته بدر بركرانمایكان * ببرده
درون جان پرمایكان * ثانی اول شخصه دیرلر كه ملوك وسلاطینانی التفات ایله مرتبه یه
كتورهلر حكیم فردوسی بیت چه باده فرست این برآورده را * چه سازیم درمان خودكرده را
ڨ براه ع فتح راء مهمله واظهار هایله بمعنی زیب وزینت شمس فخری بیت مسند خسروی
از مقدم او دارد زیب * افسر شاهی هم از طلعت او یافت براه * ودخی بمعنی نیكویی وآراسته
استاد عنصری بیت كارز زكر بزد شود ببراه * زر بزركر سپار وكار بخواه * بومعنایه

حکیم سنایی * قطعه * طبع آراست همی از پی مدحت چو بهشت * زانکه هر لحظه همی فضل تو آورد سپاه * لاجرم کرد عروسی زمدیحت جلوه * که به از حور بهشتست که فر و براه و بمعنی خوب ونیکو حکیم اسدی . بیت بدانکونه سالار زار وتباه * همی شد رهی پیششن آید براه ﴿ بربان و بروان ﴾ کلاهما بسکون الراء اول باء موحده ثانی واو ایله بمعنی حجرهٔ بالا برحجرهٔ دیکر یعنی فوقانی خانه که چار طاق دیمکله معروفدر حکیم سنایی بیت هست بربانی او رازمی ازبام فلك * همت شاه جهان ساکن بروانٔ اوست ﴿ بربسته ﴾ سکون را وسین مهملتین وفتح تاء مثناة ایله نسخهٔ میرزا ابراهیمده جمادات کبی نسنه‌لر که نموّی اولمیه ضدی یعنی نموّی اولانه بررسته اول ﴿ بربشه ﴾ سکون راء مهمله وفتح باء موحده و شین معجمه ایله جماد مقوله‌سی نسنه وهرنه که آرتوب منجمد اولور کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿ بربیخته ﴾ سکون راء مهمله وکسر باء موحده ویای تحتانیٔ ساکنه و خاء معجمه وفتح تاء مثناة ایله مؤید الفضلاده بمعنی پیچد حکیم خاقانی . بیت شاه اسب عقل انکیخته دست فلك بربیخته * هم خون دشمن ریخته هم ملك آباد داشته ﴿ برته ﴾ سکون راء مهمله وفتح تاء مثناة واظهارها ایله توران پهلوانلرندن بر مبارز اسمیدر کذا فی مجمع الفرس ﴿ برجامه ﴾ سکون راء مهمله وفتح جیم ومیمله قیمتدار اثواب وجامه معناسنه در ﴿ برخه ﴾ سکون راء مهمله وفتح خاء معجمه ایله برخ مرقوملك معنای اولیله مترادفدر . برمقدار معناسنه استاد عسجدی . بیت از چرخ برخه برخه سعادت بجا نش باد * از عرش جمله جمله زاحسان کردکار * زان برخه برخه برخه برجان او زسعد * زان جمله جمله جمله مراو راز بخت یار ﴿ برداشته ﴾ برداشتن لفظندن اسم مفعولدر قالدرلمش وطرح اولنمش و بر تهمتدن قاچوب خوار و ذلیل اولمش معناسنه شاعر . بیت چند عزت یافتم ازدرد وغم * فکر وصل یار من برداشته ﴿ بردخته ﴾ سکون را و خاء معجمه وفتح دال مهملتین وتاء مثناة ایله تمام اولمش معناسنه حکیم اسدی بیت از آهو سخن پاك وبردخته کوی * تراز وخرد ساز دشر تخـ‌ـه کو ﴿ برده ﴾ سکون راوفتح دال مهملتین ایله شول اسیره دیرلر که سبی اولنمش اوله بنده معناسنه لکن بنده اسم عامدر برده اسم خاصدر شاعر دیمشدر بیت بسان یکی برده در پیش او * بهر جا که رفتی بدی خویش او * ومطلق بنده معناسنه کلور دیتلر بو بیته متمسك اولمشلر حضرت مولانا قدس سره بیت چون بیاید برده را هاز خواجهٔ * عرصه دار داز هنر دیبا جهٔ * خانه زاد اولان اسیره بنده دیرلر برده دینلر بو بیتدن فهم اولنور بیت پك برفت هرچیز که آورده بود طرائف بدو برده و برده بود * اما قیاس بوایدیکه جمله بنده یه برده دینله زیرا حر الاصل اولانه نبره دیرلر نتکم حکیم فردوسی . بیت می آورد ورامشکران را بخواند * و زایران نبرده سران را بخواند ﴿ برراه وبرره ﴾ کلاهما بسکون الراء اول وفتح الثانی براه مرقوم معناسنه شیخ نظامی . بیت ازشیر وکوزن وکرك وروباه * لشکرکه او کشیده برراه ﴿ برزسته ﴾ سکون راء اول وسین وفتح راء ثانیٔ مهملات وتاء مثناة ایله کیاه بی ساق یعنی زمینه برابر چایر وچمن وضده بربستهٔ مرقوم ﴿ برزه ﴾ سکون راء مهمله وفتح زاء معجمه ایله اوچ معنایه در اول زراعت ثانی شاخ درخت ثالث ابریشم وایپلك ایله طوقنمش قماش که حلالی

خلالی والاجه وامثالی ﮒ برسوله ﭺ سکون راوضم سین مهملتین وفتح لام ایله فرهنك
جهانکیریده برنوع قرصدرکه جوز و بز بازو بعض ادویه ایله ایدرلر حکیم نزاری قهستانی
بیت روح مار اعصامی صافیست * نه معاجین وبنك و برسوله ﮒ برسیاه ﭺ سکون
راو کسر سین مهملتین ایله کندم کون معناسنه میرنظمی بیت دلبر برسیاه و برعشوه *
صبروآرام ازدلم برده ﮒ برشده ﭺ سکون راوضم شین معجمه وفتح دال مهملتین ایله بمعنی
بلندشده وبالارفته حکیم انوری بیت سپهر برشده دارای او بخدمت خواند * میان بیست
بجوزاچو نبد کان بدوال ﮒ برطله ﭺ سکون راوفتح طاء مهملتین وضمله ده مرویدر قرمزی
بورك وطاقیه ﮒ برغه ﭺ سکون راء مهمله وفتح غین معجمه ایله بریده زبان میرنظمی بیت
بنفشه بود شرمنده زخطش * دهانش غنچه دیدوکشته برغه ﮒ برفنده ﭺ سکون را
ونون وفتح فاودال مهملتین ایله بمعنی برونده یعنی قماش صارغیسی عربیده زرمه دیرلر ﮒ برکسه ﭺ
سکون راوفتح کاف وسین مهملتین ایله پوشیده وپنهان معناسنه حکیم سوزنی بیت دی
بسی کس زشاه مدرسه خواست * ظاهرست این نهان و برکسه نیست ﮒ برك کاه ﭺ
کاف اول فارسی ثانی عربیله صمان چوپی لفظ مرکبدر ﮒ برکوه ﭺ سکون راء مهمله
وواو وضم کاف واظهار ها ایله عراق عجمده برشهر اسمیدر ابرکوه وادرکوه دخی دیرلر معربی
برقوه در بالفعل تعریبیله معروف ومشهوردر ﮒ برمایه ﭺ سکون راء مهمله وفتح میم ویای
تحتانیه ایله فریدونی سود یله بسلدکلری کاوك آدیدر برمایون دخی دیرلر حکیم فردوسی بیت
یکی کاو برمایه خواهد بدن * جهانجوی رادایه خواهد بدن * وله * مثنوی * بسو
همی کشت کردان سپهر * نشد رام با آفریدون بمهر * جزان کاوکش نام برمایه بود * زکاوان
خود برترین پایه بود ﮒ برمخیده ﭺ سکون راء مهمله وفتح میم وکسر خا ایله بمعنی فرزند عاق
یعنی مخالف والدین اولان ولد شمس فخری * قطعه * پیش ازظهور عدل شهنشاه تاج
بخش * کرچه فلك حرون وجهان برمخیده بود * مرتاض شد سپهر وجهان هم مطیع کشت
وین از وفور رافت شاه خنیده بود * خنیده پسندیده کوی دیمکدر ابوشکور بیت مراورا
یکی برمخیده پسر * زمهر جهان بریدر کینه ور ﮒ برمسیده ﭺ سکون راوفتح میم وکسر سین
مهملتین ایله برنسنه یی قاورایوب طوتمق برمجیده دخی دیرلر ﮒ برمغازه ﭺ سکون راء
مهمله وفتح میم وغین وزاء معجمتین ایله بمعنی شاکر دانه که برمغاز دخی دیرلر ﮒ برموزه ﭺ
سکون راء مهمله وضم میم وفتح زاء معجمه ایله نام پسر ساده شاه مؤیدالفضلا ده باء
فارسیله در ﮒ برمکیه ﭺ سکون راوفتح میم و یاوکسر کاف ایله عود ملبس که شکر و بعض
عطریات ایله عودی آلوده ایدرلر ﮒ برمه ﭺ سکون راء مهمله وفتح میم ایله نجار آلتلرندن
مثقب که متهو ماهه دخی دیرلر رضی الدین نیشابوری در مذمت اسب بیت ورهمه اره نهی
ازبهر رفتن برسرش * اوقد مها دوخته برخای چون برمه بود * باء فارسیله ده مرویدر
ﮒ برماه ﭺ بودخی مثقبدر کذا فی مجمع الفرس ﮒ برنامه ﭺ بوزن ومعنی وسرنامه یعنی
مکتوب باشنده تحریر اولنان آمرزیده باد که بفلان محل فلان کسه رواترساند یازدقلری
عربیده عنوان دیدکلریدر ﮒ برناه ﭺ سکون راء مهمله وفتح نون واظهار ها ایله کنج یکیت

معناسنه ضم بایله ده استعمال اولنور ابوالفرج رونی بیت بوستا نیست عدل اوخرم قهرما نیست بخت او برناه ل برنده ع بوزن چرنده اسم فاعلدر ایلدیجی معناسنه مؤید الفضلاده پروانهٔ چراغ معناسنه مرویدر اما آخر فرهنکلرده بو معنایه باء فارسیله در ل برنه ع سکون را وفتح نونله مبارزان ایراندن بر پهلوان آدیدر ل بروان ع سکون راء اول وفتح ثانیله بربانهٔ مرقوم معناسنه در بعض لغتده خانه نك متعارف اولان قپوسندن غیری ممری اولان یریته دیرلر ل برونده ع سکون راء مهمله ونون وفتح واویله سیله وسید معناسنه کذا فی نسخهٔ میرزا ابراهیم وکتاب السامی فی الاسامیده بستهٔ قماش یعنی متاع شکی که عربیده زرمه دیرلر ل برهخته ع سکون راء مهمله وخاء معجمه وفتح ها وتاء مثناة ایله برهختن لفظندن اسم مفعولدر یعنی ادب کرده میر نظمی بیت کسی را کر رود بیرون زحد ش فلك از هرجهت برهخته کردش ل برهوه ع سکون راء مهمله وضم ها وفتح واویله ایکی معنایه در اول فرهنك جهانکیریده صابون معناسنه وثانی مابون معناسنه یعنی مرض ابنه یه مبتلا شاعر بیت غلامبان نماید خویشتن را * مکر او برهوه بود و پسیخوان * پسیخوان پشت دیمکدر ل بره ع فتح را واخفاء هایله ایکی معنایه در اول قوزی که عربیده حمل دیرلر فتحتین ایله بو معناده رانك تخفیفی ده تشدیدی ده جائزدر بو مناسبتله حمل برجنه ده برج بره دیرلر نتکم جدی برجنه بزه دیرلر ضم باو فتح زاء معجمه ایله میرزا فصیحی بیت آهوی آتشین دم چون از بره برآید * کافور خشك کرد د با مشك تر برابر * بو مصنع بیتدر آهوی آتشین کونشدر بره برج حملدر کافور خشك روز مشك تر شبدر ثانی ابره لفظندن مخفف رقفتان یوزی معناسنه استاد عنصری بیت عارضش را جامه پوشیده است نیکوئی فر * جامه کانرا برهٔ مشکست وآتش آستو * واظهار هایله براه مرقوم معناسنه درکه یولجی زیب وزینت دیمکدر ل بزانه ع فتح زاء معجمه ونونله بمعنی وزانه وزنده یعنی اسیجی میر خسرو بیت ولایت دارم وکنج وخزانه * سپاهی نیز چون باد بزانه ل بزجامه ع سکون زاء معجمه وفتح جیم ومیمله جامهٔ فاخر ومتاع تفاریق ذی قیمت معناسنه ل بزغسمه ع فتح زا ومیم وسکون غین معجمتین وکسر سین مهمله ایله کنار آبده بتن اوت که ایچنده قوربغه یاتور فیروز الکاتب بیت مختفی کشته نیز در ریشش * چون بزغ در بزغسمه پنهان ل بزغمه ع حذف سین ایله بزغسمهٔ مرقوم معناسنه در کذا فی مجمع الفرس ل بزغه ع سکون زا وفتح غین معجمتین ایله اوزم چبوغنك التنه یره دوشمامك ایچون ایتدکلری چار طاق که عربیده عرش دیرلر ل بزمونه ع سکون زاء معجمه وضم میم وفتح نونله شهور وسال ملکی نك ایکنجی کونی آدیدر ل بزمه ع سکون زاء معجمه وفتح میمله بمعنی کوشهٔ بزمکاه از همای همایون بیت ارم نقشی از بزمهٔ بزم او * قیامت نموداری از رزم او ل بزه ع فتح زاء معجمه واخفاء هایله کناه وخطا معناسنه شیخ عطار بیت خلق خودرا پاکدار از هر مزه تا نیفتی در وبال ودر بزه * شاعر دیمشدر بیت ای خون دوستانت بکردن مکن بزه * کس برنداشته ست بدستی دو خربزه * حکیم سنائی بیت یك کره را خانها پر غیبت ورزد و بزه * یك کره را کنجها بر طاعت واعمال ماند * حکیم فردوسی * مثنوی * زهر کونه چون نظم آراستم * بکفتم

بگفتم درو هرچه خود خواستم * اگرچه دلم بود از ان بامزه * همی کاشتم تخم زرد و بزه * وشخص
مسکین وبی مجال وزبونه دیرلر عربیده دخی معنای مرقومه استعمال اولنور عماد الکاتب الاصفهانی
بیت وعزّ علی ان اصطباری * فیه قد عزه العزام وبزه ﴿ بزیده ﴾ کسر زاء معجمه وسکون یای
تحتانی وفتح دال مهمله ایله بمعنی بادوزیده اثیر الدین اخسیکتی بیت ای نقش مهر برهمه دلها
نشسته * وی باد لطف برهمه تنها بریده ﴿ بزیشه ﴾ کسر زاء وسکون یا و فتح شین معجمتین
ایله نسخهٔ میرزا ابراهیمده آرد کنجد یعنی سمسم اونی مسطوردر ﴿ بسارده ﴾ فتح سین وسکون
راء وفتح دال مهملات ایله زراعت ایچون سورلمش تارلا کتاب السامی فی الاسامیده هی الارض
التی ارسل فیها الماء یعنی اول یره دیرلر که صوصا لنمش اوله کذلک مجمع الفرسده زمینی آب
داده باشد یعنی صوارلمش یر بعض نسخه ده سوریلوب قالمش یرکه عربیده فلحان دیرلر ﴿ بسار ﴾
فتح سین وراء مهملتین ایله تحفة الاحبابده صفه معناسنه در میرنظمی بیت نشسته
باندیمان در بسار * کشیده ماهرویی درکنار ﴿ بستوقه ﴾ سکون سین مهمله وضم
تاء مثناة وفتح قاف ایله اموزده کردنه متصل اولان استخوان ﴿ بسته ﴾ سکون سین مهمله
وفتح تاء مثناة ایله اوج معنایه در اول بستن لفظندن اسم مفعولدر بغلنمش دیمک اولور
ثانی تحفة الاحبابده الوان ابریشم که تخته پاره لرینه صاروب نقشلی نسنه لر ایشلرلر اکثر
بو مقوله منقش قماشلر استرآباد وکرکانده اشلنور ثالث مجمع الفرسده مقامه بغلنمش شعر
معناسنه بو معنا ایله رومده دخی مستعملدر بستهٔ فلان دیرلر مربع دیمکدر ﴿ بسغده ﴾ فتح
سین ودال مهملتین وسکون غین معجمه ایله بر ایش ایچون حاضرلنمش نسنه که اسغده
دخی دیرلر استاد عنصری بیت تن وجان چو هردو قرار آمدند * بیکجای هردو بسغده
شدند * مطلق حاضر وآماده معناسنه استاد فرخی * قطعه * بفرخی وبشاهی وشادی
ایرانشاه * بمهرکانی بنشست بامداد بگاه * بدانکه چون بکند مهرکان بفرخ روز *
بجنگ دشمن وارون کشد بسغده سپاه * خجسته بادت وفرخنده جشن وفرخ باد * بسغده
رفتن وبیرون شدن زخانه براه ﴿ بسکله ﴾ سکون سین مهمله وفتح کاف ولام ایله مجمع
الفرسده چوبی که در پس درکذارند یعنی قپواردنه قودقلری اغاج ﴿ بسله ﴾ سکون
سین مهمله وفتح لام ایله حبوبات قسمندن ماشه مشابه برنوع دانه در بقلهاراسنده بتر
کردستان وکرکان وکرمان طرفلرنده چوغ اولور عدس وبقله ایله بشورلر اکا ملاح
دخی دیرلر عربیده خلر دیرلر ضم خاء وفتح لام مشدده ایله ﴿ بسمه ﴾ سکون سین مهمله وفتح
میم ایله وسمه دید کاری چوید بپراغی که زنان ازوب قاشلرینه سورلر سیاه ایدر ﴿ بسنده ﴾
فتح سین مهمله وسکون نون ایله کافی وتمام معناسنه حکیم فردوسی بیت بسنده کنم زین جهان
مرز خویش * بداند مکر بایه وارز خویش ﴿ بسنه ﴾ سکون سین مهمله وفتح نون ایله
هنوز بنلمش آت که ترکیده کره دیرلر ﴿ بسوته ﴾ ضم سین مهمله وواو معروف وفتح تاء مثناة
ایله زلف معناسنه در کذا فی فرهنک جهانکیری ﴿ بسوده ﴾ ضم سین وواو معروف وفتح
دال مهملتین ایله مجمع الفرسده بمعنی دست زده یعنی ال اورلمش خلاق المعانی بیت یکشب
خیال دست تو بسوده ام بخواب * میلیم از حلاوت آن کریه واردست * ودخی سوراخ

کرده ومالیدن کذا فی تحفة الاحباب ونسخهٔ حسینده بای باء عجمیله واقع اولمشدر لغ بسه
فتح سین مهمله واخفای هایله براوتدر بسلك دخی دیرلر عربیده اکلیل الملك دیرلر کذا فی
اختیارات البدیعی لغ بسچیده ع کسر سین مهمله وجیم فارسی وسکون یائین تحتانیین ایله
بمعنی سازکرده بسفر یعنی سفره حاضر اولنمش نسنه ومهمات سفر معناسنه در شاعر
بیت بسچیده بودم کدآیم دمان * بدنبال تومن بهندوستان لغ بسچنده ع کسر سین
مهمله ویای ثانی یرینه نونله معنای مزبورك فاعلی اولور کذا فی مجمع الفرس لغ بشتره ع
سکون شین معجمه وفتح تاء مثناة وراء مهمله ایله نسخهٔ میرزا ابراهیمده چنکالی باشدکه میخورند
یعنی براکری دکنلی اوتدر ینور ومجمع الفرسده برنوع طعامدرکه اون وسمسم وخرمایله ایدرلر
یسماق اطعمه بیت کر نیر بلا بارد درکوچهٔ ماهچه * ازنان سپری سازم وز بشتره
آماجی * بعض نسخه ده لغ بشنزه ع فتح نون وزاء معجمه ایله واقعدر لغ بشنجه ع سکون
شین وفتح خاء معجمتین ایله فورچه که خنزیر قیلندن ایدوب کتان نرم ایدرلر لغ بشغره ع
سکون شین وفتح غین معجمتین وراء مهمله ایله فرهنك جهانکیریده ساخته وبرداخته
معناسنه مزویدر یعنی دوزلمش میر نظمی بیت بران روز دیکرچو بکذشته بود * همه
چیزها بشغره کشته بود لغ بشمه ع بوزن چشمه خامدرکه سپرم دخی دیرلر کذا فی
شرفنامه لغ بشنیزه ع سکون شین معجمه وکسر نون بعده یای تحتانی ساکنه وفتح زایله
براوتدر دوالرده استعمال اولنور بوی مادران دخی دیرلر عربیده برنجاسب وبرنجاسف
دخی دیرلر لغ بغامه ع فتح غین معجمه ومیمله بمعنی غول بیابانی کذا فی مؤید الفضلا بومعنایه
میرنظمی بیت زشت وبداندام وبدوان طبع خر * با بغامه بوده اش بادیو فر لغ بفتره ع
سکون فا وفتح تاء مثناة وراء مهمله ایله قوش قناددن ایدوب طغان چغردقلری ابوالمعانی
بیت عاشق خیال خام نیفتد بصید یار * آن شاهبا ز حسن نیاید به بفتره لغ بفده ع
سکون فا وفتح دال مهمله ایله دخی بفتره معناسنه در ولد بیت بکیر بفده بدست ای
خیال خام اندیش * دراوج عشوه پرد آن همای ناز وحسن لغ بکاه ع فتح کاف عجمیله وقت
صبح دیمکدر مولانا جامی بیت ببستند پیمان که فردا بکاه * بنزدیك یعقوب کیریم راه *
لغ بکبکه ع ایکی کاف میانده باء موحده ایله بوزن چکچکه شرفنامه ده کشلك روغن
آلوده یعنی یاغ ایله پشمش ترخانه لغ بکره ع فتحتین ایله مقره که ایپ طاقوب بعض نسنه
چکرلر قیودن صو چکمك وسفینه لرده چوق قوللنورلر ابوالمعانی بیت دلم زچاه بدن را
همی کشد کویا * که تار زلف رسن بود ابرویش بکره لغ بکشه ع سکون کاف وفتح شین
معجمه ایله کردن وشکمده ظاهر اولور برنوع جراحتدر عربیده نکفه دیرلر فتحتین ایله کذا فی
مجمع الفرس لغ بکونه ع ضم کاف فارسی وفتح نونله بکونك مرقوم معناسنه کذا فی
فرهنك جهانکیری لغ بکه ع اوج معنایه در اول تشدید کافله بوزن مکه سرور وشادمانی
ثانی کاف فارسی واظهار هایله بکاه لفظندن مخفف اولور وقت صبح معناسنه ثالث
کسر کافله کیمه معناسنه اولور لغ بلابه ع فتح لام وباء موحده ایله بوزن کبابه یعنی زن
فاحشه استاد کسایی بیت کس بسك اندر فکن که کیر کسایی * نیز نکاید کس زنان بلابه

* شمس فخری بیت کرفلك بغض علم زاد چه شد * از بلا به چه زاد غیر خشوك ﯓ بلاده ﺞ
فتح لام و دال مهمله ایله بوزن کباده بیهوده و بی عقل و حرامزاده و بدکار و نابکار معناسنه شمس
فخری * قطعه زهی از صیت انعام تو دائم * صدا در طارم اعلا فتاده * چنان ایمن شد
از عدلت که بر داشت * زمانه فتنهٔ دزد و بلاده * شرفنامه ده بمعنی اهل فساد
و هرزه کاری معناسنه مرویدر و مجمع الفرسده بمعنی نحس و بدفعال استاد رودکی بیت
هر آن کریم که فرزند او بلاده بود * شکفت باشد اگر از کناه ساده بود * جمیع روایتلرك
معنالری بر برینه قریبدر ﯓ بلانه ﺞ فتح لام و نونله بمعنی کار ناتمام میر نظمی بیت هر آن
کاری که غیر عشق باشد * بلانه بوده است کر مشق باشد ﯓ بلایه ﺞ فتح لام
و یای تحتانیله فرهنك جهانکیریده بمعنی بد و تباهه عموما خواجه عمید لویکی بیت دامن
وقت پاك به زین فرق بلایه فن * پیشکه این ند از سد در سفرت که ما سلاك *
وزن فاحشه یه دیرلر خصوصا فخر کورکانی بیت بیارید این پلید بدکنش را * بلایه
کنده پیرید منش را * وله بیت هزاران جفت به از ویس یابی * چرا دل زان بلایه *
و بمعنی بدافعال شیخ عطار بیت زبان بکشاد هرمز کای بلایه * ندانم چون تو جادو هیچ دایه
ﯓ بلبکه ﺞ سکون لام و فتح باء موحده و کاف ایله تره یاغنه دیرلر که مسکه دخی دیرلر
ﯓ بلغنه ﺞ سکون لام و نون و فتح غین معجمه ایله بمعنی رزمه یعنی بستهٔ قماش و متاع
تنکی حکیم سوزنی بیت راه باید برید و رنج کشید * کیسه باید کشاد و بلغنه * مؤید
الفضلاده بمعنی هر چیزی که بسته باشد مسطوردر ﯓ بلغونه ﺞ سکون لام و ضم غین معجمه
و فتح نونله یعنی اندیشه ﯓ بلکه ﺞ جایز که معناسنه ترکیده دخی مستعملدر کمال خجندی
بیت کفتیم جوابی نه کم از کفتهٔ سعدی * بلکه این دو غزل خوبتر از یکدکر افتاد ﯓ بلمه ﺞ
سکون لام و فتح میمله قبا صقل که بلمه ریش دیرلر حضرت مولانا قدس سره بیت کوسهٔ را
کر بکیرد بلمه ریش در بزد * هندوی ترکی بیاموزد ملك توغاج را * رکن الدین بکرانی
بیت که نه ابله بود چه خواهد بود * بلمه ریش و دراز و رستایی * دراز طویل القامه در
و یا لکز ریش سز بلمه دخی دیرلر حضرت مولانا قدس سره بیت آنچه کوسه داند از خاك
کسان * بلمه از خاك خورش کی داند آن ﯓ بلواژه ﺞ سکون لام و فتح واو و زاء فارسیله
شیشه معناسنه و مشکلاتده یجوز بالراء المهمله مسطوردر ﯓ بلوایه ﺞ سکون لام و فتح
واو و یای تحتانیله قرلغج که بالوایه و پرستو و برستوك دخی دیرلر ﯓ بندرکاه ﺞ بندر
بازرکان اسلدوکی یر و کاه محل معناسنه در یعنی تجار یوك بغلیوب آچدقلری موضع
و دخی بازرکان کمیسی یناشدوغی اسکله و لیمان اولان مکان معناسنه ده استعمال اولنور
میر نظمی بیت همی بردم متاع عیش و دم را * به بندرکاه اقلیم عدم را ﯓ بندکاه ﺞ
مفاصل اعضا معناسنه در ﯓ بندنایژه ﺞ زاء فارسیله حبوبات صاپی قریلوب صمان
اولدقده اول دوکلره دیرلر که ترکیده کسمك دیرلر ﯓ بندنه و بندینه ﺞ کلاهما بسکون
النون و کسر الدال المهملتین دوکمه درکه قفتانه دیکیلور و دوکمه یرینه دیکیلن باغ ترکیده دخی
تنه دیرلر ﯓ بنده ﺞ مطلق قول در اما ارکك اولمق اوزره حقیقتا قیمتله اشترا اولنمش اولسون

ومجازا رضا ایله قوللق ایتمش اولسون وکفاردن سبی اولنمش اولسون اسم عامدر حکیم فردوسی بیت سپاه اندر ایران پراکنده شد * زن ومرد وکورك همه بنده شد بندینه سکون نون ویای تحتانی وکسردال مهمله وفتح میمله بندینهٔ مرقوم معنا سنه در کذا فی مجمع الفرس بنفشه کرده بمعنی کبود کرده کذا فی المحمودی کوك رنك ایتمکدن کنایه در بنفشه معروف چیچکدر معربی بنفسج در استعاره طریقیله نوخط دلبرك خطنه دیرلر محمد قلی سلیم بیت لبت کرفته بتنك شکرهزارکرفت * خطت نهاده بخط بنفشه زار انکشت بنکاله سکون نون وفتح کاف ولام ایله هندوستانده بر معظم شهر اسمیدر قدیمی پادشاهلرینك تختکاهی ایمش بنگاه سنکون نون وفتح کاف فارسیله ترکمان طائفه سنك کیچه دن دریم اوی دیدکاریدر بعده کثرت استعمال ایله وزرا واکابر چادرلرینه علم اولدی بار وبنگاه وخیمه وخرگاه دیرلر بنگره سکون نون وفتح کاف فارسی وراء مهمله ایله اول ازکیلی ذکردرکه عورات بشکده اویومق ایچون اوقورلرنانو دخی دیرلر حکیم ناصرخسرو بیت توخفته خوش ای پسر وچرخ روز وشب * هموار میکنند ببالینت بنگره بنلیقه سکون نون ویای تحتانی وکسرلام وفتح قافله قفتان وپیراهن قولتغنه قونیلان پاره که خشتك وسوزه دخی دیرلر بنور فتح نون وراء مهمله وسکون واو ایله اساس دیوار وبنا تملی معناسنه بدیع سیفی بیت توصدر آن سرا زیبی که باشد * زفضلش سقف وازدانش بنور بنوه ضم نون وواو معروف واظهار ها ایله نسخهٔ میرزا ابراهیمده خرمن معناسنه درکه خرمن بکچیسنه بنوان دیرلر میرنظمی بیت غمت بودی سبب دلبستکی را زدی آتش بتوه هستیم را بهار بشکنه برنوا اسمیدر منوجهری * قطعه * مطربان ساعت بساعت بر نیاید زیروبم * کاه سروستان زند اکنون کاهی اشکنه * کاه زیر قیصران وکاه تخت اردشیر * کاه نوروز بزرك وکه بهار بشکنه * هر مصراعده ایکی نوا ذکر اولنمشدر بهرامه سکون ها وفتح راء مهمله ومیمله شرفنامه ده ابریشم معناسنه در بو معنایه شاعر بیت کفن حله شد کرم بهرامه را * که ابریشم ازجان کند جامه را * فرهنك جهانکیریده بید مشك معناسنه درکه کاوزکه کاله موش دخی دیرلر معربی بهرامج در بهرمه بوزن مقرمه نسخهٔ میرزا ابراهیمده بمعنی مسته ورودکردان یعنی ارباب صنعت وتجار آلتلرندن متقب دیدکاری سوری دموردر بهره بوزن جهره نصیب وحصه معناسنه روزی دیدکاری معنادن عبارتدر کرچه معنای تقدیرده مشارکدرلکن روزی کبی رزقه اختصاصی یوقدر غیر یده استعمال اولنور اجرت کبی وعربیده کی خط معناسنی افاده ایدر بو بیتدن فهم اولنور شاعر بیت آنکه خط آفریدور وزی بخت * بافضلیت همیده بابخت وحصه معناسنه حکیم شفائی * رباعی * قلیون زلب توبهره ورمیکردد * نی دردهنت چو نیشکر میکردد * دردو ورخت مثال تنباکو نیست * ابریست که دردور قمر میکردد * ویوك تنکنه دینلدوکی مسطوردر بهله سکون ها وفتح لام ایله الدوان که یرتجی قوشی اله آلدقده یرتماموق ایچون کیرلر عربیده قفاز دیرلر شمس فخری * رباعی * ای برفرس سعادت ازقدر سوار * شاهی تو وشاهین بوداز بهرشکار * زان بهله کشند پادشاهان بردست * تادست

تادست لطيفشان نكيرد آزار ﴿ بهمنجنه ﴾ سكون ها و نون اول وفتح ميم وجيم ونون ثانى
ايله بهمن ماهك ايكنجى كونى آديدر ملوك فارس اول كونى مبارك ومعظم طوتارلر نتكم منوجهرى
بيت رسم بهمن كيرواز سر تازه كون بهمنجنه * اى درخت ملك بارت عزو بيدارى سنه
حكيم انورى * قطعه * بعد ما كر سر عشرت همه روز افكندى * سخن رفتن ونارفتن من
در افواه * اندر آمد زدر حجره من صبحدمى * روز بهمنجنه يعنى دويم بهمنماه * ودخى برنوع
طعامدر بهمنين ايله ايدرلر ﴿ بهمنجه ﴾ حذف نون ايله صحاحين ده بهمنجنه مرقوم معناسنه
مرويدر ﴿ بهنانه ﴾ سكون ها وفتح نونين ايله ايكى معنايه در اول كليچه نان سفيد
وثانى ميمون كه كبى دخى ديرلر شمس فخرى بو ايكى معنايه ترتيب اوزره * قطعه * هست
بر خوان سائلان درش * قليه و خوب آش و بهنانه * دشمنش كرچه آدمى شكلست *
هست كمتر بسى ز بهنانه ﴿ بهه ﴾ فتح ها ايله اشارت بعيددر مثلا براق نسنه اغلامن
مرادايتدكده ايرادايدرلر ﴿ بيغاره ﴾ سكون ياى تحتانى وفتح غين معجمه وراء مهمله ايله
سرزنش وطعنه معناسنه حكيم انورى * قطعه * چو مرغ خدمت آن باركاه ديد مرا *
كه صحن و سقفش بيغاره زمين وسماست * بدست حادثه بندى نهاد برپايم * كه همچو
حادثه كاهى نهان وكه پيداست * مولانا هاتفى بيت ز بيغاره بايد بننك آوريش * ستيزه
كنان سوى جنك آوريش ﴿ بيك راه ﴾ دفعة يعنى براوغوردن ميرنظمى بيت درين
ديار زحسرت مرا نماند قرار * بجان ودل كه بيك راه ميروم ترا ﴿ مع اليا التحتانى ﴾
﴿ باباسيخى ﴾ برنوع خربزه در يعنى قاون غايت لطيفدر كذا فى شرفنامه ﴿ باد افراهى ﴾
مكافات بد يعنى انتقام استاد دقيقى بيت بجاى هر بهى پاداش نيكى * بجاى هر بدى
باد افراهى ﴿ بادام كوهى ﴾ بحرك مرقوم معناسنه كذا فى شرفنامه ﴿ بادخانى ﴾ سكون
دال وفتح خاء معجمه ايله برچشمه آديدر دامغان قريه لرندن هوانام برقريه ده واقعدر روايت
اولنوركه برحايض عورت حيض بزلرينى اول چشمه يه براقسه بامر الله تعالى برمرتبه باران
وشديد روزكار اولوركه سيللر آت وآدمى قاپوب آلور نتكم شيخ آذرى عجايب الدنيانام
كتابنده ديمشدر * مثنوى * شهر قومش كه دامغان دانند * قريه هست كش هوا خوانند
هست مشهور از ان مزار مقام * چشمه آب بادخانى نام * ار زنى حائض از كوى پليد *
اندران افكند كسى كه رسيد * از حوالى آن برآيد باد * بركند بادخاك آن بنياد *
﴿ بادسرى ﴾ سكون دال وفتح سين وكسر راء مهملات ايله كبر وعجب معناسنه امير
خسرو بيت آنكه در و بادسرى راه كرد * هم زبريدن سرش آكاه كرد ﴿ باد عيسى ﴾ يعنى
معجزه حضرت عيسى على نبينا وعليه الصلوة والسلام ﴿ بادكنجى ﴾ سكون دال وضم كاف ايله
قولنج ديدكلرى علت كه مشكلاتده هى الريح التى يكون منها الحدب روايت اولنمشدر شاعر
بيت به پشت تراهست چون بادكنجى * بجا ساز كارت بود از شكنجى ﴿ باراني ﴾ يغمورلق
ودلبند بوركى يغمور محلنده كيلدوكى اجلدن بارانى تسميه اولنمشدر حكيم انورى بيت
تاچه ابريست كان شان كه چو باران بارد * آسمان برسر خورشيد كشد بارانى ﴿ باركى ﴾
فتح راء مهمله ايله آت معناسنه در مولانا جامى بيت چون باركى از حرم برون راند *

مادی مجدی کری فسون خواند * بعضیلر یوکرك آته دیمشلر حکیم فردوسی بیت برفت
اهرمن را بافسون ببست * چو برنیزر و بارکی برنشست * شمس فخری اسب خوش
اندام معنا سنه دیوب نظم ایتمش * قطعه * رانده بر روی سپهر تند خو * شهسوار کین
خسرو بارکی * دل نهاده بر عنان روزکار * دشمن درکاه او یکبارکی بارنبوی فتح
راء مهمله وسکون نون وضم باء موحده ایله بر نوع خوشبوی ریحاندر کذا فی مجمع الفرس
بارندکی باریدن لفظندن اسم مصدردر یاغش و هرنه که جو سماده هوادن نازل اوله
ژاله وقار کبی میر نظمی بیت نرفت ازجای چون بارندکی دید * نشست دامن رفتاز برچید
باری کسر راء مهمله ایله التی معنایه در اول جناب حضرت حق جل ذکره وعز اسمه
علی درکه باری تعالی دینلور بزرکی و رفعت وعظمت معنا سندندر آخرنده کی یا وحدت
معنا سنه بارخدا دیمك بوندندر ثانی مقام تمنی ومحل ترجیده باری همچنین باشد دیرلر خواجه
سلمانك بو مشهور بیتندن مفهومدر بیت دل اکر بارکشد بارنکاری باری * سر اکر کشته
شود بر سرکاری باری * اصل بیت ورکسی یار کزینه چو تو یاری باری * ثالث برج حصار که بارو
دخی دیرلر رابع بمعنی تعلیل و بمعنی اولی بودن * مصرع * باری آن بت بپرستید که جانی دارد
خامس بردفعه معنا سنه که آخرنده کی یا یای وحدت اولور سادس هند وستانده بر قصبه اسمیدر
نجه پاره کویلر توابعی واردر استاد فرخی بیت آن شاه عدو بند که بکرفت و بیفکند * کرکی
ودرم شیری اندر ره باری * حاصل کلام آخرنده کی حرف یا مصدریه و وصفیه و وحدت
معنالریله ذکری مرور ایدن بار مرقومك اون طقوز معنالریله مترادف اولور بازك ترکی
فتح زاء معجمه وسکون کافله دلوجه طوغاندر کاهی ترکی ترك ایدوب یالکز بازکی دیرلر
میر نظمی بیت عدو کرترا قصد زبرین کند * بجا بازکی کار شاهین کند بازی کسر
زاء معجمه ایله ایکی معنایه در اول اویون ولعب معنا سنه ابو المعانی بیت طفلی چوکند
بجان عاشق بازی * بایدکه کند عاشق او سر بازی * بعض نسخه ده جا نباز معنا سنه ده
مرویدر باشکوزنکی بمعنی باز کونکی یعنی مقلوب ومعکوس اولمق متجانس فارسیدر
کذا فی شرفنامه باقلی کسر قافله حبوباتدن بر نوعدر چیچکلری چشم احوله صفت
ایدرلر بیت نرکس شوخ وکل باقلی امروز بباغ * چون دو چشمند یکی اشهل و دیکر احول
بالادوی فتح لام ودال مهمله وکسر واو ایله شاطرلرك لنك اوردوغنه دیرلر تکم شاطر
جلال خقنه محتشم کاشی دیمشدر بیت چون شود ازکرمی بالادوی غرق عرق *
پای درکل ماند ازهمراهیش پیك خیال بالانی کسر نونله باشك اورته یری فرق
سر معنا سنه بالای بوزن تاپای بمعنی اسب جنیب یعنی یدك آت کذا فی تحفة الاحباب
والصحاح بو معنایه حکیم فردوسی بیت فرود آمد ازکوه و بالای خواست * همان جامه
خسروآرای خواست بالودکی ضم لام و واو معروف وکسر دال مهمله وکافله سوزك که
بالودن سوزمك معنا سنه مصدردر ابو المعانی بیت فصل بهار وکلشن باران چو بوده
صاف * در باده وغل وغش نه بپالودکی چه کار بامی کسر میمله شهر بلخك لقب
قدیمیدر حکیم فردوسی بیت چو از بلخ بامی بجیحون کشید * سپاهی که هرکز چنان

چنان کس ندید لغ باورجی ع فتح واو وسکون راء مهمله وکسر جیمله خوار زم لغتنده
چاشنه‌کیر کذا فی مجمع الفرس لغ باوستی ع ضم واو وسکون سین مهمله وکسر نون ایله
اول عورته دیرلرکه زوجینك بر عورتی دخی اوله ترکیده قومه دیدکلریدر مشکلاتده التی
لزوجها امرأة اخری یازمشدر لغ باوی ع کسر واو ایله بمعنی باشی اولاسن دیمك اولور
کذا فی المشکلات لغ بایستی ع کسر یای تحتانی وتاء مثناة وسکون سین مهمله ایله کرك
معناسنه بایستن دن اسم مصدر اولور خواجه حافظ بیت اکر سرای جهانرا سزا جزایی
نیست * اساس اوبه ازین استوار بایستی لغ ببای ع فتح باء موحده ایله بمعنی بمان یعنی
قال عربیده قف معناسنه ودخی ضد بدر کذا فی شرفنامه لغ بتکچی ع فتح تاء مثناة
وسکون کاف وکسر جیم فارسیله بمعنی نویسنده یا زیجی دیمکدر لغ بحلی ع کسر حاء مهمله
ولامله حلال لك معناسنه در مولانا جامی بیت بحلی خواست از ستم زدکان * شادمان ساخت
جان غم زدکان لغ بخسی ع سکون خاء معجمه وکسر سین مهمله ایله اوج معنایه کاور اول
پژمرده وبی آب حاصل اولمش نباتات حکیم ناصر خسرو بیت توکشتمند جهانی ز داس
مرك بترس * کنونکه زرد شدستی چوکندم بخسی * ثانی بمعنی کد اخته اریمش معناسنه
وله بیت اکر زری نکند کار بر تو آتش نیز * وکرمسی بفنا تا ابد همی بخسی * ثالث ایکی
بر مقله بر آدمك دریسنی طوتوب قصمق ترکیده چمدك دیرلر استاد لطیفی بیت چند بخسی
تنش توای کدنه * نیست چوب اوکه میزنی شکنه لغ بخشای ع بخشیدن لفظندن
صیغهٔ امردر مولانا جامی بیت برسستی وپیریم بخشای * بر عجز وفقیریم بخشای *
واسم مصدر دخی استعمال اولنور لغ بخودی ع ضم خاء معجمه وواو معروفله باشقه
باشنه دیمکدر میر نظمی بیت جست همین تند دل وپر غضب * رفت بصحرا بخودی
نیمشب لغ بخیازی ع سکون خا وفتح یای تحتانی وکسر زاء معجمتین ایله یکی جامه کیلدکده
نشاکرده ویر یلان شربت بها واسکی جامه یی بر فقیره ویرمك لغ بدخشی ع مراد لعل
دیمکدر کذا فی شرفنامه لغ بدر آی ع فتح دال وسکون راء مهملتین ایله لفظ مرکبدر طشره
کل معناسنه مولانا جامی بیت یکدم از پردهٔ غفلت بدر آی * باشد این راز شود پرده کشای
سکون دال وفتح راء مهملتین ایله یرامز فکرلو وسقط تدبیرلو اولور لغ بدری ع سکون دال وکسر
راء مهملتین ایله اول چار کوشه بز درکه ایچنه زر وسیم قویوب صره نامیله برکمسنه یه ویررلر
ویاخود کوندررلر هندیلر پوری دیرلر حکیم سنایی بیت جبهٔ خواهم ودراعه نخواهم زر وسیم *
زانکه بهتر بود این هردو ز پانصد بدری لغ بدی ع کمالك که ضد نیکی در میر نظمی بیت بدی
را بدی کردنی امر بود * بدی را نکو کردن از خیر بود * ودخی مختصر بادی درکه دعای خیر
اولور مثلا برخوردار بادی دیمکده برخوردار بدی دیرلر لغ براتی ع فتح راء مهمله وکسر تاء مثناة
ایله ایکی معنایه در اول جامه وغیری کهنه نسنه لر وفرسوده اولمش اشیا وجه برات ایچون
یعنی تصدق اولنور اول مناسبتله براتی دیرلر میر خسرو بیت براتی پوش اندام توسیم است
برادر زادهٔ زلفت نسیم است * شرف شفروه بیت ز نو تازه کن خلعت حسن هر دم
بپوش آنکه براتی بشمع خور انداز * ثانی اول جماعته دیرلرکه دامادی عروس خانه سنه

ایلدرلر ل برای ع عربیده لام جاره ولاجل معناسنه درکه ترکیده ایچون دیرلر شیخ سعدی کلستاننده * شاهان برای پاس رعیت اند رعیت نه از بهر طاعت پادشاه * چغتای لسانده بو معنایه آنین دیرلر انوکیچون دیمك اولور اسکندرنامه ده کشمیر شاهی ملو شاهك اوغلی اناسی فیروز حقنده اسکندره دیدی بیت آنین بو جهتدین خطا ایلادی * که شه بویرو غیدین ابا ایلادی * وآنین ده لغة مشترکه در بر معناسیده اپشته دیمکدر ثانی معناسی هیبت و وقار در ابو المثل بیت رای ملك خویش کن شاها که نیست * ملك را بی تو نکویی و برای ل برتنی ع سکون راء مهمله وفتح تاء مثناة وکسر نونله تبختر وتفاخر وتعاظم ایله صالنمق کذا فی مجمع الفرس ل برجوشیدکی ع قورد اشنی دیدکاری علتکه سببی هیجان دم اولوب وجودده قبزدوغی مناسبتله تسمیه اولنمشدر کذا فی بعض النسخ ل برخنجی ع سکون راء مهمله وفا وفتح خاء معجمه ایله بمعنی ستیزه کاری کذا فی مؤید الفضلا غوغا وهرنه اولورسه مجادله ایدیجی کذا فی مجمع الفرس ل برخی ع سکون راء مهمله وکسر خاء معجمه ایله فدا معناسنه تشدید ایله ده مرویدر خواجوی کرمانی بیت بجان توای جان من زان تو * دل وجان من برخی جان تو * شیخ سعدی بیت جان برخی روی یار کردم * کفتم مکرش وفاست چون نیست سپاهانی بیت نامه باری همی نویس که جان * برخی آن خط وعبارت تو * وله در بوستان بیت همیرفتی ودیدها در پیش * دل دوستان کرده جان برخیش * تشدید ایله کمال اسمعیل بیت برخی آن دوعارض وآن زلف عنبرین * جان من ارچه نیست بدین حال نازنین * شارح بوستان سروری وشمعی برخی لفظندن برعلی معناسنه وخی عرق معناسنه صانوب فدا معناسنه اوغرامامشلردر بر معناسیده برز درکه برخی ازشب کذشت کیجه دن برز کچدی دیمکدر ل بردقی ع سکون را وفتح دال مهملتین وکسر قاف ایله بردعی دیمکدر ایکی معنایه کلور اول بردع تکلتید ریای نسبتله تکلتیجی اولور ثانی ولایت بردعه منسوب اولان خلق ل بردی ع سکون را وکسر دال مهملتین ایله اوج معنایه کلور اول فرهنك جهانکیریده برنوع لطیف خرما درکه شتك واشکنك دخی دیرلر ثانی ظروف سنکین یعنی طاشدن تراش اولنمش قابلر ثالث مجمع الفرسده تمسخر معناسنه در بیت بردی که کند تزیبك اورا * کور اشده مسخره بشیطان ل برزکری وبرزیکری ع کلاهما بسکون الراء المهمله وکسر الزاء المعجمه وفتح الکاف الفارسی زراعت وحراثت ایتمك اکنجیلك معناسنه در ل برزی ع اکنجی که کشاورز دخی دینلور کذا فی مشکلات ل برسی ع سکون را وکسر سین مهملتین ایله بمعنی بیزار وبمعنی بزدن کذا فی مشکلات ل برکری ع سکون راء مهمله وکسر کافله برکیری لفظندن اختصار اولنمشدر ل برکی ع فتح راء مهمله وکسر کاف فارسیله کلاه درازکه درویشان کیرلر عربیده برنس دیرلر کذا فی کتاب السامی فی الاسامی بو معنایه شیخ سعدی بیت حاجت بکلاه برکی داشتنت نیست * درویش صفت باش وکلاه تتری دار ل برومندی ع ضم راء مهمله وواو معروف وفتح میم وسکون نونله بمعنی برخوردار بیوملك وکامل اولمق معناسنه در ل بری ع کسر راء مهمله مخففه ایله ذکری مرو وایلدن بر ایله مترادف استعمال اولنوب برابری دیرلر براکبی بودخی قیمه ونهادات ایله آتیه کوفته سی کبی

کبی ایدوب یوغورت ایله بشورورلر نهایت ایریسنه برا وخرده سنه بری دیرلر هندوستانه مخصوص طعامدر عرفی شیرازی هندوارمغله شعرنده دیمشدر بیت کرمه براشو دوستان شو دبری * درخوان نعمتت نتواند برابری * وبراوت اسمیدر خیرولك دخی دیرلر عربیده تخفیفله برنسنه منفصل وفارغ ودور اولمق معنالرینه وتشدیدایله اهل صحراو بادیه دیمکدر بره منسوب ك برزنی ع فتح زاء فارسی وسکون راء مهمله وکسر نونله تجمل ووقار وحشمت ایله دیمکدر حکیم فردوسی * مصرع * برزنی نکهدار آن مرز وبوم * ك برندی ع فتح زاء فارسی وسکون نون وکسر دال مهمله ایله بمعنی تنکئ معیشت وبیچارکی یعنی فقر وعاجزلولق اکرچه حرکتی اشعار اولنمامش لکن باء مفتوحه جمله دن انسب اولغله بو محله تحریر اولندی اصحاب وقوف نظرنده خلافی ظهور ایدر ایسه اعتراضدن عفو رجا اولنور ك بسکوی ع سکون سین مهمله وضم کاف فارسیله بمعنی پرکوی وبسیار کفتار ابو المعانی بیت هرکز نرود بکوش کل فریادت * ای بلبل بسکوی بکی ناله وزارت ك بسی ع پسا لفظنك اماله سیدر هر معناسنه بمعنی بسیار حکیم فردوسی بیت چه تا خوش بود دوستی با کسی * که مایه ندارد ز دانش بسی * ودخی پنجه معناسنه شاعر بیت برانچه میکند ددل منه که دجله بسی * پس از خلیفه بخواهد کذشت در بغداد ك بشکاری ع سکون شین معجمه وفتح کافله بمعنی کشت وکار شیخ آزری بیت چون شود وقت کشت بشکاری * آب آن چشمه میشود جاری ك بشلی ع کسر شین معجمه ولامله بمعنی بچه بی ودراآویزی یعنی برنسنه یه چرایوب آصلمق شاه ناصر خسرو بیت هیچ نیابی فراز وپند وقران * برغزل دی بطبع در بشلی ك بطمی ع برنوع شراب ظرفیدر سائلی دیمشدر بیت سائلی خسته دل بی بطمی شد کباب * وه که کبابم چه سود ساختن اکنون ز بط ك بفتری ع سکون فا وفتح تا وکسر راء مهمله ایله جلاه آلتلرندن اول نسنه درکه ایلکی اکا چکیروب طوقود قچه آنکله اوروب صیق ایدرلر ابریشم کارلر نیره وکفتری وافراز دخی دیرلر عربیده دفه وترکیده طراق دیرلر خسروانی بیت کارکاه نطق را طبعش چو نساجی کند * لفظ زیبد تاروپو معنی بود کلکش بفتری ك بکرایی وبکروی ع کلاهما بسکون الکاف وفتح الراء المهمله برنوع میوه درنارنج ایله لیمون اراسنده لکن نارنجدن کوچك وطتلودر شبانکارده چوق اولور حکیم فردوسی بیت بخانه درون بود تا بکروی * نهاده برش نار وسیب وبهی ك بلبلانی ع سکون لام اول وفتح ثانی وباء موحده وکسر نونله ترکانه مخصوص بر طعامدر کذا فی شرفنامه ومحو دیده بومثل مشهوردر که حلوای بابلانی تا نخوری ندانی مسطوردر ك بندباکوری ع براوتدرنیتوجه دیرلر ك بندی ع کافر النده اسیر اولان مسلمانه دیرلر ابو المعانی بیت بجفاها که کشیدم از رقیبان * چنان بندی که شد در دست کافر ك بهرکی ع سکون ها وفتح راء مهمله ایله غنا وتمول معناسنه ودخی غنی ومتمول معناسنه ك بهری ع برمقدار وحصه دیمکدر ك بهی ع کسر هایله بمعنی روشن حکیم شیرازی بیت با ذکر دانید مایه که کهی شد ز استفراغ او معنی بهی ك باب الباء المکسورة مع الالف * بیرون سرا ع اول التون وکشنه دیرلر کذضر بخانه دن غیری پرده سکه لنمش اوله یعنی قلب سکه بیرون سرا دخی دیرلر

زبان هندیده غیر صال دیرلر کسر غین ایله حکیم نزاری قهستانی * قطعه * بروشنایی نتوان
شناخت قلب از نقد * اکرچه نقد روان مرار وایی نی * محك شاهد حالست عاقلان رانند
که سکه درم من برون سرایی نی * وله بیت افسانهٔ موعظت سرایان * نقدیست ولی
برون سرایی ق بریان محلا م ضم میم وفتح حاء مهمله ایله شرفنامه ده اول بریانه دیرلرکه
محل تناولنده تره وتورب وسبزه موجود اولوب معا تناول اولنه ق بکیاسا م سکون کاف
وفتح یای تحتانی و سین مهمله ایله تنبلیت یعنی کوچك یوك که اوزرینه بنلمك قابل اوله وقیل
بالباء الفارسی کذا فی المحمودی ق بنا م عربیدر لکن فارسیده استعمالی شایعدر حقیقتا
عمارت معناسنه در ابوطالب کلیم بیت زهوش اوست که پهلو نمیزند به سپهر * که بر سرش
به فتد کنبدی که کهنه بناست * ومجازا بنا برین دیرلر بناء علی ذلك معناسنه ق بیا م کل
معناسنه صیغهٔ امر دراصلی آیدر حرف با ادخال اولنوب یای اولدی قلب مکان اولنوب
بیا اولدی خواجه حافظ بیت بیا که قصر امل سخت سست بنیادست * بیار باده که
بنیاد عمر بر بادست ق بیدلا م سکون یای تحتانی وفتح دال مهمله ایله بمعنی هدیان حکیم نزاری
قهستانی بیت سخن جای دکر بردم ازان سری بیفتادم * نشاید بیدلا کفتن بیا تابکذرم
زینها ق بیرون سرا م برون سرای مرقوم معناسنه که دغل سکه دیمکدر کذا فی فرهنك
جهانکیری حکیم نزاری قهستانی * قطعه * نپرسیدی نه پیغامی فرستادی درین مدت
تو بکذشت ایامی که دردم رار وا بودی * باول سینه با من همچو سیم صاف نمودی * باخر
امتحان کردم ز بیرون سرا بودی ق بیسر و پا م رند لاابالی وکدای پریشان حالی
خواجه سلمان بیت شاها فلك سای سر وپاست برآورده * یکبارکی احوال مرا بیسر و پا
کرده ق بینا م کوریجی در چشم بینا کور کوزدیمکدر مولانا صائب بیت یارب از عرفان
مرا پیمانهٔ سرشار ده * چشم بینا جان آکاه ودل بیدار ده * بین لفظی که صیغهٔ امردر کاه
اسم فاعل اولور الف داخل اولدقده بونده اولان الف فارسیده وصف جبلی ایله توصیفك
اداتی در توانا وشنوا وکویاده کی الف کبیدر مقابلی نابینا در فرهنك جهانکیریده بینایی دیرلر
چشم مراد ایدرلر شاه ناصر خسرو بیت بر معصیت کاشته روز و شب مدام * جان ودل
ودوکوش ودو بینایی تمام * وکتاب زنده بینانی بمعنی ماه که عربیده شهر دیرلر ق مع الباء
بتلاب م سکون تاء مثناة وفتح لام ایله خرما چیچکی نك غلافی که کوزه م دخی دینلور ودخی
برنجاسب معناسنه که بوی مادران دخی دیرلر ق برنجاسب م کسر را و سکون نون وفتح
جیم و سین مهملتین ایله غایت آجی بر سبزه اوتدر بلنجاسب وبرنجاسف وبلنجاسف دخی دیرلر
ق بشتاب م شتابیدن لفظندن صیغهٔ امردر عجله ایله معناسنه میر نظمی هروی بیت
چو در بزم ما یار شد بی حجاب * باوردن باده رابشتاب ق بلنجاسب م کسر لام وسکون
نون ایله برنجاسب مرقوم معناسنه در برنجاسب دخی دیرلر ق بی آب م بی رونق وبی لطافت
میر نظمی بیت همین از خمارم مکر شد کباب * شود بزم بی باده بی آب وتاب ق بی تاب م
بی طاقت وبی قوت وبی فروغ ابو المعانی بیت از قد موزون تو شد سرو بی تاب از حجاب
پیش رخسارت شود خورشید بی تاب از حجاب * وبی مجال ویورغون معناسنه عربیده فاتر

فاترد یرلر وچغتای لسانندہ یوزلشمہ آرماغ وآرماق دیرلر خمسۂ میرعلیشیردن لیلی ومجنوندہ
مجنون لیلی نك قبیلہ سی کوجدیکی یردہ کوردیکی آرق آت وصفندہ دیر بیت ایلینی ئیری
زخمیندین آریب * اعضاسی خراشیدین قیز اریب * یعنی دریسنی کوترمکدن یوریلوب
واعضاسی قاشنمقدن قیزاروب دیمکدر ﴿بیوراسب﴾ سکون یای تحتانی ورا وسین
مهملتین وفتح واو وهمزہ ایلہ نام ضحاك ماریدر وجہ تسمیہ سی بیوراون بیك عدد دراسب
معلوم اون بیك آتہ مالك دیمك اولور خاقانینك استادی فلکی شروانی . بیت زمانہ
مملکت جم بہ بیوراسب نداری * اکر بجرعہ رسیدی زجام دولت برخم * وحکیم خاقانی
کتف محمد از درمهر نبوتست * آن کتف بیوراسب بود جای اژدها ﴿بیجادہ لب﴾ دوداق
اوزرندہ اولان صاری وقرمزی رنك کذا فی فرهنك محمودی ﴿مع التاء﴾ * بدست فتح دال
وسکون سین مهملتین ایلہ بعض نسخہ دہ کسر دال ایلہ دہ منقولدر قارش معناسنہ کہ
عربیدہ شبر دیرلر کسر ثین ایلہ منوچهری در صفت اسب بیت بر تراز آختہ پویہ کند
چون عنکبوت * بر بدستی جای بر جولان کند چون با بزن * حکیم سوزنی بیت
نبود از تصرف تو برون * یك بدست از زمین نہ فلك * شیخ سعدی . بیت بدستی
راکہ دو مشتی نکنجد * چو انکشتی فرو بردہ بجاتم ﴿برنجاسف﴾ فتح را وجیم وسین مهملتین
وسکون نون ایلہ برنجاسف مرقوم معناسنہ بر اوتدر صاری چیچکی اولور بوی مادران
دخی دیرلر بعض معاجات ترکیبنہ جزو ایدرلر لسان یونانیدہ ارطمیسا دیرلر ﴿بست﴾
سکون سین مهملہ ایلہ یکرمی عدد معناسنہ اولان بیست لفظندن اختصار اولنمشدر
﴿بنشاخت﴾ کسر نون وفتح شین وسکون خاء معجمتین ایلہ بمعنی نصب کرد نشاندن
لفظندن فعل ماضی در حکیم فردوسی بیت باکرام شاهانہ بنواختش * برخویش بر تخت
بنشاختش ﴿بنشاست﴾ کسر نون وفتح شین معجمہ وسکون سین مهملہ ایلہ بمعنی بنشست
یعنی جلوس کرد استاد منوچهری . بیت فاختہ کان همہ بنشاستند * نای زنان بر سر شاخ
چنار ﴿بهشت﴾ کسر ها وسکون شین معجمہ ایلہ بمعنی بنهاد یعنی قودی خواجہ حافظ
بیت در عیش نقد کوش کہ چون آبخور نماند * آدم بهشت روضۂ دار السلام را
﴿بیخشت﴾ سکون یای تحتانی وشین وکسر خاء معجمتین ایلہ نسخۂ حسین وفایی دہ
اغاج وغیری کوکیلہ قوپمش وقوپدی دیمکدر شمس فخری . بیت چنان بنیاد ظلم از کشور
خویش * بفرمان الهی کرد بیخشت ﴿بیدخت﴾ سکون یای تحتانی وخاء معجمہ وضم دال
مهملہ ایلہ نام ستارۂ زهرہ کہ ناهید دخی دیرلر کذا فی مجمع الفرس ﴿بیست﴾ سکون
یای تحتانی وسین مهملہ ایلہ اوچ معنایہ دراول مرتبۂ اعداددہ یکرمی عدددرکہ عربیدہ
عشرین دیرلر ابو المعانی . بیت چاردہ سالہ کرچہ محبوبست * بیست سالہ جوان
مطلوبست * ثانی بمعنی زیان رسیدہ حضرت مولانا قدس سرہ . بیت صدهزاران کرك را
این مکر نیست * عاقبت رسواشود این کرك بیست * ثالث مختصر بایست در شیخ
سعدی . بیت دکر مرکب عقل را پویہ نیست * بکیرد عنان نش تحیرکہ بیست ﴿بیلفت﴾
سکون یای تحتانی وفاو ضم لام ایلہ نام ستارۂ زهرہ درکذا فی مجمع الفرس ﴿مع الجیم﴾ * بجیج

سکون جیم فارسی وکسر باء موحده ایله بعض نسخه‌ده اخرنده جیم فارسی ایله درایکی
معنایه کلور اول مخفی سو یلمك که ترکیده فسلدی دیرلر ثانی برلفظدرکه چوبانلرچی نواخت
ایدرلر یعنی چغردلر بو ایکی معنایه شمس فخری *" قطعه * در دسته" انصاف جمال الحق
والدین * هرکز سخن ظلم نکویند به بجیج * ازمعدلتش کرك شبان "همچو شبانان * خوانند
بز کان کله را جمله به بجیج ﴿ برکنج ﴾ سکون راء مهمله ونون وکسر کافله حلوای پشمینه وایری
شهدانه اولان نسنه‌یه دیرلر ﴿ بج ﴾ مجمع الفرسده بمعنی ریم چشم یعنی کوزده اولان چپق
وفرهنك جهانکیریده برنج معناسنده مسطوردر ﴿ برنج ﴾ معروف عربیده ارز دیرلر
فتح همزه وضم رایله اهل کیلان بغدای یرینه برنج تناول ایدرلر وجودانسانده امراض وعلل
تولد ایندرمز و بغدای آدمی عمر طبیعی یه ایوشدرمز دیرلر شول مرتبه زعملری وار درکه
میته نوحه ایتدکده نان نخوردی چرامردی دیرلر کیلان شعراسندن بری دیمشدر بیت
مکش زرنج الم در جهان مخورکندم * برنج خورکه نباشد ازو ضرر پیدا ﴿ بشنج ﴾
فتح شین معجمه وسکون نونله نسخه" میرزا ابراهیمده شکنج زوی یعنی بوروشق که اختیارلق
ویاغضب سببی ایله چهره‌ده ظاهراولور کتاب السامی فی الاسامیده چهره‌ده طراوت اولیوب
خشکی اولمق معناسنه‌در وبرروایتده عربیده کاف دیدکاری علتدر بوقول صحته اقربدر
﴿ بلاج ﴾ لام والفله بوریا یعنی حصیرکه فقرا ودرویشان دوشنورلر کذا فی مجمع الفرس
﴿ بلنج ﴾ کسر لام ونونله برنسنه‌نك مقدار واندازه سنه دیرلر مثلا بلنج فلان دیرلر مقدار
فلان دیمك اولور کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿ بنج ﴾ سکون نونله بمعنی کره یعنی دوکم هرنه‌ده
اولورسه ابوالمعانی بیت برنیاید ناله" از ضعف جان فرسای دل * بنج باشد درکلو
هرآه دود آسای دل ﴿ بیمارغنج ﴾ فتح غین معجمه وسکون نونله اکثر اوقاتده خسته اولوب
عمری خسته لکله چکن میرنظمی بیت هرکه شد مبتلای بیمارغنج * دست مشوید ازین سرای
سپنج ﴿ مع الخاء * بیخ ﴾ سکون یای تحتانی ایله کوك واصل درخت که ریشه دخی دیرلر
شیخ سعدی بیت اکر زباغ رعیت ملك خوردسیبی * برآورند غلامان درخت او از بیخ
اصل معناسنه طالب آملی * مثنوی * نشاندی بیخ ازیشان برد ریار * زاحوال همه عالم
خبردار * زخاصان بیخ او بیرون درکاه * ندیده هیچکه بیرون درکاه ﴿ بیدسرخ ﴾ قزل
سکوت معناسنه محمد یوسف بیت هرآن زمین که خورد آب جوی تیغ توشاید * که سرخ
بید برون آید از میانش ولرزد ﴿ بیستاخ ﴾ سکون یای تحتانی وسین مهمله وفتح
تاء مثناة ایله بمعنی کستاخ که بستاخ دخی دیرلر میرخسرو بیت بسیار شد این سخن فراخی *
زاندازه کذشت بیستاخی ﴿ بکران چرخ ﴾ حوران بهشت وستارکان کذا فی فرهنك
محمودی ﴿ مع الدال المهملة * بخرد ﴾ سکون خاء معجمه وفتح راء مهمله ایله عقللو دیمکدر
باخرد تقدیرنده حکیم سنایی بیت دوست دانی نه بنده مرخودرا * این بود پیشه مرد
بخرد را ﴿ بخفد ﴾ فتح خاء معجمه وفا ایله بمعنی عطسه کند یعنی اقسرر مصدری خفیدن
کلور منجیك بیت چون بخفد صبح سعادت اثر * غالیه ساکردد باد سحر * کذا فی المؤید
وادات الفضلا و مجمع الفرسده بوزن بخورد بمعنی سرفه او کسورك معناسنه‌در ﴿ بدرود ﴾

ده سکون دال وضم زاء مهملتین و واو معروفله وداع معناسنه ترکیده اسنامشمك دیزلر خواجه حافظ بیت ماه کنعانی من مسند مصر آن تو شد * وقت آنست که بدرود کنی زندانرا حکیم اسدی بیت بگفت این وزار از مژه رود کرد * ببوسیدش از مهر وبدرود کرد *

ده برسد فتح‌ راو سین مهملتین ایله برکلمه درکه لسان درویشانده جاریدر حق یتوره معناسنه مولانا طوسی بیت گفتم از غمزه خدنگی بگدایان برسان * چشم برهمزد وگفتا برسد درویشان * وایریشور معناسنه رسیدندن فعل مضارعدر ده بسیجد فتح کسر سین مهمله وسکون یای تحتانی وفتح جیم فارسیله سازکاری ایدر معناسنه فعل مضارعدر مصدری سیجیدن کلور حاضر وآماده ایتمك معناسنه استاد دقیقی بیت کنون رزم کردان بسیجد همی * سر از رأی وتدبیر بیچد همی ده بشکرد فتح سکون شین معجمه وراء مهمله وفتح کاف فارسیله اصلنده شکرد ایدی که شکاریدندن مشتقدر باء زائده ادخال اولنمشدر ده بشکلید فتح سکون شین معجمه وکسر کاف ولامله طرنقله ویاخود ثیروبجق وقلمتراش ایله یارملك ودکن جامه یه یا پشوب پرتمق شمس فخری بیت خسرو رستم جدال زبدهٔ محمود شاه * آنکه به پیکان تیر روی قمر بشکلید * استاد کسایی بیت یاسمن لعل پوش سوسن گوهرفروش * برزنخ بیلغوش نقطه زد وبشکلید * کذا فی تحفة الاحباب اما نسخهٔ حسینی وفاییده بمعنی نشان ورخنه در فکنده باشد بسرناخن ویا بانگشت مسطوردر ده بشلد فتح کسر شین معجمه وفتح لامله بمعنی بچسپد ودر آویزد بمعنی اول حکیم ناصرخسرو بیت آتش بیشك بجان در بشلد * چون تو بجز خرام در بشلی * وبمعنی ثانی ابوشکور بیت که بی داور اداوری بگسلد * وگر بیگناه آنچه بد بشلد ده بنوند فتح نون اول و واو وسکون ثانیله برنسنه‌یی بریرده طوتمق مثلا صویی کوزه‌ده صقلمق کبی کذا فی مجمع الفرس ده بهبود فتح سکون ها وضم باء موحده ایله ایولك وصف ایتمك وایو اولمق معناسنه میر نظمی بیت بیهوده مده درد سرم بهر علاج * زخم دل ما قابل بهبود نبود * ودخی اعلام رجالدندر مرویدرکه حضرت سلمان رضی الله عنه جنابنك اول اسم لطیفی بهبود ایدی بعده سلمان تسمیه ایلدیلر ده بیجاد فتح سکون یای تحتانی وفتح جیمله بیجاده دخی دیرلر یاقوتك برنوعیدر بعضیلر یاقوت خرده‌سیدر دیدیلر بعضیلر لعل جنسندندر وبعضیلر فیروزه نوعندندر دیدیلر وبعض لغتده کاهربا دیدیلر اصح جواهر خرده‌سیدر شمس فخری کاهربا معناسنه دردیو یازمش بیت شمول معدلت اوبغایتی برسید * که از تعرض کاهست بر حذر بیجاد * شعرای متأخرین چارابرو دلبرك هنوز بلورمش خط لبنه دیمشلر ابوالمعانی بیت درجهات مثلش دلارامی بنوده ایجاد * حسن آن مهرو بیفزوده بغایت بیجاد ده بید فتح سکون یای تحتانیله التی معنایه کلور اول سکوت اغاجنه که عربیده صفصاف دیرلر محمد یوسف * قطعه * بغیر بید که بالطبع رعشه داشت چه شخص * که پرورد بزمان تو باغبانش ولرزد * خیال کفت نه بیدست بالعرض متزلزل * باین دلیل که بادست هرزمانش ولرزد ثانی بمعنی باشد حکیم فردوسی بیت میان بسته دارید و بیدار بید * همه در پناه جهاندار بید ثالث مازندرانی بزدیو آدیدر ولهٔ بیت نمایی مرا جای دیو سپید * همان جای پولادغندی

وبید * غندی دخی دیوآ دیدر رابع مترادف باد درکه بادو بید دیرلر یعنی بیهوده وبی فائده
دیمك وله بیت سخن کفتن اوبود باد و بید * که بهرام دارش بایران نوید * خامس بمعنی بود
وباشید * وله بیت همه در پناه جهاندار و بید * خردمند بیدوبی آزار بید * سادس
اول قور تجغزدرکه چوقه یه وکیچه یه دوشوب تباه ایدر ترکیده کوه دیرلر مظفر هروی بیت
هواچنان به برودت که آدمی خواهد * که همچو بید بموینه میشود پنهان * و زبان هندیده
برکتاب آدیدرکه مذهب هندویان احکامنه مشتمل عقیدهٔ باطله لری بویله درکه اول کتاب
آسماندن نازل اولمش اوله میرخسرو * مثنوی * زهی هندوزبانت ما نده در بید * که در محراب
داری روی امید * که آن شدکه از بیدت برآرم * زآبت سرخ بید ولاله کارم ل بیداد ع
سکون یای تحتانیله ایکی معنایه در اول معروف ظلم وجور معناسنه که ظالمه بیدادکر
دیرلر ثانی ترکستانده برشهر اسمیدرکه رستم آنی فتح ایلدی پادشاهنه کافور دیرلر مردمخوار
برکافرایدی حکیم فردوسی بیت دزی بود ازمردم آباد بود * بجا نام اوشهر بیداد بود *
ل بیراد ع سکون یای تحتانی وفتح راء مهمله ایله پیرواختیار و عمل مانده معناسنه میرنظمی
بیت که برمردمان کار بیداد بود * اکرچه کهن سال و بیراد بود ل بیرزد ع سکون یای
تحتانی وفتح راء مهمله وزاء معجمه ایله مجمع الفرسده اکه دیشمدن چقان دمور خردهسی که
عربیده براده دیرلر و دخی بردارودر قبرجغه سوررلر نفع حاصل ایدر ودیرلرکه اوزرینه
قونماز وفرهنك جهانکیریده برنوع صمغدر مصطکی یه مشابه عسل کبی صافی وبی غش اولور
وغایت تیز بویدر طبیعتی حار ویابسدر عرق النسا ونقرسه نافعدر وادرار حیض ایدر
اکا بیرزه وبیرزی دخی دیرلر ل بیرکند ع سکون یای تحتانی وراء مهمله ونون وفتح کافله
برشهر آدیدر معربی برجنددر پور بهای جامی * قطعهٔ دیکرازان بنده برد * درنیشابور
آن پلید بدسیر * خواند برتر شیرپان وبکمنی * زعفران بیرکندی کردجر ل بیمند ع
سکون یای تحتانی ونون وفتح میمله چاقلدق که دکرمان طاشی اوزرینه قورلر دانه یی
تدریجله دوکمك ایچون وغیریده دخی اولور میرنظمی بیت درونش آسیاب باددارد *
زبانش دردهان بودست بیمند ل بینند ع سکون یای تحتانی ونون ثانی وفتح نون اول
ایله بمعنی امید وامیدواری ودخی جمع فعل مضارعدر کوررلر دیمك اولور ل بیند ع
سکون یای تحتانی وفتح نونله اوج معنایه در اول امید طوتار ثانی کره وعدد معناسنه بوایکی
معنایه ترتیب اوزره شمس فخری بیت چرخ صاحبقرانی زو بیند * وین سخن فاش
کفته ام بیند * بیند اول امیدناك وثانی چند وکرت دیمکدر ثالث مفرد فعل مضارعدر
کورر دیمکدر ل بیند ع فتح یای تحتانی وسکون نونله بوزن کی اند بمعنی هستند حکیم
انوری بیت چه بزرکی بوددرانوبه بیند * هم درین آشیان ومأوی جای ل بیورد ع
سکون یای تحتانی وراء مهمله وفتح واو ایله بوزن بیدرد ایکی معنایه در اول تورانی برمبارز
نامیدرکه افراسیاب پیران ویسه امدادنه کوندرمشیدی ثانی برشهر اسمیدرکه مشهوری
بایورد دریا ورددخی دیرلر ل بیهود ع سکون یای تحتانی وضم هاو واو مجهول ایله آتشدن
اثواب صرار وب یا نمغه قریب اولمغه دیرلر شمس فخری بیت کفتند بلارا که تن وجان

وجان عدو سوز * كفتاكه چه وقتست هنوزانچه به بيهو د ي مع الراء المهمله * بتيار ع
سكون تاء مثناة ايله ي بتسيار ع كسر تاء مثناة وسكون سين مهمله وفتح ياى تحتانيله
حكيم اسدى بلا معناسته نقل ايلمشدر ي برادر ع حقيقتا قرنداش معناسنه در شيخ
سعدى بيت جهان اى برادر نماند بكس * دل اندر جهان آفرين بند وبس * مولانا جامى
در يوسف زليخا بيت برادر يوسف آن نور دو ديده * زكم سالى بصدرا كم رسيده * مولانا هاتفى
در ليلى ومجنون بيت صدبار بود سلك موافق * بهتر ز برادر منافق ي برادر كهتر ع كسر
كافله كوچك قرنداش ي برادر مهتر ع كسر ميمله بيوك قرنداش ي برادر نكر ع سكون
نون وفتح كاف فارسيله اوكى قرنداش فارسيده بونلر ايچون مخصوص اسم يوقدر چغتايده
كوچك قرنداشه كسر الغله اينى ديرلر كتاب سبعه سياره ده يدى اقليم شاهلرى كاوب بهرام
كورن قصريايد قلرى يرده كلور بيت اينى يانكليغ ريا اوغول يانكليغ * شهغه خدمت
قيلور داقول يانكليغ * يانكليغ كبى ديمكدر ي برازر ع فتح راء مهمله وزاء معجمه ايله نيكويى
وزيبايى و پيرايه ولطافت معناسنه در ي بستار ع سكون سين مهمله وفتح تاء مثناة ايله
سست ونا استوار معناسنه حكيم ناصر خسرو بيت عروة الوثقى حقيقت مهر فرزندان
اوست * سيعتست انكس اندر عهد او بستار نيست ي بسيار ع كثرتى بياندر هرنه ده
اولورسه مخصوص چوق معناسنه مولانا عرفى * قطعه * در محبت درد اكر بيحد دوا بسيار
نيست * ريش اكرنا سور شد الماسى در بازار نيست * كردلم تنكيست وخونم تلخ عرفى باك
نيست * ديده را هر آشنا وكريه بسيار نيست * عربيده كى كثير معناسنه در چغتاى لساننده
قالين ودخى كوب ديرلر فرهاد نامه ده فرهاد هنوز طفل ايكن وصفنده ديركه بيت كيم اينسا
درد دينى آز آز روايت * قيليب اول درد آنكا كوب كوب سرايت ي بشار ع فتح شين معجمه
ايله بش معنايه كلور اول بمعنى نثار يعنى اولنسنه كه صاچيلور تاج الدين بخارى بيت صاحبا
هر نكته تو به زكنج سيم وزر * لعل ومرواريد برلعل كهربارت بشار * شمس فخرى بيت
بشير باد صبا مژده كل آورده * همى فشاند در پايش ابر وشاخ بشار * ثانى پابند وكرفتار
معناسنه مير خسرو بيت هر ضعيفى كى جهد از پاى بند آب وكل * پيل بيجان شود چون در وحل
كردد بشاد * وله بيت بشر مباد كه كرد دبدست حرص اسير * مكس مباد كه ماند ميان
شهد بشار * ثالث بمعنى لمس يعنى الصور وب برنسنه يى يوقلق استاد فرخى بيت
هنوز پيشرو وسيان بطوع نكرد * ركاب اورا بتكو بدست خويش بشار * رابع
بمعنى زركوب خامس نسخه حسين وفايى ده وحكيم اسدى نسخه سنده بمعنى كوفته وواما نده
بومعنايه مسعود سعد سلمان بيت امروز بت پرستان هستند بيكمان * در بيشه ها خزيده
ودر غارها بشار ي بغار ع فتح غين معجمه ايله بمعنى آب روان ي بكمار ع ضم كاف ايله
امر صيغه سيدر بمعنى مستولى كن رشيد الدين وطواط بيت بازكردان ز حرب لشكر
خويش * بردل از لهو لشكر بكمار ي بناكر ع معمار معناسنه اصلى بنا كاردركه كركاردن
مخففدر ايديجى معناسنه چوق يرده واقعدر ي بهار ع ولايت هندوستانده شهر دهلى نك
جانب شرقيسنده واقع برشهر دركه آندن جنوب ولايت بنكاله يه واريلور اول ولايتك دار الملكى در

میر خسرو بیت گرانی شبهش بنش که سوی شرق افتاد * فزود کشت بهار و باند شد غزنین
ﮒ بهتر ﮓ ایورك دیمکدر که به ایو و تر ادات تفضیلدر معنای ترکیب یکرك اولور محمد رضا
بیت کیفیت بزم تو ملالست امشب * هجران تو بهتر ز وصالست امشب ﮒ بیار ﮓ کتور
معناسنه صیغهٔ امردر اصلی آردر آوردندن حرف باء مکسوره ادخال اولنوب بار اولدی
تلفظنده نوع ثقلت اولمغین حرف مد بدل یای تحتانی کتوروب بیار دیدیلر ازساقی نامهٔ اقدسی
بیت پی شعر وحدت بهر سو مرو * بیا راز سربسته از خم شنو ﮒ بیجکر ﮓ سکون یای
تحتانی و کسر جیمله قورقق غریبه کبی جبان معناسنی افاده ایدر مولانا هاتفی بیت نیم
بیجکرهم که ترسم ز جنك * وزان چنك پایم درآید بسنك ﮒ بیخاور ﮓ سکون یای تحتانی
وفتح خاء معجمه و واو ایله کوکلی اغاج تناور ترکیبی کبیدر اصلی بیخ آوردر متصل یازلمق
رسم اولنمشدر کذا فی المجمع ﮒ بیدار ﮓ اویانق ومتیقظ معناسنه مولانا صائب بیت
تا کی غبار هستی موهوم چون حباب * صائب حجاب دیدهٔ بیدار من شود * ودخی آکاه
ومتنبه معناسنه وله بیت دست بیدار دلان آبله فرسود شده است * تا ازین خانهٔ
تاریك دری یافته اند * چغتای لسانده اویقاغ دیرلر اویانق دیمکدر سبعهٔ سیارده
معراج وصقنه بیت دهر شور و شردین آسوده * کونکلی اویقاغ و کوزی اویقوده *
واویاغ دخی دیرلر سبعهٔ سیارده بیت خواجه بیلای که مست ایرو یاساغ * یا نیمه
اویقوده ایرو یار اویاغ ﮒ بیدانجیر ﮓ ترکیبدر کنه اوتی عربیده کسر خا وسکون را وفتح واو ایله
خروع دیرلر تخمنك یاغن چیقاروب زیتون یاغی کبی چراغده یاقرلر ﮒ بیدستر ﮓ سکون یای
تحتانی وسین مهمله وفتح تاء مثناة ایله بحری بر حیواندر قره‌ده دخی تعیش ایدر سلك مجرینده
دیرلر وسلك آتی‌ده دینلور ترکیده قوندوز دیدکلری حیواندر خایه سنی بعض معالجه‌یه
ادخال ایدرلر اخراج ریح ودفع امراض بلغمیه وسودایه نافعدر جند بیدستر وجند بادستر
دخی دیرلر حکیم خاقانی بیت بینام هم کنونش چو بید سترخصی * آن بدکهر شغالك توسن
ولك استرك ﮒ بیر ﮓ سکون یای تحتانیله بوزن شیر ایکی معنایه‌در اول بمعنی صاعقه که ترکیده یلدرم
دیرلر کذا فی الصحاح بو معنایه استاد دقیقی * قطعه * توآن ابری که تاساید شب و روز *
زباریدن چنان چون ازکمان تیر * بیبازی بر کف دلخواه چون زر * چنان چون بر سر بدخواه جز بیر
ثانی بمعنی جامه خواب شمس فخری بیت توآن شهی که همیشه عات میکویند * مسافران
همه در راه وخفتکان در بیر ﮒ بیرو بار ﮓ حضرت جناب باری جل ذکره اسماء شریفه سندندر
ﮒ بیزار ﮓ سکون یای تحتانی وفتح زاء معجمه ایله اوصانق وترك ایتمك معناسنه مولانا بزمی
بیت دل بی الم عشق تولدت نشناسد * بیزارم ازان دل که محبت نشناسد * چغتای لسانده
اوسال دیرلر ﮒ بیزر ﮓ اقچه سز یعنی مفلس وجری دیمکدر نتکم ضروب امثالده دیمشلردر
زر زر کشد بیزری در دسر ﮒ بیستار ﮓ سکون یای تحتانی وسین مهمله وفتح تاء مثناة
ایله سوز اراسنده بر سوزی متصل تکرار ایلمك بعض آدم بر سوزی مرکز کلام
اید نوب هر سوزنده انی ایراد ایدر فرهنك جهانکیریده بیستار بر لفظدر بهمان وفلان کبی
فلانی وبهمانی کاه تتابع وکاهی مفردا ایراد ایدرلر کذلك باستار وبیستار دیرلر بو دخی کاه

كاه متتابع وكاه منفرد اولور ل بیسر ع سكون یای تحتانی وفتح سین مهمله ایله برنوع
شكاری قوشدر پیغو وشكره یه مشابه اما انلردن ئیزپردر یعنی یك اوچار بیسره دخی دیرلر
ل بیسور ع سكون یای تحتانی وضم سین مهمله ایله برشهرك اسمیدر حكیم زجاجی . بیت
بجایی كه بیسور بدنام او * فرود آمدند آن دوخیل كران ل بیشتر ع اژتوقرق معناسنه كه
بیش زیاده وترمعلوم صائب تبریزی . بیت پیران تلاش رزق فزون از جوان كنند *
حرص كداشود طرف شام بیشتر ل بیشكار ع سكون یا وشین معجمه وفتح كافله اجرتسز
ایش ایشلتمك رشید الدین وطواط . بیت قهرت ار مجتهد شود ببرد * آسمانرا بسخره
وبیشكار ل بیكار ع تركیبله بكار دیدكاری لوند هرزه كرد روزكاركه بر پرده مسكن وقرار
طوتمیوب ایشسز شهر بشهر قریه بقریه خانه بخانه كزوب لقمه جیلك ایدر ودخی
درویشان اسلوبنجه اولوب درویشلكك علاقه سی اولمیانه دیرلر صائبك بو بیتی محله مناسب
اولمغله ایراد اولندی بیت بیكاری وتوكل دوست از مروت * بردوش خلق مفكن
زنهار بار خود را ل بیمار ع خسته ومریض وعلیل معناسنه كه مقابلی تندرستدر مولانا
عرفی . بیت كفن بیاور وتابوت وجامه نیلی كن * كه روزكار طبیب است وعافیت بیمار
واستعاره طریقیله چشم دلبرانه ده بیمار دینلور اما خسته دینلمز صائب . بیت دوستان
آینهٔ صورت احوال همند * من خراب توام وچشم تو بیمار منست ل بیمر ع سكون یای
تحتانی وفتح میمله بیحد وبی اندازه معناسنه میر نظمی . بیت نمانده فكر خاطر عقل درسر
كشیمده جان بی فر درد بیمر ل بیور ع سكون یای تحتانی وفتح واوایله اوچ معنایه در اول
اون بیك عدده دیرلر اسمیدر حكیم فردوسی . بیت بجا بیور آن پهلوانی شمار * بود
در زبان دری ده هزار * وله بیت سپه بود بیور سوی كارزار * كه بیور بود درعدد ده هزار
بولغتی بو معنایه محمود پیسا خوانی باء فارسیله تصحیح ایلمش ثانی نام ضحاكدر كه بیوراسب
لفظندن مختصردر حكیم فردوسی . بیت نه من پیش دارم ز جمشید فر * كه بیرید بیور
میان نش بار * ثالث هرنسنه كه مدور اوله جوزكبی وطوب كبی آكا دیرلر بو معنا فرهنك
جهانكیریده مسطوردر ل مع الزاء المعجمه * براز ع بوزن دراز اوكوزك بوینیدر وغنه
بغلدقلری قایش پارسنه دیرلر ل بز ع بوزن دز زنبور دیدكلری صای آری معناسنه
حكیم خاقانی . بیت شاید اكر درحرم سلك ندهد آب دست * زیبد اكر درآورم بز نبود
میوه چین ل بساز ع ساختن لفظندن صیغهٔ امردر روز معناسنه ومحل تمنیده دخی
استعمال اولنور شاعر . بیت بسازكار مرا ای خدای بنده نواز * كه تست هردوجهان
چاره ساز بی انباز * لمحرره * مصرع * ای خدای كارساز كارشعوری بساز ل بلاز ع
بوزن پیاز بی سبب وبی تقریب معناسنه پور بهای جامی . بیت بود زاهد بلاز وشد فاسق
امردی دیدشد بدوعاشق ل بنیز ع كسر نون وسكون یای تحتانیله اوچ معنایه در اول
یعنی هركز حكیم ازرقی . بیت درمدح ناكسان نكنم كهنه بن بنیز * زان پاك نایدم كه بود كهنه
پیرهن * ثانی بمعنی نیز حكیم قطران ارموی . بیت اكر باز آیدم دلبر نبیند چشم بنیز ازجان * اكر
باز آیدم جانان نبیند چشم بنیز ازدل * ثالث بمعنی زور حكیم فردوسی . بیت اسیران

وازخواسته چنك خیز * فرستاد نزدیك خسرو بنیز ع بهروز ع سکون ها وضم راء مهمله ایله ایکی معنایه در اول بللور کبود ذرکه غایت خوش رنکدر اما کم بهادر ثانی کندر هندیدر و اعلام رجالدن دخی اولور ع بیروز ع سکون یای تحتانی وضم راء مهمله ایله ایکی معنایه در اول بی طالع و بی نصیب ثانی فرهنك جهانکیریده بر نوع یشل طاشدر زمرده مشابه اما کم بهادر حضرت مولانا قدس سره بیت چنان مستم چنان مستم من امروز * که پیروزه ندانم من ز بیروز ع بیمارخیز ع خسته لکدن هنوز قالقمش کمسنه میر نظمی بیت چه باشد سود وصلت در دحسرت اینقدر باشد * ز نعمتهای زیبا را تمتع نیست بیمار خیز ع بیواز ع سکون یای تحتانی و فتح واو ایله بمعنی اجابت و جواب ویرمك و التماسی قبول ایلمك معناسنه بهرامی بیت باامید رفتم بدرکاه او * امید مرا جمله بیواز کرد * استاد لطیفی بیت خداوندا دعایم باز بیواز * منم درمانده بیچاره دراهواز ع مع السین المهمله بخس ع سکون خاء معجمه ایله ایکی معنایه در اول نرمی یعنی یعنی یورونی یومشقی ثانی سستی یعنی کوشکلك کذا فی فرهنك جهانکیری ع برجیس ع فرهنك جهانکیریده باء مکسور ایله نام ستاره مشتری مسطور در مختاری بیت خوانده نظم وصال را برجیس * کشته تیر فراق را برجاس ع بالتیس ع سکون لام وکسر تاء مثناة بعده یای ساکنه ایله بردارو آدیدر ع بالکس ع سکون لام وکسر کاف ایله بمعنی سر دیوار کذا فی مجمع الفرس ع بیرلاس ع سکون یای تحتانی وراء مهمله ایله چغتای طائفه سندن بر قبیله آدیدر برلاس دخی دیرلر میر علیشیر بیت ای یوزنك لوحنه محفوظ آیت ام الکتاب * توغمادی بیرلاس اولوسیدین سینیك یك آفتاب ع بیکس ع معروف حامیسی و معینی اولمین کمسنه شاعر بیت کس بیکسانی ومن بیکسم * کرم دست کیری بجای رسم ع مع الشین المعجمه * براش ع فتح راء مهمله ایله نسخه میرزا ابراهیمده بمعنی پاشیدن وفروشاندن یعنی صاچمق ودخی اشاغی قومق معناسنه صیغه امر اولور ع بریش ع کسر راء مهمله وسکون یای تحتانیله آیرمق وطاغتمق معناسنه صیغه امر در ابوالمعانی بیت بریش زلف سیاهت ز بوی مشکینش رسد بعاشق دلخسته راحیات ابد ع بلاش ع بی سبب وبی تقریب معناسنه که بلاز دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ع بناکوش ع قولق بیاضی شعرا شعرلرنده چوق استعمال ایلمشلر در از انجمله مولانا صائب بیت از خجلت روی توکه سرجوش بهارست شبنم عرق شرم بناکوش بهارست * وقولاغك کوپه طاقجق یری شیخ سعدی بیت انکشت محو بروی و بناکوش دلفریب * بی کوشوار وخاتم پیروزه شاهدست ع بندش ع سکون نون وکسر دال مهمله ایله نسخه میرزا ابراهیمده آلمش وطوب اولمش پنبه که اکیرمك ایچون حاضرلنمش اوله غنده وغندش وکندش وهندك دخی دیرلر ع بیدموش ع اغاجده بتر برشکوفه در بیدمشك ومشك بید وکربه بید دخی دیرلر کذا فی المؤید خواجوی کرمانی بیت چو بیرون زد کربه بیدموش * چمن بشکفد لاله ازچار سوش ع بیش موش ع حیوانه مشابه بر جانور در بیش بیراغی التنده مکان ایدر بعض نسخه ده تریاك بیشدر دیمشلر کذا فی مجمع الفرس ع بیش ع سکون یای تحتانیله ایکی معنایه در اول زیاده معناسنه که

که مقابلی کم درارتق اکسیك دیمکدر پیشو وکم دیرلر حکیم اسدی بیت ابا هاى الوان زصد کونه پیش * بخوانهاى زرین نهاد ند پیش * ثانی برکوکدر جدواره بکزر انجق فرقی بودر که جدوارى قیزوب واصلدوب کاغد سورلدکده بنفشی رنك اولور پیش قرامتوق اولور وصارى اولور و برفرقی دخی جدوار رومده بوستانجی کلاهی کبی دپه سی پك سوری اولمزدکرمیرك اولور بیش با لتەجی کلاهی کبی سورى اولور جدوارك خاصه سی سموماتی دفع ایدر بیش کندوسی زهردر معتاد اولمین آدم برقیراطدن زیاده تناول ایتسه هلاك ایتمك احتمالی اولور سند ولایتنده چوق اولور شهرهلاهل طاغلرنده اکثر بتر اول دیار خلقی تازه ایکن یرلر ضرر ایتمز ایمش اوج نوع اولور برنوعی اکلیل الملکدن ایری مجه عقدهلری اولور سنبل هندی اراسنده بولنور آکا فرون سنبلی وهلاهل دخی دیرلر بیاض نقطەلری وار در کندو سیاه رنکدر برنوعی دخی یشل رنکه قریب بوزرق اولور سیاه نقطهلری اولور ماميران کوکنه بکزر برنوعی دخی سیاه رنکدر صاروبه مائل عقدهلو در قامش کوکی کبی بونوعی غایت مهلکدر بونکله برص وجذام علتلرینه علاج ایدرلر کذا فی کتب مفردات طب

ع بینوش ع سکون یای تحتانی وضم نونله صیغهٔ امردر دکله دیمك معناسنه طالب آملی بیت مشکین رقم بیان طالب * سرجوش طبیعتست بینوش ع مع الغین المعجمه *

ع بریغ ع کسر راء مهمله وسکون یای تحتانیله بوزن دریغ نسخهٔ حسین وفاییده خوشهٔ انکور باشد یعنی اوزم صالقمی ع بزاغ ع فتح زاء معجمه ایله برآلتدر آنکله آیینه وقابچ پاسلرین آچرلر عربیده مصقله دیرلر منصور شیرازی بیت دهد صباهمه آیینهٔ رخت کانرا * بود زخاطر شاه فلك محل بزاغ ع مع الکاف * ببتك ع سکون باء موحده وفتح تاء مثناة ایله اوزم وخرما صالقمنك برپارچه سی که برقاج دانەلو اولور زبان قزوینیده ازغ دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیرى ع بجشاك ع فتح جیم فارسی وشین معجمه ایله نعلبند معناسنه در بعض فرهنکده علاف معناسنه ع بلسك ع سکون لام وفتح سین مهمله ایله بعض نسخه ده کسر لام وسکون سین ایله بواحدر بردمور شیشدر باشی یصی اولور آنکله تنور ده آتش قارشدررلر ویاپوشن خمیر پارەلرین قوپاروب پاك ایدرلر وکاهی تنوراو زرینه قویوب بریان اصارلر استاد فتوحی بیت در تنور ویلی باذا دشمنت * ازبلسك وخینور آویخته ع بلك ع فتح لامله ایکی معنایه در اول نسخهٔ میرزا ابراهیمده جامهٔ نوشرفنامه ده هرنسنه که مشاهده سی خوشنما اوله وفرهنك جهانکیریده بمعنی نوباوه وهرنه که تازه وتر اولوب کورمه سنده لطافت اولهو طبیعت حظ ایده ثانی تحفه وهدیه معناسنه در خواجه سلمان بیت خار وخاشاك فضایت میفرستد هرصباح * کلشن فردوس را فراش را رسم بلك ع بلك ع سکون لامله بوزن سلك مجمع الفرسده بمعنی شرارهٔ آتش بو معنایه میرنظمی بیت درشب هجران عالم پرضیا * ازشعاع بلك رودآه ما * وکسر لامله برنسنه یه یاپشوب اتمك معناسنه در ع بلکك ع سکون لام وفتح کافله آب نیم کرم یعنی ایلمش صووبلکل دخی دیرلر میرنظمی بیت کاه بلکك کاه آب کرم شد * اشك خون آلود ما کر چشم شد ع بمنك ع فتح میم وسکون نونله غم واندوه وتنکی دل معناسنه در ع بهترك ع

سکون ها وفتح تاء مثناة وراء مهمله ایله زیاده یوجه رک دیمك اولور ﴿ بیارك ﴾ فتح یای تحتانی وراء مهمله ایله بلبله بکزر بر قوشدر بعض نسخه ده زاء معجمه ایله واقعدر ﴿ بیرشك ﴾ سکون یای تحتانی وشین معجمه وفتح راء مهمله ایله بی عار وغیرت وبی حمیت معناسنه ﴿ بیسراك ﴾ سکون یای تحتانی وفتح سین وراء مهملتین ایله نسخهٔ میرزا ابراهیمده اشتر بچهٔ یکساله و دو ساله یعنی بر یاشنده وایکی یاشنده دوه یاوریسی امیر معزی بیت پیوسته در چشم و دلم در آب وآتش منزلم * بر بیسراك محلم بر کوه وصحرا کام زن * بعض نسخه ده ارکك وتولی دوه یه دیرلر شیخ نظامی بیت هزاران نخستین ازو بیسراك * بکشتی کشی کوه را کرده خاك * وفرهنك جهانکیریده شتر جوان قوی بدن معناسنه کمال اسمعیل درقسمیه بیت به بیسراك شب آهنك ولوك ترکی روز * که زیر سبزهٔ گردون همیکنند افسار حکیم اسدی بیت دگر چارصد بختی بیسراك * بصندوق همه شان همه سیم پاك * بعض نسخه ده اول اشتره دیرلر که اناسی ناقهٔ عربی وباباسی اور بحلی یعنی بغور اوله وشرفنامه ده خر کره یه ده دیرلر ﴿ بیمار باریك ﴾ اینجه اغری دیدکلری علت که عربیده سل دیرلر ﴿ بیوك ﴾ ضم یای تحتانی وسکون واو ایله بمعنی عروس فخر کورکانی * مثنوی * همه ساز عروسی کرده شهرو * بیوکش ویسه وداماد ویرو * زن و ویرو بو دشایسته جوهر * بیوك من بود بایسته دختر * در وخرم بیوکان وحسودان * بیوك دختران داماد پوران * شمس فخری بیت مال ودانش عروس وداماد است * سوی داماد نیست میل بیوك ﴿ بیهزك ﴾ سکون یای تحتانی وفتح ها وزاء معجمه ایله فرس قدیمده کبیسا اعتبار اولنمیوب هر یوز یکرمی سنه ده بر سنه زیاده ایدوب اول سنه یی اون اوج آی اعتبار ایدوب اول آیی تماما عید ایدرلر اکا بیهزج دخی دیرلر بعده جلال الدین ملکشاه سلجوقی اول عادتی ابطال ایدوب تاریخ جلالی دیدکلری حسابی کبیسا اعتباریله ضبط تاریخ ایلدیلر شاعر دیمشدر بیت شها باشدت روز وشب قدر وعید * همه سال وماهیت شود بیهزك * ومعتبر لغتلرده مسطوردرکه فارسیان قبل الاسلام هر یوز یکرمی سالده بر سالی کبیسا اعتبار ایدوب اول سالی اون اوج آی اعتبار ایدوب اکا بیهزك دیرلر واول سالی ایکی اردی بهشت طوتارلر وتفاوت سنه اعتبار ایتدکلری قنغی پادشاهك زماننده واقع اولورسه انك عظمت وشوکتنه دلیل ایدرلر واکا اعظم سلاطین دیرلر اول حدده عقیده لری بویله درکه بو سال واقع اولمز الا بردی شوکت پادشاه زماننده اولور حتی شاه نوشروان زماننده اولدی دیرلر بومعنایه شهریاری دیمشدر بیت زد ورچرخ ترا عمر آنقدر بادا * که بیهزك سزد ش عمر نوح وصد چون آن ﴿ مع الکاف الفارسی * بچشك ﴾ کسر جیم فارسی وسکون شین معجمه وکاف موقوفه ایله طبیعت معناسنه که بزشك دخی دیرلر شاعر دیمشدر بیت دردم چه بود که هیچ نداند * حال دل من بچشك ورمال * حکیم خاقانی بیت همرنك ز رشك شد مسر شکم * بکشاد رك مجر بچشکم ﴿ برنك ﴾ فتح راء مهمله وسکون نون ایله نسخهٔ میرزا ابراهیمده ذخیره وجرس وکلید معنالرینه مسطوردر وبعض نسخه ده کلید معناسنه زاء معجمه ایله مرویدر وضمتین ایله ذخیره معناسنه ودخی بر ولایت اسمیدر که قطب جنوبی اوزرنده

اوزرنده طلوع ایدرنتکم دیمشلردر بیت قطب عالم چوشهرما بودست * کویا شهرماست شهربرنك * فرهنك جهانکیریده حبوباتدن برنوعدرکه ادویه یه ادخال ایدرلرکا بلدن کلوربرنك کابلی دیرلر ﴿ برنك ﴾ کسر راء مهمله وسکون نونله برنج کا بلیدرکذا فی مجمع الفرس ﴿ بزشك ﴾ کسرزاء وسکون شین معجمتین ایله حکیم وطبیب وجراح معنالرینه در نتکم ابیات مشهدی دلالت ایدر بعض اصحاب فرهنك باء فارسیله تصحیح ایلمشلر جیم ایله بجشك دخی دیرلر حکیم معناسنه ناصرخسرو بیت عرب بروه شعردارد سواری * بزشکی کزیدند مردان یونان * بمعنی طبیب حکیم اسدی * مثنوی * خورش باید از میزبان کونه کون * نه کفتن کزین کم خورد زان فزون * اکرچه بود میزبان خوش زبان * بزشکی نه خوب آمد ازمیزبان * بمعنی جراح حکیم ازرقی بیت باد خوار زمی چوسنکین دل بزشك ودستکار * جیب برجستان دارد آستین برنیشتر ﴿ بستر آهنك ﴾ سکون سین مهمله وفتح تاء مثناة ایله یورغان ودوشك چارشبی استاد لبیبی بیت خوشا حال لحاف وبستر آهنك * که میکیرند هرشب دربرت تنك ﴿ بشلنك ﴾ سکون شین معجمه ونون وفتح لامله هند وستانده برقلعه آدیدر استاد عنصری * قطعه * بکوه ساوه زتومرك برنخواهد کشت * همی برآید درروی توازو آژنك * اکر بخواهی بردشت ساوه بنشینی * وکر بخواهی درشو بقلعهٔ بشلنك ﴿ بید برك ﴾ برنوع اوقدرده مرنی سکوت بپراغنه بکزر حکیم فردوسی بیت یکی بید برکی نشانده بتیر * که ازسهم اونیر چرخست پیر * بو معنایه خواجوی کرمانی بیت زترکش کرده بیرون شاهزاده * چوآتش بید برکی آب داده * حکیم اسدینك بو بیتنده ظاهردر بیت خدایی که پیکانش بد بید برك * فرودوخت برتارك ترك ترك * وبرنوع نیزه یه ده دیرلر شیخ نظامی بیت درآمد زبحران سر بید برك * کشاده پرو زوزن درع ترك ﴿ بیرنك ﴾ سکون یای تحتانی ونون وفتح راء مهمله ایله شخص هیولایی یعنی برنسنه نك اصل وترکیبی وبنیادی ونقاشلك تصویردن اول ایلدوکی رسمنه دیرلر شمس فخری بیت خدایکانی وشاهی که رسم خانهٔ او * کشید بار دکر عدل وداد را بیرنك * بمعنی اصل وترکیب حکیم سنایی بیت آنکه بیرنك زدترا بیرنك * باز نستاند ازتو هرکز رنك ﴿ بیناسك ﴾ سکون یای تحتانی وفتح نون وسین مهمله ایله بمعنی دریجه کذا فی مجمع الفرس ﴿ مع اللام * برنجشمال ﴾ کسر راء مهمله وجیم وسکون نون وشین معجمه ایله مرغن دیدکاری طعامدرکه روغن وسکرایله مالیده وآمیخته اولنمش برنج ﴿ بسمل ﴾ سکون سین مهمله وکسر میمله بوغزلنمش مذبوح معناسنه خواجه آصفی بیت قائل من چشم می بندد دم بسمل مرا * تابماند حسرت دیدار اودردل مرا * وتمام بوغزلنمامش اولسنه نیم بسمل دیرلر ثانیٔ نکلو بیت همچومرغ نیم بسمل مانده ام دردام تو * یابکش یادانه ده یا ازکفت آزاد کن * وتیغله کشته اولانه ده دیرلر قطب الدین یزدی بیت بسمل خنجر اخلاص شوار میخواهی * که بتیغ ملك الموت نکردی مردار ﴿ بشپول ﴾ سکون شین معجمه وضم باء فارسیله صیغهٔ امردر پراکنده وپریشان کن دیمك اولور شرف شفروه بیت آن کیسوی مشکبار خویش بشپول * وان جزع کهرفشان چودریا کن ﴿ بشکل ﴾

سکون شین معجمه وفتح کافله ایکی معنایه‌در اول بمعنی غم واندوه ثانی قورجق صاچ
معناسنه ؟ بشکول ؟ سکون شین معجمه وضم کافله بمعنی مرد جلد وهوشیار وقوی
درکار حکیم اسدی بیت بهر کار بیدار وبشکول باش * بدل دشمن خواب فرغول باش
؟ بشول ؟ ضم شین معجمه ایله بمعنی ببین وبدان حکیم انوری در هجو قاضی کیرنك بیت
زرد کشت از فراق لقمه بشول * روی سرخ من ای سیاهه دول * اثیر الدین اخسیکتی
بیت حشمتش آنجا نذار ونامیه راکوشمال * لقمه بشولی نکرد خار ببوم رطب *
؟ بلال ؟ آزر بویه دیدکاری ریحاندر ودخی بودکن کوکیدرکه شیرازده چوپك اشنان
دیرلر کذا فی مجمع الفرس ؟ بلکل ؟ سکون لام وفتح کافله بمعنی بالکك مرقوم یعنی آب
نیم کرم ؟ بل ؟ بهل لفظندن اختصار اولنمشدر یعنی کچ و قو استاد اغاجی دیمشدر بیت
بل تا جکرم خشك شود آب نماند * بر روی من آب بست کرو دجله توان کرد * بو معنایه
مؤید شمس فخری بیت خواست شه تاکه دست او ببرد * کفت چرخ اوکه باشد ای شه بل
شرف شفروه بیت خرسندم از کسی بغرض غلیتم کنند * بل تا کنند بزخم زبان جامه
شوی من * حکیم سنایی بیت بل تا کف پای تو ببوسم * انکار که مهر لا لکانیم ؟ بهل ؟
زیادهٔ هایله‌ده اول معنایه‌در ؟ بیخال ؟ سکون یای وفتح خاء معجمه ایله سرکین مرغ
یعنی طاوق وسائر قوش ترسی عربیده ذرق الطیر دیرلر شمس فخری بیت همای ظل
ورا احتیاج ظل نبود * که ملك بخشد هرجا که بفکند بیخال ؟ بیدمال ؟ سکون یای تحتانی
ودال وفتح میمله قاپچ وخنجر وامثالی نسنه‌لری پاسدن آچمق سکوت اغاجیله معتاد
اولمغین اول مناسبتله تسمیه اولنمشدر میرخسرو بیت بین مدح عادلی که بعهدش زایمنی
آزاد بود تیغ چو سوسن ز بیدمال ؟ بیغال ؟ سکون یای تحتانی وفتح غین معجمه ایله
بمعنی نیزه که عربیده رمح دیدکاری در ابو المعانی بیت شود بر آتش قهرش چو سیخ مرغ کباب
زند چو سینهٔ اعدا بطعنهٔ بیغال ؟ بیل ؟ سکون یای تحتانیله اوچ معنایه‌در اول باغبانلرك
اول یا می دمور بیدرکه اغاجه پچیروب باغ وبوستان قازرلر عربیده مردیرلر فتح میمله شیخ
سعدی بیت سر چشمه باید کرفتن به بیل * چو پر شد نشاید کذشتن به پیل * ثانی
کمیلرده‌کی کمی‌جی یورتدکاری کورك کبی اوزون اغاج امیرخسرو بیت موج شوی جاریه
میبرد دست * بیل بسیلیش همیکرد پست * ثالث به هندی که بل دخی دیرلر اندن خوش
مرتبا بشوور رلر ؟ بیهمال ؟ سکون یای تحتانی وضم هایله بمعنی بیمثل وبی همتا که همال
نظیر وعدیل معناسنه‌در ابو المعانی بیت بجود وفضل وکرم در جهان بی مانند * بروز رزم
عدو اوست بیهمال ونظیر ؟ مع المیم * بجم ؟ فتح جیم فارسیله کارم نظام داشت معناسنه
یعنی ایشم صورت بولدی دیمکدر شاکر بخاری بیت چرا نه شکر کنم نعمت تر اشب وروز
که از تو اختر من سعد کشت وکار بجم * ودخی چمیدن لفظندن اسم مصدردر ناز ایله صالنمق
معناسنه شیخ سعدی بیت یکی سر بر آر از کریبان غم * یارام دل یا جوانان بجم ؟ برسام ؟
سکون راء وفتح سین مهملتین ایله بر علتدر سینه‌ده اولور عربیده ذات الصدر دیرلر
؟ برندکام ؟ فتح را ودال مهملتین وسکون نونله بردار ودربا بونه کاودخی دیرلر ؟ برشم ؟ کسر

كسر راء مهمله وشين معجمه وسكون ياى تحتانيله ابريشم وساز تللرى كمال خجندى بيت
مى با واز بريشم خوركمال * مطربى كر آيدت روزى بچنك لغ بستام ح سكون سين
مهمله وفتح تاء مثناة ايله بمعنى بسد عربيده مرجان ديدكارى امير خسرو بيت جهان كه
نزد خردمند دفتر صحكست * بنيم خنده نيرزد ازان لب بستام لغ بشتالم ح سكون شين
معجمه وفتح تاء مثناة ولامله مجمع الفرسده بمعنى طفيل يعنى دعوتسز طعامه حاضر اولان
لغ بشتام ح سكون شين معجمه وفتح تاء مثناة ايله فرهنك جهانكيريده بمعنى طفيلى
مسطوردر لغ بشخشم ح فتح شينين وسكون خاء معجمات ايله بمعنى لغزيدن يعنى سورچمك
حكيم سنايى بيت آن خوش از نفس وشهوت وشره است * ورنه جانى بشخشم وتبه است
لغ بشكم ح سكون شين معجمه وفتح كافله صفه معناسنه شهاب الدين مؤيد بيت
خانهٔ چون سراى جان خرم * بشكمش غيرت فضاى ارم لغ بفم ح فتح فايله بمعنى داننك
وفرومانده كذا فى مجمع الفرس لغ بهرام ح سكون ها وفتح راء مهمله ايله بمعنى روزه يعنى
اورج لغ بياكنم ح فتح يا وكاف فارسى ونونله بمعنى بركنم كذا فى شرفنامه لغ بيد خام ح
يعنى عود خام ايضا منه لغ بيرم ح سكون ياى تحتانى وفتح راء مهمله ايله كردده يدكارى
طعامدر لغ بيم ح سكون ياى تحتانى ايله خوف وهراس شاعر بيت هم اندر زمان
روى او شد سفيد * مرا اى خداوند بيم واميد لغ بى نام ح ايكى معنايه در اول اورته
پرمق التنده اولان پرمق كه تركيده دخى آدسز ديرلر عربيده بنصر ديدكاريدر ثانى اسمى مشهور
اولمين ومجهول اولان آدم وغيرى لغ مع النون * بخردان ح سكون خاء معجمه وفتح راودال
مهملتين ايله جمع بخرددر عاقلان وزيركان وحكيمان معناسنه حكيم فردوسى بيت بفرمود
پس شاه باموبدان * ستاره شناسان وهم بخردان لغ بتكن ح سكون تاء مثناة وفتح
كافله نسخهٔ ميرزا ابراهيمده ومؤيد الفضلاده امتلادن طبيعته فتور عارض اولمق وفرهنك
جهانكيريده ايكى معنايه در اول امتلادن باش اغرمق وثانى طپان ديدكارى اغاج كه تارلايه
تخمى صاچدقدن صكره آنكله هموار ايدرلر لغ بتكدن وبتكنيدن ح مؤيد الفضلاده
امتلادن وجوده الم اولمق معناسنه مسطوردر لغ بردون ح سكون راو ضم دال مهملتين
ايله اكدش آت مير نظمى بيت لطف كج بخشش چرخ افزون باد * اسب تازى بنود بردونه
باد لغ برزن ح سكون راء مهمله وفتح زاء معجمه ايله باچقدن ياپلمش تاوه كه اوزرنده اتمك
بشوررلر قريع الدهر در توحيد بارى تعالى عظمت اسماؤه بيت در سفرهٔ سخاى تو
خورشيد ومه دونان * در مطبخ نوال تو افلاك برزنست لغ برن ح ضم راء مهمله ايله برون
لفظندن اختصار اولنمشدر كذا فى مجمع الفرس لغ برون ح ضم راء مهمله وواو معروفله
ايكى معنايه در اول طشره معناسنه كه بيرون دخى ديرلر ثانى برون تو براى تو ديمك معناسنه
اولور استاد رودكى * قطعه * يادكن زيرت اندرون تخته * تو بروخوار خوابنيده ستان
جعد موياذت جعده كنده همى * ببريده برون تو پستان لغ بريان ح سكون راء مهمله
وفتح ياى تحتانى ايله معروف سوكلمه كباب شاعر بيت پس از مردن اكر مرغى نشيند بر سر
سنكم * شود بريان اكر آهى برآرم از دل تنكم لغ بريجن ح كسر راء مهمله وسكون ياى تحتانى

وفتح جیمله بمعنی تنورکذا فی مجمع الفرس بریزن کسر راء مهمله وسکون یای تحتانی وفتح زاء معجمه ایله مجمع الفرسده بمعنی بریجن مرقوم فرهنك جهانکیریده بر صمغدر بعض تراکیبه جزو ایدوب دوا ایدرلر ببریزی ده دیرلر مصطکی یه مشابه اما سبك وخشك ومانند عسل صاف وبراق اولور امارایحه سی آغردر تعریب ایدوب بارزد وبیرزد دخی دیرلر برین کسر راء مهمله وسکون یای تحتانی ایله آب بد بو اما فرهنك جهانکیریده بمعنی سوراخ که برینه دخی دیرلر بزدایيدن وبزدودن کلاهما بسکون الزاء المعجمه آیینه وتیغ وخنجر وغیری نسنه لرك پاسن آچمق معناسنه بزمایون سکون زاء معجمه ایله بمعنی برمایون مرقوم که فریدونی سود ایله بسلدکلری کاوك اسمیدر بساردن فتح سین وسکون راء مهملتین ایله زمینی یارمق بستان سکون سین مهمله وفتح تاء مثناة ایله ستاندن لفظندن صیغهٔ امردر آل دیمك اولور عربیده خذ معناسنه طالب آملی بیت چو می برکف نهد ازعکس جامش انجمن کردد * بصد رنکی شود چون بال طاوسان بستانی بستردن سکون سین وراء مهملتین وضم تاء مثناة ایله قازمق معناسنه که ستردن دخی دیرلر بسلانیدن سکون سین مهمله وفتح لام وکسر نون ایله بمعنی بکسلانیدن اوزملك واوزلملك معناسنه حضرت مولانا قدس سره بیت هرکس فریباند مرا کز عشق بسلاند مرا * آنکه دهد فهم بیا کویدکه پیش من بیا بشخاییدن سکون شین ویای ثانی وفتح خاء معجمتین وکسر یای اول ایله بمعنی خراشیدن طرملق معناسنه که شخودن دخی دیرلر حکیم ناصر خسرو بیت سواران خفته واو اسب برسرشان همی تازد * که نی کس را بکوید سرنه کس راروی بشخاید بشخودن سکون شین وضم خاء معجمتین ایله بمعنی خراشیدن کمال اسمعیل بیت بشخوده اند چهره وبرند طره ها * زان جودها که باکل وشمشاد میکنند بشکستن سکون شین وسین وفتح کافله قرمق وصندرمق معناسنه خواجه سلمان بیت من هشیار بامستان ندارم روی بنشستن * که میکو نید بشکن عهد وبی شرمیست بشکستن بشکلیدن * سکون شین معجمه وفتح کاف وکسر لامله مجمع الفرسده بمعنی نشان کردن وحکیم اسدی نقلنده برمق اوجیله نشان قومق معناسنه وشرفنامه صاحبی بومعنایه مطابق روایت ایدر نتکم مولانا کسایی بیت یاسمن لعل پوش سوسن کوهرفروش * برسمن ولعل کوش نقطه زدوبشکلید * فرهنك جهانکیریده طرنقله یاخود قلمتراش وبچق وامثالی نسنه لر اوجیله یاره لمك معناسنه در ونعمة الله ده قوجاقلمق ونسنه کوستکلمك معناسنه نقل ایتمش بشکن شکنیدن لفظندن صیغهٔ امردر قیر وصندر معناسنه میر خسرو بیت بشکن دلم که رایحهٔ درد بشنوی * کس از برون شیشه نبوید کلاب را بشلیدن سکون شین معجمه وکسر لامله بمعنی چسبانیدن ودوسانیدن یعنی یاقشدرمق ومیل ایتدرمك اغاجی بیت در کل غربت زپا بشلیدنم * نیست ممکن روی یاران دیدنم * بنشاختن سکون نون وخا وفتح شین معجمتین وتاء مثناة ایله بمعنی بنشاندن نسنه دیکمك استاد لبیبی بیت چو باز آمد از جمله وتاختن * بفرمودش ازپای بنشاختن * بنشاندن اغاج وطاش دیکمك واوتورتمق نصب واجلاس معناسنه بنشستن اوتورمق

اوتورمق معناسنه لازم ومتعدی اولور خواجه سلمان .بیت بنم صافی که برخیزم چو صوفی
از سر دردی * چو دردی در ین خمخانه خواهم رفت و بنشستن ﴿ بنكان ﴾ سكون نون وفتح
كاف فارسیله طاس و قجاندن بیوك ظرف مجمع الفرسده دیبی دلك طاس كه اهل قری آنكله
صو تقسیم ایدرلر و نسخهٔ حسین وفاییده باء فارسیله منقولدر خلاق المعانی .بیت .بر سر آمد
زتهی مغزی خصمت چه عجب * آب چون كشت تهی بنكان آمد بر سر * ونسخهٔ میرزا ابراهیمده
صحن رو یین یعنی تو ج و باقردن دوزلمش صحن بو معنایی مؤید سراج الدین قمری بیت طشت
زر شرق پر آتش برای سینه ام * هر سحر از نیش این فیروزه بنكان میرسد ﴿ به آفرین ﴾
اظهار هایله اسفندیار بن كشتاسبك همشیره سی اسمیدر كه ارجاسب انی اسیر ایدوب
رو یین دز نام قلعه ده حبس ایتمشیدی بعده اسفندیار واروب ارجاسبی قتل ایدوب
به آفرینی خلاص ایلدی ﴿ بهان ﴾ جمع به در ایولر دیمكدر كهان ومهان كبی اما استعمالی
چندان معتبر دكلدر زیرا انك معناسنه نیكان استعمال ایدرلر ﴿ بهرون ﴾ سكون ها وضم
راء مهمله ایله نام اسكندر ذوالقرنیندر كذا فی فرهنك جهانكیری ﴿ به كزین ﴾ اظهار ها
وضم كاف فارسی وكسر زاء معجمه ایله هر شیئك اعلاسنی اختیار ایدیجی وصراف ونقاد معناسنه
ومختار وكزیده معناسنه خلاق المعانی بیت چون میدهی مرا تو عطاهای به كزین * جز به كزین
چه آرمت آخر زا خریان * فرهنك جهانكیریده منتخب ونقود معناسنه مرویدر فخر
كوركانی بیت برطالعی ببلخ درآمدكه آسمان * از جند كاه باز چنین كرد به كزین * محمود
ابن یمین .بیت نبود كر اختیار بود دین وملك را * در به كزین بغیر تو مختار ملك و دین * وله
بیت شاها سپهر اكرچه كه فرقی نمی نهد * اندر میان اهل هنر كاه به كزین ﴿ بهین ﴾
كسر ها وسكون یای تحتانیله اوج معنایه در اول بمعنی بهترین حكیم انوری .بیت ای ملك
بهین ركن تر كالك وزیرست * كلكی كه فلك قدرت وسیاره مسیر ست * ثانی هفته ثالث نداف
یعنی حلاج كه بهینه دخی دیرلر ﴿ بیاغاریدن ﴾ ایكی معنایه در اول بمعنی خیساریدن
اصلاتمق ثانی بمعنی آمیختن وسرشتن قارشدرمق ویوغرمق ﴿ بی تاب شدن ﴾ طاقتسز
اولمق یورلمق معناسنه چغتای لسانده تالمق دیرلر میر علیشیرك بو بیتنده تالغان واقع
اولمشدر یورولن دیمك اولور .بیت قیل اوزلوك دشتنی طی ایستاسانك مقصد ادآسایش
نی تاپك یتسه حرم ایجرا بیا بان قطعیدین تالغان ﴿ بیجن ﴾ سكون یای تحتانی وفتح جیم
فارسیله بمعنی بیژن كه پسر كیو در ﴿ بیچون ﴾ حضرت حق سبحانه وتعالی جنابنی بیچون
ایله ذكر ایدرلر كنه ذاتندن سؤال جائز اولمیوب منزه لكسز معناسنه ایزد بیچون دیرلر جل
ذكره ﴿ بیختن ﴾ سكون یاو خاء معجمه وفتح تاء مثناة ایله الهمك معناسنه كمال خجندی
.بیت قصهٔ درد م فرو میر یخت كفتم مو بمو * كو پس ازمن دوستان خاك مرامی بیختند
ودخی كرفتار وعاجز اولمق و بر كمسنه یی عاجز و بی مجال ایلمك معناسنه مرویدر ﴿ بیخستن ﴾
سكون یا وسین مهمله وفتح خاء معجمه وتا ایله كرفتار وعاجز ایلمك استادعسجدی .بیت
شادی وبقا بادت وزین پیش نكویم * كاین قافیهٔ تنك مرا نیك به بیخست * كرفتار
وعاجز اولانه بیخسته دیرلر ﴿ بیدار شدن ﴾ اویقودن اویانمق وآكاه و خبر دار اولمق

ڪ بیراستین ع سکون یا وسین مهمله ویای ثانی وکسر تاء مثناة ایله صحاحلرده اغاجلك زائد
اولان داللرین قیروب پاك ایلمك معناسنه ابو المعانی بیت هرقباو پیرهن رفتست وعریان
مانده ام * چون درخت پرنهالم کرده شد بیراستین ڪ بیران ع سکون یای تحتانی وفتح
راء مهمله ایله بوزن ومعنی ویران کذا فی مجمع الفرس ڪ بیروزن ع سکون یا وضم راء مهمله
وفتح زاء معجمه ایله یوکلك معناسنه ڪ بیرون ع طشره خارج معناسنه ابو تراب بیك بیت
خدنکست در دلم بنشست وجان چون صاحب خانه * کهی بیرون رود کاهی بکردمیهمان
کردد * چغتای لساننده تاشقاری دیرلر ڪ بیره زن ع سکون یا وفتح راء مهمله وزاء معجمه
ایله تاوه کبی برنسنه دراوزرنده اتمك بشوررلر بوزن دخی دیرلر شیخ نظامی بیت نشسته
جوانمردا طلس فروش * زخاکستر بیره زن درع پوش ڪ بیزیدن ع سکون یائین تحتانیتین
وکسر زاء معجمه ایله بمعنی بیختن مرقوم ڪ بیستون ع دیار عجمده برمشهور طاغك آدیدر
فرهاد آنی کسوب صوکتورمك قصدیله بوقدر زمان عشق شیرین ایله چالشمش
وهرکسدوکی طاشه شیرینك تصویرین قازوب نقش ایلمش معنای ترکیب لغت دیرکسز
یعنی اغاجسز دیمك اولور خواجه سلمان بیت پنجه زد فرهاد با اقبال خسرو لاجرم *
کرد چرخ بیستون چون نقش شیرینش خراب ڪ بیسر وسامان ع پریشان احوال
وبی انتظام کار ابو المعانی بیت این سفر کردن واین بیسر وسامانی ما * سر بصحرا دهد
این حال پریشانی ما ڪ بیستان ع سکون یای تحتانی وکسر سین مهمله وفتح تاء مثناة ایله
بمعنی کذشتکان یعنی کچمشلر ڪ بیلغان ع سکون یا ولام وفتح غین معجمه ایله ترکستان
دیارنده مشهور برولایت وبرشهر آدیدر ڪ بیمارزون ع سکون یا وراء مهمله وضم
زاء معجمه ایله خستهیه مخصوص اولان طعام یعنی خسته یمکی ڪ بیمارسان وبیمارستان ع اول
سکون یا وراو فتح سین مهملتین ایله ثانی کسر راو سکون سین مهملتین وفتح تا ایله بیمارخانه که
عربیده دار الشفا دیرلر حکیم فردوسی بیت بدو کفت کو دز زبیمارسان * ترا جای زیبا تر
ازجارسان ڪ بیمارکون وبیمارکین ع اول ضم کاف عجمی ثانی کسر ایله علیل وخسته مزاج
یعنی دائما مریض کبی اولان ڪ بین ع صیغهٔ امردر کور یعنی نظر ایله دیمکدر و وصف
ترکیبی اولور حق بین کبی شیخ عمر خیام بیت این تابهٔ چرخ بین نکون افتادست * دردهمه
زیرکان زبون افتادست * کاهی اولنه برباادخال ایدوب ببین دیرلر مولانا صائب تبریزی
بیت جلوهٔ مستانهٔ آن سرو قامت را ببین * چشم بکشا موجهٔ دریای رحمت را ببین
ڪ بیواریدن ع سکون یای اول وثانی وفتح واو وکسر راء مهمله ایله جواب ویرمك معناسنه
ڪ بیوازیدن ع زاء معجمه ایله ده اجابت وجواب ویرمك معناسنه مرویدر ڪ بیورداشتن ع
سکون یا وراء مهمله وفتح واو ایله بمعنی برداشتن ڪ بیوسیدن ع ضم یاو واو معروف وکسر
سین مهمله ایله بمعنی امید داشتن وبعض نسخه ده بمعنی جاپلوسی کردن منقولدر ڪ بیوکندن ع
فتح یای تحتانی وکاف وسکون نون واو معروفله بوزن ومعنی بیفکندن کذا فی مجمع الفرس
ڪ بیوه زن ع سکون یای تحتانیله طول عورت دیمکدر مولانا هاتفی بیت برون کن
زانکشت قیصر نکین * نه ازدست بیوه زن انکشترین ڪ بیهسندن ع سکون ها وضم شین

شین معجمه ایله آتشدن جامه صرارمق کی بیهودن فی مثله و بی معنی سو بلمك کی بیهپن فی
سکون یائین وکسر هایله یکرك یعنی ایورك معنا سنه در کی مع الواو * بتو فی ضم تاء مثناة
ایله نسخهٔ میرزا ابراهیمده دبهٔ روغن وظرف کلاب و بعض مدور نسنه نك ایچنه صاپی اوله واغاج
باشنده یومری نسنه وهاون دسته سی و بونلره بکزر نه اولورسه وعربیده مقمع دیدکاری
نسنه بو مقوله نسنه لره دبنه دخی دیرلر کی برهنه جو فی شعیر مقشر یعنی قبوغی چقمش
آرپه که عربیده سلت دیرلر کتاب السامی فی الاسامیده السلت نوع من الشعیر لاستر لها کانها
حنطة دیو مسطور در کی بیاستو فی فتح یای تحتانی وسکون سین مهمله وضم تاء مثناه ایله
نسخهٔ حسین وفاییده دهان دریده کمسنه یه دیرلر یعنی ایشتدوکین و بولدوغین سویلر
مولانا معروفی بیت بیاستو نبود خلق را مکر بدهان * ترا بکون نبود کون بسان
دروازه * صاحب تحفة الاحباب بمعنی کنده دهان یعنی اغزی قوقار معناسنه نقل ایتمش
بو معنایی مؤید شمس فخری * قطعه * کفتم ترا به بخشش وکوشش یا برو بشیر * نسبت
کنم ولیك نمی آیدم نکو * زیراکه آن چو دودی باشد سیاه رنك * وین نیز کربه ایست
بنسبت بیاستو کی بیرو فی سکون یای تحتانی وضم راء مهمله ایله بمعنی کیسهٔ زر وغیره
کذا فی تحفة الاحباب کی بیندو فی سکون یای تحتانی ونون وضم دال مهمله ایله حرامزاده
و بد اصل معناسنه میر نظمی بیت مادرش قحبه و پدر هندو * چه بود زاده شان بجز بیندو
کی بیو فی بوزن دیو ترکیده کوه دیدکاری قورتجغز در بعض نسخه ده دال ایله بید دخی دیرلر
فخر الدین ابو المعانی بیت زعدلش کرك باصد حیله وریو * نهان کرد دبه پشم میش چون
بیو کی مع الهاء * بدره فی سکون دال وفتح راء مهملتین واخفاء هایله اغاج قوردی که
ریونجه دخی دیرلر بو معنایه میر نظمی بیت نرسد هیچ کزند چون بدره * کر نباشد درخت
رابدره کی بده فی کسر دال مهمله واظهار هایله بمعنی بزن امر در اضرب معناسنه حکیم فردوسی
* مصرع * دهاده برآمد زهر و کروه * خلاق المعانی * رباعی * چون دید که کرد
غمزه خیره بسته * بر قصهٔ دلم کمان ابرویش زه * از بسته همیکرد اشارت که مزن *
از کوشهٔ بادام همیکوید ده * و دخی ویر معناسنه صیغهٔ امر در کی بذله فی سکون ذال
معجمه ایله بمعنی لطیفه وعربیده هر کون کیلن اثواب معناسنه در کی برادر خوانده فی آخرت
قرنداشی که ایکی کمسنه محبتا بربریله عقد اخوت ایدرلر کی برادرنده فی یعنی اوکی قرنداش
برادر اندر دخی دیرلر کی برهنه فی فتح راء مهمله ونون وسکون هایله چبلق وسکون را وفتح
هایله ده جائزدر عریان معناسنه مولانا عرفی بیت تیغ در برهنکی فاش کند جوهر خویش
مصلحتها ست درین شیوهٔ عریانیٔ ما * چغتای لسانند یالانك دیرلر کاف عجمیله ترکیده
یالنجق دیدکاری بوندندر کی بستوه و بسته فی کلاهما بسکون السین المهمله وضم التاء المثناة
واظهار هایله دلتنك و عاجز و سرکردان معناسنه که ستوه وسته دخی دیرلر ضم سین مهمله
ایله واظهار هایله کذا فی فرهنك جهانکیری کی بسملکاه فی سکون سین ولام وکسر میمله قیون
وصغر بوغزلدقلری مکان عربیده مذبح ومسلخ دیرلر ترکیده سلخانه دیدکاری شعرا نظملرنده
چوق ایراد ایدرلر شیخ علی نقی بیت به بسملکاه حسرت پر زنان آن مرغ رقاصم * که هرکه

بال غم برهم زنم خون از پرم ریزد * مثلا نصرتی بیت نه آن مستم که هردم بی سبب
درانجمن رقصم * به بسملکاه می آیم بکام خویشتن رقصم ﴿ بشخوده ﴾ سکون شین وضم
خاء معجمتین وواو معروفله طرنق وقلمتراش اوجیله یاره لمق معناسنه اسم مفعولدر نسخهٔ
میرزا ابراهیمده بمعنی خراشیده بهرامی بیت کرده بشخوده رخ خود آن نکار * کشت
کلزارش بشکل لاله زار ﴿ بشکله ﴾ سکون شین معجمه وفتح کاف ولامله قپو قلابی یعنی
اول چنکال درکه قپو و پنجره قپاقلرینه ایدرلر ﴿ بشکنه ﴾ سکون شین معجمه وضم کاف
ونونله کلید پریسی کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿ بشکونه ﴾ سکون شین معجمه وضم کاف
وفتح نونله ایکی معنایه در اول بمعنی شکوفه حکیم اسدی بیت بهنکام بشکونهٔ کلستان
برون برد لشکر ز زابلستان * ثانی قیٔ واستفراغ معناسنه که آکادخی اصطلاحده
شکوفه کرد دیرلر ﴿ بشکوه ﴾ سکون شین معجمه وضم کاف واظهار هایله حشمت ووقار
وتمکین استاد لبیبی بیت زبس بود بشکوه با فرهی * جهان دیداو را سرای شهی
﴿ بشنجه ﴾ فرهنك جهانکیریده کسر شین وسکون نون وفتح جیمله برآلتدر جلاهلر آنکله
بزه آهار ایدرلر وبعض فرهنکده آهار معناسنه در شیخ نظامی بیت بشنجه روی وازرق
چشم واشقر * سزاوار خم کل نی خم زر * قریع الدهر بیت تا روپود مراد من نشود
بافته بی بشنجهٔ لطفت ﴿ بشولیده ﴾ ضم شین وواو مجهول وکسر لامله بمعنی دیده ودانسته
وبمعنی کار کذاریده اما بعض فرهنك معتبرده برهمزده و پریشان شده ﴿ بو معنایی مؤید
شیخ عطار بیت دل بخود باز آورد آرام کیر * جمع کن خود را بشولیده ضمیر * محمود
ابن یمین بیت برسر آتش سودای توام سوخت جکر * این هم از کار بشیولیدهٔ خام
دلماست ﴿ بنجه ﴾ سکون نون وفتح جیم فارسیله زنان آلتلرینه بغلد قلری نسخه عربیده کی
عصابه معناسنه در استاد رودکی بیت هرکرا در غمش بسازد اسیر * باز کیرد به بنجه
بند بزیر ﴿ بنکره ﴾ سکون نون وفتح کاف وراء مهمله ایله اکیراك کجه ایبك اوزرینه صاریلن
ایلك که فرموك دخی دیرلر ﴿ بنه ﴾ فتح نون مشدد ومخفف ایله ده جائز یوك یا ب دیدکلری
تعبیره باروبنه دیرلر باروبنکاه جای بنه اولور حکیم فردوسی بیت چو شیران شرزه ز جا
برجهید * بکوه هماون بنه برنهید * وله بیت نه خیمه نه خرکه نه بار وبنه * چنین چند
باشد سپه کرسنه ﴿ به ﴾ اظهار هایله ایو دیمکدر نیك معناسنه من از توبه دانم دیرلر بن
سندن ایو بیلورم دیمکدر نتکم بو بیتده واقعدر بیت کفتی که ستارهٔ تو سعد است * من طالع
خود از توبه بدانم * اما حقیقتده بهك معناسی ترکیده یك دیدکاری در زیرا ایو دیمکه نیك
دیرلر ایك دیمکه به دیرلر نتکم بو رباعیدن مفهومدر * رباعی * شیری که شکاری نکند
روبه به * عمری که بناخی کذرد کوته به * آنکس که حق نان ونمك نشناسد * کر یوسف
مصری بود اندرچه به ﴿ بهروزه ﴾ سکون ها وضم راء مهمله وفتح زاء معجمه ایله ایکی
معنایه در اول برنوع کبود رنك بللوردر که غایت خوش رنك اولور اما کم بهادر حضرت
مولانا قدس سره بیت شاهیم نه شهروزه لعلیم نه بهروزه * عشقیم نه سر دستی مستیم
نه ازسیکی * ثانی کندر هندی درایرینه جمله بهروزه دخی مرویدر کذا فی فرهنك جهانکیری

جهانکیری ﴿ﮐ﴾ بهینه ﴿ﻓﺢ﴾ کسر ها و سکون یای تحتانی وفتح نونله اوج معنایه کاور اول بمعنی هفته که ایام اسبوعدر شاکر بخاری بیت صاحب صد بهینه ومه وسال * بکذری کز رهی نیاری باد * ثانی بمعنی بهترین ثالث بمعنی نداف یعنی حلاج پیرهراة خواجه عبدالله انصاری قدس سره طبقاتنده وابراهیم ادهم حضرتلرینك احوالی سیاقنده بیورر که * بزازارچه پلاس فروشد بهینه بازنخواند ﴿ﮐ﴾ بی ته ﴿ﻓﺢ﴾ کسر تاء مثناة ایله بمعنی بی حوصله محتشم کاشی بیت چاه زنخدانش ببین ای دیده وکاری مکن * کاندرته دوزخ فتد جان من بی ته دکر * ودخی دیبسز دیملك اولور ﴿ﻓﺢ﴾ بیجاده ﴿ﻓﺢ﴾ سکون یای تحتانی وفتح جیم ودال مهمله ایله جواهر انواعندن بر نوعدر بعضیلر لعل وبعضیلر یاقوت وبعضیلر شبه دردیدیلر اما تحفة الاحبابده وحسینی وفاییده کهربا اولمق اوزره تصحیح ایلمشلر ولکن میرصدرالدین محمد شروانی جواهرنامه سنده یاقوتك نوعیدر دیمش وحکیم فردوسینك بو بیتندن استنباط اولنور بیت توکفتی که بیجاده بارد همی * بسنك اندرون لاله کارد همی * بومعناده حکیم انوری بیت پاس توکر اندیشه کند درکان * رنك رخ بیجاده شود کاهی * جواهر نوعندن اولدوغنه مولانا هاتفی بیت بیاساقی آن لعلکون باده را * که بشکست بازار بیجاده را هله کهربا اولدوغنه حکیم خاقانینك بو بیتی دلالت ایدر بیت اقلیم کشایی که زجا سوسی هقلش * بیجاده نیارد که کند کاهربایی ﴿ﮐ﴾ بیخته ﴿ﻓﺢ﴾ بیختن لفظندن اسم مفعولدر الیمش معناسنه ابوالمعانی بیت خاکراهت دیده بامژکان حسرت بیخته * تانبا شد پای آزرده خیال نازکت ﴿ﮐ﴾ بیخسته ﴿ﻓﺢ﴾ سکون یای تحتانی وسین مهمله وفتح خاء معجمه وتاء مثناة ایله درمانده وعاجز وسرکردان معناسنه خسروانی بیت دلخسته ومحرومم وبیخسته وکمراه کریان بسپیده دم ونالان بسحرکاه * شاه ناصرخسرو بیت بر رفتنم اکرچه درین کنبد * درمانده ایم بسته وبیخسته ﴿ﮐ﴾ بیدار ﴿ﻓﺢ﴾ سکون یای تحتانی وفتح دال وراء مهملتین ایله بمعنی عاشق دلداده میرنظمی بیت عالم شده برخسنت دلداده وآوار * چون منکه نمی باشد افتاده وبیداره ﴿ﮐ﴾ بیدره ﴿ﻓﺢ﴾ سکون یای تحتانی وفتح دال وراء مهملتین ایله آهنکران چقوری که ایچنده طوروب دمور دوکرلر ﴿ﮐ﴾ بیذار ﴿ﻓﺢ﴾ سکون یای تحتانی وفتح ذال معجمه وراء مهمله ایله مکر وحیله معناسنه ﴿ﮐ﴾ بیراسته ﴿ﻓﺢ﴾ سکون یای تحتانی وسین مهمله وفتح تاء مثناة ایله اغاجی بودایوب زائد داللرین کیدرمك میرنظمی بیت درختی چون ببرك آراسته باشد * شود پربار چون بیراسته باشد ﴿ﮐ﴾ بیراه ﴿ﻓﺢ﴾ مذهبی مخالف اولوب ازغون اولانه دیرلر ودخی نامناسب حرکت ایدر ﴿ﮐ﴾ بیرزه ﴿ﻓﺢ﴾ سکون یای تحتانی وراء مهمله وفتح زاء معجمه ایله عسل کبی بر صمغدر تیز بوی اولور بیرز دخی دیرلر مسعود سعد سلمان بیت همچو مازوز رفتشان پنجه وسیه چون بیرزه * چون هلیله زردشان روی وترش چون انبله ﴿ﮐ﴾ بیژه ﴿ﻓﺢ﴾ سکون یای تحتانی وفتح زاء فارسیه ایله خالص وبی غل وغش اولان نسنه بژه دخی دیرلر شاعر بیت آنچنان این خسته دل بر آتش هجران سوخت * بیژه کرد در بوتهٔ عشقت همین استاد غم ﴿ﮐ﴾ بیسره ﴿ﻓﺢ﴾ سکون یای تحتانی وفتح سین وراء مهملتین ایله بر نوع شکاری قوشدر غایت تیز پر اولور خواجه عمید لویکی بیت بلبلی مخططش چون پر هدهد از عقب * تیزروی بیلك

دوپرچون پس باز بیسره ف بیسه ع سکون یای تحتانی وفتح سین مهمله ایله بوزن کیسه الاجه قماش وغیری هرنه نوع اولورسه ف بیشه ع سکون یای تحتانی وفتح شین معجمه ایله چنکلستان ونیستان شاعر * رباعی * درقلب سپه تیغ زدن پیشهٔ ماست * مردی وهنر همیشه اندیشهٔ ماست * هرشیرکه درجهان شکاری کیرد * مردان دانند که آن هم بیشهٔ ماست * مثال نیستان مولانا طرزی بیت شیردر بیشهٔ ما طعمهٔ روبه کردد ای اجل بیحکری الحذر از بیشهٔ ما * وچوبانلرك نایی که قوال دیرلر حکیم خاقانی بیت چون بیشهٔ ضمیر من آوای آوزد * جان مغزی آنجا مغزکند برقص * عربیده یوك وچغتای لسانده چیکل دیرلر فتح جیمله ف بی صرفه ع فتح صاد وفا وسکون راء مهملتین ایله فائده سز واندیشه سز مولانا هاتفی بیت غیورانه بکشاد لب درجواب * بکفتاری بی صرفهٔ ناصواب ف بیکاده ع سکون یای تحتانی وفتح کاف عجمی ودال مهمله ایله جماعه قادر اولمین عربیده عنین دیرلر میرنظمی بیت بکفت اوراکه نتوانست کابی * شود بیکاده شوهرزن خطایی ف بیکانه ع کاف عجمیدر یادمعناسنه که مقابلی آشناده مولانا صائب بیت ای دل زاوضاع جهان بیکانه شو بیکانه شو * باآن نکارخانکی همخانه شو همخانه شو ف بیکاه ع کاف عجمیله غایت سحری ووقتسز دیمکدر مترادف قبیلندندر کاه و بیکاه دیرلر وقتلو وقتسز معناسنه اولور ف بیلاده ع سکون یای تحتانی وفتح لام ودال مهمله ایله یعنی شاکردانه اجیرانه معناسنه میرنظمی بیت خودت مفروش نزد عاقلانرا * بشو بیلاده پیش کاملانرا ف بیلسته ع سکون یای تحتانی وسین مهمله وفتح لام وتاء مثناة ایله یعنی انکشتان حکیم خاقانی بیت نیش و بیلستهٔ ناقص چو شغال * شغل سکساری ودستان چکنم * حکیم اسدی بیت به بیلسته سنبل همی دسته کرد * بدو نیز بیلسته را خسته کرد ف بیله ع سکون یای تحتانی وفتح لامله بش معنایه کاور اول یعنی انجوست که جزیره در عمق بحاری بیت بعمان قدرت فلك یك حباب * زدریای جاهت جهان بیله است ثانی یعنی بیلاك یعنی یصی دمرلو اوق بیله مشابه اولمغله تسمیه اولنمشدر شمس فخری قطعه * سالکان مسالك تحقیق * فارغند ازشراب وتفشیله * دفع شیطان کفر رادارند درکان مجاهدت بیله * استاد فرخی بیت چنان چون سوزن وشی وآب روشن از توزی زطوسی بیل بکذار وباماج اندرو بیله * ثالث رخساره معناسنه حکیم خاقانی بیت بیله تو کرد روی مه وزهره را بخل * زان میکنند هرسحری روی درنقاب * رابع یعنی پهلو حکیم سوزنی بیت آندل که درمیان رو بیله بکین تست * بروی رسد زقوس فلك تیر بیلکی خامس یعنی بیل که ترکیده چپادیرلر ف بیمار سیاه ع درلتمه خسته لکی غایت صعب اولدوغندن سیاه تسمیه اولنمشدر اعجام صعبلکندن کنایه ایدوب سیاه تعبیر ایدرلر بلای سیاه وبخت سیاه کبی ف بینار ع سکون یای تحتانی وفتح نون وراء مهمله ایله یعنی بنیارهٔ مرقوم یعنی دیوانته وزشت صورت ف بیوار ع بوزن ومعنی بیچاره وغریب وبیکس وعاجز معناسنه حکیم اسدی * مثنوی * ببرسید کین مرد بیوار کیست * که کستاخ اندرچنین یار کیست * بدو کفت کنرخانه آواره ام * ازایران یکی مرد بیواره ام ف بیوسنده ع ضم یای

یای تحتانی و فتح سین مهمله و سکون نونله چاپلوسی کننده وریا ایله تواضع وتملق ایدیجی
حکیم سنائی بیت سگ بیوسنده کرگ درنده است * سفله سالوس ولوس خرنده است
ﮋ بیوه ﮒ سکون یای تحتانی وفتح واوایله طول عورت که بیوه زن دیرلر مولانا جامی
بیت هیچ غم نیست کرش غصب کنان * شحنه ده کشد از بیوه زنان * عربیده ارمله
وچغتایده تول دیرلر ﮋ بیهده ﮒ سکون یای تحتانی وضم هاایله ناحق وباطل معناسنه استاد
لطیفی بیت بازار متاع تست کاسد * کارت همه بیهده وفاسد * هده حق دیمکدر
نتکم بو بیتدن مفهومدر شاعر کفته بیت مهرخواهی زمن و بیهده * هده خواهی زمن
و بیهده ﮋ بیهوده ﮒ بیهده کبی باطل وعبث وبیمعنی دیمك اولور کمال خجندی بیت ای بکام
هوس رام عمر بیهوده * هنوز سیرنکشتی زکار بیهوده ﮋ مع الباء * بخردی ﮒ سکون
خاء معجمه وفتح راو کسر دال مهملتین ایله یعنی دانایی وهوشمندی کذا فی شرفنامه
ﮋ بهبودی ﮒ سکون ها وضم باء موحده ایله ایواولمقلق صحت بدن وانتظام حال وحسن
معیشت کبی ﮋ بهرای ﮒ سکون ها وفتح راء مهمله ایله نیك رای وتدبیر وعاقل ومدبر
معناسنه شاعر بیت مردی که شود بکار خود بهرایی * باید که کند کار خودش پیرایی *
ﮋ بهی ﮒ ایولك نفسنده وغیریده استعمال اولنور نظام استرآبادی بیت کند زصنعت
استاد صنع شیرینکار * بکونه عسلی در بهی محل * ویارین یعنی جراحت ایواولمق چغتای
لسانده اونکالمق دیرلر بو بیتده مضارعی واقع اولمشدر میرعلیشیر بیت کونکولکا یوز تومان
تیش اورساهجران ایلامان ناله * وصالنینك نوشیدین اول زخملار بیرکون اونکالغایدیب
ﮋ بی ﮒ شول معنایی افاده ایدرکه ترکیده سز ایله تعبیر ایدر مثلا بی دل کوکلسز
بی زبان دلسز دینلور شیخ سعدی بیت کرکسی وصف اوزمن پرسد * بی دل ازبی نشان
چه کوید باز * وکاهی حرف سلب اولان نالفظنك معناسنه قریب اولور لکن هر یرده اول
معنایه صحیح اولماز مثلا ناکس دیمکده بی کس دینلمز زیرا ناکس آدم دکل دیمکدر بیکس
آدمسز دیمك اولور بویله دقیق محل تأمله محتاجدر ﮋ بی بی ﮒ زن نیکو وخاتون خانه نشین
مولانا هاتفی بیت با زنش کفت خواجه کای بی بی * دل برین نه که از وطن کیبی *
بر معناسی دخی ایوایو دیمك اولور ربه به معناسنه منوجهری بیت بی بی آن ترکی که چون
او برزند بر چنك چنك * ازدل ابدال بکریزد بصد فرسنك سنك ﮋ بیخوانی ﮒ فتح خاء
معجمه و واو معدوله وکسر نونله یعنی بی نمك طاتسز طعام وغیریده جایزدر میرنظمی
بیت سخنش چون طعام بیخوانی * نتوان خورد بی نمك نانی ﮋ بیداری ﮒ اویانقلق
وشرفنامه ده صاحب دللی یعنی آکاه اولمق بیت بیداری سحرگاه روشن کن دلانست *
آنکس که بود درخواب تیره شد ست جانرا * عربیده تیقظ وچغتایده اویقاغلیغ واویاغلیغ
دخی دیرلر ﮋ بید طبری ﮒ بید هفتکانه قسمندن بر نوع سکوتدرکربه بید دخی دیرلر کذا فی
شرفنامه ونسخه میرزا ابراهیمده بید موله معناسنه درظهیر فاریابی بیت همچو مستان
صبوحی شده افتان خیزان * شاخهای سمن تازه و بید طبری ﮋ بیرای ﮒ بی تدبیر
وامور نده اصابت ایتمیوب نامعقول ایش ایدیجی معناسنه ضد بهرای مرقومدر ﮋ بیرزی

سکون یای تحتانی وراء مهملهٔ موقوف وکسر زاء معجمه ایله بیزهٔ مرقوم معناسنه درکه بیزر
دخی دیرلر سیف اسفرنکی بیت شاکرند ارباب معنی زینکه باری زینهار * می شناسی
بیرزی ازکوهر وسوسن زسیر ل بیرون ع طشره کی دیمکدر خارج معناسنه مقابلی اندرونی در
ل بیزاری ع ترك ایتمك واوصانمق وخلاص اولمق معناسنه خواجه سلمان بیت زارم
ازبی زری ومیترسم * که کشد بیزری به بیزاری ل بیستکانی ع سکون یا وسین مهمله
وفتح تا وکاف عجمیله دیار روملده ماه بماه ویریلان وظیفه که زمان سلفده شاهان عجم
وظیفه خوارانه هریکرمی کونده ویررلر ایمش که سنهٔ شمسیه اعتباریله سنه آخرنده
حساب موافق کله زیرا مشهور فارسیه نك هربری اوتوز اولمز بعده کثرت استعمال ایله مطلق
وظیفه معناسنه اولمش استاد منوجهری بیت یکی را ازین پیش کاهی بخشی * یکی را
دوباره دهی بیستکانی ل بیسکی ع سکون یای تحتانی وفتح سین مهمله ایله ابرص وچیل اولمق
معناسنه باء فارسیله ده منقولدر افصحی ده فارسیله اولمق خاطره کلور ل بیغی ع سکون
یای تحتانی وکسر غین معجمه ایله شرفنامه ده دفع معناسنه در ل بی نیازی ع دولتلو للغ
واحتیاج اولمامق معناسنه در ل بینی ع سکون یای تحتانی وکسر نونله ایکی معنایه در اول
آخرنده کی حرف اصلیه اولوب بورون معناسنه کلور عربیده انف دیرلر ثانی مذکور یا
خطابیه درکوررسن دیمك اولور تنکم صائب دیمشدر بیت کوش راکرکن وبشنوکه چها
میشنوی * دیده برنبد ونظرکن که چهامی بینی ل بیوکانی ع ضم یای تحتانی و واو مجهول
وفتح کاف عجمیله دوکون سور معناسنه استاد عنصری بیت ساخت آنکه عجب بیوکانی *
هم بزآیین برسم یونانی ل باب الباء الموحدة المضمومة مع الالف * بیا ع فتح باء موحده ایله تفرج
وسیره کتدکلرنده مخصوص طعامدرکه بشوروب کتوررلر میر نظمی بیت کنید آن جان
اکردرسینه منزل * بیاسازم جکر باپارهٔ دل ل بتیبا ع کسر تاء مثناة وسکون یای
تحتانی وفتح باء موحده ایله بمعنی توبه کردن میر نظمی بیت چوکردم چندکه اندیشه ازجان
بتیبایی کنم ازعشق خوبان ل بخارا ع مغل لسانده مجمع علوم دیمکدر وماوراء النهرده
بر مشهور شهردر سمرقنده قریب علما ومشایخی غایت چوق اولدوغندن قبة الاسلام دیرلر
خواجه حافظ بیت اکر آن ترك شیرازی بدست آرد دل مارا * بخال هندویش بخشم سمرقند
وبخارارا ل براتج راء مهملهٔ مشدده ایله برانلفظندن ترجیم اولنمشدر کسیجی وکسکین
معناسنه تخفیف رایله ده جائزدر دیمشلر شاعر بیت بکن باتیغ غمزه قتل مارا * چون او
شمشیر رستم نیست برا ل برج ثریا ع کنایه ازدهن محبوب ودرخت کذا فی المحمودی ل برزوبلا
سکون راء مهمله وزاء معجمهٔ موقوفه وفتح واو ایله افراسیاب پهلوانلرندن بر تورانی مبارز
اسمیدر کذا فی شرفنامه ل بستان پیرا ع باغبان معناسنه حکیم انوری بیت
پرده ز ضوان بهشت ازپی پیوند کری * ازتو هر فضله که انداخته بستان پیرا *
ل بستانسرا ع سرای پادشاهانده اولان باغچه یه دیرلر ل بغرا ع سکون غین معجمه
وفتح راء مهمله ایله ارشته کبی بر طعامدر اکثریاران عجم سیر وتفرجلرده بشورورلر فرهنك
جهانکیریده ترکستان شاهلرندن بغراخان نام برشاهك اختراعی اولمغله مخترعی اسمیله

اشمیله تسمیه اولنمشدر بشقاق اطعمه بیت بجوقلیه درصحن بغرابتا * که جوینده کی
عین یابند کینست * وله بیت ماهیچه بکوش حلقه کرده است * یعنی که منم غلام
بغرا * و بر پادشاه اسمی اولدوغنه شاعر بیت قراخان وا یلك چو بغرا کذشت *
تو کویی که بادی بصحرا کذشت * ادات الفضلاده نام پادشاه خوارزم و بمعنی کلنك بیشه
وکلنکان نیز کویند مسطوردر ق بوبا ع واو معروف و فتح باء موحده ایله بر نوع
طعامدر ق بورا ع واو معروف و فتح راء مهمله ایله صر منج یعنی اکسر باشی و یا خوداوجی
ق بوریا ع واو معروف ایله حصیر و حصیر ایشلدکاری ساز مثال اول ابو طالب کلیم
بیت در دمند بهای من بر هیچکس پوشیده نیست * مینماید از تنم مانند نقش بوریا *
مثال ثانی شیخ سعدی بیت با فرومایه روزکار مبر * کز نی بوریا شکر نخوری ق بوشا ع
واو معروف و فتح شین معجمه ایله بمعنی اندیشه میر نظمی هروی بیت شوم از درد حسرت باده
نوشا * همین در خاطرم اینست بوشا ق بویا ع بوزن کویا قوقجی معنا سنه اسم فاعلدر
ق بوی سا ع واو مجهول و یای موقوف و فتح سین مهمله ایله عطریات صلایه ایتدکاری
طاشه دیرلرکه اوزرنده مسك و امثالی نسنه لر حل ایدرلر اصلی بوی سای در کذا فی مجمع
الفرس ق مع الباء * بوجاسب ع نام مبارز تورانیدرکه افراسیاب پیران ویسه ایله
بتر لشکر ایدوب ایران لشکری اوزرینه کودرز جنکنه کوندردی ق بوالعجب ع یعنی
حقه باز شاعر بیت عشق جوان حقه و آن مهره دید * بوالعجبی کرد و بساطی کشید
ق بوب ع بوزن خوب بساط و فرش خانه معناسنه استاد رودکی بیت شاه دیکر روز
باغ اراست خوب * تختها بنهاد و بر کسترد بوب ق بوتراب ع کنیهٔ امیر المؤمنین علی بن
ابی طالب رضی الله عنه و کرم الله وجهه کذا فی شرفنامه ق بوشاسب ع سکون واو و فتح
شین معجمه و سین مهملهٔ موقوفه ایله فرهنك جهانکیریده واقعه که بوشیاس دخی دیرلر عربیده
زوباید کاری زر آتشت بهرام بیت نه دربید ارکفتم نی بیو شاسب * نکویم جز به پیش
تخت کشتاسب ق مع التاء * بت ع صنم معناسنه زمانای مسیحا بیت در بتشکنی خلیل
عهدم هرچند * در بتکدهٔ بیم تیشهٔ آزر داد * و استعاره طریقیله جوان محبوبه ده دیرلر
وحشی یزدی بیت خوش آن بتی که هزاران هزار عشوه و ناز * به نیم جنبش مژکان
اداتواند کرد ق بت پرست ع بته طاپجی ابو المعانی بیت بت پرست کردی مرا این شیوهٔ
عاشق فریب * رحم کن بر جان مسکین از خدا اندیشه کن ق بخت ع سکون خا ایله نام
پادشاه جبار درکه باباسنه نصر دیرلر ایدی بخت النصر نامیله شهرت بولمشدی دنیایی
شرقدن غربه دك ضبط ایلدی دنیایی شرقدن غربه دك درت پادشاه ضبط ایلمشیدی
ایکیسی مسلمان که حضرت سلیمان و اسکندر ذو القرنین علی نبینا و علیهما السلام و ایکیسی
کافرکه بری مزبور و بریده نمرود ایدی لغت محمودیده نام پادشاه خوارزمدر و دخی اول
طورنه یه دیرلرکه کندو سوریسنك اوکنه ذوشوب اوچار ق برست ع ضم را و سکون
سین مهملتین ایله نشو و نما یافت یعنی بیویوب ایرشدی دیمکدر ابو المعانی بیت دیدم
خیال سرو قدش این سخن درست * با آب دیده درچمن سینه را برست ق بروت ع ضم

راء مهمله و واو مجهول ایله بیق که سبلت دخی دیرلر بست سکون سین مهمله ایله التی
معنایه کلور اول قاورلمش بغدای که تاتار وسیاحلر توشه یعنی ازق ایدرلر ثانی دکرمان
سنپکی که بر دمور در دکرمان آنك اوز رینه دونر ثالث مجمع الفرسده کاپستانده بر ولایت
و بر شهر آدیدر رابع نسخهٔ حسین وفاییده تقسیم آب معناسنه خامس فرهنك جهانکیریده
خوشبو و خوش طعم میوه حاصل اولان بر معناسنه سادس بعض نسخه‌ده ارقه حمالنك
سمری معناسنه که میر نظمی . بیت رهید از خریت مهار ش کسست * که آهسته
از پشت او رفت بست بقرات نام حکیم وهم وزیر اسکندر ذو القرنین ومالك الفتحه
لسان عربده ابقراط دیرلر بندخت سکون نون وخاء معجمه وضم دال مهمله ایله
شرفنامه‌ده بمعنی چهره مسطوردر بوخت واو مجهول وسکون خاء معجمه ایله فرهنك
جهانکیریده بمعنی پسر اوغل معناسنه مرویدر بوشاسب واو معروف وفتح شین
وسکون سین مهمله ایله کیجه ایله اوتورب بعض نسخه فکر ایلمك ودخی احتلام اولمق معناسنه
بوایکی معنایه میر نظمی . بیت چو وصل یار را بوشاسب بودم * شدم بوشاست
با او چون غنودم بوی پرست ایکی معنایه در اول بمعنی سك بو معنی حقیقتدر زیرا کوپك
قدر رایحه آلور حیوان اولمز ثانی پارس دیدکلری حیوان عربیده فهد ترکیده یوز دیرلر
خصوصا ومجازا اول طفیلی آدمه دیرلر که همیشه کزوب قنده طعام پشه وضیافت یاخود
دوکون اوله آنی تجسس ایدوب لابد وارر معا الجیم * بج اندرون دهان یعنی
اغز ایچی فخر الدین اصفهانی . بیت بی مدحت او هرکه دهان باز کشاید * دندانش کند
چرخ برون یك بیك از بج * فرهنك جهانکیریده جیم فارسیله ایکی معنایه روایت اولنمشدر
اول اندرون لبنوس یعنی آوردك طشره سی ثانی بمعنی موی پیش سر یعنی باشك ایلروسنده
اولان صاچ بورج ایکی معنایه در اول قلعه‌ده اولان بورج بدن ثانی آسمانی تقسیم ایتدکلری
اون ایکی قسمك هر برینه برج دیرلر ثالث کوکرجین ساکن اولدوغی یر خواجه سلمان بیت
ای کبوتر رو ببرجی کاخترانش چینه اند * کرتو میخواهی که یابی دانهٔ نیك اختری
برهان راج ای کلام وسخن تحقیق معنی کذا فی المحمودی بزغنج سکون زا ونون
وضم غین معجمتین ایله فستق اغاجنه دیرلر ومرویدر که فستق اغاجی برسنه ایچلی اولور
و برسنه بوش اولور ایچلی اولدقده پسته دیرلر . بوش اولدقده بزغنج دیرلر کذا فی فرهنك
جهانکیری بستج سکون سین مهمله وضم تاء مثناة ایله بادیه‌لرده اولور براغاجدر کذا فی
مجمع الفرس بسحاق حلاج صاحب دیوان اطعمه کذا فی المحمودی بغنج ضم غین
معجمه وسکون نونله سیاه چورك اوتی که شونیز دخی دیرلر عربیده حبة السوداء دیدکلریدر
میر نظمی بیت بروی کامذاران خال سودا * چو افشانده بغنج بر نان زیبا بلاج برنوع
کاچی یعنی بولماج آشی درکه رقیق و پر آب و بی کوشت پشورلر حریره مانندی بسحاق
اطعمه بیت عاقل نکرد مائل ببلاج * تا قلیه بیند برروی تتماج باوج ضم لام
وواو مجهول ایله صحرانشین بر طائفه درکه غایت بی عقل وبی انصاف اولورلر یوللرده کیدن
قافله و یولجیلری غارت ایدرلر اکثری شجیع و بهادر اولورلر کوج باوج دخی دیرلر نسخهٔ میرزا

میرزا ابراهیمك ایوان و طاق و رواق اوزرینه قورلر برعلامتدر و برمعناسی ده زنانك موضع
معهودنك بتنی اتی یان سنه دیرلر مؤید الفضلاده ایران زمیننك برمكان اسمیدر و ادات الفضلاده
خروسك دپه سنك اولان كوشت پاره یه دیرلر ﯓ بوغنج ﯓ واو معروف وضم غین معجمه
وسكون نونله شهر هرات قربنك واقع برقصبه اسمیدر و بغنج مرقوم معناسنه مرویدر
كذا فی مجمع الفرس ﯓ مع الخاء المعجمه * برخ ﯓ سكون راء مهمله ایله ادات الفضلاده
بمعنی شبنم بو معنایه میر نظمی بیت عرق نیست ازمی چهرهٔ سرخ * كه بر برك كل آفتاده است
برخ ﯓ بستاخ ﯓ سكون سین مهمله وفتح تاء مثناة ایله بمعنی كستاخ میر خسرو
مثنوی * بزركی كردن ارچه ناروا نیست * نه كبر سنت اینكه فر پادشا نیست * اكر
نبود بچشم خاصكان باز * ز بستاخی كه دارد عام را باز * كلامی اصفهانی بیت بعهد عدل
تو بستاخ نكرد بلبل * بسوی عارض كلبرك وطرهٔ شمشاد ﯓ مع الدال المهمله * بتلاد ﯓ
سكون تاء مثناة وفتح لام ایله بمعنی بشتوانه یعنی قپو آردنه قونیلان اغاج طیاق ﯓ بد ﯓ
بوزنی شد بود لفظندن اختصار اولنمشدر اقتضای محل ایله واوین حذف ایدوب
ضمه ایله حركت ویررلر طالب آملی بیت لطافت پای بند آن فضا بد * كه زنجیرش
هم از موج هوا بد ﯓ براز د ﯓ فتح زاء مهمله و زاء معجمه ایله بمعنی زیبایی و زینت و زیب
میر نظمی بیت براز د دلبری با عشوه و ناز * كه در ملك لطافت بود ممتاز ﯓ برد ﯓ سكون
راء مهمله ایله برلفظدر جنك محلنك تلفظ ایدرلر صاول معناسنه شمس فخری بیت
ابو اسحق كه افلاك اختر انرا * همیكوید همان از راه او برد * ودخی بردن لفظنك فعل ماضیسی
اولور ایلتدی معناسنه وكتاب السامی فی الاسامیده لغزدر كه صحبتلوده یاران بر بوندن سؤال
ایدرلر تركیده باعجه دیرلر عربیده اكا آبده دیرلر مد همزه وكسر باء موحده ایله و عربیده
برد الاجه جامه یه دیرلر ﯓ بردابرد ﯓ برد مرقومك معنای اولنده مستعملدر صاولا
صاول دیمك اولور برجنسدن اولان ایكی كلمه اراسنده اولان الفه مقابله ومساواة
دیرلر چكاچك و ذهاده و شقاشق كبی ﯓ برند ﯓ فتح راء مهمله وسكون نونله قیل تراش
ایتمك باشنده وغیری یردن ابو المعانی بیت آن شخص طرفه هیكل ریش بزرك دارد *
بسیار ثقیل بوره چون میبرند شاید ﯓ برود ﯓ سكون راء مهمله وفتح واو ایله زمین
پشته پشته كذا فی مجمع الفرس ﯓ برخید ﯓ سكون زا وكسر خاء معجمتین ایله بمعنی بزماده
یعنی دیشی كچی ﯓ بزرك امید ﯓ ضم زاء معجمه وسكون راء مهمله وكاف موقوفله خسروك
استادی وندیمی برمشهور حكیمك اسمیدر ﯓ بزغیدن ﯓ سكون زا وضم غین معجمتین ایله
نسخهٔ میرزا ابراهیمده نام درخت و مؤید الفضلاده فستق كبی برنسنه در یعنه فستق اغاجنك
اولور اما ایچی اولماز آنكله دری دباغت ایدرلر باء فارسیله ده مرویدر ﯓ بسد ﯓ فتح سین
مهمله مشدده ایله و مخففه ایله ده جائزدر مرجان معناسنه كه كامه دخی دیرلر مقر دریاده
بتر غو اصلر كمند آتوب قپروب چقاررلر روزكار دكوب كونش طوقندقچه سرخ رنك اولور
اصلنده بیاض بتر حكیم انوری بیت فرو كشست بعناب عنبرین سنبل * فرو نكشت بخوشاب
بسدین شكر * مشكلاتده بسد بكسر الباء وضمها امیخ وفتح السین المشددة وهو المرجان

وبعض نسخه‌ده * البسد وهو حجر الاحمر وقيل اللؤلؤ كبار الدر والمرجان صغاره والواحد
مرجانة وبعض روايتده بسد مرجان كوكيدر لكن قرمزى اولمز مير خسروك بو بيتنده وسائر
اكابر شعرلرنده سرخ اولمق اوزره مرجان مراد اولنمشدر استاد بيت نه طوطيست
بلكنيش كه ازمكس كرچه * زمرد يشش پر وبسد پيش منقارش * فريد الدهرك بو قطعه‌سى
مرجان اولدوغنى اشعار ايدر * قطعه * كروهيند ندانند باز سيم زسرب * همه
دروغ زن وخربطند وخيره سرند * نمتك وبسد ونزد يكشان يكى باشند * ازآن كه
هر دو بكونه شبيه يكدكرند * نمتك آلچ ديمكدر بلغد وبلغند كلاهما بسكون اللام
وفتح الغين المعجمه بربرى اوزرينه نسنه يغمق وبربره كتورمك بلكفد سكون لام وفا
وفتح كاف عجميله بوالكفد دخى ديرلر كسر كافله باره وپاره وساره ده ديرلر رشوت معناسنه
كذا فى التحفه اما شرفنامه‌ده سكون لام وفا وضم كاف فارسيله مسطوردر ابو العباس
بيت بوالحرب يار تو بود ازمرو تا نشابور * سوكند خورد كه صد من بلكفد ازو بخوردى
بلند يوكسك مقابلى پست درتنكم بو بيتده واقعدر بيت جهانرا بلندى وپستى تويى
ندانم چه هرچه هستى تويى * عربيده كى عالى معناسنه‌ده كلور نصيراى همدانى بيت
هرجلوه كه ديده ام آن سرو قامتت * چون مصرع بلند ز يادم نميرود * چغتاى لسانده
بيبيك ديرلر كسر باء موحده ايله وسكون يا ايله كه يوكسك ويوجه ديمكدر مير عليشير
بيت قدى قوريغاج سرو اكر توشسما اياغينه اپكالى * يوق عجب كيم پست اولور سايه
قويا شى بو الغنج بيبيك بلور ضم لامله مقيم اولمق معناسنه اكثر خيمه وخركاه ايله
اوتوران كسنه‌لره واول مقوله طائفه‌يه ديرلر ميرنظمى * قطعه * چو نيست اوم عمارت
وخانه * بنشينم بزير چرخ كبود * نتوانم كه باشم اندر شهر * خيمه از دود دل كنم چو بلور
بنداد وبنلاد كلاهما بسكون النون برى دال مهمله وبرى لامله بمعنى بنياد ديوار وبو امثالى
بنا قرار اوى بيت لاد را بر بناى محكم نه * كه نكهدار لاد بنلاد ست * كذا فى تحفة الاحباب
وصحاح وفرهنك جهانكيريده اساس بنا معناسنه وتركيب لغت دخى آنى اقتضا ايدركه
بن ديبدر ولاد بنادر بو معنايه كلامى اصفهانى بيت يقين شناس كه چندان بقا نخواهد
ماند * بناى عمر عدو را چو نيست بود بنلاد * اما نسخه زفانكويا ده بمعنى پشتيبان مسطوردر
شمس فخرى بيت بنا ممالك سلطان جمال دنيى ودين * كه مست لاد معالى واو جود او بنداد
بودنه سكون واو ودال مهمله موقوفه وفتح باء موحده ايله اغزباغى معناسنه ميرنظمى
بيت زلعل لبانتش مراد ده قند * زده توسن مقصدم بودنه * بود فتح واو ايله
ستود معناسنه استعمال اولنور طالب آملى * رباعى * در زلف تو دل قرين آزار بود
دائم بطبيبد نتش سرو كار بود * خود كرچه بود حال دل كنجشكى * كوراخس وخار آشيان
مار بود * بود سكون واو ايله بودن لفظنك صيغه ماضى سيدر اكثر حكايت عن الماضى
استعمال اولنور اداتدر وابتدار تركيده معناسى ايدى ايله تعبير اولنور ودخى قرار كاه
ووجود معناسنه شيخ نظامى بيت اى جهان ديده بود خويش از تو * هيچ بودى نبود پيش
از تو * معلوم اولا كه بود ايله بودن صيغه‌سى مشتق كدر فعل ماضى ده اولور حاصل حال

حاصل بالمصدر معناسنه ده کلور بو راده حال بویله در سید شریف نور الله مضجعه شروح
تجریده اوزرینه تعلیق ایتدیکی حاشیه سنده وجودی بودن ایله تفسیر ایلش یرنده سوبلش
اما بعضلر هستی ایله بودنی مترادف طوتمش نه سبب ایله دیمش اوله بودنی اولاجق معناسنه در که
بو بیتده مصرحدر بیت کذشته خود کذشت وبودنی بود * پشیمانی بهیچ دارد کنون سود
بودنی آخرنده اولان حرف یا مصدریه در که مصادر آخرینه لاحق اولور تهیه واستعداد
معناسنی افاده ایدر کفتنی وخوردنی وپوشیدنی یالری کبی عربیده کان ایله ادا اولنور
وجغتای لسانند ایردی دیرلر کسر الفله مثلا بیلورایدی دیمکده بلکان ایردی وایدرایدی
دیمکده ایتکان ایردی دیرلر کسر الفله مثلا اید وکنه ایرکانکا دیرلر فرهاد نامه ده مناجاتده
کلور بیت اوزونك چیکتینمك رقم تابقاج بونامه * شقی یاخود سعید ایرکانکا خامه *
وایدوکینی دیمکده ایرکانینی دیرلر سبعه سیار اولنده توحیدده کلور بیت نی اوچون ایرکانیق
کیمسی بیلمس * کیشی هرنی که حق ایشی بیلماس ﴿ بوزکند ﴾ سکون زاء معجمه ونون
وکاف مفتوحه ایله ایوان وطاق ورواق معناسنه میر نظمی بیت شد این بوزکند
مقرنس نما * به نه کنکره طاق عالی بنا ﴿ بوزمند ﴾ سکون زاء معجمه وفتح میمله
خوشبو براوتدر موید الفضلاده باء فارسیله منقولدر ﴿ بوشاد ﴾ واو مجهول وفتح شین
معجمه ایله شلغم معناسنه اولمق اوزره فرهنك جهانکیریده مسطوردر ﴿ بوغند ﴾ واو
مجهول وفتح غین معجمه وسکون نونله برنوع صارمشق در صارلدوغی اغاجی قوریدر عربیده
لبلاب دیرلر شاعر بیت ز درد وغم نماند آب تابم * خیال زلف او برمن چو بوغند ﴿ بوکند ﴾
واو معروفله شیخ نظامی بیت بوکندکی از نفاق خیزد * بی روزی از اتفاق خیزد ﴿ بوند ﴾
فتح واو وسکون نونله بمعنی باشند ودخی مرد صاحب نخوت وصاحب هستی کذا فی مجمع
الفرس وسکون واو ایله بمعنی آهستکی که بونده آهسته دیمك اولور ﴿ بهود ﴾ ضم ها
وواو معروفله آتشدن صراوب یانمغه قریب اولمش اثوابکه بهودشده دیرلر ﴿ بیوسد ﴾ ضم
یای تحتانی وواو مجهول وفتح سین مهمله ایله بمعنی طمع دارد وامید وار شود استاد عنصری
بیت نکند میل تی هنرهنری * که بیوسد ز زهر طعم شکر ﴿ مع الراء المهمله * بخار ﴾
فتح خاء معجمه ایله علم ودانش معناسنه استاد فرخی بیت فخر کند روزکار تو بتو زیرا *
کاصل بزرکی تویی اصل بخاری * بخارا لفظندن مشتقدر که معناسی چوق علم دیمکدر
اول مناسبتله که بخارا دیدکاری شهرده علما وفضلا غایت چوقدر ﴿ بختکار ﴾ سکون خاء
معجمه وفتح تاء مثناة وکافله بمعنی خفت یعنی سبك شدن ﴿ بخور ﴾ ضم خاء معجمه وواو
معروفله عسل النبی که عربیده میعه سائله ویونانیده اصطفی وهندی سلارس دیرلر درخت
رومدن حاصل اولور میر نظمی بیت بخور وعنبر وعود قماری * ز مشك اذفر بار وقطاری
﴿ بردبار ﴾ سکون راء مهمله ودال موقوف وفتح باء موحده ایله ایشده تأنی وتأخیر ومتانت
ووقار ایله حرکت ایتمك شیخ عطار بیت برد باری جوی وبی آزار باش * تاکه کردد
در هنر نام تو فاش * مولانا صائب تبریزی بیت بردباری پیشه خود کن که در راه سلوك * هرکه
سنکین تر بود بارش بمنزل میرسد ﴿ برکه ﴾ آردشیر ﴿ برشهر اصفهاندر که اردشیر بن قباد آنده

ومعظم برکه بنا ایتمشدر کذا فی مجمع الفرس ﴿ بزرکوار ﴾ بزرك ایله واردن مرکب لغتدر
اولو واولولغه لایق دیمك اولور شیخ سعدی بیت خدایراست مسلم بزرکواری وطف
که جرم بیند ونان برقرار میدارد ﴿ بسر ﴾ ضم سین مهمله ایله خرمای ناپخته معناسنه
بیت بود انکور باده اندك ایام * بسر خرما شود باصبر وآرام ﴿ بسور ﴾ ضم سین مهمله
وواو معروف ایله بددعا ونفرین بعض فرهنکده شین معجمه ایله وبعضنده باء فارسیله
مرویدر ﴿ بشتر ﴾ سکون شین معجمه وفتح تاء مثناة ایله مجمع الفرسده دمیدکی اندام
یعنی اعضاده قبرجق ظاهر اوله کذا فی مؤید الفضلا والاداة عربیده بوعلته سعری
دیرلر ابوالمعانی بیت به پیغام وصالش چشم وکوشت * وجودم را سراپا نیست بشتر
﴿ بشجیر ﴾ سکون شین معجمه وکسر جیمله براغاجدر که پای اغاجی آندن ایدرلر عربیده
فتح تا ایله طبع وزنی اوزره تبع دیرلر کذا فی مجمع الفرس ﴿ بشخور ﴾ سکون شین وضم خاء
معجمتین ایله آبشخور مرقوم معناسنه در ودخی حیواناتك ایچدوکی صو بقیه سی که عربیده
سؤر دیرلر کذا منه ﴿ بکذار وبکذر ﴾ کلاهما بسکون الکاف العجمی وفتح الذال المعجمه
کذاردن وکذشتن لفظلرندن صیغهٔ امردر واز کیچ وقو معناسنه طالب آملی * رباعی *
طالب کل این چمن به بستان بکذار * بکذار که میشوی پشیمان بکذار * هندو نبرد تحفه
کسی جانب هند * بخت سیه خویش بایران بکذار * ومرور معناسنه ده کلور نوعی
خبوشانی بیت یکی برطرف آتشخانه بکذر * برآیین بت وبتخانه بکذر ﴿ بکمار ﴾ سکون
کاف فارسی وفتح میمله غالب معناسنه رشید الدین وطواط بیت باز کرد ان ز حرب
لشکر خویش * بردل از سهو لشکری بکمار ﴿ بکیر ﴾ کسر کاف فارسیله خیار شنبر
معناسنه در استاد لطیفی درهزل بیت ای همیشه کن در یده ناکزیر * که بکیر وکاف
بالشاف بکیر ﴿ بلغندر ﴾ سکون لام ونون وفتح غین معجمه ایله بی قید وبی دیانت وبی
مذهب اکرچه بعض نسخه ده قافله روایت اولنمش اما اصح غین ایله در کمال اسمعیل درهجا
بیت بزر ومال مردمان اندر * هست براعتقاد بلغندر ﴿ بلغور ﴾ قینامش بغدای
دکرماندن دوکوب قابوغن چیقاروب قیروب پلاو وشوربا وبعض طعام ایدرلر وهرنه که
بغدایدن طعام ایدرلر اکا بلغور دیرلر عربیده برغل دیرلر ﴿ بلند اختر ﴾ یعنی صاحب
جاه ودولت واقبال مولانا هاتفی بیت ندیده چون او کس بلند اختری * بکشور کشایی سکندری
اسکندری ﴿ بلند نظر ﴾ عالی همت وصاحب رتبه معناسنه در کذا فی شرفنامه ﴿ بلور ﴾
ضم لام مشدده ومخففه ایله ده جای نزد رصرچه نك صاف وپاك اولانی یعنی شیشه یی تکرار
قیناذوب صاف ایدوب بعضی آوانی ایدرلر ﴿ بناور ﴾ فتح نونله دمل بزرك یعنی ایری
چیبان که وجود انساندن ظاهر اولوب زیاده وجعلو الملی اولور عربیده کسر حا وباء موحده
ایله حبن دیرلر کذا فی مجمع الفرس ﴿ بندار ﴾ سکون نون وفتح دال مهمله ایله بمعنی خانه دار
ومتکتب ومالك درهم ودینار وصاحب ثروت ومکنت شاه ناصر خسرو بیت برسر کنجی که
یزدان دردل احمد نهاد * جز علی کنجور نبود جز علی بندار نیست ﴿ بندر ﴾ سکون نون
وفتح دال مهمله ایله عرچه ده واقع برشهر اسمیدر کذا فی تحفة الاحباب ﴿ بور ﴾ واو مجهول

مجهول وفتح باء موحده ايله بمعنى بلبل بوبردك دخى ديرلر كذا فى فرهنك جهانكيرى ل بوتيمار ع بعض نسخه ده بالقچين منقولدر اما اصح بودركه خورك ديرلر سرخ منقار بر قوشدر غايت احمق وكندى طبع درغايت تشنه ايكن صولر كنارنده اوتورب صو ايچمكه قورقاركه دريا مثال صولر دوكنورسه بالقلر هلاك اولوب قالملاز بن صكره نه يرم ديو مغموم ومحزون اولور عربيده يمام ديرلر فتح يا وميمله ويونانى سفنتين ديرلر حكيم صاحب در قسميه بيت به بى نوايى فقر وبصبر دريادل * بررزق بى شمر ودرد رزق بوتيمار * مرويدركه اتنى يمك اويقوكتورر اما مقوى حافظه در ذهنى تيز وقوى ايدر حكيم سنايى بيت درهواى صفاچو بوتيمار * دردت ار هست كو صفير مباش ل بور ع واو معروفله بوزن حور الواندن فستقى رنك آديدر بعضيلر قزله مائل آت وبعضيلر دخى بوزقير آت ديديلر منلا عبد الرزاق كاشى بيت خواهى كه بر كتف فكنى اطلس وقصب * خواهى كه زيردان بكشى اسب خنك وبور * اداة الفضلاده مرغ تذروه دخى بور ديلدوكى مسطوردر منقولدركه بور هندوستانده بر شهرك آديدر وخلقى جمله كافرلردر ياران عجم كافرشديد وبيرحم ديه جك يرده كافر بورى ديرلر والواندن عسلى رنكدر سمرقندلولر لسانيدر بو بيتده محبوبك عسلى رنك تاجى وصفنده واقع اولمشدر بيت عقل ودين ودل برد آن تاج بور اندر سرش * كافر بورى كه ميكوينك تاج بور اوست ل بوزار ع سكون واو وفتح زاء معجمه ايله ادويهء حاره كه بهاراتدر طعامه قورلر قرنفل ودارچينى وهيل ومصطكى وكمون كبى نسنه لر ل بوزنجر ع واو معروف وفتح زاء معجمه وجيم وسكون نونله تيمورك اجدادندن برينك آدى اوله ياخود قبيله نامى اوله مولانا هاتفى بيت پس آنكاه سرخيل بوزنجرى * بفرمود تاشهرى ولشكرى * وله بيت اكر برترين جد او قيصرست * نهين جد من نيز بوزنجرست ل بوك ومكر ع كاف عجميله بمعنى بود وباشدكه عربيده عسى ولعل ديرلر حكيم انورى بيت بربوك ومكر عمر كرامى مكن اربد * خود محنت ما جمله زبوك ومكر آمد ل بولجار ع واو معروف وسكون لام وفتح جيمله محل اعتماد وجاى معركه ل بولكندر ع سكون لام وكسر كاف ودال مهمله وفتح نونله رشوت يعنى مصالحت ايچون حكامه ويريلان مال بولكند دخى ديرلر مير نظمى * مثنوى * نيست ديكر نزد ارباب دول * چاره ساز عاجزان جز ماحصل * بولكندرده كه بركار آيدت * كار بر سر آمده كرب آيدت ل بوم بر ع تركيده پريورت ديدكارى تعبيردر طالب آملى بيت از بوم وبر تودهء خاكستر حيرت * چون كل نكند دود مكر پستر ما نيست ل بوى افزار ع ايكى معنايه در اول مجمر كه عود وعنبر ياقرلر ثانى اول بهارات كه طعامه قورلر كذا فى المحمودى ل بهار ع اوچيوز بطمان اسميدر ل بهر ع سكون هايله دمادم ديمكدر مير نظمى بيت بهر وصلت بهر دردو غم كشد * محنت ورنج والم درهم كشد ل مع الزاء المعجمه * بدفوز ع سكون دال مهمله وضم فايله بهره مند وصاحب روزى ل براز ع فتح راء مهمله ايله بمعنى زيبايى كذا فى الصحاح وياقشق معناسنه شمس فخرى بيت خدايكان جوانبخت شيخ ابو اسحق كه تخت خسروى از ذات او كرفت براز ل برپز ع سكون راء مهمله وضم باء فارسيله اكيز كوكى كه عربيده وج ديرلر ودخى طاغ اوزرنده اولان كوچك دپه لر معناسنه در ل برز ع

سکون راء مهمله ایله یدی معنایه کلور اول بمعنی قد وقامت حکیم فردوسی بیت پس وپیش
وهر سو همیکوفت کرز * دوتا کرد بنسیار بالا وبرز * ابو شکور بیت منش باید از مرد
چون سرو راست * اکر برز وبالا ندارد رواست * ثانی بمعنی بلندی هرچیز عموما حکیم
فردوسی بیت برش چون برشیر وبالاش برز * زترکان ندیدم چنان دست وکرز * ثالث
بمعنی سرفرازی وله بیت ببالا بود چون یکی سرو برز * بکردن برآرد زپولاد کرز * رابع
بمعنی عالی وله بیت به پیش جهانجوی برد ند کرز * فروزان بکردار خورشید برز *
خامس بمعنی شکوه وله بیت زدستش بیفتاد برزینه کرز * توکفتی برفتش همی فرو برز
سادس هر عالی نسنه یه صفت استعمال ایدرلر عموما حکیم اسدی بیت چوآمد بران تیغ
کهسار برز * بزد نعره تند وبفراخت کرز * صفت کوه اولور خصوصا وله بیت نهاد تند
در یکدکر تیغ وکرز * چو سنک کران کاید از کوه برز * حضرت آدم علی نبینا وعلیه السلام
قدمی نشانی اولدوغی طاغه صفت استعمال اولنمشدر وله بیت نه کوهیست ازین برز تر
درجهان * نه یاقوت دارد جز این جایکاه * سابع اسم مصدر در استاد عنصری بیت فرو
کوفتند آن بتان را بکرز * نه شان رنك ماند ونه افزونه برز ك بروز ع ضم راء مهمله ایله
بمعنی مفروشات خانه یعنی اودوشمه سی میر نظمی بیت شده درجهان از علایق رها * ندارد
بروزی بجز بوریا ك بز ع اهلی کچی درزیرا دشتی سنه زهك دیرلر تنکم بو بیتده اول معنایه
دلالت وار در بیت بلی بزرا چو کیرد آخرین خواب * بپای خود رود درکوی قصاب *
عربیده معز دیرلر سکون عین مهمله ایله وچغتای لسانده اوچکو دیرلر خیرة الابرارده دردنجی
مقالهده بیت طرفه سا قالین آسیبان کولکو دیك * ایلکی بیغاج وزراچیقیب اوچکو دیك
ك بستان افروز ع قرمزی بر نوع چچکدر که مرز نش دخی دیرلر رایحه سی اولماز ترکیده
سلطان بورکی وکل یوسف دیرلر بعض نسخهده امیر عاشقان دیرلر نسخه میرزا ابراهیمده
بر نوع سرخ رنك چچکدر سیف اسفرنکی بیت کر بخواهی بدم سرد صبا در کیرد *
درشه بستان چمن مشعل بستان افروز * نسخه حلیمیده قاف ایله وبا ء موحده ایله بستان
ابروز واقع اولمشدر ك بغماز ع سکون غین معجمه ایله چوی یعنی اغاج میخ وبعض نسخهده
کرپیچ یاپدقلری قالب معناسنه در ك بوز ع سکون واو ایله بوز رنکلو آت که نه سیاه ونه بیاض
ونه قوله بو اوج رنك آراسنده بر رنکدر فرهنك جهانکیریده تند ونیز آته وذکی وفهیم
آدمه دخی دیرلر وکند فهم اولان آدمه کودن دیدکاری کبی یالان اور بلان آته ده کودن
دیرلر حضرت مولانا قدس سره بیت شاکرد تومن باشم کرکودن اکر بوزم * نازان لب
خند انست بکخنده بیاموزم ك مع الزاء الفارسی * بژ ع سرد هوادن ایام شتاده ریزه
ریزه دوکیلن قاره دیرلر کذا فی مجمع الفرس بو معنایه میر نظمی بیت چنان پوشد در
آنجا برق وباران * زسردی هوا بژ کشته ریزان ك مع السین المهمله * برجاس ع
سکون راء مهمله وفتح جیم ایله صحاحده نشانه تیرکه هواده اوله یعنی یرده اولمیه نسخه
حلیمیده لغت مشترکه در عربیده مخصوصا هواده اولان نشانه هرنه اولورسه
فارسیده مطلق نشانه معنا سنه در شمس فخری بیت بوقت آنکه کند قصد قادر اندازی

اندازی * بغیر سینهٔ دشمن نباشدش برجاس ﯿ برزش ﯿ سکون راء اول وضم ثانیله
بپرس بمعنی اسئل یعنی صور دیمکدر حکیم سنایی. بیت از بکذار که با از بحکمت نرسی *
کریبان باید از حال سنایی بپرس ﯿ برس ﯿ سکون راء مهمله ایله سرو کوهی طاغ یمشی که
عربیده ورس دیرلر کذا فی مؤید الفضلا ﯿ برنس ﯿ سکون راء مهمله وضم نونله بر نوع
جامه در اوکی دکیلو باشدن کیچورلر اکثر رهبان و بطریقلره مخصوصدر سیاه چوقه دن
و شالدن ایدرلر حکیم خاقانی در قسمیه. بیت بدل سازم بزنار و ببرنس * دراو طیلسان
چون پورسقا ﯿ بس ﯿ کباب شیشی که باشلک دخی دیرلر عربیده سفو دیرلر فتح سین
وضم فایله کذا فی مجمع الفرس ﯿ بلس ﯿ ضم لامله مرجمك که نسك ونجود ده دیرلر عربیده
عدس و هندیلر مسرده دیرلر ﯿ بلوس ﯿ ضم لام و واو معروف ایله زبان جرب و فریب ایله
آزدیروب یولدن چقارمق شمس فخری. بیت بجا بلوسی خود را نمیکند پرکار * ولی نیکو
نبود کارها بلوس و بلاوس ﯿ بوس ﯿ بوسیدن لفظندن صیغهٔ امر و وصف ترکیبی
اولور دامنبوس و خاکبوس کبی مثال امر میر نظمی بیت ببوس خاك درش ای نسیم وقت
سحر * ز شام حسرت دل عرضه ده بخاك نیاز * طالب آملی مثال ثانی. بیت مرا که تشنه
لب خاکبوس در کاهی * همیشه ورد زبان یاد خاك آن درکاه * فرهنك جهانکیریده بمعنی
سخنی مسطوردر ﯿ بوشپاس ﯿ واو مجهول و سکون شین معجمه و فتح باء فارسیله واقعه که
رؤیا معناسنه زرآتشت بهرام * مثنوی * شدم در زمان تا بر خواب کوی * خردمند
همسایهٔ نیك خوی * جهاندیده بد پیر اختر شناس * بدو باز کفتم من این بوشپاس
ﯿ بوغلس ﯿ واو مجهول و فتح غین معجمه و سکون لامله اسان الثور دیدکلری اوتدر عربیده
بوغلص دیرلر بعض نسخه ده صادله واقعدر ﯿ بیوس ﯿ ضم یای تحتانی و واو مجهول ایله امید
محال و طمع خام معناسنه حکیم انوری بیت کربهٔ به بیوس نتوان بود * هم درین بیشه
بو دشیر غرین * وله. بیت به بیوسی از جهان دانی که چون آید مرا * همچنان کرباد کیتی
کردن امید کوثری ﯿ مع الشین المعجمه * برنیش ﯿ سکون راء مهمله و کسر نون بعده
یای ساکنه ایله نسخهٔ میرزا ابراهیمده بمعنی راندن شکم یعنی یورك سورمك و اغریمق عربیده
مغص دیرلر و کتاب السامی فی الاسامیده مغص معناسندن غیری قطع معناسنه و بعض
نسخه ده کسر را ایله برنده یعنی کسیجی بو معنایه شیخ نظامی. بیت دلی باید اندیشه را تیز تك
که برنیش ناید ز شمشیر کند ﯿ بزهش ﯿ سکون زاء معجمه و کسر ها ایله بمعنی مقابله کذا فی
تحفة الاحباب شاعر دیمشدر. بیت نباشد مرد آنکه روز میدان * نیارد تاب بزهش
پیش مردان ﯿ بش ﯿ صحاحده بمعنی موی کردن و قفای اسب یعنی آتك یالیسی و قفاسنده کی
قیللری ﯿ بن کوش ﯿ اضافتله یعنی تمام جان و کوکلدن اطاعت و انقیاد دیمکدر شیخ
سعدی بیت اندر طلبت بجان بکوشم * وانکاه ضرورت از بن کوش ﯿ بنوماش ﯿ
ضم نون و فتح میمله یاش معناسنه ﯿ بنوش ﯿ ضم نون و واو معروفله نوشیدن لفظندن
صیغهٔ امردر ایچ معناسنه مولانا امیدی بیت علی الصباح که ساقی دهد شراب طهور
بنوش و باك مدار ان ربنا لغفور * خواجه حافظ بیت هاتفی از کوشهٔ میخانه دوش

كفت بخشند كندمى بنوش ﻛ بنيوش ﺞ ضم نون وياى تحتا نيله امر دربكله معناسنه كه عربيده اسمع ديرلر خواجه حافظ بيت زمن بنيوش ودل در شاهدى بند * كه حسنش بسته زيور نباشد * وله بيت بكوش وهوش بنيوش ازمن بعشرت كوش * كه اين سخن سحر از هاتفم بكوش آمد ﻛ بودش ﺞ واو مجهول وكسر دال مهمله ايله اسم مصدر اولوز هستى معناسنه تركيسى وارلق ديمكدر شاه ناصر خسرو بيت بيرونت براند از در مرك * چون از در بودش اندر آيى ﻛ بوش ﺞ كسر واو ايله بمعنى بودن اولمق معناسنه اسم مصدردر حكيم فردوسى بيت هر آن چيز كو ساخت اندر بوش * برانست چرخ روا نرا روش ﻛ بوى فروش ﺞ يعنى عطار كذا فى ادات الفضلا بو معنايه ابن يمين بيت در چين سر زلف تو در بوى فروشى * دم جز بخطايى نزند نافه آهو ﻛ بيازش ﺞ فتح ياى تحتانى وكسر زاء معجمه ايله علت زوبان ومطلق معلول معناسنه ابو المعانى بيت از درد غم عشق توام كشت بيازش * كر ما نرسى حال دكركون شود آخر ﻛ بيوش ﺞ ضم ياى تحتانيله تملق وتواضع واظهار مسكنت معناسنه در ﻛ مع الطاء المهمله * بقراط ﺞ اقليدوس اوغلى مشهور حكيمدر بهمن شاه بن اسفنديار زمانندء ايدى ديرلر كه حكماى مشاهيردن يدنجى حكيمدر اوللرى اسقلينوس كه سقراط وافلاطوندن اقدمدر صناعت طبى ايجاد ايدن اولدر حكيم جالينوس بعض تاليفاتنده يازر كه حكيم اسقلينوس علم طبدن ماعدا علم نجوم وعلم حكمت وعلم هيئات وعلوم رياضياتى كما هو حقه بيلور ايدى وتعليم ايدردى منقولدر كه كندودن سؤال ايتمشلر كه انسان مجامعتى نه مرتبه ايتمك كرك ديمش كه جميع عمرنده بركره ايليه قادر اولمز سه سنه ده بردفعه ايده اكاده قادر اولمز سه آيده بر دفعه ايده اكا دخى قادر اولمز سه هفته ده بردفعه ايليه ديمشلر اكاده قادر اولمز سه جواب ايلمش كه روحى كند والندلو اولورنه زمان استرسه صاليورسون كذا فى فرهنك جهانكيرى ﻛ مع الغين المعجمه * برغ ﺞ سكون راء مهمله ايله صويندى معناسنه ابو المعانى بيت جهان بكرفت طوفان سرشكم * كه كويا برغ رود چشم من نيست ﻛ بزوغ ﺞ ضم زاء معجمه وواو معروفله بمعنى فروغ يعنى شعاع طلوع آفتاب وماه وستاركان وچراغ ﻛ بوغ ﺞ بوزن توغ بوقچه كه اصلى بوغچه در مير نظمى درهزل بيت بنا اهلان چنان ار زان فروشند متاع دلبران در بوغ بستند ﻛ مع الفاء * برانداف ﺞ سكون را ونون وفتح دال مهملتين ايله بمعنى رودها يعنى ازمقلر كذا فى فرهنك جهانكيرى ﻛ برجاف ﺞ سكون را وفتح جيمله حبوبات قسمندن برنوع سياه دانه غله در عربيده جلبان وملك ديرلر ايضا منه ﻛ بوريا باف ﺞ حصيرجى باف بافتن دن اسم فاعلدر بوريا طوقيجى اولور ابو المعانى بيت نظيره كى توان كويند بشعرم * بجاز ردوز وكار بوريا باف ﻛ بوف ﺞ واو مجهول ايله بر جانور طياردركه نحوستله مشهور در بوم وكوف دخى ديرلر مولانا محمود ابن يمين بيت تو باز سدره نشينى فلك نشيمن تست * چرا چو بوف كنى آشيان بويرانه ﻛ مع القاف * باق ﺞ سكون لامله بر صو اسميدر كذا فى نعمة الله وحليمى ﻛ بواسحق وبوسحق ﺞ معروف طائفه در منقولدر كه پيشابورده برقاج پرده فيروزه معدنى وار در بو معدنه ابو اسحاقى ديرلر مشهور اولان فيروزه

فیروزه اول معدندن چقار خواجه حافظك بو بیتنده اكا تلمیح وار در بیت راستی خاتم فیروزهٔ
بو اسحاقی * خوش درخشید ولی دولت مستعجل بود * بو دولتدن مراد شمس فخرینك
ممدوحی اولان شیخ ابو اسحق دولتیدر ﴿ بوغراق ﴾ واو مجهول وسكون غین معجمه وفتح
راء مهمله ایله بغراق مرقوم معناسنه در ﴿ بوق ﴾ واو معروف ایله بوری حكیم فردوسی
بیت ابجو بشنید جوش بهوشیار طوس * بر آمد دم بوق وآوای كوس * بعض نسخه ده
نای عراقیدر اما اشقالرك بو یتوزدن اولان بوریلری اولمق اصحدر حكیم شفایی مشهور
هجونده بیت خرچیان ودف وتنبك و بوق وسنك كركین * اسباب كدایی عزیزان بكجا رفت
﴿ مع البكاف * بتخاك ﴾ سكون تاء مثناة وفتح خاء معجمه ایله شهر كابل قربنده واقع بر موضع
اسمیدر كذا فی شرفنامه ﴿ بخرك ﴾ سكون خاء معجمه وفتح راء مهمله ایله بادام كوهی طبیعتی
درجهٔ ثالثده حار ورطبدر بعض معالجاتده تراكیبه جزو ایدرلر ﴿ بدبدك ﴾ سكون
دال اول وفتح ثانی وضم باء ثانی ایله هدهد دیدكاری قوش كذا فی فرهنك جهانكیری ﴿ بدنك ﴾
سكون دال مهمله وفتح نون ایله صوكنارلرنده بتر نعناعه مشابه براوتدر بعض نسخه ده
یارپوز دیدكاری اوتدر كه یبلان آنی غایت سومز شاعر بیت كریزم از رقیب واو به پیش
من همی آید * كریز همار از بدنك چو روید او بسوراخش ﴿ بزرك ﴾ اولو مقابلی كوچكدر
كمال پاشازاده دقایق الحقایقنده دیر كه بوزرجمهرده جزو اولان بزر بو معنایه در كه اصلی
بزركمهردر تعریب اولنوب كاف جیمه تبدیل اولنمشدر قاعدهٔ تعریب اوزره نتكم نرجس
وجلنارك جیملری كافدن بدلدر انتهی وكامی بزركی خرد مقابلنده ذكر ایدرلر نتكم بو بیتده
واقعدر بیت ستوده بود نزد خرد و بزرك * در آزاد مردم نباشد سترك * چغتای
لسانده اولوغ دیرلر فرهادنامه ده فرهادك استادی وصفنده دیر بیت وكر حكمتده رایی
جسم ایتیب قسم * كوز بكا نقطهٔ موهوم اولوغ جسم * واولغ واولق دخی دیرلر میر علیشیر
بیت اغزی كیم سوزده اسجادیك * قیلور اولنی نیریك * پس اولوق سوزلو دورور كرچه ایرور
سر و كچیك ﴿ بسنك ﴾ ضم سین مهمله وسكون نون ایله بر طاغ اسمیدر آنده كبوتردن
غیری جنس طیور اولمز ومكان طور تمز ایمش ومنقولدر كه بر كمسنه هر نه نیت ایله اول طاغه
وارسه جوابی اشارت اولنور ایمش ﴿ بسك ﴾ سكون سین مهمله ایله ارپه وبغدایی
بچوب ایتدكلری دسته یه دیرلر كذا فی ادات الفضلا ﴿ بسك ﴾ ضمتین ایله پنبه یی اكیرمك
ایچون ایتدكلری فتیل كذا فی مجمع الفرس ﴿ بشك ﴾ سكون شین معجمه ایله مجمع الفرسده
بمعنی موی مجعد یعنی قوروجق صاچ وفرهنك جهانكیریده پیش سر یعنی باشك ایلروسنده
اولان صاچ بعض فرهنكده زلف معناسنه منقولدر استاد عنصری بیت بشك معشوق
چون سفید شود * دل عاشق ازو شود بستوه ﴿ بشیك ﴾ كسر شین معجمه وسكون
یاء تحتانیه ایله سركین كوسفندان یعنی قیون ترسی كذا فی الصحاح ﴿ بلك ﴾ ضم لام ایله
فرهنك جهانكیریده اول چشم بزرك كه طشره چقمش اوله بدر الدین جاجرمی بیت پی
نظارهٔ بزمت كه باغ فردوس است * بلك شده همه را همچو دیده انكور ﴿ بالكنجك ﴾
سكون لام ونون وفتح كاف وجیم ایله مسخره ومضحك معناسنه بجیلكدر هجو * قطعه * شاعر كه

دید باقین کاونجك * بیهوده کوی ونجنبك وبالکنجك * ازکون خرفرو تربنج اوش
می برجهد سیکتر ازمنجسك * نسخهٔ حسین وفاییده طرفه ومضحك معناسینه شهنه یفنی
بیت ای صورت توچو صورت بالکنجك * هستی توبصورت هرکسی کاونجك * بعض
فرهنکلرده بوانجك وبوانجك وبوالکنجك واقع اولمشدر ﴿ باونك وباوك ﴾ کلاهما
بضم اللام نشانه تیروتویغار دیدکاری قوش نسخهٔ خلیجی ده ولایت محصولنی جمع ایدن
وقبضنه مأمور اولانه که عربیده عمال دیرلر ومجمع الفرسده سرکین سترکه عربیده بعوه دیرلر
ودخی برجماعت معناسنه در وفرهنك جهانکیریده بوظرفدر آنکه شراب ایچرلر بومعنایه
استاد رودکی بیت میکسارا اندر باوك شاهوار * خوش بشادی درخزان ودربهار *
﴿ بنجك ﴾ سکون نون وفتح جیمله اکیر ملك ایچون یوقق اینه کاری آلمش ینبه کذا فی
مجمع الفرس ﴿ بنکلك ﴾ سکون نون وضم کاف فارسی وفتح لامله نسخهٔ میرزا ابراهیمده
درخت کل وشرفنامه ده میوهٔ غلیظ مثل سپستان که اندن بوی کل استشمام اولنه ﴿ بنك ﴾
فتح نونله ایکی معنایه در اول مصغرینه یعنی درخت کوچك ثانی نشان معناسنه که بنك
ازفلان نماند یعنی نشان ازفلان نماند کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿ بوبودك ﴾ واو مجهول
وضم باء موحده ایله بابل که بوبر دخی دیرلر حضرت مولانا قدس سره بیت نمیدانی که
سیمرغم که کرد قاف میکردد * نمیدانی که بوبودم که دوکلزار میکردد ﴿ بوبك ﴾ واومعروف
وفتح یاء موحده ایله دختر بکرکه دوشیزه دخی دیرلر زبان هندیده احمق ونادان دیمکدر
﴿ بوسك ﴾ فتح سین مهمله ایله پروبال معناسنه قناد دیمکدر میر نظمی بیت شه باتار
زلفش پای بسته * چنان مرغ زبون بوسك شکسته ﴿ بوسلیك ﴾ موسقیده بر مقام
آدیدر ﴿ بوکالك ﴾ واومعروف وفتح کاف وکسر لامله بن کوهی دیدکاری طاغ یمشیدرکه
خنجك دخی دیرلر ترکیده چتلاقوج دیرلر بسحاق اطعمه بیت بخوری بوکالك واجزاء بیحاصل
تابریش خود ویاران نکنی تیف بسیار ﴿ بوك ﴾ درت معنایه در اول عربیده عسی ولعل
معناسنه که رجا وامید وتمنی ایدلك اکثر مکر لفظنی مترادف ایدوب بوك ومکر دیرلر خواجه
سلمان بیت رفت بربوك ومکر عمر توسلمان چه کنم * کاردنیا همه بربوك ومکر میکزرد
حکیم انوری بیت بباد بوك ومکر چند سال بردادم * مرا خدای ندادست زندکانی نوح
مولانا محمود ابن یمین بیت توهم ابن یمین برین می باش * مکذر از عمر خود به بوك وبکاش
ثانی غله قیوسنك آغزنه قودقلری خس وخاشاك خفاف * قطعه * مادراز بوکان
برون افکند پرورت بشیر * کرنه شیرسك مزیدستی تواز پستان او * چونکه تا میدرنسازی
خوی سك داری که باد * فربه برتوسك زادی بوك بر بوکان او * ثالث عربیده میشه
معناسنه شمس فخری بو اوج معنایه دیمشدر * قطعه * باصبهای کاری چنب * همی کویم
ولامکر بابوك * غم اکریار من بود چه عجب * میل آتش بود همیشه به بوك * زیرها ز وختی
غم هجران * ماند فضل وهنر چوغله به بوك * رابع بودکه لفظندن مخففدر ﴿ بویانك ﴾
واومجهول وفتح یای تحتانی ونونله معدنوس بعض نسخه ده پودنه معناسنه درکه عربیده قیصوم
دیرلر ﴿ بوی کالك ﴾ واومعروف ویای موقوف وفتح کاف وکسر لامله شرفنامه ده بنکلك مرقوم

مرقوم کبی درخت گل ومجمع الفرسده بن کوهی که بر نوع ایجی بوش یشل دانه درجتلاغوج دیرلر
هرنه قدر ینسه آغزده برنسنه بولنماز عربیده مشغلة البطالین دیرلر بسحاق اطعمه نك
بیت مرقومنی مجمع الفرسده بووجهله ایراد ایلمشلر بیت مشکن انجکك وبوی کالك بیحاصل
تا برنش خودیاران نکنی تف بسیار ژ بوینك چ واو مجهول ویای موقوف وفتح نونله وکسر
ایله ده مرویدر ریاحین قسمندن بر ریحاندر تناول اولنور عربیده بادروج دیرلر ژ بیوك چ
ضم یای تحتانی وواو مجهول ایله عروس معنا سنه استاد رودکی بیت پس عزیزان بس
گرامی شادباش * اندرین خانه بسان توبیوك ژ مع الکاف الفارسی * برتنك چ سکون
راء مهمله وفتح تاء مثناة بعده نون ساکنه ایله اطفالی صاردقلری نسنه بز اولسون غیری
اولسون رکن الدین بکرانی بیت بدودمان جلال توآسمان طفلیست * فکنده دایهٔ صنعش
ز کهکشان برتنك ژ برنك چ فتح راء مهمله وسکون نونله ذخیره معناسنه ودخی بر ولایت
اسمیدرکه قطب جنوبی آنده کورینور کذا فی فرهنك جهانکیری ژ بلشك چ ضم لام وسکون
شین معجمه ایله سیخ کباب آهنین یعنی دمور کباب شیشی کذا فی المجمع اما نسخهٔ حسین
وفایی ده کسرتین ایله وا قعدر ونسخهٔ میرزا ابراهیمده و مؤید الفضلاده کاف عربیله
مرویدر کتاب السامی فی الاسامی ده سین مهمله ایله وهم تنوره بریان آصدقلری دموروا غاج
نسنه معناسنه منقولدر ژ بلغاك چ سکون لام وفتح غین معجمه ایله فریاد وشورش
وغوغای عظیم معناسنه لفظ مرکبدرکه بل بسیار وغاك غوغا معناسنه درکذا فی فرهنك
جهانکیری میرخسرو بیت بکیتی کشت بلغاکی بدیدار * که مردم درزمین دو رفت
چون مار * ابن یمین بیت مراچون زلف تو تشویش ازانست * که چشمت درجهان افکند
بلغاك * مجمع الفرسده قافله بلغاق دخی مسطوردر ژ بورك چ واو معروف وفتح راء مهمله
ایله درت معنایه کلور اوّل برنوع قماردر که ستتل دخی دیرلر اثیرالدین اخسیکتی بیت
ندانم توازوی چه بردی ولیکن * کنار جهان پرکهر شد زبورك * ثانی صحاحده قماراوینایانلر
آلدقلری رهندن مجلسده حاضر اولوب اوینامینلره ویردکلری حصه یه دیرلر فخرالدین
هندوشاه بیت باهل بزم ده چون دست بروی * نقود چرخ هشتم را به بورك * ثالث
اتمك قوریوب اوزرنده اولان کوفه دیرلر طیان مرغزی بیت تا تواند کفت نانرا میخورم
با نان خورش * میکذارد تا بران ازکهنه کی بورك فتاد * رابع قیمه ات ایله یاپدقلری طعامدر
ترکیده دخی بورك دیرلر بسحاق اطعمه بیت قدح پر بورکست وقلیه اندك * چو بودی کرچه
بورك قلیه بودی * وله بیت صبحکاهی که بود از شب مستیم خمار * پیش من جز قدح بورك
پرسیرمیار ژ مع اللام * بجال چ فتح جیمله مجمع الفرسده کومر معناسنه که زکال وانکشت دخی
دیرلر فرهنك جهانکیریده کوه معناسنه درکه یزیزد دخی دیرلر ژ بجل چ ضم جیمله آشق که معروف
استخواندر عربیده کعب دیرلر قماربازلر واطفال آنکله قمار اوینارلر حکیم اسدی بیت
قماربازی تو من ببین چسان شده ام * چو شش بجل زغمت مشت استخوان شده ام ژ برج هلال
یعنی سرطان کذا فی شرفنامه ژ بژول چ ضم زاء عجمیله طوپق کموکی که شتالنك دخی دیرلر
ژ بسول چ ضم سین مهمله ایله بسوز مرقوم معناسنه که بدعا ونفرین دیمکدر کذا فی

فرهنك جهانكيرى ده بشول ده ضم شين معجمه و واو معروفله صيغهٔ امر دربدان و ببين ديمكدر حكيم اسدى بيت نريمان بيدشاد كفتا همول * همه كارهاى دكر بر بشول *
ده بلبل ده معروف قوشدر هزاردستان دخى ديرلر نصيراى همدانى * مثنوى * فلك
ازبسكه باردبز سرم خون * مراشد طرهٔ دستار كلكون * دمادم بلبلان بوسند دستم
كه پندارند كل برسر زدستم ده بل ده ايكى معنايه كلور اول احمق ونادان معناسنه حضرت مولانا
قدس سره بيت من بلم خودرا اكر زخمى زدم برخود زدم * ور بطرارى ربودم رخت طرارى
چه شد * ثانى يعنى بسياركه باهوس وبلكام ديرلر يعنى بسيار هوس وبسياركام ديمكدر
ده بالكل ده سكون لام وضم كاف فارسيله آب نيم كرم يعنى ايليجق صو كذا فى مجمع الفرس
ده بوخل ده سكون واو وفتح خاء معجمه ايله حزفه ديدكارى اوت كه برپهن دخى ديرلر عربيده
بقلة الحمقا ديدكاريدر ده بول ده قوش بورنى كه نون ايله نول دخى ديرلر عربيده منقار ديرلر
ده مع الميم * بخور مريم ده طوشان قولاغى ديدكارى شكوفه در پنج انكشت دخى ديرلر
شرفنامه ده مسطوردركه حضرت مريم عليها السلام من بوراوتك اوزرينه يد مباركه سن قومش
بقدرت الله تعالى اول لطيف رايحه حاصل اولمش ابوالمعانى بيت لاله در بزم چمن مجمره افروز
شده است * نشر شد رايحهٔ بوى بخور مريم ده بزوشم ده سكون زا وشين معجمتين وفتح
واو ايله يكى تويكه صوف طوقورلر كذا فى مجمع الفرس ده بشترم ده سكون شين معجمه وراء
مهمله وضم تاء مثناة ايله كتاب السامى فى الاسامى ده چوششِ اعضا يعنى بر علتدر اعضاده
ظاهر اولوب قبرجقلر اولور عربيده شرى ديرلر نسخهٔ ميرزا ابراهيمده فتح بايله مرويدر
ده بوم ده التى معنايه كلور اول يورت معناسنه كه بروبوم ديرلر يريورت ديمك اولور
مولانا جامى بيت بشادى ره مصر برداشتند * بروبوم خود پاك بكذاشتند * ثانى
زمين معناسنه لكن ارض معناسنه اولان زمين دكلدر مسكن و وطن معناسنه اولان زميندر
فلان كمسه فلان يرلودر ديرلر وله بيت رفيقى كه دارد بروبوم سست * اساسى برو بست
نتوان درست * معلوم اولا كه معمور اولان يورته بوم آباد وخرابه يه بوم ويران ديرلر مثالى
* مثنوى * وزان بوم آباد وجاى مهان * زمانه بسى كنج دارد نهان * چو مرغان ده يادكن
خانه را * رها كن مرين بوم ويرانه را * ثالث رسالهٔ ميرزا ابراهيمده بوم زمين شيارنا كرده
يعنى نطس اولنمامش يركه عربيده ارض بور ديرلر شمس فخرى بيت هست درحكم شيخ
ابواسحق * هرچه اونام بود وبردارد * رابع استعاره طريقيله قماشده اولان نقشك يرينه ده
بوم ديرلر تركيده زمينى فلان نقشى فلان ديدكارى بو بيتدن فهم اولنور بيت بصدر همسنك
ديباى روم * پسنديده نقش وپسنديده بوم * ديكر بيت همان دق مصرى وديباى روم
كه همچون بهارى نه ازنقش وبوم * خامس جغد ديدكارى قوش كه نحوستله مشهوردر
لكن بومعناده عربيله مشتركدر شيخ سعدى بيت كس نيايد بزير سايهٔ بوم * ورهماى
ازجهان شود معدوم * ميرخسرو معناى ثانيله بو معنايه بيت بوم شد آباد عرب تا عجم
خاصيت بوم بدل كشت هم * سادس بمعنى سرشت وطبيعت شيخ سعدى بيت شنيدم
كه مرديست پاكيزه بوم * شناسا ورهرو دراقصاى روم ده مع النون * بحار زندان ده ولايت

ولایت بخاراده واقع بر شهر قدیمك آدیدر حالیا مولیان دیمکله معروف ومشهوردر کذا فی
لغات المعتبره ی بخردن وبخریدن ج کلاهما بسکون الخاء المعجمه وکسر الراء المهمله صرغ
طوتمق وعقل زائل اولمق ی بخستن ج ضم خاء معجمه وسکون سین مهمله وفتح تاء مثناة
ایله مجمع الفرسده صدا کردن دماغ خفته یعنی اویورکن خورلدمق ودخی صاپقلمق
معناسنه میرنظمی بیت نه بینم خواب غیرش وقت خفتن * که جز نامش نکویم در بخستن
ی بخوریدن ج بمعنی بخردن مرقوم ی بدن ی فتح دال مهمله ایله اولمق بودن لفظندن
تخفیف اولنمشدر حکیم انوری بیت ازین چه نقص تواند بدن کمال ترا * چو سال
وماه بتو وفق ایزد ذوالمن ی برازیدن ج فتح راء مهمله وکسر زاء معجمه وسکون یای
تحتانیه ایله براشمق ویراشدرمق معناسنه لازم ومتعدی اولور استاد فرخی بیت کر سیستان
بنازد بر شهرها برازد * زیراکه سیستان را زیبد بخواجه مفخر ی براندن ج فتح راء مهمله
وسکون نون ایله اویونده مغلوب اولمقدر وراء مشدده ایله کسیجی اولمق معناسنه‌در
ی بران ج راء مهمله مشدده ایله کسکین وکسیجی معناسنه بریدندن اسم فاعل اولور
وبعض ترکیبده جزء وصفت ایدوب تیغ بران دیرلر وراء مخفف ایله فعل ماضی اولور
چکمش معناسنه میرنظمی بیت بغیر وصل یار از دل برانم * که من زاول زجان دل برانم *
معنای اوله عربیده صارم دیرلر مثلا سیف صارم تیغ بران دیمك اولور چغتای لساننده ایتیك
دیرلر ایتیمك کسکین اولمقدر میر علیشیر بیت کونکلوم اسانجارغه ای کل قیلمامش کا نینکنی تیز
کیم تیکان نینك ایکنه سین حاجت ایماس قیلماق ایتیك * مومی الیهك بو بیت لطیفنده
کسمز عبارتیله واقعدر بیت اشکمنی کورب تیز بولور کونکلی جفاغه * آری ایتماس
چونکه سوبی بولماسا پولاد ی بردن ج سکون را وفتح دال مهملتین ایله ایلتمك واویونده
غالب اولمق وجنکده غلبه ایتمك معناسنه معنای اوله چغتای لساننده ایائی دیرلر لیلی
مجنونده پادشاه وصفنده بو بیتده دیر بیت تا ایائی پیر خجسته منزل * هر نوع مرادانده
حاصل ی برزین ج سکون راء مهمله وکسر زاء معجمه ایله آشکارا وظاهر معناسنه نتکم
میرنظمی بیت چسان دارم نهان دردل ملالم * زکفتارم شود برزین حالم ی برسن ج
سکون راء وفتح سین مهملتین ایله یولار ومهار ویواشه وبورندرق معنالرینه کذا فی
مجمع الفرس ی برسیدن ج سکون را وکسر سین مهملتین ایله تمام اولمق ودخی نابود اولمق
معنالرینه برسانیدن متعدی اولور ی برون ج ضم راء مهمله وواو معروف ایله طشره
معناسنه عربیده خارج دیرلر اصلی بیرون ایدی اندن تخفیف اولندی مولانا جامی در وصف
معراج بیت خیمه برون زد زحد ودجهات * پرده اوشد تتق نور ذات ی بریدن ج
کسر راء مهمله ایله کسمك قطع معناسنه کمال خجندی بیت بمهر یوسف از جان قطع کن
قطع * بتیغی دست بریدن چه حاجت * بو بیتده راء مشدده واقعدر اما اکثر استعمالی
تخفیفله‌در وله بیت لرزان دلم چو بیم جدا بست همچو برك * بنکر ز شاخ لرزه بوقت بریدنش
ی برهان ج سکون زاء فارسی وفتح ها ایله غبطه معناسنه یعنی آخرك بر مقبول نسنه سن
کورن کند ودخی آنك کبی نسنه‌یه نائل ومالك اولماسین تمنی ایتمکه دیرلر بوکا حسد مقبوله‌دم

دیمشلر بهرامی بیت بر پیچش زلف تست شب راغیرت * بر تابش روی تست مه رابرهان
ادات الفضلاده باء فارسیله مرویدر بستان معروف بوستان لفظندن مخففدر
ودخی کوه سرندیبه قریب برشهر اسمیدر شاعر دیمشدر بیت بدل میلی ندارم ضمیر بستان
روم از فرقت تاشهر بستان بستان شیرین باربد خسروك اوتوز ایکی نواسندن برنوا
آدیدر کذا فی المجمع بسودن ضم سین مهمله وواو معروفله الی برنسنه یه سورمك
یوقلمق ایچون لمس معناسنه بشخیدن سکون شین معجمه وکسر فا وسکون یای
تحتانیه له بمعنی روشنی یعنی ضیا ولمعان بشوتن ضم شین معجمه وفتح تاء مثناة ایله نام
برادر اسفندیار در کذا فی المجمع ونسخه میرزا ابراهیمده وحسینی وفاییده بمعنی پوزینه یعنی
میمون بو معنایه میر نظمی بیت رقیبت راز لطفت نیست بهره * بشوتن کر شود آن مسخ
چهره بشودن ضم شین معجمه وواو معروف وفتح دال مهمله ایله یومق غسل معناسنه
مجمع الفرسده بدخوی وبدطبع استاد لطیفی بیت کسی کر بشودن بود زشت کار * بهر
جا که باشد کند کار زار بشولیدن ضم شین معجمه وواو معروف وکسر لام ایله اسم
مصدردر دیدن ودانستن معناسنه وبو معناسی دخی برهم زدن وپریشان کردن استاد
بهرامی بیت فلك دربشولیدن کار اوست * تو بنشین وبکما ز بستان زدوست *
بکران سکون کاف فارسی وفتح راء مهمله ایله کرما نیلرك وترکستانیلرك چولمك یاننلری
دیو استعمال ایتدکلری نسنه در بکسستن سکون کاف وسین ثانی وضم سین اول ایله
اوزلمك هم لازم وهم متعدی اولور خواجه سلمان بیت بسودای توصد زنجیر و زی بکسلم من هم
ولی یك رشته پیوند نتوانم بکسستن بکشتن فتح کاف فارسی وتاء مثناة وسکون
شین معجمه ایله میل ایلك ودوندرمك وضم کاف عربیله اولدرمك معناسنه مصدردر
میر ابو المعانی ترتیب اوزره بیت بکشتن عاشقانرا خواهد آن شوخ * مناسب از همه
لطفش بکشتن بلندیدن فتح لام وسکون نون ویای تحتانی ایله عالی وبالا اولمق
متعدیسی بلند اندیدن اولور بلوکان ضم لام وواو مجهول وفتح کاف ایله جمع
بلوك که جماعت وطائفه وکروه دیمکدر الف ونون ادات جمعدر طوائف معناسنه
اولور بلون ضم لام وواو معروف ایله فرهنگ جهانکیریده بنده معناسنه
یعنی قول حکیم نزاری قهستانی در مسمط نظم کرده بیت صاحبا در حرکالك تو نهاده ست
خدای * بهمه حال همه خلق جهانرا روزی * منعم ومفلس وآزاد وبلون بمان
ماندن لفظندن صیغه امر در قال معناسنه بن بوزن کن دیب که قعر معناسنه
هرنسنه نك غایتی ونهایتی واغاجك کوکی وقیونك وحوضك وآنلره بکزر نه وار ایسه
دیبلرینه دیرلر ابو المعانی بیت رود عرق میرود از بن هرموی من * آنچه بخالت کشم
آمده کرسوی من * وسوراخ مقعده معناسنه ده کلور عربیده قهوه یه دیرلر بنکران
سکون نون وفتح کاف وراء مهمله ایله چولمکده بریان اولمش برنج یعنی چولمکده قینامش
برنج آشی بکران دخی دیرلر حضرت مولانا قدس سره * مثنوی * وارثانم را سلام
من بکو * این وصیت را بکویم مو بمو * تاز بسیاری آن زر نشکنند * بنکرانی پیش

پیش آن مهمان نهند ك بنکشتن ح سکون نون وشین معجمه وفتح کاف عجمی وتاء مثناة ایله یوتمق اوباریدن معناسنه که عربیده بلع دیرلر کذا فی ادات الفضلا ك بنکن ح سکون نون وفتح کاف ایله قازمه معناسنه لفظ مرکبدر که بن کوکدر وکن کندن دن اسم فاعلدر کوك قازیجی دیمك اولور معناسی چپا وهرنه اول مقوله دمور آلت وار ایسه ك بنکن ح سکون نون وکسر کافله بو یعنی دمور درایکی باشندن ایپ بغلیوب چکوب زمینی هموار ایدرلر ضم کافله کراد دخی دیرلر عربیده منسفه ومسواة دخی دیرلر کذا فی مجمع الفرس ك بوب اندین ح خیمه وخرکاه واوتاغ وبارکاه معناسنه منقولدر میر نظمی بیت چو بودی جای خرم دلکشاده * که بوب اندین شه آنجا نهاده ك بودن ح اولمق صیرورت معناسنه چغتای لساننده بولماغ وبولماق ده دیرلر بولغانده اولدقده دیمکدر بولغوسی اولسه کرکدر فرهاد نامه ده فرهادایچون بنا اولنان قصرلر وصفنده بیت غریب کوب هویدا بولغوسی دور بسی شکل آنده پیدا بولغوسی دور * وبر بودن دخی کینونت معناسنه کاور مستقبلنده واومفتوح اولنوب بود دینلور امرغائبنده باد کلور که اصلی بواد ایدی کثرت استعمال ایله واوی حذف اولنوب باد اولدی بوکا چغتای لساننده ایرماك دیرلر رابطه استعمال ایدرلر ك بوستان ح معروف تکم دیمشلر * مصرع * بوستان چون سبز کردد باغبان خرم شود ك بوسلیمان ح هدهد دیدکلری قوشدر بعض نسخه ده خروس واقع اولمش میر نظمی بیت کرد برخی از شب حسرت کذر * بوسلیمان از سحر داده خبر ك بوسیدن ح واو مجهول وکسر سین مهمله ایله اوپمك عربیده قبله دیرلر ضم قافله کمال خجندی بیت کر آرد جان باب عاشق درین کار * لب معشوق بوسیدن چه کارست ك بوسین ح واو معروف وکسر سین مهمله ایله تعییب ایلمك یعنی برکمسنه یی عیبلمك ك بوش کردن ح اتك در میان اتمك وزیاده دورشمق ك بوشیدن ح دخی اتك در میان اتمك وجرأت کوستر ملك واعتماد ایلمك وبر نسنه یه جد وجهد اتمك معناسنه ك بوقان ح واو معروف وفتح قافله قزل قوردلر که بسکالدن کله کذا فی المحمودی ك بوقلمون ح آلتی معنایه کاور اول برجانوردر آفتابه قرشو طورر کونش طوقندقچه التون کبی کورینور ثانی روزکار متلون الاحوال اولمغله اکا ده بوقلمون دیرلر ثالث الوان صرچه که مینا دیرلر رابع انواع شکوفه که چمنزار وبوستانده بته ویاخود داغاج چچکلری یره دوکله نتکم شیخ سعدی بیت باد در سایه درختانش * کسترانیده فرش بوقلمون * خامس منقش دیبای رومی که صاری وبیاض صرمه ایله اشلنمش ویاخود الوان حریر ایله طوقنمش اوله منوچهری بیت فری زان تیغ وی هنکام هیجا * چنان دیبای بوقلمون نموده * سادس برقوشدر صویه باتدقچه توبلری الوان کورینور تحقیقی بودر که هرنکه الوان ورنکارنك اوله اکا بوقلمون دیرلر ومخصوص برکاردر نتکم مقدم ذکر اولندی ك بوکان ح واو معروف وفتح کافله رحم مادر که زهدان دخی دیرلر شمس فخری بیت زنان حامله را بیم بدکه پیش از وقت * ز مهر او بدر افکند اجنه از بوکان ك بومهن وبومهین ح کلاهما بفتح المیم زلزله معناسنه کذا فی تحفة الاحباب بهرامی بیت زمین از بومهن از پای تا سر * چنان لرزان که عاصی روز محشر * حکیم اسدی بیت بر آمد

یکی بو مهین بیمشب * تو کفتی زمین دارد از لرزه تب * نسخهٔ میرزا ابراهیمده قیون بغرسغی
معناسنه مرقومدر ل بون ن واومعروفله بوزن خون اوج معنایه کلور اول فرهنك
جهانکیریده بمعنی آسمان حضرت مولانا قدس سره بیت چه خواهی ذوق این آب سیه را
چه جویی سبزهٔ این بام و بون را * ثانی بمعنی پایان ونهایت استاد دقیقی بیت موج
کریمی برآمد از لب دریا * ریك همه لاله کشت ازسر تابون * ودیب معناسنه استاد لطیفی
بیت درختی راکه کردد کیرافزون * بسوزد نیز نیز از شاخ تابون * ثالث قیون وصغرك
پاك اولنمامش بغرسغی وبعض نسخه ده حیوانك بچه دانی معناسنه در ل بویان ن واومعروف
وفتح یای تحتانیله رایحه ویریجی نسنه وزیاده قوقیجی حکیم انوری بیت نور ظلمت به بویهٔ
قدمت * خاك کوبت چوعاشقان بویان * و برمملکت اسمی اولدوغی منقولدر ل بویدان ن
عطریات ظرفی یعنی عطرقونیلان ظرف هرنه دن اولورسه بوی ایله داندن مرکب لفظدر
ل بوی مادران ن قوان چیچکی عربیده برنجاسب وبرنجاسف دخی دیرلر ل بوی ماران ن
براوندر کوکه مائل چیچکی اولور راغر قوقوسی واردر ل بوییدن ن واو معروف وکسر یای
اول وسکون ثانیله قوقولق که عربیده استشمام وجغتای لسانده بوتراماق دیرلر تعدیه سنده
بوتراتماق دیلور میر علیشیر بیت زلف ویوز سنبلونکنی کل اوزا تارقاتماکوب * دهر
باغیده اکل وسنبل ایسین بوتراتماکوب * بولغت مشترکه درطاغتمق معناسنه ده بوتراتماق
دیرلر ل بهتان ن معروف اصلی اولمیان شیٔ اسناد ایلمك ل بیوکان ن صحاحده عروس
وعروسی کردن معناسنه در ل مع الواو * بختکاو ن سکون خاء معجمه وتاء موقوف وفتح
کاف عجمیله ادویه یی قینادوب صوین آلوب خسته نك اعضاسن یودقلری صویه دیرلر
عربیده نطول دیدکلریدر ل برغو ن سکون راء مهمله وضم غین معجمه ایله ایچی بوش براغاجدر
نفیر کبی چالورلر شیخ آذری بیت آه صحرا زنایزهٔ صبح برآید * پیچان بهواچون نفس
از لولهٔ برغو * وله بیت زان طرف کرکنند برغوساز * نشنود زین طرف کسی آواز
ل برو ن ضم راء مهمله ایله ایکی معنایه در اول ابرودن مخففدر قاش معناسنه حکیم اسدی
بیت زد از کینه آنکه کره بر برو * شد آشفته از چشم ودل بر بهو * حکیم سنایی بیت
هرکه آن روی تو بیند زپی خدمت تو * هم بروی تو که پشتش چو بروی تو بود * استاد
بهرامی بیت بغمزه تیر ومژه تیر وقد وقامت تیر * بروکمان بباز ودرون فکنده کمان *
وهندی لسانده نی قلم معناسنه در ثانی فرهنك جهانکیریده بروت لفظندن مرخمدر
حکیم فردوسی بیت که دارد که کینه پرتاب او * ندیده بروهای پرتاب او * وفتح راء مهمله
وواو موقوفله صیغهٔ امر اولور کیت معناسنه تنکم شاهدی منظومه سنده بیت کیت
بروو سوبله بکو کل بیا * از چه ندن چون نته نیچون چرا ل بو بو ن اخفاء واوین ایله هدهد
قوشی سراج الدین قمری بیت برشاخ ثنای تو اکرنیست نوازان * فرق سراو با دیده
شاخ چوبوبو ل بو ن ایکی معنایه در اول رایحه معناسنه یای تحتانیله دخی صحیحدر عتیقی
کاشی بیت چنان ذرات اعضایم زمهرت کشته مالامال * اکر خنجر زنی بوی محبت
آید ازخونم * ثانی فرهنك جهانکیریده بود لفظندن ترخیم اولنمشدر تخفیفا خواجه حافظ

حافظ بیت باصبا همراه بفرست از رخت کلدستهٔ * بوکه بویی بشنویم از خاك بستان
شما * حکیم خاقانی بیت پای نهم درعدم بوکه بدست آورم * همنفسی تا کند درد دلم را دوا
معنای اوله عربیده رایحه وچغتای لسانند ایس دیرلر مثلا کل ایسی و مشك ایسی دیرلر میر
علیشیر بیت تیلار مین ایسلاب غبغبنکنی * که اوپسام عارضینکنی که لبینکنی
خیرة الابراده مستالع محلنده دیر بیت سیل سوبین تاپسا یحیب مل کیبی * سای تا شیق
تاپسا ایسیب کل کبی ﴿ بیو ﴾ ضم یای تحتانیله ترکیده کوه دیدکاری قورتجغزدر ﴿ مع الهاء ﴾
﴿ بتخانه ﴾ صنم طوردوغی مکان میرزا فصیحی بیت ما بت نه از اندیشهٔ معبود شکستیم
آرایش بتخانهٔ ما بود شکستیم * نوعی خبوشانی بیت یکی بر طرف آتشخانه بکندر *
بر آیین بت و بتخانه بکندر ﴿ بتکده ﴾ بمعنی بتخانه و معبد خانهٔ کبران میر والهی قمی بیت
منزلت کزین زاویهٔ طاعت تواند * کر پیر بتکده است وکر شیخ خانقاه ﴿ بخته ﴾ سکون
خاء معجمه وفتح تاء مثناة ایله قوچ قیون کبش دخی دیرلر ﴿ بخله ﴾ سکون خاء معجمه وفتح
لامله بر اوتدر خرقه و پرپهن و تحمکان دخی دیرلر کذا فی تحفة الاحباب عربیده بقلة الحمقا
ترکیده پرپرم و سموزاوت دیرلر استاد عسجدی بیت درآویزم حمائل وار یکسر خویشش را
بروی * بکرد کردن و پشتش کنم آغوش چون بخله ﴿ بخنوه ﴾ سکون خاء معجمه وضم
نون و واو معروف واظهار هایله بمعنی برق که ترکیده شمشك دیرلر کذا فی ادات الفضلا فتح با
و نون و واو موقوفله ده مرویدر ﴿ بخور شیشه ﴾ عطریات نوعندن مجالسده اصلدوب
شیشه ایله آتشه قورلر لطیف رایحه سی چقار کذا فی شرفنامه ﴿ بخیله ﴾ کسر خاء معجمه
وسکون یای تحتانی ایله بخلهٔ مرقوم معناسنه در کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿ بذه ﴾ فتح
ذال معجمه ایله بمعنی رکوی سوخته یعنی یانمش اسکی بزکه یاقوب قاو ایدرلر کذا فی الصحاح
﴿ براده ﴾ فتح را و دال مهملتین ایله اکه اغزندن دوکیلن اینجه پولاد و آهن خرده سی که
سونش دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿ براه ﴾ فتح راء مهمله واظهار هایله بمعنی
زیبایی و زیب و زینت شمس فخری بیت مسند خسروی از مقدم او دارد زیب * افسر شاهی
هم از طلعت او یافت براه ﴿ برایه ﴾ فتح راء مهمله و یای تحتانیله تراشهٔ قلم یعنی قلمك خرده
یونقه سی ابو المعانی بیت جوهر خنجر مریخ براده تیغش * سرمهٔ عطارد که برایه چشم
قلمش ﴿ برزه ﴾ سکون راء مهمله وفتح زاء معجمه ایله صمغه بکزر براغاج پسیدر غایت
یدبو اولور عربیده قنه دیرلر فتح قافله کذا فی کتاب السامی فی الاسامی ﴿ برساله ﴾ سکون
را و فتح سین مهملتین ولامله بمعنی بیرسا خورده کذا فی المجمع ﴿ برکه ﴾ سکون را و فتح
کافله ایکی معنایه در اول حوض و ثانی بر بیاض قوشدر اکثر صوده تعیش ایدر ﴿ برمه ﴾
سکون را و فتح میمله ایکی معنایه در اول مثقب که اغاج وغیری نسنه دلر شاعر بیت در صدف
از رنج برمه بوده است آسوده در * لیك در اشکم از مژکان سوراخ آمده ﴿ بروفه ﴾
ضم راء مهمله و واو معروف وفتح فایله مجمع الفرسده دستار و میان بند یعنی طرز رومیده
قولان صارق کذا فی تحفة الاحباب ﴿ بزغاله ﴾ سکون زا و فتح غین معجمتین ایله کچی اوغلاغی
و صغر بو زاغو سنه ده دیرلر ﴿ بزغه ﴾ سکون زا و فتح غین معجمتین ایله دهره که آنکله باغ

بودارلر برنوع کسکین اکری دمور درعربیده منجل دیرلر ﴿ بژمرژه ﴾ سکون زاء فارسی اول وفتح ثانی ومیم مفتوحه ایله برجانوردر چلپاسه‌یه مشابه اما اندن کوچك اولور یئنه کلر جنسندندر آفتابه قرشو یوز طوتوب طورر آفتاب پرست دخی دیرلر شیخ سودان بیت ازرق دیو چشم بژمرژه رنك * ازبدی مست واز هجیری رنك ﴿ بزه ﴾ فتح زاء معجمه واخفاء هایله نسخهٔ میرزا ابراهیمده زمین بشته داریعنی دپه‌لو یر وشرفنامه‌ده میوهٔ خوشبو معناسنه مذکوردر ودخی اون ایکی برجدن اونجی برج که جدی برجنه دیرلر ابوشکور بیت چوخورشید آید ببرج بزه * جهانرا بیرون نمایند مزه ﴿ بزیچه ﴾ کسر زاء معجمه وسکون یا وفتح جیم عجمیله اوغلاق معناسنه بزیچه دخی دیرلر مختاری بیت این بزیچه‌که آوکیا بچرد * بدل شیر خون شیر بخورد * خواجه عمید لویکی بیت مخالفان ترا چون بزیچه سلاخ * سه پایه ازعلمت باد وچارسو مسلخ * مسعود سعدی سلمان بیت ازین بزیچهٔ بسته دهن چرا پرسی * که هرکزش نه چراخور بودنه آبشخور * بعض فرهنکلرده برج جدیه دخی دیرلر ﴿ بزیشه ﴾ کسر زا وسکون یا وفتح شین معجمتین ایله آرده‌ٔ کبد یعنی سموسام اوتی کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿ بسوده ﴾ ضم سین مهمله ایله ال ایله نسنه یوقلمق لمس معناسنه مستقبلنده واوالفه قلب اولنوب بریا زیاده ایله بساید دیرلر ﴿ بشنزه ﴾ سکون شین وکسر نون وفتح زاء معجمتین ایله برطعامدر یوفقه اتمك ویاغ وخرما ایله ایدرلر بسحاق اطعمه بیت من بعالم بپای بشنزه روی * کویم از دست زخم بریان داد ﴿ بکره ﴾ سکون کاف وفتح راء مهمله ایله میخانه معناسنه درابوالمعانی بیت بحرد ربکره بوده همت پیر مغان ما را * فیوض نشاهٔ روشینهٔ داده زیك ساغر ﴿ بکسه ﴾ سکون کاف وفتح سین مهمله ایله ات پارچه‌سنه دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿ بابله ﴾ امزکلو شراب ابریقی وصراحی وهرنه‌که اکابکزر شراب ظرفی اولورسه خواجه سلمان بیت درخت شد دم طاوس وغنچه شد سرطوطی * زحلق بلبله باید کشاد خون کبوتر خون کبوتر یعنی شراب ﴿ بلغده وبلغنده ﴾ کلاهما بسکون اللام وضم الغین المعجمه بریره کتورلمش وبربری اوزرینه قونلمش نسنه حکیم ناصر خسرو بیت درین بند وزندان بکار وبد انش * ببلغنده باید همی نامداری ﴿ بلغونه ﴾ سکون لام وضم غین معجمه وفتح نونله قزلجه که زنان یوزلرینه سوررلر اکا فکر دیرلر کسر فا وفتح کاف عجمیله والغونه والکونه وکلغونه وکلکونه دخی دیرلر حکیم نزاریٔ قهستانی بیت صباسیده بلغونه کرد برکل سرخ بنفشه برزده سر همچو سبزه ازلب جو ﴿ بلکامه ﴾ سکون لام وفتح کافله چوق مراده نائل اولمش دیمکدر که بل چوق قدر وکامه مراد در بو بل بلهوسده اولان بل کبی در فرس قدیمدر استاد رودکی * رباعی * درپیش خود آن هجر چو بلکامه نهم * پروین زسرشك دیده برجامه نهم * بسر نامه توجو دست برخامه نهم * خواهم که دل اندر شکن نامه نهم * ﴿ بلکفده ﴾ سکون لام وفا وفتح کافله رشوت معناسنه دربلکفد مرقوم کبی ﴿ بنتومه ﴾ سکون نون وضم تاء مثناة وفتح میمله برکوچك نسنه در اکثر اغاجلرده اولور نعمة الله ترکیسنی یالمی قره ایله شرح ایلمش ﴿ بنساله ﴾ سکون نون وفتح سین مهمله ولامله نسخهٔ

نسخهٔ حسین وفائی ده بمعنی کهنه و سالخورده استاد رودکی بیت بگشته زین پرند شبر شاخ بید بنساله * جهان چون اشك مهجوران نشسته ژاله بر ژاله ل بنگاه ع سکون نون وفتح کاف عجمیله یوك یاب قونیلان محل اصلی بندگاه ایدی تخفیفا ها حذف اولندی اکثر با رایله مترادف ایدوب باروبنگاه دیرلر شیخ سعدی بیت ز بنگاه حاتم یکی پیر مرد * طلب ده درم سنك فانید کرد ل بنکه ع بنگاهدن مخففدر ل بنه ع فتح نون مشدده ایله ومخففه ایله ده جائزدر مجمع الفرسده رخت واثواب معناسنه شیخ نظامی از خسرو وشیرین بیت بنه در یك شکارستان نمی ماند * شکارستان شکارستان همیراند * وبمعنی جای ومکان از مخزن اسرار بیت ظلمتیان را بنه پرنور کرد * جوهر یان را عرض ازدو رکرد * فرهنگ جهانگیریده بمعنی اثواب خانه حضرت مولانا قدس سره بیت یك جملهٔ دیگر بنهٔ خواب بسوزیم * زیراکه چنین دولت بیدار در آمد * خواجه حسین شانی بیت ای حصرزاده هی تا بخراسان بروم * بنه آتش زنم وهمچو خراسان بروم * وبمعنی بن چیزی یعنی برنسنه نك غوری ونهایتی میرخسرو بیت هر شجر باغ زشر تا بنه * مانده زبی برگیٔ خود برهنه * ودخی بیخ وبنیاد معناسنه حکیم ناصر خسرو بیت از نام بد ارهمی بترسی * با یار بد از بنه مرویله ل بوبه ع سکون واو وفتح باء موحده ایله ایکی معنایه در اول بمعنی مرغ هدهد ثانی بمعنی آرزومند بو ایکی معنایه ترتیب اوزره شمس فخری * قطعه * بدارا یی که از انعام عامش * بود طوق حمام وتاج بوبه * که پیش ارحد واز اندازه دارم * بدرگاه شه آفاق بوبه * بعض نسخه ده آرزومند بویه نقل اولنمشدر که بضم الباء الموحده ثم الیاء بنقطتین من تحتها بونقل ایله روایت مضطرب اولور زیرا شعرای متقدمین اشعارلرنده باء موحده یی کلماته قافیه ایدوب معنای مزقومه استعمال ایلمشلر هرچندکه تتبع واستقصا اولندی یسه بویله بولندی خصوصا شمس فخرینك معیارنده وحکیم اسدینك کرشاسب نامه سنده بویله تصحیح ایدوب بر بیت ایله اثبات مدعا ایتمشلردر ل بوته ع واو مجهول وفتح تاء مثناة ایله فرهنگ جهانگیریده درت معنایه کلور اول اول اغاجه دیرلر که بویی وبدنی اولمیوب همان کوکندن چیقوب داللری اوله ثانی آدم وحیوانات یاوز یسنه دیرلر عموما وارسلان یاوریسنه دیرلر خصوصا ثالث اوق نشانه سی را بع طین حکمتله دوزلمش کوچك وبیوك ظرف که ایچنده التون وکمش ازیدرلر غالبی قویمچیلر آنی در وقالجیلر قوللنورلر معربی بوتقه دور استاد دیمشدر * قطعه * نه در غنچه کامل شود پیکر گل * نه در بوته ظاهر شود صفوت زر * زاجدات چرخست تهذیب مردم * چو از زخم خایسك تیزیٔ خنجر * ل بوخله ع واو مجهول وسکون خاء معجمه ایله خرقه وبرپهن وپاینی وتخمکان دیدکاری اوت که ترکیده سموز اوت دیرلر ل بوده ع بودن لفظندن اسم مفعولدر صیرورت وکینونت معنالرینه شاعر دیمشدر بیت تا جهان بوده اینچنین بوده * این ستمگر به دائما باشد * ل بوذاونه ع سکون واوین ونون وضم ذال معجمه ایله صحاحده قاومغنا سنه که عربیده حف دیرلر حوزستانده بیغه آذربایجانده پور دیرلر ل بوره ع واو مجهول وفتح را ایله ایکی معنایه کلور اول اطعمه دن بورك در که ات یا قیمه ایله ایدوب یاغده بشوررلر انواعی اولور یاخود

شكر و بادام ايله ايدوب شكربوره ديرلر بسحاق الاطعمه بيت چرا منعم كنى صوفى ز محراب
شكر بوره * كسى كويد مسلما نرا كه روى از قبله بركردان * ثانى برادويه در بوره
ارمنى ديرلر ﮒ بورناه ﭺ واو مجهول و فتح راودال مهملتين و سكون نون ايله نسخهٔ ميرزا
ابراهيمده وارلقلى كمسنه يعنى غنى ومالدار ﮒ بوزه ﭺ واو مجهول وفتح زاء معجمه ايله
داريدن وياخود برنجدن ايدرلر تركيده دخى بوزه ديرلر واو مفخم ايله شرفنامه ده اغاجلك
بدنبه ديرلر مثالى معنى اول محمود ابن يمين بيت ز دونان چون طمع دارى كرمهاى جوانمردان
خرددانكه در عشرت شرابى نايد از بوزه ﮒ بوزمه ﭺ واو مجهول وسكون زاء معجمه وفتح
ميمله خوشبو براوتدر كذا فى مؤيد الفضلا ﮒ بوزنه وبوزينه وبوزيشه ﭺ كلهم بواو المعروف
ميمون اسملريدر كبى دخى ديرلر عربيده بوكيمه سعدان وكوچكنه شبك ديرلر حكيم خاقانى
در قسميه بيت بريش نيس وبه بينى پيلى وغبغب كاو * بجنس رقص كن وبوزينهٔ لعاب
حضرت مولانا قدس سره بيت برخوان شيران يكشبى بوزينهٔ همراه شد * استيزه
روكرنيستى آواز كجا شيراز كجا ﮒ بوژنه ﭺ واومعروف وفتح زاء فارسى ونون ايله يعنى غنچهٔ
شكوفه يعنى هنوز آچلمامش چچكدر عربيده برعم ضم باوغين معجمه ايله كذا فى مجمع الفرس
بو معنايه ميرنظمى بيت دهانش بوژنه درباغ رويش * از آن رو نشكفد يكحرف سويش
ﮒ بوسكاه ﭺ فتح سين مهمله وكاف عجميله اوپه جك يرهرنه يراولورسه ابو المعانى درنعت
شريف بيت بحسن روى ترا روح قدس مشتاقست * هميشه خاك درت بوسكاه عشاقست.
ﮒ بوسه ﭺ اوپمك عربيله مشتركدر فارسيده غيرى نامى يوقدر زيرا اولدوغى شايع
دكلدر چغتاى لسانده موجك ديرلر ﮒ بوكه ﭺ واو معروف وكسر كاف واخفاى ها ايله
بودكه لفظندن اختصار اولنمشدر اولكه معنا سنه خواجه حافظ بيت باصبا همراه بفرست
از رخت كلدستهٔ * بوكه بوبى بشنويم از خاك بستان شما ﮒ بوله ﭺ واومعروف و فتح
لامله بوزن ومعنى لوله كه ابريق وامثالى نسنه لرده اولور ﮒ بوماره ﭺ سكون واو وفتح ميم
وراء مهمله ايله فرهنك جها نكيريده برپرنده جانوردر ﮒ بومه ﭺ لغت قديمه در طاش اوزرنده
آت اياغنك نعلندن چيقان قغلجم شيخ نظامى معراجيه ده براق و صفنده بيورمشدر
بيت درشب تاريك بان اتفاق * برق شده بومهٔ پاى براق ﮒ بوهه ﭺ سكون واو وفتح
هايله هدهد قوشى كذا فى نعمة الله ﮒ بويه ﭺ واو معروف وفتح ياى تحتانيله يعنى آرزومند
حكيم انورى بيت اى درحرم جاه امينى كه نيايد * از بويهٔ او خواب خوش آهوى حرم را *
شرفنامه ده عشق معناسنه مرويدر بيت مرقومك عشق معناسنه ده شوق معنا سنه ده
شمولى واردر ﮒ به ﭺ اظهار ها ايله اوكى قوشى كه بايقوشدن بيوك اولور كذا فى نعمة الله
ﮒ بهمه ﭺ سكون هاء اول وفتح ميم واخفاى ها ايله بهادر وشجاع كمسنه لرك لقبى در فلان مرد
بهمه است ديرلر ﮒ مع الياء التحتانى * بختى ﭺ سكون خاء معجمه وكسر تاء مثناته اشتر جنسندن
بيسراك ديدكلرى اركك وتوپلى دوه معناسنه كثرت استعمال ايله دوه نك صفت ممدوحه سى
اولمشدر مير نظمى بيت به سيصد اسب خوش تازى نهادى * بيا نصد اشتر بختى نژادى
ﮒ بردى * سكون راو كسر دال مهملتين ايله حصير ايتدكلرى اوت تركيده ساز ديرلر ﮒ

برزی سکون راء مهمله وکسر زاء معجمه ایله تورانیلردن برمبارز پهلوانك نامیدر
بزکوهی کسر زاء معجمه وضم کاف ایله طاغ کچیسی که رنك دخی دیرلر شاعر بیت بروریش
درازو کوته عقلش * بزکوهی توان کفتن بشکلش * بلبلی شرفنامه ده صراحی و شراب
برداغیدر فرهنك جهانکیریده اوج معنایه روایت اولنمشدر اول بکمازلغی کبی هم شرابه
وهم پیاله یه دیرلر بوایکی معنایه ترتیب اوزره حکیم فردوسی * مثنوی * تویی میکسار
ازمی زابلی * به پیمای تا سر یکی بلبلی * یکی بلبلی سرخ درجام زرد * تهمتن بروی زوان
بخورد * ثانی اول سختیان که انواع و نازك و لطیف الوان رنکلر ایدرلر ثالث برنوع زردالودر
بلغاری ثلاثیدن دیدکاری خوشبو دریلك نوعیدر آنك دخی جزوی رایحه واردر
بلغارد یارنك اشانکله بلغاری تسمیه اولنمشدر بعضیلر ثلاثیدن دیرلر بن کوهی یاغلو
براوتدر آنکله طعام بشوررلر کذا فی شرفنامه اما مؤید الفضلاده براوتدر جرب وشیرین
اولدوغندن طعامه قاتوب اندن طعام ایدرلر وبعض نسخه ده بوی کك مرقوم معناسنه در
بوالعجبی حقه باز وشعبده ساز در میر نظمی بیت بوالعجبی آمدروزی بشهر *
شعبده آموخت ازو خلق دهر * کذا فی مجمع الفرس بوخلانی واو معروف وسکون
خاء معجمه ایله یعنی شیطان کذا فی شرفنامه بودی شرحی مرور ایدن بود
معناسنه در آخرنده کی یا حرفی کاه مصدریه وکاه خطابیه وکاه وصفیه استعمال اولنور
محلنه کوره صنائعك بو بیتلرندن فهم اولنور * قطعه * دانهٔ مادر ضمیر خاك بودی کاشکی
یاچو سبزه در زمان دهقان ورودی کاشکی * دست چون اقتاد خالی همت عالی بلاست
آنچه دارم درنظر در دست بودی کاشکی بوعلی حکمای اسلامیه دن ابن سینادر
شیخ الرئیس دخی دیرلر ودخی اسلام حکماسندن حکیم مشرب اولانه دیرلر کذا فی شرفنامه
بویحیی یعنی ملك الموت محمد هندوشاه صحاحده بو لفظ کرچه عربیدر اما مرقوم معنایه
فارسیده استعمال اولوردیو یازمش بوی سای اوزرنده مسك وعطریات
ازدکلری طاش بوی بش معنایه استعمال اولنور امید و محبت وطمع وخوی و پیچ
روی معنالرینه کذا فی اشرفنامه بمعنی امید خواجه حافظ بیت ببوی نافهٔ کاخر صبا زان طره
بکشاید * زتاب جعد مشکینش چه خون افتاد دردلها * بو معنالره واقف اولمیان قوقو
معناسنه صانور بوی کسر واو ایله بمعنی باشی یعنی اوله سن و اولورمی سن دیمکدر کذا فی
شرفنامه بهمی سکون ها وفتح میمله بوزن حبلی کدی اوتی دیدکلریدر که اربه
سنبله سی کبی باشی اولور اطبا عصاره سن آلورلر غایت قابضدر وقطع دم ایدر شاعر
برینك هجونده دیمشدر بیت کرفت خون زرك آنکه میخورد اورا * مکر که نان ترا از خمیر بهمی
بود باب الباء الفارسی المفتوحة مع الالف * پا بش معنایه کلور اول معروف ایاق
معناسنه حرف یای تحتانیله پای دخی دیرلر ثانی تاب وطاقت معناسنه کمال اسمعیل بیت
شاد نباشی ای شه پردل که ندارد پایت * دشمن ارخود بمثل رستم دستان باشد * ثالث
مقاومت معناسنه وله بیت کرسر برآورد چو کد وباتو بدسکال * تیغ قضا همی کندش
چون چنار پای * رابع ایز کبی دخی دیرلر خامس بهانه معناسنه مرویدر پاتشکا کسر

تاء مثناة وسكون شين معجمه ايله بادنجان كه معروفدر ﮒ پاتنكا ﻉ كسر تاء مثناة وسكون
نون وفتح كاف فارسيله بودخي بادنجاندر باتنكان دخي ديرلر تعريب اولنوب بادنجان ديديلر
شاعر بيت چنان بود ست دانس هيچ دانا * كه باتنكا نميدا اندزآبا ﮒ پاتوا ﻉ ضم تاء مثناة
ايله اياق دولاغي كه باتابه دخي ديرلر ﮒ پادشا ﻉ سكون دال مهمله وفتح شين معجمه ايله
پادشاه ديمكدر كسر دال ايله اوقيان لفظ مركب اولوب معناسندن بيخبردر زيرا پاد ايله
شاهدن مركبدر پاد نكهبان وبزرك وجهانبان ودافع ضرر معناسنه در كذا في اجمال
حسيني والضمير والدستور والمحمودي وغيرهم وشاه صاحب واصل معناسنه در معناى
تركيب صاحب جهان ديمك اولور پادشا پادشاه لفظندن مرخمدر شاعر بيت كه من تا
ترا ديدم اى جان من * نيم پادشا بردل خويشتن ﮒ پارسا ﻉ سكون راء مهمله ايله زاهد
وعابد وپاكيزه وپاك دامن وتزكيه اولنمش شاهد وحلال زاده وشغله مستعجل وكاركذار
معنالرينه مثال زاهد وعابد شيخ سعدي بيت هركرا جامه پارسا بيني * پارسادان ونيك
مردانكار * مثال پاكيزه وحلال زاده وله بيت كرانها كه من كفتمي كردمي * نكو سيرت
وپارسا مردمي ﮒ پازبا ﻉ سكون زاء معجمه وفتح باء موحده ايله پادزهر معناسنه ابوالمعاني بيت
كركند تأثير دل را ازهر قهر غم بخود * بهر رفعش ساز آندم ساغرمي پازبا ﮒ پاشا ﻉ وزير
ووالي ووكيل دولت ودخي اعجمه طوغان معناسنه كه باشه دخي ديرلر ﮒ پاشنا ﻉ سكون شين
معجمه وفتح نونله اوكچه كه پاشنه دخي ديرلر مير خسرو * مثنوى * عملهاى جهان برعكس هم هست
كه برملك كدايي را دهد دست * چنين هم ديده ام كافسرده پايي * بتخت زر دريده پاشنايي
ﮒ پالا ﻉ درت معنايه كلور اول اسب جنيب يعني يدك آت حكيم فردوسي بيت نشست ازبر
تند پالاى خويش * چو خورشيد نمود پهناى خويش * ثاني صاف ايديجي مراد سوزكيدر
لكن بو معناده بالكز استعمال اولنمز بر كلمه ايله تركيبه محتاجدر شيخ فيضي بيت مست عشقيم
وريا شوى حرم باده ما * باده پالاى درميكده سجاده ما * ثالث بمعنى آويخته رابع بمعنى فرياد
بو معنالر كتاب زندن مستخرجدر ﮒ پدآسيا ﻉ سكون دال وكسر سين مهملتين ايله دكرمان
اغاجي ﮒ پذيرا ﻉ كسر ذال معجمه وسكون ياى تحتاني وفتح راء مهمله ايله قبول ايديجي ويوريجي
وامرطوتيجي وسوز ديكليجي كذا في شرفنامه ﮒ پردا ﻉ سكون را وفتح دال مهملتين ايله
بو زن ومعني فردا كذا في فرهنك جهانكيري ﮒ پرده سرا ﻉ حرم قپوسنده وملوك
ووزرا وكبارك خاص خانه لري قپوسنده اولان پرده معناسنه خواجه سلمان بيت
افلاك را خيام وسرا پرده بركنيد * زين پس خيام وپرده سرا راچه ميكنند * مولانا
هاتفي بيت زپرده سرا شد بمحفل سراى * براورنك زرين برآراست جاى *
ﮒ پرستا ﻉ فتح را وتا وسكون سين مهملتين ايله پرستاردن ترخيم اولنمشدر قول
وجاريه در كذا في المجمع ﮒ پرنا ﻉ سكون را وفتح نونله بر نوع منقش ديبادر غايت لطيف
ونازك اولور پرنو وپرنون وپرنيان دخي ديرلر منوچهري * قطعه * از فروغ كل اكر اهرمن
آيد پرتو * ازپرى بازنداني دوزخ اهرمنا * چونكه زرين قدحي بر كف سيمين صنمي * بادر فشند
چراغي بميان پرنا * اديب صابر بيت بروي وسينه وساعد بخل شدند ازوى * يكي حرير

حریر ودوم حله وسیوم پرنا ﴿ پروا ﴾ سکون راء مهمله ایله یدی معنایه کلور اول طاقت وآرام
ثانی دانستن بو ایکی معنایه ترتیب اوزره حضرت مولانا قدس سره * قطعه * هران پروانه
که شمع ترا دید * شبش خوشتر ز روز آمد بسیما * همی پر دیکرد شمع حسنت * بروز وشب ندارد
هیچ پروا نمی آرم بیان کردن ازین بیش * بکفتم اینقدر باقی تو پروا * ثالث بمعنی سرو برك
سیف اسفرنکی بیت بکوی عاشقان ای از سر سودای ما داری * دل از جان وجهان برکیر
اکر پروای ما داری * رابع بمعنی توجه والتفات ومیل ورغبت بابا فغانی بیت فراموشم کند
آن دیر پروا * بلای جان مردودم همینست * وله بیت پروا نمیکنی وهر کس که دل
دهم * چون بیندم بداغ تو سر میدهد مرا * دیکر بیت دادما آن شوخ بی پروا نداد *
بسکه بی پرواست داد ما نداد * خامس بمعنی مبالات یعنی ترك وباك داشتن میر خسرو
بیت جوان وشوخ وفراموشکار وبی پرواست * زمان زمان زمن خسته دلکه یار دهد
کمال اسمعیل بیت کمال از عاشقی پروا ندارد * که غیر از سوختن پروا ندارد * سادس
فراغت معناسنه حضرت مولانا قدس سره بیت ربود چشم ورخ وزلف آن بت رعنا
یکی قرار ودوم طاقت وسوم پروا * سابع بمعنی سراسیمه شمس فخری بیت پناه ملك سلیمان
شهنشه ایران * که آسمان زمعالیٔ اوست با پروا * ودخی آکاه وآسانی معناسنه ده
وسیلهٔ نظردر ﴿ پرهٔ آسیا ﴾ دکرمان چرخی معناسنه ابوالمعانی بیت ز دهر یکنفس
نشد دل رها زغم * کشتم زبون از پرهٔ آسیای چرخ ﴿ پسا ﴾ فتح سین مهمله ایله ولایت
فارسده برشهر آدیدر فسا دخی دیرلر که معربیدر ﴿ پنجپا ﴾ سکون نون وجیم موقوف وفتح
باء فارسیله پنکیج که خرچنك دخی دیرلر عربیده سرطان دیدکلریدر حکیم خاقانی بیت
جوقی لئیم وپکی وسه کرسیر وکورسار * چون پنجپای آبی وچون چارپای خاك ﴿ پنج دعا ﴾
ای صلوة خمسه کذا فی المحمودی ﴿ پندوا ﴾ سکون نون ودال موقوف وفتح واو ایله قیجی
دیدکلری اجی اوتدر تناول ایدرلر مزه دن خالی دکلدر ﴿ پهنا ﴾ سکون ها وفتح نونله ابعاد
ثلثه دن شول بعده دیرلر که عرب عرض دیر عجم پهن ترك یاءی دیر بو تقدیرجه اینه چکلی
تسمه یه پهنادینلور بو ابیاتدن فهم اولنور * مثنوی * چو بشنید وشد چون یکی پاره بر
بسر پوش پولاد ودر تنش کبر * زهر اوستادی یکی خانه خواست * درازی وپهناش صد کام
ارست ﴿ پیدا ﴾ نهان مقابلهسنده اولان ظاهر معناسنه در شیخ سعدی بیت بکفت
احوال ما برق جهانست * دمی پیدا ودیکر دم نهانست * کاهی آشکارا معناسنه اقتضا
ایتدیکجه استعمال ایدرلر شیخ علی نقی * رباعی * بی عشق دلی که اضطرابش پیداست *
بی ظرف تنی که پیچ وتابش پیداست * سر دل پر عشق نکردد ظاهر * تا نیمه بود شیشه شرابش
پیداست ﴿ پیما ﴾ سکون یاء تحتانی وفتح میمله اولچمك معناسنه اکثر اصطلاح واستعاره ایله
استعمال اولنور زیرا قولا چلیوب وآدملیوب اولچمك وشراب اولچمك معناسنه اصطلاحیدر
ایچمك مراد اولنور که باده پیما وباد پیما دیرلر حافظك بو بیتنده ایکی وجهیله مذکوردر
بیت چو با حبیب نشینی وباده پیمایی * بیاد دار محبان باد پیما را * دیکر بیت دشمن آتش
نهاد وباد پیمارا بکو * خاك بر سر کن که آب رفته باز آید بجو ﴿ مع الباء * پاتاب ﴾ تاء مثناة

ایله مانند ومقابله وبرابری معناسنه میرنظمی. بیت شود در بزم او زهره خجل یاب * نیاد در زم اومریخ پاتاب پاروب ضم راء مهمله وواو معروفله کورك که پارو دخی دیرلر
پاریاب سکون راء مهمله وفتح یای تحتانیله اول مزروعاته دیرلرکه عمل ایله صواریله پاریاو وفاریاب وفاریاو دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری پاکوب ضم کافله ایاغله دپمك ودپیجی رقاص اولسون وغیری اولسون میرنظمی. بیت زن دنیا بود هرچند مرغوب
شود لیکن ببزم سفله پاکوب * پالای اسب یدك چکلن آت کذا فی المجمع پایاب فتح یای تحتانیله طقوز معنایه استعمال اولنور اول طاقت معناسنه حکیم فردوسی. بیت
که این پاره نیست پایاب او * درنکی کند چرخ را تاب او * ثانی حوض معناسنه خقانی
بیت کل کبودچو برتافت آفتاب برون * زبیم چشم نهان کشت در دل پایاب * ثالث
معیار جمالیله صو اولان مکانك نهایتی دیوب بو بیتی نظم ایلمش شمس فخری بیت خدایکان
جهان آفتاب چرخ جناب * که بحر بخشش او را ندیده کس پایاب * وترکیبی پای آب اولمغله
معنای رابع شمس فخری بکا ایاغی صویك آقوب جمع اولدوغی یره ده دیملور دیمش
خامس فرهنك جهانکیریده قیونك آسان وجهله اشاغیسنه اینمك ایچون ایاق بصمه جق
یرلرینه که رای دخی دیرلر وزبان هندیده پاولی دیرلر بومعنایه حکیم نزاری قهستانی
در طلب شراب کفته * قطعه * می حیات منست وممکن نیست * زو میسر بهیچ اسبابم
ای دریغا که آب زر بودی * واخریدی زآب پایابم * سادس دیبنه ایاق ایریشن صویه ده
دیرلرکه ضد غرقاب در حکیم سنایی. بیت ای ز جود ت سراب بحر محیط * دل راد تو بحر بی
پایاب * سابع پاینده یعنی ضمان کننده اسفندیارك رستمدن هلاك مرتبه سنه یدوکی زخمدن
شکایتی محلنده حکیم فردوسی * مثنوی * امیدمن آنست کاندر بهشت * دل پاك من
بدرود هرچه کشت * مراسخت از انست کان باب من * بکیتی نخواست پایاب من * ثامن
تاب وتوان معناسنه شمس فخری بیت جمال دولت اسلام شیخ ابو اسحق * که چرخ رانبود
زیر ران او پایاب * تاسع بمعنی نهایت وغایت کمال اسمعیل. بیت همت عالی تو پایان نیست
که ندیدست سپهریش پایاب * بومعنایه کمال خجندی. بیت بحر عشقت بحر بی پایاب کفتن
میتوان * زر وصلت کوهر نایاب کفتن میتوان * محمد هند وشاه صحاحنده بمعنی کرداب وبن آب
دیو نقل ایلمشدر پای شیب وپاشیب کسر شین معجمه وسکون یای تحتانیله دشوار
عقبه یه اسمیدر حکیم خاقانی رمی اجمار ایچون دیمشدر. بیت دست بالا همت مردان که کرده
زیر پای * پای شیبی کان عقوبت جای شیطان دیده اند * فرهنك جهانکیریده پاشیب
بمعنی زیره پایه مولانا مطهر * قطعه * ساحت بستانسرای و بام قصرش کز علو * کاخ
وفرواره فراز لامکان آورده اند * درعمود صبح پاشیبی برین بربسته اند * وز بنات النعش
ازرا نردبان آورده اند * بوندن فهم اولنورکه عمود کرسی ونردبان التنه صفه کبی ایندکاری
باصمه‌ق پابکوب بمعنی پاکوب مرقوم یعنی رقاص حکیم اسدی بیت تراشاید
آن کاوخ وسیمتن * که هم پابکو بست وهم نای زن پتکوب سکون تاء مثناة وضم کافله
آچارکه جوز وسوز و چغراتدن ایدرلر کذا فی شرفنامه پرتاب منزل اوقی ونشان بعیده

بعینه درست واران اوق جوهری زرکری بیت شمشیر توشیراوزند پرتاب تو پیل افکند
یك جمله تو بر کند بنیاد صد حصن حصین * ودخی دورافکنه ایراغه آتلمش هرنه اولورسه
شیخ سعدی بیت نظر کن چوسوفا ر داری بشست * نه آنکه که پرتاب کردی ز دست *
بو معنایه چغتای لسانده اوچوردی دیرلر میرعلیشیر بیت کم اول اینکونجه بزم اچون
تنعیم * اوچوز وب ایردی باشینی تیغیم ﴿ پزغاب ﴾ سکون زاء فارسی وفتح غین معجمه ایله
صوبندی که بوستان صوار یاجق صوآرقلرنده ایدرلرکه مراد اولنان جانبه آقه کذا فی
مجمع الفرس ﴿ پیاب ﴾ فتح یای تحتانی ایله پایاب لفظندن اختصار اولنمشدر آنك جمیع
معنالرنده استعمال اولنور ﴿ پیترسب ﴾ سکون یای تحتانی وسین وفتح تاء مثناة وراء
مهملتین ایله نام پدر پورشسب که پدر زردهشت در پارسیلر آکا نبوت اسناد واعتقاد ایدرلر
ایدی زرآتشت بهرام * مثنوی * مران مرد را نام بد پیترسب * همان نام فرزند او
پورشسب * که زردشت از پشتش آمد پدید * که شد قفلهای جهانرا کلید ﴿ پیوراسب ﴾
نام ضحاك ماری در که غایت ظالم پادشاه ایدی و بیك سنه دن برقاج کون ناقص عمر سوردی
آخر فریدون شاه انی قتل ایلدی بو اسمی اصحاب فرهنگك کیمی باء موحده ایله وکیمی باء عجمیله
نقل ایلدیلر ﴿ مع التاء المثناة ﴿ پاتت ﴾ فتح تاء مثناة ایله بمعنی بابت که حرف باده مرور
ایلدی لایق سزاوار معناسنه ابوالمعانی بیت همیشه دلخوشی وشادی دلبران شاید
چنانکه گریه وزاری بپاتت عاشق ﴿ پات ﴾ بمعنی تخت کذا فی فرهنگ جهانگیری
﴿ پاخوست ﴾ ضم خاء معجمه وواو مجهول وسکون سین مهمله ایله ایاق التنده پاصلوب
یامی لنمش نسنه ﴿ پاداشت ﴾ بمعنی پاداش که جزای نیك ضدی بادافراه استاد فرخی بیت
خدایکان جهان آنکه از خدای جهان * جهانیانرا پاداشتست وبادافراه ﴿ پاساخت ﴾
حاضر ومهیا یعنی دوزیلوب حاضر وآماده اولان نسنه میرنظمی بیت شه جمجاه وعالی
بخت وکوکب * کند بزمش فلك پاساخت هرشب ﴿ پای بست ﴾ یای موقوف وفتح باء
موحده ایله بنا تملی که عربیده اساس دیرلر شیخ سعدی بیت اول اندیشه وانکهی کفتار *
پای بست آمدست پس دیوار * بعض فرهنگده پاپونك اول شروعی معناسنه ابوالمعانی
در نعت شریف بیت رسالت باورا شده زیردست * که گردون نبوده هنوز پای بست *
﴿ پای برکابست ﴾ ای درسفرست ودرسواری ﴿ پایخست وپایخوست ﴾ کلاهما بیای
موقوف وفتح خاء معجمه وواو معدوله وسکون سین ایله ایاق التنده یاصی لنمش نسنه حکیم اسدی
بیت فراوان کس از پیل شد پایخست * بسی کس نکون مانده درپا ودست * شمس فخری
بیت ابواسحاق آن شاه عادل که شد * بپای علوش زحل پایخوست ﴿ پایست ﴾ کسر یای
تحتانی وسکون سین مهمله ایله بمعنی بقایافت وپاینده شد یعنی باقی وثابت اولدی دیمکدر
مسعود سعد سلمان بیت چو عز من وذل تو نپایست * همه ذل من وعز تو پاید ﴿ پت ﴾ ایکی
معنایه در اول آهار که بزه وکاغده ایدرلر منوچهری * قطعه * جهان ماچو یکی زود سیر پیشه
وراست * چهار پیشه کند هرزمان بدیکرزی * بروزکار خزان پتکری کند شب وروز *
بروزکار بهاران کندت رنکرزی * بروزکار زمستان کند دستمکری * بروزکار خزران کندت

خشت پزی * ثانی اول یه مشق خرده توی که چکینك توپلری دیمکدر بثرانی طراق ایله قوپاروب اکیروب شال وصوف ولطیف جامه لر طوقورلر آکا برشم وکرك وکلك دخی دیرلر ﴿ پذرفت ﴾ سکون ذال معجمه وفا وضم راء مهمله ایله قبول ایلدی دیمکدر حضرت مولانا قدس سره بیت اندل چون سنك را باچند چند * پند کفتیم ونمی پذرفت پند ﴿ پذیرفت ﴾ پذیرفتن دن فعل ماضیدر قبول ایلدی دیمك اولور استاد دقیقی بیت پذیرفت از وشهریار آنچه کفت * کل رویش از نازکی برشکفت ﴿ پرداخت ﴾ سکون را وخاء معجمه ایله بش معنا یه کلور اول بمعنی خالی کرده ناصر الدین بجه بیت رایت عشق معنوی افراخت * دل ز سودای زلف او پرداخت * ثانی فارغ شده معناسنه شیخ نظامی بیت میزبان چون زکار خود پرداخت * پیش از اندازه پیشکشها ساخت * ثالث بمعنی درساخت خواص کفته بیت همه شب باخیال دوست پرداخت * دوائی غیر درد دوست نشناخت * رابع بمعنی آراسته ومرتب کرده استاد رودکی بیت بهشت آیین سرایی را بپرداخت * زهرکونه درو تمثالها ساخت * خامس جلا داده عماد فقیه بیت که پرداخت آیینهٔ روی تو * که از مشك ترساخت کیسوی تو ﴿ پردخت ﴾ حذف الفله پرداخت مرقومك جمیع معنالرنده استعمال اولنور بمعنی فارغ شده وتمام کرده حکیم فردوسی بیت بیاراست روی زمین را بداد * چو پردخت ازان تاج برسر نهاد ﴿ پرست ﴾ پرستیدن لفظندن اسم فاعل ووصف ترکیبی اولور خدا پرست وعاشق پرست کبی مولانا عرفی بیت در آن زمان که فتادش نظر بشمسهٔ او * شد آفتاب پرست آفتاب حرباوار ﴿ پرکست ﴾ سکون را وسین مهملتین وفتح کاف فارسیله بمعنی معاذ الله ومبادا کذا فی نسخهٔ حسین وفائی بو معنایی مؤید شمس فخری بیت کسی چون او نبود درملك هیهات * شهی چون او نبوده در دهر پرکست ﴿ پریرفت ﴾ کسر راء اول وضم ثانی وسکون یای تحتانیله اوچق طوتمش میر نظمی بیت نشانش همین بسکه چون لاله شد * پریرفت برلب چو تبخاله شد ﴿ پریوت ﴾ سکون راء مهمله وضم یای تحتانی وواو مجهول ایله ترکیبه قورلغان دیرلر برعلتدر طرنق دیبنده پربون دخی دیرلر کذا فی نعمة الله ﴿ پسادست ﴾ فتح سین مهمله ایله ویره سی که عربیده نسیه دیرلر مقابلی دستادستدر که نقد دیمکدر ابوشکور بیت ستدو داد مکن هرکز جز دستادست که پسادست خلاف آرد والفت ببرد ﴿ پست ﴾ آلچق که مقابلی بالادر شیخ سعدی بیت خدایی که بالا و پست آفرید * زبردست هر دست دست آفرید * استعاره طریقیله خسیس ودنی یه ده پست دیرلر بو معناده دخی ضدنه بالا دینلور عربیده که عالی معناسنه در معیار جمالیده بمعنی کوتاه شمس فخری بیت جمال الدین ابو اسحق که آمد * که برقدر علوش آسمان پست * بو بیتده الچق معناسی دخی اقربدر ﴿ پشم دوات ﴾ شمس فخری وبعض اصحاب فرهنك دوات لیقه سی دیدیلر ومعنای ترکیبی دخی اویله اولور اما شرفنامه ده کیجه لرده صبحه قریب اولان برودت دیدیلر معنای ترکیب ایسه آنی اقتضا ایلمز ﴿ پلشت ﴾ فتح لام وسکون شین معجمه ایله مردار وچپل معناسنه استاد کسائی بیت بادل پاك مرا جامهٔ ناپاك رواست * مدبران راکه دل ودیده پلیدست وپلشت ﴿ پلوت ﴾ ضم لامله بمعنی

بمعنی دستارچه یعنی مختصر کوچك صارق پاون دخی دیرلر اما بعض نسخه‌ده دستار
حقیرانه واقعدر میر نظمی بیت درآنجاکه مردی نشسته سکوت * برش جامهٔ کهنه
برسر پاوت ﴿ پنج اوکشت ﴾ فتح همزه وسکون واو وشین معجمه وضم کاف عجمی ایله
ایراغاجیکه ترکیده قلتق دیرلر فتح تاء مثناة وسکون لامله ﴿ پنج انکشت وپجنکشت ﴾
ایکی معنایه کلور اول براوتدر کوچك اغاجی اولور ارمق کنارنده بتر یپراغی مشاهد انه یپراغی
کبی اولور عربیده فرنجمشك دیرلر ودخی ذوخمسهٔ اوراق وذوخمسهٔ اطباق وذوخمسهٔ
اصابع دیرلر وتخمنه شیرازیلر تخم دلاشوب دیرلر طبیب یوسفی * قطعه * کند چون
دود پجنکشت رازن * بزیر خود کند کم سشهوتش را * وکرمردش کند در زیر خود دود
برانکیزد ازوراقوتش را * ثانی مراغهٔ تبریزه قریب بر موضعك اسمیدر ﴿ پنج شاخ دست
ای پنج انکشت کذا فی المحمودی ﴿ پنج نوبت ﴾ ای صلوة خمسه وبش نوبت که پادشاهلر
قپوسنده مهترلر چالارلر ایضا منه ﴿ پنجوکشت ﴾ بمعنی پنج اوکشت مرقوم ﴿ پهن دشت
واسع وبی پایان صحراکه عربیده فلات وبیدا وبمفازه دخی دیرلر میرنظمی بیت نی همیش
بوده بچشمش سرکذشت * آهوانرا تنك بوده پهن دشت ﴿ پیخست ﴾ سکون یای تحتانی
وسین مهمله وضم خاء معجمه ایله نسخهٔ حسینوفاییده بمعنی کرفتار بمحنت وعاجز ونسخهٔ
میرزا ابراهیمده بمعنی محبوس وبندی مثال معنیٔ اول استاد عنصری بیت شادی وبقا
بادت زین بیش نکویم * کین قافیه تنك مرا تنك به پیخست ﴿ پیخشت ﴾ سکون یای تحتانی
وشین وکسر خاء معجمتین ایله اصلندن ویرندن قوپمش نسنه وکوکندن قوپمش اغاج
عربیده کی مقلوع معناسنه شمس فخری بیت چنان بنیاد ظلم ازکشور خویش * بفرمان
الهی کرد پیخشت ﴿ پیوست ﴾ ایکی معنایه دراول بمعنی پیوند یعنی اتصال شیخ سعدی
بیت بعدازان یار را درش پیوست * مهرازین بر کرفت ودروی بست * ثانی بمعنی همیشه
ظهیر فاریابی بیت از نسیم شمایلت پیوست * درخوی خجلتست آهوی چین ﴿ مع الجیم * پارنج
کسر راء مهمله وسکون نونله شعرا وسازنده وامثالی کمسنه‌لره ویریلان جایزه وعطیه‌که
صله دیرلر شیخ نظامی بیت مغنی‌راکه پارنجی بدادی * بهر دستان کم از کنجی ندادی ﴿ پازاج ﴾
فتح زاء معجمه ایله اطفال کوبکن کسن عورت‌که ترکیده ابه وعربیده قابله دیرلر حکیم سوزنی
بیت کفتهٔ من حلال زاده بطبع * نبود مرخشوك را پازاج * وبعض نسخه‌ده دایه معناسنه
مرویدر منصور شیرازی بیت بنازمادر ایام طفل بخت ترا * بزرك میکند اندر کنار چون
پازاج ﴿ پخج ﴾ سکون خاء معجمه ایله یاصیلمش نسنه حکیم سنائی بیت بینی پخج بود
درپی زشت * چشمی ازآتش ورخ ازانکشت * کمال اسمعیل بیت ززیرکه که تودانی که
چون جهد دشمن * بچهره زرد وبتن پخج کشته چون دینار * وبرنسنه‌یی اوروب یاصیلمغه‌ده
دیرلر حکیم فردوسی بیت چوزد کرز برفرق اودرنبرد * سرومغفرش چون سپر پخج کرد
﴿ پرخج ﴾ فتح راء مهمله وسکون خاء معجمه ایله اسب واستر وکاو وخر وغیریلرك صاغریسی
فرخج وپرخش وکفل دخی دیرلر فرهنك جهانکیریده جیم عجمیله مرویدر مسعود سعد سلمان
بیت همی تاکیم کرد باید نکاه * به پشت وپرخج غلیواژ ورنك ﴿ پرهنج ﴾ کسر راء مهمله

وها وسكون نون ایله فرهنك جهانكیریده برنوع غله در بغدایه بكزر اما بغدایدن اینجه
وضعیفرك اولور ل پسیچ ع كسر سین مهمله وسكون یای تحتانیله بمعنی آماده كی حاضرلنمش
معناسینه مولانا هاتفی بیت سپه را بمنزل بریدن پسیچ * زمین از رواروودر آمد به پیچ *
پشنج ع فتح شین معجمه وسكون نونله چهره ده ظاهر اولان لكه كه عربیده كلف دیرلر وصودن
صحرایان قطرات كه عربیده رشاشه دیرلر ابو المعانی بیت برروی ماه آنچه نمایان پشنج نیست
دود شبیه ز دود دلم كرده است اثر ل پشیچ ع كسر شین معجمه وسكون یای تحتانی ایله
واسع ووافر معناسنه ل پفج ع سكون فایله شرحی مروراید ن بفج مرقوم معناسنه
یعنی صو بلركن اغزدن صاچلن توكرك شهیدی قمی بیت فی اوقتدآنزا كه سرورهی تو بیند
زان خلم وازان پفج چكانی بر برورویت ل پنابج ع فتح نون اول وكسر ثانیله باء موحده ده
ذكری مرور ایدن بنابج مرقوم معناسنه ل پنج ع مرتبهٔ اعدادده بش عدد دو شیخ نظامی
بیت پنج نمازست به از پنج كنج * به كه به ین پنج شوی كنج سنج * دیكر بیت پنجهٔ خود ساز
بدین پنج سخت * پنجهٔ ابلیس بدر لخت لخت ل مع الخاء المعجمه * پازخ ع فتح زاء معجمه ایله
فرهنك جهانكیریده بمعنی نالش یعنی اینكلدی عماد زودی بیت ای كرده دلم عم تو رخ رخ
تا چند كنم زعشق پازخ * ودخی آواز معناسنه میر نظمی بیت كسی كركند پند با جان
شنید * شنید ند ازجان پازخ دهید ل پاسخ ع ضم سین مهمله ایله جواب معناسنه
شیخ نظامی بیت زبانش كرد پاسخ را فراموشت * نهاد ازعاجزی بردیده انكشت * حكیم
خاقانی بیت كرزغمت صد یكی شرح دهم پیش كوه * آه دهد پاسخم كوه بجای صدا *
سوز دیكله دینلكده پاسخ شنو دیرلر شاعردیمشدر بیت پیامت شنیدم تو پاسخ شنو *
یكایك بكو وبزودی برو * وجواب ویر دیمكده پاسخ بده دیرلر شیخ نظامی بیت سخن
پرسمت كرتو پاسخ دهی * شدم شاد اكر رای فرخ نهی * حكیم فردوسی بیت چنین
داد پاسخ كه تحجیر نیست * مرا خود كمان وزه تیر نیست ل پاكباز چرخ ع ای ماهتاب
یعنی پرتو ماه كذا فی المحمودی ل پتخ ع سكون ثاء مثناة ایله مبهوت وكالیوه یعنی بون
ومتحیر كذا فی فرهنك جهانكیری ل پخ ع ایكی معنایه در اول بمعنی خوش پخ پخ دیرلر
خوش خوش دیمك اولور كاهی بو معنایه په په دیرلر ثانی بركلمه در كه كدی وكوپكی اول
لفظ ایله سورر لر كذا فی فرهنك جهانكیری بو معنایه حكیم سوزنی بیت كسی كه كردن
شیران شرزه درشكنند * به كربه توبه بی حرمتی نكوید پخ ل پركار چرخ ع دوو فلاع
كذا فی المحمودی ل پرخ ع سكون راء مهمله ایله ایكی معنایه كلور اول حصه معناسنه
میر نظمی بیت زنعمتهای كوناكون دنیا * دلم را پرخ غم افتاده تنها * ثانی خانمان ومتاع
كاسد ابو المعانی بیت متاع معرفت را طالبی نیست * درین بازار دانش پرخ بوده *
ل پرداخ ع فتح را ودال مهملتین وسكون نون ایله صختیان ادیم معناسنه كذا فی تحفة
الاحباب ل پرندخ ع حذف الفله فرهنك جهانكیریده ثیر معناسنه مسطوردر ل پرنیخ ع
سكون راء مهمله وكسر نون ویای ساكنه ایله مجمع الفرس ده بمعنی تحته سنك استاد رودكی
بیت فكندند برلاد پرنیخ سنك * نكردند دركارمویه درنك ل پلخ ع فتح لام ایله بوزن ملخ بمعنی

بمعنی کلو یعنی بوغاز عربیده حلق دیرلر حکیم نزاری قهستانی بیت ازبس افغان
وناله وفریاد * مردما نرا فروکرفت پلخ ﮒ مع الدال المهمله * پلند ﭺ آت اياغنه اورلر
برنوع کستکدرخصوصا وحرا یاق باغنه دیرلر عموما ودخی ایاقده اولان اعصاب یعنی سکرلره
دیرلر ومجازا ایاق باغی شکم شیخ سعدی بیت ای کرفتار پای بند عیال * دکر آزادکی
مبند خیال ﮒ پاد ﭺ اوچ معنایه کلور اول نکهبان وبزرك ثانی دافع ضرر ومصلح فساد
پادشاه وپادزهر بو معنالر واسطه سیله ترکیب لفظ اولنمشدر ثالث بمعنی پاینده یعنی
باعمق وثابت وبرقرار اولمقدر وفرهنك جهانکیریده تحت معناسنده ده مسطوردرکه
اصلنده پات ایدی تحریف السنه ومرور ایامله پاد ایلدیلر دالك تایه ابدالی مخرجی قریب
اولدوغی ایچوندر ﮒ پاربد ﭺ سکون راء مهمله وضم باء موحده ایله نام مطرب خسرو
پرویزدرکه مسجع سرود ایدرایدی وافراختراعاتی واردر کذا فی شرفنامه ﮒ پارد ﭺ سکون
راء مهمله ایله صقرغه که کنه دیدکلریدر حیوانا ته یاپشور ﮒ پارود ﭺ ضم راء مهمله ایله
باغ هرکی ابوالمعانی بیت کرنباشد عشق دردل میشود افسرده تن * تاك بی برمیشود
پارودمی برنند همین ﮒ پاره آرد ﭺ فقرایه مخصوص برطعامدرکه برمقدار بغدایی اون
ایله قاریشدروب برز صویله پشوروب یرلر کذا فی مجمع الفرس ﮒ پاره زرد ﭺ طائفۀ یهود
علامت ایچون اوموزلرینه برپارچه صاری بز ویاخود قماش دیکرلر عربیده غبار دیرلر فتح
غین معجمه ایله حکیم خاقانی بیت کردون یهودیانه بکتف کبود خویش * آن زرد پاره
بین که چه عمدا برافکند ﮒ پازند ﭺ فتح زاء معجمه وسکون نونله بعض فرهنکده مجوس کتابی
اسمیدر وبعضنده صحف ابراهیم علی نبینا وعلیه السلامك تفسیریدر واصح ده بودرکه ایکی
تفسیردر برینه زند وبرینه پازند دیرلر اما زند وپازند بربرینك تفسیرینه اولمق مرویدر
حکیم انوری بیت صوت وحرف از قضا بکرداند * مرحبا زند وحبذا پازند * وبعض
فرهنکده صحف ابراهیمك نصایح وحکمیاتنه متضمن اولان محالری جمع ایدوب پازند تسمیه ایلدیلر
وبعض فرهنکده کتاب ترسایان مرویدر طالب آملی بیت شکوه اوصلیب ازپادرافکند *
کزان آتش بسوزد زند وپازند * بو بیتدن کتاب مجوس اولسه مضمون دخی بلیغ اولور
ایدی ﮒ پاغند ﭺ فتح غین معجمه وسکون نون ایله آتلمش پنبه معناسنه شمس فخری
بیت چه لاد برتیغ سپاهیش چه پولاد * چه کوه برکرز غلامانش چه پاغند * وآتلمش
پنبه یی طوب طوب ایدرلر وله بیت فتح وظفر ونصرت وفیروزی دولت * باشند همیشه
بدرشاه چو پاغند * فرهنك جهانکیریده ضم غین ایله نقل اولنمش ینه پنبه طوپی که اکیرمك
ایچون ایدرلر بو معنایه بدرجاجرمی * قطعه * تاوقت شاخ بیوه زن پنبه شوبه را * پاغنه
بر کنار نهد چرخ احضرش * بادا چو غوزه دیدۀ خصمت سفید دل * وز تاب دلشکستۀ دل
نیست پرورش ﮒ پاکند ﭺ فتح کاف عجمی وسکون نون ایله ایکی معنایه مرویدر اول
یاقوته دیرلر شمس فخری بیت تا بود نوبهار در بستان * لاله وکل بکونۀ پاکند * ثانی
استعاره طریقیله باده یه دیرلر شاکر بخاری بیت بجا تو باشی کردند بی خطر خوابان *
جمست راچه خطر هر کجا بود پاکند * کذا فی جامع الانس والمشکلات ﮒ پالاد ﭺ ایکی معنایه در

اول يدك آتي كه عربيده جنيب ديرلر شمس فخري بيت شهنشهي كه كشد پيش بخت موكب او
چو ذره خنك سمند فلك دو صد پالاد * ثاني نوبت ايله بنلن آت فرالاوي بيت منى رهى
پير سست پاي بشدم * نتوان واه كرك بي پالاد * بو بيتدن يدك فهم اولنور لكن تفاوتي
شولقدر در كه يدك ابرورخت ايله مكمل يديلن آتدر نوبت آتي ايسه ايرسز چكيلن آته ديلور
پالود في ضم لام وواو معروف ايله ايكي معنايه در اول صاف سوزلمش وغل وغشدن پاك اولمش
معناسنه ثاني قوزي در يسندن اولان كورك مير نظمي بيت كه پوشد جاهلان سنجاب وسمود
نيابد عاقلان پالود سينور پامزد في ضم ميم وسكون زاء معجمه ايله اجرت قدم معناسنه در
ميرزا حسن بيت پانسيم آيد پيام وصل يار * نقد جان پامزد اورا ميدهم پانصد في سكون
نون وفتح صاد مهمله ايله مراتب اعداددن بشيوز عدده ديرلر پانيد في كسر نون وسكون
ياي تحتانيه ايله شكر مصفا شكر فانيد دخي ديرلر شيخ سعدي بيت زنبكاه حاتم يكي پيرمرد * طلب ده
درم سنك پانيد كرد پاوند في فتح واو وسكون نونله بمعني پابند مرقوم پاي بند في بودخي
پابند معناسنه در پاي جاي كبي باايله ويا سيز دخي استعمال اولنور پايد في فتح ياي تحتانيه
پاييدن لفظندن فعل مضارعدر قائم وثابت وبرقرار اولور معناسنه استاد لطيفي بيت
جوهرم نه بخود يشتن پايم * عرضم ني بديكري پايد * وانتظار معناسنه حكيم اسدي بيت مرا
ايزد از بهر جنك آفريد * چه پايم كه جنك آمد اكنون بديد * وايا غله ديمك استاد لطيفي بيت
هرچه در پيشين آيد شي ور مي جهد ندان نيد * هركه در پس ميرودمي پايد ودندان كند پايمرد
ياي موقوف وفتح ميم وسكون راء مهمله ايله معين معناسنه حكيم خاقاني * قطعه * اي زهر تو
دستكير ترياق * اي درد تو پايمرد درمان * هركس كه نويسد اين قصيده * درحد عراق تا خراسان
داندكه تونيك پايمردي * خاقاني را بصدر خاقان * وشفيع معناسنه ده استعمال اولنمش استاد
بيت بپير سيدكاي مجلس آراي مرد * كه بود اندرين محتسب پايمرد * وحامي وياردم ايديجي
معناسنه حكيم انوري بيت كفتم كه پايمرد وسيله كه باشدم * كفتا كه نيست جز كرم او كسي دكر
پايمزد في ياي موقوف وضم ميم وسكون زاء معجمه ايله پامزد مرقوم معناسنه ميرزا جلالي
بيت همه پايمزد غلامان تست * بمن بر از امروز فرمان تست پخجود و پخجيد في كلاهما
بسكون الخاء المعجمه وكسر الجيم ايله باصلوب دوكلمش ويا صيانمش معناسنه جمال الدين عبد
الرزاق كاشي بيت چو خار پشت كه كشتم زتير بار اتش * كه موي بر تن صبرم ز زخم او پخجود *
پخشود و پخشيد في كلاهما سكون خا وكسر شين معجمات ايله بمعني پخجود و پخجيد
مرقومان پراشيد في فتح راء مهمله وكسر شين معجمه وسكون ياي تحتانيه بمعني پريشان كرد
مسعود سعد سلمان بيت در پراكند بخت نيكه چو ابر * زر پراشيد نجم سعد چو خور پراكند
فتح راء مهمله ايله متفرق وپريشان كرد تركيبه پراكنده ايلدي شاعر بيت دست وزبان ز زدنشد
زسعي نكويي * نام بكيتي نه از كزاف پراكند * امير خسرو بيت برك كل را پرشكر كردي ولب
ميخوانيش * زلف را برمه پراكندي وشب ميخوانيش پرد في فتح راء مهمله ايله بوزندرود
فعل مضارع مفسي لوچار معناسنه اما سكون راء ايله بوزن مردوكرد ايكي معنايه در اول تاي معناسنه كه
مثلا يك پرد ودو پرد ديرلر يكتاي دوتاي ديمك اولور ثاني خواب معناسنه كلور كذا في

فی فرهنك جهانكیری حركات ثلثه‌ده معنای آخر ایله استعمال اولنور ڤ پزد ڠ سكون
رلو فتح زاء معجمه ایله ادویه نوعندن صمغ كبی برنسنه‌در اوج نوع اولور برّی وبحری وجبلی
وایكی لون اولور بری سفید وبری زرد سفیدی سبك وخشك و زردی نرم وثقیل عسل
صافی كبی عرق النسا ونقرس علتلرینه نافعدر پارزو وپرزودخی دیرلر كذا فی الاختیارات
ڤ پرشید ڠ سكون راء مهمله ویا وكسر شین معجمه ایله پراشید مرقومدن اختصار
اولنمشدر رینه اول معنایه استاد فرخی بیت برون آمد از خیمه وزان دو زلف * بنفشه بپرشید
برنسترن ڤ پرند ڠ فتح راء مهمله وسكون نونله بش معنایه كلور اول حریردن طوقنمش
قماش معناسنه حكیم خاقانی بیت دیده آتش كه چون سوزد پرند * برق هجرت آنچنانم
سوختنست * مجمع الفرسده حریردن ساده طوقنمش قماش منقشنه پرنیان دیوب بو بیتی
ایراد ایلمش شیخ نظامی از خسرو وشیرین بیت پرند آسمان كون برمیان زد * بشعله دو آب
وآتش در جهان زد * اما مطلق حریردن اسلمتق هرنه اولورسه شمس فخری بیت ای كه
بر تیغ ونیر تو یكسان * سنك وسنداان پرنیان وپرند * ثانی فرهنك جهانكیریده بمعنی پروین
ثالث بمعنی شمشیر وایكی معنایه حكیم خاقانی بیت خنجر تو چون پرند روشن و بازینست
خون دل عاشقان نقش پرند تو باد * رابع خنجر وقاپچ وامثالی دموردن اولان جوهر معناسنه
استاد عنصری بیت چه دیبهی كه برنك پرند هندی تیغ * ز برجد یشن بود پود زمردیشن تار
حكیم ازرقی بیت مبادزان قدرقدرت وقضا حمله * برای تیغ خود از خنجر پرند برند * وجوهردار
تیغ وخنجر معناسنه شمس فخری * مصرع * ای كه بر تیغ وخنجر تو پرند * حكیم اسدی
كرشاسب نامه سنده كسر را ایله نقل ایدوب بو بیتی نظم ایلمش بیت برآورد آن شه حریر پرند
هم از محمل هر طرف تا بهند * حكیم فردوسی دخی اسدی روایتی اوزره هندله قافیه ایدوب قاپچ
جوهری معناسنه دردیمش بیت برزین ضمین یكی تیغ هند * جزاو سی بزهر آب داده پرند
اما شیخ نظامی خمسه‌ده هرنه یرده ذكر ایتدیسه فتح را ایله ایراد ایلمشدر بیت دیدم افكنده
بر بساط بلند * خوابگاهی ز پرنیان وپرند * خامس فرهنك جهانكیریده خیار دشتی
معناسنه نقل اولنمشدر ڤ پروند ڠ سكون راء مهمله ونون ایله مجمع الفرسده بمعنی امرد یعنی
ساده رو اما بعض فرهنكلرده میان عاشق ومعشوقده اولان واسطه معناسنه مرقومدر بو معنایه
میر نظمی بیت میان یاد و بامن نیست پروند * مكر دل دامن آهم كند بند ڤ پرهود ڠ سكون
راء مهمله وضم ها وواو معروف ایله جامه تأثیر آتشدن صرارمق معناسنه ابو شكور
بیت جكر نخواهم پرهود من بباده چنانك * تراز وان دل از عشق آن كمین برهود ڤ پریشد ڠ
كسر را وفتح شین معجمه ایله پراكنده وپریشان شود معناسنه حكیم سنائی بیت مرد بد دل
خیانت اندیشد * راز خود پیش خلق بپریشد ڤ پژامند وپژاوند ڠ كلاهما بفتح الزاء
الفارسی وبمیم وواو ایله قپو اردنه قونیلان طیاق كه اغاجدن ایدرلر شمس فخری بیت درهم
شكند از چه بود حصن عدو را * از سد سكندر در واز قاف پژاوند * مجمع الفرسده كرینه
كاز زان یعنی قصار طوقماغی ڤ پژغند ڠ سكون زاء فارسی ونون وفتح غین معجمه ایله بر درخت
نامیدر وقیل بالباء الموحده كذا فی شرفنامه ڤ پژفند ڠ سكون زاء فارسی ونون وفتح قا فله

معناسنه سوز وفایده سز ومصاحبت بعض نسخه ده فایله مروید ر میر نظمی بیت مکو مشنو
کلام هرزه پیوند * شود اوقات راضایع ز پرقند پرماورد سکون زاء فارسی و راء
مهمله وفتح میمله برنوع طعام در ترکیده خلیفه لقمه سی دیرلر و بعض یرده قاضی لقمه سی
وخراسانده نواله دیرلر عربیده زماورد ومیسر وومهیا و نرجس المائده دیرلر پرند فتح زاء
فارسی وسکون نونله برنوع اوتلقدر برغست دخی دیرلر بعض نسخه ده عربیده قثاء بری
وعملول وکملول دخی دیرلر استاد عسجدی بیت نه هم قیمت لعل باشد بلور * نه همرنگ
کلناز باشد پرند * کذا فی تحفة الاحباب شمس فخری بومعنایه موافق خیار دشتی نقل ایدوب
بو بیتی نظم ایلمش بوی خلقت بهر زمین که گذشت * نیشکر آورد بجای پرند * مجمع الفرسده
ونسخه میرزا ابراهیمده زاء معجمه ایله کیاه خوشبو درکه برغست و ورغست دخی دیرلر بعض
نسخه ده دخی زاء معجمه ایله قزل بو یه معناسنه نقل اولنوب عسجدینك بو بیتی ایراد اولنمش
بیت نه کر باس باشد بسان پرند * همرنك کلنار باشد پرند پژولید ضم زاء فارسی
وواو مجهول وکسر لامله بمعنی پژمرده کرد یعنی صولدردی واو رسلدی میر نظمی بیت نهان
بود در دل غم عشق یار * پژولید رویش شد آشکار پژوند سکون زاء فارسی ونون
وفتح واو یله داری قوشی دیرلر بر کوچك قوشدر بعض نسخه ده بمعنی گنجشك نسخه حسینی
وفاییده پژاوند مرقوم معناسنه کانه اندن اختصار اولنمشدر پساوند فتح سین مهمله
و واو وسکون نون ایله نظم واشعار قافیه سی بعضیلر ردیف معناسنه وبعضیلر مسلسل
ومتصل کلماته دیرلر استاد لبیبی بمعنی قافیه بیت همه پوچ وهمه خام وهمه سست * معانی
از چکامه ناپساوند پسند فتح سین مهمله وسکون نون ایله قبول معناسنه شیخ سعدی
بیت کر خود همه عیبها بدین بنده درست * هر عیب که سلطان بپسندد هنرست * خواجه
حافظ بیت در کوی نیکنامی مارا گذر ندادند * کر تو نمی پسندی تغییر کن قضارا * ودخی
ممدوح وکزیده معناسنه کلور کذا فی مجمع الفرس پشما کند سکون شین معجمه ونون
وفتح میم وکافله ایکی معنایه در اول حیوان ارقه سنده یوك اوزر تاسنه قودقلری نسنه که عربیده
علاوه دیرلر شیخ سعدی بیت کر بجان آمدم ز محنت و رنج * داغ بیطار و بار پشما کند *
ثانی فرهنك جهانکیریده پالان معناسنه حکیم سنایی بیت کفش عیسی مدوز واز اطلس
خر اورا مساز پشما کند * حکیم خاقانی بیت هم سکا نر اقلاده ز ریست * هم خر از اخراست
پشما کند پشنجد فتح شین معجمه وجیم وسکون نونله صو ویاخود قان صاچلمش اولمق
کذا فی مجمع الفرس پکند فتح کاف وسکون نونله خیوق لسانندن اتمك دیمکدر وسوب
صو دیمکدر حکیم انوری بیت محنت سوب و پکند اوکه از بیخم بکند * طبع موزون نم همی
زاندیشه ناموزون کنند پناهید یعنی پناه آورد والتجا کرد صغندی دیمك اولور حکیم
فردوسی بیت بدیدان بد ونیك باز اراو * بیزدان پناهید از کار او پناهد یعنی
پناه آرد والتجا کند حکیم اسدی بیت ز کیتی بدین در پناهد همی * ز جامت می لعل
خواهد همی پند سکون نونله ایکی معنایه در اول معروف نصیحت ثانی بمعنی غلیوار یعنی
چیلق که غلیواج وزغن وکوشت ربا دخی دیرلر حکیم سوزنی ایکی معنایه * قطعه * دادیك

دادیك از رای او دست ستم پندکرد * زانکه همه رای اوحکمت نابست وپند * کر زده پند
اوداد دهد دادیك * چوزه زین برکند شهپر باز وی پند * وله بمعنی ثانی بیت پندرا فرهما
آید پدید اندرهوا * از برکاخ همایونت ار بود بروار پند * شمس فخری بومعنایه بیت نور رای
توکی دهد خورشید * کار عنقا کجا تواند پند ﴿ پنند ﴾ فتح نون اول وسکون ثانیله عدد
مجهول یعنی حدی نا معلوم عدد ابو المعانی بیت کفتمت بوالهوسانرا سخن وعده مده *
نه زدی کوش یکی کفتمت این پند پنند ﴿ پهلو زند ﴾ اکرچه معنای ترکیبیان اورر دیمکدر
اما برابر اولور معناسنه استعمال ایدرلر برابرلکده صور تایان یانه طورمغله ظاهر اولور
مولانا ظهوری بیت صراحی بخورشید پهلو زند * حریفان بناهید زانو زند ﴿ پهلوکند ﴾
یعنی کنارکند قوجاقلار دیمك اولور شیخ نظامی بیت شه از رزم اوبه که یکسوکند *
کزان پهلوان پیل پهلوکند ﴿ پهند ﴾ فتح هاوسکون نونله بمعنی دام آهوکذا فی تحفة الاحباب
﴿ پیداد ﴾ سکون یای تحتانی وفتح دال مهمله ایله بمعنی پیدا یعنی ظاهر استاد فرخی
* قطعه * من یقینم که درین پنجه سال ایچ کسی * درخور نامهٔ او نامه بکسی نفرستاد *
بربساط ملك الشرق از وفا ضلتر * کزنه بنشست وکسی کرد ندانه پیداد * کذا فی
فرهنك جهانکیری ﴿ پیکند ﴾ سکون یای تحتانی ونون وفتح کاف فارسیله بمعنی درسلاع
کشیده وپیوست وجمع کرد کذا فی مجمع الفرس یعنی ایپلکده دیزدی واولاشدردی وبریره
کتوردی معنالرینه استاد رودکی بیت هرآنچه راوداترا بسنالها پیوست * هرآنچه قارون
انرا بعمرها پیکند * وکاف عربیله سمرقندك قدیم اسمیدر ﴿ پیوند ﴾ سکون یای
تحتانی ونونله اتصال وسبب وبند مفاصل وقید وتعلقات معنالرینه ﴿ مع الراء المهمله *
پا افزار ﴾ فتح همزه وزاء معجمه وسکون فائله کفش معناسنه یعنی پاشمق میر خسرو
بیت طرب زانکونه برشاه اشتلم کرد * که پا افزار جست وپای کم کرد ﴿ پا اوزار ﴾
زاء فارسیله جلا هلرك چقوردهٔ ایاق بصدقلری تخته کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿ پا تیمار ﴾
کسر تاء مثناة وسکون یای تحتانی ایله بمعنی شتاب یعنی عجله کذا فی فرهنك جهانکیری
﴿ پا دار ﴾ یعنی همیشه پایدار اوله دیمکدر پایدار لفظندن اختصار اولنمشدر کذا فی
شرفنامه ﴿ پا دزهر وپازهر ﴾ دال موقوف وفتح زاء معجمه ایله ایکی معنایه در اول
دافع زهر دیمك معناسنه درزیرا پاد دافع ضرر ومصلح فساد معناسنه اولدوغی ذکر اولنمشیدی
بودخی زهری دفع ایدوب روح حیوانیه یی اصابت مضرت سمو ماتدن حفظ ایتدیکیچون
تسمیه اولنمشدر ثانی برمعروف ومخصوص طاشدر لونی صفرته مائل بوز رق اولان
غایت اعلاسیدر زیتونی رنك اولان عند الاهالی مقبول ومعتبر دکلدر حکیم ارسطودن
معدنی اولمق اوزره منقولدرکه هندك جانب شرقیسنده ولایت چین حدودنده حاصل
اولور دیرلرینه اول ستمارده غایت آکابکزر طاشلر اولور ذوق وقوفدن حصه مند اولمینلره
پازهر دیو ایناندرلر اما تجربه سی اولدرکه نرم ولطیف اولوب لونی صاروپه یقین کوك کبی
کورینور کونشه طوتنجه براق ولمعان وضیادار اولور نوعادرلر کبی نمناك اولور وزهرآلود
طعام اوزرینه قورلر فی الحال درلر جملهٔ خواصندن آدمك ییلان صوقدوغی یری اوزرینه

قوسه لر یا پشوب زهری کندویه جذب ایدوب دوشر التنه صو ایله بر ظرف قومق
کرکدر که صویه دوشوب زهری دفع اوله تکرار یا پشدره لرینه زهری آلوب دوشر
بو وجه او زره وجوده زهرقالمیا نجیه دك بعده یا پشمز اولور دیدیلر اصلنی بیان ایلینلرك
کیمی بویله روایت ایلدیلرکه زیاده یاشلو ییلانك دیه سنده حاصل اولور بعضیلری اژدرها
قارننده اولور دیدیلر و بعضیلر چتال بوینوزلی کیکده اولور دیدیلر بویله دینلرك کیمی
مرقوم کیك دائما ییلان یمکه معتاد اولوب درونده حاصل اولان حرارتك بخاری کوزلرندن
چیقوب بیکارنده مجتمع و منجمد اولدقجه قات قات اولوب قمر اولدوغنك سببی دخی بودر
دیدیلر اما اختیارات بدیعی صاحبی یازمشدرکه ذکر اولدوغی وجه اوزره اولان کیك
بهار فصلنده یعنی ایام ربیعده مخلصه دیدکلری تخمك تازه اوتنی یرغایت حار اولمغله
حرارتنك بخاری کوزی بیکارنده منجمد اولور اما اصح بودرکه معده سنده مجتمع و قات بر قات
حاصل اولور علامت صحتی برینی شکست ایتسك البته اك اور تاسنده مخلصه اوتنك
چوپی و یاخود دانه سی بولنور دیدیلر فی الحقیقه ایچنده چوب بولنمش چوقدر و معده ده
حاصل اولدوغنه دلیلدر اما بر نوع کوچك صنوبر شکلنده اولانی کوزده حاصل اولمقده
جائزدر لغ پازیر ع کسر زاء معجمه و سکون یای تحتانیه ایله دیوار یاپلور ایکن آراسنه قونیلان
حاطل اغاجیدر استاد رودکی بیت نه پازیر باید تر انه ستون * نه دیوار خشت و نه آهن
درای * شمس فخری زاء معجمه یرینه دال مهمله ایله معنای مزبوره نقل ایلمشدر بیت نیست دیوار
حصن دولت را * * به ز تا ییداو دکر پازیر * محمد هندوشاه صحاحنده ذال معجمه ایله
روایت ایدوب نیارشی دخی دیرلر دیمش لغ پار ع درت معنایه کلور اول سال گذشته که
ترکیده بلدر و بچن یل دیرلر طالب آملی بیت طالب چراغ بخت ترا کم نکشته نور * امسال
نیز بزم چو پار از نور وشنست * ثانی پاره معناسنه حکیم سنائی بیت دین زردشت
آشکار شده * پرده زخم پاره پار شده * ثالث یعنی پاریدن و پریدن حضرت مولانا
قدس سره بیت پر پروانه بی دولت شمع بود * چونکه بر یافت نخواهد پرو بر پاریدن
رابع دباغت اولنمش صغر دریسنه دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری لغ پازار ع فتح زاء معجمه
ایله روستائی ترکلر ایاقلرینه چارق التنه صاردقلری که پاتابه دخی دیرلر لغ پاژکر ع سکون زاء
و فتح کاف فارسیین ایله باجدار معناسنه ابو المعانی بیت پاژکر بوده است در اقلیم حسنت
چشم شوخ * زان سبب برده متاع صبر دل دزد راه عشق لغ پاژیو ع کسر زاء فارسی ایله یعنی
پازهر مرقوم میر نظمی بیت ز دست ساقی کار وی ساغر * برای زهر غم پاژیو بهتر لغ پاسار
و پاسپار ع اول فتح سین مهمله ثانی سکونیله و فتح باء فارسیله یعنی لکدکوب ایاغله دیمك
پاسپرده خی دیرلر کذا فی مجمع الفرس شعرای قدمادن بوری دیمشدر بیت چون شد ندی
ز بیهشان در خواب * پاسیاری بپاسبانش زد لغ پاسدار ع سکون سین مهمله ایله
پاسبان یعنی کیجه بکجیسی شمس فخری بیت ز حل بر بام او از پاسداران * فلك بر در کهش
از زر و زتابان لغ پاغر ع ضم غین معجمه ایله بر علتدر پیلپا دخی دیرلر عربیده داء الفیل دیدکلری
علتدر لغ پافزار ع فتح فا و زاء معجمه ایله پا افزار مرقوم معناسنه که پای افزار دخی دیرلر

دیرلر کمال اسمعیل بیت دست انعام بر سرش میباد * ورنه ترتیب پافزار کند پاکار
فتح کاف عربیله املاک وعقار محصولنی جمع ایدن آدم خدمتکار وامین مال معناسنه در
پالار لام الفله سقف خانه یعنی اودیرکی او زرینه قونیلان اوزون دیرك ودیرك
اوزرینه دوشنن تخته ویاخود چالی وامثالی نسنه لر پاوزار واوموقوف وفتح زاء
معجمه ایله چلاهلرك ایاق باصدقلری تخته کذا فی نعمة الله پای افزار بمعنی کفش
وجلاهلرك ایاق التنه قودقلری تخته مثال معنیٔ اول ابو المعانی بیت خاك راهش کیرم
ودرجان نکه میدارم * کحل سازم دیده دل کرد پای افزار او پای افسار وپای افشار
فادن صکره اول سین مهمله ثانی شین معجمه ایله پای افزار مرقوم معناسنه شیخ آذری
بیت نیست با فتنه او بدست افزار * نه بما کرنو رد وپای افشار پایدار سکون
یای تحتانی وفتح دال مهمله ایله پای لفظیله دار دن مرکبدر محکم واستوار وثابت وقائم
معناسنه که پای اقامت ودار داشتن دن مشتقدر معنای ترکیب ثابت وقائم اولمق معناسنه اولور
شیخ سعدی بیت یار ناپایدار دوست مدار * دوستی را نشاید این غدار پایزار
یای تحتانی وفتح زاء معجمه ایله پای افزار دن اختصار اولنمشدر ینه او معنایه کلور پای
ستور چوبانلره مخصوص بر نوع ساز در که قیل یرینه حیوان طرنغنك ایچن بوشالدوب
قوریدوب اوزرینه تخته ایدوب وآت قیللرندن قیللر طاقوب چلارلر بیت نه مطرب که
آواز پای ستور * سماعست کر عشق داری بشور پای شور یای موقوف وضم شین
معجمه ایله بر ساز اسمیدر که جمله سازلرك ادناسیدر کذا فی فرهنك جهانکیری پاپکار
بکاف العربی فرهنك جهانکیریده ایکی معنایه در اول پاکار مرقوم کبی اول شخصه دیرلر که رعایادن
مال ورسوم آلوب تحصیلدار ه تسلیم ایلیه عامل خدمتکاری اولور حکیم سوزنی بیت
بردکان ترك بخشیدم حسابی را که ترك * جزقنق ناوردشان خط رئیس وپاپکار *
ثانی بمعنی کناس یعنی خدمتکارك ادناسی که سپور که خدمتنه تعیین اولنور حکیم فردوسی
بیت بدو کفت بهرام شو پاپکار * بیاور که سرکین کشد بر کنار * شرفنامه ده مستراح
سپوریجیدر پتر فتحتین ایله تنکه که زر وسیم وباقر وقلای وآهن وسائر فلزاتدن
ایدرلر حکیم خاقانی بیت هر حمائل که دران تعبیه تعویذ زرست * باز رش ویحك از آهن
پتر آمیخته اند * وله در مرثیه بیت چشم بد کز پتر آهن وتعویذ نکشت * بند تعویذ ببرید
پتر باز دهید پتکیو سکون تاء مثناة ویای تحتانی وکسر کاف عجمیله بمعنی پرویزن
یعنی الك پتیر کسر تاء مثناة وسکون یای تحتانیله بوغچه که اثواب قونیلور کذا فی
نعمة الله پدر معروف اب معناسنه که ترکیده بابا وآته دیرلر حضرت آدم علیه السلامه
آته دیرلر حافظ بیت پدرم روضهٔ رضوان بدو کندم بفروخت * نا خلف باشم اکر من
بجوی نفروشم پدراندر وپدندر ایکیسیده اوکی آته معناسنه در که اوکی انایه
مادراندر ومادندر دیرلر استاد لبیبی بیت ازپدر چون ازپدندر دشمنی بیند همی *
مادر از کینه برد مانند مادندر شود * مادندر اوکی آته در جمیع فرهنکلرده باء فارسیله
غضنفر وزنی اوزن مسطوردر اما شمس فخری باء موحده ایله بداثر وزنی اوزن نقل ایلمشدر

پذیر کسر دال مهمله و سکون یای تحتانیه ایله بمعنی پذیرفتن و بو لفظدن اختصار اولنمش
صیغهٔ امردر طشره کیت معناسنه ودخی اسم مصدر اولور میر نظمی بیت نباشد
خوشدلی آنکس پذیرش * به ناچار از وطن باید پذیرش پذرفتار وپذیرفتار سکون
ذال معجمه وضم رایله پذیرفتن لفظندن اسم مصدردر قبول ایتمك معناسنه مناط فعل استعمال
اولنور استاد بیت دلت بر از خدا از زمانه راهبرست * کفت بروزیٔ خلق خدای پذرفتار *
مجمع الفرسده بمعنی پاینداندر پذرفتکار وپذیرفتکار قبول ایدیجی معناسنه اسم فاعل
اولور شیخ نظامی بیت چو روشن کشت بر شاپور کارش * بصد سوکند شد پذرفتکارش پذیر
کسر ذال معجمه وسکون یای تحتانیه پذیرفتن لفظندن صیغهٔ امر و وصف ترکیبی اولور شیخ
عطار بیت باحسان خود پوزش من پذیر * که جز تو ندارم کسی دستکیر * شیخ سعدی بیت
من نکویم که طاعتم بپذیر * قلم عفو بر کناهم کش * وله بیت خداوند بخشندهٔ دستکیر
کریم خطا بخش وپوزش پذیر پر اون معنایه کلور اول قناددر اما اصح قنادك یلکیدر
زیرا پر وبال دیرلر بال قناد اولدقده پر یلك اولور عربیده ریش دیرلر مولانا جامی بیت
در لغت خواندم که پر ریشست * پیش دانشور لغت پرداز * لیك آن پر که کرد کرد
عدم * میکند مرغ نیکویی پرواز * ثانی فرهنك جهانکیریده پرتو معناسنه غالبا آندن
اختصار اولنمشدر حضرت مولانا قدس سره بیت چشم را صد پر ز نور عکس رخسار
شماست * ای که هر دو چشم را یك پر مبادا بی شما * استاد فرخی * قطعه * کرینالی
پر تیغت بنکارند بموی * سایهٔ پر فکند بر سر یك میل آن تال * زیر آن سایه باب اندر
اکر بر کذرد * همچو خویش ار پر مه ریزه شود ماهی دال * ثالث قولکه اوموز باشندن
پرمق اوجنه وارنجه در بال دخی دینلور حکیم ناصر خسرو بیت بر فلك بی باده پردانی که
نتوانی شدن * پس چرا پر ناوری از دین ودانش پا و پر حکیم فردوسی * مثنوی *
خداوند کفت این سرای منست * همی بخت بد رهنمای منست * نه کاهستی ونه اسب
ونه خر * نه مردی نه دانش نه پا ونه پر * رابع بمعنی برك یعنی یپراق شرف شفروه بیت
تو سرو خرامانی ومن که پر لاغر * اکنون چه توان کرد تو آنی ومن اینم * خامس کلاه
توکنه دیرلر حکیم سنایی بیت آن جهانی نیست کاندر لافکاه نوبهار * کج نهد طرف
کلاه چار پر ترك چمن * سادس بمعنی دامن وهر نسنه نك کناری مثلا پربام وپر بیابان
وپرهٔ بینی دیرلر حکیم انوری * قطعه * رای او را مکرم لاقاتی * خواست افتاد با فلك ناکاه
اتفاقا بوجه کستاخی * سوی او کرد آفتاب نکاه * هرچه او همیکشاد بند قبا * او فرو
میکشید پر کلاه * سابع پر تیرکه اوق یلکیدر میر نظمی بیت خدنکت سینه را تا پر نشسته
ز شوقش دل نفس را راه بسته * ثامن برمق ایله نسنه حساب ایتمکه دیرلر تاسع پرهٔ
آسیاب وپرهٔ چرخ وپرهٔ دولاب عاشر پریدن لفظندن صیغهٔ امر و وصف ترکیبی اولور
پرآور بمعنی پرنده ونیزپر ونیزرو خواجو از همای همایون بیت کهی با پر آور
پرآور شدی * کهی با چرا اورچرا اور شدی پربار سکون راء مهمله وفتح باء موحده
ایله خانهٔ تابستانی معناسنه که پرباره وپربال وپرباله وفروار وفرواره دخی دیرلر

دیرلر ی پرپر ع سکون راء مهمله وفتح باء فارسیله بمعنی فرفرکه تیهو دخی دیرلر ترکیده چل
دیدکلری کوچك قوشدر کذا فی المجمع ی پرخاشخر ع فتح خاء اول وکسر ثانی وسکون شین
معجمتین ایله بمعنی جنکجو وجنك آور وشجیع وبهادر حکیم فردوسی بیت دو پرخاشخر بایکی
تند خو * کرفتند پرسش نه بر آرزو ی پرده در ع سکون را وفتح دال مهملتین وکسر دال
ثانیله کشف راز وکشف اسرار ایدیجی معناى ترکیب پرده یرتجی دیمك اولور میر نظمی
* مصرع * مکو راز دل را بهر پرده در ی پرده زنبور ع موسیقی ده بر پرده اسمیدر سیف
اسفرنکی بیت مساز توشهٔ راه از ریا که نتوان ساخت * نوای خانهٔ عنقا ز پردهٔ زنبور
وبر نوع لطیف اشلنمش پرده در که پردهٔ زنبوری دیرلر ی پرستار ع فتح را وتاء مثناة وسکون
سین مهملتین ایله خدمتکار وقول وجاریه وامثالی اما بعض نسخه ده از جمله استاد روم
کمال پاشا زاده مرحوم دقایق الحقایق نام کتابنده پرستار ایله پرستنده نك فرقنی
بیان ایدوب دیرکه پرستار طاپوجی دیمکدر پرستنده کبی قول اولمق لازم دکلدر زیرا خدمتکار
ایله پرستارك فرقی واردر مثلا هرکون کلوب اکابری تعظیما سلاملیوب ملازمت ایدنه
پرستار دیرلر وقوللق ایدوب خدمت ایدنه پرستنده دیرلر بو بیته اکا تابع واردر بیت
اکر نیز بد خادم اوهزار * همیدون پرستار وپیشمار * پرستار اسم مرکبدر پرست ایله
آردن که طاپوکتوریجی دیمك اولور انتهی کلامه اما حکیم فردوسینك بو بیتندن قول
اولمق اقتضا ایدر بیت پرستار زاده نیاید بکار * اکر باشدش خود پدر شهریار * جمیع
فرهنکلرده غلام وجاریه معناسنه مسطوردر بو معنایه حکیم سنایی بیت مرجاه ترا حکم
تو از سر معنی * ابا دسطقسات غلامند وپرستار * بو بیت کمال پاشا زاده نك قولنی
تأیید ایدر زیرا غلام ایله پرستاری تفریق ایتدی وشیخ سعدی مطلق خدام معناسنه نقل
ایلمش بیورر که بیت پرستار امرش همه چیز کس * بنی آدم ومرغ ومور ومکس ی پرکار
سکون راء مهمله وفتح کاف فارسیله درت معنایه کلور اول معروف آلتدرکه نقاش ومصور
ومجلد ودخی ارباب صنایع قوللنورلر طالب آملی بیت ز بس تحرك پرکار تیغ وجد ول رمح
بپرنیان هوا مرتسم شود اشکال * ثانی فرهنك جهانکیریده اشیایه دیرلر شیخ آذری
غرائب الدنیا نام کتابنده دیر * مثنوی * نیست قدرت ز چوب کار درهاست * اثر قدرت
ید بیضاست * قدرت از دست احمدی چه بتافت * قرص مه را بر آسمان بشکافت * حاصل
از دست کرد این پرکار * غیری دستست جمله دست افزار * ثالث بمعنی سامان واثواب
خانه مثلا حیدریٔ رودبادی بیت همه پرکار من بجای خورست * دلست آنکه کم شده
زمیان * رابع بمعنیٔ ثانیٔ پرکاله که عنقریب ذکر اولنور انشاء الله تعالی ی پرکر ع فتح
کاف فارسیله زمان سلفده عجم شاهلری کردنلرینه طاقدقلری مرصع طوق کذا فی المجمع
حکیم اسدی بیت عدو را از تو بهره غل وپاوند * ولی را از تو بهره تاج وپرکر ی پرمر ع
سکون راء مهمله وفتح میمله انتظار معناسنه کذا فی المجمع مسعود سعد سلمان بیت
ملك در جمله آن مراد بیافت * که همی داشت سالها پرمر ی پرند آور ع فتح راو سکون
دال مهملتین ایله بمعنی تیغ جوهردار شمس فخری بیت کوه چون پرنیان شود چون یافت

قوت دست اوپرند آور * حکیم فردوسی بیت همه زهر زخم پرند آوران * برآمیخت باخون
کند آوران * کذا فی مجموعه وجامع ومجمع حکیم اسدی بیت زخون پرند آوران پشت پیل
چو شنکرف پاشیده بر نیل نیل * مولانا نحو داین یمین بیت از نهیب جو ردست درفشانش
روز رزم * کار از تیغ پرند آور جدائی میکند ﻫ پرندوار ﻉ فتح راء مهمله وواو وسکون نون
ودال موقوفله بمعنی پرندوش که پرنیشب دن عبارتدر کذا فی فرهنك جهانکیری ﻫ پروار ﻉ
سکون راء مهمله ایله بسلنمك معناسنه اسم مصدردر وکاهی پروری معناسنه کلور که کاوپروار
دیرلر بسلنمش صغر دیمکدر حکیم اسدی بیت روان پروریدن کهتن پروری * به پروارتن رنج
تاکی بری * وپرورش معناسنه عماد شهریاری بیت سود ای تو از برای قربان * بسته است
زمانه را به پروار * تحفة الاحباب ونسخهٔ میرزا ابراهیمده بمعنی مجمرهٔ عود وعنبر وشرفنامه‌ده
بمعنی قارورهٔ بیمار ومؤید الفضلاده خانهٔ تابستانی مسطوردر ﻫ پرورده کار ﻉ اسم مرکبدر
بسلیجی معناسنه جناب حضرت باری تعالی عز اسمه جمله مخلوقك رزقن ویریجی وبسلیجی اولمغله
ذات مقدس صفاتنه اسمدر ﻫ پره سر ﻉ فتح را واخفاء ها وفتح سین مهملتین ایله اوجی
سیوری اولان نسنه یه دیرلر هرنه اولورسه ﻫ پریدار ﻉ کسر راء مهمله وسکون یای تحتانیله
لفظ مرکبدر پری ایله داردن ترکیب اولنمش صاحب دعوت یعنی اجنه تسخیرینه قادر اولان
خواجه سلمان بیت ساقیٔ بزم پری جام پریدار بوده * چون پریدار کف آورده بلب زان
باشد ﻫ پریر ﻉ کسر راء مهمله وسکون یای تحتانیله دونکی کوندن اولکی کون که پرندوش
دخی دیرلر عربیده اول امس وجغتایده او زاغون کون دیرلر شیخ عمر خیام بیت چون دی
وپریر و پار وپیرار کذشت * بشادی و غم وصحت و بیمار کذشت * امروز بت آنچه میرسد
خوش می باش * این نیز چنانچه آمد آنکار کذشت ﻫ پریرپریر ﻉ دخی اولکی کون دیمکدر
ﻫ پژار ﻉ فتح زاء فارسیله آدم معناسنه عربیده خطوه دیرلر ابو المعانی بیت چو آیم
جانب جانان دو منزل یکقدم سازم * بوقت رفتنم در هر پژارم راه یکسالست ﻫ پژسو
سکون زاء معجمه وفتح سین مهمله ایله طناز باش یعنی مسخره وی ﻫ پژکر ﻉ سکون زاء
معجمه وفتح کاف عجمیله آشجی معناسنه اسم مرکبدر پژ ایله کردن پژ پژیدندن یعنی بشورمکدن
اسم فاعلدر وکر کاردن مخففدر شمس تبریزی بیت تو مهمانان نو آیین بروه یکی بته زرین
بپژ کر پروری داری وهم خرکوش کهساری ﻫ پژنکار وپژنکر ﻉ کلاهما بفتح الزاء
الفارسی وسکون النون دباغ وآهنکر وزرکر وامثالی اهل صنایعه دیرلر ابو المعانی
بیت معرفت کس نکیرد ش از من * کاش بودم پژنکر ودهقان ﻫ پستیوار ﻉ سکون
سین مهمله وکسر تاء مثناة ویای ساکنه ایله صنعتنده ماهر اولمیوب نا اهل اولانه دیرلر
بشکم صنعتنده کامل اولانه پیشه ور دیرلر ﻫ پسخور ﻉ سکون سین مهمله وکسریله‌ده جایز
وضم خاء معجمه ایله فضلهٔ طعام انسان وبقیهٔ علف حیوان شاعر بیت بهد بخت نعمت
ارزان * قانع کرد بپسخور دونان ﻫ پسور ﻉ سکون سین مهمله وفتح واو ایله کیرو وکتوریجی
اصلی پس آوردر کیرودن کتورن وصکره کتورن معناسنه اولور ﻫ پشتکر ﻉ فتح شین
معجمه وکاف وسکون تاء مثناة ایله ازودیشلره دیرلر کذا فی جهانکیری ﻫ پشه دار ﻉ براغاجدر

براغاجدر قوزلغی اولور ایچنده سوزی سکك حاصل اولور کرم وپشه خانه دخی دیرلر کذا فی
فرهنك جهانکیری ﴿ پلازور ﴾ لام وزاء مضمومه ایله قره ساقزکه پلاجوردخی دیرلر ﴿ پلنکر ﴾
فتح لام وکاف عجمی وسکون نونله پادشاه زنکیان اسمیدرکه اسکندر آنی میدان معرکه ده
قتل ایلدی کذا فی مجمع الفرس بو معنایه شاعر بیت شود مقهور والبته هرستمکر * بقوت
کر بود همچون پلنکر ﴿ پناور ﴾ فتح نونله چبان که وجود انسانده ظاهر اولور عربیده
دمل دیرلر ﴿ پنجر ﴾ سکون نون وفتح جیمله بوزن خنجر قفس معناسنه در کذا فی نسخه میرزا
ابراهیم ﴿ پنجمیر ﴾ سکون نون ویای تحتانی وکسر جیم ومیمله توران زمیننده بر ولایت اسمیدر
کذا فی شرفنامه ﴿ پنجیر ﴾ سکون نون ویای تحتانی وکسر جیمله بوزن زنجیر بمعنی پنجره
مرقوم ابو شکور بیت بکنعالکی رفته از پنجه این * رمیده از ومرغك کرمسیر * کنعاله
اویناش معناسنه در ﴿ پنیر ﴾ کسر نون وسکون یای تحتانیله بوزن خمیر ترکیده یانی نونه
تقدیم ایله استعمال ایدرلر بیت پنیر وخربزه یعنی شهیدکن خود را * که مرکهای چنین
دیردیرمی آید * دیکر بیت قرمانی پنیروتازه اواش * ما حضر خورد نیست دور مباش
﴿ پهر ﴾ سکون ها ایله کیجه نك وکوندزك ربع حصه سنه دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری
بو معنایه حکیم فردوسی * مثنوی * چو پهری ز تیره شب اندر چمید * که آن نامور
پیش یزدان خمید * چو نیمی ز تیره شب اندر کذشت * شب اهنك بر چرخ کردان بکشت
﴿ پهنا ور ﴾ زیاده یاصی دیمکدر زیرا پهن یاصی در آوردن مراد مبالغه در اکثر صحرالرده
استعمال اولنور ﴿ پیام آور ﴾ بمعنی پیغامبر وقاصد والچی کذا فی شرفنامه ﴿ پیامبر
وپیمبر ﴾ پیام که خبر در برایلدیجیدر مراد پیغامبر وپیغمبر دیمك اولور طالب آملی
بیت فتوای اوکه نسخهٔ عیسیٔ ملتست * جا نهار میله درتن شرع پیمبری ﴿ پیرار ﴾
سکون یای تحتانی وفتح راء مهمله ایله کچن سنه دن اولکی دیمکدر کذا فی شرفنامه بو معنایه
شاعر بیت آن چیز راکه پار بپیرار زدست رفت * امسال خوردنت غم از ینهاحماقتست *
﴿ پی سپر ﴾ سکون یای تحتانی وکسر سین مهمله وفتح باء فارسیله ایکی معنایه در اول
اول نسنه یه دیرلرکه ایاق التنده دوکلش اوله حکیم خاقانی بیت زرطلب کم کتم که طالب زر
همچو زر نثار پی سپر ست * وایاغله دپمك وایزه باصمق معناسنه حکیم انوری بیت
کردون که پی وهم مهندس نسپرده نش * اندیشهٔ تا نیه ترا پی سپر آمد * ثانی بمعنی رونده
یعنی کیدیجی معناسنه مولانا وحشیٔ یزدی بیت وحشی واشك حسرت وتف سموم بادیه
آب زچشم تردهد پی سپر سراب را ﴿ پیغامبر و پیغمبر ﴾ کلاهما بمعنی رسول ونبی معنای
اصلی خبر ایلدیجیدر چونکه انبیا علیهم الصلوة والسلام جناب باری تعالی جلت عظمته
وعزت اسماؤه دن خبر ایلدرلر انلره علم اولنشدر شاعدی منظومه سنده بیت همدخی
پیغمبر اول کیم ویره حقدن خبر دیدوکی بو معنایه در ﴿ پیکار ﴾ سکون یای تحتانی
وفتح کافله جنك وجدال معناسنه شیخ سعدی بیت به پیکار دشمن دلیران فرست
هزبران نیاورد شیران فرست * بله مکسوره ایله ده جائزدر ﴿ پیکر ﴾ سکون یای
تحتانی وفتح کافله هیأت وصورت معناسنه در کالبد ایله بومن وجه معناده مشترکدر

شمس فخری بیت اوچونو رست ملك داری چشم * اوچوجا نست و مملکت پیکر * ارالرنده فرق بو جهتدن درکه کالبدده هیأت و شکل صورت معتبر دکلدر انجق شخصیت مراددر پیکرده هیأت و شکل و صورت معتبر در مسعود سعد سلمان بیت بیار آن بادپای وکوه پیکر * زمین کوب وره انجام وتك آور ﴿ پیور ﴾ سکون یای تحتانی وفتح واو ایله اون بیك عدده دیرلر حکیم فردوسی بیت بجا بیور از پهلوانی شمار * بود بر زبان دری ده هزار ﴿ مع الزاء المعجمه * پاره دوز ﴾ اسکیجی معناسنه مولانا هاتفی بیت ز دارا توان ساخت اسکندری * نه از پاره دوزی وآهنکری ﴿ پاریز ﴾ کسر راء مهمله وسکون یای تحتانیله یعنی پاییز یعنی فصل خریف که کوز ایامیدر کذا فی المجمع ﴿ پاکباز ﴾ یعنی پاك نظر شهوت ومعصیت اوزره نظر ایتمیوب عفت وعصمت اوزره محبت خوبان والفت ومحبت دلبران ایلیجی شیخ سعدی بیت جوانی پاکباز وپاکرو بود * که با پاکیزه رویی در کرو بود کمال خجندی بیت منکر وهدم برویت تا نظر باز آمدم * پاکبازم من دعایی خوش نمی آید مرا ﴿ پالیز ﴾ کسر لام وسکون یای تحتانیله سبزه وات زراعت اولنان بوستان معناسنه ومطلق بوستان هرنه زراعت اولنمش ایسه حکیم فردوسی * مثنوی * یکی دختری دارد آن نامدار * ببالا چو سرو وبرخ نوبهار * سزد شهنشاه بیند پسند آیدش * ببالیز سرو بلند آیدش ﴿ پای انداز ﴾ ملوك وسلاطین بر شهره کلدکلرنده آتلری اوکنه دوشنن قماش وهرنه که ایاق آلتنه دوشنور شمس فخری بیت سزد که در قدم دولتت بپای انداز زمانه در کشد از چرخ اطلس واکسون * واستعاره طریقیله دخی استعمال اولنور نوعی خوشانی بیت بپای انداز حمدت کار جمندست * زبان تا دل پرند اندر پرندست ﴿ پاییز وپاییز ﴾ کسر یای تحتانیله فصل خریف معناسنه میر نظمی بیت شراب کهنه خور در فصل پاییز * بهار کهنه یا روساقی جایز ﴿ پتفوز ﴾ سکون تاء مثناة وضم فا ایله اغز چورسی حیوانك وقوش منقاریده اولمق مرویدر ﴿ پتلوز ﴾ سکون تاء مثناة وضم لام ایله پتکوب مرقوم معناسنه ﴿ پتواز ﴾ سکون تاء مثناة وفتح واو ایله طوغان اوراغی کذا فی المحمودی وشرفنامه فرهنك جهانکیریده هرنه جنس قوش اولورسه اوتوراجغی اغاج که آوه دخی دینلور میر غروری بیت دریغ ودرد که بختم نشد دلیل اکنون * قفس شکسته ور وحم نشسته بر پتواز ﴿ پدواز ﴾ سکون دال مهمله وفتح واو ایله پتفوز مرقوم معناسنه شمس فخری بیت ملاذ سیف وقلم خسرو ستاره حشم * که هست خلق جهانرا جناب او پدواز ﴿ پر پوز ﴾ سکون راء مهمله وضم باء فارسیله بمعنی پتفوز مرقوم معناسنه کذا فی شرفنامه ﴿ پرداز ﴾ سکون را وفتح دال مهملتین ایله پرداختن لفظندن صیغهٔ امر ووصف ترکیبی اولور سخن پرداز کبی مصادرده واقع اولان حرف خا حال ومضارعنده زایه قلب اولنور قاعده کلیه در ودخی پردازنده معناسنه اسم فاعل اولور محلنه کوره ﴿ پرموز ﴾ سکون راء مهمله وضم میم وواو معروف ایله بمعنی علف کذا فی شرفنامه ﴿ پرواز ﴾ درت معنایه کلور اول پر ایله وازدن مرکبدر قناد آچدی واز بازه بدلدر مراد طیورك هواده طیرانیدر شمس فخری بیت زمانه برمن چون مشفقی نهاد آغاز * کرفت مرغ دلم در هوای حق پرواز * ثانی فرهنك

فرهنك جهانكيريده نثار معناسنه شيخ سعدي درستا يش شيراز بيت هزار پير و ولي
پيش باشد اندروي * كه كعبه برسر ايشان هميكند پرواز * ثالث بمعني پرتو ونور شيخ نظامي
* مثنوي * رسولي كازل تا ابد هرچه هست * با رايش نام او نقش بست * چراغي كه
پروازبينش ازوست * فروغ همه آفرينش از وست * رابع نسخهٔ حسين وفايي ده
نشستنگاه مرغان ونشيمنگاه وقرارگاه معناسنه اغاجي * قطعه * عهد ميثاق باز تازه
كنيم * از سحرگاه تا بوقت نماز * بال پرواز خويش باز شويم * چون زره بال جنبد از پرواز
﴿ پرورش آموز ﴾ يعني صاحب علم وحكمت ومجاهده وسلوك تعليم ايدیجي ومرشد
معناسنه ده اولور كذا في شرفنامه ﴿ پرورد گی رز ﴾ يعني مي انكور كذا في المحمودي
﴿ پروز ﴾ سكون راء مهمله وفتح واو ايله اوج معنايه كلور اول سجاف كه قفتان وفراجه
وغيريده ايدرلر حكيم خاقاني بيت كوي كريبان تو كر نمايد فروغ * زرين پروز شود دامن
روح الامين * بو معنايي مؤيد شمس فخري بيت اي قضا كسوت وقباي ترا * داده
ازاطلس فلك پروز * وسائر اشيانك دخي پروازي معناسنه وله بيت كسوتي را اركرم پوشيد
جودش در وجود * طاق اطلس باجلالت پروز دلهاي اوست * ثاني نسخهٔ حسين وفا بيله
بمعني اصل ونژاد حكيم فردوسي بيت بدو گفت من خويش گرشيوزم * بشاهي كشد
بيكمان پروزم * وله بيت همان مادرت خويش گرشيوزست * ازين سوي وآن سوي
با پروزست * ثالث فرهنك جهانكيريده بر نوع سبزه در غايت يشل اولور اكا فرزد وفروزد
وفريزد ومرغ دخي ديرلر حكيم خاقاني بيت پروز وسبزه دميد بر نمط آبگير * زلف بنفشه
خميد بر عنب جويبار ﴿ پرويز ﴾ يدي معنايه كلور اول صاحب كامل التواريخ بو لفظي مظفر
ايله تعبير ايلمشدر ومصنف مفاتح العلوم كلمهٔ خسرو پرويزي ملك عزيز ايله تفسير ايلمشدر كه
خسرو ملك يعني پادشاه وپرويز عزيز ديمك اوله ثاني جامع تاريخ مجمع الانساب نقل ايدر كه
خسرو پرويز لقبي ماهيي غايت سودكيچون ايدي زيرا ز بان پهلويده ماهي يه پرويز ديرلر
ثالث شيخ نظامي خسرو وشيرين نامه ديركه پرويز بر آلتدر كه آنكله شكري سوزوب صاف
ايدرلر وبو معني بو بيتدن مستفاد اولور بيت ازان بد نام آن شهزاده پرويز * كه بودي
درسخن كفتن شكر ريز * رابع بمعني بيختن يعني الهمك حكيم نزاري قهستاني بيت تو خسروي
ومن از صدق دل نه ازپي زر * بر آستانهٔ قصر تو خاك پرويزم * خامس فرهنك جهانكيريده
بمعني پرويز وله بيت زمانه خاك توهم عاقبت به پرويزن * فرو كذارد اكرماوراني پرويزي
سادس بمعني جلوه كردن حضرت مولانا قدس سره بيت شمس الحق تبريزي آنجاكه تو پرويزي
از تابش خورشيدت هركز خطر دي ني * سابع فولاغوز معناسنه مير نظمي بيت خدا ياري
چو كرده كار اورا * شده پرويز او در شهر خود را ﴿ پرهيز ﴾ اجتناب ايتمك وصاقنمق
معناسنه اطبا معده يي ناموافق طعامدن وعلماوجودي نامشروع ايشلردن صاقنمق واجتناب
ايتمكه ديرلر ﴿ پريز ﴾ كسر راء مهمله وسكون ياي تحتانيله ايكي معنايه كلور اول فرياد ونعره
حكيم علي فرقدي بيت اي پريزت چنان بلرزد كوه * كه زمين بومهيب بلرزاند * ثاني
اول سبزه يه ديرلر كه صو كنارلرنده چوق بتر وبعض فرهنكلرده آرديعني اون معناسنه در

ق پری سوز ح کسر را وسکون یای تحتانی وضم سین مهملتین ایله بر دیر یعنی کلیسانامیدرکه
خسرو پرویز زماننده بنا و عمارت اولنمشدر شیخ نظامی. بیت از آنجا تا در دیر پری سوز
پریدندی پری رویان دران روز ق پشیز ح کسر شین معجمه وسکون یای تحتانیله پولکه
باقردن وپو نجدن ایدرلر بیع وشراده رایج اولور عربیده منقور دخی دیرلر شیخ سعدی
بیت چنان روزکارش بکنجی نشاند * که بریك پشیزش تصرف نماند * شمس فخری پشیزی
بر درهم یرینه کچن اقچه در دیوب بو بیتی نظم ایلمش بیت شهنشهی که نیرزد بنزد همت او * جهان
وهرچه بود ز جهان بنیم پشیز * مجمع الفرس وسایر معتبر لغت کتابلرنده منقور اولمق
اوزره مسطوردر میر خسرو. بیت کانرا که بکینه نیست چیزی * خوری کشد از پی پشیزی
حکیم اسدی. بیت همی تا بود جان توان یافت چیز * چو جان شد نیرزد جهان یك پشیز
ق پلوز ق ضم لام وواو معروفله پشکیر معناسنه شاعر. بیت دلیل طعامست خوان
وپلوز * نظر بر صحنها نباید هنوز ق پنبه پز وپنبه وز ح کلاهما بمعنی حلاج حکیم نزاری
قهستانی. بیت پنبه پزی فاش کردیك نکت از سر عشق * در همه عالم فتاد شور ازان
مسئله * وله بیت سر انا الحق نبود در سر هر پنبه وز * لایق حلاج بود مرتبهٔ دار عشق
ق پندوز ح سکون نون وضم دال مهمله ایله چوالدوز معناسنه در میر نظمی بیت شود
کفتار بدکویان جکر سوز * فلك لبهاش را دوزد به پندوز ق پیواز ح سکون یای تحتانی
ایله بمعنی اجابت یعنی جواب ویرمك استاد لطیفی. بیت خداوندا دعایم باز پیواز * منم بیچاره
و درمانده اهواز ق مع الزاء الفارسی * پروژ ح سکون زاء مهمله وفتح واو ایله مدفون
معناسنه در هرنه اولورسه میر نظمی. بیت که بسیار کس بوده پروژ همین * که نامش
شاه زنده روی زمین ق پژ ح دربند وعقبه که طاغلرده اولور شمس فخری بیت همیشه
باشد و بد خواه شاه چون خرلنك * بزیر بار کران مانده در میانهٔ پژ * بو معنایه خسروانی
بیت سفر خوشست کسی را که با مراد بود * اکر سراسر کوه پژ آیدش در پیش * بمعنی
دربند حکیم سنائی. بیت از نشان دو کونه من ساغر * همه پژ پرنشان پای شتر * وعقبه
معناسنه ابو الفرج رونی. بیت در ترازوی همت اعلاش * د آنکه سنك آمده پژ بهمن
خواجه عمید لویکی بیت درجناب تو وهم خاطر کژ * راست چون لاشه بر کریوهٔ پژ *
فرهنك جهانکیریده ایکی معنایه دخی مرویدر اول بمعنی کهنه ثانی بمعنی چرك وبر نسخه ده
اکیز کوکی که عربیده وج دیرلر ق پژاژ ح فتح زاء فارسیله قایش معناسنه در ق پژیژ ح
کسر زاء فارسی وسکون یای تحتانیله یوك که پشمینه دخی دیرلر عربیده صوف دیرلر بعض
نسخه ده قوش توینه دیرلر شاعر بیت اکر بکند ز دمرغ ریزد پژپژ * شود کربه کرشیر آید یقین
ق پیواژ ح سکون یای تحتانی وفتح واو ایله جواب ویرمك معناسنه فرس قدیمدر
ق مع السین المهمله * پابس ح فتح باء موحده ایله بمعنی پابند وبمعنی پاس وبی قائده
بو یرده قالمق بو معناده پابست دخی دیرلر کویا بو لفظدن مرخمدر ق پارس ح سکون
راء مهمله ایله ولایت عجمدر که دار الملکی شیراز شهریدر عربیده فارس دینلور لسان فارسی
اول دیاره منسوب اولمغله فارسی دینلدی شیخ سعدی شیراز مدحنده بیت اقلیم پارس

پارس را غم از آسیب دهر نیست * تا بر سرش بود چو توای سایهٔ خدا ل پاس ع بش معنایه در اول بمعنی حصهٔ لیل یعنی کیجه نك درت بخشندن بر بخشنه دیرلر اما فرهنك جهانکیریده کیجه نك سکز بخشندن بر بخشنه دیرلر حکیم فردوسی بیت یکی کفت صد ره زیزدان سپاس * نیایش کنم روز وشب در سه پاس * کلام آکا برده وارد اولمشدر که اول وقتلرده بیدار اولانه پاسبان دیرلر کیجه نك بر بخشنه پاس دیدکاری غایت شایعدر شیخ نظامی بیت چو پاسی از شب دیجور بکذشت * ازان در شاه دل رنجور بکذشت * بو قدر وارد رکه اول وقتلره بیدار اولانه پاسبان دینلدوکی مثبوت دکلدر زیرا کیجه بکجیسنه پاسبان دینلدوکی ظاهر وثابتدر اول وقته بکجی مخصوص دکلدر بتون کیجه یه مخصوصدر مطلقا ثانی پاسبان معناسنه حکیم انوری بیت ای بر سنم دولت از آغاز دوران داشته * طارم قدر تراهندوی هفتم چرخ پاس * حکیم اسدی * مثنوی * چلیپا پرستان ورومی کروه * چنان شد از دوستانش ستوه * که دارند روز وشب از پس هراس * بهر کوه دیده بهر دیر پاس * ثالث محافظه وحفظ معناسنه شیخ سعدی کلستانده ممدوحنه خطاب ایدر بیت بر تست پاس خاطر بیچارکان وشکر بر ماو بر خدای جهان آفرین جزا * رابع فرهنك جهانکیریده بمعنی تنکیٔ دل وغم واندوه خاطر حکیم فردوسی بیت فرشته کرفته زپس بیم پاس * پری در نهیب اهرمن در هراس خامس خوف معناسنه شمس فخری بیت پناه ملك کیان یعنی شیخ ابو اسحق * که ملك دنیی ودین را ز پاس دارد پاس ل پالاس ع کهنه کلیم وکیجه وچول وامثالی نسنه لر که ترکیده دخی پلاس دیرلر ل بپلس ع سکون باء فارسی وضم لام ایله برنوع طعامدر قوری اتمکدن یاغله بشورلر کذا فی شرفنامه بو معنایه بسحاق اطعمه بیت مرادرشته همین قلیه است در دل اوست * ولی چه سود که هست او چو بپلس از دل دور ل پخس ع سکون خاء معجمه ایله مؤید الفضلاده خوشه ده انکور دانه لری پژمرده اولمق ونسخهٔ حسین وفاییده انسان غم واندوه فقر سببی ایله پژمرده اولمق وصحاحده دخی بو معنایه در اما فرهنك جهانکیریده روغن ستاده وشحم شمع روغن وامثالی نسنه لر آتشدن ویاخود کونشدن اریمك معناسنه مسطوردر حضرت مولانا قدس سره در مذمت دنیا بیت همچو کرمابهٔ که تفسیده * تنك آبی وجانت پخسیده * وبش فرهنکده کی اسملری بو کتابده مذکوردر عشق وعشقدن پژمرده اولمق معناسنه در ل پرکاس ع سکون راء مهمله وفتح کاف ایله فرهنك جهانکیریده تلاش ایتمك وبرشیٔ اوزرینه تعلق وتقید ایلمك وهندك زبان علیسنده طلوع شمسه دیرلر ل پرمکس ع کسر راء مهمله ایله یعنی اضافتله برنوع جامه در حریردن ایدرلر غایت اینجه ونازك اولور فرهنك جهانکیریده قلج جوهری واساحه دن برنوع سلاحدر وبرنوع نوا اسمیدر کذا فی المحمودی ل پرواس ع سکون راء مهمله ایله ال ایله نسنه یوقلمق معناسنه شمس فخری بیت نبود اطلس کردون سزای بارکهش * اکرچه کرد قضا اندر آن پسی پرواس * بو معنایه ابو شکور بیت هر کجا کوهر یست بشناسم * دست سوی دکرنه پرواسم * نسخهٔ حسین وفاییده بمعنی پرداختن وفارغ شدن شاه ناصر خسرو بیت بعدل او بود از جور بدکنش رستن * بخیر او بود از شر این

جهان پر واش ﴿ پس ﴾ اوج معنایه در اول قفا معناسنه‌که ترکیده آرد دیرلر مقابلی
پیشدرکه اوك دیرلر حکیم فردوسی بیت پس و پیش ترکان طاوس رنك * چپ وراست
شیران پولاد چنك * ثانی بمعنی بعد ترکیده صوك دیرلر شیخ سعدی بیت پس از مرك
دشمن یکی شربت آب * به ازملك کاوس وافراسیاب * صکره ینه دیمجك پرده باز پس
دیرلر شاعر بیت کرتضرع کنی وکر فریاد * ذرد زر باز پس نخواهد داد *
پسك برمعناسی دنی نجون در پس چرا دیرلر معنای اوله عربیده ورا دیرلر ولسان
چغتایده کینی دیرلر میر علیشیر بیت چیقما توقوز پرده کینی دینکه عالم کو یاسون *
السانك آلتی بیئی برقع قوینغل ایکی اوج بجاب ﴿ پلاس ﴾ پالاس مرقومدن اختصار
اولنمشدر ﴿ پلس ﴾ سکون لام وفتح میمله ایکی معنایه‌کاور اول مضطرب اولمق والدن
وایاقدن قالمق ثانی بمعنی دروغ کفتن کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿ پلوس ﴾ ضم لام
و واو معروف ایله رند وعیار وحیله‌کار معناسنه شاعر بیت نکرد عاشق صادق وفا
هزارافسوس * فریب میخورد ازبوالهوس دروغ وپلوس ﴿ پیخس ﴾ سکون یای
تحتانی وفتح خاء معجمه ایله ظن وکمان ایتمك وکمان یوزندن فهم ایتمك کذا فی فرهنك
جهانکیری ﴿ پیوس ﴾ ضم یای تحتانی و واو معروفله ظن وکمان وامید معناسنه حکیم
اسدی بیت بدادیمش اهوازوده پار شهر * همی زین فزونتر پیوسیش بهر * اما
صحاحده انتظار معناسنه در ﴿ مع الشین المعجمه * پاپوش ﴾ ضم باء فارسیله ایاغه کیلن
هرنه اولورسه مخصوصا پاپوج معناسنه لفظ مرکبدر پا ایله پوشدن‌که پوشیدندن مشتقدر
﴿ پاداش ﴾ فتح دال مهمله ایله ایکی معنایه‌در اول لفظ مفرددر عوض خیر معناسنه‌که
مکافاتدر ضدی بادافراهدر شیخ سعدی * مثنوی * بترس ازخداوند جان وروان * که‌هست
اوتوانا وما ناتوان * کراندر نکیردت فرجام کار * نکردد بپاداش روز شمار * حکیم
انوری بیت ای بتوزنده سنت پاداش * وی بتومرده رسم بادافراه * ثانی کال پاشازاده
عندنده لفظ مرکبدرکه اصلی پای تاش ایدی یا حذف اولنوب تا داله ابدال اولندی‌که
معناسی ایاقداش دیمکدر بومعنی مرحومك دقایق الحقایق نام کتابندن غیری نسخه‌لرده
روایت اولنمامشدر ﴿ پاش ﴾ پاشیدن لفظندن صیغهٔ امردر بمعنی برافشان ووصف
ترکیبی درکهرپاش ونمکپاش کبی کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿ پاغوش ﴾ ضم غین معجمه
ایله مجمع الفرسده بمعنی غوطه خوردن صویه طالمق عربیده غطس دیرلر استاد رودکی
بیت بود زود اکه آیی نیك خاموش * چو مرغابی زنی درخاك پاغوش * بو معنایی موید
شمس فخری بیت نه هرکه غوطه خورد دربرآورد زبحار * بسا کسی‌که بود مردن وی
از پاغوش * ﴿ پالش ﴾ کسر لامله بمعنی افزونی وافزایش یعنی آرتمق وزیاده‌لك کذا فی
نسخهٔ میرزا ابراهیم بومعنایه ابوالمعانی بیت هرکه می بیند مراکوید چرا نالش کنی *
تا بکی ازهجر خود در دولت پالش کنی ﴿ پالوش ﴾ ضم لامله کافور مغشوش معناسنه‌در
مجمع الفرسده مطلق مغشوش اولان نسنه‌که ضدی خالصدر شمس فخری بیت حسود
اکر نبود با تو خالص اندومهر * عجب مدارکه ویژه نباید از پالوش ﴿ پخش ﴾ سکون خاء

خاء معجمه ایله بمعنی پخج مرقوم یعنی ایاغله باصمق ویاصیلوب پاصیلنمش حکیم فردوسی بیت
بسوی طلا به برانکیخت رخش * بکرزی سواری همیکرد بخش * کذا فی فرهنك جهانکیری
ج پذیرش ع کسر ذال معجمه ایله قبول ایتمك اسم مصدردر شیخ نظامی بیت خردمند رو
از پذیرش بتافت * بغواصی دربدریا مشتافت ج پراش ع فتح راء مهمله ایله فرهنك
جهانکیریده بمعنی پریشان کردن حکیم سنائی بیت سنبل پرتاب را کرد سمن بر پراش *
چشم خرد برکشا قدرت الله بین ج پربباروش ع سکون رائیق وفتح بائین موحدتین
وضم راء ثالث مهملات ایله بمعنی فلك کذا فی موئد الفضلا ج پرخاش ع سکون راء مهمله
وفتح خاء معجمه ایله جنك وغوغا استاد عنصری * رباعی * ای شب نکنی آنهمه پرخاش که
دوش * راز دل من مکن چنان فاش که دوش * دیدی چه دراز بود دوشینه شبم * هان
ای شب وصل همچنان باش که دوش * شمس فخری بیت کرا مجال که کر پادشاه ابواسحق
کند تصور کین وتخیل پرخاش ج پرخش ع فتح راء مهمله وسکون خاء معجمه ایله بمعنی
کفل یعنی صاغری اسب واستر وخر وامثالی مختاری در صفت اسب بیت دیو سیرت سروش
نصرت بخش * ببر سینه پلنك رخش پرخش ج پرسیاوش ع مشهوردر که پرسیاوشان
دخی دیرلر عربیده شعر الجن وشعر الغول وشعر الحی دخی دیرلر ترکیده بالدری قره دیدکاریدر
ج پرش ع سکون راء مهمله ایله ایکی معنایه در اول دپرتمه ثانی اشمه بیکار اولسون
غیری اولسون ابو المعانی بیت عجب وادی بود صحرای سینه * بجای آب خون آید
ز پرشش ج پرکاوش ع سکون راء مهمله وفتح کاف ایله اوزوم اغاجنك زیاده داللرین
قرمغه دیرلر فرهنك جهانکیریده سائر اغاجلری دخی بوداممغه دیرلردیو مسطوردر ج پرندوش ع
فتح راء وسکون نون وضم دال مهملتین ایله دون کیجه نك اولکی کیجه سنه که عربیده اول امس
دیرلر حکیم انوری بیت دیدم ازبافی پرندوشین * شیشه نیمه برکناره طاق * فرهنك
جهانکیریده بمعنی شب وروز کذشته یعنی دونکی کون وکیجه حضرت مولانا قدس سره
بیت پرندوش پرندوش چه سان بود خرابات * بکویید مترسید اکر مست وخرابید *
ج پرنیش ع سکون راء مهمله ونون مکسوره بعده یای ساکنه ایله یورك بوریسی علتی که
عربیده مغص دیرلر میر نظمی بیت چو دیده یار آید منزل خویش * ز رشك اغیار را
بکرفته پرنیش ج پرواش ع سکون راء مهمله وفتح واو ایله واله وحیران وکندودن بیخبر
میر نظمی بیت چو زیب وزینت دنیاست زایل * مشو از حال خود پرواش وغافل *
ج پرورش ع پروردن لفظندن اسم مصدر در بسلیش معناسنه شیخ نظامی * مثنوی
شه از خواب دوشینه سر بر کرفت * بنا لشکری کردن از سر کرفت * به نیکی ز نیکی دهش
یاد کرد * بدان پرورش عالم آباد کرد ج پروریش ع بریای تحتانی زیاده ایله کل بشکر
و بنفشه خمیره سی وامثالی پرورده لر ج پروش ع ضم راء مهمله وواو مجهول ایله بر نوع
چبان وقبرجقدر اعضای انسانده ظاهر اولور عربیده ثبره دیرلر فتح ثاء مثلثه وسکون
باء موحده ایله ج پرویش ع سکون راء مهمله ویای تحتانی وکسر واو ایله شغل وعمله
تقصیر وکار وکسبده تکاسل معناسنه فرویش دخی دیرلر امیر خسرو بیت از دها پیشست

وتیغ اندر عقب ایام شد * ره مده ای دوست سوی خویشتن پرویش را ﴿ پریش ﴾
کسر راء مهمله وسکون یای تحتانیله بمعنی پریشان کننده کذا فی فرهنك جهانکیری
بومعنایه حکیم سنایی بیت درخموشی نبوده لهو اندیش * کاه کفتن نبود لغو پریش *
حکیم انوری بیت بادبرینده توهم نرسید * باد فکرت زباد خاك پریش * وبمعنی
پریشان شدن وافشاندن کذا فی مجمع الفرس شمس فخری بیت مکرکه در سر زلف بتان
زباد صبا * نماند درهمه ملکش دکر مجال پریش ﴿ پژوهش ﴾ ضم زاء معجمه وواو معروف
وکسرها ایله تجسس وتفحص معناسنه اسم مصدر در خلاق المعانی بیت بجز زخدمت تو
پناه انتما نکند * بهر کجا که پژوهش رود ز اصل نژاد ﴿ پش ﴾ اوج معنایه کاور اول پرچم
اسب بود بهای جامی بیت کفلهاش کرده پش ودم دراز * پروبال فربی او لاغر میان *
استاد لطیفی بیت بجای نعل تو مه بسته بر پای * بجای در پروین بسته بر پش * حکیم
اسدی بیت پش بارکی چون عنان تا فتند * کمندی وتیغ وبکف آختند * ثانی طره
اسب یعنی آتك النلری اولان پرچمی استاد * قطعه * ظفر چو تیغ بدست تو دید وکفت
بتیغ * همه سلامت آن در روی چون نکار تو با * چو دید فتح پس اسب تو پاسبش کفت *
همه سعادت آن زلف چون نکار تو باد * ودخی طیلسان که صارغك اوجنی صالی ویررلر
فش دخی دیرلر ثالث ناقص وفرومایه معناسنه کذا فی فرهنك جهانکیری بعض
نسخه ده باء موحده ایله تصحیح ایلمشلر اما فرهنك مرقومه ومجمع الفرسده وسائر متأخرینك
معتبر لغتلرنده باء فارسیله منقولدر ﴿ پنجش ﴾ سکون نون وکسر جیمله بمعنی ورزش
یعنی اوزنمك وبمعنی رنجش یعنی انجنمك اسم مصدر در ﴿ پنجنوش ﴾ سکون نون اولی وضم
ثانی وجیم موقوفله برنوع شرابدرکه پنج تریاق دخی دیرلر کذا فی المحمودی اما فرهنك جهانکیرده
برنوع معجوندر بش جزودن ترکیب اولنمشدر تقویت قلبه عظیم دخلی وزیاده نفعی
وارد ر معربی فنجنوشدر حکیم خاقانی بیت درچارسوی فقر دراتا زره ذوق * دلرا
به پنجنوش سلامت دوا کنی ﴿ پنیوش ﴾ سکون نون وضم یای تحتانیله برنسنه یی اوردقده
پاره لنوب دوکلمك معناسنه در ﴿ پیاموش ﴾ فتح یای تحتانی وضم میمله بیاض صوغان که
عربیده بصل عنصل وطب کتابلری مفرداتنده اسقیل وترکیبده اطه صوغانی دیرلر *
﴿ پیوش ﴾ ضم یای تحتانی وواو مجهول ایله طشره دن ایچروده اولان مصاحبی دیکلمکه
دیرلر میر نظمی بیت نشستند در بزم وکردند می نوش * پیوشی ز بیرون همیزد بکوش
﴿ مع الغین المعجمه * پالغ ﴾ ضم لامله وقیل بالفتح برنوع قدحدر اغاجدن یا خود
صغر بوینوزندن ایدوب مجلس آخرنده آنکله محبتا طلو ایچرلر حکیم اسدی بیت بدیدش
همان جای بر بخت خویش * یکی پالغ وکاله می به پیش * کذا فی فرهنك جهانکیری
﴿ پرنده چراغ ﴾ یعنی پروانه عربیده فراش دیرلر ابو المعانی بیت چو دیدروشنیء شمع روی تو
هر شب * ازان بشمع بسوزد خودش پرنده چراغ ﴿ پزداغ ﴾ سکون زاء معجمه وفتح دال مهمله
ایله بمعنی مصقله که آیینه وقلیچ وامثالی نسنه لرك پاسنی آنکله آچارلر کذا فی شرفنامه بولغتی
مکسور ومضموم اولمقده جایز کورمشلر ﴿ پرغ ﴾ فتح زاء عجمیله اوج معنایه در اول

اول صوبندی ثانی قوربغه که وزغ دخی دیرلر ثالث بمعنی سراسیمه مثال معنی ثانی وثالث میرنظمی بیت پرغ بوده میان آب ایستاد * پژغهادید اوواکرد فریاد ﮒ پناغ ﻉ فتح نونله ایکی معنایه در اول بمعنی دبیر یعنی کاتب منصور شیرازی بیت ضمیر تو بود آن بلبلی که کاه بیان * به پیش او بود ابکم زبان تیز پناغ * ثانی بمعنی حریر وابریشم استاد لطیفی بیت پیله پناغ چند دهش بهر راحتش * کیرد بظلم اطلس فاخر بتر بیت * بو بیتك مضمونی اوزره خام ابریشم اولمق کرکدر نسخهٔ حسین وفایی ده خام اپیلك که اپلك ایله اکیرلر یعنه کبی اولور و بعض نسخه ده ماسوره اوزرینه صارلمش اپلك وابریشم معناسنه در شاعر بیت توسیمین قفی من چو زرین پناغ * تو تابان مهی من چو سوزان چراغ * ﮒ پنجال مرغ ﻉ سکون نون وفتح جیمله قوش بورنی عربیده منقار دیرلر ﮒ پیامیغ ﻉ فتح یای تحتانیٔ اول و سکون ثانیله بالوقاتی معناسنه ﮒ مع الفاء * پای باف ﻉ جلاه معناسنه باف بافیدن لفظندن اسم فاعل وصیغهٔ امر ووصف ترکیبی اولور طوقومقله ایاغك دخی عملی اولدوغندن اول مناسبتله تسمیه اولنمشدر استاد عنصری بیت کفتم از جود او عنا برکیست * کفت بر پای باف و بر ضراب * ابوشکور بیت کشاد زر وآهنکر و پای باف * چو پیکار ماندند سرشان بکاف * بو معنایه شمس فخری بیت خاك بر سر شاعری را کاشکی * بودمی سر شور یا نه پای باف ﮒ پذیرف ﻉ پذیرفت لفظندن ترخیم اولنمشدر یعنه اول معنایه میرنظمی بیت کسی را که کارش پذیرف شود * چراغ بدی باد هن پف شود ﮒ پاجاسف ﻉ فتح لام و جیم و سین وسکون نونله آق قواق چیچکی کذا فی نسخهٔ حلیمی برنجاسف دخی دیرلر ﮒ مع القاف * پرواق ﻉ سکون راء مهمله ایله چریش اوتی که کوکنی دوکوب چریش ایدرلر ﮒ پستوق ﻉ سکون سین مهمله وضم تاء مثناة ایله اوموز باشندن کردنه یقین اولان استخوانه دیرلر شاعر در هجو بیت بهر سوختن قندقی کو یا که بر سوزن نهند * کردن وسر از میان هر دو پستوق سر زده ﮒ پشماق ﻉ سکون شین معجمه وفتح میمله شرفنامه ده بمعنی اسب مرقومدر ﮒ پجم رواق ﻉ کسر راء مهمله ایله فلك خامس که مقام مریخدر کذا فی شرفنامه ﮒ مع الکاف * پابسترك ﻉ فتح باء موحده وتاء مثناة و را وسکون سین مهملتین ایله اطفال دماغن قالدرمغه یعنی طفلك دماغی دوشدکده برماغله قالدرمق ﮒ پاچك ﻉ فتح جیم فارسیله قوری صغر تزکی که یاقمق ایچون کرپیچ قالبی کبی دکرمی ایدرلر غوشاك وغوشای دخی دیرلر کذا فی شرفنامه زبان هندیده برداروبه دیرلر که هضم طعام ایچون یرلر ﮒ پاسبك ﻉ فتح سین مهمله وضم باء موحده ایله ایشنده مقدم وامورنده مستعجل اولان آدم وبوکرك آت واشکون قاطره دخی دیرلر ابو المعانی بیت پاسبك بودم چنان در راه کوی دلبران * پیش من باد صبا نکرفته هرکز در روان * ﮒ پاسك ﻉ فتح سین مهمله ایله بمعنی خمیازه که دهان دره دخی دیرلر عربیده تثاوب دیرلر وله بیت بادهٔ هجرت چنان از دست غم نوشیده ام * بعد مردن تا بروز حشر پاسك میکشم ﮒ پاك ﻉ اوج معنایه کلور اول معروف طاهر معناسنه شیخ عطار بیت حمد بیحد آن خدای پاك را * آنکه ایمان داد مشتی خاك را * ثانی شرفنامه ده ومحمود دیده بمعنی

تمام مثلا همه پاك برد وپاك بسوخت ديرلر حكيم ناصر خسرو بيت همه بگذشت برتو پاك
چو باد * مال وملك وتن درست شباب * ثالث فرهنك جهانكيريده بمعنى همه حكيم فردوسى
درماتم مادر سهراب * مصرع * درخانها وا سينه كرد پاك * يعنى اولرى قپوسن جمله سياه
ايلدى معناى اولنه چغتايده آريغ ديرلر ﴿پالارنك﴾ فتح لام وراء مهمله وسكون نونله
جوهردار قلج وجوهرلى پولاد معناسنه در ﴿پاليك﴾ كسر لام وسكون ياى تحتانيله
يعنى چرمين وپاى افزار تركيده چارق وطولاق ديرلر استاد رودكى بيت ازخر و پاليك
آنجاى رسيدم كه همى * موزهٔ چينى توخواهم واسب تازى ﴿پانمشك﴾ سكون نون وشين
معجمه وضم ميمله تركيده منه كوش وعربيده حبة الخضرا ديرلر ﴿پاوچك﴾ سكون واو
وفتح جيم فارسيله پاچك مرقوم معناسنه ﴿پاهك﴾ فتح هايله نسخهٔ حسين وفائيده ومجمع
الفرسده اشكنجه معناسنه فرهنك جهانكيريده اسم مصدر روايت اولنمشدر بو شعيب
بيت دلمان چو آب بامى تن چو بهار بادى * از بيم چشم حاسد كش كنده باد پاهك ﴿پاهنك﴾
فتح ها وسكون نونله پاچنك وپاشنك معنالرينه سيأتى ذكره كذا فى فرهنك جهانكيرى
﴿پپتك﴾ سكون باء فارسى وفتح تاء مثناة ايله مؤيد الفضلاده ايكى باء موحده ايله
وشرفنامه ده باء ثانى موحده ايله خرما واوزم صالقمندن بر پارچه كه تركيده چرتك ديرلر
مجمع الفرسده كاف فارسيله وادات الفضلاده ايكى باء موحده وكاف عربيله روايت اولنمشدر
﴿پتك﴾ سكون تاء مثناة ايله دمورجى چكيجى معناسنه حكيم فردوسى بيت سرسر وران
زير كرز كران * چو سندان بر و پتك آهنكران * بعض نسخه ده بمعنى در آغوش يعنى پهلويه
آلمق منقولدر ﴿پچواك﴾ سكون جيم فارسى ايله برلسانندن برلسانه سوز ترجمه ايلمك
معناسنه در كذا فى مجمع الفرس وترجمانلق معناسنه ابو المعانى بيت نزد بجانب من كوش
التفات آن شوخ * زبان حال دل زار چون كند پچواك ﴿پرالك﴾ فتح راء مهمله ولاميله جوهردار
پولاد معناسنه عموما وقلج دمورى خصوصا حكيم اسدى بيت ازان آهن لعل كون تيغ چار
هم از روهنى و پرالك هزار ﴿پرك﴾ فتح راء مهمله ايله شرفنامه ده بمعنى نجم سهيل مسطوردر
شاعر بيت بتابد بهر چند در شب پرك * نشود نزد تاب دلم شب پرك * خواجه عبيد اوبكى
بيت تا سلك مه شكستهٔ بر سر پاى هرمهى * غور محيط بستهٔ كرد ستارهٔ پرك ﴿پركوك﴾
سكون راء مهمله وضم كاف فارسيله مجمع الفرسده عمارت عالى معناسنه در ﴿پرندك﴾
فتح را ودال مهملتين وسكون نونله صحراده واقع پشته وكوچك طاغ معناسنه كذا فى
فرهنك جهانكيرى ﴿پروانك﴾ سكون را وفتح واو ونونله قره قولق ديدكارى جانور كه
سياهكوش دخى ديرلر دائما ارسلانه قولاغوزلق ايدر عربيده فروانق ديرلر بعض نسخه ده
قولاغوز معناسنه در ابو المعانى بيت عشق توشير مست و پروانك غمست اى مه جمال *
بو الهوس را زهرهٔ تاب وتوان بودن محال ﴿پنساك﴾ فتح سين مهمله ايله سرور وعيش
وعشرت محللرنده باغ وباغچه لرده دلبران وتازه جوان رياحيندن وكل وشكوفه دن تاج كبى
ياپوب اهل عشرت باشلرينه كيرلر شمس فخرى بيت همچو خاك جناب شاه جهان خاك پايت
مراست تاج و پساك * ابو الفرج رونى بيت همه اميدش آنكه خدمت تو * بر سرش مى

می نهند زبخت پساك ﴿ پستركَ ﴾ سكون سین مهمله وفتح تاء مثناة و رایله اجقرق كه
عربیده فواق دیرلر و معناسی دخی كیرورك در ودخی كاغد پرداخت ایدركن التنه قونیلان
كیرلك مثال معنی اول ابو المعانی بیت . بزم نهان وصل ترا بودخو ستترك * روی رقیب
زشت دهد لیك پستركَ ﴿ پسكنك ﴾ فتح سین مهمله وكاف فارسی وسكون نونله بمعنی
ژاله كذا فی مجمع الفرس ﴿ پشتك ﴾ سكون شین معجمه و فتح تاء مثناة ایله بمعنی شبنم
وبعض نسخه ده قورجق صاچ وقیون وكچی سركینی معناسنه ودخی حیوانات آزو دیشلری
معناسنه شمس فخری بیت شیر در بیشه اژدها در كوه * بفكنند از نهیب او پشتك *
﴿ پشك ﴾ فتح شین معجمه ایله بمعنی شبنم وسكون شین ایله فرهنك جهانكیرده التی معنایه
كلور اول برابر و برابر اولمق معناسنه حكیم نزاری قهستانی بیت بخس افتاده ماخورشید در
پشك * بقامت سرو را افكنده در رشك * ثانی بمعنی عشق ثالث بمعنی درآویختن رابع
جعل خامس آته مخصوص برعلتدر سادس بمعنی جغد یعنی بیقوش ابو المعانی بیت
چون كند یا رب زبدبختی دل دیوانه ام * پشك باشد كرهما آید بسقف خانه ام ﴿ پك ولك ﴾
یعنی سبزی وخرمی ورعنایی شمس فخری بیت جهان چو خاك در تست وعرصه ملكت *
چرا نكوهد عقلش بتهمت پك ولك * تحفة الاحبابده بمعنی تك وپو وآلات واثواب خانه
مرویدر وادات الفضلاده پك ضم با ایله سبزی ورعنایی وكسر ایله بند انكشتها منقولدر
﴿ پك ﴾ درت معنایه در اول دختر نوجوان كه ممه لری اناركبی اوله ثانی اطفال فندقه
برچوب كچوروب فرلندررلر ثالث بمعنی كروهه یعنی یوالق رابع قوربغه كه چغزو و زغ دخی دیرلر
شمس فخری . بیت كسی كه چون سرطان باتو كج رود بشكن * بسنك پشتش در پاژ كین فكن
چون پك * استاد لبیبی * قطعه * ای همچو پك پلید چون او دیدها برون * مانند آنكسی كه
كنی مرورا چنك * تاكی همی درآیی وكردم همی روی * حقا كه كمتری وفرا كن تری زپك
﴿ پكوك ﴾ ضم كافله ایكی معنایه در اول پتك آهنكران یعنی دمورجی چكیچی كذا فی
المحمودی ثانی مخرجه بالاخانه كه عربیده غرفه دیرلر وفرهنك جهانكیرده یوكسك صفه
وطام كنارنده اغاجدن وطاشدن ایتدكلری قورقولق پاوك دخی دیرلر ﴿ پلارك ﴾
فتح راء مهمله ایله فرهنك جهانكیرده باء فارسیله ایكی معنایه در اول بمعنی شمشیر حكیم خاقانی
بیت حصرم دیدی كز وچكدمی * درمعركه بین پلارك وی * ثانی قایچ جوهری معناسنه
شیخ نظامی . بیت پلارك چنان تافت ازروی تیغ * كه در شب ستاره بتاریك میغ ﴿ پلالك ﴾
فتح لامین ایله ایكی معنایه در پلارك كبی اول جوهردار پولادكه اندن قلیچ ایدرلر حكیم اسدی
بیت ازان آهن لعلكون تیغ چار * هم از روهنی پلالك هزار * ثانی قلیچ معناسنه استاد
عنصری * قطعه * چه چیزست آن رونده تیر خسرو * چه چیزست آن پلالك تیغ
بران * یكی اندر دهان حق زبانست * یكی اندر دهان مرك دندان * صاحب فرهنك
منظومه . بیت با پلارك پلارلك وبرزن * آن دوتیغست واین یكی مسكن ﴿ پلك ﴾ فتح
لامله ایكی معنایه در اول كوز قپاغی كه عربیده جفن دیرلر فتح جمله امیر خسرو بیت
تیرت سواد چشم عدو حك كند چنانك * نی آكهی بدیده ونی در پلك بود * وله بیت

پلنك همين ند ودل همي برد چشمت * چو جادوئي كه لب اندر فسون بجنباند * بو معنايه كسر
با وسكون لامله دخي صحيح لغتدر ثاني بمعنى آويخته كذا في فرهنك جهانكيرى ﯓ پلنك ﻉ
فتح لام وسكون نونله ايكى معنايه در اول قپلان ديدكلرى يرتجى جانوردر عربيده نمر ديرلر
كسر نونله طالب آملى در تعريف اسب بيت بيال وپر چوهژبر بست وخشم وكين چو پلنك
بحال وخط چو تذرو و بدست وپا چو غزال * ثاني فرهنك جهانكيريده درت اياقلى تخت
كبي نسنه دركه اورته ستى ايپلك قولان ايله اورب اوزرنده ياتورلر عربيده سرير ديرلر
وكسر لامله اشيك اوكندن ديوار آردنه وارنجه ديوارك صحا متنه ديرلر ﯓ پلنك رنك ﻉ
يورغه آت عجمده اكثر الاخجه آتلرى يورغه ايتدكلرى ايچون تسميه اولنمشدر ﯓ پلنك مشك ﻉ
نباتاتدن براوتدر عربيده سنجلاط ديرلر كسر سين ايله وسنبل رومى اولمقله مزويدر
كتاب الاسامى فى الاسامى ده مسطور دركه * پلنك مشك هو نبت له نور كهيئة النور ديشبه
اونه لون التمر وريحه كريح المشك انتهى * وحكيم خاقانى بيت عطر كنند از پلنك مشك
ببغداد * آهوى مشك آيد از فضاى صفاهان * بعض نسخه ده بقلة الخراسانى درديلر
وبعض نسخه ده خرما رنكنده بيتشدر بغدادده اولور ايرى اغاجى واردر ﯓ پلوك ﻉ ضم
لامله ايكى معنايه در اول پتك آهنكران يعنى دمورجيلر چكيجى كذا في فرهنك جهانكيرى
ثاني مخرجه يا لا خانه كه عربيده غرفه ديرلر اما شرفنامه ده قامشدن وسازدن ايدرلر
اكثر باغچه لرده وباغلرده بكجى اوتورمق ايچون آكا ديرلر ﯓ پنجك ﻉ سكون نون وفتح جيم
فارسيله بر نوع صرمشق در اوزم كبى يمشى اولور اما نمز عربيده عشقه ديرلر كذا في المجمع
ﯓ پنجايك ﻉ سكون نون وفتح جيم وياى تحتانيله يتكج كه عربيده سرطان ديرلر كذا في
مؤيد الفضلا ﯓ پنچپايك ﻉ سكون نون وجيم وفتح باء فارسيين وياى تحتانيله بمعنى خرچنك
بودخى يتكجدر عربيده سرطان ديرلر ايضا منه ﯓ پنك ﻉ سكون نون ايله بيوك طاسدر
ﯓ پنيرك ﻉ كسر نون وياى تحتانى وفتح راء مهمله ايله براوتدر عربيده ملوكيه ديرلر بعض
نسخه ده براوتدر پنيركبى وميوه سى ده اولور آفتاب كردك ديرلر كنش قنغى طرفه كيدرسه
اول طرفه دونرمثالى اثير الدين اخسيكتى بيت زبولى كه خيزد زداء الثمانين * ثلا فيش
مشكل بود بر پنيرك ﯓ پيك ﻉ سكون ياى تحتانيله قاصد ونامه بر وشاطر معناسنه ده
كلور ﯓ مع الكاف الفارسى * پابوك ﻉ ضم باء موحده ايله پاپوش كه تركيده پابوج ديرلر
ﯓ پاچنك ﻉ فتح جيم فارسى وسكون نونله كوچك پنجره كه طشره يه مخفى نظاره ايچون
ايدرلر ابو عاصم بيت مال فراز آورى نكاه ندارى * تا ببرند از ره دريچه وپاچنك * شمس
فخرى بيت هزار كونه كل از شاخ چهره بنمود * چو لعبتان كل اندام نازك وپاچنك *
نتيجه ميرزا ابراهيم بمعنى پاى افزار وچرمين واقع اولمشدر ﯓ پاچوك ﻉ ضم جيم فارسيله
آتشه ياقمق ايچون دكرمى ايدوب قورتدقلرى صغر تزكنه ديرلركه غوشاى دخى ديرلر
كذا في مجمع الفرس ﯓ پادنك ﻉ كسر دال مهمله وسكون نونله غله دوكدكلرى اغاج طوقمق
عموما بنج چلتوكى دوكدكلرى نسنه يه ديرلر خصوصا كذا في فرهنك جهانكيرى ﯓ پارسنك
سكون راء ونون وفتح سين مهملتين ايله برابر اولمق ايچون ترازو كفه سنك خفيف طرفنه

طرفنه بغلدقلری نسنه که کیمی سنکپاره وکیمی باقرودمور پاره لرندن بغلرلر مولانا کاتبی بیت
بست دوران برکوی چرخ چندین سنك وخاك * لیك درمیزان حلمت کم نمود از پارسنك
ﮒ پاژنك ﮊ فتح زاء فارسی وسکون نون ایله بمعنی پاچنك مرقوم کذا فی فرهنك
جهانکیری ﮒ پاسنك ﮊ حذف راء مهمله ایله پارسنك مرقوم معناسنه در اثیر الدین
اخسیکتی بیت وجود خصم چو وزن آورد دران میزان * که بوقبیش ندارد مجال پاسنکی
ﮒ پاشنك ﮊ فتح شین معجمه وسکون نون ایله تخملق خیار وامثالی کذا فی شرفنامه
وفرهنك جهانکیریده بمعنی خوشه انکور حکیم اسدی بیت توکویی درخشنده پاشنك
بود * ویادر دل شب شباهنك بود ﮒ پالاهنك ﮊ فتح لام وها وسکون نون ایله یولار
صاپی ویدك چکدکاری یولار مجمع الفرسده اول دوالدیرلرکه یولار اوجنه بغلرلر امیر معزی
بیت کشی ز روم بخوار زم بت پرستا نرا * فسار در سرو در دست نیز پالاهنك * بمعنی
افسار حکیم سنایی * قطعه * در که خسروان همه دریاست * یك کهرنی وصد هزار نهنك
در پناه خرد نشین که خرد * کردن از راست بود پالاهنك ﮒ پالك ﮊ فتح لام ایله بمعنی پای
افزار که چرم کاو باشد یعنی صغر کوننن اولان چارق که پالیك دخی دیرلر ﮒ پالنك ﮊ فتح
لام وسکون نون ایله بمعنی پاچنك مرقوم مجود بده کاف فارسیله بیوك ترنجه دیرلر ﮒ پالهنك
سکون لام ایله پالاهنك مرقوم معناسنه شمس فخری بیت فریدون اکر زنده کین او *
نهادی بکردن برش پالهنك * حکیم انوری بیت درکردن اختیار احراز * اکنون رداش
پالهنکست * نیازی حجازی جامع اللغاتده پالهنکی کهکشان معناسنه روایت ایلمشدر
ﮒ پاهنك ﮊ فتح ها ایله فرهنك جهانکیریده پاشنك مرقوم معناسنه مرویدر ﮒ پردك ﮊ
سکون را وفتح دال مهملتین ایله بمعنی چیستان یعنی بلمجه عربیده لغز وهندی پهیلی دیرلر
امیر خسرو بیت ز پردکهای دوراد ور بسته * که از فکرش دل دانا ست خسته ﮒ پرژك ﮊ
سکون راء مهمله وفتح زاء فارسیله بمعنی کریه وکریستن کذا فی فرهنك جهانکیری بو معنایه
حکیم قطران ارموی بیت عرش وکرسی در آب شد پنهان * بسکه کردم ز فرقتت پرژك *
ﮒ پرسنك ﮊ پارسنك مرقومدن مخففدر کذا فی مجمع الفرس ﮒ پرواك ﮊ سکون راء
مهمله ایله بکجی معناسنه که عربیده حارس دیرلر ابو المعانی بیت برای دفع رقیبان از سر
کویت * نکه بکرد درت تا سحر شود پرواك ﮒ پژواك ﮊ سکون زاء فارسیله موحش صدا
وآواز مهیب ودهشت افزا اوله بیت آنقدر فریاد وزاری کرده ام از درد وغم * ساکنان
آسمان در حیرت از پژواك شد ﮒ پساهنك ﮊ فتح سین مهمله وها وسکون نون ایله اوپچه
ه موری معناسنه وچوی یه ده دیرلر ﮒ پشلنك ﮊ سکون شین معجمه ونون وفتح لام ایله
مجمع الفرسده بمعنی پس افتاده باشد یعنی کیرو دوشمش میر نظمی بیت درپس جانان
رقیب لنك بود * درپی عمری اجل پشلنك بود ﮒ پشنك ﮊ فتح شین معجمه وسکون نونله
پشن معنایه در اول مجمع الفرسده بردمور آلتدر اوزون واوجی سوریکه آنکله طاشی
قوپاررلر ودیوار دلرلر شمس فخری بیت درآورد سخطش باره سپهر از جای * بیك اشارتی
بی دستبرد بیل وپشنك * ثانی نام پدر افراسیاب در ثالث زنبرك معناسنه حکیم سوزنی

درصفت کیرخود اوج معنا یی ترتیب اوزره * قطعه * همچون پشنك كرثى وركناك وشوخناك
كویی كه كز زتوزی درقبضهٔ پشنك * آزاكه از توخورد نه درچاپكه فتاد * برداشت از زمین
نتوا ندش بی پشنك * رابع فرهنك جهانکیریده جفا وستم معنا سنه درویش عبد علی
بیت بی تیغ ازان اجل جنه سازد عدوت را * كز خون فاسدش نرود بركسی پشنك *
خامس دریاده اولور برجانوردر كدی قدر ارقه سی خار پشت ماننده دكنلی وباشی .. بیلان
باشی كبیدر دریاده نقدر بیوك بالق وار ایسه آندن فرار ایدر اكثر دریای چینده اولور
لغ پلسك ع فتح لام وسكون سین مهمله ایله دمور كباب شیشی ابوالمعانی بیت دردرون
برآتش هجر ترا * در جگر پیكان غم بوده پلسك لغ پلوك ع ضم لام ایله سقف خانه اوزرینه
قونیلان اغاج كه تالار دخی دیرلر كذا فی نسخهٔ میرزا ابراهیم لغ پلهنك ع پالهنك مرقومدن
مخففدر كذا فی مجمع الفرس لغ پنانك ع فتح نونین ایله بمعنی صمغ اغاج بیسی در كذا فی فرهنك
جهانكیری لغ پنك ع فتح نون اول وسكون ثانیله بمعنی پتنك مرقوم كذا فی شرفنامه لغ پنك ع
فتح نون ایله درت معنا یه در اول خرما صالقمی ثانی چوب ثالث دریچه رابع وقت صباح
بو معنی كتاب زنددن منقولدر لغ پهمزك ع سكون ها وفتح میم وزاء معجمه ایله كرپی كه
سیخول دخی دیرلر كذا فی فرهنك جهانكیری لغ پیوك ع ضم یای تحتانیله بمعنی عروس
شمس فخری بیت مال ودانش عروس ودامادست * سوی داماد نیست میل پیوك *
لغ مع اللام * پاچال ع جیم فارسیله چلاه ودمورجی وسائرلرینك چقورینه دیرلر اما
فرهنك جهانكیریده چلاه اوزرینه ایاقلرین قودوغی تختهیه دیرلر خاقانی در قسمیه بیت
پلوح پای وبپاچال وغرغرونشكر * بنایرهٔ بمكوك وبتار وپود ثیاب لغ پارسال ع پحز سنه
معناسنه لفظ مركبدركه پار بلدر وسال معلوم عربیده عام اول دیرلر لغ پالاپال ع فتح باء
ثانی فارسیله محكم وقوی وتند معناسنه استاد دقیقی بیت بفر وهیبت شمشیر اوقرار
كرفت * زمانه كه پرآشوب بود پالاپال * تحفة الاحبابده بمعنی پالودهٔ تخت یعنی قوی
پالوده فرهنك جهانكیریده بمعنی تخست واقع اولمشدر لغ پالایال ع فتح یای تحتانی ایله
صحاحده بمعنی سخت تابنده یعنی غایت براق ولماع بعض نسخهده سیال ومیال معناسنه منقولدر
ایكی معنایه بو بیتده واقع اولمشدر میرنظمی بیت عذار توچومه وآفتاب پالایال * كه
طبع شوخ مرا پرشتاب پالایال لغ پالیال ع كسر لام وفتح یای تحتانیله بمعنی همیشه
ومتصل ابوالمعانی بیت چه سود كر بشود بعد ازین كرم كستر * زبون كرد مرا پالیال
جور وستم لغ پای پیل ع ایكی معنایه در اول برنوع بیوك فیل ایاغنه مشابه پیاله در كه
آنكله شراب ایچرلر حكیم خاقانی بیت تا بپای پیل می بركعبهٔ عقل آمدست * پیل بالا
نقد جان بر پیلبان افشانده اند * ثانی محمودیده زنكیانك برنوع سلاحیدر فرهنك
جهانكیریده برنوع حربه در اكثر زنكیلر قوللنور حكیم خاقانی بیت من صید آنكه كعبهٔ جانهاست
منظرش * بامن بپای پیل كند جنك عبهرش لغ پامال وپایمال ع كلاهما بفتح المیم ایاق
النده قالمش وپاصلمش معناسنه استعاره طریقیله زبون وخوار وذلیل معناسنه ابوالمعانی
بیت پایمال غم هجران توبودم اكنون * مددم كز نرسی حال دكركون باشد * میرنظمی

نظمی بیت شدم پامال جور چرخ غدار * که آه وناله شد شام وسحر کار ﮯ پربال ع سکون
راء مهمله وفتح باء موحده ایله بمعنی خانهٔ تابستانی که پرباره وپرباله دخی دیرلر کذا فی
فرهنك جهانکیری ﮯ پردال ع سکون را وفتح دال مهملتین ایله بمعنی پرکال که پروال دخی
دیرلر ایضا منه ﮯ پردهٔ دل ع یعنی خون جکر عربیده مهجه دیدکلری بعض نسخه ده عربیده
دبه دیدکلری آق جکر معناسنه در بومناسبدر شاعر بیت زاشك چشم منم جو یها ست
کشته بخل * زتاب آتش غم آب کشته پردهٔ دل ﮯ پردهٔ دیرسال ع موسیقی ده بر پرده
نامیدر شیخ نظامی بیت مغنی بزن پردهٔ دیرسال * نوایی برانکیز وباآن بنال ﮯ پرغول
سکون راء مهمله وضم غین معجمه ایله برنوع حلوادر که افروشه دخی دیرلر کذا فی شرفنامه
ﮯ پرکال ع سکون راء مهمله وفتح کاف فارسیله ایکی معنایه در اول شول پاره که اثوابه
یامه اید وب دیکرلر پرکاله دخی دیرلر ثانی معروف چتال دمور درکه دائره چزرلر کذا فی المجمع
ﮯ پروال ع سکون راء مهمله وفتح واو ایله بمعنی پرکال مرقوم کذا فی شرفنامه ﮯ پژول
ضم زاء فارسیله طوپوق که عربیده کعب دیرلر شمس فخری * قطعه * چون دراز زاق بیش
وکم نشود * فارغ بال مردم بشکول * چه که بر تخت ناز خسبی خوش * چه که در کل نهی دو
دست پژول * مؤید الفضلاده اول بندقه دیرلرکه اطفال آنکله اوینارلر ﮯ پشکول ع
سکون شین معجمه وضم کافله مغموم ومهموم والمناك معناسنه در وبرقصبه آدیدرکه آنده
نازك ولطیف دلبند اشلنور پشکولی دیرلر ﮯ پشه غال ع براغاجدر که کرم وپشه دار
وپشه خانه معناسنه ده کلور ﮯ پکمال ع سکون کاف فارسی وفتح میمله دست افزار کفشکران
یعنی پابوجیلر آلتندن بر آلتدر که آنکله خط چکرلر عربیده مخط دیرلر ﮯ پکول ع ضم کاف
ایله بمعنی پلوك مرقوم یعنی سقف خانه یه قودقلری اغاج کذا فی مجمع الفرس ﮯ پل ع
بوزن ثل خسته لکدن قالقمش مزاج ضعف اوزره اولمق میر نظمی بیت کند بیمار هر شب
درد حسرت * شود در روز پل بی تاب وطاقت ﮯ پنجال ع سکون نون وفتح جیمله سرکین
مرغ وماکیان وکبوتر عموما عربیده ذرق دیرلر شمس فخری بیت همای لطف ورا احتیاج
ظل نبود * که ملك بخشد هرجا که بفکند پنجال ﮯ پهل ع سکون هایله حشم معناسنه که
عرب خیل وحشم دیدکلریدر عجم پهل وسپه دیرلر حکیم فردوسی بیت یکی هفته بودند
باسوك ودرد * سر هفته پهل وسپه کرد کرد ﮯ مع المیم * پادام ع فتح دال مهمله ایله بمعنی
مصلا یعنی نمازکاه میر نظمی بیت اکر بر بنده را پیغام باشد * مرا خاك درت پادام باشد
ﮯ پاردم ع سکون را وضم دال مهملتین ایله قوسقون معناسنه که ترکیده پالدم دیدکلریدر
خواجه حافظ بیت صوفی شهر بین که چون لقمه به شبهه میخورد * پاردمش دراز باد این
حیوان خوش علف ﮯ پالدم ع معروف سمر قوسقونی شمس فخری بیت زین خران
آنکس خورند برکو مدام * دردم ایشان فتد چون پالدم * حضرت مولانا قدس سره
بیت ابروان چون پالدم زیر آمده * چشم رانم آمده تاری شده ﮯ پایدام ع سکون
یای تحتانی وفتح دال مهمله ایله صیادلر دام ایچنه بغلدقلری قوشه دیرلرکه قوشلر آنی کوروب
یانته کلوب دامه دوشرلر اکا خروهه دخی دیرلر عربیده ملواح دیرلر کسر میمله کذا فی

شرفنامه وفرهنك جهانكيريده وسائر معتبر لغت كتابلرنده دام معناسنه در حكيم خاقانی بيت كفتم بيار كاه ملائيك توان رسيد * كفتا اكر توان نشود حرص پايدام * حكيم سوزنی بيت اجل پايدامی نهادست صعب * بنا كام بايد همی در فتاد ﴿ پدرام ﴾ سكون دال وفتح راء مهملتين ايله بمعنی بدخواه وبی مهر ومحبت ودخی هميشه كذا فی المحمودی ﴿ پرچم ﴾ سكون راء مهمله وفتح جيم فارسيله بش معنايه كلور اول مجمع الفرسده سياه تويدن مدور طوپ ايدوب نيزه باشنه قورلر مثالی نيزه مناسبتيله مولانا هاتفی بيت زپرچم فروزنده نوك سنان * چو آن شعله كايد برون از دخان * ثانی علم شقه سنه ديرلر علم مناسبتيله عماد فقيه بيت پرچم مشكين علمهای شاه * دستهٔ ريحان وكريبان ماه * ثالث توغه ديرلر حكيم خاقانی * مثنوی * از بهر تومی طرازدايام * مجوق زصبح پرچم از شام * دارد قرسش بدين نشانی * پرچم دم شير آسمانی * رابع نيازی حجازی جامع اللغات نامكتابنده قطاس كه دم كاوبحريدر اكا ديمش بو معنايه اثير الدين اخسيكتی بيت كاوی نشان دهند دربن قلزم نكون * ليكن نه پرچمست مراوورانه عنبرست * خامس بمعنی كاكل حضرت مولانا بيت كرچه ناخن رفت خونيا شی مرا * بركنم من پرچم خورشيد را * مثنوی شرحنده مسطوردركه حضرت قطب الاقطاب ابو الجناب نجم الدين كبری قدس سره العزيز شهادتی محلنده بركافرك پرچمنی اللنده طوتمشيدی شهيد اولدوغندن صكره اون قدر آدم چالشدیلر پرچمی اللندن اله مديلرا للنده قالدی حضرت مولانا قدس سره الاعلی حضرتلری كندولرين ابو الجناب حضرتلرينه منسوب طوتوب بيوردرلر * قطعه * ما از ان محتشمانيم كه ساغر كيرند نی ازان مفلسكان كه بزلاغر كيرند * بيكی دست می خالص ايمان نوشند * بيكی دست دكر پرچم كافر كيرند ﴿ پرخم ﴾ سكون راء مهمله وفتح خاء معجمه ايله بمعنی درهم وپريشانی كذا فی المحمودی ﴿ پردهٔ خرم ﴾ موسيقی ده بر پرده آديدر حضرت مولانا قدس سره بيت افتد عطارد در وحل آتش درافتد در زحل * زهره نماند زهره را تا پردهٔ خرم زند ﴿ پرسم ﴾ سكون را وضم سين مهملتين ايله خمير اچاركن اوزرينه صاچدقلری اون كه تخته يه ياپشميه بسحاق الطعمه در مرثيهٔ بغرا كه درجنك زرده پلاو كشته شده بود بيت نمك كشت چون سركه رويش سياه * خميرش زپرسم بسر ريخت كاه ﴿ پركام ﴾ سكون راء مهمله وفتح كاف فارسيله بمعنی بچه دان كه زهدان وبوكا ندخی ديرلر عربيده رحم ديدكلريدر كذا فی فرهنك جهانكيری ﴿ پركم ﴾ سكون راء مهمله وفتح كاف ايله ايشدن وكوجدن آيريلوب بيكار اولان آدمه ديرلر امير خسرو بيت موركه پريافت نه پركم بود * پرزدنش زانسوی عالم بود * شاعر ديمشدر * رباعی * ای دادهٔ تودادمرا هردم دم * يك مرغ بدام توچومن پركم كم * چون زلف تو خويش را ببندم كم كم * درحلق دلم هميشو دمدغم غم * ﴿ پريشم ﴾ بمعنی ابريشم كذا فی شرفنامه ﴿ پژم ﴾ فتح زاء فارسيله قراكوود ومان معناسنه ديمشلر شاعر بيت آهم بردرشاشهٔ اشكم بر آسمان * يكسر كرفته بود پژم زين سبب جهان * درويش شاهدی منظومه سنده سكون زاء معجمه ايله نقل ايدوب ديمش * مصرع * اولدی دومان الدرم پژمله بجنو * ﴿ پژوم ﴾ ضم زاء فارسيله بمعنی فقير وخوار وذليل

وذلیل کذا فی مجمع الفرس ۏ پشترم ۼ سکون شین مهمله وضم تاء مثناة ایله الاقرغه یه دیرلر
ۏ پشام ۼ فتح شین معجمه ایله بمعنی تیره کی یعنی قرامتق رنکلی اولان نسنه ۏ پشترم ۼ سکون
شین معجمه وراء مهمله وفتح تاء مثناة ایله قورد اشنی دیدکاری علت که فساد دمدن حاصل
وظاهر اولور کذا فی مجمع الفرس ۏ پشم ۼ سکون شین معجمه ایله یوك که عربیده صوف
دیرلر هرحیوان تویته پشم دینلمز انجق قیون یپاغیسنه دیرلر شاعر بیت پشم شدن
جامه به از پرنیان * لقمه اکر جرب نشد بس تونان ۏ پفخم ۼ سکون فاو فتح خاء معجمه ایله
بمعنی بسیار میره نجیلك بیت بدان ماند بنفشه برلب جوی * که درآتش زنی کوکرد
پفخم ۏ پلخم ۼ سکون لام وفتح خاء معجمه ایله صپان که فلاخن دخی دیرلر ۏ پلم ۼ سکون لام ایله
بمعنی خاك زرآتشت بهرام بیت بجا تور وبجا ایوج بجاسلم * کاجل بوریحت بو رخسارشان
پلم ۏ پنام ۼ فتح نون ایله اوچ معنایه کلور اول پوشیده و پنهان کذا فی فرهنك جهانکیری
بو معنایه کمال اسمعیل بیت با آکابر بمجلس خلوت * کفتکوی پنام میخواهم * ثانی بمعنی
تعوید که چشم پنامه دیرلر صحاح وتحفهٔ حسینی وفا پیله چشم بددن وسائر آفاتدن حفظ
ایچون یازوب کوتوردکاری ادعیه که حرز وهیکل دخی دیرلر شهیدی قمی بیت بتانکارا
ازچشم بدبترس همی * چرانخواهی باخویشتن توچشم پنام * ثالث کتاب زنده مرقومدرکه
چارکوشه بزپاره سیدر زردشتیلر زندوستا اوقورلر ایکن یوزلری اوزرینه بغلرلر
زرآتشت بهرام بیت بشد بو تخت زر اروای براف * پنامی بورخ وکشتیش برناف
ۏ پنجهٔ مریم ۼ براوتدر که مریم رضی الله عنها حین وضع حملنده الن اول اوت اوزرینه قویدی
اول اوت بامر الله تعالی بش پرمق کبی اولدی آکا پنج انکشت دخی دیرلر ۏ پیام ۼ فتح یای تحتانی
ایله خبر معناسنه پیغام دخی دیرلر خواجه حافظ بیت ای باد اکر بکلشن احباب بکذری
زنهار عرضه ده بر جانان پیام ما * حکیم انوری بیت نوك پیکانها چو پیکان قضا * ازاجل
آرند خصمانرا پیام ۏ پیتام ۼ سکون یای تحتانی وفتح تاء مثناة ایله بمعنی پیام و پیغام
کذا فی فرهنك جهانکیری ۏ پیغام و پیغم ۼ کلاهما بمعنی پیام مرقوم میر والهی قمی بیت
عاشق ازهریك نکه صدمدعا کوید بیار * عشق چون این رتبه دارد قاصد و پیغام چیست
ۏ پیکانه سم ۼ سکون یای تحتانی وفتح کاف ونون وضم سین مهمله ایله طرنغی اوق دمرنی کبی
اولان قوش وغیری هرنه اولورسه کذا فی شرفنامه ۏ مع النون * پااورنجن وپابرنجن
وپارنجن وپاورنجن ۼ کلهم بمعنی خلخال اورنجن وبرنجن ورنجن وورنجن که حلقه کبی اولان
نسنه لردر زیرا بلازکه دست اورنجن ودست برنجن دیرلر استاد معروفی بیت زپا اورنجن
آن سرو نوشاد * بکل درمانده پای سرو آزاد ۏ پاتون ۼ ضم تاء مثناة ایله نشانلی
طوغان معناسنه ۏ پاچان ۼ فتح جیم فارسیله پاشیدن صیغه سندن اسم فاعلی اولان
پاشان معناسنه درکه مصدری پاچیدن کلور کذا فی فرهنك جهانکیری معنای مرقومه حکیم
ناصر خسرو بیت طاعت ارکان ببین مر چرخ وانجم را بطبع * تا بطاعت چرخ وانجم شان
همی پاچان کند ۏ پاداشن ۼ فتح دال مهمله وشین معجمه ایله پاداش مرقوم کبی جزاء نیکی
کذا فی مجمع الفرس . بو معنایه لامعی جرجانی . بیت بکانهٔ که دو دستش که عطا بدهد *

هزار فایده با صد هزار پاداشن ﮒ پارکین ﭺ راء موقوف وکسر کاف فارسیله فرهنك جهانکیریده مطبخ وحماملرده چرکاب اقمق ایچون ایتدکاری چقوره دیرلر حکیم سنایی * قطعه کرچه سوی صورتیان کاه شکل * زیرتك جامه چو دیبست دین * نیك در آنست که راند خرد چشمهٔ حیوان زنم پارکین * مجمع الفرسده چقور یرلرده یغمور دن جمع اولان صو معناسنه عموما حکیم انوری . بیت به پیوسی از جهاندانی که چون آید مرا * همچنان کز پارکین امید کردن کوثرست * بو بیت معنای اولده دخی مناسبدر ﮒ پارنجن ﭺ خلخال معناسنه در کما مر ذکره خاقانی از تحفة العراقین . بیت کرده زپی نجیب سرمست * پارنجن وپاو پاوهٔ دست ﮒ پارودن ﭺ ضم راء مهمله و واو معروفله کورك ایله نسنه کورمك ﮒ پارین ﭺ کسر را وسکون یای تحتانیله بلدرکی دیمك اولور زیرا پار بلدر در حرف یا نسبت ونون تأکید ایچوندر که بلدرکی معناسی حاصل اولور نوعیٔ خوشانینك بو بیتندن مفهومدر بیت کهن شد قصهٔ فرهاد و شیرین * چو عیش رفته و تقویم پارین ﮒ پارکین ﭺ سکون زاء وکسر کاف فارسیله پارکین مرقوم معناسنه کلدوکی تصحیح اولنمشدر شمس فخری بیت کسی که چون سرطان یا توکج رود بشکن * بسنك پشتش و در پارکین فکن چون پلك پلك قوربغه در ﮒ پازن ﭺ فتح زاء معجمه ایله عورت واوغلان تحصیل ایدوب استمن یرلره کوتورن پزونکه دیرلرکه پازنك دخی دینلور عربیده قواد دیرلر میرنظمی . بیت زن چلبی صنعت اوپازن است * پازنکی بازن خود ار زن است ﮒ پازین ﭺ کسر زاء معجمه وسکون یای تحتانی ایله کیجه برمقدار یکمك ویاخود برمقدار قالمق حصة من اللیل معناسنه وله بیت چو پازین از شب موعود کشته * نهانی کوی جانانرا کذشته ﮒ پاسبان ﭺ سکون سین مهمله وفتح باء موحده ایله کیجه بکجیسی پاس کیجه نك برحصه سنه وبکجیسی سنه دینلدوکی تفصیلا پاس لغتی ذیلنده ذکر اولندی عربیده حارس وچغتایده تنقتار دیرلر ﮒ پاسیدن ﭺ کسر سین مهمله ویای تحتانی ایله بمعنی نکهبانی کردن وپاس داشتن یعنی بکلمك کذا فی المجمع بو معنایه ابو المعانی بیت عجب نباشد اکر دولتت شود محفوظ * که روز و شب شده کار سپهر پاسیدن ﮒ پاشیدن ﭺ کسر شین معجمه وسکون یای تحتانی ایله پراکنده کردن وپرافشاندن صاچمق وطاغتمق ظهیر فاریابی . بیت مرغی کز آشیانهٔ اقبال اوپرد از اختران ثابته پاشند ارزنش * مجمع الفرسده میوه انواعی قاون وقارپوز واوزم وامثاللری اکرچه بو معنی انده مسطوردر اما نه مناسبتله اولدوغنه شفای صدر حاصل اولمامشدر ﮒ پاشنین ﭺ کسر شین معجمه ونون وسکون یای تحتانی ایله تخته واغاج پاره لری منجیك بیت پیش کرفته سپر پاشنین * هریك از وهمچو در یم حکم ﮒ پاك دامن ﭺ یعنی صاحب عفت وعصمت مولانا قیدیٔ شیرازی بیت بوالهوس وحشی غزالم را بافسون رام کرد پاك دامن دلبری را بی سبب بد نام کرد ﮒ پاکردن ﭺ فتح کاف وسکون راء ایله طپانوب ایاغ اوزره طورمق مولانا تنی بیت دلبران ستادند پاکرده سخت * ستادن در آموخت زیشان درخت ﮒ پاك شدن ﭺ پاك اولمق چغتایده آریمق دیرلر آریغ پاکدر ﮒ پاکوفتن ﭺ رقص ایلمك معناسنه در کذا فی شرفنامه بو معنایه میرنظمی بیت قمر در دست کیر دساغر

سا غرمی * شود پاکوفت زهره با دفوفی ﯖ پاکیدن ﯗ کسر کاف وسکون یای تحتانیله پاك ایلمك معناسنه مصدر در ﯖ پالاوان وپالاون ﯗ کلاهما بفتح اللام والواو حلوا جیلرك کفکیر کبی پال وشکر سوزجك آلتدر ابو شعیب بیت افشره خون دل از چشم او * ریخته پالاون مژکان فرو ﯖ پالان ﯗ دهلیز معناسنه شمس فخری بیت فکنده پالان ونالان چو خر بمانده بکل * وداع کرده بنا چار صفه وپالان ﯖ پالاییدن ﯗ کسر یای اول وسکون ثانی تحتانیین ایله ایکی معنایه در اول صاف ایتمك ثانی زیاده ایتمك معناسنه در ﯖ پالودن ﯗ ضم لام وواو معروف ایله سوزمك وصاف ایتمك کذا فی مجمع الفرس ﯖ پالیدن ﯗ کسر لام ایله آرتورمق وآرتوق اولمق واوزایوب بیومك کذا فی شرفنامه وبمعنی دیدن وتفحص کردن وجستن کذا فی فرهنك جهانکیری ﯖ پالیزبان وپالیزوان ﯗ کلاهما بکسر اللام وسکون الیاء وزاء الموقوف بوستانجی وبر معناسی ده اوتوزایکی نوادن بر نوا آدیدر ایکی معنایه حکیم انوری بیت رونق پالیز رفت اکنون بابلل بیمشب * برسر پالیزبان کمتر زند پالیزبان * واستاد منوچهری * قطعه * صلصل باغی بباغ اندر همیکوید بدرد بلبل زاغی بزاغ اندر همی نالد بزار * این زند برچنکهای سغد یان پالیزوان * وان زند برنایهای لوریان آزادوار ﯖ پان ﯗ برنوع قزل بپراقدر چینه سلر ویادوکسه لر قرمزی صویی چقار هر نیه طوقنسه قرمزی رنك ایدر اکثر جوانان ودختران دوداقلرینه سورر غایت رنکین ایدر طالبی آملی بیت کهر یاقوت کشته بابران لب * زخون غنچه رنك پان فتان * ﯖ پاورنجن ﯗ فتح واو وراء مهمله وجیم ایله پااورنجن مرقوم معناسنه بدر الدین شاشی بیت کند حور بهشتش طوق کردن * اکراز پایش افتد پاورنجن ﯖ پاهکیدن ﯗ فتح ها وکسر کاف ایله بوزن داوریدن بمعنی اشکنجه کذا فی شرفنامه ومجمع الفرس ﯖ پای ابرنجن ﯗ بمعنی پابرنجن مرقوم ﯖ پایان ﯗ نهایت وهر نسنه نك آخری پایان کار دیرلر ومجمع الفرسده بمعنی کرانه اوج معناسنه مسعود سعدی سلمان بیت نیست پایان شغل من پیدا * هست یك شغل نیست پایانی ﯖ پای پوزان ﯗ یای تحتانی موقوف وضم باء فارسی وواو وفتح زاء معجمه ایله مجمع الفرسده ونسخه حسینی وفاییده سهمناك آواز معناسنه منقولدر ﯖ پای پچیدن ﯗ یعنی فرار کردن قاچمق معناسنه کذا فی المحمودی ﯖ پایدان ﯗ یای موقوف وفتح دال مهمله ایله پابوج معناسنه اسم مرکبدر پای ایله داندن مرکبدر دان ظرف اولدوغی ظاهر در ﯖ پایداری کردن ﯗ بمعنی پاییدن یعنی ثابت وقائم اولمق وبر پرده توقف وآرام ایلمك ﯖ پایزن ﯗ سکون یای تحتانی وفتح زاء معجمه ایله پازن مرقوم واسیر وخدمتکار معناسنه ده کلور ﯖ پایستن ﯗ کسر یای تحتانی وسکون سین مهمله وفتح تاء مثناة ایله بکلمك انتظار معناسنه در ﯖ پایندان ﯗ فتح یای تحتانی وسکون نونله اوج معنایه در اول ضامن وکفیل معناسنه کذا فی شرفنامه بو معنایه مؤید الدین بیت زرق راکلك تو پایندان شد علم را کلك تو پایندان باد * بو معنایه مسعود سعد سلمان بیت که بعمر وبجاه توشده اند روزکار وسپهر پایندان * حضرت مولانا قدس سره بیت وی همی کفتی که پایندان شدم * که بود نافتح ونصرت دمبدم * ثانی فرهنك جهانکیریده بو معناسی دخی کرویعنی

پرهن حكيم نزارى قهستانى بيت اى پسر وانخواه روز پسين * جان ستاند برهن وپايندان ثالث صف نعال يعنى پابوج چقه جق پراستا دمجيك بيت ماه را در محفل خورشيد من بپاى اندر صف پايندان بود ﮊ پايندگان ﮋ كاف فارسيله اهل جنت واهل جهنم ودخى عرش اعظم وامثالى كه من بعد فنا اولمز كذا فى شرفنامه ﮊ پاييدن ﮋ فتح ياى تحتانى وسكون نونله توقف ايلمك وانتظار معناسنه حكيم اسدى بيت مرا ايزد از بهر جنك آفريد * چه پايم كه جنك اكنون آمد پديد ﮊ پاييدن ﮋ كسر ياى اول وسكون ثانيله قائم وثابت وبر يرده توقف ايلمك وبر نسنه يى محكم طوتمق وزينت ايلمك واياغله دپمك وباصمق حكيم اسدى بيت زبا نرا بپاى از بد انديش دوست * كه نزديكتر دشمن سيرت اوست * واياغله باصمق استاد لطيفى بيت بپاييد پاى مرا ناكهان * بروپى كه در پى بپايى نهان ﮊ پايين ﮋ كسر ياى اول وسكون ثانيله هر نسنه نك اشاغى جانبى عموما ونردبانك اول پايه سى خصوصا ﮊ پايون ﮋ ضم ياى تحتانى وواو مجهول ايله بمعنى پيرايه وزيور كذا فى ادات الفضلا ﮊ پخچودن ﮋ سكون خاء معجمه وضم جيم فارسيله ﮊ پخچيدن ﮋ سكون خاء معجمه وكسر جيم فارسيله كلاهما بمعنى كوفته شدن وپهن شدن يعنى اياغله دپمك وباصى اولمق كذا فى مجمع الفرس ﮊ پخستان ﮋ سكون خاء معجمه وفتح سين مهمله ايله پخس مرقوم معنالرينه اسم فاعلدر استاد فرخى بيت شاه ايران از آن كريم ترست * كه دل چون منى كند پخسان ﮊ پخساييدن وپخسيدن ﮋ كلاهما بسكون الخاء المعجمتين اول وفتح سين مهمله ثانى كسر ايله صالنى يوريمك باء موحده ايله ذه مرويدر كذا فى شرفنامه ﮊ پخشان ﮋ سكون خا وفتح شين معجمتين ايله المناك ودردناك كذا فى صحاح بو معنايه مير نظمى بيت چه بودى كركى يكبار سنا دان * كه بودم در همه عمر پست پخشان ﮊ پخشاييدن ﮋ سكون خا وفتح شين معجمتين وايكى ياى تحتانى ايله رنج والم ويرمك معناسنه مصدردر كذا فى شرفنامه ﮊ پخشش ﮋ سكون خا وفتح شين معجمتين ايله يوكسكدن سوريتوب اينمك مير نظمى بيت هزار زار دود دل خيزد زجان * آمد پخشش زبام آسمان ﮊ پخشيدن ﮋ سكون خا ويا وكسر شين معجمتين ايله مجمع الفرسده بمعنى پخچيدن مرقوم اما شرفنامه ده بمعنى فروزان ويلدرمق معناسنه در ﮊ پدرزن ﮋ قاين آتا اصلى اضافتله رامسكور تلفظ اولنمقدر استعمالنده خفت اولمق ايچون راساكن اولمشدر شيخ سعدى بيت با پدرزن نمود قصه خويش * كاى مصالح شناس وخير انديش ﮊ پذرفتن ﮋ سكون ذال معجمه وفا وضم راء مهمله وفتح تاء مثناة ايله قبول ايلمك حكيم اسدى بيت بكرشاسب كفت اثرى اى شور بخت * زشاه از چه پذرفتى اين كار سخت ﮊ پذيرفتن ﮋ كسر ذال معجمه وسكون ياى تحتانيله قبول ايلمك وپسند ايلمك ﮊ پذيرفتاريدن ﮋ تعهد ايلمك وبر نسنه يى درعهده ايتمك وقبول ايتدرمك وبكندرمك معناسنه ده كلور مصدر متعديدر ﮊ پذيره شدن ﮋ قارشولمق ومقبول وپسنديده معناسنه ده استعمال اولنور وكيرو كتمك ود ونوب كلمك معناسنه ده كلور حكيم فردوسى بيت پذيره شدن را جبيره شدند * سپاه وسپهبد پذيره شدند نسخه ميرزا ابراهيمده بر كمسنه نك امرين قبول ايلمك معناسنه مرويدر ﮊ پراذران ﮋ فتح

فتح رائین مهملتین وسکون ذال معجمه ایله چاقرجنسندن برآوجی قوشدر غایت خوش
منظر وپاکیزه هیأت لیکن چندان نفعی یوقدر شاید قاز واوردك آله سرخ رنك اولانی
مقبول طوتارلر اولدخی دائما طوغانجی اللرده کتوروب تعلیم ایدرسه آوجی اولمق اولور
عربیده اسمنه نرخ دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ❊ پراشیدن ❊ فتح راء مهمله وکسر شین
معجمه ایله شرفنا مه‌ده بمعنی فروشاندن مجمع الفرسده بدحال وپریشان اولمق معناسنه
پریشیدن دخی دیرلر ❊ پراکندن ❊ فتح راء مهمله وکاف ایله طاغتمق در ❊ پراکندیدن ❊
پراکنده کردن لفظنك متعدیسی اولور عربیده تفریق ونثار وچغتایده پوتراتماق دیرلر
میرعلیشیر بیت تا شلارکیم اول پری پیکر بو مجنونغه آتیب * عقل ودانش قوشلارین
کونکلوم اوییدا این پوترا ئیب ❊ پرانیدن ❊ فتح راء مهمله وکسر نون وسکون یای تحتانیله
متعدیدر اوچورمق معناسنه لازمی پریدندر میر نظمی بیت کنون مرغ دل ارتن آن
سیم تن * پرانید حیفا زبرج بدن ❊ پرپهن ❊ سکون راء مهمله وها وفتح باء فارسیله
براوتدر طبیعتی بارد ورطبدر لطیف تناول اولنور چیلك وپشمش ینور ترکیده سموزاوت
وپرپرم دخی دیرلر عربیده قرفح ورجله وبقله دخی دیرلر وزبان هندیده لولبه وکهول
دخی دیرلر حکیم خاقانی بیت زمینها که سیه ترز تخم پرپهنست * چو تخم پرپهن آردبرون
سپید لعاب * وبو معناسی پرها پهن در فتحات ایله پهن یاصی دیمکدر پرایله ترکیب اولنده قنده
قنادآچمش دیمك اولور وبر معناسی دخی تختگاه در بو ایکی معنایه امام همام فخر رازی
بیورمشدر * قطعه * چشم شب تیره را هم برص وهم جذام * چشم مه خیره راهم سبل
وهم وشن * درنظر مردمك چون تره زار فلك * روشنیش کوکنار تیره کنش پرپهن * پرپهن
آسمان راست چنان طوطی * کرهوس بچکان بازکند پرپهن ❊ پرتمیدن ❊ سکون راء
مهمله وفتح تاء مثناة وکسر میمله تپسرمك یعنی دوداق ششوب یارلمق * پرتمیدن ای شفته
ارتفعت عن موضعها کانها مقدمة کذا فی المشکلات ❊ پرچیدن ❊ سکون راء مهمله
وکسر جیم فارسیله میخ تاقمق واوجن پرکتمك ترکیده دخی پرچین دیرلر ❊ پرچین ❊ سکون
راء مهمله وکسر جیم فارسیله ایکی معنایه در اول فرهنك جهانکیریده باغ وبوستان اطرافنه
ایتدکاری دیوارکه اکثر دکنلی چالیدن ایدرلر ثانی مجمع الفرسده باغ وبوستان دیواری او زینه
قودقلری چالی که اوزرندن آشلمیه اکا سرتیز وفاقند دخی دیرلر شاه ناصر خسرو * قطعه
یاری ندهد ترا برین دیو * جز طاعت وحب آل یاسین * کرد ردل خود زدوستیشان *
بردیو حصار ساز وپرچین ❊ پرداختن وپردختن ❊ کلاهما بسکون الراء المهمله والخاء المعجمه طقوز
معنایه کلور اول توجه کوسترمك ومقید اولمق شیخ نظامی بیت من که باین آینه پرداختم
آینه دیده در انداختم * ثانی ساز چالمق ونغمه ایلمك شیخ نظامی بیت چو رود باربد
این پرده برداخت * بیکسازود وچنك خویش بنواخت * ثالث فارغ اولمق معناسنه
حکیم فردوسی بیت دل از داوریها بپرداختند * باپین یکی جشن نوساختند * شیخ نظامی
بیت از خواندن نامه چون بپرداخت * تعویذ کلوی خویشتن ساخت * رابع قالدرمق
رفع ایلمك خامس خالی ایلمك بو ایکی معنایه وله ایضا بیت حجاب سیاست بپرداختند

زبیکانکان بجره پرداختند * سادس آخره ایرشمك یعنی تمام ایلمك وتمام اولمق وله
ایضا بیت دولت اکر همدمی ساختی * عمر باین روز نپرداختی * سابع طوتمق وقاپمق
معناسنه وله ایضا بیت چو دیوان بسی پارها ساختم * کزان درکلوخی نپرداختم *
ثامن بمعنی آراستن ومرتب کردانیدن خواجه حسین ثنایی بیت چو زآرایش صف
بپرداختند * نظرسوی یکدیکری ساختند * تاسع مجمع الفرسده جلادادن یعنی صیقل
ایتمك وحذف الفلة یعنی پرداختن مذکور معنالرك جمله سنه استعمال اولنور حکیم اسدی
بیت ازآهو سخن پاك وپرداخته کوی * تراز وخرد ساز دش سخته کوی ﴿ پرستان ﴾
فتح را وتا وسکون سین مهملتین ایله طاوس کبی بر منقش تویلو قوشدر وبر معناسی دخی
تنوردر وکسر با ایله قوزی قولاغیدر ﴿ پرستیدن ﴾ فتح را وسکون سین مهملتین وکسر
تاء مثناته ایله طاپمق وخدمت ایلمك بوندر که خدمتکاره پرستار دیرلر میر نظمی بیت خدا
خالق انس وهم جن بود * پرستیدنش شرط مؤمن بود ﴿ پرسیاوشان ﴾ ایکی معنایه در
اول بر اوتدر صاچی سیاه وبپراغی یشل اولور اکثر قیو اغزلرنده وایرمق کنارلرنده اولور
وطاش ارالرنده دخی بتر ترکیده بالدری قره دیرلر وعربیده شعر الجن وشعر البحر وشعر الغول
دیرلر ثانی اشکال فلکیه دن بر شکل آدیدر که یکرمی طقوز یلدزه مشتملدر صورتی بر آدم
ایاغ اوزره طورب النده بغایت موحش بر غول باشی طوتار کبی کورینور وکواکبی ثور
برجنده در با نفاق ارباب رصد ﴿ پرکوهان ﴾ بوزن مقتوهان اوتوز بر الحاندن بر نوا آدیدر
ونغمهٔ مطرب وآواز طوطی یه ده دیرلر کذا فی مجمع الفرس ﴿ پرکین ﴾ سکون راء مهمله وکسر
کاف فارسیه ایله بمعنی آشکار میر نظمی بیت چو نتوان حال دل داردنهفتن * بناچارش سخن
پرکین کفتن ﴿ پرموت ﴾ سکون راء مهمله ایله بمعنی آرایش وزیور کذا فی فرهنك
جهانکیری ﴿ پرنان ﴾ سکون راء مهمله وفتح نونله اتمك اوزرینه الاجه ایتمك کذا فی
نعمة الله ﴿ پرندون ﴾ فتح راء مهمله وسکون نون ایله بمعنی پرندوش دون کیجه دیمکدر
﴿ پرندین ﴾ فتح را وسکون نون وکسر دال مهملتین ایله حریردن اشلنمش قماش وامتعه
هر نه اولورسه حکیم اسدی بیت زهر سوی اندازه دروی بجوش * بتان پرندین وپرنون
پوش ﴿ پرن ﴾ فتح راء مهمله ایله اوچ معنایه کلور اول اولکر دیدکلری که منازل قمردن
ثریا دیرلر کویا پروین دن مختصردر کمال اسمعیل بیت سیاست تو اکر بانك بر سپهر زند
بنات نعش بهم بر فتد بسان پرن * وله بیت بکاه فکر اکر بر بنات نعش خودم * بنوك
کلك بنظم آورم چنان پرنش * شمس فخری بیت برای قبضهٔ تیغت بجای مروارید *
سپهر بهر تفاخر دهد نجوم پرن * ثانی بمعنی ماهتاب ثالث بمعنی دیبا وحریر منقش
﴿ پرنون ﴾ سکون راء مهمله وضم نونله شرفنامه وفرهنك جهانکیریده اینجه ورقیق
طوقنمش دیبا وامثالی حریر منقش معناسنه شاه ناصرخسرو بیت کرچه نه پشمند هردو
هرکز بوده است * پیش تو ای دو رباین حریر چو پرنون * استاد رودکی بیت نپرد بلبل
اندر باغ جز بر بسد ومینا * نپوید آهو اندر دشت جز بر غالی وپرنون ﴿ پرنیان ﴾ سکون
راء مهمله وکسر نون ایله منقش اطلس وحریردن منقش طوقنمش قماش که مقابلی پرند در که

پرندرکه ساده اطلس وساده حریر قماش در شمس فخری بیت آنکه باشد پیش رایش
ستر غیب * روشن وظاهر چونقش پرنیان * حکیم فردوسی * مثنوی * درختی که پروردی
آمد ببار * به بینی برش هم کنون در کنار * کرش بار خانه است خود کشته * وکر
پرنیانست خود رشته * پرواسیدن * سکون راء وکسر سین مهملتین ایله برنسنه نك
نرم ودرشتلکن بلمك ایچون ال سوروب یوقلمغه دیرلر شهاب الدین بیت زپرواسیدن آن
نازك اندام * شکفت اندر کفم کلهای بادام * پروان * سکون راء مهمله ایله ایکی
معنایه کلور اول غزنین قریه‌لرندن برشهرك آدیدر حکیم فردوسی بیت بدو کفت کی نام بردار
هند * زپروان بفرمان تو تا بسند * ثانی فرهنك جهانکیریده ابریشم چرخی درکه ایا غله
دوندررلر * پروردن وپرورید ن * کلاهما بسکون الراء المهملتین وفتح الواو بسلمك
معناسنه مصدردر * پروندیدن وپرونیدن * کلاهما بسکون الراء المهملتین ونون
بر وامثالی اثواب یوکن باغلمغه دیرلر پروند یوك باغلنمش بزه دیرلرکه عربیده رزمه دیدکلریدر
* پروزن * سکون راء مهمله وفتح زاء معجمه ایله النك معناسنه که پرویزن دخی دیرلر
لفظ مرکبدر پر ایله وزندن پر سوراخ وشبکه معناسنه وزن وزیدن لفظندن مشتقدر
عربیده منخل دیرلر حکیم ناصر خسرو بیت چرخ پندار ی بخواهد شیفتن * زان همی پوشد
لباس پروزن * پروهان * سکون راء مهمله وفتح واو وها ایله فرهنك جهانکیریده بمعنی
ظاهر وآشکار اثیرالدین اخسیکتی بیت ز وپشت روز کار قوی کشت واین سخن *
در روی روزکار بکویم به پروهان * وله بیت بپروهان ملك باختر مظفردین * که زیر کردش
خاور ملك ندارد یار * پرویزن * سکون راء مهمله وکسر واو وفتح زاء معجمه ایله النك که
اون الرلر پروزن کویا که پرویزندن اختصار اولنمشدر شیخ سعدی بیت بپرویزن معرفت بیخته
بشهد عبارت برآمیخته * پرون * سکون راء مهمله ایله ایکی معنایه در اول مبارزان
ایراندن کیو نام پهلوانك همخوابه سی یعنی منکوحه سنك آدیدر کذا فی المجمع ثانی مخفف
پروان مرقوم که معنای ثانیسیله مترادفدر ابو الفرج رونی بیت از تفاخر چوکرم پیله سپهر
تا رمهرش کشیده بر پرون * پروین * سکون راء مهمله وکسر واو ایله یکرمی سکز
منزل قمردن برمنزله آدیدرکه ثریا دیرلر ترکیده اولکر دیدکلری در نظام استرآبادی بیت
مکو پروین نماید بر سواد شب که این خازن * بروی نطع مشکین ریخت مشت لولوی لالا
* پرهختن * سکون راء مهمله وخاء معجمه وفتح ها وتاء مثناة ایله ادب اوکرنمك وتربیت قبول
ایلمك معناسنه شمس فخری * قطعه * ابو اسحق سلطانی که در رزم * چو کینش تیغ بی باکی
برآهخت * بسان هندوان ترك فلك را * بجوب کین بمالید وبپرهخت * پرهیختن *
حرف یا زیاده سیله پرهختن مرقوم معناسنه در صاحب فرهنك منظومه بیت هست
یاقوت بهرمان پرهیخت * ادب آمد که دیواز و بکریخت * پرهودن * سکون راء مهمله
وضم ها ایله آتشن ایسندن اثواب صرارمق ابو شکور بیت جکر نخواهم پرهودمن پیاده
چنانك * تر از وان دل از عشق آن کین پرهود * پرهون * سکون راء مهمله
وضم ها ایله پرکال ایله چزلش دائره معناسنه شمس فخری بیت فرود چرخ محل حوادث

آمد دان * بصد هزار جهان خارجست از ین پرهون * بو بیتدن فهم اولنور که مطلق دائره اوله ۏ پریان ڠ سکون راء مهمله وفتح یای تحتانیله پرنیان لفظندن مخففدر ۏ پریخوان یعنی افسون وعزائم کذا فی المجمع بو معنایه میرنظمی بیت یار تشریف نکرد خانهٔ ویرانیٔ ما حیف تأثیر نمی داشت پریخوانیٔ ما * مولانا هاتفی بیت پریخانه سازیم بتخانه را پریخوان در آن پیر کاشانه را ۏ پریدن ڠ کسر راء مهمله وسکون یای تحتانی ایله اوچمق عربیده طیران دیرلر کمال خجندی بیت کشتنی مرغی که باشد خانکی * کو ببام او پریدن میتوان * چغتای لسانده دخی اوچماق دیرلر فرهاد نامه‌ده خزان وصفنده دیر بیت اوچوب برك اوتیدین هریان شران * نیچوك کیم زرو رقتین پاره پاره ۏ پریشان ڠ معروف طاغلمش ودخی غمناك والمناك معناسنه طالب آملی بیت دوستان شاد شوند از غم پنهانیٔ ما * جمع کردد دل یاران ز پریشانیٔ ما ۏ پریشیدن ڠ پریشان اولمق وبدحال وبیخود اولمق کذا فی شرفنامه استاد فرخی بیت برون آمد از خیمه وآن دو زلف بنفشه پریشیده بر نسترن ۏ پریشن ڠ کسر راء مهمله وسکون یای تحتانی وفتح شین معجمه ایله بمعنی فشاندن ونشان کردن کذا فی المجمع ۏ پریون ڠ سکون راء مهمله وضم یای تحتانی ایله ترکیده قورلغان دیرلر برعلتدر طرنق دبنده ظاهر اولور بعض نسخه‌ده تمرکودیدکاری علتدر ۏ پریبان ڠ کسر راء مهمله ویای اول وفتح ثانیله بمعنی پریشان ۏ پژاختن ڠ فتح زاء فارسی وتاء مثناة وسکون خاء معجمه ایله بمعنی گداختن یعنی اریمك کذا فی مؤید الفضلا بو معنایه ابو المعانی بیت در شب وصلت سراپا جسم من * همچو شمع از آتش رویت پژاخت ۏ پژآسمان ڠ سکون زاء فارسی وسین مهمله ایله اوج فلك وماوراء فلك معناسنه کسائی بیت پژ آسمان ببرد جاهلی برتبه وجاه * کند هر عاقل ودانا فلك برابر خاك ۏ پژاکن ڠ فتح زاء فارسی وکسر کاف ایله بمعنی زشت وپلید ابو شکور بیت لطیف وجوانم چو گل در بهار * پژاکن نیم سال خورده نیم ۏ پژاون ڠ فتح زاء فارسی ایله بمعنی پراوند مرقوم یعنی قصارود قاق طوقماغی ۏ پژمان ڠ سکون زاء فارسی ایله غمناك وپشیمان خورده وندامت کشیده شمس فخری بیت نشسته خسرو دلشاد برسر پرسهی * عدو کریخته بر کوه خسته وپژمان * بمعنی غمناك استاد عنصری بیت اندرین خانه بوده‌ام مهمان * کرده‌ام شاد از دل پژمان ۏ پژمایون ڠ سکون زاء فارسیله فریدونی سود یله بسلدکاری کاوك آدیدر استاد دقیقی بیت مهرکان آمد جشن ملك افریدون * آن بجا کاو را نام بود پژمایون ۏ پژمردن ڠ سکون زاء فارسی وراء مهمله ایله صولمق معناسنه ۏ پژمرده شدن ڠ صولمش اولمق ۏ پژمریدن ڠ سکون زاء فارسی وکسر راء مهمله ایله صولمق معناسنه‌در ۏ پژن ڠ فتح زاء فارسیله ایکی معنایه کلور اول بمعنی سرمحله وسرراه ثانی فرهنك جهانکیریده بمعنی زغن که علیواج وکوشترباد دخی دیرلر ۏ پژولیدن ڠ ضم زاء فارسی وواو معروف وکسر لام ایله بمعنی پژمرده شدن وپژمرده کردن اما مؤید الفضلاده بمعنی نرم کردن مسطور در ۏ پژومان ڠ ضم زاء فارسی ایله بمعنی فقیر شدن وبیچاره بودن یعنی چاره‌سز اولمق کذا فی المجمع بو معنایه شاعر

شاعر. بیت هرچه دارم راه عشقت صرف شد * رحم کن اکنون پژومان کشته‌ام *
کی پژوهیدن کی ضم زاء فارسی و واو معروف وکسر ها ایله تفحص تام وتجسس بلیغ ایتمك
مؤید الدین. بیت در پژوهیدن اسرار علوم * شوی از کاهلی آخر محروم * وجد وجهد
ایله صورمق وآرامق معناسنه حکیم فردوسی. بیت پژوهید بسیار و پرسید چند *
نیامد ز خوبان کس اورا پسند کی پژوین کی سکون زاء فارسی وکسر واو ایله نسخهٔ
حسینی و فایی ده بمعنی چرکین شده وچرکین داشته وآخر نسخه ده مطلق چرکین معناسنه در
حکیم سنایی. بیت پیشم آرد روان بن سوراخ * قلمست وکاغذ پژوین * پور بهای
جامی * قطعه * صاحبا انصاف من بستان از و * کونکاهی درمن مسکین نکرد * از جفاها
درحق من هیچ نیست * کان پلید مدبر و پژوین نکرد کی پژهان بردن کی سکون زاء فارسیله
آرزو ایتمك وقایرمق معناسنه در چغتای لسانند بو لغت پژوهیدن معناسنه ایمامك
دیرلر میر علیشیر. بیت مین کیم وکستاخ اوپماك ایلکینك ای سلطان حسن * ایتلارینك نینك
چون کف وپارسین او بارمین ایمانیب کی پژهان کی سکون زاء فارسی وفتح ها ایله الم وغصه
معناسنه میر نظمی. بیت نشد روی مراد از تو نمایان * که پژهان دلم را نیست پایان کی پژهیدن کی
سکون زاء فارسی وکسر ها ایله پژوهیدن مرقوم معناسنه در کی پژیدن کی کسر زاء فارسیله
پشورمك طبخ معناسنه کی پژیون کی سکون زاء فارسیله برنوع بیوك ویوکسك کمیدر
کی پسانیدن کی فتح سین مهمله وکسر نونله بمعنی آب دادن یعنی صوارمق کذا فی فرهنك
جهانکیری حضرت مولانا قدس سره * مسمط * ای روزی دلهارسان جان کسان و ناکسان
ترکاری باغ پسان هموار وناهموار کی پسندیدن کی بکنمك معناسنه مصدر در کی پسجیدن کی
کسر سین مهمله وجیم وسکون یائین ایله حاضر وآماده ایلمك کی پسین کی کسر سین مهمله
وسکون یای تحتانیله صکره کی دیمکدر وباز پسین و فاز پسین کبی کی پشخوان کی سکون شین وفتح
خاء معجمتین وواو معدوله ایله اوج معنایه در اول بمعنی پخیدن باصلوب یاصیلمق ثانی
بخشش معناسنه ثالث تخته سفره که ترکیده پشکون دیرلر ایکی معنایه میر نظمی بیت
جهان پشخوان تو معتاد کستر * بنزد خوان مه پشخوان کمتر کی پشخیدن کی سکون شین
وکسر خاء معجمتین ایله بمعنی برافشاندن آب یعنی صو صاچمق معناسنه کی پشلیدن کی
سکون شین معجمه وکسر لام مهمله ال ایله نسخه یوقلمق عربیده لمس دیرلر ا.بو شکور بیت که بی داور
این داوری نکسلد * و بر بی کناه ایچ بد نپشلد کی پشم شدن کی سکون شین معجمه
ومیمله پراکنده اولمق و بریدن جدا اولمق معناسنه در کذا فی مجمع الفرس کی پشمیدن کی
سکون شین وکسر میمله پراکنده ایتمك وجدا ایتمك معناسنه کذا فی فرهنك جهانکیری
کی پشمین کی سکون شین معجمه وکسر میمله یوکدن طوقنمش واشانمش هرنه اولورسه
پشم یوکدر یا حرف نسبتدر ونون تأکید نسبت ایچوندر کی پشن کی فتح شین معجمه ایله
مجمع الفرسده جنك یری و تورانیلردن بر معمار زپهلوان آدیدر شهنامه ده مسطور درکه
حکیم ابو القاسم حسن فردوسی شهر طوسدن غزنینه کلدکده بر باغچه ده اکلنوب شهره
منزل تدارکیچون آدم کوندروب کندو نماز قیلورکن سلطان محمود سبکتکینك شعراسندن

استاد عنصری و فرخی و عسجدی بر رساده روغلامله اول باغچه یه عیش و عشرت ایچون کلورلر فردوسی نماز قیلور کن کوردکلرنده بو زاهد خشك و غریب آدم ایله صحبت نه ممکندر و خاطرمانده اوله جق سوز صوبلمکی ده روا کورمیوب بدیهی بر مصراع نظم ایده لم که مصراع رابعی اولمغه قافیه مشکل اوله و اندن طلب ایده لم و شاعر اولمین بزمله صحبت ایده مز دیه لم دیو معقول رأی ایتدیلر فردوسی دخی نمازدن فارغ اولوب یانلرینه کلدکده اولا عنصری * چون عارض تو ماه نباشد روشن * دیو بعده عسجدی * مانند رخت گل نبود در گلشن * دیو بعده فرخی * مژگانت همی گذر کند از جوشن * دیوب قافیه قالمدی ملاحظه سیله مصراع رابعی فردوسی یه تکلیف ایدوب اول دخی * مانند سنان گیو در جنگ پشن * دیوب اتمام ایدر بونلر متحیر اولوب گیو کیمدر و پشن کیمدر دیوب بیانن نیاز ایدرلر فردوسی دخی اول محلدن بر قاج بیت اوقیوب بونلر ایله صحبت ایدر بعده سلطان محمود مجلسنه داخل اولور شهنامه نظمنه سلطان محمود دن اشارت اولور روایت اولنور که پشن طوس قربنده بر مکان اسمیدر گودرز افراسیاب ایله اول محلده عظیم جنك ایدوب تورانیلر مغلوب اولدیلر گودرزك اول جنگده چوق اولادی هلاك اولدی جنك پشن دیو شهرت بولدی ﮓ پشنجیدن ﭺ فتح شین معجمه و سکون نون و یای تحتانی و کسر جیمله صوو یا خود قان وامثالی نسنه لر صاچمق معناسنه در کذا فی مجمع الفرس ﮓ پشیمان ﭺ کسر شین معجمه ایله ندامت چکمك و تأسف ایلمك چغتای لساننده اقسوم دیرلر میر علیشیر. بیت می ایچسانك بولماغیل اقسوم که بیز دیر دیدی * که بو ایش اولدی بیز نینك دیرارا کمینه یازدق ﮓ پشین ﭺ کسر شین معجمه ایله نام پسر سیوم کیقباد در که کیکاوسك برادر کهتریدر گشتاسب پدری لهراسب ایلك فرزندیدر حکیم فردوسی بیت پشین بود از دخمهٔ کیقباد * خردمند شاهی دلش پر زداد ﮓ پلخمان ﭺ سکون لام و فتح خاء معجمه و میمله بمعنی فلاخن یعنی صپان کذا فی فرهنك جهانگیر ﮓ پلکن ﭺ سکون لام و فتح کافله منجنیق معناسنه ابو المثل بیت سر وست کوه سیمین جز پلکن مبادش سوزن * حصن است جان عاشق وان غمزهاست پلکن ﮓ پلمیدن ﮓ سکون لام اول و کسر ثانی و فتح میمله کندو کندویه صوبلمك معناسنه ﮓ پلندین ﭺ فتح لام و سکون نون و کسر دال مهمله ایله بابه حدوده ذکری مرور ایدن بلندین مرقوم معناسنه در شرفنامه صاحبی ابراهیم فاروقی باء فارسیله تصحیح ایلمش ﮓ پنافتن ﭺ فتح نون و تاء مثناة و سکون فا ایله صو یولی و سنك یولی طوتلمق پنا فته شدن دخی دیرلر ﮓ پناهیدن ﭺ فتح نون و کسر ها ایله صغنمق التجا معناسنه حکیم فردوسی بیت بدید از بد و نیك بازار او * بیزدان پناهید از کار او ﮓ پنبه زن ﭺ یعنی حلاج حکیم سنایی بیت آن شنیدی که بود پنبه زنی * مفلس و قلتبان پیش زنی ﮓ پنبه کن ﭺ فتح کافله پنبه دولابی که پنبه نك حبه سن چقاررلر ﮓ پنجمین ﭺ بشنجی دیمك اولور سماء خامسه فلك پنجمین دیرلر ﮓ پنجیدن ﭺ سکون نون و کسر جیمله پارملك احمد بن اسمعیل مشکلاتده نقل ایلمشدر بو معنایه میر نظمی بیت جگر پنجیدن شمشیر غم شد * بدل همواره کار او ستم شد ﮓ پنجین ﭺ سکون نون و کسر جیمله پنجمین مرقوم معناسنه ﮓ پندیدن ﭺ سکون نون و کسر دال اول ایله نصیحت ایلمك و نصیحت قبول ایلمك

ایلمك كذا فی شرفنامه ڴ پنكان ع سكون نون وفتح كاف فارسیله بیوك طاس ودخی لكن وقم ساعت
وبر نوع صو ساعتنه دیرلر ابو المعانی بمعنی ساعت بیت هزار سال شود در جهان
اكر عمرت * همیر سد چو اجل نیست اندرین پنكان ڴ پنهان ع مخفی مقابلی پیدادر
وآشكارا مقابلنده دخی ذكر ایدرلر نتكم خواجه حافظ بیت دل میرود زدستم صاحب
دلان خدارا * دردا كه رازپنهان خواهد شد آشكارا * دیمشدر اما تمام مقابلی دكلدر
انجق قافیه ایچوندر تمام مقابلی خفیدر وخفی ایله مخفی نك فرقی واردر مخفی غیرك فعلیله
اولور اختفا خفیه معتبر دكلدر واما كاه اولور كه نهان مقابله سنده پیدا كلور نتكم نظام
استرآبادینك بو بیتنده واقعدر بیت كهی پیدا بود كاهی نهان چون آرزوی دل * كهی
دارد سپر كاهی كمان چون صاحب هیجا ڴ پنیون ع سكون نون وضم یای تحتانی ایله بمعنی
رونده یعنی كیدیجی ڴ پهلوان ع بهادر معناسنه لفظ مفرددر حكیم فردوسی بیت كسی
كو بود پهلوان جهان * میان سپه در نماند نهان * وعسكر مقدمنه دخی پهلوان دیرلر وله
بیت توكر پهلوانی زقلب سپاه * چرا آمدستی درین رزمگاه * وله بیت مرا شاه داد این
درفش سیاه * همان پهلوانی وتخت وكلاه * كمال پاشا زاده مرحوم بونده دخی تصرف
خاص ایدوب بیورركه مقتضای تدقیق نظر اولدركه پهلوان اسم مركب اوله برجزؤی پهلدر
چشم معناسنه وبرجزؤیده وان درکه اصلی باندر حافظ معناسنه جهانبان كبی چشم بان
اولور معنای تركیب عسكر كوزیجی اولور وجه آخر بودركه برجزؤی پهلودركه اسم
ولایتدر وبرجزؤیده الف ونوندر ادات جمع اولمیوب نسبت مبالغه اوله خسروانی كبی
پهلوانی اولور نتكم بو بیتده واقعدر * مثنوی * كشاده زبان وجوانیست هست * سخن كفتن
پهلوانیست هست * اكر پهلوانی ندانی زبان * بتازی تو اروندرا دجله خوان * وتعظیم
ایچون بر نسنه یی وصف ایدرلر مثلا بیوك اغاجه درخت پهلوانی دیرلر نتكم بو بیتده
واقعدر بیت چوزد دهره بر پهلوانی درخت * شد ازخانهٔ دولتش تاج وتخت ڴ پهن ع
سكون هایله اكرچه مشهوری یاصیدر نتكم بو بیتده واقعدر بیت زررا برای صرف
كند سكه دار پهن * لعنت بران كسی كه ور اكردمیكند * اما اصلنده عرض معناسنه دركه
تركیده اینلو دیرلر طولنه چكلن نسنه یه درازو عرضنه چكلنه پهنا دیرلر حكیم فردوسی بیت
زسم ستوران دران پهن دشت * زمین شش شد وآسمان كشت هشت * فرهنك جهانكیریده
فتح هایله پستاندن سود افراطله آقمغه دیرلر كاه اولور كه مادر بچه سنه شفقتی سببی ایله
طغیان ایدر مولانا آنی بیت پستان بسان غنچه پراز شیر شبنمست * ازمهر طفل سبزه
برون آمدش پهن ڴ پهین ع كسر هایله بمعنی پهنا زیاده اینلو دیمك اولور ڴ پیچیدن ع
اكرچه مشهوری كسر بایله در اما شرفنامه ده فتح بایله اولمغین متابعت اولندی صارمق
وپارلمق ویارلمق معناسنه ڴ پیراستن ع اكرچه بونك دخی مشهوری كسر بایله در
اما شرفنامه ده فتحه ایله در بر نسنه دن یا قشمیه نی كیدرمك وزیاده اولانی دفع ایتمك مثلا
اغاجك ناهموار شاخلرین قرمق كبی وكون دباغت ایتمك كبی معنای لازمی كون دباغت بولمقدر
ڴ پیرامون ع سكون یا وفتح راء مهمله ایله بهتان وافترا ایلمك معناسنه در از منشآت

نظام الدین نیشابوری و باء مکسوره ایله غیری معنایه در محلنده ذکر اولنور لغ پیشودن بح
سکون یای تحتانی وضم سین مهمله ایله بمعنی میل کردن کذا فی نسخهٔ میرزا ابراهیم لغ پیغن بح
سکون یای تحتانی وفتح غین معجمه ایله سداب دیدکاری اغرقو قولو براوتدر تعریب ایدوب
فیجن دیدیلر کذا فی مجمع الفرس لغ پیغون بح سکون یای تحتانی وضم غین معجمه ایله
بمعنی شرط وعهد و پیمان کذا فی نسخهٔ میرزا ابراهیم بو معنایه میر نظمی بیت شود
آنکس بکار خویش مغبون * نباشد با کسی راعهد و پیغون لغ پیکان بح اوق دمرنی
طالب آملی بیت خدنك آتشین پیکان او کاندر دل اعدا * خیالش حلقهٔ چشم زره را
کرده مژکانی * ونیزه حربه سی وله بیت از بهر سرخیٔ لب زخم عدوی او * کافی بود
شباهت پیکان ببرك پان * چغتای لساننده باشاغ وباشاق دخی دیرلر لغ پیکردن بح
سکون یای تحتانی وراء مهمله وفتح کافله سکرلمك یعنی سکری کسمك لفظ مرکبدر پی ایله
کردندن میر نظمی بیت همه شب تا سحر درکوی جانان * نشینم بهر پیکردن رقیبان
لغ پیکندن بح سکون یای تحتانی ونون وفتح کافله بمعنی جمع کردن و درسلك کشیدن
کذا فی مجمع الفرس لغ پیکن بح سکون یای تحتانی و فتح کاف ایله غربال و بغدای وامثالی
نسنه صاپندن اوسه جك كه طبق کبی ایدرلر و بعض نسخه ده یردن کوك قوپارجق نسنه دموز
اولسون اغاج اولسون لغ پیمان بح سکون یای تحتانی ایله ایکی معنایه کلور اول معروف عهد
معناسنه ثانی اقربا وتعلقات معناسنه حضرت مولانا قدس سره بیت با این همه
کوقند توکو عهد وکو سوکند تو * چون بوریا برمی شکنی ای خویش ای پیمان من لغ پیمودن بح
سکون یای تحتانی ایله اولچمك معناسنه کیله ایله اولسون آرشون ایله اولسون واستعاره
طریقیله دخی استعمال اولنور لغ پیوستن بح سکون یای تحتانی وسین مهمله ایله اولاشمق
واولاشدرمق هم لازم هم متعدی اولور وامید طوتمق معناسنه ده کلور خواجه سلمان
بیت مرا پیوند من از من جدایی داده است از تو * کنون سلمان زمن خواهد بریدن
باتو پیوستن لغ پیوسیدن بح ضم یای تحتانیٔ اول وسکون ثانی وکسر سین مهمله ایله امید
طوتمق ودخی ظن وکمان ایلمك معناسنه لغ مع الواو * پاآهو بح ضم ها ایله بنالر اصطلاحیده
التی خانه لو اوه یعنی قبه اوطه نك قبه سی التی کوشه یاخود کمری التی کوشه اوله عربیده آکا
مسدس الاضلاع دیرلر و بعض فرهنکده خانهٔ پرنقش ونکاره دیرلر حکیم ناصر خسرو درمذمت
دنیا بیت زین دیو وفا چرا طمع داری * همچون من ازین بنای پاآهو لغ پاتو بح ضم
تاء مثناة ایله فلك عطارده مریخ منزله لرندن بر منزله آدیدر شمس طبسی بیت کر ثیر فلك
عرض دهد منصب کلکت * بی آب شود خنجر بهرام بپاتو لغ پاداو بح فتح دال مهمله ایله
قوجه قری عورت که پاراو دخی دیرلر ثانی حوالیٔ قزوینده بر موضع اسمیدر کذا فی
فرهنك جهانکیری لغ پاراو بح فتح راء مهمله ایله بمعنی پیره زن که فرتوت عورت دیمکدر
کذا فی تحفة الاحباب لغ پاردو بح سکون راوضم دال مهملتین ایله اوغل اوتی که بارانه
وباد رنبو ومعربی باد رنجبویه در دافع سودا براوتدر لغ پارو بح ضم راء مهمله ایله ایکی
معنایه در اول کورك که آنکله تار وطپراق وسایر نسنه کورورلر ثانی زن معناسنه در کذا

معناسنه‌در کذا فی فرهنك جهانکیری ك پاریاو ع سکون راء مهمله وفتح یای تحتانیله صوایله صواریلان مزروعات که فاریاب وپاریاب دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ك پازو ع ضم زاء معجمه ایله معروف یاصی بچاقدر قیمه‌ات وپرنج ایله طوله ایدرلر وقپو طیاغنه دخی دیرلر کذا فی نعمة الله ك پاشو ع ضم شین معجمه ایله مطلقا عصا معناسنه‌در فرهنك جهانکیریده سین مهمله ایله منقولدر اما سائرلرده شین معجمه ایله‌در شمس فخری بیت تو آن شاهی که در ایام عدلت * شبان ازدست بفکند ست پاشو ك پالو ع ضم لامله ایکی معنایه‌در اوّل اول دانه‌لردر که وجود انسانده ظاهر اولور اما وجعی اولمز و بشوب بوشلمز بر زایام قالور بعده غائب اولور ازخ وزخ دخی دیرلر وبعض ولایات فارس وعراق عجمده کوك وتبریز بلرسکیل وترکان کوینك وهند بلرساو وعربیده ثولول دیرلر شمس فخری بیت بر و بت هرکه روشن نیست چشمش * شود مقله بچشمش همچو پالو * ك پاو ع بمعنی شستن وپاك کردن کذا فی فرهنك جهانکیری وزبان هندیده پای معناسنه‌در ك پتسو ع سکون تاء مثناة وضم سین مهمله ایله یوغرت قوریسی که ترکیده کش دیرلر وآیرانه دخی دیرلر ك پتو ع ضم تاء مثناة ایله یوکدن طوقنمش برنوع صوفدر قرالاوی درصفت بجوان صوفی بیت بتن بریکی ژنده از پتو * شب وروز بودی بموی وبرو ك پرتاو ع سکون راء مهمله ایله پرتاب معناسنه‌در منزل اوقی دیمکدر ك پرتو ع سکون راء مهمله وفتح تاء مثناة ایله ضیا وشعاع معناسنه‌در عموما سیف اسفرنکی بیت بیاض صبح نمود ازدل شب دیجور * چنانچه پرتو نور ازسواد دیدهٔ حور ك پرخاشجو ع سکون راء مهمله وشین وفتح خاء معجمتین وضم جیمله جنکجی معناسنه‌درکه پرخاش جنکدر جو آرایجیدر اسم فاعل معناسنه‌که پهلوان ومبارز دیمك اولور حکیم اسدی بیت منوشان برین جنك پرخاشجو * سپه نیمه برکشت زار بهو ك پرخجو ع سکون راء مهمله وفتح خاء معجمه ایله فرهنك جهانکیریده ایکی معنایه‌در اوّل برنوع انباردر که اولر ایچنده طپراقدن وتخته‌دن ایدوب ایچنه ذخیره غله صن قورلر شیخ آزری بیت کندمه خرقدرش که ذخیرهٔ جود * بجای خنب نطاقات چرخ را پرخو * ثانی اغاجك زیاده بوداقلرین کسوب هموار ایتمکه دیرلر وبعض نسخه‌ده بمعنی شادمانی مرویدر ك پردو ع سکون را وفتح دال مهملتین ایله اوطه‌لرده فوقانی کوچك پنجره‌که ایچرویه ضیا ایچون ایدرلر میرنظمی بیت آمد باد سحر ازجانب جانان من * پرتو از پردو برآمد کلبهٔ احزان من ك پرمیو ع سکون راء مهمله وکسر میمله برعلتدر مثانه‌ده اولور سوزاك دیرلر عربیده حرقة البول وترکیده بیل صوقلغی دیرلر ابو المعانی بیت بدیدن خواب را هرشب خیالش * شدم پرمیو ازفکر وصالش ك پرنو ع سکون راء مهمله وفتح نونله دیبای تنك یعنی اینجه طوقنمش دیباکه پرنون دخی دیرلر کذا فی شرفنامه ومحمودی ك پرندو ع فتح را وسکون نون وضم دال مهملتین ایله پرندوش لفظندن ترخیم اولنمشدر دون کیجه معناسنه ك پرو ع سکون راء مهمله واظهار واو ایله ثریا معناسنه پروین لفظندن اختصار اولنمشدر حکیم اسدی درصفت عمارت بیت خم طاق هریك چو پرتندرو * زبس رنك یاقوت رخشان چو پرو * شمس فخری بیت فروغ رای منیرش

اكر جهد در باغ * بجای خوشه زنا كش همی بر آيد پر ﴿ پساو ﴾ فتح سين مهمله و اظهار
واو ايله ال ايله نسنه يوقلمق لمس معناسنه كذا فی الصحاح ﴿ پشتو ﴾ سكون شين معجمه
و فتح تاء مثناة ايله زبان افغانيان يعنی قوم افغان لسانته ديرلر معربی پستوقه در كذا فی
فرهنك جهانكيری ﴿ پلاو ﴾ معروف و مشهور طعامدر تركيده كسر با ايله استعمال
ايدرلر بسحاق اطعمه بيت هيچ نعمت نميرسد به پلاو * هيچ شربت نميرسد به شكر *
﴿ پنج پهلو ﴾ هر نه كه بش كوشه لو اوله خانه ده و غير يده استعمال اولنور ﴿ پندو ﴾
سكون نون و ضم دال مهمله و اخفای واو ايله كنه ديدكلری سكك كه حيواناته ياپشور مير
نظمی بيت رقيبش آنچنان ازمن كريخته * بكرما چون خر پندو كرفته ﴿ پهلو ﴾ سكون
ها و فتح لام ايله درت معنايه كلور اول شجيع و دلاور و مبارز پهلوان معناسنه نتكم شاعر بيت
دل پهلو بسی بساز آورد * ساز لهوش همان فراز آورد * كذا فی مجمع الفرس بو معنايه
عبد الواسع جبلی بيت شه ايران و توران را مسلم شد بيك هفته * بلاد خسرو توران
بسعی پهلو ايران * ابن يمين بيت هستند كاه بخشش و كوشش غلام او * حاتم بزرفشانی
و رستم به پهلوی * ثانی سرحد هنده قريب برشهر اسميدر كه حكيم فردوسی * مثنوی
همی بود تا يكزمان شهريار * به پهلو برون شد ز بهر شكار * يكی لشكر آمد ز پهلو بدشت
كه از كرد ايشان هوا تيره كشت * كذا فی فرهنك جهانكيری ثالث بر ولايت اسميدر كه بش
پاره شهره مشتملدر زبان پهلوی اول دياره منسوبدر حكيم فردوسی بيت بفرمود تا قارن
جنكجوی * ز پهلو بدشت اندر آورد روی * رابع معجم البلدان نام كتابده پهلو نواحی
اصفهان اولدوغی مسطوردر اما مولانا حمزه اصفهانی كتاب التنبيه ده تصريح ايتدوكی
قوللرك عبارتی بعينه بودر * اعلم ان الفرس قد يما يجری علی خمسة السنة وهی الفهلويه
والدريه والفارسية والحوزيه والشيرازيه والفارسيه قد يطلق وثيتها ما يعم الكل
والفهلويه فكان يجری بها كلام الملوك فی مجالسهم وهی لغة منسوبة الی فهلو وهو اسم
يقع علی خمسة بلدان اصفهان وری و همدان و نهاوند و آذربايجان انتهی * فهلو معرب
پهلودر و حوزيه ديدوكی خراسان مملكتی درو آذربايجان تبريز ولايتی در ﴿ پهلو ﴾ سكون
ها و ضم لام ايله ايكی معنايه در اول يان كه عربيده جنب ديرلر حكيم شفائی بيت پرستاری
ندارم بر سر بالين بيماری * مكر آهم ازين پهلو بان پهلو بكرداند * ثانی فرهنك جهانكيريده
نفع و فائده دن كنايه در ميرابو المعانی بيت ز رنكارنك كلهای زمانه بو نميدارم * چه پهلوی
بزركان بودنم پهلو نميدارم ﴿ پيرو ﴾ سكون يای تحتانی و فتح راء مهمله ايله ايزسوريجی كه
عربيده قايف ديرلر و بر معناسيده بر كسنه نك آردنجه كتمك و طرز و روشنه تقليد ايتمكدر كه
فلان پيرو فلان شد ديرلر پی ايله رودن مركب لفظدر ﴿ پيغو ﴾ سكون يای تحتانی و ضم
غين معجمه ايله بر شهر عظيم آديدر كه آنده زبر با دو ياقوت معدنی واردر پيكو دخی ديرلر حكيم
اسدی بيت ز ياقوت سيصد كمر پيغو يست * ز كوهر چهل كرزن خسرويست * و شاه
ناصر خسروك بو بيتندن بيت هر چند مها رخلق بكرفتند * امروز نكين و پيالك و پيغو *
فهم اولنور كه پيغو اول ولايتك پادشاهی آدی اوله و هر كيم پادشاه اولورسه نامنه پيغو

پیغو دیرلر یغما پادشاهلرینه ایلخان دیدکلری کبی پیکرگاو برنوع ساغردرکه صغر
صورتنده ایدوب زیاده سرور وعشرتده آنکله شراب ایچرلر کذا فی المحمودی پیوچ
واو مجهول ایله کاوخ معناسنه درودنی رشته علتیدرکه وجود انسانده ظاهر اولور
نارودنی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری مع الهاء * پاتابه فتح تاء مثناة وباء موحده
ایله ایاق طولاغی اکثر عجم روستایی‌لری دیزلرینه وارنجه بزصارارلر ابو المعانی بیت زوالت را
نمیکردد قبول آنکه شود مردم * نباشد هیچ پاتابه اکر کهنه بود دیبا پاتاوه
بمعنی پاتابهٔ مرقوم پاتخته فتح تاء ثانی وسکون خاء معجمه ایله بمعنی پای افزار مرقوم
یعنی چارق پاتله وپاتیله کلاهما بکسر التاء المثناة ثانی بسکون الیاء التحتانی
حلواجیلرك بیوك قازغانه دیرلر ابو العباس بیت دی جو پاکنده شدم یافتم * آخرجو
پاتلهٔ سفلکان * شمس تبریزی بیت خاموش باش ولامکو جز آنکه حق بخشد بجو *
جوشان ز حلوای رضا برجمره چون پاتیلهٔ * کذا فی نسخهٔ میرزا ابراهیم اما صحاحده مطلق
طنجره معناسنه پاتونه ضم تاء مثناة وفتح نونله بمعنی پاتون مرقوم یعنی نشانلو طوغان
پاچه معروف طعامدر وشلوار وطومان پاچه‌سی پاچاهه فتح جیم فارسیله
جولاهلره مخصوص مکاندرکه ایش محلنده واروب آنده ایش ایشلرلر کذا فی مجمع الفرس
اما جولاهلر ایاقلرین قودقلری چقور اولمق مناسبدر پاچله کسر جیم فارسیله قار
اوزرنده یوریمك ایچون غربال کبی برنسنه‌در ایاغه بغلیوب یوررلر حکیم سنایی بیت دردرون
کعبه رسم قبله نیست * چه غم ار غواص را پاچله نیست پاچنامه سکون جیم فارسی
وفتح نون ایله لقب معناسنه‌در کذا فی فرهنك جهانکیری وبعض فرهنکلرده قرین وهمال
معناسنه‌در پاچیله کسر جیم فارسی وسکون یای تحتانیله مجمع الفرسده عموما ایاغه
کیلن نسنه شیخ نظامی بیت برون کن پا ازین پاچیلهٔ تنك * که کفش تنك دارد پای را لنك
فرهنك جهانکیریده خصوصا پاچلهٔ مرقوم معناسنه‌در پاخره سکون خاء معجمه
وفتح راء مهمله ایله قپو اوکنده اوتورمق ایچون ایتدکلری کوچك صفه طاشدن وغیریدن
کذا فی مجمع الفرس پادشاه وپادشه معروف لفظ مرکبدر برجزؤی پاددرکه دافع
ضرر ومصلح فساد دیمکدر وبرجزؤی شاهدرکه اولو یعنی بیوك دیمکدر بحسب العرف
الطلاقی اوزره استعمال اولندقده مراد سلطان دیمك اولور سنه شاهدن مختصردر اصللری
بردر الفك اسقاطی ده اثباتی ده جائزدر وشاهك برمعناسی سیده وبل ونفرین دربو بیتلردن
مفهومدر * مثنوی * همیکفت شه برمن وچهرمن * برین دوستی کردن ومهرمن * تن
کوه دارم کنون چون کهست * یکی آتشم من که دودم شهست * فرهنك جهانکیریده
مذکوردرکه پادشاه پاد ایله شاهدن مرکبدر پاد اوج معنایه کلور اول پاسبان معناسنه
ثانی بمعنی پاینده ثالث تخت معناسنه‌در وشاه درت معنایه‌در اول اول نسنه‌یه دیرلر
امثالندن بهتر وبزرکتر اوله مثلا قصیده‌ده بیتك اعلاسنه شاه بیت دیرلر وایو آتلویه
شاهسوار دیرلر وایشلك وواسع یوله شاهراه دیرلر وقوشلرك جمله‌سندن بیوك برقوش
واردر شاهرخ دیرلر ثانی داماد معناسنه‌در ثالث اصل وصاحب معناسنه‌در ایمدی

اسملك شرفيني درت جهتدن خارج دكلدر چونكه پادشاه پاسبان خلق ورعيت در و ملائكه عروسدر اكا داماد در وپادشاهلر حسب ونسبله سایر خلقدن ممتاز وسر افرازدر
پادكانه سكون دال مهمله وفتح كاف فارسی ونونله رسالهٔ زفانكو یاده بمعنی بام بلند یعنی یوكسك طام وشرفنما مه ده دریچهٔ بالا معناسنه در پاده فتح دال مهمله ایله مجمع الفرسده كلهٔ كاو یاخرشله یعنی صغرویا خود اشك سوریسی قرالاوی بیت ماده كاوان پادهاش هریك * شاه پروربود چه پرمایون * ومؤید الفضلاده بمعنی چوپان ونكهبان كوسفند ولسان الشعراده بمعنی چراكاه اسبان وشتران مسطور در وفرهنك جهانكیریده بمعنی چوب دست حكیم سنایی بیت خصم در دست قهرت افتاده * پا یهاد ركاب چون پاده پادنكه كسر دال مهمله وسكون نون وفتح كاف فارسیله بمعنی پادنك مرقوم یعنی غله دوكدكلری اغاج پارزده سكون راء مهمله وزاء معجمه ایله ایكی معنایه در اول قاصنیكه بدبو بر مغدر ثانی سینه بند اطفال یعنی طفل كوكسلكی ابو المعانی بیت داغ سینه متصل بودند باهم یكدكر * پارزده بندند كویا سینهٔ طفل دلم پارسه سكون را وفتح سین مهملتین ایله بمعنی كدایی كذا فی فرهنك جهانكیری پاروچه ضم راء مهمله وفتح جیم فارسیله یالحق چكدكلری ظرف پاروله ضم راء وفتح لامله اوج معنایه كلور اول تخته واغاج یونقه سی ثانی مزاح ولاغ ولطیفه ایدیجیه دیرلر ثالث بمعنی مرد یعنی ایشه یرامز آدم میرنظمی بیت نه عشقت لایقم نه ترك عشقت * همان پاروله ام در كار عشقت پاره التی معنایه كلور اول معروف قطعه كه پارچه دخی دیرلر ثانی صحاحده رشوت معناسنه در استاد عنصری بیت هر آنجا كه پاره شد از در درون * شود استواری زر وزن برون * مذكور ایكی معنایه حضرت مولانا قدس سره بیت مكن ای دوست زجور این دلم آواره مكن * جان بی پاره مكیر وجكرم پاره مكن * ثالث فرهنك جهانكیریده تحفه معناسنه حكیم ناصر خسرو بیت به از نیكو سخن چیزی نیابی * كه نه دانا بری بورسم پاره * رابع سكری حلواكه شكر پاره دخی دیرلر وله * قطعه * زی مرد حكیم درجهان نیست * خوشتر ز مزه ز قند جز پند * پندی بمزه چو قند بشنو * بی عیب چو پارهٔ سمرقند * خامس بمعنی پریدن یعنی اوچمق حكیم سنایی در صفت اسب بیت كر بپر دبپر همای بود * پارهٔ او بدست وپای بود * سادس بمعنی كرز مسعود سعد سلمان بیت بری راكوفته پاره دلی را دوخته ز وبین * سری را خار وخس بالین تنی را خاك وخون بستر * زبان هندیده بمعنی سیماب یعنی ژیوه یه دیرلر پازنامه سكون زاء فارسیله بمعنی پاچنامهٔ مرقوم كذا فی فرهنك جهانكیری پازه فتح زاء معجمه ایله حیوان سورجك اغاج كه چوبانك وچفتجینك ومكارینك وسائرینك اللرنده كتوردكلری پاژه فتح زاء فارسیله پاچه كه معروف طعامدر عربیده كراع دیرلر پازیره كسر زاء معجمه وسكون یای تحتانی وفتح راء مهمله ایله اوج معنایه در اول كیجه دن بر حصه یعنی كیجه دن بر مقدار كچمش ویاخود قالمش اوله نتكم میرنظمی بیت بحمد الله بختم یاوری داد بپازیره شب آمد آن پری زاد * ثانی بمعنی شب پره كه عربیده خفاش دیرلر تركیده یراسه

براسه دیدکاری ثالث بمعنی زندوست ﮒ پاسره ﻊ بفتحتین ایله صاحب مزروعات بروجه اخراجات باشقه قویوب مزارعلره ویردوکی غله یه دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ﮒ پاسنامه ﻊ سکون شین معجمه وفتح نونله بمعنی متوازن یکدیکر که نیر دخی دیرلر کذا فی شرفنامه ﮒ پاشنکه ﻊ بمعنی پاشنك مرقوم یعنی خوشهٔ انکور وخرما وتحملق خیار کذا فی فرهنك جهانکیری ﮒ پاشنه وپاشینه ﻊ کلاهما بکسر الشین المعجمه اوکچه معناسنه آدملرك اولسون حیوانك اولسون مولانا جامی بیت پاشنه از خنده دهان کرده باز * زابله‌ها ریخته اشك نیاز ﮒ پاغند ﻊ فتح غین معجمه وسکون نونله آتیلوب طوب اولمش پنبه شمس فخری بیت فلکهٔ ریسمان فکر مرا * باشد ازمهر وماه پاغند * فرهنك جهانکیریده ضم غین ایله روایت ایدوب بو بیته متمسك اولمش حضرت مولانا قدس سره بیت همچو منصور تو برداو بکن ناطقه را * چون زبان چند برین پنبهٔ پاغند زنی ﮒ پاکاه ﻊ کاف عجمیله قدمگاه در ترکیده ایاق یولی دیرلر عجم ایاق محلی دیمك ایچون پاکاه دیرلر ونردبان ایاغی معناسنه ده کلور ﮒ پاکیزه ﻊ کسر کافله زیاده پاك ولطیف ونازك معناسنه میرنظمی بیت چون بمجلس آمد آن پاکیزه روی * کشته اند خامش همه استیزه کوی ﮒ پالاده ﻊ فتح دال مهمله ایله بمعنی اسب جنیب یعنی یدك آت استاد عنصری بیت ابلق ایام را تا برنشیند میرود * سبز خنك چرخ پیش قدر او پالادهٔ * رسالهٔ حسین وفایی ده بمعنی اهل غیبت واهل فساد مرقومدر ﮒ پالکانه ﻊ سکون لام وفتح کاف فارسیله دریچه معناسنه ابو المثل بیت زعود وصندل او را آستانه * درش سیمین وزرین پالکانه * کمال اسمعیل بیت ترسم ز پالکانهٔ دیده برون جهد * این چند قطره خون که محل وفای تست ﻊ پالند ﻊ فتح لام وسکون نونله بمعنی افزاینده یعنی آرتجی وبیویجی کذا فی شرفنامه ﮒ پالوازه ﻊ سکون لام وفتح زاء معجمه ایله صالنجق که عیدونوروز وجشنلرده ایدوب اوغلانجقلری صالارلر کذا فی المعتبرات ﮒ پالواسه ﻊ سکون لام وفتح سین مهمله ایله تاسه که غم واندوه کذا فی التحفه امابعض نسخه ده تاء مثناة ایله تالواسه واقعدر میرنظمی بیت بود در بزم جنون بادل من همکاسه * همچو مجنون شده ام از اثر پالواسه ﮒ پالوانه ﻊ سکون لام وفتح نونله حلیمی نسخه سنده قرلغوج مرویدر اما معیار ده شمس فخری بر سیاه قوشدر همیشه هواده اوچاریره قونمسه قالقمغه مجالی اولمز دیمش بیت شهنشاها توعنقایی بزتبت * حسود در که تو پالوانه ﮒ پالوایه ﻊ سکون لام وفتح یای تحتانیله تحفة الاحبابده بمعنی پالوانهٔ مرقوم که پیلوایه ده دیرلر اما شمس فخری زمانه وچمانه قافیه سنده نقل ایتمشدر ورسالهٔ میرزا ابراهیمده هم نونله وهم یای تحتانیله منقولدر ﮒ پالوده ﻊ معروف طعامدر ودخی غل وغشدن صاف وپاك معناسنه شمس فخری بیت زپر دهای زجاجیش راوق عنبی * مهابت توبه بیروی تیغ پالوده * فرهنك جهانکیریده پلهٔ ترازو معناسنه ده مرویدر ﮒ پالونه ﻊ ضم لام وفتح نونله بمعنی پالاون مرقوم یعنی حلواجیلر کفکیری آنکله عسل وشکر سوزوب صاف ایدرلر جمال الدین عبد الرزاق کاشی بیت دیده پالونهٔ صبرشك امل * طبع پیمانهٔ عذاب شدست * حکیم خاقانی بیت هرمی که ریخت پخت

پیالونهٔ مژه * بادخیال انس رسان تومیخورم (پالیده) کسر لام وسکون یای
تحتانیله مجمع الفرسده بمعنی صاف کرده یعنی سوزلمش وادات الفضلاده بمعنی افزودهٔ نمو
یعنی بیومش زیاده معناسنه در (پانزده) اظهار هایله اون بش عدد در (پانه)
فتح نونله قپو آردنه قونیلان اغاج ودخی نجار وکسار آغاج ثیزیارلمق ایچون یاریغه
صوقدقلری چوی معناسنه در خانه وپهنانه دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری بومعنایه
شاه ناصر خسرو بیت تراخانه دنیست وداتش درون شو * بدین خانهٔ سخت کی
در بپانه (پاوزاره) سکون واو وفتح زاء معجمه وراء مهمله ایله چلاهلرك ایاق قودقلری
تخته (پاهنکه) فتح ها وکاف فارسی وسکون نونله بمعنی کفش یعنی پا بوج کذا فی فرهنك
جهانکیری شیخ نظامی درمذمت دنیا بیت برون کن با ازین پاهنکهٔ تنك * که کفش
تنك ارد پای رالنك (پاه) اظهار هایله اکرچه طعامدر لکن اکثر شوربالرده استعمال
اولنور (پای اوزاره) زاء فارسیله چلاهلر ایاق قودقلری تخته کذا فی کتاب السامی
(پای تابه) یعنی پاتابهٔ مرقوم (پایچه) سکون یای تحتانی وفتح جیم فارسیله شلوار
پاچه سی وغیره عربیده رجلان دیرلر میر خسرو بیت ساخته طاوس ملایك نكار *
پایچه بالارده طاوس وار (پای خاسته) فتح خاء معجمه ایله ایاق التنده باصلمش وایاغله
دوکلمش اولان نسنه کذا فی فرهنك جهانکیری (پای خوشه) ضم خا وفتح شین معجمتین ایله
اول یره دیرلر که یغمور دن اصلنوب آدم وحیوانات باصمقدن قوریدقده کسلك اولوب
پك اوله ایصامنه (پایداره) سکون یا وفتح دال وراء مهملتین ایله معین ومددکار معناسنه
پایمرد دخی یرلر رضی الدین نیشابوری بیت زهی مودت تو پایدارهٔ اقبال * زهی عداوت
تو دست موزهٔ حرمان (پایزه) کسر یای تحتانی وفتح زاء معجمه ایله عطیه واحسان
ودخی معاف نامه وبرات وظیفه که کاغذ زر دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری (پایژه)
زاء فارسیله ده پایزهٔ مرقوم معناسنه در ودخی جایزه که اصطلاحات کتابده تشریف دیرلر
وخلعت وعطیه معناسنه حکیم نزاری قهستانی بیت ایلچی آمده وخلعت خان آورده
یرلغ پایژه وحکم غران آورده * ودخی بمعنی پایچهٔ مرقوم مجمع الفرسده دزکین اوجنده
اولان اورمه معناسنه وفرهنك جهانکیریده بو معنالردن غیری چادرك قصه طنابی
معناسنه ده مرویدر (پایسته) کسر یای تحتانی وسکون سین مهمله وفتح تاء مثناة ایله
بمعنی بقا کرده وپاینده یعنی مقیم وثابت وبرقرار شیخ نظامی بیت جهانا چه درخورد
وپایستهٔ * وکرچند با کس نپایستهٔ (پایکاه) کاف فارسیله بش معنایه کاور اول
قدر ومرتبه حکیم انوری (قطعه) ای کرده بخدمت همایونت * هفت اخترونه فلك تولا
همدست تو دستکاه روزی * هم صدر تو پایکاه والا * ثانی بمعنی پایاب مرقوم یعنی دیبنه
ایاق ایریشن صویری حکیم فردوسی بیت بدریا همیکرد پای شناه * بیامد بجایی که
بد پایکاه * ثالث هر نسنه نك بناسی واصل نسبی معناسنه شیخ سعدی بیت از ان بیش
حق پایکاهش قویست * که دست ضعیفان بجاهش قویست * کذا فی فرهنك جهانکیری
رابع اولر اوکنده اولان رواق وقپو اوزرنده کی صوندرمه خامس نردبان معناسنه در کذا

کذا فی مجمع الفرس ﴿ پاینداه ﴾ فتح یای تحتانی وسکون نون واظهار هایله بمعنی ضمان
وکفالت ﴿ پایه ﴾ فتح یای تحتانیله بش معنایه کلور اول مرتبه وعز وجاه معناسنه
حکیم انوری بیت بر پایهٔ تو پای توهم نسپرده * بر دامن تو دست معانی نرسیده شیخ
سعدی بیت دریغ آمدم با چنین مایهٔ * که بینم ترا در چنین پایهٔ * ثانی بمعنی زبون حضرت
مولانا قدس سره بیت جوهرست انسان وچرخ او را عرض * جمله فرع پایه اند واو غرض
ثالث کیلانی لسانندہ دکنکه دیرلر میرزا قلی بیك د رهجو یکی از بزرگان کیلان بیت
شنیدن از تو خوش است این عتاب با مزه را * که باد پایه وزن پیله خل بلایزهٔ * رابع
باران اشاغی دوکلکه دیرلر شیخ آزری بیت سنك بسیار ریخت بر باران * همچو ژاله
ز پایهٔ باران * خامس نردبان ایاغنه دیرلر ابن یمین بیت چون نهد بر پایهٔ منبر ز بهر
وعظ پای * آنکه چون کرّ و بیان دارد بعصمت اشتهار ﴿ پته ﴾ فتح تاء مثناة ایله بمعنی
پده که عنقریب ذکر اولنور انشاء الله تعالی ﴿ پتیاره ﴾ سکون تاء مثناة وفتح یای تحتانی
وراء مهمله ایله یدی معنایه کلور اول آفت وبلا معناسنه حکیم انوری بیت چو لطفش
آمد پتیارهٔ زمانه هباست * چو قهرش آمد اقبال آسمان هدراست * ابو الفرج رونی
بیت بزور عدلش میزانهای ظلم سبك * بعون رأیش پتیارههای دهر سلیم * ثانی
زشت ومهیب صورت حکیم فردوسی بیت جهانی بر ان جنك نظاره بود * که آن اژدها
جنك پتیاره بود * ثالث مکنون ومخزون معناسنه سید ذو الفقار شروانی بیت اندر ضمیر
او عیان پتیارهٔ سر قدر * واندر کمان او نهان پیرایهٔ نور یقین * رابع بمعنی تخلف وله بیت
ای خواجهٔ که سرعت ساعیٔ عزم تو * پتیارهٔ تحرك باد بزان دهد * خامس بمعنی سختی
وشدت ونفاذ حکم وله بیت کردش افلاك با پتیارهٔ حکمش تخل * صورت تقدیر در آیینهٔ
علمش عیان * سادس مکر وحیله حکیم فردوسی بیت نیاید ز ما با قضا چارهٔ * نه سودی
کند هیچ پتیارهٔ * سابع شور وغوغا معناسنه وله بیت مران آبداران بصد پان کر *
بسی شور و پرخاش و پتیاره کر ﴿ پتیره ﴾ کسر تاء مثناة وسکون یای تحتانی وفتح راء مهمله
ایله طبیعته مکروه کلن نسنه یه دیرلر حکیم زجاجی بیت ببین میر وم زین پتیره سرای * نماند
جهان نام ماند بجای ﴿ پتیله ﴾ کسر تاء مثناة وسکون یای تحتانی وفتح لام ایله بمعنی فتیله
باحرفی فایه ابدال اولنمق قاعده در ﴿ پچوه ﴾ سکون جیم فارسی واخفاء هایله ترجمه
معناسنه که ترجمانه پچواك دیرلر بیت زباندانی بجا و پچوه کردن * به پچواکی سخن را راست
کفتن ﴿ پچه ﴾ فتح جیم فارسیله صرمشق معناسنه ابو المعانی بیت شد پچه بر درخت
دود دم آه * رفته پیچیده بر هوا هر کاه ﴿ پخچوده و پخچیده ﴾ کلاهما بسکون الخاء المعجمهٔ
اول بضم الجیم الفارسی ثانی بالکسر برده با صلوب یصیمانمش نسنه یه دیرلر سراج الدین راجی
بیت تیغت تن کوهسارا نخچیده * کرزت سر روزکار پخچیده ﴿ پخته ﴾ سکون خاء
معجمه وفتح تاء مثناة ایله پنبه معناسنه حضرت مولانا قدس سره بیت بدان یکیست بد وزن
که دل نهی همه عمر * زهی بریشم و پخته زهی ذو دست وقبا ﴿ پخشوده و پخشیده ﴾
کلاهما بسکون الخاء اول بضم الشین المعجمتین ثانی بالکسر بمعنی پخچورهٔ مرقوم شمس

فخری بیت بروز رزم چو بر باد پای کشته سوار * بپهلی اسب سر بدسگال بخشوده
ع پدرخته ج سکون دال وخاء معجمه وفتح راء مهملتین وتاء مثناة ایله بمعنی غمکین واندوهناك
حکیم فردوسی * مثنوی * شنیدم چو دستان زمادر بزاد * بر آمد همه کار ایران بباد
که چون او جدا شد زمادر بفال * جهان سر بسر کشت پر قیل وقال * ز زادن چو مادرش
پردخته شد * روانش از ان دیو پدرخته شد ع پدرزه ج فتح دال وسکون راء مهملتین
بعده زاء معجمه مفتوحه ایله ازاری بوغچه کبی ایدوب ایچنه اثواب قونیلوب باغلنمش اوله
پرزه دخی دیرلر کذا فی مجمع الفرس ع پدمه ج سکون دال مهمله وفتح میمله بمعنی بهره یعنی
حصه ونصیب کذا فی نسخهٔ میرزا ابراهیم ع پده ج فتح دال مهمله ایله ایکی معنایه در اول
قاو معناسنه که عربیده حراقه دیرلر ثانی براغاجدر میوه سی اولماز اودون ایدرلر ایکی
معنایه شمس فخری * قطعه * خسرو معنی جمال دین ودنیی آنکه هست * آتش تیغ
وراجان وتن اعدا پده * کرز فیض دست اویکقطره بارد بر زمین * میوهٔ باغ بهشت
البته بار آرد پده * مثال معنیٔ ثانی شاعر بیت این پنج درختند که می نارد بار * بید وپده
وسرو وسپیدار وچنار * حکیم نزاریٔ قهستانی بیت سهم تو او فکند به پیکان بید برگ
بر پیکر معاند تو لرزه چون پده ع پذه ج ذال معجمه ایله پدهٔ مرقوم معناسنه در ع پذیرفته ج
یعنی قبول کرده پذیرفتن دن اسم مفعولدر شیخ نظامی بیت عیب جوانان نه پذیرفته اند
پیری وصد عیب چنین کفته اند ع پذیره ج کسر ذال معجمه وسکون یا وفتح راء مهمله ایله
بمعنی استقبال شمس فخری بیت هران دولت که از افلاك آید * شود اقبال تو او را پذیره
حکیم سنایی بیت منزل عفو او بدشت کناه * لشکر لطف او پذیرهٔ آه * صحاح کیرو کتمك
ودونوب کلمك معناسنه مرویدر عبارت مرقوم ایکی فعل اولور سه اضدادن اولمق اقتضا
ایدر بر فعل اولوب کلمك معناسنه اولورسه کتمك شرط اولمش اولور ونسخهٔ میرزا
ابراهیمده دخی استقبال وبمعنی قبول امر کسی واقعدر استاد عنصری بیت سؤال رفتی
پیش عطا پذیره کنون * همه عطای تو آمد پذیره پیش سؤال ع پرازده ج فتح را ودال
مهملتین وسکون زاء معجمه ایله خمیرلنمش اون که اتمك ایتمکه حاضر اوله زواله دخی دیرلر
هندی لسانینده پیره دیرلر ع پرازوانه ج بچاق وقلیچ وقلمتراش قبضه سیله دموری
اراسنه ایتدکلری نسنه وقین دیلکی معناسنه ع پراشیده ج فتح راء مهمله وکسر شین
معجمه ایله پریشان شده وپراکنده کشته معناسنه شاکر بخاری * مسمط * مجلس پراشیده
همه میوه خراشیده همه * زرها بپاشیده همه نقل کران کرده یله ع پراکنده ج پریشان
ومتفرق شیخ سعدی بیت خداوند نعمت بحق مشتغل * پراکنده روزی پراکنده دل
پاشیده معناسنه ده رسیدهٔ نظردر ع پراکوه ج فتح راء مهمله وضم کاف ایله طاغ سیل
اقوب ایله سامنش اولان یرینه دیرلر وکتاب السامی فی الاسامیده پراکوه هو من الجبل حیث
ینفجر الیه الماء ای ینسکب مسطور در ع پرانه ج فتح راء مهمله ونون ایله برشهر اسمیدر وبعض
نسخه ده بر نهر آدیدر کذا فی مجمع الفرس ع پربار وپربالة ج کلاهما بسکون الراء المهملة
وفتح الباء الموحدة بمعنی خانهٔ تابستان که فروار وفرواله ودرواره ودرواله دخی دیرلر

دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ❊ پرپره ❊ سکون راء اول وفتح ثانی وباء فارسیله سکه لنمش
التون معناسنه ابوالمعانی بیت داغهای سینه ام شد چون زرخالص عیار * بوده است
دردار ضرب عشق جانان پرپره ❊ پرتله ❊ سکون راء مهمله وفتح تاء مثناة
ولامله ایکی معنایه در بری پیشکش وبری دلبند بورکی ❊ پرتوه ❊ سکون راء مهمله
وفتح تاء مثناة وواو ایله بمعنی تیر پرتابی ❊ پرداخته ❊ فتح تاء مثناة ایله اوچ معنایه در
اول تهی کرده وخالی ساخته یعنی بوشانمش وبوش ایتمش معناسنه حکیم انوری بیت
تا خاك برآمد شده هر کاین فاسد * پرداخته وپرنکند پشت وشکم را * ثانی آراسته
وجلاداده معناسنه شیخ نظامی بیت چو شد پرداخته آن نامهٔ شاه * زشادی بادبان
زد بر سر راه * ثالث درساخته ومشغول شده معناسنه شاعر بیت دلا از هر دو عالم
تهی ساخته * بیاد خداوند پرداخته * وپرداختن لفظنك جمیع معنالرینه اسم مفعولدر
❊ پردهٔ چغانه ❊ موسیقیده بر پرده اسمیدر شیخ فخرالدین عراقی بیت مطرب عشق
میزند هر دم * چنك در پردهٔ چغانهٔ عشق ❊ پرده ❊ معروف وحجاب ونقاب وساز
پرده لری ❊ پرزه ❊ سکون راء مهمله وفتح زاء معجمه ایله جامهٔ خاودار مثل قطیفه
وچوقه وما اشبه ذلك ودخی محل شریف ومکان لطیف معنالرینه شمس فخری بیت
آسمان قدر تراچون مجلسیست * آن نجوم آورده بر رخ پرزه ❊ پرستنده ❊ پرستیدن
لفظندن اسم فاعل صیغه سیدر قوللق ایدیجی معناسنه بیت زهر در پرستنده کاتب بود
هم آزاد وهم بنده کاتب بود * پرستار ایله بنده نك فرقی مقدم پرستار شرحنده ذکر اولنمشدر
❊ پرسه ❊ سکون را وفتح سین مهملتین ایله بمعنی کدایی یعنی دلنجیلك که پارسه دخی
دیرلر قاضی نور اصفهانی بیت هوای پرسهٔ بازار همتت دارد * سحاب ازان بکف خود
همیکشد ازبال ❊ پرطیه ❊ طاء مهمله ایله اما حرکتی اشعار اولنمامشدر بر شهر وبر ولایت
اسمی اولمق اوزره منقولدر ❊ پرغونه ❊ سکون راء مهمله وضم غین معجمه وفتح نونله
بمعنی زشتکه فرخج دخی دیرلر کذا فی مجمع الفرس ❊ پرکاره ❊ سکون راء مهمله وفتح کاف
وراء ثانیله درت معنایه کلور اول معروف آلتدر آنکله جدول ودائره وسائر ایشلر ایدرلر
ثانی اشیا معناسنه شیخ آذری بیت حاصل از دست کرد این پرکار * غیر دستست
جمله دست افزار * ثالث اثواب خانه رابع پارچه معناسنه حکیم نزاری قهستانی بیت
برخرقهٔ تسلیم بزن از سوزن اخلاص * یك رقعهٔ پرکارهٔ ارباب حقایق ❊ پرکاله ❊
سکون راء مهمله وفتح کاف ولامله درت معنایه کلور اول هر نسنه نك پاره سنه دیرلر میر
خسرو بیت من آب طلب کردم ازان دیدهٔ خونبار * او خود همه پرکالهٔ خون جکر آورد
مختاری بیت بلبلان امروز من در کلستانم کل مجوی * از جکر پرکالها بر نوك هر خاری
ببین * ثانی اثواب خانه پارچه لرینه دیرلر شمس فخری بیت شهریاری که بنده کانش را
اطلس آفتاب پرکاله * ثالث بر قطعه نسنه یه دیرلر قطعه قطعه دیمکده پرکاله پرکاله دیرلر
معنای اول ایله بو معنانك فرقی غایت دقیقدر سراج الدین قمی بیت دیده ام در غم فراق
تو کرد * پرز پرکالهٔ جکر دامن * کذا فی تحفة الاحباب رابع یوغون ایلك ایله طوقنمش

برجنس بردر شیخ علی نقی بیت این قافله را راه مگر برجگر افتاد * در باد صرشکم همه برکانه خونست ﴿ برکاه ﴾ سکون راء مهمله وفتح کاف ایله شی حقیر معناسنه لفظ مرکبدر برایله کاهدن ترکیب ... دیدکلریدر * مصرع * در طرب چند انکه کاو یدم بپرکاهی نداشت ﴿ پرکنه ﴾ سکون راء مهمله ونون وفتح کاف ایله پراکنده لفظندن اختصار اولنمشدر حکیم ازرقی بیت ازان قصاید پرکنه دفتری کردم * که خواندم بودم بر تاج خسروان اندر ﴿ پرکنه ﴾ سکون راء مهمله وفتح کاف فارسی ونون ایله سیم وزر خرده سی که پرکینه دخی دیرلر ﴿ پرکینه ﴾ سکون راء مهمله ویای تحتانی وکسر کاف فارسیله یعنی پرکنه مرقوم وسیم وزری اکه لیوب مفرحات ترکیبلره جزؤ ایدرلرکه قلبه فرح وقوت ویرر ﴿ پرماسه ﴾ سکون را وفتح سین مهملتین ایله بش معنایه کلور اول یعنی دانستن حکیم سنایی بیت هرکه اونفس خویش نشناسد * نفس دیکرکسی چه پرماسد ثانی برنسنه یه ال سوروب یوقلق معناسنه که عربیده لمس دیرلر شرح تعریفده * قال ابو عبدالله البناجی * الروح جسم تلطف عن الحس وتکبر عن اللمس * یعنی کفت ابو عبدالله بناجی که روح جسمیست لطیفتر از انکه ویرا بحس دریابد وبزرکتر از انکه ویرا هیچ چیز نه پرماسد * ثالث اوزانمق معناسنه ابو شکور بیت هرکجا کوهریست بشناسم * دست سوی دکر نه پرماسم * رابع خلاص ونجات معناسنه حکیم ناصر خسرو بیت بعدل او بود از جود بدکنش رستن * بخیر او بود از شر دشمنان پرماس * خامس یعنی پرداختن کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿ پرماه وپرمه ﴾ کلاهما بسکون الراء المهمله وفتح المیم مثقبکه حکاکلر انجو وجواهر دلرلر ودولکرلر تخته وطاش دلرلر امیر خسرو بیت بهر لعل وعقیقی داشته جفت عقیق از پرمه یاقوت می سفت * رضی الدین نیشابوری بیت ارهمه اره نهی از بهر رفتن بر سرش * وی قدمها دوخته برجای چون پرمه بود ﴿ پرموده ﴾ سکون راء مهمله وضم میمله نام پسر ساوه شاه کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿ پرند وشینه ﴾ دون کیجه کی نسنه هرنه ولورسه استعمال اولنور ﴿ پرنده ﴾ سکون نون ورانك شده سیله وتخفیفلهده جائز اوچیجی طیار معناسنه وقایقدن کوچك زورق معناسنه غالبا روده پرمه بوندن غلطدر ﴿ پرواره ﴾ سکون راء مهمله اولی وفتح ثانیه ایله اوچ معنایه کلور اول خانه تابستانی وبعض نسخه لرده خانه فوقانی که اطرافی پنجره لو اوله اکا پرپان وفروان وورواز وچارطاق دخی دیرلر فرهنك جهانکیریده مسطور درکه اوده بسلنمش حیوانه پرواری دیدکلری بوندندر بعضیلر غلط ایدوب پرواری لغتی پرورش داده معناسنه صانورلر حال بوکه پرورش داده یه پرورده دینلمك کرکدر پرواری دینلمك صحیح دکلدر انتهی حکیم خاقانی بیت روز به پروار بود فربه ازان شد چنین * شب تن بیمار داشت لاغر ازان شد چنان * حکیم ناصر خسرو بیت ناکاه باد دنیا مرد دین را * درچه فکند از سر پرواره * ثانی یعنی کنجینه ثالث سقف خانه یه پوشش ایتدکلری تخته یه دیرلر ﴿ پروازه ﴾ سکون راء مهمله وفتح زاء معجمه ایله اوچ معنایه کلور اول تفرجه کیدلدکده کوتردکلری طعام وسائر بزم آلاتی معناسنه حکیم سوزنی بیت برسرکوبی که جوانمرد وار * نقل برون آرم وپروازه کیر

کثیر کذا فی تحفة الاحباب ونسخهٔ حسینی وفاییده عروس اوزرینه اولان نثار درهم ودینار معناسنه در حکیم خاقانی بیت آنانکه چو من بی پر وپروازهٔ عشقند * جز در حرم جانان پرواز نخواهند * ثالث شرفنامه ده آتش وشعله درکه دوکونلرده وسرور محللرنده ایدرلر بعض نسخه لرده آتشبازلرك لعبلری که دوکون وعیش وعشرت وصحبت کیجه لرنده ایدرلر ﮒ پرواسیله ﻊ سکون را وکسر سین مهملتین ایله یعنی دست مالیله که نرمی ودرشتی تمییز ایچون ال ایله یوقلمق پرماسه مرقوم کبی شهرهٔ آفاق دیمشدر بیت هرکه پرواسیله آن اندام را * درکف خود دید سیم خام را ﮒ پروانه ﻊ اوچ معنایه کلور اول معروف کلبکدر کیجه شمعه طولاشور شمس فخری بیت آنکه باشند کرکسان سپهر * شمع قدر ورا چو پروانه * ثانی دلیل ورهبر وقاصد معناسنه حکیم خاقانی بیت عادل غضنفری تو وپروانهٔ تو من * پروانه در پناه غضنفر نکوترست * قره قولغه پروانه نك اسمی بو معناده ندر که دلیل ورهبر شیردر ثالث فرهنك جهانکیریده یعنی حکم نامهٔ همایون ظهیر فاریابی بیت شمعیست چهرهٔ تو که هر شب زنور رخویش * پروانهٔ عطایه آسمان دهد * خواجه حافظ بیت کسی بوصل تو چون شمع یافت پروانه * که زیر تیغ تو هردم سر دکردارد ﮒ پروردشانه ﻊ سکون را ودال مهملتین وفتح واو وشین معجمه ایله یعنی درخش کننده یعنی یلدرایجی ﮒ پرورده ﻊ بسلنمش معناسنه اسم مفعولدر عموما ﮒ پروره ﻊ سکون راء مهملهٔ اولی وفتح ثانیه ایله یعنی فربه شلمه وپروارکرده که پروار لفظندن مخففدر شهاب الدین مؤید سمرقندی بیت چو مرغ پروره مغرور خصمت آکه نیست * ازآنکه رمح غلامان تست بابزنش ﮒ پرونه ﻊ سکون راء مهمله ونون ایله قماش صارغیسی وقماش صندوغی اما اصحی بودرکه قماش وتفاریق واثواب تنکی که باغلنوب صارلمش اوله عربیده رزمه دیرلر شمس فخری بیت کیسه ام زو پرست ازبدره * خانه ام زوست پرزپرونده ﮒ پروه ﻊ سکون راء مهمله وفتح واو ایله اوچ معنایه کلور اول جنك وجدال وترکتاز ایله دشمندن آلنان مال غنیمت معناسنه شرف شفروه بیت آن جکرکوشهٔ یاقوت که ازکان خیزد * در شبیخون سخا پروهٔ یغمای تو باد * ثانی یعنی خیمه ثالث پروین لفظندن اختصار اولنمشدر کذا فی فرهنك جهانکیری ﮒ پره ﻊ فتح راء مهملهٔ مشدده ایله بش معنایه کلور اول لشکر سوار وپیاده صف اولوب کتمه لرینه دیرلر جنك ایچون اولسون شکار ایچون اولسون آلای ایچون اولسون کذا فی نسخهٔ میرزا ابراهیم صف معناسنه حکیم انوری بیت کر پره شود لشکر عزمش نبودتك * جز داخل اونیز ردیف سرطانرا * ثانی برنسنه اتکی وکناری مثلا دامن کوهه پرهٔ کوه وصحرا اوجنه پرهٔ دشت وبورن اوجنه پرهٔ بینی دیرلر اسم عامدر شرف یزدی بیت چو لشکر جمع شد در پرهٔ کوه * زمین بر کاو مینا لدزانبوه * حکیم سوزنی بیت چون بوم وبام چشم با بر وبزد زخشم * ازکینه کشته پره ببینیش پیلوار * حضرت مولانا قدس سره بیت برنشان پای آن سرکشته راند * کرد آن پره بیابان برفشاند * فخر کورکانی بیت همیدون پره های کوه قارن * به پیشش همچنان آیدکه کاشن * ثالث کلید پریسی که آنکله محکم اولور کذا فی مجمع الفرس بو معنایه اثیر الدین اخسیکتی بیت کرای

روشنت نه کلید جهان شود * در کام قفل شب شکنند پرهٔ بهار * سیف اسفرنکی بیت
نامامه نی اختیار مدح توسازد * پره قفل سخن کلید زبان را * کلید فارسیله مفتاح معناسنه ده
رابع فرهنك جهانکیریده بمعنی برك کاه حکیم خاقانی بیت برنتوانم کرفت پرهٔ کاهی زضعف
کرچه بصورت یکیست روی من وکهربا * ظهیر فاریابی بیت از بهر جذب خنجر و پیجاده
رنك بست * در آخور مجرّه اکر پرهٔ کهیست * خامس پرهٔ آسیاب ودولاب وامثالی
نسنه‌لر حکیم خاقانی در قسمیه بیت بارهٔ بدرو مثقب وکمانه و مقل * بخط مهرهٔ کردون
وپرّهٔ دولاب * وتخفیف را ایله پهلو معناسنه شاه ناصر خسرو بیت این بارکران بکو یدت
بی شك * در کردن و پشت ومهره وپره پرهازه سکون راء مهمله وفتح ها وزاء معجمه
ایله یا نمش بزکه قاوایدرلر واغاج وسایر نسنه‌لرك قاوی که پده دخی دیرلر کذا فی فرهنك
جهانکیری پرهوده سکون زا وضم ها وفتح دال مهملتین ایله ایکی معنایه در اول
آتشدن اثواب صرارمق ثانی سخن بیهوده پریچه کسر راء مهمله وسکون یای تحتانی
وفتح جیم فارسیله لیف خرما معناسنه در پریوه وپرینه کلاهما بکسر الراء المهملة وسکون
الیاء التحتانیین دونکی کوندن اولکی کونه اولمش نسنه‌یه دیرلر هرنه اولورسه پریزه
کسر راء مهمله وسکون یای تحتانی وفتح زاء معجمه ایله ایکی معنایه در اول زرسرخ ثانی آتش
قوری اوزرنه پشن اتمك که خمیری کوله کوموب بشورورلر پریشیده کسر راء مهمله وشین
معجمه وسکون یا ئین تحتانیین ایله پریشان اولمش وباده ویرلمش پراشیده دخی دیرلر شیخ
سعدی بیت پریشیده عقل و پراکنده هوش * ز قول نصیحت کر اکنده کوش پژاوه فتح
زاء فارسی و واو ایله اول فرونه دیرلر که ظروف سفالین وکرمید وتوغله بشورورلر امیر خسرو
بیت زین زیور باز طاس سفالینه کرمجوی * کاندر پژاوه دیك تهی میپزد کلال پژغرده
سکون زاء فارسی وراء مهمله وفتح غین معجمه ایله برنوع دکندر ودخی افلغ معناسنه در
پژقله سکون زاء فارسی وفتح قاف ولامله تسنبح بوجکیدر پژمایه سکون زاء
فارسی وفتح میم ویای تحتانیله فریدون شاهی سودیله بسلدن کاری کاوك آدیدر پژمایون
دخی دیرلر حکیم فردوسی بیت یکی کاو پژمایهٔ خواهد بدن * جهانجوی را دایه خواهد
بدن * وله بیت یکی کاوکش نام پژمایه بود * ز کاوان وزا برترین پایه بود * کذا فی تحفة
الاحباب اما مؤید الفضلاده کسر بای موحده وسکون راء مهمله ایله برمایه مرویدر پژمرده
اکرچه صولمش معناسنه در نباتاتده استعمال اولنور اما انسانده وسایرلرده دخی متغیر الاحوال
ومتفکر و خسته اولانه دخی پژمرده دیرلر پژمره سکون زاء فارسی اول وفتح ثانیله
چملوزکوزه دیرلر حکیم شفایی درهجو وزیر مؤمن خان بیت ای خرمکس وامشوی قیر ملاقات
وی پژمرهٔ کربشله مرهقه رفتار پژولیده ضم زاء فارسی وواو معروف وکسر لام
ایله بمعنی پژمرده شده مولانا جامی بیت نبرده آن هوا آب وکاش را * پژولیده
نکرده سنبلش را پژوهنده ضم زاء فارسی وکسر ها وسکون نون ایله بمعنی باز
پرسنده وتفحص وتجسس احوال کننده شیخ نظامی بیت پژوهندهٔ بود بخت نمای * در ان
انجمن کشت شاه آزمای پژوهیده ضم زاء فارسی و واو معروف وکسر ها وسکون یای

یای تحتانی ایله عاقل وزیرك وتتبع علوم واتقان رسوم ایتمش معناسنه شمس فخری * قطعه * دولت ونصرت وسعادت را * نیست کاری بغیر خرویده * تاکه پاشند معتکف باشند بره رخسروی پژوهیده ۏ پژوه ع ضم زاء فارسی وواو مجهول واظهار هایله پژوهیدن لفظندن اسم مصدردر خبر پژوه ولشکر پژوه دیرلر تفحص وتفقد وتجسس وجاسوسلق معناسنه استاد منوچهری بیت جام کیر وجای دار ونام جوی وکام ران * بت فریب وکین کذار ودین پژوه ور ونمای * بعض لسان استاداننده سکون زا وفتح واویله ده مسموع در ۏ پژه ع فتح زاء فارسیله نسخهٔ میرزا ابراهیم آستر قفتانك وغیرك ادات الفضلا ده بمعنی زمین پشته وناهموار ومجمع الفرسده بمعنی آلات حرب مرقومدر ۏ پژیژه ع کسر زاء فارسیٔ اول وفتح ثانی وسکون یای تحتانیله دقیق معناسنه در ۏ پژیشه ع کسر زاء فارسی وسکون یای تحتانی وفتح شین معجمه ایله بمعنی پژیژهٔ مرقوم ۏ پستته ع سکون سین مهمله وفتح تاء مثناة ایله عورات کارکاهه چکوب اشلدکاری منقش ایش که مقرمه وسایرهرنه اولورسه ۏ پسکله ع سکون سین مهمله وفتح کاف عربیله قپومندلی که ایچ طرفدن قپویی محکم ایدرلر میرنظمی بیت بشهر او فتاد شورش وولوله * درش بست درپس ز ده پسکله ۏ پسکوهه ع سکون سین مهمله وضم کافله ایرك آرد قاشی معناسنه وله * مثنوی * چو میکرده حواله فرق سر تیغ * بلارك میجهد کویا که ازمیغ * به تیغش راسپر بکرفته در دست * دو نیمه کرده وپسکوهه بشکست ۏ پس مانده ع ایکی معنایه در اول کیروقالمش معناسنه وفضلهٔ طعام وشراب کبی یه ده وبرشیٔ کیرو قونلغه ده دیرلر چغتای لساننده ارتاماق دیرلر نتکم اسکندر رومه عزم ایتدوکی محلده دیر بیت تینکیز ایلابان قطع وتاغ ارتاپتب * یور ور ایردی یول روم عزمن قیلیب * ثانی مال میته دیرلر مخلفات معناسنه بوده کیرو قومقدن کنایه در ۏ پسنده ع فتح سین مهمله وسکون نونله اوکی اوغل پسنده ر دخی دیرلر ۏ پشمه ع سکون شین معجمه وفتح میمله بوزن چشمه کوزه چکلن توتیا عربیده شباف دیرلر شاعر بیت بحر عمان چشمهٔ جان ودلم * خاکپای پشمهٔ جان ودلم ۏ پشمینه ع سکون شین معجمه ایله یوکدن طوقنمش هرنه اولورسه لفظ مرکبدر پشم ایله یای نسبت ونون تأکیددن ودخی برنوع لطیف حلوادر ۏ پشنجیده ع فتح شین معجمه وسکون نون وکسر جیمله صو وقان وامثالی نسنه لر صاچلمش دیمکدر استاد لبیبی بیت بخنجر همه تنش انجیده بود * بران خاك خونش پشنجیده بود ۏ پشنجه ع فتح شین معجمه وسکون نون وفتح جیمله کتاب السامی فی الاسامیده بردسته اوتدر سپور که کبی آنکله چلاهلر بز اوزرینه دستکاهده صو سپرلر عربیده مرطم ومرشیه دیرلر ۏ پشه ع شین مشدده ایله سوری سکك شیخ سعدی بیت پشه چو پرشد بزند پیل را * باهمه مردی وصلابت که اوست ۏ پشه خانه وپشخانه ع کلاهما بفتح الشین والخا المعجمتین جبنلك دیدکلری اوکبی برنسنه دو قماشدن ایدرلر ۏ پشیزه ع کسر شین مشدده ایله مخففله دخی جائز در درت معنایه کلور اول پول که عربیده منقور دیرلر حکیم ناصر خسرو بیت سخن تا نکویی بدینار ماند * ولیکن چو کفتی پشیزه بیینی * ثانی

تحفة الاحبابده اژدرك وماهی نك يولنه ديرلر استاد عنصری * مثنوی * تنش پرپشيزه
زسرتاميان * بكردار رغيبه بركستوان * از وهر پشيزی چو شد يك سپر * نه آتش
نه آهن در وكاركر * مثال ثانی حكيم انوری * قطعه * نسيم لطف تو با خاك اكر سخن كويد
حيات ونطق پذير داز وعظام رميم * سموم قهرتو با آب اكر عتاب كند * پشيزه داغ
شود بر مسام ماهی شيم * ثالث بعض نسخه ده بچاق پرازوانه سی مرقومدر * رابع مؤيد
الفضلاده چادرانكی نك پروازی معناسنه در ي پفتره ج باء موحده ده ذكری مرورايدن
بفتره در اصح بودر ي پفره ج سكون فا وفتح راء مهمله ايله چلاه آلتلرندن كوچی
ديدكلری نسنه در كذا فی نعمة الله ي پگاه و پگه ج كلا هما بفتح الكاف واظهار الهاء
فرهنك جهانكيريده صبح كاذب معناسنه در ابن يمين بيت ازچه ر وشاهی رسد خورشيد را
براختران * خاك درگاه او نبوسد بنده وارش هر پگاه * وله بيت آنكه چون صبح از پگه
چيزی * دودل ازمهر حق چراغ افروخت ي پكنه ج سكون كاف وفتح نونله فرهنك جهانكيريده
سموز وفربه وكوتاه قد اولان آدمه ديرلر حكيم انوری بيت آن دختر پكنه عصمت الدين
سرمايهٔ زهد ونيكنامیست ي پلغده ج فتح لام وسكون غين معجمه ايله بمعنی كنديده يعنی
قوقمش بعض فرهنكده هر قوقمشه ديرلر عموما يمرطه نك قوقمشنه ديرلر خصوصا مثلا مرغ
بيضه را پلغده كرده يعنی طاوق يمرطه سين قوقتدی حكيم سوزنی بيت دو خايه كرده پلغده
شده كه اندر وقت * شكست وريخت هما ناسپيده وزرده ي پلغنده ج سكون لام ونون وفتح
غين معجمه ايله بمعنی پرونده وپرفنده يعنی قماش تنكی ومشكلاتده الكان من الثياب وهو ما يضم
الانسان علی ظهره اوعلی صدره ومحجله مرة ي پلمرده ج سكون لام وراء مهمله وفتح ميمله
بمعنی پژمرده يعنی صولمش ابو المعانی بيت چون عارض توكل نبود تازه و رنكين * پلمرده
شود رونق حسنش دوسه روزی ي پلمسه ي سكون لام وفتح ميم وسين مهمله ايله بمعنی دست
وپا كم كردن ودروغ كفتن كذا فی مجمع الفرس وبر كمسنه يی اسناد وافترا ايله متهم ايلمكه ديرلر
مؤيد الفضلاده حذف سين مهمله ايله بو معنايه ي پلمه ج ديرلر سكون لامله فرهنك جهانكيريده
ايكی معنايه در اول لوح تختهسی كه اوزرينه ابجد وغيری حروف يازوب اطفاله تعليم ايدرلر
خواجه عميد لويكی بيت نخست چون پدرم پلمه در كنار نهاد * چه علمها كه بخواندم ازان بغير
زبان * ثانی بمعنی دروغ وافترا وتهمت ي پلنكينه ج پلنكه منسوب اولان نسنه مثلا
قپلان دريسی واكا مشابه نقشی اولان نسنه لر وخصوصا كيومرث شاهك قپلان دريسندن
دباغت اولنمش قفتانی حكيم فردوسی در وصف كيومرث شاه بيت پلنكينه پوشيد خود
باكروه * كه نيو دنشستنش بجز بر زكوه * رستم واكا بكزر پهلوانلر مهابت ايچون اول مقوله
نسنه لر كيرلر نتكم مولانا هاتفی تيمور نامه ده بيت پلنكينه پوشان آهو سوار * ببستند
تنك كمر استوار ي پلونده ج سكون لام ونون وفتح واو يله بمعنی پرونده كه قماش ومتاع
تنكی كه عربيلر رزمه ديرلر حكيم سوزنی بيت راه بايد بريد ورنج كشيد * كيسه بايد كشاد
وپلونده ي پله ج فتح لامله ايكی معنايه در اول خودر و براغاجدر هندوستان چنكلستاننده
چوق اولور كلی نارنجی وارسلان طرنغی كبی ميوه سی اولور كوكی سياه باحلقه اولور ميو

میرخسرو * مثنوی * پنجه کشاده کل لعل پله * غرق بخون ناخن شیر پله * نی غلطم نافه ولی نیم خام * چیز از ان مشك وکر خون تمام * ثانی شیر حیواناتِ نوزاده یعنی هنوز طوغرمش حیوانك سودی که آتشه قودقده تازه پنیر کبی قویلنور ترکیده اغز عربیده لبا دیرو غایت لذیذ اولور فارسیده فله دخی دیرلر وتشدید لامله درت معنایه کلور اول نردبانك هر پایه سنه دیرلر استاد لطیفی بیت یکی ابنار دیدم پر زغله * که دارد نردبانی بیست پله ثانی فرهنك جهانکیریده ترازو کفه سی ثالث مؤید الفضلاده بضاعت قلیل رابع موی اطراف ستر لغ پلیته ع کسر لام وسکون یای تحتانی وفتح تاء مثناة ایله فتیله که چراغه وبعض جراحته قورلر حکیم ناصرخسرو بیت چون دل اندر چراغ خواهی افروخت * علم وعمل بایدت پلیته و روغن لغ پلیله ع کسر لام اول ایله بوزن هلیله متواضع و بسیاردان معناسنه در میرنظمی بیت درجهان شو پلیله وخوشخوی * نشوی خود پسند وچرکین روی لغ پناوه ع فتح نون و واو واخفاء هایله بمعنی توکل استاد عنصری بیت سر که باشد چو کشته پرکنه را * دور باشد پناوهٔ کرسنه را لغ پناه ع فتح نون واظهار هایله التجا معناسنه یعنی صغنمق وپناهیدن دن اسم فاعل اولور عالمپناه کبی واسم مصدر اولور میر خسرو بیت ای بدرماندکی پناه همه * کرمت عذرخواه همه * وصیغهٔ امر اولور التجا آور وآرزو پرش معناسنه حکیم فردوسی در وصیت کاوس به منلاد * مثنوی * بدو کفت کر دشمن آید پدید * ترا تیغ کینه نباید کشید * زهر بد بزال و برستم پناه * که پشت سپاهند وزیبای کاه لغ پناکاه ع فتح نون وکاف فارسیله صغنه جق یر ملجاء معناسنه اصلی پناهکاهدر تخفیفا هاء اول حذف و فدر لغ پناهنده ع فتح نون اول وسکون ثانیله بمعنی پناه کیرنده یعنی التجا کتوز بجی اسم فاعلدر صغنجی معناسنه شیخ نظامی بیت در کذر از جرم که خواهنده ایم * چاره ما کن که پناهنده ایم * وله بیت پناهنده را یاد کیر از نخست * نیت کرد برکامکاری درست لغ پنبه ع سکون نون وفتح باء موحده ایله پاموق عربیده قطن دیرلر فارسیده دانه لو سنه وآتلامشنه ده پنبه دیرلر اما عربیده ابتدا جوز قطن آچلدقده قطن جوز ودانه لوسنه محبوب وچکیدی آیرلمشنه محلوج دیرلر جغتای لساننده ماموغ دیرلر میرعلیشیر بیت ماموغ اوزره سو رتو بان کافور قویمانك داغیمه * کیم ماموغ داغی توتاشور هم بومرهم اورتانور لغ پنتومه ع سکون نون وضم تاء مثناة ایله برکوکجه نسنه در اغاجده بتر دیو نعمة الله نسخه سنده یازمش نه اولدوغن بیان ایتمامش لغ پنجاه ع مرتبهٔ اعداده اللی عدد در عربیده خمسین دیرلر وچغتایده تشدید یا ایله ایلیك دیرلر بو رباعیده واقعدر * رباعی * ایلیك ییلا التمیشغه یتی قدمیم * نی معنی که بولمادی ایرکین رقمیم * نی طرفه که ثبت ایتمادی ایرکین قلمیم * کیم یوق بیریدین خاطر ار اجزالمیم لغ پنجاهه ع یعنی اعتکاف ترسا عابدلری ونصاری زاهدلری اللی کون خلوت نشین اولوب عبادت ایدرلر حکیم خاقانی بیت بس از چندین چله درعهد سی سال * روم پنجاهه کیرم اشکارا لغ پنجپایه ع ایکی معنایه در اول معنای ترکیب بش ایاقلی بر جانور درهم صوده وهم قورده تعیش ایدر خرچنك دخی دیرلر ترکیده ینکج عربیده سرطان دیرلر حکیم سنایی بیت هرکه دزدی کند از ین

کفتار * پنچپایه است وزشت وکج رفتار * ثانی برج اثنی عشردن سرطان برجنه دیرلر
بو اسم اصطلاحیدر دقایق فیروز شاهیده علم نجومدن اولان رساله منظومه ده بیت
ولی باشد زعقل با کفایه * بسمت سرمد ار پنچپایه ﮐ پنجره ﻉ ترکیده دخی بوعبارتله استعمال
اولنور لکن لفظ فارسیدر درون خانه یه ضیا اولمق ایچون وضع خاص معتبره در روزن دخی
دیرلر شاعر بیت روزن باغ ازعلم سرخ وزرد * پنجرها ساخته پر لاجورد * عربی
اسمنه اعتبار ایله جهت دخی معتبر در نظرگاهه آچلمق لازم درکه پنجره اطلاقی صحیح اوله
منظره معناسنه که عربیسی در والاهر پنجره یه پنجره دینلر روزن وروزنه ده دیرلر محمد
خافی نك بو کلامندن فهم اولنور * مرغان برکنکرهای شاخها چون مغنیان در پنجرهای
کاخها ﮐ پنجشنبه ﻉ ایام اسبوعدن یعنی هفته کونلرندن بشنجی کون که خمیس کونیدر
ﮐ پنجه بچار ﻉ عربیده خمسه متحیره دیدکاری یلدزلردر که زحل ومشتری ومریخ وزهره
وعطارددن کنایه دربدیع سیفی بیت ازهجر مرادلیست چندین پار * بیچاره ترم زپنجه
بیچار * کذا فی فرهنك جهانکیری ﮐ پنجه دزدیده ﻉ عربیده خمسه مسترقه دیدکاری
بش کوندر که بهرسنه تفاوت ماه حسابندن واقع اولور کبیسا مقابلیدر وهرکونینك
مخصوص آدی واردر ﮐ پنجه کربه ﻉ ضم کاف فارسی وسکون راء مهمله وفتح باء موحده
ایله بیدمشك که بیدکربه دخی دیرلر ایضا منه ﮐ پنجه ﻉ اخفاء ها ایله پرمقلر ایله اطلاق
اولنور زیرا آوج ایچنه کف دیرلر خصوصا وجمله اله دیرلر ع وما مثلا ال ذکر اولندقده پرمقلر
معنا مراد اولنسه پنجه دیرلر آنك ایچون پنجه طوتشدقده پرمقلر بربرینه کیرمکله پنجه دینلور
ومؤید الفضلاده مسطوردرکه عجمده معروف برنوع رقصدر رقاصلر بربرلرینك اللرین طوتوب
رقص ایدرلر اکا پنجه دیرلر ومخزن شرحنده علوله ودخی منجنیق معناسنه ده کلور علوله دبه بانلو
قلعه برجلری اوزرینه قودقلری طاشدر جنك محلنده دشمن اوزرینه آتارلر اکثر قلعه
قپوسی اوزرنده اولور که سوراخ ایتمشلردر یوریوب قپویه هجوم ایدنلرك باشلری
اوزرینه یاغدورلر وارواظهار هایله پنچاه لفظندن اختصار اولنمشدر ﮐ پنجیانه ﻉ سکون
نون وکسر جیم وفتح یای تحتانی ونون ثانیله بمعنی بنکیانه زیرا بنکه عربیده بنج دیرلر
ﮐ پنجیوده ﻉ سکون نون وجیم موقوف وضم یای تحتانی وواو معروف وفتح دال مهمله ایله
نصف عشره درکه عشره یه دهیوده دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ﮐ پنزه ﻉ سکون نون
وفتح زاء معجمه ایله برنوع رقصدرکه پنجه دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ﮐ پنهاله ﻉ سکون
نون وفتح ها ولامله عربیده لوزینه دیدکاری شکر وبادام واون ایله ایدرلر ترکیده صمصه
دیدکاری لطیف ولذیذ وقابل الهضم برنوع خرده بقلوادر ابوالمعانی بیت با دابلب کفرنعم
فنجاله * بل داغ شود دانه هر پنهاله ﮐ پنه ﻉ فتح نون واخفاء هایله مزبله معناسنه در
میرنظمی بیت برش جامه پاکیزه وشسته است * چو آن سبزه برپنه رسته است ﮐ پنیره ﻉ
کسر نون وسکون یای تحتانی وفتح راء مهمله ایله پنیر مایه سیدرکه سوده قویوب پنیر ایدرلر
ﮐ پنیزه ﻉ کسر نون وسکون یای تحتانی وفتح زاء معجمه ایله شاهتره دیدکاری یدبو وغایت
تلخ براوتدر عربیده شاهترج دیرلر دم فاسدی اصلاح ایدر لکن استعمالی عسیردر ﮐ پنیسه ﻉ

مع کسر نون وسکون یای تحتانیله بودخی شاهتره‌در ❊ پوانه مع فتح واو ونون ایله ولایت عجمده
بر مشهور دربنددر ❊ پهانه مع فتح ها ونون ایله بمعنی پانه مرقوم یعنی قپوآردنه قودقلری
اغاج وچوی معناسنه‌در ❊ پهره مع سکون ها وفتح راء مهمله ایله بمعنی پاس یعنی بکلمك که
پاسبانه پهره‌دار دیرلر حکیم نزاری قهستانی بیت بلبل از بیم آن زنهار خواران * مرتب
داشت جمعی پهره‌داران ❊ پهنانه مع سکون ها وفتح نونین ایله ایکی معنایه‌در اول بر نوع
میوه‌در نتکم حکیم خاقانی در هجا بیت چنبك زند چو پوزنه خنبك زند چو خرس *
آن پوزنینه ریشك وپهنانه منظرك * ثانی یاغده پشمش اتمك معناسنه‌در کذا فی فرهنك
جهانکیری ❊ پهنه مع فتحتین ایله بمعنی پهن مرقوم که ممه‌دن افراط ایله سود آقمق معناسنه‌در
وسکون ها ایله درت معنایه کلور اول بر نوع چوکاندر باشی کفچه کبیدر اوزرینه طوپی
قویوب هوایه اتارلر ایترکن ینه اول چوکان ایله اوروب ایلروآتارلر پیره دوشورمزلر تا که
میدان باشنده نصب اولنمش ایکی میل واردر اراسندن کچه اما میدانك ایکی باشنده ده
ایکیشر میل نصب اولنمشدر آتلولر ایکی بلوك اولور اراده طوب بردر هر بلوك کندو طرفنده
اولان میلدن کچورمکه سعی ایدر عربیده اول چوکانه طبطاب دیرلر بو بیتده واقع اولمشدر
استاد بیت بنات النعش چون طبطاب سیمین * نهاد ستند زیر وپهنه از بر * کذا فی
مؤید الفضلا حکیم سنائی بیت قدم در راه ملکی نه که هر ساعت همی باشی * تو همچون کوی
سرکردان وره چون پهنه بی پهنا * استاد فرخی بیت ناوك اندازی وزوبین فکن وسخت
کمان * پهنه بازی وکمند افکنی وچوکان باز * وله بیت نامه نویسد بدیع نظم کند خوب
تیغ زند نیك پهنه با زد چوکان * ثانی آت میدانه دیرلر کمال اسمعیل بیت جرم هلال
از براین سبزه پهنه چیست * ما تا زسم اسب تو بروی نشان رسید * ثالث پهنای ران
از اندرون * یعنی بودك ایچ طرفدن یاصیلغنه دیرلر عربیده فطن دیرلر رابع بمعنی پهنا یعنی اینلو
هر نه اولورسه کذا فی فرهنك جهانکیری ❊ پهپه مع بو بر لفظدر که وقت حیرت ومحل
تحسینده دخی ایراد ایدرلر کمال اسمعیل بیت روحانیان چو بینند ابکار فکر من * پهپه زنند
در وی ونام خدا برند ❊ پیخوسته مع سکون یای تحتانی وضم خاء معجمه وواو مجهول وسکون
سین مهمله وفتح تا ایله بمعنی در زیر پامانده یعنی ایاق آلتنده قالمش وبیچاره ودرمانده استاد
عنصری بیت زبس کشته بخاك اندرون کنج بود * از وناك پیخوسته وارنج بود *
❊ پیغاله مع سکون یای تحتانی وفتح غین معجمه ایله بمعنی پیمانه شراب کذا فی مجمع
الفرس ❊ پیغله مع سکون یای تحتانی وضم غین معجمه وفتح لام ایله کوشه وبوجاق که پیغوله
دخی دیرلر بلکه آندن مخففدر حکیم فردوسی بیت کزنیم کزینها یکی پیغله * کنم هرچه دارم
زکینی یله * نسخه میرزا ابراهیمده پیغله بمعنی کوشه چشم خصوصا کذا فی الاداة ❊ پیغوله مع
سکون یا وضم غین معجمه ایله بوزن بیموده کوشه وکنج خانه معناسنه حکیم خاقانی بیت
ای که دردل جای داری بر سرو چشمم نشین * کاندرین پیغوله ترسم تنك باشد جای تو * امیر
خسرو بیت همی هستی خود بیکسو کنم * به پیغوله نیستی خو کنم * حکیم انوری در طلب شراب
قطعه * پنج قلاشیم در پیغوله * درخریفی کور باب خوش زند * چرخ مردم خوار کوئی

خصم ماست * تاچو برخیزیم بر هرشش زند * بی شراب آتش انداز بازست * کیست
کوانی برین آتش زند لغ پیمانه ح پیمودن لفظندن مشتق اسمدر بیوك ساغر وشراب
قدحینك بیوکنه دیرلر استاد دیمشدر بیت روح بستان راح ده پیمان ستان پیمانه ده *
باده لعل ولبت مرجان ای جانانه ده * و بر معناسیده اولچك درکه عربیده کیل وقفیز دیرلر
رکن الدین بکرانی بیت پیمانهٔ خرمن غم توشد دل من * بکشا زسر زلف وفا مشکل من *
چغتایده اولچاك دیرلر میرعلیشیر بیت چید ارمین هرنچا زخم اورسا اول قاتل ولی
بولماس * چید اماق کر بیرین اوز عضویدا قیلساکشی اولچاك لغ پیموده ح پیمودن
لفظندن اسم مفعولدر اولچلمش واستعاره طریقیله شراب ایچشه دیرلر خواجه حافظ بیت
چو با حبیب نشینی و باده پیمایی * بیاد دار محبان باد پیمارا * ویلوب یورمغه دیرلر صائب
تبریزی بیت جز پشیمانی نداره حاصل طول امل * چند پیمایی مکرر این ره پیموده را *
لغ پیورثه ح سکون یای تحتانی وفتح واو وزاء فارسیله کوکلك و امثالی بول اثواب معناسنه
لغ پیوسته ح سکون یای تحتانی وسین مهمله ایله بمعنی متصل یعنی اولاشمش میرخسرو
بیت زان زر وفولادکه پیوسته شد * راه خصومت زمیان بسته شد * ودخی بمعنی همیشه
حکیم انوری بیت باد پیوسته ازسرشك حسد * روی بدخواه تو چو پشت پانك *
تحفة الاحبابده زیاده کریه دن سوزه قادر اولمامق والمدن طقینه رق سو بالك معناسنه
لغ مع الیاء التحتانی * پارکی ح سکون راء مهمله وکسر کاف فارسیله موید الفضلاده
بمعنی قحبه کی کردن یعنی روسپیلك ایتمك ولغت محمودیده حوض ودخی ناودان وحمام ده
آب مستعمل جمع اولدوغی یر وسائر صو جمع اولدوغی محللر معناسنه در ومشکلاتده
بمعنی اسب واقعدر اما باء موحده ایله اولدوغی اصحدر لغ پاری ح کسر راء مهمله ایله اشجار
وباغ قسمندن حاصل اولان حصول معناسنه میرنظمی بیت هرکه ازدست وزبانش یاری
نبود * چون درختی سایه و یاری نبود لغ پازپرمی ح مشهد رضا رضی الله عنه حضرتلرینك
نواحیسنده واقع برقریه اسمیدر بی نظیر اوزمی اولور لغ پاسی ح کسر سین مهمله ایله کیجه دن
برمقدار دیمکدر یا کچمش یا قالمش اوله شیخ نظامی بیت چو پاسی ازشب دیجور بکذشت *
ازان درشاه دل رنجور بکذشت * شیخ سعدی کلستانده باب اولده دزدا نده * درشعب
جبل پنهان کشتند چندانکه پاسی ازشب درکذشت * دیدوکی کیجه یه مخصوص اولدوغنی
تأیید ایدر لغ پاشکونکی ح سکون شین معجمه وضم کاف فارسی اولی وکسر ثانیله بمعنی
بازکونکی مقلوب ومعکوس معناسنه کذا فی المحمودی لغ پاکابوی ح فتح کاف فارسی
وضم باء موحده وواو معروفله معاصی وکبایردن مبرا یعنی عصمت وعفت صاحبی دیمك
اولور لغ پاکاری ح فتح کاف وکسر راء مهمله ایله املاك وعقار واوقاف محصولنی جمع ایدنه
دیرلرکه عربیده جابی دیدکاریدر حکیم شفایی وزیر مؤمن خان هجونده دیمشدر بیت
مؤمن هللم بازی چملان بکجا رفت * پاکاری صد درصد کرمان بکجا رفت لغ پاکی ح کسر
کافله استره معناسنه که ستره دخی دیرلر ابو المعانی * قطعه * سرتراشی ماهرو پیشم کرفت
فرق سرازرنك روکلکون شده * ازسر بی باکی چندان پاکی زد * سربسر بخرید و پاکی

وپاکی خون شاه * ازسر تسلیم پرسیدن ازو * کفت صبر عاشقی ازمون شاه پالانی
بمعنی اسب بارکش یعنی یوك چکر بارکیر کذا فی المحمودی پالای اسب جنیب یعنی
یدك چکیلور آت شمس فخری بیت شهنشهی که کشند پیش بخت موکب او * چوذره
خنك وسمند فلك دو صد پالای * ودخی یدك اولمغه مخصوص اولان آته دیرلر وله بیت
کرده پیش رکاب آفتاب * سبز خنك سپهر راپالای * ودخی اسم فاعل اولور صاف
ایدیجی معناسنه شیخ عطار بیت کهی از نرکست خوناب بالای * کهی بیخواب وکه مهتاب
پیمای * ودخی اسم مفعول اولور صاف اولمش معناسنه حکیم انوری بیت زانکه پالوده
سرکوپت * امتحانش کن وفرو پالای * کذا فی ادات الفضلا پای معروف ومقاومت
معناسنه مثلا فلان بافلان پای ندارد دیرلر حضرت مولانا قدس سره بیت مادرین
جاصفدریم وپهلوان * کس ندارد پای ماا ندرجهان * واستحکام ومتانت معناسنه
خلاق المعانی بیت سهلست پایداری تودرمقام وصلی * چون دستبرد تجربه بینی بدار پای
ودخی بمعنی پاینده یعنی ثابت ومقیم معناسنه شیخ نظامی بیت کیست درین دیرکه دیرپای
کولمن الملك زندجز خدای * بومعناده امر معناسیله اولور مسعود سعد سلمان بیت بملك
خویش بنازد زعدل خود برخود * بکام ودولت پای وبفر وحشمت پای پتّی فتح
تاء مثناة وکسر نونله چبوقدن وبغدای صاپندن اورلمش طبق که آنکله غله صاوررلر
پای تنی وغله بر افشان دخی دیرلر اثیر الدین اومانی بیت بوسرا زبسکه زرتازه کشد ترکس تو
پتنی برد وسترش چون دوسر میزا نست پذیرای پذیرفتن لفظندن مبالغه ایله صیغه
امردر فرمانبردار بیورق طوت دیمك شیخ نظامی بیت شه نامور نام اوفیلقوس *
پذیرای فرمان اوروم وروس * وقابل ومقبول وقبول معنالرینه استعمال اولنور محلنه
کون پرده‌کی سکون راء مهمله ایله مخفی ومستور معناسنه عموما وزنان مستوره
معناسنه خصوصا شیخ نظامی بیت آنکه رخش پرده‌کی خاص بود * آینه صورت اخلاص
بود * وله بیت پرده‌کی زهره‌دران پرده جست * زخمه شکسته بادای درست پرشهی
اضافتله قناد اوجنده اولان اوزون یاکلرکه شهبال دخی دیرلر پرنیان خوی یعنی نرم
طبیعت وخوش خوی ترکیبده بوعبارت استعمال اولنور ابریشم تلی کبی آدمدر دیرلر کذا فی
المحمودی پروای یعنی پرواکه مرقوم اولمشدر اکثار باب لغت جمله‌دن حکیم قطران
ارموی وحکیم اسدی طوسی ومحمد هندوشاه نخجوانی که صحاح صاحبیدر وشمس فخری
واستاد لطیفی بالاتفاق فراغت وطاقت معناسنه دیمشلردر استاد دقیقی بیت ابوسعد
آنکه ازکیتی بدوبرکشته شد بدها * مظفر آنکه شمشیرش برد ازدشمنان پروای * ومبالاة
معناسنه ده رسیده نظر در پرواری سکون راء اول وکسر ثانی مهملتین ایله اوده
بسلنمش اولان حیوانه دیرلر سبب تسمیه‌سی پروار لغتی ذیلنده ذکر اولندی شیخ عطار
بیت چرخ مردم خوار اکرروزی دومردم پرورست * نیست از شفقت مکر پرواری اولاغرست
بومعنایی مؤید شیخ سعدی بیت اسب لاغرمیان بکار آید * روز میدان نه کاو پرواری
پروازی سکون راء مهمله وکسر زاء معجمه ایله بونسنه نك چون سنه دیکن ویاخود

بیله اشانمش وبیله طوقنمش اوله عجم آکا پروز وترکیله پرواز دیرلر ابوالمعانی بیت ای سنها خلعت قبای ترا * کشته پرواز اطلس کردون لغ پرو پای ع بمعنی پای وپر مرقوم یعنی توانایی وطاقت حکیم فردوسی بیت چواین خار کوهی بجای آورد * دلاور شود پرو پای آورد لغ پروری ع بسلیجی معناسنه بونده بو حرف یا مصدریه اولور ووصفیه اولور واسم فاعل اولور واسم مفعول اولور محلنه کوره طالب آملی بیت ای شرع تو مروج دین پیمبری * زیب ازتو یافته روش شرع پروری * وپروازی مرقوم معناسنه ده اولور لغ پری ع معروف بر مخلوقدر مسلم وموحد درلر اوچدقلری اجلدن قنادلی تسمیه اولنمشدر پری قنادلی دیمکدر وآفتاب معناسنه ده کلدوکی معتبر لغت کتابلرنده مسطور در استعاره طریقیله طالب آملی بیت نه بزم بادهٔ نی شوخ چشم نی پری رویی * بدین آشفتکی چون بشکفانم چین ابرویی لغ پری افسای وپری سای ع تسخیر ارواح ایچون اوقودقلری عزایم وافسون استاد لبیبی بیت کهی چو مرد پری سای کونه کونه صور * همی نماید ازین بند آبکینه قباب * بو بیتدن افسون اوقیوجی معناسی فهم اولنور لغ پژوهندکی ع ضم زاء فارسیله تفحص وتجسس ایلمك ودقت ایله صورمق معناسنه شیخ نظامی بیت دروکرد باید پژوهندکی * که از ماند ارد شکوهندکی لغ پزوی ع سکون زاء معجمه وفتح واو ویای موقوفله بمعنی مرد فرومایه یعنی اصلی آلچق ومجهول النسب ودنی طبیعت اولان آدمه دیرلر کذا فی مؤید الفضلا لغ پسپای ع سکون سین مهمله وفتح باء فارسیله بر نوجوان وساده روی شکار ایدوب ودرکار اولمق معناسنه در لغ پشی ع کسر شین معجمه ایله بر نوع خرده منقوددر که غایت خرده وکوچك اولور حکیم سوزنی بیت نرخ جماع ازپشی رسید بدینار * کار فروشنده راست وای خریدار لغ پلانی ع کسر نون ایله بمعنی اسب کنده رو یعنی اشکنی آز اولان آت کذا فی مجمع الفرس لغ پلسکی ع فتح لام وسکون سین مهمله وکسر کاف فارسیله قزل بویه ودخی فرنکستانده بر شهر آدیدر دیرلر العهدة علی الراوی لغ پلنکی بمعنی کینه دار فرصت کوزدیجی سباعده قپلان قدر کینه ور اولمدوغندن کینه یی آکا نسبت ایدرلر نصیرای همدانی بیت مپوش از آسمان رخت دورنکی * مکن با کوکب چون من پلنکی لغ پلینده ی ع سکون لام وفتح یای تحتانی بعده نون ساکنه ایله بر نوع خربزه در غایت لذیذ اولور کذا فی فرهنك جهانکیری لغ پهلوانی وپهلوی ع کلاهما بسکون الهاء وفتح اللام اوج معنایه کلور اول شهرلی دیمکدر زیرا پهلو بر شهر آدیدر ثانی پهلوانه منسوب ثالث فارسی باستانی یه دیرلر حکیم فردوسی بیت اکر پهلوانی ندانی زبان * بتازی تو اروند را دجله خوان * وله بیت زمین کشت دست فصاحت قوی * بپرداختم دفتر پهلوی لغ پهلوسای سکون ها وضم لام وواو معروفله هم مرتبه وهم نشین معناسنه در کذا فی شرفنامه لغ پهناوری ع سکون ها یله اینلولك معناسنه در که پهناور لفظ موکبدر اینلو عربیده کی عریض معناسنه در آخرنده کی یا حرفی مصدریه در حامی پهنا ایله پهناوری بر معنایه تفسیر ایلمش اما فرقی ظاهردر وبو بیتدن دخی فهم اولنور بیت اسب مارا تا میان آید همی * آب جیحون با چنان پهناوری لغ پهی ع کسر ها ایله حنظل معناسنه در زابل ولایتنده

ولاینده اكا خربزه تلخ دیرلر تركیده ابوجهل قارپوزی دیرلر حنظل عربیسیدر لطیف
مسهل در ده پیاپی ع فتح یای تحتانی وباء فارسیله بربری آردنجه معناسنه در عربیده
متعاقب دیرلر وپی ایزدر ایكی كلمه میاننده اولان الفه الف مساوات ومقابله دیرلر
برابرلك افاده ایدر بونده بربرینك ایزی اوزرینه دیمك اولور ده پیداوسی ع سكون
یا وفتح دال وكسر واو وسین مهملتین ایله برنوع اقچه یه دیرلركه كیانیان زماننده رایج ایدی
هربری بش دینار ایدردی حكیم فردوسی * مثنوی * هزار وصد وشست قنطار بود * درم
یدكر وپنج دینار بود * كه بر پهلوی موبد فارسی * همی نام كردش به پیداوسی ده پیرای ع
سكون یای تحتانی وفتح راء مهمله ایله بمعنی آرای وبیر صیغهٔ امر اولور ودخی بمعنی
آراینده وبرنده اسم فاعل اولور كذا فی شرفنامه ده پیغوی ع سكون یای تحتانی وفتح
غین معجمه وكسر واو ایله لسان تركیده دیمك اولور دیو یاز مشلر اما اشتقاقی ندن ایدوكین
بیان ایتمامشلر نقل اولنان معنایه میرنظمی بیت بكفتم كه وصلت ستانم بجان * بكفت
پیغوی را ندانم زبان ده پیكانی ع لعلك برنوعیدر ظاهر بودر كه قطعه سی جهتیله پیكانه
تشبیها اوله خلاق المعانی بیت ز تاب چشم تو پیكانهای لعل شود * بچشم خصم تو در
لعلهای پیكانی ده پی ع سكز معنایه كلور اول معروف سكردر كه عربیده عصب دیرلر ثانی
پای معناسنه میرخسرو بیت چو خواهی بر تراز عالم نهی پی * بكوترك جهانی هرچه در وی
ثالث نشان پای تركیده ایز دیرلر آدمك اولسون وحیوانك اولسون كمال اسمعیل بیت
دورا هروكه براهی رود بریك سمت * عجب نباشد اكر اوفتد پی اندرپی * رابع بمعنی دنبال
شیخ سعدی بیت سك اصحاب كهف روزی چند * پی نیكان كرفت ومردم شد * خامس
مقام تعلیلده ایراد ایدرلر سیف اسفرنكی بیت چو جان خصم ترا در ازل پدید آورد * بیافرید
خدا از پی عذاب آتش * بومعناده برای معناسنه ده كلور فرقلری دقیقدر خواجه حافظ
بیت از پی تفریح طبع وزیور حسن ادب * خوش بود تركیب زرین جام با لعل مذاب
سادس بمعنی كرت ومرتبه سیف اسفرنكی بیت بكذار این سخن كه پراز طاق اوعقول
در پای اوفتند زمانی هزار پی * سابع نشان وایزلیوب نشان بولمق معناسنه شیخ عطار
بیت بكویند جملكی با جان وبادل * اكر تو پی بری كور از مشكل * ثامن تاب وطاقت حكیم
فردوسی * مثنوی * زهند وز فغفور وخاقان چین * ز روم وز هر كشوری همچنین
بیاورد هر كس باو باژ وساو * نه پی بود با او كسی را نه تاو ده پی اندرپی ع بربری اردنجه
هرنه اولور سه مراد متصل دیمكدر میرنظمی بیت پی اندرپی كشیدم جام هجرش * ببزم
غم چشیدم زهر مهرش ده باب الباء الفارسی المكسورة مع الالف * پیرا ع سكون یای
تحتانی وفتح راء مهمله ایله صیغهٔ امر ووصف تركیبی اولور واسم فاعل دخی استعمال اولنور
سخن پیرا ونخل پیرا وامثاللری كبی طالب آملی بیت نه دیده باغبان دهر ونی من بعدهم بیند
ریاض ملك را جون ذوالفقارش نخل پیرایی ده پیرماستبا ع یعنی چقرآت كذا فی شرفنامه
ده پیشبا ع سكون یای تحتانی وشین معجمه وفتح باء فارسیله صدر خانه یه دوشنن مقعد
وفراش معتبر وذی قیمت اثواب خانه در ده پیشوا ع سكون یا وشین معجمه ایله مقتدا وائمه

وخطبا و رئیس القوم واقوال وافعال وکلامنه اتباع اولنور کمسنه لره دیرلر ابو المعانی بیت
قول و فعلش را موافق بوده درشرع خدا * مقتدای مؤمنین و پیشوای مسلمین پیلپا سکون یای تحتانی و لام وفتح با ء فارسیله اوج معنایه کلور اول مجمع الفرسده بر نوع بیوك
قدحدر مجلس آخرنده آنکله طلو ایچرلر ثانی نسخهٔ میرزا ابراهیمده زنکیانه مخصوص
بر نوع سلاحدر بو ایکی معنایه ترتیب [illegible] شیخ نظامی بیت چو در پیلپای قدح می کنم *
بیك پیلپا پیل را پی کنم * ثالث فرهنك جهانکیریده بر مرض آدیدر انسانك ایاغنده ورم
ظاهر اولور عربیده داء الفیل دیرلر پیلبالا ای بلند وتوده که به پیل ماند و بسیار
کذا فی المحمودی پیلوا سکون با و لامله یعنی داز و فروش عربیده عشاب دیرلر شینی
مشدده ایله کذا فی شرفنامه پینوو سکون یای تحتانی وضم نون و واو معروف اول
وفتح واو ثانی ایله ترخانه آشی معناسنه لفظ کبدر پینوکه ترخانه در و آش معناسنه‌در
کذا فی مجمع الفرس مع التاء المثناة * پست سکون سین مهمله ایله قاورلمش اونه دیرلر
عموما واریه اونه دیرلر خصوصا حکیم انوری بیت داغ داری بسرین بر نتوانی شد خرد * پست
داری بدهان دو نتوانی زد وای * شیخ نظامی بیت مهر و از جهان درکوشه کرده * کنی
پست جو بن راتوشه کرده * حکیم خاقانی بیت اشك چشمم در دهان افتد که افطار ازانك
جز باب کرم پستی نکند رد درنای من پلست کسر لام و سکون سین مهمله ایله یعنی
بدست یعنی قارش که عربیده شبر دیرلر کسرتین ایله ابو المعانی درهزل بیت بود آن جوان
نازك دنبه سفید و فربه * باید که کیر باشد اورا پلست و نیمی پیست سکون یای
تحتانی و سین مهمله ایله مجذوم و ابرص و بهقلی دیمکدر کذا فی مجمع الفرس پیشادست
سکون یای تحتانی وفتح شین معجمه و دال مهمله بعده سین ساکنه ایله نقد معناسنه درهم
ودینار وغیری اولسون استاد لبیبی بیت ستد وداد جز به پیشادست * داوری باشد
و زبان شکست پیش دست کتاب محمودیده صدر نشین و قوی و توانا معناسنه
شرفنامه ده سابق و قوی معناسنه در پیهکست سکون یا و ها و سین و کسر کافله قرغه
دو کالی دیدکلری دار و در کذا فی الحلیمی مع الجیم * پچپچ سکون جیم وکسر باء فارسین
ایله ایکی معنایه در اول مخفی سوباشمك فسلدی معناسنه ثانی چوبانلر پی پی نواخت
ایدوب یانه چغردوغی صوته دیرلر حکیم سنائی بیت نشود دل ز حرف قرآن به * نشود
بز به پچپچی فربه پشنج کسر شین وسکون نونله تدارك سفر و مهمات طریق معناسنه‌در
میر نظمی بیت بر فتن جانب دلداده کرده * پشنج ره همه آماده کرده پیچاپیچ ایکی
نسنه بر برینه طولاشمق مثلا ایکی آدم پنجه طوتسه لر پیچاپیچ بوند دیرلر و موی زلف
وکیسو طولاشمق و هرنه که زیاده پیچیده اوله چغتایده تولغاتماق دیرلر فرهادنامه ده درت قصر
بتاشیچون طاش چکن کردونه لر وصفنده دیر بیت سفق بیر لافلق دین تومالغای باش تاشیب
ایشی باشیغا آق وقیز بل باش پیچ پیچیدن لفظندن صیغهٔ امردر بورغاج معناسنه ده
کلور شاعر بیت ای بساکز آتش سودای آن مشکین رسن * دود پیچاپیچ دل زین آبکون
چنبر کذشت پیچیچ سکون یائین تحتانیین وکسر جیم فارسیله اشکنجه و در دو محنت

محنت معناسنه کذا فی نعمة الله ؏ پیروج ؏ سکون یای تحتانی وراء موقوف وفتح واو ایله
ماکول اللحم برقوش آدیدر پرنکال چنکاستاننده ومغرب زمیننده اولور اول طرفلردن کتوررلر
پیلمرغ دخی دیرلر بورنینک یعنی منقارینک اوزرنده بر پارچه دری فیل خرطومی کبی اشاغی
صارقشدر وباشنده وبوینینده تویی یوقدر اما هر زمان باشی و بوینی بر درلو رنکه کیرو و
اکثر سرخ وسپید وبنفشی اولور وقویروغی اوزرنده بر قاچ تویی واردر غایتده درشت وخشین
کذا فی فرهنک جهانکیری ؏ مع الخاء * پیخ ؏ بوزن شیخ کوزده ظاهر اولان چرك که
چپق وعربیده رمص دیرلر عمارة بیت همواره پراز پیخست آن چشم فراکن * کوپی که
دوبوم آبخاد وخانه کرفتست * شمس فخری بیت ز بسکه خون رود از چشم خصم شاه
شود * همیشه بر مژه اش خشك خون بصورت پیخ * پیخال وفراکن دخی دیرلر
؏ پیروزه چرخ ؏ فلك ششم واختر مشتری کذا فی المحمودی ؏ مع الدال المهمله * پرد ؏
فتح راء مهمله ایله بمعنی کردد کذا فی فرهنك جهانکیری ؏ پرند ؏ کسر راء مهمله وسکون نون
ایله قایچ جوهری معناسنه که فرند دخی دیرلرکه معربیدر ؏ پسند ؏ فتح سین مهمله
وسکون نونله پسندیدن لفظندن اسم مصدردر قبول واستحسان معناسنه طالب آملی
بیت دیده نظر با کدام عضو تونا زد * هر سر مو بر تنت نظاره پسند ست * وکاهی
صیغۀ امر و وصف ترکیبی اولور خود پسند وشاه پسند کبی منجیك بیت قند جدا کن
زو دور شو از زهروند * هرچه باخر بهست بهرتو اورا پسند * وکاهی اسم فاعل اولور
مثلا بر کلمه یه مضاف اولندقده مضاف الیهی وصف ایدر نتکم طالبك بو بیتندن فهم اولنور
بیت ماخذر از برق چشم زخم نداریم * خرمن ماراتمام دانه پسند ست ؏ پشکلید ؏
سکون شین معجمه ولام ویا وکسر کافله مجمع الفرسده رخنه با ناخن کردن یعنی طرنقله یاره
ایلمك وطرنقله نشانلق معناسنه مرویدر ؏ پکند ؏ فتح کاف وسکون نونله خیوق لسانی
اوزره نان دیمکدر وخیواق کسر خا وسکون یا وفتح واو ایله خوارزم اولکه سنك بر اسمیدر
بومعنایه حکیم انوری بیت محنت شوب وپکند اوکه از بیخم بکند * طبع موزونم همی
زاندیشه ناموزون کند ؏ پند ؏ سکون نونله بوزن هند بمعنی نشستکاه مردم یعنی اوتراق
یری عربیده مقعد واست دیرلر کسر الفله سیف اسفرنکی بیت پندوره حامدی آن کشته
مفابیا * برکیر نجوم آرخ وبرخایه طب فتح ؏ پیجند ؏ سکون یای تحتانی ونون وفتح
جیم فارسیله باش باغی کذا فی نعمة الله و بر نوع صرمشقدر هر اغاجه که طولاشه لابد قورییدر
آکا فرغند وغساك دخی دیرلر کذا فی المجمع وطره کیسو وزلف معناسنه ده کلور کذا فی المؤید
؏ پید ؏ سکون یای تحتانیله ایچ یاغیدر ؏ پیراد ؏ سکون یای تحتانی وفتح راء مهمله
ایله بمعنی پیرادسال یعنی پچن سنه دن اولکی سنه کذا فی شرفنامه ؏ پیراکند ؏ سکون
یای تحتانی ونون وفتح را وکافله متفرق وپریشان پراکنده معناسنه خلاق المعانی بیت
دلم ز کردش ایام ریش بود فلك * نمك نکر که چکونه بر آن به پیراکند ؏ پیرزاد ؏ سکون
را وفتح زاء معجمه ایله تعظیما پدر بزرکوار دیمك معناسنه مراد اختیار تعبیریدر ؏ پیرزد ؏
سکون یای تحتانی وراء مهمله وفتح زاء معجمه ایله دانۀ چادر وهو ضرب من الادویه وهو القنبه

ﯿ پیروزد ﯿ ضم راء مهمله وفتح زاء معجمه ایله بمعنی پیرزد مرقوم ﯿ پیرهند ﯿ سکون یای
تحتانی ونون وفتح راء مهمله وهایله بمعنی پیرهن یعنی کوملك حکیم سوزنی بیت من ترا
پیرهندم وز بباست * کهن من کلیچه مانده من ﯿ پیشانی بند ﯿ استفان دیدکلری
مرصع ومجوهر وبعضیسی انجو ایله ایدرلر زنان آلنلرینه بغلرلر بعض نسخه ده برنوع تاجدر
وآلنه بغلنان هرنه اولورسه انلره ده دینلور عصابه معناسنه ﯿ پیشخورد ﯿ طعام
ما حضر شرفنامه ده قوشلق وقتنده اولان طعامکه چاشت دخی دیرلر حکیم ازرقی بیت
دست راوش کرده از اطلاق رزق * ممتلی مرآزرا از پیشخورد * فرهنك جهانکیریده
بمعنی نمکچش یعنی چاشنکیر شیخ نظامی بیت جهان پیشخورد جوانیت باد * فزون از همه
زند کانیت باد * نسخهٔ میرزا ابراهیمده سلم ایله صاتلش معناسنه مسطوردر مبیعی تسلیم
ایتمزدن اول بهاسنی اکل ایلمکله ترکیبدن بو معنایی چقاررلر عربیده بو بیعه هم سلم وهم تقدمه
دیرلر حکیم اسدی بیت چو امید دادی نباشم بدرد * که امید نیکو به از پیشخورد * شاه
مفتوحه وواو معدوله ایله اولمق واردر ﯿ پیشداد ﯿ سکون یای تحتانی وفتح دال مهمله ایله
اوج معنایه کلور اول عجم پادشاهلرندن برطائفه دن طبقهٔ اولی نامیدر که پادشاهلری
کیومرث وطهمورث وسیامك وهوشنك وجمشید وضحاك وفریدون ومنوچهر
وافراسیاب ترك ویزد بن طهماسب بن منوچهر وکرشاسب وکیخسرو وکیقباددر اما
اصلنده پیشداد لقبی هوشنك بن سیامکه قونلشدر غایت عاقل وعادل پادشاه ایدی
هرکیمك بر دادی اولسه بالذات کندو اوکنه وارب داد ایدردی اول مناسبتله کندویه
پیشداد وانساب واعقابی اولان پادشاهلره پیشدادیان دیدیلر معنای ثانی کارکر یعنی
ایشجیلره عملرندن اول ویریلان اقچه یه دیرلر عربیده تقدمه دیرلر استاد عسجدی در مدح
سلطان محمود بیت زبس خرص بخشش نکرده سؤال * بسایل دهد جود او پیشداد
ثالث معنای اولدر کثرت استعمال ومرور ایامله پادشاه معناسنه اولمش شیخ نظامی بیت
زکاوس کیخسرو وکیقباد * تویی پیشدادی شه پیشداد ﯿ پیشمزد ﯿ ضم میم وسکون
زاء معجمه ایله اجیر وکارکر واهل صنعته عملندن اول ویریلان اجرت معناسنه میر نظمی بیت
بو علم وصالش بجا شد بلی * بده پیشمزدش اکر عاقلی ﯿ پیشند ﯿ سکون یای
تحتانی ونون وفتح شین معجمه ایله خرما لیفی که رسن بوکرلر وچوال اشلرلر کیاك وکپال دخی
دیرلر کذا فی مجمع الفرس بو معنایی مؤید میر نظمی بیت ورع درفعل آوردنی بکوشند
اکر اطلس اکر پیشند پوشند ﯿ پیکند ﯿ سکون یا ونون وفتح کافله توران زمیننده
بر مکان اسمیدر حکیم فردوسی بیت ز دریای پیکند تا مرز تور * ازان بخش کشتی ز نزدیك
ودور ﯿ پیل امرود ﯿ برنوع امرودك آدیدر کذا فی فرهنك جهانکیری پیل ایله تسمیه
اولنمقدن مراد غالبا ایریلکن بیاندر یاخود صاپی فیل خرطومنه بکزملك اوله ﯿ مع الراء
المهمله * پدراندر وپدندر ﯿ کلاهما بفتح الدالات وسکون الراآت المهملات ونونین ایله
اوکی بابا معناسنه در که اوکی انایه مادندر واوکی اوغله پسراندر وپسندر دیرلر استاد
لبیبی بیت از پدرچون از پدندر دشمنی بیند همی * مادر ازکینه بردماند مادندر شود

نشود حال بو که بعض نسخه لرده باء مفتوحه ده غضنفر وزنی اوزره شس فخری و برایکی نسخه ده باء موحده ایله نقل ایتمشلر اما مجمع الفرس که سروری کاشی بیك بش تاریخنده تألیف ایتمش جمله دن مؤخر اولمغله راقم الحروف شعوری ناتوان آکا تابع اولمغی اولی کوروب مکسوره ده تحریر ایلدی ﴿ پستو ﴾ سکون سین مهمله وفتح تاء مثناة ایله دوشك و آکا مثال دوشمه که عربیده فراش اعتبار اولنان اشیایه دیرلر طالب آملی بیت بیمار اشتیاقی ترازاتش فراق * اجزای آب کشته ز پستو فرو چکد ﴿ پشنجیر ﴾ کسر شین معجمه و جیم وسکون نون و یای تحتانیله یای یاپدقلری اغاجه دیرلر ﴿ پندار ﴾ سکون نون ایله بمعنی ظن یعنی صانمق اسم مصدردر و زعم معناسنه ده کلور ابوالمعانی * قطعه * فلك خند د بروی سفلکان را * که پندارند ایشان دولتست این * نداند جهلشان این حال مشکل که پندار اهل دل را ویل ونفرین * و پنداشتن لفظندن صیغۀ امردر ﴿ پنکار ﴾ سکون نون وفتح کاف ایله عجب وکبر معناسنه هم فعل وهم اسم فاعل اولور خودبین و صاحب زعم و پندار معناسینه میر نظمی بیت نباشد هرکزش باخلق خوشحال * هر آنکس کو بود پنکار و بد افعال ﴿ پیرانه سر ﴾ قوجه واری واختیارلق حالنده دیمك مولانا امیدی بیت پیرانه سر که قد امیدی دوتا شده * از چار خانۀ دو سه جا کتخدا شده * برقاج عورتی اولان چار خانه دیرلر چغتایده قوجه یه قاری و پیرانه سر معناسنه قاریغان چاغده دیرلر میر علیشیر بیت قاریغان چاغده ابو مهوش بکیت شیداسی بولمش مین * که عشقیده اقاری بیرلا یکیت رسواسی بولمش مین ﴿ پیر ﴾ معروف مسن وغایت اختیار و مرشد طریق معناسنه خواجه حافظ بیت دوش از مسجد سوی میخانه آمد پیر ما * چیست یاران طریقت بعد ازین تدبیر ما * وفتح یا ایله بوزن سیر فرهنك جهانکیریده بمعنی پدر مسطوردر حضرت مولانا قدس سره * قطعه * ای خشك درختی که درین باغ برستست * وی خورد هزیزی که درین ظل شجر نیست * بکذر ز جرعشق که کردد یتیمی * مانده این عشق ترا مار و پیر نیست * مار مادر دیمکدر ﴿ پیزر ﴾ سکون یای تحتانی وفتح زاء معجمه ایله الغن بعض نسخه کز دیروب ضابجی یه دیرلر ﴿ پیشبار ﴾ سکون یای تحتانی وشین معجمه وفتح باء فارسیله ایکی معنایه کلور اول واجب التعظیم مهمان اوکنه قونیلان شکری حلویات ومربیات مقوله سی نسنه لر ثانی طوغورکن اولادینی اولدورن عورته دیرلر مشکلاتده مرأة التی تقتل الولد عند الولادة مسطوردر ابوالمعانی بیت اکر دولت شود یکچند زوری عمر کوته شد * کشد فرزند خودرا وقت زادن مادر دنیا ﴿ پیشتر ﴾ سکون یای تحتانی وشین معجمه وفتح تاء مثناة ایله ایلرورك معناسنه که پیش ایلرو و ترادات تفضیلدر ﴿ پیشخور ﴾ پیشخورد مرقومدن مخففدر طعام چاشت معناسنه ﴿ پیشکار ﴾ سکون یای تحتانی وشین معجمه وفتح کاف ایله بش معنایه کلور اول بمعنی شاکرد استاد رودکی بیت نه ما هستمانی نه مهر فلك * که این غلامست وآن پیشکار * ثانی امین شهر و صاحب کار ملکت و کتخدای محله معناسنه حکیم فردوسی * مثنوی * بدو کفت هرکز تو در حال من ازین بیش نباشی نکر حال من * چنین داد پاسخ ورا پیشکار * که ای دون کام من ای شهریار *

که از تخت نیابی تو هرگز بیهر * بمن چون دهی کتخدایی شهر * ثالث خدمتکار معناسنه خواجه
حافظ بیت دوستکاران دوستکامند وحریفان باادب * پیشکاران نیکنام وصف نشینان
نیکخواه * رابع معاون وهمدم خامس بمعنی کارگذار حکیم انوری بیت مجلس و عقد جهانرا
زمانه ایست دگر * که پیشکار قضا ومدبر قدرست ﮒ پیشه‌کر وپیشه ور ﭺ کلاهما
بسکون الیاء التحتانی وفتح الشین المعجمه بمعنی اهل صنعت واستادکار کذا فی المجمع ﮒ پیشیار
سکون یای تحتانی اول وشین معجمه وفتح یای ثانیله اوج معنایه کاوراول فرهنگ جهانگیریده
اجرتسز ایش ایشاتمك معناسنه که باء موحده ده مذکور اولان بیشکار معنالرینه در اول
معنای مرقومه استاد رودکی بیت بخت دولت چو پیشکار تواند * نصرت وفتح پیشیار تو باد
ثانی بمعنی قاروره بیمار حکیم سنایی * قطعه * کی توان رفتن براه حق زراه دلق وحلق * دزد
باید دلق سوز دلق دوز دحق گذار * زانچنان دردی که باجان نگوید دردمند * نی ازان
دردی که با ترسا بگوید پیشیار * حکیم انوری بیت ازنهیب تو شیر گردونرا * آب ناخورده
پیشیار گرفت * ثالث مجمع الفرس بمعنی چین که شاش دخی دیرلر عربیده بول دیدکاری در
استاد لبیبی بیت بر روی براسك زن میندیش * چون بود درت به پیشیارت * شمس
فخری قارورہ معناسنه ذکر ایتمش که اطبا تشخیص علت ایچون علیلك بولنی الدقلری
شیشه در بولیله بیت دشمنت درچنك مرگست وحسود * بودنش پیش حکیمان پیشیار
ﮒ پیکارگر ﭺ سکون یای تحتانی وراء مهمله وفتح کاف عربی اول وکاف فارسی ثانیله نقاش
معناسنه در ابوالمعانی بیت آنچنان بدشکل وبداندام بود وبدلقا * رسم صورت کردنش
عاجز شود پیکارگر ﮒ پیلور ﭺ سکون یای تحتانی وفتح لام وواو ایله پیله چرچی آلتیدر که
پیلور چرچی دیمك ترکیب اولندقده ضمیر حذف اولنمشدر شیخ سعدی * قطعه * زبان
در دهان ای خردمند چیست * کلید در گنج صاحب هنر * چو در بسته باشد چه داند کسی
که جوهر فروشست یا پیلور ﮒ مع الزاء المعجمه * پغاز ﭺ فتح غین معجمه ایله براغاج چویدر که
نجار ونشار وکسار اغاج بچر ویرار ایکن ارایه صوقارلر ودخی کفشگرلر قالب اراسنه استوار
ایتدکاری چوی که پهانه وخانه وپانه دخی دیرلر استاد بیت زار میخایم وچون زارم خشك
خارها دارم چون نوك پغاز * شمس فخری بیت عدوشکاری کز دست وساعد خصمش
کند به تیشه نجار حادثات پغاز * بعض فرهنك اصحابی باء موحده وفا وراء مهمله ایله بفار
روایت ایلمشلر اما اصابت ایلمامشلر ﮒ پیاز ﭺ فتح یای تحتانیله صوغانه دیرلر عموما
کرك ینسون کرك ینسون وطعامه قونیلان صوغانه دیرلر خصوصا عربیده بصل دیرلر مثال
اول میر نظمی بیت گر نباشد زیستن با برك وساز * همچو سنبل میتوان بایك پیاز *
ﮒ پیر کله پز ﭺ پاچه جی وآشجی دیمشلر فهم اولنان کله بشوربجی بر مشهور آدم اولمقدر
ﮒ پیروز ﭺ سکون یای تحتانی وضم راء مهمله ایله نیکبخت ومظفر وطالع مسعود که فیروز
دخی دیرلر شیخ سعدی بیت چو پیروز شد دزد تیره روان * چه غم دارد از گریه کاروان
ﮒ پیشنماز ﭺ یعنی امام صلوة وخطیب دیمکدر ﮒ پینه دوز ﭺ سکون یای تحتانی وفتح
نون وضم دال مهمله ایله اسکیجی واسکی دیکیجی که پینه اسکی یه دیرلر دوزد دوختن لفظندن اسم

اسم فاعلدر حضرت مولانا قدس سره * مسمط * آن پسر پینه دوز شب همه شب تا بروز
بانك زند چون خروس * اسکی پابوج کیمده وار ؎ پیواز ؏ سکون یای تحتانی وفتح
واو ایله مرغ عیسی دیدکاری قوشدر که ترکیده دخی عیسی قوشی دیرلر مجمع الفرس سلخ پیواز
مرقومدر ؎ پیهسور ؏ سکون یای تحتانی وهاء موقوف وضم سین مهمله ایله یاغ
یاقیجی دیمك اولور معنای ترکیب بویله در لکن روایت اولنان معنی موم قو نیلان پسوس
وچراغدن و شمعدان دیمکدر ؎ مع السین المهملة * پیر جیس ؏ سکون یائین
تحتانیین وکسر جیمله نام زحل ونام ابلیس علیه اللعنة کذا فی شرفنامه ؎ پیس ؏
سکون یای تحتانیله برص علتی که انسانك وحیوانك ظاهر جلدنده واقع اولور برلکه دز
بیاض اولور وسیاه اولور عربیده بیاضنه برص وسیاهنه بهق دیرلر نسخه میرزا
ابراهیمده خرمای ابو جهل که قابوغی لیف کبی اولور آندن رسن ایدرلر مثال معنی اول شیخ
سعدی بیت چه قدر آورد بنده نزد رئیس * که زیر قبادارد اندام پیس ؎ پیش رس ؏
اوّل ایریشیجی میوه که مراد طورفندر میوه در مولانا هاتفی بیت بمیدان رسید از هزارش یکی
بودباغ را پیش رس اندکی ؎ پیلس ؏ سکون یای تحتانی وفتح لامله فیل کوکی که عاج دخی
دیرلر میر نظمی بیت اکر بر تخت پیلس را نشینی * شود جا عاقبت زیر زمینی ؎ پیوس ؏
ضم یای تحتانی و واو معروف ایله ایکی معنایه در اول طمع معناسنه حکیم انوری بیت به پیوسی
ازجهان دانی که چون آید مرا * همچنان کر پا رکینی کردن امید کوثری * ثانی بمعنی انتظار
ابن یمین * قطعه * باعقل کاردیده بخلوت شکایتی * میکردم از نکایت کردون پرفسوس *
کفتم زجور اوست که اصحاب فضل را * عمر عزیز میرود اندر سر پیوس ؎ مع الشین المعجمة *
؎ پژولش ؏ ضم زاء فارسی و واو مجهول ایله بمعنی درهم شدن و پریشان کردن کذا فی
فرهنك جهانکیری ؎ پیاموزش ؏ برنوع بیاض صوغان کبی کوکدر بیابانده بتر عربیده
بصل الفار دیرلر نافع دوادر ؎ پیچش ؏ سکون یای تحتانی وکسر جیمله بوروش معناسنه
اسم مصدردر شاعر بیت پیچش زلف دلاویز ترا * دردل من پیچ وتاب انداخته ؎ پیراهش
سکون یای تحتانی وکسر هایله بمعنی پیرایش و دخی دباغت اولنمش دری و دباغه دخی دیرلر
کذا فی مجمع الفرس ؎ پیرایش ؏ سکون یای اول وکسر ثانیله پیراستن لفظندن اسم
مصدردر بزمك و زیب و زینت ایلمك معناسنه شیخ نظامی بیت به پیرایش جامهٔ خسروی
کهن سرورا باز داده نوی ؎ پیشا پیش ؏ پیش ایلر ومعناسنه ایکی پیش اراسنده کی الف
مقابله ومساوات ایچون معنای ترکیب ایلرو ایلرو دیمك اولور ؎ پیش ؏ اوك در مقابلی
پس در وایلرو معناسنه ده کلور حکیم اسدی بیت ابا های الوان زصد کونه بیش * بخونهای
زرین نهادند پیش * عربیده امامه دیرلر چغتای لسانده ایکی وجهله استعمال اولنور
بری قاش دیرلر سبعهٔ سیاره ده مناجاتنده دیر بیت کیم نیکیم بت قاشیدا پست ایلاب *
سجده قیلماقده بت پرست ایلاب * وبری دخی ایلای دیرلر ایلا بیدا اوکده دیمکدر فرهادك شیرینه
مکتوبنده دیر بیت ایلابیدا کیساك کوه بیلادور * کوزمکا نیسارسته اژدهارود ؎ پیشکش
معروف سلاطینه ویر یلان هدایا ابو المعانی بیت غیر جانم زانیود دردست دل * تحفه

جانوا مکر پیشکش کنم * چغتای لساننده تارتیغ دیرلر میر علیشیر بیت اول ای کایمغه
کیلادی جان بیرور خوناب ایلا آهیم * نی تارتیغلار مرتب ایلامیش مین میهما یمغه *
ﯗ پیلغوش ﭺ سکون یای تحتانیله ولام موقوف وضم غین معجمه ایله سوسن نوعندن
بر سوسن درکنارنده نقطه ورخنه لری اولور و بعض نسخه ده منقش سوسن معناسنه مرویدر
شمس فخری بیت وصف ومدح شاه میکردند دوش * سنبل ونسرین وورد و پیلغوش
ﯗ پیلکوش ﭺ سکون یای تحتانی ولام وضم کاف فارسیله ایکی معنایه کلور اول بر
پیرلقدر فیل قولاغنه بکزر وپیلموش دخی دیرلر استاد رودکی بیت چون بود سرخ ازمیان
پیلکوش * باخور زین کوشوار وخوب کوش * استاد کسایی * رباعی * بر پیلکوش قطره
باران نکاه کن * چون اشك چشم عاشق کریان غمزده * کویی که پر بار سفید ست برك
آن * منقار باز لولوء ناسفته برجده * ثانی برنوع خاك اندازدر یعنی طپراق آته جق بیلدن
بیوك واوج طرفی یوکسك ایدرلر آنکله زنبیله وچواله طپراق وسپورندی قورلر ابوالفرج
رونی بیت آفتابش خاکروب پیلکوش * آسمانش کنبد خرکاه باد ﯗ مع الفاء * پیچای ناف
کوبك بوریسی دیدکاری سنجو در ﯗ مع الکاف * پرستك وپرستوك ﭺ کلاهما بکسر الراء
وسکون السین المهملات اول فتح تاء مثناة ثانی ضم ایله مجمع الفرسده وبعض فرهنکلرده
باء فارسی مفتوحه ایله روایت ایدرلر اما فرهنك جهانکیریده کسر با ایله ضبط وتصحیح
اولنمش فرهنك مرقوم هم تألیف متأخر وهم مأخذی معتمد کتب اولمغله اکا متابعت اولندی
برقوشدر ارقه سی وقویروغی سیاه وسینه سی بیاض ومنقاری سرخ اولور اکثر درون
سقف خانه لرده آشیانه ایدر فرشتوك وفرستو دخی دیرلر ترکیده قرلغج عربیده خطاف دیرلر
طبیب یوسفی بیت از پرستوك خوری کرلحمش * دیده را روشنی آید حاصل * خون
اورا جوبیا شامد زن * شهوت زن همه کردد زائل ﯗ پرك ﯗ سکون راء مهمله ایله بوزن
وبمعنی پلك چشم یعنی کوز قپاغی حکیم فردوسی * مثنوی * چو نامه برین کونه باشد بدوی
چه من دشمن لشکر جنکجوی * نمانم که برهم زنم پرك چشم * نکویم سخن پیش او جز بخشم
ﯗ پرنك ﭺ کسر راء مهمله وسکون نونله بمعنی پرند مرقوم یعنی قلیج جوهری وآنك لمعه سی
کذا فی موید الفضلا اما فرهنك جهانکیریده شمشیر جوهردار وفلزات نوعندن بر نوع معناسنه
زبان هندیده پتیل دیرلر ﯗ پزشك ﭺ فتح زا وسکون شین معجمتین ایله حکیم وطبیب
وجراح معنالرینه روایت اولنمشدر اما باء موحده وآخری کاف فارسیله اولمق اوزره اکثر
معتبر ومعتمد لغتلرده مسطور اولمغین باء موحده ده دخی تحریر اولندی حکیم فردوسی بیت
پزشکی ود رمان هر دردمند * درتن درستی وراه کزند ﯗ پستنك ﭺ سکون سین مهمله وفتح
تاء مثناة ونونله ایکله دیدکاری یشدز ﯗ پشك ﯗ سکون شین معجمه ایله ذرت معناینه
کلور اول بمعنی جعد یعنی قورجق صاحب ابوالمعانی بیت کیسوی پشك بر سر آن سرو باغ
من * مرغ دل انام شده لانه کویا * ثانی مخلب مرغان معناسنه ثالث بعض فرهنکلرده
الم وغصه معناسنه رابع فرهنك جهانکیریده قرعه در شرکا میانلرنده تقسیم اشیا ایچون
اتارلر ﯗ پلستك ﭺ کسر لام وسکون سین مهمله وضم تاء مثناة ایله قرلغج معناسنه که پرستوك

پوستوك دخی دیرلر كذا فی فرهنگ جهانگیری ح پلاك ح سكون لامله كوز قپاغی معناسنه خواجه سلمان بیت پلك كبود نرگس چشم پر آب من * نیلوفریست كو نكند میل آفتاب ضم بایله ده مرویدر ل پننك ح فتح نون اولی وسكون ثانیله بمعنی دریچهٔ خانه كذا فی المؤید ل پنك ح سكون نونله برنوع صو اولچكی در برشیا نروزی یی كه بكرمی درت ساعتدر اون بیك اولچك صو طلونجیه دك تخمین وتقسیم ایتمشلر انلك بر اولچكنه پنك دیرلر با قردن ویاخود توجدن كاسه كبی ایدوب دیبنده بر كوچك دلك قویوب صواو زرینه قورلر تدریجیله طولر و بو صنعت ایلمشلر طولدقده كنه ودن بوشانور بر كون بر كیجه ده اون بیك كره طولوب بوشانور اكا پنك و پنكان دخی دیرلر تعریب ایدوب فنجان دیدیلر ومز بورك فنجانه مشابهتی وار در حكیم سنائی بیت درجهانی كه بایدت بودن * كه به پنكان توانش پیمودن * وطریق مجاز اوزره هر كاسه یه پنكان دیرلر ل پیازك ح فتح یای تحتانی وزاء معجمه ایله ایكی معنایه كلور اول براوتدر اندن حصیر یاپارلر واورلر ثانی برنوع كرز دركه باشی اولان طوپی زنجیر ویاخود طسمه ایله دسته سنه بند ایدرلر پیازی دخی دیرلر تركستانده كستكن دیرلر كذا فی فرهنگ جهانگیری ل پیتك ح سكون یای تحتانی وفتح تاء مثناة ایله پید لغتینك معنای رابعی ایله مرادفدر بیهوده وبی فایده معناسنه كذا فی فرهنگ جهانگیری ل پیچاك ح سكون یای تحتانی وفتح جیم فارسیله كوبك بوریسی معناسنه كذا فی المحمودی وطولاشق نسنه یه دیرلر مولانا هاتفی بیت ز پیچاك ماركیانی كمند * به پیچید بر خود سپهر بلند ل پیچك ح سكون یای تحتانی وفتح جیم فارسیله درت معنایه كلور اول براوتدركه كوكی اولمز هر قنغی اغاجه صاریلور نسنه قوریدر عربیده عشقه ولبلاب دخی دیرلر ثانی سر بند زنان یعنی عورتلر باشلرینه بغلدقلری نسنه ثالث ابریشم واپلك یوماغی رابع زهكیر كه بوینوزدن وكوكدن ایدرلر ل پیلك ح سكون یای تحتانی وفتح لامله چتال دمرنلو براوقدر نتكم بو بیتدن فهم اولنور بیت هلال عیدرا ما نیست چرخ پیلك انداز * كه بكشاید از ور زه وجود شكستهٔ دشمن * كذا نقله كمال پادشاهزاده اما بعض نسخه لرده یعنی دمرنلو اوقه دیرلر ومناسبت دخی وار در چتال دمرنلو اوقدر دیمش یوقدر ل مع الكاف الفارسی * پستر آهنگ ح لوازم جامه خواب یورغان ودوشك وچارشب وامثالی ل پیش آونك ح انسانده وحیوانده جمله دن ایلرو كیدنه دیرلر دوه وقاطر قطارنده پشنك دیدكاری بوندندر اصلی ل پیش آهنگ ح اولوب قصدی ایلرو وایلرو كیدیجی دیمك اولور سنائی نكاو بیت سنائی از فرهاد ومجنون وا پیش دون همتیست * در قطار بختیان عشق پیش آهنگ باش ل پیل كوشك ح كل ریباس دركه عربیده نوزالی ریباس دیرلر فتح نونله كذا فی مؤید الفضلا ل پینوك ح سكون یای تحتانی وضم نونله اكشی یوغرت معناسنه كه پینو دخی دیرلر كذا فی مجمع الفرس ل مع اللام * پشل ح كسر شین معجمه ایله ایكی نسنه یه دیرلر كه بری برینه اونلر زبل كبی وامثالی هرنه كه بری بر یه اوریلور كذا فی فرهنگ جهانگیری ل پلپل ح سكون لامین وبائین مكسور تیلپ ایله بو بركه عربیده فلفل دیرلر منوچهری * قطعه * نگار من چو حال من چنین دید * ببارید از مژه باران وابلی * تو گفتی پلپل سوده بكف داشت * پراكند از كف اندر دیده پلپل

واپل کسر بای موحده ایله عربیده و فرتله یغان یغمور دیرلر ﴿پل﴾ بوزن دل اوکچه
معناسنه که پاشنه دخی دیرلر حکیم فردوسی بیت دریغ این بر و برز بالای او * رکیب
دراز و پل و پای او * شمس فخری مانده در سنکلاخ محنت و غم * آبله کشته پاشکافته پل
بو قولی مؤید مولانا معروفی بیت همیشه کفش و پاشنرا کفیده بینم من * بجای کفش
و پاشنه دل کفیده پا بسته ﴿پیخال﴾ سکون یای تحتانی و فتح خاء معجمه ایله فضله مرغ یعنی
قوش ترسی میرخسرو بیت روز کور فسق کی بیند مقام نور شرع * کنبد مسجد پر
از پیخال مرغ شب پره است ﴿پیرارسال﴾ سکون یای تحتانی و راء ثانی و فتح اول و سینِ
مهملتین ایله سنه کذشته دن اولکی سنه معناسنه درمیر نظمی بیت نه اکنون بوده است
این محنت و غم * که از پیرارسال دردش کشیدم ﴿پیر زال﴾ ایکی معنایه در اول
لفظ مرکب اولوب پدر رستم اولان زال درکه تعظیما پیر کلمه سنی مضاف ایلمشلر در ثانی
فرتوت یعنی یاشلو عورت اسمیدر که پیره زال دخی دیرلر و مسن اختیار لره اکر اما پیر زال
دیرلر ﴿پیل﴾ سکون یا ایله ایکی معنایه در اول برجانور در معروف معربی فیل در ثانی
بمعنی خریطه که پیله دخی دیرلر و شپیل بوندندر مع المیم * ﴿پیچکم﴾ سکون جیم فارسی
و فتح کاف ایله ایوان و بارکاه معناسنه که پشکم دخی دیرلر بعض فرهنکلرده اول خانه یه دیرلر که
اطرافی شبکه اوله استاد رودکی بیت از تو خانی نکار خانه چشم * فرش دیبا کشیده
در پیچکم * شمس فخری * قطعه * رستم عهد شیخ ابواسحق * شاه عادل شهنشه اعظم
آنکه از نوبهار معدلتش * همه آفاق کشت چون پیچکم ﴿پدرام﴾ سکون دال و فتح راء
مهملتین ایله آراسته و خرم و نیکو با آسایش و جای آرام چون باغ و خانه و مجلس کذا فی
شرفنامه حکیم انوری بیت ای ز طبع تو طبعها خرم * وی ز عیش تو عیشها پدرام * مختاری
* قطعه * یکی قصیده بکو و بخوانش بر سر خوان * چو روز عید بتز دیک او روی بسلام
دران بکوی دری عید صد هزار بیان * نه روزکار وفادار دولت پدرام * بعض فرهنکلرده
بمعنی همیشه مذکور در مختارینک بیتی بو معنایه مناسبدر ﴿پراهام﴾ اسم عجمیدر که معربی
ابراهیم در بهرام کور زماننده غایت بخل و خست ایله مشهور برکمسنه واردی انک نامی ایدی
حکیم فردوسی بیت پراهام بی بر جهود یست زفت * بکار فتی او را نشاید نهفت *
مجمع الفرسده فتح بای موحده ایله ذکر اولندیکی مقرر اما فرهنک جهانکیریده کسر بادقاله
تصحیح اولنمشدر ﴿پشکم﴾ سکون شین معجمه ایله بمعنی پیچکم مرقوم حکیم ناصر خسرو
بیت این جنبش بیقرار یک حال * افتاده بدین بلند پشکم * وله بیت بدید ارد سخن
در خلق عالم پیشی و کمی * چو فردا این سخن کویان برون آیند ازین پشکم ﴿پیر تعلیم﴾
معلم علوم دین کذا فی شرفنامه بو معنایه حکیم خاقانی * مصرع * مراد لپیر تعلیمست و من
طفل سبقدانش ﴿پیروزرام﴾ ضم راء اول و فتح ثانی و زاء معجمه موقوفه ایله زمان قدیمده
برشهر آدیدر حکیم فردوسی * مثنوی * یکی شادمان کرد پیروز رام * بفرمود کورا
نهادند نام * جهاندیده کوید کویدیدیست * که آرام شاهان فرخ پیست * بو بیتدن
فهم اولنور که شهر دی اوله ﴿پیلارام﴾ سکون یای تحتانیه ایله بوزن بی آرام بر معظم مستحکم

ومستحکم حصار که امید روحذف یا ایله دلارام و زنی او ز ه دخی مروید رکذا فی مجمع الفرس
بو معنایه مسعود سعد سلمان بیت توبه بلارام وسهم توبخراسان * توبه بلاهور ومول
تو بسر اندیب ﴿ پیلسم ﴾ سکون یای تحتانی ولام موقوف وضم سین مهمله ایله تورانیلردن
پیران ویسه نك برادریدر رستم ایله عظیم جنك ایدوب آخر رستم آنی هلاك ایلدی حکیم
فردوسی بیت بیاراست آن جنك را پیلسم * همیراند چون شیر با یال ودم * حکیم خاقانی بیت
آتش تیغش چو تافت پنبه شود بو قبیس * باد نهیبش چو خاست پشه شود پیلسم
﴿ مع النون * پتیان ﴾ سکون تاء مثناة وفتح یای تحتانیله بمعنی دشمن کذا فی المجمع
بو معنایه میر نظمی بیت بهار عمر هر بدخواه و پتیان * همیشه در خزان و برك ریزان
﴿ پژمان ﴾ سکون زاء فارسی وفتح میمله افسرده و بی رونق سیف اسفرنکی بیت
در انتظار عهد شب قدر زلف تو * پژمان تر از چراغ بروزم زمان زمان ﴿ پژولیدن ﴾
ضم زاء فارسیله درهم شدن و پریشان کردیدن حضرت مولانا قدس سره بیت یکشب
این دیوانه را مهمان آن زنجیر کیر * در پژولاند سر زلف تراز ولیده کیر * فرهنك جهانکیریده
کسر بایله مرویدر ﴿ پستان ﴾ سکون سین مهمله وفتح تاء مثناة ایله ممه معناسنه در صائب
تبریزی بیت عقل دور اندیش رمار اه روزی بسته است * ورنه هر انکشت پستانیست
طفل شیر را ﴿ پسندن ﴾ فتح سین مهمله وسکون نونله پسندیدن لفظندن مخففدر ﴿ پنداریدن ﴾
سکون نون وکسر زاء معجمه ایله ﴿ پنداشتن ﴾ سکون نون وشین معجمه ایله کلاهما
صانمق ودانستن معناسنه یعنی بلمك وتکبرلك ایلمك یعنی کندوده اولمین نسنه یی وار صانمق
معناسنه در عربیده ظن وچغتایده ساغینماق دیرلر ﴿ پنکان ﴾ سکون نون وفتح کاف
فارسیله طاس معناسنه در بیوك اولسون کوچك اولسون عموما وشربتجیلر طاسی در
خصوصا حکیم سنایی بیت درجهانی چه بایدت بودن * که به پنکان توانش پیمودن
﴿ پنکیدن ﴾ سکون نون وکسر کافله کنك وکندو ایله سوپلمك وطارلغمق معناسنه در
﴿ پنهان ﴾ اکرچه کزلو وخفی معناسنه در اما مخفی یعنی کزلنمش معناسنه ده کاور چغتای
لسانند ه یاشونقان دیرلر فرهاد نامه ده خزان وصفنده ایدر بیت یاشوندی برك کل تو فراغ
ایچینده * نهان اولدی شجر یافراغ ایچینده ﴿ پیاوردن ﴾ ضم واو وسکون راء مهمله ایله
دری ایچنده ات بوتلکه دیرلر ﴿ پیچیدن ﴾ سکون یاء ثانی وکسر جیم فارسیله برقاچ معنایه
مصدر اولور بوزلمك وصارلمق وطولاشمق وسوپلرکن طقلمق وبوکلمك وبوکمك معنالرینه
بالاتفاق مثال معنی اخیر خواجه سلمان بیت مپیچ سر ز من ای عمر نازنین مپای * که
نیست عمر مرا وقت پای پیچیدن * معانی مذکوره نك متعدیسی پیچانیدن کلور صارماق
معناسنه چغتایده تانکلاماق وتانکارماق دیرلر فرهاد نامه ده فرهادی بشکه قودقلری محلده
دیر بیت حریر حله ایچرا باغلابان جست * مرصع مهد ایچیکا تانکیلار دست *
وصارمغه چیرماغ دخی دیرلر مثلا مکتوبی ویاخود بزی وقماشی بورارق صارمغه ده دیرلر
میرعلیشیر بیت جاندا قویدم چیرماغان مکتوبینی هجران ارا * بیلمان اولمکتو بتوریاخود
الفتوریجان ارا * طولاشوب صارلمغه تارماشماق دیرلر میرعلیشیر بیت چیقنی زلفین

اسا لغاج اوق چاه زنخدان دین کونکل * عنکبوب اول نوع که تار یغه چیقغان تار ماشیب
ل بیختن ع سکون یای تحتانی و خاء معجمهٔ موقوفه وفتح تا ایله بمعنی پیچیدن مرقوم فی جمیع
المعانی کذا فی فرهنك جهانکیری قاضی رکن الدین دعویدار قمی * قطعه * جز آب دو دیده
می نشوید * کردی که زمانه بر زخم بیخت * چون هست زمانه سفله پرور * کی دست زمانه
میتوان بیخت ل بیخیدن ع سکون یائین تحتانین وکسر خاء معجمه ایله یارملق وقالقمق
معناسنه ل پیراستن ع فتح را وسکون سین مهملتین ایله جمیع فرهنکلرده دوزمك
وبزه مك وکورك سیپه لمك واغاج وباغ بودامق وزراعت ایچون تارلا اصلاح ایتمك وچقووی
طوپلدرمق معنالرینه مصدردر اما فرهنك جهانکیریده پیراستن ضد آراستن از ان جهت که
اراستن بمعنی افزودن است و پیراستن کم کردن بو معنایه شاهدی اولدر که اول وقت که
سلطان محمود خاص ایازه امر ایلدیکه زلفن کسوب کیدره ایاز امری یرینه کتوریجك
سلطان محمود اول حالدن بی تاب اولدقده استاد عنصری نظم ایتمشدر * رباعی * کر عیب
سر زلف بت از کاستن است * چه جای بغم نشستن و خاستن است * جای طرب و نشاط
می خواستن است * کاراستن سرو ز پیراستن ست ل پیرامن و پیرامون ع کلاهما بسکون
الیاء وفتح الراء چوره معناسنه که عربیده اطراف وحوالی دیرلر شیخ سعدی بیت در میر
و وزیر و سلطان را * بی وسیلت مکرد پیرامن * ابو شکور بیت به پیرامون آن در بود کوهی
کران بد در دل کردون شکوهی * چغتای لساننده تیکرا دیرلر ل پیران ع سکون یای
تحتانی وفتح راء مهمله ایله افراسیاب صاغ قولده وزیری ایدی اکثر رستمله جنکه سرلشکر
ایدردی پیران ویسه ده دیرلر وصول قولده وزیری قراخان ایدی ل پیراهان ع فتح راء مهمله
وها ایله بمعنی پیراهن حضرت مولانا قدس سره بیت برو بو بوی پیراهان یوسف * که چون
یعقوب ماتم وار کشتی ل پیراهن ع کوکلك عربیده قمیص دیرلر طالب آملی بیت غافل
از مصر بکنعان مروای باد صبا * که بتاراج دهی نکهت پیراهن را * شیخ سعدی بیت
پیراهن برك بر درختان * چون جامهٔ عید نیکبختان ل پیرهن ع حذف الفله ده جائزدر
واستعمال اولنور ل پیرایيدن ع فتح راء مهمله وکسر یای اول وسکون ثانیله پیراستن
معنالرینك متعدیسی اولور ل پیره زن ع یاشلی قوجه قری یه دیرلر میر نظمی بیت
پیره زن دهر طلاقش بده * بر سر او پای مرادت بنه ل پیرین ع سکون یائین تحتانیین
وکسر راء مهمله ایله بمعنی آب بد بو ل پیژن ع سکون یای تحتانی وفتح زاء فارسیله کیکاوسك
برنامدار پهلوانی اسمیدر حکیم فردوسی بیت کجا پیژن وکیو و آزادکان * جهانکیر
کو دوز وکشوارکان * وله بیت ابا پیژن وکیو و کلباد را * که بر هم زند آتش و باد را *
نیجه زمان بر چاه عمیق ایچنده محبوس قالوب عاقبت رستم وار وب حبسدن خلاص ایلدی
صائب تبریزی بیت ز قید عشق ترا چرخ میکند آزاد * که رستم آرد بیرون چاه پیژن را
ل پیشان ع بوزن ایشان بمعنی پیش پیش یعنی زیاده ایله ایلرو شویله که آندن ایلرو کمسنه اولمیه
شیخ عطار بیت ای مرد کر مرو چه روی پیش زین به پیش * چندین مرو به پیش که
پیشان پیشی نیست * ودخی قماش وچوقه وامثالی امتعه نك اولکری معناسنه ل پیش نشین ع

ع ابه‌که ماماجه دخی دیرلر عربیده قابله دیرلر اطفال طوغردوب کوبکین کسن خاتونه دیرلر
کذا فی فرهنك جهانکیری ل پیشن ع سکون یای تحتانی و فتح شین معجمه ایله خرما لیفی که
آندن رسن ایدرلر کذا فی شرفنامه ل پیشین ع ایلرو اولان نسنه نماز ظهره نماز پیشین
دیرلر نهارده نماز مقدم مقدر مقابلی پسین درکه کیرو اولان نسنه یه دیرلر عربیده مقدم وچغتایده
یورون دیرلر سبعهٔ سیاره ده پادشاه مدحی اولنده بیت چون دینیلکوسی شاه ملا رقولی
شاه مدحن یورون دیمالك اولی ل پیکیدن ع سکون یائین تحتانیین وکسر کافله قاورلمش
بغدایی صویله یوتمغه دیرلر ل پیکن ع سکون یای تحتانی وفتح کافله اورلمش اللك میر
نظمی بیت بن هرموی سوراخ کشته درتن * شد از پیکان مژکان جسم پیکن ل پیلتن
بر نسنه نك بیوکلکی وصفنده استعاره طریقیله پیلتن دیرلر خواجه سلمان بیت آمد بدور
معدلتش کربه شیر کیر * کرد دبین تربیتش پشه پیلتن * ودخی رستم زال القابندندر *
ل پیل دمان ع دمان زورمند وشتابان وخشمناك معناسنه درکه فیلك صفت ممدوحه سیدر
میر نظمی بیت چو بر بستند بر پیل دمان تخت * بر و بنشسته آن شاه جوانبخت *
ل پیلقن ع سکون یای تحتانی ولام موقوف و فتح قافله فربه اولان حیوان ودخی یوغون
اولان نسنه یه دیرلر ل پیلون ع سکون یای تحتانی وفتح لام و واوایله برنوع لطیف وابجه
حریردرکه ذی قیمت اقمشه یی آندن ایدرلر ل پینوپین ع سکون یای اول وثالث وکسر
ثانی وضم نونله یوغرت قوریسیله بشن طعامه دیرلر پینو یوغرت قوریسیدر یای ثانی
نسبت ونون تاکید ایچوندر ل مع الواو * پخنچو ع سکون خاء معجمه وفتح نون وضم جیم
فارسیله اولکسنه یه دیرلرکه الیله قولتوغندن صدا اظهار ایدر مسخره لق ایچون آکا
غالغلج وغالیلج وغالغچه دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری شاعر دیمشدر بیت شده
از شعر من بخنده مکر * شعر من حکم پخنچو دارد ل پرستو ع کسر را وسکون سین مهملتین
وضم تاء مثناة ایله قرلغچ که عربیده خطاف دیرلر شیخ سعدی بیت لبانش لعل چون
خون کبوتر * سواد زلف چون پر پرستو * وشمس فخری بیت همای فتح برایوان قدرت
نهاد بیت آشیانه چون پرستو ل پندو ع سکون نون وضم دال مهمله ایله بوزن هندو ایکی
معنایه در اول صدای آب ثانی کنه دیدکاری مکس درحیوانات یاپشور ل پیازو ع
فتح یای تحتانی وضم زاء معجمه ایله برنوع پیازدر شتیدر بصل عنصل و طب کتابلرنده
اسقیل دخی دیرلر ل پیاستو ع فتح یای تحتانی وسکون سین مهمله وضم تاء مثناة ایله ایکی
معنایه در اول دهن فراخ یعنی بول آغز معروفی بیت پیاستو نبود خلق رامکر بدهان *
ترا بکون بود وکون بسان دروازه * ثانی بمعنی بوی دهان شمس فخری * قطعه * نسبت ترا
به بخشش وکوشش بابر وشیر * کفتم کنم ولیك نمی آیدم نکو * زیراکه این چو ذودنی باشد
شیاه روی * وان نیز کربه است بنسبت پیاستو ل پیشرو ع سکون یای تحتانی وشین
معجمه وفتح راء مهمله ایله ایکی معنایه در اول ایلرو کیدیجی ومقدمهٔ جیش وغیری شیخ
سعدی بیت کرکدا پیشرو لشکر اسلام بود * کافر از بیم توقع برود تا در چین * ثانی
سازلرده مقدم ادا اولنان آهنك معناسنه چغتای لسانده ایلرو کتمکه باشلامق دیرلر

سبعهٔ سیارده فرخ شاه جانانه‌یی خواجه اخی‌یه نکاح ایدوب خلق اوکیجه زفافه
کوتردکلرنده دیر * قطعه * خواجه‌یی باشلادیلر اول ساری * که نهان ایردی ماه رخساری
خواجه اول اوبکا چونکه قویدی ایاق * باشلاغان خلق چیقدی جمله ایراق ل پیلو ع
سکون یای تحتانی وضم لام ایله مسواك اغاجیدرکه عربیده اراك دیرلر حقایق الاشیا نام
کتابده مسطوردرکه پیلو اراك اغاجنك یمشیدر کذا فی مؤید الفضلا ل پینو ع سکون یای
تحتانی وضم نون ایله اکشی یوغرت ویوغرت قوریسی شمس فخری بیت چوتو شهد نباتی
وحسودت * بود سخت وترش مانند پینو * حکیم سوزنی * قطعه * برادران ابو سف چو
دادکندم و جو * بها کرفت ازیشان بضاعت مزجاه * اکر بضاعت مزجاه پشم و پینو بود *
نبود کندم وجو نیز جزکه تخم وکیاه * میان تخم وکیاه ومیان کندم وجو * بسی تفاوت
نبود چو عقل پیندراه ل مع الهاء * پخلوجه وپخایجه ع کلاهما بسکون الخاء المعجمة الاول
بضم اللام والثانی بکسر الها بمعنی پخجوی مرقوم یعنی قولتق اوتدرمك کذا فی نیازی بخاری
بیت درمیان فرس میدانی چه باشد پخنچو * درهری پخلوچه کوینك از صغیر وازکبیر *
ل پرازده ع فتح راء مهمله وسکون زاء معجمه ایله اتمك یا یمق ایچون دکرمی کسلمش خمیره
دیرلر کذا فی مؤید الفضلا ل پرپره ع سکون راء مهملهٔ اولی وفتح ثانیه وکسر باء فارسیله
بمعنی پشنیز یعنی پول شمس الدین محمد ورکانی بیت درست کشت که خورشید در خزانهٔ تو
قراضه ایست دغل برمثال پرپرهٔ ل پرسته ع کسر را وسکون سین مهملتین وفتح تاء مثناة
ایله عورت خدمتکارینه دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری مجمع الفرسده فتح با ایله منقولدر
ل پزه ع فتح زاء معجمه ایله ایکی معنایه در اول اکیرکوکی وجع معناسنه ثانی اسلحه یعنی
جنك آلاتی میر نظمی بیت بپوشید پزه سرتا قدم را * کشید پیش خود زرین علم را
ل پسته ع سکون سین مهمله وفتح تاء مثناة ایله فستق اغزی آچلمشنه پستهٔ خندان
دیرلر صائب تبریزی بیت مهر زن بردهن خنده که درباغ جهان * سرخود میخورد آن
پسته که خندان باشد ل پسندره ع فتح سین ودال وراء مهملات وسکون نون ایله بمعنی
حرامزاده ولد الزنا دیمك اولور ابو المعانی بیت چو اصل دختر رز بوده است حلال بکو *
عرق میار بمجلس پسندره باشد ل پسندیده ع اسم مفعولدر مقبول وکزیده وخوش
کردار ودخی تزکیه اولنمش شاهد معناسنه در ل پشولیده ع ضم شین معجمه وکسر لام ایله
پراکنده وپریشان وژولیده شرف شفروه بیت دل درویش سراسیمه بهست * طرهٔ
دوست پشولیده خوشست ل پله ع لام مشدد ایله تراز وکفه‌سی حکیم سوزنی بیت
در پلهٔ ترازوی اعمال عمرماست * طاعات دانه دانه وعصیان تنك تنك ل پله ع لام
مخفف ایله برنوع سکوت اغاجیدر یپراغی پنجه‌یه بکزر قران السعدین دیمشدر بیت پنجه
کشا دست درخت پله * راست یچون ناخن شیر پله * بر معناسیده پایهٔ نردبان فلکی
شروانی مسمط * خسرو مملکت ستان بارکهش برآسمان * بام ور از نردبان چرخ فروتر این پله
صحاح محمد هندوشاه پله فتح با ولام مشدده ایله بوزن سله پایهٔ نردبان وکسر با ایله کفهٔ
ترازو دیمش شمس فخری بیت زجود وبخشش اوبازکرده * ززر پر کرده کیل وصاع پله

وپله ﴿ پندره ﴾ سکون نون وفتح دال وراء مهملتین ایله بمعنی پسندزه مرقوم ﴿ پندوره ﴾ سکون نون وواو معروف وضم دال وفتح راء مهملتین ایله بمعنی صدای آب یعنی صو آقرکن ظاهر اولان صداسی ابو المعانی بیت آنقدر شد سیل طوفان زای اشك چشم من پوشد کوش جهان پندوره عالم کرفت ﴿ پنکره ﴾ سکون نون وفتح کاف فارسی وراء مهمله ایله بغدای صاپندن ایتدکاری طبق که غله صاورزلر ﴿ پیاده ﴾ درت معنایه کلور اول معروف ثانی شطرنج قطعه‌لرندن معروفدر ثالث مؤید الفضلاده بر نوع کلدر بوقولی مؤید میر خسرو بیت جائی که بره کنند کلکش * درکوچه دهد کل پیاده * رابع مجمع الفرسده بر نوع سکوتدر سیف اسفرنکی بیت ازپی بید پیاده دربهار خلق تو * بادهای دی عثان عنبر اشهب کشید ﴿ پیاله ﴾ مخصوص شراب قدحیدر خواجه حافظ بیت مادر پیاله عکس رخ یار دیده‌ایم * ای بیخبر زلذت شرب مدام ما * وطلو شراب اولمق شرطدر طالب آملی بیت اوراق کهنه‌کی بمی کهنه میرسد * ذوقی که در پیاله بود در رساله نیست ﴿ پیته ﴾ سکون یای تحتانی وفتح تاء مثناة ایله ایکی معنایه کلور اول بمعنی فتیله عموما ثانی فتیله چراغ خصوصا ﴿ پیچه ﴾ سکون یای تحتانی وفتح جیم فارسیله بش معنایه کلور اول بمعنی نیستان یعنی قامشلق ثانی بورغی که تخته دلرلر ثالث صارغی که بعض نسخه‌لر صاررلر رابع پرده خامس صارمق معناسنه که فرغند دخی دیرلر ابو المعانی بیت درکردن دل ما زلفش شدست پیچه * نتوان رهایی ممکن این کار خاص عشقست ﴿ پیچیان ﴾ پیچیدن لفظندن اسم مفعولدر ودخی بلازك که جبه ویاخود بورمه اوله * وهو البوار المعمول من الذهب والفضة کذا فی المشکلات ﴿ پیچیله ﴾ سکون یائین تحتانیین وکسر جیم فارسیله پچی یعنی دیرلر پراغاجدر ﴿ پیراسته ﴾ پیراستن لفظندن اسم مفعولدر حالت معانیسی ذکر اولندی اول بمعنی آراسته شاعر بیت زپولاد بود ند پیراسته * به پیش شهنشاه برخاسته * ثانی باغ واشجارك زیاده داللرینی کسمك معناسنه حکیم انوری بیت ای جهان ازعدل توآراسته باغ وملك از خجرت پیراسته * ثالث کتاب السامی فی الاسامیده مزروعات واشجاری کثیره اولان قریه وغیری مکان رابع زراعت ایچون اصلاح اولنمش تارلا خامس مجمع الفرسده خارج شهرده بعض امکنه معلومه مزین ومرتب اولمغه دیرلر ﴿ پیرانه ﴾ قوجه‌واری دیمکدر خواجه حافظ بیت ای دل شباب رفت نچیدی کلی زعمر * پیرانه سر بکن هنری ننك ونام مرا * وبمعنی پیری واختیاری وله بیت اکرآن طائر قدسی زدرم بازآید عمر بکذشته به پیرانه سرم بازآید * بوعبارتك اکثر اراسنده سراضا فتیله استعمال ایدرلر بعض نسخه‌ده صیاد معناسنه ده منقولدر ﴿ پیرایه ﴾ سکون یای اول وفتح ثانی وراء مهمله ایله آرایش وزیور وزیب وزینت ویاقشق معناسنه حکیم انوری بیت بهم از کوهر تودست قضا * هیچ پیرایه بر زمانه نبست ﴿ پیرزه ﴾ سکون یا وراء مهمله وفتح زاء معجمه ایله ازار بعض نسخه قویوب بغلمق اثواب وغیری کذا فی المؤید ﴿ پیروزه ﴾ یعنی فیروزه معروف جواهر نوعندن کوك طاشدر مقبول واعلاسی نیشابور طاغلرنده اولور بر نوع جدید معدنی شبابکی دیرلر قیمتی نیشابوری قدر دکلدر معربی فیروزج درجواهرنامه

میر صدر الدین ده مسطور در که جمله خواصندن برکسنه بو مقدار بن سحق و استعمال ایلسه
اکا هر نقدر زهر یدوسه لر کارا یتمیه و عقرب و سائر موذیات صوقدوغنه و مسموم اولانه بو مقدار
سحق ایدوب ایچور سه لر فی الحال دفع ایدر احمد التیفاشی جواهرنامه سنده ذکر ایدر که
ملوك عجم دائما خاتم فیروزه یی پرمقلرندن کیدرمزلردی و اعتقادلری بویله ایدی که قتلدن
و اصابت ضرردن و مسمومات ایچمه سندن مصون ایدر فی الحقیقه مقتول برماغنده فیروزه
کورلمامشدر و منقولدر که جنك و خصومات دعاویده برکسنه نك پرماغنده فیروزه خاتم
بولنسه بامر الله تعالی خصمنه غالب اولور ؟ پیره ؟ سکون یای تحتانی و فتح راء مهمله
و اخفاء هاء ایله ارباب طریقت خلیفه سنه دیرلر حضرت مولانا قدس سره بیت جهان
پیربرنا شد زعشق این جوانمردان * زهی چرخ و زمین خوش که آن پیرست و این پیره *
و بر معناسیده کل یعنی اقرع ابو المعانی بیت کاو خلقت خر طبیعت بدزبان * چشم احول
کج دهان و پیره سر * و دخی اوغل بالنه دیرلر ؟ پیسه ؟ سکون یای تحتانی و فتح سین مهمله
ایله الاقارغه معناسنه و صقصغانه ده دیرلر و دخی هرنه که سیاه و بیاض ایله الاجه اوله
اکا پیسه دیرلر حکیم انوری بیت جاه تو سایه ایست که خورشید را بعمر * امکان پیسه
کردن آن نیست در شمار ؟ پیشباره ؟ سکون یای تحتانی و فتح باء موحده و راء مهمله
و شین معجمه موقوفه ایله مهمان اوکنه قبل الطعام قونیلان جلویات شکر و بادام و مربیات
کبی میر نظمی بیت شود مهمان خیالش پیشباره * کند لخت جگر دل پاره پاره *
؟ پیشکاره ؟ پیشکار مرقوم معنالرینه و دخی بمعنی ماما یعنی کبار اولرنده کتخدا قادین
دیدکاری بیوك خاتون ؟ پیشگاه ؟ سکون یای تحتانی و شین معجمه و فتح کاف فارسیله
پیش معنایه کلور اول نسخه جهیین و فاییده فرشی جا شدکه در پیش افکنند یعنی صدر
اوکنده دوشنن دوشمه معروفی بیت بدیدم یکی خانه محتشم * نه نخ دیدم آنجاونی پیشگاه
ثانی مجمع الفرسده بمعنی نظرگاه خواجه حافظ بیت با چنین اوج جلال از پیشگاه
مسکنت * آگهی و خدمت دلهای آگه میکنی * ثالث مقام خدمت معناسنه شیخ
نظامی بیت پرستار چندین بزرین کلاه * مزینش با تاج در پیشگاه * رابع شرفنامه ده
بمعنی صدر مجلس و فرش صدر حکیم سنایی بیت پیشگاه دوست را شاهی چو بر درگاه عشق
عافیت را سرنگون سازاندر آویزی بدار * خامس بمعنی جای پادشاه و صاحب تخت
و مسند حکیم فردوسی در حق منوچهر شاه بیت از آن پس بدخمه سپردند شاه * تو
گفتی نبد نامور پیشگاه * وله در حق مهراب شاه بیت بیزدان گرفتند هردو پناه * هم آن
دلشده ماه و هم پیشگاه * بو معنایه مسعود سعد سلمان بیت از چو تو محتشم فروزد ملك *
وز چو تو پیشگاه نازد گاه ؟ پیشگه ؟ پیشگاهدن مخففدر بو مقوله تخفیفات لفظ
فارسیده چوقدر ؟ پیشه ؟ سکون یای تحتانیله ایکی معنایه کلور اول شغل و حرفت و صنعت
ثانی فرهنگ جهانگیریده بر نوع نایدر اکثر چوبانلر چالرلر توتك دخی دیرلر حکیم خاقانی بیت
با تاج خسروی چکنی از کیا کلاه * با ساز باربد چکنی پیشهٔ شبان ؟ پیشیان ؟ سکون
یای اول و فتح ثانی و غین معجمه موقوفه ایله بر نوع لطیف و لذیذ حلوادر دقیق و روغن و عسل

وعسل یا دوشاب وکبار سکر ایله ایدرلر عربیده شفارح دیرلر ضم شین ایله شاه ناصر خسرو
بیت سخن بهتر که پیش آری خوش آراك * سخن بهتر بسی از پیشیاره ﴿ پیشینه ﴾
سکون یا ئین وکسر شین وفتح نون ایله متاع بهاسنه مقدم ویریلان که عربیده بیع دیرلر ودخی
مقدم اولان نسنه هرنه اولورسه وارکن ایشه شروع ایلمکه دیرلر جغتایده ایریکماك دیرلر
لیلی مجنونده لیلی وصفنده بیت برکون ایریکیب مهمؤدب * توشتی باشیغه هوای مکتب
واسکندرنامه‌ده بیت بیلندی که کوب طبعی راغب دورور * ایریکراك اینینك منعی واجب
دورور ﴿ پیفه ﴾ سکون یا وفتح فا ایله بوراغاجدر کندودن یرنده چوز ویوب قاو اولور
خراسانده قاو یرینه قوللنورلر وهم کند واسلماریدر کذا فی مجمع الفرس ﴿ پیلسته ﴾ سکون
یا وسین مهمله وفتح لام ایله ایکی معنایه کلور اول سختیان که خسارن وادیم ودیم دخی دیرلر
ثانی فیل دیشی معناسنه استاد عنصری بیت چو بر روی ساعد نهد شر بخواب * سمن
را ز پیلسته ساز دستون * والسنه اصحاب وقوفدن بطریق الاستعاره انکشت معناسنه
مسموعدر بو قولی موید حکیم اسدی بیت به پیلسته سنبل همی دسته کرد * بدر باز
پیلسته راخسته کرد * وتتبع بلیغ واستقصای تام دنصکره بر معتبر نسخه‌ده عاج معناسنه
یعنی فیل کوکی معناسنه منظور راقم الحروف اولوب ابیات مرقومه‌لردن دخی مناسبت فهم اولنور
﴿ پیله ﴾ سکون یا وفتح لام ایله تحفة الاحبابده ابریشم قوردی معناسنه در میرخسرو بیت
پیله که از برك کیا کرد نوش * برهنه بینی همه آفاق پوش * اما شمس فخری ابریشم معناسنه
نقل ایدوب بو بیتی نظم ایلمش بیت زانکه ایشان ز کرم قزنه تنند * از ره حرص کرد
خود پیله * وکتاب السامی فی الاسامیده پیله اول ابریشمدر که قورد آنی اوزرینه طولاشدرور
واصحی بودر و بو قولی موید مولانا کاتبی بیت وجود جاهل اگر در نخ نسیج بود * چو کرم
مرده شود کو درون پیله درست * بو معنایه حسین ثنایی بیت من چو کرم پیله از دیبا
واطلس فارغم * بر تن عریان لعابی از دهان افشانده ام * شاعر بیت جامه کعبه را که
می پوشند * اونه از کرم پیله نامی شد * نسخه میرزا ابراهیمده پیله کیاه نوعندن بر کیاهدر
بعض نهرلر آیریلوب ارادة بر مقدار قوری یر قالوب ینه قاوشور اول مقوله یرلرده‌کی
اکا ده پیله دیرلر وجراحتده حاصل اولان قورده دیلدوکی دخی رشیدیده نظر در ﴿ پینه ﴾
سکون یای تحتانی وفتح نون ایله ایکی معنایه کلور اول یامه که رکو دخی دیرلر وثانی قولتق
واندهبتن قیل معناسنه در ﴿ پیواسته ﴾ سکون یا وسین وفتح واو وتا ومثناة ایله نسخه
میرزا ابراهیمده برج وحصار معناسنه در میرنظمی بیت شد آن پیواسته را محکم بنایی *
که پای عقل وهوش اورا رسایی ﴿ پیوه ﴾ سکون یای تحتانی وفتح واو ایله کوه دیدکلری
قورتجغز که چوقه وسایر پشمینه اشیایی کسوب سوراخ سوراخ ایدر وکوزکی کلك تباه
ایدر ﴿ پیهزده ﴾ سکون یای تحتانی وها وفتح زاء معجمه ودال مهمله ایله ترکیده یدینه چادری
دیدکلری اوتدر ﴿ پیهورده ﴾ سکون یا وها وراو وفتح واو ودال مهملتین ایله انسانك پهلوینده
پیلك معناسنه در ﴿ پیه ﴾ سکون یا واظهار ها ایله ایچ یاغی وقویرق یاغنه ده دیرلر
﴿ مع الباء ﴾ * پسکل تارکی ﴿ سکون سین مهمله وفتح کاف ایله مغل دیارنده اولور بر نوع قسقلدر

ل پی ع سکون یای ایله ایچ یاغیدر پیه دن مخففدر شمس فخری بیت نهیبت جشم وجان
خصم بکداخت * بدان صورت که آتش جرم پی را ل پیازدشتی ع طب کتابلرنده اسقیل
دیدکلری عربیده بصل العنصل و بصل الفار و بصل الفی دخی دیرلر کذا فی البدیعی ل پیازکی ع
فتح زاء معجمه وکسر کافله قیمتلی بر معدن لعلی در بدخشانده پیازك نام بر قریه یه منسوبدر
لعل معدنی اولان طاغك صفلی سنده واقعدر میر مجیبی بیت ازچشم برده قاعده چرخ
معدنی * وزلب شکسته قیمت لعل پیازکی ل پیازی ع دخی دیرلر خذف کافله
رضی الدین نیشابوری بیت اشکم ازشوق توچون لعل پیازی وانکهی * تو بطلبت مرمرا
هر لحظه میکویی چوسیر ل پیتکانی ع سکون یای تحتانی وتاء مثناة وفتح کاف وکسر نونله
یعنی منجنیق کذا فی المجمع ل پیرای ع پیرایندن معناسنه اسم فاعلدر چهره پیرای دیرلر
زیب وزینت ویریجی دیمکدر و بر معناسی دخی اغاجلك زیاده دالّلرین کسیجی بستان پیرای
دیرلر حکیم انوری بیت برده رضوان بهشت ازپی پیوسته کری * درتو هر فضله که انداخته
بستان پیرای * وایکی معناده صیغهٔ امرده اولور کذا فی الصحاح ل پیرزی ع سکون یا
ورا وکسر زاء معجمه ایله بمعنی خردوات وخرده فروش که پیرزی فروش ده دیرلر ل پیسی ع
سکون یا وکسر سین مهمله ایله علت برص و بهق که جلد آدمیده وحیوانده ظاهر اولور ولی
دشت بیاضی در هجو وزیر شاهی * رباعی * ای شاهی قلب کرده نخوت مستت * از کشمکش
زمانه خواهم پستت * یك شاهی قلب اکر بدستت افتد * چون لکهٔ پیسی نرود از دستت
ل پیشانی ع ایکی معنایه در اول آنلر که عربیده جبهه وناصیه دیرلر شیخ نظامی بیت
به پیشانیش داغی برکشیده * چوخطی برخطایی برکشیده * ثانی بمعنی متابعت نفس
ودلخواهی خلاق المعانی بیت نکارا چند ازین پیمان شکستن * به پیشانی دل انسان شکستن
بو معنایی مؤید شیخ سعدی بیت طاعت آن نیست که برخاك نهی پیشانی * صدق پیش
آرکه اخلاص به پیشانی نیست ل پیش پاتی ع اول حالته دیرلر که ایلرو ایاق قویله کذا فی
شرفنامه ل پیش دستی ع بمعنی سبقت وتقدم بدیکران کذا منه ل پیشکاهی ع صدرنشین
یعنی حاکم وامیر مجلس و پیشکاه مرقوم معنالرنده مصدر ودخی صفت استعمال اولنور
حکیم اسدی بیت ترا برسر انديب شاهی دهم * بهند اندرت پیشکاهی دهم ل پیشکی ع
سکون یا وفتح شین معجمه وکسر کافله بمعنی خدمت و پیش آری کذا فی شرفنامه ل پیشی ع
بمعنی پیش دستی مرقوم یعنی ایلرولك ویای نسبتله ایلرویه مخصوص اولان نسنه
ل پیله بینی ع بورون قناد ی معناسنه در ل پینکی ع سکون یای تحتانی وفتح نون
وکسر کاف فارسیله بمعنی غنوددن سبلك یعنی امزغنق عربیده سنه دیرلر کسر سین ایله
کذا فی مؤید الفضلا بو معنایه محمد میرك درهجو ولی دشت بیاضی * قطعه * ولی دشت
بیاضی ظهیر ثانی عصر * بروی مسند شاهی شد واساس انداخت * چوخواست دبدبهٔ
شاعری فرو کوید * به پینکی زد وخوش مهرهٔ بطاس انداخت ل باب الباء الفارسی
المضمومة مع الالف * پختهٔ تدبیرها ع رأی صائب وتدبیر درست کذا فی المحمودی ل پرسا ع
سکون را وفتح سین مهملتین ایله پرسیدن لفظندن مشتق اسم فاعلدر صوریجی معناسنه

معنا سنه ﻉ پشیز خرما ع كسر شین وسكون یای تحتانی وزاء معجمتین ایله خرما ظرفی كه
ایچندن خرما صاالقمی چقار ﻉ پكا ع فتح كاف عربیله معروف براغاجدر ﻉ پور سینا ع
نام ابو علی ابن سینادر كه ذكری مرور ایلدی ﻉ پور عنقا ع نام زال زردركه حكایه سی
مشهوردر شاعر بیت بی یاری زال پور عنقا * برخصم ظفر نیافت رستم ﻉ پوستیرا ع
سكون سین مهمله وكسر تا بعده یای تحتانی ایله دباغ معناسنه دركه اصلی پوست پیرا ایدی
تخفیفا یایی حذف اولنمشدر ﻉ پوشا ع واو معروف وفتح شین معجمه ایله ایكی معنایه كلور
اول بمعنی پوشیدنی یعنی جامه ولباس میر نظمی بیت شود بخت سیه مانع ز پوشا * ازان رو
شد برهنه قیس شیدا * ثانی بمعنی اندیشه یعنی فكر وله بیت نخواهم در جهان جز وصل
یارا * نمیدارم بدل راغیر پوشا * كذا فی مجمع الفرس ﻉ پویا ع واو معروف وفتح یای
تحتانی ایله غایت اشكون آت بعض نسخه ده یورغه آت دیمشلر استاد لطیفی بیت عشوه
كرد اهل عشق را پویا * بلبل از عشق گل شده گویا * بو بیتدن مطلق یلیجی فهم اولنور آته
مخصوص اولمامش اولور ﻉ مع الباء * پوب ع واو مجهول ایله اوچ معنایه كلور اول بمعنی پدر
حكیم خاقانی بیت عطسهٔ او آدمست عطسهٔ آدم مسیح * اینت خلف كز شرف عطسهٔ او بود پوب
ثانی بمعنی فرش خانه وپادشاهلره مخصوص دوشمه استاد رودكی بیت شاه دیگر روز باغ
آراست خوب * تختها بنهاد وبرگسترد پوب * ثالث محوديده بمعنی تاج مرغان وفرهنك
جهانگیریده كاكل مرغان دیمشدر تاجله كاكلك فرقی بودركه تاج هر قوشك اولماز اما كاكل
هر قوشك بولنور خواجه عمید لویكی * مسمط * ازپادهٔ زاغت بجان از سوك پوب ازسر
كنان * طاق فلك ندهد نشان جفتی موافق مثل این ﻉ پوتاب ع واو مجهول وفتح
تاء مثناة ایله نشانهٔ تیر یعنی هدف ابو المعانی بیت جوهر غم پرشك ظاهر شود كنجینه ام
كازمان پوتاب كرده تیر مژگان سینه ام ﻉ پورشسب ع نام پدر زردشت واو پسر پیترسب است
زر آتشت بهرام بیت بگفتش همه راز با پورشسب * همه مرده بردند زی پیترسب
ﻉ مع التاء المثناة * پخت ع سكون خاء معجمه ایله پختن لفظندن فعل ماضیدر پشدی
وپشوردی معناسنه وپاقی ایله دپمك معناسنه ده مرویدر ﻉ پختگان حقیقت ع واصلان
حق وسالكان راه خدا ﻉ پشت ع سكون شین معجمه ایله اوچ معنایه در اول ارقه كه
عربیده ظهر دیرلر فتح ظا ایله ثانی ولایت نیشابورده برشهر اسمیدر سبب تسمیه سی كوه
نیشابورك ارقه كبی واقع اولمشدر ایكیوز یكرمی التی قریه یی مشتمل برشهر عظیمدر حكیم
فردوسی بیت ز كركان بیامد سوی راه پشت * پر ازنك رخسار ودل درشت *
ثالث نواحی هراتدن بادغیس ناحیه سنده برقریه اسمیدر كذا فی مجمع الفرس ﻉ پشت بست ع
پشتدن صكره فتح باء موحده وسكون سین مهمله ایله بست بغلدی دیمكدر معنای تركیب
كلیم واكا بكزر نسنه ایچنه بعض شیء قویوب ارقه ده كوتوردكاری نسنه یه دیرلر تركیده
نعمة الله انی ارقلوج عبارتیله تفسیر ایتمش ﻉ پلست ع ضم لام وسكون سین مهمله ایله
بمعنی زشت وپلید كه پاشنت دخی دیرلر میر نظمی بیت نباید ازان هیچ كار درست * كه طبعش
كج وروی ترش وپلست ﻉ پوت ع واو مجهول ایله جگر معناسنه درجگردن ایتدكلری

قلیه یه پوتی دیرلر اکثر شعرلرده پوتی لوت معناسنه ایراد ایدرلر اول ایسه طعام قسمندندر حضرت مولانا قدس سره * مثنوی * شیرخوان کی شناسد ذوق لوت * هر پر پرا پوی باشد لوت پوت * عشق باشد لوت وپوت جانها * جوع ازین رو یست قوت جانها *
ﮒ پوخت ﭺ واو مجهول وسکون خاء معجمه ایله بمعنی پخت کذا فی فرهنك جهانکیری میر خسرو. بیت همه کس بهر عادت حیله می پوخت * شه غازی بت وبتخانه میسوخت
ﮒ پوژ درخت ﭺ یعنی تنه ٔ درخت ترکیده اغاج اوزدکی دیرلر ﮒ پوست ﭺ واو معروف وسکون سین مهمله ایله مطلق دری در آدمك وحیوانك ونباتات قشورنه ده دیرلر عربیده جلد دیرلر کسر جیم ایله چغتایده تیری دیرلر کسر تا ایله ﮒ مع الجیم * پچ ﭺ بومری اولان نسنه یه دیرلر. ویدم یمشی وبعض اشیاده کثرت معناسنه کلور ضبط وحددن متجاوز اوله میر نظمی بیت نمانده بدل صبرای تندخو * ولی پچ شده جور وآزار تو ﮒ پچ پچ ﭺ ایکی آدم اراسنده مخفی مکالمه که فسلدی دیرلر ودخی بر لفظدر که اوغلاق وکچی چغررلر ایکی معنایه شمس فخری قطعه * دررسته ٔ انصاف جمال الحق والدین * هرکز سخنی ظلم نکویند به پچ پچ * ازمعدلتش کرك شبان همچو شبانان * خوانند بزان کله را جمله به پچ پچ * بو لغتی بعض صاحب فرهنك باء مکسوره ده روایت ایتمش وبعضیلری خصوصا فرهنك جهانکیری مؤلفی باء مضمومه ایله نقل ایلمش ایکی وجهی ده جائز اولمغله تحریر اولندی ﮒ پرکنج ﭺ سکون راء مهمله وفتح کاف ونونله جوزلی وبادملی حلوا وکسرکافله ده مرویدر ﮒ پلوج ﭺ ضم لام وسکون واو ایله سست اندام اولمق معناسنه میر نظمی بیت کذشت عمر برنای ایام پوج * رسیده به پیری وبوده پلوج ﮒ پوج ﭺ واو معروفله ایکی معنایه در اول درشت وناهموار وبومری اولان نسنه که لطافت ونزاکتدن خارج اوله ثانی هیچ بر ایشه یرامین نسنه اکثر هیچ لفظنه مترادف استعمال ایدرلر نشاپور. بیت شبم بوعده وروزم بانتظار کذشت * بهیچ وپوج مرا روز وروزکار کذشت * وصائب دخی دیمشدر. بیت کفتکوی پوج ناصح را نمی فهمم که چیست اینقدر دانم که جای پنبه درکوشم تهیست ﮒ پوزیج ﭺ واو معروف وکسر زاء معجمه وسکون نونله عذر معناسنه یعنی اعتذار ایلمك پوزش دخی دیرلر ﮒ مع الخاء المعجمه * پخ ﭺ کوزده اولان چپق که علت سببی ایله اوله ﮒ پوخ ﭺ واو مجهول ایله دخی چپق معناسنه مرویدر میر نظمی. بیت شد این ضعف پیری نشان شیوخ * بود چرك بینی ودر چشم پوخ *
ﮒ مع الدال المهمله * پرد ﭺ فتح راء مهمله ایله فرهنك جهانکیریده بمعنی پرشود شیخ سعدی بیت تو خود را کمان پرده ٔ پرخرد * اناپی که پرشد دکرچون پرد * ثانی سکون را ایله لغز ویا کلمه ٔ معناسنه در ابوالمعانی بیت تا نفهمد سخن ازحال دلم حرف وصال * پردکوید بمن ان دلبر بی مثل وهمال * وزبان کیلانیده پل معناسنه در ﮒ پزغند ﭺ سکون زا ونون وفتح غین معجمتین ایله صماق یپراغی ودری دباغت ایتدکلری اوت بعض نسخه ده قاطر آوازنه دیرلر ﮒ پنجه بند ﭺ سکون نون وفتح جیم نارسیله پیشانی بند معناسنه در آلن باغی دیمك اولور عربیده عصابه دیرلر استاد رودکی بیت هرکه مارا در غمی سازد اسیر * چون زپنجه باز کیرد پنجه بند * واستاد عجدی بیت به پیچد دلم چون به پنچه تم * به بند دیر غم دلم

دلم پنجه بند ﮊ پند ﭺ سکون نون ایله محلوج پنبه یوماغی که اکیرلمك ایچون حاضر ایدرلر
آکا پنجش وپنجك وپندك وغنده وباغنده وكاله دخی دیرلر كذا فی فرهنك جهانكیری
ﮊ پود ﭺ لوج معنایه كلور واول اماله ایله ارغج درکه عربیده سدا دیرلر حکیم فردوسی
بیت زیزدان وازما بدان کس درود * که تا زش خرد باشد وزاد پود * شیخ نظامی بیت
چنین تار طمع وپود لاف * برقد هر سفله شوی حله باف * بو بیتك مقتضاسی تار ارغج
وپود ارش اولمقدر لکن رومده فارسی لغت جمع وتحریر ایدنلر نعمة الله وحلیمی وغیریلری
پود ارغج وتار ارش دردیو یازمشلر ظاهر لسان فارسیده بوغلطری چندان اولمامقدر ثانی
فرهنك جهانكیریده بمعنی کهنه حکیم فردوسی بیت مشهی کونترسد زدر ویش پود *
بشهنامه اورا نباید ستود * ثالث اماله سز اسکی بزی یاقوب قاو ایدرلر آکا پد وخفت
دخی دیرلر عربیده حراق دیرلر شمس فخری بیت مثلك نیست که آتش زنه سنك بلارا * جز چنان
وتن دشمن جاهش نبود پود ﮊ پورمند ﭺ واو معروف وسکون راء مهمله ونون وفتح میمله صاحب
اولاد اولان آدمه دیرلر وواو مجهول ایله خوشبو براوت آدیدر كذا فی فرهنك جهانكیری
ﮊ پوشند ﭺ واو معروف وفتح شین معجمه وسکون نونله بمعنی سرپوش كذا فی مجمع الفرس ﮊ پولاد
اوج معنایه كلور اول جوهردار دمور درکه معروفدر طالب آملی بیت سحاب لطف تو کر آستین
فشان کردد * نقوش کینه شود محو از دل پولاد * ثانی مباروز ایرانیاندن بر پهلوان آدیدر ثالث
مازندران دیولرندن بر دیو آدیدرکه رستم آنی هلاك ایلدی ﮊ مع الراء المهمله * پخته خوار ﭺ
بمعنی کداوداماد مثال اول شیخ سعدی بیت اکر دست همت بداری زکار * کدا پیشه
خوانندت وپخته خوار * وداماد معناسنه اولد وغی عموم اوزره اولمامقدر ایچ کویکو اولانلره
دینلك صحیح اولور مکر کثرت استعمال ایله جمله سنه شامل اوله ﮊ پر ﭺ اکرچه طلو
معناسنه درکه مقابلی تهی در اما تکرار وبسیار معناسنه استعمالی دخی غایت شایعدر
صائب تبریزی بیت چار بازار عناصر پرمکرر کشته است * وقت آن آمد که برچینند این
بازارها * عربیده تملو چقتا یده تولون وتولادیرلر سبعه سیاره ده بیت تولای آپنیب سرمشك
پیرلا کوز * آیتا باشلادی حالتیمدین سوز ﮊ پرغور ﭺ سکون راء مهمله وضم غین معجمه
ایله بلغور معناسنه میر نظمی بیت نباشد درشکایت هیچ پرکو * چو در خانه شود پرغور
ومنجو ﮊ پرکر ﭺ سکون راء مهمله وفتح كاف فارسیله مرصع طوق وامثالی مجوهر نسنه لر
وله بیت شاهد این بنده او بودنم * پرکری زنجیر خدمت کردنم ﮊ پسندر ﭺ فتح سین
مهمله وسکون نون ایله اوکی اوغل معناسنه استاد عنصری بیت جز بباد ندر نماند این
جهان کینه جو * با پسندر کینه دارد همچو با دختندر را * مادندر اوکی آنا ودختندر اوکی
قز دیمکدر ﮊ پشت دار ﭺ بمعنا پشتیبان حضرت مولانا قدس سره بیت نه مادرامد و پشت
دارموسی ساخت * نه لحظه لحظه زعین جفا وفا سازد ﮊ پشخور ﭺ سکون شین وفتح خاء
معجمتین وواو معدوله ایله کلام زاید وبیمعنی وهذیان میر نظمی بیت کران آید بدل پیش
هنرور * سخن راچون شود بیهوده پشخور ﮊ پندار ﭺ سکون نون وفتح دال مهمله ایله بمعنی
مالدار وصاحب انبار ومحکم وقوی ﮊ پندر ﭺ سکون نون ایله شیرازا لکه سنده بر قلعه

اسپهبد کذا فی شرفنامه پور ع واو معروف ایله دزت معناسنه کلور اول اوغل عربیده که
ولد معناسنه حکیم خاقانی بیت دل درسخن محمدی بند * ای پور علی ز بو علی چند * ثانی
فرهنگ جهانگیریده شهر کنوج حاکمی که هند پادشاهلرینه رای دیرلر آنک نامی در فور دخی
دیرلر ثالث مجمع الفرسده آنک جمله اسپاسندندر حکیم فردوسی بیت کر ازان کر ازان نه آگاه
از ین * که پیش نهاد دست بر پور زین * و حکیم اسدی بیت به پور نبردی بر افکند زین *
دو صد کرد کرد از دلیران کزین * رابع نسخه میرزا ابراهیمده بمعنی نادان کرفتن خودرا یعنی کشی
کندوینی بلمزلنده کلمک عربیده تجاهل دیرلر و دراج معناسنه کلدوکیده مرویدر پور آزر ع
یعنی حضرت ابراهیم علی نبینا و علیه الصلوة والسلام کذا فی شرفنامه پور هاجر ع یعنی
حضرت اسمعیل علی نبینا و علیه السلام ایضا منه پهر ع بسکون ها ایله بمعنی مدرسه
جهودان کذا فی موید الفضلا مع الزاء المعجمه * پراز ع فتح راء مهمله ایله جفت آلتلرینک
بویندرق اغاجی که اوکوزک بوینینه چکوررلر آنی بغلدقلری قایشه دیرلر مشکلاتده با
مکسور ایله مرویدر پرز ع سکون راء مهمله ایله خاوکه قطیفه و چوقه و قالیچهده
اولور و ابریشم و ایپلک ده اولان که ترکیده ضم را ایله مستعملدر حکیم انوری بیت از چه خیزد
در سخن حشو از خطا بینی بطبع * وز چه باشد پرزبرد یبا زنا جنسی لامس * حکیم خاقانی
بیت از پرز پلاس آخرتو * بر جیمس بطیلسان نه بینم پزول باز ع ضم زاء فارسیله
پزول بر نوع اویوندر پسلم دخی دیرلر باز اکا فاعل اولور یعنی اول اویونی اوینایجی دیمک اولور
پشتماز ع سکون شین معجمه و تاء موقوف ایله مهره پشت یعنی آرقه کوکی عربیده
فقرات دیرلر و یجوز بالراء المهمله مشکلاتده وهو الذی یؤخذ فی الحلق کهیأت الدرهم
تعبیریله مسطوردر پشخیز ع سکون شین و یای تحتانی و کسر خاء معجمتین ایله یای
اغاجی که مشکلاتده وهو شجر صلب یتخذ منه القشر و یعملون فیه القوس پوز ع
اطراف دهن یعنی آغز چوره سی حضرت مولانا قدس سره بیت روی پنهان میکند زیشان
پروز * تا سوی باغش نه بکشایند پوز * شیخ سعدی * قطعه * میرفت و هزار دیده با او
همچون شکرش لبی و پوزی * باز آمد و عارضش دمیده * مانند شبی بروی روزی *
و مطلق دهن حیوانات معناسنه حکیم سنایی بیت از پی صید آهوی خوش پوز * چشمها
پر زسرمه کرد چو یوز مع الزاء الفارسی * پراژ ع فتح راء مهمله ایله بمعنی پراکنده و پریشان
کردن پژپژ ع سکون زا و ضم باء فارسین ایله فرهنگ جهانگیریده برکلمه درکه اوغلاق
ویکی نواخت ایدرلر حکیم سنایی بیت نشوه دل بحرف قرآنیبه * نشود بزبه پژپژی فربه *
پژ ع بمعنی شبنم پوژ ع واو معروف ایله بمعنی زنخدان یعنی چکه استاد منجیک دیمشدر
بیت امروز بازاو پوژت ایدون بتافت اسب * کویی همی نداند آن توهمی کرفت *
مع السین المهمله * پرس ع پرسیدن لفظندن صیغه امردر صور معناسنه شیخ فیضی
ما سجده بر سایه دیوار کنشیتم * از بی ادبان پرس حرمگاه صنم را پس ع بمعنی پسر
حکیم فردوسی * مثنوی * بیامد نخست آن سوار هژیر * پس شهریار جهان اردشیر *
بپستاد در پیش نیزه بدست * توگفتی مگر طوس اسپهبد است * وله بیت پس آنکاه

آنكاه كردند زان كارزار * پس شاه را فرخ اسفنديار ل پلوس م ضم لام وسكون واو ايله
بمعنى تواضع وتملق وفريب شمس فخرى بيت بجا پاوسى خود را همى كند پركار * بلى
هميشه بود كار جاپلوس پاوس ل پوس م واو مجهول ايله جرب زبانله فريب ويرمك
معناسنه كذا فى شرفنامه ل مع الشين المعجمه * پخته جوش م نسخهٔ ميرزا ابراهيمده
شراب شيرهٔ جوشانيده يعنى زياده قينامغله غليظ وقوى اولمش شراب باده اولسون اشربه
اولسون استاد ديمشدر بيت نهٔ مستى كه عقلت نيست كرده * زصاف پخته جوش جام
هستى * اما فرهنك جهانكيريده برنوع شرابدر كه شيرهٔ انكورى سموز قوزى اتيله چولمكه
قويوب بعض بهارات ايله قينادوب استعمال ايدرلر طريق تركيبى طب كتابلرنده مصرحدر
ضعف معده وكبد وضعف باه ايچون و وجع ايچون مفاصل وفالج ولقوه يه نافعدر وكسر
رياح وادرار بول ايدر نافع شرابدر خواجه عميد لوبكى بيت منم كه طبع درايام من قبول
كنند * قديد ودنبه وسبكى و پخته جوش كران ل پرتاش م سكون راء مهمله وفتح تاء
مثناة ايله ولايت تركانك نامى در كذا فى مؤيد الفضلا ل پش م بمعنى كيسوى اسب يعنى
آت ياليسى حكيم اسدى بيت كمندى تيغى بكف آختند * پش باركى چون عنان آفتند
اما مؤيد الفضلاده پش ضم با ايله بمعنى جعد وفتح ايله كيسوى اسبدر و مجمع الفرسده
طرف كه كراوز ريشه بغلرلر وبر معناسى دخى فرومايه ديمكدر ل پنجش م سكون نون وكسر
جيمله اكيرلك ايچون اولمش پنبه طوپى كه پندش و پندك دخى ديرلر كذا فى فرهنك جهانكيرى
ل پندش ل سكون نون وكسر دال مهمله ايله بمعنى پنجش مرقوم ل پوزش م واو معروف
وكسر زاء معجمه ايله ايكى معنايه در اول عذر ديلك ثانى مطلق عذردر شيخ سعدى بيت
خداوند بخشندهٔ دستكير * كريم خطا بخش پوزش پذير * آخرنده كى شين ايله اسم مصدر
اولمق كوريشور اما اصل كلمه دندر حكيم خاقانى بيت دست بركن زلف بت رويان بكير *
پوزش بخلت زنادانى بخواه * حكيم اسدى بيت منم درگه خشم او زير پاى * چو خشم
از تو آيد تو پوزش نماى ل پوش م سكون واو ايله ايكى معنايه كلور اول پوشيدن لفظندن
صيغهٔ امر ووصف تركيبى اولور خواجه حافظ بيت در عهد پادشاه خطا بخش وجرم
پوش * حافظ قرابه كش شد ومفتى پياله نوش * فرهنك جهانكيريده صيغهٔ امردر از راه دور
شو معناسنه كه بردر وبردار دخى ديرلر ثانى زره معناسنه در مولانا شهابى بيت چو ماهى
شيم آنكه بد پوش دار * چه غوك اندران آب شد غوطه خوار ل پوشش م اورتونه جك
وكيلجك معناسنه اسم مصدر صيغه سيدر ميرنظمى بيت كه بى پوشش بماند اين جسم
لاغر * زمين وآسمان شد زير ودير * ل پويش م ياى تحتانيله پويدن لفظندن اسم
مصدردر يلوب يوپورمق معناسنه ل مع الغين المعجمه * پشتروغ م سكون شين معجمه
وضم تا و راء مهمله ايله برنوع سرنيزه دكندر حجاز بريه سنده چوق اولور تازه ايكن دوه ييسه
فى الحال هلاك اولور عربيده ضريع ديرلر قرآن كريم الشانده اهل جهنم حقنده * ليس لهم
طعام الا من ضريع * وارد اولمشدر ل پشتهٔ باغ م چاير وچمن وسبزه زار ديمكدر ابو المعانى
بيت دركنار آب كلشن پشتهٔ باغ لطيف * باده باساقىٔ كلرخ كر بود تنها خوشست *

پلوغ ضم لام ایله حیوانا تدن سود صاغمق استحلاب معناسنه مع الفاء * پف
آغزدن چقان هوا شمع وچراغ سوندرمکه اخراج ایدرلر مولانا جامی بیت هرکه برروی
مه فشاند تف * میکند برچراغ انجم پف مع الکاف * پتك سکون تاء مثناة ایله
اورس اوزرنده دمور وباقردوکدکلری بیوك چکیج در حکیم فردوسی بیت سرسروران
زیرگرز گران * چوسندان بر وپتك آهنکران پچشك ضم جیم وسکون شین معجمه
ایله قویون وکچی وامثالی حیوان ترسی کذا فی مجمع الفرس پرتك سکون راء مهمله
وضم تاء مثناة ایله زیاده اسکون ویورغه آته دیرلر وکوچ معناسنه ده وسیله نظردر
پردك سکون راو فتح دال مهملتین ایله لغز ویا کلتم معناسنه میرنظمی بیت باوکی زتم
حرف نیل وصال * بکوید مرا پردك بی مآل پرژوك ضم زاء فارسیله بمعنی صدای
موحش ومهیب ابوالمعانی بیت زآه ونالهٔ زارم پرژوك افتاده درعالم * که پنداراند برخاسته
قیامت مرده وزنده پرژك سکون زاء فارسیله تسبیح بوجکی معناسنه در پشتك
سکون شین معجمه وفتح تاء مثناة ایله اوج معنایه کلور اول جامهٔ کوتاه که بیلدك ایدرلر
حالا روم دیارنده دخی مستعملدر پشتی وعجایبی دخی دیرلر حکیم سوزنی بیت اکرجبهٔ
خاره رامستقم * زتوبس نکم پشتکی ژند پیچی * ثانی بر مرضدر آته وقاطره عارض
اولور ایاقلرنده خرده دانه جکلر چیقوب پشر وشیشر یوریمکدن آلیقور ثالث برنوع اویندر
برآدم ایکی النی یره قویوب ایاقلرین یوقارو قالدروب یورور اول اویونه بسکندر وکردم
دخی دیرلر هندی لساننده بولغت کتاب معناسنه در پشتنك سکون شین معجمه ونون
وفتح تاء مثناة ایله طیقور قولاننه دیرلر پشك فتح شین معجمه ایله کدی درکه پوشلك
دخی دیرلر عربیده هره وسنور دیرلر حکیم سنایی * مثنوی * دل مجروح راشفا قرآن *
جان پرددرا دوا قرآن * توکلام خدا برابی شك * کرنهٔ طوطی وحمار وپشك * اصل
ایمان ورکن تقوی دان * کان یاقوت وکنج معنی دان * کمال غیاث * قطعه * از چرخ
تاکبوتر واز مرغ تاشتر * ازکرك تاببره واز موش تاپشك * روزی خوران خوان پرازنعمت
توانند * هرکوشهٔ کهی نکرم صدهزارلك * وسکون شین معجمه ایله اوج معنایه کلور اول
سرکین آهو وکوسفند وبز وشتر وامثالهم حکیم شیرازی بیت بعض اوداود بشیون کرم
وخشك * بعض اودر طبع سرکینست وپشك * بومعنایه فرهنك جهانکیریده کسر باء ایله
نقل اولنمشدر که پشکر وپشکره وپشکل وپشکله دخی دیرلر حضرت مولانا قدس سره بیت
کفت جا یش رابروب ارسنك وپشك * ور بود تر ریز بروی خاك خشك * بوبیتده ضم باء ایله
خشك قافیه اولنمشدر ثانی چغبره دیرلر ثالث براغاج آدیدر پك اوج معنایه کلور اول
کنده وناهموار اولان نسنه یه دیرلر ثانی ایچی بوش نسنه که مخفف پوکدر ثالث دمورجی
چکیجی بومعناده دخی پتك مرقومدن مخففدر بواوج معنایه ترتیب اوزره بوربهای جامی
* قطعه * ای شوربخت ومه برو معلول شوم پی * وی ترش روی ناخوش ومکروه ولك
وپك * تیری وبی طعام وتفه چون پنیر ودوغ * بی ذوق خشك مغز وتهی همچو جوز پلك
یامن مشو چواهن وپولاد سخت چشم * تانشکنم سرتو چوسندان بزخم پك پلك سکون

سکون لامله ایکی معنایه‌در اول کوز قپاغی معناسنه خواجه سلمان بیت بادام چشم من
زده بر پلکها شکن* لوزینه ایست ریخته جلا بش از کلاب * ثانی بوکرککه عربیده کلیه
دیرلر ﴿ پلوك ﴾ ضم لامله دوه ترسی که عربیده بعره دیرلر ﴿ پنجشك ﴾ سکون نون
وشین معجمه وضم جیمله بوزن ومعنی کنجشك یعنی سرچه عربیده عصفور دیرلر شیخ سعدی
بیت پنجشك بین که صحبت شاهین آرزوست * بیچاره بر هلاك تن خویشتن عجول
﴿ پنجك ﴾ سکون نون وفتح جیمله محلوج پنبه یوماغی که اکیرلمك ایچون حاضر اولمش
اوله پاغنده وپاغنه وغنده وپند وپنده وپندش وپندك وکالاه دخی دیرلر حکیم روحانی بیت
یکی از یشان پنجك ستان و پنبه فروش * کدریش کاوی نامه است ونام اوعنوان ﴿ پندك ﴾
سکون نون وفتح دال مهمله ایله بمعنی پندك مرقوم ﴿ پوبك ﴾ واو معروف و فتح باء موحده
ایله هدهد قوشی کذا فی تحفة الاحباب هندوشاه دیمشدر بیت الاتا باز کویند از سلیمان
که با بلقیس وصلش داد پوبك * شمس فخری * قطعه * نهاد تخت شهی تاج فخر بر تارك * زفر
مقدم این زبدهٔ نجوم فلك * پناه ملك سلیمان که چون سلیمانش * نوید ملك سباد مید هد پوبك * مؤید الفضلاده ایکی باء موحده ایله هدهد و باء فارسیله دختر بکر معناسنه
مرویدر ﴿ پورك ﴾ نام دختر رای کنوج درکه بهرام کور آنی حبالهٔ ازدواجه کتورمش
ایدی فورك دخی دیرلر ﴿ پوشك ﴾ واو معروف وفتح شین معجمه ایله ماوراء النهر لسانجه
کربه معناسنه درکه عربیده هرّه دیرلر شمس فخری بیت خدایگانا شاهنشهی که شیر فلك
بریز دامن لطفت خزیده چون پوشك * ابو الحسن شهیدی * قطعه * چند بردار دآن
هریوخروش * نشود باده باسرود ش نوش * راست کویی که در کاوش کسی * پوشکی وا
همی بمالد کوش * بعض نسخه‌ده باء موحده ایله وبعضیسنده میمله موشك ومحاحده یای
تحتانی ایله یوشك واقع اولمشدر ﴿ مع الكاف الفارسی * پشتلنك ﴾ سکون شین
ونون وفتح تاء مثناة ولامله ناقص ومعیوب وهرزه وهذیان معناسنه‌در حکیم سوزنی بیت
در ملك تو پسند نکردند بندکی * نمرود پشه خورده و فرعون پشتلنك ﴿ پشنك ﴾
فتح شین معجمه وسکون نونله زمان قدیمده وضع اولنمش نشان وقازمه معناسنه شمس فخری
بیت در آورد سخطش پارهٔ سپهر ازجای * بیك اشارتی بی دستبرد پیل و پشنك *
﴿ پوشنك ﴾ واو مجهول وفتح شین معجمه ونونله هری مضافاتندن برقریه اسمیدر تعریب
ایدوب فوشنج دیدیلر ﴿ پوك ﴾ واو معروفله اوج معنایه کلور اول غله قودقلری قیونلك
اغزینه قونیلان خس وخاشاك معناسنه منجیك بیت بمرك پدر کرچه پشر دارد سوك
درخانهٔ نهان کند ش ما نند پوك * ثانی نسخهٔ حسینی وفاییده بمعنی هوای دهن درکه اوفورمك
ایله آتش یاقرلر وسائر شیلرا یچون اخراج ایدرلر استاد اغاجی بیت کر بر فکند کرم دم
خویش بکوکرد * بی پوك زکوکرد زبانه زند آتش * ثالث یانمش بزدر که قاو ایدرلر شمس
فخری بیت غم اکر یار من بود چه عجب * میل آتش بود همیشه به پوك * مؤید الفضلاده
قاو ونهان اولمش غله معناسنه‌در بعض نسخه‌ده باء موحده ایله منقولدر ﴿ مع اللام *
پخل ﴾ سکون خاء معجمه ایله بمعنی بربهن که تخمکان وفوفه دخی دیرلر ترکیده موزاوت دیرلر

ل پرتکال ع سکون راء مهمله وفتح تاء مثناة وکاف فارسیله هندک حدودنه داخل بر ولایت
اسمیدر طالب آملی بیت می شیرازیم از در دسر کشت * علاجش باده های پرتکالست
بو بیتدن مراد هندک آرزوندر ل پردل ع شجیع وبهادر وصاحب فکر و زای معناسنه شمس
فخری بیت بکاست درهمه ایوان همچو توشاهی * کریم وپردل ودانا وعاقل وکامل *
ل پرشکال ع سکون را وکسر شین معجمه وفتح کاف فارسیله بولتلو هوا یعنی کوکیوزنده
بولوت اولوب یاغمدوغی محل وکاهی ترشیح ایلیه تنکم طالب آملی بیت کهی ابر وکاهی
ترشیح کونه که باران * بیا در چشم من بنکر هوای پرشکالی را ل پرغول ع سکون زاء فارسی
وضم غین معجمه ایله بمعنی برغول مرقوم یعنی یاغوردن اولان طعام ل پل ع ایکی معنایه
کلور اول معروف یعنی کوپری مولانا تتی بیت چنین دار فرمان بخیل مغل * که بر روی
جیحون بستند پل * وکرکه عربیده قنطره دیرلر ثانی پول معناسنه در حکیم نزاری قهستانی
بیت بارحسرت میکشم از بی معی * خاک بر سر میکنم از بی پلی ل پوپل ع سکون واو وفتح
باء فارسیله جوز بوا قدر اولور بر نسنه در تعریب ایدوب فوفل دیدیلر برنوع دار و درلسان
هندیده سپاری دیرلر استاد فرخی بیت درو در ختان چون جوز هندی پوپل * که هر
درخت ستپال دکر مکر دپر ل پوخل ع واو مجهول ایله بخل مرقوم معناسنه در ل پوستکال ع
واو معروف وسکون سین مهمله وتا وفتح کاف فارسیله فرهنک جهانکیریده پوست بی مو که
در ته دنبه باشد یعنی قویرق دبنده اولان تویسزدری و مجمع الفرسده قیونک قویروغی
تویلرینه یاپشوب صالنان سرکین حکیم سنایی بیت از غلام آنکه ذی عیال آمد *
اوزدنبه پوستکال آمد ل پول ع واو مجهول ایله اوج معنایه کلور اول بمعنی پیشتر مرقوم
ثانی کار بانسرای ومنزل غربا ثالث کوپری که عربیده جسر دیرلر کسر جیمله حکیم فردوسی
بیت یکی پول دیکر بباید زدن * شدن را یکی راه وباز آمدن * وشمس فخری بیت
آنکه بهر خیر بعد در جهان * خانقه کرد وربا طو پول وسم * وسیلة المقاصده برداق
لوله سنه ده دیرلر ل مع المیم * پرسم ع سکون زا وفتح سین مهملتین ایله پرایله صمدن
مرکبدر منت اولان طعامه دیرلر بر آدمه احسان ایدوب تحمیل منت ایلمکدن کنایه در
میر نظمی بیت از عطای سفله امیدی مبند * کردهد نانی بتو پرسم دهد ل پرم ع فتح زاء
فارسیله قراغو معناسنه وهو ما یسقط من الثلج فی اللیل کذا فی المشکلات ل پشترم ع
سکون شین معجمه وراء مهمله وضم تاء مثناة ایله قورداشنی دیدکاری علت که عربیده شری
دیرلر ل پل چکنم ع ولایت شیرازده بر کوپری نامیدر وجه تسمیه سی بودر که بربازرکان
متمول وافر تجمل واحمال ایله شیرازه کلوب جمیع مالن خراباتده ذوق وعشرته دکیشوب
مفلس وبی نوا اولدقده شیرازدن چیقوب مذکور کوپری یه بیهوش کلوب آنده چکنم
چکنم دیه رک قالوب ایلر وکیرو کیدهمز اول زماندن برو اول کوپرویه اسم اولمش دیرلر
کذا فی شرفنامه ل پوشیده چشم ع یعنی نابینا عربیده اعمی معناسنه کذا فی المحمودی
ل مع النون * پختن ع سکون خاء معجمه ایله پشمک وپشورمک معناسنه مستقبلنده
خانی زایه قلب ایدوب پزد وپزنده دیرلر ل پرسان ع سکون را وفتح سین مهملتین ایله

ایله بمعنی پرسنده صوریجی معناسنه اسم فاعلدر ابو المعانی بیت پرسان نشدی حال دل زار
بیکدم * ای آفت جان تا بکی این جور تغافل ﴿ پرسیدن ﴾ صورمق که عربیده سؤال
معناسنه چغتایده صادی سینی اوقوبوب سورماك دیرلر سبعه سیاره ده پادشاهه خطاب
مجلسنده دیر بیت اندا شیرین کلام وخندان یوز * بیرلا کیم خلقه بن سورار سینی سوز
﴿ پرکردن ﴾ چوق ایتمك وطولدرمق وتکرار ایلمك تنکم دیمشلردر * مصرع * کار نیکو
کردن از پر کردنست ﴿ پرکسون ﴾ سکون را وضم کاف فارسی وسین مهملتین ایله
ایو اوزوینه اور تیلن یا پوق که عربیده غاشیه دیرلر ﴿ پروین ﴾ سکون راء مهمله ویای
تحتانی وکسر واو ایله بمعنی چرك وشوخکین ابو المعانی بیت هیچکس از بوی بد در پهلویش
نتوان نشست * زان دهان وبینیش پروین پرست همچون خلا ﴿ پزیدن ﴾ کسر زاء معجمه
ایله چمدیلمك معناسنه ﴿ پشتوان ﴾ سکون شین معجمه وتاء موقوفله دیوار استحکام ایچون
قونیلان اغاج که ترکیده خطل دیرلر خلاق المعانی بیت چنین خلل که به بنیاد دین بر آمده
بود * کر اعتماد برین پشتوان نبودی وای * صحاحده قپو آردینه قودقلری اغاج معناسنه در
فرهنك جهانکیریده بمعنی پشت وپناه منقولدر مولانا مطهر کرثی بیت پناه ملکت اسلام
و پشتوان سپاه * صفی حضرت سلطان ولی دولتشاه ﴿ پشتیبان ﴾ پشت ایله باندن
مرکب لفظدر ازقه ویریجی وحمایه ایدیجی معناسنه شیخ سعدی در نعت شریف بیت چه غم
دیوار امت راکه باشد چون تو پشتیبان * چه باك از موج بحر آنراکه باشد نوح کشتیبان
﴿ پشیزه نشان ﴾ بمعنی سکه زن ﴿ پشتیون ﴾ مختصر پشتوان مرقوم ﴿ پفشریدن ﴾
بسکون فا وکسر شین معجمه وراء مهمله ایله بمعنی بر افشاندن یعنی صاچمق ﴿ پفیدن ﴾ کسر
فا وسکون یای تحتانی ایله شمع وچراغ سوینددرمك اطفا معناسنه چغتای لسانینده اوچماق
دیرلر میر علیشیر * رباعی * کل باردی ایساچمن معطر بولسون * شمع اوچتی ایسا قویاش
منور بولسون * شهزاده غه کرد وضه میسر بولدی * سلطانغه جهان ملکی میسر بولسون
وفرهاد نامه ده فرهاد آیینه یه باقوبنجی مجال اولدیقده دیر بیت بولوب پروانه دیك اطرافیغا
جمع * ولی اول یا تیب آنداق کیم اوچوك شمع ﴿ پلوان وپلون ﴾ سکون لامله مؤید
الفضلاده بمعنی پشتوان کاه یعنی ارقه یوکی قویوب آرام ایده جك یر معناسنه در فرهنك
جهانکیریده مزروعات وباغ وبوستان اطرافنه حفظ ایچون وحیوانات کیرمك ایچون
دیوارکبی یپراقدن ایتدکاری یوکسك یر معناسنده در میر خسرو بیت عجب نبود کرا نباری
قرولغرد باب وکل * که بحتی کوك کردد چون کند باشد بپلوانش * وله بیت سبکباری
کتر بن تا سهل دانی کزجبل پرّی * که کریه از شتر بهتر تواند رفت بر پلوان ﴿ پجشك زبان ﴾
بو صاری وقزل رنك بویا ر بر نسنه در و بر نوع دوادر عربیده لسان العصفور دیرلر ﴿ پورابتین ﴾
کسر باء موحده وتاء مثناة وسکون یای تحتانی ایله آبتین فریدون شاهك پدری نامیدر
پور اوغل در معنای ترکیب فریدون شاهدر ﴿ پوران ﴾ سکون واو وفتح راء مهمله ایله
شهر کتوج آدیدر فوران دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿ پوردستان ﴾ یعنی رستم
دستان که دستان رستمك باباسی لقبیدر ﴿ پوردکان وپوردیان ﴾ بچه د زدیده یعنی

خمسهٔ مسترقه نك اوزرینه بش كون دخی زیاده ایدرلر او ن كون اولور پوردكان و پوردیان
دیرلر فاصیلر بو كونلره زیاده اعتبار ایدوب عظیم جشن ایدرلر معربی فوردجاندر ﴿ پورعمران ﴾
یعنی حضرت موسی و هارون علی نبینا وعلیهما الصلوة والسلام ﴿ پوریان ﴾ كسر راء
مهمله ایله یعنی متوطنان شهر كتوج كه بر شهرك آدی اولغله یای نسبتله آنده ساكن
اولان اما لیسی دیمك اولور ﴿ پوزن ﴾ واو مجهول وفتح زاء معجمه ایله زراعت ایچون تارلایی
پاك ایدوب آماده ایلمك معناسنه در و زاء فارسیله كثرت شغلدن الله طاهر اولان قبرجغه
دیرلر ابوالمعانی بیت بهر محصول غم عشقش زمین سینه ام * در ازل از خار و خاشاك دكر
پوزن شد ﴿ پوزیدان ﴾ واو معروف وكسر زاء معجمه وسكون یای تحتانیله بمعنی عذر
آوردن واعتذار معناسنه كذا فی مجمع الفرس ﴿ پوزیدن ﴾ كسر زاء معجمه ایله عذر ایلمك
ونسنه پشرمك طبخ معناسنه پوزش كردن دخی دیرلر ﴿ پوستیان ﴾ سكون واو وسین
مهمله وكسر تاء مثناة وفتح یای تحتانی ایله صاغری دیدكاری دریدر ﴿ پوستین ﴾ سكون
سین مهمله وكسر تاء مثناة ویای ساكنه ایله دری معناسنه عموما تختیان وساغری ودریدن
مصنوع اولان اشیا وكورك معناسنه در خصوصا هر نه اولورسه پوست دریدر یا ایله نون
جملهٔ ماده سنك اسمینه الحاق ایچوندر و بو معناسی دخی غیبت در استعاره طریقیله استعمالی
اولنور شیخ سعدی كلستانك ایكنجی بابنده بر حكایه ده كندو نك بابا سیله مناقشه ایلدكاری
محلده * ای جان پدر تو نیز خفته بودی به كه در پوستین خلق افتی * دیدوكی شاهد
مدعادر و حكیم انوری بیت ازعقاب پوستیش كر نكو ینبه بود * كرچه در دریا تواند
كر دخر بط كازری ﴿ پوسیدن ﴾ واو معروف وكسر سین مهمله ایله چورمك معناسنه در
﴿ پوشكان ﴾ واو مجهول وشین موقوف وفتح كاف فارسیله ایكی معنایه در اول شهر
نیشابوره قریب بر مكان اسمیدر ثانی موسقیده بر نوا اسمیدر كذا فی مجمع الفرس ﴿ پوشیدن ﴾
واو معروف وكسر شین معجمه ایله اورتمك ستر معناسنه وكیمك لبس معناسنه مصدردر
كمال خجندی بو ایكی معنایه بیت بدامن عیب رندان پوش زاهد * لباس زهد پوشیدن چه
كارست ﴿ پوكان و پویكان ﴾ كلاهما بكاف العجمی رحم مادر معناسنه زهدان دخی دیرلر
و بو معناسیله بر نسنه یی نمناك ایتمك ایچون بر مقدار صو سپمكدر ﴿ پون ﴾ واو معروفله
تكلی معناسنه كه نمدزین دخی دیرلر ﴿ پویان ﴾ واو معروف وفتح یای تحتانی ایله پوییدن
لفظندن اسم فاعلدر یایجی معناسنه حكیم سنائی بیت كفر ودین هر دو در رهش پویان
وحده لا شریك له كویان ﴿ پوییدن ﴾ كسر یای تحتانی اول وسكون ثانیله یلمك وشدتله
كتمك معناسنه پویاندن اكا متعدی اولور كمال خجندی بیت این خبر جستن و پرسیدن نیست
این طلب كیست چه پوییدنیست ﴿ پیوسیدن ﴾ ضم یای تحتانی اول وسكون ثانی و واو
وكسر سین مهمله ایله ظن ایتمك ورجا وتواضع ایلمك وماتم ایلمك نعمة الله نقل ایدر ﴿ پیوشیدن ﴾
شین معجمه ایله ده اول معنالره مرویدر ﴿ مع الواو * پحته كاو ﴾ اول ادویه دركه قیناد و ب
صو بیله بعض مریضی یورلر اكا سپرم دخی دیرلر ﴿ پشتماز و ﴾ بمعنی پشتماز مرقوم ودخی
بمعنی كوشت پشت یعنی ارقه ده اولان ات و بیل كوكی كه مرید فقرات دیرلر حكیم سوزنی

سوزنی بیت شکمش همچو مشك بکردان پر * کشیته ازد وغ پشتماز وی من ﮒ پو ﭺ
پوییدن لفظندن صیغهٔ امردر واسم مصدر دخی استعمال اولنور پویه دخی دیرلر شیخ نظامی
شیر شکی دانست که چون پو کرفت * سایهٔ خورشید برآهو کرفت * شیرسك تازی دیمکدر
وسکیرتمك معناسنه در مولانا محمود ابن یمین بیت کرت باید نظر کردن به مینو * بسوی مشهد
سعید خسانی پو ﮒ پو پو ﭺ پوییك مرقوم معناسنه کذا فی شرفنامه بمعنی هدهد اثیر الدین اخسیکتی
* قطعه * تویی که حاکم مطلق تو اشناخت خرد * اکرچه دست دکرکس عمل به نیر و کرد
خلاف نیست که شاه پرندکان پارست * اکرچه تاج ولحن باچکاو پو پو کرد * فرهنك جهانکیریده
آوازه هدهد دخی دیرلر حکیم نزاری قهستانی بیت وصال بلبل با کل هنوز نابوده * بخیره
شکوفه برآورده شانه سر پو پو ﮒ پیو ﭺ ضم یای تحتانیله بمعنی کاوخ کذا فی نسخهٔ میرزا
ابراهیم وغیری نسخه ده توام اولان اولاد ترکیده ایکیز دیرلر میر نظمی بیت راه شادی را
نکرده هیچ پو * کوییا دل باغت بوده پیو ﮒ مع الهاء * پخته ﭺ پختن لفظندن اسم مفعولدر
پشمش معناسنه اسم عامدر واستعاره طریقیله جهاندیده وکرم وسرد کشیده یه ده دیرلر
ابو المعانی بیت معنی نتوان کفته تا درنکند سفته * بسیار نقب باید تا خام شود پخته *
ﮒ پرپایه ﭺ قرق ایاق دیدکاری بوموذی جانوردر چیان دخی دیرلر عربیده مثبت دیرلر
فتحتینله کذا فی مجمع الفرس ﮒ پرده ﭺ ایکی معنایه در اول معروف ثانی بمعنی پردم مرقوم
یعنی لغز و یا کلتمج ﮒ پرزه ﭺ سکون راء مهمله وفتح زاء معجمه ایله نسخهٔ میرزا ابراهیمده بمعنی
پارهٔ جامه یعنی اثواب پاره لری وشرفنامه ده وتحفة الاحبابده بمعنی پرزی یعنی خاو که جامهٔ
پشمینه وقطیفه ده اولور شمس فخری بیت آسمان قدر ترا چون مجلسیست * از نجوم
آورده برو خ پرزهٔ * وبیچیق معناسنه ده اولدوغی رسیدهٔ نظردر ﮒ پرسه ﭺ سکون
راو فتح سین مهملتین ایله بمعنی پرسش بیمار عربیده عیادت دیرلر کسر عین مهمله وفتح یای
تحتانیله میر ابو القاسم مجرزی بیت صحت ار خواهی درین دیر کهن * خستکان بی نوا را پرسه کن
ﮒ پرمه ﭺ سکون راء مهمله ایله بوزن سرمه ایکی معنایه کلور اول مثقب که اغاج ودمور
دلرلر ثانی دیك سنکین یعنی طاش چولمك بعض نسخه ده بر معنا سنه ده رسیدهٔ نظردر
ﮒ پره ﭺ بوزن مره جست وچالاك معناسنه در ﮒ پسر بچه ﭺ فتح سین وکسر راء مهملتین
وسکون یای تحتانیله بمعنی پسران بدکار ونا خلف کذا فی مؤید الفضلا ﮒ پشتار ﭺ سکون
شین معجمه وفتح تاء مثناة وراء مهمله ایله بمعنی پشتوار ﮒ پشتمازه ﭺ بمعنی پشتمازوی مرقوم
یعنی فقرات ظهر که صلب دخی دیرلر حکیم ازرقی * قطعه * دران کهی که زطعن سنانت
وزخم تبر * زپشتمازهٔ کردان کریز جوید ماه * برآسمان زبلی کرد وچون ستارهٔ حوت
زبیم تیغ بدریا دراوفتند بشناه * حکیم سوزنی بیت زپشتمازهٔ کاو زمین رسید آسیب *
چودر کشیم خرخخانه زیرپای هجا ﮒ پشتمزه ﭺ الفسز دخی معنای مرقومه در ﮒ پشتمزه ﭺ
بودخی پشتمازهٔ مرقوم معناسنه در ﮒ پشتوار ﭺ سکون شین معجمه وتاء مثناة ایله آرقه
یوکی که پشتار دخی دیرلر شیخ عطار بیت هرکه آوری چون کاش خواهد * مدتی خار
پشتوار کند ﮒ پشته ﭺ سکون شین معجمه وفتح تاء مثناة ایله دپه که صحرالرده طپراقدن

واقع اوله عربیده مائل دیرلر خصوصا وهرنه که دپه کبی یغلمش اوله وما استاد رودکی بیت
آن کسان آتش همی پند اشتند * پشته هیزم برو برداشتند ﴿ پشتزه ﴾ فتح شین وزاء
معجمتین وسکون نون ایله زوغن ساده ایله پشمش خرمایه دیرلر ﴿ پغنه ﴾ سکون غین معجمه
وفتح نون ایله نردبان ایاغی کذا فی فرهنگ جهانکیری بو معنایی مؤید مولانا شهاب مهمره بیت
پغنه بام دولتت باشد * این چهار آخشیج وهفت فلک ﴿ پافته ﴾ ضم لام وسکون فاو فتح
تاء مثناة ایله یاغوت سو بندکدن صکره یرده جابجا بولنان آتش معناسنه کذا فی فرهنگ
جهانکیری ﴿ پله ﴾ فتح لام مشدده ایله ترازو کفه سی ابو المعانی بیت در پله ترازو باحسن یار
و خورشید * دروزن ناقص آمد خورشید رفت بالا ﴿ پنجه ﴾ سکون نون وفتح جیمله
بوزن غنچه بمعنی پیشانی که عربیده جبین وناصیه دیرلر شاعر بیت بتیغ طره ببرد ز پنجه
خاتون * بکرز پست کند تاج بر سر چیپال * بو معنایی مؤید شمس فخری * قطعه * آن
خسروی که سرخ زخون عدوش کرد * سلطان نوبهاری پیکان غنچه را * بر آستان درکه
شاه جهان پناه * ساینده مهر وماه شب وروز پنجه را ﴿ پنده ﴾ سکون نون ایله بمعنی
پند مرقوم یعنی کنه که حیواناته یاپشور وبعض نسخه ده جسم حیوانده ظاهر اولان بومری
ات معناسنه مرقومدر ﴿ پوپه ﴾ سکون واو وفتح باء فارسیله پوپوی مرقوم کبی هدهد
معناسنه در شمس فخری بیت بدارایی که ازانعام عامش * بود طوق حمام وتاج پوپه *
﴿ پوته ﴾ سکون راء مهمله وفتح تاء مثناة ایله ایکی معنایه در اول زر کرا آلتلرندن طپراقدن
بر حقه در ایچنده زر وسیم اریدرلر خواجه سلمان بیت هیچ نقدی درخلاص پوته عالم نماند
هیچ دودی درچراغ دوده آهم نماند * ثانی خزانه معناسنه شاه داعی شیرازی بیت دل
بفراغت نه ولنکو ته بند * از جهت زر نه بجان پوته بند ﴿ پودنه ﴾ واو مجهول وفتح دال
مهمله ونونله یارپوزدر که عربیده نعناع بری دیرلر اختیارات بدیعی ده نمام ونمام الملک ونماما
دخی دیرلر وصیسنبر دید کاری ده مسطور در وسه سنبل دخی دیرلر ﴿ پوده ﴾ واو معروف
وفتح دال مهمله ایله اوج معنایه در اول ارغج که پد دخی دیرلر ثانی کهنه وپوسیده معناسنه
حکیم سنایی بیت نظم کوهر یادجان افزای عقل افروز تو * کرد شعر شاعران پوده را
یکسر بها * ثالث اسکی بزکه یاقوب قاوایدرلر کذا فی فرهنگ جهانکیری مجمع الفرسده یعنی
اولمز براغاجدر مسعود سعد سلمان بیت نم برآمد زدیك تفته زمین * بربرون زد زشاخ
پوده شجر * وچوریمش اغاج معناسنه حکیم فردوسی بیت چو فرزند بدرفت سوی پدر *
تواندوه این چوب پوده مخور * وبر فرهنکده سخت سوده وریخته معناسنه مرویدر حکیم
سنایی بیت کر بود هردمی نموده تو * بوده حق بعقل پوده تو ﴿ پوره ﴾ واو معروف
وفتح راء مهمله ایله ایکی معنایه در اول بمعنی پور مرقوم حضرت مولانا قدس سره * مسمط
خرد پوده ادهم چه خبر دارد ازین دم * که من از جمله عالم بدو صد پرده نهانم * ثانی تنه درخت
معناسنه در روزبان هندیده تمام معناسنه در ﴿ پوژه ﴾ واو معروف وفتح زاء فارسیله
ساق معناسنه در آدم وحیوانده واغاجده کوکه یقین یرینه دیرلر ﴿ پوزینه ﴾ واو معروف
وکسر زاء معجمه وسکون یای تحتانی وفتح نون ایله وزاء فارسیله ده جائزدر میمون که کبی

كبى دخى ديرلر ﭽ پوژينه ﭼ كسر زاء فارسيله قنطار معناسنه در ابو المعانى بيت بيار ندش
اكر آن قلتبان پوژينه با البرز * رود بالا وماند بر زمين جسم كرانجانش ﭽ پوسانه ﭼ واو
معروف وفتح سين مهمله و نونله بمعنى فريب دادن ومغلوب كردن كذا فى نسخه ميرزا ابراهيم
ﭽ پوست پاره ﭼ كاوه آهنكر ضحاكك اوزرينه جمعيت ايلدكده نيزه يه باغلديغى دريدركه
علم ايتمشيدى فريدون آنى تبركا مرصع ومجوهر ايدوب خزينه سنده حفظ ايلدى نچه زمان
پادشاهلر خزينه سنده باقى ايدى اختر كاوانى واختر كاويانى ودرفش كاوانى ودرفش كاويانى
دخى ديرلر كذا فى شرفنامه ﭽ پوستكاله ﭼ كاف فارسيله بمعنى پوستكال مرقوم يعنى
قويون قويروغنده آويخته اولان سركين حكيم سنايى بيت دوستى كربچه پيا له كنند *
بدل دنبه پوستكاله كنند * نعمة الله نسخه سنده سپانمامش درى معناسنه مرويدر ﭽ پوسه
واو معروف وفتح سين مهمله ايله صارلمش ايلك كذا فى التحفه ﭽ پوسيده ﭼ واو معروف
وفتح سين مهمله ايله اسم مفعول صيغه سيدر چوريمش معناسنه وچوريوب پاسلانمش
معناسنه ده كلور ابو المعانى بيت تيز كن فهم راست باتدبير * نكند كار تيغ پوسيده *
ﭽ پوشله ﭼ سكون واو وفتح شين معجمه ولامله كيه جك جامه واورتنه جك اثواب ﭽ پوشنه
فتح شين معجمه ونونله بمعنى پوشله وسرپوش معنا سنه ده مرويدر ﭽ پوشيده ﭼ پوشيدن
لفظندن اسم مفعولدر اورتلمش مستور معناسنه كه اخفا لازميدر مثلا بركسنه اخفاء اسرار
ايلسه آكا پوشيده راز ديرلر وكيمش يعنى اوزرنده اثواب اولانه دخى پوشيده ديرلر مير نظمى
بيت چو فاخر جامها پوشيده ديده * بهر سو بهر خدمت رادويده ﭽ پوله ﭼ واو معروف وفتح
لامله ازلمش قاون وقارپوز وامثالى ميوه لر بعض نسخه ده قودز قورده دخى ديلدوكى مرويدر
ﭽ پويژه ﭼ واو معروف وكسر ياى تحتانى وفتح زاء فارسيله بمعنى اميدوارسلدن يعنى
بركسنه دن برنسنه رجاسنده اولمق كذا فى شرفنامه ﭽ پويه ﭼ واو معروف وفتح ياى تحتانى
ايله اوج معنايه مرويدر اول بمعنى رويدن يعنى سكردوب يلمك استاد لبيبى بيت بكرمى چو
برق وبه نرمى چو ابر * به پويه چو رنك وبكينه چو ببر * بو معنايه قاضى بدر الدين كنجه بيت
بر پروان تو راست ابرشى كه بود * بكاه پويه سمندر مثال در آتش * وله ايضا بيت بكاه
پويه اكر سايه اش فتد بركوه * سزد كه كوه كران سنك راه آيد پر * ثانى بمعنى آرزو
با اضطراب ثالث ديلمى طائفه سندن برشخصك نامیدر اولادلرى بر مدت پادشاهلق ايلديلر
طبقه لرى تواريخده مسطوردر آل پويه ديرلر زبده وكزيده لرى عضد الدوله ايدى مؤلف
فرهنك جهانكيرينك نسبى مزبور عضد الدوله يه منتهى اولور ﭽ مع الياء * پژموى ﭼ سكون
زاء فارسيله چيچك نشانى يعنى روى آدمده چدرى ديدكلرى علتدن نشان اولمق
ابو المعانى بيت مكو بروى خوش آن نشان پژمويست * كه سايه مژه اش بر رخش اثر
كرده ﭽ پژوى ﭼ ضم زاء فارسى وسكون واو ايله بمعنى فرومايه كذا فى فرهنك جهانكيرى
ﭽ پشتى ﭼ ياى نسبتله ارقه ويرمك رجوع معناسنه وانكاه واول مناسبتله كوندا ده يه ده
ديرلر ﭽ پشى ﭼ كسر شين معجمه ايله بمعنى پشيز مرقوم ﭽ پلچى ﭼ سكون لام وكسر جيم فارسيله
بمعنى خر مهره پلچى فروش يعنى مهره فروش محمود ابن يمين * قطعه * من كرفتم عطا ردى بهتر *

کرهنر را کسی که مشتریست * چون بنزدیك اهل عقل کنوز * مرد پالتی فروش جوهریست
﴿ پوتی ﴾ سکون واو وکسر تاء مثناة ایله جکر قلیه سی ﴿ پوچ یپنی ﴾ بورناز معناسنه بیت
آن پوچ یپنی بوده بازار دهر مسخره * از بهر جر کرفته برروی تخته زر ﴿ پوست پیرای ﴾ دباغ
معناسنه که معنای ترکیبدری دوزیجی دیمك اولور ﴿ پوستیرای ﴾ حذف یا ایله دخی اول
معنایه در ﴿ پولانی ﴾ سکون واو وفتح لام وکسر نونله بر نوع اون آشیدر کذا فی فرهنك جهانکیری
﴿ پوی ﴾ پوییدن لفظندن صیغهٔ امردر سکرت معناسنه واسم مصدر اولور تك وپوی
دیرلر ﴿ پوی پوی ﴾ لفظ مکرری سکردی سکردی دیمك اولور حکیم فردوسی بیت همه
پیش من جنکجوی آمدند * چنان خیره وپوی پوی آمدند ﴿ باب التاء المفتوحه مع الالف
تا ﴾ حرف تا داخل ولاحق اولدوغی کلمه لرده علی شامل اولان معنالری مقدمه ده تفصیل
و بیان اولنمشدر لکن الف ایله معنای لغویسی بو محلده ذکر اولنور سکز معنایه کلور اول ضد
جفت اولان تك معناسنه در میر نظمی بیت تامر وهر کز براه وهم مشو * هیچ در جا این سخن
از من شنو * ثانی یوك تنکی معناسنه شیخ اوحدی بیت بتو بسند برات بر جایی * کز نو
خروار واکنند تایی * ثالث بمعنی کیفیت جامه وغیره بو معنی کتاب اصطلاحیدر تای جامه
وتای کاغذ وغیری اشیایه دیرلر حضرت مولانا قدس سره بیت کر بکویه شرح این بیحد
شود * مثنوی هشتاد تا کاغذ شود * رابع بمعنی نیز استعمال اولنور استاد دیمشدر
* رباعی * آنروز که عقد کار کردون زده اند * نقد زر عاشقی در کون زده اند * واقف
نشوی زعقل تا چون زده اند * کین زر زسرای عقل بیرون زده اند * خامس تار لفظندن
ترخیم اولنمشدر حکیم خاقانی * مسمط * آن هشت تا بربط نکر جا نرا بهشت هشتدر
هرتا از و طوبی ثمر صد میوه هرتا ریخته * سادس عدد معناسنه کلور خواجه حافظ
تار معناسیله بو معنایه بیت مغنی ملولم دو تایی بزن * بیك تایی اوکه تایی بزن * سابع
بمعنی زنهار شیخ سعدی بیت زصاحب غرض تا سخن نشنوی * که کر کار بندی پشیمان شوی
ثامن مثل و مانند معناسنه مولانا کاتبی * رباعی * چون خواجه نظام نیست بزم آرایی
بی صوت خوشش مباد جایی بجایی * هر ساز که هست تای آن بتوان یافت * تنبور ویست
آنکه ندارد تایی ﴿ تابا ﴾ فتح باء موحده ایله ایکی معنایه در اول طبق معناسنه ثانی تاوه
معناسنه ابو المعانی بیت بدید روی جهانتاب آن ملك سیما * زخجلتش شده ماه سپهر
چون تابا ﴿ تاتا ﴾ فتح تاء مثناة ایله یانلك که عربیده لکنت دیرلر ضم لام ایله ﴿ تارا ﴾ راء مهمله
ایله بمعنی ستاره واختر یلدز معناسنه عیسی ششتری * قطعه * برآید خسرو انجم فراز قلعهٔ
کردون * بکیرد تیغ او یکسر جهان زیر و بالا را * طلوع وکوکب سعدش خلایق را کند روشن
فروغ طلعت عدلش بسوزد بخشش تارا ﴿ تاسا ﴾ سین مهمله ایله اندوه وملالت معناسنه
پور بهای جامی بیت خواجه حاجی چو از ره تاسا * خورد چوب اندر آمدش تاسا
﴿ تاوانا ﴾ فتح واو ونونله قوت وقدرت معناسنه در کمال اسمعیل بیت هر که او راهست معنی
کمترك * پیش بیهم لاف تاوانای او ﴿ تبا ﴾ فتح باء موحده ایله بمعنی بکندر میر نظمی بیت مکن
کر تو خردمندی جفا خویش * تبا از عشق دلدار ستم کیش ﴿ تیرکاسیا ﴾ فتح باء موحده

موخره وراء مهمله وكاف تصغير ايله ذكر مان طاشنى اصلاح ايلدكارى دمور آلت معناسنه در
ﻫ تخشا ﻉ سكون خا وفتح شين معجمتين ايله بمعنى كوشنده وسعى كننده كذا فى فرهنك
جهانكيرى . بو معنايه زرآتشت بهرام بيت بكو تخشا بكارى كرفر يوست * همى باشيد
ميد اريد پيوست ﻫ ترا ﻉ راء مهمله ايله بلند وعالى ديواركه ديوانخانهٔ ملوك وكار بانسرايلرده
ايدرلر رضى الدين نيشابورى بيت ز بيم تيغ جهانكير همچو خورشيدش * هميشه ماه ترا بسته
باشد از خرمن * بو معنايى مؤيد شمس فخرى بيت محيط مركز دولت جمال دنيى ودين *
كه سد عدلش و يأجوج فتنه راست ترا ﻫ ترسا ﻉ ملت نصارى شيخ سعدى بيت اى
كريمى كه از خزانهٔ غيب * كبر و ترسا وظيفه خور دارى ﻫ ترف با وترف وا ﻉ كلاهما
بسكون الراء المهمله وفاء الموقوف برنوع طعامدر يوغرت قوريسى ايله و پنيرصو يله
بشورلر عربيده مصليه فتح ميم وسكون صاد ايله كذا فى مجمع الفرس ﻫ تركا ﻉ سكون
راء مهمله وفتح كافله زنانه تعظيم واكرام ايچون خاتون ديمك معناسنه مير نظمى بيت
اصل مردم بجوى در هرجا * كه كنيزك نميشود تركا ﻫ تركش جوزا ﻫ برقاج يلدز دركه جوزا
برجنده تركش شكلنده اولور كذا فى الاداة ﻫ ترين وا ﻉ كسر راء مهمله ايله برنوع طعامدر
قويشه ديرلر بعض نسخه ده ترخانه شور باسيدركه ترين وترينه ترخانه در وا آوادن مخففدر
ﻫ تزهٔ آسيا ﻉ فتح زاء معجمه ايله ذكر مان اولچكى در ابوالمعانى بيت روز وشب اين مهر
وماه در فلك از بهرچه * عمر تو بيهوده اند چون تزهٔ آسيا ﻫ تفيرا ﻉ كسر فا وسكون
ياى تحتانى ايله برنوع نرم وبياض طاشدر قلندران پالهنك ايدرلر ﻫ تلا ﻉ بوزن خلا
درويش وكذا فقردن عبارتدر شاعر بيت هرچه هست از عقل وفكر و دل مرا * صرف
كردم راه تو ماندم تلا ﻫ تماشا ﻉ معروف شاعر بيت شود كر وصالت بيكشب ندانم *
تماشا كنم مى خورم زار كويم ﻫ تميخشا ﻉ سكون ميم وياى تحتانى وكسر خا وفتح شين
معجمتين ايله برمعروف دعا اسميدر كمال اسمعيل بيت بجاى حلقهٔ ابريشمين بكف تسبيح *
بجاى زخمه بدستش دعا وتميخشا ﻫ تمغا ﻉ معروف التونه وكمشه اوررلر وچارپا
حيوانانه نشان ايچون قورلر شرفنامه ده باج معناسنه دركه يوللرده ودربندلرده الخ
يوكلردن آلورلر معنئ اول ابوالمعانى درنعت شريف بيت براى خدمت خاك درت سپهر
زدند * نشان بندكى اين مهر وماه تمغا بيست ﻫ تنكلوشا ﻉ سكون نون وفتح كاف فارسى
وشين معجمه وضم لامله مجمع الفرسده بمعنى خانهٔ روميان ورسالهٔ حسين وفايى ده وبر
معتبر نسخه ده تنكلوشا وارتنك روميلرده ايكى كتاب اسميدر . بو معنايى مؤيد حكيم خاقانى
بيت بنام قيصران سازم تصانيف * به از ارتنك روم وتنكلوشا * ومؤيد الفضلاده
تنكلوشا علم خانهٔ روميان وبر صورتكر ترازار تنك وفرهنك جهانكيريده مسطور در
تنكلوشا وتنكلوش لوشاى حكيمك تصنيف واختراعى بركتابدركه اسليمى وخطايى نقوش
وتصاوير وكره بند وصنايع بدايع اختراع ايدوب يازمشكه ارتنك وانكليون مانى يه معادلدر
مانى نقاش چينده نه مرتبه سرآمد ايسه مزبور لوشا دخى رومده همچنان سرآمد استاد
ماهر ايدى كتاب مرقومك اسمى تنكدر لوشايه مضاف اولنوب تنكلوشا ديديلر روايت

اوزره كاف مكسور اولمق كركدر مفتوح نقل ايدنه مخالف اولور شيخ نظامى در صفت قصور
خورنق بيت قطب آن پيكر جنوب وشمال * تنكلوشاى صدهزار خيال ﴿ تنكنا ﴾
سكون نون اول وفتح ثانى وكاف فارسى ايله جاى تنك ومحل مضيق ﴿ تنها ﴾ اوچ معنايه
كلور اول يالكز معناسنه لفظ مفرد استعمال اولنور مير سنجر بيت تنها نشينى باعث
سوداى بسيار آورد * آخر نهال عشق تو ديوانكى بار آورد * ثانى بو معنايه قريب
همان يالكز بن ديمكدر تنهانه من ديرلر نتكم عرفى * مصرع * تنهانه دلم باده نابش همه
خونست * ثالث لفظ مركب اولنجه تنلر ديمك اولور بو بيتده معناى اول وثالث واقعدر
بيت دى ميشدى خرامان چون سرو عقل ميكفت * خوش ميروى به تنها تنها فداى
جانت * عربيده منفرد وچغتايده يالغوز ديرلر ﴿ توا ﴾ ضايع وتلف معناسنه در مولانا
مطهر بيت زير وزبر بكرد همه خانمانشان * واسباب ملك جمله تلف كرده وتوا ﴿ توغا ﴾
سكون واو وفتح غين معجمه ايله بر نوع طعامدر بغداى وقوزى اتى وبوغرت ايله بشورولر
تركيده دخى بو اسمله معروفدر ﴿ تهجا ﴾ سكون ها وفتح جيمله اوزمدن شيره آلمق معناسنه در
كذا فى فرهنك جهانكيرى ﴿ ته وبالا ﴾ اظهار هايله بمعنى زير وبالا ودخى مضطرب وبى قرار
اولمقدن كنايه در كذا فى المؤيد ﴿ تينا ﴾ سكون ياى تحتانى وفتح نونله شيوه خوبان وناز
محبوبان معناسنه مير نظمى بيت ندارم بعد ازين آرام يكسر * هلاكم كرده آن تيناى دلبر
﴿ تيوا ﴾ سكون ياى تحتانى وفتح واوايله تيناى مرقوم معناسنه كذا فى المجمع ﴿ مع الباء
الموحده * تاب ﴾ اون ايكى معنايه كلور اول ضيا وفروغ معناسنه شمس فخرى بيت
تو آفتاب جهانى وسايه يزدان * بر آسمان مه خود را بود ز راى تو تاب * ثانى بمعنى
حرارت كه تاب آتش وتاب خورشيد ديرلر خواجه حافظ بيت زباغ وصل تو يابد رياض
رضوان آب * زتاب هجر تو دارد شرار دوزخ تاب * ثالث رنج واضطراب معناسنه شمس
فخرى بيت بود بروز وغا همچو پيكر بهرام * زتيغ وتير تو افتد عدوت در تب وتاب *
رابع بمعنى پيچش شمس فخرى بيت چنان زمعدلت راستى كرفت جهان * كه باز شد زسر زلف
ماهرويان تاب * كاهى پيچ لفظنه عطف تفسير ايدوب پيچ وتاب ديرلر استاد ديمشدر
بيت همه بند پيچ وهمه تاب خم * خم وپيچ وى عنبرين پيش وكم * خامس طاقت معناسنه كه
كاهى توانه معطوف عليه ايدوب تاب وتوان ديرلر بمعنى طاقت شاعر ديمشدر بيت سپهر با تو
بهنكام كين ندارد تاب * محيط با تو بروز سخا نكيرد پاى * مرقوم درت معنايه استاد عنصرى
* رباعى * كفتم متاب زلف ومرا اى پسر متاب * كفتا ز بهر تاب تو دارم چنين بتاب *
كفتم تهى برين دلم آن تابدار زلف * كفتا كه مشكناب ندارد قرار وتاب * سادس بمعنى
كرديدن دوندرمك معناسنه رو مكردان ديمكده روى متاب ديرلر مولانا بساطى بيت رخ
متاب ازنا ز اكر پيشت نيار آرد كسى * نازنينى به كر وخاطر نيازارد كسى * سابع درد
ومحنت ومشقت معناسنه حكيم سنائى * مثنوى * داشت لقمان يكى كريچه تنك * چون كلو
كاه ناى وسينه چنك * روز يمى با فتاب شدى * شب درو در برنج وتاب شدى * ثامن
تابيدن لفظندن صغيه امر ووصف تركيبى استعمال اولنور ماهتاب وعالمتاب كبى خواجه

خواجه سلمان بیت مراید و ذوخت شد یقین که جوهر عقل * پدید میشود از آفتاب عالمتاب
تابسم تابیدن دن مشتق اسم فاعل اولور که قورمق و بوکمکدن معناسی حاصدر زمینی قاعله
مخصوصه اوزره قوروب بوکمکه رسنتاب تعبیر اولنور ووتاب دیرلر عاشر بمعنی مردعا لم
حادی عشر بمعنی شورش ثانی عشر بمعنی خشم کذا فی فرهنگ جهانکیری ومجمع الفرس
وشرفنامه ده بکونه جمع المتقابلات صحاح عجمده هرچه روشن و درخشان وتافته آهن وهرچه
کرم بود تاب کوینده ثالاب فتح ایله حوض وطو جمع اولمش موضع معناسنه در تب فتح ایله
حمی علتی ترکیده اسیتمه دیرلر حرارتدن مقلم اوسلوب دتره دوکی اجلدن تب ولرزه دخی دیرلر
وحمی دن عارض اولان حرارتی تبه مضاف ایدوب تب تاب دیرلر ابو المعانی بیت ضعیفه
وخسته تنم نی همین غم وحسرت * ز بیم غمزه و تاب رخت شدم در تب * محمومك
ساعدوکر د نه دفع حمی ایچون ایلك بغلق مشهور اولمغین خواجه سلمان بیت تب تباو
رشته می بندند مردم لیك او * هر شبی بندد تبایب رشتهٔ تب خویشتن در تپ فتح ایله باء فارسیله
فرهنك جهانکیریده مضطرب وبی آرام اولمق معناسنه شیخ عطار بیت فراغت بین که
در بنیاد کار ست * منت کیش شا زکار استاد کار ست در تراب فتح راء مهمله ایله نسخهٔ
حسین وفاییده بمعنی تراییدن یعنی ظرفدن صوویاخود یاغ صیزوب چقمق شمس فخری بیت
خدایکانا شاهی که چشمهٔ حیوان * غلام رشحهٔ کلکش بود بوقت تراب * حضرت
مولانا قدس سره بیت خوش و آب نکهدار همچو مشك درست * وراز شکاف بریزی
تراب معیوبی * ضمه ایله عربیده خاك معناسنه در بو ایکی معنایه ترتیب اوزره امیر معزی
بیت اکر تراب ز دست تو ایدی بزمین * بجای سبزه ز برجد برویدی ز تراب * مصدری
ترابیدن کاور در ترب فتح سکون راء مهمله ایله بوزن جرب بمعنی مکر و حیله وزبانداری
کذا فی الصحاح بو معنایه میر نظمی بیت از برای لقمهٔ شیرین وجرب * باکسی ز نهار مکن
تیز نك وترب * بعض نسخه ده بمعنی شکنجه وبه تیزی رفتن واقع اولمشدر در ترپ فتح باء
فارسیله کشنك سیاه که طرف دخی دیرلر تریك وتر و ترکیده قره قورت وعربیده طریف دیرلر
کذا فی فرهنك جهانکیری در ترنیب فتح سکون راء مهمله وکسر نونله بمعنی کل پژمرده یعنی
صولمش چچك در ترلب فتح سکون زاء معجمه وفتح لامله اون آشی او زرینه قودقلری ارشته
وقویرق یاغی معناسنه فخر الدین منوچهری در صفت لاخشه * قطعه * از چشمهٔ ماهتابه
کن سخن * وز قرصهٔ آفتاب نه خوان * دوغش خوش بود وغنش مروق * سیر اندك
وترلبش فراوان در تکاب فتح کاف فارسیله بش معنایه کلور اول صوآقدوغی یرده جا بجا
اثری قالمق معناسنه کذا فی مجمع الفرس بو معنایه حکیم انوری بیت چو آب چتر توسیل
ظفر برانکیزد * ازان کینه تکابی فرات وجیحون باد * وفرهنك جهانکیریده بو معنایه
آچلق یرلرده سیل ویغمور دن صو قالوب سبزه بتمك معناسنه میر خسرو بیت تکابی
پر آب وسبزه در وی * بلند یها ش پیرامن بیابی * ثانی جنك وخصومت معناسنه
ابو الفرج رونی بیت نه مرابا تکاب او پایان * نه مرابا کشاد او جوشن * ثالث ولایت کنجه
مضافاتندن بر قریه اسمیدر رابع موسقیده بر پرده نامیدر تکاو دخی دیرلر خامس برآلتدر

آغزی فراخ ودیبی دالك وانجه شیشه آغزنه قویوب شراب وغیری ایچدکده طولدرلر ترکیده
چونی وآغزلق دخی دیرلر ﴿ تنكیاب ﴾ سكون نون وكاف موقوف وفتح یای تحتانیه ایله
عسرت ودشوار یدن کنایه در حکیم خاقانی بیت صاحب الشعر همه بانك بر ایشان زده نت
کین حرم کبریاست بار بود تنكیاب ﴿ تنور آشوب ﴾ لوعجی یالکش اودوندکه ترکیده کومکو
دیرلر میر نظمی بیت تنور آشوب اکر شوی سحر بالطف * ز بد طبیعتان نکو کاوی به بوالعجب *
﴿ تنور تاب ﴾ تنور قزدرمق ایچون اولان آلت معناسنه ابو المعانی بیت بو تاب هجران
هجرت بادرن دردست من * چون تنور تابه آتش عشقت فرو خوردیم ﴿ مع التاء المثلثة ﴾
﴿ تات ﴾ ایکی معنایه کلور اول تا ایله تاء مفرده دن مرکبدرکه تاء خطابیه دن انتهاء غایه
معناسنه اولان تایه لاحق اولوب تاترا معناسنی افاده ایدر ثانی تعلیم خانه ملوقنه میرلو
بوایکی معنایه ابو المعانی بیت تارت شد تیر مژه تعلیم خانه سینه ام * کی رسانم تا ت فریاد
دل زارم دکر ﴿ تاخت ﴾ سکون خاء معجمه ایله تاختن لفظندن فعل ماضی مفرد چاپدی
معناسنه میر نظمی بیت آنقدر تاخت اسب وعطایه * آرزو بدانمانده هیچ جای ﴿ تاراتا ﴾ فتح
راء مهمله ایله یعنی تاراج حکیم خاقانی * مثنوی * اونافه مشك صبح ازفر * مثال بصطلایه
فلك بر * زان غالیه کنی سماوی * بر تربت بوترابی مساوی * اخوه بو شعرنا کشون ازکر ابیات * تاتار
همیرود بتاراتا ﴿ تالت ﴾ فتح لام ایله سلاح دوزی معناسنه ابو المعانی بیت چشم شوخت
کو بیا تالات شده از بهر دل * غمزه تیغ تیر ومژکان تیز دلدوزی کند ﴿ تانست ﴾
کسر نون وسكون سین مهمله ایله مخفف توانست در حضرت مولانا قدس سره بیت
دل راز حق کز برکی برکه نهی آخر بکو * پنهان کسی که دل از وی ملاحظه بر تانست کند *
﴿ تبت ﴾ فتح باء موحده مشدده ایله ومخففه ده جائزدر حدود چینده بر شهر در صویی
آب وهواسی غایت لطیف وسبزه زاردر آنده مشك خالص حاصل اولور خواجه سلمان
بیت حدیث از اثر مشك کیسویت چو شنید * بر بخت مشك زرشك آهوی تبت ناچار *
تخفیف بایله جائز اولدوغی بیت مرقومدن فهم اولنور وتشدیدیله شاه ناصر خسرو
بیت بینی این بادکه کویی دم یار سنی * باش بر تبت وجز خیز کذار سنی * نقل اولنور که
دریای چینده برجزیره ده بر قیو وارد رایچندن قرق نوع لسان ایله صدا کلور یغمور اولدقده
صدا کلمز وکاهی ایچندن آتش علوی چقاردر یادن بامر الله تعالی صو کلوب آتشی لسوندرر
اول قویه چاه تبت دیرلر ﴿ تبست ﴾ فتح باء موحده وسكون سین مهمله ایله بر کلمه درکه
اکثر تباه لفظندن صکره اتباع ومزاوجه طریقیله استعمال ایدرلر حکیم سوزنی بیت اکر
نه عدل شهنشی ونیك رای او * شدی سراسر کار جهان تباه وتبست * مجمع الفرسده
بمعنی زشت وسست از کار وشته دیوب بو بیتی ایراد ایلمش شاعر بیت دریغ من که مرا مزك
وزندکی تلخیست * که دل تبست وتباهست واین تباه وتبست ﴿ تحلیت ﴾ سكون خاء
مهمله ویای تحتانی وکسر لام ایله بمعنی باراندك یعنی تبلیت دیدکاری مختصر بوك كذا فی
مجمع الفرس ﴿ تخت ﴾ معروف عربیده سریره دیرلر اغاجدن اوانق شرطدر زیرا صی اغاچه
تخته دینلدوکی تخت مز بوره انتساب اعتباریله در شاعر بیت روان چون روان شد

شد فروز بخت تخت * چه برسعت تخته چه بر نرم تخت * معنای اصلیسنك سریر سلطنته
اختصاصی یوقدر انجق اول معنایه کثرت استعمال ایله اعلام غالبه دن اولمشدر ﴿ تست ﴾
سکون سین مهمله ایله بیوك لکن که اثواب یورلر و خمیر یوغررلر اکا مثال ایشلوه قوللنورلر شهوری
شین معجمه ایله در میر نظمی بیت چو رکزن بازوی سیمین او بست * فلك در دست بکرفته
زرین تست ﴿ تشت ﴾ سکون شین معجمه ایله لکن معناسنه در لسان عجمده حرف طایی
تاء مثناة اوقورلر و یازرلر حکیم فردوسی بیت کرش تاج خواهی وز رینه تشت * بملك
عراقت بباید کذشت * تعریب ایدوب معنای مزبوره طشت دیدیلر نتکم دیمشلردر بیت
وقع الطشت غیر منکسر * لیته لم یقع و ینکسر ﴿ تفت ﴾ سکون فا ایله بش معنایه کلور
اول کرم معناسنه مسعود سعد سلمان بیت تفت این دل کرم ازدم سردم همه شب *
شد سرخ زخون چهره زردم همه شب * کذا فی المجمع و فرهنك جهانکیریده مطلق کرم
معناسنه حکیم نزاری قهستانی بیت چه جلاب آخر از یکقطره آبش * بجان آید دل پر تفت
وتابش * و غضبدن کرم اولمق و کرم طوتمق و کرم سوبلك و امثالی معنالرینه حضرت
مولانا قدس سره بیت بعد ازان برداشت هیزم زود رفت * سوی شهر از پیش من او
تیز و تفت * حکیم فردوسی بیت سپهدار کودرز کشواد زفت * بنزدیك خسرو خرمید و تفت
ثانی بمعنی دویدن یعنی سکرتمك بو معناده کرم رفتن دن کنایه در حکیم فردوسی بیت بدستوری
شاه دیوان برفت * به پیش جهاندار کاووس تفت * ثالث بمعنی خرامیدن بو معناده
طبیعت کرم اولمقدن عبارتدر حکیم اسدی بیت ز تیغت همیدشت کردن بتفت * زباکش
همی کوه و هامون بکفت * رابع ادویه دن براوتدر کوکنی تناول ایلسه لر تا توله کبی عقلی
زائل ایدر اکا شوکران دخی دیرلر صاحب اختیارات بدیعی یازمش که برکمسنه اول اوتدن
اوچ مثقال تناول ایلسه عقلی بالکلیه زائل اولور شویله که دکه حال ایله کرو کلمز خامس
یزد مضافاتندن بر موضع اسمیدر هواسی کرمسیودر ﴿ تملیت ﴾ سکون میم و یای تحتانی
وکسر لام ایله کوچك یوکه دیرلر بیوك یوك اوزرینه بعض فرهنکده یوکاغ بر تنکته دیرلر کذا فی
فرهنك جهانکیری ﴿ تنبلیت ﴾ سکون نون و فتح باء موحده وکسر لام ایله بمعنی بارانداك
یعنی مختصر یوك کذا فی المجمع ﴿ تندرست ﴾ صحت بدن و صحیح القوی معناسنه میر نظمی
بیت میشود لاغر و ضعیف و نزار * نشود تندرست عاشق زار ﴿ تنکدست ﴾ فتح کاف
فارسیله شرفنامه ده بخیل و ممسك و فقیر الحال اولاندن کنایه در میر نظمی بیت کشته ام
در جهان آواره * مانده ام تنکدست و بیچاره ﴿ تنکبست ﴾ سکون نون و سین مهمله و فتح
کاف فارسیله بر موضع اسمیدر آنده بللور آبی اولور که بللور جنسینك اعلاسیدر بللوری
وصفده اول محله نسبت ایدوب بللور تنکبستی دیرلر کذا فی موید الفضلا ﴿ تنه عنکبوت ﴾
او رمجك آغی ابو المعانی بیت ز غمش همچو پشه می بسته * تنه عنکبوت تن شده دل
﴿ توشت ﴾ کسر واو و سکون شین معجمه ایله حرارتدن قزمق معناسنه اسم مصدردر
کذا فی المجمع ﴿ تهی دست ﴾ فقیر و بی نوا و بر نسنه سی اولمینه دیرلر شیخ سعدی بیت
ای تهی دست رفته در بازار * ترسمت پر نیاوری دستار * ابو المعانی بیت دست امید ورجا

بكشوده هر برك درخت * باتهى دستى بخواهد روز وشب احسان زحق مع الجيم

تاج معروف پادشاهان قديمه مخصوص باشنه كيلن نسنه دركه مرصع ومجوهر ومزين ايدوب تخته اوتوردقلرى محل كيرلردى شاهلره نسبت ايله تاج كيانى وتاج خسروانى ديرلر مير عليشير بيت آتشين لعلى كه تاج خسروانرا زيورست * اخكرى بهر خيال خام پختن دو سرست * وافسردنى ديرلر ودخى خروسك وهدهدك وغيرى قوشلرك ديه سنده اولان تويه ده ديرلر تاراج فتح راء مهمله ايله يغما معنا سنه عربيده غارت ديرلر عموما اطلاق اولنور كركسه مال صاحبى نك رضاسى اولسون مثالى شيخ نظامى بيت مال بصد خنده بتاراج داد * رفت بصد كريه بپا ايستاد * وكركسه اولمسون مثالى مولانا جامى بيت چون سلامت ماند از تاراج نقد اين حصار * پاسبانان درخواب وبرهر رخنه دزدى ديكراست * ومجازا دخى استعمال اولنور استاد دقيقى بيت دانى دل من آنكه فكندست بتاراج * آن در خط مشكين كه بديد آمدش از عاج تاكاج فتح كافله فرهنك جهانكيريده بمعنى يكتاكاه ويكبار حكيم سنايى بيت زهى دولت كه من دارم كه ديدم * چوتو ممدوح مكرم را بتاكاج تالاج لامله بوزن تاراج ايكى معنايه در اول بانك معناسنه كه صدا ديمكدر وثانى مشعله معناسنه مير نظمى در تعريف مطرب بيت هوش شنوا رود بتاراج * وانكه كند نغمه تالاج تبانج فتح باء موحده وكسر نونله بمعنى بتانج مرقوم يعنى قومه عورتلر بوربنه تبانج ديرلر كذا في المحمودى ترحفنج سكون راء مهمله ونون وفتح خاء معجمه وفايله بمعنى برخفنج مرقوم يعنى اويقوده آغر بصمق كه عربيده كابوس ديرلر ترفنج سكون راء مهمله ونون وفتح فايله نسخه حسين وفاييده يعنى راه باريك ودشوار شمس فخرى بيت ره مقصد بود نزديك وآسانت * نباشد دور وبى سامان وترفنج * صحابه دربند وكريوه راه مسطور در شيخ روزبهان بقلى بيت ره دوزخ خوش ونغز وشنيع است * ره مينو بهشت بس دشوار وترفنج ترفنج سكون راء مهمله ونون وفتح قافله بمعنى بادخايه يعنى دبه كه غرو تنج دخى ديرلر حكيم سوزنى بيت عجب آيد مراز توكه همى * چون كشى بادخايه وترقنج ترنج فتح راء مهمله وسكون نونله بمعنى ترفنج مرقوم يعنى راه دشوار كذا في مجمع الفرس تسوج ضم سين مهمله ايله اصلى تسودركه فارسيدر تعريب ايدوب جيم الحاق اولنمشدر نيم دانك معناسنه شمس فخرى بيت چو دينار يست شش دانك اى برادر * ودانكى چار تسوجست اشهر نشنج فتح شين معجمه وضم نونله جراحت بر سبب ايله عضوى باطل ودست وپا باطل معناسنه در كذا في مؤيد الفضلا تشهيزج سكون شين وياى تحتانى وكسرها وفتح زاء معجمه ايله بمعنى چشمك كوزلك معناسنه در تلاج مخفف تالاج مرقومدر صدا وغلبه معناسنه طيان مرغزى بيت آمدش شب ديربا بانك وتلاج * در بجنبانيد بامرد فراج * منصور شيرازى بيت زآه زخمى وآواز كوس ونالشها * بكوش چرخ رسد غلغل وغريو وتلاج * شمس فخرى بيت نيست ممكن در همايون عهد او * كركسى در ملك برخيزد تلاج تلج فتح لامله براوت اسميدر ودخى سوراخ عقربى معناسنه در تنج سكون نونله بوزن كنج بمعنى

بمعنی پیچیدن وفراهم آوردن وفشردن یعنی صارمق وبوروه کتورمك وصقمق کذا فی المجمع
مزبورلرده امر صیغه سی دخی اولور شمس فخری بیت کهی میزان بپای کین و میکش *
کهی میکش بدست قهرومی تیغ ﴿ مع الخاء المعجمه * تاخ ﴾ براغاجدر میوه سی اولماز
اودون ایدرلرکه آتشی برقاج کونه دك سوندرمز عربیده غضا دیرلر کسر غین معجمه ایله حکیم
سنوزنی بیت سؤال من بتو کیرا نترسست من دانم * ازانکه آتش افروخته بهیزم تاخ *
صحاحده بمعنی هیزم خشك کوهی مسطوردر شمس فخری بیت مطبخ شاه را همه هیزم * صندل
وعود کرده اند بتاخ ﴿ تارخ ﴾ ضم راء مهمله ایله حضرت ابراهیم علی نبینا وعلیه السلامك
باباسی اسمیدر زبان پهلویدر ﴿ ترخ ﴾ سکون راء مهمله ایله بزاوت آدیدر کذا فی مجمع الفرس
بعض نسخه ده ترخون واقع اولمشدر اویله اولنجه آندن ترخیم اولنمشدر ﴿ تشایخ ﴾ سکون
شین معجمه ویای تحتانی وکسر لامله سجاده معناسنه شمس فخری بیت زبیم محتسب
قهراوزند زهره * بجای چنك ودف وجام مصحف وتشایخ ﴿ تلخ ﴾ آجی درکه شیرینك
ضدیدر خواجه حافظ بیت بدم کفتی وخرسندم عفاك الله نکوکفتی * جواب تلخ میزیبد
لب لعل شکرخارا ﴿ تنسخ ﴾ سکون نون وضم سین مهمله ایله اول نسنه یه دیرلرکه غایتده
نادر وبی مثلی ونهایتده نفیس وبی عدیل اوله ابن یمین * قطعه * دل سؤال یکنظر
میکرد ازان فرخ رخش * ازلب شیرین نباید جز بتلخی پاسخش * کاه مهرم کین نماید وقت
صلح آید بجنك * دورباد اچشم بدزان شیوهای تنسخش * تعریب ایدوب تنسوق دیدیلر
﴿ توبیخ ﴾ واو معروف ایله سرزنش که ترکیده قاقیج دیرلر ﴿ مع الدال المهمله * تابد ﴾
فتح باء موحده ایله تابیدن لفظنك فعل مضارعیدر ضیا ویرر وحرارت ویرر ابو المعانی
بیت خوش نمایدروی دل بردیکران آن پرجفا * اختر عاشق نتابد هیچ در برج وفا ﴿ تارد ﴾
فتح راء مهمله ایله کنه دیدکاری بوجك که حیواناته یاپشور فرهنك جهانکیریده ضم راء
مهمله ایله مرویدر ﴿ تاروپود ﴾ ایکی کلمه دن مرکبدر ارش وآرغج معناسنه ار باب لغتك
کیمی تار ارش پود آرغج درو کیمی پود ارش تار آرغج در دیدیلر وهر بریننك یالکز استعمالنده
معنالری واردر محلنده ذکر اولنور انشاء الله تعالی خواجه حسین ثنایی بیت از بخششت
قضای کرم یافت طول وعرض * در هیبتت لباس بقا یافت پود وتار ﴿ تازی کارد ﴾
کسر زاء معجمه ایله تازی عربی دیمکدر وسکون راء مهمله ایله کارد بچاقدر معنای ترکیبی
عربی بچاق دیمك اولور عربستانده معروف بر نوع بچاقدر ﴿ تبرزد ﴾ فتح باء موحده
وسکون راء مهمله بعده فتح زاء معجمه ایله ایکی معنایه کلور اول فرهنك جهانکیریده نبات
شکری معناسنه شیخ سعدی بیت از دست دوست هرچه ستانی شکر بود * وزدست
غیر دوست تبرزد تبر بود * ابن یمین بیت مکش از ربقهٔ ایمان سر تسلیم ورضا * که
شرنك از کف محبوب تبرزد باشد * بعض فرهنکلرده شکر سپید معناسنه در وتعریب
ایدوب طبرخون دیدیلر ثانی براوتدر غایت آجی اولور الوادخی دیرلر شیخ سعدی بیت
تبرزد همان قدر داردکه هست * وکر در میان شقایق نشست ﴿ تبلاد ﴾ سکون باء
موحده ایله پشتوان دیوار ایچنه قونیلان اغاج کذا فی المحمودی ﴿ تبند ﴾ فتح باء موحده

و سكون نون ايله مكر وحيله معناسنه كه ترفند دخى ديرلر كذا فى المجمع پور بهاى جامى بيت
خرسلاك اولى غربال بند * مد بر بد بخت تونى تبنك و تبيد ع كسر باء فارسى وسكون
ياى تحتانيله نسخهٔ ميرزا ابراهيمده بمعنى جنبيد وازجاى برجست يعنى دپرندى ويرندن
صچرادى استاد عنصرى بيت چو آواز هم ستوران شنيد * فلاطوش وادل يكى در تپيد
و تخته بند ع اعضاى شكسته يى بغلد قلرى اغاج پارهلرى وبغلق معناسنه كذا فى شرفنامه
و ترابد ع فتح راء مهمله وباء موحده ايله ترابيدن لفظندن مشتق اسمدر طاملو وترشح
ايدر معناسنه ابن يمين بيت از مسام ازين ترابد بجز آب حيات * بسكه ميكردد ز بحر دست او
راوش شرمسار و تراود ع فتح راء مهمله وواو ايله بمعنى ترابد مرقوم شاعر * مصرع * از
كوزه همان برون تراودكه در وست و ترنك ع سكون راء مهمله وفتح تاء مثناة بعده
سكون نون ايله بمعنى باطل وبيهوده ابو المعانى بيت نه سودى ديدم از عشق ونه فارغ
ميتوان كشتم * درين وادى حيرت مانده ام ترنند و بيهوده و ترشد ع يعنى ايجندى وعضبه
كلدى مولانا كاتبى بيت كاتبى را در شمانى آب بر سرو ريختند * جامهاى كهنه اش ترشد
ولى اوترنشد و ترغند ع سكون راء مهمله ونون وفتح غين معجمه ايله مفاصل حركتدن
قالوب عضو باطل اولمق استيلاى بلغمدن اعضايه رطوبت عارض اولمغله عضو باطل
اولوب حركت ايتمز عربيده فلج ديرلر برعلت مزمنه در و ترفند ع سكون راء مهمله ونون
وفتح فا ايله مجمع الفرسده بمعنى مكر وحيله ونسخهٔ حسين وفائيده دروغ ومحال معناسنه
بوقولى مؤيد شمس فخرى بيت نبود در كلام تو جز عدل * نبود بر زبان تو ترفند * فرهنگ
جهانگيريده بمعنى سخن بيهوده شاه ناصر خسرو * قطعه * پندم چه دهى نخست خودرا
محكم كمرى زپند بر بند * چون خود نكنى چنانكه كويى * پند تو بود دروغ وترفند *
وبمعنى سخن بمعنى حكيم سنايى بيت نزد من قبله دوست عقل وهوا * هرچه زين دو برون
همه ترفند * بو معنايه حكيم انورى بيت پس چه كفتارست اين چه كفر بود * تاچه بيهوده
باشد وترفند * تحفة الاحبابده هايله ترفنه واقع اولمشدر و ترقند ع قاف ايله دخى
معانى مزبوره يه مرويدر حكيم سوزنى بيت طبع پسر مسعود از كفتن ترقند * چون طبع
پدر كشت باشعار ظرف بود و تركند ع كافله ده بو معنالره منقولدر خسروانى بيت
اين چه تركند شت اى بت كه همى كويد خلق * كه شقر باشد فرجام تراجاى وهقرزا و تروند ع
واوايله ده مكر وحيله معناسنه روايت اولنمشدر وبعض نسخه ده تروند بضمتين وحدود
معناسنه مرويدر مير نظمى بيت كشيده سر بسر معمار عدلت * حصار آهنين تروند
ملكت * فرهنگ جهانگيريده ميوه نورسيده معناسنه دركه تروند دخى ديرلر و ترنجيد ع
فتح راء مهمله وسكون نون وياى تحتانى وكسر جيمله قوشاغى وآتك قولانى محكم چكمك
معناسنه حكيم اسدى بيت بتجيد عذرا چو مردان جنك * ترنجيد بر باركى تنك تنك *
و ترند ع فتح راء مهمله وسكون نون ايله بركوچك صارى قوشدر تركيده قره جان
ديرلر باغلرده وچمنزارلرده اولور اصفهانيلر لقتيدر ديو مجمع الفرسده مرقومدر
غريبه وضع ديرلر فتح واو وسكون صاد مهمله ايله مشيرا زيلر واليزه ديرلر كذا فى ادات

كذا في ادات الفضلا ﮒ تزد ﭺ فتح زاء معجمه ايله مزز وعاتده اولور بر نوع سياه چكركه در
وهو جراد اسود يكون في الزرع كذا في المشكلات ﮒ تسويد ﭺ سكون سين مهمله
وياى تحتانى وكسر واوايله غصه وغم ورنج والم معناسنه مير نظمى بيت چو سر زد
از درونم اشتياقت * هلاكم كرد تسويد فراقت ﮒ تكبند ﭺ سكون كاف وفتح باء موحده
بعده سكون نونله فرهنك جهانكيريده اول قوشاغه ديرلركه ابريشمدن ياخود ديوكدن
ايدرلر وبو باشنه بر مهره بند ايدوب وبر باشنى ايلمك ايدوب قوشاندقده مهره يى
اكا كچورورلر مولانا جامى بيت سنك تكبند قلندر از پى تجريد را * از پى تسكين هجر بى نوايى
لنكرست ﮒ تكند ﭺ فتح كاف وسكون نونله وكسرايله ده مرويدر شرفنامه ده يرطه
معناسنه در ودخى طاوق بسلدكلرى موضعه ده ديرلر آشيان وآشيانه ونشيم ونشين دخى
ديرلر ﮒ تلاد ﭺ فتح لامله شهر چينه قريب بر معظم شهرك اسميدر ﮒ تنبد ﭺ سكون نون وفتح
باء موحده ايله مؤيد الفضلاده بمعنى خاموش شدن وادات الفضلاده بمعنى لرزه كردن بو معنايه
مير خسرو بيت پاى بتنبد چو بسر مى بود * مستى وثابت قدمى كى بود ﮒ تند ﭺ سكون
نونله هوايى قيلامش بولت ونسخه حليميده پراكنده اولمش معناسنه مرويدر ﮒ تنند ﭺ
فتح نون اول وسكون ثانيله ايكى معنايه كلور اول بمعنى عنكبوت استاد اغاجى بيت ز تاريكى
وسستى هردو پايم * تو ميكويى مكر پاى تنندست * ثانى كاهل وتنبل معناسنه در
ﮒ تند وخند ﮒ كلاهما بسكون النون الفاظ اتباع قبيلندندر ترت ومرت وتار ومار كبى
شمس فخرى بيت از صرصر فناهمه كشتند تار ومار * وز تند باد قهر اجل جمله تند وخند
ﮒ تنومند ﭺ لفظ مركبدر تنو ايله منددن تنو اصلنده تن در آخرنده اولان واو بر نوع
نسبت مخصوصه يه دلالت ايچوندر محكم وقوى بدن اولان نسنه يه تنومند ديرلر اكثرده ده
استعمال اولنور انسانه وغيرى حيوانه خصوصيتى يوقدر اسم عامدر تناور كبى اما تناوردن
بو ابلغدر بعض نسخه ده تندرست معناسنه مرويدر حكيم سنايى بيت اى روان همه
تنومندان * آرزو بخش آرزومندان * نسخهٔ حسينى وفاييده دارندهٔ تن معناسنه
روايت اولنمشدر شيخ نظامى بيت تنومند را قدر چندان بود * كه در خانهٔ كالبد جان بود
ومعيارده شمس فخرى بمعنى شاد ديوب بو بيتى نظم ايلمش بيت شاهنشه روزى كه بپوشند
غلامان * از خسرو رستم دل وازشاه تنومند ﮒ تنوند ﭺ سكون نونين وفتح واوايله
زياده پراكنده معناسنه در مير نظمى بيت غم دلدار شد با جان پيوند * خبر شك
ديده ام چون در تنوند ﮒ تنه درود ﭺ فتح نون ودال مهمله ايله تره ياغى معناسنه در كذا في
نعمة الله ﮒ مع الراء المهمله * تابدار ﭺ سكون باء موحده ايله ضيالى وحرارتلى معناسنه در
اما اكثر مراد اولنان فروغ شعله وضيا معنالرينه استعمال اولنور استاد عنصرى بيت
كفتم نهى بر من دلم آن تابدار زلف * كفتا كه مشكناب ندارد قرار وتاب ﮒ تاتار ﭺ معروف
طائفه در مشكك اعلاسى انلرك ولايتلرنده حاصل اولمغله نافهٔ مشكى انلره منسوب ايدرلر
خواجه حافظ بيت ز دوان زمين كه نسيمى وزد ز طرهٔ دوست * چه جاى دم زدن نافهاى
تاتاريست ﮒ تاجدار ﭺ جيم موقوفله ايكى معنايله مستعملدر اول تاج طوتيجى كه مراد

پادشاه دیشاندر بو معناده تاجور دخی دیرلر ثانی تاجی حفظ ایدیجی معناسنه که خازن تاج
دیمك اولور بو معناده تاج حفظ اولنان مخزنه ده دینلور تاج خانه وسرای تاج معناسنه کذا فی
شرفنامه لغ تاجور لغ سکون جیم وفتح واوایله تاج صاحبی دیمك اولور ور وار لفظندن
مخففدر لیاقت معناسنه تاجه لایق دیمکدر غلبهٔ استعمالله تاجور پادشاه معناسنه
اولور خواجه حسین ثنائی بیت بر آشفت ازان پیلوش تاجور * که نیش سخن چنگاش
زد بسر * مولانا هاتفی بیت چنین خواست آن تاجور شهریار * که صلحش بخویش شود
استوار لغ تاراجکر لغ فتح راء مهمله وکاف فارسیله یغماجی دیمکدر مولانا هاتفی بیت
ز چکول دریوزه تاجام زد * ببردند ترکان تاراجکر لغ تار لغ اون معنایه کلور اول دپه
معناسنه که عربیده فرق دیرلر آدمك اولسون غیرك اولسون بو معناده تارك لفظندن
مرخمدر آدم دپه سنه دینلدوکینه ابو شکور بیت زدن مرد را تیغ بر تارخویش * به
ازباز کشتن زگفتار خویش * وآدمدن غیرك دپه سنه دینلدوکنه شمس فخری بیت دعای
بندکی شاه میکند سوسن * شکوفه نقره همی ریزدش ازان بر تار * ثانی قرارمش نسنه یه
دیرلر تاریك لفظندن ترخیم اولنمشدر کیجه قراکوسی اولسون غیرك اولسون کیجه قراکوسی
معناسنه حکیم فردوسی بیت شب تار بود وچوقطران سیاد * نه پروین بدید از بودونه ماه
وغیریده حکیم انوزی بیت ای بجنب همت تو پایهٔ اجرام پست * وی به پیش طلعت تو
چشمهٔ خورشید تار * ثالث ارش که ضد پود در معا استعمال اولندقده تار وپود دیرلو
حکیم انوری بیت جز رایت تو کسوتی که دارد * کش فتح وظفر پود وتار باشد * معنای
ثانیله بو معناده حکیم اسدی بیت زبس کردچون پود در تار شد * بران غول چهران جهان
تارشد * وحکیم فردوسی بمعنی ضد پود بیت تن زال سیمرغ بدرودکرد * از وتار از خویشتن
پودکرد * رابع بولانق صویه دیرلر میر نظمی بیت اندروغم دردوغم بسیار شد * سیل اشك
ازکرد راهم تارشد * خامس ابریشم تلیدر استاذ * مسمط * ازبس فغان وشیونم چنکیست
خم کشته تنم * اشك آمده تادامنم ازهرمژه چون تارها * سادس سازقلنه دیرلر سابع پای
کرشی معناسنه کذا فی مجمع الفرس و فرهنك جهانکیری ثامن صحاحده بمعنی میان بند
تاسع تار زلف یعنی موی زلف وتار کیسو دخی دیرلر عاشر بر نوع اغاجدر خرما اغاجنه
مشبه آندن بر صوحاصل ایدرلر اکرچه نشوه کتورر اما دردسر ایراث ایدر تال دخی
دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری لغ تارتار لغ لفظ مکرردر زرّه زرّه وپاره پاره معناسنه
کذا فی مجمع الفرس حکیم سنایی بیت بنکرید اکنون بنات النعش وار ازدست مرك
تیرهاشان شاخ شاخ وتیرهاشان تارتار * شاخ شاخ دال دال وچاك چاك وپاره پاره معنالرینه
لغ تار ومار لغ توابع الفاظ قبیلندندر ترت ومرت یعنی پراکنده معناسنه شمس فخری
بیت عالمی کردی زتاب تیغ بران ترت ومرت * کشوری کردی زسهم تیر پران تار ومار
فرهنك جهانکیریده بمعنی زیروزبر خواجه حسین ثنایی بیت کر بودفتنه چون سر زلفت
پایینی * اکنون نسیم عدل شهش تار ومار کرد * چغتایده آلاتاق دیرلر آلاق بولاق
بوندندر لغ تارو پور لغ ضم راء مهمله وباء فارسیله غایت تاریك معناسنه در میر نظمی بیت

بيت عمت كفت دلرا چون آيم بزور * كه روز روشن تراتار وپور ﴿ تار وتور ﴾ ضم تاء مثناة
ايله غايت تاريك معناسنه در حكيم فردوسى . بميدان چنين كفت بهرام كور * كه اكنون
چو شد روز ما تار و تور ﴿ تافسيار وتافيار ﴾ اول بكسر الفاء وسكون السين ثانى كسر فا
ايله دوباس ديرلر براوتدر بيراغى را زيانه يه بكزر ضماد و طلالرده استعمال ايدرلر غايت
مسهل اولمغله تناولى مخاطره در ﴿ تالار ﴾ اول خانه يه وتخته ديرلركه درت ياخود دخى
زياده ديرك اوزرينه وضع اولنمش اوله كذا فى مجمع الفرس بومعنايى مؤيد مير نظمى بيت
نشسته برسرير چاريارا * شده تالار عز وجاه مأوا * فرهنك جهانكيريده درت صفه لو
كوشك معناسنه حكيم سوزنى بيت چندين رنج وبلا وجور نمودم * تا شد ببالاى
خانه بردم تالار ﴿ تبار ﴾ فتح باء موحده ايله قوم وقبيله معناسنه صحاحده ومجمع الفرسده
يعنى اصل مردم مسطور در بو قولى مؤيد حكيم فردوسى بيت چواندر تبارش بزركى
نبود * نيارست نام بزركان شنود * عربيده هلاك معناسنه در مر قوم ايكى معنايه
حكيم سوزنى * قطعه * فخر دين احمدكه تا با مصطفى خيزد بحشر * خويشتن را ساخت
با اولاد او خويش وتبار * هركه خويش واز تبار آل پيغمبر شود * دزد وكيتى باشد ايمن
از خسار واز تبار * حكيم قطران ارموى ده ايكى معنايه ديمشدر بيت خزينه بخش وولايت
ستان ملك جشان * تبار جان بد انديش وآفتاب تبار * معناى اوله چغتاى لسانندە
اوروق قاياش ديرلر اوروق طارق ديمك يعنى خصم قوم ديمكدر ليلى نك اتاسى نوفله
ز بون اولجق ليلى يى هلاك ايتمك مشورتنده ديو بيت چارلاتى روان اوروق قاياشين
سالدى آراغه اول ايش كينكاشين * ومير عليشيرك ديوان اولنده بيت پرى وحور اول
آيغه قرابت اولمشلار * وليك آنجا كيشى يوق اوروق قاياشيدا ﴿ تباشير ﴾ فتح باء موحده
وكسر شين معجمه ايله بر نوع سست طاشدر معروف طبيعتى بارد در وعربيده هر نسنه نك اولى
تباشير كل شئ اوله وروشنايى صبح كذا فى شرفنامه شيخ نظامى بيت تنى چون شير باشكر
بهم رشته * تباشيرش بر ابر شير هشته ﴿ تبر ﴾ فتح باء موحده ايله بالته معناسنه مير خسرو
بيت شكركوى از فقر نفست را كشد زيرا خليل * چون تبر برداشت منت با بتان
آزر بست ﴿ تبغور ﴾ سكون باء موحده وضم غين معجمه ايله قوش معناسنه كذا فى
نعمة الله ﴿ تبندر ﴾ فتح باء موحده وسكون نونله اول بيوك اغاجه ديرلركه قپو آردنه
طيارلر كافدرنك وپراوند دخى ديرلر كذا فى فرهنك جهانكيرى ﴿ تبنكر ﴾ فتح باء موحده
وسكون نونله طبله نان يعنى اتمك قودقلرى آغاج طبق ايضا منه ﴿ تبير ﴾ كسر باء موحده
وسكون ياى تحتانى ايله طبل وكوس معناسنه مير نظمى بيت فلك پرشد از نالهاى نفير
جهان را كرفته صداى تبير * استاد رودكى * مثنوى * پس تبيرى ديد نزديك درخت *
هركهى بانكى بجستى تند وسخت * كرسنه روباه شد تا آن تبير * چشم زى او بود ما نده
خير خير * امير معزى بيت سوى كيوان رفته از ايوان واز ميدان تو * نعره كوس
وتبير وناله چنك ورباب ﴿ تتار ﴾ بمخفف تاتاردركه معروف طائفه در وبر ولايتدركه
آنده مشك حاصل اولور خلاق المعانى بيت در پاى تا فكنده آن زلف مشكبار * ومير نى

تُرنا زِ مشك تتارپای * طائفهٔ ترکانه منسوب مشك تتاری و تتری کبی تیغ تتار بعده دیرلر شیخ سعدی بیت که در سینه پیکان و تیغ تتار * به از ثقل ما کول و ناسازکار * ولایت اسمی اولدوغیله مرویدر مولانا عرفی بیت بکاوش مژه از کور تا نجف بروم * اکر بهند بخاکم کنی وکر به تتار * تتاری و تتری دینلن نسنه اول ولایته منسوب دیمك اولور یای نسبتله ابن یمین بیت چه بادخوش نفس بود اینکه بشکست * بیکدم قیمت مشك تتاری * ل تتر ع مخفف تتار مرقومدر شیخ سعدی درهجو مخنثی * قطعه * کر تتر بکشید آن مخنث را تتری را عوض نباید کشت * چند باشد چو جسر بغدادش * آب در زیر و آدمی در پشت ل تجار ع فتح جیمله بمعنی کردهٔ اسب یعنی دخی ایراولنمامش طای که تجار و استاغ دخی دیرلر استاد فرخی بیت آنکه تدبیر او سواری کرد * بر جهان را تجاریٔ توسن * کتاب زنده بمعنی نوند مرقومدر ل تجر ع فتح جیمله خانهٔ زمستانی یعنی قیشی اوی که بخاری وشوری اوله اکا بخانه دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری بومعنایه حکیم نزاریٔ قهستانی * قطعه * میان این تجر و کنبد فلاع فرقست * که مدت این شتاب آن ندارد آرامش * چو تاب آتش می در هوای این پیچید * تنافت خانه از ان تا بجا نه شد نامش * اهل قزوین کنجینه معناسنه استعمال ایدرلر ل تخت اردشیر ع موسقیده برنوا اسمیدر استاد منوچهری بیت بر بید عندلیب زند بند شهریار * بر سرو زند لاف زند تخت اردشیر * زند لاف بابل در ل تختدار ع سکون خاء معجمه و تاء مثناة فوقیه ایله ایکی معنایه کلور اول جامهٔ سیاه و سفید ثانی جامه خواب درکه تخت و زینه دوشرلر معربی دخیل اردر کذا فی فرهنك جهانکیری ع تذور ع ضم ذال معجمه و واو معروفله نعمة الله مرکلدك دیدکلری قوشدر دیمش اما آخر نسخهٔ معتبره ده دراج روایت اولنمشدر ل تر ع ادات تفضیلدر کما ذکر فی المقدمه فزون تر و کمتر کبی لاحق اولدوغی کلمه نك زیاده و نقصانن تفضیل ایدر و بر معناسی یاش اولان نسنه در که مراد رطوبتدر کاهی یاشلغی زیاده مراد ایدوب تر و تازه دیرلر ضدی خشكدر نتکم بو بیتده واقعدر بیت کوش شه خالی و بانك غلغلش در دسر ست * هرکه قانع شد بخشك و تر شه بحر و برست کاهی تازه لکده لطافت مقرر اولدیغی لطیف معناسنه استعمال ایدرلر خواجه حافظ بیت کی شعر تر انکیزد خاطر که حزین باشد * یك نکته ازین دفتر کفتیم همین باشد * مجمع الفرسده بر کوچك قوشدر که ترندوش و ترندوك دخی دیرلر ل ترپر ع سکون راء مهمله و فتح باء فارسیه بمعنی کشنك سیاه که ترکیده قره قورت دیرلر ل ترمشیر ع فتح راء مهمله و سکون میم و کسر شین معجمه ایله شرفنامه ده اجزای اکسیردن بر دار و اسمیدر کذا فی المؤید ل ترهشیر ع فتح راء مهمله و اخفاء ها و کسر شین معجمه ایله ترخون کبی بر آچی اوتدر ترکیده ککیك و عربیده سعتر دیرلر کذا فی المؤید ل تریو ع کسر زاء مهمله و سکون یای تحتانی ایله فرهنك جهانکیریده بمعنی ورزا نمله بعض نسخه ده قورقودیجی معناسنه که عربیده نذیر دیرلر ل ترندر ع فتح زاء معجمه و سکون نونله عربیده صعوه دیدکلری بر کوچك قوشدر کذا فی لسان الشعرا بو معنایی مؤید ابو المعانی بیت جان خلاصی برد نتش شد بعد ازین بر دل محال * چون ترندز مانده است در دست شاهین غمت ل تسخر ع سکون سین مهمله و فتح خاء معجمه ایله تمسخر

تمسخر معناسنه يعني مسخره لغه الموق فارسيلر استعمال ايلمكلري شيخ واحدي كلماتنده رسيده
نظردر تشتدار في سكون شين معجمه وتاء موقوفله تشت ايله داردن مركبدر ابريق دار معناسنه
آبدستان دارد نجي ديرلر مثالي شرف شفروه بيت شايدكه تشتدار سرايش شود خضر
زيراكه تشتخانه اوچرخ اخضرست * تشتخانه نك معناسي محلنده ذكر اولنور انشاء الله
تعالى تشتر في سكون شين معجمه وفتح تاء مثناة ايله نام حضرت ميكائيل عليه السلام
ابو المعاني در توحيد باري عز اسمه بيت برزده دامان بخدمت تشتر وروح القدس *
هرچه فرمايد اطاعت ميبرد كون ومكان * استاد دقيقي بيت هرچه تشتر راعطا باران بود
مرترادر وكهر باشد عطا تشوير في سكون شين معجمه وياى تحتاني وكسر واو ايله بمعنى
بخالت شيخ سعدي بيت همى كفتى چو كشته غرق تشوير * مرا افكن زدست يارمن كير
تشير في كسر شين معجمه وسكون ياى تحتاني ايله يعني سايه كاه مير نظمي بيت چو ديد
اندران تاب مهر منير * نه آرامكاه ونه جاى تشير تغار في فتح غين معجمه ايله ايكي معنايه
كلور اول معروف تركيده دخي تغار ديرلر حكيم ناصر خسرو بيت تا بدسر مكرد ركنارم
بي دوغ دروغ در تغارم * ثاني خوردني وآزوقه وراتبه معناسنه مولانا سعيد هروي بيت
از براى مطبخ انعام اوكيوان زچرخ * زارتفاع سنبله هر ماه بفرستد تغار تفور في ضم
تا و ولو معروفله طاشدن وطپراقدن اولان آواني چناق وچوملك وامثالي نسنه لر
عربيده فخار وفاخورد ديرلر استاد لطيفي بيت منشين اي دوست بهر غرچه وغر بچه بسنك
بجفا ها شكند كاسهٔ چيني چو تفور تكاور في فتح كاف وواو ايله يورغه آت معناسنه غلبهٔ
استعمالدن مطلق آته علم اولمشدر خواجه سلمان بيت زتاب رخش تكاور برزاوي ماند
باتشي كه بر انكيزد آب حيوانش * مولانا هاتفي بيت صلاى خصومت زد كاودم *
تكاور زميدان نفرسوده سم تكر في فتح كاف فارسي وراء مهملهٔ مشدده ايله بمعنى
تار عنكبوت مير نظمي بيت بكريه شود دود آهم بسر * چو پشه كرفته شدم در تكر *
تلخبار في تلخ ايله باردن مركبدر تناول واكله صالح اولميان يمش كه طاغلرده وبيابانلرده
اولور وميشه ارالرنده خود رو اغاجلرده بتر حكيم فردوسي * مثنوي * درختي كه تلخست
اوراسرشت * كرش در نشاني بباغ بهشت * ورش جوى خلدش بهنكام آب * بهيخ
انكمين ريزي ومشكناب * سرانجام كوهر بكار آورد * همان ميوهٔ تلخبار آورد تناور في
فتح نون وواو ايله تن ايله آوردن مركبدر كوده لو وتنلو اولمقدن كنايه در تنومند معناسنه
شيخ سعدي بيت چو بيني كه تناور شود به پنجه سال * به پنج روز ببالا شي
برشود يقطين * يقطين عربيده قبقدر تندر وتندور في كلاهما بسكون النون اول
فتح دال ثاني ضمله بمعنى رعد يعني كوك كورلسي كمال اسمعيل بيت همى نبرقد زهرهٔ شاخ كوبى
كه توسبد زآواز تندر شكوفه * طيان مرغزي بيت خور دسيلي زند بسيار تنبور *
دمد نيز ونيارد همچو تندور * ادات الفضلاده ايكيسيده ضم تا ايله مسطور در وبعض نسخه ده
بلبل معناسنه واقعدر تنكار في سكون نون وفتح كاف فارسيله برنوع توزدركه قويمجيلر
آنكله آلتون قال ايدرلر وبعض ديشي چوريكنه قورلر نافع اولور بعض نسخه ده عربيده

يورق ديدكلرى كه فتح با و راء مهمله وسكون واو ايله درفرهنك جهانكيريده الهم معناسنه كه آلتون ايله كمشى بربرينه ياپشدرزلر اكا كفشير دخى ديرلر هندى لسانده سهاكه ديرلر ﴿ تنكبار ﴾ سكون نون وكاف موقوف وفتح باء موحده ايله اوج معنايه كلور اول لفظ مفردد ر نام حضرت بارى تعالى جل شانه شيخ نظامى در اقبال نامه بيت وجود تو از حضرت تنكبار * كند پيك انديشه را سنكسار * ثانى لفظ مركبدر تنك ايله باردن تنك معلوم بار يول معناسنه در فرهنك جهانكيرده اول كمسنه يه ديرلركه اوكمه كمسنه يه كيرميه و يانندن كچمك دخى دشوار اوله سيف اسفرنكى بيت در برزده وصل عاشقانرا * در كاه خيال تنكبارست * ثالث شرفنامه ده اول كمسنه يه ديرلركه فضوللق ايله آدمه يول ويرميه وهر وقت اكا وصوله يول اولميه شيخ نظامى بيت چون دران قصر تنكبار شديم * هردو چون بخت ساز كار شديم * اكرچه معناى اوله لفظ مفرد دينلدى ادب رعايت اولنوب معناى ثانى وثالثدن احتياطا در اما حقيقة نظر اولنسه اول دخى لفظ مركبدر زيرا معرفة اللهيه يول بولمق غرتبه دشوار ايدوكن ارباب عقول فهم ايدر ﴿ تنور ﴾ ضم نون مخفف ايله فارسيدر وتشديد ايله عربيدر ابو المعانى بيت سوخت فكر ديكران در تاب دل * هرچه مى افتد بسوزد در تنور ﴿ توار ﴾ طوار اوزرنده يوك بغلدقلرى رسن معناسنه كذا فى المحمودى ﴿ تور ﴾ فتح واو ايله بمعنى تبر باواوه ابدال اولنمق فارسيده شايعدر كذا فى مجمع الفرس بو قولى مؤيد مير نظمى بيت يكى را چو ديدست آن بر خرد * كه بر پاى شاخى تو زين زند ﴿ تهمير ﴾ سكون ها وياى تحتانى وكسر ميمله رستم زال اقرباسندن بر مبارز ناميدر ﴿ مع الزاء المعجمة * تاز ﴾ درت معنايه كلور اول مجمع الفرسده بمعنى فرومايه كه عربيده سفله ودون ديرلر ثانى امردفاسق كه فسقه واراذل ايله مصاحبت ومعاشرت ايده شيخ اوحدى بيت چه وفا خيزد زتاز وجلب * يارى از روشنان چرخ طلب * ثالث فرهنك جهانكيريده محبوب معناسنه در حكيم فردوسى بدو كفت مادر كه اى تازنام * چه بودى كه كشتى چنين زدوام * رابع اداة الفضلاده تازيدن لفظندن صيغهٔ امر وتازنده معناسنه اسم فاعل اولور ﴿ تازباز ﴾ سكون زاء معجمه ايله بمعنى غلامباره تاز امرد معناسنه اولجق بازبازيدندن اسم فاعل اولور استاد فرخى بيت بكرفتمش مهار وشدم بر فراز او * چون آنكه تاز باز شود بر فراز او * كذا فى المجمع ﴿ تبريز ﴾ مشهور مملكت وشهرك آديدر مولانا هاتفى بيت چو تبريز را سكه زد بردرم * شد از نام نيكش درم محترم ﴿ تبغوز ﴾ سكون باء موحده وضم فا ايله حرف باده ذكرى مرور ايدن بتفوز كبى كه قوش بورنى معناسنه در تحفة الاحبابده تمفوز واقع اولمشدر وبر معتبر فرهنكده دردوزنج معناسنه مرويدر ﴿ تب ولرز ﴾ اسمه علتيكه اوشود بقردردوغى اجلدن تب حرارتى ولرزد ترتمه سى اولدوغندن تسميه ايلديلر عربيده حمى ديرلر ضم حا ايله چغتايده ايستيغان وايستيماق ديرلر فرهادنامه ده فرهاد عاشق اولمزدن اول شوريده للغ علايمى ظهورنده دير بيت ايستيماق چون شرارت ظاهر ايلار * بدن اول حرارت ظاهر ايلار ﴿ حرمز ﴾ فتح حا وسكون راء مهملتين وضم ميمله مؤيد الفضلاده بمعنى حرامزاده ومجمع الفرسده حرامزاده نك اسم مصدريدر بو قولى مؤيد مير نظمى بيت چو نيكى بود

بود مرد نیکو نشان * تخمزنه کازاصیل جهان ﴿ تخکوز ﴾ سکون خاء معجمه وضم کاف
ولامله چتین قوز معناسنه نعمة الله وایاسی نقل ایلمشلردر ﴿ تراز ﴾ فتح راء مهمله ایله اوچ
معنایه کلور اول خام ایپلك رشته سی حکیم ناصر خسرو بیت بجب و راست بدور است برد راه
ببین راه دین راست ترست ای پسر از تار وتراز * استاد منوچهری در صفت اسب بیت بجهد
کر بجهانی زسر کوه بکوه * برود کربدوانی زبر تار وتراز * ثانی بمعنی درخت صنوبر ثالث ترکستانده
بر شهر عظیم آدیدر خوبلری چوق اولور ایکی معنایه استاد رودکی بیت از غم تار تراز همه
خوبان تراز * زرد وبار یکم ولرزانم چون برك تراز * معربی طراز در حالا مشهوری معربیدر
کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿ تز ﴾ ایکی معنایه در اول بر کوچك قوشدر بهار ایامنده زیاده
ناله و فریاد ایدر خوش آواز در استاد رودکی بیت چون لطیف آید بکاه نوبهار * بانك
کبك وبانك رود وبانك تز * شمس فخری بیت چه عجب کر بدور معدلتت * باز رشوت
بردز خانه تز * ثانی بمعنی سرکشتن یعنی باش دونمك حکیم سوزنی بیت نخواهم مغز کوزانی
بهر آنرا * که مغز کوز خوردن سر کند تز ﴿ تغوز ﴾ ضم فا ایله مع الراده اولان تغور معناسنه در
کذا فی المجمع ﴿ تکتاز وتك وتاز ﴾ اول سکون کاف ثانی ضم ایله وچاپوب کتمك تاختن
ودویدن وجستجوی کردن معناسنه خواجه سلمان بیت ای زشرم اثر رای تو خورد در تب وتاب
وی ز رشك سم شبدیز تو مه در تك وتاز * مولانا جامی بیت بینکه نور بصرت بی تك وتاز
چون بکردون رود وآید باز ﴿ تکیر ﴾ کسر کافله اوزم چکردکی تکژ دخی دیرلر ﴿ تموز ﴾
اورته یاز آیی در بقول یونانیان نیر اعظمك برج اسده مدت اقامتی در غایت حرارت شمس
اولور شیخ سعدی بیت عمر برفست وآفتاب تموز * اندکی ماند وخواجه غره هنوز *
عربیده دخی استعمال اولنور لابن لؤلؤ بیت کم آب من آب علیها مرة * وابی فاحکم طبخها تموز
﴿ تنکبیز ﴾ ضم نون وسکون کاف وکسر باء موحده ایله حلواجیلرك کفکیزکبی بر آلتلریدر
آنکله روغن وعسل وشکر صاف ایدرلر پالاون دخی دیرلر کذا فی المؤید ﴿ تنکز ﴾ سکون
نون وکسر کاف ایله براغاجدر غایت دکناو اولور یاندقده زیاده تند وتیز اولور تنکس دخی
دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿ مع الزاء الفارسی * تاژ ﴾ بمعنی خیمه وخرکاه کذا فی شرفنامه
وصغر سکرندن اولان تازیانه معناسنه در کذا فی المجمع ﴿ تباجیز ﴾ فتح باء موحده وسکون
نون وکسر جیم فارسیله کل فرونی معناسنه نعمة الله نقل ایلمشدر ﴿ ترکژ ﴾ سکون
راء مهمله وفتح کافله بمعنی تخم که عربیده بذر دیرلر وبعض نسخه ده زراعته آماده اولنمش
تارلا که عربیده فلحان دیرلر ﴿ ترژ ﴾ یردن هنوز چقمش مزروعات ودخی بمعنی زمین
قراز وبعض نسخه ده دندانه کلید معناسنه شاعر بیت ده کار بی دهست ومشتربان بی سفتر
پالان بی خرست وکلیدی تهی ز ترژ ﴿ تکرژ ﴾ فتح کافله دانه انکور معناسنه شمس فخری
ضم تاء مثناة ایله نقل ایدوب قافیه سی یوقدر دیمش اما کتاب السامی فی الاسامی ده کسر
کافله روایت اولنمش معنای مرقومی مؤید ابو العباس بیت تکرژ نیست کو بی در انکور او *
همه شیر دیدیم یکسر زرش * واوزم چکردکی معناسنده مرویدر استاد لبیبی بیت
کر بیارند وبکوبند ود هندت بریاد * توبسنك تکرژی نان ندهی تاب ترا ﴿ تکوژ ﴾

ضم كاف وواو مجهول ايله نكر مرقوم معنا سنه در ل تارش ع فتح لام ايله نكر مرقوم معناسنه در
كذا في المشكلات ل مع السين المهمله * تاج خروس ع سلطان بوركى ديدكلرى شكوفه در
عربيده تاج الديك ديرلر كذا في نسخهٔ حليمى مولانا هاتفى بيت بسان خون كه ازتارك اهل
روس * برآورد سر همچو تاج خروس ل تاس ع يعنى بيطاقت كه تاسه وتاواسه دخى
ديرلر استاد عنصرى بيت تاسه كيرد ترا زحق شنوى * من نكويم رواست شو تو بتاس
ل تحس ع سكون حاء مهمله ايله الم وغصه دن پچش دل معناسنه ابو المعالى بيت طالع
بد در جهان بر عكس بود * در همه عمرى نصيبم تحس بود ل تخس ع سكون خاء معجمه ايله
يعنى تحس مرقوم يعنى غم وغصه دن دلكير ومتغير الاحوال اولمق معنا سنه باء موحده ايله ده
مرويدر ل ترس ع سكون راء مهمله ايله مطلق قورقودر خوف معناسنه كركسه فعل
مضارعدن اولسون حكيم فردوسى بيت نشست ازبر اسب تازى سمند * همى رفت ترسان
و بيم كزند * كرك فعل ماضيدن اولسون وله بيت چنانم ز عشق اى چو در يتيم * كه يادم نيايد
همى ترس وبيم * شاعرك ترسدن مرادى مطلق قورقودر اما حقيقت ترس واقعدن قورقودر
بيم متوقعدن قورقودر فرق بوقدر ضم را ايله شرفنامه ده بمعنى زمين سخت واقعدر
ل ترمس ع سكون راء مهمله وضم ميمله برداروا سميدر كذا في نعمة الله ل ترناس ع سكون راء مهمله
وفتح نون ايله فرهنك جهانكيريده اوق آتلدقده ظاهر اولان صدايه ديرلر حكيم فردوسى بيت دلك
سركشان پرز وسواس بود * همه دشت پربانك ترناس بود * حكيم اسدى بيت كمان ابر باد آتش
الماس بود * همه كوه پربانك ترناس بود ل تس ع يعنى تبانجه سيلى ده ديرلر استاد رودكى
بيت رخ اعدات از تس نكبت * همچو قير و شبه سياه آمد * يا رسيلردن برى ديمشدر
* رباعى * اكر تو يار كيرى بيككى بس * وكر با دوكى يار تبنى كس * وكر با سه كنى بى ياز كردى
تو كرافزون كنى بر سر زنى تس * ضمله توكرمك معنا سنه در ل تفس ع سكون فا ايله بمعنى
كرمى يعنى ايسيلك شين معجمه ايله ده مرويدر كذا في المحمودى ل تكس ع فتح كافله اوزم
چكردكى وصقلدقدن صكره اولان جبره سنه ده ديرلر وشين معجمه ايله ده مرويدر اما اصح
سين مهمله ايله در بهرامى * قطعه * آن خوشه بين چنانكه يكى چنك پرپيند * سر بسته
ونابرده بر ودست هيچكس * بركونه سياهى چشم است غرب او * هم بر مثال مردمك چشم ازو
تكس ل تلاس ع تركستان زمينده برشهر آديدر كذا في شرفنامه ل تندس وتنديس ع
كلاهما بسكون النون وكسر الدال المهمله بمعنى تمثال لفظ مركبدر تن ايله دسدن مانند معناسنه
استعمالى اولنور استاد فرخى درصفت عمارت بيت فرود كاخ يكى بوستان چو باغ بهشت
هزار كونه در وشكل وتندس دلبر ل تنكس ع سكون نون وكسر كاف ايله بر نوع
انجا جندور يا ده دكلو وآتشى غايت تند ونيز اولور اثير الدين اخسيكتى بيت چهرهٔ همه
كالكونه ترو چولاله * چنكال همه ناخن دزديده چو تنكس ل مع الشين المعجمه * تابش ع
كسر باء موحده ايله تابيدن لفظندن اسم مصدر در كلمهٔ تاب هر نقدر معنا يه كلور سه شين
مصدريه ايله اسم مصدر اولور ابو المعانى بيت شوخست دل ز تابش زلف و عذار يار * ازتاب
سيوز عشق ندارد دلم قرار ل تاجيوش ع سكون جيم وضم باء فارسيله هدهد ديدكلرى قوشدر

قوشلر باشنده اولان تاجه نسبتله تسمیه اولنمشدر میرنظمی بیت همه مرغان کاشن زا
خروشی * شده سرهنگ ایشان تاجپوشی ﴿ تارکش ﴾ راء موقوفله صرمه کشلرك
وزرکرلرك حدیدکارزی دلکلی دمور آلتلریدر که سوراخلرندن التون وکمش چکرلر شمس
فخری بیت شاه بخشنده قدرخان معظم که به تیر * سینه دشمن چون تارکش زرکر کردد
﴿ تارش ﴾ کسر زاء معجمه ایله تك وپوی معناسنه اسم مصدردر ترکیده یاووب یوپریش
دیمك اولور حکیم اسدی بیت دوره شش هزار ایره تارش هیون * زفرش ونمد بارشان
کونه کون ﴿ تاش ﴾ اوج معنایه استعمال اولنور اول ادات مشترکتدر معنای مقارنله
مثلا ایکی قول بر آدمك اولدقلرده انلره خواجه تاش دیرلر کمال اسمعیل بیت ای اهل فضل را
بقدوم تو انتعاش * بر آستان تومن واقبال خواجه تاش * بو معنایه شیخ سعدی بیت
تو ومن هردو خواجه تاشانیم * بنده بارکاه سلطانیم * وایکی کمسنه بر زمره دن اولسه لر
انلره خیلتاش دیرلر شیخ سعدی بیت چه خوش کفت بکتاش باخیلتاش * چودشمن خراشیدی
ایمن مباش * ثانی مؤیدالفضلاده بمعنی خداوند یار وخانه باشد یعنی یوك یاب وبارخانه
صاحبی ثالث فرهنك جهانکیریده بمعنی کالف یعنی اول لکه که وجه انسانده ظاهر اولور اکا
کلك دخی دیرلر طبیب یوسفی بیت چو بیخ سوسن آزاده راجوشی وازآبش * بشوی
روی خود را پاك سازی تاش از روبت ﴿ تاغوش ﴾ ضم غین معجمه ایله آدم وحیوانك
باشی صویه باتمغه دیرلر کذا فی نعمة الله ﴿ تالاش ﴾ جنك وجدال وغوغا معناسنه
تاتارلغتیدر اشعار فارسیده واردر اولمشدر تلاش صورتنده یازرلر طالب آملی بیت مارا
تلاش بر سر مال ومعاش نیست * در دودمان همت ما این تلاش نیست ﴿ تالش ﴾ کسر
لامله ایکی معنایه کاور اول اوق یاکی معناسنه در میرنظمی بیت چشم خونریزاو چو مرد کزین
تیغ وخنجر بدست نشسته کین * وله بیت کمان ابروانش کرفته بدست * خدنك مژه
تا بتالش نشست * ثانی کیلان خلقندن معروف بر قومك آدیدر ابن یمین بیت خسرو
خسرونشان تالش جمشید فر * مهر سپهر کرم سایه پرورد کار ﴿ تاوش ﴾ ضم واو ایله
آیاق سسیدر ایکی واو ایله تاووش دخی دیرلر چغتای لسانیدر میرنظمی بیت بجلوه تو را
نشسته آن دل آرای * رسیده کوش هوشش تاوش پای * وفرهادنامه ده شاپورك توریکی
فرهادك واردوغی محله بیت تاووشیدین آنینك اویغاندی شاپور * تابیب تون ظلمتیدا
بوالعجب نور ﴿ تبش ﴾ کسر باء موحده ایله تاب لفظنك اسم مصدریدر کرمیت وحرارت
وضیا وشعله معنالرنده شیخ سعدی بیت همی بر فلك شد زمردم خروش * دماغ از تبش
می دو آید بجوش * شمس فخری بیت سینه بدخواهت ازتاب عنا * هست دایم همچو
دوزخ در تبش * فرهنك جهانکیریده تابش لفظنك دخی مخففی اولور شیخ نظامی بیت
حرفش ز تبش جهان فروزد * کانکشت بر ونهی بسوزد ﴿ تخس ﴾ سکون خاء معجمه ایله
بمعنی تحس مرقوم یعنی الم وغصه وغم واندوه مجمع الفرس ده بمعنی بالانشین که تخشین دیرلر
یعنی بیا لانشسته شمس فخری وحکیم اسدی طوسی بلده موحده ایله نقل ایتمشلر اما صحاح
محمد هندوشاه تاء مثناة ایله تحریر ایتمش کذلك مشکلاتده اولها بالتاء المنقوطة من فوقها

واقع اولمشدر ﴿ تراوش ﴾ فتح راء مهمله وضم واو ایله ایکی معنایه کلور اول صو یوقاروددن
آشاغی آهسته آقمغه دیرلر ثانی صو ویا شراب ظرفندن صزمق معناسنه در مولانا اقدسی
بیت باذشای مدحت درین انجمن * تراوش که میریزد از کلك من * مولانا هاتفی بیت
سر نیزه در سینه کاوش کرفت * زچشم زره خون تراوش کرفت ﴿ ترخش ﴾ فتح راء
مهمله وسکون خاء معجمه ایله فرهنك زفانکویاده بمعنی کشیدن یعنی چکمك ﴿ ترکش ﴾ جمیع
فرهنکلرده مخصوصا اوق قونیلن ظرف معناسنه درکه یای اولدوغی ظرفه قربان دیرلر حکیم
فردوسی بیت کشیدند رستم دلان زمان * ز ترکش خدنك وز قربان کمان * وله
بیت چو ترکش ز هرکوشه قربان جنك * تهی از کمان کشته پر از خدنك * مرور ایام
وغلبهٔ استعمال ایله جملهسنه ترکش اطلاق اولندی شمس فخری بیت مریخ را حمل سان
کردند جمله قربان * هرکه که بند کانش بر بسته اند ترکش * اصلی تیرکیشدر رومده لغت
فارسی تحریر ایدنلر ترکشی قبور ایله تفسیر ایلمشلر قبوره تیردان دینلور وصحاحده دخی
هندوشاه تیردان تفسیر ایلمش مجرد اوق طورمغله اما فرق واردر والحاصل یایلی واوقلغی
ایله ترکش دینلمك اعلام غالبه دندر مولانا هاتفی بیت یکی بست ترکش بجهد وشتاب
بر آراست بال آن شکاری عقاب * ترکشه قبور تعبیر ایدنلر بو بیت ایله اثبات مدعا ایلمشلر
بیت غمی شد دلش ساز نخجیر کرد * کمر بست وترکش پر از تیر کرد * بو بیتده قبور اولدوغنه
دلالت یوقدر وترکش لفظنی شعرای عرب دخی استعمال ایلمشلردر ازانجمله حسام الدین
الحاجزی بیت جعلت فدا الظبی الذی جاء لحظه * الی ضایر العشاق یحمل ترکشا ﴿ ترمش ﴾
سکون راء مهمله وکسر میمله اپاسی جمع وتحریر ایلدوکی اجمال لغتنده خرنوب معناسنه
نقل ایلمش بعض نسخهده ضم میمله براوت اسمی اولمق اوزره مرویدرکه آکا تور وترمش دخی
دیرلر خرنوب ضم تاو سین مهمله ایله ترمشی منقولدر ﴿ ترندش ﴾ فتح را وسکون نون
وکسر دال مهملتین ایله برکوچك قوشدرکه آکا ترو ترند دخی دیرلر ﴿ ترموش ﴾ سکون
راء مهمله وضم میم وواو معروفله بوکز تلن دکنی ﴿ تش ﴾ بوزن کش ایکی معنایه در
اول آتش لفظندن اختصار اولنمشدر حضرت مولانا قدس سره بیت موسی اندر درخت
هم تش دید * سبز تر نیشدان درخت از نار * حکیم فردوسی بیت از ان پس نبد
زند کانیش خوش * ز تیمار ز دبر دل خویش تش * ثانی فرهنك جهانکیریده بمعنی تیشه
حکیم سوزنی بیت ای سوزنی بسوزن توحید جرب کن * کان سوزنی که از تو تبرها کنند
تش * بو معناده شمس فخری تیرهیزم دیوب بو بیتی نظم ایلمش بیت خرم چکونه باشد خصمت
که چرخ دارد * از بهر حرق وخرقش پیوسته آتش وتش ﴿ تفش ﴾ سکون فا ایله بوزن
کفش بمعنی طعنه وکسر فا ایله بمعنی تبش مرقوم یعنی کرمی وحرارت کذا فی المجمع وبعض نسخهده
کوپك که عربیده زبد دیرلر فتحتین ایله ﴿ تکش ﴾ فتح کافله مع السینه مذکور اولان تکمس
معناسنه در وبر معناسی دخی ملوك ماضیهدن بر پادشاه اسمیدر نتکم شیخ سعدی بیت
تکش باغلامان یکی راز کفت * که این را نباید بکس باز کفت ﴿ تلاش ﴾ طاغیلوب پراکنده
وپریشان اولمق معناسنه کرك محسوساتدن اولسون کرکسه اولمسون بو حالتك صاحبنه

صاحبنه متلاشی دیدکاری بو معنا دندر شمس فخری بیت نیست ممکن درهمایون عهد او
درکسی درملك او باشد تلاش * عربیده دخی بو معنایه استعمال اولنور الشیخ شهاب الدین
احمد الخیمی بیت وجسمی کلما ظهرت وزادت * صباباتی واشواقی تلاشا ﴿ تنك ریش ﴾
ضم نون وکاف موقوفله یعنی کوسج کذا فی المحمودی ﴿ تنكلوش ﴾ ذکری مرور ایدن تنكلوشا
معناسنه در ﴿ توخش ﴾ فتح واو وسکون خاء معجمه ایله یعنی کشیدن کذا فی فرهنك زفانکویا
﴿ توش ﴾ کسر واو ایله یعنی تبش مرقوم یعنی کرمی وحرارت ابو المعانی بیت از آتش فراقت
جسمم بسوخت اکنون * ماندست در دل زارسوز توش زعشقت ﴿ مع العین المهمله *
توقیع ﴾ اصلنده احکام پادشاهی اوزرنده اولان علامت مخصوصه که طغرا دیرلر مولانا هاتفی
بیت این نامه که خامه کرد بنیاد * توقیع قبول روزیش باد * غلبهٔ استعمالدن برات وامر
وفرمان پادشاهی یه ده دیرلر ﴿ مع الغین المعجمه * تارمیغ ﴾ بخار درکه ایام شتاده روی
هواده ظاهر اولور هوایه مماس اولمغله زمیندن دخان پیدا اولوب اطرافی تاریك ایدر آکا
تمن وماغ ومیغ ونژم دخی دیرلر استاد مختاری بیت سرما چنان در آتش خورشید جسته
بود * کز تارمیغ کفتی طشتیست اندر آب ﴿ تاغ ﴾ نعمة الله بش نوع اغاجه دیرلر دیمش
بری سکوت وبری ایلغون وبری شنجان وبری دیشلوارمود وبری قره اغاجدر دیو نسخه سنده
ذکر ایتمش وبعض نسخه ده انجق قره اغاج اودونی واقع اولمشدر صحاحده تاغ بر اغاجدر که
آتشه یاندقده اخکری بر هفته قدر طورر صونمز دیو مسطوردر ومعیارده شمس فخری تاغ
بر اغاجدر ایشه یرامز انجق اودون ایدرلر دیمش بیت درکوه ودشت بنام شهنشه جمال دین
کل روید ازخسك رطب آید زچوب تاغ * فرهنك جهانکیریده اوج معنایه کلور اول بمعنی
تاج مرقوم کمال اسمعیل بیت دارم اسبی کز استخوان در پوست * هست چون درجوال هیزم
تاغ * ثانی بمعنی تخم مرغ ثالث سیستان ولایتنده بر قلعه اسمیدر ﴿ تبستغ ﴾ فتح با موحده
وسکون سین مهمله وضم تاء مثناة ایله فصیح اللسان معناسنه در کذا فی فرهنك جهانکیری
منجیك بیت کشتم از بن مدحت شه دین * درسخن بس تبستغ وشیوا * شیوا دخی فصیح
اللسان معناسنه در ﴿ تره ودوغ ﴾ طعام مختصر وماحضر معناسنه در مراد طعام فقرادر نیکه
مولانا جامی بیت نان خود با تره ودوغ زنی * به که از خوردنش آروغ زنی ﴿ تغتغ ﴾ سکون
غین معجمه وفتح تاء مثناة ایله ماوراء النهرده معروف ومستعمل بیوك کیله درکه آنکله غلال بیع
وشرا ایدرلر شمس فخری بیت حاتم عهد شیخ ابو اسحق * که دهد زر بدامن وتغتغ * کذا فی
نسخهٔ حسین وفایی اما مؤید الفضلاده ضم تائین ایله مرویدر ﴿ تغاغ ﴾ فتح فا ایله ایکی
معنایه در اول بمعنی آهیانه یعنی قفا کوکی ثانی ساغر بزرك که آخر زمانه آنکله طلو ایچرلر
شمس فخری بیت در بزم عیش دولتی باد هزار سال * بر دستکیر ونوش بکن کاسهٔ تفاغ *
بو معنی استعاره طریقیله در زمان قدیمده پهلوان مشاهیر دیو کله سنی ساغر ایدوب کرمیت
حالنده آنکله شراب ایچه کلمشلردن کیدرك ساغر معناسنه ایتدیلر مجمع الفرسده بمعنی پیاله
دیوب بو بیت ایله استشهاد اولنمشدر ابو شکور بیت بیکماز بنشست دو میان باغ *
بچوزده بباران بداز وتفاغ * بو لغتنو ثلثه ده نفاغ روایت اولنمشدر ﴿ تکمرغ ﴾ سکون

كاف وضم ميمله قوش بورنى منقار معناسنه در ل مع الفاء * ترف ع سكون راء مهمله ايله بوزن حرف بر نوع طعامدر يوغرت قوريسيله وپنيرصويله بشورورلر حكيم انورى بيت ترف عدو ترش نشود زانكه بخت او * كاو يست نيك شير وليكن لكدزنست * حكيم سوزنى بيت تشبيب اين قصيده ترفنده ترف طع * مخلص بمدح او شده شد طعم ترف قند ل تشريف ع خلعت كه پادشاهان اهل مناصبه كيدررلر ابو المعانى بيت قانع يك ته نان آنچه شود بى منت * دو برم خرقه فقرست بجاى تشريف ل تف ع اوج معنايه كلور اول بمعنى تب يعنى حرارت وكرمى حكيم انورى بيت به تف تيغ از آتش برآورند بخار به نعل اسب زخاكش برآورند دخان * بو معنايه شمس فخرى بيت اى ملك پناهى كه زرشك شرف تو * اندر دل خورشيد بود روز وشبان تف * حكيم اسدى بيت بدريا بسوزد ز تف خيزران * چون او زد نوند سبك خيزران * ثانى بمعنى بخار كه زميندن هوايه چقار حضرت مولانا قدس سره بيت آرام بخش جان شد از آن مى كه از تفش * صبر وقرار وتوبه وآرام ميرود * مير خسرو بيت تكلف ديكرست وشوق ديكر زانكه تف ندهد * اكر ده جاى پنكارى بديوار آتش سوزان * ثالث بمعنى پرتو وروشنى حكيم خاقانى بيت آه من چندان فروزان شد كه كوران نيمشب * از تف اين آه سوزان رشته در سوزن كشند ل تلاتف وتلاتوف ع كلاهما بفتح اللام وضم التاء المثناة ايكى معنايه در اول بمعنى شور وغوغا حكيم اسدى بيت ز چرخ اختر از بيم ديوانه ديو * زمين با تلاتوف وكه با غريو ثانى اول كسنه ديرلر كه اثوابن ووجودين ملوث وكيرلى طوته شويله كه خلق كندودن نفرت ايده شمس فخرى بيت نباشد فيلسوف آنكس كه باشد * بهر زشتى وناپاكى تلاتوف ل مع القاف * تاق ع بمعنى تاغ مرقوم آتشى وهفته سو نميتى اغاج شاعر ديمشدر بيت درحوالت كنم چو هيزم تاق * بشنو كويمت طراق طراق ل تاياق ع فتح ياى تحتانى ايله دسته چوب معناسنه تركى اصطلاحده طياق چكدى ديدكلرى معنايه در مير نظمى بيت خلاف امر را كرده بهانه * زده تاياق بر سر رستمانه * كذا فى الصحاحين ل تغرچاق ع فتح غين معجمه وجيم فارسيله بمعنى ساخته كذا فى التحفه ل تلاق ع ايكى معنايه در اول بمعنى ازار پايچه ثانى كسر تاء مثناة ايله بمعنى ريشى كه ميان فرج زنان بود كذا فى شرفنامه ل مع الكاف * تاك ع اوزم چبوغينه ديرلر نتكم مولانا محمد ظهورى در ساقى نامه بيت ثنا ميكنم ايزد پاك را * كه باده طرازم تاك را * مرشد يزدجرى بيت فلك برك تاكى زباغ منست * شفق قطره خون زداغ منست ل تاپاك ع فتح باء فارسيله بيقرار ومضطرب اولمق معناسنه مير خسرو بيت تاپاك جان از حد كذشت افتاد كار بر درت * بر نيم بسمل كشتكان دستورى ره ناز را * باء فارسى يرينه باء موحده ايله ته در خت معناسنه در ل تابناك ع سكون باء موحده ايله بمعنى تابان تاب ضيا وشعله معناسنه ناك تركيبنده لو ايله تعبير ايتدكلرى معنايه در غمناك وفرحناك كبى مير نظمى بيت همان شب كشته از مه تابناكش * ضميرفت ودو ديده خوابناكش ل تاجك ع فتح جيمله مصغر تاجدر وكسر ايله بر ولايت آديدر ل تاجيك ع كسر جيمله بمعنى تاجك مرقوم شرفنامه ده ممالك عرب وتركدن ماعدا مملكتلره ديرلر تازيك وتازيك دخى

دخی بو معنایه در ترکانک تام اصلیسی در مولانا هاتفی در تیمورنامه بیت دو سه سست
تاچیك نا كرده كار * از ایشان چه آید كه كارزار ﴿ تارك ﴾ فتح راء مهمله ایله دپه معناسنه در
عموما وانسانك دپه سینه خصوصا كه عربیده فرق دیرلر ناصر الدین منابجی بیت خلعت شاه
ممتاز كیمادته * تاج اقبال تبارك با دت * مولانا هاتفی بیت یكی تیغ هندیش تارك شكاف *
كه بوی پش از ترك تارك غلاف * اصلنده تاردپه در وآخرنده كاف تصغیر در هرنسنه نك كه
باشنده اوجی صوری اوله اكا تار دیرلر سائرندن امتیاز ایچون دپه مراد اولندقده كاف تصغیر
الحاق ایدرلر ونیزه اوجنه تارك سنان دیرلر مولانا جامی بیت دیده بر تارك سنان دیدن *
برلر ازوی دشمنان دیدن * عربیده كسر را ایله فارغ معناسنه در فارسیده مختصر تاریكدر
﴿ تاریك ﴾ كسر راء مهمله وسكون یای تحتانیه ایله قرانكودر كه كیجه قرانكوسنه شب تاریك
دیرلر خواجه حافظ بیت شب تاریك وبیم موج وكردابی چنین هائل * كجا دانند حال
ما سبكباران ساحلها ﴿ تاشك ﴾ فتح شین معجمه ایله یوغرت آلندقدن صكره یرنده قلان
صویه دیرلر كذا فی التحفه وفرهنك جهانكیریده تره یاغی معناسنه مرویدر كه عربیده زبده
دیرلر وبرنسخه ده بمعنی مرد چاپك رسیده نظردر ﴿ تافشك ﴾ فتح فا وشین معجمه ایله كوه
كبی بر قوز تخمیدر كورك وجامه ایچنده بولنور سنه كسوب تباه ایدر اكا دیوخو ودیوجه
ودیوك ولنبك دخی دیرلر عربیده ارضه دیرلر فحتینله ابو المعانی بیت حال خود آخرینه دیشی
وباشی تا بكی * در میان جامه وسمور همچون تافشك ﴿ تالانك ﴾ فتح لام ونونله قیسی
وزردالو وتوت وشفتالو وامثالی میوه لره دیرلر عموما ﴿ تاتونك ﴾ سكون واو وفتح تاء
مثناة ایله بیومختی معناسنه ودخی ایكی نسنه بری ده ذیمك معناسنه كه ایكی شیئك معیتن
بیان ایدر شاعر بیت بیك تا وكر بیشتر تاوتك * كه باشد كه بیشی بود كاهتك ﴿ تاوك ﴾ فتح
واو ایله كنج اشك واو كوزه دیرلر كذا فی المجمع ﴿ تباك ﴾ فتح باء فارسیله اضطراب وبی
آرامی معناسنه فخر كوركانی * مثنوی * بیا ساقی آن شیره جان بیار * همان حاصل
عمر دهقان بیار * همان خون جوشیده در باد تاك * كه از تن برد رنج واز دل تباك ﴿ تبرك ﴾
فتح باء موحده وسكون راء مهمله ایله طبله كه عود وعنبر وسائر خوشبو عطریات ویاخود
میوه قورلر ﴿ تبك ﴾ سكون باء موحده ایله قوشاق وغیری نسنه لرك ایرپشم كنارینه دیرلر
استاد رودكی بیت فاخته كون شب هوا زكردش خورشید * جامه خانه بتبك فاخته
كون شد ﴿ تبشك ﴾ فتح باء موحده وسكون شین معجمه ایله اول ایرپشمه دیرلر كه
الدوان وچوزب لیشیلرلر ﴿ تبنك ﴾ فتح باء موحده وسكون نونله بالا قد وتوانا محبوبه
جوانه دیرلر استاد لطیفی بیت چه نیكو بود باخیالات نیك * بر بزآوریدن حریف تبنك
﴿ تپنك ﴾ سكون باء فارسی وفتح نونله ریخته قابی كه قویجیلر التون وكمشی اریدوب
اكا دوكرلر استاد عنصری بیت تپنك اوكر نهد كسی بی شك * ریخته كر برآید از تپنك
﴿ تبوك ﴾ ضم باء موحده وواو مجهول ایله بقاللر ومیوه فروشلرك میوه قودقلری طبق
مجمع فخری بیت خاك بر تارك دم وانت وقلم * جبنه دیه وچوال وتبوك * واو یرینه نونله ده
تبنك مرویدر ﴿ تبورك ﴾ ضم باء موحده وواو مجهول وفتح راء مهمله ایله اوج معنایه كلور

اوك دیلك که مزروعات ناطورلری جانور اورکتمك ایچون چالرلر و بعض مضحك قولتغی آلتینه
آلوب چالرلر نتکم شاعر دیمشدر * قطعه * آن خر پدرت بدست خاشاك زدی * مامات
دف دور و به چالاك زدی * آن بر سر کورها تبارك خواندی * وین بر درخانها تبوراك زدی
بو معناده استاد لطیفی بیت توچرا شکرنیاری نکنی یادکه پیش * تو تبوراك بدست وزنت
اندر جولان * و بعض فرهنکلرده دف معناسنه در حضرت مولانا قدس سره * مثنوی *
عاشقم من کشته وقربان لا * جان من نوبتکه طبل بلا * خود تبوراکیست این تهدیدها
پیش آنچه دیده است این دیدها * پیش اوچه بود تبوراك تو طفل * کی کشد او طبل سلطان
هست کفل * ثانی فرهنك جهانکیریده بمعنی غربال ثالث بمعنی تبنك مرقوم ق تتنك ع
سکون تاء مثناة وفتح نونله بمعنی تبنك مرقوم یعنی قالب ریخته ق تدك ع فتح دال مهمله
ایله دراج دیدکاری قوش میر نظمی بیت با زقهرش که بال بکشاید ع خصم دز پیش چون
تدك آید ق تراك ع فتح راء مهمله ایله ایکی معنایه کلور اول شکاف معناسنه حکیم ولولی
بیت بر دل شیر و پلنك افتد آنکاه تراك * که بشنست تو برآید زکمان تو تراك * ثانی اول
صدایه دیرلر که برنسنه یارلمقدن یاخود قرلمقدن ظاهر اولور ق ترپك ع سکون راء
مهمله وفتح باء فارسیله کشتك سیماکه طرف وتر بر دخی دیرلر ترکیده قره قورت دیدکاریدر
حضرت مولانا قدس سره * قطعه * شبی عشق فریبنده بیامد جانب بنده * که بسم الله
تماجی برای تو پزیدستم * یکی تماجی آورد او که کم کردم سر رشته * شکستم سوزن آنساعت
که زیبا نزاو بریدستم * که نوشیدم چو تماجش فرو کوبید چون سیرم * چو ترپك رو ترش
کردم که آن شیرین بریدستم ق ترترك ع سکون راء مهمله اول وفتح ثانی وتاء مثناة ایله
ایکی معنایه در اول کلمهٔ ترکه ادات تفضیلدر بونده مکرری افعل تفضیل اولور کذا فی
المجمع وثانی فرهنك جهانکیریده بر جانوردر که ما وراء النهرده دخترصوفی دیرلر ق تردك ع
سکون را وفتح دال مهملتین ایله تحته بتی کذا فی المجمع وبمعنی کرم کندم یعنی تخل بتی کذا فی
الاداة ق ترك ع سکون راء مهمله ایله توغلغه که عربیده مغفر دیرلر شاعر * رباعی *
در بیهده کم کوش که با حملهٔ مرك * سودی نکند برتن و سر جوشن ترك * زو داکه درخت
زندکی را بینی * پژمرده شکوفه و فرو ریخته برك * بو معنایه خواجه سلمان بیت تارك و ترك
و کلاه کله از یك موی فرق * در میان نکذشت قطعا زخم شمشیر و تبر * بعض نسخه ده ترکش
لفظندن اختصار اولنمشدر ق ترندك ع فتح را ودال مهملتین وسکون نون ایله بمعنی ترترك
مرقوم کذا فی المجمع ق تره تیزك ع فتح راء مهمله وزاء معجمه وکسر تاء مثناة ایله قیجی دیدکلری
اوت که مشهوردر تره در ق تزتك ع سکون زاء معجمه وفتح تاء مثناة ایله آغز تفنکی
معناسنه در کذا فی فرهنك جهانکیری ق تزدك ع سکون زاء معجمه وفتح دال مهمله ایله
راء مهمله ایله اولان تردك مرقوم معناسنه در کذا فی شرفنامه ق تفتیك ع سکون فا وکسر
تاء مثناة ایله ایکی معنایه کلور اول فرهنك جهانکیریده پکینك توبلری دیبنده اولان نرم
تویه دیرلر که شانه ایله قوپاروب اکیروب شال و صوف و بعض لطیف نسنه لر طوقورلر
ثانی چولك قینار ایکن چقان بوغه دیرلر بو معنایه مرکب اولمق اقتضا ایدر که اصلی تف

تعدیه‌ ایلك اولوب دال تایه ابدال اولنمش اوله ﴿ تك ﴾ طقوز معنایه کلور اول بمعنی اندك
یعنی قلیل حکیم نزاری قهستانی * قطعه * صفت تره زارها هیهات * چون کنم هشت به
یکو سه زنخ * همچو پشت کسی بتان تتار * مانده هرجای تك تك ونخ نخ * ثانی براوتدر
بغدای اراسنده بتر بغدای صاپندن یك اولور ثالث بنه براوته دیرلر که صوده بتر آندن کا حصیر
ایدرلر اکا بردی دیرلر رابع بمعنی زدن عموما حکیم فردوسی بیت ز رستم بپرسید برمایه طوس
که ‌می یافت پیل از تك گرز لوس * بو معناده حمله ایتمك معناسنده ده استعمال اولنور ومهره
نردی ودخی کعبتینی درست اوتور تمغه دیرلر خصوصا مثلا درست زد معناسنده خامس سکرتمك
دویدن معناسنده شیخ سعدی بیت بتك ژاله میریخت برکوه ودشت * توکفتی مکر ابرنیسان ن
کذشت * سادس یلمك که بو معناده تك وپو دیرلر استاد لطیفی بیت بشنا ه اندر آب همچو
نهنك * بتك اندر فراز وشیب چو باد * سابع بمعنی قعر یعنی دیب قیونك وغیرك
حکیم سوزنی بیت هرکه در چاه عریض او نکه کرد از حسد * زان حسد خودرا فکند اندر تك
چاه سقر * ثامن تکیدن لفظندن صیغهٔ امر ووصف ترکیبی اولور تاسع ادات تشبیه اولور
ماه تك وباد تك کبی کذا فی مجمع الفرس ﴿ تکاك ﴾ فتح کافله بمعنی تکس مرقوم یعنی اوزم
چکردکی وچیره‌سی کذا فی کتاب محبوب العارفین ﴿ تکوك ﴾ ضم کاف وواو معروفله فرهنك
حسین وفاییده سیم وزردن حیوانات صورتنده دوزلمش قدحکه بزم آخرنده آنکله طلو شراب
ایچرلر استاد رودکی بیت میکسار اندر تکوك شاهوار * خور بشادی روزکار نو بهار
مطلق قدح معناسنه دخی استعمال اولنمشدر حکیم اسدی بیت هزار از بزرکان خسرو
پرست * تکوك بلورین وبالغ بدست * تحفة الاحبابده لامله تلوك واقع اولمشدر وبعض
نسخه‌ده تاء مثناة یرینه باء موحده ایله بکوك وبلوك روایت اولنمشدر وفرهنك علی بیكده
ضم تا ایله غرفه وبزرك معناسنه مسطوردر کشف اللغه‌ده کذلك عربیده احمق ونادان
معناسنه‌در ﴿ تلتك ﴾ سکون لام وفتح تاء مثناة ایله بمعنی تپنك مرقوم یعنی قالب ریخته
وپوته‌که سیم وزر قال ایدرلر ﴿ تلخك ﴾ سکون لام وفتح خاء معجمه ایله غایت آجی براوتدر
وفرهنك جهانکیریده خربزهٔ تلخ که عربیده حنظل دیرلر بو معنایه میر نظمی بیت چوکار
وبار عاشق درد باشد * زدست یار تلخك شهد باشد ﴿ تلخناك ﴾ آجی اولان نسنه تلخ
ایله ناکدن مرکبدر غمناك وفرحناك کبی ﴿ تلك ﴾ سکون لامله اوج معنایه‌در اول بمعنی
زر ورق که تعریب ایدوب طلق دیدیلر ثانی دیار هندده اشلنوب برنوع لطیف قماشدر
حکیم اسدی بیت هم از مخمل وهم طرایف ز هند * پر از شاره وتلك وخود وپرند * ثالث
بمعنی تلخ مرویدر وفرهنك جهانکیریده فتح لامله بوزن فلك بیقلری وصقالی دوکلمش آدمه
دیرلر ومجمع الفرسده نشانهٔ تیر معناسنه مرویدر ﴿ تلنك ﴾ سکون لام وفتح نونله بمعنی
تلتك مرقوم یعنی قالب ریخته وپوته ﴿ تلوك ﴾ ضم لامله نشانهٔ تیر معناسنه تموك دخی
دیرلر ﴿ تمرقزك ﴾ کسر میم وسکون راء مهمله وفتح قاف وزاء معجمه ایله فرهنك ابراهیم قواسنده
بمعنی قرآن مجید کذا فی المؤید والمجمع ﴿ تملوك ﴾ سکون میم وضم لامله قنابری دیدکلری اوتدر
بعض نسخه‌ده تملول واقع اولمشدر ﴿ تموك ﴾ ضم میمله پوته‌یه آتدقلری ونیر نشانه کذا فی

كرشاسب نامه بعض نسخه‌ده يعنى دمرنلو اوقه ديرلر مير عمادك بيت پسر خواجه دست
بردبكوك * خواجه اورا بزدبه تير تموك * ونشانهٔ تير معناسنه شمس فخرى بيت سپر مدح
شاه بسكه مرا * نكند پيش تير فاقه تموك * مؤيد الفضلاده بو معناده تلوك واقع اولمشدر
تحفة الاحبابده دخى يصى دمرنلو اوقدر صحاحده تموك بر اوقدركه دمرنى يصى وايكى جانبى
شورى اولور اصابت ايتدوكى يردن دشوار چقار فرهنگ جهانكيريده تموك اول اوقدركه
اصابت ايتدوكى آدمو يالحيوان استخوانندن آسان وجهله چقماز ديوب شمس فخرينك مذكور
بيتنى استشهاد ايلمش ف تبنك وتنبوك ع كلاهما بسكون النون اول بفتح الباء الموحده
وثانى بالضم اوج معنايه در اول چناغ زين يعنى ايرچناغى وچناغ دوال دخى ديمشلر
بعض نسخه‌ده اير قلتاغى وشرفنامه‌ده دامن زين روايت اولنمشدر ثانى بمعنى كمان كباده‌كه
ايرم دخى ديرلر ابو الفرج رونى بيت كمان رستم دستان بسختى * كه از تنبوك نوم شهريار ست
وخواجه عميد لويكى بيت دركمان چرخ پيش پيلكت مريخ را * هم كمان تنبوك وهم شمشير
سا طور آمده * ادات الفضلاده تنبك بمعنى دريچهٔ زين وتنبوك چناغ زين روايت
اولنمشدر ثالث تنبك مدور سينى معناسنه‌در مخلصى بدخشانى درنعت رسول اكرم
صلى الله تعالى عليه وسلم بيت بهر تشبيه كه جرم مه انكشت معجزش * شق كرده همچو
دائرهٔ قرص در تنبك ف تنتاك ع سكون نون وفتح تاء مثناة ايله بر پادشاه اسميدر غلبهٔ
استعمالدن اعلام رجالدن اولمشدر كذا فى مجمع الفرس ف تنك ع ضم نون ايله يوفقه
معناسنه‌كه عربيده رقيق ديرلر قماشده وبزده وبونلر امثالى نسنه‌لرده استعمال اولنور
وصوكنارلرنده واقع اولان يوفقه يرلره ديرلر واستعاره طريقيله حوصله‌سز آدمه ده ديرلر ابو المعالى
بيت كاسهاى در دنوشيدم ببزم عشق دوست * اين تنك ظرفان مجلس كى خورند
يامن شراب * وسكون نونله ايرقولانى وطبقور قولانى كه زيرتنك دخى ديرلر عبد الله
هاتفى بيت كشيدند تازيان برتنكها * ببستند بر بختيان زنكها ف تنكاتنك ع محل جنك
وجدالده ايكى عسكر برلرينه قاريشوب مضايقه ويرمكه ديرلر كذلك كوى وچوكانده
وجريد اويونلرنده وچارشو بازار وجمعيت يرلرنده اولان تقلته ديرلر ف تهك ع فتح هاايله
فرهنگ جهانكيريده ايكى معنايه‌در اول خاك معناسنه ثانى بمعنى برهنه عريان معناسنه شرفنامه‌ده
تهى معناسنه‌دركه تهى لفظنه اتباع ايدرلر شمس فخرى بيت مردمى نزد توچرا بايد * اى همه
مردمى تهى وتهك * بو معناده منير نظمى درصفت فقير بيت ندارد بجز چيزى زنان ونمك
كه بوداست خانه تهى وتهك ف مع الكاف الفارسى * تابوك ع ضم با موحده وواو معروفله
مجازجه عمارت معناسنه كذا فى نسخهٔ ميرزا ابراهيم بعض فرهنكده كاف عربيله منقولدر كلا النقلين
معناى مرقومه درقمر الاوى بيت هوشم ز ذوق نطق سخنهاى جانفزاش * از حجرهٔ دلم سوى تابوك
هوش شد ف تاتاريك ع فتح تاء مثناة وكسر راء مهمله وسكون ياى تحتانى ايله اوكيك توشى كه
فاخته دخى ديرلر ف تارنك ف فتح راء مهمله وسكون نونله بمعنى پيلپايهٔ ديوار ادات الفضلاده
زاء معجمه ايله واقعدر ف تازك ع كسر زاء معجمه ايله تازيك لفظندن تخفيف اولنمشدر
ابو نظمر احمد دافعى بيت ز چين وماچين بكرويه تا لب جيحون * ز ترك وتازك وز تركمان وغز وخزر

حرز ﴿ تازیك ﴾ فتح زاء معجمه وسکون یای تحتانی ایله نسخه میرزا ابراهیمده ترکانك نام اصلیسی در
زاء فارسیله ده منقولدر شرفنامه ده عرب زاده که عجمده نشو ونما بولمش اوله ﴿ تاژیك ﴾
کسر زاء فارسی وسکون یای تحتانی ایله تازیك مرقوم معناسنه در کذا فی المجمع ﴿ تبرك ﴾
سکون باء موحده وفتح راء مهمله ایله بمعنی حصار عموما حصار اصفهان خصوصا شرف
شفروه بیت بکر وزه وجه حاشیه درکه تونیست * چنان این ذخیرها که بر این سبز تبرك است
وله بیت آن زمان سامجقیان ملك جهان میراندند * که نه مهبود ونه این قلعه ونی تبرك بود
﴿ تبنك ﴾ فتح باء موحده وسکون نونله بوزن پلنك اوج معنایه کلور اول یاصی طبق که
حلواجیلر ویا غلی اتمك بشوریجیلر قوللنورلر مولانا کاتبی بیت نان ریزهای سفره
خوانش فلك همه * در یوزه کرد روز وشب وریخت در تبنك * بو معنایه محمود ابن یمین
بیت برای بزم غلامان او زهاله وماه * نهاد کاسه شربت قصامیان تبنك * ثانی دف
معناسنه حکیم سوزنی بیت درجد قریشانم لیکن بگاه هزل * من کوس خسروانم وایشان
دق وتبنك * وله بیت باز رگانیت کوس خدایی همی زند * آگاه نی که کوس خدا ییست با تبنك
ثالث بلند وتیز آواز ناقوس صداسی کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿ ترك ﴾ فتح راء مهمله ایله
درت معنایه کلور اول خندق معناسنه که قلعه وحصار وباغ وامثالی نك اطرافنه ایدرلر
عمیدلویکی بیت قدرت تست باغبان ربع زمینش مزرعی * فیض مجو رسبعه راساخته
کرداو ترك * ثانی بر رودخانه اسمیدر شروان دربندینه قریب واقع اولمشدر حکیم فردوسی
* مثنوی * منان بر آرم بشمشیر وکنج * زهیتاك ناکس نیایم برنج * چه باشد منان به پیش ترك
بزرگان ز ترکا ستانند چك * ثالث بر نوع حلواد رنشاسته وقند وتخم ریحان ایله بشوررلر
رابع بمعنی دوشیزه یعنی بکر قز کذا فی فرهنك جهانکیری وسکون راء مهمله ایله اوج معنایه
کلور اول خود یعنی توغلغه ثانی قاوق وخیمه ترکی حکیم فردوسی بیت بدو چکونه دهم
کسوتی که از شرفش * کلاه کوشه عرش است ترك شب پوشم * کلامی اصفهانی بیت خیمه به
ترك کردون سایبان جاه تست * قطبها بر هر طرف چون میخ ومحور چون طناب *
ثالث آذربایجان مضافاتندن بر قصبه اسمیدر ﴿ ترکاترنك ﴾ پیاپی آتیلان اوق آوازی
ویایدن اوق چقارکن ظاهر اولان صداسنه وساز قللرینك صداسی که بردفعه دن ظاهر
اوله کذا فی المجمع ﴿ ترنك ﴾ فتح راء مهمله وسکون نونله التی معنایه کلور اول یای کریشی
صداسی که اوق چقدقده ظاهر اولور استاد عسجدی بیت از دل وپشت مبارز می برآید
صد تراك * کرز هعالی کمان رستم آید یك ترنك * شیخ نظامی بیت ترنك کمان رفته در مغز کوه
فشافش کنان تیر بر هر کروه * ثانی ساز قللرینك صداسنه دیرلر شاه ناصر خسرو بیت
نکشاید تیر چشم وکوشم * رنك قدح وترنك طنبور * ثالث صدای کرز زدن سیف اسفرنکی
بیت بر داشت زخم کرز کرانش بیك ترنك * از بالش دونك سر کوه دید خواب * رابع
بمعنی تارك سر منصور شیرازی بیت بتیغ غصه عدوی ترا برید کلو * بسنك حادثه خصم
ترا شکسته ترنك * خامس بمعنی انکیز وجست وخیز بونلرده امر اولور شیخ اوحدی
* مثنوی * شب کنی روز وروز در کارش * درنویسی بدرج تو تا رش * باز شعریش

بوتو نکانی * بتقاضا قدم بلنکانی * سادس بمعنی غرقاب و زبان هندیده موج آبه دیرلر ضم تاء مثناتله تندر و معناسنه منقولدر ﴿ تك ﴾ بش معنایه کلور اول بمعنی بن که عربیده قعر دیرلر مجوددیده هر نسنه نك دیبی که تك دریا و تك حوض دیرلر میر خسرو در صفت تالاب بیت در تك آبش ز صف ریك خرد * کور تواند بدل شب شمرد * فرهنك جهانکیریده معنای مرقومه و پایین هر چیز که پایین درخت و پایین دیوارکبی ثانی بمعنی دویدن که کاهی تك ودوده یرلر متعارفدر مولانا جامی بیت بکاه جاه اکرچه نیز تك بود * بوقت کامرانی سست زك بود * ثالث بوم و زمین معناسنه بدر الدین جاجرمی بیت مه در نسیج تك سیه بزاز سیمانی کله * تك زر فوطه ته تبه هنکام سودا ریخته * رابع بلند آوازایله فریاد ایتمك وچاره استمکه دیرلر خامس خرما معناسنه بو معنی کتاب زند دن نقل اولنمشدر بعض نسخه ده دوش اسب معناسنه رسیده نظردر ﴿ تکرك ﴾ فتح کاف عجمی و سکون راء مهمله ایله طولوکه شدت سرمادن یغمور طولوب دانه دانه دوشر اکا سنکك و سنکچه و یخچه دخی دیرلر ابو المعانی بیت جای باران تکرك می بارید * زاه سرد م فسرده ابرست ﴿ تکسك ﴾ فتح کاف و سکون سین مهمله ایله اوزم چکردکی معناسنه حکیم سوزنی بیت کله سرش از دبوس منکر بشکست * همچو تکسك موز ودانهٔ خرما ﴿ تلج چوك و تلج چکوك ﴾ اول ضم جیم ثانی فتح ایله برنوع تره در عربیده طرخشقوق دیرلر ﴿ تمنك ﴾ سکون میم و فتح نونله بمعنی زود آوردن یعنی کوج وقوت کذا فی المجمع و بمعنی آلج که عربیده زعرور دیرلر کذا فی فرهنك زفانکویا ﴿ تمیك ﴾ کسر میم و سکون یای تحتانیله برنوع قرمزی و اکشی یمشدر چالیده بتر کذا فی شرفنامه ﴿ تنك ﴾ سکون نونله اوچ معنایه کلور اول بمعنی تیمهٔ خروار یعنی یوك که بر تایی حکیم ازرقی بیت سحاب کویی در منضد ست بکیل * شمال کویی عود مثلث است به تنك حکیم انوری بیت منصب مطلب که هر کجاست * هر خرواری همین دو تنکست * ثانی بمعنی بار بسته یعنی بغلنمش یوك شاعر بیت متاع شکوهٔ من تنك بر تنکست همان بهتر * که جز در رو زبازار قیامت باز نکشایم * ثالث اول صفحه و یا اول تخته یه دیرلر که نقاش و مصور اوزرینه رسم ایدوب صنایع اختراع ایدرلر عموما و نکارنامه یه دیرلر خصوصا که ارتنك وارژنك دخی دیرلر حضرت مولانا قدس سره بیت دران ختن که در و تنك هست و صورت نیست مکو فلان چه کسست و فلانه راچه شدست * مختاری بیت کرفت آن ارج و آن قیمت زبان ما ز مدح تو * که تنك از خامهٔ مانی و چوب از رندهٔ آزر * رابع فرهنك جهانکیریده قولان معناسنه که آت اوزرنده ایری محکم ضبط ایتمك ایچون ایدرلر حکیم سوزنی بیت ریز وزیر شود دل خصم تو در نبرد زیت * چو بسته اشد بز بر تنك و زبر تنك * مجمع الفرسده آتك قولانه دیرلر طالب آملی بیت اجل چون بر خنش قضا بست تنك * نماند کسی را مجال درنك * خامس بمعنی درهٔ کوه یعنی طاغ اراسنده اولان دره منجیك بیت بزلف تنك ببندد بر آهوی تنکی * بدیده دیده بدزدد زجا دوی محتال * اثیر الدین اخسیکتی بیت عقاب تیر تراچون کشاده کرد دپر * سرین و سینه برد تحفه آهوی تنکی * بو معنایه نجیب الدین جرد پادقانی بیت ز بیم سکتر خیل تو در جهان خراب * بکوهسار در آهو کزید

كز يد كوشهٔ تنك * سادس طار معناسنه كه معروف ومشهور ودرعربيده ضيق ديرلر ابو المعانى
بيت بدن تنك آمده بر جان ازانرو سينه كردم چاك * مينداري كه از شكوه كريبان پاره
ميكردم * سابع تهور وغضبدن طار لق معناسنه مولانا جامى بيت بتنك آمد زخود
ترك خودى كرد * به نيكى چون نشد ميل بدى كرد * قرارئ كيلانى * رباعى * تنك آمده ام
زخون دل خوردن خويش * من نيز جوان دوست شدم دشمن خويش * كشتم خودرا
زخون خود افكنده م * از غايت دوستيش در كردن خويش * ثامن بوغلوق كه عربيده
اختناق ديرلر مولانا جامى بيت طناب از كيسوى شبرنك ميكرد * بدان راه نفس را تنك
ميكرد * تاسع بمعنى نزديك شيخ نظامى . بيت درآوزد لشكر بيكبار تنك * بيارا سته يك
بيك ساز جنك * حكيم فردوسى بيت چو دستان پيام اندر آمد بتنك * پياده شد ازش
همه بى درنك * عاشر بمعنى نا ياب وعديم المثل خواجوى كرمانى . بيت بسر نام دل كرچه
از تنك نيست * كه اين جنس در ملك ما تنك نيست * حادى عشر عصارلر كنيرى كه آنكله
دانه لى صقوب ياغن چقارر لر شيخ سودان دهلى . بيت كيوهٔ كهنهٔ عماد كزه * چوب
تنك دكان عصارى * ثانى عشر بمعنى شيخ عمر خيام * رباعى * ناقوس محبت بدرنك
آوردم * خوش مذهب وملتى بچنك آوردم * با اين دل خودكام چه سازم چه كنم *
هفتاد ودو فرقه را بتنك آوردم * ثالث عشر شرفنامه ده تركستانده بدخشانه قريب بر
موضع اسميدر كه اهاليسنه تركان تنكى ديرلر خواجه سلمان بيت بت فرخار نديديم بدين حسن
وجمال * ترك تنكى نشنيديم بدين شيوه وتنك * توتك في سكون واو وفتح تاء مثناة ايله
ادات الفضلاده بمعنى كنجينه مسطور در شرفنامه ده بو معنايه تاء ثانى يرينه نون واقع اولمشدر
في مع اللام * تاپال في فتح باء فارسيله بمعنى قامت بالا ابو المعانى بيت شود در باغ سرو
ونخل تاپال * كرآيد جلوه آن موزون تاپال * مجمعده بمعنى بال يعنى قناد وشرفنامه ده
تنهٔ درخت معناسنه در * تابل في ضم باء موحده وكسر ايله ده جائز در طعامه قونيلن
اقاويه يعنى نخود وپياز وسبزه وغيرى امثالى نسنه لره ديرلر * تاتول في ضم تاء مثناة ايله
بمعنى زفردهان يعنى اغز قوقوسى كذا فى الصحاح * تاشكل في سكون شين معجمه ايله بمعنى آرشخ
مرقوم كذا فى فرهنك جهانكيرى * تال في درت معنايه كاور اول خرما اغاجى كبى براغاجدر
ديار هندده اولور اندن برضو حاصل اولور نشاسى واردر اماصداع عارض ايدر براشوندن
زياده يپراغى اولور برهمنلر كتابلرين آنك يپراغى اوزرينه يازرلر وزنانى اول يپرق پارن اربن
ترمهٔ كوشلرينه اصارلر مير خسرو * قطعه * عميا كسى كه دم زد از بن صبح كاذب است *
خفاش لاف نور كجا دارد احتمال * كوش هلال باز توان كرد اين ورق * همچون شكاف
كوش برهمن ز برك تال * ثانى باقر وبرنج وكسدن اولان طبقه ديرلر مير خسرو بيت زسيرى
بسكه هند وسير خور شيد * همه تال برنجش تال زرشد * ثالث ايكى يوفقه كوچك طبقه در
برنجدن رقاصلر رقص محلنده اللرينه آلوب زيل كبى بر برينه اورورب اصوله آهنك ايدرلر كه
چار پاره دخى ديرلر مير خسرو * رباعى * دكر ساز برنجن نام آن تال * برانكشت پرى رويان
قتال * كرفته چون پياله نال در دست * نه ازمى چون سرود خويشتن مست * رابع آبكير

معنا سنه كه تالاب دخی دیرلركذا فی فرهنك جهانكیری ومجمع الفرس براغاجدر میوه سنه
بوجهل خرماسی دیرلر قاوغندن ایپ بوكوب قوللنورلر درخت بوجهل دیمكله مشهوردر
كذا فی المؤید بو معنایه شاعر بیت نیامد نیكویی از بدفعالی * نیارد بار شیرین نخل تالی
ﻗ تال ومال ﻊ بمعنی تاروما ریعنی پراكنده وزیروزبر كذا فی شرفنامه بو معنایه حكیم
فردوسی بیت تهمتن بزابلستان نست وزال * شود كار ایران همه تال ومال ﻗ تامول ﻊ
ضم میمله بر نوع یپراقدر ال قدر اولور دخی بیوك وكوچك اولور هندوستانده فوفل واهك ایله
استعمال ایدرلر تنبول وپان دخی دیرلركذا فی فرهنك جهانكیری ﻗ تانبول ﻊ بسكون نون
وضم باء موحده ایله بمعنی تامول مرقوم ﻗ تانول ﻊ ضم نونله اغز چوره سی یوز مرقوم
معنا سنه استاد عسجدی بیت من پیرم وپیدا اشده فالج همیه برمن * تا نولم ویینی كج وكفته
مشده دندان ﻗ تاول ﻊ فتح واوایله بمعنی تاوك مرقوم یعنی كاو وخر بچه صحا حده كاواهلی
معنا سنه شمس فخری بیت كام بخشش بسائلان بخشد * كله ها اسب واشتروتاول *
وكسر واو ایله الده وایاقده پیدا اولان قبرجقه دیرلر ﻗ تبخال ﻊ سكون باء موحده وفتح خاء معجمه
ایله حرارت حمی وغیریدن طوداقده ظاهر اولان قبرجق كه تبخاله دخی دیرلر تركیده اوچق
دیدكلریدر تاج المآثر بیت ترنجست چون زرد رخسار امرود * كه تبخال پیدا شود
پیكرنا تشی ﻗ تبل ﻊ فتح باء موحده ایله حیله وشكنج یعنی بور یشق اماله ویله بوریشق كبا دام
قبوغی كبی اولور مختاری * قطعه * دیدهٔ دشمنت زكینهٔ تو * همچو بادام دركرفته تبل
هركه بیند بخواب تیغ ترا * طبع بكشاید ش زدیده سبل ﻗ تبخل ﻊ سكون خاء معجمه وفتح
جیمله چمدك معنا سنه كه شیراز یلر لغتی در اصفهانیلر تسكنج وكرمانیلر ترنجی دیرلر شمس
فخری بیت از قضا یكسال زبس تندی * اكرش كیری از سرین تبخل ﻗ تبخلول ﻊ
سكون خاء معجمه وفتح كاف وضم لامله چتینقوز كه تبخلوز وتبخلون دخی دیرلر ﻗ تبخییل ﻊ
سكون خاء معجمه ویای تحتانی وكسر میمله باطل و بیهوده معنا سنه شاعر بیت پشیمانی شود
دركار تحصیل * كفتارش شود هذیان وتخییل ﻗ ترخال ﻊ بسكون راء مهمله وفتح خاء معجمه
ایله قوش ترسی سركین مرغ معنا سنه ﻗ تزوال ﻊ سكون زاء فارسیله اوت یپراغی كذا
فی المجمع فرهنك زفانكویاده زاء معجمه ایله وفرهنك جهانكیریده راء مهمله ایله منقولدر
ﻗ تشبیل ﻊ سكون شین معجمه وكسر باء موحده بعده سكون یای تحتانیله بالق اولته سی
معنا سنه در میر نظامی بیت بیلك لقمه كند هركس كه تعجیل * شود اوراچوكام ماهی تشبیل
ﻗ تكسیل ﻊ فتح كاف وسكون سین مهمله ولام موقوفه دانهٔ انكور كه استه وخسته دخی
دیرلر عربیده عجمه معنا سنه در كذا فی المجمع ﻗ تكل ﻊ فتح كافله جنكجی قوج معنا سنه خكیم
خاقانی بیت یامن پلنك سارك ور وباه طبع كست * این خوك كردنك تكل ودمنه كوهرك
وكسر كافله ساده رویعنی امرداوغلان شمس فخری بیت بدردانی چراست خفت خسوف *
زانكه تمام بودیو نكل ﻗ تل ﻊ یغن ودپه معنا سنه حكیم اسدی بیت دراز ین ودیبا
دروكوه وبام * فروزان زهرسو تل عود خام * عربیده پشته معنا سنه درك تركیده دپه دیرلر
ﻗ تملول ﻊ سكون میم وضم لامله تملوك مرقوم معنا سنه كه قشاء بریدر ﻗ تنبل ﻊ سكون

سکون نون وضم با ایله کاهل وایشسز آدمه دیرلر کمال اسمعیل بیت درکنج خانه پشت بدیوار
دادنش * ترخشك زاهد یست که از زرق وتنبلست ﯗ تنبول ﭺ سکون نون وضم باء موحده
ایله اوج معنایه کلور اول هندوستانده معروف بر بپراقدر آوج ایچی قدر اولور کرچه
باصندر وب فوفل ایله ترتیبه ایدوب تناول ایدرلر پان وتامول وتانبول دخی دیرلر شیخ
آذری بیت برك تنبول خاص هندستان * بوزه آمد نصیب ترکستان * امیرخسرو
بیت کسی کز تو خورد تنبول امید * کند بخششش ذخیره برك جاوید * ثانی کمانلیرم یعنی
پیاده امیرخسرو بیت وکر کهکی ملك فرمانده کول * که بر عنقا زند پیکان ز تنبول * ثالث
هندوستانده برقلعه آدیدر زن تنبور دیمکله مشهوردر کذا فی فرهنك جهانکیری ﯗ تنبیل
سکون نون وکسر باء موحده ایله مکر وحیله معناسنه که ضمه ایله تنبل دخی دیرلر ﯗ توابل
ضم باء موحده ایله تابل مرقوم معناسنه در ﯗ تویل ﭺ کسر واو وسکون یای تحتانیه ایله سر
بی مو یعنی طاز باش شمس فخری * قطعه * کر کند شهریار خصم شکار * سوی کردون
نظر بچشم آغیل * اختران بر زمین نهند زبیم * از پی بندکی شاه تویل * میرنظمی * قطعه
سرش کویی که پشت طاس حمام * باریش شعر بی مو تویاست * چنانش در بدر در شهر
کردان * که ابی میکند عور وعویاست ﯗ تهال ﭺ فتح ها ایله بمعنی غار کذا فی فرهنك
جهانکیری ﯗ تهبل وتهمل ﭺ کلاهما بسکون الهاء اول بفتح الباء الموحده ثانی بالمیم بمعنی
کاهل وبسیار خوار وایشه یرامز کذا فی مجمع الفرس ﯗ مع المیم * تام ﭺ مشرفنامه ده بمعنی
اندك ولقعد ولواحد من الشعرا بیت نیاز ونا له را بسیار کردم * نیاز تام اونامد جوابی
عربیده تمام معناسنه در ﯗ تارم ﭺ اصلنده قیلدن یاپلمش قره اوه دیرلر کثرت استعمال
ایله فوقانی قبه واوزم چار طاقی وسقف بلند وعالی یه ده دیدیلر مشهورتی طاء مهمله ایله درلکن
فارسیده حرف طا مستعمل دکلدر ﯗ تالش ودیلم ﭺ ایکی مشهور شهرك اسمیدر بربرلرینه
قریب واقع اولمشدر غایت اعلا محبوبلری اولور طالب آملی بیت مردم خراب زهره جبینان
دیلم اند * طالب اسیر سلسله مویان تالش است ﯗ تانم ﭺ فتح نون ایله مخفف توانم در
حضرت مولانا قدس سره بیت من نتانم ترك امر شاه کرد * من نیارم شدبرآوردی ز ورد *
ودخی دانم معناسنه استعمال ایدرلر حضرت مولانا قدس سره بیت من چه خورشیدم
درون نور غرق * من نتانم کرد خویش از نور فرق * ابیات مستشهده لرك فرقی وار در فتأمل
ﯗ تیرلکام ﭺ فتح یای تحتانی وسکون راء مهمله وکسر لام ایله آت کمی یعنی لجامه کچور ب آتك
آغزنه اوررلر ﯗ تبرم ﭺ فتح باء موحده وسکون راء مهمله ومیم موقوفه ایله خاتون بزرك
معناسنه میرنظمی بیت تبرم خانواده بود ماما * نظر کاهش چو بوده جلوه آرا ﯗ تخجم
سکون خاء معجمه وضم جیم ایله حرص وطمع صاحبی معناسنه حکیم خاقانی بیت نام همای
دولت وشهباز حضرتت * نی کرکس قرنجه ونی زاغ تخجم است ﯗ تخکم ﭺ سکون خاء
معجمه وفتح کاف عجمیه ایله خانه تابستانی یازه مخصوص اولان خانه ودخی ترکستانده برالکه
اسمیدر ﯗ تخم ﭺ فتح خاء معجمه ایله اول چارشنبه دیرلرکه عروس اوزرینه نثار اولان اقچه
ایچنه دوشمك ایچون طوتارلر شمس فخری بیت یکه آنکه شاه زر پاشد * چرخ سازد

زمرط ابر تخم * مرط منه بل وچار دیدکاریدر ابیله قوشانورلر کذا فی المجمع قانون الادبده
تخم جامهٔ خزرا کویند ونسخهٔ میرزا ابراهیمده ضم تاء مثناة وفتح خاء معجمه ایله مقیددر ق ترم
سکون راء مهمله ایله اول بخاردرکه بولت کبی اولور اما زمینه یقین اولوب هوانی تاریک
ایتمکله توتون کبی کورینور دمه ونزم دخی دیرلر عربیده ضباب دیدکلریدر کذا فی شرفنامه
ق تقویم ع منجمان قولی اوزره سنه نك حسابی واحکامیدرکه نیر اعظم برج حمله تحویل
ایتدکده استخراج ایدوب اول سنه نك طالعی اعتبار ایدرلر بو سنهٔ رومیه تمامنده احکامی عاطل
اولور نوعی خوشانی بیت کهن شد قصهٔ فرهاد وشیرین * چو عیش رفته وتقویم پارین
ق تم ع بوزن جم هر نسنه نك پرده سی عموما کوز پرده سنه دیرلر خصوصا عربیده سبل
دیدکلری علتدر حکیم اسدی بیت ز بعض کرد چشم جهان تم کرفت * زبس کشته پشت
زمین خم کرفت * عربیده تمام اولدی معناسنه در ق توام ع سکون واو وفتح همزه ایله
ایکیز معناسنه عربیدر لکن فارسیده ده مستعملدر ابو المعانی بیت بزادماد وکیتی بطالع
اقبال * که بوده توام او در جهان جاه وجلال ق تهم ع فتح ها ایله قوت ودلاور معناسنه حکیم
فردوسی بیت تهم هست در پهلوانی زبانه * بمردی فزون زاژدهای دمانه * ودولت
وحشمت وبزرکی معناسنه وله بیت بنزدیك سنکل فرستاده بود * همانا که شاه وتهم زاده بود
کذا فی الصحاح وبیمثل ومانند معناسنه ده استعمال اولنور سکون ها ایله ده جائزدر وله
بیت یکی آفرین خواند سام دلیر * که تهما هژبرا یلان سال دیر * شجیع وبهادر معناسنه
سکون ایله شمس فخری بیت نیست در بزم چون شهنشه زاد * نیست در رزم همچو
شاه تهم * واعلام رجالدن اولمشدر تهمتن دیدکاری شجیع وبهادر اولدوغندندر
ق مع النون * تابان ع تابیدن لفظندن اسم فاعلدر ضیا ویریجی معناسنه ماه تابان وشمع
تابان کبی چغتای لساننده ایلتورار دیرلر میر علیشیر بیت اختر بد ور محس عشاق بله
اختر جانیغه * اولکه هربانی ایلتورار هجران تونی نیلك سور رونی ق تابدان ع سکون باء
موحده ایله پنجره معناسنه ترکیبندن فهم اولنور که باجه اوله مولانا جامی بیت تادر آید
آفتاب دولتش روزی ز در * تابدان او ماند بر در چشمها در انتظار ق تابستان ع
کسر باء موحده وسکون سین مهمله وفتح تاء مثناة ایله یاز فصلی تاب حرارت ستان اسم
زماندرکه حرارت زمانی دیمك اولور ق تابشان ع کسر باء موحده وسکون شین معجمه
ایله ایکی معنایه کلور اول بمعنی طیلسان یعنی سرد ستار ثانی تاب معنالرنده جمع ضمیر
غائبدر بو ایکی معنایه استاد لطیفی بیت نیست فصل سرد رو ز تابشان * جز بکسوتهای
خوب تابشان ق تابه بریان ع اصفهانسز شرفنامه ده ات پشدکدن صکره تاوه ده اولان
بریاندر ق تابیدن ع کسر باء موحده ایله مصدردر قزمق وقزدرمق وضیا وشعله ویرمك
وطاقت کتورمك وبوکمك معنالرینه هم لازم وهم متعدی اولور ق تاجران ع ضم جیمله
یعنی ترجمان یعنی بر لغتی لغت آخر ایله ادا وتفهیم ایلیه کذا فی فرهنك جهانکیری ق تاختن ع
سکون خاء معجمه ایله چاپمق یعنی آت سکرتمك خواجه سلمان بیت کرنه تحاکست چون
بزکرد مارش سر زدوش * ورنه بس ذوالقرنین بر ظلمت آرد تاختن * ودخی ابر پشم بوکوب

بوكوب قورمق معناسنه هم لازم وهم متعدی اولور تابیدن كبی كسائی بیت زهول تاختن
وكینه آختنش مرا * همی كداخته همچون كناغ تاخته كیر ﴿ تاران ﴾ فتح راء مهمله ایله بمعنی
تاریك ساران آفاق وانفس خوشتقدمده مرقومدر بیت مردمان بینند روز روشن
وشبهای تار * من شب روشن بسان روز تاران دیده ام ﴿ تارین ﴾ كسر راء مهمله
وسكون یای تحتانیله بمعنی تاریك مثنوی شریف عبارتیدر حضرت مولانا قدس سره
بیت ای خواجه من جام میم چون سینه را غمكین كنم * شمع وچراغ خانه ام چون خانه را
تارین كنم * وبر معناسی دخی برنوع صودركه براغاجدن حاصل اولور مصدع نشئه سی واردر
﴿ تازیان ﴾ كسر زاء معجمه وفتح یای تحتانیله شرفنامه ده بمعنی قصدكنان ومجمع الفرسده
چاپوق معناسنه وجمع تازی اولور ﴿ تازیدن ﴾ كسر زاء معجمه ایله سكرتمك وبلمك
معناسنه در ﴿ تاشدن ﴾ ضم شین معجمه ایله اوتنجه دیمك معناسنه در میرنظمی بیت تاشدن
ازجانب جانان من * یك اشارت ازپی درمان من * چغتای لساننده اتقونجه دیرلر میر
علیشیر بیت بزم وصلیدا نوا قددین نوایی بیلماد نیك * كیجه فرقت ایچرا تانك اتقونجه
افغاندر سزا ﴿ تاغستان ﴾ تاغ كیمی ایلغون وكیمی قره اغاج وكیمی برنوع پلك اغاجیدر آتشی
طیانوردیدیلر وستان اسم مكاندر معنای تركیب مذكور اغاجك میشه لكی دیمك اولور
ودخی طاغستان دیدكلری الكه در ﴿ تافتن ﴾ سكون فایله قزمق وقزدرمق ویاقق وبوكمك
ودوندرمك معنالرینه در خواجه سلمان بیت آنكه بخشیدش كلاه وبرسرش مقراض راند
كرسرش بردر حكمش سرنشاید تافتن * وبوكمك معناسنه چغتای لساننده ایشماك دیرلر
فرهادنامه ده فرهاد طفل ایكن عاشقلق اماراتی ظاهر اولدیغی محلده بیت ایشیلكای
رشته سی تاب وفادین * ئیشیلكای باغری حكاك قضادین ﴿ تالان ﴾ یغما معناسنه
تركیبده دخی شایعدر ﴿ تالسان ﴾ كسر لام وفتح سین مهمله ایله طیلسان معناسنه ابو المعانی
بیت خرقهٔ زهد وعصای زرق وتسبیح ورع * برسردوش ریایش تالسان انداخته ﴿ تالشان ﴾
فتح شین معجمه ایله ده طیلسان معناسنه مرویدر ﴿ تالیدن ﴾ كسر لامله یغمالمق معناسنه
﴿ تان ﴾ آلتی معنایه كلور اول مجمعده تا آن لفظندن اختصار اولنمشدر ثانی بمعنی شماریعنی
سزه ثالث بمعنی قوت توان لفظنك مختصریدر رابع مؤید الفضلاده بمعنی دهان میر عمادی
بیت كوچك تانی كه در حكایت * ریزد همه درهای مكنون * خامس محمودیده بمعنی درون
دهان واقعدر سادس فرهنك جهانكیریده بمعنی تار طولانی كه چلا هلرطوقومق ایچون
اوزاتدقلری ایپلك كه تانه وفرت وفلات دخی دیرلر كمال اسمعیل بیت چولاهیست همره
او درسرای او * كركسوت لطیف ورا پود وتان كند ﴿ تاوان ﴾ جرم وكناه معناسنه
همام تبریزی بیت همام خسته را چندین مرنجان * كند دل كرد او تاوان ندارد *
صحاحده بمعنی غرامت مذكوردر ﴿ تاون ﴾ فتح واو ایله چفته قوشلمش صغره دیرلر ﴿ تاویدن ﴾
كسر واو ایله بمعنی تابیدن قزمق وقزدرمق وبوكمك وغیری معنالرنده دخی استعمال اولنور
﴿ تاییدن ﴾ كسر یای تحتانی اول وسكون ثانیله بكزمك معناسنه در ﴿ تباسیدن ﴾
فتح باء موحده وكسر سین مهمله ایله حرارتدن وكرمیتدن بیخود اولمق كذا فی فرهنك

زغانکویا ڲ نپان ع فتح باء فارسیله طپراق چکیجی وطپراق طاشویجی معناسنه اسم فاعلدر
ڲ تباهیدن ع فتح باء موحده وکسر هایله فاسد اولمق وآزمق وفنا اولمق وفنا ایتمک
معنالرینه‌در ڲ تبرخون ع فتح باء موحده وسکون راء مهمله وضم خاء معجمه ایله اوچ
معنایه کلور اول عناب که معروف میوه‌در شاه ناصر خسرو بیت فضل تبرخون نیافت سنجد
هرکز * کرچه بدیدن چو سنجدست تبرخون * وله بیت زرد چو زهره است عارض مهی
وسیب * سرخ چو مریخ روی تار و تبرخون * ثانی بعض فرهنکده سرخ رنک بر اغاجدر
غایت سخت وسنکین اولور شاطرلر دسته چوب ایدوب الده کتوررلر وبعض فرهنکده
سرخ بید وبعضنده بقم اغاجی رقم اولنمشدر شیخ حسن نظامی * قطعه * ازبسکه تو در هند
ودر ایران زده تیغ * ازبسکه درین هردو زمین ریخته خون * زین هردو زمین هرچه
کیار وید تا حشر * بخش همه رو بیش بود وشاخ تبرخون * حکیم اسدی بیت همه
دشت دست و سر وخون کرفت * دل ریک رنک تبرخون کرفت * ثالث بر نوع تره‌در اتمک
ایله طعام میانه‌ده تناول ایدرلر اکا ترخان وترخون دیرلر معربی طبرخوندر ڲ تبرزن ع
فتح باء موحده وسکون راء مهمله وفتح زاء معجمه ایله بالته‌جی عربیده کسار دیرلر مولانا
هاتفی بیت تبرزن درآمد زهر سو بباغ * زرنج دل با غبانش فراغ * وشمشیر زن
معناسنه‌ده کلور [illegible]نظامی بیت بروز جنک نتوان مرد کفتش * که بددل میشود مرد تبرزن
ڲ تبرزین ع سکون راء مهمله وفتح باء موحده وکسر زاء معجمه ایله ایکی معنایه کلور اول مجاق
وکوچک بالته که ایر قاشنده کتورزلر اضافتله ایر بالته‌سی دیمک اولور وغلبهٔ استعمال ایله اضافتی
رفع واول مقوله‌یه علم اولدی حکیم نزاری قهستانی بیت کروهی کشته محکم بسته بر زین *
کروهی خسته تیغ و تبرزین * مولانا هاتفی بیت تبرزین بخون پلان کشته غرق * چو تاج
خروسان جنکی بفرق * ثانی فرهنک جهانکیریده بمعنی نمک کوهی که نبات شکرینه مشابهی
اولدیغی سببی ایله تسمیه اولنمشدر تبرزد وتبرزینی دخی دیرلر شاه ناصر خسرو * قطعه * بر حمد
وثنا مباش فتنه * بر سخت است این سخن بشناپیش * مشک تبتی به پشک مفروش * مستان
بدل شکر تبرزین ڲ تبسیدن ع سکون باء موحده ویای تحتانی وکسر سین وفتح دال مهملتین
ایله دوداق تبسرمک حرارت کبد وحمادن ظاهر اولور عربیده ظامیه دیرلر باء فارسیله‌ده
جایزدر ڲ تبیدن ع کسر باء موحده وسکون یای تحتانیله بمعنی لرزیدن کذا فی فرهنک
جهانکیری ڲ تپیدن ع کسر باء فارسیله طلبیق وچبالمق مشهوری طایله طپیدندر
لکن حرف طا زبان فارسیده متداول دکلدر اسناد عنصری بیت چو آواز سم ستوران
شنید * فلاطوس را دل یکی بر تپید * واضطراب معناسنه ولی دشت بیاضی بیت
ز تپیدن دل خود شب هجر در عذابم * که درو نمیتواند که دمی قرار کیرد ڲ تخازن ع فتح خا
وزاء معجمتین ایله خیاز وتخلان کذا فی المحمودی ڲ تخته کردن ع پنبه‌یی آتوب محلوج ایلمکه
دیرلر که عربده حلاجه نداف دیرلر ڲ تخته نان ع خبازلرک اتمک سردکلری تخته ودخی
یوفقه آچدقلری تخته که دیار رومده اکا یاصتغج دیرلر ڲ تخکلون ع سکون خاء معجمه
وفتح کاف وضم لام ایله چتین قوزکه قبوغندن ایچی آیرلمز میر نظمی بیت مشوم سک مال

مال وسخت درون * نیاید بکار کسی تخکون ﴿ تخمین ﴾ سکون خاء معجمه ایله کمان وقیاس
معناسنه یعنی خاطرده نسنه ظن ایلمك ابو المعانی بیت آنچنان مبذول بوده لطف
واحسان عام را * که دل شاعر نکنجد هیچ تخمین وقیاس ﴿ ترآبیدن ﴾ فتح راء مهمله
وکسر باء موحده وسکون یای تحتانیه ایله صزمق عربیده ترشح معناسنه در ﴿ ترانکبین ﴾
قدرت حلواسی که عربیده من دیرلر اصلی الفسز ترنکبین درکه عنقریب ذکر اولنور انشاء الله تعالی
﴿ تراویدن ﴾ کسر واو وسکون یای تحتانی ایله صویو قاروتدن اشاغی آقمغه دیرلر
کذا فی شرفنامه والمجمع ﴿ ترابیدن ﴾ کسر یای اول وسکون ثانیله بمعنی تراویدن ﴿ ترین ﴾
سکون راء مهمله وضم باء موحده ایله بمعنی زمین سخت کذا فی شرفنامه ﴿ ترجمان ﴾ سکون
راء مهمله وفتح جیم ومیم ایله اوج معنایه کلور اول ایکی لغتی بر بندن برینه نقل ایلمك معناسنه که
ترجمه در فتح جیمله نا قلنه ترجمان ودیوان ادبده بچواك وترزفان وترزفان دخی دیرلر حکیم
خاقانی بیت اهل زبانرا بز بانك خرد * از ملکوت وملکم ترجمان * ثانی پیشکش معناسنه
مولانا هاتفی بیت چی تو ز زانو زنا نقش کشید * که در پیش خان ترجمانش کشید * عربیده کی
ترجمانه هدیة الرجل دیدکاری بو معنایه قریبدر ثالث جریمه که جرمدن آلنور آکا دخی
دیرلر حکیم رکنا بیت میرم برای خوی تو کز جرم یك کناه * صد قطره خون ز دیده ودل ترجمان
کرفت ﴿ ترخان ﴾ سکون را وفتح خاء معجمه ایله درت معنایه کلور اول مجمع الفرسده اول کسه یه
دیرلر که منصب ودیرلکنده مسلم اولوب منصبی اوجاقلق تصرف ایلیه آکا ترخانی دیرلر
وفرهنك جهانکیریده اول کسه یه دیرلر حضور پادشاهیده قلم تکلیف اوزرندن رفع اولنوب
هرنه سویلرسه وهرنه یوزدن کناه وتقصیر وترك آداب مجلس ایدرسه معاتب ومؤاخذه
اولنمیه حکیم نزاری قهستانی بیت اکر صد خون بیك غمزه بریزی کس نمی پرسد *
مکر یرلیغ ترخانی ز سلطان ایلخان داری * ثانی بر نوع سبزه در نعناع کبی میان طعامده
اتمك ایله تناول ایدرلر طرخون دیدکلریدر بسحاق اطعمه بیت می نهم از شاخ ترخان
زلف بر روی پنیر * میکشم از برك نعناع همه برابروی نان * ثالث طائفه چغتایده بر قبیله در
رابع ابو النصر فاریابینك لقبیدر ﴿ ترخون ﴾ سکون راء مهمله وضم خاء معجمه ایله درت
معنایه کلور اول خونی وبی باك واوباش معناسنه شرفنامه ده بو معنایه ترخان دخی دیرلر
بو قولی مؤید خواجوی کرمانی بیت تو ترخان وترخون ز جور تو خواجو * دل از غم چو خانی
ورخ ز رخانی * ثانی بمعنی درخت بقم حکیم اسدی بیت کیا هابد از خون ترخون شده *
دل خاره زیروز برخون شده * ثالث بردار ودرکه آکا کل کردنی دیرلر عربیده عاقرقرحا
دیدکلریدر رابع بر سبزه در تره کبی تناول اولنور معربی طرخون در تخمی اولمز اصلی
تو یله دوکه اوزرلرنده تخمی کتانکنین سرکه ده اصلدوب طبیعی تبدیل اولور بعده اکرلر ترخون بتر
کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿ ترزفان ﴾ سکون را وفتح زاء معجمه وفا ایله بمعنی ترجمان کذا فی
شرفنامه حکیم سوزنی بیت وصف تو آنست کر زفان تو کفتم * من بمیان راست ترزفانم
بیانم ﴿ ترسان ﴾ قورقلو خائف معناسنه حکیم فردوسی بیت نشست از بر اسب تازی
سمند * همی رفت ترسان ز بیم کزند * بیم ایله ترسك فرقی مقدم ذکر اولندی عربیده کی ها

ایله غم کیمدر ﴿ ترسیدن ﴾ قورقمق خوف معناسنه مصدردر ﴿ ترفان ﴾ سکون را وفتح فا ایله بمعنی ترجمان کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿ ترقین ﴾ سکون راوکسر قاف ایله شرفنامه ده بر خطدر که کتاب بعض محلنده ایکی حرف میانه چکرلر بو لغت نبطی در حکیم انوری بیت کرد ترخیم حشو واستعارت * باز صنعت کسان ترقین * مشکلاتده وهو خط یوضع علی کلمة لابطاله یعنی برخطدر که برکلمه نك اوزرینه چکرلر ابطال ایچون حالیا کتاب اصطلاحیدر ﴿ ترکون ﴾ سکون راء مهمله وضم کاف ایله فتراك معناسنه یعنی ترکی وترکی باغنده دیرلر استاد منجیك بیت تابدر پادشاه عادل رفتند * بسته بترکون درون فضول وخطا را ﴿ ترکهازن ﴾ سکون راء اول وکسر کاف وفتح ها و راء ثانیله وزاء معجمه ایله ده مرویدر بعض نسخه ده کسر را ایله واقعدر یوغرت قوریسی ازه جك ننه معناسنه آکا کشکزن دخی دیرلر ﴿ ترکیدن ﴾ سکون راوکسر کاف ایله برنسنه آیریلورکن صدا ویرمك تراکیدن لفظندن مخففدر خواجه سلمان بیت فصلی از وصف جمال تو همیخواند بهار * کو رمیشد ز حسد ترکس وکل می ترکید ﴿ ترمیدن ﴾ سکون راوکسر میم ایله آتمق انداختن معناسنه کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿ ترنجان ﴾ فتح راء مهمله وجیم وسکون نونله ریحان قسمندن بر خوشبو اوتدر بادرنجبویه وبادرنبویه وبادربویه دخی دیرلر کذا فی اختیارات بدیعی ﴿ ترنجیدن ﴾ فتح راء مهمله وسکون نون وکسر جیمله قوشاغی وقولانی محکم چکمکه دیرلر وشرفنامه ده غایت نرم اولمق وایو جمع اولمق معناسنه مؤید الفضلاده خشك شدن پوست وغیره وبعض فرهنکلرده درشت شدن معناسنه در ﴿ ترنکبین ﴾ فتح راء مهمله وسکون نون وضم کاف وکسر با ایله بردار ودر رنکی یشل وطعمی شیرین اولور نقل ایدرلر شبنم دوه دکنی یپراغی اوزرینه دوشوب ترنکبین اولور ترکیده قدرت حلواسی عربیده من دیرلر تشدید ایله لطیف ملین در حضرت مولانا قدس سره بیت اندر بلا چو نیشکر اندر رجا چو شهد * ثانی برای تست چو خار ترنکبین * شیخ سعدی بیت ترنکبین وصالم مده که شربت هجر نمیکند خفقان فؤاد را تسکین ﴿ ترنکیدن ﴾ فتح راء مهمله وسکون نون وکسر کاف عجمیله آیرلمق معناسنه فرهنك جهانکیریده کرز وقلیچ اورمق معناسنه در اثیر الدین وفایی بیت زکوب کرز وترنکیدن حسام بود * فضای معرکه همچون دکان آهنکر * ﴿ ترون ﴾ فتح راء مهمله ایله کل نسرین در که نسترون ونسترن دخی دیرلر بعض فرهنکلرده بمعنی دشت وبیابان واقع اولمشدر ﴿ ترنیان ﴾ سکون راء مهمله وکسر نون ایله میوه سپدی که ایچنه میوه قویوب کتوررلر وآکا بکزر نسنه لره دخی دیرلر ﴿ ترهشتن ﴾ سکون راء مهمله وفتح شین معجمه وکسرها ایله بولانمق وقاقیمق یعنی غضبه کلمك کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿ تریان ﴾ سکون راء مهمله وفتح یای تحتانی ایله ترنیان موقومدن تخفیف اولنمشدر شمس فخری بیت زحل بمطبخت از کشتزار چرخ آرد * بقول برطبق مه بصورت تریان * محا خینده سکوت چیوغندن اورلمش سپده دیرلر ﴿ تریدن ﴾ کسر راء مهمله وسکون یای تحتانی ایله طشره چکمك یعنی برنسنه یی چکوب چقارمق کذا فی شرفنامه ﴿ ترین ﴾ کسر راء مهمله وسکون یای تحتانیله یاشرق دیمك اولور لفظ ترکه یاشدر و حرف یا نسبت ونون

ولون وصفیتن تأکید ایچوندر اصطلاحده خوزق دیمك اولور خوبترین معناسنه در تزفان فتحِ
سکون زاء معجمه وفتح فا ایله بمعنی ترجمان کذا فی شرفنامه در تسبیدن فتح سکون سین وکسر
باء موحده بعده یای تحتانی ایله بوغلمق معناسنه در میرنظمی بیت بابد لقمه در حلقوم
بند * اگر باشد بزرك البته بتسبید در تسفیدن فتح سکون سین مهمله وکسر فا ایله التون
یالدیزلمق کذا فی فرهنك جهانگیری در تشت خوان فتح یملك یمینی سی بعض آکابر طعام ایچون
بر بیوك سینی قویوب اوزرنده طعام یرلردیار رومده غایت متعارفدر در تشتن فتح سکون شین
معجمه وفتح تاء مثناة ایله چیلاق دیدکلری قوش که غلیواج وغلیوار دخی دیرلر میرنظمی
بیت مقابل کی شود خصم بدآیین * نباشد کار تشتن کار شاهین در تشرین فتح کوز
فصلنك ایکی ماه رومیه نك آدیدر تشرین اول وتشرین ثانی دیرلر در تشن فتح شین
معجمه ایله حبوباتدن بر نوعدر قبوغی سیاه موزم وایچی مرجمکدن ایریجه اولور رچا کشو
دخی دیرلر میرنظمی بیت چنان باشد بکا وجفت وخررا * تشن به میشود از حل دبها *
در تفتن فتح سکون فا وفتح تاء مثناة ایله تافتن لفظندن اختصار اولنمشدر معنای اخیره
کذا فی المجمع در تفریدن فتح سکون فا وکسر راء مهمله ایله قاورمق مثلا اتی قزغانده قاورمق
کبی عربیده قلی دیرلر میرنظمی از زبان عاشق بیت نماند امید دل در وصل جانان * جگر
تفریده شد از نار هجران در تفسیدن فتح سکون فا وکسر سین مهمله ایله قزمق ودخی قزدرمق
لازم ومتعدی اولور در تفیدن فتح کسر فا وسکون یای تحتانیه ایله دوداق بسرمك ودخی
کندو طرفنه نسنه یوتمق وکونشده قارشو اوتورمق معنالرینه در میرنظمی بیت زسرماهم
درلان دادی بکردید * تفیده زان سبب در پیش خورشید در تفین فتح کسر فا وسکون یای تحتانی
ایله پردهٔ عنکبوت یعنی اورمجك آغی کذا فی المجمع وله ایضا بیت چو کشتند درغار آن
یار پنهان * کشیده تفین پرده برد رهبان در تکن فتح فتح کافله میوه اغاجنه دیرلر ابوالمعانی
بیت خوش نباشد تلخ کفتن غیر آن شیرین دهن * میوهٔ شیرین ترین وخوش نیارد
هر تکن در تکیدن فتح کسر کافله یلوب یوپرمق وسکرتمك معناسنه در تکین فتح کسر کاف
وسکون یای تحتانی ایله مرد بهادرو بیوك خاتون معناسنه زن مرد ده استعمال اولنور
در تلابیدن فتح کسر باء موحده وسکون یای تحتانی ایله چکرمق ودپکمك معناسنه در
کذا فی فرهنك جهانگیری در تلاتون فتح ضم تاء مثناة وواو معروفله وجودین واثوابین
لوث ونجاستدن پاك طوتانه دیرلر میرنظمی بیت شود نزدیك عالم قدرش افزون *
وجود وجامه را باشد تلاتون در تلاشیدن فتح کسر شین معجمه ایله طاغلمق وپراکنده
وپریشان اولمق وله بیت شتابیدن نباشد کار حاصل * تلاشیدن نشاید مرد عاقل *
در تلافتون فتح ضم فاوتاء مثناة ایله معجب ومتکبر یعنی خودبین وخودپسند در تلاویدن فتح
کسر واو وسکون یای تحتانی ایله طشره چقمق معناسنه در کذا فی شامل اللغه در تلغن فتح
سکون لام وفتح فا ایله قرمباجق که لای دخی دیرلر عربیده حماء مسنون معناسنه در تلی در زبان فتح
دوزبلر ایکنه قودقلری ظرف معناسنه در در تلیمان فتح نام پهلوان ایرانیدر کذا فی شرفنامه
در تمرزدن فتح سکون میم وفتح زاء معجمه ودال مهمله ایله ایسم اولمق خاموش شدن

معنا سنه میر نظمی بیت دم کفتن سخن خاموش باشد * بوقت تمزدن کفتار دارد ك تن ح
کوده در اما باش وال وایاق معنا سندن خارجدر لسان عربده اولان بدن معنا سینه‌ده و
اطراف مذکوره بدندن خارج اولدوغن مولانا خلیل کتاب العینده تصریح ایتمشدر بو معنایه
شاعر دیمشدر بیت خروس وار سحرخیز باش تا سروتن * بتاج لعل و قبای چکن بیارای
تن اسمنه باش داخل اولدوغنه بلکه بعضی اولمین نسنه لرده تن دیرلر شاعر بیت در غم آن واله
خال سیاه * جمله تن شد خال او در روی ماه ك تن سان ح آسوده و راحت یاب دیمکدر
استاد فرخی بیت از تن او چنان هراسد بخل * که تن آسان و تندرست از تب ك تنالیدن ح
فتح نون وکسر لام ایله دوکمك وسلکمك کذا فی فرهنك جهانکیری ك تن بتن ح یعنی آدم
بآدم استاد لطیفی بیت همه تن بتن مردرا مادحیم * بمهر د لش سر بسر ناصحیم
ك تن پرستان ح تن بسایجی که تن پروردخی دیرلر هرزمان تنعم و رفاهیت تحصیلی قیدی
وفکرنده اولانلره دیرلر میر نظمی بیت مرد باش ودر جهان شد دین پرست * تا بکی باشی
چو حیوان تن پرست ك تنبسیدن ح سکون نون وفتح باء موحده وکسر سین مهمله ایله ایب
اورمك معناسنه کذا فی شرفنامه ك تنبیدن ح سکون نون وکسر باء موحده ایله مجمع
الفرسده لرزیدن معناسنه در فرهنك جهانکیریده ایب اورمك واپلك چوزمك وبزطوقومق
وصارمق وطولامق واوربجك آغ ایتمك معناسنه معنای اوله چغتای لسانده تورلوغ
دیرلر سبعه سیاره ده عصمت پناه وصفنك اولنده فلك تعریفنده دیر بیت پرده لار بیربیر
یکا آیلا تغان * دراغجم دین ایخجو تورلا تغان ك تنجیدن ح سکون نون ویای تحتانی وکسر
جیم ایله ایکی معنایه در اول بمعنی ترنجیدن مرقوم یعنی قوشاغی وقولانی وامثالنی محکم چکمك
معناسنه استاد رودکی * قطعه * مهر مفکن برین سرای سپنج * کین جهان پاکبازی و برنج
نیك اورا فسانه داری شد * بد اورا مکرت سخت بتنج * ثانی طرلغمق معناسنه کلور
حکیم اسدی بیت بسی راندی از کفت بی سود خنج * کنون پاسخ از بخت یابی متنج *
ك تن دادن ح رضا ویرمك وتسلیم اولمق معناسنه در ابو المعانی بیت چو عاشق کشتن اورا
بود معتاد * بتیغ غمزه اش عشاق تن داد ك چغتای ده اونامان دیرلر بو بیتده ماضیسی ده واقع
اولمشدر میر علیشیر بیت تاموغ اوتیغا اوناب هجرینك اوتیغا اونامان * باشیم یاروغه
چیدارمین فراقینکا چیدامان ك تندیدن ح سکون نون ویای تحتانی وکسر دال مهمله اولی
ایله ایکی معنایه در اول کورلمك انسانده وسباعده وبولنده استعمال اولنور ثانی اغاج
برك وبار ویرمك معناسنه در استاد عنصری بیت بصد کار تخم اندر افکند بخت * بتندید
وشاخی برارد درخت ك تن زدن ح خاموش اولمق مثل تمزدن مرقوم ك تنسیدن ح سکون
نون ویای تحتانی وکسر سین مهمله ایله تضجر واضطراب چکمك یعنی کوکل طاراولمق عربیده
بو معنایه انقباض قلب تعبیر ایدرلر وچغتایده تاریغماق دیرلر میر علیشیر بیت ده وصلار
بوکیجه واقف بولونکوز چیقه تورور * آنسز بن آشفته جانیم تن اویدا تاریقیب * فرهنك
جهانکیریده چزمك معناسنه ده مسطوردر ك تنك ترکان ح اضافتله وکاف اول فارسیله
شرفنامه ده بر موضعدر که محبوبلری غایت چوق اولور خواجه سلمان بیت بت فرخار ندیدیم

تدیدیم بدین حسن وجمال * تنك تركی نشنیدیم بدین شیوه وتنك ؟ تنودن ؟ ضم نون
و واو معروفله ایلك وقیل اورمك تنیدن معناسنه وكشیدن معناسنه حكیم ناصرخسرو
* قطعه * ربوده خواهد این پیرهن ترا اكنون * همه كسسته و فرسوده كشته تارش و پود
ترا چكونه بسا و دكر بیاكی علم * كه جان و دلت جز از جهل وفعل بد ننود ؟ تنه درون ؟
تره یاغی كه تنه درود ومسكه دخی دیرلر ؟ تنیدن ؟ كسرنون وسكون یای تحتانیله قیل
وایب اورمك واورلمك معناسنه حضرت مولانا قدس سره * مثنوی * ای كه از تو ظلم چاهی
میكنی * از برای خویش راهی میكنی * كردخود چون كرم پیله برمتن * بهر خود چه میكنی
اندازه كن * ودخی اورمجك آغی اورمك خواجه سلمان بیت چشم وچراغ ثانی اثنین من بغار
در رفت وعنكبوت بر و می تند حجاب * ودخی خاموش بودن تن زدن معناسنه در ؟ توامان
سكون واوایله ایكیزلر معناسنه لفظ عربیدر لكن فارسیده استعمالی شایعدر ؟ توانیدن
كسرنون وسكون یای تحتانی وفتح دال مهمله ایله آجیق وآجمق معناسنه لازم ومتعدی
اولور ؟ تودرین ؟ سكون واو وفتح دال وكسر راء مهملتین ایله نجاق وكوچك بالته كه ایو
قاشنده كتوررلر ؟ توسن ؟ سكون واو وفتح سین مهمله ایله اصلنده تعلیم اولنمامش الغی ده
كرز سركش آته دیرلر غلبه استعمال ایله مطلق آته علم اولمشدر خواجه سلمان بیت
عنان توسن دولت بدست توشد رام * بكام خویش بر غم حسود میرانش * سركشلكدن
كنایه طریقیله فلكه استعاره ایدرلر خواجه حافظ بیت توخودچه لعبتی ای شهسوار شیرینكار
كه توسنی چو فلك رام تازیانه تست ؟ تولیدن ؟ سكون واو وكسر لامله نسنه صانجمق
ودخی صوت بلند ایله حایقرمق معناسنه مرویدر ؟ تهان ؟ فتح هایله تهی معناسنه
بوش دیمكدر ابو المعانی بیت درون پرشد از درد وغم آنچنان * كه از عقل و دانش
دماغم تهان ؟ تهمتن ؟ جاه وحشمت وشجاعت ومهابت صاحبی ودخی رستم زال اقرباسندن
بر مشهور مبارز پهلوان اسمیدر كذا فی المجمع و رستمك لقبی اولدیغی مشهوردر آقا قدر نظیری
نیشابوری بیت دوران هنوز خون سیاوش نكرده پاك * سهراب را بحرب تهمتن درآورم *
رستمه تهمتن لقبنه سبب تهم شجیع ودلاور دیمكدر تن معروفدر امیر خسرو بیت یكی تن كه
درپیش صد تن بود * اكر خود تهمتن بود زن بود ؟ مع الواو * تاو ؟ تاب مرقومك معنالرینه
استعمال اولنور حرف بایله واوك میاننده تبادل وتواخی اولدیغی سبب ایله از آنجمله بمعنی
طاقت حكیم فردوسی بیت كه باجنك رستم نداری توتاو * بده بیكمان با رجا نرا بساو *
وبمعنی توان حكیم اسدی بیت زند تیغ را نوك از زور تاو * براهنجد از پشت ماهی وكاو * بمعنی
كردیدن یعنی دونلمك بو بیتده امر واقعدر شیخ آزری بیت اكر طریق یقین خواهی وسبیل
صواب * سر از متابعت مصطفی وآل متاو * سایر معنالرنده دخی مستعملدر ؟ تانكو ؟
سكون نون وضم كاف عجمیله بمعنی جام توانكو دخی دیرلر كذا فی شرفنامه ؟ تاهو ؟ ضم ها
واخفای واو ایله شراب ظرفی معناسنه امیر خسرو بیت تكلف نیست حاجت خوبر ویی
خواهم وكنجی * می تاهو نه انكوری سكوری كل نه جام جم ؟ تبنكو ؟ فتح باء موحده وسكون
نون وضم كاف عجمیله صندوق معناسنه عموما واقچه صندوغی خصوصا شمس فخری بیت

زر ویاقوت ولعل اندرخزینت * نه بیند روی کیسه نه تبنکو * واهل حرفك متاعلری
قاله سی اولان اقچه یی قودقلری صندوق کوچك کرك بیوك استادرودکی بیت آن تبنکوکه
نه ر ودینار * بستد وراند اوکه تاهشتاد * بعض نسخه ده قیو مجیلرك ایش دوکدکلری
قالب معناسنه وبعضنده اغاج انبار معناسنه مرویدر لـ تبو عـ ضم باء موحده ایله
برمکان اسمیدرمنقولدرکه آنده صودکرمنی کبی ذکرمان واردر اما صویی یوق حضرت یونس
علی نبینا وعلیه السلام یاپمش دیرلر یونسی سورسك یوری دیرلر یوررطوردیرلرطوررمش
لـ نتربو عـ سکون تاء مثناة وفتح راء مهمله وضم باء موحده ایله شرفنامه ده لاغ وتمسخر
معناسنه در کذا فی فرهنك جهانکیری حکیم سوزنی بیت لیکن نه باز کردم ازشر دشمنان
کاندرخورتماخره ونتربوشوم لـ تدو عـ ضم دال مهمله ایله جعل کبی بر بوجکدر اکثر
حمامارده اولور عربیده ابن وردان دیرلر لـ تذرو عـ فتح ذال معجمه وسکون راء مهمله
و واو موقوفله سکلون دیدکاری قوش آتی اعلا یتور ابوالمعانی بیت یا فسوس شیوه
شهباز دلم راکرده صید * درچمنزار محبت آن تذرو خوشخرام * مولانا هاتفی بیت ندیده
تذروی چوچنکال باز * خرامد سوی آشیانش بناز لـ ترازو عـ معروف مولاناوحشی
بیت ترازو ودرکف بقال ومن درصورتش حیران * بیا ای مشتری بنکر قمردرخانهٔ میزان
لـ تربو عـ سکون راء مهمله وضم باء موحده ایله اینجه اکیلوب طوقنمش جامه یه دیرلر
کذا فی فرهنك جهانکیری لـ ترقو عـ کسر راء مهمله وضم قافله آزری بیت بستد زبرای
قدم خسرو خاور * بربام افق شکل سراپردهٔ ترقو لـ تژاو عـ فتح زاء فارسیله تورانیلردن
برمبارزك اسمیدرکه افراسیابك دامادی ایدی وایکی کروهه حاکم ایدی کیوآنی زنده
کرفتار کمند ایدوب برادرزی انتقامی ایچون بهرام قتل ایلدی حکیم فردوسی بیت چنین
کفت با کیو جنکی تژاو * که توچون عقابی ومن چون چکاو لـ تزرو عـ سکون زاء معجمه وضم
راء مهمله ایله سلکن دیدکاری آل رنك بویه در عربیده سیرقون دیرلر لـ تسو عـ ضم سین
مهمله ایله ایکی حبه درکه یکرمی درت حبه بر دینار در مثقالدخی دیرلر سدسنه دانك دیرلرکه
درت حبه اولور بعضیلر تسو دانکدر بعیدر دیدیلر بر حبه اولمق اقتضا ایدر لکن شمس فخری
تصریح ایلمشدر * قطعه * چودینار ست شش دانك ای برادر * ودانکی چار تسو جست اشهر
وتسوجی دوحبه اوفتادست * ولی حبه دو جو کشته برابر * معربی طسوج وتسوجدر کمال
اسمعیل * قطعه * باکف درپاش تو هردم زننك * ابر زند بررخ دریا تفو * کرچه مراهست بجوار
فضل * نیست روا نکانه مرا یك تسو لـ تفو عـ ضم فایله توکرمك معناسنه ابو شکور
بیت بنشکرده ببرید زیر کلو * تفو برچنین ناشکیبا تفو لـ تکاو عـ کاف عجمیله تکاپ
مرقومك بش معناسیله ده مترادفدر اول ولایت کنجه مضافاتندن بر ناحیه آدیدر حکیم سنایی
بیت داشت زالی بروستای تکاو * مهستی نام دختری ودوکاو * ثانی موسیقیده بر پرده آدیدر
پردهٔ تکاوی دیرلر استاد منوچهری بیت وقت سحرکه چکاو خوش بزند بر تکاو * ساعتکی
کنج کاو ساعتکی کنج باد * ثالث بر نوع پیاله در اشاغی جانبی اوزون ودلك شیشه آغزینه قویوب
وکلاب وامثالی نسنه لر طولدررلر ترکیده آکاحوق دیرلر حکیم سوزنی * قطعه * جز سبوی

سبوی سر دوره کوش خم پهلو * کاسه پشت وکدو کردن نکاو کاو * چو آید آیدبای شبوی
وبوره وخم * چوشد کاسه رود بادی ونکاو کدو * رابع جنك وخصومت معناسنه خامس آچلق
یرلرکه جا بجا یغمور صویی ایر کلش اولوب سبزه بتمش اوله بوا یکی معنانك شاهدلری نکاب
ذیلنده یازلمشدر ﴿ تك وپو ﴾ یاوب کزمك وتسنه ایچون سکردوب آرامق معناسنه
نکاپوی دخی دیرلر ﴿ تکو ﴾ ضم کاف عجمیله بمعنی موی مجعد یعنی قورجق صاچ کذا فی المجمع
ونسخه میرزا ابراهیمده مطلق موی معناسنه واقعدر وفرهنك جهانکیریده دخی موی مجعد
معناسنه در امیر خسرو بیت ای نکار سیه چشم وتکوموی * سروقد ونکوروی ونکوکوی
﴿ تلو ﴾ ضم لام ایله خار معناسنه که عربیده شوك ترکیده دکن دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری
﴿ تنباکو ﴾ سکون نون وفتح باء موحده وضم کاف عجمیله توتون یپراغی که قوریدوب
خرده ایدوب اولده استعمال ایدرلر عربیده موضوع له اسمی طبقه در فتحات ثلثه ایله
کرچه محدثدر لکن او لمرتبه قوت ظهور بولمشدرکه رفع وترکی محال منزله سنه وارمشدر
بعض اهل دل وذوی العقولدن مسموعدرکه لفظ طبقه یوز اون التی عدددر وقهوه دخی یوز اون
التی عدددر بونك ایکیسی اسماء حسنی دن قوی اسمنه مظهردر وشمشلردر رفعلری ممکن اولمامسنه
سبب اولدر دیرلر وفارسیده تنباکو دینلدوکی مولانا نخلی بخاری * رباعی * تنباکو کشی
یکلعذاران چه خوشست * سنبل بلب چشمهٔ حیوان چه خوشست * دودش بمثال
زلف در هر نفسی * برعارض مهوشان پریشان چه خوشست * واستادان متأخریندن
حکیم شفائی * رباعی * قلیون زلب تو بهره ورمیکردد * نی در دهنت چونیشکر میکردد
دردور رخت مثال تنباکو نیست * ابریست که در دور قمر میکردد ﴿ تندو ﴾ سکون نون
وضم دال مهمله ایله اورمجك معناسنه که تنندو وجولاه وجولاهه وجولهه وکرتنه
وکرتینه ودیوپا ودیوچه دخی دیرلر عربیده عنکبوت دیرلر شمس فخری بیت شها عنقای
قاف فتح ونصرت * بو دبر طاق ایوان تو تندو * تحفة الاحبابده ضم تاء مثناة ایله
مرویدر ﴿ تنکو ﴾ سکون نون وضم کاف عجمیله ایکی معنایه در اول ثینکو لفظندن مخففدر
صندوق معناسنه ثانی ادات الفضلاده وفرهنك جهانکیریده نام پادشاه خطا وختن درخواجه
عمیدلویکی بیت با حکم قدیم توچه کسری وچه قیصر * در پیش قضای توچه خاقان وچه تنکو
﴿ تنندو ﴾ فتح نون اول وسکون ثانی وضم دال مهمله واخفای واو ایله بمعنی عنکبوت کذا فی
فرهنك وفائی ومجمع الفرس امیر معزی بیت شود در پناهت چو سد سکندر * اکر
خانه سازم زتار تنندو ﴿ تنو ﴾ ضم نون ایله لغت محمودیده مختصر تنومند مسطوردر
﴿ تو ﴾ اخفاء واو ایله بوزن توقات معناسنه اما ضمه ایله دخی اصحدر واچمق وحبه معنالرینه
مرویدر وفرهنك جهانکیریده بمعنی تاب که حرارت معناسنه اوله بوقولی مؤید حکیم
سوزنی بیت منکر مشو توانی نلر سعیر را * تا اندر وبحشر بسوزی وبر توی ﴿ تونکو ﴾
فتح واو وسکون نون وضم کاف عجمیله ایکی معنایه کلور اول بمعنی تنکو که با ایله واوك
تبادلی جائز اولدوغی سببیله ثانی شرفنامه ده بمعنی تانکو یعنی جام ﴿ مع الهاء * تابخانه ﴾
سکون باء موحده وفتح خاء معجمه ایله شرفنامه ده دیواری بللور جام ایله یاپلمش خانه که

ایجرودن طشره سی کوزینه وکونشك ضیاسی ایجرو تأثیر ایلیه بو معنا تاب ضیا
معناسنه اولدوغی اعتبار ایله در اما لغت محو دیده بمعنی کرمابه وکرمخانه واقعدر بو معناده
تاب حرارت معنا سنه اولمق اعتبار ایله در بو کا قریب فرهنك جهانکیریده بمعنی خانه
تابستانی یعنی یازلوی بو قولی مؤید حکیم خاقانی در ستایش نیر اعظم در تحفة العراقین
بیت سردابه وخست زمانه * از فر تو کشته تابخانه * وکرمابه سرایلر که یاز فصلی منزلکاهنه ده
دیرلر مشهوری تاوخانه در ﴿تابده﴾ سکون باء موحده وکسر دال مهمله واظهار ها ایله
لفظ مرکبدر ضیا و پرتو وتب وایلك بوکبی معنالرینه ﴿تابسه﴾ فتح باء موحده وسین
مهمله ایله اوتلو وصولو مکان چراکاه معناسنه در ابو المعانی بیت زود هر که بکلشن را
نماند پیش خود دلبر * چو حیوانی که باشد تابسه جای قرار او را ﴿تابه﴾ فتح باء موحده
واخفاء ها ایله تاوه معناسنه در قزدراجق دیملك اولور حضرت مولانا قدس سره بیتنده
ماهی اندر تابه کرم از هواست * رفتن از مستور بان شرم از هواست ﴿تاج فیروزه﴾
کیخسرو پادشاهك مشهور ومعروف تاجیدر که تاج کیخسرویده دیرلر کذا فی شرفنامه
﴿تاجه﴾ فتح جیمله تاج خروس یعنی خروسك ایبکی کذا فی نعمة الله وزنانه مخصوص
بر نوع طاقیه در مولانا هاتفی بیت دو صد کاروان پیمان فرتیك * خرز رکش وتاجه
هفت رنك ﴿تاخته﴾ سکون خاء معجمه وفتح تاء مثناة ایله بمعنی تکاپوی یعنی چاپق سید قاسم
انوار بیت فرانه مرکب تحقیق از برای طلب * ز صبحکاه ازل تا بشام تاخته ایم * ودخی
وجودده ویا غیریده بومری نسنه ظاهر اولمق اسدی ماضیسنی ایراد ایتمش بیت
زبالا دو چیز از دل سنك بخت * برون تاخت همچون زنج از درخت * زنج ضمله اغاج
صمغی که ترکیده پیه دیرلر بورلیش تافته معناسنه کذا فی الحلیمی وبمعنی ریخته کذا فی
فرهنك جهانکیری ﴿تاخیره﴾ کسر خاء معجمه وسکون یای تحتانی وفتح راء مهمله ایله
بر کلمه در که بر کمسنه نك ابتدا حالنی بیان معناسنی افاده ایدر مثلا سن شو حالت اوزره وجوده
کلدك وانکله بویوردك دیملك محلنده تاخیره ات فلانست دیرلر کذا فی المجمع اما فرهنك
جهانکیریده نصیب وسرنوشت معناسنه در مثلا تاخیره فلان همچنین بود دیرلر میر نظامی
بیت ز عشقت نصیبم چو هجران بدی * که تاخیره ام یاس وحرمان بدی ﴿تارچوبه﴾
سکون راء مهمله وضم جیم فارسی وفتح باء موحده ایله بردلو درمار چوبه دخی دیرلر عربیده
هلیون دیرلر ﴿تاره﴾ بوزن چاره سکز معنایه کلور اول فرهنك جهانکیریده بمعنی طارم
حکیم ناصر خسرو * قطعه * نه خوانندت نه دانند نبینم * همی بینم شتازه چون نظاره *
مکر کایشان همی بیرون کشندت * ازین همواره دی در سبز تاره * ثانی تارك سر معناسنه
مختاری بیت از هول کنون جان دهد بر صوبت * انکس که همی تیغ زده بر تاره * ثالث بمعنی
تاریك خواجوی کرمانی بیت شود در کردنم بند سلاسل * خیال زلف او شبهای تاره
رابع بمعنی تار کرکه ریسمان اولسون کرك تار چنك اولسون وانك امثالی نسنه لرده دیرلر سید
قاسم انوار بیت چنك غمش میزند بر دل وهر تاره * کشتمر وان میکند معنی حبل الورید
ومجود ابن یمین بیت چون دیده موری وچو یکتا موی * آورد بیازار دهانی ومیانی *

* خامس قبان معناسنه شمس فخری بیت چون بو دراستی معدلتش * چون برآید زتله وتان * سادس ارش که چولاهلر طوقومق ایچون ایپلکی اوزادرلر اکا تار وتان وتانه وفلات وفرت دخی دیرلر سابع تغار معناسنه در ثامن عربیده کره معناسنه تارة اخری برکره دخی دیملک اولور ﴿تازانه وتازیانه﴾ کلاهما بفتح الزاء المعجمه والنون ثانی یای تحتانی زیاده سیله قمچی معناسنه در حکیم اسدی بیت بزدی بر سرم مرد تازانه چند * فکندن همیخواست کوشش بهمند * خواجه حافظ بیت توخود چه لعبتی ای شهسوار شهر آشوب * که توسنی چو فلك زیر تازیانه تست ﴿تازه﴾ معروف ترکیده دخی استعمالی شایعدر محبوبده ومیوه ده وغیرنده ابو المعانی بیت خیال تازه آن روی تازه در دلم تازه * شود با فکر وصل آن پری رو دل دو غم تازه ﴿تاسو﴾ فتح سین مهمله ایله فرهنك حسینی وفایی ده اغلقدن ویاخود امتلای معده دن بوغاز صقلمسنه دیرلر کذا فی الصحاح ودخی المناك وغمناك اولوب طبیعت صقلمق حکیم مینایی بیت یار همکاسه هست بسیاری * لیك همتاسه کم بود یاری * شرفنامه ده غم وغصه ده چهره ده سیاهلکه کبی که حبلك ونفسه دخی دیرلر عربیده کاف وکلفه دیرلر وفرهنك محمودیده اضطراب دل وبیقراری وعلت ضیق النفس ومشکلاتده اطعمه دن کوردوکی تمنا وله میل ایلك وزنان حامل ایکن برنسنه یه آرزو ایتمك که ترکیده آش یرمك دیرلر ﴿تافته﴾ تافتن لفظندن اسم مفعولدر الّی معنایه استعمال اولنور اول بمعنی سوخته حکیم اسدی بیت جهان زآتش تیغها تافته * دلی که زبانك بلان کافته * ثانی ضیا وفروغ معناسنه استاد لطیفی بیت برفت ابر تا که ستاره بتافت * دهی راه کم کرده را باز یافت ثالث بمعنی پیچیده یعنی بوکلمش زلف وکاکل وغیری نسنه لرده دخی استعمال اولنور منجیك بیت امروز با زپوزشت ایدون بتافتست * کوئی همی بدیدان خواهی کرفت کوش * رابع بمعنی آزرده غمهواندبوه از سودا حکیم خاقانی بیت ای زفروغ رخت تافته صد آفتاب تافته ام از غمت روی زمن برمتاب * تافته اوّل فروغ ثانی آزرده معناسنه در خامس بمعنی برکشته یعنی دونمش خواجه حسینی ثنایی بیت کر بمثل جا کنی در پس آیینه شخص بیند تمثال خویش تافته وبرقفا * سادس ابریشمدن اینجه طوقنمش بر نوع قماشدر اکا ده تافته دیرلر ابو المعانی بیت چشم عاشق میشود خیره زجسم نازکش * کر بپوشد تافته بیرون شود تاب بدن ﴿تاکدانه﴾ سکون کاف وفتح دال مهمله ونونله اوزم چکردکی بعض نسخه ده بوکلمش ایلك معناسنه در ﴿تالانه﴾ فتح لام ونونله شرفنامه ده شفتالوکبی برمیوه در شفترنك وسکیل دخی دیرلر کذا فی المجمع وفرهنك جهانکیری بسحاق اطعمه بیت تار رباب تحته ونارنج میر آتش * تالانه لشکری شد وامرود میر کشت * وله بیت زانکه درخوان چنین میوه ضرورت باشد * مثل شفتالو وتالانه وانکور وانار ﴿تالواسه﴾ سکون لام وفتح واو وسین مهمله ایله تاسه مرقوم معنالریله مترادف فدرخفاف بیت مرمرا ای دروغ کوی سرك * تالواسه کرفت ازین ترفند ﴿تامواره﴾ سکون میم وفتح واو وراء مهمله ایله بمعنی آفتابه یعنی ابریق ﴿تاوانه﴾ فتح واو ونونله بمعنی تاوخانه مرقوم ﴿تاوخانه﴾ بمعنی تابخانه یعنی کاربانسرای ﴿تاوسه﴾ ضم واو وفتح سین مهمله ایله

بمعنی تابسه مرقوم یعنی چراکاه کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿ تاوه ﴾ اوج معنا یه کاور اولی
معروف ثانی خشت بزرك یعنی ایری کرپچ ثالث آشی دیدکاری قزل طپراق ﴿ تاه ﴾ اوج
معنا یه کاور اول قات معناسنه که یکتاه دوتاه دیرلر ثانی فرهنك محمود بك عدد مجهولدن کنایه در
الی ما لانهایه اما فرهنك جهانکیریده عدد فرد معناسنه مرویدر حکیم سوزنی بیت
همتاه شه شرق وکسی نشنود این ماه * زیرا ملك الشرق ز همتاهان تاه است * ثالث مؤید
الفضلاده پاس که قاچ وخرهر وامثالنه اولور ﴿ تایه ﴾ فتح یای تحتانی ایله اینجه اشانشی
ایلاع وضیای روغن هرنه اولورسه ﴿ تبانجه ﴾ بمعنی سیلی میر نظمی بیت تبانجه خورد
روی دریا زباد * برون از درون هرچه هست اوفتاد ﴿ تباه ﴾ فنا وفاسد وپوسیده
وبمعنی هیچ شدن وبرایو حالدن بر یرامز حاله دونمك خواجه سلمان بیت کرتوکنی حمایت
کوکرد راز آتش * یاقوت وش نیاید تاب تب تباهی * ودخی بر معناسی ده خسام دیمکدر
﴿ تباهجه وتباهه ﴾ کلاهما بفتح الباء الموحده اول سکون ها وفتح جیم ثانی فتح ها ایله کوشت
نرم که لطیف پشمش اوله تبهره وتبه دخی دیرلر مولانا مطهر بیت نه مرد مفتی وقاضی شدنم که
دارم دوست * بهین تباهجه با لطیف حلوایی * حکیم انوری بیت مرا کفت برسیخ حمدانی
همیزن * زکون زنت روزکی دو تباهه * نسخه حلیمیده مرطه قلیه سی ونعمة الله ده
بورانی دیدکاری طعامدر ﴿ تب باده ﴾ اضافتسز صحاحینده بمعنی تب لرزه یعنی حما
بوقولی مؤید شمس فخری بیت مباد دشمن خسرو دکر بود بادا * همیشه در یرقان
از بلا وتب باده * بومعنا یه مولانا عضایری رازی بیت چنان دشمنت بیم تیغ تو لرزد *
که کویی کرفتست تب باده اورا ﴿ تبخاله ﴾ سکون باء موحده وفتح خاء معجمه ایله حرارت
کبددن وتأثیر حادندن دوداقده ظاهر اولان قبرجق معناسنه در واستعاره طریقیله قدحده
باده اوزرنده اولان حبابه دیرلر ایکی معنا یه ترتیب اوزره میر نظمی بیت شده تبخاله لب
شیرین دهن را * چنان تبخاله می در پیاله ﴿ تبرزه ﴾ فتح باء موحده وزاء معجمه وسکون راء
مهمله ایله زبان کوهستانیده کولاتی برپشتاله ویا بربوغچه یه بغلمقدر کذا فی الصحاح فرهنك
جهانکیریده نبات شکری وبرنوع طوزدر نباته مشابه اولدوغی جهتله نیشابور طاغلرنده
ودخی بعض طاغلرده اولور ودخی برنوع اوزمدر مشهور تبرزه مخصوص غایت شیرین
اولدوغندن نباته بکزر مکله تبرزه وتبرزد دخی دیرلر ﴿ تبسته ﴾ فتح باء موحده وتاء مثناة
وسکون سین مهمله ایله سپاقلی قابچه ومعجاده وامثال ذلك ﴿ تبنجه ﴾ بمعنی تبانجه
مرقوم کذا فی شرفنامه ﴿ تبنکه ﴾ فتح باء موحده وسکون نون ایله بمعنی تبنکو وانبار ایتدکاری
تختهدن بیوك صندق ﴿ تبهره وتبه ﴾ کلاهما بفتح الباء الموحده وسکون الهاء لطیف
ونرم پشمش ات که تباهجه وتباهه دخی دیرلر استاد فرخی * رباعی * بامن چونکل شکفته
باشی که که * کاهی باشی چوکار بادکوشت تبه * روزی همه آری کنی وروزی نه * یلدن
صنما بنه مرا بریك ره ﴿ تبیره ﴾ کسر با وسکون یای تحتانی وفتح راء مهمله ایله طبل وکوس
معناسنه در شمس فخری بیت ایا شاهی که در درکاه جاهت * ز طاس مهر ومه باشد تبیره
استاد منوچهری بیت تبیره زن بزد طبل نخستین * شتربانان همی بندند محمل * تحفة

تحفة الاحبابده جای مزبله معناسنه دخی مرویدر ﴿ تبیکه ﴾ کسر باء موحده وسکون
یای تحتانی وفتح کافله یعنی ختورنان یعنی اتمك آلتلرندن بر آلتدر ﴿ تبیله ﴾ کسر باء موحده
و سکون یا وفتح لامله دخی تبیکه مرقوم معناسنه در ﴿ تبینه ﴾ کسر با و سکون یا وفتح
نونله بمعنی عنکبوت میر نظمی بیت درون خانه سیم و زر دفینه * کشیده پرده رش
پرده تبینه ﴿ تتارچه ﴾ فتح تاء مثناة وسکون راء مهمله وجیم فارسیله برنوع اوقدر دمرنی
سایر اوق دمرنی کبی اولمیوب مخصوص طرزدر کذا فی المجمع ﴿ تتربوه ﴾ سکون تاء مثناة
وفتح را وضم با وواو مجهول ایله تتربوی مرقوم معناسنه یعنی لاغ وتمسخر ومضحك مجلس اولق
شهاب مهمره بیت کشت آنکه شد همیشه پی هزل وتتربوه * ازکه سبکتر ارچه کران بوده همچو
کوه ﴿ تتره ﴾ سکون تاء مثناة وفتح راء مهمله ایله سماق وبپراغنه دخی دیرلر ﴿ تجار ﴾
فتح جیم وراء مهمله ایله هنوز ایراورلمامش آت تجار دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری
بو معنایه فخر کرکانی * قطعه * برفت از شهر کرکان پکسوان * بزیرش تازی اسبی
خوش تجاره * صد اسب تازی وسیصد تجار * زکوهر همچو برکردون ستاره *
﴿ تخت فیروزه ﴾ یعنی تخت کیخسرو شاه کذا فی شرفنامه ﴿ تختکاه ﴾ اصلی کاه تخت
ایدی که تخت یری دیمك اولور معنای ترکیبدن علمیته نقل اولنوب مضاف الیه تقدیم اولنمشدر
حکیم فردوسی بیت برآرد ترا تختکاه کیان * بتو شاد مردم دزین دودمان * بحر الغرائبده
حامی لفظ کاهی تخت ایله تفسیر ایدوب حکیم اسدینك بو بیتی استشهاد ایلمش بیت فدایم
زجان آفرین شاه را * که زیبا صفت برخسروی کاه را * وپادشاه اوتوردوغی شهره ده دیرلر
﴿ تخته ﴾ معروف اغاجدر اندن تخت یا پدقلری اجلدن تسمیه اولنمشدر آخرنده کی
ها اول اول معنایی اظهار ایچوندر شاعر بیت روان چون روان شد فرو ریخت رخت *
چه بر تخت تخته چه برزم تخت ﴿ تخته جامه ﴾ منکنه وجندره معناسنه که ترکیب اثواب
تخته سیدر ﴿ تخله ﴾ سکون خاء معجمه وفتح لامله نعلین معناسنه بعض نسخه ده عصای
مشایخ معناسنه مرویدر شمس فخری * قطعه * ایا شاهی که هر سائل که آید * بدرکاه
تو بی دستار وتخله * زجود بخشش تو باز کردد * ز زر پرکرده صاع وکیس وبغله * صحاحده
نعلین معناسنه در وفرهنك جهانکیریده هر نسنه نك خرده سنه دیرلر ﴿ تده ﴾ فتح دال مهمله
واخفاء هایله بمعنی تنیده اورمجك آغی معناسنه حکیم نزاری قهستانی بیت وسواس
بدسکال توکشته کفن برو * چون تار کرم پیله که برخود زخود تنه ﴿ تران ﴾ فتح رائین ایله بمعنی
مزبله ﴿ ترانه ﴾ فتح راء مهمله ونونله اوچ معنایه کلور اول ابیات واشعاری مقام ایله اوقومغه
دیرلر صحاحده دو بیته دیرلر ثانی شرفنامه ده نغماتدن برنغمه در ثالث محبوب تازه وخوبرویه
دیرلر بو ایکی معنایه شیخ نظامی بیت هر نسفته دری دری میسفت * هر ترانه ترانه میکفت
﴿ تربره ﴾ سکون راء اول وفتح باء موحده وراء ثانیله برنوع اوزم آدیدر کذا فی فرهنك
جهانکیری ﴿ تربسه ﴾ سکون را وفتح باء موحده وسینن مهملتین ایله قوس وقزح معناسنه
ایضا منه ﴿ ترخانه وترخینه ﴾ کلاهما بسکون الراء اول فتح ثانی کسر ایله معروف
طعامدر یسحاق اطعمه بیت عاشق نانم اکر ترخانه نبود کو مباش * بلکه با نان نیز اکر بریان

نباشدگو مباش * حضرت مولانا قدس سره . بیت چون بروی زین جهان سوی خرابات
جان * در عوضش می بکیر بی مزه ترخانه ﴿ ترخجه ﴾ سکون راء مهمله وخاء معجمه وفتح
جیمله اوزم چبوغی که تکاك دخی دیرلر ﴿ ترخرانه ﴾ سکون راء اول وفتح خاء معجمه وواء
ثانیله ماحضری طعام مدر فقرا قیش ایچون ذخیره ایدرلر یاغوری چکوب بعض ادویه
حار ایله یوغرت ایچنه قویوب پارچه پارچه ایدوب قوریدرلر وقت حاجتده اصلدوب
بشوررلر ترخانه وترخینه ده دیرلر ﴿ ترده ﴾ سکون را ودال مهملتین ایله لغت محمودیه
وشرفنامه ده دکرمان اجرتی ومجمع الفرسده دکرمانجیه ده دیرلر آسیابانی معناسنه
مشکلاتده ترده وهو طحان ﴿ ترزده ﴾ سکون راء مهمله وفتح زاء معجمه ایله بخت ومجلی
معناسنه که عربیده صکوکه وقباله دیرلر شمس فخری . بیت قاضی کردون چودیده عدل
ملك وداد او * مملکت را تا ابد بسته بنامش ترزده * تحفة الاحبابده بمعنی ترزده که
عنقریب ذکر اولنور انشاء الله تعالی ﴿ ترشه ﴾ سکون راء مهمله وفتح شین معجمه ایله
بر میوه در تروشه دخی دیرلر کذا فی شرفنامه ﴿ ترغازه ﴾ سکون را وفتح غین وزاء معجمتین
ایله غالب وسرکش معناسنه یعنی غلبه وسرکشلك ایدنه دیرلر حضرت مولانا قدس سره
* قطعه * همی کوشم بخاموشی ولیکن زین شکرنوشی * کرفته خون آن غمزه که آن غمزه است
غمازه * که کنزا کنت مخفیا وقد احببت ان اعرف * برای جان مشتاقان بر عم نفس ترغازه
﴿ ترغله ﴾ فتح راء مهمله وسکون غین معجمه ایله عاطل اولمش عضوه دیرلر محمودیده بمعنی
کوفته وترنجیده واقعدر استاد منجیك . بیت زبس کوب از زمانه یافت دشمن * همه اعضای
اوکشته ترغله ﴿ ترفنده ﴾ سکون راء مهمله ونون وفتح فا ایله مکر وحیله معناسنه بعض
نسخه ده قافله ترقنده واقعدر ونسخه میرزا ابراهیمده ترس وبیم معناسنه مسطوردر
﴿ ترفینه ﴾ سکون راء مهمله ویای تحتانی وکسر فا وفتح نونله آتی درکه قره قروتی قاتق ایدرلر
حضرت مولانا قدس سره . بیت من مست ابد باشم نی مست زباغ ورز * من لقمه جان
خوردم نی لقمه ترفینه ﴿ ترکنده ﴾ سکون راء مهمله ونون وفتح کافله بمعنی ترفند مرقوم
یعنی سخن بیهوده . بمعنی حکیم سوزنی . بیت جز مدح تو ترکنده بود هرچه نویسیم * کردم
قلم از یافه وترکنده شکسته ﴿ ترلوه ﴾ سکون را وفتح لام و واو ایله انیشلی ویوقشلی یول
بمعنی راه نشیب وفراز کذا فی المشکلات ﴿ ترمسه ﴾ سکون را وفتح میم وسین مهملتین ایله
نصف دانك معناسنه که ایکی قیراط اولور میر نظمی . بیت درون کرا که شد وسوسه *
وجو دش نیرزد به نیم ترمسه ﴿ ترمه ﴾ فتح میمله شرفنامه ده بمعنی ترب یعنی مکر وحیله
﴿ ترمره وترمون ﴾ کلاهما بسکون الرا وضم المیم وفتح رائین الاخرین صالجق معناسنه
مرویدر ﴿ ترنانه ﴾ سکون راء مهمله وفتح نونین ایله بمعنی ناخوش یعنی قاتق که اتمك
ایله یرلر عربیده ادام دیرلر حضرت مولانا قدس سره بیت سائلی آمد بسوی خانه *
خشك نانی خواست با ترنانه * وله ایضا * مثنوی * چون روز کرد دمید وداز بهر
کسب وبهرکد * تا خشك نانی میشود از مشتری ترنانه ﴿ ترنجیده ﴾ فتح راء مهمله وسکون
نون ویای تحتانی وکسر جیمله بمعنی تنك دل ودرهم یعنی طارغین واغمش کذا فی المجمع اما

امّا مؤيد الفضلاده ضم تاء مثناة ايله شكنج كرفته ودرشت واقعدر ومنشى نسخه سنك
صقلمش معناسنه روايت ايدر مصدرى ترنجيدندر ل تروشه ع ضم راء مهمله وواو
معروف وفتح شين معجمه ايله بمعنى ترشه مرقوم كذا فى المجمع ل ترومينه ع ضم راء مهمله
و واو مجهول وكسر ميمله بمعنى آميخته و اندوخته كذا فى المجمع ل تروند ع سكون راء
مهمله ونون وواو ايله ايكى معنايه در اول ابتدا ايريشن ميوه حضرت مولانا قدس سرّه
بيت ترونده پاليز جان هركاو وخرراكى رسد * زين ميوهاى نادره ازبرك دل كر بخورد
محمود ابن يمين * قطعه * ميوهٔ شيرين بكام دوستان زان تازه شاخ * ازپى تلخى
عيش دشمنان آمد بديد * زانچنان ازآن شاخى اينچنين ترونده * هم زبخت خسرو
خسرو فشان آمد بديد * ثانى بمعنى ترفنده مرقوم ل تروهيده ع ضم راء مهمله و واو
مجهول وكسر هايله بمعنى ترومينه مرقوم يعنى آميخته بدر جاجرمى بيت هركراباز تروهى
تودشمن كيرى * كه بكيتى همه خاين تن با نقصا نست ل تروه وتروه ع كلاهما بسكون
الراء المهمله وضم واو واظهار هايله ضد چفت اولان تك معناسنه كذا فى فرهنك جهانكيرى
ل تروه ع كسر راء مهمله وفتح واو واخفاء هايله بمعنى ترفنج مرقوم يعنى راه دشوار وباريك كه
اكثرطا غلرده اولو وكذا فى مجمع الفرس ل ترويه ع دخى اول معنايه در و يول كنارنده اولان
كوچك بغچه لر كذا امنه ل تره كربه ع بادرنجبويه ديدكلرى او تدركه كدى آنى سود يچون
تسميه اولنمشدر كذا فى فرهنك جهانكيرى ل تره ميره ع فتح رائين مهملتين وكسر ميم
واخفاء هائين ايله برنوع تره در عربيده ايهقان ديرلر كذا فى شرفنامه ل ترهند ع سكون راء
مهمله ونون و فتح هايله طراوت ولطافت ايله آراسته اولمش نسنه يه ديرلر خواجه عميد
لويكى بيت شد زين مقدمت آراسته ترهنده باز * چون زخيل خسروسيارگان روى فلك
تره ع فتح راء مهمله ايله معروف برسبزه در تشديد ايله ده مستعملدر برّه كبى عربيده رشاد
ديرلر خصوصا كمال اسمعيل * قطعه * كرچه در خدمت صدر تو هنرمند امند * وين زهى
باردل وزحمت خاطر باشد * ليك رسمست كه برخوان ملوك ازپى رسم * تره اول بود وحلوا
آخر باشد * وسائر سبزه واته ديرلر عموما محمود ابن يمين بيت بهاى ترّهٔ يكروزه خوان
همت اوست * هران ذخيره كه در بحر وكان بود مخزون * واظهار هايله بمعنى زيره يعنى كمون
وچمن كه باصدر مه ايتدكلرنده آنكله تربيه ايدرلر شمس فخرى * قطعه * آنكه باشد بر جلالت
او * اطلس چرخ ژنده وترّه * همه پاداش داند واحسان * خالى از انتقام باداوره *
ل ترينه ع كسر راء مهمله وسكون ياى تحتانى وفتح نون ايله ايكى معنايه در اول فرهنك
جهانكيريده برنوع قاتقدر اون آشى اوز رينه دوكوب فقرا ودرويشان تناول ايدرلر حكيم
سنايى بيت ترينه بخورد مرد سفله پيش از مرك * پس از وفات چه لذت زترّه وحلوا
مجمع الفرسده ترخانه آشى معناسنه در طيان مرغزى بيت كرهمه ديدكان ترينه شود *
توكيبتاى كنجدين مبتى * ثانى انواع سبزه يه ديرلر ترهٔ بادام وترهٔ تيزك ويا درنبويه وكندنا
ولمثالى كبى حكيم ناصرخسرو بيت شكرچه نهى بخوان اندر نداري * بخوان اندر مكر سركه
وترينه ل تريوه ع كسر راء مهمله وسكون ياى تحتانى وفتح واو ايله ايكى معنايه در اول بمعنى

کریوه یعنی بالاء وصرب طاغ یولی استاد لطیفی بیت چون باز پرنده بر کریوه * چون قاز رونده بر تریوه * ثانی راه پشته پشته معناسنه شهیدی در صفت اسب بیت برکهٔ والا چون چه همچون عقاب اندرهوا * بر تریوه راه چون چه همچو بر صحرا شمال ﴿ تزده ﴾ سکون زاء معجمه وفتح دال مهمله ایله ایکی معنایه کلور اول دکرمان طاشنی تیز و درست ایلمك ایچون ویر یلان کرا خصوصا وهر شیئك کراسی عموما ثانی دکرمانك اون دوکلدوکی یرینه دیرلر ﴿ تژده ﴾ زاء فارسیله دخی معنای مرقومه مرویدر ﴿ تزه ﴾ فتح زاء معجمه واخفاء ها ایله صحاحده دندانهٔ کلید معناسنه وآخر نسخه لرده حنطه وشعیر سنبله سنلك قلچیغی معناسنه در بو معنایه میر نظمی بیت هرکه مزروعش خورد اندر سلف * کام امیدش تزه رنجه خلف ﴿ تژه ﴾ فتح زاء فارسیله اوج معنایه در اول چوب روغنکر یعنی یاغ چقارنلرك اغاجی که ترکیده یایق دیرلر ثانی سرآلت رجل معناسنه میر نظمی بیت دخت کودك غرق پر آن خواهدش * از تژه اول بفرما دآیدش * ثالث کتاب السامی فی الاسامی ده سقف خانه اطرافنه قودقلری ستونکه عربیده جائزه دیرلر ﴿ تسخره ﴾ سکون سین وفتح خاء معجمه وراء مهملتین ایله طنز واستهزا معناسنه سکون را ایله ده مستعملدر وسلطان ولد قدس سره بیت میرمی اکنون تسخر میکنی * طفل چون آن میکنی تو میرنی ﴿ تسمه ﴾ سکون سین مهمله وفتح میمله دباغت اولنمامش خام دری معناسنه مشکلاتده طوتوق قایشی معناسنه در شرفنامه ده بالای پیشانیده اورلمش صاچ معناسنه مسطوردر ﴿ تشخانه ﴾ سکون شین وتاء موقوف وفتح خاء معجمتین ونون ایله ایکی معنایه در اوّل جامه خواب که یورغان ویاصدق وغیرهمادن عبارتدر اکا توشك دخی دیرلر وکاهی توشکخانیه اطلاق ایدرلر اثیر الدین اخسیکتی بیت آنجا که تشخانه ز قدرت کنند باز * تن دردهد وطایی ملایك بمفرشی * ثانی آفتابجی خانه معناسنه در شرف شفروه بیت شاید که تشتدار سرایش شود خضر * زیرا که تشخانهٔ اوچرخ اخضرست * فهم اولنور که ابریق ولکن قونیلان مکان اوله واز روی ادب آبخانه یه دیرلر آبستنگاه وآبشتنگاه ده دیرلر عربیده مبرز دیرلر وبیت الخلاده دیرلر امیر خسرو بیت درجمع هرزه کویان ارکفت بد چه عیب * شرمندکی نیرزد در تشخانه نیز * وله بیت دهانی پر همه چون چاه مبرز * زبانی چون سفال تشخانه * ﴿ تشته ﴾ سکون شین معجمه وفتح تاء مثناة ایله ساعت ظرفی وکوچك تکنه که ایچنده مختصر نسنه یاپرلر ﴿ تشنه ﴾ سکون شین معجمه وفتح نون ایله صوسز عربیده عطشان دیرلر ابوتراب بیت ما خشك لبان تشنهٔ دیدار شرابیم * چون کاسهٔ ما کشت تهی خانه خرابیم * واستعاره طریقیله آرزومند معناسنه ده استعمال اولنور بیت مرقوم بو معنایه مناسبدر وبعض نسخه ده خنجر معناسنه ده کلور دشنه کبی ﴿ تشه ﴾ شین معجمهٔ مشدده ایله بمعنی صاع روغن یعنی یاغ اولچکی کذا فی شرفنامه ﴿ تعبیه ﴾ سکون عین مهمله وکسر باء موحده وفتح یای تحتانیله لشکر ترتیب ایلمك وعطریاتی بربرینه آمیخته ایلمك واثواب یرلشدرمك معنالرینه لفظ عربیدر فارسیده دخی استعمال اولنور مثال معنیٔ اول میر نظمی بیت چو بشنید این خبر شاه جهانبان * زبهر تعبیه کرد ست فرمان * مثال معنیٔ ثانی وله بیت چو مشاطه بیا

بیارا یید بانو * بکرده تعبیه انواع خوشبو * مثال معنیء ثالث وله بیت براه عزم را
کشتند حاضر * لوازم تعبیه کردند آکابر ڭ تفته ع سکون فا وفتح تاء مثناة ایله بمعنی
تافته مرقوم یعنی قزمش واریمش نسخه شمس فخری بیت تن ظالم ودل ظالم بعهدش *
چومس در کوره غم تفته باشد * ویا لکز قزمش معناسنه شیخ سعدی بیت بدست
آهن تفته کردن خمیر * به از دست بر سینه پیش امیر * شرفنامه ده انسانک جکری حرارتدن
محروراولمق معناسنه ومجمع الفرسده برکشته وپیچیده وآزرده ومکدر شکله معنالریله
مسطوردر وبر معناسی دخی تار عنکبوتدر شمس فخری بیت بحق کردکار اونکه داشت
زدشمن احمد مرسل بتفته ڭ تفدره ع سکون فا وفتح دال مهمله ایله حبوباتدن کشنیز دیدکاری
دانه در عربیده کزبره دیرلر ضم کافله ڭ تفرغه ع سکون فا وکسر راء مهمله وفتح غین معجمه
ایله دیار چینده برشهر آدیدر فتح رایله مشهوردر ڭ تفسیده ع سکون فا ویای تحتانی
وکسر سین مهمله ایله ایکی معنایه دراول حرارتدن قبارمش اولان عضوه دیرلر مولانا جامی
بیت باد مخالف زده در دیده ریک * پای فرو رفته بتفسیده ریک * ثانی بمعنی کرم شکله
مولانا مطهر ملک * رباعی * دوزخ شود از درون من در زنهار * مکذار که اوفتد باهم سروکار
تفسیده بود ریک بیابان دلم * ترسم قدم ناله شود آبله دار ڭ تفسیره ع سکون فا ویای
تحتانی وکسر سین وفتح راء مهملتین ایله بمعنی قاروره علیل یعنی خسته نک بولن شیشه یه
قویوب اطبا تشخیص علت ایدرلر ڭ تفسیله ع سکون فا ویای تحتانی وکسر سین مهمله
وفتح لامله شرفنامه ده برنوع جامه درکه آندن قفتان وزبون ایدرلر ڭ تفشره ع سکون فا
وفتح شین معجمه وراء مهمله ایله نعمة الله اطعمه دن بقلوا معناسنه روایت ایلمش بوقولی
مؤید میرنظمی در صفت مجلس بیت خوان کوناکون کشیده بکسره * سکری پالوده
حلوا تفشره ڭ تفشیره ع سکون فا ویای تحتانی وکسر شین معجمه ایله مرجمک آشی
معناسنه منقولدر اسمده تفشره یه قرابتی وار اما جسمده مناسبت یوقدر نعمة اللهک بومقوله
روایتی چوقدر ڭ تفشله وتفشیله ع کلاهما بسکون الفا وکسر الشین المعجمه وفتح اللام
ثانی بعد الشین یا زیاده سیله مجمعده کرز قلیه سی دومنجیک بیت غزی ای نابکار خون غیله
روی چون نان که پخته تفشیله * فرهنک جهانکیریده اول قلیه درکه ات ویمرطه وبال ایله بشروب
اوزرینه کشنیز وکندنا قورلر شمس فخری بیت سالکان مسالک تحقیق * فارغند از شراب
وتفشیله ڭ تفشه ع طعنه اورمق معناسنه استاد لطیفی بیت مکن تفشه بر من تو ای
تندخوی * بودانی چه آید برت زد جوی ڭ تفنه ع سکون فا وفتح نونله تار عنکبوت
معناسنه شهیدی بیت عشق او عنکبوت را ماند * بتنیدست تفنه کرد دلم ڭ تفه ع
فتح فا واخفاء ها ایله ایکی معنایه در اول بمعنی کینه ثانی طومان معناسنه ڭ تفینه ع کسر
فا وسکون یای تحتانیله بمعنی تفنه مرقوم کذا فی شرفنامه ڭ تفیه ڭ سکون فا وفتح یای
تحتانیله قپو اوزرینه ایتدکاری پحاق معناسنه در ڭ تکژدانه ع فتح کاف وسکون زاء
فارسیله مجمع الفرسده دانه انکور وفرهنک محمودیده کسر کافله مرویدر وتکژ اوزم قبوغنه
دینلدوکی رسیده نظردر ڭ تکه ع فتح کاف عربی مخفف واخفاء ها ایله اوچ معنایه در اول

ارکاغ یکی ثانی اینجه دزی جلد دقیق ثالث صغر ترکی که یامی ایدوب قوریدوب اودون یرینه یاقارلر آکا پاچك دخی دیرلر عربیده چله دیرلر کاف فارسیله اوچقور معناسنه در ابوالمعانی بیت خوش بود مجلس می با رخ ساده تنها * میدهد ذوق دکر حل تکه از شلوار لغ تکیسه ع کسر کاف و سکون یای تحتانی وفتح سین مهمله ایله هکبه که عربیده خرج دیرلر ضم خاء معجمه ایله لغ تکیه ع معروف ایکی معنایه در اول جای درویشان ومحل مشایخ ثانی طیانمق یاصدغه ودیوان وغیریلره لفظ عربیدر فارسیده ده استعمالی شایعدر چغتاییده تایاقغان دیرلر میرعلیشیر بیت ضعفیم ایچرا قصر تامیغا تایاقغان دیك دوروور * هرساری کورسانك یا پوشقان کوی نینك دیواریدا لغ تکیه کاه ع طیانه جق یردر خواجه حافظ بیت ازان زمان که برین آستان نهادم سر * فراز مسند خورشید تکیه کاه منست لغ تلابه ع فتح لام وباء موحده ایله قراول اصلی طلابه در عربیدر تعجیم ایدوب تلابه دیدیلر لغ تلایه ع یای تحتانیله ده اول معنایه در ابوالمعانی بیت لشکر حسرت نیاید درخیال * خواب در چشم تلایه میشود لغ تلبینه ع سکون لام وکسر باء موحده وسکون یای تحتانی وفتح نون ایله سودلو آش لفظ عربی اولمق کرکدر لبن دن مأخوذ نعمة الله بولفظی نیجه فارسی ایدر بیلم لغ تلخه ع سکون لام وفتح خاء معجمه ایله ترکیده ککرمسی دیدکلری طعمدر عربیده عفصی دیرلر ابوالمعانی بیت آکه نیم از مذاق لذت * از تلخه ومر وترش وشیرین لغ تلخینه ع کسر خاء معجمه وسکون یای تحتانی وفتح نونله بمعنی ترخینه مرقوم لغ تلنده ع فتح لام وسکون نونله کج زبانه دیرلر که درست تکلمه قادر اولمیه فافو تمتمه دخی دیرلر لغ تلواسه ع سکون لام وفتح واو وسین مهمله ایله اوج معنایه کلور اول اضطراب یعنی تنکی دل وبی آرامی جمال الدین اشهری بیت زبس تلواسه کاندر جان من بود * تو کفتی مردنم در مان من بود * ثانی غنچه شکوفه ثالث خرمن چاچی یعنی صاو رلمش خرمن که چاج ایدرلر لغ تلوسه ع سکون لام وفتح واو وسین مهمله ایله بمعنی تلواسه مرقوم امیر خسرو بیت کاسیم از تلوسه مرك لبالب تلخست * شربتی آب زهر دیده بیا رید مرا وله بیت در تلوسه چنین جکرسوز * میدهد عقوبتی دوسه روز لغ تلومه ع سکون لام وفتح واو ومیمله شکوفه غنچه سنه دیرلر عموما لغ تله ع فتحتین ایله طقوز معنایه کلور اول شرفنامه ده پایه نردبان بو معنایه میرنظمی بیت درقصر وصال آن ملك رو * آهم تله شد بکام نیکو * ثانی فق دیدکلری طوزاق که آنکله قوش طوتارلر شمس فخری بیت درارتفاع دولت تودست کبریا * بند زقدر قائمه عرش برتله * اوچی ده درزی آلتی در اول اوتی که خیاطلی هموار ایدرلر ثانی ایکنه لك که اینجه ایکنه قورلر ثالث اول کیسه درکه یوکسوك وتیاشیر وابریشم قورلر * وهو وعاء یکون فیه آلات الخیاطة کذا فی المشکلات سادس بمعنی فسان یعنی بلکو طاشی سابع مسلخ که قیون ذبح اولنور ثامن توربه که بزدن ایدوب ایچنه بعض شی قورلر تاسع ذکر معناسنه ده مرویدر لغ تلیسه ع کسر لام وسکون یای تحتانی وفتح سین مهمله ایله بمعنی تکیسه مرقوم یعنی هکبه لغ تماخره ع فتح میم وسکون خاء معجمه وفتح راء مهمله ایله بمعنی سخره وطنز واستهزا کذا فی شرفنامه والمحمودی فرهنك جهانکیریده فتح خاء معجمه ایله

ایله مرویدر حکیم ناصر خسرو بیت کرتو تماخره کنی اندر چنین سفر * برخویشتن کنی تونه
برمن تماخره * پور بهای جامی بیت ای احمقی که هرکه ترا دید ازخریت * خالی فرا کرفت مزاح
وتماخره ﴿ تمژه ﴾ سکون میم وفتح زاء فارسی ایله بمعنی بالای سقف خانه کذا فی المجمع
﴿ تمشیه ﴾ سکون میم وکسر شین معجمه وفتح یای تحتانی ٔ مشدده ایله فرهنك محمودیده
ایران زمینده برشهر اسمیدر حکیم فردوسی بیت ز آمل کذر سوی تمشیه کرد * نشست
اندران نامور تهیه کرد * عربیده تشدید ایله اشمك ارادت معناسنه در وتخفیف ایله
یوریمك رفتار معناسنه در ﴿ تمنك ﴾ فتح میم وسکون نونله پاتك که مخارج حروف رعایتنه
قادر اولمیه عربیده الکن دیرلر کذا فی الصحاح ﴿ تمیشه * کسر میم وسکون یای تحتانی
وفتح سین مهمله ایله شرفنامه ده ایران زمیننده برشهر آدیدر که افریدون شاهك تختکاهی
ایدی تمشیه بوندن غلط اولمق محتملدر یاخود بین الناس اویله معروفدر وفرهنك
جهانکیریده شهر آمل نواحیسنده بر میشه آدیدر که آملیلر میانند شمای بیشه دیرلر امیر
تطمی بیت کذر کرد از تمیشه آن جوانبخت * بیارا یید از وهم تاج وهم تخت ﴿ تنبه ﴾
سکون نون وفتح باء موحده ایله ایکی معنایه کلور اول قالن اغاج که آچلامق ایچون قپو
آردنه قورلر اکا کلندر وکلندره دخی دیرلر امیر خسرو بیت زنقش شوم آن روهای
منکر * تبینه کشته هریك تنبه ٔ در * ثانی بیوك خرج معناسنه در ﴿ تنبسه وتابیسه ﴾
کلاهما بسکون النون وفتح السین المهمله اول فتح با ثانی کسر باوسکون یا ایله بمعنی قابجه تعریب
اولنوب طنفسه دیدیلر ﴿ تنته ﴾ سکون نون وفتح تاء مثناة ایله بمعنی تار عنکبوت کذا فی المجمع
﴿ تنجاله ﴾ سکون نون وفتح جیم ولامله بمعنی فشردن یعنی صقمق ابو المعانی در تعریف
کرانجانی بیت شوی درباغ اکر با این کرانی * شود تنجاله از خود آب انکور ﴿ تنجامه ﴾
سکون نون وفتح جیم ومیمله بمعنی جامه ٔ تن یعنی کیجك اثواب ﴿ تنجیده ﴾ سکون نون ویای
تحتانی وکسر جیمله بمعنی ترنجیده یعنی درم کشیده طارلمش وصقلمش دیمك اولور ﴿ تندسه
وتندیسه ﴾ کلاهما بسکون النون اول بفتح الدال المهمله ثانی بکسرها وکلاهما بفتح السین
المهمله باغلرو بوستانلرده وسائر مزروعاتده آدم صورتنده برشی ٔ یاپوب قورلرکه حیوانات زیان
ایرشدرمیه اکا لیلد دخی دیرلر مشکلاتده وهو ما تراه مجبه الانسان بو معنایی مؤید معروف
بیت بیاراست ازایمه پیکران * باشکال وتندسه ٔ بیکران ﴿ تن زده ﴾ یعنی خاموش
مثلا ساکت معناسنه خواجه سلمان بیت روان شد مرکب جانا نچرا تن میزنی ای جان *
چو خواهی رفت ازین خوشتر نخواهی یافت همراهی ﴿ تنستة ﴾ فتح نون وتاء مثناة وسکون
سین مهمله ایله تافته ٔ عنکوت یعنی اورمجك آغی خواجه عمید لویکی * قطعه * همان سراچه
وخرکه که اوج مه میشد * کنون حضیض نشین شد چو سایه دربن چاه * فراش بوقلمون
شد یکی پلاس درشت * تنق تنستة ٔ این عنکبوتك چولاه ﴿ تنسه ﴾ سکون نون
وفتح سین مهمله ایله متضجر معناسنه ﴿ تنفسه وتنفه ﴾ کلاهما بسکون النون وفتح الفاء
اولها بالسین والثانی بحذفها قابجه که تنبسه وتنبیسه دخی دیرلر ﴿ تن قره ﴾ سکون نون
وفتح قاف وراء مهمله ایله برص سیاه معناسنه در کذا فی شرفنامه ﴿ تنکه ﴾ فتح نون وکاف

فارسیله معروف ودخی اوندن مایه سز خمیر ایدوب یوفقه اتمك ایدرلر اقچه تنکه لری کبی
یفرا دخی دیرلر کذا فی المجمع ولغت محود دیده نقره کش وتنکهٔ سیاه وتنکهٔ سرخ وتنکهٔ سپید
دیرلر ﴿تنکیره﴾ سکون نون ویای تحتانی وکسر کافله بمعنی طبجره یعنی کوچك قازغان
میرنظمی در حکایهٔ زن فرتوت بیت در آب انداخت آندم ماکیانش * به تنکیره
بجوشیدش در آتش ﴿تنند﴾ فتح نون اول وسکون ثانیله بمعنی تندو بمعنی تارعنکبوت
یافته ﴿تنوره﴾ ضم نون مشدد ومخففله ده جایزدر وواو مجهول وفتح راء مهمله ایله التی
معنایه کلور اول معروف تنور معناسنه حکیم سنایی بیت چون تنوره بزیر آن جازم *
همه آتش دهان آهن دم * ثانی برنوع سلاحدر جوشن کبی اما کمش پوللر ایدوب جا بجا
اوزرینه محکم ایدرلر اکا چیره وکرتك دخی دیرلر حکیم اسدی بیت تنوره بزد کردش اندر
سپاه * زهر سو بز خمش کرفتند راه * وله بیت هزار ازدلیران جوینده کین * بکردش
تنوره زدند از کمین * ثالث اول دری یه دیرلرکه قلندران بیللرینه ستر عورت ایچون بغلرلر
بعض بزدن وبعض احرامدن ایدرلر رابع برطوبده دکرمان یاننده اولور که صو زور ایله
اکا طوقنوب دکرمان چرخنك پربلرین الجتمیه خامس هر نسنه که مدور اولوب چرخ
اوره اکا دیرلر سادس اهل سفرك دموردن اولان اوجاغنه دیرلر ﴿تنوزه﴾ ضم نون وواو
معروف وفتح زاء معجمه ایله بمعنی چاك شده یعنی هر نسنه که یارلمش اوله تنوز چاك وشکاف
معناسنه حکیم خاقانی * قطعه * بر تن زسر شك جامهٔ عیدی * وزماتم دل دوستان تنوره
خاقانیٔ صبح خیز هر شامی * نکشاید جز بخون دل روزه ﴿تنه﴾ فتح نونله یدی معنایه کلور اول
تمام طونلق اولان جامه که بیله دك اولانه بیتنه دیرلر ثانی شجیع ودلاوره جنکه یالکز واردقلری
اجلدن بهادرلقدن کنایه ایدوب یکنته دیرلرکه تن کوده در آخرنده کی ها اختصاصیه در
زیرا هر اسمکه اطلاق اولنان معنی حقیقت اوزره اولمیوب تشبیها اولسه لابد آخرینه برها
الحاق ایدرلر ابو المعانی بیت پردلان در روز میدان جنك کردند یکتنه * آنکه از مردن
کند اندیشه مجوید رفیق * ثالث تشبیه طریقیله اغاجك اوزدکنه دیرلر حکیم اسدی
بیت بخستین کیاهی نماید درخت * تنه کیرد آنکه بود بیخ سخت * رابع تنیدهٔ عنکبوت
معناسنه شیخ نظامی بیت چند بری چون مکس از بهر قوت * دردهن این تنهٔ عنکبوت
سیف اسفرنکی بیت برکند منجنیق مور چه ماجزم او * از تنهٔ عنکبوت حصن بر آرد حصین
خامس بمعنی کنده سادس بمعنی اندرون سابع تفنك معناسنه که یکی نك نرم نویی در
﴿تنیده﴾ کسر نون وسکون یای تحتانی ایله اورلمش اورمجك آغی معناسنه نصیرای
همدانی بیت که آهم چون لعاب عنکبوتان * تنیده بر در و دیوار زندان * ودخی چلاهلرك
ایپ بغلدقلری اغاجه دیرلر ﴿توان﴾ فتح واو وراء مهمله ایله مجمع الفرسده قامشدن
یاپلمش اوکه ایچنه سپورندی وزبل دوکرلر شمس فخری بیت بساط دوستانت در بسائین
مقام دشمنت مملك توان * فرهنك جهانکیریده علف بغدای وآرپه صاپندن یاپلمش خانه که
بوستان کنارلرنده وخرمن یکلیمنلر یاپوب ایچنده کولکه لنورلر حکیم ناصر خسرو بیت بباید
رفت آخر چند باشی * تو متواری درین خانه توان * وشرفنامه ده باغ و بوستان اطرافنه

اطرافنه چکدکاری خس وخاشاکدن دیوار درکه اکا پرچین وخار بست وقلفند دخی دیرلر

ل تواچه ح فتح واو وجیم فارسی وسکون نونله بمعنی تپانجه ل توایه ح فتح یای تحتانیله برمبارزایرانی اسمیدر بو پهلوان اوغلی وار ایدی اکا توته دیرلر ایدی کذا فی شرفنامه

ل تون ح فتح واو وراء مهمله ایله بمعنی فرزند عزیز کذا فی شرفنامه ل تونکه ح فتح واو وکاف فارسی وسکون نونله گنجینه معناسنه ابوالمعانی بیت کسی که روزی اندك همیشه دقانع * چو پادشاه جهان مالك تونکه شود ل توه ح بالفتح والکسر بمعنی نیشتر فصاد کذا فی شرفنامه

ل ته ح اظهار هایله بمعنی تاه مرقوم وهر نسنه نك جانب سفلیسی کذا فی المجموعی ل ته ته ح یعنی قات قات کذا فی المجمع ل تهیشه ح کسر ها وسکون یای تحتانی وفتح شین معجمه ایله بر شهرك آدیدر که فریدون انده ساکن ایدی قالدروب کتوروب پادشاه ایلدیلر کذا فی فرهنك جهانکیری بو معنایه ابوالمعانی بیت نه هرکسی که شود در تهیشه شاه شود * نه هر نسنه جهان خورو شود یوسف ل تهیکاه ح بوش بوکرکه مربیه خاصره دیرلر چغتایده کومراك دیرلر بعض نسخه ده معده معناسنه در مولانا هاتفی بیت تهیکاه کاوست درخورد شیر * نشد شیر ارزان خرکوش سیر ل مع الیاء التحتانی * تابستانی ح یایلاق ویازاوی ویازه منسوب اولان نسنه لر تابستان که یاز در لفظ مرکبدر تاب ایله ستاندن که اسم مکان واسم زمانله مشترك المعنادر آخرنده کی حرف یا کاه مصدریه وکاه نسبت وکاه وصفیه استعمال اولنور محلنه کوره

ل تابی ح کسر باء موحده ایله روشنی معناسنه که تاب قاج معنایه کلور سه آخرینه حرف یا الحاق ایدوب محلنه کوره استعمال ایدرلر میرنظمی بیت زتاریکی درآن کمکشته ره شد مکرتابی زدو راندر نکه شد ل تاتاری ح تاتاره وولایتلرینه منسوب اولان نسنه لره دیرلر مثلا کلاه تاتاری ومشك تاتاری وآهوی تاتاری ونافهٔ تاتاری دیرلر علی هذا الاسلوب خواجه حافظ بیت دران زمین که نسیمی وزد زطرهٔ دوست * چه جای دمزدن نافهای تاتاریست

ل تائلی ح کسر تاء مثناة ولامله بمعنی دستار خوان یعنی پیشکیر شیخ جنید انصاریٔ خانخانی بیت چو خوردم تائلی برداشت ازپیش * ادای شکر نعمت کرد درویش ل تاجیکی ح کسرتین ایله تبریز بلره مخصوص برنوع جامه در ل تاختنی ح سکون خاء معجمه وفتح تاء مثناة وکسر نونله تاختن لفظندن اسم مصدر در سکرتمك وچاپمق معناسنه بونك آخرنده اولان حرف یا کاه مصدریه اولور معنای مرقومه وکاه وصفیه اولوب منزل بارکیری واوکدل آتنه دیرلر ل تاریکی ح کسرتین ایله قراکولق معناسنه مثلا تاریکیٔ شب وتاریکی چشم دیرلر مراد قراکولغی بیاندر بونده کی یا وصفیه در میرنظمی بیت تاریکی شب برفتن راه * تاریکی دل چو پرتو ماه ل تاری ح کسر راء مهمله ایله تارك معنالرنده کاه صفت اولور تاریکی معناسنه وکاه وحدت معناسنه اولوب برقیل دیمك اولور سازده اولسون صاچده اولسون ابریشمده اولسون ل تازی ح کسر زاء معجمه ایله عربی دیمکدر مثلا اسب تازی وزبان تازی دیرلر شیخ سعدی بیت اسب تازی اکر ضعیف بود * همچنان از طویلهٔ خربه وشرف یزدینك بوسه معناسنده * زلعل یار خواهم ضد مشرقی * بتازی ودری وقلب وتصحیف دیدوکی عربی وفارسی لغت ایله دیمکدر وآته یالکز تازی دیرلر عبدالله هاتفی درتموزنامه

بيت نشستند بر تازيان فوج فوج * محيط سلامت برآمد بموج * وتازيدن لفظندن
اسم مصدر اولور وصفت دخی اولور يورغه آته تازی ديرلر چاپدوغی اجلدن كه تركيده
چاپقون معناسنه شاعر بيت خرخود را چنان چابك نه بينم * كه با تازی سواران برنشينم
ڤ تالكی ع فتح لام وكسر كاف فارسيله كشنيز بری در ڤ تای ع درت معنايه كلور اول قات كه
بر قاته يكتای ايكی قاته دوتای ديرلر شيخ سعدی بيت پشت دوتای فلك راست شد از خرمی
تا چو تو فرزند زاد مادر ايام را * ثانی فرهنك جهانكيريده بمعنی جامه داری يعنی قماش
جنسندن ياخود بز قسمندن بر طوب اتلق معناسنه حكيم نزاری قهستانی * قطعه * تا بديوان
عمالك درحساب * وز بديشار آمد وجامه بتای * عقد عمرت بار محكم تا بود * همچنين قانون
اين دولت بپای * ثالث بمعنی عدد رابع تار معناسنه استعمال اولنور شمس تبريزی بيت
بكداردت زتار چو مويت كند ضعيف * ندهی بهر دو عالم يك تای موی دوست * بو غزلك
قافيه سی جای نای پای واقع اولمشدر ڤ تيماری ع فتح بای موحده وكسر رای مهمله ايله بمعنی
وظيفه روزی مرتبه زاتبه ديرلر ابو المعانی بيت دعای دولت آن شاه معدلت كستر *
مثال تيماری خلق جهان بشام وسحر ڤ تبشی ع سكون بای موحده وكسر شين معجمه ايله اول
لب كردان طبقه ديرلر كه كشنن وياخود باقردن دوزلمش اوله ابن يمين بيت باز در بزم چمن
نركس سرمست نهاد * بر سر تبشی سيمين قدحی زر عيار * وله بيت غمزه سرمست او عربده
آغاز كرد * نركس مخمور را تبشی وساغر شكست ڤ تبنكوی ع مرقوم تبنكو معناسنه
بو يا موی يا روی وسوی ده اولان يالر كبی وردفيده اتيانی ده جايزدر ڤ تبی ع كسر بای موحده
ايله صيق نكنه لو جامه وعرقچين وغيرهما سوزنی دخی ديرلر ڤ تتری ع ايكی معنايه كلور اول
فتح تای مثناة ايله بر نوع كلاهدر كه عجملك عسكريسی كيرلر شيخ سعدی بيت حاجت بكلاه
بركی داشتنت نيست * درويش صفت باش وكلاه تتری دار * ثانی سكون تای مثناة ايله
سماق معناسنه شمس فخری بيت در بساتين لطف بهجه او * شايد ار فند آيد از تتری *
حكيم ناصر خسرو بيت خار هر دو تا نكرد دست وانكشتان فكار * كرنهال وتخم تتری نيشكر
خواهد چشيد ڤ تخت طاقديسی ع خسرو پرويزك مشهور بهربدينك اوتوز برالحانندن
بر لحن آديدر كذا فی المجمع ڤ تراهی ع فتح رای مهمله وكسر ها ايله بمعنی نوباوه يعنی تر فنده شيخ
سعدی بيت برد بوستانبان بايوان شاه * تراهی ولی هم زبستان شاه ڤ تربالی ع
سكون رای مهمله وفتح بای موحده وكسر لام ايله بر عالی عمارت ناميدر اردشير بابك بنا ايتمشدر
شهر كورك شرقی سمتنده واقعدر كه پارس شهرلرندندر معربی جوندر ومنقولدر كه مذكور
بنانك اوزرنده بر آتشكده بنا اولنمشدر وشهر مزبورك برابرنده بر عظيم طاغ واقع اولمشدر
لندن اول آتشكده يه صو كتورمشلر تربالی اوزرندن مرور ايدر كذا فی فرهنك جهانكيری
ڤ تری ع لطافت وتازه معناسنه آخرنده كی حرف ياوصفيه در امير خسرو بيت تری ونم
كشت مركب زرود * نام ترنم شدش اندر سرود * فرهنك جهانكيريده ترا معناسنه دركه
سنكا ديمك اولور ڤ تسی ع كسر سين مهمله ايله اوزون اوق اولان كرپی استاد لطيفی بيت
اكرچه كشنده بع سر مابسی * نسازد كسی پوستين از تسی ڤ تشی ع كسر شين معجمه ايله ده

ایله دخی مرقوم معناسنه در مشکلاتده خارپشت بزرك وشرفنامه ده دخی بمعنی خار پشت كه
آكاچیر وزوچیروژ وچرك وجرك وچیز وچیژ وچكاشه وریكاشه وروباه تركی وزكاسه
وژكاسه وسغر وسنجول وسفرنه وسكاشه وشكرنه دخی دیرلر عربیده قنفذ دیرلر
ﻟ تفت یزدی ﻊ سكون فا وتاء موقوف ایله شهر یزده بر شهر مكیف در یاخود یزد
خلقندن بر آدم ملك اختراعی اوله یزدك آخرنده كی حرف یا نسبت اولور ﻟ تفی ﻊ سكون فا
وكسر نون ایله بمعنی پرده عنكبوت كذا فی المجمع ﻟ تكی ﻊ كسر كافله سكرتمك معناسنه اسم
مصدردر قاضی بدر الدین كنجه بیت سبكتكی كه خلل نفكند اكر بمثل * ببام قصر حباب
اكتدش مجال كندر ﻟ تكاپوی ﻊ یاوب یوپرمق آت كاه یورغه لیوب وكاه لنك اوردوغیچون
تكاوردیدیلر تك كتوریجی یعنی یاپجی دیمك اولور كه پوینده دخی دیرلر صحاحده بمعنی آمد شدن
یعنی آمدن وپودن وبهرسو پراكنده شدن مسطوردر ﻟ تك وپوی ﻊ مثل تكاپوی مرقوم
صیغه امر دخی اولور ﻟ تكوی ﻊ ضم كاف و واو مجهول واظهار یا ایله بمعنی موی مجعد یعنی
قورجق صاچ اثیر الدین اخسیكتی بیت در تكوی تست جان من اثیر * چون غریبی كو
بظلمت خر كرفت * وخمیری یاغلی یوفقه اتمكه دیرلر ﻟ تلاشی ﻊ كسر شین معجمه ایله
پراكنده وپریشان اولمق كرك معنا وكرك محسوسا ﻟ تلی ﻊ كسر لامله بوكورتلن دكنی دید كاری
اوت و دخی درویش وفقیر وبعض نسخه ده درزیلرك ایكنه وابریشم كیسه سنه دیرلر ﻟ تنشوی
سكون نون وضم شین معجمه ایله ایكی معنا یه تن ایله شوید ن مركب لفظدر اول مطبخلرك وزقاقلرك
وحولیلرك چركابی آقه جغی یركه عربیده بالوعه دیرلر ثانی میت یودقلری تخته كه عربیده مغتسل
دیرلر ﻟ تنكبای وتنكنای ﻊ كلاهما بسكون النون اول فتح كاف فارسی ثانی سكون ایله
طار یول ودهلیز ومحل مضیق معناسنه در میر نظمی بیت كه آید بدینجا غنی وكدای *
كذركاه باشد درین تنكنای ﻟ تنكوی ﻊ سكون نون وضم كاف فارسیله چوپدن وسازدن
اورلمش سله وسپدكه ایچنه اتمك وبعض اشیا قورلر ﻟ باب التاء المكسورة مع الالف ﻊ
ﻟ تیبا ﻊ سكون یای تحتانی وفتح باء موحده ایله عشوه محبوبان وناز خوبانه دیرلر میر
نظمی بیت كند صد كونه تیبا آن پری رو * فریبد مردمان آن چشم آهو ﻟ تیزپا ﻊ
سكون یای تحتانی وزاء معجمه وفتح باء فارسیله آتده ودوه ده وقاطرده اشكون ویوكرك
معناسنه درو له بیت زپیش همرهان آید بمنزل * چو باشد تیزپا هر اسب مقبل *
ﻟ تیزنا ﻊ سكون یای تحتانی و زاء معجمه وفتح نون ایله هر نسنه نك كسكین وسوری اولان
یرینه دیرلر جمال الدین عبد الرزاق كاشی بیت ز وصف تیغ توزان قاصرم كه اندیشه * بر پله
كشت چو بر تیزنا ش كرد كذار ﻟ تیلا ﻊ سكون یای تحتانی وفتح لامله بمعنی رسن یعنی ایب
كذا فی فرهنك میرزا ابراهیم ﻟ تیلپا ﻊ سكون یای تحتانی اول وفتح ثانی وكسر لامله بر نوع
مغدندر جواهر قسمندن ﻟ تیها ﻊ سكون یای تحتانی وفتح ها ایله جعلدن كوچك بر بوجكدر
مزروعات اوزرنده رطوبتدن پیدا اولوب تمام اولدقده ایچندن بر سیاه بوجك
چیقار ﻟ مع الباء * تراب ﻊ تاء مفتوحه ده ذكری مرور ایدن تراب معناسنه در كسر تا ایله
دخی جائز اولوب فرهنكلرده یازلدوغیچون ایراد اولندی ابو المعانی بیت اكر تو پخته شدی

هرسخن نمیکفتی * زظرف خام شود دائما چو آب تراب ﴿ ترنیب ﴾ سکون راء مهمله
وکسر نونله خاکسترچکه جك دمور آلت ﴿ تنلاب ﴾ فتح لامله دوکاوب صاچلن صو وشراب
وغیرهما ابوالمعانی بیت اشك چشم چو ابرمی بارد * برسرکوی تو تلاب شود ﴿ تیب ﴾
سکون یای تحتانیله متحیر معناسنه شمس فخری بیت آصف اکرچه صاحب تدبیر ورای بود
باعقل ودانش تو ورا تیب دان وشیب ﴿ تیب وشیب ﴾ یعنی سرکشته ومتحیر استاد رودکی
بیت شیب تو بافراز وفراز تو با نشیب * فرزند آدمی بتواندر بتیب وشیب ﴿ تیره شب ﴾
غایت قرانکوکیجه تیره اصلنده بولانقدر و بولانقلق قرالق مقرر اولغین شبه صفت اولمشدر
کمال خجندی بیت کرنه پیچم رخت از طرهٔ مشکین چه عجب * درشب تیره بخو رشید نکه
نتوان کرد ﴿ تیزاب ﴾ معروف ومشهور صودر قیو مجیلر آلتونی کمشدن آنکله تفریق
ایدرلر لفظ مرکبدر تیز ایله آبدن کسکین صو دیمك اولور ﴿ تیزتیب ﴾ بی اختیار صدور
ایدن ریح اسفل اول حالتده حیرت واقع اولغین تسمیه اولنمشلر تیز ضرطه در تیب حیرت دیمك
اولمغله ترکیب اولنمشدر ابوالمعانی درهجو بیت پی اندر پی زند ضرطه که کویند * به تیز تیب
کونش طبل دربند ﴿ مع التاء المثناة * ترست ﴾ کسر راء وسکون سین مهملتین وتاء
موقوفله مراتب اعداددن اوچیوز عدده دیرلر سیصد دخی دینلور ﴿ ترشت ﴾ کسر راء
مهمله وسکون شین معجمه ایله باغبانلرك آلتلرندن چپا دیدکاری دمور آلتدر ﴿ تکت ﴾ کسر
کاف فارسیله قارن صغر معناسنه در میرنظمی بیت چو رفته سیرکاشن آن سمن سا *
رقیبش چون تکت آمد بمرعی ﴿ تیرست ﴾ ترست مرقوم معناسنه یای تحتانیله ده استعمال
ایدرلر مولانا جامی دریوسف زلیخا بیت برآورده یکسر زسنك رخام * درآزاد پهناش
تیرست کام ﴿ تیری راست ﴾ اضافتله موسیقیده بر پرده اسمیدر عربیده اول پرده یه کیردونیه
دیرلر امیرخسرو بیت بردل عاشق که بکشتن سزاست * راست چو تیر آمده تیریٔ راست
﴿ تیریکدست ﴾ جنکده بردفعه دن اوق آتمغه تیرباران دخی دیرلر میرنظمی بیت چو
انداختند دلیران تیر یکدست * شکست خصم را کشتند یکدست ﴿ مع الجیم * تماج ﴾ فتح
میمله سختیان معناسنه در میرنظمی بیت نیاید پوستین اول بکاری * تماج خوش کند
دباغ آری ﴿ تیچ ﴾ بوزن هیچ اوج معنایه در اول اشلنمامش ابریشم ثانی تیروکمان ثالث ال
ایله آچلمش پنبه کذافی فرهنك جهانکیری بعض نسخه ده حلاج یایندن اطرافه صاچلن پنبه
ریزه لری معناسنه در ﴿ تیرتماج ﴾ خمیر آچه قلری اوقلاغی کذافی شرفنامه تتماج اوقی تعبیری
اقتضا ایدرکه یوفقه اوقلاغیسی اولمیوب بو رکجیلرك قوللندیغی یوغون اوقلاغی اوله ﴿ تیریج ﴾
سکون یائین تحتانین وکسر راء مهمله ایله قفتانده وسائر اثوابده تیریز دیدکلری پاره در
﴿ تیماج ﴾ سکون یای تحتانی وفتح میمله نشانهٔ تیرآماج معناسنه میرنظمی بیت تیر
مژکانش چنان شد راست رو * سینهٔ دل بوده تماجش مشنو * شرفنامه ده بر نوع جلد
مدبوغدر طلوع نجم سهیلده طشره ده آچوب قورلر رنك وبو حاصل ایدر ﴿ مع الخاء المعجمه
﴿ تیخ ﴾ سکون یای تحتانیله هراوجی سوری اولان نسنه یه دیرلر کذافی فرهنك جهانکیری
﴿ مع الدال المهمله * تربد ﴾ سکون راء مهمله وکسر باء موحده ایله ادویه دن بر دوادر خراسانده

خراساننك اعلاسی اولور ترکیب مسهلاته جزؤ ایدرلر ﴿ ترمد ﴾ سکون راء مهمله وکسر میم
ایله بر شهر آدیدر آنده اولان سادات کرام بالاتفاق صحیح النسب اولدقلری مشهوردر ﴿ ترند ﴾
کسر راء مهمله وسکون نونله فرجان دیدکلری قوشدر سرچهدن کوچك اولور اصفهانیلر
لغتیدر میرنظمی بیت لاف دعوی چه کنند سرور هند * پیش شاهین چه زند بال ترند *
﴿ تکند ﴾ کسر کاف وسکون نونله بمعنی آشیانهٔ مرغ کذا فی نسخهٔ میرزا ابراهیم ﴿ مع الراء
المهمله * تیر ﴾ کسر باء موحده ایله بر قوش آدیدر عربیده رزاد دیرلر کذا فی المؤید بولغتك
معناسی عربیده اکسیردر یعنی ارینمش آلتون ﴿ تمر ﴾ کسر میمله بر علتدرکه بر آدمده اوله
قرق یاشنی کچدکدن صکره کوزلرنده ظاهر اولوب نور دیدهسی یعنی قوت باصرهسی نقصان
اولمغه باشلر کذا فی المؤید اما فرهنك جهانکیریده مسطوردرکه قرقدن صکره اول علت
ظاهر اولور اللی یاشنی تجاوزده خود بخود زائل اولور وبعض فرهنکلرده آب مروارید تمر
دیرلر وعربیده خرمایه کیمی کسره ایله وکیمی فتحه ایله ایراد ایدرلر وضم میمله ترکستانده آهن
معناسنهدر وکسر میمله زبان علیٔ هندیده تاریکی معناسنهدر ﴿ تیر ﴾ مجمع الفرسده
وفرهنك جهانکیریده وسائر فرهنکلرده نقل و روایت اولنان معنالری ممکن اولدیغی قدر
شاهدلریله تحریر اولندی اوتوز درت معنایه کلور اول معروف اوقدرکه عربیده سهم ونشاب دیرلر
بر فرشتهنك اسمیدرکه ستوران اوزرینه موکلدر وتدبیر امور ومصالح که ماه تیر وروز تیرده
واقع اولور اکا متعلقدر ٣ سال شمسینك که اکا تاریخ جلالیده دیرلر دردنجی آیینك آدیدرکه
نیر اعظمك برج سرطانده مدت مکثیدر شمس فخری بیت اکر زمعدلتت در تموز یاز کنند
زاعتدال چو ارد بهشت کردد تیر * ماه مزبور اول فصل تابستان اولمغله تابستانه دخی
تیره ماه دیرلر حکیم قطران ارموی بیت لاله سرخی یافته بهره زتو وقت بهار * آلی ازمن
یافته زردی بکاه تیر تیر ٤ هر ماه شمسینك اون اوچنجی کونی آدیدر اول کون دعا ایتمك
وحاجت طلب ایلمك مناسبدر قاعدهٔ فارسیاندر نام روزکه نام ماهه موافق اوله اول کون
قتلرنده زیاده معتبر اولوب عید جشن ایدرلر مسعود سعد سلمان بیت ای نکاه تیر بالا
روز تیر * خیز و جام باده ده درلحن زیر * روز مزبورده عید جشنه بر سبب دخی بودرکه
افراسیاب مملکت ایرانه مستولی اولوب منوچهر قلعهٔ آمل تبرستانده متحصن ایکن مابینلری
صلح اولنوب شول شرطله که منوچهر لشکرنده آرش نام بر تیر انداز وارایدی اول بر اوق
آته نه یره دوشرایسه اول محلی صنور قطع ایدهلر افراسیاب بو شرطی قبول ایدوب مزبور
آرش آمل شهرندن بر اوق آتدی بامر الله تعالی اوق آب آمو کنارینه دوشدی اول زمان
نهر آمویی ایران وتوران میاننده فاصل تعیین ایلدیلر بو احوال روز مزبورده واقع اولمشیدی
نتکیم بو روایتی مشعر حکیم فردوسی * مثنوی * بفرمود تا از کمان سه پی * کشاید یکی
پیکان پر تیر نی * هر آنجا که ناوك شود جایکیر * از آنجا بود ملك قسمت پذیر * پس آرش
سوی قبضه بازید دست * کمانرا بمالید وبکشاد شست * بینداخت تیرو به پیمود کام *
بنانیسان جهان بخش شد والسلام * ه یعنی حصه حکیم سوزنی بیت عشرت وشادی
ولهو بهرهٔ او باد تیر * بهره و تیر حسود آمده کرم و زحیر * حکیم نزاری قهستانی بیت

چو لشکر جمع شد همه تیر کردند * برای تعبیه تدبیر کردند * شمس فخری بمعنی روز وماه وحصه بو اوج معنایه بیت بروز تیر ومه تیر عزم شادی کن * که از سپهر ترا فتح ونصرت آمد تیر ٦ بمعنی نصیب وزوری که عربیده نصیب معناسنه اولان سهمك ترجمه سیدر حکیم فردوسی بیت همه ساله تیر تواز روز تیر * بزرگی وشادی وتاج وسریر * حکیم سوزنی بیت زشست زلف وکمان ابروان تیرقدان * نماند بهره وحظ ونصیب وتیر مرا * ٧ سبعهٔ سیاره دن بر یلدز آدیدرکه عطارد دخی دیرلر حکیم انوری بیت کرنامهٔ دهد نه بپروانهٔ تو تیر * شغلش فروکشاده ودستش ببسته باد * شاعر بیت تیره برچرخ سرافراخته * تیرفلك خانه زنی ساخته * ٨ سقف خانه التنه قونیلان اوزون ویوغون دیره که دیرلر ترکیده کریش دیدکلریدر یدنجی معنا ایله بو معنایه شمس فخری بیت بزخم تیغ زخورشید نور بستانی * بنوك تیر بسقف فلك بدوزی تیر * ٩ بمعنی قهر وغضب امیرخسرو بیت سهلست اینکه تیر تو بر که نایستاد * بلکه نایستاد به پیش تو کاه تیر * ١٠ بمعنی تنك یعنی طار تنك وتیر دیرلر حکیم سنائی بیت آنکه در پیش سخن تیغ زبانش که زخم * از پی فاتنه چون تیر میان بندد تیر * کمال اسمعیل بیت شیرین که یادت کام دل از لذت جهان کوتنك تیر حادثه چون نیشکر بدید * ١١ بمعنی تیره وتاریك حکیم سوزنی بیت پیری چو عمر من بمه وسال صید کرد * شد روزهای روشن من چون شبان تیر * ١٢ فصل خزانه یعنی کوز فصلنه ده دیرلر حکیم سوزنی بیت سال عالم عنف ولطف ومهر وکینت مایه کرد تا زمستان وبهار آورد تابستان وتیر * شمس فخری بیت خزان موافق رای ترا بود چو بهار * بهادشمن ملك ترا بود چون تیر * ١٣ سرقوم یعنی رئیس الجماعه ابوالمعانی بیت هرکرا باشد زجور وتاز توقدش کمان * درمیان عاشقانت تیر کردد بی خلاف ١٤ قمار اویونلرندن براویون آدیدرکه اون سهم اولور هرسهم برحصه تعیین اولنوب اوج سهمی حصه دن خالی اولور اکا تیر دیرلر ابوالمعانی بیت عشق توچو بازی قمارست * درحصهٔ من فتاده است تیر * ١٥ کمیلرده یلکن بغلدقلری اغاج که کمی لسانده سرن دیرلر شمس فخری بیت زموج معرکه کشتی عمر آن نجهد * که باشدش زدعا وثنات لنکر وتیر * ١٦ بمعنی قدر ومرتبه شیخ فیضی بیت قسم بقبضهٔ قدر وکمان قدرت حق * که یاد نیست کس از روزکار دریك تیر ١٧ هر طوغری واوزون اغاجه تیر دیرلر سقف خانه کرشی وکمی سرنی وترازو کفه لری آصلان اغاج ومعصره ده منکنه یی چویرن اغاج واوقلغی ودخی هرنه که بونلره بکزر اولوب مخصوص اسمی اولمیه جمله سنه تیر دیرلر سیف اسفرنکی بیت دورنك وسرکش وپیکار همچو قوس وقزح * غلیظ وخشك وکران خیز همچو تیر خراس * ١٨ اصبان اوقنه که ترکیده دوکن دیرلر ١٩ پنبه قوپارجق اینجه واوزون دموره دیرلر ٢٠ یلدرمکه عربیده صاعقه دیرلر ابوالمعانی بیت شدست قهر فلك همچو برق تیز کذر * ولی شود غضبت همچو تیر سوزنده * ٢١ شکوفهٔ خرما که عربیده طلع دیرلر ٢٢ قولاغوزکه عربیده دلیل دیرلر ٢٣ بمعنی تاب وتوان یعنی طاقت ٢٤ برنوع ییلانه دیرلرکه اینجه وچوق اوزون اولمز اما پرتاب ایتدکده دموردن بکجر بعض آتلونك اوزنکوسنی دلدوکی واقعدر ٢٥ جنس طیوردن برقوشدر ٢٦ قفتان اتکی

انكى نك طولانى سى ٢٧ اخكرسوز نده يعنى يانمش قور ٢٨ برنوع قرنجه در ٢٩ بمعنى كوباش ٣٠ نركس چيچكنه ديرلر ٣١ اول نسنه يه ديرلركندو جنسى افرادندن بهتراوله ٣٢ طوب وتفنك كله سى ٣٣ بلوك معناسنه ٣٤ قديم فارسيده موى ورشته يه دخى ديندوكى روايت اولنمشدر بلوكه چغتاى لساننده اولوش ديرلر فرهادنامه ده بيت كيتو رساقى جيكيب بيغلار وچون اون * منكا تويدين اولوش بير جام كلكون * واسكندرنامه ده راى ملكك مكتوبنده بيت ايليمكا بولوب قتل ويغماغه توش * كيلييب اون اولوشدين بويان بيراولوش ﴿ تير تير پو منزل اوق معناسنه در ﴿ تيمور ﴾ سكون ياى تحتانى وضم ميم ايله حيوانات قارننده چقان حرزه اكثركاو بريده حاصل اولور ترياق نوعندندر پاد زهره قريب منافعى وار در ﴿ تيور و تير ﴾ كلاهما بضم الياء التحتانى اول واوايله ثانى اشباع ضمه ايله طاوسه مشابه برقوشدر لكن اندن كوچك اولور عربيده شفنين ديرلر كذا فى المجمع ﴿ تيز وير ﴾ سكون يائين تحتانيين و زاء موقوف وكسر واو ايله تيز فهم يعنى هرنسنه يى ادنى اشارتله فهم واذعان ايدنه ديرلر حكيم فردوسى بيت همان بچه شيرناخورده شير * شناسد همان موبد تيز وير نسخه حسين وفا بيده بمعنى حافظ وبمعنى افغان وآشوب منقولدر ﴿ تيغ سر ﴾ غين موقوف وفتح سين مهمله ايله ياپلين قيا معناسنه در ﴿ تيمار ﴾ التى معنايه كاور اول بمعنى غم تيمار ادشتن اى غم خوردن حكيم انورى * قطعه * سايه رمح وعكس شمشيرش * كربوافتد برجبال وبحار * سنك اين خاك كرد دازانده * آب آن تيره كرد د از تيمار * حكيم سنايى بيت ازجود تووعلم توغزنين بهشت است * زيراكه د رونيست نه بيمار ونه تيمار * ثانى بمعنى محافظه كردن حكيم انورى بيت آنكه دارند درمراتب ملك * بندكانش ملوك را تيمار * سيف اسفرنكى بيت خسرو سياركان اجرى خورنو رمنست * كيست كردون تابود درعهده تيمارمن * ثالث بمعنى غم وغصه شيخ نظامى بيت كفت بنهاد بروری چوماهش * بپرسيد ازغم وتيمار راهش * رابع بمعنى محنت و مشقت شرف الدين يزدى بيت كمان نبود مرا نوبتوكه بى جرمى * ز فرقت توكشم دمبدم غم وتيمار * خامس بركمسنه نك غم وغصه سن چكمك يعنى بسلمك ورعايتنده اولمق ودر د نه علاج ايتمك بومعنى مشهور ومعلوم عالميان در سادس فرهنك جهانكيريده بمعنى انديشه واقعدر ﴿ مع الزاء المعجمه * تيراز ﴾ سكون باء موحده وفتح راء مهمله ايله بمعنى قوس وقزح ابوالمعانى بيت بدود آه كه ازسوخته جكر آيد برآسمان رسد وميمايدش تيراز ﴿ تبريز ﴾ سكون باء موحده وياى تحتانى وكسر راء مهمله ايله سفره معناسنه در وله بيت چنانكه عام شده نعمت فراوانش * به پيش مردم وحيوان هميكشد تبريز ﴿ تيرياز ﴾ سكون راء مهمله و فتح ياى تحتانى ايله براوت كوكيدر مفردات طبيده مسطوردر ﴿ تيب تيز ﴾ تيز تيب مرقوم معناسنه در تقديم وتأخير جائزدر ﴿ تيره كوز ﴾ ايرى كوزلى غربال در كه غله و طپراقى الرلر عربيده صراد ديرلر فتح صاد وراء مشدده ايله ﴿ تيريز ﴾ سكون يائين تحتانيين وكسر راء مهمله ايله ايكى معنايه در اول جامه و پيراهن تيريزى يعنى يان مخصوص كسمى واوذر مسعود سعدى سلمان بيت نيست پيراهنى وشلوارى نيست برهر دونيفه وتيريز * حكيم سوزنى بيت هرروز بنو جامه شادى وطرب پوش *

تا جامهٔ غم رابدرد دامن تیریز * ثانی بر مرغان معناسنه کذا فی الصحاح و نسخهٔ حسین وفایی ایله
بو معنایی اثبات ایچون بر قطعه ایراد اولنمشدر میر معزی * قطعه * مکر که کبکان اندر ضیافت
نوروز * بریده اند سر زاغ بر سر کهسار * که بسته اند همه پر زاغ بر تیریز * که کرده اند همه خون
زاغ بر منقار ﮒ تیز ﭻ بوزن چیز اوج معنایه کلور اول اماله ایله نفوذ معناسنه ترکیده کچمك
ایله تعبیر ایدرلر ونیزه یه وصف اولوب نیزهٔ تیز دیرلر دلیجی دیمك اولور وتیغه وصف اولوب
کسمك مراد اولنور تیغ تیز دیرلر شیخ سعدی بیت تیز مکن تیغ سخن در دهان * تا نبرد خلق
ترا ناکهان ﮒ بونك مقابلی کند در نفوذی یوق معناسنه ترکیده آکا چونکه دیرلر اما مستعمل
اولان کچمز وکسمز تعبیریدر وزبانی تیز ایله وصف ایدرلر شاعر بیت استره هرچند زبانه
تیز یافت * مو سترد مو نتواند شکافت * وحدتلو آدمه تیز طبع دیرلر خواجه حافظ
بیت اکرچه باده فرح بخش وباد کلبیز ست * ببانك چنك مخور می که محتسب تیز ست *
ثانی اماله سز حدت معناسنه در طتلو وآجی واکشی نسخه لرده استعمال اولنور ثالث اول
ریح سفلی در که عربیده ضراطه وضرطه دیرلر میر نظمی بیت منکر هر نعمت حق مدبر ست
تیز بد وسبلت هر منکر ست ﮒ تیزی باخرز ﭻ موسیقیده بر پرده آدیدر میر خسرو بیت
عقل مسافر شده زین کارگاه * تیزی باخرز کنان قطع راه ﮒ تیغ افروز ﭻ قایچ یاسی آچیجی
وقایچ صواریجی معناسنه در افروز اصلنده ضیا وروشنیدر قایچك پاسی کیدوب آیینه کبی
اولدقده روشن اولدوغی اجلدن تسمیه اولنمشدر ﮒ تیغه باز ﭻ بر مشهور اویوندر قایچ ایله
اوینارلر اوینایانه تیغه باز دیرلر وبر معناسی دخی تیغ زن بهادر ودلاور وجنکجوی در خواجه
سلمان بیت فدای کردش چشم دو تیغه باز توام * که هیچ رشته بسر تیزی نکاهش نیست
ﮒ تیکوز ﭻ سکون یای تحتانی وضم کاف فارسیله بمعنی کشمك که یوغرت ایله آلوده اولوب
قوریمش بلغور درکه پنیره دخی دیرلر حکیم سوزنی بیت بکنی ونجم خورند وزوشوند مست
وخراب * زاب تماجی که باشد سرد وبی تیکوز وسیر ﮒ مع الزاء الفارسی * تژ ﭻ بمعنی
تیوپز مرقوم ودخی برك درخت وبر نوع کیاهدر عربیده حقل دیرلر فتح حا وسکون قافله کذا فی
شرفنامه ﮒ تیژ ﭻ سکون یای تحتانی ایله ایکی معنایه کلور اول اکین آغلی ثانی بمعنی فراز
یعنی یوقش کذا فی بعض اللغه ﮒ مع السین المهمله * تفلیس * سکون فا ویای تحتانی وکسر
لام ایله نهر ارس کنارنده بر شهر آدیدر کورجستان درجاکی عجم شاهلری طرفندندر کذا فی
شرفنامه ﮒ تلاس ﭻ بوزن هراس ولایت ترکستانده بر شهر معظم اسمیدر کذا فی المجمع
ﮒ تیماس ﭻ سکون یای تحتانی وفتح میمله بمعنی بیشه که عربیده اجم دیرلر اکثر ارسلان مکانی
اولان یرلره دیرلر ابو العباس بیت نهاد روی بخدمت چنانچه روبه پیر * بشیم وانکر آن آید
از در تیماس * قول اخیری مؤید میر نظمی بیت توان یافت زینجا بلان دلیر * که تیماس
خالی نباشد زشیر ﮒ تینوس ﭻ سکون یای تحتانی وضم نونله خرمن یعنی معناسنه کذا فی
نعمة الله ﮒ مع الشین المعجمه * تراش ﭻ تراشیدن لفظندن اسم فاعل اولور قلمتراش
وسرتراش کبی ویونمق ویولومك معناسنه ده استعمال اولنور خواجه سلمان بیت نمیزد
از بهر تراش استره ضا کن برسنك * آنکه او کزد وزبان بردوزکس موبی خواست ﮒ تش ﭻ

ﮋ ایکی معنایه کلور اول بمعنی تشنه‌کی ثانی بمعنی ستیش کذا فی فرهنك جهانکیری فتحه ایله آتش
وتیشه ضمه ایله قلق واضطراب معناسنه در ﯖ تیرکش ﮋ سکون یای تحتانی و راء مهمله
وفتح کاف ایله ترکش معناسنه اصلی اوزره واقعدر یای طوردوغی جانبه قربان دیرلر کسر قافله
غلبه استعمالدن جمله سنه ترکش و تیرکش دیرلر شیخ نظامی . بیت غمی شد دلش سازز نخچیر
فرد * مکر بست ترکش پراز تیرکرد ﯖ تیغ کش ﮋ اول مرددلاوره دیرلر که خصمنی قلیجدن غیری
ایله قارشولمیه ابو المعانی . بیت تیغ غمزه میکشد هردم بقتل عاشقان * دیده خونریز وش
هرکز ندیدم تیغ کش ﯖ تیهوش ﮋ سکون یای تحتانی وضم ها ایله چیل دیدکلری قوشدرکه
تهو وتیهو دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ﯖ مع الغین المعجمه * تیغ ﮋ هرکسکین و تیز
اولان نسنه یه دیرلر عموما دموراولسون غیری اولسون قلیجه دیرلر خصوصا بونده دخی
انواعی واردر اون درت معنایه کلور اول قلیجدرکه عربیده قرقدن متجاوز آدی واردر
ازانجمله سیفدرکه حدیث صحیح نبوی ده صلی الله تعالی علیه وسلم انا نبی السیف * و برحدیثده
دخی * خالد بن الولید سیف الله * وارد اولمشدر وکلام اکابرده * السیف اصدق انباء
من الکتب * بو کاکوره سوزچوقدر شاعر . بیت جهانرا خلعت آهن آنچنان شد * که تیغ
از تنك عریانی شد آزاد * ثانی خنجردموریشه دیرلر حکیم انوری . بیت کرتو رچوعقرب
بی بندی و بی فهم * در قبضه تیغ تونشاندی ورانه نی * دیکر . بیت تیغ ببایدزدنش
برجکر * هرکه زبانش دکر ودل دکر * ثالث مزراق دموریشه دیرلر استاد . بیت زبان تیغهای
نیزه و تیر * شده درکانس سرها چاشنی کیر * رابع اوق دمرنه ده دیرلر ابو المعانی * قطعه *
کرنیاید صدای ناله دل * دردرون بود عشق دیرینه * تیغ تیر مژه کند سوراخ * همچو
غربال شد بروسینه * خامس بچاق سادس نجاق دمورلرینه دینلور سابع سراج ومجلد
وکفشکرلرك سختیان تراش ایتدکاری دموره دیرلر ثامن طاغ دپه سنك سوریسنه دیرلر
حکیم اسدی . بیت بلانش بکفتا نیاید سپاه * تو بر تیغهاروهمی کن نکاه * شمس فخری . بیت
همچوکوهم خزینه کوهر * چه غم ارهست برق رادم تیغ * حکیم فردوسی . بیت بیفتاد پیژن
جدا کشت از وی * سوی تیغ با تیغ بنهاد روی * تاسع کنار سطوح یعنی طام کناری وله
بیت مراکفت بنکر بر تیغ کیست * چورفتی بکویش که از بهر چیست * عاشر خرمنی
صاورمق ایچون اوزون بغلدقلرینه دیرلر استاد لطیفی . بیت درآن ده فرودآمد از بهرکشت
یکی تیغ چون یافت اسایش بهشت * حادی عشر فروغ وروشنی یه دیرلر حضرت مولانا
قدس سره . بیت تیغ برآورهله ای آفتاب * نورده این کوشه ویرانه را * وضیایه ده
دیرلر شمس فخری . بیت آفتابم بقدر ونام بود * آفتاب آنهمه ضمیرم تیغ * ثانی عشر شعله
وبرق معناسنه ده استعمال اولنور کسالی . بیت ازپس پرده نهانی سوی چاکرنکرید *
کفت از تیغ همی تیغ زند مهر وماه * ثالث عشر کفشکر وغیرك بزینه دیرلر رابع عشر
سقرق دیدکلری اوته دخی دیرلر ﯖ مع القاف * تریق ﮋ سکون راء مهمله ویای تحتانی
وکسر زای معجمه ایله اصلسز سوز واصلسز ایش وبلان خبر ابو المعانی . بیت نمی شایدکه
او صدیق باشد * که کفتارش همه تریق باشد ﯖ تریاق ﮋ برمعجون مشهوردر که اعمیدر

وهرنكه سم وزهری دفع ایده آكا دیرلر خواجه سلمان بیت یقین بوضع تریاق داده باشی
زهر * بجای زهرعدو را اكردهی تریاق ل تغرجاق ع كسر غینِ معجمه وسكون راء مهمله
وفتح جیمله بمعنی ساخته كذا فی تحفة الاحباب ل تلاق ع زنانك موضع معهو دنده اولان
كوشت پاره كذا فی المؤید ونسخهٔ میرزا ابراهیمده ازارپاره سنه دیرلر ل مع الكاف * تراك ع
فتح راء مهمله ایله صحاحده آسمان طرفندن ظاهر اولان مهیب صدا كه طراق دخی دیرلر
وچاتلدی معناسنه امیرخسرو بیت وان شب تیره كان ستاره برفت * وامد از آسمان صدای
تراك * ومطلق چاتلامق صداسی هرنه دن اولورسه حكیم عنصری بیت از دل وپشت
مبارز بركش آید صد تراك * كرزه عالی كان خسرو آیدیك تراك ل ترترك ع سكون راء
مهملهٔ اولی وكسر ثانیه وتاء مثناة ایله شرفنامه ده برقوشدر قویروغی بیاض ویشل اولور
ومنقاری اوزون اولور ترندك دخی دیرلر عربیده صعوه دیدكلریدر وفرهنگ جهانكیریده
سبك وبی تمكین معناسنه در ل ترك ع فتح راء مهمله ایله تراك لفظندن اختصار اولنمشدر
ل ترندك ع كسر را ودال مهملتین وسكون نونله ترترك مرقوم معناسنه اولان قوشدر
ل ترنك ع كسر راء مهمله وسكون نونله یای كرشی صداسیدر فتح راء مهمله ایله دهر ویدر
ل ترياك ع تریاق مرقوم معناسنه تعجیم اولنمشدر وپادزهر معناسنه حكیم سنایی بیت
یك جهان زیر كنبد افلاك * كام پرزهر وخانه پرتریاك ل تلك ع سكون لامله مؤید الفضلاده
لوبیا معناسنه وفتح تاء مثناة ایله هندوستانده استلنور برنوع قماشدر وفرهنگ جهانكیریده
فتح لامله ایكی معنایه كلور اول جامهٔ پیشوانه یعنی اوست كیلن اثواب كه ترلك وترلیك دخی دیرلر
شرف شفره بیت قبا بسته سرو از عطای جزیات * تلك دوخته بیدز انعام عامت * ثانی
تفاح بری اغاجیدر كه كج دخی دیرلر عربیده ذو ثلاث حبات ویونانی زعرور وشیرازیلر كیل
دیرلر وسكون لامله بر نجیل تر معناسنه كه هندی لسانندهادرك دیرلر ل تلنك ع فتح لام
وسكون نونله ملك دكنده بر ولایت اسمیدر وكسر لامله ایكی معنایه كلور اول دهله ودفه برمق
اورمغه دیرلر شیخ محی الدین عراقی * رباعی * آنجاكه بجر خست مه از ضرب تلنك *
آتش زند ازشوق دراب راه شلنك * رفتیم ورسیدم وكرفتیم بچنك * آن حلقه كه صور
ازوست یك صوت چلنك * ثانی كوچك صالقملر كه لوزم صالقملرنده اولور آكا تاسك دخی
دیرلر ل تنك ع سكون نونله منقار مرغ كذا فی فرهنگ جهانكیری ل تهك ع كسر ها ایله ایچی
بوش نسنه هرنه اولورسه ابوالمعانی بیت درونش از كمال وعقل ودانش * چو جیب
ودست وكیس او تهك بود ل تیرك ع سكون یای تحتانی وفتح راء مهمله ایله آغری كه عربیده
وجع دیرلر طبیب یوسفی * رباعی * چون سنك درون كرده كرد مدرك * ازدرد زند كرده
چوناوك تیرك * دركردهٔ كس چو یادكرد مدرك * نافع باشد كماو واسپوس ونمك ل تیره رنك ع
طونق وبولانق اولان نسنه هرنه اولورسه وقوله یه یقین رنكلو آته دیرلر ل تیزك ع
سكون یای تحتانی وفتح زاء معجمه ایله ضرطهٔ آهسته ابوالمعانی بیت خواهد كه زند تیزك
اما نكرفته * عالم ستنه پر ولولهٔ صیت وصدایش ل مع الكاف الفارسی * ترنك ع كسر
راء مهمله وسكون نون ایله خوب وزیبا وتازه وطوی معناسنه مسعود سعد سلمان بیت

بيت لاجرم چون چنين كرانجامم * ناخوش وناترنك ونادانم * پور بهای جامی بيت
برفكندی به پشت كنكی را * زين پی آلات ناترنكی را ﴿تكسك﴾ فتح كاف عربی وسكون
سين مهمله ايله تكس مرقوم معناسنه كه اوزم چكردكی ودانه سنه ده ديرلر حكيم سوزنی
بيت به تكسكی نيرزد وخواهد * بوسه‌ء وازمن بهای دوزر ﴿تك﴾ اوج معنايه در اول
شرفنامه ده بمعنی اسب مسطوردر ثانی فرهنك جهانكيريده تكه وكرداس معناسنه كه عربيده
لقمه ديرلر ثالث بمعنی پيش يعنی ايلرو ﴿تاسنك﴾ كسر لام وسكون سين مهمله ايله كوچك
اوزم صالقمی كه بيوك صالقملرده اولور اكا تانك دخی ديرلر ﴿مع اللام﴾ * تكل كسر كاف
فارسيله ايكی معنايه در اول دلبر نوجوان يعنی اول ساده رو محبوب چار ابروكه ايرشمش بكيت
اوله ابو المعانی * قطعه * بدل دادن نيرزد طفل نورس * اكر باشند خوبان چكل را *
بكوش هوش بشنو پند ازمن * بشو باجان ودل عاشق تكل را * ثانی اول پارچه يه ديرلركه
خرقيه وجامه يه يامه ايدوب ديكرلر اكا پينه دخی ديرلر حضرت مولانا قدس سره بيت
چو رپسمان شده ام زانكه سوزن هجرت * همی زند بقبای دلم هزار تكل * وله قدس سره
بيت فرعون زفرعونی آمنت بجان كفته * بر خرقه‌ء جان ديده زايمان تكل ديكر ﴿تيره دل﴾
ايكی معنايه در اول غمناك والمناك ثانی قره كوكللو مراد كينه دار وبدكان ديمكدر ﴿مع الميم﴾
﴿تم﴾ سماق كه طعامه قورلر لطيف لذت وير سرخ رنك اولور قيناد قده بياض صوبی چقار
ابو المعانی بيت اكر سرشك درآيد زخون دل رنكين * لذيذ تر شود آبا اكر پزد باتم *
﴿ته كليم﴾ كسرها ايله مستور ومخفی معناسنه در نظيری مشهدی بيت تو طبل همچو
كنه ادر ته كليم زنی * وكرنه برلب بام مست كوس سلطانی ﴿تيرم﴾ سكون يای تحتانی
وضم راء مهمله ايله بيوك خاتون ديمكدر نتكم استاد در مدح والده‌ء يكی ازشاهان بيت اندرين
عهد از بزركی كشور خوارزم را * ستر عالی مهد عالی تيرم تركان تويی ﴿تيره لكام﴾ آت
كمينك دماغيدر ﴿تيز كام﴾ سكون يای تحتانی وزاء موقوف وفتح كافله استكون ويوريكن
آت وكاف عربيله نو دولت اولان آدمه ديرلر ﴿تيم﴾ سكون يای تحتانيله بعض فرهنكلرده
بزازستان وچارسو معناسنه در استاد لبيبی بيت ازشمار توكس طرفه بمهرست هنوز *
وزشمار دكران چون در تيم دو درست * حكيم اسدی كرشاسب نامه ده وهندو شاه صحاحه
وشمس فخری معيارده كاربانسرای معناسنه روايت ايلشلر در بو معنايه مؤيد شيخ عطار
بيت ای كلام تورشك در يتيم * وی عطای تو ديه خانه وتيم * شمس فخری بيت شد
زعدلش چنانكه مردم را * چه بيابان زايمنی وچه تيم * ومجمع الفرس ده بمعنی اندوه وكرفتكیء
دل مسطوردر ﴿مع النون﴾ * ترابيدن فتح راء مهمله وكسر باء موحده وسكون يای
تحتانيله ظرفدن صو ويا شراب صزمق ترشح معناسنه ﴿تراختن﴾ سكون خاء معجمه وفتح
تاء مثناة ايله عجله ايله كتملك معناسنه در ابو المعانی بيت اكر نيازو فا ميكنند ازان خونی
بقتل عاشق نالان تراختن كيرد ﴿تراشيدن﴾ كسر شين وسكون يای تحتانيله يونمق وقيله
يولومك خواجه سلمان بيت سرورا دوش شنيدم كه مكر سلطانرا * بتراشيدن موی سر
شهزاده هواست * وقلم يونمق معناسنه خواجه كمال خجندی بيت كمال وصف ميانش

کرکنی تحریر* قلم بباید بار بکتر تراشیدن تراکیدن کسرکافله چاتلیوب صدا ویرمك
معناسنه‌در تراویدن کسر واوایله ترابیدن مرقوم کبی‌در ترشح معناسنه ترقیدن
کسرقافله ترکیدن کسرکافله کلاهما بمعنی تراکیدن یعنی چاتلق ترلنکان سکون
راء مهمله ونون و فتح لام و کافله بمعنی زنك کننده وبدید آرنده همه تعالی و تقدس یعنی محیی
وخالق معناسنه‌در کذا فی شرفنامه ترنکیدن فتح راء مهمله وسکون نون ویای تحتانی
وکسرکافله یای کرشی صدا ویرمك معناسنه‌در تریان سکون راء مهمله وفتح یای
تحتانیله بیوك سپدکه ایچنه میوه و سبزه قورلر میرنظمی بیت برای میوه انعام واحسان
زسله بایدش بیرون نه تریان تکسین سکون کاف وکسر سین مهمله ایله تورانیلردن
صاحب نام وشان بر پهلوان آدیدر کذا فی مؤید الفضلا تکین کسرکاف وسکون یای
تحتانیله مرد بهادر وشجیع معناسنه‌در تکینان جمع تکین یعنی بهادران ابوالمعانی بیت
مشود بتره جهان در چشم اعدا * بروز رزم از تیغ تکینان تلاویدن بمعنی تراویدن
وترابیدن کذا فی فرهنك جهانکیری تلنکین فتح لام وسکون نون ویای تحتانی وکسر
کافله قدرت حلواسی تنین کسر نون وسکون یای تحتانیله کوه مزاند به قریب دریای
محیطده برجزیره‌در وبر معناسی دخی چوق باشلو بیوك یلان که اژدر اولمغه یقین اواشمش اوله
تهیدن کسر هایله بوشالمق معناسنه تیان فتح یای تحتانیله آغزی آچق چوملك
اولدخی دیرلر حضرت مولانا قدس سره بیت عشق چو مغزست وجهان همچو پوست
عشق چو حلواست جهان چون تیان تیرباران جنکده بهادر ومبارزلر اوق سرپمکه دیرلر
مولانا هاتفی بیت کشیدند ازان تیرباران بسر * کله‌های باران از خود وزر * میرنظمی
بیت به پیش استاده بودند پهلوانان * همیکردند یکدست تیرباران تیردان صندوقه‌که
اوقی حفظ ایچون چارکوشه تخته‌دن ایدوب ایچنه اوق قورلر ودخی قبورکه ایچنه اوق قونیلور
تیرکان فتح کاف فارسیله روز تیرکه ماه تیرده واقع اوله تیرنان فتح نونله یوفقه
آچه‌لری اوقلاغی معناسنه‌در تیره شدن قاقیوب غضبه کلمك معناسنه کذا فی
فرهنك جهانکیری تیز دادن سکون یای تحتانی وزاء معجمه ایله ضرطه اورمق ابوالمعانی
درهجو بیت توان کفتن یکی اشعار شاید * نباشد کار اوکر تیز دادن تیزك دادن
صوت ویرمك یعنی آغزدن صدا چقارمق تیز کردن قیلیجی وسایر دموری کسکین
ایتمك تیزیدن بمعنی تیز دادن تیغ زن مشهور ملکی دن اون اوچنجی کوننك اسمیدر
تیهان جعلدن کوچك برسیاه بوجکدر اوت اوزرنده رطوبتدن حاصل اولور*
مع الواو* تهو ضم هایله برقوشدر تیهو وتیهوش دخی دیرلر تیو یای تحتانیله
بوزن دیو بمعنی تاب وطاقت حکیم اسدی بیت فتادند برخاك بیهوش وتیو * همید اشتند
ازغم دل غریو * وله بیت تکه کرد از دور سالار تیو * کریزان وتازان بیهوش وتیو *
و بهادر وعاقل ودانا معناسنه تتکم بیت ثانینك مصراع اولنده بو معنایه تلمیح وار در حکیم عنصری
بیت یکی مهره باز دست کیئی که دیو * ندارد بتو فند او هیچ تیو تیهو سکون یای تحتانی وضم
هایله چیل دیدکلری قوشدر اتی پنور تعریب ایدوب طیهوج دیدیلر ودخی یواش معناسنه‌در

فی مع الهاء * تخله فی سکون خاء معجمه وفتح لام ایله نعلین وعصاکه مشایخه مخصوص اوله
کذا فی شرفنامه بو معنایی مؤید میر نظمی بیت بد وشش خرقه ودر دست تسبیح *
ویایش را بنعله کرده تصریح فی تراشه فی فتح راء مهمله وشین معجمه ایله یونغه قلمق وتخته
واغاج جمله یه دیرلر نتکم شاعر دیمشدر بیت تراشای قلم بر زیر اقدام * منه البته مفقر
آردینا کام فی تقده فی سکون قاف وفتح دال مهمله ایله کشنیز دیدکاری کشنیز دانه دره عربیده
کزبره دیرلر ضم کافله فی تقرده فی کسر قاف وسکون راء مهمله ایله بر نوع دانه دره اغاجده
میوه کبی حاصل اولور عربیده کراویا دیرلر فی تکمه فی سکون کاف وفتح میمله التون تل ایله
اشلنمش اطلس وغیری و زر طلا معنا سنه ده مرویدر فی تکه فی فتح کاف مشدده واخفاء
ها ایله یعنی بند شلوار ترکیده اوچقور دیدکاری میر نظمی بیت نمانده عقل وهوش وصبر
وآرام * کشوده تکه اش یار خوش اندام * وتخفیف کافله ایکی معنایه کلور اول تاریخ
وصافده تکه لقمه خوار واقعدر وثانی پاره معنا سنه در هر نسنه که پاره لنور مثلا فلان
چیز تکه تکه شد دیرلر پاره پاره اولدی دیمك اولور کذا فی فرهنگ جهانگیری فی تله فی فتح
لام مشدده ایله طوزاق معنا سنه که فتح تایله ده اول معنایه در شاعر بیت نهاد ندش بتله
کرك کیران ونیاید کرك * ز بوی زخم پشتش کرك در صحرا حذر دارد * وبمعنی زر طلا مرویدر
فی ته فی بمعنی زیر الت دیمکدر ته سنك وته پای دیرلر فتاحی نیشابوری بیت ته پایت چو
می پرداخت هجران سینه ام از غم * لبت را آرزوی بوسه دل پرداز با یستی * وته چوب دیرلر
شاعر بیت اکر کردندی از جوش خرد کوب * زبان چون اره کردی در ته چوب * وهر
نسنه نك التنه ته دیرلر میر خسرو بیت درین کنبد به تیکی برکش آواز * که کنبد هر چه
کوبی کویدت باز * یکی را ده صدا پایی درین راه * که بالا کنبد ست ودر تهش چاه * عربیده
نازایله صالنغه دیرلر فی تهیکاه فی مفتوحه ده ذکری مرور ایدن تهیکاه معنا سنه در
فی تیراره وتیرازه فی کلاهما بسکون الیاء التحتانی اول بفتح الرائین المهملتین ثانی فتح راء مهمله
وزاء معجمه ایله بمعنی قوس وقزح فی تیره فی سکون یای تحتانی وفتح راء مهمله ایله التی معنایه
کلور اول بولانق شاعر بیت روشن بدیده ام نشود روی ابن جهان * کین چشم تیره کی بتوانند
نظر کنند * ثانی قرامترق نسنه یه دیرلر ثالث منور اولان نسنه متغیر اولوب قرارمغه دیرلر
احمد کرمانی * مثنوی * از پنجه پنج حس چو رستم * وو مشمشد وشش جهت چو رستم
نه شمسنه شمس تیره کردد * نه دیده دهر خیره کردد * رابع قرا کواولان نسنه یه ده دیرلر
شب تیره کبی کمال خجندی بیت کرنه بیمم رخت از طره مشکینت چه عجب * در شب تیره
بخورشید نظر نتوان کرد * خامس بعض محلده مجازا دخی قرا نسنه یه دیرلر تیره بخت کبی خاقانی
کاشی بیت تیره بختیم بنوعی که حریفان در روز * شمع همراه خود آرند بکاشانه ما *
سادس یاغ چقاردقلری اغاج که عربیده مشفتین دیرلر تیره نك اصلی تیر ایدی آخرینه هاء علامت
کتوروب علم ایلدیلر فی تیژه فی سکون یای تحتانی وفتح زاء فارسیله پاره بوچق ترکیده الچم
صالنغ دیرلر ودخی اوزون اغاج که مرتك دیرلر فی تیشه فی نجار آلتلرندن معروف آلتدر کسر
دیرلر ودخی طاش کسدکلری بیوك کولنك شاعر بیت عاشقی از همه فن باعث فارغ بالیست

کوهکن صنتك تراشنست بهم تیشهٔ ماه ل تیغ کوه ح یعنی سر کوه وهر نسنه نك اك یوكسك
یرینه تیغ دیرلر کذا فی شرفنامه ل تیمون ح سکون یای تحتانی وضم میم وفتح راء مهمله ایله
حیوانات قارنندن چیقان طاش که خرزه دخی دیرلر ل تینه ح سکون یا وفتح نون ایله اورمجك
پرده سی یعنی تار عنکبوت ل تیه ح سکون یا ایله صحرا و بیابان معناسنه میر نظامی بیت کر فتم
طرز مجنون در ره عشق * شدم در تیه رسوایی شه عشق * ودخی اوالمق معناسنه ل مع الیاء
ل تواسی ح فتح واو وکسر سین ایله کلیم وفرش منقش معناسنه عبد القادر نایینی بیت فکند سبت
فراشی باد بهاری * تواسی الوان ابر کوه وکردر ل تهی ح بمعنی خالی یعنی بوش و یجوز
با لفتح کذا فی اللغه شاعر * رباعی * ای از تو مرا کوش و برو دیده تهی * خوش آنکه ز کوش
پای تو در دیده تهی * تو مرد مدیدهٔ نه آویزهٔ کوش * از کوش بدیده آ که در دیده تهی *
ل تیرماهی ح برد اور لحمید ر کذا فی شرفنامه ل تیرتای ح سکون یای تحتانی وزاء موقوف
وفتح تاء مثناة ایله قایچ وخنجر وبچاق وآنلره بکزر نسنه لرك کسکین یوزی ل تیزی ح ایکی
معنایه در اول بمعنی تازی یعنی عربی عموما واسب تازی خصوصا امیر خسرو بیت جنبش
تیزی سواران دلیر * لرزه می افکند در اندام شیر * ثانی زنجبیل معناسنه در ل تی ح تهی
لفظندن تخفیف اولنمشدر حضرت مولانا قدس سره بیت آن یکی مردیست قوتش جمله درد
این یکی دیکر میان تی جمله کرد ل تی تی ح تیز تیز معناسنه در میر نظمی بیت آمد و فی الحال
تی تی رفته بود * آن سخن تنها بکوششی کفته بود * یعنی تیز تیز کتدی دیمکدر *
ل باب التاء المضمومة مع الالف * ترا ح سکا دیمك معناسنه ضمیر خطاب اولان تا حرفی
ایله علامت مفعول اولان رادن مرکبدر اصلنده واو ملفوظی ایله تورا ایدی استعمالنده
نوع ثقلت اولمغین واوی حذف اولنوب ترا اولدی نسخهٔ میرزا ابراهیمده بمعنی خود را
مسطوردر شیخ نظامی بیت کفت با من فروش باغ ترا * تا دهم روشنی وباغ ترا *
ل ترشبا ح سکون راء مهمله وشین معجمهٔ موقوفه وفتح باء موحده ایله اکشیلو شوربا که
اصلی ترش آبا ایدی ترکیب اولندقده الف ممدوده سی حذف اولندی ابو المعانی * قطعه *
به میخوران مناسب ذر سحرکه * دو ساغر باده یك کاسه ترشبا * بشود تنها از نافهمان ونادان *
غلام ساده روکر باشد اولی ل ترش کیا ح نباتات قسمندن بر اکشی اوتدر منافعی مفردات
طب کتابلرنده مسطوردر ل تفیرا ح فتح فا وراء مهمله وسکون یای تحتانیه ایله رومه سید غازی
پنیری دیمکله معروف نرم طاشدر قلندران پالهنك ایدوب بیللرینه بغلرلر وباز وبند دخی
ایدرلر ل توانا ح واو معروف ایله کوچلو دیمکدر که توان کوجدر وآخرنده کی الف اتصاف
ایچون لاحق اولمشدر بعضیلر توانی تاب ایله تفسیر ایدرلر لکن صحیح اولمز زیرا تاب طاقت
وتوان کوجدر میانلرنده تفاوت ظاهردر بو قطعه دن معلوم اولور * قطعه * چنان باشد
لول که کوی تنش * دو دل دار داز تاب وزور وتوان * چنان کرددآخر که کوی مکر * بسستی
تنش را براید روان ل توتیا ح مشهور ومعروف ترکیبدر که کوزه چکرلر و بر نوع بیاض
چیچکدر قوریدوب آنی کوزه چکرلر غایت مفید نسنه در شیخ فیضی بیت دیدهٔ
مهر را اکر سرمه بخشند فروغ * کوریٔ دل را چه سود مکحلهٔ توتیا ل مع الباء * ترب ح

ج سكون راء مهمله ايله تركيده دخی ترب ديرلر عربيده فجل ديرلر كسر فايله مع نظمی
بيت ترب كرچه هضم كردد هر طعام را * ليك خود هركز نبايد انهضام ك توب ج بونده خوب
قات معناسنه دريك توب دو توب ديرلر برقات ايكی قات ديمك اولور ابو المعانی بيت پشت
دو توب ار شود راست فلك را سپر است * بسكه ز تو دو بدو است تو بيت عام را ك مع التاء * تخت
سكون خاء معجمه ايله بمعنی دخت كه دختر لفظندن اختصار اولنمشدر و برمعناسی دخی التيوز
ذرهمدر بعض يرلرده وقيه يه تخت ديرلر ك تربت ج سكون راء مهمله و فتح باء موحده ايله
مزاردر عربيده وفارسيده دخی استعمال اولنور طالب آملی بيت عمارتی نبود تربت غريبانرا
غنيمتست كه شمع مزار مي يابند * مولانا عرفی بيت صبا از كوی ليلی كرو زد بر تربت مجنون *
كند آتش فشان چون شمع مغز استخوانش را ج ترت مرت ج تار ومار كه تركيده طالان طغان
ديرلر شمس فخری بيت بد سكال نيكخواهش تار ومار * نيكخواه بد سكالش ترت مرت *
حكيم سنايی بيت ای بسا باد و بوش تكسينا ن * ترت مرت از دعای مسكينا ن * ودخی
بد اندام و بد اسلوب و نظرده حقير كورينن فرهنك جهانكيرينه فتحه ايله روايت اولنمشدر
و برمعناسی دخی تاخت و تاراج نقل اولنمشدر ك ترشت ج ضم راء مهمله و سكون شين معجمه
ايله قازمه معناسنه در ك تريت ج كسر راء مهمله و سكون يای تحتانيه ايله اتمك صوينه يا خود
ييغور يا صوينه اتمك طوغرايوب طعام ايتمكه ديرلر عربيده ثاء مثلثه ودال ايله ثريد ديرلر
بسحاق اطعمه بيت روغنی كز پاچه جمع آورده بركله پز * كفچه كفچه بر تريت سير دان
خواهم فشاند * حضرت مولانا قدس سره بيت بس كن اين وسر تنور بنه * تا كه نانهات را
تريت كنند ك توت ج واو معروفله معروف ميوه در عربيده دخی واو معروفله توت ديرلر
تركيده واو مجهول ايله ينه توت ديرلر ك توخت ج واو معروف و سكون خاء معجمه ايله
بمعنی كزارد واد اكرد يعنی اوده دی حكيم سنايی بيت عقل حقش بتوخت و نيك بتاخت
بجز در راه او شناخت شتاخت * و بمعنی كشيد يعنی چكدی استاد فرخی بيت مظفری
كه باند يشه كين تواند توخت * ز پيل آهن پشلك وزشير آهن خای * و دخی جمع كرد وحاصل
كرد معنالرينه مرويدر ك توران دخت ج نام دختر خسرو پرويزدر كه از دميه سندن
اول بر ييل دولت آی باباسی تختنده پادشاهلق ايلدی ك تهمت ج معروف بر كمسنه يه اسناد
اولنان فعل قبيحه ديرلر ابو المعانی بيت تهمت آلوده چو كرك يوسفم * از برادر ديده ام
چندين ستم ك مع الجيم * تماج ج سكون تاء مثناة و فتح ميمله نوع اطعمه دندر لاكشه
دخی ديرلر بسحاق اطعمه * قطعه * بركير سر خمير تماج * كز جان شده ام اسير تماج * دانی كه
نخود چه نكته ها كفت * يا قيمه خرده كير تماج * از روغن دنبه كشت روشن * در صحن
قدح خمير تماج * شرفنامه ده جيم فارسيله واقعدر ك ترنج ج تركيده دخی ترنج ديرلر
معروف يمشدر و برمعناسی دخی بخت ودرهم كشيده يمكدر فرهنك جهانكيريده بمعنی چين
و شكنج كه ارتك وانجوخ دخی ديرلر و معنای مذكورينه صيغه امر دخی كلور شاه ناصر
خسرو بيت لحنی بترنج دبيت راسخت ميان شو * از بهر تن اين سست ميان چند ترنجی * ودخی
خشك شده و بمعنی درست مرويدر كذا فی المجمع ك توج ج معروف صاری باقردن عمل ايله

ایمنولر وفرهنك جهانکیریده ایوایه ده توج دیدکلری مضبوط در که به وآبی ده دیرلر ﴿ توخ ﴾
واو مجهول ایله وفتح خاء معجمه ایله بمعنی آواز بلند میر نظمی بیت سواری برصلاح آنجا کند کرد
بیلای بیسر با ز و توخ زد ﴿ تورج ﴾ فتح وله مهمله ایله فریدونك ایکنجی اوغلنك اسمیدر
تور وتوز دخی دیرلر فریدون حیاتنده ملکنی تقسیم ایتدوکده توران زمینی آکا وایران زمینی
بیوك قرنداشی ایرجه وعراق وآذربایجان ملکنی کوچك قرنداشی سلمه تعیین ایتمشیدی
بابالرندن صکره تور ج بو تقسیمه راضی اولیوب ایرج ایله منازعه و خصومت پا برجا
اولیوب کیدرك اولادلرینه دخی سرایت وبچه مدت ایران وتوران آرالرنده جنك وجدال وحرب
وقتال متمادی اولدی ﴿ توغاج ﴾ فتح غین معجمه ایله خطا ولایتنده بتر بر کوکدر زخیر مرضنه
نافعدر ﴿ تولاج ﴾ بوزن قولاج لغت خوارزمی در یکبارم معناسنه و دخی بزی آغرتمق
ایچون اصلق قلری نسنه یه دیرلر میر نظمی در صفت سرما بیت جهان کشته بروی مهر
محتاج * چنان روی زمین رنج بسته تولاج ﴿ تویج ﴾ کسر واو و سکون یای تحتانی ایله
صرمشق که هر اغاجه صاریلور لابد قوریدر زخیر بینه عشقه دیرلر ﴿ مع الدال المهملة * ترت مرد ﴾
سکون راوتاء موقوف وضم میمله بمعنی ترت مرت مرقوم کذا فی المجمع ﴿ ترد ﴾ سکون راء
مهمله ایله کورك وناز ك اولان نسنه یه دیرلر صاحب طبیعت شاعرك بزی دیر بیت خوشا
وقت سحر را میتوان خورد * اکر کاکی بروغن میزند ترد ﴿ ترفد ﴾ سکون راء مهمله
وضم فا ایله بر کوچك قوشدر که دالبزه دخی دیرلر کذا فی المجمع ﴿ ترنجید ﴾ ضم راء مهمله
وسکون نون وکسر جیمله سخت درهم شد یعنی اینجندی ابو العباس بیت چون ترنجید از غم
هجران مرا * از نسیم وصل کن درمان مرا * محاحه بمعنی پنجید وفراهم آورد واقعدر ﴿ ترید ﴾
کسر راء مهمله وسکون یای تحتانی ایله تریت مرقوم معناسنه که عربیله ثرید دیدکلری طعامدر
پسحاق اطعمه بیت اکرچه مطبخیت انتظار مهمان داد * تواز ترید سر دیك عذر خواهی کن
﴿ تلد ﴾ سکون لامله یومری نسنه هرنه او لورسه ﴿ تند ﴾ سکون نونله بعض
معنایه کاور اول شرفنامه ده جست ومتحرك معناسنه ثانی فرهنك جهانکیریده تیز لفظنه
مترادف ایدوب تند وتیز دیرلر خشمکین وغضبناك معناسنه از ظفرنامه بیت روان از پیش
لشکر پیشمار * همه صفدر وتند وخنجر کذار * ثالث دیو معناسنه یعنی دیوه دخی دیرلر
حضرت مولانا قدس سره * مثنوی * هرکسی کفتی که سحرست وطلسم * کان رسد باشد
عدوی جان وجسم * وآن دکر کفتی که پریا نند و تند * اندران مهمان کشان با تیغ کند *
وله در شکایت پشه از باد نزد سلیمان علیه السلام وامر کردن سلیمان دیو را بطلب
باد بیت بانك زد آن تند كای باد صبا * پشه افغان کرد از ظلمت بیا * رابع طاغ باشنه دیرلر که
چکاد وچکاده دخی دیرلر حکیم فردوسی بیت تو با شاه برشو ببالای تند * ز پیران
لشکر مشو هیچ کند * خامس بمعنی بلند وبلندی استاد فرخی بیت کهی شکاف فرود آرد
وبرون آرد * زکوه تند پلنك وز آب ژرف نهنك * وپود بهای جامی بمعنی بلندی بیت
چشم او بخت تنك چون کن تو * تند بیشانیش چو خایه خر ﴿ تند باد ﴾ قاصر غه وشدید
روزکار شاعر بیت اکر تند بادی برآید ز کنج * بخاك افکند نارسیده ترنج * عبد الله هاتفی

عبدالله هاتفی بیت قضارا یکی سهمکین تند باد * ز وان شد سوی جان چو طوفان
تندوخوند ع ضم خاء معجمه ایله ترت ومرت کبی تار ومار معناسنه دراغاجی بیت هرچه
ورزید ند مار اساس لیان * شد بدست اندر بساعت تند وخوند * شمس فخری بیت از ضرضر
فنا همه کشتند تار ومار * وز تند باد قهر اجل جمله تند خوند ع تندید ع سکون نون
ویای تحتانیله خشم کرفت وتیز شد معناسنه استاد عنصری بیت بتندید بزوی
چو شیر نر نه * بزد دست وچشم اندرو پش کرد * صحاح وتحفة الاحباب بمعنی درخت
شکوفه دار یعنی چچکی آچلمش اغاجلره دیو ختها بتندید دیرلر استاد عنصری بیت بصد
جای تخم اندر آورد بخت * بتندید شاخ وبر آورد درخت ع تود ع واو معروفله بوزن سود
توت دیدکلری یمش حکیم ناصر خسرو * قطعه * بفعل وقول زبان یك نهاد باش ومباش
بدل خلاو زبان چون پشیز زراندود * مباش مادح خویش ومکوی خیره مرا * که من ترنج
لطیف وخوشم تو بیمزه تود * شیخ نظامی بیت کریمی که از تود واز برك تود * ز حلوا
وابریشم آورد سود * واو مجهول تلفظیله توده معناسنه حضرت مولانا قدس سره بیت
آسمان نسبت بعرش آمد فرود * ورنه بس عالیست پیش خاك تود ع تور فند ع
مفتوحه ده ذکری مرور ایدن ترفند معناسنه که سخن بیمعنی ودروغ دیمکدر میر نظمی
بیت بقول وبفعلش نیارد فروغ * سخنهاش تور فند ولاغ ودروغ ع تو زید ع کسر زا
وسکون یای تحتانی ایله بمعنی کسب کرد وحاصل کرد واداکرد معنا الریشه وبمعنی کشید کذا فی المجمع
ع توفید ع کسر فا وسکون یای تحتانی ایله بمعنی شورش وغلبه وآواز استادلبیبی بیت
ازان نعره چند توفید دهر * بکام عدو نوش شد همچو زهر ع تولد ع فتح لام ایله یاسی بوزلو
وازغون چهره لو معناسنه در ع مع الراء المهملة * تخمار ع سکون خاء معجمه وفتح میمله
دهرنسنرا اوقه دیرلر ع تخوار ع فتح خا وواو معدوله ایله نام پادشاه دهستاندر وکیخسرو لشکرنده
برنامدار مبارز پهلوان آدیدر کذا فی المجمع ع نکمار ع سکون کاف وفتح میمله بمعنی تخمار
مرقوم میر خسرو بیت هم از ویست خوارج نشانه لعنت * که سکز نست برایشان سزا
نه نکمارست * سکزن براوقدر دمرنی غایت کسکین واینجه اولور ع نکمر ع نکمار مرقومدن
اختصار اولنمشدر ع تندر ع سکون نون وفتح دال مهمله ایله فرهنك جهانکیریده بمعنی رعد
استاد فرخی در صفت اسب * قطعه * برفتن ز تیری چو فرمان سلطان * بخوردن ز خوشی
چو عیش توانکر * نه چرخست اجزای او چون ستاره * نه ابرست آوای او همچو تندر *
شرف شفروه در صفت اسب * قطعه * اسبیست زود خیز سبك پوی تیز تاز * کز پویه وشتاب
مکر باد صرصرست * از بانك او چو باران زهره همی چکد * زیرا که خود چو برق وصهیلش
چو تندرست * مجمع الفرس ده ضم دال مهمله ایله وزیادهٔ واو ایله ده مرویدر ابو شکور
بیت اکر تندر موبه کر نیستی * سوی ابر چند هنر نیستی ع تندور ع سکون نون وضم
دال مهمله وواو مجهول ایله رعد معناسنه در شمس فخری بیت چو با باد تو باشد غم نباشد
شب تاریك وابر وبرق وتندور ع منوچهری بیت خروشی بر کشیدی تند تندور *
که موی مردمان کردی چو سوزن ع تندبور ع سکون نون ودال مهمله وضم باء موحده

ایله بمعنی برجستن یعنی صچرامق کذا فی شرفنامه ﴿ تندیوز ﴾ سکون نون ویای تحتانی وکسر دال مهمله ایله برجستن کذا فی المؤید ﴿ تور ﴾ بوزن حور اون ایکی معنایه کلور اول فریدون شاهك بیوك اوغلی اسمیدر که تورج دخی دیرلر توران زمین اکا منسوبدر ثانی مملکت توران در که تخفیفا تور دیرلر حکیم فردوسی بیت توکاهی نبیره کشی کاه پور * بهانه تراجنك ایران وتور * وله بیت زشهری بداد آمد ستیم دور * زایران از ین سو وزان سوی تور * بومعنایه میرمعزی بیت کرکین تو بکذرد سوی هند * در خشم توره برد سوی تور * ثالث پهلوان وبها در معناسنه حکیم قطران ارموی بیت هیچ توزی وانفرماید فلاح پیکار تو * ور بفرماید بخون اندر شود مستور تور * رابع فرس قدیمده معشوق هیز معناسنه در حکیم قطران بیتنده بومعنایه نامیچ واو در مصراع ثانیده خامس مؤید الفضلاده طعمی اکشی برکیاهدر طعامه قورلر لطیف چاشنی ویرر میر خسرو بیت من پیاده هیچکه تارفته از اقبال شاه * تامه ز برقدمه زکرکز وتور وکرم * سادس بمعنی تجسس وتفحص صاحب فرهنك منظومه بیت مرغ شد سبزه زار دور از جوی * مهر شمس است چون متور بجوی سابع بمعنی رم اورکمك که توریدن رمیدن معناسنه وبکسور فتن ودور شدن معناسنه ثامن شرفنامه ده نام دختر ایرج شاه که منوچهر اندن وجوده کلدی تاسع ادات الفضلاده نام مهمانی واقعدر عاشر بمعنی بیوه یعنی طول عورت حادی عشر مجمع الفرسده آوانی وظروف معناسنه در ثانی عشر قیماقلی پشمش پالوده در ﴿ توانکر ﴾ سکون نونله دولتمند یعنی غنی ومالدار ورزق جهتیله صاحب قوت دیمك اولور ﴿ توی شیر ﴾ قیماقلی سود معناسنه در توی قیماقدر یاستر تو دخی دیرلر ﴿ تیر ﴾ ضمتین ایله قوش بورنی وطاوسه بکزر برقوشدر وعربیده شفتین دیرلر کسر شین ایله ﴿ مع الزاء المعجمه * تراز ﴾ فتح راء مهمله ایله بمعنی خوبی ونیکویی ابو المعانی بیت سزد که سرور خوبان شوی بحسن وکمال * باین تناسب اعضا باین تراز جمال ﴿ ترغوز ﴾ سکون راء مهمله وضم غین معجمه ایله حکم پادشاهی معناسنه که یرلیغ دخی دیرلر میر نظمی بیت بروپش چون خط فیروز آمد * بقتل عاشقان ترغوز آمد * ﴿ ترکتاز ﴾ ترك ایله تازدن مرکب اسمدر خبرسز چاپوق وجولان ایلمك وغارت ویغمایه سکرتمك معناسنه حکیم سنائی بیت ترکتازی کنیم وبشکنیم نفس زنکی مزاج دزبا زار * نواب سپهسالار میرزا خان بن بیرام خان مخاطب بخان خانان نوشته * رباعی * یکچند دلم بهجر آموخته بود * وز ذوق وصال دیده بردوخته بود * باد توشبانه ترکتازی آورد * برباد بداد آنچه اندوخته بود * وصالنوب یوزیمك معناسنه شیخ نظامی بیت هم رقیبش ز ترکتاز افتاد * هم براقش زپویه باز افتاد * محبوبلر شیوه وناز ایله خرامان اولوب عشاقك صبر وقرارین یغما وغارت ایتدکلری چون آنلرك وصفلرینده ده ترکتاز دیرلر ﴿ تندباز ﴾ سکون نون ودال المهمله وفتح باء موحده ایله شکار آلور قوشلره دیرلر ﴿ تندتیز ﴾ سکون نون وکسر تاء مثناة ایله غایت حدت طبعدن کنایه ایدوب تهور وغضب معناسنه استعمال ایدرلر انسانده وحیوانده وارد اولور قاقیق معناسنده ده کلور بومعنایه چغتای اوکته دیرلر اسکندر نامه ده خاقان اسکندردن مخفی کلدکده ایتدی بیت

بيت يوق ايرسنكا اوكنه سوزيوق ايدى * نى بولسا بيرينك ساودين اوق ايدى ﴿ تندوز ﴾
سكون نون وضم دال مهمله ايله رعد معناسنه در كذا فى الصحاح ﴿ توز ﴾ واو معروف ايله
طقوز معنايه كلور اول توختن لفظندن مشتق صيغهٔ امر ووصف تركيبى اولور توختننك
معنالرى عنقريب ذكر اولنور انشاء الله تعالى شمس فخرى بيت كرا بماند دركارزار جاى
درنك * چو چشم شاهرخ آرد بمعركه كين توز * ثانى بمعنى تلخت وتا زامر در حكيم سوزنى بيت
بمروساهجان باشى تو آنكاه * كه آنجا لشكر حشر ماكند توز * ثالث بمعنى اندوزنده يعنى كار
وكسب كننده حكيم انورى بيت كفتمش هان چكونه دارى حال * زين اين ورطه تاب وحادثه
توز * رابع بمعنى كشنده وله ايضا * قطعه * اى براعدا واوليا پيروز * درمكافات اين
وآن شب وروز * بريكى جود فايقت غالب * وزدكر جاه غالبت كين توز * خامس بمعنى كذارنده
واداكننده وله ايضا بيت بذل نزديك همت توچو وام * كرمت وام وتو ز وشكر اندوز
سادس بمعنى اندوختن وكشيدن بو معناده صيغهٔ امر اولور شهاب الدين احمد مؤيد بيت
ازسلاطين مال كيرو بر فقيران بذل كن * باموالى باده نوش واز مخالف كينه توز * سابع
بمعنى بكذار واداكن يعنى صيغهٔ امردر حكيم سنايى بيت يكزمان ازكنج دانش وام نادانى بتوف
باخريك يك برابر اسب همت را بتاز * ثامن اغاج قبوغنه ديرلركه يايه صرارلر بو معناده زاء
فارسيله توژ دخى ديرلر خلاق المعانى بيت كردد چو روى تواز كمان پشت پاى آن * كورا
مشود زناوك سرما فكار پاى * تاسع سرحد فارسده اهولوه قريب برشهر آديدركه معربى
توج در كذا فى المجمع ﴿ توقز ﴾ هاتفى بيت توقزهاى
شاهانه پيش ازشمار * دران عرصكه بر دهنكام باد ﴿ مع الزاء الفارسى * توژ ﴾ واو مجهول ايله
ياى توزى كه التون حل ورنكامين بويه ايله نقش ايدرلر شيخ نظامى بيت دوابروش همچون
كمانى بزه * سيه توژ توژ وى ازمشك به * شيخ ابو سعيد ابو الخير بيت پى دركاواست وبيله
دركهسارست * ماهى سپر پشمى بدريا با رست * بزدرمكر سخت وتوژ در بلغارست * زه كردن
اين كمان بسى دشوارست * ويايه اوقك دمرنى طرفنه صاردقلرى اغاج قبوغنه ديرلر امير
خسرو * مثنوى * ديد پيرى بسان پارهٔ توز * كرده خودرا زمردمان مستور *
تيربالاش چون كمان شده كوژ * بركمان كهن برآمده توژ * بو لغتى كيمى زاء معجمه ايله وكيمى
زاء فارسيله نقل ايدرلر اما زاء فارسيله اولدوغنه دلالت چوقدر جمله دن حكيم فردوسى
بيت كما نيست كزاشك من توژ كشت * سهى سرو شمشادمن كوژ كشت * وكوژ زاء
فارسيله دركه بوكرى معناسنه در آكا قافيه اولنمشدر بو معناسى دخى اعلام نساددر حكيم
فردوسى بيت دوابرو وبسان كمان دراز * بود توژ پوشيده ازمشك تاز ﴿ مع السين المهمله
﴾ ترس ﴿ ضمتين ايله بمعنى زمين شيار ناكرده يعنى نطس اولمامش يز مجمع الفرسده غابت
پلك يركه آكا قازمه كا رايليه وموئيد الفضلاده وفرهنك ميرزا ابراهيمده فتح تاء مثناة وضم راء
مهمله ايله منقولدر وبو معناسى دخى سخت در عموما عربيده سكون راء مهمله ايله سپر معناسنه در
شيخ نظامى بيت بروسينهٔ همچو پولاد ترس * حديث تنومندى آن خود مپرس *
﴿ ترمس ﴾ سكون راء مهمله وضم ميمله پكى بوينوزيكه عربيده خرنوب ديرلر ﴿ تس ﴾

استخفافا آدم او زرینه توکرك برقفه دیرلر کذا فی نسخهٔ میرزا ابراهیم آکا تفو وتهو وته دخی دیرلر ﴿ توس ﴾ سکون واو ایله بمعنی ترس مرقوم یعنی زمین سخت ﴿ مع الشین المعجمه ﴾ ﴿ توش ﴾ اکشی معناسنه اکرچه مشهوری سکون راء مهمله ایله در اما اصح ضم را ایله در حکیم اسدی بیت چنان خوش نیاید بدن کت خورند * چنان ترش نه نیز کت نشکرند * ﴿ تش ﴾ ایکی معنایه در اول حرارت وقلق واضطرابه دیرلر که درونده غم واندوه زیاده اولتوغندن ظهور ایدر پور بهای جامی * قطعه * روزها شد که بنده می آید * بر در وزه نمیدهد چاوش * ایمن ازعدل توزمانه چنان * که نیابد ضرر ز آتش تش * ثانی آزق معناسنه اولان توش لفظندن اختصار اولنمشدر قوت معناسنه استعمال اولنور مثلا مرغ صمندره آتش یدوکی اجلدن آذر تش وتش خوار دخی دیرلر ﴿ تندی کوش ﴾ قولاق یومریسی یعنی قولاغك یومری جانبی تند یومری معناسنه مقدم ذکر اولنمشیدی * الوتدان فی الاذنین اللذان فی باطنها * کذا فی المشکلات ﴿ توش ﴾ واو مجهول ایله درت معنایه کلور اول طاقت معناسنه حکیم فردوسی * مثنوی * ببازید پای وبه پیچید دست * همه بند وزنجیر درهم کسست * چه بکسست زنجیرش بی توش کشت * بیفتاد ازان درد وبیهوش کشت * مختاری بیت زننك عیشی بی تاب وتوش کشته چو مور * زناتوانی بی دست وپای مانده چو مار * وقوت معناسنه اولدوغی بوندندر استاد بیت بنوشابه کفت ای شه باتوان * به از شیر مردان باتوش جان * بعض نسخه ده قدرت معناسنه ده منقولدر حکیم ناصرخسرو بیت در طاعت وبی طاقت وبی توش چرایی * ای کاه ستمکاری باطاقت وباتوش * بومعنایه حکیم فردوسی بیت چو بهرام یل کشت بی توش وتاو * بسی نیشت او اندر آمد ز او * ثانی بدن معناسنه کلور حکیم اسدی * مثنوی * بدو کفت ملاح مغزای کار * که اینجا بود کرکدن بیشمار * مبالای کاوی برازخشم وجوش * یکی جانورمه ز پیلان بتوش * ثالث قوت معناسنه حکیم انوری بیت خطی کشیده ام ازخط برین ورق نکشند * بدان نکه نکنم من که بی تن وتوشم * رابع بمعنی قوت یعنی آزق که حاجت قدری اوله حکیم فردوسی بیت هران می که خوردم بتوهوش کشت * روان خردمند را توش کشت توشهٔ سفر بومعنادندر ﴿ تولش ﴾ واو مجهول وضم لام ایله ایکی معنایه در اول شعله معناسنه میرنظمی بیت دران شب بتولش زشمع وچراغ * شده همچو روز آن همه باغ وراغ * ﴿ مع الغین المعجمه * تخم مرغ ﴾ یمرطه معناسنه عموما طاوق یمرطه سنه دیرلر خصوصا ابو المعانی بیت باور مکن بوعده وزنهار دل مده * ازماکیان نسیه به این تخم مرغ نقد ﴿ تفاغ ﴾ فتح فا ایله بیوك شراب قدحیدر عربیده قحف دیرلر کذا فی الصحاح ﴿ تناغ ﴾ فتح نون ایله بمعنی تفاغ مرقوم که آخر مجلس میده آنکله محبتا طلوا ایچرلر میرنظمی بیت تناغ خورده ام در بزم عشقش * ازآن رومیشدم دلکرم عشقش ﴿ توغ ﴾ واو معروفله ایکی معنایه کلور اول معروف الاجه قیلدر نیزه باشنه نصب ایدرلر ثانی تاغ مرقوم معناسنه که یپك اغاجدر آتشه یاندقده برقاج کونه دك آتشی صونمز غلبهٔ استعمال ایله اودون معناسنه اولمشدر شمس فخری * قطعه * فقع نا خوردم چند ازمعدهٔ تنك * بر یشم برهلد ایام

ایام آروغ * من از محنت بسان عود سوزان * خزان عمررا از عود وبا ن توغ ﯾ مع الفاء ﭺ
ﯾ تف ﭺ نفرت جهتیله وطبعه نا ملایم کلمك ایله توکرمك معناسنه یعنی اعراض کوسترمك
مولانا جامی بیت تف بران طائفهٔ مرده دلان * در هوا وهوس افسرده دلان * لغت محمودیده
بمعنی ناخن واقعدر ﯾ تاف ﭺ فتح لام ایله اوزم چکردکی وصاپی وقبوغی که صقلدقدن صکره
قالور ترکیده جبره دیرلر کذا فی شرفنامه ﯾ توف ﭺ واو معروفله ایکی معنایه در اول خلقك
غلبه سندن وطاغ اواسندن ظاهر اولان صدا حکیم انوری بیت قلادید درلشکر افتاده
توف * ازان پهلوان حمله صف شکوف * بو معناده نونله نوف دخی دیرلر ثانی جنبش وهمخوردکی
معناسنه حکیم اسدی بیت قلادید درلشکر افتاده توف * زکر دپلان رفته خورد رکسوف
مصراع اول توارد واقع اولمشدر ﯾ مع القاف * تتق ﭺ ضمتین ایله پرده معناسنه درمولانا
جامی درشب معراج بیت خیمه برون زد زحدود جهات * پردهٔ او شد تتق نور ذات *
ترغاق ﭺ سکون راء مهمله وفتح غین معجمه ایله مؤید الفضلاده کیجه لرده خرسوز وحرامزاده دن
بکجیلك ایتمك معناسنه مطهر شیرازی بیت بردرکه میمون تو در نوبت ترغاق * میران مهان
برعدد ریك برآری ﯾ ترقاق ﭺ سکون راء مهمله وفتح قافله زبان خوارزمده ساعدان دیرلر
ﯾ مع الکاف * تبنك ﭺ سکون باء موحده وفتح نونله قیو مجیلرك التون وکش ریخته
ایتدکلری قالب معناسنه استاد عنصری بیت تبنك ارکج نهد کسی بی شك * ریخته کج
برآید ازتبنك ﯾ تبوك ﭺ ضم باء موحده ایله اعاج طبق که ایچنه میوه وبعض اشیا قورلر
شمس فخری بیت خاك برتارك دوات وقلم * حبذا دبه وجوال وتبوك ﯾ ترترك ﭺ سکون
راء مهملهٔ اول وضم تاء مثناة وراء ثانیله شیرازك باباکوهی دیدکلری طاغنده برلطیف مکاندر
اهل شیراز ونواحیسندن اول محله سیر وتفرجه کلوب عشرت ایدرلر آنده دپه سی سوری
بریاپراق قیا واردر نوجوان تازه یکتلر بریصی طاش اوزرینه اوتوروب بوز اوزرندن قایدقلری
کبی قیارلر ﯾ ترتك ﭺ سکون راء مهمله وضم تاء مثناة ایله نسخهٔ میرزا ابراهیمده تذرو
معناسنه در تورتك وجور یوز دخی دیرلر مؤید الفضلاده زاء معجمه ایله واقعدر شرفنامه ده
خوش رفتار برقوشدر نواحیٔ هند طاغلرنده اولور دیو مسطوردر میر نظمی بیت بکفتارش
چو طوطی شکرخا * خرامش همچو ترتك خوب وزیبا ﯾ ترشك ﭺ سکون راء مهمله وفتح
شین معجمه ایله ادات الفضلاده یشل رنك خوشنما برقوش آدیدر ﯾ ترشكك ﭺ ضم راء مهمله
وسکون شین معجمه وفتح کافله اکشیرك دیمك اولور کاف تصغیرایله ﯾ ترشناك ﭺ ضم راء
مهمله وسکون شین معجمه وفتح نونله اکشیلو معناسنه در غمناك وفرحناك کبی شاعر بیت
دماغ میکساران میشود چاك * بخموری سحر آبا ترشناك ﯾ ترك ﭺ سکون راء مهمله ایله
ایکی معنایه کلور اول خطا وختن ودشت قپچاق خلقنه دیرلر که عادتلری زد وبرد وغارت ویغمادر
نتکم خواجه حافظ بیت فغان کین لولیان شوخ شیرینکار شهر آشوب * چنان بردند
صبر از دل که ترکان خوان یغمارا * وترکستان ولایتنه یالکز ترك دیرلر استاد دقیقی بیت اکنون
فکنده یینی از ترك تا بمن * یکچند کاه زیر پی آهوان سمن * بو تعبیر عجم ولایتنه یالکز عجم
وعربستانه عرب وروم ولایتلرینه روم دیدکلری کبیدر ثانی محبوبه دخی ترك دیرلر نتکم

خواجه حافظ بيت اكر آن ترك شيرازى بدست آرد دل مارا * بخال هندويش بخشم سمرقند وبخارا را * محبوبلر شيوه وناز ايله صبر وقرار عشاقى غارت ايتدكلرى ايچون تسميه اولنمق وارددر شهيدى قمى بيت عالم تمام پر ز شهيدان فتنه شد * ترك مرا خدنك ستم در كمان هنوز ﮊ تفك ﺞ فتح فا ايله ايچى بوش نيزه دركه اغز ايله فندق اتارلر كذا فى شرفنامه تف اوفورمكدر اغز توفنكندن فندقى اوفوروب آتمغله تسميه اولنمشدر قورشون آتلان تفنكه اول مناسبتله تفك تسميه اولنوب كا دخى علم اولنمشدر ابن يمين * قطعه * مرد ثابت قدم آنست كه از جا نرود * وز چه سر كشته بود كرد زمين همچو فلك * همچو سيمرغ كه از جا نبرد طوفانش * نه چو كنجشك كه افتد بدم از باد تفك * خواجه عبيد لوبكى بيت پاى كشيده ام از ين دست فشانده ام ازان * رشته زدود انكهى چون كل خان از تفك ﮊ تفيرك ﺞ كسر فا وسكون ياى تحتانى وفتح راء مهمله ايله تفيراى مرقوم معناسنه يعنى پا لهنك ايتدكلرى طلش ﮊ تك ﺞ ايكى معنايه كلور اول هر قوشك بورننه ديرلر مير نظمى بيت زبانت درازى مكن بركسى * چو مرغ تكى دار ر بحث بسى * ثانى شعله سى آز اولان چراغه ديرلر ﮊ تكوك ﺞ ضمتين ايله ضم وزردن جانور صور تنده دوزلمش قدح كذا فى الصحاح شرفنامه ده نهان معناسنه در وفرهنك على نيكده غرفه بالا معناسنه در ﮊ تلك ﺞ سكون لام ايله حبوباتدن لوبيا ديدكلرى غله در كذا فى فرهنك جهانكيرى ﮊ تبنك وتنك ﺞ كلاهما بسكون النون ايكى معنايه كلور اولنكودك طاولكه شعبده باز لر ومسخره لر چالوب اوينارلر تركيده دبلك ديرلر مقصود خرده ديمشدر بيت مى نشانى غنچكى وبلبانى همه شب * سپر آنكه زدى برسر ميدان تبنك * ثانى ايرقا يشى معناسنه در ﮊ تنك ﺞ سكون نون ايله بوينى قصه وآغزى طار برداغه ديرلر حكيم ازرقى * رباعى * آن حاكم ما نيان روزى ماند * كردسر اوئينه كوزى ماند تنك دهنش بعود سوزى ماند * چون سرمه كشد راست ببوزى ماند ﮊ تنك ﺞ ضم نون ايله يوفقه معناسنه كه عربيده رقيق ديرلر ويوفقه لقدن تحملى اولميان نسنه يه ده ديرلر ابو المعانى بيت تنك ظرفان عالم را سزا نيست * بيا شاميدن آن باده عشق ﮊ توبك ﺞ سكون واو وفتح باء موحده ايله كنجينه معناسنه در لسان الشعراده بايرينه نونله واقع اولمشدر وادات الفضلاده بايرينه تاء مثناة ايله مسطوردر وفرهنك جهانكيريده كاف فارسيله روايت اولنمشدر ﮊ تورك ﺞ مجمع الفرسده فتح راء مهمله وفرهنك جهانكيريده ضم راء مهمله ايله مسطوردر ايكى معنايه در اول سزاوت معناسنه كه پر پهن وخرقه دخى ديرلر استاد عنصرى * مثنوى * چونا اهل را قدر كرد د بلند * نباشد چوان آزاده هوشمند * اكرچه چنار ست بر كشن بزرك * نباشد در ونفع برك تورك * ثانى توران پهلوانلرندن برمبارز آديدر حكيم فردوسى بيت يكى پهلوان بود نامش تورك * دلير وسرافراز وكرد سترك * ﮊ تورنك ﺞ سكون راء مهمله وفتح نونله يعنى تذرو كذا فى مجمع الفرس منصور شيرازى بيت بنزدكيك بود توباز از شاهين * نكرد باز زپاس توظلم بر تورنك * كاف فارسيله ده مرويدر ﮊ توشك ﺞ فتح شينله يعنى برجوانه تركيده نهالى يه ديرلر كذا فى فرهنك جهانكيرى ﮊ توك ﺞ موى بكلسته يعنى برطوتام صاچ كذا فى المجمع اما تحفة الاحبابده آتك پيشانيسنده اولان پرچم

پوچم ﴿ مع الکاف الفارسی * ترنك ﴾ فتح راء مهمله وسکون نونله اوج معنایه کلور اول محو دیمك
اغز تفنکی معناسنه ثانی مرغ دشتی که واو معدوله ایله تورنك دخی دیرلر ثالث زندان
معناسنه در ﴿ ترنك ﴾ سکون راء مهمله وفتح نونله شرفنامه ده تمر ومعناسنه وفرهنك
جهانکیریده کپك معناسنه در ﴿ تس سك ﴾ سکون سین اول وفتح ثانیله ادویه دن براوتدر
عربیده ینفسج الکلاب دیرلر فارسیده برآدی دخی بشاسبانکدر ﴿ تلنك ﴾ ضم لام وسکون
نونله حاجت وخواهش یعنی استمك واستینمه تلنکی دیرلر حکیم سنایی * مثنوی * بکدایی
بکفتم ای نادان * دین ودنیا مده ز بهر دو نان * ابلهانه جواب دار از صف * کز پی خرقه
وجماع وعلف * راست خواهی بدین تلنك خوشم * این کنم به که بار خلق کشم * حکیم سوزنی
بیت خر کی ایست که به خو کرده * از تلنك ملوك تا بخراب ﴿ توتك ﴾ سکون واو وفتح
تاء مثناة ایله درت معنایه کلور اول بر قوشدر تعلیم ایله متکلم اولور عربیده طوطی و ببغا
دخی دیرلر مزبور قوشك قفسنه قرشوسنه بر آیینه قورلر آیینه نك آردنده برکمسنه
اوتوروب استدیکی سوزلری سویلر کرارا طوطی آیینه ده شکلن کوروب سویلاین آنی
صانوب جناب باری تعالی جل شانه اول قوشه اول قدر ادراك واستعداد ویرمشدر که
ایشتدیکی سوزی ضبط ایدوب سویلر لیکن تعلیم اولنان سوزی سویلر غیری سوزه قادر
دکلدر حیات الحیوانده مزبور قوش صحیح یشل وصافی سیاه ورنکین قرمزیده اولدیغین
یازار هندوستان ولایتنده بر پرده اولور ثانی بر قسم قامشدر بیشه دخی دیرلر ثالث بر نوع
اتمکدر شهر قزوین واطرافنه مخصوصدر رابع شیرازده بر محله آدیدر ﴿ تورنك ﴾ کاف
عربیده مذکور اولان تورنك معناسنه در ﴿ تونك ﴾ سکون واو وفتح نونله کنجینه
معناسنه درکه بایله توبك دخی دیرلر کذا فی لسان الشعرا ﴿ توك ﴾ فرهنك جهانکیریده
چشم معناسنه در قرا الاوی بیت ز توك مست تو عالم خرابست * بقید زلف تو خلقی
کرفتار ﴿ مع اللام * تغال ﴾ غین معجمه ایله خوارزمیلر لسانده وجه معناسنه در ﴿ تغل ﴾
فتح غین معجمه ایله آغیل معناسنه در قیونك وکچی نك وصغرك اولسون ابو المعانی بیت بکرد کوی
تو عشاق بود سرکشته * چو کوسفند بشب در تغل همی آیند ﴿ تل ﴾ کیسه خیاط که ایکنه
وابریشم ویوکسوك وغیری نسنه لر قورلر اکا قود دخی دیرلر میر نظمی بیت مشو در پی حرص
وآز ت دوان * مکن جیب ودامن تل درزیان ﴿ تنبل ﴾ سکون نون وضم باء موحده ایله بوزن
سنبل یعنی مکر وحیله استاد منوچهری بیت بخت بی تقصیر وبخت روزبی مکروه غم * دهر بی
تلبیس وتنبل چرخ بی نیرنك ورنك * شمس فخری بیت دولت او عطای یزدانست * نه بمکر
ونه لبس ونه تنبل ﴿ توال ﴾ بوزن چوال یعنی نهایت هر چیز ودخی کبود ونمك معناسنه در بمعنی
اول ابو المعانی بیت پاك شود ر عشق یار وصلت آلوده مشو * کین ره عشق هست باشد رفته
در وصلت توال ﴿ توبال ﴾ باء فارسیله مؤید الفضلاده بمعنی مس که عربیده نحاس دیرلر فرهنك
جهانکیریده بمعنی ریزه زر وسیم که عربیده قراضه دیرلر ﴿ توبال ﴾ واو مجهول وباء موحده ایله ایکی
معنایه در اول بمعنی توال مرقوم ثانی مجمع الفرسده دموری دوکدکده یشه یرامیوب دوکیلن که
عربیده خبث الحدید دیرلر ﴿ توبل ﴾ واو مجهول وفتح باء موحده ایله بمعنی پیش پیشانی

یعنی آلنك ایلروسی که قبله قریب بر در میر نظمی لطیف تشبیه ایلمش بیت چوز ویش ماه
وگیسو هاله او * که تو بل شعله جواله او ﮒ توشمال ﻊ سکون شین معجمه وفتح میمله چاوش
معناسنه درکه درکاه سلاطینده خدمت ایدرلر ومیری ایشلرك مباشرلری معناسنه وله بیت
مکر بوده آنجایکی توشمال * شدی نیك محضرو نیکو خصال ﮒ توشل وتوشیل ﻊ اول فتح
شین معجمه ثانی کسر ایله برنوع لطیف ابجه بزدر اکابر جامه ایدرلر اکا توزی دخی دیرلر
عنقریب ذکر اولنور انشاء الله تعالی ﮒ تول ﻊ واو مجهول ایله شرفنامه ده بمعنی کج دهان
وصحاحده بمعنی پیرامون دهان فرهنك جهانکیریده واو معروفله بمعنی جنك وپرخاش شیخ
آذری بیت سنان صاعقه برزد سراز دریچه شب * چواز درون سپهر وز تول خنجر
تیو * واو مجهول ایله زم معناسنه در زیرا تولیدن زمیدن معناسنه در توریدن وفا تولیدن
دخی دیرلر حضرت مولانا قدس سره در صفت کواکب بیت سخت می تولی زتر بیعات او
وز دلال وکینه وآفات او ﮒ تو بل ﻊ کسر واو وسکون یای تحتانی ایله پیشانی معناسنه در
بعض فرهنکلرده کله سر معناسنه مرویدر شمس فخری * قطعه * کرکند شهریار خصم
شکار * سوی کردون نظر بچشم اغیل * اختران بر زمین نهند از بیم * از پی بندکی شاه
توبل ﮒ مع المیم * تتم ﻊ ضم تاء مثناة ایله سماق معناسنه در کذا فی شرفنامه مؤید الفضلاده
سکون تا ایله مرویدر ﮒ تخم ﻊ معروف حبوباتدن هرنه اولورسه که اکیلور و صربیله بذر
دیرلر کسر ذال معجمه ایله شیخ سعدی بیت زمین شوره بر سنبل نیارد * در و تخم عمل ضایع
مکردان * میر نظمی بیت هرکه تخم بدی بکشت همان * حاصلش جز بدی نیاید از ان ﮒ تتم ﻊ
ضم تائین وسکون میمین ایله قطاس معناسنه درکه کاو کوهی قویروغیدر سپاهیلر آت
بوینینه اصارلر عظیم شهرت وزیاده مهابت کوسترر اکا قرشغا وقرشغاو وقرشغا دخی دیرلر
ﮒ تم ﻊ برنوع یصی اوق دمرنیدر اکثر ترکستانده قوللنورلر ﮒ تو نه کندم ﻊ واو معروف
وفتح تاء مثناة ایله تخل بتی در تو نه بدن انسانده سیاه سکل کبی نسنه در اندن استعاره
طریقیله بت معناسنه استعمال اولنمشدر ﮒ تولوم ﻊ واو معروف ومجهول وضم لامله
اسلحه معناسنه در کذا فی شرفنامه ﮒ مع النون * تبان ﻊ فتح باء موحده مشدده ایله
تمان معناسنه در میر نظمی بیت کشاده بند تبان دلارا * شده آیینه بی مثل پیدا ﮒ تبنان ﻊ
سکون باء موحده وفتح نونله تبان مرقوم معناسنه در نون باء موحده یه تقدیمله دخی جائزدر
ﮒ تبن ﻊ ضم باء موحده ایله شون معناسنه ادای ترکاندر کذا فی شرفنامه ﮒ تخم ریحان
وتخمکان ﻊ یعنی امثال الاچی وایاده انه تخمکیا دخی دیرلر ایضا فی شرفنامه ﮒ ترش شیرین ﻊ
نه صحیح اکشی ونه صحیح طتلو اولان نسنه که میخوش تعبیر ایدرلر هرنه ده که اول طعم اوله میوه
واناردن خصوصا اکرچه ترش ضم را ایله تلفظ اولنور کاهی تخفیف قصد اولنوب رائی ساکن
ایدرلر مصدری سکون را ایله ترشیدن کلور شیرین ایله یاخود آخر لفظله ترکیب اولندقده
البته راساکن اولور زیرا تصرفات مشتقاتده تخفیف مقصود در ﮒ ترشیدن ﻊ اکشمك
واکشتمك معناسنه مصدردر ﮒ ترغان ﻊ سکون راء مهمله وفتح غین معجمه ایله ایکی معنایه
کلور اول رهبرکه عربیده دلیل دیرلر ثانی باج معناسنه میر نظمی بیت نشسته بر سر بالای

بالای ودربند * زیاده روان ترغان بکیر د ؎ ترکان ۶ جمع ترک در الف ونون ادات جمعدر خواجه سلمان بیت کین زمان شمشیر کینی بر ترک ترکان آزمای * درد یار ترکان نه ترک مان نه ترکان ؎ ترنجان ۶ سکون نون وفتح جیمله کتب طبده باد رنجبو یه دخی دیرلر عوام قوان اوتی دیدکلریدر ترنج رایحه سنه قریب خوشبو رایحه سی وار در ؎ تمن ۶ فتح میمله اون ایکی بیك عدده دیرلر تمان دخی جائزدر بودیار ده کثرتدن کنایه ایدرلر اما الحاله هذه عجمده اللی عباسی یه تمن دیرلرکه رومك غروشی حسابیله اون التی غروش ایکی ثلث اولور زیرا عباسینك اوچی بر غروش حسابنه رایجدر میرنظمی بیت شاهی که عطای او تمن بود عالم به ثنا ش مؤ تمن بود * بعض دیارك رسوم عرفیه سنده اون بیك وبعض دیارده بش بیك اقچه اعتبار ایدرلر چغتاییده دخی تومان دیرلر ؎ تن ۶ بحر ظلماتده اولور عظیم الجثه بر نوع بالقدراتنی قوریدوب بیلان صوقنه وز هر ایچمشه ایچوررلر فی الحال قی ایدوب خلاص اولور مش وبو معناسی دخی کلخن درکه تون لفظندن مخففدر ؎ تنبان ۶ سکون نون وفتح باء موحده ایله کور شجیلرك دریدن طونلریدر ودخی تومان معناسنه در ؎ تنجیدن ۶ سکون نون ویای تحتانی وکسر جیمله قولانی وقوشاغی محکم چکمك ؎ تنیدن ۶ سکون نون ویای تحتانی وکسر دال مهمله اولی ایله برنسنه آواز ویرمك ؎ تواکن ۶ ضم کافله چیلاق آدیدرکه غلیواج وغلیواژ دخی دیرلر کذافی شرفنامه ؎ توان ۶ ایکی معنایه کلور اول کوج معناسنه که عربیده قوت دیرلر ودخی قدرت معناسنه توانستن دن صیغهٔ امر ووصف ترکیبی وکاهی اسم فاعل استعمال اولنور کمال بجندی بیت اینچنین صورت مطبوع زجان نتوان ساخت * در توان ساخت ز قدر تو رواق نتوان ساخت * ثانی بمعنی ابر یعنی بولت میر خسرو بیت ز سیلی که بر کوه ریزد توان شود بر سر کوه کشتی روان * خواجه عمید لونکی بیت ز روی بحر معلق توان شد پیدا چو پشت ماهی شیم از میانهٔ جیحون ؎ توانستن ۶ کسر نون وسکون سین مهمله ایله قادر اولمق وکوجلو اولمق معناسنه در ؎ توانیدن ۶ بمعنی توانستن مرقوم فارسیده یدطولا اصحابی مصدردن مشتق اولان کلماتده حرف تبدیلینه قائل اولملغله حالی اوزره مصدر اعتبار ایدرلر ؎ تو بان ۶ واو معروف وفتح باء موحده ایله بمعنی تنبان مرقوم ؎ توب رسن ۶ سکون باء موحده وفتح را وسین مهملتین ایله بوکلش ایپ که توب قاتدر رسن معلوم ؎ توختن ۶ واو مجهول وسکون خاء معجمه ایله بش معنایه کلور اول بمعنی خواستن یعنی استمك حکیم اسدی بیت بتیغ وسنان هر کجا کینه توخت * کهی دل دریدو کهی سینه دوخت * ثانی بمعنی کزاردن یعنی ادا ایتمك وعاریتی نسنه یی کیرو ویرمك ودینی اودمك رضی الدین نیشابوری بیت ایاستوده بزرکی که وام شکر ترا * زبان بندهٔ تو توختن نمیداند ثالث بمعنی فروکردن یعنی اشاغی ایندرمك حکیم سنایی بیت خلق اکردر تو توخت ناکه خار * تو کل خویش از ودریغ مدار * رابع بمعنی اندك فراهم آوردن یعنی آز آز جمع ایلمك حکیم اسدی بیت همه یادی از بخت آموختم * که من کین بدین چارها توختم * خامس فرهنك جهانکیریده بمعنی کشیدن مرویدر ؎ توران ۶ مشهور مملکتدر توران زمین دیرلر

فریدون شاه اوغلی توره منسوب اولغله شهنامه ده فردوسی ایران و توران خلقنك جنك وجدالرین بیان ایدرکه تور اوغللریله ایرج اوغللری میاننده عداوت وخصومت نجه زمان متمادی اولشیدی مولانا هاتفی از تیمور نامه بیت ز توران زمین خیمه بیرون زدند * سرا پرده بر طرف جیحون زدند * تورنکان فتح راء مهمله وکاف فارسی وسکون نونله بمعنی ترلنکان مرقوم یعنی زنده کننده وبدید آرنده همه تعالی وتقدس کذا فی شرفنامه * توریدن کسر راء مهمله ایله خصم محضرنده بخیل وشرمنده اولمق معناسنه در کذا فی المجمع * توزیدن کسر زاء معجمه ایله بش معنایه کلور اول بمعنی خواستن شیخ عراقی بیت زنهار ازان دو چشم مستت * فریاد ازان دو زلف کین توز * ثانی بمعنی کزاردن وادا کردن ادیب صابر بیت چند باشی روز وشب دلسوز بدسازای پسر * خام شادی توز اسب بیغمی تازای پسر * حکیم سنایی بیت یکزمان درکنج دانش وام نادانی بتوز * تا خردیکدم برابو مرکب همت بتاز * ثالث بمعنی اندوختن وحاصل کردن استاد دقیقی بیت بریکی جاه فایضت غالب وز دکر جاه قاهرت کین توز * رابع بمعنی فروکردن بمثل توختن خامس بمعنی کشیدن کذا فی فرهنك جهانکیری * توسن واو مجهول ایله مفتوحه ده ذکری مرور ایدن توسن معناسنه در اسب سرکش دیمکدر ابوالمعانی بیت هرکز نکشته اهل دلی وافلاك بمهر * زینهار بمردی رام نشد توسن مراد * توشدان سکون شین معجمه ایله اسم مرکبدر توش ایله داندن آزق قویاجق ظرف طغرجق وامثالی نسنه لرکه اهل سفر ایچنه نواله قویوب سفره کتوررلر * توشکان سکون شین معجمه وفتح کاف فارسیله حمام کلخنی کذا فی شرفنامه بو معنایه ابوالمعانی بیت خوی محنت بریزد از سراپایم زتاب غم * دو دیده جام کرمایه درونم توشکان کویا * توشمان سکون شین معجمه وفتح میمله بعض نسخه ایچون وضع اولنان نشان ومیان سرای معناسنه در * توفیدن کسر فایله ایکی معنایه کلور اول صدا وندا معناسنه حکیم فردوسی بیت بتوفید کوه ویلرز ید دشت * خروش سپاه از هوا بر کذشت * وله بیت خروشی برآمد ز اسفندیار * بتوفید از آواز او دشت وغار * ثانی جنبش وبرهم خوردکی عربیده هزاهزد برلر حکیم فردوسی بیت بتوفید شهر وبرآمد خروش * توکفتی همی کر کند نعره کوش * بعض فرهنکلرده فایرینه نون واقع اولمشدر * تولیدن واو معروف وکسر لام وسکون یای تحتانی وفتح دال مهمله ایله اوقلق وصاتجق معناسنه در ابوالمعانی بیت وسیله راحتی جان حزین را * که پیکان مژه بر سینه تولید * تولیکن کسر لام وفتح کاف فارسیله بمعنی تواکن مرقوم یعنی غلیواج کذا فی شرفنامه * تومان بمعنی تمیان مرقوم وکورشجیلرك دری تومانی وکمیجیلرك شلواری وزبان خوارزم وزبان مغانده اون بیك عدده دیرلر * تون ناحیه مشرقده بر مملکت یاخود بر شهر آدیدر ودخی کلخن که غایت قزمش اوله شاعر بیت کروهی آمدند درکرد بیرون * چو آتش از میان کلخن تون * شرفنامه ده قرارکاه نطفه معناسنه در یعنی رحم مادر ادای ترکاندر * تونیدن کسر نونله بمعنی توفیدن مرقوم کذا فی جهانکیری * تهمتن شرفنامه ده ضم تایله مرویدر خداوند سپاه کران ورستمك القابندندر * مع الواو * تفو ضم فایله بمعنی آب دهن یعنی توکرك کمال اسمعیل بیت

بیت باکف دز بار توهردم برشك * ابر زند بر رخ دریا تفو * وتوکرمك معناسنه ده استعمال
اولنور ابو شکور بیت نیشکرده ببرید زیر کلو * تفو برچنین ناشکیبا تفو ﯿ تلو ﭼ ضم
ضم لام ایله ما بین تیر یعنی یلکه وارنجه دیرلر ابو رافع بیت تیرا ندر قلب دشمن تا تلو * میخلد
چونانکه در چشمش تلو ﯿ تندرو ﭼ سکون نون ودال موقوف وضم راء مهملتین ایله بخیل
وخسیس واکشی یوزلو معناسنه کذا فی المشکلات بو معنایه ابو المعانی بیت بوده است
احسان تو بر خلق عالم را یکان * میشود نزد کفت دریای عمان تندرو ﯿ تو ﭼ واو مجهول
ایله ضمیر خطاب در سن دیمك معناسنه افصح بودرکه واو اظهار اولنیوب ضم تانك اشباعیله
تلفظ اولنه همام تبریزی بیت مکر سنکین دلست وجان ندارد * هر آنکس که چو تو جانا ن
ندارد * وادات رابطه اولان استعداد حال اولنوب بعض محلده واو ساقط اولوب یالکز ضمه ایله
قسمت دینلور بو علامت مفعول اولان رایه ادخال اولندقده تراد دینلور که اصللری تو است و تورا
ایدی وکاهی ضرورت شعر حسبیله واو اثبات اولنوب تلفظ اولنور مثالی حکیم اسدی
بیت همه با توست از بجوی بش باز * تا نپاید کسی کشاید از ﯿ تو ﭼ واو معروفله وتانك اشباعیله
اوچ معنایه کلور اول قیماق که سودی قینادوب اوزرنده منعقد اولانی آلورلر عربیده قشطا
دیرلر ثانی قات معناسنه حضرت مولانا قدس سره بیت من این ایوان نه تو را نمیدانم
نمیدانم * من این نقلش چادورا نمیدانم نمیدانم * ثالث پرده معناسنه که تاه و توه دخی دیرلر
حضرت مولانا قدس سره بیت رحمت صد تو بران بلقیس باد * که خدا یش عقل صد
مرده بداد ﯿ توبرتو ﭼ یعنی قات اندر قات ودخی قتمر اتمك که کاهی وامثالی اولور ﯿ تووﭼ
واوی زیاده اشباع ایچون بر واو دخی یازرلر قیماق معناسنه در ﯿ تهو ﭼ ضم ها ایله بمعنی تفو
یعنی آغزدن توکرك آتمق که تف وتفو ده دخی دیرلر ابو المعانی بیت دهد دولت فلك هر ناسزارا
تهو باشد چنین اقبال دنیا ﯿ تهیو ﭼ سکون ها وضم یای تحتانیه ایله بمعنی تفو که تس و تهو دخی
دیرلر شرفنامه ده بمعنی تیهو مرقومدر ﯿ مع الهاء * تتره ﭼ سکون تاء مثناة وفتح راء مهمله
ایله سماق معناسنه کذا فی المجمع ﯿ تخمه ﭼ سکون خاء معجمه وفتح میمله اوچ معنایه در اول
معده ده طعام فاسد اولوب هضم اولمامغه دیرلر عربیده هیضه دیرلر حکیم سنایی بیت
تخمه چون هاضمه تباه شود * معده پژمرده ودوتاه شود * ثانی اصل ونژاد معناسنه در
حکیم فردوسی بیت یکی آنکه از تخمهٔ کیقباد * همی از تو کیرند کویی نژاد * وحکیم اسدی
نطفه معناسنه دیمشدر بیت بت زاولی کفت ازین هرچهار * نیم من جز از تخمهٔ شهریار
ثالث یره اکیلن حبوبات تخم معناسنه ﯿ تخمیانه ﭼ هر نه کونه تخم اولورسه بغدای واریه
وغیری حبوبات دن وسبزوات تخملری والحاصل هر نه تخم که یره اکیلور اکا دیرلر ﯿ ترخجه
ضم راء مهمله وسکون خاء معجمه وفتح جیمله تولك مرقوم معناسنه ﯿ ترسه ﭼ سکون را
وفتح سین مهملتین ایله بمعنی قوس وقزح کذا فی تحفة الاحباب ﭼ ترشه ﭼ سکون راء مهمله
وفتح شین معجمه ایله قوزی قولاغی دیرلر او زنجه براکشی طعملو یپراقلو نباتات نوعندن
ﯿ ترمه ﭼ سکون راء مهمله وفتح میم ایله اکرم که ایرایچنه یصدق کبی دیکرلر اکا ادزم وادرمه
دخی دیرلر حکیم سوزنی بیت زین باترمه نکه کن چه خواهی کشت سواد * تا نیفتی چه شوی

حمله بر و حمله پذیر ترنجیده ضم راء مهمله وسکون نون ویای تحتانی وکسر جیمله ایکی معنایه کلور اول بمعنی چین وارتك حضرت مولانا قدس سره بیت حبیب بکفت ای ترنج از چه ترنجیده * کفت من از چشم بد می نشوم خود جدا * ثانی بمعنی کشیلك استاد عنصری بیت بیاراست خود را چو مردان جنك * ترنجیده بی بارك تنك تنك تروده بوزن ستوده ترده بوزن سرفه کلاهما بمعنی جفت که عربیده زوج دیرلر توروه دخی دیرلر کذا فی مجمع الفرس ادات الفضلاده بمعنی توده یعنی کومه اولمش نسنه تروشه بمعنی ترشه مرقوم وفرهنك جهانکیریده برمیوه آدیدر ترویه ضم راء مهمله و واو معروف وفتح یای تحتانیله یولك ایام سثتاده بالحقدن نردبان کبی اولد وغنه دیرلر میر نظمی بیت در ایام سثتا نتواند پویه * ره هموار چون باشد ترویه تفسه سکون فا وفتح سین مهمله ایله اول سیاه لکه که بشره آدمیده ظاهر اولور سببی هیچ سوداد ر اکا تاش دخی دیرلر وعربیده کلفه وهندی لسانده چهانی دیرلر تکله سکون کاف وفتح لامله ایکی معنایه در اول اتابکان شیرازدن برینك اسمیدرکه آنی پادشاه ایلدیلر شیخ سعدی بیت مظفر الدین سلجوق شاه کزعدلش * روان تکله وبو نصر و سعد مینازد * ثانی دیوانه یه دیرلر تکمه سکون کاف وفتح میمله دوکمه در میر خسرو در نعت رسول علیه السلام بیت کرد نعلین ره روان رهت * شرف تکمه کلاه همه * شیخ عطار بیت تکمهای زرکه بر سنجاب شاهان دیده اخکری چندی درخشان کشته در خاکسترست تکه فتح کافله ایکی معنایه در اول برنوع اوقدر که معروفدر ثانی پشته وجای رفیع معناسنه در کذا فی فرهنك جهانکیری تلنه سکون لام وفتح نونله خواهش یعنی سؤال ودخی کدالك ایتمك که تانك دخی دینلور کمال اسمعیل * قطعه * اکنون که زهیچ سود ندارد * بازار هنروران روایی * تلنه بتو آورم که هستی * معشوقه روز بی نوایی تلوسه ضم لام وفتح سین مهمله ایله غلاف شمشیر وخنجر وبچاق وامثالی نیام دخی دیرلر شجاعی بیت خیال غمزه ات ازبس که دردلم بخلید * دلم تلوسه شمشیر آبدار تو کشت * شرفنامه ده خرمانك اوّلی یعنی هنوز اولماشی مشکلاتده وهی مبادی الطلع مسطوردر تنده سکون نون ایله اول غنچه کل وسائری که هنوز بیرقلری کورینه تنديدن مصدريد وکذا فی شرفنامه تنره سکون نون وفتح راء مهمله ایله تنده مرقوم معناسنه در کذا فی المجمع تواهه فتح هاء اول واخفاء ثانیله برنوع طعامدرات وبادنجان ایله پشورورلر تباهه دخی دیرلر کذا فی شرفنامه بومعنایه ابو المعانی * قطعه * چند آن میزبان خوب خصال * پیش مهمان تواهه آرد * هم دونان سفید در سفره * ور برویش کشادکی دارد توبره واو معروف وسکون باء موحده ایله ترکیده قلب بعض ایله توربه دیدکاریدر تور دخی دیرلر توبزه واو مجهول وفتح باء موحده وزاء معجمه ایله پاره خربزه یعنی قاون وقارپوز دلمی توبه واو معروف وفتح باء موحده ایله قوس وقزح معناسنه یای تحتانیله تویه دخی دیرلر تو ته واو معروف وفتح تاء مثناة ایله بدن انسانده سیاه سکل کبی نسنه در سودای محترقدن ظاهر اولور اکثرکو زقپاغنك ایچنده وطشره سنده اولور کاهی سرخ وکاهی سیاه اولور سودا ایله قان محترق اولدقده سرخ اولور

اولور اصلنده ثاء مثلثه ایله توثه در ابو المعانی * قطعه * اثر مردمك بچشم رقیب * کرده
طاهر بچشم من توته * در جلاجش یکی طبیب بکفت * چشم او با یدش مشود پوته ﮋ توجیه ﭻ
کسر جیم و فتح یای تحتانی ایله بمعنی سیلاب استاد رودکی بیت خود ترا جوید همه خوبی
و زیب * همچنان چون توجیه جوید نشیب ﮋ توخته ﭻ سکون خاء معجمه وفتح تاء مثناة
ایله توختن لفظنك جمیع معنالرنده اسم مفعول اولور خواسته و کزارده و جمع کرده و فروکرده
و کشیده واند وخته کبی ﮋ توچخه ﭻ سکون خاء معجمه وفتح جیم فارسیله دیوار ده بعض
نسخه قو یاجق یر ابو المعانی * قطعه * عرضحالی بر وفرستادم * او نخواند و نهاد
بر توچخه * بعد از ان صرهٔ نهادم پیش * بی توقف کشاد داد بوچخه ﮋ تودره ﭻ
واو مجهول و فتح دال و راء مهملتین ایله بر قوشدر جثه سی ایریجه واتی لذیذ اولور آکا
چال دخی دیرلر حکیم اسدی بیت دمان یوزتازان بر آهو بره * کمین ساخته چرخ بر تودره
ﮋ توده ﭻ واو معروف وفتح دال مهمله واخفاء هایله یغن بمعنی تل لکن یغلمش اوله طپراق
اولسون غیری اولسون شمس فخری بیت عطای او نباشد بدره بدره * بود از لعل و کوهر
توده توده * حکیم اسدی بیت بها توده کردند ز رّ و کهر * بها بر کرفت آن خرچار کر *
میر نظمی بیت در باغ وفا بکشود جانان * نهاده تودهٔ کل پیش یاران ﮋ تو دوده ﭻ
یعنی دود ولسان الشعراده بمعنی توده مسطوردر ﮋ تورته ﭻ سکون واو وراء مهمله وفتح
تاء مثناة ایله شرفنامه ده کلید معناسنه در بو معنایه ابو المعانی بیت کشاده تورته
کنجینهٔ راز * معانی کرد ظاهر آن شه ناز ﮋ تورو ﭻ ضم راء مهمله ایله بمعنی جفت که عربیده
زوج دیرلر کذا فی المجمع ﮋ توره ﭻ واو مجهول وفتح راء مهمله واخفاء هایله بمعنی قاعده
واسلوب بو عبارت ترکیده دخی استعمال اولنور مولانا هاتفی بیت بسی توره دانان چنکیز
کیش * بچنکیز خویش و ز چنکیز پیش * ابو المعانی * قطعه * نیکخواهان جفای بی پایان
بر سیهکار لطف موفور * با بدان نیکی و نیکان بد * این چه طرز مخالف این تور ﮋ توسه ﭻ
واو مجهول وفتح سین مهمله ایله بسانمش حیوان آت اولسون غیری اولسون میر نظمی
بیت بوالهوس راهمی دهی بوسه * ازچه پرورده این خرتوسه ﮋ توشه ﭻ واو معروف
وفتح شین معجمه ایله بمعنی زاد راه اصلنده توش قوتدر هاء اختصاصیه ایله آزغه علم اولمشدر
مولانا هاتفی بیت بنوعی که تا هفت سال درست * نباید راز کس توشه جست * شرفنامه ده
بمعنی سینه مرویدر ﮋ توقه ﭻ فتح قافله بو وزن صوقه بمعنی کرسار کذا فی شرفنامه
ﮋ تولبره ﭻ سکون لام وفتح باء موحده وراء مهمله ایله پابوج وادك قالبی معناسنه
ابو المعانی . بیت کس زن بوده است چو کفش فراخ * کیر تنکش چو تولبره باشد ﮋ توله ﭻ
واو معروف وفتح لامله باچق معناسنه عربیده وحل دیرلر طالب آملی بیت دو سال آمد که
از خیل سکانت * ترا چون توله فرش آستانت * واو مجهول ایله ابه کومه جی دید کلری اوت
عربیده خبازی دیرلر ﮋ تونکه ﭻ واو مجهول و سکون نون وفتح کاف عجمیله شرفنامه ده
بمعنی شب و فرهنك جهانکیریده بمعنی کنجینه واقعدر ﮋ توه ﭻ بو وزن کوه ایکی معنایه در
اول قات ثانی پرده معناسنه در ایکی معنایه ترتیب او وزن میر نظمی . بیت قامت من شك

از جفایت توه * نکشوده ز روی خوبت توه ته اظهار هایله بمعنی پف کذا فی المجمع تیره ضم یای تحتانی وفتح راء مهمله ایله قره طاوق دیدکلری کوچك قوش که بلبل کبی خوش آوازدر * وهو الدجاجة الاسود کذا فی کتاب السامی مع الیاء التحتانی * ترکانی زنان ترکه مخصوص فراجه نوعندن بر طرز فراجه در شرف شفروه * قطعه * چون رفت خبر سوی ملکشاه * خالی ز طرب کفن بخشید * ترکان بموافقت برآمد * ترکانی و پیرهن بخشید ترکغری فتح غین معجمه وکسر راء مهمله ایله ولایت ترکستانده قونار کوچر برطائفه نك آدیدر غایت خونریز وتندخوی وکثرتلرندن حکامه قارشو قویوب اطاعت ایتمزلر ترنجی ضم راء مهمله وسکون نون وکسر جیمله چمدك معناسنه درکه بری ایکی پرمق طرنغیله آخرك دریسن طوتوب صقرا بوا لمعانی بیت رقیب سك صفت در بزم دلدار ترنجی میکند پنهان که برخیز تزلقی ضم زاء معجمه وسکون لام وکسر قافله یوغرت صویی نمك ایله قینادوب قوریدرلر اکشی کبی اولور بعده طعامه قورلر کذا فی الصحاح تلنکی ضم لام وسکون نون وکسر کاف فارسیله بمعنی خواهنده دانجی که عربیده سائل دیرلر کمال اسمعیل بیت بکیش خام طمع خوانده ویکی بی نفس * یکی تلنکی کابل بکیش خواری خوار تلی بجامك مراهم واد ویه قوطوسی مرهمدان دخی دیرلر کذا فی شرفنامه بومعنایه میر نظمی بیت یکی شاکرد بجام سرافراز * تلی آورد باصد شیوه و ناز * اما کتاب السامی فی الاسامی ده در زیلرك ایکنه وابریشم قودقلری کیسه معناسنه مسطوردر تندی سکون نون ایله وجود انسانده ظاهر اولور یومرجه ات ومطلقا یومری وغلیظ اولان نسنه ودخی اوجی سوری وکسکین اولان دمورنسنه لر وحدت طبع وغضب وسرکشی معناسنه ده کلور تونکی سکون واو وفتح تاء مثناة وکسر کاف فارسیله برنوع اقچه در زمان قدیمده رایج ایمش میر عماره بیت با بر رحمی مانده همیشه دست امیر * چکونه ابرکجا تونکیش بارانست توتی واو معروف وکسر تاء مثناة ایله ایکی معنایه در اول توتك مرقوم معناسنه که برقوشدر تعلیم ایله سخنکوی اولور عربیده طوطی دیرلر ثانی کشتی وجهازی معناسنه در کذا فی فرهنك جهانکیری تودری فتح دال وکسر راء مهملتین ایله قوش اتمکی دیدکلری اوت تخمی سرخ وبیاض اولور توزی واو معروف وکسر زاء معجمه ایله اوج معنایه در اول برنوع لطیف جامه در شهر توزده اشلنور غایت لطیف واینجه اولدوغندن آکا برقفتان ایدرلر بزاولدوغنه بو بیت دلالت ایدر استاد دقیقی بیت قاقم وسنجاب درسرماسه چار * توزی وکتان بکرما هفت هشت * محمودیده آغربهالو برجامه در ملم ودقیق اولور یازا یامنده کیرلر دیو روایت ایدر اما مجمع الفرس ده ومشکلاتده اینجه طوقنمش کتان در دیو نقل اولنمشدر وصاحب مجمع بو بیتی مدعاسنه موافق ایراد ایلمش عبدالواسع جبلی بیت بدخواه توزهیبت تو سوخته چنانك * ازماهتاب توزی واز آفتاب نیر * وفرهنك جهانکیری صاحبی ده کتان اولمق طرفنه ذاهب اولوب بو بیتی ایراد ایلمش حکیم سنایی بیت بند بندم همه بکشاد چو توزی ازماه * تا تو برتارك خورشید ببستی قصبی مختاری بومعنایه دیمش در بیت در آفتاب امن تو اکنون بکازروت * توزی

توزی رفو کنند بتأ ثیرماهتاب * ثانی کشتی معناسنه‌ده استعمال اولنمشدر خواجه عمیدلویکی * قطعه * تا ابد ناهید بربط ساز ازین چند بیت * درین دندان مذاق شکرخوزی نشست * هرکه بردرکاه اوکرد التجا رست از محن * ایمنست از موج دریا هرکه در توزی نشست * ثالث توختن لفظنك مضارعی اولور آز آز جمع ایلمك معناسنه استاد زودکی بیت بجمله خواهم یکماهه از تو بوسه شها * بکیج کیج نخواهم که کام من توزی ﴿ تورشی ﴾ زاء فارسیله اطفال مکتبه برمقدار نواله کوتوروب بربنه ضیافت ایلمکه دیرلر کذا فی المجمع ﴿ توشی ﴾ کسر شین معجمه ایله خسته‌ده جاندن رمق قالمغه دیرلر ابو المعانی بیت برسر بالینم آمد چون خیال وصل یار * تازه جان داد ست او توشی زجانم مانده بود ﴿ تونی ﴾ واو معروف وکسر نونله اوج معنایه کلور اول بمعنی دزد وعیار حضرت مولانا قدس سره بیت کین مکر قصد من آمد خونی است * باطمع داد که او تونی است * ثانی ایراق کلمشه دیرلر ابو المعانی بیت رفته بوده از غم حسرت پی وصل نکار * آمده اکنون چو تونی کرد سیاحی دلم * ثالث اصل ولایتی وحسب ونسبی نامعلوم اولانه دیرلر ﴿ توی ﴾ بوزن کوی درت معنایه کلور اول قات معناسنه که متضمن ومحیط اوله شلغم وصوغان قاتلری کبی که بر بری اوزرنده واقع اوله استاد دیمشدر بیت نهر آموازیم جود ترا یك جوی بود * آسمان از کاشفت یکغنچه نه توی بود * ثانی بمعنی اندرون یعنی ایچرو وسحاق اطعمه بیت در توی دهن که دار ضرب است * دندان سکه زد بنام بغرا * ثالث تاه ولای معناسنه دولای دیمکده دو توی دیرلر میرخسرو بیت ورق کاهل معنی سیاهش کنند * که روز توی کلاهش کنند * سیف اسفرنکی بیت چیست آن نیزه که چون جوشن * توی بر تو نماید و یکتاست * رابع چشن ومیزبانی یعنی قونقلق کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿ باب الثاء المثلثة المفتوحة مع الالف ﴾ زبان عجمده اکرچه ثاء مثلثه واقع اولمامشدر لکن عربیدن بعض کلمه اخذ ایدوب کند ولغتلری کبی استعمال ایدرلر بعض فرهنکرده مسکز حرف عربیی یازمامشلر چونکه مراد رائم حروف بو مجموعهٔ جدیده جمله‌یی جامع اولمقدر اکا بناء تحریری لازم اولمغین استعمال اولنان برقاج لغت عربیه نقل وترقیم اولندی جمله‌دن ﴿ ثنا ﴾ حمد وستایش معناسنه در مولانا محمد ظهوری بیت ثنا میکنم ایزد پاك را * ثریا ده طارم تاك را * ﴿ ثری ﴾ فتح راء مهمله والف مقصوره ایله یراتی معناسنه میر نظمی بیت میکند توحید تو بهر ثنا * هرچه هست است از ثریا تا ثری ﴿ مع الباء الموحدة * ثاقب ﴾ کسر قافله دلیجی معناسنه خواجه حافظ بیت ز رقیب دیوسیرت بخدای خود پناهم * مکر آن شهاب ثاقب مددی کند سها را * سها ضم سین مهمله ایله خرده یلدزه دیرلر ﴿ ثوب ﴾ سکون واو ایله بمعنی جامه شیخ عطار بیت هرکه ثوبی با تن عاری دهد * درد و عالم ایزدش یاری دهد وعربی اشعارده دخی وارد اولمشدر متنبی بیت وفی الناس من یرضی بمیسور عیشة * ومرکوبه رجلاه والثوب جلده ﴿ مع التاء المثناة * ثابت ﴾ کسر باء موحده ایله محکم واستوار ودرجا برقرار مولانا جامی بیت جامی کم شده را بخش نجات * توبه روزی کن وبر توبه ثبات * وسبعهٔ سیاره‌دن غیری نجومه ثوابت دیرلر حرکتلری وسیرلری اولمامغله ﴿ مع الراء

لمهمله* ثمر ع فتح میمله میوه که بر وبار دیرلر شیخ عطار بیت بهر خدمت هرکه بربند دکر
از درخت معرفت باید ثمر ك مع النون* ثمن ع فتح میمله بها قیمت معناسنه خواجه حافظ بیت
هر آنکه کنج قناعت بکنج دنیا داد* فروخت یوسف مصری بکمترین ثمنی ك مع الهاء* ثلاثهٔ
غساله ع عربیدر معده طعامدن خالی ایکن اوج قدح شراب که حکما قولنجه معده یی اخلاط
ردیه‌دن پاك وتنقیه ایدر فارسیده اکا ستاد یرلر کسر سین مهمله ایله برطبیب دیمشدر بیت
کرنوشی ثلثهٔ غساله* طبعت بکند هوس نواله* کثرت استعمال ایله سرخوش اولمق
معناسنه اولمشدر شعرای رومدن قنالی زاده علی افندی بو بیتی مناسب دیمشدر بیت قچن
ثلاثهٔ غساله یی ایدرسم نوش* اولور اوچر له‌دن مضطرب سفینهٔ هوش* عربیده دخی
استعمال اولنمشدر لابن المعتز* نظم* خل الزمان اذا انفاعش اوجمح* واشك الهموم الی المدامة
والقدح * واحفظ فوادك ان شربت ثلثة * واحذر علیه ان یطیر من القرح * هذا
دواء للهموم مجرب* فاقبل مشورة صاحب لك نصح ك من المضمومة مع الالف* ثریا ع
فتح راء مهمله ویای تحتانیهٔ مشدده ایله اولکر دیدکلری یلدز در ماه پروین ده دیرلر منازل
قمردن برمنزله در هبوط و طلوعی واردر شیخ عطار بیت بندکان حق چو جا نرا باختند
اسب همت تا ثریا تاختند* واستعاره طریقیله محبوبك دیشلری وصف اولنور ابو المعانی
بیت درمیان لعل مروارید بوده شعله پاش* قدرت یزدان ببین درمه ثریا کرده جا ك باب
الجیم المفتوحة مع الالف* جا ع مکان معناسنه حقیقتا ومجازا استعمال اولنور میرزا قلی
بیك بیت از بزم تا زآمدن من برون رود* برخاست کرم ودادن جا را بهانه ساخت*
مثال معنیٔ ثانی خواجه حافظ بیت درآن زمین که نسیمی وزد ز طرهٔ دوست* چه جای
دمزدن نافهای تاتاریست* وبدل معناسنه کلور مثلا فلان یرینه بجای فلان دیرلر خواجه
حافظ بیت ده روزه مهر کردون افسانه است وافسون* نیکی بجای یاران فرصت شمار یارا
یای تحتانی ایله جای دخی دیرلر کلمهٔ جا عربیده آمد معناسنه در وچغتایده الی معناسنه انتهاء
غایت ادا ایدر صباحه دك دیمکده تانکغا جا دیرلر ك جابلسا ع کسر باء موحده وسکون لام
وفتح سین مهمله ایله جانب مغرب انتهاسنده برشهر اسمیدر ك جابلقا ع کسر با وسکون لام
وفتح قافله جانب مشرق انتهاسنده برشهر اسمیدر خواجه سلمان بیت بهر جایی که خواهی
رفت وخواهی خورد رزق خود* نخواهد بیش وکم کشتن بجابلقا وجابلسا ك جامیا ع
کسر میم وفتح یای تحتانی ایله برشهر آدیدر خلقی کفره در ك جان افزا وجانفزا ع کلاهما
بسکون النون هرنه که ممد حیات اوله حقیقتا ومجازا استعمال اولنور ابو المعانی بیت ای لب
میکون لعلت جانفزای عاشقان* وی غم هجران وصلت دلکشای عاشقان ك جانکزا ع
سکون نون وفتح کاف فارسی وزاء معجمه ایله هرنه که طبیعته نفرت ویروب ناملایم اوله
حقیقتا ومجازا اسم مرکبدر جان اصریجی معناسنه وله ایضا بیت شد جواب تلخ تو بر خستکان
آب حیات * روی ناپاك رقیبت جانکزای عاشقان ك جبا ع فتح باء موحده ایله اوج
معنایه کلور اول بمعنی نهان شدن ثانی بد دل بودن ثالث کیرو طورمق معناسنه بو اوج
معنا ایله ده عربیده مستعملدر وقصر الفله یته عربیدر قوریی اطرافنده اولان طپراق معناسنه

معناسنه وضم جیم ایله وباء مشدده ایله یته عربیدر بدل معناسنه وکسر جیم ایله ده عربیدر
دوهلر ایچون صو جمع ایلمك معناسنه ﴿ جخماق ﴾ سکون خاء معجمه ایله قاو وچقماق کیسه سی
شمس فخری بیت بجای شانه وآتش زنه سپاهئ او * کنند پر ز یواقیت کیسهٔ جخما
﴿ جرا ﴾ فتح راء مهمله ایله وظیفه ونفقه معناسنه ابو المعانی ایکی معنایه بیت جراد ارم
بکوی باد رفتن * زکوة حسن اوکردم جرا خوار ﴿ جفتا ﴾ سکون فاو فتح تاء مثناة ایله
اکلش واکری اولمش معناسنه جفته دخی دیرلر کذا فی المجمع ﴿ جفا ﴾ معروف جور وستم
وظلم حکیم انوری بیت تمتعی که من از خلق در جهان دیدم * همان جفای پدر بود وسلهٔ
استاد ﴿ جلبا ﴾ سکون لام وفتح باء موحده ایله قوغه نك ایپی بغلنان اغاجه دیرلر ﴿ جنا ﴾
فتح نونله بوزن ثنا میوه که اغاج اوزرنده اوله ابو المعانی بیت جاهلان کر عاقلان زابد کا رند
نیست غم * سنك اندازند طفلان چون جناد ارد درخت ﴿ جوا ﴾ بوزن نوا استرآبادیلر
لساننده جدا یعنی آیریلق معناسنه در میر نظمی بیت داردم درسر زسودایش هوا * چون
شود آن ماهرو از من جوا ﴿ مع الباء * جاروب ﴾ ضم راء مهمله ایله سپورکه معناسنه در
جا ایله روبدن مرکبدر جا معلوم روب اسم فاعلدر سپوریجی دیمك اولور واصلی روب جادر
وصفیتدن علمیته نقل اولنوب مضاف الیه تقدیم اولنمشدر سپورمك مجازا آلت فاعله
منسوبدر لکن اسم فاعل اطلاق اولنور خواجه سلمان بیت روضهٔ پاك حسین است اینکه
مشکین زلف حور * خویشتن را بسته بر جاروب این جنتسراست ﴿ جاماسب وجامسب ﴾
کلاهما بفتح المیم حضرت دانیال اوغلیدر علم حکمتده مشهور جهان بر حکیم نادره دانیدر
شرفنامه ده کشتاسب شاهك وزیریدر جامسب نامه آنك تألیفیدر جاماس دخی دیرلر
﴿ جامه خواب ﴾ فتح خاو واو معدوله ایله مفروشدن عبارتدر اصلی همزه ایله جامهٔ خوابدر
اویقو ثوابی دیمك اولور علمیته نقل اولنیجق علامت اضافت اولان همزه ساقط اولنمشدر
مولانا جامی بیت جدا کرد پس یوسف ژرف یاب * ز پیش زلیخا بشب جامه خواب
﴿ جرب ﴾ سکون راء مهمله ایله غالب وهر ایشی الندن کلور جرب دست دیرلر و برمعناسی
دخی یاغلو مأکولاته دیرلر حکیم خاقانی بیت جرب وشیرین نعمت دنیا * بمکس را اندش
نمی ارزد * عربیده فتح را ایله وجود انسانده اولان خارش که ترکیده اویوز دیرلر ﴿ جلاب ﴾
بوزن صواب ایاقلی کوپه که زنان قولقلرینه اصارلر ﴿ جلب ﴾ فتحتین ایله روسپی عورت
شمس فخری بیت مکسی که یکسر موا ز هواش برکردد * یقین که مادر او زانیه است وزنش
جلب * برمعناسی دخی زنجیرکه چالرلر حکیم فردوسی بیت برفتند نیمی کذشته ز شب
نه بانك تبیره نه بوق وجلب * وترفنده نسنه معناسنه ده منقولدر ﴿ جمشاسب ﴾ سکون میم
وفتح شین معجمه وسین مهمله ایله جمك جمیع معنالریله مترادفدر جمشیدده اولسون اسکندرده
اولسون عنقریب جمده تفصیلی ذکر اولنور انشاء الله تعالی حکیم اسدی بیت بدانست
هرکس که کرشاسبست * فروزندهٔ تخت جمشاسبست * ﴿ جناب ﴾ فتح نونله درت معنایه
کلور اول برکرودرکه جناغ دیمکله معروفدر حکیم خاقانی * قطعه * خاطر تو مرغ وارهست
پیر واز عقل * یافته هر صبحدم دانهٔ اهل ثواب * دیده مرا هست صبح باد لم از هر دو کون *

عشق نهاده کر وغفر کشیده جناب * خواجه عمید لوبکی * قطعه * روزی کهر زمکاه شود
پر زسیل خون * بر سیل خون زسر بدواند جناب تیغ * جز با جز نك کر زبکوید اجل
سخن * جز با قضا بمرك نبندد جناب تیغ * ثانی قپوار دنه طیاد قلری اغاجه دیرلر ابو المعانی
بیت چنان بوده عدلش که در عهد او * نبندند خانه بقفل و جناب * ثالث بمعنی قدر ورتبه
وله بیت شه شهریار جهان بنده اش * زبس رتبه اش بوده عالی جناب * رابع قپو اوکنده
اولان صو ید رمه عربیده درکاه آستانه واطراف سرای وکوشه معنالرینه در تنکم شاعر
دیمشدر بیت یارب این ماییم واین درکاه صدر انبیاست * یارب این ماییم واین خاك
جناب مصطفاست * وکسر ایله عربیده کردن و سرچارده اولان اپیه دیرلر ل جنب ع
سکون نونله بمعنی نزد کذا فی شرفنامه بومعنایه مولانا عرفی بیت ای نه فلك زخرمن صنع
تو دانه * درجنب کبریای تو عرش آشیانه ل جنك جلاب ع سکون نون وکاف فارسی
وفتح جیمله بمعنی مکر وحیله وخدعه ودخی برنسنه یی کیرو قومق یعنی تأخیر ایتمك حقیقتا
ومجازا ل جنوب ع مقابل شمال اولان طرف بعض نسخه ده بادشرقی معناسنه مرویدر
ل جنیب ع کسر نون و سکون یای تحتانیله یدك معناسنه فارسیده جنیبت دخی استعمال
اولنور میر نظمی بیت سمند فلك بوده او را جنیب * هلال قمر بوده سیمین رکیب ل جواب
نظیره معناسنه کمال خجند بیت مطلع انوار حسن است آن رخ چون آفتاب * مطلعی کفتم
بدین خوبی که میکوید جوابش * مقابله کلام ورد سؤال وامثالی شعرده استعمال اولنور اما
مرکب اولدقده آب شعیر معناسنه آب جو تقدیرنده ابو المعانی بیت پرسشی کر میکنند
از حال دل * عاشق دلخسته را باید جواب ل جیب ع سکون یای تحتانی وبای موقوفله
بمعنی کریبان وعربیده قیون معناسنه وله بیت جیب ودامن پر شد از در سرشك * چون
زر وسیم عطای شهریار ل مع التاء * جاست ع سکون سین مهمله وتاء موقوفله اوزم
صقدقلری یر معناسنه کذا فی المجمع ل جالوت ع حضرت داود علی نبینا وعلیه الصلوة
والسلام ایله جنك ایدوب حضرت داود اوی قتل ایلدوکی کافرك آدیدر کذا فی شرفنامه
ل جامه نشست ع دوشنجك اثواب حکیم فردوسی بیت همه کردکین خواسته هرچه هست
پرستنده وجامهای نشست ل جرب دست ع ایکی معنایه در اول الی اوزدیر لرهر نه یه
یاپشرایسه وجوده کتورر مولانا محمد ظهوری بیت چو برخوان اکرام مستان نشست *
بیك لقمه در یوزه شد جرب دست * ثانی آلت حربی مراد اوزره قوللنور پهلوانه دیرلر
ل جرست ع کسر را و سکون سین مهملتین ایله دیشلری صقوب صدا چقرمغه دیرلر
وصقلق ویرمك معناسنه ده مرویدر فرهنك جهانکیریده راء مشدده ایله واقعدر میر نظمی
بیت چو با خشم وتندی جرست کرده است * میانش کرفت و بسر برده است ل جرشفت ع
سکون راء مهمله وفتح شین معجمه ایله هجو معناسنه در استاد عنصری بیت چون بترسی
زبلاها وا کفت * شعر باید که نکویی جرشفت ل جست ع سکون سین مهمله ایله بوزن
دست جستن لفظندن فعل ماضیدر و صحرادی دیمك اولور حکیم شفائی بیت ز مژکانش
تا کهانش سایه بردست * فتاد وار غوانش از سمن جست ل جغبوت ع سکون غین معجمه

معجمه وضم باء موحده ایله ایچ طوله‌سی که ضربیله خسود یرلر جیم فارسیله دخی جائز اولدوغی
منقولدر وفتح غین معجمه ایله ده مرویدر سروری مجمع الفرسده جیم و سکون غین ایله تصحیح
ایلمش وشمس فخری بائی غینه تقدیم ایله جبغوت نقل ایلمشدر ﴿ جغشت ﴾ فتح غین
وسکون شین معجمتین ایله تره نوعندن برسبزه‌در اول بهارده جمله سبزه‌لردن اقدم بترسرکه
ایله نانخورش ایدرلر خراسان خلقی میاننده برمثلدر جانی بجغشت کشیدم یعنی عمری
عسرت ایله بولقمه ایرشدردم دیمکدر ﴿ جمست ﴾ کسر میم وسکون سین مهمله ایله کوك
رنك قیمتی آز بلحق برطاشدر معدندن حاصل اولور بعضیسی قزللغه مائل اولور چندان قیمتی
یوقدر واصلی کمستدر کاف فارسیله مدینهٔ منوره علی ساکنها افضل التحیه‌دن اوچ مرحله
بعید صفرا نام برموضعده اولور معربی جمست در نقل اولنورکه مزبور معدندن مصنوع
ظرفدن شراب ایچلسه هرکز مستلك ویرمز وبرپارچه‌سن قدحه قویوب شراب
ایچسه‌لر سرخوشلق واقع اولمز واکر یاصدق آلتنه قوسه‌لر خوب رؤیالر کوریلور حکیم
اسدینك بیتی بکفت این بازهردو بادام مست * نه پیکان همی سفت لعل جمست * حکیم
سوزنی بیت بکوهر از همه آزادکان شریفترست * بران قیاس که یاقوت نار دان جمست
﴿ جنك جلابست ﴾ فتح لام وکسر باء موحده وسکون سین مهمله ایله ایاقلی کوپه ایچو
ولعل وغیری نه اولورسه ﴿ جنیبت ﴾ کسر نون وسکون یای تحتانی وفتح باء موحده ایله
یدککدر جنیب مرقوم کبی مولانا هاتفی بیت پس آنکه جنیبت کش از بهر شاه * کشیده
امثهی بردر بارکاه * جنیبت کش یدکجی دیمك اولور ﴿ جواست ﴾ فتح واو وسکون سین
مهمله ایله یاغ خوردیککلری طعامکه عربیده دلیك دیرلر ابو المعانی بیت برای لقمهٔ زالت
کشیدنی نه رواست * شکر نباشد اکر کوشود بنان وجواست ﴿ جیغوت ﴾ سکون یای
تحتانی وضم غین معجمه ایله خرما لیفندن ایتدکلری توربه وچوال ومثلهما کذا فی المجمع
﴿ جیفت وجیغوت ﴾ کلاهما بسکون یاء التحتانی وضم الفاء بمعنی جیفوت مرقوم کذا فی
تحفة الاحباب ﴿ مع الجیم * جبتاج ﴾ سکون باء موحده وفتح تاء مثناة ایله عجم شاهلرینك
نوروزده کیدکلری مخصوص جامه‌در کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿ جخاج ﴾ فتح خاء معجمه ایله
آغزی بوزمه برنوع کیسه‌در ابو المعانی بیت عطای اوکه بجان را چنان شده مبذول * نه
در بخاج یکنجد نه کیسه وهمیان ﴿ جنج ﴾ سکون نون ایله بوزن کنج آواز کاو یعنی صغر آوازی
﴿ مع الخاء * جخاجخ ﴾ فتح خاء معجمه وجیم ثانیه ایله آواز زخم شمشیر یعنی قلیچ اورلدقده
ظاهر اولان صداکذا فی الاداة ﴿ جخجاخ ﴾ سکون خاء معجمه وفتح جیم ایله دخی جخاجخ
مرقوم معناسنه مرویدر میر نظمی بیت جهان پرز آواز کوس ونفیر * ز جخجاخ تیغ
وز فشفاش تیر ﴿ جخ ﴾ بوزن یخ جنکجو اولمق وغوغا وآشوب معناسنه‌در مجمع الفرسده
جیم فارسیله مرویدر ﴿ جماخ ﴾ فتح میمله آت کمینك طماغی کا نقله نعمة الله ﴿ جوخ ﴾
سکون واو ایله بمعنی کروه که فوج وجوق دخی دیرلر کذا فی شرفنامه ﴿ مع الدال المهمله
﴿ جاودان خرد ﴾ اضافت نون وفتح خاء معجمه وراء مهمله ایله برکتاب اسمیدرکه هوشنك
شاه حکمت عملیه‌ده تصنیف ایلمشدر کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿ جاود ﴾ کسر واو ایله

جاوید لفظندن اختصار اولنمشدر ﯛ جاورد ﭺ فتح واو وسکون راء مهمله ایله بمعنی خارسنبله
یعنی بردکندر بیاض اولور میرنظمی بیت درین گلشن نیابی یک گل تر * که جاوردی نباشد
همچو نشتر ﯛ جاوزد ﭺ فتح زاء معجمه ایله جاورد مرقوم معناسنه درکذا فی شرفنامه ﯛ جد ﭺ
بوزن سد ایکی معنایه در اول درت یاشر دوه ثانی پیچ وتاب زلف وکاکل میرنظمی بیت
چون بشادی جد زلفش شانه کرد * زخم بر جان دل دیوانه کرد * عربیده اصل وپدر پدره
وبخته دیرلر ﯛ جاوید ﭺ کسر واو وسکون یای تحتانیه ایله ابد معناسنه درکاه اسم مصدر وکاهی
صفت استعمال اولنور ﯛ جرد ﭺ فتح راء مهمله ایله زخمدار معناسنه یعنی یارەلی کافی ظفر
همدانی در صفت اسب بیت وحشی وسست وبد لکام وجموش * جرد ولنگ وکند ونابینا
حکیم زجاجی بیت جرد بود لیکن قوی دست وپای * برفتن بدی همچو پر همای * وسکون
راء مهمله ایله ایکی معنایه کلور اول فرهنگ جهانگیریده تخت پادشاهان معناسنه استاد
فرخی * قطعه * ز زر پخته یکی جرد ساختند ورا * چو کوه آتش وگوهر در وبجای شرر
عیال ومملکت وتاج افسرش بودست * کمینه چیزی وآن تاج بود وآن افسر * ثانی مجمع
الفرسده برقوش آدیدر خرچال دخی دیرلر کوک رنکدر صو کنارلرنده تعیش ایدر عربیده
حباری دیرلر ﯛ جرغند ﭺ سکون راء مهمله ونون وفتح غین معجمه ایله قیمه ایله طولمش قیون
بغرسغی که جگرا کند وروغن وذو یغ ولکامه دخی دیرلر عربیده عصیب دیدکلریدر جیم فارسیله
دخی منقولدر مجمع الفرسده بمعنی چراغدان واقعدر بمعنی اول ابو المعانی * مثنوی *
روستایی برفته در بازار * زیر وبالا چو کرده کشت وگذار * پیش آش پز رسیده بدناگه
دید جرغند پز بیله بود تبه * اشتهایش بر او چو غالب بود * بخریدن بجان طالب بود *
ﯛ جزد ﭺ سکون زاء معجمه ایله مجمع الفرسده بر بوجکدر جمله بکزر اما یشیل رنک اولور
بازایامنده صحرالرده دور ر ودراز چاغرر بعض نسخه ده چکرکه نک بر نوعنه دیرلر کیمی چرغن
وکیمی توی طوقلی وکیمی ده کرپی درد یمش اما معتمد نسخه ده بر بوجکدر ترکیده چرلایق وعربیده
ضرار اللیل دیرلر وبولغتی کیمی راء مهمله ایله جرد وکیمی کسر جیمله وکیمی فتح جیم وراء مهمله
ایله نقل ایلمش وبر نسخه ده جرد جرد وبر نسخه ده جرعد روایت اولنمش وبر نسخه ده دخی اوراق
قوشی که حصاد زمانی یول کنارنده صداوبرر متصل کیجه وکوندز طورمز چاغرر وبر نسخه ده
دالسز جز نقل اولنمشدر جمله نقللرکو ریلوب فقیر تصحیح لغت ایدەمدم ﯛ جعفر آباد ﭺ
شیراز ده بره وصغدر کذا فی شرفنامه ﯛ جعد ﭺ سکون عین مهمله ایله قورجق زلف وکاکل
عربیده لکن فارسیده ده مستعملدر خواجه حافظ بیت ببوی نافه کاخر صبا زان طره
بگشاید * زتاب جعد مشکینش چه خون افتاد در دلها ﯛ جکاد ﭺ فتح کاف فارسیله چل
دیدکلری قوشدر وبر معناسی دخی طاغ دپه سیدر ابو المعانی بیت اشک بارد دمبدم باد
وزآه سوز دل * در جکاد کوه باشد ابر باران دائما ﯛ جلاد ﭺ لام مشدده ایله ایکی معنایه در
اول معروف ثانی جلدک فاعلی معناسنه در چغتای لساننده جلاده قیماج دیرلر میرعلیشیر
بیت کونکلنی قایدی اینک غمزه سی قیلمادی رحم * قیاقیا باقیبان اول ایکی کوزی قیماج *
جلد ﭺ سکون لام ایله ایکی معنایه در اول کارو کسبه قادر وهر خصوصده قوی ومقدم وجست

وجست وچاپك معنا سنه ابو شكورا بيت باموختن وجلد فرزانه شو * بهردانش سوی پیمانه شو * ثانی جلق اورمق معنا سنه حکیم سوزنی بیت امروز منم کیرخند وکرده بکف پر * چونان زده ام جلد چو چخماخ نجف پر ع جلوند ع بوزن الوند بمعنی چراغ کذا فی شرفنامه ع جلوید ع سکون لام ویای تحتانی وکسر واو ایله عسکرك کزیده سی ومرد بهادر وشجیع معنا سنه نعمة الله نسخه سنده خیارا وجاغنه ده روایت ایتمش ع جلید ع کسر لام وسکون یای تحتانیله بمعنی جلوید ودخی جلدروی معناسنه خواجه سلمان بیت نقشی که برجلید ببندم زآب چشم * حالی بسان نقش جلیدی شود نداب ع جمشید ع شهنامه ده میم مشدده ایله دخی مذکور اولشدر مشهور پادشاه حکیم مشربدر انتظام عالم ایچون اکثر صنایع آنك اختراعیدر چادر دیکوب حمام یاپمق وطبل وسورنا وانواع سازلر واوزمی صقوب شراب ایلك وابریشم قوردیله ابریشم حاصل ایلك واپلك ویوك اکیرمك ویوکلك وطقویوب اثواب ایتمك چلاه للك وخیاطت ایلك وتعیین وترتیب لشکر وآیین دیوان وتربیهٔ اولاد وعسکر وانواع عطریات وادهان پیدا ایلك وشهردن شهره وکویلره یول آچمق وطاغ وبیلانی کسدروب شاهراه یول ایتمك ومنازله مسافرخانه وعمارت ایتمك وقویی قازدیروب صوچقرتمق وخرقلر قازدروب صو آقتمق فی الجمله آنك اختراعیدر ودیرلرکه اجنه وشیاطین آکا مسخر ایدی اوچیوز ییل پادشاه اولدی وهیچ خسته اولمدی بعض روایتده کندو صورتنده اصنام یاپدروب ایراق ولایت وشهرلره کوندرردی آنده کندو طرفندن حاکم اولان کمسنه سنه ده بردفعه اول صنمی انواع مرصعات ایله مزین وچقاروب خلقه کوستردی دیرلر بوندن مرادی خلق اطاعتدن عدول ایتمیوب ایشلرینه مشغول اولوب انقیادلرین تأکید وتمهید ایچون ایتمش اوله ولفظ جمشید لفظ مرکبدر جم ایله شیددن که جم اولو پادشاه دیمکدر اسکندره دخی جم دیرلر وشید آفتاب معناسنه در کندو غایت محبوب اولدوغندن آفتابه تشبیها بو اسمله تسمیه ایلدیلر کذا فی المجمع وشرفنامه وفرهنك جهانکیریده اصلی جام شید اولمق محتملدر ساغر آفتاب معناسنه استخفاف تلفظ ایچون الفی محذوف اوله بو بیتده واقعدر حکیم فردوسی بیت توکفتی مکرزنده شد جام شید * جهانرا ازو دل بترس وامید * وحضرت سلیمان علی نبینا وعلیه السلامه جمشید دینلدوکی بو بیتدن مفهومدر بیت چو جمشید برباد بنشست وراند * بدانان رو دباد خود خیره ماند میانلرنده فرق بودرکه جام وشراب وصنایع مذکوره ذکر اولندقده مراد جمشیددر وباد وتخت وملك جهان یاد اولندقده حضرت سلیمان مراددر وآیینه وامثالی آکلدقده مراد اسکندردر ع جند ع سکون نونله بوزن بند ماوراء النهرده برشهر اسمیدر حضرت مولانا قدس سره بیت آن چه زویست که ترکان همه هندوی ویند * ترکتاز غم وسودای تو از جند کذشت حکیم انوری بیت تودر حفظ ایزدی چه کنی * حرز وتعویذ اهل جند وخجند ع جیود ع سکون یای تحتانی وفتح واو ایله طغری اغاج که حبور دخی دیرلر ع مع الراء المهمله * جار ع خبر پیام معناسنه که جار رسانید بمادیرلر بره خبرا یرشدردی دیمك اولور وخبر جیه ومنادی یه جارچی دیرلر مولانا وحشی یزدی بیت دهر ز دجار کی ستمکاران * ظلم آخر باین شود منجر

لغ چاپورباغ ع ضم ء فارسیله ترکستانده برشهر آدیدر حکیم نزاری قهستانی بیت باچرخ تو بر نیاید بلز تو * اقطاع تو کندراست وچاپور لغ چادر ع معروف فارسیده چادر دینلدوکی شرفنامه‌ده مسطوردر لغ چاغر ع فتح غین معجمه ایله قوش یملکی یعنی قورساغی ثاغردخی دیرلر عربیده حوصله دیرلر شمس فخری بیت دائم از چینه‌های انعامش * پر بود مرغ آزرا چاغر لغ چالشکر ع فتح لام وکاف فارسی وسکون شین معجمه ایله ایشه زیاده سعی ایدیجی ودخی خزامنده یعنی صالنجی جیم فارسیله‌ده مرویدر مجمع الفرسده سین مهمله ایله منقولدر لغ چالندر ع فتح لام وسکون نونله سومناده برمکان اسمیدر کذا فی المجمع لغ چاندار ع وچانه‌دار ع اوچ معنایه کلور اول بمعنی سلاحدار حضرت مولانا قدس سره بیت چو زخم تیغ نباشد بجنك ونیزه وتیر * چه فرق حیز ومخنث ز رستم چاندار * ثانی زور وزی یعنی قوت حکیم سوزنی * قطعه * چنان شده است ببازارها روایت نان * که بوی نان بتر از ونمیرسد از شور * بزر وزور توان یافت اندکی چاندار * چه چاره داند کرد آنکه ز زندار دوز ور * ثالث نکهبان وحافظ جان معناسنه شرف شفروه بیت کی تواند کرد چانداری اوهرچانور حافظ وچاندار او ایزد تعالی بس بود لغ جان آور وجانور ع جانلو دیمکدر اکرچه ذی روح اولانلره جانور دیمك اولورلکن انسانده استعمال اولنمز حیوان غیر ناطقه اطلاق اولنور شیخ سعدی بیت همای بر سر مرغان ازان شرف دارد * که استخوان خورد وجانور نیازارد لغ جانشکر ع سکون نون وکسر شین معجمه وفتح کافله جانورشکار ایدیجی دیمکدر کذا فی المجمع لغ جانوسار ع ضم نون وفتح سین مهمله ایله دارا بن دارا بك قاتلی آدیدر وداراب قاتلی نك آدی مانوسار در کذا فی شرفنامه لغ جانوسپار ع ضم نون وکسر سین مهمله وفتح باء فارسیله موبدلردن بر موبد آدیدر بیت یکی موبدی نام او ماهیار * دکر مردرا نام جانور سپار لغ جاوشیر ع واو موقوف وکسر شین معجمه ایله صمغ انواعندن بر دارو آدیدر ترکیده اوغلان آشی دیرلر لغ جایکیر ع یای اول موقوف ثانی ساکن وکسر کاف فارسیله یرنده ثابت ومحکم وبرقرار معناسنه ضدی جایکیر اولور وکاهی امر دخی اولور یر طوت معناسنه لغ جدر ع سکون دال مهمله ایله بوزن صدر بمعنی قاصد یعنی ایلچی وبر معناسی دخی درت یاشنده اولان دوه‌در شمس فخری بیت بجاست درهمه عالم شهی که همچون او * کمینه بخشش او صد هزار جدر بود * شرفنامه‌ده ذال معجمه ایله وفرهنك وفاییده جیم فارسی ودال مهمله ایله‌در لغ جذر ع سکون ذال معجمه ایله اعداددن اول عدددر که کندو نفسنه ضرب اولنسه برعدد حاصل اوله که عدد مضروب عدد نسبتی ایله که حاصل اولور اکا جذر دیرلر اول عدد محصول بو عدد نسبتی ایله مجذور اولور مثلا ایکی عدد ینه ایکی عدده ضرب اولنسه درت عدد حاصل اولور اول ایکی عدد مضروب ایدی بو درت عدد نسبت ایله جذر اولور اول درت مجذور اولور وقس علیه الباقی * لغ جرار ع فتح راء مهمله مشدده ایله ایکی معنایه کلور اول زلف که زیاده دراز اولوب سینه اوزرینه صالنه میر نظمی بیت شده دلبند مشکین زلف جرار * کشد دل بند فکر وصل آن یار * ثانی اول عقربه دیرلر که قویروغنی یرده سوریبرك یوریه عربیده بیشمار

بیشمار عسکر که آهسته کیده لر ق جر ع شکاف معناسنه در عوما وز مین شکافته خصوصا
حکیم ناصر خسرو بیت ای برادر چشم من زینهادرین عالم همی * لشکرا بنو ببیند دره
پرجوی وجر ق جردر ع سکون زاء معجمه وفتح دال مهمله ایله قیون قویروغی یاغی اریبوب صاف
یاغ سوز لدکدن صکره پرنده قلان نسنه که ترکیده قاقردق دیرلر جیم فارسیله ده مرویدر
کذا فی المجمع ق جسر ع سکون سین مهمله ایله حلقه معناسنه هرنه نك اولورسه ق جسور ع
سکون سین مهمله وفتح واو ایله طوغری وهموار اولان اغاج وهرنکه اغاج کبی طوغری اوله
میر نظمی بیت چوب جسور کرفته دزدستش * بزند هرکه کرا که بر جسنش * عربیده ضم
سین وسکون واو ایله جرأتلی وکستاخ معناسنه در ق جشیر ع کسر شین معجمه ایله بوزن
بشیر بمعنی چلاه که جشیره وجوشیر وجوشیره دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری
ق جغر ع سکون غین معجمه ایله غوك معناسنه دو زایله چغزو وزغ دخی دیرلر کذا فی المجمع
ق جفر ع سکون فا ایله اوز رینه یازی یا زیلن دری جیران دریسی اولسون غیری اولسون
لغت مشترکه درعربیده دخی بومعنایه در میر نظمی بیت بر آورد آنجا مجوهر تبنکو * که بودست
جفر نوشته درو ق جلاکر ع آیینه وقایچ وسایر نسنه لر پاسن آچیجی ودخی جنك ره چی
معناسنه میر نظمی بیت چو در دست ساقی که ساغر بود * بزنك دلم راجلاکر بود *
ق جمربور ع سکون میم وراء مهمله وضم باء موحده ایله درت ایاغی وپیشانی وقار نی الی
بیاض اولان آته دیرلر بولغت شرفنامه ده ومؤید الفضلاده ونسخهٔ میرزا ابراهیمده مسطوردر
لکن حرکتی اشعار اولنمامش فقیر حرکتن تخمینا یازدم ق جنکار ع ایکی معنایه کاورا اول اول
نشل بو یه که زنکار دخی دیرلر ثانی پاس که دمورده وغیریده اولور که ترکیده کوف دیرلر
شرفنامه ده بنکیج معناسنه که پنجپایك وپنجپایه وخرچنك دیرلر وجنك آرنده معناسنه دخی
کاور ق جنکاوز ع سکون نون وکاف فارسیٔ موقوف ایله ایکی معنایه کاوراول جنکجی
آدم اولسون حیوان اولسون پیل جنکاور وشیر جنکاور دیرلر ثانی فتنه خیز وغوغا
انکیز معناسنه در میر نظمی بیت چو پیل مست هرمرد دلاور * شجیع وپهلوان وجنك آور
ق جنیور ع کسر نون وسکون یای تحتانی وفتح واو ایله صراط کوپریسی معناسنه وله بیت
کسی را که شد کارجو دو عطاست * باو راجنیور شود راه راست ق جودر ع سکون واو
وفتح دال مهمله ایله ایکی معنایه کاوراول بمعنی کاو استاد منوچهری بیت نه نافه فتالد همه
آهونی * نه عنبر فشاند همه جودری * ثانی براوتدر کشت زارده بتر خرده یمشی اولور
عربیده دخی بیوك اوکوزه دیرلرکوچکنه ضم جیم وهمزه ایله جؤدر دیرلر ق جوذر ع سکون
واو وفتح ذال معجمه ایله بمعنی جو بجو کذا فی المؤید ق جور ع سکون واو ایله جام جم خطوطندن
برخط آدیدرکنار جامه یقین اولمغله طلوا اولمق اعتبار اولنور تاخط جور دیرلر لب باب
طلو دیمك اولور تاخط ازرق وتاخط بغداد دیشلدکلری تعبیر تصریحا اولور وتاخط جور
دینلدکده ایهام وکنایه طریقیله اولور وزیاده شراب وبرمکه ده جور دیرلر مثلا باده بجور داد
دیرلر کذا فی المجمو دی والمجمع وشرفنامه بومعنایه ابو المعانی در ساقی نامه بیت باده بکشیم
تاخط جور * زآن خم که ندارد شور اغور * عربیده ظلم وستم معناسنه در ق جوزهر ع

سکون واو وزاء معجمه موقوفه وکسر ها ایله فلك القمرك مائل ایله مائلی تقاطع ایتدوکی یرده بربرینه مقابل ایکی نقطه واردرکه عقدتین ورأس وذنب دخی دیرلر جوزهر اولدر اما بعض نسخه ده قویروقلی یلدزه جوزهر دیرلر دیومسطوردر * جوشیر * سکون واو وکسر شین معجمه ایله چولاهه معناسنه در کذا فی فرهنك جهانکیری * جوهر * اول نسنه درکه عرض آنکله قائمدر واصطلاحده نخودی چوق قلیه که آکا جوهردانه ده دیرلر کذا فی المحمودی بومعنایه بمحاق اطعمه بیت طعام پخته چون درخانه باشد * خوشا قلیه که جوهردانه باشد * جیشکر * سکون یا وشین موقوف وفتح کاف فارسیله چری باشی وچری دوزیجی فی الجمله عسکره متعلق خدمتی ایدنه دیرلر جیش عسکر معناسنه عربیدر کر فارسیدرکه کاردن مخففدر فاعل صیغه سیدر ایکی لساندن مرکبدر * مع الزاء المعجمه * جالیز * کسر لام وسکون یای تحتانی ایله بوستانکه قاون وقاربوز وخیار وقبق وسائر آکا بکزر نسنه اکیلور ودخی سبزه زار معناسنه در کذا فی المجمع پالیز دخی دیرلر شمس فخری بیت زخم تش ار نشود مالك پاك نیست عجب * که نیست از سرحز چاره بهر جالیز * چانباز * ترکیده دخی چانباز دیرلر ومخاطره ایش ایشنه دخی دیرلر * جای کریز * کسر یا وکاف فارسی وراء مهمله ایله محل فرار یعنی قچاق یری جایکیرك ضدیدر میر نظمی بیت پیش آمده از برای ستیز * باورا نماندست جای کریز * جبروز * سکون باء موحده وضم راء مهمله ایله کرپی که باب التاده ذکر اولندی مجمع الفرسده مع الرا ایله اول معنایه مذکوردر * جز * حالیا یزد نامیله مشهور اولان شهرك اسم قدیمیدر فرهنك جهانکیریده بمعنی جزیره حکیم فردوسی بیت بباز ارکانی بر فتم ز جز * یکی کاروان دارم از جزو نز وکسر جیمله قویروق یاغیله قاورلمش رشته که اون دوکرلر آکا تزلب وخرغ دخی دیرلر * جلبیز وجلویز * کلاهما بسکون اللام ایکی معنایه کلور اول بمعنی مفسد وغماز شمس فخری بیت بعهد او نبود قدر ظالم ومفسد * بدور او نبود کام جائر وجلویز * ثانی یولار صاپی که عربیده مقود دیرلر طاهر فضل بیت روا نبود بزندان وبند بسته تنم * اکرچه زلفك مشکین تو بدی جلویز * صحاحده مشروطه باشد یعنی غماز مسطوردر * جماز * فتح میم مشدده ایله کوز اوجیله باقغه دیرلر عربیده طناز معناسنه وذومخلب یعنی طرنقلی قوش ویرتجی حیوانك صفتی اولور اول مناسبتله حرامیلره دخی یرلر * جواز * فتح واو ایله درت معنایه کلور اول کاومیش سپید میان یعنی بلی بیاض صوصغری ثانی یول باصمق ایچون کتمك ثالث مشتری یلدزینك برآدیدر رابع صرمسق دوکجك اغاج هاون معناسنه استاد فرخی بیت ای بکوپال کران کوفته پیلان را پست * چون کرنجی فروکوفته باشد بجوان * عربیده خلاص واجازت وعفونامه معناسنه در * جهویز * سکون ها ویای تحتانی وکسر واو ایله قویی پاك ایدجك آلت ونفرین اید یجیه ده دیرلر بعض نسخه ده قوغه چقارجق چنکالکه چاه وچاه بوز وچاهجوی دخی دیرلر * مع السین المهمله * جابلوس * ضم با ولامله تملق کوستروب یالتقاجی معناسنه اسم فاعلدر عربیده تبصبص دیدکلری معنایه در کمال خجندی بیت از هواداری ماوتو چو مستغنیست یار * ای رقیب این جابلوسی ولوندی تا بکی *

*یوخرینك معناسینه‌ده استعمال اولنور شمس فخری بیت مجابلوسی خود در اهمیکند
پرکار * ولی نکو نبود کار جابلوس و پلوس جاسوس ضم سین مهمله ایله آرایجی
معناسنه جستن لفظندن اسم فاعل اولور میر نظمی بیت شود جاسوس چشمت شهر دل را
برد کالای صبرم را بیغما جالینوس معنی جهتی ایله فاعل العجایب دیمکدر بر
حکیم حاذق ذو فنون آدیدر که مشاهیر حکمانك آخریدر خاتم المعلمین دخی دیرلر زمانده
صنایع طب و حکمت غایت شهرت بولمشیدی اطباء سوفسطائینك اقوالی شایع اولمشیدی
انلرك محاسن اقواللرین محو و ابطال ایدوب بقراط و توابعینك اقوالن تشیید ایلمشیدی
وخشایش و اعشاب خواصن یازوب امزجه و منافعن تجربه ایدوب وجود انسانی تشریح
و احوال و کیفیتن و اعضاسن تفصیل و تشخیص امراضه اسباب و علامات بیان ایلدی آنك
قولی الی هذا الآن مادهٔ کلیهٔ اطبادر و علم طبده التی قطعه مدوّن کتاب تصنیفی وار درجهٔ
مقبول و دستور العملدر جاماس جامسب مرقوم کبی در جاورس فتح واو
وسکون راء مهمله ایله بر نوع صاری دارودر گاورس دخی دیرلر جرس فتح راء مهمله
ایله ایکی معنایه گلور اول دوه چاکی که دوه‌نك بوینه و ایکی طرفنده بوکه‌اصارلر خواجه
حافظ بیت مرا در منزل جانان چه جای عیش چون هردم * جرس فریاد میدارد که بربندید
محملها * ثانی فرهنك جهانگیریده زندان معناسنه زر آتشت بهرام بیت مکر دان سوی
خویشتن جنك کس * مکن برتن خویش کینی جرس * وله بیت مشو هیچ تا خوانده
مهمان کس * طفیلی بود دائم اندر جرس * وسکون را ایله بوزن درس اولصدایه دیرلر که
عکسی ظاهر اوله فخر کورکانی بیت شده از جرس درهوا یه آگاه * شنید آواز گفتار
شهنشاه جسبوس سکون سین مهمله وضم باء موحده ایله نفاق معناسنه برکمسنه‌یه
منافقت اتمکه دیرلر ابو المعانی بیت ندیدم در جهان هرگز کسی باشد وفاداری * ندارد هیچ
کس یاری که جسبوسی بود کارش جس بوزن کس جستن لفظندن صیغهٔ امردر
بعض محلده اسم مصدر اولور جمس فتح میم ایله باغ ایچنده اولان کوچك یغجقلر معناسنه‌در
مع الشین المعجمه * جاش بوزن کاش غله انباری که راش دخی دیرلر کذا فی شرفنامه
جیم فارسیله ده مرویدر جالش کسر لام ایله مباشرت جماع معناسنه و جماعه حریص
اولانه جالشکر دیرلر کذا فی فرهنك جهانگیری جانبخش طبیعه خوش کلن نسنه وامر
اولور جان بغشله و نصب جان معناسنه‌ده استعمال اولنور میر نظمی بیت شاه جانبخش
مادر بزم جانان * که تن بود مست مجلس یار شد جان جانکش لجوج و معاند معناسنه
یعنی نزاع و جدل و یعنی مباحثه ایدن ضم کاف ایله‌ده استعمال اولنور ابو المعانی بیت هر کرا دارد
خرد جانکش نمی باشد همین * در نهایت جهل باشد با کسی کردن جدل جای باش
مکان اولمغه لایق و مسکن اولمغه مناسب محل معناسنه بجش فتح خاء معجمه ایله علت‌دنا
یعنی اول یومری ات که آدمك و حیوانلك کردننده ظهور ایدوب باد نجان کبی دوررا کرچه وجعی
اولمزلر اما قطع اولنسه احتمالدر هلاك اوله کذا فی المجمع استاد لبیبی بیت ازکردن او بخش
دو آویخته کوئی * جنکیست پر ازباد در آویخته از یار جربش سکون را و کسر باء

موحده ایله آت آوازی که جر بودخی دیرلر عربیده صهیل دیرلر ‌ و جنس ع کوك رنك مهره در صرچه دن ایدرلر رنکی فیروزه یه غایت مشابه در فقرا وکم بضاعه اولنلر کشه بغلیوب یوزك ایدرلر و دفع چشم زخم ایچون اطفال باشنه دکرلر و بوینه طقرلر وانلدن حبه وشکمه ایدرلر رومده اکا معجون دیرلر حکیم سوزنی بیت جنس اکرچه برنك فیروزه است * فر فیروزه نیست اندر جنس * وله بیت چشم بد زمانه بمالك اثر کند * کر برجبین ملك ببندد زعدل جنس
و جغش ع فتح غین معجمه ایله جغشت مرقوم معناسنه در و جماش ع میم مشدده ایله نسخهٔ حلیمیده بربجی قوشلره دیرلرکه شکاری نهانی کوروب آولیه و دخی حرامیلر صفتیدر شعرا استعاره طریقیله محبوبك کوزی وصفنده ایراد ایدرلر کمال اسمعیل بیت بسست بادصبا خواب نرکس جماش * چنین زرنج سهر کشت ناتوان نرکس * شرفنامه ده بمعنی مست ودلیر فرهنك جهانکیریده بمعنی شوخ وشوخی و مست ومستی معناسنه در شیخ نظامی بو معنایه بیت زشیرین کاریٔ آن نقش جماش * فروبسته زبان و دست نقاش * عربیده بروزکاره دیرلر و جمس ع فتح میمله مختصر جماش مرقومدر ودزدیده نکاه معناسنه در و جموش ع ضم میمله یعنی جفته زن شاعر در صفت اسب بیت وحشی وسست وبدلکام وجموش * جر توکند ولنك ونابینا و مع العین المهمله * جزع ع فتح زاء معجمه ایله بمعنی فریاد وزاری عربیدر شرفنامه ده مهرهٔ یمانی که یمن ولایتنه منسوب بر نوع مهره در بو معناده مشهوری سکون زایله وچشم دلبران معناسنه ده مرویدر و جغ ع عنکبوت معناسنه در کذا فی نعمة الله و مع الغین المعجمه * جاناغ ع فتح نونله کماج خیمه ترکیده چادر کوبکی دیرلر حکیم سوزنی بیت ای خیمهٔ تو برز سپهر برین بقدر * جاناغ خیمهٔ تو سزد از سپهر بدر و جزغ ع فتح زاء معجمه ایله قوربغه که جغز ووزغ وغوك دخی دیرلر و جغ ع چفت سورکن اوکوزك بوینه قودقلری اغاج معناسنه که ترکیده بوینه رق دیرلر مجمع الفرسده ضم جیمله منقولدر وفتحه ایله آبنوس اغاجی کذا فی التحفه و جناغ ع فتح نونله ایکی معنایه کلور اول قپو طپاغی ثانی ایرك اوك قاشی معناسنه شمس فخری بیت براسب نوبتیٔ خداوند ملك جم * پروین ستام باشد وخورشید ومه جناغ و مع الفاء * جاجاف ع ایکی معنایه کلور اول کناه وخطا ثانی زن روسبی معناسنه در لغت محودیده بمعنی خشك ویابس مسطوردر و جاف ع رجالده بی وفا وهرجایی ونساده قحبه ور وسبی معناسنه در و دخی خشك معناسنه کلور و جاف جاف ع ایکی معنایه کلور اول زن فاحشه ابوشکور بیت ز دانا شنیدم که پیمان شکن * زن جاف جاف است آسان فکن * ثانی پادشاهلرك شکاره مخصوص اولان قوریسی معناسنه شمس فخری * قطعه * خاك بر سر شاعری را کاشکی * بودمی نسرشوی یا نه پای باف * یا مکر بودی که تا برخوردمی * زین جهان بی ثبات وجاف جاف و جزف ع فتح زاء معجمه ایله بدلسز اولان نسنه یعنی مفت ومجانا اولوب عوضی اولمیه میر نظمی بیت دلم در پیش او همچون خزف بود * براه عشق او جانم جزف بود و مع القاف * جابلیق ع کسر باء موحده ولامله معبر رؤیا معناسنه یعنی واقعه تعبیر ایدیجی کذا فی نسخة الحلیمی بو معنایه ابو المعالی بیت یکشبی در خواب دیدم آن پری * کرده تعبیرش مرا پلك جابلیق * بعد ازین بسیاره رد

درد وحسرتش * میشوی با ذوق وصل اور فیق ﴿ جاثلیق ﴾ فتح ثاء مثلثه ایله حکیم دانا
ومرد کارشناس ترسا وقوم نصارانک دانشمندی حکیم خاقانی بیت زسر کین خر عیسی ببند م ١
رعاف جاثلیق نا توانا * لغت محمود یده بمعنی آتش ومردم چاپلوسی کننده ودبیر وبمعنی منجنیق
﴿ جندقوق ﴾ سکون نون ودال مهمله موقوفه وضم قافله محمود یده بمعنی دیو مسطوردر
﴿ جوالق ﴾ فتح لام ایله چوال وخرقهٔ خشین وقلندر پلاکی معناسنه ﴿ جولق ﴾ فتح لام
ایله درویش قلندری معناسنه حضرت مولانا قدس سره بیت جولقی سر برهنه میکذشت
باسر بی موچو پشت طاس وطشت ﴿ جوق ﴾ سکون واو ایله کروه وجماعت مردم که
جوخ وفوج دخی دیرلر ﴿ مع الکاف * جامهٔ غوك ﴾ غوك قوربغه در اکثر صوکنارلرنده
یوصون ایچنده طورمغله یوصونه جامهٔ غوك تسمیه اولنمشکه جغزوان وسرند دخی دیرلر
ونسخهٔ میرزا ابراهیمده شمر دخی دینلدوکی مسطوردر میرخسرو بیت کنون مرده به
آرهای چو من * که از جامهٔ غوك سازد کفن ﴿ جبلك ﴾ سکون باء موحده وفتح لام ایله
بر نسنه سخت وصعب اولمق معناسنه منجیك بیت پادشاها بعدل بخشش تو * کشته دیوار
دولتت جبلك * وفتح باایله ترنج ربی که صوین قیناد وب قوامه کتوروب رب ایدرلر کذا فی
فرهنك جهانکیری ﴿ جربك ﴾ سکون راء مهمله وفتح باء موحده ایله سخن بد اندیش
وکنایه لو سوز معناسنه در ایضا منه ﴿ جزك ﴾ فتح زاء معجمه ایله برعلتدر قوشلرده اولورکه
قنادی وقویروغی یلکلرینك دیبی آلنوب اتی نمکه باصلر ابو المعانی بیت رقیب کفت که
در کوی یار شاهینم * بکفتمش که شوی مبتلای رنج جزك ﴿ جسك ﴾ فتح سین مهمله ایله بمعنی
رنج وبلا حکیم سنائی بیت ازین مرك وجسك مادموتر * آرز ومند مرك بکند بکر *
حضرت مولانا قدس سره بیت ووای پرده یکی دیو زشت سر بر کرد * بکفتمش که تو چه
مرد جسك کفت آری ﴿ جشن بزرك ﴾ فروردین ماهك التنجی کونیدر که نوروز خاصه
دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿ جك ﴾ ایکی معنایه در اول حجت قاضی که عربیده صك
دیرلر بوندن تعجیم اولنمشدر شمس فخری بیت جمال دنیی ودین خسرو یکه قاضی چرخ
نوشت تا ابدی ملکرا بنامش جك * ثانی حلاج طوقمغی معناسنه در شرفنامه ده بمعنی
جنبانیدن چغرات یعنی یوغردی یاغ چقارمق ایچون چالقیه جق نسنه که ترکیده یایق دیرلر
﴿ جالك ﴾ فتح لام ایله بر کوچك قوشدر کذا فی شرفنامه ﴿ جمال لوك ﴾ اضافت ایله بر راهزن
مشهور آدیدر ایضا منه ﴿ جمشاك ﴾ سکون میم وفتح شین معجمه ایله بمعنی کفش جمله
فارسیله ده مرویدر جمشك وچمشك دخی دیرلر ابو المعانی بیت فتاده ام بغم دهر پا وسر
عریان * نه پای ببند جمشاك ونه سرم دستار ﴿ جنجك ﴾ سکون نون وفتح جیمله یونجه
اوتی که عربیده قص دیرلر کسر فایله ﴿ جنك ﴾ معروف عربیده محاربه ومعرکه وچغتای
لسانندہ کسر صیر محله ایش دیرلر میر علیشیر بیت غم تا پار هجرینکده کونکلوم یمانی شیتن *
ایش کونی تا یغان کبی ایل غاینی قانلارارا * واوروش دخی دیرلر ﴿ جنك ﴾ فتح نونله
انسانی ویا حیوانی اولدی صانوب براقمه دیرلر ﴿ جنکلوك ﴾ سکون نون وکاف فارسی
وضم لامله ایکی الی بر کسنه اوزرینه قویوب اوتورمق مجمع الفرس ده ایکی الی دیز اوستنه

قوپوب اوتورمق و اللری دیزه طیایوب قالقمق خسته‌لکدن و ضعفدن اولور حالتدر
افصحی جیم فارسیله درمحمودیده جنکوك واقع اولمشدر ﴿ جوزاك ﴾ سکون واوو فتح زاء
معجمه ایله غصه‌یمك وغمناك اولمق کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿ جوسك ﴾ سکون واو وفتح
سین مهمله ایله کوکسه وقوله دکیلن دوکمه که انکل وانکله واخکوشه وبندیمه دخی دیرلر کاف رقم
وضم جیمله دخی مرویدر ﴿ جوشك ﴾ سکون واو وفتح شین معجمه ایله شراب برداغی که
بلبله دخی دیرلر مثال هردو لغت میرنظمی بیت دهد باده ساقی ز سیمین جوشك * نماید بر سیم
بکشوده جوسك ﴿ مع الکاف الفارسی * جاخسوك ﴾ سکون خاء معجمه وضم سین
مهمله ایله فرهنك حسین وفایی‌ده اوراق که اکری دموردر غله وچایر بچرلر عربیده منجل
دیرلر شهیدی قمی بیت ای خواجه بابزرکی واشغال نی ترا * برکیر جاخسوك بد ومیدرد
حشیش ﴿ جاخشوك ﴾ شین معجمه ایله‌ده اوراق معناسنه مرویدر حکیم طرطری بیت
بجاخشوك بزه کشتزار طاعت خویش * بدست نفس دروکرده‌ام هزاران آه ﴿ جراسك ﴾
فتح را وسین مهملتین ایله برجانور چکدر یلوز ایامنده صحرالرده آواز ویرر جزده دخی دیرلر *
﴿ جرنك ﴾ فتح راء مهمله وسکون نون ایله آواز جرس وآواز شمشیر وکوز وصدای زنجیر
خواجه عمید لویکی بیت جز باجرنك کوز نکوید سخن اجل * جز با قضا بمرك نه بندد
جناب تیغ ﴿ جغنك ﴾ فتح غین معجمه وسکون نونله ترکیده یپالق دیدکاری قوش کذا
نقل احمد بن اسمعیل فی المشکلات ﴿ جلونك ﴾ ضم لام وفتح نونله قاون وقاپوز کبی جیم
فارسیله‌ده منقولدر ﴿ جوسنك ﴾ وزننده آرپه آغری معناسنه درکه جو ارپه دروسنك
وزن معناسنه درمیرنظمی بیت اکرر ومیشود چون ماه بدرش * نباشد پیش او جوسنك
قدرش ﴿ جیسنك ﴾ سکون یای تحتانی ونون وکسر سین مهمله ایله پادشاه کجرات
اسمیدرکه هندوستانده ابتدا اول پادشاهلق ایلدی کذا فی شرفنامه ﴿ مع اللام * جال ﴾
بوزن مال دام معناسنه که تله دخی دیرلر عبد الواسع جبلی بیت ای زانعامت کرفته طالب
آمال مال * بر رخصمت نهاده صاحب آجال جال * وفرهنك جهانکیریده مسواك اغاجنه‌ده
دیرلر وزبان هندیده نیز جان دیرلر عربیده قمح دیدکاریدر ﴿ جامغول ﴾ سکون میم وضم
غین معجمه ایله یعنی حرامزاده که خشوك وراغول وسند دخی دیرلر حضرت مولانا قدس سره
* مثنوی * از غرض غافل بد ندو بیخبر * وز طمع رفتند بیرون سر بسر * همچنان کان
جامغول حیله دان * کفت معصوم کسی از مصریان ﴿ جدول ﴾ نهر کبیردن متفرق اولان
اینجه صوقلر وکوچك ارمقلره دیرلر ومجازا اینجه یوللره وباحلقلی یوللق قچه مقالرینه وصحیفه‌ده
خط اطرافنه چکلن چزی اکر آلتون واکر غیری ﴿ جستن دل ﴾ یورك اوینمه‌سی وعلت خفقان
ابو المعانی بیت اغیار بدکمان ترا با یار دوش دیدم * بی تاب ماند عقلم از جستن دل من *
﴿ جل ﴾ اوچ معنایه در اول اندرون دهان یعنی آغزایچی ثانی میان دریا ثالث طوبغان
مشابه برقوش در بو معنایه شاه طاهر خندلی * قطعه * ای خوش آن دایره دامن صحرا که
درو * پر فلن همه جلاجل بفغان آمده جل * باغ شد مکتب وهر غنچه خندان طفلی *
که بر آورده وبرقهای کلستان زبغل ﴿ جلاجل ﴾ دایره‌ده اولان پوللرکه زیل دیرلر وبعض نسخه‌ده

نسخه ده جاك معناسنه ده منقولدر مولانا بدرالدین محمد ظهوری بیت زجنبش لمعهای
نوردر ظل * ورق كل راشله زرین جلاجل * وله بیت عنادل زان جلاجل نغمه پرداز *
درین فیروزه كاخ افكنده آواز * استعاره طریقیله در اما ظهوری اصلی اوزره ساقی نامه ده
ایراد اولنمشدر بیت برآورده دردف جلاجل فغان * وز ونغمهای عنادل نهان ع جلجل
سكون لام وفتح جیمله بمعنی جلاجل مرقوم ع جنبلول ع سكون نون وفتح باء موحده ایله
صالنجق كه ترموره وجانبازی دخی دیرلر ع جندل ع سكون نون وفتح دال مهمله ایله حایمی
صندل معناسنه نقل ایلمش اما شرفنامه ده ومجمع الفرسده اول كمسنه نك اسمیدر كه فریدون
آنی یمن شاهنك دختری خواستكارلغنه یعنی قز استمكه كوندردی كذا فی فرهنك جهانكیری
حكیم فردوسی بیت كجا نام او جندل راه بر * بهركار دلسوز برشاه بر * عربیده سنك
معناسنه در ع جنكل ع سكون نون وفتح كاف فارسیله تركیده چلا ئلاغی دیدكلریدر *
ع جیپال ع سكون یای تحتانی وفتح باء فارسیله پادشاه لاهور اسمیدر كه اوچیوز قطار فیلی
واوتوز بیك مسلح سواری یعنی آتلو عسكری وار ایدی طبل شاهی آنك اختراعیدر آخر الامر
سلطان محمود سبكتكین آنی اسیر ایلدی كذا فی شرفنامه ع مع المیم * جاجرم ع فتح جیم
وسكون راء مهمله ایله بر شهر اسمیدر مشاهیر شعرادن بدر جاجرمی اول شهردندر ع جاكرم
فتح كاف فارسی وسكون راء مهمله ایله محموده بمعنی قرار وآرام معنای تركیبی یری اسی
دیمكدر ع جام ع ایكی معنایه در اول قدح معناسنه طلوا ولسون بوش اولسون مثال
اول خواجه حافظ بیت ساقیا برخیز در ده جام را * خاك برسر كن غم ایام را * مثال ثانی وله
بیت ساقی بنور باده بر افروز جام ما * مطرب بكو كه كار جهان شد بكام ما * وبللور
قدحه ده جام دینلور وله بیت صوفی بیا كه آینه صافیست جام را * تا بنكری صفای می
لعل فام را * ثانی ولایت هراتده شهره مانند بر قصبه آدیدر كه مولانا جامی اول قصبه دندر
نتكم بیورمشلردر * مصرع * مولدم جام ورشحه قلم * عبد الله هاتفی * مثنوی *
چو در عرصه جام زد بارگاه * شدش قبه بارگه كوی ماه * هوس كرد مهر سپهر احترام *
زمین بوسی شیخ الاسلام جام ع جام جم ع پیاله جمشیددر كه آنی حكما یدی معدندن
یدی فلك سرنه تشبیها تصنیف ایدوب غریب صنعت كوسترمشلر جام جهان نما وجام كیتی نما
وجام كیهان نما دخی دیرلر ع جذر اصم ع تخته خاكده سكز عدده دیرلر وعلم ارقامده اول
عدده دیرلر كه آندن بر مخرج ظاهر اولمیه اون بر عدد كبی كه نصفی وثلثی وربعی صحیح اولمز وتخته
خاك طقوز مرتبه در كه یدیسی جذر وسكز نجیسی اصمدر كذا فی شرفنامه ع جم ع اسم
جنسدر هر سلطان عالیشان ذو الاقتداره جم اطلاق اولنور نتكم بو بیتدن مفهوم مدر
بیت جهاندار والا كهر كیقباد * جمی بود با خسرو آیین داد * از جمله هر یرده كه جم ذكر
اولنه قده خاتم وتخت وبادو بلقیس وامثالی ذكر اولنه مراد حضرت سلیمان علیه السلامدر
بو بیتدن مقصود فهم اولنور بیت اكر تخت جم رفت بر باد سخت * مرا باد دانید جمال
وبخت خواجه عمیدلوبكی بیت یعقوب را نشاط زیوسف فزوده اند * داود را بشارتی
از جم نموده اند * واكر مقابله وآینه وسد وحكمت وامثالی ذكر اولنه مراد اسكندر اولور

بو بیتدن مفهوم اولور بیت آیینهٔ سکندر جام جمست بنکر * تا بر تو عرضه دارد احوال ملك دارا * واکر پیاله وجام وشراب وامثالی ذکر اولنه مراد جمشید اولور بو بیتده واقعدر بیت کرادانی ازخسروان عجم * زعهد فریدون وضحاك وجم * وجیم مشدده ایله دخی روایت اولنمشدر اکثر عربیده واقعاولور ي جوزکندم ع اربه شکلنده بغدای ویاخود بغدای کبی اربه اوله یعنی سنبله سی اربه سنبله سی کبی اولور خندروس وسندروس دخی دیرلر کما ذکرفی ذخیرة خوارزمشاهی ي مع النون * جاباوس کردن ع یالتقلنمق وتواضع کوسترمك وفی اصل عرض محبت ایلمك معناسنه در ي جاروب زن ع سپورکه اوریجی وسپورکه اور معناسنه امراولور ابوالمعانی بیت بزن جاروب بامژکان راهش * مبادا خارمژکان ریخته باشد ي جامدان ع اول ظرفدرکه ایچنه اثواب قورلر مظروفه اختصاصی اولمغله درکال اسمعیل بیت حکایت من واین کارنامها اکنون * همان کلید در جامدان آبادست ي جامهٔ بادرون ع ایچ طونی معناسنه بعض نسخه ده جامهٔ بادرو واقعدر ي جانبیدن ع سکون نون وکسر باء موحده بعده یای تحتانیله اوشمك معناسنه کذا فی فرهنك جهانکیری ي جان ع روح حیوانیدرکه هر زنده ده اولور نتکم بو بیت ناطقدر بیت کر بجان زنده کیست حیوانرا * زندکانی تو میدهی جانرا * شیخ الرئیس ابن سینا رساله سنده دیرکه * مراد از روان نفس ناطقه است واز جان روح حیوانی انتهی وبرقوم آدیدرکه آدمدن اوّل دنیایه کلدیلر وفرهنك جهانکیریده سلاح معناسنه ده روایت اولنمشدر بو معنایی مؤید امیر خسرو بیت بارکیر جان جاندار رانش بدهنکام کشت * کرهٔ کردون که کاهی رام وکاهی توسنست * برنسخه ده دهان معناسنه منقولدر ي جانان محبوب ومعشوق معناسنه معروفدر ابوالمعانی بیت اکر جان خواهدت جانان بده منت بکیر از جان * نباشد خوب تو از جان که جان دادن بجانانرا ي جان شیران ع نون موقوف وکسر شین ایله برتعبیردرکه تعظیم حالنده محبت ایله خطاب اولنور ي جاودان ع بمعنی همیشه یعنی ابدالدهر بشرط الاتصال استاد فرخی بیت همی تا جاودان رانا مدر تازی ابد باشد * ملك محمود راشاهی وشادی جاودان باشد * مولانا هاتفی بیت نماند جهان جاودانی بکس * خدای جهان جاودانست بس ي جاویدان ع مثل جاودان مرقوم لکن صیغهٔ مبالغه سیدر ي جاوید ن ع سرچه لر برنسنه دن قورقوب بنیز اوتدکارینه دیرلر استاد رودکی بیت مرغ دیدی که بچه زود پرند * جاوجاوان درست چونانست * بو بیتك تصرف بیتیه سندن فهم اولنورکه مصدرنده جاوجاویدن دیمك جائز اوله ي جاییدن کسر یای تحتانیٔ اول وسکون ثانیله یراشمك ویرده قرار ایدوب طوره عربیده توطن وچغتای لساننده توختماغ دیرلر میرعلیشیر بیت اوزدیاریدا بو ذوق کونکلوم نه یانکلیغ توختاسون کیم ایروقو بیکانه هم احباب منبین هم حبیب ي جبین ع کسر باء موحده وسکون یای تحتانی ایله آلین پیشانی معناسنه عربیدر لکن کندی ترکیبلرینه جزو ایدرلر چین جبین کبی طالب آملی بیت جبین بخت مراخاکروب هردرکاره * مانه ساخت که روی زمانه بادسیاه ي جخین ع سکون خا وفتح جیمله برنوع سیاه دانه در سیاه وبراق مرجمکدن ایریجه اولور آکا چشمنام وچاکسو دخی دیرلر

دیرلرکو زاغ بنفشه نافعدر کذا فی شرفنامه ﴿ بخشیدن ﴾ سکون خا وکسر شین معجمتین ایله
طای اورکمك ویاکلمك ﴿ جدثین ﴾ سکون دال مهمله وکسر تاء مثناة بعده یای تحتانیه ایله
شرفنامه‌ده مزین اولمش انبانچه که جیستن دخی دیرلر میرنظمی بیت بلعل ودر شهوار بود
جدثین * برآورده زجیب وداد پیشین ﴿ جرب زبان ﴾ فصیح اللسان وشیرین سخن
وخوش صحبت معناسنه ابوالمعانی بیت لسان منطلقم بسته از غم هجران * که شرح
دل نکند هیچ کاك جرب زبان ﴿ جرب دادن ﴾ زیاده وبرمك وغلبه ایتمك معناسنه‌در
﴿ جربیدن ﴾ سکون را وکسر باء موحده ایله غالب اولمق وغلبه ایتمك ویاغله‌مق ویاغلی
اولمق معناسنه‌در ﴿ جربی کردن ﴾ ایشنده تأنی وآهسته‌لك ایله وجوده کتورمك
﴿ جرغون ﴾ سکون راء مهمله وضم غین معجمه ایله لسان الحمل دیدکلری اوتدر که جرغول
دخی دیرلر ترکیده دخی قوزی قولاغی دیرلر ﴿ جرون ﴾ ضم راء مهمله وسکون واو ایله بوزن
درون هرمز شهرینك اسم قدیمیدر وسکون را وفتح واو ایله بوزن رهزن هند قاونی کذا فی
المحمودی ﴿ جسبیدن ﴾ سکون سین مهمله وکسر باء موحده ایله میل ایلمك معناسنه‌در
کذا فی الحلیمی میرنظمی بیت دلم جسبد بسویش صبح تاشام * نکردد یکنفس درجای
آرام ﴿ جستن ﴾ سکون سین مهمله وفتح تاء مثناة ایله اوچ معنایه استعمال اولنور اول
صچرامق که مستقبلنده سینی هایه ابدال اولنوب جهد وجهنده دیرلر ثانی قورتلمق خلاص
شدن معناسنه خواجه سلمان بیت من مسکین بسوداى پرى رويى کرفتارم * که باد صبح
نتواند زبند زلف او جستن * ثانی بمعنی کریختن حکیم فردوسی * مثنوی * چنین کفت
بانامداران براز * که کرکار کردد بمابر دراز * خود وزیرکان برهیونان مست * بسازیم
بی خسته‌کی راجست * شاعر بیت که نتوان زبند چرخ رستن * زتقدیری که یزدان کرد
جستن * معنای اوله چغتایده سیکرمك دیرلر سبعه سیاره ده فرخ شاه جانانه سن
دوشنده کوردکی برده دیو بیت فرخ اویغاندی شکر ب اویقودین * کوزندیدا اویقو
اوچدی قایقودین ﴿ جسیدن ﴾ کسر سین مهمله ایله میل ایلمك معناسنه‌در کذا فی
فرهنك جهانکیری ﴿ جشن ﴾ فتح شین معجمه ایله بوزن رسن بمعنی تب ولرز که عربیده حمی
دیرلر شاعر دیمشدر بیت چو دیداندر وشهریار زمن * در افتاد ازبیم او در اجشن *
وسکون شین ایله ایکی معنایه کلور اول مجلس شادی وضیافت معناسنه حکیم انوری بیت
درجشن آسمان وش تو ریخته نیاز * ساقی ماه روی تو درساغر آفتاب * ثانی عید کونلرینه
دیرلر وجیم فارسیله ده مرویدر ﴿ جشن سان ﴾ سال ملکینك اول کونی آدیدر ﴿ جفتن ﴾
سکون فا وفتح تاء مثناة ایله میل ایلمك واکلمك واوزم آصمه سنه هرك ایلمك ﴿ جفسیدن ﴾
سکون فا وکسر سین مهمله ایله یاپشمق معناسنه‌در ﴿ جفن ﴾ سکون فا ایله نام شمشیر یعنی
قلیجك جمله اسماسندندر ﴿ جمشیدون ﴾ جم وجمشید معنالرینك جمله سنه کلور حکیم
قطران ارموی بیت جداش از آز ومسعود کر دوکر خواهد * هرآنچه خواهد بکند چوکرد
جمشیدون ﴿ جنان ﴾ جمع جند رکه زنان معناسنه‌در ﴿ جن ﴾ بمعنی زن استرآبادی
لسانیدر ودخی طرف وجانب معناسنه‌در حکیم فردوسی بیت پرندوش ازین جن سواری

کذشت * که لر زید از و سر بسر بوم و دشت * عربیده ضم جیم ایله دفن ایلمك معناسنه در وکسر
جیمله ینه عربیده درت معنایه کلور اول بمعنی پری ثانی دل ثالث بمعنی نخست رابع بمعنی توی
که جندن نج سکون نونله بوزن کندن دمور وپولاد وغیری نسنه لرك پاسن آچمغه دیرلر
ودخی صندل اغاجی که جندل دخی دیرلر شمس فخری بیت بود مجلس او فرش عبقری
حسان * بود مطبخ او هیمه عود و یا جندن که جنکوان نج سکون نون وکافله هندوستانك
الکه سی واسع برولایتك آدیدر که جنکیدن نج سکون نون ویای تحتانی وکسر کافله جنك
ایلمك معناسنه کذا فی فرهنك جهانکیری که جنیش نج کسر نونله بمعنی خوانچه یعنی کوچك
صفره که طعام ماحضرده ومحل افطارده قوللنورلر میر نظمی بیت بهر مهمان خوانچهٔ
افطار * به زخوان بزرك بددیرآر که جوزجان نج سکون زاء معجمه ایله برشهر اسمیدر
کذا فی شرفنامه که جوزن نج بوزن روزن بر نوع عدر بغدای وارپه دانه لرین
زعفران ایله بویایوب ویاخود زرده چوب ایله صارردوب اوزرینه افسون اوقویوب
برکسنه یه مقصودی نه ایسه اورب استدکارین ایدن سحره یه دیرلر که هندوستانده چوقدر
شیخ نظامی بیت ز هندوستان آمده جوزنی * بهر جو که زر سوخته خرمنی * وله بیت
مکر نشنید از هندوی جوزن * که داند دود هرکس راه روزن * مجمع الفرسده بر آفتدر
بغدایه وارپه یه دوشوب تباه ایلر و آخر فرهنکارده زخمهٔ مطرب وآتش زن وبر لغتده
شرارهٔ آتش معناسنه منقولدر که جودان نج سکون واو وفتح دال مهمله ایله بش
معنایه کلور اول بر نوع کافور درکه میت کافورندن غیریدر غایت لطیف رایحه سی واردر
سیف اسفرنکی بیت سمندترا باد در نوبهار * زکافور جودان دهد خاك رند * ثانی
حوصلهٔ مرغان یعنی قوشلرك قورساغی که ژاغر دخی دیرلر میرخسرو بیت بسا پوینده کان
کاندر روارو * ز زخم تیر جودان کشته جوجو * ثالث بر نوع سکوت آغاجی در رابع
آتك دیشلری اراسنده اولان سیاه که آتك کنج اولدوغنه علامتدر زائل اولدوغندن
صکره یاشی بلنمز اولور خامس بر نوع انار در دانه سی یابس وبی آب اولور که جوزیدن نج
سکون واو ویای تحتانی وکسر زاء معجمه ایله غصه یمك و غمکین اولمق معناسنه در کذا فی
فرهنك جهانکیری که جوسن نج سکون واو وفتح سین مهمله ایله بمعنی جوشن که جوسیدن نج
سکون واو وکسر سین مهمله ایله بمعنی جفسیدن مرقوم یاپشمق معناسنه که جوشن نج فتح
شین معجمه ایله جبه معناسنه ترکیده دخی جوشن دیرلر استاد فرخی بیت مژکانت همی کذر کند
از جوشن * مانند سنان کیو در جنك پشن که جولان نج بمعنی آمد شد کردن درمیان میدان
یعنی میدان اورتاسنده کلوب کتمك که جون نج فتح واو ایله بریمی اغاجك بر طرفنه خرده
طاشلر نصب ایدوب و براوجنه ایپ چکوروب صغرك ویاخود آتك بوینه بغلیوب واوزرنده
آدم اوتوروب غله اوزرندن چکدررلر تا که غله نك صاپی خرد اولوب دانه سی چیقه ترکیده
دوکن دیرلر که جوهریان نج ایکی معنایه کلور اول برطائفه در جناب باری عز اسمه حضرتنه
جوهر دیرلر ثانی جوهر فروش جمعیدر مثال اول ابو المعانی بیت من نه انم کلام جوهریان
آنچه دانم منزه از همه است که جیبین نج سکون یاء تحتانیین وکسر باء موحده ایله اول

اول نسنه يه ديرلركه دفتين التنك اولور كذا في المجمع ﮋ جيستن ﭻ سكون ياى تحتانى وسين مهمله وفتح تاء مثلثه ايله بمعنى جد تين مرقوم ﮋ مع الواو * جادو ﭻ سحر ايديجى معناسنه مشهور در استعاره طريقيله محبوبك چشمنه ديرلر شانى تكلو بيت چشم تو جادويست كه چون صورت فرنك * دريك نكاه باهمه كس آشنا شود ﮋ جاروﭻ ضم راء مهمله ايله چاروب لفظندن ترخيم اولنمشدر سپوركه كه عربيده مكنسه ديرلر ﮋ جامه بادروﭻ جامه بادرونك مرخمى ظوفى معناسنه در ﮋ جاندار وﭻ سكون نونله ترياق معناسنه در حكيم خاقانى درصفت آفتاب بيت اى مهردهان روزه داران * جاندار وى علت بهاران ﮋ جاوﭻ بمعنى جوى ماوراء النهرده مستعمل لغتدر كذا في فرهنك جهانكيرى ﮋ جربوﭻ سكون راء مهمله وضم باء موحده ايله بمعنى جربش مرقوم كذا في المجمع ﮋ جغوﭻ ضم غين معجمه ايله بيقوشه مشابه برقوشك آديدر ﮋ جلبوﭻ سكون لام وضم باء موحده ايله برسبزه در نعناعه مشابه حضرت مولانا قدس سره بيت فندق وخشخاش برقص آمده * نعنع وجلبو باب جوبيار * ﮋ جلوﭻ ضم لامله ايكى معنايه در اول دمور كباب شيشى كه كردنا وبايزن دخى ديرلر ثانى بمعنى شوخ وشنك كذا في فرهنك جهانكيرى ﮋ جمهلوﭻ سكون ميم وفتح ها وضم لامله غله انواعندن برنوعك آديدركه مشنك دخى ديرلر كذا في شرفنامه ﮋ جوجوﭻ سكون واوين ايله ايكى معنايه در اول خطا ولايتنده برشهرك آديدركه انده ابريشم ومشك وكافورك غايت اعلاسى اولور مولانا محمود ابن يمين بيت مرثكان اوچو جوشن الماس بكذرد * جون سوزن فسانزده از لاد جوجوى * حكيم خاقانى بيت جو بجور از زمان نمود صبح * مشك جوجو در نهان بنمود صبح * خواجه عميد لويكى بيت درشمامه خورده كافور جوجو بارشد * عنبر تركاروان دركاروان آمد بديد * ثانى بمعنى ريزه ريزه حكيم خاقانى * مسمط * خور زشيهنرخشانست مى زان زر دولرزانست مى * جوجو همه جانست مى فعلش بخروار آمده * وله بيت جو بجو جور دلستان بركير * دل جوجو شده زجان بركير ﮋ جوﭻ تخفيف واو ايله شعير معناسنه در محود يده زحمه مزامير معناسنه شرفنامه ده التونك طقسان الى عيارنه ديرلر يعنى طقسان التى مثقال التونه درت مثقال كمش اضافه اولنمش آتشه طيانمق ايچون ضم ايدرلر مجمع الفرس ده بو معناده ضم جيمله مرويدر عربيده تشديد واو ايله بالاى هوا يعنى مابين ارض وسمايه ديرلر اكثر جو هوا استعمال اولنور واندرون معناسنه كه جو سما ديرلر ﮋ مع الهاء * جاجرمنه ﭻ برچشمه در صويله طلو كنش چقدقده برقطره صوبى قالمز غروبدن صكره وياخود بولوت اولدقده ينه مالامال صو اولور كذا في عجائب البلدان ﮋ جادهﭻ راه روشن وشاهراه لفظ عربيدر فارسيده ده استعمال اولنور مير نظمى بيت از طريق جاده بيرون رفته بود * منزل مقصود ره كم كرده بود ﮋ جامهﭻ اسم جنسدر جميع البسه به اطلاق اولنور معناى اصليسى اعتباريله ملبوسدن ومفروشدن عامدر ملبوسه تن جامه ديرلركه اصلى جامه تن در علميته نقل اولنجق قاعده تركيب بوزيلوب مضاف اليه تقديم اولنمشدر كثرت استعمال ايله تن لفظيده رفع اولوب بالكز جامه قالمشدر مطلق كلام مصروف اولدوغى اصطلاحه جامه دينلدكده مراد لباس اولدوغى معلوم اولور شيخ سعدى بيت پيراهن برك

بردرختان * چون جامهٔ عید نیکبختان * شعرا صراحی معناسنه ده استعمال ایتمشلردر شمس فخری بیت فتح بر یاد بزم او خورده * هرچه در جام کرده از جامه * منجیك بیت چو خون جامه بجام اندرون فرو ریزی * هوای ساغر و صهبا کند دل ابدال * ولغت محمودیده هرنکه برنسنه نك مظروفی اوله آنك ظرفنه ومحیطی اولان شیشه جامه دیرلر مطهره یه آب جامه و بوستانه شهر جامه دیدکلری کبی ومدح وشعر معناسنه ده استعمال اولنور شمس فخری بیت جامها بافته از وشاعر * که بروعرض کرده یك جامه جامه خانه جامه دان معناسنه شرف شفروه بیت یك برانی زجامه خوانهٔ وصل * بتن محرمان راز رسان * چاله بوزن هاله دانه صاپی ایله باغلیوب حصه ایدرلر و دمت ایدوب صغردیلریله کالك ایدوب صوپچرلر حکیم ولولی بیت جز جالهٔ فضل ای برادر * از بحر جهالتت کذر نیست جامکاه وجامکه اصحی جامهٔ کاهدر محل اثواب معناسنه اصلنده کاه جامه ایدی مضاف الیه تقدیم اولنوب وهاء علامت دخی حذف اولنوب جامکاه دیرلر عوامك حمام طشره سنه جامکان دیدکلری جامکاه در چانانه سکون نون اول وفتح ثانی ودال مهمله ایله باشك ایلرو سنده براز قیلسز اولان یره دیرلر اوان طفولیتده نرم و براق اولور کذا فی فرهنك جهانکیری جانه بوزن دانه درت معنایه کلور اول کوچك صغیر معناسنه مثلا اسب جانه وکاو جانه دیرلر واغاجلك اوزدکی ثالث جزیره معناسنه رابع سلاح معناسنه دو حکیم فردوسی بیت یکی باره وکبر و برکستوان * پرند آورد جانهٔ هند وان چاودانه یعنی همیشه جاودان مرقوم معناسنه در چاوله بسکون واو وفتح لام مله لغت پهلویده کل معناسنه وکل اغاجی دیکمکه دخی دیرلر چاوه بوزن یاوه فرهنك جهانکیرده برمشهور جزیره آدیدر وشرفنامه ده لب دریاده واقع برشهر وولایت اسمیدر جاه منصب ودولت وعزت واقبال ورتبه ومنزلت وقدر عالی معنالرینه استعمال اولنور عربیدر اعجام تصرف ایتمشلردر جای پناه حقیقتا ومجازا صغنجق ملاذ وملجأ معناسنه وپوصویری ومکان امن ومحل امان ابوالمعانی بیت چو مانده ام بره جرم خویش بیسر وپا * بجز درت نبود هیچ امید جای پناه جایکاه اصلی کسر یا ایله درکه علامت اضافت کسره در علم اولدقده ساکن تلفظ اولندی محل ومکان معناسنه در جبه فتح با واخفاء ها ایله حلقه سز زره که ترکیده قابورغه دیرلر وجوشن دخی دینلور مولانا هاتفی بیت رسیدند خوار ز میان فوج فوج * زداز جبه پوشان همه دشت موج * جبهه سکون باء موحده وفتح هاء اول واخفاء ثانیله وخساره وآلن معناسنه در ثانی منازل قمردن برمنزله آدیدر جبهة الاسد دیرلر جبیره کسر باء موحده وسکون یای تحتانی ایله اوچ معنایه کلور اول مهم مصلحت وامر ضرورت ایچون جمع اولان جماعته دیرلر حکیم فردوسی بیت بفرمود شان تا جبیره شدند * بهزو ثریا نزاپذیره شدند * ثانی عربیده شیر بزرك یعنی بیوك ارسلان ثالث عضای شکسته یی صاردقلری باغه دیرلر باء فارسیله نقل صحیحدر جته فتح تاء مثناة مشدده ایله بول کسمر حرامی مولانا هاتفی بیت همه خیل جغتای خوانش طفیل * بر آهنك جته برآراست خیل * ومطلق دزد معناسنه ده کلور جدکاره سکون دال وفتح کاف وراء مهملتین ایله

ایله سوء تدبیر و رأی خطا یدی معناسنه ابو الحسن شهیدی بیت جهانا یا نرا دیدم بسی ز هر مذهب * بسی بدیدم از کونه کونه جد کاره * واستاد دیمشدر بیت ز رأی نکو کار کردد تمام ز جد کار کردد سراسر تباه * بعض فرهنکلرده ذال معجمه و جیم فارسیله ده منقولدر جران فتح رائین مهملتین و تشدید اول ایله زلف معناسنه و عربیده لشکر یعنی آهسته کیدنلر بوایکی معنایه میر نظمی * مثنوی * دل عاشق شود جرّان پیوند * از آن و طرّه هایش کشته دلبند * هجوم لشکر جرّان غم * کند آسوده های صبر در هم * وقوپروغی چکرك کیدن عقربه ده دیرلر جرب روده یاغله قاورلمش بغرسق مونبار طولمه سی و بنجه وشی کبابی و عربیده نقانق دیدکاری بغرسق طولمه سی جرده سکون را و فتح دال مهملتین ایله اول آته دیرلرکه باباسی عربی و آناسی غیری جنس اوله کذا فی المجمع جرکه سکون راء مهمله و فتح کاف فارسیله سوروکون آوی و آو جیلرك آت باشی برابر کیدوب آو ایتدکاری مثال معنیٰ اوّل مولانا هاتفی بیت مقدم نشینان درکاه شاه * همه جرکه آرای آن صیدکاه وطالب آملی بیت به صحن دشت چو حکم شکار جرکه نمود * زمین چو کوی در خلقهٔ سوار افتاد وایکی اوج دیرکلی چادره دیرلر جرمه سکون راء مهمله و فتح میمله شرفنامه ده اسب خنك معناسنه یعنی بوز آت محمودیده ضم جیمله معنای مزبوردر جره راء مشدده ایله سبو معناسنه یعنی دستی حضرت مولانا قدس سره بیت خمار بحل من بحرها همی طلبند که نیست مست ترا رطلها و جرّه کفاف * عمر خیام * رباعی * می خور که تنت بخاك در ذرّه شود * خاکت پس از آن پیاله و جرّه شود * از دوزخ و از بهشت فارغ میباش * عاقل بچنین صفت چرا غرّه شود جریده کسر را و فتح دال مهملتین و سکون یای تحتانیله دفتر و دفتر کیسه سی کمال خجندی بیت کمال از حال دل بینی دو بتو نشت * پریشان شد ورقهای جریده جریه سکون راء مهمله و فتح یای تحتانیله بمعنی معده و قورسق جزدن سکون زاء معجمه و فتح دال و راء مهملتین ایله بمعنی جزدر مرقوم کذا فی کتاب السامی جسینه کسر سین مهمله و سکون یای تحتانی و فتح نونله بوز رنك نسنه هر نه اولورسه جیم فارسیله ده مرویدر میر نظمی بیت سواری کشته بر اسب جسینه * کرفته هم بدست باز جسینه * جشد فتح شین معجمه ایله صاغ روغن یعنی یاغ اولکی جیم مضمومه ایله ده مرویدر * جشیره کسر شین معجمه و سکون یای تحتانی و فتح راء مهمله ایله جولاه که جو شیره دخی دیرلر عربیده حایك دیرلر میر نظمی * مثنوی * پیش حلاج آمده یك پیره زن * کفت خواهم رفت این پنبه بزن * خواهمش ریسید او را دختم * بعد از ان نزد جشیره می برم * جشیشه و جشینه کلاهما بکسر الشین المعجمه و سکون الیاء التحتانی آت و قاطره مخصوص اوندر که بوز رق اولور کذا فی فرهنك جهانکیری جعبه سکون عین مهمله و فتح باء موحده ایله قوپوز دیدکاری ساز معناسنه اصلی نقل اولمشدر عربیده اوق ظرفیدر جغاره فتح غین معجمه و راء مهمله ایله آلتی معنایه کلور اول مجمع الفرسده غله و صمان قویوسی که عربیده مطمور دیرلر ثانی فرهنك جهانکیریده جغش دیرلر براوت کوکیدر حکیم سوزنی بیت درجزع همچو جزع بچنکلان * میکاو دو جغاره نمی یابد * ثالث نان ارزن

یعنی ظاری اتمکی رابع قزبلجه که زنان یوزلرینه سورر لر خامس کاو وشتر وکوسفند وسائر
حیوانات سادس هری نواحیسنك برنده بر قریه اسمیدر جغاله فتح غین معجمه ولام ایله
شرفنامه ده ومجموعه ده قوش سوریسی بو معنایه مؤید شمس فخری بیت اکر نخجیر صحرا
وهوارا * کند ارسیله خیالی وجغاله جغرابه وجغراوه وجغزوان کلهم بسکون الغین
المعجمه مجمع الفرسده وغیریده قور بغه یوصونی که ینشل نسنه در ایلك کبی صو کنارنده
واوز رنده اولور عربیده طحلب دیرلر جغنه فتح غین معجمه ونون ایله برقوشدر صاری
رنکده وکوزلری بیوك اولور ترکیده بیالق دیرلر جغه فتح غین معجمه ایله صورغج وطورنه
وبالقجین تلی که صورغج کبی باشه قورلر اکثر بهادر ودلاورلر ایدرلر میر نظمی بیت بپوشید آن
بنده زره از پولاد * مرصع جغه هم بر افسر نهاد جغاله فتح فا ولام ایله بمعنی جغاله مرقوم
جفته سکون فا وفتح تاء مثناة ایله شرفنامه ده بمعنی کج مسطوردر اما اصح معنی
اولان نسنه یه دیرلر بو معنایه شمس فخری بیت بدرکاهش همیخواهد که ماند * قد قوس وقزح
زان جفته باشد * مجمعده طاق عظیم وبر نوع تختدر وفرهنك فخر قواسده اوزم چارطاقی که
عربیده عریش دیرلر وبعض یرده کلاور دیرلر ومؤید الفضلاده دخی اوزم عریشی معناسنه در
وفرهنك جهانکیریده جفتن لفظندن اسم مفعولدر خمیده معناسنه بو معنایه مؤید شمس
فخری بیت شهنشاهی که بهر خدمت او * همیشه پشت کردون جفته باشد جفرسته
سکون فا وسین وکسر راء مهملتین وفتح تاء مثناة ایله ماسوره ایچنده کی دموری محکم
ایدجك اغاج بعض نسخه ده ماسوره چکدوکی دمور ایلك وبعض نسخه ده ماسوره معناسنه
مرویدر ترکیده سرجن دیرلر کسر سین مهمله ایله جفنه سکون فایله بوزن دفنه ایکی
معنایه در اول قاپچق ثانی بیوك چناق که شهکاسه دیرلر جکاشه فتح کاف فارسی
وشین معجمه ایله کرپی که تشی ده دیرلر کذا فی شرفنامه جکرنه فتح کاف فارسی ونون
وسکون راء مهمله ایله بر نوع طورنه تلی در غیری طورنه لردن کوچك اولور اکثر سپاهیلر
ونوخاسته یکتلر باشلرینه قورلر میر نظمی بیت خرامان آمده باقد بالا * جکرنه بر سرش
دارست پیدا جکیجه کسر کاف فارسی وسکون یای تحتانی وفتح جیمله بر ظرفدر آنده
یاغ چیقاررلر کذا فی مؤید الفضلا جلغوزه سکون لام وضم غین وفتح زاء معجمتین ایله
چام فستقی که عربیده صنوبر دیرلر بو لفظ معربدر فارسیسی کسر جیم فارسیله در وهندی
لسانده چوزنه دیرلر جلوه نازایله صالنمق معناسنه مشهوری کسر جیمله در چلوه که
کردك خانه عربیده حجله دیرلر جلیده کسر لام وسکون یای تحتانیله زهکیر که انکشتوانه
دخی دیرلر میر نظمی بیت شود تیر مژه در دل خلیده * نکه در چشم عاشق را جلیده *
جمازه فتح میم مشدده وزاء معجمه ایله محمل دوه سی ودوه نك اسم مقبولیدر جمره
شدت حرارت زمین وماه شباطده موالید ثلثه یه عارض اولان حرارت ودخی یانمش آتش
قوری حکیم انوری بیت هم جمره بر آورد فرو برده نفس را * هم فاخته بکشاد فرو بسته
زبانرا * لفظ عربیدر واول لسانده دخی حرارت معناسنه استعمال اولنور شیخ بهاء الدین
عاملی بیت اغتص بریقی کتحسی الحاسی * اذا ذکره و هو لعهد ناسی * ان مت وجمرة الهوی فی

فی کیمدی * فالویل اذن لساکن الارماس ﴿ جنابه ﴾ فتح نون وباء موحده ایله بر نوع
لعبدر معامله‌لی یعنی اوج ایله اوینارلر ﴿ جنبینه ﴾ سکون نون اول و یاو فتح ثانی وکسر
باء موحده ایله بر نوع سلاحدر کذا فی المؤید ﴿ جنجه ﴾ سکون نون وفتح جیمله اوزم چکردکی
معناسنه‌در ﴿ جندرخانه ﴾ سکون نون اول ورا وفتح دال مهملتین وخاء معجمه ونون ثانی
ایله یکی بسلدکاری اوه دیرلر توشکخانه ورقوت دخی دیرلر حضرت مولانا قدس سره
بیت برآمد عالم از صیقل چو جندرخانه شد گیتی * که بشنیدند کوخواهد ما بیجا نوافرینیدن
﴿ جنغوزه ﴾ سکون نون ایله بمعنی چلغوزه مرقوم وبعض فرهنکلرده کوکنار معناسنه
مرویدر ﴿ جنیبه ﴾ کسر نون وسکون یای تحتانی وفتح باء موحده ایله بمعنی جنیب مرقوم
لکن فرقی شولقدر که بو خاص یدکدر اول عامدر ﴿ جوازه ﴾ فتح واو وزاء معجمه ایله قیون
شیردانی که کیپا دخی دیرلر شاعر دیمشدر * قطعه * جوازه ار شود مملو خوش آید * برنج
وکوشت خرده با بهارات * ولی باید کنار جوی وسبزه * دوسه بار ودکر بودن محالات *
﴿ جوپینه ﴾ سکون واو وکسر باء فارسیله هماقوشی معناسنه‌در ﴿ جودانه ﴾ سکون
واو وفتح دال مهمله ونون ایله بش معنایه کلور اول بر نوع خوشبو لطیف کافوردر رضی الدین
نیشابوری بیت یقین بدان که زعشق قصیم مرکب تست * که در جزا برجودانه میشود کافور
ثانی چینه دان مرغان یعنی قوش قورسغی شرف شفروه بیت جرب وشیرین ممتلی کرده *
از تو طاوس قدس جودانه * ثالث بر نوع سکوتدر رابع آتلک دیشی اراسنده اولان سیاه که
یاشی آنکله معلوم اولور زائل اولدقدن صکره یاشی بلنمز خامس بر نوع اناردر بو بش معناده
جودان مرقوم ایله مرادفدر ﴿ جودره ﴾ سکون واو وفتح دال وراء مهملتین ایله نام سر
لشکر روس کذا فی شرفنامه ﴿ جوزکره ﴾ دوکمه که قفتانه دیکرلر کره کسر کافله عقده
جو زدن مراد دکمه‌لکدر اول مناسبتله تسمیه اولنمشدر ابو المعانی بیت نمی کشاید اکر
زسینه جوزکره * شود درون دلم آرزو هزار کره ﴿ جوزینه ﴾ کسر زاء معجمه وسکون
یای تحتانی وفتح نونله بمعنی لوزینه عربیده لوزینج دیرلر بادام وشکر ایله اوج کوشه‌لو یاغلی
خمیر ایدرلر غالبا جوز ایله ایتدکلرینه جوزینه دیرلر وجوزدیده بر نوع شوربادر که جوزی
دوکوب ایچنه قورلر ﴿ جویسه ﴾ سکون واو وفتح سین مهمله ایله کوشک معناسنه‌در که
تعریب ایدوب جوسق دیدیلر کذا فی شرفنامه ﴿ جوشیره ﴾ سکون واو وکسر شین معجمه
ایله بمعنی جولاه کذا فی فرهنگ جهانکیری ﴿ جونه ﴾ سکون واو وفتح نونله بمعنی آفتاب
میرنظمی بیت زسودای عشقش سفر کرده شد * زتأثیر جونه سیه چرده شد ﴿ جهره ﴾
بوزن بهره برچرخدر که جولاهلر آنکله ماسوره‌یه ایپلک وابریشم صارورلر کذا فی المجمع
﴿ مع الیاء التحتانی * جاپلوسی ﴾ یالتقلنمق معناسنه آخرنده یای مصدریه‌در مولانا جامی
بیت دلانه کند بجاپلوسی * آراسته مجلس عروسی ﴿ جابی ﴾ کسر باء موحده ایله خراج باغ
وعشر محصول جمع ایدیجی معناسنه اسمدر ﴿ جادویی ﴾ اول نسنه‌در که آنکله انسانک
حالی متغیر اوله فرهست دخی دیرلر عربیده سحر دیرلر ﴿ جالی ﴾ کسر لامله براغاجدر دالی
کسوب مسواک ایدرلر عربیده اراک دیرلر ﴿ جام جهان نمای وجام گیتی نمای ﴾ کلاهما نام

جام جمدر ابو المعانی بیت هردمی میشود درون ساده * جام کیتی نمای پر باده ۞ جامکی ۞
فتح میم وکسر کاف فارسیله بر طوتلق قماش وغیری نسنه دن عبارتدر اثواب جنسندن
وبهاسی اعتباریله نقود نوعندن اولسون شرفنامه ده خدامه وسائر متعلقاته سنه وی
ویریلان علوفه وجامه بها معناسنه در شیخ نظامی * مثنوی * مراخضر تعلیم کر بود دوش
بزاری که آمد پذیرای کوش * که ای جامکی خوار تدبیر من * زجام سخن چاشنی کیر من *
وفرهنك جهانکیریده بر معناسی دخی بر مقدارا پلکی بوکوب فتیل ایدوب یاقدقلرینه دیرلر
۞ جامهٔ قطرانی ۞ یعنی جامهٔ سیاه ماتم جامه سندن کنایه در کذا فی شرفنامه ۞ جامهٔ موبی
کورکلو اثواب خواجه سلمان بیت آفتابی بتو کرمست وهوا پشت امید * سرد باشد که کنم
جامهٔ موبی درخواست ۞ جامه واری ۞ قفتانلق معناسنه هرنه ن اولورسه وار کلمهٔ
لیاقتدر شاهوارکبی شاهه لایق دیمك اولور بو دخی جامه لکه لایق معناسنی افاده ایدر
۞ جانبازی ۞ صالنجق که ترموز دخی دیرلر ۞ جانفرسای ۞ هرنسنه که طبیعته ناخوش
کله حقیقتا ومجازا جان کیدریجی دیمك اولور ۞ جانفزای ۞ جانفرسانك عکسی در نتکم
میر نظمی دیمشدر بیت جانفرسا ای غم هجرت مرا * آنچنان بودست وصلت جانفزا *
وفرهنك جهانکیریده شهور ملکینك یکرمی اوچنجی کوننی آدیدر ۞ جانکزای ۞ فتح کاف
فارسیله طبیعته خراش ویرر نسنه لره دیرلر زهرکبی وامثالی وله بیت جان پرور آن لب
لعلین را * آنچنان اغیار باشد جانکزا ۞ جای ۞ مکان معناسنه حقیقتا ومجازا شاعر
بیت بتون وتبنجه باب سیاه * بجایی که هرکز نروید کیاه * ومحل معناسنه بیت جای
آنست که خون موج زند در دل لعل * زین تغابن که خزف میشکند بازارش * ومنزل
معناسنه بیت چوب خسیس را اکرش تربیت کنی * جایی رسد که بوسه که خسروان شود
۞ جای بهاری ۞ یایلاق یردر که صویی وچمنی وافر وهواسی لطیف وصحیح اولدوغندن
واسی اولمغله بهاره نسبتله تسمیه اولنمشدر ۞ جداوی ۞ فتح دال مهمله وکسر واو ایله
خدامك علوفه سی ومرسومی معناسنه در میر نظمی بیت زکنج لطف تو خواهد جداوی * که
داد دو چشم خسته در تداوی ۞ جربی ۞ اسم مصدردر جرب مرقوم معناسنه که غالب والی اوز
وبهادر اولمق ۞ جکری ۞ فتح کاف فارسیله خردل معناسنه بعض فرهنکلرده آیرق دیدکلری
اوتدر ۞ جلوی ۞ سکون لام ایله تازایله صالنوب یوریمك معناسنه یای مصدریه ایله
وکاه یای نسبتله اسم فاعل اولور ابو المعانی بیت جلوهٔ قدر ترا دید چو در صحن چمن *
زان سبب ماند بجا سرو بنوده جلوی ۞ جنغی ۞ فتح نون وکسر غین معجمه ایله برکسنه ایله
مشورت ایلمك معناسنه در کذا فی شرفنامه ۞ جنکلاهی ۞ سکون نون وفتح کاف فارسیله
چیلق دیدکلری قوش که غلیواج وغلیوار وجوزه لو وحاد وکوشت ربا وزغن دخی دیرلر
جیم فارسیله دخی مرویدر ۞ جنکی ۞ کاف فارسیله جنکجی آت وفیل وآدم هرنه اولورسه
حتی خروسه دخی صفت ایدرلر وجست وچابك معناسنه ده کلور ابو المعانی بیت شود
جنکی میان ما کیانرا * ولی در پیش شاهین راخروسست ۞ جوی ۞ کسر واو ایله جای
معناسنه در ویای وحدت ایله برآریه آغری نسنه یه دیرلر ۞ باب الجیم المکسورة مع الالف

مع الالف * جبا في فتح باء موحده ايله باج وخراج معناسنه جمال الدين عبد الرزاق كاشی
قطعه * جودش كفاف عمر بخرد وبزرك بود * عدلش حيات تازه بخاص وبعام داد * جيششی
جبای خطهٔ چين و خطا ستد * حكمش قرار مملكت مصر وشام داد في جرا في بمعنی چراغ مير
نظمی بيت شده هر داغ غم در سينه سوزان * جرا باشد مراد رشام هجران في مع الباء الموحده في
جلاب في بولانق صو مولانا جامی بيت ورچه جوشيدهٔ هزنا يابی * نكشد لب ز چيق
جلابی في جلباب في سكون لام وفتح باء موحده ايله ايكی معنايه كلور اول بمعنی پير فانی
مير نظمی بيت نمانده طاقت وبی تاب بودم * جوان شد عشق ومن جلباب بودم * ثانی
سنكلك كه اور پشمدن وابنجه قاشدن اوكی نسنه در ايچنه كيروب ياتورلر وله بيت بخفته
زير جلباب آن پری زاده * رجحله نشسته دايه دلشاد في مع التاء المثناة * جبابت في فتح بائين
موحدتين ايله خراج وعشر الملق معناسنه در كذا في فرهنك جهانكيری في جفت في سكون
فا ايله طاق مقابلی در زوج معناسنه حضرت مولانا قدس سره بيت من بهر جمعيتی نالان
شدم * جفت بد حالان خوش حالان شدم في مع الجيم * جبلاج في سكون باء موحده ايله
بمعنی مرد بزرك بی همت يعنی دولتمند وصاحب جاه اولوب بی نفع وبی همت اولانه ديرلر كذا في
فرهنك جهانكيری في مع الخاء المعجمه * جخ في مفتوحه ده ذكری مرور ايدن جخ كبی كه
بهادر وشجيع معناسنه در في مع الدال * جكراكند في مونبار وشير دان وامثالی نسنه لره
ديرلر شاعر بيت چو برآورد بختی وآبا * جكراكند پلا وهم بغرا في جكربند في بغرسق
معناسنه در تنكم شيخ سعدی * قطعه * كس نيايد بخانهٔ درويش * كه خراج زمين وباغ بده
يا بتشويش غصه راضی شو * يا جكربند پيش زاغ بنه في جهند في فتح ها وسكون نونله
طرف معناسنه يعنی بيع وشرا واخذ واعطاده اقچه نك ايوسی وكن آيريجی بعض نسخه ده نون
پريشه باء فارسيله مرويدر في مع الراء المهمله * جرجر في بقله معناسنه منقولدر في جكر في
كاف فارسيله درت معنايه كلور اول معروف عربيده كبد ديرلر ثانی غم وغصه معناسنه شيخ
فريد الدين عطار بيت كز رسانی ذرهٔ شادی بجانم بی جكر * هم روا باشد كه بر دل بی تو چندين
غم رواست * بو معنايه شيخ نظامی بيت بردار ز راه عشق اين رسم جكر دادن * ور نی همه
راحت در خون جكر كيرم * ثالث بمعنی انتظار حكيم خاقانی بيت مكن هيچ تقصير در كشتن من
كه كار عزيزان جكر بر نتابد * رضی الدين نيشابوری بيت جكر چه ميدهی اتراكه بر توان
ديدن * ز خاك رهكذرت پاره پارهٔ جكرش * رابع بمعنی ميان هر نسنه نك اورته سی حكيم
انوری بيت كرده كاه جهان كداخته بود * كه يكی كرده نی جكر بند هند * وجود يده اندازه
معناسنه دخی مرويدر في جلاكر في كاف فارسيله آيينه وقايچه وغيری نسنه لره جلا ويريجی
وهر نكه پرداخت اولنور آنی ايد يجيه ده ديرلر في جلانكر في سكون نون وفتح كاف فارسيله
دمور كليد واكا مثال دمور نسنه لر دوزيجی تركيده دخی چلنكر ديرلر في جهان آور في غايت عالم
وكامل وزياده بهادر وپهلوان معناسنه مير نظمی بيت نديده ديده كردون مثالش *
جهان آور بعلم وفضل وحالش في جهاندار في پادشاه ديمكدن كنايه در داردا شتن دن اسم
فاعلدر وله بيت جهانداری پری صورت ملاءكو * باحسان وبعدل وخلق نيكو في جهانسالار في

بمعنی پادشاه کذا فی المحمودی امابعض فرهنکلرده سردار عالی مقدار معناسنه در ۍ جهانکیر ﭺ
بودخی پادشاه دیمکدر مرور ایامله بعض پادشاهلك اسمی اولمشدر میر نظمی بیت شاه
در ملك هند نامش جهانکیر * نه ملك هند و سند بلکه جهانکیر ۍ جیر ﭺ بوزن شیر بمعنی
زیر ونشیب کذا فی فرهنك جهانکیری ۍ مع الزاء المعجمه * جزجز ﭺ چولکلرده بعض نسنه
قینار ایکن ظاهر اولان صدا کذا فی شرفنامه ۍ جلوز ﭺ سکون لام وکسر واو ایله بمعنی
مفسد وغماز بولغت جمیع فرهنکلرده حرکات ثلثه ایله بومعنایه نقل اولنمشدر میر نظمی . بیت
بعهد او نبود از چرخ دلکیر * بدوراو نماند جلوز وشریر ۍ جهاز ﭺ فتح ها ایله انسانك
لوازم ومهماتی وترتیب عسکر واثواب عروس ولا زمه مرده لفظ عربیدر وفارسیده دخی
مستعملدر وله بیت جهاز آن عروس ملك داماد * برون شد آز شمار وحد واعداد *
ۍ مع الغین المعجمه * جزغ ﭺ سکون زا وغین موقوفله جزدمرقوم که تفصیلی مفتوحه ده
مرور ایلدی ۍ مع الکاف الفارسی * جلنك ﭺ کسر لام وسکون نونله درت معنایه در اول
برنوع حریردن طوقنمش قماشدر زرتارده اولور ساده دخی اولور اندن قبا وچکمه وشلوار وغیری
البسه ایدرلر شیخ اوحدی * مثنوی * از رخ آن بتان شنکولی * نتوان بست چشم
برکولی * در بران جلنك زر بفته * ای بسا دل که شد بهم رفته * ثانی صدای زنك
و زنجیر وامثالی شیخ مجی * رباعی * آنجا که بچرخ است مه از ضرب تلنك * آتش زند
ازشوق در آن راه شلنك * رفتیم ورسیدیم وکرفتیم بچنك * آن حلقه که سوز از وست یك
صوت جلنك * ثالث خربزه وامثالینك صاپی رابع بمعنی ملخ آبی یعنی صوچکرکه سی میك ومیلك
دخی دیرلر وهندی لسانده جنکه دیرلر ۍ جنك ﭺ سکون نونله چرمه اوچه سنده اولان
سوری دمورکه مهمیز ومهمازدخی دیرلر عربیده منقار الخف دیرلر کذا فی المجمع ۍ جیزجنك ﭺ
اول آلتدرکه معهود آلته مشابه ایدوب بعض عورات بیلرینه بغلیوب بربرلرینه فعل ایدرلر
آنی ایدن عورته سعتری دیرلر ۍ مع اللام * جل ﭺ بوزن دل بچاق ونجاق وبالته وامثالی
نسنه لرك صاپنه دیرلر میر نظمی . بیت نبو زین نداردآبنوس * کرفته بدست پولاد بجل
فسوس ۍ مع النون * جهان ﭺ معروف عالم کون فساددر * یعنی دنیا ۍ جهان آفرین ﭺ
جناب باری تعالی جل اسمه حضرتلرینك نام شریفیدرکه جهان یرادیجی دیمك اولور شاعر
بیت جهانت بکام وفلك یارباد * جهان آفرینت نکهدار باد * شیخ سعدی . بیت برتست
پاس خاطر بیچارکان وشکر * برما وبرخدای جهان آفرین جزا ۍ جهانبان ﭺ سکون نونه
وفتح باء موحده ایله جهان کوزدیجی یعنی حمایت وصیانت وحفظ وحراست ایدیجی معناسنه شیخ
سعدی بیت کر پدرم رفت وجهانبان منم * وارث اکلیل سلیمان منم ۍ جهان بین ﭺ جهانه
کوزیجی وصیغهٔ امر اولور جهان کور وچشمدن کنایه در میر نظمی . بیت جهان بین داری
جهان بین مشو * که راه بزرکان بکیر وبرو ۍ جهان کهین ﭺ یعنی انسان که عالم صغیر دخی
دیرلر ۍ جهان مهین ﭺ یعنی عالم عربیده عالم کبیر دیرلر ۍ جهن ﭺ سکون ها ایله نام پدر
افراسیابدر حکیم فردوسی . بیت چو از جهن بشنید پیغام شاه * همیکرد چندان بدود رنکاه
ۍ جستن ﭺ سکون یاو سین مهمله وفتح تاء مثناة ایله ایکی معنایه در اول بمعنی جستن حضرت

حضرت مولانا قدس سره بیت چون بدیدم صبح روئت در زمان برجستم * کرم درکار آمدم موقوف مطرب نیستم * ثانی بمعنی جداییت یعنی انباغچه پرزنیت ۋ جیلان ﭺ بر ولایت اسمیدرکه معرب کیلاندر و بر معناسی دخی عنابدر سنجد جیلانی دیرلر و بر معناسی دخی کنجد درکه عربیده سمسم دیرلر یاغن چقارزلر جیم فارسیله ده مرویدر ۋ مع الواو * جهانجو ﭺ سکون نون وضم جیمله پادشاه معناسنه درجهانی تجسس ایتدوکیچون ۋ جیزو ﭺ سکون یای تحتانی وضم زاء معجمه ایله بمعنی جیروز مرقوم یعنی تشی کذا فی شرفنامه ۋ مع الهاء * جرنه ﭺ فتح راء مهمله وسکون نونله قیون کورکندن یومشق کورکدرکه عربیده غضروف دیرلر بعض نسخه ده قوش جکری معناسنه‌در ۋ جکرکوشه ﭺ جکرك زیاده سی * زیادة الکبد معلقة صغیرا فی جنبها منحیته عنها کذا فی الصحاح الجوهری واستعاره طریقیله اولاده دیرلر عربیده اولاد نا اکبادنا دیدکلری کبی میرنظمی بیت زعالم همه اوست دلبند ما * جکرکوشهٔ ماست فرزند ما ۋ جلازه ﭺ فتح زاء معجمه ایله موسیقی پرده‌لری وساز پرده لرینه دخی دیرلر ۋ جلفه ﭺ سکون لام وفتح فایله تراشهٔ قلم وعربیده یاشلو ورته دیرلر عربستانده کیلان آنلرده بر جنس مشهوردر ۋ جهان زنده ﭺ اضافتسز برشکوفه در اصلا پژمرده اولمز یاز وقیش همیشه بهاردر حکیم اسدی بیت کل زرد وآل وجهان زنده جفت * کرفته بر بید بویا کرفت ۋ جیره ﭺ جرجانی لساننده کاکیان دیدکلری اوتدر ۋ جیوه ﭺ سکون یای تحتانی ایله زیوه که عربیده زیبق وترکیده سندك دیرلر ۋ مع الیاء * ۋ جکری ﭺ سکون کاف فارسی وکسر راء مهمله ایله بمعنی ریواس وریباس که ترکیده اشقون دیرلر ربنی آلوب شربت ایدرلر غایت لطیف ونافعدر حماء صفراویه‌یی دفع ایدر ابو المعانی بیت کرفته غم حسرتش لرز وتب * زلعل لبش شربت جکری داد ۋ جکرخواری ﭺ یعنی غم واندوه و مشقت کلیه کذا فی شرفنامه ۋ جری ﭺ سکون میمله بازاری وکم اصل وسفله کذا فی المجمع وفتح جیمله ده مرویدر ۋ جهان آرای ﭺ سال ملکی دن التنجی آی آدیدر ۋ جهانداری وجهانکیری ﭺ پادشاهلق معناسنه یالری یای وصفیه در ۋ جی ﭺ ولایت صفاهانه دیرلر کوما واول یرك بلوکارندن بر بلوکه دیرلر خصوصا ۋ باب الجیم المضمومة مع الالف * جبا ﭺ فتح باء موحده ایله نام یوم السبتدر ۋ جدا ﭺ معروف آیرو معناسنه در میرنظمی بیت فتاده جدا از در شهریار * بحیرت همیکرد کشت وکذار ۋ جرغا ﭺ سکون راء مهمله وفتح غین معجمه ایله اولو قلی طاس وله بیت بمسنی درآیی بجوش وخروش * بیند از ساغر بجرغا بنوش ۋ جویا ﭺ ایکی معنایه کلور اول جو یبدن لفظندن اسم فاعلدر آرایجی معناسنه وله بیت بحالات عشقت که کو یاشدی * بدشت طلب راکه جو یاشدی * ثانی توزانیلردن بر مبارز آدیدر که رستم النده هلاك اولمدی کذا فی شرفنامه ۋ مع الباء * جباب ﭺ فتح باء موحده ایله آکا دیرلر که ایکی آدم برنسنه ایچون بحث ایدوب رهن قویه‌لر کذا فی المجمع ۋ جراب ﭺ فتح راء مهمله ایله صو معناسنه در عربیده دری کیسه یه دیرلر ۋ جلاب ﭺ لام مشدده ایله ایکی معنایه کلور اول اوپه صویی وشکر ایله قینامش معروف شربتدر مولانا هاتفی بیت فلك کریه میکند از ان زهر خنده * که پر زهر میدید جلاب قند * ثانی بر شاعرك اسمیدر که

ذکر اولنور. بیت تب غم کرشود دخوان شعر جلاب * حرارت را خوش آید آب جلاب
ل جلوجوب ب ضم لام و جیم فارسیله کباب شیشی که بایزن و سیخ دخی دیرلر جیم فارسیله ده
مرویدر کذا فی شرفنامه ل جناب ب فتح نونله ایکی نسنه. بو برینه محکم باغلو اوله شویلکه
آیرلمسی عسیر اوله و فرهنك وفایی ده. برنسنه ایچون ایکی آدم مباحثه ومراهنه ایدنلره
اکا دیرلر حکیم خاقانی. بیت دید مرا مست صبح بادلم از هر دو کون * عشق نهاده کرو فقر کشیله
جناب ل جوب ب سکون واو ایله لکنت لسان یعنی پاتلك اولانه دیرلر ل مع التاء المثناة *
جزخشت ب سکون راء مهمله و شین وکسر خاء معجمتین ایله منکنه که مجلدلر وجلاکرلر وسایر
یاغ چقارنلر آلتیدر حکیم اسدی. بیت کشیله سر شاخ میوه بخاك * رسیله بجزخشت
خوشه زتاك ل جست ب جستن لفظنك ماضیسیدر آرادی معناسنه دخی استعمال اولنور
جستجوی دیرلر کمال خجندی. بیت کرچه کم شد بر سر کویت کمال * یا قتم با زش. بجست
وجوی تو *. بو طریقه اکرچه مصادره عامه در اما ماضی سیله امر صیغه سنی جمع ایدوب
ترکیب ایدرلر احمد کرمانی. بیت مستغرق جستجوی کشتم * مستهلك شست وشوی کشتم *
ل جفت ب اول عدد درکه کسرسز تنصیف اولنه و زوج معناسنه که مقابلی فرد در و دخی
هر نسنه که بر نسنه ایله مقابل اوله هر بریسنك آخرنه جفت دیرلر اره عورتی و عورته اریله
نسبتله جفت دیدکلری بو قبیلدندر فارسیده ضمیر مؤنث اولمدوغیچون ایکی نسنه ده جفت دینلور
حکیم اسدی. بیت از ین پیش چیزی نیار مت کفت * بعس این کر دلت با خرد هست جفت *
ل جوانبخت ب قوی طالع معناسنه در اکثرنو رسیده یکتلر وصفنده ایراد ایدرلر کنج یکتلرده
قوت مقرر اولمغین هم کنجلکی وهم طالعی تعبیر ایدرلر میر نظمی. بیت بدور ایافته چون حسن
اکمال * جوانبخت وجوان عقل وجوان سال ل مع الجیم * جوج ب سکون واو ایله طاق ایوان
او زرینه زینت ایچون قودقلری نسنه و مجمع الفرسده خروسك بورنی اوزرنده اولان قزل
ات پاره سنه دیرلر وشرفنامه ده سر مغفر یعنی توغلغه دپه سی مسطوردر ل مع الخاء المعجمه
جناخ ب فتح نونله بمعنی دوال وزخمه قایشی که ایرده اولور اکا اوزنکی طقرلر کذا فی الصحاح
بعض نسخه ده ایر قایشی و ایر غاشیه سی ده دیرلر وقدح کبیر معناسنه ده اولدوغی مرویدر
جیم فارسیله ده نقل اولنمشدر ل جولخ ب سکون واو وفتح لامله برنوع طوقنمش پشمینه درکه
اکثر هکبه وفقرا جامه ایدرلر قلندریلر چوق کیرلر انلره چولخی دینلدوکی بو سببدندر جواقی
معربیدر کمال اسمعیل * قطعه * چولخ من که بیست پیش ارزید * بعد شش ماهه استجارت
تو * قصبی شد که شش غی ارزید * چشم بد دور از تجارت تو ل مع الدال * جرد ب سکون
راء مهمله ایله اوراق قوشی که یازایامنده شدت حرده اوته قارنی یاریاور عربیده ضرار اللیل
دیرلر بعض ولایتده زبتر و زاء معجمه ایله جزد وجرعد دخی دیرلر ل جزد ب سکون زاء معجمه
ایله بمعنی جرد مرقوم ل جغد ب سکون غین معجمه ایله ایکی معنایه کاور اولی اوکی قوشیدرکه
کوند زیا ثوب کیجه چقوب دیوار اوزرلرنده واغاجلرده اوتر وخالی یرلرده وخرابه لرده مکان
ایدینوب اکرچه بیقوشه مشابهتی وار در لکن اندن ایری جثه لودر و بیقوشدن غیری
اولدوغنه میر خسرو قران السعدین نام تألیفنده. بیت باغ خراب از قدم شوم بوم *

* جغد قلدم شوم شاليار بوم * بيقوشه جغد ديمك صحيح اولمدوغى ظاهردر شيخ
نظامى بيت بيو بد چنين كفت دهقان سغد * كه برنايد از خانهٔ باز جغد * حكيم انورى بيت
كر زمين را همه در سايهٔ انصاف كشد * جغد جاويد ببرّد طمع از ويرانى * ثانى كنكرهٔ
حصار معناسنه در كذا فى فرهنك جهانكيرى وبعض فرهنكلرده باشده پرچى دوكم ايتمكه
ديرلر ل جغرد ع فتح غين معجمه وسكون راء مهمله ايله سبزه ومرغزار كذا فى المجمع ل جنبد ع
سكون نون وفتح باء موحده ايله بوزن ومعنى كنبد مرقوم * مثنوى * كسى زير اين جنبد
نيل فام * ميسر نباشد كه كيرد مقام * در ينجا كه آيد يكى چند روز * نشيند كند عزم
رفتن بموز * كر آيد يكى دردلش آب وتاب * به ناچار كردد برفتن شتاب ل جندفند ع
سكون نونين وضم فا ايله بمعنى بيم وهراس تركيده بوتعبيره قور قو قوپود ديرلر ابوالمعانى بيت
شهريار عدل پيشه خسرو عالى تبار * در زمانش هيچ كس را نيست در دل جندفند *
ل جوانمرد ع سخى وكريم النفس معناسنه تركيده جومرد بوندن غلطدر معناى تركيب كنج
آدم ديمك اولور امابو معنايه استعمالى جائز كورلمدى ل جود ع واو مجهول ايله يعنى اشباع سز
جغد مرقوم معناسنه ميرنظمى بيت بهر معمورى لانه كرد چون جود * زشومى عاقبت
ويرانه ترشد * وعربيده واو معروف ايله يعنى اشبا عله سخا معناسنه در ل جهود ع
معروف طائفه در ل مع الراء المهمله * جر ع زين اسب يعنى آت ايرى كذا فى فرهنك جهانكيرى
ل جند بادستر وجند بيدستر ع كلاهما بسكون النون والدال المهملتين قوندز خايه سيدر
اخراج ريحه نافع دوادر ودخى منافعى طب كتابلرنده يازمشلردر ل جوار ع فتح واو ايله اجازت
واذن معناسنه ابوالمعانى بيت شهى بكرد درش چون كداى كردونرا * دهند شام وسحر را
جوار كرديدن ل جوجر ع واو معروف وكسر جيمله بمعنى درم كه زوزن دخى ديرلر كذا فى
فرهنك جهانكيرى ل جوربور ع واوين معروفتين وراءين موقوفتين وضم باء موحده ايله
خوش رفتار بر قوشدر كه ترنك وتزنك وتورنك وجوز وكبك دخى ديرلر تركيده ككلك عربيده
حجل ديرلر فتح حاء مهمله وجيمله كذا فى شرفنامه ل جور ع فتح واو ايله بالا معناسنه كه ضد
نشيبدر كذا فى فرهنك جهانكيرى ل جويبار ع واو معروف وسكون ياى تحتانى وفتح
با ايله اقرصو وكنار آب جوى معناسنه ميرنظمى بيت پسند اهل دل فصل بهارست *
كنار جويبار وسبزه زارست ل مع الزاء المعجمه * جربز ع سكون راء مهمله وضم باء
موحده ايله بمعنى كربز يعنى توانا وزبردست پهلوان معناسنه ل جرز ع سكون راء مهمله ايله
توى توقلى ديدكارى قوشدر كه عربيده حبارى ديرلر ضم حاء مهمله ايله حاجى پاشا شفا نام
كتابنده خواصنى ذكر ايدر از جمله بو رطه سن آق صاچه وصقاله سور سلر سياه ايدر *
وبرسنه يه دك سياه قالور لكن اول يمرطه نك ايچى سياه اولمق كركدر بياض وصارى اولورسه
اولمز تجربه سى بويله دركه برايكنه ايله بياض ابر يشم تانى يچورب چكه لر سياه چقارسه عمله
كتورلر حيوة الحيوانده دخى بو خاصه مسطوردر حكمتى بودركه اركك حاصل اوله جق يمرطه
سياه اولور ديشى چقه جق يمرطه سياه اولمز ايمش راقم الحروف بو احوالى آوجيلردن
استفسار ايتدم مزبور قوشنك ابتدا چقاردوغى يمرطه نك ايچى لابد سياه اولور ديديلر

ﮒ جره باز ﭺ بیاض طغان معناسنه مجمع الفرسده ارکك طغانه دیرلر مولانا جامی بیت
جره بازت که شکاری فکنست * چیره جوجه هر پیره زنست * وتشدیدرا ایله جلد وچاپك
معناسنه مرویدر ﮒ جز ﭺ ترکیبده غیری ایله تعبیر ایتدکاری معنایه در مثلا بندن غیری
دیمکده جز من دیرلر شاعر بیت دهان جز من از لعل لبت دور * سر جز من ز طوق غبغبت
دور * کاهی اولنه بربا زیاده ایدوب بجز دیرلر بیت جهان چون اژدهای پیچ در پیچ * بجز
دود سینه کردش دکر هیچ * چغتاییده اوزبکا واوکون دیرلر اسکندرنامه ده حکما اسکندره
دریا سفرینه رضا کوسترد کلرنده دیر بیت بیلیب بارچا کیم منع درکیر ایماس * رضا دین
اوکون هیچ تدبیر ایماس ﮒ جفت ساز ﭺ سکون فا وتاء مثناة وفتح سین مهمله ایله فنون
سازندکاندن برفن که اوچ قسمدر برینه جفت ساز وبرینه یك ساز ونیم ساز وبرینه راست ساز
دیرلر کمال اسمعیل بیت آنجا که جفت ساز سرخامه است بود * لحنی بود تمام که نام نوا برد *
ملك الشعرا حکیم روحی بیت بتاب کیسوی چنك وبجفت ساز رباب * بنیف دیده نای
ودهان نا انبان * کذا فی فرهنك جهانکیری وشرفنامه ﮒ جفته دز ﭺ سکون فا وفتح تاء
مثناة وراء مهمله ایله اوزم جبوغنی بوقار وقالدرمق ایچون یاپدقلری کروت که عربیده
عریشه دیرلر ﮒ جلویز ﭺ مفسد وغماز که مفتوحه ومکسوره ده ذکر اولنمشدر ابو المعانی
بیت هر آنکس که شود جلویز وبدکوی * نیاید در دو عالم هیچ کس روی * جامع اللغاتده
بمعنی سرهنك پیاده ولغت محمودیده بمعنی قاضی رشوت خوار ورساله میرزا ابراهیمده بمعنی
شخص نا مختار واقع اولمشدر ﮒ جواز ﭺ هاون معناسنه در لکن ایکی قسمدر برقسمی اغاجدن
وطاشدن اولور شیرازیلر اکا چوغن وترکستانده دیبك دیرلر وهندی لسانده اوکهلی دیرلر
استاد فرخی بیت ای بکوپال کران کوفته پیلان را پشت * چو کرنجی که فرو کوفته باشد بجواز
قسم ثانی معصره درکه آنده حبوبات دوکوب یاغ چقارورلر وبعد ای قبوغن آیررلر وشکر
قامشندن شکر شیره سن آلورلر بو قسمی ده کاهی اغاجدن وکاهی طاشدن ایدرلر حکیم
سنایی بیت پیش دل وکوش وهوش بهر جواز لبت * نام شکر کرشکست کام وزبان ترا *
وفتح جیمله عربیده روایی وروانی وآب دادن ستور وکشت واجازت وخط راه معنالرینه
متداولدر ﮒ جوالدوز ﭺ معروف نسنه در دوزدوختن لفظندن صیغه امر ووصف ترکیبی در
ﮒ جوربوز ﭺ سکون واوین وراء مهمله وضم باء موحده ایله بمعنی مرغ تذرو یعنی سکاون
کذا فی المجمع ﮒ جوی تاز ﭺ سرعتله اقان ارمق معناسنه جوی ارمق تاز تازیدندن اسم
فاعل اولور میر نظمی بیت از جفای عشوه او فتنه ساز * شد ز چشم اشك همچون جوی
تاز ﮒ جوبجوز ﭺ سکون واو ویای تحتانی وضم جیمله اغاج قوردی معناسنه منقولدر
ﮒ مع الشین المعجمه * جنبش ﭺ سکون نون ایله جنبیدن لفظندن اسم مصدردر مولانا
جامی بیت جنبش اول ز محیط کرم * سلسله جنبان وجود از عدم * حرکت معناسنه
اولور ﮒ جوارش ﭺ برمفید ومنافعی چوق مشهور معجوندر کوارش لفظندن تعریب
اولنمشدر ﮒ جوش ﭺ ایکی معنایه در اول جوشیدن لفظندن صیغه امر ووصف ترکیبی در
کاهی اسم مصدر استعمال اولنور مولانا عرفی * مصرع * خم بجوش آمد بکو چون باده

باده اکنون نشکند * ثانی فرهنك جهانکیریده زره حلقه سی کبی خرده حلقه یه دیرلر
حکیم سنایی بیت مایهٔ قهر ست عز ونا وك دلد وزاو * دانهٔ کفر ست ودین جوش پرجوش او
وله بیت کار ما کردست درهم چون زره * جوشن مشکین پرجوش شما ی جوشش ع کسر شین
معجمه اولی ایله ایکی معنا یه کلور اول جوشیدندن اسم مصدردر قینامش معناسنه آخرنده
اولان شین علامت مصدریه در ثانی انسانك وجودنده ظاهر اولان قبرحق که سببی دم فاسد در
صفرالرك حرکتی ایله ظهور ایدر ی مع الغین المعجمه * جغ ع بوزن مغ بویندرق که چفت سورن
وعربه چکن اوکوز بوینینه کچیرلر میرنظمی بیت چنان می ماندش کاییدن زن * که کاو
چفت جغ باشد بکردن ی جناغ ع فتح نونله شرفنامه ده دوال زین وادات الفضلاده پرده
وزینت ایچون اولان اثواب زائده معناسنه وفرهنك جهانکیریده بمعنی دامن زین که عربیده
بون دیرلر کمال اسمعیل درصفت اسب خود بیت موی بروی نرسته جزکه نمد * پوست
در وی نمانده جزکه جناغ * وابن یمین بیت سایهٔ حق آنکه اسبش را چو خنك آسمان *
ازمه نوزین واز خورشید میزیبد جناغ ی مع القاف * جناق ع فتح نونله بمعنی جناغ مرقوم
کذا فی شرفنامه ی جوالق ع فتح لامله برنوع خشین ودرشت جامه در پشمینه دن ایدوب
قلندران کیرلر کذا فی شرفنامه شاعر بیت کرنباشد جامهٔ نرم ولطیف * کوجوالق باشد
اوبی امتنان ی مع الکاف * جدانك ع فتح دال مهمله ونونله براوبون آدیدر جدراك وکوزه
کردان دخی دیرلر محمودیه کرم زبل یعنی زبل بوجکیدر عربیده جعل دیرلر ی جدراك ع سکون
دال وفتح راء مهملتین ایله کوزه کردان دیدکاری اویوندر ی جربك ع سکون راء مهمله
وضم باء موحده ایله سخن نکته آمیز یعنی کنایه لو سوز میرنظمی بیت همیکردیاوی بجربك
سخن * شده حرفهایش بدل داغ زن ی جفتك ع سکون فا وفتح تاء مثناة ایله برقوشجغز درکه
ارککینك برطرفنده قنادی وبرطرفنده اکریجه قلاب کبی یلکی وار دیشی سنك کذلك لکن ارککك
قنادی اولدوغی طرفك خلافنده اوجدقده قلابلرینی بربرینه کچوروب ایکی جانبده ایکی
قناد اولور معا اوچارلر یره قوندقده قلابلرین صالیویروب اوئلارلر عربیده اول قوشه لاینفك
دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ی جکك ع سرچه دن کوچك برقوشدر کذا فی الصحاح
ی جوزه دوك ع سکون واوین وفتح زاء فارسی وضم دال مهمله ایله ایکنه دلوکی وایککك
یاشنده اولان کرتجك مجمع الفرسده اکیرمك معناسنه در ایلك وکتان هرنه اولورسه
ی جوانیك ع کسر نون وسکون یای تحتانیه ایله دیشی سرچه بعض نسخه ده یا نوندن مقدم
واقع اولمشدر ی جوشاك ع شین معجمه ایله اسم مصدردر جوشیدن معناسنه میرنظمی
بیت کریبان تابدامن کرده است چاك * درونش زاتش غم بوده جوشاك ی جوشك ع
سکون واو وفتح شین معجمه ایله قفتاندن دوکمه کچه جك الك معناسنه ی جولاهك ع عنکبوت که
دیو پای وغنده ومکسکیر دخی دیرلر ی جویك ع مصغر جوی یعنی کوچك ارمق ی مع الکاف
الفارسی * جرواسك ع سکون راو فتح سین مهملتین ایله چکرکه کبی برجانور در دخی کوچك
اولور کیجه ایله اوتر عربیده صرصر دیرلر کسر ثین ایله وزین دخی دیرلر ی جنك ع سکون
نونله بمعنی اشل یعنی چولاق وقوریوب عاطل اولمش ال معناسنه در محمودیده بیوك کمی که

سفینه کبیر معناسنه وجهاز معناسنده مرویدر ﯓ جونك ﭺ سکون واو ونونله اوج
یاشردوه یه دیرلر بش یاشنه وارنجیه دك مولانا هاتفی بیت طلبکار جونك کسسته مهار *
برآمد برآن آسمان رس منار * معنای مزبوره ترکستانده تیلاق دیرلر مشفقی بلخی بیت
ماده تیلاق فشنکیست که بکسسته مهار * ریسمان لیرو خطب ابرو ودستار سبل * فشنك
حرون دوه که یوك اورمز و چکنجه یوله کتمز وسبل دوه نك سینه سنه دیرلر ﯓ مع اللام ﭺ
ﯓ جل ﭺ بوزن مل چول که آته اوررلر وبعض حیوانه ده اوررلر ﯓ جلیل ﭺ فتح لام وسکون
یای تحتانیله جل مرقوم معناسنه حکیم اسدی * مثنوی * بیاراست کاوس خورشید فر
بدیبای رومی یکی مهد زر * زپیروزه پیکر زیاقوت کاه * کهر یافته برجلیل سیاه *
وهودج اوزرینه اورتیلن نسنه که قماشدن وغیری نسنه دن ایدرلر هرندن اولورسه حکیم
فردوسی بیت برفتند پوشیده رویان خیل * عماری یکی درمیان جلیل * بو معنایه حکیم
اسدی دیمشدر بیت زهودج فروهشته دیبا جلیل * غلام ایستاده پس خیل خیل *
وکسر لامله دخی استعمال اولنور بمعنی پوشش فیل حکیم فردوسی بیت عماری بسنجند
دیبا جلیل * کنیزك ببردند چینی دومیل ﯓ جمال ﭺ بمعنی حسن وخوبی وجمال لوك
مرقوم معناسنه درکذا فی شرفنامه ﯓ جندال ﭺ سکون نون وفتح دال مهمله ایله حکیم
فیلسوفك شاکرد خاصی اسمیدر مرور ایام وکثرت استعمال ایله علم حکمتده علم اولنارك
مستعد شاکرد خاصنه ومصاحبلرینه ده علم اولمش حکیم اسدی بیت برآنکه زجندال
واز برهمن * فراوان بهرکوشه درانجمن ﯓ جنكال ﯓ سکون نون وفتح کاف فارسیله همدی
وپوته که کاننکشلر مشق ایچون آکا اوق آتارلر ﯓ جوال ﭺ معروف ترکیده جیم فارسیله چوال دیرلر
میرنظمی بیت نه صحبت توان کرد باید خصال * برفتن نباشد چو باسك جوال ﯓ جوبال ﭺ
واو معروف وفتح باء موحده ایله بمعنی جوال مرقوم کذا فی فرهنك جهانکیری ﯓ جول ﭺ واو
معروفله چیلاق که غلیواج وغلیوار دخی دیرلر شاعر دیمشدر بیت ای خواجه ماکیان نشده
ازجهان شدی * باجول دیده که بکنجی نهان شدی ﯓ مع المیم * جرم ﭺ کناه وخطا معناسنه
عربیدر فارسیده ده استعمالی جایزدر میرنظمی بیت همان این شده درجهان جرم من *
کرفتم چو جان عشق تو دربدن ﯓ جمجم ﭺ سکون میم وضم جیمله کفش جامکی که کیوه دخی دیرلر
درویشان کندولری یاپوب کیرلر جیم فارسیله ده روایت اولنمشدر ﯓ جوان اسپرم ﭺ انواع
ریاحیندن برنوع ریحاندر عربیده ریحان الشیاطین دیرلر ﯓ جوجم ﭺ سکون واو وفتح جیم ایله
اغاجك اصل بوداغی که چیچك ومیوه آنده اولور ابوالفرج رونی بیت رستست بهار
ازبهار عدلت * چوشاخ فزونی زشاخ جوجم ﯓ جومردم ﭺ مرد سخی معناسنه میرنظمی
بیت بهرجا ممسکی چون خوارباشد * جومردم مرد نیکوکار باشد ﯓ مع النون * جربان
سکون راء مهمله وفتح باء موحده ایله اوج معنایه در اول بمعنی کریبان میرنظمی بیت
همان زد دست جربانش کرفته * توکویی جانستان جانش کرفته * ثانی خشتك
که قفتان وکوملك قولتوغنه دیکرلر وله بیت فلك زاطلس خود بدوجامه کرد * که جربان
زماه نوش کامه کرد * ثالث نیام تیغ معناسنه وله بیت زجربان کشیدند شمشیر تیز *

* ز قربان کرفتند تیرستیز ﴿ جردان ﴾ سکون را وفتح دال مهملتین ایله بمعنی کیراسب
﴿ جرعه دان ﴾ اول طغرجق که سیاحان ایچنه ازق قورلر وابدال وقلندران یانلرینه
اصدقلری دری کیسه ومصلق که ایچنه صو قورلر کذا فی نعمة الله ﴿ جزدان ﴾ سکون
زاء معجمه ایله اجزا واوراق قودقلری ظرف شاعر بیت که اوراق پریشان هرچه دارم *
زجزدان بود ضایع بیقرارم ﴿ جستن ﴾ سکون سین مهمله ایله آرامق وتجسس ایتمك
مستقبلنده سین واوه قلب اولنوب جوید وجوینده دینلور ﴿ جفتن ﴾ سکون فا وفتح تاء
مثناة ایله اکلمك انحنا معناسنه میرنظمی بیت نباید پیش اهل جاه جفتن * نمی شاید
سخن بسیار کفتن ﴿ جلجلان ﴾ سکون لام اول وضم جیمله حبوبات قسمندن کشنیز
دیدکلریدر کذا فی شرفنامه ﴿ جنبان ﴾ سکون نون وفتح باء موحده ایله ایکی معنایه کلور
اول بمعنی کلده اختن شمس فخری بیت مخالف ارچه که خود راز سنك می پنداشت * زتاب
آتش تیغش چوموم شد جنبان * ثانی دپرنجی معناسنه جنبیدندن اسم فاعل اولور
﴿ جنبیدن ﴾ دپرنمك معناسنه یعنی حرکت ایتمك خواجه سلمان بیت صبا ببوی توچندان
دوید بود که دوش * نداشت تا بسحر که مجال جنبیدن * چغتای لسانند کسر الغله آیاد ام
دیرلر اسکندرنامه ده بلنیاس حکیم اسکندرك اناسی تعزیه سنده دیر بیت تاپارکوی
چوکاندین ایله املیق * ولیکن بولور آخر آراملیق ﴿ جوازان ﴾ زاء معجمه ایله جواز
مرقومك ایکی معناسنه مرادفدر یعنی هاون ودیبك ﴿ جوان ﴾ تازه یکیت وسایر کنج
اولان حیواناتده دخی استعمال اولنور اسب جوان دیرلر وساده رو محبوبلرك خود علیدر
تشکم دیمشلردر بیت جوان اسب وجوان سال وجوانبخت * که خدمت کردن ایشانرا شود
سخت ﴿ جوبان ﴾ باء فارسیله ده جایز شبان معناسنه در ﴿ جوشیدن ﴾ کسر شین
معجمه ایله قینامق عربیده غلیان دیرلر کمال خجندی بیت سماع آسان بود برصوفی کرم *
چو آتش نیست جوشیدن چه کارست ﴿ جویان ﴾ واو معروف وفتح یای تحتانی ایله
اسم فاعلدر آرایجی معناسنه ﴿ جوییدن ﴾ آرامق یعنی تجسس ایلمك وصویی ارمق ایدوب
آقتمق معناسنه ﴿ جهودیان ﴾ جهود وضع ایلمك معناسنه وجمع جهود دخی اولور جهودان
کبی مثال اول ابوالمعانی بیت شود بعهد تواز بیم قهر شمشیرت * همه عدوی توهمچون
جهودیان پنهان ﴿ جیتن ﴾ سکون یای تحتانی وفتح تاء مثناة ایله ایرده اکرم دیدکلری
نسنه در ﴿ مع الواو * جرغاتو ﴾ سکون راء مهمله وفتح غین معجمه وضم تاء مثناة ایله صاغرغ
دیدکلری امزکاو طاس معناسنه در ﴿ جفت کاو ﴾ اول اوکوزه دیرلرکه جفت سورمکه
مخصوص اوله وجفته دخی دیرلرکه عربیده کی فدان معناسنه ﴿ چو بجو ﴾ سکون واو وفتح
با وضم جیمله شرفنامه ده پان پان وجزجز وذره ذره معناسنه ومجو دیده اقچه یی کومه کومه
وحصه حصه ایتمك معناسنه در مثال اول ابوالمعانی بیت شود ظاهر زهرخاکم هوای عشق
جانانم * پس از مردن که باشد جو بجو جسم غم آلودم ﴿ جوجو ﴾ شرفنامه ده جو بجو
معناسنه در وآخر نسخه لرده سرچه معناسنه در که عربیده عصفور دیرلر ﴿ جو ﴾ ارمق که
عربیده نهر دیرلر ومجمع الفرس بمعنی جیغ مرقوم مسطوردر ﴿ مع الهاء * جرغه ﴾ سکون

باء موحده و راء مهمله و فتح جیم ثانیله بمعنی تازیانه میر نظمی بیت سوار ست بر بارکی یورغه را
بدست زرین چجرغه را ع جداکانه ع فتح کاف فارسیله باشقه باشقه و آیرو آیرو معناسنه
وصف حالیه قبیلندندر میر نظمی * مثنوی * کروهی ز شهزادکان آمدند * بپیشش
ز خدمت همه سر زدند * جداکانه پرسید از و حالشان * ز هریك خبر یافت احوالشان *
ع جرعه ع سکون را و فتح عین مهملتین ایله قدحده و شیشه ده بقیه اولان شراب
و ظرفده بقیه اولان شیء اکرچه لفظ عربیدر لکن فارسیده غایت مستعملدر شاعر * قطعه *
هر که زاد از مادر اندر عز و ناز * می بباید در غم واندوه مرد * هر که زین خم جرعهٔ صافی بخورد
می بباید خوردنش صد جرعه درد ع جرّه ع فتح راء مهملهٔ مشدده ایله اوچ معنایه کلور
اول هر چرنده و پرنده نك ارککنه دیرلر عموما و ارکك طغانه دیرلر خصوصا مختاری بیت
پر یاد کرز و تیغ تو محکم کنند و تیز * پیلان مست بسلك و پلنکان جرّه تاب * وله بیت دران
زمان که بجنبد چو کبك دشمن تو * عقاب جرّه بر آید ز بیضهٔ عصفور * ثانی شجاع و دلاور
معناسنه سیف اسفرنکی بیت در بزم خوبتر ز تذرو ملونی * اندر مصاف جرّه تر از باز ازرقی
پور بهای جامی * قطعه * در چنین درکهی که مرغ علوش * مینهد بر سپهر هفتم غش *
چاوش خوبروی می باید * جره و جست و چابك و خامش * ثالث برساز در شدر غویه مشابه
اما اندن کوچکدر شیخ نظامی بیت مغنی بان جرّهٔ جان نواز * باهنك مانالهٔ جان بساز *
میر خسرو بیت بیا مطرب آن جرّه طفل وش * چو طفلان ببرکیر و بنواز خوش *
ع جریره ع فتح راثین مهملتین و سکون یای تحتانی ایله پیران ویسه نك قزی نامیدر که سیاوش
انی حبالهٔ ازدواجه کتورمشیدی اندن فرود نام بر فرزندی وجوده کلدی کذا فی مشکلات
شهنامه ع جزدره و جزده ع کلاهما بسکون الزاء المعجمه و فتح الدال المهمله قویروق یاغی
و ساده یاغك و غیرك اریسوب دبنده قلن دردنه دیرلر کذا فی المحمودی ع جشه ع فتح شین
معجمهٔ مشدده ایله بمعنی آستین پیراهن یعنی کوملك یکی کذا فی المجمع ع جغاله و جغله ع
کلاهما بفتح الغین المعجمه و اللام بمعنی کروه مرغان کذا فی شرفنامه ع جفته ع سکون فا و فتح
تاء مثناة ایله اوچ معنایه کلور اول آت و قاطر دپمه سی میر نظمی بیت بجاموشی مشو ایمن
ز دشمن * زند جفته که شد بدخوی توسن * ثانی آدمك او تراق یری معناسنه وله بیت
چو دید آن سرور خوبان خفته * که سر بر زیر و بالا کرد جفته * ثالث میان پای ز نانه
معناسنه که دیمشلر در بیت سوخته نشود پخته تا در نزند جفته * بسیار تعب باید تا فهم
کند کفته * مصرع ثانی بویله ده مرویدر * بسیار تعب باید تا در بشود سفته ع جفرسته
سکون فا و سین و فتح راء مهملتین و تا ایله ماسوره ایچنه چکن دمور ایك معناسنه در ع جکاره ع
فتح کاف فارسی و راء مهمله ایله مختلف یوللر یعنی خلاف راه راست که جدکاره دخی دیرلر
حضرت مولانا قدس سره * قطعه * خلقی ز جدائی عصیرت * بر راه فتاده چون عمان
هر چند شدست خون جکرشان * جستند درین ره جکاره ع جلانه ع فتح لام و نون ایله کرم
سرکین غلطان یعنی مزبله بوجکی کذا فی المحمودی ع جلاه ع لام مشدده ایله جلها که عربیده
حایك دیرلر ع جله ع لام مشدده و اخفاء ها ایله اوچ معنایه کلور اول بمعنی جلاه مرقوم که

كه معربی جلاهق در * الجلاهق کعلابط الذی یرمی واصله بالفارسیة جله وهی کبته الغزل والکثیر جلها وبها سمی الحایك * کذا فی القاموس ثانی . برنوع منتردر متعفن برلرده حاصل اولور کرچه سماروغ یعنی کماة معناسنه منقولدر اما استاد عسجدینك بو بیتندن فهم اولنورکه سماروغدن غیری اوله بیت چو کودك سر فرو دارد بحجره برسر جمدان * چنان کردد که پنداری سماروغست یا جله * ثالث قا وصره سپدی معناسنه در وصحاحده بمعنی کروهه ریسمان یعنی ایپ یوماغی وتحفة الاحبابده خرما اغاجی ونسخه میرزا ابراهیمده ظرف مایعات یعنی صولو نسنه لر قونیلن ظرف وبرنسخه ده مدت نفاس زنان معناسنه مرویدر جله تخفیف لامله بریوموق ایلك کذا فی المشکلاة جمانه فتح میم ونونله بمعنی میانه میر نظمی . بیت با هنك سرود عاشقانه * در آمد دست افشان در جمانه * جمجمه سکون میم اول وفتح ثانی وضم جیم اول وثانیله کاسه سر یعنی آدملك باش کوکی واستعاره طریقیله اغاج قدحه دیرلر جنابه فتح نون وباء موحده ایله بمعنی توام یعنی ایکیز حکیم خاقانی . بیت دولت وملت جنابه زاد چو جوزا * مادر بخت یکانه زای صفاهان جنبنده سکون نونین وفتح باء موحده ایله حشرات ارض یعنی حرکتلری ایاغله اولمیوب دپرنوك یورین جنبه سکون نون وفتح باء موحده ایله جنبنده لفظندن اختصار اولنمشدر ومطلق حرکت معناسنه شاعر در هزل . بیت چو پیش مغلی بکشودی دنبه * مکن بالا وزیرینی بجنبنه جنجه سکون نون وفتح جیمله اوزم چکردکی معناسنه در جندره سکون نون وفتح دال وراء مهملتین ایله معروف ایکی اغاجدر اوزم وغیری نسنه صقرلر وسائر ایشلره دخی استعمال اولنور ترکیده فتح جیمله معروفدر جوازه فتح واو وزاء معجمه ایله اغاج هاون که بعض نسنه دوکرلر استاد فرخی بیت ای بکوپال کران کوفته پیلان را پشت چون کربچی که فرو کوفته باشد بجواز جودابه واو معروف ودال مهمله وباء موحده ایله صوبندن صیرتدی اولان ترشح معناسنه ابو المعانی . بیت سرشکم ریزد از دیده چنانست که جو دانه شده کو یا زمژکان جوزه زاء فارسیله بمعنی مرغ بچه قوش یاوریسی معناسنه عموما طاوق پلجی خصوصا جوشیره سکون شین معجمه وفتح باء موحده وراء مهمله ایله اطعمه نوعندن تماج دیدکاری طعامدر جوشیده کسر شین معجمه وسکون یای تحتانی ایله جوشیدن لفظندن اسم مفعولدر قینامش معناسنه جولاه وجولاهه وجولهه کلاهم بواو المعروف فرهنك جهانکیریده بمعنی عنکبوت حضرت مولانا قدس سره بیت چو کنج جان بکنج خانه آمد * بکرد شی می تنیدم همچو جولاه * وله بیت چون جولهه حرص درین خانه ویران * از آب دهن دام مکس کیر تنیدم * بعضیلر دیرلر که جولاه اصلنده تارعنکبوته دیرلر وآنك طوقومسنی جولاه طوقومسنه تشبیه ایلدیلر وبعضیلر جله ایلك یوماغیدر وجلها آنك جمعیدر قاموسده بویله تعریف اولنمشدر نتکیم مرور ایتدی جوله واو مجهول ولام ایله واظهار ها ایله جولاه معناسنه در واخفاء ها ایله ایکی معنایه در اول بمعنی تیردان یعنی اوق قونیلن ظرفکه کیش وترکش وشقا دخی دیرلر حکیم نزاری قهستانی * قطعه * کرچه دارکرد اعتراض جهول * سینه بر تیر طعنه چون جوله * لیك نزدیك او چنان باشد * که سك

ازدور میکنید دوله * وقربان کمان یعنی یایاغه‌دخی جولهدیرلر تفصیلی کمان لغتی ذیلنده ذکر اولنور انشاءالله تعالی ثانی بمعنی خار پشت یعنی کرپی آلکه‌دخی اوقی اولهوغی مناسبتله درکه اسفرنه وسغرنه واسکرنه وسکرنه وتشی دخی دیرلر واو معدوله ایله یعنی واو رسمی ایله بر نوع سبزه درکه حیوانات آکا تمام رغبت ایدرلر آکا مرغ دخی دیرلر و مرغزار و چراگاه معناسنه‌ده حضرت مولانا قدس سره * مسمط * ای ساربان با قافله مکذر مروزین مرحله اشتر بخوبان هین جوله نز بهرمن بهر خدا ع جویجه ع سکون واو و یای تحتانی وفتح جیم تصغیر ایله کوچك ارمق معناسنه‌در ع جوینده ع آرایجی معناسنه اسم فاعلدر استاد بیت این مثل مشهور نزد عاقلان * میشود جوینده یابنده همان ع جوینه ع کسر یای اول وسکون ثانیله جویه منسوب معناسنه‌که ارمق کنارنده واقع چمن ومرغزار و آکا متعلق اولان نسنه‌لر ع جهودانه ع ایکی معنایه کلور اول براغاجدرکه اندن حاصل اولان صمغه کلك وکرده وانزروت دخی دیرلر ثانی یاغلی بغرسق و بر نوع بغرسق طولمه‌سیدر عربیده نقانق دیرلر کذا فی شرفنامه و فرهنك جهانکیری ع مع الیاء * بجی ع کسر حاء مهمله ایله لطیفه کوی واوغوزانه وضع وتکلم ایدنه دیرلر عموما و برکسنه‌نك نامیدر خصوصا برکون مذکور برمجلسده لطیفه کونه بر سوز سویلر حاضر اولان اهل مجلس خنده ایتمزلر الم چکوب واروب اوننده اناسنك چقرغن قرار بو معنایه حکیم انوری بیت از حسد فتح تو خصم تو بی کرده آب * همچو بجی ازخدوك چرخه ما در شکست * بوکا مثال ووم دیارنده ناصرالدین خواجه دیدکلری شخصدرکه حکایه‌لری ایله جهان پر اولمشدر ع جدایی ع آیرولق جدا آیرودر یانك بری وصفیه و بری مصدریه اولور ابوالمعانی بیت در میان من وغم هیچ جدایی نشود * کوییا ازرحم مادرمن توام زاد ع جکری ع سکون کاف فارسیله اشخون که عربیده ریباس دیرلر براوتدر شربت ایدرلر ع جوی ع واو معروف ایله ایکی معنایه کلور اول ارمق که عربیده نهر وچغتای لساننده سای دیرلر اطفی دیواننده بیت اولم باشن کونکل غمیدا اطفی کوز بدین * هرساری که کوز کا قیلور سای کورونور * بر معنای سای دخی وقتدر ثانی جوییدن وجستن لفظلرندن صیغهٔ امر و وصف ترکیبی اولور چاره جوی ور ضاجوی کبی ع جویای ع جوینده کبی اسم فاعلدر لکن بونده مبالغه وار در زیاده آرایجی دیمك اولور ع باب الجیم الفارسی المفتوحة مع الالف * چارپا ع سکون را وفتح باء فارسیله جمیع حیوانات که درت ایاقلی اوله عموما واما اکثر حیوان اهلیده استعمال اولنور خصوصا آت وقاطر واشك ودوه وقیون وکچی وصغر کبی ع چارتا ع سکون را و فتح تاء مثناة ایله درت قللی طنبوردرکه اصلی چارتار در خواجه سلمان بیت طبع کیتی راست شد در عدل توزانسا نکه باز * نشنود صوت مخالف هیچکس زین چارتا * بو بیتده اولکی چارتادن چار عناصر معناسی قصد اولنمشدر استعاره طریقیله کردش زمانه‌یی سازه تشبیه ایدر ع چاروا ع سکون راء مهمله وفتح واو ایله اوچ معنایه درکه اول بمعنی چارپای مرقوم ثانی بمعنی غارت ویغما ابوالمعانی بیت رفت ازدست تصرف هرچه هست ازملك دل * دلبران ازناز وعشوه کرده بودند چاروا * ثالث بمعنی چار عناصر وله بیت کر یکی باشد

باشد مخالف رخنه دار هستی است * انتظام حال باشد اعتدال چاروا ك چراغ ع ایکی معنایه در
اول سؤال مخاطبدر نچون دیمك اولور عربیده لای شی معناسنی افاده ایدر چغتاییده
بومعنایه طاغو دیرلر میر علیشیر بیت یوزیکا آشفته قاشلار بولماسای عاشق ناغو * بولدیلار
هر قایسی بر دیوانه زولیده مو * ثانی اوتلاق که عربیده مرعی دیرلر میر خسرو بیت
کاو چراخورده این مرغزار * شیر جهانخوار فنا راسپار ك چشم بینا ع زیاده کوریجی کوز
صاحب بصیرت و دیده عبرت بین معنالرینه صائب تبریزی بیت یارب از عرفان مرا
پیمانه سرشار ده * چشم بینا جان آگاه و دل بیدار ده ك چشم فسا ع چشم زخم دفعنه
افسون ایدن کمسیه دیرلر بدیهی بیت چشمش کولی زبهر چشم بد ایدون * چشم فسا یست
و دل پرند و جانست ك چرب بالا ع سکون راء مهمله و باء اول موقوف وثانی مفتوح
یعنی موزون قد ومطبوع قامت کذا فی شرفنامه ك چکا ع فتح کافله طوغان دیدکلری
قوشدر ابو المعانی بیت دیده شاهین قهرش را همین * چشم اعدا می نماید چون چکا *
ك چلیپا ع کسر لام وسکون یای تحتانی وفتح باء فارسیله خاچ دیدکلری که عربیده صلیب
دیرلر نصاری اغاجدن وکمشدن و آلتوندن ایدوب اعزاز واکرام ایدرلر اعتقاد باطللری
بویله درکه حضرت عیسی علیه السلامك صورت مصلوبه سی اوله حاشا ثم حاشا مصلوب
اولمامشدر قرآن عظیم الشانده * وما قتلوه وما صلبوه ولکن شبه لهم * وارد اولمشدر
وهرنکه پیچ وتاب اوله آکا ده چلیپا دیرلر حضرت مولانا قدس سره بیت حلقه آن جعد
مو سلسله پای کیست * زلف چلیپا وشش آفت ایمان کیست * شیخ سعدی بیت کر
مسجد روم ابروی تو محراب منست * در در آتشکده زلف تو چلیپا دارم * شمس فخری
بیت محمود غزنوی سان از بهر دین احمد * زنارها کسسته بشکسته است چلیپا ك چمن پیرا
باغبان معناسنه که بوستانی پیرا دخی دیرلر کمال اسمعیل بیت ز اصل درکند وشاخ سایه دار
شود * زیکدکر چو چراکرد شان چمن پیرا ك چندا ع مقدار عددن سؤال ایدر نقدر
دیمك معناسنه ك چهارپا وچهاروا ع چارپا وچاروای مرقومان معناسنه در ك چها
قلردیمکدر اصلی چه ها درکه چه نه و ها والف ادات جمعدر ابو المعانی بیت دانی که در ره عشق
دل را چها کشیده * در این دیار حسرت غم وبلا رسیده ك مع الباء الموحده * چاپوب ع
ضم باء فارسیله اسکی بز وجامه کهنه پاره لری که ترکیده چاپوت دیرلر ك چادرشب ع
یورغان ودوشك چارشفی وزنان باشلرینه بوریدکلری که بالکز چادر دخی دیرلر ابو المعانی
بیت هرچه از زن راکه بینی تو در وصلش مکوب * زیر چادر شب ندانی زشت رو باشد یا خوب
ك چار اسباب ع یعنی قوت جاذبه وقوت ماسکه وقوت هاضمه وقوت دافعه کذا فی شرفنامه
ك چارشوب ع سکون راء مهمله وواو وضم شین معجمه ایله یعنی چارسو ترکیده حذف یا ایله
چارشو دیرلر شاعر بیت کر شودت مقتضی رفتن بازارها * ورنه مرو بهر هیچ جانب هر چارشوب
ك چارم کتاب ع کسر میمله که اضافتله اولور یعنی قرآن مجید کتب منزله نك دردنجیسی دیمك
اولور کذا فی شرفنامه ك چاه نخشب ع اضافتله وفتح نون وشین وسکون خا ایله ولایت نسفده
حکیم ابن مقنع برطاغده برقویی قازوب علم حکمت صنعتی ایله ایچندن برآی کوسترمش که

ماه آسمان طلوع ایتدکده عکسندن زمینده دخی بر آی کورینور اول آیه ماه نخشب دیرلر نخشب بعضیلر قویونك اسمیدر و بعضیلر طاغك اسمیدر و بعضیسینه حکیمك اسمیدر دیدیلر نخشبك معنای اصلیسی تابان اولمغله محبوبك یوزینه استعاره طریقیله ماه نخشب دیرلر مولانا جامی دریوسف زلیخا بیت سه روز آن ماه در چه بوده تا شب * چو ماه نخشب اندر چاه نخشب * مولانا عارفی در کوی و چوکان بیت وین برد بکوی سیم غبغب * صد دست کرو زماه نخشب ﴿ چچاب ﴾ سکون باء موحده و فتح جیم فارسی ایله آواز بوسه معناسنه شیخ سعدی * قطعه * بر رسیدم از حکیم هوشمند * کاندرین عالم بکو آواز چند * کفت در عالم بسی آوازهاست * زان چهارست ای برادر سودمند * قلقل قرابه و چچاب بوس * جز بز قلیه فش شلوار بند ﴿ چب ﴾ صول که مقابلی راستدر که چب و راست دیرلر عربیده یمین و یسار دیدکلریدر میر نظمی نفهمد زیرا زبالاست هرکز * ندانسته چپش از راست هرکز ﴿ چرب ﴾ سکون راء مهمله ایله مأکولات قسمندن سموز و یاغلی اولان هرنه اولورسه و دخی بر نوع صودر و محمود بیده غالب معناسنه مسطوردر ﴿ چرنداب ﴾ فتح راو دال مهملتین و سکون نونله شهر تبریزده محلاتندن بر محله آدیدر شیخ کمال خجندی * رباعی * تبریز مرا راحت جان خواهد بود * پیوسته مرا ورد زبان خواهد بود * تا در نکشم آب چرنداب و گجیل * سرخاب ز چشم من روان خواهد بود ﴿ چلب ﴾ فتح لامله بوزن طلب ایکی معنایه در اول برنجدن دوزلمش ایکی نسنه در تپسی کبی طبل و سورنا چالندقده بر آدم هر برین برالنه آلوب چالنان مقامه مناسب آهنك ایله بربرینه اورر رومده آکا زیل دیرلر فارسیده بر آدی دخی شیخ دره هندی لسانده جهانجه دیرلر حکیم فردوسی بیت چو یك پاس بکذشت از تیره شب ز پیش اندر آمد خروش چلب * استاد فرخی * قطعه * اندر آن صحرا که شیران دو لشکر صف کشند * و آسمان از برهمی خواند بر ایشان اقترب * چشمهٔ روشن نه بیند دیده از کرد سیاه * بانك تند ز نشنود کوش از غو کوس و چلب * ثانی بمعنی آشوب و فتنه حکیم ناصر خسرو بیت عامه بر من تهمت دینی و فضل من بکل * بر سرم فضل من آورد اینهمه شور و چلب * حکیم قطران ارموی بیت ز مهر و کینش غمکین عدوی شاد ولی * ز دست و تیغش بیدار امن و خفته چلب ﴿ چناب ﴾ فتح نونله ایکی معنایه در اول چادر کبی که کلیجهٔ خیمه و باد ریسه دخی دیرلر رضی الدین نیشابوری بیت جز در جناب تو نزنم خیمهٔ ثنا * کز چرخ دردهان کنم چوب چون چناب * ثانی ولایت سنجانده بر ارمق آدیدر صویی غایت لطیفدر کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿ چنغوب ﴾ سکون نون و ضم غین معجمه ایله چغت و چغبوت معناسنه در ایضا منه ﴿ مع التاء المثناة * چارجوی فطرت ﴾ عناصر اربعه که دم و صفرا و بلغم و سودادن عبارتدر کذا فی المحمودی ﴿ چار میخ حیات ﴾ بو دخی عناصر اربعه معناسنه در ایضا منه ﴿ چاشت ﴾ سکون شین معجمه ایله ایکی معنایه در اول قوشلق معناسنه که عربیده وقت ضحی دیرلر ثانی اول وقتده تناول اولنان طعامه دیرلر تنکم اخشام طعامنه شام دیرلر ابو المعانی بیت شود خون جکر روزم مرا چاشت * چنان باشد غم و آلام شام ﴿ چپغت و چپغوت ﴾ کلاهما بسکون الباء الفارسی و ضم الغین المعجمه بمعنی اکینجی یعنی یصدق ودوشك وامثالی

وامثالی نسنه لرك ایچکه عربیده حشو دیرلر سکون شین معجمه ایله شمس فخری بیت درخرابات
ریش خصمانش * کشته دررزتحبکان چیغوت * فرهنك جهانکیریده نهالی ولحاف وسوزنی
وجامه و هرنکه پنبه لواولوب زیاده پژمرده وکهنه اولمش معناسنه دراهالی سمرقند وبخارادن
استماع اولنان غین معجمه یادن مقدم چغیوت در وبعض فرهنکلرده دخی بویله مرویدر وبعض
معتبر فرهنکلرده بزم نقلمز کبی مسطوردر ﴿ چخت ﴾ سکون خاء معجمه ایله طمع وامید خام
معناسنه در کذا فی شرفنامه ﴿ چرب دست ﴾ شرفنامه ده شیرینکار ومجمع الفرسده
جلد وچابك معناسنه مسطوردر معنای اوله مناسب مولانا ظهوری بیت چو برخوان
اکرام مستان نشست * بیك نغمه دریوزه شد چرب دست ﴿ چرخشت ﴾ سکون راء
مهمله وشین وضم خاء معجمتین ایله منکنه که آنکله اوزم وزیتون وغیری نسنه لر صقوب
صوین ویاغن چقارلر استاد لطیفی بیت اکر عصری کنی برفرق انکور * نیارد زولکه
بر هیچ چرخشت * فرهنك جهانکیریده بعض فرهنکلردن نقل ایدرکه اول بیوك حوض کبی
نکنه که ایچنه اوزومی طولدیروب صقرلر آکا عربیده معصره دیرلر استاد فرخی بیت دوچشم
من چود وچرخشت کرد فرقت دوست * دودیده همچو بچرخشت زیرپای انکور ﴿ چرست ﴾
کسر را وسکون سین مهملتین ایله حالت غضبده دیشلری صقوب اراسندن صدا چقارمغه
دیرلر کذا فی المجمع ﴿ چغبت وچغیوت ﴾ تقدیم غین معجمتین ایله یعنی چیغوت مرقوم
ومجمع الفرسده هردو بمعنی بالین ونهالی مسطوردر فرهنك جهانکیریده پنبه وامثالی وآستر
یامه وبالش ونهالی ایچنه قودقلریدر عربیده حشو دیرلر طیان مرغزی بیت آن ریش
نیست چغبت دلاله خانها ست * وقت جماع زیر حریفان فکند نیست ﴿ چغت ﴾ سکون
غین معجمه ایله یعنی سقف خانه کذا فی فرهنك حسین وفائی ﴿ چفت ﴾ سکون فایله درت
دیرك اوزرینه بنا اولنمش عمارت هرنه اولورسه تالار دخی دیرلر حکیم خاقانی بیت خامه زده
عطارد از لاجورد کردون * بنوشته نام سلطان بالای چفت معبر * عربستانده وبعض
اناطولیده اوقپولری اوکنه درت دیرك اوزرینه بنا ایدرلر دیار عجمده صغار وکبار اولرنده
اولور ﴿ چنکالخوست ﴾ سکون نون ولام وفتح کاف فارسی وخاء معجمه وواو معدوله ایله
یعنی مالیده نان وغیره کذا فی المجمع وفرهنك جهانکیریده اتمکی یاغ وبال ایله اوویب
بر نوع طعام ایدرلر آکا مالیده ویالکز چنکال دخی دیرلر عربیده عفیصه دیرلر ﴿ چیغوت ﴾ سکون
یای تحتانی وضم غین معجمه ایله یعنی چبغوت مرقوم ﴿ مع الجیم ﴾ * چاج ﴾ مجمع الفرسده
ختن ملکنده برشهرك اسمیدر آنده غایت بی نظیر یای اشلنور حکیم اسدی بیت سپهبد
همیرفت تا شهر چاج * بزرکان زکردش ابا طوق وتاج * فرهنك جهانکیریده ترکستانده برشهر
آدیدرکه تاشکند نامیله مشهوردر آنده غایت بی نظیر ونهایتده دلپذیر یای اشلند وکندن
دیارکمان چاجی مقبولدر شیخ نظامی بیت کمانهای چاجی وچینی پرند * کرانمایه شمشیرها
تیر چند * کمانك اول شهره خصوصیتی شایع اولمغله یالکز چاجی دینلوب کمان مراد اولندیغی
معلوم اولور نتکم حکیم فردوسی بیت هرآنکه که چاجی بزه درکشم * ستاره فرو ریزد از ترکشم
﴿ چخ ﴾ فتح خاء معجمه وسکون ایله ده مرویدر برعلتدرکه ترکیده اور وعربیده سلعه دیرلر

بوغازده وآخر عضوده ظاهر اولور یومری ات چیقوب طورر اکرچه وجعی اولمز اما قطع
اولنسه جائزکه صاحبی هلاك اوله فرغان وکیلان خلقنده اکثر واقع اولور ﴿ چکوج ﴾
اول دمور آلتدرکه آنکله دکرمان طاشنی کسکین ایدرلر کذا فی المجمع ومؤید الفضلاده وبعض
فرهنکلرده لام ایله چلوج واقع اولمشدر ﴿ مع الجیم الفارسی * چاچ ﴾ غله کومه سی که صمانندن
آیرلدقده یعنی اوزون واقع اولور آکا چاچ دیرلر مولانا حسن کاشی بیت. ای چاچ کر انت
چرخ ازرق * ای شادروانت چرخ اطلس ﴿ چاکوچ ﴾ ضم کاف و واو معدوله ایله چکیج که
دمور و باقر دوکرلر پور بهای جامی بیت بردیده زد بچاکوچ دشنام ومیخ چوب * اهل
جوین را زمین وپسا رنعل ﴿ چچ ﴾ اول نسنه درکه آنکله غله صحارلر کذا فی شرفنامه
وجیم عربیله ده مرویدر ﴿ مع الخاء المعجمه * چارشاخ ﴾ خرمن صاورد قلری پرمقلی اغاج که
ترکیده یبا دیرلر اکثری درت پرمق اولمغله چارشاخ تسمیه اولنمش درت دالدیمك اولور شاعر
بیت درمیان کید یان هرکس بقدر خویش شاخ * لیك آن دیوث برسر چارشاخ معتبر
﴿ چارمیخ ﴾ سکون راء مهمله ایله ایرده کرکی دیدکلری نسنه در خصوصا و هرنکه درت
طرفندن کریلوب میخلنه آکا دیرلر عموما واستعاره طریقیله عمل لواطه یه دیرلر شاعر
بیت خلیده بر درکون کیر سیخش * کرفته زیر وکرده چارمیخش ﴿ چخ ﴾ بوزن نخ اوچ معنایه
کلور اول قلیچ وخنجر وامثالی نسنه لرك قلافی مختاری بیت زجرم کر کدن سا زند و پشلك
پیل ازین پس چخ * که خام کاو وچوب بید خام آید نکهبانیش * ثانی بمعنی سبزه
حکیم علی فرقدی بیت باده چونان که عم باعکس چون خورشید او * با زنتواند پخیدن
چون قصب با ماهتاب * حکیم انوری بیت شادمان باش ای فلك قدرت خداوندی که
هست * جای مغلوب وفلك را کر کنون باوی چخی * ثالث بمعنی سعی وکوشش حکیم ناصر خسرو
بیت چون همیشه چون زنان در زینت دنیا چخی * کرت چون مردان همی درکار دین باید چخید
مصدری چخیدن کلور ﴿ چخاچخ ﴾ اوق وقلیچ اوردقده ظاهر اولان صدا وچخیدن وپرچخیدن
معنالرینه ده کلور کذا فی شرفنامه ﴿ چخماخ ﴾ سکون خاء معجمه وفتح میم ایله محبوب العارفین نام
کتابده کیسه وپوستین معنالرینه وتحفة الاحبابده وهندوشاهده قاو وچقمق قود قلری
کیسه معناسنه حکیم سوزنی بیت چکچك دندان من چو چکچك چخماخ * بر شد
وبکذشت از آسمانه آتش * مجمع الفرسده درت کوشه لو دری کیسه که بیلده بغلو
کوتوررلر صحاحده اول دری کیسه درکه بعض اهل سفر ومجرد کسنه لر ودرویشان ایچنه
شانه وبچاق وبعض لوازم قورلر شمس فخری معیارده کیسه که شانه وسوزن وامثالی
نسنه قورلر دیوب بو بیتی نظم ایلمش بیت بجای شانه وآتش زنه سپاهی او * کنند پر
زیواقیت کیسه وچخماخ * و بر معناسی دخی چقمقدر که طاشیدن آتش چقارور عربیده زند
وجغتایده چاقمان دیرلر وینه تحفة الاحبابده بمعنی تبر زین مسطوردر یعنی ایری بالته سی
﴿ چرخ ﴾ اون معنایه کلور اول فلك اعظم که برکون وبرکیجه ده تمام بر بر دوره ایدوب
مرکزنه وارر ثانی کریبان جامه معناسنه شمس فخری بیت تا کل ولاله بروید از خاك * تامه
ومهر بتابد از چرخ * ثالث بمعنی کمان عموما شمس فخری بیت دیده دوست با تو روشن

روشن باد * سینهٔ خصم پر از ناوك چرخ * شمس طبسی بیت ای ز چرخت بریده پرکردون
طائران چهار پر سهام * غایت پلك یای قورلمدن حلقه کبی اولدوغندن تشبیه اید یرلر خصوصا
حکیم فردوسی بیت اگر سخت باشدت ازچرخ تیر * پس این تیرمن آمد از چرخ زیر * مذکور
اوچ معنایه میرخسرو * مثنوی * کسی کش چشم زخم از چرخ روزیست * رسد گر جشن جهان
در چرخ دوزیست * چو زخم از تیر بی تدبیر چرخست * نه کمتر تیر چرخ از تیر چرخست *
رابع یعنی پیراهن که کریبانی وکرته دخی دیرلر میرخسرو بیت قبا و چرخ زربفت ومرصع
ستام و زین زرین ملمع * وله اندرین معنی درصفت چشتی بیت بسکه هرسو شد قبا و چرخ
در عالم فراخ * همچو چرخ اطلس اطراف همه کیهان گرفت * خامس غزنین مضافاتندن
برقصبه آدیدر موسئی کوید * رباعی * باخلق بداوری بود قاضی چرخ * وز علم و عمل بری
بود قاضی چرخ * بر مشتبه اگر می بر آید نبود عجب * زانروی که مشتری بود قاضی چرخ
طریق هدایت رفیق نقشبندیه ده سلسلهٔ خواجکان عزیزان قدس الله ارواحهم حضراتنك
مشاهیرندن خواجه یعقوب چرخی قدس سره اول قصبه دندر سادس فرهنك جهانکیریده
طاق ایوان و رواق کیوان مکان درکاه سلاطین وآنك امثالی ابنیهٔ عالیه معناسنه حکیم فردوسی
* مثنوی * بدو داد دیوان عرض سپاه * بفرمود تا پیش درکاه شاه * بیاراست جای
بلند و فراخ * سرش بر تر از چرخ درکاه کاخ * سابع بر نوع بیاض کوکرك طغانه ده دیرلر شاعر
بیت باز سفید آفت طاوس وقاز * چرخ کز و بسته شود چشم باز * کمال پادشازاده
مرحوم بونده دخی تصرف خاص ایدوب اسکفلی طغانه چرخ دیدکاری هواده چرخ اوروب
اوچدوغیچوندر دیوب تسمیه و بیان ایتمش حال بوکه جمیع طغان اسکفلی اگر اسکفسز شکاری
بر چالی ایچنده یاخود بر قیاده بننه یقدقده شکاری براغوب کتمیوب البته اوزرنده دوراپدوب
هوانده چرخ اورر بو معناده شکاری قوشلردن چاقر دیدکاری قوشه چرخ دیرلر چرخله مرادفدر
حتی شاهدی کبی مختصرده * مرغاب وچرغ اورك چقر نیزی کند یعنی قاقر * واقعدر
و فارسیده غین وخاء معجمتین وقاف حرفلری بر برلرینه ابدال اولنمق قاعدهٔ کلیه در ثامن
حرکت دوریه یه چرخ دیرلر عموما استاد لطیفی بیت میزنم چرخ کاه که بصفا * در غمت
چون دمی حضور برم * تاسع دولاب واکا بکزر هرنه اولورسه حتی فلك الافلاکه حرکتی
دولابیه اولمغله چرخ دینلدی تکلم شیخ سعدی بیت بچرخ اندر آینده دولاب وار * چو
دولاب بر خود بکرینده زار * عاشر مطلقا دوران ایدنلره چرخ دیرلر صوفیلرك دور وسماعی
وابریشم دولابی و دکرمانك معروف چرخی و عربه تکرلکی کذلك قاکای وقیونك ایپی صاریلن
افاچ و بچاق واستره کسکین ایتدکاری بیلکو وعورتك چقرغی واییلك صاردقلری اغاجدن
اولان نسنه که المیه دیرلر والحاصل فی الجمله دور ایدن اشیایه چرخ اطلاق اولنور انجق
بعضیسنی امتیاز ایچون اضافتله استعمال ایدرلر ﴿ چشم زخ و چشم زخ ﴾ بو ایکی لغت
مختصر چشم زخمدر مجمع الفرس وسروری وفرهنك جهانکیریده مسطور در خواجه عمید
لویکی بیت عطاردرا بدوزم دیدهٔ بد * که جادو خامهٔ را چشم زخ کرد ﴿ چناخ ﴾ فتح نونله
ایرقاشیدر میر نظمی بیت چو تیغ برق آسایش کشیده * بسر زد تا چناخ زین رسیده *

ﯾ چهارشاخ ﻉ بمعنی چارشاخ مرقوم ﯾ مع الدال المهمله * چارد ﻉ فتح راء مهمله ایله ترکیده
آلچی و عربیده جبصین دیدکلری درکه آنکله صرچه چاملری یاپشدررلر ﯾ چاوید ﻉ
چاویدن لفظنک ماضیسیدر قوش فریادی معناسنه درابوشعیب بیت ای عاشق مهجور
وزکام دل خود دور * میال همی چاویدکه معذوری معذور ﯾ چخد ﻉ فتح خاء معجمه ایله
چخیدن لفظنک مضارعیدر بمعنی کوشد ودم زند وستیزه کند کذا فی المجمع اوچ معنایه
ترتیب اوزره ابوالمعانی بیت * قطعه * چونادان بر چخد در بزم عرفان * نمیدانم چخد
بیهوده کفتار * ولی چون کس نمیزد کوش او را * بر نجیده چخد باشد دل آزار ﯾ چخید ﻉ
کسر خاء معجمه ایله چخیدن لفظنک ماضیسیدرکه چخد مضارعیدر ﯾ چربید ﻉ سکون راء
مهمله و کسر باء موحده ایله بمعنی زیاده شد وزیاده کرد و بمعنی فرو رفت کذا فی شرفنامه وله
قطعه * بدل چربید از آن آلام حسرت * چو عشق یار چربیدست در دل * نخستین برمی آید
آه پرسوز * کنون چربید کشته سوزش دل ﯾ چرد ﻉ فتح راء مهمله ایله آته و قاطره مخصوص
اولان سرخ رنکدرکدر ومدطوری دیکله معروفدر وسکون را ایله نسایه وغیره مخصوص
اوندرکه بربقدار سیاهرک اولور عربیده اسمر اللون دیدکلرینه عجمده سیاه چرده دیرلر
سراج الدین قمی بمعنی لون بیت زصنع اوست که شب چون سیاه چرده شود * سپهر سبز
قباسرخ روشود زشفق * اثیر الدین اخسیکثی بیت سواد طرهٔ توقیع تو بر آتش رشک
سیاه چرده کند مشک را ز مجروری * خواجه حافظ بیت آن سیه چرده که شیرینی عالم با اوست
چشم میکون لب خندان دل خرم با اوست * بعض فرهنکلرده بمعنی پوست یعنی دری
وسیاه رنک معناسنه درسیه چرده تعبیرنده چرده جلد اولمق غایت صحیحدر وفتح رایله رعی
معناسنه مضارع اولور اوتلر دیکدر ﯾ چرغند ﻉ سکون راونون وفتح غین معجمه ایله بمعنی
چراغ و چراغدان و جیم عربیده مذکور اولان جرغد معناسنه و بمعنی جراد اللیل کذا فی
شرفنامه ﯾ چرغد ﻉ مختصر چرغند مرقومدر ﯾ چرمه پولاد ﻉ دمور قیر آت حکیم فردوسی
بیت سواری بکرد ار آزرکشسب * بزیر اندرش چرمه پولاد اسب ﯾ چرند ﻉ فتح راء مهمله
وسکون نونله بمعنی چراکاه یعنی مرعی کذا فی المجمع ﯾ چزد ﻉ سکون زاء معجمه ایله برچانوردر
چکرکه کبی یازایامنده پیدا اولور هوا هر نقدر کرم اولسه اول بوجک چوق اولور و زیاده
فریاد ایدر بعض ولایتده بی بضاعت و فقیر اولانلر آنی بشوروب یرلر حکیم انوری بیت
اندرین شدت کرما که ز تأثیر تموز * بانک چزد از تف خورشید چو نفخ صورست * شمالی
دهستانی بیت خروش چزد میان سراب وقت زوال * چنانکه ناله عاصی بود میان سعیر
و بعض فرهنکلرده چکرکه و چغرغان دیدکلری جانورجک و نعمة الله صقلق معناسنه ده روایت
ایلمش ﯾ چشد ﻉ سکون شین معجمه ایله بمعنی چشن یعنی عید نوروزی و جمعیت و سرور
و صحبت خاص که ایام معلومه ده ایدرلر ﯾ چشم بند ﻉ سکون میمله بچه که زنان طشره
چقدقده یوزلرینه طوتارلر سیاه لطیف قیلدن و سیاه بویانمش خام ابریشمدن طوقورلر
ﯾ چشید ﻉ فعل مضارعدر ﯾ چشید ﻉ چشیدن لفظنک ماضیسیدر طاتدی عربیده
ذاق معناسنه میرنظمی بیت بکیتی چنان سرد و کرمی کشید * زخوان جهان تلخ و شیرین

شیرین چشید کی چغند کی سکون غین معجمه ایله بمعنی پخد مرقوم کذا فی المجمع کی چکاد کی فتح
کافله دپه معناسنه عموما بمعنی تارك سر یعنی باشك دپه سی فضل طاهر بیت کوخیو ر ابر آسمان
فکنم * بی کانم که بر چکاد آید * وجمله باشه دپه اعتبار یله دیرلر استاد منوچهری * مسمط
سیم توری من رسید جامه تمامه بدید * جامه بباید کشید جامه بباید داد * هست دران
بس خوشی جامه زسر برکشی * بر فکنی برکشند ات را بر چکاد * بو معناده تار وتارك
وتارنك وهیاك وکاخ دیرلر فرهنك جهانکیریده دپه دن پیشانی یه اینجه قیل اولمیان طاز باشه
دیرلرکه عربیده اکا اصلع دیرلر شمس فخری بیت عجب مدار که فرق سپهر بی مویست
که شد زسلهٔ تادیب شاه روح چکاد * اولمقوله باشه روخ چکاد دخی دیرلر وطاغ دپه سنه ده چکاد
دیرلر خصوصا حکیم فردوسی بیت بیامد ر وان دیده بان از چکاد * که آمد از ایران سپاهی
چو باد کی چلود کی ضم لام وسکون واو ایله قصبه و بیوك کوی معناسنه در کی چماند کی
فتح میم ونونله چمیدن لفظندن فعل مضارعدر صالنور و سیر وسلوك ایدر میر نظمی بیت
چماند آن پری درباغ عشوه * نهد بر سینهٔ دل داغ عشوه کی چمند کی فتح میم وسکون نونله
اسب کاهل وچاپکخوار یعنی اول آت که یمی فی الحال یرامایوب یمکده تکاسل ایدر کی چمید کی
کسر میم وسکون یای تحتانیله چمیدن لفظنك ماضیسیدر صالنوب یوریدی و سیر وسلوك
ایتدی دیمك اولور حکیم فردوسی بیت چو شیر از شرزه زچاپر چمید * بکوه هماون
بنه بر نهید کی چندان بود کی شرفنامه ده بمعنی تا آنزمان ومحمودیده بمعنی تا بحدی مسطوردر
چند کی بمعنی مقدار عدد ده وغیریده استعمال اولنور میرزا فصیحی * مصرع * چند کفتم
غم دل باتو از ان خوار شدم * ومیرزا قلی بیك بیت دست وپا چند زنی عرض شهیدان بردی
یکزمان صبر کن ای کشته که قاتل برود * فرهنك جهانکیریده بمعنی هر چند شرف شفروه
بیت پیك کمان در جناب وادی قدسش * چند درید ه ند ید هیچ کرانرا کی چندفند کی اول
معنایه در که عربیده وهم وخوف وخشیت دیرلر ونهیب واحوال دشوار که وجود انسانده اولور
میر نظمی بیت این نصیحت کوش باشی سودمند * تابکی از حال دنیا چندفند کی جهرزاد کی
همای بنت بهمن شاه اسمیدر که اردشیر آنی ازدواجه کتورمشیدی اکا دخی بهمن شاه دیرلر
ایدی کذا فی شرفنامه کی مع الراء المهمله * چادر کی ایکی معنایه کلور اول معروف که خیمه
معناسنه در ثانی عورات باشلرینه بوریدکاری اورتی الوغ بیك بیت غلام باره نیم من
ندارم آن مذهب * هلاك چادرم وکشتهٔ پلك پوشم * مولانا هاتفی بیت بما کر سکندر
برابر شود * بکردسرش چترچادر شود کی چار کی اوچ معنایه کلور اول اعداددن درت
عددیدر که چهار دخی دیرلر حکیم انوری بیت ز حسن یوسف رایش بمصر چرخ چارم در *
دل خورشید بایلک خانمان درد زلیخایی * ثانی چاره لفظندن مخففدر سید ذوالفقار شروانی
بیت رهین وصلم واو همدم دمم را جان * ز بون در دم واو ر ادوی دلم را چار * ثالث برداق
وابریق صفا این وکریج بشور دکاری اوچاقدر زبان هندیده محلب اغاجنه دیرلر وهندك
لسان علیسنده چاسوسه دیرلر کی چار وچدر کی اتباع الفاظ قبیلندندر معناسی علاج
وچاره دیمکدر قریع الدهر بیت اوچار بکار من چو درکرد * چار وچدر از کسی نخواهم

چاشنکیر معروف طعام دوشیجی اما معنای ترکیبی پاشنی طوتیجی کیمسه عربیده مذوق
دیرلر قاعدهٔ سلاطین ماضیه بویله ایدی آشجی طعامی بشوروب ویردکدن صکره مقربین
سلطاننك بری هر طعامك لذتن طادوب تشخیص ایتدکدن صکره پادشاهك اوکنه کتورر
چاکر فتح کاف ایله مطلقا بنده در ارکك اولسون دیشی اولسون میر نظمی بیت بنده
حلقه کوش فرمانیم * چاکر خاندان سلطانیم چالشکر کسر لام وسکون شین معجمه
وفتح کاف فارسیله شرفنامه ده بمعنی خرامنده وکشف اللغه ده هر ایشه زیاده مباشرت ایدیجی
چاهسار قویی باشی معناسنه مولانا جامی بیت دوید ند بسیار تا چاهسار * کل
کامشان کشته شد جمله خار * اصلی سار چاه ایدی ترکیب اولنوب علم اولیجق مضاف الیه
تقدیم اولندی بو قاعده مقرره در چپار فتح باء فارسیله هر نکه دو رنك اوله عموما ویشل
کوکرجین که سیاه نقطه لری اوله ودخی انك خلاف لونی جابجا نقطه لری اوله مثلا طوری
اولوب بیاض ویا سیاه نقطه لری اوله وقوله کذلك واشهب قیر اولوب سیاه نقطه لری اوله
خصوصا چپر فتح باء فارسی مشدده وتخفیف ایله ده اوج معنایه کلور اول بمعنی
حلقه ودائره مولانا جامی بیت چپر زده میدیدم کرد تو رقیبانرا * آهی زدم وکفتم تخم
چپری سوزد * واستاد دیمشدر بیت کنار جوی از سبز چپر بست * میان کوه از لاله
کمر بست * ثانی اغاج وچوبدن وسازدن چورلمش دیوار که خانه وباغ وحولی اطرافنه ایدر
پور بهای جامی بیت آب چون مردان جنکی در زده * باغ چون دیوار شهراند زچپر *
ثالث بعض دری پاره لرینه وکوستك وپای بند پارچه لرینه دخی امثالی نسنه لره ایدرلر وکیجه
ایدنلر کیجه اراسته قودقلری پاره لره دیرلر واولمقوله نسنه طوقیانلره چپرباف دیرلر
چتر سکون تاء مثناة ایله سایبان ودخی پادشاهلرك باشی اوزرینه طوتدقلری
کولکه لك مولانا جامی بیت چتر فرازندهٔ فرفت سحاب * سایه نشین چترترا آفتاب
ویوکسك دپه لوچا دروزنان باشلرینه بوریدکلری چار معناسنه در چخیر سکون خاء
معجمه وکسر جیم ایله چخشور که ایاغه کیلور کما نقله احمد بن اسمعیل چدار فتح دال مهمله ایله
کوستك معناسنه محتشم کاشی بیت دکر بزمکه عیش وطول شب خواهی * فلك
چدار کند دست وپای توسن خود چدر فتح دال مهمله ایله چادر معناسنه کاهی چار
ایله ردیف ایدوب چار وچدر دیرلر کذا فی تحفة الاحباب وکشف اللغه چراخوار فتح راء
مهمله وخاء معجمه ایله بمعنی چراکاه یعنی مرعی امیرخسرو بیت خرسند شدی بخورد کیتی
زیرا توخری جهان چراخوار چراخور فتح راء مهمله وضم خاء معجمه وواو مجهول ایله
ایکی معنایه در اول بمعنی چراکاه یعنی مرعی حکیم نزاری قهستانی بیت فزون از صد هزار اسب
وشتربود * چراخورها چو کنج ازمال پر بود * ثانی اسم فاعل اولور اوتلیان حیوانات معناسنه
چرازار فتح راء مهمله وزاء معجمه ایله بمعنی چراکاه یعنی مرعی چرا اوتلاق در زار اسم
جامد در یعنی آخر کلمه دن اشتقاقی یوقدر شول معنادن عبارتدر که ترکیبده آخر کلمیه الحاق
ایتدکلری لق ولك معناسنه در مثلا چایرلق وکللك کبی چراکر فتح کاف فارسیله
جانور چرندہ معناسنه وچریده معناسنه خواجو درهمای همایون بیت کهی با چراکر چرا

چراکرشدی * کهی باپرنده پرآورشدی ق چرخ اثیر ع یعنی فلك قمر بعض قولده کرهٔ
آتش روایت اولنمشدر کذا فی مجمع الفرس ق چرخ اکبر ع یعنی عرش اعظم کذا فی شرفنامه
چرخهٔ تیر ع چرخ وچرخه چقرقدر تیرآنك اوقیدر میر نظمی بیت مشو بهر طمع مغموم ودلگیر
چودردست زنك زاچرخهٔ تیر ق چرکر ع سکون راء مهمله وفتح کاف فارسیله بمعنی مطرب
وخنیاکر کذا فی تحفة الاحباب ورساله سغدی شاعر بیت بوس ونظرت حلال باشد
بایار * وین جنت من کرفتم از چراکر ق چزدر ع باب الجیم العربیه مذکور اولان جزدر
معناسنه در ق چشپر وچشفر ع کلاهما بسکون الشین المعجمه وفتح الباء الفارسی والفاء بمعنی
نشان پای یعنی ایزکه پی دخی دیرلر عموما ونشان پای سباع خصوصا عربیده اثر دیرلر کسر
الفله لواحد من الشعرا بیت تا قیامت بدیده کل چینم * سکت آنجاکه چشفر اندازد *
ق چشکر ع سکون شین معجمه وفتح کاف فارسی ایله ایکی معنایه در اول بمعنی چاشنگیر ثانی
بغدای قینادوب باغو رایتمك معناسنه در ق چشم آور ع ایکی معنایه در اول باغ وباغچه لرده
میوه دن چشم زخم دفعی ایچون بغلدقلری نسنه ثانی برکوزی سیاه وبرکوزی بیاض آته
دیرلر میرنظمی در صفت اسب بیت نه بیند وقت رفتن راست ازچپ * مکر چشم آور ست
آن لاشه مرکب ق چشمسار ع بیکار باشی چاهسار کبیدر ق چشمهٔ هفت اختر ع
منازل قمردن بدبکرد بدکاری یادزدر کذا فی شرفنامه والمحمودی ق چشیر ع کسر شین معجمه
وسکون یای تحتانیله بیوك چوال وصمان غراری ق چغار ع فتح غین معجمه ایله صدای چنك
وساز وامثالی ودخی غله قونیلان قویی معناسنه در ق چغر ع سکون غین معجمه ایله
شرفنامه ده بمعنی پرسیدن وحال التفات نمودن یعنی صورت التفات کوسترمك ومشکلاتنه
کیرو باقمق معناسنه در میرنظمی بیت چوکردد چغر با هر سفلکانرا * ندانسته بد از نیکو دلانرا
ق چکار ع کاف فارسیله بمعنی چکاد مرقوم یعنی تارك سر فضلی طاهر بیت اکر بهمت اهل
زمان در اوج روم * بزور چرخ فلك درچکار اندازم ق چنار ع معروف اغاجدر مشهور
ومتواتر درکه مرور ایامله کندودن آتش پیدا اولوب اشاغی اینجه یقار ننکم مولانا عرفی
قصیده سنده دیمشدر * مصرع * عجب نبودکر آتش بر آورم چو چنار ق چنبر ع معروف
نسنه درکه حلقهٔ رسنتاب وحلقهٔ دف وحلقهٔ قوچی وسایر نسنه لرده اولور ق چنبور
سکون نون وضم باء موحده ایله یولار صاپی که عربیده مقود دیرلر ق چنکار ع سکون نون
وفتح کاف فارسیله ایکی معنایه در اول بمعنی زنکار درکه یشل بویادر ثانی پول پول منقش
اولان آتدرکه غایت مقبول اولور خصوصا قیر اولوب سیاه پوللری اوله میرنظمی بیت
سواری آمده با فر وهیبت * که زیرش اسب چنکار خوب صورت ق چهار ع ایکی معنایه در
اول بمعنی چارکه درت عدددر ثانی خرچنك معناسنه که عربیده سرطان دیرلر کذا فی فرهنك
جهانکیری ق چهر ع یعنی چهره که ترکیده یوز وعربیده وجه معناسنه در حکیم اسدی بیت
بپرسید بسیار وبوسید چهر * نوازید هرکونه افزود مهر ق چهیر ع بوزن شهیر چهر مرقوم
معناسنه در ق چیپر ع سکون یای تحتانی وفتح باء فارسیله برقلعه اسمیدر ودخی طریق
واسع وجاده معناسنه مرویدر ق چیپور ع سکون یای تحتانی وضم باء فارسیله طریق

مشاهراه واقع رحلدر ﴿ مع الزاء المعجمه * چار مغز ﴾ جوزكه تركيده قوز ديرلر چار پهلو دخی ديرلر ايچی درت خانه اولدوغی سببيله ابوالمعانی بيت مشو چار مغز اندر ون زينهار شكسته شوی از كف روزكار ﴿ چاره ساز ﴾ چاره ايدیجی معناسنه مير نظمی بيت شوی چاره ساز ضعيف وزبون * ترا لطف ايزد شود رهنمون ﴿ چاز ﴾ بوزن باز قورباغه دركه چغز ووزغ وغوك دخی ديرلر ﴿ چاميز ﴾ كسر ميم وسكون يای تحتانيله سدككه چميز دخی ديرلر عربيده بول دينلور ﴿ چاهوز وچاهيوز ﴾ كلاهما بسكون الهاء قويی پاك وتطهير ايده جك آلات وپاك ايدیجی معناسنه كه هم اسم فاعل وهم اسم آلتدر وقوغه چيقا راجق چنكال كه چاهجو دخی ديرلر بعض نسخه ده بمعنی چپه يعنی صولاق ﴿ چبداز ﴾ سكون باء موحده وفتح دال مهمله ايله بمعنی سرموزه كه عربيده چرموق ديرلر ﴿ چراغ پرهيز ﴾ اول نسنه يه ديرلركه هواسو يندرمك ايچون چراغ اوكنه قورلر كذا فی فرهنك جهانكيری ﴿ چرخ انداز ﴾ يعنی كمانكش چرخ يای اولديغنك ذكری مرور ايلدی واندازاوق آتمق ايدیجی دخی ذكر اولندی نجيب الدين جرد پادقانی بيت شهاب وار چو تير از كمان خود رانی * ثنای ششت تو كويد سپهر چرخ انداز ﴿ چرخ ساز ﴾ ايكی وجهله استعمال اولنور اول صيغهٔ امر اولور دون ودوندرمك معناسنه ثانی اسم فاعل اولور دوندريجی وچرخ دوزيجی معنالرينه لفظ چرخك جميع معنالرنده بويله استعمال اولنور ﴿ چرز ﴾ سكون راء مهمله ايله صوكنا رنده اولور بر قوشدر چقوك وچكوك وچكار وخرجال وسرخاب وبالوزك دخی ديرلر عربيده ابوالمليح وقبره ديرلر ومجمع الفرسده خاك جسته ديدكاری قوشدركه كيجه اوچار وكوندز ياتور بحرف دخی ديرلر اما كتاب السامی فی الاسامی ده * جرز مرغيست كه آنرا بتازی صبار ی كويند * فرهنك جهانكيريده قول اول اوزره منقولدر شكار محلنده طغانك يوزينه صاغلر يعنی ترسنی آتار اول اجلدن شكار اولنمغه منع حاصل ايدر مسعود سعد سلمان بيت درآمدم پس دشمن چو چرخ بهر شكار * چو چرز تا كه برزد بريش من بيخال * وفتح راء مهمله ايله اوج معنايه كلور اول بمعنی خايچه يعنی چينيه جك تركيده دخی چرز وچمن ديرلر ثانی بمعنی چرده يعنی لون ثالث بمعنی صحرا ﴿ چرهواز ﴾ سكون راء مهمله وفتح ها ايله پراسه ديدكاری كيجه قوشی كه شب پره ده ديرلر عربيده خفاش ديدكلريدر مير نظمی بيت چو شاهين ميكند بال وپرش باز * نيايد چرهواز با زپرواز ﴿ چشم آويز ﴾ برقعدركه اينجه سياه آت قيلندن ايدوب زنان يوزلرينه طوتارلركه اكا ايازی واياسی وچشم بند دخی ديرلر تركيده پچه ديرلر شيخ اوحدی بيت سحر چشمان تو باطل نكند چشم آويز * مست هر چند بپوشند نباشد مستور ﴿ چغاز ﴾ فتح غين معجمه ايله دشنام ده وبی حيا سليطه عورته ديرلر حكيم ناصر خسرو بيت چون چغز كشت بنا كوش چو سيسير تو * چند تازی پی اين پيره زن زشت چغاز ﴿ چغز ﴾ فتح غين معجمه ايله فرهنك جهانكيريده بر اوتدر غايت بياض اولور بونجه شكلنده وچاروب اوتنه ده مشابهتی واردركه اكا خور وژاژ دخی ديرلر مثالی ناصر خسروك بيت مرقومه سنده ذكر اولندی وسكون غين معجمه ايله مغز وزنی اوزره درت معنايه كلور اول اول جراحته ديرلركه آغزی قپانمش ايچی طلو چرك وماده اوله حضرت مولانا

مولانا قدس سره * مثنوی * کی بود بستان و کشت و برك وبر * تانکردد نظم او زیر وزبر *
تانه بشکافی بنشتر ریش چغز * کی بشد نیکو وکی کردید نغز * ثانی صوجانور لردن
قوربغه که آکاغوك ومکل ووزغ دخی دیرلر هندی لساننده میندك دیرلر ابو الفتح بستی بیت
هرچندکه درویش پس مغز آید * بر چشم توان کران همه چغز آید * حضرت مولانا
قدس سره بیت همچو نغزان روز جلوه میکند * همچو چغزان شب بتکرار آمده * ثالث
ناله معناسنه در مصدری چغزیدن کلور رابع بیم وترس معناسنه در حضرت مولانا قدس
سره بیت چند کردید چو دولاب درین بحر عذاب * سر فروبرده وچغزیده چو بوتیمار ید
مجموعة الانس نام فرهنکده بیقوشك برنوعنه دیرلر که چغد دخی دیرلر ﴿ چکلیز ﴾ سکون
کاف ویای تحتانی وکسر لامله زحمت ولادت معناسنه بمعنی طلق ای وجع الولادة کذا فی
المشکلات ﴿ چمیز ﴾ کسر میم وسکون یای تحتانیله بمعنی چامیز مرقوم یعنی بول ﴿ چهار مغز ﴾
بمعنی چارمغز مرقوم که جوز در کما ذکر ﴿ چهره پرداز ﴾ ایکی معنایه در اول بمعنی نقاش
ومصور ثانی نیر اعظم القابندندر نتکم مولانا عرفی شیرازی بر قصیده سنی مطلعنده دیمشدر
بیت چهره پرداز جهان رخت کشد چون بحمل * شب شود نیمرخ وروز شود مستقبل *
نیمرخ ومستقبل رسم تصویر در ﴿ مع الزاء الفارسی * چاژ ﴾ عبث وبیهوده وبیمعنی
وبی فائده معناسنه که ژاژ دخی دیرلر میر نظمی بیت ز مخموری دمادم میکشد فاژ *
شده کفتار نامربوط اوچاژ ﴿ مع السین المهمله * چاپاوس ﴾ سکون باء فارسیله بابِ
سابقده مذکور اولان چاپلوس معناسنه در فرهنك حسین وفاییده باء موحده ایله در اما
فرهنك جهانکیریده باء عجمیله مرویدر حضرت مولانا قدس سره بیت چاپلوسی لفظ
شیرین وفریب * می ستانی می نهی چون زر بجیب ﴿ چالپوس ﴾ تقدیم لامله ده چاپاوس
مرقوم معناسنه در کذا فی تحفة الاحباب ﴿ چپلوس ﴾ حذف الف ایله دخی چاپلوس
مرقوم معناسنه در کذا فی المجمع ﴿ چخس ﴾ سکون خاء معجمه ایله بمعنی چخچ مرقوم یعنی
اول یومری اتکه کردن انسانده ظاهر اولور ترکیده اور دیرلر ضم همزه ایله ﴿ چرخ اطلس ﴾
شرفنامه ده بمعنی عرش مجید علم هیئتده فلك تاسع وفلك الافلاك وفلك اعظم دخی دیرلر
فلك اطلس دیمه نك وجهی بودرکه نجوم وکواکبدن خالیدر افلاك سبعه یی محیط اولوب
غایت سریع الحرکه در شویله که برکون برکیجه ده تمام دوره ایدوب یینه مرکزینه وارر وسیری
شرقدن غربه در سائر افلاکك سیری آنك عکسنه در بعضی رحاوی وبعضی حمایلی وبعضی
دولابی دوره ایدرلر هر برینك مخصوص سیری وار در فلك شمس غربدن شرقه کیدر اوچیوز
آلتمش کونده دورهسن تمام ایدر وفلك قمر اوتوز کونده تمام دور ایدر فلك زحل اوتوز اوج سنه ده
فلك مشتری اون ایکی سنه ده فلك مریخ بش سنه ده فلك زهره طقوز آیده وفلك عطارد بش
آیده حرکت ذاتیه سی واردر العلم عند الله تعالی ﴿ چرخ مقوس ﴾ یعنی انحنای افلاك
کذا فی شرفنامه ﴿ چرس ﴾ فتح راء مهمله ایله اوج معنایه کلور اول حوضدرکه ایچنده اوزم
صقوب شیره ایدرلر حضرت مولانا قدس سره * قطعه * اندر چرس جان اکر پای همیکوبی
تا غوطه خوری بکدم در شیره بسیارم * با شیره فشارانت اندر چرس عشقم * پای از پی

آن کویم کانکور تو افشارم * ثانی بمعنی چراکاه یعنی مرعی حکیم سنایی بیت همره جان وخرد باش سوی عالم قدس * نه ستوری که تراغالم حسیست چرس * ثالث بند و زندان معناسنه حکیم سوزنی بیت چون نباشد شاعر متحول کا رشعر دزد * کی کند ارد قافیت را بیکناهی در چرس و بعض فرهنکارده اشکنجه معناسنه واقع اولمشدر بو معنایی مؤید حکیم نزاری قهستانی * قطعه * کر سرش از مغز نبودی تهی * آنهمه فریاد نکردی جرس * هرکه بقید تو کرفتار شد * تا ندهد جان نرهد زین چرس ﴿ چرکس ﴾ معروف طائفه در شجاعت وشهامت ایله مشهورلردر مولانا هاتفی از تیمورنامه بیت بتسخیر چرکس کروه کر * فرستاد ودادش شکوه دکر * قصیده فراست صاحبی وبعض اخلاق کتابلرنده غلام وجاریه لری استخدامه غایت قابلیتلرین واستقامت وغیرته وململکلرینه محبت واطاعتلرین وساده دل اولدقلرینه بناء طلب ریاست ایلدکلرین ذکرایدرلر ﴿ چشمالوس ﴾ کوزاوجیله بقمق معناسنه در کذافی المجمع ﴿ چکس ﴾ فتح کافله ایکی معنایه در اول طغان اوتراغی وامثالی نسنه لره دیرلر عبدالواسع جبلی * قطعه * چون نماید ترکشا زادر مصاف کینه صبر * تیغ برق ونیزه اله کوس ورعد کردابر * برهوا پرنده باز وبرزمین غرنده ببر * برچکس باشند زقهر وبرنفس باشد زجبر * خواجه عمید لویکی * مسمط * فریاد قمری زقفس افغان بازان . ازچکس * وزبانك طاوس ومکس آوازکربه است وطنین * ثانی خجلت وشرمندکی معناسنه حضرت مولانا قدس سره بیت صور را دل شده جاذب چو عنین شهوت کاذب زخوبان نیست عنین را بجز پخسیدن وچکس * وسکون کافله ده ایکی معنایه در اول اول کاغد پاره سنه دیرلر که مشك وعنبر ودارو واقچه وسفوف وامثالی نسنه لره صارلمش اوله لسان هندیده پری دیرلر حکیم انوری بیت بنشست ویکی کاغدکی چکس برون کرد * حاصل شده ازکدیه بجوجونه بمثقال * ثانی ینه طغان اوتراغنه دیرلر حکیم نزاری قهستانی بیت عنان بمرکب توسن مده مکر بحساب * بچکسه باز نیاید چواوج کیرد باز ﴿ چلاس ﴾ اولکسنه یه دیرلر که طعامی سفره یه کتورمزدن اول هرقابدن برقاج لقمه یه حریص آکا لواس دیرلر کذافی المجمع ﴿ مع الشین المعجمه * چاربالش ﴾ سکون راء مهمله ایله اوج معنایه کلور اول پادشاهلره مخصوص تختدرکه آنجق درت یصدق قونیلور همیر نظمی بیت چاربالش نشین حسن وجمال * شهریار سریر فتنه وآل * ثانی عناصر اربعه دن کنایه در ثالث سینه معناسنه در ﴿ چاش ﴾ اوج معنایه در اول خرمن که صماندن چقمش اوله چاچ مرقوم معناسنه در بومعنایه حکیم سوزنی بیت از زمین دل من چاش شنا برکیری * زانکه تخم کرم وکشتش احسان دانی * ثانی کتان تخمی ثالث چاشت لفظندن تخفیف اولنمشدر ﴿ چالش ﴾ کسر لامله ایکی معنایه کلور اول بمعنی خرامیدن ونیاز رفتن شیخ سعدی بیت بیا مادرین شیوه چالش کنیم * سرخصم وا سنك پامالش کنیم * ثانی جنك معناسنه ده مرویدر ﴿ چالیش ﴾ کسر لام وسکون یای تحتانیله تکبر وناز ونخوت معناسنه حضرت مولانا قدس سره بیت این نظر با آن نظر چالیش کرد * تا کهانی ازخرد چالیش کرد * یا سز چالش دخی دیرلر کال اسمعیل بیت چون مهر کند فلاح

فلاع سواری * از چالش لاشه خرچه خیزد ﴿ چانش ﴾ کسر نونله چالش مرقوم معناسنه در
کذا فی المجمع ﴿ چاوش ﴾ نقیب لشکر معناسنه در شرفنامه ده ایکی واو ایله چاووش واقع
اولمشدر مولانا جامی بیت پشت بر پشت شاه وشاه نشان * چاوشانش ز جاه شاه نشان
﴿ چپش ﴾ ضم با وفا رسیله بر یاشنده کچی یه دیرلر حکیم سوزنی بیت میش و بره و بحنه
وشاک وچپش تو * بکرفت بیابان زد راز آور پهنا * پور بهای جامی بیت لایق کشتنست
چون شپشاک * سر بباید بریدنش چو چپش ﴿ پخش ﴾ سکون خاء معجمه ایله بمعنی
بخج وپخش مرقومان اسدی طوسی وشمس فخری وهندو شاه بو بیتك معناسن تخصیص
ایلمشلر در استاد لبیبی بیت آن پخش ز کردنش بر آورده که کوبی * چنکیست پر از باد
بیاویخت از بار ﴿ چربش ﴾ سکون راء مهمله وکسر باء موحده ایله انسانده دری آلتنده
ظاهر اولان یومریجه انلر ﴿ چرش ﴾ فتح راء مهمله ایله بمعنی چراکاه عربیده مرعی دیرلر وباغورن
دخی دیرلر وبعض نسخه ده روز عید و بزم وجشن معناسنه در کسر راء مهمله ایله اسم مصدر اولور
اوتلامق معناسنه ﴿ چروش ﴾ سکون راء مهمله وکسر واو ایله چربش مرقوم معناسنه در
﴿ چریش ﴾ سکون راء مهمله وکسر یای تحتانی ایله ایکی معنایه کلور اول ترکیده کسر راء
ایله چریش دیرلر ثانی بمعنی چربی یعنی یاغلی طعام اولسون غیری اولسون حضرت
مولانا قدس سره بیت چریش آنجا دان که جان فربه شود * کار نا امید ابجابه شود *
بو لغتده اکرچه فرهنك جهانکیری تابع اولندی اما باء موحده ایله اولمق طبیعه چسبان کورندی
﴿ چشش ﴾ چشیدن لفظندن صیغهٔ امر ووصف ترکیبی اولور طادوغجی کبی بمعنیٔ اول
میر نظمی بیت بهر دلخواهت در بنجاغم مکش * تلخ وشیرین لقمهٔ دنیا بچش ﴿ چشش ﴾
بوزن کشش ایکی معنایه کلور اول اسم مصدر اولور چشیدن لفظندن ثانی قور بغه یه
دیرلر وکی مروید ر میر نظمی بیت چو بشنید آنجا صدای چشش * ولی چارهٔ نبود از بس
کشش ﴿ چشم کاومیش ﴾ بر نوع ایری و رنکین قرمزی کلدر شیخ نظامی در هفت پیکر بیت
غنچه با چشم کاو میش بباز * مرغ باکوش پیلکوش براز ﴿ چمش ﴾ سکون میم ایله اوچ
معنایه کلور اول بمعنی چشم حکیم فردوسی در یوسف زلیخا بیت بکردار چمش کوزنان دو چمش
همه سحر وشوخی همه رنك ونمش * ثانی بمعنی خرام ناز یعنی نازایله رفتار سیف اسفرنکی
بیت سرخوش وچمشان چو کبك مست رفت * عاشقا نرا دل بهجرانش بکفت * ثالث
اول سیاه دانه یه دیرلر مرجمکه مشابه در بعض دوای چشمه ادخال واستعمال ایدرلر چاکشو
وچشام وچمناك وچمنك دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿ چموش ﴾ ضم میم وواو معروفله
ایکی معنایه کلور اول بدفعل والکدزن یعنی جفته زن اسب واستره دیرلر معرب شموس در
کمال اسمعیل در قسمت میراث بیت آن استر چموش والکدزن از آن من * وان کربهٔ مصاحب
با بالز ان تو * ثانی بر نوع پای افزار در ﴿ مع الغین المعجمه * چارباغ ﴾ شهر اصفهان قربنده
بر عظیم معمور ومشهور باغچه در که شاه باغچه سیدر حقنده دینلمشدر بیت کر ندیدی
در جهان باغ ارم * کن تماشا چارباغ پر نعم ﴿ چاغ ﴾ ایکی معنایه در اول وقت هنکام معناسنه
ثانی بمعنی عنکبوت وچنغ معنا لریله مترادفدر بو لفظ چغتایی در ترکیده دخی استعمال اولنور

ل چالغ ع کسر لامله اشکنی اولمیان آته دیرلر بو دخی ترکیدر مستعملدر ل چپاغ ع فتح
باء فارسیله یاین بالغی ل چراغ ع اوج معنایه کلور اول معروف ثانی بمعنی چرا یعنی اوتلاق ایکی
معنایه حکیم اسدی * مثنوی * به پرسیدن پهلوان سترك * بکفتند کاویست آبی بزرك
همی زوفتد کوهر شبچراغ * بدان روشنایی کند شب چراغ * ثالث آت ایکی الن قالدیروب
ایاغ اوزرینه قالقدوغنه دیرلر ل چرغ ع سکون راء مهمله ایله چاقر دیدکاری طغانکه
عربیده صقر و دیرلر سکون قافله چغتایده قارچغی دیرلر ل چغبلغ ع سکون غین معجمه
وضم باء موحده ولامله اضطراب ایله نعره وفریاد معناسنه در بر شاعر آنی ایدوب بر مالدار
عورت طلب وتزوج ایلمشدر * رباعی * آن شدکه ز انعام تو دغهازدمی * بر سفره وخوان
تو بیغهازدمی * ار زن بندی من کرك وا یارب * از کرسنه کی چه چغبلغهازدمی ل چغ ع ایکی
معنایه کلور اول یاغ چقرد قلری اغاجکه ترکیده یایق دیرلر وفارسی ده شیرزله دخی دیرلر
ثانی بمعنی چرخه یعنی چقرق لغت مزبور حرکات ثلثه ده معنای آخر ایله کلور ل چنك مرغ ع
ایکی معنایه در اول معنای ترکیبی قوش طرناغی ثانی ایرك صاغر بلغی معناسنه ل مع القاف *
چاخشوق ع سکون خا وضم شین معجمتین ایله اوراق که اکین واوت بچرلر داس دخی دیرلر اما
داس اوراق وچاخشوق طرپان اولمقده مرویدر سین مهمله ایله ده منقولدر ل چار طاق ع
دورت کمر اوزرینه یاپلمش خانهٔ بالا میر نظمی در صفت عمارت بیت کشیده سر باوج عالی
رواقش * شده پر زیب وزیور چار طاقش ل چاق ع بمعنی عهد که چاغده دینلور کذا فی
المحمودی ل چاه شقوق ع اضافتله در راه مکهٔ مکرمه ده بر قویی اسمیدر کذا فی شرفنامه
ل چقا چاق وچقا چوق ع کلاهما بفتح القاف وجیم الفارسی صدای تیغ وآواز تیر که بیاپی
اوریلوب وآتلدقده ظاهر اولور شیخ نظامی بیت ز بیم چقاچوق که آید ز تیر * کفن کشت
در زیر خفتان چو زیر ل مع الکاف * چابك ع ضم باء موحده ایله زیبا وخوب معناسنه در
میر نظمی بیت چو بوده آن پری خوش طبع وچابك * بخدمت جمله کشتند جست وچابك
ل چاپك ع ضم باء فارسیله سریع الحرکه که هر ایشی تیز طوتار کاهی جست ایله ردیف ایدرلر
حکیم اسدی بیت چو چاپك فعالست بازی سکال * که در پرده داند نمودن خیال ل چاپوك ع
واو ایله ده چاپك مرقوم معناسنه در فرهنك جهانکیریده نقل ایدوب حکیم اسدینك بیتنی بو وجه
اوزره ایراد ایلمشدر از مذمت دنیا بیت چو چاپوك دستست بازی سکال * که در پرده داند نمودن
خیال ل چارترك ع فتح تاء مثناة ایله دورت کوشه لو بر نوع کلاهدر خواجه سلمان بیت ای کلاه
همتت را چار کوهر چار ترك * وی قبای حشمتت را چرخ اطلس استرك ل چاریك ع فتح یای
تحتانی ایله دورت حصه ده بر حصه اولان نسنه هر نه اولورسه یعنی دورت پاره که بر بلوك
ل چاك ع یدی معنایه کلور اول یرتق که عربیده مشقوق دیرلر ابو المعانی بیت تا بکی
از هجوم درد وغمت * دامن وجیب صبر سازم چاك * ثانی یرتماج که قفتان انکنده وبکنده ایدرلر
وله بیت کشته از درد حسرت رویت * دامن وآستین صبرم چاك * ثالث بمعنی بخت که
چك دخی دیرلر عربیده صك وقباله دیرلر حکیم سنائی بیت کرچه ستد زمانه چك چاکری
زما * آتش نخست درشکن چاك چك زنیم * رابع صباح وقتی بیاضلغنه دیرلر حکیم فردوسی

فردوسی بیت چنان کن که چون بردمد چاکروز * پدید آید از چرخ گیتی فروز * خامس
صدای شمشیر وخنجر ونیزه زین وغیرهم حکیم فردوسی بیت ز چاک تبرزین وجرکمان * زمین
گشت گردان تراز آسمان * سادس اول کوچك پنجره لرکه بیوك قپولر وخان وقلعه قپولری ایچنده
اولور سابع مشکلاتده آماده معناسنده منقولدر ﴿ چاك چاك ﴾ زیاده پاره لنمش نسنه یه
دیرلر حکیم اسدی بیت تن از خوی پر آب ودهن پر ز خاك * زبان گشته از تشنگی چاك چاك
وشمشیر وغیری آلت حرب صداسی معناسنه چکاچاك دخی دیرلر ﴿ چالاك ﴾ زیاده چابك
معناسنه که جست ایله مرادف ایدوب جست وچالاك دیرلر فرهنك حسین وفائیده بمعنی
جای بلند وبمعنی دزد وخونی مسطور در ﴿ چالیك ﴾ کسر لام وسکون یای تحتانی ایله
ایکی پاره اغاجدر بری اوزون بری قصه اوزونی اله آلوب قصه یی یره قویوب اللهکی اغاجله
یرده کی نك اوجنه اوررلر یوقاروچکرارقلوبر دخی هواده ایکن اوروب آتارلر ترکیده چلیك دیرلر
حضرت مولانا قدس سره بیت طفلیست سخن گفتن مرد یست خمش کردن * تو دستم
چالاکی نی کودك چالیکی ﴿ چادك ﴾ مخفف چکاوکدر ﴿ چامك ﴾ ایکی معنایه کلور اول
چاه زنخدانه دیرلر ابو المعانی بیت بفریب وعشوه اودل تو مرا ز دستت * که بسحر چشم جادو
چوتو بس بچاهك انداخت * ثانی کاف تصغیر ایله کوچك قویی در ﴿ چچك ﴾ فتحتین ایله
رخسار محبوبان وروی دلبران وگل معناسنه ده مرویدر کذا فی المجمع شرفنامه ده معنای
مرقومه ضمتین ایله مرویدر ﴿ چرخ ریسك ﴾ چکرکه یه مشابه اما اندن کوچك بر جانوردرکه
کیجه صدا ویرر شیرازیلر چرداسك دیرلر ﴿ چربك ﴾ سکون راء مهمله وفتح باء موحده ایله
اوچ معنایه کلور اول بمعنی چوبه اول نسنه درکه اینجه حریر کاغد آهارلنمش اولوب تصویر
ویاخود نقش وخط صفحه سی اوزرینه قویوب نقش قلمیله رسم آلورلر سیف ذو الفقار
شروانی * قطعه * تا نشان از خامهٔ ثانی دهد فصل بهار * وز زر افشان چربك قارون
شود باد خزان * باد ز اشك حاسدت با روی زر سیمای او * خجلت ابر بهار ورشك گنج
شایگان * ثانی اول یوفقه اتمکه دیرلرکه یاغلو بشوروب حلوا ایله تناول ایدرلر بسحاق اطعمه
بیت نسیم چربك وحلوا بمردکان چورسد * ببوی هردو بر آرند دست وسر ز قبور *
ثالث قیماق که سرشیر وچربه دخی دیرلر ﴿ چرك ﴾ فتح راء مهمله ایله زخم معناسنه در میر خسرو
بیت چرك زد چشم زخمی را زیك خس * ز بهر چشم اورا زخم شد بس * وسکون راء مهمله
ایله بر قوش آدیدر کیجه لرده اغاجه ویاخود بر دیواره ایاغندن آصلوب چغرر کذا فی
فرهنك جهانکیری ﴿ چرمك ﴾ سکون راء مهمله وفتح میمله آغرشق که باد ریسه دخی دیرلر
کذا فی المحمودی ﴿ چروك ﴾ سکون راء مهمله ایله طغرجق دبنده خرده قلان اتمك پاره لری
کذا فی المشکلات ومجمع الفرس اما واوك حرکتی اشعار اولنمامش فرهنك جهانکیریده طباخلر
ترید ایتدکلری خرده اتمکه دیرلر آنده دخی حرکتی بیان اولنمامش غالبا قتلرنده غایت
مستعمل لغتدر ﴿ چریك ﴾ کسر راء مهمله وسکون یای تحتانی ایله بر عسکره خارجدن
امداده کلن عسکره دیرلر کذا فی شرفنامه بو معنایه میر نظمی بیت چریك آمد چو انبوهی
پشه را * شد افزون قوت بازو سپه را ﴿ چشمك ﴾ اوچ معنایه کلور اول استعاره طریقیله

کوزلکه دیرلر خواجه کمال بیت بردیده چشمك می نهم چون موسم دیدار شد * در آرزوی روی توبنکرکه چشم چارشد * ثانی کوز دوالرندن بردوا آدیدر چشام دخی دیرلر ثالث بعنی کف[illegible]ثالث فرهنك جهانکیری بعض نسخه ده براوت آدیدرکه عربیده اخراس الکلب دیرلر ﴿ چك ﴾ سکز معنایه کلور اول مجودیده و بعض فرهنکلرده بمعنی قباله یعنی حجت قاضی که تعریب ایدوب صك دیرلر وشرفنامه ده بمعنی منشور ومکتوب معناسنه ثانی فرهنك جهانکیریده بمعنی سخن قوی البرهان ثالث بمعنی چکیدن بو معناده صیغهٔ امر دخی اولور بو اوج معنایه ترتیب اوزره حکیم سوزنی * قطعه * دیر یست تا ریاست اصحاب را بحق * اندرکتابخانهٔ اسلاف تست چك * آید صواب هرچه توکویی وخصم را * یاراوزهره نی که کند هیچکونه چك * تو در چکان زلفظ براصحاب خویش باش * کو بر رخ اعادی توخون دیده چك * رابع مشتهٔ حلاج مولانا کاتبی بیت نشاندجود توخورشید را بحلاجی * زچرخ قوس وزاغصان سدره اش چك ساخت * خامس اسفل زنخدان که ترکیده اکاغ دیرلر سادس براغاجدر اوجنده درت بش پرمق کبی اغاج اولور آنکله خرمن صاورب دانه یی صماندن آیوررلر ترکیده یباعر بیده مدره دیرلر بو ایکی معنایه ترتیب اوزره قرالاوی * قطعه * تا بکی بوسه بر چك چلبی * بشمری همچو تنکهٔ صراف * تا بغربیله همچو برزیکر * دانه ازکه بچك بسازد صاف * سابع تحفة الاحبابده بمعنی قطره شاعر بیت چکی چون نبود از بو تیره خاك * بکن سینتن راسر از تیغ چاك * ثامن اغاج بودامق معناسنه عوماواوزم چبوغنی بودامق خصوصا حرکات ثلثه ده معنای آخرایله کلور ﴿ چکاچاك ﴾ فتح کاف وجیم فارسیله آواز تیغ وخنجر وکرزکه چکاچك وچکچاك دخی دیرلر حکیم فردوسی بیت چکاچاك خنجر بکردون رسید * زهندوستان خون بجیحون رسید * وآواز کرز معناسنه حکیم اسدی بیت شل ونیر پیوسته چون تار وپود * چکاچاك برخاست ازکرز وخود * وبرپك نسنه یه طوقندقده ظاهر اولان صدایه دیرلر فضل طاهر بیت چو برکوه سودی تن سنك رنك * بفرسنك رفتی چکاچاك سنك ﴿ چکاچك ﴾ ایکی معنایه کلور اول بمعنی چکاچاك مرقوم ثانی دیشلری بربرینه اوروب چقان صدایه دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿ چکاوك ﴾ فتح واوایله اوج معنایه کلور اول صدای قمری طالب آملی بیت زمین جزیرهٔ مرغان نیم بسمل کشت * زبس چکاوك قمری وکبك وسار افتاد * فرهنك جهانکیریده برقوشدر سرچه دن بیوجك خوش آواز جل دخی دیرلر عربیده قبره وابوالملیح ده دیرلر وعراقده وزه دیرلر امیر معزی بیت تا چکاوك بست موسیقار برمنقار خویش * ارغنون کشنست بلبل بر درخت ارغوان * ثانی چغانه معناسنه که بریاریق اغاجدر اراسنه دایره جلاجلی کبی پوللر استوار ایدوب رقاص رقص ایدرکن النده طوتوب سایر سازلره آهنك ایدر هندوشاه منشی بیت زکل ساکن بود بلبال بلبل * نه از زیر وبم چنك وچکاوك * ثالث باربد خسروك مخترعاتندن برنوا آدیدرکه نوای چکاوك دیرلر شیخ نظامی بیت نوا کرنوای چکاوك زند * چودشمن زند تیرناوك زند * سیف اسفرنکی بیت ازنوای چکاوك اندرکو * کبك در رقص کردن آمد باز * برنوع مرغابی یعنی بردوزلو صو قوشی واردرکه سرخاب دخی دیرلر

دیرلر لسان هندیده ازکلنه چکوود یشسنه چکوی دیرلر عادتلری بویله درکه ارککی دشیسی
ایله کیجه بریرده یاتمیوب بربرندن جدا اولورلر اکثر هندخلقی غلط ایدوب تقارب لفظ
مناسبتی ایله چکاوك ایله چکویی برصانورلر بومعناده میرخسرو بیت جفت چکاوك قضای
خدا * روز بیکجا وشب ازهم جدا * وله بیت دران خون کامدان پیکان ناوك * تواند آشنا
کردن چکاوك * میرخسروك چکاوك دیدوکی چکوی درلکن غلط عوامه تابع اولمش ۍ چکچاك
ایکی معنایه در اول آواز ضرب کرز وشمشیر حکیم فردوسی بیت ز چکچاك کرز وزشمشاب
تیر * برآورد ازجان دشمن نفیر * ثانی آواز بوسه ابوالمعانی بیت لبالب چوبود ند آنماه
وخورشید * که چکچاك بوسه اهم می شنید ۍ چکچك ۼ سکون کاف وفتح جیم فارسیله
اوج معنایه کلور اول آواز کرز وشمشیر وچوبه دست وامثالهم که تیزتیز پی اندرپی اورلمقدن
ظاهر اولور چکاچاك معناسنه حکیم سوزنی بیت باب درفکنم ملح زان بکف چکچك *
چوکف کف آبله خیزانم ازقفای ملچ * ثانی صو بك قطره قطره طمله سندن چقان صدایه
دیرلر ثالث شدت شتادن ویا خود لرزش وجوددن دیشلرك بربرینه اوردوغندن صادر
اولان صدایه دیرلر ۍ چکك ۼ فتح کافله ایکی معنایه در اول بند ابریشم ثانی بمعنی کنجشك که
عربیده عصفور دیرلر شاعر بیت چونتواند عدو کشتن مقابل * چکك را نیست تاب
پیش شاهین ۍ چکوك ۼ ضم کاف ایله ایکی معنایه در اول چکاوك مرقومك معنای اولیله
مترادفدر شمس فخری بیت وانکه شهباز همتش که صید کند * کرکسی چرخ بشکرد چو
چکوك * ثانی بمعنی بر پهن که خرفه دخی دیرلر سموز اوت معناسنه ۍ چکیزك ۼ کسر کاف
وسکون یای تحتانی وفتح زاء معجمه ایله بر مرضدر که بول مثانه دن قطره قطره ایترعربیده
تقطیر البول دیرلر ۍ چلاك ۼ ایکی معنایه در اول مخفف چالاك در ثانی چشمك معناسنه
میرنظمی بیت ندید ازضعف غم از دردناکی * که کرده چار چشمش با چلاکی ۍ چلپك ۼ
سکون لام وفتح باء فارسیله یاغده پشمش اتمك کذا فی شرفنامه بو معنایه میرزا قلی بیك
در قصیده قسمت میراث بیت انبارخانه جو وارزن ازان من * دستارخوان چلپك وحلوا
ازان تو ۍ چلك ۼ فتح لامله بمعنی چکك مرقوم وضم لامله بمعنی چالیك مرقوم وکسر جیم
وسکون لامله بمعنی کفچه کذا فی فرهنك جهانکیری ۍ چلوك ۼ فتح لام وسکون واو ایله
آت بو ینه بغلدقلری برایپدر ۍ چلونك ۼ ضم لامله بر شخصك آدیدر کذا فی فرهنك جهانکیری
ۍ چمتاك وچمتك ۼ کلاهما بسکون المیم وفتح التاء المثناة بمعنی کفش که چمشاك وچمشك وچمناك
وچمنك دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ۍ چمشاك وچمشك ۼ کلاهما بسکون المیم
وفتح الشین المعجمه بمعنی کفش یعنی پابوج ۍ چمك ۼ فتح میمله بمعنی قوت وقدرت خواجه
عمیدلویکی بیت پایکه سخنوری یافتم ازقبول تو * خود زازل بعون تودست مراست این
چمك * شرفنامه ده بمعنی پیش دستی وفربهی وافزونی وجنبانی ومحودیده بمعنی فیروزی
مسطوردر ۍ چمناك وچمنك ۼ کلاهما بسکون المیم وفتح النون بمعنی چمتاك وچمتك وچمشاك
وچمشك مرقومون کذا فی فرهنك جهانکیری ۍ چنکلوك ۼ سکون نون وکاف فارسی موقوف
وضم لامله آدم وچارپا حیوانانك الی ویا ایاغی کرشونا راست اولمغه دیرلر حضرت مولانا

قدسی سره بیت چنکلوك وخفته شکل بی ادب * شوی او میغیژد اوزا میطلب ؟ چهارپایك برعلت آدیدر انسانده اولور عربیده نقام دیرلر ؟ چهره دوك ؟ چقرق که چرخه دخی دیرلر کذا فی المجمع ؟ مع الکاف الفارسی * چارك ؟ فتح راء مهمله ایله بمعنی چاوش مرقوم حکیم نزاری قهستانی بیت بیکدم هر دوتن از جا بجستند * جو چارك چوب در پیچان بستند ؟ چپلاهنك وچپلهنك ؟ کلاهما بسکون الباء الفارسی والنون وبفتح اللام والهاء تخم تره در زرد یعنی صاری ؟ چرنك ؟ سکون راء مهمله وفتح نون ایله طرفه نسنه یه دیرلر که کرکسه نوظهور اولسون وکرکسه محل استعجاب اولنور نسنه اولسون میرنظمی بیت چو اوهم نبوده متاع چرنك * ندیده کسی آنچنان طرفه رنك ؟ چسنك ؟ فتح سین مهمله ونونله بمعنی کل باش عربیده اقرع دیرلر حکیم سوزنی بیت سرمست وکون فراخ چودر آب غرقه شد * خاشاك وار بر سر آب آمد آن چسنك * بعض فرهنکده داغ پیشانی معناسنه در ؟ چغوك ؟ ضم غین معجمه وواو معروفله بمعنی جرز مرقوم یعنی اول قوش که اکا خرچال وسترخاب دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ؟ چلانك ؟ فتح لام ونونله مزبله بوجکی که خیزدوك ودیلك وسرکین غلطانك وسرکین کردانك وکشتنك وکوی کردانك دخی دیرلر عربیده جعل دیدکلریدر کذا فی جهانکیری والمجمع ؟ چلونك ؟ سکون لام ونون وفتح واو ایله قاون وقارپوز تکاکی کذا فی شرفنامه ؟ چنك ؟ طقوز معنایه استعمال اولنور اول برنوع مشهور ومعروف سازدر مولانا قدسی بیت غبار کدورت ز دلهای تنك * کند پاك مطرب زکیسوی چنك * ثانی بمعنی خمیده یعنی منحنی که چفته وچمچاخ دخی دیرلر حقا که بو معنا سازلرندن انسبدر زیرا مذکور سازه مناسبت اسم بو معناد ندر ثالث بمعنی قلاب عموما وقلاب فیل خصوصا که چنکاک دخی دیرلر امیر خسرو بیت قوی ضعیف نوازی که پشه زامرش * ببانك چنك نه کوش فیل می خوارست * رابع چنکال معناسنه درکه بودرت معنایه حکیم سوزنی بیت پیران چنك پشت وجوانان چنك زلف * درچنك جام باده ودرکوش بانك چنك * خامس نکارنامه مانی آدیدرکه اکا اوچنك وارتنك وارژنك دخی دیرلر حکیم سنایی بیت ای سنایی نشود کار تو امروز چو چنك * تا بخدمت نروی ونکنی پشت چو چنك * سادس دره قوشلرك طرناغی شیخ نظامی بیت زه بط با زثیر آهنك میزد برقص کبك شاهین چنك میزد * سابع استعاره طریقیله پنجه انسانه ده دیرلر حکیم فردوسی بیت پیاده که دیدی که چنك آورد * سر شهسواران بچنك آورد * ثامن بمعنی شل یعنی چولاق که دست فلان شل شد دیمکده چنك شد دیرلر تاسع شرفنامه ده مزامیردن برنوعدرکه غایت شهرتی واردر ؟ چنکلوك * کاف اول عربی ایله اولکمسیه دیرلر که رنجدن یاخود زخمدن اللرین دیزی اوستنه قویوب بوکیلوب اوتوره ودخی الی وایاغی بوزلمش اولانه دیرلر استاد فرخی بیت بمردن بدل اندرون چنکلوك * به از دستکاری بنیروی غوك * ودخی مشکلاتده اوتورب قالقمقده آدمه ویا دیواره طیانمغه دیرلر ؟ مع اللام * چال ؟ آلتی معنایه کلور اول بمعنی دوموی عموما وآت یله سی وقویروغی که بیاض وسیاه قریشق اوله خصوصا اثیر الدین اخسیکتی بیت در سر کرفته با نقط کلك اصفرت * کالکون آسمان

آسمان هوش چال وابرشی * ثانی غله قیوسی که کودال و چاله دخی دیرلر شیخ اوحد الدین
در کتاب جام جم بیت کله در چول و غله اندر چال * نتوان داشت چله از سر چال
وچلاه چقوری که ایاقلرین ایچنه صالوب بز طوتوقور آکا پاچال دخی دیرلر ودخی مجرم
وقاتل حبس اولندوغی قرا کو قویی که سیه چال دخی دیرلر ثالث قمار رهنی معنا سنه جمال
الدین عبد الرزاق کاشی بیت هیچ میدانی که اینجا با حریف مهره دزد * جان همی بازی
بحصلی تو بهر چال قمار * رابع بمعنی آشیانهٔ مرغ ملائکی در رفتن روز آمدن شب بیت
سینه مست مرغی در آید بچال * زرین بیضه بنهفت در زیر بال * خامس برقوش آدیدر
واول ایکی قسم اولور برقسمی جثه ده بیوکدر قاز قدر اولور آکا خرچال دخی دیرلر وبرقسمی
کوچك که قرغه قدر اولور آکا ولیك وولیکاع دخی دیرلر عربیده حباری وترکسنده توغدری
دیرلر شمس فخری بیت یگانه خسرو صاحبقران که از عدلش * رود بپرسش شاهین بخانهٔ
بط وچال * وشاهسار دیمشدر بیت چو باز را بکند باز دار مخلب وچنك * برو زصیعه
برو کپك راه کیرد چال * شیخ نظامی اسکندرنامه ده اسکندر جنك دارایه عزیمتده اثنای
راهده ککلکلرك جنك ایتدکلرین کوروب تفأل ایتدوکنی بیانده چال کپك دری اولمقله
استفاده اولنور * مثنوی * دوکپك دری دید برخاسته سنك * با پیش کیکان جنکی بچنك
یکی را نشان کرد برنام خویش * بر ویست فال سرانجام خویش * دکر مرغ را نام دارا نهاد *
بران فال چشم آشکارا نهاد * همان مرغ شد عاقبت کامکار * که برنام خود فال زد شهریار
چو پیروز دید آنچنان چال را * دلیل ظفر یافت ان فال را * سادس ولایت قزوینده
برقریه نك اسمیدر وزبان هندیده اوج معنایه کلور بری اهل هندك زبان علیسنده چهار
کروهه چال دیرلر ایکنجی اهل هندك زبان متعارفلرنده رفتاره چال دیرلر اوچنجی هندده
اولور برنوع بالق آدیدر ﴿ چاه بابل ﴾ ولایت بابلده بر مشهور قویی در که آنده هاروت
وماروت نام ایکی ملك محبوسدر الی یوم القیامه طورورلر زمان سابقده بعض کسنه لر واروب
آنلردن سحر اوکرنورلر ایمش احواللری قرآن عظیم الشانده مشهوردر ﴿ چپل ﴾ فتح با ء
فارسیله اول کسنه یه دیرلر که کندویی ناشایسته نسنه لر ایله آلوده وکندویه عیب کتورر
نسنه وچرکین ونامعقول ایشلر ایلیه استاد منوچهری بیت هرکو بجز از تو بجهان نداری
بنشست * بیداد کرست وچپلك بخرد وبس ﴿ چخکول ﴾ سکون خاء معجمه وضم کاف
فارسیله حاجیٔ پیاده رو یعنی مکهٔ معظمه یه پیاده کیدن آدمه دیرلر میر نظمی بیت شتابان
رفته بوده قصد موصول * چو راه کعبه کویا بود چخکول ﴿ چرغول ﴾ سکون راء مهمله
وضم غین معجمه ایله براوت اسمیدر که آکا چرغون وخرغول وخرکوشك وزبانبره دخی دیرلر
عربیده لسان الحمل دیدکلریدر ﴿ چشماغل وچشماغول وچشماغیل ﴾ کلهم بسکون
الشین المعجمه وفتح المیم کوز اوجیله باقمق کرك محبتا وکرك غضبا اولسون خوبانده دزدیده
نکاه دیرلر شمس فخری * قطعه * کرکند شهریار خصم شکار * سوی کردون نظر بچشماغیل
اختران بر زمین نهند زبیم * از پی بندکیٔ شاه نبیل ﴿ چغل ﴾ فتح غین معجمه ایله ایکی
معنایه در اول بمعنی چین شکنج که انسانك یوزنده وغیری برنده قوجه لق سببی ایله اولور یا خود

غم وغصب جهتی ایله اولور ثانی بر ظرفدر دباغت اولنمش دریدن برداق کبی ایدوب بر لوله نصب ومسافرلر یولجیلر یاتلرنده کوتروب یولده آندن صو ایچرلر لغت مزبوره حرکات ثلثه ده معنای آخر ایله استعمال اولنور کذا فی فرهنك جهانکیری چکال کاف فارسیله ایکی معنایه کلور اول هر آغر و کثیف اولان نسنه یه دیرلر رضی الدین نیشابوری بیت پیش طبعش کران هوای سبك * پیش حلمش سبك زمین چکال * ثانی نشانهٔ تیر آماج معناسنه میر نظمی بیت کشادند چون تیر اپر و بال * همان سینهٔ خصم کردند چکال * چل اوج معنایه کلور اول رفتن لفظندن صیغهٔ امردر برو معناسنه کیت دیمك اولور حکیم ناصر خسرو بیت اکرچه غرقهٔ از فضل او نومید مباش * بعلم کوش و ازین غرق جهل بیرون چل * امیر خسرو بیت از چل چل تو پای من زاد شد بچل * من خود نهچلم تو اکر میچلی بچل * زبان هندیده دخی بو معنایه در ثانی میان دریایه دیرلر وسط البحر معناسنه میر نظمی * مثنوی * تلاطم کرده موج از باد صرصر * بکشتی راکبان کشتند مضطر * که بودند درچل دریای عمان * در انچال کشته اند نومید از جان * ثالث خس وخاشاك وكل وسنبلك ایله صو اوکنه ایتدکلری بند معناسنه که بزغ و وزغ دخی دیرلر چنال فتح نون ایله بوزن ومعنیٔ چنار کذا فی المجمع چملول بسکون میم وضم لام وواو معروفله صالنجق که زموون دخی دیرلر چمبلول سکون باء موحده ایله چملول مرقوم کبی صالنجق معناسنه مروید و چندل بوزن ومعنیٔ صندل حکیم ناصر خسرو بیت بسوخته برسرکه و نمك مکن که ترا * کلاب سایدوکافور سازد و چندل چنکال وچنکل کلاهما بسکون النون وفتح الکاف الفارسی جانور پنجه سنه دیرلر اما بعض فرهنکده فرق بیان ایدوب چنکال سباع یعنی یرتجی چارپا حیوان پنجه سی وچنکل مرغ شکاری یعنی یرتجی قوش پنجه سی اوله و فرهنك جهانکیریده لغت ثانی ضم کافله روایت اولنمشدر مذکور معنالر بو بیتلردن فهم اولنور شاعر * قطعه * زعدل او شده باز سفید جفت کلنك * زامن او شده شیر ژیان یار شغال * نه ان فراز برد برهوا بدان چنکل * نه این دراز کند در زمین بدین چنکال * واستعاره طریقیله آدمی ده دخی استعمال اولنور شاعر دیمشدر بیت هنرمند یوسف باپین وداد بچنکال خوش آن عرب را بداد * فرهنك محودیده اورمان وجای خارناك وجمع الفرسده بمعنی هدف واقعدر و فرهنك حسینی وفاییده خاء معجمه ایله روایت اولنمشدر چنکلول سکون نون وفتح کاف فارسیله خسته لکدن ویاخود زحمتدن مجالسز اولمغله الارین دیزاوستنه قویوب اوتورمغه واول هیئتله قالقمغه دیرلر شمس فخری بیت بدخواه فلك خسرو دارای ملك کیر * باشد ز درد و رنج همیشه چو چنکلول چول فتح واو ایله بمعنی خمیده یعنی اکلمش کذا فی المجمع مع المیم * چارچشم بعض قیونلك وسایر حیوانلك کوزلری اوزرنده کوز کبی چه سیاه نشانلری اولور اولمقوله یه چارچشم دیرلر و دخی کوزلك طوتمش آدمه دیرلر چاردهم اون دردنجی عدد وماهك بدر اولدیغی محل مراد بدر دیمکدر چارم عدده دردنجی دیمکدر چارمین بام دردنجی کوك معناسنه چارم دردنجی ویانسبت ونون نسبتی تأکید ایچوندر چرخ چارمین دخی دیرلر کذا فی شرفنامه

شرفنامه‌ده چام ده لغت مشترکه‌در بر قاچ معنایه‌کلور دانه ودوکم کره معناسنه وطرز واسلوب
وقات تای معناسنه وسرمحله ودن یرلرکه کویه قریب محللرده واقع اولور ده چام چام ده
یعنی خم اندر خم منجیك بیت کفتا مراچه چان که بارام نیستم * کفتم که زود خیز همیکرد
چام چام * وچام مرقومك جمیع معنالرنده تکرار ایچون استعمال اولنور ومجمع الفرسده
دن ها ودمهاوراههای پرپیچ وتاب مسطوردر ده چرام ده فتح راء مهمله ایله یعنی چراکاه
یعنی اوتلاق حکیم سنائی بیت آن شنیدی که در ولایت شام * برده بودند اشتران بچرام
ده چرخ نهم ده یعنی عرش مجید کذا فی شرفنامه ده چرم ده فتح راء مهمله ایله بوزن حرم ایران
زمیننده بر مقام اسمیدر ومجمع دیده ده کوه یعنی طاغده اولان دره معناسنه در وسکون
زا ایله بوزن شرم صغردر یسمدن پرداخت اولنمش کون هر حالده چرم دیرلر وچغتای لساننده
اولتاك دیرلر عموما وجزمه وپابوج التنه دیکلن کون خصوصا حسب حال مثنوی سنده کلور
بیت اوتوك اولتاکی تحته نعلین آنکا * بولوب پیر قدم اورونی کونین انکا ده چشام وچشخام
وچشم ده اولیو ثالث بفتح الشین وثانی بسکون الشین وفتح الخاء المعجمات اوچینه مرجمك قدر سیاه
دانه‌لردر دوکوب والدیوب غایت نرم ایدوب اغریلو کوزه دوا ایچون چکرلر غایت مفیددر
وکهنه جراحته اکسه لرتیوروب صاغلدور اکا چاکو وچشمك دخی دیرلر طبیب یوسفی * رباعی *
چون از رمد تو بکذرد روزی چند * تا آهوی صحتت در آید بکمند * چشخام ونبات مصری
وماميران * باید چو غبار کرد ودر چشم افکند ده چشم ده خصوصیله کوز معناسنه درکه
عربیده که عین دیدکلرینه چغتاییده قاراق دیرلر نتکم لطفی دیوانده بیت ای غمزه سی مسکین
لاره کوب قیلغوچی بیداد * جادو قاراقینك سحر ابلا هاروتغه استاد * غین معجمه ایله قراغ
دخی دیرلر واستعاره طریقیله امید معناسنه استعمال اولنور چشم دارد دیرلر امید دارد دیمك
اولور کمال خجندی بیت بخاکبوسی پایت هنوز دارم چشم * در آن زمان که بکیرم بخاك
بوسیدن ده چشم پنام ده فتح باء فارسی ونونله جمال که عربیده هیکل دیرلر ابو الحسن شهیدی
بیت بتا نکارا از چشم بد بترس بترس * چراندارى باخویشتن تو چشم پنام * شمس فخری
بیت هرکه با در زمدح او باشد * نبود حاجتش بچشم پنام ده چشم زخم ده کوز دکمك
عربیده اصابت عین معناسنه ابو المعالی بیت فلك که عقد ثریا ز بهر دفع کرند * ز چشم زخم
زمانه بکردنش اویخت ده چم ده اون ایکی معنایه کلور اول بمعنی خرام وخرامیدن لفظندن
صیغهٔ امر اولور حکیم ناصر خسرو * قطعه * نها دخدایست در تو خرد * چودر تار نون
وچودر مشك شم * کراز دین ودانش خبر بایدت * سوی معدن دین ودانش بچم * وبمعنی
چمان یعنی خرامان حضرت مولانا قدس سره بیت دم صحت کرم داری که بجادویی وافسون
بزند کره بر آتش بچمان زاوهوارا * ثانی ساخته وآراسته معناسنه استاد عنصری بیت
زکرك اکر تونه به بترز کرك مباش * اکر تو مؤمنی وکار دین تو بچمست * ثالث بمعنی
اندوخته وفراهم آورده استاد فرخی بیت جهان ومال جهان سربسر چمیده تست *
بشهریاری وپیروزی آن چمیده بچم * رابع سوز معناسنه مثلا بر سوزدن بر معنی
قصد اولنه مشکلاتده وهو ما یستفاد من اللفظ یعنی بر لفظدن معنی استفاده اولنه ابو الحسن

استشهاد ی. بیت دعوی کنی که شاعر دهرم ولیك نیست * در شعر تو نه حکمت و نه لذت و نه
چم * خامس بمعنی جرم وگناه حکیم نزاری قهستانی * مسمط * جم گفتش کو جم چه چم
و من بدین سهو سست و چم * مثلش نباشد در عجم شاهی ز نسل بو البشر * سادس بمعنی
خوردن حکیم فردوسی بیت شما دست شادی بخوردن برید * بیك هفته اندر چمید
و چرید * سابع مروپلر لسانده زبان معناسنه و دارالمرز یلرز باننده چشم معناسنه در
حکیم سنایی بیت عالمی دیگرست عالمشان * نیست فوقی ز نور ناچمشان * ثامن سینه
حکیم سوزنی بیت سپهداران ایزار اشه شایسته بدهمت * که پیش او بشایستی نهادن
دست را بر چم * تاسع انتظام کار معناسنه کسایی بیت چرا نه شکر کنم نعمت ترا شب و روز
که از تو اخترمن سعد گشت وکار بچم * عاشر جلد و چاپك و چالاك اولمق معناسنه استاد
لطیفی بیت بر فضل تو کی معترف آیند که دانند * اشعار تو بی چم و سخنها همه خله * فتح
خاء معجمه ایله خله نك معنالری محلنده ذکر اولنور انشاء الله تعالی حادی عشر بمعنی خم خمیدن
لفظندن صیغهٔ امر اولور ثانی عشر بو ریا قمشندن طبق ایدوب آنکله غله نك صمانن
و توزین آیررلر آکا چیچ و غله بر افشان دخی دیرلر هندی لساننده آکا سوب دیرلر ﴿ چنك مريم ﴾
بخور مریم دیدکلری شکوفه در که بش پرمقلی در مجمع الفرسده مسطور در که زن حامل
وضع حملده عسرت چکسه اول اوتی صویه قورلر اصلنوب بربردن جدا اولدوغی کبی
بامر الله تعالی اول عورت وضع حمل ایدر نتکم بو بیتده بو معنایه اشارت وار در شیخ نظامی
بیت بوست آن چنك مریم شاه عالم * چنان کابستنان آن چنك مریم ﴿ چهار علم ﴾
یعنی خلفاء الراشدین رضوان الله تعالی علیهم اجمعین کذا فی شرفنامه ﴿ چهار نظم ﴾ یعنی
عناصر اربعه کذا فی شرفنامه ﴿ مع النون * چاپاتان ﴾ فتح باء فارسی و تاء مثناة ایله
بعض نسخه ده تاریشه نونله واقعدر ادك اوزرینه کیلن ادك معناسنه در کذا فی نعمة الله
﴿ چارکون ﴾ کتب طب مفرداتنده بسباسه دیدکلری دارو در و دخی سمراغاجنه دیرلر
﴿ چاشکدان ﴾ فتح شین معجمه و دال مهمله و سکون کافله ﴿ چارمین ﴾ چارم دردنجی یای
نسبت و نون تأکید ایله دردنجی یه منسوب دیمك اولور ﴿ چاشدان ﴾ سکون شین معجمه
و فتح دال مهمله ایله اتمك صاندوغی کذا فی التحفه اما غیری نسخه لرده خاء معجمه ایله در
﴿ چاکانیدن ﴾ بمعنی چکانیدن یعنی طملامق هرنه اولورسه استاد فرخی بیت پیش
سائل زر بچکاند بهنگام جواب * پیش نحوی موی بشکافد بهنگام سؤال ﴿ چامیدن ﴾
کسر میمله تبول و تغیط معناسنه حضرت مولانا قدس سره * مسمط * بس کن که هر مرغ ای
پسر کمتر خورد انجیر تر * شد طعمه طوطی شکر وان زاغ را چامین خر ﴿ چاویدن ﴾
سرچه لر و آکا بکزر قوشجغزلر برنسنه دن اورکوب چغرشدقلرینه دیرلر ﴿ چاهیدن ﴾
کسر ها و سکون یای تحتانی ایله اوشمك معناسنه در ﴿ چاییدن ﴾ کسر یای تحتانیٔ اول
و سکون ثانیله اوشمك معناسنه مرویدر کذا فی نسخهٔ بحر الغرایب الحلیمی ﴿ چپان ﴾ فتح
باء فارسیله بمعنی جامهٔ کهنه یونندرکه اسکی اثوابلی آدمه چپانی دیرلر میر نظمی. بیت
نباشد لایق بزمت چپانی * تو عالی قدری و قدر تو دانی ﴿ چپتین ﴾ سکون باء فارسی و کسر

وكسر مثناة تاء وياى ساكنه ايله بمعنى انبا بچه يعنى كوچك طغرجق كذا فى فرهنگ جهانگيرى
لغ چپسين فتح سكون باء فارسى وياى تحتانى وسين مهمله ايله آلجى كه عربيله جبصين ديرلر
ولهدر تعريف قلعه بيت چنان بود محكم بناى حصار * بچپسين وگچ كرده انباسته وار *
لغ چپ دادن فتح پارهيه آتمق معناسنه اصطلاحيدر لغ چپسيدن فتح سكون باء فارسى
وياى تحتانى وكسر سين ايله بمعنى چسپيدن وچسفيدن كه عنقريب ذكر اولنور انشاء الله
تعالى لغ چپيره شدن فتح كسر باء فارسى وسكون ياى تحتانى ايله حاضر ومهيا اولمق ودرياوب
جمع اولمق حكيم فردوسى بيت بفرمودشان تا چپيره شدند * هزبرژيان زاپذيره شدند *
لغ چپين فتح كسر باء فارسى وسكون ياى تحتانى ايله سله سبدى كه اكثر سكوت چبغندن
ايدوب ايچنه اتمك وبعض اشيا قورلر حكيم فردوسى بيت بچپين در افكند ناكه سرش *
همان نان كشكين به پيش اندرش لغ چتين فتح كسر تاء مثناة وسكون ياى تحتانى ايله ايرك
قوريجى كه ايكى طرفدن ديكيلور لغ چخيدن فتح كسر خاء معجمه ايله بمعنى ستيزه وسرزنش
يعنى چكشمك ودخى بمعنى كوشيدن يعنى دورشمك مولانا كسائى بيت طعنه مزن كه
بادولب من چراچخى * هرچند پير كشتم وتوتازه نوجوان * ودخى پيچ وتاب معناسنه مرويدر
لغ چخين فتح كسر خاء معجمه ايله كيرلو وپاصلو شوخكين معناسنه شرفنامهده كسر ثين ايله
مقيددر لغ چرامين فتح فتح راء مهمله وكسر ميم ايله بمعنى علف بهرامى بيت بماندم اينجا بچپاره
زاه گم كرده * نه آب با من بيچاره نه چرامينا لغ چران فتح فتح راء مهمله ايله بوزن خران يعنى
چرنده اوتلايجى معناسنه اسم فاعل اولور لغ چرانيدن فتح فتح راء مهمله وكسر نون وسكون
ياى تحتانى ايله حيوان اوتارمق تشديد ايله ده تخفيفله ده منقولدر لغ چراييدن فتح كسر
ياى تحتانى اول وسكون ثانى وفتح دال مهمله ايله بمعنى چراگاه اوتلاق معناسنه شمس فخرى
قطعه * حسود شاه را در باغ اميد * نمانده ست از ثمر غير از سپيد چين * چو حيوانيست
مانده در بيابان * زبخت بد زآب ونه چراپين لغ چرب زبان فتح طتلو دللو ومنتظم الكلام
وفصيح اللسان ديمكدر ميرنظمى بيت شوى خوش سخن با كبير وصغير * كند چرب زبانى
همه كس اسير لغ چرب شيرين فتح لطيف ونفيس ولذيذ طعام حكيم خاقانى بيت چرب
شيرين نعمت دنيا * بمكس راند نش نمى ارزد لغ چربيدن فتح سكون راء مهمله وكسر باء موحده
وياى ساكنه ايله غالب اولمق معناسنه شيخ نظامى بيت من ار بر تو چربم بهنگام كين * بدم
قايم انداز روى زمين * ودخى فروآمدن وفروآوردن وفرورفتن وفروكردن بونلردن مراد
مغلوب ايتمك وغالب اولمق معناسيدر بابا نصيبى گيلانى بيت بزمه آنروز تريخ ذقنش ميچربيد
كه زنارنج بمابازيچه تراز وميساخت لغ چرخ برين فتح يعنى عرش مجيد كذا فى شرفنامه
لغ چردان فتح سكون را وفتح دال مهملتين ايله بوزن مردان كذا الرجر وسؤال محلنده اللرنده
طوتدقلرى طاس وياكشكول اصلى جيم عربيله درجر اولنان اشيايه ظرف اولور وبو
معناسى دخى قبول دهاولان رزه خلقه سيدر ايكى معنايه ترتيب اوزره ميرنظمى بيت كدايى
كرفتست چردان بدست * بدر آمد وكرد چردان شكست لغ چرستيدن فتح فتح را وسكونه
سين مهملتين وياى تحتانى وكسر تاء مثناة ايله بوزن پرستيدن ديشلرينى بر برينه صقويه

تجرد ایتمشدر ﴿ چرسدان ﴾ فتح را و سکون سین مهملتین ایله چارگوشه بر نوع طغار چقدرکه
درویشان و سیاحان و قلندران درت گوشه سندن باغ ایدوب ارقه لرینه باغلرلر ایچنه
مأکولات و بعض سبک جامه دخی قورلر کاهی حمائل واریده ایدرلر شیخ جنید خلخالی بیت
برون رفتم چو درویشان نمد پوش * چرسدانرا حمائل کرده بر دوش ﴿ چرغان ﴾ سکون
راء مهمله و فتح غین معجمه ایله اول بیوک مهردرکه منشورلره طغرا یرینه بصرلر کذا فی
فرهنگ جهانکیری ﴿ چرغون ﴾ سکون راء مهمله و ضم غین معجمه ایله بمعنی چرغول مرقوم
﴿ چرمدان ﴾ سکون راء مهمله و میمله و فتح زا ایله ده جائزدر دری کیسه معناسنه که دولیان
دخی دیرلر حضرت مولانا قدس سره بیت ایمنم از مکر دزد و راهزن * زانکه چون زر
در چرمدان توام * وله ایضا بیت کاسهٔ ارزاق پیاپی پوست * کیسهٔ اقبال چرمدان
ماست ﴿ چرنکیدن ﴾ فتح راء مهمله و سکون نون و کسر کاف عجمیله آواز کرز و امثالی
نسنه لرکه اوردقده ظاهر اولور ﴿ چرون ﴾ سکون راء مهمله و فتح واو ایله شهرهرمزک
اسم قدیمیدر ﴿ چرویدن ﴾ سکون راء مهمله و یای تحتانی و کسر واو ایله ایکی معنایه کلور
اول چاره آرامق معناسنه در میرنظمی بیت بدرد عشق او چندانکه چرویدم * بجز صبرش
علاجی رانمی دیدم * ثانی سکرتمک معناسنه در شمس فخری بیت دولت و نصرت و سعادت را
نیست کاری و رای چرویدن ﴿ چریدن ﴾ کسر راء مهمله و سکون یای تحتانی ایله اوتلامق
معناسنه تشدید را ایله و تخفیفله ده جائزدر ﴿ چسبان ﴾ سکون سین مهمله و فتح باء
فارسیله بر نوع جامه درکه اوسته کیرلر بکاری طار و اکثریا یوینی دخی قصه ایدرلر بالاپوش
و چکمان دخی دیرلر و برمعناسیده یاقشقلو و مناسب اولان نسنه درهر نه اولورسه مثلا فلان
چیز بفلانرا چسبان آمد دیرلر ﴿ چسپیدن ﴾ سکون سین مهمله و کسر باء فارسیله میل
ایلمک و زیاده کلمک و بر نسنه طوتمق و بر جسم بر جسمه متصل اولمق بر وجهله که انفصالی کوچ
اوله و یا یپشمق و یاقشمق معنالرینه در کذا فی المشکلات ﴿ چشان ﴾ فتح شین معجمه ایله کرز
معناسنه درکه پشان و فشان دخی دیرلر ﴿ چشم پریدن ﴾ کوز سکرمک معناسنه شمس
تبریزی بیت چشم همی پرد مکر آن یار میرسد * دل میجهد نشانه که دلدار میرسد *
﴿ چشم داشتن ﴾ امید ایتمک معناسنه خواجه حافظ بیت کر بسر منزل سلمی رسی ای
باد صبا * چشم دارم که سلامی برسانی ز منش ﴿ چشم زدن ﴾ کوز ایلمک یعنی کوز قیپوب
اشارت ایلمک ابو المعانی بیت با رقیبان برهش دوش شدم میل نکرد * چشم زد بر من
آشفته مکر از سر لطف ﴿ چشم زن ﴾ ترکیبی اولمز دکن دیدکاری اوتک تخمیدر چشمه زن
دخی دیرلر کوز آغریسنه ایتدکاری معالجه یه جزو ایدرلر غایت اینجه سحق ایدوب سرمه
کبی استعمال اولنور ﴿ چشم کردن ﴾ یعنی چشم زخم اصابت عین معناسنه در ترکیده کوز
دکرمک دیمکدر میرنظمی بیت که بوده چشم بختم آنچنان بد * بجور و ناز جانانرا چشم کرد
﴿ چشملان ﴾ سکون شین معجمه و فتح میمله اول سیاه دانه لردرکه چشام و چشمام و چشم دانه
دخی دیرلر ﴿ چشم سوزن ﴾ ایکنه وچوالدوز دلوکی شمس فخری بیت بود چو چشمهٔ
سوزن بچشم اعدایت * زبس بلا و محن عالمی بدین فرخار ﴿ چشن ﴾ سکون شین معجمه ایله

ایله بمعنی چشن مرقوم که باب سابقده ذکری مرور ایلمشدی استاد عنصری بیت آیین عجم
چشن جهان دیده فریدون * بر شاه جهان دار فری باد همایون چشیدن کسر
شین معجمه ایله دادمق ذوق معناسنه خواجه کمال خجندی بیت آن شربت خامی که شفای
همه جانها ست * بی چاشنی درد چشیدن نتوان یافت * عربیده ذوق که فاعلی ذوّاق کلور
چاشنه گیر معناسنه و چغتاییده تاتماغان دیرلر چغان فتح غین معجمه ایله اوچ معنایه
کلور اوّل اول معروف چتال اغاج که اراسنه زنبلر استوار ایدوب رقاصلر اللرنده اصول
طوتوب رقص ایدرلر چغانه دخی دیرلر حمید قلندری بیت از شعر او کنند اکر شعر دلبران
هر تار آن ترانهٔ چنك و چغان دهند * ثانی بمعنی مرد کوشنده یعنی کار و مصالحنده مجدّ و ساعی
اولان آدم ثالث بر شهر آدیدر چغانیان شهر سمرقندده بر محله آدیدر حکیم سوزنی
بیت شغل چغانیان از پی باده * یکباره زود و باده نمی باید چغریدن بوزن لغزیدن
ایکی معنایه در اول بمعنی ترسیدن حضرت مولانا قدس سره بیت در فنا جله شود
فائدهٔ هستیها * پس نیامد ز بلا کریه و در چغریدن * ثانی شرفنامه ده التفات ایتمك
معناسنه در چغیدن کسر غین معجمه ایله چخیدن مرقوم معناسنه کذا فی المجمع
چفتیدن سکون فا و کسر تاء مثناة و یای ساکنه ایله میل ایلمك معناسنه در کذا فی
فرهنك جهانکیری چفسیدن سکون فا و کسر سین مهمله ایله بمعنی چسپیدن عموما
و یاپشمق معناسنه خصوصا حضرت مولانا قدس سره بیت نور آبی دان و هم بر آب چفس
چونکه داری آب از آتش منفس * قزدرمه معناسنه منفس نهی حاضردر میل ایله
معناسنه ابن یمین * قطعه * سعی در تنقیص قدر خویش کرد * هرکه کرد اهمال در تکمیل
نفس * باد ها این نفس نافرمان و شوم * کفتمت از حرص بر دنیا بچفس چقیدن
کسر قاف و سکون یای تحتانیه ایله قازق و میخ قاقمق معناسنه در چکانیدن طماتمق
معناسنه چکیدن لفظنك متعدیسی در خواجه سلمان بیت حدیث خاك درت را ز چشم
سلمان پرس * که کار اوست درین باب در چکانیدن چکان چکیدن لفظنك اسم
فاعلی در طمالجی معناسنه و دخی بمعنی چکانیدن چکمان و چکمن کلاهما بسکون
الکاف بمعنی چسپان مرقوم یعنی بالاپوش و زره یلکی معناسنه مرویدر چکن فتح کاف ایله
ایکی معنایه در اول بمعنی چکمن مرقوم شمس فخری بیت تاج یاقوت و بغلتاق چکن *
یافت از یمن دعای او خروه * ثانی بمعنی اول شب میرنظمی بیت بوعده نیامد چو آن سیمبر
شوم ناله خیز چکن تا سحر چکیدن کسر کاف ایله طملمق معناسنه هرنه اولور سه کمال
خجندی بیت با ز آتشی بسینه رسیدن کرفته است * خون از دل کباب چکیدن کرفته است
چلیدن کسر لام ایله کرملك و کوملك مثلا آت کمی کوملك و ایت کوکی کرملك و دخی
چلدلك ایلمك چمان بوزن همان اوچ معنایه در اول بمعنی خرامان که چمیدندن اسم
فاعل اولور نازایله صالنجی معناسنه خواجه حافظ بیت شد چمان در چمن حسن و ملاحت
روزی * در کلستان وصالش نچمیدیم برفت * ثانی پیالهٔ شراب که چمانه دخی دیرلر حکیم
ناصر خسرو بیت همچو بلبل لحن و دستانها زنند * چون لبالب شد چمان از بلبله * ثالثه

مجلس خاص معناسنه میرنظمی بیت مخلوت سرایش چمان کرده اند * که ذوق وصالش
نهان کرده اند * چمانیدن فتح ایله بمعنی خرامیدن صالنمق معناسنه مصدردر چملان فتح ایله شهر
اصفهان دروازه‌لرندن بر دروازه آدیدر حکیم شفایی درهجو وزیر محمد مؤمن بیت مومن هلّم
یازی چملان یکجا رفت * پاکاری صد درصد کرمان بکجا رفت چمن فتح ایله معروف ودخی
صف صف تمش اغاجلرك آراسی کذرکاه اوله ودخی اغاجلی مکان که آلتی چایر اوله مولانا
کسایی بیت سروبنان کرده وکاشن خراب * لاله ستان خشك شکفته چمن * چمودیده
چمند معناسنه مسطوردر یعنی اسب دلیر چمیدن فتح ایله نازایله صالنمق شرف یزدی بیت
چو سرو تو دامن کشان می چمید * چمن دامن از شرم بر سر کشید * بو بیت معما در اسم نجم
چقار ودخی میل ایتمك معناسنه عمعق بخاری بیت چمیدنت سوی دشمن برغم من تاکی
بکیر چنك بچنك و بخواه ساغرمی * تحفة الاحبابده بمعنی خم خوردن مسطوردر چمین فتح ایله
کسرمیم ایله بول وغائط دیمکدر حضرت مولانا قدس سره بیت بمعنی بول بیت چارنبود
درجهان را این چمین * لیك نبود این چمین مامعین * وله بمعنی غائط بیت بلبلان را جای میزیبد
چمن * مرجعل را در چمین خوشتر وطن * وله ایضا بیت کرچه طوطی خود از شکر زنده است
زاغ را می چمین خر باید * بو بیتدن فهم اولنور که حیوانات زبانه ده مستعمل اولمش اوله چناچن
فتح نون وجیم فارسیله آواز تیر یعنی اوق پیاپی آتلدقده ظاهر اولان صدا سی که شپاشاپ
ودخی دیرلر تتکم آواز شمشیره فشا فاش دیرلر شیخ نظامی بیت زبیم چناچن که آمد ز تیر *
کفن کشت در زیر جوشن حریر چنازهن فتح نون وها وسکون زاء معجمه ایله مقامات
شیخ الاسلامده یازرکه بر کلمهٔ تحسین وآفریندرکه جمله ایولکلر آنك ضمننده اوله یعنی شول قدر
ایو اوله که وصفی ممکن اولمیه آنك تعبیریدر چنبرکردن فتح ایله حلقهٔ رسنتاب یعنی ایپ بوکنلرك
حلقه سی که آندن پخو زب ربا شندن بوکر ودخی دف ودائره والك وغربال مثللو نسنه‌لره
چنبر ایتمك چنبیدن فتح سکون نون وکسر باء موحده ایله جستن لفظنك ایکی معناسیله ده
مراد فدر اول بمعنی خیز کردن حضرت مولانا قدس سره العزیز بیت حلقه حلقه براو
رقص کنان دست زنان * سوی او چنبند هریك که منم بندهٔ تو * ثانی بمعنی کریختن حکیم
ازرقی بیت چنان کریزد دشمن که سیر رایت او * زهیبت تو بچنبد مکر بشکل شکال *
چندان فتح ایله ایکی معنایه‌در اول لفظ مرکبدر چند ایله آندن اولقدر و اولدکلو معناسنه
کلبی بیك ترك بیت چندان سودم جبین حسرت بزمین * کین تودهٔ خاك را تینك آوردم
ثانی لفظ مفرددر صندل اغاجنه دیرلر حکیم سوزنی بیت هست برلکالی زچندان و بقم
منقا روپا * پس چراشد آبنوسی هردو برلکا کجبهٔ * مجمع الفرسده ولایت چین شهرلرندن
بر شهر معظم آدیدر چندن فتح ایله مخفف چندان مرقوم و بمعنی چندلکه عنقریب ذکر اولنور
ودخی صندل اغاجی معناسنه حکیم خاقانی بیت در رنك وبوی دهرنه هیچم که روم * ازقم
نیم که بال بچندن درآورم * بعض فرهنکلرده برخوشبو اغاجدرکه رزه ده دیرلر بر ولایتده حاصل
اولور کذا فی شرفنامه چنکالخوان فتح ایله بر طعام درنان کرمی روغن آلوده ایدوب تناول ایدرلر
چنکاستان فتح ایله اورمان معناسنه‌در اما چنکل ترکیده چتلغی دیدکاریدر وستان محل ومکان

ومكان معناسنه در قلبهٔ استعمال ایله مطلق صیق اغاجلغه اسم اولمشدر ﴿ چنیدن ﴾ کسر نون وسکون یای تحتانیله بمعنی چکیدن مرقوم میرنظمی بیت زکویش صبا چون وزیدن کرفت * سرشکم زدیده چنیدن کرفت * ﴿ چوکان ﴾ اوج معنایه کلور اول معروف باشی اکری بر اغاجدر که آنکله میدانده طوب اوررلر کوی و چوکان متعارف اویوندر بغایت سواری وسلحشور اولنلر اوینارلر هر بر آدم اول میدانده آت سورمز ثانی ینه باشی اکری بر اغاجدر پولاد طوپی باشنده اصارلر پادشاهلرک چتر آسا کبی لازمندندر کوکبه دخی دیرلر سراج الدین سکزی بیت زعنبر برمهش خیزد زسنبل برکاش چوکان * دلش چون قبهٔ تازی رخش چون قبلهٔ دهقان * ثالث هر باشی اکری اغاجه چوکان دیرلر جمله دن طبل وکوس طره سی شیخ سعدی * قطعه * خردمندان نصیحت میکنندم * که سعدی چون دهل بیهوده مخروش * ولیکن تا بچوکان میزنندش * دهل هرکز نخواهد کرد خاموش ﴿ چوبکان ﴾ چوکان معناسنه در ابن یمین بیت ربوده کوی لطافت بچوبکان سر زلف ز دلبران سهی قد و کار خان سمن خد ﴿ چهان ﴾ بمعنی بسیار چوق دیمکدر میر نظمی بیت ترحم کن یکی بر جان سوزان * چهان شد جور و ناز ای شاه خوبان ﴿ چهیدن ﴾ صچرامق وله بیت عنان سمندش چو داده کشاد * چهیدن کرفت و رسیده چو باد * ودخی میل ایلمك وتفرجلنمك وفرهنك جهانکیریده بمعنی چکیدن مسطوردر ﴿ چیپین ﴾ سکون یائین تحتانیین وکسر با وفارسیله اول نسنه یه دیرلر که ایکی وقعه نك اراسنده اوله ﴿ مع الواو ﴾ ﴿ چارسو ﴾ معروف معنای ترکیب درت طرفدر اکثر بازارلر اویله اولدوغی وجهدن تسمیه اولنمشدر ابو المعانی * قطعه * کردم اندیشه چارسو رفتم * که خرم طالع فروشنده * طالع بد ببین که هم آنجا * کس ندیدم شود فروشنده * همه اهل خرد بحکم زمان * بهر طالع خرید کوشنده ﴿ چارو ﴾ ضم راء مهمله ایله اوچلك معناسنه عموما غله اوچلکی خصوصا وله بیت شهنشاهی که یادنی لطف وجودش * زر و سیمی دهد هردم بچارو * ﴿ چاکسو ﴾ سکون کاف وضم سین مهمله ایله سیاه رنك بر دارودر کافورایله آمیخته ایدوب کوزه چکرلر منجیك بیت جود تو سود دارد بر علت نیاز * چونانکه سود دارد بر چشم چاکسو ﴿ چاکشو ﴾ شین معجمه ایله بمعنی چاکسوی مرقوم کذا فی التحفه وفرهنك وفائی ﴿ چامه کو ﴾ غزلخوان وخوانده چامه شعر وغزل معناسنه در کوکوینده معناسنه در ﴿ چاو ﴾ صدای شایع معناسنه ترکیده دخی استعمال اولنور برسوز خلق بیننده شایع ومشهور اولدقده فلان سوز چاولندی دیرلر ودخی مقوادن سکه لنمش اقچه در زمان سلفده اوزبك پادشاهلرینك بری برمحلده خزینه سنك مضایقه سی اولور اول زمان اختراع ایدوب رایج ایلمش کذا فی تاریخ وصاف اول عصر شعراسنك بری دیمشدر بیت چاو اکر در جهان روان باشد * رونق ملك جاودان باشد ﴿ چاوچاو ﴾ سرچه واکا بکزر قوشجغزلر اورکدکده ودخی شکاری قوش کوردکده چغرشدقلرینه دیرلر شمس فخری بیت بی خانمان و بی زنان وفرزند دشمنش * کنجشك وار دارد پیوسته چاوچاو ﴿ چاهیو ﴾ سکون ها وضم جیم تازیله بمعنی چاهیوز مرقوم قوپی پاك ایله جك آلات وقوغه چقارجق چنکال ﴿ چپو ﴾

ضم باء فارسیله سکود مرنی میر نظمی بیت چنان سرنیز بود چپوی نیزه * چو سوزن
بکذراند بی ستیزه چتو ضم تاء مثناة ایله پرده معناسنه حکیم نزاری قهستانی
بیت دکر زیاحین چون دختران دامن کش * کرفته کرد خوابین کل ز رشك چتو چربو
سکون راء مهمله وضم باء موحده ایله ایکی معنایه در اول بمعنی چربیش مرقوم ثانی بمعنی
چربی یعنی یاغلی استاد لطیفی بیت بدو کفتم نکارینا چه باشد که مرا باشی * که هستم در غمت
سوزان چو بر آتش نهی چربو چرغنو سکون راء مهمله وفتح غین معجمه وضم نونله
ایکی معنایه در اول شراب ظرفی هرنه اولورسه ثانی برکونه دلپسند ساز در ایکی معنایه
ترتیب اوزره ابو المعانی * مسمط * ساقی بنه برجام می از چرغنو در بزم کی * زن چرغنو مطرب
به نی عیشی کنیم رغم عدو چرندو فتح را وسکون نون وضم دال مهملتین ایله استخوان
نرم که شانه دیدکلری کوك اوجنه وکوکسه اولور عربیده غضروف دیرلر ضمتین ایله
کذا فی الصحاح چشم آرو اول الف ممدوده ایله اول نسنه در که دفع چشم زخم ایچون
عمله کتوریله آدم ایچون ویاخود حیوانات ویا زراعت ویا باغ باغچه وخانه وسرای
ایچون ایدرلر سید حسن غزنوی * رباعی * ای سر تا پا بناز کی سرو سهی * از جملهٔ نیکوان
تو خوبی تو بهی * بر حسن وجمال پیش می افزاید * چشم آر وچو چشم بر روی نهی *
شیخ آزری بیت اولیا راکه هست حسن نکو * این ملامت کنند چشم آرو چشم کاو
بر نوع رنکین کلدر قویو قرمزی چشم کاومیش دخی دیرلر رومده بر نوع آری وآبدار لطیف
ارکه دیرلر عربیده اکا عین البقر دیرلر چشمهٔ ترازو ترازونك کبوتر بچه دوکی سوراخی
عربیده عین المیزان دیرلر ابو المعانی بیت شده چو چشم ترازوی چشم خونینم * شده است
هر مژه ام چون کبوتر میزان چغو ضم غین معجمه ایله بیقوش جنسندن بر قوشدر
اکا کلیت ایله مشابهتی وار در ابوشکور بیت اکر بازی اندر چغو نکر * وکر باشهٔ سوی
بطان مبر * لغت خرسانیدر اما فرهنك حسین وفایی ده بمعنی کنجشك واقعدر مجمع الفرسده
دخی اویله در چکاو کاف عربیله چکاوك مرقوم معناسنه حکیم فردوسی بیت چنین کفت
با کرد جنکی نژاو * که تو چون عقابی ومن چون چکاو * شمس فخری بیت بر شاخسار مدحش
طوطیٔ طبع من * بر دست در سخن سبق از بلبل چکاو * مجد همکر بیت شاها ز فر سایهٔ
معمار عدل تو * همسایهٔ عقاب کرفت آشیان چکاو * بر محلده دخی حکیم فردوسی بیت
ابد انسان که شاهین رباید چکاو * ربود آن کرانمایه تاج نژاو چکو ضم کاف عربی ایله
مطربلرك سازه اوردقلری زخمه یه دیرلر میر نظمی هروی بیت مهیا شده بزم خاص شهان *
همه تاری چکوز دچو خنیا کران * وچکك مرقوم معناسنده مرویدر مع الهاء * چاپله
کسر باء فارسیله وباء موحده ایله ده مرویدر کل معناسنه در کذا فی المجمع چاچله
کسر جیم عجمیله چارق معناسنه ما وراء النهر لغتی در مسعود سعد سلمان بیت کیر کردندی
همه بر کتفشان نی کوردین * صدر جستندی همه در پایشان نه چاچله چار آیینه بر نوع
جبه در که درت یاصی قابورغه سی اولور چارپاره معروف درت پارچه اغاجدر رقاصلر
اللرنده بربرینه اوروب رقص ایدرلر چارچوبه درت اغاج که قاپو پنجره یه نصب

نصب ایدوب قنادلرین اکا میخلرلر (چارخانه) دیار عجمده معروف درت خانه‌لی
قزغاندرکه ایچنده درت نوع طعام پشوررلر اکثر تفرج وباغ وباغچه مسیره یرلره
کتدکلرنده کوتوررلر وبرنوع سنیدر اولدخی درت خانه‌لیدر نتکم میرنظمی بیت سخایش
چنان برخواص وعوام * بچارخانها راکشیده طعام (چارخایه) دلیروشجیع دیمکدن
کنایه‌در وتابع هوای نفس اولوب متعدد عورات وجواری طوتانه‌دخی دیرلر نتکم امیدی
بیت پیرانه سرکه قد امیدی دوتاشده * ازچارخایکی دوسه چاکتخد اشده (چارده)
اظهارهایله اعداده اون درت وماهك بدر اولدوغنه‌ده دیرلر خواجه حافظ بیت می دوساله
ومحبوب چارده ساله * همین بسست مرا صحبت صغیروکبیر * وکال کامل معناسنه‌ده کلور مولانا
هاتفی بیت مرا آنچه از چارده داد دست * که نتواندش دورکردون شکست (چارشنبه)
اظهارهایله هفته‌نك دردنجی کونی (چارکامه) یورغه آت حکیم خاقانی بیت سا قیا
اسب چارکامه بران * تارکاب سه کامه بستانیم (چارمر چاره) ایکی معنایه کلور اول
بمعنی مرحله ثانی ملاودانشمند معناسنه ابوالمعانی بیت باده میخوره مکن ریاچون * واعظ
وشیخ وچارمر چاره (چاره) اوج معنایه کلور اول بمعنی مدد چغتاییده ارمان دیرلر میر
علیشیر بیت اولتور رهبران تونی اولسام هم ارمان قالماغای * تو شاهم پیر ایام وصالنکنی
کورب * ثانی حیله ثالث بمعنی یکبار (چاژه) زاء فارسیله بخس وعبث معناسنه‌در
(چاشتگاه وچاشتگه) کلاهما بفتح الکاف الفارسی قوشلق وقتی که چاشت قوشلقدر
وگاه وقتدر عربیده ضحی دیدکلری زماندر (چاشته) قوشلق یمکی که چاشت معلوم
وآخرنده‌کی ها اختصاصیه‌در یعنی اول وقته مخصوص اولان یمك اولور (چاله) فتح لامله
اول چقوردرکه اوزرینه دزکاه قویوب جلاهلر ایاقلرین اوزادوب بزطقورلر وغله قویلن قویی‌یه
دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری (چامه) شعر وغزل معناسنه حکیم فردوسی بیت
یکی چامه کوی ویکی چنك زن * یکی پای کوبد شکن برشکن * و بمعنی داستان بیت
بدان چامه کوکفت کای ماهروی * بپرد از دل چامهٔ شاه کوی * ودخی قوت وقدرت
معناسنه کلور میرنظمی بیت نوشتن چارهٔ نامه ندارم * نشینم یا الم چامه ندارم (چانه)
فتح نون واخفاء هایله اوج معنایه کلور اول زنخدان معناسنه حضرت مولانا قدس سره
بیت شکرحق کوید ترا ای پیشوا * آن لب وچانه ندارم آن نوا * ثانی ترکیده چکه چالدی
دیدکلری معنایه که زفراومنه دخی دیرلر میرنظمی بیت وفاکردنش را بهانه کند * مکن
باوراوکه چانه کند * ثالث اتمك ایچون کسلمش خمیرکه زواله دخی دیرلر کذا فی فرهنك
جهانکیری (چاوله) سکون واو وفتح لامله کل خوش رنك معناسنه کذا فی المجمع بومعنایه
استاد عنصری بیت همه بوستان سازی از د[illegible] وراغ * چمنهاش پرلاله وچاوله (چاه)
مطلق قویی درکرك صویی اولسون کرکسه صویی اولماسون (چاه یوزه) قویی دن
قوغه چقارجق چنکل ودخی بکره ایچنده اولان دمورکه انك اوزرنده دونر عربیده خطاف
دیرلر اغاجدن اولنسه قعده دیرلر (چپاره) فتح باء فارسی وراء مهمله ایله چامهٔ کهنه
معناسنه‌در (چچله) سکون یاوفتح جیم فارسیله بوز اوزرنده قایغنه دیرلر عربیده

زحلوقه دیدکاری معنایه خلاب وخلاش وغرلغج دخی دیرلر کذا فی شرفنامه بومعنایه میر نظمی بیت در همه جا او نشود در خله * راست روانرا نبود چچله * خله یول ضایع ایتمکدر چپه فتح باء فارسیله ایکی معنایه کلور اول صولاق آدم وحیوانه دیرلر آدم صول الن صاغ کبی قوللنور ثانی صولاغی صو چکرکن اول صول الن صو یه قور بیطارنامه ده مسطوردر وبو معناسی دخی زغرکو پکه دیرلر بعض آوجیلر زغره چپ آدقورلر وقوقی اولمینلو سکردوب چاپد وغی اجلدن صانورلر اول آدا یسه چپه دن غلط اولوب زغر معناسنه اولور بو معنایه میر نظمی بیت پرستارشه را دوید هر سو * دران چون چپه کرده اند جستجو * چپیره کسر باء فارسی وسکون یای تحتانیله یعنی آماده شدن ومصاحت ایچون بر یره کلمك معناسنه شمس فخری بیت برای ساز کار دولت او * کواکب را بود دائم چپیره وحکیم قطران ارموی بیت سحرکاهان زند تبدو تپیره * وزو لشکر کند سرپا چپیره * چخیله کسر خاء معجمه وسکون یای تحتانی ایله مجمع الفرسده یعنی دمزده وشرفنامه ده یعنی کوشیده مسطوردر چرابه فتح راو باء موحده ایله سوداوز رنده بغلنن قیمق کذا فی شرفنامه چراخوازه فتح رائین وواو وسکون خاء معجمه ایله اول ظرف که ایچنه چراغ قورلر چراغواره دخی دیرلر سیف اسفرنکی بیت در شب قدر چاه تو روح الامین نظاره کرد این شش وسه قرابه را دبله چراخوارهٔ چراغپایه ایکی معنایه کلور اول معروف چراغدان معناسنه که چراغ ایله داندن مرکب ظرف قندیل معناسنه ثانی اول آته دیرلر که ایاغ اوزرینه قالقوب الارین یوقارو طوتار میر خسرو بیت براق همت والای تو بکر مروی چراغپایه کنان بر سپهر جست بتان چراغبره وچراغوره کلاهما بفتح الراء المهمله وسکون الغین المعجمه یعنی چراغپایه کذا فی المحمودی فرهنك جهانکیریده فنار معناسنه در چراغله سکون غین معجمه ایله یلدز بوجکی کرم شبتاب دخی دیرلر نیازی حجازی بیت شب چراغك چراغله شبتاب * کرمکی کو بود شب افروزان چراغوان یعنی چراخوارهٔ مرقوم حکیم انوری * قطعه * این آبکینه خانهٔ کردون که روز و شب * از شعلهای آتش الوان مزینست باد اچراغوارهٔ فراش جاه تو * تا هیچ در فتیلهٔ خورشید روغنست چرب روده پنجه وش ویاغلو قاورلمش ایچی طولمش بغرسق عربیده نقانق دیرلر چراکاه وچراکه کلاهما بفتح الراء المهمله وکاف الفارسی واظهارها ایله اوتلاق که عربیده مرعی دیرلر چربه سکون راء مهمله وفتح باء موحده ایله یعنی چرخه یعنی چقرق واغرشق وخرطی وتوزق چرته سکون را وفتح تاء مثناة ایله لون ورنك معناسنه که چرده دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری چرخ غله تارلادن خرمن یرینه غله چکدکاری قاکلی که چرخ قاکلی وعربه یه دخی دینلدوکی ذکر اولندی میر نظمی درتعریف دیوانه * خس وخاشاك برسر بود مویی * مترش چون چرخ غله بود کویی چرخله سکون راء مهمله وفتح خاء معجمه ایله براوتدر ترکیده کونیك دیرلر بعض نسخه ده چیچکنه دیرلر وبعضنده قالوغان دیدکاری اوت که عربیده شکاعی دیرلر چرخه سکون راء مهمله وفتح خاء معجمه ایله چقرق دیدکاری که عوارت وسائر ماسوریه وقلمه ایلك صارارلر واغرشق وتوزق معنالرینه که قاصرغه ده دیرلر چرده سکون

سکون راو فتح دال مهملتین ایله رنك و لون معناسنه در قره یاغز آدمه سیه چرده دیرلر خواجه
حافظ . بیت آن سیه چرده که شیرینی عالم با اوست * رخ زیبا لب خندان دل خرّم با اوست
ودخی اصل اولیان آته دیرلر محمود دیده اکدش آته دینلدوکی مسطوردر ﴿ چرزه ﴾ سکون
راء مهمله وفتح زاء معجمه ایله بمعنی چرده مرقوم ودخی سبز رنکه دیرلر بعض نسخه ده سیاهرق
اولانه دیرلر وشرفنامه ده اچق قوله آته دیرلر ﴿ چرغنه ﴾ سکون راء مهمله ونون وفتح
غین معجمه ایله ایکی معنایه کلور اول بمعنی چراغپایه ثانی قیون بغرسغی که برنج وقیمه ات ایله
طولدوررلر کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿ چرکه ﴾ کاف فارسیله سورکون آوی طالب
آملی . بیت بصحن دشت چو حکم شکار چرکه نمود * زمین چو کوی در حلقهٔ سوار افتاد *
مولانا هاتفی از تیمورنامه . بیت چو صفهای چرکه بهم داد دست * شد آن پیکران دشت
دیوار پست * مقدّم نشینان درکاه شاه * همه چرکه آرای آن صیدکاه ﴿ چرمه ﴾ سکون
راء مهمله وفتح میمله بمعنی اسب عموما حکیم اسدی بیت برانکیخت بعس چرمهٔ کرمخیز * درانکند
برهندوان رستخیز * وقوله آت خصوصا حکیم فردوسی . بیت بپوشید سهراب خفتان
جنك * نشست از بر چرمهٔ سنك رنك * مجمع الفرسده اسب معین ومحمود دیده اشقب کبود
واقعدر و فرهنك جهانکیریده اسب خنك در حکیم خاقانی . بیت دو اسبه در آی و رکابی
در آور * کز و چرمهٔ صبح پکران نماید ﴿ چرنده ﴾ فتح راء مهمله وسکون نونله عموما چارپا
حیوانه اطلاق اولنور معناسی اوتلایجی دیمکدر نتکم عموما طیوره پرنده دیرلر کاهی
علی العموم بیانده چرنده وپرنده دیرلر شاعر کفته بیت کند ذکر تراجمله پرنده * بدشت وکوه صحرا
راچرنده ﴿ چرویده ﴾ سکون راو یای تحتانی وکسر واو ایله چاره استمك معناسنه شمس
فخری بیت دولت ونصرت وسعادت را * نیست کاری بغیر چرویده ﴿ چریده ﴾ چریدن دن
اسم مفعولدر و بمعنی مجرد یعنی مال واثوابه علاقه سی اولمینه دیرلر ﴿ چزدره ﴾ سکون زاء معجمه
وفتح دال وراء مهملتین ایله درت معنایه کلور اول چکرکه یه مشابه برجانوردر ثانی چغرغان
توی دیدکاری قوش ثالث اغز ایله صقلق ویرمك رابع اینجه آوازه دیرلر ﴿ چزده ﴾
سکون زاء معجمه وفتح دال مهمله ایله چزدره مرقومك درت معناسیله ده مرادفدر ﴿ چزه ﴾
فتح زا واخفاء ها ایله هر نسنه نك ایچی مثلا اغاجك اوزی واکا بکزر نسنه لره دیرلر وبعض فرهنکلرده
چادر معناسنه مرویدر ﴿ چسپیده ﴾ سکون سین مهمله وکسر باء فارسیله میل ایلمش
واکلمش وموافق ومناسب اولمش معنالرینه میر نظمی بیت دران خال وخط ورخسار کلکونی
دلش چسپید وعشقش بود افزون ﴿ چسته ﴾ سکون سین مهمله وفتح تاء مثناة ایله
ایکی معنایه کلور اول نغمه معناسنه میر خسرو . بیت چسته میزد بلبل از شاخ وهمی
نالید زار * خاست بر پا سرو کان چسته او راد زکرفت * ثانی ساغر معناسنه و له * مثنوی
تیر آهو کشش زدی بصمیر * نغمهٔ آهوان آهو کیر * زان پی تیر میزدش هر سو * کاهٔ کور
وچستهٔ آهو * ضمه ایله حیوانات شیردانی معناسنه در کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿ چشم براه ﴾
یعنی منتظر کذا فی شرفنامه بو معنایه میر نظمی . بیت چشم براه بوده بشب تاسحر * جز بخیالش
نشده جلوه کر ﴿ چشم دانه ﴾ بمعنی چشملان مرقوم ﴿ جشم زده ﴾ کوز دکمش آدم اولسون

حیوان اولسون استعاره طریقیله ایشی مرادی اوزره اولمیانه دیرلر زبانزد ظرفادر

ل چشم کاوانه ع اول کوزه دیرلرکه ایری اولوب بیاضی چوق اوله کذا فی شرفنامه چشم فراخ

معناسنه عین بقره نوعا مشابهتی اولمغله در ل چشم کشته ع ضم کافله شاشی که عربیده احول

دیرلر استاد عسجدی بیت هجا کر دست پنهان شاعرانرا * قریع آن کور ملعون چشم

کشته ل چشمه ع بکار معناسنه عربیده عین دیرلر شیخ سعدی بیت درین چشمه

مابسی دم زدند * برفتند تا چشم برهم زدند * وله بیت هرکجا چشمهٔ بود شیرین * مردم

و مرغ و مور کردایند * چغتای لسانده بولاغ دیرلر لطفی دیوانده بیت کوزوم خیالی

خیلیغه روشن حریم ایرور * آدی یری بولاغ یا شید اسقیم ایرور * بو معناسی دخی ایکنه

وچوالدوز دلوکنه دیرلر شمس فخری بیت بو دچو چشمه سوزن بچشم اعدایت * زبس

بلا و محن عالمی بدین فرخا ل چغاله ع فتح غین معجمه و لامله طیور جمعیتی یرده اولسون هواده

اولسون شمس فخری بیت اکر نخجیر صحرا و هوارا * کند از سیله خالی و چغاله ل چغامه ع

فتح غین معجمه و میمله شعر و غزل و قصیده معناسنه ابو المعانی بیت نعتش که نوشتست قضا

صفحهٔ اوراق * مرغان بسحر خواند براشجار چغامه ل چغانه ع فتح غین معجمه و نونله اوج

معنایه کلور اول معروف یاریق اغاجدر جلاجل یوللرینی اراسنده محکم ایدوب رقاصلر اللرنده

اصول طوتوب رقص ایدرلر حضرت مولانا قدس سره بیت این خانه که پیوسته درو چنك

وچغانه است * از خواجه بپرسید که این خانه چه خانه است * ثانی موسقیده بر پرده

آدیدر مجیر الدین بیلقانی بیت مطرب عشق میزند هردم * چنك در پردهٔ چغانهٔ دل *

ثالث فرهنك جهانکیریده مردکوشنده یه دیرلر ل چغرشته ع سکون غین و شین معجمتین

وکسر راء مهمله و فتح تاء مثناة ایله ایلك یوماغی که ایکه صارلمش اوله زغونه و فرموك وکیسته

دخی دیرلر ل چغرنده ع سکون غین معجمه و نون و فتح را و دال مهملتین ایله بمعنی ترسنده یعنی

قورقیجی ل چغریده ع سکون غین معجمه و یای تحتانی وکسر راء مهمله ایله بمعنی ترسیده یعنی

قورقمش حضرت مولانا قدس سره بیت چند کردید چو دولاب درین بحر عذاب *

سرفرو برده و چغریده چو بوتیمارید * مجمع الفرسده بمعنی التفات کرده مسطوردر ل چغزابه

وچغزاوه ع کلاهما بسکون الغین و فتح الزاء المعجمتین قوربغه که چغز و وزغ و غوك دخی

دیرلر عربیده ضفدع دیرلر ل چغزباره و چغزواره ع کلاهما بسکون الغین والزاء المعجمتین

یوصون که صو کنارلرنده بیتر نسنه در و صو یوزنده دخی اولور جامهٔ غوك و برغسمه دخی

دیرلر شیرازیلر چل بك و هندیلر سوال دیرلر ل چغنه ع سکون غین معجمه و فتح نونله چغانهٔ

مرقومك معنای اولنه میر خسرو بیت بیا مطرب آن چغنه کز بك فغان * کشد زاهدانرا

بسوی مغان ل چغواره ع بمعنی چغزوارهٔ مرقوم ل چفاله ع فتح فا و لامله بمعنی خیل مرغان

یعنی قوش سوریسی حکیم ناصر خسرو بیت آمد تا زان زهند مرغ بهاری * روی نهاده

بما چفاله چفاله * حکیم اسدی بیت پراکنده کردون و هامون همه * زمرغان چفاله زغرمان

رمه ل چفته ع سکون فا و فتح تاء مثناة ایله بش معنایه کلور اول بمعنی سرکوسفند یعنی

قیون باشی شیخ نظامی اسکندرنامه ده یازرکه اسکندر ذو القرنین اول وقت زنکیان اوزرینه یقین

يقين اولدقده طلايهٔ اسكندر ايله طلايهٔ زنكيان ايچون جنك وقتال مشتعل اولوب غلبه
طرف زنكيانه ال ويردى مغلوبيته باعث خوف وهراس لشكر اسكندرده واقع اولدى
اسكندر بو حاله واقف اولدقده طوطيانوش حكيم كه علم موسيقى ده كمال مرتبه مهارتى وار ايدى
پادشاه زاده زنكيان پلنكر قتنه كوندردى وصلح طلب ايلدى پلنكر امر ايلدى طوطيانوشى
قتل ايلديلر وقانى بر طشت ايچنه قويوب پلنكر اوكنه قوديلر پلنكر طشتى النه آلوب اول
قانى ايچدى بو حالى طوطيانوش ايله كيدن آدملردن بر قاچى اسكندر لشكرينه ايرشديروب
اشاعه ايلديلر لشكرك قلبنه خوف وهراس زياده مستولى اولمغله اسكندر بو حادثه دفعى
ايچون امر ايلدى زنكيلر لشكرينك اطرافندن بر قاچ زنكى طوتوب كتورديلر فى الحال
برينى قتل ايدوب اول برلرينك اوكنده بشوروب باشنى اسكندر اوكنه كتورديلر واسكندر
آشچى باشيسنه تنبيه ايتمشيدى كه مخفى بر قيون باشنى بشوروب وتربيه ايدوب زنكى
باشى ديو اسكندر اوكنه كتورن اسكندر دخى اسير زنكيلر اوكنده باشى ييوب اسيرلرى
صنعت ايله قاچورديلر آنلر دخى عسكرلرينه واردقده اسكندر آدم باشنى اسكرى بادام كبى
يدوكن سويلدكده زنكى لشكرينه اسكندر لشكرندن زياده خوف استيلا ايدوب فى الحال
مغلوب اولديلر بو محلده نظم ايدوب ديركه بيت چنان ميخورد زنكئ خام را * كه زنكى خورد
مغز بادام را * معناى چفته نك ثانيسى خميده يعنى اكلشدر اثير الدين اخسيكتى بيت
اى بسا شب كه تو در خلوت من تا بسحر * از قد چفتهٔ خود حلقهٔ درساخته ام * ثالث
بمعنى تهمت كمال اسمعيل بيت من برسخا و تربيت كيسه دوخته * حساد مينهند بتقريب
چفته ام * رابع بمعنى برابر وقرين حكيم انورى * قطعه * خدايكان بزركان وپادشاه صدور
كه باذفاذ تو هست از قضا فراموشم * يكى ز آتش جور سپهر بازم خر * كه از تجاسر آن
همچو ديك ميجوشم * عجب مداركه امروز مرا ديده است * دران لباچه كه تشريف
دادهٔ دوشم * ز بهر خسرو سپاركان همى خواهد * كه عشوهٔ بخرم وان لباچه بفروشم
دكرنه چفته نهد با قبا بجامى خويش * همى بر آيد ازين غصه دمبدم هوشم * خامس
اوزم اغاجنى قالدرمق ايچون ايتدكلرى چارطاق كه عريشه عريش ديرلر ل چفده ع
سكون فا وفتح دال مهمله ايله محدوديه چفتهٔ مرقومك معنالرينه مرادفدر ل چفرسته ع
باب سابقده مرقوم اولان جفرسته معناسنه در ل چفسيده ع سكون فا وياى تحتانى
وكسر سين مهمله ايله يابشمش معناسنه در ل چكابه ع فتح كاف وباء موحده ايله كزينهٔ
كازران يعنى قصار طوقماغى ابو المعالى بيت كازر دهرم ميزند هردم * بر سر من چكابهٔ محنت
ل چكاده ع فتح كاف ودال مهمله ايله ايكى معنايه در اول بمعنى تارك سر عموما شيخ عطار
بيت پيش سرسبزئ خطت چو قلم * عقل كل بر چكاده مى آيد * وله بيت نخستين پيش
ميدان شد پياده * قدم غرقه در آهن تا چكاده * ثانى بمعنى سپر كذا فى فرهنك جهانكيرى
ل چكاسه ع فتح كاف وسين مهمله ايله بمعنى خارپشت يعنى كرپى كه ريكاسه وسيخول
دخى ديرلر بر جانوردر اياق دكنلوى اولور اوق كبى اطرافنده طوتمق استينه اتاريك يايدن چقان
اوق كبى آتيلور هندى لساننده شاهى وكيلانى لسانده خون ديرلر ل چكاكه ع كاف اول

عربی ثانی جیم مهمله قپو رزه سی که کلیدی آکا اورلر میر نظمی در نصایح بیت چکاکه مزن
بر دوت ناکسان * ز احسان حق آیدت میهمان ﴿چکاله﴾ فتح کاف ولام ایله طمله که
عربیده قطرات دیرلر وله بیت شده سیلاب خون با آه وناله * سرشك دیده بگذشت
از چکاله ﴿چکامه﴾ بمعنی چغامه مرقوم یعنی شعر و قصیده ابو المثل بیت چو کردد آگه
خواجه ز حال و نامهٔ من * بشهریار رساند سبك چکامهٔ من * استاد لبیبی بیت همه
پوچ و همه خام و همه سست * معانی از چکامه تا بسازند ﴿چکاوه﴾ چکاوك مرقوم
معناسنه در که چکاو دخی دینلور استاد منوجهری * رباعی * بر دل دارد لاله یکی داغ سیاه
دارد سمن اندر ز نخش سیمین چاه * بر فرق سر نرکس بر رزد کلاه * بر فرق سر چکاوهٔ یك
مشت کیاه ﴿چکره﴾ سکون کاف و فتح راء مهمله ایله ایکی معنایه در اول صودن صحرایان
قطره لردر که عربیده رشحه دیرلر حضرت مولانا قدس سره بیت هفت دریا اندرو یك قطره
جمله راهستی ز موجش چکرهٔ * وله قدس سره بیت پای آهسته نه که تا نجهد * چکرهٔ
خون دل بهر دیوار * ثانی کوپك که عربیده زبد دیرلر فتح زا و با ایله ﴿چکزبه﴾ سکون کاف
و فتح زاء معجمه و باء موحده ایله دخی کوپکدر زبد معناسنه در ﴿چکسه﴾ سکون کاف
و فتح سین مهمله ایله ایکی معنایه در اول طغان اوتراغی معناسنه در حکیم نزاری قهستانی
قطعه * نزاری اکر دیده باشی کسی * که غماز را محرم راز کرد * چنان دان که از قوم نصرانیان
چلیپا کسی چکسهٔ باز کرد * ثانی خرده و کوچك اولان نسنه لر هرنه اولورسه ﴿چکه﴾
بو زنده که طمله که چکاله و چکره دخی دیرلر ﴿چکیده﴾ کسر کاف ایله ایکی معنایه در اول
چکیدن لفظندن اسم مفعولدر ثانی کرزکه عربیده عمود دیرلر شمس فخری بیت چکیدهٔ
توز مغز پلان کند اعلام * حسام توز سر دشمنان دهد پیغام ﴿چلان کوه﴾ ولایت یمنده
بر طاغ آدیدر حکیم نزاری بیت بکوهی بر شد از تشویش انبوه * که خوانندش در ان کشور
چلان کوه ﴿چمله﴾ سکون لام اول و فتح میم ولام ثانی ایله رابکان معناسنه حکیم ناصر
خسرو بیت علم حق آنست از انسو کش عنان * عامه راده جمله عالم چمله ﴿چلیده﴾
کسر لام و سکون یای تحتانی ایله زهکیر که انکشتدانه دخی دیرلر ﴿چمانه﴾ فتح میم و نونله
بمعنی پیاله طالب آملی بیت زمان صراحی مشرب نهاده بر طاقی * که سر و بهر چمیدن چمانه
میطلبد * شمس فخری بیت حریفان ظفر را در حمیت * بباد او بود جام چمانه ﴿چمچرغه﴾
سکون میم و راء مهمله و ضم جیم فارسی ثانی و فتح غین معجمه ایله بمعنی تازیانه محمودیده
بمعنی کره تازیانه و ادات الفضلاده رشتهٔ تازیانه معناسنه و مجمع الفرسده مطلق
تازیانه واقعدر ﴿چمشه﴾ سکون میم و فتح شین معجمه ایله بمعنی چشمه استاد فرخی بیت
عدو چون تیغ او بیند تنش را جان زیان آید * اکر چه چمشهٔ حیوان عدو را در دهان آید *
﴿چمنه﴾ فتح میم و سکون نونله اوتلایجی حیوانه دیرلر چرنده کبی ﴿چمیده﴾ کسر میم
و سکون یای تحتانیله صالنجی معناسنه خرامیده کبی کذا فی المجمع و المشکلات و اوزم چکردکی
معناسنه ده رسیدهٔ نظردر ﴿چنبه﴾ سکون نون و فتح باء موحده ایله کزینهٔ گازران
یعنی قصار طوقماغی ابو المعانی بیت هر که او تیره کند آب روان و صافی * هر دمش گاو زکردون

زکردون برش چنبه زند * جامع اللغه ده قپوطیاغی معناسنه مسطوردر ؟ چنه مرده ع برقاج
آدمه کفایت ایده جك قدر نسنه طعام اولسون غیری اولسون کذا فی شرفنامه ؟ چنه ع
بوزن بنه دوکج وفیچی معناسنه در کذا فی نعمة الله ؟ چنکاله ع سکون نون وفتح کاف
فارسیله چنکال مرقوملك جمیع معنالریله مترادفدر ؟ چنکله ع سکون نون وضم کاف
فارسیله اوج معنایه کلور اول چنك دیمکله معروف اولان ساز معناسنه در مسعود سعد
سلمان بیت چنر درا برشاخهای خم کرفته لحن پای * با درا از برکهای خشك بانك چنکله
ثانی پنجهٔ آدم وطیور ثالث قلاب معنا سنه در کذا فی فرهنك جهانکیری ؟ چنه ع فتح
نونله حنك اسفل که چانه وزفرومنه دخی دیرلر ترکیده چکه دیدکلریدر ؟ چهارتاره ع راء مهمله
موقوفه وفتح تاء مثناة ایله مزامیر نوعندن برنوع مزماردر کذا فی المحمودی ؟ چهارخانه ع
شیردان وبرطعام آدیدر ؟ چهارکانه ع درت حصه ودرت دانه اولان نسنه یه دیرلر
؟ چهارکامه ع یورغه آت واسب رهوار معناسنه تیزکامه وتیزرو وچاکانه وچاپکی
دخی دیرلر ؟ چهره ع یوزك جمله سنه دیرلر بالای پیشانی دن اسفل ذقنه وارنجه شیخ سعدی
بیت بچهره چو آتش بعارض چو آب * فروزانترا زماه وازآفتاب * چهره نك مداولی
اولان یوز معناسنه معروفدر قزل بکزلو اولان آفتاب چهره وبیاض بکزلویه ماه چهره
دیرلر کاهی مشبهی تقدیم ایدوب چهره ماه دیرلر حکیم فردوسی بیت بدینسان همیکفتش
ای چهره ماه * همیکرد یوسف بهر سونکاه * وصورته دخی چهره دینلور نتکم عرفی
بیت چهره پرداز جهان رخت کشد چون بمحمل * شب شود نیرخ وروزشود مستقبل
؟ چهنده ع فتح ها ودال مهمله وسکون نونله صحرایجی معناسنه در ؟ چه ع مخفف
چاه در ؟ مع الیاء التحتانی * چاپاتی ع فتح باء فارسی وکسر تاء مثناة ایله شرفنامه ده اتمك
نان معناسنه مرویدر اما فرهنك جهانکیریده نان فطیر یعنی مایه سز اتمك که ال ایله یوفقه
ویاصیلنمش اوله چپاتی دخی دیرلر حکیم سوزنی بیت غلام کنجد وکاکی وقیمهای تنك *
زهی بچهرهٔ چاپاتی ولب کرده ؟ چابکی ع ضم باء موحده وکسر کاف فارسیله یورغه آت
یوریدکده چاپك کتدوکندن تسمیه اولنمش چهارکامه وچارکامه دخی دیرلر میرخسرو بیت
داد باحسان رهی پرورم * چابکی خاصه وبدره زرم ؟ چاچی ع کسر جیم فارسیله غایت
ایو یایه دیرلرکه اکثر بیاض توزلو اولور زیرا ایایلك اعلاسی چاچ شهرنده اشلنمکله کمان چاچلی
مشهور اولمشدر ؟ چارکوشی ع مخصوص درت کوشه لو شراب ظرفیدر مرورایامله
هرشراب ظرفنه علم اولمشدر ابوالحسن شهیدی بیت چارکوشی وچارکوشهٔ باغ *
کر بدست آیدت فرومکذار ؟ چاشتی ع سکون شین معجمه وکسر تاء مثناة ایله قوشلق
یمکی معناسنه که اخشام یمکنه خفتی دیرلر میرنظمی * مثنوی * هرکه داده عیال وزن فرزند
بی شك اورا برنج ودرد افتند * کرکریزد زخانه تشکفتی * که بخواهند چاشتی وخفتی *
؟ چاشنی ع سکون شین معجمه وکسر نونله محمودیده بمعنی دلیل ونمودار وحفت ومزه
معنالرینه اما مشهوری طعامدن برمقدار آلوب لذتن تجربه ایتمکه دیرلر مولانا جامی بیت
عکس لب برجام می نمای وانکه خوش بنوش * شربت نانخست این را چاشنی ازقند کن

ل چالی ع بمعنی چال مرقوم که برقوش آدیدر ل چاولی ع سکون واوایله بمعنی غله برافشان که
دخی دیرلر بغدای صاپندن اورلمش طبق در بسحاق اطعمه درجنك زرده پلاو با بغرا
بیت فرستاد یرانغ بهرکاولی * که بافند بهرسپر چاولی ل چاهچوی ع سکون هاوضم
جیمله دمور چنکال که قیودن قوغه چقاررلر کمال اسمعیل بیت چاهچوی سرزلف کج تو
راست کنم * مکر آرام دل ازچاه زنخدان برسر ل چای ع مشهور قرمزی نسنه در بشوربه
ایچنه شکر قیوب قهوه کبی ایچرلر غایت هاضمدر دیار عجمده قهوه یرینه استعمال ایدرلر
ل چپانی ع فتح باء فارسیله تکبتی وقلاش معناسنه مولانا وحشی بیت بهرجا سحرساز
ونکته پردازیست درعالم * زعریانی بود در جامهٔ رندان چپانی ل چرخی ع برنوع ابریشم
جامه در اطلس چرخی دیرلر کذا فی شرفنامه ل چشم فرنکی ع کوزلکك اعلاسی فرنکستاندن
کلدوکی اجلدن اسم ایلشلر میرنظمی بیت چنان از دور دید آن شوخ وشنکی * مکر
درچشم کرد چشم فرنکی ل چغتای ع ترك پادشاهلرندن برپادشاه ویاخود برقبیله نامیدر
مولانا هاتفی بیت دران وقت ازنسل چغتای خان * نبود آنکه بخشد جهانرا امان * تیمور
اول طائفه‌دن اولمق فهم اولنور وله بیت داایران چغتای خانی لقب * زلب نقش بستند
خاك ادب ل چکانی ع کاف فارسی مشدده ایله برنوع جزیره در کذا فی فرهنك جهانکیری
ل چکی ع بوزن یکی سختیان معناسنه در ل چماچی ع سکون نون وکسر جیم فارسیله
اول شراب برداغیدر که بوغازی تنك وشکمی فراخ اولور کذا فی فرهنك جهانکیری ل چمانی
ایکی معنایه در اول ساقی دیمکدر ثانی مستانه صالمغه دیرلر کذا فی شرفنامه ل چندی ع
نقد دیمك اولور وبرقاج معناسنه ده کلور لغت اوّلك ایکی معنا سیله بولغتك مثالی ابوالمعانی
بیت چمانی خوبرو در بزم دی شب * چمانی کرد چندی ازسرناز ل چنکالی ع سکون نون
وفتح کاف فارسیله ایکی معنایه در اوّل اول نسنه‌یه دیرلر که ال ایله اورب راست ایده‌لر ثانی
برنوع طعامدر رشته‌یه مشابه اولور ل چنکی ع یای نسبتله مطرب معناسنه در *
ل چوکانی ع اول آته دیرلر که رقص ایدرکن اوك اللری چوکان کبی طوتار خواجه حافظ
بیت اسب چوکانیٔ چرخت رام شد درزیر زین * شهسوارا چون بمیدان آمدی کویی
بزن * آت غایت تند وتیز اولدوغندن وضع مرقومی ایدر خواجه سلمان بیت شهسوار
همتت برخنك چوکانی بحکم * آسمانرا درخم چوکان چوکوی افکنده باد * مراد آتك
رقص وجولان ایتدوکن بیاندر مولانا جامی بیت سربنه از ره چوکانیٔ شاه * بوکه یکبار
کند درتونکاه ل چهارسوی ع بمعنی چارسوی مرقوم ل چهری ع فتح ها وکسر
راء مهمله ایله پول پول بیاضی اولان آته دیرلر مجنون چپ نویس بیت توسن سرکش وتندی
قالك از کوکب وماه * آمد اسب چهری بهرتومه پیشانی * مه پیشانی النی صقر
دیمکدر ل باب الجیم المکسورة مع الف * چرا ع نیچون دیمك معناسنه در امااصلده
چه ایله راء تعلیلدن مرکبدر نیچون دیمك اولور مولانا شاهدی تحفه سنده بیت
کیت بوو وصویله بکوکل بیا * ازچه‌دن چون نته نیچون چرا ل چلقفا ع مشهور
ومعروف کوزکدر دلکونك برنوع اعلاسیدر ل چهلپا ع قرق اياق دیدکلری موزی

موزی جانور دو چیان دخی دیرلر چیز وا کرپی دیدکاری اوقلی جانوردر عربیده قنفذ دیرلر مع التاء * چفت سکون فا ایله قپوز نجیری که رزه یه کچوروب کلید اوررلر چیره دست الی اوزیعنی هر نه طوتسه وجوده کتوره وجست وچابك پهلوان ومرد شجیع معناسنه میر نظمی بیت چو صفها ببستند ایرانیان * همه چیره دستان وآهندلان چیست نه در دیمك معناسنه در ایله ادات رابطه اولان است دن مرکبدر خواجه حافظ بیت دوش ازمسجد سوی میخانه آمد پیرما * چیست یاران طریقت بعد ازین تدبیرما * وادات استفهامدر قرینهٔ حالیه ایله معناسی معلوم اولور وله بیت عزم دیدارتو دارد جان برلب آمده * بازکردد یا برآید چیست فرمان شما مع الجیم * چجاج فتح جیم عربیده برمدور کیسه در صغریدن ایدوب اوج درت طبقه ایدرلر هر برینه برکونه شی قورلر ابوالمعانی بیت درون پوست از انواع غصه ومحنت * دلم شدست بجروار شوخکیف چو چجاج مع الحاء المهمله * چل صبح خلقت آدم که خبر ده * خمرت طینته آدم او بعین صباحا وارد اولمشدر که مراتبی بیاندر مع الخاء المعجمه * چمچاخ سکون میم وفتح جیم فارسیله بمعنی خمیده یعنی منحنی استاد فرخی بیت زردو چمچاخ کردم از غم عشق * دو رخ لعل فام وقامت راست * استاد منوچهری * مسمط * انکورها برشاخها مانندهٔ چمچاخها * دادی چشان چون کاخها بستا نشان چون زاویه چناخ فتح نونله ایکی طبقه کیسه که اطلس وکمخاودیبادن ایدوب برطرفنه زر وبرطرفنه سیم قورلر ابوالمعانی بیت ازعطاهای بی‌نهایت او * جیب عالم زسیم وزر چو چناخ چخ سکون نونله کوزدن اقان چپاق معناسنه یای تحتانی ایله چیخ دخی دیرلر میر نظمی بیت زناپاکی که بوده دیده آزچ نه شسته هیچ از مژکان اوچیخ * وکوزدن متصل اقان یاش وکر پك دوکلك معناسنه میر خسرو بیت چخ که شد غمزه زنی سازاو * کور بود هرکه کشد نازاو مع الدال المهمله * چهر ازاد نام همای دختر بهمن درکه بهمن دیکردن دارای بزرکی وجوده کتوردی چهرزاد دخی دیرلر کذافی فرهنك جهانکیری مع الراء المهمله * چپور ضم با ء فارسیله پیکان تیره معناسنه در میر نظمی بیت چنان زد نیزهٔ باز وركالکون * چپور آمد کزی از پشت بیرون چرچر خردل بویدر دستانیسی دخی اولور کیکر وشیرازیلر کهرك دیرلر بستانی سنه کف عایشه دخی دیرلر عربیده چرچیز ه دیدکلریدر چنار اصحی جیم مفتوحه ایله در اما مشهور زی مکسور استعمال اولنور حکیم ازرقا بیت چنار رسا خورده سروکرداز * فلك چون بارسرو ازوی نمودار چیدار سکون یای تحتانی ایله کفش معناسنه در کذا فی المجمع چیر بوزن پیربش معنایه کاور اول ظفر بولمق وغالب اولمق معناسنه حکیم اسدی بیت بمژده سواری برافکن براه * که با چیر کشتیم بر کینه خواه * ثانی بمعنی بهره وحصه حکیم سنایی بیت بندهٔ باش بی نصیبه وچیر * که فرشته نه کرسنه است ونه سیر * ثالث شجیع ودلاور معناسنه در بو معنالرده چیره دخی دیرلر رابع محو دیده بمعنی شیرکا ومسطوردر خامس بوانات قریه لرندن برقریه آدیدر چینوار سکون یای تحتانی ونونله بمعنی راست چینور حذف الفله دخی چینوار مرقوم معناسنه در

ل مع الزاء المعجمه * چپداز ح سکون باء فارسی وفتح دال مهمله ایله بمعنی خارکش که سرموزه
دخی دیرلر عربیده جرموق دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ل چکلیز ح سکون کاف فارسی
ویای تحتانی وکسر لامله عورتك موضع معهودلرنده اولان کوشت پاره که چکلین دخی دیرلر
ابو المعانی درهجو زنکی بیت کسش واسع است آنچنان کشته چکلیز * چو پرده است کویا که
آویخته بر در ل چاوز ح مفسد و نمّاز معناسنه جیم عربیله ده مرویدر میرنظمی بیت
قتل عاشق راچنا نش تیز شد * چشم فتان تراچاوز شد ل چنکز وچنکیز ح شرفنامه ده
کلاهما بکاف الفارسی مغلان پادشاهی نك اسمیدرکه کیفیت خروجی طبقات ناصریده
تفصیلا مذکوردر ومنقولدرکه ولایت هراتده یکرمی درت کره یوز بیك آدم قتل ایلدی
وکندویه مخصوص شریعت اختراع ایدوب آدینی توره قومشیدی وجمیع عمرنده عسکرینه
بوزیده انهزام واقع اولمامش بر شاعر بروزیرك بخلی هجونده دیمشدر بیت نان تومکر لشکر
خان چنکیز مست * زیراکه همه عمرو وانشکستنست ل چیز ح نسنه که عربیده شی دیرلر شیخ
سعدی بیت بکفتا من کلی ناچیز بودم * ولیکن مدتی با کل نشستم ل مع الشین المعجمه *
چنکش ح سکون نون وکسر کاف فارسیله بر مبارز تورانی اسمیدرکه افراسیاب امدادنه
کلمشیدی رستم النده هلاك اولدی ل مع الغین المعجمه * چراغ ح اصلنده فتیله یانن
شعله نك آدیدر مجازا آلت مخصوصه یه دیرلرکه ایچنه یاغ وفتیل قویوب یاقرلر کذا فی المجمع
ل چزغ ح سکون زاء معجمه ایله خار پشت یعنی کرپی که چرنك دخی دیرلر کذا فی فرهنك
جهانکیری ل چغ ح اینجه چوبلردن یاپرلر پرده کبی ایدوب بعض نسنه اطرافنه چکرلر
ل چیغ ح سکون یای تحتانی ایله بو دخی اول معنایه در ل مع الکاف العربی * چپاك ح
سکون باء فارسیله شرفنامه ده ناشایسته وآلوده وپلید معناسنه در امام محمودیده فتحه
ایله مرویدر ل چپنلك ح کسر باء فارسی ولام وسکون نون ایله پشه خانه معناسنه
ماوراء النهرده سکنکه چین دیرلر ل چراغك ح کاف تصغیر ایله کرم شبتاب که یلدز بوجکیدر
ل چرك ح سکون راء مهمله ایله کیر وپاس وایرك که جراحتدن وکوزدن اقار اکا شوخ وشوق
وشوغ وشغه دخی دیرلر میر نظمی بیت هیچ رویش نشسته آن بدحال * کوش وبینی زچرك
مالامال ل چزك ح فتح زاء معجمه ایله ایری اوقلی کرپی که چیزك دخی دیرلر ل چشك ح سکون
شین معجمه ایله بمعنی افزون وغالب معناسنه حکیم فردوسی بیت خرد چون شود کمتر وکام
چشك * چنان دان که دیوانه خواهد بچشك ل چکچك ح لفظ مکرردر فتیل یاش
اولوب یاندقده چقان صدا حکیم سنایی بیت چکچك اندر فقیه چیست خری * چچك
اندر چراغ چیست تری ل چك ح اوج معنایه کلور اول درت جانلك بری که دزد دخی دیرلر
ثانی چتین قوزکه ایچی قولای چقمیه ثالث نیم ربع یعنی ثمن ل چنك ح کسر نونله قوریش
کوده وچزمه اوکچه سنه قودقلری دمورکه مهماز ومهموز ومهمیز دخی دیرلر فرهنك
جهانکیریده منقار جانوران ونوك سنان وپیکان وامثالی نسنه لره دیرلر ل چواك ح بوزن
سواك خرده خمیری یاغ ایچنده بشوروب اوزرینه بال قویوب تناول ایدرلر ترکیده لقمه
دیرلر اکثر تصدق ایچون ایدرلر میر نظمی بیت زانعام او خلق شد سیرناك * پزیده برای

برای تصدیق چواك ۀ چواكك ع كاف تصغیرایله بمعنی چواك مرقوم ۀ چیزك ع سكون
یای تحتانیله ایكی معنایه كلور اول مصغر چیز در ثانی بمعنی چزك مرقوم كذا فی شرفنامه
ۀ مع الكاف الفارسی * چرنك ع كسر راوسكون نونله چاك آوازی وكرزدن ظاهر اولان
صدایه دیرلر میرنظمی بیت شنك كوش كردون اصم ازترنك * جهان راكرفته صدای چرنك
ۀ چه رنك ع یعنی نه فائده ونه چاره دیمك معناسنه در كذا فی شرفنامه بو معنایه شاعر بیت
نه دانم چه كویم چه رنك آورم * كه تادست وی زیر سنك آورم ۀ چیزچنك ع عورات آلت
وجل كبی نسنه دوزب و یالرینه بغلیوب بربرلرینه دركار اولورلر مجاچنك دخی دیرلر
ۀ مع اللام * چغل ع كسر غین معجمه ایله سیاه بالچق كه چكل دخی دیرلر ولای معناسنه دخی
استعمال اولنور ۀ چكل ع كسر كاف فارسیله تركستانده برشهر آدیدر محبوبی غایت چوق
اولدوغی مشهور در خوبان چكل دیرلر حكیم اسدی بیت زترك چكل خواست چینی كمان *
عجم كفت كای مایه ومیهمان * خواجوی كرمانی * مسمط * شد رویت ای شمع چكل از روی
جان كرپاس دل * چون میكشی چندین مهل در بحر خون مشتاقرا * خلقی بت پرستلر در
اول دیارده بركنیسا وار در چكل آنك اسمیدر غلبه استعمالله شهره علم اولمش واول
كنیساده خدمت ایچون محبوبه قزلرقومشلر دركه اصنامه خدمت ایدرلر امامرادلری بودركه
اول كنیسایه وارانلر اول قزلری كوروب ناچار میللرندن بته طپارلر وبر روایتده قراچی
طائفه سندن اولانه چكل دیرلر غالبا یغماجی اولورلر بوجهتدن دلبرلر عقل وصبری یغما
ایتدكلرینه چكل دیرلر ۀ چل ع اوج معنایه كلور اول اول آته دیرلركه صاغ الی وصول ایاغی
بیاض اوله اكا اشكل واشكیل دخی دیرلر شاعرك بری اسب معیوب حقنده دیمشدر * قطعه
درآب خسب وحرون تنك ران وتاپغ زن * سكندری خور وشبكور كاهل وكمراه * كاوسر
وكج دم وجب شوره پشت وآدم كیر * یسار وعقرب وچل سم سفید وكام سیاه * ثانی احمق
وكول ولایعقل ثالث جهل لفظندن مخففدر ۀ چه دل ع یعنی نه قوت ونه قدرت ونه ارلك
ودلاورلك دیمك معناسنه در ۀ چهل ع عدده قرقدر ار بعین معناسنه ۀ چیپال ع
سكون یای تحتانی وفتح باء فارسیله هندوستانده لاهور مملكتنه پادشاه اولانلرك لقبیدر
ۀ چیل ع سكون یای تحتانی ایله بوزن هیل بربلوك آدم دیمك معناسنه در كذا فی المجمع
ۀ مع المیم * چم ع اول یشل نسنه دركه صواوزرنده وكنارنده اولور برغسمه وجامه غوك
دیدكلریدر تركیده یوصون دیرلر كذا فی فرهنك جهانكیری ۀ چهرم ع شرفنامه ده برشهر
اسمیدر میرنظمی بیت بچهرم آمد شاه جوانبخت * نشسته بادلشادان برتخت *
ۀ مع النون * چبدان ع سكون باء فارسیله بمعنی چبدان مرقوم كه خاركش دخی دیو
ۀ چخین ع كسر خاء معجمه وسكون یای تحتانی ایله بمعنی رنكین كذا فی فرهنك جهانكیری
ۀ چدن ع مختصر چیدن در دوشرمك معناسنه ۀ چراغدان ع چراغ قودقلری ظرفدر
دان اسم مكان اولدوغی معلوم در ۀ چرست كردن ع كسر راوسكون سین مهملتین وتاء
موقوفله دیش قجردتمق معناسنه ۀ چرستیدن ع دخی اول معنایه در كذا فی فرهنك
جهانكیری ۀ چركین ع معروف چرك ایله متصف اولان نسنه وزشت وبدنما وبدصورت

اولانه دیرلر ﯓ چرنکیدن فتح راء مهمله وسکون نونله کرز وچاك وامثالی نسنه لر صد اویرمك
ﯓ چستان ﭺ سکون سین مهمله وفتح تاء مثناة ایله یا کلتمج وبلمجه که ترکیده اول ندرکه فلان
دیدکلری ابو المعانی بمعنی اوّل بیت صریح کفتم وکردم طلب زیادو صال * چستان دهد جواب
مراوعهٔ دروغ ﯓ چکان ﭺ نه نسنه معناسنه درکه کدام کان دخی دیرلر ﯓ چکلین ﭺ بمعنی
چکلیز مرقوم یعنی کوشت پارهٔ فرج زنان ﯓ چکن ﭺ کسر کافله جامهٔ زرکش یعنی صرمه ایله
طوقنمش قماش کمال اسمعیل. بیت خروس وار سحرخیز باش تا سروتن * بتاج لعل وقبای
چکن بیارایی ﯓ چکین ﭺ زیادهٔ یای تحتانی ایله بمعنی چکن مرقوم یعنی جامهٔ فاخر وزرتاری
اطلس وامثالی قماش شمس طبیبی. بیت دوش بکر دون زرکشیده کله کفت * تا چکنم
هفتو رنك بزرچکین را * خواجه عمید لویکی. بیت چون حبشی ورومی پرده ز آستان تو
روزقبای زرچکین شب سلب کلك کلك ﯓ چنه دان ﭺ یعنی حوصلهٔ مرغان قوش قورساغیدرکه
چنه قوش یمی ودان اسم ظرفدر ﯓ چیدن ﭺ سکون یای تحتانی ایله درمك معناسنه
مصدردر خواجه سلمان. بیت بغیر برك کلت کان نمیتوانم چید * که هیچ روی مرا نیست برك کل
چیدن * ومیل ایلمك معناسنه ده روایت اولنمشدر عربیده المام والتقاط دیرلر چغتای
لسانده تیرماك دیرلر لطفی دیمشدر بیت چووصلی روضه سیدین تیرمادیم کلی هرکز *
نچه تو تارمینی بلبل دلك آه اوزاری. بیلا ﯓ چیره شدن ﭺ غالب اولمق وجرات ایلمك معناسنه
ﯓ چیرکی کردن ﭺ دلیرلك ایتمك ویوزسزلك ایلمك معناسنه در ﯓ چیستان ﭺ سکون یای
تحتانی وسین مهمله ایله بمعنی چستان مرقوم یعنی یا کلتمج که اکا بردك وجربك وکیردك دخی
دیرلر عربیده اغلوطه دیرلر ﯓ چیلان ﭺ سکون یای تحتانی وفتح لامله ایکی معنایه در اول عناب
دیدکلری یمشدر شمس فخری بیت زمن دست توغایت عنایت شاهان * عقیق ولعل برآید
مثابهٔ چیلان * حکیم سوزنی بیت مانندیکی درخت چیلان * سرکنده وبرك وبرندارم *
ثانی کرکان ساکن اولدوغی میشه یه دیرلر ﯓ چین کردن ﭺ یوزوآلن بورشدرمق وقاش
چاتمق ونسنه ویروب ودوشرمك معناسنه در ﯓ چین ﭺ درت معنایه کلور اوّل. بو کلم ثانی
بمعنی راست ثالث چیدن لفظندن صیغهٔ امر ووصف ترکیبی اولور سخن چین ودانه چین کبی رابع
مشهور مملکت آدیدر ﯓ چینه دان ﭺ بمعنی چنه دان مرقوم حکیم خاقانی. بیت طاوس
وغراب خوار هردم * کاورس ز چینه دان برانداخت ﯓ مع الواو * چنیزو ﭺ کسر نون
وسکون یای تحتانی وضم زاء معجمه ایله بمعنی نقد میر نظمی. بیت چو داده سیم اشك وزردیٔ
رو * بکالای غم عشقش چنیز و ﯓ چیژو ﭺ سکون یای تحتانی وضم زاء فارسیله اوقلی
کرپی که تسی وتشی دخی دیرلر ﯓ مع الهاء * چله ﭺ چیله لفظندن اختصار اولنمشدر کذا فی المجمع
ﯓ چراغ پرّه ﭺ پروانه دیدکلری بوجکدر ابو المعانی. بیت خالست عکس دیدم جون شمع
روی اودید * همچون چراغ پرّه شب تاسحر بکردید ﯓ چرخشته ﭺ سکون راو شین وکسر
خاء معجمتین وفتح تاء مثناة ایله منکنه دیدکلری اغاجدرکه آنکله بعض نسنه صقرلر ﯓ چرخه
قلغان دکنی برمد ورو توی کبی نسنه درکه ندن حاصل اولور یرندن قوپوب هوایه اوچر
چغرسته ﭺ سکون غین معجمه وسین وکسر راء مهملتین ایله ماشه که آنکله آتش طوتارلر ﯓ

لغ چغرسه ع حذف تا يله ده ماشه معنا سنه دز لغ چكانشه ع فتح كاف وشين معجمه ايله
كرپی نك قصه دكنلوسی كذا فی المحمودی لغ چكونه ع فتح كاف ونون وسكون واو ايله
برقوشدر كروانك دخی ديرلر وضم كاف فارسيله نته و نه نك كبی معنا سنه در معنای
اوللفظ مفرددر ومعنای ثانيسی چه ايله كونه دن مركبدر لغ چلپاسه ع سكون لام وفتح
باء فارسی وسين مهمله ايله كارديد كاری جانوردركه كرفش وكرپاسه وكرپاشه دخی ديرلر
مجمع الفرسده ضب جنسندن در سوسمار ديرلر ضبدن كوچك اولور محوديده باء موحده
ايله مرويدر لغ چاچله ع سكون لام اول وفتح ثانی وكسر جيم فارسيله شرفنامه ده بمعنی
غليواژ يعنی چيلاق ونعمة الله ده قور بغه در ديمش اما مويد الفضلا صاحبی يازمش ولكن
بو لغت برفرهنكده ذكر اولنمامشدر ديمش لغ چله ع لام مشدده ايله اوج معنايه كاور اول
صوفيانك خلوتده چقاردقلری ار بعين در بو بيتدن فهم اولنور حكيم خاقانی بيت مراسی
سال حالی كشت معلوم * كه شيخ چله را درسی نماند * ثانی فصل شتاده واقع اولان
زمهرير كونلری كه قرق كون اعتبار ايدرلر شيخ سعدی بيت زمستانست وراه از برق تندست
سفر در چلهٔ وی نا پسندست * ثالث عوراتك وضع حملدن صكره ايام نفاسلری قرق كون
اولسون اكسك اولسون استاد عسجدی بيت برافشاندم خيو آلود چله در شكاف او *
چو پستان مادر اندر كام بچه خرد در چله * ولام مخففه يای كرشی كه ابريشمدن بغلنور
بيت تا بكمان فلك اين چله بست * تير خوانيت برون شد ز شست لغ چنه وچينه ع
كلاهما دانهٔ مرغان يعنی قوش يمی حكيم ناصر خسرو بيت مرغ چو بردام و برچنه نظر افكند
بخت بد آنكه بحاردش رك بسمل * شيخ سعدی بيت مرغ آنجا رودكه چينه بود * نه بر آنجا
رودكه چی نبود لغ چنيبه ع كسر نون وسكون يای تحتانی وفتح باء موحده ايله يورككه دل دخی
ديرلر عربيده قلب ديرلر مير نظمی بيت صد وكرچه برحيله قادر بود * ندارد چنيبه كه ظاهر بود
لغ چنيله ع كسر نون وسكون يای تحتانيله بمعنی خنيله كه باب خاده ذكر اولنور انشاء الله
تعالی لغ چهره ع پيكر وروی آدمی وغيره ونقش وصورت ديوارده دخی استعمال اولنور كه
نقاشه چهره كشا وچهره پرداز دخی ديرلر لغ چه ع اخفاء ها يله نه ديمكدر اكرچه ها يله
يازيلور اما تلفظ اولنمز كاهی برلفظ ادخال اولنوب هاء علامتی حذف اولنور چكونه
وچشناسی كبی نتكم حكيم سنايی بيت توكه در قيد كالك انفاسی * چهره را از نقاب چشناسی
چنتای لسانده كسر ايله نی ديرلركه نيه ديجك يرده نيكا ديرلر ونه ايديم ديمكده نيتای ديرلر
لغ چيچله ع سكون يای تحتانی وفتح جيم فارسی ولامله بمعنی رنج وعلت وكسر جيمله ده مرويدر
لغ چيره ع سكون يای تحتانی وفتح راء مهمله ايله شجيع وبهادر ودلاور معنا سنه حكيم
فردوسی بيت چو هومان برآمد بران تيره كی * بپيچيد كودرز ازان چيره كی * وجست
وچابك معناسنه كه ضدی خيره در خواجه حسين ثنائی بيت از پی اين شبان كرك مزاج *
كرك را چيره بر شبان كردم * وچيره قومك معنا لريله مترادفدر لغ چيزه ع سكون يای
تحتانی وفتح زاء معجمه ايله چنبسترهكه برد مور آلتدر آنكه قيل قوپاررلر وخرده نسنه لر
طوتارلر مير نظمی بيت بوده در حسن خط ناچيزه * موی روكرده پاك باچيزه لغ چنيدره ع

سکون یای تحتانی و نون موقوف وفتح دال وراء مهملتین ایله برولایت آدیدر نقل اولنور که
آنده برچشمه واردر دائما آندن دراوسماز صداسی ایشیدیلور لغ مع الیاء التحتانی ع
لغ چله دی ع فتح دال مهمله واظهار یا ایله اربعین شتا معناسنه مولانا جامی بیت زشیخ
چله نشین دور باش وچله وی * که هست چله دی سرد تر زچله دی لغ چیره کی ع دلاورلك
وشجاعت وچیره مرقوم معنالرینه صفت اولور لغ چیزی ع برنسنه معناسنه در آخرنده کی
حرف یا کاه وحدت وکاه صفت معناسنی افاده ایدر ابوالمعانی بیت بردرت سائلی اکر آید
چیزی ده مکردد ش محروم لغ چیستی ع سکون یای تحتانی وسین موقوف وکسر تاء مثناة
ایله استفهام قبیلندندر نه سن ونه در دیمك معنالرینی افاده ایدر لغ چینی ع ولایت چینه
منسوب اولان نسنه لره دیرلر وبر لطیف رنکدر بیاض ایله کوك اراسنده لغ چی ع اخفاء
یا وکسر صری محله چیز معناسنه در شاه داعی شیرازی بیت من این مرغ زیرك منش می
شناسم * اکر چی ندارد بسی چینه دارد لغ باب الجیم الفارسی المضمومة مع الالف * چوخا ع
یوکدن ایدرلر معروف اثوابدر ودخی رهبانلره مخصوص برنوع جامه در حکیم خاقانی بیت
مرا بینند درسوراخ غاری * شده مولوزن وپوشیده چوخا لغ چوزه اوا ع زاء معجمه ایله
چنکلاهی یعنی غلیواژ کذا فی المجمع لغ چونا ع فتح نونله نیجه سن دیمك معناسنه آخرنده کی
خطاب دراابوالمعانی بیت کشیدم جور ومحنت چندمدت * نکفت آن جوز پیشه هیچ
چونا لغ مع الباء * چلوچوب ع باب سابقده ذکری مرور ایدن جلوجوب معناسنه
جیم فارسیله ده استعمال اولندوغی مرویدر لغ چوب ع چبق ودکنك وهر کسلمش اغاجه
دیرلر قوری اولسون یاش اولسون بیت چوب خسیس را اکرش تربیت کنی * جایی
رسد که بوسه که خسروان شود * وعصا معناسنه ده دیمشلردر بیت سیه مارکو وا سر آید
بچوب * زسوراخ پیچان شود سوی چوب * چغتای لسانده فتح شین معجمه ایله شوشه
دیرلر سبعهٔ سیاره ده عشقله سلطنت جم اولمق محالدر دیدوکی یرده بیت ایکیسین کیم
دیسا قیلاین جمع * شوشه موزون دیکای یاسارمین شمع لغ مع التاء المثناة * چست ع
سکون سین مهمله ایله درت معنایه استعمال اولنور اول چابك معناسنه شمس فخری
* قطعه * چرخ درمهر شیخ ابواسحق * چون میانرا ببست چابك وچست * ازپی اقتدار
حشمت او * شیررا داغ شه نهند براست * ثانی بمعنی تنك امیرخسرو بیت اکرخانه فراخ وکر
بچستنست * بچاراركانش بنیاد درستست * وله بیت زنهارکه آن بند قبا چست مبند بند
کزنا زکیت بخیه برا ندام برآید * ثالث محو دیده بربوری اوزرینه نسنه یغمق معناسنه رابع
شرفنامه ده بمعنی زودو درکرفته مسطوردر لغ چغرات ع سکون غین معجمه وفتح راء مهمله
ایله یوغرت که ماست دخی دیرلر بسحاق اطعمه بیت کشك درد وزهك وزرداب ولبن *
چغرات وماست * چربه شیر وزبده مسکه دوغ کردی مارچز * وسوزلمش یوغرت
ویوغرت قورپسنه دخی دینلور لغ چفت ع سکون فایله ایکی معنایه دراول جامهٔ تنك که
چسپان وچست دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ثانی عمارت آلتنه قونیلان دیرك وکارکیر
دیوار اوزرینه اینده کاری کنان دردمیرنظمی درصفت عمارت بیت رواق وطاق عالی

عالی دید و بشکفت * که بوده ابر بر دیوار او چغت ی چوبدست ج فتح باء موحده ودال وسکون سین مهملتین ایله مرکب سورجك دمور اوجی سوری نسنه در اغاجدن دخی ایدرلر مولانا جامی * قطعه * رافضی روز قیامت خر بود زیر یهود * ماحد نادان بدست اندر گرفته در مهار * باز نصرانی بدستش چوب دست آهنین * میزند خر تار ساند جمله را دار البوار ی مع الجیم * چوج ج شکاری طوغان که چوز دخی دیرلر مولانا عبدالله هاتفی بیت زریك بیابان فزون لشکری * زچوچی نژاد انش هر سوسری ی مع الخاء المعجمه * چوب سرخ بقم اغاجی غایت پك اغاجدر آنی قیروب قینادوب ابریشم وایلك وبز بویارلر ابوالمعانی بیت آن خرابه چنان دلداده دنیا شده است * می نشانه کویا در باغ عالم چوب سرخ * ی مع الدال المهمله * چغد ج سکون غین معجمه ایله اکسه ده دوکم اورلش صاچ وحصار کنکره سی و بیقوش که کوج وکوف وکول دخی دیرلر ی چغند ج فتح غین معجمه وسکون نونله دپه ده اولان قیللرکه اکسه ده دوکم اورلش اوله کذا فی فرهنك جهانکیری ی چنبد ج بوزن بمعنی کنبد ی چوب نورد ج کسر باء موحده وفتح نونله اول اغاجه دیرلرکه دفه طراغی برینه آنکله نسنه طوقیوب اوررلر ودخی نکنه معناسنه وکتاب تاج الاسما ده منوال معناسنه درکه بزی طوقدقجه اکا صررلر ی مع الراء المهمله * چر ج آلت تناسل معناسنه حکیم انوری بیت آنچه دی آن پسر سر کرك چر خورکرد * من ندیدم که درآفاق یکی کمتر کرد ی چرکر ج سکون راء مهمله وضم کاف فارسیله ایکی معنایه در اول پیغمبر دیمك وبعض فرهنکلرده مغنی معناسنه در حکیم ناصرخسرو بیت برپی شیر دین یزدان شو * کر پس چرکر امتست بتاز * ثانی خنیاکر معناسنه شهاب الدین مهمره بیت زآوای مطرب چرکر ز دستان * دل من بتان همچو ماهیست در بر ی چغندر ج ضم غین معجمه ودال مهمله وسکون نونله چکندر معناسنه در چقندر دخی دیرلر ی چغور ج ضم غین معجمه ایله طاوق پلجی معناسنه ابوالمعانی بیت چو ماکیان زن غر رابه بچه بسیار * زبیضه متعفن برآورد چو چغور ی چقندر ج ضم قاف وسکون نون ایله ی چکندر ج ضم کافله معروف شلغمك برنوعیدر قرمزی اولور حکیم سوزنی درصفت کیر خود بیت اکر زتن که چکندر نمای شد تن او * زکون کنده بود کنده چکندر او ی چناور ج فتح نون وواو ایله ختن مملکتنده برشهر اسمیدر ی چنبور ج سکون نون وضم باء موحده ایله دیزکین ویولار صاپی ترکیده چلبر وعربیده مقود دیرلر ی چندر ج سکون نون وضم دال مهمله چکندر معناسنه در بسحاق اطعمه بیت هرکز نشنیده ام که آشی * فخری بوجود چندر آرد ی چوار ج بوزن کوارد ستور معناسنه ابوالمعانی بیت ایاستوده خصال وایا فرشته جمال * کرم چوار دهی میکشم نقاب مقال ی چوب بار ج سکون باء اول وفتح ثانی ایله برنوع لیف اغاجیدر که آندن لیف ایدرلر ی چوبخوار ج سکون باء موحده وفتح خاء معجمه وواو معدوله ایله ایکی معنایه در اول رقور تجغز در اغاج یورهرنه بولورسه یردیوجه ودیوك دخی دیرلر عربیده ارضه دیدکلریدر فتح راء مهمله وضاد معجمه ایله ثانی دکنك اورلمش آدمه دیرلر تعزیر ایچون اولسون غیری ولسون ی چوز وچور یور ج کلاهما بسکون الواو برقوشدرکه اکا تذرو وتورنك دخی دیرلر

ترکیله سکون دیدکلریدر حکیم سوزنی بیت پری دیدار جوری نار ون قد * دری رفتار سروی یاسمن خد ﴿ مع الزاء المعجمه * چز ﴾ جرلق بوجکی و آری قوشی دیدکلرینه ده دیرلر ﴿ چوالدوز ﴾ معروف دوز دوزیدن لفظندن اسم فاعلدر چوال دیکیجی دیمکدر اولور ﴿ چوب باز ﴾ سکون باء اول وفتح ثانیله پنبه قوزالغی معناسنه ﴿ چوز ﴾ سکون واو ایله اوج معنایه کلور اول شکاری طوغان که بریاشنده اولمیه شکار آلمش اوله ثانی فرج زن معناسنه حکیم سوزنی بیت عضو رواست چوز وکون نیست درین چراو چون * کون زپی خواص دان چوز برای جمهره * وله * مثنوی * طرفه هنکام سفر کردنش * مهرزند بر در چوز دنش * کیدی خرمهر بدریا که زد * باکره اندر دل صحرا که زد * ثالث بردن طوب تمش اوت یونجه و ژاژ کبی که آکا چغر دخی دیرلر ﴿ مع الزاء الفارسی * چرژ ﴾ تومان یاقه‌سی یعنی اوچقوراوی ابوالمعانی بیت کلید کنج صفا بود بند شلوارش * بچرژ کشوده بمفتاح کیر خوش کارم ﴿ مع الشین المعجمه * چوبکش ﴾ سکون باء موحده وفتح کاف ایله پنبه‌دن دانه‌یی آیردقلری آلت معناسنه کذا فی المحمودی ﴿ مع الغین المعجمه * چغ ﴾ ایکی معنایه‌در اول چوب آبنوس حکیم اسدی بیت یکی تخت عاج ویکی تخت چغ * یکی جای شاه ویکی جای فغ * ثانی بویندرق معناسنه‌در ﴿ چناغ ﴾ فتح نونله ایرمشی که چناق دخی دیرلر شمس فخری بیت براسب دولت خداوند ملک جم * پروین سنام باشد وخورشید ومه چناغ * ودخی بمعنی پیاله ویاین بالغی معناسنه‌ده مرویدر ﴿ چوغ ﴾ بوزن بوغ صوبندی معناسنه میرنظمی بیت چو بوده باغم ومحنت سرشته * بجوی اشک پالکش چوغ کشته ﴿ مع القاف * چماق ﴾ ایکی معنایه‌در اول کفچه معناسنه ثانی سر دسته که دموردن و اغاجدن ایدرلر کذا فی نعمة الله ﴿ چوب یساق ﴾ اول عصادر که چاوشلر اللرنده کوتررلر مولانا هاتفی بیت ادب کردش اول بچوب یساق * بفرمود ازکردنش تا بساق ﴿ چناق ﴾ فتح نونله بمعنی چناغ مرقوم خواجه سلمان بیت شمال صبت تراشد براق برق عنان * هلال زین براق توکشت وبدر چناق ﴿ مع الکاف ﴾ ﴿ چتوک ﴾ ضم تاء مثناة ایله بمعنی کنجشک یعنی سرچه وچغک وچکوک دخی دیرلر کذا فی فرهنک جهانکیری ﴿ چربک ﴾ سکون راء مهمله وضم باء موحده ایله درت معنایه کلور اول برکسنه حقنده صورت راستده دروغ سوبلمکه دیرلر کمال اسمعیل بیت تبارک الله چندین سوابق خدمت * شود بچربک تغریب مفسدی برباد * بومعنایه ظهیر فاریابی بیت مراز چربک صاحب غرض زبیخ مکن * که من بباغ فصاحت درخت بارورم * مجمع الفرس‌ده غمز وشقاوت ایچون سو یلنان سوز که برکسنه لسانندن نقل اولنه ثانی طنز وتمسخر معناسنه حکیم فرقدی بیت بیکمان موش درّم را چربک آید برپلنک * بی سخن کبک دری را خنده آید برعقاب * ثالث فرهنک جهانکیریده بمعنی خجلت وانفعال سید ذوالفقار شروانی بیت هردم بدولت شرف خاکپای تو * دور سپهر چربک تاج کیان دهد * رابع مجمو دیده بمعنی اغلوطه که یاکانچ دیرلر ولغز معناسنه ده میرخسرو بیت نوماده ۲۸م چون دوست بادوست * بسی من موز چربک کفته در پوست ﴿ چغک ﴾ ضم غین معجمه ایله

ایله سرچه‌که عربیده عصفور وجمعنه عصافیر دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری لغ چغوك ع ضم
غین معجمه وواو معروفله بمعنی چغك مرقوم که چغنه دخی دیرلر حکیم نظام الملك تقویت باه ایچون
اینددوکی اجزا ترکیبنده دیر بیت ززعفران وشقنقور ومغز چلغوزه * بمشك وعنبر ومغز
چغوك آمیزد لغ چکاچك ع فتح کاف وضم جیم فارسیله افواه ناسه دوشمش خبره دیرلر حکیم
زجاجی بیت چکاچك شد این راز اندر میان * که کردید بدشاه بار ومیان لغ چکچك ع
سکون کاف وضم جیم فارسیله بمعنی چکاچك مرقوم حکیم سنایی بیت چکچکی او فتاده
در مسجد * نز پی هزل وضحکه از پی جد لغ چکاك ع فتح کافله ابریشم دوال که چالاك دخی دیرلر
مجمع الفرسده بمعنی طناب خیمه مسطور در لغ چك ع آلت تناسل که چوك ولند وتمور
دخی دیرلر پور بهای جامی بیت از عیب دردهان تو افسرده خون چو کس * وزغصه آب
کشته زچشمت روان چو چك لغ چکوك وچکاك ع کلاهما بضم الکاف الفارسی بمعنی کنجشك که
چغك وچغوك دخی دیرلر شمس فخری بیت اکر کند طیران درهوای دولت او * زچنك
شاهین باز آورد شکار چکاك لغ چلانك ع فتح نونله ایکی معنایه کلور اول بولعبدر کوزه
کردان دخی دیرلر ثانی بر بوجکدر سرکین کردانك دخی دیرلر عربیده جعل دیرلر لغ چلك ع
سکون لامله بمعنی کفچه دیك زن کذا فی مؤید الفضلا ومحمودیده ابریشم اکیر دکلری ایك
معناسنه در لغ چلوك ع ضم لامله دکرمان بوینه بغلدقلری ایپ کذا فی شرفنامه لغ چواك ع
یاغده پشمش اتمکه دیرلر بسحاق اطعمه بیت عدس وباقلی وسیر وپنیر وزیتون * در پیش
نان چواکست ومقیل وبلبار لغ چوبك ع فتح باء موحده ایله ایکی معنایه در اول پنبه چقرغی
ثانی بر تخته ایله براغاجدر سرپاسبانان اول اغاجی تخته‌یه اوروب پاسبانلری آکاه ایدر
وبقم اغاجنه ده دینلدوکی منقولدر لغ چوپلنك ع سکون باو فتح لامله دوپاك سرخ که باشه
بغلرلر حضرت مولانا قدس سره بیت آن شاه درو غین بین با اسبك بازینك * شنکینك
ومنکینك سر بسته بچو پلنك لغ چونانك ع یعنی چنانکه کذا فی شرفنامه لغ مع الکاف
الفارسی * چفتك ع سکون فایله بر قوشدر که آکا چو پینه وکروانك دخی دیرلر محمودیده
بر بیاض وایری وبیونی اوزون قوشدر مجمع الفرسده تاء مثناة یرینه نون واقع اولمشدر
لغ چکوك ع ضم کاف فارسیله براوت اسمیدر ودخی چزد مرقوم معناسنه در لغ چناك ع فتح
نونله قوش بسلدکلری یر ترکیده کومس دیرلر لغ چنبك ع سکون نون وفتح باء موحده ایله
ایکی معنایه کلور اول بمعنی خیز یدن وجستن یعنی قالقمق وصچرامق حضرت مولانا قدس
سره بیت سرمستیء در وصل خود در اصل اصل وصل خود * چنبك زنان در نیستی چنبك
زنان اندر نما * ثانی بمعنی سنك آهن ربا یعنی مقناطیس لغ چنك ع سکون نونله ایکی معنایه
کلور اول بمعنی سخن وکفتار خواجه نصیر طوسی * قطعه * خمش بودن نکو فضلیست لیکن
نه چندانی که کوییدت که کنکی * همان بهتر که در بزم افاضل * ز دانشهای خود چیزی
بچنکی * که تا معلوم کردد حال آنرا * که تو شاخ کلی یا چوب شنکی * ثانی قوشلك دانه دوشردکنه
دیرلر لغ چوشك ع سکون واو وشین وکاف موقوفله اوله دار برداغه دیرلر بابله دخی دینلور
هندی زبانده تبنی دیرلر لغ چوك ع واو معروفله ایکی معنایه کلور اول بر قوشدر کیجه

آیاغندن آصیلوب حق حق دیو صدا ویرر اول قدر چغررکه بوغازندن قان طاملر منوچهری
بیت چوك زشاخ درخت خویشتن آویخته * زاغ سیه برد و بال غالیه آمیخته * کذا فی
فرهنك جهانکیری و مجموعة الانس اما محمودیده بمعنی بوم کلان یعنی ایری بیقوش بو معناده
بعض نسخه ده واو یرینه راء مهمله واقع اولمشدر ثانی آلت تناسله دیرلر قرالاوی بیت برکس
چون کمان ندافی * برنی چوك چون چك نداف * و واو مجهول ایله دوه نك دیز چوکدیکنه
دیرلر مولانا جامی بیت برانم ازعقب کوچ کرده خودلوك * زند جمازهٔ سعیم بخیمه کاهش چوك
و پور بهای جامی بیت پیش باز آمدند و چوك زدند * چوك چون اشتران لوك زدند سوء استعمال
طریقیله ملوك و سلاطین اوکنده تعظیم ایچون دیزی یره قومغه دیرلر استاد لطیفی بیت هر دمی
کرم را تموك زند * پیش او دل بلا به چوك زند * دشت قپچاق لغتیدر ع چوکاع ع فتح کاف
فارسیله و ضمله ده مرویدر بر قوشدر نحوست ایله مشهور در بوم دخی دیرلر کذا فی فرهنك
جهانکیری ع چون پشت پلنك ع ابلق حیوان آت اولسون غیری اولسون کذا فی شرفنامه
ع مع اللام * چغداول ع سکون غین معجمه و فتح دال مهمله و واو ایله لشکر سوریجی و دمدار
عسکر معناسنه در ع چغول ع سکون غین معجمه و فتح دال مهمله ایله ع چغدول ع سکون
غین معجمه و ضم دال مهمله و واو معرو فله کلاهما یعنی چغداول مرقوم کذا فی شرفنامه والمجمع
والمحمودی ع چغل ع فتح غین معجمه ایله ترکستان لغتیدر جنك محلنده کیدکلری جبه که
چوقال و جوشن دخی دیرلر میر خسرو بیت نه همچون دیکران زاهن چغل پوش * سلامی
عصمت یزدانش بردوش * حکیم نزاری قهستانی بیت چغل به پیش خدنکش جوشیطنست
و شهاب * زره به پیش سنانش چو سوزنست وجریر * و ضم غین ایله اول بدبخت کمسه یه
دیرلرکه بر کمسنه دن بر سوز ایشیده و یاخود بر فعل کوره که انك افشا سیله فاعلنه ضرر
و آزار اصابت ایلیه انی اظهار ایده و یاخود و اروب حکامه غمز ایده عربیده غمازدیرلر ع چل ع آلت
تناسل معناسنه در کذا فی فرهنك جهانکیری ع چنبل ع سکون نون و ضم باء موحده ایله
یعنی کدا یعنی دلنجی چنبل دلنجیلك دیمك اولور حکیم سنائی بیت آز با جود او چو ممتلیان
هست همچون سبیل چنبلیان * وله بیت ندی نزل الله اندر شهر * چنبلی وار در دهم بنوی
ع چول ع واو مجهول ایله ایکی معنایه کلور اول بیابان معناسنه شیخ اوحدی بیت کله
در چول و غله اندر چال * نتوان داشت چله از سر چال * ثانی بمعنی خمیده یعنی اکلمش
ع مع المیم * چماچم ع ضم جیم فارسیله بمعنی پیشانی که عربیده جبین و جبهه دیرلر حکیم نزاری
بیت بدرکاه قیصر رفیعت نهاده * ملوك جهان از تفاخر چماچم ع چمچم ع سکون میم و جیم
فارسیله اوج معنایه کلور اول بمعنی رفتار و خرام حضرت مولانا قدس سره بیت سر بزمن
از مستی تاراه نکردد کم * در بادیهٔ مردان محو ست تو اچمچم * ثانی اسب و استر و کاو و خر
و سائر حیوانات بهایمه دیرلر حکیم سوزنی بو ایکی معنایه ترتیب اوزره بیت تا تو چمچم کنی
شکسته بدم * بسر سنك همچو چمچم خر * ثالث بر نوع ایاق قابی در اسکی نسنه لردن ایدرلر
آکا کیوه دخی دیرلر شیخ سعدی * قطعه * خوش بود دلبستکی با دلبری * ماه روئی مهربانی
مهتری * چمچمی در پای مردانه لطیف * بر سرش خربند کانه میزری * بو بیتلردن فهم

فهم اولنور که مطلق پابوج اوله حکیم نزاری بیت اکر کیمخت بلغاری نباشد * کدر پوشم
من وکرکاو چمچم ﴿چمچم﴾ بش معنایه کلور اول لاف اورمق وتفاخر ایتمك معناسنه شاه داعی
شیرازی * مثنوی * درهمهٔ جان بخلص رسید * خانهٔ داعی همه داعی کشید * زانکه فنانام
مرا کرده کم * کفت زنام ولقب خود چمچم * ثانی حیوانه دیرلر شیخ عمر خیام * رباعی * ای رفته
وبازآمده چم چم کشته * نامت زمیان مردمان کم کشته * ناحق همه جمع آمده وسم کشته *
ریش از پس سر آمده ودم کشته * ثالث اوزم چیره سی که شیره سی النمش اوله رابع بمعنی سرما
یعنی صوغوق خامس اول سیاه وبراق دانه درکه دوای چشم ایچون ترکیبه جزو ایدرلر غایت
مفید در اکا چشم وچشمك وچاکس دخی دیرلر ﴿چوچم﴾ جیم فارسیله باب جیمده مرور ایدن
چمچم معناسنه در کذا فی المحمودی ﴿چوم﴾ واو معروفله آج دیدکلری طاغ یمشیدر عربیده
زعرور وتفاح بری وزوثلاث حیات دخی دیرلر وفارسیده اغاجنه نالع دیرلر شیرازیلر کیل
دیدکلریدر جالینوس اکا هلهلیون دیمشدر بریسی وبستانیسی اولور که مثلث عجم دیرلر
شیراز بلرکل سرخ دیرلر واپچ یاغنه ده چوم دیدکلری رسیدهٔ نظر در ﴿مع النون﴾ * ﴿چپین﴾
کسر باء فارسیله سکوت چبوغندن یاپلمش سپد وطبق معناسنه حکیم فردوسی بیت بکسترد
کرپاس وچپین نهاد * زچپین بران نان کشکین نهاد ﴿چنان﴾ آنچلین معناسنه اصلی چون آن در
تلفظنده تخفیفاً واوی حذف اولنوب اشباع ضمه ایله استعمال اولنور مراد معنای تشبیهی افاده
ایدر غیاثای حلوایی بیت چنان ذرات اعضایم زمهرت کشته مالامال * که کر خنجر زنی
بوی محبت آید از خونم * ابو المعانی بیت چنان مستم چنان مستم چنان مست * نمیدانم
تو خود بیستم وکر هست ﴿چنین﴾ بونچلین معناسنه اصل چون این در تخفیفاً واو ایله الفی
حذف اولنمشدر خواجه سلمان بیت تا جهان بود چنین بود چنین خواهد بود * همه را عاقبت
کار همین خواهد بود ﴿چوپان﴾ باء فارسیله قیون وصغیر کودنه دیرلر عربیده راعی
دیدکلریدر ﴿چوب زین﴾ کسر باء موحده وزاء معجمه ایله ایر اغاجی که قلتاق دیرلر ﴿چوبك زن﴾
مهتر پاسبانه دیرلر بوروش وطرز قدیم زمانده متعارف ایدی که مهتر پاسبان برالنه براغاج
وبرالنه بر تخته پاره سن آلوب پادشاهك نامن ذکر واکا دعا ایدوب تخته یی دوکه دوکه
دولاشوب پاسبانلری بیدار ایدر بلاد عراق وفارسده لیالیٔ رمضانده خلقی سحوره قالدرمق
ایچون قپولری طولاشور حضرت مولانا قدس سره بیت مزن چوبك دکر چون پاسبانان
که هستی ماهیانرا پاسبان آب * استاد فرخی بیت باغبانی ببایدآن بت را * بایکی پاسدار
چوبك زن ﴿چوبکین﴾ بمعنی چوبك زن مرقوم ﴿چوپاین﴾ سکون باء فارسی وکسر
لامله بمعنی چوبکش مرقوم ﴿چوب نان﴾ کسر باو فتح نونله اوقلاغی که آنکله یوفقه خمیری
اچارلر شاعر بیت نزیبد در کف زن هیچ چوبی * خوشا چوبی که باشد چوبك نان *
﴿چوبین﴾ مطلق اغاجدن اولان آوانی وچنق وطبق وما اشبه ذلك ﴿چوخیدن﴾
واو معروف وکسر خاء معجمه ایله ایکی معنایه کلور اول بمعنی پخیدن مرقوم ثانی بمعنی لغزیدن
یعنی سورجمك شکوخیدن دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿چوشدن﴾ سکون
واو وشین موقوف ایله بمعنی مکیدن یعنی اممك سیف اسفرنکی بیت خلق عدوت هرچه

كز چكرآب جوشيدى * آب روانش از لب چشمهٔ خنجر آمدى ق چونان ع بمعنى چنان اصلى اوزره واقعدر استاد لطيفى بيت مكن بدكه چونان نه بينى جزا * نكوكار باشد به نيكى سزا ق چونين ع بمعنى چنين اصلى اوزره حكيم اسدى بيت كهش مهربانى كهش كين بود چنين بودكيتى وچونين بود ق چون ع تفخيم جيم و واو معروف ايله نجه ديمك معناسنه كه عربيده كيف ديرلر كاهى ادات رابطه الحاقيله چونست ديرلر خواجه حافظ بيت زكريه مردم چشمم نشسته در خونست * ببين كه در طلبت حال مردمان چونست * وهر نجه ديمك معناسنه هرچون ديرلر بيت اكر پيش ازين بند وافسون كنى * نيارم من اين كرده هرچون كنى ق چون ع واو مجهول ايله ايكى معنايه كلور اول ادات تعليلدر شيخ سعدى بيت چون ننالم تلخ از دستان او * چون نيم در حلقهٔ مستان او * مصراع اولده كى چون كيف معناسنه اولان چوندر مصراع ثانيده كى ادات تعليلدر ثانى تشبيه معناسن افاده ايدر بلكه ادات تشبيه درخواجه حافظ بيت كر خلوت ما راشبى ازرخ بفروزى * چون صبح در آفاق جهان سر بفرازم * بو تشبيه ايچون اولان چون اسم مركبدر كاهى واوى حذف اولنوب چنان اولور ميرزا شانى بيت چون آن غريق ميم ساقيا كه از كل من * اكر كلى بدر آيد شراب از و بچكد وچغتاى لسانندہ اولكى چونه نيچوك ديرلر لطفى ديواننده بيت نيچوك طبيبغه دردنكينى آيتابين آخر * كه دردنيكيز يوز مينك دواديں آرتق ايرور * وچون ثانى كه تشبيه در يانكليغ ديرفرهاد نامه ده فرهاد هنوز شير خوره ايكن عشق علامتلرى وارايدى ديديكى يرده بيت انكا ايچماك بولوب ناكام يانكليغ * مريض وشيرهٔ بادام يانكليغ ق مع الواو * چچو ع ضم جيم فارسيله بوستان معناسنه درهندى لسانندہ چوچى ديرلر ق چغو ع ضم غين معجمه ايله بمعنى جغد مرقوم ق چنو ع ضم نونله بمعنى چون اويعنى انك كبى ديمك اولور حكيم خاقانى بيت تا مادر جان رحم كشاد است * هركز خلقى چنو نزادست * حكيم فردوسى بيت همه رازها نيز كرد آشكار جهانرا نيامد چنو خواستكار * ودخى استغفار وطلب بحث معناسنه استعمال اولنور كذا فى المشكلات ق چو ع اوج معنايه استعمال اولنور اول واو معدوله ايله يعنى اخفاء واو ايله بمعنى مانند خواجه حافظ بيت چو باد عزم سر كوى يار خواهم كرد * نفس ببوى خوشش مشكبار خواهم كرد * ثانى ادات تعليل اولوب شيخ سعدى بيت چو مرد سخنكوى فانى شود مرا او را سخن عمر ثانى شود * ثالث وقت معناسن افاده ايدر خواجه حافظ بيت چو با حبيب نشينى وباده پيمايى * بياد دار محبان باد پيما را ق مع الهاء * چچرغه ع سكون باء موحده و راو وضم جيم فارسى وفتح غين معجمه ايله بمعنى تازيانه ق چره ع فتح راء مشدده ايله كوچك طوغان واركك طوغان كذا فى المحمودى جيم عربى وراء مخففله ده مرويدر ق چره ع زاء فارسيله طون ياقه سى نيفه دخى ديرلر مير نظمى بيت شود خيره چو چشم كيرد ركار كه بكشايد چره از بند شلوار ق چغنه ع سكون غين معجمه وفتح نونله بمعنى كنجشك يوز بهاى جامى بيت شوم چون بوم كرسنه چون زاغ * خرد چون چغنه سست چون كوتر ق چلبله ع سكون لام اول وضم باء فارسيله وفتح لام ثانيله مضطرب وبى آرام معناسنه ق چلبله ع ظهير الدين فاريابى بيت اى ز نور راى تو خورشيد ومه شد در حجاب * وى ز جود دست

دست توای بهاری چلپله ﴿ چلچله ﴾ سکون لام اوّل وکسر جیم فارسی وفتح لام ثانیله بمعنی
لاك پشت یعنی قپلو بغه استاده یمشدر بیت چل چله بنشست صوفی ره نیافت * چلچله بهتر
بود زان چل چله * بعض نسخه‌ده غلیواج معناسنه مسطوردر ﴿ چلغوزه ﴾ سکون
لام وضم غین معجمه ایله چام اغاجی یمشی که چام فستقی دیمکله معروفدر عربیده صنوبر دیرلر
اسم مرکبدر چل بسیار معناسنه‌در وغوزه قوزاق دیمکدر معنای ترکیبی چوق قوزاقلی
دیمك اولور معربی فتح جیم عربیله جلغوزه‌در امیرخسرو بیت بودکندم کزی بالاسرافراز
سرچلغوزه کوید بافلاك راز * شیخ آذری بیت هرکرا نیست ذوق چلغوزه * هست
درخور ددوش اویوزه ﴿ چله ﴾ لام مشدده ایله قاوصره سپدی کذا فی نعمة الله ﴿ چمانه ﴾
فتح میم ونونله اوج معنایه کلور اول بمعنی میانه میرنظمی بیت دران کاشانه سرای بی بهانه
چو سروی سرکشیده در چمانه * ثانی بمعنی پیالهٔ شراب ثالث حیوان بو ایکی معنایه
حکیم ناصرخسرو بیت چه لافی که من یك چمانی نخوردم * چه فضلست پس مرترا بر چمانه
﴿ چمچمه ﴾ سکون میم اوّل وفتح ثانی وضم جیم فارسیله ایاق سسی که یوریکن ظاهر
اولور شلپ وشکاشك وشکلك دخی دیرلر امام فخر رازی بیت در وصف قران مجو چمچمهٔ
مرکبش * توده کش شك چشم ازنمك ذوالمنن * حکیم سوزنی بیت کرد نعال وچمچمهٔ
با دپوپکانش * خوش چون سماع وسرمه بسمع وبصر رسید ﴿ چمچه ﴾ سکون میم
وفتح جیم فارسیله اغاج قدح وکفچه واغاج چناق ﴿ چنانه ﴾ فتح نونین ایله وای دینه
دیرلر براویوندر ﴿ چنبه ﴾ سکون نون وفتح باء موحده ایله توقاج دیرلر بر توقمقدر آنکله
قصارلر بزآغردر راستا دلیبی * قطعه * دوچیزش بشکن ودو برکن * منه یش زغلغل
وزغنبه * دندانش بکاز ودیده پانکشت * پهلوبد بوس سر بچنبه * ثانی قپو آردینه
طیادقلری اغاجه دیرلر ﴿ چنچه ﴾ سکون نون ایله اوزم چکردکی ﴿ چوب پاره ﴾
بمعنی چوب باریعنی برنوع لطیف اغاجدر ﴿ چوبدانه ﴾ سکون باء موحده وفتح دال مهمله
ونونله بمعنی سنجد یعنی ایکده دیدکلری میوه ﴿ چوبه ﴾ فتح باء موحده ایله ایکی معنایه در
اول اوزون یوفقه آچدقلری اوقلاغی که کردنه و پیواده دخی دیرلر هندی لسانده پیلن
دیرلر ثانی بهرام چوبینك لقبیدر ﴿ چوبینه ﴾ کسر باء موحده وسکون یای تحتانی وفتح
نونله اغاج قققان دیدکلری قوشدر فرهنك جهانکیریده ایکی معنایه مرویدر اوّل کاروانك
دیدکلری قوش ثانی بهرام چوبینك لقبیدر ﴿ چوتاه ﴾ فتح تاء مثناة ایله بوزن کوتاه بمعنی
همچنین کذا فی المجمع ﴿ چوثه ﴾ فتح ثاء مثلثه ایله بمعنی پلنك یعنی قپلان ایضا منه
﴿ چوچه ﴾ فتح جیم فارسیله ایکی معنایه در اول فرهنك جهانکیریده بمعنی چوپهٔ مرقوم
ثانی پلچ که طاوغك وغیرك اولسون میرنظمی درصفت معلم مکتب بیت رودازخانه اش
هر روز هفته * پیش طفلان همچون چوچه رفته ﴿ چوره وچوزه ﴾ اوّل بفتح
الراء المهمله ثانی بزاء الفارسی ایکی معنایه در اول بمعنی اخیر چوچه یعنی پلچ که عربیده
فرخ دیرلر سکون راء مهمله ایله ثانی ایکك کرتیکی که ایپلك اکیردکلری اکا چرخه دوك
دخی دیرلر کذا فی المجمع ﴿ چولاه وچوله ﴾ کلاهما بفتح اللام چلها معناسنه که عربیده

حایك دیرلر ﴿ چهره ﴾ سكون ها و فتح راء مهمله ایله اكابرك و وزرانك ایچ اوغلانی
معناسنه جیم عربیله منقولدر ابو المعانی بیت درحرمكاه دولتت دائم * ماه وش چهره
باد درخدمت ﴿ مع الیاء التحتانی * چكری ﴾ سكون كاف وكسر راء مهمله ایله ریواسك
بر نوعیدر شمس فخری بیت درکهستان بنام دولت تو * سر دار شاخ درشود چكری *
﴿ چنكلاهی ﴾ سكون نون وكاف موقوف ایله بمعنی غلیواج یعنی چیلاق ﴿ چوبدستی ﴾
سكون باء موحده ایله سردسته كه اكثر قلندرلر كتورلر ﴿ چوبسای ﴾ سكون باء
موحده وفتح سین مهمله ایله دورپی معناسنه ﴿ چوبشوی ﴾ سكون باء موحده و واو
وضم شین معجمه ایله اول قصه اغاجدركه قصارلر وجامه شویلر آنكله جامه اغردلر ابو المعانی
بیت چنین بدكر تنش صد ساله شوید * مجوب شویی نمی یابد سپیدی ﴿ چوبكی ﴾
یعنی چوب زن مرقوم امیر خسرو بیت یك چوبكی بام تو بهرام چوبه شد * یك ترك
نوبتی درت سنجر آمده ﴿ چاغری ﴾ سكون غین معجمه وكسر راء مهمله ایله سوزمه یوغرت
حكیم غمناك بیت وان زر از تو واستاند آنكه تا اكنون ازو * چاغری خوردی همی وطا یفی
ولیولنك ﴿ باب الحاء المهملة المفتوحه ﴾ حق كلام بودركه زبان فارسیده اوائل كلمه ده
حرف حاء مهمله اولمز لكن لسان عربك السنه دن فضل و رجحانی وامتیاز شانی اولمغین
عجم بولساندن بعض الفاظ اخذ ایدوب بعینها استعمال ایدرلر وبعضیلرین كنده تركیبلرینه
جزء قیلورلر و واقع اولورکه بلا تغییر كلمهٔ عربیه یی تعجیم ایدرلر نتكم ذكر اولنسه كركدر
انشاءالله تعالی وحرف حا لسان عربدن غیری لسانده یوقدر دیو امام سیوطی رحمة الله
علیه ذكر ایتمشدر فی الواقع زبان فارسی ظرافت ولطافت وملایمت اوزره اولمغین سكتی
حرفدن كلمه تركیب ایتمامشلردر نتكم اوّل دفتر ثانی ده ذكر و بیان اولنمشیدی ﴿ مع الالف
﴿ حاشا ﴾ ایكی معنایه در اول بركلمه دركه معنای تنزیه افاده ایدر یعنی برنسنه دن لایق
ذاتی اولمیان وصفی استبعاد واستغرا ایچون استعمال ایدرلر خواجه حافظ بیت حاشاكه
من بموسم كل ترك می كنم * من لاف عقل میزنم این كار كی كنم * ثانی براوتدر عربیده مامون
وترمس وسقر الحمار دخی دیرلر وبرك سپندان اولوب غیلة مروید ﴿ حالیا ﴾ بمعنی اكنون
وفی الحال خواجه حافظ * مصرع * حالیا مصلحت وقت درین می بینم * واستاد لطیفی
بیت حالیا مصلحت وقت چنین است وچنین * كه نشینیم بهم آمده در باغ سه سین ﴿ حاما ﴾
ماما اوزانده ایكی نوعدر حامای صغیر واردر ایكی مثقالدن عبارتدر وحامای كبیر واردر
اوچ مثقالدن كنایتدر ﴿ حبهٔ الخضرا ﴾ بنك تخمیدركه پیراغن قوریدوب دوكوب تناول
ایدرلر غایت مجددر ﴿ حبذا ﴾ درت معناده محلنده استعمال ایدرلر اوّل مدح معناسنه
مرحبا لفظیله ده مرادف ایدرلر حكیم انوری بیت مرحبا نوشدن وآمدن ماه صیام *
حبذا واسطة العقد شهور واعوام * ونه كوزل دیمك معناسنه طالب آملی بیت حبذا
ای نوبهار عجز كر تاثیر تو * معصیت رامیدهد امر آزش ازطرف كلاه * وبحل تعجبده
تعجب معناسنه حكیم انوری بیت حبذا اكبر قاضی كبیرنك * كه ندارد زسنك خارا ننك
ومعنای تحسین دخی افاده ایدر میر نظمی بیت حبذا بارگاه كردون سا * مرحبا خیمهٔ فلك

فلاع پیرا * عربیله دخی بومعنا لره استعمال اولنور شیخ عمر ابن الفارض قدس سره بیت
حبذا فیك اسقام خفیت بها * غنی تقوم بها عند الهوی حجج ؎ حربا ؏ سکون راء مهمله
وفتح باء موحده ایله بر جانوردر خورشیده محبتندن دائما رشو سنه طوررضه‌ی خفاش دركه
کونشدن قاچر استاد بیت نه دانا ز وخبردارد نه اوباش * که حربانیز کور آمد چو خفاش
مذکور جانور کونشه قارشو طوردقده دریسی الوان کورینور نتکم حکیم الشعرا متنبی دیمشدر
بیت بتلون الخریت من خوف النوی * فیها کما تتلون الحرباء * خریت کسر خا وراء
مشدده ایله رهنما معناسنه‌در ؎ حوض ترسا ؏ اول تکنه‌در که کفره آندن شراب ایچون
اوزم صقرلر کذا فی شرفنامه ؎ مع الباء الموحده * حاجب ؏ پرده وپرده دار معناسنه
شیخ فیضی بیت حاجب درکاه تومنع ندانده چیست * هرکه رودکو برو هرکه رسد کو بیا
ثانی بمعنی ابروان ابو المعانی بیت حاجب وچشمت کند منع اشارت بمن * اینهمه از طالع
بوده چو بختم سیاه * شعراده بری بود وبیت لطیفی دیمشدر * اهوی رشاء اسمعنی
القانونا * من حاجبه الازج القانونا * وحق من فی الیم القانونا * اعیی مرضی بقراط والقانونا
قانونلرك هربری بو معنایه‌در ؎ حجاب ؏ فتح جیم مشدده ایله بمعنی حاجب مولانا محمد ظهوری
بیت شمال وصبا خاکروب قضا * زحجاب درکه یکی مرحبا ؎ حرب ؏ سکون راء
مهمله ایله بمعنی جنك میر نظمی بیت دران معرکه کرم شد حرب وجنك * نماندکسی را چو
صبر ودرنك ؎ حسب ؏ فتحتین ایله کوهر خاص ومال ودخی دریم اوی که بریه‌ده اولانلرك
اولریدر وقبیله واندازه معنالرینه کذا فی ترجمان الصحاح هاتفی * مثنوی * من اهل جهان را
نسب نامه‌ام * نشد از حسب کرم هنکامه‌ام * مرا هست امروز چندان حسب * که عاد
آیدم از شمار نسب * وسکون سین مهمله ایله بوزن کسب کافی معناسنه اولان بعض محلنده
استعمال ایدرلر ونسنه صایمق ورسم ووقوع معناسنه که حسب حال دیرلر خواجه حافظ
بیت حسب حالی ننوشتم بتو ایامی چند * قاصدی کوکه فرستم بتو پیغامی چند *
؎ مع التاء المثناة * حاجت ؏ بمعنی رجا وتمنا ومطلب ومقصود معنالرینه شیخ سعدی
بیت وصف تراکرکنند ورنه کنند اهل فضل * حاجت مشاطه نیست روی دلارام را *
میرزا فصیحی بیت از بسکه شرر میجهد از پنبه داغم * حاجت نبود درشب هجران بچراغم
؎ حسرت ؏ بمعنی پشیمانی وفرقت وآرزو شانی تکلو بیت من بحسرت دور کرد و مدعی
مغرور وصل * ای محبت خاك برسر باد تأثیر ترا ؎ حقیقت ؏ خلاف مجاز وخلاف فرع
وحقیقت الامر ما یصیر الیه حق الامر وبلغة حقیقة هذا الامر ای یقین شانه والحقیقة
ما یحق علی الرجل کذا فی المشکلات ؎ حیرت ؏ عکس جمعیت خاطر وخلاف تیقظ وعدم
انتباه منلا مغانی بیت نه شکوفه نه برکی نه ثمر نه سایه دارم * همه حیرتم که دهقان بچه
کار کشت مارا ؎ مع الجیم * حاج ؏ زوار کعبه شیخ سعدی بیت حاجی بره کعبه ومن طالب
دیدار * او خانه همی جوید ومن صاحب خانه ؎ حلواج ؏ مرغ مردار خوار ابو المعانی
بیت عنقا صفتم قاف قناعت بکرفتم * حلواج نیم که طلبم جیفه دنیا ؎ حلوای پزیج ؏
یعنی حلوای چربش وبر نسخه‌ده چربیش واقع اولمشدر حلوای تر ولطیف دیمك اولور

ﻭ خویج ﻉ کسر واو وسکون یای تحتانیله آت طبع اولند قده آکا قونیلان لوازم مولانا
شمس تبریزی قدس سره بیت که چون خویج دیك بجوشیم واو بفکر * کفکیر میزندکه
چنین است خوی دوست ﻭ مع الدال المهمله * خاد ﻉ ایکی معنایه در اول قوزغون که
غراب دخی دیرلر ثانی حضرت یعقوب اولادندن برینك اسمیدر که حضرت یوسفك علیهما
السلام آنه سندن دکلدر ﻭ حاجتمند ﻉ حاجتلی دیمکدر مندك معناسی مقدمه ده تفصیل
اولندی ﻭ حال کرد ﻉ وجد وشوقه کلدی معناسنه مولانا آصفی بیت مجنون در آسمان
قمر چو دید و حال کرد * کویا که تاج خیمهٔ لیلی خیال کرد ﻭ حسد ﻉ غیرك نعمتی زوالن استمکدر
ﻭ مع الراء المهمله * حاضر ﻉ نقد معناسنه میر نظمی بیت نثارت کند دل هر آن قادرست
اکر جان سزا میشود حاضرست ﻭ حذر ﻉ صاقنمق معناسنه مولانا عرفی بیت نازآفت
وکرشمه بلا عشوه دلفریب * یاران حذر کنید که طوفان فتنه است ﻭ حریر ﻉ ابریشم
معناسنه معروف ودخی یار ومصاحب وکاغد معناسنه در کذا فی شرفنامه ﻭ حشر ﻉ
فتح شین معجمه ایله بوزن نظر جمعیت وآلای معناسنه مولانا هاتفی بیت دکر باده خیل
ستاره حشر * شد از ظل عالیش فرخنده فر * میرخسرو بیت کاه بیانش زملائك حشر
بر سخنش چون مکسان بر شکر ﻭ حصار ﻉ بر ولایت اسمیدر مجمع الفرسده بر شهر
حسن خیز واقع اولمشدر ﻭ حصیر ﻉ معروف شمس فخری بیت دایم حصیر پاره مه
از مزرعات چرخ * از بهر خانقاه شهنشه برند دوخ ﻭ حقور ﻉ ضم قاف وسکون
واو ایله صاحب حق دیمکدر میر نظمی بیت مکن رنج خاطر چو کلب عقور * بهر کار راشو
لطیف وحقور ﻭ حلوای شکر ﻉ برنوع لطیف شکر حلواسیدر کذا فی شرفنامه ﻭ حیدر
نام امیر المؤمنین علی ابن ابی طالب رضی الله عنه وکرم الله وجهه حضرتلریکه حیدر کرار
دیرلر وارسلانك جملهٔ اسماسندندر ﻭ حیزر ﻉ سکون یای تحتانی وفتح زاء معجمه ایله
هندوستانده اولور برنوع اوزون کوکدر شولقدر اوزوندرکه بر کوکدن بر چرخی قلقان
ایدرلر ﻭ مع الزاء المعجمه * حرام مغز ﻉ اوکرغه کوکی یعنی ایکو کذا فی نعمة الله ﻭ مع الشین
المعجمه * حاش ﻉ معنای تنزیه افاده ایدر حاش لله دیرلر سعیدای ززکر * قطعه * بکرد
کاشن رویت دمیده سنبل تر * ندیده هیچکس اسلام را زکفر حصار * کدام کفر چه
اسلام حاش لله از آن * که دست قدرت یزدان والی غفار * بکرد سورهٔ والشمس بهر دفع
کزند * نوشته آیت واللیل را بخط غبار ﻭ مع الفاء * حرف ﻉ حروف تهجینك مفردی
وطرف معناسنه وآغزدن ضرطه چالمق ودخی سوزك سقطن طوتمق که فاعلنه حرفکیر
دیرلر وسوز معناسنه دخی استعمال اولنور مولانا ولی دشت بیاضی بیت تا به تغافل
تو ندارم خدای را * حرفی اکر شنیدهٔ از من نهان مکن * سوز معناسنه استعمال
اولندوغی خواجه حافظك بو بیتندن فهم اولنور بیت آسایش دو کیتی تفسیر این دو
حرفست * با دوستان تلطف با دشمنان مدارا * محو دیمك عیب معناسنه مسطوردر ﻭ حریف ﻉ
اصلنده حرفتدن مأخوذدر * وفی القاموس حریفك معاملك فی حرفتك * بعده تعمیم اولنوب
معاشر وهم صحبت مجلس انس معناسنه استعمال اولنمشدر نتکم خواجه حافظ * مصرع *

* معاشران ز حريف شبانه ياد آريد * بعض كتب ادبيه ده * هل من فتى ظريف معاشر حريف * واقع اولدى نظير وسهيم وموافق مرد كار معناسنه ملك قمى . بيت حريف ساغر دردى كشان غم داند * كه بر سبو ملك از عاشقى چهامير فت * بر معناسى دخى قمار بازدر مولانا محمود ابن يمين . بيت باحتياط روا يدل كه دست خونست اين * كه روح در كرو ست وحريف بس طرارى * دست خون بر قمار اوينى در ی مع القاف * حق ع نام جناب حضرت بارى تعالى عز اسمه در وضد باطلدر ی مع الكاف * حستك ع سكون سين مهمله وفتح تاء مثناة ايله بمعنى قباله يعنى حجت كذا فى شرفنامه وغيره ی حسرت الملوك ع مونبار طولمه سى كه خرده قيمه ات وپرنج ايله طولد ورلر سبب تسميه سى اولدر كه بجملة بو طعامى غايت لطيف ايدرلراسى ليكن لذيذ اولور صوغودقدنصكره بنزوملوك طباخ دكاننه وارمق ممكن اولمديغندندر اكا حسيبك حسيب الملوك وحسيب البرغاله وجنبل دخى ديرلر كذا فى شرفنامه حسيب الملوك ع بمعنى حسرت الملوك وحسيب الملوك مرقومين ی حسيبك ع كسر سين وسكون ياى تحتانى وفتح باء موحده ايله مثله ی حلك ع كسر لام ايله وفتحله ده جائزدر بمعنى سياهى يعنى قراكولق حضرت مولانا قدس سره . بيت چون زمين برخاست از حلك فلك * بى شب وبى سايه ماند بى ملك * عربيده شديد السواد معناسنه در حكيم الشعرا متنبى . بيت خالك كالغداف جثل دجوجى * اثيث جعد بلا تجعيد * بو بيتده مدور ديرلر كيسوى زن وصفيدركه غداف ودجوجى شديد السواد معناسنه وجثل يوغون واثيث اوزون وجعد قورجقدر ی حوضك ع كاف تصغير ايله فسقيه چوره سنده كى كوچك حوض وبيوك طاس وباطيه كذا فى شرفنامه ی مع اللام * حال ع كوى باز لرك ميدان باشلرينه ديكدكارى ايكى عمودك اراسنه ديرلر كه در هوويا لكزهو دخى ديرلر مير خسرو . بيت دوميد اندارتك ميز دبد نبال شك سر كشته همچون كوى بى حال * ودخى بمعنى اكنون يعنى از منه ثلاثه دن شمديكى حال معناسنه لطيفى بيت بسيارى عمرت رفت باقيست بتاينك * اين حال غنيمت دان منديش بزاينك * وحالت اشيا معناسنه كه مثلا كشينك صفتندن واحوالندن عبارتدر شاعر ديمشدر بيت روغى كه حال دلت خوش كند * به از راستى كش مشوش كند * بو قبيلدندركه مقام تحاشيده توسل اولنور استاد لطيفى بيت دم ميزند وميزيد از حاتم ثانى * حال آنكه ندادست بكس پاره نانى ی حمايل ع حماله نك جمعيدر وحماله قايچ باغيدر رهرنكه او يخته كردنا اولور ميرنظمى بيت چو آمد پيش دلدارش نشسته نشس * حمايل كرده بر كردن دو دستش ی حواصل ع قوش قورساغى وقوش كوكسنك نرم وخرده تويلرا اولوركه اندن كورك ايدرلر حكيم اسدى بيت چو پر حواصل بر آورد زاغ * برافروخت كيوان زنكى چراغ ی مع الميم * حاتم ع عربده طى قبيله سندن بر مشهور سخى كسه نك اسميدركه اوغلى حضرت رسول اكرم صلى الله عليه وسلم زمان شريفلرنده اسلامه كلدى ودخى سياه قرغيده ديندوكى رسيده نظردر ی حرام ع ضد حلالدر خواجه حافظ بيت ترسم كه صرفه نبرد روز بازخواست * نان حلال شيخ زاب حرام ما ی حرم ع مكان محفوظ وجاى محرز ی حريم ع دخى ديرلر شيخ فيضى بيت منزل تردامنان نبود حريم كوى دوست * هر كه نبود پاك دامن

درحرم نا محرمست لغ حسان عجم ع شرفنامه ده خاقانی نك لقبی اولدوغی منقولدر
لغ حشم ع فتح شین معجمه ایله سیاه چادرکه یریه ده اولان کمسنه لره مخصوصدر وآنکله
قونوب کوچن طائفه وبیابانده ساکن اولنلره دیرلر منلا هاتفی بیت حشم بی سرو شهر
بی سروری * نه کردنکشی نه بلند اختری * ومطلق لشکر معناسنه مولانا ظهوری بیت
بده می که کردم قوی بدون حشم * پریشان کنم مغز ضحاك غم لغ حکیم ع درست اشلو ومحکم
فکرلو عاقل وعالم وعلم حکمتدن خبیر ودخی اسماء حسنی دن بر اسمدر شیخ سعدی بیت
بنام خداوند جان آفرین * حکیم سخن در زبان آفرین لغ مع النون * حبایل شیطان ع یعنی
عورات کذافی شرفنامه لغ حبل المتین ع یعنی قرآن مجید عظیم الشان ایضا منه
لغ حرمدان لغ بمعنی کیسهٔ زر ابو المعانی بیت فصل بهار جامه ودستار کروشد * رندان
باده خوار حرمدان تهی کرد لغ حرون ع ضم راء مهمله وواو معروف ایله اسب نافرمان یعنی
سرکش آت خصوصا وهر مطیع اولمیان عموما احمد کرمانی بیت برنفس حرون نه اندکی
رنج * تا راحت روح یابی از کنج لغ حریفان ع یعنی یاران شیخ عبد السلام پیامی بیت پستان
صراحی چو مکیدند حریفان * چون شیرخوران نقل زاذکر نشناسند لغ حزیران ع کسر زاء
معجمه وسکون یای تحتانی وفتح راء مهمله ایله شهور رومیه دن اول یاز آیی آدیدر ابو المعانی بیت
بیخبر کشتم بعشقت از کذار عمر من * چون بهار وصل دانم از حزیران فراق لغ حسان ع
عربدن مداح رسول اکرم صلی الله علیه وسلم بر شاعر شیرین کلام آدیدر لغ حلقه چین ع
بر نوع حلوادر حلقه کبی ایدرلر لغ حمدان ع آلت رجل آدیدر که خوارزم لغتیدر استاد
عسجدی بیت چو آیدرو برون حمدان بدان ماند سر سرخش * که از بینیٔ سفلایی فرود
آید همی خله * شیخ سعدی لطایفنده عبارت عربیله وجعل حمدانهم فی عمدانهم دیمشدر عمدان
فرج زناندر لغ حیران ع سرکشته وتیره عقل وکاهی کوزده استعمال ایدرلر باقه قالمش
معناسنه حکیم شفایی بیت از حیرت دیده خاك جلوه کاهش بیختم * دل نشد پیدا ولی صد
چشم حیران یافتم لغ حوض نعمان ع اجی صولو بر حوض ایدی که آدی اول نیسان ایدی
بر کون حضرت سرور عالم صلی الله علیه وسلم اوزرینه واردی معجزاتی برکاتیله حق جل
وعلا اول صویی طتلو ولطیف ایلدی حضرت علیه السلام آکا نعمان اسمنی ویردی کذافی
شرفنامه لغ مع الواو * حسو ع ضم سین مهمله واخفاء واو ایله اوماج آشی بسحاق اطعمه
بیت حسو نعره میزد که بغرا کجاست * که کشتند مسکین کاچی چو ماست لغ حو ع بوزن
نو بمعنی خونابه یعنی قانلو کوز یاشی لغ مع الهاء * حبه ع فتح باء مشدده ایله برچکردك وزنی
شانیٔ تکلو بیت قندیل کعبه را بفروشم بحبهٔ * تا در چراغ بتکده روغن در آورم لغ حربکاه ع
جنك یری معناسنه لغ حریر سینه ع یعنی سینهٔ نرم کذافی شرفنامه لغ حسیب البزغاله ع
بمعنی حسرت الملوك مرقوم لغ حفنه ع سکون فا وفتح نون ایله اغز طلوسی بعض نسخه ده آوج
طلوسی معناسنه در لغ حلقه ع بازرکانلرك بیع وشرا ایچون عقد ایتدکلری مجلس
که حلقه اولوب اوتورر لر ودق باب ایچون قپویه یاپارلر دمور وکمش وبرنجدن لولو رسه
ودخی مطلق مجلس معناسنه خواجه حافظ بیت درحلقهٔ کل ومل خوش خواند دوش بلبل

بلبل * هات الصبوح حیویا ایها السکاری * وهرنه که اورته شی پوش ودکرمی اوله که حمدونه
میمون که کبی دخی دیرلر فتح کافله عربیده قردوسعدان دخی دیرلر که حواله کاه که بمعنی مرجع
ومأوی وجای پناه خواجه حافظ بیت جز آستان توام در جهان پناهی نیست * سرمرا
بجز این درحواله کاهی نیست که خوصله که بمعنی تهیکاه که قورسق دیرلر مجازا تحمل ایلکه
دخی دیرلر ملاطرزی * رباعی * ای از نکهت خراب ملك هستی * یك دیدن وصد بیخودی
ومستی * تاب نکهت حوصلهٔ دهر نداشت * یکچشم بی بقایی عالم بستی که حوسه که
سکون واو وفتح سین مهمله ایله بمعنی توانکر غنی معناسنه ابوالمعانی بیت روز حشر تمل
پاك میخواهند * برابرست حوسه وکدا آنجا که حیکله که سکون یای تحتانی وفتح کاف
ولامله ایت اوزومی ودیرلر که براوتدر دوکوب اوج کونلك اطفاله سوورلر که مع الیاء * حالی که
بمعنی فی الحال محمد عصار که چو ظاهر کشت انکشت هلالی * شکست حسن ماه بدر حالی
که حامی که کنند معناسنه در ابوالمعانی بیت از غم عشقت خلاصی را نخواهد یافت دل *
حامی سودای زلفت کردنم زنجیر شد که حبشی که بنده معناسنه در مولانا جامی در نعت شریف
بیت وصف ذاتش چه کنم او عربی من عجمی * لاف مهرش چه زنم او قرشی من حبشی *
یای نسبتله حبش ولایتی خلقنه دیرلر بسحاق سبکپا وسیه چرده اولغله اکا لقب اولمش که حفرقی
سکون فا وفتح راء مهمله وکسر قافله زشت وبدلقا معناسنه در شیخ سعدی بیت ازین
حفرقی سوی کالیمهٔ * بدی سرکه در روی ما لیمهٔ که حلقی که زلبیا بشورن حلواجیه
دیرلر انواع رنك حلقهٔ چینی حلوا ایدر بسحاق اطعمه بیت د رانتظار حلقهٔ زنجیر حلقی
اصحاب رادویده چو مسمار بر در ست که حوض ماهی که یعنی برج حوت کذا فی شرفنامه
که حویجی که کسر واو وسکون یای تحتانی ایله حلوای ناطف آدیدر که باب الحاء المکسورة
مع الباء * حجاب که یعنی پرده میر سنجر بیت حسن تو در حساب نیارد نقاب را * کی از کتان
حجاب بود ماهتاب را * و بمعنی شرم وحیا شجاع کاشی بیت مرا بعرض تمنا حجاب نکذارد * وکر
خموش شوم اضطراب نکذارد که مع الراء * حر * طومان اکرچه مشهوری هایله هردر لکن
حایله ده استعمال اولندوغی مرویدر ودخی بو لفظله چوبان قویون چاغرر عربیده فرج زنانه
دیرلر که حصار که قلعه در محصور دندر مولانا عرفی بیت ز منجنیق فلك سنك فتنه می بارد
من ابلهانه کریزم در آبکینه حصار * میر نظمی بیت درآنجا حصاری نمایان شده * همه
بردمانش هراسان شده * که محصور کشتند جمعی دران * ز شمشیر مردان شده بیم جان
مع الزاء * حجاز که خطهٔ مکه ومدینه یه دیرلر وموسیقیده بر مقام آدیدر ایکی معنایه ابوالمعانی
بیت میروم باشوق دل در راه حجاز * مطرب پاکش راکنم صوت حجاز که حرز که یعنی پناه وحمایل
مولانا جامی بیت حرز امان چیست نعت ونام محمد * صل علی سید الانام محمد * ومحوی ارد بیلی
بیت ز چشم زخم خطر داوی ای هما که ببندی * بسینه هیکل زخمی ببال حرز شکستی *
عرفی شعرلرده دخی استعمال اولنور عماد الکاتب اصفهانی بیت کان فی صون مقلتی دخر دمعی
فنك الوجد سارقا منه حرزا که حیز که مخنث آدمه دیرلر حکیم اسدی وهندوشاه وحکیم
قطران وشمس فخری هاء هوز ایله هیز اولق اوزره تصحیح ایلمشلر در امرد مفعول معناسنه زیرا

فارسینك لغتی وصفنده حاء مهمله اوائل كلمه ده واقع اولا مشدد وزبان پهلویده حمام
طاسنه ده هیز دیرلر مفعول اوغلان دخی الدن الهكتد وكیچون استعاره طریقیله تسمیه
اولنمش اما بین الناس حایله مشهور در ع مع المیم * حلم ع بمعنی نرمی ولطف طبع عربیده
حركات ثلثه ده معانی مختلفه یه دركه فتحه ایله نرمی پوست آدمی وكسره ایله معروف وضمه ایله
خواب معناسنه در اما قرطبی مثلثاتنده دیمشدر بیت جد فالادیم حلم و مابقی حلم * ولاهنی
الی الحلم مذ غبت یا معذبی ع مع النون * حرمان ع محروم اولمق وحسرت معناسنه حكیم
شفائی بیت ناله در دم سركوی اثر كم كرده ام * داغ حرمانم كه با زار جگر كم كرده ام *
ع حین ع زمان معناسنه در ابو المعانی بیت برسوم آتش فروز وحین حرمان وصال *
فكر كن این نازنین عمر ما را چون كذشت ع حصار شادمان ع ماوراء النهرده برشهر اسمیدر
كذا فی شرفنامه ع مع الهاء * حجله ع سكون جیم وفتح لامله خلوتخانهٔ زفاف وحجرهٔ
خاص شاعر بیت عروس روی پوش گل درون حجله با بلبل * دهان بگشاده زیر لب حدیثی
میكند مبهم ع حصن فیروزه ع یعنی آسمان ودخی برشهرك قلعه سی اسمیدر كذا فی
شرفنامه ع حیره ع بوزن تیره بمعنی قفا اكسه معناسنه ع حیله ع مكر والدامق ودخی
چاره معناسنه در ابو المعانی بیت دلربا عالیجناب وچرخ بحر وبخت دون * فكر وتدبیرم
نماند زان ندارم حیله ع مع الیاء * حجاب ظلمانی ع یعنی شب كذا فی شرفنامه ع حصار پولادی
دمور یوكسوك كه درزیلر قولنوره ایضا منها ع حیری ع سكون یای تحتانی وكسر راء مهمله
ایله فرهنك وفاییده رواق وطاق ایوان وتحفة الاحبابده انجق رواق معناسنه در مولانا
مشفقی بخاری بیت بكروز خطا كردم ونانش نشكستم * بشكست مرادست وبرون كرد
ز حیری ع باب الحاء المضمومه مع الالف * حورا ع یعنی حوری مولانا هاتفی بیت سمنبر
پری چهره حورا سرشت * نه حور وبهشتی كه خرم بهشت ع مع الباء الموحده * حجرهٔ خواب
یعنی سرد وچشم كذا فی المحمودی ع حلی بند آب ع صو كنارنده اولان چمنزار ودخی اینجو خلق
ایدیجی مراد جناب باری تعالی جل شانه دیمكدر بر قطره آب باراندن اینجو خلق ایدر دیمك
اولور ع مع الراء المهمله * حجت استوار ع یعنی قرآن عظیم الشان كذا فی شرفنامه ع حجرهٔ
جای شلوار بند یعنی اوچقور اوی ابو المعانی * مثنوی * بند شلوار حجر آن دلبر * خفته بر گنج
گو پیا ارژدر * چون گرفتم بدست آن اژدر * از میان پای مار آرد سر ع حقه گر ع چقرقچی كه
عربیده خراط دیرلر راء مشدده ایله ع مع الزاء المعجمه * حقه باز ع معروف كه حقه اویناد و
التلرنده دانه كز دور ودخی نیجه صنعتلر كوستر ابو المعانی بیت دانهٔ مرغ دلم بود ست آن
خال سیاه * می نماید میكند پنهان زلف حقه باز ع حكم انداز ع نشانی درست اوران كمانكشه
دیرلر كه آتدوغی اوق خطا ایتمیوب اصابت ایلیه اكا قدر انداز دخی دیرلر ع مع السین المهمله
ع حقهٔ كاوس ع خسروك مشهور بار بدینك اوتوز الحاننده بر لحن آدیدر حقهٔ
كانوس دخی دیرلر كذا فی المجمع ع مع الشین المعجمه * حكم كش ع فتح كاف ثانیله یعنی مطیع
وفرمانبر ایضا منه ع مع المیم * حكم قدم ع كسر قاف ایله تقدیر ازلی وحكم حضرت حكیم
لم یزلی دیمكدر ایضا منه ع حلام ع فتح لامله بچهٔ كوسفند یعنی قوزی نوله حلان دخی دیرلر

دیرلر کذا فی شرفنامه ﴿ مع النون ﴾ حسن ﴿ معروف و دلبرلرده جاذب القلوب اولان حالت
مولانا حسین ثنائی بیت در روش حسن وناز هست بسی خوشنما * غمزه بطرز ستم عشوه
برنگ جفا ﴿ حلان ﴾ بچهٔ کوسفند کذا فی شرفنامه ﴿ حلوان ﴾ سکون لام ایله نعمتی فراوان
بوشهر آدیدر ودخی عروس ایچون ویریلان مالدرکه باباسی وآناسی کندولری ایچون
آلورلر * وهذا عار عند العرب وحلوان المرأة مهرها وهو ما یعطی الی الکهانة * کذا فی تاج
الاسماء یعنی باباسی قزینك حلوانن آلمق عرب قتنده عاردر عورتك حلوانی مهری یعنی
آغرلغیدر ودخی فالجیه ویریلان اقچیه دیرلر ﴿ مع الهاء ﴾ حجره ﴿ خلوت خاص ومخزنه
وبالکز مخصوص اولان اوده یه دیرلر کاتبی شترو حجره قصیده سنده * مصرع * شتر شتر غم
دلبر بحجره حجرهٔ تن ﴿ حقه ﴾ اول کوچك قوطی درکه ایچنه درّ وجواهر قورلر و آکا بکزر
نذن اولورسه اولسون ﴿ مع الیاء التحتانی ﴾ حسن عاریتی ﴿ عورات یوزلرینه وسمه دن
قودقلری خال وایتدکاری آرایش وزیورکه اصلی اولمیوب زائل اولور ﴿ حسینی ﴾ سادات
کرامدن حضرت حسین رضی الله عنه حضرتلرینه منسوب اولان اشراف کثرت استعمالدن
هرسیده حسینی دیرلر وموسقیده برمقام آدیدر ﴿ باب الخاء المفتوحة مع الالف ﴾
معلوم اوله که حرف خاء معجمه ده قاعدهٔ فرس بودرکه ما بعدنده واو یازیلور آکا معدوله
دیرلر کتابت اولنور تلفظ اولنمز مثلا اول واودن صکره کلان حرف مفتوحه واقع اولسه
خا مفتوح تلفظ اولنور ابخوست وخواب وخوار کبی که وظیفه خوار دیرلر وحرف مکسور
واقع اولسه خا مکسور تلفظ اولنور خویش کبی ومضموم قرأت اولنسه واو یازیلور اما
تلفظ اولنمز خوان کبی سفره معناسنه ضم صریحله الفسز اولسه خون کبی قان معناسنه
هر برینك محلی کلدکده بیان اولنور انشاء الله تعالی ﴿ خا ﴾ درت معنایه در اول خاییدن
لفظندن اسم فاعل اولور وصف ترکیبیده اولور دیمشلر شکرخا کبی خواجه حافظ بیت
بدم کفتی وخرسندم عفاك الله نکو کفتی * جواب تلخ میزیبد لب لعل شکرخا را * ثانی
خاییلمش معناسنه ده اسم مفعول اولور ثالث بمعنی دوش یعنی اوموز رابع نعمة الله مقدمه
قلی دیمش خامس فرهنك جهانکیریده کثیف صولر جمع اولدوغی یره ده خا دینلور که بارکین دخی
دیرلر ﴿ خارا ﴾ فتح راء مهمله ایله ایکی معنایه در اول جنس حجردن برنوع غایت پك طاشدر
صلابتله معروف خواجه حافظ بیت سرکش مشو که چون شمع از غیرتت بسوزد * دلبر که
در کف اومو مست سنك خارا * ثانی حریردن اشلنور برنوع موجدار لطیف قماشدر خاره
دخی دیرلر شمس فخری بوایکی معنایه ترتیب اوزره دیمشدر * قطعه یمین دولت نامش اکر
سؤال کنند * زلال خضر برآید ز خار وز خارا * کدام بنده ز انعام عام او نکرفت * هزار
بدرهٔ دینار ورزمهٔ خارا * رزمه قماش بغلنمش بوکه دیرلر کمال اسمعیل بیت همچو لاله زسوز
دل بدرم * ورز خارا کنند پیرهنم * بو بیتده کی خار مذکور قماش اولمیوب پیرهنلکه قابل
برنوع عندن اولمق فهم اولنور ﴿ خاکپا ﴾ خاکله پادن مرکبدر ایاق طپراغی معناسنه مجازا
هضم نفس وافتقار اظهار ایتمك محلنده استعمال ایدرلر شاعر * مصراع * اکرچه نیك نیم
خاکپای نیکانم ﴿ خاما لا ﴾ بردار ودرکه مازریون وهفت برك دخی دیرلر بیراغی زیتون

پراغندن كوچك ومزور پراغندن بيوك اولور قالنرق ولونى صارويه مائلدر طبيعتى
درجهٔ رابعهده حار ويابسدر بهق وبرص علتنه نافعدر كذا فى البديعى ﴾ خرد ما ﴿
سكون را وفتح دال مهملتين ايله خوش رنك وخوش آواز بر قوشدر حكيم ناصر خسرو
بيت خجسته را بجز از خرد ماند اردكوش * بنفشه را بجز از كرك ماند ارد دهن ﴾ خضرا
ولايت شامده بر قصردركه قصر خضرا ديرلر عربيده سبزه معناسنه در ﴾ خطا ﴿ مشهور
مملكتدر مستقل پادشاهى واردر اول ولايتلرده بى نظير فغفور آوانى اشلنور غايت مقبولدر
ولطيف قماشى اولور خطايى ديرلر وبى مثل محبوبلرى اولور كثرتندن عالمه مشهور
اولمشدر كمال خجندى بيت كر ز خوبان خطا خواهى خراج * سجده آرندت بتان چين همه
مولانا هاتفى بيت خطايى كنيزان بالابلند * بمژكان سنان وبكيسو كمند * بعض فرهنكلرده
مذكوردركه تركستان زمينده بر معمور شهره دخى اسمدركه صحراسنده آهوى مشك اولور
وعربيده ضدّ صوابدر ﴾ خط استوا ﴿ حكماء رصد قتلرنده برخط موهومدركه وسط السماده
بر باشى قطب شمالى وبرباشى قطب جنوبيدر وهر اقليم ايچون برخط استوا واردر كه ارتفاع
شمس واول اقليمك استواء نهاريدر چونكه شمس اول خطه ايريشور ليل ونهار برابر اولور
آنى يكدكدن صكره سير آفتابه ارتفاع ديمزلر زوال ديرلر حرارت شمس وضياى نهار
آندن صكره تدريجله نقصان بولور كذلك قواى بشر دخى نقصان پذير اولور مؤيد الفضلاده
ومجمع الفرسده خط استوايه الف استوا دخى دينلدوكى مسطوردر نتكم ذكرى باب الفده
مرور ايلدى ﴾ خفجا ﴿ فتح فا وجيمله آغرباصوق كه عربيده كابوس ديرلر بر علتدر سببى
قاندر ابو المعانى در هفت رقيب بدسيرت بيت درآمد شخص بدشكل وبد اندام * نشست
در بزم رندان همچو كابوس ﴾ خلا ﴿ تهى وخالى معناسنه وآبريزه دخى ديرلركه عربيده
بيت الخلا ديدكلريدر مير نظمى بيت بروز نش مزين چو طاوس زيبا * درونش شده
پر نجاست خلا ﴾ خوا ﴿ فتحتين ايله كوشت معناسنه در مولانا عبد العلاء برجندى شرح
چغمنى اوزرينه اولان حاشيه سنده شهر خوارزمك وجه تسميه سى بودر * سمى خوارزم
بذلك لان الجماعة التى بنوها اوّل الامر كان مأكولهم لحم الصيد فقط وكان فى هذا المكان
حطب كثير وبلغة اهل خوارزم خوا اللحم والرزم الحطب * كذا فى آثار البلاد والف
ممدوده ومقصوره ايله عربيده ايكى معنايه كلور اول شكم طعامدن خالى اولمق ثانى رعاف
معناسنه يعنى بورون قانى والف ممدوده ايله ينه عربيده ايكى نسنه اراسنده اولان هوايه
ديرلر ﴾ خوان يغما ﴿ واو معدوله ويغمايه اضافتيله اول طعامدركه اسخيا بشورب صلاى
عام ايدرلر هر كيم اولورسه كلور يركا خوان كرم دخى ديرلر خواجه حافظ بيت فغان كين
لوليان شوخ وشيرينكار وشهر آشوب * چنان بردند صبر از دل كه تركان خوان يغمارا *
﴾ خورا ﴿ واو معدوله ايله قوت يعنى غدا وآشامه معناسنه دخى كلور حكيم ناصر خسرو
بيت تن خوراى كور خواهد شد بتن تاكى چرى * جانت عريانست تو بركرد تن كرپاس تن
﴾ مع الباء الموحده * خاب ﴿ بمعنى بازيچق افكنده يعنى كيرو براغلمش كذا فى فرهنك جهانكيرى
﴾ خاسيب ﴿ كسر سين مهمله ايله بمعنى سيب ايضا منه ﴾ خاكروب ﴿ سپوركه معناسنه لفظ

لفظ مركبدر طپراق سپورجی دیمك اولور خواجه سلمان بیت آستانترا برخ شاهان دنیا
خاكروب * بزمكاهترا باب حوران جنت جرعه چین ؛ خب ؛ درت معنایه كلور اول سكوت
معناسنه یعنی اسم اولمق حضرت مولانا قدس سره بیت كر شمس تبریزی مرا كردی اشارت
كفتمی * ایندم چو مشك آورده است خب كردم از پیش وزكم * مولانا محمود ابن یمین
* قطعه * فلك رادوش میكفتم كه مارا * بجز اسایشی از تو طمع نی * فلك چون این سخن
بشنید و كفتا * بر وابن یمین خب باش یعنی * كاهی زد لفظنه مضاف ایدوب خب زد دیرلر
سكوت ایلدی دیمك اولور ثانی مجمع الفرسده مكر و حیله معناسنه در ثالث صوغوق
دیكه قار یغار ایكن هوا اسوب قاری شدت ایله صاوورر بو ایكی معنایه ترتیب اوزره ابو المعانی
بیت از كمال خبث خب كردی ز روی دوستی * كفتم ایش همچو خب بوده در ایام شتا * رابع
محو دیده یعنی افشردكی كلو یعنی بوغازك صقلمسنه دیرلر بعض فرهنكلر جمله دن فرهنك
جهانكیریده با و فا رسیله منقولدر ؛ خراب ؛ ایكی معنایه در اول ویرانه معناسنه كه
خرابه دخی دینلور بو معناده عربیله مشتركدر ثانی چكیلن سرخوش معناسنه حضرت
مولانا قدس سره بیت اكرچه مست بود كل خراب نیست چو من * كه راز نركس مخمور
با شما كوید * میر خسرو بیت شبان چون شد خراب از بادهٔ ناب * رمه در معدهٔ
كركان كند خواب * مولانا محمد ظهوری بیت بزودی كه در مجلس شیخ و شاب * زیادش
بیفتند مست و خراب * بونلدركه شرابخانه یه خرابات دیرلر ؛ خر رباب ؛ اضافتله
اول اغاج پارهسی آلتدركه كاسهٔ طنبور و رباب و امثالی سازلر اوزرنده اولوب قللری اكا
بغلرلر ؛ خرك رباب ؛ دخی اول معنایه در و دخی مرقوم سازلرك قللری آلتنه قونیلان اغاج
پارهسنه ده دیرلر كذا فی مجمع الفرس ؛ خرنوب ؛ پكی بویتوزی دیدكلری قوری یمشدر
چكردكی وزن قیراط رومیه دیرلر ایكی نوع اولور بری و بوستانی بوستانیسنه خرنوب شامی
دیرلر بریسنه دكنلو اولور خرنوب قبطی و خرنوب مغربی و خرنوب الشوك دیرلر و خیار شنبره
خرنوب هندی دیرلر و قرظ دكنینه ده دیرلر كه اقاقیا آنك عصارهسیدر اكا خرنوب مصری و خرنوب
قبطی دخی دیرلر و مصریلر اناغورس دیدكلری اوته خرنوب خنزیر و یمشنه حب الكلی دیرلر
كذا فی كتب مفردات الطب ؛ خره چوب ؛ یاپونك ابتدا اولان چاتیسی كه تركیده قره چاو دیرلر
و دخی عالی بنالر ایچون ایتدكلری اسكله و بعض فرهنكلرده قبه و كمر ایچون اولان قالب
ابو المعانی لطیفه كونه دیمشدر بیت خره چوب شد چو دلبرنا زك * بر اوسا ختم
كمر خود را ؛ خشكاب ؛ سكون شین معجمه و فتح كافله مانع معناسنه اورمزدی بیت
آنكه در قتل عالمی نبود * هیچ مانع ترا و خشكابی ؛ خلاب ؛ بالحق معناسنه فرهنك
جهانكیریده كل آب آمیخته دیمشدر بو معنایه حضرت مولانا قدس سره بیت حرص كاو
و خرند اده جزمران در آب و كل * تا نمانی آب و كل مانند خر اندر خلاب * مختاری بیت
رخشی چنانكه از تك او باد شد بخل * رانیم چنانكه از خوی او دیك شد خلاب * مجمع الفرسده
زمین كلناك شویله كه آنده ایاق سورچر اكا چچله و خلاش و خلیش و غریفج دخی دیرلر
عربیده زحلوقه و مزلقه دیرلر ؛ خلب ؛ فتح لامله یعنی خامه قلم معناسنه نعمة الله نقل

ایلشدر ل خله چوب ع فتح لام وضم جیم فارسیله کمینك دومن اغاجی که خله کشتی دخی دیرلر
کذا فی المجمع ل خنب ع فتح نون ایله بوزن نسب بمعنی صفه کذا فی شرفنامه ل خواب ع
واو معدوله ایله هم اویقو در نوم معناسنه وهم دوشدر رؤیا معناسنه مثلا خوابیدم دیرلر
اویودم وخواب دیدم دوش کوردم دیمك اولور ایکی معنایه حضرت مولانا قدس سره
بیت سر نهاد وخواب بردش خواب دید * کامدش از حق ندا جانش شنید * چغتای
لساننده توش دیرلر بو لفظ ایکی وجه اوزره در وجه اول واو تلفظ اولنمیوب آنجق تانك
ضمه سنه دلالت ایچون یازیلور وجه ثانی واوك اثباتیله رؤیا یعنی واقعه معناسنه در
میر علیشیر بیت کیجه کیم توشکا کیرکای اول سعادت اختری * بیر مکیل یارب مانکا اول
اویقودین بیدارلیغ ل خیر الثیاب ع یعنی جامهٔ سپید کذا فی شرفنامه اما مشکلاتده
جامهٔ خود رنك درکه بر نوع بزدر پنبه سی نخودی رنك اولور لطیف بز طوقورلر ملهدخی دیرلر
ل مع التاء المثناة * خاربست ع سکون را وسین مهملتین وفتح باء موحده ایله باغ
وباغچه و بوستان اطرافنه محافظه ایچون قودقلری خار وخاشاك که پرچین دخی دیرلر ل خارپشت
سکون راء مهمله وشین معجمه وضم باء فارسیله کرپی معناسنه در که آرقه سی دکنلی اولمق
تقریبیله تسمیه اولنمشدر شاعر بیت فتاده بران پهن دشت درشت * سرنا تراشیده چون
خارپشت ل خامدست ع سکون میم وسین وفتح دال مهملتین ایله الی ایشه یاقشمین آدمه
دیرلر بو معناده خیره دست دخی دینلور میر نظمی بیت نیاید بکار تو هر خام دست * چوهر
جا شود قدر نادان پست ل خرابات ع میخانه که آنده وارنلر مست وخراب اولورلر مولانا
ظهوری بیت خرابست معمورهٔ عقل و هوش * با آبادیش در خرابات کوش * زیاده
مست مدام اولانه خراباتی دیرلر شرف شفروه بیت بمال دست نیرك بدان خراباتی *
که سخت طرفه بود روزه دار میخوان * عربیده که نعمة الله خراباتی مسکش دیمش تعبیر فاحش
ایتمش ل خربت ع سکون راء مهمله وفتح باء موحده ایله بط بزرك که غاز دخی دیرلر ترکیده
قاز دیدکلریدر چونکه قاز بلاهت و حماقتله مشهوردر ابله واحمق آدمه ده خربت وخربته
دیرلر بعض نسخه لرده طاء مهمله ایله خربط یازرلر لکن خطا ایدرلر فارسیده حرف طا اولمز
ل خرتوت ع سکون راء مهمله وضم تاء مثناة ایله بعض نسخه ده اکشی قره توت یازمشلر
اما فرهنك جهانکیریده بر نوع توتدر نهایت مرتبه ده زبون و بیمزه اولور مولانا عبد القادر
نائینی بیت کمال قدرت اورا بچشم غیرت بین * بیاورت شکر از نی بریشم از خرتوت *
ل خرخشت ع سکون راء مهمله وشین معجمه وکسر خاء ثانیله معصره معناسنه درکه
اوزم ولیمونی و زیتونی وکنجدی ایچنده صقوب صوین ویاغن چقاررلر کذا فی فرهنك وفایی
ل خرست ع فتح را وسکون سین مهملتین ایله بمعنی سیاه مست یعنی پك کیفلی سرخوش
عربیده طافح دیرلر حضرت مولانا قدس سره بیت مست خرست میروم از پی عشق بو العلا
بیم ندارم از بلا تن تللا تللا للا ل خره خشت ع فتح راء مهمله واخفاء ها وکسر خاء ثانی
وسکون شین معجمتین ایله کرپیچ یعنی خشت کرپیچ وخره یغن معناسنه در ل خشت ع
سکون سین مهمله ایله بش معنایه کلور اول رنك معناسنه که عربیده لون دیرلر حکیم فردوسی

فردوسی بیت تویسنلی برجامه بنهاد دست * بغیر سرخامه راکرد خست * بو معنایه
مشرف شفروه * قطعه * کو بیا با تو من نششت کنم * قصد آن طرهٔ چو شست کنم * بادهٔ
راوقی بجان بخزم * پس بخوناب دیده خست کنم * ثانی نفع معناسنه حکیم سنایی * مثنوی *
با تقاضای عقل و نفس و خواس * کی توان بود کردکار شناس * با ابل عقل راز کابن خست
درترنم نوایش همه پست * ثالث فرهنك جهانکیریده بمعنی آرزو وخستهٔ آرزو رابع
مجمع الفرسده بمعنی خسته کردو آزرده شد خامس فرهنك وفاییده مجروح کرد معناسنه
مرویدر ﴿لغ﴾ خشت ﴿ع﴾ سکون شین معجمه ایله اوج معنایه کلور اول کورکوز یعنی اعور
ثانی بمعنی اشك عربیده دمع دیرلر ثالث بی هنر و بی معرفت معناسنه در ﴿لغ﴾ خشت خشت ﴿ع﴾
سکون شینین معجمتین وضم خاء ثانی ایله تقردی عموما وصحان تقردیسی خصوصا حضرت
مولانا قدس سره بیت خشت خشت موش در کوشش رسید * خفت ذوق اند تش کانی رمید
﴿لغ﴾ خش خشت ﴿ع﴾ حذف تاء اول ایله دخی معنای مزبوره درکذا فی المجمع حضرت مولانا
قدس سره بیت باز این سستیٔ این ناموس کوش * که فرو مرداز یکی خش خشت موش
﴿لغ﴾ خنت ﴿ع﴾ فتح نونله بمعنی ضیا و پاره مق درخشان معناسنه و بر معناسی دخی کوپدرخم کبی
وبعض نسخه ده فالج معناسنه ده مرویدر ﴿لغ﴾ مع الجیم * خاج ﴿ع﴾ ایکی معنایه کلور اول چلیپا که
عربیده صلیب دیرلر کال اسمعیل بیت صلیب وخاج بسوز دکلیسیا بکند * بنای مدرسه را
پرکند لبان آزر * ثانی نزمهٔ کوش یعنی قولق یومشاغی حکیم سوزنی * قطعه * کرك را
پیشه پوستین دوزیست * درد کانی که عدل دست استاد * هم بخاج آردار تو فرمایی *
باز دار دیکی چو پچه حاد ﴿لغ﴾ خانج ﴿ع﴾ سکون نونله اول چقورجه یردرکه اطفال جوز اوینایوب
ایچنه دوشنی آلور حکیم سوزنی بیت بسلامت چو من باز رسی ای فرزند * راست غلتد
بسوی خانج همه جوز پدر ﴿لغ﴾ ختفرج ﴿ع﴾ فتح تاء مثناة وراء وسکون فا ایله سمز اوت که پرپهن
وفرفخ وخرفه دخی دیرلر عربیده بقلة الحمقاء دیدکلریدر کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿لغ﴾ خج ﴿ع﴾
نجیدن یعنی کوشیدن لفظندن صیغهٔ امر درچالش معناسنه وکاهی اسم مصدر اولور
کذا فی المجمع ﴿لغ﴾ خج خج ﴿ع﴾ خج مرقوم معناسنه که تکراری تاکید ایچوندر ابو المعانی بیت
بارها خاطرم آیدکه فراغت کنمش * عشق دل باز مرا کفته که خج خج بغمش ﴿لغ﴾ خرمنج ﴿ع﴾
سکون راء مهمله ونون وضم میمله ایکی معنایه کلور اول بمعنی خرمکس که منج مکس معناسنه
کلدوکی مرویدر حکیم ازرقی * رباعی * ای تو تبنی مشك حسودت زرغنج * با پور تو رخش
پوردستان خرمنج * بادارخ حاسدت ترنجیده وزرد * سر بر طبقی نهاده پیشت چو ترنج *
ثانی مفلوج معناسنه کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿لغ﴾ خفج ﴿ع﴾ فتح فا ایله بوزن درج اغرباسمق که
عربیده کابوس دیرلر جیم فارسیله ده مرویدر وخفجك عربیده لرزیدن پای شتر وکج شدن
دیمکدر ابو المعانی بیت دوش با ما خفته بد در کلستان آن غنچه فم * ناکهان آمد رقیب
دیوسیرت چون خفج ﴿لغ﴾ خفرج ﴿ع﴾ سکون فا وضم راء مهمله ایله شرفنامه ده بمعنی پرپهن که
فرفخ وخرفه دخی دیرلر بقلة الحمقاء معناسنه مشکلاتده کسر را ایله مسطور در ومحمودیده
ضمتین ایله پرپهن وکسرتین ایله اکا دیرلر که طرنقله نسنه طوتارلر ومجمع الفرسده فتحتین ایله

پرپهن معناسنه‌در ﴿ خفرنج ﴾ سكون فاو فتح راء مهمله ایله بمعنی كابوس كه قرنجك دخی دیرلر
حكیم سوزنی باكیرخود كوید بیت بركنی خفرنج كاری پای من زی سرزنی * باغ اندازی
كای سركین كشی كه خواره * خالنج ﴿ فتح لام و سكون نونله حیواناتده دو رنك معناسنه
عموما واسب ابلق خصوصا استاد عسجدی بیت زدر وزر وكوهر آكنده كنج * پراكنده
در رخش چال وخالنج * مجمع الفرسده كسرخا ایله بوزن شكنج معنای مرقومه مرویدر اما
مؤید الفضلاده اول سیاه كبوتركه قنادی بیاض اوله و یاخود الاجه اوله ﴿ خلواج ﴾ سكون
لامله یرتجی ولاشه خوار برقوشدر كذا فی فرهنك جهانكیری بعض نسخه‌ده زغن معناسنه دركه
خلیواج وغلیواج دخی دیرلر ﴿ خلیج ﴾ نهر معناسنه اما عربیده كول معناسنه‌در وشرفنامه‌ده
نهردن آیرلمش كوچك ارمق معناسنه‌در نعمة الله دكز قولاغی ایله تفسیر ایتمشدر ﴿ خلیواج ﴾
مرغ مردار خوار وزغن معناسنه ده مرویدر ﴿ خنج ﴾ سكون نونله بوزن كنج فائده ونفع
معناسنه حكیم اسدی * مثنوی * زیان یافت كوینده اندر سخن * بدوكفت كای شاه
تندی مكن * بسی راندی ازكفت بی سود وخنج * كنون پاسخ ازسخت یابی مرنج * وهندوشاه
نخجوانی دخی بو معنایه نقل ایلمش بیت مراهرچه ملك وسپاهیست وكنج * همه آن
به تست وترازوست خنج * بو معنایه حكیم سنائی بیت بهر پاسست ماربرسركنج * تزپی آنكه
كیرد ازوی خنج * شمس فخری معیار ده نان ونعمت وعیش وعشرت معناسنه‌در دیو ب
بو بیتی دیمشدر بیت سپنج دهر را بوخرمی دان * بحشمت باری اندر راحت وخنج * فرهنك
حسینی وفا یینده خنج اول صدادركه حین مجامعتده رجلدن صادر اولور وفرهنك جهانكیریده
طرب وشادی ودخی ضایع وباطل معناسنه روایت اولنمشدر ﴿ خنج خنج ﴾ بو لفظ مكرر
جماع مباشرتنده ظاهر اولان صدایه دیرلر میرنظمی بیت چوشد جمع باوی بناز و بغنج *
زافراط شهوت كند خنج خنج ﴿ خنفج ﴾ سكون نون وفتح فایله قوش اتمكی دیدكاری اوتكه
اطبا تودری دیرلر ﴿ خوج ﴾ مجمع الفرسده قوش سوریبی معناسنه روایت اولنمش اما حركتی
اشعار اولنمامشدر وفرهنك وفا یینده تاج معناسنه منقولدر ﴿ مع الخاء * خج خج ﴾ بو لفظ
مكرر بمعنی زهی زهی كه خه خه دخی دیرلر كذا فی فرهنك جهانكیری ﴿ خط سنج ﴾ معروف اجناس
خطدن بر جنس خطدركه واضع الاصل ابن مقله‌در ﴿ خلج ﴾ فتح لام مشدده ایله وضم ایله ده
مرویدر خطا ملكتنده برمشهور شهر معظمدر محبوب ومحبوبه‌لری غایت چوق اولور مولانا
هاتفی بیت قدافزای سهی سروان خلج * جمال آرای رعنایان كلرخ * بو بیتده ضم لامله دخی
شرفنامه صاحبی ابراهیم فاروقی فتحتین ایله روایت ایلمشدر ﴿ خلنج ﴾ كسر لام وسكون یای
تحتانی ایله براغاجدر اندن چناق وطباق كبی اوانی ایدرلر ﴿ خمچاخ ﴾ سكون میم وفتح
جیم فارسیله اول كیسه‌دركه قاو وچقماق وآنلره بكزر اشیا قورلر تركیده چنته دیرلر
واناطولی ولایتنده اغزی بوزمه‌لی و یانجق دخی دیرلر شمس فخری قولوق دخی دیرلر دیو ب
بو بیتی نظم ایلمش بیت بجای شانه وآتش زنه سپاهی او * كننده پر زیواقیت كیسه وخمچاخ
﴿ خنبوخ ﴾ سكون نون وضم جیم وواو معروفله نام شریف حضرت ادریس علی نبینا وعلیه
السلام كه اخنوخ دخی دیرلر میرنظمی بیت زدل كرد جهانرا محو ومنسوخ * ستاره برچرخ چارم

چارم جای خجوخ ﯾ مع الدال المهمله * خاد ﻊ بوزن باد چیلاق دیدکلری قوشدر که زغن دخی دیرلر عربیده حاء مهمله ایله دراستاد فرخی بیت چون در وخذلان وعصیان توای شهراه یافت * کا خهاشد جای کوف وخا نهاشد جای خاد ﯾ خارزد ﻊ سکون راء مهمله وفتح زاء معجمه ایله بر دکندر که چاقردکنی ودخی قلقان دکنی دیرلر ﯾ خارسیید ﻊ برنوع بیاض دکندر خارچه دخی دیرلر اپاسی بندق دکنی دیو روایت ایلمش ومحمود یده بمعنی یاآدوردو بر اوتدر عربیده نمامه دیرلر ﯾ خاکی نهاد ﻊ یعنی متواضع خاک طپراقدر نهاد خلقت معناسنه در یای نسبتله مراد نفسی الحق طوتمقدر کذا فی المحمودی بو معنایه ابو المعانی بیت همچو آتش نفس خود عالی مکیر * کر خرد داری بشو خاکی نهاد ﯾ خانغرد ﻊ سکون نون وراء مهمله وفتح غین معجمه ایله بمعنی خانهٔ تابستانی یعنی یازه مخصوص او کذا فی شرفنامه ﯾ خانه باد ﻊ بروج اثنی عشردن باده منسوب اولان اوچ برجدر که جوزا ومیزان ودلودر زیرا هر اوچ برج بر عنصره منسوبدر اما ارباب فن حمل آتش وثور باد وجوزا آب وسرطان خاک واسد آتش وسنبله باد ومیزان آب وعقرب خاک وقوس آتش وجدی باد ودلو آب وحوت خاکدر دیمشلر بو قوله اوزره ثور وسنبله وجدی اولور ﯾ خانه زاد ﻊ اوده یتشن بنده زاده معناسنه ابو المعانی بیت کرشوم باجان ودل آلفتهٔ هجر وصال * خانه زاد محنتم پروردهٔ دردوغم ﯾ خاوند ﻊ فتح واو وسکون نونله غرب جانبیدر خاور معناسنه که جانب مغربده اولان بلاد اهالیسنه خاوندی دیرلر میر نظمی بیت شد مطیعش همه دماوندی * همچنان باختری وخاوند ﯾ خد ﻊ دال مشدده ایله یکاق رخ معناسنه عربیدر ﯾ خرّاد ﻊ راء مهملهٔ مشدده ایله بوزن نرّاد مجمع الفرسده بر مبارز تورانی نامیدر بو معنایی مؤید حکیم فردوسی بیت زیکسوی لشکر به پیرن سپرد * دکر سوی شیدوش وخرّاد کرد مؤید الفضلاده بر پادشاه اسمیدر که کمال عقل ودانش ایله موصوف ایدی وفرهنک جهانکیریده تخفیف راایله بمعنی غلیواج که غلیوار دخی دیرلر ﯾ خرد ﻊ فتح راء مهمله ایله بوزن شود لهم معناسنه که کمش وباقر ایشلرین قلایی ایدوب بر برینه یاپشدررلر ودخی سمرقنده قریب بر شهر آدیدر خلقی جمله جهوددر ﯾ خرد ﻊ سکون راء مهمله ایله بوزن دودنبره یا لحق که اپاغه یا پشور خرد وخره دخی دیرلر استاد فرخی بیت بس کسا کاندر هنرواندر کهر دعوی کنند * همچو خردد خرد ماند چونکه برهانی بود ﯾ خرند ﻊ فتح راء مهمله وسکون نونله براوتدر چوغانه بکزر بلخ دیارنده خلخان دیرلر ابو شکور بیت تذر وتاهمی آمد خرند خایه نهند * کوزن تاهمی از شیر پرکند پستان ﯾ خرژند ﻊ فتح زاء فارسیله براوتدر یا قرلق پارچه پارچه کلی اولور صابون کبی استعمال ایدرلر بعض نسخه ده شخار معناسنه درکه عربیده قلیه دیدکلری صابون اجزاسندن بر جزؤدر اما بو بیتدن فهم اولنور که شخاردن غیری اوله شمس فخری بیت هر کجا تیغ تو بود قصهار * نبود حاجت وشخار وخرژند * راء مهمله ایله ده روایت اولنمشدر ﯾ خسانید ﻊ فتح سین مهمله وکسر نون وسکون یای تحتانی ایله دیش ایله بر نسنه یی اصروب یاره ایتمکه دیرلر ﯾ خساید ﻊ فتح سین مهمله ویای تحتانیله بو دخی اول معنایه در بعض فرهنکده شین معجمه ایله مرویدر کذا فی مجمع الفرس ﯾ خستهبند ﻊ اعضای

شکسته باغی و باغلیانه دخی دیرلر ه‍ر بیله جبیره دیرلر کذا فی المحمودی * خشم آلود ﻉ یعنی
غضبناك مشهوری کسر خا ایله در اما اصحی فتحه ایله منقولدر ﯓ خشود ﻉ ضم شین معجمه
و واو معروفله ترکیده طرمق دیرلر بستانجیلر آلتیدرکه آنکله بستانك اوتن قوپاروب پاك
ایدرلر مجمع الفرسده تازه بتمش دالی اغاجدن بودایوب پاك ایتمکه دیرلر ﯓ خشین بند ﻉ
اکثر فرهنکلرده زغن یعنی چیلاق معناسنه منقولدر بو معنایه استاد فرخی بیت تا بود چون
همای فرخ کرکس * تاکه نبا شد نظر باز خشین بند * تحفة الاحبابده و فرهنك حسینی
وفاییده زغن معناسنه در اما مجمع الفرس صاحبی بو قوله اعتراض ایدوب سهو و خطا ایتشلردر
زیرا لفظ خشین کبود رنکه دیرلر زغن کبود اولمز اما باز کبود رنك اولور و بند اسم فاعلدر
معنای ترکیبی صیاد باز دیمك اولور معنای بیت غلیواز یعنی زغن نظر باز خشین اولمیه
ﯓ خشیناد ﻉ کسر شین معجمه و سکون یای تحتانی و فتح نونله قیل قویرق دیدکلری قوشدر
بعض نسخه ده کرکس معناسنه روایت اولنمشدر ﯓ خفرد ﻉ فتح فا و سکون زاء فارسی و دال
موقوفله طکوزلان بوجکی که خفرد و خفرده و خبزود دخی دیرلر ﯓ خفید ﻉ کسر فا
و سکون یا ایله بوزن رسید پسندیده و مشهور و معروف معناسنه ادات الفضلاده باب الخاء
مع الفاده مسطوردر بو معنایه ابو المعانی بیت در شب هجران چنان فریاد و زاری شد
پدید * بر فلك بو دست در جمع ملایك را خفید * بر قاج معنایه دخی کلدوکی مصدرنده و اسم
مفعولنده ذکر اولنور انشاء الله تعالی ﯓ خلید ﻉ خلیدن لفظنك ماضیسیدر صانجدی
و صوقدی دیمك معنالرینه اما جراحتی اوله آلات حربله اولسون و جانور صوقمش اولسون
ابو المعانی ایکی معنایه بیت ای بدزبان چو مار کزنده خلیده است * کویا بدست نیز خلیدست
سینه را ﯓ خمانید ﻉ فتح میم و کسر نون و سکون یای تحتانی ایله برکسنه و یاخود برنسنه یه
تقلید ایتدی دیمکدر کذا فی المجمع و معنای لغوی جهتیله اکلدی و اکدی دیمك اولور خمیدن
لفظندندر ﯓ خم دهد ﻉ اکری اولور معناسنه در اکرچه خم اکری و دهد ویرر دیمکدر
اما معنای مصطلحی اکری اولور دیمکدر ابو المعانی بیت وای آندم چون سر زلف سیاهش
خم دهد * می ربایدکوی دل از دست صبرم غم دهد ﯓ خمید ﻉ خمیدن لفظنك مضارعیدر
اکری ایدر معناسنه کمال اسمعیل بیت که دستبوس تو چون خاتم تواند ریافت * که تاز بارز ر
و لعل قامتش نه خمید * و دخی دشی معناسنه در ﯓ خنجرود ﻉ سکون نون و کسر جیم
و ضم را و واو معروفله یعنی استهزا و مسخره ابو المعانی بیت کریه ام دید آن نکار غنچه لب
خندان کشت * کریه بی اختیارم یعنی کرد د خنجرود ﯓ خنداخند ﻉ زیاده خنداخند
معناسنه در خند کولدی و کولجی دیمك اولور بو جنسدن اولان ایکی لفظك اراسنده واقع
الفه الف مقابله و الف مساوات دیرلر ﯓ خندوتند ﻉ تند فتح تاء مثناة و سکون نونله یعنی
ترت و مرت کذا فی المجمع ﯓ خنید ﻉ کسر نون و سکون یای تحتانی ایله بمعنی خفید مرقوم
مشهور و معروف دیمك معناسنه در خنیده دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ﯓ خواب آلود ﻉ
خواب واو معدوله ایله اویقو معناسنه در آلوده اولاق اویقوده واو بولمش و اویوبجی معناسن
افاده ایدر اکثر کوز وصفنده استعمال ایدرلر ابو المعانی بیت سر ز بالین بر نیار د بخت

بخت ناهموار من * کی شود یعنی ای یارب چشم خواب آلوداو ﮒ خود ﭺ واو غیر ملفوظ ایله بوزن
سد کلاه آهنین که سرپناه دخی دیرلر جنك محلنده کیرلر آکا ترك وخوی وسرپایان دیرلر
عربیده مغفر دیدکلریدر کذا فی شرفنامه ﮒ خود ﭺ واو معدوله ایله خود اول مخرجنه
قریب ادا اولنور کندو دیمك معناسنه در امامشهوری ضم خایله در ودخی برادادر که اسم
آخرینه لاحق اولور حکم مرتبده خصوص حالته دلالت ایدر استادلطیفی بیت من خود
نمیرسم که پای سکش ببوسم * یارب رقیب ناپاك ازچه ورا ببوسند ﮒ خوند ﭺ واو
معدوله وسکون نونله ایکی معنایه در اول بمعنی خداوند ثانی بمعنی تند وتیز کذا فی فرهنك
جهانکیری ﮒ خوید ﭺ کسر واو وسکون یای تحتانیه ایله قصیل یعنی تازه ارپه وبغدای
سنبله سی که هنوز قوریمامش اوله شیخ سعدی بیت هرکه مزروع خود بخورد خوید *
وقت خرمنش خوشه باید چید * کسر خایله ده روایت اولنمشدر ﮒ خیاید ﭺ فتح یاء
تحتانیه ایله خاییدن لفظنك مضارعیدر چیکنر دیمك اولور شمس فخری بیت کزان
کز دست محنت نیزد ندان * که خلق دشمنانت راخیاید ﮒ خیمه زد ﭺ یعنی نزول کرد خیمه
چادرد ر وزد فعل ماضیدر اوردی معناسنه اما اصطلاحی چادر قوردی دیمك اولور شیخ
سعدی بیت منم بکوه ودشت وبیابان غریب نیست * هرجا که رفت خیمه زد وبارکاه
ساخت * شرفنامه ده مقیم شد ودخی لشکر کشید معنالرینه مرویدر ﮒ مع الراء المهمله
ﮒ خار ﭺ بش معنایه کلور اول دکندر کلده اولسون غیریده اولسون شیخ سعدی بیت
چمن کرچه سراسر لاله زارست * برهنه پامرو آنجا که خارست * ثانی ولایت ری مضافاتندن
بر قصبه نك اسمیدر مولانا امیدی * قطعه * بجای جایزهٔ شعر کردرین مجلس * به بنده
لطف کنی شهریاری ری وخار * نخواهم ازخطر جان خویش ومیخواهم * که زنده باشم
وباشم دراصفهان چوکار * ثالث ماه بدن دیرلر یعنی بدر اولمش آیه خار دینلور حکیم
فردوسی بیت چو خورشید تابان نهان کرد روی * همی تافت خار ازپس پشت اوی
رابع بمعنی ناز وکرشمه مختاری * قطعه * باده بیار ای پسر خوش که پاك * باده بردزین
دل غمکین غبار * ای می وگل بخش لب وروی تو * بهرهٔ چشم تو خمارست وخار * خامس
سنك خارایه دخی خار دیرلر امیر خسرو بیت نبرد رسنك نشسته تاسوفار * خار پشتی
نبوده پشتهٔ خار ﮒ خارخار ﭺ دغدغهٔ خاطر والم دل وخلجان اولمق معناسنه استادلطیفی
بیت درون خارخار محنت ازهجر * کدا پروای کلکشت بهارست * وتعلق قلب معناسنه
بیت یار رفت ازچشم ودر دل خارخار او بماند * برجکر صد داغ حسرت یادکار او بماند *
وخاریدن لفظندن اسم فاعل اولور خارنده معناسنه ابو المعانی بیت خارخار دل من کشته
غم هجرانش * زان سبب کرده تنم محنت دل ویرانش ﮒ خارآور ﭺ دکنلو معناسنه اسم
مرکبدر خار ایله آوردن معنای ترکیب دکن کتوریجیدر مراد دکنلو دیمك اولور ﮒ خارزار
دکنلك لفظ زار مقدمه ده بیان اولنمشیدی کلزار وچمنزار کبی مولانا هاتفی بیت زهرنوك
خار آتشی برفروخت * چنان خارزاری سراسر بسوخت * ابو المعانی بیت منزل مقصود
دور راه مطلب خارزار * طاقت رفتار نیست شد کف پا آبله ﮒ خارسر ﭺ اوجی سوری

درخواستکلرینه عرض داعی کمینه اولدر که بو سلاله طاهره سلطنت جهانداریك تکثر وتمادیسی الطاف الهیه وموهبه سبحانیه‌دن مأمول ومنتظر ایکن فحمداً ثم حمداً اشبو بیك الجیوز اوتوز ایکی سنه‌سی ماه ذی الحجه الشریفه‌سنك [illegible] یدنجی

شنبه حدیقه دولت ونوباوه بالکوره روضه سلطنت شهزاده سلطان سلیمان عمره الله تعالی الی نهایة الدوران ماننده ماه انور رونق انداز برج مهر وجود ومثال آفتاب جهانتاب طلعه فرمای اوج کهواره

سبحانیه وعطیه الهیه یه تشکراً انواع انبساط وسرور وبشارت عباد ایچون حصون وقلاعده یدی گون طوب وتوفنك شنلکلریله اظهار رسوم مسرت شادمانی وکلبن [illegible] شوکت شاهانه

شهنشاهانه وشهزادگان جوانبخت عالی انتباه حضرتلرینك امتداد ایام عمر ودولت وکیاستجلاب دعوات خیریه‌لری اداسی باینده جمله‌یه حفظ باشرفتجای صدور ایدن فرمان عالیشان

الحاج محمد آغا قوللری یدیله مدینه طرابزون محکمه‌سنه لدی الورود لازم الحضور اولانلر ایله لدی الایواء تعظیماً وتفخیماً وتبجیلاً فتح وقرائت ومضمون مسرت مشحونی جمله‌یه اعلان واشاعت وسجل محفوظ

مراسمی ادا وحسن قبول برله واجب ذمت کافه انام اولان قیام شوکت اسلام وامتداد عمر ودولت وعافیت شهنشاهانه وشهزادگان ابقاهم الله تعالی الی یوم القیام نزد حضرت ذو

خیریه ادا وتهلیل وتکبیر ایچون مجموع علما ومشایخ کرام وزهاد وعباد جوامع ومساجدده دعای خیریه‌یه مداومت وامر فرمان بیورلدیغی اوزره یدی گون طوب وتوفنك شنلکلری ایله اطلا[illegible]

اولندیغی اولکه واقع الحالدر بابا التماس [illegible] سریر اعلایه عرض واعلام اولندی باقی الامر لحضرت من له الامر فی الیوم الخامس والعشرین من شهر ربیع الآخر سنة ثلث وثلثین ومائة والف

العبد الداعی للد[illegible]
السید [illegible]

بالالتماس

وكسككين بزدكند زخمدو صاود نحى كسنكين سوزى اولان نسنه ع وما ملاء الشعرا صائب تبريزى بيت نمى بينى زاستغنا بزيرپا نميدانى * كه آخر ميشود خار سر ديوار مژكانها *
۞ خارشتر ع دوه دكنى شترخار دخى ديرلر ۞ خاروار ع دكن كبى اولان نسنه يه ديرلر وار كلمهٔ لياقتدر نتكم تفصيلى مقدمه ده ذكر اولندى ابو المعانى بيت شده بنى خاروارى هر مژه از كريهٔ حسرت * كه شد پاى نكه مجروح وميماند ست درديده ۞ خاشنشار ع كسر شين اول وفتح ثانى وسكون نون ايله قيل قويرق ديدكلرى قوشدر ۞ خاكسار ع خاك كله سار دن مركبدركه سار نسبت واضافت معناسنه در طپراقه منسوب ديمك اولور ابو المعانى بيت آن هماى اوج استغنا مكرروزى بلطف * سايه انداز سراين خاكساران ميشود ۞ خاكستر ع كسر كاف وسكون سين مهمله وفتح تاء مثناة ايله كل كه اودوندن وكومردن اولور وعربيده رماد ديرلر مجيرى نيشابورى بيت چند سوزم زفراقت تن غم پرور خويش * كم ازدست تو خاكستر خود برسر خويش * صبرى سمرقندى بيت نسيم غير بر خاكسترم كر بكذرد روزى * هزاران شعلهاى غيرت از خاكسترم ريزد * شعرا خاكسترى طپراق يرينه استعاره طريقيله استعمال ايدرلر هر شئ بعد الفنا طپراق اولمق مقرر اولديغى ايچون ۞ خاكشور ع سكون كاف وضم شين معجمه ايله طپراق قارشدريجى ديمك اولوركه خاك كله شوردن مركبدر شور شوريدن دن اسم فاعل اولور ابو المعانى بيت نار هجران تو سوزانيد جسم سر بسر * استخوان سوخته مى يابند هزاران خاكشور ۞ خالى السير ع يعنى يالكز يوريجى تنها زو معناسنه ودخى فرك براسميدر بر كوكبه اتصالى اولمديغندن خالى السيردير لر كذا فى شرفنامه ۞ خانه كير ع ايكى معنايه در اول بمعنى خانه كيرنده اوطورنجى ديمك اولور مكان ايديجى معناسنه مولانا محمد ابن يمين بيت عشقت چو در سراچهٔ دل خانه كير شد * ازبس برون رود خرد از وى باضطراب * ثانى قازنرد اويوننده درد نجى لعبك آديدركه يدى نوع اويوندر اول قاردر ثانى زياد ثالث ستاد رابع خانه كير خامس طويل سادس هزاران وده هزار دخى ديرلر سابع منصوبه در بويدى لعبك حرف اعتبار يله محلى كلنجه يازيلور خواجه سلمانك بو اوج بيت قطعه سنده ذكر ايتمشدر * قطعه * قاردز عقل مانده عدو بت كه كم زياد * در معرضت ستاده مقيد بششدرست * كوراه خانه كير حكايت مكن طويل * با آنكه ده هزار كسش چون تو چاكرست * منصوبهٔ حيل نتوان باخت با كسى * با آنكه كعبتين سپهرش مسخرست * ونرد اويوننده خانه طوتيجى وخانه طوت معناسنه امر اولور ۞ خاور ع جانب مغربدر حكيم اسدى اشراط ساعت بياننده بيت سوى خاور آيد بديد آفتاب * هم آتش كند جوش طوفان هم آب * حق ادا بودركه خاور مغرب زميندر وارباب لغت اكثر بو قول اوزرينه متفقلردر اما بعض شعرا جانب مشرق اولمق اوزره شعرلرنده ايراد ايدرلر بو مبحثك تفصيلى باختر لغتى ذيلنده ذكر اولندى وخاورى مشرق دينلر بو بيتلره متمسك اولمشلردر حكيم انورى بيت بدست عشق كرفته اميد دامن دل * كه آفتاب هم اكنون برآيد از خاور * كمال اسمعيل بيت سپيده دم مستطير ست كويى * دميده براطراف خاور شكوفه ۞ خايه كير ع فتح ياى تحتانى اول

اول وكسر كاف فارسيله عنكبوته مشابه بر زهرناك جانور درخايه كيرك ودلمه ودلك وغنده
دخى ديرلر ضم دال وغين ايله عربيده رتيلا ديرلر كذا فى فرهنك جهانكيرى ﴿ ختار ﴾ فتح
تاء مثناة ايله باغ وبوستان ومزروعاتى بيكانه اوتدن پاك ايلمكه ديرلر فرخارى بيت باغ
دين وكشت دولت را بتيغ * كرده ازخار وخس اعدا اختار ﴿ ختنبر ﴾ فتح تاء مثناة
وسكون نون وفتح باء موحده ايله بوزن غضنفر اول مفلس آدمه ديرلركه غنادن دم اوره
كذا فى المجمع وشمس فخرى بيت بردست توبحر هرچند زند لاف * ولى عقل داندكه هست
اوختنبر ﴿ ختور ﴾ ضم تاء مثناة وواو معروفله بوزن غيور قامش معناسنه در كذا فى المجمع
﴿ خر ﴾ بش معنايه كلور اول معروف كه عربيده حمار ديرلركه اهلى اوله زيرا برّيسنه كور
ديرلر عربيده حمار وحشى ديدكلريدر حضرت مولانا قدس سره بيت كوش خر بفروش
ديكر كوش خر * كين سخن را بر نيايد كوش خر * شيخ سعدى بيت إمسكين خر اكرچه
بى تميزست * چون بار كشد همين عزيزست * وله بيت اسب تازى اكر ضعيف بود *
آنچنان از طويله خربه * ثانى قره واوزلى باپلچقه خرد وخره ديرلر حكيم سنايى بيت
پاى درخر زده چو مردم مست * چيست اين دست موزه دل كست * وصولر دبنده اولان
باپلچقه دخى ديرلر وله ايضا بيت در درياى معانى در ته خر جاى ساخت * از پى دعوى بروى
آبها آخال ماند * ودخى بتاق كه طوار دوشسه چقمق عسيراوله شمس فخرى * قطعه *
ويحك آن بادپاى مركب شاه * كه زند پشت دست براختر * پيش چشمش چه شب چه روز
سپيد * وقت سيرش چه كوه بود چه در * بادپا سيراو بوقت شتاب * چون خرانك ماند
اندر خر * ثالث اول اغاج پاره سنه ديرلركه عود ورباب وكمانچه وتنبوره وامثالى سازلرك
كاسه لرى اوزرنده اولور كه قيللرى آنك اوزرندن چكرلر آكا خرك دخى ديرلر سيف اسفرنكى
بيت خلق توكرندرد پرده بدخواه رواست * عود آنكه طرب آردكه كشد بار خرى *
وكمال اسمعيل بيت بچار ميخ بلا چون خر رباب اسير * ززخمها كه ازين چرخ پرده در ديدم
وله ايضا بيت نشاند عدل توبر كاوزهره را چون ديد * كه مى نشد نفسى از خر رباب جدا
رابع خريدن لفظندن صيغه امر ووصف تركيبى اولور استاد لطيفى بيت ديدناكه ورا
بخريد * عاشق دلفروش غمخرشد * خامس بدو زشتلكله كالة ايرشمش نسنه يه ديرلر
خرسنك وخرامرود وخربيواز وخرتوت وامثالهم چغتاى لساننده معناى اولنه ايشاك
ديرلر تركيده اشك ديدكلرى بوندندر فرهاد نامه خاتمه سنده كلور بيت دنى لا زكا بيو
اوكيم زرفشاندور * ايشاك ايليغه توكاك زعفراندور ﴿ خر ﴾ راء مشدده ايله صولو باپلچق
ومجمع الفرسده ارمق وخوض ديبلرنده اولان باپلچقه ديرلر وبعض نسخه ده تنبوره قيلى
آلتنده اولان اغاج پاره يه ديرلر وعربيده فعل ماضيدر بلا قصد دوشمكه ديرلر كلام مجيدده
وخرّ موسى صعقا * وارد اولمشدر ﴿ خراخر ﴾ فتح راء مهمله وخاء معجمه ايله بوزن سراسر
اويوركن بوغازدن كلان صدايه ديرلر ميرنظمى بيت برفته بخواب اندر وآن پايد * خراخر
شده از كلويش بديد ﴿ خرادمهر ﴾ راء مشدده ومخففه دروودال موقوفله بر آتشكده
اسميدر كيلر دشير بابك زماننده بنا اولنمشيدى حكيم فردوسى بيت چو آزركشسب وچو

خرادمهر * فروزان بکردان کردان سپهر ﴿ خرانبار ﴾ سکون نون وفتح باء موحده ایله اوج معنایه کلور اول برایش اوزرینه جمع اولمق معناسنه شمس فخری بیت بمدح شاه وقصد دشمنانش * همیساز بدانس وجان خرانبار * ثانی فرهنك جهانکیریده برقاج آدم برعورته جماع ایتمکه دیرلر حکیم سوزنی بیت سربت وچواژان کیر بفریاد آمد * بخرانبارکی دعوت چون یاد آمد * ثالث خرخشه وفتنه وآشوب معناسنه محمد ابن یمین بیت روم مسیحا نفسا زین خرکان روی بتاب * همطویله نسزد عیسی مریم باخر * ابلق چرخ سزد مرکب توهمچو مسیح * خرخری لایق تو نیست خرانبار مخر * حذف الفاء خرنبار دخی دیرلر ﴿ خرخر ﴾ بوزن بربر ایکی قات اولمق وایکی قات اولمش نسنه وپشته وطاق ایوان معنالرینه کذا فی شرفنامه ﴿ خرخیر ﴾ سکون راء مهمله ویای تحتانی وکسر خاء معجمه ایله بر ولایت آدیدر ترکستان ملکنده که آنده مسك حاصل اولور شاه ناصر خسرو بیت یعنی این باد که کویی دم یارستی * یاش بر تربت وخرخیر کذارستی ﴿ خرخیار ﴾ اشك خیاری دیرلر بردارودر عربیده قثاء الحمار دیرلر اصلی خیار خر ایدی علم اولیجق مضاف الیه تقدیم اولنمشدر ﴿ خردر ﴾ سکون را وفتح دال مهملتین ایله بمعنی غلیواج یعنی چیلق ﴿ خرزهر ﴾ آغو اغاجی بعض نسخه ده قرغه دولکی معناسنه واشك تربه دیدکاری دخی مرویدر خرزهره دخی دیرلر ﴿ خرکاه قر ﴾ وخرکه قر وخرمن قر ﴿ کلهم بمعنی دائره ﴾ قرکه کاهی آی اطرافنده واقع اولور ترکیده آی آغلی دیرلر عربیده هاله دیدکاریدر فارسیده برهون وخرکاه وخرکه وخرمن وسابودوشادور وشابور دخی دیرلر ﴿ خرکبوتر ﴾ برنوع ایری کوکرجیندر عربیده ورشان دیرلر میرنظمی بیت خرمکس را صدای سازی نیست * خرکبوتر حریف بازی نیست ﴿ خرکر ﴾ سکون راء مهمله وفتح کاف فارسیله سکك نوعندن ایوز دیدکاریدر اوباز دخی دیرلر ﴿ خرکور ﴾ ضم کاف فارسیله یبان اشکی ترکیده قولان دیرلر میرنظمی بیت نبوده آدمی کویا که آن عور رمیده ازمردمان مانند خرکور ﴿ خرمار ﴾ اشکیجی معناسنه نعمة الله روایت ایلمش وجه تسمیه سی روایت اولنمامش ﴿ خرنبار ﴾ سکون نون وفتح باء موحده ایله خرانبار مرقوم معناسنه وبرصوچلیجی اشکه بندروب تشهیر ایلمکه دیرلر استاد لبیبی بیت یکی قواجر بی شرم وناخوشی که ترا * هزار بار خرنبار پیش کرده عسس ﴿ خروار ﴾ اشك یوکی اصلی خربار در با ایله واو میاننده تبادل وتواخی اولمغله خروار دیدیلر مولانا هاتفی بیت بخروار مشك وجواهر بمن * چه خروار وچه من هزاران ثمن ﴿ خرة اردشیر ﴾ فتح راء مشدده ایله برالکه نك اسمیدر که اردشیر آنده برشهر عمارت ایلمشدر حکیم فردوسی بیت زبرمایه خیری که بد دلپذیر * همی تاخت تاخرة اردشیر * مجمع الفرسده زاء معجمه ایله ﴿ خزه اردشیر ﴾ واقع اولمشدر که اردشیرك اسمی بهمن بن اسفندیاردر اول بنا ایتمشدر ﴿ خزر ﴾ فتح زاء معجمه ایله کیلان حوالیسنده بر ولایت اسمیدر که دریای کیلان اکا منسوبدر دریای خزر دینلور اما عوام ناس غلط ایدوب دریای مذکوره بحر قلزم دیولر قلزم ولایت یمنده برموضع اسمیدر که انده اولان دریایه قلزم دینلور حکیم خاقانی بیت کرخزر وروم وترك رام حسام تواند * نیست عجب کز نهاد رام تحول است دم * منقولدر که اول دیارده

دیارده طوطی یشامز وبی نظیر عسل حاصل اولور اکا خزران دخی دیرلر حکیم انوری
.بیت زنبور خزر فضلهٔ زنبور سرشته * آهوی ختن کشتهٔ خلق توچربك * مؤید
الفضلاده خزر ترکستانده بر ولایت اسمی ذکر اولنمشدر لغ خزیر ح کسر زاء معجمه وسکون
یای تحتانی ایله اول آتش کلنه دیرلرکه هنوز ایچنده آتش اوله مؤید الفضلاده وبر نسخه ده
دخی آتش معناسنه منقولدر لغ خسار ح فتح سین مهمله ایله بمعنی یخ یعنی بوزه دیرلر میر نظمی
.بیت نماندست راه از یمین ویسار * همه دشت وصحرا کرفته خسار لغ خستر ح
سکون سین مهمله وفتح تاء مثناة ایله حشرات ارض مانند موش ومار وموروغیرهم لغ خسر ح
فتح سین مهمله ایله بوزن کمر بمعنی پدر زن ترکیده قاین آتا دیدکلریدر نتکم خسو مادر
زن در وضم خا ایله دخی مرویدر لغ خشفشار ح فتح شین معجمه وسکون فا ایله لغ خشنشار ح
فتح شینین معجمتین وسکون نونله مجمع الفرسده قیل قویرق دیدکلری قوشدر وبعض نسخه ده
قره بتق وبعض نسخه ده اوردك واقع اولمشدر لغ خشنسار ح کسر شین معجمه وسکون
نون وفتح سین مهمله ایله فرهنك جهانکیریده برنوع مرغابیدرکه باز رنکنده بوز رنك اولور
حکیم فردوسی .بیت پیاده همی شد زبهر شکار * خشنسار دید اندران چشمه سار *
لغ خشور ح ضم شین معجمه وواو معروفله پیغمبر دیمکدر فرس قدیمدر میر نظمی .بیت
آن سك قلتبان وبی ملت * نشده هیچ خشور را امت لغ خشیشار ح کسر شین وسکون
یای تحتانی وفتح شین ثانی معجمتین ایله صو قوشلرندن برقوشدر باشی بیوك وتیره رنك اولور
کذا فی شرفنامه لغ خشینار ح کسر شین معجمه وسکون یای تحتانی وفتح نونله قیل قویرق
دیدکلری قوشدر استاد دقیقی .بیت کزان کردار کومردم ربایند * عقاب تیز پر باید
خشینار لغ خضر ح ضاد معجمه ایله اما حرکتی اشعار اولنمامش برجزیره ده واقع برشهر
اسمیدر لغ خطر ح طاء مهمله ایله بوزن نظر بمعنی قدر وعظمت ودشواری وبحث ایله اولان
رهنه دخی دیرلر کذا فی بعض فرهنك لغ خط محور لغ حکماء رصد وعلماء هیئات قتنلرنده برخط
موهومدرکه براوجی جانب شرقده وبراوجی جانب غربده اولور خط استوایی تقاطع
ایتمشدر شمس انك اوزرندن سیر ایدر لغ خلخال زر ح مابین قزوین وکیلانده واقع برشهر
آدیدر حالا یالکز خلخال دیرلر شیخ نظامی * مثنوی * چوکل پنج ویك روزهٔ ماه نو * بخلخال
یك هفته شد درکرو * زبرکار آن حلقه برکرد سر * که خوانندش امروز خلخال زر *
لغ خلر ح فتح لامله بوزن کمر سیاه دانه جلبان که علف کاو واشتر ایدر لر ترکیده بورچق
دیرلر لغ خلندر ح فتح لام وسکون نونله بوزن قلندر براوتدر عربیده سعتر وترکیده کوبکو
اوتی دیرلر لغ خلیع العذار ح اکرچه بوترکیب عربیدر فارسیده قاریشق اولمین نسنه یه دیرلر
وساده یوزلو آدمه یعنی صقالسز واسب بی لجام واشتر بی افسار وراه کشاده ودخی رسوا یاتی
معناسنه در کذا فی المحمودی لغ خمیر ح بولفظ عربیدر لکن فارسیده استعمالی غایت شایعدر
اکندو ترکیبلربته خمیر وایدوب خمیرمایه دیرلر هرنکه یوغرلمش اوله اون اولسون غیری اولسون
لغ خنجر ح معروف آلتدر اندن غیری بیوك بچاقده دیرلر شیخ سعدی .بیت شنیدم که
بقصاب کوسفندی کفت * دران زمان که بخنجر سرش زتن ببرید * وعجملك برنوع ایجه

واوجی سوری خنجری کدر وملهٔ اکا تیغ دیرلر شاعر بیت حدیث نرم چون زیراز رك چند
زبان چرب چون خنجر کهٔ زنك * وآتشك شعله سنه وماه وآفتابك ضیاسنه وانلر امثالی
نسنه لره مجازا خنجر دیرلر بو تقریبله تیغ وشمشیره دخی دینلور کذا فی شرفنامه ﮓ خنفشار ﭻ
سکون نون وفتح فاو شین معجمه ایله بمعنی مرغابی بزرك یعنی بر نوع ایری اوردکدر ﮓ خنفر ﭻ
سکون نون وفتح فا ایله اوانی واثاث البیت یعنی لوازم واثواب خانه ﮓ خنور ﭻ ضم نونله بمعنی
خنفر مرقوم ودخی بالته ونجاق وبچاق وامثالی نسنه لرکه اوده قوللنلور حکیم سنایی بیت از ان
دشمن ودوست نارم بخانه * که خالیست از خشك واز تر خنورم * حکیم خاقانی بیت نیابی
چز خنوری راکه دوران ساخت پنکامش * نه بینی نان تنوری راکه طوفان کرد بر آتش
فرهنك محمودیده ضمتین ایله واقعدر ﮓ خنیور ﭻ کسر نون وسکون یای تحتانی وفتح
واو ایله صراط معناسنه در تقدیم یای ایله خینور دخی دیرلر حکیم اسدی بیت بدانی که
انکیر سشی است وشمار * همیدون بپول خنیور کذار * کتاب زند واستاده بو معنایه چینود
دیرلر دیو مسطوردر کسر جیم فارسی وسکون یای تحتانی وفتح نون وواو ودال موقوفله
ﮓ خواب کنار ﭻ اویوبجی وواقعه کوریجی معناسنه کذا فی شرفنامه ﮓ خوار ﭻ واو معدوله
ایله التی معنایه کلور اول ذلیل وحقیر معناسنه در اما بو معناده ایکی وجه روایت اولنمشدر وجه
اول واو معدوله یعنی رسمی اولوب تلفظ اولنمیه البته الفی ثابت اولور مثالی حکیم اسدی
بیت سر ترجمان کندو بردار کرد * بسیله فرستاده وخوار کرد * مشهوری بودر وجه
ثانی واو ملفوظی اولهٔ خور ونور وزنی اوزره استعمال اولنه اما اماله اعتباری اولمیه بو وجه
شاذ قبیلندندر فصحا اعتبارندن خارجدر معنای ثانی خوارنك معناسنه در لکن بدون الترکیب
معنی افاده ایتمز شرابخوار ونواله خوار ووظیفه خوار کبی ثالث فرهنك جهانکیریده بمعنی
راست مسطوردر مثالی حکیم ازرقی * قطعه * آب کردش مرکبی کز چابکی هنکام تك *
نعل سخت او زخاك نرم نکیزد غبار * کاه بودن کاه رفتن کاه جستن کاه تك * کند وسست
وتند وتیز ورام ونرم وخوهل وخوار * رابع سهل وآسان معناسنه شرف شفروه بیت
بیت ایوب وقت مسنی الضر خویش * نام تو کره کشت بر وآن عذاب بجز خوار * کمال
اسمعیل بیت زشوق آنکه دهم بوسه بر ستانهٔ تو * بر آسمان شدنم نیك خوار می آید *
ظهیر فاریابی بیت نه یارست با او نه آموزکار * بر او همه کار دشوار خوار * خامس بمعنی
اندك یعنی قلیل حکیم فردوسی بیت پنش پشت او خوار مایه سوار * تن آسان او از لب
جویبار * سادس شهرزوری قربنده بر ناحیه آدیدر ظهیر فاریابی بیت کسی که عمر قبول تو
یافت در عالم * بچشم همت او ملك ری نماید خوار * مجمع الفرس‌ده بمعنی نرم دخی واقعدر
ﮓ خوار بار ﭻ بقدر حاجت اولان طعامه دیرلر بو معنایه خوانبر دخی دیرلر عربیده قوت
ومیره ده دیرلر صراحده مذکوردر که میره بالکسر خوار بار وامتیاز خوار بار آوردن باشد
ما بر خوار بار آرنده اولور حکیم سنایی بیت بد ونو کشته کنده نیك کهن * خوار بارش بجای
خرمابن * بعض فرهنکده بر شهردن بر شهره کتورد دکاری قسم ماکولاته دیرلر ﮓ خواستار ﭻ
واو معدوله وسکون سین مهمله وفتح تاء مثناة ایله خواستن لفظندن تصرف اولنمش اسم فاعل

فاعل صيغه سيدر خواهش آرزو معناسنه لفظ مركبدر خواستن ايله آردن عروس طلبنه
وارنلره علم اولمشدر تركيده دوكور ديرلر استاد لطيفي بيت كسى كو جهانرا بود خواستار
ورادانش آيد نه كوهر بكار * بو بيتدن فهم اولنور كه مطلق طالب معناسنه اوله عموما واسم
مصدر ومناط فعل دخى استعمال اولنور ﴿خواليكر﴾ واو معدوله وكسر لام وفتح كاف
فارسيله حكيم اسدى طوسى روايتنجه بمعنى آش پز يعنى طباخ بو معنايه حكيم سنايى بيت
هركجا كربه كشت خواليكر * غذى خواجه كشت خاكستر * ومحمود ابن يمين بيت شاه
انجم همچو خواليكر بكاه بزم او * صبح سازد از شهاب و بره را بريان كند * معيار جماليده
بمعنى خوانسالار يعنى چاشنكير واقع اولمشدر شمس فخرى بيت چون سپهر نيست بزم
اودردست * قهرمانى نير وماه خواليكر * بو معنايى مؤيد حكيم فردوسى بيت يكى خانه
اورا بيار استند * بديبا وخواليكران خاستند * فتح واو ايله منقولدر اما شرفنامه ده ضم
خا ايله واقعدر ﴿خوانسالار﴾ واو معدوله وسكون نون وفتح سين مهمله ايله اكا ديرلركه
پادشاهلر اوكنه طعام قور وجمله طعام امورى آنك زير حكمنده ورأينه مفوض اولور تركيده
چاشنكير باشى ديرلر بو اسم ملوك چاشنكير باشى سنه مخصوص ايكن غلبهٔ استعمال ايله
هر چاشنكيره اسم عام اولمشدر خواجه سلمان بيت قرص خورشيد اكر درخور خوانش بودى
عيسىٔ مائده آراست بدى خوانسالار * شرفنامه ده بودخى ضم خا وسكون واو ايله در
﴿خوانسار﴾ فرهنك جهانكيريده مختصر خوانسالاردر چاشنكير معناسنه تركستانده
يكادل ديرلر اثير الدين اخسيكتى بيت خوانسار امل هميكند راست * بر خوانچهٔ تيغ
كاسهٔ سر ﴿خواهر﴾ واو معدوله ايله قز قرنداش عربيده اخت ديرلر ضم الفله چغتاى
لسانندن سيكيل ديرلر سبعهٔ سياره ده فرخ شاه جانانه نك رازنى كشف ايدوب اخى نك خاتونى
ايدوكن بلدكده دير بيت سين هم ايمدى شكفته دل بولغيل * منكا ايكى جهانده سيكيل
بولغيل ﴿خور﴾ واو معدوله ايله سرو بروزنى اوزن اون معنايه كلور اول روشنىٔ مفرط
يعنى غايت روشن وتابدار معناسنه اثير الدين اومانى بيت كر آفتاب خور از نور راى او نبرد
بروز روشن رعنا ورد سياختر شن * ثانى بر فرشته نامىدر نير اعظمه موكلدر وتدبير امور
ومصالح كه روز خورده واقعدر اكا متعلقدر ثالث نام آفتابدر بو ايكى معنايه خسروانى
بيت تو پاسبان سبيل پرى وشت ميباش * بسان خور كه نكهبان قرص خور باشد * رابع
لايق معناسنه در معناى ثالثه بو معنايه كمال غياث بيت معشوق من كه رشك مه وغيرت
خورست * جانش فدا كنم كه بدين پايه درخورست * خامس هر ماه شمسى نك اون برنجى
كونى اسميدر مير نظمى بيت كر ز حال عالمى دارى خبر * غير عيشت نكندى در روز خور *
سادس بمعنى خوردنى حكيم اسدى بيت چه تازى بد ببا وخز وسمور * چو خواهد شدن
بدخور كرم ومور * سابع خوردن لفظندن صيغهٔ امر ووصف تركيبى اولور آبشخور كبى
ثامن فرهنك جهانكيريده بمعنى مزه ولذت تاسع نام قصر خورنق عاشر هر كونلك يمك
معناسنه كه عربيده قوت اليوم ديرلر ﴿خور مهر﴾ نام شمشير حضرت سليمان على نبينا
وعليه السلام مسعود سعد سلمان * قطعه * مكر نكين سليمان بدست خسرو ماست *

که چونی سلیمان مر بادرا بفرمان کرد * چرا سلیمان خورمهر نام سیفی داشت * که بادچونان
فرمانبری سلیمان کرد ق خیرا لثنار ع یعنی شکر واشك چشم کذا فی شرفنامه ق خیفر ع
سکون یای تحتانی وفتح فایله آوانی اثواب خانه معناسنه ق مع الزاء المعجمه * خارانداز ع
کرپی که تسی و تشی وخار پشت دخی دیرلر کرپی بر قاج نوع اولمغله یری واوزون اوقلی سنه
خارانداز تعبیری اول اجلدندر که صیادی ویاخود اوزرینه وارن آدم وحیوانی کوردکله
ارقه سندن اوقلرین برر برر آتوب کسنه یی یقلشدر مز کوشك یایدن چقان اوق قدر مغزله
وارر و راست کلدوکی یره پکر ق خاز ع بوزن ناز اوج معنایه کلور اول کیر و پاس که عربیده
وسخ دیرلر بدیع سیفی بیت تو خاز غصه وغم از لباس عیش رهی * باب لطف وبصابون
التفات بشوی * مؤید الفضلاده وجود انسانده جراحتدن وچبانلردن حاصل اولان چرك
معناسنه مسطور در ثانی فرهنك جهانکیریده کتان جامه دن بر نوعدر که منقالی بزکبی
طوقنمشدر ابن یمین بیت زروی کسوت اکرچند امتیازی نیست * ولیکن اطلس واکسون
توان شناخت زخاز * ثالث ایاق طاشی که آنکله ایاقدن کیر چقازرلر حکیم نزاری قهستانی
قطعه * بودم اندرسوق آنحضرت مثل * همچو دنیادار غرق بحر آز * ز آرزوی پای توسل
شهریار * داشتم روی دژم چون سنك خاز ق خاکبیز ع طپراق غربالی که نماك معلوم
بیختن وبیزیدن لفظلرندن صیغهٔ امر ووصف ترکیبیدر ومعنای مصطلحی دقیق النظر
معناسنه در حضرت مولانا قدس سره بیت چون ندانی جدا زین خذ میکریز * تا به پهلو
درسرای خاکبیز ق خامباز ع سکون میم وفتح باء موحده ایله اغزی آچق بیوك قزغان
کذا فی نعمة الله ق خامسوز ع سکون میم وضم سین مهمله ایله خام کون وایرخامی ودباغت
اولنمامش کون هرنه نك اولورسه میرنظمی استعاره طریقیله بیت مخنهاش چون تیر دلدوز
بود * چنان پوست درویش که خامسوز بود ق خامیاز ع سکون میم وفتح یای تحتانی
ایله اسنمك که اکا خامیازه وخمیازه دخی دیرلر عربیده تثاوب دیرلر حضرت مولانا قدس سره
مثنوی * این نمیدانم ولی هستیٔ تن * میکشاید بی مراد من دهن * آنچنان کز عطس
واز خامیاز * ایزدهان کرددبناخواه تو باز ق خانه باز ع فتح نون واخفاء هاء وفتح باء موحده
ایله اول قمار اویونی که بحثندن خارج اثواب وجمع مال ورزق بحثیله اوینارلر کذا فی المجمع
ق خانه برانداز ع یعنی وطن وولایتن ترك ایدوب هرزه کرد جهان اولان ودرویش سیاح
وغریب البلاد معنالرینه ودخی معانیٔ مذکورلرده صیغهٔ امر دخی اولور شیخ نظامی بیت
خانه برانداز ستمکاریست * دولت باقی زکم ازاریست ق خانه پرداز ع خانه برانداز ك
ضدیدر یعنی واردوغی یرلرده خانه ومنزل دوزیجی معناسنه اسم فاعل اولور بو ایکی لغتك مثالی
ابو المعانی بیت خانه پرداز نظام حال بودم پیش ازین * چون شدم عاشق ترا خانه براندازم
کنون ق خایه ریز ع فتح یای تحتانی وکسر راء مهمله ایله یمرطه قایغنه سی که خایه یمرطه در
وریز ریزیدن لفظندن صیغهٔ امر ووصف ترکیبیدر ق خبیز ع کسر باء موحده وسکون
یای تحتانیله براوتدر اوغلان اجی دیرلر وبعض لغتده اوجی معناسنه ودخی صرلمش
وصرمشق معنالرینه ده مرویدر ق خربز ع سکون راء مهمله وضم باء موحده ایله قاون

قاون وقاوبوزه دیرلر حضرت مولانا قدس سره بیت خامی سوی پالیز جان آمدکه تا خربز
خورد * دیدی تو خود یا دید کس کاندر جهان خربز خورد * بر روایتده عربیده رابوغه
دیدکلری در که * الرابوغة الخربز بالفارسیة وهی غیر البطیخ بسمیة الفرس خربزه کذا فی تاج الاسما
خربنواز ده سکون راء مهمله وکسر باء موحده وسکون نونله یراسه قوشی که عربیده
خفاش دیرلر شمس فخری بیت زنور طلعت او دشمن او بود محروم * سزدکه مهرنه ورزد
بمهر خربنواز * مرقوم قوش آفتابدن کوزی خیره لنمك ایله کوندزیا توب کیجه اوچوب
تحصیل نفقه ایدر خربوز ده سکون راء مهمله وضم باء موحده وواو مجهوله ایله خربنواز
مرقوم معناسنه حکیم نزاری قهستانی درنکوهش اسب * قطعه * اسبی دارم که نعره وازی
خالی نکند بیك شبانروز * کر براثر ش پلنك باشد * بیرون نشود ز جا خربوز ده خربیواز
سکون راء مهمله وکسر باء موحده وسکون یای تحتانیه ایله خربوز مرقوم معناسنه که منکوز
اوج لغت دخی یراسه نك ادلریدر شاعر دیمشدر بیت نکنی هیچ کار روز دراز * کار تو شب بود
چو خربیواز ده خرخیز ده سکون راء مهمله ویای تحتانی وکسر خاء معجمه ایله ختا مملکتنده
شهر چینه قریب بر شهردر که آنده اعلا مسك وابریشم حاصل اولور بی نظیر لطیف قماشلر
ایشلرلر چینه قریب اولدوغنه شیخ نظامی بیت سکندر چه چین قصد خرخیز کرد *
در خواب راتنك دهلیز کرد * بو معنایه حکیم سنائی بیت خابکان ختا و خرخیزی *
آب وآتش ببرده از تیزی * وآنده مشك حاصل اولدوغنه حکیم ازرقی بیت چوناف آهوی
خرخیز مادحان ترا * بوصف خلق تو زمشك پرشود افواه * وحکیم سنائی بیت کی شناسد
قیمت ومقدار در بی معرفت * کی شناسد قدر مشك آهوی خرخیز وختن ده خرز ده
شرفنامه ده بر شهر اسمیدر دیو منقولدر لکن رانك حرکتی اشعار اولنمامشدر ده خرکز ده
سکون راء مهمله وکاف فارسینك فتحی وکسریله ده مرویدر بعض فرهنکده اویا زو بعضنده
برنوع سککدر یا زایامنده سواحل یرلرده و شنالق اولمین محللرده غایت چوق اولور حیواناته
یولده کیدرکن یا پشوب اول مرتبه هجوم ایدرلر که حیوانی یره یقارلر وبر فرهنکده خرکز
بر آدمی تشهیر ایچون مرکبه بندیروب کزدرمکه دیرلر ده خرکواز ده ضم کاف فارسیله
مجمع الفرس ده براینجه اوجی سوری اغاجدر آنکله مرکبی سوررلر استاد منوچهری بیت هست
باخط توخط چینیان چون خطاب * هست با اقلام تو شمشیر شیران خرکواز ده خریوز ده
کسر راء مهمله وسکون یای تحتانی وفتح واو ایله خربیواز مرقوم معناسنه در ده خز ده
دکز قیوونی دیدکلری جانورك توینه دیرلر واول توبی اکیروب لطیف جامه لر طوقورلر اول
جامه یه ده خز دیرلر حکیم اسدی بیت دو خرکه نمد خز وچوپش ز زر * همه بند نشان شوشه های
کهر * ومطلق ابریشمه در مولانا هاتفی بیت دوصد کاروان پرنیان فرنك * خز زرکش
وتاچه هفت رنك * عربیده برنوع ابریشم معناسنه در نتکم بدر الدین یوسف ابن لؤلؤ *
بیت وسارت الاغصان عن برق الحمی * وقد حلو هل المطارف والخزا * وله بیت علی
روضة غنا قد فرشت لنا * علی نهرها المنتاب نسجها خزا ده خواز ده فتح واو ایله چوب
بند دیکه شهر وبازارلرده ترتیب ایدوب اوزرینه اقمشهٔ فاخره ایله زیب وزینت ایدرلر

بر معناسی دخی چوپه دستدرکه آنکله حیوان سوررلر استاد فرخی بیت دوستانرا بیافتی مراد * سرد شمن بکوفتی بخواز ﴿خ﴾ خویوز ﴿بر﴾ سکون واوین وضم یای تحتانیله بوزن نوروز یعنی شب پره یراسه‌که عربیده خفاش دیرلر ضم خایله ده مرویدر ﴿خ﴾ خیوز ﴿بر﴾ ضم یای تحتانی ایله ده شب پره‌یه دیرلر ﴿خ﴾ مع السین المهمله * خایه دیس ﴿بر﴾ فتح یای تحتانی اوّل وسکون ثانی وکسر دال مهمله ایله بریه‌ده قوم ایچنده ترب کبی اولور بر نسنه‌در عربیده کما ترکیده طوملان دیرلر منقولدرکه عفونت ارضدن حاصل اولور خرده‌سی لذیذ اولورات قدر غدائیتی واردر طورد قچه ایری اولور بعضی تعفن هوادن دکرمان طاشی قدر اولور صوبی کوزه چکلسه ومه نافعدر دیرلر ﴿خ﴾ خراس ﴿بر﴾ آت دکرمنی در حکیم انوری بیت آنکه از ملکش خراسی دیده باشی پیش نه * کر روی بر بام این سقفی بدین پهناوری * حکیم خاقانی بیت یك خروش خروس صبح کرم * زین خراس خراب نشنیدم * اصلی آس خر درکه اس آسیادن مخففدر علم اولیجق مضاف الیه تقدیم اولندی اکرچه رومده کرمانی آت وقاطر ایله دوندررلر اما دیار عجمده اشك ایله دوندررلر بو بیتده ظاهردر بیت پیش شهر عقل کل این پنج حواس * چون خران چشم بسته در خراس * صو دکرمانته آسیاب وییل دکرمانته آسیا دیدکلرندن دخی معلومدر ابتدای وضعنده اشك خراس قومشلر هر زمان دوندرن خر اولمق لازم دکل صغر ده دوندرسه یینه خراس دیرلر شیخ عمر خیام ملك بو رباعیسی مناسب مدعادر * رباعی * یا بیم در این کنبد ویرانه اساس * جون عنه رخنه همچو موری در طاس آکاه نه از منزل امید وهراس * سرکشته وچشم بسته همچو کاو خراس * بو قولی مؤید وبو مدعایی مؤکد کمال اسمعیل * رباعی * اسبی دارم بکند از خر خرتو * مانند خراس بلی کرد بر خور تو * چندانکه همیرود بود هم بر جای * چندانکه همی پیش خورد لاغر تو ﴿خ﴾ خرکس ﴿بر﴾ ضم کافله چوق سوزلو وبیهوده کوی اولانه دیرلر حکیم سنایی بیت زد خرکس نیست چشمك تحریك که کو باش * این متج دران کاو زنه بنه زیاده ﴿خ﴾ خرمکس ﴿بر﴾ آت سککی که اکا مشبخ ومرمر دخی دیرلر کذا فی المجمع کمال پاشا زاده مرحوم خرمکس اشك آروسیدر لفظ مکس ده معنای عموم اولغله بونده خر قیدی ایله معنای خصوص ظاهر اولمشدر دیدیکی یرنده لکن مکسه آرو معناسن نوجهله ویردی آنی بلم ﴿خ﴾ خس ﴿بر﴾ آلتی معنایه کلور اول مردم دون وفرومایه ورذیل معناسنه حکیم سنایی بیت هرزه دان هم شریف وهم خس را * کوکسی کوکسی بود کس را * ومردناکس معناسنه استاد عسجدی بیت بدان رسید که برما بزنده بودن ما * خدای وارهمی منتی نهد هر خس * ثانی بخیل اولان آدم که زفت دخی دیرلر شیخ نظامی بیت جهاندار بخشنده باید نه خس * خصال جهانداری اینست وبس * بخیله خسیس دیندوکی بو معنادندر ثالث بی منفعت اولان اوته دیرلر که ترکیده چور چوب دیدکلریدر شیخ سعدی بیت باران که در لطافت طبعش خلاف نیست * در باغ لاله روید ودر شوره بوم خس * بو معنا استعاره طریقیله اولسه جایزدر شعرانك استعمالاتندن فهم اولنور که خس تعبیرندن فائده سزاوت مراد اولنه مکرکه مقدما معمم استعمال اولنمش اوله اویله اولسه موصوف ایله ذکر اولنمق مناسب ایدی معیار جمالیده شمس فخری چور چوب دیو

دیو بو بیتی نظم ایلمش بیت ای خسروی که منهل لطف و عطای تو * خالیست از کدورت و پاك
از غبار خس * رابع تحفة الاحبا بله بمعنی حیوانْدرکه صو اوزرنده اوچار فرهنك جهانکیریده
بو معنایه مناسب بر جانور درکه ایچه ایاقلری وار در صو اوزرنده یورر مولانا خواجه عبد الله
انصاری * نثر * کر بر آبی روی خسی باشی * دل بدست ار تاکسی باشی * خامس فرهنك
میرزا ابراهیمده و بر معتبر فرهنکده دخی بر مرغ سفید در طورنه دن کوچك اولور سادس
مجمع الفرسده و نسخهٔ میرزاده بمعنی مردم کوهی یعنی طاغ آدمیسی و عربیده مرد بخیل و رذیل
و سفیل معناسنه و بمعنی کاهو که ترکیده مارول دیرلر حکیم سوزنی بیت خس بود در لفظ
تازی کوك اندر شاعری * کوك زن بر سوزنی کر خوش نواند لفظ خس * هندی لسانده
کفره دن بر قومدر هندستان ایله خطا میاننده اولان طاغلرده ساکن اولورلر آنلره خس
دیرلر ﴿ خلیس ﴾ کسر لام و سکون یای تحتانیه ایکی معنایه در اول هر ایکی نسنه بر برینه
قارشمش اوله عموما مثلا لعل ایله اینجو و یاش میوه قورسیله و تازه اوت قوریسی ایله
و بغدای ایله ارپه و ماش ایله پرنج و بونلر کبی هر نه وار ایسه و سیاه قبیل بیاض ایله خصوصا
ثانی کل سیاه یعنی قره باچق ابو المعانی بیت چون خرلنك در خلیس افتد * کو برون آمدن
شود دشوار ﴿ خندروس ﴾ سکون نون و فتح دال و ضم راء مهملتین و واو معروفله بغدای
رومی کذا فی المؤید ﴿ خندریس ﴾ سکون نون و فتح دال و کسر راء مهملتین ایله کندم کهنه
و شراب کهنه معناسنه در عربیده دخی بو معنایه استعمال اولنور شمس الدین احمد الطبی بیت
خندریس من عهد ادریس تشفی * داء قلبی المفجع المحرور ﴿ خنوس ﴾ ضم نونله بوزن
عبوس و اپس خریدن یعنی کیرو یه سورتمك عربیده دخی بو معنایه در ﴿ خواس ﴾
واو معدوله ایله بمعنی ترس و بیم یعنی قورقو و کذا فی فرهنك جهانکیری بو معنایه ابو المعانی
بیت شود از خواس این هرکه از قهر خدا ترسد * شود از فقر ایمن هرکه شکر نعمتش
کوید ﴿ مع الشین المعجمه * خاشوش ﴾ ضم شین معجمه ایله دمور اوراق که آنکله اوت بچرلر
اکا خاجسوك و خاجسول دخی دیرلر اوت قیدیله اولمغین طرپان اولمق مناسبدر زیرا غله
بچلن اوراغه داس دینلور ﴿ خارش ﴾ کسر راء مهمله ایله کیجیك که عربیده حکه دیرلر
و کیجیمك معناسنه اسم مصدر در ابو المعانی در هزل بیت چو سك کر زعلت خارش *
متصل عضو هاش میخارد ﴿ خارکش ﴾ سکون راء مهمله و ضم کافله سرموزه درکه خرکش
دخی دیرلر دکن اوزرینه باصدقده دکن تأثیر اتمدوکی مناسبتله و فتح کافله دکن چکیجی یعنی
بعض فقرا اشکه کوجی تمیوب ارقه سنده خار و خاشاك کتوروب صتار آنلره خارکش دیرلر
و موسیقی ده بر سرود آدیدر شیخ عطار بیت بابلبل شوریده میکردند خوش * پیش کل
میکفت راه خارکش ﴿ خاش ﴾ جنك معناسنه درکه لفظ پر ایله ترکیب ایدوب پرخاش
دیرلر مجمع الفرسده حدت طبع معناسنه منقولدر فرهنك جهانکیریده اول کمسنه دیرلر که
محبت مفرط صاحبی اوله و دخی مادر زن و مادر شوی یعنی قاین انا و قاین اتاکه خش دخی
دیرلر چوب علف یعنی ایچنده اولان چوپ حکیم شاعر بیت ز هر خاشه خویشتن پرورد *
بخیز خاش و بر باچه اند رخورد ﴿ خاش و خش ﴾ اتباع الفاظ قبیلندندر خاشی ریزه

معناسنه یعنی چوزچوب ن خاك كش ح طپان دیه‌كاری آلت زراعیندركه تارلایه تخمی
صاچدقدنصكره انكله چكوب طپراغی وتخمی اورترلر معنای تركیب طپراق چكیجی دیمك اولور
ماله زمین دخی دیرلر شاعر بیت سر خودراناتوانی ازدكرینه‌هفته كیر * خاك كش كرمی نباشد
دانه‌رامرغان خورد ن خاكش ح خاك كش مرقومدن مخففدر میرنظمی بیت نیازدل چنین
ای یاردلكش * كه دامن میكنی بر قبر خاكش * شئ مصیدا استعمال اولنمقده آنك طپراغی
دیمك اولور ابو المعانی بیت پس ازمردن بحسرت عاشقانت * زخاكش لاله پرداغ روید
خامش وخاموش ح واو ایله ده واوسز میمك ضمه سیله ده سكوت معناسنه‌در ایسم اول دیمكدر
خاموش شود دیرلر میرنظمی بیت چرا ایدل كه خامش می نشینی * بهار آمد می وه طرب
كزینی * واستعاره طریقیله مرده معناسنه‌ده استعمال اولنور وچراغك سونمسنه‌ده
دیرلر طالب آملی نك بو بیتندن فهم اولنور بیت چسان روشن كند طالب چراغ كوكب
خودرا * كه كردد جنب مهرو مه زودخاموش می آید ن خانه بردوش ح رندلامكان
وسیاح جهان وهرزه‌كرد دوران دیمكدر ن خانه فروش ح ایكی معنایه‌در اول وصف
تركیبی اولور او دلالی معناسنه ثانی تارك دنیا وسیاح معناسنه ن خب باش ح سكون
باء موحده اولی ایله خاموش اول معناسنه‌در ابو المعانی بیت نه جای ناله است این بزم
كلزار * ببست ای بلبل شوریده خب باش ن خجش ح فتح جیمله باب الجیمده مذكور اولان
بجش معناسنه كه بر علتدر آدم وحیوان كردنده ظاهر اولور یومری اتدر اكرچه وجعی
اولمز اما كسنسه‌لر احتمالدر صاحبی هلاك اوله كذا فی شرفنامه ن خدیش ح كسر دال مهمله
وسكون یای تحتانیله وزرا وامرا وكبار خانه‌لرنده اولان كتخدا قادین كه كدبانو دخی دیرلر
استاد رودكی بیت نكوكفت مزدور باآن خدیش * مكن بد اكر بد نخواهی بخویش *
ن خراروش ح فتح راء مهمله اول وضم ثانیله غوغا وغلبه معناسنه‌كه خلالوش وخلانوش
وخلاوش دخی دیرلر استاد لطیفی بیت هردم كه خطیب جهلی بانك بر آورد * مجموع
خران افكند او بخراروش ن خراش ح فتح راء مهمله ایله ایكی معنایه معروف ثانی سقط
اولمش وعملدن قالمش معناسنه‌در میرنظمی خراش وكهنه بوداثواب خانه * زنش فرتوت
وهم زال زمانه ن خرش ح فتح راء مهمله ایله خروش معناسنه‌در ن خركش ح فتح كافله
بوزن تركش طماق كه ایاغه كیلور میرنظمی بیت درآمد روستای كاو طینت * كه خركش
پا كشیده خرطبیعت * وضم كافله بوزن سرپش * ایاغی چوق بر بوجكدركه یره یاپشوب
یاتور بعض نسخه‌ده عربیده حمار قبان دیدكلری جانوردر مجمع الفرسده بمعنی كشنده
خروسرموزه غلیظ كه خاركس دخی دیرلر وبعضیلر جعل مانند بر جانور دخی كستبرنك
اولور اكثر مقابرده اولور ن خركوش ح ضم كاف وسكون واو ایله طوشان كه عربیده ارنب
دیرلر قولاغی اوزون اولدوغندن اشك قولاغنه تشبیهاً تسمیه اولنمش شاعر بیت كوش
خربفروش دیكر كوش خر * كین سخن را در نیاید كوش خر ن خرموش ح برنوع صچاندر
غایت ایری اولدوغندن كدی طوتمغه قادر اولمز كدی ایله جنك ایدوب غالب كلور هندی
ستانده كهوش دیرلر مولانا مطهر درصفت بابوی خودكفته بیت بابوی هست مرا خردخبر

خیزدوك صفت * كش چوخركوش نمونه است وزخرموش نژاد ق خرانجاش ع فتح راء
مهمله وجیم وسكون نونله تورانی برمبارز پهلوان آدیدركذا فی شرفنامه ق خروش ع اضافتله
بیان اشكی درعربیده حماروحشی وفارسیده كوردخی دیرلر كاف فارسیله شیخ سعدی بیت
خروش اكر یكسلاند كمر * چو دریك ماند شود پای بند ق خریشش ع كسر راء مهمله ایله
یعنی خراشیدن اسم مصدردر وكسر خا ایله اندامدن دری بی سلخ ایتمكه دیرلر وفرهنك حسینی
وفاییده امراولوب بخراش معناسن افاده ایدر خسروانی بیت جهان برشیشه داود ست
ومن چون اوریا كشتم * همانا یافتی كامت كنون زین پیش نخراشم ق خس وخاشی ع ایكی
معنایه كلور اول ریزه قماش یعنی قماش خرده سی كه ایشنه یرامز ثانی بمعنی خس وخاشاك
ابوحفص سغدی فرهنكنده خاشه بمعنی جابیدن انسان وحیوان دیوب رودكی نك بو بیتن
شاهد ایراد ایلمش بیت نشسبت وسخن راهمی خاش زد * زآب دهن كوه راشاش زد ق خش
بوزن كش اوج معنایه كلور اول فرهنك جهانكیریده مادر زن ومادر شوی معناسنه شمس
فخری بیت دست خوش زمانه بركنده وشخوده * روی از طپنچه زن ریش از كشیدن خش
اما بو معنی ده واو ایله خوش یازلمق اصحدر ثانی سرعتله سكرتمك معناسنه شمس فخری بیت
در راه مدح ذاتت كلكم بپوید دایم * از پای فرق ساز د در وقت رفتن خش * ثالث بمعنی
بغل یعنی قولتق كه كش دخی دیرلر حكیم سوزنی بیت دست ساغر بخش بروصیله را *
سوزنی شاعر بست دست بخش ق خشخاش ع افیون چیچكی نك تخمیدر غایت خرده
اولور ومخدردر بر درهم مقداری استعمال اولنسه وجودی سست وعقلی تیره ایدر قابوغنه
كوكنار دیرلر عجمده قهوه خانه لر كبی محلار ومجمع مكانلر ایدوب اندن كوكناری اصلدوب قهوه كبی
ایچرلر غایت ایله مكیفدر نتكم دیمشلردر * مصرع * بیا زم زهرقاتل رادوفنجان كوكنار آشام
ق خش خش ع سكون شینین وفتح خاء معجمات ایله مع التاده ترقیم اولنان خش خشت
معناسنه در كذا فی المجمع ق خش وخاش ع اتباع الفاظ قبیلندندر ریزه بیزه معناسنه
بعض فرهنكلرده خس وخاشاك معناسنه در ق خشیشی ع كسر شین معجمه وسكون یای
تحتانی ایله غوغا وغلبه وانبوه معناسنه كذا فی فرهنك جهانكیری میرنظمی بیت چولشكر
آمدند آنجا پس وپیش * میا نشانهای وهو برخاست خشیش ق خطكش ع مسطر
دوزیجی ورسم ایدیجی معناسنه در كذا فی شرفنامه ق خفاش ع فاء مشدده ایله یراسه
دیدكلری قوشدر بو لفظ عربیدر اما فارسیده دخی مستعملدر حضرت عیسی علی نبینا وعلیه
السلامك معجزه لرینك بری بودر كه بالچقدن برقوش یاپوب جناب باریدن روح رجا
ایتدكده فی الحال قوشه روح كلوب اوچدی افصح المتأخرین ملك الشعرا فی عصره مولانا
صائب تبریزی بو مضمونی بو بیتده بسلمشدر بیت نسبت خفاش باعیسی چو عیسی باخد است
میشود عیسی خد اخفاش اكر عیسی شود ق خلالوش ع فتح لام اول وضم ثانیله خلق
اراسنده واقع اولان غوغا وغلبه وآواز غلغله وهنكامه امثالی كه خلانوش وخلاوش دخی دیرلر
شمس فخری * قطعه * وصف خلق شاه میكرد نده وش * سنبل ونسرین ورد بیلغوش
بلبلی بشنید ودرزاری فتاد * وزخلالوشش برآمد صد خروش * استاد رودكی بیت بركنه

کل سرخ کشیله خط سبزی * تاخلق جهانرا بفکنه بخلالوش * چغتای لسانده تالاشماق دیرلر وعین مهمله ایله علالادخی دیرلر ✿ خلانوش ❀ ضم نونله خلالوش مرقوم معناسنه تحفة الاحبابده صدا و مشغله معناسنه در مجمع الفرس و فرهنك حسین وفاییده کذلك معنای مرقومه مرویدر اما ادات الفضلاده وشرفنامه ده خلانوش نیلوفر اولمق اوزره مسطوردر معیار جمالیده شکوفه ایست دیو بیت مرقومی نظم ایلمش و بر فرهنکده بردازو اسمیدر دیو مرقومدر ✿ خلاوش ❀ واو معروفله بمعنی خلالوش مرقوم ✿ خلش ❀ کسر لامله جراحت ایتمك وایچرو نسنه ایاتمك حضرت مولانا قدس سره . بیت جانب دیکر خلش آغاز کرد * باز قزوینی فغانرا ساز کرد * خلیدن معناسنه اسم مصدردر ✿ خلقافروش ❀ کسر لامله اسکی پوسکی صاتجی یه دیرلر ✿ خلیش ❀ کسر لام وسکون یای تحتانیله ابابجه دیدکاری قدرتدن اصمش صو و موضع کرمسیر یعنی صواهل یر بعض نسخه ده کرم وسردی معتدل اولان محل معناسنه در میر نظمی از زبان شاه با پسر راکوید بیت موضعی بایدت که عیش بود * بر وآنجا که او خلیش بود * فرهنك جهانکیریده بمعنی خلاش مرقوم ومجمع الفرسده کسر خایله معنای اوله مرویدر ✿ خمکوش ❀ یای باشی که معنای ترکیبی اکری قولاق دیمك اولور خمکوشه دخی دیرلر ✿ خمش ❀ ضم میمله ✿ خموش ❀ کلاهما بمعنی خاموش شیخ سعدی بیت خداوند تدبیر وفرهنك وهوش * نکوید سخن تا نه بیند خموش ✿ خنك خریش ❀ فتح خاء معجمه ایله بوزه کولمك مثلا بر کمسنه نك صقالنه کولسه لر آکا خنك خریش دیرلر استاد فرخی بیت ای کرده مرا خنده خریش همه کس * ماراز توبس جانا ماراز توبس * بو بیتك فحواسی اوزره معنای مفعول ظاهر اولورکه خنده زده اولمق مناسبدر بعض فرهنکده استهزا وهزل طریقیله کولمکه دیرلر شمس فخری . بیت شهنشهی که زند پاسبان درکه او * زقدر وهمت بر ثیر چرخ خنده خریش ✿ خنده ریش ❀ بو دخی خنده خریش معناسنه در کذا فی تحفة الاحباب ✿ خنده خویش وخندیش ❀ بونلر دخی اول معنایه در کذا فی المجمع بو درت لغت بر معنایه استعمال اولنور ✿ خواب خرکوش ❀ اصلسز سوز ایله الدامق معناسنه ترکیبی دخی طوشان اویقوسی ویردی دیرلر ابو المعانی بیت بوعد وصلتش عمرم کذشت وماندم ام محروم * بجای خواب راحت خواب خرکوشم دهد هردم ✿ خواهش ❀ واو معدوله وکسر ها ایله خواستن لفظندن اسم مصدردر استك معناسنه فرهنك جهانکیریده مال معناسنه منقولدر بوقطعه ایله استشهاد اولنمشدر بو معنایه خواسته دخی دیرلر ابو الحسن شهید * قطعه * دانش وخواهشند نرکس وکل * که بیکجای نشکفند بهم * هرکجا دانشست وخواهش نیست * هرکجا خواهشست ودانش کم ✿ خوش ❀ واو معدوله ایله بوزن غش اوج معنایه کلور اول خوب وبخشی دیمکدر ثانی مادر زن قاین انا معناسنه که آکا خوش دامن وخشو دخی دیرلر منجیك . بیت تا زیانه دوتا چوکیر خسر * موزه اندر شکسته چون کس خوش * خسر قاین اتا پدر زن معناسنه در پور بهای جامی بیت هرکه شد داماد او دیوث بیند او خسور * وانکه او را خوش بود او قلتبان بیند ختن * خسور دخی خسر کبی پدر زن معناسنه در حکیم نزاری قهستانی بیت ز روی دلنوازی کفت

کفت خوش را * که خوش داران بت خورشید فش را * ثالث بوسه معناسنه درکه اکا خوش پوزی دخی دیرلر فرهنك وفا بیله ضم خا ایله مرویدر ﴿ خیلتاش ﴾ یعنی لشکر وسپاهی که برعسکردن اوله بربرینه خیلتاش دیرلر وبر افندی قوللرینه خواجه تاش دیرلر خیل ایله تاشدن مرکب لغتدر وتاشك معناسی باب التاء مع الشین ده ذکر اولندی استاد منوچهری بیت دل باز ده بخوشی ورنه بدرکه شه * فردات خیلتاشی ترك آورم بیاری ﴿ مع الطاء المهمله * خیط ﴾ کلهٔ شترمرغ یعنی دوه قوشی نك باشی کذا فی بعض اللغه ﴿ خربط ﴾ خر ایله بط لفظندن مرکب لغتدر بر نوع ایری قازه دیرلر که خربت دخی دیرلر حکیم انوری بیت ازعقاب وپوستینش کرنه کوید به بود * کرچه در دریا تواند کرد خربط کازری * فرهنك حسینی وفا بیله ابله ونادان معناسنه مسطوردر بو معنانك مؤیدی حکیم انوری بیت بنده با چنین خربطست امروز * همچو خر در قلاب افتادست * بعض فرهنکده از غون وفاسد وباطل اعتقادلی آدمه دیرلر ﴿ خریط ﴾ کسر راء مهمله وسکون یای تحتانیه ایله دفتر کیسه سی عربیله مشترك استعمال اولنور خریطه دخی دیرلر ﴿ خط ﴾ بش معنایه کلور اول معروف یازی معناسنه درکه دیمشلر بیت نوشتم خط خط جانان بماند * نمانم در جهان خطم بماند * ثانی خط که محبوبان نوخیز شعرانك بعضیسنی هنوز کورنمش صقاله دیرلر وبعضیسی تازه بتمش بیغه دیرلر وبعضیسی قاشه مشابه اولدوغی حالده بیقدر دیرلر که چار ابرو تعبیری صحیح اوله یعنی اول ابوالمعانی بیت همیشد آیت حسنش نمایان * خط مشکین او چون خط ریحان یعنی تعبیر ثانی وله بیت بدید آمد چو برلب خط دلجو * کنار آب حیوان سبز خودرو * یعنی تعبیر ثالث وله بیت شود از خط یار چار ابرو * چهار ارکان عشق خلق محکم * ثالث کنار ساغره دیرلر ابوالمعانی بیت شرابم تا بخط ساغرت نه * بیا ای ساقی کار ومراده * رابع کنار جو وله ایضا بیت خط ساقی خط ساغر خط جوی * درین عالم مرا انیست دلجوی خامس بر محل اسمیدر که اندن بی نظیر نیزه حاصل اولور رمح خطی دیرلر ومشکلاتده نیزه یه ده خط دیرلر ﴿ مع الفاء * خترف ﴾ سکون تاء مثناة وفتح راء مهمله ایله افسنتین رومیدر ترکیده پلین دیرلر ودرمنه نك بر نوعنه ده خترف دیرلر وبرنجاسف کوهینك بر نوعیدر دیمشلر افسنتین قدیم رمدی وبرودت معده یه نافعدر ومسهل صفرادر وبدنه قوت ویرر وتقویت معده وکبده دخلی عظمیدر کذا فی البدیعی ﴿ خرکوف ﴾ برجنس بومدر غایت ایری اولور ترکیده اوکی دیرلر شاه قاسم انوار * رباعی * عاشق که سمند رنبود خرکوفست * صوفی که قلندر نشود موقوفست * زاهد که نه پارسا بود نامردست * رندی که نه شاهد پرس باشد یوفست ﴿ خریف ﴾ کسر راء مهمله وسکون یای تحتانی ایله پیر کهن سال معناسنه کذا فی شرفنامه بو معنایه میرنظمی بیت بکفتا دران بزم پیر خریف * بکیرش بنرمی بطبع لطیف * وقت خزانه ده خریف دیدکلری فصلك پیر اولدوغی جهتندندر اما اصل معناسی زبوندر اصلی عربیدر تجیم اولنمشدر اکرچه کبیرالسن دیمکدر لکن توسع اولنمغله زبون وضعیف معناسنه استعمال اولنمشدر جوهری صحاحده واما الزبون بمعنی الخریف فلیس من کلام اهل البادیه دیدوکی مذکور معنایه ده دلالتی واردر ﴿ خزف ﴾ فتح زاء معجمه ایله سفال معناسنه عربیدر

اما فارسیده استعمالی شایعدر سقسی وجولك دوز نلره خراف دیرلر میرنظمی بیت کهر
بودنطقت که داردشرف * که کفتارمن بود اینجا خزف خشف فتح شین معجمه ایله قار
معناسنه در که برف دخی دیرلر عربیده ثلج دیدکاریدر خف بوزن کف ایکی معنایه
کلور اول بوقچه معناسنه حکیم اسدی بیت لب کین کشان کافته زیرکف * ز کرمای
خورشید خفتان خف * ثانی قاو معناسنه که بزدن وغیریدن ایدرلر شمس فخری بیت
آتش زنهٔ سنك شبابان شمارا * ازاطلس افلاك دهد چرخ برین خف * استاد منوچهری
* رباعی * لاله مشکین دل وعقیقین طرفست * چون آتش اندراوفتاده بخفست * کل بلز
هزار کردنا زصلغست * زیراکه چو معشوقهٔ خواجه خلفست خلاف ضد سلف در ابوالمعانی
در نعت شریف بیت آبای تو بر دند شرف از توسلف * دارند شرف در دو جهان از تو خلاف
خلوف ضم لام ایله بوی دهان که عربیده بخر دیرلر فتح با ایله میرنظمی بیت زندم بوقت
سخن بی وقوف * رود تا بفرسخ دهانش خلوف مع القاف * خربق سکون راء
مهمله ایله وضم باء موحده ایله براوتدر ایکی نوع اولور بری سیاهدر که خربق اسود دیرلر ترکیده
کرپی دیرلر وبعض یرده طانه قران دیرلر برنوعی بیاضدر که خربق ابیض دیرلر صارمشق کبیدر
دبنده بیاض لغی اولور نوع مار ایچه سی وار در ترکیده لکلیج وبعض یرده مارولج دیرلر خفچاق
سکون فاوفتح جیم فارسیله مجمع الفرسده ولایت ترکستانده بر بیابان آدیدر دشت خفچاق
دیرلر اول صحراده اولان قومه خفچاقیان دیرلر حکیم خاقانی * قطعه * ز بس که ریخت ازین پیش
خفچاقان * بهندوی کهرین چون پرند چین براق * عجب مدار که از روح نامیه پس ازین
بجای سبزه زکل بردهد سر قپچاق خلق کسر لام ایله کهنه اولمش نسنه یه دیرلر وسکون
لام ایله عربیده یراتمق معناسنه در اما مخلوق معناسنه استعمالی شایعدر که ترکیده ایل
دیدکاری معنایه در اما لها ایله استعمال اولنور اما چغتاییده ایل درت معنایه کلور میرعلیشیر
* رباعی * خلق ایچره حق اولیاسنی ییل رحمت * اول خیلیدین اولدی ایل نا ئل رحمت *
ذکر ایلاب آلارنی ایله حاصل رحمت * کیم ذکرلاری ایلادی نازل رحمت خندق
معروف قلعه وحصار وباغ وبوستان اطرافنه قازدقلری خرقدر خورنق فتح واو
ونون وسکون راء مهمله ایله غرائب دهردن بر قصر عجیبدر که نعمان اکبر شاه بنا
ایتدرمشیدر بر روایتده بهرام کور کوشکیدر اما اصحی نعمان شاه بناسیدر که سنمار نام
بر استاد معمار یاپمشدر عجایب البلدانده مسطوردر که ظهر کوفه ده نعمان بن امرئ القیس
امریله سنمار بناسنی اتمام ایدوب نعمان کلوب تماشا ایدوب غایت پسند وتحسین ایتدکدن
صکره سنماره سؤال ایدرکه بو قصره انهدامه باعث اولور ضرر یری وارمی سنمار ده بلی
بو یرنده بر طاش قومشم اکر بر کمسنه انی قوپارسه فی الحال قصر منهدم اولور نعمان
دیدیکه اول محلی سندن غیری کمسنه بلورمی سنمار بندن غیری کمسنه بلمز دیدوکی کبی
نعمان شاه سنماری بالای قصردن زمینه آتوب هلاك ایلدی بوحکایه خلق میاننده مشهور
اولوب ضرب مثل اولدی جهانده ایلوکه ایلوك اولیدی نعمان سنماره ایدردی دیرلر شعرای
قدمادن بری بر قصر تعریفنده بیت نه قصر قصر خورنق نشان که بنیادش * نمیتوان که کند

کند صد هزار شه نعمان خوق فتح واو ایله آلتون وکمشدن یاپلمش حلقه هر نه ایچون
اولورسه مع الکاف * خارچنك دموردکی دیدکاری اوتدر خار ایله چنك لفظلرندن
مرکبدر خاشاك چوپ چکزلرکه طپراغه قارشمش اوله اصلی خار ایدی خازدن امتیاز
ایچون آخرینه کاف لاحق اولوب هاء علامت الف ساکنه وراء مهمله شینه قلب اولندی
شاعر بیت کر بکندرم بخاطر پاك توپاك تیهمت * خاشاك نیز بردل دریا کند رکند * کاهی خس
ایله مترادف ایدوب خس وخاشاك دیرلر وکاهی خار ایله ده مترادف ایدوب استعمال ایدرلر
بیت زخاشاك وازخار شاخ درخت * یکی آتشی برفروزیده بخت خاشك فتح شین
معجمه ایله خاشاك مرقومدن اختصار اولنمشدر خاك معروف عناصر اربعه نك اسفلی در
عربیده کی تراب معناسنه چغتای لسانینده توفراغ دیرلر میرعلیشیر بیت نیز فنا توفراغی
بولمق دیر آرا ای اهل زهد * خانقه صحنیده اسیر بحث تقدم ایلامکیز خاکنلك ملعبه
اطفالدن بر لعبدر بر ز طپراق ایچنه هر برندن برابر اقچه قارشدیروب قاج آدم ایسه اول قدر
حصه ایدوب هر بری برکومه یی آلوب هر کیمك حصه سنده نقدار اقچه بولنورسه آلور
شرفنامه ده حربیده وحیرانیده ودوداله وکوهاموی دیدکاری اویوندر عربیده قیفال وزنی
اوزره فیأل دیرلر خامسوك سکون میم وضم سین مهمله ایله بازاج دیدکاری اتمك در
کاف عجمیله ده مرویدر خان خرك کاربانسرای کاهی یالکز خان دخی دیرلر کمال اسمعیل
بیت خان خرك شد ست همه خانمان من * بریکدکر نشسته دروکاربان برف خایسك
کسر یای تحتانی وسکون سین مهمله وکاف موقوفله چکیچ معناسنه بیوك اولسون کوچك
اولسون عربیده مطرقه ومدقه دیدکاریدر منجیك بیت آنجاکه پتك باید خایسك
بیهده است * کوزست خواجه سنکین نغز آهنین سندان * پتك فتح باء فارسی وسکون تاء
مثناة ایله دمورجی چکیجیدر وسندان زبان پهلویده اورسدر اما شرفنامه ده خایسك
پتك آهنکران وامثال آن وپتك خردکه چکش خوانند دیدیکی بر طرفیله میخی محکم
ایدرلر وبرطرفیله میخی نعلدن وغیریدن قوپاررلر حکیم فردوسی بیت بپولاد خایسك
آهنکران * فروبرده مسمارهای کران خباك فتح باء موحده ایله وباء فارسیله ده
مرویدر بوغاز صقلوب طونلغه دیرلر استاد رودکی بیت باد وسنه بوسه رها کن این دل
ازکرم وخباك * تا بمنت احسان باشد احسن الله جزاك * فرهنك جهانکیریده اول درت دیوار
دیرلرکه سقفی اولمیه وچارپا حیوانی کیجه ایچنده یاتوردقلری سقفسز درت دیوار ده دیرلر
حکیم سوزنی بیت هزارش راخر پیش برده ام بفراز * هزارکس راکوساله رانده ام بخباك
بومعنایه شمس فخری بیت بیشه را برهزبر ساخت قفس * دشت را برکوزن ساخت خباك
خبزدوك فتح باء موحده وسکون زاء معجمه وضم دال مهمله ایله شرفنامه ده ومجمع
الفرسده بر بوجکدر زبل حیوان ایچنده حاصل اولور اکا سرکین غلطان وسرکین کردان
وجلانك ودیلك وکشتك وکوی کردانك دخی دیرلر عربیده خنفسا دیدکلریدر وفرهنك
زفانکویاده یازرکه بعض نسخه لرده خبزدوك هزارپایه معناسنه واقع اولمشدر وبعض نسخه لرده
کاف فارسیله مرویدر امیرخسرو بیت بوی کل ولاله خبزدوك را * درمغز بود مغز خلدوك را

ﻭ خبك ﻉ خباك مرقوم معناسنه آندن اختصار اولنمقدر بوغاز صقلمق معناسنه كه
خبه وخفه دخی دیرلر شمس فخری بیت بعهد عدل تو دزدان معذب خبه اند * خنك كسى كه
بود ایمن از عذاب خبك * وجنك ومحاربه محلنده ایكی خصم بربرینك بوغازین طوتوب
صقمغه دیرلر خسروی بیت تا بمیری بلهو باش ونشاط * تا نكیرد ابر تو مرك خبك *
شرفنامه ده * افشردن كلو ونیز سیاهی ز وكه از غم واندوه عارض شود كه اورا تاسه
وتفسه نیز كویند بعربی كافه خوانند ﻭ بخك ﻉ فتح جیمله نقطه علت مثلا بخك سفیدی
درچشم فلان افتاد دیرلر و نكته معناسنه ده كلور وكنه یه دخی بخك دینلدوكی منقولدر
كذا فی فرهنك جهانكیری ﻭ خدك ﻉ فتح دال مهمله ایله بمعنی پل یعنی كوپری حكیم نزاری
قهستانی * قطعه * زاختف آنكه بحلست در عرب مشهور * بدفترمثلی دیده ام بكویم
چون * بدین مثال مرادم حكایتی بودست * ازین مثلی خدكی ساختم برین جیحون ﻭ خراك ﻉ
فتح راء مهمله ایله بانك كلوی خفته یعنی اویومش كمسنه نك بوغازندن ظاهر اولان صدا
خربشك ﻉ سكون راء مهمله وباء موحده نك فتحی وكسری و یا ضمیله میدر اشعار اولنمامشدر
لكن نعلبند معناسنه فرهنكلرده مسطوردر ﻭ خرتك ﻉ سكون راء مهمله وضم تاء مثناة
ایله برمهره در چشم زخم دفعی ایچون اطفال بویونلرینه اصارلر اول مهره اوج لونله متلوندر
كذا فی فرهنك جهانكیری ﻭ خرچنك ﻉ سكون راء مهمله ونون وفتح جیم فارسیله ینكچ كه
هربیله سرطان دیرلر شاعر دیمشدر بیت چوبرز دسرچنك خرچنك مور * جهان كشت
روشن بسان بلور ﻭ خرسلاك ﻉ سكون را وفتح سین مهملتین ایله خربنده معناسنه
حكیم سوزنی بیت آنچه بردی خرسلاكانی همی وار ونیست * كر بكویم زود كیرد بر تن خود
تعریت * پور بهای جامی بیت خری خربطی خرسری خرسلاك * بدی بد دلی
بدتنی بدسیر ﻭ خرك ﻉ فتح راء مهمله ایله طقوز معنایه كلور اول مخفف خاركدركه خرمای
خشكه دیرلر بسحاق اطعمه بیت نخود وكشمش وپسته وخرك ومیده بیر * قصب وانجیر
تروسرمش اسپید بیار * ثانی اول اغاجدركه عود ورباب وتنبور وامثالی ساز قللری
آلتنه قورلر حكیم سوزنی بیت بچشم من خرنجخانه بهتراز خركیست * كه برزباب نهند
ازپی سرود ونواز * وخواجه عمید لوبكی بیت كاسه ورباب راچه نقص كركسلد بزخمه در
تا وبر پشیمی درویا بسرآیدش خرك * ثالث بر تختة دركه مجرم وكنهكاری اوزرینه یاتوروب
دوكرلر كذا فی فرهنك جهانكیری اما شرفنامه ده فلقه دیدكاری ایپ چكمش اغاجدركه
صوچلونك اياغنه چكیروب دكنك اورلر رابع اول اوج اغاجدركه اوچلرنده تكرلك اولور
هنوز یورین اطفال آكا یاپشوب یوریمك اوكرنور خامس اول سپایه دیرلركه نقاشلر
اوزرنده طورب دیوار نقش ایدرلر وجامعه قندیل یاقنلر كذلك اوزرینه یاصویب قندیلی
یقرلر سادس فرهنك جهانكیریده پنبه دولابی كه برال ایله دوندیروب برال ایله دمورنك
اراسنه پنبه ویرر تاكه چكیدندن آیریله سابع دوه جك دیدكاری بوجكدركه چكركه یه مشابهتی
واردر ثامن اول اغاجه دیرلركه اوزرینه اودون قویوب یاررلر تاسع شیراز مضافاتندن
صباغ وماسرم اعمالندن برقریه اسمیدركه شیرازه سكز فرسخ یرده واقعدر مذكور معنالردن

معنالردن غیری خر لفظنك تصغیریدر ل خرکوشك ع کاف اول عجمیله مصغر خرکوشدر
ودخی بردارودر اسهالی قبض ایدر اکا خرغول دخی دیرلر کذا فی شرفنامه ل خرمك ع
سکون راء مهمله وفتح میمله برمهره در دفع چشم زخم ایچون اطفال بوینینه بغلرلر اکا خرنك
وخورمك دخی دیرلر واو معدوله ایله وضم خایله ده مرویدر منجیك بیت ترسم چشمت
رسد که سخت خطیرای * چو نکه نبستند خرمکت بگلو بر ل خروك ع ضم راء مهمله وواو
معروفله براوتدر عورتك سودینی زیاده ایدر اکا خرچکوك دخی دیرلر فرهنك زفانکو یاده بمعنی
خنجك که سیاه دانه در وخرك مرقوم معناسنه ده مرویدر بومعنایی موید میرخسرو
بیت زهره کشیده پیشش کار خود وخروك را * بکشاده از برپشم بگذاشته از غنا را *
ل خره سنك ع ایکی معنایه در لفظ مرکب اولور طاش یعنی معناسنه خره خشت کبی که
خره یغندر ل خسك ع فتح سین مهمله ایله چوپچکزدیمك اولور کاف تصغیر ایله اما فرهنکرده
دکنلو اوت معناسنه در شیخ علی نقی بیت چه بدبختم که وقت صبحگاهی بادنوروزی * بجای
برك کل خار وخسك در پسترم ریزد * شیخ نظامی بیت تخفتی راخسك در بسترش بود *
مگس را در تو پیراهن درش بود * بعض فرهنکده اوج کوشه لو بردکندر دیو تصحیح اولنمشدر
استاد فرخی بیت کهی کیاهی پیش آمدی چونوك خسك * کهی زمینی پیش آمدی چو
روی نبر * ومجمع الفرسده اوج کوشه سی سوری برنوع دمور دریره دوشدکده البته
برسوری اوجی یوقارو طورر قلعه محاصره لرنده یوریش محلنده هجوم خصمه مانع اولمق
ایچون قلعه دن طشره کتوررلر اکا سبالج دخی دیرلر قلعه جنکنده شیخ نظامی بیت خسك
برکذرگاه کین ریختند * نقیبان خروشیدن انگیختند ل خشتوك ع سکون شین معجمه
وضم تایله حرامزاده معناسنه حذف تایله خشوك دخی دیرلر شاعردیمشدر بیت از بزرکی که
هستی ای خشتوك * چاکرت برکفت نهد قنوك ل خشوك ع ضم شین معجمه وواو
معروف ایله خشتوك مرقوم معناسنه شمس فخری بیت کرفالك نقص علم زاد چه سود *
از بلابه چه زاد غیر خشوك * بلابه زن فاحشه در بومعنایی موید استاد لطیفی بیت
هرکه بداصل وبا خشوك بود * فتنه زاید چوپا بلوك بود ل خفك ع فتح فایله بوغازی
صقوب بوغمق آدمده وحیوانده استعمال اولنور خبه کردن وخفه کردن معناسنه در
ل خکشك ع ضم کاف اول وسکون شین معجمه ایله خاك خشك لفظندن اختصار اولنمشدر
برنوع برداقدر خام طپراقدن دوزب منقش ایدرلر مذکور برداغی شهرخلخده قزلر یاپرلر شمس
فخری * قطعه * ای شاه شیر حمله زآهو بوداکر * باخلق توکسی کند اثبات بوی مشك * جایی که
ذکر کوزهٔ یاقوت زر کنند * ابله بودکه شرح کند کوزهٔ خکشك ل خلشك ع ضم لام
وسکون شین معجمه ایله برنوع منقش دستی در طپراقدن ایدوب ایچنه کیمی خردهٔ اقچه وکیمی
نقل طولدیروب قزلرك جهازی اراسنده کوترب داماد اوینه کلدکده قیروب نثار ایدرلر ابو الخطیر
کرکانی * قطعه * چون مرغ هفترنك کند جلوه این خلشك * واندرمیانش بادهٔ رنکین
ببوی مشك * مازان خلشك رنکین وین لعبت بدیع * باده خوردیم تروبکون دربریم خشك
ل خلیك ع کسر لام وسکون یای تحتانیله طویغاردیدکاری قوشدر ابو المعانی * قطعه *

خوش نظم پاکی شود آن شعر ترهات * چون میشود سلیس سخن که شود رکیک *
ازدست زن هنرکی آید برو زجنك * هرکز نمیکند عمل باز راخلیك ﴿ خنجك ﴾ سکون
نون وفتح جیم فارسیله اوج کوشه لو بوردکندر یره دوشدکده بر طرفی یوقارو طورر خسك
دخی دیرلر ابوالمؤید بیت نباشد پس عجب از تخم ارعود * شود در دست من مانند خنجك
فرهنك جهانکیریده بمعنی خار وخسك هندوشاه بیت ببینتان بعد ازین برعکس بهمن
کل سوری برون آید ز خنجك * لغت مزبور کسر خا وضم خا ایله در آخر معنالره مرقومدر
محلنده ذکر اولنور انشاء الله تعالی ضمله روایت اولنان معناسنه مؤید الفضلاده فتحه
ایله مسطوردر ﴿ خواب سبك ﴾ یعنی امز غمق کذا فی شرفنامه ﴿ خورمك ﴾ واو معدله
ایله بمعنی خرمك مرقوم ﴿ خوزدوك ﴾ فتح واو وسکون زاء معجمه وضم دال مهمله ایله بمعنی
خبزدوك مرقوم که خروك دخی دیرلر ﴿ مع الکاف الفارسی * خا جسوك ﴾ سکون جیم
وضم سین مهمله ایله اوت بجه جك اوراق که خاجوك دخی دیرلر بعض نسخه ده جیم مقدم
وخا مؤخر واقع اولمشدر ابوالمعانی بیت سبزه زار باغ عیش عید من * شد هلال عید
عشرت خاجسوك ﴿ خاجوك ﴾ حذف سین مهمله ایله خاجسوك مرقوم معناسنه وله
ایضا بیت سبزهٔ کشتتر از عشرت را * شده انکشت بخت من خاجوك ﴿ خایك ﴾ فتح
یای تحتانیله چکرکه معناسنه که عربیده جراد دیرلر کذا فی نعمة الله ﴿ خبك ﴾ فتح باء
فارسیله شرفنامه ده نان بزرك که اکثر عیدلرده بشورورلر حکیم سوزنی * قطعه آدمیا دست
ز دنیا بدار * چون بنشسته درآ با توچك * ورنه خود این دنیا دارد ترا * برسر ره چون
پچکانرا خبك * عمید لویکی بیت ازجکر تنور مشرق امر تومی برآورد * قرصهٔ زر مغربی
از پس سیکون خبك ﴿ خبوك ﴾ ضم باء موحده ایله محکم واستوار معناسنه کذا فی مؤید
الفضلا بو معنایه ابوالمعانی بیت بنای خانهٔ ارکان عدلش * خبوك ومحکمست چون خانهٔ
دین ﴿ خدنك ﴾ فتح دال مهمله و سکون نونله اصلنده قاین اغاجنك آدیدر که آندن اوق
ایدرلر مزبور اغاجك اسمی اولدوغنه بو بیتلرده دلالت وار در شیخ نظامی بیت درکنار آنچنان
کشیدش تنك * کز طبر خون شدش نهال خدنك * بو قولی مؤید حکیم اسدی * مثنوی *
همه سینهٔ کوه و بید خدنك * یکی بیشه کردش ز ریك وزرنك * درختش طبر خون
وبیش خدنك * کیا سنبل وشیب و سنباره سنك * مزبور اغاجدن دوزیلن اوقه ثیر
خدنك دیرلر میرخسرو بیت برآوردن ثیرهای خدنك * کرفته کمان ونبردی بجنك * کثرت
استعمال ایله ثیری حذف اولنوب یالکز خدنك اوقه علم اولمشدر حضرت مولانا قدس سره
بیت جمله ادراکات برخرهای لنك * او سوار باد پران چون خدنك * کمال اسمعیل بیت بسوی
مردمك چشم دشمنت نرمك * پیامهای درشت آورد زبان خدنك * ودخی مذکور اغاجدن
ایرقلتاغن ایدوب ترین خدنك دیرلر کاهی بونك دخی مضافن حذف ایدوب یالکز خدنك
دیرلر نتکم بو بیتده واردر اولمشدر بیت لاله را درقبا کشیدی تنك * سرورا خانه ساختی
زخدنك * نعمة الله نسخه سنده کرپی اوقنه وینکچه ده خدنك دیرلر دیو روایت
ایلمش کرپی اوقنه استعاره طریقیله دینلدوکی جایزدر اما ینکچه خدنك تعبیرینك

تعبیرینك مناسبتی بعیدكوربنور ﴿ خدوك ﴾ ضم دال مهمله وسكون واوایله قوجمقدر
تركیبده ضم هایله هدوك ویردی دیرلر استاد عنصری بیت هركه بردركه ملوك بود * ازچنین
كاربا خدوك بود ﴿ خرایك ﴾ فتح راء مهمله ویای تحتانی ایله نسخهٔ حاجیده سورلمامش
بور یرامانعمة الله نطس اولمش تارلا معناسنه دردیمش ﴿ خرچكوك ﴾ فتح جیم
فارسی وضم كاف اول عربی ایله براوتدر سودی آزاولان غورتك سودین زیاده ایدر اكا خروك
دخی دیرلر كذا فی شرفنامه وفرهنك جهانكیریده * خرچكوك خبازی باشد كوچك نیك
خوشبو شود وازراد ستنبویه نیز خوانند مسطوردر ﴿ خرچلوك ﴾ خرچكوك مرقوم
معناسنه درکه بعض نسخه ده كاف یرینه لام ایله واقع اولمشدر ﴿ خرچیك ﴾ كسر جیم فارسی
وسكون یای تحتانیله صحرای واسع یعنی بول اووه قرالاوی بیت ای برهمه مجبكان
كینی سرجیك * كون تو فراختر ز سیصد خرچیك ﴿ خرسك ﴾ فتح سین مهمله ایله
بر نوع او یوندرتازه بكتلر او ینارلر اكیلوب باشنی برینك قوجاغنه قورسائرلری چوره سندن
جست چابك اكاد كرلر اول ایسه انلری ایاغیله اوروب دكرسه كوزدیجی آنی قالدیروب
یرینه دكدوكی آدمی یاتور ورانا طولی دیارنده بواویونه اوزون اشك دیرلر هكذا نقله الحاجی
﴿ خرسنك ﴾ خر ایله سنكدن مركب لفظدر مجمع الفرسده بمعنی سنك آسیا وسنك
بزرك كه بی فائده یول اوزرنده وتارلالرده طورر شیخ اوحدی بیت تادلت راز غیر اورنكیست
پیش راهت ز شرك خرسنكست * فرهنك جهانكیریده سنك ناهموار ونا تراش معناسنه
شیخ نظامی بیت بخرسنك غضبان خرابش كنید * بسیلان خون غرق آبش كنید *
مولانا محمود ابن یمین بیت هر رهی كان كرفتم اندر پیش * كشت خرسنك وسنك راهم شد
بعض نسخه ده ایشه یرامز چاقل طاشی معناسنه مرویدر واستعاره طریقیله عاشق
و معشوق میاننده مانع وصلت اولان نادان اشكه دیرلر ابوالمعانی بیت مانع وصلت یارم
شده آن زشت لقا * در میان من وجانان شده خرسنك بلا ﴿ خزوك ﴾ ضم زاء معجمه ایله
و واو معروفله مزبله بوجكی كه سركین كردان دخی دیرلر عربیده جعل دیدكلریدر ﴿ خسوك ﴾
ضم سین مهمله ایله چركین معناسنه ابوالمعانی بیت آنقدر داد خدا حسن جمال * كه شده
روی عدو زشت وخسوك ﴿ خشك ﴾ فتح شین معجمه ایله بهانه ایتمكه دیرلر وله ایضا بیت
باغیر مبیر و د بتماشای راغ وباغ * یكدم برم ز آمدنش صد خشك كند * ودخی كوزه دوشن
چوبه دیرلر ﴿ خشنك ﴾ مجمع الفرسده سكون شین معجمه وفتح نونله اول داغه دیرلركه
باشده وشقیقه لرده یاقرلر ودخی چكل وچكلی معناسنه كاور حكیم سوزنی فتح شین وسكون
نونله نظمه كتورمش بیت شد مبرر ودنیل وچو در آب غرق شد * خاشاك وار بر سر
آب آمد آن خشنك ﴿ خلنك ﴾ فتح لام وسكون نونله بمعنی دورنك كه خلنج دخی دیرلر
استاد منوچهری * قطعه * تا برآمد لخت لخت از كوه میغ وماغ كون * آسمان آس
رنك از رنك اوكرده خلنك * باد عزت بیكران وباد عزت بیزوال * باد سعدت بی نحوست
باد شهدت بی شرنك ﴿ خوك ﴾ فتح واو ایله خدمتكار معناسنه ابوالمعانی بیت رشك آورد
بخدمت اوانس وهر ملك * زانرو رساند سر بفلك هر خوك از و ﴿ مع اللام * خاچول ﴾

ضم جیمله اوراق که آنکله فله بچرلر اکا خاچوك وخاجسوك وخاشوش دخی دیرلر ❊ خال ❊
اون ایکی معنایه کلور اول بلك که عربیده شامه دیرلر شعرا محبوبلرك عذار وکردنلرنده
اولان خاللرین استعارات وتشبیهات ایله مدح ووصف ایلمشلر درهرنقدر سیاه اولسه وایری
اولسه مقبولدر طالب آملی * رباعی * مژکان نبود بکرد چشم من زار * حسرت بزه
نظاره ام زبخته خار * در دیده سیاهئی نه از مردمکست * جذب نکهم ربوده خال از رخ یار *
بو مضمونه قریب میر نظمی بیت آن خال سیاه عنبر آکین * ازمردم دیده بود رنکین *
چغتای لسانده کسر میمله مینك دیرلر لطفی اشعارنده بیت مینکی حسرتیدا لطفی اکر
اولسا غمزه بیرلا * بیری داغ عشق تا بغای یو راکینه ایا قسا یاریب * ثانی بمعنی جفت
ثالث بوقوشه دیرلرکه قرغه قدر اولور اتی قازاتی طعمنه بکزر رابع سنجق خامس تیر
سادس سیاه سابع ابر یارنده معنالرینه ثامن شرفنامه ده نشان روی تاسع شتر بزرك
عاشر بردیمانی نك برنوعنه دیرلر حادی عشر بمعنی اثر وخبر ثانی عشر خرامش علم که هند
پادشاهلرینه ویررلر وشعرا استعاره طریقیله انکورك چشمه نسبت ایلمشلر در نتکیم شمس
الدین میدانی بیت انکورك چشم ماست خالیت باد * کز عین سواد مردم دیده فتاد *
وعربیده برادر مادره خال دیرلرکه ترکیده دایی دیدکلریدر ❊ خامل ❊ بوزن عامل بی نام
وبی نشان معناسنه ابوالمعانی * مسمط * در عهد شاه عادل باذوق بوده هردل * کمکشته
است ارازل ظالم شدست خامل ❊ خاول ❊ ضم واو ایله دمورده اولان پاس که ژنك ودمورچه
دخی دیرلر مولانا محمود ابن یمین بیت از آرزوی قدچو سروت براستی * برمن زمانه
تنکتر از چشم خاولست ❊ خبکال ❊ سکون باء موحده وفتح کاف فارسیله نشانه سوراخ
کذا فی فرهنك حسین وفایی استاد عنصری بیت چنان پلان زره پوش وشاه تو کانش
بتیرو زوپیش بر پیل ساخته خبکال ❊ ختل ❊ سکون تاء مثناة ایله ترکستانده بر ولایت
اسمیدر انده بی نظیر آتلر حاصل اولور اسب ختلی مشهوردر وختلانی دخی دیرلر کذا فی
مجمع الفرس ❊ خچکول ❊ سکون جیم فارسی وضم کافله دلنجی معناسنه که کاسهٔ خچکول
دیرلرکه کاسهٔ کدا دیمك اولوراکا چکول وکشکول دخی دیرلر حکیم انوری * قطعه * بروزکار
ملکشه عراینی خچکول * مکر بدارکهش رفت از قضا یکبار * سوٴال کردکه امسال عزم
حج دارم * مرا اکر بدهد پادشاه صد دینار * چو حلقهٔ درکعبه بکیرم از رهصدق * برای
دولت وعمرش دعا کنم بسیار * سیف اسفرنکی بیت کعبه روان صفا پلاس بسازند *
استر خچکول راز جامهٔ احرام ❊ خرچال ❊ فتح جیم فارسیله کوکچه قرغه وطوی دیدکلری
قوشه ده مرویدر شمس فخری بیت با انتقام کند هر زمان عقاب عقاب * بعهد معدلت
اوکبوتر وخرچال ❊ خردل ❊ معروف عربیدر فارسیده دخی مستعملدر تخم سپید دخی
دیرلر غایت خرده اولور ابوالمعانی در تعریف بخیل بیت اکر کسی بشود ضامن بهشت اورا
نمیدهد بکفش هیچ دانهٔ خردل ❊ خرطال ❊ سکون را وفتح طاء مهملتین ایله برنوع طغرجق
کبی صغر در یسندن ایدرلر وایچنه زر وسیم قورلر استاد عنصری بیت دو بدره زر بکرفتم بفتح
تار ائین * بفتح رومیه صد بدره کیرم وخرطال ❊ خرغول ❊ سکون راء مهمله وضم غین معجمه

معجمه ایله نسخهٔ میرزا ابراهیمده بمعنی خرکوشك مرقوم اما صحیح نه ابی ریحانده بذرقطونا درغول
فرس قدیمده کوش معناسنه در اول اشك قولاغنه مشابه اولدوغندن خرغول تسمیه ایتمشلردر
واسپغول معناسنه ده مرویدر ﴿ خشماغیل ﴾ سکون شین وفتح میم وکسر غین معجمتین
ایله وقت غضبده کوز اوجیله باقمغه دیرلر ﴿ خصل ﴾ سکون صاد مهمله ایله بوزن وصل
ایکی معنایه کلور اول عهد وپیمان معناسنه ثانی رهن وشرط ایله اوق وقمار اوینامق معناسنه
حکیم انوری بیت دست در خصل میکنی هشدار * مهره دربشدر وحریف وغاست *
﴿ خلخال ﴾ ایکی معنایه کلور اول معروف نسنه در التوندن وکمشدن ایدوب زنان
ایاقلرینه طقارلر وبعض چارپا حیوانه ده ایدرلر ابو المعانی. بیت شهی که چرخ در پای
براقش * کند از ماه نو سیمین خلخال * اکا پای برنجن دخی دیرلر حضرت مولانا قدس سره
بیت چون تو پای لنك داری کوپز از خلخال باش * کوش کر واسود نبود صد هزاران
کوشوار * ثانی مابین کیلان وقزوینده برشهر معظم آدیدر که خلخال زرد دخی دیرلر ﴿ خل ﴾
بمعنی آمدن ودخی آمدن لفظندن صیغهٔ امر اولور زیبا معناسنه حکیم ناصر خسرو. بیت
اکرچه غرقهٔ از جهل خود نمید مباش * بعلم کوش وازین غرق جهل بیرون خل * بمعنی
بیرون آی وعربیده لام مشدده ایله سرکه معناسنه در * کما قال رسول الله صلی الله تعالی
علیه وسلم خیرا لادام الخل * کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿ خنجیل ﴾ سکون نون ویای
تحتانی وکسر جیمله صالنجق که باد پیچ دیرلر اصفهانیلر لغتیدر کذا فی مجمع الفرس ﴿ خنکل ﴾
سکون نون وفتح کاف فا رسیله اسلحه دن برنوعدر که جوشق دخی دیرلر کذا فی فرهنك
جهانکیری ﴿ خوال ﴾ واو معدوله ایله لغت محودیده طعام معناسنه در وفرهنك جهانکیریده
دوده که چامدن وپز یاغندن وکونلك دن آلوب مرکب ایدر ابو المعانی. بیت سیاه بختیٔ
من کاتبان بهر نوشت * زدود آه دروم کرفته اند خوال ﴿ خواهران سهیل ﴾ واو معدوله ایله
ایکی یلدزدر عربیده اختا سهیل ودخی شعریان دیرلر ﴿ خول ﴾ فتح وا وایله بوزن بدل
برقوشدر چله بکزر اما آندن کوچکدر وعربیده خدمتکار معناسنه در وسکون واو ایله
بوزن هول ینه عربیده ایکی معنایه در اول بمعنی نکاه داشتن ثانی نیك رعایت کردن ﴿ خیال ﴾
معروف یعنی اول صورت وشکلدر که بغیر مشاهده باطنده هیأت وشخصیتی تصور اولیه
حواس باطنه دن قوت متخیله دیدکاری محلده اولور ویای تحتانیٔ مشدده ایله عربیده سوار
معناسنه کلور که آتلو دیمك اولور ابو المعانی ایکی معنایه. بیت خیال کردن او جان خصم
میلرزد * نمیتوان که ایستد چو آید او بخیال ﴿ خیل ﴾ عسکر وحشم وتوابع وجمعیت وخدمتکار
معنالرینه کال بخند. بیت در سایهٔ سلاطین باشد کمال میکن * کر بشمرند اورا از خیل
بندکانت * وعربیده آته دیرلر آیغر اولسون قصراق اولسون ﴿ مع المیم * خاتم ﴾ فتح تاء
مثناة ایله لغت مشترکه در مهر یوزك معناسنه خواجه حافظ بیت کرچه شیرین دهنان
پادشهانند ولی * آن سلیمان زمانست که خاتم با اوست * وکسر تا ایله آخر ایدیجی حضرت
سرور کائناته خاتم دینلدوکی نبوتی آخر ایتد وکیچوندر صلی الله تعالی علیه وسلم ﴿ خاتم جم ﴾
یعنی مهر حضرت سلیمان علی نبینا وعلیه السلام جم اکرچه پادشاه دیمکدر لکن خاتم

ایله ویاخود باد ایله ویا آصف ایله استعمال اولنور قده مراد حضرت سلیمان اولور وآیینهٔ
وحکمت وحکما وامثالی نسنه‌لر ایله ذکر اولنور قده مراد اسکندر اولور وجام وباده وساغر
وامثالی نسنه‌لر ایله یاد اولنور قده مراد جمشید اولور ﮋ خالم ﭺ ضم لام ایله بمعنی مار یعنی ییلان که
عربیده حیه دیرلر محمود ابن یمین * قطعه * همیشه تا بر اهل خرد محال نماید * که مار پشت
بود در که مناس چو خالم * بسان خالم و بر شکل خار پشت حسودت * کشیده پوست
از تن پا وسر درون شکم ﮋ خام ﭺ بدی معنایه کلور اول ضد پخته در طعامده وانده واتمکلر
و میوه‌لرده استعمال اولنور که نا پخته دیمک اولور وشرفنامه‌ده بی تجربه ونا صادق آدمه‌ده
دیرلر نتکیم بو مشهور بیتده وارد اولمشدر بیت صوفی نشود صافی تا درنکشد جامی *
بسیار سفر باید تا پخته شود خامی * ابو المعانی بیت تا چند مرا تجربه با جور وستم * در عشق
تو پخته شدم خام نیم * ثانی شرابک بر آدیده خامدر نتکیم شروانی بیت یکی لعل
خسرو فشاند بجام * یکی در سفال افکند درد خام * وشراب پخته مراد اولنور قده خام
دیرلر ایکی معنایه خواجه سلمان بیت پخته شد هرکه بجام خم خمار رسید * تو بدین آتش
اگر در رسی نی باشی خام * ثالث دباغت اولنمامش دری یه دیرلر سیف اسفرنکی بیت چو
زکیمخت زمین ادهم شب جست برون * اسد از خام خود افکند بروزین پلنك * حکیم اسدی
بیت پی پیل بخسته در دام او * سواران خبه در خم خام او * بوندر قصار لنمامش بزه خام
دیدکلری رابع کمنده دخی دیرلر شمس فخری بیت باش بادولت جهانگیرش * افکند بر حصار
گردون خام * حکیم اسدی بیت که این جست کین وکه آن جست نام * که این تیغ بر کف
که آن خم خام * خامس سا زقلی ایتدکلری ابریشمه دیرلر مهستی * رباعی * شاهان
چو بود بزم ساغر گیرند * بر باد سماع چنك وچا کر گیرند * دست چو منی که پای بند طرب بست
در خام نگیرند که درز گیرند * سادس ابریشمدن ایتدکلری دام مرغانه دیرلر استاد
عنصری بیت گاه درهم شود چو بافته دام * گاه گیرد گره چو تافته نام * سابع قلمه ده
دیرلر اگر چه قلم خامه‌در اندن مختصر اولمق وار و بیاض قلمه دینلدوکی ده مرویدر مولانا
امامی هروی * قطعه * ای خداوندی که جام وخام تا از دست تو * سر بر آوردند چون
خورشید ونیراند رجهان * باد جامت ریخت بر خاك مذلت آب بحر * بهر خامت داد بر باد
سخاوت خاك کان ﮋ خرام ﭺ بوزن مرام بمعنی بشارت حکیم اسدی بیت سپهدار ازان
گفتها گشت رام * که پیغام بد یا نوید خرام ﮋ خرم ﭺ بوزن نرم ناقص ایلمك وقطع ایلمك
وبولمدن دو نمك معنالرینه ﮋ خشرم ﭺ شین معجمه ایله در اما حرکتی اشعار اولنمامشدر
انجق کلیم معناسنه نعمة الله روایتیدر ﮋ خشم ﭺ چشم وپشم وزنی اوزره غضب وتهور
معناسنه در مشهوری کسر خا ایله در ﮋ خم ﭺ بوزن دم بدی معنایه کلور اول اگری که منحنی
شکل اوله شمس فخری بیت خم کردون ز طاق حشمت او * یافت چون قامت حسودش
خم * ثانی بمعنی صف حکیم فردوسی بیت هزاران بود اندرون طاق خم * هزاران نگار
اندرون بیش وکم * ثالث بمعنی تابخانه استاد عنصری بیت سپه پهلوان بود باشاه جم
بخم اندرون شاد وخرم بهم * رابع طاق ایوان وکمر وعمارت معناسنه حکیم انوری بیت

بیت خاکی مطربان صدای خمست * هم دران پرده هم دران آهنك * خامس پیچ وتاب کمند حکیم اسدی بیت پی پیل بخسته دردام او * سواران خبه درخم خام او * سادس حقیقت معنی بوکلم درکه خمیدن لفظندن اسم فاعل اولور بلی بو کلمش منحنی اولان آدمه خمیده قامت دیرلر خمیده اسم مفعولدر بو معنایه خم کشته دخی دیرلر مولانا جامی * مسمط * ازپس فغان وشیونم جنکیست خم کشته تنم * اشك آمده تا دامنم ازهر مژه چون تارها * سابع فرهنك جهانکیریده بمعنی کریز یعنی قاچمق که بسخم دخی دیرلر بو معنی اصطلاحیدر حکیم سنایی بیت چون عشق بدست آمد تن کورکن وخوش زی * چون عقل بیامد آبی کورکن وخم زن حکیم سوزنی بیت آن دادکستری که زتأثیر عدل او * باز وعقاب خم زند از کبك وازخراب (خم اندرخم) بوکلم بوکلم دیمکدر مولانا هاتفی بیت کمند خم اندرخمش شیر بند کلوکیر شیران شمشیر بند * اکثر زلف محبوبان وصفنده استعمال اولنور میر نظمی بیت خم اندرخم زلف مشکین لو * شده دام مرغ دلم چین او (خم بخم) دخی بو معنایه در (خوارزم) واو معدوله وفتح راء مهمله وسکون زاء معجمه ومیم موقوفه بر مشهور ولایت وبر عظیم شهر اسمیدر (خوان کرم) بمعنی خوان یغما کامر فی اول الباب (خوزم) واو معدوله وفتح زاء معجمه ایله نجار معناسنه در کذا فی فرهنك جهانکیری (مع النون) (خاخیدن) کسر خاء معجمه وسکون یای تحتانیه ایله بسمق معناسنه در (خارکن) سکون راء مهمله وفتح کافله اول قازمه که آنکله دکن قوپاررلر وچالی وچرپی صاتیجی معناسنه لفظ مرکبدرکه خار دکنددر وکن کندیدن لفظندن اسم فاعل اولور وصیغهٔ امر دخی اولور وبر معناسی دخی برنوا اسمیدر نتکم ظهیر فاریابی بیت سرو دخارکن ازعندلیب نیست عجب * که مدتی سرکارش نبوده جز با خار * فرهنك جهانکیریده دکنله طواو پوته معناسنه حکیم سنایی بیت خارکن کرچه دست بالا کرد * سراو راسپهر بالا کرد * (خارون) ضم راء مهمله ایله بمعنی خارین (خاریدن) مصدردر قاشیمق معناسنه وکیجیك علتی ایکی یایله خاریدن دخی دیرلر (خارین) کسر راء مهمله وسکون یای تحتانیه ایله سرکش معناسنه درو قاشیجق نسنه یه دیرلر (خازغان) زاء معجمه ایله بوزن ومعنی قازغان کذا فی نسخهٔ نعمة الله (خاستن) سکون سین مهمله ایله قالقمق یعنی اوتوردکن قالقن آدمه ویا توردکن طورن حیوانه برخاست دیرلر میرزاقلی بیك بیت از بزم تاز آمدن من برون شود * برخاست کرم دادن جارا بهانه ساخت (خاقان) اکرچه توران زمین پادشاهلرینك لقبیدر نتکم ایران زمین پادشاهلرینه کی وعجم پادشاهلرینه کسری وچین پادشاهلرینه فغفور وهند پادشاهلرینه رای وتاتار پادشاهلرینه خان وروم پادشاهلرینه قیصر وحبش پادشاهلرینه نجاشی ویمن پادشاهلرینه تبع ضم تا وفتح باء مشدده ایله ومصر پادشاهلرینه قدیمدن فرعون دیرلرکه جمعنده فراعنهٔ مصر دیرلر ایدی کذا فی کتاب مفتاح اللغه اما خاقان کثرت استعمال ایله مطلق پادشاه دیمك اولدی (خاکدان) خاك ایله دان دن مرکبدرکه دان اسم جامددر ظرف مکان معناسنه جامه دان وخامه دان کبی مراد طپراقلی یوجه یالك دیمکدر واصطلاحا دنیایه ده خاکدان دیرلر کمال اسمعیل بیت صورتم

آدم بلطف صنع خود بنگاشته * يعنى بقهر اهبطوا در خاكدان انداخته ﯾ خاكيان ﭺ لفظ مركبدركه برجزؤى خاكدر و برجزؤى ياى نسبتدر طپراغه منسوب ديمك اولور وبرجزؤى بعده الف ونون دركه ادات جمعدر معناى تركيب آدميان اولور وبرمعناسيده خواران يعنى ذليللر وبى حرمتان يعنى حرمتسزلر ديمك اولور بومعنايه ابو المعانى در نعت شريف بيت اكر زتومددى خواستم روا ميدار * زآستان تو داد ندخاكيان عزت ﯾ خالنان ﭺ اضافتله يعنى كسر لام وفتح نونله چورك اوتى كه اتمك اوزرينه قورلر كذافى شرفنامه ﯾ خاليدون ﭺ كسر لام وسكون ياى تحتانيله زردچوب ديدكلرى صارى اغاجدركه زرده چاوو زرده چوبه دخى ديرلر كذافى المجمع ﯾ خاماروان ﭺ فتح راء مهمله ايله .بيد مصرى كه خاماليون وخامان دخى ديرلر كذافى المحمودى ﯾ خاماليون ﭺ فتح ميم وكسر لامله بمعنى .بيد مصرى ﯾ خامان ﭺ كذلك بيد مصريدر ﯾ خامدان ﭺ خامه ايله داندن مركبدر قلمدان معناسنه تركيب اولندقده هاء علامتى حذف اولمق قاعدهٔ كتابت اوزره ﯾ خاموش كردن ﭺ ايسم ايتمك معناسنه مصدردر ﯾ خاموشيدن ﭺ ايسم اولمق معناسنه بودخى مصدردر * ﯾ خان ﭺ يدى معنايه كلور اول شاه معناسنه كه تاتارخان كبى عموما ثانى تركستان پادشاهلرينه ديرلر خاقاندن اختصار اولنمش اولور روم پادشاهلرينه قيصر ديدكلرى كبى خصوصا حكيم انورى بيت آن خواجه كه پيش ديونه تدبير صوابش * در بندكئ شاه كشند قيصر وخان را * وخواجه سلمان .بيت جمشيد زمان شيخ حسن آنكه تفاخر * باشد بغلامئ درش قيصر وخان را * ثالث بمعنى خانه يعنى او بيت معناسنه شاعر بيت آنرا كه بكور خفت بايد بى جفت * باجفت بخان خويش نتواند خفت * رابع مطلق منزلدر حكيم سنايى بيت دشت وكهسار كيره چو خروش * خانه وخان بمان بكربه وموش * خامس كاربانسرايه ديرلر يولجى آنده اجرتسز قونوب كوچر واجرتلى اولان معروف خاندر قوامئ كنجه بيت دل پر معرفت بايدكه درجان باشدش ايمان * كسى را پاسبان بايدكه درخان باشدش كالا * سادس بمعنى خانمان كه تركيده اوبرق ديرلر خواجه حافظ بيت بياكه ترك فلك خان روزه غارت كرد * هلال عيد بدور قدح اشارت كرد * ديوان حافظ يازنسر بو خانى واو معدوله ايله سفره معناسنه اولان خوان كبى يازرلر غلط ايدرلر سابع زنبور عسل اشيانه سنه دخى خان ديرلر حكيم خاقانى بيت برآرم زين دل چون خان زنبور * چو زنبور از خاك آلوده غوغا ﯾ خان خانان ﭺ يعنى وزير اعظم خان بونده وزير وحاكم معناسنه اولمق اقتضا ايدر خواجه حسين ثنايى * قطعه * خان خانان كه خاك دركه او * ديدهٔ آفتاب رابصر ست قبله * عبد الرحيم كه خاك دركه او * در حريم حرم كعبه درست ﯾ خاندان ﭺ فتح نون ودال مهمله ايله حرمدن كنايه در آنده اهل بيت ساكن اولور خاندان رسول وخاندان نبوت ديرلر صلى الله عليه وسلم نتكم شيخ سعدى * قطعه * با بدان يار كشت همسر لوط * خاندان نبوتش كم شد * سك اصحاب كهف روزى چند * پى مردم كرفت وآدم شد * ﯾ خانمان ﭺ كمال پاشازاده مرحوم بو اسمك تحقيقنده ديركه خان ايله ماندن مركب لفظدر مان ماندن لفظندن اسم فاعلدر بكزيجى معناسنه كه منزله بكزيجى ديمك اولور بو اسمك

بو اسمك اصلنده موضوع له اولدوغی معنی یوزك واكراد وعربانك سیاه اولری ایدی بعده كثرت استعمالدن اوبرق معناسنه اولدی انتهی كلامه بو معنایه خواجه حسین ثنائی * مصرع * بسوزد بیلگ خنده ات خانمان * چغتای لسانده الاخان الامان دیرلر میر علیشیر بیت خانماندین ایریب قیلغان زمان توفراقغا حبس * قیلما الطفونك مین الاخان الامان دین جدا خانه فروشان یعنی پاكبازان ومجرّدان وخراباتیان وگدایان و بونلرك امثالنه دیرلر كذا فی شرفنامه خانه كن فتح نون وكافله مدبر وبدبخت وناخلف كسنه باباسی یرین طوتمیوب فسق وفسادی سببی ایله دربدرا وله ایضا منها خاوران خراسانده بر ولایت اسمیدر كه حكیم اوحد الدین انوری اول ولایتدندر بسطامه قریبدر نتكم كندوسی دیمشدر بیت شادباش ای آب وخاك خاوران كز روی لطف * همچو آب بحر وخاك كان گهری پروری * خواجه سلمان انورینك مرقوم بیتنه جواب ویروب دیركه بیت دی زدست خاوران چون ذرّه مجهول آمده * كشته امروز اندران چون آفتاب خاوری * وجانب مشرقه ده خاوران دیرلر خواجه سلمان بیت ذرّهٔ كز عراق برخیزد * رشك خورشید خاوران گردد خاییدن مصدردر چیینمك معناسنه شاعر دیمشدر بیت چو دندان ز خاییدنش عاجزست * وجود از گواریدنش عاجزست * خباییدن فتح باء موحده وكسر یای تحتانیٔ اول وسكون ثانیله چیینمك معناسنه در مضارعی خباید گلور شمس فخری بیت ازان كردست محنت تیز دندان * كه خلق دشمنانت را خباید خبه كردن فتح باء موحده ایله بوغمق اختناق معناسنه فایله خفه كردن دخی دیرلر خبیدن كسر باء موحده وسكون یای تحتانی ایله ایاغله باصمق معناسنه مصدردر ختلان سكون تاء مثناة وفتح لامله بدخشان مضافاتندن بر ولایت اسمیدر حكیم انوری بیت مبشر آمد واخبار فتح ختلان كرد * نشاط باده كن ای خسرو خراسان شاد ولایت مزبوره كولاب دخی دیرلر اول ولایتده بی نظیر آتلر حاصل اولور نتكم شیخ نظامی بیت سكندر بران اسب ختلی نشست * كه چون گرد بنشست وچون برق خست * وحكیم خاقانی بیت چو بر خنك ختلی خرامد بمیدان * امیر اخورش میر ختلان نماید ختنه كردن سكون تاء مثناة وفتح نونله سنت ایلك معناسنه بونك اصلی عربیدر كه كسر خا ایله ختان دیرلر تعجیم ایدوب تصرف ایتمشلردر خرانگین فتح راء مهمله وتاء مثناة وكسر كاف عجمی وسكون یای تحتانیله برنوع سلاحدر آكا خرپشته دخی دیرلر خراطین فتح راء وكسر طاء مهملتین ایله صوغلجان كه كرم سرخ وكرم دران دخی دیرلر بو اسم تراكیب فارسیه كبی كه خرا نجا ستبر طین باتقدر صوغلجان باتقدن عفونت سببیله حاصل اولدوغندن تسمیه ایتمشلر حكیم شفائی خلیل نام بر كسنه هجونده * قطعه * خلیل منجم كه از طب نداند * سفوف ازایارج شراب از معاجین * ندانسته از كندنادار چینی * سقنقور نشناخته از خراطین * بدو گفتم از طب چه‌ها خوانده گفت * گلستان وبستان وفرهاد وشیرین * چو تاریخ خان بود پرسیدم از وی * كه گیلان بنا كرده هست چندین * بگفت آن بنا را علیشیر كرده * بهندوستان در حوالیٔ قزوین *

بگفتم که رستم بود داستان او * فرامرز وکودرز وبهرام چوبین * بگفت این کیا هان که
پرسیدی ازمن * بوددر بدخشان بجمام سرچین ﴿ خراهن ﴾ برنوع علفدر زبان هندیده
اوهاله دیرلر ﴿ خراهین ﴾ کسرها ایله صوغلجان در فرهنك جهانگیریده یاپلقدن وصمان
چوپندن متکون اولور عربیده خراطین وهندی لساننده کیجوه دیرلر ﴿ خربان ﴾
اشکجیدر شتربان کبی خرایله بانددن مرکبدر اشك کوزدیجی دیمك اولور ﴿ خرچیدن ﴾
سکون راء مهمله وکسر جیم فارسیله کوز یاشرمغه دیرلر میرنظمی بیت براهش سراپا
تنش دیده شد * ولی ازغمش دیده خرچیده شد ﴿ خرزان ﴾ سکون راء مهمله وفتح
زاء معجمه ایله نوروز کونی که اعجام سرسال اعتبار ایدرلر ﴿ خرزدان ﴾ فتح راء مهمله
وسکون زاء معجمه ایله توران مبارزلرندن برمبارز آدیدر بعض فرهنکارده کسر رایله
مرویدر ﴿ خرزین ﴾ سکون راء مهمله وکسر زاء معجمه ایله اوچ معنایه در اول برنوع
سپادرکه ایری آتدن آلدقده اوزرینه قورلر حکیم انوری بیت از پی احیای دین چوابر
بهاری * برسرخرزین ندیده خنك توزین را * اما فرهنك جهانگیریده اول اوزون
اغاجدرکه ایکی باشنی ایکی سپا اوزرینه نصب ایدوب اوزرینه ایر قورلر امیر معزی بیت
خیمهارا میخ فرماید زرمح رومیان * زینهارا ازصلیب کافران خرزین کند * ثانی تکیه کاه معناسنه
یعنی بعض کوشه لرده طیانه جق طرابزون کبی ایدرلر کیمی اغاجدن وکیمی طاشدن وکرپچدن
ایدر ثالث برنوع پالاندر استر وخر اوزرینه اوروب بنرلر ﴿ خرشین ﴾ سکون راء
مهمله وکسر شین معجمه ایله بمعنی خرامیدن یعنی صالنمق حکیم علی فرقدی بیت بمیدان
چوآغاز خرشین نهاد * درفتنه برروی اعدا کشاد ﴿ خرغون ﴾ سکون راء مهمله وضم
غین معجمه ایله برشهر اسمیدر منجیك بیت با ابوبکر تونی چون قصب شکرریز * وین یکی موبد
خام آمده از خرغونا ﴿ خرفتن ﴾ ضم راء مهمله وسکون فا وفتح تاء مثناة ایله خرلمق
وقت نزعده واقع اولور حکیم اسدی بیت زدشمن دو بهره کرفته شدند * دکرکشته زار
وخرفته شدند * کسر رایله ده مرویدر ﴿ خرك زمین ﴾ اضافتله ایا قسز یراوزرینه
سوروینور بوجکاره دیرلر هرنه نوع اولورسه اسم عامدر ﴿ خرکان ﴾ سکون راء مهمله وفتح
کافله اوچ معنایه کلور اول مجمع الفرسده ایکی اکری اغاجدر بای خانه لرینك اوزوناغنه
بایه چله اورمق استدکده یانی آتشه کوستروب آهسته آهسته اول ایکی اغاج اوزرینه
چکرلر تاکه درست اوله بعده نصمه ایله بغلرلر برکون اول اسلوبله قالور ایرته سی چله
چکیررلر شیخ نظامی بیت تنی چون خرکان ازکوژپشتی * برودوشی چوکیمخت درشتی
ثانی فرهنك جهانگیریده براغاج یایدر سباع وحیوانات چقال ودلکو کبی باغه میوه یمکه
کلدکده اول اغاجه براوق یرلشدیروب جانورك یولی اوزرنده طپراق ایچنده پنهان ایدرلر
جانور اوزرینه باصدوغی کبی اوق یایدن بوشانوب جانوری کوکسندن یاخود بوکرندن
اوروب هلاك ایدر حکیم خاقانی بیت زامتحان طبع مریم زاد برچرخ دویم * تیر عیسی
نطق را درخرکان آورده ام * ثالث اداة الفضلاده کاردشوار وبی فایده معناسنه
مسطوردر ﴿ خرنشیدن ﴾ کسر راء مهمله وشین معجمه وسکون یاء تحتانیه ایله

ایله طرنقله طرملق ودیش ایله اصروب قوپارمق معنالرینه استعمال اولنور ابوالمعانی
بیت بنازم پیش توکر خویش می آید مرنجانی * ندادی کام دل جانانمی باید خریشیدن
ﻭ خریدن ﻑ کسر راء مشدده ایله اطفال اوچق طوتمق تخیل معناسنه وتخفیف را ایله
صاتون المق که عربیده اشترا معناسنه در کسر خا ایله ده جائزدر کذا فی مجمع الفرس ﻭ خزان ﻑ
فتح زاء معجمه ایله اوج معنایه کلور اول فصل خریف که ترکیده کوز فصلی دیرلر ثانی شهریور
ماهك سکزنجی کونی اسمیدر ثالث بمعنی خزنده یعنی حشرات ارض بو ایکی معنایه ترتیب
او زره شاه ناصر خسرو بیت چون خر بسبزه رفته بنوروز در خزان * در زیر درخزان
شده باکوزهٔ عصیر * وفصل مزبورده ورق اشجارك صرارد وغنه ده خزان دیرلر ﻭ خزران
سکون زاء معجمه وفتح راء مهمله ایله بر ولایت آدیدر خزر دخی دیرلر اول ولایته طوطی
یشامز دیرلر ﻭ خزروان ﻑ سکون زاء معجمه وفتح راء مهمله و واو ایله خزك مرقوم معناسنه
وشرفنامه ده برمبار ز تورانی آدیدر ﻭ خزمیان ﻑ سکون زاء معجمه وکسر میمله قندز
قیری که اطبا خایه سنه جندبادستر وجندبیدستر دخی دیرلر اخراج ریحه غایت نافعدر
ﻭ خزیدن ﻑ کسر زاء معجمه ایله اطفال امکلیه رك یوریمك وقارن اوستنه سورتنمك
وجمیع ایاقسز جانورك یوریدیکنه دیرلر کمال اسمعیل بیت بعهد عدل تو ر مح ار تطاولی
کردست * به تنکنای دل خصم درچومار خزند * وطینمق یعنی سورجمك فروخزیدن دخی دیرلر
حکیم اسدی لغزیدن لغتی آنکله تفسیر ایلمدی ﻭ خسپیدن ﻑ سکون سین مهمله وکسر
باء فارسی بعده سکون یای تحتانی ایله مصدر در ایاغله باصمق معناسنه ﻭ خستن ﻑ
سکون سین مهمله وفتح تاء مثناة ایله پاره لمك ونسنه صانجمق معناسنه حکیم سنایی بیت
خلق اکردر توخست تاکه خار * توکل خویش ازو دریغ مدار ﻭ خستیدن ﻑ سکون
سین مهمله وکسر تاء مثناة بعده یای تحتانی ایله بمعنی خستن مرقوم ﻭ خسکانان ﻑ سکون
سین مهمله وفتح کاف ونونله تفتیش محکم وتفحص وقوی کذا فی المجمع ﻭ خسیدن ﻑ بوزن
رسیدن مصدر در بمعنی خاییدن چینمك معناسنه کذا فی شرفنامه ﻭ خشاییدن ﻑ فتح
شین معجمه وکسر یای تحتانیٔ اول وسکون ثانیله طرملق که خریشیدن وشخودن دخی
دیرلر استاد رودکی بیت دریادو چشم و بردل آتش همیفزاید * مردم میان آتش
و دریا چکونه پاید * بی شك نهنك دارد دل راهمی خشاید * ترسم که بدکوار دیدوکان
نه خرد نماید ﻭ خشجان وخشیجان ﻑ کلاهما بسکون الشین المعجمه وفتح الجیم بمعنی اخشیجان
مرقوم یعنی عناصر اثیر الدین اخسیکتی بیت چهار آلت فراهم بسته بنای مهندس دل
کرو معمور میکردد درو دیوار هر خشجان ﻭ خشین ﻑ کسر شین معجمه وسکون یای
تحتانیله اول بوز رنکلو یه دیرلر که قرالغه مائل آق اوله ویاخود کوك ایله سیاه میانه ده ویاخود
یشل ایله بیاض اراسنده اکثر طوغانده استعمال اولنور استاد فرخی بیت تا نیامیزند باز اغ
سپیه باز سپید * تا نیامیزند با باز خشین کبك دری * فرهنك جهانکیریده رنك سیاهه دیرلر
عموما استاد کسایی بیت کوهسار خشین راپس ازین * که فرستد قیاس حور العین *
... نامه ده مسطور در که بطریق الخصوص اول طوغانه دیرلر که ارقه سی و کوزی سیاه اولوب

شكاره غايت دلير و بيوكرك اوله ودخی كوزی قزل غيرتلو واقد املو طوغانه ديرلركه اندن شكار خلاص اولميه حكيم سنايي * قطعه * اندران موضع كه فرمان ترا باشد نهيب * وندران كشوركه تهديد ترا باشد عقاب * كركدن بی شاخ وبی چنكل بود باز خشين * مار بی زندان وبی چنكال زايد شيرغاب * اما فرهنكارده باز خشين بوز رنك طوغاندر اول نوع طوغان زياده قيمتلو ومقبول اولور زيرا غايت صياد وجكردار اولمق لازمه سيدر شمس فخری بيت بعهد اونكشد رنك باز شير ژيان * بدو راونبرد كبك جور باز خشين تحفة الاحبابده مسطوردركه خشين ماوراء النهرده بر ولايت اسميدر خفتان سكون فا وفتح تاء مثناة ايله برنوع جبه در جنك محلنده كيرلر تركستانده قلماق ديرلر حكيم اسدی بيت سپهبد مراو رابكشتی نشاست * بكين جستن ديو خفتان بخواست * بوقولی مؤيد شيخ سعدی بيت نه بينی كه در معرض وتيغ وتير * بپوشند خفتان زير حرير * حكيم خاقانی بيت چو بيژن داری اندرچه مخسب افراسياب آسا * كه رستم دركمين است وپهنكی زير خفتانش * حكيم انوری بيت ناوك حادثهٔ كردون را * سايهٔ حشمت او خفتانش خفدان سكون فا وفتح دال مهمله ايله بوزن ومعنیٔ خفتان مرقوم كذا فی مجمع الفرس خفنديدن فتح فا وسكون نون وياء تحتانی وكسر دال اول ايله اوكسورمكدن وياغيری صيبدن بوغاز بوغلمق معناسنه در كذا فی فرهنك جهانكيری خفه كردن خبه كردن معناسنه كه بوغمقدرنه ايله اولورسه يالكز خفه دخی ديرلر شمس فخری بيت بعهد عدل تو دزدان معذب خفه اند * خنك كسی كه بود ايمن از عذاب خبك خفيدن كسر فا وسكون ياء تحتانی ايله بمعنی عطسه زدن يعنی اقسرمق مؤيد الدين بيت دماغ صبح را درهر خفيدن * زفيض رای او خورشيد زايد * بعض نسخه ده اوكسورمكدن بوغاز طوتلمق مير نظمی بيت نداردچو تاب تكلم بان * خفيدن كرفته كاويش همان * كذا فی ادات الفضلا وضم خا ايله بمعنی سرفه مرويدر خكيدن كسر كافله باصمق اياغله اولسون غيری اولسون مير نظمی بيت مكردست ياری مرابخت هم * خكيده بپای ستم شخص غم خلخان سكون لام وفتح خاء معجمه ايله بمعنی خرند مرقوم يعنی قليه اوتی كه ياقوب طاش كبی اولور بعض اشيايه استعمال ايدرلر مملكت بلخ ده چوق اولور خليدن كسر لامله دكن وابكنه وآكا بكزر نسنه لر باتمق وآلات حرب نيزه واوق صاپجمق وياره وجراحت الم ويرمك مولانا جامی بيت اكر از شبهه خليدی خاری * تاكشيدندی از كل آزاری خمان فتح ميمله بمعنی كمان اصلنده يايك ايكی طرفی اكری اولمغله خمان تسميه اولنمشدر مرور ايام وتغيرالسنه دن كمان اولدی كذا فی فرهنك جهانكيری خمانيدن بوزن رسانيدن ايكی معنايه كلور اول اكلمك وبوكلمك معناسنه ثانی آخر آدمه تقليد اسو يلمك كه شيرازيلر والوچاندن ديرلر طيان مرغزی بيت مردم نهٔ ای خير بچه ماند وروبت * چون بوزنهٔ كوبكسبی باز خماند خم دادن برنسنه يی اكلمك واكری ايتمك بعض نسخه ده اكلمك معناسنه ده مرويدر خمسهٔ من يعنی پنج انكشت بش برمقدن كنايه درعربيده خمسهٔ مباركه ديرلر خمسين ترسا طائفه سنك اللی كون زعملرنجه اعتكافلری تنصرزماننده عبادت ايتمش

ایمش و زمهریر دنصکره نوروزه وارنجه اللی کون شدت شتایه دیرلر که زمهریر قرق کوندر اربعین تسمیه اولنمشدر مجموعی طقسان کون فصل شتا اولور اعجام لفظ خمسینی معنای مزبور استعمال ایتدکلری ایچون ارباب لغت تحریر ایلمشلردر عربیلر عدده اللی نك اسمیدر میرنظمی بیت رسیده اربعین و فصل خمسین * کرفت از شدت دی صبر و تمکین

ﮒ خموش شدن ﮎ یعنی ایسم اولمق ﮒ خمیدن ﮎ کسر میمله مصدردر اکلمك معناسنه کمال خجندی بیت زلف خمیده چند تهی در نظر کمال * دیوار عمر بین که خمیدن کرفته ایست *

ﮒ خنبانیدن ﮎ سکون نون اول و کسر ثانی و فتح باء موحده ایله برکمسنه نك سوزینی و یاخود حرکتنی طنز و تمسخر یوزندن تقلید ایتمك خمانیدن دخی دیرلر شیرازیلر بو معنایه والوچانیدن دیرلر ﮒ خنبیدن ﮎ سکون نون و کسر باء موحده بعده یای تحتانینك سکونی ایله مشهور اولمق معناسنه‌در کذا فی فرهنك جهانکیری ﮒ خندان ﮎ کولیجی معناسنه مبالغه ایله اسم فاعلدر واستعاره طریقیله بعض نسنه‌یه صفت استعمال ایدرلر روی خندان و کل خندان و پسته خندان کبی ﮒ خندستان ﮎ سکون نون و سین و فتح دال مهملتین و تاء مثناة ایله شرفنامه صاحبی فتحه ایله مسخره و فسوس معناسنه نقل ایلمش واداة الفضلا و مؤید الفضلا صاحبلری کسر دال ایله روایت ایلمشلر ﮒ خندیدن ﮎ مصدردر کولمك ضحك معناسنه کمال خجندی بیت این چه خندیدن چه شیرین تر لبست * لب دکر باشد کل خندان دکر * چغتای لساننده کولکو دیرلر میرعلیشیر بیت لبلاری خندان بولور کوزمدا کوزسا یغلاماق * کوزلاریم یغلار لب جانبخشیدا کولکو کوروب ﮒ خن ﮎ خانه‌یه دیرلر خان و خون دخی دیرلر یادکیری اولان اوخانه زیرا بادکیره یادخن دخی دیرلر و حمامك آتش یاقدقلری یرینه کلخن دیدکلری بوندندر امام فخر رازی بیت چون تف آتش فتاد از خن مشرق در آب * زلف بنفشه پرست از کله یاسمن ﮒ خوابیدن ﮎ واو معدوله ایله مصدردر لا زمیدر یاتمق و اویومق و چوکمك متعدیسی خوابانیدن کلور بو معنایه ابوالمعانی ملیته بیت ارنشد بخت من از خواب دریغا * خوابیدن این طالع بدروز الست است ﮒ خواجه سه یاران ﮎ واو معدوله ایله کوه کابل دامننده بر موضع اسمیدر که غایت لطیف و مروح مکاندر بی نظیر چشمه سی وار در صونی جاریدر کنارنده درخت چنار وار فراوان بی حساب واقع اولمشدر سبب تسمیه سی خواجه مودود چشتی و آنلك خلیفه سی خواجه سعید و خواجه محمد نك روان خواجه سعیدك خلیفه سی بو اوچ عزیز اول مکانده دائما صحبت ایدرلردی نتکیم شاعر بیت بکابل آمدم و دیدم آب یاران را * ولیك معتقدم خواجه سه یاران را ﮒ خواستن ﮎ واو معدوله ایله مصدردر استمك طلب معناسنه مستقبلنده سینی هایه و تایی لامه ابدال اولنوب خواهد و خواهنده دینلور حکیم اسدی بیت ز تو بی بهانه یکی خواست کینی * که ببریده بی تن و دیده پس * چغتای لساننده ایستاکه یرلر ایستاکان اسم فاعلی اولور ایستاب طلب معناسنه کلور میرعلیشیر بیت ایستایا ولبت نی خرد بیلیدا ذلازین نکو رونك * بیر کلابه ایله یوسف خریدارین کورونك * ودخی تیلاماکی دیرلر یعنی دیلمك بیتمه سیاره ده فرخ شاه خواجه انجی یارقیمی دیلدوکی برده بیت تیلاب

یلیغه دولت ارکانین* قیلدی آغاز خواجه دستانین ی خوالستان فی کسر لام وسکون
سین مهمله وفتح تاء مثناة ایله بونه دخی واو معدوله در نسخهٔ میرزا ابراهیمده دوات معناسنه در
خوالسته دخی دیرلر وابسته وزنی اوزره ووامه دخی دیرلر ی خوالیدن فی واو معدوله ایله
بوزن نالیدن مصدر در چاشنکیرلك معناسنه ی خوان فی واو معدوله ایله ایکی معنایه
کلور اول سفره معناسنه وهر نسنه که ایچنه طعام آراسته اولنه صحاح اللغه ده مائده ایله
خوان اراسنده فرق بیان اولنوب ایچنده طعام اولورسه مائده دینلور اولمزسه خوان
دیرلر لکن واونی معدوله ایله ثابته میاننده مخرج ایله استعمال ایدرلر شیخ سعدی کلستانده
* نثر* باران رحمت بیحسابش همه را رسیده * وخوان نعمت بیدریغش همه جا کشیده *
دیمکله خوانی نعمته مضاف ایلدی صاحب صحاحك تعبیری درست کلدی معنای ثانی
مزروعاتی خس وخاشاکدن پاك ایلمکه دیرلر ابوشکور بیت از بیخ چو برکند مرا خار بیند اخت
مانندهٔ خاروخسك وزار چو خوانا ی خواندن فی واو معدوله ایله اوقومق وقرأت
معناسنه ودخی دعوت معناسنه کلور ی خوشدامن فی واو معدوله وسکون شین معجمه
وفتح دال مهمله ایله یعنی مادر شوی ومادر زن زبان هندیده ساس دیرلر حکیم سوزنی
بیت مرا مغز جوزا وخوشدامنم * که تا همچو خور کردن آدم بزیر ی خولان فی سکون
واو ایله عربیده حضض مکی دیرلر بردوادر غایت نافع نسنه در ی خویدن فی واو مکسوره
وسکون یای تحتانیه ایله کوکله مك یعنی غله یی کوك ایکن فروخت ایدوب صرف ایتمك معناسنه
ی خیابیدن فی فتح یای تحتانیٔ اول وسکون ثانی وکسر باء موحده ایله چینمك خاییدن
معناسنه میر نظمی بیت چو دندان نبوده خیابید نیست * ازان چرب وشیرین طعام
اندکیست ی خیبرستان فی نام حضرت امیر المؤمنین علی ابن ابی طالب رضی الله عنه وکرم
الله وجهه خیبر برقلعه نك اسمیدر ستان اسم فاعلدر آلیجی معناسنه کذا فی شرفنامه
ی خیروان فی سکون یای تحتانی وراء موقوف وفتح واو ایله جای مولد خاقانی اولان
شروان شهرینك اسم قدیمیدر ی خیزران فی سکون یای تحتانی وفتح زاء معجمه وراء مهمله ایله
براوزون کوکدر هندوستان جزیره لرنده اولوراندن قلقان ایدرلر ترکیده خیزران دیرلر
حکیم اسدی بیت همه دشت اونوکل وخیزران * کهی یکسو یش بیشه وزعفران *
وبرنوعی یوغون اولور اندن عصا ونیزه ایدرلر ترکیده اکا قارغی دیرلر کمال اسمعیل بیت
چون نام کالك اوشنود رم سرشغب * خود را فرو نوردد چون شاخ خیزران ی خیلان فی
اسم مصدر در تکبر وعظمت معناسنه در ی خیلانیدن فی سکون یائین وکسر نونله نیزه یی
واوقی وامثالی نسنه لری صانجمق معناسنه در ی مع الواو * خارو فی ضم راء مهمله وواو
معروفله چاقردکنی میر نظمی بیت چنان آب وهوایش دلکشوید * دروچون نخل کل
خارو بروید ی خارسه پهلو فی ایکی معنایه کلور اول اوج کوشه لو برنوع دکندر ترکیده
پترق دیرلر ثانی اوج کوشه لی اوق دمرنی ونیزه حربه سنه ده دیرلر وله ایضا بیت سنان
در دست کردد زور بازو * بکیششش تیرها خارسه پهلو ی خاشجو فی سکون شین معجمه
وضم جیمله جنکجو معناسنه در اصلی پرخاشجو ایدی تخفیفا پرلفظی حذف اولندی وله ایضا

ایضا بیت کشیدند لشکر چو صف بهادرو * دلیران و مردان پر خاشجو ي خاکشو ع سکون
کاف وضم شین ایله قرمزی رنك بر نوع تخمدر وغیری نسخه‌ده قره‌جه دانه‌لردر کافور ایله
قارشدیروب کوزه چکرلر جمله چاکشو وخردو کلان وشغرك دخی دیرلر ترکستان زبانند مرا
شوه وهندی لسانند خرب کلان دیرلر شمس فخری بیت اعظم جمال دنیی ودین پادشاه ملاع
ای خاك در کهت مشك آثار خاکشو ي خالو ع ضم لامله ایکی معنایه در اول برادر مادر دیرلر عربیده
خال دیرلر ثانی سورنادر که شاهنای وشهنای دخی دیرلر کذا فی جهانکیری ي خبرجو ع فتح بای
موحده ایله جوینده خبر معناسنه در جاسوس دیمك اولور میر نظمی بیت بشهر عشق دلرا
جست سرسو * دوچشم شوخ او بوده خبرجو ي خبزدو ع فتح باء موحده وسکون زا
وضم دال مهمله ایله بر بوجکدر مزبله‌ده اولور خبزدوك وخبزده دخی دیرلر عربیده جعل
دیدکلریدر استاد لبیبی بیت آن روی وریش بدکه پراز بانغ وخیو ست * همچون خبزدوئی که
شود زیر پای تخج ي ختو ع ضم تاء مثناة ایله بر مرغوب ومقبول کوکدر آغویی دفع
ایدر اول طعام ویا شرابده که زهر شبهه‌سی اوله مزبور کوکی اوزرینه قورلر زهروارا یسه
فی الحال درلر بر روایتده کرکدن بوینوزیدر دیرلر هندوستانك بعض جزیره‌لرنده اولور
هلاك اولدقدنصکره اتی چورر آلننده اولان شاخی برنده قالور بیلورکسنه‌لر واروب آلورلر
کذا فی المجمع وفرهنك زفانکو یاده شاخ افعی دردیو مسطوردر وبعض فرهنکده ختو چینه
ولایتنده زیج اقلیمی حدودنده بی پایان بر بیابانده اصلا شنلکی یوقدر اول بیابانده بر عظیم
الهیکل کبیر الجثه قوش اولور آدی ختودر مذکور کموك آنك کوکی در دیرلر ابراهیم سنداندن
روایت اولنورکه بر زمانده بر بیوك قافله ایله چین صحراسنده کیدر ایدك ناکاه کون یوزی
طوتلدی کویا کسوف شمس واقع اولدی صاندق همراهلرم جمله آتلرندن دوشوب یوزلری
اوستنه یاتدیلر کون آچلدیغنجه باشلرین قالدرمدیلر نه حالدر وحکایتدر دیدم ختو دیرلر
بر قوشدر دیو وصفنده مبالغه ایلدیلر وبر کتابده بو عبارتله یازمشکه * قوت الختو یقال
انه قرن الافعی * بوندن فهم اولنورکه کرکدن بوینوزی اولمیه حکیم اسدی بیت چهل تنك
وتا رازملع ختو * زکوهرده افسر زکنج بهو ي خدو ع ضم دال مهمله وواو معروفله توکرکه
خیو دخی دیرلر میر نظمی بیت بکنج زبانرا که نامه بخواند * خدوی دهن را بهر سو فشاند
ي خرودلر و ع نباتاتدن براوتدر سپید تاك دخی دیرلر عربیده کرمة البیضا دیدکلریدر
خستو ع سکون سین مهمله وضم تاء مثناة ایله اوج معنایه کلور اول مقر ومعترف معناسنه در
منصور شیرازی بیت اکر بفضل بکویم ترا مشابه نیست * بصدق دعوی من آید آسمان
خستو * بو معنایی موید حکیم فردوسی بیت بهستیش باید که خستو شوی * ز کفتار
وبیکار یکسو شوی * وعبد القادر نایینی بیت روان عالم وجاهل بشکر او شده خستو
زبان صامت وناطق بحمد او شده کویا * ثانی بر میوه‌نك چکردکنه دیرلر استاد فرخی بیت
تا د هند جای او بکس دیکر * نشهد چوب راخطر خستو * ثالث بزرکان ولایت چیندن
برینك آدیدر حکیم فردوسی بیت بچین مهتری بود خستوی نام * دکر سرکشی بود زنکوی نام
ي خسو ع ضم سین مهمله وواو معروفله مادر زن یعنی قاین انا شمس فخری بیت باد

همیشه خسرو سلطان محترم * تا اختر بد ازد امادر اخسو ﴿ خشو ﴾ ضم شین معجمه ایله دخی مادرزن معناسنه روایت اولنمشدر ﴿ خفزدو ﴾ فتح فا و سکون زاء معجمه وضم دال مهمله ایله خبزدوك مرقوم معناسنه در ابو المعانی بیت مکن حرص وطمع مردار دنیا * مکر در مزبله همچون خفزدو ﴿ خکاو ﴾ فتح کاف فارسیله بر ولایت اسمیدر حکیم سنایی بیت داشت زالی بروستای خکاو * مهستی نام دختری وسه کاو ﴿ خو ﴾ بوزن نویدی معنایه کاور اول چوب بنددرکه نقاشلر وبنالر اوزرنده طورب ایش ایشلرلر شیخ آزری بیت قدر کتابت قدر تو مینوشت که بست * درون قصر تو نه طاق آسمان اخو * حکیم نزاری قهستانی بیت زبهر چار طاق رفعت اوست * که کردون بسته از هفت آسمان خو مذکوره خره چوب دخی دیرلر خسروانی بیت بینی آن نقاش و آن رخسار او * از بر خو همچو پر کردون قمر * وبعض قبه وکمر یا پولری آلتنه ایتدکلری قالب معناسنه روایت اولنوب بو بیت استشهاد اولنمش شمس فخری بیت هرکه تطیین کند اساس علوت * عرش بایدکه باشد او را خو * فرهنك وفایی ده کمر قالبی معناسنه نقل ایدوب بو بیتی ایراد ایلمشدر بیت هرجا که عمارت تو آغاز کنند * در کردن طاق آن خوی ساز کنند * ثانی مزروعات ایچنده بتن بیان اوتی که آنی قوپاروب آتمغه اکین اصلاح اولنمشدر ناصر خسرو بیت چون بخار وخو من بزنم رحمت بچکید * بارود شد زنم رحمت تو خار وخو * وحکیم فردوسی بیت کنون رزم ارجاسب را تو کنم * ز طبع روان باغ بی خو کنم * مطلق فائده سز اوت که ایتدوکی یردن دفع ضرری ایچون قوپاررلر حکیم فردوسی بیت کرایدون که رستم بود پیشرو * نماند برین بوم و بر خار وخو * ثالث فرهنك جهانکیریده بمعنی کندن یعنی قوپارمق حکیم سنایی بیت شده اعدا یشان از ایشان خو * همچو ریش کهن زشانه تو * رابع بمعنی درو کردن وبریدن یعنی بچمك وکسمك حکیم سنایی بیت خوشه ملك تخته شد خو کن * جامه ملك کهنه شد تو کن * خامس بمعنی کف دست یعنی آوج ایچی استاد فلکی شروانی بیت ما راست جهات سته یك کام * ما راست بحار سبعه یك خو * سادس بمعنی کفل یعنی صاغری آتك وغیرك اکا فرخش دخی دیرلر حکیم فردوسی بیت یکی اسب آسوده تیز رو * چمنده کر بود آکنده خو * سابع عربیده عشقه دیدکلری صرمشق که براغاجه صارلسه لابد قوریدر ابو المثل بیت چنان چون خو که بر پیچید بکاین * به پنجم من بران سیمین صنوبر ﴿ خوخو ﴾ بوزن جوجو لغت پهلویدر درت معنایه استعمال اولنور اول بمعنی عادت ثانی بمعنی تیغ ثالث بمعنی نیرو یعنی قوت رابع شاخ درخت معناسنه در ﴿ خلو ﴾ ضم لام ایله ایکی معنایه در اول بمعنی آلو یعنی ارك بسحاق اطعمه بیت در آش خلو کوفته دیدم که بدعوی * بردان کرو از میوه که باهیأت به بست * مزبور آلو بر نوع ایری ولذیذ اولور ثانی بر معظم طاغ آدیدر کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿ خماخسرو ﴾ علم موسیقیده بر نوا اسمیدر شیخ نیرتری بیت بر دهوش وجان ز من خنیاکرش * چون بجیب اندر خماخسرو نواخت ﴿ خواو ﴾ واو معدوله ایله بوزن کاو خواب معناسنه در یا ایله واو اراسنده تبادل مقرر اولمغله در حضرت مولانا قدس سره بیت کرخری دیوانه شد تك دم کاو *

* بوسرش چندان بزن کاید بجواو ﴿ خوللو ﴾ فتح لام اول وضم ثانیله وازیانه برتی یه
دیرلر ﴿ خیو ﴾ ضم یای تحتانیله توکرك معناسنه در خلاق المعانی بیت باکف دریاش تو
هردم زنك * ابر زند بر رخ دریا خیو * ابوالمعانی بیت کر پری رو دلبری آری به پیش
باخیو امداد کن درکار خویش ﴿ مع الهاء * خاتوله ﴾ ضم تاء مثناة و واو معروف وفتح
لامله ایکی معنایه مرویدر طلو بملو معناسنه ثانی فرهنك جهانکیریده بمعنی وغا ومکر وحیله
شاعر بیت کر تو خاتوله خواهی آوردن * این چه مکرست وتنبل ودستان * مجمع
الفرسده دخی مکر وحیله معناسنه مسطوردر ابو العباس بیت اکنون که همیست باز
باید داد ﴿ خاتوله کنی وچندکونه شرو ﴾ ﴿ خاده ﴾ فتح دال مهمله ایله بوزن باده درت معنایه
کلور اول مجمع الفرسده درختك راست ودراز تمشی دالی ثانی فرهنك جهانکیریده
کمچیلرك کمی سوردکلری اوزون اغاج که کورك یرینه قوللنورلر اکثر کلکده استعمال اولنور
ثالث سقف سپوردکلری اوزون اغاج که اوجنه سپورکه قورلر رابع آدم صلب ایتدکلری
دارك اوزون اغاجنه دیرلر کذا فی تحفة الاحباب بو معنایه حکیم سوزنی بیت نصیب
دوست توهست کل زباغ ولی * نصیب دشمن توهست خاده ازپی دار ﴿ خارچه ﴾
سکون راء مهمله وفتح جیم فارسیله براو تبر ترکیده بندق اوتی دیرلر تازه ایکن ترشیسنی
ایدرلر لذیذ اولور ﴿ خارچینه ﴾ سکون راء مهمله ویا وکسر جیم فارسی وفتح نونله
جبسترہ دیدکلری دمور نسنه درکه آنکله قیل قوپاررلر میر نظمی بیت موی رو میکند
بخارچینه * خویش سازد چو خوب دیرینه ﴿ خارسه کوشه ﴾ بمعنی خارسه پهلو
﴿ خاره ﴾ فتح راء مهمله ایله مع الالف اولان خارا ایله مرادفدر اول برنوع پك طاشدرکه
قطعا آلت اکا کار ایتمز خواجه حافظ بیت نکرفت در تو ناله حافظ هیچ روی * حیران
آن دلم که کم از سنك خاره نیست * حکیم انوری * قطعه * اکر بکوه برند از عنایت تو نشان
وکر بحر برند ازسیاست تو مثال * ازین بنفشه بروید ز روی خاره صلب * وزان پشیزه
بریزد ز پشت ماهی دال * پشیزه بالق پولیدر ودال قرتال ثانی حریردن اشلنور برنوع
موجلی لطیف قماشدر رضی الدین نیشابوری بیت زچرخ اطلس امید نبود وکه که * کرم
دهد ز دل دوستان دهد خاره * ثالث نسخه میرزا ابراهیمده اول اوزون اغاج که سپورکه یغلیوب
سقف خانه یی سپوررلر ﴿ خازه ﴾ فتح زاء معجمه ایله کل سرشته یعنی یوغرلمش بالچق که
صوا وبنا ایچون ایدرلر عربیده طین دیرلر کذا فی شرفنامه بو معنایه میر نظمی * مثنوی * خیرالبا
اهل دل را ذوق دل ده * ضیایی بخش اورا شوق دل ده * کاش از آب رحمت خازه کردان
دلش ازباد قربت تازه کردان ﴿ خازنه ﴾ فتح زاء معجمه ونونله بمعنی خواهرزن که خیازنه
دخی دیرلر ترکیده بالدز دیرلر ﴿ خاشه ﴾ فتح شین معجمه ایله ایکی معنایه در اول بمعنی خاشاك
یعنی قورمش اوت حکیم فردوسی بیت نه کویا زبان ونه جویا خرد * ز هر خاشه خویشتن
پرورد * شرف شفروه بیت سپهر پیش وقارت چو خاشه هرزه روی * زمان بنزد تو
چون ابر بادپیمایی * ثانی فرهنك جهانکیریده رشك وحسد معناسنه مسطوردر شام
ناصر خسرو بیت کرچه بشان کار همه بساخته ازیکدکرست * همکنان کینه وروخاشه

بر یکدکرینه ﴿ خاکروبه ﴾ خاکروب مرقوم معناسنه آخرنده هاء علامت ایله سپورندی
معناسنه درخواجه سلمان بیت آستانت را برخ شاهان دنیا خاکروب * بز مکاهت را بلب
حوران جنت جرعه چین ﴿ خاکینه ﴾ کسر کاف فارسیله نعمة الله یمرطه قایغنه سیمدر
دیو نقل ایلمش که خایه کینه ده دیرلر ﴿ خاله ﴾ ضمیر مؤنث ایله ترکیبده خواهر پدره
دیرلر عمه معناسنه اما عربیده خواهر مادردر ﴿ خامشه ﴾ کسر میمله سرکله دیدکلری اوتدر
اطبا شیطرج دیرلر اعلاسی هندیدر ﴿ خامه ﴾ درت معنایه در اول یونلمش قلم که آنکله
یازو یازیلور یونلمامشنه کلك دیرلر هاتفی بیت این نامه که خامه کرد بنیاد * توقیع قبول
روزیش باد * استاد بیت پادشاهی که ز انامل او * حامل عقد درشود خامه * ثانی
صراحی یه دیرلر شاعر بیت غنچه بریاد بزم او خورده * هرچه درجام کرده از خامه * ثالث
یغن یعنی کومه اولمش نسنه عموما شیخ اوحدی بیت خودنمایی باب وجامه مکن * پوش
بر اهل شوق وخامه مکن * قوم یعنی خصوصا استاد عسجدی بیت تا هست خامه خامه
بهر بادیه بریك * وز باد غیبه غیبه برو نقش پرنکار * حکیم سنایی بیت کرده از خلق
دشمنان چو سحاب * خامه ریك را بچون سراب * رابع بعض فرهنکده قیلدن طوقنمش
اوه دیرلر و اینجه قامشه ده دیدکلری رسیده نظردر ﴿ خامیازه ﴾ سکون میم وفتح یای
تحتانی وزاء معجمه ایله اسنمك که غلبه نومدن وکاهلکدن عارض اولور آکا خمیانه وآسا
وآساوه وباسك وپاسك ودهان دره ودهن دره وفاژوفاژه دخی دیرلر عربیده تثاوب
دیدکلری در شیخ عطار بیت خامیازه فعل شیطا نست وقی * ای پسر ایمن مباش از مکروی
حکیم سوزنی بیت کس از انجمله شادمانه نکشت * بشب کرم وخامیازه من ﴿ خانجه ﴾
سکون نون وفتح جیم قارسیله کاربانسرای مختصره دیرلر ﴿ خان غرده ﴾ سکون نون
ورا وفتح غین معجمه ودال مهملتین ایله بمعنی خانه تابستانی ﴿ خانقاه وخانقه ﴾ کلاهما
بسکون النون وفتح القاف واظهار الهاء ﴿ خانکاه وخانکه ﴾ کلاهما بسکون النون وفتح
الکاف الفارسی واظهار الهاء کلهم بمعنی فی سبیل الله بنا اولنمش عمارت مدرسه کبی برمکاندر فقرا
ودرویشان وارباب سلوك ساکن اولورلر خواجه حافظ بیت در عشق خانقاه وخرابات
فرق نیست * هرجا که هست پرتو روی حبیب هست * حکیم خاقانی بیت مرا کریز ز خانه
بخانکاه بود * چو طفل کز بر مادر کریزد از بر باب ﴿ خانواده ﴾ سکون نون وفتح واو ودال مهمله
ایله خاندان قدیم اصل وحسب صاحبی وخاتون خانه معناسنه ایکی معنایه میر نظمی بیت
خانواده بودی بی خانه اش * زانکه بوده خانواده خانه اش ﴿ خانه ﴾ خصوصا منزل
آدمیدرکه ترکیده او وعربیده بیت دیرلر اصلی خان در آخرنده کی هاء علامت معنای عامدن معنای
خاصه نقل ایچوندر مرکبات منقوله ده بو ها نك زیاده سیله شایعدر اما کلمه مفرده ده بو ها
آز بولنور مولانا وحشی یزدی بیت خانه پر بود از متاع صبر این دیوانه را * سوخت عشق
خانه سوز اول متاع خانه را * وابیات شعره ده خانه دیرلر غالبا بر سطر موزونه بیت
دینلدوکی خانه دن مأخوذدر ونرد ده دخی استعمال اولنور وبر شی ظرفنه ده خانه دینلور
مظروفك اوی ومکانی اولدوغی تقریب ایله یوزك قاشینك خانه سی کبی ونعمة الله بغدادی

بغدای چپی وتارلایه ده خانه دیرلر دیمش لکن طبعه ملایم کلمز نقلی نه یردندر معلوم فقیرا ولمدی وچغتای لساننده اوی ضم همزه وسکون واو ایله میرعلیشیر بیت کونکول حرارتین انکلاتدی آه دردآلود * اوی ایچرا اوت انکاتین ایلکا ظاهرایلدی دود ڲ خانچه ع کسر نون وسکون یای تحتانی وفتح جیم فارسیله کوچك حوض که اکثرا اوایچلرنده ایدرلر شیخ نظامی بیت من آن خانچه ام کابم عیانست * هرآنچه دردل آید بروز بانست ڲ خایسته ع کسر یای تحتانیله بوزن شایسته بمعنی خاییده یعنی چینتمش ومجاز اسخن بیهوده وشایع یعنی سویلنمش معناسنه ناصر خسرو بیت بوخوان ژاژخای منه هرکز * این خوب قول پخته وخایسته * ڲ خاینده ع فتح یای تحتانی وسکون نونله اسم فاعلدر چینه یجی دیمك اولور ڲ خاییده ع کسر یای تحتانی اول وسکون ثانیله اسم مفعولدر چینتمش وسویلنمش معناسنه حکیم خاقانی بیت خاییده دهان جهانم چونیشکر * ای کاش نیشکر نیمی من کبستمی * کبست حنظلدر و چینمك معناسنه استعمال اولنور میر عماره بیت شده درکار او همه هوش وحیران سرانکشت خاییده بدندان ڲ خایه ع یمرطه یه دیرلر اسم جامدر کرکسه طاوق یمرطه سی اولسون کرکسه سائر طیورك اولسون خالیکه دخی دیرلر حکیم اسدی بیت عقابیست نیروش که درمغز وترك * بچه فتح باشد وراخایه مرك * حکیم نزاری بیت با اجل پرزدن چکونه بود * بیضه مرغ وخایه وسندان * وکرکسه انسانك یمرطه لری اولسون ابو المعانی بیت فراخست آنچنان کس چون درخان * رود خایه درویش نیست پایان * ڲ خایکینه ع فتح یای اول ونون وسکون یای ثانی وکسر کاف عجمیله یمرطه قایغنه سی ابو المعانی بیت زور کرد آن طفل رایك ناتراش وبی ادب * جای نازك پاره کرد وخایکینه میزدند ڲ خایه کشیده ع خادم آخته معناسنه آدم اولسون حیوان چارپا اولسون خایه چکلمکدن مراد آخته اولمقدر میرنظمی بیت نباشد مردی از خایه کشیده * اکرقدرش شود بالا رسیده ڲ خپار ع فتح باء فارسی وراء مهمله ایله بمعنی جست وچابك وچالاك وهوشیار شاه ناصرخسرو بیت فلك روغنکری کشتست برما * بکار خویش درجلد وخپار ڲ خبجه ع سکون باء موحده وفتح جیمله تمر هندی دیدکلری مسهل صفرا برلطیفه دوادر ڲ خبره وخبوره ع کلاهما بسکون الباء الموحده بمعنی محکم واستوار کذا فی مجمع الفرس ڲ خبرپژوه ع پژوه فتح با وضم زاء فارسینیله پژوهیدن لفظندن مشتق اسمدر خبرارایجی معناسنه اولور جاسوسه دینلور ڲ خبرده ع فتح باء موحده ایله خفزدوی مرقوم معناسنه ڲ خپوه وخپیوه ع اول سکون یا وثانی کسر باء موحده ایله مجمع الفرسده جمع حساب معناسنه ومجمودیده بمعنی توده ریك یعنی قوم یغنی و جمع مردم ڲ خپه ع فتح باء فارسیله بوغلمش معناسنه که اسم مفعولدر بوغماغه خپه کردن دیرلر حکیم اسدی بیت پی پیل شد خسته در دام او * سواران خپه درخم خام او * واسم مصدر اولور بوغمق معناسنه و بوغاز صیقلق جنك مرقوم معناسنه شیخ نظامی بیت باب اندرخپه کشتن چه ماهی * به ازپیش ترنج زنهار خواهی * واو ایله خوه دخی دیرلر ڲ خپیده ع کسر باء فارسی وسکون یای تحتانی وفتح دال مهمله ایله بوزن دمیده بمعنی خمیده یعنی اکلمش وبمعنی خفته یعنی اویومش کذا فی المجمع

خپیره کسر باء فارسی وسکون یای تحتانی وفتح راء مهمله ایله ایکی معنایه کلور اول
فرهنگ جهانکیریده توده ریك یعنی قوم یعنی ثانی فرهنگ زفانکویاده توده ریك وجمع حساب
ومجمع الفرس بمعنی محکم واستوار ختنه سکون تاء مثناة وفتح نونله سنت معناسنه
میرنظمی بیت شروع ختنه شهزاده کردن * بخروار سیم وزر آماده کردند ختیره
کسر تاء مثناة وسکون یای تحتانی وفتح راء مهمله ایله چوبان هکبه سی که ایچنه نواله سن قور
خجار فتح جیم وراء مهمله ایله بمعنی اندك کذا فی شرفنامه وضم خا ایله ده مرویدر خدر
سکون دال وفتح راء مهملتین ایله آتش شراره سی که توتون اراسندن چقار میرنظمی بیت
میان دود آهش خدر خیزد * که پندار ند اختر هر که بیند خرابه معروف ضد معمور
اصلی خرابدر وآخرنده ها علامت مفعولدر خران فتح رائین مهملتین ایله کثرت بکادن
بوغازدن ظاهر اولان آواز بعض علت سببی ایله ظاهر اولور ترکیده خرلدی دیرلر یوکسکدن
آقان صووصف اسنه دیرلر اصلی عربیدر که خریر الماء دیرلر بمعنی اول حضرت مولانا قدس سره
بیت شد صبر وخرد نماند سودا * میکرید ومیزند خران خرازه فتح راء مهمله
وزاء معجمه ایله آلت رجل که حذف الفله خرزه دخی دیرلر حکیم سوزنی بیت هیزان زده بودند
صف از بهر خرازه * استاده یکی هیز ازیشان بطرف بر خربته سکون راء مهمله
وفتح با وتاء مثناة ایله مرد ابله واحمق معناسنه در کذا فی فرهنگ جهانکیری خراسه فتح
را وسین مهملتین ایله مولانا هاتفی بیت کرازان بکردند ازیشان هراس * همه در خراسه
چو کاو خراس خربسه سکون را وضم باء موحده وفتح سین مهمله ایله طام صحاغی که
دیواری یغمور دن حفظ ایچون ایدرلر خرپشته سکون راء مهمله وشین معجمه وضم
باء فارسی وفتح تاء مثناة ایله ایکی معنایه کلور اول هر نکه اوزون اولوب اورته سی یوکسك
وچوره سی الحق محدب الشکل اوله خیمه وقبر وقبه وطاق ایوان وده وه اور کچی و بونلر امثالی
نسنه لره دیرلر مثال خیمه حکیم سنایی بیت تادر مقام امنی خرپشته فرازت * چون
وقت کوچ آمد تا بی دمیدناکه * کمال اسمعیل بیت ستون خیمه قالب کنی دودست ضعیف
چومن زپستی خرپشته رابرم بفراز * مثال قبه قبر حضرت مولانا قدس سره بیت سر
خرپشته من بانك زد ای کشته من * زآنکه من در چشم صورت من در لحدی * مثال طاق
ایوان شیخ نظامی بیت زخرپشته آسمان در کذشت * زمین وزمانرا ورق در نوشت
ثانی بر نوع جوشنه دیرلر استاد منوچهری بیت آنروز که آن جوشن خرپشته بپوشد
از جوشن او موی تنش بیرون جوشد * استاد فرخی بیت با جهانکیر سنان تو بجان
ایمن نیست * پوست زان دار وچون جوشن خرپشته نهنك خرپشه فتح باء فارسی وشین
معجمه ده ایله بر نوع ایری سکك رحیوانا ته یا پشو رشول مرتبه که حیوانی کیدر کن یقار خربطه
سکون راء وفتح باء موحده وطاء مهملتین ایله بعض مضحك ومسخره کذا فی فرهنگ زفانکویا
خربله سکون راء مهمله وفتح باء موحده ولام ایله دولاب معناسنه در ظهیر فاریابی بیت
تا که ماه دولتت والا شد از چرخ بقا * نیست کریان در دیارت هیچکس جز خربله *
خربنده معروف بنده خر تقدیرنده قاطره خدمت ایدن وکهون و مکاری که قاطر

قاطر باركير بسليوب كراچكر مير خسرو * مثنوى * همي زد باخرى خربندهٔ لاف * كه
پا لانكر بهست از پرنيان باف * خرا ندر كوچه جان دار و چان برد * ولى خربنده زير بار
خرمرد ﴿ خربوزه وخربزه ﴾ كلاهما بسكون الراء وضم الباء الموحدة وفتح الزاء المعجمه
بمعنى خربزه مرقوم كه قاون معناسنه بسحاق اطعمه بيت پنير وخربزه يعنى شهيد كن خودرا
كه مركهاى چنين ديرديرمى آيد ﴿ خرچاره ﴾ سكون راء اول وفتح جيم فارسى وراء ثانيله
بوستانلرده ومزروعاتده انسان اسلوبنده برشى ايدوب قورلركه حيوانات زيان ايتميه
﴿ خرخسه ﴾ سكون راوفتح خا وسين مهملتين ايله صيادلر دامه بغلدوغى قوشه ديرلركه
سائر قوشلر انى كوروب يانته كلوب قوندقلرنده دامه كرفتار اولورلر عربيده ملواح ديرلر
﴿ خرخشه وخرشه ﴾ كلاهما بسكون الراء وفتح الشين المعجمه خصومت ومجادله معناسنه
خواجوى كرمانى بيت اى مسلمانان اكر چشمش كند قصد دلم * چون توان كردن بان
روترك كافر خرخشه * وغوغا وآشوب معناسنه پوربهاى جامى بيت قصد فرزند مردمان
كردى * خرخشه برسرمن آوردى * اغاجى بيت درخوى ترانيست بجز خرخشه كارى
مانا كه بود خوى بدست خرخشه زارى * واضطراب قلبه دخى ديرلر ﴿ خرزه ﴾ فتح راء
مهمله وزاء معجمه ايله بونجق وخرمهره كه صغربوركندن چقار وطلوم وقيوآغزنه قودقلرى
دلكلى طاشه ديرلر ﴿ خرزه ﴾ سكون راء مهمله وفتح زاء معجمه ايله آلت رجل معناسنه
حكيم انورى بيت زند كانى خرزهٔ قاضى * بادچندانكه اوبود راضى ﴿ خرزده ﴾ سكون
راوفتح زاء معجمه ودال مهملتين ايله بوق بوجكى معناسنه شاعر بيت كسى بيند آن شكل برهم زده
بكويد كه اين بوالعجب خرزده ﴿ خرزهره ﴾ سكون راء مهمله اولى وفتح زاء معجمه وراء
ثانيه ايله برنوع اغاجدر يپراغى سكوت يپراغى كبى اوزون اما اندن قالن اولور حيوان
يدوكى ساعت هلاك اولور تركيده آغو اغاجى ديرلر مير خسرو بيت منه دل برين باغ مردم
فريب * كه خرزهره را نام برداشت سيب * بعض فرهنكلرده بوجهل قارپوزى كه فارسيده
كبست وعربيده حنظل ديرلر شيخ سعدى بيت رطب ناورد چوب خرزهره بار * چوبد
تخم كشتى همان چشم دار * مؤيد الفضلاده برقور تجغردرسرخ وسياه اولور زهرناكدر
اكا كاغنه دخى ديرلر ﴿ خرساوله ﴾ سكون راوفتح سين مهملتين ايله كلر ديدكلرى جانوردر
كرياسو دخى ديرلر كذا فى المجمع ﴿ خرسله ﴾ سكون راوفتح سين مهملتين ايله بردار ودر
اطبا قتنده معروفدر ﴿ خرسنده ﴾ سكون راونون وفتح سين مهملتين ايله اسم فاعلدر قانع
معناسنه يعنى آنكيچون هرنه اولورسه راضى وشاكر اوله خرسند دخى ديرلر مير خسرو بيت
خرسنده بعافيت نبوديم * اينك خوآن كرفته مارا * شرف شفروه بيت عشق شدكه آلوده
هجران وصالست * كنجيست ندانم دل خرسنده كه دارد ﴿ خرشته ﴾ فتح راء مهمله وتاء
مثناة وسكون شين معجمه ايله بمعنى خراميده يعنى صالنجى كذا فى فرهنك جهانكيرى ﴿ خرغوله ﴾
سكون راء مهمله وضم غين معجمه ايله براوتدر ادويه يه جزو ايدرلر تخمى دخى اجزايه داخل
اولور خصوصيله جراحاتى پاك ايدوب ات بتورمكده عظيم نفعى واردر بوخاصيت يپراغنده
زياده در وتخمى كلاب ايله ايچسه لر جراحت امعايه غايت نفعى واردر وكوكنك دخى نفعى

وار در جراحت پاك ايلمكه بو سببدن فارسيده ريم آهنج دخی ديرلر شيرا زيلر بار تنك وزبان سندی سمرقندده دوف وعربیده لسان الحمل وهندی لسانده خوب كلا ديرلر طبيب يوسفی رباعی * باشد چو ز ضعف معده ات بول الدم * ضعف تو ازان زياده كردد هردم * كر شربت زرك وآب خرغوله خوری * قوت شود ت افزون مرض كردد كم ع خرفه ع سكون راء مهمله وفتح فا ايله برسبزه در پربهن وخفرج وفرفخ دخی ديرلر تركيده سمزاوت وعربیده بقلة الحمقا ديرلر غايت نافع اوتدر ع خركاده ع سكون را وفتح كاف ودال مهملتين ايله بمعنی خركاه مسطوردر ع خركاه وخركه ع كلاهما بسكون الراء المهمله وفتح الكاف الفارسی اصلی قره اوه ديرلر عربان واكراد بكلری ومتعين اولنلری قورارلر وتركمانك كيچه دن اولری ايدی مرور ايامله پادشاهلرك ووزرانك اوتاقلرينه اسم اولدی خواجه سلمان بيت با همه قدر ومرتبت بست كمر نهاد تو * چنبر خركهی تراخركه چرخ چنبرست * شرفنامه ده كسر خا ايله ضبط اولنمش وامير زين الدين هروی ملك الشعرا كه حسن جان لقبی ايله معروفدر اندن نقل ايدر مقام لطيف وموضع خرمه خركاه ديرلر آنك ايچون كه زبان پهلوی ده كسر خا ايله خرخوش معناسنه وكاه محل معناسنه در محل خوش ديمك اولور ع خركره ع كره ضم كاف وفتح راء مشدده ايله طای ديمكدر خره مضاف اولمغله اشك ياوريسی ديمك اولدی ابوالمعانی بيت همه فرزند اومانند اوشد * هر آيينه زخر خركره زايد ع خرمهره ع قاطر بونجغی كه قاطر ومركب بولارينه وپالانينه زينت ايچون ديكرلر مير نظمی بيت اكر نطمت چو مرواريد باشد * شود خرمهره كر بختت نباشد * وبی قيمت اولان بونجقلره ديرلر شيخ نظامی بيت زخرمهره مغز پرداخته * جهان مغز كوه از سر انداخته * وبر نوع نفيردر جنكده چالرلر غايت لبا كره نای ديد كلری بوريدر كه اشك كبی صدا ويرر ع خرويله ع سكون راء مهمله وكسر واو ايله آواز بلند وموحش معناسنه در كذا فی المجمع ع خره ع درت معنايه كلور اول چای وحوض ديبنده اولان بالچغه ديرلر حكيم سنايی بيت پل بود برد وسوی آب سره چون كذشتی كه تو ازان چو خره * ثانی فرهنك جهانكيريده بمعنی لای شراب يعنی شراب دردی كه كوب ديبنده قالور وبولانق بالچق معناسنه در حكيم ناصر خسرو بيت كر تو بخواب وخور بدهی عمر همچو خر * برجان تو وبال چو برخر شود خره * ثالث غله نك وسائر نسنه نك بوقاروباشن دوشرملك معناسنه در مير خسرو بيت بسكه ببرند سران خران * شد خره سر زسران سران * فرهنك جهانكيريده برنسنه نك يانندكين دوشرملك معناسنه در حكيم ناصر خسرو بيت يار بزه بر تو از تو خره كرد دست * ای شده چو كانت پشت در بزه باور * رابع هر تخملك سفلی يعنی يا غی النمش سمسم وبادام وامثالی نسنه لره ديرلر كه اكا كنجال وكنجاره دخی ديرلر اكثر بادام وكنجدك سفلن خرما ايله يرلر بسحاق اطعمه بيت لوزينه همان دم كه به بيند سر از ما * مادر عوض آن خره خرما بسرشتم * ضم را واظهار ها ايله نور معناسنه در زراتشت بهرام بيت خره از رويشان افزونتر آمد * تو كوی آفتاب آنجا در آمد * وله ايضا بيت بخلقان بربخشود ايزد پاك * كه بفرستاد زرتشت خره ناك * ع خريده ع قول وجاريه اولادی واوده حاصل اولمش قزه ديرلر كذا فی مجمع الفرس ع

خرشته کسر راء مهمله و سکون شین معجمه و فتح تاء مثناة ایله کمر ایوان و طاق
معناسنه شیخ نظامی بیت زخرشتهٔ آسمان درگذشت * زمین و زمانرا ورق درنوشت
و جنك آلتلرندن بر سلاح آدیدر تاج الدین علی صابر * قطعه * هر جوشن و خرشته
شد ستند ثمرها * کین شاخ درختان همه با تیغ و سنانند * ترسند که شان خسته شوم
سینه بزخمی * در جوشن و خرشته ازان کشته نهانند خریشه کسر راء مهمله و سکون
یای تحتانی و فتح شین معجمه ایله بول حماری یعنی اشك سد بکنه دیرلر میر نظمی بیت بنوشند
هرچه می آید بشیشه * نداند بادهٔ ناب از خریشه خرده سکون زاء معجمه و فتح
دال مهمله ایله بمعنی زاله یعنی کناه ابو المعانی بیت چو ابر من کنی جور فراوان * ترا غا شق
شدم خرده نکردم خزره سکون زاء معجمه و فتح راء مهمله ایله پنجه معناسنه در
خرژند فتح زاء فارسی و دال مهمله و سکون نونله بمعنی خرثند مرقوم یعنی قلیه اوتی خزند
فتح زاء معجمه و دال مهمله و سکون نونله حشرات ارض یعنی هرنه که ایاقسز یر یوزنده
سوریتور و بوجك قبیلی اولانه دیرلر خزیده کسر زاء معجمه و سکون یای تحتانی
و فتح دال مهمله ایله اکا دیرلر که برکمسنه بوجاقده و یاخود دیوار یا ریغنده و اغاج ایچنده کزلنمش
اوله حکیم انوری بیت می بینم ازین مرتبه خورشید فلك را * چون شب پره در سایهٔ لطف
تو خزیده خزینه معروف عربیدر فارسیده دخی استعمالی شایعدر خساره
فتح سین و راء مهملتین ایله اغاجك زاید بوداقلرین کیدروب پاك ایتمکه دیرلر کذا فی
مؤید الفضلا خسته بوزن بسته درت معنایه در اول عموما میوه چکردکنه دیرلر
اوزم و شفتالو و غیرهم میر خسرو بیت اب رطب خوانی وانکه خسته ازدندان کنی * خسته
ازدندان من کن که رطب میخوانیش * بو بیتدن خرما چکردکی فهم اولنور و قدماء شاعرلردن
بوری دیمشدر * رباعی * شیرین کاخیست حجرهٔ رفته درو * یکدانهٔ مستقر بنا سفته درو *
یا دهلیز بست اندران کرده سفید * یا سینه چاك خسته خفته درو * ثانی بیمار و آزرده
معناسنه در مزبور ایکی معنایه میر خسرو سلطان علاء الدین کور اولسنه * مثنوی *
کسی کو برکشید این دیدهٔ تر * بسان خستهٔ شفتالوی تر * دو چشم او چو دو عناب خسته
همیشه خسته و در خون نشسته * ثالث اول زمینه دیرلر که زراعت ایچون سوریلوب
حاضرلنمش اوله لکن انسان و حیوانات ایاغندن نرم اوله حکیم انوری درصفت اسب خود بیت
فی ازغبار خاسته بیرون شدی بزور * نی از زمین خسته بر انگیخته غبار * رابع بمعنی برخاسته
شرف شفروه بیت نه جز خفته درخواب دیدست مثلت * نه جز خسته بیدار دیدست نامت
بعض فرهنکده هایله هسته دخی دینلدوکی منقولدر خسره سکون سین و فتح راء
مهملتین ایله پرنجی مفرك معناسنه خشاوه فتح شین معجمه و واو ایله اول زمینه دیرلر که
زراعت ایچون آماده و خار و خاشاك و طاشدن پاك اولمش اوله شمس فخری بیت بهر بومی که
باشد اهتمامش * نباشد حاجت زرع و خشاوه * کذا فی فرهنك حسین وفایی خشته
سکون شین معجمه و فتح تاء مثناة ایله بمعنی مفلس و بی برك و نوا کذا فی فرهنك جهانگیری
میر نظمی بیت درعالم از نظر افتاده کشته * چنان بی سیم و زر بودست و خشته *

ﻗ خشمه ﻊ سكون شين معجمه وفتح ميمله اثواب مسا فران يعنى لوازم سفر ابو المعانى بيت اضطراب دل ومضايقه هم * خرج راه واوازم وخشمه ﻗ خشنجه ﻊ فتح شين معجمه وجيم وسكون نونله خشنلك ديدكارى پاره كه قفتان وكوملك قولتغنه ديكرلر كذا فى مجمع الفرس ﻗ خشينه ﻊ كسر شين معجمه وسكون ياى تحتانى وفتح نونله خشين مرقوم معنالرينه ازجمله بوز رنكلو اولان نسنه معناسنه كسائى بيت كوهسار خشينهٔ پس ازين * كى فرستد لباس حور العين * وقره كوز طوغان معناسنه شمس فخرى بيت نيا ردكرد در ايام عدلت * جفا بر تيهوان نا زخشينه ﻗ خط آورده ﻊ يعنى چار ابرو دلبر بعض شعرا قتنده تازه بتمش صقلاويه ديرلر ميرنظمى بيت چو شد آن شوخ پر آشوب آفاق * خط آورده براى قتل عشاق ﻗ خطرايه ﻊ سكون طا وراء مهملتين ايله بوزن همسايه جامهٔ درويشان كه يوكدن ايدرلر كذا فى تحفة الاحباب ﻗ خفاچه ﻊ فتح فا وجيم فارسيله ايكى معنايه كلور اول قاون وقاربوزك خامى توكيلدكده وكالك ديرلر ثانى مجازده برطا ئفه آديدركه قطع طريق ونهب كاربان ايدرلر كذا فى شرفنامه مثال معنىٔ ثانى حكيم خاقانى بيت نرسموم آسيب تر باران بخيلى يافته * نز خفاچه بيم نز عربيه عصيان ديده اند * ﻗ خفاله ﻊ فتح فا ولامله كروه مرغان وقوش جغلديسى وباب جيمده اولان جغاله معناسنه ﻗ خفته ﻊ سكون فا وفتح تاء مثناة ايله بمعنى سرفه يعنى اوكسرك ميرنظمى مثنوى * كلويش راز زور سرفه كفته * چنا نش داده بود آزا زخفته * صدا يش چون شنيده شاه ايران * بكفت آرند حكيمى بهر درمان ﻗ خفچه ﻊ سكون فا وفتح جيم فارسيله حكام شرع تعزير ايچون اوردقلرى لت معناسنه درشاعر بيت بفرمود قاضى كه با امر شرع * بخفچه از آن كار كردند منع * نسخهٔ حسين وفايىده بمعنى شوشهٔ زر وسيم مسعود سعد سلمان بيت پشتش چو خفچه خفچه وآن خفچها همه * در بسته همچو پهلوى مردم بيكدكر ﻗ خفه ﻊ بمعنى خبهٔ مرقوم اسم مصدر استعمال اولنور ﻗ خفده ﻊ سكون فا وفتح دال مهمله ايله بمعنى كج شده وخميده شاه ناصر خسرو بيت امروز همى ضعيف بينى * اين قامت خفدهٔ نزارم ﻗ خفيده ﻊ كسر فا وسكون ياى تحتانيله بوغلمش واعضا او يوشق اولمش كذا فى نسخهٔ وفايى وادات الفضلاده بمعنى عطسه زده وضم خايله بوزن بريده بمعنى سرفه زده كذا فى المجمع ﻗ خلاشه ﻊ فتح لام وشين معجمه ايله ايكى معنايه در اولكى دومنى معناسنه ابو المعانى بيت دل تلاشى ميكشد از غم بدن كشته خراب * چون خلاشه بشكند كشتى ببفتد اضطراب ﻗ خلاشمه ﻊ كسر شين معجمه وفتح ميمله امتلادن عارض اولان علت بعض فرهنكده بوغازايله دماغ اراسنده واقع اولور برعلته ديرلر مولانا حسن شهيدى بيت آن كسى راكه دل بود نالان * او علاج خلاشمه نكند ﻗ خلاوه ﻊ بوزن علاوه سركشته وسراسيمه معناسنه كه كلاوه وكلاليو وكلاليوه وكاليوه دخى ديرلر حضرت مولانا قدس سره * قطعه * حريف جنك كريدم توهم در آور جنك * چو سنك صداع دهد تن مزن بر آو و سنك * بخويش آى چنين خويش را خلاوه مكن * كه اينت كويد كولست وانكه كويد رنك ﻗ خلنده ﻊ فتح لام ودال مهمله وسكون نونله ايچروكيدىجى ومجروح ايدىجى معناسنه استاد

استاد لبیبی بیت بود بر دل زمژکان خلنده * کهی تیرو کهی ناوك زننده ﴿ خله ﴾ تخفیف
لامله یدی معنایه کلور اول فرهنك جهانکیریده براوزون اغاجدرکه آنکله کمی یی سوروب
طوغری یوریدرلر حکیم ناصرخسرو بیت آب تیزست ای [illegible] کشتیت را * باد بان کن
طاعت ودانش خله * امادریاده اولان کمی اوزون اغاجله قولانلمز مکر بعض یکده ویرمز
صولرده اولان کمی اولسه بعیددکلدر حکیم فردوسی بیت سرباد بان تیز برکاشتی * خله
پیش ملاح بکذاشتی * بو بیتدن دومن اولمق فهم اولنور ثانی بمعنی خالی حکیم سنائی
مرد دین باش مال رایله کن * خیز ودنیا بجملکی خله کن * ثالث مجمع الفرسده بمعنی کم شلمه
بعضیلر بو معناده ضم خایله روایت ایلشلر اما بو بیتده فتحه ایله در استاد عنصری بیت
او مرا ترادران یله کرده * مهراورا زدل خله کرده * رابع حکیم اسدی طوسی وهندو شاه
نخجوانی هرزه وهدیان معناسنه روایت ایلشلر بو معنایی مؤید شمس فخری بیت هرمدح
وآفرین که نه اندر ثنای تست * نزدیك عقل باشد افسانه وخله * خامس فرهنك
جهانکیریده هرنسنه که خلنده اوله یعنی صانجلق ممکن اوله دکن وبیز وچوالدوز وامثالی نسنه لر
سادس بر ریحدر امعاده وبعض اعضاده اولورکه صانجوب وجع حاصل ایدر بو ایکی
معنایه ترتیب اوزره میرخسرو بیت هرخله خارکه چوزدم بکشت * صد خله هجر بجا م
کذشت * بعض نسخه ده کاووخرسورجك اوجی سوری اغاجه ده دیرلر لکن معنای خامسه
داخلدر میرخسرو بیت آدمیانرا سخنی بس بود * کاو بود کش خله درپس بود * فرهنك
میرزا ابراهیمده بمعنی وجع مفاصل دیوب بو بیتی ایراد ایلش مسعود سعد سلمان بیت رویها
تابان زخشم اندامها پیچان زبعض * کوییا دارند بادلقوه ودردخله * بو روایت معنای
سادسه داخلدر سابع شرفنامه ده تخفیفله بمعنی خلم یعنی آب غلیظ که ازبینی آید سومك
دیمك اولور وتشدید لامله بمعنی کمشلمه مسطوردر وفرهنك جهانکیریده تشدید لامله
اوج معنایه در اول شراب ترش یعنی اکشمش شراب ثانی بمعنی درویش بی نوال ثالث شتر
یکساله یعنی بر یاشر دوه ﴿ خلیته ﴾ کسر لام وسکون یای تحتانی وفتح تاء مثناة ایله بمعنی
خریطه یعنی دفتر کیسه سی تعجیم اولنمشدر ابو المعانی بیت همه مدح وثنای تو نوشته * همیکنجد
بجلنی باشد خلیته ﴿ خلیده ﴾ کسر لام وسکون یای تحتانی وفتح دال مهمله ایله مجمع الفرسده
صانجلمش وایجرو کتمش معناسنه حکیم انوری بیت هرساعتش ازغصه کلی تازه شکفته
وزغصه چو خارش همه دردل بخلیده ﴿ خمانیده ﴾ میم ونون ویایله بوزن رسانیده بمعنی
کج کرده وخمیده معناسنه متعدی اولور حکیم اسدی بیت خمانیده دم چون کمان زقیر *
همه نوك دندان چو پیکان تیر ﴿ خمبازه ﴾ سکون میم وفتح باء موحده وزاء معجمه ایله
بمعنی خمیازه یعنی اسنمك ابو المعانی بیت ازشراب عشق دل خمبازهٔ حسرت کشد * درهمه
بزم محبت رانشد مست وصال ﴿ خمخمه ﴾ سکون میم اول وفتح خاء معجمه ومیم ثانیله
بوزن دمدمه اوج معنایه در اول متکبرانه سوز سویلمك ثانی ککزدن سویلمك ترکیده
کسرایله خمخم دیدکلری ثالث یرامز نسنه یمك کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿ خمکوشته ﴾ سکون
میم وضم کاف فارسی وفتح شینله یای باشی که اکر بجه اولور اکا دیرلر ﴿ خمله ﴾ بوزن شمله

مجاق هرننك اولور ***** ﴿ خمیازه ﴾ سكون میم وفتح یای تحتانیله اسنمك كه آسا وسا
ودهان دره وفاژ وفاژه دخی دیرلر مولانا صائب بیت چه سود لوح مزارم زخشت
خم كردن * مراكه عمر بخمیازه خمار كذشت ﴿ خمیده ﴾ كسر میم وسكون یای تحتانیله
بوزن رسیده اكلمش واكری اولمش معناسنه كذا فی المجمع میرنظمی بیت سوی بهر تواضع
قد خمیده * نهال كشته پرمیوه خمیده ﴿ خمیرمایه ﴾ اتمك مایه سی كه اكشی خمیردر ابوالمعانی
بیت متاع خانهٔ دل نهب كرد درد وغمش * خمیرمایهٔ صبرم بریده است مكیر ﴿ خمیره ﴾
بوزن كثیره یوغرلمش نسنه هرنه اولورسه كلبشكره وبنفشه شكره خمیره دیدكاری
بومعنادندر ﴿ خمیركنده ﴾ اضافتله كنده كاف عربیله قوپمش اولان نسنه یه دیرلر خمیرك
اضافتیله تركیده زواله دیرلر اتمك ایچون كسوب یومری ایتدكاری خمیر پاره سنه دیرلر
﴿ خمینه ﴾ كسر میمله بوزن كمینه بی وقت یغان شدید یغموره دیرلر میرنظمی بیت چنان شده
برف وباران خمینه * نفس یخ بسته می آید ز سینه ﴿ خنبه ﴾ سكون نون وفتح باء موحده
ایله فرهنك میرزا ابراهیمده بمعنی طاق ایوان وصفه وفرهنك جهانكیریده اوزم اغاجنه
ایتدكاری چارطاق كه عربیده عریش دیرلر ﴿ خنجه ﴾ سكون نون وفتح جیمله وجیم فارسیله
دخی مرویدر جماع لذتندن ظاهر اولان صدا كه نفس ویرد بحه بورندن چقار استاد
بیت ترا ای قلتبان كركری به * كه نیوشی بشب درخانه خنجه * مؤید الفضلاده بو معنایه
خمله بوزن غنچه مسطوردر ﴿ خنجده وخنجیده ﴾ كلاهما بسكون النون اول بوزن بنجده
ثانی بوزن سنجیده انزروت دیدكاری كه صمغ نوعندندر كذا فی نسخة الحلیمی ﴿ خنده ﴾
ضحك معناسنه كولمكدر اسم مصدر اولور كه فاعلی خندان اولور نوعی خموشانی بیت
الهی خنده ام را تا لكی ده * سرشكم را جكر پركالكی ده ﴿ خنه ﴾ فتح نونله بمعنی پشته
خرمن یعنی وغیری نه اولورسه میرنظمی بیت خنه از برك كل كشته بهر جا * كه جمع
آمد پری رویان رعنا ﴿ خنیده ﴾ كسر نون وسكون یای تحتانیله بوزن شنیده كار
شایع ومنقول اولان كفتكو معناسنه شیخ نظامی * مثنوی * زان دل كه بیكدكر بدادند
در معرض كفتكو فتادند * زین پرده دریده شد بهر سو * وین راز خنیده شد بهر كو
ومرد مشهور معناسنه حكیم اسدی بیت برادر بدان شاه راسروری * خنیده بمردی
بهر كشوری * مؤید الفضلاده كار مشهور ومعروف معناسنه دخی روایت اولنمشدر
بو قولی مؤید استاد فرخی بیت یكی شادمانی بد اندر جهان * خنیده میان كهان ومهان *
معیار جمالیده بمعنی پسندیده شمس فخری بیت مرتاض شد سپهر وجهان هم مطیع شد
این از وفور رأفت شاه خنیده بود * ادات الفضلاده ایكی طاغ اراسندن ظاهر اولان
صدا وطاس وامثالی نسنه لرك آوازی معناسنه منقولدر وحركات ثلثه ده معنای آخر ایله
استعمال اولنور ﴿ خنیره وخنیوه ﴾ كلاهما بكسر النون وسكون الیاء التحتانی بوزن
كبیره مجمع الفرسده جمع حساب ودفتر وفرهنك زفانكویاده بمعنی تودهٔ ریك ونسخهٔ میرزا
ابراهیمده بمعنی جمع شدن چیزی وبسنجیده معناسنه در ﴿ خواب جامه ﴾ جامه خواب
معناسنه اویقو اثوابی دیمك اولور وله بیت چو برخاست در صبح از خواب جامه * در آمد قاصد

قاصد وآورده نامه یه خواب دیده ﻪ بلوغه ایرشمش صبیان وبنات معناسی ترکیب احتلام
اولمقدن کنایه در میر نظمی .بیت چو شد آن سرو شمشین نو رسیده * بشب بافکر جانان
خواب دیده یه خوابنیده ﻪ واومعدوله وفتح یا وکسر نونله بمعنی خسپانیده یعنی یاتورمش
واویوتمش دیمك اولور شیخ سعدی .بیت سهی سروش ببالین خوابنیده * سرشك
ازلاله وگل بر دمیده یه خوابگاه ﻪ باء موقوف وفتح کاف فارسیله دوشك واویو یجق مکان
ووقت خواب اسم زمان واسم مکان واسم آلت معنالرینه استعمال اولنور محلنه کون
یه خواجه ﻪ واومعدوله ایله خداوند خانه وصاحب مال وشیخ وحاکم ووزیر معنالرینه
استعمال اولنور شیخ نظامی بیت خواجه مع القصه که در بند ماست * کرچه خداینست
خداوند ماست * کشوری وزیر زین العابدین هجونده دیمشدر بیت سمور اندر برخواجه
ولی اولادواتباعش * نهاده کس اجاره همچو در املاك غازانی * قصیدهٔ مزبورنك مطلعی
بودر بیت بنازم پادشاهی را که از تأیید سبحانی * نهاده دیو ساری را بکف مهر سلیمانی *
وصاحب مال معناسنه حکیم انوری * قطعه * خواجه در بخل شد چنان معروف * که بباغ
اندرون دو دراجه * هردو با یکدکر همی کفتند * کیرخر در کس زن خواجه * بو معناسی دخی
خروس ایکی در استاد لطیفی .بیت منم چون ریك وتو همچون دجاجه * برم شد راست برتو
خفته خواجه یه خوارکار ﻪ واومعدوله وسکون راء اول وفتح کاف وراء ثانیله فرهنك
جهانگیریده دشنام ویرمجی معناسنه خورکاری ودشنام ویرمك وخوارخوری دشنام
اشتمك معناسنه در استاد منوچهری بیت توخورکار ترکی من برد بار عاشق * زشتست
خواره کاری خوبست برد باری * بو معنایی مؤید کمال اسمعیل بیت بکیش خام طمع
خواندو یکی بی نفس * یکی تلنکیٔ کاهل بکیش خواری خواه یه خوارن ﻪ واومعدوله وفتح
راء مهمله ایله روزی ونصیب معناسنه حکیم فردوسی .بیت ابا خواست بزدانش چاره
نبود * ابا کوشش و زورخواره نبود یه خوازه ﻪ واومعدوله وفتح زاء معجمه ایله بوزن غازه
قدوم پادشاه ایچون اهالیٔ شهر مخصوص پادشاه اولان محلی زیب و زینت ایتمکه دیرلر حکیم
سوزنی * قطعه * به پیش باد نه آن نامه تا بمن برسد * که هیچ باد نیابی چوباد بانك وپوی
بکوی دوست بر آن نامه رابدان عنوان * به پیش نامهٔ تو تا خوازه بندم کوی * و بزنمش
کوشکه ده دیرلر استاد عنصری بیت منظر او بدید چون خوازه * هریکی ز و بزیبی تازه
تحفة الاحبابده عروسه مخصوص اولان خانهٔ مزین معناسنه فرهنك جهانگیریده دونما
ایچون اوزرینه اقمشه ترتیب ایتدکاری اغاجلره دیرلر واو زم اغاجنك عریشی و بنا وعمارت
ونقاشلر نقش ایچون بغلدقلری اسکله معناسنه مرویدر و دخی بمعنی خواهش یعنی استك
حضرت مولانا قدس سره بیت مهر سیدش از سوی هرمهتری * بهرد ختردمبدم خوازه
کری * بو بیت مثنویدن قز طلبی ایچون فهم اولنور یه خوازنده ﻪ واومعدوله ایله بوزن
سازنده بمعنی عروس کذا فی المجمع یه خواسته ﻪ واومعدوله وسکون سین وفتح تاء مثناة
ایله ایکی معنایه کلور اول خواستن لفظندن اسم مفعول اولور استنمش معناسنه ثانی
متاع وقماش معنا سنه در حکیم اسدی .بیت مدان به زدانش یکی خواسته * که نایه

همی از دهش کاسته * استاد عسجدی * قطعه * یا ببند دیا کشاید یا ستاند یا دهد
تاجهان بر پای باشد شاه را این یادکار * آنچه بستاند ولایت آنچه بدهد خواسته *
آنچه بند دپای دشمن آنچه بکشاید حصار * مزبور ایکی معنایی بر بیتده حسین وفایی ایراد
ایتمشدر . بیت میدهد خواسته ناخواسته محتاجانرا * هیچ محتاجی محتاج نباشد بسؤال *
﴿ خواسنه ﴾ واو معدوله ایله بوزن کاسه باغ وبستانه حیوانات اورکوب کیرمملك ایچون
ایتدکاری انسان هیأتنده کی نسنه یه دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿ خوالسته ﴾
واو معدوله وکسر لامله . بوزن دانسته بمعنی محبره یعنی دوات ولیقه یه ده دیمشلر در مجمع
الفرسده فتح لامله . بوزن وابسته منقولدر ﴿ خورابه ﴾ واو معدوله ایله . بوزن خرابه ایکی
معنایه کلور اول آب اندك که صو بندی اراسندن صزوب آقر حکیم فردوسی . بیت زجوی
خورابه چوکمتر بکو * که بسیار کرد دبیکباره او * ثانی آوانی زراعتی حاضر وآماده اولان
اکنجیه دیرلر ﴿ خورده ﴾ واو معدوله ایله خاء مضمومه ایله اولان خرده نك جمیع معنالریله
مترادفدر محلنده بیان اولنور انشاءالله تعالی ﴿ خورنکاه و خورنکه وخورنه ﴾ اوچی دخی
واو معدوله وفتح راء مهمله ایله برقصرنامیدرکه سمنار رومی که عربیده سنمار دیرلر نعمان
بن امرئ القیس امریله بهرام کور ایچون بنا ایتمشدر قصر مزبور خورنق اسمیله مشهوردر
اما اعجام خورنکه دیدکلری جای طعام دیمك اولور اول قصرده روایت اولنورکه اوچ کنبد
متداخل بنا اولنمشیدی بهرام کوره عبادتخانه ایدی سه دیر وسه دیس دخی دیرلر کسر
دال ایله زبان پهلویده کنبد دیس دیرلر اما عربیده تعریب اولنوب خورنکهه خورنق
وسه دیره سدیر دیرلر حکیم خاقانی . بیت خواهی که در خورنکه دولت کنی مقام * بکریز از ین
خرابهٔ تاد لکشای خاك ﴿ خور ﴾ واو معدوله وفتح راء مهمله ایله اوچ معنایه کلور اول خره
معناسیله مترادفدرکه خاء مضمومه ده ذکر اولنور انشاءالله تعالی ثانی برمرضدر عربیده
جذام دیرلر ثالث مضمومه ده اولان واو معروفله خور معناسنه ﴿ خور ﴾ سکون واو
وفتح راء مهمله ایله . بوزن چور مجمع الفرسده دره معناسنه وتحفة الاحبابده خرزهره که عربیده
دفلی دیرلر ومؤید الفضلاده بمعنی پامال مسطوردر ﴿ خوله ﴾ سکون واو وفتح لامله . بوزن
دوله اغاج تیردانددرکه ایچنه اوق قورلر روم ولایتنده اکا قندیل دیرلر وتحفة الاحبابده اول
قبوردرکه ایچنه اوق طولدیروب پهلوانلر وغازیلر بویونلرینه طاقرلر میرنظمی . بیت
حمایل وارخوله کرد نش را * نیند یشد در اعدامر دنش را ﴿ خوه ﴾ فتح واوایله بمعنی
خبهٔ مرقوم مجمع الفرسده بمعنی خوی یعنی عرق مسطوردر ﴿ خه ﴾ اظهار هایله . بوزن مه
اوج معنایه کلور اول بمعنی خوش که خه خه دخی دیرلر عربیده اولان بخ بخ لفظنك ترجمه سیدر
ثانی بمعنی پشته که عربیده تل دیرلر ثالث بمعنی خرمن غله ﴿ خه خه ﴾ برقاج محلده استعمال
اولنور زهی زهی و نیکا نیکا وعجب عجب وخوش خوش معنالرینه در هر بری محلنده ایراد
اولنور حکیم خاقانی . بیت زه زه ای بخت خه خه ای دلدار * هم وفادار وهم جفا بردار *
بو بیتی سروری مجمع الفرسده خاقانی یه اسناد ایتمش اما یوسف انجوی فرهنك جهانکیریده
انوریدن . بووجه اوزره نقل ایدر . بیت بخ بخ ای یار وخه خه ای دلدار * هم وفادار وهم جفا

جفا ابردار * عبارت مذکور ترکیبلرله په په و پوه پوه دیدکاری معنایه درکمال اسمعیل بیت پس
تو قع بو دت نعمت و حشمت ز کسان * خه خه ای خام طمع مردك بیهوده امل ﴿ خیازنه ﴾
فتح یای تحتانی و زاء معجمه و نون ایله بمعنی خواهر زن که خازنه دخی دیرلر ترکیله بالدز
دیدکلریدر کذا فی المجمع ﴿ خیشخانه ﴾ سکون یای تحتانی و شین و فتح خاء معجمتین و نونله
مجمع الفرسده قامشدن یاپلمش او نسخه میرزا ابراهیمده و مؤید الفضلاده قیلدن طوقنمش او
ومعتبر و مفصل فرهنکلرده اغاجدن یاپلمش اوکه برجا نبنده دلوکی اولوب سقالر طشره دن
صوبی قو یه لر ایچرو کیلمه ور وزکار ایچروده اول صوبی طاغیده یازایامنده حرارت دفع
اوله بوطرز هند وستانه مخصوصدر بو معنایه حکیم خاقانی بیت ازکلاب و ژاله و کافور
صبحش درسموم * خیشخانه کسری وسرداب خاقان کفته اند * و فرهنك جهانکیریده
اول خیمه در که کتان بزندن ایدرلر ایچنه سکوت بپراغی دوشیوب اوزرینه صو سپرلر دفع
کرمی هوا ایچون هندوستانده خس و خاشاکدن بومقوله اوایدرلر ایمش خیشخانه
تسمیه سنه باعث بودر حکیم سوزنی بیت چو آفتاب شد از اوج خود بخانه حوت *
بخیشخانه رود برك بید و باده بخواه ﴿ خیکله ﴾ سکون یای تحتانی و فتح کاف ولامله براوتدر
عربیده جبهله و مرمه دخی دیرلر ﴿ خیشاه ﴾ الم و غصه معناسنه نصیه الله نقل ایتمش
اما حرکتی اشعار ایتمامشن و کیفیت احوالن دخی بلدرمامش ﴿ خیمه ﴾ معروف چغتای
لسانینده اق اوی ضم همزه ایله اودیکدر میر علیشیر ماه بدر کاملی خرکاهنه تشبیه ایدر بیت
تافلك بخنی لاری توزکای قطار * تاتولون آی آق اوی ایتکای آشکار * بومطلعده فانوسه
تشبیه ایدر بیت اول قویاش آق اوید اومیش تیکزینو رمیش هرساری * کویا فانوسدین
پروانه قالغای توشغاری ﴿ مع الیاء التحتانی * خارایی ﴾ خاراسنك سخت در آخرنده کی
یای وصفیه در برنسنه نك صلابت و قوتلکن بیان ایدر ﴿ خارچینی ﴾ اول طیراغه دیرلرکه
انی قینادوب صو چه ایدرلر و دخی اوق دمرنی ایدرلر انسانه طوقندقده هلاك ایدر ابوالمعانی
بیت کسی که شود مانع وصل یار * کند سینه اش خارچینی کذار ﴿ خارماهی ﴾ کسر راء
مهمله ایله بالق قلچینی و دخی مرسن بالغی نك آدیدر وله بیت کسی را چون خورد مال دواهی
بحلقومش شود آن خارماهی ﴿ خازنی ﴾ کسر زاء معجمه و سکون نونله براستاد حکیمك
آدیدر سیف الدین زبیری بیت اکر بحکم حساب تحاش کردندی * بساختندی جامه سب
و خازنی احکام ﴿ خاکبازی ﴾ خاك ایله بازیدن مرکبدر اطفال اویونلریدن براویوندرکه
طپراغه هر بری برمقدار اقچه کزلیوب طپراغی قاریشدیروب قاج آدم ایسه اول قدر
حصه ایدرلر هر بری کندو حصه سن ارایوب نه چقارسه آلورکذا فی المحمودی ﴿ خاکبیزی ﴾
مسافرت معناسنه در معنای ترکیب طپراق الهمکدر ظاهر بودرکه بواسم اول معنایه حقیقی دکل
اصطلاحیدر مسافر منازل و مراحلده خاك آلوده اولوب طپراغه بلطان اولدوغندن
بومعناسنی دخی صوکنارنده طپراق یوبوجی اولور بعض اولردن طپراق قالدرزلر صوکنارینه
دوکوب یورلر ایچنده بعض کمش والتون و بقر پاره لری بولورلر بومعنی حقیقیدر کذا
فی المحمودی ﴿ خاکساری ﴾ خوار و ذلیل و خاك آلوده خاکسار مرقوم معناسنه ﴿ خاکشی

فتح كاف وكسر شين معجمه ايله تودرى سرخ ديرلر بر داروودر خاله بيني اضافتسز فتح
لام واخفاء هاوكسر با وسكون يا ونونله پرنج او نيله پشمش بولاج واطعمه نك الجقى يعنى ادناى
طعام كذا فى المجمع خاله بى بى بودخى اول معنايه دريعنى ارزل طعام كذا فى المشكلات
بو معنايه شاعر بيت نخواهم كالشكر نامنت غير * خوشست بى امتنان آن خاله بى بى
خالى بمعنى تهى وتنها معروف سوز در خامشى و خاموشى كلاهما بضم الميم وكسر
الشين المعجمه اسم اولمقلقدر شيخ سعدى بيت دوچيز خيره عقلست دم فرو بستن
بوقت كفتن و كفتن بوقت خاموشى خامى خام لغله معروف وموصوف اولان نسنه يه
ديرلر و بو معنا سيله كمندر خانكى فتح نون وكسر كاف فارسيله خانه يه منسوب اولان
نسنه يعنى اوده مخصوص پاپلمش اطعمه وساير اشيا عموما و بر نوع لطيف حلوادر خصوصا
خانى كسر نونله صوصوغوده حق مكان ودخى حوض معناسنه شيخ نظامى بيت آب كوثر
نه آب خانى بود * چشمۀ آب زندكانى بود * نسخۀ ميرزا ابراهيمده زرخالص ونام هماى ابن بهمن در
خاور خداى خاور زمين پادشاهى در وسلم بن فريدون شاه كه خاور زمينى اكا ويروب
انده پادشاه اولدى اكا خاورخداى ديرلر يعنى خاور صاحبى خاى لذت ومزه معناسنه
اسم استعمال اولنور ودخى چقور يرلره يغمور دن صو ايركلوب متعفن اولمق ودخى خاييدن
لفظندن صيغۀ امر و وصف تركيبى اولور شكرخاى و ژاژخاى كبى ختلى سكون تاء
مثناة وكسر لام وياى نسبتله ختل ديدكارى ولايته منسوب اولانه ديرلر عموما وانده بى نظير
آتلر حاصل اولور اول مناسبتله غايت ايو آته اسب ختلى ديرلر كثرت استعماللله يالكز ختليده
ديرلر شيخ نظامى بيت وشاق نيك چشم هفت خركاه * بران ختلى بشده سوى شهنشاه *
ختلانى بودخى اول معنايه درنون تأكيد ايچوندر خراباتى خراباته يعنى ميخانيه
منسوب مراد مست مدام در مولانا محمد ظهورى در قسميه بيت بجوش وخروش مناجاتيان
يكلما نك نوش خراباتيان * مشرف شفروه بيت بمال دست بترك بدان خراباتى * كه
سخت طرفه بود روزه دار ميخوار خردشتى بيان اشكى عربيده حمار وحشى ديرلر
ابوالمعانى بيت صورتش آدم چو كاو وحش بوده سيرتش * چون خردشتى كريزد
كريه بيند آدمى خرزى فتح راء مهمله وكسر زاء معجمه ايله بو تحقيجى پيلاور معناسنه
خرعيسى اضافتله عيسى عليه السلام اشكى ديمكدر وبو معناسى ده رهباندر خرناى
كرناى ايحامك برنوع بورسيدر اشك صداسى كبى صدا ويرر اكثر جنكرده چالرلر سيف
اسفرنكى بيت پاى كوبد سر پرچم چو زند راه بقا * جنك شيرعلم ولحن سرود خرناى
رضى الدين نيشابورى * قطعه * اندران روز كه مشاطۀ تأييد ظفر * شود ازخون
چيان پيكر شمشيرآراى * مرد درهم جهد ازغايت فرط كينه * اسب برهم فتد ازهيبت
بانك خرناى خشى كسر شين معجمه ايله اول بياض نسنه كه بياضلغى اقصى الغايه اوله
عربيده قورى ديرلر خله كشنى كى دومنى معناسنه در خندستانى خندستان
مرقوم معناسنه مجمع الفرسده مسخره لق ايتمك معناسنه مسطوردر خوالى واو
معدوله ايله بوزن خالى ايكى معنايه دراول طعام معناسنه ثانى رودخانه يعنى چاى خرقى

حرقی کذا فی فرهنك جهانكیری ﴿ خوایْ ﴾ واو معدوله ایله پای وجای وزنی اوزره چاشنی
ومزه معناسنه ابو المعانی بیت آنقدر کرده اثر درد غم حسرت یار * خوای از ذایقه وکنر
نتوانم بشناخت ﴿ خوی ﴾ واو معدوله ایله عربیده عرق دیرلر حکیم اسدی بیت دلارام ره
بر رخ از شرم کی * سمن لاله شد لاله لولوز خوی * دیکر بیت بر روی خط تو قطرهٔ خوی
بوی عرق بهار دارد * چغتای لسانیده کسر خا ایله ثیو دیرلر وکسر واو و یای تحتانی مشدده
ایله عربیده زمین دشت وهامون وزمین نرم معناسنه در ﴿ خهی ﴾ زهی معناسنه تحسین
ایچون استعمال اولنور کمال اسمعیل بیت زهی شکسته خطت پشت زلف مهرویان *
خهی ببرده لبت آب چشمهٔ حیوان * وکلمهٔ تحسین در خه ایله ای لفظلرندن مرکبدر حکیم
انوری بیت زهی بیان تو اسرار غیب را خاکی * خهی بنان تو آثار جود را تفسیر ﴿ خهی خهی
یعنی زهی زهی ونیکا نیکا وخوش خوش ﴿ خیری ﴾ سکون یای تحتانی وکسر زاء مهمله
ایله کیمی صاری کل وکیمی صاری شبوی در دیرلر وبر معناسی دخی رواقدر بو ایکی معنایه
شمس فخری * قطعه * زرد وخیره است دشمنش کویی * کرد نسبت با وخود خیری *
پادشاهی که هفت طاق سپهر * باشد از طارمش کین خیری ﴿ خیلی ﴾ کثرتدن کنایه در
وجمعیت معناسنه ده کلور میر نظمی بیت مرا کردند هر شب آشنایی * سکان درکوی
جانان بود خیلی ﴿ باب الخاء المکسورة مع الالف * خلا ﴾ بوزن ردا بالحق معناسنه
میر نظمی بر آنکس که نقشش کند اقتضا * بماند چو خر لنك اندر خلا ﴿ خوا ﴾ بوزن بیا
یعنی مزه عربیده لذت وذوق معناسنه میر نظمی بیت بسیار خوردن کند امتلا *
مر آنکس دهن را نباشد خوا ﴿ خیربویا ﴾ سکون یای تحتانی اول وفتح ثانی وراء موقوف
وضم باء موحده ایله قافله که هال وهیل وهال بوا وهیل بوا وشوسمیر دخی دیرلر ﴿ خینا ﴾
سکون یای تحتانی وفتح نونله سرود ونغمه معناسنه در وکاهی نون یایه تقدیم اولنور امیر
خسرو در ترجیع شعر بر نغمه بیت نظم را علی تصور کن بنفس خود تمام * کونه محتاج
سماع وصوت خینا کر بود ﴿ مع الباء الموحده * خشب ﴾ سکون شین معجمه ایله بی هنر
وبی معرفت اولانه دیرلر ابو المعانی بیت ندانستم رموز فن عشقت * د بستان جهان زا
خشب ماندم ﴿ خلاب ﴾ بوزن کلاب چامور وچرکاب معناسنه احمد کرمانی در متابعت
نفس کوید بیت چون خر همه در خلاب ماند * باشك همه در حجاب ماند ﴿ خلب ﴾
سکون لام ایله یعنی خلم یعنی سومك کذا فی المجمع ﴿ خیزاب ﴾ بوزن نیزاب موج دریا
معناسنه که کوهه دخی دیرلر اصلی آب خیز ایدی علم اولدقده مضاف الیه تقدیم
اولندی ﴿ خیك آب ﴾ سکون یای تحتانیله قربه که آنکله صوچکرلر خیك اصلنده اسم
عامدر هر طلومه دیرلر آب اضافتیله مخصوص صو طلومی اولدی کذا فی مجمع الفرس
﴿ مع التاء المثناة * خت ﴾ یاوب یوپورمق یوبیدن معناسنه وبعض فرهنکده یلدرمق
تابش معناسنه میر نظمی ایکی معنایه بیت بکوه ودشت خت کرد چون نور * در آنسو
ناکهان خت دید از دور ﴿ خشت ﴾ سکون شین معجمه ایله اوج معنایه کلور اول کرپیج
معناسنه که بشوروب وقطعه سن کوچك ایندکده ر ومده توغله وعجمده خشت

پخته دیرلر پخته وصفیله موصوف اولمزدن مقدم مطلق کرپج مراد اولنور استاد دیمشدر بیت بوفای تو اکر خشت زنند از کل من * همچنان در دل من مهر وفایی تو بود * خطیب شیرازی * قطعه * صحن حمام رشك ز ضوانست * کرچه بنیاد اوست از کچ وخشت * ماه رویان در وچو غلمانست * فوطه هاپر ز زله جای بهشت * ثانی فرهنك جهانکیریده کتاب زندك یکرمی بر نسکندن اون ایکنجی نسك آدیدر کتاب زندی یکرمی بر قسمه تقسیم ایدوب هر قسمه ضم نونله نسك دیرلر وهر بر نسکك آدی واردر ثالث حربه دمور یدر اما کثرت استعمالدن حربه دیدکاری نیزهٔ کوتاهه خشت ودمورینه حربه دینلمك شایع اولمشدر بو بیتدن مفهومدر بیت ببالای سرو به نیروی پیل * بانکشت خشت افکند بردو میل * وحربه اولدوغنه بو دخی دلالت ایدر حکیم اسدی بیت هواچون شب وکرد چون دیو زشت * دروچون شهاب روان تیر وخشت * دیکر مصرع * یکی خشت شاهین وود ماربیچ * وسنان دمورینه دیرلر وحربه دمورینه دینلدوکی بو بیتده تصریحا واقعدر حکیم فردوسی بیت برآمد درخشیدن تیغ وخشت * تو کفتی هوا بر زمین لاله کشت * وحربه اولدوغنه حکیم فردوسی بیت یکی خشت زد بر میان قباد * که بند کربند او بر کشاد معلوم اولدی که حربه یه ده ودمورینه ده محلنك اقتضاسیله استعمال اولنورایمش * خشت خشت ﴿ﮒ﴾ تقردی که صحاح وبعض نسخه لردن صاد را اولور بر صدادر که تقرتقر ایدر حضرت مولانا قدس سره بیت خشت خشت موش بر کوششش رسید * خفت ذوق لذتش کلی رمید ﴿ﮒ﴾ خلعت ﴿ﮒ﴾ بخشش قفتانی که پادشاه ووزیرلر خدمت مقابله سنده انعام ایدرلر اکا تشریف دخی دیرلر میر نظمی بیت بجان خدمتش چون رسیده بکوش * بفرمود خلعت نهندش بدوش ﴿ﮒ﴾ خیره دست ﴿ﮒ﴾ باب الجیم الفارسی مکسورسنده ذکری مرور ایدن چیره دستك مقابلنده ضدیدر الی اوز اولمیوب طوتدوغی اشی سقط ایدوب هیچ برایشه یرامین آدمه دیرلر ابو المعانی بیت خیره دستند آنکه دعوای هنررا میزنند * هرکه از دستش هنر آید نباشد لاف زن ﴿ﮒ﴾ مع الجیم ﴿ﮒ﴾ خلنج ﴿ﮒ﴾ کسر لام وسکون نون ایله اعضانك طوتلمسنه یعنی عملدن قالمه سنه ودخی طرنقله قازیمق معناسنه که خلنك دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿ﮒ﴾ خینج ﴿ﮒ﴾ سکون یای تحتانی ونون وفتح فایله سکرك تخمی دیدکاری دارودر کذا فی نعمة الله ﴿ﮒ﴾ مع الدال المهمله * خرد ﴿ﮒ﴾ فتح راء مهمله ایله عقل وبصیرت معناسنه شیخ سعدی بیت سپهر اول کند چشم خرد کور * پس آنکه بر خردمند افکند زور * حکیم سنائی بیت بر سرت به ز عقل افسر نیست * خرد اندر سرست بر سر نیست * چغتای لسانده عقله ایس دیرلر فرهادنامه ده فرهاد ماتمنده شیرین حقنده دیر بیت اور وبان آنچه شور وشین قیلدی * که ضعف ایلاب ایسی اوزیده یوقلدی ﴿ﮒ﴾ خردمند ﴿ﮒ﴾ صاحب عقل دیمکدر منداداة توصیفدر مقابلی بیخرد اولور شیخ عمر خیام * رباعی * ای چرخ ذکردش تو خرسند نیم * آزادم کن که لایق بند نیم * کر میل تو بابیخرد ونادانست * من نیز چنان اهل خردمند نیم ﴿ﮒ﴾ خروند ﴿ﮒ﴾ سکون راء مهمله ونون وفتح واو ایله برنوع خیاطت یعنی درزیلك در صنعت واستادلك کوسترمك ایچون ایدرلر کذا فی

فی فرهنك جهانكیری ؛ خشاوند ؛ فتح شین معجمه و واو وسكون نون ایله بزم ملكت آدیدر
كذا فی المجمع ؛ خنك بید ؛ سكون نون وكاف فارسی موقوفله بمعنی خار درخت یعنی
اغاج دكنی كه بعض اغاجلرده اولور استاد رودكی بیت تن خنك بید ارچه با شد سپید
ببهرمی وتری نباشد چو بید ؛ خنید ؛ كسر نون وسكون یای تحتانیله بمعنی مكید یعنی
امدی فعل ماضی اولور شرف شقروه بیت كه از باغ تو لاله میچنیدم * كه از لعل تو شكر
میخنیدم * مصدری خنیدن كلور مكیدن معناسنه ؛ خوید ؛ واو معدوله ایله مفتوحه ده
ذكری مرور ایدن خوید معناسنه در قصیل دیمكدر وتازه بتمش مزروعاته دیرلر بو لفظك
استعمالنده ایكی وجه واردر بری مذكور وجه در بید وزنی اوزره حكیم انوری بیت ای عجب
نیست بسی كز اثر لاله وخوید * كفتی آهو بره مینا سم و بیجاده لبست * بو قولی موید شمس
فخری بیت بهر قصیل فرس سایس تعظیم او * آورد از باغ چرخ هر سحر و شام خوید
وبر وجهی دخی كسر واو وسكون یا ایله خرید وچوید وزنی اوزره در میر عماره بیت رویشه
میان خلهٔ سبز اندرون بدید * چون لاله برك تازه شكفت درمیان خوید ؛ خوی ؛ درد
كسر واو وسكون یای تحتانیله بر علت آدیدر طرنغك اطرافی بشوب چرك واریك بغلر كام
اولور كه آندن طرنق دوشر عربیده راخس دیرلر وهندی اسانده انكلیره دیرلر ؛ خویشاند
واو معدوله وسكون یای تحتانیله خصم واقربا معناسنه در ؛ خید ؛ سكون یای تحتانیله
تازه بغدای واریه كه خوید دخی دیرلر حكیم سنایی * قطعه * كسی كه عزت عزلت نیافت
هیچ نیافت * كسی كه روی قناعت ندید هیچ ندید * زهی خوشست ولیكن زجهل خواجه همی
خوشی نیاید از وهیچ زانكه خار ازخید ؛ مع الراء المهمله * خدیور ؛ كسر دال مهمله
وسكون یای تحتانی وفتح واو ایله پادشاه دیمكدر كه خدیو دخی دیرلر اصحی اولو پادشاه
معناسنه در كذا فی فرهنك جهانكیری ؛ خدمتكار ؛ معروف ؛ خدمتكار ؛ خدمت
ایدیجی مخصوص اولمق لازم دكل هر خدمت ایدنه دیرلر هر نه وجهله اولورسه ابو المعانی
بیت خدمتكار شاه جهانم بجان ودل * دارم امید لطف وعنایت دریغ مدار ؛ خر ؛
ایكی معنایه در اول صاتون آل معناسنه صیغهٔ امر در ثانی طوماندركه بهار ایامنده یوجه
طاغلر باشنده وكوز فصلنده آلچق یرلرده ودره لرده اولور اكا هردخی دیرلر اما زبان
پهلویده خرخوش دیمكدر ؛ خریدار ؛ صاتون آلیجی مشتری معناسنه در اصلی خریددار در كه
خرید اشترادر ودار اسم فاعلدر ایكی دال بریرده تلفظ ثقیل اولمغله بری حذف اولنمشدر
میرنظمی بیت خریدار متاع درد عشقم * زمهد كودكی پرورده عشقم ؛ خنجیر ؛ سكون
نون وكسر جیمله بوزن انجیر اوج معنایه در اول بمعنی تیره یعنی قراكو حكیم اسدی بیت
همه آسمان كرد لشكر كرفت * همه دست خنجیر وخنجر كرفت * ثانی بوی تند یعنی كریه
رایحه ایچ یاغی ویاخود كوك ویوك یانغی وچراغ سونكی وامثالی قوقوله دیرلر خسروانی
بیت سالها بكذرد كه برناید * روزی از مطبخت همه خنجیر * ظهیر فاریابی بیت زباد كرزش
كردون همی پر از آشوب * رتف تیغش هامون همه پر از خنجیر * شمس فخری بیت چنانك
بسوخت زتاب عنات تن خصمت * كه برنیاید ازو كر بسوزدش خنجیر * ثالث هر تیز وتند

اولان نسنه یه دیرلر ﴿ خنکسار ﴾ سکون نون وکاف فارسی موقوف وفتح سین مهمله ایله ایکی معنایه کلور اوّل اول کمسیه دیرلرکه باشنك قیلی بیاض اوله حکیم قطران ارموی بیت
زال زر اندر ازل زلزال شمشیر تودید * در ازل شد خنکسار از هول آن زلزال زال * امیر خسرو بیت صفوت آتش مجوزین چاپکی پوشان رسم * زانکه طاوسی نیاید از بطان خنکسار * ثانی کوهرچله درکه باروتك برجوئیدر ﴿ خیار ﴾ معروف شاعرك بری دیمشدر بیت قافیهٔ نان وپنیر وخیار * درعجم این یافت مثل اشتهار * یا ز فصلنده خیار وپنیرك اتمك ایله تناولی لطیف اولوب واوچی نك قافیه سی واسع اولمغله مثل ایتمشلر ﴿ خیارچنبر وخیارشنبر ﴾ کلاهما ادویه دن مسهل لطیفدر تازه سی خیار کبیدر قوریدقده ایچنده یتی پال کبی اولور اون درهمی تمام شربتدر بر ویا ایکی مجلس عمل ایدر غایت مفید نسنه در ﴿ خیاوار وخیاور ﴾ کلاهما بفتح الیاء التحتانی والواو ایش کوج معناسنه ابو المعانی بیت هرکس بجهان دادوستد راشده کاسب * جز عشق مرا نیست خیاوار مناسب ﴿ خیربکیر ﴾ سکون یائین تحتانیین وکسر باء موحده وکاف فارسیله اقسام لعبدن برلعبدرکه برداثره چویرب ایچنه بریسی کیروب طورب باقیلری اطرافندن آنی اوررلر اول اپاغله آنلری دپر قنغسنه طوقنور ایسه آنك برینه اول طورر بواویونه خرسك وبخور دخی دیرلر کذا فی المجمع ﴿ خیرخیر ﴾ بو لفظ مکرر بش معنایه در متحیر وواله وسرکشته معنالرینه در حکیم اسدی بیت کس ازخیل ایشان نبد مانده نیز * بماندند در زخم او خیرخیر * دیکر باندرین معنی بیت شمارنده شد سست مانده دبیر * دل وشاه ولشکر همه خیرخیر ثانی هرزه وهدیان معناسنه در کمال اسمعیل بیت اومیکند مسوّدهٔ شعرمن بیاض * من میکنم مسوّدهٔ شعرخیرخیر * ثالث بمعنی بی سبب وبی اصل شاعر بیت خیرخیرم کرد صاحب تهمت اندرهمچو بلخ * تا همیکویند کافر نعمت آید اندری * رابع بمعنی تیره وتاریك حکیم فردوسی بیت زآواز باران وکردان نیز * همی چشم خورشید شد خیرخیر * خامس لغت محو دیده بمعنی شتاب وشرفنامه ده بیهوده وتاریك وتیره معناسنه مسطوردر ﴿ خیر ﴾ بوزن شیر یدی معنایه کلور اول سرکشته وحیران حکیم قطران ارموی بیت ای بخوبی بربتان کابل وکشمیر میر * ماندم از بس کاوری درعهدها تا خیرخیر * ثانی هرزه وبی سبب معناسنه حضرت مولانا قدس سره بیت ای رونق جانم زتو چون چرخ کردانم زتو * کندم فرست ای جان که تاکی خیر کردد آسیا * ثالث فرهنك جهانکیریده کوزه غبار واقع اولمغه دیرلر رابع اعضا اویوشق اولمغه دیرلر خامس ناچار معناسنه ابو المعانی بیت در اندیش وصلت که تا خیر شد * سراپا وجودم زغم خیر شد * سادس بشکوفه درکه زر وسرخ وبیاض اولور آکا خیری دخی دیرلر سابع رند ودلیر وبی شرم معنالرینه در بو معنالرك جمله سنده هاء علامت ایله خیره ده دیرلر ﴿ خیره سر ﴾ سکون یای تحتانیله باشی دونمش وشاشقون معناسنه اولور مولانا هاتفی بیت سیاهان پرفتنه خیره سر * زچشم سیاه بتان خیره تر ﴿ خیزکیر وخیزه کیر ﴾ کلاهما بسکون الیاء التحتانی وزاء معجمه موقوف وکسر الکاف الفارسی براویوندر ترکیده طورطوت دیرلر عینی ایله

ایله فارسی سنك ترجمه سنیدر خیر بکیر مرقوم معناسنه اکا کوهاموی وخرسك دخی دیرلر
کذا فی المجمع ﴿ مع الزاء المعجمه * خردسوز ﴾ ایکی معنایه کلور اول آذر بایجانده بر آتشکده
نامیدر شیخ نظامی * مثنوی * ازآنجا بتد بیر آزادکان * درآمد سوی ازرآبادکان * دران
خطه بود آتش سنك بست * که خواندی خردسوز شن آتش پرست * ثانی هرنکه عقلی
زایل ایدر غم وغصه وافکار دور وجای مخوف وکار دشوار ومکیفات وبونلره بکزر
نه اولورسه عموما ودلبر ممتاز خصوصا ﴿ خیز ﴾ بوزن تیز خیزیدن وبعض ارباب لغت
قولنجه خاستن لفظندن صیغهٔ امر ووصف ترکیبیدر سحرخیز کبی مثال امر خواجه حافظ
بیت ساقیا برخیز ودرده جام را * خاك برسرکن غم ایام را * مثال وصف ترکیبی خواجه
سلمان بیت بوی دوست سحرخیز شو چو بادصبا * که بوی دوست زمشکین دم سحر یابی
﴿ مع السین المهمله * خرس ﴾ سکون راء مهمله ایله آیو دیدکلری وحشی جانور درسباع
نوعندن میر نظمی درصفت احمق وکول بیت چنان کردند تعلیم وتفهید * که نتواند کند
چون خرس تقلید ﴿ خیس ﴾ سکون یای تحتانی ایله بوزن کیس پلاس وجامهٔ کهن
وخشین ودخی خیسیدن لفظندن صیغهٔ امردر ﴿ مع الشین المعجمه * خدیش ﴾ کسر
دال مهمله وسکون یای تحتانی ایله حرم کبارده براختیار خاتون اولورکه امور بیته کتخدالق
ایدر وسوزینك نفوذی دخی مقرر اولور اول مقولهیه کدبانو دخی دیرلر ابومسلم بشاری
* رباعی * در ظاهر اکربت تمام درویش * زینم چه زنی بطعنه هردم صد نیش *
دار دهر کس بنا باندازهٔ خویش * درخانه خود بنده وآزادوخدیش ﴿ خراش ﴾ فتح راء
مهمله ایله ایکی معنایه کلور اول خراشیدن لفظندن صیغهٔ امر ووصف ترکیبی اولوردلخراش
وروخراش کبی ثانی اول یاره که دری اوزنده اولور طرنق ودکند ندن عارض اولور وبچقو
اغزندن دوکلن نسنه که ترکیده تلاش دیرلر وسختیان وامثالندن تراشی اولنان نسنه یه دیرلر
شمس فخری ایکی معنایه * قطعه * رسید رافت عدلش بدان که ازسرشاخ * نمی نماید اره که
تراش وخراش * برون فکنده بجار وب لاتدز کرد ون * عدوش راز درخانهٔ جهان چو
خراش ﴿ ضمه آخر معنایه کلور محلنده ذکر اولنور انشاءالله تعالی ﴿ خرش ﴾ کسر راء
مهمله ایله اول نوع خنده یه دیرلرکه هزل وتمسخر یوزندن اوله اکا خریش وخندیش
وخنده خریش وخنده ریش دخی دیرلر ابوالمعانی بیت کان مبرکه شود دولت جهان
جاوید * بروی تو دوسه روزی فلك خراش کند ﴿ خریش ﴾ کسر راء مهمله وسکون یای
تحتانی ایله ایکی معنایه کلور اول بمعنی خراش مرقوم ثانی بمعنی خوش ضمه معناسی محلنده ذکر
اولنور انشاءالله تعالی ﴿ خلاش ﴾ غلغله وغوغا معناسنه در کذا فی المجمع اما شرفنامه ده
بمعنی خلیش که چچله وخلاب وغرلغج دخی دیرلر ﴿ خلیش ﴾ کسر لام وسکون یای تحتانی
ایله اول قوری بالچغه دیرلرکه آدم باصدقده ایاقی کوجله قالقر کذا فی ادات الفضلا ﴿ خویش ﴾
واو معدوله ایله بوزن کیش التی معنایه کلور اول بمعنی اقارب یعنی خصم حکیم اسدی بیت
مر این خانه تو خانهٔ خویش دان * مرا کرچه بیکانه ام خویش دان * ثانی بمعنی خود که
خویشتن دخی دیرلر ترکیده کند وکند وسی دیدکلری معنایه درشیخ ابوسعید ابوالخیر * رباعی

آتش بدودست خوش ازخرمن خویش * چون خود زده ام چه نالم از دشمن خویش * کس دشمن من نیست منم دشمن خویش * ای وای من دوست من ودامن خویش * ثالث بمعنی کاواهن وخوش کارمزارعه ده دیرلر حکیم فردوسی بیت بخشم زکنج ود رم صد هزار * بدرویش هر کو بود خویش کار * رابع بمعنی وجود حضرت مولانا قدس سره بیت خویش من والله که بهر خویش تو * هر نفس خواهد که میرد پیش تو * خامس بمعنی خوب وخوش میر خسرو بیت دید چواین میشنوی خویش را * تیر قلم کرد سر خویش را * سادس بر نوع طوقمش غلیظ کتان بزی در که آکا خیش دخی دیرلر میرخسرو بیت خانه خویش از خشکی وتری * یافته از خرکه مه برتری * معنای اوله عربیده اقارب وچغتای لسانیده کیش قارام دیرلر خصم واقربا دیمک اولور ع خیره کش ع ضم کاف عربیله مجمع الفرسده ضعیف وبی مجال وبی شرم معناسنه در شیخ سعدی بیت جهانسوز وبی رحمت وخیره کش * ز تلخیش روی جهانی ترش * کذا فی مؤید الفضلا اما خاطره کلور که خیره بی سبب وهرزه معناسنه اوله ضعیف معناسی نیجه استنباط اولنور ع خیش ع سکون یای تحتانیله ایکی معنایه کلور اول فرهنك جهانکیریده بر نوع کتاندر اکثر بلاد بحرات وسندده طوقورلر وکیرلر استاد فرخی بیت دلی رادر هان نوشی عدو را بر جکر نیشی * عدو خیشست وتو چون ماه تابان آفت خیشی * و بر نوع کتاندر که مصرده طوقنور خیش مصری دیرلر ثانی اول اغاجه دیرلر که اوکوز بوینه بغلارلر آکا ایمد دخی دیرلر ونسخهٔ میرزا ابراهیمده بر نوع لطیف کتان جامه در که ایام تابستانده کیرلر بو معنایی مؤید حکیم انوری بیت آسمان خود سال ومه پاینده این دستان کند * در دیش با خیش دارد در تموزش با فنك * بافنك ز رد اوه کور که دیرلر ومجمع الفرسده جامهٔ کتان سطبر مسطوردر ع مع الصاد المهمله * خلاص ع شرفنامه ده التون ونقد نفیس صفتنده استعمال اولنور ومشکلاتده بمعنی پوته منکوردر ع مع الفاء خلاف ع شرفنامه ده صلقم سکوت معناسنه مسطوردر وعربیده ضد راستدر مخالف معناسنه وفعال وزنی اوزره مصدر اولور ع مع القاف * خیوق ع سکون یای تحتانی وفتح واو ایله خوارزم مملکتنده بر شهر آدیدر مولانا هاتفی بیت توهم دست ازکات وخیوق بداز که تا مملکت ماندت پایدار ع مع الکاف * خباك ع فتح باء موحده ایله قیون وصغر آغیلی که کیجه یاتمق ایچون ایدرلر ابو المعانی * قطعه * شها این سرای چنان اشتباه * شود دوستانرا مکان لطیف * نکیرد فرار ونیاید حضور * شود دشمنانرا خباك کثیف ع خرسك ع مصغر خرس در وخیزکیر اویونی معناسنه شیخ سعدی بیت استاد ومعلم چو بود کم آزار خرسك بازند کودکان در بازار ع خسك ع سکون سین مهمله ایله کل معصفر معناسنه در کذا فی فرهنك جهانکیری حرکات ثلثه ده معنای مغایر ایله کلور ع خشتك ع سکون شین معجمه وفتح تاء مثناة ایله ایکی معنایه کلور اول قفتان وکوملك قولتغنه اوردقلری پاره درکه ترکیده دخی خشتك دیرلر کمال اسمعیل بیت آنکه قدرش جو کشد دامن رفعت برچرخ * همچو خشتك بودش شکل زمین زیر بغل * استاد لطیفی بیت هرکه از خار میوه چیده بود دامن وخشتکش دریده بود * بو معنایه خواجه سلمان بیت خشت ایوانش بر صلهٔ کردون

كردون خشتك * طرز بنيانش بردامن آفاق طراز * ثانى بمعنى ايننه زانويعنى ديزكوزى مولانا
على قنجى بيت بى رضايت هركه بويديك قدم * خشتك زانوى او بركنده باد ﴿ خمناك ﴾ سكون
ميم وفتح نونله مريض ومعلول وزحمتلو معناسنه ابو المعانى بيت بجاه و دولت وقدرت اكر برند
حسد * درون خصم ترا تا آبد شود خمناك ﴿ خنامك ﴾ فتح نون و ضم ميمله بندق اوقى
ديدكلريدر ﴿ خنجك ﴾ سكون نون وفتح جيمله صاقزاغاجى كه يمشنه منه كوش ديرلر
عربيده حبة الخضرا ديدكلريدر فارسيده برآدى دخى تمشكدر اناطوليده چدنه ديرلر حركات
ثلثه ايله مرويدر وارباب لغتك هريرى برحركتله نقل ايلمشلردر معروفى بيت باد آوريدرت را
كه مدام * كه بننكش بدى وكه خنجك * مجمع الفرسده جيم فارسيله مرقومدر ﴿ خيك ﴾
سكون ياى تحتانى ايله هرطلومه ديرلركه كرك بال وكرك صو وكرك نسنه قونيله جمله سنه
خيك ديرلر ﴿ مع الكاف الفارسى * خلنك ﴾ فتح لام وسكون نونله ايكى معنايه كلور اول
خانج مرقومك معناى اخيرنه ثانى دورنك معناسنه در استاد منوچهرى بيت تا برآيد
نخت نخت از كوه ميغ ماغكون * آسمان را آسكون كردد زرنك اوخلنك ﴿ خنك ﴾ سكون
نونله هر بياضه ديرلر عموما استاد بيت خداى تيغ ترا داد رازل بزال نمود * ز بيم تيغ تو تازان
خنك شد سر زال * وقيرآته ديرلر خصوصا حكيم فردوسى بيت تبارك زفولاد سبزش كلاه
فرس خنك بركستوانش سياه * قيرآته بواسم اطلاقى رنك اعتباريله در شعرا آخر نسنه لرده
دخى استعمال ايتمشلردر از جمله ياى سكرنه ديرلر اكثرى بياض اولمغله شيخ نظامى بيت
قوس وقزح كشت كمان وار كوز * از دوطرف خنك پى وسرخ توز * وبياض فقتانه ده
ديمشلر حكيم فردوسى بيت بپوشيد سهراب خفتان خنك * نشست از برچرمهٔ سبز
رنك * اما بوبيتده قافيه اقتضاسى او زره خاء مفتوحه كركدر بياض اولمق اوزره ايراد اولنان معانى
جمله بياض صحيح دكلدر بلكه برمقدار تيره رنك اولمق فهم اولنور ﴿ مع اللام * خبال ﴾ فتح
باء موحده ايله قيون وپچى وصغر آغيلى كه كيجه ياتمق ايچون ياخود صاتمق ايچوق طاشدن
ياخود اغاجدن ايدرلر ابو المعانى بيت مپندار خانه هر اصحاب مال * همى ساخته اند
بهر خود را خبال ﴿ خيتال ﴾ سكون ياى تحتانى وفتح تاء مثناة ايله مجمع الفرسده سخن دروغ
ومزاح معناسنه در تحفة الاحبابده كذلك ونسخهٔ وفائيده انجق مزاح معناسنه مسطوردر
﴿ خل ﴾ بوزن دل سومك معناسنه مرويدر خلمدن ترخيم اولنسه جائز در ميرنظمى بيت
بداندام وبدكوى وبد بود دل * دو ديده پر آز خ به بينش خل ﴿ مع الميم * خرام ﴾ يدى
معنايه كلور اول ناز و رعنالغله صالنمق معناسنه مير خسرو بيت بهر زمين كه چو آب خيالت
بخرامى * دهان مرده بزير زمين پر آب شود * بو معناده اسم مصدر اولمق لازم كلور نازايله
صالنمش معناسنه استاد لطيفى بيت مكر از يارمن آموخت كل وسرو وچمن * كين چنين خنده
شيرين وخرامى دارد * ثانى خراميدن لفظندن صيغهٔ امر ووصف تركيبى اولور سرو خرام
وكبك خرام كبى معناى اول ايله بو معنايه استاد فرخى بيت خاك اوپر خرام وجادووش *
باغ او پر بتان كبك خرام * ثالث بمعنى خوب شمس فخرى بيت تا نباشد كريم همچو لئيم *
تا نباشد كريه همچو خرام * رابع بمعنى مژده حكيم فردوسى بيت سپهبد از ان كفتها كشتم

نرام * كه پیغام بد با نوید وخرام * مختاری بیت زشمشیر زهراب دل رانوید * ز پیکان پولاد جانرا خرام * خامس بمعنی شادمانی وسرور وله بیت ببودند یکهفته با نای ورود * ابا سور وجشن وخرام وسرود * وله بیت یکی شهر بد شاه راشاهه نام * همان از درو سور وجشن وخرام * سادس بمعنی مهمانی شدن * وله بیت خرام آرور امشکرا نرا بخوان * یکی خلعت آرای بالای خوان * وله بیت چو طوس سپهبد پذیرد خرام * بباشیم ر وشندل وشاد کام * سابع بمعنی نوید وله بیت یکی نامه فرمود نزدیک سام * سراسر درود ونوید خرام * استاد فرخی بیت دولت اورا بملك داد نوید * وامله تازه روی وخوش بخرام بو معنالره ابیات مرقومه استشهادی فرهنك جهانكیری نقلیدر ﴿خسم﴾ سكون سین مهمله ایله شرفنامه ده جراحت معناسنه در بو معنایی مؤید استاد عنصری بیت بسی خسمها كرده بود از نخست * مر این خسمهای مرا چاره جست ﴿خشم﴾ سكون شین معجمه ایله غضب وتهور معناسنه در خاء مفتوحه ده ذكری اصلی اوزرینه ایدی بونك مشهور اولدوغی اوزره نقل اولندی ایكی وجهی ده جایزدر دیمك اولور ﴿خلم﴾ كسره یه قریب سكون لام ایله اوچ معنایه كلور اوّل اول غلیظ صو وخلط دركه بورندن اقار عربیده مخاط دیرلر شمس فخری بیت عدورا خیال سر تیغ او * زبینی كند مغز بیرون چو خلم * بو معناده خل وخم دخی دیرلر ثانی بمعنی غضب معناسنه حضرت مولانا قدس سره بیت خلم خوشتر از چنین خلم ای خدا كر كند از نور ایمانم جدا * ثالث اول كل تیره كه چسپناك یعنی یاپوشقان قره بالچق كه ایاق قودقده یاپشوب یوریمكه عسرت ویرر استاد * مثنوی * مرو بی دانشی درراه كم راه * كه راه دور تار یكست وبرچاه * چراغ علم ودانش پیش خوردار * وكرنی درچه افتی سرنكونسار فغان زین صوفیء درخلم مانده * ولی درخلم خور بی علم مانده ﴿خم﴾ درت معنایه كلور اول بمعنی خلم كه اكدن اختصار اولنمشدر ثانی برنوع بومدر خوش آواز اولور كه صد اسندن هو لفظی فهم اولنور ثالث زخمتلو جراحت رابع علت سله دیرلر ﴿خیره چشم﴾ بولانق قور قودن اوله یاخود علیل اوله مولانا هاتفی بیت ازان خیره چشمان نااعتمید * لب هندوی آتشین شد سفید ﴿خیم﴾ بوزن سیم یدی معنایه كلور اول مجمع الفرسده كوزدن اقان چرك كه توكیده چپاق دیرلر منجیك بیت دو جوی روان دردهانش زخلم * دو خرمن زده دردو چشمش زخیم * ثانی جراحت وجراحتدن چقان اریك معناسنه حكیم اسدی * مثنوی زمین هست آماجكاه جهان * نشانه تن ماوچرخش كمان * ززخمش همه خسته كاییم زار * نهان خیم وخون لیك درد آشكار * بو معنایی مؤید استاد عنصری بیت بسی خیمها كرده بود او درست * مران خیمهای مرا چاره جست * خسم لغتنده عنصری نك ایراد اولنان بیتی عینی ایله بو بیتدر فقیر راقم الحروفك تصرفی قیاس اولنوب دخل اولنمیه مرقومك نظمنده بو ایكی وجه اوزره بولنمشدر ثالث اول جوال كه غلیظ پنبه ایپلكی ایله طوقنمش اوله واكا یكزر نسنه لره دیرلر طیان مرغزی بیت سبوی وساغر وآنین وغولین * حصیر وجاروب وخیم وپالان * بو بیتده برقاج لغته شاهد ایراد اولنمشدر رابع بغرسق واشكنبه قازندیسنه دیرلر بو معنایی مؤید شمس فخری بیت خصمش اركه خورد عجب نبود * كه سكانرا

سکانرا کابجه باشد خیم * خامس طبیعت درشت معناسنه در که درشت خیم دخی دیرلر درشت
اولور بو تقدیرجه خیم طبیعت اولور حکیم سنایی بیت مرد شهوت پرست را درخیم
بد توازبت پرست خواند حکیم * سادس خوی تند وتیز معناسنه حکیم فردوسی بیت
دکر خوی بد آنکه خوانیم خیم * که با او نداردد ل ازدیو بیم * هکذا نقل فی فرهنك جهانکیری
و فرهنك حسین وفایی سابع تحفة الاحباب بمعنی دیوانه مسطور در ى مع النون *
ى بخالیدن ع فتح جیم وکسر لام ایله قوجاقلمقدر دراغوش کردن معناسنه ابو المعانی بیت
کشیدم آنقدر جورش ندیدم لطف او هرکز * نشد روزی بمار وزی میانش را بخالیدن
ى بخولیدن ع الف یرینه واو ایله ده اول معنایه در ى خذلان ع سکون ذال معجمه ایله
حرمان معناسنه عربیدر شیخ عطار بیت هرکه اندر طاعتش کسلان بود * حاصلش کراهی
وخذلان بود ى خراشیدن ع فتح راء مهمله وکسر شین معجمه ایله طرملامق و یك قازیمق
روخراش ودلخراش بوندندر ابو المعانی بیت مشو بسخت دلی روخراش مردم را *
که هرکزش نکند باخرد خراشیدن ى خرامان ع نازله ورعنالغله صالنوب یوریه دیرلر
اسم فاعلدر صالنجی معناسنه وله بیت خرامان سوی من آمد نهادم روی بر پایش *
متاع معتبر کردند پای انداز شاهانرا ى خرامیدن ع مصدردر صالنمق معناسنه ى خران
راء مشدده ایله و تخفیفله ده جائزدر رام ومطیع معناسنه حکیم ناصرخسرو بیت بیچاره
نبات دانه بینی * هموار خران این دوکوهر * وحکیم سوزنی بیت تندی و تیزی آغازی
وخران نشوی * تند توسن ببرند آخر وخران آرند ى خرمن ع معروف وغله بیغوب
دوکه جك یره ده خرمن دیرلر مثال معنیٔ اول شیخ سعدی بیت خداوند خرمن زیان میکند
که برخوشهٔ سر کران میکند * مثال معنیٔ ثانی حضرت مولانا قدس سره بیت
خرمن همه در ریخته کندم بکاه آمیخته * هین از نسیم بادجان که زاکن ازکندم جدا * غله
یغننه خرمن تسمیه سی خصوصادر وهر نسنه نك یغننه ده دیرلر حکیم انوری بیت خالی
مدار خرمن آتش ز دود عود * تادرچمن ز بیضهٔ کافور خرمنست * وهالهٔ ماه یعنی آی
آغلنه خرمن دیناور رضی الدین نیشابوری بیت ماه بی خاك جنا ب تو چنان تنك آمد *
کوبر ودایرهٔ خرمن زندان دیدم ى خریدن ع کسر راو دال مهملتین ایله صاتون المق اشترا
معناسنه کال بخندی بیت حکمت فروش تاکی مرهم همیکند عرض * ما خستکان نه
نخواهیم اینها بجان خریدن ى خزیدن ع کسر زاء معجمه ایله امکلمك وقارن اوستنه
سورتنمك معنالرینه وبعض ایاقسز جانورلره صفت اولور خزیدن مارکبی کال اسمعیل
بیت بعهد عدل تو رمح ارتطا ولی کردنست * به تنکنای دل خصم درچو مار خزید * وطینمق
وسورچمك معناسنه فروخزید دیرلر حکیم اسدی طوسی لغزیدن لفظنی خزیدن ایله
تفسیر ایلمش ى خسیدن ع کسر سین مهمله و سکون یای تحتانیله بمعنی خاییدن
کذا فی شرفنامه وفرهنك جهانکیری ى خشت زن ع سکون شین معجمه ایله کرپیچ اوریجی
دیمك اولور خشت کرپیچدر وزن زدن لفظندن صیغهٔ امر و وصف ترکیبی اولور و اسم
فاعل دخی استعمال اولنور کرپیچ اوردی بو امر اوله ویاخود کرپیچ پشوریجی اوله ویاخود خشتادا

معناسنه اوله که خشت نیزهٔ کوتاهه دخی دیرلر و یاخود خشت زن پهلوان ز و پیش اتمی اولنسه زیرا اول دائما خشت ایله جنك ایدردی و یاخود خشت ایله جنك ایله‌دیو امر اوله بو معنالرك جمله سنه شمولی واردر کذا فی المجمع ﴿ خلیدن ﴾ سکون لام و کسر میم ایله صو مکرمك و غضب ایلمك معنالرینه مصدردر ﴿ خوان ﴾ فتح واو ایله اول کوتکدرکه اوزرنده اودون یاررلر و اغاج یونارلر ترکیده آکا یغرق دیرلر ﴿ خون ﴾ خوان مرقومدن تخفیف اولنمشدر ﴿ خویشتن ﴾ واو معدوله ایله کندو کندم دیمکدر ﴿ خیابان و خیاوان ﴾ کلاهما بفتح الیاء التحتانی و الباء الموحده و الواو شهردن خارج محلارده ایکی جانبی باغ باغچه و سایه دار اغاجلر و اورته سی یول و کذرکاه و نشیمن اوله حاصل کلام زیاده سایه دار اغاج اولان یره دیرلر مولانا جامی بیت حدیث روضه مکن جامی این تو بعس مارا * که دوسواد هری ساکن خیابانیم * و آقرصو اولوب ایکی طرفی سایه دار اشجار اولان یره دخی دیرلر مولانای مشار الیه بر محلده دخی دیمشدر بیت غرض ز خلد برین جامی این نه بس مارا * که در بلاد هری ساکن خیاوانیم ﴿ خیدن ﴾ بوزن دیدن خمیدن معناسنه اکلك در و دخی پنبه و یوك دتمك معناسنه در ﴿ خیره شدن ﴾ اویوشمق و کوز قمشمق و بر عضو و یا انسان ایشنه یارار اولمامق معنالرینه در ﴿ خیزان ﴾ سکون یای تحتانی و فتح زاء معجمه ایله بمعنی خیزاب مرقوم و دخی حمله ایدیجی معناسنه میر نظمی بیت شاه خیزان ز هر جانب دلیران * بیکدیکره دندی تیغ بران ﴿ خیزیدن ﴾ سکون یائین التحتانیین و کسر زاء معجمه ایله قالقمق برخاستن کبی مصدردر غیاثای حلوایی * قطعه * بر خیزای طبیب که تا ناله سر کنیم تحریك لب کشودن مرغ سحر کنیم * ما عندلیب زاده و پروانه طینتم * در بیضه مشق سوختن بال و پر کنیم ﴿ خیسیدن ﴾ سکون یائین التحتانیین و کسر سین مهمله ایله اصلانمق آغارمق معناسنه ﴿ مع الواو * خدیو ﴾ کسر دال مهمله و سکون یای تحتانیه ایله بمعنی خداوند یکانه یعنی اولو پادشاه که ملك و مال و عسکر و قوتده سایر پادشاهلره تفوقی اوله حکیم فردوسی بیت سیامك ز دست خدو رای دیو * بنه کشت و ماند انجمن بی خدیو و شیخ سعدی بیت خدیو خرد مند فرخ نژاد * که شاخ امیدش برومند باد * بو بیتدن افوق پادشاه اولمق فهم اولنور اما شیخ نظامی بیت خدیو جهان در جهان تاختن * براراست عزم سفر ساختن * و حکیم نزاری قهستانی بیت بر مسند مراد نشسته جهان خدیو * آن کش فلك بطوع کند عیدهٔ خطاب * بو بیتلرده بیوك پادشاه فهم اولنور ﴿ خرو ﴾ ضم راء مهمله ایله فرهنك جهانکیریده سرخ رنك بر چچکدر نیر اعظم سمت رأسه واردقده آچلور آکا خیرو و خیلو دخی دیرلر معربی خیروج درعربیده اسم خبازی در ﴿ خشاو ﴾ فتح شین معجمه ایله باغی و بوستانی و مزروعاتی خارج اوتلردن پاك ایتمکدرکه خشا و کردن دیرلر ابو المعانی بیت آن شوخ دلربا که بحمام نوره زد * کویا که باغ صحن همیکرده است خشاو ﴿ خیرو ﴾ سکون یای تحتانی و ضم راء مهمله ایله بر نوع لطیف خوشبو شکوفه در الوان باغی آلولر صاری و بیاض و قرمزی و بنفشی و ابری رنکلو اولور بو صفتلرله عربیده منثور دیدکلری چچك اولمق کرکدر اما ارباب لغتك کیمی خیرو و منثور دردیر و کیمی کل خطمی در دیر بو آنه دك

بو آنه دك فصل اولنیوب قالدی شمس فخری بیت همیشه تا نبا شد لاله چون گل * گل
با بونه نبود تا چو خیرو * بو بیتدن دخی منشور اولق اقربدر خیلو یعنی خیروی مرقوم
سیف اسفرنکی بیت کر نشان فخر بودی نام نیر بی هنر * صد رشاد روان بخیلو بازداری
نارون * بوندن گل خطمی فهم اولنور لغت تحریر ایدن بیچاره نیجه تصحیح ایلسون خیو
ضم یای تحتانیله مفتوحه ده ذکری مرور ایدن خدو وخیو معناسنه توکرکدیمکدر
مع الهاء * خیچه سکون یاء موحده وفتح جیم فارسیله یعنی خفچه که عنقریب ذکر
اولنور انشاء الله تعالی بجوله فتح جیمله قبرجق که آتش یاقه سندن ویاخود ایشن
ایشلکدن الده واقع اولور وبیانه یوریمکدن ایاقده ظاهر اولور اکا تاولی دخی دیرلر
کذا فی فرهنگ جهانکیری خدرنوه عنکبوت معناسنه یا زمشلر اما حرکتن اشعار
ایتمامشلر خذره سکون ذال معجمه وفتح راء مهمله ایله آتش قوغی خراشیده
خراشیدن لفظندن اسم مفعولدر طرمالنمش ویاره لنمش معناسنه حکیم اسدی بیت
زبس خون که هر سوی پاشیده شد * زمین همچو روی خراشیده شد خراشه
خراش مرقوم معناسنه در خرسته کسر راوسکون سین مهملتین وفتح تاء مثناة ایله
بر نوع اوزون وسیاه قورتدر صوده اولور آدمك برعضونه یاپشسه قانن صورر اکا
سولك وزروو زلوو ودشتی ودیوچه دخی دیرلر خرس کیاه براوتدر کوکنه شقاقل
دیرلر اول اوتی آیو زیاده سودیکندن تسمیه اولنمش بعضیلر کزبره دیدیلر وبعضیلر کرفس
بری دردیدیلر اما بوسوز خلافدر یونانی زوفس وقوقانس دیرلر وبرکروه زوفس بوندن
غیریدر بونك آدی دواپا واغریادر دیدیلر شیراز پلرپدران دیرلر خرقه پاره کرباس
ودخی درویشانك مخصوص جامه لریدر میر نظمی بیت بخرقه کشیده سراز اختلاط *
بدل کرده بادر دوغم انبساط خرکاه ماه وخرکه ماه وخرمن ماه کلهم اول دائره درکه کاه کاه
قمرك چوره سنده واقع اولور اکا برهون وبرهوان وساپود وشاپورد وشاور دخی دیرلر
عربیده هاله دیدکلریدر بعض نسخه ده خرکاه ماه وخرمن ماه آسمانددر دیو مسطوردر خره
یعنی خرمرقوم که هروهره دخی دیرلر طومان معناسنه میر نظمی بیت سراسر زمین را
خره میکرفت * شده روی خورشید چون تیره زفت خریده صیغهٔ مفعولدر
صاتون آلنمش بازرکان بیننده متاعه دیرلر ودخی برمعناسی محجوبه وصاحبهٔ حیا خاتوندر
نتکیم میر نظمی بیت شد ازکار جهان دامن کشیده * که بود آن پارسا خاتون خریده *
خساره فتح سین وراء مهملتین ایله باغ وبوستان ومزرعاتی خارج اوتدن پاك
ایتمکه دیرلر کذا فی شرفنامه خشت پخته پشمش کرپچ که کرمید اولور کاهی تخفیفا
تاء مثناتی حذف ایدوب خشپخته دیرلر کذا فی المجمع خشتجه سکون شین
معجمه وتاء موقوف وفتح جیمله اول پاره درکه قفتان وکوملك قولتغنه دیکرلر میر عماره بیت
بجای خشتجه کرمشك نافه برد وزی * هم ایچ کم نشود بوی مشك از بغلت خشته
سکون شین معجمه وفتح تاء مثناة ایله مفلس بی برك ونوافتح خاء معجمه ایله دخی مرویدر
خشینه کسر شین معجمه وسکون یای تحتانی وفتح نونله خشین مرقوم معناسنه در

ﯖ خطّه ﭺ طاء مشدّده ایله سنور والکه یعنی برحکومتلك یر خواجه سلمان بیت دارای
عهد شاه اویس آنکه میکشد * ازتیغ کرد خطهٔ دین آهنین حصار * ودخی معمارلرك
دیوار بناسنك چکدکلری ایپه دیرلر خطه عربیدرکه ترکیده الکه و چغتایده چول دیرلر مملکت
معناسنه ﯖ خفچه ﭺ سکون فا وفتح جیم فارسیله اوج معنایه کلور اوّل بمعنی سبیکه که
زر وسیم اریدوب دموردن اولوق کبی قالب ایچنه دوکرلر چبوق کبی اولور اکا شفشه
و شوشه وشیوشه دخی دیرلر استاد عنصری بیت خدایکانا امشب نشاط سازبدانك
پدرش زاهن بودست ومادراز حجرست * بصورت شجری زرّ خفچه اوراپرك * که ازعقیق
و زیاقوت بارآن شجرست * واستاد فرخی درصفت تذروی بیت چو زرّ خفچه همه
پشت وپرش آتش رنك * جو نخل بسته همه سینه دائره اشکال * ثانی زلف
وکاکلدن برقاج قل بریره جمع اولوب دلبرانك یوزی اوزرینه دوشراکاده خفچه دیرلر
استاد لبیبی بیت آن خفچهٔ مشك زیر دلبر * کردست مرا بغم کرفتار * ثالث اغاجك
غایت طوغری وموزون بتمش دالنه دیرلرکه اکا چفچه دخی دینلور ﯖ خلاشمه ﭺ مفتوحه ده
ذکری مرور ایدن علت معناسنه بر کسره ایله ده استعمال اولندوغن نقل ایلشلر میرنظمی
بیت هرکرانیست دیدهٔ اذعان * او نباید خلاشمه درمان ﯖ خله ﭺ بوزن کله مفتوحه ده
برقاج معنایله ذکر اولندی اما بونك آنجق بمعنی کم شلك مرویدر ﯖ خنیك ﭺ کسر نون
و سکون یای تحتانیله فرهنك جهانکیریده بمعنی مکیك مصدری خنیدن کلور مکیمك
معناسنه شرف شفروه بیت که ازباغ تو لاله میچنیدم * که ازلعل تو شکر میخنیدم *
ﯖ خویسه ﭺ بوزن نویسه مباحثه ومناقشه معناسنه در پیر هرات خواجه عبدالله
انصاری طبقاتده یازرکه * ابوعبدالله خفیف را با موسی عمران جیرفتی خویسه افتاده
بود نامهٔ فرستاد بوی با پیغام بجیرفت که من در شیراز هزار مرید دارم که ازهریکی هزار دینار
خواهم شب را زمانی نخواهند موسی عمران جواب باز فرستاد که من درجیرفت هزار دشمن
دارم که هرکه برمن دست یابد مرا تا شب در نکی ندهد وزنك نکذارد صوفی منم یا تو ﯖ خویله ﭺ
واو معدوله ایله بوزن پیله بمعنی ابله واحمق ﯖ خیك ﭺ یای تحتانیله بوزن دیده خفته
وخمیك معناسنه که خنیك دخی دینلور فتحه ایله ابو شکور بیت الا تا ماه نو خیك کانست
الا تا چون سپر باشد مه نو ﯖ خیره ﭺ یای تحتانی وفتح راء مهمله ایله بوزن شیره یدی
معنایه کلور اول سترك ولجوج معناسنه حکیم فردوسی بیت همه پیش من پوی پوی
آمدند * چنان خیره وجنکجوی آمدند * ثانی متحیر وفرومانده شیخ سعدی بیت
ملك دوسخن کفتنش خیره ماند * سر ودست فرماندهی برفشاند * ثالث هرزه وبی سبب
حکیم انوری بیت هرکه تواندکه فرشته شود * خیره چرا باشد و دیو وستور * رابع بمعنی
بیهوده کمال اسمعیل بیت دست سخن زدامن مدح تو کوته است * خیره چرا در ازکنم قیل
وقال چیست * خامس فرهنك میرزاده بمعنی شکفت وآشکار و بسیار شوخ دیده سادس
مجمع الفرسده بمعنی تاریك سابع وجود آدمیده عضو اویوشق اولمق وکوز قماشمق
معناسنه خواجه سلمان بیت بیاض دیدهٔ نرکس نکر تعالی الله * که خیره کشت دزو دیدهٔ

دیدهٔ اولو الابصار ۞ خیزنه فتح سکون یای تحتانی ونون وفتح زاء معجمه ودال مهمله ایله
اطفال ایام شتاده تخته دن یا پوب اوزرینه اوتروب بوز اوزرنده قیار ترکیده قزاق عربیده
زحلوقه دیرلر ۞ خیسته فتح سکون یای تحتانی وسین مهمله وفتح تاء مثناة ایله مفتوحه ده
ذکری مرور ایدن خسته معنالریله مترادفدر مریض معناسندن ماعدا میوه چکردکی
وغیری ۞ خیسه فتح سکون یای تحتانی وفتح سین مهمله ایله پلاس وجامهٔ کهنه معناسنه
میرنظمی بیت بدید آمد از ره یکی پیش شاه * برش جامهٔ خیسه برسر کلاه ۞ خیکچه
سکون یای تحتانی وکاف فارسی وجیم تصغیرایله کوچك طلوم دیمك اولور اکثرا وغلاق وآهو
بره‌دریسندن ایدرلر ۞ مع الیاء التحتانی * خری فتح کسر راء مهمله ایله اوج معنایه کلور اول
صاری رنك برچیچکدر اورته سنده سیاهی اولور آکا خیری وهمیشه بهاردخی دیرلر ابن یمین بیت
رونق وزیب دکر دارد کنون طرف چمن * از خری وخطمی وریحان وشاخ یاسمن * ثانی نحس
وشوم ونامبارك معناسنه حکیم ناصرخسرو بیت با زهما یون چون چغدك کشته خری
چغدك شوم وخری باز همایون شد * ثالث الوان معناسنه کلور نه اولورسه ۞ خلافی
خلافیات دیرلر برعلم اسمیدر کذا فی شرفنامه ۞ خلال مأمونی فتح برخوشبوی اوتدر
طوب اولور قوریدقده خلال کبی استعمال ایدرلر عربیده ازخر دیرلر وکوم دخی دینلور ۞ خوی
بکسر واو ایله بمعنی آب دهان خیو دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ویای مجهول ایله سرپناه
معناسنه که کلاه خود دیرلر ۞ خیره رای فتح بدتدبیر یعنی یرامز تدبیرایدیجی وفکر ورایده
خطا ایتمکه دیرلر حکیم فردوسی بیت که باشی توای ناکس وخیره رای * که عهد بزرکان
درآری بجای ۞ خیری فتح سکون یای تحتانی وکسر راء مهمله ایله اوج معنایه کلور اول
بر نوع صاری رنك چیچکدر اورته سنده سیاهی اولور همیشه بهار دخی دیرلر عربیده عصفر
دیدکلریدر حضرت مولانا قدس سره * قطعه * بسوی باغ حقایق دمی کذاری کن *
مسافران عدم بین بدیدهٔ بینا * ببین بسوسن وریحان وخیری وخطمی * ببین بیاسمن زرد
ولالهٔ حمرا * مجمع الفرسده بمعنی خیرو واقعدر خواجه سلمان بیت اعتدال نوبهار کلشنت
دومهر جان * مید ماند خیری ازخار وکلبرك ازخسك * راقم الحروف خیرو وخیری مقوله
چیچك اولدوغنی کثرت اختلافدر وایتدن تصحیح ایده مدم ثانی فرهنك جهانکیریده الوان
معناسنه منقولدر حکیم انوری بیت من زخیری بتابخانه شوم * که نه من لنکم ونه ره دورست
ثالث رنك سرخه دیرلر مختاری بیت بادر الخلی کنی زان اشهب مشبدیز رنك * خاك راخیری کنی
زان پرنیان سبزکار * وله در صفت شمشیر بیت زمین خیری لباس آید هوا خیری شبب
کردد * اکر آن حلهٔ کحلی کند در حرب عریانش ۞ خی فتح خیك مرقومدن ترخیم اولنمش
لفظدر طلوم معناسنه ابوشکور بیت می خورم تا چو نار بشکافم * می خورم تا چوخی
بیاماسم * بو معنایه شمس فخری بیت بخشمت دشمنت سر ورنکردد * نباشد قوتی برباد
خی را * بو معنایه مظفری * رباعی * بکشای بشادی وفرخی * ای جان جهان آستین خی
کامروز بشادی فرارسیدی * تاج الشعرا خواجه فرخی ۞ باب الخاء المضمومة مع الالف *
خدا فتح حضرت جناب باری تعالی عز اسمه یه دینلور اکرچه معنای لغویسی صاحب دیمکدر

وما لك معناسنه ده کلور لکن لفظ آخر ایله ترکیب اولنور مثلا خانه خدا وده خدا وکد خدا کبی
یالکز خدا دینلسه الله تعالی جل شانه دن غیری یه دینلمز زیرا اصلنده خود آی ایدی
معناسی قائم بذاته اولور ترکیبی کند وکلیجی دیمك اولور تلفظ خفت بولمق ایچون واوی
حذف اولنوب خایه ضمهٔ اشباغله حرکت ویریلوب خدا دیدیلر اما بو ترکیب اولمیوب لفظ
مفرد اولنجه صاحب معناسنه اولور مثلا عرب صاحب فضه دیر عجم سیم خدا دیر ترکی کش
اسی دیر نتکم بو بیتده واقعدر بیت هم سیم خدا وهم قوی پشت * خلقی سوی اوکشیده
انکشت * وصاحب قریه یه ده خدا دیرلر مثالی مشاعر بیت هر که از دست رنج خویش بره
بهتر از نان ده خدا وبره * وصاحب البلاده کشور خدا دیرلر مثالی حکیم فردوسی بیت
بدرگاه تو سر نهم بر زمین * نه من جمله کشور خدایان چین * وصاحب البیته خانه خدا
دیرلر شیخ سعدی بیت خانه خدای کودر بوج کبوتران * بکشای یا بکش که بمردیم
در قفس * واو ده اولوا اولان آدمه کدخدا دیرلر که کاف عربیله خانه معناسنه در
تحریف عوام وکثرت استعمال انام ایله دال تایه ابدال اولنوب کتخدا دیدیلر وحرمده عورتلره
اولو سنه کد بانو دیرلر بو بیتده ایکیسنده واقع اولمشدر بیت زنان داشتی رای زن در سرای
بکدبانوی فارغ از کدخدای * جناب الله جل شانه حضرتنه عجملك خدا دیدوکنك
معناسی لفظ مفرد اولدوغی حالده عربیده اولان رب معناسیدر چغتای کسر تاء مثناة
ایله تینکری دیرلر رومده تکری فتح تا ایله تعبیر ایدرلر اصلی چغتاییدر که ترکی لسان انلارکدر
انجق رومده استعمال اولنان عبارت اول لساندن تراش وپرداخت اولنمشدر ﯓ خردها ﺢ
سکون را وفتح دال مهملتین ایله کسورات اعداد در اصلی خرد کوچکدر وها والف ادات
جمعدر خردك یالکز استعمالنده کاهی هاء علامت کتوروب خرده دیرلر وکاهی ثقلت کتابت
وتلفظ دن صیانت ایچون حذف ایدوب خردها دیرلر فتح دال ایله ابو المعانی بیت
تن خبیث عدو را چو پاره کرده بتیغ * فتاده است در آنجا چو خردهای ادیم ﯓ خرما ﺢ
معروف میوه در اما اصحی میوه نوعندن دکل غدا جنسندندر زیرا مکه ومدینه وحجاز
ومصر وبلاد عراق که بغداد وبصره جانبلریدر خرمایی یاغ ایله یشورب آنکله تعیش ایدرلر
حتی دوابه علف ایدرلر اغاجی لطیف وغایت موزون اولور شعرا شعرلرنده استعاره طریقیله
ایراد ایدرلر میر نظمی بیت قد او سرو ویا خود نخل خرما * که دروی هست باغ حسن تنها
ﯓ خشکفا ﺢ سکون شین معجمه وکاف موقوف وفتح فا ایله وبعض نسخه ده کاف عربینك
فتحه سیله مروید رمایه سزا تمك که عربیده فطیر دیرلر کذا فی المجمع بو معنایی مؤید میر نظمی
بیت کنی بهر شکم قدر تراپست * شکر بوره نباشد خشکفا هست ﯓ خشکمانا ﺢ سکون
شین معجمه وکاف موقوف وفتح میم ونون ایله طعامدن صکره تسکین حرارت معده ایچون استعمال
اولنان بازدنسنه لره دیرلر هر نه اولورسه ﯓ خلولیا ﺢ ضم لام اول وکسر ثانیله ایکی
معنایه در اول بر نسنه یه دیرلر که هر کیم استرسه آنی تصرف ایده کسنه مانع اولمیه اسم عامدر
هر نه اولورسه اولسون کذا فی المجمع ثانی بمعنی بی شرم وبی حیا کذا فی فرهنك جهانکیری
وشرفنامه ده دیوانه مشرب معناسنه که عربیده ما خولیا وما لیخولیا دیدکلریدر ﯓ خنشا ﺢ

ل خنشا ع سكون نون وفتح شين معجمه ايله مبارك وفرّخ معناسنه كه خنشان دخی ديرلر كذا فی فرهنك جهانكيری بو معنايه ابو المعانی بيت سال فرّخ ماه خنشار و زخرّم آمده * فصل كل بزم شراب و يار همدم آمده ل خنيا ع سكون نون و فتح يای تحتانی ايله سرود معناسنه كه ايرلامجيه خنيا كرد يرلر عبيد زاكانی بيت در بزم تو كه مجمع شاهان عالمست تا هيد دستياری خنيا كران كند ل خواجه سرا ع خادم كه پادشاه و وزرا و كبار سرايلرنده حرم خدمتنده و عورات صحبتنه مخصوص اولدوغنه بناء خواجه سرا ديرلر مولانا هاتفی بيت ز خواجه سرايان كروه دكر * بهر يك ازيشان شكوه دكر ل خوا ع اولمقدار طعامه ديرلركه بركون كفايت ايليه اكا آشام دخی ديرلر عربيده قوت يوم معناسنه در ل خوب كلا ع ادويه دن بر تخم آديدر خوب كلان دخی ديرلر كذا فی فرهنك جهانكيری ل خودرا ع ايكی معنايه كلور اول خود كه اشارت ذات معلومدر و را علامت مفعولدر كندويه ديمك اولور ثانی را رايدن اختصار اولنمشدر كندو تدبيريله ايش ايدنه ديرلر ايكی معنايه ترتيب اوزره ميرنظمی بيت از ره راست رو بكو خودرا * كه نباشد رواشدن خودرا ل خودستا ع ستاستايش لفظندن اسم فاعلدر كندين مدح وتعريف ايدیجی ديمكدر لغت اول ايله بونك مثالی ابو المعانی بيت بكند آن نادان خودرا ميكند * از كمال جهل ظاهر خودستا ل خودنما ع واو معدوله ايله وواو ثابتله ده جايزدر كندين كوستريجی خود فروش معناسنه ده اولور مشكلاتده متكبر و معجب معناسنه مسطور در لغت اول ايله بونك مثالی ميرنظمی بيت صرف جهلست آنكه باشد خودستا * هركه دارد عقل نبود خودنما ل خورا ع اظهار واوايله خوارنده معناسنه اكول ديمكدر بسيار خوار دخی ديرلر ميرنظمی بيت همچو كاو خوش علف بود وخورا * هرچه باشد خور دنی دارد دوا * ل خورصلا ع كيلار معناسنه كه ذخيره حفظ اولنه جق موضع ومكان معناسنه لكن حركتی اشعار اولنمامشدر ل خوشا ع نه كوزل وايو معناسنه عربيده كی طوبی معناسنه در منقولدر حكيم ركنا بيت خوشا هنكامه عشق مجازی * خوشا هنكام عشق وعشقبازی ل خوما ع قوت معناسنه نعمة الله نقليدر ل خونبها ع عربيده ديت ديدكاری معنايه در مقتوللر آلنان قانی بهاسنه ديرلر كمال خجندی بيت چو بدست خويشی تيغ بزنی دمی رها كن كه زساعدت بكيرم بنطاره خونبهارا * مولانا عبد الله هاتفی بيت ثنا كفت بركار واستادشان نه مرهم بها خونبها دادشان ل مع البا ء الموحده * خب ع بمعنی خم يعنی كوب كذا فی نعمة الله خمب وخنب دخی ديرلر ل خلب ع سكون لام ايله سرمه كه عربيده كحل ديرلر ضم كافله وعربيده فتح لام مشدده ايله يغمور سنرشمشك معناسنه لواحد من الشعرا بيت كل الذی راموا الك امطروا * ما كان برقك خلبا الامعی ل خمب ع سكون ميمله كوب معناسنه در ل خنب ع سكون نونله بو دخی كوب معناسنه در ميرنظمی بيت صراحی وساغر و خنب شراب * شود يار رندان خانه خراب ل خوب ع كوزل ديمكدر عربيده كی حسن معناسنه بعض محلده تركيب ايدوب خوبرو وخوب صورت ديرلر ل خوراب ع واو مجهول وفتح را مهمله ايله ايكی معنايه كلور اول چركاب كه كاريزلرده اقار ثانی صو بندی كم

باغ و بوستان صوار دقلرى اقان صويك اوكنه قورلر ابو المعانى بيت فرو رفت وخونابه
شد درجكر * شد اشك را پلاس همچون خوراب ﯗ خوردو خواب ﭺ ييوب ياتمقدن
كنايه دركاهل وبى غيرت آدملر وصفنده ايراد ايدرلر وله بيت ندانند غير خوردو خواب هركز
اندرين عالم * شده آن بيخرد همچون خر وكاو علف خوارى ﯗ خوشاب ﭺ ايكى معنايه
كلور اول هرآبدار اولان نسنه يه ديرلر عموما نسخهٔ حسينى و فاييده صفت لعل و ياقوت
ولولو در وهر جواهر آبداره ديرلر مثالى حكيم اسدى بيت نه هر آهوازا بوى مشك ناب *
نه از هر صدف در خيز وخوشاب * وله بمعنى مرواريد آبدار خصوصا بيت زكل كنده
شمشاد پرتاب را * بدودسته درخسته خوشاب را * ثانى برقصبه در لاهور مضافاتندن
مولانا شهابى بيت روان باد پايش چو آتش بتاب * ازان خاك آيد بسوى خوشاب *
ﯗ خوناب ﭺ واو معدوله قان قاريشق صو اكثر كوز ياشنده استعمال اولنور مير نظمى
بيت شده خوناب اشك ديده از غم * كه سوزد آتش حسرت جكرهم ﯗ مع التاء المثناة
بخست ﭺ فتح جيم وسكون سين ايله ايكى معنايه كلور اول بمعنى بخسته ثانى موسيقيده
برمقام اسميدر كذا فى المجمع ﭺ خرت ﭺ سكون راء مهمله ايله سوراخ تير وتيشه و امثالى
واكنه وچوالدوز دلوكنه ده ديرلر ﯗ خرافات ﭺ فتح راو فايله بمعنى سخنان خوش يعنى لطيف
مصاحبت هر بابدن مطبوع ومعنى دار مصاحبته ديرلر كذا فى شرفنامه ﯗ خرد دست ﭺ
سكون راودال مهملتين ايله اوچ معنايه كلور اول مفصلهٔ ساعد ومرفق يعنى بلك ودرسك كه
خرده كموكلر بربرينه بغلو اولور ثانى ال ايله اولان اويون ثالث يانكسيجى كه عربيده نشال
ديرلر ابو المعانى بيت كشد سرمه از ديده آن تيز دست * برد از كف انكشت باخرد دست
خشك پشت ﭺ قبلو بغه كه سنك پشت ولاك پشت دخى ديرلر حكيم سوزنى بيت جنك نارد
خشك پشت آغاز كرده يك كروه * مار اين را خشك پشت آن همى خايد سر ﯗ خمت ﭺ
سكون ميم ايله ﯗ خنت ﭺ سكون نونله كلاهما بمعنى خم يعنى كوب باء موحده برينه تاء مثناة
ايله ده مرويدر ﯗ خنك بت ﭺ سكون نونله بربت اسميدر غزنه ايله بلخ ميانه سنده واقع باميان
نام برالكه ده برطاغ باشنده طاشدن تراش اولنمش ياننده بربت دخى وار در سرخ بت
ديرلر تفصيل احواللرى سرخ بت ذيلنده ذكر اولنور انشاء الله تعالى ﯗ خورپست ﭺ
ايكى معنايه كلور اول برقومدركونشه طپارلر آفتاب پرست دخى ديرلر ثانى برچيچكدر
كونه يك چيچكى ديرلر كونش نه طرفه كتسه اول طرفه دونر مير نظمى بيت نمايد رخ
از دروبالاوپست * شده كويا عاشقان خورپرست ﯗ خوست ﭺ واو فارسيله بمعنى
خربزه و بمعنى ماليده وراه كوفته يعنى يورغون كذا فى شرفنامه ﯗ خون دست ﭺ واو معدوله
ايله مخصوص سفره در كذا فى المجمع ﯗ خون كشت ﭺ واو معروف وفتح كاف فارسيله قصابلرك
اوزرنده ات طوغردوغى كوتكه ديرلر ﯗ خون كوشت ﭺ دخى اول معنايه در ﯗ مع الجيم *
خراج ﭺ فتح راء مهمله ايله اول يومرى اتدركه كردنده وساير اعضاده يومريلنوب چقار
عربيده غدود ديرلر تركيده اور ديدكلرى يدر دوه ده چوق اولور ارباب لغتك بعضى اسم خاصدر
ديديلر و بعضى اسم عامدر هر يومرى اولانه ديرلر ديو روايت ايلديلر ﯗ خروج ﭺ ضم راء مهمله

ایله فرهنك جهانكیریده خروش معناسنه نقل ایدوب بو بیت ایله اثبات مدعا ایلمش استاد
رودکی بیت سکالیله در جنك مانند عوج * ثبر برده بر سر چو خوج خروج ﴿ خشكانج ﴾
سكون شین معجمه وفتح كاف وكسر نونله بمعنی خشك اندام یعنی هر نسنه نك نموی اولمیوب
طراوتدن خالی اوله یعنی قدید اولمش نسنه یه دیرلر میر نظمی بیت چو زشت وبد اندام
بوده زنش * كه خشكانج بی طراوت تنش ﴿ خفج ﴾ سكون فا ایله ایكی معنایه كلور
اول كورخانه وثانی بیقوش معناسنه در وله ایضا بیت كر نماند هما ونام هما * نكند سایه
سایهٔ خفجی ﴿ خفنج ﴾ نونله دخی خفج مرقوم معناسنه در ﴿ خنج ﴾ سكون نونله بوزن
كنج بیقوش معناسنه مرویدر ﴿ خوج ﴾ سكون واو ایله ایكی معنایه كلور اول تاج خروس
خصوصا شمس فخری * قطعه * هر خروسی كه سحر مدح شهنشه خواند * بامدادان
ز شرف بر فلكش سایهٔ خوج * وز همای از نظر همت او دور افتد * شوم ویرانه نشین
كردد مانندهٔ كوج * ثانی هر قوشك تاجنه دیرلر عموما ﴿ مع الجیم الفارسی * خروچ ﴾
ضم راء مهمله ایله خروس معناسنه كذا فی شرفنامه ﴿ خالنج ﴾ فتح لام وسكون نونله اغاج
چناق واغاجده دیرلر ابو المعانی بیت هر آنكس كه نداند قدر نعمت میشود كفران *
بجای كاسهٔ فغفور در خوانش خالنج یابد ﴿ خوچ ﴾ واو معروفله ایكی معنایه در اول
فرهنك جهانكیریده بستان افروز دیدكلری شكوفه در تاج خروسه مشابهتی اولمغله تاج
خروس دخی دیرلر مختاری بیت چون خوچ وچو نیلوفر بودم برخ دوست * اكنون
برخ دوست چو نیلوفر وخوچم * ثانی اول قیونه دیرلر كه اطفال بسلیوب اوزرینه نمكه
تعلیم ایدرلر اكا نكل وراك وغرم وقوج وقچ دخی دیرلر ﴿ خود خروچ ﴾ برچیكدر تاج
خروس دخی دیرلر عربیله تنتور جندی دیرلر ﴿ مع الخاء المعجمه * خلخ ﴾ لام مفتوحه
مشدد ایله تركستان ولایتنده بر شهرك اسمیدر محبوبلری غایت چوق اولور ابو المعانی بیت
شهره حسن وجمال آن مهوش * رشك خوبان خلخ ونوشاد ﴿ خنوخ ﴾ ضم نونله نام
حضرت ادریس علی نبینا وعلیه السلام كه اخنوخ دخی دیرلر ﴿ مع الدال المهمله * خجند ﴾
فتح جیم وسكون نونله ماوراء النهرده ولایت فرغانه ده بر شهر عظیم اسمیدر خواجه كمال اول
شهردندر تخلصم دیمشدر بیت بدهزار دو كمال آمده است نظم بلند * یكی كمال صفاهان یكی
كمال خجند ﴿ خداوند ﴾ صاحب ومالك معناسنه كه دیمشلر * مصرع * خدا وند ملك
وخداوند مال * كاه اولور اضافتسز جاه ورتبه صاحبنه خداوند دیرلر لیذهب السامع
كل مذهب ممكن بو اعتبار ایله اعزه واصحاب دولته وعلم وفضل وكمال اربابنه دینلور شول
مرتبه شایع السنهٔ ناس اولمشدر خداوندكار دیمك معناسنه خنكار دیرلر ﴿ خرد ﴾ سكون
مهمله ایله اوفاق وكوچوك معناسنه كه مقابلی كلان در ایری دیمكدر كاهی آخرینه هاء
علامت كتوروب خرده دیرلر شاعر دیمشدر بیت عدورا بكوچك نباید شمرد * كه
كوه كلان دیدم از سنك خرد ﴿ خرداد ﴾ سكون را وفتح دال مهملتین ایله درت معنایه در
اول بر فرشته اسمیدر كه آب روان ودرختان اوزرینه موكلدر وماه خرداده واقع اولان
امور ومصالح اكا متعلقدر زراتشت بهرام بیت چو زرتشت از انجای بر كاشت رو *

هما نكاه خردادشد پيش او * ثانى سنهٔ شمسيه نك اوچنجى آيى نك آديدركه نير اعظمك برج جوزاده اولدوغى ايامدر روم لسانندە ايار ديرلر صوك بهار آيى در سيف اسفرنكى بيت بروج نا منه نقش بهار مى بندد * نسيم خلق تو دركارخانهٔ خرداد * ثالث هر ماه شمسى نك التنجى كونى اسميدر قاعدهٔ فارسيان بودركه هر آيك اسمى كه كون اسمنه مطابق كله اول كون عيد جشن ايدرلر بو جشنه جشن خرداد ديرلر رابع بر بيوك آتشكده نك ناميدر امير معزى بيت آهن پولاد با عزمت ندارد محكمى * آتش خرداد با حشمت ندارد التهاب خرسند سكون را ونون وفتح سين مهملتين ايله قانع وقناعت معنا سنه دەكلور مير نظمى بيت افزود رخش بد بده ام نور * خرسند نيم نظاره ازدور خرشاد سكون راء مهمله وفتح شين معجمه ايله آفتاب ديمكدر زبان پهلويده كذا فى المجمع فرهنك جهانكيريده اسماء آفتابدن براسمدر حكيم روحانى بيت كشته ازفيض تابش خرشاد * كوه درسبز و بوم وبر آباد * خرشيد كونش معنا سنه لفظ مركبدر خر ايله شيددن خر اصلنده خور ايدى عند التركيب ها ساقط اولمشدر وواوك حذفى ده واثباتى ده جايزدر خور لغت پهلويده نور ديمكدر هكذا قال علامة الشيرازى فى شرح حكمة الاشراقيه وشيد دخى پهلويده كونش معنا سنه ايكى تركيب ايدوب خورشيد وخرشيد ديديلر وكاه اولور يا الكز خور و خرد دخى كونش معنا سنه استعمال اولنور وكاه اولوركه شيدك يايى حذف ايدوب خرشد ديرلر كسره ايله اكتفا ايدرلر نتكم بو بيتده واقعدر بيت طرفه كه چون تابش خرشد نهان * كشت پرازقطرهٔ خون آسمان خشك آرد لفظ مركبدر خشك ايله آرددن معناى تركيب قورى اون ديمك اولور خشكار دخى ديرلر خشند سكون شين معجمه وفتح نونله بمعنى خشنود يعنى راضى حكيم اسدى بيت چو خشند بود خوب كارى كند * چو خشم آيدش برديارى كند خشنود راضى ديمكدر مير نظمى بيت چو آه وزاريم پرواى او بود * بيك نظاره دل راكرد خشنود خنود ضم نون وواو معروفله تنبليك يعنى كوچك يوككه اوزريشه بنلمك قابل اوله خنيد كسر نونله بمعنى پسند يعنى بكنمك كه خنيده دخى ديرلر كذا فى فرهنك جهانكيرى خود واو معروفله بوزن بود و سود توغلغه ديدكلرى دمور كلاه كه جنكده كيرلر سرپناه دخى ديرلر مولانا هاتفى بيت يلان قرعهٔ جنك انداختند * سر و تن زخود وزره ساختند * واو معدوله ايله بوزن سد خويش كبى كندو ديمكدر عربيده هو ديرلر خود پسند كندويى بكنمش كمسنه يه ديرلر كمال خجندى بيت باد خودرا كرد ماندى كل ازباد هوا * كفت درويش صبا اين خود پسندى تا بكى خورد واو معدوله ايله كرد ومرد وزننده خوردن لفظندن فعل ماضى در وبر معناسيده راست كلك عربيده مصادفه معنا سنه شيخ عطار در منطق الطير بيت خورد عيارى بدان دلخسته باز * بر وثاقش بر دو دستش بسته باز * ولايق معنا سنه ده كلور در خورد ديرلر خوردمرد واو معدوله ايله ريزه ريزه معنا سنه در تاج المصادرده ترجمهٔ تكسر خورد مرد شكستن در خورشيد خور ايله شيددن مركب اسمدركه خور وشيد ومهر وآفتاب وخور زبان پهلويده نور وشيد كونشدر علم هيأت كتابلرنده مذكوردركه جرم

جرم خورشید یوز التمش جرم کرهٔ ارض قدر ایدر کیفیت احوالی ماه لغتی ذیلنده ذکر وتفصیل
اولنور انشاء الله تعالی عربیده شمس ونیر اعظم دخی دیرلر چغتایده قویاش دیرلر
ع خورمد ع ذال معجمه ایله ده مرویدر ماه شمسی نك اون ایکنجی کونی اسمیدر ع خوریاد
سکون واو وراء مهمله وفتح یای تحتانیله ایکی معنایه در اوّل رعایا وروستایی مقوله سی
خدمتکار ثانی بی ادب وناقابل معناسنه ابو المعانی بیت چو وضع خوب زنازك طبیعتان
آید * چه لطف حسن برآید زطبع خوریادان ع خوشاد ع واو مجهول وفتح شین معجمه
ایله باغ وبوستان ومزروعاتی لزومسز خارج اوتلردن پاك ایلمکه دیرلر کذا فی المحمودی
ع خوش آمد ع طبعه موافق سوز وخوش کلدی ومدح وتواضع معناسنه خواجه
سلمان بیت سوسن آزادی خلقت کرد با سرو سهی * لطف طبعت راخوش آمد هردو را
آزاد کرد ع خوشید ع کسر شین معجمه ایله یعنی خشك شد وخشك کرد معناسنه کذا فی
شرفنامه ع خوهد ع مختصر خواهد در دیوان سوزنی ده چوق واقعدر ع خوید ع
کسر واو وسکون یای تحتانیله مفتوحه ده ومکسوره ده ذکری مروراید ن خوید یعنی
قصیل شرفنامه ده ضم خاء معجمه ایله ضبط اولنمشدر ع خوی خورد ع واوین معدولتین ایله
عرقچین وترلك معناسنه در ع مع الراء المهمله * ختار ع فتح تاء مثناة ایله باغ وبوستان
ومزروعاتی خار وخاشاکدن پاك ایلمکه دیرلر ابو المعانی بیت خطر ویش راکند تازه
تراش آن دلربا * باغ حسن از خار وخس کویا که میکرد ختار ع ختنبر ع فتح تاء مثناة
وسکون نون بعده باء موحده نك فتحه سیله اول مفلس وجری یه دیرلر که مال وغنادن دم
اوروب دعوای دولتمندی ایدر شمس فخری بیت بر دست تو بحر هرچند لاف * ولی عقل داند که
هست او ختنبر ع خجیر ع کسر جیم وسکون یای تحتانیله خوب وزیبا معناسنه حکیم فردوسی
* مثنوی * چو چندین برآمد برین روزکار * خجسته نبود اختر شهریار * بشاه جهان
کفت زردشت پیر * که در دین ما این نباشد خجیر * وله ایضا بیت یکی نامه بنوشت خوب
وخجیر * سوی نامور خسرو دین پذیر ع خداور ع فتح دال مهمله وواو ایله یعنی پادشاه خداوند
کبی میر نظمی بیت به پیش خداور زمین بوسه داد * دعا کرد وسر بجای خدمت نهاد *
ع خداوندکار ع کاف عربیله ده معنیٔ دار وکاف فارسیله ده معنیٔ دار در ایش صاحبی
دیمك اولور رومده سلطان سلاطین جهان وخاقان خواقین زمان سلالهٔ آل عثمان
ابد الله دولتهم وسلطنتهم الی آخر الدوران وانقراض الزمان حضراتنه خنکار دینلدوکی
خداوندکار لفظندن اختصار اولنمشدر واستعمالنده نوع ثقلت اولمغین خفت تعبیر اختیار
اولنمشدر ع خرده کیر ع سوزده اکسك طوتیجی وآدمك سقط ونقصانن طوتانه دیرلر
خواجه حافظ بیت بر وای زاهد وبر دردکشان خرده مکیر * که ندادند جز این تحفه بما روز
الست ع خسر ع فتح سین مهمله ایله وضم ایله ده جائزدر قاین اتا معناسنه شمس فخری
* رباعی * ای کرده افاضل از ایادیٔ تو پر * از نعمت وز راسب وخر وگاو وشتر *
بدخواه ترا حال چه باشد که کنون * عفریت زنش باشد وابلیس خسر * فتح سین مهمله
ایله حکیم فردوسی بیت بکوهر بدان روز ننك آورم * که پیش خسر هدیه جنك آورم *

حکیم سنایی درنعت سرور کائنات علیه افضل الصلوة بیت مفخر جمله انبیا او بود * خسر پاک مرتضی او بود * حکیم نزاری قهستانی بیت خسر زان بس بطبع شاد برخاست * بکار آرایش داماد برخاست ﴿ خسرانکر ﴾ داماد معناسنه کوبکو دیمك اولور ﴿ خسور ﴾ ضم سین مهمله وسکون واو ایله بوزن کسور ایکی معنایه در اول فرهنك جهانکیریده بمعنی پدر زن و پدر شوهر که خسر دخی دیرلر حکیم سنایی بیت برکهی کرکنی بفروی خوی * از خشو وخسور ونك بوی * ثانی بمعنی درآمده وخسودن وخسوردن یعنی درکردن ﴿ خشاو ﴾ فتح شین معجمه ایله بمعنی خشت یعنی کرپیچ کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿ خشك ابزار وخشك افزار وخشك اوزار ﴾ کلهم بسکون الشین المعجمه وکاف الموقوف آلات جوایج طعام نخود ومرجمك وسبزوات وبهارات کبی زبان فارسیده حرف با وفا و واو میانلرنده تبادل وتواخی اولمغله جمله بر معنایه استعمال اولنور ﴿ خشك آخر ﴾ یعنی سال قحط کذا فی شرفنامه بو معنایه اصطلاحی اولمق کرکدر والا ترکیبدن معنای مزبور استنباط اولنمز حکیم خاقانی بیت زخشك آخر خذلان پوست خاقانی * که در ریاض محمد چرید کشت رضا ﴿ خشکار ﴾ سکون شین معجمه وفتح کافله خشك آرد مرقوم معناسنه در الیمامش وایری دوکلمش اوندن پشن اتمکه دیرلر حکیم خاقانی بیت برین نان ریزها منکر که شب دارد برین سفره * که از دریوزهٔ عیسیست خشکاری در انبانش * ثانی بمعنی خاکینهٔ مرقوم ﴿ خشکامار ﴾ سکون شین معجمه وفتح کاف ومیمله برنسنه نك غورونها پننه ایرشنجیه دك تفتیش ایلمك استغبار بلیغ واستقصا معناسنه استاد رودکی بیت از فراوانی که خشکامار کرد * زان نهان مرمردرا بیدار کرد * وحساب اتمك معناسنه شمس فخری بیت خدایکان سلاطین که روزکار ندید * نظیرش ارچه بسی جست وکرد خشکامار * ودخی بر علتدر که تشنکی عارض اولوب هر نقدر صو ایچرسه ریان اولمیوب قارنی شیشر عربیده استسقا دیرلر کذا فی شرفنامه اما محمودیده ﴿ خشك امار ﴾ کسر همزه ایله معنای مرقومه مزویدر ﴿ خشکسار ﴾ سکون شین معجمه وکاف موقوف وفتح سین مهمله ایله اول یره دیرلر که صودن بعید اولوب یغمور یغمامش اوله لفظ مرکبدر خشکله سار دن سارك بو محلده معناسی ترکیبده استعمال اولنانلق معناسنه قوریاق دیمك اولور نسبت واضافت معناسنه چشمه سار وکوهسار کبی شیخ نظامی بیت بهر خشکساری که خسرو رسید * بباریدباران کیا بردمید ﴿ خشك سر ﴾ سکون شین معجمه وکاف موقوفله دیوانه معناسنه در بعض نسخه‌ده دیوانه مزاج وتندخود رسودانك وجوده استیلاسی سببی ایله یبوست عارض اولوب حالات مرقومه یی موجب اولمغله در میر نظمی بیت خدمت شاهان نشاید بی هنر * علت سرسام دارد خشکسر ﴿ خشکمار ﴾ سکون شین معجمه وکاف موقوف وفتح میمله براوتدر ترکیده دوترق دیرلر ﴿ خشنسار ﴾ فتح شین معجمه وسین مهمله وسکون نونله بر نوع اوردکدر ترکیده اکاسونه دیرلر کذا فی صیدنهٔ ابی ریحان وعلیه الاعتماد * ﴿ خفار ﴾ فتح فا ایله بمعنی مزد بدرقه یعنی دلیل ورهبره ویریلان اجرت ابوالمعانی بیت آه وزارم شد دلیل کوی یار * عاشقان دارند آن رهبر خفار ﴿ خمار ﴾ خطا وختن

وختن ملكنه تابع برشهر اسميدر خوبرولرى غايت چوق اولور استاد فرخى بيت تو با رخداى
همه خوبان خمارى * وز عشق تو هر روز مرا تازه خماريست * عربيده اول ملالت وكدورتكه
كيفيت شرابدنصكره عارض اولور مرقوم بيتك ايكيسى ده واقع اولمشدر مولانا شيخ محمد ظهورى
بيت صداع خمار مى هستيم * كند كمره خانه مستيم ﴿ خنبور ﴾ سكون نون وضم باء
موحده وواو مجهول ايله ايكى معنايه در اول قيامت معناسنه ثانى بمعنى مزارع مجمع الفرسده
باء فارسيله مرويدر ونسخه ميرزا ابراهيمده وادات الفضلاده كسر نون وفتح واو ايله منقولدر
﴿ خنياكر ﴾ سكون نون وفتح ياى تحتانى ايله ايرلايجى سرودكوى ومطرب معناسنه
خواجه سلمان بيت زهره آمد بردر پرده سرايش بار خواست * زه ندادش حاجب الا از پى
خنياكرى * حكيم انورى بيت نواى طوطى وبلبل خروش كبك وسار * همى كند بجل
لحنهاى خنياكر ﴿ خنيور ﴾ كسر نون وسكون ياى تحتانى وفتح واو ايله شرفنامه ده بمعنى
قيامت ومزارع معناسنه فتح خا ايله دخى مرويدركه ذكر ياى تحتانيله وآنك يرينه باء موحده
ايله ده منقولدر ولغت محمود بكده ضراط وبر شهر آديدر بو قولى مؤيد حكيم اسدى * مثنوى
بپول خنيوركه چون تيغ تيز * كذارست وهم تام وهم رستخيز * بجايى كزين رز مكاه
استوار * باب وعلف راه نزديك خوار ﴿ خوار ﴾ واو معدوله ايله بر قاج معنايه كلور
ذليل كه ضد عزيز وآسان وشوخ واندك وخوارنده معنالرينه ودخى شهررى حواليسنده
برالكه آديدر اضافتله خوارى ديرلر شهنامه ده چوق محلده مذكوردر وعربيده فتح واو ايله
آواز كاوه ديرلر قرآن عظيمده * عجلا جسدا له خوار * وارد اولمشدر ﴿ خوارتار ﴾ واو معدوله
وسكون راء مهمله وفتح تاء مثناة ايله اكله صالح اولان نسنه لره ديرلر بغداى وغيره كذا فى المجمع
﴿ خواركار ﴾ واو معدوله وسكون راء مهمله وفتح كاف ايله ستمكار ومستهزى وآدم خوريجى
معناسنه استاد منوچهرى بيت توخواركار تركى من برد بار عاشق * زشتست خواركارى
خوبست برد بارى ﴿ خوددار ﴾ واو مجهول وسكون دال اول وفتح ثانيله اهل قناعت اولان
آدمه ديرلر ميرنظمى بيت مشو با حرص دنيا خوار باشى * خرد دارى اكر خوددار باشى
﴿ خور ﴾ خوار مرقوم معناسنه دركه واوى رسمى والفى ثابتدر بونده الفى محذوف وواوى
ثابتدر بر قاج معنايه كلور لايق معناسنه كه درخور دخى ديرلر وآفتاب معناسنه دركه
خورشيد دخى ديرلر وجانب مشرق وبمعنى شريك وخوردن لفظندن صيغه امر ووصف
تركيبى اولور ومشهور شمسيه نك اون برنجى كونى اسميدر وبهرام كورك مشهور كوشكيدركه
قصر خورنق ديرلر بو ايكى معنا ايله آفتاب وصيغه امر معنالرينه مسعود سعد سلمان بيت
روز خورست اى بدورخ همچو خور * يافت خور از چرخ فلك باده خور * ولايق وشريك
وذليل ومشرق معنالرينه ابو المعانى بيت بكن بوصل توخور زان شدم زعشقت خورد *
شدست مطلع خور كر تراشوذ مه خور * وبمعنى خورنده وبمعنى خوردنى ومزه معناسنه
دخى رسيده نظردر ﴿ خوار ﴾ فتح واو ايله بوزن سوار برمملكت اسميدر حضرت ادريس
على نبينا وعليه السلامك فرزندى انده مدفوندر ﴿ خوردبار ﴾ سكون واو وراو دال
مهملتين ايله ميوه وما كولات يوكى بار خوردنى تقديرنده مضاف اليه تقديم اولنمشدر

ومعنای مرقومك خلافی یعنی اكله صالح اولمیان نسنه یی طعام یرینه كتورنلر ده خورهٔ اردشیر ذكری مرورایدن خرهٔ اردشیر معناسنه كه برالكه آدیدر انده اردشیر عمارت ایلمشدر حكیم فردوسی بیت یكی نام او خورهٔ اردشیر * كه كرد دزیادش جوان ودبیر ده خوزر ح واو مجهول وفتح زاء معجمه ایله براغاج آدیدر ده خوشخور ح سكون واو وشین وفتح خاء معجمتین ایله میخوش یعنی اطعمه ده واشربه ومیوه لرده برمقدار اكشیلكی اولانه دیرلر ده خوشكوار ح سكون شین وضم كاف فارسی وفتح واو ایله كوار كواریدن افعلندن اسم فاعل اولور معنای تركیبی ایو سكیجی یعنی تیز هضم اولور نسنه اطعمه واشربه نك لطیف وسریع الهضم وتناولنده لذت ولطافت او لانه دیرلر ابو المعانی بیت بده ساقی آن بادهٔ خوشكوار * كه ایام عیشست وفصل بهار * بو بیتده لغت مقدم دخی مذكور درولهٔ بیت چو با نقل خوشخوار ویار نكو * می خوشكوار از كف خوبرو ده خوشنظر ح سكون واو وشین وفتح نون وظاء معجمه ایله لعل رنك بر كلدر وزرد وسپیدی دخی اولور هندوستانده رهن تاتاری دیرلر كذا فی شرفنامه ونسخهٔ میرزا ابراهیم لالهٔ خطا بیدرخواجو از روضة الابرار بیت باز كشا نركس مازاغ را * آب ببر خوشنظر باغ را ده خوكر ح كسر كاف عربیله مختصر خوكیر وكیرندهٔ خوی * یعنی الفت وعادت معناسنه صیغهٔ امر واسم فاعل دخی اولور ده خون كبوتر ح یعنی شراب خواجه سلمان بیت درخت شد دم طاوس وغنچه شد پر طوطی * زحلق بلبله باید كشاد خون كبوتر ده خوانسالار ح واو معدوله وسكون نون وفتح سین مهمله ایله چاشنكیر سلاطین ووزرایه دیرلر ده خوانكر ح واو معدوله وسكون نون وفتح كاف فارسیله آشجی طباخ معناسنه خوان سفره معناسنه اولدقده چاشنكیر ومز ه كیر معناسنه اولور ده خهر ح سكون ها ایله وطن ومسكن وجایكاه معناسنه استاد فرخی بیت چون بره باشم وباشم بغ خانه وخهر * چون بشهر آیم وباشم به بسیچیدن راه ده مع الزاء المعجمه * خشك مغز ح خشك سر مرقوم معناسنه كذا فی المجمع ده خودیسوز ح واو معروف وكسر دال مهمله وسكون یای تحتانی ایله آذربایجانده برآتشكده آدیدر كذا فی المجمع شیخ نظامی از اسكندرنامه بیت دران شهر بود آتش سنك بست * كه خوانده خودیسوز آزرپرست ده خوردی پز ح آشجی طباخ معناسنه معنای تركیب یملك بشوریجی دیمك اولور ده خوز ح بر ولایت اسمیدر كه شوشتر آنك اعظم شهری در اول ولایتده بی نظیر شكر حاصل اولور حكیم انوری بیت آنكه از تجویف مالی ساقیٔ احسان او * جام كه خوزی نهد پردستها كه عسكری * اكا خوزستان دخی دیرلر كذا فی المجمع ده خوشنواز ح واو معروف وسكون شین معجمه وضم نونله ایكی معنایه كلور اول نام والی شهرهیا كله كه برشهر عظیمدر ثانی استاد مطرب كه نواختن ساز چالمق معناسنه مصدر درنواز آندن اسم فاعل اولور ایو ساز چالیجی دیمك اولور میر نظمی بیت نواختند در بزم انواع ساز * درآنجا بدی مطرب خوشنواز ده خوكیز ح واو مجهول وكسر لامله اور قوشی كه خوكیزه دخی دیرلر نعمة الله وحایمی جولق قوشی ایله تفسیر ایتمشلر ده خوریز ح سكون واو معروف ونون ویای تحتانی وكسر راء مهمله ایله ایكی معنایه كلور اول خون قان وریز ریختندن وصف تركیبی

اولوب تا ن دوکجی دیمك اولور وثانی جلاد معناسنه دروشعرا استعاره طریقیله غمزهٔ محبوبه
دخی دیرلر استاد. بیت آن غمزهٔ خونریز وبان چشم سحرساز * با فتنه کری درکف خور تیغ
کرفتست ‌ع خویوزع پراسه که شب پره دخی دیرلر کذا فی المؤید کتاب السامی فی الاسامیه
فتح خا ایله مرویدر بعض فرهنکده ئکلتی معناسنه منقولدر ‌ع مع السین المهمله * خروس ‌ع
معروف مؤذن مسافران میر نظمی. بیت شنیدند در شب چو بانك خروس * زدند بهر
کوچ آنهمه طبل وکوس ‌ع مع الشین المعجمه * خدیش ‌ع کسر دال وسکون یای تحتانیله
مجمع الفرسده بمعنی کدبانو یعنی اولو خاتون استاد رودکی. بیت چه خوش کفت آن مرد با آن
خدیش * مکن بد مکس کر نخواهد بخویش * وبمعنی خداوند منقولدر ‌ع خراش ‌ع فتح
راء مهمله ایله دوشکون افتاده معناسنه شمس فخری. بیت برون فکند بجار وب لا تذر کردون
عدوش راز در خانهٔ جهان چو خراش * کسر خا ایله معنای آخره کلور نتکم ذکر اولندی
‌ع خرده فروش ‌ع چرچی که خرده وات صتار فروش فروختن لفظندن اسم فاعلدر
‌ع خرکش ‌ع ضم کاف ایله اکرچه دیدکلری سککدر ومخمور معناسنه ده استعمال اولنور
ایکی معنایه میر نظمی. بیت چنان از بادهٔ دوشینه خرکش * نمی آید جهان در دیده خرکش
‌ع خروش ‌ع ضم راء مهمله ایله کریه ایله اولان فریاد وزاری وکریه سز اولان فریاده دخی
دینلور کذا فی المجمع وجمله فرهنکلرده جمله وکورلدی که بها درلردن محل پیکارده ودخی
وحوش وسباعدن ظاهر اولان صدا واهل حال کسنه لرك حالت وجدده فریادلری ومستانکی
حالنده اولان جوش وخروش مولانا محمد بدر الدین ظهوری درساقی نامه قسمیه. بیت
بجوش خروش مناجاتیان * بکلبانك نوش خراباتیان * بمعنیٔ اول میر نظمی. بیت دواشکر
بجوش وخروش آمدند * چو در پای عمان بجوش آمدند ‌ع خش ‌ع خشك لفظندن
مرخمدر یعنی کافی اسقاط اولنمشدر قوری یابس معناسنه ‌ع خواجه تاش ‌ع یعنی برافندی
قوللری وبر استاد معلم شاکردلری نتکم تاش لغتی ذیلنده ذکری مرور ایلدی شیخ سعدی
بیت من وتو هردو خواجه تاشانیم * بندهٔ بارکاه سلطانیم ‌ع خود فروش ‌ع خودستای
وخودنمای کبی کندویی مدح وتعریف ایدنه دیرلر میر نظمی بیت چو واعظ مباشید بیهوده
جوش * ببالای کرسی مشو خود فروش ‌ع خورش ‌ع واو مجهول وکسر راء مهمله ایله
اسم مصدردر. بیه حلك معناسنه کمال اسمعیل بیت ای عجب شمشیر خسرو از چه سیر ارنك
شد * چون همه ساله زخون خصم می باید خورش * عربیده غدا دیرلر ‌ع خوش ‌ع واو
معروفله اوج معنایه کلور اول قوری خشك معناسنه شیخ اوحدی بیت دو چشم من از عشق
او چون ترست * لبم کر بخوشد زغم کو بخوش * شیخ سعدی بیت نماند آب جز آب
چشم یتیم * بخوشید سرچشمهای قدیم * شمس فخری * قطعه * اکر نبودی فیض سخا
وبخشش تو * شدی درخت امید جهانیان همه خوش * وکر نباشد عون تو در چنین
وقتی * بر آید از همه اهل جهان فغان وخروش * ثانی بمعنی خویش وخود حضرت مولانا
قدس سره * مسمط * خاموش شو خاموش شو در عشق او مدهوش شو * از حال خود بیخوش
شو باز آر فکر ما مضی * کمال اسمعیل در مرثیه * قطعه * از خروش وشغب وناله چرا

خاموشید * خواجه را حال بد نیسان وشما باهوشید * فصمت اواره شد وامن چوراحت بکریخت * عافیت رخت برون بردشما باخوشید * کر بدانید حقیقت که چکار افتادست همچنین زنده بمانی که بخود برخوشید * ثالث بمعنی خوب وخوش حکیم ناصر خسرو بیت توچویکی زنکی ناخوب پیر * دختر کان توهمه خوش وشاب * عربیده واو معروفله شیرین معناسنه در ﴿ خوش منش ﴾ نیك نهاد وخوش طبیعت وحسن خلق وپسندیده اخلاق معنالرینه ﴿ خونش ﴾ واو معدوله وکسر نونله او قویش وشفاعت معناسنه اسم مصدر در ﴿ خون سیاوش ﴾ بردار ودر خون سیاوشان دخی دیرلر عربیده دم الاخوین دیرلر ﴿ مع القاف * خناق ﴾ فتح نونله بر علتدر غلبهٔ دمدن بوغازده شش عارض اولور مولانا وحشی یزدی بیت کر مدعی خناق کن ازقرب من که هست * رشك دراز دست حریف کلو فشار * مولانا ظهوری بیت خناق غم بسته راه نفس * ندارم بغیر از توفریادرس ﴿ مع الکاف * خباك ﴾ فتح باء موحده ایله قیون آغیلی وصغر آخوری استاد دقیقی بیت خدنکش پیشه برشیران کند تنك * کند شی دشت بر کوران خباکا * نسخهٔ حسینی وفاییده خطیرهٔ مسجد معناسنه مرویدر ﴿ خدوك ﴾ ضم دال مهمله وواو معروفله مجمع الفرسده تیرهٔ خاطر وتاسه معناسنه وشرفنامه ده شرمندکی وخجلت وفرهنك وفاییده تیره شدن وخشمناك شدن معناسنه استاد عنصری بیت هرکه بر درکه ملوك بود * ازچنین کارها خدوك بود * وتحفة الاحبابده بمعنی رشك وحسد وفرهنك میرزا ابراهیمده غصه وغم معناسنه در بو معنی جمله دن انسب در بو قولی مؤید حکیم انوری بیت از حسد فتح تو خصم تو پی کرده است * همچو بچی کز خدوك چرخهٔ مادر شکست * حضرت مولانا قدس سره بیت نفس ضعیف مرده رامن نکنم حریف خود * زانکه خدوك میشود خوان مرا ازین مکس * بو بیت تیره شدن معناسن مؤیددر ﴿ خردك ﴾ سکون راو فتح دال مهملتین ایله ادبلو وکارشناس معناسنه ﴿ خردیکا ﴾ کاف تصغیر ایله کوچوجك دیمك اولور ابو المعانی بیت ببرد طاقت وآرام طفل نورسته * هنوز شیوه نیاموخت هست خردیکا ﴿ خرمك ﴾ فتح راء مشدده ایله بر مهره در چشم زخم دفعی ایچون کردن اطفاله اصارلر واو معدوله ایله خورمك دخی دیرلر ﴿ خروهك ﴾ ضم راو فتح ها ایله مرجان معناسنه در که بسد دخی دیرلر خواص جواهرده استاد دیمشدر * مثنوی * برای دفع امراض وبایی * خروهك کهربا یشب خطایی * نکهدارد بنزد خویش هردم * بلطف حق نه بیند محنت وغم ﴿ خسبك ﴾ سکون سین مهمله ایله وقت معناسنه بعض نسخه ده تأخیر ودرنك وآرام معناسنه در زر آتشت بهرام بیت بشادی آنکهی کفتا که یك خسك * نخوان بروی کنون کفتار یك نسك ﴿ خشك ﴾ سکون شین معجمه ایله قوری معناسنه که ضدی تر در عربیده کی یابس معناسنه موضوع له معناسی بو در ومعنای مصطلحی ناکس وبخیل وناهموار ودرشت طبع آدمه دیرلر استاد لطیفی بیت چه سود آیدم از توای شخص خشك که کر ز بدی نامدی از تو پشك * چغتاییده قوروغ وقاسقا الغان دیرلر میر علیشیر بیت قوروغ جسم اوتون دیکدور بلادشتیدا قاسقا الغان * آنکا اونکا نداهیران کاروانی اهلی اوت

اوت سالغانى * قاسقا لغان قوز ومش ديمك اولور خشتوك سكون شين معجمه وضم
تاء مثناة ايله مجمع الفرسده پدرى نامعلوم اولان ولدكه اكا بجه كو وبجه كوى وسندوسنك
وقفاك وخشوك دخى ديرلر عربيده لقيط ديرلر كذا فى شرفنامه بومعنايى مؤيد ميرنظمى
بيت كند ادعاى نسب بى پدر * كه بد اصل خشتوك بوده مكر خشوك ضم شين وواو
معروفله بعض فرهنكده بر نوع پياله در صغر بويوزى اسلوبنده سيمدن والتوندن ايدوب آنكله
شراب ايچرلر اما شرفنامه ده خشتوك مرقوم معناسنه در وفرهنك جهانكيريده حرامزاده
معناسنه در وبوقولى مؤيد حضرت مولانا قدس سره * مثنوى * پيشه آمد وجود آدمى
برحذر شو زان وجود ار زان دمى * در وجود ما هزاران كرك وخوك * صالح وناصالح
وخوب وخشوك * شمس فخرى بيت كرفلك بعض علم زاد چه شد * از بلا به چه زاد غير
خشوك خمك ضم ميمله الف الهاورد قده چقان صدايه ديرلر مجمع الفرسده آواز بانك
دست بدست زدن بوتعبيردن ايكى ال ايله اصول طوتمق فهم اولنور فرهنك جهانكيريده
فتح ميم مشدده ايله مذكور معنايه در كه خنبك دخى ديرلر وبرمعناسى دخى زياده عميق در
كذا فى شرفنامه ده ومؤيد الفضلاده ميم مشدده ايله كوزه كلين يعنى طپراقدن اولان برداق
وكوس چناغى بومعنايه شيخ نظامى بيت در آمد بشورش دمكا ودم * بخمك زدن جام
وپينه خم * مشكلاتده فتح ميمله مرويدر خناك خناق مرقوم معناسنه خناقدن
معجم اولنمشدر استاد رودكى بيت بادوسه بوسه رها كن اين دل از درد خناك * تا بمن احسانت
باشد احسن الله جزاك خنبك سكون نون وفتح باء موحده ايله خمك مرقوم معناسنه در
كذا فى فرهنك جهانكيرى خنچك سكون نون وفتح جيم فارسيله بمعنى دن كوهى تركيده
منه كوش وعربيده حبة الخضرا ديرلر معروفدر بيت بادآور پدرت راكه مدام * كه
بنشكش بدى وكه خنچك * فرهنك جهانكيرده بمعنى درمنه يعنى يوشجه خناچك
يوشان ديدكلرى اوت ودخى آت وقاطر ياغرى معناسنه نعمة الله نقليدر خودرنك
معروف بر رنكدر نخودى رنكه قريب هندوستانده پنبه سى اول رنكده اولور آندن فاخر
بى نظير بز طوقورلر علما ومشايخ وكبار قفتان ايدرلر اكا مله دخى ديرلر مير نظمى بيت چو
پوشد جامه خود رنك زيبا * بسى زيبد بقد سرو رعنا خورمك واو معدوله وفتح
ميمله برمهره در خرمك دخى ديرلر خوراك واو معروفله بمعنى خوردنى يعنى يمكه
حاضرلنمش طعام ديمكدر خونچك واو مجهول وسكون نون وفتح جيم فارسيله خنچك
مرقوم معناسنه كذا فى شرفنامه مع الكاف الفارسى * خروسك ضم زا وواو معروف
وفتح سين مهملتين ايله ايكى معنايه در اول سرخ رنك بر جانوردر اكثر حماملرده اولور ثانى
فرج زناندن اولان لحم زائد در ابو المعانى بيت زند طعنه بر كيرنا سرفراز * خروسك بكس
شد زبان دراز خرهك سكون راء مهمله وفتح ها ايله مرجان كه بسد وخروهك
دخى ديرلر كذا فى المجمع خلشك ضم لام وسكون شين معجمه ايله كل ناپخته رنك كرده
يعنى خام بالچقدن دستى وبعضى ايچى بوش نسنه لريا پوب واوستنى رنكامير نقش ايدوب
وايچنه نقل طولديروب جهاز دخترانده كوتروب داماد خانه سنه واردقده يره اوروب

ایچنده کی یغما ایتدوررلر کذا فی شرفنامه سنبوی منزین تعبیریله مرویدر لـ خنبك حـ سکون نون وفتح باء موحده ایله اوچ معنایه در اول فرهنك جهانکیریده ساز ویاخود نغمه یه اصول طوتوب اللری بر برینه اورمق معناسنه که خمك دخی دیرلر حضرت مولانا قدس سره * مسمط * ای خواجه سرمستك شدی بوعاشقان خنبك زدی * مست خداوندی خودی کشتی کرفتی باخدا * ثانی فرهنك میرزا ابراهیمده جامهٔ درشت وخشین که فقرا ودرویشان کیرلر ثالث مجمع الفرسده صفیری که در وقت آب خوردن اسپ بدهان میزنند یعنی آت صو ایچرکن سقلمق اورمق لـ خنك حـ ضم نونله ایکی معنایه در اول بختلو معناسنه که عربیده طوبی له دیرلر شیخ سعدی بیت نیك وبدچون همی بباید مرد * خنك آنکس که کوی نیکی برد * حضرت مولانا قدس سره بیت خنك آن قمار بازی که بباخت هرچه بودش * بنماند هیچش الا هوس قمار بازی * ثانی بمعنی سرد که آب خنك وهوای خنك دیرلر کمال خجندی بیت باشد اینها حرکات خنك وباد سری * که دران روضه کنی کشته شبستان کستاخ لـ خنك حـ سکون نونله اوچ معنایه در اول فرهنك جهانکیریده بمعنی پیغوله که کوشه دخی دیرلر ثانی مجمع الفرسده بمعنی عاشق زار وبیقرار ثالث محمودیده علم وادب وفضیلت ومعرفت ولطافتدن خالی اولمامق معناسنه در اوچ معنایه ابو المعانی بیت نشیمن خنك افتاده بخنك خانهٔ حسرت * تحمل میکند آنکس که باشد خنك درعالم لـ خنیك حـ کسر نون وسکون یای تحتانیله برنوع درشت وخشین جامه درکه فقرا ودرویشان واهل تقوی وورع کیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری لـ خورهك حـ سکون واو وراء مهمله وفتح هایله خرمك مرقوم معناسنه در لـ خوك حـ واو مجهول ایله ایکی معنایه در اول اهلی خنزیره دیرلر که آزوسی اولمیه آنی کفره اوزرنده بسلرلر وحشی سنك آزوسی اولور کراز دیرلر نتکم بو بیتدن فهم اولنور بیت خوك که دندان کرازی نمود * طعمهٔ سك شد زکرازی چه سود * ثانی بر علتدر وجود انسانده ظهور ایدر لـ مع اللام * خبکال حـ سکون باء موحده وفتح کاف فارسیله بمعنی هدف یعنی نشانهٔ تیر وپوته معناسنه شمس فخری بیت زتیر حادثه اجرام را غرض تن اوست * که چشم شست کشاید جز سوی خبکال * بولغت بعض نسخه ده فتح خایله وبعضنده ضمله ایراد اولنمش بو مقوله مخالف الحرکه لغتلرك تصحیحنده قلم راقم الحروف متضجر اولور انجق چارهسی ادنی تفاوت ایله تکراری ارتکاب اولندی عند الاهالی عذر مقبولدر لـ خذول حـ ضم ذال معجمه ایله بردوادر عربیده حضض مکی دیرلر اطبا حولان دخی دیرلر لـ خردسال حـ سکون راء ودال مهملتین ایله قلیل السن کوچك یاشلو دیمك اولور کذا فی المحمودی بو معنایه ابو المعانی لـ خشکسال حـ قحط وغلادن کنایه در سال بی باران دخی دیرلر کذا فی شرفنامه لـ خشل حـ سکون شین معجمه ایله نقل مکی دیدکاری دار ودر لـ خل حـ بوزن مل اوچ معنایه در اول بمعنی خاکستر استاد فرخی * قطعه * پیل مست از بردرکاخش کند روزی کذار * آتش خشمش دود ندان خل کند وپیل مست * شیر نوکر بر سرکویش کند وقتی کذر * آفت سهمش دوساعد بشکند برشیر دست * ثانی کیلانیلر لسانده سوراخ مقعد معناسنه در میرزا قلی بیك درهجو

هجو یکی از اکابر کیلان بیت شنیدن از توخوشست این عتاب بیهزه را * که با رپایه وزن
پیاله خل بلابزه را * ثالث بمعنی کج وخمیده که آکا خهل وخهله دخی دیرلر ؤ خمول فخ ضم
میمله بمعنی تأخیرشده وپس مانده کاهی کنج ایله ترکیب ایدوب نشسته بکنج خمول دیرلر میر
نظمی بیت امابد آن وصلت نیاید وصول * بحسرت نشسته بکنج خمول ؤ خوال فخ بوزن
چوال کفش دوزلر پابوج قالبی اراسنه صوقدقلری چوی عربیده حفاظ دیرلر میر نظمی
* مثنوی * فراخست آنچنان فرج زنك را * بکاییدن چو خواهد مردکك را * روداول
دوخایه اندرونش * شود زان پس خوال کیرنکونش ؤ خول فخ الاچه سرچه که چنکاك
دخی دیرلر وکتاب السامی فی الاسامیده طویغار قوشنه دیرلر دیو قنبره وابو المليحي خول
ایله تفسیر ایلمش وادات الفضلاده بر قوشدر تیز پروبلند پرواز و بعض نسخه ده درّاج سفید در
دیمشلر استاد منوجهری بیت خول تنبور توکوئی زند ولاسکوی * از درختی بدرختی
شود وکوید آه * بو بیت معنای اوله مناسبدر و بر معناسی اغاج چناق ویابن بالغنه ده دیرلر
زبان هندیده بکیری دیرلر وخراسانیلر میانده مثلدر * خولی بکفم به زکانکی بهوا *
ؤ خوهل فخ اکری کج معناسنه که مقابلی راستدر شاه ناصرخسرو بیت آن بندها که
بست فلاطون دوربین * خوهلست وسست پیش کهین شکارمن * و بر مخصوص
اکریجه اغاجدر که پشمق جیلر پشمق ایله قالب اراسنه قورلر هانك سکونیله ده جائزدر
مثالی فتح هایله استاد لطیفی بیت کفش کس زنت راست کیر خرست قالب * کیر تو هم بکنجند
چون خوهل وپس آهنك * مثال سکون ها ابوشکور بیت پس از ژاژ خوهل آوری پیش
من همت خوهل پاسخ دهد پیرزن ؤ خهل فخ بمعنی خوهل مرقوم کذا فی فرهنك جهانکیری
ؤ مع المیم * خرد خام فخ زیاده خرد اولمق معناسنه میر نظمی بیت صبا آورد کرز
وصلت پیام * وجود درفیم کند خرد خام ؤ خرده آدیم فخ بر آلتدر که سختیانی آنکله
تربیه واصلاح ایدرلر وسختیان پاره لری که ایشدن آرتو کذا فی الحلیمی ؤ خرّم فخ فتح
راء مشدده ایله طقوز معنایه کلور اول هر مکان که آب روان و سبزه زار وشکوفه آرا
وچمن پیرا اوله آکا خرّم دینلور عربیده مکان نزهت دیدکلری معنایه در ثانی شادیلغه یای
وصفیه ایله خرّمی دیرلر شکم شیخ سعدی بیت پشت دوتای فلك راست شد ازخرّمی *
تاچو توفرزند زاد مادر ایام را * ثالث زمانه صفت اولور حکیم انوری بیت عدل توشب
چو روز روشن بود * روز تو همچو عید خرّم باد * رابع کشایش خاطر وسرور قلبه
دینلور کاه اولور که رایی تخفیفله استعمال ایدرلر خسروی بیت ای سراپای معدن
خرمی * چشم تو بر دلم نهاد مکر * خامس ماه دی یعنی اوّل قیش آیی که نیر اعظمك برج
جدی ده ایام مکثی در سادس ماه دی دن روز پیاور دیدکلری کونه اسم ایدوب خرّم روز
دیدیلر اول کونده ملوك عجم تختدن اشاغیده پراوز رنده بیاض قراشلر دوشه دب وبیاضلو
کیوب اوتورب خاص وعامه اذن ویررلر هر کیم استرسه یانه وارروبه سوزی ورجاسنی
وارایسه سویلر وشاه دخی کمسنه نك سوزین ورجاسن ردّ ایتمیوب جمله یه التفات ونوازش
واستمالت ایدر سابع سکون رایله بر مزرعه معروف آدیدر که اسکندر ذوالقرنین وفات

ایتدکلری دفن اولنمسنده اختلاف ومنازعات کثیره اولوب اهل فارس وفات ایتدوکی
محلده دفن اولنسون دیدیلر ورومیان مولدی اولدوغی یرده دفن اولنسون دیدیلر
آخر بر عاقل حکیم دفع نزاع ایچون بر نواحیده بر لطیف مرغزار وار در خرم دیمکله مشهور بر عالی
جبل اوستنده در اول محله آدم کوندروب سؤال ایده لم معقول ایسه اول جبل اوستنده کی خرم
دیدکلری محلده دفن اولنسون دیدوکی محلده حکیم فردوسی حکایه ایدر * مثنوی * برفتند
پویان بکردار غرم * بدان بیشه کش نام خوانند خرم * بکفتند پاسخ چنین داد باز *
که تابوت شاهان در آید براز * که خاک سکندر باسکندریست * که او کرده بدر وزکاری
بریست * ثامن سرخ رنک بر چیچکدر قوپدقدن صکره تازه طور ب صولمز تاسع اعلام
رجالدندر خرم شاه بر شهریار مشهوردر وهندوستان پادشاهلرندن بر پادشاه آدیدر
﴿ خشام ﴾ فتح شین معجمه ایله زکام که دماغدن ماء غلیظ اینوب بورون دلکلری طوتیلور
﴿ خلم ﴾ ضم لام ایله بلخ مضافاتندن بر قصبه آدیدر سرحد بدخشانده واقع ده فرعون
دیمکله مشهوردر شیخ آذری بیت بلخ را قریه ایست نام خلم * ده فرعون خواندش مردم
﴿ خم ﴾ درت معنایه کلور اول کوب که عربیده دن دیرلر بوزن من جمعی دنان کلور شیخ
بهاء الدین عاملی بیت هاتها صهباء من خمر الجنان * دع کؤسا واسقنیها بالدنان *
میخانه ده شراب کوپلر ایله طوردوغی اجلدن خمخانه دیرلر میر نظمی بیت بخمخانه آی
وبعشرت بکوش * بیند از ساغر بخم می بنوش * ثانی کوس معناسنه حکیم فردوسی
بیت بفرمود تا بردش کاودم * زدند وببستند بر پیل خم * کوس اکثر توجدن
دوز لکله رو پینه خم دیرلر وله بیت سپهبد بزد نای رو پینه خم * خروش آمد از ناله کاودم
کاودم ضم دال ایله بوری در ثالث کنبده خم دیرلر حکیم انوری در صفت عمارت * رباعی *
واعی زایوان صریر درت * هم زیک خطوه هم زیک فرسنک * خاکی مطربان صدای خمت *
هم دران پرده هم دران آهنک * مجد الدین همکر * قطعه * مخالف تو بهر کار کاور درخ ورای
فند اللع املشی عجز وناتوانی باد * وکر شود ارنی کوی رؤیت مقصود * جواب او زخم
چرخ لن ترانی باد * رابع بمعنی خاموشی ﴿ خورزم ﴾ واو مجهول وفتح راء مهمله وسکون زاء
معجمه ایله مشهور ولایتدر اما اصح فتح خا وواو معدوله ایله خوارزمدر ثانی شول بغرا که
اسباب محسناتی اولیه ﴿ مع النون ﴾ * ختن ﴾ فتح تاء مثناة ایله مشهور ومعروف مملکتدر که
آنده غایت بی مثل محبوبلر ولطیف ونازک قماشلر اشلنور کذا فی المجمع ومشک آهوسی
اول دیارده چوق اولور مشک ختن دیرلر خواجه حافظ بیت باهمه عطر دامنت آیدم
از صبا عجب * کر کذر تو خاک را مشک ختن نمیکند ﴿ خداخوان ﴾ شهادت پرمغی که
عربیده مسبحه دیرلر ﴿ خداوران ﴾ ضم دال مهمله ایله الله دن ایراقلر یعنی ظلمه وفسقه
ومرتکبون کبایر کذا فی شرفنامه ابو المعانی بیت که ترسد از خدا دور ست ز عصیان *
خداوران شود کارش بخسران ﴿ خدافروشان ﴾ یعنی ظاهرده اهل تصوف وارباب
معرفت واصحاب علم اولانلر ﴿ خدائی فروشان ﴾ اهل لعنت که دعوای خدائی ایدرلر
کذا فی شرفنامه منذ کور درت لغت اصطلاحی در شرفنامه دن منقولدر ﴿ خدایکان ﴾ کسر

کسر یای تحتانی و فتح کاف فارسیله اولو پادشاهکه صاحب دولت ومالك مملکت شهنشاه وشهریاردنجی دیرلر حکیم انوری بیت کردل ودست بحروکان باشد * دل ودست خدایکان باشد * وله بیت خدایکانا سال نوت همایون باد * همیشه روز تو چون روز عید میمون باد ك خراسان ع ایکی معنایه در اول جانب مشرقه دیرلر فخر کرکانی * مثنوی * بلفظ پهلوی هرکو سرآید * خراسان آن بود کزوی خراید * خراسش پهلوی یعنی خرامد عراق وپارس را ازوی خرامد * استاد رودکی درکتاب دوران آفتاب بیت از خراسان بردمد طاوس وش * سوی خاور میخرامد شادوکش * مهر دیدم بامدادان چون بتافت از خراسان سوی خاور می شتافت * ثانی ولایت عراق وفارس ملك جانب شرقیسنده واقع بر عظیم مملکت ومعظم شهردر بعدو بی عدد قراو قصباتی مشتمل ومعمورآبادان ولایتدر سبب تسمیه سی ایکی وجهله دربر وجهی جانب شرقده اولدوغی وجه ثانی اقلیم رابعده اولدوغی اقلیم رابع ایسه شمسه منسوبدر اول تقریبله خورآساد یدیلر مرور ایامله واوی حذف ایدوب آخرینه نون الحاق ایدوب خراسان ایتدیلر نتکم تیمورنامه ده هاتفی بیت خراسان بروی زمین سینه است * بروزآسمان نام دیرینه است ك خرچین ع سکون راء مهمله ویای تحتانی وکسر جیم فارسیله هکبه که عربیده خرج دیرلر ضم خایله ك خردخان ع طاردغان معنا سینه مرویدر اصلی اورمغله اوفانمش اولان نسنه در چغتای لسانده اوشانماق واوشالماق دیرلر ك خرده بین ع مدقق ومحقق واینجه فکرلو معناسینه کمال خجندی بیت تا دهانت هست پیدا کر نظرها شد نهان * خرده بینان وصف آن پیدا و پنهان کرده اند ك خردهدان ك دقیقه شناس ونکته دان وعیب بین معناسینه در ابو المعانی بیت تمامت عیب دارم معرفت نی * بنزد خرده دانان نیست مخفی ك خرسیدن ع سکون را وکسر سین مهملتین ایله چوریوب متعفن اولمق معناسنه ك خرستان ع خرمالق ستان اسم مکاندر کلستان وبوستان کبی مراد خرمابند وکی یردر ك خرمابن ع خرما اغاجنك یعنی که ترکیده اغاجك اوزدکی دیرلر ك خرمدان ع فتح را وسکون میمله چانته که سیاجان وقلندران یانلرنده طاقوب کزدرولر میرنظمی بیت برندی کند نام هردربدر * خرمدان تهی کیسه خالی ززر ك خروشیدن ع مصدردر حمله ایلمك وفریاد وجوش ایلمك یعنی غوغا وشورش کمال خجندی بیت بسر آن کوی چه کردیم که * یافت نشد این چه خروشید نیست ك خریدن کسر راء مشدده ایله اطفالی اوچق طوتمق ابو المعانی بیت نشیان کزیدن شده بر لب یار که خرید آن طفل در بزم اغیار ك خسبیدن ع سکون سین وکسر با وسکون یا ایله مصدر لازمیدر یاتوب اویومق متعدیسی خسبانیدن کلور چغتای لسانده اوکورا ملك دیرلر ك خسودن ع ضم سین وواو معروفله محو دیده بمعنی درودن یعنی مدح ودعا وثنا ایلمك اما مجمع الفرسده معنای مزبوره راء مهمله زیاده سیله ك خسوردن ع ضبط وراویت ایلمش کذا فی نسخه میرزا ابراهیم مرقوم ایکی لغتی فرهنك جهانکیری صاحبی بمعنی درودکردن وبمعنی درآمدن نقل ایلمش ك خسرونشان ع علامت پادشاهی ونشان خسرو پرویز کذا فی المجمع ك خشك انکبین ع اول عسلدرکه پتکلده قوریوب قالور کذا فی شرفنامه ك خشك باختن

شرط ورهنسز نرد وقمار اویناموق کمال اسمعیل بیت چشم من در رخ تو با غم دل * خشلک
می بازد و تر میماند ﴿ خشکجان ﴾ سکون شین معجمه و کافله شرفنامه ده اوج معنایه
مرویدر اول روح مجرّد ثانی مرد بی عشق ثالث نعمت غیریدن بی بهره اولانه دیرلر اوج
معنایه ترتیب اوزره وله بیت * خشکجان بودم بعشقت ای صنم * کرچه نیستم در محبت
خشکجان * حمد لله کشته ام با غم غنی * بوده ام از جاه دیکر خشکجان ﴿ خشکجهان ﴾
اول روزکار واول زمانه دیرلرکه انده لطافت وفیض اولمیه میر نظمی بیت چو کارم تاف
شد ندیدم بهی * بخشک جهان در کذشته شهی ﴿ خشکمازکردن ﴾ بر خبری جدّ وجهد
ایدوب اصلنی وحقیقتنی صورمغه دیرلر ﴿ خشکنان ﴾ پکسمات وکورك وقوری اتمك
وامثالی نسنه لره دیرلر ﴿ خشودن ﴾ ضم شین معجمه ایله اغاجلك قوری داللرین وزیاده
فلسلرین قیروب پاك اتمکه دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿ خفتن ﴾ ایکی معنایه کلور
اول وقت عشاکه یاتسو نمازنه نماز خفتن دیرلر ثانی اویومق معناسنه خواجه حافظ بیت
کفتم ای مسند جم جام جهان بینت کو * کفت افسوس که آن دولت بیدار بخفت * ویاتمق
معناسنه وله بیت شب قدری چنین عزیز و شریف * با تو تا روز خفتنم هوس است *
شیخ سعدی * مصرع * ولی بحمله اول عصای شیخ بخفت * واکلمش معناسنه ده استعمال
اولنور ﴿ خفتیدن ﴾ سکون فا وکسر تاء مثناة ایله بمعنی غلطیدن یوالنمق ودخی اعضا
اویشمق متعدیسی خفتانیدن اولور ابو المعانی بیت بجا کراه تو عشاق جان فدا کردم
بیك نکاه ز تو تا بحشر خفتیدم ﴿ خفیدن ﴾ کسر فا وسکون یا ایله بمعنی سرفه کردن یعنی
اوکسورمك کذا فی الاداة ابو المعانی بیت دهان بود خشك ونیامد خیو * خفیدن کرفته
نفس درکلو ﴿ خلقان ﴾ سکون لام وفتح قافله غایتده چرکین ونهایتده کیرلی حکیم انوری
بیت پایهٔ قدر ترا از مه نشان میخواستم * کفت اوکی دردهد باما درین خلقان خیام ﴿ خلنج ﴾
کسر لامله دائما یورندن چرك وسومك اقان کمسنه یه دیرلر اغاجی بیت بینی خلنی چومیش
دارد * صد کرك درنده پیش دارد ﴿ خماهان وخماهن ﴾ کلاهما بفتح المیم والهاء بر جنس
طاشدر ایکی نوع اولور ارکك ودیشی ارککی غایت سخت وتیره رنکدر صو یله ازلسه سرخ
رنك اولور زنجفره کبی ودیرلرکه آهن نوعندندر ایکیسنکده طبیعتی سرد وخشکدر دموی
وصفراوی رمده طلا اولنسه نافعدر خصوصا دیشیسی تبریده دخلی زیاده درومنقولدرکه
مزبور طاشدن دوزلمش ظرفدن شراب ایچلسه اصلا وقطعا سرخوش اتمز عربیده آکا
صندل حدیدی دیرلر حکیم ازرقی * قطعه * خدایکانا مهمان بنده بود دستند * تنی دو
دوش بنقل ونبید ورود وکباب * بطبع خرّم چندان شراب نوشیدند * که بر خماهن
کردون فروغ زد سیماب * حکیم خاقانی بیت فیروزهٔ چرخ را ز آهم * جز رنك خماهنی
نیابی ﴿ خمدان ﴾ کوب قونیلن مخصوص خانه خم کوپدر ودان ظرف مکاندر ﴿ خمستان ﴾
خانه خمار که انده کوپلر بر مقداریره کوملمش اولور خمخانه وخمکده دخی دیرلر ابو المعانی
بیت ز سیر باغ ونخلستان مرا به * که یا شم در خمستان باده نوشم ﴿ خنبیدن ﴾ سکون نون
وکسر باء موحده ویای ساکنه ایله بمعنی برجستن صحرامق کذا فی شرفنامه ﴿ خنبدن ﴾ کسر

کسر نون وسکون یای تحتانی ایله بمعنی بوجستن کذا فی مؤید الفضلا بو معنایه ابو المعانی
بیت بمستی از و بوسه کردم نیاز * برنجید از من زجا بر خنید ﴿ خنستان ﴾ کسر نون
وسکون سین وفتح تاء مثناة ایله بمعنی مبارك وخجسته کذا فی المجمع ﴿ خنشان ﴾ سکون نون
وفتح شین معجمه ایله بمعنی مبارك وخجسته که بر تو مبارك باد دیمك اولور استاد رودکی بیت
باد بر تو مبارك وخنشان * جشن و نوروز کوسپند کشان * مجموعة الانس نام لغتده سین
مهمله ایله و بعض نسخه ده فتحتین ایله مرویدر ﴿ خواستن ﴾ واو معدوله ایله استمك طلب
معناسنه در اکرچه مشهوری خاء مفتوحه ایله در لکن بعض معتبر فرهنکلرده خاء مضمومه
ایله ضبط و روایت اولنمشدر ﴿ خواندن ﴾ واو معدوله والف ثابته ایله اوقومق معناسنه
لغت اول ایله بو لغت و بونلره بکزر برقاج لغت دخی خایه فتحه ایله ضمه میاننده مخرج ویرلمك
کرکدر اول اجلدن هم مفتوحه ده و هم مضمومه ده یازلمشدر ﴿ خوانیدن ﴾ مثله معناسی
اوقتمقدر هم لازم وهم متعدی اولور ﴿ خواهیدن ﴾ مثل خواستن و مخرجی دخی انلر کبیدر
متعدیسی خواهانیدن کلور طلب ایلمك وایتدرمك معناسنه ﴿ خوپخین ﴾ واودن صکره
باء فارسی و خاء معجمه ایله مؤید الفضلاده مومیا معناسنه مسطوردر اما حرکتی اشعار
اولنمامشدر ﴿ خوبکلان ﴾ واو مجهول وسکون باء موحده وفتح کاف فارسیله برداروا سمیدر
کذا فی شرفنامه ﴿ خوچاریدن ﴾ فتح جیم فارسی وکسر راء مهمله ایله صقلمق وطبیعت
غم والم وافکاردن منقبض اولمق معناسنه ﴿ خوچیدن ﴾ کسر جیم فارسیله بصر ضعیف
اولوب نسنه یی ایو کورمامك ابو المعانی بیت زلف دلدار کردنم بپچید * چشم بدبین
حاسدان خوچید ﴿ خودبین ﴾ کندینی کورجی معجب ومتکبر معناسنه ولبیبت در دو عالم
همی شود مذموم * نکند سود ظالم وخودبین ﴿ خوران ﴾ واو مجهول وفتح راء مهمله
ایله بمعنی خوراه مرقوم یعنی بسیار خوار اکول معناسنه مبالغه ایله اسم فاعلدر وله بیت
خوردن وخفتنت بود اندك * همچو کاو وخران مشو خوران * وکیخسرو پهلوانلرندن بر مبارز
ایرانی نامیدر ﴿ خورجیون ﴾ واوین مجهولین وسکون راء مهمله و جیم وضم خاء ثانی
ویای تحتانی ایله اویقوده اغر بصمق که فرنجك دخی دیرلر عربیده کابوس دیدکلریدر حکیم
خاقانی بیت فرنجك وارشان بکرفته آن دیو * که سر پا نیست نامش خورجیون * بو بیتك
اقتضای وزنی اوزره جیمی مکسور اولمق کرکدر ﴿ خوردن ﴾ واو معروف ایله تناول
معناسنه که یمك یمکدر ﴿ خوردوستان ﴾ واو مجهول وسکون راوسین وضم دال مهملات
وفتح تاء مثناة ایله اوزم چبوغنك تازه سی که بر مقدار اکشیجه اولور آکا ستاك دخی دیرلر
کذا فی المجمع ﴿ خورده دان ﴾ واو مجهول ایله بمعنی خرده دان یعنی دقیقه شناس ونکته دان
وعیب دان خرده وخورده بردر معنالری ذکر اولنور انشاء الله تعالی دان اسم فاعلدر
ابو المعانی بیت وجود من سراپا عیب ونقص است * اکر مخفیست داند خورده دانان
﴿ خورزرومیان ﴾ سکون واو ورا وزاء موقوف وضم راء ثانیه دست بند دیدکلری
اویوندر ﴿ خورستان ﴾ واو مجهول وکسر را وسکون سین مهملتین ایله شهر تستر وتوابعی
اولان یرلره دیرلر وسمرقند قریه سنده بر شکرخانه در ﴿ خورشیدپرستان ﴾ یعنی مغان کذا فی

شرفنامه ي خورشید سواران ع یعنی شب بیداران کذافی شرفنامه کیجه وقتنده شمس
تحت الارضده واقع اولمغله بیدار اولانلر شمسه سوار اولمش اولور وجه تسمیه میدر دیو
خاطره کلور یاخود شب بیدار اولوب مشتغل بذکرالله اولنلر تنویر عالمده شمسه غالب
وسوار اولمش کبی اولور حاصلی سماعه موقوف اصطلاحدر شیخ نظامی بیت سایه
خورشید سواران طلب * رنج خود وراحت یاران طلب ي خورشیدن ع دوشرمك
ویرشمق وتبسرمك وآزق کتورمکی سومك واویون کتورمك وخوش کلمك معنالرینه یعنی
اول میرنظمی بیت درآمد کلستانرا خوبرویان * کل بوسه بخور شیدند پنهان ي خوزان
واو مجهول وفتح زاء معجمه ایله برمبارز ایرانی نامیدرکه خوزان مزبور اصفهانی بنا ایمکله
اول شهره خوزان تسمیه اولنمشدر شیخ عطار بیت مرادر شهر خوزان مهربانست * که باغ
خاص شهر باغبانست * وبر مملکت آدیدر دیمشلر ي خوزستان ع واو مجهول وکسر زا وسکونه
سین مهمله ایله خوزان مرقوم ولایتنه دیرلر بی نظیر شکر حاصل اولور شهر شوشتر اوله
خطه نك شهریدر شیخ نظامی بیت زپس خنده که شهدش برشکر زد * بخوزستان شد
افغان طبرزد * ي خوشخوان ع ایواوقیجی خوش کوزلدر وخوان خواندندن اسم
فاعل اولور میرنظمی بیت چودیدم بلبل خوشخوان بکلشن * بدو کفتم کل آمد چشم روشن
خواجه حافظ بیت درحلقهٔ کل ومل خوشخواند دوش بلبل * هات الصبوح هبوا
یا ایها السکارا ي خوشدامن ع واو معروف وسکون شین معجمه ایله بمعنی ثما در زن که قاین انا
دیرلر بو معنایه یا لکز خوش دخی دیرلر مؤید الفضلاده خوشتامن دیرلر دال یرینه تاء مثناة
ایله و بعض نسخه ده خوشامن ده دیرلر حکیم سوزنی بیت بکویم ای زن توکشته قلتبان شوهر
سه پایه زن شده خوشدامن ترادامادی ي خوشه چین ع باشق دوشریجی خوشه باشق
معناسنه ده کلور وچین چیدن لفظندن اسم فاعلدر واستعاره طریقیله صاحب سلیقه
ومعانی پرورلکه اقتداری اولمیوب شعرونظم سویلرم دیو آخرك اشعارندن تراش ایدن زمانه
شاعرلرینه دیرلر ابوالمعانی * قطعه * قوت طبعش نبود ودخل وشعرم کند * میشود
ازخرمن اشعار ماراخوشه چین * میزند در انجمن باهرزه لاف شاعری * لیك نتوان خواندش
موزون اشعار بهین ي خوشیدن ع واو مجهول ایله بورشمق وقوریمق خشکیدن معنا سنه
استاد لطیفی بیت درختی کاب از دست نوشد * همیشه میوه وشاخش بخوشد *
و بمعنی خشك شدن ز دو دان کذافی مشکلات شهنامه ي خون ع واو معروف ایله مطلق
قاندر دم معناسنه شیخ سعدی بیت خونش بکردنم پدرت رابزن بکش * عیسیٔ مریمی
تو پدر راچه میکنی * ومفتوحه ایله مضمومه بیننده اولان مخرج ایله واو معدوله ایله ده سفره
وطعام معناسنه ده مستعملدر ي خونچین ع سکون نون وکسر جیم فارسیله باء موحده
ایله ذکری مرور ایدن خونچین معناسنه درکه مومیادر ي خون سیاوشان ع ترکیبده ایکی
قرداش قانی عربیده دم الاخوین دیرلر شرفنامه ده براغاجدر سرخ رنك اولور آنکله ابریشم
وجامه بویارلر اول اغاجه خون سیاوشان ودم سیاوشان ودم سیاوش ویالکز سیاوشان
وداربرنیان دخی دیرلر وجه تسمیه سی اولدرکه قچن افراسیاب سیاوشی قتل ایتدی اول

اول یرده که قتل اولنوب قانی دوکلدی اول وقت براغاج بتدی که مزبور اغاجدر و بعض فرهنکلرده و بعض کتابلرده مزبور اغاج بقم اولمق اوزره منقولدر اما صحتی معلوم دکلدر سیاوشک قتلنی ایهام ایدر خواجه حافظ بیت شاه ترکان سخن مدعیان میشنود * شرمی از مظلمهٔ خون سیاوشش باد * شاه ترکان که شاه توران افراسیابدر مولانا محمد بدرالدین ظهوری بیت نکوید بخون سیاوش دریغ * چواند ازدافراسیابانه تیغ ق خوهن ج واو معروف و فتح ها ایله بزر یاغی چقاریجی و صاغیجی معناسنه مرویدر ق خویچین ج واو مجهول و سکون یائین تحتانیین و کسر جیم فارسیله عرقچین معناسنه درکه خوی واو معدوله ایله عرقدر و چین چیدن لفظندن اسم فاعلدر ق مع الواو * خدو ج ضم دال مهمله ایله توکرك خیو و تفو دخی دیرلر حضرت مولانا قدس سره بیت او خدو زد بر رخش که روی ماه * سجده آرد پیش او در سجده کاه * حکیم سوزنی بیت ان بدچرخ آسیا کردان * خشك شد در دهان بنده خدو ضم راء مهمله ایله برقو شدر عربیده حباری دیرلر و دخی خروسه دیرلر کذا فی المجمع ق خسرو دار و ج حوانجان دیدکلری دار و درهندی لسانده کولنجن دیرلر ق خسرو ج ایکی معنایه کلور اول هرذی شوکت پادشاهه خسرو دیرلر ثانی اعلام رجالدندر ملوك عجمدن کیخسرو که مشهور پادشاهدر فریدون اولادندن ایرج نسلندندر و نوشیروان اوغلی هرمز تاجدارك اوغلی پرویزك لقبیدر که خسرو و پرویز در شیرین ایله احوال حکایه سی مشهوردر ق خسو ج ضم سین مهمله ایله بمعنی مادر زن خسرو خسره دخی دیرلر استاد قرخی بیت بد سکال تو و مخالف تو * خسوی جنکجوی باداماد ق خشکمازو ج سکون شین معجمه و کاف موقوف ایله اغاجك قوری بوداقلرین و ناهموارین قرمق خشکمازه دخی دیرلر ق خوشکو ج سکون شین معجمه و ضم کاف فارسیله ایوایرلایجی دیمك اولور یعنی مطرب خوشنوا کمال خجندی بیت چو مطرب خواند ابیات تو کوید * که این کوینده خوشکو نمایند ق خشود ج ضم شین معجمه ایله بمعنی مادرشوی یعنی کویکو اناسی که خوش و خوشدامن دخی دیرلر شمس فخری بیت باد همیشه خسرو سلطان محترم * تا احترام دارد مادرا خشو بو بیتدن مادر زن اولمق فهم اولنور اما مختارینك بیت بشری للك بشری که هجای تو همه پاك سوی خشوبت کردم تحریر و فرستاد * بیتندن مادرشوی فهم اولنور فتحه ایله عربیده خرمای زبون و زبون خرمایه ده دیرلر ق خفتو ج سکون فا و ضم تاء مثناة ایله آغریامق که عربیده کابوس دیرلر بوکرفته معناسنه کذا فی المجمع بو معنایه ابوالمعانی بیت آن کرانجان و کران تن کرد در بزم خواص * اهل مجلس تنکدل باشند خفتو کامده ق خفردو ج فتح فا و سکون زاء معجمه و ضم دال مهمله ایله مفتوحه ده منکور اولان جعل معناسنه بعض فرهنکلرده ضمله مرویدر ق خودخو ج تربیه سز بیوب کندو هواسنده اولانه دیرلر میر نظمی بیت نخورد سیلهٔ استاد ندید جور پدر * شد ست زنده بخود خو هوای نفس بسر ق خودرو ج واو معروف و سکون دال و ضم راء مهملتین ایله طاغلرده خدایی بتمش اغاج و بیابانده بتن شکوفه و سایر نباتاته دیرلر خود کندو و رستن لفظندن اسم فاعل اولور مراد بلا نصب وزرع بتن نباتاتدر ق خوشاو ج بمعنی خوشاب مرقوم کذا فی المحمودی ق خوشنو ج واو

معروف وسكون شين معجمه وضم نونله خوشنود لفظندن ترخيم اولنمشدر حكيم اسدى
بيت شدم من باندر زمين بكرويد * زمين پاك يد رود خوشنو شو يد ل خو ع بوزن
كو عادت معناسنه در وبعض اسمه اضافتله استعمال اولنور نيكخو وبدخو كبى شيخ آزرى
بيت چون بادبوى توبسى كشته بهردر * باحضرت توكرده چوخاك در تو خو *
ل مع الهاء * خبه ع فتح باء موحده ايله قزل تو درى ديدكلرى داردر تركيده قوش اتمكى
ديرلر واصفهانيلر خاكشى ديرلر ذكرى مرور ايلدى ل بجاره ع فتح جيم وراء مهمله ايله بمعنى
اندك كذا فى الاداة مفتوحه ده دخى ذكرى مرور ايلدى وفرهنك جهانكيريده دخى ضمه ايله
مسطوردر مختارى بيت بنكر زمين وسپاه دشمن * كان فراوان واين بجاره است *
ل بجاوه ع فتح جيم وواوايله بمعنى صدا وآواز كذا فى فرهنك جهانكيرى ل بجسته ع
قتلو ومبارك معناسنه استاد عنصرى بيت مكن خلاف دل ازنا بجستكى برهان * خلاف
كردن اوسخت نا بجسته بود * يعنى نامبارك عربيده بجسته يه يمنه وميمونه ديرلر وله ايضا بيت
بجسته بازكشاده دهان مشكين دم * كشاده نركس چشم دژم زخواب خمار * بو معناسى
دخى بر نوع صارى كل در اورتاسنده سياهى اولور آكا دخى بجسته ديرلر شيخ نظامى بيت درون
خركه از بوى بجسته * بخور وعود وعنبر كله بسته * بو معنايه مسعود سعد سلمان بيت
ازان بجسته وشاهسپرغم هردو شدند * يكى چو ديدهٔ چرخ ويكى چو چنك عقاب *
ل خرابه ع فتح راء مهمله وباء موحده ايله ايكى معنايه در اول بر ايچم صو مقدارنه ديرلر
واو معدوله ايله خورابه دخى ديرلر ثانى بر چوب در صوينى چقاروب يوزنه ياغى چقار
اول ياغى آلوب بعض امراضه دوا ايدرلر ل خرچينه ع هاء علامتله خرچين مرقوم معناسنه كه
هكبه در هر نه نوع اولورسه وبر معناسيده قوش ايبكى در ل خردكاه ع سكون راء مهمله
ودال موقوف وفتح كاف فارسيله دوه نك كوكسنده يره كلن يصى يرينه ديرلر كذا فى
التحفه ودخى چارپا حيوانك كوكسنك يرى ابو الفرج رونى بيت برون كند خرد از خردكاه
لهو شكيل * فروكشد طرب از طرد جاى عيش لكام ل خرده ع سكون راء وفتح دال مهملتين
ايله التى معنايه كلور اول هر نسنه نك ريزه سى يعنى اوفاغى بو معنى معروفدر ثانى نكته
معناسنه سيف اسفرنكى بيت برون پردهٔ عقلست جان خرده بينا نرا * بغمزه سوى
يكديكر اشارتهاى پنهانى * عمادى بيت تشويرميكند خرد خرده بين مرا * نقش خرد
بباده ز لوح دلم بشوى * ثالث عيب وكناه وخطا معناسنه مولانا جامى بيت زمين كر خردهٔ
آيد مكن عيب * ز خردان خرده نبود عيب وعارى * رابع بمعنى خس وخاشاك بو ايكى
معنايه يعنى ثالث ورابع معنالرينه شيخ سعدى * مثنوى * بد انديش برخرده چون دست
يافت * درون بزركان باتش بتافت * بخرده توان آتش افروختن * پس آنكه درخت كهن
سوختن * خامس كتاب زندك يكرمى بر نسكندن بر نسكنه خرده وتمامنه ايارده ديرلر استاد
دقيقى بيت ببينم آخر روزى بكام دل خودرا * كهى اباده خوانم شهاكهى خرده * سادس
شرارهٔ آتش معناسنه ل خرده مزده ع پاره پوره اوفاق تفك ديمكدر ابو المعانى بيت
نياز ونا زندانم چو خرده مزده حساب * همين بوصل ترا جان داده ميدانم ل خرفه ع سكون

سكون راء مهمله وفتح فايله برنوع سبزه دركه پرپهن وفرفهن وتخمكان وفرفخ دخی دیرلر
تركيده پرپيم وسموزاوت وعربيده بقلة الحمقا دیرلر ﴿ خرّمكاه وخرّمكه ﴾ كلاهما
بفتح الراء المشدده وكاف العجمى وسكون الميم بمعنى خركاه وخركه شمس حيدى درنعت بيت
ازعلوّ همتت فراشی خرّمكاه قدر* خيمهٔ قدر ترا براوج اوادنى زده* ومكان شادی
وشكوفه زار حكيم خاقانى بيت تابش رخسار تواز راه چشم* كرد خرّمكاه دل ازارغوان*
بو بيتده چادر اولمق دخی مناسبدر ارغوانى خيمه يه تشبيها ﴿ خروسچه ﴾ ضم را وسكون
واو وسين مهملتين وفتح جيم فارسيله بمعنى استخوان كاو يعنى بوغاز آلتنده كوريش كموك كه
تليك دخی دیرلر ﴿ خروسه ﴾ ضم را وفتح سين مهملتين ايله فرج زنانه اولان لحم زائد ابو المعانى
بيت بخواه صحبت زن هرد وچيز هست كريه* زبان دراز خروسه دهن فراخ نكون*
﴿ خروه ﴾ ضم راء مهمله و واو معروف واظهار هايله بوزن كروه بمعنى خروس استاد
عنصرى بيت شب از حملهٔ روز كردد شكوه* شود پرّ زاغش چو پرّ خروه* شيخ نظامى
بيت خروه غنوده فروكوفت بال* دهل زن بزد برتبيره دوال ﴿ خره ﴾ فتح راء مهمله
ايله التى معنايه كلور اول محقق دوانى شرح هياكلده ذكر ايدركه خره نور در الله تعالى
حضرتندن فائض اولور جمله مخلوقات اول نور ايله تعيش وریاست ایدرلر بعضى بعضى نك
اوزرينه واول نور وسيله سيله كسب صنايع وحرفته قادر اولورلر واول نورك آثار فيضى
پادشاهلردن كه عادل اوله ظاهر اولور آنلره كيان خره دیرلر بو معناده واو معدوله ايله خورن
دخی دیرلر ثانى برحصه معناسنه كلور حكماى فرس ملك فارسى بش خره يعنى بش حصه
ايدوب هرحصه يه براسم قومشلردر بو ترتيب اوزره حصهٔ اول خرهٔ اردشير حصهٔ ثانى
خرهٔ استخر حصهٔ ثالث خرهٔ داراب حصهٔ رابع خرهٔ شاپور حصهٔ خامس خرهٔ قباد در
بو خره يه خوزه وكوره دخی دیرلر حكيم فردوسى بيت ز پرمايه تر هرچه بد دلپذير* ببردند
تا خرّهٔ اردشير* ثالث راء مشدده ايله بمعنى صداى خوب وآواز خوش آينده ومستحسن حكيم
ناصر خسرو* مصرع* توخفته وبركفتهٔ خوش خرّه* وضم را واظهار هايله اوج معنايه
كلور اول خروس معناسنه كه خرده دخی دیرلر حكيم ناصر خسرو بيت خودسپس آرزوى
تن مرو* چون خرهٔ بدزپى ماكيان* وله بيت سردوتاريك شد اى پور سپيده دم دين*
خرهٔ عرش هم اكنون نكند بانك نماز* ثانى مجمع الفرسده جانوران وحشى ثالث بمعنى
خسته يعنى چكردك كه خره خرما وخره انكور دیرلر ﴿ خروهه ﴾ ضم راء مهمله وواو معروف
وفتح هايله پفتوه معناسنه كه پك دخی دیرلر تركيده تلبه ديدكارى كه طغانجيلر طغان اوقورلر
وطوزاغه قوش كلك ايچون قودقلرى قوش كه عربيده ماواج دیرلر ﴿ خستوانه ﴾ سكون
سين مهمله وتاء مثناة وفتح نونله درويشان كيدوكى مرقع خرقه وپشمينه دن اولان پچاقلى
خرقه معناسنه در ولسان الشعراده پارهٔ برد وپارهاى كرپاس يعنى الاجه پارەلرى وبز
پارەلرى ﴿ خستونه ﴾ سكون سين مهمله وضم تاء مثناة وفتح نونله لباس درويشان كه
پشمينه ومرقع دخی دیرلر ابو الفرج رونى بيت خستونهٔ حسن اهتمامش* برخستكى فناست
مرهم ﴿ خسر خواجه ﴾ پدر زن معناسنه دركذا فى شرفنامه ﴿ خسره ﴾ مادر زن

معناسنه بو ایکی معنایه ابو المعانی * قطعه * کر محبت نکند خواجه خسر داماد را * عیب نبود که
همین دختر کش میکاید * وین عجب که خسره میل کند د راول * بعد زان برسر کیرد دختر
خود جنك آرد ڸ خسرینه ع بمعنی خسره مرقوم وله بیت شو ددا ماد اکر درکار همسر
بود خسرینه راضی تو ز دختر ڸ خسوره ع بمعنی خسرینه مرقوم استاد لطیفی بیت اکر بازی
نساری بالضروره * خوشت ناخوش بود دیکر خسوره ڸ خشاره ع فتح شین معجمه وراء
مهمله ایله سفره ده طعام واتمکدن دوکلن پاره ڸ خشکبازه ع سکون شین معجمه وکاف
موقوف وفتح باء موحده وزاء معجمه ایله اغاجك قوزی داللرین وناهموار بتنلرین کیدروب
پاك وهموار ایتمکه دیرلر ڸ خشکرنده ع سکون شین معجمه ونون وکاف موقوف وفتح راء
مهمله ایله یبوست طبیعتدن عارض اولان جرب که قوری اویوزدیمك اولور میر نظمی بیت
سرایت میکند زان شور وندم * که سرتا پا وجودش خشکرندم ڸ خشکریشه ع کسر
راء مهمله وسکون یای تحتانی وفتح شین معجمه ایله مهره جراحت وناسور که ترکیده ناصراتی
دیرلر ڸ خشکنانه ع کاف موقوف وفتح نونین ایله قاتقسز یا نکز بیلن اتمك حضرت مولانا
قدس سره بیت چون روز کردد میدود از بهر کسب و بهر کد * تا خشکنانه او شود
از بهر او ترمانه ڸ خفته ع سکون فا وفتح تاء مثناة ایله اسم مفعولدر یاتمش وایومش
معناسنه شیخ سعدی بیت ظالمی را خفته دیدم نیمروز * کفتم این فتنه است بیدار
بوده به * ودخی خمیده اکلمش معناسنه شمس فخری بیت شهنشاهی که بهر خدمت او *
همیشه پشت کردون خفته باشد ڸ خفچه ع سکون فا وفتح جیم فارسیله براغاجدر سیرخ
رنك ومدور اولور ومیوه سی دخی اولور عربیده عوهج دیرلر ڸ خفه ع فتح فا ایله اوکسرك که
سرفه معناسنه در میر نظمی بیت که هست علت باطنش در بدن * خفه کیرد اورا بوقت سخن
ڸ خله ع لامك سکونیله ده تخفیفیله ده جایز ساله ایله اوچ معنایه کلور اول سومك
خلم معناسنه استاد عسجدی بیت چو آید رو برون حمدان بدان ماند سر سرخش *
که از بینی سفلانی فرود آید همه خله * ثانی سخن هرزه وهذیان استاد لطیفی بیت بر فضل
تو کی معرفت آینه که دانند * اشعار تو بی چم وسخنها همه خله * ثالث کمی دومنی وله
بیت دریاست وراپر آب شاله * کیران جهان درو چو خله * مذکور اوچ معنایه تخفیف لامله
شمس فخری * قطعه * رای منیر تو زمعالی واحتشام * در روی پادشاه زمان افکند خله
هر مدح آفرین که نه اندر ثنای تست * نزدیك عقل باشد وافسانه وخله * کشتی اهل
فضل شود غرق موج یأس * کونه زاهتمام تو باشد وراخله * لام مشدده ایله عربیده
ایکی معنایه در اول دوست ودوستلق ثانی براوتدر که طعمی شیرین در وکسرخا ولام
مشدده ایله ینه عربیده اوچ معنایه در اول دیش اراسنده طعامدن قلان ثانی چادرشب
آستری ثالث سرکانه صاردقلری دری یه دیرلر ڸ خلمه ع سکون لام وفتح میمله بمعنی سر
چوکان شرف شفروه بیت هیچ کل بود که در آخر دست آب نشد * بود بیدی که نه در خلمه
چوکان آید ڸ خمبره ع سکون میم وفتح باء موحده وراء مهمله ایله کوچك کوب که
بستوقه دیرلر ودخی آلات جنك وحربدن بر مدور چوالك کبی دموردن ایدوب ایچنه

ایچنه دمور پاره لری باروت سیاه ایله طولدیروب هاون طوپنك ایچنه باروت ایله دعبیه
ایدوب آتوب قلعه ایچنه دوشرلر اول مرتبه هندسه ایله اتارلر که مراد ایتدکاری محلده
پاره لنور و آدملری هلاك ایدر ﴿ خمخانه ﴾ میخانه معناسنه که کوب اوی دیمك اولور مولانا
محمد ظهوری بیت ز خمخانهٔ فیض هر بامداد * بجام طلا رایت صبح داد ﴿ خمره ﴾ سکون
میم و فتح راء مهمله ایله خمیرهٔ مرقوم معناسنه ﴿ خمکده ﴾ سکون میم و فتح کاف فارسیله
میکده کبی خمخانه معناسنه در ﴿ خم مهره ﴾ سکون میم اول و ضم ثانیله اینجو صدفندن
یاپلمش بر مدوّر نسنه در بوری کبی چالرلر شیخ نظامی بیت بر آورد خم مهره آواز شیر *
دماغ از دم کاودم کشته سیر ﴿ خنبره ﴾ سکون نون و فتح باء موحده و راء مهمله ایله
مجمع الفرسده کوچك کوب معناسنه در شیخ نظامی بیت خنبرهٔ نیمه برآرد خروش *
لیك چو پر کرد دو کرد دخموش * فرهنك جهانکیریده ضم باء موحده ایله آغزی طار
کوچك بر داقدر دیو روایت اولنمش حکیم ناصرخسرو بیت در خنبره بماند دو دستت برای
کوز * بکذار کوز و دست برآور ز خنبره * شیخ نظامی بیت خاکدرین خنبرهٔ غم چراست
رنك وخش ازرق ماتم چراست ﴿ خنبه ﴾ سکون نون و فتح باء موحده ایله بوزنده دنبه
طپرا قدن ایری کوپلر ایدوب رعایا و فقرا انبار کبی ایچنه غله و ذخیره قورلر بعض یرده
اغاجدن دخی ایدرلر عربیده کواره دیرلر ابوشکور بیت پراز میوه کن خانه را تا بدر * پر
ازدانه کن خنبه را تا بسر * بدیعی سیفی در قصیده بیت بکرد خبنهٔ کندم بزحمت کردم *
برشته های تراز و بکوشه های کمان * شمس فخری بیت زجودش خلق را باشد لالی * بجای
غله در انبار و خنبه ﴿ خنبیده ﴾ سکون نون و کسر باء موحده ایله مشهور و معروف اولانه
دیرلر میر نظمی بیت درین عالم زعیب اوست خالی * شده خنبیده با نیکوخصالی ﴿ خنجده ﴾
سکون نون و کسر جیم و فتح دال مهمله ایله انزروت دیدکاری اغاج پسی دروودخی کله بك دیدکاری
بوجکه دیرلر ﴿ خنجره ﴾ سکون نون و کسر جیم و راء مهمله ایله بمعنی خنجدهٔ مرقوم ﴿ خنجیده ﴾
سکون نون و یای تحتانی و کسر جیمله بمعنی خنجده مرقوم و جماع مباشرتنده ظاهر اولان
صدا معناسنه در میرزا ابوالمعانی بیت خنجیده جماع شنود او بکوش خویش * وآنکه که
زند در کس زن هر میان سخت ﴿ خنیده ﴾ کسر نون و سکون یای تحتانی ایله بمعنی پسندیده
شیخ نظامی بیت بکیتی ازان خوبتر داستان * خنیده نباید بر راستان * حکیم اسدی
بیت خنیده بکلك وستوده بتیر * بدان کنج بخش و بدین شیرکیر ﴿ خواره ﴾ فتح واو ایله
بوزن شماره نسخهٔ میرزا ابراهیمده بمعنی دستور و دخی قوام بدن اوله جق قدر طعامه دیرلر
کذا فی المؤید حکیم خاقانی بیت همکاسکیٔ ذرّه پس فخر نیست اورا * کز خود خواره
آمد وز ماه نو خلالش ﴿ خوپله ﴾ واو معروف و سکون باء فارسی و فتح لام ایله ابله و احمق
و نادانسته معناسنه حکیم انوری * مصرع * من خوپله در سبلت افکنده بادی ﴿ خوچه ﴾
واو معروف و فتح جیم فارسیله قوش ایبیکی که خوج دخی دیرلر شمس فخری بیت هر خروسی که
مجیر مدح شهنشه خواند * بامداد ان ز شرف بر فلکش باشد خوج * و رهمای از نظر
همت او دور افتد * شوم و ویرانه نشین کردد ما ننده کوج ﴿ خود خرده ﴾ سکون واو

ودال مهمله وضم خاء معجمه واظهار ها ایله بستان افروز دیدکلری چچکدر شمس فخری بیت
کر ز فیض دست او بارد سحاب * لعل وزر روید بجای خود خروه خودخون سکون
واوین ودال موقوف وفتح راء مهملات واخفاء ها ایله امیر عاشقان دیدکلری یشل قزل ایله
الاجه خوشبو بر بیراقدر کذا فی المجمع خودکار فتح کاف عربیله ایشنی کندو کوزب
کسنه یه اینانمیان آدمه دیرلر میرنظمی بیت شود آسوده دل ازنیش آزار * که باشد
دائما خودکار درکار خودکامه فتح کاف عربیله هرمصلحتی وهر سوزی کندو مرادی
اوزره استیان آدمه دیرلر حکیم فردوسی بیت نویسد بهر کشوری نامهٔ * بهر شهریاری
وخودکامهٔ خوده واو معروف وفتح دال مهمله ایله بمعنی کنبد عربیده قبه دیرلر میرنظمی
بیت نشسته زیر خوده بر سریرش * چه خوده آسمان کنبد بزیرش خورابه واو مجهول وفتح
را وباء موحده ایله ایکی معنایه کلور اول آوانی زراعتی آماده اولان اکنجی ثانی اول جزوی صوکه
بند دن صز و ب اقه بو ایکی معنایه شمس فخری * قطعه * نبودی مردمان اهل هنر را *
التفاتی بر بستان وکلابه * زانکه ازجود شهریار جهان هست * بسوی کشت زار فضل
خورابه * هر یکی راز فاضلان بود الحق * از عطایش هزار ده خورابه * وحکیم اسدی
نقلنده اول ارماغه دیرلر که اندن صو اله لر انتفاعی اوله استاد عنصری بیت زجوی
خورابه چه کمتر زکوی * چو بسیار کردد بیکبار ه جوی خورده واو مجهول وسکون
را وفتح دال مهملتین ایله بمعنی ریزه یعنی اوفاق نسنه لر وشرارهٔ آتش وبمعنی نکته ودقیق که بر
کسنه نك قول فعلنده طوتیله کذا فی المجمع بو معنایه خواجه حافظ بیت چو قسمت ازلی
بیحضور ما کردند * کراندکی نه بوفق رضاست خورده مکیر * وچار پا حیوانلر وستورلرك
کوستلك یری منسعود سعد سلمان بیت سرین وکردن وپشت وبرش متین شد * میان وخورده
پای ودرخش مضمر شد * بو بیت ات تعریفنده در سمین سمور و مضمر صیق معنا سنه اولور
خورماه یاز آیلرندن بر آیك آدیدر خورنکاه وخورنکه کلاهما بواو المجهول
وفتح الراء المهمله وکاف العجمی وسکون النون بمعنی رواق که پیشکاه خانه در حکیم خاقانی
بیت خواهی که در خورنکه دولت کنی طواف * مکریز ازین خرابه که دلکشای خاك خون
بوزن کون بر علت مزمنه درکه اطبا آکله دیرلر خوزده واو معروف وسکون زاء معجمه
وفتح دال مهمله ایله طکوزلن بو جکیدر خوسره واو مجهول وسکون سین وفتح راء
مهملتین ایله برادر زن ترکیده قاین دیرلر میرنظمی بیت دختر اکر خواهی ببین مادرش * خوسره
خوبتر شود از خواهرش خوسه واو معروف وفتح سین مهمله ایله اول کالبددرکه
باغ وبوستانه بهایم کیرمامك ایچون آدم کبی یا چوب قورلر کذا فی المؤید بو معنایه ابو المعانی
بیت نیست آدم کر بصورت آدمست * خوسه بوده کو بیاد رباغ را خوشه واو
معروف وفتح شین معجمه ایله درت معنایه کلور اول اوزم وخرما صالقمی وله بیت هرکه
نبود بخت بوده هر دو چشم بخت کور * باغبان دهرندهد خوشهٔ انکور را * ثانی بغدای
واریه وسائر حبوبات سنبله سی ثالث برج دوازده کانه دن برج سنبله یه دیرلر که نیر اعظم
ماه اغستوسده اول برجه تحویل ایدر شیخ نظامی بیت خوشه کزان سنبل تر ساخته سنبله

سنبله‌را براسد انداخته * رابع فرهنك جهانكیریده برقوش آدیدر شیخ آذری در عجایب الدنیا * مثنوی * هست مرغی كه خوشه نام ویست * لیك دریای چین مقام ویست * خوشه كویند وهم خوشی كویند * آنكسان كاختلاف میجویند خوشیده واومعروف وكسر شین معجمه ایله بمعنی پژمرده یعنی صولمش شیخ سعدی بیت شكوفه كاه شكفته‌ست وكاه خوشیده * درخت وقت برهنه است وقت پوشیده خوكیزه واو معروف وكسر كافله جولق قوشی كه خولیز وخولیزه دخی دیرلر خولیزه واومعروف وكسر لامله بمعنی خوكیزه مرقوم خوله واو مجهول وفتح لامله بمعنی خالی شكم ماله پر معناسنه كاور حكیم سوزنی بیت سینكیله بخانه وام شدست * پنج ازان خوله پنج ازان ماله خونابه قان ایله قارشمش صو خوناب مرقوم كبی آخرنده هاعلامتدر خواجه سلمان بیت چومشك وعود عزیزی نفس وطیب نفس * بسوز سینه وخونابه جكر یابی خونجیله واومجهول وسكون نون وكسر جیمله كوزاوتی كه علاج رمددر ودخی اكیر معناسنه مرویدر خوهله واومعدوله ایله بمعنی كج یعنی اكری خوهل مرقوم كبی خوه واو مجهول واظهار هایله بوزن كوه بركیاه اسمیدر خوی خوی واومعدوله ویای موقوف وضم هایله عرقچین ونمدزین یعنی تكلتی میرنظمی بیت درآیینه زلفش مشك سوده * زبس خوی خوی كیسونموده خویله واومعدوله ایله احمق وابله معناسنه كه یای تحتانی یرینه باء موحده ایله ده روایت اولنمشدر نتكم ذكر اولندی استاد فرخی * قطعه * بازخواهم یشبی بوسهٔ یكماهه زدوست * بوسه وآنچه بدان ماند معنیش نكر * حاكم شهر همین خواهد لیكن بزبان * نبكوید چومن خویله ودیوانه چوخر خوی ناه واومعدوله ویای موقوف وفتح نونله اوزون قرمزی قورتدر باچقدن حاصل اولور عربیده خراطین تركیده صوغلجان دیرلر ابوالفرج سنجری * قطعه * روزحرب از پیش اوخرچنك وار * بس خزیدن عادت بدخواه باد * دم زده كژدم ندیدم زین عمل * اژدها درحرب اوخوی ناه باد خویه واومعروف وفتح یای تحتانیله بمعنی پیل چوبین وپارو دخی دیرلركورك دمورجی وقویجی وقلایجی آلتیدر مع الیاء التحتانی * خبازی فتح باء وحده وكسر زاء معجمه ایله ابه كومجی دیدكاری اوتدر ابوالمعانی بیت نزد سرمست می عشق چه آبست وچه مل * پیش فارغ شده ازخود چه خبازی وچه كل خدای نام عزیز جناب باری تعالی جل اسمه در ذكری مرور ایدن خدا معناسنه آخرنده كی یاحرفیله ده جائزدر بو یا جای وسرای یالری كبی در اما اصلی خودآی اولمق دخی اولور كند وكلیجی معناسنه بو بیتده بومعنایه تلمیح واردر استاد بیت آمد بر من كه من رسولم * كفتم تو بروكه من خودآیم * بعده واوی حذف ایدوب اشباع ضمه ایله خدای دیدیلر خرده دستی یان كشالك خرده دست یان كش معناسنه در آخرنده كی حرف یاء وصفیه در ابوالمعانی بیت چون نداردا صل پاكش دائما پستی كند * آنكه كار وپیشه نبود خرده دستی كند خردهی بكجی قوشی دیدكاری قوشدر خسپی سكون سین مهمله وكسر باء فارسیله مشتری یلدزینك بوآدیدر كه اور مزد وبرجیش دخی دیرلر استاد باعمی در صفت شمشیر بیت درنده چوشیران زمنده چو ثعبان * درافشان چو

خسبی در خشان چو آزر ﴿ خسرانکری ﴾ سکون سین و نون و فتح راو کاف فارسیله بمعنی
دامادی کردن یعنی کویکولك ایتمك و بمعنی زن خواستن یعنی دوکورلك ایتمك میرنظمی ایکی
معنایه بیت چو دیده مادرش خسرانکری خواست * همین خسرانکری این کار کردست
﴿ خسروانی ﴾ درت معنایه کلور اول خسروکه پادشاه در والف و نون علامت جمعدر
وآخرنده کی یای نسبتدر معنای ترکیب پادشاهلره منسوب اولان نسنه دیمك اولور تاج
خسروانی و تخت خسروانی کبی ثانی استعاره طریقیله بیوك و مقبول عالم اولان نسنه یه
دیرلر خم خسروانی و زر خسروانی کبی ثالث بر نوع لطیف خالص التوندرکه خسروه منسوب
طوتارلر نتکم استاد فرخی * قطعه * همیشه تاچو در مهای خسروانی کرد * ستاره تابد
هر شب ز کنبد دوار * دو چیز داد ز بهر دو تن نهاده مقیم * ز بهر ناصح تخت و ز بهر حاسد دار
رابع خسرو پرویزك مطربی باربد مشهورك الحانندن بر سرود مسجع نامیدر خواجه
حافظ بیت مغنی بجایی بکلبانك رود * بیاد آور آن خسروانی سرود * سیف اسفرنکی
بیت از نواهای کلك من سازند * مطربان راه خسروانی خویش ﴿ خسروی ﴾ بر نوع
شراب عرقیدر میرنظمی بیت بیا ساقی بر مابکلشن شتاب * ببزم آوران خسروی باده ناب
﴿ خشای ﴾ شین معجمه ایله بمعنی خوش کننده حکیم نزاری قهستانی بیت شهریار
مشرق شمس الدین علی * خسرو ظالم کش و عاجز خشای ﴿ خشکنای ﴾ سکون شین
معجمه و کاف فارسی و فتح نونله بمعنی نای کلو یعنی خرتلق دیدکلری عضو کذا فی المؤید ﴿ خشکی
آت و قاطر ترسی ترکیبه فشقی بوندن غلطدر میرنظمی در تعریف خست و بخل بیت کند
دور دائم ستوران خود * خورد خشکها یش بجای علف ﴿ خشنی ﴾ سکون شین معجمه
و کسر نونله بمعنی زن فاحشه مولانا رازی بیت دشمن آل علی دانی که کیست * آن پدر
کشخان و مادر خشنی است ﴿ خم روی ﴾ معنای ترکیب توج کو پدر اما کوس معناسنه
اسم اولمشدر مولانا هاتفی بیت بکفتا به بندید بر کرکدن * خم روی شیران آهن بدن
﴿ خوبی ﴾ واو معروف و کسر باء موحده ایله کوزللك معناسنه درکه خوب کوزل و یای وصفیه
ایله کوزللك دیمك اولور میرنظمی بیت بخوبی ندارد نظیر و عدیل * ستوده خصال
و پسندیده اصیل ﴿ خودبینی ﴾ تکبرلك یعنی کندویی کورمکلك اخلاق ذمیمه دندر ﴿ خودستای
کسر سین مهمله ایله کندویی اوکیجی تمدح معناسنه کمال بجندی بیت کفتمش در آب عارض
عکس جان با ما نمای * کفت هردم خودستایی خوب و خوش آید مرا ﴿ خورای ﴾ واو معدوله
و فتح راء مهمله ایله بمعنی لایق و زیبا که اندرخورد و ارزد خود و درخود و درخور و زدر و شایان
و فراخور بونلر جمله بر معنایه مترادفلردر کذا فی المجمع ﴿ خوردنی ﴾ نمکه حاضر اولمش طعام
میرنظمی بیت بر آورد خوردنی در پیش مهمان * بطبع خرم و با روی خندان ﴿ خوردی
بر نوع لطیف و خوش خور شوربادر ﴿ خوشای ﴾ بمعنی خوشه که صالقم و سنبله در و بمعنی
خوشی ﴿ خوشی ﴾ واو معدوله ایله بر قوش آدیدرکه خوشه دخی دیرلر شیخ آذری در
عجایب الدنیا * مثنوی * هست مرغی که خوشه نام ویست * لیك دریای چین مقام ویست
خوشه کویند و هم خوشی کویند * آنکسان کاختلاف میجویند ﴿ خونی ﴾ قاتل معناسنه کاهی

کاهی چشم خوبانه صفت ایدوب چشم خونی دیرلر محبوبك کوزی ونکاهی عشاقی بی مجال
ایتدوکیچون وکاهی برنون زیاده ایدوب خونین دیرلر میرنظمی بیت همیکشت عاشقان
آن چشم خونی * نمی پرسد مجال زارچونی ده خو هلکی ده بوزن بختکی بمعنی بکی وناراستی
کذافی المجمع ده خوی ده واو معروف ایله بوزن موی عادت معناسنه شیخ سعدی بیت
خوی بد در طبیعتی که نشست * نرود تا بوقت مرك ازدست * ودخی حاصل وجای مزروع
معناسنه کاهی حذف یا ایله خو دیرلر مووزنی اوزره ده خوی ده واو معدوله ایله تعریفنده
وکان بالفتح ولکن المجهول بین الفتح والضم وبالقصر عرق * یعنی اصلی فتح ایله ایدی اما
مجهول اولدی فتح وضم اراسنده وقصر ایله در معناسنه درکه عربیده عرق دیرلر ترکیده دردیرلر
چغتای بده کسرتا ایله تیردیرلر ده باب الدال المفتوحة مع الالف ده دال مهمله ایله ذال معجمه نك
فرقی مقدمه ده تفصیل وبیان اولنمشیدی لکن کلمه آخرنده اولدقده ذال معجمه واقع اولور
اولدخی قاعده متقدمین اوزره در متأخرین قتنده اصلا فرقی یوقدر وذال معجمه استعمال
اولنمز جمله دال مهمله در واوائل کلمه ده من کل الوجوه واقع اولمامشدر بو زبان ظرافت
عنوانده واقع واستعمال اولنمیان سکز حرفك بری ذال معجمه در بووسایر یدیسی دخی واقع اولورسه
عربیدن اخذ اولنمشدر ده دا ده بنا وعمارتلرده تمل یعنی اساس دیدکلری نسنه یه دیرلر
وبعضیلر تمله وضع اولنان ایاقدر دیمشلر درکلا النقد یرین اصل بنا درمولانا جامی بیت پی
دیوار ایمان بود کارش * ازان شد چار دا ازچار یارش ده دادا ده هرجاریه یه دیرلر عموما
واطفال خدمتن ایدن جاریه یه دیرلر خصوصا شاه داعی شیرازی * مثنوی * راست
بشنو صافیا بالله زمن * خواهری دارم بصورت به زمن * کربه بینی حسن مهرآرای او *
تومرا خوانی یقین دادای او ده دارا ده فتح راء مهمله ایله بش معنایه کاور اول برمشهور
پادشاه آدی ایدی که اسکندر ذوالقرنینك ابتدای ظهورنده مصره ونجه ولایتلره حکم ایدردی
مجمع الفرسده آکا داراب وکیقباد دخی دیرلر اسکندر آنی قتل ایلدی بوقوله مناسب خواجه
سلمان بیت بکن قصد کسی کز بعد چندین سال در عالم * هنوز امروز بر دراست نعش قاصد
دارا * ثانی اسکندر رومی دیمکله معروف ومشهور اولان اسکندر ثانینك پدری نامی در
زیرا اسکندر ایکی در ذوالقرنین لقبی ایله مشهور اولان اسکندرك باباسنه فیلقوس دیرلر
ثالث هرذی شوکت پادشاهه مدح وستایشده داداریرلر رابع شراب دردی که کوب دیبنده
قالور بوایکی معنایه استاد عنصری بیت زمی کرنباشد زدارا کشم * اکرچند سلطان
ودارا وشم * خامس داشتن لفظندن مبالغه ایله اسم فاعلدر زیاده طوتیجی دیمك اولور
حکیم اسدی بیت نخست ازجهان آفرین کردباد * که دانای وازشت دارای داد * بومعنایی
مؤید شیخ نظامی بیت بدان داور که اودارای دهرست * که بی توجان شیرین همچو زهرست
تحفة الاحبابده بمعنی درون مسطوردر وصیغه امر ووصف ترکیبی ده اولور انباردار معناسنه
ده داربا ده سکون راء مهمله وفتح باء موحده ایله ضروری نسنه یه دیرلرکه درباودروا
ودربایست ودروایست دخی دینلور حکیم سوزنی * قطعه * هرکزمباد بر تو فذلك شمار
عمر * همچون جنان وپیش تو رضوان بریدکی * هست این جواب شعر بیونانی آنکه کفت

يارب چه دارا وفريبنده كودكى ﴿ دارالبيضا ﴾ شرفنامه ده بصره شهرنده بر سرايدركه عبدالله بن زياد بنا ايلمشدر بعض نسخه ده كوفه ده بر سراى عالى اسميدر ولغت محموديده بنه كوفه ده بر مشهور سرايدر ديوارنده سربريده صورتلر نقش اولنمش ودهليزنده برسك وبركوسفند وبر ارسلان تصويرى واردر نيه اشارت اولدوغى معلوم ومشهور اولمامشدر ﴿ داما ﴾ مميله دكزيعنى بحر معناسنه كذا فى الحليمى ونعمة الله ﴿ داميا ﴾ سكون ميم وفتح ياى تحتانيله لغت محموديده بمعنى سوراخ موش يعنى صچان دلوكى بو معنايه ميرنظمى * مثنوى چو شاطر كربه ادنى بنده تو * چه بنده بلكه هرافكنده تو * براعدا حمله شيرانه كردند چو موش در داميا همخانه كردند ﴿ دانا ﴾ اكرچه معناى موضوعى بيلجى كه عربيده عالم وعلام معناسنه در اما عاقل معناسنه استعمالى شايعدر مقابلى نادان دركه جاهل وبى عقل معناسنه در بونك آخرنده كى الف مبالغه ايچون اتصاف معناسن افاده ايدر احوالى مقدمه ده بيان اولنمشيدى جناب بارى تعالى عز اسمه اسماسندن وصفات ثمانيه ازليه سندن بريدر نتكم مرحوم شاهدى لغت منظومه سنك اولنده بيورمشدر بيت بنام خالق حى وتوانا * قديم وقادر وبينا ودانا ﴿ داها ﴾ فتح هايله بوزن ماها بمعنى غار ودره كه ميان كوهده واقع اولور كذا فى المحمودى ﴿ دبا ﴾ فتح باء موحده ايله بوزن قبا چكركه ملخ دخى ديرلر عربيده جراد ديرلر ميرنظمى بيت شده لشكرش همشمار دبا * كه هريك بجان عدو را وبا ﴿ درا ﴾ تخفيف راء مهمله والف ممدوده ايله آمدن لفظندن صيغه امردر اندرون آ معناسنه كه ايچرو كل ديمك اولور وبر معناسى دخى بيوك چاكدركه كاربان دوه لرينه اصارلر وبعض كبار دوه لرى يوكلرينه اصارلر تركيده اردالهدير لر بو معنايه خواجه سلمان بيت مرحبامى شنود تخته اين ره زدراى * بخت لو سر درا نشنود الا آواز * ثالث بمعنى نكون آويخته وبازكونه كه اندروا واندرواى دخى ديرلر فرهنك زفانكويا ده بمعنى حاجت مرويدر شرفنامه ده اندربايست وتلتك وتلته ودرواى ونياز ووايه ووايا لفظلريله مترادف اولدوغى مسطوردر ﴿ درا ﴾ فتح راء مشدده ايله بوكرتلان دكنك يمشنه ديرلر ﴿ دربا ﴾ سكون راء مهمله وفتح باء موحده ايله بمعنى نكون آويخته كه دربايست ودروا دخى ديرلر واوايله با حرفى آراسنده تبادل وتواخى اولمغله وفرهنك زفانكويا ده بمعنى حاجت مرقومدر ﴿ دردا ﴾ محل تأسف ده استعمال اولنور برادادر حيفا ودريغا معناسنه شيخ سعدى بيت دردا وحسرتا كه عنانم زدست رفت * دستم نميرسد كه بكيرم عنان دوست ﴿ درزاده آسا ﴾ اسم مركبدر درزاده ايله آسادن درزاده بمعنى درداده وآسا آسيادن مخففدر معناى تركيب دكرمان اوأوغى اوكنه قودقلرى تخته دركه جريان آبى دكرماندن منع ايدر كذا فى شرح السامى فى الاسامى ﴿ دروا ﴾ سكون راء مهمله وفتح واوايله بمعنى بازمانده يعنى بر مصلحت ايچون اليقونمش آدم وغيرى خواجه سلمان بيت باوجود چون توشاهى دست ارباب هنر * جوردور چرخ دروا برنتابد پيش ازين * معيار جماليده شمس فخرى بمعنى آويخته ديوب بو بيتى نظم ايلمش بيت خدايكانى وشاهنشهى كه دشمن او * زغم هميشه بيك تارمو بود دروا * فرهنك جهانكيريده بمعنى سركشته وسركردان

وسرکردان حکیم خاقانی بیت زهروان چون آفتاب آزاد وخندان زفته اند * من چرا چون
ذرّه سرکردان ودروامانده ام * ومعنی بازکونه ونکون وله بیت چه اخکرها ند زان
آتش که وقتی * خلیل الله دران افتاده دروا * فرهنك زفانکو یاده کتب معتبرهٔ فرسدن
برکتاب اسمیدر ودخی بمعنی حاجت که درباید ست ودر وایست معناسیله متر ادفدر حکیم
اسدی بیت زدروای ما هرچه بایست خیز * نه بستست برما در کنج خیز * من بورایکی
معنایه حضرت مولانا قدس سره بیت کرستم از ابی صبری دروا سیٔ * سرنکو نانزاسیری
دروامیٔ ﮒ دریا ﭺ معروف شیخ سعدی بیت بدریا در منافع بیشمارست * اکرخواهی
سلامت درکنارست ﮒ دستا ﭺ سکون سین مهمله وفتح تاء مثناة ایله دستار لفظندن
مرخمدر صارق ودستمال معناسنه کمال اسمعیل * قطعه * بسکه میشویم و هم میکویم *
جبهٔ خویشتن و دستارا * ریزه ریزه شدی از زخم کدین * پوششم کرنبدی از خارا *
ﮒ دست آسیا ﭺ ال دکرمنی اصلی آسیای دست در علم اولیجق مضاف الیه تقدیم اولندی
میر نظمی بیت نیست دستار برسرم پیچیده است * کو ببادست آسیا کردیده است *
ﮒ دشتیوا ﭺ تارلا ومزروعات بکجیسی که دشتیبان دخی دیرلر ﮒ دغا ﭺ فتح غین معجمه
ایله فریب وحیله وناراستی معناسنه حکیم انوری بیت ایا سپهر نوالی که پیش صدق
وسخاست * سخای ابر دروغ ونوال بحر دغاست ﮒ دما ﭺ فتح میمله خسته لکدن غایت
ضعیف اولوب نیز نیز صولغه دیرلر وبدنه قیل اورپرمك ودم کبی نفس معناسنه مرویدر
ﮒ دندا ﮒ سکون نون وفتح دال مهمله ایله بمعنی کشته یعنی ضایع اولمش میر نظمی بیت
چکونه بازمی آیم بسوی بت * دل آشفته دندا شد بکوی بت ﮒ دندان آسیا ﭺ آزو دیشلرینه
دیرلر ما کولات اول دیشلر ایله نرم اولدوغندن بو وجه ایله تسمیه اولنمشدر عربیده طحان
دیرلر اوك دیشلره ثنایا وایکیسی اراسنده اولانلره اکسار دیرلر ﮒ دولت خدا ﭺ دولت صاحبی
دیمك اولور خدا اصاحب معناسنه کلدوکی مقدم ذکر وبیان اولندی خانه خدا وده خدا
کبی ﮒ دولت کیا ﭺ کسر کاف فارسیله براوت درخاصه سی بودرکه برکمسنه کندوده حفظ
ایدوب کوتورسه دولتلو اولور دیرلر ابو المعانی بیت نودمیده سبز خطش درکلستان عذار
عاشق بیچاره کانرا بوده است دولت کیا ﮒ دها ﭺ عربیده ضم دال مهمله ایله در زیرك وعاقل
وکار شناس معناسنه وله بیت رشتهٔ کارش نبند از دکره اهل خرد * عاقبت اندیش
باشد هرکه می باشد دها ﮒ مع الباء الموحده * داب ﭺ شرفنامه ده بمعنی کرّ وفرّ وشوکت
معناسنه در بو معنایه منلا مطهر بیت کربه بینی آنهمه دارات وداب ودار وکیر * که بامر
شاه ورسم باستان آورده اند * ودخی داراب لفظندن اختصار اولنمشدر ونسخهٔ میرزا
ابراهیمده بمعنی خود نمایی ومجمع الفرسده پیدا ایتمك معناسنه مذکوردر ﮒ داراب ﭺ
دارا اوغلی اسمیدرکه اسکندر ذو القرنین النده هلاك اولدی استاد لطیفی بیت شد سکندر
بعقل ورأی صواب * غالب وچیره دست بر داراب * مجمع الفرسده پادشاه ایران زمین
اسمیدرکه بهمن شاه اوغلیدر ومحمودیده بمعنی کرّ وفرّ ودار وکیر مذکوردر ﮒ دار الادب ﭺ
مجلس علم وفضیلت ومجلس درس وعلوم کذا فی شرفنامه ﮒ دارسنب ﭺ سکون راء

ونون وضم سین مهملتین ایله نسنه دلهجك آلت مثقب وبورغی کبی بعض نسخهده دار
اغاجدر وسنب دلهجك نسنهدر معنای ترکیب جهتیله اغاج دلن قوشدرکه اکا اغاج
ققان دیرلر ابوالمعانی بیت دلبری چون سفت در دختری * کیراو بودستکو یا دارسنب
﴿ دارو کوب ﴾ اول ایری هاونه دیرلرکه اطبا آنکله ادویه سحق ایدرلر اما شرفنامهده
هاون دوکیجی شاکرد اطبایه دیرلر بو معنی دخی اصحدر ﴿ داشاب ﴾ فتح شین معجمه ایله
بمعنی دهش یعنی عطا و بخشش استاد منوجهری بیت زکین تو غمناك کردد عدو * زداشاب
توشاد کردد ولی ﴿ دب ﴾ بوزن چب بمعنی نکاه داشت کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿ دبیب
کسر باء موحده وسکون یای تحتانیه ایله بوزن طبیب نرم ودوکلش معناسنهدر کذا فی فرهنك
جهانکیری عربیده قرنجه یوریمسنه دیرلر ﴿ درب ﴾ سکون راء مهمله ایله دوه طاولی
عربیده طریق معناسنهدر ﴿ دریاب ﴾ سکون راء مهمله وفتح یای تحتانیه ایله بش معنایه
کلور اول صیغهٔ امردر یافتن لفظندن بول معناسنه محسوسا اولسون حکیم قطران ارموی
بیت به پیشکاه بزرکان کرت نبکذارند * فقیر باش وزمین بوس وآستان دریاب *
ثانی آکاه و فهم ایله معناسنه خواجه حافظ * مصرع * راح چون لعل آتشین دریاب
وله * مصرع * بیا وحاصل عمر عزیز را دریاب * ثالث مدد ومعاونت ایله معناسنه
وله بیت بعشق روی تو عاشق غریق بحر بلاست * که فوت میشود اینك بیا یکی دریاب
رابع فرهنك جهانکیریده دریا معناسنه منقولدر بو معنایی مؤید شیخ عطار بیت تو حل
خواهی شدن در آب معنی * اکر هستی یقین دریاب معنی * فخر کرکانی بیت عدیل
ماهیان باشم بدریاب * که همچون ماهیم هموارم درآب * خامس تدارك ایله معناسنه
ابوالمعانی بیت بچند در پی نفس وهوا تك و پوئیت * که رفت عمر عزیزت تلافیش دریاب *
بو معناده چه دریابد دیرلر نه تدارك ایدر دیمك اولور ﴿ دست چپ ﴾ صول طرف که
عربیده شمال یسار دیرلر مقابلی دست راستدرکه عربیده جانب یمین دیرلر چپ وراست
دیرلر عربیده کی یسار یمین معناسنه مولانا هاتفی در تیمورنامه بیت زمیران شهش دست
چپ شد قوی * زهی آنچنان بازوی خسروی ﴿ دست چوب ﴾ الده کتوردکلری قصه
دکنك وطوارسورهجك اغاج که چوب دست دخی دیرلر ﴿ دست یاب ﴾ فرصت معناسنهدرکه
دست یافت دخی دیرلر میر نظمی بیت هدایت رفیق وظفر در رکاب * براعدا همیشه شود
دست یاب ﴿ مع التاء المثناة * دادراست ﴾ سکون دال وسین وفتح راء مهملات ایله بمعنی
عادل حکیم فردوسی * مثنوی * چو بشنید جاماسب برپای خاست * چنین کفت کای خسرو
داد راست * اکر شاه کفتار من بشنود * بدین کرد نش اختران بکرود ﴿ دارات ﴾ فتح
راء مهمله ایله بمعنی کر و فر اثواب احتشام وسائر آلات حشمت کذا فی مؤید الفضلا ﴿ داردست
سکون را وسین وفتح دال مهملات ایله ایت اوزومی دیدکلری اوتدر ﴿ داشت ﴾ داشتن
لفظندن صیغهٔ ماضی درطوتدی معناسنه حقیقتا ومجازا استعمال اولنور وبعض تراکیبه
مضاف الیه ایدوب فروداشت ونکه داشت دیرلر میر نظمی بیت نکهداشت ایزد نکشتته
خطا * بکفت اینچنین بوده است ماجرا ﴿ دربایست ﴾ سکون را ویای تحتانی وسین مهملتین

مهملتین وفتح باء موحده ایله بمعنی حاجت وضروری اسم مصدر اولور ودخی بمعنی آرزو ومحتمه وسکون
ﭽ درخواست ﮋ سکون راء مهمله وفتح خاء معجمه و واو معدوله ایله بمعنی طلب ورجا والتماس که
درخواست کرد دیرلر یعنی طلب ایلدی ورجا ایلدی دیمك اولور ابو المعانی بیت خدمت
آستان عشق ترا * شده شاه جهانرا درخواست ﭽ دردشت ﮋ کسر راوفتح دال مهملتین
ایله اصفهان محلاتندن بر محله آدیدر کمال اسمعیل * قطعه * ای خداوند هفت سیاره *
پادشاهی فرست خونخواره * که دردشت را چو دشت کند * جوی خون آورد بجو باره * عدد
مردمان بیفزاید * هر یکی را کند بصد پاره ﭽ دردوخت ﮋ سکون راوضم دال مهملتین و واو
معروف ایله بمعنی کفتکو ترکیده سوز صاو دیدکلری معنایه در میر نظمی بیت چو شد شایع
میان خلق آن نکار * شده در حق او دردوخت بسیار ﭽ درغشت ﮋ سکون راء مهمله وشین
وفتح غین معجمتین ایله مجمع الفرسده سبزوات معناسنه مرویدر وله بیت چو کلشن خوان
نعمت را کشوده * مکر که سر بسر درغشت بوده ﭽ در وایست ﮋ بمعنی در بایست مرقوم
باء موحده یرینه واو واقع اولمشدر تبادل جائز اولدوغی جهتله کذا فی المجمع وغیره ﭽ دست
اون بر معنایه کلور اول معروفدر معناسنه حقیقتا و مجازا شیخ سعدی بیت از دست
وزبان که بر آید * کز عهدهٔ شکرش بدر آید * ثانی نفع وفائده معناسنه حکیم سنایی
بیت ترك وایرانی واعرابی وکرد * هرکه عادلتر ست دست او برد * ثالث نصرت وظفر معناسنه
حضرت مولانا قدس سره بیت شاد جانش بدکه بر شیران تو * یافت آسان نصرت ودست
وظفر * رابع مقام عالی معناسنه حکیم فردوسی بیت نشسته است بر دست دستان
سام * کمربسته بر در کهش خاص وعام * خامس صدر مجلس ومسند ملوك وصدور
اکابر که چار بالش وچار بالشت دخی دیرلر حکیم انوری بیت زهی دست وزارت از تو دستور
چنان کز پای موسی پایهٔ طور * سادس بمعنی قوت وقدرت حکیم خاقانی بیت دست
دست تست جان ماوای تو * پای صورت در میان نتوان نهاد * سابع بمعنی غلبه وتسلط
حسین ثنایی بیت بعهد دست تو از بیم اشتباه درم * تن از پشیزه کند پاك طبع ماهی شیم
میر خسرو بیت شه بحیات خود این نقش بست * ملك منست این دکری را چه دست *
ثامن طرز وروش که بربن دست دیرلر حکیم خاقانی بیت کسی را سخن بلند ازین دست
سوکند بمصطفی اکر هست * پور بهای جامی * رباعی * آزرده مشو کرم کسی آمد ورفت
در سر زمحال هوسی آمد ورفت * اندر دل من غم مقیم غم تست * ورنی غم ازین دست بسی
آمد ورفت * تاسع بر نسنه تمام اولمق مثلا دست جامه از دستار یعنی تمام طوناق قماش
ویکدست سلاح مراد سر پناهدن موزه یه وارنجه جملهٔ سلاحه دیرلر ویکدست خانه
دیرلر نشیمن خانه دن مطبخ وکنیفه وارنجه بونك امثالی نسنه لره دیرلر حکیم فردوسی بیت
کرانمایه دستی بپوشید رفت * بدرکاه کسری خرامید تفت * وحکیم اسدی بیت زدیبای
رومی شتر وار شست * زپوشیدنی جامه پنجاه دست * شیخ نظامی بیت تو از زندکانی
می ورود وجام * بر آراسته دست مجلس تمام * عاشر کرت ومرتبه معناسنه مثلا یکدست
بازی ویکدست سفر دیرلر اثیر الدین اخسیکتی بیت این بار خصل بفکن ودست کرو بیر

بستاخ داه خواه و تمام ندب بباز * میرخسرو بیت بهنکامی که ایشان دست می بازند ازبازی
ولعب دست ایشان کعبتین از دست میغلتد * حادی عاشر بمعنی دستور اثیرالدین اخسیکتی
بیت ای اصل اصل تیغ تو و دیکران نیام * وی دست دست شرع تو و دیکران بنام * معنای
اول که الدرعربیده یدو چغتای لسانندہ کسر همزه ایله ایل دیرلر ژ دستادست ج ایکی
طرفدن عسکر وسپاه مجاز یه ایتمك معناسنه سپاه از هردو طرف دستادست شدند دیرلر
ودخی صاغ وصول قول معناسنه که عربیده یمین ویسار و جناحین دیرلر و بر معناسی دخی
نقد درکه ویره سی یه پسادست دیرلرا بوشکور بیت ستد و داد مکن هرکز جز دستادست *
که پسادست خلاف آرد وصحبت ببرد ژ دستاربست ج یعنی دستار پیچیده صارلش صارق
وفعل ماضی اولور صارغی صاردی معناسنه ابوالمعانی در صفت شیخ مرایی بیت برش خرقه
وشال وسبحه بدست * بسر تاج صوف و بدستار بست ژ دست بدست ج یعنی نقد انقد ودخی
بر بر یینه متصل که دست بدست بمرتبه رسیده دیرلر وله بیت بکوشش کم راه عشقش کند او
رسم دست بدست رتبه وصل یار ژ دست راست ج صاغ طرف وصف لشکر ده جانب یمین
معناسنه مولانا هاتفی در تیمورنامه بیت بر آراسته شاهرخ دست راست * که آن بر قدش
یامه بود راست ژ دست رست ج مندرکه مقعد آلتنه قورلر عربیده اکا قیاس دیرلر
ژ دست یافت ج نصرت وظفر بولمقدن کنایه در ابوالمعانی بیت میشود منصور هرجا
با کمال لطف حق * باشد از اقبال دایم برعدویش دست یافت ژ دشت ج سکون شین معجمه
ایله درت معنایه کلور اول معروف بیابان وصحرا معناسنه در عموما ثانی ولایت خراسانده
بر شهر آدیدر دشت بیاض دخی دیرلر مشهور شهردر حضرت مولانا قدس سره * مثنوی
در بخارا بنده صدر جهان * متهم شد کشت از صدرش نهان * مدت ده سال سرکردان بکشت
که خراسان که کهستان کاه دشت * ثالث ترکستانده واقع بر مشهور صحرادر دشت قپچاق
دخی دیرلر رابع کورستان معناسنه ده روایت اولنمشدر ابوالمعانی بیت یابند حیات وباز
غم هجر میکشند * بکره کند زمکن بسوی دشت عاشقان ژ دنه کرفت ج فتح نون واخفاء
ها ایله عجله ایتدی وتك و پو ایلدی و عجب و غرور ایلدی معنالرینه در ژ دوات ج معروف
ترکیده دخی مستعملدر میرنظمی بیت چو نزدیك بوده دوات وقلم * نوشته بران نامه
برستم ژ دوات ج معروف لفظ عربیدر لکن فارسیده استعمالی شایعدر کاهی کندو
ترکیبلرینه حرف ایدوب دولتمند دیرلر ژ دهشت ج کسر ها وسکون شین معجمه ایله بمعنی
یکانکی وفرید عصر کذا فی تحفة الاحباب بو معنایه ابوالمعانی بیت شاه مشهور عالم باد هشت
عشق روح افزا * که برسر برده کار عاشقی با درد حسرت را ژ دهمست ج فتح ها وسین
مهمله وسکون میم ایله بر اغاجدر آتشه یاندقده خوش رایحه سی چقار عربیده غار دیرلر
همیشه سبز وتازه اولور کذا فی المجمع ژ دهمشت ج شین معجمه ایله دهمست مرقوم
معناسنه در بعض نسخه ده حب الغار اغاجی درکه یمشی آجی اولور ترکیده دفنه دیرلر ژ دهن پشت
اضافتله بمعنی سوراخ کون کذا فی شرفنامه بو معنایه میرنظمی بیت از دهن پشت کند نغمه ها
خیز داز و مهر زخفته بپا ژ دیرمنات ج بر مشهور کنیسادر که سراپا در و دیواری نقوش

نقوش وتصاویردر دیرلرکه کفره زعملرنجه یوزاون اوج مرسل نبینك تصویرین ایلشلر
ابوالمعانی بیت خانهٔ سینهٔ من دیرمنات آساشد * که درو صورت خوبان شده نقش وتصویر
ل مع الجیم * داج ع یعنی تاریکی لفظ عربیدر دجی دن مشتق اسمدر فارسیده استعمال
اولنور شیخ نظامی بیت ای زر وز سپید تاشب داج * بدد های فیض تو محتاج ل دراج ع
فتح راء مهمله ایله بوزن خراج برموضع اسمیدر ل درتاج ع سکون را وفتح تاء مثناة ایله
برچیچکدر کونش قنغی طرفده اولسه اول طرفه دونر عراقده آکا توله دیرلر کذا فی المجمع
ل درج ع سکون راء مهمله ایله حجره معناسنه وخط نقش آمیز شرفنامه ده حضرت
رسالت پناه صلی علیه الاله عمت آلاه لیلهٔ معراجده اندن کندر ایلدی برموضعك اسمیدر
عربیده یازمق معناسنه درهاتفی بیت نوشتند درجی بسلطان مصر * که ای برتر از تاجداران
عصر وفتح رایله پایهٔ نردبان در ل دسترنج ع سکون سین مهمله وتا ونون وفتح راء مهمله ایله
ال بچقوسی که دست اره و ترکیده دستره دیرلر عربیده منشار دیدینلور ابوالمعانی بیت
زعشق تو نشوم هیچ وجه روکردان * اکرنهی بسرم دسترنج بیدادی * شرفنامه ده بمعنی
پیشه یعنی صنعت وکار وکسب که اشاکله اوله شیخ سعدی بیت بیاموز فرزند را دست
رنج * اکر دست داری چو قارون کنج ل دواج ع فتح واو ایله بوزن خراج بخت وفرخی
وسرور وشادی معناسنه میرنظمی بیت چوروزی شده تخت شاهی وتاج * نشسته
بروباسرور ودواج * بعض نسخه ده چادرشب ویورغان معناسنه ده مرویدر اماچادرشب
معناسنه ضمله در ل دهانج ع فتح هاونونله ایکی اورکجلو دوه ترکیده بغور دیرلر نتاج دیشی دوه لره
چکرلر ل دهنج ع سکون ها وفتح نونله معدنی برنوع طاشدر برقاج لون اولور اعلاسی کوك رنك
وشفاف اولاندر وصارو رنکی اولور جزیرهٔ قبرسده معدنی واردر وبرلونی سنجابی رنك اولور
موشی دیرلر وبرنوعی دنی الاجه اولور طاوسی دیرلر سیاه رق قزللغه مایل دنی اولور واعلاسی
فرنکستانده اولاندر دهنج فرنکی دیرلر شرفنامه ده ضم دال ونونله روایت اولنمشدر ل مع الجیم
الفارسی * درپیچ ع سکون راء مهمله ویای تحتانی وکسر باء فارسیله حولی اطرافنده وقپو
اوکلرنده اولان تخته دیوارکه طولانوب کیرمك ایچون ایدرلرکه طشره دن ایچروسی کورنمیه
در ایله پیچیدن مرکب لفظدر طولاشق قپو دیمك اولور ل دستپیچ ع زنان وعروسان
اللرینه حنا وسمه اوردقلرنده صاردقلری بزوال ایله صاریلان نسنه هرنه اولورسه ل دم آهنج
سکون میم ونون وفتح همزه وها ایله نفس چکیجی دیمك اولور که دم نفسدر وآهنج آهنجیدن
لفظندن اسم فاعلدر ل مع الخاء المعجمه * دخ ع اوج معنایه کلور اول بمعنی نیکو حکیم سوزنی
قطعه * همیشه تا که بود زیف زشت ودخ ونکو * بلفظ لوتره کویان یاوه کوی کرخ
زچرخ باد همه شغل دشمنان تو زیف * زبخت باد همه کار دوستان تو دخ * ثانی فوج
معناسنه که فوج فوج دیمکده دخ دخ دیرلر حکیم نزاری قهستانی بیت همچو امواج بحر
لشکرشان * متعاقب همیرسد دخ دخ * ثالث بمعنی سره یعنی یارکذا فی فرهنك جهانکیری
ل درداخ ع سکون راوفتح دال مهملتین ایله خسته لکدن هنوز قالقمش عربیده ناقه دیرلر
کسر قاف واظهار ها ایله بو معنایه واو ایله درواخ دنی دیرلر استاد لطیفی بیت مغیث ملت ودین

قهرمان خصم شکار * که دشمنش نشود هرکز از علل درداخ ؛ درواخ فتح سکون راء مهمله وفتح واو ایله التی معنایه کلور اول خسته لکدن هنوز صحته دونوب لکن تمام صحت بولمامش اول حالته عربیده نقاهت دیرلر حکیم سنایی بیت کرده خصمان بروجهان فراخ * تنکتر ازدرونکه درواخ * ثانی شجیع ودلیر معناسنه منصور شیرازی بیت فلك جناب وعطارد بنان ومهر ضمیر * زحل مراتب ومه رایت واسد درواخ * ثالث شدت ودرشتی معناسنه ابوالفرج رونی * قطعه * با حفظ تو کستاخ نکند رد * یکنای قضا بر عیال ملك * با امر تو درواخ نکرد * شیر فلك اندر غزال ملك * رابع محکم ومضبوط معناسنه پیر هرات خواجه عبد الله انصاری طبقات نام کتابنده بیورر * شنودن سخن نیکان وحکایات پیران واحوال ایشان دل مریدانرا تربیت باشد وقوت وعزم فزاید ودران از الله تعالی ثبات یاود وبر بلا امتحان آرود وبدرویشی وناکامی قدم فشارد تا عزم مردان یاود ودست در ولایت ورکن درواخ زند واز آداب وسیرت ایشان ادب کیرد * وینه کتاب مرقومده شیخ ذو النون مصریدن نقل وروایت ایدر * کفت وقتی کسی یا وی که بضاعت تو بدست او بود ودرد تو بادار وی او موافق دامن وی درواخ دار * خامس بمعنی درشتی وصحیح شمس فخری بیت جمال دنیی ودین شاه وشیخ ابو اسحق * که خصم او رانبود ز درد ها درواخ * سادس بمعنی راستی استاد رودکی بیت چونکه مالیده بدو کستاخ شد * کار مالیده بد ودرواخ شد * سابع تحفة الاحبابده بمعنی یقین که ضد کمانه در مثلا کمانم بفلانی درواخست دیرلر کمانم فلانه درستدر یعنی یقینم واردر دیمك اولور ونسخۀ میرزا براهیمده معنای اوله زاء فارسیله درواژ نقل اولنمشدر ؛ دریغ کسر راء مهمله وسکون یای تحتانی ایله تقصیر ودریغ طوتمق معناسنه در میرنظمی بیت یوزی روفی نباشد چون کمالش * همیدارد دریغ از من جمالش ؛ دریواخ کسر راء مهمله وسکون یای تحتانی ایله بمعنی دریغ داشتن وتقصیر کردن کذا فی المجمع ؛ مع الدال المهمله * داد فتح درت معنایه کلور اول عدل وعدالتدر اکثر عدل ایله مترادف اولور که پادشاه داد کر دیرلر اما عدل ایله دادك میانه‌سنده فرق واردر عدل کشی بنفسه عدالت ایدوب ظلم ایلمامکدر وداد آخرك ظلمنی دفع ایلمکدر ثانی عدل استمك معناسنه در شیخ سعدی بیت پیش که همی برم زدستت فریاد * هم پیش تواز دست تو میخوا هم داد * ثالث بر نوع قبر جقدر که آکا بریون وولین دخی دیرلر عربیده قویا دیدکلری علتدر معنای مقدم ایله بو معنایه بشاعر دیمشدر * قطعه * امان الله آن کرکین میلاد * که کرکین است میل کردن او * زبعض مردم که از وی داد خواهند * کرفته داد سرتا پاتن او * رابع عمر وسن وسال معناسنه حکیم قطران ارموی بیت نوروز پر تو رخ وپیروز بامداه * از بخت داد یابی واز عمر برخوری * ودخی دادن لفظندن فعل ماضی در ویردی معناسنه که می باید داد دیرلر مصدر دخی اولور ؛ دادآفرید فتح ایکی معنایه کلور اول فرهنك جهانکیریده حضرت خلاق عالم جلت قدرته اسماسندن براسمدر ثانی موسیقیده بر نوا آدیدر حکیم فردوسی بیت سرودی باواز چون بر کشید * که اکنونش خوانی و دادآفرید ؛ دادراد فتح سکون دال وفتح راء مهملتین ایله حق جل وعلانك اسماء شریفه سندن براسمدر ؛ دادستد فتح کسر دال

دال وسین مهمله وفتح تاء مثناة ایله آلش ورش عربیده اخذ واعطا دیرلر و بر معناسیده انتقامدر
امابو معناده دال موقوف کرکدر داد بستد تقدیر نده ابو المعانی بیت اکرکه نائل وصلت شود
دل محزون * زجو رحسرت و غم لا محال داد ستد دارا فتح راء مهمله ایله حضرت باری
جل ذکره اسماسندندر دارد سکون را و دال موقوفله نام شریف از نامهای خدا عز
اسمه مذکور اوج اسمه میر نظمی بیت دارد و داراد و دادر ادهمین * هرسه رانام خدا دان
یقین دارد فتح راء مهمله ایله داشتن لفظندن صیغهٔ مضارعدر طوتار معناسنه وله
* مثنوی * هرکه دارد علم او دارد شرف * کرعمل دار دنشد عمرش تلف * هرکه دارد مال او
نبود خسیس * دردو عالم میشود نفس نفیس دارو برد ضم راء مهمله وبا و واو
مجهول ایله بمعنی طاقت وقوّت وکرّ وفرّ ونبرد حکیم فردوسی بیت بپوشید رستم سلاح
نبرد * با ورد که رفت با دارو برد * وجنك وعربده معناسنه حکیم اسدی بیت برابر
کشیدند صف نبرد * براند زجنك آوران دار و برد داشاد فتح شین معجمه ایله عطا
وبخشش معناسنه که داشاب دخی دینلور شمس فخری بیت بود بحضرت او قیس
صاعده نادان * برد زهمت او معن زائده داشاد * استاد عنصری بیت خواستم تا نثار
داماد شن * پدر اینجا بمن فرستادش * حسین وفائی لامله دلشاد نقل ایلمش اما الفاله
اصحدر داماد کویکو عربیده عریس وصهر دیرلر کسر صاد ایله ابو المعانی بیت کر
خرد مندی مده دل این عروس پرفتن * صد هزاران همچو تو داماد کشت این پیره زن *
داند فتح نونله ایکی معنایه در اول بمعنی تواند که دانم توانم معناسنه کلور حکیم نزاری
قهستانی بیت مکر خود این شب یلدا بروز داند برد * کدام یلدا کاین شب هزار چندانست
ثانی دانستن دن فعل مضارعدر بیلور معناسنه داشمند صاحب علم دیمکدر دانش
علم معناسنه اسم مصدردر ومند ادات توصیفدر و ادات نسبت دخی اولور دولتمند وحاجتمند
کبی داشومند بو دخی دانشمند کبی صاحب علمدر حکیم فردوسی بیت بود دانشومند
هم پهلوان * نه بیند کسی شیر از نیسان جوان دبید کسر باء موحده وسکون یای
تحتانیله اطبا اصطلاحنده دوا دیمکدر بعض نسخه ده معجون معناسنه مرویدر دد
بوزن بد جنس چارپا حیواندن یرتجی جانور دیرلر ارسلان وقپلان وببر وسباع سائره
شیخ سعدی بیت نه هر آدمی زاده از دد بهست * که دد ز آدمی زاده بد بهست *
حکیم سنائی بیت مملکت را ثبات در خرد ست * بیخرد مرد همچو غول و دد ست دد و داد
یرتجی چارپا جانور سباع معناسنه کذا فی المجمع درآمد ایچرو کلدی دیمکدر معنای
ترکیبی جهتیله ایچرو کلمك لازمه سی اولمغله هد ایا وبی کسب منفعت اولان نسنه یه دیرلر نتکم
بو بیتدن مفهومدر بیت چنین کفت دختر بفرّخ پدر * که آمد بجیبی از ان راه در درآید
یعنی کوید سوزه کلور دیمك معناسنه استاد فرخی بیت کسی که ز آز در آید بدرکهی نشود
که جرب زبانان آنجا شوند کند زبان درباقی شد یعنی قالدی وآخر اولدی شیخ
نظامی از هفت پیکر بیت مطرب آمد روانه شو ساقی * شد طرب را بهانه درباقی *
دربند ألتی معنایه کلور اول طاغده وبعض یرلرده زحمتله کچیلن یره دیرلر و سرحدلرده

سنه ور قطع اولنان مضیق محل که عربیده ثغر دیرلر مولانا هاتفی بیت که قاصد زدربند چون
درگذشت * درآمد بسرحد قبچاق دشت * ثانی اول نسنه یه دیرلر که آنکله قپو بغلنور
کلید ومفتاح سنر که عربیده مغلاق دیرلر بو معنای ترکیبدر ثالث بر شهر عظیم اسمیدر شیخ
نظامی بیت شکارستان او آنجا زدربند * شبیخونش بخوارزم وسمرقند * رابع فرهنگ
جهانگیریده قلعه یه دخی دینلدوکن ذکر ایدر حکیم ازرقی بیت بدربند سجستان آنچه
اوکرد * مثالی کرده بد حیدر بخیبر * حکیم زجاجی بیت بدربند ها فتح کرده است شاه
بر آورد برجش بخورشید ماه * خامس کذرکاه تنکتر دریا بوکا ترکیده بوغاز دیرلر میر نظمی
بیت بکشتی نشستند سر جمله لشکر * زدربند دریا گذشتند یکسر * سادس تقید
احوال نفس ایلمك مثلا کندو قیدنده اولور دیمکده دربند خویش میشود دیرلر شیخ سعدی
بیت هرکه در بند خویشتن باشی * عشقبازی دروغ زن باشی * ل درد ع سکون
راء مهمله ایله اغری عربیده وجع دیرلر ورنج وزحمت ومشقت معناسنه میرخسرو
* رباعی * عشقی داریم وسینه سوزانی * دردی داریم ودیده کریانی * عشقی وچه
عشق عشق عالمسوزی * دردی وچه درد دردبی درمانی * چغتای لسانده مونك
دیرلر کاف عجمیله سبعه سیارهده اولکی حکایه ده ایدر بیت یوز تومان مونکدا جان
افکاری * باری بیرساری وبو بیر ساری ل درخورد ع سکون رائین مهملتین وضم
خاء معجمه وواو مجهول ایله لایق معناسنه درخورد دخی دیرلر استاد لطیفی بیت هرکه صاحب
نظر بود مردست * مردرا آن کند که درخور دست ل دردمند ع دردلو نیازمند وحصه مند
کبی استعاره طریقیله مابونه ده دیرلر ظاهرا بنه علت اولوب اضطرابی ایچون علاجه محتاج
اولمغله درد صاحبی دیمك اولور ابوالمعانی * قطعه * ارقیب کر خود از عشاق کرد د * ترحم
باید ش کو دردمند ست * مکر روزی در آید بزم دندان * علاجی حاضر او را دلپسند ست
ل درمیانه باشد ع یعنی رهن اوله بر شرط ویاخود بر نسنه ایچون رهن قونلمق لازم اولدقده
فلان چیز درمیانه باشد دیرلر کمال خجندی بیت کر میان باشد ش بزیر قبا * خرقه بنده
درمیان باشد ل درند ع فتح راء مهمله وسکون نونله بمعنی سان یعنی شکل وسیما کذا فی
شرفنامه ل دروند ع سکون راء مهمله ونون وفتح واو ایله درت معنایه کلور اول ایران
پهلوانلرندن بر مبارز آدیدر ثانی بردارو اسمیدر ثالث قپو باصرغی که عربیده مغلاق
دیرلر رابع بمعنی دربند مرقوم ل دریابند ع ایکی وجهله ایکی معنایه در اول دریا ایله بنددن
مرکب اوله دریا کنارلرنده کمی طور دخی لیمان آغزی وکمی یاپلان یرکه ترکیده ترسانه دیرلر
ثانی در ایله یابنددن مرکب اوله جمع فعل مضارع اولوز بولورلر وآکارلر دیمك اولور ایکی
معنایه ابوالمعانی بیت زروی کشتیان زاده شده پرنور دریابند * عجب نبود همه ارباب
کشتی شود دریابند ل درزپسند ع سکون زا وفتح باء فارسیین ایله پرهیزکار معناسنه
کذا فی المجمع ل درژند ع فتح زاء فارسی وسکون نونله بمعنی تند وخشم آلوده میر نظمی
بیت بر صف لشکر عدو چو زند * تیغ ونیرو کمان بزور درژند ل دستاد ع سکون سین
مهمله وفتح تاء مثناة ایله بمعنی دستیار وله بیت به پیشش آمد و بیداد کرده * مرا جور وستم

و رستم دستان کرده ﴿ دستانزند ﴾ سکون سین مهمله و نونك و فتح تا و زاء معجمه ایله نام
نام پدر رستم درکه دستان وزال وزر روز و زال دخی دیرلر حکیم فردوسی بیت نهادم ترا
نام دستانزند * چو با تو پدر کرد دستان بند ﴿ دست بازد ﴾ الی اوزچیره دست معناسنه که
هر نیه یا یشسه الندن کله ودخی الصونردیمك اولور ﴿ دستبرد ﴾ سکون سین مهمله
وتاء مثناة وضم باء موحده ایله خصمه غلبه وظفر وهنرده غلبه ایلمك معناسنه میر نظمی
بیت بکفتا مباش اینقدر پرشتاب * که دستبرد اوزا نیارید تاب ﴿ دست بند ﴾ اوج
معنایه در اول زنان لعل وانجو وامثالی جواهری ایپلکه دیزوب قوللرینه بغلرلر ثانی جوانانه
کفره اوینارلر خوران دیرلر بربرلرینك اللرین طوتوب ایاقلریله یری دپوب طولاشورلر
حکیم اسدی بیت بهر بوزن آوای رامشکران * بهر کوشهٔ دستبند سران * شیخ
نظامی بیت ساعتی دست بند میکردند * برسمن ریشخند میکردند * ثالث ایراقدن
حلقه ایدوب اوتوران وطورانه دیرلر آدم اولسون حیوان اولسون اکا پرموزه وچپر دخی
دیرلر وله بیت اندران بزمهٔ پرندزده * کیك ودراج دست بند زده ﴿ دستکرد ﴾ سکون
سین مهمله وفتح کاف ایله بچقو صاپی دستاکرد دخی دیرلر ﴿ دشبد ﴾ سکون شین معجمه
وضم باء موحده ایله وجودده شکست اولوب مخالف ویا کج بتمش کوکه دیرلر ابو المعانی
فلك آنقدر کوفت باغم مرا * که جسم سراپای دشبد شده ﴿ دعد ﴾ سکون عین مهمله
ایله بوزن رعد بمعنی معشوقهٔ عرب نفس الامرده اشعار عربیه معروف اولان نام معشوقه
اولقدر عاشقه ضم رایله رباب دیرلر بو معنایی مؤید حکیم انوری بیت حال من بنده ز حال
دیکران بودی بتر * حال وعد آخر بتر باید که باشد بی رباب * بو بیتدن فهم اولنورکه رعد
عاشق ورباب معشوق اوله ﴿ دماوند ﴾ شهر همدان قربنده برطاغك اسمیدر واول
ناحیه ده بو شهر آدیدر و اول طاغ اکا مضاف اوله ﴿ دمید ﴾ یعنی بزنید اوریکوز
معناسنه جمع امر حاضردر کذا فی المشکلات ﴿ دنباوند ﴾ سکون نونین وفتح باء موحده وواو
ایله مازندرانده برطاغ اسمیدرکه دماوند دیمکله مشهوردر کذا فی فرهنك جهانکیری
﴿ دند ﴾ سکون نونله بوزن چند طقوز معنایه کلور اول استخوان پهلو یعنی ایکو کوکی
مختاری بیت بجای سینه دهان و بجای کردن چشم * بجای دندش تارك بجای کتف عذار
ثانی فقیر بی نوایه دیرلر حکیم سوزنی بیت دند و مالك یکی شمر وبهره جوی باش * از بدرهٔ
زر مالك وز پشیز دند * وله بیت بعون الله نه معروف ونه مشهور * چو عوانان بقلاشی
ورندی * ثالث دندان لفظندن اختصار اولنمش دیش معناسنه ابو الفرج رونی بیت
بشکل پیل یك دندش نکه کن * نعم چون پیل یك دندش هزارست * رابع بمعنی ابله
ونادان وبی باك وخود کام شمس فخری بیت در اصابت بنزد فکرت تو * عقل مخطی شناس
وعاقل ودند * واستاد لبیبی بیت اندرین شهر بسی ناکسی برخاسته اند * همه خر
طبع وهمه احمق وبی دانش ودند * خامس دزد بی دیانت معناسنه ابو شکور بیت
بخواند آنکهی زرکر دندرا * ز همسایکان هم تنی چندرا * سادس جولاه آلتلرندن دیش
دیش یا پلمش براغاجدر هر بری ارا سندن برتل چکر دفعا یچنه قویوب ارشی صقلشدرر

مولانا محتشم کاشی بیت نداردهیچ کار پیوند من * شکست است دندانهٔ دندمن * سابع طائفهٔ گدایاندن بر قسمدرکه‌ز ورایله دیلنورلر آنلره شاخشانه وکنکردخی دیرلر شیخ عطار درالهی نامه * مثنوی * یکی دندی میان داغ ودردی * ستاده بود بردکان مردی * ازومیخواست چیزی می ندادش * بسی بر پیش دکان ایستادش * زبان بکشاد دکاندار بر پیچ * که تا توزخم نکنی ندهمت هیچ * چوکردی زخم ازمن نقد میجوی * وکرنه همچنان می باش ومیکوی * خدایا من چوآن دند گدایم * که بر تن نیست بی صد زخم جایم * ثامن حب السلاطین دیدکاری داروددر اما حکیم اسدیٔ طوسی هرنکه کمال بیوستدن بوغازی طوتمه مازووانا رقبوغی مثللو نسنه‌لره دیرلر دیمش یوقوله بوبیتی ایراد ایلمشلر منجیک بیت قند جدا کن ازو دور شواز زهرد ند * هرچه باخر بهست جان ترا آن پسند بوبیتدن فهم اولنورکه اول آجی نسنه اوله که نفعی ظاهر اوله صبر وحب السلاطین وامثالی دوالرزیرا مازووانا رقبوغنک بوخاصه یوقدر تاسع فرهنک جهانگیریده براوتدر دیمش وبعض نسخه‌ده دفنه یمشی که آکا حب الغار دیرلر وضم دال مهمله ایله برنوع زنبوردر ك دندان مزد ع معنای ترکیب دیش کراسیدر مزد دندان تقدیرنده مجمع الفرسده بعض کبار وارباب جاه ومناصبی ضیافت اولندقدن صکره کیله جکی محل برمناسب پیشکش وهدایایه دیرلر حکیم انوری بیت زانکه هرکز هیچ دندان مزد * برسرخوان آسمان ننشست * اما فرهنک جهانگیریده مسطوردرکه زمان قدیمده عادت دولتمندان بویله ایدی فقرا وصلحا وعلمایی ضیافته دعوت ایدوب طعامدن صکره هربرینه حاللرینه مناسب سیم وزر واثواب نوعندن عطیه واحسان ایدرلر ایمش حکیم سنایی بیت مزدخندان لب نباشی مردسندان دل مباش مرددندان مزد نبودی مرددندان زن مباش * حکیم سوزنی بیت بدندان مزد ازوخواهم قمیصی * اکراطلس دهد یاخار یاخز * ایکی روایت دخی اصحدر فرهنک جهانگیری قولی معنای ترکیبه اوفقدر اما شمدی اول عادت متروک ومرفوعدر مجمع الفرس صاحبینک قولی جاریدر ك دندان نماید ع یعنی بخند دکولریوزکوستروب اظهار بشاشتدن کنایه‌در حکیم خاقانی بیت نقاب شکرفام بند دهوارا * چوصبح ازشکرخند دندان نماید * ك دهن بند ع زنان طشره چقدقده آغزلرینه بغلدقلری یاشمق عربیده لثام دیرلر ك مع الراء المهمله * دادار ع حضرت باری تعالی عزاسمه اسماسندندر شمس فخری بیت پناه ملک سلیمان جمال دنیی ودین * که آفتاب شها نسبت وسایهٔ دادار * وشاه ناصر خسرو بیت علم اجلها هیچ خلق نداد ست * ایزد دادار دادکستر ذوالمن * اسم صفاتدن اولمغله عادل پادشاهلره ده علم ایدر مولانا مطهر بیت نادری در همه فن نامووری درهمه چیز * زردهٔ روز وری داد کرداداری * معناسی داد آرنده در ك دادراندر ع اوکی قرنداش معناسنه درکه داد رقرنداشدر اندر اوکی معناسنه در استاد لطیفی بیت ورادادراندریکی مرد بود * که با دیوجنکی هم آورد بود ك دادر ع یعنی برادر حضرت مولانا قدس سره بیت تلخ خواهی کرد برما عمرما * که بدین میداردی دادر ترا * بعض نسخه‌ده یار مشفق ومحب صادق معناسنه مرویدر ك دادکر ع فتح کاف عجمیله حقیقتا حضرت

حضرت باری تعالی اسم شریفیدر که عادل حقیقیدر جل شانه و عم نواله و مجازا پادشاه
عادل و وکلا و حکامنه دیرلر عدالت پیشه اولدوغی حالده معنای ترکیب عدل ایدیجی دیمکدر
منلا عبد الرافع بیت کرچه چون ضحاک ظالم بر جهان وی ظلم کرد * داد چون نوشین روان
داد کر خروار او * و بر معناسی دخی ماه ملکی جشنلرندن بر جشن آدیدر امیر معزی بیت
تهنیت کویند شاها نرا بجشن داد کر * جشن را من تهنیت کویم بشاه داد کر ؛ دادکیر ؛
کسر کاف عجمیله عادل معناسنه و ظلم دفع ایدیجی معناسنه شاعر بیت داد من از توستند
درر وز داد * داد مظلومان ز بیداد داد کیر ؛ دادندر ؛ فتح دالین مهملتین و سکون نونله
اوکی قرنداش دادراندر لفظندن اختصار اولنمشدر استاد لطیفی بیت نیاینددر خانه دادندران
اکرچه که بوده ند باهم دران ؛ دار ؛ بش معنایه کلور اول هر دیکلوب طوران اغاجه دیرلر
حکیم فردوسی بیت دوم دانش از آسمان بلند * که بر پای چون نیست بی دار و بند * ثانی
آدم صلب ایتدکاری اغاجه دیرلر عرفی شیرازی بیت منصور انا الحق زدن دار ودکر هیچ *
ماییم ولبالب شدن یار ودکر هیچ * ثالث جانبازک اوینادوغی رسننندن بو قارو دیکدیکی ایکی
اغاج که از الرندہ اولان رسن اول قدر کرلمش دکلدر اول اغاجه جانباز اصطلاحنده دار وایپنه
اجل بشکی دیرلر و بعض نسخه ده جانباز ایپنک جمله اغاجلرینه دیرلر شمس فخری * مثنوی
کشیده زهر سو رسنهای دار * ز بالا بزیر از یمین و یسار * مکو دار کان بود چارم سپهر *
نه آن مه رسن باز کان بود مهر * بخل ماه تابان ز رخسار او * ز کردون کذشته سر دار او *
؛ رابع فرهنک جهانکیریده سقف خانه یی او زرینه قودقلری اغاجه دیرلر بابا فغانی بیت
بر کنکرهٔ وحدت و بر دار حقیقت * غیر آن سر شوریدهٔ منصور نکنجد * خامس
هندوستانده مالده مضاف اتندن بر شهر اسمدر ولایت مزبورک دار الملکنه مندودیرلر میر خسرو
بیت خود آن دردهلی و جان در دوادو * تنش در شهر و جان در دار هند و * و داشتن
لفظندن صیغهٔ امر و وصف ترکیبی اولور آیینه دار و در مدار و صاحب و حافظ معنالرنده
تاجدار و جهاندار کبی و عربیده سرای و خانه معناسنه در ؛ دار وکیر ؛ کسر کاف فارسیله
جنک و حربده معناسنه کیرودار دخی دیرلر استاد عسجدی بیت ستاده بجا آن زمان چرخ
پیر * ندیدست چشمش چنان دار وکیر * معنای ترکیبی کیر کرفتن دن امر در طوت معناسنه
و دار داشتن دن صاقله معناسنه طوت صاقله دیمک اولور ؛ دار بر ؛ راء مهملهٔ موقوف
و ضم باء موحده ایله بر یشل رنک قوشدر منقاریله اغاجدلر شیرازیلر آکا تک تیز و سبزک
دخی دیرلر وکیلانی داراب دیرلر ؛ داروی هوشبر و داروی هشبر ؛ واوایله و واوسز اشباع
ضمهٔ هایله ده جائزدر بر ترکیبدر قوقلیانک عقلنی کیدرر خصوصا و هر نکی عقلی زائل
ایدر عموما ابو المعانی بیت شود افزودهٔ عقلم چو می با یار مینوشم * اکر بی یار باشد
میشود او داروی هشبر ؛ دارار ؛ فتح زاء معجمه ایله یاپوجی معمار معناسنه در که داز بنادر
آر آوردندن اسم فاعلدر معنای ترکیب بنا کتوریجی یعنی بنا ایدیجی اولور ؛ داسار ؛ فتح
سین مهمله ایله ؛ داستار ؛ سکون سین مهمله و فتح تاء مثناة ایله ؛ دستار ؛ حذف الف
اول ایله کلهم بمعنی دلال سمسار معناسنه متاع دلالی میر نظمی بیت انقدر تعریف کرده حسن

يار * مثلا متاع وصلتش زاد استار ﴿ داشخوار ﴾ سكون شين وضم خاء معجمتين وواو معدوله ايله بمعنى چرك آهن يعنى دمور بوقى داشخال دخى ديرلر عربيده خبث الحديد ديدكاريدر ﴿ داغسر ﴾ سكون غين معجمه وفتح سين مهمله ايله ايكى معنايه كلور اول باشى مويدن خالى اولان آدم كه تركيده طاز ديدكاريدر دغسر دخى ديرلر عربيده اصلع ديئلور ثانى برقوش در باشنده برقاج صارى تلارى اولور بلبل و هزاركبى خوش آواز در كذا فى فرهنك جهانكيرى ﴿ داميار ﴾ سكون ميم وفتح ياى تحتانى ايله بمعنى صياد آهو وغيرى كه طوزاقله طوتارلر حكيم اسدى بيت جهان داميار يست نيرنك ساز * هواى دلش چينه ودام آز فرهنك جهانكيريده بالقجى آغى معناسنه در حكيم نزارى قهستانى بيت بوى لقمه ماهى صيد كشته * بشست داميا ران قيد كشته ﴿ دانشخور ﴾ كسر نون و سكون شين وفتح خاء معجمتين ايله مجمع الفرسده صاحب علم مرويدر ﴿ دانشكر ﴾ كسر نون و سكون شين معجمه ايله وفتح كاف فارسيله بمعنى اهل علم ﴿ دانشور ﴾ صاحب علم منبع واوج لغت بو معنايه در كه علم صاحبى معناسنه در ﴿ داودار ﴾ واو ساكن وفتح دال مهمله ايله ايكى معنايه كلور اول هرزه وهذيان و ذم وفحشيات سويليجى ثانى قارده رهنى مضاعف ايديجى معناسنه بو ايكى معنايه ترتيب اوزره ميرنظمى بيت داودار من اكرباشد هزار * داودارم در قمار عشق يار ﴿ داور ﴾ فتح واو ايله بش معنايه كلور اول اسماء شريفه حضرت حاكم حقيقى جناب باريدن براسمدر حكيم خاقانى بيت زهد شما وفسق ما چون همه حكم داورست * داور ثانى خداى باد اينهمه چيست داورى * ثانى مجازا پادشاه عادله ديرلر اصلنده دادور در كثرت استعمالدن دال ثانى محذوف اولمشدر ثالث درمان معناسنه در كه اصلى دار و در كثرت استعمالدن واو رايه تقديم اولندى حكيم قطران ارموى * قطعه * چه بايد مايه آنكس راكه بايد سود بى مايه * چه بايد داور آنكس راكه بايد درد بى داور * چو بنده رنج برادر چه مايه رنج برخيزد * چو كهتر كار بكذارد چه بايد شغل بر مهتر * رابع حاكم وصاحب حكومت معناسنه شاعر بيت از تو بكه نالم كه دكر داور نيست * وز دست تو هيچ دست بالاتر نيست * خامس كال پادشازاده خصم معناسنه در ديوب بو بيت ايله استشهاد ايلمش بيت سرانجام ترسم كه بى زور كو نباشد جز ازداور كينه ور ﴿ داوزار ﴾ سكون واو وفتح زاء معجمه ايله يا پوجى بنا معناسنه ﴿ دبوس ذير ﴾ ضم باء موحده وكسر تاء مثناة ايله طومار اوقى معناسنه در ﴿ دبير ﴾ كسر با و سكون ياى تحتانى ايله يازيجى كاتب معناسنه كه يناغ دخى ديرلر استاد عنصرى بيت بوسه دادن نامش بمدح درعنوان * فرو و بصر از ديده سوى دست دبير * حسين شيبى در اسكندرنامه * مثنوى * دبير خرد پيشه راخواند پيش * دل از نيش اسكندرى ريش ريش * كه نبوسى يك نامه ازمن بروم * كه از تابش آتش شود همچو موم ومدبر امور دولت ومعتمد الدوله يه دخى ديرلر ﴿ دجر ﴾ سكون جيمله بوزن زجر حبوباتدن بوكرلجه درلو بيا دخى ديرلر حكيم شيرازى بيت بادنك آمد نخود وهم فطير * دجر وماش وفول ونحوهم شعير ﴿ ددنبور ﴾ فتح دال مهمله ونون وضم باء موحده ايله قوان اوتى ديدكارى اوتدر ﴿ در ﴾ طقوز معنايه كلور اول قپو معناسنه حضرت مولانا قدس سره بيت از در

ازدراهل صفا دورمشوای دل من * هرکه دورست ازین در بجدا نز دبکست * بخداده اولان
یا استفهامیه دریعنی خدایه یقینیمدر ثانی درٌ کوه یعنی طاغ اراسنده اولان دوز یرلرو طاغ
اتکیدر خلاق المعانی بیت چون نافهٔ مشك نارسیده * لاله همه کوه درکرفته * عبد الواسع
جبلی * قطعه * ایا میری که از کرز و سنان وتیغ و پیکانت * بود پیوسته اندر بیشه
ودریا وکوه ودر * هزبرانرا شکسته تن نهنکانرا کفیده دل * پلنکانرا کسسته دم کوزنانرا
دریده بر * بو ایکی بیت برقصیده دندرکه چاراندر چار صنعتی واقعدر ثالث بمعنی فی که ظرفیت
معناسنی افاده ایدر عربیده الماء فی الکوز دیدکلرینه عجم آب درسبو دیرلر استاد لطیفی
بیت من زبان مدحکو دارم ولی کومردجود * تیغ هندی در نیام و سیم درکیسه چه سود
رابع بمعنی کرّت و مرتبه عبد الواسع جبلی * قطعه * اکرکیتی بکرداند رخ از احکام او یکدره
وکرکردون به پیچاند سر از فرمان او یکدر * زبیم او بیك ساعت درین باطل شود ارکان *
زترس او بیك لحظه ازان زایل شود محور * بو ایکی بیت دخی مزبور قصیده دندر صفت
لف ونشر مرتب واقعدر خامس بمعنی باب که کتابلرده ذکر اولنور مثلا باب الفلان دیرلر عجم
دارحکام دین زردشت که مشتمل برسه دردیر وموبدلردن بری بر کتاب تصنیف ایدوب آدینی
سه در قومش زرآتشت بهرام بیت همانکه یکی در زاستای زند * بخواند و برآورد بانك
بلند * سادس نوع وجنس معناسنه حکیم فردوسی از یوسف وزلیخا بیت من از هردری
کفته دارم بسی * شنیدند کفتار من هرکسی * وله در شهنامه بیت زهردر پرستند کانت
بود * هم آزاد وهم بندکانت بود * سابع بمعنی درون مثلا درخانه رفت دیرلر درون خانه
رفت دیمك اولور کذا فی فرهنك جهانکیری ثامن تحسین لفظ ایچون بعض افعال ومصادر
اوللرینه ادخال اولنور استاد لطیفی بیت شدیم خوار وبیچاره ای چاره کر * رهی را بچشم کرم
درنکر * وآخرلرینه الحاق اولنور شیخ سعدی بیت بدریا درمنافع بیشمارست * وکرخواهی
سلامت درکنارست * بو بیتده مثال بدریا درده اولان در تحسین لفظدر تاسع دریدن
لفظندن صیغهٔ امر ووصف ترکیبی اولور معنای اول که قپو معناسنه ایدی عربیده باب وچغتایده
ایشیك دیرلر میر علیشیر بیت چاکلیك کوکهوم ایشیکتور جسم اوی بیت الحزن * اول
ایشیکینینك حلقه سیدور فعل وکل میخی توکان ج درّ ج تشدید ایله بوکرتان دکمیدر
عربیده علیق دیرلر ضم عین مهمله وفتح لام ایله در ج دربدر ج سائل وکدایی وقپو قپو
کزمك حقیقتا مثالی کمال خجندی بیت جو بت که بدرکعبه کهی در دردیر * چون کدای
توشدم ار بشد این دربدری * ومجازا مثالی بیت شنیدم من آن داستان سربسر * زنیك
وبدش آکهم دربدر ج دربر ج اوزرنده واوزرینه عربیده علیه دیدکلری معنایه در مولانا خلیلی
صبوحی بیت ذکر شب شد غم خوناب حسرت در برم ریزد * اجل الماس مرك از سرزنش
در ساغرم ریزد ج درخورد ار ج بمعنی برخوردار که باب الباء مع الراده ذکر اولنمشدر ج درخود
سکون را وضم خاء معجمه وواو مجهول ایله لایق وسزاوار معناسنه در کمال غیاث بیت معشوق
من که رشك مه وغیرت خورست * جانش فدا کنم که بدین پایه در خورست ج دردار ج
سکون را وفتح دال مهملتین ایله قار اغاج که عربیده شجر النبق دیرلر ج درسار ج سکون

راو فتح سین مهملتین ایله بمعنی درگاه حکیم سوزنی بیت طاق در سار سرای تست محراب
ملوك * هرکه روآرد برین محراب روا زوی متاب * وفرهنك جهانكیریده قلعه وحولی
اوکلرینه چکلن دیوار ومحوط که ایچروسی نموداراولمیه وله بیت برکند باب او در خیبر بزور
دست * درسار قلعه در بصر از باره درفکند * وقپو پرده‌سی معناسنه وله بیت بخت
و دولت چودر آیند بدرسار سرای * آن دهد بر عتبه بوسه واین بر طبقه ✿ دریابار ✿
بر شهر نامیدر که دریا کنارنده واقع اولمشدر وهر دریا کنارنده واقع اولان شهره دیرلر عموما
کذا فی المجمع وشرفنامه‌ده دریای عظیم وبی پایان وفرهنك میرزا ابراهیمده دریا کنارنده واقع
اولان قرا وقصباته دیرلر اما اصول لغت بیان ایدنلر دریا ایله باردن مرکب لفظدر دربار باریدن
لفظندن صیغهٔ فاعل اولور یاغدریجی معناسنه کثرت باران وغیریدن کنایه ایدوب دریا
یاغدریجی دیمك اولور ابو المعانی بیت در غم حسرت چنان بگریست چشم خونفشان *
رفت عالم پیش سیل اشك دریابار من ✿ درژار ✿ فتح زاء فارسیله یاپوجی بنا و معمار
معناسنه وله بیت عشق توکویا درژاری بوده جای آب وخاك * خانهٔ دل زاسنك و سودا
خوش عمارت ساخته ✿ درژکوار ✿ سکون زاء معجمه وضم کاف فارسین ایله کچ هضم
اولان طعام که دیر کوار دخی دیرلر درژ درشت ونا موافق معناسنه در وکوار کواریدن
لفظندن اسم فاعل اولور عسیر الهضم اولان نسنه در میر نظمی از زبان حکیم کوید بیت کشد
معده زوز حمت ناکوار * اکر خور دنیها شود درژکوار ✿ درژه‌کیر ✿ فتح زاء معجمه وکسر
کاف فارسین ایله تکمه‌دن خمیر قازیجق آلت ترکستانده ارسون واکستره دیرلر درژه ایله
کیردن مرکبدر که درشت ونا موافق اولانی طوتیجی یعنی کیدریجی مراد در ✿ دست ابزار
ودست افزار ودست اوزار ✿ بواوج لغتدر اهل صنایع آلتی که انلر ایله صنعتی اولان ایشی
ایشلرلر کذا فی المجمع ✿ دستار ✿ ایکی معنایه کلور اول معروف صارق عربیده کی عمامه
معناسنه در ثانی مقرمه معناسنه در شیخ سعدی بیت ای تهی دست رفته در بازار *
ترسمت پر نیاوری دستار ✿ دستخطر ✿ سکون سین وتاء مثناة وفتح خاء معجمه وطاء مهملتین
ایله زیاده شرطله نرد وقمار اویونی معناسنه در دست نرد و قمار معناسنه وخطر زیاده شرط
دیمکدر کذا فی المجمع ✿ دستخر ✿ سکون سین مهمله وتاء مثناة وفتح خاء معجمه ایله شتم که
دشنام ونفرین معناسنه شیخ سعدی بیت کسم پای مرغی نیاورد پیش * دلی دستخر
رفت زاندازه پیش ✿ دستر ✿ سکون سین مهمله وفتح تاء مثناة ایله دستره معناسنه در که
عنقریب ذکر اولنور انشاء الله تعالی ✿ دستکار ✿ سکون سین مهمله وتا وفتح کاف ایله اهل
صنعت معناسنه مثلا بر مصنع وخوش اسلوب نسنه یه این دستکار فلانست دیرلر بوفلانك الی
ایشیدر دیمك اولور خلاق المعانی بیت چون آستین ز دست کذشته است کار من * واودر
نمیکشد زچنین دستکار دست * چابك معناسنه دخی مرویدر ✿ دستکیر ✿ معین وحامی
معناسنه کیر کیرنده‌دن مشتق در وکیرنده معناسنه در ابو المعانی بیت دستکیرم کرنبان
دامنت بگرفته‌ام * باسر دامن ببریا دست امیدم بگیر * چغتای لسانده قولداماق دیرلر
یعنی ال طوتمق سبعهٔ سیارده معراج وصفنده بیت قاصد آتلاندوروب آنی قولداب *

* یاندی کلیکان یولی ساری یولداب ﴿ دستوار ﴾ دست ایله واردن مرکبدر درت معنایه
کلور اول مجمع الفرسده بمعنی عصا که الده کوتروب طیانورلر خلاق المعانی بیت وقت قیام
هست عصا دستگیر من * بیچاره آنکه او کند از دستوار من * ثانی بمعنی همدست ودستیار
حکیم فردوسی بیت بایران بسی دوستدارش بود * چو خاقان یکی دستوارش بود * ثالث
فرهنك جهانگیریده یاره ودست برنجن معناسنه که ترکیده بلازك وعربیده کسر سین ایله
سوار دیرلر ابو الفرج رونی بیت بر پای ظلم هیبت او پای بند گشت * در دست عدل
دولت او دستوار شد * رابع چوب دست وکنده که چوبانلره مخصوصدر اکا یا هود دخی
دیرلر ﴿ دستور ﴾ بش معنایه کلور اول صاحب دست و مسند یعنی وزیر و صدر و مقام
صاحبی وتمشیت امور دولت اکا تفویض اولنه اعتماد الدوله ده دیرلر حکیم انوری بیت
آفرین بر حضرت دستور وبر دستور باد * چاودان چشم بد از جاه وجلالش دور باد
ثانی رخصت واذن واجازت معناسنه شیخ نظامی بیت کا وجوبی رونقی ازنور برد * قصه
بدستوری دستور برد * شاعر بیت دستور گریه دارم چشم گهرفشان را * وزدور اشك
بردم ناموس بحر وکان را * ثالث اصل وقانون وطرز وروش معناسنه استاد لطیفی بیت
ای شه اصل معالی مه دستور کرم * هست از طلعت تو شعله فزا نور کرم * عبد الله هاتفی
بیت چنین است دستور این زال پیر * که زهرت دهد چون چشانید شیر * رابع فرهنك
جهانگیریده بر اوزون اغاجدر کمی یه آرقوری قورلر که آنکه میزان کشتی یی کوزه درلر
خامس پیشوای مجوس زردشت و هر بد و موبد کبی ﴿ دستیار ﴾ معین و مددکار معناسنه
استاد عنصری بیت دستیار وستور وکار سفر * ساخته کرد هرچه نیکوتر * شمس فخری
بیت نیست نیست در ماند کان فاقه دار * جز ایادی عطایت دستیار * ترکیده یاردمجی دیرلر
حسین ثنائی بیت همچون قضا بقای ترا دهر درضمان * همچون قدر نفاد ترا چرخ دستیار
ودخی کورشجیلرك باش پهلواندن اشاغی پهلوانه دیرلر ﴿ دسمر ﴾ سکون سین مهمله وفتح
میم ایله حبوبات جنسندن مردمك دیدکاری دانه در عربیده درجع دیرلر ضم دال مهمله وجیم ایله
﴿ دشمر ﴾ سکون شین معجمه ایله بمعنی دسمر مرقوم اما کتاب السامی فی الاسامی ده سین
مهمله ایله * الدسمر وهی حبة صفراء تشبه بالماش مسطوردر ﴿ دغسر ﴾ سکون غین
معجمه وفتح سین مهمله ایله باشنده قیل اولمیان آدم ترکیده طاز دیرلر کذا فی فرهنك جهانگیری
﴿ دفتر ﴾ معروف و بمعنی نامه اسما جمع وتحریر اولنان نسخه یه ده دیرلر عربیله مشترك
اسمدر * مصرع * حدیث آرزومندی بصد دفتر نمیگنجد ﴿ دفتردار ﴾ دفترطوتیجی دیمکدر
سلاطین آل عثمان ابد الله دولتهم وسلطنتهم الی یوم الحشر والمیزان حضراتنك خزینه وکیلی
وقابض مالی اولانلره علم اولمشدر دفتری دخی دیرلر ﴿ دکر ﴾ فتح کاف عجمیله هندوستانده اولور
ایمش میناقوشندن بورنی قزل بامر الله تعالی صمد اسندن سورهٔ اخلاص فهم اولنور قنادلرین
آچوب بوینن اوزادوب اوقودیغیه خرده قوشجغزلر کلوب قنادی آلتنه کیردوکی طوتوب
اکل ایدرمش خواجه حافظك * مصرع * دام تزویر مکن چون دکران قرانرا * بوکا شمولی
واردر ﴿ دلکر ﴾ سکون لام وفتح کاف عجمیله مسکران طعام که باروغن بود کذا فی المشکلات

دمابر ضم باء موحده ایله تیز تیز نفس ویرمك ترکیبده صولومق دیرلر دماصولومقدر و بردن لفظندن اسم فاعلدر میرنظمی بیت شنیده با صبا کل بود دمزن * دمابر آمده بابلبل یکاشمن دمار بوزن چنار اغاجك وغیرینك اصلی وبیخی معناسنه در عربیده هلاك وانتقام وکینه معناسنه در مولانا هاتفی بیت یکی نیزه را کرده زهر آبدار * کزان دشمنش را برآرد دمار * وبعض نسخه ده یره چکمك معناسنه در دماور ضم واو ایله بمعنی دمار مرقوم وله بیت چو کرده تك وپوبدار ودیار * دماورشده چون سك هرسوار * دمچار سکون میم وفتح جیم فارسیله برنسنه نك قوقوسی ظاهراولق ورنکی بلورمك معناسنه وله بیت زفیض فصل شد صحن چمنزار * چو جنت هر شکوفه کشت دمچار *
دمور فرهنك جهانکیریده ضم میمله ایکی معنایه دراول آواز نرم وآهسته ثانی افراسیاب اقرباسندن برشخص ناهموارك نامیدرکه سیاوشك قتلنه چوق سعی ایلمشیدی ومشکلاتده سکون میم وفتح واو ایله بوزن سرکر بمعنی اول مرویدر وعربیده فرهنك نقلی اوزره صاحب دستور رسنز اوینه کیرمکه دیرلر دنبر سکون نون وفتح باء موحده ایله بوزن عنبر هندوستانده مشهور برشهر اسمیدر حکیم فردوسی بیت همه کابل ودنبر وماسی هند روان همچنین تا بدریای سند دندانکیر سکون نونین وکسر کاف عجمیله دیش تماشدرن نسنه یه دیرلر ودیش ایله اصریجی دیمك اولور میرنظمی بیت می شنیدست آن سخن دلکیر شد * چون سك مسلح بدندانکیر شد دور سکون واو ایله اوچ معنایه دراول درس کذشته یی اوقومق عبد الرافع بیت میکنم درس عشق روزازبر * شب همه شب چو دور میخوانم * ثانی پیاله معناسنه امیرخسرو بیت ساقینامه ده که امروزم سر دیوانکیست دور برکردان که مرکم از تهی پیمانکیست * ثالث جاسوسلرك پادشاهه اخبار یازدقلرینه دیرلرکه جاسوسه سردور دیرلر دهار فتح ها ایله طاغلرده صفه کبی اولان یرلره دیرلر حکیم اسدی بیت کهن پردهار وشکسته درم * دهارش پر از کان زر یکسره * ومغاره معناسنه حکیم سنائی بیت شست سیمین چوموی تیرآرند * اژدها ازدهار زیر آرند * حکیم اسدی بیت یکایك پراکنده بردشت وغار * قدی چون درخت ودهان چون دهار *
ده هزار قمارلکیدی نوع لعبندن دردنجی لعبنك آدیدر غلط ایدوب قمار بازلر داوهزار دیرلر مجمع الفرسده التنجی لعبك آدیدر خواجه سلمان * قطعه * فاردز عقل مانده عدو پت که کم زیاد * درمعرضت ستاده مقید بششدرست * کر راه خانه کیر حکایت مکن طویل باآنکه ده هزار کسش چون توچاکرست * منصوبه حیل نتوان باخت باکسی * باآنکه کعبتین سپهرش مسخرست دیبادر سکون یای تحتانی وفتح باء موحده ودال مهمله ایله مشهوردر ملکینك سکزنجی کونی آدیدر دی بمهر سکون یای تحتانی وکسر باء موحده ومیمله ایکی معنایه دراول برفرشته نامیدر وبعض نسخه ده جناب باری تعالینك اسماء شریفه سندندر حکیم فردوسی بیت چو مهر سپهر آورد دی بمهر * تراتازه تو باد هر روز چهر * ثانی هرماه شمسینك اون بشنجی کونی اسمیدر مسعود سعد سلمان بیت دی بمهر یست مهربانی کن کز سمه چیز مهربانی کن * اهل فارس بوکونی غایت معتبر ومبارك طوتارلر ودیرلرکه

ودیرلرکه بوکوننك بركمسنه الماسناول ایدوب نرکس قوقلسه تمامی سال راحت ورفاهیت وخیریله
یکر وکیجه سنلك سوسن ایله توتون ایلسه تمامی سالك امانك اولور وقحط وفقردن وبوکونك
صدقه ویرملك واکابرو ملوك زیارتنه وارمق مناسبدر ز راتشت بهرام بیت بدانکه که
نمود خورشید چهر * بروزی که خوانی ورادی بمهر ﴿ دیبور ﴾ سکون یای تحتانی وضم
باء موحده ایله بمعنی رو بور یعنی ایکی نشانلو قفتان ﴿ دیر ﴾ کنیسا که کنشت دخی دیرلر لکن
دیر نصاری طائفه سنلك وکنشت یهودیلرك کنیساسی اولمق اوزره نقل دخی واردر شیخ عمر خیام
* رباعی * تاچند چراغ مسجد ودیرو کنشت * تاکی ز زیان دوزخ ود رسود بهشت *
رو برسر لوح بین که استاد ازل * از بهرتوآنچه بود نی بود نوشت * مولانا هاتفی بیت بهر دیر
هند آتشی برفروخت * همه دیریانرا دران دیرسوخت * بو بیتدن آتشکده اولمق فهم اولنور
مرور ایامله اختصاص رفع اولنوب هرکنیسایه دیر وکنشت دیدیلر معنای مرقومه بو بیتده
تصریح واردر وله ایضا بیت بهرمنزلی کامدی درحساب * بسی دیرو بتخانه کردی خراب
﴿ دیجور ﴾ سکون یای تحتانی وضم جیمله غایت سیاهیٔ شب که تاریك معناسنه عربیدر
فارسیده استعمالی شایعدر شب دیجور و شام دیجور دیرلر ابو المعانی بیت شام دیجور غمت
برمن شده دور ودراز * آنچنان دردل امید وصلت مقصود هست ﴿ مع الزاء المعجمه *
﴿ داز ﴾ باچق و باچوق ایله ایش ایدن آدمه ده دیرلر ودخی بمعنی داس که بغدای وآرپه
سنبله سنلك قاچغیدر ﴿ دالبوز ﴾ سکون لام وضم باء موحده ایله برکوچك قوشدر
قرشتوك ودالبوزه وترند دخی دیرلر وطواطك برنوعیدر ﴿ داموز ﴾ سکون میم وفتح
واو ایله بوزن جانفزا کبوه وزبل سپدی که آنکله زبل چکرلر عربیده وزوز دیرلر میرنظمی
بیت شده شکمش کهنه خلابچکله * روی سر داموز مزبله ﴿ دانهٔ سبز ﴾ منه کوش
دیدکاری طاغ یمشیدر عربیده حبة الخضرا دیرلر ﴿ درز ﴾ سکون راء مهمله ایله اول
شکندر که ترکیده کسر یای تحتانیله یو دیرلر بو لفظ باشده والده وپارمقلرده و اثوابده واغاجده
وبناده استعمال اولنور عربیله مشترك لغتدر نتکم بدر الدین یوسف ابن لولو بیت
موشقة قد نبت الطل دیلها * وکف حواشیها واکما مهادرزا ﴿ درواز ﴾ دروازه دن مخففدر
بیوك حولی قپوسیدر دراز ایله واز ادن مرکبدر معلوم وازو باز آچقدر دایما آچق طوردیغندن
آچق قپو دیمك اولور ﴿ دریوز ﴾ سکون راء مهمله وضم یای تحتانی وواو معروف ایله
دلنمك که دریوزه دخی دیرلر حکیم سوزنی بیت کنون ای قلتبان زان دربدین در * همی روچون
کدایان تو دریوز ﴿ دز ﴾ کوشك که عربیده قصر دیرلر حکیم فردوسی بیت چو ببرید رستم بن
شاخ کز * بیامد ز دریا بایوان ودز ﴿ دست ابراز ودست افراز ودست اوراز ﴾ ارباب صنایع
آلتلریدر عربیده عدات بواوج لغت مع الزاده اولان اوج لغت مرقوم ایله آلتی سیله بومعنایه
استعمال اولنور ﴿ دست آموز ﴾ یاوریدن بسلنوب الله تعلیم اولنمش آوجی قوشلو
شاهین وغیری کمال خجندی بیت سرز قیدت نکشد باتوچو آموخت کمال * مرغ مألوف
گرفتار زدست آموزیست * واو ده طایدن بنشن آت وغیری معناسنه ده کلور عموما
﴿ دست آویز ﴾ هدیهٔ حقیرانه یعنی آز پیشکش ونیاز معناسنه ده کلور کمال خجندی

بیت بردست آویزجان وسرچو رفت آنجا کمال * عاشق درویش هر جا رفت درویشان
رفت * واله برنسنه یی دایم طوتمغه ده دیرلر ﴿ دستباز ﴾ سکون سین مهمله وتاء
مثناة وفتح باء موحده ایله نرد وقمارده چاپك اوینانه دیرلر والی اوز اولانه ده دیرلر چیره
دست معناسنه میر نظمی بیت دستبازی میکنم درنرد عشق * دادن جا نراکه کشتم مرد عشق
﴿ دمساز ﴾ سکون میم وفتح سین مهمله ایله موافق وراز داشت معناسنه ابوالمعانی
بیت همچونی یك عاشق همراز یافتم خویش را * بلبل شوریده رادمسازیافتم خویش را
﴿ دندان اپریز ودندان افریز ودندان پریز ودندان فریز ﴾ کلهم بمعنی خلال که عربیده
منکاش دیرلر شاعر بیت بزرك وفراخست دندان تیز * هرا نکشت اوکشته دندان فریز
﴿ دندان تیز ﴾ یعنی ظالم وطمعکار کذا فی شرفنامه ﴿ دندان مزد ﴾ ضم میمله بعد الطعام
تناول اولنان میوه وخوشابه دیرلر ﴿ دهاز ﴾ فتح ها ایله بمعنی بانك بلند که نعره دخی دیرلر
استاد فرخی بیت فرخی بنده تو بود رتو * ازنشاط تو برکشیده دهاز * بمعنی فریاد شمس
فخری بیت اکرنه عنایات فضلش بود * بکردون برآید زمردم دهاز ﴿ دیمیز ﴾ سکون
یائین تحتانیتین وکسر میمله شهور فارسیه نك اون التنجی کونی اسمیدر ﴿ مع الزاء الفارسی *
﴿ داژ ﴾ خرمن یرنده باقی قلان دانه لرکه سپورب پاك ایدرلر خصوصا ومطلق سپورندی
عموما ابوالمعانی بیت غلهٔ خیر جهان برد ندپیش * ما بجای خرمنش کردیم داژ *
﴿ دالیژ ﴾ کسر لام وسکون یای تحتانیه ایله ترکیده برداقچیل قوشی که چکك دخی دیرلر کذا فی نعمة
الله ﴿ درواژ ﴾ سکون راء مهمله ایله اوچ معنایه در اول درواز مرقومله مترادفدر یعنی
سرنکون حکیم ناصرخسرو بیت ازابر به بینی که همی مرد بکوششش * پرنده فرو دارد بسته
شده درواژ * ثانی سرکشته وسرکردان ثالث بمعنی در بایست یعنی ضروری ﴿ درژ ﴾
بدخوی ودرشت طبع معناسنه شمس فخری * قطعه * چونیر کشت از وکار ملك وملت
راست * اکرچه بود ازین پیش چون کمان اوکژ * برفق ورای رزین کرد خلق را تسخیر *
بکین وبطش نکردی وبی ثباتی درژ * نسخهٔ میرزا ابراهیمده کسر دال مهمله ایله بمعنی خشم
وچسپنده وفرهنك حسین وفاییده بمعنی بد مسطوردر ﴿ مع السین المهمله * داس ﴾
بوزن پاس درت معنایه کاور اول اوراق که عربیده منجل دیرلر حکیم انوری بیت کاو کردون
هرکزاند رخرمن عمرت مباد * تامه نوکشتزار آسمانرا هست داس * ثانی غله سنبله سنك
قلنجیغی حکیم خاقانی بیت ازسرخوشه ناکهش داس شکست درکاو * کردرك کاوش راهرسنر
داس نشتری * ثالث تحفة الاحبابده بمعنی دام نخجیر فخر کرکانی * مثنوی * چوکوری بودم اندر
مرغزاران * ندیدم دام وداس دامبازان * توبودی دام بازوداس دارم * نهادی دام وداست
برکندارم * رابع فرهنك جهانکیریده براوت آدیدر عربیده سداب دیرلر آغر قوقوسی واردر
وبعض نسخه ده چناق وچولك معناسنه ده مرویدر وکاهی اتباع قبیلندن ایدوب داس
وداوس دیرلر ﴿ داس ودلوس ﴾ اتباع ومزاوجه قبیلندندر تباه وتبست وخراب ویباب
وتارومار معنالرینه شمس فخری بیت مقام دشمن اونیست جز خراب ویباب * صفات حاسد
اونیست غیر داس ودلوس ﴿ دبوس ﴾ ضم باء موحده وواو معروف ایله اوچ معنایه

معنایه کلور اول میرزا ابراهیم فرهنکنده اسافل اشخاص معناسنه نقل و روایت ایدوب بو بیته متمسك اولمش شیخ نظامی از هفت پیکر بیت کرد اوکشته کردمی افشاند * کدم وکه دبوس می جنباند * اما کرز معناسنه حکیم فردوسی بیت زباد دبوس توکوه بلند * شود خاك نعل سر افشان سمند * بو معنایه استاد منوچهری * قطعه * چون زند بر مهره شیران دبوس شصت من * چون زند بر کرده کردان عمود کاوسار * آن کند بر دوش کردان کردن کردان چو کرد * وان کند بر پشت شیران مهره شیران شیار * ثانی اول منزله دیرلرکه انده اثواب وجهاز عروس اوله که دبوسه دخی دیرلر ثالث ماوراء النهرده واقع بر قلعه درکه قلعهٔ دبوس دیرلر سمرقند و بخارا میاننده واقعدر شویله که ایکی طرفنك مسافه سی مساوید ربانی سی اسمیله موسوم اولدوغی منقولدر عربیده باء مشدده ایله کرز معناسنه در ﮒ درواس ﭻ سکون راء مهمله ایله بمعنی پایندان عربیده کسر دال ایله درباس دیرلر قپو اردنه قودقلری طیاق معناسنه معرب اولمق موجه کورینور ﮒ دریواس زیادهٔ یای تحتانیله بمعنی درواس مرقوم استاد رودکی بیت دیوار و دریواس فروکشت وبر آمد * بیمست که یکمان فرو آید دیوار * فرهنك حسین وفائیده اطراف خانه معناسنه مسطوردر اما معیار جمالیده دیوار ایچنه استحکام ایچون قودقلری اغاج که ترکیده خطل دیرلر واساس دیوار قازیلور کن صو چقدقده اوردقلری بیوك قازق معناسنه و معنای اوله شمس فخری بیت آن شاه که در مملکتش هیچ کسی را * نی حاجت درباشد ونی خوف دریواس ﮒ دس ﭻ اوج معنایه کلور اول دست لفظندن مخففدر ال معناسنه میرنظمی بیت نماند تاب وطاقت که سخت پیر شد * نکیرد دس و پار منیکیر شد * ثانی مثل ومانند معناسنه استاد عنصری بیت ندیدو نه بیند ترا هیچکس * که رزم مثل وکه بزم دس * استاد فرخی بیت یکی خانه کردست فرخار دس * که بفروزد از دیدن اوروان * ثالث بمعنی آن بولغتده بو معنی کتاب زنددن استنباط واستخراج اولنمشدر زبان هندیده اون عدده دس دیرلر وضم دال ایله کل پخته یعنی پشمش بالچقدر ﮒ دستاس ﭻ سکون سین مهمله وتاء موقوفه ایله ال دکرمنی که داس دست معناسنه حکیم سوزنی بیت بدست همت توآسمان هست چو دستاسی به پیش آسیابی ﮒ دست پس ﭻ بمعنی آخرکار دست کار معناسنه کلدوکی مقدم ذکر اولندی پس باء فارسیله آخر معناسنه اولدوغی ظاهردر حکیم فردوسی بیت یك امشب بکوشیم دست پسین * که داند که دیدار باشد حزاین ﮒ دست رس ﭻ هر نسنه یه ال ایرشمك که قوت و قدرت وغنادن عبارتدر استاد لطیفی بیت آنچه از هرچند دارد دست رس * دستکاه او نداند هیچ کس ﮒ دمخنیوس ﭻ سکون میم و یای تحتانی وفتح خاء معجمه وواو وکسر نونله بر بازرکانك آدیدرکه عذرا یی منقلوسدن اوغورلیوب کوتردی واندن خلاص اولدی استاد عنصری بیت دل دمخنیوس بشد از شکیب * که در کار عذرا چه ساز دفریب ﮒ دنکس ﭻ سکون نون وفتح کاف عربیله ناکس معناسنه در ابوالمعانی بیت درد عشقت بده و جان عزیزم بستان * که غم عشق ترانیست سزا هر دنکس ﮒ دوس ﭻ فتح واوایله دمور جیلر دموری قزدیروب براقدقلری صویه دیرلر اول صو غایت نافعدر

معده یه قوت ویروب حمای صفراویه یی دفع ایدر واسهالی قبض ایدر وطلاقه نفعی وعظیمدر اطبا ماء الحدید دیو ایام شتاده دمور پارهسن قزدیروب صویه براغوب استعمال ایتدررلر بعض نسخه ده صاد ایله مرویدر ﴿ ده تاس ﴾ سکون هاوفتح تاء مثناة ایله نعلین معناسنه ابو المعانی در نعت شریف بیت کرد ده تاس رهگذار ترا * زیور تاج دولت عالم ﴿ دی پس ﴾ یای موقوف وفتح باء فارسیله یعنی یولداش ودخی تصویر وصورت معناسنه در ﴿ مع الشین المعجمه * داخش ﴾ کسر خاء معجمه ایله بر علتدر وجود انسانی ضعیف ویابس ایدر میر نظمی بیت مبتلای علت داخش شده * کار او شام وسحر نالش شده * اطباقتنده سین مهمله ایله داخس دیرلر ﴿ دارش ﴾ بوزن خارش بویالی سیاه کون وسختیان ومیشین وله بیت شده تیره ز سودا وز خارش * که پنداری وجودش بود دارش * ﴿ دارکوش ﴾ سکون راء مهمله وضم کافله نکهدار باش معناسنه امردر خواجه حافظ بیت ای ملک العرش مرادش بده * وز خطر چشم بدش دار کوش * حکیم اسدی بیت نخستین تن از دشمنت دارکوش * پس آنکاه بر زخم دشمن بکوش ﴿ دارموش ﴾ بر بیاض دارودر که سچان اوتی دیرلر عربیده سم الفار دیرلر سموماتدندر کذا فی المحمودی ﴿ داریوش ﴾ سکون را ویای تحتانی وکسر واوایله علم معناسنه ﴿ داش ﴾ بوزن باش چناق وچوملک بشور دکلری فرون خصوصا کذا فی المحمودی شاعر بیت قضارا بود آنجا داش کرمی * که دردی خشت میکردند پریان * ومطلقا فرون معناسنه عموما شیخ سعدی بیت زاهد خام خویش بین هرکز * نشود پخته کرنهی درداش * وبر معناسیده کلستان اولدوغی مرویدر ﴿ دانش ﴾ کسر نونله بلش معناسنه اسم مصدردر کاهی وصف ترکیبی اولوردانشمند ودانشور کبی عربیده علم وچغتای لساننده بیلیک دیرلر فرهادنامه ده فرهادی معلم ویردکلری محلده معلم وصفنده بیت کیتوردیلار حکیم نکته دانی * بیلیک بیرلا جهان ایچرا مومانی ﴿ دانوش ﴾ ضم نونله عذرایی اوغورلیوب صاتن آدمک آدیدر حکیم عنصری بیت یکی تیز پایی ودانوش نام * کذشته برو بر بسی کام ودام ﴿ دخش ﴾ خاء معجمه ایله بوزن رخش اوج معنایه کلور اول برنسنه یه وبرایشه ابتدا ایلمک معناسنه شمس فخری بیت بمدح شهنشاه اعظم کنند * سعود کواکب بهر کار دخش * ثانی معامله معناسنه استاد عنصری بیت من عالم ومعاملی هم * وز خلق مراست با تو دخشم * ثالث بمعنی تیره وتاریک حکیم فردوسی بیت بخواه آنچه خواهی ودیکر بنجش * مکن بر دل ما چنین روز دخش ﴿ دراغوش ﴾ قوجاقلمق معناسنه که آغوش قوجاقدر درظرفیتدر استاد لطیفی بیت وه که من می نتوانم که ببوسم پی او * ای بسا کس بتصرف ز دراغوش کذشت ﴿ درباش ﴾ سکون راو فتح باء موحده ایله دکنک عربیده عصا دیرلر استاد لطیفی بیت دی بدر کاهش برفتم دیدر با نش مراد * بر سرم درباش زد کفتا کزین در دور باش وصیغهٔ امر اولور نیز اول دیمک اولور وکوزدکر معناسنه ده مرویدر ﴿ درخش ﴾ فتح راء مهمله وسکون خاء معجمه ایله ار منیه شهرنده بر آتشکده نامیدر کذا فی شرفنامه ومؤید الفضلاده برق یعنی شمشک معناسنه درشاعر بیت درخش ار بخندد بوقت بهار * هما

همانانكويد چنين ابر زار * فرهنك حسين وفايى ذده ذال معجمه ايله واقع اولمشدر ك درش ب
فتح راء مهمله ايله بر نوع خيار در كاونده و درشى دخى ديرلر وسكون را ايله آت يملكى كه عربيده
معلف ديرلر حكيم خاقانى بيت جاى علفش نه زين كهن درش * از خوشهٔ چرخ وكوشهٔ
عرش ك درغيش ب سكون راء مهمله وياى تحتانى وكسر غين معجمه ايله بمعنى بسيار وانبوه
كذا فى المجمع ك درويش ب معروف جهت دنيويه دن برشيئه مالك اولميه ك دروش ب
ضم را و واو مجهول ايله حجامتك حجامت آلتى كه آنكله وجوددن قان چكر صغر بوينو زندن ايدرلر
حكيم سوزنى بيت بموسمى كه ستوران در وش وداغ كنند * ستور وار براعدا نهاده داغ
ودروش * بو بيت اقتضاسى اوزره حجامت ايتمك معناسنه و حجامت نامنه اولمق لازم كلور
ك دريوش ب سكون راء مهمله وضم ياى تحتانى ايله درويش معناسنه حروفلرى مناسبدر
انجق يا واودن مقدم واقع اولمشدر مير خسرو * قطعه * بنكر كه چه ميكويدت اين كنبد
كردان * كفتار جهانرا از ره حشمت بنيوش * زين خانهٔ الفنج وازين معدن كوشش * بركير
هلا زاد ومرو لاغر ودريوش * حكيم سوزنى * قطعه * اى بخلق بشر بخاق سروش *
بهنر جود ورز ودانش كوش * بتوانكر دلى وكف جواد * نخوهى ماند در جهان دريوش *
ك دستخوش ب سكون سين وتاء موقوف وضم خاء معجمه ايله دائما الده طوتلان نسنه معناسنه
وادات الفضلاده بمعنى دستمال ومجمع الفرسده مسخره و سهل الحصول معناسنه شيخ نظامى
بيت پى سپر جرعهٔ ميخوار كان * دستخوش بازئ سيار كان ك دستكش ب سكون سين
مهمله وتاء مثناة وفتح كافله بش معنايه كلور اول يدك آت معناسنه حكيم فردوسى بيت
چو بيدار شد رستم از خواب خوش * بكار آمدش بارهٔ دستكش * باره آت اولدوغى ذكر
اولندى ثانى كمان نرم خواجه سلمان بيت بخت طفل تست برنايى كه چرخ كوز پشت *
چون كمان دستكش در قبضهٔ فرمان اوست * وكياده معناسنه ده استعمال اولنور جمال
الدين كاشى بيت اى دستكش تو اين مقوس * وى دستخوش تو اين مقرنس * ثالث
يعنى قايد اعمى يعنى كورى يدوب كزدرن آدمه ديرلر شاعر * رباعى * فرقست ميان آنكه ارزوى
يقين * با ديدهٔ بينار وداند ره دين * با آنكه دو چشم بسته بى دستكشى * هرسوى همى رود
بظن وتخمين * رابع مجمع الفرسده مزد دست يعنى اجرت عمل شيخ نظامى بيت دستخوش
كس نيم از بهر كنج * دستكشى ميخورم از دست رنج * خامس كتاب محمود ديده مضبوط
ومحبوس معناسنه واسير معناسنه ده مرويدر مثلا دستكش فلا نست ديرلر فلانك اسيريدر
ديمك اولور ك دش ب كندويى بره يوب دوزب قوشمق معناسنه حضرت مولانا قدس سره
از فش خود وزدش خود باز ره * كه سوى سته يافت آن شهها زره ك دم سياوش ب خون
سياوش مرقوم معناسنه كه عربيده دم الاخوين ديرلر مجمع الفرسده وبعض نسخه لرده بر قرمزى
رنكلى اغاجدر خرده طوغرايوب قيناد رلر غايت سرخ رنك صويى چقار آنكله بز بويارلر بو تقريره
اوزره بقم اولمق كركدر اما دم الاخوين بقم دكلدر وشرفنامه ده دخى مجمع الفرس نقلى كبى
مسطوردر ك دمش ب كسر ميمله اغاجك بدنى كه تركيده اوزدك ديرلر وهر اوزلى اولان
نسنه نك اوزينه ديرلر ابو المعانى بيت چون درخت بى دمش بو دست تن * تندباد آمد سرم

ازپا فتاد ڭ دندان اپرش ودندان پرش ودندان افرش ودندان فرش چ کلهم بمعنی
دندان اپریز واخوانیکه ذکری مرورایلدی عربیده منکاش دیرلر کذافی شرفنامه ومجمع الفرس
ڭ دندش چ سکون نون وکسر دال مهمله ایله کندوکندویه سوبیلك غضبدن اولسون
سرور دن اولسون زمزمه معناسنه کذافی المجمع ڭ دهریش چ یعنی قبا صقل بله ریش
دخی دیرلر کمال اسمعیل درحق کمال خجندی بیت آن ملحد خجندی ریش بزرك دارد * ازغایت
بزرکی دهریش میتوان کفت * کمال خجندی جوابنده * قطعه * کمال اصفهان کرملحدم خواند
چراغ کذب رانبود فروغی * مسلمان کویمش من در برابر * دروغی رانشاید جزدروغی
ڭ دیانوش چ فتح یای تحتانی وضم نون ایله نام مهتره داد زدان در که دریاده عذرا بر موافق روزکار
ایله کیدر کن یولن اورمشیدی استاد عنصری بیت بر آن راد ان جوینده کام * یکی
مهتری بد دیانوش نام ڭ مع الغین المعجمه * داغ چ انسانك وحیوانك جسدنه آتش ویاخود
قزمش دمور ایله یاقدقلری داغ عربیده کی دیرلر اول واسطه ایله نشانه ده داغ دیرلر شمس
فخری * قطعه * بر زان خنك چرخ نهادست قدرتش * در کاه سنتا ن بکف الخضیب داغ
پی داغ حکمتش از همه برخط استواست * خورشید را سپهر بمشرق نداد داغ * حیوانده
نشان اولان داغدن غیری نشانه داغ دیدکاری بو بیتدن فهم اولنور حکیم اسدی بیت
بکشت آنهمه مرغ کند آب وفی * ندیدازز ددان هیچ جز داغ پی * ودخی بعض اهل عشق
قوللرینه یاقدقلری داغکه مشهور درشانی تکلو بیت کشته دستم شاخ کل ازبسکه داد داد داغها
یادکار باغ نومید یست برسرمیزنم * برنسنه دن دلکیر اولدقده فلاندن داغ اولدم دیرلر
نتکم مولانا طرزی بیت ز داغ خرقه ام آزرده طرزی وزاهد * در آتش حسد از داغ
داغ میسوزد * عربیده کی دیدکارینی فارسیده دخی استعمال ایدرلر وکی فارسیده کچن
معناسنه در خواجه حافظ * مصرع * علاج کی کنمت آخر الدواء الکی * چغتایده توکان
دیرلر میرعلیشیر بیت جمید انوایینك هرماموغ ابلامرهم * برنیچه اوقونك زخمی
برنیچه توکانلار دور ڭ داموغ چ ضم میمله فریاد وزاری معناسنه در کذافی فرهنك جهانکیری
ڭ درغ چ سکون راء مهمله ایله بند آب یعنی صو یلك اوکنه قویوب جریانن منع ایتدکاری
نسنه یه دیرلر حکیم فردوسی بیت دل برد مراو نزد مردم نشمرد * کفتا که چه سود دست
چو درغ آب ببرد ڭ دریغ چ کسر راء مهمله ایله ابله واحمق معناسنه در وکسر دال ایله منع
وتقصیر معناسنه در ابوالمعانی بیت خرد کرتو داری مشنو این سخن * دریغست کفتن سخن
هر دریغ ڭ دغ چ طا زیعنی باشنده قیل اولمین واغاجسز اولان طاغه دخی کوه داغسر دیرلر
ڭ مع الفاء * دست لاف چ نسخه میرزا ابراهیمده بمعنی سوداء اول یعنی بازرکانك اك اول
ایتدوکی فائده که سفته دخی دیرلر هندی لسانده بوهنی دیرلر معروفی بیت دست لافی که
جود اوکر دست * کرد از بحر وکان برآورد دست * بازرکانك وسائر بیع وشرا ایدنلرك
ابتدا ایتدکاری اصی وفائده معناسنه که دستبال دخی دیرلر کذافی مجمع الفرس ڭ دف چ ترکیده
دخی دف دیرلر مولانا هاتفی بیت سپهر ها نهادند کردان زکف * همه مطربان برکرفتند دف * میر
نظمی بیت چنان داده شوق وطرب دف زبان * که شد اهل مجلس در آن کف زنان چ

ل مع القاف * درق ع سكون راء مهمله ايله بوزن شرق قلقان كه سپر دخی ديرلر عربيده
ضمله ترس وجنه‌ده ديرلر وله * مثنوی * شاه برسرش تيغ تيز همچو برق * چو كرده برابر
برو راست درق * وليكن نشد درق او پايدار * زسر تا بزين كرد همچون خيار ل دروق ع
بوزن حروق پيمانهٔ شراب يعنی ميخانه جيلرك شراب اولچدكاری ظرف ابو المعانی بيت بنوش
از كف مغبچه با دروق * چو لب تشنگان از جگر سك حروق ل دق ع درويشانك كيدكاری
خرقهٔ پشمينه كه توپلری صالنور و سوزه اعتراض ايلمك و دانجيلك كذا فی شرفنامه وكنايه
ايله سوپلمك وفائده سز سوپلمك معناسنه شيخ عطار بيت ای برادر جز ثنای حق مگو *
قول حق را از برای دق مگو ل دشت قپچاق ع تركستان سمتنده بر صحرای بی پايانددر
آنده ساكن اولان تاتار طائفه‌سی قونرلر وكوچرلر ل دلق ع بوزن حلق جامهٔ درويشان يعنی
درويشلر كيدوكی خرقه خواجه حافظ بيت بركفم نه ساغری تا زسر * بركشم اين دلق
ازرق فام را ل مع الكاف العربی * داچك ع فتح جيم فارسيله بمعنی كوشوار يعنی كوپه عربيده
قرطه ديرلر سشرف شفروه * قطعه * آن شبيههٔ كه مركب بندت همی‌زند * بر خنك آسمان
چونوای چكاو كست * وان نعل كهنهٔ كه بيفتد زپای او * دركوش دختران همه چون
لعل داچكست ل دادك ع فتح دال مهمله ايله ايكی معنايه در اول بمعنی داديك حكيم سنايی
بيت همه پادشه زحاجب وزامير * همه لافش زدادك وزوزير * ثانی نام دله در اثير الدين
اخسيكتی بيت تو آن نازنينی كه در مهد فطرت * روان دايگان بر تراز عقل دادك ل دارمك ع
سكون راء مهمله وفتح ميمله مروك برنوعيدر ومرور يا حينك برجنسيدر كذا فی فرهنك
جهانگيری ل دانك ع فتح نونله دانه معناسنه در بو معناده كاف تصغير اولور وسكون نون
ايله ربع درهمدر بعض يرده ربع مثقالده دانك ديرلر معربی دانق در حكيم اسدی بيت
بسا كس كه يكدانك ندهد بتيغ * چو خوش كويدش جان ندارد دريغ * چغتايده بردنكه
التون ديرلر التی جگردك وزننده اولغله فرهاد نامه‌ده خزان فصلی عشرتنده دير بيت اوی
التون قرش التون نام التون * می التون ظرف التون جام التون * وضم نونله اول نسنه‌يه
ديرلر كه اطفالك ديشی بتجك محلنده هرجنس غله‌دن بر مقدار ممزوج ايدوب قيون باشلری
ايچنه قويوب پشوررلر بعده همسايه واحبابه اولشدررلر عوامك اعتقادلری بويله ايمكله
اطفالك ديشی آسان وجهله بتوب الم ويرمز ل دبنك ع فتح باء موحده وسكون نون ايله
بوزن نهنك قوی البدن وصحيح الاعضا اطفاله ديرلر وتاء مثناة ايله تبنك دخی ديرلر *
ل دربجك ع سكون راء مهمله وفتح فا وجيمله بمعنی كابوس كذا فی المجمع ل دروبجك ع
سكون راء مهمله ونون وفتح فا وجيمله كابوس معناسنه كه تركيده اكاغرباصمق ديرلر حكما ديرلركه
مادهٔ سوداوی در انسانك اوزرينه واقع اولور دم ايله مختلط اولدوغی اجلدن عوام جن در
كلوب آدمك اوزرينه دوشوب اعضاسن صقرديرلر بو اعتقاد فاسددر اجنه‌يه اولقدر رخصت
يوقدركه بنی آدمه مسلط اوله‌لر بويله اولمسه جن انسك ضدی وعدوسيدر ضرره قادر
اولسه برصاغ آدم قالمزدی لسان عربده كابوس وعبد الجنه وسريانی خرجيون ديرلر
ل [illegible] ع فتح راء مهمله ايله مجمع الفرسده دستارچه و دستمال معناسنه در وتحفة الاحبابده

ژاء فارسیله دروغ فرهنك جهانكیریده زاء معجمه ایله منقولدر عربیده درك شمان معناسنه در
صاحب درك صاحب ضماندر دژاهنك سكون زاء فارسی ونون وفتح ها ایله تنك ولئیم
طبع معناسنه كه دژآگاه ودژآگه دخی دیرلر انسانده وحیوانده استعمال اولنور صفتدر
شاعر بیت كاشی كه من چون توام ناسپاس * چوكرك دژاهنك ناحق شناس دژك
فتح زاء فارسیله وزاء معجمه ایله ده مرویدر دستارچه شمس فخری بیت توپی حقیقت مقصود
دین ز بعد رسل * نه آن شهان كه بدانند خودكله ز دژك * فرهنك جهانكیریده زاء معجمه
ایله بمعنی دستمال مرویدر استاد رودكی بیت ای طرفه خوبان من ای شهره دی * لب را
بسر دژك مكن پاك ز می * بو بیتدن دستارچه معناسی استنباط اولنور زیرا دستار
ایله طوداق سلمك نهی اولنمش اما بكن پاك ازمی اولسه دستمال مناسب ایدی دستاهنك
سكون سین مهمله وتاء موقوفه آلت برزكران یعنی اكنجیلر آلتلرندن بر آلتدر كه تركیده
طوتق دیرلر نعمة الله تعبیریدر دستك سكون سین مهمله وفتح تاء مثناة ایله
بمعنی دوك یعنی ایلك كه ایلك ویوك وابریشم اكیررلر كتاب محمودیده ایكی الدن چقان صدا كه
فاعلنه دستك زن دیرلر ومصغر دستدر میر نظمی بیت چو خنیاگر زده دستك در آیدم *
شه ارباب مجلس شاد وخرم دشك سكون شین معجمه ایله بوزن رشك نسخه
میرزا ابراهیمده ایكنه یه چكمش ابریشم تلی سین مهمله ایله ده روایت اولنمشدر دفزك
سكون فا وفتح زاء معجمه ایله یوغون وقالن نسخه یه دیرلر كثیف وغلیظ معناسنه دفك
فتح فا ایله نشانه تیر معناسنه هدف دخی دیرلر حكیم سنایی بیت هرگز ز روی دفتر ودف
در مصاف عشق * تیر امیدكی چو یقین در دفك زنیم دفنوك سكون فا وضم نون ایله
غاشیه یعنی ایر اورتسی اكثر پارچه لر ایله اولور كه آكا یاپوق دخی دیرلر منجیك بیت كون چو
دفنوك پاره پاره شده * چاكرش بركتف نهد دفنوك * كذا فی تحفة الاحباب مجمع الفرسده
ضم دال مهمله ایله مرویدر اما رساله ابو حفص سغدیده چوماق معناسنه در وبو بیته
متمسكدر بیت از بزرگی كه هستی ای خشنوك * چاكرت بر كتف نهد دفنوك * اما بو بیت
غاشیه معناسنه مناسبدر دك بوزن حك التی معنایه كلور اول بمعنی تقدیر حكیم انوری
* قطعه * گرترا ایزدان بزرگی داد راضی نیست خصم * خصم را گر دفتر تقدیر باید كرد حك
عالم وآدم نبود ستند كاندر بود كار * زید از اهل درج شد عمر از اهل درك * گر بیزدان
اقتدا كردست سلطان واجبست * شاه والاتر نهد چون حق مگو كر دست دك * ثانی
گدایه دیرلر سیف اسفرنگی بیت بر سر خوان سخن لذت من خواه كه نیست * در ابای سخن
هیچ سیه كاسه دك * ثالث محكم ومضبوط اثیر الدین اخسیكتی بیت ز جنبش طرازنده
معمار دوران * اساس بناهای آن بقعه رادك * رابع آسیب كه صدمه ودكه دخی دیرلر
كمال غیاث بیت زانروز یادكن كه كند همچو خاك پست * كوه تنت زبانه آتش بضرب دك
خامس بمعنی سرطیان مرغزی بیت كسی را كه نامش نیاشا بود * دك ودیم او را تماشا بود
سادس اول كوه وصحرایه دیرلر كه سبزه ودرختاندن خالی وساده اوله بوندن دكه بر آدمك
صاچ وصقالی یعنی تراش اولسه آكا دك زده دیرلر وكاهی لك لفظیله مرادف ایدوب دك ولك

وللك دیرلر مغربی دق ولق در معناسی آفاقی مصاحبتدر ﴿ دلیك ﴾ کسر لام وسکون یای
تحتانی ایله اوماج دیدکلری طعامدرکه اونی یاغله پشورو ب اوزرینه بال قویوب اووارلر
بولفظ عربی اولق فهم اولنور زیرا دللك اوماقدر که فاعلی دلاك اولور دلیك فعیل بمعنی مفعول
ملاحظه اولنور ﴿ دمسنجك ﴾ سکون میم ونون وفتح سین مهمله وجیمله بر نوع قوشی حکیم
خاقانی بیت که چون دمسنجك ازشاخ بشاخ * گاه چون شب پرك از بیم به بیم ﴿ دمیك
کسر میم وسکون یای تحتانیله بمعنی بوم زمین وسکون میم وفتح یایله برقریه اسمیدر غزای
غزنین نام کتابده مسطوردرکه سلطان معزالدین غوری هند غزاسندن عودت ایتدکده
مذکور قریه‌یه ایریشوب قوندقده ملاحده فدائیلرندن برینك جام زخم خنجریله نوش صهبای
شهادت ایلدی شاعرك بری دیمشدر بیت شهادت ملك بحر وبر معزالدین * کز ابتدای
جهان مثل او نیاید یك * سیم زغره شعبان بسال سیصد ودو * فتاد در ره غزنین بمنزل دمیك
﴿ دوزنك ﴾ سکون واو ونون وفتح راء مهمله ایله قبا اولان نسنه‌یه دیرلر وبرقور تجغزدر
﴿ دهیك ﴾ اون عدد ده بر آلتان عشر معناسنه هر نه‌ده اولورسه ﴿ دیلك ودیلوك ﴾
کلاهما مصغر دیلدر حشرات ارضدن عنکبوته بکزر بر زهرناك بوجکدر وجود انسانده
یوروسه جراحت ایدر بوع دخی دیرلر ﴿ دیهمك ﴾ سکون یای تحتانی وفتح هایله مشهور
فارسیه نك یدنجی کونی آدیدر ﴿ مع الکاف الفارسی * درانك ﴾ فتح راء مهمله ونون ایله
بر دریا آدیدر یونانی لساننده عالاغاطیستون دیرلر ونقل ایدرلرکه مقام فرشتگاندر *
﴿ درنوك ﴾ سکون راء مهمله وفتح نونله شادروان نوعندن بر نوعدر قلم اوجی کبی وترکیبندن
دخی اویله اولمق اقتضا ایدر ﴿ درونك ﴾ ضم راء مهمله وواو معروف وفتح نون ایله
نباتاتدن بر کوکدر معربی درونجدر هیأتی عقربه مشابه اولدوغندن دروج عقربی دیرلر
﴿ درژنك ﴾ فتح زاء فارسی وسکون نونله پاره هر نسنك اولورسه عربیده رقعه معناسنه در
میر نظمی بیت درویش بحیله کرفتست ژنك * چوبینی برش خرقه پردرژنك ﴿ دروك ﴾
ضم راء مهمله ایله هیزم باریك یعنی اینجه اودون وسوك دخی دیرلر ﴿ دستاسنك ﴾ یعنی
قلاخن صبیان معناسنه‌در ﴿ دستسنك ﴾ دخی دیرلر کذا فی المجمع ﴿ دسوك ﴾ ضم سین
مهمله ایله هیزم باریك کذا فی مجمع الفرس ﴿ دشنك ﴾ فتح شین معجمه وسکون نون ایله
ایکی معنایه‌در اول خطا ملکنده برشهر آدیدر حکیم فردوسی بیت خطایی وچینی وشنکی
ودهر * زخون سیاوش ندارند بهر * ثانی غلاف خوشهٔ خرما که دلنك وبتلاب دخی
دیرلر ﴿ دلنك ﴾ فتح لام وسکون نونله درت معنایه کلور اول صو منددی که اوت وساز
وطاشر وطپراغله بغلرلر آکابرغ ووزغ دخی دیرلر استاد دقیقی بیت شمررا چو از آب خواهی
بونك * نخست استوارش کن از کل دلنك * ثانی بمعنی آویخته که آکا آونك دخی دیرلر حضرت
مولانا قدس سره بیت زلفکش را صد دل وجان شد دلنك * زیرکی هر بند کی وتارکی *
ثالث حربه معناسنه که نیزه‌دن کوچك اولور آکا سل دخی دیرلر هندی لساننده آکا شیل
وسانك دخی دیرلر رابع غلاف خوشهٔ خرمایه دیرلر ﴿ دنکادنك ﴾ ایکی دنك وایکی نسنه
اغرلقده بربرینه مقابل اوله غلبهٔ استعمالدن برابر معناسنه مشهور اولمشدر ﴿ دنك ﴾

بوزن سنك آلتی معنایه کاور اول یوکك برجانبی که تنك دخی دیرلر ثانی واله وحیران معنا سنه میر نظمی بیت درغم عشق ترا ای شوخ وشنك * مانده ام آشفته وحیران ودنك * ثالث بمعنی احمق وابله خسروانی بیت درین کار مرد هشیوار جوی * نه دنك در آکاه بسیار خوی * رابع اول صدایه دیرلر که ایکی طاش ویا ایکی اغاج بر برینه طوقنمقدن ظاهر اولور زلالی خانیساری بیت درجنون دیوانه رادنکی بسست * خانه پرشیشه را صنکی بسست * خامس فرهنك میرزا ابراهیمده بمعنی نقطه پرکار ونشان ملقا بادی بیت ترا مانند دنك ومن چو پرکار * بکردت بی سروبی پای کردم * سادس موید الفضلاده بمعنی دیوانه و بیهوش ﴿ ده آك ﴾ نام ضحاك ماری که مشهور پادشاه ایدی آك عیب وآفت معناسنه در ضحاك اون عیب ایله معیوب اولدوغی اجلدن ده آك لقبی ایله ملقب اولدی ضحاك معرب ده آکدر اندده موجود اولان عیوبك ۱ زشتی روی ۲ کوتاهی قد ۳ کبر ونخوت ٤ بی شرمی ٥ بسیار خواری ٦ بدزبانی ۷ دروغکویی ۸ شتابکری یعنی عجولی ۹ بیداد کری یعنی ظالمی ۱۰ بعضی بد دلی وبعضی بیخردی دیمشلردر کذا فی المجمع وهکذا فی فرهنك جهانکیری معنای مرقومه حکیم قطران ارموی بیت بد اندیش تو ده آکست ده آك * توای خسرو فریدونی فریدون * فریدون ضحاکی قتل ایتدوکی مشهور آفاقدر وز رآتشت بهرام بیت کجا شد آن فریدون خردمند * که اوده آك بست اندر فریدون ﴿ مع اللام * ﴿ داخال ﴾ تازه فدان که غرس ایدرلر دارخال ودال خال دخی دیرلر کذا فی المجمع ﴿ داخول ﴾ ضم خاء معجمه ایله سلاطین وارباب دلالت قپولرنده طاشدن ویاخود تختهدن انسز صفهلر ایدرلر اوزرینه بوابان وچاوشان وغیریلر اوتوررلر آکا دارافزن ودکه وسکو دخی دیرلر کذا فی المجمع ﴿ داخل ﴾ ضم خاء معجمه ایله فرهنك جهانکیریده درکاه پادشاهان معناسنه امیر خسرو * قطعه * نرکس از پهلوی سنبل سوی ما چشمك زنست * تابدان چشمك اسیر طره سنبل شویم * شاه تا داخل بساط آراست اندر مدح او * چون علم کشتیم باری سوی او داخل شویم ﴿ داربهال ﴾ سکون راء مهمله وفتح باء موحده وها ایله بقم اغاجی کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿ دارخال ﴾ سکون راء مهمله وفتح خاء معجمه ایله فدان معناسنه در یعنی تازه اکیلهجك اغاج فدانی کذا فی شرفنامه اما شرح السامی فی الاسامیده دارخال هو اعتقال الرجل الاغصان ینقل من وضع الی موضع اخر للغرس * یعنی براغاج دالن یرنده یا تروب کوك طوتدقدن صکره قالدروب آخر یره دیکلر که ترکیده آکا دالدرمه دیرلر فدان معناسنه شهاب الدین هروی بیت توکفتی مکر دارخال بهشت * بیا ورد رضوان درین باغ کشت ﴿ داشخال ﴾ سکون شین وفتح خاء معجمتین ایله چرك آهن که عربیده خبث الحدید دیرلر ﴿ داغول ﴾ ضم غین معجمه و واو معروفله بمعنی حرامزاده دغول دخی دیرلر میر نظمی بیت اکر بینی کریزازوی چون ازغول * نباشد مرد آدم طبع داغول * ﴿ دال خال ﴾ بمعنی دارخال مرقوم ﴿ دال ﴾ قرتال دیدکلری بیوك سیاه قوشدر غایت حدت طبعی وار در جمیع قوشلر آندن خوف ایدرلر وقنادین اوقه یلك ایدرلر شاعر * مثنوی سر بروج کیمخت را باز کرد * دروهرچه بد مرغ پرواز کرد * هوا پرز زنبور شد دال پر * خدنکی

خدنگی تن و آهنی نیشتر * وسموز یعنی فربه بوایکی معنایه میر نظمی بیت مرغ جسم خصم تو
کردال بود * باز قهرت بهر صیدش دال بود * وداشتن لفظندن صیغهٔ امر اولان دار معناسنه
حضرت مولانا قدس سره الاعلی نك مجموعهٔ لطیفه لرندن کند وخط شریفیله برقافیه ده
اون دفعه تکرار بیورد قلرینی بو فقیر راقم الحروف مطالعه سیله مشرف اولوب معنای
مزبوری تبرکا وتیمنا بر مصراع تحریر اولندی * مصرع * عزم رفتن کرده چون عمر
شیرین باد دال ﴿ داماك ﴾ بوزن پامال آلات واثواب خانه معناسنه عربیده اثاث
البیت دیرلر ابو المعانی بیت نماند هیچ حوایج بخانهٔ دل زار * بباد داد همه هرچه هست
از داماك ﴿ دام داهول ﴾ کیك طوزاغی اکرچه داهول کیك طوزاغیدر دام مطلق طوزاقدر
اضافت ایله عطف تفسیر اولور دام ده معنای عام وداهول ده معنای خاص وار در حضرت
مولانا قدس سره بیت بهر صیدی کو نمیکنجد بدام * دام داهول شکاری میکنم ﴿ دامغول ﴾
سکون میم وضم غین معجمه ایله اوردیدکاری یومری ات که عربیده غدود دیرلر مجمع الفرس ده
قیرجق دانه لر یدرکه وجود انسانده ظاهر اولور عربیده سلعه دیدکاری علتدر فرهنك
جهانکیریده غول بیابانه دامغول دیرلر دیو مسطور در ﴿ دانهٔ دل ﴾ یعنی حبة القلب
کذا فی شرفنامه ﴿ داهل ﴾ ضم هایله ایکی معنایه کلور اول طوزاق معناسنه که داهول
دخی دیرلر شمس فخری * قطعه * احتسابش بدان رسید که برد * تلخی و مستی از طبیعت
مل * صید اکر حرز نام او سازد * هیچ ترسش نبود از داهل * ثانی صیادلر اول علامتلرکه
مزروعات کنارلرینه ایدرلر که صید انلری آدم صانوب اورکوب قچرکن طوزاغه اوغرایوب
طوتیلورلر ﴿ داهول ﴾ ضم هایله دام آهو یعنی کیك طوزاغی عربیده حباله ودخی دیرلر
تحفة الاحبابده کسر هایله داهل واقعدر ونسخهٔ میرزا براهیمده داهول اول علامتدرکه
کنار مزروعاتده آدم هیئاتنده ایدرلر حیواناتی ضرر زرعدن قاچورمق ایچون فرهنك
جهانکیریده کذلك بو معنایه در حکیم نزاری قهستانی بیت سلطنت کرهم بدین طبل
وعلم بودی بحشر * دشتبان داخول خود آنروز هم بفراشتی * حکیم اسدی بو معنایه ضم
خایله داخول روایت ایلمشدر وکتاب السامی فی الاسامیده معنای اولدر وایت اولنوب خایله
داخول واقعدر ﴿ دجال ﴾ جیم مخففه یعنی کاربان ابنوه یعنی بیوك قافله ﴿ دخل ﴾
سکون خاء معجمه ایله یعنی نخل عربیده ایراد ومقابل خرج معناسنه در ﴿ در دسل ﴾
اضافتله وکسر سین مهمله ایله سل علتدر اطبا ذات الریه دیرلر ترکیده ایتجه آغری دیدکلریدر
آق جکرده بر جراحتدر ایشلر آخر کار صاحبنی هلاك ایدر ﴿ درغال ﴾ سکون راء مهمله وفتح
غین معجمه ایله امنیت وآسایش وآسودکی معناسنه استاد رودکی بیت ای شاه بنی سیرت
ایمان بتو محکم * ای میر علی حکمت عالم بتو درغال ﴿ دستغال ﴾ ایکی معنایه کلور اول
معروف مقرمه معناسنه در معنای ترکیبی ال سلجك دیمك اولور ثانی ضد مشکل اولان
آسان معناسنه در ابو المعانی بیت هیچکس در عهد تو پیشش نیاید مشکلی * حکم رای
تو شده کار جهان دستغال * وپامالده استعمال اولنان معنی دستمالده دخی استعمال اولنور
بدر الدین شاشی بیت آنکس که چون قلم بنهد بر خط تو سر * در دستغال حادثه مانند

مسطرست * ودخی نابره اول تجارت معناسنه دغل فتح غین معجمه ایله باطنی ظاهری
کبی اولمینه دیرلر وقلب معناسنه یعنی مغشوش حضرت سلطان ولد بیت برتو اوقلب دغل را
زر نمود * دیو را چون حور پیشت می نمود * ودخی عیب وفساد وغمز اقچه شیخ سعدی
بیت تاچه خواهی خرید ای مغرور * روز درماندکی بسیم دغل * ودخی خاشاک که مطبخ
وفرون وحمام کلخنلرنده یقارلر شیخ نظامی در مخزن بیت کرد غلی باش بر آتش حلال * ورزر
ویاقوتی از آتش منال * ودخی حرامزاده معناسنه بو معنی معنای اولدن مشتقدر مولانا جامی
بیت درجهان شاه وسروری چو علی * کر کسی سر کشد زهی دغلی دغول ضم غین معجمه
ایله بمعنی حرامزاده کذا فی المجمع دکل فتح کاف عجمی ایله ایکی معنایه کلور اول الی
وایاغی اکری اولان آدمه دیرلر واللری وایاقلری درکنده یعنی طومرقده اولانه دخی دیرلر
وایاغی بدقوقان آدمه ده دیرلر میرخسرو در مذمت مغلان جنکیزی بیت دکله بورمنلک برپشت
دکل * کنده کی را جای کرده در بغل * ثانی دغل معناسنه در وله ایضا بیت مشتی دکلان ودکله
پوشان * قربوقر بوزنان جوشان * وخطی تمام نارسیده اولانه ده دکل دیرلر دلال لام
مشدده ایله دلالت ایدیجی وغماز معناسنه ولام مخففه ناز وشیوه ایتمک معناسنه لفظ
عربیدر فارسیده دخی استعمال اولنور ایکی وجهینک مثالی میرنظمی بیت آه دل دلال
عشق یار شد * از دلال وعشوه دل در کار شد * وعربیده شیخ شهاب الدین بیت اشرقت
فی الاعراض حسبک مادمی * لک بالدلال وبالملان مباح دنبال سکون نون وفتح باء
موحده ایله مسخره معناسنه در کذا فی فرهنک جهانکیری دنکل سکون نون وکسر کاف
ابله وبی اندام وناساز معناسنه شمس فخری بیت چار کس در ممالک شه نیست * ظالم وهیز
ومفلس ودنکل * بو معنایه کسر دال ایله ده مرویدر وفتح کاف فارسیله ترکستانده روبرو
اوتورمغه دیرلر مع المیم * داخم کسر خاء معجمه ایله نصیب ورزق معناسنه کذا فی المجمع
داربام سکون راء مهمله وفتح باء موحده ایله اول اوزونه دیرکدرکه ارقوری طام
اوزرینه قویوب اوزرینه سقف خانه بنا ایدرلر ایضامنه داروی کرم اسی اوت دیمکدن
کنایه در بعض دوایجدن ترکیب ایدرلر زنجبیل وجوزبوا وقرنفل وکمون وفلفل وامثالهم کذا فی
الحسینی دام ایکی معنایه کلور اول طوزاق در هر نه اولورسه حکیم انوری بیت اکر
از جود تو کیتی بمثل دام نهد * طایر وواقع کرد ونقش در آیند بدام * ثانی چارپا جنسندن
یرتجی اولمیان حیوانات دیرلر طوشان وجیران امثالیکه دد یرتجیدر عموما حیوانات مراد
اولندقده دد ودام مابیننده بو فرقی فهم ایتمین دد ایله دامی بلمز شیخ نظامی بیت دد ودام
از نشاط دانهٔ خویش * همه مضطرب شده در خانهٔ خویش دانم یعنی توانم حضرت
مولانا قدس سره بیت توبی جان من وبیجان ندانم زیستن یاری * تو بی چشم من وبی تو
ندارم دیدهٔ بینا * ندانم زیستن یعنی نتوانم زیستن ودخی دانستن دن نفس متکلم اولور
بلورم معناسنه دام وداهیم کلاهما بمعنی تاج مرصع اکثرا ماله ایله تلفظ اولنور بلکه شایع
بودرکه الفله یا زیله اما یای تحتانی ایله دیهیم دخی مستقل لغتدر لکن مشهوری کسر دال ایله در
حکیم قطران ارموی بیت ایا ناصح شاه داهیم داری * ویا حاسد شاه داهیم داری * میرنظمی

میر نظمی بیت نهد داهیم شاهی بر سر خویش * اتاقه میز ده بر افسر خویش ﴿ دخشم ﴾
سکون خا و فتح شین معجمتین ایله برادر علاقهٔ قدیم و معاملهٔ دیرینه یی تذکر محلنده ایراد
اولنور دخشم به تست بوده نم سنکله علاقم و معاملم و دوستلغم قدیمدر دیمك معناسنه در
میر نظمی بیت خدا آفریده بروز نخست * محبت چنین بوده دخشم به تست ﴿ دخم ﴾
سکون خاء معجمه ایله اول سردابدرکه ایچنه میت قورلر دخمه دخی دیرلر حکیم اسدی بیت
چنین کفت بامن ستاره شمار * که رستم کند دخم سام سوار ﴿ ددودام ﴾ بهایم و سباع یعنی
ده دیرتجی جانوردر ارسلان و قپلان و قورد و غیری و دام یرتجی اولمین حیوانات چارپاقیون و کچی
و طوشان و آهو و غیری استاد بیت دد و دام هستند ازین شیوه فرد * که کاری ندارند جز
خواب و خورد ﴿ درغم ﴾ سکون راء مهمله و فتح غین معجمه ایله ایکی معنایه کلور اول بر موضع
اسمیدر اعلا شرابی اولور شراب درغمی مشهوردر حکیم سوزنی بیت شراب درغمی از جام
شامی * بشادی نوش کن از صبح تا شام * وله ایضا بیت تا سوی درغم نشاط کرد و خرامید
شد درغم بسته بر حوالی درغم * بو معنایه شمس فخری بیت کس را که درغم است و دو جام
درغم است * دل هر که درهم است کشادش ز درهم است * بو بیتدن درغم شرابك آدی اولوق
استنباط اولنور ثانی موسقیده بر پرده نامیدر هرکسه ده که غم و الم و اندوه اوله مجرد آنی
اشتمکله دفع اولوب سرور و نشاط حاصل اولور مولانا بوسلیك بیت چنان مستغرقم درغم که
مطرب * اکر درغم سراید غم فزاید ﴿ درهام ﴾ سکون راء مهمله و فتح ها ایله درهم معناسنه که
وایج اقچه در کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿ درهم ﴾ سکون راء مهمله و فتح ها ایله دوریاوب جمع
اولمق مثلا یوز بورشدرمغه روی درهم کشید دیرلر حکیم انوری بیت تا ره درهم نیاید کرد کیت
ثابت ارکان تر زخرم استوار * وایچنمکدن کنایه ایدوب درهم شد دیرلر ﴿ دم ﴾ یکرمی
معنایه کلور اول معروف نفس معناسنه ثانی بمعنی فریب حکیم سنائی بیت زاهدا نرا
ز برای زه و زه * قل هو الله احد دام دمست * اثیر الدین اخسکثی بیت دم بدادند مرادام
طرازان حواس * زانکه پروانه نه در اوج مکان میکردم * ثالث بمعنی نخوت و کبر حکیم اسدی
بیت بمردی و کنج و سپاه از توکم * بیم چیست این طمع و این باد و دم * رابع بمعنی بوی که
شم معناسنه حضرت مولانا قدس سره بیت پیاز و سیر به بینی بروی و می بوئی * ازان
پیاز دم آهوان چنین نرسد * بو معنایه ابن یمین بیت چون تاب کرفته سنبل زلف * آورد
صبا دم قرنفل * مصدری دمش کلور ابن یمین بیت ببوی جو دوی آیند سایلان بجنابش
بلی که مشك بخورده نماید از دمشند * خامس وزن شعره دیرلر حضرت مولانا قدس سره
بس کن و هیچ مکو کرچه دهان پر شکرست * زانکه این وزن و دم و قافیه هم عیارند * سادس
کورك که قویمجی و دمورجی آنکله آتش یاقرلر حکیم خاقانی بیت کاوه که داند زدن بر سر ضحاك
پتك * کی شودش پای بند کوره و سندان و دم * سابع آه معناسنه که دم سرد کشید یعنی آه
سرد کشید کمال اسمعیل * رباعی * روز آمد و بردو ختم از دم لب را * پرداخته از روان
و جان قالب را * اکنون نکه مرا زنده همی دارد شمع * شاید که چو روز زنده دارم شب را *
ثامن بمعنی افسون امیر معزی بیت کاهی ز بیم زوبع خواندم فسون و دم * کاهی ز ترس

وسوسه گرده ام دعا * بو معنایه سیف اسفرنکی بیت آنکه مرخواب فتنه راهر شب *
تحت بیدار او بدم بند د * تاسع دهن عاشر زمان معناسنه بو ایکی معنایه نجیب الدین جرد
پادقانی بیت هرکه همچون گل کشاید دم بیاد مدح او * روزکار اوراد ان دم دامن زر میدهد
حادی عشر وقت معناسنه مرشد یزدجرد بیت همه شب بیاد لب آن صنم * لب خود مکد
بوسه تا صبحدم * ثانی عشر رایحه صویه دیرلر نظیری بیت در سیاهی دم آبی که خضر داد نشان
هست آبی که در نکو رسیاه مست نهان * ثالث عشر ظاهر اولمق وله ایضا بیت هرچه در پرده نهان
بوده هویدا کردد * چه شبی بود که این صبح سعادت دم زد * رابع عشر عیش وعشرت
ابو المعانی بیت دمی بکلشن عالم فراغت خاطر * نیایدم که کنم یکنفس بجانان دم * خامس
عشر قلیج اغزی یعنی کسکینی طرفی خواجه سلمان مصرع * شخص سجو درادم تیغست بود مار
نتکم ایکی یوزلی قلیجه تیغ دو دم دیرلر محتشم کاشی بیت دمی کشی بعتابم دمی بلطف وخطاب
چه قائلی توکه تیغ ستیزه ات دو دمست * بو معناده عرب سیف ذو شفرتین دیر نتکم متنبی
شعرنده دیمشدر * مصرع * میعادکل رقیق الشفرتین غدا * سادس عشر اوق دمرنی
ونیزه اوجی خواجه سلمان بیت آن لحظه که از زخم دم نیزه و پیکان * چون خانهٔ زنبور شود
سینهٔ خارا * سابع عشر مقراض اوجی محمد عصار بو معنایه شاهد دیمشدر * مصرع *
بود همواره سیم در دم گاز * ثامن عشر قرون اغزی که تون دخی دیرلر وله ایضا * مصرع *
دهان پرشرارش چون دم تون * تاسع عشر یعنی دهن ماهی شیخ فیضی * مصرع * یونس
من چون دم ماهی بکش * عشرین قوزغون قرغه یه دیرلر دمادم وقت وقت معناسنه
نصیرای همدانی بیت دمادم بلبلان بوسند دستم * که پندارند گل بر سر ز دستم دوادم
اغاج کوبکی معناسنه مرویدر دهم ضم ها ایله عدد ده اونجی دیمکدر میر نظمی بیت
چون روز دهم ز ماه بکذشت * بر تخت شهی چو ماه بنشست ده یم درت اقچه اغری
قدر بر نوع اقچه در دیلم سکون یای تحتانی وفتح لام ایله بر قوم وبر جماعتک اسمیدر اما اصحی
بر موضع اسمیدر که اول موضعده اولان قومه دیلمی دیرلر ودخی قرنجه نك بر یوده جمع اولدقلرینه
وصوایچه چك محل ودشمن وداهیه معنالرینه مرویدر ودراج دیدکلری قوشك ارککنه دیرلر
کذا فی المجمع مع النون * داختن سکون خاء معجمه وفتح تاء مثناة ایله بمعنی دانستن
کذا فی فرهنك جهانکیری داخیدن کسر خاء معجمه ایله بوزن دانیدن بر بودن نسنه
آیرمق ودقتله نظر ایتمك معناسنه کذا فی المجمع دادان پادشاهان قدیم لقبلریدر
کیومرثدن کشتاسب شاهه کلنجیه دك دادستان کسر دال وسین مهملتین ایله اضافتله
اولور آلش ویرش دیمك اولور فرهنك جهانکیریده بمعنی شریك وبر ایشده آخره راضی
اولمق معناسنه در دادن ویرمك عطا معناسنه مستقبلنده الف هایه قلب اولنوب
دهد ودهنده دیرلر چغتای لساننده بیرماك دیرلر بیرکای بیرماکای ویره ویرمیه دیمك اولور
فرهادنامه ده صیف وصفنده دیر بیت بیریب یافراغ نشان طوطی پر یدین * شبح طاووس
جنت پیکر یدین دادیان پادشاهان قدیم طائفه سی که اولی کیومرثدر پیشدادیان
دخی دیرلر طبقهٔ اولی درکیانیان طبقهٔ ثانیه ساسانیان طبقهٔ ثالثه بابکان طبقهٔ رابعه در

رابعه ده دارپرنیان ع کسر راء مهمله وفتح باء فارسیله جمیع فرهنکلرده بقم اغاجیدر اسم مرکب اولدوغی ظاهردر که دار رنك معناسنه در پرنیان اینجه ابریشمدر ابریشمه رنك ویردوکیچون بقمه اسم اولمشدر کذا فی المجمع مسعود سعد سلمان بیت بوهرتنی پرا کند آن پرنیان پوند خاکی کز و نروید جز دارپرنیان * مختاری * قطعه * درچین دهند باشکر فغفور وجیش رای * اثار عزم وجزم تو دید تد ناکهان * تازاستخوان سوخته وخون بسته شان * زان دارچنی آمد و زین دارپرنیان ده دارآفرین ع ودارافرین ع کلاهما بسکون الراء المهمله والفاء اول الف ممدوده ثانی قصر ایله اول نسنه در که صفه کنارنده طیانمق ایچون وتختلر اطرافنه یصدق طیامق ایچون ایدرلر عبد الواسع جبلی * قطعه * آن پیمبر کو براعجاز نکین برانس وجان * بود مستولی بحکم ایزدار آفرین * کرشود زنده بحکم ایزد آنکس سرنهد کرنویسد نامش از بهر تفاخر برنکین * مثال ثانی حکیم سوزنی بیت هست مرتخت تراقدرت که تختت را کند * پایه ازیاقوت وصحن ازسیم ودارافرین ززر ده دارافزین ودارزین کلاهما بسکون الراء المهمله وکسر الزاء المعجمه قپو اوزرنده اولان کوچك پنجره معناسنه در عمید لوبکی بیت صدر قدرم نه مقامیست که هرلحظه زحل * چشم روشن کند از چشمهٔ دارافزینم * مثال ثانی حکیم روحانی در قسمیه بیت بخیزه چشمی سوراخهای دارزین * یسرخ رویی دیوارهای آتشدان ده دارافزین ع فتح راء مهمله وسکون فا وکسر زاء معجمه ایله نسخهٔ میرزا ابراهیمده بمعنی صفه ودرکه که قپونك ایکی طرفنه ایدرلر انسزو اوزون اولور واداة الفضلاده مطلق صفه کنارلرنده اولان تکیه کاه معناسنه در ابو الفرج رونی بیت تکیه بربالش اقبالش دار * که زنا پیدش دارافزینست ده داستان ع ایکی معنایه کلور اول حکایهٔ ماضیه در حضرت مولانا قدس سره بیت بشنوید ای دوستان این داستان در حقیقت نقد حال ماست آن * حکیم خاقانی بیت هرداستان که آن نه ثنای محمدست دستان کاهنان شمر آن نه داستان * ثانی مثل وشهره معناسنه در ده داشتن ع مصدردر طوتمق معناسنه کرك محسوسا وکرك معنا خواجه سلمان بیت ملك راامید فتح ازچرخ باید قطع کرد * چشم برکرد سمند شاه باید داشتن ده داشن ع فتح شین معجمه ایله ایکی معنایه کلور اول بخشش وعطیه معناسنه فخر کرکانی * مثنوی * زند رفت ای داشن دایه ازرام * بد وکفت ای مرافرخنده تر کام * تراانز بهر داشن خواستارم * که من خود خواسته بسیار دارم * تو یی چشم مراخورشید روشن * مراد بدار تو باید نه داشن * ثانی اجر معناسنه دروله ایضا بیت ترا داشن دها دایزد بمینو * بدین رنج وبدین کردار نیکو * کتاب زنده ده داشن اول آلتون واثوابه دیرلر که پارسیان ایام عید جشنلرنده نذر طریقیله ویاخود تصدق وجهیله فقرا ومستحقینه ویررلر ده دالان بوزن نالان دهلیز که ایکی قپو ارالغی در دالان دخی دیرلر استاد عنصری بیت یکی راسد پاجو جست بنیان * یکی را روضهٔ خلدست دالان ده دال پرنیان ع بقم اغاجی دار پرنیان معناسنه ده دامان ودامن ع کلاهما بفتح المیم اتك معناسنه در عربیده ذیل دیرلر وجغتای لسانده ایتاك دیرلر بکسر الفله میر علیشیر بیت پاك ایتاکیلیك لیستاسانك پیر پاك

ايتاكلمك ايستابان * ايغى طوزيغه يوزسوركوشه دامانين اوپ ى دامیدن ع كسر
ميمله صاورمق معناسنه عربيده تذريه ديرلر فرهنك جهانكيريده برنسخه برنسخه ايله برابر
اولمق ويوقاروكتمك معناسنده منقولدر ى دان ع دانستن لفظندن صيغهٔ امردر ووصف
تركيبى دخى اولور سخندان كبى واسم فاعل اولور وظرف مكان اولور جزدان وجامه دان كبى
ودانه معناسنده استعمال اولنور حكيم سوزنى بيت دانست ودام خال وخم زلف آن
صنم * من سال وماه بسته بدان دان ودام دل ى دانستن ع بيلمك مستقبلنده سين نونه
ابدال اولنوب داند ودانند دينلور عربيده معرفت معناسنه در وچغتايده طانيمق ديرلر
فرهادنامه ده فرهاد ايچون درت فصله مناسب درت قصر بنا اولنمق امرنده ديو بيت ثانيده
اول فصلن رنكين اهلينى رنك * موافق ايلار كا يلا قصرينى رنك * وچاغلاماق دخى ديرلر
چاغلاديم بيلدم ديمكدر ى دانه دان ع پراكنده وپريشان معناسنه ودانه دانه ديمك
اولور سيف اسفرنكى بيت خرمن مه را چو سوخت ز آتش تيغ آفتاب * خوشهٔ پروين
چو اشك ريخت فرو دانه دان ى دانه زن ع جوزن مرقوم معناسنه يعنى ساحر وافسون
ايدىجى حكيم خاقانى بيت چون بجو هرچه زن دانه زن ارجو نمود * خبر آن زشفا باز خطر باز
دهيد * فرهنك جهانكيريده ساحرلكدن برنوعدركه هندوستانده ساحره عورتلر طارى
دانه لرين ياخود آرپه دانه لرين زعفران ايله رنكين [illegible] ب اوزرينه افسون اوقيوب
مراد ايتدكلرى مصلحت ايچون اول دانه لرى اول آدمك اوزرينه اورولر حكيم خاقانى بيت
هرزن هندوكه اورادانه بردست افكنم * دانه زنى دانه بيند خرمن سوداى من ى داودان
فتح واو وذال وسكون راء مهملتين ايله شهر واسطه برفرسخ مقدارى يرده واقع برقريه
اسميدر كذا فى المجمع ى داهون ع ضم ها وواو معروفله داهول مرقوم معناسنه در دام آهو
ديمكدر ى دبستان ع كسر باء موحده وسكون سين مهمله وفتح تاء مثناة ايله مكتب
خانه معناسنه دبيرستان دخى ديرلر حكيم خاقانى بيت چو ديدم كاين دبستان راست كلى
علم نادانى * هرا نجم حفظ جزوى بود شستم زاب نسيانش ى دبيرستان ع مكتب خانه
دبستان مرقوم كبى مير نظمى بيت دبيرستان چون خلد برين دان * نشسته اندروحوران
وغلمان ى دراغوش كردن ع قوجاقلمق معناسنه ابو المعانى بيت چو هاله ماه را كرده
دراغوش * دراغوش كردم آنما ه تا صبح ى درآمدن ع ايچرو كلمك معناسنه مصدر در
مير نظمى بيت درآمد نش درآمده جان * از رفتن آن همير ودبان ى درآوردن ع ايچرو
كتورمك معناسنه در ى دربان ع قاپوجى كه بواب وحاجب معناسنه بان كوز ديمكدر
قاپويى كوزتدوكى ايچون دربان ديديلر شيخ سعدى * قطعه * درمير ووزير وسلطان را *
بى وسيلت مكرد پيرامن * چو به بيند تراسك ودربان * اين كريبان كرفت وآن دامن *
ى دربيان ع سكون راء مهمله وكسر باء فارسيله پارچه دراثوابه ديكرلر درپه ودرپى
دخى ديرلر حكيم سوزنى بيت سنيه كليم خرى زنده جل وپشما كنند * كه زند كيش نه درپيق
پذير دونه زفو ى درخوردن ع برنسخه يى كند وقتدرنجه ديمكدر درخورلايق معناسنه در
تن برشيئك نفسنه اشارتدر ى درآويختن ع حمله وهجوم ايلمك معناسنه مولانا هاتفى بيت

بیت با ن شیرمردان درآویختند * بدندان وچنکال خون ریختند ﴿ دردمن ﴾ دردمند معناسنه درکه اول لفظدن اختصار اولنمشدر کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿ درد ناخن ﴾ ترکیبله قورلغن دیدکاری علتدر طرنق دیبنده ظاهر اولور ﴿ درزمان ﴾ سکون راء مهمله وزاء معجمه موقوفله ایکنه پچمش ایلکه دیرلر ابو المعانی بیت از ضعف شاله چودرزمان تن خار غم حسرتش چو سوزن ﴿ درزن ﴾ سکون راء مهمله وفتح زاء معجمه ایله ایکی معنایه در اول باغ وباغچه قپولرینك ایچ طرفی در ودرزنه مضاف اولنسه عورت قپوسی دیمك اولور مراد حرم قپوسی دیمك اولور ثانی ایکنه معناسنه درکه سوزن دخی دیرلر حکیم خاقانی بیت همه بی مغز رازین یافته قدر * که از سوراخ قیمت یافت درزن * وله ایضا بیت چون موی خوك درزن ترسا بود چرا * تا رردای روح بدرزن درآورم * وله * قطعه * تویی خاقانیا سیمرغ اشعار * بران کرکس شعاران بال مشکن * دهان ابلهان دارند بر دوز * بروت روبهان دارند برکن * برای آنکه خرازان که خرز * کنند از سبلت روباه درزن ﴿ درغان ﴾ سکون راء مهمله وفتح غین معجمه ایله ماوراء النهرده برشهر اسمیدر سمرقند قربنده وبرناحیه نك اسمی اولمقله مرویدر بو بیتدن مفهوم در ابو العباس بیت یکی از جای برجستم چنان شیر بیابانی * برو دعوی زدم مانند ر وباه درغانی * ﴿ درقهستان ﴾ سکون راء مهمله وکسر قافله اغاجلق دیمکدر که درقه اغاجدر وستان اسم مکاندر معنای ترکیب اغاجلق دیمك اولور کذا فی المجمع ﴿ درکون ﴾ سکون راء مهمله وضم کاف فارسیله ایکی معنایه در اول ترکی باغی که بند فتراك معناسنه ثانی قپواوزرینه یا غمور دن محافظه ایچون ایتدکاری چحاق معناسنه در ﴿ درمان ﴾ علاج وچاره معناسنه در خواجه حافظ بیت درد ما رانیست درمان الغیاث * هجر ما رانیست پایان الغیاث * وبر معناسی دخی درمانده یعنی عاجز وقپوده قالمش معناسنه در ایکی معنایه ابو المعانی * قطعه * بکیر خسته ام درمان بجستم * بکفت آن شوخ جز من نیست درمان * اکر خواهی علاجش اندرون آی * وکرنه خانه وش بیرون درمان ﴿ دروار بان ﴾ سکون راء مهمله وزاء معجمه وفتح باء موحده ایله محله بکجیسی وحولی قپوجیسی که دروازه محله وحولی قپولرینه دیرلر بان کوزدیجیدر ترکیب اولندقده هاء علامت حذف اولنمشدر ﴿ دروازیان ﴾ سکون راء مهمله وکسر زاء معجمه وفتح یای تحتانیله دروازه یه مخصوص اولانلر که دروازه معلوم ویای نسبت وادات جمع اولان الف ونون ایله مرکبدر ﴿ درون ﴾ ضم راء مهمله وواو معروفله بچرو معناسنه اندرون کبی ابو المعانی بیت درون سینهٔ من مخزن خیال تو بود * چنانکه رسم قدیمست کنج در ویران * برمعناسی دخی ولایت خراسانده برشهر آدیدرکه مابین مرو ونسانده واقعدر وضمتین ایله پیمانهٔ غله یعنی کیل کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿ دریابیدن ﴾ سکون راء مهمله ویای تحتانی ثانیه وفتح یای اولی وکسر باء موحده ایله یمعنی آویختن وصلب کردن ﴿ دریافتن ﴾ سکون راء مهمله وفا وفتح یای تحتانی وتاء مثناة ایله عربیده بلوغ معناسنه که ایرشمکدر وبولمق وملاقی اولمق واکلامق درك معناسنه که دریاب دخی دیرلر شاعر ایکی معنایه بیت بی هنر اهل هنر را نشود دریافتن * سخن اهل هنر هم هنرست دریافتن

ﯼ دریاوکان ﻊ بالجمله دیمکدر کان ودریادخی دیرلر وبحرده نه وار ایسه دیمکدر اوراابوالمعانی
بیت کف جود ش چنان بو دست هردم * همی بخشد بردم کان ودریا ﯼ دست ابرنجن
ودست اورنجن ودست برنجن ودست برجن ودست ورجن ﻊ کلهم بمعنی دستینه یعنی
بلازک عورات مرصع والتون وکمش وانجودن ایدوب قوللرینه طقرلر عربیده کسر سیاق
ایله سوار دیرلر شیخ عطار بیت من ازدست دل پرشیون خویش * همی پیچم چو دست
اورنجن خویش * استاد منوجهری بیت بدید آمد بلا از جانب کوه * بسان زعفران
آلوده محجن * چنان چون دو سر از هم باز کرده * ز روی سرخ بکشاد دست برنجن ﯼ دستاران
دست ایله آراندن مرکب لفظدر رشا کردمعناسنه استاد عسجدی بیت بستی قصب اندر سر
ای دوست بمشتی زر * یک بوسه بده مارا ای دوست بدستاران * اکا دستان دخی
دیرلر وبعض فرهنکلرده ایشدن اول اجرت ویرلمکه دیرلر وبعض نسخه ده مژدکانی معناسنه
مرویدر ﯼ دستارخوان ﻊ یعنی پیشکیرکه دستار مقرمه در وخوان سفره در معنای
ترکیب سفره مقرمه سی دیمک اولور وتحفة الاحبابده بمعنی نواله وزله حکیم فردوسی بیت
بمن دار ازین کونه دستارخوان * که از من جهان آفرین را بخوان * شرفنامه ده اوزون
سفره درکه اکثر بزدن وچیتدن ایدرلر ﯼ دستان ﻊ یدی معنایه کلور اول مکر وحیله
معناسنه حکیم اسدی بیت بمهلتی که سپهرت دهد زراه مرو * ترا که کفت که این زال ترک
دستان کرد * ثانی قصه وحکایه معناسنه حکیم سنفایی بیت بکفتم که رستم که بو دست دستان
فرامرز وکودرز وبهرام چوبین * ثالث فرهنک زفانکو یاده جاذولق معناسنه درامیر
معزی بیت نیارد کرد باتو مکر دستان * اکر دستان جاذوزنده کردد * رابع رستمک پدرینه
دستان دخی دیرلرکه رستمه رستم دستان دیدکلری مشهوردر میر نظمی * مثنوی * چون تو بصد
مردرا کرده زبون * زال دنیا باچنین مکر وفسون * چاره نی کر رستم دستان شوی *
عاقبت مغلوب دست آن شوی * رستمی باباسنه نسبت ایتدکلری کبی باباسنی دخی باباسی
سامه نسبت ایدوب دستان سام دیرلر حکیم فردوسی بیت نشسته است بر دست
دستان سام * کمربسته بر درکهش خاص وعام * خامس نغمهٔ سرود معناسنه حکیم
سوزنی بیت بفضل وعدل معروفی بران جمله که درعالم * زنند ازفضل وعدل تو بدستان
بلبلان دستان * سادس ولایت سمرقندده بر موضع اسمیدر سابع لفظ دستک جمعی اولور
هرنه معناده اولورسه یعنی دست معنالرنده جمع استعمال اولنور شیخ سعدی بیت دستان
که تو داری ای پری روی * بس دل ببری بمکر ودستان ﯼ دستان زن ﻊ دستان لفظنه
فاعل اولور ساحر ومکار معناسنه حکیم اسدی * مثنوی * ز دستان زن هرکه ناترسکار *
روان خرد بادانش نیست بار * هرانکو نترسد ز دستان زن * ازو در جهان رای ودانش مزن
وحکایه سویلیجی معناسنه مولانا جامی بیت سعدی آن بلبل شیراز چمن * در کلستان
سخن دستان زن * اضافتله عورت مکری دیمک اولور ﯼ دست پیمان ﻊ امانت اصمرلق
معناسنه وجلوهٔ عروس واسباب دامادی معناسنه حکیم اسدی بیت مرا او را زبهر
پیمان بخواست * همه دست پیمان او کرد راست * وفرهنک جهانکیریده مهر موجل

موجل معناسنه مسطوردر ك دستخوان ع فتح خاء معجمه وواو معدوله ايله سفره كه پيش انداز ودستارخوان دخی ديرلر كمال اسمعيل بيت در سرای ملوك دست نياز * سنت نان ودستخوان برداشت ك دستخون ع سكون سين مهمله وكسر تاء مثناة وضم خاء معجمه ايله نرد وقمارك آخرلعبی در حكيم خاقانی بيت پا راين دل خاكی وا بره ند بدست خون * امثال همان خواهد ازپای نيند يشد * وله بيت در قمره زمانه فتادی بدست خون * وآمال كعبتين كه حريفيست بس دغا * قمار باز حريف ديرلر چونكه حريفلر قمارا وينايه لر يا جان بسته ويا حريف ششدر ايتمش وهفده هدا واورمش اولهلر اول نوع اويونه دست خون ديرلر نتكم حكيم خاقانی بيت دست خونست وهفده خصل حريف * آه درششدر خطر ماييم بو بيتدن معلوم اولور كه خصل هفده اولوب ششدر ايدن اولور كه دست خون معناسی اوله ابن يمين بيت باحتياط رو ايدل كه دست خونست اين * كه در وجد ركرو دست حريف بس طرار * كرو جان ديدوكی شرط قماردر ك دست زن ع سكون سين مهمله وتا وفتح زاء معجمه ايله نادم وپشيمان اولمش كذا فی المجمع سبب تسميه سی بويله فهم اولنور كه محل تأسف وندامتده اللری بر برينه ويا خود ديزه اورمق عادت اولمغله دست زن دينلمش اوله ك دست شكن ع اضافتله قورجق صاچ كه عربيده مجعد وجعد ديرلر ابو المعانی بيت زلف سيهش طاقت جانم بردست * دست شكنش دست آرامم بشكست ك دستك زن ع سكون سين مهمله وفتح تاء مثناة وكاف موقوف ايله بمعنی سرودكوی ايرليوب ورقص ايدن اللرين بر برينه اوروب اصول طوتمقدن عبارتدر كذا فی المجمع ك دست كزين ع فتح كاف فارسی وكسر زاء معجمه ايله اسب جنيب يعنی يدك آت شيخ نظامی بيت اين دوسه مركب كه تزين كرده اند * از پی مادست كزين كرده اند * بعض فرهنكلرده منتخب معناسنه ده واقع اولمشدر ك دستوان ع سكون سين مهمله وتاء مثناة ايله ايكی معنايه كلور اول بمعنی الدوان ثانی ناطور حمام مير نظمی بيت شله پا يما ليله نا كسان * بكرمابه دهر شد دستوان ك دشتيبان ع مزروعات بكجيسی كه عربيده ناطور البستان ديدكلری در اماشرفنامه ده ولايت تركستانده برموضع ياخود برصحرا اسميدر وفی الصحاح الدشت هو الصحرا وهو فارسی او اتفاق وقع بين اللغتين او العربی الدست بالسين المهمله وتبريز ايله نخجوان ارا سنده برقصبه در واصفهان اعمالندن برقريه آديدر ومجمع الفرسده شيرازده برموضع اسميدر كه اكا ك دشت ارزان دخی ديرلر ك دشت سواران ودشت سوران ع باديه وصحرالرده قونوب كوچر قوم هرنه طائفه اولورسه اولسون سبب تسميه سی ظاهردر ك دشتيوان ع بمعنی دشتيبان مرقوم كه يا يرينه واو واقع اولمشدر ك دغل زن ع برقاج معنايه كلور اول قلبزن كه قلب اقچه كسيجی ويرامزاشلو وخاين ودخی زنباره وديوث يعنی فاحشه عورتلو وكاهی زن لفظی تقديم ايدوب زن دغل ديرلر نتكم مير نظمی بيت ميكنی كار دغل ای زن چپل * تا بكی اين كار بدای زن دغل ك دكن ع فتح كافله طاغ دپه سنده واقع اولان قلهيه ديرلر حكيم ناصر خسرو * قطعه * از نهيب تير تان هرشب زمين * زابر تيره پيش وآرد مجن * لرز لرزنده غضنفر درعرين * ترس ترسنده عقاب اندر دكن * ولسان عربده سياه رنك اولمغه ديرلر

ادكن غايت سياه درو زبان هندده ايكي معناسي واردر بري جانب جنوب وبري بر بيوك مملكت
آديدر ولايت دهلينك طرف جنوبنده واقع اولمشدر ملك الكلام ملائي بيت كفت سوكند
ميدهم سوكند * بسر تخت تاجكير دكن ع دمار آوردن ع انتقام المق وهلاك ايتمك
ودكنجه قرمق معناسنه در دمار اصلنده هلاك معناسنه لفظ عربيدر دمره الله اى اهلكه الله
ع دمان ع فتح ميمله درت معنايه كلور اول فرياد فرح وشادى جهتيله ياخود غضب وحدت
سببي ايله استاد منوچهرى بيت بزى همچنين سالهاى دراز * دنان ودمان وچمان وچران
ثاني مهيب وتوانا وزورمند معناسنه اكثر فيله صفت ممدوحه ايدوب پيل دمان ديرلر شيخ
سعدى بيت نه مردست ان بنزديك خردمند * كه با پيل دمان پيكار جويد * وذى روح
اوليانده دخي استعمال اولنور مولانا هاتفي بيت زميدان كين پانهاده زبس * كه سيل
دمان رخ نتابد زكس * كاهي نهنكه دخي صفت ايدرلر شاعر بيت نهنك دمانست اندر
نبرد * هنر برژيا نست دركارزار * ثالث سرعتله كتمك معناسنه صاحب فرهنك منظومه
بيت هست درهوختكنك اسم مكان * نيز رفتن بود دمان ودنان * رابع يعني زنان بو معني
كتاب زندن منقولدر ع دمزدن ع سكون ميم وفتح زاء معجمه ايله صولومق يعني نيز نيز
نفس ويرمك ودخي بركسنه حالندن زياده لاف اورمق معناسنه در استعاره طريقيله غير
ناطقده دخي استعمال اولنور خلاق المعاني بيت چو سر بر آرد كلكت زچاه ظلماني *
بود مطالع انوار جاى دمزدنش ع دمسان ع سكون ميم وفتح سين مهمله ايله دمساز
مرقوم معناسنه در ع دمندان ع فتح ميم وسكون نونله اوچ معنايه كلور اول يعني دوزخ
زرآتشت بهرام بيت درخت بار ور دركشت مندان * چو بنشاند ندر ستنند از دمندان
ثاني آتش معناسنه در شهاب مهمزه بيت كر دد از چشم توچو زهر نيز زد * كردد از لطف
توچو آب دمندان * ثالث كرمان توابعندن بر شهر آديدر نقل اولنور كه اول شهره قريب
برطاغ واقع اولمشدر آنده زر وسيم وآهن وتوتيا ونوشادر معدني واردر ودخي اول
طاغده بر مغاره واردر ايچروسندن صوصد اسي كلور وتوتون كبي بخار چقار واطرافنده
كثيف اولوب قالور چوق كسنه لر واروب اول متكاثف اولان نسنه يي دوشررلر خالص
نوشادر اولور كامي ظفر همداني بيت اوز كرمان سوى دمندان شد * تا نوشادر برد
به نيشابور ع دم واپسين ع يعني آخر نفس ابوطالب كليم بيت دم بشمار چون قند دردم
واپسين دلا * قدر بداني آن زمان نامه بحساب را ع دميدن ع بش معنايه كلور مصدردر
اول اورپرمك يعني سبزه بتمك كبي كمال خجندى بيت كوى خط ورخ توز باران اشك ما *
كلها شكفته سبزه دميدن كرفته است * ثاني نمو معناسنه يعني اغاج واوت بتوب بيومك
معناسنه استاد لطيفي بيت كل صد برك چكونه دمد از خاك سياه * ورنه خلق نو كند باد
صبارا تعليم * ثالث نسنه ظاهر اولمق مثلا صباح روشنلكي وهوا اسمك ابو المعاني بيت
دميد صبح سعادت بروى خندانت * رسيد مژده بشب غمكشان هجر ترا * رابع مجمع الفرسده
يعني لاف زدن خامس حمله آوردن معناسنه در ع دنان ع فتح نونله بو وزن زبان سرور ونشاط
ايله خرامان اولمجي يعني صالنوب يوريمكه ديرلر حكيم فردوسي بيت ابر پشت پيلان بتيره

شیره زنان * خروشان و پیلان دمان ودنان * مصدری دنیدن کلور ﴿ دندان ﴾
دیش عربیده سن جمعی اسنان کلور جمله دیشلره دندان دینلور زیرا انسانك دیشلری
درت صنفدرکه اوك دیشلره دندان پیشین وسائرلرینك دخی آدلری وار در چغتای لسانده
تیش دیرلر ﴿ دندان پیشین ﴾ اوك دیشلر عربیده مباسم وایکی یانده اولانلره ثنایا وانلردن
کیرواولانلره کسار دیرلر پك اولان نسنه انلر ایله قیریلور اك کیرودیشلره طحان دیرلرکه
طعامی انلر یومشادر ﴿ دندیدن ﴾ تهوّر وغضب ایلك وحدّت طبعدن کند وکند ویله
سویلك میرنظمی بیت به پیش آمد اینچنین خشم وکین * بدندید باخود چو شیرعرین *
﴿ دن ﴾ بش معنایه کلور اول فرهنك جهانکیریده فریاد معناسنه در منوچهری بیت همه
ساله دل دلبر همی برد * همه روزه بکردون همی دن * ثانی دنیدن لفظندن اسم مصدر اولور
اسناد لطیفی * مسمط * ای سروآهودن مرو صیدهر اهرمن مشو * باما نشین حکمت شنو
تادسو بازارت شود * ثالث معیار جمالیده شمس فخری مفرد استعمال ایدوب خرامیدن
معناسنه نقل ایتمش بیت چوسرو با دسرت سبز ودولتت دائم * چوکل زیاد طرب
ر وزوشب شکفته ودن * رابع مجمع الفرسده دن بنشاط رونده یعنی نشاط وسرور ایله
کیدیجی معناسنه شاه ناصر خسرو بیت همچو نخجیران دنیدی سوی دانش تو کنون *
نیك دان باید همی اکنون شدنت ای نیك دن * خامس نشاطله کتمك که صیغهٔ امراولور وله
بیت دام براهت پرست شوتو چوآهو * زین سووزان سو کیاه میخورومی دن * عربیده
کوب معناسنه در شاعر بیت :وای دردندان در ددن دان * که دردیدن نشنید در ددن ان
﴿ دنه کرفتن ﴾ تیزلك ایلك ومتکبر اولمق وخصمنه غالب اولمق ﴿ دنیدن ﴾ کسر نون
وسکون یای تحتانی ایله صالنی صالنی یو دیملك ووضع وحرکتنده نازکو ستر مك ﴿ دوان ﴾
دویدن لفظندن صیغهٔ اسم فاعلدر یعنی سرعتله سکردیجی اکثر آته صفت ایدوب اسب
دوان دیرلر یوکرك آت دیمك اولور ابوالمعانی در تعریف اسب بیت بکردا و نرسد باهزار
سعی صبا * بزیران تو باشد اکرکه اسب دوان * وکازرونه قریب محلده واقع برقریه
اسمیدرکه قدوة العلماء الراسخین جلال الدین دوانی اول قریه دندر ﴿ دوانیدن ﴾ مصدر
متعدیدر سکر تدرمك ترکیض معناسنه خواجه سلمان بیت چو دیده در طلبت واجست
کردیدن * سرشك را بهمه جانبی دوانیدن ﴿ دوران ﴾ واوك سکونی ده فتحه سیله ده
جائز در دونمك ودونجی معناسنه ودائما دونمك لازمه سی اولمغله روزکاره ده دیرلر ﴿ دویدن ﴾
سکرتمك معناسنه مصدر لازمیدر عربیده رکض دیرلر کمال خجندی بیت مادردتو رسم که
رفتی بصد شتاب * کی عمر رفته کس بدویدن کرفته است * واداى خدمت ایچون بلکه دیرلر
* مصرع * ازدوصت یك اشارت از ما بسر دویدن * چغتایده چاپمق دیرلر ومتعدیسنده
چاپتورمق دیرلر فاعلی چاپغان وچاپغون اولور ﴿ دهان ودهن ﴾ کلاهما بفتح الهاء اغز
معناسنه که عربیده فم دیرلر شیخ سعدی بیت زبان در دهان ای خردمند چیست * کلید
درکنج صاحب هنر ﴿ دهن آدن ﴾ سکون ها وفتح دالین مهملتین ایله سوکمك وقارشو سو یلك
ونفرین ایتمك ﴿ دهون ﴾ ضم ها و واو معروفله ازبر اوقومق یعنی کتابسز حفظدن اوقمق کذا فی

مؤيد الفضلاده وفرهنك ميرزاده حفظ معناسنه در كذا في فرهنك جهانكيرى عبد القادر نايني
بيت آنكه مدح شاه خواند از دهون * از دهانش بوى مشك آيد برون (دى) دى با دين
ودى بدين (ع) كلاهما بسكون اليائين التحتانيين وكسر الدال المهمله اوج معنايه كلور اول
حضرت بارى تعالى جل ذكره نك اسماء شريفه سندندر ثانى اسم فرشته در حكيم فردوسى
بيت چو پيدا شود افسر دى بدين * بكام تو باد ازمان وزمين * ثالث هر ماه شمسى نك
يكرمى اوچنجى كونى نك آديدر اول كونده دعا ايتمك ودفع شر شياطينى ديلمك وفرزند استمك
مناسبدر ديرلر مسعود سعد سلمان بيت دى بد نيست ودين مرد خرد * آن شناسم كه لعل
باده خورد (دى) ديدين (ع) سكون يائين تحتانيين وفتح دال مهمله ايله ايكى معنايه كلور اول
بمعنى دويدن يعنى پياپى طور ميوب سكرتمك ثانى اول كمسنه يه ديرلر كه خدمت جزئيه ده
استخدام اولنوب هر ساعتده آنى اد نى ايشه كوندرهلر (دى) ديمين (ع) سكون يائين تحتانيين
وكسر ميمله ايكى اغاجدر اطفال آنكله بازيچه ايدرلر دودله دخى ديرلر (دى) مع الواو * دادو (ع) ضم
دال مهمله وواو معروفله بمعنى غلام پير عموما بر طفلك معين خدمتكارى خصوصا لالا
معناسنه حضرت مولانا قدس سره بيت بيرون بر از ين طفلى مارا برهان اى جان * ازمنت
هر دادو وز غصه هر دادا * دادا خدمتكار جاريه دركه طفله مخصوص اوله (دى) داركدو (ع)
سكون راو فتح كاف وضم دال مهملتين ايله قبق اغاجى وجه تسميه سى بودركه سلاطين ووزرا
وامرا ايام عيد وجشنلرده صحرايه چقوب بر قورى قبق ايچنه سيم وزر قويوب براغاجك
باشنه محكم ايدرلر وتيراندازلر ميدان باشندن آت سكردوب كيدركن اوق آتارلر هر كيم
اول قباغى اورسه اكا قباغى وبر خلعت دخى ويررلر اكا بر جاس دخى ديرلر تركستانده
قباق ديرلر كذا في فرهنك جهانكيرى (دى) دارو (ع) ضم راء مهمله واخفاء واو ايله حكما واطبا
عللى وامراضه ايلدكلرى علاج وبر معناسى دخى ايوآدمدر يمكندر ابو المعانى بيت مريض عشق
شده ام اى طبيب خسته غم * بغير نوش لبت دارويى نيايد خوش (دى) داز رو (ع) فتح زاء معجمه
وضم راء مهمله ايله زبان پهلويده اسماء جناب حضرت باريدندر جل ذكره (دى) داسدرو (ع)
سكون سين وكسر دال وفتح راء مهملات ايله اوراق معناسنه واوراغله بچمك معناسنه ده
كلور (دى) دانكو (ع) فتح نون وضم كاف ايله عاشوره آشى يعنى بر نوع طعامدر كه نخود وبقله وعدس
وفستق وفندق وبونلر امثالى نسنه لرى بال ايله ياخود بكمز ايله پشورورلر اكا هفدانه
وهفتدانه دخى ديرلر اكثر ماه محرمده پشوروب اولشدرمك معتاد اولمشدر (دى) داو (ع) بوزن
كاو درت معنايه كلور اول خصل معناسنه قمارده رهن زياده يعنى بر اويون شرطى قدر
متضاعف ايتمك شيخ آذرى بيت شها قماربا زندليك ميخوانند * مواليان تونقد دوكون را
يك داو * مؤيد الفضلاده نرد وقمارده نوبتله اويناموق معناسنه حكيم انورى بيت همه
درششدر عجزند وترا داو بهفت * ضربه بستان وبزن زانكه تمامى ند بست * ثانى دشنام
معناسنه در مير خسرو بيت از ته دم عنبر ترزاده كاو * داوه بخاست لب مردم زداو *
ثالث دعوا معناسنه رابع يا پچقدن ديوار كذا في المجمع (دى) درثبرو (ع) سكون زاء فارسى وضم باء
موحده وراء ايله بمعنى خشمكين وكره برابرو زده يعنى قاش چاتوب غضب كوسترمك ابو شكور

آبوشكور بيت يكى درّ بروهست پرخاشجو * كزوهست شيرژيانراخدو ﴿ دستارو ﴾ بسكون سين وفتح تاء مثناة وضم راء مهملتين ايله بلا زك كه دست ابرنجن و دست برنجن دخى
ديرلر عربيده سوار معناسنه‌در ﴿ دستبنو ﴾ سكون سين مهمله وفتح تاء مثناة وسكون نون
وضم باء موحده ايله ايكى معنايه‌كلور اول كوچك قاون كبى الاجه وخوشبوكه تركيده شمامه ديرلر
نعمة الله ييلغج تعبيرايلمش ثانى بعض عطريات كه مسك وعنبر وكلاب ايله تخمير ايدرلر حكيم
خاقانى بيت سرخ جامى چون شفق در دست وآنكه چون صبوح * تلخه از صبح ودستبنو
زاخترساختند ﴿ دسمو ﴾ سكون سين وضم ميم ايله حبوبات دن بوكرلجه معناسنه‌در ﴿ دلو ﴾
قوغه و بروج اثنى عشر ك اون برنجى برجى اسميدر و دكرمانده استعمال اولنان سپه ده
ديرلر بو لغت عربيله مشتركدر ﴿ دندانكاو ﴾ سكون نونين و فتح دال مهمله وكاف عربيله
خلال معناسنه‌در كاو وكاويدن لفظندن اسم فاعلدركذا فى شرفنامه ﴿ دوادو ﴾ پياپى
سكرتمك يعنى بلا منقطع سكردوب كتمك مولانا هاتفى بيت خدنك از دو جانب زوار وكرفت
بروى زمين خون دوادوكرفت ﴿ مع الهاء * داپرزه ﴾ فتح باء فارسى و زاء معجمه وسكون
راء مهمله ايله بر كوچك قوشدر فراشتوك دخى ديرلركذا فى فرهنك جهانكيرى ﴿ دابژه ﴾
كسر باء موحده وفتح زاء فارسيله چيلاق ديدكلرى قوش كه زغن دخى ديرلر ابو المعانى بيت
نشود بلهوسان عشق حقيقى دمساز * كار شاهين نكند دابژۀ كم پرواز ﴿ دادخواه ﴾
سكون دال مهمله وفتح خاء معجمه وواو معدوله ايله داد استيجى يعنى شكايتجى ميرنظمى
بيت ترحم ندارى باين بى كناه * شوم روز محشر زتو دادخواه ﴿ داده ﴾ سكون دال
ثانيه وكسر دال ثالثه مهملات ايله لفظ مركبدر دادايديجى معناسنه‌كه جناب حضرت
بارى جل ذكره‌در و بر معناسى دخى شهور ملكينك دردنجى كونى اسميدر ﴿ دارپژه ﴾
سكون راء مهمله و فتح باوزاء فارسيين ايله سرچه‌دن كوچك برقوشدر الاجه توپلرى
اولور تركيده آكا اسكته ديرلر ﴿ داروغه ﴾ ضم راء مهمله و واو معروف وفتح غين معجمه
ايله صوباشى معناسنه‌در چغتاى لسانيدر ﴿ داره ﴾ فتح راء مهمله ايله بوزن چاره اوچ
معنايه‌در اول وظيفه‌كه هركون ويريله حكيم سوزنى بيت هركه عمل كرد بديوان او *
خامه بود جامكى وداره كير * ثانى مخفف دائره درثالث هاله معناسنه‌در كويا تدويرى
سببى ايله داره ديلمشدر ﴿ دازه ﴾ فتح زاء معجمه ايله اول نسنه‌يه ديرلركه ايكى اغاجى ديكوب
وبر اغاجى دخى آرقورى اول اغاجلرك باشنه محكم ايدرلركه كوكرجين وطاوق وغيرهما
طيورآنك اوزرينه اوتورر ﴿ داسغاله ﴾ سكون سين مهمله وفتح غين معجمه ولام ايله معيار
جماليده كوچك اوراق كه دهره دخى ديرلر اغاج وباغ بودامق ايچون ايدرلر شمس فخرى
بيت براى ديدۀ بدخواه جاهت * بود مريخ دركف داسغاله * تفسير لغتده وشاهديده
شمس فخرينكدر اما اوراق ايله يادهره ايله كوز چقارتمنك مناسبتى ندر هله عدونك بورنن
وقولاغن كسدرسه مناسبتى وارايدى بيت براى قطع كوش وانف خصمت * بود مريخ
دركف داسغاله * بارى بويله اولسه مناسب ايدى مؤيد الفضلاده باشى اكرى دكنك
معناسيله مرويدر ﴿ داسكاله وداسكله ﴾ كلاهما بسكون السين المهملة وفتح الكاف الفارسي

باغبانك باغ بودادیغی دهره که عربیده منجل دیرلر ظهیر فاریابی بیت درکف د وصنت برای عدو * داسکاله چو ذوالفقار بود * بعض فرهنکلرده باشی اکری براغاجدرکه آنکله میوه قوپارمق ایچون اغاجك دالنی چکرلر و بعض نسخه‌ده شین معجمه ایله واقعدر اما اصحی سین مهمله ایله‌در ﴿ داسه ﴾ فتح سین مهمله ایله بغدای و آرپه سنبله سنك قلچغی عربیده سفاد دیرلر میر نظمی بیت شود خوشه غدای آشنارا * چو داسه نشتر حلقوم اعدا ﴿ داشته ﴾ سکون شین معجمه و فتح تاء مثناة ایله بمعنی کهنه و فرسوده شاه ناصر خسرو * قطعه * اینکه شد زرد و کهن پیرهن جانست * پیرهن باشد جانرا و خرد راتن * عاریت داشتم این از تو تا یکچند * پیش تو بکفنم این داشته پیراهن * و بر معناسی دخی داشتن لفظندن اسم مفعولدر بو معنایه مصرع اولده واقعدر ﴿ داغینه ﴾ کسر غین معجمه و سکون یای تحتانی و فتح نون ایله حیواناته داغ اوراجق دمور آلت ابو المعانی درنعت شریف بیت آسمان از مقدمش یافته شرف * مهر بر پیشانیش داغینه است * فرهنك جهانکیریده بمعنی کهنه مسطوردر ﴿ دالابه ﴾ فتح باء موحده ایله قراول عربیده طلابه دیرلر وله درنعت شریف بیت انجم رخشان که شب با مشعله * بهر پاس خلوتت دالابه است ﴿ دالانه ﴾ فتح نون ایله بمعنی دالان مرقوم یعنی دهلیز وله بیت عالم فانی بچشم عارفان * کشته تار و تیره چون دالانه است ﴿ دالبزه ﴾ سکون لام و ضم باء موحده و فتح زاء فارسیله بمعنی داربزه مرقوم یعنی برکوچك الاجه قوشدر ﴿ دالپوزه ﴾ سکون لام و ضم باء فارسی و فتح زاء فارسیله وطواط کبی بر قوشدر کتاب السامی فی الاسامیده ترنددیدکاری قوشدرکه عربیده وصع دیرلر فتح واو و سکون صاد مهمله ایله ﴿ دالوزه ﴾ ضم لام و واو معروفله ده دالپوزه مرقوم معناسنه‌در ﴿ داله ﴾ بوزن ناله بمعنی دال مرقوم که قرتالدر هاء علامتله دخی مرویدر ﴿ دالیزه ﴾ کسر لام و سکون یای تحتانی و فتح زاء معجمه ایله چل دیدکاری قوشدر انی بنور میر نظمی بیت چو شاهین قهرت در استیزه بد * کروه عدو همچو دالیزه شد ﴿ داموزه ﴾ سکون میم و فتح واو و زاء معجمه ایله داموز مرقوم معناسنه‌که زبل سپیدیدر ﴿ دامیله ﴾ کسر میم و سکون یای تحتانیله برنسنه اوزرنده اولمش نسنه و کوکندن قوپمش و دخی تخم صاچلمش و خاکی و یاخود غله‌یی هوایه ویرمش یعنی صاوررلمش دیمکدرکه دامیدندن اسم مفعول اولور میر نظمی بیت بامر قضا بخت کردیده شد * همه خرمن مال دامیده شد ﴿ دانچه و دانژه و دانیژه ﴾ اوچی ده سکون نونله مرجمك که مجود دخی دیرلر عربیده عدس دیدکاری غله‌در کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿ دانش پژوه ﴾ دانش اسم مصدردر علم و معرفت معناسنه و پژوه فتح با و ضم زاء فارسین و واو معروف و اظهار هایله ارامق و آرایجی معناسنه‌در معنای ترکیب اهل علم و دانشمند و طالب علم معناسنه اولور شاه ناصر خسرو بیت شه مملکت کیر و دانش پژوه * منوچهر چهر و فریدون شکوه ﴿ دانکانه ﴾ فتح نونین و کاف عجمیله مجمع الفرسده متاع و اثواب معناسنه حکیم انوری بیت ای درچوال حشو علی و اربا شداو * از حرص دانکانه بکفتار روزکار * اما فرهنك جهانکیریده سکون نون اول ایله اولنسته یه دیرلرکه یاران سیر و صحبته کتدکلرنده اکابرلری خرج و مصرف طعام

طعام ولوازم سایره ایچون ویردکلری بر مقدار اقچه معناسنه در کمال اسمعیل * قطعه *
با کف درپاش توهردم زننك * ابوزند برورخ دریا تفو * کرچه مرا هست بحزوار فضل * نیست
زدانکانه مرا یك تسو ﴿ دانه ﴾ حبوبات قسمنك هر نوعنه دیرلر حبه معناسنه ودخی قوش
یمی چینه معناسنه ﴿ داه ﴾ بوزن کاه قول وقراواش جاریه وخدمتکار معناسنه استاد
فرخی بیت خنك آن میرکه درخانهٔ تو بارخدای * پسرو دختر آن میر بودبنده وداه * وخدمت
معناسنه ده استعمال اولنور استاد رودکی بیت اخترانند آسمانشان جایگاه * هفت
تابنده دوان در دو وداه * بعض نسخه ده غایت ملایم دلبر اوغلان واکر عورتکه هرکسه
بی تکلف آشنا اولوب تابع اوله بومعنایه میرنظمی بیت مبین آن هیزمستعمل که هرکاه * کند
صحبت بهرکس میشود داه * وبرمعناسی دخی اون عدددرکه مشهوری ده در قاعدهٔ کلیه
اوزره شاه وماه وکاه کبی در الفسز استعمالی صحیحدر مجمع الفرسده سروری اون عدد
معناسنه رودکینك بیتنی شاهد ایراد ایلمش ایله اولسه دو وداه ضم دال ایله اولمق کرکدر اما فتحه
ایله اوقنسه دونده معناسنه اولور حکیم فردوسینك بوبیتنده واضحدر بیت ابر داه ودو هفته
مثد کدخدای * کرفتند هریك سزاوار جای * بومعنایه ابوشکور دخی بیت الا تا ماه
نو خیله کاندست * سپهر کرد دمه داه وچهار را ﴿ داهیه ﴾ کسر ها وفتح یای تحتانیله شدت
بلا ومصیبت تعریفنده * الداهیة من شدائد الامر والجمع دواهی داهیة الدهر ما یصیب
الناس من عظم نوائبه دیمشلر لغت مشترکه در فارسیده دخی استعمال اولنور ﴿ دایره ﴾ چون
پیرامن معناسنه ودکرمی اولدوغندن چالنان دائره وهرنکه صحیح مدور اوله ودلبره
کوکل ویرمشه دیرلر ابو المعانی بیت من دائرهٔ دائرهٔ کون شدم او * کردست دهد دایره زنه
باشم از بنجا * بوبیتده اوج معنی واقع اولمشدر ﴿ دایه ﴾ حقیقتا اطفاله خدمت ایلاین جاریه
واستعاره طریقیله ده محلنده استعمال اولنور نتکم شیخ سعدی کلستاننده * نثر * دایهٔ
ابر بهاری را فرموده تابنات نبات را در مهد زمین بپرورد ﴿ دباله ﴾ فتح باء موحده ولام
ایله تو ریع معناسنه درشاعر بیت درانجا لازم آید چون قباله * بهریك دادیك کار ردو دباله
﴿ دپایه ﴾ فتح باء فارسی ویای تحتانیله بمعنی دبستان یعنی مکتب خانه میرنظمی بیت
چو اطفال نورس بمکتب روند * دپایه چو کلزار جنت کنند ﴿ دبدبه ﴾ سکون باء اوله
وفتح ثانیله نقاره معناسنه در شیخ نظامی * مثنوی * با فلك آن شب که نشینی بخوان
پیش من افکن قدری استخوان * کاخر لاف سکیت میزنم * دبدبهٔ بندکیت میزنم * حکیم
نزاری قهستانی بیت دبدبه تاکی زنی برسر بازار عشق * جمله زبانی خموش چند از بی
داوری * ودبلك معناسنه ده کلور واستعاره طریقیله شهرت ودولت وجاه حشمت معناسنه ده
استعمال اولنور میرنظمی بیت دبدبهٔ جاه بکیوان رسید * این سخنی انس وملك می شنید
﴿ دبره ﴾ فتح باء موحده وراء مهمله ایله قصیل درکه خوید معناسنه عربیده سبزه وانی
حصه حصه ایتمك شاده دخی دیرلر قصیل معناسنه اولدوغی مجاز مرسل طریقنجه در
﴿ دبه ﴾ تخفیف ایله کیه وزننده برعلتدر عربیده فتق دیرلر خایه یه اینوب طوردقده
شیشنر ﴿ دبه ﴾ تشدید ایله کوندن یاپلمش برظرفدر اهل سفر ایچنه یاغ وبال ومربا

وامثالی نسنه‌لر قورلر وصو صطره سنه‌ده دیرلر ﴿ دخمه ﴾ سکون خاء معجمه وفتح میم ایله مقبره معناسنه استاد عنصری بیت هرکرا رهبری کلاغ کند * بیکمان دل بدخمه داغ کند و میت ایچون ایتدکاری صندوقه ومیت قودقلری سرداب که مخصوص میت ایچون اوله حکیم فردوسی بیت یکی دخمه از بهر او ساختند * همه فرش دیبا در انداختند * اما بو بیتدن فهم اولنور که میت دفن اولندوغی قبه اوله ومدفن معناسنه اولدوغی جمله‌دن اقرب واصحدر مولانا وحشی * قطعه * اکر بدخمهٔ زابلستانیان بمثل * کسی وخنجر وشمشیر او کشد بمثال * بکرد جسم نکردند رو زحشر از بیم * روان سام ونریمان ورو ح رستم زال ومؤید الفضلاده ارکك دوه کوکردکده آغزندن چقان کوپوك که عربیده کسر شین معجمه ایله شقشقه دیرلر ﴿ دده ﴾ یرتجی جانورکه دد دخی دیرلر استاد لطیفی بیت شبی قیرکون ماه پنهان شده * بخواب اندرون مرغ ودام ودده * حکیم سنایی بیت چه بوی چون سنوز دیو ودده * چارمیخ اندرین کدای کده * وجد معناسنه‌ده وتعظیم واکرام وجهی اوزره درویشانه‌ده دده دیرلر ﴿ دراره ﴾ بوزن قران دیوت معناسنه که کشخان وغلتبان دخی دیرلر هندی لسانده بهروه دیرلر کال اسمعیل بیت هیچ نامه ورقعه سلام ما ننوشت * زهی دران وزن روسپی ولوطی کار * عربیده یوك اکیر دکاری اپکه دیرلر ﴿ درآینده ﴾ یعنی کوینده وآواز کننده شیخ نظامی بیت درآینده هر سو درای شتر * زبانك تهی مغز را کرده پر * ﴿ درپه ﴾ سکون راء مهمله وکسر باء فارسیله اوج معنایه کلور اول بمعنی پیوند * وپاره شمس الدین کوتوالی بیت زبس درپه که زد بر خرقهٔ خویش * زسنکینی بدی هفتاد من بیش وجامه یه دیکلن پاره معناسنه اورمزدی در مدح یکی از اولیا * قطعه * ای بهاری که ابر زندهٔ تست * شمع عرفان زمهرت افروزم * کر بدرد زبرق آن زنده * درپه از مهر ومه پر ودوزم ثانی بمعنی عفو ومسامحه ثالث ناپیدا معناسنه در ﴿ درداده ﴾ سکون را وفتح دالین مهملات ایله دکرمانك صویی آقدوغی اولوق معناسنه در ﴿ دردزه ﴾ اضافتله وکسر زاء معجمه واظهار هایله زنانه مخصوص بر علتدر عربیده وجع الرحم دیرلر واولاد دوجوده کلورکن آنه سنك آغریسنه دیرلر ﴿ دردسیاه ﴾ اطبا حمای محرقه دیدکاری علت مشکله‌در میرنظمی بیت آن سیه روشده بلای سیاه * میشود مبتلای دردسیاه ﴿ دردزاده ﴾ سکون راء مهمله وفتح زاء معجمه ایله بمعنی درداده مرقوم یعنی دکرمان اولوغی ﴿ دردزه ﴾ سکون راء مهمله وفتح زاء معجمه واخفاء هایله ایکی معنایه در اول پشتهٔ ریك حکیم انوری در صفت صعوبت راه * قطعه * بکوهسار بیابان اندر آورد یم * جمازکان بیابان نوردك کوهان * چو پشته پشته درو درزه‌های خار وخسك * چوباره باره درو خامهای ریك روان * مجمع الفرسده تودهٔ علف کا و معناسنه در حکیم انوری بیت در مجلس وزکارت این بس کردرزه رسیدهٔ بدستت * ثانی بمعنی درز مرقوم یعنی بیو ترکیبده کسر دالله مستعملدر حکیم سنایی بیت کمرکیر خیزه لرزه بود * کیسهٔ کس فراخ درزه بود ﴿ درسار ﴾ سکون راء اول وفتح سین مهملتین وراء ثانیله قلعه قپوسی وحولی او کنه چکلن دیوار وقپو پرده سی که تخته‌دن ایدرلر حضرت مولانا قدس سره بیت مانند موران جهان کشتند در طاس نهان * آن رخنه

رخنه جو یا نراجهان واشد درودرساره ﮒ درسته ﭻ فتح را وتاء مثناة وسكون سين مهملتين ايله عفوومسامحه معناسنه در رضی الدين لالای قزوينی بيت هرانكوكند جرم مجرم درسته * كند فضل حق ازمند انش رسته ﮒ درغاله ﭻ سكون راء مهمله وفتح غين معجمه ولامله فرهنك ميرزاده وشرفنامه ده دربند وطاغ اوزرندن آشان يول واويله محلده واقع اولان قلعه يه ده ديرلر مير نظمی بيت چو كوهی سركشيده بودعالی * شده واقع در ودرغاله غالی ﮒ درقه ﭻ سكون راء مهمله وكسر قاف واظهار هايله سپر چوبين يعنی اغاج قلقان هندولره مخصوص صدر واسمی دخی هند ولغتی اولمغه مناسبدر ﮒ دركاله ودركلاله ﭻ كلاهما بسكون الراء المهملة وفتح اللام اول فتح كاف ثانی ضم كاف فارسيين ايله بمعنی يخ يعنی بوز بعض فرهنكلرده اولوقدن صواقاركن طوكدوغنه ديرلر ﮒ دركاه ودركه ﭻ كلاهما بسكون الراء المهملة وفتح الكاف العجمی آستانهٔ پادشاهان مجازا اما حقيقتا جناب باری تعالی جل شانه قپوسيدر خواجه حافظ بيت هركه خواهدكو بياوهرچه خواهدكو بكو * كبرو ناز حاجب و دربان اين دركاه نيست ﮒ درمانده چاره سز معناسنه در لفظ مفرد مقامنده استعمال اولنور اما مركب اولنجه قپوده قالمش ديمك اولور بو دخی بيچاره معناسنه اولور عربيده عاجز ديرلر چغتای لسانده ايلندی ديرلر ﮒ درمنده ﭻ درمانده دن مختصردر ﮒ دروازه ﭻ اول بيوك قپودر كه دائما آچق طورور وتركيبندن بومعنی فهم اولنور كه در قپو در واز بازكبی آچق معناسنه در وحرف ها كه آخر مركباته لاحق اولمق قاعده در معنای عام تركيبدن معنای خاص علميته علامت نقلدر شارح منظومهٔ حقايق بوعبارت ايله نقل ايدر * الدرب هو الباب الواسع وفی الفارسية يقال لها دروازه * اكرچه وسعتن بيان ايتمش اما قيد آخره تعرض ايتمامش قيد آخر بودركه هر آچق طوران قپيا قسنز قپويه دروازه ديمزلر انجق شهره كير ياجك محل كه صوقاقاغزلرنده قپو ايدرلر لكن احتياج اولدقچه قپامزلر اكا دروازهٔ شهر ديرلر بوبيتدن مفهومدر شمس فخری بيت نتوان دهن مخالفان بست * در وازهٔ شهر را توان بست * بومعنايی مؤيد حكيم سنايی بيت برتراز صورت و مكان ومحل * در دروازهٔ جهان ازل * محل مرقومده اهل بازار اوتورب بيع وشرا ايدرلر ودخی درويشلره وسائلره اول محل مجمع اولوب دريوزه محلی اولمغله بر سبيل تجويز دلنجيلك صفتی ده قصد اولنور استادلطيفی بيت زكوی دلبران دروازه كردن * بود دردكهن راتازه كردن ﮒ دروانه ﭻ سكون راء مهمله وفتح نونله كپنك ديرلر نردبان باشلرنده وطام اوزرينه وبعض فوقانی اوطه لره چقمق ايچون ايدرلر استانبولده اكثر اولر نده نردبانلری باشلرنده اولوركه قپانوب آچيلور ﮒ درواه ﭻ سكون راء مهمله واظهار هايله درواودرواره مرقومانك اوچ معنالريله مترادفدر جمله دن بمعنی سرنكون امير معزی * قطعه * همی چو كوه نمايد سمند بادنكش * زباد كوه نمايش مخالفان كاهند * كند زآتش شمشيرجان ازيشان فرد * زهول آهن او جفت ناله وآهند * زبيم دشمن تيغش كه برشود بفلك * ستاركان همه در برج خويش درواهند ﮒ درونه ﭻ ضم راء مهمله و واو معروف وفتح نونله درت معنايه كلور اول حلاج يايی فخرالدين جرجانی بيت سرسر وسهی شد باشكونه * دوتا شد پشت او همچون درونه * ثانی مطلق يايه دخی ديرلر مولانا كسائی

بیت نیر بودیم چون کمان یکچند * کوز کشتیم چون درونه شدیم * ثالث بمعنی درون میر
خسرو بیت چون غمزده را ابران تحیر * از خوردن غم درونه شد پر * رابع مؤید الفضلاده
دویه دن بر کوکدر عقرب هیئاتنده درونهٔ عقربی دیرلر تعریب ایدوب دروغ دیدیلر
وضم دال وراء مهملتین ایله قوس وقزح معناسنه در درویزه سکون راء مهمله ویای
تحتانی وکسر واو وفتح زاء معجمه ایله بمعنی دریوزهٔ مرقوم یعنی دیلنمك کزمك دلنجیلره لازمه
اولدوغندن اسم اولمشدر شیخ سعدی بیت چو پیری بدر ویزه شد بامداد * درمسجدی
بودوآواز دار * شیخ نظامی * مثنوی * پنبه پراکنده چوکل کوش تو * نرکس چشم آبلهٔ
هوش تو * وعده بدروازهٔ کوش آمده * خنده بدرویزهٔ هوش آمده * میر خسرو بیت
فروغست درکدامین خاك پیوست * که تو درویزهٔ خورشید ومه رست درویه ضم
راء مهمله وواو معروف وفتح یای تحتانی ایله جامه یه دیرکلن یامه بز اولسون غیری اولسون میر
نظمی بیت ز عالم هرکه دل ناکامه دارد * درویه رقعه اش در جامه دارد دره فتح راء
مخفف ومشدد ایله ده جائزدر درت معنایه کلور اول ایکی طاغ اراسنده واقع بر مقدار آچق
یر خواجه حافظ بیت سیه کشته چشمش بر آهو بره * بر آورده کبکان خروش از دره *
وطاغ اراسنده سیل اقدوغی یره ده دیرلر وله ایضا بیت زشیرین کیاهان کوه و دره *
شکر یافته شیر آهو بره * اصلی دردر آخرنده کی ها پایه ودسته ده اولان هاکبی اختصاصیه
اولمقله جائزدر ثالث بمعنی شکم کسائی بیت درهٔ من شدست از نعمت * چون زنخدان خصم
پر عقده * ثالث شول شکمه دیرلر که هر نقدر طعام یسه وهر نه بولورسه ییوب طویمیه
استاد لبیبی بیت داددرهٔ که کاه نان خوردن * ساکن نشود بهفت من سرکین * رابع فرهنك
جهانکیریده بمعنی شکنبه حکیم ناصر خسرو بیت کرك از دمه خوران ورمه در کیا چران *
هر یك بحرص خویش همی پر کند دره * حکیم سوزنی بیت ده مرغ مسمن تو بتنهای بخوردی
اودرهٔ کاوی بده انباز نیابی درهشته سکون راء مهمله وشین معجمه وکسر ها وفتح تاء
مثناة ایله بمعنی جود وعطا شاعر بیت بسکه دارد سخا ودرهشته * در زمانه نه زد
نه درهشته دریاچه کول معناسنه عربیده خلیج دیرلر ابو المعانی بیت رشك داغ سینه ام
یاقوت در کان بوده است * نزد اشك چشم من دریاچه عمان بوده است دریچه بغیره
واویله قپو یعنی بیوك قپودن کوچك قپو اویارلر آت کیرمیه جك قدر وبعض نسخه ده
اولو طاغ دپه سنه دیرلر دریوزه سکون راء مهمله وضم یای تحتانی وفتح زاء معجمه ایله
بمعنی دروازه کردن یعنی دلنمك معناسنه که درویزه دخی دیرلر خلاق المعانی بیت درمانده ام
بدست غریمان مظلمه * دریوزهٔ زکوی عطای تو میکنم * مولانا جامی * مثنوی * ای خدا کمترین
کدای توام * چشم بر خوان کبریای توام * میرسم بر در تو هر روزه * شیٔ لله ز نان بدریوزه
دزدمه سکون زاء معجمه وفتح دال مهمله ومیمله کواکب سیاره یه دیرلر یعنی یدی یلدزکه
ثابت اولمیوب دائما حرکت اوزره درلر بونلر در زحل ومشتری ومریخ وشمس وزهره وعطارد
وقمر بونلرك فارسیده اسملری زحله کیوان ومشتری یه برجیس واورمزد دخی دیرلر مریخه
بهرام شمسك اسامیسی خورشیددن غیری چو قدر وزهره یه ناهید وعطارده تیر وقمرك دخی

دخی ماهدن غیری آدلری چوقدر و بونلرك هر بری بر کوکده در وحرکتلری بر برینه مخالفدر
کمی رحاوی وکمی دولابی وکمی حمایلی دوراید رلر وهر برینك مخصوص حرکتی واردر زحل غایت
بطیء الحرکه در اوتوز اوج یلده بر دوره یی تمام ایدوب مرکزینه کلور مشتری اون ایکی یلده تمام
دوره ایدر ومریخ بعض فلکیلر قولنجه درت بیلده وبعضیلر قولنجه ایکی بچق بیل وبعض قولده
بر بچق بیلده دور ایدوب مرکزینه کلور وشمس بر بیلده تمام دوره ایدوب هر برجده بر آی
مکثی واردر وزهره سکز آیده وعطارد درت بچق آیده وقمر اوتوز کونده دور ایدر هر برجده
ایکی بچق کون طورر ویکرمی سکز منزلهسی واردر هر منزلهده اون ایکی بچق کون طوررکه
اوچیوز اللی کونده منازلی قطع ایدر و بونلرك سیری غربدن شرقه در اما فلك الافلاك که فلك
اطلس وفلك اعظم دخی دیرلر یکرمی درت ساعتده تمام دوره ایدوب مرکزینه کلور بونك سیری
شرقدن غربه در ایچنده اولان سکز کوکی معا دوندررمکله سبعهٔ سیاره نك دور وحرکتلری
کورنمیوب بونك سرعت حرکتنده سیارات شرقدن غربه کیدرکبی کورینور والله اعلم وسایر
کواکب فلك ثابتده اولمغله انلرك حرکتلری وفلك ثابتك یتمش بیلده بر درجه حرکت
مخصوصه سی واردر دیرلر بو محل بوندن زیاده تفصیله تحمل ایلمز تفصیل استین هیئات
کتابلرینه نظر ایتسون ﴿درکاله﴾ بمعنی درکالهٔ مرقوم ﴿درژه﴾ فتح زاء فارسیله بمعنی
مهرکه خاتم معناسنه در اداة الفضلاده بمعنی پرخشم ﴿دریبه﴾ کسر زاء فارسی وسکون
یای تحتانی وفتح نونله ات ایچنده اولان بو مریجه نسنه یه دیرلر ترکیده بز و دیرلر غده و دیرلر
﴿دستارچه﴾ ایکی معنایه کلور اول المقرمه سی که دستمال دخی دیرلر حکیم انوری درمنقبت
امام علی رضی الله عنه * رباعی * آن دست که جود در سجود آمد ازو * دیباجهٔ ترتیب وجود
آمد ازو * دستارچهٔ که یکدمش خدمت کرد * تا نیست نکشت بوی جود آمد ازو * خواجه
حافظ * رباعی * ماهی که قدش بسرو میماند راست * آیینه بدست روی خود می آراست
دستارچهٔ پیشکششش کردم کفت * وصلم طلبی زهی خیالی که تراست * ثانی مندیل که صارق
برینه صارینورلر ﴿دستاره ودستره﴾ الفك اثباتیله حذفیله جائز ال بچقوسی که بر نوع
کوچك بچقودر عربیده منشار یدر دیرلر حضرت مولانا قدس سره بیت از شکرنی که هست
بهره بجا ییدنش * لب همه دندان شده بر مثل دستره * حکیم ولولی بیت خواندن مدح
توان بر دل دشمن که کند * آن بجا دستره نتواند بر چوب ز رنك ﴿دستانبویه ودستنبویه﴾
کلاهما بمعنی شمامه که قاون کبیدر اما الاجه وخوشبو یدر دستنبوی دخی دیرلر بعض عطریاتدن
شمامه ایدوب الده طوتارلر غایت نفعی واردر شمس طبیبی بیت ز دستنبویهٔ خلقش جهان
زانسان معطر شد * که هردم میکند سجده نسیم باغ رضوانش ﴿دستانه﴾ سکون سین
مهمله وفتح تا ونونله آلت زراعتدن بر آلتدر دستاهنك دخی دیرلر ترکیده طوتق دیرلر
﴿دستاویزه﴾ هدیهٔ مختصر وواسطهٔ بزرکان کذا فی المجمع مثال معنی اول میر نظمی
بیت بدستاویزه محنت آیدیرم * شب وروز ایام غم کسترم ﴿دستبانه﴾ سکون
سین مهمله وتاء مثناة بموقوف وفتح باء موحده ایله الدوان وقولچاق که دستوانه دخی دیرلر
﴿دستسوزه﴾ سکون سین وتاء موقوف وضم سین ثانیله اول قزه دیرلرکه خواستکار

اولنمش اما هنوز نكاح اولنمامش اوله كه نامزد دخی دیرلر تركیده نشانلو دیدكاری معنایه در شاعر * مصرع * یكی دختری دست سوزه بدی ﮎ دستشانه ﻗ سكون سین وتا وفتح شین معجمه ونونله قزازلرك چیر دیدكاری طراق كه كوندن اولور ﮎ دستكاه ﻗ سكون سین مهمله وتا وفتح كاف عجمی واظهار ها ایله اوچ معنایه كلور اول اول نسنه در كه عامه تحریف ایدوب دزكاه دیرلر قماش و بز وكتان طوقورلر حكیم انوری بیت باصطناع برآراست دستكاه وجود باستناد بیفزود پایكاه صدور * ثانی اكثر قدرت وقوتدن كنایه ایدوب بومرتبه كاره الی ایریشور وكوچی یتر معناسنه استعمال اولنور استاد لطیفی بیت آنچه از هرچیز دارد دست رس * دستكاه اوندارد هیچ كس * ثالث كثرت اثواب واموال وارزاقدن كنایه در حكیم فردوسی بیت بدانش نبد شاه را دستكاه * وكرنی مرا بر نشاندی بكاه ﮎ دستكله سكون سین وتاء موقوف وفتح كاف ولامله ایكی معنایه كلور اول اول نسنه در كه ایپ و دریدن ایدوب آت وقاطر ایاغنه بكورلر تركیده كوستك دیرلر ثانی شبیه ونظیر معناسنه در كذا فی فرهنك جهانكیری ﮎ دستكه ﻗ ایكی معنایه كلور اول دستكاه مرقومدن مخففدر اوج معناسنه ده مستعملدر ثانی قوت وقدرت معناسنه حكیم فردوسی بیت به نیك و به بد دادمان دستكه * خداوند كیوان و خورشید ومه ﮎ دستموزه ﻗ ضم میم و واو معروف وفتح زاء معجمه ایله بمعنی دستاویز مرقوم حكیم سنایی بیت ساخته دست موزه سالوس بهریك من جو ودو كاسه سپوس * امیر فخر الدین ربیع الملكی بیت ای تیغ اوكه فتح زتو دست موزه ساخت * یارب بدست اوچه درخشنده كوهری ﮎ دستواره ﻗ لفظ مركبدر دست ایله وار وهاء علامتدن دست معلوم وار كلمهٔ لیاقتدر وهاء علمیته نقل ایچوندر معنای تركیب الكبی وال قدری نسنه یه دیرلرهرنه اولورسه شیخ اوحدی در جام جم بیت چون خوری نان دستوارهٔ او * نظری كن بدست پارهٔ او ﮎ دستوانه ﻗ سكون سین وتا وفتح واو ونونله اوچ معنایه كلور اول بمعنی دست ابرنجن كه دستیانه ودستینه دخی دیرلر ثانی صدر مجلس معناسنه كه یالكز دست دخی دیرلر حكیم نزاریٔ قهستانی بیت پادشاهی بما رسید كه یار * باز آمد بدستوانهٔ ما * ثالث ساعد آهنین یعنی قولچاق كه جنك كونلرنده زره كیدكده انی قوللره كیدررلر تركستانده قلق دیرلر ﮎ دستورده ﻗ سكون سین وتاء مثناة وراء وفتح واو ودال مهملات ایله بوزن پرورده اوقلاغی كه آنكله یوفقه آچارلر كذا فی المجمع ﮎ دستورشاه برنوع ذی قیمت جواهر ایله مرصع تاجدر كه شاهلره مخصوصدر حكیم فردوسی بیت تبارك برش تاج دستورشاه * زكوهر كران سنك وتابان ماه ﮎ دستوره ﻗ سكون سین وتا وفتح واو وراء مهملتین ایله بمعنی دست رنج ودست آرهٔ مرقوم یعنی ال بچقوسی كذا فی المجمع ﮎ دسته ﻗ بوزن بسته التی معنایه كلور اول قبضهٔ شمشیر وخنجر وبچق وتیر وتیشه وامثالی ثانی اهل صنایع آلتلرینك صاپی معناسنه عموما ثالث كل ولاله وسنبل وریحان وامثالی شكوفه وسبزه دسته سنه دیرلر محمد شمس بغدادی بیت صد دسته باد از كل واقبال در كفت * بر فرق دشمنان تو تیغ دو دسته باد * حكیم فردوسی بیت یكی دسته داری كنایون بدوی * ازو بسته دی دستهٔ رنك و بوی * كمال اسمعیل بیت چهرشاهان در قبای سبز وسرخ * همچو كل

حل باغچه دريك دسته اند ﴿﴾ رابع بمعنى جاروب يعنى سپورکه حضرت مولانا قدس سره بيت
دمى چو فكرت نقاش نقشها سازى * كهى چو دسته فراش فرشها روبى * خامس يار ومعين
معين ومددكار معناسنه شاه ناصر خسرو * رباعى * بسته هوا مباش اكر خواهى * تا ديو مر
ترا نكرد دسته * چون از فساد باز كشتى دسته * آنكه كند صلاح ترا دسته * سادس بمعنى
بمعنى كستاخ وكستاخى كردن استاد رودكى بيت نيست از من بتر عجب كستاخ * كه توكردى
دراولم دسته ﴿﴾ دست يافته ﴿﴾ يعنى ظفر يافته وغالب شاه ميرنظمى بيت دست يافته
باد دايم بر عدو * مى نمايد نصرت واقبال رو ﴿﴾ دستيانه ودستينه ﴿﴾ اوچ معنايه كلور اول
حكم همايون شاهان ووزرا فرمانى معناسنه استاد منجيك بيت مرا بباغ تو دستينهٔ نبشت
چنان * كه تيره كردد از اشك مانوى از وى * بو معناده مطلق مكتوب ومراسلات معناسنه
كلور روله بيت كه كند كار بدان خط تو اى مردك خر * دركس زنت سزد اين خط وآن دستينه
ثانى بمعنى دست برنجن يعنى بلازك وقول باغى كه اينجو ولعل وسائر نسنه لردن ايدرلر مولانا
جامى بيت ز دستينه دو ساعد داده رونق * ز زركرده دو ماهى را مطوق * شيخ نظامى
بيت مسى كز وى مراد ستينه سازند * به از سيمى كه بر دستم كدازند * ثالث دستهٔ عود ورباب
وطنبور وامثالهم حكيم خاقانى بيت دل بكيسوى چنك دربنديد * جان بدستينهٔ رباب دهيد
﴿﴾ دسكره ﴿﴾ سكون سين وفتح كاف عجمى وراء مهملتين ايله ايكى معنايه كلور اول هر شهر
وقصبه يه ديرلر عموما عربيده كى مدينه ومصر معناسنه حكيم نزارى قهستانى بيت بكهپايه
دارم بيكى دسكره * كه بردستكاريش باد آفرين * ثانى برشهر اسميدر عراق عجمده خصوصا
تاريخ طبريده مسطوردركه هرقل ملك رومى منازعه دن پاك ومصون ايتدى فرخان ملك
رومدن فرار وهزيمت ايلدى هرقل عقبندن ايريشوب فرخان وملك عجم ايله محاربه
ايلدكده عجم ملكى قاچوب شهر دسكره يه واردى مزبور شهرك متين ومحكم حصارى اولمغله
آنده تحصن ايلدى سواد عراقده آندن معظم شهر يوق ايدى شهر مزبور معناسنه استاد لبيبى
بيت كاردانى همى ارزى بسوى دسكره شد * آب پيش آمد ومردم همه در قنطره شد
﴿﴾ دسمره ﴿﴾ سكون سين وفتح ميم وراء مهملتين ايله دسكرهٔ مرقوم معناسنه مرويدر
﴿﴾ دسمه ﴿﴾ سكون سين مهمله وفتح ميمله برنوع غله آديدر كذا فى مجمع الفرس ﴿﴾ دسه ﴿﴾
فتح سين مهمله ايله ايكى معنايه در اول جلاهلرك ايلك يوماغى ميرنظمى بيت زنكى بودكيسو
زوليده * بند سر چون دسه بپوليده * ثانى طوقمانن بزى صاردقلرى چاركوشه اغاج كه
عربيده منوال ديرلر ﴿﴾ دشمه ﴿﴾ سكون شين معجمه ايله بوزن چشمه ايرانيلردن برمبارز پهلوان
ناميدر كذا فى مشكلات شهنامه ﴿﴾ دشنه ﴿﴾ سكون شين معجمه وفتح نونله خنجرك مخصوص
آديدر وبرنوع خنجر تيغى دركه انسزا ولورا بو المعانى بيت زمژكان دشنه هازد سينهٔ دل
شده خال دل بيچاره مشكل * لار خلقنه مخصوص برنوع خنجره ده ديرلر شيخ نظامى بيت من
آن روم سالار تازى مشم * كه چون دشنهٔ صبح مردم كشم ﴿﴾ دشنوه ﴿﴾ سكون شين معجمه
وفتح نون وواو ايله بمعنى دشنهٔ مرقوم كذا فى نعمة الله ﴿﴾ دشيشكه ﴿﴾ كسر شين معجمهٔ اول
وسكون ياى تحتانى وشين ثانى وفتح كاف فارسى واظهار هايله بمعنى شب كيهه معناسنه

صاحب فرهنك جهانكيرى نقل ايلمشدر ﴿ دكزده ﴾ سكون كاف و فتح زاء معجمه ودال
مهمله ايله صقالى و بيغى تراش اولان آدمه ديرلر كذا منه ﴿ دلاله ﴾ لام مشدده ايله اوج
معنايه در اول غمز وغيبت ايديجى ثانى ناز وعشوه ايديجى زنه ديرلر ثالث عاشق ومعشوق
ميانده اولان واسطه يه ديرلر حكيم سنايى بيت چون درآمدو صال راحاله * سردمشد
كفتكوى دلاله * مولانا هاتفى بيت فرستاد دلالهٔ هوشمند * پى خواهش دردا ناپسند *
﴿ دله ﴾ فتح لام وميمله تازه مايه اورلمش پنير اكا دلمك دخى ديرلر تركيده دال يرينه تاء مثناة
ايله تازه كسلمش پنيره تلمه ديرلر غلطدر اصلى دال ايله در كذا فى فرهنك جهانكيرى ﴿ دله ﴾
لام تخفيفله اوج معنايه در اول دشتى برجانوردر سموره مشابه تركيده سكسار ديرلر دريسن
دباغت ايدوب كورك ايدرلر سينه سى بياض سائر يرى سياه اولور سمور وزرداوه
وسكسار برنوع جانوردر انجق سمور نرم ولطيف وبراق اولور صافى سياه در بياض يرى
يوقدر واستعمالنده خاصه واردر واقامتى زياده در وزرداوه برمقدار صار ودر سينه سى
بياضدر قيمتى سموردن آلچقدر بونك دخى خاصه سى واردر اما سكسارك توپلرى اوجى سياه
ودبى بياضدر برمقدار درشت درو براق دكلدر قيمتى زرداوه دن آلچقدر استعمالنده
اقامتى يوقدر بولغتى تعريب ايدوب دلق ديديلر شيخ نظامى * مثنوى * روز وشب ازقندز
وقاقم چراست * اين دلهٔ نيست پلنك اژدهاست * كربه نهٔ دست درازى مكن * بادلهٔ
دهدله بازى مكن * مجمع الفرسده دله قاقم ايله تفسير اولنمش ولام مشدده ايله مذكور
جانور معناسنه منقولدر وفرهنك ميرزا ابراهيمده دله بيان كديسى ديو مرويدر بوبيت ايله
استشهاد اولنمشدر استاد فرخى بيت هميشه تا بصورت يوز بر تر باشد از آهو * هميشه
تا بقوّت شير بر تر باشد از دله * حكيم اسدى بيت زهر سو پى اندازه در روى بجوش *
بتان پرندى برش دله پوش * ثانى بمعنى دلاله ثالث جامهٔ پشمينه ومرقع درويشان كه معرّبى
ايله مشهوردركه دلق دخى ديرلر وتشديد لام ايله مكر وحيله معناسنه وبر مشهور
مكاره عورت آديدر دلهٔ محتاله ديرلر استاد فرخى بيت زبهر آنكه از بندتو چون هردم رها
كردد * كنون دايم همى خواند كتاب حيلهٔ دله ﴿ دليه ﴾ كسر لام وسكون ياى تحتانيله
بلغور معناسنه شاعر بيت چوزوى كرده نهفته طعامهاى نفيس * غدا ابشام وسحر شد
دليه ومنجو ﴿ دمامه ﴾ فتح ميمين ايله ايكى معنايه در اول نقاره معناسنه در سيف الملوك
درمدح جلال الدين اكبرشاه * رباعى * اى شاه فلك رتبت وخورشيد سرير * فيلت بنقاو
خانه كاه زد وكير * آوزد زسر دمامه وزدندان چوب * سنجش شده كوشها وخرطوم
نفير * ثانى نفير معناسنه حكيم نزارى قهستانى * مثنوى * بكين برخاسته چون شير غرّان
برفتن تيز چون شمشير برّان * دمامه برد ميد نداز بكاهى * روان كشتند چون درياسپاهى *
بعض نسخه ده دبلك كه قولتق آلتنه طوتوب چالرلر ﴿ دمدمه ﴾ فتح دال مهمله سكون ميم
اول وفتح ثانيله درت معنايه كلور اول فرهنك جهانكيريده مكر وفريب وافسون معناسنه
حضرت مولانا قدس سره بيت زين دمدمها زنان بترسند * برما تو مخوان كه مرد مرديم
حكيم نزارى قهستانى بيت ملاء قناعت مه بدست طمع باز * مثوى نشايد زبون

زبون دمدمه زن * ثانی نقاره ودهل وکوس وامثالی نسنه‌لر معناسنه وله بیت دمدمه
میزنند برسر بازار عشق * همسر جان میدهند کیست خریدار عشق * ثالث بمعنی آواز
سیف اسفرنکی بیت اکرچه دمدمه چاه دیر میماند * بشعر زنده بود نیکنام مردم را *
رابع غوغا وغلبه معناسنه ابو المعانی بیت مکن ستیزه بهرکس بخوی نیکوزی * بلطف
شو همه کار ت مباش دمدمه ساز * وفرهنك جهانکیریده بمعنی سرکوب قلعه اول نسنه یه
دیرلرکه قلعه مقابله سنده طپراق واغاج ونه اولور سه قله کبی نسنه ایدوب اوزرینه طوب
چقاروب قلعه نك برج وباروسن وایچروسن دوکرلر خلقنی تعجیز ایچون ﴿ دمکاه ودمکه ﴾
کلاهما بسکون المیم وفتح الکاف الفارسی واظهار الهاء آهنکر وزرکر اوجاغی وحمام کلخنی
وکرمید اوجاعی وامثالهم نسنه لره دیرلر حضرت مولانا قدس سره بیت که در طواف آتشم
که در شکاف آتشم * باد آهن دل سرخ رواز دمکه آهنکرم * حکیم سوزنی بیت بصره
خاطر بدمکه آروبنفسان * کنبد کرمابه دماغ سویدا ﴿ دم کرفته ﴾ قوقمش دری وغیری
ودباغت اولنمدیغی متعفن اولمش معناسنه ودخی بمعنی نفس کرفته شیخ نظامی بیت زمین
از باد آهن خم کرفته * هوارا ازد راودم کرفته ﴿ دمنده ﴾ فتح میم وسکون نونله دمیدن
لفظندن اسم فاعلدر ودخی بباد دمنده یعنی صاووریجی وافوریجی ابو المعانی بیت بکلشن آمد
وبلبل شده عزلخوان * صبا بنکهت خوش غنچه را دمنده شده ﴿ دمنه ﴾ سکون میم وفتح
نونله ایکی معنایه کلور اول برشغال در وکلیله دخی برشغال آدیدر بونلرك محاوره ومناظره
ومناقشه ومسامره لرینه مبنی برکتاب تألیف اولنمشدر ابتدا دابشلیم نامنه هندی لسانی
اوزره تألیف اولنمش جمیعا بهایم لسانندن حکایاتدر بعده زبان پهلوی یه ترجمه اولنمش بعده
عربی لسانی اوزره ترجمه اولنمش بعده حسین واعظ سهیل امیر نامنه زبان فارسی یه
ترجمه ایدوب نامنی انوار سهیلی قومش بعده جنت مکان فردوس آشیان سلطان سلیمان
خان نامنه واسع علی سی نام برمرد فاضل ترکی یه ترجمه ایدوب اسمنی همایون نامه قویمش
حقاکه عبارات رنکین وکلمات دلنشین نظم وابیات ایله زیب وزینت ویرمش عند الاهالی
مقبول کتابدر استاد فرخی دمنه نك شیره ایتدوکی فریب ومکر وحیله سی صددنده بیت
دمنه از بهر شکم عافیت شیر نجست * لاجرم شیر بچه برد بسر کین پدر * حکیم خاقانی بیت
دمنه اسد بجا شود شاخ برهنه سنبله * قوت موم وآتشی فعل زقوم وکوثری * ومجازا فتنه کار
وحیله کر عورته دیرلر ابو الفرج رونی بیت تف سیاستش از دیو دمنه ساخته خف *
کف کفایتش از شیر فتنه دوخته شیر * ثانی اول دلوکدرکه تنورلرده نفس الق ایچون
اولور ودخی بخار چقمق ایچون اول دلوکه قودقلری بزپاره لرینه ده دیرلر کمال اسمعیل
* قطعه * آن ریش چنان نمی پسندند * صاحب طبعان این زمانی * زیراکه بهیچ کار
ناید * الا زبرای دمنه دانی * عربیده جمع اولمش زبل حیوانات معناسنه در جمعی دمن کلور
شیخ اوحدی بیت دمنه رفتکان نشست این خاك * سبزه دمنه را چه داری پاك * بعض
مزبله اوزرنده تازه بیتمش چمن بتر اما التی زبل اولمغله عربیده ضرب مثل ایدوب ایاکم
وخضراء الدمن دیرلر برآدمك ظاهری معمور وباطنی خراب اولسه ضرب ایدرلر ﴿ دمه ﴾

بوزن عمه ترکیه دپی دیدکاری یعنی قار یغارکن شدید هوا اسوب قاری صاورر آتی وآدمی
یوله کتمکدن منع ایدر حکیم اسدی بیت مران کرك را مرك به دردمه * که بی خورد ماند
میان رمه * بو معنایه شیخ نظامی بیت کرك از دمه کی هراس دارد * باخود نمد وپلاس
دارد * ودخی دموری آلتندن کورك وآتش اوفورجك نسنه لره دیرلر امیر خسرو
بیت نقد را سکه درعیار آورد * دمه وکوره را بکار آورد دمیده کسر میم وسکون یای
تحتانیله دمیدن لفظندن اسم مفعولدر ظاهر اولمش وتازه بتمش وافورلمش وصباح
آچلمش مثال اول وثانی ابو المعانی بیت دمیده غنچه خندان بعارض خوبت * زبوی عنبر
زلفت دمیده سنبل تر * مثال معنی اخیر حکیم شفائی بیت خورشید تو از صباح امکان
صد مرحله بیشتر دمیده دنبره سکون نون وفتح باء موحده وراء مهمله ایله بمعنی طنبور
کذا فی شرفنامه دندانه سکون نون اول وفتح ثانیله کلیدك وطراغك دیشلری وامثالی
نسنه لرده استعمال اولنور وفرهنك جهانکیریده کنکره یه دندانه دیرلر حکیم خاقانی بیت
قصری که بنام او طراز ند * دندانه اش از آفتاب سازند دندان خنده یان دیشلری
یعنی ثنایا دیدکاری دیشلرك یاننده اولنلر که خنده ایتمکجه کورنور دندان کوساله برنوع
اوقدر که دمرنی کوکدن اولور شویله که بوزاغو دیشنه مشابه امیر خسرو بیت سودانش
کزکین دلیر افکند * بدندان کوساله شیر افکند دندنه بوزن زمزمه آهسته سویلشمك
معناسنه کمال اسمعیل بیت نیزی که بانك رعد بم وزیر او بود * در زیر لب چو دندنه ناتوان
کند * دندیدن آنك مصدریدر دنقه سکون نون وفتح قافله دلوجه دیدکاری که
بغدای اراسنده بتر اکر بیله دوشرلسه اوکندکده بغدایی افساد ایدر میر نظمی بیت همی
باشد اکر در جمع مردم * چو دنقه میکند افساد کندم دنکاله سکون نون وفتح کاف
عجمیله اولوقدن صواقرکن طوکوب بوزاوله کذا فی کتاب السامی دنکداله سکون نون
وکاف وفتح دال مهمله ولامله بمعنی دنکاله مرقوم کذا فی نسخه میرزا ابراهیم بو معنایه لنك
سکاك دیمشدر بیت خلم از دماغ وبینی من تا به پشت پای * کشته ست دنکداله زسردی
واز خمار دنکلاله سکون نون وکاف عجمیله بمعنی ژاله که ایام بهارده وقت سحرده
یغوب سبزه او زرنده قارکبی کورینور وبر معناسی دخی تیزلك وتند طبع اولمق دنه کرفته
کتاب السامی فی الاسامیده بمعنی متکبر وناسپاس یعنی کفران نعمت حق جل وعلا وبعض
نسخه ده خوشحال وشادان ومجمع الفرسده بمعنی پیك آمده ودونده دنه فتح نونله
نعمت وشادی معناسنه خلاق المعانی بیت ماشالله کرکند پیوند با طبع تو غم * طبع غم را
از نشاط او بدید آید دنه * تحفة الاحبابده بمعنی دویدن وتکبر وغرور کردن شاه ناصر خسرو
بیت مثلست اینکه چو موشان همه پیکار بمانند * دنه شان کیرد وآیند سر کربه بخارید
فرهنك جهانکیریده صدا وندا وشادیلق سببی ایله زمزمه معناسنه استاد منوچهری بیت
تا توانی شهر یارا روز امروزی مکن * جز بکرد خم خرامش جز بکردون دنه دنیده
بوزن رسیده بمعنی خرامیده رفتن یعنی صالنی صالنی یوریمك شاه ناصر خسرو بیت ای
دنیده همچو خون کرده رخان از خون دل * خون دن خونت بخواهد خورد کرد ذن مدن

مدن ﯗ دوده ﭺ سكون واو وفتح دال مهمله ايله بمعنی دائره كذا فی شرفنامه ﯗ دوزه ﭺ سكون واو وفتح راء مهمله ايله بمعنى پيمانۀ شراب كذا فی الاداة ﯗ دوله ﭺ سكون واو وفتح لامله درت معنايه كلور اول بمعنى كردباد كه تركيده قاصرغه عربيده ز و بعه ديرلر ثانی پيالۀ شراب كذا فی نسخۀ ميرزا ابراهيم ثالث بمعنی دايره رابع زلف معناسنه كذا فی فرهنك جهانكيری وكتاب السامی فی الاسامی ده ضم دال ايله كردباد معناسنه اما موئد الفضلاده فتحه ايله كردباد وضمه ايله اول شخصه ديرلركه قصير القامه اولوب زيرك وعاقل ودانا ظن اولنه اما اول نادان وابله اوله وعربيده ايكی معنايه در اول بخت و طالع ثانی غالب وذی قوت معناسنه در ﯗ دهان دره ﭺ اسنمك كه خميازه معناسنه دراكا فاژ وفاژه دخی ديرلر ودخی دائما اغزين آچق طوتانه ديرلر وهراسنده وكن سر يابينه ديدلور ابو المعانی بيت پيش يابل ازدل هركز مكوای دردتو * آن دهان دره رازت فاش چوكاشن كند ﯗ دهانه ودهنه ﭺ كلاهما بفتح الهاء والنون اوچ معنايه كلور اول زنكار معدنی دركه رنكی سبز وتلخ اولور باقر معدنندن حاصل اولور وانی بعض دوا تركيبنه جزو ايدرلر خصوصا دفع سموماته وداروی چشمه نفعی وار دراعلاسی فرنكدن كلور دهنۀ فرنكی ديرلر كمال اسمعيل بيت زتاب خشم توكر پرتوی بروم رسد * مشود زبانۀ آتش دهانه های فرنك * حكيم نزاری قهستانی * قطعه * صيقل بكن اين رواق ازرق * زير وزرساد بركرانه * وين صحن زمردی شود راست * از ريزۀ ساد چون دهانه * بو معناده معربی دهنج در * ثانی لجام اسب ثالث هرنكه دهانه مشابه اوله ياخود دهان منزله سنده اوله ودخی دره اغزی وچارسو وبازار اغزی اغزی معناسنه در شيخ نظامی بيت شد زمين بر دهانه های پرآب * كه كس آن كنج راند يد بخواب ﯗ دهدله ﭺ سكون ها وفتح دال مهمله ولامله بمعنی نفرين زن يعنی قارشو ويريجی ابو المعانی بيت پند شنو از من ودو رشو از خفتيش * روی مبين آن زنی ميكند آن دهدله * ودخی هرجايی وبيوفا معناسنه كه كندويه محبت ايدنی قويوب غيريلرله يار اوله حضرت مولانا قدس سره بيت شرح آن بكذ ارم وكيرم كله * آن جفای آن نكار دهدله ﯗ دهره ﭺ بوزن بهره درت معنايه كلور اول بركسكين دمور دربالته كبی برطرفی اوراق كبی اما اوزون اولور وآنكله ايری اغاجلرك قور وسن وناهموار اولان دالن كسرلر حكيم اسدی بيت چوزد دهرۀ پهلوانی درخت * شد از خانۀ دولتش تاج وتخت * ثانی باغبانلرك باغ بودادغی كوچك دمور بوكا تركيده دخی دهزه ديرلر ثالث نعلبندلرك آت طرناغی يوندقلری دمور سمتراش كه تركيده صونتراج ديرلر رابع فرهنك وفائی ده وفرهنك جهانكيريده كيلانيلوه مخصوص برنوع حربه دركه دموری يه ی اولور قصاب ساطوری كبی شاعر بيت دهر قصابئ ناجوانمرد ست * دهره اش بهرۀ رقاب وصدور * عبد الواسع جبلی بيت كل چاك ز دجامه كنون قد بنفشه شد نكو * آلوده لاله رخ بخون چون دهرۀ فخر عجم ﯗ دهدكه ﭺ اظهارها وفتح راوكاف عجميله غايت شجيع وبهادر معناسنه معنای تركيب اون طمرلو در مراد ايراو ويوركاوديلك اولور كذا فی المجمع ﯗ دهله ﭺ سكون ها وفتح لامله حصير اپنده كلری ساز ونعمة الله وحليمی قندره ديدكلراوت يا ز مشلر امابعض نسخه ده ضم دال ايله تصحيح اولنمشدر

که ده مرده یه اونز اوتز النان شیشه دیرلر ابو المعانی بیت بدیکران دهد آن شوخ بوسه

ده مرده * مرا بدست کند صد هزار ناز و ستم که ده نه یه اظهار ها ثانی و ضم نونله زیور

وآرایش معناسنه خاقانی بیت موکب شاه اختران رفت بکاخ مشتری * شمس مه داده

دهنش فضل دوازده دری که دهنه یه سکون هاء اول وفتح نون واخفاء هاء ثانی ایله بر طاشدر

جواهر نوعندن تعریب ایدوب دهنج دیدیلر کذا فی شرفنامه وفتح ها و نونله لجام وگرو قنطره

معناسنه آت وقاطر اغزنه اوریلن هرنه اولورسه که دهنه یه مفعول ومستعمل اوغلان

ویا عورت معنای لفظ ویریجی دیمکدر میر نظمی بیت شه از دست عالم زر کشنه *

که نبود همچو او هیز دهنه که دهوه یه سکون ها وفتح واوایله بمعنی دهله مرقوم که دهینه یه

کسر ها و سکون یا وفتح نونله ایکی معنایه کلور اول سوداغزی که فله دخی دیرلر وثانی دهنه

مرقوم معناسنه که دهیوده یه سکون ها وضم یای تحتانی وواو معروف وفتح دال مهمله ایله

اوتاه برده یک کبی ونصفنه پنجیوده دیرلر پنجیک معناسنه که مع الیاء التحتانی * داد فرمای یه

حضرت باری تعالی جل ذکره اسماسندندر داد ویریجی دیمکدر عادل حقیقی جناب الله در

عز اسمه ومجازا عدل پادشاهلره دخی دیرلر خلیفة الله فی الارض اولدوغیچون که دادنی یه

ویره جک در هرنه اولورسه اسم مصدر در خوردنی وپوشیدنی کبی احسان وعطا

معناسنه ده کلور که دادی یه بوزن شادی ایکی معنایه کلور اول مشهور فارسینک یکرمی

بشنجی کونی اسمیدر ثانی یای خطابیه ایله ویردک دیمک اولور میر نظمی بیت کام دل رازمنی

ندادی * کام دل دیکران چو دادی * ویای استفهامیه ده اولور ویردکمی معناسنه که دارای

فتح راء مهمله ایله انبار دار معناسنه یعنی انبارجی که دارای یه یای نسبتله دارایه منسوب

دیمک اولور و بر نوع حریر قماشدر موج ویرلدکه خاره دیرلر که دار بوی یه سکون راء مهمله

وضم باء موحده ایله عود اغاجی اصلی بوی دارا ایدی علم اولیجق مضاف الیه تقدیم اولنوب

دار بوی اولدی شمس فخری بیت ببزمش جام زرین آفتابست * حطب در مطبخ اودار

بویست * استاد رودکی بیت تا صبر را نباشد شیرینی شکر * تا بید را نباشد بوی چو دار

بوی که داری یه کسر راء مهمله ایله اوچ معنایه کلور اول بمعنی انباردار ثانی ناقوس کبران ثالث

داشتن لفظندن صیغهٔ مخاطبدر که دامنی یه فتح میم وکسر نونله عورتلرک باشی اورتسی

عربیده مقنعه دیرلر میر خسرو بیت خود این شه واحق آن شاه افکنی داد * که بر سرهای

شاهان دامنی داد که دامی یه صیاد معناسنه دام طوزاقدر وآخرنده کی یای نسبتدر که دانشی

کسر نون وسکون شین معجمه ایله دانشمند معناسنه در حکیم فردوسی بیت سز دگر بدین

بوم زابلستان * نهد دانشی نام غافلستان که داوری یه بو لغته بعض فرهنکده حکومت

معناسن ویررلر داور حاکم اولمق اوزره بو معنی ده حاکمک صفتی اولور شیخ نظامی بیت

جهاندار دارادران داوری * طلب کرد ایرانیان یاوری * وکیمی ده تظلم وشکوا معناسنه

دیدیلر پادشاهلره عرض احوال اولندوغندن خواجه حافظ بیت لاله ساغر گیر ونرگس

مست وبر ما نام عشق * داوری دارم خداوندا اکرداورکنم * کمال پاشازاده وبعضیلری

خصومت معناسنه دردیدیلر داور خصم اولمق اقتضاسیله شیخ نظامی بیت کسی را که دولت

دولت کنی یاوری * که آرد که با اوکند داوری * و بعضیلر عداوت معناسنه نقل ایلدیلر
حکیم انوری بیت آب و آتش را اکر در مجلسش حاضر کنند * از میان هر دو بردارشکوهش
داوری ي داهی ج کسرها ایله دوربین و بسیار دان و مجرب امور عالم و زیرك و احوال شناس
معناسنه مرویدر ي دای ج بوزن های تمل که کار کیر عمارتلرده ایدرلر عربیده اساس دیرلر
شیخ نظامی بیت آنچه بدو خانه نواپین بود * خشت پسین دای نخستین بود * و تمل ایاغی
معناسنه ده مرویدر مولانا جامی بیت پی دیوار ایمان بود کارش * از ان شد چار دای
از چار یارش ي دبستانی ج کسر باء موحده و سکون سین مهمله و فتح تاء مثناة ایله طفل
مکتب معناسنه دبستان مکتب و یای نسبتله طفل اولمق لازم کلور کلامی اصفهانی بیت
ز هفت ساله دبستانیان دعا اینست * که باد عمر تو صد بار برتر از هفتاد ي دبوکی ج ضم باء
موحده و کسر کافله پیزك معناسنه که براوتدر عربیده ملوکیه دیرلر بعضیلر آفتاب کردك
معناسنه دیرلر اولدخی براوتدر کونش دوراینجه اوده دور ایدر ي درای ج درایله آیدن
مرکب اولنجه صیغهٔ امر اولور عربیده کی تعال معناسنه حکیم انوری بیت اثیر اثیر دین
خدای * مرحبا مرحبا درای درای * لفظ مفرد اولنجه اوچ معنایه کلور اول چاك عربیده
جرس دیرلر حکیم انوری بیت آن یکی که رقیب کرد نفر * و آن یکی که سهیل بانك درای *
ثانی بمعنی پتك آهنکران یعنی دمورجی چکیجی حکیم فردوسی بیت ازان پوست کاهنکران
پشت پای * بپوشند هنکام زخم درای * ثالث سوزه شروع ایتمك نسخهٔ میرزا ابراهیمده
سوزه شروع ایدیجی معناسنه در کمال اسمعیل بیت ز بس که من بکند ازد تنم ز غصه و رنج *
بجان رسیدم ازین شاعران هرزه درای ي دربارى ج سکون راء اول و کسر ثانی و فتح باء
موحده ایله برکره ده دیمکدر عربیده کی دفعة معناسنه در ایله باری دن مرکبدر ي دربای
سکون راء مهمله و فتح باء موحده و اظهار یای ایله دربایست مرقومدن مخففدر حاجت
معناسنه در وای دخی دیرلر سیف اسفرنکی بیت آنکه چون مردمك دیده بود پیوسته
فتح را در صف کین چتر سپاهش دربای ي درپی ج سکون راء مهمله و فتح باء فارسی و اظهار
یا ایله بمعنی پاره که جامه یه دیکرلر عربیده رقعه دیرلر حکیم سوزنی بیت درسر آنها قصب بستم که
با بسیار جهد * نامد یشان یاد در پی نخستین براز ار * سیف اسفرنکی * قطعه * میلاد
هر که باشد در سایهٔ خلافت * مشتری نش رابند داز قبض روح مجری * سلطان اولیا دیدم
تو در طریقت * از جامه خضر در بر جامهٔ تو درپی ي دربند پای ج بر علتدر ایقلرده ظاهر
اولور عربیده نقریس دیرلر ي دردزی ج اضافتله وجع رحم که دردزه دخی دیرلر ي درزی
معروف عربیده خیاط دیرلر ابو المعانی در حق شاکرد درزی * رباعی * درزی بچهٔ که در دکان
میدیدم * از چاك دل و سینه سخن و زریدم * دزدیده نکه که سوی من افتاده * راضی شدن
از غمزهٔ او فهمیدم ي درماندکی ج بیچاره و عاجز اولمق و عجز معناسنه ده اولور میر خسرو
ای بدرماندکی پناه همه * کرم تست عذر خواه همه ي درواى ج بمعنی دربای مرقوم
حکیم اسدی بیت نه در وای ما هرچه بایست نیز * تو شتست بر مارهٔ کنج خیز * و دخی
نکون و باز کون آویخته معناسنه در ي درهوى ج سکون راء مهمله و ضم ها و واو مجهول

واطهار یای ایله کوی وچوکان میدانی نك ایکی باشنده نصب اولنان ایکی میلك اراسی که ایکی جانبده طورب طوبی چوکان ایله اورلر تا که مزبور میللرك اراسندن چکوره لر قنغیسی چکوره بیلورسه غالب اولمق اولو رولایت روم وعربستانده جرید اوینادقلری معتبر اولدوغی کبی عجمده کوی وچوکان معتبردر شاهلر ومیرزالر اوینارلر مولانا عارفی مستقل بر کتاب نظم ایتمشدر ومحمد عصار از مهر و مشتری بیت روان بربود از شاه جهان کوی * چو بادش بود یکسر تا بدر هوی * یاسز در هو دخی دیرلر ودرسز یا لکز هوی دخی دیرلر شاعر بیت نهای وهوی سوی هوی دوکرد * بز دیکیارد بکر کوی هوکرد دری زبان فارسینك فصیحی ولسان عجمك صحیحی در بو حدیث شریفك منطوق اولدوغی معنای لطیف اوزره * قال علیه الصلوة والسلام لسان اهل الجنة فی الجنة العربیة والفارسیة الدریه امادری نه معنایه اولدوغنده برقاج روایت واردر بری بو درکه کمال پاشا زاده مرحوم نقل ایلمشدر عجم پادشاهلرینك اشهری بهرام کور ابن اردشیر زمان سلطنتنده تنبیه ایلمشیدی که قپوسنده لسان فارسینك صحیحن سویلیه لر واحکام مراسلات اول لسان اوزره یازله بو قاعده خیلی زمان پادشاه اولغله عالمه شایع اولوب غلبه استعمالدن دره یعنی قپویه نسبت ایدوب دری دیدیلر ودری مطلق فارسی اولدوغی شرف الدین یزدینك بو مشهور بوسه معماسندن فهم اولنور * زلعل یار خواهم ضد شرقی * بتازی ودری وقلب وتصحیف * تازی عربی اولنجه دریده فارسی اولور ومحمد هندو شاه نخجوانی صحاحده روایت ایدر که عجم پادشاهلرندن بهمن بن اسفندیار زماننده اطراف عالمدن خلق کلوب قپوسنده جمع اولدیلر اما برلرینك لسانن فهم ایلمزلردی فارسیده کونه کونه لغت سویلرلردی زیرا هر ولاینك مخصوص لغتی واردر بهمن امر ایتدی علماسی زبان فارسینك اصحن وضع ایدوب دری نام قودیلر یعنی قپو لسانی دیدیلر اطراف ممالکه تنبیه ایتدیلر جمیع خلق اول لغتی استعمال ایلدیلر زمانه خلقنه بو وضع مطبوع ومستحسن وپسندیده کلوب مرور ایامله پاك ومنقح ولطیف ومصحح لغت ایلدیلر نتکم حکیم انوری بو مقامه مناسب دیمشدر بیت سمع بکشاید زشرح وبسط او جذر اصم * چون زبان نطق بکشاید بالفاظ دری * واقنوم صاحبی نقل ایدر که شیراز الکه سنده بر طائفه وار در قونار کوچر فصیح فارسی سویلرلر نتکم حجاز بریه سنده اولان عربان فصیح عربی سویلدکلری کبی وبرده آنلرك اولدقلری ناحیه یه دردیرلر آخرینه یای نسبت کتورب دری دیدیلر کذا فی المجمع وفرهنك جهانکیری صاحبی یوسف انجوی روایت ایدر که لغت فارسیه یه دری تسمیه اولندوغنك اوچ وجهی واردر وجه اول بر جماعت فصیح اولمق اوزره تعبیر ایدوب دیدیلر که هر لغتده که نقصان اولمیه آکا دری دینلور وبر کروه دیدیلر دری بر لساندر برقاج پاره شهر ساکنلری اول لغتله نطق وتکلم ایدرلر اول شهرلر بامی ومرو وبخارادر وبر فرقه نك اعتقادلری بویله درکه پادشاهلر آستانه سنده اولان خلق تکلم ایتدکلری لغت اوله والحاصل وجه تسمیه سی نه اولورسه اولسون دری لغت فارسیه در شیخ نظامی بیت مغنی در خروش آورده پرده * غزلهای دری آغاز کرده * ودرینك بر معناسی دخی کبك دری در بونك دخی وجه تسمیه سنده بر کروه دیدیلر دره کوهه منسوب در وبر فرقه دیدیلر خوشخوان اولدوغی سبب

سببیله دری دیدیلر یعنی فصیح وصحیح دیمکدر اوروحکیم سوزنی بیت پری دیدار حوری
تارون قد * دری رفتار سروی یاسمن خد * وبعض فرهنکده مسطوردر که دامن کوهه در
دیرلردره دن ترخیم اولنمشدر وبعضیلر آب وهواسی لطیف وچمنزار اولان موضعه دیرلر
انده اولانلر کلکه کبک دری دیرلر وبعضیلر دیدیلر که کبک اکثریا دامن کوهده اولور اول اجلدن
کبک دری دیرلر حکیم انوری بیت در پناه سدره جاهست رغبت پروری * برعقاب آسمان
فرمان دهد کبک دری * ولفظ درینك برمعناسی قرارکاه برمعناسی جای خواب وبرمعناسی
دخی ظرف اولقدر ﯓ درژنی ﻊ سکون زاء فارسی وکسر خاء معجمه ایله یعنی کرفته روی
وخشمکین کذا فی شرفنامه ﯓ دستانبوی ودستنبوی ﻊ کلاهما یعنی میوه خوشبوی
وبرنوع میوه درودخی لخلخه عطرکه ترنج پیراغن بعض خوشبو بپراقلر ایله طوغرایوب کلاب
وکسمکین خرکه ایله شیشه یه قویوب متعفن هواده قوقرلرکه دماغی پاك ایدوب تعفندن
حفظ ایدر ودخی بعض عطریاتی ترکیب ایدوب الادن کبی الده طوتوب استشمام ایدرلر ایام
عفونت هواده دخلی عظیمدر حکیم خاقانی بیت درد ست رضای آن مطهر * دستنبو یست
خلد انور ﯓ دستشوی ﻊ ایکی معنایه در اول ال یویجق صو یاخود ال یویجق لکن وابریق
وامثالی نسنه لر ثانی امردر فارغ اول معناسنه ترکیبده آندن ال یو دیدکلری معنایه خواجه
حسین ثنایی بیت زین پس زفیض بحر نشوید سحاب دست * افتد اکر از آتش مهرت
در وشرار ﯓ دستکاری ﻊ یعنی پیشه که عربیده صنعت دیرلر ﯓ دستوری ﻊ یعنی
اذن ورخصت شیخ نظامی بیت هرسخنی کز ادبش دوری است * دست بروما لکه
دستوری است ﯓ دستی ﻊ معروف ظرفدر برداقدن بیوك اولور ایچنه صو وسایر صولی
نسنه لر قورلر ومله احمد پاشاکه موید زاده دیمکله معروفدر برقصیده سنده دستی تعبیرینی
دسلدوکی خاطره کلمکین ثبت اولندی بیت ایکی دستم طولومی دستمی صندرمه بنم * طوتلم
ایکی المه قانده ایمش قانی کرم ﯓ دشتی ﻊ سکون شین معجمه ایله صحراده صوسز حاصل اولان
مزروعات ونباتات وصو ایله حاصل اولانه بوستانی دیرلر حضرت مولانا قدس سره بیت
مروزین خانه ای مجنون که کردی خون زهجران خون * چو دشتی را فروبردی عجایب
نیست خون رفتن ﯓ دشنکی ﻊ فتح شین معجمه وسکون نون وکسر کاف ایله یعنی دوزکار شاعر
بیت دشنکی بشنکی وشوخی خویش * ربود آن بت شنك را ازبرم ﯓ دغلدرایی ﻊ یعنی
عیب بولنمغه چالشورسن وکار فریب ایدرسن دیمك معناسنه در کذا فی المجمع ﯓ دغوی ﻊ
ضم غین معجمه وواو معروفله بر صحرا اسمیدر که کبود وطوس آنك شکارکاهنده برقز بولوب
کیکاوسه کتوردیلر قز بنات ملوکدن اولمغله کیکاوس آنی حباله ازدواجه کتوردی سیاوش
آندن وجوده کلدی کذا فی مشکلات شهنامه ﯓ دمابی ﻊ یعنی برایچم صو مثلا حیرتی
بیت بکر بلادم آبی نمید هند بکس * ز قطره بفشانند همچو ابر مطیر ﯓ دمیدکی ﻊ
برعلتدر وجودده قیرجقلر حاصل اولور ﯓ دنی ﻊ کسر نون ایله یعنی نشاط وخرمی شاه
خسرو بیت ای شده مشغول بنا کردنی * کرد جهان بیهده تاکی دنی ﯓ دواری ﻊ
اول سکه لنمش آلتونه دیرلر که هر بری بش شیانی یه صرف اولنور استاد منوچهری بیت

چون توکه خدمت هرکهترکی ومهتر * از بهرده شیانی وزبهریك دواری * شیانی درم ده
هفتدر ﴿ دوالی ﴾ نام حاکم بخارادرکه اسکندر رومیشابه که پادشاه بردع در آنك حباله ازدواجنه
کتوروب بردع حاکم ایلدی شیخ نظامی بیت دوالی بنام آن سوار دلیر * برآرد دوال
از زه شیر * غریبه برعلتدر ﴿ دوسرانی ودوسری ﴾ کلاهما بسکون الواو وفتح
السین المهمله یعنی ستبرو بزرك کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿ دوی ﴾ کسر واو ایله دغل یاز
وحیله کار معناسنه در کذا فی المجمع ﴿ ده پنجی ﴾ کمعیار التون وکمش یعنی خالص اولمیوب
مغشوش اولان کرك آلتون وکرك کمش خالص العیار اولانه ده دهی دیرلر شیخ نظامی از هفت
بیت پیکر برمنست اینکه در سخن سنجی * ده دهی زر دهم نه ده پنجی * وله ایضا بیت
همه راه او خود پر از کنج بود * زر ده دهی سیم ده پنج بود ﴿ ده دهی ﴾ یعنی خالص وکامل العیار
التون وکمش حضرت مولانا قدس سره بیت عرصه کش خاك زر ده دهیست * زد بهدیه
بردن آنجا ابلهیست ﴿ دهرنکوهی ﴾ دهردن شکایت ایلمك ودهره یرامزسو یلمك یعنی فلکه
وروزکاره شتم ایتمك معناسنه موید الدین * مصرع * ازدهرنکوهی چه بود سود ترا ﴿ دهکانی ﴾
سکون ها وفتح کاف عجمیله برنوع آلتوندر ﴿ دهلی ﴾ سکون ها ایله دهلو دیدکلری شهردرکه
میرخسرو ومیرحسن اول شهرده ندرکه هندوستان مملکتنده برمشهور شهردر مولانا هاتفی
بیت کرانمایه کوهرکرامی صدف * برآهنك دهلی برآراست صف ﴿ دی ﴾ بوزن می ایکی
معنایه در اولی برملك آدیدرکه تدبیر امور ومصالح که ماه دی وروز دی بنا او روز دیبهرده واقع
اولور آکا متعلقدر ثانی سال شمسیدن اونجی آیه دیرلرکه نیر اعظم مدت مکثی برج جدی ده
اولهکه اول شتادر وقشه دی دینلدوکی بوندندر امیرخسرو بیت بجان میدادراحت
دیدن از وی * چو برف اندر تموز وشعله در دی * اهل فارس مذکور اوج کونه عید
چشن ایدرلر ﴿ باب الدال المهمله المکسورة مع الالف * درازنا ﴾ فتح راء مهمله ونون
وسکون زاء معجمه ایله محل درازیده یعنی اوزونلق ویریجی محل شیخ سعدی بیت توچه غم
خوری که دوزی زوصال یارای دل * که شبی ندیده باشی بدرازنای سال * قوضی نور
اصفهانی بیت درازنای زمانرا بطول بشکافد * بلارك تواکر بوسر زمان آید *
﴿ درختنك دانا ﴾ بردرختدر آفتاب قنغی طرفه کیدرسه آنك یپراقلری اول طرفه دونر
حکیم خاقانی بیت کر بردرش درختنك دانا شدم چه باك * کاقبال او درخت کدو را چنار کرد
اثیرالدین اخسیکتی بیت باصطناع تو ممکن بود بباغ زمانه * که تخم بقله حمقا شود درختنك
دانا ﴿ درمسرا ﴾ یعنی ضربخانه دارالضرب معناسنه در خواجه عمید لوبکی بیت ربود ضمیم
درست ستارخاکی ماند * درمسرای فلك همچو کابنه قلاب ﴿ دریغا ﴾ محل تأسف ده
حیفا معناسنه آخرنده کی الف استغاثه معناسن افاده ایدر دردا واحسرتا کبی شاعر بیت
ای دریغا دریغ افسوسا * رفت عمرم بباد وحاصل نیست ﴿ دزافتا ﴾ سکون زاء معجمه
وفا وفتح تاء مثناة ایله برقلعه اسمیدرکه آنی شاپور بنا ایلمشدر ﴿ دلربا ﴾ سکون لام وضم
راء مهمله وفتح باء موحده ایله صفت محبوبدر کوکل قاپیجی دیمك اولور ابوالمعانی بیت چه
باشد کر نماند در دلم اندیشه دیکر * بلای عشق او ازرد بد نیاد لربا دارم ﴿ دلکشا ﴾ کوکل

کوکل آچیجی روی محبوب ومکان خوبه صفت ایدرلر روی دلکشا وقصر دلکشا کبی ﮋ دلهراﭺ سکون لام وکسر ها و فتح راء مهمله ایله نام پادشاه هند وستاندر کذا فی المجمع ﮋ ده‌خداﭺ صاحب قریه و رئیس قریه معناسنه‌در ﮋ ده‌کیاﭺ سکون ها وکسر کاف ایله بمعنی دانه‌که صو مساغه بکزر براوتدر بشور بیرلر ومقدّم جماعت وخواجهٔ قریه معناسنه‌در کذا فی المحمودی وشرفنامه ﮋ دیباﭺ التون وکمش تل ایله طوقنمش حریر قماش هر برده بو اسم ایله معروفدر حکیم اسدی بیت چه نازی بدیبا وخز وسمور * که خواهد تنت بد خورمار و مور بو معناسی دخی مشهور فارسینک اونجی کونی آدیدر ﮋ دیدهٔ بیناﭺ کوریجی کوز محسوسا ومعنا صاحب بصیرت یعنی آکاه ابو طالب کلیم بیت بکار و بار جهان غیر بکنظر نکند * حباب وار کسی راکه دیدهٔ بیناست * بو معناده چشم بینا دخی دیرلر مولانا صائب بیت یارب از عرفان مرا پیمانهٔ سرشار ده * چشم بینا جان آکاه ودل بیدار ده ﮋ دیراﭺ بمعنی دیر آینده یعنی کیچ کلیجی وصیغهٔ امر دخی اولور مقصود اکلمکی بیان در استاد بیت بسا دیرا که خوشتر باشد از زود * درست آید هر آنکس بود دیرا * بو بیتدن مراد هر ایشده عجله ایتمیوب تأنی و تفکر ایله ایتمکدر ﮋ دیرپاﭺ سکون یای تحتانی و راء مهمله وفتح باء فارسیله چیان دیدکلری موذی جانوردر حشرات ارضدن که هزار پا وچل پا دخی دیرلر وآهسته یوریمکدن کنایه ایدرلر انسان اولسون حیوان اولسون ﮋ دیکپاﭺ سکون یای تحتانی وکاف وفتح باء فارسیله ساج آیقی که دیک چولمکدر و پا ایقلری اولنجه ساج آیقی اولمق اقتضا ایدر ویکپایه دخی دیرلر ﮋ دیوپاﭺ اورمجك جنسندن اکا بکزر اوزون ایاقلی بر جانوردر انکسه وچولاهك وغنده دخی دیرلر ومکسکیرده آنك نوعندندر کذا فی شرفنامه اما ادات الفضلاده دیوپا براوت آدیدر مجمع الفرسده عنکبوت معناسنه‌در استاد عنصری بیت زپالان فرو نست ریش رشید * تنیده دران خانه صد دیوپا ﮋ دیوفرساﭺ اوچق طوتمشه دیوفرسای دخی دیرلر یعنی طوداقلده قبر جق کبی نسنه‌لر ظاهر اولور تبخاله معناسنه ابو المعانی بیت کر رقیب دیو بینم رفته پیش آن پری * میشود از تاب غیرت دیوفرسا برلبم ﮋ مع الباء الموحده * ﮋ درخت سنبﭺ ضم سین مهمله وسکون نون وباء موحدهٔ موقوفه دلك معناسنه‌در معنای ترکیبی اغاج دلن دیرلر بر قوشدر کذا فی المجمع ﮋ دزآهنك افراسیابﭺ مشهوردر قرینده بر مغاره آدیدر که پادشاه توران زمین افراسیاب منهزم اولوب فرار ایتدکده اول غارده اختفا ایتمشیدی کذا فی مشکلات شهنامه ﮋ دلآشوبﭺ بر اغاج آدیدر غایت موزون ولطیف خوش قامت اولور پیراغی داللری دیبنده چقار اکا پیچ اندشت دخی دیرلر اکثر واغلب صو کنارلرنده بتر تخمنك تند وتیز رایحه‌سی واردر عربیده فقد دیرلر بعض ادویه‌یه‌ده استعمال اولنور خصوصا استسقا علتنه زیاده نافعدر ﮋ دلفریبﭺ محبوب صفتیدر کوکل الدایجی دیمك اولور کوکل الدامق خوبانك شاننددن اولمغله مناسب صفت ایلمشلر ابو طالب کلیم بیت دل چو فریب اوخورد صبر وخرد چه میکند * بدرقه چاره کی کند رهزنیٔ سراب را * مولانا عرفیٔ شیرازی بیت نازآفت وکرشمه بلا عشوه دلفریب * یاران حذر کنید که طوفان فتنه است ﮋ دلمابﭺ سکون لام وفتح میمله قیمقی آلمق ایچون چوق قینایوب

قويي اولمش منوده ديرلر ۏ دی شب چ يعنی دون كيجه دی دون ديمكدر عربيده كی امس
معنا سنه در مضاف ايله پارچه معنا سنه اولور ابو الم[illegible] * قطعه * شدی دی شب ببزم
باده نوشان * كه ننك ونام رادادی بتاراج * نشايد رفتنت دربزم رندان * بتير كير كونت
كشته آماج ۏ ديكرشب چ اولكی كيجه عربيده اوّل امس ديرلر مير نظمی * مثنوی *
شده پرنور كلبهٔ احزان * ازفروغ رخ مه تابان * آن پری آمدست ديكرشب * جان
وديده برون بشوق طلب ۏ ديكشب چ ديكرشبدن مخففدر بينه اول معنايه وله ايضا
بيت ديكشب داد وعدهٔ وصلت * جان اكر ميدهم زهی دولت ۏ مع التاء المثناة * درخت چ
اغاجدر هنوز كسلمش اولميوب يرنده طورر اوله ميوه دار اولسون كركسه اولمسون ياش
اولسون كركسه اولمسون زيرا كسيلوب يردن قوپدقدن صكره اوزون وهموار ايسه
ستون ديرلر دكل ايسه يانمدن غيری يه يرامز اولور هيزم وهيمه دخی ديرلر بو سبب ايله جمعی
درختان اولور نتكم شيخ سعدی بيت برك درختان سبزدرنظر هوشيار * هرورقی دفتريست
معرفت كردكار * ياش اولدوغی حالده درخت ديلمكه صلاحيتی زياده اولور وله بيت
باد درسايهٔ درختانش * كسترانيده فرش بوقلمون * وله ايضا بيت پيراهن برك بردرختان
چون جامهٔ عيد نيكبختان * عربيده شجر وچغتايده بيغاج ديرلر فرهادنامه ده خزان
وصفنده دير بيت چوقيلدی كهربا كون مهركردون * بيغاچلار برك رنكين كهرباكون
ۏ درخت سخت چ كرداغاجی معنای تركيب پك اغاج ديمك اولور ۏ درژهخت ودرژهوخت
كلاهما بسكون الزاء الفارسی وضم الهاء اول اشباع ضم ثانی واو مجهول ايله نام بيت المقدسدر
يعنی قدس شريفك آديدركه درژهخت كنك ودرژهوخ دخی ديرلر استاد ديمشدر بيت
كعبهٔ نظم سخن خراب شد از تو * همچو ز بخت النصر خطيرهٔ درژهخت * بخت النصر قدس
شريفی خراب ايتدوكی مشهوردر ۏ دست چ سكون سين مهمله ايله قارش وسره
معناسنده منقولدر عربيده كسر شين معجمه ايله شبر ديرلر وكاهی اولنه باء موحده
ادخال ايدوب بدست دخی ديرلر ابو المعانی * قطعه * كيريك دست كون اوديده * از دهن آب
رفت از شوقش * بی ادب بود بهر تأديبش * حلقهٔ كون كرده ام طوقش * عربيده قزغانه
دست ديرلر ۏ ديك پخت چ چولمك كبابی وچولمكده پشن طعام ۏ ديك جوشت چ
براد ركه صحبت يارانندن بلاسبب قالقوب كيدن ايچون ايراد ايدرلر چولمك قينادی ديمك
اولور يعنی عورتی سحر ايتدی ديمكدر ابو المعانی از زبان يكی بيت صحبت يلران مرادخواه بود
ليلك هيچ آرام ندارم ديك جوشت ۏ ديواسپست چ سكون يای تحتانی وواو وكسر الف
وباء فارسی وسكون سينتين مهملتين ايله قره يونجه ديدكلری اوتدركه عربيده جند قوقی
ديرلر وبر نسخه ده كيك يونجه سی ديرلر ۏ ديواسفست چ باء موحده يرينه فا ايله ده اول معنايه در
ۏ ديوسپست چ حذف الفله بينه اول معنايه در ويالكز اسپست دخی ديرلر ۏ ديوسست
حذف الف وباء فارسيله ده اول معنايه در بودرت لغت بو وجه اوزره مجمع الفرسده مسطوردر
ۏ ديودست چ ايشنك مقدم وزياده ايش ايشليوب وتكاسل ايتمين آدمه ديرلر مير نظمی
* مثنوی * اكرچه ديودستی برسر كار * ولی طالع مخالف بود ناچار * كه نتوان خوردن

خوردن کس پیش روزی * وکر دل بهریك نه نان بسوزی ﴿ دیودولت ﴾ دولت
سریع الزوال ودشمن دولت معناسنه درکذافی شرفنامه سبب تسمیه سی حضرت سلیمان
علی نبینا و علیه الصلوة والسلام خاتمی الته کیرن دیوك سلطنتی برایکی کونلك اولوب ینه
علی الفور الندن کتدوکی اجلدن بو معنایه اسم ایلمشلر در ﴿ مع الجیم * درژ آهنج ﴾ سکون
زاء فارسی ونون وکسر ها ایله ایکی معنایه کلور اول بدخوی وبدکردار معناسنه حکیم اسدی
در صفت اژدها بیت بدوکارکر خنجر و تیر نیست * درژ آهنج کوهیست نخجیر نیست *
ثانی تیر تیزرو معناسنه در کذافی فرهنك جهانکیری ﴿ درژ هرج ﴾ فتح زاء فارسی وراء
مهمله وسکون ها ایله شرفنامه مدد قبلهٔ متقدمین و بیت المقدس که درژ هوختکنك وکنکه
ژهرج وکشلك وایلیا دخی دیرلر اما لسان الشعراده بتخانه معناسنه در واداة الفضلاده درژ هرج
بوزن بیقدر منکود در ﴿ دیوکلوج ﴾ سکون یای تحتانی و واو اول وفتح کاف فارسی
وضم لام و واو ثانیٔ معروفله طفل مصروع یعنی حواله‌لی طفل صاحب لغت محمودی جیم
یرینه خاء معجمه ایله نقل ایلمشدر وسروری کاشی مجمع الفرسده جیم فارسیله روایت
ایلمشدر راقم الحروف فرهنك جهانکیری یه تابع اولدم زیرا اغلب لغتلرده جیمله در ﴿ دیولاج ﴾
دکنلو چایر وچمن یری که خار وخاشاکی زیاده اولمغله چایرینك چندان نفعی اولمدوغندن
حیوانات مرعی اولمیه مثالی میر نظمی بیت ندیده سود از وی هیچ محتاج * تو پنداری که
مرعی بود دیولاج ﴿ مع الخاء المعجمه * درخ ﴾ فتح راء مهمله ایله اغاج معناسنه که درخت
لفظندن ترخیم اولنمشدر میر نظمی بیت شود سایه ونفع او سود منك * که باشد درخ
میوه دار وبلند ﴿ دریخ ﴾ کسر راء مهمله وسکون یای تحتانی ایله بمعنی دریغ کذافی بعض
اللغه وله * مثنوی * درختی که باشد نموش زبیخ * ببریدنش در دل آید دریخ * جوانی که
باشد بجل سعاله مرد * دوا نبود او را بکشتن بدرد ﴿ درژ هرخ ﴾ فتح زاء فارسی وراء مهمله
وسکون ها ایله بمعنی بیت المقدس کذافی المجمع ﴿ دیولاخ ﴾ عمارت وشنلکدن ایراق اولوب
مسکون اولمین یره دیرلر لاخ که هر اسمك آخرینه لاحق اوله توفیر ومکان معناسن افاده ایدر
طاشلو یره سنکلاخ دینلدوکی کبی خرابه وخالی یرلرده دیو یعنی شیاطین اولدوغی اجلدن
دیو یری ودیوی چوق یر دیمك اولور شیخ نظامی بیت هست درین دایرهٔ دیولاخ *
خانهٔ دل تنك وغم دل فراخ * استاد عنصری بیت چرنك دیولاخ آ کند پهلو * تنی فربه
میان چون موی لاغر * بو بیتده لازمیله ذکر اولنمشدر ضیاء الدین بلخی بیت از ان
دیولاخ پراز غول بکریز * بغولان اکردونهٔ پیش مستیز ﴿ مع الدال المهمله * درازرود ﴾
ماوراء النهرده بر ارمق آدیدر اما بعض ما وراء النهرك کندو ارماغی آدیدر زیرا نهر اسم
عامدر هر ارمغه عربیده نهر دیرلر بونك اسمی اولمق بعید دکلدر بو کا نهر کاشغر دخی دیرلر
بیوك نهر در ایچنده پشم حاصل اولور باشی غایت ایراقدر اول اجلدن درازرود تسمیه اولنمش که
معنای ترکیبی اوزون چای دیمك اولور ﴿ درد ﴾ سکون راء مهمله ایله بوزن ورد یارق
یورتق معناسنه در میر نظمی بیت دهان غنچه چون در دست وبازست * از ازوناله بابل
درازست ﴿ درود ﴾ ضم راء مهمله و واو معروفله درویدن لفظندن اسم مصدر اولور

بچینی معناسنه که عربیده حصاد دیرلر از یوسف و زلیخا . بیت یارا ست آیین کشت ودرود
ازان زرکه یوسف بدو داده بود دژآباد سکون زاء فارسیله بمعنی خشم آلود وغضبناك
بهرامی . بیت اکر شیری دژآبادش ببیند * چو سك اندر پس زانو نشیند دژآلود
بمعنی دژآباد مرقوم خسروانی . بیت یکی پیر دژآلود دست درجنك * که دارد از مصاف
شیر زنك دژبرود سکون زاء فارسی و راء مهمله وضم باء موحده ایله خشمناك
وبدخوی معناسنه استاد * رباعی * از روی تو دژبرود کین می بارد * وز قد توفتنه برزمین
می بارد * هرکاه که قامت تو آید بخرام * بروی ز سپهر آفرین می بارد دژند فتح زاء
فارسی وسکون نونله بدخوی وتند وغضبناك معناسنه که دژآگاه دخی دیرلر استادلطیفی
. بیت مکن هیچ صحبت بمردم دژند * که در طبع پاکت نیارد گزند دلاد فتح لامله بمعنی
داماد عربیده صهر دیرلر کسر صاد ایله میرنظمی . بیت مکن کر شناسی بمهر اعتماد *
فریبنده است این زن پر دلاد دلشاد خوشدل مسرورالقلب معناسنه طالب آملی
. بیت ماکه ویران شد کاشانه بدین دلشادیم * که جهانی شده آباد ز ویرانی ما دلمیداد
یعنی راضی اولدی وراضی ایدی کذافی شرفنامه معنای ترکیب کوکل ویردی یعنی عاشق
اولدی ومائل اولدی دیمك اولور دهید کسر ها وسکون یای تحتانی ایله صیغهٔ
جمع امردر ایکی معنایه کلور اول ویکز اصربوا معناسنه حکیم اسدی . بیت پس از خشم
فرمود کوراد هید * همه دستها را بخون درد هید * ثانی ویریکوز اعطوا معناسنه خواجه
عبدالله انصاریدن برعورت بغدای طلب ایتدکده انبار دارینه بر کاغد یونی یازوب ویرز
* ار زنی اید کندمش دهید ماش فرستادیم نخود آمده دیباوند سکون یای تحتانی
وفتح باء موحده وواو بعده نون ساکنه ایله لقب طهمورث شاهدر اکا دیوبند دخی دیرلر
دیبا وند معناسی تمام سلاح دیمکدر بامرالله تعالی دیولر اکا مسخر ایدی کذافی فرهنك
جهانکیری دید بوزن بید دیدن لفظندن مشتق اسمدر مع الترکیب معنی صحیح اولور
یالکز اولدقده انجق کوردی معناسنه فعل ماضی اولور شاعر بیت تامی پخته بینی اندر جام
دید باید هزار غورهٔ خام * وظاهر اولدی معناسنه ده کلور نتکم شاعر دیمشدر بیت
بدید آمد آن چهرهٔ نورمند * نکوتر ز خورشید صد باورند * وترکیب اولندقده ضرور
دیدودادیدکبی شاعر . بیت درمیان عاشقان کرحسرتم دیدی روا * نعمت اینکه شوم
بادولت وصلت سزا دیرند سکون یا ونون ایله بوزن کیرند دهروزمان معناسنه
استاد رودکی . بیت یافتی چونکه مال وغره مشو * چون توبس دید وبیند این دیرند *
ابوحفص سغدی تعویذ معناسنه نقل ایدوب بو بیته متمسك اولمش بیت ایاسر ومن در تك
وپوی آنم * که دیرند آسا به پیچم بتوبر دیوآباد خراب مکان که سکنای بنی آدم اولمامقدن
کنایه در میرنظمی بیت بجایی آمده تنها وبی زاد * که بوده هولناك ودیوآباد دیوباد بمعنی
کردباد ترکیده قاصرغه دیدکلری کذافی شرفنامه بو معنایه شیخ نظامی بیت چو زان دشت
بکذشت چون دیوباد * قدم در دکرد دیولاخی نهاد * استعاره طریقیله غایت یوکرك آته دیرلر
مولانا هاتفی بیت فروجست از کوهه دیوزاد * کشید اژدها تنك بر دیوباد * کوهه بونده ایر

ایو معناسنه دز و هجیڭ دوه یه ده دیرلر ﴿ دیوبند ﴾ لقب طهمورث شاه در اماشرفنامه ده
بردار و اسمیدر دیو نقل ایدر ادات الفضلاده نام دار و در ﴿ دیوسپید ﴾ عابد جاهلی
اضلال و جهلی سببی ایله بلکه مرتبهٔ کفره ایصال ایدنه دیرلر ﴿ مع الراء المهمله * دبیر ﴾
کسر باء موحده و سکون یای تحتانیله کاتب معناسنه خواجه حسین ثنایی بیت دبیرکهن
سیج مانی قلم * بکف صفحه آورد بهر رقم * دال مفتوحه ده ذکری مرور ایلدی لکن کسر
ایله دخی استعمال اولنمغین تکرارینه ارتکاب اولندی تکثیر لغت مراد اولنور ملاحظه اولنمیه
﴿ دزدار ﴾ ترکیبی دخی مشهوری دزدار در دز قلعه در دار داشتن دن اسم فاعلدر حافظ
معناسنه قلعه محافظه سی اکا مخصوص اولمغله تسمیه اولنمشدر صفت تجنیس لفظ ایله ابوسعید
هروی بیت زد زداری دزی دزدید دزدی * زهی دزدیکه دز دزد دزد زدار * شیخ
نظامی بیت بکفتا که دزدار این کوهسار * ستادست بردر بامید بار ﴿ دکر ﴾ اول معنی
ایچون موضوعدر که ترکیبی دخی ایله تعبیر اولنور مثالی خواجه حافظ بیت رونق عهد
شبابست دکر بستانرا * میرسد مژدهٔ کل بلبل خوش الحانرا * بو معناسنه غیریدر نتکم
بو بیت مشهورده واقعدر بیت تیغ بباید زدنش بر جکر * هرکه زبانش دکر و دل دکر *
یای تحتانی ایله دیکر ده دینلور ﴿ دکربار ﴾ برکره دخی بارکره معناسنه در ثنایی بیت
دکربار آن خسرو پر فریب * سخن را برنك دکر داد زیب ﴿ دلاور ﴾ بهادر و شجیع و یورکلو
معناسنه لفظ مرکبدر معناسی یورك کتوریجی دیمك اولور یعنی قوت قلب صاحبی مراد
شجاعتی بیاندر ﴿ دلبر ﴾ محبوب معناسنه اصلنده ایکی وجه واردر بری ضم بیله بردن لفظندن
اسم فاعل اولور کوکل ایلدیجی معناسنه تلفظنده نوعا ثقلت اولمغین ضمه فتحه یه تبدیل اولنمش
بر وجه دخی بردل یعنی کوکل میوه سی دیمك اولور علم اولیجق مضاف الیه تقدیم اولنمش
کلا التقدیرین مراد محبوبدر ارکك اولسون دیشی اولسون میر نظمی بیت نزیبد دلبری
هر روی ساده * بباید که بدل آشوب داده ﴿ دلپذیر ﴾ کوکل پسند ایندیکی نسنه هرنه
اولورسه لفظ مرکبدر دل ایله پذیردن که پذیرفتن لفظندن صیغهٔ امر و وصف ترکیبی
اولور تعبیر دلپذیر و حرکت دلپذیر کبی و علی هذا القیاس ﴿ دلدار ﴾ صفت محبوبدر کوکل
طوتیجی که عاشقك کوکلن آلور هر محلده معشوق معناسنه مخصوصدر شیخ علی نقی بیت
مکر امشب بمحنت خانه ام دلدار می آید * که جان از مژدهٔ وصل از در و دیوار می آید *
و بو معناسی دخی شجاعدر ثنایی بیت بغیر خنجر مرکان زهر پرور تو * کسی بتیغ سیاست
نکرده دلداری ﴿ دلکیر ﴾ کوکل طوتیجی یعنی کوکله انقباض و یریجی کیرکرفتن دن اسم
فاعلدر بونده دخی ایکی وجه وار در بر وجهی علاقه و غم و محنتدر که افکار و تشویش خاطر
حاصل اولور ابوطالب بیت کلیم از هند دلکیری ندارد * پس از الفت قفس هم آشیانست
و بر وجهی علاقهٔ مهر و محبتدر خواجه سلمان بیت بر سرای کهنهٔ دلکیر دنیا دل منه *
رخت جان بردار و بار دل درین منزل منه ﴿ دلیر ﴾ سکون یای تحتانی ایله بهادر و شجاع
معناسنه ابوطالب کلیم بیت خدایرا نه نشینی بمردم چشم * ترا مباد بخون ریختن کنند
دلیر * ثنایی بیت ز قوت تهی مرد بازو دلیر * ز بهر زبونی سرافکنده زیر ﴿ دیوبت شور

مركب قارشدروجق هر نه اولورسه شو رشوریدن لفظندن اسم فاعلدر قارشدریجی معناسنه
ك دیار ﭺ ولایت والكه معناسنه عربیدر فارسیده ده استعمالی شایعدر ولی دشت بیاضی
بیت ترحمی كه دلی دارم از جفای رقیب * چنان ضعیف كه اسلام در دیار فرنك ك دیادر ﭺ
سكون یای تحتانی و فتح باء موحده وضم دال مهمله ایله شهر فارسیه نك صكز نجی كونی اسمیدر
مسعود سعد سلمان بیت دی بادرست خیز و بیاری نكار وی * وین ترك می بیاركه ترکی
كرفت خوی ك دیجور ﭺ سكون یای تحتانی وضم جیم ایله غایت قرا كوكیجه یه صفت استعمال
اولنور مسعود سعدی سلمان بیت آخرای آفتاب روز افزون * كی دهد صبح این شب
دیجور * بو لفظ عربیدر فارسیده استعمالی شایعدر شولقدر واردر كه عرب دالك فتحه سیله
وعجم كسره سیله استعمال ایدرلر كسره ایله نوعا نزاكت ظاهر اولور ك دیدار ﭺ بش
معنایه كلور اول بمعنی روی ثانی بمعنی چشم بو ایكی معناده حكیم سنایی بیت ز دیدارت
تیره شیده است دیدار * ببین دیدار اكر دیدار داری * ثالث بینایی و قوت باصره یه دیرلر
حكیم قطران ارموی بیت دیده فضل را تو یی دیدار * خانه جود را تو یی بنیان * رابع بمعنی
بیدار یعنی ظاهر كمال اسمعیل بیت بنقشبندی فطرت كه در مضیق رحم * بر آب نطفه كند
نقش جانور دیدار * حكیم خاقانی بیت بخدایی كه هم ز عطسه خوك * موش را كرد در جهان
دیدار * بومعنا ایله معنای اوله یته حكیم خاقانی بیت دیو دل باشیم و بر پاشیم جان * كان پری
دیدار دیدار آمدست * خامس بمعنی دیدن یعنی كورمك حكیم فردوسی بیت اكر هست
خود جای كفتار نیست * ولیكن شنیدن چو دیدار نیست * كذا فی التحفه والمجمع وفرهنك
جهانكیری كمال پاشازاده بو لغتك دخی اختراع خاص بیان ایدوب دیر كه دیدار كفتار كبی
لفظ مركبدر دید ایله آردن دید كورمكدر و آر آرنك معناسنه در تركیب اولیجق كورمك
كتوریجی دیمك اولور كوریجی معناسنه انتهی دیدارك عربیده معناسی جمالدر ذكر اولنان
بش معنانك معنای اولنه چغتای لساننك كورك دیرلر فتح راء مهمله ایله مثلا كورمكه
كوركاج دیرلر سبعه سیاره ده بهرام شاه دلارام تصویرین كوردیكی پرده بیت قویدی
شه خدمتیغه فرزانه * شه پری كوركاج اولدی دیوانه ك دیده دار ﭺ یعنی دیده بان
حكیم اسدی بیت خروشان در آنجا یكی دیده دار * كه ای بیهشان نیست جاتان بكار
ك دیده ور ﭺ كوریجی وكوزلو معناسنه كه دیده كوز در ور وار لفظنك مختصریدر
لیاقت معناسنه معنای تركیب كوزلو دیمك اولور ابو المعانی بیت كر خرد داری تماشا كن
برین صنع شریف * هر كه باشد دیده ور بیند هم آثار لطیف ك دیر ﭺ بوزن زیر كیج معناسنه كه
مقابلی زود در نیز معناسنه شاعر بیت معشوقه كه دیر دیر بیننل * آخر به ازان كه سیر
بیننل * ودخی اكلمك معناسنه كه دیر آمد دیرلر و چوقدن معناسن دخی افاده ایدر
بو ایكی معنایه میر نظمی بیت ندیدم روی جانان دیر بوده * چو دیر آید برفتن سیر بوده
ك دیر بار ﭺ بارك بعض معناسیله ردیف اولور اوزون یول و ایراق زمان وتكرار معناسنه
كلور امادراز معناسنه اولدقده زمینك اولمق مناسبدر كه یولك ایراقلغی و بر مكانك بعدین بیانده
واروب كلمكده اكلمك اقتضاسیله تعبیر اولنمق جایزدر ومجاز ابعید معناسنه ابو المعانی بیت

بیت غم ز دردفراقش ز بون حسرت شد * حکایت دل غم دیو بار محنت شد دیرکوار ضم کاف عجمیله هضم معناسنه در کج هضم اولنان نسنه یه دیرلر اطبا بطی الهضم دیرلر دیك افزار دیك چولمکدر وافزار آلتی ولوازمی در قزغان وچولمك قپاغی ودخی طعامه قونیلان اشیا کمون وکشنیز وفلفل ودارچین وامثالی نسنه لره دیرلر ایکی معنایه میرنظمی بیت طعامش پخت دیك افزار برداشت * که دیك افزار عنبر مشك پنداشت دیکر اول معنی ایچون وضع اولنمشدرکه ترکیده بردخی دیمکله تعبیر ایدرلر بو بیتدن فهم اولنور بیت زمان چون رفت دیکر یافت نتوان * عنان زندکانی تافت نتوان * وتکرار اولان نسنه نك ایکنجیسنه ده دیکر ایله تعبیر ایدرلر ایکندو نماز پیشه نماز دیکر دیدکاری بومعنادندر چونکه نماز ظهره نماز پیشین یعنی اولکی نماز دیدیلر ایمدی ایکندو تکرار وایکنجی اولمغله نماز دیکر تعبیر ایتدیلر بو مقوله تسمیه عدم اتساع لغت جهتیله در دیك کیر سکون کاف اول وکسر کاف عجمی ثانی ایله قزغان وچولمك قولپی کیر بوندن کیرندن معناسنه اسم مصدردر اولور دیمر سکون یای تحتانی وفتح میمله چهره معناسنه که رخسار وعارض وروی دخی دیرلر کذا فی المجمع عربیده کی وجه معناسنه دینار بوزن بیمار اوزاندن برمثقال وزنیدر ومعاملاتده اون درهم کشدن عبارتدر بعض یرده یدی درهم کش اعتبار ایدرلر بعض محلده النون مراد اولنور لفظ عربیدر جمعی دنانیر کلور دینور سکون یای تحتانی ونون وفتح واو ایله بوزن کشور ایکی معنایه در اول صراط معناسنه ثانی بر ولایت ویاخود برشهرك اسمیدر شاعر بیت کند آسان کذر در روز محشر * بدینور هرکه باشد دین پرور دیوار معروف شیخ سعدی بیت چه غم دیوار امت راکه باشد چون تو پشتیبان چه باك ازموج بحر آنراکه باشد نوح کشتیبان * عربیده جدار وحانوت دیرلر دیوخار فتح خاء معجمه ایله براغاجدر اهل جنسندن برروایتده صنوبر اغاجیدر ایری دکنلری اولدوغندندر دیودن مراد ایری در وخار دکندر وبرروایتده حب الصنوبردرکه عربیده عوسج دیرلر شرفنامه ده سپیدخار تعبیریله مسطوردر دیودار سکون یای تحتانی وواو وفتح دال مهمله ایله برنوا اسمیدر مجمع الفرسده صنوبر هندی معناسنه در دیوسار فتح سین مهمله ایله بدخوی وزشت معناسنه در ومعنای ترکیب مانند دیو دیمکدر میرعماد بیت کفت بدم درکشم جهان حرون را * تا بچه رونجل دیوسار برآمد * مولانا هاتفی بیت همه دیوساران ژولیده موی * بریش دراز ودرازی روی * نسخهٔ میرزا ابراهیمده اول کسنه یه دیرلرکه دیو جامه کیمش اوله دیو جامه اولدرکه ارقه سنك ایکی طرفلرینه قرتال قنادی یغلمش اوله دشمنه مهابتلی کورنمك ایچون جنك کونلرنده کیرلر حالا اول عادت روم ایلی سرحدلرنده جاریدر شهبازروم ایلی دلاورلری دشمن ایله دست وکریبان کشاکشدن خالی اولمدقلری اجلدن اول مقوله قنادلی جامه کیوب وآتلرینك باشلرینه ئل قورلرکه دشمنه مهابتلی کورینه لر مؤید الفضلاده دیوسار اول درشت وخشین جامه درکه جنك کونلرنده کیرلر دیوکیر کسر کاف عجمیله هند وستانده اشلنور حریردن برنوع لطیف وانجه قماشدر یانلرنده خیلی مقبوللر میرخسرو * مثنوی * نکو دانند خوبان پری کیش * که لطف دیوکیرش ازکتان پیش

زلطف این جامه براندام آبیست * ویا خود سایهٔ بماهتابیست ﴿ دیهور ﴾ سکون یای تحتانی وضم ها و واو معروفله بمعنی آسمان مرویدر ﴿ مع الزاء المعجمه * دراز ﴾ جسم شی ممد وددر هرنه اولورسه عربیده طویل معنا سنه مقابلی کوتاهدر بعض ترکیبلرده صفت ایدوب شب دراز و عمر دراز و چاه دراز دیرلر شاعر بیت نکو نسازد کشتی بچاه دراز * که هرکز از وبرنیاید دراز * وهرنکه طوقنور آنك اوزننه درازدیرلر تا رمعنا سنه ﴿ درخت سبز ودرختینهٔ سبز ﴾ یشل رنك برقور تدر اغاج ایچنده حاصل اولوب اغاجی ییوب دلر اکا سبزك دخی دیرلر هندی لسانندهکتنا س دیرلر ﴿ درم دوز ﴾ زبل بوجکی عربیده جعل دیرلر ضم جیم وفتح عین ایله ﴿ دز ﴾ خصوصیتله قلعه نك اسمیدر حکیم فردوسی بیت بدان خرمی روز هرکز نبود * پی مرد بی راه بردز نبود * بعض فرهنکده زاء فارسیله منقولدر اما صحیح دکلدر زیرا کوتوال دزدار دینلدوکی زاء معجمه ایله اولدوغی اشعار ایدر هیچ کمسه زاء فارسیله دژدار دیمشدر عربیده حصار و چغتایده قورغان دیرلر فرهادنامه ده خسرو شیرین اوزرینه لشکر چکوب شیرین دخی ارمنیه قلعه سنه کیروب فرهادی دخی قلعه یه کلسون دیدوکی یرده بیت انکا ظاهر قیلیب اول ایش قیاسین * کلوب قورغانغا کیرمك التماسین * نعمة الله نسخه سنده مشهوره دخی دز دیرلر ویاپوسی متین ومحکم اولان کویه ده وده یه ده دز دیرلر وعربیده رکه بغداده دخی دزدینلدوکی روایت اولنمشدر ﴿ دژ پراز ﴾ سکون زا وفتح باء فارسین ایله خام طمع وخشم آلوده معنا لرینه باء موحده ایله ده مرویدر ابو شکور بیت پلنکی دژ پرازی دید بر کوه * که شیر چرخ کشت از کینش استوه ﴿ دلاویز ﴾ صفت محبوبدر کوکل تعلق ایتدیریجی معنا سنه خواجه سلمان بیت بسیار مشو غره بدین حسن دلاویز * کین حسن دلاویز تراعشق من آراست * ومحبوبدن غیری ده دخی استعاره طریقیله استعمال اولنور شیخ سعدی * قطعه * کلی خوشبوی درحمام روزی * رسید از دست محبوبی بدستم * بدو کفتم که مشکی یا عبیری * که از بوی دلاویز تو مستم ﴿ دلسوز ﴾ اکثر صفت محبوبده استعمال اولنور مثلا حسن دلسوز دیرلر کوکل یاقیجی دیمك اولور وموجب حرارت وسوزش دل اولور نسنه لرده غم دلسوز وعشق دلسوز کبی که دل معلوم وسوز سوزانیدن وسوزیدن لفظلرندن اسم فاعل اولور ابو المعانی بیت سوخت عالم روز وشب آه غم دلسوز من * بر دل سنکین او هرکز نمیکرد اثر ﴿ دلنواز ﴾ سکون لام وضم نو نله کوکل اوخشایجی یعنی کوکله خوش کلن نسنه نواز نواختن لفظندن اسم فاعل کلور شاه دلنواز و یار دلنواز دیرلر ویا الکز دلنواز دیرلر بر فعلدر که آندن کوکل ذوق ایده جك حالت حاصل اوله نتکم بو بیتدن فهم اولنور میرزا فصیحی بیت دلم ببرد و ننواختی هزار افسوس * اکرچه دلبریت هست دلنوازی نیست خواجه حافظ بیت زان یار دلنوازم شکریست باشکایت * کر نکته دان عشقی خوش بشنو این حکایت ﴿ دهاز ﴾ کوی یری یعنی سابقده کوی اولوب بعده مرور ایامله خراب اولمش اوله ﴿ دهلیز ﴾ قپوایله اوارسنده اولان اوزون یر اوستی مسقف اولسون کرك اولمسون وایکی قپو آرالغنه ده دیرلر شیخ نظامی بیت دهلیز فسانه چون بود تنك * کرد سخن از شد آمدن لنك * استعاره طریقیله شاعر درصفت زن بیت دوشاخ آمد دو پایش دردو غم را

عمرا دری نمود دهلیزعدم را * عربیده دالك فتحه سیله استعمال ایدرلر یوسف ابن لولو
بیت سیما بطل معرش لرواقه * من مقلتی اوراقه دهلیز ﴿ دیرباز ﴾ سکون یای تحتانی
وراء مهمله وفتح باء موحده ایله دنیا معناسنه روایت اولنمشدر ابو المعانی بیت مکن غرور
باین جاه ودولت زائل * محو رفریب که این دیرباز پرحیلست * ودخی چوقدن دیمك
معناسنه کلور کمال خجندی بیت فراموشت کنم کفتی بزودی * مرا از دیر باز این
نکته یادم * مجمع الفرسده دخی یعنی درازو طول زمان کذشته معناسنه در حکیم سوزنی
بیت درعمل بادیربازی ودرازی ممکنست * چون امل باد انزا عمر درازو دیرباز ﴿ دیز ﴾ سکون
یای تحتانیله بش معنایه کلور اول رنك سیاه که آت وقاطره مخصوص اوله شبدیز کبی که
خسروك مشهور سیاه آتی ایدی ثانی رنك خاکستری که سیاهه مائل اوله ترکیده بوز
دیرلر ثالث قلعه وحصار معناسنه استاد فرخی بیت زکنك دیز بفرمان شاه بستاند *
حصار وپیل دمان هر یکی چوحصن حصین * رابع برنوع چولمکدر خامس برنوع شیافدرکه
کوزه چکرلر بو بش معناده دیزه دخی دیرلر کذا فی فرهنك جهانکیری ﴿ دی روز ﴾ دونکی
کون که عربیده امس دیرلر ﴿ دیکرروز ﴾ پس فردا یعنی یارندن صکره کی کون میر نظمی
بیقرار کرده این دل پرسوز * وعدهٔ وصل یار دیکرروز ﴿ دیهاز ﴾ سکون یای تحتانی وفتح
ها ایله کوی یری یاسزدهاز دخی دیرلر ﴿ مع السین المهمله * دزندیس ﴾ فتح زاء معجمه وسکون
نون فاو کسر دال مهمله ایله همانا معناسنه یعنی اثنای سخنده همانا دیمك اولور استاد رودکی بیت
اکرچه دروفای شبهی ودیس * نمیدانی تو قدر من دزندیس ﴿ دیس ﴾ سکون یای تحتانیله
ادات تشبیه در بر اسمك آخرینه که لاحق اوله مشبه به صفتن افاده ایدر مثلا ماه دیس
وخور دیس کبی استاد فرخی بیت یکی خانه کرده است فرخار دیس * که بفروز داز دیدن
اوروان * بو معنایه مؤید شمس فخری بیت جهانرا اکرشه تو باشی یقین * شود در پناهت
جهان خلد دیس * بو معناده شیخ نظامی بیت دران آرزوکاه فرخار دیس * نکرد آرزو
با معامل بکیس * زبان هندیده ایکی معنایه در اول یعنی روز ثانی ملك وولایته دیرلر
﴿ دیو دیس ﴾ ناتراشیده وثقیل الجسم وحیله کار معناسنه معنای ترکیبی شیطان کبی دیمکدر
میر نظمی بیت یکی حاجی ترش رو دیودیس * که نبود چون او بدنهاد وخسیس *
﴿ مع الشین المعجمه * درازکوش ﴾ یعنی خراوزون قولقلی دیمکدر اشکه هم خره هم درازکوش
دیرلر قولاغی سائر حیوانه نسبتله اوزون اولدوغندن تسمیه اولنمشدر کذلك طوشنه
خرکوش دیدکلری اشك کبی قولاغی اوزون اولدوغندندر میر نظمی * مثنوی * یکی
روستا بود هشتاد سال * رسیدست عمروشده بی مجال * درازکوش ولاغر چو او پیر ولنك
کند هرقدم یك دوساعت درنك ﴿ درخش ﴾ فتح راء مهمله وسکون خاء معجمه ایله شمشك که
عربیده برق دیرلر استاد عنصری بیت کر بلرزانیش باد ست ار بجنبانی درخش * او ببیند ازیش
نیرست از بجمانی کمان * اصلنده اسم مصدر در کاهی وصف ترکیب ایدوب ماه درخش
دیرلر شمس فخری بیت خسروان سپهر ملك مدام * همچو خورشید ومشتری بدرخش *
﴿ درفش ﴾ فتح راء مهمله وسکون فا ایله یدی معنایه کلور اول آهنکرلرك اوکارینه طوتدقلری

دری معناسنه درفشك معنای ثانی شی مطلق سنجاق وعلمدر حکیم فردوسی بیت زکرد اندر آمد درفش سپاه * سپهدار بوده به پیش سپاه * ثالث برق معناسنه در رابع بمعنی درخشنده هرنه اولورسه درفشان دخی دیرلر حکیم اسدی بیت درفشان دزفشان هم ازتیغ میغ چنان شعله میزد که در جنك تیغ * خامس توغلغه اوزرینه صاریلان مثال حکیم فردوسی بیت همه روی آهن کرفته بزر * درفش سیه بسته برخود زبر * سادس اوجی سوری حربه دیرلر حکیم فردوسی بیت زبس کونه کونه سنان ودرفش * سپرهای سیمین وزرین کفش * سابع کفش دوز وسراج آلتلرندن بیز واوجی سوری دموز وایجه بیل معناسنه ده کلور وهر رنکدن علامت معناسنه ده مرویدر ﴿ دروش ﴾ فتح راء مهمله وسکون واو ایله درویدن لفظندن اسم مصدردر غله بچش دیمکدر ﴿ دریش ﴾ کسر راء مهمله ایله براو یوندر ترکیده طقورجین دیرلر ﴿ دزمنش ﴾ سکون زاء معجمه وفتح میم وکسر نونله برنسنه نك بیوکلکندن ومتانت واستحکامندن کنایه ایدوب بوعبارتله بیان ایدرلر وقلعه واری معناسنه که دز قلعه درومنش خلقت وطبیعت دیمکدر ﴿ دهش ﴾ اسم مصدردر عطاو بخشش معناسنه حکیم اسدی * مثنوی * فریدون فرخ فرشته نبود * زمشك وزعنبر سرشته نبود زدادودهش یافتند ش جمیل * تودادودهش کن فریدون مثل * بو معنایی مؤید شمس فخری بیت نیست شغل تو بجز عدل وعطا * نیست کارتو بجز داد ودهش ﴿ دیش ﴾ بوزن پیش بمعنی اورابده یعنی اکاویر کذا فی التحفه اصلی دهش در فتح هایله هایای ساکنه یه ابدال اولنوب دیش اولمشدر استاد رودکی بیت خویش بیکانه کرددازپی سود * خواهی آن روزمزد کمتر دیش ﴿ دیورخش ﴾ سکون یای تحتانی وخاء معجمه وفتح راء مهمله ایله موسقی ده برنوا اسمیدر کذا فی المجمع ﴿ مع الغین المعجمه * دریغ ﴾ منع وتقصیر ایتمك خواجه حافظ بیت قدم دریغ مدار از جنازهٔ حافظ * اکرچه غرق کناهست میرود ببهشت * وتحسر وتأسف معناسنه در ﴿ دماغ ﴾ بورونك یوقاروسی دال مفتوحه ایله ده جائزدر کسر ایله اولیجق عربیله مشترك اولور بومعنایه خواجه حافظ بیت سحر ببوی ریاحین وکل شدم درباغ * که تاچو بلبل بیدل کنم علاج دماغ ﴿ مع الفاء * دلف ﴾ سکون لامله چنار اغاجی دلب دخی دیرلر ﴿ مع القاف * دبق ﴾ سکون باء موحده ایله کوکجه در که اغاجلر قوریجق بتو بعض یرلرده برج دیرلر اوکسه آنك یمشندن اولور اول اجلدن اوکسه یه دبق دیرلر ودین ده دیرلر ﴿ مع الکاف * درازآهنك ﴾ برایش ویاخود بر مصلحت اوزادیغنه دیرلر شاعر بیت درازآهنك شد این کار باتو * ندانم چون کنم ای یار باتو ﴿ درلك ودرلیك ﴾ کلاهمابسکون الراء وکسر اللام فرهنك جهانکیریده بویی وبیکی قصه اولان اثوابه دیرلر کسرتا ایله ترلك وترلیك دخی دیرلر نجیب الدین جردپادقانی * قطعه * تابرنهاد عالم وبرقدرروزکار دوزد فلك قباچهٔ دوران زچا پکی * بادا قبای ملك ببالای قدتو * وانکه بزیر دامن جاه تودرلکی ﴿ درمسنك ﴾ بردرهم اغرلغی قدر نسنه مثلا اون درهم نسنه یه ده درمسنك دیرلر همسنك برابر دیمکدر ﴿ درك ﴾ کسر زاء فارسیله بمعنی ابله وشرفنامه ده رسن که زیاده قورلدقده کندودن کره طوتارا کا دیرلر ﴿ دنك ﴾ سکون نونله ایکی معنایه کلور اول آواز

آواز معناسنه ثانی اول طوقوق که بوویله باروت دوکروا ویل اغاج که آنکله چلتوك دوکوب
پرنج چقاررلر وزیت وشیروغن منکنه سی شاعر بیت حسنود دولتت راچرخ کردون * بفرقش
دمبدم مجنوکند دنك ﴿ دهك ﴾ فتح هایله کوچك کوی کاف تصغیر درمیر نظمی بیت پی آهوان
شد چو تشهادوان * دهك دید وکشته بسویش روان ﴿ دیزك ﴾ سکون یای تحتانی وفتح
زاء فارسیله بوزرنك اولان نسنه لرده استعمال اولنور هم عارضه و هم معروضه اطلاق
وارددر جمیع رنکه دلالت ایدر لغتلرك حالی بویله در عارضه ومعروضه اطلاق اولنور ﴿ دیك ﴾
سکون یایله چولمکه دیرلر عربیده خروسه دیرلر فارسیده دخی مستعملدر خواجه سلمان
بیت الا تا لاله در صحرا الا تا غنچه در بستان * یکی چون تاج دیك آید یکی همچون سر
بیغا ﴿ دیوك ﴾ سکون یای تحتانی وفتح واو ایله بربوجکدر اثوابی وکتابی کسر عربیده
ارضه دیرلر فارسیده بید ودیوجه ده دیرلر میر خسرو بیت آن زه که بشد کانش از کار
دیوك زندش بروی دیوار * بعض نسخه ده سوللك معناسنه که زلو دخی دیرلر حکیم
سوزنی بیت دیوك بدست دلوك آن برسوخت نیش * کونرابسان خمره دیوك فروشن
کرد ﴿ مع الکاف الفارسی * درنك ﴾ فتح راء مهمله وسکون نونله التی معنایه کلور اول
وقت وساعت وزمان معناسنه ثانی ثبات وآرام وتأخیر معناسنه بو ایکی معنایه حکیم
سوزنی * قطعه * ای پایکاه قدر تو برچرخ بیدرنك * دور وراستتاب وبقای ترادرنك *
از زیر پیچ پرده بشاهد نظر کنی * چون صوفیان برقص دارنی همان درنك * کر لطف
مردیست بمردم کیا رسد * مردم کیاه مردم کردد همان درنك * ثالث بمعنی آخرت یعنی
خلود معنای ثانیله بو معنایه حکیم فردوسی بیت چو سازی درنك اندرین جای تنك * شود
تنك برتو سرای درنك * رابع بمعنی رنج ومحنت که آدرنك وادرنك دخی دینلور فرخی بیت
فلك چو غیبه جوشن ستاره زاندارد * که بی درنك بود چون بروزنی بشتاب * خامس
سازوزنك وناقوس وشکستن چینی وشیشه صداسنه دیرلر شیخ ابوسعید ابوالخیر * رباعی *
ازباده رخ شیخ برنك آوردن * اسلام ز جانب فرنك آوردن * ناقوس بکعبه در درنك
آوردن * بتوان نتوان ترا بجنك آوردن * حضرت مولانا قدس سره * مثنوی * تاکه آن
دیوانه شورش در رسید * بردر دکان شیشه کر رسید * یك بیك برسنك میزدی درنك *
کز دلش بردی درنك شیشه رنك * سادس درنکیدن لفظندن اسم مصدر اولور خلاق
المعانی بیت رفت آنکه روز ماز شم تیره رنك بود * واندوه زابتر ددل ما درنك بود * وصیغه
امر ووصف ترکیبده استعمال اولنور استاد لطیفی بیت کفتم اینجا بدرنکم صفا کفت درنك
که بجلی وبرماه رو وکوه درنك ﴿ درنکا درنك ﴾ صدای طبل وکوس که بیاپی چالنه مولانا
هاتفی بیت بدستند بر بختیان طبل جنك * بکردون برآمد درنکا درنك ﴿ درشاهنك ﴾
زاء فارسیله بدخوی وبدکردار معناسنه در تحفة الاحباب ده بمعنی بدآهنك یعنی پر امرقصد ایدیجی
مثالی استاد عنصری بیت ز بعض کینه جوی ودرشاهنك بود * فراخار کیتی برو تنك بود *
ودخی تیزرو پیك معناسنه وله بیت بیك خدنك ودرشاهنك جنك داری تنك * تو بر پلنك
شیخ برنهنك دریا بار ﴿ درشهختکنك ﴾ سکون زاء فارسی وخاء معجمه ایله قبله متقدمین یعنی

بيت المقدس حكيم اسدى بيت بدرْهوختكنك آمد از راه شام * كه خوانيش بيت المقدس
بنام ۞ درْهوختكنك ۞ زيادهٔ واو ايله دخى بيت المقدسه ديرلر حكيم فردوسى بيت كنون
شبلم زاراى جنك آمده است * كه يادش زدرْهوختكنك آمده است * حكيم اسدى بيت چو نوح
آمد و يافت آيد رنك * كشيد استخوانش بدرْهوختكنك ۞ درْك ۞ فتح زاء فارسيله
يعنى دستارچه يعنى مقرمه مير نظمى بيت بدست درْك كرتهى آمدى * زن بدسكالت رهى
آمدى ۞ دشنك ۞ فتح شين معجمه و سكون نونله صوبندى كه خس وخاشاك ايله اوله
اوزرينه قودقلرى اغاج داللرينه ديرلر كذا فى الاداة اما نسخهٔ ميرزا ابراهيمده تار ابريشم
معناسنه سين مهمله ايله دسمرويدر ۞ ديك ۞ اماله ايله چولمك معناسنه در اسم عامدر هرنه كه
ايچنده طعام طبخ اولنه بقردن اولنه ديك مسين وطپراقدن اولنه سفالين ديرلر و اماله سز
دون امشن معناسنه در ۞ ديك برديك ۞ اولدركه ايكى چولمكى بر برينه قپاقليوب بعض
اشيا تصعيد ايدرلر كيمياكرلر بيننده معروف نسنه در ۞ ديوانه سك ۞ يعنى قودوزكوپك
مير نظمى بيت رقيبش چون سك ديوانه كشته * چو ديدان سروقد همخانه كشته *
۞ ديومشتك ۞ حبوبات نوعندن بر نوعدركه قابوغن چقاردقده مقشر مرجمك كبى اولور
آكا كاومشك دخى ديرلر ۞ مع اللام * دل ۞ معروف عربيده قلب ديرلر قلب صنوبرى
ديدكلرى كوشت پاره در حضرت مولانا قدس سره بيت سرنشتر عشق بر رك روح زدند
يكقطرهٔ خون چكيد ونامش دل شد * ضم دال ايله آخر معنايه كاور ۞ دنكل ۞ سكون
نون وكسر كافله بد اوضاع وسفيه معناسنه در شمس فخرى بيت چاركس در ممالك شه نيست
ظالم وهيز و مفسد ودنكل ۞ ديسال ۞ يخن يل عربيده عام اوّل ديرلر شاعر بيت كار
ديسال نشود ديكر تلافى امسال * هيچ ممكن نبود درفته باز آوردن ۞ ديرينه سال ۞ ياشلى پير
و اختيار معناسنه مولانا هاتفى بيت جهاندار در باركه كرده جاى * بد يرينه سالان كار آزماى
۞ ديودل ۞ سكون ياى تحتانى وواو وفتح دال مهمله ايله اقچه قواق ديدكلرى اغاجدر
۞ ديودال ۞ كسر دال مهمله ايله شجاع و بهادر حكيم خاقانى بيت ديو دل باشيم و بر پاشيم جان
كان پرى ديدار ديدار آمدست * مجمع الفرسده يعنى تاريك دلى وجاهلى ۞ مع الميم * درازدم ۞
يعنى سنك حكيم خاقانى در قصيده بيت بسر بزركى جدا ان من كه بودى شان * درازكوش
لئيم و درازدم بواب ۞ درخت كرم ۞ اضافت وفتح كاف عجميله ايلغون اغاجنه اسم اولمق
اوزره مرويدر ۞ درم ۞ فتح راء مهمله ايله سيم مسكوك يعنى اقچه هر نوعنه درم ديرلر بو مشهور
بيتدن مفهومدر بيت ذرمداران عالم را كرم نيست * كرمداران عالم را درم نيست *
واستاد عنصرى بيت از كهر كرد كردن بفخم * نه شكر چيد هيچ كسى نه درم ۞ درهم ۞ معروف
اوزانده اون التى چكردك اغريدر بر بچق درهم بر مثقال اولور خواجه سلمان بيت در ترازوى
عمل درهم احسان ترا * بر نقود حسنات صفت ياران بود ۞ درْآكام ودرْكام ۞ كلاهما
بزاء الفارسى زاهد و پرهيزكار معناسنه فخر كركانى بيت مكن درْكامكى با آن جوانمرد
بپرو ر مهتر انرا كو بپرورد ۞ درْپيم ۞ سكون زاء وكسر باء فارسيه ايله بمعنى غمدر يعنى
اولى بو منوالده كه درى التثنيه ظاهر اولور كذا فى فرهنك جهانكيرى ۞ درْخم ودرْخيم ۞ كلاهما.

كلاهما بسكون الزاء الفارسي وكسر الخاء المعجمه دژ ايله خيمدن مركب لفظدر دژ بد وزشتدر
خيم خوى معناسنه دومعناى تركيب بد خوى ديمك اولور فخر كركانى * مثنوى * اكر دشمنت
نيز آيد فراز * تواسب تكبر بروبر متاز * چنان شو تواضع كنان سوى او * كه باز آيد از دژخيمى
خوى او * بو معنايى مؤيد شمس فخرى بيت رام وخوش طبع كشت درعهدش * ديو بد طبع
وشرزه ودژخيم * وبد اخلاق و بدنهاد معناسنه ده كلور حكيم فردوسى بيت بجاى
ديوان دژخيم بود * كزان جايكه پيل را بيم بود * ورساله نصيريده خسيس وتنك حال
معناسنه مرويدر ومجمع الفرسده قتال وجلاد معناسنه در كذا فى فرهنك جهانكيرى بو معنى
استعاره طريقيله اولمق واردر حكيم فردوسى بيت بدژخيم فرمود كين رابكوى * بدار اندر آويز
ودرتاب روى * وله بيت بدژخيم فرمود تا كردنش * زند بس باتش بسوزد تنش *
حكيم سنايى بيت مرو دژخيم مرد رابكشيد * پردواند ردوان سرش ببريد ى دژم ع فتح زاء
فارسيله بش التى معنايه كلور جمله بر برينه يقين غمكين وآشفته حال معناسنه در حكيم اسدى
مثنوى * دژم تركسى مرد رشكست وآز * كه هرساعتى مركش آيد فراز * كرانتر زهر چيز باركناه
كزو جان دژم كردد ودل سياه * وشمس فخرى پريشان حال معناسنه بيت خسروا در
زمان معدلتت * نيست جز زلف يار هيچ دژم * ومهيب وغضبناك معناسنه آدمده وحيوانده
استعمال اولنور حكيم فردسى بيت دليران ايران زاوّل بهم * بكردند حمله چو شير دژم *
وله بيت همى زاسمان كركس اندركشد * ز دريا نهنك دژم بركشد * والمناك وغمناك
معناسنه عرفى شيرازى بيت شاها بعطايت كه از ان كام كه دانى * نوميد مهل عرفى محروم
دژم را * پژمرده و پورشمش معناسنه وله بيت از عدل توكر طبع چنين معتدل آيد * آن
عدل رسد عالم فرتوت و دژم را ى دزدام ع سكون زاء معجمه و فتح دال مهمله ايله قلعه ده
اولان زندان وحبس خانه دركه قلعه در دام طوزاقدر مراد طوتيلوب قالمق
معناسنه در قلعه لرده حفظ وحراست محكم اولمغله مجرم وكنهكار اولنلرى آنده حفظ ايدرلر
كذا فى المجمع ى دشم ع فتح شين معجمه ايله بيركه سراجلر آتلرند ندرد زينه دخى ديرلر
ى دلارام ع كوكل اكلندريجى ديمكدر اكثر صفت محبوبده استعمال اولنور ميرنظمى
بيت تمنا كر برآيد از دلارام * مشو غير از وصالش اى دل آرام ى دلام ع كوچك نيزه دركه
هنديلر الده كتوروب خصمه ضربه كبى آتار هنديلر ميانده غايت معروف ومستعملدركندو
لسانلرنده داپهى ديرلر حكيم ناصر خسرو * قطعه * بحرب اهل ضلالت ز بهر كشتن جهل
سخنت راچه برنده حسام بايد كرد * كمانت خاطر وحجت سپرت بايد ساخت * تراسزاى
دلامش دلام بايد كرد ى دمام ع بوزن امام لفظ عربيدر انى تعريف ايدوب ديرلر * الدمام
هو دواء يشبه الزعفران يطلى به جبين الاطفال * يعنى اول بر دوادر كه زعفرانه بكزر واطفالك
الننه سوررلر و هرطلا اولان نسنه يه ديرلر ى دهيم ع كسر ها وسكون يا ايله تاجدركه
ديهيم وديهم دخى ديرلر كذا فى المجمع ى ديم ع بوزن سيم ايكى معنايه كلور اول بمعنى چهره
حكيم سنايى بيت ديم ماهست اكر دم او نيست * نام ماهست اكر نم او نيست * حكيم خاقانى
بيت عيسوى دو بادم احمد ديم وچشم حادثات * در شكر خواب عروسان از دم واز ديم او * ثانى

صختیان معناسنه که ادیم دخی دیرلر عربیده مطرشید معناسنه درکه دیمه دخی دیرلر استاد فرخی
بیت گر توگویی که کف میر چو ابر است خطاست * کر کف میر درم بارد و از ابر دیم ع دیوکندم
چاو دار دیدکاری غله در آریه یه مشابه میر نظمی در صفت پکی بسیار خوار بیت خری بسیار
خوار و بدنوای * خورد از دیو کندم را چوالی ع دیهیم و دیهم ع کلاهمابسکون ا یا و کسر
الها عجم شاهلرینه مخصوص اولان مرصع تاجدر شمس فخری بیت شهریار جهان طلعت
اوست * زینت تخت و زیور دیهیم * حکیم فردوسی بیت چو دیهیم شاهی بسر بر نهاد *
جهانرا سراسر همه داد داد ع مع النون * دبیرستان ع مکتب خانه دبیر کاتب و ستان مکان
معناسنه در کاتب یری دیمک اولور حکیم سنایی بیت عقل را خواهی که تا اندر عقیله ات نفکند
کوش کیرش در دبیرستان الرحمن در از * حکیم خاقانی بیت دبیرستان نهم در هیکل روم
کنم آیین مطرانرا مطرا * هیکل نصارا کلیسا سیدر ع دبستان ع دبیرستان لفظندن
اختصار اولنمشدر مولانا جامی بیت معلم کیست عشق و کنج خاموشی دبستانش * سبق
نادانی و دانا دلم طفل سبقدانش * از نظیرهٔ این قصیده حکیم خاقانی بیت مرا دل پیر تعلیمست
ومن طفل زباندانش * دم تسلیم سر عشر و سر زانو دبستانش * مولانا هاتفی در لیلی مجنون
مثنوی آن شیفته برخلاف طفلان * میرفت بمهر تا دبستان * با درس کهش نبود میلی * بودی
غرضش وصال لیلی ع دبن ع کسر باء موحده ایله دبق مرقوم یعنی او کسه که اغاجه سوررلر
قوش قوندقده ایاقلری یاپشوب قالور کذا فی المجمع ع دراز خوان ع فتح خاء معجمه و واو
معدوله ایله اوزون پیشکر دستار خوان دخی دیرلر واوزون سفره عربیده سماط دیرلر بسط
اطعمه بیت دراز خوان پر از نان کند مین باید * که در مقابلهٔ راه کهکشان آری *
ع درانیدن ع فتح راء مهمله و کسر نون و سکون یای تحتانی ایله دریدن لفظنک متعدیسی
اولور یرتدرمق معناسنه خواجه سلمان بیت بیاد روی تو خواهم که خرقه کردم چاک * به
نیکنامی پیراهنی درانیدن ع درایدن ع کسر یای اول و سکون ثانیله آواز چقارمق
واوتمق شیخ اوحدی در جام جم بیت فقرا کر خورد نست وکاییدن * هرزهٔ چند بر درایدن
ع درختان ع جمع درخت در اغاجلر اکرچه ادات جمع اولان الف و نون ذوی العقوله اولور
درخت ایسه جماددر بونده الف و نون مخالف قاعده در بو جواب اولدر که جماداتده الف و نونله
جمع انجق بونده در شاذ مقوله سیدر عدم منزله سنده اولور النادر کالمعدوم مضمونی اوزره قاعده یه
مخل اولمز جواب آخر درختک نموی اولمغله جائز در تفصیلی مقدمه ده ذکر اولنمشدر شیخ
سعدی بیت برک درختان سبز در نظر هوشیار * هر ورقی دفتریست معرفت کردکار
ع درختستان ع اغاجلق دیمکدر میر نظمی بیت درختستان اندر دشت بوده * مکر شیر
ژیان آنجا غنوده ع درخشان ع یعنی تابان درخشیدن لفظندن اسم فاعلدر شاعر بیت
درخشان دو رخشان چو شمس و قمر * درفشان دو لبشان چو شهد و شکر ع درخشیدن
یلدرمق و ضیالی اولمق معناسنه در کذا فی مجمع الفرس و شرفنامه چغتای لساننده ایشتاماق
دیرلر ایشتار ضیا ویرر و ایشتابان ضیا ویرن دیمکدر اسکندرنامه ده رای هندی اسکندره
کوندردوکی آتلر وصفنده دیر بیت هر اشهب که کوکبا قیب کیشتابان * قویاش اشهبی

اشهی ثانی دیمك ایشتابان ﯾ درفش کاویان ﭺ فریدون شاهك سنجاغی درکه کاوه آهنکر قالدیروب ضحاکك اوزرینه خروج ایتمشیدی تفصیلنه مساعده اولمامغین طی اولندی امیر معزی بیت کر فریدون را خبر بودی ز رای فرخت * فال بکرفتی فریدون از درفش کاویان ﯾ درفشیدن ﭺ فتح راء مهمله و سکون فا وکسر شین معجمه ایله بمعنی درخشیدن میر نظمی بیت شده آن روی دلجو ماه تابان * درفشد از لطافت در دندان ﯾ درم کزین ﭺ ضم کاف فارسیله صراف معناسنه اقچه سچیجی دیمك اولور ﯾ درنك کردن و درنکیدن ﭺ صبر وآرام ایلمك و توقف معناسنه ایکیسی ده مصدردر اکلنمك معناسنه ﯾ درویدن ﭺ فتح راء مهمله وکسر واو ایله اوت وغله بچمك عربیده حصاد معناسنه حذف یا ایله درودن دخی جائزدر چغتایده اورماك دیرلر بو بیتده مضارعی واقع اولمشدر میر علیشیر بیت مزرع دهرغه ساج لطفا بلا احسان تخمن * هرنه ایکسانك انی اوق چونکیم اورارسین اخر ﯾ دریدن ﭺ کسر راء مهمله ایله یرتمق عربیده خرق معناسنه خواجه سلمان بیت عادت شیر و رسم اوهست دریدن وزدن * عادت شیر را ابنت نیست بغیر صفدری ﯾ دریکان ﭺ کسر راء مهمله و سکون یای تحتانی وفتح کاف ایله اعمال نجومدن برنوع شکلدر معربی دریجاندر ﯾ دژبرازان ﭺ سکون زاء فارسی وفتح باء موحده وراء مهمله وزاء معجمه ایله بمعنی عیب کیران وخشم کینان وخام طمعان مفردی دژبرازدر الف ونون ادات جمعدر ﯾ دژمان ﭺ سکون زاء فارسی وفتح میمله برنسنه نك ایو یلکندن و قبالغندن کنایه در لفظ مرکبدر درکه قلعه در و مان ماندستن دن اسم فاعلدر معنای ترکیب قلعه یه بکزیجی دیمك اولور ﯾ دژوان ﭺ سکون زاء فارسی وفتح واو ایله دریغ وحسرت معناسنه کذا فی فرهنك میرزا ابراهیم و مؤید الفضلاده الوان معناسنه ﯾ دکرکون ﭺ غیری کونه دیمکدر میر نظمی بیت دل زارم نشده با لطف مقرون * زجور یار شد حالم دکرکون * وسرنکون وبوزیکیرو دونمش معناسنه ده مسطوردر امیر خسرو بیت کافرتاتار برون از هزار * کرد دکرکون براشتر سوار * ﯾ دل انکیزان ﭺ موسیقی ده برلحن آدیدر منوچهری * نظم * در باغ بنور روز دوم زیر انست بونار دنان لحن دل انکیز انست * باد سحری بسیبده دم خیز انست * یا میغ سیه بکشتی آویزانست * تا باغ مکر ز میغ ردار دجنك * وان میغ بر سینه ز چشم خونریز انست ﯾ دلستان صفت محبوبدر کوکل آلیجی معناسنه بوستان ستدن لفظندن اسم فاعلدر مکان معناسنه اولان ستان دکلدر ﯾ دلنشین ﭺ کوکل قبول ایتدوکی نسنه کوکلده اوتوریجی دیمکدر شفائی بیت کاری بدست ناله شفائی فتاده است * زین دلنشین خدنك که در استخوان شکست ﯾ دهستان ﭺ کسر ها وسکون سین مهمله ایله برشهرك آدیدر حکیم فردوسی بیت اخونه اندر دهستان بیاراست جنك * برین بر نیام فراوان درنك ﯾ دهقان ﭺ کوی وئیسی کثرت استعمال ایله کویلو معناسنه اولمشدر مرحوم کمال پاشا زاده بوبابده دخی تصرف ایله تعبیر خاص ایدوب دیرکه دهقان لفظ معربدر فارسیسی دهخان ایدی اصلی خان ده در علم اولیجق مضاف الیه تقدیم اولندی خان رئیس معناسنه اولدوغی خان تفسیرنده بیته مرحومك نقلی اوزره ذکر اولنمشدر عمدة المحققین مولانا سعد الدین نور الله مضجعه حاشیه قاضی

بیضاوی ده سورهٔ آل عمران آخرنده تصریح ایتمشدر بو عبارت ایله * الدهقان رئیس القریة ومقدم اصحاب الزراعة وهو معرب انتهی * شعرا شعرلرنده ایراد ایلمشلردر بیت
چو آید بخت دهقان درکرانی * دلش مائل شود بر جفت رانی * بو بیتی مدعاسنه بینه ایراد ایلمش لکن بوندن رئیس اولمق فهم اولنمز انجق کویلو فهم اولنور زیرا کویده رئیس اولان شخص جفت سورمز رنجبر اولان رعایادر چفت سورن ﯙ دهکان ﻊ سکون ها وفتح کاف فارسی ایله فرهنگ جهانکیریده ایکی معنایه دراول مزارعه دیرلر ثانی مورخه دیرلر معربی دهقاندر
ﯙ دهین ﻊ کسر ها وسکون یای تحتانیله سود اغزی که فله دخی دیرلر ﯙ دیدان ﻊ سکون یای تحتانی وفتح دال مهمله ایله اول قیش آیی بو لغتی نعمة الله بو معنایه ذکر ایلمش غالبا اسم جامددر ﯙ دیده بان ﻊ کوزجی معناسنه باغبان وکشتیبان کبی دیده یه اضافتله اسم فاعل دخی اولور جلالی بیت بران کوه سربانک زد دیده بان * که ازکرد شد تیره روی جهان ﯙ دیدکان ﻊ کاف فارسیله کوزبجکلری وکوزجیلر حسین ثنایی بیت چون خرد درخزانه خانهٔ دل * دیده ازخواب دیدکان برخاست ﯙ دیده وان ﻊ بمعنی دیده بان با موحده یرینه واو واقع اولمشدر ﯙ دیدن ﻊ کورمك رؤیت معناسنه مصدردر مستقبلی مخالف قیاس در زیرا بیند وبینند کلور خواجه سلمان بیت جمال روی ترا تا بدید دیدهٔ من نمیتوانم ازین رشك دیده را دیدن ﯙ دیزندان ﻊ سکون یای تحتانی ونون وفتح زاء معجمه ودال مهمله ایله بمعنی آهنینسه پایه یعنی دمور ساج اباغی کذا فی فرهنگ جهانکیری ﯙ دیمین ﻊ سکون یائین تحتانیین ایله بمعنی غوك جوی یعنی ارمقده اولان قورباغه ایضا منه ﯙ دین ﻊ اشارت قریبدر بو دیمك معناسنه بدین کونه وبدینسان دیرلر ومشهور فارسیه نك یکرمی دردنجی کونی اسمیدر خواجه سلمان بیت دین روز ای روی توان کفت دین * می خور وشادی کن وخرم نشین * عربیده معروف ملت ومذهب معناسنه فتحه ایله ینه عربیده وام معناسنه در
ﯙ دیوان ﻊ دعوا محلی یعنی حکام ووالیٔ ولایت اوتوروب حکومت واستماع دعاوی ونظر دفاتر ایتدکلری مکان وارباب خدمته پادشاه اوتوروب خدمات میریه ایتدکلری موضع سبب تسمیه سی برکون کسری طشره چیقوب کوردی کتاب واهل دیوان اوتوروب محاسبهٔ دفاتر اعمال وامنا ایدرلر اینهاد یوانند دیدی یعنی بونلر شیطانلردر دیو شیطاندر دیوان جمعیدر محاسبان وعمال ومحصلان اموالك امور دنیویه ده حذاقتلری واحوال خفی وعیانده وقوف وفراستلری اولدوغنه بناء وکسرینك جبلیتنده عدل وانصاف مرکوز ومضمر اولدوغی اجلدن اداء دیوان ایله تسمیه ایلمش وبر معناسی دخی خریطه درکه کیسهٔ دفتردر وبر معناسی دخی شعرانك اشعاری دفتریدر ترتیب ایتدکلری تقریبله دیوان دیرلر عربیله مشترکدر ﯙ دیوجان یعنی سخت جان ابوالمعانی بیت تیر آهم نکرده کار رقیب * دیوجانست وسنکدل بودست دیهیان ﻊ اهل قریه کویلولر دیمك اولور یای ثانی نسبت معناسنه در ﯙ مع الواو * درو ﻊ فتح راء مهمله واظهار واو ایله بچین عربیده حصاد معناسنه خواجه حافظ بیت مزرع سبز فلك دیدم وداس مه نو * یادم از کشتهٔ خویش آید وهنکام درو * ودرویدن لفظندن امر اولور بچ معناسنه ﯙ دهو ﻊ ضم ها واخفاء واو ایله کوه سرانديب قربنده بر معظم طاغدر

طاغدر آنده حضرت آدم علی نبینا و علیه السلام مبارك قدملرینك اثری وار در طاشه
تأثیر ایتمش زیارتکاهدر واروب زیارت ایدنلردن مرویدر که هر خطوه سی یتمش آدمدر بودخی
منقولدر که هر کیجه دریادن بر پاره بلوت فریاد و زاری ایدرك کلوب اول اثر اقدام اوزرینه
یاغش دوکر غیری یرلرده یغمور اولمیوب آنجق قدم شریف اولدیغی یرلره یاغدیر و همیشه
سبز و خرم و چمنزار و شکوفه لر اکسك اولمز دریا آکا ایکی میل قدر یرده واقعدر دیو
شیطان و اولاد و اتباعنه دیرلر بر معناسی دخی قاره منتردر و دخی جامهٔ پشمینه که خشین
و درشت اوله و جنك محلنده کیرلر و کین آدمه دیوسار دیرلر کذا فی شرفنامه ﴿ دیودار ﴾
صنوبر که چام فستغنه دیرلر لکن هندوستانه مخصوص بر چام اغاجی واردر ﴿ دیوار ﴾ حذف
دال مهمله ایله دیودارودن اختصار اولنمش صنوبر معناسنه جلغوزه دخی دیرلر نتکم شاعر
بیت پسته و بادام دیوار و شود * کرپزی با انکبین نیکو شود * طبیعتی حار و یابسدر
استرخاء عصب و فالج و لقوه یه نفعی واردر ﴿ مع الهاء * درازه ﴾ فتح راء مهمله و زاء معجمه
ایله هر اوزون اولان نسنه یه دیرلر خصوصا بزك ارسنه دینلور عموما ﴿ دجله ﴾ سکون جیم
و فتح لام ایله معروف ازمقدر مولانا هاتفی بیت خصوصا بان دجلهٔ شور و شین * امیر و دلیر
و دلاور حسین * و آلای و صف عسکر معناسنه استعاره طریقیله اولنق کرکدر وله بیت
که هرسو یکی دجلهٔ موج ریز * روان شد سوی آن محیط ستیز ﴿ درخت خانه ﴾ سقف
اولنغه صالح اولان دیرك او دیرکی اواغاجی دیمکدن مراد اولدر ﴿ درازینه ﴾ هر نسنه نك
طولنه دیرلر یا و صفیه و نون صفتی تأکید ایچون وها خصوصیتی بیان ایدر میر نظمی
بیت درازینه رود هر سرو شمشاد * قد بالای جانان میکند یاد ﴿ درخت سنبه ﴾ ضم
سین مهمله و سکون نون و فتح باء موحده ایله دولکر آلتلرندن مثقب و بورغی معنای ترکیب
اغاج دلن دیمکدر و دخی سباع طرنغی و طیورك منقاری استعاره طریقیله در ﴿ درمنه ﴾
فتح راء مهمله و نون و سکون میم ایله یاوشان دیدکلری اوتدر عربیده شیح دیرلر میمك فتحه سیله ده
جائزدر ﴿ درنه ﴾ سکون راء مهمله و فتح نونله تیغك جملهٔ اسماسندندر کذا فی فرهنك
جهانکیری ﴿ دروه ﴾ سکون راء مهمله و فتح واو و اخفاء ها ایله یما که اسکی جامه یه
دیکرلر و دخی یرتق عربیده مخروق معناسنه میر نظمی بیت پیره زنی بو ددران بیوه *
داشت برش جامهٔ پردروه ﴿ درّه ﴾ فتح راء مهملهٔ مشدده ایله ترکیبده طره دیرلر عربیده ضم
دال مهمله ایله مستعملدر آنکله طبلباز دوکرلر و دخی ایپدن بوکوب آدم دوکرلر ﴿ دریده ﴾
دریدن لفظندن اسم مفعولدر یرتلمش معناسنه مولانا عرفی بیت کفتم که بدامنت زنم دست
از شوق تو جیب جان دریده * حکیم شفائی بیت سرپنجهٔ باد دامن تو * پیراهن نه فلك دریده
و بعض تراکیبده صفت استعمال ایدرلر میر نظمی بیت مثلش بجهان کس ندیده * مستعمل
هیزکون دریده ﴿ دژآگاه و دژآکه و دژکاه ﴾ زاء فارسیله خشم آلود و سهمکین
و غضبناك عبد الواسع جبلی * قطعه * ز آسیب تیغ تو باشند دائم * چو سیماب لرزان
چو سیمرغ پنهان * پلنك روانکاه در کوه بربر * نهنك دژآکاه در بحر عمان * حکیم فردوسی
بیت چنین تا بیاید یکی ژرف رود * سپه شد پراکنده چون تار و پود * معنی ژرف

پهناش کوتاه بود * بزو بوکذشتن زاکاه بود * و بدخو وتند معناسنه انسانه ابوشکور
بیت زچیزکسان دست کوته کنی * دژاکاه وابرخود آکه کنی * صفت مذکور لر ده حیوانه
حکیم اسدی بیت دکر رشته پیلی دژاکاه بود * که ویرانشسته شهنشاه بود * مثال لغت ثانی
حکیم اسدی بیت دژاکه دوی سهمکین منکرست * بز وردل ازهردوی برترست * مثال
لغت ثالث استاد فرخی بیت نکذرد شیر دژاکاه بصد عز از بیم * اندرین بیشه یك چاکر
اوکرد کندر دژاکامه ودژکامه ودژکمه زاء فارسی وکاف فارسیله دژاکاه واخوانی
معنالرینه مؤید الفضلاده بمعنی خواجه وزاهد مسطوردر درغاله سکون زاء
فارسی وفتح غین معجمه ولامله حصار وقلعه قله سی که دژ قلعه دروغاله قله معناسنه درکذا فی المجمع
دژله سکون زاء فارسی وفتح لامله دجله معناسنه مسطور ودر شط بغداده دیدکلری
نهر عظیمدر دژینه کسر زاء فارسی وسکون یای تحتانی وفتح نونله سراج وکفشکر
آلتلرندن بیزدرکه آنکله دری دلوب دیکرلر دکرباره باره دفعه معناسنه دربرکره
دخی دیمك اولور حسین ثنائی بیت دکرباره شد آسمان مرك ریز * بشد کرد ازاوج برچرخ
تیز دلخواه سکون لام وفتح خاء معجمه ایله کوکل استدوکی وطبیعته خوش کلن نسنه وزدده
غالبك مراد ایدوب استدوکی رهن وشرطه دیرلر بو بیتدن معلوم در طالب آملی بیت ازان
چو نرد هوس بامن آورد بمیان * نخست قاعده شرطه را نهد دلخواه دلشده سکون لام وضم
شین معجمه ایله کوکلی کتمش عاشق دیمك اولور مولانا جامی * رباعی * ای آنکه ترا دولت شاهی
هوسست * وآزادی بنده کان ترا دست رسست * آزاد کن انراکه بود بنده عشق * کان
دلشده را بند کی عشق بسست دله بوزن کله دل معناسنه درمنوچهری درمدح
یکی ازوزرا بیت خسرو تنه ملکت واو چون دله ملك * ملکت چو قران او چو معانی
قرانست دمسه سکون میم وفتح سین مهمله ایله ابریشم سفید معناسنه هرکه تعریب
ایدوب دمسق دیدیلر کذا فی فرهنك جهانکیری ده ایکی معنایه کلور اول کوی که عربیده
قریه دیرلر حضرت مولانا قدس سره بیت ده مرو ده مرد را احمق کند * عقل رابی نور
وبی رونق کند * ثانی اور معناسنه یعنی بزن امر صیغه سی اولور میرنظمی بیت کر ببند در دل
خصمت کره * کردن بغیش بتیغ حکم ده * صیغه امر ووصف ترکیبی استعمال اولنور فرماندهٔ
دیرلر مولانا عبد الله هاتفی بیت یکی کفت بستان یکی کفت ده * یکی کفت احسن یکی کفت زه
دهاده بو بر لفظدرکه جنك ومقاتله ومحاربه یی بیان ایدر ایکی صف لشکر بر بریله اورا
اور ایتدیلر دیمك اولور وله بیت دهاده بتیغ چکاچك ز تیر * ز هر سو رسیده بچرخ اثیر
مولانا هاتفی از تیمورنامه بیت غریو دهاده برآمد چنان * که افتاده از دست شیران سنان
وله بیت دهاده برآمد ز هردو طرف * دو دریای کین برلب آورده کف دهچه
سکون ها وفتح جیم فارسیله زبان دیلمیده رعیت معناسنه در دهشته کسر ها وسکون
شین معجمه وفتح تاء مثناة ایله بخشش وعطایا معناسنه در تصرفات عامه قبیلندندر وشعرا
شعرلرنده ایراد ایلمشلر در بیت نباشد کسی چو تو فرخ سرشته * عجب نبود ز تو لطف
دهشته دهمه کسر ها وسکون یای تحتانی ایله ایکی طرفدن واقع اولان عطا و بخشش

بخشش معناسنه وجنك و محاربه معناسنه ده كلور شاعر بيت دهيله حاضر وآماده بودند
چو راه جنك وكين بكشاده بودند ﴿ ديباه ودیبه ﴾ كلاهما بسكون الياء التحتانى وفتح الباء
الموحده ديبا ديدكلرى قماش كه نالى طوقنمش اوله حكيم اسدى بيت تهى دست ودرويش
بادر دو تاب * همه ديبه وزر بيند بخواب ﴿ ديباجه ﴾ يوزكه عربيله وجه ديرلر و بكاقى خى
معنا سنه وكتاب و مكتوب اوّلى خواجه سلمان بيت دفتر افلاك را چون ذات او ديباجه شد
خط سبز اختر انرا كرد رايش مسطرى ﴿ ديده ﴾ درت معنايه كلور اوّل كوزك كورن
يرى دركه مجموعنه چشم دينلور كه سياه وبياض وقپاغندن عبارتدر انجق كورن يرايدوكى
بو بيتدن فهم اولنور بيت چنان مردم را پسند يده * كه كويى بچشم اندرم ديده * كوزك
سياهى ايچنده اولان بكنه مردم چشم ديرلر عربيله كى انسان العين معناسنه بياضى نك مخصوص
آدى يوقدر مناسب اولان سياهنه ديده دينلمكدر بياض وسياه وقپاق وكرپك جمله چشم
تعبيرينه داخلدر بو بيتدن واضحدر بيت شبى همچون سواد ديده پر نور * هوا عنبر فشان
چون طرّه حور * ثانى مشاهده معناسنه ثالث اول درخت ياخود پشته ويا جاى بلند اولان
يركه اوزرنده ديده بان اوتورر حكيم فردوسى بيت ز ديده بيامد بدركاه رفت * زمانى
بر انديشه بد زين شكفت * رابع ديده بان معناسنه بيت غو ديده بشنيد دستان سام
بفرمود بر چرمه كردن لكام * وديدن لفظندن مشتق اسم مفعول صيغه سيدر شاعر
بيت سواد ديده غمديده ام باشك مشوى * كه نقش خال توام هرگز از نظر نرود ﴿ ديده كاه ﴾
كوزجى طوروب باقجق ير حكيم اسدى بيت چو زى اژدها ماندبك ميل راه * بديك نه دره
يكى ديده كاه ﴿ ديرينه ﴾ سكون يائين وكسر راء مهمله وفتح نونله اسكى وقديم معناسنه
چوقدن ديمك اولور بنده ديرينه وعهد ديرينه ديرلر ابو المعانى بيت بنده ديرينه را لطف وكرم
داشتن * عادت ديرينه است درشيم مهتران ﴿ ديزه ﴾ سكون ياى تحتانى وفتح زاء معجمه
ايله بش معنايه كلور اول بوز رنك اولان نسنه يه ديرلر عموما و بوز آته ديرلر خصوصا
حكيم فردوسى بيت بفرمود تا بر نهادند زين * بر آن ديزه پيل تن روز كين * و بوز قاطره
دخى ديرلر حكيم اسدى بيت قطار استر ديزه صد و سى * كه بارش طشت تشخان بود تنسى
كمال پاشا زاده بحر الغرائب صاحبنك غيرت اولان رنكه ديزه ديرلر ديديكن ردّ وتزييف
ايدوب عجمك ديزه ديديكنه تركيله ياغز ديرلر ديزه ايله ديزك فرقنى بيلمامش ديو اعتراض ايلمش
اما اكثر نسخه لرده حاجى روايتنه مطابق واقع اولوب ياغز آته ديزه ديمش يوقدر فرهنك
جهانكيريده ديزه رنك معناسنه در عموما وسياه رنكه خصوصا شيد يزكى صاحب فرهنك
منظومه بيت داستان قصه داور ست حكم * ديزه باشد سيه درفش علم * ثانى رنك
خاكسترى كه سياهه مائل اوله اسب واستره مخصوصدر وبعض حيوانات ده اوموزى باشندن
قويروغنه دك سياه خط چكلمش اكا سول دخى ديرلر ثالث برنوع ديكدر يعنى چولمك رضى
الدين نيشابورى بيت پندى بكويمت بشنو هان هكرميز * در ديزه خيال ابلهاى حرص
وآز * رابع حصار وقلعه خامس برنوع شيافدركوزه چكرلر ﴿ ديسه ﴾ سكون ياى تحتانى وفتح
سين مهمله ايله آلاجه قماش اولسون غيرى اولسون مير نظمى بيت مزين جله كه فرش

نه

نفیسه * همه ز زبفت و زنگار رنك دیسه ل دیگانه ب سکون یای تحتانی وفتح کاف فارسی
و نونله قپلو بغه که سنك پشت دخی دیرلر ل دیکپایه ب سکون یای تحتانی وفتح کاف
و باء فارسینك ویای ثانیله ساج ایاغی که دیك چولمکدر و پایه التنه قونیلان اوج ایاقلی دموردر
ابو المعانی بیت چو دیك سفالین شدستی شکم * ز کیرو دو پایش چو دیکپایه است *
ل دیکینه ب سکون یائین تحتانیینك وکاف فارسی وفتح نونله ایکی معنایه کلور اول چولمکده
پشن طعام وثانی دونکی نسنه معناسنه در ل دیلپایه ب سکون یای اول ولام وفتح باء فارسی
ویای ثانیله سوجق کرکسه جوز و باداملی شیره دان کرکسه طولمش مونبار کذا فی نعمة الله
ل دینارویه ب سکون یای تحتانی اول وفتح نون ویای ثانی وضم راء مهمله ایله براوتدر ترکیده
چوردك دیرلر و بیان طراغی ده دیرلر اهل اخبیه یوغرده قاتوب یرلر ل دینه ب سکون یای تحتانی
وفتح نونله دونکی کونده واقع اولمش احوال میر نظمی بیت بیاد آورده بود احوال دینه * همیکرد
آشکاره سوز سینه ل دیوانه ب معروف عربیده مجنون دیرلر ل دیوبخوریده ب باء موحده
و خاء معجمه وراء مهمله ایله بوزن نکو شیده جن طوتمشه دیرلر کذا فی المجمع ل دیوچه ب فتح
جیم فارسیله تحلی بتی ارباب لغت بو معناده متفقلردر و مجمع الفرسده کوه دیدکلری قورتجغزدر
اثواب وچوقه یی کسر کمال اسمعیل بیت کر فرشته است چو بروانه باتش بازد * هرکه
امروزنه چون دیوچه درمویش جاست * فرهنك میرزا ابراهیمده بمعنی ارضه کوه نوعندن
بربوجکدر و بمعنی چوپی که اندام خارندیعنی ارقه قشغیسی و بمعنی زلو یعنی سولك بر سیاه قورددر دم
فاسدی وجود انساندن اموب چقرر حضرت مولانا قدس سره بیت سك نه براستخوان
چون عاشقی * دیوچه وار از پر خون عاشقی * صیدنه ابی ریحانده نام کیا هدرکه اکا
زروك دخی دیرلر یعنی انبر بارس و شیخ اسمعیل جرجانی ذخیره خوارزمشاهی نام کتابده
ارسال علق بابنده سولك رادر ولایت ماد یوچه کویند دیمشدر ل دیوستنبه و دیواستنبه
کسره همزه وسکون سین مهمله وفتح تاء مثناة بعده سکون نون وفتح باء موحده ایله شکمی بزرك
وجثه سی قبا دیو دیمکدر استعاره طریقیله ثقیل الجرم و بد اخلاق آدمه دیرلر ل دیوه ب
سکون یای تحتانی وفتح واو ایله ترکیده طوملان عربیده کا دیدکلری در بریه ده تعفن هوادن
غایت ایری اولور حتی قاریوز قدری کورلمشدر اما الاقدر اولانی قیمه ات و بمرطه ایله بشوررلر
لطیف تناول اولنورات قدر غدائیتی وار مفرط بلهدر ل دیه ب سکون یای تحتانی واظهار
هایله کوی معناسنه در ل دیهه ب سکون یای تحتانی واظهار هائین ایله شهور فارسیه نك
اون بشنجی کونی اسمیدر ل مع الیاء * دیبق ب کسر باء موحده وقاف وسکون یای تحتانی
ایله بر نوع دیبادر صاف ابریشمدن سیم و زرتل ایله طوقنور وضم دال ایله بر شهر آدیدر
ل درازای ب فتح راء مهمله وزاء معجمه ایله اوزنلق بر بیوك بالق وصفنده حکیم اسدی
بیت ز دریا فتاده بخشکی برون * درازای او چاره صد رش فرون ل درازی ب ارش که
بزایچون اوزاندقلری نالره دیرلر آخرنده یای نسبت درهرنکه اوزونلغه منسوب اوله اکا
درازی دیرلر ل دژخی ب سکون زاء فارسی وفتح خاء معجمه ایله بندیوان معناسنه در ل دلربای ب
دلربا مرقوم معناسنه در آخرنده کی یا جای وسرای یازی کبیدر ل دلکشای ب ذکری مرور

مرور ایدن دلکشا کبی در وهوایه صفت استعمال اولنور نسیم دلکشای دیرلر نوعی خوشانی
بیت ز چاک در نسیم دلکشایی * درون آورد بوی آشنایی ﯗ دمیقی ﭼ کسر میمله بر نوع
قماشدر اطلس وسیم وزر تل ایله طوقنمش اولور ﯗ دهقانی ﭼ کویلو معناسنه آخرنده کی یا
یای وصفیه در که صفتن بیان ایدر میر نظمی بیت نیاید کار بد از اصل زاده * نباشد آدمی
دهقانی زاده ﯗ دهکانی ﭼ کاف فارسیله دهقانی دیمکدر اصل دهکاندر تعریب ایدوب
دهقان ایتدیلر ﯗ دی ﭼ دون عربیده امس دیرلر وحشی یزدی * مصرع * دی هلالی بود
امشب بدر وامروز آفتاب ﯗ دیبهٔ خسری ﭼ خسرو پرویزک سکز کنج بنامیعنی اسملی سکز
خزینه سنک برینک نامیدر حکیم فردوسی بیت دکر آنکه نامش اکر نشنوی * بخوانی ورا
دیبهٔ خسروی * وموسیقیده باربد خسروک یاپدیغی اختراعلرندن بر لحن آدیدر میر نظمی
بیت چو آغاز کرده در آن شبروی * که آهنک کرد دیبهٔ خسروی ﯗ دیداری ﭼ اقدوغی
غایت ظاهر اولان صویه دیرلر یعنی جریانی زیاده اولان صو بو اسم غالبا اصلی بیان اوله زیرا
اول جوهری که ازل آزالده جناب باری تعالی جلت عظمته مظهر تجلی ایلدکده اریوب صو اولدی
بخارندن کوکلری وکوپوکندن طاغلری وموجلندن یرلری خلق ایلدی مشاهدهٔ دیدار ایله
جاری اولدیغی سببدن تسمیه اولنمش اوله ابو المعانی بیت درد عشقم بکاشود پنهان * اشک
چشمم چو جوی دیداری ﯗ دیدهٔ کافوری ﭼ یعنی نابینا اولان کوزه دیرلر ﯗ دیرپای ﭼ
اشکنی آز آت وقاطر وقوی هیکل آدم ﯗ دیری ﭼ غایت کیج معناسنه یای وصفیه در دیره
صفتدر میر نظمی بیت چوز روش هست دیری اسب لاغر * چنان بکند ره کو ستنش
نیست دربو ﯗ دیکپای ﭼ دیکپاء مرقوم معناسنه آخرنده یا زائده در ﯗ دیکبرکی ﭼ
سکون یای تحتانی وکاف فارسی اول وراء مهمله وفتح باء موحده وکسر کاف فارسی ثانیله
اول خورجندر که آلات سفریه دن دار ایچنه طعام ماحضر قونیلوب یوله کوترلر وبعض نسخه ده
دیکبابرکی واقع اولمشدر ﯗ دیناری ﭼ نسخهٔ میرزا ابراهیمده حریرک بر نوعیدر ومنقوره
دخی دیناری دیرلر خواجه سلمان بیت بدفع کفر دل صافی تو دیناریست * کزان درست
توامروز نیست یک دینار ﯗ دیواربینی ﭼ بورونک اورته سنده اولان پرده که ترکیده بورون
دیرکی دیرلر ﯗ دیوپای ﭼ سکون یای تحتانی وواو وفتح باء فارسیله اورمجک بر نوعیدر که
ایاقلری اوزون اولور شمس فخری بیت خصم ملک تو دیوپای آسای * در هوا باد دائما
درواي ﯗ دیوفرسای ﭼ اوچق طوتمش دیمکدر میر نظمی بیت بیزم کر به بیند آن سمن
سیمای * شود اغیار بدرک دیوفرسای ﯗ دیوورسای ﭼ فایزینه واو ایله دیوفرسای
مرقوم معناسنه در ﯗ دیهی ﭼ سکون یای تحتانی وکسر ها ایله اهل قریه معناسنه در که ده کویدر
آخرنده کی یا یای نسبتدر ﯗ باب الدال المضمومة مع الالف * درنا ﭼ سکون راء مهمله وفتح
نونله بر موضع اسمیدر ﯗ درواﭼ سکون راء مهمله وفتح واو ایله معنی درست وتحقیق حکیم خاقانی
بیت یعقوب آن فراست درواش دیدنو کفتا * بر پاکی مسیح چو تو کوهری ندارم ﯗ دنیا ﭼ
معروف لفظ عربیدر فارسیده دخی استعمال اولنور ﯗ دوال پا ﭼ ترکیده قایش بالدر عربیده
غول بیدیلر نقل اولنور که انسان صورتنه کیروب بریه ده وبعض طاغده یولدن چقان آدمی

آزدروب اوکینه دوشوب کیدر تنها قالدقده اومزینه بینوب ایاقلرین بوینه صاروب استدوکی قدر کزدردکدنصکره هلاك ایدر ومجازا حیله کار مردم فریب آدمه دیرلر خواجه سلمان بیت
چرخ دوال پای اکرسرکشی کند * امرت کشد بجرم زجرم اسد دوال ی دوپا ع باء فارسیله برنوع قرمزی کوچك قورد در اکثر بلوط اغاجلرنده بولنور دوشروب قینادوب صویی ایله ابریشم بویارلر غایت لطیف قرمزی رنك اولور اکثی سورسه لر چقماز عربیده قرمز دیرلر بعض دوالره دخی جزو ایدرلر نازك بویه در ی دوتا ع تاء مثناة ایله ایکی قات اولان نسنه یه دیرلر بر قات اولانه یکتا دیرلر ودخی بر جامه که پنبه سز همان یوزی وآستری اوله اکا دیرلر خواجه سلمان بیت دوتایی فقرا جامه ایست کز عظمت * هزار میخی افلاك آستریابی
اکیلوب ایکی قات اولمشه دیرلرکه عربیده منحنی دیرلر شیخ سعدی بیت پشت دوتای فلك راست شد از خرمی * تاچو تو فرزند زاد مادر ایام را * چغتای لساننده اونکای دیرلر لطفی دیواننده بیت اونکای یاری روضه ایچرا نرکس * چون لطفی ایرور کوز ونوك قتیلی ی دوجا ع جمله شاشی معناسنه بر نسنه یی ایکی کوردوکیچون دوجا دیرلر میر نظمی بیت راست بینان راست بیند هریکی * کج نظر دو جاست بیند بی شکی ی دوشا ع شین معجمه ایله سودی صاغلور قیون وکچی واینك که دوشیدن لفظندن مشتقدر حکیم اسدی بیت زکاوان صدوسی هزار از شمار * زمیشان دوشا هزاران هزار ی دوغبا ع سکون غین معجمه وفتح بایله توغاشور باسی که قوزی اتی ویوغرت ایله ایدرلر اصلی دوغ آبادر یوغرتلوشوربا دیمك اولور تخفیفا الفی حذف اولنمشدر ی دوغوا ع باء موحده یرینه واو ایله استعمال اولنور دوغبا کبی بونك دخی اصلی دوغ آوایدی تلفظنده نوعا ثقلت اولمغله تخفیف اولنمشدر ی دولا ع لام ایله بمعنی سبوی آب یعنی صو دستی سی کذا فی التحفه ی مع الباء الموحده * ی درخوشاب ع لطیف وآبدار وبیاض اینجویه دیرلرکه دری راء مشدده ومخففه ایله اینجو در وخوشاب لطیف صولی دیمك اولور ابوطالب کلیم بیت سفته آید کوهر از دریا بعهد نظم تو زانکه شد سوراخ از رشکش دل درخوشاب ی دنب ع سکون نونله اصلی دمب ایدی میم ساکن نونه قلب اولندی لکن تلفظنده نوع ثقلت اولمغین بایی حذف اولنوب دم دیرلر خنب وصنب کبی در تلفظه سهولت ایچون خم وسم ایتدیلر ی دوشاب ع سکون واو وفتح شین معجمه ایله پکمز معناسنه در عربیده کسر دال وسکون یا ایله دیس دیرلر اینداخرما پکمزی ایچون وضع اولنمشدر که اوزوم شیره سندن اولان پکمزه رب العنب دیرلر ایدی کیدرك اپکیسنده دیس دیدیلر دخی کیدرك خرمایه اوزوم غلبه ایدوب هم اسمی وهم استعمالی آلدی عجمده دوشاب دیدیلر میر نظمی بیت برندان چو زاهد زیك جای زاده * دراصلش یکی بود داوشاب وباده ی دولاب ع اسم عامدر صودوندرديكی دولاب وطوارچکدوکی دولاب وابریشم صاردقلری دولاب وچرخ که نه دولاب دیرلر وچرخه که چقرقدر واولرده اشیا قومق ایچون ایتدکلری دولاب که خزانه ده دیرلر بوجمله یه دولاب دینلور عربیله مشترکدر مثال اول ابوالمعانی بیت شد برهم دکر باآب دولاب * چوغالب آمد آب کردید دولاب
مع التاء المثناة * دخت ع بوزن بخت دختر لفظندن مختصر اولنمشدر قیز معناسنه که عربیده

عربیده کی بنت معناسنه درخواجه افضل الدین کاشی بیت آبی که بروزگار بنهد کیمخت
توکه پسرش نام نهی کاهی دخت * حکیم اسدی بیت جز از دخت او نیست زیبای من *
بدو شاه روشن کند رای من * حکیم فردوسی بیت کز بهر دلم دخت مهراب را * بیارم
زدیده بمهراب را ﯓ درست ﭻ اوج معنایه کاور اول معروف صاغ و صحیح و ضد ناقصدر
ثانی تنکه زرکه اشرفی وفلوری نامیله مشهوردر کمال اسمعیل بیت چون صبح با زکرد
زبانرا بمدح او * چرخش درست مغربی اندر دهان نهاد * رفیع الدین لبنانی بیت زبیحسابی
جود شی ازین سپس نبود * درست مغربی آفتاب درمیزان * شیخ سعدی بیت شنید این
سخن پیر فرخ نژاد * درستی دو برآستینش نهاد * ثالث صحیح وتندرست معناسنه حکیم
ناصرخسرو * قطعه * سودمندند همه خلق جهانرا چو شکر * جان من باد فدا شان که بطبع
شکرند * آن شکر نفع همی کردبه بیمار درست * دشمن و دوست از ایشان همه بی نفع کرند * صحیح
معناسنه چغتای لسانلده چین دیرلر میرعلیشیر بیت ای کونکل آهنکنی دیرسین کیم سوابلو
طاشنی * چین ایرور کونکل که آنینک کرسرایت ایلای ﯓ درشت ﭻ ضم راء مهمله وسکون
شین معجمه ایله پک وایری ضد ملایم وناهموار معناسنه حقیقتا ومجازا اولسون مثالی بیت
چنین ست رسم جهان درشت * کهی پشت بر زین کهی زین به پشت * عربیده خشین
ولسان چغتایده ایریك دیرلر میرعلیشیر بیت فقر بولید اایریق پشمینه دین عار اتما کیم *
هر تحرکدین یقین بندینی اول سوهان قیلور ﯓ دشت ﭻ سکون شین معجمه ایله بدوزشت
معناسنه دربر آدمك آدنی یرامزلغله ذکر ایتمکه دشنام کرد دیرلر آدنی یرامز آکدی دیمك
اولور وسبوککه ده دشنام داد دیرلر مرور ایامله تاسنی قالدیروب دشنام داد دیدیلر ودشمن
دخی اصلنده دشتمن ایدی بد دل معناسنه زیرا من دل معناسنه فرس قدیمدر و دشوار ده
دشتوار ایدی ودشخوار دخی دشتخوار ایدی وعلی هذا القیاس هرنه وار ایسه کذا فی فرهنك
جهانکیری ﯓ دنیاپرست ﭻ طالب دنیا یعنی دنیایه محبت ایدوب عقل وفکری دنیاده اولوب
آخرتی هیچ خاطرینه کتورمینه دیرلر لواحد من الکبار بیت مشو دنیاپرست وجمع دینی *
مکن با این شود ویران عقبی ﯓ دوپوست ﭻ ایکی قات نسنه بر برینه ملاصق اوله کاغد
وآنك امثالی نسنه لره دیرلر ﯓ دوبیت ﭻ اول چار مصراع شعردر که خوانندکان ابتدای
سرودده اوقورلر ﯓ دوخت ﭻ سکون واو وخاء معجمه ایله اولدوختن لفظندن فعل ماضی در
دیکدی خیاطت معناسنه مستقبلنده خاء معجمه زایه قلب اولنوب دوزد دیشلور وبر معناسی
دخی دوشیدن لفظندن فعل ماضیدر دوشید صاغدی عربیده حلب دیرلر وبر معناسی
دخی اداکردر بو ایکی معنایه سراج الدین راجی بیت شیر هرماست دوخت تدبیرش *
دام افلاس دوخت احسانش * وبر معناسی دخی دختردر ﯓ دوست ﭻ ترکیده دخی دوست
دیرلر مقابلی دشمندر بیت مترس از دشمنی که دوست خویست * حذر از دشمنی که دوست
رویست * ومحبوب ومعشوق معناسنه شایعدر ﯓ دویست ﭻ کسر واو وسکون یای
تحتانی وسین مهمله ایله مراتب اعداده ایکیوز عدده دیرلر عربیده مائتین دیرلر کاهی دوصد
دیرلر ﯓ مع الجیم * درّاج ﭻ فتح راء مشدده ایله ککلکه مشابه بر قوشدر ترکیده تورج دیرلر

لطیف اتی اولور میر نظمی بیت هرکه بر سر شمشاد و سروی * بخواند ملاحت در اج
وقری ﮒ ادرج ﭺ سکون راء مهمله ایله بوید انی یعنی غالیه و زباد قودقلری کوچك حقه
و قیمتدار جواهر و اینجو قویوب حفظ ایتدکلری حقه یه دیرلر مولانا هاتفی بیت سران عرب را
بمجلس نشانند * ز درج لالی جواهر فشانند * واستعاره طریقیله محبوبك دیشلرین
اینجویه تشبیه ایدوب دهانه درج دیرلر ایکی معنایه ابو المعانی بیت بدستش درج پر از لعل
و یاقوت * نهد بر درج دیکر در خوشاب * درج اولدن مراد ساغر پر می درج ثانی دهندر
بردرجی بودرج اوزرینه قودی دیمك استر ﮒ دواج ﭺ فتح واو ایله فراجه معناسنه در بعض
نسخه ده چادرشب که زنان طشره چقدقلری بورینورلر رومده شایع دکلدر زنان عجم فراجه
کیوب چادرشب قوللنورلر فتح دال ایله مشهور در چغتای لساندر و بعض نسخه ده یورغان
معناسنه و بعضنده نکه دیدکلری جامه معناسنه مرویدر میرنظمی بیت بپوشیده دواج
از اطلس سرخ * ز تاب می رخش رنکین فرخ ﮒ دوج ﭺ بوزن پوج شرفنامه ده بر کیاهدر
دیو منقولدر ﮒ دودآهنج ﭺ ایکی معنایه در اول خانه لرده و مطبخ و خان و سایر یرلرده
اولان اوجاغك توتونلکی وکذلك حمام کلخنلرینك توتونلکی شاعر بیت دهانش چون زدی
از دود آوخ * توکویی بود دود آهنج دوزخ * ثانی اول سفالدر که چراغ اوزرینه قورلر
دوده سن آلوب مرکب ایتمکه بو ایکی معناده دودهنج ودود آهنك ودودهنك دخی دیرلر
ﮒ دودهنج ﭺ حذف الف وفتح ها وسکون نون له دودآهنج مرقوم معناسنه در ﮒ دولج ﭺ
واو مجهول وفتح لام ایله سرداب که زیر زمینلر ایدرلر ایام حر وصیفده ایچنده اوتورلر میر
نظمی بیت چو فارغ شد ز بالا خانه اوج * شد از غمخانه اش پیغوله دولج ﮒ مع الخاء المعجمه
ﮒ دخ ﭺ بوزن رخ حصیر ایتدکلری ساز در شاکر بخاری بیت روی مرا هجر کرد زرد ترا ز رنك زر
کردن من کرد عشق نرمتر از دوخ و دخ * بو معنایه شمس فخری بیت از بهر حصیر بار کاهش *
از سدره وطوبی آمده دخ * فرهنك جهانکیریده بر معناسی دخی دخت ودختر لفظندن مخففدر
قیز معناسنه مولانا شهاب الدین عبد الله قامی بیت درچمن دلبری سرو قد و ماهرخ
چون تو ندیدست کس هیچ پری چهره دخ * ﮒ دوازده رخ ﭺ بر مشهور جنکدر که کیخسرونك
سرلشکری کودرز افراسیابك سرلشکری پیران ویسه ایله کوه کنابده دامننده عظیم جنك
وجدال ایلمشلر ایدی کذا فی المشکلات شهنامه ﮒ دوخ ﭺ واو مجهول ایله ایکی معنایه در
اول هر دشت وصحرا وشاخ درخت اوتدن و یپراقدن و هر سرکه قیلدن خالی اوله آکا دیرلر
وه وخ چکاد دخی دیرلر دوخ خالی وچکاد دپه دو عربیده آغلین قیلسز باشه اصلع دخی دیرلر
ثانی اول تازه دیوارکه آندن حصیر ایدرلر اول دخی یپراقسز اولدیغی جهتدن زراتشت
بهرام بیت شود رخ زرد و پشتت لوخ کردد * تنت باریك همچون دوخ کردد * بو معناده
دوخ ولوخ دخی دیرلر شمس فخری * قطعه * دایم حصیریان مه از مزرعات چرخ * از بهر
خانقاه شهنشه برند دوخ * پرشوخ فتنه بود تن ملك پاك شست * عدلش باب تیغ تن
خصم راز شوخ * مطلق ساز معناسنه که معروف اوتدر حیوانات یمز شاکر بخاری بیت
روی مرا هجر کرد درد ترا ز رنك زرد * کردن من عشق کرد نرمتر از دوخ ولوخ * فرهنك میرزا

فرهنگ میرزاده اولنیردکه آتشبازلر آتش کیجه لرنده باروت ایله ایدوب آتارلر رومده
هوایی فشنك دیرلر ده دوزخ ده معروف ترکیده طاموعربیده جهنم دیرلر شیخ سعدی
بیت حوران بهشتی رادوزخ بود اعراف * ازدوزخیان پرس که اعراف بهشتست * چغتای
لساننده طاموغ دیرلر ده دوشاخ ده ایکی معنایه در اول کمرزرین یعنی التون ومرصع قوشاق
وقایچ وترکش باغی وشاطرلرك مخصوص کمر قوشاغی میر نظمی درحق شاطر محبوب بیت دل
عاشقان زانجهت خسته بود * دوشاخ مجوهر میان بسته بود * ثانی مجرمانك کردننه
اوردقلری قید آهنکه رومده اکا لاله دیرلر فارسیده اکا دوشاخه دخی دیرلر مولانا جامی
در صفت کلمهٔ شهادت بیت لام الف هست درین دیو لاخ * کردن دیوان هوا را دوشاخ
ده دومیخ ده ایکی قطب دیدکاری یلدزکه بری قطب شمالی وبری قطب جنوبی در کذا فی المحمودی
ترکیده اول یلدزلره دمورقازق دیرلر آنك ایچون که اصلا حرکتلری یوقدر ده مع الدال المهمله
ده درد ده سکون راء مهمله ایله شراب واشربهٔ سایره وآنك امثالی نسنه لرك دبنه چوکن
سفلی وقدحده بقیه قلان شراب که جرعه دخی دینلور شعرا باده خوار اولانلره دردکشان
دیرلر شرابه غایت اقبال ایلدن جرعه دیمز درد دیمز نوش ایدر دیمکدر ابو تراب بیك بیت
درکوی خرابات بلا را کذری نیست * بردردکشان خیل الم را ظفری نیست ده درود ده ضم
راء مهمله وواو معروفله اوج معنایه کلور اول حضرت سرور کائنات ومفخر موجودات علیه افضل
الصلوة واکمل التحیات ایچون صلواة معناسنه در قرآن عظیم الشانده وارد اولان * ان الله
وملائکته یصلون علی النبی یا ایها الذین امنوا صلوا علیه وسلموا تسلیما * الله تبارك وتعالی دن
رحمت ملائکه دن استغفار ومؤمنین دن دعادر اول دعایه فارسیده درود دیرلر شیخ سعدی بیت
هزاران درود وهزاران سلام * زما بر محمد علیه السلام * وسایر اصحاب عطا واولیای نعم ایچون
اولان دعاو ثنایه ده دینلور ابن یمین بیت بیان خاطراورا نیازدر برکیر * درودا بر بدان دست
درفشان برسان * دیکر بیت ولیکن زداغ دو چشمش درود * دلش پرسلام وزبان پردرود
بویلنه زکه برکسنه یی ایسنلمکه بدرود کردن یرلر وداع ایتدی معناسنه شاعر بیت بکفت این وزاب
مژه رودکرد * بوسیدش از مهر بدرود کرد * ثانی بمعنی دروکردن یعنی بچمك حکیم فردوسی
بیت اجل تیغ الماس آورده است * درود تراداس آورده است * ثالث خمسهٔ مسترقهٔ
سال ملکی نك بشنجی کونی آدیدر ده دروند ده سکون راء مهمله ونون وفتح واو ایله بدمذهب
وفاسق وفاجر معناسنه در بولغت بو معنایله کتاب زنددن منقولدر زراتشت بهرام بیت دروه
ازمایه دین خردمند * که دورست ازره وآیین دروند ده دزد ده سکون زاء معجمه ایله
خرسوزکه عربیده سارق دیرلر دزدیدن خرسزلق معناسنه مصدردر میر نظمی بیت مکر
بوده است آنجا دزد بدنام * که دزد دسرمه از چشم بهرام ده دشناد ده سکون شین معجمه
وفتح نونله کثرتدن کنایه ایدوب بسیار معناسنه استعمال ایدرلر میر نظمی بیت * بکفتاز
خوشش دشنادکرده * فسون وحیله را ایجادکرده ده دغل ده سکون غین معجمه ایله کلن عروس
معناسنه در ابو المعانی بیت دل منه آرایش زینهٔ دنیای دون * این عجوز پرحیل خودرا غلیه
دغدخوب ده دبّاور ده سکون نون وراء مهمله وفتح باء موحده وواو ایله یعنی دمدار یعنی

قویرقلی وقطار اشتر واسترك صوكنده اولان تركیله دندار دیرلر دند سكون نونله برنوع زنبوردر كذا فی فرهنك جهانكیری دوبود قفتانك یاقه سنه ایكی طرفدن دیكیلن ابجو وصرمه ایله ایشلنمش یاقه لق كاهی واو سزده كلور دوبد دخی دیرلر دوخ چكاد شرحی دوخ لغتی ذیلنده ذكر اولندی شمس فخری بیت عجب مدار كه فرق سپهر بیوسته * كه شد ز سیلی تأدیب شاخ دوخ چكاد دود سكون واو ایله ایكی معنایه در اول توتون كه عربیده دخان دیرلر اسم عامدر هرشینك توتونه دیرلر واوله ده استعمالی شایع اولان توتونكه اكا تنباكو دخی دیرلر ثانی غم واندوه معناسنه حكیم قطران ارموی بیت جان خصمانت زمان در غم بطبع سود سود * وز دل خویشانت سور خرمی بردود دود * بو معنادن آه درونه تشبیها دود دل دیرلر بو بیتده تلمیح واردر شاه طاهر دكنی بیت ز عشق آه كشیدن نشانه خامیست * كه هرچه سوخت از و دود بر نمی آید دود آلود ایكی معنایه كلور اول هرنكه توتونلی اوله یعنی ایس و پاس ثانی هندوستانده بر بیوك قصبه آدیدر وبعض نسخه ده جنكاری ونكه دیدكاری مسطوردر دودكند فتح كاف فارسی وسكون نونله توتونلك كه اوجاق اوزرنده ایدرلر اكا دود آهنك دخی دیرلر دوسند واو معروف وفتح سین مهمله وسكون نونله معنی چسپند یعنی میل ایلك و یاپشمق و چسپیدن لغتنك معنالرینه شیخ اوحدی در جام جم بیت دست بكذار تاش می بوسند * تو بهل قادر وهمید وسند دوصد یعنی ایكیوز دویست مرقوم معناسنه ابوتراب بیك بیت چو آیم جانب كویت دوصد منزل یكی سازم * اكر بیرون روم در هرقدم صد جا كنم منزل دوكارد فتح كاف عربی وسكون راء مهمله ایله مقراض معناسنه لفظ مركبدر معنای تركیب ایكی بچق دیمك اولور مجمع الفرسده طرنق شكلنده برنسنه در اثوابدن لكه كیدرلر عربیده افصحی خلمان در عوام جلم مع الراء المهمله * دختر سكون خاء معجمه وفتح تاء مثناة ایله قیز معناسنه كه دخت دخی دیرلر دختندر اوكی قیز قرنداش دیمكدر اصلی دخت اندر در تخفیفا الفی حذف اولنوب دختندر ایلدیلر شمس فخری بیت كین اوازقبایل دشمن * نه پسند رهاند نه دختندر شاه ناصر خسرو بیت شیعه نماید رئی ای بد نشان * شاید اكر دشمن دختندر ئی * ادات للمفعول ده بمعنی دختر شوهر یعنی كشینك آخرعورتدن اولان قیزینه دیرلر ودختراندر ودختروندر دخی دیرلر دچكار سكون خاء معجمه وفتح جیم فارسی وكاف ایله مرد صالح وزاهد معناسنه در دخدار سكون خاء معجمه وفتح دال مهمله ایله كیرلنمش بیاض قفتان وكیرلی حناسه میر نظمی بیت سراپا مهمل ومردار بوده * كه در بر جامه دخدار بوده دخسر سكون خاء معجمه وفتح سین مهمله ایله عطاز باش یعنی قیل اولمیان باشه دیرلر درچكار سكون راء مهمله وجیم فارسی وفتح كاف ایله جواهر وابجو قوطوسی دردخوار سكون دالین مهملتین وفتح خاء معجمه وواو معدوله ایله بعرسق بینلر و شراب صاف اولنجه یه دك طور میوب ایچن و بلا خرمه نوش بلده ایتن دیرلر میر نظمی بیت دردخوار بادۀ عشقیم ما * سینه هیلق وساده عشقیم ما دردون سكون را وضم دال مهملتین وواو معروف ایله كرداب كه دریا ایچنده اولان چوقوریدر كه دوشن كمی و آدم هلاك اولور درشهوار ایری وآبدار اولان

اولان اینجوکه معنای ترکیب پادشاهه لایق اینجو دیمکدر ابو المعانی بیت کنون که مدح ترا نظم
من چو در خوشاب * سزد که در نظر آری چو در شهواری ی درکور ﺢ سکون راء مهمله وضم کاف
فارسیله مخالف معناسنه در وله بیت فتد بوادی خسران درکو رامرش * برند نفع جهان
هرمتابع فرمان * ی درودکر ودروکر ﺢ کلاهما بضم الراء المهمله وسکون الواو وفتح الکاف
الفارسی ترکیده دولکر عربیده نجار دیرلر کمال خجندی بیت کجا کنند درست اهل زهد
تخته عشق * که مشکلست همیون دروکری آموخت * حکیم خاقانی درمدح پدر خود
بیت نوح دروکر نبود کو پدر من بدی * قنطره بستی زچوب برسر طوفان او * ی درکر ﺢ
سکون راء مهمله وفتح کاف فارسیله درودکر لفظندن اختصار اولنمشدر ترکیده دولکر
بوندن غلطدر حکیم فردوسی * مثنوی * بفرمود تا درکران آورند * سزاوار چوب کران
آورند * یکی نغز کردون چوبی بساخت * بکردا ندرش چو بها درنشاخت ی دزدافشار ﺢ
بولدوغن سرقه ایدن آدمه دیرلر میرنظمی بیت هرچه دارم بدزد غمزه یار * همچو چشمش
نبوده دزدافشار ی دژکوار ﺢ سکون زا وضم کاف فارسیله ناموافق طبع اولان نسنه
وعلاجی عسیر کار معناسنه ی دستور ﺢ وزیر معناسنه در حکیم انوری بیت امروز روز عید تو
در شهر تهنیت زده * فردا تراچه کوید دستور شهریار * و دیوان دفتری معناسنه ده کلور
ی دشخوار و دشخوار ﺢ سکون شین وتاء موقوف وفتح خاء معجمتین وواو معدوله ایله ایکی
لغت دخی یعنی دشوار یعنی کوج عربیده عسیر دیرلر اصلی تاء مثناة ایله دشخوار در کیدرك
تاسز دشخوار ایلدیلر یته کیدرك استخفافا لاستعماله دشوار دیدیلر حکیم انوری بیت
هرچه پنهان قضا حزم تو پیدا داشته * هرچه دشخوار قدر عزم تو آسان یافته * حکیم ناصر
خسرو بیت کر آسانی همی بایدت فردا * مکیر از بهر دنیا کار دشخوار * حضرت مولانا
قدس سره بیت جام جفا باشد ود شخوار خوار * چون ز کف دوست بود خوش بود *
ی دشوار ﺢ دشخوار لفظندن مخففدر جمالای شیرازی * مصرع * مکس آسان
بشهد افتد ولی دشوار برخیزد ی دمدار ﺢ سکون میم وفتح دال مهمله ایله هرنه که قویرقلی
اوله مثلا ستاره دمدار کبی و بر معناسیده عسکرك جمله سندن کیرو کلن کمسنه لرکه محافظه
لشکر و کیرو قلانلری قومامق ایچون ترکیده دوندار دیرلر استاد بیت چو دمدار بکذاشتن
پیشرو * بمنزل رسیدی رهی نوبنو * و بر معناسی دخی اشتر واستر قطاری یلك کیروده
اولانه دیرلر میرنظمی بیت میرود همچو سك پس دلدار * کشته آن بد لقا خر دمدار *
معنای ثانی یه عربیده ساقة الجیش وترکستانیده جند اول دیرلر ی دنبا ور ﺢ سکون نون
وفتح باء موحده ایله یعنی دمدار مرقوم ی دوپیکر ﺢ برج اثنی عشردن برج ثالث که جوزا
دیدکاری یلدز درکواکبی تصویر وتحریر ایلدکلرنده انی ایکی باشلو آدم تصویر ایدرلر استاد
عنصری بیت سپهسالار ایران که ز کالبد * دو پیکر کرد عقل اندر دو پیکر * بو معنایه شمس
فخری بیت ایا شهریاری که از بهر خدمت * کمر بست بر آستانت دوپیکر * عمق بخاری بیت
یکی صورتی چون جهانی مهیا * برآورده پیکر بفرق دو پیکر ی دوچار ودوچهار ﺢ ایکی آدم
ناکاه بربرینه راست کلمکه دیرلر حضرت مولانا قدس سره بیت بزد با من میان راه تنکی * دوچاری

او دوچاری و دوچاری * شیخ عطار بیت کرام صد ز اجل دیده که با اوهم * اجل نخورد دوچاری
درین سرای سپنج * استاد فرخی بیت هر که با تو بجنك شد دوچهار * با ظفر نزد او یکیست
حرب * عربیده معارف وچغتایده اوچراماق دیرلر توش اولماق معناسنه سبعهٔ سیاره ده بهرام
شاه عیش ایدرکن مانی نقاشی کوردوکی محلده بیت بیلا ایشلار تو یارا یروی او زیکا * دشت
آرا اوچرادی بیرا وآ وکوزیکا * وبنه سبعهٔ سیاره ده * مثنوی * ایستادی حاجتین که خالق دهر
آنکا مطلوب ایدیتو رکا ی بهر * کوزیکا اوچرا کای دلارامی * حاصل اولغای وصال ین کامی
ع دوخواهر ع فتح خاء معجمه و واو معدوله ایله ایکی یلدز در بونه شعرای یمانی و بونه شعرای
سامی دیرلر شرفنامه ده دو خواهر اختاسهیل دیمکله معروفدر دیو مسطور در ع دودخوار ع
دال ثانی موقوف وفتح خاء معجمه و واو معدوله ایله یعنی پروانه که شمع اطرافنه طولانور پرنده ده
دیرلر کذا فی المجمع ع دو در ع سکون واو و فتح دال مهمله ایله چپ و راست که عامه تحریف
ایدوب چپراز دیرلر هرنه اولورسه ایرشمدن یاخود صرمه دن اشلنمش ویا خود کمشدن
والتون و باقر ودمور دن یاپلمش هرنه ایسه اسم عامدر چپراز لفظنك ترجمه سیدر ع دور ع
بوزن سور ایراق عربیده کی بعید معناسنه مقابلی نزدیکدر میرنظمی * مثنوی * اکر از
از آستانت دور افتم * میمنی اری کم مدحت رابکفتم * دعا کوی توام نزدیك اکر دور * مینه از این
دل محزون مهجور ع دوراً دور ع الف مقابله ومساوات ایله ترکیده اوزون اوزاق دیدکاری
معنایه که غایت بعیددن کنایه در وله ایضا بیت مکن این فکر دور ادور هردم * که اند از دترا
در غصه وغم ع دوه آیدر ع یعنی دریك عربیده کی عمیق معناسنه در ع دور نه دار ع سکون
واو وفتح زاء فارسی و نون ودال مهمله ایله اکنه لی سکك وبوجلك وسقرسکی معناسنه
ع دوستار و دوستدار ع دوست طوتیجی و دوستلق ایدیجی و عاشق دیمك اولور شاعر بیت
دوستدار الم و دشمن شادی شده ام * حالت عشق عجب حال ذکر میباشد ع دوسکر ع
سکون واو وسین مهمله وفتح کاف فارسی ایله صوایجی که دیوار صوار ع دوسر ع بولاف
دیدکاری نسنه که ارپه کبی سنبله سی اولور اماد انه دار اولماز ع مع الزاء المعجمه * دختر رز ع
شراب انکوری معناسنه در دختر قیز و رز اوزم واوزم چبوغنه ده دیرلر شراب اندن حاصل
اولدوغندن تسمیه اولنمشدر ابو المعانی بیت بمهر دختر رز میدهم نقود خرد * شوم
زد ردو غم فکر صحبت آسوده ع دوز ع بوزن سوز لکلك ترسی زاء فارسیله ده مرویدر
ع دومغز ع ایکی پهلو بادام ودخی هرنه که لب قسمندن بر ظرفده ایکی دانه اولسه اکا
دومغز دیرلر میرنظمی بیت هر دو یك پیرهن غنوده نشین * همچو بادام دو مغز بوده نشین
ع دهلباز ع یعنی طبلباز که دهل ضمتی ایله طول معناسنه در ع مع الزاء الفارسیه * دژ ع
قلعه معناسنه روایت اولنمشدر مثلا برقلعه دایکی قلعه دیمکده یك دز دو ودژ دیرلر و با نقلیو
دیمك اولور مثلا صد دژ دیرلر یوز قدر دیمکدر ع دوژ ع یعنی دوز مرقوم یعنی لکلك ترسیه
ع مع السین المهمله * دخس ع سکون خاء معجمه ایله دخسیر مرقومدن اختصار اولنمشدر
طلماق باشی معناسنه [illegible] ایله اسمائی مرخما ایدوب استخفافا تلفظ ایدرلر ع دوبوس ع ضم باء
فارسیله بو دخی دو بوست لفظنك ترخیم اولنمشیدر طلماطك بوی دیمشلر بیت هر که بخواهد

خولهمد فلك پیوس كند * مشق بركاغذ دوپوس كند * پیوس تواضع معناسنه در یعنی
هر كسنه كه استر فلك كند ویه تواضع ایلیه دوپوس كاغذه مشق ایلیه زیرا بویله ایدن
تیز صاحب كتبه اولور * دوس بوزن كوس صوادر كه اوایجنه صوارلر صواجیه دوس
كرده یرلر * دوكریس واو معروف وكاف فارسیله یالك اكیر یجی دوك ایكدر ریس ریسندن
لفظندن اسم فاعلدر ابوالمعانی بیت دلم دوكریسه شد بارشته غم * شدم دوكریس
از سودای زلفش * مع الشین المعجمه * درخش ضم راء مهمله ایله درت معنایه كلور اول
شمشك عربیده برق دیرلر استاد منوچهری بیت اكر درخش بهاری نه تیغ تو جهدی *
زخاك كوهر الماس رویدی نه كیاه * عبدالواسع جبلی بیت از خروش وفروغ رعد
ودرخش * ساخته كوس وآخته خنجر * ثانی هرنسنه نك فروغ وضیاسی حكیم فردوسی
درخشان شده تیغها یم شب * چو زنكی كه بكشاید ازخنده لب * شمس فخری بیت خسروا
ازسپهر ملك مدام * همچو خورشید ومشتری بدرخش * ثالث ولایت ارمنده بر آتشكده نك
ادیدر وارمنیه یه آتشكده درخش دیرلر نتكم شهرستیرازده رأس بجوسیدن رأس البغل دیرلر
رابع قاین قهستاننده بر قریه اجمیدر آنده بی نظیر كلیم طوقورلر * دردكش جرعه نوش مست
مدام دیمكدن كنایه در شیخ عبدالسلام پیامی بیت ما رند صبوحی زده مست الستیم * پیش
ازهمه دردی كش و پیش ازهمه مستیم * درشت كوش قولاغی اغیر یعنی بر مقدار ایشتمز
كمسنه یه دیرلر كنایاتی المحمودی * درفش ضم راء مهمله وسكون فا ایله درخش مرقومك
معنای اول وثانیسیله مترادف المعنیدر * دروش ضم راء مهمله وواو مجهول ایله آلت جرحدن
اولان یاره كه اوكلز اوله خراسانیلر لغتیدر و مشكلاتده جام آلتلرندن بر آلتدر كنذافی
شرفنامه اما فرهنك جهانكیریده نیشتر فصاد معناسنه وكسر دال ایله درفش مرقومك جمیع
معانیسیله مترادفدر وواو معرو فله عربیده داغ ونشان معناسنه در * درمنش سكون
زاء فارسیله كوكل دونمك اختلال معده معناسنه كه عربیده اول حالته غثیان دیرلر درمختل
معناسنه در دال مكسوره ده اولان درمنش بونك غیری معنایه در * دمش ضم میمله پاس
وجمد معناسنه در * دوزباش درت معنایه كلور اول چاوشلرك اللرنده كتوردكاری
آلت زجر كه آنكله خلقی ایراقلشدررلر معنای تركیبی دخی انی اقتضا ایدر مولانا جلال الدین
بیت غیرتم من برسر تو دور باش * مینهد كای خس ازین در دور باش * نتكم شاعر
دیمشدر بیت سرخار چندان زده دور باش * كه آتش نشد بر سرش نور پاش * بو معنای
مؤید شیخ نظامی بیت سمندش كرچه باهركس بزین است * زبان دورباش از آهنین است *
ثانی اوجی سوری حربه ده مؤید تاریخ وصافده بیت دورباش غضبش چون افعی *
دوزبان آخته بر دشمن شاه * بو معنایه شیخ نظامی بیت بهنكام از برای نور پاشی * ستاده
زنكی بادور باشی * ثالث فرهنك جهانكیریده ذكر ایدر كه قدیم ایامده بر نوع سنان ایدی كه
ایكی چتال ایدرلردی اما شمدی هندوستانده آنك مثلی بر نیزه نك اغاجن زر وزیور ایله مزین
ایدوب پادشاهلری اوكنده كتوررلرحتی پادشاه جنكده طرف عدودن اوق ونیزه آتلو رسه
آنكله اوروب دفع ایدرلر و مست فیللری مزین ایدوب جنكه كوتوردكده فیلك اوكنده دخی

اللرینده کوتوررلر رابع بر سبیل استعا ره آه درون معنا سنه در شیخ نظامی از اقبالنامه
بیت چو دارا جواب سکندر شنید * یکی دورباش از جکر برکشید ڤ دورباش ﭺ اشباع
ضمه ایله دورباش مرقوم معناسنه در ڤ دوش ﭺ واو معروفله اوج معنایه کلور اول اوموز در
عربیده منکب دیرلر مولانا هاتفی بیت کشید نددردوش کردان کار * زرههای داودی
زرنکار * ثانی دون کیجه دیمکدر عربیده بارحه دیرلر خواجه حافظ بیت دوش دیدم که
ملائک در میخانه زدند * کل آدم بسر شتند وبه پیمانه زدند * ثالث دوشیدن لفظندن
صیغهٔ امردر معنای اوله چغتایده ایکیش دیرلر کسر الفله و کاف فارسیله میرعلیشیر بیت
ای نوایی کسوت فقر و فنا ایکیمنکا سال * یوخسه خرفنک تیکدور کر اطلس اولسون
کرپلاس ڤ مع الغین المعجمه * دروغ ﭺ ضم راء مهمله و واو معروفله بی اصل سوز یلان
معناسنه کمال خجندی درحق کمال اسمعیل درجواب او کفته * قطعه * کمال اصفهان
کرما مدم خواند * چراغ کذب را نبود فروغی * مسلمان کو بمثل من دروغ برابر * دروغی را
نشاید جز دروغی * مقابلی راستدر میرنظمی * مثنوی * ببزم جهانداور دفروغ
چو کفتار آنکس که باشد دروغ * سر راه وابستی درد وستیست * بکج رفتکان روی
اندر بهشت * چغتای لسانده اوتروك دیرلر کاهی آخرینه کینه لفظی که کاف مجمیله ادات
تصغیردر کتوروب اوتروك کینه دیرلر میرعلیشیر بیت قهر ایلا تهدید فی دللارغه یاری
چین غنه * مهر ایلا هر وعده کیم قیلدی باری اوتروك کینه ڤ دوغ ﭺ واو معروف ایله
آیران که یوغردی صو ایله ازرلر کاهی یوغرت معناسنه ده استعمال اولنور حکیم شیرازی
بیت هم بصل درد وغ آغشته بخور * بازازان دوغ ترش کشته بخور * وبرعلت
معالجه سنه ده دیرلر ڤ مع الفاء * درخف ﭺ سکون راء مهمله وضم خاء معجمه ایله یعنی
زنبور سیاه کذا فی شرفنامه والمجمع ڤ دف ﭺ یعنی دف که باب المفتوحه ده ذکری مرور
ایلدی ضمه ایله ده منقولدر میرنظمی بیت کند برشمع خورشید شی فلك نف * که کی کیرد
بدست ماه نودف ڤ مع الکاف * دخترك ﭺ کاف تصغیر ایله قزجغز دیمك اولور واوده
بسلنوب حاصل اولان قزه دخی دیرلر بر معناسی دخی خراط آلتلرندن اکدی دیدکاری
دمور که آنکله حقه اویارلر ڤ دروك ﭺ ضم راء مهمله ایله هیزم باریك یعنی اینجه اودون که دسوك
دخی دیرلر کذا فی نسخهٔ میرزا ڤ دسوك ﭺ ضم سین مهمله ایله هیزم باریك بعض فرهنکلرده
دال مفتوحه و واو معدوله ایله ده مرویدر ڤ دواللك ﭺ فتح لام و کاف تصغیر ایله هندو قول
معناسنه در میرنظمی بیت بامرت رام باشد چرخ کردان * زحل کمتر دواللك نام کیوان *
بر معناسی دخی قاراوبناد قلری قایشدر میرخسرو بیت ... برقت عرشیان محتاج
فتراکت * بدست آویزاین مشتی دواللك باز آویزان ڤ دورنك ﭺ سکون واو ونون وفتح راء
مهمله ایله هرنکه ایکی یوزلو وایکی وجهله اوله مثلا کل رعنا کبی وکیجه کوندز معناسنه مولا ناهاتفی
بیت نبودش امیدو فازان دورنك * خواص فرشته مجو از پلنك ڤ مع الکاف الفارسی * درنوك
سکون راء مهمله وفتح نونله برنوع شادروان درکه اندن صواوق کبی هموار چقار ڤ دك ﭺ
اشباع ضمه ایله ایك که آنکله ایلك اکررلر دوك لفظندن مخففدر ڤ دلك ﭺ سکون لام

لام وفتح میمله برجانوردر عنکبوته مشابه زهرناکدر شول مرتبه که بر آدمی صوقسه احتمالدر
هلاکی ایلیه اکا غنده دخی دیرلر عربیده رتیلا دیدکلریدر غرائب الدنیا وعجائب العلیا الشیخ آزری
بیت دلکی میکند هزار بچه * مرو راهست بیشمار بچه ﴿ دم کرک ﴾ اضافتله صبح اوله که
عربیده صبح کاذب دیرلر اول بیاض ممدودی دم کرکه بطریق التشبیه در خواجه سلمان بیت
اثر عدل بود آنکه بر اطراف افق * در دم کرک رود آهوی زرین تمثال * ناصر بخاری قصر بجا
ذکر ایتمشدر بیت شد دم کرک سحر از سوی مشرق بدید * جرم هوا چون پلنک کشت
ملمع بدن * بو معنایه استاد الشعرا خاقانی بیت دم کرکست باد م آهو * که همه مشکبار کردد
صبح ﴿ دوالك ﴾ فتح لام ایله بر خوشبو جانوردر بعض دوالره وعطریاته جزو ایدرلر دواله
دخی دیرلر عربیده اسنه وهندی لسانده نبکه جر یله دیرلر ﴿ دود آهنك ﴾ سکون واو و دال
مهمله ونونله ایکی معنایه کلور اول اوجاقلق توتوی که اولرده و حمام کلخنلرنده وفرونلرده ایدرلر
توتون چقمق ایچون شیخ نظامی بیت آتشی چون سیاه دود برنك * کاورد سیر برون
دود آهنك * ثانی اول سفالدر که چراغ اوستنه قورلر دوده المق ایچون مختاری * رباعی *
آفاق بنای آه مافرسنکیست * بر آتش ما سپهر دود آهنکیست * دریای امید ما هرجا ست
خاریست * بر شیشهٔ عمر ما هرجا سنکیست ﴿ دودهنك ﴾ دود آهنك مرقومدن مخففدر
حکیم خاقانی * قطعه * بهر نهال عیش ز دوران مثال بیش * بهر مدار جسم ز بندان مدار
جان * کان باز راکه قلهٔ عرشست جای او * در دودهنك خاك خطا باشد آشیان ﴿ دوزك ﴾
سکون واو وفتح زاء فارسیله قباوا برنی اولان نسنه هژنه اولور نسنه میر نظامی بیت چنان
دوزك بدی همچنه قیل * کرانجان وثقیل الجرم وتنبیل ﴿ دوسنك ﴾ ایکی طاشدر که
مکهٔ مکرمه ده صفا ومروه دیکله مشهوردر ﴿ دوك ﴾ واو مجهول ایله ایلك اغاجدن ایلوب
ابریشم وکتان اکیررلر ودموردن ایلوب پنبه اکیررلر ابو المعانی بیت ثم چون دوك باریك
بوده است از رنجش حضرت * همی پیچید بروی جرعهٔ عشق رشتهٔ غم را ﴿ مع اللام * دشبل ﴾
سکون شین معجمه وکسر باء موحده ایله بریومری نسنه در لت ایله دری ارا سنده ظاهر اولور
دژپیه دخی دیرلر عربیده غده دیدکلریدر ﴿ دغول ﴾ ضم غین معجمه وواو مجهول ایله حرامزاده
معناسنه ولد الزناده دیرلر استاد رودکی بیت ایکلشا هقد ید آنجادر دغول * روی زشت
وچشمها همچون دغول * وبر معناسی دخی شراب ایله طلو بیوك قدحکه مجلس آخرنده
ایچیله بیت مر بورك ایکی معنایه ده شمولی واردر کذا فی المجمع ﴿ دلل ﴾ سکون لام وضم میمله
خام وتازه نخودکه هنوز قابنده ایکن بریان ایدرلر کذا فی المجمع ﴿ دل ﴾ بوزن مل بر مرضدر یوزکه
کره اولوب زحمت ویرر کذا فی فرهنك جهانکیری ونسخهٔ میرزا و مجمع الفرس نباتاتدن براوتدرکه
بغر سقلرده اولان فضلاتی اخراج ایدر ﴿ دمبال ﴾ سکون میم وفتح باء موحده ایله قویروق
صوقمی اصلی بال دم درعادت اوزره علم اولیجق مضاف الیه تقدیم اولنمشدر بوندندرکه
ترکیده پالدم دیرلر استعاره طریقیله وانسانك آردینه ده دمبال دیرلر شاعر بیت مبادا
هیچکس را تنکی حال * بجا الفرق نبود پیش ودمبال * وکوز قویروغنه ده دمبال چشم
دیرلر ونونله دنبال دخی جائزدر ﴿ دمل ﴾ فتح میم مشدده ایله چبان که دم فاسددن وجود

انسانده ظاهر اولوب اوزی چقنجیه دك زحمت ویرر استاد لطیفی بیت دو زکن از ریا و سمعه عمل
دم فاسد بود و باو دمل * میم مخففه ایله ده جائزدر و نونله دنبل دخی دینلور عربیله مشترك
لغتدر ﴿ دنبال ﴾ سکون نون و فتح باء موحده ایله دمبال مرقوم معناسیله مترادف در
اصلی میم ایله ایدی نونه قلب اولنوب دنبال اولدی ﴿ دنبل ﴾ سکون نون و فتح
باء موحده ایله دمل مرقوم معناسنه اما دمل بوندن تصرف اولنمشدر لسان عربیه
دنبل مستعمل دکلدر زبان فارسیه شایعدر بوندن فهم اولنورکه لسان عربیه اولان
دمل تشدید میمله اصلی فارسی اولوب تعریب اولنمش اوله غالبا اصل عربیه بویله
وضع اولنوب بعده فارسیه شایع اولمغین نظیرینه قیاس ایدوب اصل بیان ایلمشلر اوله
﴿ دوال و دوبال ﴾ اولی الف و ثانی باء موحده ایله بش معنایه کلور اول تاسمه که اوزنکی یه
باغلرلر و طبلبازه طره ایدرلر امیر خسرو بیت همی ریخت در طاس طاعت زلال * همی
کوفت بر کوس دولت دوال * ثانی حیوانات در یسندن ایند کاری کون حکیم ازرقی * قطعه
کسی را در جهان دامن نکیرد * بشخصی فربه و بالای لاغر * ولیکن کاه کوشش بردر آرند *
دوال پیل فربه شیر لاغر * ثالث زمرده دیرلر رفیع الدین لبنانی بیت ز بهر ساعد شاخ ابر
مساخت کوهرکش * که قطره در خوشاب ست و سبزه شبه دوال * رابع مکر و حیله معناسنه
حکیم سنایی بیت نکرم من سوی دوال شما * نشوم نیز در جوال شما * خامس بمعنی شمشیر
شیخ نظامی بیت چو زخم دوال دوالی چشید * بنه سوی رخت برادر کشید ﴿ دوبل ﴾
سکون واو و فتح باء موحده ایله بی حقیقت و بیوفا معناسنه حکیم ناصر خسرو بیت تو
دوبل بیوفاست ای خواجه * چندین مطلب مراد این دوبل ﴿ دودل ﴾ متردد و متلاشی
یعنی بر ایشك ظهور و تأخیرنده متحیر اولانه دیرلر ﴿ دول ﴾ بوزن غول یدی معنایه در اول بمعنی
دلو آب یعنی قوغه ثانی بمعنی برج دلو بروج اثنی عشرك اون برنجی برجیدر حکیم سنایی در فلکیات
بیت بازدو پیکر و ترازو و دول * از هوا یافت بهره پیش مول * ثالث مکار و محیل و شطاح و بی حیا
معناسنه حکیم سنایی بیت کرده از قفل زلف مرغولان * بهر دولی و فتنهٔ دولان * رابع
دلو آسیا که اول مربع و مخروطی شکل اغاجدن یاپلمش ظرفدر ایچنه بغدای قورلر الکلك حرکتی
ایله دکرمان ایچنه دوکیلور حضرت مولانا قدس سره بیت چون لکلکست کاکت بر آسیای
معنی * طاحون ز آب کردد تو لکلك معین * زان لکلك ای برادر کندم ز دول بجهد * در آسیا
درافتد معنی زهی مبین * خامس ترکش سادس کیسه و خریطه معناسنه سابع نسخهٔ
میرزا ابراهیمده بمعنی سفله حکیم انوری در طلب شراب بیت کر نفرستی بماندم اندر غم *
وین دول غلام جیست ناکاده ﴿ دویل ﴾ کسر واو و سکون یای تحتانیه ایله ایکی معنایه در
اول مکر و حیله ثانی خام ابریشم که هنوز قوردن آیرلمش دخی صارلمامش اوله ﴿ دهل ﴾
ضم ها ایله طبل معناسنه در مولانا هاتفی بیت دهل زن فراموش کرد از دهل * بکردن
دوالش نشد از دیده غل ﴿ مع المیم * درژنام ﴾ سکون زاء فارسی و فتح نون ایله وجود انسانده
ظاهر اولان قبرجق معناسنه در ﴿ درژهم ﴾ سکون زاء فارسی و فتح ها ایله اول یری اتدرکه
دری التنده واقع اولور ﴿ دشخیم ﴾ سکون شین و فتح خاء معجمتین ایله بمعنی دشنام و نفرین

ونفرين يعنى سوكمك ميرنظمى بيت چوكردد ظالمى بيداد معتاد * همه خلق جهان
دشنيم ميداد ﯓ دشمنكام ﭻ رسوا وبد بخت معناسنه در كذا فى المحمودى بو بر تعبيردر كه
برامزصاينجى وبد افعال اولان كمسنه يه ديرلر ﯓ دشنام ﭻ سكون شين معجمه وفتح نون ايله
سوكمك ونفرين ايتمك عربيده شتم وقذف ديرلر كمال خجندى بيت كفتى دهمت هزار دشنام
دشنام مكو دعاست اينها ﯓ دلام ﭻ بمعنى پيچش يعنى نسنه صارلمق وصارمالچق ميرنظمى
بيت زلفش كه شود دلام كردن * بايد بهوس تمام كردن ﯓ دلم ﭻ ضم لام ايله ياصى قبرجقلركه
وجود انسانده ظاهر اولور اسبابى تاسه ودم وصفرا وخارشى دخى اولور آكا سپرديرلر
عربيده شرا ديدكلرى علتدر طبيب يوسفى بيت اى كشته دل توازدلم آزرده * آزردكيت
ازدم طغيان كرده * يابيم بصحت چو بينم ترا * بكشاده رك خود ملاين خورده ﯓ دم ﭻ قويرق آنده
وسائر جانورده استعمال اولنور واستعاره طريقيله هر نسنه نك آخرنده واوجنده ايراد ايدرلر
ﯓ دمادم ﭻ متعاقب وپياپى معناسنه مشهورى فتح دال مهمله ايله در امامعتبر لغت كتابلرنده
ضمه ايله ضبط اولنمغين تحرير اولندى حكيم انورى بيت اى حكم تراقضا پياپى * وى امر ترا
قدر دمادم ﯓ دنبال چشم ﭻ كوز قويروغى ميرنظمى بيت زد نبال چشم از اميد نكاه *
شود حال زار اسيران تباه ﯓ دوازدهم ﭻ مرتبهٔ اعداده اون ايكنجى عدده ديرلر ﯓ دوستكام
دشمنكام مرقومك ضديدر يعنى اول هرنه معنايه ايسه بونك عكسىدر ايولكده ومحبوب
عشقنه ايچلن طلو قدح معناسنه در ﯓ دوم ﭻ ضم واو ايله ايكنجى در يعنى عدده ايكى در
ﯓ مع النون * دخترزن ﭻ اوكى قيز يعنى آخرقوجه دن اولان قيزكه اناسيله بيله كله اضافت
ايله معنى صحيح اولور نتكم شاعر بيت كرچه دلالت كند او خواهرش * دخترزن خواه بيتى
مادرش ﯓ درودن ﭻ ضم راء مهمله وسكون واو ايله ايكى معنايه در اول مدح وثنا ايتمك
معناسنه مصدردر ثانى مزروعاتى بچمك معناسنه حكيم اسدى بيت در ودش سمن برك
بر بى زبن * بربد ازدهانش درخت سخن ﯓ دروغ زن ﭻ يلانجى عربيده كاذب معناسنه در
دروغ يلاندر وزن اسم فاعل اولور تركيب اولندقده يلانجى ديمك اولور ابوالمعانى بيت
دروغ زن شده برشاخ كل هزار چمن * اكر بعشق صداقت بدى نكردد فاش ﯓ دروغ زدن
يلان سويلمك معناسنه در وله ايضا بيت بقول خود نكنى كار اين چه فريادست * بروكه
واعظ خرتابكى دروغ زدن ﯓ دروزن ﭻ ضم راء مهمله وفتح زاء معجمه ايله غله بچجى
وبچيدرمك معناسنه در ﯓ درون ﭻ ضم راء مهمله وواو معروفله پيمانهٔ غله يعنى تحل اوچكى
كذا فى فرهنك جهانكيرى ﯓ دريچان ﭻ كسر راء مهمله وسكون ياى تحتانى وفتح جيم فارسى
ايله اول نسنه دركه هر بر جلك درجاتن اوچر تقسيم ايدوب هر قسمن بريلدزه تعيين ايدرلر علم
نجومده يرقلعه در ﯓ دريدن ﭻ كسر راء مهمله وسكون ياى تحتانى ايله درودن مرقوم
معناسنه كذا فى المجمع ﯓ دزد دلان ﭻ سكون زاء معجمه وفتح دالين مهملتين ايله كليدان
معناسنه در ﯓ دزديدن ﭻ سكون زاء معجمه وياى تحتانى وكسر دال مهملهٔ اولى ايله
اوغريلق معناسنه مصدر در ابوالمعانى بيت نماند طاقت وآرام صبر من حيفا * متاع
صبر دلم برد نكاه دزديدن ﯓ درشن ﭻ زاء فارسيله تيز وكسكين معناسنه اكثر ترشى وخموضات

تعریفنده استعمال اولنور ﴿ دستون ﴾ سکون سین مهمله وضم تاء مثناة ایله سرکین یعنی
حیوانات ترسی ﴿ دسین ﴾ کسر سین مهمله وسکون یای تحتانیله کوب که خنب وخم معناسنه
دسینه دخی دیرلر سیف اسفرنکی بیت تازه بعهد تو بادکاشن دولت * تا کل دل تازه از ذهاب
دسین است ﴿ دشمن ﴾ معروف ضدی دوستدر ﴿ دکان ﴾ فتح کاف عربیله معروف
ترکیده وعربیده دخی دکان دیرلر انجق کافی مشدد ایدرلر بر معناسی دخی اغاج قاویدر
استاد لطیفی بیت در کلخن دل آتش عشقت چنان شده ست * کانکه فروز داز بر سینه
دکان نهند ﴿ دکلان ﴾ سکون کاف ایله مدور براغاجدر که برشیش صوقوب یوك وپنبه
اکیررلر وبوکرلر سیف اسفرنکی بیت زلفکان از رعشه جنبش پای بند دل نکردد * باد کز
دکلان جهد تخت سلیمان بر نتابد ﴿ دوبرادران ﴾ فرقدان دیدکلری ایکی یلدزدر قطب
شمالی حوالیسنده بنات النعش صغرایه قریب یرده کورینور ودخی سکسك دیدکلری
قوشدر عربیده عاجزی دیرلر اول اجلدن که یالکز شکار قادر اولمیوب ایکیسی بردن شکار
آلوب یرلر ﴿ دوچندان ﴾ ایکی اولقدر مضاعف معناسنه ابو المعانی بیت کفتم زغم عشق
ترا دل شده بیمار * باخنده بکفت درد دولت باد دوچندان ﴿ دوختن ﴾ دیکمك جامه اولسون
غیری اولسون کمال خجندی بیت ززلفت باید ش عمرد راز ورشته زان افزون * که این چاك
کریبان هار فیقی دوختن کیرد * ادات الفضلاده دین ادا ایتمك یعنی بورج اوده مك ومجمع الفرسده
بمعنی دوسیدن مسطوردر چغتای لساننده تیکماك ثواب دیکمك اولسون اغاج اولسون
میر علیشیر بیت کونکلا کیم چاکین تیکار کامیل آنینك ای رفیق * بیلمادینك کوکیا که
کونکلاك ایجرا کوکراك چاکی بار ﴿ دودافکن ﴾ ساحرلردن برقسم ساحردر که لبان عود
ودانه سپند ومقل ازرق وامثالی نسنه لری آتش اوزرینه قویوب افسون اوقورلر تا که
شیاطین حاضر اولوب اول سحری که اراده ایدر عمله کتورر لر حکیم خاقانی * رباعی * دود
افکن را بکو که بس نالانم * دودی برکن که دودکین شد جانم * برمن بیدل کرد بدل جانانم *
ادل کرد پی مکن که سرکردانم * وله ایضا بیت زان غمزه دود افکنی آتش فکنی در من * هم
دل مشکنی هم تن دلدار چنین خوشتر ﴿ دودمان ﴾ اولو قبیله وقدیم سلسله وعظیم عشیرت
معناسنه در رشید الدین وطواط بیت خدای داند کز تو بدودمان زوم * اکز بر آرد
دودم زد ودمان آتش ﴿ دوربین ﴾ غایت زیرك ودقیق فکرلو معناسنه در دور اندیش
وباریك بین معناسنه در ﴿ دوستبین ﴾ ماه ملکی یزد کردك بکر منجی کونی آدیدر کذا فی
فرهنك جهانکیری ﴿ دوستکان ﴾ محبوب ومعشوق معناسنه دوستکام دخی دیرلر استاد
قرخی بیت کسی راچومن دوستکامی چه باید * که دلشاد کردد بهر دوستکانی ﴿ دوسکن
ودوسکین ﴾ کلاهما بسکون الواو وسین المهمله وکسر کافله یا پشقن هر نه اولورسه عربیده
لزج معناسنه در ﴿ دوسیدن ﴾ سکون واو ویای تحتانی وکسر سین مهمله ایله اوج
معنایه در اول فرهنك جهانکیریده بمعنی رشیدن ثانی چسپیدن معناسنه یعنی برشی برشیئه
میل ایلمك شیخ اوحدی بیت آب کند یده خاك بوسیده * در تو چون نفس وروح دوسیده
شیخ عطار بیت چند پای هر کسی بوسیدنت * از طمع بر هر خسی دوسیدنت * شیخ نظامی

نظامی * مثنوی * بخسته کاغذی بگرفت دردست * بعینه صورت خسرو برویست * بدآن صورت چو صورت کرد ختی * بدو سانید برشاخ درختی * ثالث خانه ده وقنده اولورسه دیوار صوامق معناسنه در ﯙ دوشکن ﭻ سکون شین معجمه وفتح کافله اثواب اوموزدن قاصاق مولانا شهیدی * رباعی * تاچند بلای تن بینی را * سرپوش کنی دهن بینی را * برقامت تو بلند افتادست * وقتست که دوشکن بینی را ﯙ دوشیدن ﭻ واو مجهول وکسر شین معجمه ایله سود صاغمق معناسنه که عربیده احتلاب معناسنه در ﯙ دوکان ﭻ عربیده اولان دکان لفظندن تصرف اولنمشدر استاد لطیفی بیت بوصل تو خوریست دوکان بهشت * دو عالم فدا بهردوکان تو * ﯙ ذوکدان ﭻ واو معروف وسکون کاف فارسیله ایك توربه سی که عورات اورکه یه بغلیوب ایچنه ایك واغرشق قورلر عربیده رخفش دیرلر کمال اسمعیل بیت یارب چه فتنه بود که ازسهم هستیش * مریخ تیرخود همه درذوکدان نهاد ﯙ دوکران ﭻ واو مجهول وفتح کاف عربی وراء مهمله ایله برنسنه اینلولکی عربیده کی عرض معناسنه ﯙ دوکران ﭻ واو معروف وسکون کاف فارسیله اورکه که عورات کتان اکیررلر میرنظمی بیت زنانرا چرخه می بایست ودوکران * نبرد کیردار شایست مردان * ﯙ دومین ﭻ کسر میمله عدده ایکنجی دیمکدر که سئومین اوچنجی چارمین دردنجی درو قس علیه الباقی ﯙ دون ﭻ کندو نوعنه نسبت ایله الحق معناسنه در ادنا دنی دیرلر وسفله معناسنه انساننده وحیواناتده وجماداتده استعمال اولنور مقابلی عالی وبالادر کاهی دانا مقابلنده ذکر اولنور مراد بیان ضدین اولق وغی حالده بو بیتدن فهم اولنور بیت همه دانند کرداناو کردون کمر بسته بدین برکار کردون ﯙ مع الواو * درغو ﭻ سکون راء مهمله وضم غین معجمه ایله حلواجیلرك پاتیله دیدکاری بیوك قزغانی دیدنده حلوادن باقی قلان نسنه یه دیرلر آنی آتمیوب بعض ایشه سوررلر کذا فی المجمع ﯙ دغدو ﭻ سکون غین معجمه وضم دال مهمله ایله نام مادر زراتشت در دیرلرکه فریدون نسلندندر زراتشت بهرام بیت روایت کند موبد روزکار * که بکرفت دغدو بزرتشت یار ﯙ دغو ﭻ ضم غین معجمه ایله دردروغن وانکبین یعنی یاغ و بال وامثالینك سفلی که دیبنه چوکر دیرلر ﯙ دم کاو ﭻ اضافتله ایکی معنایه کاور اول بمعنی تا زیانه واول نسنه درکه آنکله صغر واشك سوررلر حضرت مولانا قدس سره بیت کرخری دیوانه شد یك دم کاو * برسرش چندان بزن کاید بحاو * ثانی بوریدرکه باقردن وتوجدن ایدوب جنك محللرنده وخانلر وپادشاهلر آلایلرنده چالارلر آکا دم کاوه وکاودم دخی دیرلر ﯙ دو ﭻ عدده ایکی دراثنان معناسنه افصحی بودرکه واو اشباع اولنمیه کاهی ضرورت وزن ایچون اشباع جائز اولور حکیم اسدی بیت بخنده عقیقین نقط میم کرد * شب آهنك درمیم دونیم کرد * وکاه اولور آخرینه حرف یا الحاق اولنوب روی و موی قافیه سنده استعمال اولنور کمال اسمعیل بیت طاق وروانم زیکی طاق بود * خود بجهان طاق نبود ست دوی * وکاهی آخرینه یای مصدریه لاحق اولدقده البته واو ثابت اولور حکیم سنائی بیت چکنم زحمت تویی ودویی * چو یقین شد که من منم تو تویی ﯙ دوبارو ﭻ فتح باء موحده وضم راء مهمله ایله هالك دیدکاری برنسنه قدر ایکی باشی قلم واری چالنمش اغاجدر یره براغوب

براوزن اغاجله باشنه اور رلر بو قاروصحراده قلمه براوجی هواده ایکن اوروب اوینارلر ابو المعانی
در هزل بیت غنچهٔ ز نبق آن نوکل کلشن طفلی * درکفم کیرمراهم چو دوبار وز ده ام *
ﮒ دوتو ﭺ واو مجهول وفتح تاء مثناة ایله ایکی قات دیمکدر توقات معناسنه اولدوغی باب
التاده ذکری مرور ایلدی و بر معناسی دخی بلوشمق عربیده کی ملاقات معناسنه که دوچار
دخی دیرلر ﮒ دوخ چکاو ﭺ فتح جیم فارسی وکاف عربیله دپه سنده قیلی اولمیان کسنه یه
دیرلر شمس فخری بیت عجب مدارکه فرق سپهر بی مویست * که شد زسلهٔ تاُ دیب شاه
دوخ چکاو ﮒ دودو ﭺ لفظ مکرّردر ایکیشر ایکیشر دیمکدر روایت اولنورکه حضرت سرور انبیا
سرخیل اصفیا سید العرب والعجم رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم لغت فارسیدن
ونجق سلمان فارسی رضی الله عنه تطییب خاطر ایچون بر دفعه یا سلمان انکور دودو بیورمشلر
العهدة علی الراوی ﮒ دور فرو ﭺ سکون راء مهملهٔ اول وضم فا وراء ثانیله دریک
عربیده کی عمیق معناسنه ومجمع الفرسده صاحب فکر معناسنه در ﮒ دوغو ﭺ واو مجهول
وضم غین معجمه ایله درد بروغن معناسنه واوسنر دغو دخی دیرلر ﮒ دوقو ﭺ واو مجهول وضم
قاف ایله بزرجزر بوتی یعنی بیان کشورینک تخمی ﮒ دومو ﭺ ایکی معنایه کلور اول ایکی بلوک
صاچ که ایکی طرفه صارقر مولانا هلالی در صفت اسب بیت نو عروسی بناز جلوه کنان
چون دو مو از قفا فکنده عنان ﮒ مع الهاء * دبله ﭺ سکون باء موحده وفتح لامله ناطف
دیدکاری حلوادرکه شکر وبادام ایله اولور وبعض نسخه ده پشمینه دیدکاری حلوادر ﮒ دبنوقه ﭺ
سکون باء موحده وضم نون وفتح قافله فرهنگ میرزاده کیرویه صالنمش صاچ ودخی شمله
ودستار اوجی که ارقه یه صالنمش اوله ﮒ دختربنه ﭺ هنوز حد بلوغه ایرشمش قز معناسنه
ابو المعانی بیت اکر به پیش تو آید ضرور زن کادن * حذر کن از زن خود کیو ید ختربنه بزن
ﮒ دخته ﭺ سکون خاء معجمه وفتح تاء مثناة ایله بمعنی دوخته یعنی دیکلمش ودخی بمعنی دوشیده
یعنی صاغلمش حکیم فردوسی بیت ز سر انجام چون شیر از ودخته شد * زن ومردازان کار
پردخته شد ﮒ دختینه ﭺ دختربنهٔ مرقومدن مخففدر بو معنایه مؤید میرنظمی * مثنوی *
سزاوار ست باشد همسرینه * که او بو دست اکنون دختربنه * شدن دختینه او را لازم
آمد * بشوهر را شود جفت سرامد ﮒ دخنه ودخینه ﭺ اول سکون خاء معجمه وفتح
نون ثانی کسر خاء معجمه وسکون یای تحتانی وفتح نونله آتشه یانوب رایحه سی چقان نسنه
هر نه اولورسه ﮒ درّاجه ﭺ راء مهملهٔ مشدده وفتح جیمله بمعنی قراجه که اوسته کیرلر
پرجامه در ﮒ درخوشه ﭺ کسر راء مهمله وضم خاء معجمه وواو مجهول ایله درخوشاب
معناسنه درکه اندن ترخیم اولنمشدر لطیف وآبدار ایجو دیمکدر میرنظمی در تعریف دختر
بیت که شایسته باو باشد انوشه * نمی سفته هنوز شد درخوشه ﮒ دردانه ﭺ سکون
را وفتح دال مهملتین ایله یکتا انجوکه صدفده بردانه اولور غایت ایری وغلطان وآبدار
اولدوغندن شهوار دخی دیرلر وله بیت چو او دردانهٔ ناسفته بوده * دران یا مثقب الماس
سفته ﮒ درده ﭺ سکون را وفتح دال مهملتین ایله دردیٔ شراب وآب وروغن وغیرهم یعنی اول
مقوله نسنه لرک دیبنه چوکن چرکی حضرت مولانا قدس سره * مسمط * کر زحمت تو بزده ام

تو برده ام پند اشتی من مرده ام تو صافی ومن درده ام بی صاف دردی خار شد درفشه ضم
راء مهمله وسکون فا وفتح شین معجمه ایله تیغك جمله اسماسندندر کذا فی فرهنك جهانکیری
درونه ضم راء مهمله واو مجهول وفتح نونله کمان ندافی یعنی حلاج یایی که کودك
دخی دیرلر استاد رودکی بیت سپید برف برآمد که کوهسار ستاه * و چون درونه شد آن
سرو بوستان آرای * کمال اسمعیل بیت نرسد بو شرف قدر تو هر شاعر کو * خاطری دارد
نظام و زبانی وصاف * لفظ قوس ار چه بود شامل نام هر دو * شیوه قوس و قزح نیست
درونه نداف * فخر کرکانی بیت سر سرو قدش شد باز کونه * دو تا شد پشت او همچون
درونه دره دری یی ایدسز کسوب بر برینه اوروب قمچی کبی ایدوب مجرم وکناه ایدنلری
دوکرلر و طبله باز طره سنه ده دیرلر حکیم روحی بیت همی زند مراغم چکان سنکین دل * چو دره
بر دهل عید و پنك بر سندان درژبیه سکون زاء فارسی وکسر باء موحده بعده سکون یا ایله
مهره کبی بر نسنه درات ایله دری اراسنده ظاهر اولور اکا دشبل دخی دیرلر عربیده غده دیرلر
دزدافشره بمعنی دزدافشار مرقوم یعنی بولدوغن اوغرلین آدمه دیرلر دزدیده
دزدیدن لفظندن اسم مفعولدر و استعاره طریقیله محبوبك کزلو باقشنه ده دیرلر حکیم شفائی
بیت دزدیده نکاهی که رقیبت نه پسندد * قربان سرنازکن و سوی من انداز دستة
سکون سین مهمله وفتح تاء مثناة ایله بمعنی صنك طاش معنا صنه کذا فی المجمع دسینه
کسر سین مهمله و سکون یای تحتانی وفتح نونله دستة مرقوم معناسنه در که کوب دیمکدر
دشنام دهنده شهادت پرمغی که عربیده سبابه دیرلر ظاهر بودر که بر آدم مقابلنده
اولان آدمه شتوم ایتدکده بو مغیله اشارت ایتمك مناسبتی ایله تسمیه اولنمشدر دغدغه
سکون غین معجمه اول وفتح ثانیله ایکی معنایه کلور اول معروف که ترکیده فتح دال مهمله ایله دور
ثانی بر مغله بر کمسنه نك قولتغنه هدك ویرمك که اول کمسنه قهقهلنوب بی اختیار خنده عارض
اولور اکا غلغلیچ و پیچیو دخی دیرلر ابو المعانی بیت بخاطر دهد دغدغه فکر وصل * بشمع
هوس میزند عشق پف دکابچه بازار یرنده اولان پلاسدن و خاشاکدن اورتلمش
صفه لرکه او زرینه خرده فروشلر متاعلرین قویوب اوتوررلر دکه فتح کافله لغت قدیمه در
حبس خانه معناسنه شیخ سعدی بیت بره بر یکی دکه دیدم بلند * تنی چند مسکین درو پای
بند دلمه سکون لام وفتح میمله بر جانوردر زهرناك اولور عنکبوته بکزر عربیده
رتیلا دیرلر طبیب یوسفی * رباعی * آنرا که کزد دلمه از روی بهی * باید که سفوف کرده
شو نیز دهی * آنکاه باب کرم واشخار ونمك * معجون کنی بموضع نیش نهی دمنجه
سکون میم ونون وفتح سین مهمله وجیمله دمسیچه معناسنه در که قویروغن صالن قوشه
بو اسم دخی مناسبدر حکیم صاحب در قسمیه بیت بسر پریدن موسیچه از هوس بهوا *
بدم فشانی دمسیچه کان مور شکار دمچه مصغر دم یعنی کوچك قویرق و آت
قویروغندن ایتدکلری مکس ران دمسیچه سکون میم و یای تحتانی وکسر سین مهمله
وفتح جیم فارسیله فرهنك میرزاده ابابیل قوشیدر که یره دوشد بکه بر دخی نیز اوچه میوب
قویروغن صالر طور رحکیم خاقانی بیت چو موسیچه همه سر در هوا کش * چو دمسیچه همه

دم برزمین زد دم غزه سکون میم وفتح غین وزاء معجمتین ایله قویرق دیمکدر ترکیده قویرق صوقمق دیرلر حضرت مولانا قدس سره بیت جمع میکرد دبروی آن بزه * کوسمری بودست ایشان دم غزه دم کاوه دم کاومر قومك ایکی معناسیله ده مترادفلردر دم لابه سکون میم وفتح لام و باء موحده ایله بمعنی سلك یعنی کوپك که صاحبینی ویاخود برآدم الندن اتمك کوردکده قویرق وغن صالیوب یالتقلنیب وغی اجلدن تسمیه اولنمش سلطان حسین بایقرا * قطعه * بمدح آنچه افزودیم درکمال * زهجوم که کوبی همان کم شود * که دم لابه سك چه شادی فزود * که از عقبش موجب غم شود دنباله سکون نون وفتح با ایله قویرق که دنب ودنبال ترجمه لرنده ذکری مرور ایلدی دنب غزه کسر باء موحده وفتح غین معجمه ایله یعنی اضافتله استخوان دم یعنی قویرق صوقمق عربیده عسیب دیرلر شهاب الدین باقی بیت هرکه از دنب غزه بازشناسد سررا * واندر آخر زخران مهتری آن خررا دنبه قویرقدر عربیده الیه دیرلر قوزی وقیون وآت وغیری حیواناتده استعمال اولنور وشرق قیونلرینك قویریغی ایری وملوء اولمغله تشبیهاً کوت محبوبانه ده دنبه دیرلر ابوالمعانی بیت نصیحتی بشنو ازمن که اختیارمه * برای دنبهٔ فربه دلت همیش ازدست دوازده عدده اون ایکی عدده دیرلر اثنی عشر معناسنه دواسبه ترکیده چتال آتلو دیدکلری یعنی برآته بنوب بر آتی یدکنه آلوب الغار ایله یوله کیده دیار عجمده وضع مذکور عادت اولمغین اولاغه وسرعت وعجله ایله الغار ایدنه علم غالبه دن اولمشدر وضع اصلی حسبیله دکل مجاز مرسل طریقیله در دوالخواره سکون لام وفتح خاء معجمه وراء مهمله ایله چفته قوشیلان صغر ودخی بویندرق معناسنه در میرنظمی بیت کند کر خلاف توکا وزمین * بکردن دوالخواره بند دهمین دواله فتح واو ولامله فرهنك جهانکیرده بردار ودراسنه دیرلر صنوبر وجوز وبلوط اغاجلرینه دولاشور اعلاسی سفید وخوشبو اولاندر که نوع مصری در. وسیاه اولان نوعی بر امزدر که هندیدر تو تونی صرعه نافعدر وکند وخفقانه واختناق رحمه فایده ویرر وضعف جکره وقلبه ومعده یه قوت ویرر آکا دوال ودوال المسك دخی دیرلر عربیده اسمام ویونانیده سیمون دیرلر کذا فی البدیعی ومجمع الفرس وقار اویناد قلری تایشه دخی دواله دینلور دومه فتح میمله فرلنغج که اطفال اللرنده فرلندرلر بوا بوبجقدر دوازده نونله دوازده مرقوم کبی اون ایکی عدددر دوبخچه سکون واو وخاء معجمه وفتح با وجیم فارسیله ایله صرجان دیدکلری قوش وایبالك بوماغی دوتاه و دوته کلاهما بسکون الواو وفتح التاء المثناة واظهار الهاء ایکی قات اولمق نسنه دوتا ودوتاو ودوتای دخی دیرلر مولانا جامی بیت یا شفیع المذنبین بار کنه آورده ام * بردرت این بار با پشت دوتاه آورده ام دوختر سکون واو وخاء معجمه وفتح تاء مثناة وراء مهمله ایله بمعنی دوشیزه یعنی بکر قیز کذا فی المجمع دوخته ایکی معنایه کلور اول دیکلمش جامه وغیره دوختن لفظندن اسم مفعولدر ثانی بمعنی دوشیده یعنی صاغلمش بومعنایه ابوالفرج رونی * مصرع * کف کفایتش از شیر فتنه دوخته شیر * دودمانه یعنی خانمان دودمان معناسنه حکیم سوزنی بیت ای استوده بتو دودمانه نبوی جهان بعزم کرفته صواب ورای قوی دود داله سکون واو ودال مهمله اولی وفتح دال ثانیه

ثانیه ایله یعنی دوده‌ود ودوده دخی دیرلر بر نوع لعب اطفالدر که خاك دیمك دخی دینلور ﴿ دودكنه ﴾ سكون واو ودال مهمله ونون وفتح كاف فارسیله ایس قوقان نسنه طعام وجامه وغیرهما میرنظمی * مصرع * تنش كنده وجامه‌اش دودكنده ﴿ دودله ﴾ واو معروف وفتح دال مهمله ر ولام ایله براغاج پاره سیدر بر بسره مقداری ایكی باشی قلم واری یوه قویوب براوزون اغاج ایله باشنه اورورلر قالقدقده هواده ایكن بردخی اوروب آتارلر قارشوده بر آدم دخی الندم براغاج ایله اول دخی اورر بومنوال اوزره نشان قودقلری اغاجه اوره بیلور ایسه خوش اورامز ایسه مغلوب اولمش اولور اول كوچك اغاجه پل واوزون اغاجه چفته دیرلر عربیده كوچك اغاجه ضم قافله قله واوزوننه مقلاة دیرلر كذا فی المجمع ﴿ دودواله ﴾ یعنی دودله مرقوم ﴿ دوده ﴾ بوزن سوده ایكی معنایه كلور اول بمعنی دودمان حكیم ازرقی بیت شعاع درفش تو برهركه تابد زاید زاولاد آن دوده دختر * ثانی دوده چراغدر كه مركب ایتمك ایچون آلورلر مركب یا پمق صفتنده دیمشلردر بیت همسنك زاج دوده همسنك مردوماز و * همسنك هرسه صمغ ست وانكاه زورباز و ﴿ دوره ﴾ واو معروف وفتح راء مهمله ایله كوچك مرطبانی طبق وچناق معناسنه حكیم سوزنی بیت آن دوره كوش سرخم سیكی فروش دزدید * ازهرخم عصیری ده دوره نوش كرده ﴿ دوریسه ودوریشه ﴾ بری سین مهمله وبری شین معجمه ایله خاولی مقرمه وصحاقلی زیلو ومثل ذلك ماهرنه اولورسه كذا فی المجمع ﴿ دوژه ﴾ واو معروف وفتح زاء فارسیله بوركرمی دكندر اثوابه یاپشور مولانا خفاف بیت بدلها اندرآویزددوزلفش * چودوژه اندراویزدبدامن ﴿ دوژنه ﴾ واو معروف وفتح زاء فارسی ونونله مؤید الفضلاده زنبور معناسنه دروفرهنك میرزاده سوری سكك وفیل خرطومیدر وكتاب السامی فی الاسامیده واویرینه ها یله دوژنه واقعدر ﴿ دوزینه ﴾ واو مجهول وكسر زاء معجمه وسكون یای تحتانی وفتح نونله نیش زنبور وپشه مسطوردر كذا فی فرهنك جهانكیری ﴿ دوستنبه ﴾ سكون واو وسین مهمله وفتح تاء مثناة وبعد النون الساكنه باء موحده ایله قات قات اولان نسنه یه دیرلر عربیده مطبق معناسنه ﴿ دوستنده ﴾ دخی اول معنایه در شاعر بیت چند جامه چون پیاز داری بپوست * كرچه دوستنده است لیكن تابع دوست ﴿ دوسنده ﴾ سكون واو ونون وفتح سین مهمله ایله یعنی چسبیده یعنی میل ایتمش واكلمش دیمكدر ﴿ دوسیده ﴾ سكون واو ویای تحتانی وكسر سین مهمله ایله بوقاچ معنایه در اول بمعنی چسبیده ثانی میل ایلمك معناسنه در شیخ اوحدی درجام جم بیت آب كند یده خاك بوسیده * در توچون نفس روح دوسیده ﴿ دوشانه ﴾ ایكی معنایه كلور اول چتال بر نوع كردن بنددر كه مجرملر وكناهكارلر بوینلرینه چكرلر مولانا جامی بیت كش كشاكش دوشانه بركردن * میبرد تا بخدمت ذوالمن * ثانی برنوع چتال اوق دمرنی در ﴿ دوشه ﴾ بوزن خوشه ایچنه سود صغدقلری ظرفه دیرلر كذا فی المجمع ﴿ دوشنبه ﴾ ایام اسبوعدن بازار ایرتسی كه عربیده اثنین دیرلر ﴿ دوشیده ﴾ كسر شین معجمه ایله بوزن كوشیده امزكلی عورت وصغمال حیوان عموما میرنظمی بیت مردوپستان چوكار دوشیده * همچو فواره شیرجوشیده ﴿ دوشیزه ﴾ واو معروف وكسر شین وسكون یای تحتانی وفتح زاء معجمتین ایله بكر قیز معناسنه كمال اسمعیل بیت

دوشیزکان خاطر من بین که غنچه وار * بر رخ کرفته اند زتو شرمسار دوشت * حکیم خاقانی
بیت آمد سماع زیور دوشیزکان غیب * بی رقص وحال چون کروا هی چه مانده * جمع
مراد اولندقده هاء علامت کاف عجمی یه ابدال اولنور قاعده کلیه در ع دوشینه ع واو
معروف وکسر شین معجمه ایله دون کیجه کی دیمکدر می دوشینه دیرلر دوش دون کیجه دریاونون
حرفلری ادات اتصافدر مرجعی نسبت مؤکده در زیرا یا نسبیدر ونون تأکید نسبت
ایچوندر وها خصوصیت معناسن افاده ایدر بعض اسمه مضاف اولوب می دوشینه ونای دوشینه
دیرلر شاه طاهر دکنی بیت کینه وورزی مکن ازناله دوشینه ما * حیف باشد که بود در دل تو کینه ما
ع دوغه ودوغینه ع اول بفتح الغین ثانی بکسرها وسکون الیاء التحتانی وفتح النون کلاهما یاغ
سوزه جك آلت ع دوگانه ع فتح کاف فارسیله ایکیشر وایکی دانه دیمکدر مثلا یگانه
ودوگانه وسه گانه وچهارگانه دیرلر ع دوگچه ع سکون کاف فارسیله مصغر دوکدر
وماسوره که مکوك ایچنه قویوب بز طوقورلر ع دوك رشته ع سکون کاف فارسیله اپلك
اکیرد کاری ایك وخیمه طنابی بوکد کاری ایك وامثالی ع دوك ریسه ع کسر راء مهمله
وسکون یای تحتانی وفتح سین مهمله ایله آغرشق وایك ایله معا اولدقده یا اکثرا غرشغه باد ریسه
دیرلر ع دولانه ع واو مجهول وفتح لام ونونله بر میوه آدیدر باغده وطاغده اولور اما باغده
اولان لذیذ اولور وبر مقدار میخوشدر سرخ رنك المایه مشابهتی واردر اما المادن کوچك
اولور ارك کبی ایچنده بر دانه چکردکی واردر طبیب یوسفی بیت دولانه سرخ بوستانی *
نیکست بمعده وجکرهم ع دوله ع واو مجهول وفتح لامله بش معنایه کلور اول بمعنی پشته
بلندی حضرت مولانا قدس سره بیت هرکه بر بین ره نرود دره ودوله است رهش * من که
بر بن شاه رهم بر ره هموارم ازو * شیخ اوحدی در جام جم بیت شب تاریك ودیو بیغوله *
راه باریك دوله بر دوله * ثانی مکر وحیله معناسنه استاد فرخی بیت زبهر آنکه از چنك
تو فردا چون رها کردد * کنون دایم همی خواند کتاب حیله ودوله * ثالث ناله وفریاد
معناسنه حکیم نزاری قهستانی * قطعه * کرچه داردز اعتراض جهول * سینه بر تیر طعنه
چون چوله * لیك نزدیك او چنان باشد * که سك وازدود میکشد دوله * رابع بمعنی شکم
پسحاق اطعمه بیت شهد چربش دوله کیپا پاچه دست کله سر * روده زیچك نمش حسیبك
دل کباب وخون جکر * خامس اول کمسنه یه دیرلر که کند وبر نسنه دکل ایکن کند وبی نسنه
ظن ایلیه عربیده اوج معنایه در اول طوز وطپراق تلقمق که فارسیده کرد باد دیرلر ثانی
اول مال ورزقه دیرلر که بر الدن بر اله واصل اوله ثالث مالدار وغنی وبی نیاز معناسنه در ع دوموبه ع
صقالی قرغل آدم یعنی صقالك بر مقداری آغرمش اوله دوموی دخی دیرلر ع دویره ع
ضم واو وفتح یای تحتانی وراء مهمله ایله قمارقایشی کذا فی المجمع ع دهله ع سکون ها وفتح
ولامله کون دید کاری اوت بعض نسخه ده قندره دید کاری اوندر استاد لطیفی بیت بر پشت
اکر خوار کشی هم دخ ودهله * بهترکه زدنان طلبی ناسره کهله ع مع الیاء التحتانی * دبیقی ع
کسر باء موحده وسکون یای تحتانیله بعض نسخه ده فتح یای تحتانیله بر شهر اسمی اولمق اوزره
دخی مرویدر ع دخترزای ع هر بار قیز طوغرن عورته دیرلر دختر قیزدر وزای زاییدن

لفظنك اسم فاعلی اولور ڭ درای چ فتح راء مهمله ایله د ولکر آتلرندن ای دموری دیدکاری
آلتدر ڭ دردی چ شراب ویاغ وبال وآنلره بکزر نسنه لرك دیبنه چوکن چرك وسفلی مولانا
پیامی بیت ما رند صبوحی زده مست الستیم * پیش ازهمه دردی کش و پیش ازهمه
مستیم ڭ درسنی چ سکون را وکسر سین مهملتین وتاء مثناة ایله نام دختر کسری درکه
بهرام کور آنی حباله ازدواجه کتورمشیدی شیخ نظامی بیت دخت کسری ز نسل کیکاوس
درسنی نام ونغز چون طاوس * وضم را وسکون سین مهملتین ایله صحیح وطوغری اولمق
معناسنه درکه راستی ودرستی دیرلر ڭ دشتی چ سکون شین معجمه وکسر تاء مثناة ایله بر نوع
سیاه قورتدرکه بالحق ایچنده حاصل اولور آکازلو وسلوك دخی دیرلر حضرت مولانا قدس
سره بیت مروزین خانه ای مجنون که کردی دل زهجران خون * چو دشتی را فرو بردی
عجایب نیست خون رفتن ڭ دشوار زای چ وضع حملده هر بار زحمت چکن عورته دیرلر
خواجه حسین ثنایی بیت که بهر مادر دشوارزای طالعم * دایه خونخوار نا مهربان
می آورم ڭ دغوی چ ضم غین معجمه وسکون واو واظهار یای تحتانیه ایله ترکستان سرحدنده
بر صحرانك اسمیدر کذا فی شرفنامه ڭ دنی چ سکون نون وکسر یای تحتانیه ایله دنیا معناسنه در
مقابلی عقبی در یانك کسر ایله ده والف مقصوره کبی فتحه ایله ده جایزدر موسی وعیسی کبی
خواجه سلمان * قطعه * اکر عکس رخ وبوی سر زلفت نبودندی * که بینوری شب دیجور
نو رازطور موسی را * بیازار سر زلفت که هست آن حلقه سودا * نباشد قیمت چندان متاع
دین ودنی را ڭ دواللك باری چ دوال باز مرقوم معناسنه یعنی حیله باز حکیم ناصر خسرو بیت
ای منافق با مسلمان باش وبا کافر بدل * چونت باید باخداوند این دواللك باختن ڭ دوبرجی
سکون واو وراء مهمله وضم باء موحده ایله عورتك پنهانی اویناشنه دیرلر حکیم شفایی بیت
ای مخترع کوفته خاصه وخرجی * خرجی ز تو وخاصه زیاران دوبرجی ڭ دوتای چ فتح تاء مثناة
ایله ایکی قاتلو طنبور خواجه حافظ بیت مغنی بجای دوتایی بزن * بیکتایی اوکه تایی بزن
ڭ دوران چ واو مجهول وفتح راء مهمله ایله نای معناسنه درکه ضحیا کرلر چالرلر بعض نسخه ده زاء
معجمه ایله مرویدر ڭ دروزی چ یعنی صحت بدن وتندرستلك معناسنه فخر کرکانی بیت دروزی
ودرستی مر ترا باد * مبادا زبخت بر جان تو بیداد ڭ دوری چ واو مجهول ایله بر نوع کلدر ایچی
بر رنك طشره سی بر رنك اولور حکیم اسدی بیت هزاران صف کل دمیده ز سنك * ز صد برك
ودوروی واز هفترنك * وایکی یوزلو اولدوغی مناسبتله منافقه ده دیرلر واو معروفله یعنی اشباع
ایله ایراقلقدن بیاندر ڭ دوزای چ واو مجهول وفتح زاء معجمه ایله وراء مهمله ایله دخی مرویدر نسخه
میرزا ابراهیمده مزامیردن بر نوع عدریعنی بر نوع سورنا در مجمع الفرسده نایه دخی دیرلر دیو مسطوردر
ڭ دوستکامی چ ایوللك صاننی دوستلره دیرلر کمال اسمعیل بیت منت خدایرا که شهنشاه شرع را
اسباب دوستکامی دولت میسرست ڭ دوستکانی چ کاف فارسیه اول طلوقدحدرکه باده خوارلر
میاننده معروف ومشهوردر مجلس آخرنده بر برلرینه محبتا ایچرلر خواجه حسین ثنایی بیت
که این پندم آید زدارا بکوش * که چیزی بجز دوستکانی منوش * بو بیتدن فهم اولنورکه مطلق
طولو قدحدر مجلس اولنده اولسون آخرنده اولسون شمس فخری بیت دوستکانی بجمله بر یادش

خورند * روز عشرت دوستان بادوستان * كتاب السامى فى الاسامیده مولانا میدانى دخى
بو معنايه ذكر ايتمشدر باده مجلسنده شراب ايچلن قدحدن بيوك قدحدركه محبتا ايچرلر اكا
دوستكانى دخى ديرلر بو معنايه حضرت مولانا قدس سره بيت تمام اوست كه فانى شد ست
آثارش * بدوستكانى اول تمام شد كارش * وشيخ نظامى بيت منم ومنم يكى دلنه بى بخون
ديده * دويدو بهم نشسته همه شب بدوستكانى * دوسوى فتح ذم سين مهمله ايله ايكى باوك
كيسو مولانا هلالى درترجيع محبوب از محبوبه بيت نوعروسى بناز جلوه كنان * چون دوسوى
ازقفا فكنده عنان * دوكجى ودبكجى فتح سكون كاف عجميله عورات كتانى وياخود اپلكى اكيروب
ايكاوزرينه صاردقلرينه ديرلر كروهه معناسنه ده مرويدر * دوموى فتح قرغل كه صقالك
نصفنى آغرمش اوله وبر معناسى دخى ايكى اوموزدن اشاغى اينن صاچ مولانا هلالى بيت تار
كاكل زموى كيسو به * بحدا زان دوموى يكمو به *

فقد تم الجلد الاول من نسخة المطبوعة الملقبة بفرهنك شعورى والمسماة بنوال
الفضلا ولسان العجم بعون من زين السنة الملل والامم بلغة مخصوصة وعلم
بالقلم على يدا لحقير المأمور بعمل الطبع فى دار الطباعة المعمورة فى غرة
شعبان المعظم سنه خمس وخمسين ومائه والف من هجرة
من له العز والسعادة والشرف فى البلدة الطيبة
المحمية قسطنطنية صانها الله تعالى عن انواع
آفات الكونية والبلية

تاريخ ختم طبع كتاب لمصححه الحقير

اى خوش اين نسخهٔ پاكيزه وخوب   كه لسان العجم اينجا مجموع
شده نامش چو نوال الفضلا   فضلارا بدامل زين مدفوع
بهر بسيارى اين نسخه زبس   كوشش افتاد وچنين شد مطبوع
ز اصطلاحات وكنايات ولغات   خارج از دفتر اين نا مسموع
كس نه نمايد ازين حرف سقيم   بودا نكشت نهادن مرفوع
با چنين صحت وهموارى نقش   كشت با صنعت طبعش مصنوع
عاطفا كفت بختمش تاريخ
بسكه فرهنك شعورى مطبوع

سنه

١١٥٥